

آذربایجان سۆزلویو-۲۰۱۳

(آذربایجان تورکجه سی سۆزلویو-۳ جیلده)

جیلد ۳ (ف-f ی-y)

(F-ق Q-ک K-گ G-ل L-م M-ن N-و V-ه H-ی Y)

فرهنگ لغت آذربایجان

حاوی بیش از ۱۲۰۰۰۰ لغت اصلی، تعابیر ترکی
اسامی مکان و شخص، اسامی اشخاص نامدار و شاعران،
ریشه شناسی و معادلهای فارسی و انگلیسی برای لغات اصلی

اسماعیل جفرلی

بو کیتابدان دوۆزگون یارارلانماق اوچون آشاغیداکی مطالبیه دقت ائتمک یارارلی اولور:

۱- بو کیتابدا قیساتمالار بویوک اولجوده حذف اولونوب یئنه ده بیر سیرا قیلاووز و قیساتمالار اوچون: هر جیلدین ایلک صفحه لرینده قیساتمالار بولومونه باخا بیلیر سینیز.

۲- اصلی سۆزجوکلر قالین فونتلا یازیلیب، **قراثر ییلمگی لری کروشه ایچینده**، سونرادا سۆزجوکلرین آنلامی یازیلیب، و انئیمولوژیک یازیلار، اکولاد ایچینده وئرلیبیدیر.

۳- کیتاب حاقیندا کتل ییلمگیلر، یازی قایدالاری، ییغجام قراثر، و اکلر، صفحه ۲۳-۳۶ دا وئرلیبیدیر.

۴- کندآدلاری.. kənd adları [اؤزل آد]: بو سۆزه رجوع ائده رک شهر آدلاری و اونلارا باغلی کند آدلارینی آختارایلیب سینیز.

۵- یئر آدلاری لازیم اولدوغو حالدا آیریجا مستقیل سۆزجوک کیمی ده وئرلیبیدیر.

۶- قاینقلار بولومونده هر قاینق سایلا بیلدیریلیبیدیر، متن ایچینده یارارلانان قاینق سایسی، اوست سایسی شکیلنده گۆستهریلیبیدیر.

۷- بو کیتاب اصلینده تورکجه سۆزلوکدور و یالنیز اصلی سۆزجوکلره و یا بیلیمسل و فنی سۆزجوکلره ییغجام شکیلده فارسجا و اینگیزجه آنلاملار وئرلیبیدیر.

مشخصات کتاب پایه (فرهنگ ارک)

سرشناسه	:	جعفرزاده، اسماعیل، ۱۳۳۶
عنوان و نام پدیدآور	:	آذربایجان تورکجه سی سۆزلویو (آذربایجان سۆزلویو)، فرهنگ ترکی (آذربایجان سۆزلویو) AZERBAIJANI (Azerbaijani-turkish) turkish DICTIONERY (بر اساس فرهنگ دوجلدی ارک)
مشخصات نشر	:	تبریز، احرار، ۱۳۸۹ (آذربایجان سۆزلویو ۱۳۹۲ شمسی، ۲۰۱۳ میلادی) (بر اساس فرهنگ دوجلدی ارک) با همکاری سومنشر
مشخصات ظاهری	:	۲ ج.
شابک	:	دوره دوجلدی ارک: ۷-۰۸۲-۹۷۶-۹۶۴-۹۷۸، جلد ۱: ۰-۰۸۱-۹۷۶-۹۶۴-۹۷۸، جلد ۲: ۰۳-۰۸۰-۹۷۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	ترکی آذربایجانی - فارسی - انگلیسی
موضوع	:	زبان ترکی آذربایجانی - واژه نامه ها - فارسی
موضوع	:	زبان ترکی آذربایجانی - واژه نامه ها - انگلیسی
موضوع	:	واژه نامه های چند زبانه
رده بندی کنگره	:	۱۳۸۸ آ ۷ ج ۳۱۳ pl
رده بندی دیویی	:	۳۶۱/۲۹۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۱۹۲۹۸۲۱

يا ايها الناس انا خلقناكم من ذكر و انثى و جعلناكم شعوبا و قبائل لتعارفوا ان اكرمكم عند الله اتقيكم ان الله عليم خبير.

"سوره حُجرات، آیه ۱۳"

(ای انسانلار ییز سیزی بیر کیشی و بیر قادیندان یاراتدیق و بیریرینیزله تانیش اولوب آنلاشمانیز اوچون سیزی مَلّت لره و

قبیله لره آبیردیق، حقیقتا آلاّه یانیندا سیزین لاپ حورمتلی اولانیز، آلاّه دان لاپ چوخ قورخانیزدیر، شُبّه سیزی

آلاّه بیلندیر، هرشئیدن خبرداردیر.)

ومن اياته خلق السموات والارض و اختلاف الستکم و الونکم ان فی ذلک لایات للعالمین.

"سوره الروم، آیه ۲۲"

(و اونون نشانه لریندن گؤیلری و یئری خلق ائتمک، و دیللرینیزین و رنگلرینیزین فرقلی اولماسی دیر، بۇندادا عالم لر

اوچون بویوک عبرت لر واردیر.)

قران کریم و آذربایجان تورکجه سیله ترجمه / چاپ تاریخی ۱۳۷۷ / بیرینجی چاپ / ایران، قوم شهری.

مُترجم : رسول اسماعیل زاده دوّزال

ایچینده کیلر (فا: فهرست مطالب)

- الف- اؤن سۆز(هر اۆچ جیلدین اولینده تکرار اولوبدور)..... ۴
- قیساتمالار(فا:اختصارات)(قیساتمالار هر اۆچ جیلدین اولینده تکرار اولوبدور)..... ۵
- قایناقلا(فا: مآخذ) (قایناقلا هر اۆچ جیلدین اولینده تکرار اولوبدور)..... ۱۱
- پیشگفتار برای فرهنگ دوجلدی ارک ۱۹
- ب- کتابین اؤزلیکلری و تقدیرنامه(فا:ویژگیهای کتاب و تقدیرنامه)..... ۲۰
- ۱-تۆرک دیلی یازی قوراللاری (الیفبا، تورکجه و آلینما کلمه لرینین یازیلیشی)(ف:آیین نگارش زبان ترکی آذربایجانی)..... ۲۳
- ۲-تورکجه کلمه لرین قورولوش نوع لارینا اؤتری بیر باخیش (حرفلر، آد، صفت، فعل)(فا:نگاهی به ساختار کلمات)..... ۲۹
- ۳-فعل لرین چکیمله مسمی (تصرف افعال در زبان ترکی آذربایجانی)..... ۳۴
- ۴-اکلر(فا:پسوندها در زبان ترکی آذربایجانی)..... ۳۶
- ۵-تۆرک دیلینده حرف دیشمه لری (فا:تغییرات حرفی در زبان ترکی آذربایجانی)..... ۴۸
- ۶-سۆزجوکلر ۵۰

بیرینجی جیلد:

آ a (۵۰)، ا Ee (۲۱۳)، آ θə (۲۳۳)، او o (۳۱۴)، او ۆ (۳۵۱)، او u (۳۷۷)، او ü (۴۱۷)، اه əh (۴۳۸)، ای i (۴۴۳)، ای li (۴۵۰)، ب Bb (۵۰۳)، پ Pp (۷۰۳-۷۴۲).

ایکینجی جیلد:

ت Tt (۷۶۲)، ث Ss (۸۹۱)، ج Cc (۸۹۲)، چ Çç (۹۳۲)، ح Hh (۱۰۲۲)، خ Xx (۱۰۳۴)، د Dd (۱۰۷۲)، ذ Zz (۱۲۱۹)، ر Rr (۱۲۲۱)، ز Zz (۱۲۳۶)، ژ Jj (۱۲۵۹)، س Ss (۱۲۶۱)، ش Şş (۱۴۰۵)، ص Ss (۱۴۴۳)، ض Zz (۱۴۵۰)، ط Tt (۱۴۵۲)، ظ Zz (۱۴۵۵)، ع ʿə (۱۴۵۶)، غ Ğğ (۱۴۷۳-۱۴۷۷).

اۆچونجو جیلد:

ف Ff (۱۴۹۷)، ق Qq (۱۵۱۶)، ک Kk (۱۷۰۹)، گ Gg (۱۸۱۱)، ل Ll (۱۹۰۳)، م Mm (۱۹۲۰)، ن Nn (۲۰۱۷)، و Vv (۲۰۴۲)، ه Hh (۲۰۵۸)، ی Yy (۲۰۹۱-۲۱۹۴).

اۇن سۆز

”آذربایجان سۆزلوی-۲۰۱۳“ حاققیندا:

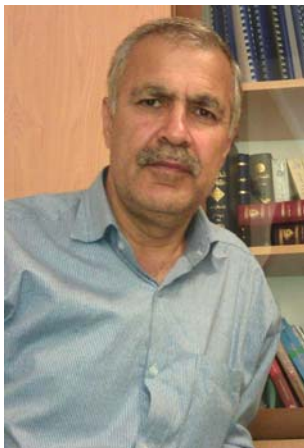
بو کیتابی یازماق اۆچون ایکی جیلدلیک ”ارک سۆزلوی“ اساس آلینمیشدیر، ایتترننت ده فایللاری راحتجاسینا ینتدیرمک اۆچون کیتاب ۳ جیلده و هریری ۱۰-۱۲ مگابایت اولاراق تنظیم اولونوبدر، کیتاب ۲۰۱۳ ده دۆزنلنیش و اگرعومور قالمیش اولسا گلن ایللرده ده تکمیللنیش سۆزلوک همین آدلا و تنظیملنن ایل سایسیلا یاینلانا جاقدر. (بو کیتابدا **azerlotus** و **azertitrbold** فونتلاریندان یارارلانمیشدیر).

بو کیتاب عرب تورک آلفابه سیله حاضیرلانمیشدیر، انشاالله گلن و ترسییالار لاتین آلفابه سیله اراثة اولونسون. ارک سۆزلوی گونش ایلی ۱۳۸۵ ده بیر جیلده، ۱۳۸۹ دا ایکی جیلده و ایندیده میلادی ایلی ۲۰۱۳ ده ۳ جیلده چاپا بوراخیلیر، اومودوم واردر سونراکی ایللرده مطالب آرتاراق داها چوخ جیلده یاینلانسین، یارارلانلاردان ایسته ییم بودور، هر یثرده ایراد و قصور گؤروسه لر اولاری گله جک سۆزلوکده دۆزلمک اۆچون **“sumernashr”** آدرسینه ایمیل ائله سینلر.

سۆزلوی حاضیرلارکن ائله بو سۆزلوک اۆچون ده یارارلی اولاراق نجه آیری کیتابلار (بعضی سین تکلیده و بیر نجه سینده باشقا شخصلرین امکداشلیغیله) حاضیرلادییم، اؤرنک اۆچون بونلارا اشاره اتمک اولار: [بیر داغارجیق فولکلور (تورکجه)، فرهنگ ترکی فارسی صحاح العجم (تورکجه)، اسلامیتدن اؤنجه تورکلرین تاریخی (تورکجه)، تاریخ ترکان پیش از اسلام (فارسجا)، تاریخه گیریش (تورکجه)، مقدمه ای بر تاریخ (فارسجا)]: البته یونیورسیتته کورسوما باغلی اولاراق نجه فنی کیتابدا فارسجا اولاراق چاپا بوراخیشام بو کیتابلارین عنوانی بئله دیر: (کنترل رسوب، کاربرد کامپیوتر در مهندسی روخانه، رسوب و کنترل آن در آبگیرها، طرح و آنالیز حوضچه های رسوبگیر، آبشستگی).

بو کیتاب حاققیندا بیر سۆزه دئییمه لیم: دوستلاردان سؤیله ییرلر بو کیتابدا چوخلو آیری تورک قوللارینین سۆزجوقلری ایشله نیبدر نییه بو کیتابین آدینی تورکجه سۆزلوک یوخ بلکه آذربایجان تورکجه سی سۆزلوی قویولوبدور، دئمه لیم، بو کیتابدا آماج آذربایجان تورکجه سین و آذربایجان یثر آدلارینی آچیقلاماقدیر و هر یثرده گره ییرسه، آیری تورک توپلوملارینین سۆزلریندن و اونلارین سۆز وارلیقلاریندان کؤمک آلینبیدر و هدف ساده جه آیری توپلوملارینین سۆز وارلیغینی بورادا گتیرمک دئییلدر و اگر بئله نیت اولورسا یۆز مینلرجه سۆزجوک بو کیتابا آرتیرمالیق.

کیتابین یازاری اۆچون بیلگی ایسته نلره بونلاری سؤیله یه ییلیریم: گونش ایلی ۱۳۳۶/۳/۱۱ قرزیادین دا آنادان اولدوم، قرزیادین، خوی و اورمیه ده ایلک اوخول و یوکسک اوخولو بیتیردیم (۱۳۵۵)، تهران یونیورسیتته سینده لسانس آلدیم (۱۳۶۳) و تبریز یونیورسیتته سینده یوکسک لسانسیمی بیتیردیم (۱۳۶۹)، یونیورسیتته کورسوم ”سووارما و درنناژ مهندیسلیگی **irrigation & drainage engineering**“ اولموشدور، ۱۳۶۵ ده ایران عراق ساواش بؤلگه سینده ایکی ایللیک عسگرلیک دؤنمینی بیتیردیم و اوزاماندان اونلارجا سووارما، درنناژ، سد و پمپاژ طرحلرینده چالیشمیشام و فنی ایشیمین یانیندا ادبیات و سۆزلوک ایشینده ده ایشله ییرم، سون واختلار یابین ایشلرینه ده مارق گؤستهره رک ”سومرنشر“ انتشاراتی نی دا یولا سالمیشام، سیجیلیده آدیم اسماعیل جعفرزاده یازیلیبدر ولی آتام دئییردی کی بیزلره جفرلی دئیرلر.

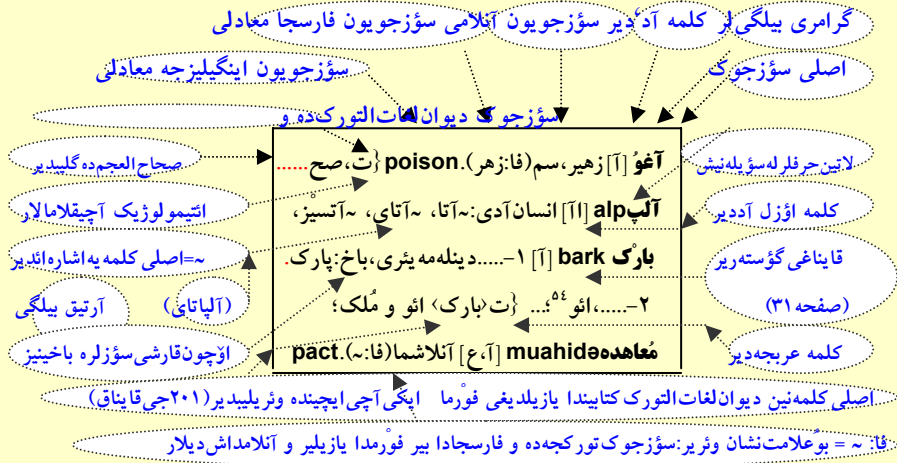

اسماعیل جفرلی-۲۰۱۳ cəfərli

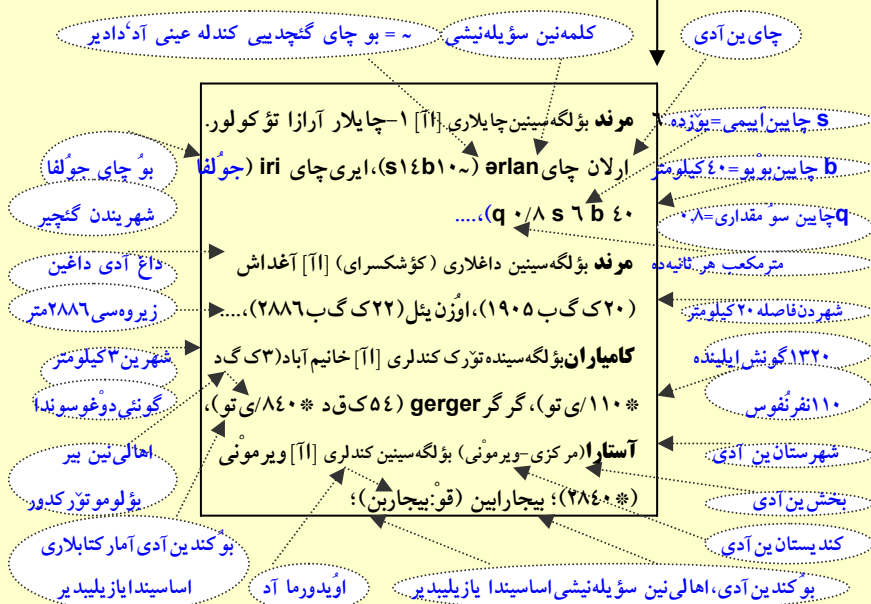

کۆرۈنۈشلۈ قیلاووز:

بو صفحه ارک سۆزلویوندىن ياخشى يارارلانماق اوچون كىتابا آرتىرىلمىشىدىر، آذربايجان سۆزلویوندىن قىساتمالار بۆيۈك اۆلچۈدە خذف اولونوب، يئنه ده يارارلى اولايلىر، داها چوخ يىلگى اوچون قىساتمالار بۆلۈمونه (صفحه ۳۴) باخىنىز.

كىتاب متن يندىن اۆرنكلر

B lotus,B titr,Azer nastaliq

آذربایجان سۆزلویونده قیساتمالار:(فا: اختصارات) آ: آد، ایسیم (فا: اسم) **noun**

آتاسۆزو: آتالار سۆزو، ضرب المثل.

آنادوللو: چوخراق آنادولو تورکجه سینده ایشله نن کلمه، (کلمه مرسوم در ترکی آناطولی).

آ-ی: آشاغی-یوخاری، کند آدلاریندا آشاغی کند و یوخاری کنده ایشارتدیر (فا: سفلی/علیا).

ا.م: ا م (فا: اسم مصدر از فعل...) (فقط در معانی فارسی بکار میرود).

آ: اؤزل آد، یئر (کند، داغ، چای)، حکومت، بوی، ویا شخص آدی، خاص ایسیم (فا: اسم خاص). **proper noun**ا/ائتد: ائتدیرگن ائيلم، اجبار فعل، سببی فعل (فا: فعل سببی). **Causative verb**

اسکی: اسکی کلمه، گئچمیشده ایشله نن و ایندی ایشلک اولمایان کلمه.

این: اینگیلیزجه (فا: انگلیسی).

ب: گونباتان طرف، باتی، غرب (فا: غرب).

با: باغلاچ، باغلايیجی سۆز (فا: حروف ربط). **conjunction**

بل: بلسیز ائيلم، مجهول فعل، ائدیگن (فا: فعل مجهول).

بوش: بیر یئرلشیم یئرین سکنه سیز اولماسینی گوسته ریر.

بی: بیتگی ییلمی (فا: گیاه شناسی). **botonic**

ت: دیوان لغات التورک، کاشغرلی محمودون کیتابیندا ایشلنمیش اولان کلمه (فا: کلمه بکاررفته در دیوان لغات ترک)

تا: تاراما سۆزلوگونه ایشله نن کلمه (فا: کلمه بکار برده شده در لغتنامه تاراما).

تو: بیر یئرین اهالی سینین تورک اولماسینا تأکید اوچون ایشله نیر (البتده شهرلرین کند آدلارینی یازارکن ائتیک اوچون اشاره قویولماسا

اهالی نین تورک اولماسینا ایشارت ائدیر و او ییری ائتیک لر قید اولوناجاق)، باخ: ی. تو، غ. تو.

توپلوم: ب. توپلوم ییلمی (فا: سوسیولوژی). **sociology**

تو+کو: اهالی نین تورک و کورد اولماسینا ایشارتدیر ویا گئچمیشده بیر یئرین اهالی سی نین تورک اولوب سونرا

لاریربؤلومونون کوردلشمه سینه ایشارتدیر.

تو-کو: گئچمیشده بیر یئرین اهالی سی نین تورک اولوب سونرالار کوردلشمه سینه ایشارتدیر.

چو.آ: چوغول آد، جمع آد (فا: اسم جمع). **plural noun**

ح: حضرت.

خ: تاریخی، بللی بیر تاریخی دؤنمه ایشله نن کلمه.

د: گوندوغان طرف، دوغو، شرق.

دا: خالق دیلینده دییلن و یازین دا آز ایشلک اولان، (فا: کلمه ای محاوره ای).

دده: دده قورقود کیتابیندا ایشله نن کلمه (فا: کلمه بکار برده شده در دده قورقود).

دی: حیوان تانیما ییلمی، دیرگی ییلمی (فا: جانورشناسی). **zoology**دیل.ب: دیل ییلمی (فا: گرامر). **grammar**

س: ائتگی سیز ائيلم، تاثیر سیز ائيلم، لازم فعل، دؤنوشلو فعل لرده بو حرفله نیشان وئرلییر. (بو حرف کلمه نین ایکینجی بؤلومونون ایلک

حرفی اولاراق یازیلیب)، (فا: فعل لازم) **intransitive**

سس.تق: یانسیما سۆز، سس تقلیدی اولان بیر کلمه (فا: کلمه تقلیدی).

سن: سنگلاخ سۆزلوگونه ایشله نن کلمه (فا: کلمه بکار برده شده در کتاب سنگلاخ).

سومرجه: سومردیلینده ایشلنمیش کلمه (فا: کلمه سومری).

ش: گونش ایلی، شمسی ایل (فا: سال شمسی).

شع: شعر و ادبیات، آنجاق یازین دا و اؤزل لیکله دیوان شعرى و ادبیاتیندا ایشله نن و دانیشیق دیلینده ایشلک اولمایان کلمه (فا: کلمه عمدتا به کاربرده شده در ادبیات منظوم). **literature**

ص: صفت، آدجیل. (فا: صفت) **adjective**

صح: صحاح العجم کتابیندا ایشله نن کلمه (فا: کلمه بکار برده شده در کتاب صحاح العجم).

ض: ضمیر، عوضلیک، آدجیل، آدلیق؟ (فا: ضمیر).

طب: ساغلیق بیلیمی (فا: طب). **medicin**

ظ: ظرف، قید، ائیلیم جیل (فا: قید). **adverb**

ع: عربجه (فا: کلمه عربی).

غ: تو: اهالی نین تۆرک اولماسینا اشارت دیر، اهالی آیری ائتیک قروپلارداندیر.

ف: فعل، ائیلیم (فا: فعل).

(فا:....) بیر کلمه نین فارسجا وئریلن معنی سی (معنی داده شده به زبان فارسی).

(فا:~) بیر کلمه نین تۆرکجه و فارسجادا عینا بیر اولدوغونا اشارت ائدیر (کلمه مورد نظر در زبان ترکی و فارسی عینا بکار برده میشوند).

فر: فرانسیزجا (فا: کلمه فرانسوی).

ف.س: سببی فعل (فا: فعل سببی از ... / فقط در معانی فارسی بکار می‌رود).

ف.م: مجهول فعل (فا: فعل مجهول از ... / فقط در معانی فارسی بکار می‌رود).

ق: قوژئی طرف، شمال (کند موقعیتلرینی نشان وئرمک اۆچون ایشله نیر).

قا: قارشیلیق لی فعل، مشارکه و اورتاقلیق فعل (فا: فعل مشارکه).

قو: سونرادان قویما آد، اؤیدورما آد، یانلیش آد، قوندارما آد (نامی که بیشتر در دوران پهلوی ها اشتباها ویا عمدا بصورت ساختگی و غیر واقعی درست شده و عمدتا در کتابهای فارسی استفاده میشود، این علامت زمانی بکار برده میشود که در معنی ویا در شکل لغت تغییر اساسی صورت گرفته باشد).

ک: کیلومتر.

ک.م: کیلومتر مربع.

گ: گونئی طرف، جنوب.

گو: گوئی تورکجه ده ایشله نن کلمه (کلمه بکار برده شده در کتیبه های اورخون).

گوئی ب: گوئی بیلیمی، نجوم (آسترونومی). **astronomy**

ل: تاثیرلی ائیلیم (بو حرف کلمه نین ایکینجی بؤلومونون

ایلک حرفی اولاراق یازیلیب)، متعدی فعل (فا: فعل

متعدی) **transitive**

لا: لاتینجه (فا: کلمه لاتین).

م: میلادی ایل (فا: سال میلادی).

م.ق: میلاددان قاباق ایل (فا: سال قبل از میلاد).

مت: سایش بیلیمی، ساییم بیلیمی، متمتیک، ریاضی (فا: حساب، ریاضی). **matematics**

مج: مجازی (فا: مجازی).

مس: مسیحی اهالی، بیر یرلشیم یئرینده کلدانی، آسوری و ارمنی قوملاریندان اولان اهالی یه اشارتدیر.

ن: اونلم، ندا (فا: ندا).

ه/ه.ق: آیسال ایل، هجری ایلی (فا: سال هجری قمری).

ی: تو: اهالی نین بیر بؤلومونون تۆرک اولماسینا اشارت دیر، "یاری تورک" (فا: ترک بودن قسمتی از اهالی).

یثر.ب: یثر بیلیمی (فا: زمین شناسی). **geology**

یازار: شاعر، ادبیاتچی، تاریخچی (فا: نویسنده).

یازین: ادبیات ساحه سینده ایشله نن کلمه (فا: مربوط به ادبیات). **literature**

یاشام.ب: یاشام بیلیمی (فا: زیست شناسی). **biologj**

یو: یونانجا (فا: کلمه یونانی).

*: بیر یثرلشم یثرینین ۱۳۲۰ گۆنش ایلینده نفوسو (بو علامت نشان وئریر کی ییگیلر(موقعیت، نفوس، اتنیک وضعیت) ۱۳۲۰جی ایله

مربوط دور، آیری دؤنملره عاید اولان نفوس ساییمی آیریجا تاریخ ایله قید اولوناجاق).

×: کورد کند، کوردلشمیش کند.

(...): بیر کلمه و سۆز اوچون آچیقلا نان مطالب.

/: بیر کلمه و سۆزجوکله باغلی اولاراق نئچه آیری مطلبی بیریریندن آیران علامت؛ نئچه سئچنک ویا بیریرینه تبدیل اولایلن ویا بیریریندن تۆره نه ییلن سۆزلر.

قیساخت: "–: بیریرینه باغلی اولان ایکی کلمه نی آیرماق اوچون ایشله نیر، جمله یه تأکید اوچون اولینده قویولور.

: اصلی سۆزلری معنا لاردان آیران علامت.

[...]: اصلی کلمه لردن سؤنرا کروشه ایچینده یازیلان

سۆزلر کلمه نین گرامری وضعیتینی و بیر دیله عاید

اولدوغونو نشان وئریر(فا: خصوصیات گرامری و زبانی).

{...}: آکولاد ایچینده یازیلان سۆزلر، اتیمولوژیک آچیقلامالاردیر (فا: توضیحات اتیمولوژیک).

،: ویرگول، مختلف سۆزلری بیریریندن آیران علامت.

: نقطه ویرگول، بیر اصلی کلمه یه باغلی آیری آیری مطلبی بیریریندن آیران علامت، اتیمولوژیک بحث لرده مختلف قایناق لارین

سۆزلرینی بیریریندن آیران علامت؛ یثر آدلاریندا فارسجا یازیلان کلمه لردن فرقلی اولاراق یثرلی اهالی دلیندن ائشیدیلن و یازیلان

سؤیله نیش / بعضا نئچه سؤیله نیشه راست گلنده ان دؤزگون و چوخ دئییلن اولده یازیلماق.

"...: بیر لغت و سۆزجوگون جمله ایچینده ایشلنمه سی اوچون وئرلن مثال و اؤرنک (فا: مثال داده شده در داخل جمله).

۳۵: اؤست سای، آچیقلامالاردان سؤنرا، قایناقلارا اشاره ائدیر "اؤرنک: آوار سۆزو ۳۵جی قایناق داندیر، اگر اوست سای قیساخطله-

برابر آیری سای ایله گلر یسه قایناغین صفحه سینا اشاره ائدیر، البته سایلار اراسیندا ویرقول اولورسا مختلف قایناقلارین نمره سینی

گؤستریر (فا: اشارات مربوط به شماره در فهرست مآخذ).

۲: آلت سای، بنزر سؤیله نیش لی ولی مختلف کؤک لر باغلی (سینونیم) لغت لری بیریریندن آیریر (فا: اشارات مربوط به کلمات مشابه).

~: ۱- اصلی کلمه نی تکرار ائتمه مک اوچون ایشله نیر " (بابا گنجه / تپه ~) = (بابا گنجه / تپه بابا گنجه) ؛ ۲- تورکجه ده ایشله نن کلمه عینا

فارسجادا ایشله نیرسه بو علامتله (فا: ~) نشان وئرله جک " آبریز abriz [آ/فا] آیاق یولو (فا: ~) ؛ ۳- چای آدلاریندا، چای آدیلا چایین

گنجدیگی کندین آدی بیر اولدوغوندا، او آدی تکرار ائتمه مک اوچون پارانئتز ایچینده ایشله نیر.

b: بو، اوزونلوق، چای و ایرماغین کیلومتر واحد ایله اوزونلوق، (فا: طول) **length**

km: کیلومتر.

q: چای و ایرماق دا آخان اورتالاما ایلیک سؤ مقدار،

میلیون مترمکعب هر ایله، (فا: دی). **capacity**

m: متر.

s: آیم، چای و ایرماق لاردا یۆزده لیک اییمه اشاره ائدیر، (فا: شیب). **slope**

somebody **sbm**

to ask/ to cause somebody **~t**

آچقلامالار:

کندآدلاری: کندآدلاری یازیلان یئرلرده، ایلکجه شهرستان و دیرناق ایچینده (بخش، کنديستان) آدی یازیلماق و سونرا کندلرین آدی و گونش ۱۳۲۰جی ایلده نفوسو وئریله جک، یننه ده گره بیرسه تلفظو ویا اویدورما آدی یازیلماقدیر، سؤیله نیشی اهالی دیلیندن انشیدیلیرسه ”؛“ علامتیه و آیری حالدا ”،“ علامتیه بلیرلنه جکدیر.

داغ آدلاری: داغ آدلاری یازیلان یئرلرده، ایلکجه شهرستان و یئری گلدی کجه (بخش، کنديستان) آدی یازیلماق و داغ آدیندان سونرا دیرناق ایچینده ایلکجه داغین شهر مرکزیندن یؤن و فاصله سی و سونرادا داغ زیروه سینین یوکسکلیگی (دنیز سویه سینی معیار توتاراق) متر واحد ایله یازیلماق.

چای آدلاری: چای و ایرماق آدلارینی یازارکن ایلکجه آدی یازیلیر و سونرا دیرناق ایچینده چایین کئچدیگی کند ویا تۆکولدوگو آیری چایین آدی یازیلیر و آردیجا چایین اوزونلوغو کیلومتر واحد ایله و b علامت ایله و چایین آییمی (شییی) یۆزده لیک مقدارلا s علامت ایله نشان وئریله جک، ییگی وارسا ایلیک سومقداری m3/s مترمکعب هرثانیه واحدینده q علامت ایله نشان وئریله جک.

۱- فعللردن ”ق/ک“ حذف ایله دۆزه لن فعلی آدلار (اسم مصدر)، فعلله آنلامداش اولدوغو اوچون تکرار اولونما ییب و فقط مستقل معنالی- اولدوغوندا قئید اولوب.

۲- اکلر یالنیز باش سۆز بۆلومونده وئریلیر کن سۆزجوکلر بۆلومونده قئید اولونما ییب دیر.

قایناق‌لار (فا: مآخذ)

- ۱- آذربایجان دیلینین ایضاحلی لغتی، (بهزاد بهزادی ۱۳۷۶ و لاتین حرفلریله چاپ اولموش یئنی سۆزلوک).
- ۲- تورکجه سۆزلوک، تورک دیل قورومو، ۱۹۸۶ **Türkçe sözlük. Türk dil kurumu 9.baskı ankara**
- ۳- آراشدیرمالار و گۆروشلر (بو کتابین یازارینین گزدیکلری و یئرلی اهالی دن ائشیتدیگی یئرآدلاری، باخ: یئرآدلاری)
- ۴- اسماعیل هادی، ترکی هنر است، ناشر: احرار، ۱۳۷۴ (فارسجا)
- ۵- اسماعیل هادی، دیل دنیز، ناشر: اختر تبریز، ۱۳۸۶ (فارسجا)
- ۶- اسماعیل هادی، فرهنگ ترکی نوین، ناشر: احرار، ۱۳۷۹
- ۷- اورهان گؤدول، قوئالمیش اؤزتورکلر- استانبول، اوجاق ۲۰۰۳، پی.دی.اف. لشدیرن: مهران بهاری، **orhan güdül**
- ۸- امید نیایش، آلتایلاردان سهنندیمیزه، ۱۳۸۲ (تورکجه)
- ۹- اولجاس سلیمانوف، شوئرنامه، کؤچورن سیماصمدی، ناشر: اختر ۱۳۸۴
- ۱۰- ایواظاها، نتجه یازاق، یارپاق قرئتی، ۱۳۸۵. (تورکجه)
- ۱۱- بیژن نیک بین، گذشته چراغ راه آینده است، تهران ۱۳۸۱ (فارسجا)
- ۱۲- بارتولد، تاریخ ترکه‌های آسیای میانه، غفار حسینی، ناشر: توس ۱۳۷۶
- ۱۳- بارتولد، خاورشناسی، ترجمه حمزه سدادور، ناشر: ابن سینا ۱۳۵۱
- ۱۴- باغرو (عارف رفیعی)، بولقاوار و یایچی و باغروسیرا داغلاری، ۱۳۸۲
- ۱۵- بهاءالدین اگل، امپراتوری بزرگ هون، ترجمه علی داشقین، تبریز ۱۳۸۴
- ۱۶- بهرام اسدی، آختاریش لار و آراشدیرمالار، ناشر: یاز، اورمیه، ۱۳۸۵
- ۱۷- بهروز خاماچی، طواف سهند، تبریز، ناشر: ذوقی ۱۳۶۸ (فارسجا)
- ۱۸- بهروز خاماچی، قلعه های تاریخی آذربایجان، تبریز، ۱۳۷۱ (فارسجا)
- ۱۹- بهزاد بهزادی، آذربایجان دموکرات، دانشجویان دانشگاه تهران ۱۳۸۴
- ۲۰- بهزاد بهزادی، فرهنگ آذربایجانی فارسی، تهران، ۱۳۶۹
- ۲۱- بهزاد بهزادی، آذربایجانجا فارسجا سۆزلوک، تهران، ۱۳۶۹
- ۲۲- آراز اوغلو، تاریخ مختصر آذربایجان، ترجمه عیسی یگانه، آتام، تهران ۱۳۸۲
- ۲۳- پرویز زارع شاهمرسی، فرهنگ ترکی فارسی و تاریخ زبان ترکی، ۱۳۸۵
- ۲۴- پرویز یکانی زارع (اثلبار)، معرفی شهرهایی از آذربایجان، اختر، ۱۳۸۵
- ۲۵- پناهی، دده قوقود و ادبیات دونیامیز، تبریز، ناشر: ائلدار، ۱۳۸۴
- ۲۶- پیوترووسکی، اورارتو، ترجمه رشید برناک، ناشر: اندیشه نو، ۱۳۸۱
- ۲۷- تورک دیل قورومونون تخصصی سۆزلوکلری، آنکارا
- ۲۸- جواد هیئت، آذربایجان ادبیات تاریخینه بیر باخیش، تهران، ۱۳۵۸
- ۲۹- جواد هیئت، آذربایجان شفاهی خلق ادبیاتی ۱۳۶۷
- ۳۰- جواد هیئت، تورکلرین تاریخ و فرهنگینه بیر باخیش ۱۳۷۷
- ۳۱- جواد هیئت، سیری در تاریخ زبان و لهجه های ترکی،
- ۳۲- جواد هیئت، وارلیق درگی لری، تهران، ۱۳۶۰-۱۳۸۱
- ۳۳- حسن بگ هادی، آرین، تبریز، ۱۳۸۲ (تورکجه-لاتین)
- ۳۴- حسن دمیرچی، آذربایجان موغاملاری، تبریز، ۱۳۷۹ (تورکجه)
- ۳۵- حسن زنده دل مجموعه ایرانگردی آذربایجان شرقی ۱۳۷۶. (فارسجا)
- ۳۶- حسن عمید، فرهنگ فرسی عمید. (فارسجا)

- ۳۷-قراملکی، تحلیل زبان ترکی آذربایجانی به طریق ریاضی، تهران ۱۳۸۵
- ۳۸-حسین خوش باطن، زبان ترکی از دیدگاه رده شناسی، تبریز ۱۳۸۵
- ۳۹-حسین زاده، آتالار سۆزو، کۆچورن:قاسمی، تبریز ۱۳۸۱ (تورکجه)
- ۴۰-مغانلو، جاذبه های گردشگری سرعین، ناشر: باغ اندیشه ۱۳۸۲ (فارسجا)
- ۴۱-حسین فیض الهی وحید، فرهنگ نامهای زیبای ترکی، یاران، ۱۳۸۵
- ۴۲-حسین گۆنئیلی، دده قورقود، تهران، ۱۳۷۸ (تورکجه)
- ۴۳-حمید صبری، آذربایجان شناسی، آذرشهر، تبریز، ناشر: هما آذر، ۱۳۸۲
- ۴۴-داشقیق، فرهنگ ترکی (سۆزلوک)، ناشر: یاران، ۱۳۸۲ (تورکجه)
- ۴۵-داشقیق، یازیشما، چاغریلار، قوتلامالار، یاس تۆرنلری (تورکجه)
- ۴۶-دانلپ، تارخ خزران، ترجمه محسن خادم، ناشر: ققنوس، ۱۳۸۲
- ۴۷-رحیم رئیس نیا، آذربایجان درسیر تاریخ ایران، جلد ۳، ۲، ۱، ناشر: مبنا، چاپ سوم، ۱۳۷۹، شابک: ۹۶۴-۹۹۴۴-۰۲-۳
- ۴۸-رسول آذر، بازی و اهمیت آن در یادگیری، ناشر: احرار، ۱۳۷۳
- ۴۹-رشیدالدین فضل الله، اوغوزنامه، شوکور اووا-خامنه، ۱۳۸۴ (تورکجه)
- ۵۰-رشیدالدین فضل الله، جامع التواریخ دوجلد- کریمی ۱۳۶۷
- ۵۱-رضا شعبانی، دستور زبان ترکی، ناشر: نیما، ۱۳۸۲
- ۵۲-رضا غفاری، آذربایجان خانیم شاعیرلری، تبریز ۱۳۸۰ (تورکجه)
- ۵۳-رضا غفاری، تورک آدلار سۆزلویو، تبریز، ناشر: شعاع، ۱۳۷۷
- ۵۴-رفیق اؤزدک، تورکون قیزیل کیتابی، کۆچورن: شیزری، گلشن، ۱۳۷۲ **türkler'in altın kitabı**
- ۵۵-محمودزاده، معانی بعضی از اسامی کهن و ایرانی در زبان کردی،
- ۵۶-زنه گروسه، امپراطوری صحرانوردان، میکده، ۱۳۷۹ (فارسجا)
- ۵۷-روشن خیایو، فرهنگ سومر، ناشر: بخشایش، ۱۳۸۴ (فارسجا)
- ۵۸-روشن خیایو، فرهنگ تاریخی تطبیقی زبانهای اورال آلتائیک، ۱۳۸۳ (فارسجا)
- ۵۹-ریچارد تایر، شاهسون های مغان، ترجمه حسن اسدی، اختران، ۱۳۸۴
- ۶۰-زهره وفایی، بازیهای محلی تبریز، نامها و نامیده ها، شاهسونلر، مزدک
- ۶۱-زهره وفایی، گنیملر، قبالار، پئشه لر، سایلار، دعاها، سینامالار، شاهسونلر
- ۶۲-ساندراس، گیلگمیش داستانی، چتویرن فرهود مشروطه چی، ۱۳۸۵
- ۶۳-سعید فرجی خویی، جستاری تحلیلی تاریخی در مشروطه آذربایجانی، ناشر: ستوده، ۱۳۸۶ (فارسجا)
- ۶۴-سلیمان نورالهی، سۆز بازاری، قوم شهری، ناشر: اندیشه ماندگار ۱۳۸۴
- ۶۵-عون الهی (پروفسور سید آقاعون الهی)، اورتا عصرلرده تبریز شهرینین تاریخی، کۆچورن: همت جو، نشر یاران، ۱۳۸۵.
- ۶۶-صمد چایلی، فرهنگ اسامی روستاهای و کوه های آذربایجان، اختر ۱۳۸۷
- ۶۷-صالح العجم، هندوشاه نخجوانی، غلامحسین بیگدیلی، تهران، ۱۳۶۱
- ۶۸-صدیق، برگزیده متون نظم ترکی، تبریز، اختر، ۱۳۸۶
- ۶۹-صدیق، شیخ صفی الدین اردبیلی، تبریز، اختر، ۱۳۸۶
- ۷۰-صمد چایلی، اؤنجولوم، اوما، دیللن سازیم، تبریز، ناشر: اختر، ۱۳۸۲
- ۷۱-صمد چایلی، نگاهی به واژه های اساطیری آذربایجان، تبریز، ۱۳۸۳
- ۷۲-صمد سرداری نیا، سیری در تاریخ آذربایجان، ناشر: اختر ۱۳۸۶
- ۷۳-صمد ظهوری، شعر صنعتی ایران تورکجه ادبیاتیندا، عروض اؤلچوسو، هجا وزنی تبریز ۱۳۶۲ (تورکجه)

- ۷۴-باباپور، تورکجه هجا وزنی، رب القلم، تهران، ۱۳۷۱ (تورکجه)
- ۷۵-قنبر حقیری، بهرام اسدی، ایران آشیقلاری، اؤرمیه، ۱۳۸۴ (تورکجه)
- ۷۶-عادل ارشادی فرد، فرهنگ واژگان ترکی، اردبیل، ۱۳۷۹
- ۷۷-آریانپور، فرهنگ فشرده فارسی انگلیسی، تهران، ۱۳۶۲ (فارسجا)
- ۷۸-عبدالاحد بهراد، فرهنگ نامهای آذربایجانی، تبریز، ۱۳۷۰
- ۷۹-عبداله اوغلو، فرهنگ نامهای ترکی، ناشر: اختر، ۱۳۸۲
- ۸۰-علی آقا واحد، کلیات: زهتابی، ایمانی، فحیمی، اختر، ۱۳۸۶ (تورکجه)
- ۸۱-علیرضا صراف، کتابلار و مقاله لر.
- ۸۲-علی مشکینی، فرهنگ منتخب ترکی، ناشر: پورحسین، ۱۳۸۴
- ۸۳-علیرضا صراف، دیلماج درگی لری.
- ۸۴-فاروق سومر، اوغوزها، آنادردی عنصری، حاج طلایی، گنبد، ۱۳۸۰
- ۸۵-فاروق سومر، نقش ترکان آناتولی در تشکیل و توسعه دولت صفوی، اشراقی-امامی، تهران ۱۳۷۱ (فارسجا)
- ۸۶-فرزانه، مبانی دستور زبان آذربایجانی، تبریز، ۱۳۷۱ (فارسجا)
- ۸۷-فضولی، دیوان ترکی، دوزومله ین: امین صدیقی، تهران، ۱۳۷۴
- ۸۸-فیروزسیمین فر، نگاهی نوین به اسامی کهن در شهرستان میانه، اختر
- ۸۹-قران کریم، آذربایجان تورکجه سیله ترجمه سی، مترجم: رسول اسماعیل زاده دوزال، قُم شهری ۱۳۷۷ (تورکجه)
- ۹۰-کاظم عباسی، گوروش، تبریز، ۱۳۷۹ (تورکجه)
- ۹۱-کریم مشروطه چی، ساغلام املا بیرلیگی اوغروندا، تهران ۱۳۸۶
- ۹۲-کسروی تبریزی، آذری زبان باستان آذربایجان، تهران ۱۳۸۵ (فارسجا)
- ۹۳-محرم جعفرلی، داستان و میف، کؤچورن: احد آتش، ناشر اختر ۱۳۸۴
- ۹۴-میرزا ابوالقاسم امین الشرح خویی (متوفای ۱۳۴۸ ق) تاریخ تهاجمات و جنایات ارامنه، اسماعیل سیمیتقو و سردارماکو در آذربایجان
- ۹۵-محمد پیفون، فرهنگ آذربایجانی فارسی، چاپ نوبهار، ۱۳۶۱
- ۹۶-محمد تقی زهتابی، معاصیر ادبی آذری دیلی، کیهان، ۱۳۷۰
- ۹۷-محمد تقی زهتابی، ایران تورکلرینین اسکی تاریخی، تبریز، ۱۳۷۷
- ۹۸-محمد تقی زهتابی، علی کمالی، تثلیم خان، ناشر: اختر، تبریز، ۱۳۸۲
- ۹۹-محمد حافظ زاده، ارس در گذرگاه تاریخ، ناشر: نیا تبریز (فارسجا)
- ۱۰۰-حافظ زاده، ارسباران در گذر حماسه و تاریخ، مهد آزادی تبریز، ۱۳۷۶
- ۱۰۱-محمد رضا آقاپور، آذربایجان مدنیت اوچاغی، ۱۳۸۱ (تورکجه)
- ۱۰۲-محمد رضا کریمی، ائلیمیزین آجیان یاراسی (دکتر صدیق) ۱۳۸۱
- ۱۰۳-محمد سعید اُردوبادی، سالهای خونین، علیرضا تقی پور، ناشر: اختر ۱۳۸۰
- ۱۰۴-محمد سعید اُردوبادی، قانلی سنه لر، رسولوند، اندیشه نو، ۱۳۷۲
- ۱۰۵-محمد صادق نائی، واژگان زبان ترکی در فارسی، پیام، ۱۳۸۰
- ۱۰۶-محمد کانار، فرهنگ جامع ترکی استانبولی به فارسی، ناشر: شیرین ۱۳۷۴
- ۱۰۷-محمد کانار، فرهنگ جامع فارسی به ترکی استانبولی، ناشر: شیرین ۱۳۷۴
- ۱۰۸-مرکز آمار ایران نشریاتی. [م.آ.] (فارسجا)
- ۱۰۹-مسعود هاشمی (دکتر)، فرهنگ کشاورزی و منابع طبیعی، تهران ۱۳۷۵
- ۱۱۰-مغان، پیر و مغان، ناشر: دانشمند، ۱۳۷۹ (تورکجه)

- ۱۱۱-مقصود سمع سردرودی، یادها و نامها، تبریز ۱۳۸۳
- ۱۱۲-مولودسلیمانلی، سۆزایچینده سۆز، کۆچورن: ائل اوغلو، اندیشه نو، ۱۳۸۱
- ۱۱۳-میرزا مهدی استرآبادی، سنگلاخ، روشن خیای، ناشر: مرکز، ۱۳۷۴
- ۱۱۴-میرعلی سیدوف، قام شامان، مترجم: صمدچایلی، ناشر: اختر ۱۳۸۱
- ۱۱۵-میرهدایت حصار، تورکجه قدیمی طبی کیتابلار، اندیشه نو، ۱۳۸۴
- ۱۱۶-گیلگمیش، جرج اسمیت، ۱۳۷۸ (فارسجا)
- ۱۱۷-نادعلی پیام، سککیز یوزایل آذربایجان تورکجه غزلی، ناشر: آسیا، ۱۳۷۸
- ۱۱۸-نباتی، دیوان سید ابولقاسم نباتی، صدیق، ناشر: احرار، ۱۳۷۲
- ۱۱۹-نواهی، محاکمه اللغتین، تورخان گنجه ایی، طهران ۱۳۲۷ (فارسجا)
- ۱۲۰-هادی کریمی، اسامی گیاهان ایران، تهران، ۱۳۷۴ (فارسجا)
- ۱۲۱-هادی هدایتی، تاریخ هرودت، کلی یو، ناشر: دانشگاه تهران، ۱۳۸۳
- ۱۲۲-هوشنگ جعفری زنگانلی، گوئنش، ناشر: نیکان کتاب، زنجان ۱۳۸۴
- ۱۲۳-یورد- ابتکار صلح جهانی، باکو ۲۰۰۵ (فارسجا)
- ۱۲۴-دهخدا لغتنامه سی
- ۱۲۵-ناصر پورپیرارین کتابلاری
- ۱۲۶-محمد بندر ریگی-المنجد (عربی بفارسی)، تهران ۱۳۸
- ۱۲۷-حکمی افشار، واژه نامه فنی، تهران، ۱۹۹۲ (فارسجا)
- ۱۲۸-زائورحسن اوڤ، سکيفلر، مترجم: رضا جلیلی نیا، ۱۳۸۶-**çar skiflər**
- ۱۲۹-توحیدملک زاده دیلمقانی، تاریخ ده هزارساله سلماس و غرب آذربایجان غربی، تبریز ۱۳۸۴ (فارسجا)
- ۱۳۰-بابایی، صادقزاده، جاذبه های سیاحتی مشکین شهر، ناشر: احرار ۱۳۷۹
- ۱۳۱-صمد سرداری نیا، مشاهیر آذربایجان، ناشر: ذوقی ۱۳۷۰ (فارسجا)
- ۱۳۲-صدیق، دکتر حسین محمدزاده، دیوان غریبی و ... تهران، ۱۳۸۲
- ۱۳۳-صدیق، دکتر حسین محمدزاده، آذر و آذری
- ۱۳۴-هیأت، دکتر جواد هیأت مقاله لری
- ۱۳۵-فهرست تطبیقی واژگان ترکی با هزارگی
- ۱۳۶-اینترنت مقاله لری (اردشیر نصیری-خانیم خئیره نسا، ...)
- ۱۳۷-نیکنام، ذوقی، تبریز در گذرتاریخ، تبریز، انتشارات یاران، ۱۳۷۴
- ۱۳۸-صمد سرداری نیا، ایروان یک ولایت مسلمان نشین بود (فارسجا)
- ۱۳۹-توحیدملک زاده دیلمقانی، فجایع جیلولوق، تبریز، ۱۳۸۶ (فارسجا)
- ۱۴۰-اینام: به باد خوجالی.
- ۱۴۰-م. باهاری مقاله لری (فارسجا- تورکجه)
- ۱۴۱-عسگر زینالی (آلتای)، سخنوران، آذرسبلان، ۱۳۷۶ (فارسجا)
- ۱۴۲-محمد رضا کریمی، قاراباغ شاعرلرمسکنی، زنجان ۱۳۸۲ (نورکجه)
- ۱۴۳-ایرج افشار سیستانی، ایراهیم اسکندرنیا، آذربایجان غربی (فارسجا)
- ۱۴۴-عشایر آذربایجان و ایلات مغان، جمشید اسماعیل پور، تبریز، ۱۳۷۷
- ۱۴۵-مسامره الاخبار و مسایره الاخبار، آقسرائی، آنکارا ۱۹۴۳، تهران ۱۳۶۲
- ۱۴۶-آذربایجان تاریخی، رشیدبگ اسماعیل اوف، نریمانی، تبریز ۱۳۷۹

- ۱۴۷-منهاج سراج، طبقات ناصری،
۱۴۸-حسن انوری، اصطلاحات دیوانی.
۱۴۹-غلامحسین بیگدلی (دکتر)، تاریخ بیگدلی، دکتر تهران، ۱۳۷۲
۱۵۰-توحید ملکزاده، آذربایجان در اوایل دوره پهلوی، نشر اختر، ۱۳۸۸
۱۵۱-شهرلر حاققیندا کتابلار شېبستر (احمد سلیمی)، سیمای بناب (حسین بابک)، تسوج (نبی)، مغان (قاسمی)، مردند (عزیزیان).
۱۵۳-مقصود اثنی عشری خیای، سیلان، بابک، مشکین، باغ اندیشه، ۱۳۸۰
۱۵۴-فرزانه هریس، شهرستان هریس، دفتر نشر نوید اسلام، قم، ۱۳۷۸
۱۵۵-رحمت الله توفیق؛ تاریخچه اورمیه، سرزمین زردشت، علی دهقان.
۱۵۶-بهرام اسدی، شعرتوقالی، اورمیه، ۱۳۸۱.
۱۵۷-بهرالدین شارق، تاریخ مختصر تورکستان جنوبی (تورکستان افغانستان)، طهران، اندیشه نو، ۳۰۴ صفحه، چاپ اول، تابستان ۱۳۸۸
۱۵۸-اسماعیل جعفرزاده، سیامک حسینعلی زاده، اسلامیتدن اؤنجه تورکلرین تاریخی (تاریخ ترکان قبل از اسلام)، تبریز، سومر نشر، ۱۳۹۰، ۴۰۸ صفحه.
۱۵۹-فاطمه مصطفی پور، بیر داغارجیق فولکلور (یک انبان فولکلور) شامل فولکلورهای از منطقه خوی، ماکو و چایپاره، جمع آوری شده در سالهای ۱۳۴۷-۵۰، ۱۴۴ صفحه. تبریز، سومر نشر ۱۳۸۹، ۱۴۴ صفحه.
۱۶۰-ممدلی: اسماعیل محمدثانی، هنریز (هریس)، تبریز، هاشمی سودمند ۱۳۸۹، ۴۹۲ صفحه.
۱۶۱-کلی یو، تاریخ هرودوت، ترجمه دکتر هادی هدایتی، چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۳، شابک: ۸-۴۸۹۸-۰۳-۹۶۴
۱۶۲-دیاکونوف، تاریخ ماد، ترجمه کریم کشاورز، چاپ شرکت انتشارات علمی فرهنگی، چاپ هفتم، ۱۳۸۳، شابک ۶-۱۰۶-۱۰۶-۹۶۴
۱۶۳-سازمان جغرافیایی کشور (انتشارات)، فرهنگ جغرافیایی ایران، مجلدات ۱ الی ۱۰، چاپ سال ۲۵۳۵، (آماربرداری نفوس: ۱۳۲۰-۱۳۲۹)
۱۶۴-مهرالزمان نوبان، نام مکانهای جغرافیایی در بستر زمان، چاپ انتشارات ما، سال ۱۳۷۶، شابک ۴-۶۴۹۷۰۰۴-۹۶۴
۱۶۵-اسکاروایت ماسکارالا و صمدعلیون، گزارش لشکرکشی سارگون به اورارتو، نشر اختر، چاپ اول ۱۳۹۰، شابک ۱-۳۷۵-۵۱۷-۹۶۴-۹۷۸
۱۶۶-بوریس پیوترووسکی، اورارتو، ترجمه رشید برناک، چاپ اندیشه نو، ۱۳۸۲، شابک ۸-۴۲-۶۷۴۱-۹۶۴
۱۶۷-اسماعیل جعفرزاده (جفرلی)، مقدمه ای بر تاریخ (تورکلر، سومرلر، ائروسکلر، اورارتولار...)، ویرایش اول، ۱۳۹۱، ۲۲۰ صفحه
۱۶۸-علیرضا چلنگی، فرهنگنامه تطبیقی مکانهای جغرافیایی، ۱۳۷۸، ۲۹۳ صفحه، شابک: ۱-۲۰۹-۴۴۴-۹۶۴

قاینالار (لاتین حرفله):

- 201-Mahmud kaşgerli - Divanü lüğat-۱۹۸۶، جلد ۴، آنکارا، بسیم آتالای، دوزومله ین: دیوان الغات تورک، محمود کاشغرلی،
it-türk
202- heritage dictionary. هنریتشج سۆزلوگو، اینگیلیزجه.
206-Thorndike-barnhard high school dictionary. تورندایک سۆزلوگو.
208-, ismet zeki eyuboğlu, Türk dilinin etimoloji sözlüğü sosyal yayınlar, istanbul, 1988
211- murat uraz, türk mitolojisi, düşünen adam yayınları, 1994
212- yaşar çoruhlu, türk mitolojisinin anahtarı, 2002
215- abtullabattal, ibnü-mühenna-lüğeti, istanbul, 1934
218-yabancı kelimelere karşılıklar, ankara 1995
219- enver uzun, akçaabat yer adları, trabzon 2005
220- əliyeva rubabə, azərbaycan toponimləri, bakı 2002
221- eyvazova, Əfqanıstanda türk mənşəli toponimlər, bakı 1995
222-yeni tarama sözlüğü-türk dil kurumu yayınları
223- tarama sözlüğü(1-8)-türk dil kurumu yayınları
224-derleme sözlüğü(1-12)-türk dil kurumu yayınları
240-Azərbaycan izahlı coğrafi adlar lüğeti, 1960 (kril alfabə ilə)
241-güney A. dogusundaki yer adlari, qalibə gültəkin

- 242- nadir məmmədov, Azərbaycan yer adları, oronimiya, baki, 1993
 244- kamuran gürün, türkler ve türk devletleri-
 245-Hasanov, kamal,qədim Azərbaycan xalq rəqsləri, İshig, Baku,1983: pp. 28-60
 246-xəlil əliyev, birçalı, axisqa, qazaq toponimləri, ELM, 2008
 247-hasan eren, türk dilinin etimolojik sözlüyü, ankara, 1999
 248-Azərbaycan Toponimlərinin Ensiklopedik Lüğəti-1-(Sharq-Qarb-Baki-2007)

کیتابدا یئرئیر مختلف تاریخی شخصیتلره، کیتابلارا و دؤوره لره اشاره اولونور، اونلاری دوزگون توتوشدورماق و ییریریندن آیرماق اوچون بو بۆلومده کروئولوژیک دورومدا وئریلیر، بو اؤمودلا کی گئن وئرسیالاردا داهادا تکمیل حالا گلسین.

اسکی قاینقلار(یازیلما تاریخی سیراسیلا، م= میلادی ایلسایاری، ه= هجری قمری ایلسایاری)

سومرلر: ۱- اسکی سومرجه دئوری:

آ- آرخایک دؤنم (م.ؤ. ۳۰۰۰-۲۶۰۰)

ب- اسکی سومرجه دؤنمی (م.ؤ. ۲۶۰۰-۲۳۵۰)

ج- سارقوئیجه و قودناجا دؤنمی (م.ؤ. ۲۳۵۰-۲۱۴۰)

د- یئنی سومرجه دؤنمی (م.ؤ. ۲۱۴۰-۲۰۲۰)

آ- ارکن اسکی بابیل دؤنمی (م.ؤ. ۲۰۲۰-۱۸۵۰)

ب- اسکی بابیل دؤنمی (م.ؤ. ۱۸۵۰-۱۶۰۰)

ج- گئج اسکی بابیل دؤنمی (م.ؤ. ۱۶۰۰-۱۰۰)

سومرلر: ۲- گئج سومرجه دؤورو

میلاددان اؤنجه: ۳۰۰۰-۲۱۰۰

میلاددان اؤنجه: ۳۰۰۰-۲۱۰۰

میصیر اویقارلیغی

چین اویقارلیغی

م.ؤ. ۸۶۰-۵۸۰

اورارتو(دوغو آنادولو و باتی آذربایجان)

اترؤسکلر(ایتالیا) م.ؤ. ۱۳۰۰ده ایتالیا یا گلمه یه باشلارلار، (ترویا Troia ساواشی م.ؤ. ۱۲۴۰-۱۲۳۰ اؤز وئردی و بو ساواشدان

سونرا بؤیوک کؤچلر باشلادی) م.ؤ. ۷۵۰ده اویقارلیق قورارلار، م.ؤ. ۳۷۴ده حاکمیتلری سونا چاتار.

م.ؤ. ۸-۹جو عصرلر

ماننا شاهلیغی دؤور

میلاددان اؤنجه: ۷۵۶-۱۴۶

یونان اویقارلیغی

دوغوم: ۴۸۴ م.ؤ، اؤلوم: ۴۲۰ م.ؤ،

هرودوت (یونان)

دوغوم: ۴۴۵ م.ؤ، اؤلوم: ۳۳۵ م.ؤ،

گزنفون(یونان)

دوغوم: ۶۳ م.ؤ، اؤلوم: ۲۱ م.س،

استرابون (یونان)

م.ؤ. ۶۰، م.س. ۷

دیونیسوس

م.ؤ. ، م.س.

پومپئی

م.ؤ. ۲۲۰ (محملا م.ؤ. ۲۵۰)، م.س. ۹۳

یئنی سئ یازیتلاری، بؤیوک هون امپراتورلوغو

م. ۳۷۴، م. ۴۶۹،

باتی هونلاری(بالامیر، اولدوز، رؤا، بلندا، آتیل، ایلک)

م. ۵۵۲، م. ۵۸۲،

گؤک تورک یازیتلاری: گؤیتۆرک امپراتورلوغو

م. ۵۵۲، م. ۶۳۰،

شرقی گؤیتۆرک امپراتورلوغو

م. ۵۵۲، م. ۶۵۹،

غربی گؤیتۆرک امپراتورلوغو

م(۸۳۹-۹۲۲)، ه(۲۲۴-۳۱۰)، یازیلیش: م(۹۱۵-۳۰۲)

طبری(محمد جریر) تاریخ طبری(عربجه)

یازیلیش: م(۹۶۶-۳۵۵)

ابوعلی بلعمی(سامانلی وزیر) تاریخ بلعمی (طبریدن فارسجا ترجمه)

م ۸۶۴، ه ۲۵۰، (متوفی: ه ۳۰۰)

ابن خردادبه مسالک و ممالک

م ۸۸۰، ه ۲۶۶،

قدامه

م(۸۷۲-۸۷۳)، ه ۲۵۹-۲۶۰،

یعقوبی تاریخ یعقوبی(۲جیلد)

يعقوبى	البلدان،	م ۸۹۱، هـ ۲۷۸،
ابن سراييون		م ۹۰۳، هـ ۲۹۰،
ابن رسته	الاعلاق النفسيه	م ۹۰۳، هـ ۲۹۰،
ابن فقيه		م ۹۰۳، هـ ۲۹۰،
مسعودى (ابوالحسن على بن حسين) مروج الذهب (۲ جيلد)		م ۹۴۳، (هـ ۳۳۲ - هـ ۳۳۶)،
اصطخرى	مسالك و ممالك	م ۹۵۱، هـ ۳۴۰، (متوفى: هـ ۳۴۶)
ابن حوقل	صورة الارض	م ۹۷۸، هـ ۳۶۷،
(منوچهر ستوده نين تلاش ايله) حدود العالم من المشرق الى مغرب		م ۹۸۲، هـ ۳۷۲/
مقدسى		م ۹۸۵، هـ ۳۷۵،
ناصر خسرو قباديانى مروزي	سفرنامه	م ۱۰۴۷، هـ ۴۳۸،
البلاذرى (احمد ابن ال..)	فتوح البلدان	م ، هـ ،
دده قورقود	دده قورقود	م ، هـ ۴۴۴،
ماحمود كاشغرلى	ديوان لغات ترك	م ، هـ ،
ساوجى	قوتادقويلىك	م ، هـ ،
نرشخى	تاريخ بخارا	م ، هـ ،
ابوالقاسم ابن احمد جيهانى	اشكال العالم	م ، هـ ۲۴۸-۲۸۶،
عزالدين ابن اثير	الكامل (۲۷ جيلد)	م (۱۱۶۰-۱۲۳۳)، هـ (۵۵-۶۳۰)،
بيهقى	تاريخ بيهقى	م ، هـ ،
تاريخ گرديزى	محمود گرديزى	م ، هـ ۴۴۲-۴۴۳،
ادريسى		م ۱۱۵۴، هـ ۵۴۸،
ابن جبير		م ۱۱۸۴، هـ ۵۸۰،
ياقوت		م ۱۲۲۵، هـ ۶۲۳،
شيخ ربوه محمد دمشقى	نخبة الدهرفى عجائب البر والبحر	م ۱۲۵۵-۱۳۲۷، هـ ۶۵۴-۷۲۷
قزوينى		م ۱۲۷۵، هـ ۶۷۴،
مرصد الاطلاع		م ۱۳۰۰، هـ ۷۰۰،
ابوالفداء	تقويم البلدان	م ۱۳۲۱، هـ ۷۲۱،
صاح العجم		م ۱۳۳۰، هـ ۷۳۰،
شبانكاره اى	مجمع الانساب (۲ جيلد)	م ۱۳۳۳، هـ ۷۳۳،
مستوفى	نزه القلوب	م ۱۳۴۰، هـ ۷۴۰،
ابن بطوطه		م ۱۳۵۵، هـ ۷۵۰،
حافظ ابرو		م ۱۴۱۷، هـ ۸۲۰،
شرف الدين على يزدى		م ۱۴۲۵، هـ ۸۲۸،
ميرخواند (۶ جيلدى ميرخواند هـ ۹۰۳ ده يازدى، جيلد ۷ نى اونون قيز نوهسى خواند مير ۹۲۹ دا يازدى و جيلد ۸-۹-۱۰ و رضا قولوخان		
هدايت ۱۲۷۰ ده يازدى (ايند ليكده ۱۰ جيلد اصلى روضه الصفا ۱۵ جيلده چاپ اولوبدور،		
	روضه الصفا (۱۰ جيلد)	م ، هـ ۹۰۳، ۹۲۹، ۱۲۷۰،
خواند مير	حيب السير (۴ جيلد)	م ، هـ ۹۲۷-۹۳۰،
جهان نما		م ۱۶۰۰، هـ ۱۰۱۰،

ایوالغازی	شجره التراکمه	م ۱۶۰۴، هـ ۱۰۱۴،
زرتشت (فرانسه‌لی انکتیک دوپرون anquetil duperon بو کتابی، هیند موبدلری نین سؤیله دیکلریندن کتابت ائدییدیر)		
اوستا avista		م ۱۷۷۱، هـ،
نسیمی		(دوغوم: م ۱۳۶۹ شاماخی، اؤلوم: ۱۴۱۷ حلب)، هـ،
ختایی (شاه اسماعیل) (دوغوم: م ۱۴۸۷/۷/۲۳ - اردبیل، اؤلوم: ۱۵۲۴/۶/۲۳ سراب، منقوتای، اردبیل)، هـ،		
سید ابوالقاسیم نباتی	دیوان	(دوغوم: م ۱۸۱۲ اۆشتییین، اؤلوم: ۱۸۷۳ اۆشتییین)، هـ
سنگلاخ		م ، هـ،
تاورنیه	سفرنامه	م ، هـ،
محمد حسنخان اعتماد السلطنه	مرآت البلدان	م ، هـ،
لسترنج	جغرافیای تاریخی سرزمینهای خلافت شرقی	م ، هـ،

ف..F [حرف] تورک عرب الفباسی نین یرمی اۆچونجو و تورک لاتین الفباسی نین سککیزینچی حرفی، بو حرف سس سیز اولاراق کویلو ویتیره شیم سیز حرف ساییلیر (فا: بیست و سومین حرف ترکی آذربایجانی).	فا..fa [آد، ایٹالیانجا] موسیقی علامت لرینین دۆردونجوسو.
فاب..fab [آد] بیر نوع پالتار یوما پودرو {فابریکا آدندان}.	فابریک..fabrik [آد، فرانسیزجا] اصلی فابریکانین اؤرتدیگی مال اؤچون سؤیله نیر.
فابریکا..fabrika [آد، فرانسیزجا] اؤره تیم ائوی، خام ماده دن مختلف معمولات حاضرلایان صنایع مؤسسەسی "پارچا فابریکاسی، پومپ فابریکاسی" (فا: کارخانه، factory).	فابریکاسیون..fabrikasiyon [آد، فرانسیزجا] اؤره تیمه حاضرلایان ایشی (فا: آماده سازی).
فاتالیزم..fatalizm [آد، فرانسیزجا] یازقی چی لیق، قدرچی لیک، قضا و قدره اینانن بیر گؤروش (فا: ~).	فاتالیست..fatalist [آد، فرانسیزجا] یازقی چی، قدرچی (فا: ~).
فاتح..fateh [صفت] اؤستون گلن، اؤدان، یثنن (فا: ~). winner	فاتح سلطان محمد..fateh sultan memed/məhəmməd [اؤزل آد]
عثمانلی سلسله سینین بؤیوک لریندن اولاراق استانبولو فتح ائدیپ باشکند سئچدی، بؤیوک بیلگین اولاراق هاوان توپو (تکرلی توپ) کاشفی تانییر.	فاتحه..fatihe [آد] قرآنین ایلک سورە سینین آدی، اؤلور اوچون سؤیله نن دُعا و آیه لر (فا: ~). introduction
فاتمای..fatmayı [اؤزل آد] باکی دا کند آدی ۲۴۰.	فاتورا..fatura [آد، لا] فاکتور، حسابلشما کاغادی، اؤدنتی.
فاجعه..faciə [آد، عربجه] اؤزوتولو اولای (فا: ~). calamity	فاحش..fahiş [آد، عربجه] چوخ چوخ، آشیری (فا: ~). notorious
فاحشه..fahişe [آد، عربجه] ساتقین، آلچاق (فا: ~). prostitute	فاخته..faxe [آد، عربجه] تۆرک چالقئ سیندا بیر اُصول آدی (فا: ~).
فاخر..faxir [آد، عربجه] فخر ائدن، اؤوؤگو، اؤون (فا: ~).	فار..Far [اؤزل آد] تۆرکمن -تکه- تۆختامیش بوی لاریندا نیر ۸۱-۱۵۸.
فاراب..farab [اؤزل آد] کیوی و کومیجان دا کند آدی.	فارابی..farabi [آد] اسلامو تورک دونیاسینین بؤیوک بیلگینی اؤزلوق اوغلوترخان اوغلوا بونصر م ۸۷۰ ده تۆرکمنستان ین پاراو (فاراب) بؤلگه سینده آنادان اولوب، و م ۹۵۰ دمشقه ۸۰ یاشیندا وفات ائدی، فارابی تورکجه، عربجه، فارسجانی مکمل حالدا بیلیردی و ارسطودان سونرا اونا ۲ جی اؤیرتمن (معلم ثانی) آدی وئریلیب، بۇ
بیلگین اسلام فلسفه سینین بینۆره سین تۆکوب، ریاضیات، فلسفه، منطق، اخلاق، سیاست، موسیقی و تصوف علملرینده بؤیوک ایشلر گؤروب و قانون سازینین دوزلدنن تانییر، چوخلاری فارابی نین تۆرکمن (کنگرس لردن) اولدوغونا آیدینجا اشاره ائدییلر، بارتولد دا تۆرک اولدوغونا تاکید ائدییدیر.	فاراد..farad [ایف آ] الکتریک سیغا بیریمی (فا: فاراد).
فارتافورت (الله مک)..fartafurt (eləmək) [ظرف] بوشونا دانیشماق.	فارباندد..Farband [اؤزل آد] آذربایجان تۆرکلری قاشقای بوی لاریندا نیر ۸۱-۱۵۸.
فارس..fars [اؤزل آد] ائل آدی، پارس (فا: فارس).	فارسجا..farsca [آد] فارس دیلی.
فارسچی..farsçı [آد] فارسچیلیق یانلی سی، پهلویچی (فا: پان فارس).	فارسچیلیق..farsçılıq [آد] پهلویچیلیک، پان فارسیم، فارس راسیزمی؛
فارسچیلیق تاریخ بوی تۆرکچولویون قارشیسیندا اولوبدور، تورکچولر اؤز دۆشونجه لرینین تمیلینی خوشگؤرولوک، اؤزگه کؤلتورلره سایقی گؤسترمه و حتی یثری گلدی کجه اونون اینکیشافینا کؤمک ائتمک و چوغولجولوق کیمی اساسلار اؤستونده قورارکن، فارسچیلیق بو قومون آیدینلارینین آلیله غیر اینسانی پایه لر اؤزه -رینده قورولموشدور، تورکچولر تمیلرینی تاریخ بویو اثبات اندرکن ده، فارسچیلار حکومت اللری اولمادیغی دؤنملر یازیلارلایا راسیستی دوشونجه لرینی یازارلارینین واسیطه سیله اؤرتولو و یاریم آیدین شکیلده سؤیلرکن قیسا دؤنملر حکومتی اله آلا رکن، هر جور سؤمورگه چیلیق و تورلو کولتورل یاساقلارلا و زوراجیلیقلا دوشونجه لرینی گؤسترمیشدی لر، فارسچیلیغین اساسلاری بونلاردان عیبارتدیر: ۱- راسیسم: دیل لرینی و اؤزلرینی اؤزگه لره اؤستون بیلیرلر. او بیر میللتلری ازمه یه و یثری گلدی کجه اونلاری دانماغا و راسیستی حرکتلرله اونلاری یوخ ائتمه یه چالیشیرلار. ۲-	فاجعه..faciə [آد، عربجه] اؤزوتولو اولای (فا: ~). calamity
صباحچیلیغی اصل توتاراق اؤزگه ملت لرین دینلرینه توهین ائتمک و آشاغیلاماق، و دینده آیریمچیلیق یاراتماق و راسیستی آماجلارینا یئتریمک اؤچون، دینی و صباحچیلیغی آلت ائتمک اونلارین دایمی ایشلریدی، اصلینده اونلار یالانچی بیر نوما دایاناراق دؤزگون و چاغداش اسلامی اینانجا و بو اؤزدن ده تورکلره و عربلره قارشیتدی لر. ۳- دیکتاتورلوقا دایاناراق اؤزگه لرینین سسینی بوغماغا و حاقلارینی اللریندن آلماقا و اونلاری سؤمورگه حالینا سالماغا و بو ملت لرین قاینقلارینی تالانلایماغا چالیشیرلار. فارس راسیسمی تاریخ بویو هرزامان فورصت تاپمیشدیر بو اساسلاری اؤزلیکله تورکلرین حاققیندا ایشلتمیشدیر، اونلار یاخین گئچمیشده ان آزی	فاتوره..fatura [آد، لا] فاکتور، حسابلشما کاغادی، اؤدنتی.
فاجعه..faciə [آد، عربجه] اؤزوتولو اولای (فا: ~). calamity	فاحش..fahiş [آد، عربجه] چوخ چوخ، آشیری (فا: ~). notorious
فاحشه..fahişe [آد، عربجه] ساتقین، آلچاق (فا: ~). prostitute	فاخته..faxe [آد، عربجه] تۆرک چالقئ سیندا بیر اُصول آدی (فا: ~).
فاخر..faxir [آد، عربجه] فخر ائدن، اؤوؤگو، اؤون (فا: ~).	فار..Far [اؤزل آد] تۆرکمن -تکه- تۆختامیش بوی لاریندا نیر ۸۱-۱۵۸.
فاراب..farab [اؤزل آد] کیوی و کومیجان دا کند آدی.	فارابی..farabi [آد] اسلامو تورک دونیاسینین بؤیوک بیلگینی اؤزلوق اوغلوترخان اوغلوا بونصر م ۸۷۰ ده تۆرکمنستان ین پاراو (فاراب) بؤلگه سینده آنادان اولوب، و م ۹۵۰ دمشقه ۸۰ یاشیندا وفات ائدی، فارابی تورکجه، عربجه، فارسجانی مکمل حالدا بیلیردی و ارسطودان سونرا اونا ۲ جی اؤیرتمن (معلم ثانی) آدی وئریلیب، بۇ
بیلگین اسلام فلسفه سینین بینۆره سین تۆکوب، ریاضیات، فلسفه، منطق، اخلاق، سیاست، موسیقی و تصوف علملرینده بؤیوک ایشلر گؤروب و قانون سازینین دوزلدنن تانییر، چوخلاری فارابی نین تۆرکمن (کنگرس لردن) اولدوغونا آیدینجا اشاره ائدییلر، بارتولد دا تۆرک اولدوغونا تاکید ائدییدیر.	فاراد..farad [ایف آ] الکتریک سیغا بیریمی (فا: فاراد).
فارتافورت (الله مک)..fartafurt (eləmək) [ظرف] بوشونا دانیشماق.	فارباندد..Farband [اؤزل آد] آذربایجان تۆرکلری قاشقای بوی لاریندا نیر ۸۱-۱۵۸.
فارس..fars [اؤزل آد] ائل آدی، پارس (فا: فارس).	فارسجا..farsca [آد] فارس دیلی.
فارسچی..farsçı [آد] فارسچیلیق یانلی سی، پهلویچی (فا: پان فارس).	فارسچیلیق..farsçılıq [آد] پهلویچیلیک، پان فارسیم، فارس راسیزمی؛
فارسچیلیق تاریخ بوی تۆرکچولویون قارشیسیندا اولوبدور، تورکچولر اؤز دۆشونجه لرینین تمیلینی خوشگؤرولوک، اؤزگه کؤلتورلره سایقی گؤسترمه و حتی یثری گلدی کجه اونون اینکیشافینا کؤمک ائتمک و چوغولجولوق کیمی اساسلار اؤستونده قورارکن، فارسچیلیق بو قومون آیدینلارینین آلیله غیر اینسانی پایه لر اؤزه -رینده قورولموشدور، تورکچولر تمیلرینی تاریخ بویو اثبات اندرکن ده، فارسچیلار حکومت اللری اولمادیغی دؤنملر یازیلارلایا راسیستی دوشونجه لرینی یازارلارینین واسیطه سیله اؤرتولو و یاریم آیدین شکیلده سؤیلرکن قیسا دؤنملر حکومتی اله آلا رکن، هر جور سؤمورگه چیلیق و تورلو کولتورل یاساقلارلا و زوراجیلیقلا دوشونجه لرینی گؤسترمیشدی لر، فارسچیلیغین اساسلاری بونلاردان عیبارتدیر: ۱- راسیسم: دیل لرینی و اؤزلرینی اؤزگه لره اؤستون بیلیرلر. او بیر میللتلری ازمه یه و یثری گلدی کجه اونلاری دانماغا و راسیستی حرکتلرله اونلاری یوخ ائتمه یه چالیشیرلار. ۲-	فاتوره..fatura [آد، لا] فاکتور، حسابلشما کاغادی، اؤدنتی.

فارس..farnas [اؤزل آد] اوغوز-يازير بويونا عايد يئر آدى (م۱۶ جى قرن)^{۲۲۵}.	دۆرد كز (مشروطه، خيابانى، سيدجعفر و سون نومسال يورويوش دۇنمى) بو ملتي و اۆلكه نى تايدا يارق سويقيريم حركتلر نه كيمي
فارسىمدان (فارسى مدان) farsimedan [اؤزل آد] آذربايجان تۆركلىرى قاشقاي بوي لاريندا ندير^{۸۱-۱۵۸}.	ايلرله ميشدى ولى بو اۆلكه ده توركلرين چوخ اولدوغو اۆچون ايسته ديكلىرىنى تام اولاراق يثرينه گتيره ييلمه ديلر، مطمئنا بو اولايلا
فاز..faz [آد] ۱-دۇنم، آشاما، مرحله. ۲-الكترىك آخميندا، آخيم داشييان تئل لر ين هر بيرى (فا: ~) {يو: ظاهرا ولما}.	بو ملت اۆچون بۇ يوك درس اولموش دور و بو اۆزدن بۇ يوك بيلينجه ماليك اولاراق، فارسچيلىغين اساسلارنى هدف آلماق ديلار، اينديكده بو ملت و بيلم آدمالارى و يازارلارى بيلمسل آنلامدا
فاز متر..fazmetr [آد] ۱-الكترىك آخيملار ينو لتاژنى اۆلچن آيقيت. ۲-الكترىك آخيم، ينى گؤسترن پيچكوشتو كيمي آيقيت (فا: ~)	بيليرلركى هر زامان بو ملت بو اۆچ غير اينسانى پايه دن هر بيرينه يارديمجى اولوبلار تنز يا گنژ اونون بۇ يوك صدمه لر ينى گؤروبلىر، بو
فاسق..fasiq [صفت، عربجه] كؤتو، پوزوق، آراپوزوجو (فا: ~) corrupt	بيلگيلره واراق يثنى دۇنمده آذربايجان آيدينلارى و يازارلاريدا، گنچميشين ترسينه، ايرقچى فارس كؤلتورونو يوخ، بلكه چاغداش و
ايشينه مشغول اولان (فا: ~). lewd فاس..faş [آد، عربجه] آچيق لانا، اۆزه چيخما (فا: ~).	اثنورسل تۆرك كؤلتور و بيلمىنى يوكسلتمه يه چاليشير (فا: پان فارسيسم، پهلويگرايى).
فاسيزم..faşizm [آد، فرانسىزجا] كاپيتالست اۆلكه لر ده عمومى بحران- سبيله ويا امپريالستلرين حمايت ايله اورتايا چيخان آشيرى ايرقچى و سالديريچى سياسى آخيم، پهلويچيلىك (فا: ~).	فارس لاشديرماق..farslaşdırmaq [تاثيرلى ائيلم] پهلويچيلىگى قبول ائتديرمك.
فاسيست..faşist [آد، فرانسىزجا] فاشيزم يانلىسى، پهلوجى (فا: ~). fascist	فارس لاشماق..farslaşmaq [آد] پهلويچيلىگه معروض قالماق.
فاسله..fasile [آد، عربجه] آرائلىق، آرا، كسيتتى (فا: ~). space فاسولييه..fasuliye [آد، يونانجا] فصولييه: باخ: لوبيا.	فارسى..farsi [آد] فارسجا، فارس دىلى، پهلوى دىلى، درى دىلى.
فاضل..fazil [صفت، عربجه] اردملى، بيلملى (فا: دانا). learned فاضلا..fazla [صفت، ظ، عربجه] چوخ، آشيرى (فا: زياد).	فارسينج..farsinc [اؤزل آد] همدان كندىستانى، ۱۹ كند و * ۶۰۰۰ نفر نفوس و واردير، مركزى فارسينج (۴۰ ك گ د * ۱۴۳۰ / فا + كو).
فاطر..fatir [آد، عربجه] ياريچى و ياراديچى، تانرى نين آدلاريندان بيرى (فا: آفريننده). creator	فارغ..fariğ [صفت، عربجه] ۱-بوراخيلميش، آزاد-۲-دينچ، راحت (فا: ~).
فاطمه..fatma [آد، عربجه] فاطمه: اوشاغينى سؤتدن كسميش قادين و پيغمبر ين قيزينين آدى (فا: ~).	فارفار..farfar [اؤزل آد] مرند ده كند آدى {واروار}.
فاطمه خانيم آنى..fatmaxanim ani [يازار] (۱۲۲۸-۱۲۲۲) آتاسى تبريز ليدير و استانبولا سورگون اولدو و فاطمه خانيم اورادا دوغولوب بوياباشا چاتميشدير و توركجه ديوانى وارايدى^{۱۱۷} (فا: ~).	فارماچ تبه..farmaç təpə [اؤزل آد] لاجين دا داغ آدى (۲۳۳۰)^{۲۴۰}.
فاطمه خانيم شيروانلى..fatmaxanim şirvanlı [يازار] ۱۹ جو يۆز يلدە ياشاييب و توركجه شعرلى واردير^{۵۲}.	فارماسون..farmason [آد، فرانسىزجا] دينسىز، ايمانسىز (فا: فراماسون).
فاطمه خانيم كمينه..fatmaxanim kəminə [يازار] (۱۳۱۶-۱۲۵۷) قاراباغ شاعرلر يندندير و فضولى اوسلوبوندا غزللر يازيدير^{۱۱۷} (فا: ~).	فارماكولوژى..farmakoloji [آد] علاج لارين تاثير و قوللانيشينى اينجه له ين بيلم دالى (فا: ~) {يو: درمان + بيلم}.
فاطمه بۇر زمانى..fatma purzəmani [يازار] گونش ۱۳۵۸ (م۱۹۷۹) ده تبريز ده آنادان اولدو، توركجه شعرلى واردير^{۵۲}.	فاره..farə [آد، دى، عربجه] گميرگن، امجكلى، اينجه اوزون قويروقلو، چنگل ديرناقلى، ائوده و تارالاردا بيه جكلره ضرر وئرن بير سيجان چئشيدى. mus
فاطمه خوند (يالچين)..xond (yalçın) [يازار] fatma گونش ۱۳۶۱ (۱۹۸۲) ده زنجان دا آنادان اولدو، توركجه شعرلى	فاره او تو..farəotu [آد، ييتگى] يثميش و توخوموندا سيجان لارى زهيرله مك اوچون يارارلانا بير ييتگى (فا: نوعى گياه).
فاره قولاغى..farəqulağı [آد، ييتگى] چوها چيچگى گيللردن، توخومو قوش يثمى اولان، چيچكلرى مختلف رنگلرده، قارشى ليقللى ياپراقلى، سيجان قولاغى، بير نوع مرجان كؤشك (فا: آناگاليس). anagallis	فاره قوشو..farəquşu [آد، ديرگى] ضعيف و يووارلاق قانادلى و سرت توكلو كيچيك بير قوش (فا: نوعى پرندە). colicus macrurus

فالاققا..falaqqa [باخ] فلکه.	واردیر ^{۵۲} .
فالانز..falanj [آد، فرانسیزجا] بعضی اولکه لرده بیر سیرا عسگری سیاسی قورولوشلار وئرلن آد (فا: ~).	فاطمه سلطان دارایی امامی..fatma sultan darayı imami [یازار] (گونش ۱۲۹۱-۱۳۲۸) ابهر ده آنادان اولوب و تورکجه شعرلی واردیر ^{۵۲} .
فالچی..falçı [صفت] فالاباخان (فا: ~). bibiomancer	فاطمه عبدالجبار فرشافی..fatma əbdulcəbbar fərşəbafi [یازار] گونش ۱۳۵۱ ده ملیک کندی (ملیکان) شهرینده آنادان اولدو، تورکجه شعرلی واردیر ^{۵۲} .
فالچی لیق..falçılıq [آد] فالاباخما ایشی (فا: فال بینی). soothsaying	فاطمه نورعلیپور..fatmanur əlipur [یازار] گونش ۱۳۶۰ (م ۱۹۸۱) ده تبریزده آنادان اولدو، تورکجه شعرلی واردیر ^{۵۲} .
فالداز..faldar [اؤزل آد] زاقاتالا دا چای آدی ^{۲۴۰} .	فایل..fail [آد، عربجه] ائدن، ایشله یین، ائدیجی، یاپان (فا: ~). doer
فال داشی..faldaşı [آد] فالچی لارین فالاباخماق اوچون ایشلندیکلری رنگلی داشلار.	فاعلیت..faiyyət [آد] فاعیلیک، اؤزنه لیک (فا: ~). agency
فامیل (فامیلیا)..famil (familiya) [آد، ایتالیانجا] عایله (فا: خانواده). family	فاغیر..fağır [آد، عربجه] یازیق، عاجز، مظلوم، دینج و ساکت آدم، یوخسول (فا: عاجز، فقیر).
فاناتیزم..fanatizm [آد، لا] باغنازلیق، آشیری باغلی لیق (فا: ~).	فاغیر قُرا..fağırquəra [باخ] فاغیر.
فانتیک..fanatik [آد، لا: آقین] باغناز، بیرینه ویا بیر شئی آشیری دوشگونلوک و توقویلا باغلی اولان، متعصب (فا: ~).	فاغیر لو..fağırılı [اؤزل آد] اراک-سربند و ماهنشان دا کند آدی.
فانتزی..fantezi [آد، فرانسیزجا] سونسوز و سینیرسیز خیال، دیشیک بیه نی، بزرکلی شئی، خیالی (فا: ~). fantecy (goods)	فاغیر لیق..fağırılıq [آد] مظلوملوک، یوخسول لوق.
فانتا..fanta [یو، آ، دیرگی] سترجه گیللردن، گوی رنگینده، بؤجک پندگی اوچون تاریما یارارلی کیچیک قوش parus cacruleus	فاق..faq [آد] یای لارین اورتا بؤلومونه باغلاناراق بارماغی اونا قویوب تیری آتارلار ^{۸۲} .
فانتاستیک..fantastik [صفت، فرانسیزجا] خیالی، گرچکده وار اولمایان (فا: ~).	فاقد..faqid [آد، عربجه] بیرشیین یوخلوغو و اولماماسی missing
فانتوم..fantom [آد، فرانسیزجا] ۱-خیالت، شبح ۲-بیرنوع آو اوچاغی (فا: فانتوم).	فاقلو..faqlu [اؤزل آد] تیکان تپه ده کند آدی.
فانداملتالیزم..fundamentalizm [آد، فرانسیزجا] کؤ کدنچیلیک ^{۲۱۸} .	فاکت..fakt [آد، لا] گرچکدن اولموش حادثه، گرچک و رئال اولموش شئی، حقیقی اتفاق (فا: ~).
فانکشین..fankşin [باخ] فونکسیون.	فاکتور..faktor [آد، لا: ائدن، دؤزلدن] ۱-اٹکن، اٹمن، عامل، سبب (فا: ~). Invoice ۲-صورتحساب.
فانوس..fanus [آد، ع] ال چیراغی، آیاقلی فئر، فنار (فا: ~).	فاکتورلاما..faktorlama [آد] فاکتور توتما (فا: فاکتورگیری).
فانوسقا..fanusqa [ر] بئله باغلانماق اوچون بیر نوع قایش (عسگراوچون).	فاکتیک..faktik [لا، صفت] گرچک، رئال (فا: واقعی).
فانی..fani [آد، عربجه] اولوملو، قالیم سیز (فا: فانی). mortal	فاکس..faks [آد، فرانسیزجا] بلگه گئچر، بلگچ ^{۲۱۸} ؛ بلگه گوئندر، کوئی گوئنده رن آقیقیت (فا: ~).
فانی..fani [یازار] (۱۲۵۵) میرزا صادق فانی تبریزی شاعر دیر ^{۱۱۷} .	فاکس لاماق..fakslamaq [تائیرلی انیلم] بلگه گوئندرمک (فا: فاکس-کردن).
فانی زونوزی..fani zunuzı [یازار] هـ ۱۳ جو یوزیلده یاشایاراق تورکجه شعرلی واردیر، ریاض الجنه کتاینین یازاریدیر (فا: ~) ^{۱۴۱} .	فاکولته..fakulte [آد] بیلیم انوی، بیلی یوردونون مختلف بؤلوم لرینین هر بیرری (فا: دانشکده). college
فای..fay [آد، فرانسیزجا] قیریق، یئر قیریغی، چات (فا: گسل).	فال..fal [آد، عربجه] گلهجه یی اؤن گوئرمه ایشی (خورافی بیر اینانیشدان قایناق لانا راق) (فا: ~).
فای خطی..fay xətti [آد] یئرین اؤست قاتیندا اولان اوزون چاتلاقلار، یئر چاتلاری، یئر چاتی (فا: خط گسل).	فاللا..fala [آد، یو: فول] ۱-جوجه له مک اوچون تو یوغون آلتیناقویولان یومورتا. ۲-تویوغون باشقا یترده یوخ معین اولموش یترده یومورتلاماسی اوچون اورا قویولان یومورتا {بالا} فاللا ^{۵۴} .
فایبیر قلاس..faybırqlas [آد، این] اؤزل لیکه پولی یستر تلجیک-لریندن دؤزله ن بیرماده (فا: فایبر گلاس).	
فایتون..faytun [آد، فر] یو آت ایله سؤزلن و معمولاً اؤستو آچیلیب اؤرتولن بیر نوع یولجولوق آراباسی (فا: ~). carriage	

فاتونچو.. faytunçu [آد] فاتون سۆرن.	فنومنیزم.. fenomenizm [آد، فرانسىزجا] گۆرۆنگوجولوك (فا: فنومنیزم).
فايدا.. fayda [آد، عربجه] قازانچ (فا: سود).	فنىس.. fenis [آد، فرانسىزجا] تابو، خارق العاده گۆجه مالیک اولان و بونا اينانيلان هرشى (فا: فنىس).
فايز.. faiz [آد] باخ: فايض، يارار، بهره (فا: سود). faiz [آد] يازار [۱۳۵۷-۱۳۰۶] گۆيچايلى طيب و شاعرايدى ^{۱۱۷} .	فنىك.. fenik [آد] عثمانلى لارا قاتيلان بير كورمانچ بويو ^{۲۰۹} .
فايىز.. faiz [آد، عربجه] گتيرى، اۆرم، يۆزدەليك؛ بير سرمايه نين اۆستونه گلن گلير، بو كميت معمولاً اصلى مقدارى يۆز واحد نظردە توتاراق اونون اورانىنى گۆستىرر، تورك عرب الفباسيندا بوسۆزو چوخراق فايز شكلينده يازيرلار (فا: سود).	فئودال.. feodal [صفت، فرانسىزجا] دره بگليك سيستمينده باشچى، خان خانلىق دؤنمينده ماليك و خان اولان (فا: ~).
فايىز سىز.. faizsiz [صفت] گتيرى سىز، فايزى اولمادان.	فئوداليزم.. feodalizm [آد، فرانسىزجا] دره بگليك، خان خانلىق، كاپيتاليزم دن قاباقكى تولىومسال و اقتصادى دؤزونو (فا: ~).
فايق.. faiq [صفت، عربجه] اۆستون، يۆكسك (فا: ~).	فئورال.. fevral [آد، روسجا] ميلادادى ايلينين ۲ جى آيى.
فايقه.. faiqe [صفت، عربجه] اۆستون، يۆكسك (مؤنث اوچون) (فا: ~).	فئيلي.. Feyli [آد] آذربايجان توركلرى قاشقاي بويى لارينداندير ^{۸۱-۱۵۸} .
فايل.. fayl [آد] دوسسيا، (فا: پرونده). file	فئتاح.. fettah [آد] ۱-فتح ائدن ۲-ماكى دا كند آدى (فتاح كندى).
فتيش.. fetiş [آد، فرانسىزجا] بؤت، صنم، تاپينيلان هر شى.	فئتاح مراغه اى.. fettah mərəgei [آد] (وفات م ۱۷۶۱)، فئتاح و اشراق تخلص ايله، مرثيه بيجيمينده اثرلى قيامتنامه آدى ديواندا توپلانميشدير ^{۲۸} .
فتيشيزم.. fetişizm [آد، فرانسىزجا] تاپينجاق چيلىق، بت پرست ليك (فا: فتيشيزم).	فئتان.. fettan [آد، عربجه] ۱-فتنه چى. ۲-گۆركملى ونازلى قادين.
فئدراتيو.. federativ [صفت] فئدراتليزمه باغلى ويا اويقون اولان.	فتح.. feth/fetih [آد، عربجه] اله گئچيرمه، اۆستون كلمه، غلبه چالما (فا: ~).
فئدراتسيون.. federasiyon [آد، فرانسىزجا] آيرى آيرى ايچ باغيم سيزليغى اولان دؤلت لرين بيرلشمه سيندن دوزەلن دؤولت (فا: ~).	فتح آباد.. fethabad [آد] پتاولا: ساين قالا، كوميجان، قوچان، جوغاتى، بيجار و بوين زهرا دا كند آدى {پته آوا اولماسى محتملدير}.
فئدرال.. federal [آد، فرانسىزجا] فئدراتسيون شكلينده بيرلشميش اولان.	فتح الله.. fətullah [آد] مراغا (بولاغى)، مليكان دا (~ كندى) كند آدى.
فئدراليزم.. federalizəm [آد، فرانسىزجا] فئدراتسيون بيجيمينده اولان سيستم (فا: ~).	فتح الله ذوقى.. fətullah zoqi [آد] ش ۱۳۵۹ء چار اويماق- كيلسه كندينده آنادان اولوب، ادبيات ساحه سينده چاليشقان شخس دير ^{۶۴} .
فئر.. fer [فر، باخ: فيرلاماق] فير: قيوريلميش توك (فا: فر). ۲-فئر ^۲ [آد، فرانسىزجا] بير نوع اوچاق (فا: فر). curling iron	فتح الله حكمتى فر.. fətullah hekmetifər [آد] اورمولو چاغداش شاعردير ^{۱۵۶} .
فئر بيوٲ.. feribot [آد، اين] بير نوع آرابا داشيان گمى.	فتحلى.. fəthəli [آد] مراغا و اوجان دا داغ آدى. كلئير ده كند آدى.
فئستيوال.. festival [آد، فرانسىزجا] شنليك، صنعت گۆستري سى (فا: فئستيوال).	فتحلى خانم شئرى.. fəthəlixan müştəri [آد] واقف له چاغداش اولموشدو و آز مقداردا شعرلى گونوموزه چاتميشدير ^{۱۱۷} .
فئشل.. fəşəl/fişəl [آد] ماكى دا كند آدى {محتملا فيشقيرماق و فيشك كيمى سؤزلره كؤكداش اولاراق چابوقلوق آنلاميندا دير}.	فتح.. fəthe [آد، عربجه] يازى لاردا اۆستون، " _ " (فا: ~). vowel point
فئلدسپات.. feldispat [آد، آلمانجا] سيليكاتلار لرين پوتاسيوم، سؤديوم و كلسيوم ميئرالارينا وئريلن بير آد.	
فئميينيزم.. feminizm [آد، فرانسىزجا] قادينچى ليق، قادين ار كك انشيت ليگينى ساوونان گۆرؤش (فا: ~).	
فئميينيست.. feminist [آد، فرانسىزجا] قادينچى، قاديو ار ككلى قدر انشيت بيلن كيمسه، قادينلارى ساوونان كيمسه (فا: ~).	
فنومن.. fenomen [آد، فرانسىزجا] اولاي، اولقو، گۆرۆنگو، اولونتو (فا: فنومن).	

فدakar..فدakar [صفت، عربجه] منافعیندن و جانیندان گئچن (فا: ~). devoted فدایی..fedi [اؤزل آد] ۱۸جی یوزیلین شاعری اولاراق قازاق ماحالی نین صلاحلی کندینده آنادان اولموشدور.^{۱۱۷} فدرال..federal [آد، فرانسیزجا] باخ: فندرال. فدیشه..fedişə [اؤزل آد] نیشابور دا یئر آدی. فدییه..fidiyə [آد، عربجه] قوروتولمالیق، گیروو توتولموش ویا اسیر آلینمیش بیر آدمی آزاد اتمک اوچون وئریلن پول و بوجور شئیلر (فا: ~). فەر..ferr [آد، فا] جانلیق، پارلاقلیق، ایشیق. فرئز..frez [آد، فرانسیزجا] یونتاج، مثال و برک شئی لری یونماغا یارایان آراج (فا: ~). فرئن..fren [آد، فرانسیزجا] ماشینلاردا هیز کسمه آیقیتی، تورموز. فرنئولوژی..frenoloji [آد، فرانسیزجا] باش تاسی بیچیم ایله انسان داورانیش آراسیندا باغلانتی قوران بیر غیربیلیمسئل گؤروش (فا: ~). فرائض..fəraiz [آد] فریضه لر، واجبات (فا: ~). فراح..fərah [آد، عربجه] ایچ آچیجی، سیخینتی سیز (فا: ~). فراخ..fərax [آد، عربجه] ۱-گئنیش، وسیع. ۲-سیخینتی سیز، سنوینج. فرار..fərar [آد، عربجه] قاچیش، قاچما، قور تولما (فا: ~). فراری..fərarı [آد، عربجه] قاچاق، قاچقین، قاچمیش اولان. فرازنولوژی..frazəoloji [آد، فرانسیزجا] دیلین ثابت سؤز بیرلشمه لرینی اینجه له ین بیلیم دالی، دییشمز دئیملر و یوزوملار (فا: ~). فراست..fərasət [آد، عربجه] باشاری، آییق لیلیق، یتنه نک (فا: زیرکی). فراست سیز..fərasətsiz [صفت] باشاری سیز (فا: ییفراس). unintelligent فراش..fərraş [آد، عربجه] فرش سرن، مجازا قوللوقچو و گؤروچی (فا: ~). فراغ..fərag [آد، عربجه] ال چکمه، ترک اتمه (فا: ~). فراغت..fəragət [آد، عربجه] دینج لیک (فا: آسایش). فراق..fəraq [آد، عربجه] آیریلیش، آیریلیق (فا: جدایی). فراقمئت..fraqment [لا: قیریق، پارچا] بؤلوم، حصه، تیکه (فا: فراگمئت). فراکسیون..fəraksiyon [آد، فرانسیزجا] بؤلونتو، پارلمان دا سیاسی-پارتی لارین عضو لری نین متشکیل قورویو (فا: ~). party فراموش..fəramuş [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیر] اونوتما، یاددان چیخارما (فا: ~). فرانسیز..fransız [آد] فرانسه نین اهالی سینی تشکیل ائدن خالق.	فتحه لی آچیق هیجا..fəthəli açıq heca [آد] هجا سونو فتحه ایله سونلانیان حالت، "دیله مک" سؤزونده ایکینجی هجا "له"، فتحه لی آچیق هجا دیر. فتحه لی باغلی هیجا..fəthəli bağlı heca [آد] هجا سونو سس سیز حرف و اوندان قاباقکی حرف فتحه اولان حالت، "دیلمک" سؤزونده ایکینجی هجا "کن" فتحه لی باغلی هیجا دیر. فترت..fitrət [آد، عربجه] ایکی پیغمبر ویا پادشاه دؤنمی آراسیندا اولان پیغمبر سیز و یا پادشاه سیز سور، ایکی اولای و اتفاق آراسیندا اولان سور (فا: ~). فتق..fətq [آد، عربجه] ۱-یارماق، آچماق. ۲-ایچ درینین جیر یلماسی ندن ایله قارنین آشاغی بؤلومونده و اؤزل لیکله بیضه لرده وجودا گلن شیشگی نلیک. فتنه..fitnə [آد، عربجه] قاریشیق لیلیق، قارقاشا، آرا پوزما (فا: فتنه). فتوا..fətvə [آد، عربجه] بیرایشی اجرا اتمک اوچون دین باشچی سی طرفیندن وئریلن حؤکم و قرار (فا: ~). فتوا وئرن..fətvə verən [صفت] مفتی (فا: مفتی). فتوحات..fətuhat [آد، عربجه] غلبه لر (فا: ~). فجایع..fəcayə [عربجه] فاجعه لر (فا: فاجعه ها). فجر..fəcr [آد، عربجه] دان واختی، سحر تئزدن، گونش چیخمادان، سحر آچیلان واخت (فا: ~). فجور..fəcür [آد، عربجه] فتنه. فجیع..fəci [آد، عربجه] چوخ آغیر وکؤتو حادثه و اولای (فا: ~). فحش..fohş [آد، عربجه] سؤیوش، پیس سؤز (فا: ~). فحشا..fəhşə [آد، عربجه] بؤیوک گناه، زنا (فا: ~). فعل..fəhl [آد] ارکک حیوان (فا: ~). فعوا..fəhva [آد، عربجه] آنلام، قاورام، دئییم، تئریم (فا: ~). فحوش..fəhuş [آد، عربجه] ۱-فاحشه لر. ۲-آرتیق، چوخ (فا: ~). فخر..fəxr [آد، عربجه] اؤیونمه، ارک لئمه، افتخار اتمه. فخره لی..fəxrəli [اؤزل آد] قاسم اسماعیلی، دا کند آدی.^{۲۴۰} فخری..fəxri [آد، عربجه] اونورسال، قارشیلیق سیز، ارکله، کؤنوللو "فخری فرمان، فخری ریاست" (فا: ~). فخریه..fəxriyə [آد، عربجه] اورتاچاغ یازین لاریندا شاعرین اؤزونو اؤومه و تانیلا ماشعری وایشی "منم کی قافیه سالار کاروانه غم" (فا: ~). فخیم..fəxim [آد، عربجه] بؤیوک، یوکسک مقاملی (فا: ~). فدا..fəda [آد، عربجه] بیر ایش ویا اینانج اوچون قربان اتمه و اولما. فدائی (فدایی)..fədaı [آد، ص] جانیندان گئچن (فا: ~). devotee

کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسز دیرلی کتاب و مقاله لر چاپا بؤراخیلیبدیر.	فرانسىزجا..fransızca [آد] فرانسىز دیلینده.
فرسخ..fersəx [باخ] فرسنگ.	فراوان..fəran/fracan [صفت، فا] چوخ، بول، چوخلو (فا: ~).
فرسنگ..fersəng [آد، فا] ۶ کیلومتر اوزونلوغوندا بیر اؤلچو، گنچمیشده بیر آریلیق اؤلچوسو (فا: ~).	فراهان..fərahan [اؤزل آد] فرمهین بخش اینین کندستان لاریندان.
فرسوده..fersude [فل، صفت] اسکی میس، پیرانمیش (فا: ژنده).	فرج..fərc [آد، عربجه] دیشی جانلی لارین اؤرمه اورقانین دیش بؤلومو (فا: ~).
فرش..fersə [آد، عربجه] دؤشه نه جک خالچا، پالاز و جنجیم، قالی.	فرج..fərc [اؤزل آد] خالخال، قوم (~آباد)، شبستر ده (~قولو) کند آدی.
فرشته..fəriştə [آد] مَلک (فا: ~). angel	فرج..fərah [آد، عربجه] سئوینج، شادلیق و آچیلیش (فا: شادی).
فرست..fürset [آد، عربجه] اویقون زامان، موافق حال opportune	فرج بخش..fərahbəxş [صفت] سئوینج لی (فا: شادی آور). pleasant
فرض..fərz [آد، عربجه] سانى، گومان و تخمین (فا: گمان).	فرج جولایی..fərox culayi [اؤزل آد] اورمولو چاغداش شاعر دیر ^{۱۵۶} .
فرضاً..fərzən [آد، عربجه] سانی اولاراق کی، سانی اولاراق (فا: ~). assuming	فرد..fərd [آد، عربجه] بیرئی (فا: ~).
فرض محال..fərziməhal [ظ، ع] اولما یاجاق، گرچک لشمه یه جک (فا: ~).	فردغان..fərdğan [اؤزل آد] رزن ده کند آدی.
فرضیه..fərzīye [آد، عربجه] بیرشئی حاققیندا تخمین حسابلاما و ملاحظه، ویا سانیلان قورال، سانیتلی، وارساییم (فا: ~) suppotitions	فردوسی..firdosi [اؤزل آد] (۳۲۹-۴۱۱) ان مهم اثری شاهنامه اولاراق افسانوی شاهلارین داستان و حماسه سیدیر، بو کتاب اینسانی قوراملار نظریندن چوخ آشاغی سویه ده دیر، اؤزل لیکله تورکلر، عربلر و قادینلار باخمیندان چاغ دیشی آلچاقلا ییجی سؤزلرله دولودور، تاریخی لاحظاندان چوخلو یانلیش ادعالار و سؤزلر گؤزه چارییر (اسکندرین مسلمان اولماسی و --) و اسلامی دؤشونجه یه قارشى اولاراق ساپتیریلیمیش زرتشتیزمی تبلیغ اندیر، بولارا رغما بیر سیرا اثیمولوژی و اسکی گنل اولایلار لاحظیندان، اؤزل بیلگیلره مالیکدیر، فردوسی یه یوسف زلیخا کتابی دا منسوب اندیلیر، او عُمرونون سون واختلاریندا اؤز یانلیش ضداینسانی اینانج لارینا متوجه اولاراق، اوللاری شعر صورتینده بیان اندیدیر، ولی هر حالدا شاهنامه کتابی پهلوچیلیگین و راسیسم ین سیمگه سی حالینا گلییدی و پهلوچیلر بو کتابا دایاناراق هر جور توھین، قیرقین و حتی سوی قیریم کیمی ایشلری اؤزل لیکله تورکلرین موردینده توجیه اندیلر و هر نوع راسیستی ایشلرینه افتخار ائده رک بو کؤلتورو یایماغی اؤزلرینه تاریخی گورو بیلیرلر [باخ: اوستاد دؤکتور فیض الهی نین مقاله لرینه }.
فرع..fəri [آد، عربجه] اصلی بیر شئیدن ایریلان شئی، یانال (فا: ~).	فردی..fərdi [آد، عربجه] بیرئی سل، کیشی سل (فا: ~).
فرعون..firon [آد، عربجه] ۱- قدیم میصر پادشاهلارینا وئرلن عنوان. ۲- مغرور، متکبر و ظالم آدم (فا: فرعون).	فردیت..fərdiyet [آد، عربجه] بیرئی سل لیک، بیرئی لیک (فا: ~).
فرعونلوق..fironluq/firavunluq [آد] مغرورلوق و ظالملیک.	فردیتچیلیک..fərdiyetçilik [آد] بیرئی جیلیک (فا: فردیت گرای).
فرعون سیچانی..firon siçanı [آد، بیگی] قیراوون فاره سی، پیشیک بؤیوکلوکده اتجیل بیر حیوان، ایلان و تمساح یومورتاسینی یندیگی اوچون مصریلر طرفیندن قوتسال ساییلیردی (فا: نوعی حیوان). herpestes iochneumon	فرزانه..fərzane [بازار] پروفئسور دؤکتور محمدعلی فرزانه ش ۱۳۰۲ ده تبریزین چای قیراغی محلّه سینده دؤنیایا گلدی، و ۱۳۸۴- دی نین ۲۷ سینده دؤنیاسین دییشدی، بو بیلگین دن، تورک
فرعون سیچانی..firon siçanı [آد، بیگی] قیراوون فاره سی، پیشیک بؤیوکلوکده اتجیل بیر حیوان، ایلان و تمساح یومورتاسینی یندیگی اوچون مصریلر طرفیندن قوتسال ساییلیردی (فا: نوعی حیوان). herpestes iochneumon	
فرعی..fəri [صفت، ع] یانال، ایکینجی درجه ده، آیریتی لارلا ایلگی لی (فا: فرعی). secondary	
فرغانا..fərgana [آ، ت] تورک لرین اؤز کند دندیکلری شهرین آدی.	
فرق..fərq [آد، عربجه] آیریم، باشقالیق، تفاوت (فا: ~) distinction	
فرقان..furqan [آد، عربجه] آیرما (فا: ~).	
فرقت..fərqət [آد، عربجه] آیریلیش، آیریلیق (فا: ~).	
فرقه چی..firqəçi [آد] حزبچی، پارتی عضوو (فا: عضو فرقه و حزب).	
فرقه..firqə [آد، عربجه] ۱- انسان توپولوجو، دسته، قروب، تاقیم. ۲- حزب، پارتی (فا: پارتی).	
فرگتوز..froktoz [آد، فرانسىزجا] میوه شکری، یشمیش شکری (فا: ~).	
فرم..form [آد] بیچیم (فا: شکل). form	

فرمالیتە..formaliyyət [صفت] بیچیم سل (فا: شکلی). formality	(۱۴۸ کق ب * ۲۷۰)، بُلْتیجِه / بُلْتیجِه (۱۴۴ کق * ۱۴۰)، بُوین
فرمان..ferman [آد، فا] ۱-بویروق، امیر، دستور. ۲-ماشینین یؤن و جهتینی دییشدیرمه گه یارایان قورقو، دیرئکسیون (فا: ~).	(۲۴ کب * ۱۴۳۰ تو / گرجی)، پهنّا (۳۵ کگ * ۸۰ / یتو)، تُوخماقلو (۳۱ کق ب * ۱۲۳۰)، تیکرْت (۴۵ کق * ۳۰)، جققق (۷ کگ * ۱۱۲۰ تو+گورجو)، جمالو (۳۳ کگ * ۱۵۴۰ تو / لر)، چَقَادَر (۲۰ کب * ۷۱۰ / یتو)، چوْخ یوْرْد / چَقیوْرْت (آخوره'ده بیر کند ۱۵ کق * ۸۹۰ / یتو)، چهل خانه (۱۴ کق ب * ۱۱۶۰)، حسن آباد آب پونه (۶۰ کگ گد * ۲۰)، حسین آباد (۲۵ کق * ۳۱۰)، حضور (۱۱ کب * ۶۱۰)، حیدری (۳۷ کگ * ۱۷۱۰ / یتو)، خلیج (۲۰ کق * ۵۲۰)، خلیل (۵۴ کق ب * ۳۹۰)، خَمِسلو (۲۰ کب * ۱۲۶۰)، دابانلو (۳۲ کق ب * ۴۰۰ / غتو)، داش کسن (۲۰ کق ب * ۵۴ تو / گرجی)، دره ساری (۴۳ کق ب * ۴۱۰)، دره جَب (۲۹ کق ب * ۲۶۰)، دِسوخته (۴۲ کق ب * ۲۷۰)، ده سُوْر (۱۸ کگ گد * ۱۸۰)، ده کلبعلی (۳۴ کگ گد * ۳۰۰)، دَهَق (۱۳ کب * ۱۴۲۰)، سَفْتِجان (۷ کگ گد * ۱۱۷۰)، سَمَنْدِگان (۲۷ کد * ۲۹۰)، شاه ولدبالا (۳۹ کق ب * ۷۰)، شاه یوْرْدو (۴۰ کق ب * ۹۱۰)، شیشجُوْوان / شش جوان (۲۵ کق ب * ۱۰۱۰ تو / گرجی)، طرّار (۶ کگ * ۳۳۰)، آدقان / عادگان (۲۴ کگ * ۹۶۰ / یتو)، علی عرب (۳۲ کگ گد * ۳۳۰)، فراموشجان (۳۷ کگ / یتو)، قارابوْلتاق (۲۶ کق ب * ۷۶۰ / یتو)، قالا اخلاص (۴۴ کق ب * ۵۵۰ / یتو)، قالابهمن (۳۵ کق ب * ۵۴۰ / یتو)، قالا شاهرخ (۳۵ کگ * ۱۱۰۰ / یتو)، قالاملک (۱۹ کگ گد * ۳۷۰ / یتو)، قالا منصور (۳۷ کگ * ۷۰)، قَفَر (۶ کق * ۲۹۰)، قوْدْجانک (۱۴ کگ * ۵۴۰ / یتو)، قورْقوْر (۲۰ کگ گد * ۲۸۰)، قوْهک (۱۶ کق ب * ۴۶۰)، کَرْت (۳۶ کق ب * ۶۳۰)، کَلِیچِه (آخوره'ده بیر کند ۲۷ کگ گد * ۸)، کوْمِیتک (۳۰ کگ * ۱۱۰۰ / یتو)، گَشَنیْزقان (۲۱ کگ * ۲۲۸۰)، گَنْجِه (۱۱ کق ب * ۱۶۴۰)، ماربوْر (۲۶ کق ب * ۵۴۰ / یتو)، مایْنده (۱۹ کق * ۱۶۰)، مشهدکاوّه (۳۰ کگ * ۱۲۲۰ / یتو)، معروف آباد (۲۸ کگ گد * ۳۳۰)، موْغان (۱۵ کگ * ۳۹۰ تو / مس)، میرآباد (۲۵ کق ب * ۴۷۰ / یتو)، ننادگان (۱۵ کگ * ۱۱۰۰ / یتو)، نوغان / آ-ی (۲۹ کق ب * ۴۸۰ / یتو)، وَرْزَق (کندیستان آدی)، هرخلج (۸ کب * ۱۵۰۰)، هزارجریب (۳۶ کق ب * ۱۲۱۰ تو+مس)، هَلَاغَرِه (۳۲ کق ب * ۵۳۰ / یتو)، هَنْدوْکُش (۴۸ کق ب * ۱۱۰۰ / یتو)، یاسه چاه (۵۴ کگ گد * ۴۳۰)، یان چشمه (۳۸ کگ گد * ۳۶۷۰)، رُوْزَوَه (چادگانا یاخین * ۲۸۰۰)، ۳-فریدن بؤلگه سینین داغلاری: آغ داش (۱۵ کق ب * ۲۸۴۵)، ساری تپه (۲۹ کگ * ۲۷۹۰)، سنگر (۴۰ کگ * ۲۴۸۵)، آگریجی (۳۰ کگ * ۲۵۹۷)، دالان (۷ کگ گد * ۳۴۸۵)، وَرْزَق (۱۳ کق * ۱۱۲۰)، بردشاه (۳۴ کگ * ۱۲۱۰ / یتو)، بَسیْنان
فرمالیتە..formaliyyət [صفت] بیچیم سل (فا: شکلی). formality	
فرمان..ferman [آد، فا] ۱-بویروق، امیر، دستور. ۲-ماشینین یؤن و جهتینی دییشدیرمه گه یارایان قورقو، دیرئکسیون (فا: ~).	
فرمایش..fermayış [آد، فا] بویروق، بویورما (فا: ~).	
فرمش..ferməş [آد] مَرَفَش: دؤشه نک {ع'مفرش}.	
فرمهین..ferməhin [اؤزل آد] اراک شهرینین بخش لریندن و بو بخشین مرکزی.	
فرؤیدیزم..froydizm [آد، فرؤید آدیندان] پسیکولوژی اینجه لمه مه لرده بیر اُصول آدی (فا: ~).	
فره..fərə [آد] باخ: فریک، جاوان تویوق.	
فرهاد..fərhad [اؤزل آد] مراغادا (دش) داغ آدی. قوچان (ان) و کلئیرده (لو) کند آدی.	
فرهنگی..fərhangı [یازار] چاغداش شاعر اولاراق تۆرکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ^{۱۴۱} .	
فرههی..fərəhi [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {واراهی: وارلی، زنگین}.	
فریاد..feryad [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] هایقیریش، چیغیرباغیر، واوئلا، باغیرما (فا: ~).	
فریابراهیمی(آفاق)..(fəriba ibrahimi) [یازار] گونش ۱۳۴۴ (م ۱۹۶۵) ده خیو دا آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .	
فریابلیانی..fəribaçələbiyani [یازار] گونش ۱۳۴۷ (م ۱۹۶۸) ده تبریز ده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .	
فریابوظیفه آزاد..fəriba vəzifəzad [یازار] گونش ۱۳۵۹ (م ۱۹۸۰) ده سراب دا آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .	
فریوورد..fribord [آد، این] اوسته لیک، بیرگمی ویا بیر شئین سو اوزوندن اوسته قالان بؤلومو. (فا: فریرد).	
فریجیدئر..fricider [آد، فرانسیزجا] بوْز دولابی، سوْیودوجو.	
فریدن..fəridən [اؤزل آد] ۱-ایرانین اورتا کسیمینده، اصفهانا یاخین، همدانین گوئینینده و تۆرک طایفالارینین یاشادیغی بیر شهردیر، ایندیلیکده آدی داران سؤزونه چئوریلیدیر. ۲-فریدن بؤلگه سینده تۆرک کندلری: آبادچی (۴۰ کگ گد * ۱۰۰۰)، آخوره / آ (۲۴ کگ گد * ۱۹۳۰ / یتو)، آرْتی جان (۳۲ کق * ۲۶۰)، آشچرد (۷ کد * ۶۲۰)، آغچا (۳۴ کق ب * ۱۰۱۰ تو+گرجی)، آزناوله (۳۰ کق ب * ۷۷۰)، اسکندری (۱۵ کگ * ۱۶۶۰)، اسکندری نساء (۱۸ کگ * ۴۲۰)، آنالوجه (۱۸ کگ گد * ۱۳۱۰)، اووره گان (۴۵ کگ * ۱۱۳۰ / یتو)، اوْزون آخار (۴۸ کگ گد * ۷۰۰)، اوْزون بولاَق (۱۵ کب * ۶۱۰)، ایستی سو (۴۴ کگ گد * ۷۰)، بابْدگان (۳۴ کگ گد * ۸۳۰)، بادجان وَرْزَق (۱۳ کق * ۱۱۲۰)، بردشاه (۳۴ کگ * ۱۲۱۰ / یتو)، بَسیْنان	

امام آغاچی (۴۵ک گد ۲۴۱۸)، قاراداغ (۲۰ک ق ب ۲۹۳۵)، قیرخ قیزلار (۲۰ک گ ب ۲۶۲۷)،	۵۴ک د * ۴۰۰ / ی تو، قارابولاق (۵۰ک د * ۱۵۳۰ / ی تو)، کبک آباد (۶۰ک د * ۱۵۰ / ی تو)، نظام آباد (۴۴ک د * ۱۵۰ / ی تو)، وکیل آباد (۴۶ک د * ۲۷۰ / ی تو)، گرده (۱۲ک ب * ۳۸۰ / ی تو)، محمدآباد (۲۴ک ق ب * ۲۸۰ / ی تو)، دستجرد (۳۲ک ق ب * ۳۷۰ / ی تو)،
فریدون..fridun [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.	فساد..fəsad [آد، عربجه] پوزوقلوق، فتنه (فا: ~). corruption فسادچی..fəsadçı [آد] فساد آدام، فتنه سالان، فاسد (فا: فاسد).
فریدون بگ کؤچرلی..fridun bəy köçərli [يازار] م ۱۸۶۳ ده شوسادا آتادان اولوب و آذربایجانین اونلو یازاری سایلییر.	فسخ..fəsx [آد، عربجه] پوزما (فا: ~). فسق..fısq [آد، عربجه] تانری سؤزوندن چیخما، سوچ ایشلهمه (فا: ~).
فریدونشهر..fridunşəhr [اؤزل آد] فریدن یاخینلیغیندا بیر شهر آدی؛ بو بؤلگه نین داغلاری: گلوارترکها (۱۷ک گ د ۲۶۰۷)، اصلان داغ (۱۰ک ق ب ۳۶۸۳)، گوگان / گویجانر (۲۸ک گ ب ۳۰۳۶)،	فسله یین..fəsləyən [آد، یتگی] ریحان (فا: ضمیران). فسنجان..fisincan [آد] فیسینجون، فیسینجان، فسینجون fisincun : نارین جویز، چرخ لثمیش آت و انار سوئیو ایله پیشیریلن بیر خوروش "فسنجان پیلوو" (فا: ~).
فریده ترابی..fəridə turabi [يازار] گونش ۱۳۳۱ (م ۱۹۵۲) ده تبریزده آتادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر. ^{۵۲}	فسون..fusun/füsün [آد، فا] بویو، سحر، جادی (فا: ~). فسونکار..fuunkar/füsunkar [آد، فا] بویوله یین، سحیرچی، والته ائدن.
فریده مین اصغر نیا..asğərniya fərdəməhin [يازار] گونش ۱۳۳۷ (م ۱۹۵۸) ده تبریز ده آتادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر. ^{۵۲}	فوسیل..fossil [باخ] فوسیل.
فرزانه هریس..fərzane heris [اؤزل آد] آذربایجانین چاغداش یازارلارینداندیر. ^۳	فصاحت..fəsaḥet [آد، عربجه] آیدین و دؤزگون دانیشما باشاری سی، سلیس لیک، ناطق لیک (فا: سخنوری). eloquence
فریزر..frizer [آد، فرانسیزجا] دوندورما آراجی، دوندوراج.	فصل..fəsil [آد، عربجه] باخ: فصل.
فریضه..fərizə [آد، عربجه] واجب اولان ایشلر.	فصول..füsul [آد، عربجه] فصل لر.
فریک..fərik [آد] ۱-جوجه لیکدن چیخمیش تویوق بالاسی pullet ۲-بالاجا قیز اوْشاغی اوْچون دئییلر {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر: تویوق جوجه سی}.	فصیح..fəsiḥ [صفت، عربجه] آچیق و دؤزگون، سلیس (فا: ~). eloquent
فریمان..fəriman [اؤزل آد] ۱-خراسان اُستانیندا و مشهده یاخین شهر آدی. ۲-فریمان بؤلگه سینده تۆرک کندلری: بازه خور (۴۸ک ق ب * ۱۴۰)، بایرام آباد (۴۲ک ق ب * ۲۹۰ / ی تو)، بزجانی (۲۴ک ق ب * ۴۲۰)، جَمَزان (۳۰ک ق ب * ۱۷۰)، چۆرک خانا (۴۸ک ق ب * ۹۰)، چرم سرجام (۳۶ک ق ب * ۳۵۰)، سرقایه / سارقایا (۲۴ک ق ب * ۹۰۰ تۆرکمن)، قاراکیپنک (۳۵ک ق ب * ۱۱۰ / غ تو)، ماه کاریز (۳۶ک ق ب * ۲۰)، ۳-فریمان بؤلگه سینین داغلاری: قادا (۱۲ک گ ب ۲۲۴۳)، قاش (۲۷ک گ ب ۲۱۶۲)، یازالار (۳۰ک گ ب ۲۴۵۴)، آلماجیق (۲۵ک ق ب ۱۸۹۵)، ۴-فریمان داجای-آدی: قلندرآباد (ق قاقوم، ۵۱b۲۲ / q۱)،	
فزون..fuzun [آد، فا، یالئیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] آرتیق، بول، چوخ (فا: فزون).	فضا..fəza [آد، عربجه] اوزای، سونسوز بوشلوق وگوئی (فا: ~).
فسا..fəsa [اؤزل آد] ۱-فارس اُستانیندا و شیرازا یاخین شهر آدی. ۲-فسا بؤلگه سینده تۆرک کندلری: امیرحاجلو (۵۸ک د * ۵۴۰ / ی تو)، بومه (۴۸ک د * ۳۷۰ / ی تو)، جرغه (۵۳ک * ۲۲۰ / ی تو)، دیندارلو (۵۶ک د * ۴۱۰ / ی تو)، زنگنه (۵۳ک د * ۳۶۰ / ی تو)، غلباش	فضائل..fəzail [آد] اردملر (فا: ~). virtues
فسا..fəsa [اؤزل آد] ۱-فارس اُستانیندا و شیرازا یاخین شهر آدی. ۲-فسا بؤلگه سینده تۆرک کندلری: امیرحاجلو (۵۸ک د * ۵۴۰ / ی تو)، بومه (۴۸ک د * ۳۷۰ / ی تو)، جرغه (۵۳ک * ۲۲۰ / ی تو)، دیندارلو (۵۶ک د * ۴۱۰ / ی تو)، زنگنه (۵۳ک د * ۳۶۰ / ی تو)، غلباش	فضاحت..fəzahət [آد] روسوالیق (فا: ~). disgrac
فضلی..fəzli [يازار] فضولی نین اوغلو اولاراق تورکجه فارسجا و عربجه ده شعر یازمیشدیر. ^{۱۱۷}	فضل..fəzl [آد، عربجه] باغیش، احسان (فا: ~).
فضول..fuzul [صفت، عربجه] اوزونچو، چوخ دانیشان (فا: ~) interloper فضوللوق..fuzulluq [آد] اوزونچولوق، چوخ دانیشما (فا: فضولی).	فضلی..fəzli [يازار] فضولی نین اوغلو اولاراق تورکجه فارسجا و عربجه ده شعر یازمیشدیر. ^{۱۱۷}

فغان..fəğan/fiğan [آد، عربجه] اینلهمه، ناله، فریاد (فا: ~). فغفور..fəğfur [آد] بگ اوغلو(فا: بیگزاده) {بو کلمه ایلک دفعه اشکانلی شاهلارینین لقبی اولاراق ایشله نیب و سانیلیر تورکجه فغ، بگ و فارسجا پور کلمه سیله دوزلمیشدیر}. فقدان..fuqdan/füqdan [آد] غیاب، یوخلوق (فا: نبود). absence فقر..fəqr [آد] یوخلولوق (فا: نداری). poverty فقرا..fuqəra/füqəra [آد، عربجه] فقیرلر، یوخلولولار، کاسیب لار (فا: ~). فقره..fəqərə [آد، عربجه] اونورقا سۆمویو (فا: ستون فقرات). فقط..fəqət [باغلا ییجی سۆز، عربجه] یالینز، آنجاق، لاکین (فا: لاکن). only فققی بگلو..fəqqi bəyli [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی. فقه..fəqh [آد] دین قورال لاری توپلامی (فا: ~). religious فقهه..fūqəha [آد] فقیه لار (فا: فقیهان). the jurists فقه مفتاح العدل..fiqhi miftahüledl [اؤزل آد] قاراخانی لار دؤورو کاشغر تورکجه سیله یازیلیمیش بیر کتاب آدی. فقیر..fəqir [آد، عربجه] یوخلول (فا: ندار). فقیرانه..fəqiranə [صفت، ظ، عربجه] یوخلولوقلا (فا: ~). فقیه..fəqie [آد] فقه و دین بیلگینی (فا: ~). jurisprudent فقیه..fəqih [اؤزل آد] خواجه احمد فقیه هـ ۷ جی عصرده یاشاییب، تورکجه منظوم چرخنامه و اوصاف مساجد الشریفه اثری واردیر.^{۷۸} فک..fək [آد، عربجه] پوزما، فسخ اتمه (فا: باطل کردن) separation فکاهت..fūkəhet [آد] مزاحلی اولما، شاقاچیلیق (فا: ~ joviality) فکاهی..fūkahi [آد] کومئدی (فا: ~). فکر..fikir/fikir [آد، عربجه] دۆشونجه (فا: ~). thought فکرا..fikrən [ظ، عربجه] فیکرله، ذهنین ده، دۆشونه رک (فا: ~). فکرت صادیق..fikrət sadıq [یازار] م ۱۹۳۱ ده کورد میرده آنادان اولوب، شعرلری اؤچ جلدده یاییب لانمیشدیر. فکرت قوجا..fikrət qoca [یازار] م ۱۹۳۵ ده آغداش دا آنادان اولوب، اینسان و دؤنیا مسئله لری شعرلرینده گئنیش یئر تاپیر. فکری..fikri [صفت، عربجه] دۆشونجه ایله باغلی اولان، ذهنی. mental فکولته..fəkültə [آد، فرانسیزجا] بیلیم ائوی (فا: دانشکده). فکور..fəkür [آد، عربجه] دۆشونجه لی، فیکرلی (فا: ~). فلا..fəla [ظرف] پس بوجور (فا: پس اینطور). then فلاح..fəllah [آد، عربجه] اکینچی، تارلاچی، جوتجو (فا: برزگر). فلاحه..fəlahət [آد، عربجه] اکینچیلیک، تارلاچیلیق، جوتجولوک (فا: ~).	فضولی..fuzuli [اؤزل آد] ۱- (م ۱۵۵۶-۱۴۸۳) محمد سیلمان اوغلو، کربلا تورکلریندن اولموش و تورکجه، عربجه، فارسجا شعرلر یازمیش، او تورکجه شعرلری ان اوجا زیروه لره چاتدی ریب، اثرلریندن: تورکجه دیوان، بنگ و باده، حدیقه السعدا، شکایت نامه، تورکجه فارسجا لغتنامه، ساقینامه، مطلع الاعتقاد؛ اثرلری هر اؤچ دیلده شاه-اثرلر ساییلیر.^{۲۸، ۱۱۷، ۱۴۱} ۲- فضولی füzuli: آذربایجان جمهوریتینده رایون آدیدر. ۳- فضولی ادبی مکتبی: بانی سی فضولی دیر، بو مکتب وحدت و جودا دایاناراق اینسانلارین برابرلیگینه و قوتساللیغینا اینانیر ولی حروفیلیکله معین فرقلری واردیر، هجرانا دؤزمک و وصالا تلسمه مک بو مکتبین اساسیدیر و عاشق اؤز صداقت نین ثبوتو اوچون هجران اودونا یانمالیدیر، دئمک اولار بومکتب تصوف شاخه سینیه چوخ یاخیندیر، اؤرنک "شمع شام فرقتم صبح وصالی نیله رم. بولموشام یانماقدا بیر حال اؤزگه حالی نیله رم"^{۱۱۷}. فضیلت..fəzilət [آد، عربجه] ادرم، کمال، (فا: ~). virtue فطرت..fitrət [آد، عربجه] یارادیلش (فا: ~). nature فطرت..fitrət [اؤزل آد] (گونش ۱۳۲۷-۱۲۶۸) مبارز روحانی-وشاعر دیر.^{۱۱۷} فطره..fitrə [آد، عربجه] دینی اینانجا گؤره واجب اولاراق اوج بایرامی یوخلوللارا وئر یلن پای (فا: ~). فطری..fitri [آد، عربجه] یارادیلش جا، آنادان گلمه (فا: ~). فطیر..fətir [آد، عربجه] آجیمامیش خمیردن پیشیر یلن بیر نوع یاغلی چؤرک "باخجادا گوللر باجی. اوخور بولبوللر باجی. سنی فطیر یاندیریر. کنچر بو گوللر باجی." (فا: ~). unleavened فعل..fəal [صفت، عربجه] ائگین، چالیشقان، ایشلک (فا: کاری). active فعالیته..fəaliyyət [آد، عربجه] چالیشقانلیق، ترپنیش، ایشلک لیک (فا: ~). فعل..fəil [آد، عربجه] ۱- ایش، ائیلیم (فا: ~). ۲- باخ: باش سؤز. فعلاً..fəlen [آد، عربجه] ایندی لیکده، هله لیک (فا: ~). at present فعلی..fəli [صفت، عربجه] ائدی مسمل، ائیلیمسل، فعل ایله ایلگی لی (فا: ~).

فلاسفه..felasifə [آد، عربجه] فیلسوفلار (فا: ~).	فلسفه..fəlsəfə [آد] دوغا توپلوم و اینسانین دۆشونجه سینى ان عام قوراللارلا سالان ییلم، هرهانسى بیر علمین، ییلمک ساحه سینین اساسینی تشکیل ائدن متئودولوژی (فا: ~). philosophy {یو: سئویرم+مؤدیریکلیک}.
فلاک..flaş [آد، این] چوخ قیسا سۆره لی گوجلو پاریلتی (فا: ~).	فلک..fəlsəfi [آد، عربجه] فلسفه یه عاید اولان، فلسفه سل (فا: ~).
فلاکت..fəlakət [آد، عربجه] بیخیم، بلا، چوخ کؤتو وضعیت، مُصیبت (فا: ~).	فلک داغی..fələkdağı [آؤزل آد] باخ: مرند.
فلاکت زده..fəlakətzədə [صفت] فلاکت اؤغرامیش (فا: ~).	فلک وورموش..fələkvurmüş [صفت] مفلوک (فا: فلک زده).
فلامینقو..fəlaminqo [آد، دی، این] پاخان، لئیکلر تاقیمیندان مُختلف بؤلگه لره سؤقیی لاریندا سۆرولر حالیندا یاشایان، تۆکلری پمبه سوو قانادلاری قیرمیزی و قارا، اؤزون آياقلاری پرده لی، دیمدیگی یاستی و قیوریق، ایری بیر قوش، فلانمان قوشو (فا: فلامینگو). phoenicoterus.	فلک miserabile
فلان..filan [آد، عربجه] آدینی سؤیله مەدن بیرى اوچون دئییلن سۆز.	فلک..fələk [آد، عربجه] ۱-دۆنیا، گۆی، گۆی اؤزو ۲-طالع (فا: بخت).
فلانئل..flanel [آد، فرانسیزجا] یاتیم لی بیرنوع یومشاق یون ویا پامبوق پارچا (فا: فلانئل).	فلکان..fələkan [آؤزل آد] اؤرمیه ده چای و کند آدی.
فلاندرای بالیغی..flandra balığı [آد، دی، ایتالیانجا] قوردا لا بالیغی.	فلکه..fələkə [آد، عربجه] ۱-یوللارین قووشودوغو یئرده دۆزلن بالاجا مئیدانچا. ۲-کئچمیشده مکتب خانالاردا اوشاقلاری جزالاندیرماق اؤچون آياقلارینا باغلانان آغاچ آلت.
فلاورجان..flavircan [آؤزل آد] اصفهان گۆناتان طرفینده بیر شهر.	فلکی بۇرجلار..fələki burclar [آد] زودیاک، گۆی کۆره سینده فرضی بیر دایره اۆزه رینده ۱۲ بۇرجون اولدوغو قورشاق، بو بۇرجلارین آدی بئله دیر: ۱-قوچ. ۲-بوغا. ۳-ائکلیزلر. ۴-یشتیق. ۵-آسلان ۶-باشاق ۷-تره زی ۸-چایان ۹-یای ۱۰-اوغلاق ۱۱-قووا ۱۲-بالیق (فا: بروج فلکی).
فلنکسیا..fleksiya [آد] دیل حاللاندیقدا و تصریف اولاندا و گنل لیکله قراماتیک فورمالار عمله گلنده سۆزلرین کؤکونده کی فونئم لرین دیشمه سی {لا: آییلمه، گئچمه}.	فلورا..felora [آد، بیتگی] هر هانسى بیر یئرین ویا ژئولوژی دؤورون بیتگی عالمی "آذربایجان فلوراسی". {لا: یاز و گنج لیک الاله سینین آدی}.
فلنج (فَلَج)..fələc(fəlc) [صفت، ع] آخسار، افلیج.	فلوکس..fəloks [آد، بیتگی] بۆرۈ بیچیمینده آغ، پمبه، گۆی رنگینده چیچک آچان سۆس و بزک بیتگی سی (فا: ~). phlox
فلز..filiz [آد] فیلیز: ۱- (آع) معدن دن چیخاریلان ایشلنمه میش باشقا مادّه لرله قاریشیق حالدا اولان مادّه، کۆلچه، متتال (فا: فلز). ۲- (یو) زوغ آتمیش کیچیک دال، سۆرگون.	فلوت..flut [آد، فرانسیزجا] آغیزلا چالینان و بولولّه بنزر بیر نوع چالقی آلتی (فا: ~). flute
فلسطین..filistin [آد] بو اؤلکه صهیونیستلر طرفیندن اشغال اولوب، و اؤزون زامان اسراییل حاکمیتی آلتیندا قالاراق فلسطین مسلمان-خالقینین بؤیوک مبارزه سینه سبب اولوبدور، غرب امپریالیستلری اقتصادى هدف لردن باشقا، کۆلتورل جهتندن ده بوايکی اؤلکه نین باریشماماسینی بیر استراتژیک هدف بیلیرلر و البته آماج لاری بو دورکی دۆنیا یا بئله آنلاتسینلارکی هم مُسلمانلار و هم یهودی لر بیریرلرینی قیران، قبا و اویقارلیقدان اوزاق اینسانلاردیلار و بونو ثابت ائتمک ایسته ییرلرکی فقط غرب فاشیستلری دیل کی اینسانلاری بؤیوک اؤلچوده آفریقا آمریکا آسیا و اوروپادا قیریب اؤلدوروبلر بلکه مُسلمانلار و یهودیلرله بئله دیلر، آیدین دیرکی گله جک ده کی بوجور تفکرون یارانماماسی اوچون فلسطین و اسراییل لره باریش اؤچون بؤیوک اولوسال گۆرو دۆشور، و غرب فاشیستلری نین دوزاغینا دوشمه مک اؤچون بؤیوک تلاش گؤسترمله لیدیلر.	فن..fən [آد، این] هاوالاندیرما آراجی.
	فن..fənn [آد، عربجه] ۱-فیزیک شیمی ریاضی و بیولوژی یه وئرلن آد، تکنیک. ۲-حیله (فا: کلک).
	فنا..fəna [صفت، عربجه] ۱-کؤتو، ایی نیت لی اولمایان، پس، یامان. ۲-یوخ اولما، (فا: زوال). annihilation ۲-فنا (یازار) میرزارحیم-فنا (۱۳۵۰-۱۲۵۷هق) شوشالی شاعردیر.
	فنائی..fənai [آؤزل آد] خوی دا کند آدی.
	فنار..fənar [آد] فنر: ۱-فانوس، بیرنوع ایشیق جاهازی، چیراغ. ۲-یای (فا: فنر). spring {یو، بو کلمه یونانچادان تورکجه یه و بو واسطه ایله فارسچایا گئچیبدیر}.
	فنجان..fincan [آد، عربجه] استکان، باردق، چای کیمی شیلری توکمه گه یارایان بالاجا قاب (فا: فنجان). cup

فند..fend [آد، فا فن] کلک، فیریلداق، دولاب، قورغو، (فا: فن).	فوتوقراف..fotoqraf [آد، یونانجا] ۱-عکس، شکیل ۲-شکیل چکن (فا: فتوگراف)
فندر..fenderesk [آد، یونانجا] ۱-رامیان بخشی نین بیر کندیستانی اولاراق ۲۴ کندی * ۶۰۰۰ نفر نفوسو واردیر.	فوتوقرافی..fotoqrafi [آد، یونانجا] خصوصی اوپتیک جاهازلارلا ایشیق شوعالارینین کؤمگیله ایشیغا حساس ماتریالار اؤزه رینه شکیل چکمه اوصولو (فا: فتوگرافی).
فنربالیغی..fənərbalıǵı [آد، دیرگی] فنربالیغی گیللردن، وُجودندا چوخلو ایشیق وئرمه اؤرقانلاری اولان بیر بالیق lophius piscatorius	فوتوکرومیک..fotokromik [آد، یونانجا] ساخسی شئی لرین اؤزه رینده فوتوقرافی اوصول ایله وورولان بؤک.
فنربالیغی گیللر..fənərbalıǵıgillər [آد، دیرگی] سؤموکلو، وُجودلاری-باسیق، آغیزلاری بؤیوک، تروپیک و درین دیزلرده یاشایان بالیقلار سوبو.	فوتوکوپی..fotokopi [آد، فرانسیزجا] ائش چکیم (فا: فتوکپی).
فنلاند..finland/finlandiya [آد، اؤزل] فنلاند دیلی، التصاقی دیل-اولاراق اؤرال آلتای دیل لرینین ۵ بؤیوک قولوندان بیر ساییلیرلار، باخ: اؤرال آلتای.	فوتوکیمی..fotokimiya [آد، فرانسیزجا] ایشیق و مور اؤته سی ایشین لارین تاثیر آلتیندا مختلف ماده لرین عکس اعملینی آراشدیران کیمی بیلم دالی.
فون..funun [آد، عربجه] فنلر، بیلیکلر (فا: ~).	فوتولیزم..fotolizm [آد، فرانسیزجا] ایشیق لا ماده لر پاریچالاما ایشی (فا: ~).
فوار..fəvvarə [آد، عربجه] فیشقیرداج، پؤسکوردج (فا: ~).	فوتومتر..fotometr [آد، فرانسیزجا] ایشیق اؤلچو (فا: فوتومتر).
فواصل..fəvasil [آد] فاصله لر، آرائیق لار (فا: ~).	فوجی..foci [آد، اؤزل] سبزوار دا کند آدی.
فواید..fəvaid [آد، عربجه] فایدالار، یارارلار (فا: ~).	فور..forən [ظ، عربجه] ال اؤستو، تنز، درحال (فا: ~) immediately
فوران..fəvəran [آد، عربجه] فیشقیرما، قایناما، جوشما (فا: جوشش).	فورس..fors [آد، فرانسیزجا] گوج، اؤنم (فا: نیرو).
فوت..fovət [آد، عربجه] اؤلمه، دؤنیادان گئتمه، کؤچوش (فا: ~).	فورس مازور..forsmajor [آد، فرانسیزجا] اضطراری وضعیت (فا: ~).
فوتو(فتو)..fotu [یو: ایشیق] ایشیق، ایشیق ساجاق لاری آراجی لیغیلا ایشله یین (فا: فتو).	فورقون..forqun [آد، فرانسیزجا] بالاجا ال آراباسی (فا: فرقون).
فوتوئلئمنت..fotoelement [یو+لا، عنصر] ایشیق انرژی سینی الکتریک انرژی سینیه چئویرن آراج (فا: فتوئلمنت).	فورک..fork [آد، اؤزل] کومیجان اراک-طرخوران دا کند آدی.
فوتوتلئقراف..fototelqraf [آد، یونانجا] بیر شکلی و یازی نی تلئقراف ویا رادیو واسطه سیله اوزاق مسافه یه گؤنده رن آراج.	فورم..form [آد، فرانسیزجا] فرم، بیچیم (فا: شکل). form
فوتوتراپی..fototrapı [آد، فرانسیزجا] ایشیقین معالجه آماج ایله استفاده اولونماسی، ایشیق لا معالجه (فا: ~).	فورما..forma [آد، فرانسیزجا] بیر شئین خارجی گؤرونوشو، بیچیم، شکیل، فوروم (فا: فرم).
فوتوتراپیزم..fototrapizm [آد، فرانسیزجا] ایشیغا دؤغورلوم (فا: ~).	فورماسیون..formasiyon [آد، فرانسیزجا] باخ: بیچیملنمه، قورولوش، قوروم لانما.
فوتورئورتاز..fotoreportaj [آد، یونانجا] فوتوشکیل لر واسطه سیله- وئرلن رپورتاز.	فورمال..formal [آد، فرانسیزجا] ۱-بیچیمسل، فورومسل ۲-رسمی، گئچرلی، گئچرسل (فا: فرمال).
فوتوریزم..fotorizm [آد، فرانسیزجا] ۲۰جی عصرده ادبیات و اینجه صنعت ساحه سینده اورتایاچیخان بیر نوع فورمالیست جریان (فا: ~).	فورمالیته..formalite [آد، فرانسیزجا] اؤنم وئرلمه یه رک گؤرولن بیچیمسل داورانیش (فا: فرمالیته).
فوتوزئن..fotojen [آد، فرانسیزجا] ایشیق یارادان، ایشیق دؤغوران.	فورمالیزم..formalizm [آد، فرانسیزجا] بیچیمجیلیک.
فوتوسرگی..fotosergi [آد، فرانسیزجا] فوتو شکیل لردن اولوشان سرگی (فا: نمایشگاه عکس).	فورمالیست..formalist [آد، فرانسیزجا] بیچیمجی، رسمیت جی (فا: فرمالیست).
فوتوسیرامیک..fotosiramik [آد، فرانسیزجا] ساخسی کیمی شئیلر اؤزه رینده فوتو قرافی اوصول ایله وورولان بؤک.	فورمانت..formant [آد، فرانسیزجا] سؤز دؤزلدیجی و سؤز دیشدیریجی شکیلچیلرین عمومی آدی.
	فورمت..format [آد، بیچیم] لنمه (فا: فرمت).
	فورمول..formul [آد، فرانسیزجا] قورالجیق (فا: فرمول).

فۆرمیکا..formika [آد، این] بیر صفحه اۆزه رینده یاخیلاراق صاف ائدیجی بیر ماده آدی.	فۆلکلورچولوق..folklorçuluq [آد] فۆلکلور اؤزمنلیغی، سۆزلو (شفاهی) خالق یارادیجی لیغی حاقیندا بیلیم (فا: فۆلکلور شناسی).
فۆرورم..forum [آد، لا] ییغینجاق، گئیش نماینده لی ییغینجاق (فا: همایش)	فۆلیا..folya [آد، بیتگی] نرگس گیلردن، سوغان کؤلو خوش قوخولو بیر چیچک (فا: نرگس، نسرین). narcissus jongruilla
فۆری..fori [صفت، ع] بیردن بیر، تتر اولاراق، گنجیکمه دن (فا: ~).	فون..fon [آد، فر: اساس] اۆزه رینده شکیل چکیلن پارچا ویا هرشی، آلتلیق، اوتوروش.
فۆریعت..foriyet [ظرف] تتر اولاراق، فوری لیک (فا: ~). urgency	فونئولوژی..fonetoloji [آد، دیل ب] دیلچیلیک ده دیلین سس ترکیبی قورولوشونو آراشدیران بؤلوم.
فوسفات..fosfat [آد، فرانسیزجا] فوسفور دوزو (فا: فسفات).	فونئیک..fonetik [آد، دیل ب] ۱- دیلین سس سیستمینه عاید، سس بیلگی سی، ۲- سس لری و بوتون اؤزلیک لری ایله گؤسته رن، سسجیل (فا: ~).
فوسفور..fosfor [یو: ایشیق ساچان] ایشیق ساچان بیر ماده (فا: فسفر).	فونئیک حادئهلر..fonetik hadisələr [آد، دیل ب] بیر کلمه نین جمله یه گؤره دیشمه سینه فونئیک حادئهلر دئییلر و نئچه نوع اولاییلیر: ۱- سس اویقونلاشماسی (مندن / منن، دینمز / دیممز). ۲- سس فرق- لشمه سی (البته / البته، سککیز / سککیز). ۳- سس آرتیمی (استکان / ایستیکان). ۴- سس دؤشومو (گلمیش ایدی / گلمیشدی). ۵- یئر دیشمه (یانلیش / یالنیش) (فا: تغیرات فونئیک در کلمه). speech rules
فوسیل..fosil [آد، فرانسیزجا] داشیل (فا: فسیل).	فونئم..fonem [یو: سس، دیل بیلیمی] ایکی کلمه نی فرقلندیرن ان کیچیک سس حصه سی، مثلا "گؤز، کؤز" کلمه لرینده بونلاری فرقلندیرن بؤلوم بیرینجی سس حصه سیدیر، سس بیریمی، سسجیک (فا: فونم).
فوشورداماق..foşurdamaq [تائیرسیز، انیلم] فوشورفوشور سس چیخارماق.	فوند..fond [آد، روسجا] ۱- پؤل و پارا وسایطی، ۲- احتیاط، تدارک، ذخیره، ۳- شانس، اعتبار، آد.
فوق..foq [آد، عربجه] اؤست، یوخاری (فا: بالا).	فونکسیا..fonksiya [آد، فرانسیزجا] باشقا بیر حادئه دن آسیلی اولان و او دیشدیکجه دیشن حادئه.
فوقا..foqən [ظرف] اوست، اوسته لیک (فا: ~). above	فونکسیون (فانکشین)..fonksiyon(fankşın) [آد، فرانسیزجا] ایشلو، گؤرو، تابع (فا: ~).
فوقانی..foqani [صفت، ع] یوخاری داکی، اؤستده کی (فا: ~).	فونکسیونال..fonksiyonal [آد، فرانسیزجا] فونکسیون لا ایگیلی (فا: ~).
فوقی العاده..foquladə [صفت، ع] اولاغان اؤستو، چوخ، آشیری درجه ده، گؤرونمه میش، (فا: غیر عادی). extraordinary	فونکسیونالیزم..fonksiyonalizm [آد، فرانسیزجا] ایشلو جیلیک، گؤرو جیلیک.
فوق برنامہ..foq bərnəmə [آد] اوسته لیک پروقرام، اوسته لیک وئرلیش (فا: ~). extracurricular	فونوگراف..fonoqraf [آد، یو: سس+ یازیرام] سس یازار (فا: فونوگراف).
فوقی بشر..foq bəşər [آد، عربجه] اینسان اؤته سی، اینسان اؤستو (فا: ~).	فونولوژی..fonoloji [آد، فرانسیزجا] سس بیلیمی، دیلچیلیک ده: دیلدہ کی فونئم لرین دیشیمه سینی آراشدیران بؤلوم (فا: ~).
فوق طبیعی..foqtebii [صفت، ع] طبیعت اؤته سی، دؤغ دیشی، طبیعت خاریریجینه باغلی اولان (فا: ~).	فونولوگ..fonoloq [آد، فرانسیزجا] سس بیلیمجی.
فوک..fok [فر، آء، دیرگی] اتجیل لر تاقیمی فوک گیللر سویندان ۱-۲m بویدا، دری سی دیرلی، ممه لی دئیز حیوانی، آیی بالیغی (فا: فک). phocha	فونومتر..fonometr [یو: سسین گؤجونو اؤلچناراج] (فا: فونومتر).
فوک گیللر..fokgillər [آد، دیرگی] سویوق دئیزلر قایالاریندا یاشایان، اتجیل و اؤزگک آیاقلی لار تاقیم ایندان بیر سوئی (فا: فوکها).	
فوکس..foks [آلمانجا، آ] بیلبارد اوینوندا: شارا تصادفی اولاراق وورولان موقئیت لی ضربه. (فا: ~).	
فوکوس..fokus [لا: قایناق] اوداق (فا: کانون).	
فول..fol [آد، یو pholus] توویغو ایسته نیلن یئرہ یومورتداماسی اوچون اورا قویولان یومورتا ویا یومورتایا بنزر شی، فال. ۲- فول، اینگیلیزجه) فوتبالدا بیر نوع خطا.	
فۆلکلور..folklor [آد، این] ائل بیلیمی، سۆزلو (شفاهی) خالق یارادیجی لیغی (فا: ~).	
فۆلکلورچو..folklorçu [آد] فۆلکلور اؤزمنی، سۆزلو (شفاهی) خالق یارادیجی لیغی مُتخصّصی (فا: فولکلورشناس).	

فؤاد کۆپرولو..föad köprülü [يازار] بؤيوك تۆرك عالمی اولاراق ايلک دفعه اسلام انسيكلوپئدياسيندا آذربايجان ادبياتي تاريخيني آراشديريپ يازميشدير.	فۆزه آتار..füzə atar [آد] اوتوماتيك مرمى لر آتان آراج، موشک.
فؤآر..fuar [آد، فرانسيزجا] سرگی (فا: نمايشگاه).	فۆزه ساوار..füzə savar [آد] فۆزه لری داغيدان بير نوع ساوؤنما سيستیمی.
فوت..fut [آد، اينڭ] ۳۰، ۴۸ سانتيمتر ليک اوزونلوق (فا: فوت). foot	فۆسوندوز..füsündüz [اؤزل آد، عربجه] قوشاچای دا کند آدی {پؤس+ون+ دۆز: چنلی و دؤمانلی دۆز}.
فوتبال..futbal [آد، اينڭ] ۲۲ نفر ليک بير توپ اويونو، آياق توپو اويونو (فا: ~). football	فهرس..fəharis [آد، عربجه] ليست لر، فهرست لر (فا: ~).
فوتباليست..futbalist [آد] فوتبال اويونچوسو (فا: ~). footballer	فهرست..fehrest [آد] ليست، ديزين، ايچينده کيلر (فا: ~). list
فوران..furan [اؤزل آد] کوميجان دا کند آدی {محتما: ووران}.	فهله..fəhlə [اؤزل آد] ييله سوار دا کند آدی.
فورى..fori [اؤزل آد] قيرقيزلارا باغلی بير بوی آدی {بؤرو}.	فهله..fəhlə [آد، عربجه] ايشچی (فا: کارگر). coolies
فوشان..fušan [اؤزل آد] مشهد ده کند آدی.	فهلم..fəhm [آد، عربجه] آلاق، دؤشونجه، شعور understanding
فوشون..fuşun [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی.	فيچی..fıçı [آد، يونانجا] تاختادان دؤزلميش چللك، و بوشقا.
فول..ful [آد، ييتگی] ۱- بير نوع گول آغاشچيغی (فا: ياس درختی). ۲- بير نوع باقلا (فا: نوعی باقلای کوچک). ful	فیر..fir [آد] ۱- آغاج دؤيونو، دؤنقار "توت آغاجی نين فيری" ۲- دوه هؤرگو جو. ۳- گرک سيز، ياراماز شئ "حياتين بير عضونندن باش وئرميش چيرکين بير فيرام. کسيب آتيلماقدان باشقا بير چاره م يوخدور منيم". ۴- قيرفير شکلينده ناز و عشوه آتلاميندا ايشله نير "قيرلی فيرلی قيز" (فا: ادا و اطوار). ۵- قاناد چالما سسی "فير فير سسی" (فا: صدای پر) {سس تق، سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدير}.
فوليا باليغی..fulyabalığı [ایتاليانجا، آء ديرگی] بئلی قاباريق، قويروغو آیری سوو، بعضا بئلی تيکانلی، اسمر ياشيل سوو، توتقون توپراق رنگی، قارنی آغ، دنيز دييينده ياشايان چوخ چيرکين بير کؤپک باليغی (فا: نوعی کوسه) myliobatis aquila	فیرتديرماق..firtdırmaq [تأثيرسيز ائيلم] عاغلينی قاجيرماق، دليرمک، چيلديرماق.
فومن..fumən [اؤزل آد] ۱- گيلان استانيندا بير شهر آدی. ۲- فومن- بؤلگه سينده تۆرك کندلری: بويين (۴کد* ۱۰۸۰ / ى تو)، چيران (۵کد* ۱۰۸۰ / ى تو)، شالتوک / چلتیک (۱۸کب* ۳۲ / ى تو)، ماسوله (۲۴کب* ۶۰۰ / ى تو)، ۳- فومن ده داغ آدی: تۆرکمان چال (۱۵کب* ۵۲۹)،	فیرت فیرت..firtfirt [ظرف] تتر تتر و سؤرکلی، فیرت فیرت دانیشماق.
فومنات..fumənat [اؤزل آد] گيلان شهرستانی اولاراق ۲۲۷ کندى* ۱۵۵۰۰ نفر نفؤسو واردير، چوخو گيلک و آزاراق تۆرکدولر.	فیرتيق..firtiq [آد، سس تق] بۇرون سۇيو، بۇرۇندان گلن سئليک (فا: آب دماغ). snot, snivel
فوندا..funda [باخ] سوپورگه اوتو، سوپورگه اوتوگيللر.	فیرتيق لاماق..firtıqlamaq [تأثيرلی ائيلم] فیرتيق لی اشمک.
فوندالار..fundalar [آد، ييتگی] سوپورگه اوتوگيللرله برابر و بونلارا بنزه ين داها باشقا سوی لاری ده ايچينه آلان بير ييتگی تاقیمی.	فیرتيق لی..firtıqlı [صفت] ۱- بورنوندان فیرتيغی اولان. snottynosed
فوندوللو..fundullu [اؤزل آد] گده بگ ده چای آدی ۲۴.	فیرتينا..firtina [آد، ایتاليانجا، باخ] فیر گۆر اسن يئل، بوران و کۆلک (فا: توفان). storm
فونين..funyen [اؤزل آد] آشینا سویندان، کؤرشاد و نیشؤفؤدان سوئرا اسارتده اولان تورک لرین آياقلانمالاری نی چين ليلر عليهينه باشچيلىق ائدن بير گؤی تورک بگی، بو قهرمان سونوندا چين ليلر طرفيندن اسير اولوب و ۵۳ يولداشिला چين- لويانگ چارشى سيندا اعدام ائديلدیلر، باخ: کؤرشاد ۵.	فیرتينا اوغراغی..firtina uğrağı [آد] چوخلو فیرتينا اولان يئر.
فۆزه..füzə [آد، فرانسيزجا] يانيچی بير ماده نين سؤرکلی اولاراق يانماسيلا حرکت ائدن بير وسيله، بير نوع اوتوماتيك مرمى، موشک.	فیرتينا قوپماق..firtina qopmaq [تأثيرسيز ائيلم] فیرتينا چيخماق، بوران و يئل اولماق.
	فیرتينا قوشو..firtina quşu [آد، ديرگی] پرده آياقلى، قيوريق ديمدیکلى، دنيز لرده گمی لری ايزله ين، دالقالارين اؤزه رينه قونان، قارا و آغ توکلو بير قوش، دنيز اؤردیي thalassidroma pelaguca
	فیرتينا قوشوگيللر..firtina quşugillər [آد، ديرگی] اومورقالی حئیوانلاردان قوشلار صينيفينا گيرن بير سۇي.
	فیرتینالی..firtinalı [صفت] کۆلک لی. stormy

فیرچا..firça [آد، یونانجا] رنگله مک و تمیزله مک اوچون تئلیجیک لردن دۆزه لن بیرنوع آلت (فا: فرچه). shaving brush	
فیرچاجی..firçacı [صفت] ۱- فیرچا دوزلدن و ساتان (فا: فرچه ساز). ۲- فیرچا ایله ایشله یین و بو یایان.	
فیرچالتماق..firçalatmaq [ائتدیرگن انیلم] فیرچالاماق ایشی نی- گۆردورمک	
فیرچالاماق..firçalamaq [تائیرلی انیلم] فیرچا ایله ایشله مک (فا: فرچه- زدن). to brush	
فیرچالانماق..firçalanmaq [تائیرسیز انیلم] بیر شئی و یئر فیرچا ایله بو یانماق.	
فیرچالایش..firçalayış [آد] فیرچالاما.	
فیرچالی..firçalı [صفت] فیرچاسی اولان، فیرچا ایله ایشله نن ایش.	
فیرچالیق..firçalıq [آد] فیرچالاماغا الوئیش لی.	
فیرچیلتی..firçılıti [آد] بیر شئین پالچیق کیمی یاپیشقان باتماسی سونوجو چیخان سسی (فا: صدای فرت و فرت).	
فیرچیلداماق..firçıldamaq [تائیرسیز انیلم] فیرچیلتی سسی چیخارماق.	
فیرست کلاس..first klas [آد، فرانسیزجا] بیرینجی اورون ۲۸.	
فیرفیرا..firfira [آد] ۱- ال ایله فیرلادیلان اوجو بیز توپ کیمی بیر اویونجا. ۲- دایره شکلینده و آتیلدیقا گۆیده فیرلانا اویونجا، فیرلانا ییلن هر شئی "کیشی صحنه ده فیرفیرا کیمی فیرلانیردی" (فا: فرفره). Whirler {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر «فرفرک»}.	
فیرلاتماق..firlatmaq [تائیرلی انیلم] ۱- گۆیه آتماق، فیرلاندیرماق. to rotate ۲- تولا زلاماق، توللاماق (فا: پرتاب کردن).	
فیرلادیش..firladıış [آد] فیرلایتما ایشی (فا: پرتاب).	
فیرلادیلماق..firladılmaq [بلسیز انیلم] فیرلاتماق ایشی گۆرولمک to be rotated	
فیرلاغان..firlağan [باخ] فیرفیرا.	
فیرلاق..firlaq [صفت] فیرلانمیش اولان (فا: دوار). revolving	
فیرلاماق..firlamaq [تائیرسیز انیلم] ۱- یئرینده اویناماق و دؤنمک (فا: چرخیدن) ۲- بیردن بیره یئرینده کی یتردن آتیلاراق آیریلماق.	
فیرلانان..firlanan [صفت] دوار (فا: چرخنده). turing	
فیرلاندیرماق..firlandırmaq [باخ] فیرلاماق، فیرلاتماق.	
فیرلاندیرجی..firlandırıcı [صفت] بیر شئی اؤز اوخو اطرافیندا فیرلادان (فا: چرخاننده).	
فیرلانقیج..firlanqıc [آد] باتای ویا دیکئی شکیلده فیرلانا صفحه، اوشاقلاری میندیریپ فیرلادان اویونجا (فا: گردان).	
فیرلانما..firlanma [آد] فیرلانماق ایشی (فا: چرخش). spinning	

فیرین..firin [آد، یونانجا] هر يان دن اثثیت ایستی آلاراق ومختلف شئی لری پیشیرمه یه یارایان و اؤننده تک آچیقلیق اولان اوْجاق.	فیشیلدانا..fisildanmaq [بلسیز، ائیلیم] فیشیلتی ایله سؤیله مک (فا: فس فس کردن).
فیس..fisfis [آد، سس تق] ۱- نفس چکهرک فیسیلدانا سسی، یاواشجا قونوشما سسی (فا: صدای فس فس). ۲- قوْخو سیوی ویا علاج کیمی شیلری فیسقیرما آراجی.	فیش..fiş [سس تق] فیشقیرما سسی.
فیس فیس لاماق..fisfislamaq [تائیرلی ائیلیم] فیس فیس ائله مک.	فیش فیش لاماق..fişfişlamaq [تائیرلی ائیلیم] فیش فیش ائتمک، پوسگورمکله چیخان سس (فا: صدای فش فش).
فیسدیغی..fisdiği [آد] ساری یا چالان آچیق یاشیل رنگ.	فیشقیر..fiştiriq [آد] باخ: فیشقیریق.
فیسدیق..fisdiq [آد، بی، فاپسته] پوْسته، بوْز قاییغی و برک اودونجاغی اولان قوللو بوداقلی ایری آغاج (فا: پسته). pistachoi ۲- قورو یئمیش لرین عام آدی ۳- (مچ) گوزل قیز.	فیشفیشا..fişfişa [آد] مقوا و باریتلا دوزلدیلن و شنلیک لرده گؤیه فیرلاتیلان بیر اویونجاغ (فا: فشفشه).
فیسدیق ازمه سی..fisdiq ezəməsi [آد] فیسدیق لا دوزهلن بیر شکرله مه.	فیشقا..fişqa [آد] بیرنوع سس چیخارما آلتی (فا: سوتک whistle)
فیسدیق جامی..fisdiq çamı [آد] باخ: چام فیسدیغی.	فیشقاچالماق..fişqaçalmaq [تائیرلی ائیلیم] فیشقا ایله سس چیخارماق (فا: سوت زدن).
فیسدیق لیق..fisdiqlıq [آد] فیسدیق آغاجی چوْخ اولان یئر.	فیشقالماق..fişqalamaq [تائیرلی ائیلیم] فیشقا چالماق (فا: سوت زدن).
فیسدیقچی..fisdiqçı [آد] فیسدیق یتیشدیرن.	فیشقی..fişqi [آد، یو، آنادولو] آت تسی، ائشک تسی.
فیسقیرتماق..fisqirtmaq [باخ] فیسقیرماق.	فیشقیراق..fişqıraq [آد] فیشقیرتی سسی چیخاردان آلت (فا: سوت).
فیسقیرما..fisqırma [آد] (سیگارا و پاپروس اوْچون) چکمه.	فیشقیرتماق..fişeqirtmaq [تائیرلی ائیلیم] گاز ویا بیر آخیجی ماده نی پوْسگورتمک (فا: فوران کردن، جهانندن).
فیسقیرماق..fisqırmaq [تائیرسیز ائیلیم] (سیگارا و پاپروس اوْچون) چکمک "پاپروس فیسقیرماقدان زهلم گندیر" (فا: سیگار کشیدن).	فیشقیرتی..fişeqırtı [آد] فیشقیران بیر شئین چیخاردیغی سس (فا: فش).
فیشقیریق..fişqırıq [آد] فیسقیریق قالخماق: های کوی اولماق، های کوی چیخماق (فا: های هوی راه افتادن).	فیشقیرتیجی..fişqırtıcı [صفت] بیر آخیجی نسنه نی فیشقیران آراج (فا: جهاننده)
فیشلاماق..fislamaq [تائیرلی ائیلیم] فیسیلدانا، گیزلیجه دانیشماق.	فیشقیرتیلماق..fişeqırtılmaq [بلسیز ائیلیم] فیشقیرتماق ایشی گورلمک.
فیشلانماق..fislanmaq [تائیرسیز ائیلیم] فیسیلدانا، گیزلیجه دانیشیلماق.	فیشقیرداق..fişqırdaq [آد] سو فیشقیرتما آراجی.
فیسیرتی..fisirtı [آد] باخ: فیسیلتی.	فیشقیرماق..fişqırmaq [تائیرسیز ائیلیم] گاز ویا بیر آخیجی ماده نی پوسگورمک (فا: فوران کردن، جهیدن). to gush {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر}.
فیسیرداماق..fisirdamaq [صفت] فیس فیس ائله مک.	فیشقیریش..fişqırış [آد] فیشقیرماق، ایشی و بیچیمی.
فیسیردانا..fisirdanmaq [تائیرسیز ائیلیم] فیس فیس ائله مک.	فیشقیریق..fişqırıq [آد] سو فیشقیران آراجلارین عام آدی، اوجا سسله آغیزدان چیخاریلان سس (فا: سوت).
فیسیرفیسیر..fisirfisir [آد] سوْیون بالاجا دلیکدن توْکولمه سسی.	فیشقین..fişqın [آد] بیر آغاجین دییندن و یا کسیدلیگی یثرین یاخینندادن سوْرن اینجه دال.
فیسیل..fisilfisil [دده] یاواشجا، یاواش سسله، فیش فیش سسی وئرمک، فیشیرفیشیر (فا: یواش یواش).	فیشلاماق..fişlamaq [تائیرسیز ائیلیم] هر هانسی بیر ییه جک مایالاناراق توْرشاماق.
فیسیلتی..fisiltı [آد] یاواش قونوشما سسی، اوجا نفس چکمه سسی، فیس فیس سسی (فا: صدای فس فس). hiss	فیشیرتی..fişirtı [آد] فیشیردانا سسی، سو فیشیرتی سسی، فیشیلتی.
فیسیلداشماق..fisildaşmaq [قا] قارشیلیقلى و یاواشجا دانیشماق، قونوشماق (فا: باهم فس فس حرف زدن).	فیشیرداتماق..fişirdatmaq [تائیرسیز ائیلیم] فیشیرفیشیر سس چیخارتماق.
فیسیلداما..fisildama [تائیرسیز ائیلیم] یاواش بیر سسیله دانیشماق، فیش فیش سسی وئرمک، فیسیرفیسیر سس چیخارماق، فیسیلتی سس چیخارماق (فا: فس فس کردن).	

فیشیر داما ق.. fışırdamaq [تائیر سیز	فیندیق بیتی.. findıq biti [آد، دیرگی] باخ: فیندیق قوردو.
چیخارماق (فا: فش فش کردن).	فیندیق سیچانی.. findıq sıçanı [آد، دیرگی] فیندیق فاره سی :
فیشیر دانا ق.. fışırdanmaq [تائیر سیز	گمیرگن لردن، قارنی آغسو، سیرتی بو، فیندیق لارا ضرر وئرچی
چیخاریلماق.	بیر سیچان (فا: نوعی موش). muscardinus avellanarius
فیشیر فیشیر.. fışırfışıır [آد] سو یون یا واشجا آخیلما سینه دان ویا اییک	فیندیق سیندیران.. findıq sındıran [آد] فیندیق، قوز، بادام کیمی
قماشین بیر یئر توخونما سینه دان چیخان سس.	میوه لرین قایینی نی سیندیرماق اوچون آلت، سیخاج.
فیشیر قان.. fışırqan [آد] گینه سس وئر و آهاری قالین اولان بیر	فیندیق قاییغی.. findıq qabığı [آد] فیندیق قاییغینین رنگینی آندیران
نوع پارچا.	بیر رنگ.
فیشیلتی.. fışıltı [آد] فیشیلدا ما سسی، فیشقیرتی، فیش فش سسی (فا:	فیندیق قوردو.. findıq qurdu [آد، دیرگی] فیندیق لارین خارابا لناماسینا
صدای فش فش). fizz, sizzling	یول آچان قوردو جوق و اوئون گلیشمه سیندن عمله گلن بیت (فا:
فیشیلتی سیز.. fışıltısız [صفت] فیشیلدا ما سسی اولما دان.	نوعی کرم). balaninus nucum
فیشیلدا تما ق.. fışıldatmaq [تائیر لی ائیل] فیشیل فیشیل سس چیخارماق	فیندیق لی.. findıqlı [صفت] ترکیبینه فیندیق اولان "فیندیق لی حالوا".
(فا: صدای فش فش در آوردن). to cause to fizz	فیندیق لی.. findıqlı [اؤزل آد] فیندیق لو: میانا دا چای آدی باخ: اردبیل.
فیشیلدا ما ق.. fışıldamaq [تائیر سیز ائیل] فیشیلتی سسی چیخارماق.	فیندیق لی ق.. findıqlıq [آد] چوخلو فیندیق آغاجی بیتیش یئر (فا: باغ-
فیشیلدا نما ق.. fışıldanmaq [تائیر سیز	فندق).
چیخاریلماق.	فیندیق یاغی.. findıq yağı [آد] فیندیق دان الله اندیلن یاغ.
فیف.. fif [سس تق] بیر نوع پوفله مه سسی.	فینقیرتی.. finqırtı [باخ] فینقیرتی.
فیفیلدا ما ق.. fıfildamaq [سس تق] فیف کیمی سس چیخارماق (فا:	فینقیرما ق.. finqırmaq [تائیر سیز ائیل] هاوانی گوجلّه اثیشیگه بوراخاراق
صدای فیف فیف در آوردن). to fizz	بورونو تمیز له مک (فا: فین کردن). to blow one's nose
فیکیردا ق.. fikirdaq [آد، ص] جیلوه لی، اویناق (قادین) ۲.	فینقیریق.. finqırıq [باخ] فینقیرتی.
فیلدیر.. fildir [صفت] چابوق، هیزلی "فیلدیر فیلدیر: چابوق اولاراق" ۲.	فیات.. fiyat [آد، عربجه] دیر، قیمت (فا: ارزش).
فیلیق.. filiq [باخ] فیریق.	فیاض.. fəyyaz [صفت، ع، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیر] چوخ
فین.. fin [سس تق] بوروندان چیخان سس.	وئریمی، گور، الی آچیق (فا: پر حاصل). generous
فینقیرتی.. finxırtı [آد، سس تق] فینقیراراق چیخاریلان سس (فا: فین).	فی البداهه.. filbidahə [آد، عربجه] باخ: دوغاج، دوغاجدان.
فینقیرما ق.. finxırmaq [تائیر سیز ائیل] باخ: فینقیرماق .	فی الجملة.. filcümle [ظ، عربجه] بیر لیکده (فا: همگی). to sum up
فینقیریشما ق.. finxırışmaq [تائیر سیز ائیل] بیر لیکده فینقیرماق.	فی الحال.. filhal [ظ، عربجه] بو آندا (فا: حالا). at once
فینقیریق.. finxırıq [باخ] فینقیرتی.	فی الحقیقه.. filhəqiqə [ظ، عربجه] دوغوردان (فا: بدرستی). indeed
فیندیق.. findıq [آد، بیتگی] قاین گیللردن، میوه سی برک و قوزا	فی الفور.. filfor [ظ، عربجه] آنا، فوراً (فا: آنا). immediately
اوخشار، قوزئی یاریم کوره ده ایللیق یئرلرده ییتیشن بیر آغاشچیق	فی المثل.. filməsəl [ظ، عربجه] اورنک اوچون (فا: مثلاً). for
(فا: فندق). corylus avellana	فی المجلس.. filməclis [ظ، عربجه] بو آندا (فا: حالا). on the spot
فیندیق آتشی.. findıq atəşi [آد] نارگیله توتونونون اوستونه قویولان	فی الواقع.. filvaqe [ظ، عربجه] گرچکدن (فا: واقعاً). actually
یووارلاق یانار کؤمور.	فی سبیل الله.. fisəbilallah [آد، عربجه] بیر قارشلی لیق بکله مه دن.
فیندیق آلتونو.. findıq altunu [آد] فیندیا بنزرا آلتون سیککه ویا بزک	فی نفسه.. finəfsə [آد، عربجه] اؤزونده، اؤز لو گونده.
اشیاسی.	فیر.. fibr [آد، این] سیخیشدیر یلمیش بیتگی تنلجیکلریندن دوزلمیش
فیندیقچی.. findıqçı [آد] فیندیق ییتیشدیرن.	تاختا ویا مقوا (فا: ~). fibre
فیندیق ازمه سی.. findıq azməsi [آد] فیندیق لا دوزه لن بیر شکر له مه.	
فیندیق بورون.. findıq burun [صفت] بالاجا یومرو بورونو اولان.	

فیروزه آغازاده..firuz ağazadə [يازار] گوش ۱۲۵۴ (م ۱۸۷۵) ده شاماخی ده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر^{۵۲}.	فیبرین..fibrin [آد، فرانسیزجا] قاندا اولان آلبومین لی بیر ماده (فا: فیبرین).
فیروزه..firuzə [آد، فا] گۆی رنگلی قیمت لی بیر داش (فا: ~).	فیت..fit [سستق] بیریرینه کیپلنمیش دوداقلارلا دیشلرین آراسیندان
فیروزه..firuzə [اؤزل آد] نیشابور شهرین ۲۵ کیلومتر گؤناتان طرفینده بیر شهر اولاراق ایلک آدی بوزغان ایدی، آسیمیلایون سونوجو شهرین اهالی سی فارسلاشماغا باشلاپینجا شهرین آدینی دا فیروزه یه عوض ائیله ییبلر.	چیخان سس، فیشقیرتی سسی، فیشقیراق. ۲-فیت۲ (آد، اینگیلیزجه) کیپ وضعیت، بیر شئین ویا بیر ایشین تام اندازه سی اولان. ۳- فیت (اؤزل آد) اسماعیلی 'دا داغ آدی^{۲۴۰}.
فیروزه یی..firuzeyi [صفت] فیروزه رنگین ده اولان، گۆی ماوی.	فیت چالماق..fit çalmaq [تاثیری انیلم] فیشقیراق چالماق، فیشقیرتی- سسی چیخارماق.
فیزیبیلیته..fizibilite [آد، فرانسیزجا] اویقولانایلیک^{۲۱۸}.	فیتوپاتولوژی..fitopatoloji [آد، فرانسیزجا] بیتگی خسته لیکلرین اینجه له- ین بیلم دالی
فیزیک..fizik [آد، یو: طبیعت] نسنه لرین (آتوم، مولکول، سیوی، کریستال، قاز، و--) عمومی و گنل اؤزللیکلرینی (میکانیکی، ایستی لیک، الکترومقنیت، آتوم، نووه و .) اینجه له ین بیلم دالی (فا: فیزیک). physics	فیته..fitə [آد، عربجه] حمامدا بئله باغلانان و بودلاری توتان دؤرد بوجاق پارچا " فیته چی: حماملاردا فیته وئرن. " (فا: ~).
فیزیکسل..fiziksel [صفت] فیزیکی.	فیتیل..fitil [آد، عربجه] نفتلی چیراقلاردا یاغ چکن زولاق پارچا، پیلته.
فیزیکسل دیشیم..fiziksel dəyişim [آد] ساده جه فیزیکسل	فیدئیزم..fideyizm [آد، فرلا، ایلام] دینی اینانچی بیلمسل آلقی و ایدراک دان اؤستون توتان بیر دؤنیا گؤروشو (فا: ~).
فیزیکسل دیشیم..fiziksel dəyişim [آد] ساده جه فیزیکسل اؤزللیکلرین عوض اولماسی (فا: تغییر فیزیکی). physical change	فیدان..fidan [آد، یونانجا] تازا بیتمیش آغاج، چوبوق (فا: نهال). sapling
فیزیونومی..fizyonomi [آد، یونانجا] اؤز چیزگیلرینین گنل شکلندن- چیخان آتلام.	فیدان بیتی..fidan biti [آد] باخ: یاپراق بیتی.
فیزیوتراپی..fizyoterapi [آد، یو: طبیعت+معالجه] فیزیکی سیستم لرله (ایشیق، الکتیریک و ساییره) موعالیجه.	فیرا وون..firavun [آد] باخ: فرعون.
فیزیولوژی..fizyoloji [آد، فرانسیزجا] جانلی لارین توخو، گؤزه و بولارین نجور عمله گلمه سینین اینجه له ین بیلم دالی (فا: ~).	فیرما..firma [ایتالیانجا، آ] بللی مارک لا ساتیلان مال، (فا: مارک).
فیزیولوژی..fizyoloji [آد، فرانسیزجا] جانلی لارین توخو، گؤزه و بولارین نجور عمله گلمه سینین اینجه له ین بیلم دالی (فا: ~).	فیرنگ..firəng [آد] فرانسه یه عاید اولان، خارجی اؤلگه لره عاید اولان (فا: فرنگ). {فرانسه کلمه سیندن آلتیناراق}.
فیزیون..fizyon [آد، فرانسیزجا] بیرلشمه، قایناشما (فا: ~).	فیرنگ انجیری..firəng ənciri [آد، بیتگی] بیر نوع انجیر (فا: تافتونی).
فیزیدان..fidan [آد، ایتالیانجا] بیر نوع قیسا گنیم.	فیرنگ اوزومو..firəng üzümü [آد، بیتگی] بیر نوع اوزوم (فا: انگور فرنگی).
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	فیرنگ توپوغو..firəng toyuğu [آد، دیرگی] توپوقلار قوروپوندان بیر نوع قوش.
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	فیرنگیز..firəngiz [اؤزل آد] فیرنگیس:افراسیایین قیزی و سیاوش'ون خانیم'ینن آدی، قیز آدی (فا: نام دختر).
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	فیرنی..fırni [آد] دویو اونونو سوت ده پیشیره رک و مخلقات ووراراق حاضرلانا بیر شیرین یشمک (فا: فرنی).
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	فیروزق..firurəq [اؤزل آد] خوی دا پئره آدینین اؤیدورما آدی.
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	فیروز..firuz [آد، فا] اؤستون، غالب، پیروز (فا: ~).
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	فیروز --firuz [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۲ آد سایماق اولار).
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	فیروز سیمین فر..Firuz siminfər [اؤزل آد] آذربایجانین چاغداش یازارلاریندانیر^۳.
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	
فیض..fiş [آد، فرانسیزجا] پرزدن آخیم آلمایا یارایان آیقیت. ۲-حساب کتاب بلگه سی و کاغذی.	

فیض.. feyz [آد، عربجه] نعمت، برکت، بوللوق، وئریملی لیک، گۆرلۆک، اونقونلوق (فا: ~). grace	فیل باهار.. filbahar [آد، ییتگی] دۆیون چیچک گیللردن، داش قیران گیللردن، بزک اوچون یئتیشدیریلن، آغ رنگلی، گۆزل قوخلو چیچکلری اولان، دیرمانیچی بیر آغاشجیق: آقاسما، مریم آنا آسماسی (فا: شقایق پیچ). philadelphus
فیض آباد.. feyzabad [اؤزل آد] خوی، قوچان، فرمهین، رزن، جوغاتتی، بۆیین زهرا و تیکان تپه ده کند آدی.	فیلتر (فیلتر).. filter(filter) [آد، فرانسیزجا] سوزگچ، سۆزک (فا: صافی). filter
فیض اللهی وحید.. feyzullahi vəhid [اؤزل آد] دوکتور حسین فیض - اللهی وحید ش ۱۳۳۱ ده تبریزده دنیا یا گلییدی، آراشدیرماچی و محقق کیمی تانییر، اوندان چوخلو کتاب، مقاله چاپ اولوبدور.	فیل خسته لیگی.. fil xəstəliyi [آد] چوغلونلوقلا باجاقلا شیشیب فیل آياغی کیمی اولماسیله بیلینن بیر خسته لیک.
فیض بخش.. feyzbəxş [صفت] فیاض (فا: فیض بخش). generous	فیل دیشی رنگی.. fil dişi rəngi [آد] فیل دیشی نین دونوق آغ رنگی.
فیض یتمه.. feyz yetirmə [آد] افاضه (فا: افاضه). filling ti the brim	فیل فاره سی.. filfərəsi [آد، دیرگی] ممه لی، بورنو خورتوم سوو، اوزون قویروقلو، کانقرو کیمی سیچرایان بیر حئیوان macroscelides proboscideus
فیقور.. fiqur [آد، لا] گۆرونوش (فا: قیافه).	فیل فیلی.. filfili [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی ۲۰۰.
فیقوراتیف.. fiquratif [آد، لا] گۆرونوش لو، فیقورلو (فا: ~).	فیل قولاغی.. filqulağı [آد، ییتگی] ایلان یاسدیغی گیللردن کۆکو یوموروو بیر بزک ییتگی سی (فا: گوش فیل). caladium
فیکیر.. fikir [آد، عربجه] دۆشونجه (فا: فکر).	فیل گیللر.. filgiller [آد، دیرگی] ممه لیلر صنف ایندن خورتوملولار تاقیمیندان بیر سووی (فا: فیله).
فیکیر آبارماق.. fikir aparmaq [تائیرسیز ائیلیم] دۆشونجه و فیکیره گتتمک، فیکیره دالماق، فیکر ایچینده قرق اولماق (فا: به فکر فرو رفتن).	فیلیم.. film [باخ] فیلم.
فیکیرلشمک.. fikirleşmək [تائیرسیز ائیلیم] بیرشئی حاققیندا دۆشونمک (فا: فکر کردن).	فیلسوف.. filosof [آد، یونانجا] فیلسوف: فلسفه اوزمانی، دۆنیا گۆروشو مسأله لرین تدقیق ائدن عالیم (فا: ~). philosopher
فیل.. fil [آد، دی، عربجه] اومورقالی، امجک لی، خورتوملولار تاقیمیندان، ایستی بؤلگه لرده یاشایان، قالین دری لی، اوتلا بسله نن اؤزؤنو قوروماق اۆچون ایکی بویوک دیشی اولان، قولایجا ائوجیل له شن، بوی ۲-۳ متر، آغیرلیق ۵-۶ تن، یئر اؤزونون ان بویوک حئیوانی elephanets	فیلسوفانه.. filosofanə [صفت] فیلسوف کیمی.
فیل آلماسی.. fil alması [آد، ییتگی] تۆرونج گیللردن هیندوستاندا یئتیشن بیر آغاج. feronia elephantum	فیلولوق.. filoloq [آد، روسجا] فیلولوژی اوزمانی.
فیلاب.. filab [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی.	فیلولوژی.. filoloji [آد، یو: ستومه+سۆز] دیل و یازین بیلیمی، هر هانسی بیر خالقین دیل و ادبیاتینی آراشدیران و اؤیره نن علم لرین هامی سینین بیر لیکده آدی (فا: ~).
فیلارمونی.. filarmoni [آد، فرانسیزجا] گۆجلو موزیک سئوگی سی (فا: فلارمونی).	فیلم.. film [صفت] فیل رنگی (فا: فیلی). elephantine
فیلارمونیک.. filarmonik [آد، فرانسیزجا] موزیکسل (فا: فلارمونیک).	فیلم.. film [آد، این] چکیتی، چکیم (فا: فیلم).
فیلامان.. filaman [آد] فینلانندیانین اساس اهالی سینی تشکیل ائدن خالق و بو خالقا منسوب آدام.	فیما بین.. fimabeyn [ظرف] اؤز آرالاریندا، اؤز آرامیزدا (فا: بین خود). in between
فیلامان قوشو.. filaman quşu [آد] باخ: فلامینقو.	فین.. fin [آد] فینلانندیانین اساس اهالی سینی تشکیل ائدن خالق و بو خالقا منسوب آدام.
فیلانکس.. filankəs [آد، فا] آدی دئییلیمک ایسته نیلمه یین کیمسه (فا: فلانکس)	فین اوغور دیللی.. fin oğur dilləri [آد] گنل لیکله اورتا و شرقی - آوروپا، قوزئی و غربی آسیادا یاشایان خالق لارین دانیشدیغی دیل قروپو.
فیلانی.. filani [آد، فا] فیلانکس (فا: فلانی).	فین حمامی.. fin hamamı [آد] چوخ ایستی دن، چوخ سویوق یتره و سويا گیره رک، وجودا اویاریجی کیفیتی اولان حمام، سوناحامی.
فیلان.. filban [آد، فا] فیل لره باخان (فا: فیلان).	

final.. [آد، فرانسىزجا] سون قارشى لاشما، بيتيش؛ سونوج^{۲۱۸}. (فا: ~).

finalçı.. [صفت، ايتاليانجا] سون قارشى لاشما و يارشما دا اشتراك ائدن ايدهمانچى (فا: فيناليست).

finalist.. [آد، فرانسىزجا] سون يارشماچى، باخ: فينالچى (فا: ~).

finansman.. [آد، فرانسىزجا] فينانسه ائتمه (فا: ~).

finansə.. [آد، فرانسىزجا]، بيرگيريشيم اوچون گرە كن پول و كرئدى و اعتبارى ساغلاما (فا: ~).

فينخيري (فينخيري).. [آد] **finxırıq (finxırıq)** [آد] فينخيرما ايشى.

فينگير دشمک.. **fingirdəşmək** [فا] قيرجانيشماق، بير بيريله فينگيردهمک.

فينگير دگ.. **fingirdək** [صفت] سون درجه اويناق، جيلوله، قيرجانان (قادين).

فينگيردهمک **fingirdəmə..** **fingirdəmək** [تائير سيز] **ايلم** [اويناق داورانماق، قيرجانماق].

فينگير فينگير.. **fingirfingir** [ظرف] قيرجانا قيرجانا.

فينيش.. **finiş** [آد، فرانسىزجا] وارشى^{۲۱۸}؛ سون (فا: پايان).

فيى.. **fiy** [اؤزل آد] آذربايجان، دا بير آشيريم آدى^{۲۴۰}.

قاب آغاردان.. qab ağardan [د، آ] قالای چی. قابا.. qaba [صفت] ۱-قالین، سرت، کوبود، ایری بیر شئی. ۲- (مچ) ترپه نیشلری اینجه و نازیک اولمایان (فا: خشن). rough {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: قاب}. قابابورون.. qababurun [آد، دیرگی] سازان سویوندان سیرتی قورشونو، قیسمًا قارقاقیروق اؤزگگی قاراشین و اسمر، ایکی قیلیچیلی بیر بالیق (فا: نوعی ماهی). chondrostoma nanus قاباجا.. qabaca [ظرف] ۱-آز بویوک، قابا بیر بیچیمده (فا: نسبتا خشن). ۲- (تاریخی اؤزل آد) بویوک، شخص آدی: هـ ۷جی عصر افغان شاهی^{۱۴۷}. قابادای.. qabadayi [آد] قوچاق، قورخوسوز، اؤزونه عاید ناموس قورالارین ائشیگینه چیخمایان (فا: لوطی). قابر.. qabar [آد، باخ: قاب] ۱-دریده عمله گلن سولو قابارجیق، سولانمیش و شیشمیش دری، دؤیه نک وضعیتیه دؤشن حصه (فا: تاؤل) blister ۲-قباریق، عاصی، قابادایی، قاپار، خزر امپراتورلوغو دؤنمی بگ و کومتان آدی^۷. قابر.. qabar [اؤزل آد] کابار: خزرتورک بیرلیگی ایچینه یئر آلان بیر بوی قابر اولماق.. qabarolmaq [تائیرسیز ائیلیم] باخ: قابارلاماق. قابر باغلاماق.. qabarbağlamaq [تائیرسیز ائیلیم] باخ: قابارلاماق. قابر چالماق.. qabarçalmaq [تائیرسیز ائیلیم] باخ: قابارلاماق. قابارا.. qabara [آد] ۱-دایانقلیق اؤچون باشماقلارین دابانی آلتینا وورولان ایری باشلی چیوی. ۲-اودالاردا بزک اؤچون، گنجه لره وورولان ایری باشلی چیوی. {قابا سۆزوندن}. قابارا قابارا.. qabara qabara [ظرف] گئتدیکجه قابارارق، جوشاراق. قابرالی.. qabaralı [صفت] قابارا وورولموش، قابارا تاخیلمیش. قابران.. qabaran [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی. قابر بۆجه یی.. qabarböcəyi [آد، دیرگی] اینسان بدنیه توخوندوقدا قابر عمله گتیرن بیر بؤجک. قابارتما.. qabartma [آد] ۱-قاباریق ائتمه، شیشیرتمه (فا: پف). ۲- تیکییتی لره دؤوردا دؤزه لن قابارتیلیمیش شئی، سؤس و بزک اؤچون دؤزه لن قاباریق یئر. قابارتما تۆزو.. qabartmatozu [آد] شیشیرتمک اؤچون چؤرک، کئیک- وپاستا کیمی شئیلره وورولان تۆز نوعو، سودیوم ییکربنات (فا: جوش- شیرین)	ق.. q [حرف] تورک عرب الفباسی نین ییرمی دؤردونجو و تورک لاتین الفباسی نین ییرمی اؤچونجو حرفی، بو حرف سس سیز اولاراق کویلو وتیتره شیم لی حرف ساییلیر (فا: بیست و چهارمین حرف صدا دار ترکی آذربایجانی). قاآن.. qaan [اؤزل آد] آلتای تانری سی، ارلیک خان، یین اوغلو^{۲۱۱}. قاآن.. qaan [آد] خاقان سۆزجو غونون موغول آغزیندا کی سؤیله نیشی، اؤندر، اسکی تورک حاکیملرینه وئریلن آد (فا: خاقان). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}. قاب.. qab [آد] ۱-ایچینه ییته جک و ایچه جک تۆکولن شئی، سو، قاز و بوجور شئیلری دولدورماق اؤچون اویوق نسنه (فا: ظرف). the dishes, vessel ۲-قاپاق، جیلد، بیر نسنه نی بۆروین شئی. container {سومرجه قاب، قاب قاغاق؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر؛ بو سۆز چوخ اسکی بیر تورکجه کلمه سی اولماغینا رغما بعضا ییلمه دن اؤزگه دیلله باغلانیر، قدیم تورکجه ده قاماق فعل اولاراق ییغماق و صانددیق کیمی شئییه قویماق معنا سیندا گلیب، بو فعلدن دوزله رک قاب کلمه سی ییغماق و دولدورماغا عاید اولان وسیله نی گۆسته ریر، وبو سۆزدن دوزله ن کلمه لره اسکی معنا (ایچینه آلماق و بۆرومک و ییغماق) مفهوملارینی گۆرمک اولار: قاپساماق، قاپاماق کیمی سۆزلر عینا بومفهوم دادیلار و بعضی کلمه لره غیرمستقیم بو معنالار واردیر مثلا: قاپماق (چالیب و سوروب ایچینه آلماق)، قاییق، قاپاق، قاپا (ایری و شیشیک شئی)، قابارماق (قاب کیمی شیشمیش شئی) قاباق، قابان، قاییرقا، قاپان، قاپلان، قاپی، قبال (هر یان و طرفینی بوروین ونظرده آلان آتلاشما و قرارداد)؛ اینگلیزجه ده: capacity, cup, capsule, caput, capture, cupping, caption, capitulate captain, capital, cap, capable, cape, cab, cabin, cabinet, cabbage کلمه لری ن هامی سیندا دئدیگیمیز مفهوملارین ایزی وار و قاب سۆزایله یاخیندی لار، البته اینگلیزجه سۆزلو کلدیه بو کلمه لری چوخ اوزاق گنچمیشه باغلاما سببیه، قاب "قاماق، قاپماق، قاپساماق" سۆزونون چوخ اسکی بیر تک هجالی تورک سۆزو اولماسی و بو سۆزدن آلینان سۆزلرین اسکیدن بری چوخ یاقین اولماسی، اولارین کۆکونو تورکجه قاب سۆزونه باغلاماق منطقه اویقون گۆرونور}. قاب قیران او تو.. qabqiran otu [آد، ییتیگی] یاپراغی نین ایچینه سۆت کیمی آغ مایع اولان بیر ییتیگی، قاب سیندیران. قاب سیندیران او تو.. qab sindiran otu [آد، ییتیگی] یاپراغی نین ایچینه سۆت کیمی آغ مایع اولان بیر ییتیگی، قاب سیندیران.

قَابَارْتِمَاق..qabartmaq [تأثيرلى انيلم] ۱-قَابَارِيق ائتمك، شيشيرتمك. ۲-to cause to swell (مج) ييرايشى ويا سۆزو بۆيوتمك و شيشيرتمك. ۳-توكلرينى اۆرپرتمك و ديكلمك (قوشلار اۆچون) (فا: باد كردن). {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نييدير، باخ: قاب}.	قَابَارْلِيلِيق..qabarlılıq [آد] قَابَارْلِي شئين حالى (فا: پف شده گى).
قَابَارْتَمَالِي..qabartmalı [صفت] قَابَارْتَمَالار شكيلينده بزه يى اولان، قَابَارْتَمَالي تصويرلى "قَابَارْتَمَالي تصوير" (فا: برجسته).	قَابَارْمَا..qabarma [آد] قَابَارْمَاق ايشى (فا: ا.م.بالا آمدن), rising, swelling
قَابَارْتِي..qabartı [اؤزل آد] ميربشير'ده چاي آدى ۲۴۰.	قَابَارْمَاق..qabarmaq [تأثيرسيز انيلم] ۱-شيشمك، يانماق سبب ايله درى كۆپمك، ديكلمك، آغيرليغي آرتمادان حجمى بۆيويوب شيشمك (فا: بالا آمدن). ۲ to swell out -آي و گونش چكيم ايله دنيزلرده سولار قَابَارْمَاق. ۳ to rise -آجيق لانماق، سرت سۆز دئمك، جوشماق، اؤفكه لئمك. {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نييدير}.
قَابَارْتِي..qabartı [آد] قَابَارْتُو: قَابَارِيلْمِيش يئر، چيخيتي، دؤيه نك، قَابَارِيق (فا: پف کرده). swollen, puffed of	قَابَارْمِيش..qabarmış [صفت] قَابَارَاوْلُمُوش، شيشميش، قَالخِيق (فا: بالا آمده)
قَابَارْتِي..qabartı [صفت] قَابَارْتِي سى اولان (فا: پف کرده).	قَابَارِيش..qabarış [آد] قَابَارْمَاق ايشى (فا: بالا آمده گى).
قَابَارْجِي..qabarcıq [آد] قَابَارِيق، كچيك قَابَار، چييان، چيوزه، يانما سبيله درى شيشمه سى و قَابَارْمَاسى، دوداق اوچوغو، بالاجا قَابَارْتِي (فا: تاول) blister ۲-كۆپوك (فا: حباب). Bubble {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نييدير}.	قَابَارِيق..qabarıq [آد] ۱-ياستى بيرسطح ده قَابَارِيقْلِي تصوير و گؤرونتو (فا: برجسته گى). ۲-projection -قَابَارْمِيش وضعيته اولان (فا: تاول). blister
قَابَارْجِي..qabarcıqlandırmaq [تأثيرلى انيلم] قَابَارْجِي لار عمله گيترمك (فا: فس).	قَابَارِيق دِنِيز..qabarıq dəniz [آد] دِنِيز لَرِين قَابَارْمَا وضعيته اولان چاغى.
قَابَارْجِي..qabarcıqlanmaq [تأثيرسيز انيلم] قَابَارْجِي حَالِينا گلمك (فا: تاول زدن).	قَابَارِيقْلِي..qabarıqlı [صفت] قَابَارِيق شكيلده اولان (فا: بالا آمده).
قَابَارْجِي..qabarcıqlı [صفت] اوزهرينده قَابَارْجِي لار اولان (فا: تاول دار).	قَابَارِيقْلِي..qabarıqlı [آد] قَابَارِيق اولما وضعيتى (فا: بالا آمده گى).
قَابَارْچَالْمَاق..qabarçalmaq [تأثيرسيز انيلم] قَابَارْمَاق، شيشمك (فا: تاول زدن).	قَابَارِيلْمَاق..qabarılmaq [تأثيرسيز انيلم] قَابَارَاوْلُمَاق، قَابَار وضعه گلمك (فا: بالا آمدن).
قَابَارْدِيلْمَاق..qabardılmaq [بلسيز انيلم] قَابَارِيق حَالا سَالِينْمَاق، شيشير ديلمك.	قَابَاسَا..qabasaba [صفت] قَابَا بِير بِيچِيمْدِه، خشن حالدا.
قَابَارْدِين..qabardın [آد، فرانسيزجا] سِيخ توخونموش پامبوق قُماش (فا: گاباردین).	قَابَاسِينِي آلْمَاق..qabasını almaq [تأثيرلى انيلم] بِير شئين گرک سيز بُولوم لَرِيني يُونْمَاق.
قَابَارْقَابَار..qabarqabar [صفت] هر طرفى قَابَارْلِي، قَابَارْلا يۆرونموش horný	قَابَاسِيْوا..qabasıva [آد] گچ ايشلرينده اينجه سيوادان قَابَاق وُورُولان سيوا.
قَابَارْلَاتْمَاق..qabarlatmaq [تأثيرسيز انيلم] قَابَارْلا مَاسِينَا سبب اولماق (فا: فس).	قَابَاشِي..qabaşış [آد] باخ: قَابَاقُولَاق.
قَابَارْلَامَاق..qabarlamaq [تأثيرسيز انيلم] قَابَارَاوْلُمَاق، دؤيه نك اولماق (فا: تاول زدن).	قَابَاغا دُوشْمَك..qabağa düşmək [تأثيرسيز انيلم] اؤندرليک ائتمك، يول گؤسترمك.
قَابَارْلَانْمَاق..qabarlanmaq [باخ] قَابَارْلا مَاق.	قَابَاغا كُچْمَك..qabağa keçmək [تأثيرسيز انيلم] قَابَاقْلَامَاق، باشا كُچْمَك.
قَابَارْلِي..qabarlı [صفت] قَابَارْلا اؤرتولموش، دؤيه نك (فا: پف شده).	قَابَاغا گِئْمَك..qabağa getmək [تأثيرسيز انيلم] ايره لى له مك، گليشمك، آرتماق.
	قَابَاغا گِئْن..qabağa gələn [صفت] آغ ساققال، سۆز و گئچن.

قاباغی آچیلماق.. qabağı açılmaq [بلسیز انیلم] ۱- ایزدحاملا گلن بیر- شئین اؤنو آچیلماق، آخیلان سو ویا بوجور شئیلرین قاباغیندا هر نوع انگلی قالدیریلماق. ۲- اؤزو گۆلمک، اؤزونه سئوینج گلمک. قاباغی گۆرن.. qabağı görn [صفت] گله جگی گۆرن. قاباغین آلما.. qabağın alma [اد] انگل اولما (فا: ممانعت). prevention قاباغین آلماق.. qabağın almaq [تائیرلی انیلم] منع انلهمک (فا: بازداشتن). to prevent قاباغینا آغاج اوزاتماق.. qabağına ağac uzatmaq [تائیرلی انیلم] قارشى سینی آلماق، انگل یاراتماق. قاباغینا چکمک.. qabağına çəkmək [تائیرسیز انیلم] اؤزونه لاپ یاخین لاشدیرماق. قاباغینا چیخماق.. qabağına çıxmaq [تائیرسیز انیلم] قارشى لاما، استقبالینا گتتمک. ۲- یولونو کسمک. ۳- راست گلمک، اؤز اؤزه چیخماق. قاباغینا قاتماق.. qabağına qatmaq [تائیرلی انیلم] سۆروب آپارماق. قاباغینا کچمک.. qabağına keçmək [تائیرسیز انیلم] ۱- انگل و مانع اولماق. ۲- یول گۆسترمک، بلدچیلیک ائتمک. قاباغینان قاچماق.. qabağından qaçmaq [تائیرسیز انیلم] قورخوب چکینمک. قاباغینان یئمە یین.. qabağından yeməyən [صفت] دیک باشلیق ائدن. قاباغینی آلماق.. qabağını almaq [باخ] قاباغینی کسمک، انگل تۆرتمک. قاباغینی بوغماق (توتماق).. qabağını boğmaq (tutmaq) [تائیرلی انیلم] قاباغینی آلماق، قاباغینی کسمک. قاباغینی دوْشونمک.. qabağını düşünmək [تائیرسیز انیلم] اییی فیکیرلشمک. قاباق.. qabaq [ظ] ۱- اؤن، ایلری، اول "هامی دان قاباق گلدی" (فا: پیش) front ۲- (ص) اولکی، کئچمیش "قاباق زامان، قاباق لار چوخ گۆزل اوخویاردی". ۳- (آ) بیر اؤن طرفی اؤز طرفی "قاباق چرخ، قاباغیمیز دره ایدی". ۴- بعضی کلمه لرله بیرلیکده اؤز معناسیندا ایشله نیر "آی قاباق" ۵- (تاریخی اؤزل آد) چنگیزخان دؤنمی بیر بگ و کوموتان آدی. ۶- (آ، بی) قاباق گیللردن، گئنیش یاپراقلی، سۆرونکن، اوزون سوو یا گیرده، ساریمتیل، بعضا یاشیل میوه سی اولان؛ بال قاباغی، بورانی (فا: کدو). ۷- cucurbita. cuc (مج) دادسیز قوون قاریز حاققیندا "بیر قوون کسیدک لاپ قاباق	چیخدی. "قاب+اق". ۸- (آ) یترآدی اولاراق ایشله نیر (۱۵ یتر)، باخ: یترآدلاری. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سومرجه}. قاباق لیق.. qabaqlıq [اد] ۱- قادین لاردا آلینا وورولان قیزیل گۆموش و بوجور بزکلر ۲- قاباق اولما وضعیتى، اؤنده اولما. ۲- قاباق- اکیلیمیش یتر، قاباق بیتگی سی چوخ اولان یتر. قاباق بورانی سی.. qabaq boranısı [اد] آرجا قیزارمیش قاباق و آیری مخلفاتی پیشیره رک سیرکه ایله یئیلن بیر یئمک (فا: بورانی کدو- تنبل). قاباق تپه.. qabaq təpə [اؤزل آد] داش کسن ده کند آدی. ۲۴۰ قاباقجا.. qabaqca [ظرف] اولجه، ایره لی دن (فا: قبل). beforehand قاباقجادان.. qabaqcadan [ظرف] قاباقدان، ایره لی دن (فا: پیشکی) in advance قاباقجالار.. qabaqcalar [ظرف] گئچن واختلار (فا: پیشتر). farther قاباقجیل.. qabaqcıl [صفت] گۆزو آچیق، اؤنجول، آچیق دۆشونجه لی، اؤنده گئدن، مترقی (فا: مترقی، پیش آهنگ). pioneer قاباقجیل لیق.. qabaqcılıq [اد] قاباقجیل اولما وضعیتى (فا: ترقی خواهی). قاباق چوده گی.. qabaq çəvdəyi [اد] بال قاباغی نین توخومو. قاباق چی.. qabaqçı [اد] قاباق یئتیشدیرن (فا: کدو کار). قاباقدا.. qabaqda [ظرف] گله جک ده، ایره لی ده (فا: در پیش). قاباق داغ.. qabaq dağ [اؤزل آد] آذربایجان داغ آدی (۱۷۱۸). ۲۴۰ قاباقدا کی.. qabaqdakı [صفت] قاباقدا و ایره لی دن اولان (فا: در پیش). قاباقدان.. qabaqdan [ظرف] قاباقجادان، اولدن (فا: پیشاپیش) beforehand قاباق قاباغا.. qabaqqabağa [ظرف] قارشى قارشىبا، اؤز اؤزه. قاباق قارشى.. qabaqqarşı [ظرف] قاباق قاباغا، قارشى قارشى یا، اؤزه اؤزه. قاباق قنşər.. qabaq qənşər [اد] قاباق، گۆز قاباغیندا اولان. قاباقکی.. qabaqkı [صفت] اولکی، گئچمیش ده اولان، قاباقجا گۆرن (فا: متقدم). preceding قاباقکی لار.. qabaqkılar [ظرف] اؤنجه کیلر (فا: متقدمین). قاباق گۆرن.. qabaqqören [اد] گله جگی گۆرن، آچیق فیکیرلی آدم. قاباق گۆرن لیک.. qabaqqörenlik [اد] گله جگی گۆرمه، آچیق فیکیرلی لیک.

قاباقلاشقاق.. qabalaşmaq [تائیرسیز انیلم] قابا اولماق، سرت و قالین اولماق (مع) قیریجی اولوب نازیکلیکدن چیخماق (فا: خشن شدن).	قاباق گیللر.. qabaqgillər [آد، بیتگی] ایکی چنکلی، قاباق قاریز قاوون خیار کیمی جنس لری اولان، گئیش یاپراقلی، سۆرونکن، ساریلقان بیتگی سوپو (فا: تیره کدو). cucurbitaceae
قابالاق.. qabalaq [آد، بیتگی] یاپراقلاری قاباق بیتگی سی کیمی اتلی و توکللو، قیرلاردا و سوراقلاریندا ییتیشن بیر بیتگی (فا: گیاهیست). ۲-قابالاق، (آد) بیرینجی دؤنیا ساواشیندا عثمانلی اوردوسوندا یارارلانیلان بیر نوع بۆرک آدی. ۳-قاباق {باخ: قاپاق}. قالب لاشما.. qaballaşma [آد] بیر ایش قبال فورموندا ایشلеме (فا: کترات).	قاباقلادیرماق.. qabaqlaşdırmaq [تائیرلی انیلم] ۱-توتوشدورماق، قارشى لاشدیرماق، مقایسه ائتمک (فا: مطابقت دادن). ۲-قاباغا دۆشمه سیننه یول آچماق، ایلرلتمک (فا: پیش بردن). قاباقلاشماق.. qabaqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-قارشى لاشماق، اۆز اۆزه گلیمک (فا: روبرو شدن). ۲-قاباغا دۆشمک، ایلرلتمک (فا: جلو رفتن).
قالب لاشماق.. qaballaşmaq [تائیرسیز انیلم، باخ: قاب] بیرایش قبال فورموندا ایشلеме یه حاضر اولماق (فا: کترات شدن). قالب لاما.. qaballama [آد] قبال لاما ایشی (فا: کترات). قالب لاما.. qaballamaq [تائیرلی انیلم] قبال توتماق و گۆتورمک، بیر ایشی توپدان و بوتون ایله آنلاشیب ایشلеме (فا: کترات-کردن) tocontract	قاباقلاما.. qabaqlama [آد] ۱-قاباق لاما ایشی، سبقت overtaking قاباقلاما.. qabaqlamaq [تائیرلی انیلم] ۱-اؤنلهمک، ایلرلهمک، گئچمک (فا: جلوافتادن) to pass ahead ۲-قاباغینی آلماق، قاباغیندا دایناماق. قاباقلانماق.. qabaqlanmaq [بلسیز انیلم] اؤنلهمک (فا: ف.م.پیش-افتادن).
قابالق.. qabalmıq [تائیرسیز انیلم] قاپسالماق، احاطه و محصور اولماق (فا: محصور شدن). to cover > to comprise قابالیق.. qabalıq [آد] گوبودلوق، اینجه لیک سیز، اویقارسیزلیق، قبا داوارانیش (فا: زبری، خشونت). coarseness قaban.. qaban [آد] ۱-وحشی، قبا. ۲-یئیش یوقوش یئر ۳-قاباریق، عصیانکار، جسور ۴-بیر گۆی تۆرک بگی و کۆرشادین قیرخ یولدا-شیندان بیرى؛ پنجه نك طایفالاریندان بیرى {باخ: قبا}. ۵-قaban، (آد، دیرگی، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر) جوت بارماقلى، امجکلى، دوغوزدان ایری، اوزون و سرت توکللو، باخچا و باغا ضرر وئرن و سالدیرقان بیر چؤل دوغوزو (فا: گراز). hog, sus serafa	قاباقلی.. qabaqlı [اؤزل آد] آذربایجان، دا چای آدی ۲۴. قاباق مۇرباسی.. qabaq mürebbası [آد] قاباق اؤرونونو قایناداراق و شکر و آیری شیلر قاتاراق دوزله ن بیرنوع مربا. قاباقولاق.. qabaqulaq [آد] بیر نوع قولاق وزی شیشمه سیندن عمله گلن خسته لیگی (فا: نوعی التهاب زیر گوش) momps, paratits قاباقولاق اوئو.. qabaqulaq otu [آد، بیتگی] ایکی چنکلی (ایکی-لپه لی)، چیچگی توتقون، قهوه رنگلی و پیس قوخولو، دیرمانیجی بیر بیتگی، قارا آسما (فا: نوعی گیاه). aristolochia
قالب.. qabal [آد، ص] ۱-کونتارات، بللی بیر قارشى لیقلا بیر ایشی بوتون ایله گۆروب سونا یئتیرمک (فا: کترات). ۲-contractual ۳-تاریخی اؤزل آد) قاپالی، محبوس؛ چنگیزخانین اولوبالاریندان ۷. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر: احاطه؛ باخ: قاب؛ بولکلمه عربجه دئیلمه سیننه رغما گۆکو تورکجه دیر، و قاب، قاپاماق، قاپساماق سۆزوندن آلیناراق "آل" اکیله همان آنلاملاری نشان وئیر و گرچکدن بیر ایشی بوتونلوکله قاپسایب اله آلیب گۆرمه سینى نشان وئیر}.	قابالا.. qabala [آد] ۱-بونچاق، سند (فا: سند، قباله). ۲-deed گۆتور، توپدان، عمده "قابالا ساتما: توپدان ساتیش". {عبریه} بو کلمه قبال و قاپساماق سۆزونه چوخ یاخین گۆرونور (یهودی دینینده آغیزدان آغیزا گئچیب یازیلان سۆزلرین بوتونونو آلاتیر).
قابان باسان.. qaban basan [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی. قابانبای.. qabanbay [تاریخی اؤزل آد] یاقوت داستانلاریندا آدی گئچن بیر بگ ۷. قابان کندی.. qaban kndi [اؤزل آد] سایین قالا دا کند آدی. قابانداغ.. qabandağ [اؤزل آد] اسماعیلی دا کند آدی ۲۴. قابای.. qabay [تاریخی اؤزل آد] قاپ+آی؛ اویغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ۷. قابایونلو.. qabayunlu [صفت] یونو قبا و کوبود اولان قبا یونلو قویون. قابجیق.. qabcıq [آد] ۱-کیچیک قاب. ۲-بیتگی) تاخیل دانالاریندا اولان چاناقجیق (فا: پیاله).	قاباقلادیرماق.. qabalaşdırmaq [تائیرلی انیلم] کوبودلاشدیرماق، قبا شکله سالماق.

قابلیقلىلار.. qabıqlılar [آد، یتگی] قابجیق لی اولان یتگی لر سۆی (فا: پیاله داران). cupulifera	قابلاشی.. qablanış [آد] قابلانماق ایشی ویا بیچیمی.
قابجیق مئیوه.. qabcıq meyvə [آد، یتگی] مئشه پالامودو جویز کیمی آچیلمايان دانالی مئیوه (فا: نوعی میوه گیاه).	قابلاشی.. qablayış [آد] قابلاماق ایشی ویا بیچیمی.
قابیز.. qabız [صفت] یرکیدن (طب ده) اسهالی قورودان (فا: سفت کننده).	قابله.. qabilə [آد، عربجه] اوشاق دوغوزدوران، ماما (فا: ~) misdwife
قاب قاجاق.. qabqacaq [آد] یتکم پیشیرمه اشیاسی (فا: ظروف).	قابلی.. qabilı [آد] بیر نوع یتکم: یارما، دیوو و رشته نی پیشیریپ اؤستونه الچه، اریک قویوب قیزاردارلار.
dishes {سومرجه قاب قاغاق}، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر.	قابلیت.. qabiliyyət [آد، عربجه] ۱-یتته نک، استعداد (فا: ~). ۲-ائیلیه بیلیرلیک، ائیلیه بیلمه.
قاب قازان.. qabqazan [آد] آشلیق اشیاسی، یتکم پیشیرمه لوازیماقی.	قابلیت سیز.. qabiliyyətsiz [صفت] یتته نک سیز، باشاری سیز (فا: بی استعداد).
قاب قاشیق.. qabqasıq [آد] قاب قاجاق (فا: ظروف).	قابلیت لی.. qabiliyyətli [صفت] یتته نک لی (فا: با استعداد).
قابیل.. qabil [صفت، عربجه] یتته نک لی، استعداد لی "قابل آدم" (فا: ~)	قابلیجا.. qabılıca [آد، یتگی] بیر نوع بوغدا (فا: نوعی گندم).
قابیل امام وئردیوفا.. qabil imamverdiyev [یازار] ۱۹۲۶دا باکی آنادان اولوب و شعرلرینده وطن گۆزل لیکلرینی ترنم ادیدیر ^{۱۱۷} .	قابلیق.. qabilıq [آد] قاب قویولان یت (آشپز خانادا).
قابیل لشمک.. qabilleşmək [تائیرسیز انیلیم] یتته نک لی اولماق، اؤستلاشماق (فا: ماهر شدن)	قابوق.. qabuq [باخ] قابیق.
قابلاتدیرماق.. qablatdırmaq [تائیر لی انیلیم] قابلاتماق، سیغدیرماق.	قابیرچاق.. qabırçaq [آد، ت] تابوت، اؤل اوارما آیقیتی {باخ: قاب}.
قابلاتماق.. qablatmaq [تائیر گن انیلیم] قابلاتماق ایشینی گۆردۆرمک.	قابیرقا.. qabırqa [آد] ۱-کؤکس سوموکلری، اؤنورقانی دؤش سوموگ ایله بیرلشدیرن یای کیمی سوموکلر (فا: قفسه سینه). ۲-چاتی، گمی چاتی سی، آراباشاسی سی (فا: شاسی). ۳-بیرششین یانی و بؤیرو، بؤیور (فا: پهلوی). {باخ: قاب}.
قابلاشدیرماق.. qablaşdırmaq [باخ] قابلاماق، سیغدیرماق.	قابیرقا آراسی.. qabırqa arası [آد] قاییقلارین آراسیندا کی ات ویا عضله.
قابلاشماق.. qablaşmaq [تائیرسیز انیلیم] قابا یترلشمک، یتر به یتر اولماق.	قابیرقا آلتی.. qabırqa altı [آد] قابیرقالارین آلتیندا اولان ات ویا عضله.
قابلاما.. qablama [آد] ۱-قابلاماق ایشی ۲-آش پیشیرمه قابی، آشچ، کؤلمک، کیچیک قازانچا (فا: قابلمه) dinner pail	قابیرقا صحتی.. qabırqa sohbəti [آد، دا] اؤزنانان صحت و دانیشیق حاققیندا.
قابلاما قازان.. qablama qazan [آد] آشلیق اشیاسی هر نه وارسا "قوناق لیق قورتولاندان سؤنرا قابلاما قازان لاری آپاردیلار".	قابیرقا وئرمک.. qabırqa vermək [تائیرسیز انیلیم] آیلیمک، یخیلماغا مئیل اتمک. ۲-اؤزونو بیلمه مزلیگه وئرماق، اؤزونو عارسیزلیغا وئرماق.
قابلاماچی لیق.. qablamaçı lıq [آد] قابلاماچی نین ایشی، قابلاما دۆزلدن.	قابیرقالاری چکمک (سایلماق).. çəkmək qabırqaları [تائیرسیز انیلیم] چوخ ضعیفله مک.
قابلاماچی.. qablamaçı [تائیر لی انیلیم] ۱-بیرنسنه نی آیری بیر شتیین ایچینه گئچیرمک، کیپ قویماق، یترلشدیرمک. ۲-قادینا یاخین لیق اتمک (فا: گنجاندن). to insert	قابیرقالی.. qabırqalı [صفت] ۱-قابیرقا کیمی چیخیتی لاری اولان. ۲-(مج) کۆرک لی، دولغون، گوجلو و ساغلام (فا: قوی).
قابلامالی.. qablamalı [صفت] قابلاماق اؤچون مناسب، بیر شتیه قابلانمیش.	قابیغینا چکیلیمک.. qabığına çəkmək [تائیرسیز انیلیم] اؤزگه لرله ایلیشگی نی کسمک.
قابلاتنی.. qablantı [اؤزل آد] قافلاتتیق: زنجان، قوچان دا داغ آدی {قافلاتتی}.	قابیغینا سیغماما.. qabığına sıǵmamaq [تائیرسیز انیلیم] حدن آرتیق - سئوینمک ۲-تشخص اتمک.
قابلانماق.. qablanmaq [بلسیز انیلیم] قابلاماق ایشی گۆرۆلمک (فا: گنجانده شدن).	قابیغینا یترلشمه مک.. qabığına yerləşməmək [تائیرسیز انیلیم] حدن آرتیق سئوینمک.
قابلاي خاقان.. qablayxaqan [اؤزل آد] باخ: قویلاي خاقان ^۷ {احاطه ائدن}.	

قاییقنی چاتلاتماق.. qabıqını çatlatmaq [تائیرلی انیلم] اؤزونو کؤتو وضعیتدن قورتارماق.	قاییق لی بیت.. qabıqlı bit [آد] قیرمیزبۇجهیی نین گۆزل لعل بويا چيخاريلان نوعو <i>coccus coeti</i>
قاییق.. qabıq [آد] ۱- آغاج وميوه لرین ائشیک بؤلوملری، بیر شئین اؤستونو قاپسایان و بۆروین برک نسنه پورتاغال قاییقی: <i>orante peel</i>, جويز قاییقی: <i>walnut shell</i>, قارییز قاییقی: <i>rind watermelon</i>, آجیل قاییقی: <i>the hull of nuts</i>. ۲- اینسان و حیوان درى سی "ألین قاییقی سو یولماق" (فا: پۇسته، جلد). <i>skin</i>	قاییق وئرمک.. qabıq vermək [تائیرسیز انیلم] قاییقی سو یولماق، درى سی سو یولماق.
قاییق یئین.. qabıq yiyən [آد، دیرگی] بیتگی قاییق لارینی یئین بیر بۇجک نوعو.	قاییق یئین.. qabıq yiyən [آد، دیرگی] بیتگی قاییق لارینی یئین بیر بۇجک نوعو.
قاییق سىغماق.. qabına sıgmamaq [تائیرسیز انیلم] ۱- اؤزوندن چيخماق ۲- چۇخ سئوینمک.	قاییق سىغماق.. qabına sıgmamaq [تائیرسیز انیلم] ۱- اؤزوندن چيخماق ۲- چۇخ سئوینمک.
قاییقنى چاتلاتماق.. qabını çatlatmaq [تائیرسیز انیلم] جیزیقنی آشماق، داشیب داغیلماق.	قاییقنى چاتلاتماق.. qabını çatlatmaq [تائیرسیز انیلم] جیزیقنی آشماق، داشیب داغیلماق.
قاپاتدیرماق.. qapatdirmaq [انتدیرگن انیلم] قاپاتماق ایشینی گؤردورمک.	قاپاتدیرماق.. qapatdirmaq [انتدیرگن انیلم] قاپاتماق ایشینی گؤردورمک.
قاپاتماق.. qapatmaq [تائیرلی انیلم] ۱- باغلاماق، اؤرتمک. ۲- سونا چاتدیرماق و یئتیرمک، بیر قونویو قورتارماق، بۆکوب بیر یانا بوراخماق (فا: بستن، به اتمام رساندن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	قاپاتماق.. qapatmaq [تائیرلی انیلم] ۱- باغلاماق، اؤرتمک. ۲- سونا چاتدیرماق و یئتیرمک، بیر قونویو قورتارماق، بۆکوب بیر یانا بوراخماق (فا: بستن، به اتمام رساندن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
قاپاتیش.. qapatış [آد] قاپاتماق ایشی ویا بیچیمی.	قاپاتیش.. qapatış [آد] قاپاتماق ایشی ویا بیچیمی.
قاپاتیلماق.. qapatılmaq [باخ] قاپادیلماق.	قاپاتیلماق.. qapatılmaq [باخ] قاپادیلماق.
قاپاتیلیش.. qapatılmış [صفت] باغلانمیش.	قاپاتیلیش.. qapatılmış [صفت] باغلانمیش.
قاپاتیلیش.. qapatılış [آد] قاپاتیلماق ایشی ویا بیچیمی.	قاپاتیلیش.. qapatılış [آد] قاپاتیلماق ایشی ویا بیچیمی.
قاپاجاق.. qapacaq [آد] آشپازلیق اوچون اوزون دسته لی چنقال.	قاپاجاق.. qapacaq [آد] آشپازلیق اوچون اوزون دسته لی چنقال.
قاپاجیق.. qapacıq [آد] ۱- کیچیک قاپاق. ۲- دامارلارداقانی گئری- دؤنمه مه سی اوچون قاباغین آلان سوپاپ کیمی کیچیک قاپاق.	قاپاجیق.. qapacıq [آد] ۱- کیچیک قاپاق. ۲- دامارلارداقانی گئری- دؤنمه مه سی اوچون قاباغین آلان سوپاپ کیمی کیچیک قاپاق.
قاپادیلماق (قاپاتیلماق).. qapadılmaq (qapatılmaq) [بلسیز انیلم] باغلانیلماق، اؤرتولمک، قاپاتماق ایشی گؤرولمک، قیفیل لانماق (فا: بسته شدن).	قاپادیلماق (قاپاتیلماق).. qapadılmaq (qapatılmaq) [بلسیز انیلم] باغلانیلماق، اؤرتولمک، قاپاتماق ایشی گؤرولمک، قیفیل لانماق (فا: بسته شدن).
قاپار.. qapar [آد] ۱- آغیل، جان، رۇح ۲- قالخان، زره ۳- قاپان، دۇزاق ۴.	قاپار.. qapar [آد] ۱- آغیل، جان، رۇح ۲- قالخان، زره ۳- قاپان، دۇزاق ۴.
قاپاز.. qapaz [آد] ۱- ال ایچی ایله وۇرما، ال آیاسی ایله سیلله له مه، شاپالاق. ۲- (مج) ظولوم، کیچیمه و تحقیر "چالیشارساق اؤزوموز و اوشاق لاریمیز قاپاز آلتیندا قالمازلار" بۆکلمه ال ایچی و بونولا وورماغی آندیراراق قاپساماق قاب، قاپ سۆزلریندن آلینمادیر چونکو قاپاز، قاپسام لی بیر شکیلده ضربه وورما آنلامیندا ایشله نیر ومجازی آنلامی دا بو کؤکه باغلی بیر معنادیر؛ باخ: قاب.	قاپاز.. qapaz [آد] ۱- ال ایچی ایله وۇرما، ال آیاسی ایله سیلله له مه، شاپالاق. ۲- (مج) ظولوم، کیچیمه و تحقیر "چالیشارساق اؤزوموز و اوشاق لاریمیز قاپاز آلتیندا قالمازلار" بۆکلمه ال ایچی و بونولا وورماغی آندیراراق قاپساماق قاب، قاپ سۆزلریندن آلینمادیر چونکو قاپاز، قاپسام لی بیر شکیلده ضربه وورما آنلامیندا ایشله نیر ومجازی آنلامی دا بو کؤکه باغلی بیر معنادیر؛ باخ: قاب.
قاپاز سالماق.. qapaz salmaq [تائیرلی انیلم] ال آیاسی (ایچی) ایله- بیرینین باشیندان وورماق.	قاپاز سالماق.. qapaz salmaq [تائیرلی انیلم] ال آیاسی (ایچی) ایله- بیرینین باشیندان وورماق.

قاییق سو.. qabıqsov [صفت] قاییغا بنزه ین.

قاپالی..qapalı [صفت] ۱-باغلانمیش، قاپاغی اولان (فا: مسدود) closed ۲- (قادین اوچون) باشی اؤرتولو (فا: پوشش دار). ۳- گیزلی، آچیق اولمایان (فا: نهان). ۴- چالیشماسی دوردورولموش (فا: بسته شده).	قاپازوورماق..qapaz vurmaq [تاثیریلى] [ايلم] ال آياسی (ایچی) ایله- بیرینین باشیندان وورماق.
قاپالی اوتوروم..qapalı oturum [آد] گیزلی اوتوروم.	قاپازالتی..qapazaltı [آد، دا] هرکس طرفیندن تحقیر اولونان، مظلوم.
قاپالی بازار..qapalı bazar [آد] اوستو اؤرتولو بازار، چارشى بازار.	قاپازلاشماق..qapazlaşmaq [قا] بیریرینی قاپازلا وورماق.
قاپالی بؤلگه..qapalı bölgə [آد] گل گنت و آل وئر باغلی اولان بؤلگه.	قاپازلاماق..qapazlamaq [تاثیریلى] [ايلم] قاپازلا وورماق، تحقیر ائتمک (فا: تحقیر کردن).
قاپالی توخوملولار..qapalı tuxumlular [آد، ييتگی] باغلی توخوملولار، توخوملاری میوه‌نین ایچینده اولان ييتگی لر (فا: نهاندانگان).	قاپازلانماق..qapazlanmaq [بلسيز] [ايلم] قاپازلا وورولماق، تحقیر اولونماق.
قاپالی دوروشما..qapalı duruşma [آد] غیرعلنی محکمه، قاپالی قاپی دالیندا..qapalı qapı dalında [آد] گیزلی و خلوت يئرده، هامی یا آچیق اولمایان يئرده، غیر علنی حالدا.	قاپاغان..qapağan [صفت] ۱- دايم قاپان (فا: گازگیرنده) ۲- مغلوب ائدن. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
قاپالی لیق..qapalılıq [آد] قاپالی اولما وضعیتى.	قاپاق..qapaq [آد] ۱- بیر قابی و دلیگی قاپاماق و باغلاماق اوچون یارایان شئی، سوپاپ (فا: سرپوش، دریچه). dish-cover, valve. ۲- بعضی اورقانلاری اؤرتن عضو "دیز قاپاغی گؤز قاپاغی". {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: ۱- گؤز قاپاغی. ۲- قیزلیق}.
قاپالیهجا..qapalı həca [باخ] باغلی هجا.	قاپاق جیق..qapaq cıq [آد] بالاجا قاپاق.
قاپاماج..qapamac [آد] کیلید و سۆرگو کیمی شئی لری قاپالی توئمایا یارایان دۆزه نک^۲ (فا: سرمه).	قاپاق داشی..qapaq daşı [آد] ۱- سوئیو کسمک اوچون سو گیلیفی و دلیکلرینه قویولان یاستی داش. ۲- قیبر اؤستونه قویولان داش.
قاپاماق..qapamaq [تاثیرسیز ايلم] ۱- باغلاماق، اؤرتمک، تیخاماق. ۲- قاپاغین آلماق (فا: بستن). to close	قاپاق سیز..qapaqsız [صفت] قاپاغی اولمایان، اؤرتوکسوز (فا: بدون- درپوش).
قاپان..qapan [آد] بؤیوک تره‌زی، باسکول (فا: قپان) steelyard {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: بؤیوک تره‌زی؛ اسکی تورکجه‌ده قاپاماق بیر نسنه‌نی احاطه ائتمک وشامل اولماق آنلامیندادیر و بو فعلدن آلینان قاپان، بیر نسنه‌نی بۆتونلوکله قاپساییب و اؤلچو دیرین وئرن وسیله یه دئییلیر، باخ: قاب}.	قاپاق لاتماق..qapaqlatmaq [تثدییر گن] [ايلم] قاپاق لاماق ایشینی گؤردورمک.
قاپان ۲..qapan ۲ [آد، ييتگی] خالق ایچینده معده اوچون یارارلی بیلینن بیر ييتگی^{۱۴۰}، ایسلادیب اچرلر، باغیر ساقلاری یوموشادار^{۱۳۶}.	قاپاق لایماق..qapaqlamaq [تاثیریلى] [ايلم] اوستونه قاپاق قویماق (فا: درپوش دار کردن).
قاپان ۳..qapan ۳ [آد، ييتگی] ۱- قاپاقلا آغزی ویا اوستو باغلانماق. ۲- اوزوقویلو دۆشمک.	قاپاق لانماق..qapaqlanmaq [تاثیرسیز ايلم] ۱- قاپاقلا آغزی ویا اوستو باغلانماق. ۲- اوزوقویلو دۆشمک.
قاپان ۴..qapan ۴ [آد، ييتگی] ۱- قاپان ۴ (اؤزل آد) گنبدده کند و بالاکن، اوجان دا جای آدی. ۴- تورک طایفاسی ساییلرلار^{۱۳۰-۲۴۲}.	قاپاق لیق..qapaqlıq [آد] قاپاق دۆزلمک اوچون اولان شئی.
قاپان ۵..qapan ۵ [صفت] دیشلین وتوتان (ایت اوچون) (فا: گازگیرنده). ۶- دۆزن، بیر نوع داشینا بیلیر تله (فا: تله). ۳- باخ: قاپان.	قاپاق قاپ (قاپ ها قاپ)..qapaqap (qap ha qap) [آد] بیریرینین الیندن قاپما.
قاپان ۶..qapan ۶ [تاثیرسیز ايلم] چتین وضعیتیه سالماق.	قاپاق دۆشمک..qapaqap düşmək [تاثیرسیز ايلم] هره بیر طرفدن قاپیشدیرماق.
قاپان ۷..qapan ۷ [آد] گوی تورک داستان لاریندا بیر باشبوغ آدی^{۵۴}.	قاپاق قان..qapaqqan [آد] دده قورقود بوی لاریندا بیر کیشی آدی.
قاپان تره زی..qapanterəzi [باخ] قاپان.	قاپالداغی..qapaladağı [اؤزل آد] قئیدار دا داغ آدی. {باخ: قافلان}.
قاپان قاپان..qapanqapan [ظرف] قاپاراق.	قاپانتی..qapanti [آد] قاپانماق ایشی.

قاپانچا..qapança [آد] ۱-کیچیک قاپان. ۲-بیر نوع حصیر اؤرتوک.	قاپدیقچی..qapdıqçı [آد] بیرنوع کیچیک یولجو داشیتی ^۲ .
۳-گنرمی ده کند آدی.	قاپساق..qapsaq [آد] ۱-یاغیش یاغاندان سونرا شیشمیش و
قاپانچی..qapançı [آد] قاپاندار:قاپانین باشیندا اولان کیمسه(فا:	کۆپموش توپراق (آبارماق سۆزوندن). ۲-اؤرمو گؤل و آدالاریندان.
قپاندار).	قاپسام..qapsam [آد] شمول، سینیرلاری ایچینه آلما وضعیت.
قاپانچی لیق..qapançılıq [آد] قاپانچی نین ایشی (فا: قپانداری).	قاپساما..qapsama [آد] قاپساماق ایشی (فا: مشمول). included
قاپان قاپانا..qapanqapana [ظرف] قاپ ھاقاب، هوجوملا و قاپاراق	قاپساماق..qapsamaq [تاثیرلی ائيلم، ت] اطرافینی بۆرومک، قوشاتماق.
اله گتیرمه.	قاپساملی..qapsamli [صفت] ۱-قاپسامی اولان. ۲-قاپسامی گئنیش
قاپان قورماق..qapan qurmaq [تاثیرلی ائيلم] بیر حیوانی یاخالاماق	اولان، شموللو (فا: جامعیت). comprehensiveness
اؤچون تله قورماق.	قاپسانماق..qapsanmaq [بلسیز ائيلم] قوشاتیلماق، شامل اولونماق.
قاپانما..qapanma [آد] قاپانماق ایشی.	قاپسایان..qapsayan [صفت] شامل اولان (فا: مشتمل). consisting
قاپانماق..qapanmaq [بلسیز ائيلم] ۱-اؤرتولمک، باغلانماق، تیخانماق	of
(فا: بسته شدن). ۲-بیتریلیمک، دایانیلماق، ییخیلماق، تعطیل	قاپسایچی..qapsayıcı [صفت] بوتون اؤزل لیکلری و اینجه لیکلری
ائدیلیمک(فا: به اتمام رسیدن).	ایچینه آلان شئی و تانیم، قاپسایان، بیتریلچی (فا: احاطه کننده).
قاپانمیش..qapanmış [صفت] باغلانمیش، تعطیل اولونموش (فا:	قاپسیماق..qapsimaq [باخ: قاب] باخ: قاپساماق.
منحله).	قاپسینماق..qapsinmaq [باخ] قاپسانماق.
قاپانیچه..qapaniçe [تاریخی اؤزل آد] پادشاه و یوکسک رتبه لی دین و	قاپغان..qapğan [اؤزل آد] ۲جی گؤی تورک خاقانی، ایلته ریش ین
دؤولت گؤرولی لرینین گئیدیکلری قولسوز و گئیش یاخالی	قارداشی ^۵ .
کۆرک.	قاپقاج..qapqac [آد] قاپیب قاجمایول ایله گؤرولن بیر جور
قاپانیش..qapanış [آد] قاپانماق ایشی ویا بیچیمی (فا: تعطیلی).	اوغورلوق.
قاپانیق..qapanıq [باخ] قاپانمیش.	قاپقاجچی..qapqacçı [آد، ص] قاپقاجچی: بیر اشیا ویا پولو قاپیب
قاپانیق لیق..qapanıqlıq [آد] قاپانیق اولما وضعیت، قاپانیق لیق.	قاجان.
قاپاهاقاپ..qapahaqap [باخ] قاپا قاپ.	قاپقارا..qapqara [صفت] توم قارا، هریانی قارا، زیل قارا. {سنگلاخ
قاپایچی..qapayıcı [آد] ۱-قاپایان، اؤرتن. ۲-بیترین، سون نقطه نی	سۆزلویونده ایشله نییدیر ^۶ .
قویان.	قاپ قارانلیق..qapqaranlıq [آد] چوخ قارانلیق، ظلمت.
قاپباجا..qapbaca [آد] ائو ائشیک.	قاپقان..qapqan [اؤزل آد] ۱-قانلی، سویلو ۲-قالقان، زره ۳-آلقان،
قاپجیق..qapcıq [آد] کیچیک قاب.	فاتح ۴-قاپلان ۵-قاپان، دوزاق ^۷ .
قاپچاق..qapçaq [آد] ۱-تاختادان قایریلمیش سو ویا شراب قابی،	قاپقان خاقان..qapqanxagan [تاریخی اؤزل آد] گؤی تورک و اویراتلار
چلک (فا: ظرف چوبی بزرگ). ۲-حصیردن، کندیردن توخونموش و	دؤولتی خاقانی ^۷ .
تیکیلیمیش بویوک کیسه "بیر قاپچاق یئر آلما". ۳-اؤزون ساپلی باشی	قاپلاتماق..qaplatmaq [تثدییرگن ائيلم] قاپلاماق ایشی گؤردورولمک.
چنگللی چوبوق، بیر نوع قانجا ^۸ : سو قوللارینین بیریرینه	قاپلاتیش..qaplatış [آد] قاپلاتماق ایشی.
قووشدوغو یئر ^۹ .	قاپلام..qaplam [آد] قاپسام، شمول.
قاپچور..qapçur [آد، تا] (گئچمیشده) بیرنوع ساییم وئرگی سی.	قاپلاماق..qaplamaq [تاثیرلی ائيلم] هریانی نی احاطه ائتمک، بورومک،
قاپدی قاجدی..qapdı qaçdı [آد] بیرنوع بالاجا یولجو داشیتی.	چولغاماق، اؤرتمک، قاپساماق (فا: احاطه کردن).
قاپدیرماق..qapdırmaq [تثدییرگن ائيلم، ت: چالدیرماق] ۱-اله گئچیرمه سینه و	قاپلامسال..qaplamсал [آد] قاپسامسال.
قاپماسینا یول آچماق، قاپماق ایشینی گؤردورمک (فا: قاپیدن). ۲-	قاپلاملی..qaplamli [آد] قاپساملی، شموللو.
(مج) اوغورلاتماق، قاپیب قاجدیرماق.	قاپلان..qaplan [آد، دیرگی] پلنگ {قاپماق سؤزیله باغلیدیر باخ: قافلان،
قاپدیق..qapdıq [آد] بیرنوع کیچیک یولجو داشیتی ^۲ .	سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر ^۶ .

قاپلان آتلانماسی.. qaplan atlaması [آد] اللرینی بیرینین بئلینه قویوب آتلانما.	قاپی جیق .. qapıcıq [آد، بیتگی] ۱-یومورتاجیغین باشیندا اولان و یومورتا جیغین زارلارینی بیتشدیرن آغیز. ۲-بالاجا قاپی (فا: دریچه). shyutter ۳-اوردوباد داغ آدی (۳۹۰۶) ۲۴۰.
قاپلانگیرای خان .. qaplangırayxan [تاریخی اؤزل آد] کیریم خانلاریندان ۷.	قاپی چی .. qapıcı [صفت] قاپی دا دوران، قاپی سی اولان ویا بللی بیر یثرین گؤزتچی سی (فا: سرایدار، پیشخدمت). waiter
قاپلانماق .. qaplanmaq [بلسیز ائیلیم] هریانی احاطه اولونماق، بورونمک، چولغلانماق، قاپسانماق (فا: احاطه شدن).	قاپی چی لیک .. qapıcılıq [آد] قاپیچی نین ایشی.
قاپلانیش .. qaplanış [آد] قاپلانماق ایشی ویا بیجیمی.	قاپیدا تۆرهمه .. qapıda törəmə [آد] بییه سینین ائوینده بؤیون (حئیوان حاققیندا).
قاپلیجا .. qaplıca [آد، بیتگی] ۱-چؤل یولافی. ۲-بلغورلوق اوچون اولان بیر نوع بوغدا (فا: نوعی گندم).	قاپیدا دۇرماق (قالماق) .. qapıda durmaq (qalmaq) [تائیرسیز ائیلیم] گؤزله مک، متطر اولماق.
قاپلیم باغا .. qaplımbağa [آد] توسباغا (فا: سنگ پشت). tortoise	قاپی دالیندا قالماق .. qapıdalında qalmaq [تائیرسیز ائیلیم] ۱-ائشیک ده قالمق. ۲-سیخیتی یا دۆشمک.
قاپماق .. qapmaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-آنی دن یاخالایب آلماق، بیردن بیره توتماق (فا: قاپیدن). ۲-دیشله یهرک گؤتورمک، دیشلرینی باتیراق یارالاما (چوخراق حئیوان حاققیندا). ۲-بیر بیلیمی بیرینین آغزیندان آلماق. ۳-چالمق، اوغورلامق، قوپارماق، گؤتوروب قاچماق (فا: ربودن). to steal {سومرجه «قاب»؛ سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، صح؛ باخ: قاب؛ اینگیلیزجه capture کیم کلمه لر تورکجه قاپماق و قاپدیرماق کلمه لرله ایلگی سیز اولایلمز؛ بو کلمه نین آرجا دیشیلمیش شکلی قاربماق اولمالیدیر، بو کلمه دن آلتیناراق فارسجادا قاپیدن کیمی کلمه لر ایشلنمکده دیر}.	قاپی دان چؤیرمک .. qapıdan çevirmək [تائیرلی ائیلیم] گئری قایتارماق.
قاپو .. qapu [باخ] قاپی.	قاپی سورگوسو .. qapısürgüsü [آد] قاپی نی باغلاماغا یارار سورگو (فا: کلون).
قاپوش .. qapus [آ، ت] آرقو ائیلنده بیر یثر آدی.	قاپی سی آچیق .. qapısı açıq [صفت] قوناق سئور.
قاپی .. qapı [آد] ۱-گیریش یثرینده آچیلیب باغلانان قورقو، بیر شئین گیره جک یثری "ائو قاپی سی" (فا: درب). door ۲-گلیر ویا گندیر یثری "گنچینه جی ویا قاپیدان ایدی". ۳-دؤولت-دایره سی {سومرجه «قا»؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر «قاپوق»، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر «قاپو»}.	قاپی سی نین آچاری داما تاخیلماق .. qapısının açarı dama taxılmaq [باخ] قاپی سی باغلانماق.
قاپی .. qapı [آد] ۱-قاپماق ایشی (فا: ا.م گاز گرفتن) ۲-قاپیشما.	قاپی سینی دؤیمک .. qapısını döymək [تائیرسیز ائیلیم] ساتاشماق، دولاشماق.
قاپی آچماق .. qapı açmaq [آد، خ] ۱-بیر یثنی موضوع دان سؤز باشلاماق. ۲-بیر کیمسه ویا بیر عده یه گلیر یثری آچماق.	قاپیش .. qapış [آد] ۱-قاپماق ایشی (فا: ا.م گاز گرفتن) ۲-قاپیشما.
قاپی آغاسی .. qapı ağası [آد، خ] گنچمیش حکومت لره بیر سارایین ایچ ایشلرینه ییترن و بو ایشلری دؤزنله ین.	قاپیشدیرماق .. qapışdırmaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-بیر شئین قاپیشماسینی - ساغلاماق، قاپیشماسینی جورله مک ۲-تئزتئز تلسیک گؤتورمک (فا: باهم چنگ زدن) ۳-چیریشدیرماق، بوغوشدورماق (ایترلی)
قاپی آغزی .. qapı ağzı [آد] قاپی نین هم یانی.	قاپیشدیریلماق .. qapışdırılmaq [بلسیز ائیلیم] تئز و تلسیک گؤتورولمک.
قاپی باجا .. qapıbaca [آد] ائو ائشیک، ائوین یان یؤره سی.	قاپیش قوپوش .. qapış qopuş [آد] قاپیشدیرما، هره بیر یاندان تئز و تلسیک گوتورمه ایشی "قاپیش قوپوش اتمک: قاپیشدیرماق".
قاپی بیر .. qapıbir [صفت] چوخ یاخین، لاپ یاخین.	قاپیشماق .. qapışmaq [قا] هره بیر طرفدن قاپماق (فا: باهم چنگ زدن). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.
قاپی توخماغی .. qapıtuxmağı [آد] قاپی نی چالمق اوچون یارارلانان شئی.	قاپیشیلماق .. qapışılmaq [بلسیز ائیلیم] قاپیشماق ایشی گؤرولمک.

قاپی نی دۆیمک.. döymək [تائیرلی] qapini [ائیل] لاپ- یاخین لاشماق "قیش قاپی نی دۆیور". قات.. qat [آد] ۱-اۆست اۆسته ویا یان یانا اولان شئی لرین هر بیر، بۆکولموش پارچانین وکاغاذین هر بۆکومو (فا: لای لایه). ۲-بیر تیکیتمی نین هر طبقه سی (فا: طبقه). ۳-layer (مت) تکرارلانان سایینین اصلی سای یا گۆره وضعیت "بیر سای سای ساجیق لارینین توپلامی ۶ و ۹ اولورسا ۳ سای سی نین قاتلارینداندیر". ۴-تکرار و کز معناسیندا "بۇ اوندان ایکی قات باهالیدیر". {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، بو کلمه نین معناسی سرت و لایه مفهومیوندادیر؛ اوستادا ایشله ن گات (اوخومالار) سۆزو بو کلمه ایله یاخین گۆرونور}. قاتار.. qatar [آد] ۱-آردیجیل دۆزولموش قوش و حتیوان دۆزومو، قافله، کاروان "یولجوقاتاری" (فا: ترن) ۲-آذربایجان کلاسیک موغام-لاریندان بیرینین آدی (فا: قطار). {دده؛ بو کلمه قات کلمه سی و آر اک ایله دوزله رک قات قات اولان، تکرار لانان و آردیجیل دۆزولموش شئیلره دئییلیر؛ قطار سۆزو المنجد ده دوه لرین دالدا لا دۆزولموش شکلنه دئییلیر بو کلمه تورکجه قاتماق فعلیندن دۆزلمیشدیر} ۳-قاتار (اؤزل آد) ۱-قازاق خانلیغی دۆنمی بگلریندن. ۲-خاتای خانلاریندان. ۳-اینسان آدی، قاتارتیگین. ۴-قاتار (اؤزل آد) قاتار سۆزیله یئر آدلاری: قوشاچای و کلئیر ده کند آدی. قئیدار (سبولاغی)، کبودر آهنگ (آعاج، سقویو)، ساین قالا (مداش) دا کند آدی. قئیدار (سبولاق)، بیجار (مداش)، ملایر و زنجان (سقا یا / قیه) دا داغ آدی. قاتار قاتار.. qatar qatar [ظرف] قاتار حالیندا اولان، بیر بیرینین آردینجا، سیرالانمیش حالدا، دسته دسته، سیرا سیرا. قاتار لاشماق.. qatarlaşmaq [تائیرسیز] [ائیل] قاتار دۆزولمک، قاتار باغلاماق. قاتار لاما ق.. qatarlamaq [تائیرلی] [ائیل] قاتار شکیلنه سالماق، سیرالاما ق (فا: قطار کردن). قاتار لانما ق.. qatarlanmaq [تائیرسیز] [ائیل] قاتار کیمی آردیجیل دۆزولمک. قاتارلی.. qatarlı [صفت] قاتاری اولان. قاتاری.. qatari [صفت، ظ] قاتار سوو، قاتارسی، قاتار کیمی، یان یانا دۆزولموش، سیرالانمیش (فا: ردیف شده). قاتاق.. qataq [اؤزل آد] ۱-قاتی، سرت ۲-گۆیوک خان'ین اوردوباشی-لاریندان؛ شئیان خان'ین اوغلو، کارایت بگلریندن. ۳-قوبا دا داغ آدی (۱۴۴۱) ۲۴۰.	قاپی قاپی گزمک (دولاشماق، döşmək) qapıqapı [تائیرسیز] [ائیل] ۱-هر طرفی گزمک، هر یانا گتتمک "ایش آختاراراق هر یانی قاپی قاپی گزدی، قاپی قاپی گزیب-اوغلانی تاپدی لار". ۲-دیلنمک، دیلنچی لیک اتمک "حیاتین قایقی سی آنانی قاپی قاپی گزدیردی". قاپی قاپی.. qapı qapıya [ظرف] اؤزاؤزه، لاپ یاخین. "قاپی قاپی یا قونشولار". قاپی قاشقارا.. qapı qaşqara [اؤزل آد] شاهبوز دا چای آدی ۲۴۰. قاپی قولو.. qapı qolu [آد] قاپی نی آچماغا یارایان نسنه. قاپی قونشو.. qapı qonşu [آد] ائولری بیر بیرینه یاخین آدمالار. قاپی قولو.. qapıqulu [آد، خ] بیرینین یانیندا چوخ اوزون مدّت ایشله یین. قاپی کوله.. qapıkulə [آد، تو+ع، خ] اسکی قالا قاپی لارینی قوروماق اؤچون یانیندا قوروما کوله لر ی اولان آیتسال قاپی. قاپی لار اوزونه باغلانماق (قاپانماق).. qapılar üzünə bağlanmaq (qapanmaq) [تائیرسیز] [ائیل] چاره سیز قالماق. قاپی لارا دۆشمک.. qapılara düşmək [تائیرسیز] [ائیل] دیلنچی لیک اتمک. قاپی لاری آچیق توتماق.. qapıları açıq tutmaq [تائیرلی] [ائیل] اومودونو کسمه مک. قاپیلان.. qapılqan [صفت] راحتجه ائتگی لهن (فا: متأثر شونده). قاپیلماق.. qapılmaq [بل] ۱-قاپماق ایشی گۆرولمک، اورتادان گۆتورلمک (فا: قاپیده شدن). ۲-ایت طرفیندن قاپماغا قونو اولماق (فا: گاز گرفته شدن). ۳-اؤزونو تامامیله بیر شئی حصر اتمک، چوخ ائتگی لنمک "قیزین گۆزل لیگینه قاپیلدی" (فا: متأثر شدن). ۴-بیرینه گۆوه نیب بوشا چیخینجا آلدانماق (فا: فریفته شدن) اونون سۆزلینه قاپیلدیم. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}. قاپیلیمش.. qapılımış [صفت] قاپیلان (فا: متأثر شده). قاپیلیش.. qapılış [آد] قاپیلماق ایشی ویا بیچیمی. قاپیلیق.. qapılıq [اؤزل آد] تاکستان دا داغ آدی. مرند ده کند آدی. قاپی نی اوزونه چیرپماق.. qapını üzünə çırpmaq [تائیرسیز] [ائیل] پیس-قارشى لاما ق، اؤز دؤندرمک. قاپی نی بۆیوک آچماق.. qapını böyük açmaq [تائیرلی] [ائیل] بۆیوک ایشه باشلاماق. قاپی نی دابانیندان چیخارماق.. qapını dabanından çıxarmaq [تائیرلی] [ائیل] بیر یئرله چوخ گندیب گلیمک.

قاتالار.. qatarlar [اؤزل آد] هشتري ده كند آدى {اؤست اؤسته قالانميش}.	قاتقى يايى.. qatqipayı [آد] بير ايشه ويا اورتاقليغا اؤدهنن گيريش اُجرتى.
قاتان.. qatan [آد] ۱-سرت، قاتى ۲-ساپلايان (اوخ) ۳-اكله ين، آرْتِيران ^۷ .	قاتقى سيز.. qatqısız [صفت] ايچينه آيرى بيرشنى قاتيلمالمش، تنيخا (فا: خالص). pure
قاتان.. qatan [اؤزل آد] مراغا، هشتري (قاتانقو) ده كند آدى.	قاتقى لي.. qatqılı [صفت] ايچينه آيرى نسنه قاتيلميش اولان " ~ ياغ".
قاتانقاز.. qatanqaz [صفت] گوبود، قاتى، سرت {قات ها قات سؤزوندن}.	قاتل.. qatil [آد، عربجه] اؤلدوروجو (فا: ~).
قاتانقور.. qatanqur [اؤزل آد] بوكان داكلند آدى {مُحْكَم و ساغلام قورولان يثر}.	قاتلا.. qatla [ظ، توركمنجه] بار، دفعه.
قاتاي.. qatay [تاريخى اؤزل آد] باشقورد اويماق بگلريندن و بوى لارينداندير ^{۱۵۸-۸۱} {خاتاي / قات +اي}.	قاتلانماق.. qatlatmaq [ايتديرگن ائيلم] قاتلاماق ايشيني گوردورمك.
قات با قات.. qatbaqat [باخ] قات قات، تکرار تکرار.	قاتلاشماق.. qatlaşmaq [تائيرلى ائيلم] بير ايشه قاتيشماق، اشتراك ائتمك.
قاتدالاق.. qatdalaq [آد] دالاق شيشمه سى خسته ليگى.	قاتلاما.. qatlama [آد] ۱-قاتلاماق ايشى، بوكمك ايشى. ۲-قاتلى فطير، ياغدا پيشيريلميش قات قات چورك نوعو. ۳-قاتلانان و آچيليب بو كولن نسنه و قورغو.
قاتدانماق.. qatdanmaq [باخ] قاتلانماق.	قاتلاماق.. qatlamaq [تائيرلى ائيلم] ۱-قات قات ائتمك، بوكمك (فا: تا كردن) ۲-(مج) بويون آيديرمك، بويون بوكمك {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدیر <قوتدورماق>}.
قاتدیرماق.. qatdırmaq [ايتديرگن ائيلم] قاتماق ايشيني گوردورمك.	قاتلاناجاق.. qatlanacaq [آد، آتاتومي] ۱-ديزين دالينداكى چوخور (فا: چاله زير زانو). ۲-بير شئين قاتلانا ييلن يثرى.
قاتراق.. qatraq [آد] ناجارليقدا تاختالاردان تومورجوقلارى آلماغا يارايان و بيچيجى تيغه سى اولان آراج (فا: نوعى رنده).	قاتلانان.. qatlananan [صفت] بو كولن (فا: تاشو). folding
قاتراق خان.. qatraqxan [تاريخى اؤزل آد] بولقار خانلاريندان ^۷ .	قاتلانديرماق.. qatlandirmaq [ايتديرگن ائيلم] قاتلانماسينا يول آچماق.
قات سايى.. qatsayı [آد] بير سايى نى نچه دفعه ليك گوسته رن سايى، ۵۰ سايى سى ۱۰۰ عددنين ۵ قات سايى سى دير (فا: ضرب).	قاتلانماز.. qatlanmaz [صفت] بو كولمز، آييلمز (فا: تاشو).
قات قات.. qatqat [ظرف] لای لای، طبقه طبقه، بوکۆم بوکۆم، اؤست اؤسته، قاتلار و لای لار حاليندا، دفعه لرله.	قاتلانماق.. qatlanmaq [تائيرلى ائيلم] ۱-بو كولمك، لای لای اولماق، قات قات اولماق (فا: تاشدن). ۲-بويون آيمك، آييلمك، قبول ائتمك (فا: تحمل كردن، تن دردادن، قبول كردن). {سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدیر}.
قات قاريشيق.. qatqarışiq [صفت] قاتقاريش: دؤزومسوز، پوزقون، نظام سيز (فا: شلم شوربا). higgledy-giggledy, hoge	قاتلانميش.. qatlanmamış [صفت، مج] بو كولمه ميش، هله ايشلنمه ميش، تپ تزه (فا: تاشده و تازه).
قات قاريشيق ليق.. qatqarışılıq [آد] قات قاريشيق شئين حالى.	قاتلانميش.. qatlanmış [صفت] بو كولموش، ايكي قات ويا نچه قات اولموش (فا: تاشده).
قاتقى.. qatqı [آد] ۱-بير ايشه قاتيليب يارديم ائتمه، يارديم (فا: همكارى و اشتراك). ۲-بيرشئين ايچينه قاتيشان آيرى نسنه (فا: مخلوط). {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدیر <قاتيق>: هر بير نسنه يه قاتيلان، سيركه، يوغورت؛ قاتماق سؤزوندن}.	قاتلانيش.. qatlanış [آد] قاتلانماق ايشى.
قاتقى لانماق.. qatqılanmaq [تائيرسيز ائيلم] ايچينه بير قاتقى قاريشماق.	قاتلانيلماق.. qatlanılmaq [بلسيز ائيلم] ۱-لاى لای و قات قات ائديلمك (فا: تاشدن) ۲-بويون آيدريلمك، قاتلاماق ايشى گوردولمك.
قاتقيچ.. qatqıç [اؤزل آد] قاتى، سرت، دايايقلى ^۷ .	قاتلاو.. qatlav [اؤزل آد] زره، سپير ^۷ .
قاتقى بودجه.. qatqıbudçe [آد] اصلى بودجه يه ياندان اكله نن بودجه (فا: بودجه الحاقى).	قاتلايان.. qatlayan [صفت] بو كوجو (فا: تاكننده). flexor
	قاتلايش.. qatlayış [آد] قاتلاماق ايشى ويا بيچيمى.

قاتلی.. qatli [صفت] قاتلاری اولان.	قاتمَرلی گۆل.. qatmərli gü [آد، ییتگی] بیر گول آدی (فا: گل صدیر).
قاتلیجا.. qatlıcaq [اؤزل آد] قاتیجا، سرتجه، شدتلی ^۷ .	قاتمَرلی یالان.. qatmərli yalan [آد، ییتگی] اؤست اؤسته سؤیلهنن یالان.
قاتما.. qatma [آد] ۱- قاتماق ایشی، قاتیلیمیش، اکلنیمیش (فا: الحاق). ۲- قیلدان و یوندان دۆزلمیش سیجیم، کندیر (فا: نوعی طناب).	قاتمیش.. qatmış [اؤزل آد] ۱- سرت ۳- اکلیمیش ۴- قاراخانلیلار دؤنمی اوردویشی لاریندان؛ سؤقای داستانلاریندا بیر بگ آدی ^۷ .
قاتما بودجه.. qatma büdcə [آد] اؤزل گلیرلری اولان و اصلی بودجه نین ائشیگینده قالان بودجه، اک بودجه (فا: بودجه الحاقی).	قاتنات.. qatnat [آد] تکرار "دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر" قاتناتماق "تکرار ائتدیرمک" (فا: تکرار).
قاتماجا.. qatmaca [آد] بیر شئی قاتیلیمیش اؤزگه شئی.	قاتوق.. qatuuq [تاریخی اؤزل آد] قاتیق؛ اویغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷ .
قاتماجیق.. qatmacıq [آد] بئله باغلاماغا یارایان قیل ویا یون سیجیم.	قاتومتۆگ.. qatümtüg [اؤزل آد] سؤمر تانریچالاریندان ^{۲۱} .
قاتماق.. qatmaq [تاثیری ائلم] ۱- قاتیشدیرماق، بیر شئین ایچینه باشقا بیر شئی اکلیمک (فا: ممزوج کردن). ۲- بیرلیکده گؤندرمک "یانيجا قورویوجو قاتماق". {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر؛ بو کلمه قات سۆزونون فعل حالتیدیر، بونا باغلی، قاتلنماق سۆزو دیواندا میوه لنمک معناسیندا گلیب، بو معنا یا باخارساق "قاتون" خاتون سۆزوده بو کلمه یه باغلانیر چونکی خاتون قیزلیقدان چیخاراق سرتلشمیش و میوه لنمیش معنادا و مجازا گؤرگولنمیش و دؤنیا گؤرموش خانیم اوچون سؤیله نیر؛ فارسجادا ایشله نن قاتی، قاتمه، قاطر، قاتق سۆزلری بو سۆزدن آلینمادیر ^۷ .	قاتی.. qati [صفت] ۱- برک، سرت (فا: جامد). ۲- رَحْم سیز، سرت آدم ۳- تاریخی اؤزل آد قاراخانلی بگ لریندن ^۷ . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر "قاتقی، قاتیغ"}.
قاتماق.. qatmaq [آد] ۱- یارائین اؤستونده باغلانان برک دری (فا: پوسته ی زخم) ۲- scab لای (فا: لایه). layer {باخ: قاتماق ۱، قات}.	قاتی آچیلماش.. qatı açılmamış [صفت] تاپ تازا (پارچا و قاتلانان هر شئی).
قاتمان بولود.. qatman bulud [آد، گؤی ب] چمه بنزر ولی یثره یئتمه یین بولود، استراتوس. stratus	قاتیاپ.. qatıalp [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قاتی + آلپ ^۷ .
قاتمان لاشماق.. qatmanlaşmaq [تاثیر سیز ائلم] قات قات اولماق (فا: لایه لایه شدن).	قاتی اورکلی.. qatı ürekli [صفت] برک اورکلی، آجیماسیز.
قاتمان لی.. qatmanlı [صفت] قاتمانلاری اولان، طبقه لی.	قاتیب قاریشماق (قووشماق).. qatıb qarışmaq (qovuşmaq) [تاثیر سیز ائلم] یاخینلاشماق، دوستلاشماق.
قاتمَر.. qatmər [آد، باخ: قاتماق] ۱- بیر شئی دوزلدن قاتلارین هر بیرى. ۲- آراسیندا یاغ و قایماق قویوب آرجا قیزارداراق لذتلی بیر یوققا چۆره گی.	قاتیر.. qatır [آد، دیرگی] ارکک ائششکله قیسراق (دیشی آت) جوتلشمه سیندن عمله گلن گوجل و ایکی سؤیلو حیوان (فا: قاطر). a mule, esther "آذربایجاندا ارکک آت و دیشی ائششک جوتلشمه سیندن عمله گلن حیواندا قاتیر دئییلیر، تورکیه ده بونا باردو دئییلیر" {ت، قاتماق سۆزوندن}.
قاتمَرچی.. qatmərçi [آد] قاتمر چۆره یی دۆزلدن.	قاتیر.. qatır [اؤزل آد] زنجان (~اؤزن)، میانا (~اؤلدورن)، یئولا (~اولان)، لاجین (~داش ۳۱۹۵) مرند (~اؤچان)، خالخال-دا (~قایان) داغ آدی. مراغا (~گؤتورن)، رزن ده (~اولان) کند آدی. موغان دا (~یوران) قیشلاق یثری.
قاتمَر قاتمَر.. qatmər qatmər [آد] قات قات، اؤست اؤسته.	قاتیر اوتو.. Qatır otu [باخ] یوغورت اوتو.
قاتمَرلشمک.. qatmərleşmək [تاثیر سیز ائلم] قات قات اولماق، چوخالماق.	قاتیر ایلانی.. qatır ilanı [آد، دیرگی] بیر نوع انگه رک.
قاتمَرلی.. qatmərli [صفت] ۱- ایچینده یاغ و قایماغی اولان. ۲- قاتلاری چوخ اولان.	قاتیراق.. qatıracaq [اؤزل آد] قاتیجا، خشنبه ^۷ .
قاتمَرلی بادام.. qatmərli badam [آد، ییتگی] گؤزل چیچکلی بیر بزک چالی سی.	قاتیرچی.. qatırçı [صفت] قاتیر کرایه وئرن ویا قاتیر بنجهرن (فا: استربان). muleteer
	قاتیر چییدمی (آزیغی).. qatır çiydəmi (azığı) [آد، ییتگی] بیر ییتگی آدی
	falgifolume

قاتیرخان.. qatırخان [تاریخی] اؤزل [آد] قاراخانلی	قاتیشیم.. qatışım [آد] قاتیشماق ایشی.
خانلاریندان ^۷ . {قادیرخان / قاتارخان}.	قاتیشیملی.. qatışımli [صفت] بیریرینه قاتیشمیش (فا: ملقمه).
قاتیرخانا (قاتیر کومو).. qatırxana (qatır komu) [آد، اسکی] قاتیر	amalgam
ساخلانیلان یئر.	قاتیغدی.. qatıgdi [اؤزل آد] چوخ قاتی، شدتلی، قوتلی ^۷ .
قاتیرداشماغی.. qatırdaşsağı [باغ] قاتیر قوزالاغی.	قاتیق.. qatıq [آد، ت] ۱-یوغورت (فا: ماست). ۲-yoghurt-چؤرک و
قاتیردیرناغی.. qatırdırnağı [آد، بیتگی] باقلا سوولاردان، اینجه داللی،	اکمک اؤستونه وۇرولان پنیر و یا آیری بوجور شیلر؛ ۳-قاتی، سرت
سالخیم بیچیملی، ساری چیچکلی بعضی تۆرلری مدر بیتگی (فا:	۴-قاتیلان، قاتیلیم ^۷ .
نوعی گیاه). cytisus genista scoparia	قاتیق آشی.. qatıq aşısı [آد] بوغدا یارماسیندان دویو و اتدن
قاتیرقوتور.. qatırqutur [ظرف] ۱-قبا حالدا چیخاریلان سسله	حاضرلارنان و قاتیقلا یئیلن ساده یئمک، یوغورت آشی (فا: آش-
”هئیا“نی قاتیرقوتور یئدی. ۲-سرتلشمیش “قاتیرقوتور باشماقلار”.	ماست).
قاتیرقوزالاغی.. qatırqozalağı [آد، بیتگی] قوزالاقلی زهیرلی چیدم	قاتیق اوئو.. qatıq otu [آد، بیتگی] ترکیبینه انفير یاغی، ایری کؤکلو
calchicum autunbale. liliaceae	بیتگی.
قاتیرقویروغو.. qatırquyruğu [آد، بیتگی] باقلا سوو، چیچک لری	قاتیق چی.. qatıqçı [آد] یوغورتجو، یوغورت دؤزلدیب ساتان.
ساری، چتیرکیمی و آجی بیر بیتگی (فا: نوعی گیاه). hippocrepis	قاتیق دوغراماسی.. qatıq doğraması [آد] دوغراما، دوغراماچ.
comsa/ anagyris foetid	قاتیق قاتماق.. qatıq qatmaq [تاثیریلی انیلم] قاتیق سؤرتمک، قاتیق
قاتیرکیمی.. qatırkimi [صفت] عنادچی.	یاخماق.
قاتیرلاشماق.. qatırlaşmaq [تاثیرسیز انیلم، مع] عناد اتمک.	قاتیق قویماغی.. qatıq quymağı [آد] خالق طبابتینده خمیری یاغدا
قاتیرلیق.. qatırlıq [آد] عنادچی اولما وضعیتی.	قووراراق و اؤستونه قاتیق ووراراق یارا و چیبانین اؤستونه قویولان
قاتیرمونجوغو.. qatırmuncuğu [آد] حئیوانلارین بونونا تاخیلان	یاخی.
بزرک مونجوغو. ۲-قاتیرمونجوغو ^۲ (آد، دیرگی) قارین باجاقلی ۳cm-	قاتیق لاشدیرماق.. qatıqlaşdırmaq [تاثیریلی انیلم] قاتیق حالینا
۱ بوی، یئیلن بیر نوع یوموشاقجا.	سالماق.
قاتی سۆز.. qatısöz [آد] سرت و قیزدیریجی سۆز.	قاتیق لاشماق.. qatıqlaşmaq [تاثیرسیز انیلم] قاتیق حالینا گلیمک.
قاتیشدیرماق.. qatışdırmaq [تاثیرسیز انیلم] ۱-قاریشدیرماق، بیرشئین-	قاتیقان.. qatıqan [آد] قاتی+قان؛ آوارلار دؤولتینده بیرگ آدی ^۷ .
ایچینه آیری شئی قاتماق. ۲-(مع) بیر شئی بیریرینه وورماق، ایکی	قاتیقلی آش.. qatıqlı aş [آد] آیران آشی، بلغور و یارما پشجردن
شئی قاریشدیراراق بیریرینه وورماق (فا: ممزوج کردن). {سنگلاخ	دۆزلن و قاتیق قاتاراق یئیلن بیر جور آش.
سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	قاتیق لیق.. qatıqlıq [آد] قاتیق اؤچون آیریلیمش.
قاتیشدیریلماق.. qatışdırılmaq [بلسیز انیلم] قاتیشدیرماق ایشی	قاتیلا قاتیلا.. qatıla qatıla [ظرف] قاتیلاجاقدن.
گؤرولمک (فا: فم).	قاتی لاشدیرماق.. qatılaşdırmaq [تاثیریلی انیلم] قاتی وضعيته گتیرمک.
قاتیشماق.. qatışmaq [آد] بنزر اولما یان ماده لرден دؤزلمیش اولان هر	قاتی لاشدیریلماق.. qatılaşdırılmaq [بلسیز انیلم] قاتی لاشدیرماق
شئی.	ایشی گؤرولمک.
قاتیشماق.. qatışmaq [تاثیرسیز انیلم] ۱-قاریشماق، قاریشیق وضعيته	قاتی لاشماق.. qatılaşmaq [تاثیرسیز انیلم] برکیمک، سرت لشمک.
گلیمک، بیر توپلولوغا قاریشماق، قاتیلماق. ۲-آرا بیریرینه دیمک	قاتی لاشمیش.. qatılaşmış [صفت] برکیمیش، لاختالانمیش (فا:
(فا: آمیختن). to mix {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر،	لخته). clot
سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	قاتی لانماق.. qatılanmaq [تاثیرسیز انیلم] قاتی لاشماق.
قاتیشیق.. qatışiq [آد] ایچینه باشقا شیلر قاتیشمیش (فا: درهم	قاتیلتماق.. qatılتماق [اقتدیرگن انیلم] قاتیلما سینا یول آچماق.
chaotic	قاتیلقان.. qatılqan [اؤزل آد] دایانیقلی، متین، سرت ^۷ .
قاتیشیق سیز.. qatışiqsiz [صفت] تئخا (فا: خالص). net	

معنادا بیر شئیدن قاچماق منظور دور و سون معنادا سويا قاچیش یولو اولان یئر آنلامیندادیر.	قاتیلقان توخو.. qatılqan toxu [آد] گۆزه و اورقانلارین آرالارینی- دولدوران نسنه.
قاج اولماق.. qac olmaq [تائیرسیز انیم] ضد اولماق، ترس دؤشمک.	قاتیلماق.. qatılmaq [بل، ت] ۱- قاریشیلماق (فا: مخلوط شدن). ۲-
قاجا.. qaca [صفت] چوخ ایشلنمک نتیجه سینده چالا چوخور بیر حالا دوشموش "قاجا یول" (فا: دست انداز) {بو کلمه قاچماق سؤز ایله ایلیگیلی اولمالیدیر}.	(س) بیر یی توپولوگیا و بیر درنگه گیرمک، اورتاق اولماق، بیر ایشه قاریشماق (فا: اشتراک کردن).
قاجار.. qacar [اؤزل آد] بو طایفا م ۱۵ جی یوزیلده بوزوق یوزقات و	قاتیلیمیش.. qatılmış [صفت] قاریشیدیریلیمیش، آرتیریلاراق قاریشیمیش.
گنجه بؤلگه سینده یاشاییردی لار و آغ قویونلارلا بیرلیکده بای	قاتیلی.. qatılı [صفت] قاتیشیغی اولان، قاتیلیمیش اولان (فا: مخلوط).
سوتقور و یئنه رک، اوزون حسن کین نوه سینین تخته اوتورماسینا	قاتیلیرجی.. qatılırcı [صفت] بیر ایشه قاتیلان و اورتاق اولان، قاتیلیمچی (فا: شرکت کننده).
یاردیمجی اولدولار، شاه اسماعیل دؤورو قاجارلارین ان اؤنملی	قاتیلیش.. qatılış [آد] قاتیلیم، قاتیلما ایشی و بیچیمی (فا: اختلاط).
رهبرلریندن پیری بگ و اچه سلطان ا اشاره اتمک اولار، بو افراد،	mixture ۲- قاتیلما و اورتاق اولما (فا: مشارکت). participation
آغ قویونلو شاه ی سلطان مرادلا ساواشدا اونو یئنیب اولدوردولر، شاه	{دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر: ۱- قاتیلیش، سؤ قوللارینین قووشان یئرینده سو ییغیمی}.
اسماعیل، رشادت گؤستردیکلریندن دولایی پیری بگه توزقوپاران و	قاتیلیق.. qatılıq [آد] ۱- قاتی اولما، سرت لیک ۲- رحم سیز لیک.
اچه سلطانا قودورموش سلطان لقبینی وئرمیشدیر، قاجار طایفاسی	قاتیلیقالپ.. qatılıqalp [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قاتیلیق + آلف ۷.
شاه طهماسب زامانی، صفوی لر ایچینده ان اؤنملی طایفالاردان	قاتیلیم.. qatılım [آد] اورتاق اولما (فا: مشارکت participation
ساییلردی، سونراکی دؤنم قاراباغ، عثمانلی لار طرفیندن آلیناراق	قاتیلیمچی.. qatılımcı [صفت] بیر ایشه قاتیلان و اورتاق اولان، اشتراک
قاجارلار اونلارین حاکمیتی نی قبول اتمه ییب و آرازین اویری تایننا	چی (فا: شرکت کننده). partnership
گنچدیلر، شاه عابباس قوشونو قاجار طایفاسینین یاردیم ایله	قاتیلیملی.. qatılımlı [صفت] قاتیلیم اؤزل لیگی اولما (فا: اشتراک).
۱۵۹۹ جی ایله قاراباغ یوروش اندیب و متصرف اولدولار و	participant
حسین خان، قاجار باشچی سی اورانین والی سی اولدو. بو طایفا	قاتیم.. qatım [آد] قاتماق ایشی و زامانی "قوچ قاتیمی".
آدی نین بیر شخص ویا بیر یئر و اوبایا منسوب اولدوغونا راجع	قاتیم قاتیم قاتلماق.. qatım qatım qatılmaq [تائیرسیز انیم] ازیب
کسین سؤیلتی گؤرونمه ییب، البتده بو سؤزون تورکجه اولدوغوندا	بوکمک، تمامیله الدن سالماق و ازمک "بیر یاندان کوراوغلو و
شک یوخدور، چونکی هم یایی و قورولوشو تورکجه یه اویقوندور	بیر یاندان قیرات دسته نی قاتیم قاتیم قاتلا ییب الدن آیاقدان
وهم معنجا تورکجه دیر {معنجا قوچ + آر و آیری دئییشله قاجیرجی	سالدیلار".
و اؤرکودوجو اولمالیدیر}. صفوی لر دؤنمی بو طایفانین اؤنملی	قاتیملیق.. qatımlıq [صفت] بیر دفعه قاتیلاجاق (مقدار)، قاتیلاجاق
اوبالاری آغچالو، آغچاقویونلو، شامباياتلو، یوا، ییرمی دؤرد	مقدار.
اوبالاریدی^{۸۵}. ایراندا گنچمیش یوزیلده قورولان حکومتین آدی	قاتینتی.. qatıntı [آد] ۱- بیر بیرینه قاتیلیمیش شئیلرین هر بیر یی. ۲-
"قاجار حکومتی" و اؤلکه نین آدی "ممالک محروسه قاجار" شکیلنده -	حئیوان سؤروسونه ائشیکدن گلیب قاتیلان حئیوان (فا: افزودنی).
ایدی، قاجار حکومتی نین قوروجوسو آغامحمد خان قاجار ایدی، و	additive
ه-۱۱۹۳-۱۳۴۴ ایلرینده بو اؤلکه یه حکومت ائتدی،	قات یواری.. qatıyuarı [آد] استراتوسفیر، یئر آتمسفرینین ۶-۱۰
قاجار حکومتی سون ایلرینده پهلویچیلیک کولتورونه قاپیلاراق و	کیلومتر یوکسک لیکلری آراسیندا قالان قاتمان stratosfer
تورک خالقینین دسته گینی الدن وئره رک، خارجی امپریالیستلرین	قاتیئل.. qatıyel [اؤزل آد] قورو یئل ۷.
توطئه سی و پهلویچیلرین کؤمگیله ییخیلدی و بیر انگلیس نوکری	قاتی باغ.. qatıyağ [آد] دؤن باغ، نورمال ایستی لیکده برک اولان باغ.
پهلوی حکومتی نی قوردو. قاجارلاردان بیر گؤروتوتو:	قاج.. qac [آد، دا] ۱- ترس، ضد "من جهالت له چوخدان قاج ایدیم".
	۲- یئر سولماق اؤچون آیریلان کیچیک آرخ. {هر ایکی آنلاما باخارساق بو کلمه قاچماق سؤزونون دیشیمی اولور، چونکی ایلک

شئیدن کسيلميش تيکه (فا: قاچ). slice (بو کلمه قايچی کلمه سيله ياخين گؤرونور و قاچلاماق سؤزو قايچی لاماق دئمکدير، بو سؤز فارسجادا ايشلک دير، قايچی <قاچ> قاچ، باخ: قايچی، قییماق، دیوان لغات تورک ده ايشله نیبدير، سنگلاخ سؤزلویونده ايشله نیبدير}.

قاچ..قاچ [تاریخی اؤزل آد] قاجی، قاش: قاجان، قوشان، آلتای-تۆرکلری اویماغی بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱}.

قاچ قارا..قاچ qara [اؤزل آد] تفرش ده داغ آدی.

قاچ آت بادی..قاچ at basdı [ظ، دا] چوخ تلسیک، دؤزومسؤزلو کله.

قاچا..قاچا [قاچاق، قاچا] بیرنوع بؤیوک و گوجلو بیزوو، کل.

قاچار..قاچار [صفت] ۱-هیزلی. ۲-(ظ، ت) قاچ، کره، نئچه دفعه.

قاجاراق..قاچараq [ظرف] قاچا قاچا، تنز تنز.

قاجاراق لاماق..قاچараqlamaq [تاثیری ائلم] چوخ تنز قاجیب آرادان چیخماق، گؤتورولمک، قاجاراق گتتمک ویا گلیمک.

قاجارلیق..قاچارlıq [آد] اوچما اؤزللیگی اولما (فا: فراری). fugacity

قاجاغان..قاçağan [صفت] ۱-چوخ برک قاجان، ایتی گندن. ۲-آدام دان اۆلکن، آداما اویوشماز (فا: فراری).

قاچاغلی..Kaçağlı [اؤزل آد] تۆرکمَن-ساریق بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱}.

قاچاغانلیق..قاçağanlıq [آد] اۆرککلیک (فا: فراری بودن).

قاچاغه..قاçağə [اؤزل آد] نمین ده داغ آدی.

قاچاق..قاçaq [صفت] ۱-ياسالارا اؤیمايان ایش "ایذین سیزجه بیر اۆلکه دن او بیرری اۆلکه یه گتتمک قاچاق دیر"، بیر مالی و جنسی یاسادیشی یوللارلا آلیب ساتماق "قاچاق سیگار" (فا: قاچاق). ۲-بیر یثردن قاچیب اوزاق دوران، قاچمیش "فلانکس تهراندان قاچاق دوشوب". ۳-تلسیک، تنز "قاچاقدا گنت بازارا، قاچاقدا باجیمی گؤردوم". ۴-بؤرودان سیزان قا و سو، قاچیتی. {سنگلاخ سؤزلویونده ايشله نیبدير}.

قاچاقاج..قاçaqaq [آد] قاچماق حالدا اولان بیردن شهرده قاچاقاج-دوشدو.

قاچاقاج..قاçaqaq [اؤزل آد] تهران-ری ده کند آدی.

قاچاقاجا..قاçaqaqə [ظرف] قاچاراق (فا: دوان دوان). runing

قاچاقچی..قاçaqaqçı [صفت] یاسالارا اؤیماياراق بیر شئی و مالی گیزلینجه بیر یثره آپاران، قاچاق مال آپاران (فا: ~) smuggler {سنگلاخ سؤزلویونده ايشله نیبدير}.

قاچاقچی لیق..قاçaqaqçılıq [آد] یاسایا اؤیمايان یوللاردان بیر شئی آلیب ساتما و بیر یثره آپارما.

قاجار..qacar [اؤزل آد] ۱-بئل سوموگونون آلتیندا کی سوموک {سنگلاخ سؤزلویونده ايشله نیبدير}. ۳۵. ۲-فضولی وقئیداردا کند آدی. باخ: مراغا (قاجاریه گونبذی).

قاجاق..qacaq [باخ] قاب قاجاق.

قاجان..Kacan [اؤزل آد] قازاق-کلچیۆز-آلیموغلۇ-قاراساقال بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱}.

قاجای..Kacay [اؤزل آد] اؤزبک-قونرات-اویینلی بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱}.

قاج دۆشمک..qac düşmək [تاثیرسیز ائلم] دۆشمن اولماق، ضد اولماق، چکشمک.

قاجلاشماق..qaclaşmaq [تاثیرسیز ائلم، دا، باخ: قاج] ترس اولماق، ضید اولماق.

قاجلیق..qaclıq [آد، دا، باخ: قاج] ضدلیک، دۆشمَنلیک.

قاجیر..qacır [اؤزل آد] ۱-قاجیر، قاجیریجی، قورخودوجو، اۆرکود وجو؛ سلجوقلور دؤنمی کوموتانی ۲-قیجیرداما سسی ۷.

قاجیتماق..qacıtmaq [تاثیرسیز ائلم] بیرینین بئلینی دالی آیمک، دالی-آیمک.

قاجیر قاجیر..qacır qacır [ظرف] قیجیرداما سسی.

قاجیرتی..qacırtı [آد] قیجیرداما سسی.

قاجیرداماق..qacırdamaq [تاثیرسیز ائلم] قاجیر قاجیرسس چیخارماق.

قاجیما..qacıma [آد] قورویاراق ییغیشما (فا: انقباض).

قاجیماق..qacımaq [تاثیرسیز ائلم] ۱-قورویاراق ییغیشماق (فا: منقبض شدن). ۲-آیلمک، دالی طرفه آیلمک. {بو کلمه قایماق سؤزوندن آلیناراق دوزه لیب، قایماق، قایماق، قاجیماق}.

قاجینماق..qacınmaq [تاثیرسیز ائلم] گرنشمک، اللرینی گریه وئره رک درین نفس آلماق (فا: دهن دره کردن).

قاچ..qac [ض] سایى سوروشما اداتی، نئچه لیک و کمیت سورما اداتی، نه قدر، نئچه یول (فا: چقدر). How ۲-قاچ (آد) دیلیم، بیر

قاچماز..qaçmaz [صفت] ۱-ایلمک لری بیریرینه دۆیونله نن، قاچما امکانی اولمایان. ۲-اۆرکمَز، قورخماز ۲-اوجیل، مونس ۳-(تاریخی اؤزل آد) قاچماس / قاچمازبا، میصیر-تورک کۆله من لری دؤولتی، والی و اوردوباشی لاریندان^۷.	قاچاق دۆشمک..qaçaq düşmək [تائیرسیز ائيلم] عایله و یوردوندان اوزاق دۆشمک. قاچاق سالماق..qaçaq salmaq [تائیرلی ائيلم] بیرینی یئر یوردوندان ائله مک.
قاچماق..qaçmaq [تائیرسیز ائيلم] ۱-یئهن گتتمک. ۲-بیر یئردن گیزلینجه آیریلماق، یوخ اولماق. ۲-سؤکولمک (پالتار و پارچا)، اییلیگی قویماق "جورابین ساپی قاجدی". ۲-بیر قیز اره گتتمک اوچون بیلدیرمهدن بیريله قاچماق و گیزلنمک. ۳-چکینمک، ساقینماق، اوزاق لاشماق (فا: گریختن) to run way {سومرجه قاس، قاش؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.	قاچاق قولدور..qaçaqquldur [آد] یول کسن. قاچاقتند..qaçaqkənd [اؤزل آد] سالیان دا کند آدی^{۲۴}. قاچاقلی..qaçaqlı [اؤزل آد] قاچیقی، قوشوجو، تورکمنلرین، ساریق اویمای اؤلوبالاریندان^۷. قاچاق لیق..qaçaqlıq [آد] ۱-قولدورلوق، ۲-قاچاق اولما. قاچاق مالچی..qaçaq malçı [باخ] قاچاقچی. قاچاق نی..qaçaq nəbi [آد] روس امپریالیستلرینین علیه اینه اوزن سوره مبارزه اتمیش بیر شخصین آدی و اونون خاطره سینده دۆزلمیش آذربایجان داستانلاریندان بیرری و بو داستانا منسوب بیر خالق ماهنی سینین آدی.
قاچماقلىق..qaçmaqlıq [آد] قاچماق وضعیت. قاچمیش..qaçmış [صفت] متواری (فا: متواری) escaped قاچوت..qaçut [تاریخی اؤزل آد] ساواش، میزراق، قاراخانلیلاردؤنمی-کومتان آدی^۷.	قاچاق یولو..qaçaq yolu [آد] چخیش یولو (فا: خروجی) outlet قاچاماق..qaçamaq [تائیرسیز ائيلم] ۱-اوغرونجا، گیزلینجه، قاچاق اولاراق. ۲-بیرنوع یاغلی پاپان^۲.
قاچیر..qaçır [تآ] قاچیران، قاچیردیجی، تورکمنلرین، آرساری و اوخ اویماقلاری، اولوبابا و بوی لاریندان^{۸۱-۱۵۸}. قاچیری..qaçırıcı [صفت] قاچان (فا: دونده) running قاچیدیلماز..qaçırdılmaz [صفت] ایستک و اراده ائیشیگینده اولان.	قاچان..qaçan [ض] نه وقت، هاچان، نه زمان (فا: کی). ۲-قاچان (اؤزل آد) قوشان، قاچاغان؛ قازاقلارین، کیچیوز بؤلگو، بای اوغلو اویمای اؤلوبالاریندان^۷. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}. قاچان قاچان..qaçan qaçan [آد] قاچان قاچانا: اوشاقلار آراسیندا قورد نقشینده اوینانان بیر اویون آدی.
قاچیردیلماق..qaçırdılmaq [بلسیز ائيلم] قاچیرتماق ایشی گؤرولمک. قاچیرقا..qaçırqa [آد] ایشله یاراماز یاşلی حئیوان. قاچیرماق..qaçırmaq [تائیرلی ائيلم] ۱-قاچیرتماق، قاچیتماق، بیر شئی گؤتوروب قاچماق، چالماق (فا: ربودن). ۲-بیرنین قاچماسینا کؤمک ائتمک، آرادان چیخارماق (فا: فراری دادن). ۳-سیزدیرماق، اوشاق ایشلینی پالتار و شالوارینا سیزدیرماق (فا: جیش کردن) ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی سؤزلر دۆزلدیر "گؤزدن قاچیرماق، الدن قاچیرماق، آغزیندان قاچیرماق، نظردن قاچیرماق". {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.	قاچای..qaçay [تاریخی اؤزل آد] اؤزبکلرین، قونرات و قویونلو اویماقلاری اولوبالاریندان^۷. قاچدی توتدو..qaçdı tutdu [آد] اوشاق اویونلاریندان بیرنین آدی. قاچدیرماق..qaçdırmaq [تائیرگن ائيلم] قاچماسینا سبب اولماق (فا: دواندن) to run to cause to run
قاچقار..qaçqar [تاریخی اؤزل آد] باخ: قاشقای. قاچقو..qaçqov [باخ] قاچا قاج. قاچقین..qaçqın [آد] قاچاق، بیر یئردن قاچاق دوشن "مکتب قاچقینی" (فا: فرار) volatile	قاچقین لیق..qaçqınlıq [آد] قاچقین اولما وضعیت. قاچکانلو..qaçkanlu [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی. قاچلی..qaçlı [صفت] سایی سی قاچ؟. قاچلیق..qaçlıq [آد] نه قدرلیک؟.
قاچیریش..qaçırış [آد] قاچیرماق ایشی ویا بیچیمی (فا: ربایش). قاچیریلماق..qaçırılmaq [بلسیز ائيلم] قاچماق ایشی گؤرولمک (فا: ربوده شدن). قاچیش..qaçış [آد] قاچماق ایشی (فا: دؤ) run قاچیش یئهن لیگی..qaçış yehinliyi [آد] قاچما هیزی (فا: سرعت گریز) escape velocity	قاچما..qaçma [آد] قاچماق ایشی (فا: گریز) flight

قاخاج ائتمک.. qaxac etmək [تائیرلی ائیلیم] گونش قاباغیندا ویا آیری یول ایله قوروتماق (فا: خشکاندن گوشت و میوه).	قاچیش یاریشی.. qaçış yarışı [آد] قاچاراق بیر نوع یاریشما (فا: دو). running race
قاخاج اولماق (دؤنمک).. qaxac olmaq (dönmək) [تائیرسیز ائیلیم] قاخاج کیمی قوروماق.	قاچیشماق.. qaçışmaq [فا] بیرلیکده قاچیب گتتمک (فا: باهم دویدن).
قاخاجا دؤنمک.. qaxaca dönmək [تائیرسیز ائیلیم] قاخاج کیمی قوروماق.	قاچیق.. qaçıq [صفت] ۱-قاچمیش، بیر شئیدن و بیر یئردن قاچاق دوشموش (فا: قاچاق). ۲-ایلمه یی قاچمیش.
قاخاجچی (قاخاشچی).. qaxacçı (qaxaşçı) [آد] قاخاج حاضرلایان کیمسه.	قاچیلماز.. qaçılmaz [صفت] قاچیلماسی ممکن اولمایان (فا: اجتناب ناپذیر).
قاخاجلاماق.. qaxaclamaq [تائیرلی ائیلیم] قاخاج ائتمک، گونشله ویا باشقا یوللارلا قوروتماق (ات) (فا: خشکاندن گوشت و میوه).	قاچیلمازلیق.. qaçılmazlıq [آد] ناچارلیق (فا: اجتناب ناپذیری).
قاخاجیتماق.. qaxacıtmaq [تائیرلی ائیلیم، باخ: قاخ] ۱-قاخاجادؤنمک، اتی ویا آیری شئی گونش قاباغیندا قوروتماق (فا: خشکاندن). ۲- (مچ) آریق لاتماق، ضعیف لتمک، قوروتماق.	قاچیلماق.. qaçılmaq [بلسیز ائیلیم] قاچماق ایشی گؤرولمک. قاچیلو.. qaçılıu [اؤزل آد] قیچلو: صفوی دؤنمی اوستاجلو طایفاسینین اوبالاریندان ساییلیدی^{۸۵}. باخ: قیچلو، قیچلو.
قاخاجیماق.. qaxacımaq [تائیرسیز ائیلیم، باخ: قاخ] ۱-قاخاجادؤنمک، چوخ قوروماق (فا: خشکانده شدن). ۲- (مچ) آریق لاما، ضعیفله مک.	قاچیمسار.. qaçımsar [صفت] قاچماق یولو آرایان. قاچیمساماق.. qaçımsamaq [تائیرسیز ائیلیم] بیر ایشی گورمه مک اوچون سؤزده سببلر یاراتماق (فا: از زیر کاری در رفتن).
قاخانج.. qaxanc [باخ: قاخینج].	قاچینتی.. qaçıntı [آد] ۱-سیزی، سیزما، بوردان سیزیلان سو و گاز (فا: نشی). ۲-اوغورلا ییب قاچیریلان شئی (فا: ربوده شده).
قاختاغان.. qaxtağan [صفت] قایی قایی گزن، یوردسوز یوواسیز.	قاچینقان.. qaçınqan [صفت] چکینگن، چکینگر.
قاخدیرماق.. qaxdırməq [انتدیرگن ائیلیم] قاخماق ایشینی گؤردورمک.	قاچینقانلیق.. qaçınqanlıq [آد] ایستک سیز رفتار ائتمه، چکینگن لیک.
قاخسیتماق.. qaxsıtmaq [تائیرلی ائیلیم] قاخسیماسینا یول آچماق.	قاچینما.. qaçınma [آد] چکینمه (فا: امتناع). refusal
قاخسیماق.. qaxsımaq [تائیرسیز ائیلیم] کؤهنه لیب قوخوماق، آجی داد وئرمک.	قاچینماز.. qaçınmaz [باخ: قاچینیلماز].
قاخسیمیش.. qaxsımış [صفت] کؤهنه لیب قوخولانمیش، دادی- آجیلاشمیش	قاچینماق.. qaçınmaq [تائیرسیز ائیلیم] چکینمک، هر هانسی بیر رفتار و ترپه نیشدن دالی وگثری دورماق، ساقینماق و اوزاق لاشماق (فا: امتناع کردن).
قاخلانماق.. qaxlanmaq [بل، ت] قوروتولماق، قاخ اولونماق.	قاچینیلماز.. qaçınılmaz [صفت] اولماغی گر کلی، چکینیلمز (فا: اجتناب ناپذیر
قاخما.. qaxma [آد] ۱-مثال صفحه نین ترس اؤزونده دؤیولمکله اؤزه- رینده آچیلان ناخیش "بو ناخیش لار قازما دئیل قاخما دیر". ۳-یتره ناخیلان آغاج پارچاسی "آتی قاخمایا باغلا".	قاچینیلمازلیق.. qaçınılmazlıq [آد] چکینیلمزلیک، ساقینیلمازلیق (فا: اجتناب ناپذیری). indispensability
قاخماق.. qaxmaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-بیر شئی بیر یتره وورماق، چیرپماق. ۲-چالماق، وورماق، سانجماق، گیردیرمک "میخی دوووارا قاخماق". {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} قاقماق: خفیفجه وورماق.	قاچینیلماق.. qaçınılmaq [بلسیز ائیلیم] چکینیلماق، ساقینیلماق.
قاخج.. qaxıc [آد] بالیق آویندا یارارلانان اوجو چنگلی لی بیر آغاج ویا دمیر {قالخینج}.	قاخ.. qax [آد] ۱-اریک قوروسو، (آلما، آرمود) قورودولموش میوه. ۲- قوروموش گؤل (فا: قاق). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر} قاق{قورو}.
قاخیرداق.. qaxırdaq [آد] قویروق یاغی اریمه سیندن سونرا قالان قیغیرداق، جیزیز (فا: جغوربغور). {قاخ سؤزونه باغلی اولاراق قاخ- کیمی قورویان شئی اوچون ایشله نییر}.	قاخج.. qaxac [آد، باخ: قاخ] ۱-دوزلانیب قورودولموش ات و بوجور شئیلر (فا: گوشت قرمه و هرچیز شبیه به آن). ۲- (مچ) چوخ قورو ویا قوروموش شئی اوچون (چوخ آریق و جانسیز آدام) (فا: آدم لاغر و تکیده).

وسيله، ميخ)، قاداقلانماق (ميخلانماق)، بۆكلملەر اصلينده قاتی و قاتماق سۆزله ایلگیلی اولاراق سرت مفهومونو داشییرلار.	قاخیش.. qaxış [آد، باخ: قاخماق] قاخماق ایشی و طرزی.
قاداغان ائتمک.. qadağan etmək [تائیرلی انیلم] یاساقلانماق.	قاخل.. qaxıl [باخ: قاخماق] تریشمه مه وضعیتی.
قاداغان اولماق.. qadağan olmaq [تائیرسیز انیلم] یاساقلانماق.	قاخل اوتورماق.. qaxıl oturmaq [تائیرسیز انیلم] تریشمه دن اوتورماق.
قاداق.. qadaq [آد] ۲-پیچاق و قیچی کیمی آلتلرین تیسه سینی دسته سینه برکیدن اوخلوق (فا: محور، چفت). ۲-قاداغان وضعیت، یاساق دوروم {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: میخ، باخ: قاتی، قاداغان}.	قاخلماق.. qaxılmaq [بل، باخ: قاخماق] ۱-قاخماق ایشی گؤرولمک. ۲-چالینماق، وورولماق.
قاداقد ساخلانماق.. qadaqda saxlamaq [تائیرلی انیلم] محدود وضعیتده ساخلانماق.	قاخلینق.. qaxınc [آد] قاخلیتی: اؤفکه، قیزقینلیق، اندیلن یاخشی-لیغی آدامین اؤزونه وورما، طعنه ائتمه (فا: سر کوفت).
قادالی.. qadali [صفت] قاداسی اولان، بلالی، باشی بلالی.	قاخلینق ائتمک.. qaxınc etmək [تائیرلی انیلم] اندیلن یاخشیلیغی بیر آدامین اؤزونه وورماق، طعنه ائتمک (فا: سر کوفت زدن).
قاداماق.. qadamaq [تائیرلی انیلم] میخلانماق، برکیتمک {باخ: قاداق، قاداغان، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	قاخلینتی.. qaxıntı [آد] قاخلینق: اؤفکه، قیزقینلیق، اندیلن یاخشی-لیغی آدامین اؤزونه وورما، طعنه ائتمه (فا: سر کوفت).
قادان.. qadan [تاریخی اؤزل آد] مانقوخانین قایین عمی سی^۷ {باخ: قاتی، قاداغان}.	قادا.. qada [آد] بلا، درد "مردین اسکیک اولماز باشیندان قادا" (فا: درد و بلا). {دده قورقوددا ایشله نییدیر: قایقی سۆز ایله کؤکداشیدیر، دیواندا قایقی سۆزو قادغو/قادغو شکلینده یازیلییدیر: قادغو/قادو، قادو، قادا، قایقی، قایغی، باخ: قاداغان}.
قادان آلیم.. qadan alım [اؤنلم] قادانی آلیم، قاداین آلیم؛ یالواریش و خواهش ویا اؤومه و تمجید بیلدیریر.	قادا.. qada [اؤزل آد] فریمان دا داغ آدی.
قاداماق.. qaddamaq [تائیرلی انیلم] مدادین اوجونو بیز ائلمک، قدلهمک (فا: تراشیدن - مداد) {ع: قد: اندازه}.	قادابلا.. qadabəla [آد] باخ: قادا "خالقجا: استکان سیندی قادا بلا گتدی".
قادریوسفی.. qadir yusifi [اؤزل آد] دیزمارلی چاغداش شاعردیر^{۱۵۶}.	قاداسی جانیم.. qadası canım [آد] عزیزلهمه و سئومه افاده سی "باشینی بولادی، گؤزوندن گؤلدو، گؤلنده قاداسی جانیم دؤشدو".
قادیر قامو.. qadirqamu [اؤزل آد] ماکی داکند آدی {قدیرلو بوو قامی/عالیمی}.	قاداش.. qadaş [اؤزل آد] آرقاداش، یاخین^۷. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر}.
قادیل.. qadıl [اؤزل آد] گادیل: ماهنشان دا کند آدی.	قاداغا.. qadağa [باخ: قاداغان].
قادو کندی.. qadokəndi [اؤزل آد] قارداش کندی: ماکی دا کند آدی.	قاداغان.. qadağan [صفت] یاساق، مجاز اولمایان (فا: ممنوع، قدغن). forbidden, prohibition {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر 'قدغن، قاداغان'؛ دیواندا ایشله نن نچه کلمه نین 'قادیرماق، قادیتماق': رد ائتمک، گئری دؤندرمک، چکینمک، 'قادیر': گؤج، سرب، زور، 'قادیرنماق': سرتلیک گؤسترمک، 'قادغو': قایقی}
قادیر.. qadir [آد، دده، ت] ۱-گؤجلو، گوجوچاتان، باجاران ۲-قاتیر، گؤجلو، غزنه لی محمود دؤنمی ختن والی سی^۷. (فا: قادر) {بو کلمه تورکجه ده اسکی کلمه ساییلیر و قاتیر سۆزونون دیشیمیش شکلیدر و عربجه قادر و قدیر سۆزونه و معناسینا ظاهری بنزه ییش سببیه اشتباه بعضیلریجه عربجه سانیلیر}.	اورتاق کؤکونو قاد/قادی /قادا شکلینده دؤشونمک اولار بو کؤک، فعیلین لازم شکلی اولاراق رد اولماق و سرتلیک چکیمک و چکینمک مفهوموندا دیر، و بو کؤکدن بیرسیرا کلمه لر اله گلیز: قادا(بلا، سرت اولماسینا خاطر، چکینمه لی شئی)، قاداغان (چکینمه لی شئی)، قاداماق (سرت ائتمک، میخلانماق)، قاداق (سرت ائتمک اوچون اولان گئچن بیر بگ^۷).
قادیر بوغا.. qadir buğa [تاریخی اؤزل آد] گؤی تۆرکلر دؤنمی، دوقوز اوغوز بگی^۷.	قادیر بیلگه.. qadir bilgə [تاریخی اؤزل آد] اوغور یازیتلاریندا آدی
قادیر بیلگه.. qadir bilgə [تاریخی اؤزل آد] اوغور یازیتلاریندا آدی	قادیر بیلگه.. qadir bilgə [تاریخی اؤزل آد] اوغور یازیتلاریندا آدی
قادیر بیلگه.. qadir bilgə [تاریخی اؤزل آد] اوغور یازیتلاریندا آدی	قادیر بیلگه.. qadir bilgə [تاریخی اؤزل آد] اوغور یازیتلاریندا آدی

قادیسال..qadinsal [صفت] خاتین لا ایلگیلی، خاتین سال (فا: انائی زنانگی). femininty, female	قادیرجا..qadirca [اؤزل] قادیرشا: قاتیر کیمی؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک و کیزک اویماعی اولوبالاریندان ^۷ . قیرقیز-ایچگیلیک بوئی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قادینسو..qadinsov [صفت] قادینسی، قادین کیمی، قادینبنز، خاتین سوو.	قادیرقا..qadirqa [آد، یو، اسکی] هم یئلکن وهم کۆزکلہ سۆرولن بیر ساواش گمی سی (فا: نوعی کشتی جنگی).
قادینسی..qadinsi [صفت] قادینا یاراشیر، قادین داورانیشلی.	قادیرقابالیغی..qadirqabalığı [آد، یو، دیرگی] بیر نوع بالینا.
قادین قادینا..qadin qadına [ظرف] یالیز قادینلار آراسیندا.	قادیرقان..qadirqan [تاریخی اؤزل] سلجوقلار دؤنمی، بگ و کومتان آدی ^۷ .
قادین قادینجیق..qadin qadincıq [صفت] اتونین ایشینی اییی ییلن، خانیم افندی.	قادیرلی..qadirli [اؤزل آد] ۱۶م جی یوزیلده، آنادولو حلب بؤلگه سینده، ذوالقدر تۆرکلرینه باغلی بیر بوئی آدی ^{۸۵} .
قادین گۆبگی..qadin göbəyi [آد] اورتاسی چوخور بیر جور یومورتالی تاپان (چۆرک)، خاتین گۆبگی.	قادین..qadin [آد] ۱- دیشی جنسدن ایشکین اینسان، خاتین، خانیم، آرواد، بایان، اتولنیش قیز، (فا: زن). woman (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر «قاتون»، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر، باخ: خاتون، قاتماق).
قادینلار..qadinlar [آد] خانیملار، بایانلار (فا: اناث). females	قادینلار ئوی..qadinlar evi [آد] یوخسول، محتاج خانیملارین باریناق یثری.
قادینلاشماق..qadinlaşmaq [تائیرسیز ائلم] قادین کیمی اولماق.	قادین آنا..qadinana [آد] تجربہ لی، یاشلی و سایقی گؤستریلن خانیم.
قادینلی ارککلی..qadinlı erkəkli [ظرف] قادین ارکک قاریشیق.	قادین اولماق..qadin olmaq [تائیرسیز ائلم] ایشکین خانیم اولماق.
قادینلیق..qadinlıq [تائیرسیز ائلم] قادین اؤزل لیگینی قازانما، قادین اولما وضعیتی، اییی اتو خانیمی اولما، خاتین لیق، آروادلیق، بایانلیق (فا: مربوط به زن). womanhood, femininity	قادین بزم..qadin bəzək mizi [آد] بزنمک اوچون اؤزل میز (فا: میز توالت بانوان). vanity table
قادین ننه..qadinnənə [آد] خاتین ننه: بؤیوک آنا، خاتین آنا.	قادین بودو..qadinbudu [آد] بیر جور کؤفته، یومورتا اون و دؤیودن دوزلمیش و قیزارلمیش کوفته (دویمه)، خاتین بودو.
قار..qar [آد] ۱- یوموشاق و دؤنموش و چوخو اولدوز شکلینده یاغان یاغمور (فا: برف). snow ۲- (تاریخی اؤزل آد) تۆرکمن لرین، تکه، تۆختامیش، آرساری و بۆکۆل اویماقلاری اولوبالاریندان ^۷ ؛ بیر تۆرک بوئی، باخ: بابور ^{۲۰۹} . تۆرکمن-آرساری-بۆکۆلی و تکه- تۆختامیش بوئی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، گؤ: باخ: قارماق}.	قادین توپلومو..qadin toplumu [آد] آروادلار (فا: زن جماعت). women folks
قار...-qar [اؤزل آد] قار سۆزیله دۆزه لن اینسان آدلاری: قاربوغا، قارتان، قارتارقان، قارتای، قارچیغای، قارقیش، قارلۇبگ.	قادینجا..qadinca [ظرف] قادینا یاراشان قادینجا بیر دانیشیق (فا: زنانه).
قار آنباری..Qar anbarı [آد] یای اوچون قار ساخلانیلان یثر (گنچمیشلرده).	قادینجاغیز..qadincağız [آد] شفقت و آجیما دؤیولان قادین.
قارا..qara [آد، ص] قره: ۱- رنگلر ایچینده آن توتقون رنگ، مشکلی، سیاه، کؤمور رنگی، آغ رنگین قارشیتی "قارا ساچ" (فا: سیاه). black ۲- (مج) کؤتو، اوغورسوز، سیخیتی لی، اؤزوتولو، یاس، آغیر، منحوس، پیس، کدر و قم دؤغوران "قارا گۆن، قارا قیش". ۳- (مج) یاس و ماتم مفهوموندا ایشله نیر "قارا بایرام، قارا باغلاماق". ۴- منفور و منحوس، اؤلدوروجو و جنایتکار "ارتجاع نین قارا قوه لری". ۵- یازی، خط، ایلک یازی، اؤن یازی "یازی لارین قاراسی". ۶-	قادینجی..qadinci [صفت] قادینلارین حق لرینه یانلی اولان، خاتینجی (فا: فمینیزم).
	قادینجیل..qadincıl [صفت] قادینلار دۆشگون، خاتین جیل (فا: زن ذلیل).
	قادینجیلیق..qadincılıq [آد] قادین جیلیق (فا: فمینیزم).
	قادین خسته لیک بیلمی..qadin xəstəlik bilimi [آد] قادینلار اؤزل- اولان خسته لیکلری اینجه له ین طب دالی (فا: طب زنانه). gynecology
	قادین دوز لوغو..qadin duzluğu [آد، بی، تا] ساری چالی، اوغلان آشی بیتگی سی.
	قادین دؤیمه سی..qadin düyməsi [آد، بیتگی] دؤیمه کیمی چیچک آچان، بیر نوع اوتسوو بزمک بیتگی سی.

بعضى كلمه لرله معناجا منفى ليك، چتين ليك و منحوسلوق مفهومو وثير "جيزماقارا: يازى پوزو، قاراتوپراق، قاراباسماق، قارا درد، قارا قايقى". ۷-چوخراق ييتكى و حثيوان آدلار يلا يىنى آدلار دوزلدیر "قارادارى، قارا ايستوت، قارا قارشقا". ۷-پول كيمى سوزلرله ديرسيز و اؤنم سيز مفهوموندا ايشله نير "قاراپول، قاراقچيك ده يوخوموزدور". ۸-قورولوق، دنيزلرين ائشيگينده كى توپراق و داغليق يئرلر، يئر اؤزونده دنيزله اؤرتولمه ين بولوم "قارا قوه لرى". ۹- جمعيتين آشاغى دابان بولومونه وثيرلن آد، عواملار دئيلن گل آد، "قارايخا". ۱۰-قارا رنگ توركلر ايچينده "گوج، شدت، ياس، اؤزونتو، آشيرى سويوق" ييلدين رنگدير و يئنلرده قوزى يۇنو ييلديريز، باخ: رنگلر. ۱۱-(تاريخى اؤزل آد) آلپرتوتقانين اوغوللاريندان؛ توركمينلرين، تكة، آرسارى و توختاميش اويماقلارى اولو بابالاريندان. توركمين-آرسارى بوي لارينداندير، توركمين-تكة- توختاميش بوي لارينداندير ^{۱۵۸-۸۱} . اديوان لغات تورك ده ايشله نيبيدير، سنگلاخ سوزلويونده ايشله نيبيدير؛ قارا كلمه سى ديواندا قارا بوي و قارائليق معنا سيندا گلهر ك قارماق سوزونه باغلى اولماسى سانيلير، بوسوزون قارائليق مفهومونا دايناناراق و قارائليغين اوجسوز بوجاقسيز و وثيرميسيز اولماسى سبب ايله بوكلمه بويوك چؤل، اوتسوز دوزلوك اوچونده سؤيله نير، ديواندا "قاراقاغ و قاراجى: قارا و قورولوقلارى گزن آدام" كلمه لرى بو معنانى آنديرير، يئنه ده قارائليغين هئيتلى و چوخ گئنيش اولماسيني نظره آلساق بو كلمه بعضى آدلارلا عظمتلى معنا دوزلدیر "مثلا: قاراداغ، قاراباغ، قاراقوم"، باخ: قارماق}.	~قۇلان، ~قۇلو، ~قۇي، ~قۇيتۇن، ~قۇيرخ، ~قۇيش، ~قۇيلىچ، ~كئچى، ~كيسك، ~گۇزبگيم، ~گۇك، ~گۇكچه، ~گۇنه، ~گۇن، ~مانقۇ، ~مانقۇت، ~مته، ~موت، ~مۇن، ~اوبا، ~اوج، ~اوخ، ~اوراق، ~وران، ~اورخۇن، ~اؤز، ~اوغلان، ~اوغور، ~اوغول، ~اوقان، ~اوقاي، ~قاراي، ~يئل، ~يئلە، ~يئنگى، ~يائير، ~ياخشى، ~يارقى، ~ياريلىگ، ~يازقان، ~يازقى، ~ياسا، ~ياغان، ~ياغيز، ~يالچين، ~ياماج، ~يلىگ، ~يىمر، ~يىنال، ~يورد، ~يولوق، ~يولۇگ، ~يۇمرۇ، ~يىر. ۱۳-(اؤزل آد) تقريباً بوتون شەرلرده تك ويا تركيبى حالدا يئر آدى اولاراق ايشله نير، باخ: يئر آدلارى (قارا سؤيله باشلايان، گونى ده ان آزى ۵۰۰ و قوزى ده ان آزى ۵۵ يئر آدى سايماق اولار).
qara ardıc..اردیج.. قارا آردیج [آد، يیتگی] بیر آردیج آغاجی نوعو Juniperussabina قارا آزار..qara azar [آد] یولوخوجو مال قارا خسته لیگی ^۱ (فا: سیاہ زخم).	
qara asma..آسما.. قارا آسما [آد، يیتگی] ایلان اوتو aristolochia maurorum قارا آغاج..qarağac [آد، يیتگی] قره آغاج: ۱-قارا آغاج گیلردن بویو ۳۰-۲۰ متره قدر اوجالان، یاپراقلاری دیشلی، ساغلام تاختالی، برک اودونجاقلی، قۇل بۇداقلی بیر آغاج، (فا: نارون). ulmus (خالق طبابتینده قاینادیلیب خمیر اندیلمیش قارا آغاج قاییغینی یارا اوستونه قۇیوب چیرکینی آلارلار ^{۱۳۶}). ۲-(اؤزل آد) بو شهر مراغانین ۷۷ک گونئی گوندوغان طرفینده و هشتری نین ۴۰ک گونئی اینده قرار تاپاراق، نفوسو ش ۱۳۲۰ده *۳۵۰۰ نفر و ۱۳۸۵ده شهرستان و شهر نفوسو ۳۵۰۰ نفر و ۵۰۰۰ نفرایدی، بو شهرستان چارویماق آدیندا ایشله دیلیر؛ البته دقت اولونمالیدیر کی هشتری منطقه سینده ۴ یئرله شیم یثری وارکی قارا آغاج آدیندا دیر، بۇلگه خالق یولاری بیر بیریندن آیرماق اوچون دوغال وضعیت دن استفاده اندیرلر، بۇلگه مرکزینده قارا آغاج و بعضاً شَهَر قارا آغاج دئییلیرکی "مرکزی چارویماق" بۇلگه سینده قرار تاپیب و اوستده اشاره اولوندو، چای-قارا آغاج کندی، سؤلوك کنديستانیندا و بهادر چایی نین قیراغیندا و هشتری نین ۲۳ کب طرفینده یئر آلیبدیر و *۱۳۰ نفر نفوسو واریدی، داغ قارا آغاج کندی، "شمال شرقی چارویماق" کنديستانیندا و قارا آغاج شهرینین ۳۵ ک ق د طرفینده یئر آلیبدیر و *۲۴۰ نفر نفوسو واریدی، کؤشک قارا آغاج کندی، "جنوب شرقی چارویماق" کنديستانیندا و قارا آغاج شهرینین ۱۹ ک گ د طرفینده یئر آلیبدیر و *۱۳۰ نفر نفوسو واریدی. ۳-(اؤزل آد) آذربایجانین مختلف بۇلگه لرینده یئر آدی اولاراق ایشله نیر (ان آزی ۲۷ یئر)، باخ: یئر آدلاری.	
qara..- قارا [آد، ص] قره: قارا سؤزله اینسان آدلاری: ~آبا، ~آجقی، ~آچون، ~آغاج، ~آغاجبویروق، ~آلپ، ~آی، ~آئلچی، ~آئلچین، ~آتاغ، ~ارسلان، ~اوتاق، ~باتو، ~باتور، ~بارس، ~بارقی، ~بارقین، ~بارک، ~بالا، ~بالقان، ~بای، ~بایات، ~باییر، ~برک، ~بگ، ~بگیم، ~بوز، ~بوغا، ~بوری، ~بۆرک، ~بۇگۇ، ~بۇداق، ~بۇرچ، ~بۇغاچ، ~بۇغرا، ~بۇغو، ~بۇقا، ~بۇقاي، ~بۇلوت، ~بۆک، ~بیبیق، ~بیکه، ~تاپین، ~تاتار، ~تاش، ~تان، ~تاو، ~تای، ~تکه، ~تکین، ~تمیر، ~تنگیز، ~توغان، ~تون، ~توی، ~تویون، ~توغ، ~توغرۇل، ~توغما، ~تۇلقا، ~تۇمان، ~تۇنقا، ~تۇبه، ~تۇرکش، ~تیکن، ~تیگین، ~تیمور، ~تیمورتاش، ~جاسی، ~جبه، ~چار، ~چاغ، ~چاقی، ~چاقین، ~چاودور، ~چاولی، ~چور، ~چیل، ~چیگیر، ~دمیر، ~دیز، ~دوغو، ~ار، ~ار سین، ~ارکین، ~ارگین، ~ساق، ~ساقال، ~ساوچی، ~ساین، ~سوی، ~سؤلک، ~قاجیر، ~قاراش، ~قایا، ~قایی، ~قوپۇز، ~قوج، ~قونقار، ~قونوق، ~قورد، ~قورقان، ~قوزۇ، ~قۇل، ~قۇلا،	

قارا باغ گیلر.. qarağacgillər [آد، بیتگی] ایکلی چنک لی لردن یاپراقلاری دیشلی، چیچک لری باغلی، میوه لری قابیقلی، اؤرنک لری: قارا آغاچ، چیتلمیک ulmaceae	قارا بۆری.. Karaböri [اؤزل] [آد] قیرقیز-تاقای-بوگو-بوری بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸}.
قارا آغیز.. qaraağız [آد] ۱-جاناوارین و قوردون عام آدی. ۲-قویون و سۆرونون قاباغینا دوشن ارکک گئچی.	قارا بۆلۆک.. qarabölük [اؤزل] [آد] اوغوز تورک لرینین ۲۴ بوی وندان بیر، اوغوزنامه ده قارانلیق یولدا اوڭاغی گۆرن معنا لانیب، بعضا قارا ائولی شکلینده ده یازیلیدیر.
قارا آغیزلی.. qaraağızlı [صفت] کۆتو خبر گتیرن کیمسه، قارا خبر گتیرن.	قارا با قارا.. qarabaqara [ظرف] آردیجا دۆشه رک، ایزجه، دالی سیجا گنده رک.
قارا آلماس.. qaraalmas [آد] ۱-قایا لاری دلمک اۆچون ایشله دیلن سیاه آلماس. ۲-معدن کۆمورو.	قارا با.. Karaba [اؤزل] [آد] آلتای تورک لری بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸}.
قارا آباق.. qaraayaq [آد] آیاقلاری قارا و بدن باشقا رنگلی (آت).	قارا باتاق.. qarabataq [آد، دیرگی] پرده آیاقلی لاردان، قییی لارا یاخین یئرلرده یاشایان، توتقون رنگلی، دیمدیگی اوزون و ییز، دنیز قوشو (فا: نوعی پرده ماهیخوار). phalacrocorax
قارا آیدی.. qaraaydı [اؤزل] [آد] کلئیر ده کند آدی {قارا+ایدی}.	قارا باتاق گیلر.. qarabatdaqgillər [آد، دیرگی] قاراباتاق گیلر : لئیلک لردن بیر سوی.
قارا مزاج.. qara məzah [آد] یالنیزجا گۆلدورجو دئیل، دۆشوندورجو و یئرگی له ییجی مزاج.	قارا باجاق.. qarabacaq [آد، بیتگی] پشنجر و سبزی لرین اۆستونو قارا بئک لرله اؤرتن و قورودان بیر گۆبه لک. pleospora bjoerlingii
قارا ائولی.. qara evli [اؤزل] [آد] قارا اؤلی: اوغوز بوی لاریندان، باخ: قارا بۆلۆک.	قارا ائو.. qaraət [آد] قاس دان چیخاریلان یاغسیز ات (فا: گوشت- ماهیچه).
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا ائو.. Karaəhmət [اؤزل] [آد] تورکمن تکه-اؤته میش ساچماز بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸}.
قارا اؤزلی.. qaraaürekli [صفت] پیسنیت لی، خایین اؤزکلی، پاخیل.	قارا ائو.. qarabadımcan [آد] قیزارمیش قارا بادیمجان، سوغان و بامادوردان حاضر لاندان بیر یئمک (فا: بورانی بادمجان).
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا ائو.. qarabadımcan xuruştı [آد] بادیمجانی قیزاردیب اونا ات رُب قورا آرتیراق حاضر لاندان بیر نوع خوروش.
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا ائو.. qarabadımcan dolması [آد] یومورو قارا بادیمجانین ایچینی بوشالداراق و اونا قیمه، ات، سوغان، لپه یا دویو دولدوروب پیشره رک حاضر لاندان بیر یئمک.
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا ائو.. qarabadımcan küküsü [آد] آرجا قیزارمیش قارا بادیمجان و نارین قیزارمیش سوغان، ساریمساق، آرجا ات و یومورتا قاتیلیب قیزارتیلاراق حاضر لاندان بیر یئمک.
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا ائو.. Kara Bargı [اؤزل] [آد] قیرقیز-ئدیگنه بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸}.
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا بازار.. qarabazar [آد] گیزی یوللارلا آلیش وئریش اولان یئر.
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا باسان.. qarabasan [آد] قورخولویا سیخیتی لی یوخودا گۆرولن قورخونج شئی، کابوس nightmare
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا باسدی.. qarabasdı [آد] قورخولویا سیخیتی لی یوخودا گۆرولن قورخونج شئی، کابوس nightmare
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا باسما.. qarabasma [آد] قورخولویا سیخیتی لی یوخودا گۆرولن قورخونج شئی، کابوس nightmare
قارا اؤز.. qaraaüz [صفت] اوتانچ وئریجی، اوز قیزاردیجی وضعیت.	قارا باش.. qarabaş [آد، بیتگی] ۱-باللی باباگیل لردن، چیچک لری گۆی، مور، اسانس وئرن بیر بیتگی، باشاقلار وضعیتینده اولان عطیرلی بیر بیتگی، قیش ۱ دایاناقلی بیر جنس قارا بوغدا (فا: نوعی

علف). <i>lavendula staechas</i> ۲-قاراباش (آد) کشیش، راهب، دینی کیمسه. ۳-قوللوقچو، قادین قوللوقچولارین باشچی سی ۴-غور تورکلرینه باغلی و کورمانچ دیلینده دانیشان بیر بو آدی، باخ: کورمانچ. ۵-تاریخی اۆزل آد قاراخانلیلار دؤنمی بگ و کومتان آدی.^۷ قاراباشلو.. qara başlu [اۆزل آد] ۱-درگز-چاپشلو بخش اینده بیر کندستان: ۲۷ کند و نفوسو * ۶۰۵۰ نفر قنید اولونوبدور، مرکزی چاپشلو، درگزین ۱۰ ک گب طرفینده و نفوسو * ۱۷۵۴ نفر و چوخو تورکدولر. قاراباشلیق.. qarabaşlıq [آد] قوللوقچولوق، کنیزلیک. اسک زامانلار ایشله نیردی. قاراباغ.. qarabağ [اۆزل آد] شیراز و اورمییه ده داغ آدی. ضیاءآباد و اورمییه ده کند آدی. شیرازدا کندستان آدیدیر. قاراباغ.. qarabağ [آد] آذربایجان جمهوریتینده رایون آدی، بو بؤلگه روس و اثرمنی متجاوز قوه لرینین توسط ایله اشغال اولونوبدور. قاراباغ شکسته سی.. qarabağ şikəstəsi [آد] قاراباغ ازگی سی، بیر آذربایجان موغامی. قاراباغلار.. qarabağlar [اۆزل آد] بیر شاهسون بو یو^{۱۰۸۳}. خیاو دا کند آدی. قاراباغلاماق.. qarabağlamaq [تأثیر سیز ائیلیم] یاس ساخلاماق، یاسی اولماق. قاراباغلی.. qarabağlı [اۆزل آد] کلئیر ده کند آدی. قاراباغلی.. qarabağlı [اۆزل آد] بیر تورک بو یو، باخ: موغول تورک بو یولاری^{۲۰۹}. قاراباغلی.. qarabağlı [اۆزل آد] قاراداغ حاج علیلو طایفاسینا باغلی او یا آدی. قاراباغلی صف قولوبگ.. qarabağlı səfqulubəy [یازار] قاراباغین گولابلی کندیندن اولوب و لیریک و ساتیریک شعرلری واردیر^{۱۱۷}. قاراباغی.. qarabağı [یازار] (۱۳۲۲-۱۲۴۰) میرزا حسن قره باغی شوشا دا دوغولوب، سئچلمیش اثرلری باکی دایا بین لانی میشدیر^{۱۱۷}. قاراباغی.. qarabağı [یازار] عزالدین / محی الدین محمد علی اوغلو قاراباغلی عالیم و فیلسوفدور (ش ۱۰۱۳ ده وفات اندیدیر)^{۱۴۲}. قاراباغی.. qarabağı [یازار] یوسف محمد جان اوغلو قاراباغلی عالیم و فیلسوفدور (ش ۱۰۲۳ ده وفات اندیدیر)^{۱۴۲}. قاراباقال.. qarabaqal [آد، دیرگی] قارا تویوق گیللردن، قارا رنگلی آردیج قوشو <i>tutrdus pilaris</i>	قارابالا.. KaraBala [اۆزل آد] قازاق-اورتا یوز-نایمان سیمیز باقانالی بو یلاریندا ندر^{۸۱-۱۵۸}. قارابالاساغون.. qarabalasağun [اۆزل آد] اویغورلارین قوردوقلاری - بیر شهر آدی^{۵۴}. قارابالدیر.. qarabaldır [آد، یتگی] بالدیری قارا، نملی یتلرده یتیشن، بیر چوخ اثرلری نوغونون اورتاق آدی (فا: نوعی گیاه). قارابالکان.. KaraBalkan [اۆزل آد] تورکمن-گوکلن بو یلاریندا ندر^{۸۱-۱۵۸}. قاراباللیق.. qaraballıq [آد، یتگی] بعضی بؤجکلرین چخاردیقاری شکرلی شیرهلرده بسله نن ایلکل بیر گو به لک و کوف، و بولارین میوه لر اؤزه رینده دؤزلتدیگی لکله ر و خسته لیکله ر. قارابالی.. qarabalı [اۆزل آد] آغ قویونلو بیرلیگینده بیر تورک بو یو^{۲۰۹}. قارابالیق.. karabalık [اۆزل آد] قازاق-اورتا یوز-قونراد قیچاق بو یلاریندا ندر^{۸۱-۱۵۸}. قارابالیق.. qarabalıq [آد، دیرگی] بیر بالیق نووعو، دادلی سو قیاسی، یاشیل سازان (فا: نوعی ماهی). قارابایاتلار.. qarabayatlar [اۆزل آد] بیر تورک بو یو، باخ: خوارزمشاهلار^{۲۰۹}. قارابایتال.. KaraBaytal [اۆزل آد] قیرقیز-ایچکیلیک-قیچاق بو یلاریندا ندر^{۸۱-۱۵۸}. قارابایراق آچماق (چکمک).. qarabayraq açmaq (çəkmək) [تأثیرلی ائیلیم] یاس بایراغی قالدیرماق. قارابایرام.. qarabayram [آد] بیرینین اولوموندن سونرا ایلک بایراما دین گون. قارابخت.. qarabəxt [آد] اوغورسوز، بختی قارا (فا: سیاه بخت) unlucky قارابزه رک.. qarabəzərək [آد، یتگی] بیر نوع یتگی، آریق اولانلارا خئیردیر، سس توتولماسینا و بوغاز قوروماسینا درماندیر^{۱۳۶}. قارابنیز.. qarabəniz [صفت] قاراشین. قارابورچاق.. qaraburçaq [آد، یتگی] باقلا گیللردن، حنیوان یتمی اولاراق ایشله نن یتگی، کوروشنه (فا: گاودانه). <i>ervum ervilla</i> قارابوز.. KaraBoz [اۆزل آد] اؤزبک-قونرات-قانجاقالی بو یلاریندا ندر^{۸۱-۱۵۸}. قارابوغاز.. qaraboğaz [آد، دیرگی] ۱-توراغای جنسیندن دؤشونده قارا خال اولان بیر قوش. ۲-(ص) سون درجه متعصب آدم. قارابوغدا.. qarabuğda [آد، یتگی] قارا بوغدا گیللردن آغ و قیرمیزی سالخیم کیمی چیچکلی، یاپراقلاری اؤرک بیچیملی، یاشیل کن

قاراپۆرن.. qarapürən [آد، بیتگی] دۆزئلیک یئرلرده و چوخراق نم یئرلرده و آران یئرلرده بیتن بیر بیتگی (فا: نام گیاهیست).	حئیوان یئمی اولان، اونوندان چۆرک یاپیلان بیریتگی (فا: گندم سیاہ، چاودار). fagopyrum
قاراپول.. qarapul [آد] ۱-سیکه، خیردا پول. ۲-قارا پارا.	قارابوغداگیلر.. qarabuğdagiller [آد، بیتگی] تاج سیز ایکلی
قاراتئل(لی).. qaratel(li) [صفت] ساجی قارا اولان، قارا ساجلی "قاراتئل قیز".	چنکلی لردن، ساپلاری بوغوملو، چیچکلی باشاق ویا سالخیم کیمی بیر بیتگی سوویو، بعضی تورلری توخداچ اوچون ایشله نن، اؤرنک "اوشقون، قوزوقولاغی، قورد پنجه سی، چوبان دیه نه گی، قارابوغدا" (فا: تیره ای از گیاهان).
قاراتاین.. Kara Tabın [اؤزل آد] باشقیرد بوئی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.	قارابوغدایی.. qarabuğdayı [صفت] قارا شین.
قاراتاج.. qaratac [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی (فا: ~). anagyris foetida	قارابوغما.. qaraboğma [آد] دیفتیری نین خالق آراسیندا آدی (فا: دیفتری). diphtheria
قاراتاختا.. qarataxta [آد] مکتبلرده چوخو قارا تاختادان دوزلمیش اولان یازما تاختاسی (فا: تخته سیاہ). blackboard	قارابوغور.. qarabuğur [آد، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر] بویوک ارکک دوه، باخ: بوغرا.
قاراتاس آیاق.. Karatas Ayak [اؤزل آد] تورکمن -تکه- اؤته میش - داشایاق بوئی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.	قارابولود.. qarabulud [آد] بیر جور یاغیشلی بولود.
قاراتاق.. Karatak [اؤزل آد] قاراداغ: قیرقیز بوئی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.	قارابویا.. qaraboya [آد، کیمیا] زاج یاغی، سولفوریک اسید.
قاراتاوا.. qara tava [اؤزل آد] کبود گنبد و قئیدار دا داغ آدی.	قارابیبار.. qarabibar [آد، بیتگی] قارابیبارگیلرلردن یاپراقلاری اؤرک بیچیمینده، دیرمانیجی، دانالاری ادویه اوچون ایشله نن (فا: نوعی فلفل سیاہ). pipernigrum
قاراتاییت.. Kara Tayıt [اؤزل آد] قیرقیز -ایچکیلیک- تایت بوئی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.	قارابیبارگیلر.. qarabibargiller [آد، بیتگی] تاج سیز ایکلی
قاراتیمهجه.. qaratəpməcə [صفت] قارا قورخو، حربه زوربا، یالاندان قورخوتما.	چنکلی لردن بیریتگی سووی (فا: تیره ای از گیاهان). piperaceae
قاراتوپراق.. qaratopraq [آد، ص] (اکین چیلیکده) بیر نوع توپراق جنسی، توپراق بیلمینده بیر جنس توپراغا وئرلن آد. ۲- (مج) بیرینن قوئلاندیغی یئر "قارا توپراغا قوئلادیلار".	قاراپاپاق.. qarapapaq [اؤزل آد] ۱-قوشاچای دا کند آدی. باخ: بورچالو. ۲-قاراپاپاق (اؤزل آد) عثمانلی لارا قاتیلان بیر کورمانج بوئیو ۲۰۹. آذربایجان تورکلری بوئی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸. باخ: بورچالی.
قاراتوپیه.. KaraTüpe [اؤزل آد] تورکمن -آرساری- آلاچ بوئی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.	۲-بۆرکو قارا، قارا پاپاقلی. ۳-قاراپاپاق (آد) قارامالا دۆشن بیر نوع یولوخوجو خسته لیک.
قاراتوت.. qaratatut [آد، بیتگی] قارا رنگلی توت نوعو (فا: توت سیاہ).	قاراپاتداق.. qarapatdaq [باخ] قارا باتداق.
قاراتوت مرباسی.. qaratatut murabbası [آد] بو میوه نی قایناداراق و شکر و آیری شیلر قاتاراق دوزه لن بیرنوع مربا.	قاراپاچا.. qarapaça [آد، دیرگی] کچیجه اوخشار بیر نوع چؤل حئیوانی (فا: نوعی بز وحشی).
قاراتورپ.. qaraturp [آد، بیتگی] تورپ سوولاردان، آغ یومورو و چوخ ایللیک تورپ نوعو (فا: تورپ سیاہ raphanus sativus var nigra)	قاراپاچانلی.. qarapaçanlı [اؤزل آد] قاراداغ طایفاسینا باغلی اویا آدی ۱۰۸، ۳.
قاراتوره.. qara tərər [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {قاراقوینلو} ۸، باخ: توره.	قاراپارا.. qarapara [آد] یاسال اولمایان یوللارلا اله گلن پارا.
قاراتویوق.. qaratoyuq [آد، دیرگی] سرچه گیللردن آردیج قوشو جنسیندن بیر قوش (فا: توکا). tulrididae turdus merula	قاراپالیت.. qarapalit [آد، بیتگی] قایین گیللردن، ایلیمان اقلیم لرده یتیشن ۲۵-۳۰ متر قدر اوجالان، تاختالیق اوچون ایشله نن اورماق آغاجی (فا: شاه بلوط). castanea sabva
قاراتویوق کیلر.. qaratoyuqgiller [آد، دیرگی] اومورقالی قوشلاردان بیر سوئی.	قاراپبا.. qarapba [اؤزل آد] اوجان دا کند آدی {بویوک و محتشم آپا / آتا}.
قاراتههر.. qarateher [صفت] بیر قدر قارا، قارایا چالان، بیر قدر توتقون.	قاراپتکلی.. qarapətəkli [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلاریندان ۱۰۸، ۳.
	قاراپلین اوتو.. qarapəlinotu [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی (فا: قيصوم).

قارا تیکان.. qaratikan [آد، بیتگی] چپر اوچون یارارلاناتان بیر نوع تیکانلی کول بیتگی (فا: سیاه تلو، قره تیکان). paliurus	قاراجی.. qaracı [آد] قارا قوتلرینده اولان کیمسه [باخ: قارا]. ۲- قاراجی، (آد) افتراجی، بهتان ووران [باخ: قارا].
قاراجا.. Karaca [اؤزل] [آد] تۆرکمن-تکه-توختامیش بوئی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قاراجیق.. qaracıq [صفت] ۱-اسمر، قاراشین ۲-گۆزبگی (فا: مردمک) ۳-(تاریخی اؤزل آد) سلجوقلار دؤنمی بگلریندن ^۷ .
قاراجا.. qaraca [صفت] ۱-قارا رنگه یاخین، آز قارا (فا: اسمر). ۲-(آ) اؤست قول "قاراجاسومویو: قولسومویو". ۳-قوللوچولارین باشچیسى اولان کیشی. ۳-(مج) دیرسیز، قیمتسیز "اوقاراجا قیپگه او قدر محبتیمیز وارکی غنیر ایشلر یادیمنیزا دۆشمور". ۴-گۆزو قارا، جسور؛ ۵-بابورخان دؤنمی بگی، تۆرکمن تۆرک اویماغی اولوبابلاریندان ^۷ . ۶-(آ، بی) اوتلارین یاپراقلاریندا اوتوران بیر نوع کؤف، بیر نوع تاخیل خسته لیگی (فا: سیاهک). brown rust ۲-	قاراجییار.. qara ciyar [آد] قارین بوشلوقونون ساغیندا اولان و اؤد سالقی لایان اورتان (فا: جگرسياه). liver
قاراجا.. qaraca [صفت] ۷-(آ، دی) گئییکلر سویندان، امجکلی، گوشه ین، اؤزلوغو ۱۲۰cm، رنگی یازدا قیرمیزی سوو و قیشدا کول رنگی و ارککلی داللی بوینوزلو بیر حنیوان (فا: نوعی گوزن). capereolus	قاراجورک اوتو.. qaraçörəkotu [آد، بیتگی] کۆنجوته اوخشار و چۆره گین اؤستونه سپیلن عطیرلی توخوم و اونون بیتگی سی.
قاراجا.. qaracaalp [تاریخی اؤزل آد] سلجوقلار دؤنمی آتابگلریندن و دولوقاتیر اوغللاری بگلیگی نین قوروجوسو اولان بگ ^۷ .	قاراجوره.. qaraçöhre [آد، بیتگی] انسیز و نشتر شکلینده یاپراقلی-بیر بیتگی.
قاراجا اوت.. qaracaot [آد، بیتگی] چۆپله مەنین بیر نوعو.	قاراجییر.. qaraçöyrükotu [آد، بیتگی] کۆنجوته اوخشار و بیر قدر عطیرلی توخوم لاری اولان گۆنئی بیتگی سی، ایت اوتو.
قاراجاوغلان.. qaracaoğlan [تاریخی اؤزل آد] ۱۸جی قرن عثمانلیلاردؤنمی خالق اوزانی ^۷ .	قاراجالا.. qaraçala [آد] قارا نفت له دولو چوخور ویا قویو.
قاراجابگ.. qaracabəy [تاریخی اؤزل آد] ۱-عثمانلیلارین ایلک دؤنمینده بیر بگ و کومتان آدی ۲-ماجار کومانلاری بگلریندن ^۷ .	قاراجالی.. qaraçalı [آد، بیتگی] باقلاگیلردن قوراق یئرلرده یبتیشن، چیچک لری آلتون ساری سی رنگده، تیکانلی، چالی تیکانی (فا: آلوچه جنگلی). paliurus, prunus spinosa
قاراجاداری.. qaracadarı [آد، بیتگی] بوغداگیلردن یم اوچون اکیلن بیر بیتگی.	قاراجالی.. qaraçalılıq [آد] قارا چالی سی چوخ اولان یئر.
قاراجاسومویو.. qaracasümüyü [آد] باخ: قول سومویو، قاراجا.	قاراجام.. qaraçam [آد، بیتگی] بیر نوع چام آغاجی (فا: کاج سیاه، صنوبر).
قاراجاغربلو.. qaraca ərəblu [اؤزل آد] ۱۶جی یۆزیلده، دیاربکر حلب بؤلگه سینده، بوزاولوس تۆرک لریندن بیر بوئی آدی ^{۸۵} .	قاراجادور.. KaraÇavdur [اؤزل آد] تۆرکمن-چاودور بوئی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قاراجاقوروجا.. qaracaquruca [آد] ضعیف اولراق.	قاراجاوش.. qaraçavuş [آد، بیتگی] بیر نوع اؤزوم.
قاراجالار.. qaracalar [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلاریندان ^{۱۰۸، ۳} .	قاراجای.. qaraçay [اؤزل آد] ۱۳جو عصرده تورک قومو اولراق آدی گئچیدیر ^{۱۲} .
قاراجالی.. qaracalı [صفت] ایچینده قاراجاسی چوخ اولان "بوغدا".	قاراجایلار.. Kara çaylar [اؤزل آد] قافقازیدا قباردین بالکار جمهوریتی ایچینده بوئی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قاراجانویان.. qaraca noyan [تاریخی اؤزل آد] چاغاتای خان ^۷ ین آتابگی.	قاراجاییر.. qaraçayır [آد، بیتگی] بوغداگیلردن چیمن و چاییر کیمی پارک بیتگی سی (فا: تلخک). lolium
قاراجاووش.. qaracavuş [آد، بیتگی] بیر نوع اؤزوم.	قاراجریان.. qara çəryan [اؤزل آد] زنجان دا چای و کند آدی.
قاراجاهل.. qara cahil [آد] چوخ جاهل.	قاراجورلو.. qaraçorlu [اؤزل آد] آذربایجان قاراداغ ائلی طایفالاریندان (اوبالاری: گروس، کۆچوکلو، یینه لی، قیریلی، آتمیانلی، کچلانلی، شملو، زرگر، قاراجورلو، عمله، شیبیلو، مین-باشلی) ^{۱۰۸، ۳} .
قاراجو.. qaracu [اؤزل آد] سیویل، رسمی اولمایان ^۷ .	

بیر بۆلۈمۈ يئىلۇتاش (چىنجه يازىلىش) باشچىلىقىدا ئىلىيىلدىر شىمالغىر بۆلگەلەردە يىرلىشىنىلەر، و تارباقاتاى بۆلگەسىندە ايمىل شىهرىنى (چوقۇچاق شىهرى ياخىنىندا) تىكىدىلەر، خاتاي خانى يىلۇتاشا، قاراخانلى شىهينى تاختدان سالاراق اۆزۈ اۆنۈن يىرىنە اۆتۈردۈ، و بلاساغونۇ باشكىند سىچدى، و اۆزۈنە تۆركچە اولاراق گۆرخان عۆنانىنى سىچدى، بو سۆز معنجا جاھان شاھى دىمكىدىر، و سولالەسى بو عۆنانى ايشلىدىلەر، يىنى گۆرخان حكومتى قۇرار- قۇرماز، كاشغر/خوتن بۆلگەسىنى آلدى. (قايناق: اسلامىتدن اۆنجه تۆركلەرنى تارىخى). قاراخاقان.. qaraxaqan [تارىخى اۆزۈل آد] ۱- گۆي تۆرك دۆولتى نىن سۇن خاقانى، كۆرشادىن عىمىسى. قاراخان.. qaraxan [تارىخى اۆزۈل آد] ۱- تۆرك ميتۇلۇزىسىندە " تانىلار تانىرىسى " (يۇنانىن، زىئۇس تانىرىسى كىمى) ۲- اۆغوزنامە دە، مۇغول خانىن دۇرد اۆغولۇندان يىرى و اۆغوزخاقاننى باباسى ۳- اويراتلار خانلارىندان ۴- خان سۇيۇندان اولمايىب، قارا بۇدۇندان (خالقدان) يىرى اولاراق دۆولت قۇران كىشى لىرن تاختىدىغى عۆنانلاردان. ۵- كىلجىر دە چاي آدى ۲۴۰. قاراخانلىق.. qaraxanbeyli [اۆزۈل آد] فضولى و نىخجوان دا كند آدى ۲۴۰. قاراخانلىق.. qaraxanli [اۆزۈل آد] قاراداغ ئىلىنە باغلى اوبآ آدى ۱۰۸۰۳. قاراخانلىلار.. qaraxanlilar [اۆزۈل آد] قاراخانلى خاقانلىغى؛ قۇرۇجوسو يىلگە كۆل قديرخان؛ حاكىمىت دۇنىمى: م ۸۴۰-۱۰۴۲؛ حاكىمىت يىرلىرى: تالاس، كاشغر، آزال، ماورالنىهر، گۆنى دە پنجا و قۇزنى- دە بالخاش گۆل؛ اىچ چكىشمەلر اۆزلىكلە بۇرى تگىن و على تگىن خانلارنىن تۇپراق آيىرماسى، يىخىلىشىنا سبب اولدۇ، تارىخى- حركتلىردن دولايى قاراخانلى دۆولتى اىلك مسلمان تۆرك دۆولتى- سايلىر (باخ: بۇلغارلار)، بو دۆولتىن خاقانى ساتۇق بۇغراخان- ۹۲۶م جى اىلدە حكومتە باشلايلاق م ۹۵۹د مسلمان اولدۇ و اوندان سۇنرا تۆركلر كۆتلەوى حالدا اسلاما اۆز گتيردىلەر، قاراخانلىلار ۹۹۹م سامانىلىرى داغداراق بوتون ماورالنىهرە حاكىم اولدۇلار، قاراخانلىلار يوسىف قادىرخان دان سۇنرا ايكى يە بۇلۇندۇلر. ۱- دۇغو- قاراخانلىلار: قۇرۇجوسو: سۇلمان بگ يۇسفى؛ حاكىمىت دۇنىمى: ۱۰۴۲-۱۲۱۱؛ حاكىمىت يىرلىرى: تالاس و كاشغر بۆلگەسى، مركزى كاشغراولۇب و م ۱۱۳۷دە قاراخاتاي لارا تابع اولدۇلار و ۱۲۱۱ دە مۇغوللار طرفىندن حكومت لىرىنە سۇن وئرىلدى. ۲- باتى- قاراخانلىلار: قۇرۇجوسو محمد بگ نصر؛ حاكىمىت دۇنىمى: م ۱۰۴۲- ۱۲۱۲؛ حاكىمىت يىرلىرى: ماورالنىهر و فرغانە بۆلگەسى؛ مركزلىرى	قاراچۇق.. qaraçuq [آ، ت] اۆغوزلارنى شىهرلرىند. قاراچۇق چوبان.. qaraçuq çoban [تارىخى اۆزۈل آد] ددە قۇرۇد داستانلارىندا بىر بگ آدى ۷. قاراچى.. qaraçi [صفت قره چى: ۱- كۆچرى، ياشامىنى چادىردا گىچىرن (فا: چادرنشىن، كولى) tent-dweller ۲- گزەرك آلوتر ائدن. ۳- (مچ) ھاى كۆى چو. ۴- آشىق آھنگلرىند بىرى. ۵- ممدوف قاراچىلارى ھىندوستان اصىللى كۆچەرى طايفا كىمى تانىسىر، اونلار اۆزلىرىنە پۇمادىيەرك، تۆركلر اىچىندە قىرىشمال و سىغان آدىلادا تانىنىرلار ۲۴۲-۱۳۰ (بو حالدا كراچى شىهرى اىلە اىلگىلى اولايلىر! البته كلمە قديم تۆركچە دە ايشلە نىن كلمە سايلىر) ۶- خاچماز دا كند آدى {ت: قاپى لارى دولاشان دىلنجى / باخ: قارماق، قارقىن / قاراچىن}. قاراچىراق.. qaraçıraq [آد] قارا نفت لە يانان چىراق. قاراچىستار.. Karaçistar [اۆزۈل آد] آلتايت- بىلتىر بوى لارىندا ندىر ۱۵۸-۸۱. قاراچىلىق.. qaraçılıq [آد] ۱- ياشامى چادىردا گىچىرمە، قاراچى معىشى (فا: چادرنشىنى). nomadism ۲- قاراچى اولما وضعىتى. قاراچىن.. qaraçın [اۆزۈل آد] طايفا آدى، باخ: قارقىن. قاراخاسار.. qarahasar [اۆزۈل آد] عثمانلى يىرلىگىندە يىر آلان بىر تۆرك بۇيو ۲۰۹. قاراحسنلو.. qara həsenlu [اۆزۈل آد] م ۱۶ جى عصر دە آنادولو حلب ذوالقدر تۆركلرىنە باغلى بىر بوى آدى ۸۵. باخ: سلجوقلار ۲۰۹. قاراخ.. qarax [اۆزۈل آد] دوه چى دە كند آدى ۲۴۰. قاراخاتاي.. qaraxatay [تارىخى اۆزۈل آد] ۱- قاراخاتاي لار دۆولتى نىن قۇرۇجوسو و اىلك خانى، باخ: خاتاي ۲- چىنلى يە بنزەن؛ ۳- خاتايلا چۇخ منبعلەردە مۇغول عىنصرلو دىيىلمە يىنە رىغا بىرسىرا قايناقلاردا تۆرك اولدۇقلارى و يا تۆرك مۇغول قارىشىمى بىر قۇوم اولدۇغو سۇيىلەنر، چىنجه كىتان، عربجه خىتاي (ختاي) و مۇغولجا كىتاتلار، چىنلى يازىلاردا م ۴۰۵-۴۰۶ جى اىللار دە "لناھو" چايى غرىندە و شارارمورتن چايىندا و ژىھول اياتىندە ياشايدىلار، خاتايلا (كىتاتلار) م. ۹۳۶- دان ۱۱۲۲ يە (۳۲۴-۵۱۶) قدر پكن دە حكومت ائتدىلر و ژىھول، چاخىر، ھوپى، شانسى بۆلگەلرى آلرىندە- ايدى، ۱۱۲۲- دە (۵۱۶- ھ) جورچات تۇنقوز سۇيوللارى بو بۆلگەلرى يعنى قۇزنى چىنى تىصرف ائتدىلر، خىتايلا بىر بۇيوك بۆلۈمۈ جورچاتلارنى حاكىمىتى آلتىندا مانچورىا و ژىھول بۆلگەلرىندە قالدىلار، و بىر عدەسىدە غرىبە طرف گىتدىلر، و تارىم بۆلگەسىندە يىرلىشمە يە باشلايدىلار، اۇنلارنى بىر بۆلۈمۈ كاشغرى گىردىلر ولى ارسلان احمد قاراخانلى خانى اۇنلارى ائشىگە چىخاردى، خىتايلا بىر

قارادابان.. qaradaban [صفت] ۱- اوغورسوز، آغیر آياق، آياغی دۆشمه یین، آياغی دۆشمز. ۲- ایپک بۇجکلرینده اولومه یول آچان کپه نک خسته لیگی. باخ: قارا تابان.

قاراداش.. qaradaş [آد، یشرب] بیر نوع یانارداغ داشی، بیر نوع وولکانیک داش، بازالت (فا: بازالت). basalt

قاراداغ.. qaradağ [اؤزل آد] بو بؤلگه گونئی آذربایجانین شمال بؤلومونده قرار تاپیب و ایندی کی شرقی آذربایجان و اردبیل اُستان لارینین بیر قسمتی ساییلیر، بو بؤلگه تخمیناً ۲۱۲۰۰۰ km² گئنیش- لیگینده دیر، اهر و کلئیر شهرستانلارینین محدوده سینده یئر آلیر، بو بؤلگه تاریخ بو یو قاراداغ آدیلا تانییب و محتملاً آذربایجان جمهوریتینده قاراباغ بؤلگه سینین آدینا تای و اونون مقابلینده اولان بؤلگه یه دئییلیب، دئییشلر گۆره بو آد داغلارین رنگی و بازالت داشلارینین رنگ ایله ایلگی لیدیر، البتده قارا سۆزونون بؤیوکلوک مفهومو ان مهم دلیل ساییلایلر؛ پهلوی حکومتی زامانی ملتیرین تاریخ، ینی سیلمه آماج ایله بؤلگه نین آدی ارسباران آدینا چئوریلدی، سونرالار تسلی اولاراق بعضیلری آرازبار کلمه سینده ایشلتیلر (گویا کاتب چلبی آراز چایی نین تانیتمیندا، بو چابین یاخینیندا ارسبار آدیندا بیر منطقه دن آد آپاریر!)^{۱۰۰}.

قاراداغ.. qaradağ [اؤزل آد] یئر آدی اولاراق ایشله نیر (۳۰ یئر)، باخ: یئر آدلاری.

قاراداغ.. qaradağ [تاریخی اؤزل آد] ایران تورکمنلری وقیرقیز اویماعی بگ لریندن^۱.

قاراداغ ائلی نین طایفالاری.. qaradağ elinin tayfaları [اؤزل آد] بو بیرلیک آذربایجانین قاراداغ بؤلگه سینده اولان طایفالارا اشاره اندیر و چوخو گنچمیشده شاهسون لرین بیر پارچاسی ساییلردی: ۱- چلبیانلی (بو ی لاریندان: یوسوفانلی، موغانلی، کوسالار، تمیرلو/ دمیرلی، بسده کانلی، قولوبگلی، قاراداغلی) ۲- حاج علیلو، ۳- حسینکلی، ۴- قاراچورلو، ۵- گروس داش، ۶- محمدخانلی (بو ی لاریندان: کئیوان، مینجوان)،^{۱۰۸، ۳}

قاراداغلی.. Karadağlı [اؤزل آد] آذربایجان تورک لری بو ی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}.

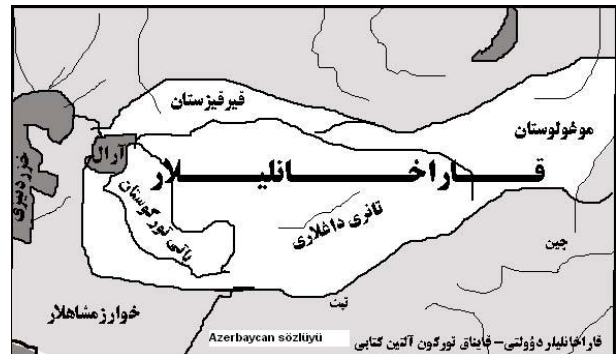
قاراداغلی.. qaradağlı [آد] بیر نوع توپلو تاپانچا^۲.

قاراداغلی.. qaradağlı [اؤزل آد] شاهسون ائلی بو ی لاریندان، قاراداغ- تورک ائلینده چلبیانلی طایفاسینا باغلی بیر بو ی (اوبالاریندان: قوش- قایالی، دمکانلی)^{۱۰۸، ۳}.

قاراداغلی.. qaradağlı [صفت] قاراداغ بؤلگه سینین اهالی سی.

بالاساغون اولوب اونلار قاراخاتایلیلارلا ساواشلاردا ضعیفله نیب و بیر مدت سلطان سنجره تابع اولوب و م ۱۲۱۲ ده خوارزمشاهلار طرفیندن آرادان قالدیریلدیلر؛ قاراخانلی تعبیری قوتلی معنا سیندادر و بوتون قارا و بوزقیرلارین خانی و صاحبی دنمکدیر، بوسؤلله ایلیگ خانلیلار آدیلادا معروف دولار، بو آد سو ی آدلاریلا باغلی بیر آد دیر، فارس قایناقلاردا بوسلسله دن "آل افراسیاب، آل خاقان، آل- خاقانیه" شکیلنده ده آد آپارییلر، قارلوق و چینگیل آرقو، یاغما، توخسی، قیچاق بو ی لاری بو حکومتین تشکیلینده اشتراک لاری وارایدی، بو حکومت ایلری باخیشلاریلا سلجوقلارلا یول گؤستریجی اولدولار، اونلار اسلامیتی بوزقیرلی بو ی لارلا یایدیلر، نئجه کی ۱۲ جی عصرده تورکلر ایچینده شامانلیق دئوری باغلانندی و تورک اسلام مدنیتی باشلادی، بویوک تورک فیلسولاری عرصه ییه گلدی، بو دؤوره عرب القباسی تورکلر ایچینده یایلماما باشلادی^{۲۰۹}.

قاراخانلیلاردان بیر گؤرونو:

قاراخبر.. qara xəbər [آد] اولوم ویا فلاکت خبری، کؤتو و سیخیتی وئرن خبر، پیس خبر.

قاراخبرچی.. qara xəbərci [آد] اولوم وکؤتو و سیخیتی لی خبری وئرن.

قاراخوجا.. KaraHoca [اؤزل آد] تورکمن- یاموئت بایرامشاهلی بو ی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}.

قاراخوجا.. qaraxoca [اؤزل آد] تورکستاندا بیر بؤلگه آدی^{۱۲}.

قاراختیای.. KaraKitay [اؤزل آد] قیرقیز- قاراتال- خیتیای بو ی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}.

قارادۆشلو.. qaradöşlü [صفت] دؤشو قارا رنگلی، قارا دؤشلو توپوق.

قارادؤو.. qaradöv [اؤزل آد] هشتری ده کند آدی ۱- قارادؤی: آغیر ضربه یئندیرن، چوخ گؤجلو. ۲- قارادؤو.

قارادئیلی.. qara deyli [اؤزل آد] قره دئیلی: قزوین ده داغ آدی {باخ: قارادؤو}.

قاراداغلی..qaradağlı [يازار] حسنعلی خان قاراداغلی (۱۳۴۸-۱۲۶۳هـ ق) شوشادا ياشارمیش و قاراباغ شاعرلری نین تذکره سینی یازمیشدیر وگوزل غزل و شعرلری واردیر^{۱۱۷}. قارادالاق ائتمک..qaradalaq etmək [تائیرلی انیلم] آياقدان سالماق، یورماق، قورخودوب باغیرینی یارماق. قارادام..qaradam [آد] ۱-هیسلی دام. ۲-توستاق (فا: دخمه). قاراداماقلی..qaradamaqlı [آد] عنادچی، ترسینه حرکت ائدن. قاراداوار..qaradavar [آد] هریاشداکی گنچی سوروسو. قارادانا..qaradana [آد، یتگی] قره‌دنه، یتیم اوچون مال حیوانا وئریلن بیر نوع یتگی داناسی، آیریجا اونا "گینه" ده دئیرلر. قارادریلی..qaradərili [صفت] دری‌سی قارا اولان اینسانلارا وئریلن آد (فا: سیاه پوست). negrito قارادلیک..qaradəlik [صفت] قاراچوخور: اوزایدا گؤی‌آدلاری اورتالاریندا چکیم گوجلری سونسوز اولراق اولوشان چوخور یئرلره دئییلیر، قارادلیکلر "ین چکیم گوجلری اوقدر چوخدورکی حتی ایشیق ذره لرینیده اؤزونه چکیر و بو اوزدن بو دلیک لردن ایشیق ائشیکه چیخاییلمیر و قارا گؤرسه نیرلر، بئیله سانلییر قارادلیکلرده ایشیق‌لار و ائترژی‌لر توپلانیر و ماده یه دئییشیلیر (فا: سیاهچاله). blackhole قارادوزن..qaradüzən [آد] تورک خالق موزیکینده باغلاما ایله چالینان بیر چالقی هاواسی. قارادوغان..qaradoğan [تاریخی اؤزل آد] ساسانیلر دؤولتی، اوردوباشی لاریندان^۷. قارادول..qaradul [آد، دیرگی] ایری، اسمر، زهیرلی بیر هؤروموجک latrodectus mactans قارادوواق..qaraduvaq [صفت] بیر نوع قارقیش ایفاده‌سی "قارا دوواق اولاسان: یاسین قارا گلکسین". قارادیرناق(لی)..qaradırnaq(lı) [صفت] دیرناق لارینین رنگی قارا اولان "آت". قارادینمز..qaradınmēz [صفت] دایما سوسان، لال دینمز، دانیشماز " ~آدام". قارادینمزلیک..qaradınmēzlik [صفت] قارا دینمز آدامین حالی. قارار..qarar [باخ] قرار. قارارتماق..qarartmaq [تائیرلی انیلم] رنگینی قارایا چئویرمک، قارالتماق. قارارتی..qarartı [باخ] قارالتی. قارارتیلماق..qarartılmaq [بلسیز انیلم] قارانیلق وضعیتیه گتیریلیمک.	قارارسیز..qararsız [صفت] قاراری اولمایان، راحتسیز(فا): بیقرار. fidgety قارارماق..qararmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-قارالماق، رنگی قارایا دؤنمک. ۲-سؤنمک، سؤنمه‌یه اؤز توتماق (اؤد). ۳-جانسیخیلماق، کدرلنمک (روح، جان). (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: قارماق). قاراریش..qararış [آد] قارارماق ایشی ویا بیچیمی. قارازورنا..qarazurna [آد] زیل سسلی زورنا نوعو. قاراز..qaraj [آد، فرانسیزجا] ماشین لارین دوراق و پارک یثری، پارکینگ. قاراسودا..qarasevda [آد] اوْمودسوز عشق، مثلانکولی (فا: مالیخولیا). melancholia قاراسودالی..qarasevdalı [صفت] قارا سئودایا توتولموش، مثلانکولیک. قاراساچلی..qarasaçlı [آد] ساچلاری قارا اولان. قاراساری..qarasarı [آد] ساری یا چالان قارا رنگ. قاراساریلو..qara sarılı [اؤزل آد] صفوی دؤنمی اوستاجلو طایفاسینین اوبالاریندان ساییلیردی، بو طایفا آذربایجانا کؤچ ائندهرک صفوی لره قاتیلدیلار، بو طایفانین آدی قاراحصارلودا اولاییلیر^{۸۵}. قاراساغو..qarasağı [اؤزل آد] آغیت، مرثیه^۷. قاراساقال..Karasakal [اؤزل آد] قازاق-کیچیوز-آلیموغلو بوی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}. قاراساققال..qarasaqqal [صفت] ساققالی قارا اولان. قاراساققیز..qarasaqqız [آد] صنایع، تکنیکا و خالق طبابتینده ایشله دیلن و ساققیزا بنزر قارا رنگلی آغاج شیره سی، بیر نوع قطران و کیتره (فا: نوعی کتیرا). قاراسال..qarasal [صفت] قارا ایله ایلگیلی. قاراسایاق..qarasayaq [صفت] قارا تهر. قاراسو..qarasu [آد، طب] ۱-بیر جور گؤز خسته لیگی، کورلوقا سبب اولاییلن بیر گؤز خسته لیگی. ۲-آغیر آخان سو، سرت سو. قاراسوران..qarasoran [آد] هر شئی بیلمک ایسته ین سورقو سؤالچی. قاراسوغان..qarasoğan [آد، یتگی] بیر نوع یتگی alliumnigra. lil قاراسول..qarasol [آد، دیرگی] چکی بالیق لاریندا دنیز و شیرین سولاردا یاشایان بیر نوع بالیق (فا: نوعی ماهی). virmba virmba

قاراسونقور.. qarasanqur [آد، دیرگی] ۱-باخ: قارتال، قارا سونقور. اولان كول بیتگی و اونون گيله ميوهسی "قاراه، قیرمیزی" (فا: ۲- (تاریخی اؤزل آد) بایبارس خان دؤنمی، حلب والیسی و اوردوباشی لاریندان.^۷ قاراسوو.. qarason [صفت] قارایا چالان، قارا تهر. قاراسویلو.. qarasonlu [باخ] قارا دریلی (فا: نژادسیاه). the black rac قاراسویوق.. qarasonuq [آد] چوخ برک سویوق (فا: زمهریر). قاراسیغیر.. qarasiğir [آد، دیرگی] بیر سیغیر نوعو. قاراسینا.. qarasona [ظرف] هرنجور گلدی، هاراسی اولسا، گورمه دیگی حالدا، بیلمه دیگی حالدا "گنجه نین قارانلیغیندا قاراسینا گولله آتماق، قاراسینا دانیشماق ویا وورماق". قاراسینجا.. qarasonca [ظرف] آردینجا، دالینجا بیرینی قاراسینجا دانیشماق. قاراسینک.. qarasonək [آد، دیرگی] ایکی قانادلی تاقیمی، اکلم باجاقلی، کؤتو یئرلرده یاشایان، اممج و آیاقلارلا میکروب داشییان قاراسینگیر.. KaraSingir [اؤزل] [آد] اؤزبک-قاراقالپاق بوی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}. قاراش.. qarash [اؤزل آد] آلتای تانریسی ارلیک خان، ین اوغلو^{۲۱۱}. قاراشار.. qarashar [اؤزل آد] اوغورلارین (۸جی قرن) قوردوقلاری- بیر شهر^{۵۴}. قاراشام.. qarasham [آد، بیتگی] یترین قوزئی اولکه لرینده یاییلمیش ایینه - یاپراق لی منشه آخاجی، قاراجام (فا: کاج فرنگی) <i>larix/ pinusnigra</i> قاراشامان.. qarashaman [تاریخی اؤزل آد] شامانیست گله نکده، کؤتور حلالا اوغراشان^۷ قاراشنگی.. qarashengi [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی، قایناتماسی، دمروو، گون یانیغی، کنچلشمه گهو عادت اولان خانیملارا خئیرلیدیر^{۱۳۶}. قاراشور.. KaraŞor [اؤزل آد] آلتای تورک لری شور بوی لارینداندیر^{۱۵۸}. ^{۸۱}. تورکمن- گؤکلن- ستریک بوی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}. قاراشین.. qarashin [صفت] اسمر، قارازنگه چالان بیر رنگ (فا: سبزه). قارایسالو.. qara isalu [اؤزل آد] ۱۶جی یوزیلده، آنادولو چوخور اووا بؤلگه سینده، تورکلردن بیر بوی آدی^{۸۵}. قاراغ.. qarağ [تاریخی اؤزل آد] خوارزمی جلال الدین ین کومتانی^۷. قاراغ.. qarağ [صفت] قره آغ: ۱- قارا+ آغ- ۲- گؤزبگی ۳- باخیش، نظر^۷. قاراغات.. qarağat [آد، بیتگی] قاراقات: ۱- مختلف نوعلاری اولان خیردا اوزوم کیمی سالخیملی، تورش مزه، قارا قیرمیزی میوهسی	قاراسونقور.. qarasanqur [آد، دیرگی] ۱-باخ: قارتال، قارا سونقور. اولان كول بیتگی و اونون گيله ميوهسی "قاراه، قیرمیزی" (فا: ۲- (تاریخی اؤزل آد) بایبارس خان دؤنمی، حلب والیسی و اوردوباشی لاریندان.^۷ قاراسوو.. qarason [صفت] قارایا چالان، قارا تهر. قاراسویلو.. qarasonlu [باخ] قارا دریلی (فا: نژادسیاه). the black rac قاراسویوق.. qarasonuq [آد] چوخ برک سویوق (فا: زمهریر). قاراسیغیر.. qarasiğir [آد، دیرگی] بیر سیغیر نوعو. قاراسینا.. qarasona [ظرف] هرنجور گلدی، هاراسی اولسا، گورمه دیگی حالدا، بیلمه دیگی حالدا "گنجه نین قارانلیغیندا قاراسینا گولله آتماق، قاراسینا دانیشماق ویا وورماق". قاراسینجا.. qarasonca [ظرف] آردینجا، دالینجا بیرینی قاراسینجا دانیشماق. قاراسینک.. qarasonək [آد، دیرگی] ایکی قانادلی تاقیمی، اکلم باجاقلی، کؤتو یئرلرده یاشایان، اممج و آیاقلارلا میکروب داشییان قاراسینگیر.. KaraSingir [اؤزل] [آد] اؤزبک-قاراقالپاق بوی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}. قاراش.. qarash [اؤزل آد] آلتای تانریسی ارلیک خان، ین اوغلو^{۲۱۱}. قاراشار.. qarashar [اؤزل آد] اوغورلارین (۸جی قرن) قوردوقلاری- بیر شهر^{۵۴}. قاراشام.. qarasham [آد، بیتگی] یترین قوزئی اولکه لرینده یاییلمیش ایینه - یاپراق لی منشه آخاجی، قاراجام (فا: کاج فرنگی) <i>larix/ pinusnigra</i> قاراشامان.. qarashaman [تاریخی اؤزل آد] شامانیست گله نکده، کؤتور حلالا اوغراشان^۷ قاراشنگی.. qarashengi [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی، قایناتماسی، دمروو، گون یانیغی، کنچلشمه گهو عادت اولان خانیملارا خئیرلیدیر^{۱۳۶}. قاراشور.. KaraŞor [اؤزل آد] آلتای تورک لری شور بوی لارینداندیر^{۱۵۸}. ^{۸۱}. تورکمن- گؤکلن- ستریک بوی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}. قاراشین.. qarashin [صفت] اسمر، قارازنگه چالان بیر رنگ (فا: سبزه). قارایسالو.. qara isalu [اؤزل آد] ۱۶جی یوزیلده، آنادولو چوخور اووا بؤلگه سینده، تورکلردن بیر بوی آدی^{۸۵}. قاراغ.. qarağ [تاریخی اؤزل آد] خوارزمی جلال الدین ین کومتانی^۷. قاراغ.. qarağ [صفت] قره آغ: ۱- قارا+ آغ- ۲- گؤزبگی ۳- باخیش، نظر^۷. قاراغات.. qarağat [آد، بیتگی] قاراقات: ۱- مختلف نوعلاری اولان خیردا اوزوم کیمی سالخیملی، تورش مزه، قارا قیرمیزی میوهسی

قاراقورباغاسی.. qaraqurbağası [آد، دیرگی] چوخو قارالاردا یاشایان یالنیز دوغما زامانی سو آختاران، بؤجک سولوجان کیمی شیلرله بسله نن قورباغا، اوتلو باغا bufo قاراقورخو.. qaraqorxu [آد] قورخوتما، حدله مه (فا: تهديد). threat قاراقورخو گلمک.. qaraqorxu gəlmək [تائیر سیز ائيلم] قورخوتماق، حدله مک. قاراقورد.. qaraqurd [آد، دیرگی] قاییقلی بؤجک جنسیندن، بعضی یئرلرله دوزانقوردو آدلانان قارا بیر بؤجک، اورتا آسیادا یاشایان قار رنگلی زهرلی هورومجک. قاراقورسا.. KaraKursa [اؤزل] [آد] اؤزبک-قونرات-قانباقالی بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}. قاراقوروت.. qaraqurut [آد] قوروتولموش بیر نوع برک قوروت (فا: تمبر هندی، کشک خشک شده). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}. قاراقوروم.. qaraqurum [اؤزل] [آد] باخ: اؤتوکن. قاراقوزئی.. qaraquzey [آد] یوکسک بینا ویا هوندور بیر یئرین آرخاسیندا اولوب و چوخ زامان گوتش گورمه ین یئر و توپراق. قاراقوسموق.. qaraqusmuq [آد، طب] ایچینده قان اولان قوسموق. قاراقوش.. qaraquş [آد] ۱- (دیرگی) قارتال دان بیر آز کیچیک بیر قوش (فا: نوعی پرنده). ۲- دیرناغین اطرافینداکی اتدن بعضاً آرالانیب چیخان اینجه قاییق، آتلارین آیاقلاریندا شیش گتیرن بیر خسته لیک. ۳- (تاریخی اؤزل) میزان اولدوزی؛ صلاح الدین ایوبی- نین اوردوباشی لاریندان ^۷. قاراقوش.. qaraquş [اؤزل] [آد] آلتای تانری سی، اؤلگن ین اوغوللاریندان ^{۲۱}. قاراقول.. qaraqol [آد] گۆنلیگی ساخلماق اۆچون سلاحلی قوه لرین یئر، گۆزه تیم آلانی (فا: پاسگاه) ۲- (تاریخی اؤزل) آد قیریزلارین، توقای و گیریک اویماقلاری اولوبالاریندان ^۷. {باخ: قاراوول}. قاراقول.. qaraqol [آد] ائو قوللوقچوسو. قاراقول قویونو.. qaraqul qoyunu [آد] اورتا آسیادا بیر جور قویون جنسی.	قاراقاپاق.. qaraqapaq [آد] ساماوارین قایناماسینی آزالتماق اۆچون اونون اولدوغونون باشینا قویولان و کۆزرمه سینه مانع اولان قاپاق. arctostaphylos. erica قاراقارقا.. qaraqarqa [آد، دیرگی] پارلاق قارا تۆکلری اولان بیر نوع ایری قارقا، نشتر جاینقلی، ایری دیمدیکلی، لئش دیدن و برک شیغیان بیر قوش، قوزغون (فا: زاغ). raven ۲- (مع) یاشی چوخ اولدوغونا باخمایارق باشی آغارمایان آدام حاققیندا "قارا قارقا قاریماز". قاراقاریشقا کیمی.. qaraqarışqa kimi [صفت] سایى سیز حسابسیز. قاراقاس.. Karakas [اؤزل] [آد] قازاق-اورتایوز-گیرئی-اوواق بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}. قاراقاش.. qaraqaş [صفت] قاشلاری قارا و گۆزل اولان. قاراقاش قویون.. qaraqaş qoyun [آد، دیرگی] بیر نوع قویون. قاراقالباق.. Karakalpak [اؤزل] [آد] اؤزبک-قونرات-اویینی بوی لارینداندیر، قونرات قوشتامغالی بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}. قاراقانچیر.. qaraqançır [آد] ازیلمه سببیه بدنین هر هانسی بیر یئرینده قانین دری آلتیندا قارالیب بر کیمه سی "اوشاغین بارماغی قاپی آراسیندا قالیب قاراقانچیر اولوبدور" قاراقانلو.. qaraqanlı [اؤزل] [آد] میانا(ه، سممان) دا کند آدی {قاراخلالی طایفاسی}. قاراقاواق.. qaraqavaq [آد، بیتگی] اسمر و آغ رنگده بیر قاواق نوعو، ۳۵ m یوکسه لن، قاییغی توتقون (فا: تبریزی). populus nigra قاراقچی.. Karakçı [اؤزل] [آد] قیریز-تاقای-سولتو-تولکان بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}. قاراقفس.. qaraqəfəs [آد، بیتگی] سیغیردیلی گیللردن آغ و قیرمیزی چیچکلی، یاپراقلاری پیچاق کیمی توخداچ اوچون ایشله نن بیر بیتگی، انششک قولاغی (فا: نوعی گیاه). symphytum قاراقلم.. qaraqələm [آد] بیر نوع کؤمور قلم. قاراقوتلری.. qara qovvətləri [آد] بیر اؤلکه نی قارادان ساوونان قوتلر. قاراقوتو.. qaraqutu [آد] اوچاقلاردا بوتون سسلری ضبط ائدن بیر آراج. قاراقوجا.. qaraqoca [آد] ساچی آغارماش یاشلی کیمسه. قاراقوجا.. qaraqoca [تاریخی اؤزل] [آد] ۱- دده قورقودون باباسی ۲- تورکمنلرین، یوموت و بایرامشاهلی اویماغی نین اولوبالاریندان ^۷. قاراقوجاق.. qaraqucaq [آد] کؤکو اورتا آسیا قدر اوزانان چوخ اسکی بیر تورک گوره شی (گۆلشی).

Λ1-15Λ
•

قاراگۆن دوستو.. qaragün dostu [آد] [اۆزۈتۈلۈپ گۆنلردە كۆمگە گلن دوست.	قاراگۆن دوستو.. qaragün dostu [آد] [اۆزۈتۈلۈپ گۆنلردە كۆمگە گلن دوست.
قاراگۆن.. qaragəven [آد] [كيترەسى خالق طبابتىندە ايشلەنن بىتگى آدى ۱۳۶.	قاراگۆن.. qaragəven [آد] [كيترەسى خالق طبابتىندە ايشلەنن بىتگى آدى ۱۳۶.
قاراگۆن.. qaragün [صفت] [اۆزۈتۈلۈپ، سىخىتىلى زامان.	قاراگۆن.. qaragün [صفت] [اۆزۈتۈلۈپ، سىخىتىلى زامان.
قاراگۆنئى.. qaragüney [اۆزۈل آد] [حاج عىلىلو طافاسىنا باغلى اۇبا آدى ۱۰۸.	قاراگۆنئى.. qaragüney [اۆزۈل آد] [حاج عىلىلو طافاسىنا باغلى اۇبا آدى ۱۰۸.
قاراگۆنلۈ.. qaragünlü [صفت] [بختى قارا (فا: شوربخت).	قاراگۆنلۈ.. qaragünlü [صفت] [بختى قارا (فا: شوربخت).
قاراگۆنلۈك.. qaragünlük [آد] [بختى قارالىق، اۇغورسوزلوق (فا: شوربختى).	قاراگۆنلۈك.. qaragünlük [آد] [بختى قارالىق، اۇغورسوزلوق (فا: شوربختى).
قاراگۆننە.. qaragünə [تارىخى اۆزۈل آد] [دە قورقۇد داستانلارنىدا آدى گئچن بىر بگ (قازان بگىن قارداشى).	قاراگۆننە.. qaragünə [تارىخى اۆزۈل آد] [دە قورقۇد داستانلارنىدا آدى گئچن بىر بگ (قازان بگىن قارداشى).
قاراگىرئى.. KaraGirey [اۆزۈل آد] [قازاق-اورتايۇز-گىرئى بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.	قاراگىرئى.. KaraGirey [اۆزۈل آد] [قازاق-اورتايۇز-گىرئى بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.
قاراگىرئى.. qaragiray [اۆزۈل آد] [قازاقلارىن، اورتايۇز بۇلۇگو، گىرئى اۇيماغى اۇلۇبابالارىندىن {باخ: كرى، گراى، كارايت}.	قاراگىرئى.. qaragiray [اۆزۈل آد] [قازاقلارىن، اورتايۇز بۇلۇگو، گىرئى اۇيماغى اۇلۇبابالارىندىن {باخ: كرى، گراى، كارايت}.
قاراگىلە.. qaragile [آد، يىتگى] [سالىخىملى قارا ويا قىرمىزى تۇرش ميوەسى اۇلان كۆل بىتگى و اۇتون ميوەسى، سىرا ايلە دۆزۈلمۈش يۇمۇرتا شىكىللى ياشىل ياپراقلى و تىك تىك چىھرايى چىچكىلى يىتگى دىر (ميوەسى قانى تىمىزلر ۱۳۶) (فا: مورد، آس). ۲-قاراگىلە (آد، يىتگى) (دەنەسى وگىلەسى قارا اۇلان بالاجا هر ميوە "قاراگىلە اۆزۈم". ۳-اۆزۈمۈن قارا و بۇيۇك دانالارى و بو نۇع اوزومون آدى (فا: سياه دانە انگور). vaccinium myrthillus, (bot) nigella seeds ۴- (مىچ) قاراگۆز، گۆزۈل معناسىندا بىر سۆز. ۴-آذربايجان خالق ھاوالارىندىن.	قاراگىلە.. qaragile [آد، يىتگى] [سالىخىملى قارا ويا قىرمىزى تۇرش ميوەسى اۇلان كۆل بىتگى و اۇتون ميوەسى، سىرا ايلە دۆزۈلمۈش يۇمۇرتا شىكىللى ياشىل ياپراقلى و تىك تىك چىھرايى چىچكىلى يىتگى دىر (ميوەسى قانى تىمىزلر ۱۳۶) (فا: مورد، آس). ۲-قاراگىلە (آد، يىتگى) (دەنەسى وگىلەسى قارا اۇلان بالاجا هر ميوە "قاراگىلە اۆزۈم". ۳-اۆزۈمۈن قارا و بۇيۇك دانالارى و بو نۇع اوزومون آدى (فا: سياه دانە انگور). vaccinium myrthillus, (bot) nigella seeds ۴- (مىچ) قاراگۆز، گۆزۈل معناسىندا بىر سۆز. ۴-آذربايجان خالق ھاوالارىندىن.
قارال.. qaral [اۆزۈل آد] [وعدە، مۇت ۷.	قارال.. qaral [اۆزۈل آد] [وعدە، مۇت ۷.
قارالئىلەك.. qaraleylek [آد، دىرگى] [دىمىدىگى آشاغى دۇغرو ايرى، اوزون باجاقلى، بدننى آغ، باشى و بۇغازى قارا ايرى بىر قوش، چلتىك قارقاسى (فا: نۇعى پرنده). ciconia nigra.	قارالئىلەك.. qaraleylek [آد، دىرگى] [دىمىدىگى آشاغى دۇغرو ايرى، اوزون باجاقلى، بدننى آغ، باشى و بۇغازى قارا ايرى بىر قوش، چلتىك قارقاسى (فا: نۇعى پرنده). ciconia nigra.
قارالاتماق.. qaralatmaq [بىلسىز ائىلم] [قارالاماق ايشىنى گۆردۆرمەك.	قارالاتماق.. qaralatmaq [بىلسىز ائىلم] [قارالاماق ايشىنى گۆردۆرمەك.
قارالار.. qaralar [آد] ۱-قارادىرلىلر ۲-شۇرنىج و بۇنا بىز اۇيۇنلاردا قارا رنگلى فىقۇرلار. ۳-تۆركىش لر باغلى بىر بوى آدى ۲۱۹.	قارالار.. qaralar [آد] ۱-قارادىرلىلر ۲-شۇرنىج و بۇنا بىز اۇيۇنلاردا قارا رنگلى فىقۇرلار. ۳-تۆركىش لر باغلى بىر بوى آدى ۲۱۹.
قارالار.. qaralar [اۆزۈل آد] [شاھسون ائلى بۇيلارىندىن ۱۰۸-۳.	قارالار.. qaralar [اۆزۈل آد] [شاھسون ائلى بۇيلارىندىن ۱۰۸-۳.
قارالاشماق.. qaralaşmaq [تائىرسىز ائىلم] [قارايلا چالماق، قارا رنگە دۇنمەك، اۇزاقدان قارارنگ شكىلىندە گۆرنمەك "اۇزاق دان گمى قارالاشىردى".	قارالاشماق.. qaralaşmaq [تائىرسىز ائىلم] [قارايلا چالماق، قارا رنگە دۇنمەك، اۇزاقدان قارارنگ شكىلىندە گۆرنمەك "اۇزاق دان گمى قارالاشىردى".
قاراگۆن.. Karakese [اۆزۈل آد] [قازاق-كىچىيۇز-آلىموغلو-قاراساقال بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.	قاراگۆن.. Karakese [اۆزۈل آد] [قازاق-كىچىيۇز-آلىموغلو-قاراساقال بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.
قاراگۆن.. qarakağiz [آد] [اۇلوم خىرى ويا پىس خىر وئرن مەكتوب.	قاراگۆن.. qarakağiz [آد] [اۇلوم خىرى ويا پىس خىر وئرن مەكتوب.
قاراگۆن.. qarakəmə [آد] [بىر نۇع گۆبەلك ۲.	قاراگۆن.. qarakəmə [آد] [بىر نۇع گۆبەلك ۲.
قاراگۆن.. qarakotan [آد] [بۇيۇك كۆتان.	قاراگۆن.. qarakotan [آد] [بۇيۇك كۆتان.
قاراگۆن.. qarakevrək [آد] [بىر چىشىت اۆزۈم.	قاراگۆن.. qarakevrək [آد] [بىر چىشىت اۆزۈم.
قاراگۆل.. KaraKol [اۆزۈل آد] [قىرغىز-تاقاي-جىرىق بوى لارىنداندىر ۱۵۸-۸۱.	قاراگۆل.. KaraKol [اۆزۈل آد] [قىرغىز-تاقاي-جىرىق بوى لارىنداندىر ۱۵۸-۸۱.
قاراگۆلى.. KaraKoylu [اۆزۈل آد] [اۆزۈك-قاراقالپاق بوى لارىنداندىر ۱۵۸-۸۱.	قاراگۆلى.. KaraKoylu [اۆزۈل آد] [اۆزۈك-قاراقالپاق بوى لارىنداندىر ۱۵۸-۸۱.
قاراگۆل.. KaraKisək [اۆزۈل آد] [قازاق-اورتايۇز-آرقىن-سۇيۇندۇك بوى لارىنداندىر، قازاق-كىچىيۇز-آلىموغلو بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.	قاراگۆل.. KaraKisək [اۆزۈل آد] [قازاق-اورتايۇز-آرقىن-سۇيۇندۇك بوى لارىنداندىر، قازاق-كىچىيۇز-آلىموغلو بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.
قاراگۆز.. Karagöz [اۆزۈل آد] [قازاق-كىچىيۇز-بايۇغلو-بايياختى بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.	قاراگۆز.. Karagöz [اۆزۈل آد] [قازاق-كىچىيۇز-بايۇغلو-بايياختى بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.
قاراگۆز.. qaragöz [صفت] [قاراگۆزۈل: ۱-گۆزۈنۈن رىنگى قارا اولان (مىچ) گۆزۈل (فا: سياه چىشم). black-eyed ۲-(مىچ) پىرە دە ايشىقلارلا كۆلگە سالاراق بىر جور اوشاق ايلنجەسى (فا: خىمەش-بازى). ۳-(تارىخى اۆزۈل آد) قازاقلارىن، كىچىيۇز بۇلۇگو، باي اۇغلو اۇيماغى اۇلۇبابالارىندىن ۷.	قاراگۆز.. qaragöz [صفت] [قاراگۆزۈل: ۱-گۆزۈنۈن رىنگى قارا اولان (مىچ) گۆزۈل (فا: سياه چىشم). black-eyed ۲-(مىچ) پىرە دە ايشىقلارلا كۆلگە سالاراق بىر جور اوشاق ايلنجەسى (فا: خىمەش-بازى). ۳-(تارىخى اۆزۈل آد) قازاقلارىن، كىچىيۇز بۇلۇگو، باي اۇغلو اۇيماغى اۇلۇبابالارىندىن ۷.
قاراگۆزباليق.. qaragözbalıq [آد، دىرگى] [ياستى، قىر رىنگە، آغ اتلى بىر بالىق (فا: نۇعى ماھى). sargus rindeketto.	قاراگۆزباليق.. qaragözbalıq [آد، دىرگى] [ياستى، قىر رىنگە، آغ اتلى بىر بالىق (فا: نۇعى ماھى). sargus rindeketto.
قاراگۆزچۈ.. qaragözçü [آد] [قاراگۆز اۇيۇنۇلا اۇغراشان.	قاراگۆزچۈ.. qaragözçü [آد] [قاراگۆز اۇيۇنۇلا اۇغراشان.
قاراگۆزۈل.. qaragözülü [اۆزۈل آد] [شاھسون ائلى بۇيلارىندىن ۱۰۸-۳.	قاراگۆزۈل.. qaragözülü [اۆزۈل آد] [شاھسون ائلى بۇيلارىندىن ۱۰۸-۳.
قاراگۆز لۇبىيا.. qaragöz lubiya [آد، يىتگى] [بىر جور لۇبىيا (فا: لۇبىيا چىشم بىلبى).]	قاراگۆز لۇبىيا.. qaragöz lubiya [آد، يىتگى] [بىر جور لۇبىيا (فا: لۇبىيا چىشم بىلبى).]
قاراگۆزۈلۈك.. qaragözülü [صفت] [قارا گۆزۈل اۇلما، يالاندان آغلاما.	قاراگۆزۈلۈك.. qaragözülü [صفت] [قارا گۆزۈل اۇلما، يالاندان آغلاما.
قاراگۆكچە.. KaraGökçe [اۆزۈل آد] [تۆركمەن-تەكە-تۇختامىش بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.	قاراگۆكچە.. KaraGökçe [اۆزۈل آد] [تۆركمەن-تەكە-تۇختامىش بوى لارىنداندىر ۸۱-۱۵۸.
قاراگۆنچلۈ.. qara gönclü [اۆزۈل آد] [۱۶م جى يۆزىلدە، آنادولو حلب بۇلگە سىندە، ذوالقدر تۆركلىرىنە باغلى بىر بوى آدى ۸۵.	قاراگۆنچلۈ.. qara gönclü [اۆزۈل آد] [۱۶م جى يۆزىلدە، آنادولو حلب بۇلگە سىندە، ذوالقدر تۆركلىرىنە باغلى بىر بوى آدى ۸۵.
قاراگۆمەك.. qara geymək [تائىرسىز ائىلم] [ياسلى اۇلماق.	قاراگۆمەك.. qara geymək [تائىرسىز ائىلم] [ياسلى اۇلماق.
قاراگۆمەش.. qarageymiş [صفت] [يازىق و بدىخت آدم.	قاراگۆمەش.. qarageymiş [صفت] [يازىق و بدىخت آدم.
قاراگۆلۈ.. qaragəbelü [اۆزۈل آد] [شاھسون ائلى بۇيلارىندىن ۱۰۸-۳.	قاراگۆلۈ.. qaragəbelü [اۆزۈل آد] [شاھسون ائلى بۇيلارىندىن ۱۰۸-۳.
قاراگۆل.. qaragül [آد، دىرگى] [اورتا آسيادا يىتىشىدىرىلن قىمتلى، قىورىم تۆكلۈ دىرىسى اۇلان قۇيۇن جىنىسى.	قاراگۆل.. qaragül [آد، دىرگى] [اورتا آسيادا يىتىشىدىرىلن قىمتلى، قىورىم تۆكلۈ دىرىسى اۇلان قۇيۇن جىنىسى.

قارالاما..qaralama [آد] ۱-قارالاما ق ایشی، قارا رنگله بویاما. ۲- یازی یازماقد ا الی برکیتیمک اوچون تکرار یازیلان یازی. ۳-بیر یازی نین اوستونه خط چکبک پوزما.	قارالاما..qaralama [آد] ۱-قارا بویاقلا بویاماق. ۲-دفتری یازیب دولدورماق. ۳-بیر یازی نین اوستونه خط چکبک پوزماق (فا: خط زدن). ۴-(مچ)بیرینه بند ائله مک، بیرینه کؤتولوک یۆکلهمک، قارا یاخماق. ۵-بیرینی ویا بیر شئی نشان لاماق ”ایزینی قارالاما، اوغلان قیزی قارالایب“. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: قارموق}.
قارالانماق..qaralanmaq [بلسیز ائیلیم] قارالاما ق ایشی گؤرولمک. قارالایش..qaralayış [آد] قارالاما ق ایشی ویا بیچیمی. قارالتماق..qaraltmaq [تائیرلی ائیلیم] قارا اتمک. قارالتی..qaraltı [آد] نه اولدوغو سئچیلیمین، اوزاقدان کؤلگه کیمی گؤرسه نن (فا: شیخ). figure seen from a distance قارالما..qaralma [آد] قارالاما ق ایشی ویا بیچیمی.	قارالماق..qaralmaq [تائیرسیر ائیلیم] ۱-قارا رنگه گلیمک. ۲-ایشیق آزالاراق قارانلیق لاشماق. ۳-اوزاق دان گورونمه یه باشلاماق ”اوزاقدان گمی قارالماغا باشلادی“. ۴-رنگی کدرلنمک، توتولماق ۵-(مچ)پیس لشمک، خارابلاشماق، فنالاشماق ”گؤنلریمیزقارالیب-هنچ اولودور“. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر<قارالماق>}. قارالی..qaralı [اؤزل آد] ۱۶م جی یوزیلده، آنادولودا بوزوق تورکمن لرینه باغلی بیر بوی آدی^{۸۵}؛ ساوه همدان شاهسون ائلی نین آروخلو بؤلگوننه باغلی بیر تورک طایفاسی^{۹۸}.
قارامتیل..qaramtil [صفت] قارایا چالان ”قارامتیل تۆک“. قارامجموعه..qara məcmuə [اؤزل آد] بو کتاب صفوی لر دؤنمی اؤنملی درس کتابلاریندان ساییلاراق بیلگین دوکتور صدیق ین زحمت لرله چاپا وئر یلمیشدیر. قارامسار..qaramsar [صفت] هرییر شئی کؤتو ذهنت له باخان، کؤتومسر، پشیمیسیت (فا: بدیین).	قارالی..qaralı [اؤزل آد] ۱-قاراداغ گروس داش طایفاسینا باغلی-اوبآدی^{۱۰۸، ۳}. ۲-قاخ، دا داغ آدی^{۲۴۰}. قارالی..qaralı [صفت] ۱-قاراسی اولان ۲-اؤستو قارا رنگله بویانمیش.
قارامسارلاشدیرماق..qaramsarlaşdırmaq [تائیرلی ائیلیم] کؤتومسرلشدیرمک (فا: بدیین نمودن). قارامسارلاشماق..qaramsarlaşmaq [تائیرسیر ائیلیم] کؤتومسرلشمک (فا: بدیین گردیدن). قارامسارلیق..qaramsarlıq [آد] کؤتومسرلیک، پشیمیزم (فا: بدیینی).	قارالی..qaralı [صفت] قارا و آغ بیر لیکده. قارالیسته..qaralistə [آد] جزالاندیریلمالی کیمسه و یا شئی لرین لیسته-سی. قارالیق..qaralıq [آد] ۱-قارا اولما وضعیتی. ۲-قارایا چالان لکه. قاراما..qarama [آد] ۱-چای و بولاق اطرافینداکی پالچق لی سو ”دوغوز قارامایا گیردی“. ۲-قاپاز ”باشینا بیر قاراما سالدی“. ۳-متهم ائله مه، قارقیش ائله مه.
قارامان..qaraman [آد، دیرگی] اتی آغیر قوخولو، قویروغو ایری و یاغلی بیر قویون نوعو. ۲-قارامان^۲(اؤزل آد) ایگید، بویوک، بؤ کلمه قارا و مان اک ایله بیرلیکده عظمت وشوکتی آتلاتیر، بو کلمه نین دؤنوشموش شکلی فارسجادا قهرمان شکلینده ایشله نیر ۳-سلجوقلار دؤنمی بگ لریندن و قارامان اوغللاری بگلیگینین قوروق-جوسو ۲-تورکمنلرین، سالورایماغی اولوبابالاریندان^۷. قارامان..Karaman [اؤزل آد] تورکمن-سالور بوی لارینداندیر^{۱۵۸-۸۱}. قارامان بگ..qaraman bəy [آد] اوغوز بویو کلریندن بیر آد^{۸۵}.	قارالماق..qaralamaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-قارا بویاقلا بویاماق. ۲-دفتری یازیب دولدورماق. ۳-بیر یازی نین اوستونه خط چکبک پوزماق (فا: خط زدن). ۴-(مچ)بیرینه بند ائله مک، بیرینه کؤتولوک یۆکلهمک، قارا یاخماق. ۵-بیرینی ویا بیر شئی نشان لاماق ”ایزینی قارالاما، اوغلان قیزی قارالایب“. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: قارموق}.
قارامانیت..Manqıt..Kara [اؤزل آد] اؤزبک-مانقیت بوی لارینداندیر^{۱۵۸-۸۱}. قارامانلو..qaramanlu [اؤزل آد] ۱-بؤ بوی قاراقویونلو بیرلیگی نین اصل طایفالاریندان ساییلیردی، قارامانلولاردان بیر بؤلگو، شیخ حیدر زامانی صفوی لره قاتیلدیلا، م ۱۵ جی یوزیلده چوخراق گنجه، بردعه و قاراباغ اطرافیندا یاشاییردیلا، آنادولودا بیر تورک آتابگ لری نین آدی قارامانلو ایدی^{۸۵}. ۲-۱۶م جی یوزیلده، آنادولو حلب بؤلگه سینده، ذوالقدر تورکلرینه باغلی بیر بوی آدی^{۸۵}. باخ: سلجوقلولا^{۲۰۹}.	قارالی..qaralı [اؤزل آد] ۱۶م جی یوزیلده، آنادولودا بوزوق تورکمن لرینه باغلی بیر بوی آدی^{۸۵}؛ ساوه همدان شاهسون ائلی نین آروخلو بؤلگوننه باغلی بیر تورک طایفاسی^{۹۸}. قارالی..qaralı [اؤزل آد] ۱-قاراداغ گروس داش طایفاسینا باغلی-اوبآدی^{۱۰۸، ۳}. ۲-قاخ، دا داغ آدی^{۲۴۰}. قارالی..qaralı [صفت] ۱-قاراسی اولان ۲-اؤستو قارا رنگله بویانمیش.
قارامسارلاشدیرماق..qaramsarlaşdırmaq [تائیرلی ائیلیم] کؤتومسرلشدیرمک (فا: بدیین نمودن). قارامسارلاشماق..qaramsarlaşmaq [تائیرسیر ائیلیم] کؤتومسرلشمک (فا: بدیین گردیدن). قارامسارلیق..qaramsarlıq [آد] کؤتومسرلیک، پشیمیزم (فا: بدیینی).	قارالی..qaralı [صفت] قارا و آغ بیر لیکده. قارالیسته..qaralistə [آد] جزالاندیریلمالی کیمسه و یا شئی لرین لیسته-سی. قارالیق..qaralıq [آد] ۱-قارا اولما وضعیتی. ۲-قارایا چالان لکه. قاراما..qarama [آد] ۱-چای و بولاق اطرافینداکی پالچق لی سو ”دوغوز قارامایا گیردی“. ۲-قاپاز ”باشینا بیر قاراما سالدی“. ۳-متهم ائله مه، قارقیش ائله مه.
قاراملیک داستان..qaramelik dastanı [اؤزل آد] بؤ داستان م ۱۲ جی عصره و ائلندیزلیلر دؤورونه عایددیر، داستاندا قاراملیک آدیندا بیر ایگیدله ائلندیزشاهی نصرت الدین آراسیندا اولان ماجرالار آتلاتیلیر، سونوندا قاراملیک قهرمانجاسینا تبریزین آزادلیغی اوغوروندا ساواش	قاراماخییر..qara maxır [اؤزل آد] داشلی بوزون دا کند آدی {قارا+ماخ+اور}. قاراماشا..qaramaşa [آد، مچ] اسم، ضعیف و بالاجا قادین.

میدانیندا اؤلور، تبریزین قاراملیک محله سینین آدی بو قهرمانین آدیلا ایلگیلیدیر ^۸	قارانقوش..qaranquş [آد] ۱-باخ: قارلانقوش ۲-اوردوباد دا داغ آدی.
قارامورزا..Kara Murza [اؤزل آد] نوقای بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قارانقلوق..qaranquluq [صفت] ۱-قارانلیق یئر. ۲-اراک (د-دره) داغ آدی.
قاراموسالی..qaramusali [اؤزل آد] شاهسون ائلی بوی لاریندان ^{۱۰۸، ۳} .	قارانلیغا قالماق..qaranlığa qalmaq [تائیرسیز انیلم] مقصد و ارماندان قارانلیق دۆشمک.
قاراموق..qaramuq [آد، بیتگی] قارموق: قارانفیل گیللردن اکین تارالاریندا ییتیشن، یاپراقلاری قارشلیق لی؛ خوش اییی لی، پمبه و مور چیچکلری اولان، اکینه ضررلی بیر بیتگی (فا: سیاه دانه).	قارانلیغا گۆمولمک..qaranlığa gömülmək [تائیرسیز انیلم] قارانلیغا باتماق.
Agrostemma {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} قارموق، چنگک، قولاب، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر: ۱-میوه. ۲-بوغدادا قارادانا. ۳-قاراجیچک (فا: آبله سیاه)؛ قارموق سۆزو بیر اصلی شیه قاریشمیش اضافی شئی اوچون سؤیله نیر، باخ: قارماق}.	قارانلیغی دۆشمک (ییرتماق)..qaranlığı desmək(yırtmaq) [تائیرلی انیلم] قارانلیقدان گۆرمه یه چالیشماق، آیدین لیغا چیخماق اوچون تلاش گۆسترک.
قاراموم..qaramum [آد] آری لاردان حاصل اولان قارانگلی موم.	قارانلیق..qaranlıq [آد] ۱-ایشیق اولمایان یئر. ۲-بللی اولمایان و قورخولو بیر وضعیت، سیخیتی لی یئر، جهالت اولان بیر وضعیت (فا: تاریکی). Darkness {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، باخ: قارموق}.
قارامیش..qaramış [اؤزل آد] باخمیش، گۆرموش، آچیق گۆز ^۷ .	قارانلیق..qaranlıq [اؤزل آد] قوبا و لاجین دا چای آدی ^{۲۴۰} .
قارامیش خان..qaramışxan [تاریخی اؤزل آد] بولقار خانلاریندان ^۷ .	قارانلیق اوداسی..qaranlıq odası [آد] فوتوگراف آیدین لاتما اوداسی.
قارامیلی..qara mili [آد] ۱۶۰۹ مترلیک اوزونلوق اؤلچوسو.	قارانلیق یاسماق..qaranlıq basmaq [تائیرسیز انیلم] قارارماق، قارانلیق دۆشمک.
قارانئی..qaraney [آد] بیر نوع چالقی آلتی.	قارانلیق چۆکمک (دۆشمک، قووشماق)..qaranlıq çökmək [تائیرسیز انیلم] آخشام اولماق.
قارانئیچی..qaraneyçi [صفت] قارانئی چالان.	قارانلیق قویو یاداش آتماق..qaranlıq quyuya daş atmaq [تائیرلی انیلم] بللی اولمایان بیر ایشه مشغول اولماق، حدس و گومان ایله ایشله مک.
قاراناس..qaranas [اؤزل آد] قاراناز: ماهیشان دا کند آدی.	قارانلیق لاشدیرماق..qaranlıqlaşdırmaq [تائیرلی انیلم] قارانلیق وضعیته گتیرمک.
قارانال..qaranal [صفت، ظرف] نال سیز، نال لانمیش "آتی قارانال مینمک".	قارانلیق لاشدیریلماق..qaranlıqlaşdırılmaq [بلسیز انیلم] قارانلیق وضعیته گتیریلماق.
قارانئی..qaranti [آد، فرانسوزجا] گۆنجه، اینانجا (فا: گارانتی).	قارانلیق لاشماق..qaranlıqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] آخشام اولماق، قارانلیق دۆشمک.
قارانچی..qarançı [تاریخی اؤزل آد] باخیجی، گۆزلمجی؛ تیموردؤنمی بیر بگ آدی ^۷ .	قارانلیق لاشماق..qaranlıqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] آخشام اولماق، قارانلیق دۆشمک.
قارانفیس..qaranəfəs [ظرف] بیر نفسه، تلسیک (فا: یک نفسه و سریع).	قارانلیق لاشماق..qaranlıqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-آخشام اولماق، قارانلیق دۆشمک.
قارانفیل..qaranfil [آد، بی، عربجه] قارانفیل گیللردن چیچکلری پمبه قیرمیزی آغ آلاجا رنگده، گۆزل قوخولو، ایکی چنکلی بیر سوس بیتگی سی (فا: قرنفل، میخک)، dianthus caryophyllus .	قارانلیق لاشماق..qaranlıqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-آخشام اولماق، قارانلیق دۆشمک.
قارانفیل گیللر..qaranfilgillər [آد، بیتگی] قارانفیل چیچکلرینی توپالایان ایکی چنکلی بیر بیتگی سویو، اؤرنگی: قارانفیل، چؤن، قاراموق، صابون اوتو (فا: تیره ای از گیاهان). caryphyllaceae .	قارانلیق لاشماق..qaranlıqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-آخشام اولماق، قارانلیق دۆشمک.
قارانقو..qaranqu [آد] قارانلیق {محتملا یئر آدلاریندا قارلی، قارانلیق و محتشم وضعیته اشارتدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر {قارانقو}؛ باخ: قارماق}.	قارانلیق لاشماق..qaranlıqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] آخشام اولماق.
قارانقو..qaranqu [اؤزل آد] ماکی، کبود آهنگ (د-دره) ده کند آدی.	قارانلیق لاشماق..qaranlıqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-آخشام اولماق، قارانلیق دۆشمک.
هشتری، میانا و مراغا دا چای آدی.	قارانووزلو..qaranovruzlu [اؤزل آد] گروشداس طایفاسینا باغلی - اویا آدی ^{۱۰۸، ۳} .

قارانی.. qarani.. [اۆزل آد] درگز ده چای آدی.	قاراووللوق.. qaravulluq.. [آد] قاراووللاری یۆنه تن یئر (فا: قاراولخانه). guardhouse
قاراو.. qarav.. [اۆزل آد] باخیش، نظر، باخان. ^۷	قاراولوندا دۇرماق.. qaravulunda durmaq.. [تائیرلی انیم] قوروماق، کنشیکینده دۇرماق.
قاراش.. qaravaş.. [آد] ۱- ائولرد قادین قوللوقچوسو اولان. ۲- (تاریخی اۆزل آد) ساواشدا توتولان ویا ساتین آلینان قادین قوللوقچوسو.	قاراییتون.. qarauytun.. [تاریخی اۆزل آد] قارا+اویتون، عثمانلی لارین اولوبالاریندان. ^۷
قاراوللی.. qaravalli.. [صفت] آذربایجاندا آجیق هاوادا اوینانان بیر نوع گؤستریش و نمایش.	قار اولچن.. qar ölçən.. [آد] یاغیش و قار قالینلیغینی اولچن قورغو (فا: برف سنج). snow-gauge
قاروانلی.. qaravanlı.. [اۆزل آد] کلئیر ده کند آدی {بویوک گؤل صاحبی}.	قاراهایتالو.. qara haytalu.. [اۆزل آد] ۱۶م جی یۆزیله، آنادولو حلب بؤلگه سینده، ذوالقدر تۆرکلرینه باغلی بیر بوی آدی. ^{۸۵} باخ: سلجوقلار. ^{۲۰۹}
قار اوچقونو.. qar uçqunu.. [آد] اوچا داغلاردا قار ییغیتی سینین آلتی اریدیگی زامان، بیردن آشاغی یا دؤغو سؤروشوب یتنن قار ییغینی.	قاراهلله.. qarahləllə.. [آد، ییتگی] قاراهلیله: خالق طبابتینده ایشلتمه درمانی کیمی ایشلنن ییتگی و اونون توخومو.
قاراورک.. qarürək.. [اۆزل آد] باخ: قارا+ اۆرک، جسور، قورخوسوز. ^۷	قاراهوچو.. qarahocu.. [اۆزل آد] قاراقوچو: اویغورلارین (۸م) قوردوقلاری بیر شهر. ^{۸۴}
قاراورن.. qaravərən.. [اۆزل آد] قره ورن: قوشاچای دا چای آدی {۱- واریلان بویوک یئر. ۲- بویوک قالا}.	قاراهولاکو.. qarahulaku.. [تاریخی اۆزل آد] چاغاتای خانی. چاغاتای خانین اوغلو. ^۷
قاراول.. qaravəl.. [اۆزل آد] قره وول: هشتی ده داغ آدی {بویوک وول}.	قاراهیندیا.. qarahindiba.. [آد، ییتگی] باخ: آجی اوووق.
قاراولی.. qaravəli.. [اۆزل آد] قنیدار دا کند آدی. {قارا اوول}.	قارای.. qaray.. [اۆزل آد] یاردیمچی، یارارلی، یاردیمستور. ^۷
قاراولی.. qaravli.. [اۆزل آد] قارا ائولی: شاهسون ائلی بویارلاریندان. ^{۱۰۸، ۳}	قارایئر.. qarayer.. [آد] گؤموت، قیبر (فا: مزار).
قاراولیلو.. qara vəlilu.. [اۆزل آد] گئرمی خیاو دا کند آدی. {قارا اوولولو}.	قارایئل.. qarayel.. [آد] ۱- هر شئی قورودوب خراب ائدن شدتلی ایستی یئل، قورو کۆلک. ۲- چوخ سویوک و بورانلی یئل.
قاراورغون.. qara vurğun.. [آد، دا] افلیج، آخسانتی.	قارایمیش.. qarayemiş.. [آد، ییتگی] بیر ییتگی آدی (فا: رند).
قاراوول.. Karavul.. [اۆزل آد] قازاق- اورتایوز- آرقین- مومین بوی لاریندیر. ^{۱۵۸-۸۱}	قارایمیش آغاجی.. qarayemiş ağacı.. [آد، ییتگی] باخ: تافلان runuslaurocercus
قاراوول.. qaravul.. [صفت] ۱- قوروقچو، محافظ ۲- گۆزلم یئر (فا: قراول) watchman ۳- بابورخان دؤنمی بیر بگ و قازاقلارین اولوبالاریندان. ^۷ ۴- آذربایجاندا داغ آدی. ^{۲۴۰} {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، دیدهبان، سنگلاخدا قوشونون اؤنونده گئدنه هراوول/ هراوول/ آراوول و صف دۆزلدنه ده یاساوول دئییلر و قاراوول قوشونون گۆزتچی سینده دئییلیر؛ بو کلمه قوروماق و قور سۆزلرینله باغلیدیر، قاراقول سۆزوده بو کلمه یه باغلانیر}.	قارایا.. qarayə.. [آد، ییتگی] داواچیلیقدا ایشلنن بیر ییتگی.
قاراوول آتماق.. qaravula almaq.. [تائیرلی انیم] قاروول لاما.	قارایاتاق.. qarayataq.. [صفت] دایم خسته اولوب یاتاغیندان دورمایان.
قاراوول چکمک.. qaravul çekmək.. [تائیرلی انیم] کنشیک چکمک.	قارایاخا.. qarayaxa.. [آد] معمولاً چوخ وارلی ویا اۆزل بیر مقاما صاحب اولماییب، معمولی آدمالار اؤچون سؤیله نیر (فا: عوام)
قاراوولچو.. qaravulçu.. [صفت] باخ: قاراوول، قوروقچو، محافظ	قارایاخاقویون.. qarayaxaqoyun.. [آد، دیرگی] بیر قویون نوعو.
قاراوول قویماق.. qaravul quymaq.. [تائیرلی انیم] کنشیک چی قویماق.	قارایاخالار.. qarayaxalar.. [آد] عامی لر (فا: عوام). common
	قارایاخما.. qarayaxma.. [آد] افترا (فا: بهتان). false accusation
	قارایاخماق.. qarayaxmaq.. [تائیرلی انیم] بهتان آتماق.
	قارایارا.. qarayara.. [آد] چوخراق قارامال، آت، قویونلاردا اولان و بعضاً ده اینسانلار گئچن یولوخوجو خسته لیک.
	قارایازقی (یازی).. qarayazqı (yazı).. [صفت] کۆتو طالع، قارایخت.
	قارایاغما.. qara yağma.. [آ، ت] تۆرکلردن بیر بوی.

قارایاغیز.. qarayağız [صفت] اسمرو قارا بوغدايي رنگده اولان "سبیر اوغلان".	قاربالاجا.. qarbalaca [اؤزل آد] آستراخان بازاردا چای آدی ^{۲۴۰} .
قارایالقا.. qara yalqa [ا، ت] فرغانا یاخین لیغیندا بیر یئر آدی.	قاربایقوشو.. qarbayquşu [آد، دیرگی] بیر نوع توتقون رنگ بنگلی بویوک بایقوش (فا: نوعی جغد). <i>nyctes scandica</i>
قارایامان.. qarayaman [آد] اینسان و حیواندا اولان اولدوروجو بیر خسته لیک.	قاربک.. qarbəy [تاریخی اؤزل آد] قازاقلارین، اورتایوژ بؤلگو، آرقین و تاشایاق اویماقلارینین اولوبابالاریندان ^۷ .
قارایان.. qarayan [اؤزل آد] باخان، گۆزله یین ^۷ .	قاریاجاقلار.. qarpacaqlar [آد] کسیمی قاپاق دیشلر، قاریان (قیرپان) اؤن دیشلر (فا: دندانهای برنده). {باخ: قارپماق، قاپماق}.
قارایاندیق.. qarayandıq [آد، بیتگی] باخ: دوه تیکانی.	قارپماق.. qarpmaq [تاثیری ائلم] قوپارماق، دیشله یهرک گۆتورمک، قاپماق.
قارایانیز.. qarayanız [صفت] باخ: قارا یاغیز.	قارپماق.. qarpuz [باخ] قارییز.
قارایانیق.. qarayaniq [آد] قارا قابارجیق، شاربون مریض لیگی.	قاریوز.. qarpuz [اؤزل آد] خوی دا (قوزئی) داغ آدی. کرج-ده (آباد) کند آدی.
قاریورغا.. qarayorğa [صفت] یتریشی چوخ یاخشی اولمایان و یورغاسینی ایتیرن و بعضا اؤزیران "قارا یورغا آت".	قاریوز.. qarpuz [اؤزل آد] خوی دا (قوزئی) داغ آدی. کرج-ده (آباد) کند آدی.
قاریورمه.. KaraYürme [اؤزل آد] تۆرکمن-تتکچ-توختامیش بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قارییز.. qarpız [آد، بیتگی] قاپاق گیللردن، یاز و یایدا ییتیشن، سۆرونکن، ایری میوه لی، ایچی ساری، قیرمیزی و چودکلی (فا: هندوانه). <i>citrus vulgaris</i> , <i>watermelon</i> .
قاریوسون.. qarayosun [آد، بیتگی] چاییر و اورمان لاردا ییتن چیچک سیز یوموشاق بیر بیتگی، تمیره. <i>acanthilimon echinus</i>	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قاریوسونلار.. qarayosunlar [آد، بیتگی] چیچک سیز بیتگی لر صیفیندن یاش یئرلرده ییتیشن بیرلشیم یول ایله ویا اسپورلا اؤره یین چوخ تۆرلو بیر بیتگی سو یو، قارا خزه.	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قاریولک.. qarayülək [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قاریولو.. qarayolu [آد] توپراق و قورولوقدان گئچن یول، داشتیلارین آسفالت و شو سه کیمی یوللارین گئنیش آدی <i>roadway</i>	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قاریونجا.. qarayonca [آد، بیتگی] چوخ ایل لیک بیر یونجا نوعو.	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قاریوارجالی.. qarayuvarcalı [اؤزل آد] بیر تۆرک بویو، باخ: خوارزمشاهلار ^{۲۰۹} .	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قاریهر.. qarayəhər [صفت] یهر قویولما میش ویا ساده چول قویولموش آت ویا ائتشک.	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قارایی.. Karayi [اؤزل آد] آذربایجان تۆرکلری بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قارییغاج.. qara yığac [اؤزل آد] ۱- (دیوان لغات تورک ده ایشله- نییدیر) تۆرکلردن بیر بوی ۲- (تاریخی اؤزل آد) قاراخانلیلار دؤنمی بگ و کومتان آدی ^۷ . {قارا آغاج}.	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .
قاراییم.. qarayım [اؤزل آد] کاراییم: بوی کلمه ۱۰۰ جوعصرده یهودی بیر تۆرک قومو اوچون سؤیله نیردی، انجیل کتابی نین تورکجه سی بونا بویوک ثبوت ایدی ^{۱۲} .	قاریوز.. qarpız [تاریخی اؤزل آد] آغ قویونلو خانی، اوزون حسن یین دده سی ^۷ .

آلت لری ایته له مک اوچون داش، بۆلؤ "پیچاق لاری قارت ایله ایته له مک".	قارتلاماق.. qartlamaq [تائیرسیز انیلم] ۱-قارت لاشماق (فا: زمخت شدن). ۲-باخ خار تلاماق، دیرناقلا قاشیماق.
قارتال.. qartal [آد، دیرگی] ۱-ایری، بیرتیجی، قیزیل سیاه توکل، قانادلارینی آجدیقدا ۲,۵ m اوزونلوقو اولان، اوجالیقلاردا یووا دۆزلدن و کیچیک قوزو، اوغلاق و بالاجا حیوانلارلا بسله نن گوجلوی بیر قوش، قاراسونقور (فا: شاهین). aquila, eagle ۲- (مچ) اویقارلی، گورکملی آدم. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر «قوی»: آلاجا قویون «قارتال ات» پارچالانمیش ات}.	قارتلانماق.. qartlanmaq [باخ] قارت لاشماق.
قارتال آغاجی.. qartal ağacı [آد، بیتگی] دؤل آبتال اوتوگیللردن، اودونو عود آغاجی کیمی قوخان بیر آغاج (فا: نوعی درخت).	قارتلیق.. qartlıq [آد] قارت اولما وضعیتی، سرتلیک، قابالیق.
قارتال بورونلو.. qartal burunlu [صفت] قیرقی بورون، بورونو دیک و آیری.	قارتماق.. qartmaq [آد] ۱-یارانین اؤزه رینده عمله گلن قاییق، قاسناق، یرک قاییق، دری اؤزه رینده دۆزه لن قالین چیرک (فا: پوسته زخم). ۲-برکیمک، سرت لشمک (فا: زمخت شدن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، باخ: قارماق، قاتماق}.
قارتال گیللر.. qartal gillər [آد، دیرگی] قارتال لار تاقیمینین گوندوز بیرتیجی لارینین آلت تاقیمیندان بیر سوی.	قارتماق باغلاماق.. qartmaq bağlamaq [تائیرسیز انیلم] یارانین اؤزه رینده قاییق دوزلمک.
قارتالار.. qartallar [آد، دیرگی] اومورقالی قوشلاردان بیر تاقیم.	قارتماق لانماق.. qartmaqlanmaq [تائیرسیز انیلم] قارتماق باغلاماق.
قارتاللی اثیرلتی اوتو.. qartallı eyrelti otu [آد، بیتگی] یاپراق ساینین اثینه کسیتی، ایکی باشلی بیر قارتالی آندیران بویوک یاپراقلی بیر اثیرلتی اوتونوعو (فا: نوعی گیاه). pteridium aquilinum	قارتماق قارتماقلی.. qarətməqli [صفت، باخ: قارموق] قارتماق باغلانمیش، قاسناقلی.
قارتالماق.. qartalmaq [تائیرسیز انیلم، باخ: قارموق] یاشلانماق، قارتلاشماق، کۆرپه لیگینی ایتیرمک (فا: فوت شدن، زمخت شدن).	قارتوپو.. qartopu [آد] ۱-باخ: یثرآلما (فا: سیب زمینی). ۲-potato
قارتالوش.. qartaloş [آد، دا] قارتالوز: قارتلاشمیش، یاشی گنچمیش.	خانیم الی گیللردن، بیر چوخ تور بؤک اوچون اولاراق یتیشدیریلن رنگارنگ بیر آغاشجیق. viburnum ۳-قارتوپو (آد) قاردان دۆزلمیش یومورو توپ، قارگۆللله سی.
قارتالیش.. qartalış [آد] قارتالما طریزی.	قارتوق.. qartuq [آد] قارتیق: بویوک تارلا دیرمیگی، بویوک تارلا داراخی، بویوک شنه. {دا، آنادولو، باخ: قارت}.
قارتانبای.. qartanbay [تاریخی اؤزل آد] قارت+ان+بای؛ قیرقیز اویماق بگ لریندن.	قارتی.. qartı [آد] کپه نک گئیمی، کچهدن دوزلمیش چوبان بۆرونجه یی.
قارتاویل.. qartavul [اؤزل آد] مراغادا کند آدی {قارا و بویوک داوول}.	قارتیز.. qartız [اؤزل آد] قوبادلی، داغ آدی (۱۲۷۷) ۲۴۰.
قارتاجا.. qartca [صفت] گنج لیگی آزالمیش، قارت کیمی.	قارتیکانی.. qartikani [آد، بیتگی] دیش اوتوگیللردن پمبه چیچکلی بیر تور چالی (فا: نوعی گیاه).
قارت قارت.. qart qart [سس تق] کورک بیر شئین سینماسیندان چیخان سس.	قارتیماق.. qartımaq [باخ] قارت لاشماق.
قارت قورت.. qart qurt [آد] آنلاشیلمازدانیشتیق سسی، قارت قورت ائله مک.	قارتیمیش.. qartımış [صفت] قارت اولموش، قارتالمیش (فا: زمخت شده).
قارتلاشماق.. qartlaşmaq [تائیرسیز انیلم] قارت وضعیته گلک، قوجالماق، ارکک لئک (فا: بیر شدن).	قارجیق.. qarcıq [آد] قیروو (فا: برفک). thrush
قارتلاشمیش.. qartlaşmış [صفت] قوجالمیش، قارت اولموش (فا: بیر شده).	قارج قورچ.. qarçqurç [ظرف] بیریرینه سؤروتولن نسنهلردن چیخان سس.
	قارچار.. qarçar [آد، دده قورقود کتاییندا ایشله نیبیدیر] کیشی آدی "دلی قارچار".
	قارچور.. qarçur [تاریخی اؤزل آد] دوقوز اوغوزلار دؤنمی بگ و کومتان آدی.
	قارچووغونو.. qarçouğunu [آد] یرک کۆلکلی قار.
	قارچی.. qarçı [آد] ۱-قارلاری ساخلایب ساتان کیمسه. ۲-قیشدا قارلاری داملاردان تمیزله ین کیمسه (فا: برف روب).

توتقون قیرمیزی رنگده ساققیز وئرن بیرآغاج و ساققیزین آدی (فا): petecarpus, draceane draco. (نوعی گیاه). قارداش قانی..qardaş qanı [آد] قانلاری و سۆیلاری یاخین اولان، قان باغی.	قارچیچی..qarçıçı [آد، بیتگی] یازین اولینده (قار ارین کیمی) آچیلان، سوسن (زنبق) گیللردن، آغ و پمبه چیچکلی، سوغانلی چیچکلی، قارگولو(فا: گل یخ، گل برفی). leuconium, agansfam. kcagycakthaceae chimonathusfr
قارداش قاقاسی..qardaş qavqası [آد] بیر اؤلکه ده یوردداشلار آراسیندا چیخان چاتیشما، عایله ایچی قاوقا.	قارچیقا..qarçıqa [اؤزل آد] بیر شاهین تورو، لاجین؛ قیرقیز داستانلاریندا آدی گنچن بیر بگ^۷.
قارداش قیزی..qardaş qızı [آد] ۱-قارداشین قیزی. ۲-یاشلی کیمسه نین یاد قیزینا سسلندگی سۆز.	قارخان..qarxan [تاریخی اؤزل آد] یئنی سنی یازیتلاریندا آدی گنچن بیر بگ^۷.
قارداشلاق..qardaşlaşmaq [تائیرسیز انیلم] قارداش کیمی اولماق، دوستلاشماق.	قارخودلو..qarxudlu [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی. قارخون..qarxun [اؤزل آد] یئولاخ، تاروم و سراب دا کند آدی {قارخان}.
قارداشلانماق..qardaşlanmaq [تائیرسیز انیلم] بیریریله قارداش کیمی اولماق.	قارد..qard [آد، فرانسیزجا] ۱-بوکس کیمی اوپونلاردا ساوونما حالتی توتما/یشی ۲-قورویوجو، قورویان کیمسه و قروپ (فا: گارد).
قارداشلیق..qardaşlıq [آد] ۱-قارداش اولما وضعیت. ۲-بیرلیک، دوستلوق (فا: اخوت). brigherhood ۳-اؤگنی قارداش (فا): برادرخوانده. adopted brother	قارداش..qardaş [آد] ۱-آنا ویا باباسی بیر اولان اوشاقلارین بیریرلرینه گۆره نسبتلری، قارینداش سۆزونون قیساتیلماسی. ۲- (مج) بیرینه احترام اوچون سسلنمه سۆز "باخ: سۆت قارداش، اؤگنی قارداش، قان قارداشی" (فا: برادر). Brother {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} قارینداش{.
قارداش مالی..qardaş malı [آد] قارداشلار آراسیندا برابرجه بؤلونن مال.	قارداش..qardaş [اؤزل آد] ۱-زنجان و اسفراین دا داغ آدی. ۲- (تاریخی اؤزل آد) میصیر-تورک کؤلمن لری دؤولتی دنیزجیلریندن^۷.
قاردلن..qardəlen [آد، بیتگی] نرگس گیللردن، یازدا چیچک آچان، توخداچ لیکدا ایشلنن سوغانلی بیر بیتگی (فا: گل بهمن). galanthus nivalis	قارداش آروادی..qardaş arvadı [آد] قارداش خانیمی، بیرنین قارداشینین آروادی (فا: زن برادر). brother's wife.
قاردمان..qardman [اؤزل آد] بیر آذربایجان شهری^{۹۷} قاردو..qardu [آد] سوپوق سوذا باغلانان سیریمیلار. {ت: زمهریر سیرلاریندا سو اؤزه رینده اؤزن فیندق بؤیو کلو گونده بوز پارچالاری؛ باخ: قارماق}.	قارداش اوغلو..qardaş oğlu [آد] ۱-قارداشین اوغلو(فا: برادرزاده). nephew ۲-یاشلی کیمسه نین یاد اوغلونا سس له دیگی سۆز.
قاردیجین..qardıcın [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی. قاردیرماق..qardırmaq [تئدیرگن انیلم] قارماق ایشینی گۆردۆرمک.	قارداش پای..qardaş payı [آد] یاری یاریا بؤلوشمه. قارداش جا (قارداش جاسینا)..qardaşca(qardaş casına) [ظرف] قارداش یانا، قارداش واری (فا: برادرانه). brothrly
قاردین..qardiyn [آد، فرانسیزجا] قورویوجو، قورویان کیمسه ویا قروپ	قارداش جیغاز..qardaşçıqaz [صفت] قارداش کیمی، قارداشا اوخشار.
قارزاق..qarzaq [باخ] قرزک، تازا و یومشاق قاییق. قارزی..qarzi [اؤزل آد] سبزوار-صفی آباد دا کند آدی.	قارداش جیق..qardaşcıq [آد] ۱-کیچیک قارداش ۲-نوازیشله مراجعت.
قارزاق..qarsaq [آد] ۱-اودلا اؤتولموش، اؤزدن یانمیش (فا: کز). ۲-(دی) قارنی آغ توکلو تولکو نوعو. vsulpes corsac {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} قارزاق {دری سیندن گۆزل کۆرک دوزه لن حئیوان، 'قارس': دوه و قویون توکوندن دوزه لن پالتار؛	قارداش شهر..qardaş şəhər [آد] ایکی شهر آراسیندا اولان اؤزل ایلیشگی ویا ایلیشگی یه وئریلن آد.
قارداش قانی آغاجی..qardaşqanı ağacı [آد، بیتگی] باقلا گیللردن، آسیانین ایستی بؤلگه لرینده یئتیشن، طبد و بویاجیلیقدا یارار وئرن،	قارداش قارداش..qardaş qardaş [ظرف] دوستلوقلا، دوستجا، قارداش کیمی.

قارشى.. qarşı [اۆزل آد] ۱-ساوه ده داغ آدى ۲-باشقورد اۆيماق بگ لرپندن^۷. ۳-كاشغرلى دؤورو شرقى تۆركوستاندا ساراي و قصر يئرینه ايشله نيردى^{۱۲}. باشقىرد بوى لارينداندير^{۸۱-۱۵۸}.	قارمالاماق سۆزوندن قارمالاييب پۆرومك مفهوموندادير و قارس، قاس سۆزلىرى كۆكوندن بۆرونه جك شئىي آنلاتير^۵.
قارشى آچى.. qarşı açısı [صفت] متقابل زاويه (فا: زاويه متقابله).	قارساق.. qarşaq [اۆزل آد] كارساك: ۱-م۱۶جى يۆزىله، آنادولو دا آت چكن تۆرك بيرليگينه منسوب بير بوى آدى^{۸۵}، ۲-زكى وليدى-
قارشى آلىنماز.. qarşı alınmaz [صفت] قاباغى آلىنمايلمه ين، اؤنؤ آلىنماز، ناچارا.	توغان، ين نظريجه قارساق لار واناندلار كيمي بولغار تۆرك طايفا- لارينين قوللاريندان اولموشلار، اونلار م۲جى يۆزىله ايدىل (وولگا) چاينين اطرافيندا ياشايردىلار و دربند يوليله آنادولودا
قارشى آنلاملى.. qarşı anlamli [صفت] آنلاملارى بيريرينه قارشى اولان (سۆز) اؤرنك: آشاغى و يوخارى، بؤيوك و كيچيك.	قارص منطقه سينه گليبلر، ايلك اؤنجه قارص منطقه سينده واناندلار و سونرا قارساق لار يئرله شيلير (عربلرجه: وند و ولندر)، بويثرين آدى-
قارشى اولاراق.. qarşı olaraq [ظرف] متقابلا (فا: متقابلا). reciprocally	سلجوقلار دؤورونه قدر واناند و سونرا قارص اولموشدور^{۹۷}.
قارشى اوى.. qarşı oy [آد] مخالف راي (فا: راي مخالف). no vote	قارسالاماق.. qarşalmaq [باخ] قارسيماق، اؤتمك.
قارشيت.. qarşıtı [آد] ۱-ضد، وضعت و دوروملارى بيريرينه ضد اولان شئيلرين هريرى (فا: ضد). ۲-contrary (تاريخى اۆزل آد)	قارسالانماق.. qarşalanmaq [باخ] قارسينماق، اؤتولمك.
تۆرك ميتولوزيسينده، آلتاي تانرىسى، اولگن، ين ينددى اوغلوندان بيرى و تميزليك تانرىسى^{۱۱۱} {ت، باخ: قارماق}.	قارسالماق.. qarşalmaq [باخ] قارسينماق.
قارشيت آنلاملى.. qarşıtı anlamli [آد، ديل ب] قارشيت معنالى (فا: كلمات بامعنى متضاد). antonym	قارساماق.. qarşamaq [باخ: قارس] باخ: قارسيماق.
قارشيت چى.. qarşıtıçı [صفت] قارشيت اولان كيمسه، بيرينه قارشى چيخان، قارشى اولان (فا: مخالف). opposed	قارسون.. qarson [آد، فرانسيزجا] يثمك و ايچمه يئرلرينده مشتري لره خدمت ائدن كيمسه.
قارشيت دويقو.. qarşıtı duyqu [آد] آنتى پاتى، بير كيمسه ده بيريندن يا بير شئيدن خوش لاناما دويوسو.	قارسويو.. qarşuyu [آد] قارلارين اريمه سيندن عمله گلن آخيتتى (فا: برفاب). snow-water
قارشيتلار.. qarşıtıtlar [آد] ضدلر (فا: اضداد). contuaries	قارسى.. qarəsi [تاريخى اۆزل آد] باخ: قارساق، آنادولو سلجوقلولارى دؤنمى بگ لرپندن و قارسى بگليگى نين قوروجوسو^۷.
قارشيتلار توپلامى.. qarşıtıtlar toplami [آد] ضدلر توپلامى (فا: اضداد). paradoxes	قارسيتماق.. qarşıtımaq [اكتديرگن ائيلم] اؤتدورمك، اؤزدن يانديرتماق (فا: ف.س كز دادن). {باخ: قارس}.
قارشيت لاشماق.. qarşıtılaşmaq [تائيرسيز ائيلم] بيريرينه قارشيت اولماق.	قارسيلن.. qarşılən [آد] قارتميزله ين (فا: برف پاك كن). snow- weeper
قارشيت لاماى.. qarşıtılamaq [تائيرلى ائيلم] بير ساوا و ايدعايا ضيد اولاراق آيرى ساوى و ايدعانى ايلرى سورمك.	قارسيماق.. qarşıtımaq [تائيرلى ائيلم] اؤتمك، اؤزدن يانديرماق (فا: كز دادن) {باخ: قارس}.
قارشيت لى.. qarşıtıli [آد] تضادلى، قارشيت ليق گؤسته رن (فا: متناقض). contradictory	قارسينماق.. qarşıtımaq [تائيرسيز ائيلم] اؤتولمك، اؤزدن يانماق (فا: كز داده شدن).
قارشيت لى.. qarşıtıli [آد] تضادلى، قارشيت ليق گؤسته رن (فا: متناقض). contradictory	قارشى.. qarşı [صفت] ۱-بير شئين مۇقابل و اؤن طرفى، بيرينين اؤزونه باخان جهت، "اؤين قارشىسى، دؤشمن قارشى گلير" (فا: مۇقابل).
قارشيت لى.. qarşıtıli [آد] تضادلى، قارشيت ليق گؤسته رن (فا: متناقض). contradictory	۲-بير دؤشونجه نين اؤنونده اولان آيرى دؤشونجه، ضد و ترس اولان "مۇحاربه يه قارشى، قارشى نظريه، قارشى اولماق" (فا: ضد). ۲- حاققيندا، باره سينده، اؤچون "اؤخو بو شعري ياره قارشى. بولبول كيمي گؤلزاره قارشى. ختايى". {ديوان لغات تورك ده ايشله نيبيدير ، سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبيدير، دده؛ باخ: قارماق}.
قارشيت لى.. qarşıtıli [آد] تضادلى، قارشيت ليق گؤسته رن (فا: متناقض). contradictory	قارشى چيخماق.. qarşı çıxmaq [تائيرسيز ائيلم] ۱-مباريزه ائتمك، اؤنونه چيخماق. ۲-قارشيلاماق، گلن بيرينى گؤرمك اؤچون قاباغينا گئتمك.
قارشى چيلىق.. qarşıtılıq [آد] قارشى چى اولما وضعيتى.	

قارغیدالی.. قارغیدالیق [آد] qarğıdalılıq قارغیدالی اکیلمیش تارلا. قارغیش.. qarğış [باخ] قارقیش. قارغی.. قارغی [آد] qarğılıq چوخلو قارغیدالی بیتن یئر، قامیش لیک. قارغیماق.. qarğımaq [باخ] قارقیماق. قارقا.. qarqa [آد، دیرگی] قارقاگیللردن اوزونلوغو ۶۰cm، تنلک لری قارا پارلاق، قانادلاری گئیش، دیمدیگی دیش دیش، لئش و بۇجکلرله بسله نن بیر قوش (فا: کلاغ سیاه). corvus corvuscorone, {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، دده؛ سس تق}. قارقا.. Karga [اؤزل آد] آلتای تورک لری شور بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}. قارقا.. qarqa [اؤزل آد] هشتی و سراب دا کند آدی. قارقاآیاغی.. qarqaayağı [آد، بیتگی] آران یئرلرده یایلمیش و یئیلن بیر بیتگی. (فا: نوعی گیاه). قارقاآوتو.. qarqaotu [آد، بیتگی] چوھا چیچگی گیللردن، یاپراق لارینین قیراغی دۆز، آغیمیل و ساری چیچکلی، داغلیق یئرلرده بیتن، زهرلی و اوتسوو بیر بیتگی (فا: نوعی گیاه). قارقابینی یئدیرمک.. qarqa beyni yedirmək [تاثیری ائلم] دلی اتمک، آغلینی آلماق. قارقابینی یئمک.. qarqa beyni yemek [تاثیر سیز ائلم] دلی اولماق، سارساق لاماق. قارقابینی.. qarqa beyni [آد] دوشاب (اؤزوم شیره سی) و یوغورت قاتیشماسیندان دوزه لن بیر یئمک. قارقابورون.. qarqa burun [صفت] بورنونون اوجو قاباغا اوزانمیش. قارقابورونو.. qarqa burunu [آد] قاپینی ایچری دن کیلدله مک اۆچون اولان قارماق، اوجو آیری دیمیر. قارقابوکن.. qarqa bükən [آد، بیتگی] بیتیشیک، تاج یاپراقلی، ایکی چنک لردن، یاپراق لاری قارشیلیق، چیچک لری سالخیم کیمی، میوه سی طب ده ایشله نن و استریکنین آدلی آغی آلتان بیر آغاج (فا: نوعی گیاه) strychnos nox vomica قارقاجیق بورقاجیق.. qarqaciq burqaciq [صفت، ظرف] پیس خطلی - یازی اوچون سؤیله نیر. قارقاچای.. qarqaçay [اؤزل آد] ماهنشان دا چای آدی. قارقادلن.. qarqadələn [آد، بیتگی] قاییغی کورک اولدوغو اوچون قولایجا قیریلان بیر بادام نوعو (فا: نوعی بادام). قارقادوزو.. qarqaduzu [آد] بیر نوع یاریم شفاف کریستال ماده و داش. ۲-قارقادوزو (آد، دا) بیر جور اوشاق اوینو.	قارشیلیق.. qarşılıq feil [آد، دیل ب] اورتاقلیق فعل (فا: فعل مشارک). reciprocal verb قارشیلیق نوعو.. qarşılıq nou [آد، دیل ب] اورتاقلیق نوعو (فا: وجه مشارک). reciprocal middle قارشیلیق وئرمک.. qarşılıq vermək [تاثیری ائلم] ۱-جاواب وئرمک. ۲-عوضین چیخماق (فا: اجر دادن). to requit قارشیلیق یئر.. qarşılıq yeri [آد] قارشیلیق وئرمه یئر (فا: تاوان گاه). penalty area قارشیلیق سیز.. qarşılıqsız [صفت] قارشیلیق اولمایان، اؤنده لیگی اولمایان عوض سیز (فا: بیعوض). irreplaceable قارشیلیق سیز چک.. qarşılıqsız çek [آد] اؤده نه چک پولو اولمایان بوش چک. قارشیلیق سیز عشق.. qarşılıqsız eşq [آد] تک یانلی عشق و بیر کیمسه نین اؤز ایچینده یاراتدیغی عشق. قارشیلیق.. qarşılıqlı [صفت] ۱-ایکی یانلی اولان، قارشیلیق سیندا بنزری اولان mutual ۲-بیر ترپهنیش و حرکت قاباغیندا وئریلن قارشیلیق. ۳-بیر بیرینه قارشیلیق اولراق، یانیت لی. قارشیلیق یاپراق لار.. qarşılıqlı yapraqlar [آد، بیتگی] اؤز اؤزه باخان یاپراق لار، جوت و قوشا یاپراقلی (فا: برگهای متقابل). قارشین.. qarşın [ظرف] ترسینه، عکسینه، رغما "بونا قارشین" (فا: برعکس). قارش.. qars [باخ] قارساق، قارش. قارغا.. qarğa [باخ] قارقا. قارغانماق.. qarğatmaq [باخ] قارقیتماق. قارغالی بازار.. qarğalı bazar [آد] سس کؤیلو بازار. قارغالیق.. qarğalıq [آ، ت] تالاس شهری یاخین لیغیندا بیر یئر آدی. قارغاماق.. qarğamaq [باخ] قارقیتماق. قارغی.. qarğı [آد] باخ: قارق. قارغی لاماق.. qarğılamaq [باخ] قارقی ایله اؤرمک. قارغی لانماق.. qarğılanmaq [بلسیز ائلم] اؤستو قارغی ایله اؤرتولمک. قارغیتماق.. qarğıtmaq [باخ] قارقیتماق. قارغیدالی.. qarğıdalı [آد، بیتگی] نوخودا اوخشار یئمهلی دنه لری، اوزون سوو دنلیگی اوزون یاپراق لارلا اؤرتولو بوستان بیتگی سی، مک (فا: ذرت، بلال). zea mays قارغیدالی چی.. qarğıdalı çı [آد] قارغیدالی بنجر مکله مشغول اولان. قارغیدالی چیلیق.. qarğıdalıçılıq [آد] قارغیدالی یئتیشدیرمه ایشی.

قارقادۆلەیی.. qarqadüleyi.. [آد، بیتگی] آجی خیار، داغ قاریزی (فا: هندوانه ابوجهل)	
قارقادیلی.. qarqadili.. [آد، دا] نئچە نفرین ایچینده اولان اؤیدورما دیل.	
قارقار.. qarqar.. [اؤزل آد] ۱-بیر تورک طایفاسی ساییلیر، آذربایجان- بؤلگه سینده طایفا آدی کیمی مق ۱۲۰۰ جی ایللرده آسوری داش- یازی لاردا گۆرسه نیر، بو حاقدا آرتیق ییگی اۆچون، جعفر سۆیلو، نون مقاله سینده رجوع اتمک اولار، حدود العالم کتاییندا اورتا آسیادا قارقار بؤلگه سیندن سۆز آچیلیر ۲۴۲-۱۳۰. باخ: ماننا، گرگر. ۲-شوشا، دا چای آدی ۲۴۰.	
قارقاقالو.. qarqalü.. [اؤزل آد] قزوین ده چای آدی.	
قارقالیق.. qarqalıq.. [اؤزل آد] نخجوان، دا یئر آدی ۲۴۰.	
قارقاما.. qarqamaq.. [باخ] قارقیماق.	
قارقاموش.. qarqamuş.. [اؤزل آد] خالخال دا داغ آدی.	
قارقامیش.. qarqamış.. [صفت] لعنت اولموش. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیب دیر، باخ: قارموق}.	
قارقاویل.. qarqavul.. [آد، دیرگی] تویوق لار فامیلیا سیندن، رنگارنگ تۆکلۆ، لذت لی اتی اولان، ایری اوو قوشو {قارقا سۆزوندن}.	
قارقاییریش.. qarqayeriş.. [آد] چۆمبه لهرک جوت آیقلا سیچراما.	
قارقو.. qarqu.. [اؤزل آد] اوغوز-یاپارلی بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.	
قارقور.. qarqur.. [سس تق] آنلاشیلماز سس، قاریندان چیخان سس (فا: ~).	
قارقور ائتمک.. qarqur etmək.. [تائیر سیز انیم] قارقور سسی چیخارماق.	
قارقور سالماق.. qarqur salmaq.. [تائیر سیز انیم] قارقور سسی چیخارماق.	
قارقوشو.. qarquşu.. [آد، دیرگی] تویوق گیللردن، سویوق بؤلگه لره یاشایان، باجاق و بارماقلاری تۆکلۆ، آغ رنگلی و قارا بنگلی بیر قوش. <i>plectrophenax nivalis</i>	
قارقول.. qarqul.. [اؤزل آد] تفرش و میانا دا داغ آدی. ماکی دا (قارقولوق) و تاروم دا (قارقولوچم) کند آدی.	
قارقوی.. qarquy.. [اؤزل آد] ۱-بیر آتماجا تۆرۈ ۲-گۆزتلهمه کۆله سی، داغ باشلاریندا دۆزه لن یۆکسک تیکیستی ۳-ایران تۆرکمن لری اویماق بگ لریندن ۷.	
قارقویوسو.. qarquyusu.. [آد] یایی ایچینده قار ساخلاتیلان قویو، قارلیق.	
قارقی.. qarqi.. [آد، بیتگی] قارغی، قامیش، گۆوده سی ۵-۶ متر اوچالیقدا چوخ ایلیک بیتگی (فا: بوریا، خیزران). <i>arundo donax</i>	
{قارقی سۆزو قامیش و سلاح معناسینا دایاناراق دۆزلمه لیدیر، چونکی قامیشدان سلاح دۆزه لهرک اونا قارقی دئییلیب، قارقی- اصلینده اوجو چنگللی سلاحا دئییلیر}. ۲-قارقی، (آد، دیوان لغات	
قارقادۆلەیی.. qarqadüleyi.. [آد، بیتگی] آجی خیار، داغ قاریزی (فا: هندوانه ابوجهل)	
قارقادیلی.. qarqadili.. [آد، دا] نئچە نفرین ایچینده اولان اؤیدورما دیل.	
قارقار.. qarqar.. [اؤزل آد] ۱-بیر تورک طایفاسی ساییلیر، آذربایجان- بؤلگه سینده طایفا آدی کیمی مق ۱۲۰۰ جی ایللرده آسوری داش- یازی لاردا گۆرسه نیر، بو حاقدا آرتیق ییگی اۆچون، جعفر سۆیلو، نون مقاله سینده رجوع اتمک اولار، حدود العالم کتاییندا اورتا آسیادا قارقار بؤلگه سیندن سۆز آچیلیر ۲۴۲-۱۳۰. باخ: ماننا، گرگر. ۲-شوشا، دا چای آدی ۲۴۰.	
قارقاقالو.. qarqalü.. [اؤزل آد] قزوین ده چای آدی.	
قارقالیق.. qarqalıq.. [اؤزل آد] نخجوان، دا یئر آدی ۲۴۰.	
قارقاما.. qarqamaq.. [باخ] قارقیماق.	
قارقاموش.. qarqamuş.. [اؤزل آد] خالخال دا داغ آدی.	
قارقامیش.. qarqamış.. [صفت] لعنت اولموش. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیب دیر، باخ: قارموق}.	
قارقاویل.. qarqavul.. [آد، دیرگی] تویوق لار فامیلیا سیندن، رنگارنگ تۆکلۆ، لذت لی اتی اولان، ایری اوو قوشو {قارقا سۆزوندن}.	
قارقاییریش.. qarqayeriş.. [آد] چۆمبه لهرک جوت آیقلا سیچراما.	
قارقو.. qarqu.. [اؤزل آد] اوغوز-یاپارلی بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.	
قارقور.. qarqur.. [سس تق] آنلاشیلماز سس، قاریندان چیخان سس (فا: ~).	
قارقور ائتمک.. qarqur etmək.. [تائیر سیز انیم] قارقور سسی چیخارماق.	
قارقور سالماق.. qarqur salmaq.. [تائیر سیز انیم] قارقور سسی چیخارماق.	
قارقوشو.. qarquşu.. [آد، دیرگی] تویوق گیللردن، سویوق بؤلگه لره یاشایان، باجاق و بارماقلاری تۆکلۆ، آغ رنگلی و قارا بنگلی بیر قوش. <i>plectrophenax nivalis</i>	
قارقول.. qarqul.. [اؤزل آد] تفرش و میانا دا داغ آدی. ماکی دا (قارقولوق) و تاروم دا (قارقولوچم) کند آدی.	
قارقوی.. qarquy.. [اؤزل آد] ۱-بیر آتماجا تۆرۈ ۲-گۆزتلهمه کۆله سی، داغ باشلاریندا دۆزه لن یۆکسک تیکیستی ۳-ایران تۆرکمن لری اویماق بگ لریندن ۷.	
قارقویوسو.. qarquyusu.. [آد] یایی ایچینده قار ساخلاتیلان قویو، قارلیق.	
قارقی.. qarqi.. [آد، بیتگی] قارغی، قامیش، گۆوده سی ۵-۶ متر اوچالیقدا چوخ ایلیک بیتگی (فا: بوریا، خیزران). <i>arundo donax</i>	
{قارقی سۆزو قامیش و سلاح معناسینا دایاناراق دۆزلمه لیدیر، چونکی قامیشدان سلاح دۆزه لهرک اونا قارقی دئییلیب، قارقی- اصلینده اوجو چنگللی سلاحا دئییلیر}. ۲-قارقی، (آد، دیوان لغات	

تورک ده ایشله نیبدر، باخ: قارماق) قارغی، قارقیماق اوچون سؤیلهنن سۆزلر، نفرین، قارقیش سۆزو، آلقیش قارشیتی (فا: لعنت).	بیرلیگینه قاتیلاراق بو حکومتین تشکیلینده نقش لری وارایدی. ۲- قارقین ^۲ (آد) اریین قارلاردان دۆزه لن آخار سو، قارلا قارشیتی یاغان یاغمور. ۳- قارقین ^۳ (آد) ناجارلیقدا ایشلهنن بیر نوع بویوک رنده.
۳- قارق ^۳ (اؤزل آد) قدیم تورک انل لرینین بیرینین آدی. ۴- قارق ^۴ (آد، باخ: قارماق) بالیق توتماغا یارایان دمیر چنگل. ۵- اوجو چنگل لی بیرسلاح، میزراق، باخ: قارماق. ۶- قارق ^۶ (اؤزل آد) گۆمیشان دا کند آدی.	۴- قارق ^۴ (اؤزل آد) قدیم تورک انل لرینین بیرینین آدی. ۵- اوجو چنگل لی بیرسلاح، میزراق، باخ: قارماق. ۶- قارق ^۶ (اؤزل آد) گۆمیشان دا کند آدی.
قارقیبای.. qarqıbay (اؤزل آد) اینسان آدی، باخ: قارق ^۷ + بای.	قارقیمی.. qarkimi (صفت) آغ آپیاق، سۆت کیمی (فا: سفید سفید).
قارقیتماق.. qarqıtmaq (اؤزل آد، باخ: قارماق) قارقیش ائتمه گه مجبور ائتمک (فا: فس لعنت کردن).	قارگۆله سی.. qargülləsi (آد) اوشاقلارین قاردان دوزلتدیکلری قار توپو.
قارقیش.. qarqış (آد) نفرین، بیرینین حاققیندا پیس آرزو و دیلک، بد دُعا؛ آلقیش قارشیتی؛ (فا: لعنت، نفرین).	قارگۆلو.. qargülü (آد، بیتگی) باخ: قار چیچگی.
قارقیش ائتمک.. qarqış etmək (تأثیر لی ائلم) باخ: قارقیماق، کۆتولوک دیلمک.	قارلاشماق.. qarlaşmaq (تأثیر سیز ائلم) ۱- قارا دؤنمک. ۲- بیر بیرینه قارتوپو ائتماق، قارگۆله سی آتاراق آیلنمک (فا: برف بازی کردن).
قارقیش لاما.. qarqışlamaq (تأثیر لی ائلم) قارقیماق، کۆتولوک دیلمک (فا: نفرین کردن).	قارلاماق.. qarlamaq (تأثیر سیز ائلم) قاریاغماق (فا: برف باریدن).
قارقیش لانا.. qarqışlanmaq (بلسیز ائلم) قارقیش اولونماق (فا: لعن شدن).	قارلانقوش.. qarlanquş (آد، دیرگی) قیرلانقیج، قیلانقوش، قیلانقوش، قارانقوش، سئرجه گیللردن، سیرتی قارا، کۆکسوآغ، گئیش دیمدیکلی، اینجه اوزون قانادلی، ایتی اوچان، بؤجکلرله بسله نن چاتال قویروقلو، کؤچری بیرقوش (فا: ابابیل، پستو) swift.
قارقیش لانمیش.. qarqışlanmış (صفت) لعنت لنمیش (فا: ملعون).	hirundinidae hirondou swallow (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر «قارلیقاچ، قارقیلاچ»، محتلا قارماق سۆزونه باغلیدیر).
قارقیش لی.. qarqışlı (صفت) تانری نین و اینسانلارین قارقیشینا گلمیش، قارقینمیش، لعنت لنمیش (فا: لعنتی).	قارلانقوش اوئو.. qarlanquşotu (آد، بیتگی) گلین جیک گیللردن، قیلانقوشلارین کؤچدن دؤنوشو سیرادا چیچک آچان بیر بیتگی، چیچک لری ساری و آلتون رنگلی چوخ ایللیک اوئسو، دانالاریندان اسیدسیر بیریاغ الدن اندیلن اوئسو بیتگی، قیزیل آغاج (فا: مامیران).
قارقی لاما.. qarqılamaq (تأثیر لی ائلم) قارق ^۷ ایله وورماق.	chelidonium majus (تأثیر لی ائلم) قارلانقوش بالیغی.
قارقیلی.. qarqılı (تاریخی اؤزل آد) سلجوقلار دؤنمی موصول آتابگ لریندن ^۷ .	قارلانقوش قاوونو.. qarlanquş qavunu (آد، بیتگی) بیر نوع بیتگی (فا: دستنبو، شمامه).
قارقی لیق.. qarqılıq (تأثیر لی ائلم) قارق ^۷ و قامیش یتیشیلن یئر.	قارلانقوش گیللر.. qarlanquşgillər (آد، دیرگی) اومورقالی حیوانلاردان قوشلار صنیفیندن اؤتوجو قوشلار تاقیمینین بیر فامیلیاسی.
قارقیماق.. qarqımaq (تأثیر لی ائلم) کۆتولوک دیلمک، قارقیش ائتمک (فا: لعن کردن). (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزولونده ایشله نیبدر «قارقاما»؛ باخ: قارماق).	قارلانماق.. qarlanmaq (تأثیر سیز ائلم) قارایله اؤرتولمک، قارایله بۆرولمک و قاپلانماق (فا: با برف پوشیده شدن).
قارقیمیش.. qarqımış (صفت) قارقینمیش، لعنت لنمیش (فا: لعنتی).	قارلاواچ.. qarlavaç (آد، تورکمنجه) بیر نوع قوش (فا: چلچله).
cursed	قارلو.. qarlu (صفت) ۱- قارلی، قار آلمیش. ۲- ازنا دا داغ آدی.
قارقین.. qarqın (اؤزل آد) اوغوز تورکلرینین ۲۴ بوی وندان بیرى ساییلیر، اوغوزنامه کتاییندا بو کلمه یتمه یی بول و خلقی دویوران معنا لانیب، بعضا قارقیر، قاراجین، قارغین شکیلنده یازیلیبدیر. اوغوز طایفالارینین ایچینده بو آد فقط اوغوزنامه ده گلیبدیر و دیواندا آدی چاروقلوق شکیلنده گلیبدیر ^{۲۸} ؛ بو طایفا م ۱۵ جی یۆزیله آغ قویونلو	قارلوق.. qarluq (آد) ۱- قارلی، قارلیق، قار چوخ اولان یئر ۲- رزن، زنجان، یجنورد، ساوه، ابهر و کنگاور دا کند آدی.

قارماق..qarmac [آد] قاریشديران آراج، میکسٹر، ماشیق. قارماس..qarmas [تاریخی اۆزل آد] قاریشديرماز (سویونو، نسلینی)،	قارلوقاچ..qarluqac [تاریخی اۆزل آد] قار چیچگی، ماناس داستانیندا بیر قیز آدی.^۷
آرتوق اوغوللاری بگلیگیندن ایلقازی بگین اوغلو.^۷ قارماسرگی..sərgi qarma [آد] چوخلو رسامین اثرلرینین- سرگی لهدیگی یئر. قارماشا..qarmaşa [باخ] قارماشیق.	قارلوقلار..qarluqlar [اۆزل آد] قارلوقلار آلتای داغلارینین غریبنده قارا ایرتیش تارباقاتای اطرافیندا یاشاییدیلار (قارا ایرتیش چایی و اۆرونکو و زئسان گؤللی آراسیندا)، اولارین بؤیوکلری ایلتبر ilteber عنوانی داشییدیلار، قاراخللی لارین اساس بؤلومو
قارماشديرماق..qarmaşdırmaq [انتدیرگی انیلیم] قاریشديرماق. قارماشماق..qarmaşmaq [تائیرسیز انیلیم] قاریشماق (فا: ممزوج شدن). قارماشیق سایى..qarmaşiq sayı [آد، مت] کومپلئکس سایى (فا: عدد مختلط).	قارلوقلارا باغلانیر و قاشقای انلینینده قارلوقلارین نسلیندن اولماسینا اینانیرلار، قارلوقلار سونرالار اۆزلرینی تۆرکمن آدیلا تانییدیریلار، قارلوقلارا باغلی باشقا بیر طایفادا کاشغر و ایلی چایی حدودوندا یاشایاراق چیگیل عنوانی داشییدیلار، تانری داغلاریندا
قارماشیقلاشماق..qarmaşıqlaşmaq [تائیرسیز انیلیم] قارماشیق حاللا- گلمک. قارماشیق..qarmaşiq [صفت] قاریشیق، کومپلئکس (فا: مختلط).	یاشایان قوچ گری / قوچ گیری بویو و اونون قوچومقار / قوچوقار قولو قارلوقلارا باغلی ایدیلار. قارلوق تورکلرینین گونئی ده دؤولت قوران بیر قولونا وئریلن آبدال / آبتال آدی قوزئی هیند دیلینده قارلی یئرده یاشایان معناسیندادیر، باخ: آغ هون^{۸، ۹، ۲۰۹} / قارلوق / قارلیق
قارماق..qarmaq [تائیرلی انیلیم] ۱- سویو اوئا قاتیب خمیر دۆزلمک، سویو توپراغا قاتیب پالچیق دۆزلمک، قاریشديرماق (فا: مخلوط کردن). to thicken, to condense ۲- قانیرماق، اوجونو ایمک، چنگل شکلینه سالماق (فا: خم کردن) ۳- قارغی، اوجو آیری چنگل، بالیق توتما چنگلی "بایاتی: توت آغاجی قارماقدی. توتو بارماق بارماقدی. سۆوگوم کۆسوب گندییدی. علاجیم یالورماقدی." (فا: قلاب).	کلمه سی آتلماجا قارلی یئر دئمکدیر و بو معنا تانری داغلاریندا قارلی بؤلگه لرده یاشایانلارا اشارتدیر^{۲۰۹}. قارلی..qarlı [صفت] ۱- قار اولان یئر، قار یاغان یئر و گون، قارلا اؤرتولموش، قارلا اؤرتولو (فا: برفی). ۲- اردییل ده کند آدی. ماکی (داغ)، اوجان دا(یورد) داغ آدی.
fishingrod, hook {دیواندا قارماق سوزو: بیرشئی آیری- شئی قاریشديرماق معناسیندا گلیب؛ دیوانداکی سۆزلردن ائله دۆشونولورکی قارماق سوزو اصلینده قیش فصلینده قار و بوزون، آرخ و چای سۆیوندا قاریشیق حالدا گتتمه سینه دئییلردی، بو حسابلا قار و قارماق کلمه لرینین آراسیندا اۆزلیر باغلی لیق (سویوق قار و بوزلا سۆیون قاریشماسی) گۆرسه نیر، قارا سوزوده قارانلیق معناسیندا بیر نوع قاریشیق وضعیتی گۆسته ریر (وارلیغین یوخلوقلا قاریشیب آیدین اولمایان و چتین اولان وضعیتینى آنلادیر)	قارلی بورانلی..qarlı boranlı [صفت] قار و بوران اولان یئر. قارلیجا..qarlıca [اۆزل آد] کلئیر ده کند آدی.
بو کلمه نین معناسی گئیش لهنهرک قارانلیق رنگینده اولان بویاق اوجونده ایشله نیب، ائله سانیلیرکی قارماق فعلی نین قاریشیق ، بلیرسیز، خوشا گلمه یین و چتین ائدن مفهوملارینا باخارساق بیرسیرا کلمه لرین اوزاق کؤکو ساییلایلیر: قارقاما (قارماشیق وضعیته دوشمه سینى ایسته مک)، قارمالاما (یاغلاماق، قاراگۆنه سالماق)، قاری (یاشلانماقلا یاشایش و یوخلوغون قاریشان وضعیتی)، بو معنایا دایاناراق قاریماق، قاریتماق، قارت، قارتالماق سۆزلرینه ده اشاره	قارلیق..qarlıq [آد] ۱- قار دولدورولان یئر، قار چوخ اولان یئر، قار باسیمی یئر، قار هاواسی (فا: برفی). Snowy ۲- تور کیمی اولان و قاردا قوروماغا یاریان بیر نوع اۆز اؤرتوگو.
بو کلمه نین معناسی گئیش لهنهرک قارانلیق رنگینده اولان بویاق اوجونده ایشله نیب، ائله سانیلیرکی قارماق فعلی نین قاریشیق ، بلیرسیز، خوشا گلمه یین و چتین ائدن مفهوملارینا باخارساق بیرسیرا کلمه لرین اوزاق کؤکو ساییلایلیر: قارقاما (قارماشیق وضعیته دوشمه سینى ایسته مک)، قارمالاما (یاغلاماق، قاراگۆنه سالماق)، قاری (یاشلانماقلا یاشایش و یوخلوغون قاریشان وضعیتی)، بو معنایا دایاناراق قاریماق، قاریتماق، قارت، قارتالماق سۆزلرینه ده اشاره	قارلیق..qarlıq [تاریخی اۆزل آد] اۆزبکلرین، قارقالپاق اویماعی اولوبابالاریندان^۷. اۆزبک-قارقالپاق بوی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}.
بو کلمه نین معناسی گئیش لهنهرک قارانلیق رنگینده اولان بویاق اوجونده ایشله نیب، ائله سانیلیرکی قارماق فعلی نین قاریشیق ، بلیرسیز، خوشا گلمه یین و چتین ائدن مفهوملارینا باخارساق بیرسیرا کلمه لرین اوزاق کؤکو ساییلایلیر: قارقاما (قارماشیق وضعیته دوشمه سینى ایسته مک)، قارمالاما (یاغلاماق، قاراگۆنه سالماق)، قاری (یاشلانماقلا یاشایش و یوخلوغون قاریشان وضعیتی)، بو معنایا دایاناراق قاریماق، قاریتماق، قارت، قارتالماق سۆزلرینه ده اشاره	قارلیقان..qarlıqan [اۆزل آد] قارلار آریسینجه گۆل آچان بیر داغ چیچگی.^۷
بو کلمه نین معناسی گئیش لهنهرک قارانلیق رنگینده اولان بویاق اوجونده ایشله نیب، ائله سانیلیرکی قارماق فعلی نین قاریشیق ، بلیرسیز، خوشا گلمه یین و چتین ائدن مفهوملارینا باخارساق بیرسیرا کلمه لرین اوزاق کؤکو ساییلایلیر: قارقاما (قارماشیق وضعیته دوشمه سینى ایسته مک)، قارمالاما (یاغلاماق، قاراگۆنه سالماق)، قاری (یاشلانماقلا یاشایش و یوخلوغون قاریشان وضعیتی)، بو معنایا دایاناراق قاریماق، قاریتماق، قارت، قارتالماق سۆزلرینه ده اشاره	قارما..qarma [آد] ۱- قاریشديرماق و قارماق ایشی. ۲- آیری تۆردن اولان اۆیه لرین قاریشديریلماسیلا اولوشموش، مختلط "قارما فوتبال تیمی، قارما حکومت، قارما آشی و واکسن". {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر: یاغما، غارت؛ دده: بۇرما، اخته}. قارما..qarma [اۆزل آد] سایین قالا دا داغ آدی.
بو کلمه نین معناسی گئیش لهنهرک قارانلیق رنگینده اولان بویاق اوجونده ایشله نیب، ائله سانیلیرکی قارماق فعلی نین قاریشیق ، بلیرسیز، خوشا گلمه یین و چتین ائدن مفهوملارینا باخارساق بیرسیرا کلمه لرین اوزاق کؤکو ساییلایلیر: قارقاما (قارماشیق وضعیته دوشمه سینى ایسته مک)، قارمالاما (یاغلاماق، قاراگۆنه سالماق)، قاری (یاشلانماقلا یاشایش و یوخلوغون قاریشان وضعیتی)، بو معنایا دایاناراق قاریماق، قاریتماق، قارت، قارتالماق سۆزلرینه ده اشاره	قارما ائکونومی..qarma ekonomiyası [آد] اۆزل و دؤولتی قوروملارا عاید اولان. قارما انییتیم..qarma eyitim [آد] قیز اوغلان قاریشیق اوخول. قارما اوخول..qarma oxul [آد] قاریشديران آراج، میکسٹر، ماشیق.

ایلگیلی سانلییر، البته اشاره ائتمک لازیمدیرکی بو کلمه آد حالتینده چنگل و بالیق توتما وسیله سینه دئییلیر و نظره گلیر بو وسیله بیر نوع سویو قاریشیدیرما آلتی دیر.	قارمونچو..qarmonçu [آد] قارمون چالان.
قارماق آتماق..atmaq qarmaq [تائیرلی] [ایلم] بالیق توتماق اۆچون قارماغی سویا سالماق.	قارمونچولوق..qarmonçuluq [آد] قارمون چالما ایشی و پئشه سی.
قارماقاریشیق..qarmaqarışiq [صفت] ۱-چوخ قاریشیق، بیریرینه دیمیش higgledy ۲-قرارسیز.	قارمیق..qarmıq [باخ] قاراموق.
قارماقاریشیقلیق..qarmaqarışılıq [آد] قاریشیق لیق، دوزن سیزلیک.	قارن..qarin [اؤزل آد] قارین: خوی دا داغ آدی.
قارماقچی..qarmacı [اؤزل آد] قازاق-اورتایوز-نایمان-سمیزباقانالی بوئی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	قارنا..qarna [اؤزل آد] سۆلدوز و اورمیه ده کند آدی [باخ: قارناق].
قارماقچیق..qarmaqçıq [آد] بالاجا قارماق، بالاجا چنگل.	قارناباهار..qarnabahar [آد، بیتگی] باخ: گۆل کلم.
قارماقلاماق..qarmaqlamaq [تائیرلی] [ایلم] ۱-بیر شئی قارماق گنچیرمک، ۲-قارماق بیچیمینه سالماق (فا: به شکل قلاب و چنگک در آوردن).	قارناق..qarnaq [آد، یرل] قار دوران یر، قار قالانمیش یر (فا: برفگیر).
قارماقلانماق..qarmaqlanmaq [بلسیز] [ایلم] قارماغا گچیر یلمک، قارماق کیمی اولونماق.	قارناق..qarnaq [آ، ت] بیر اوغوز شهری.
قارماقلى..qarmaqlı [صفت] اوخوندا قارماغی اولان.	قاروناس..qarunas [اؤزل آد] قارائاس: قاریشیق و ایکی سۆیلو معناسیندادیر، چاغاتای لار معمولاً افغان موغوللارینا بو آدی وئرردیلر ^{۱۲} .
قارماق واری..qarmaqvarı [صفت] قارماغا اوخشار، قارماق کیمی آیری.	قارنی آج..qarnı ac [آد] آجمیش.
قارمالاما..qarmalama [آد] آل دولوسو و تئزتئز گۆتورمه (فا: چنگ-اندازی).	قارنی آجیق..qarnı açiq [صفت، ظ] یوخسول، کاسیب.
قارمالاما..qarmalamaq [تائیرلی] [ایلم] یاغمالاما، تئزتئز و تئزتئز گۆتورمک (فا: چنگ گۆتورمک، ال ایچی دولوسو و تئزتئز گۆتورمک (فا: چنگ انداختن). دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر.	قارنی آغریماق..qarnı ağırmaq [تائیرسیز] [ایلم] بیر شئی تمنا سیندا اولماق.
قارمالانماق..qarmalanmaq [بلسیز] [ایلم] تئز و تله سیک گۆتورولمک.	قارنی اوسته اوزانمیش..qarnı üstə uzanmış [صفت] اوزوقویلو یاتمیش (فا: دمر) prone
قارمالیق..qarmalıq [آد] قارما اولما و قاریشیق اولما وضعیتی.	قارنی بۆیومک..qarnı böyümək [تائیرسیز] [ایلم] بۆیلو اولماق، حامله اولماق.
قارمان جورمان..qarman çorman [صفت] چوخ قاریشیق و دۆزن سیز.	قارنی توخ..qarnı tox [صفت] دویموش، احتیاجی اولمایان.
قارمانج..qarmanç [باخ] قارماج.	قارنی دولوسو..qarnı dolusu [ظرف] دوینوجا، دوینوجا قدر.
قارمانداغ..qarmandağ [اؤزل آد] آغدام داغ آدی (۸۹۹) ^{۲۴۰} .	قارنی دویماماق..qarnı doımamaq [تائیرسیز] [ایلم] آج قالماق، دوینوجا یشمه مک.
قارموق..qarmuq [آد] ۱-باخ: قارماق، بالیق توتماق اۆچون دوزه نیلن نیره لی تور (فا: چنگک). ۲-بیر بیتگی آدی، باخ: قاراموق.	قارنی زیغلی..qarnı zıǵlı [صفت] کۆتو اۆرکلی.
قارمون..qarmon [آد، ر] آذربایجان چالقی چیلیغیندا چوخ ایشله نن و ینلسل بیر چالقی آلتی نین آدی، آکاردئون.	قارنی قارا..qarnı qara [آد] ۱- (بیتگی) باخ: بۆرولجه اوتو. ۲-قارنی زیغلی.
	قارنی قورتلو (قوتدو)..qarnı qurtlu (qutdu) [صفت] غیر صمیمی.
	قارنینی اوتارماق..qarnını otarmaq [تائیرسیز] [ایلم] باخ: قارین اوتارماق.
	قارنینی برکتیمک..qarnını bərkitmək [تائیرسیز] [ایلم] دوینوجا ینمک.
	قارنی یاریق دولماسی..qarnı yarıq dolması [آد] همان بادیمجان دولماسی اولاراق بادیمجانی اؤزوناسینا یاراراق ایچینه مخلقات دولدورولار.
	قارنی یاریق..qarnı yarıq [آد] ۱-قارابادمجان لا دۆزه لن بیر جور ینمک. ۲-دنیز بؤجگی نین یاستی و یارلاق قایغی، بالیق قولاغی. ۳- (بیتگی) اکثرا مزارلیق لاردا بیتن، تیکانلی، یاپیق بیر بیتگی و خالق-

قاریاغدی.. qaryağdı [آد] ۱-اۆستو بىنک بىنک اولان قۇماش ۲- (آ) دۇغومو، قار ياغدىغى سیرادا اولان. ۳-قاریاغدی خاتون؛ ايندى ده آنکارا دا تۆربەسى وار اولان، عثمانلار دۆنمىنده ياشاميش و آرميش اولدوغو سؤيله نىن بير خانيم. ۴-قوشاچاي دا كند آدى. بجنورد دا داغ آدى.	طبايتينده ايشله ن: قيرمیزی توخومو و ميوه سی (سویونو كسیلن يارا يثرينه وورسان قانی كسیلر و ساغالدار) ۱۳. قارنى ياریق.. qarnı yarıq [اۆزل آد] خوی دا كند آدى. باخ: سالماس. قارنى یوغون.. qarnı yoğun [صفت، آ] شیشمان، دولغون، چوخ كؤك.
قاریاغی.. qaryağı [اۆزل آد] قوشاچای دا داغ آدى {قاریاغدی}. قاری بوز.. Kari-Boz [اۆزل آد] قیرقیز-تاقای-سولتو-تولكان بوی لاریندا ندر ۸۱-۱۵۸.	قارو.. qarü [آد] قولتوغون آلتیندا کی دامارین آدى. قارواماق.. qarvamaq [تاثیرلی انیم] باخ: قاوراماق. قاروچ.. qaruç [اۆزل آد] ۱-قاریش، قاریشیق ۲-قارا اوج ۳-تاریخی [اۆزل آد] تیمورگورخان دۆنمی بگ و قوموتان آدى ۷.
قاریتماق.. qarıtmaq [تاثیرلی انیم، باخ: قارماق] ۱-قیزی اره وئرمه ییب ائوده ساخلاماق، قوجالتماق (فا: فتوت كردن). ۲-میوه نی اکینده ساخلا ییب تازالیقدان سالماق (فا: از طراوت انداختن). قاریج.. qaric [باخ] قاریش.	قارون.. qarun [آد] چوخ دؤولتلی، چوخ وارلی آدام حاققیندا. {افسانوی ثروتی اولان ح موسی نین قارداشی آدیندان}. قاروو.. qarov [صفت] گنجه کورلوغو اولان آدام، قارانیقدا گورمه نقصانی اولان (فا: شب کور).
قاریققای.. qarıqçay [آد، دیرگی] سترچەدن آزجا بویوک بوز رنگلی- تارلاقوشو. قاریخ.. qarix [آد، باخ: قار] قاراباخماقلاورتایا چیخان گوزقاماشماسی. ۲-قاریخ (آد) باغ و باخجا سووراماق اؤچون آچیلان سو یولو، آرخ، ساپانلا آچیلان ایز ۳-آرخلار آراسیندا کی توپراق ییغینی، جیهه. {قاریخ سؤزو بو معنادا قارماق کلمه سینه دایانیر، چونکی قاریخلماق گرچکدن توپراغی قاریشیدیر اراق ایز و آرخ آچماق مفهوموندا دیر و سووراماق اؤچون کوتانلا ایز آچماق توپراغی آلت اؤست اتمک دئمکدیر}.	قاروو.. qarov [اۆزل آد] آذربایجان دا كند آدى ۲۰. قاروولیق.. qarovluq [آد] گنجه کورلوغو، گنجه و قارانیقدا گورمه نقصانی (فا: شب کوری). قاروویل.. qarovul [آد، باخ: قوروماق] ۱-كئشیکچی، گوزتچی، قاپیچی، قوروقچو/ قوروقچو. ۲-توفنگ لردە آماج و نشانلاما دلیگی، آرپاچیق. ۳-گمی یدک، ینه باغلانان ایپ و گوزدن ایتمه مه سی اؤچون اونا باغلانان و سو اوزونده قالان یونگول توپ/ تاختا (فا: قراول).
قاریخدی رماق.. qarıxdırmaq [تاثیرلی انیم] گوزلرینی قاماشدیرماق، چاشدیرماق. قاریخدی ریلماق.. qarıxdırılmaq [بلسیز انیم] چاشدیریلماق. قاریخلماق.. qarıxılmaq [تاثیرلی انیم] قاریخ آچماق، آرخ آچماق. قاریخماق.. qarıxmaq [تاثیرسیز انیم] گوزلری قاماشماق، چاشماق ، اوزونو ایتیرمک.	قاروویلچو.. qarovulçu [آد، باخ: قوروماق] ۱-كئشیکچی، گوزتچی، قاپیچی، قوروقچو/ قوروقچو. ۲-توفنگ لردە آماج و نشانلاما دلیگی، آرپاچیق. ۳-گمی یدک، ینه باغلانان ایپ و گوزدن ایتمه مه سی اؤچون اونا باغلانان و سو اوزونده قالان یونگول توپ/ تاختا (فا: قراول).
قاریدئس.. qarides [یو] باخ: دنیز تکه سی.	قاروویل لاما ق.. qarovullamaq [تاثیرلی انیم] ۱-آماج لاما ق، نیشان لاما ق. ۲-گؤدمک، گؤزتلەمک، پوسقودا دایانماق.
قاریش.. qarış [آد] قاریج: آچیق بارماقلارین آچیمی، آچیق بارماقلار آچیمیندا باش بارماغین اوجوندان چیچیلی بارماغین اوجونا قدر اولان اندازه، بیر قاریش اؤلچوسونده اولان آرائیق (فا: وجب). span {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} قاری، قاریش{.	قاروویل لوق.. qarovulluq [آد] کشیک چکمه. قاری.. qarı [آد] ۱-آرواد، قادین، بیرکشی نین خانیمی (فا: عیال). wife ۲-(مج) قوجا قادین (فا: پیرزن). old woman {ت: یاشلی؛ دده؛ باخ: قارماق}.
قاریش بولاش.. qarışbulaş [آد، دا] قاریشیق، سلیقه سیز، دؤزن سیز. قاریش قاریش.. qarış qarış [ظ، مج] هریانی، بیر یثرینی گوزدن ایتیرمه دن "من تبریزی قاریش قاریش گزمیشم". قاریش دیراج.. qarışdırac [آد] تیکیتی ایشلرینده قاریشیدیرماغا یاریان آراج، میکسر (فا: مخلوط کننده).	قاری.. qarı [آد، عربجه] اوخویوجو، اوخویان. قاری.. qarı [اۆزل آد] سبزوار، خالخال و بجنورد دا داغ آدى. قاری بازارى.. qarı bazarı [اۆزل آد] قایی بویونا عایدیتر آدى (م ۱۶جی قرن) ۲۲۵. قاریاتان.. qaryatan [اۆزل آد] قوم دا داغ آدى.

قاریشماق.. qarışmaq [تائیرسیز ائیلیم] ۱-بیر بیرینین ایچینه گیریب سئچیلیمه یه جک حالا گلمک. ۲-دۆزهنی و ترتیبی پوزولماق، قارما قاریشیق اولماق. ۳-بیرایشه ال آتماق، سۆزه قاتیلماق (فا: درآمیختن). to intermingle {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، باخ: قارماق}. قاریشمیش.. qarışmış [صفت] ۱-قاریشیق، دۆزنسیر، داغینیق، چالختالی، گرگین (فا: بهم ریخته). ۲-ایچینه باشقا بیر شئی قاریشدیریلیمیش، صاف اولمایان، آچیق سئچیک اولمایان، آنلاشماسی گوج اولان. قاریشیق دولاشیق.. qarışiq dolaşiq [صفت] چوخ قاریشیق، آنلاشیلماز. قاریشیق.. qarışiq [صفت] ۱-مختلف شئی لردن عبارت اولان، نئچه جنس دن اولان. ۲-بیر بیرینه گنچمیش، ترتیبسیر، دولاشیق، آیدین اولمایان (فا: مغشوش). قاریشیق دیللر.. qarışiq diller [آد، دیل ب] مختلف دیللر (فا: زبانهای مختلط). mixed language قاریشیق لیق.. qarışıqlıq [آد] ۱-قاریشیق اولما وضعیتی. ۲-قارقاشالیق، دۆزنسیرلیک، هر ج مرج لیک. ۳-آنلاشیلماز، دولاشیق لیق. (فا: آشفتگی). agitation قاریشیلماق.. qarışılmaq [بلسیز ائیلیم] قاریشماق ایشی گؤرولمک و ائدیلمک. قاریشیم.. qarışım [آد] ۱-قاریشما ایشی. ۲-قاریشمیش نسنه (فا: مخلوط). mix ۳-آلیاز (فا: آلیاژ). alloy قاریق.. qarıq [تاریخی اؤزل آد] قاریشیق، مَلز؛ اویغور یازیتلاریندا آدی گنچن بیر بگ، باخ: قاریخ^۷. قاری قاه.. qarı qaha [اؤزل آد] لاجین، دا کند آدی^{۲۴۰}. قاری قوچا.. qarıqoca [آد] ائولنمیش قادیوارکک (فا: زنو شوهر). mate قاری قوچالیق.. qarıqocalıq [آد] قاری قوچا اولما وضعیتی. قاری قیشلاق.. qarı qışlaq [اؤزل آد] لاجین و گنرمی ده کند آدی. قاری لاشماق.. qarılaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] ۱-قوچالماق (قادین اۆچون) (ف: بیر شدن). ۲-(کیشی لر اۆچون) قاری لار کیمی رفتار اتمک (فا: حالت زنانه پیدا کردن). قاری لاشمیش.. qarılaşmış [صفت] قوچالیمیش، قاری بیچیمینه دۆشموش. قاریلتی.. qarılı [آد، سس تی] قارقانین چیخاردیغی سس، قاریلدا ما سسی (فا: قارقار). caw (ing)	قاریشدیران.. qarışdıran [باخ] قاریشدیر یجی. قاریشدیرماق.. qarışdırmaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-بیر بیرینه قاتماق، مخلوط ائلمک. mixed ۲-بیرایشی ویا سۆزو سئچه ییلمه مک. ۳-بیرینی بیرایشه قاریشماسینا سبب اولماق ۴-سلقه نی پوزماق، نظام سیریر حالا سالماق، دولاشیق سالماق. ۵-فتنه فساد سالماق، قاریشیق لیق سالماق (فا: بهم زدن). قاریشدیر یجی.. qarışdırıcı [آد] ۱-قاریشدیران، اورتالیغی بیر بیرینه قاتان، آرا ووران. ۲-قاریشدیران، قاریشدیراج (فا: میکسر). قاریشدیر یجی لیق.. qarışdırıcılıq [آد] آرا وورما، فیتنه سالما. قاریشدیریش.. qarışdırış [آد] قاریشدیرماق ایشی ویا بیچیمی (فا: بهم زنی). قاریشدیر یلماق.. qarışdırılmaq [بلسیز ائیلیم] قاریشدیرماق ایشی گؤرو-لمک (فا: فم). قاریشقا.. qarışqa [آد، دیرگی] زار قانادلی، اکلم باجاقلی، نئچه میلیمتر بویوندا توپلو حالیندا یاشایان، یووا قوران و یووالاریندا تۆزلو قارینجالار یاشایان (اؤرنک اۆچون عسگر، ایشچی، قانادلی ارکک، قانادلی ملکه)، ۷۵۰۰دن چوخ نوغو اولان، بدن اسید فورمیکلی اولماغینا خاطر تورش دادلی بیر بؤجک (فا: مورچه). formica {سومرجه «مارون»؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} قارینچا؛ قارنی اوسته یثریمه یینه خاطر بو آدلا تانییب. قاریشقا.. qarışqa [اؤزل آد] میانا دا داغ آدی. قاریشقا اسیدی.. qarışqa əsidi [آد] اسید فورمیک. قاریشقا (یوواسی) کیمی قایناماق.. qarışqa (yuvası) kimi qaynamaq [تائیرسیز ائیلیم] [مع] سای ج چوخ معناسیندا بیر سۆز، تعدادی چوخ شئی حاققیندا. قاریشقا سئور.. qarışqasevər [آد، دیرگی] قاریشقا یتمکله گنچین بیر نوع بؤجک. قاریشقا یین.. qarışqayiyən [آد، دیرگی] امجکلی، تک دلیکلیر تاقیمیندان وجود کیری کیمی تیکانلی، آغزی بورو کیمی، دلی ائشیکه اوزانان، دیشسیر، قاریشقا ایله بسله ن بیر آفریقا حیوانی (فا: مورچه خوار). achirna aculeata, mymecophagous قاریشقا یین لر.. qarışqayiyənlər [آد، دیرگی] آغیزلاری اوزانمیش و بورو کیمی، و ووجودلاری کیری کیمی و قاریشقا ایله بسله ن بیر سوی. قاریشلاماق.. qarışlamaq [تائیرلی ائیلیم] قاریشلا اؤلچمک (فا: وجب-کردن).

قاریندا تئماق.. qarıdatmaq [تئدیگرگن] [ائیلیم] قاریلتی سسی چیخارتدیرماق.	قارین اوتارماق.. qarın otarmaq [تائیرسیز] [ائیلیم] اونون بونون قاپی سیندا قارینی دویورماق.
قاریلدا شماق.. qarıldeşmaq [قا] هامی سی بیردن قاریلداماق.	قارین ایچی.. qarın iyçi [صفت] ایچ آلات (فا: امحاء). blowels
قاریلدا ماق.. qarıldeşmaq [تائیرسیز] [ائیلیم] سس [تق] قارقا سسی چیخارماق، قارقار ائتمک (فا: قارقار کردن).	قارین ایشلنمه سی.. qarın işlənməsi [صفت] تنقیه (فا: دیسانتری). derdging .dysentery
قاریلماق.. qarılmaq [بلسیز] [ائیلیم] قارماق ایشی گورولمک، قاریشدیریلماق.	قارین ایشلنمه سی.. qarın işlənməsi [صفت] تنقیه (فا: دیسانتری). derdging .dysentery
قاری لی.. qarılı [صفت] قاری سی اولان.	قارین باجاق لیلار.. qarın bacaqlılar [آد، دیرگی] یومشاقجالار صیفیندن، باشلاری دیللری و دیشلری اولان و قاریندا کی اتلی اوزانتی لاری باجاق کیمی ایشلنن، سورونه رک یثرین، اسپیرال قایق لی و سولاردا یاشایان بیر حیوان.
قاری لی قوجالی.. qarılı qucalı [ظرف] قاری قوجا بیرلیکده.	قارین باغی.. qarın bağı [آد] پالتار آلتیندان قارین اؤزه رینه باغلانان باغ.
قاری لیق.. qarılıq [آد] قاری اولما وضعیتی، خانیم لیق، ائولنیش قادینین ارینه گۆره وضعیتی و گۆروی (فا: زن بودن).	قارین بوشلوغو.. qarın boşluğu [آد] قاوورقا سوموکلریله خالچا سوموکلرینین آراسیندا کی بوشلوق.
قاریم.. qarım [آد، دا] آلاچیغین ایچینه سوگیرمه مه سی اۆچون چئوره سینده قازیلان چوخور، آرخ.	قارینپا.. qarınpa [صفت] چوخ یثن (فا: پرخور). gluttonous
قاریماز.. qarımaz [صفت] قاریمایان.	قارینتی.. qarıntı [آد] گمی نین یانیندان ووران دالقا (فا: موج کنار قایق).
قاریماق.. qarımaq [تائیرسیز] [ائیلیم] ت ۱-قوجالماق، یاشلی لئماق (چوخراق قادین لار اۆچون) (فا: پیر شدن). ۲-سودا قالمقدان- قیریشماق، بۆزوشمک (دری) (فا: چروکیده شدن). ۳-جوتلشمک، چاتیشماق (ایت اوچون). {باخ: قارماق}.	قارینج.. qarınca [باخ] قاریشیق. قارینجا.. qarınca [آد، دیرگی] باخ: قاریشقا. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
قاری مزره سی.. qari mərəsi [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی (قاری مزره سی).	قارینجا.. qarınca [اؤزل آد] بوکان (ک/ب) و خوی دا کند آدی.
قاریمیش.. qarımış [صفت] ۱-قوجالامیش، گۆرگونلیمیش، تجربه و گۆرگو قازانمیش (فا: فرتوت) ۲-اویغور یازیتلاریندا بیر بگ آدی .	قارینجیق.. qarıncıq [آد] ۱-وؤدودن مختلف اورقانلاری ایچینده اولان بوشلوق، قلیبن آلت بؤلومونده و بدنن ساغ و سول طرفینده جیبارلار و قانی پومپالما اورقانلارینی ایچینه آلان ایکی بوشلوق، کیچیک قارین. ۲-جوجه لرین بدنن آلاقلاردان گئری ده اولان بؤلومو (فا: شکم کوچک).
قارین.. qarın [آد] ۱-اینسان و حیوانلارین کؤکسله خالچالارینین آراسی؛ بدننه معده، باغیرساق، دالاق و قارا جیبار اولان بؤلوم (فا: شکم). ۲-belly بعضی شئیلرین شیش و ایچی بوش بؤلومو. ۳-آنا رحمی، اوشاقلیق، بالاییق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر؛ بو کلمه قارماق سۆزوندن آلیناراق بدننه مختلف موادین قاریشدیغی یئری گۆسته ریر بو کلمه دن آلیناراق قارینداش/ قارداش سۆزو، ایکی شخصین یتمک و ایچمک لرینین بیر اولماسینی و بیر آیری دئییشله بیر قاریندان چیخمالارینی گۆسته ریر؛ باخ: قارماق}.	قارینجیق.. qarıncıq [تاریخی] [اؤزل آد] قارینجیق: باخیش، نظر، گۆز قاچاماغی؛ تۆرکمنلرین، تکه و توختامیش اویماقلاری تۆرکمن-تکه-اؤته میش-داشایاق بوی لاریندان دیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قارین آغری سی.. qarın ağrısı [آد] ۱-قارین دا اولان آغری. ۲- (مج) یالاندان شیلتاقلیق ائتمه "اونون ~ وار قوی سۆزونو دئسین".	قارینداش.. qarındaş [آد، ت] ۱-قارداش سۆزونون اسکی بیچیمی، بیر قاریندان چیخانلارین بیریرینه گۆره نسبتی. قارداش، قارداشلیق ۲-قیز قارداش، باجی (قازاق و قیزیلاردا).
قارین آلتی.. qarın altı [آد] یهر و قالتاغی برکیتمک اۆچون آتین قارنی آلتیندان گئچیریلن قاییش (فا: زیر شکم). underbelly	قاریندان آتاق لیلار.. qarından ayaqlılar [آد، دیرگی] قاریندان- باجاقلیلار : یومشاقجالاردان، قارین لاریندا اتلی و یاستی اوزانتی لاری اولان و بولارلا یئریین بیر حیوانلار سوویو.
قارین آتاقلی.. qarın ayayqlı [باخ] قارین باجاق لیلار.	

قاز..qaz [آد، فرانسىزجا] مادّه لرین اوچوجو وضعیت لرینین عامّ آدی، گاز. ۳- یاریم سایدام پارچا (فا: گاز).	قاریندان باجاق لیلار.. bacaqlılar qarından [آد، دیرگی] باخ: قاریندان آياق لیلار.
قاز آياغی..qazayağı [آد، یتگی] اسفناج گیللردن، یتیلن، یاپراقلاری- قاز آياغینا بنزر و اوچ بوجاق یتگی (اشتاها آچیبی، قانی و بۇیر کلىرى تمیزله ين^(۱۳)) (فا: پنجه غازى) chenopodium {قاز+آياق}.	قارین دولوسو.. qarın dolusu [ظرف] دویونجا، دویانا قدر. قارین دویورماق.. qarın doyurmaq [تائیرسیز ائيلم] گئچینمک.
قاز باسماق..qazabasmaq [تائیرلی ائيلم] (آراجلاردا) قازینی- چوخالديب هیزلانديرماق.	قارین دۆشمه سی.. qarın düşməsi [آد] قارینین ساللانماسی (فا: افتادگی احشاء). spianchnoptisis
قازاخ..qazax [اؤزل آد] آذربایجان جمهوریتینده بیر رایون آدیدیر؛ باخ: قازاق.	قارین زاری.. qarın zarı [آد] قارین بوشلوغونو اؤرتن اؤرتوک. قارین زاری التهابی (ياتقى سی).. qarın zarı iltihabı (yanqısı) [آد] قارین زاریندا اولان ناخوشلوق، پثرتونیت.
قازاخجا..qazaxca [صفت] قازاخ دیلینده، قازاخ دیلی. قازار آتار..qazaratar [آد] یئر قازان، توپراق قازان، قازماج. excavator	قارین ساللاماق.. qarın sallamaq [تائیرسیز ائيلم] شیشمان لاشماق، کؤکلمک. قارین قارینا.. qarın qarına [ظرف] یان یانا، دؤش دؤشه.
قازاسقا..qazasqa [آد، روسجا] قافقاز قایتاقلی هیزلی اوینانان بیر خالق دانسی.	قارین قولو.. qarınqulu [آد، ص] چوخ یتین، دویماز، قارینا چوخ قوللوق ائدن (فا: پرخور). gluttonous
قازاغان..qazağan [اؤزل آد] م۱۳جو عصرده تۆرکوستاندا بیر بگ آدی^{۱۲}.	قارینلماق.. qarınlamaq [تائیرسیز ائيلم] گمی یانینی بیریرته دایماق. قارینلی.. qarınlı [صفت] ۱-قارین قیسمی چیخیق ویا بۇیوک. ۲-چوخ یتین، قارین دۆشکونو (فا: شکمو).
قازاغی..qazağı [آد] قازما و تمیزله مه ایشلرینده ایشله دیلن بیر نوع دمیر آراج. ۲- آذربایجان اوپون هاوالاریندان	قارینماق.. qarınmaq [تائیرسیز ائيلم] قارین وئرمک، ساللانماق. قاری نه.. qarınəne [آد] ۱-قوجاننه، آتانین آناسی ۲-عمومیتله قوجاقاری.
قازاغی..qazağı [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقص لریندن بیریدیر، ان قدیم آذربایجان رقص لریندن بیریدیر. رقص قازاخ رایونوندا یارانمیشدیر. اولدوقجا یتنی حرکتلی، جوشغون رقصیدیر. اونو کیشیلرین ان سئویملی رقص لریندن بیرینه چئویریر. بئله فرض اولور کی اولونورکی، " قازاغی " دؤیوشجو رقصیدیر. اونو یوروشه و حربه گئندنه ایفا ائدیرلرمیش. رقصده دوزومو رنقارنق و تکنیکی جهتدن مورککب حرکتلر چوخدور. اوپنایانلاردان هر بیرى اؤز قابیلیتینی، رقصده نه یه قادیر اولدوغونو قوسترته یه چالیشیر^{۲۴۵}. (فا: آهنگی ترکی) {قازاق بویو آدیندان}.	قاری نه قورشاغی (اؤرکنی).. qarinnəne qurşağı (örkəni) [آد] گؤی قورشاغی. قارین وئرمک.. qarın vermək [تائیرلی ائيلم] قارین ساللاماق، بیر شئیین اورتا بؤلومو چیخماق و شیشمک (دووار کیمی شئیلر)، آیلیمک.
قازاغی..qazağı [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقص لریندن بیریدیر، ان قدیم آذربایجان رقص لریندن بیریدیر. رقص قازاخ رایونوندا یارانمیشدیر. اولدوقجا یتنی حرکتلی، جوشغون رقصیدیر. اونو کیشیلرین ان سئویملی رقص لریندن بیرینه چئویریر. بئله فرض اولور کی اولونورکی، " قازاغی " دؤیوشجو رقصیدیر. اونو یوروشه و حربه گئندنه ایفا ائدیرلرمیش. رقصده دوزومو رنقارنق و تکنیکی جهتدن مورککب حرکتلر چوخدور. اوپنایانلاردان هر بیرى اؤز قابیلیتینی، رقصده نه یه قادیر اولدوغونو قوسترته یه چالیشیر^{۲۴۵}. (فا: آهنگی ترکی) {قازاق بویو آدیندان}.	قاز..qaz [آد، دیرگی] پرده آياقلى لاردان، ائوجیل ویا چؤلجول، اؤردک دن ایری بیر این حئیوانی (فا: غاز). anser avica {ت: ۱- قاز، اؤردک. ۲-آغاج قاییغی؛ بو کلمه سس تقلیدی سایلیر؛ بو کلمه غاز شکلینده فارسجا یا و goose شکلینده اینگیلیزجه یه گئچیبیدیر}.
قازاق..qazaq [آد] ۱-قازاخستان ملتینی تشکیل ائدن تۆرک دیللی خالق ویا خالقا منسوب اولان. ۲-بیر نوع یاخاسی قایتارما و قالین توخونموش کؤینک. ۳-(مچ، اسکی) آتلی عسگر دسته سی (فا: قزاق). {بعضی بیلگینلر بو کلمه نین اصلینی آزاق تانیسیلار و بو کلمه نین آز قومونون آدیندان آلینماسینی مئاسب بیلیرلر؛ البتده کاسلار، کاسپی لر، خز لر، آزلار، آذرلر و قازاقلارین کؤک باخیمیندان بیریرینه باغلیلیغی آیدیندیر و بو مطلب چوخلو بیلگینلر طرفیندن و اوجمله دن جلیلی بگ طرفیندن ثابت اولونوبدور؛ کاس کاسپی کاسپین کاسار خزر آذر کاس کاساق قازاق کاس آس آز آذر}.	قاز..qaz [اؤزل آد] بو کلمه کاس / کاسی / کاسسی / قازاق / خز / قیرقیز کیمی سۆزلرین کؤکو اولاراق چوخلو یئر آدلاریندا گۆرسه نیر و معناجا گزمک سۆزونه باغلانیر: قازیللو / قاضیلو، خاساوان / قازآوان، خاسیللی / قازائلی، کسبه / کاس اوبا^{۱۱۴}. تبریزده قاضی کندی / قازی کندی / کاسی کندی ده بو سۆزجو قله ایلگیلی اولمالیدیر.

قازاق..qazaq [اؤزل آد] اژنا، مشهد و نیشابور-عشق آباد دا داغ آدی.	قازانچاچاتماق..qazanca çatmaq [تائیرسیز انیلم] قازانچ الدە ائتمک (فا: سود بردن).
قازاق..qazaq [اؤزل آد] اینسان آدی: ~ خان، نبای، سبگ، ~ آر.	قازانچ سیز..qazancsız [صفت] قازانچی اولمایان، گلیرسیز، یارارسیز (فا: بی بهره). portionless
قازاق چۆمبکلمه سی..qazaq çömbəlməsi [آد] بیر باجاق اؤزهرینه چۆمبه لهرک و اویری باجاق اؤنده توتولاراق بیر گۆج آلیشدیرما ایشی.	قازانچلو..qazanclu [اؤزل آد] م۱۶جی یۆزیلدە ذوالقدر تورک لرینه باغلی بیر بوی آدی ^{۸۵} . باخ: سلجوقلار ^{۲۰۹} .
قازاقلار..qazaqlar [اؤزل آد] قازاقلاردان بیر بؤلوم قاراباغ بؤلگه- سینده اوتوراراق صفویلره قاتیلدیلار، قاراباغ قازاقلاری سونرالار عثماني لارار یارديمجي اولدولار ^{۸۵} .	قازانچ لی..qazanclı [صفت] قازانچی اولان، قازانمیش اولان، گلیرلی، استفاده لی (فا: سود آور). profitable
قازاقلی..qazaqlı [اؤزل آد] گنبد ده کند آدی.	قازانچوق..qazancuq [اؤزل آد] ۱-قازانچ، گتیری ۲-قازانچا. ۳- (تاریخی اؤزل آد) اؤزبکلرین، قونرات و اوختامقالی اویماقلاری اولوبالاریندان ^۷ .
قازاق یانا..qazaqyana [آد، یئرل] توی گله نک لریندن: گلینی دده ائویندن آپاریرکن محله آدمی فایتونون قباغین کسب و خلعت آلانندان سونرا گتتمه لرینه یول وئرلر.	قازانچیق..Kazancık [اؤزل آد] اؤزبک-قونرات-اوخ تامغالی بوی لاریندان ^{۱۵۸-۸۱} .
قازالاق..qazalaq [آد] ۱-داشقا، تک آتلی و ایکی تکرلی بالاجا آرابا (فا: درشکه) ۲-بیر نوع قوش آدی (فا: چکاوک) {قوزالاق}.	قازانچا..qazanca [آد] بالاجا قازان (فا: دیگچه). small pot
قازالاقچی..qazalaqçı [آد] قازالاق دۆزلدن ویا سوروجوسو (فا: درشکه چی)	قازانچی..qazançı [آد] ۱-قازان قاییران و ساتان کیمسه (فا: دیگساز) ۲-قازان قوران ویا قیزدیران کیمسه. boiler-maker ۳- (تاریخی اؤزل آد) تورکمنلرین، ساریق اویماعی اولوبالاریندان ^۷ . {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
قازامات..qazamat [آد، روسجا] دوستاق، سنگر (فا: زندان). prison {روسجا سانیلماغینا رغما، تورکجه قازماق سۆزونه باغلانایلیر: قازیلان یئر، سنگر} ^۵ .	قازانچی لیق..qazançılıq [آد] قازانچی نین ایشی ویا مسله یی.
قازاماتی..qazamati [صفت] قازاماتلیق، قازامات و دوستاق اوچون اؤزل پالتار و آیری شئیرل (فا: مربوط به زندان).	قازان خان..qazanxan [تاریخی اؤزل آد] چاغاتای و آلتین اوردو خانلاریندان، قازان خانلیغینین قوروجوسو و ایلك خانى، ایلخانلی دؤولتی خانى (هولاکو خان'ین تورونو، آرقون خان'ین اوغلو) ^۷ .
قازان..qazan [آد] ۱-بیر نوع بویوک قابلاما، بیر نوع بویوک تاغار (فا: دیگ). ۲-قازانما، قازانچ، اؤستونلوک. ۳-ایدیل-بولغارلارین قوردوقلاری بیر شهر ^۵ . ۴-اینسان آدی: قازانباي / قازانبگ، قازانر. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، باخ: قازماق}.	قازان خانلیغی..qazan xanlığı [اؤزل آد] باخ: آلتون اوردو خاقانلیغی ^{۲۰۹} .
قازان..qazan [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یترآدلاری (ان آزی ۲۵ آد سایماق اولار).	قازان داشی..qazan daşı [آد] قازاندا سو قایناتما سبب ایله کلسیم دۆز لارینین قازان دییینده اوتوروب و برکیمیش قیسمی.
قازانان..Qazanan [صفت] یارارانان (فا: منتفع). deriving	قازان دیبی..qazan dibi [آد] قازماق، قازاندا دویو پیشیرنده دییینده دۆزه لن قالین کورک بؤلوم (فا: ته دیگ). browned
قازان تابان..Kazan Taban [اؤزل آد] قازاق-کیچیوز-آلیموغلو بوی لاریندان ^{۸۱-۱۵۸} .	قازان دیرماق..qazandırmaq [تائیرلی انیلم] قازانماسینا یول آچماق.
قازان تورک لری..Kazan Türkleri [اؤزل آد] وولگا بؤلگه سی بوی لاریندان ^{۸۱-۱۵۸} .	قازان قاینامایان یئرده میمون اویناماز..qazan qaynamayan yerde meymun oynamaz [دئیم] هئچ بیر ایش قارشى لىق سیز گؤرولمز.
قازانچ..qazanc [آد] قازانیلان شئی، یارار، چیخار، گلیر، ساتیلان بیر شئین ویا اؤره تیلن بیر شئین ویا بیر امک قارشى لیغیندا وئریلن حق (فا: فایده) profit {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} قازانچ، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر {قازانچ}.	قازانقوزان..qazanquzan [آد] اوجان شهرین تیکمه داش بؤلگه سینده کند آدی.
	قازانماق..qazanmaq [تائیرلی انیلم] ۱-بیر ایش سونوجو، گلیر الدە ائتمک، قازانچ اله گتیرمک (فا: سود بردن). to earn ۲-ایدماندا قارشى طرفی اودماق. to win ۳-غالب گلیمک (فا: غالب آمدن).

qazlaşmaq.. قازلاشماق [تائیرسیز ائیلیم] قاز حالینا گلیمک. qazlamaq.. قازلاماق [تائیرلی ائیلیم] قاز دولدورماق. to aerate qazlanmaq.. قازلانماق [تائیرسیز ائیلیم] ۱-خوروژلانماق، قورهلنمک. ۲-قازلانماق، [تائیرسیز ائیلیم] قاز چیخماق. ۳-قاز حالینا گلیمک. qazlu.. قازلۇ [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی. qazlıyan.. قازلیان [اؤزل آد] بوکان دا کند آدی. qazma.. قازما [آد] ۱-بالتا، قازماغا یارایان آلت (باخ: ایکی باشلی قازما). ۲-قازماق ایشی (فا: حفاری). digging ۳-اویولموش و حک اولونونموش ناخیش. ۴-نفت و بوجور شیلری چیخارماق اۆچون قازیلان قویو. ۵-یئرآلتی دخمه سی، یثرده قازیلیمیش یاشاییش ویا ایش یثری، معدن. ۶-قازما [اؤزل آد] بالاکن، ده کند آدی ۲۴۰. qazmac.. قازماچ [آد] قازارآتار، قازماق ایشینی گۆرن آراج (فا: حفار). qazmacıq.. قازماچیق [باخ: بالاجا قازما]. qazmaçı.. قازماچی [آد] قویو ویا معدن قازان کیمسه، قازماق ایشینی گۆرن، کۆمورلوق ویا آیری داش اوجاقلاریندا ایشله ین ایشچی (فا: حفار). driller, borer, drill-operator qazmaçılıq.. قازماچیلیق [آد] قازماچی نین ایشی (فا: حفاری). qazmaq.. قازماق [تائیرلی ائیلیم] ۱-توپراغی سؤکمک، انشمک، اویماق (فا: حفر کردن، کندن). to dig ۲-حک ائتمک، پولاد قلم له ناخیش آچماق (فا: کنده کاری کردن) ۳-(آ) قازانین دییینده پشیمیش و برکیمیش حصّه ”دویو ویا آش قازماغی، چۆرک قازماغی“ (فا: ته دیگ). crust, browned {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر؛ بوکلمه قازانچ، قازى، قازما و قازانماق کیمی سۆزلرین کۆکو اولاراق، عربجه خزانه و خزینه کیمه لرین ده کۆکو اولمالیدیر}. qazmaqciq.. قازماقچیق [آد] کیچیک و نازیک قازماق. qazmaqqlanmaq.. قازماقلانماق [تائیرسیز ائیلیم] قازماق باغلاماق، دیب توتماق، پشیمیش و دویو قازماقلى اولماق. qazmaqqlı.. قازماقلى [صفت] قازماغی اولان، قازماق باغلامیش. qazmalar.. قازمالار [آد] قازما ایشلری (فا: حفريات). excavations qaznaq.. قازناق [آد] قازیلیمیش یثر، چوخور یثر، قازیق چوخور ditch qazu.. قازۇ [اؤزل آد] نعمت، قازانچ ۷. qazuq.. قازۇق [اؤزل آد] اراک-وفس-بُزچَلو دا کند آدی. {قازیق}.	occupying {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر} قازقانماق / قازماق سۆزونه باغلیدیر{. qazanış.. قازانیش [آد] قازانماق ایشی ویا بیچیمی (فا: سود). qazanılmaq.. قازانیلماق [بلسیز ائیلیم] قازانماق ایشی گۆرولمک و یول آچماق، اله گتیریلیمک (فا: تحصیل شدن). to be earned qazanılmış.. قازانیلیمیش [صفت] الهه اندیلیمیش، الهه گلمیش (فا: تحصیل شده) qazanım.. قازانیم [آد] قازانماق ایشی، ایشچی لره وئریلن حقوق، ایشلیک. qazotaran.. قازوتاران [آد] قازلاری وتلاغا آپاران (فا: قازچران gooseherd) qaz ocağı.. قاز اوجاگی [آد] قازلا یانان اوجاق. Kazay.. قازای [اؤزل آد] قازاق-اورتایوژ-نایمان بوئی لاریندا ندر ۱۵۸-۸۱. qaz beyinli.. قاز بیینلی [صفت] آنلایش سیز، قاورایش سیز. qazdırtmaq.. قازدیرتماق [انتدیرگن ائیلیم] قازدیرماق ایشینی گۆردۆرمک. qazdırmaq.. قازدیرماق [انتد] ۱-قازماق ایشینی گۆردۆرمک ۲-اویوق و ناخیش آچدیرماق، اویدورماق (فا: فس کندن to dig ~ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}. qazdırılmaq.. قازدیریلماق [بلسیز ائیلیم] قازدیرماق ایشی گۆرولمک. qazraq.. قازراق [آد] قزَرک: فیندق کیمی میوه لری دیدهرک تۆکولن قاییق لاری (فا: پوسته فندق و--) {قازماق فعلینه باغلیدیر}. qazsobası.. قازسوباسی [آد] قازلا یانان سوبانوعو. qazsoğanı.. قازسوغانی [آد، بیتگی] آلتی یاپراق دان اولوشان چیچکلرینین ایچ طرفی ساری رنگلی و بعضا آغیمتیل و ائشیک طرفی یاشیل زولاقلی، زانباغا اوخشار بزک بیتگی سی. qazsızlaşdırmaq.. قازسیزلاشدیرماق [تائیرلی ائیلیم] قازىنى-بوشتالماق، هاواسینی چیخارماق qazqafalı.. قازقافالی [صفت] آنلایش سیز، قاورایش سیز. qazqan.. قازقان [اؤزل آد] قازان، قازانچ؛ بوخارا خانلیغی خانلاریندان ۷. qazqanadı.. قازقانادی [آد، ایدمان] گۆلشده قارشى طرفین بونونو قولتوق آلتینا آلاراق بونونو بوکمه فنى. qazıqlı.. قازقلى [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی {قازیقلى}. qazqurt.. قازقۇرت [اؤزل آد] باخ: قازیرقان ۷. qazqıç.. قازقیچ [آد] تندیردن چوره یی چیخارماغا یارایان اوجو بیز کۆسو، بیتگی کۆکو چیخارماغا یارایان بیر آیقیت (فا: چوب تنور).

قازول..qazol [آد، فرانسىزجا] قازولین: نفتدن اله گلن بیرماده (فا): گازوئیل).	قازقلاماق..qazıqlamaq [تائیرلی انیلم] اکین ویا بیر مۆلک سینیینی بللی اتمک اوچون قازیق چالماق.
قازون..qazon [آد، بی، فرانسىزجا] باغلاردا و پارکلاردا و بوجور یئرلرده بڑک اوچون اکیلمیش و باشی دۆمدوز کسيلمیش اوت	قازیقلاماق..qazıqlanmaq [بلسیز انیلم] قازیق چالینماق.
قازیقلاش..qazıqlayış [آد] قازیقلاماق ایشی. قازیقلى..qazıqlı [آد] قازیق چالینمیش.	ساحهسی "بولوارین قازونلاری". قازی..qazı [آد] توپراغی قازما ایشی (فا: حفاری).
قازیقلى هومما..qazıqlı humma [آد] تئنانوس، باسیل واسطهسیله آچیق یارالاردان و جوداگیرن و قاسلاردا آغری یا یول آچان بیر خسته لیک.	قازی..qazı [آد، عربجه] غازى، غزا ائندن، دۆشمه قارشى مُحاربه ائندن و اؤزل لیکله دین یولوندا ساواش آپاران. {غازى}: غزا ائندن،
قازی قوملار..qazıqumlar [اؤزل آد] اوچاردا کند آدی ۲۴۰. قازی قوموق..qazıqumuq [آد] داغیستان تورک خالقلاریندان بیرى.	قوتسال ساواشا گئندن، بو کلمه نین اصلی سومرجه اولماسی سانلییر، سومرجه ده قازی کلمه سی سیندیران و شکست وئرن معناسیندادیر.}
قازیما..qazıma [اؤزل آد] آذربایجاندا چای آدی ۲۴۰. قازیل..qazıl [آد] باخ: قزیل.	قازیریشی یئریمک..qaz yerışı yerimək [تائیرسیز انیلم] قازیکیمی یانین باساباسا یئریمک.
قازیلماق..qazılmaq [بل، ت] قازماق ایشی گؤرولمک (فا: کنده شدن).	قازیاتان..qazyatan [اؤزل آد] رزن ده کند آدی. قازیباغی..qazyagı [آد] خام پتروئلون ۱۵۰-۲۵۰درجه ایسیتمه
قازیلیش..qazılış [آد] قازیلماق ایشی ویا بیچیمی. قازیلیق..qazılıq [اؤزل آد] ۱-قازیق ۲-قازما آلتی ۳-قیزقین، جلاللی ۷.	سیندن اله گلن رنگسیر و راحتجه یانان بیر آخاریاخیت. قازیان..qazyan [اؤزل آد] اوچاردا کند آدی ۲۴۰.
قازیلیق..qazılıq [آد، ع «غازى»+لیق] غازیلیک: غزالتمه، دۆشمه قارشى و اؤزل لیکله دین یولوندا ساواش آپارما ایشی. دده قورقود بویلاریندا	قازی بیللمنی..qazı bilməni [آد] آرکتولوژی ایله اوغراشان کیمسه، آرکتولوک.
غزا ائتمه معناسیندا گلیب و قوجا و آت و نداغی کیمی سؤزلرده گؤرمک اولور	قازی بیلیمی..qazı bilimi [آد] آرکتولوژی، یترقازما واسکی قالیتی لاری تاپیب آراشدیرما ایشی.
قازیم..qazım [آد] قازما ایشی (فا: حفاری). digging قازیما..qazıma [آد] یونما، هئیکل یونما، قازما (فا: کنده کاری).	قازیتدیرماق..qazıtdırmaq [باخ] قازدیرتماق. قازیتماق..qazıtmmaq [باخ] قازدیرتماق.
قازیماق..qazımaq [تائیرلی انیلم] کسیمی بیر آرجلا بیر قات و لای کسیب قوپارماق، دمیر بیر سطح ده ویا برک شئی اؤستونده سرت بیر	قازیقی..qazıcı [آد] قازیقی: ۱-قازی ایشینه باخان (فا: حفار) digger ۲-قازان و اویان، اویوجو، ناخیش آچان.
آرجلا شکیل چکمک، هئیکل تراشلیقدا هئیکلی یونوب قازماق، قازماق (فا: کندن). to sculpture {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله	قازیرقان..qazırqan [اؤزل آد] شامانیست گله نکه ده، کؤتو روحلارین، دوغرو یولا گلمه سی اوچون، گنجیجی بیر سوره اوچون قالدینی
نبدیر.} قازی ممد..qazı məmməd [اؤزل آد] علی بایراملی، دا کند آدی ۲۴۰.	آتش چوخورو، بیر نوع جهنم ۷. قازیش..qazış [آد] قازماق ایشی ویا بیچیمی.
قازیمیق..qazımıq [آد] باخ: قازماق، قازان دییی. قازینتنی..qazıntını [آد] ۱-معدن لردن چیخاریلان اؤرون (فا: مواد	قازیق..qazıq [آد] ۱-قازیلیمیش یتر، چوخور. ۲-بیر یتره وورماغا یارایان بؤیوک میخ ویا چوبوق {ت، باخ: قازماق}.
معدنی) excavation ۲-قازماق یول ایله بیر یتردن چیخاریلان تورتوکوننو (فا: مواد حفاری). ۲-گنجیمیش اویقارلیق لاری تانیماق	قازیق بیلیمجی سی..qazıq bilimcisi [باخ] قازی بیللمنی. قازیق قازیق..qazıq qazıq [ظرف] چوخور چوخور، اویوق اویوق،
اوچون او بؤلگه لرده آپاریلان قازما ایشلری و بو یئرلردن الده ائدیله قالیتتی لار. fossil	چوخ قازیلیمیش، قازیلیمیش یتر. dug up قازیق کؤک..qazıq kök [آد، بیگی] کشیر کیمی توپراغا دیکئی
قازینماق..qazınmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-اؤز اؤزونو قازماق، اؤزنو قاشیماق. to be carved ۲-باخ: قازیلماق. to be scoured	اولاراق گیرن کؤک (فا: نوعی ریشه). قازی قاچماق..qazı qaçmaq [تائیرسیز انیلم] گازى قاچماق: ایشی باش
قازیواری..qazıyuvarı [آد] یتر کوره سینی ویا هرھانسی گوی جیسیم لرینی بؤروین و ساران قاز قاتمائی، آتموسفئر.	توتماق.

قاس توتولماسی.. qas tutulması [آد] کاس توتولماسی: ایشه آلیشیدیریلما میس قاس لارین بیردن بیره چالیشماسیلا اورتایا چیخان آغری. قاس توخو.. qastoxu [آد] قاسلاری دوزلدن توخو. قاسداغ.. qasdağ [اؤزل آد] بالاکن'ده سیرداغ آدی^{۲۴۰}. قاس سیز.. qassız [آد] قاسی اولمایان، قاسلاری گلیش مه میس اولان. قاسلاشماق.. qaslaşmaq [تائیر سیز انیم] قاس حالینا گلمک. قاسلی.. qaslı [صفت] قاسلاری گلیشمیش اولان. قاسم (آباد)..- qasim(abad) [اؤزل آد] قوژئی و گوئی ده یتر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یترآدلاری (ان آزی ۲۲ آد سایماق اولار). قاسم.. qasim [صفت، عربجه] قسمت ائدن، بخش ائدن، پای لارا بؤلن. قاسماق.. qasmaq [آد] ۱- یارانین اؤستونده دوزه لن قاییق، باخ: قاتماق ۲- (ل) باخ: قیسماق. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، باخ: قاس، بو کلمه بعضا ماسناق شکیلنده ده یازیلمیشدیر}. قاسماقلاماق.. qasmaqlamaq [تائیر سیز انیم] قاسماق باغلاماق، یارا قاتماق باغلاماق. قاسماقلانماق.. qasmaqlanmaq [بلسیز انیم] باخ: قاسماق لاما. قاسماقلانیس.. qasmaqlanış [صفت] قاسماق باغلامیش. قاسماقلی.. qasmaqlı [صفت] اؤزه رینده قاسماق باغلامیش. قاسمالی.. Qasmalı [اؤزل آد] آبشرون'دا داغ آدی^{۲۴۰}. قاسم انوار سرابی.. qasım ənvar sərabı [یازار] هـ ۹ جو یۆزیلده یاشایاراق تۆرکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ^{۱۴۱}. قاسمیش.. qasmış [اؤزل آد] اویغور یازی تیلاریندا بیرگ آدی^۷ {باخ: قاسماق}. قاسناق.. qasnaq [آد، باخ: قاس] ۱- ائتلی چمبر؛ الک قلیبرین یان تاختاسی، استوانه کیمی شیلری بوروین اؤرتوک. ۲- بو سۆزجوک استوانه کلمه سینین ائش آنلامی سایلیر (فا: سیلندر، چنبر). clavicle. cylinder قاسناقچی.. qasnaqçı [صفت] قاسناق دوزلدیب ساتان کیمسه. قاسناقلاماق.. qasnaqlamaq [تائیرلی انیم] قاسناق کیمی ائتمک، الک- کیمی شیلره قاسناق چکمک، تاختا تکرلره قاسناق گئچیرمک، چمبرله مک. قاسناقلاماق.. qasnaqlanmaq [بلسیز انیم] قاسناق گئچیریلیمک. قاسناقلامیش.. qasnaqlanmış [صفت] قاسناق گئچیریلیمیش. قاسناقلی.. qasnaqlı [صفت] قاسناغی اولان. قاسنی.. qasni [آد] شیطان تره سی کیمی آغاجلاردان آلینان صمغ.	قازییش.. qazıyış [آد] قازیماق ایشی ویا بیچیمی. قاس.. qas [آد] تئلردن دوزهلن و آچیلیب قیسیلاراق اورتانلاردا حرکت یارادان عضو "قول قاسی، قلب قاسی" (فا: ماهیچه). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، بو کلمه قیسماق سۆزو ایله ایلگیلیدیر، دیواندا آغاج قاییغی معنا سیندا گلیب و گرچکده آغاجی قیسیب ساخلایان عضودور، بو کلمه دن آلیناراق قاسناق سۆزو آرابا تکرری ویا تور کیمی شئی (الک) اورتالایب قیسان وسیله یه دئییلیر، بو معنا گئیشله نرک قاسماق = قاسناق سۆزو یارا اؤزنده دوزه لن اؤرتوگه و قاسیق سۆزو اؤرتوک شکیلنده اولان بؤلومه دئییلیر، قاس سۆزونون قیسیلیب آچیلما مفهومی قاسناماق (ت: سویوقدان تیرهمک) و قاسیرقا (تیرهمدن سویوق) کلمه لرینده ده گؤرسه نیر، درین بیر باخیشی نظره آلاراق قاس سۆز ایله تحلیلی دیللرده ایشله نن کاسه، case کیمی سۆزلرین (بۆرومک مفهومی) اوزاق اقریالیغینی گؤرمک اولار}. قاسار.. qasar [تاریخی اؤزل آد] قاسیرقا، فیرتینا؛ چنگیز خاقان'ین قارداشلاریندن^۷. قاسای.. Kasai [اؤزل آد] قوندور بوی لاریندا نیر^{۸۱-۱۵۸}. قاسپاق.. qaspaq [اؤزل آد] بزکلی، مژین^۷. قاسپرالی.. qaspiralı [اؤزل آد] اسماعیل بگ قاسپرالی م ۱۸۵۱ ده باخجاسارای دا دۆنیایا گلیب و ۱۹۱۴ ده دۆنیاسین دیشیدیر، ظلمه و امپریالیسمه قارشى مبارزه ده یازدیغی یازیلارلا تورک عالمینده یول گؤسته ریجی عالیم کیمی تانییر. قاسپولاد.. Kaspulat [اؤزل آد] قوندور بوی لاریندا نیر^{۸۱-۱۵۸}. قاسترول.. qastrol [آد، آلمانجا] باشقا شهردن گلمیش ئمیش چیلرین ئمیش لرینه دعوت ائدیلمن تاماشاچی. قاستریت.. qastrit [طب، یو] معدده خسته لیگی (فا: گاستریت). قاس توتوقلوغو.. qas tutuqluğu [آد] کاس توتوقلوغو: ایشه آلیشیدیریلما میس قاس لارین بیردن بیره چالیشماسیلا اورتایا چیخان آغری.

قاسیرقا..qasırqa [آد] گۆر و داغیدیجی یئل، یئھین لیگی ۱۰۰-۱۲۰ کیلومتری آشان یئل، ایتی کولک، بۆرآن، فیرتینا (فا: توفان). Storm {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، باخ: قاس}.	قاسیم خانلیغی..qasım xanlığı [اؤزل آد] باخ: آلتون اوردو خاقانلیغی. ^{۲۰۹}
قاسیرقا کیمی..qasırqa kimi [صفت] چوخ یئھین و شدتلی اولاراق.	قاسیم قاسیمزاده..qasım qasımzadə [یازار] ۱۹۲۳ده آنادان اولوب، کتابلاریندان: یزیم کند، یزیم شهر، یزیم داغلار.
قاسیرقالی..qasırqalı [صفت] بۆرآنلی، فیرتینالی یئللیک (فا: طوفانی).	قاسیملو..qasımlu [اؤزل آد] ۱-ساوه همدان شاهسونلریندن آروخلو (آفشار) بؤلگونه باغلی بیر تورک طایفاسی ^{۹۸} . ۲-اورمییه کندی.
قاسیق..qasıq [آد] قارین ایله ایکی بۇد آراسیندا (اویلاق) اولان قارین-ین آلت طرفی (فا: شرمگاه) privy {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر؛ باخ: قاس}.	قاسیم نجفی..nəcəfi qasım [اؤزل آد] آذربایجانلی چاغداش-شاعر دیر ^{۱۵۶} .
قاسیق اوئو..qasıqotu [آد، ییتگی] قارانفیل گیللردن، قارشیلقلی یاپراقلی، ساریمتیل یاشیل رنگلی و خیرداجا گۆزل چیچکلری اولان، اینجه ساپلی، قاسیق یاراسینا یارارلی، چوخ ایللیک، کۆکو اودونلاشان بیر ییتگی (فا: گیاهی herniana hirsuta).	قاسینتی..qasıntı [آد] ۱-قیسییتی. ۲-بؤیو کلنمه.
قاسیق باغی..qasıqbağı [آد] قاسیغا باغلانان باغ و ایپ (فا: فتق بند). truss	قاسینج..qasınc [آد] قاس لاردا آغری لی قاشینما.
قاسیق بیتتی..qasıqbiti [آد، دیرگی] قاسیق دا اولان بیت نوغو phthirus pubis	قاسینماق..qasınmaq [باخ: قاس] قیسیلماق.
قاسیق چاتلاغی..qasıqçatlağı [آد] قاسیق فیتیغی.	قاش..qaş [آد] ۱-گۆزون اۆست طرفینده یای کیمی اولان تۆکلر (فا: ابرو). eyebrow ۲-اۆزوکده یا آیری شئیده بالاجا چیخیستی، داغین و تپه نین اؤن طرفی، داغ تپه سینین آشاغی یثری. ۳-(تاریخی اؤزل آد) آلتای تورکلری، تاراقا اویماعی بگلریندن. ۴-فریمان داغ-آدی ^۷ . یئنی سئیده آباکان تاتارلاریندان بیر بوی ^{۴۵} . آلتای تورکلری قاراقا بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} . اوغوز-قایی بویوناعایدیر آدی (م ۱۶جی قرن) ^{۲۲۵} . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر: سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، چیخیستی معنا سیندا}.
قاسیق وزی..qasıq vəzi [آد] فتق (فا: فتق). hernia	قاش آلان..qaş alan [صفت] ۱-قاشین آرتیق توکلرینی آلماق اوچون ایشله نن آغزی دیش دیش اولان بیر آلت، ماققاج. ۲-ایشی قاش آلماق اولان کیمسه.
قاسیل..qasıq [صفت] قاسلا ایلگی لی اولان.	قاش آلدیرماق..qaş aldırmaq [تاثیرلی ائیلیم] قاشلارینی تمیزلەمک و تمیزلتمک (فا: بند انداختن). to tweeze facial hair
قاسیلان..qasıqlan [صفت، آتاتومی] قاسیلما اؤزل لیگی اولان، قاسیلا ییلن (قاس ویا اورقانیک توخو).	قاش آلماق..qaş almaq [باخ] قاش آلدیرماق.
قاسیلقانلیق..qasıqlanlıq [آد، آتاتومی] قاسیلقان اولما وضعیتی.	قاشاچال..qaşaçal [اؤزل آد] قازاخ ده کند آدی ^{۲۴۰} .
قاسیلماق..qasımaq [تاثیرسیر ائیلیم] ۱-باخ: قیسیلماق، چکیلیب-دارالماق ۲-پارچانین قیراغی قاتلانیب تیکیلماک، کۆک لنمک.	قاشار..qaşar [آد] قویون سوتوندن دۆزلن بیر جور ساریمتیراق پئیر. ۲-(دا) اویوندا آچیق گۆز، قورناز اولان کیمسه ^۲ .
قاسیلیش..qasılaş [آد] قاسیلماق ایشی ویا بیچیمی.	قاشاغی..qaşağı [باخ] قاشوو.
قاسیم..Kasım [اؤزل آد] قازاق-کیچیوز-آلموغلو-قاراساقال بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	قاشاقلو..qaşaqlu [اؤزل آد] بایندیر بویوناعایدیر آدی (م ۱۶جی قرن) ^{۲۲۵} .
قاسیم آیی..qasımayı [آد، ع، آنادولو] ایلین ۳۰ گۆنلۆک اؤن بیرینجی آیی.	قاشان..qaşan [آد، دا] (حئیوان لار اوچون) دوروب ایشمه مه.
قاسیم بگ ذاکر..qasım bəy zakir [یازار] کنچن عصر گنجه لی شاعر لردن دیر ^{۲۸} .	قاشان دیرماق..qaşandırmaq [تاثیرلی ائیلیم، دا] قاشانماق ایشینی گۆردورمک.
قاسیم بگ ذاکر ثانی..qasım bəy zakirsani [اؤزل آد] (اؤلوم-۱۳۱۵) قاراباغ شاعر دیر ^{۱۴۲} .	قاشانماق..qaşanmaq [آد] (حئیوان لار اوچون) دوروب ایشمه مک. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.
قاسیم پاتی..qasımpatı [آد، ییتگی] توپلاشیق سولاردان گۆزده رنگلی چیچک لر آچان بیر بزمک ییتگی سی (فا: گل قاسمی، گل ژاپونی داوودی) ^۲ . chrysanthemum segatum	

قاش قاباقلی.. qasqabaqlı [صفت] آجیخلی و هیرسلی، توتقون اۆزلو، قاش قاباق ساللایاق (فا: ترشرو). morose	قاش اوئو.. qasqotu [آد، بیتگی] داغلیق یئرلرده و چیمینلرده بیتن چوخ ایللیک اوئسو بیتگی.
قاش قاباقلی اولماق.. qasqabaqlı olmaq [تاثیرسیز انیلم] قاش قاباق ساللایاق (فا: اخمو بودن). to be sukly	قاش اویناتماق.. qas oynatmaq [تاثیرلی انیلم] قاشی ایله اشاره ائتمک، نازو غمزه ائتمک.
قاش قاباق لیلیق.. qasqabaqlılıq [آد] آجیخلی و هیرسلی وضعیت، توتقون، قاش قاباق ساللایان آدامین حالی (فا: ترشروی). moroceness	قاش باسدی.. qasbasdı [آد] باش و آلنا باغلانان باغ و چاتقی.
قاشقادریا.. qasqa derya [اؤزل آد] کَشکهدریا: کبک خان دؤنمی بیر یئر آدی^{۱۲}.	قاش داش.. qasdaş [آد] دیرلی داشلار و قیزیل جواهرات.
قاشقار.. qasqar [اؤزل آد] جسور، اؤستون وصفلی، قوچقار^۷.	قاشقا.. qasqa [صفت] عمومیتله ائوجیل حیوانلارین گؤزلرینین آلتینداکی آغ لکه، تپل "قاشقا اینک، قاشقا آت" (فا: اسب پیشانی سفید). ۲- (مع) ایگیدلیک، دایانقلیلق؛ بابورخان دؤنمی بگ و
قاشقارالماق.. qas qaralmaq [تاثیرسیز انیلم] قاراللیق اولماق، قاراللیق دؤشمک. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	کوموتان آدی^۷. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر، دده؛ قاش کلمه سیندن آلیناراق، قاش کیمی اولان یئر گؤسته ریر}.
قاشقال.. qasqal [آد] سوئیو پایلاشماق اؤچون سو آغزینا قویولان آغاج پارچالاری، مانگیر (فا: بند چوبی). {قاش سؤزوندن}.	قاشقا.. qasqa [اؤزل آد] غربی مشکین ده پاشابگلی کندینین یاخین ایندا و حاجی خوجالی بویونون ییلاق یئر^{۳، ۱۰۸}.
قاشقالاشماق.. qasqalaşmaq [فا] توتوشماق، دئییشمک، توتقوشماق {قاشقا سؤزوندن آلیناراق کله کله یه وورماق آنلامی داشییر}.	قاشقا.. qasqa [اؤزل آد] قاشقای: اوجان؛ خوی، میانا و ماکی (سبؤلوق)، زنجان (سپه)، ساین قالا (سگوز) دا کند آدی. خالخال (سداش)، اهر و خیاو (سداغ)، مراغا (سداغی)، سراب (سدمی) و قوچان (سقایا) دا داغ آدی {قاشقای}.
قاشقالاق.. qasqalaq [آد] بیر نوع قوش آدی^{۱۴}. اورمو گؤل و آدلاریندان.	قاشقابارس.. qasqabars [اؤزل آد] اینسان آدی: ~ بارس، سبای، سیمور^۷.
قاشقالداق.. qasqaldaq [آد، دیرگی] اتی یئیلن قارا رنگلی و اوردیه بنر سو قوشو (فا: نوعی پرند). {باخ: قاشقا}.	قاشقای.. qasqay/qəşqayi [اؤزل آد] قورخماز، ایگید؛ ایران، ین شیراز بؤلگه سینده اسکیدن بری یئرلشمیش بویوک تورک بویو، باخ: قاشقای، قشقای (فا: ~) {قاش سؤزونو اصل توتارساق، قایی بویونون قاشی و اولدوزو معنالانیر، قاشقای شکلینده، قایی طایفاسینین زیرنگ، چئویک و قوچ اینسانلاری دئمکدیر، میرسیدوف ون نظرنجه بؤکلمه تورک دیلرینده آلولاندیرماق، ایشیق وئرمک، ایشیلداق مفهوموندا دیر، بارین دیلینده قاشقای سؤزو "ساجین آغارماسی" دئمکدیر^{۱۴}، باخ: کاس / کاسسی}.
قاشقای.. qasqay [تاریخی اؤزل آد] ۱- قوچ کیمی، قوچ ایگید ۲- قوچ- باشی؛ ۱- قازاق، اورتایوژ بؤلگو، آرقین اویمای اوولوبالاریندان؛ قازاق- اورتایوژ- آرقین- موئین بوی لاریندان دیر^{۱۵۸-۸۱}. ۲- ایراندا بیر تورک بویو^۷ {قاشقای / قاشقای سؤزو: قایی بویونون زیرنگ و پارلاق- اینسانلاری دئمکدیر، باخ: کاس}.	قاشقاتامان.. qasqataman [اؤزل آد] قیرقیز- مۆندی بوی لاریندان دیر^{۱۵۸-۸۱}.
قاشقاجای.. qasqaçay [اؤزل آد] قاخ دا یئر و چای آدی^{۲۴۰}.	قاشقاجای.. qasqaçay [اؤزل آد] قاخ دا یئر و چای آدی^{۲۴۰}.
قاش قاباغی آچیلماق.. qasqabağı açılmaq [تاثیرسیز انیلم] فرح لنمک، هیرسی سوئوماق.	قاش قاباغی آچیلماق.. qasqabağı açılmaq [تاثیرسیز انیلم] فرح لنمک، هیرسی سوئوماق.
قاش قاباغی یئر آلتیندان گئتمک.. qasqabağı yeraltından getmək [تاثیرسیز انیلم] چوخ هیرسلی و آجیقلی اولماق.	قاش قاباغی یئر آلتیندان گئتمک.. qasqabağı yeraltından getmək [تاثیرسیز انیلم] چوخ هیرسلی و آجیقلی اولماق.
قاش قاباق.. qasqabaq [آد] هیرسلنمه ویا اؤزونو توتما سونوجو اؤزده عمله گلن حال و بۆزوشمه.	قاش قاباق.. qasqabaq [آد] هیرسلنمه ویا اؤزونو توتما سونوجو اؤزده عمله گلن حال و بۆزوشمه.
قاش قاباق ساللایاق (تؤکمک).. qasqabaq sallamaq (tökmək) [تاثیرسیز انیلم] ناراضی لیگینی گؤسترتمک.	قاش قاباق ساللایاق (تؤکمک).. qasqabaq sallamaq (tökmək) [تاثیرسیز انیلم] ناراضی لیگینی گؤسترتمک.
قاشقایی.. qasqayı [اؤزل آد] میرزاجهانگیرخان قشقای، قاشقای ائلی شاعر و عالیملریندن دیر، او ۱۳۲۸ جی ایله دؤنیاسین دیشدی.	قاش قاباق گؤسترتمک.. qasqabaq göstərmək [تاثیرلی انیلم] پیس قارشى لاما.

قاشقایی.. qashqayı.. [اؤزل آد] سیدمحمد ابراهیم ویا میرزا ماذون قشقای، ش ۱۲۶۲جی ایلده قاشقای ائلی ایچیندهدنیا یا گلیب، تۆرکجه فارسجا و عربجه شعرلری واردیر. قاشقاولو.. qashqulu.. [تاریخی اؤزل آد] ایران تۆرکلری قارقوی اویمای بگ لریندن^۷. آذربایجان تۆرکلری قاشقای بوی لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}. قاش گۆز.. qashgöz.. [آد] قاش و گۆزلر. قاش گۆز آتماق.. qashgöz atmaq.. [تائیرسیز انیم] قاش و گۆز اویناتماقلا اشاره اتمک. قاش گۆز ائلمک.. qashgöz eləmək.. [تائیرلی انیم] قاش گۆزه دانیشماق. قاش گۆزله دانیشماق.. qashgözlə danışmaq.. [تائیرسیز انیم] ناز و غمزه اتمک، قاش و گۆزلرین اویناتماقلا بیر شئی بیلدیرمک ایستهمک، اشاره اتمک. قاشلا گۆز آراسیندا.. qashla göz arasında.. [ظرف] بیر آندا. قاشلاتماق.. qashlatmaq.. [تائیرلی انیم] اۆزویه قاش تاخدیرماق. قاشلاری چاتیلماق (دویولمک).. qashları çatılmaq (düyülmək).. [باخ] قاشلارینی چاتماق. قاشلارینی چاتماق.. qashlarını çatmaq.. [تائیرلی انیم] قاش قاباغینی تۆکمک، قاش قاباغینی ساللاماق، درین فیکره دالماق. قاشلاماق.. qashlamaq.. [تائیرلی انیم] اۆزویون داشینی قاشینا اوتورتماق. قاشلی.. qashlı.. [صفت] قاشی اولان (فا: ابرو دار). قاشلی گۆزلو.. qashlı gözülü.. [صفت] اۆزو گۆزل. قاشمەر.. qashmər.. [صفت] قاشما، قشمر: گۆلدوره رک مجلسی دولاندیر- ان کیمسه [قاش + میر، قاش سۆزونه باغلی اولاراق بیر مجلسین قاشی سایلان کیمسه یه دئییلیر^۶]. قاشمەرلیک.. qashmərlik.. [صفت] گۆلدوره رک مجلسی دولاندیرما. قاشوو.. qashov.. [آد] حنیوانلاری تومارلاماق و قاشیماق اوچون دیشلی آراج، قاشوولاما آیقیتی (فا: قشو). Currycomb {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر^۷}. قاشوو چمک.. qashov çekmək.. [تائیرلی انیم] باخ: قاشوولاما. قاشوولانماق.. qashovlatmaq.. [تائیرگن انیم] قاشوو چکدیرمک. قاشوولاما.. qashovlamaq.. [تائیرلی انیم] ۱- تومارلاماق ۲- (مچ) بیرینی اینجیتمک، روحونو سورتهرک اینجیتمک (فا: قشوو کشیدن). قاشوولانماق.. qashovlanmaq.. [بلسیز انیم] تومارلانماق. قاشوق.. qashuq.. [تاریخی اؤزل آد] دایانیقلی؛ یئنی سئی یازیتلاریندا آدی- گئچن بیر بگ^۷. قاشی جیق.. qashıcıq.. [اؤزل آد] تفرش ده داغ آدی.	قاشی کمان.. qashıkəman.. [صفت] یای قاشلی (فا): هلال- ابروarchedeyebrow قاشیتماق.. qashıtmaq.. [تائیرگن انیم] قاشینماسینا سبب اولماق. قاشیق.. qashıq.. [آد] دۆرو و اوووق یسه جکلری آغیزا گۆتورمه یه یارایان آراج، بو بیچیمده اولان موسیقی چالما وسیله سی و هرآلت (فا: قاشق). spoon {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر؛ قاشیماق فعلیندن آلیناراق قابی قاشییان وسیله یه دئییلیر^۸}. قاشیق.. qashıq.. [اؤزل آد] سقز و دیواندره ده کند آدی. قاشیق آچار.. qashıq açar.. [آد] بیرنوع آچار (فا): آچارقاشقی screw spanner قاشیق آشی.. qashıq aşısı.. [آد] دۆرو آش و یتمک. قاشیق اوتو.. qashıq otu.. [آد، یتگی] تۆروپ گیللردن، یاپراقلاری قاشیقا بنزیر یتگی (فا: قاشقک). cochlearia officinalis قاشیق اوینو (هاواسی).. qashıq oyunu (havası).. [آد] بعضی تورک ائلری ایچینده قاشیق چالاراق اوینانان بیر تورک اوینو و یاللی سی. قاشیقچی.. qashıqçı.. [آد] قاشیق دۆزلدن و ساتان کیمسه. قاشیقچی.. qashıqçı.. [اؤزل آد] ۱- ۱۶جی یۆزیل آنادولو- کوتاهیا تۆرکلرینه منسوب بیر بوی آدی^{۸۵}. ۲- کلئیر و ملیکان دا کند آدی. قاشیقچی قوشو.. qashıqçı quşu.. [آد، دیرگی] پرده آیاقلی لاردان، دیمدیگی کیسه لی و اوزون، گۆللرده یاشایان بویوک بیر قوش (فا: پلکان). pelecanus قاشیقچین.. qashıqçıın.. [آد، دیرگی] پرده آیاقلی لارین یاستی دیمدیکی لر نۆعوندان دیمدیگی قاشیقا بنزیر، ایرماق آغزیندا یاشایان بیر چؤل اؤرده یی spatula clypeata قاشیق قاشیق.. qashıq qashıq.. [ظرف] قاشیق اؤلچولرینده. قاشیق لاماق.. qashıqlamaq.. [تائیرلی انیم] قاشیقلا یتمک، قاشیقلا گۆتورمک. قاشیق لانماق.. qashıqlanmaq.. [بلسیز انیم] قاشیق لا یتیمک. قاشیق لاییش.. qashıqlayış.. [آد] قاشیق لا یتیمک ایشی. قاشیق لیق.. qashıqlıq.. [آد] ۱- قاشیق چنگال (چاتال) و بیچاق کیمی شئیلر قویولان قاب. ۲- قاشیق دۆزلمه یه الوثریشلی. قاشیماق.. qashımaq.. [تائیرلی انیم] دریده دویولان بیر دیدرگین لیگی آرادان آپارماق اوچون دیرناق ویا بنزیر شئیله اورانی سۆرتمک (فا: خاراندن). to scratch {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر؛ بو کلمه قازماق و قازیماق سۆزلرینین دییشمیش شکلیدیر و دیلین آیدین لانما سورجینده شکل

و معنا دیشیک لیگی تاپیب، چونکو قاشیماق بیرنوع قازماق کیمی عمل دیر.	کاسی / کاسسی طایفاسی آدیلا ایلگیلی اولمالیدیر.
قاشینتی..qasıntı [آد] وُجودون بیر یئرینده دویولان قاشیما حسی، قاشیماق ایشی (فا: خارش). pruritus ۲-قاشینیب اویولوب تۆکولن هر شیئی.	قاضی گیه..qazı qiyə [آؤزل آد] قازی قایا:خوی دا داغ آدی. {باخ: قاز، کاسی / کاسسی طایفاسی آدیلا ایلگیلی اولمالیدیر.
قاشینتی لی..qasıntılı [صفت] قاشینتی سی اولان.	قاضیلو..qazılı [آؤزل آد] قازیلی:میانا دا کند آدی. {باخ: قاز، کاسی / کاسسی طایفاسی آدیلا ایلگیلی اولمالیدیر.
قاشیندیرماق..qasındırmaq [تاثیری ائیلیم] قاشینتی وثرمک، قاشینماسینا یول آپماق، قاشینما دویوسونو دوغورماق (فا: فس خاراندن).	قاطع..qatə [صفت] کسجی، کسین (فا: قاطع). decisive
قاشینما..qasınma [آد] قاشینماق ایشی (فا: خارش). pruritus	قاطعی..qateiyət [آد] کسین لیک (فا: قاطعی). decisiveness
قاشینماق..qasınmaq [تاثیر سیز ائیلیم، ت] ۱-وُجوددا قاشینتی دویولان یثری دیرناقلا سۆرتمک (فا: خاریدن). ۲-(مچ)بدنی جیجیشمک، دعوا آختارماق، قارقاشا آختارماق.	قاعدہ..qaidə [باخ] قاید.
قاشینی..qasıniş [آد] قاشینماق ایشی ویا بیجیمی (فا: خارش).	قاغا..qağa [آد، دا، باخ: آغا] حُرمت اۆچون بۆیوک قارداشا، عمی، دایی و عمومیتله یاخین آداما دئییلیر "آی قاغا نه یاتمیشان گئدک گۆرک نه اولوب" (فا: آغا).
قاسید..qasid [آد] ائیلچی، چاپار (فا: ~).	قاجارتسی..qağartsı [آؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ^{۲۰} .
قاسیر..qasir [ظرف] قیسا (فا: کوتاه). falling short	قازلانماق..qağazlanmaq [باخ] قازلانماق، خوروزلانماق.
قاسیر..qasir [یازار] (۱۳۱۴-۱۲۲۰) میرزا اسماعیل قاصر شاماخی لی اولوب وتورکجه شعرلی واردیر ^{۱۱۷} .	قagal..qağal [آد، دا] بیر نوعی ائو شیرینی سی (فا: ~).
قاضی..qazi [آد، عربجه] یارقیق (فا: قضاوت کئنده). judge	قagalı..qağalı [آؤزل آد] قاراداغ مینجوان طایفاسینا باغلی اوبآدی ^۳ .
قاضی..qazi [آؤزل آد] بجنورد (~)، زنجان و بیجار (~آباد)، بوکان (~اخوی)، تاروم (~باغی)، میانا، هشتری، تبریز و ماهنشان (~کندی) دا کند آدی. آباد-سوریان دا(قاضیان) کند آدی. {۱-چوخراق کاسی/کاسسی قومونون آدینا باغلیدیر. ۲-بعضا اوجا رتبه لی قاضی لرین مولک لرله ایلگیلی اولاراق عربجه قاضی سۆزونه باغلانایلیر.	قاغان..qağan [صفت، تا] قیزقین، جسور {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر 'قاقیماق، قاقوماق' بیرینه قیزماق؛ قاقیغان، قاغان ^۵ }. (فا: خشمگین).
قاضی بَرهان الدین..qazi borhan eddin [یازار] (۹۸-۱۳۴۴) سیواس دا یاشامیش و آذربایجان تۆرکجه سی نین ۳جو بۆیوک شاعری تانییر ^{۶۸، ۷۸} .	قاغایی..qağayı [آد، دیرگی] دنیز ساحل لرینده یاشایان و سؤ اۆزونده اوچان بالیقلارلا گئچینن بیر قوش آدی (فا: مرغ نوروزی، مارتی) {تقلیدی کلمه اولاراق قیغیلداماق لا ایلگیلیدیر ^۵ }. قاغب..qağba [آؤزل آد] قورویوجو، مُحافظ ^۷ .
قاضی زاده رومی..qazizade rumi [یازار] بۆیوک ریاضیاتچی - و آسترونوم اولاراق، فیزیک قانونلارینی آسترونومیا اوچون اویقونلاشدیران ایلک عالیم دیر، اونون تورکجه شعرلیده واردیر.	قاغلا..qağla [آد، دا] کۆپه یه اوخشار ساخسی قاب.
قاضی زهریر..Qazi zərir [آؤزل آد] مصطفی یوسف اوغلو ضریر م ۱۴جو دؤنمین بۆیوک آذربایجان شاعری اولوب، او ارزروم دا یاشامیش مصرملوک لار سارایندا "سیرت النبی" کتابینی تۆرکجه یه چئویریب و "قصه یوسف" مثنوی سی نی یازیب ^{۲۸} .	قاغشال..Kağşal [آؤزل آد] تۆرکمن -تکه -توختامیش بو ی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قاضی عبدالله خویی..qazi abdulla xoyi [یازار] صفوی دؤنمی شاعرلریندندیر و تورکجه شعرلی واردیر ^{۲۸} .	قاغنیلی..qağnılı [تاریخی آؤزل آد] بیر اوغوز اویماغی و بو اویماغین ایلک بگی ^۷ .
قاضی کندی..qazi kəndi [آؤزل آد] تبریزده کند آدی {باخ: قاز،	قاغیرماق..qağıрмаq [تاثیر سیز ائیلیم، تا] ۱-بلغم چیخارماق اۆچون اؤسکورمک.
	قاغیلتی..qağıltı [آد، سس تق] قاز و قاغای کیمی قوشلارین باغیرتی سسی (فا: صدای قاغ). cackle
	قاغیلداتماق..qağıldatmaq [انتدیرگن] ائیلیم قاغیلتی سسی چیخارتدیرماق.
	قاغیلداشماق..qağıldaşmaq [قا] باغیریشماق، بیرلیکده قاغیلتی سسی چیخارماق. to cackle all together

قافلان.. qaflan [آد، دیرگی] پیشیک سویندان، دری سی جیزیقلى، آفریقا آسیانین چوخراق ایستی بؤلگه لرینده یاشایان وحشی، ییرتیجی، امجکلی و اتجیل بیر حیوان؛ بو حیوانین اوزونلوقو ۲ متر، آغیرلیغی ۲۰۰ کیلو، عُمرو ۲۵ ایل حدودوندادیر (فا: پلنگ). qaf [اؤزل آد] افسانه لره گؤره عنقا قوشونون یاشادیغی قافقاز سیراداغلاریندان بیرینین آدی، باخ: قافقاز (فا: کوه قاف). ۲- قاف.. qaf [اؤزل آد] افسانه لره گؤره عنقا قوشونون یاشادیغی قافقاز سیراداغلاریندان بیرینین آدی، باخ: قافقاز (فا: کوه قاف). ۲- قافا.. qafa [آد، فرانسیزجا] یئرسیز ویا آباردیجی سؤز، گاف. قافا.. qafa [آد، عربجه] ۱-باش (فا: کله). head ۲-آنلاما یتنه نگى، هوش. قافا تاسی.. qafa tasi [آد] باش تاسی (فا: جمجمه). skull قافادان باجاقیلار.. qafadan bacaqlilar [باخ] باش باجاقلى لار. قافار راغب.. qafar rağib [اؤزل آد] (۱۳۰۹-۱۲۳۳) شاماخی-شاعر لریندنیر.^{۱۱۷} قافاسیز.. qafasız [صفت] بئین سیز، عاغیل سیز. قافالی.. qafalı [صفت] بئین لی، عاغیل لی. قاف داغی.. qaf dağı [اؤزل آد] باخ: آذرشهر. ۲-قاف داغی (آد) قافلان بوجکلى.. böcəylər [آد] qaflan بیر بوجک نوغو cicndela campestris قافله.. qafilə [صفت، عربجه] بیرلیکده یولجولوق ائدن توپولوق (فا: کاروان). caravan قافیه.. qafie [آد، عربجه] ۱-اویاق، بنزه شیم. ۲-شعرلر بیتلردن تشکیل تاپاراق هر بیت ایکی مصرع دن دوزه لیر، هر بیت ده ایکینجی مصرع لرین سونوندا بیر بیرینه اویقون هجالی کلمه لره قافیه دئییلیر، مثلاً "بالا قوربان اینکلر. بالام نه واق ایمکلر." بو بیت ده اینکلر و ایمکلر سؤزلری ائش قافیه دیر؛ عزیزیم ائلر گلر. چای داشار سنلر گلر" بو بیت ده ائلر و سنلر، قافیه و گلر ردیف ساییلیر.^{۷۳، ۷۴} (فا: rime). قافا.. qafa [آد] ۱-دیمدیک؛ قوشلارین آغیزلاریندا سوموک چیخیستی سی. ۲-اوشاق دیلیجه شوکلات و بوجور شیلره دئییلر. {دیواندا قاقماق کلمه سی یاواشجا وورماق معنا سیندا قاقا سؤزونون کؤکو اولمالیدیر، قاقا کلمه سی ایکینجی معنا دادا بو کؤکه باغلیدیر}. قافا بورون.. qafa burun [صفت] بورونو اوزون و آشاغی یا دؤغرو و قیورق. قافاج.. qaqac [اؤزل آد] آغاج دکن قوشو، قیز آدی (فا: نام دختر). قاقالاشماق.. qaqalaşmaq [قا] قاقا ایله بیر بیرینی ووروماق، دیمدیک لشمک (فا: بامتقار زدن).	قاغیلداق.. qağıldamaq [تائیر سیز] انیلم [قاغیلتی سسی- قاغیلداق.. qağıldanmaq [تائیر سیز] انیلم [قاغیلتی سسی- قاف.. qaf [اؤزل آد] افسانه لره گؤره عنقا قوشونون یاشادیغی قافقاز سیراداغلاریندان بیرینین آدی، باخ: قافقاز (فا: کوه قاف). ۲- قاف.. qaf [اؤزل آد] افسانه لره گؤره عنقا قوشونون یاشادیغی قافقاز سیراداغلاریندان بیرینین آدی، باخ: قافقاز (فا: کوه قاف). ۲- قافا.. qafa [آد، فرانسیزجا] یئرسیز ویا آباردیجی سؤز، گاف. قافا.. qafa [آد، عربجه] ۱-باش (فا: کله). head ۲-آنلاما یتنه نگى، هوش. قافا تاسی.. qafa tasi [آد] باش تاسی (فا: جمجمه). skull قافادان باجاقیلار.. qafadan bacaqlilar [باخ] باش باجاقلى لار. قافار راغب.. qafar rağib [اؤزل آد] (۱۳۰۹-۱۲۳۳) شاماخی-شاعر لریندنیر.^{۱۱۷} قافاسیز.. qafasız [صفت] بئین سیز، عاغیل سیز. قافالی.. qafalı [صفت] بئین لی، عاغیل لی. قاف داغی.. qaf dağı [اؤزل آد] باخ: آذرشهر. ۲-قاف داغی (آد) قافلان بوجکلى.. böcəylər [آد] qaflan بیر بوجک نوغو cicndela campestris قافله.. qafilə [صفت، عربجه] بیرلیکده یولجولوق ائدن توپولوق (فا: کاروان). caravan قافیه.. qafie [آد، عربجه] ۱-اویاق، بنزه شیم. ۲-شعرلر بیتلردن تشکیل تاپاراق هر بیت ایکی مصرع دن دوزه لیر، هر بیت ده ایکینجی مصرع لرین سونوندا بیر بیرینه اویقون هجالی کلمه لره قافیه دئییلیر، مثلاً "بالا قوربان اینکلر. بالام نه واق ایمکلر." بو بیت ده اینکلر و ایمکلر سؤزلری ائش قافیه دیر؛ عزیزیم ائلر گلر. چای داشار سنلر گلر" بو بیت ده ائلر و سنلر، قافیه و گلر ردیف ساییلیر.^{۷۳، ۷۴} (فا: rime). قافا.. qafa [آد] ۱-دیمدیک؛ قوشلارین آغیزلاریندا سوموک چیخیستی سی. ۲-اوشاق دیلیجه شوکلات و بوجور شیلره دئییلر. {دیواندا قاقماق کلمه سی یاواشجا وورماق معنا سیندا قاقا سؤزونون کؤکو اولمالیدیر، قاقا کلمه سی ایکینجی معنا دادا بو کؤکه باغلیدیر}. قافا بورون.. qafa burun [صفت] بورونو اوزون و آشاغی یا دؤغرو و قیورق. قافاج.. qaqac [اؤزل آد] آغاج دکن قوشو، قیز آدی (فا: نام دختر). قاقالاشماق.. qaqalaşmaq [قا] قاقا ایله بیر بیرینی ووروماق، دیمدیک لشمک (فا: بامتقار زدن).

قاقالماق.. qaqalamaq [تائیرلی ائیلیم] قاقا ایله وورماق، دیمدیک له مک.	قاقینچک.. qaqinçbey [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قاقینچ + بگ ^۷ .
قاقالانماق.. qaqalanmaq [تائیرلی ائیلیم] قاقا ایله وورولماق، دیمدیک لئکمک، قاقالاشماق.	قال.. qal [تاریخی اؤزل آد] اولو، ساقیدیر؛ قیچاق خانلاریندان قالخان، آمانوخ خان ^۷ ین اوغلو ^۷ .
قاقالی مەلەر.. qaqalı məməlilər [باخ] دیمدیکلی مەلەر.	قالری.. qaleri [آد، فرانسیزجا] قالا تیکیتی لرینی ویا ایکی بینانی بیریرینه بیتیشدیرن اوزون اؤستو اؤرتولو یئر. ۲- اینجه صنعت اثرلرینین گؤسترمه یئر.
قاقاۋوز.. qaqavuz [آد] مولداویا، دوبروآ، اوکراین، رومانیا و بولغارستاندا یاشایان تۆرک دیللی و مسیحی دینینده اولان بیرخالق (فا: نام ترکان مسیحی منطقه بالکان). {چوخ بیلگین لر بو کلمه نی گؤگ اوغوز سؤزونون قیسالمیشی بیلیرلر}.	قالا.. qala [آد] ۱- دؤوارلاری اوجا و گنچیلمز بویوک تیکیتی، شهرین چنوره سینده دۆزه نیلن بویوک و اوجا دؤوارلار. ۲- دؤستاقلیق، ساوونما و مدافعه یئر، بۇرج (فا: قلعه). castle {سومرجه قال، دده؛ بعضا عربجه قلعه سؤزونه باغلایرلار ولی اصلینده تورکجه دیر و قالماق / قالماق سؤزونون آلیناراق قالاق کلمه سینین قیساتلمیشیدیر}. ۲- قالام (ظرف) قالاراق، اوزاقلیق ویا ساعات باشی اوچون "ایکیه بشش دقیقه قالا، زنجانا اوتوز کیلومتر قالا" (فا: مانده). ۳- قالام (اؤزل آد) تقریبا بوتون شهرلرده تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: کندآدلاری (ان آزی ۱۲۰ آد سایماق اولار).
قاققاناق.. qaqqanaq [آد، سس تی] باخ: قاققیلتی.	قالابا.. qalaba [اؤزل آد] ۱- اولو ۲- سایبجا چوخ، قالابالیق، بوللوق ^۷ .
قاققیلتی.. qaqqilti [آد، سس تی] ۱- تویوق و کهلک کیمی حیوانلارین چیخاردیغی سس (فا: صدای شبیه صدای مرغ). ۲- اوجادان گۆلمه سسی، قهقهه ایله گولوش. cackle {بو کلمه یه بنزر اینگیلیزجه guffaw و فارسجا قاه قاه کلمه لری سس تقلیدی اولاراق دوزلمیشلر}.	قالاباق.. qalabaq [باخ] نیلوفر.
قاقی.. Kaki [اؤزل اؤزل] آد] تۆرکمن - یامووت - کیچیک تاتار بوی لاریندا ندر ^{۸۱-۱۵۸} .	قالابالیق.. qalabalıq [آد] چوخ ساییدا اینسان توپلولوغو، ییغیناق یئر، سایبسی چوخ و قارماقاریشیق، ازدحاملی (فا: پرجمعیت). hickly populated {قالاماق + لیق} قالامالیق قالابالیق، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیرلر.
قاققیداشماق.. qaqqıldaşmaq [قا] بیرلیکده قاققیداشماق. to cackle	قالابالیق لاشماق.. qalabalıqlaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] قالابالیق اولماق.
قاققیداشماق.. qaqqıldamaq [تائیرسیز ائیلیم] قاققیلتی سسی ایله گولمک، قاققیلتی سسی چیخارماق (فا: صدای قاه قاه). to cackle	قالابگ.. qalabəy [آد] قالابی: قالا و شهر بویوگو و باشچیسی، شهرین حاکیمی (فا: حاکم قلعه).
قاقمه.. qaqmə [آد] بیر نوع تورکمن کلمی ^{۱۳۵} .	قالابکلیک (یلک).. qalabəylik [آد] قالا بگین ایشی و گۆره وی.
قاقی.. qaqı [تاریخی اؤزل آد] اؤفکه، شدت؛ تۆرکمنلرین، یوموت و کیچیک تاتار اویماقلاری اولوبابالاریندان ^۷ .	قالابند.. qalabənd [صفت] یالیز شهر ایچینده گزیب و کنارا چیخماماغا محکوم اولان سوچلو، سۆرگون (فا: تبعید).
قاقیرجا.. qaqırca [آد، دیگرگی] فیندیق فارهسی اولان بیر مەلی حیوان.	قالابندلیک.. qalabəndlik [آد] قالابند اولما جزاسی، سورگون لۆک.
قاقیرداق.. qaqırdaq [باخ] قیغیرداق.	قالاپا.. qalapa [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قال + آپا ^۷ . زنجان دا داغ آدی.
قاقیز.. qaqız [اؤزل آد] گۆزوپک، حدتلی ^۷ .	قالاتدیرماق.. qalatdırmaq [باخ] قالاتماق.
قاقیغان.. qaqığan [اؤزل آد] اؤفکه لی، گۆزو قارا ^۷ .	قالاتماق.. qalatmaq [تائیرگن ائیلیم] بیریرینین اوستونه ییغدیرماق (فا: فاس چیدن).
قاقیم.. qaqım [آد، دی ، عربجه] قاقوم: سانسار جنسیندن، قیشدا آغ، یازدا پاس رنگینده اولان و قارقویروغونون رنگی هنج دیشمه یین، دری سیندن کۆرک دۆزه لن، امجکلی و اتجیل بیر حیوان، آس (فا: قاقم). hermin	قالاتورک.. qalatürk [آد] شاه آبادهرسمده کند آدی (۱۲ ک گ د * ۳۵۰ / ی تو).
قاقیماق.. qaqımaq [تائیرسیز ائیلیم] ۱- اؤفکه لئکم، قیزماق. ۲- قارشى گلمک، اعتراض ائتمک، ۳- آزارلاماق.	قالاج.. qalac [د] بیر جوړ چۆره ک.
قاقینچ.. qaqinç [اؤزل آد] ۱- قیلچ و قارقى حمله سی ۲- اخطار ۳- حدت، اؤفکه ^۷ .	

قالاچ..qalaç [اؤزل آد] ۱-قالا قورویوجوسو ۲-اسماعیللی داغ آدی. قالارقی..qalarqı [صفت] قالیجی، دواملی، دایمی (فا: ماندگار). قالاغان..qalağan [باخ] قانقال. قالاغینا قاتماق..qalağına qatmaq [تائیرلی انیلم] سۆرمک، قاباغینا سالیب آپارماق. قالاق..qalaq [آد] ۱-بیریرینین اؤستونه قالانمیش هرشی، تزک-قالاغی ۱. ۲-بۆرون اوجو ۳-گلین تاجی ۲. {قالاماق+ق}. قالاقالا..qalaqala [آد] قول قولاً وئریب ایکی دسته اوشاقلار آراسیندا بیریرینی ایتله یهرک اوینانان بیر اویون آدی. ۲-قالاقالا (ظرف) قالاراق "اوجاغین قووزانماسینا ایکی ساعات قالاقالا گتته یتترمه دی". قالاقالماق..qalaqalmaq [تائیرسیر انیلم] بیرشئین ویا وضعیتین-قارشى سیندا شاشیرماق، گۆج وضعیتده قالماق. قالاق لاتماق..qalaqlatmaq [انتدیرگن انیلم] قالاق ووردورماق. t~to pile قالاق لاماق..qalaqlamaq [تائیرلی انیلم] قالاق وورماق، کومالاماق، اوست اؤسته ییغماق. to pile قالاق لانماق..qalaqlanmaq [بلسیز انیلم] قالاق وورولماق، کومالانماق، اوست اوسته ییغیلماق (فا: روی هم انباشتن). to be piled up قالاق لانمیش..qalaqlanmış [صفت] قالاق وورولموش، کومالانمیش، بیر یتره توپلانمیش، اوست اوسته ییغیلمیش. قالاق وورماق..qalaq vurmaq [تائیرلی انیلم] باخ: قالاق لاماق. قالاکسی..qalaksi [آد، فرانسیزجا] گۆی آداسی (فا: گالاکسی). قالاقلی..qalaqlı [اؤزل آد] اولو، یۆکسکده ساوه ده داغ آدی (قالقلو). قالاقیران..qalaqıran [اؤزل آد] ایلام دا داغ آدی (۱۰کب ۱۵۳۷)، قالالدوروق..qalalduruq [تاریخی اؤزل آد] قال+آل+دوروق؛ گۆی تورکلر دؤنمی بگلریندن و کورشادین قیرخ یولداشیندان بیرى ۷. قالالو..qalalu [اؤزل آد] کلنیر ده چای آدی. قالاماق..qalamaq [تائیرلی انیلم] بیریرینین اؤستونه ییغماق، توپلاماق، کومالاماق (فا: روی هم انباشتن). to pile up {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}. قالان..qalan [صفت] ۱-آردا قالان "بوغدانین ساتیلیب قالانی بوردادیر". ۲-گنچمیشده قوشونون قالدیغی یترده یثرلی لردن آلینان بیر نوع وئرگی. ۳-(مت) بؤلمه ایشلم، ینده آرتیق قالان "۱۰ بؤلونسه ۳ سایی سینا قالانی بیر اولار" (فا: باقی). remainder	قالانچا..qalança [اؤزل آد] باقیه، آردا قالان، آرتیق ۷. قالانچی یالانچی..qalançı yalançı [اؤزل آد] مرند ده چای آدی. قالانلار..qalanlar [آد] بقایا (فا: بقایا). remains قالانلی بؤلمه..qalanlı bölmə [آد، مت] بیر سایی بؤلونه رک صیفیردان فرقلی عدد قالدیغی حالدا، ایشلم قالانلی بؤلمه دیر. قالانماق..qalanmaq [بلسیز انیلم] بیریرینین اؤستونه ییغیلماق، کومالانماق (فا: روی هم انباشته شدن). قالانی..qalanı [آد] بقیه (فا: بقیه). reaminder قالاوون..qalavun [تاریخی اؤزل آد] قالاغون: ایلخانلار دؤنمی بگو کومتان آدی ۷. قالای..qalay [آد، ع قلع] آتوم سایی سی ۵۰، آتوم آغیرلیغی ۱۱۸،۷ گؤموش آغیرلیغیندا، ۲۳۲درجه ده اریین، اؤزل آغیرلیغی ۷،۲۹ و راحتجه ایشله نه ییلن یومشاق بیر عنصر، قیساتیلماسی sn (فا: قلع). قالایچی..qalayçı [آد] قالایچی: قاب سفیدگری. قالایچی..qalayçı [اؤزل آد] اردبیل زنجان دا کند آدی. قالایچی لیق..qalayçılıq [آد] قالایچی نین ایشی (فا: سفیدگری). قالای لاتماق..qalaylatmaq [انتدیرگن انیلم] قالای لاما ایشینی گؤردۆرمک. قالای لاما..qalaylama [آد] قالای وورما (فا: سفیدگری). قالای لاماق..qalaylamaq [تائیرلی انیلم] قالای وورماق (فا: سفیدگری کردن). قالای لانماق..qalaylanmaq [بلسیز انیلم] قالای وورولماق. قالای لی..qalaylı [صفت] قالای وورولموش (فا: قلعی). tin قالای لانمیش..qalaylanmış [صفت] قالای وورولموش (فا: قلعی). tin قالیب..qalib [آد، ع غالب] قالب: اؤستون گلن، یئنن، اودان (فا: غالب). قالیب..qalib [آد، ع قالب] قالب: تۆکمه ایشلرینده ایشله نن وسیله و قاب، بیچیم، تۆکوت (فا: ~). mold قالباند..Kalband [اؤزل آد] آذربایجان -قاشقای بوئی لاریندا اندیر ۸۱-۱۵۸. قالپاق..qalpaq [آد] ۱-بؤرک، باش گنئسی. ۲-قاپاق، آرابا تکرلرینین اؤرتویو، اؤرتوک (فا: درپوش). bung {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر؛ بوکلمه قاپاق / پاپاق سۆزونون دیشیلیمیش شکلیدیر، باخ: قاب}. قالپاق جیق..qalpaq cıq [آد] بالاجا قالپاق. قالپاق چی..qalpaqçı [صفت] ۱-بؤرک دوزلدن. ۲-آرابا قالپاغی دوزلدن و قوشان و ساتان (فا: قاپاق ساز).

و یۆنگول صفحه (فا: سپر). bumper asrto shield ۲- (ص)
 قالخیق، قووزانان. ۳- چنگیز خاقان'ین تورونلاریندان. {ت: حریف
 اؤنوندە قالخیق شکیلده اولان شئی؛ قالخماق + ان}.

قالخان بئزی.. qalxan bezi [آد] قالخان وژی: تیروید، خیرتدک آلتیندا
 اولان تومورجوق و سالقئ سینی قانا وئرن و چوخ دامارلی بیر وز.

قالخان بالیغی.. qalxan balığı [آد، دیرگی] بؤیوک و یاستی و جودو
 اولان و دری سینده دویمه دویمه سۆموک چیخیستی لاری اولان و بیر
 یانی اؤستونده اؤزن آغ اتلی بیر بالیق (فا: سپرماهی، سفره ماهی).
 scophtamus maximus

قالخان بالیغی گیلر.. qalxan balığıgiller [آد، دیرگی] دنیزلرین قوملو
 و چامورلو دیب لرینده یاشایان، یاستی بدنلی و سۆموکلو بالیق لار
 سویو.

قالخان بؤجکلری.. qalxan böcekleri [آد، دیرگی] تاریم واورمان
 بیتگی لرینده انگل اولاراق یاشایان، قین قانادلی لاری قالخان
 آندیران بؤجکلر سویو cssidae

قالخان جیق.. qalxancıq [آد] قین، سرت اؤرتوک، برک قاییق، بعضی
 بؤجکلرین بئلرینده اولان بالاجا و سرت قاییق.

قالخان قولاق.. qalxan qulaq [صفت] ینکه قولاق، آیری قولاقلی.

قالخان واری.. qalxanvari [صفت] قالخانا اوخشار، قالخان کیمی.

قالخما.. qalxma [آد] قالخماق ایشی، قووزانما (فا: صعود). rise

قالخماق.. qalxmaq [تأثیر سیز ائلم] ۱- گلیشمک، توسعه تاپماق (فا:
 توسعه یافتن). ۲- آياغا دورماق، قووزانماق (فا: بلند شدن). to
 ascend ۳- یوکسلکم، دیکلشمک، اوجالمق، شیشیب قاربarmac. to rise
 ۳- بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سؤزلر
 دؤزلدیر "کۆلک قالخماق، تۆز قالخماق، سس کۆی قالخماق،
 چپیک سسی قالخماق، توفان قالخماق، یوخودان قالخماق:
 اوْیانماق، گۆن قالخماق: قووزانماق". {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله
 نییدیر، قالماق + خ + ماق}.

قالخیتماق.. qalxıtmaq [تأثیر رکن ائلم] قالخماسینا سبب اولماق.

قالخیزماق.. qalxızmaq [باخ] قالدیرماق.

قالخیش.. qalxış [آد] ۱- دنیز سولارینین قووزانماسی، سؤ قالخیشی،
 دنیزلرین سولارینین آی دولانما سببیه هر ۱۲ ساعت ۲۵ دقیقه دن
 بیر قالخماسی (فا: مد). ۲- معراج. ascensoin(to heaven) ۳-
 ایلرله مه، گلیشمه (فا: توسعه

قالخیش گونو.. qalxış günü [آد، ظ] قیامت گونو (فا: قیامت).
 resurrection

قالخیشماق.. qalxışmaq [تأثیر سیز ائلم] بیرایشی گۆرمه یه گیریشمک،
 بیرلیکده قالخماق (فا: بر آمدن).

قالپاقچی لیق.. qalpaqçılıq [آد] قالپاق دوزتمه و ساتما ایشی.

قالپاق لیق.. qalpaqlıq [آد] قالپاق دوزتمه یه الیریشلی.

قالپانلی.. qalpanlı [اؤزل آد] خیو دا کند آدی.

قالتابان.. qaltaban [آد] شارلاتان، ناموسسوز (فا: دیوٹ) {باخ: قالتاق،
 سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.

قالتااق.. qaltaq [آد] ۱- گۆنسوز و مئشین سیز یهر، یهرین آغاجدان
 اولان حصه سی، آرابایا قوشولان و حیوانین بئلینه قویولان قوشقو
 قورغوسو (فا: زین). ۲- کلک آدام، دؤزن باز آدام، قالتابان (فا:
 کلک باز). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر: «قالتااق» «قالتاغی»:
 دغل آدام، «قلتابان: دیوٹ؛ قالماق سؤزوندن آلتیناراق آت بئلینده
 اینسانین آلتیندا قالان یهره دئییلیر؛ قالماق + تاق؛ ۲ جی معنا بیرینه
 قالتاق جورله مک مفهومیوندان آلتینییدیر}.

قالتااق.. qaltaq [اؤزل آد] خزر اؤتته سی بؤلگه لرده م ۱۶ جی یۆز
 دیش سالور تورکمن لرینه باغلی بیر بوی آدی؛ شجره تراکمه کتابینا
 گۆره یوموت و قالتاق بویلاری، قولمی qulmi (اوغورچیک آلپ'ین
 اوشاغی) آدیندان تۆره نییلر^{۸۵}.

قالتااقچی.. qaltaqçı [صفت] قالتاق دؤزلدن.

قالتااق لاماق.. qaltaqlamaq [تأثیر لی ائلم] حیوانا قالتاق قوشماق (فا:
 زین گذاشتن).

قالتااق لانماق.. qaltaqlanmaq [بلسیز ائلم] حیوانا قالتاق قویولماق
 (فا: زین شدن).

قالتااق لیق.. qaltaqlıq [آد] قالتاق آدامین ایشی و حرکتی.

قالجای.. qalcay [اؤزل آد] باخ: خلج تورکلی.

قالچا.. qalça [آد، دده خالچا] باجاق و بویور آراسیندا چیخیستی ی
 بؤلوم، بوڈ ایله قارنین بیرلشدیگی یئر، اونبا (فا: کفل).

قالچا سومویو.. qalçasümüyü [آد] اونبا سومویو، اونبا (فا:
 استخوان کفل).

قالچاسیز.. qalçasız [صفت] قالچاسی کیچیک.

قالچالی.. qalçalı [صفت] قالچاسی بویوک و گئنیش، قالچاسی اولان.

قالچالیق.. qalçalıq [آد] قالچانی اؤرتن و بۆرۆین گئنییم.

قالچاو.. qalçav [اؤزل آد] شاقاجی، نُکته دان^۷.

قالخ.. qalx [باغلا ییجی سؤز] نظامی تۆرن لرده دئییلن و دور آياغا و
 قووزان کیمی مفهومی بیلدیرن بیر کلمه (فا: برپا). on food

قالخ سانا.. qalx sana [باغلا ییجی سؤز] دور آياغا (فا: برپا).

قالخان.. qalxan [آد] ۱- اوخ و قیلیچدان قورونماق اوچون تکرک
 شکیلنده مئثال صفحه، قورومالیق و قورویوجو نسنه، بیر نوع ساواش
 آلتی، پولیس لرین یارارلاندىقلاری قورومالیق اوچون اولان و سینماز

قالخیشیلماق..قالخیشماق [بلسیز انیلم] قالخیشماق ایشینه قونو اولماق.	قالخیشماق ۴-اورتادان گۆتورمک، بیر قورولوشون
قالخیق..qalxıq [صفت] ۱-یوخاری دؤغرو قالخمیش، قابارارق قوزانمیش (فا: بر آمده). ۲-دیک وضعیتده اولان.	۵-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سؤزلر دؤزلدیر "عصیان قالدیرماق، خسته نی یاتاقدان قالدیرماق، مسأله نی قالدیرماق، شیون قالدیرماق، سؤزو قالدیرماماق: تحمل ائده مه مک". {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر، دده}.
قالخیق..qalxıqlıq [آد] قالخیق اولما وضعیتی.	
قالخیم..qalxım [آد] قالخما.	
قالخینج..qalxınc [آد] باخ: قاخیج.	
قالخیندیرماق..qalxındırmaq [تائیرلی انیلم] قالخینماسینی ساغلاماق (فا: توسعه دادن).	قالدیریری..qaldırıcı [صفت] قالدیران، قوزایان آلت (فا: جک).
قالخینما..qalxınma [آد] قالخینماق ایشی، گلیشمه (فا: توسعه) extension	قالدیریش..qaldırış [آد] قالدیرماق ایشی ویا بیچیمی (فا: بالابری).
قالخینماق..qalxınmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-قوزانماق، یوخاری دؤغرو گتتمک. ۲-گلیشمک، ایلری و اؤنه گتتمک (فا: توسعه یافتن). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	قالدیریلماق..qaldırılmaq [بلسیز انیلم] قالدیرماق ایشی گؤرولمک.
قالخینمیش..qalxınmış [صفت] ایلرله میس (فا: توسعه یافته).	قالدیریلیمیش..qaldırılmış [صفت] قوزانلمیش (فا: افرشته).
قالداغ..qaldağ [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قال+ داغ.	قالدیریلیش..qaldırılış [آد] قالدیریلماق ایشی ویا بیچیمی.
قالدی کی..qaldıki [باغلاهیجی سؤز] بوندان باشقا، بونولا بیرلیکده "اونو آپارا بیلمه دیم قالدی کی بونودا آپارام".	قالدیریم..qaldırım [آد] داش دؤشه مه سی (فا: سنگفرش).
قالدیراج..qaldırac [فیزیک] ۱-قالدیریجی آراج، لیفتراک. ۲-آز بیرگوجله بؤیوک یوک قالدیرمایا یارایان و بیردایانما نقطه سینده حرکت ائدیپ ویشیب قالخا ییلن سرت چوبوق (فا: اهرم، دیلم). a	قالدیریم دوشمک..qaldırım düşmək [تائیرسیز انیلم] ۱-اؤنمینى الدن وئرمک. ۲-چرچی آراباسیندا اوجوز قیمته ساتیشا قویولماق.
crowbar, hoist, lever	قالدیریمچی..qaldırmacı [صفت] قالدیریم ایشینین اوزمانی و اؤستاسی.
قالدیران..qaldıran [صفت] قالدیرماق ایشینی گؤرن، قالدیریجی (فا: رافع). raising	قالدیریمچی..qaldırmacı [آد] قالدیریم دؤشه مه ایشی.
قالدیرتماق..qaldirtmaq [تائیرگن انیلم] قالدیرماق ایشینی گوردورمک.	قالدیریمچی..qaldırmacı [آد] قالدیریم دؤشه مه ایشی.
قالدیرما..qaldırma [آد] ۱-قالدیرماق ایشی (فا: رفع). ۲-raising	قالدیریمچی..qaldırmacı [آد] قالدیریم دؤشه مه ایشی.
قالدیرما آراجی..qaldırma aracı [آد] جراثقال (فا: جرثقیل) hoistig machine	قالدیریمچی..qaldırmacı [آد] قالدیریم دؤشه مه ایشی.
قالدیرماج..qaldırmac [آد] جراثقال (فا: جرثقیل) crane	قالدیریمچی..qaldırmacı [آد] قالدیریم دؤشه مه ایشی.
قالدیرماجی..qaldırmacı [صفت] قالدیرما گؤتورن (فا: وزنه بردار). lifter	قالدیریمچی..qaldırmacı [آد] قالدیریم دؤشه مه ایشی.
قالدیرماق..qaldırmaq [تائیرلی انیلم] ۱-بیر شئی یوخاری دؤغرو آپارماق، قوزاما، اوجالتماق "داشی قالدیرماق" (فا: افراشتن، بلند کردن). ۲-to raise داشیماق، آپارماق "اولونو قالدیرماق، بؤیوک حیوان قالدیرایلمز". ۳-آیاقلان دیرماق، سؤوق وئرمک "جاماعاتی ظالم حاکیملرین اؤزه رینه قالدیرماق". ۴-اویان دیرماق، قاخیزماق	قالقان..qalqan [باخ] ۱-قالخان، ۲-قانقال.
	قالقانلو..qalqanlı [اؤزل آد] ساین قالا دا کند آدی.
	قالقامان..qalqaman [اؤزل آد] قازاق-اورتایوز-آرقین-مومین؛ آرقین-قوواندیق؛ و کیچیوز-بایوغلوجاپاس بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .
	قالقاي..qalqay [اؤزل آد] ولیعهد، شهزاده.
	قالقی (قالغی)..qalqı (qalğı) [باخ] قالیق.
	قالگیز..qalgız [اؤزل آد] قوبأدا داغ آدی (۱۹۹۲) ^{۲۴۰} .
	قاللاج..qallac [آد] قاللاق: مسخره "قاللاغا قویماق: لاغا قویماق، مسخره ائله مک" (فا: مسخره).
	قاللاش..qallaş [صفت] قاللش: فیریلداقچی (فا: کلاش).

قاللاق..qallaq [آد] قاللاج: مسخره "قاللاغا قویماق: لاغا قویماق، مسخره ائله مک" (فا: مسخره).	قالاق..qallaq [آد] قاللاج: مسخره "قاللاغا قویماق: لاغا قویماق، مسخره ائله مک" (فا: مسخره).
قاللاوی..qallavi [آد، عربجه] مخروطی شکیلده بیر نوع باش ساریغی.	قاللاوی..qallavi [آد، عربجه] مخروطی شکیلده بیر نوع باش ساریغی.
قاللش..qalles [صفت] قاللاش: فیریلداتچی (فا: کلاش).	قاللش..qalles [صفت] قاللاش: فیریلداتچی (فا: کلاش).
قاللی..qalli [باغ] قالماقالچی.	قاللی..qalli [باغ] قالماقالچی.
قاللیجا..qallıca [آؤزل آد] میانا دا کند آدی {قال+لی+جا: قال سۆزو	قاللیجا..qallıca [آؤزل آد] میانا دا کند آدی {قال+لی+جا: قال سۆزو
قالا و اولو معناسیندا بیر و قاللیجا: بالاجا قالا و قالینان یتردیر.	قالا و اولو معناسیندا بیر و قاللیجا: بالاجا قالا و قالینان یتردیر.
قالما..qalma [آد] ۱-قالماق ایشی. ۲-هر هانسی بیر دؤنمدن ویا	قالما..qalma [آد] ۱-قالماق ایشی. ۲-هر هانسی بیر دؤنمدن ویا
کیمسه دن قالمیش اولان "کئچمیشلردن قالما بیر آنیت".	کیمسه دن قالمیش اولان "کئچمیشلردن قالما بیر آنیت".
قالماس..qalmas [آؤزل آد] علی بایراملی، دا داغ آدی (۲۰۰) ۲۰۰.	قالماس..qalmas [آؤزل آد] علی بایراملی، دا داغ آدی (۲۰۰) ۲۰۰.
قالماق..qalmaq [تائیر سیز، انیلیم] ۱-اوتوردوغو یترده دایانماق،	قالماق..qalmaq [تائیر سیز، انیلیم] ۱-اوتوردوغو یترده دایانماق،
ایلشمک، اوتورماق، "اوده قالماق". ۲-یاشاما، ساغ اولماق، وار	ایلشمک، اوتورماق، "اوده قالماق". ۲-یاشاما، ساغ اولماق، وار
اولماق "اونون بیر قیزی قالیدیر". ۳-موجود اولماق، مصرف	اولماق "اونون بیر قیزی قالیدیر". ۳-موجود اولماق، مصرف
ائتدیکدن سونرا بللی مقداری موجود اولماق "پولو قالمایدیر". ۴-	ائتدیکدن سونرا بللی مقداری موجود اولماق "پولو قالمایدیر". ۴-
ایلگی دویماق، علاقه باغلاماق "اونون گؤزل لیگینده گؤزو	ایلگی دویماق، علاقه باغلاماق "اونون گؤزل لیگینده گؤزو
قالمیشدی". ۵-دالی قالماق، یوبانماق "توپلاتی سونرایا قالدی" (فا:	قالمیشدی". ۵-دالی قالماق، یوبانماق "توپلاتی سونرایا قالدی" (فا:
ماندن) to remain ۶-یوخلوق ییلدیرین صفت لرله (سیز و سوز)	ماندن) to remain ۶-یوخلوق ییلدیرین صفت لرله (سیز و سوز)
ویا آدلارین چیخیشلیق حالتی ایله گله رک، محروم اولما، الیندن	ویا آدلارین چیخیشلیق حالتی ایله گله رک، محروم اولما، الیندن
چیخما، و یوخلوق معنی سی وئریر "ایش سیز قالماق، قاتاردان	چیخما، و یوخلوق معنی سی وئریر "ایش سیز قالماق، قاتاردان
قالماق". ۷-انکار شکلینده کفایت لنمه ییب، دالی اولماییب	قالماق". ۷-انکار شکلینده کفایت لنمه ییب، دالی اولماییب
معناسیندا گلیر "شولوخلوخدا یولداشیندان قالماز". ۸-قالمامیشام و	معناسیندا گلیر "شولوخلوخدا یولداشیندان قالماز". ۸-قالمامیشام و

قالیجی لیق.. qalıcılıq [آد] ۱-قالیجی اولما وضعیتى (فا: پایداری)، دوام stability ۲-(فیزیک) بیر مغناطیس تاثیریله بیر عنصردا مغناطیس اثری قالما اؤزللیگی.	قالین قایا.. qalın qaya [اؤزل آد] آذربایجان داغ آدی (۲۹۷۰) ۲۴۰.
قالیج.. qalıcı [آد] بیر نوع اوراق ۲.	قالین یاغ.. qalın yağ [آد] گریس، ماشین چرخلرینی یاغلاما یاغی.
قالیجه.. qalığə [آد] ۱-خالچا (فا: ~) rug ۲-زنجانداداغ آدی {خالچا}.	قالین باغیر ساق.. qalın bağırsaq [آد] سیندیریم بوروسوندا ۱,۵ متر اوزونلوغوندا یوغون و بۆزدۆمه یاخین بۆلومو (فا: قولون). colon
قالیش.. qalış [قالماق+یش، آ] قالیق، هر بیر شئیدن گئریه قالانی، قالماق ایشی ویا بیچیمی (فا: مانده). ۲-قالیش (آد) بیر نوع باشماق (فا: نوعی کفش) {بو نوع باشماق او بیرری باشماقلارین ترسینه اوزون مدت آياقدا قالماسی سبب ایله قالماق سؤزوندن آلینماسی سانلییر ۱۰۵}.	قالین بیغ لی.. qalın bıǵı [صفت] بیغ لاری قالین.
قالیشچی.. qalışçı [صفت] قالیش باشماغی تیکن ویا ساتان.	قالین تۆکلۆ.. qalın tüklü [صفت] تۆکلری چوخ و سیخ اولان.
قالیق.. qalıq [صفت] ۱-قالمیش، آرتمیش. ۲-گئچمیشدن قالان ایزلر (فا: میراث). inheritance ۳-(مت) بۆلمه و چیخما سونوجو قالان سایى (فا: تفاضل) differencr {ت: گۆی، سما، هاوا؛ قالماق+ق}.	قالینتی.. qalıntı [آد] ۱-آرتیق قالان شئی (فا: پسماند). hysteresis ۲-گئچمیش لردن قالان شئی (فا: ارثیه). legacy
قالیق سیز.. qalıqsız [صفت، مت] بۆلمه و چیخما سونوجو قالینی اولمایان ایشلم (فا: بدون مانده).	قالینجا.. qalınca [صفت] ۱-قالینا یاخین ۲-(دی) بیرنوع تئلكلری قالین و چوخ اولان قوش آدی (فا: فاخته) ۱۴۰.
قالیق لاری.. qalıqlar [آد] قالان شئی لر (فا: موارد). narcotic.	قالین دوْداق.. qalın dodaq [صفت] دوْداق لاری قالین اولان.
قالیق لی.. qalıqlı [صفت، مت] بۆلمه و چیخما سونوجو قالینی اولان ایشلم (فا: مانده).	قالین سسلی حرف.. qalın səqli hərf [آد، دیل ب] دیل آرخاسی سسلی حرفلر "آ، و، و، ی" (فا: صدای خشن). back vowel.
قالیق لیق.. qalıqlıq [آد، مت] قالیق لی اولما، بۆلمه و چیخما سونوجو سایى سی قالما وضعیتى.	قالینقارا.. qalınqara [تاریخی اؤزل آد] اویغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ۷.
قالیم.. qalım [آد] ۱-اؤلوم قالیم. ۲-قالماق ایشی، بقاء "ارکه قالیم یاساسی (فا: قانون بقای انرژی)".	قالین قاش.. qalın qas [صفت] قاش لاری قالین اولان.
قالیم سیز.. qalımsız [صفت] قالیجی اولمایان (فا: فانی). mortal.	قالین قافالی.. qalın qafalı [صفت] قانمایان، کۆت و دراکه سیز.
قالیم سیز لیق.. qalımsızlıq [آد] فانی لیک (فا: فنا). inconstancy.	قالین قایا.. qalın qaya [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی.
قالیم لاق.. qalımlamaq [تاثیریلى ائيلم] قالیم لی ائتمک (فا: ابقاء-کردن) to maintain.	قالین قاییم.. qalın qayım [صفت] قالین قاییم: ۱-جانى برک، اتلى جانلى. ۲-(مج) چتين دۆشونن. ۳-چوخ پالتار گئیمیش، قالین پالتار گئیمیش "آینی قالین قییم دیر". {باخ: قالماق+قایماق}.
قالیم لی ائتمک.. qalımlı etmək [تاثیریلى ائيلم] قالیجی ائتمک (فا: تثبیت کردن) to fix.	قالینقۇ.. qalınqu [اؤزل آد] قالین، گۆجلو، دایانیقلى ۷.
قالیم لی.. qalımlı [صفت] اؤلومسوز (فا: ابدی). stabilization.	قالین لاتماق.. qalınlatmaq [انتدیرگن ائيلم] قالین لاشدیرماق.
قالیم لیق.. qalımlıq [آد] ثبات (فا: دوام). durability.	قالین لاشدیرماق.. qalınlaşdırmaq [تاثیریلى ائيلم] قالین وضعيته گتیرمک.
قالیم لی لیق.. qalımlılıq [آد] قالیم لی اولما وضعیتى (فا: پایداری) stability.	قالین لاشدیر یلماق.. qalınlaşdırılmaq [بلسیز ائيلم] قالینلاشدیرماق ایشی گؤرولمک.
قالین.. qalın [صفت] سیخ، یوغون، اینجه اولمایان، یوغون و دولقون شئی، نازیک اولمایان (فا: ضخیم). thick {سومرجه «قال، قلاق»؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر، گؤ؛ قالماق+ن}.	قالین لاشماق.. qalınlaşmaq [تاثیر سیز ائيلم] قالین اولماق (فا: ضخیم-شدن).
	قالین لاق.. qalınlaşmaq [تاثیریلى ائيلم] قالین لاشدیرماق.
	قالین لیق.. qalınlıq [آد] قالین اولما وضعیتى (فا: ضخامت). thickness.
	قالین لیق اۆلچن.. qalınlıq ölçən [آد] قالین لیق لاری اۆلچن آراج.
	قالینماق.. qalınmaq [تاثیر سیز ائيلم] قالماق ایشی گؤرولمک وائدیلمک.

قالیوم..qalyom [آد] آتوم سایسی ۳۱، آتوم آغیرلیغی ۶۹،۷۲، اریمه نُقطه سی ۲۹،۸ درجه، یوْغونلوق ۵،۹، قیسالتماسی Ga، آلومینیوما بنزر بیر انلثمان.	قاماشماق..qamaşmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-پارلاق لیقدان بیر شئییه باخا بیلمه مک، گۆز قاماشماق (فا: زده شدن چشم توسط نور زیاد). to glitter ۲-تورش یتمک لرده دیش اتلرینده راحت سیز اولماق، دیش قاماشماق (فا: کُند شدن دندان). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} قاماماق، قاماشماق، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير؛ باخ: قامچی}.
قام..qam [آد] طیب، حکیم؛ شامانیست گله نک ده، اولو کیشی، (حکیملیک، فیلسوفلوق، بۆیوجولوک، دُعاجیلیق داخل اولماق اؤزّه، اویا یا دا اویماقلارین، هر تۆرلو سۆرونویلا ایلگیله ن کیشی). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير؛ سومرجه، سام، شام، قام}.	قام..qam [آد] ایغدير بویونا عایدیر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.
قام بورا..qam bora [آد] کیشی آدی "قام بورا اوْغلو بامسی بئیرک". {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدير}.	قامت..qamet [آد، فرانسیزجا] ارکک ویا دیشی اؤزّه مه حُجره سی (فا: ~).
قاما (قامما)..qama(qamma) [آد، یونانجا] ۱-یونان الفباسینین اؤچونجو حرفی. ۲-موسیقی سسلرینین آردیجیل سیراسی. ۳-راديو اکتیو ماده لردن بۇراخیلان اۆچ نۇع ایشین لاردان بیرى (فا: گاما).	قاماتا..qamata [آد] ییلگین و بۆیوک آتا {قام+آتا}.
قمار..qamar [آد] باخ: هوْمار، خوْمار {قام+ار: سحرلى و قوتسال ار}.	قمار تکین..qamartekin [تاریخی آد] کاشغرلى محمود بگین دده سی}.
قمارلاشدیرماق..qamarlaşdırmaq [تائیرلى انیلم] هر بیر طرفدن قمارلایماق.	قمارلایماق..qamarlama [آد] ۱-قوشاتما (فا: احاطه) ۲-آووجلاما (فا: چنگ زنى).
قمارلایماق..qamarlamaq [تائیرلى انیلم] ۱-دوره له مک، محاصره اتمک ، قوشاتماق (فا: احاطه کردن) ۲-آووجلا هامى سین گۆتورمک (فا: چنگ زدن). {ایلك معنادا قۇمارلایماق و ایکینجی معنادا قارماق سۆز ایله ایلگی لیدیر}.	قمارلانماق..qamarlanmaq [تائیرسیز انیلم] هر بیر طرفدن قمارلانیب گۆتورولمک.
قمارماق..qamarmaq [باخ] قۇمارماق، قارمالایماق.	قاماز..qamaz [آد] سارسىجى، ساللايىجى، اۆزکودوجو}.
قاماس قاماس..qamas qamas [ظ، ارمنیجه] یاواش یاواش.	قاماشدیرماق..qamaşdırmaq [تائیرلى انیلم] قاماشماغینا یول آچماق. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
قامچی..qamçı [آد] ۱-شاللاق، اوجو سیریملى قایش، بیر اوجو ایپ و او بیرى اوجونا درى و بنزر شئیلر باغلا یارق وورماق اۆچون یارایان شئى، قیرمانچ (فا: شلاق). whip ۲-اسپترماتوزوید و تک- گۆزه لی حیوانلاردا حرکتی ساغلایان ساپ کیمی اۇرقان. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير؛ قامماق سۆزو دیواندا شدتله وورماق معناسیندا گلیب، بو سۆزدن آلیناراق بعضی کلمه لره اشاره اتمک اولار: قامچی (وورما وسیله- سی)، قاماشماق (گۆزو ووران)، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} قامیچ (بیریرینه ووران وسیله)، قمه (وورما آلتی)، قامقا، قامقالاق (قامقالایماق (آغاجی ووراراق اوندان چیخان یونقا)، قامیش (قدیم زامان نیزه لری بو بیتگی دن دوزلمه گی اوجون)؛ بعضی	قامت..qamet [آد، عربجه] بوی، اندام، بوی بوخون (فا: قدّ). stature
قامتور..qamtur [تاریخی آد] آلتای تۆرک لری، قیزیل اویماغی اولوبابالاریندان}.	قامتور..qamet [آد، عربجه] بوی، اندام، بوی بوخون (فا: قدّ). stature
قامچی..qamçı [آد] ۱-شاللاق، اوجو سیریملى قایش، بیر اوجو ایپ و او بیرى اوجونا درى و بنزر شئیلر باغلا یارق وورماق اۆچون یارایان شئى، قیرمانچ (فا: شلاق). whip ۲-اسپترماتوزوید و تک- گۆزه لی حیوانلاردا حرکتی ساغلایان ساپ کیمی اۇرقان. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير؛ قامماق سۆزو دیواندا شدتله وورماق معناسیندا گلیب، بو سۆزدن آلیناراق بعضی کلمه لره اشاره اتمک اولار: قامچی (وورما وسیله- سی)، قاماشماق (گۆزو ووران)، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} قامیچ (بیریرینه ووران وسیله)، قمه (وورما آلتی)، قامقا، قامقالاق (قامقالایماق (آغاجی ووراراق اوندان چیخان یونقا)، قامیش (قدیم زامان نیزه لری بو بیتگی دن دوزلمه گی اوجون)؛ بعضی	قامتور..qamet [آد، عربجه] بوی، اندام، بوی بوخون (فا: قدّ). stature
قامچی..qamçı [آد] ۱-شاللاق، اوجو سیریملى قایش، بیر اوجو ایپ و او بیرى اوجونا درى و بنزر شئیلر باغلا یارق وورماق اۆچون یارایان شئى، قیرمانچ (فا: شلاق). whip ۲-اسپترماتوزوید و تک- گۆزه لی حیوانلاردا حرکتی ساغلایان ساپ کیمی اۇرقان. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير؛ قامماق سۆزو دیواندا شدتله وورماق معناسیندا گلیب، بو سۆزدن آلیناراق بعضی کلمه لره اشاره اتمک اولار: قامچی (وورما وسیله- سی)، قاماشماق (گۆزو ووران)، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} قامیچ (بیریرینه ووران وسیله)، قمه (وورما آلتی)، قامقا، قامقالاق (قامقالایماق (آغاجی ووراراق اوندان چیخان یونقا)، قامیش (قدیم زامان نیزه لری بو بیتگی دن دوزلمه گی اوجون)؛ بعضی	قامتور..qamet [آد، عربجه] بوی، اندام، بوی بوخون (فا: قدّ). stature

قامقالاق..qamqalaq [آد، باخ: قامچی] ۱-خراط لیقدا یثره تۆکولن نازیک تاختا تالاشا، یۆتو (فا: پوشال). ۲-داشدان قوپان قیریتی.	ییلگینلر (لرگین) قام سۆزونوده بو فعل له کؤکدش بیله رک، قام و حکیمی سۆزله ووران و معالجه ائدن مفهوما یوروملایرلار.
قامقالداق..qamqaldaq [آد، باخ: قامچی] دۆزن سیز و دۆزومسوز بیر حالدا بیریرینین اؤستونه توكولموش شئی (فا: درهم برهم).	قامچی باشی..qamçı başı [آد] ایپک آرتیقلا ریندن اله گلن و تۆخوما جیلیقدا ایشله دیلن ایپلیک.
قامقان..qamqan [تاریخی اؤزل آد] دده قورقود داستانیندا بایندی ر خان ین باباسی.^۷	قامچیبک..qamçıbəy [تاریخی اؤزل آد] سلجوقلولا ر(سنجرخان) دؤنمی آتابگ لریندن.^۷
قاملانچو..qamlançu [اؤزل آد] کاشغرلی دؤورو بالخاش گؤل و یاخینیندا بیر یئر آدی.^{۱۲}	قامچی نیمور..qamçı teymur [تاریخی اؤزل آد] آلتین اوردو دؤولتی، کوموتانلاریندان.^۷
قاملار..Kamlar [اؤزل آد] آلتای تورکلری قیزیل بوی لارینداندر.^{۸۱-۱۵۸}	قامچیخان..qamçıxan [تاریخی اؤزل آد] خوارزم دؤولتی خانلاریندان.^۷
قامو..qamu [آد] هامی، بوتون، اهالی، عموم (فا: همه) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر «قاموغ» (بوتون هامی) بولکلهم قام (ییلگین) کلهم سیندن آلتینمالیدیر و گرچکدن بوتونلوک بیلگین لیکله بیردیر، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر}.	قامچی قویروق..qamçı quyruq [آد] بیر نوع ایی جنس قیویرجیق قویون.
قامو..qamu [اؤزل آد] کامو: اینسان آدی: ~الپ، ~های، ~بگ، ~تان، ~خان، ~آر، ~قان.	قامچی لاتماق..qamçılatmaq [بلسیز ائلم] قامچی لاما ق ایشینی گؤردۆرمک.
قامو..qamu [اؤزل آد] کامو: اینسان آدی: ~الپ، ~های، ~بگ، ~تان، ~خان، ~آر، ~قان.	قامچی لاشماق..qamçılaşmaq [فا] ۱-قامچی ایله ووروشماق. ۲-(س) قامچی کیمی اولماق.
قامو او یو..qamoyu [آد] کام او یو، کامو یو: بوتون کۆتلەنین دۆشوندوگو (فا: افکار عمومی).	قامچی لاما ق..qamçılamaq [تائیرلی ائلم] ۱-(س) قامچی ایله وورماق (فا: شلاق زدن). ۲-(مچ) برک تنقید ائتمک، نقصان لارینی گؤسترمک. ۳-(یاغیش، کۆلک) شدتله چارپماق.
قاموتانریچی..qamutanrıçı [آد، ص] توم تانریچی، پانتیست.	قامچی لانماق..qamçılanmaq [تائیرسیز ائلم] ۱-(بل) قامچی ایله وورولماق (فا: شلاق خوردن) ۲-(مچ) تنقید اولونماق ۳-شدتله چارپیلماق
قاموتای..qamutay [اؤزل آد] قامو+تای (تورکیه جُمهوریتین ایلیک ایلرینده، تۆرک دیل قورومونون دا تکلیف ایله، ملّت مجلسی یئرینه ایشلندی، آنجاق، سونرا یئنه قوللانیمدان دۆشموشدور).^۷	قامچی لانمیش..qamçılanmış [آد] قامچی وورولموش.
قاموس..qamus [آد، عربجه: دنیز] انسیکلوپنדיا، بیلیم لیک، بؤیوک سۆزلوک کتابی، (فا: ~). dictionary	قامچی لانیش..qamçılanış [آد] قامچی لانماق ایشی ویا بیچیمی.
قاموسال..qamusal [صفت] کاموسال: هامی ایله ایلگی لی (فا: عمومی، افکار عمومی).	قامچی لیلار..qamçıllar [آد، دیرگی] بیر گۆزه لی، کپریک لیلر صیفیندن، بیر بؤلومو شیرین سولاردا و بیر بؤلومو انگل اولاراق حیوان و اینسان وجودوندا یاشایان و ترپنمه اورقانلاری قامچی کیمی، میکروسکوپیک حیوانلار (فا: تیره ای از تک سلولیها).
قاموساللاشماق..qamusallaşmaq [تائیرسیز ائلم] کاموساللاشدیرماق: عمومی لشمک (فا: عمومی شدن).	قامدو..qamdu [آد] اسکی دؤنم پارا یئرینه ایشله یین پارچا نوغو؛ اویغور حاکمیتی دؤنمی ۲ متر بوی و ۲۴ سانتی متر ائن ى اولان و اویغور خانین دامتغاسینی داشییان و پول یئرینه ایشله ن پارچایا وئریلن آد.^{۱۲} {باخ: قام+تو/دو}.
قاموس ترکی..qamus türki [اؤزل آد] شمس الدین سامی توسط ایله یازیلیمیش و ۱۳۱۵هـ چاپ اولونموش ۲جلدلیک تۆرکجه سۆزلوک.	قامشات..qamşat [اؤزل آد] سارسیدچی، اۆرکودوجو.^۷ {قام+شاد}.
قاموقورومو..qamuqurumu [آد] بۆتون کۆتلەیه عاید اولان.	قامغان..qamğan [آد] قامخان: کیشی آدی “قامخان اوغلو بایندی ر” {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر}.
قاموگۆنلیگی..qamugüvenliyi [آد] بیر دؤولتین یاسال بیر بیچیمده خالقا وئرن خدمت، جان و مال گۆنلیگی (فا: امنیت عمومی).	قامقا..qamqa [آد، باخ: قامچی] باخ: یونقا.
قامولاشدیرماق..qamulaşdırmaq [آد] کامولاشدیرماق: عمومی بیروضعیته گتیرمک، هامی نین یارارینا یتیرمک، عمومی لشدیرمک (فا: عمومی نمودن).	

قامولاشدیریلماق.. qamulaşdırılmaq [بلسیز ائيلم] کامولاشدیریلماق: ژن آراسیندا اوزاق باغلیلیق اولمالیدیر^۵. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	عمومی لشدیرمک ایشی گؤرولمک
قامویاراری.. qamuyararı [آد] کامویاراری: هامی نین یاراری.	قامیت.. qamit [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {قام+ت: قام یوردو}.
قامیش.. qamış [آد، بیتگی] ۱-بوغداگیلردن، سولاق یئرلرده بیتن، اوزون و ایچی بوش گؤدهلی، بوغوملو بیر بیتگی (مال حیوانین چیرکلرینی تمیزلەمک اۆچون یارارلی بیتگیدیر^{۱۳۶})، قامیش تۆرلری: شکر قامیشی saccharum officinarum، تیکیتمی ده ایشلەنن- قامیش arundodonax قلم قامیشی (فا: جگن، نی). phragmites bambusa, australis ۲-قامیش کیمی ایچی بوش و اوزون هرشی، قامیشدان دۆزلمیش. {ت، صح، باخ: قامچی، قامماق}.	قامیش بییشیگی.. qamışpışiyi [آد، دیرگی] بیرنوع پیشیک (فا: نوعی گربه وحشی). felischous
قان آبقاز.. qan abqaz [آد] دده قورقود بویوندا قارادنیزین قوزئیینده یئر آدی.	قامیشچیق.. qamışçıq [آد] قویومجولارین (قیزیلچیلارین) ایشلتدیگی؛ وئلج
قان آبارماق.. qanaparmaq [تائیرسیز ائيلم] بیریندن چوخ قان آخماق.	قامیشچین.. qamışçın [آد] بیرنوع قوش آدی^{۱۴۰}.
قان آخماق.. qanaxmaq [تائیرسیز ائيلم] داعوا قیرقین دۆشمک.	قامیش سومویو.. qamış sümüyü [آد] بالدیرین آرخاسیندا اینجه اوزون سۆمۆک.
قان آخیتماق.. qanaxıtmaq [تائیرسیز ائيلم] ساواش آچماق.	قامیش قلم.. qamışqələm [آد] خطاطلیق اۆچون قامیش دان دۆزلمیش قلم.
قان آزلیغی.. qanazlığı [آد] قان دا (هموگلوبین) آزلیغی سونوجو عملە گلن خستەلیک.	قامیش قوش.. qamışquşu [آد، دیرگی] قامیش لیق لاردا یاشایان- کیچیک بیر قوش.
قان آغلاتماق.. qan ağlatmaq [تائیرلی ائيلم] جانا گتیرمک.	قامیش قولاق.. qamışqulaq [آد، دا] قولاقلاری اینجه، دۆزگون و دیک آت.
قان آغلاماق.. qan ağlamaq [تائیرسیز ائيلم] چوخ اینجیمک، یاسا باتماق، جانا گلیمک.	قامیشلی.. qamışlı [صفت] قامیشی اولان. آستارادایئر، شهرضاداداغ آدی.
قان آلان.. qan alan [صفت، آ] ایینه ویا آیری وسیله ایله بیرنین قانین آلان (فا: رگزن). bloodletter	قامیش لیق.. qamışlıq [آد] قامیش چوخ اولان یئر (فا: نیستان). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
قان آلدیرماق.. qan aldırmaq [تائیرسیز ائيلم] معالجه اۆچون قان- وئرمه سینه سبب اولماق.	قان.. qan [آد] ۱-اینسان و حیوان دامارلاریندا آخجی و قیرمیزی رنگینده نسنه، آتاردامار و توپلار دامارلاردا دولانان آخجی ماده (فا: خون). ۲- (مچ، سؤی، قان قوھوملوغو معناسیندا "قانیمز بیردیر، بیر قاندا نیدیر". ۳- (مچ، دوشمن لیک، عداوت، قصاص، اؤلوم، قتل "سندن قان قوخوسو گلیر، قان قان دئمک، آرالاریندا قان واردیر". ۴- (تاریخی اؤزل آد) آلتای تۆرکلری، کیشیلر اویماغی، اولوبابالاریندان^۷. {بو کلمه ایله فارسجا خون و لاتینجه
قان آغلاماق.. qan ağlamaq [تائیرسیز ائيلم] چوخ اینجیمک، یاسا باتماق، جانا گلیمک.	قان آلدیرمک.. qan eləmək [تائیرلی ائيلم] فلاکتە سالماق، آدام اؤلدورمک.
قانابولماق.. qana bulamaq [تائیرلی ائيلم] اؤلدورمک.	قانابولانماق.. qana boyanmaq [تائیرسیز ائيلم] قتل اولونماق.
قانانا.. qanata [آد، تا] ۱-سو ایچمک اوچون بؤیوک لیوان {ایتالیانجا، آنادولو}. ۲-اینسان آدی، باخ: قان+ آتا^۷.	قانادیرماق.. qanatdırmaq [تائیرگن ائيلم] قاناماسینا سبب اولماق.
قانانلانماق.. qanatlanmaq [تائیرسیز ائيلم] قانادلانماق: ۱-قانادلی- اولماق و گلیشمک. ۲-سئوینمک و یوکسلمک. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر: قانات چیخارماق}.	قانابولماق.. qana bulamaq [تائیرلی ائيلم] اؤلدورمک.

قاناقماق.. qanatmaq [تائیرلی انیلیم] قاناماسینا یول آچماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}.	تیره حشرات بی بال. the aptera
قاناقیش.. qanatis [آد] قانادیش: قاناتماق ایشی ویا بیچیمی.	قان ادعاسی.. qan iddaası [آد] قصاص ایسته مه.
قاناجاق.. qanacaq [آد] دوشونجه، آتلاق، شعور و ادب (فا: فهم).	قانادقویروق باغلاماق.. qanad quyruq bağlamaq [تائیرسیز انیلیم] جانلانماق، قوت لئمک.
قاناجاق سیز.. qanacaqsız [صفت] قاناجاغی اولمایان، دوشونجه سیز، معرفت سیز (فا: بی معرفت).	قاناد گرمک.. qanad gərmək [باخ] قانادینی گرمک.
قاناجاق سیزلیق.. qanacaqsızlıq [آد] دوشونمزلیک (فا: بی نزاکتی).	قانادلاندریماق.. qanadlandırmaq [تائیرلی انیلیم] ۱- قانادلی ائتمک ۲- اۆرک لندیرمک.
قاناجاقلی.. qanacaqlı [صفت] دوشونجه لی (فا: باشعور).	قانادلانماق.. qanadlanmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱- قانادلی اولماق، قاناد چیخارماق. ۲- پروازلانماق، اوچماق، هاوالانماق. ۳- سون درجه سئوینمک، روحلانماق. ۴- انکشاف ائتمک، یوکسلمک.
قاناجاقلیلیق.. qanacaqlılıq [آد] دوشونجه لی لیک، آتلاقلی لیک، ادبلی لیک.	قانادلانمیش.. qanadlanmış [صفت] قاناد چیخارمیش، اوچاجاق حالا گلیمیش.
قاناجالاماق.. qanacalamaq [باخ] قانا چالختماق.	قانادلانیب اوچماق.. qanadlanıb uçmaq [تائیرسیز انیلیم] سون درجه سئوینمک.
قاناجانا.. qanacana [اؤزل آد] اؤرمو گؤلر آدلاریندان بیر.	قانادلانیش.. qanadlanış [آد] قانادلانماق ایشی ویا بیچیمی.
قاناجالختماق.. qanaçalxatmaq [تائیرلی انیلیم] قورخولو و قانلی ایشه جالاماق.	قانادلی.. qanadlı [صفت] قانادی اولان (فا: بالدار).
قاناد.. qanad [آد] قانات: قوشلار و بؤجکلرده اوچما عضو و بالیق لاردا اؤزگچ و اوچاقلاردا اوچماغی کتترل ائتمک اوچون یانداکی عضولار، فیرلاناییلن و دولانا بیلن شئیلرده قول، قاپی و پنجره تاغی، قوشون و دستهلرین قوللاری، اساس شئی دن آیریلمش قول و یانال شئی (فا: بال). wing {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ قونماق سؤزونه باغلیدیر: قونماق + ت}.	قانادلیجا.. qanadlıca [آد، بیتگی] مختلف نوع لاری اولان اوتسوو بیتگی.
قاناد آچماق.. qanad açmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱- اوچماق، اوچماق ایسته مک. ۲- (ل) بیرینه قاناد آچماق، حمایه ائتمک، قوروماق.	قانادلیلار.. qanadlılar [آد] قانادی اولانلار، بؤجکلرین قانادی اولانلارینی ایچینه آلان بیر آلت بؤلوم (فا: تیره حشرات بالدار).
قانادچیق.. qanadcıq [آد] کیچیک قاناد.	قاناد وئرمک.. qanad vermək [تائیرلی انیلیم] قانادلاندریماق.
قانادچالماق.. qanad çalmaq [تائیرسیز انیلیم] قاناد وورماق (فا: پرپرزدن).	قاناد وئشمک.. qana düşmək [تائیرسیز انیلیم] بهتانا و دعویا دؤشمک.
قانادچی اوئو.. qanadçı otu [آد] بیر بیتگی آدی (فا: ادونیس).	قاناد وئلماق.. qana dolmaq [تائیرسیز انیلیم] رنگی اؤزونه گلیمک، جانلانماق.
قانادچیریماق.. qanad çırpmaq [تائیرسیز انیلیم] اوچماق، اوچماق ایسته مک.	قاناد وورماق.. qanad vurmaq [تائیرسیز انیلیم] اوچماق، اوچماق ایسته مک.
قانادسیز.. qanadsız [صفت] قانادی اولمایان، مجازا کؤمک سیز (فا: بی بال).	قانادی آلتینا آلماق.. qanadı altına almaq [تائیرلی انیلیم] حیمایه ائتمک، قوروماق.
قانادسیزلار.. qanadsızlar [آد، دیرگی] قانادی اولمایان بؤجکلر تاقیمی، باشقالاشیم دؤنمی نی گئچیرمه دن یومورتادان چیخاراق	قانادی قیریلماق (سینماق).. qanadı qırılmaq (sınmaq) [تائیرسیز انیلیم] کؤمک سیز قالماق.
قانادسیزلیق.. qanadsızlıq [صفت] قانادی اولمایان، مجازا کؤمک سیز (فا: بی بال).	قانادینی گرمک.. qanadını gərmək [تائیرسیز انیلیم] قاناد آچماق.
قانادسیزلیق.. qanadsızlıq [آد، دیرگی] قانادی اولمایان بؤجکلر تاقیمی، باشقالاشیم دؤنمی نی گئچیرمه دن یومورتادان چیخاراق	قانار.. qanar [تاریخی اؤزل آد] دوشونجه لی؛ قوچو اوغورلاری دؤنمی - قادی ن آدی.
قانادسیزلیق.. qanadsızlıq [آد، دیرگی] قانادی اولمایان بؤجکلر تاقیمی، باشقالاشیم دؤنمی نی گئچیرمه دن یومورتادان چیخاراق	قاناسالماق.. qana salmaq [تائیرلی انیلیم] داعویا سالماق.
قانادسیزلیق.. qanadsızlıq [آد، دیرگی] قانادی اولمایان بؤجکلر تاقیمی، باشقالاشیم دؤنمی نی گئچیرمه دن یومورتادان چیخاراق	قاناسوسماق.. qana susamaq [تائیرسیز انیلیم] داعوا آرزولاماق، داعوا سالماق ایسته مک.

قاناق.. qanaq [تاریخی اۆزل آد] یئنی سئی یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ. ^۷	قان باھاسینا.. qan bahasına [آد] چوخلو قان تۆکولەرک.
قاناقانا.. qanaqana [ظرف] قاناراق، دۆشونەرک (فا: با آگاهی).	قانای.. qanbay [تاریخی اۆزل آد] میصیر-تۆرک کۆلمه‌لری دؤولتی بگلریندن. ^۷
قاناقان ایلهمک.. qanaqan eyəlmək [تائیرسیز ایلم] انتقام آلماق، اۆچ آلماق.	قانبور.. qanbur [صفت] باخ: قوزبیل، دؤنقار.
قاناماق.. qanamaq [تائیرسیز ایلم] بیر عضودن قان آخماق، قانسیزماق (فا: خونریزی کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر}.	قانبورلاشماق.. qanburlaşmaq [تائیرسیز ایلم] قوزبیل اولماق، دؤنقار اولماق.
قانامالی.. qanamalı [صفت] قاناماسی اولان.	قانبورلنماق.. qanburlanmaq [تائیرسیز ایلم] قوزبیل اولماق، دؤنقار اولماق.
قانان.. qanan [صفت] قاناجاقلی، دوشونن.	قانبورلوق.. qanburuluq [آد] قوزبیل لیک، دؤنقارلیق.
قانافات.. qanavat [آد] بیر نوع قالین ایپک پارچا.	قان بیر.. qanbir [صفت] بیر قاندان بیر سویدان اولان، بیرنسیلدن اولان.
قان اوتو.. qan otu [آد، بیتگی] نم یئرلرده سو کئارلاریندا، اکین لرین آراسیندا و زییل لی یئرلرده بیتن بیر ایل لیک بیتگی.	قان بیلیمجی سی.. qan bilimcisi [آد] قان بیلیمی اوزمانی، هئماتولوق.
قان اوچاغی.. qan ocağı [آد] فساد یوواسی، فیتنه قاینای.	قان بیلیمسی.. qan bilimcisi [آد] قان بیلیمی اوزمانی، هئماتولوق.
قان اوددورماق.. qan uddurmaq [تائیرسیز ایلم] عذاب واذیت وئرمک.	قان بیلیمی.. qanbilimi [آد] قانین اۆزل لیکلرینی بیلن اوزمان، هئماتولوژی.
قان اولماق.. qan olmaq [تائیرسیز ایلم] قان تۆکولمک، قیامت قوپماق، داعوادۆشمک.	قان پاراسی.. qanparası [آد] دیه (فا: دیه). mulct
قانی.. qanay [تاریخی اۆزل آد] قیرقیز، توقای و سولتو اویمای- اولوبالاریندان. ^۷ قیرقیز-تاقای-سولتو-تولکان بوی لارینداندیر. ^{۸۱-۱۵۸}	قانتار.. qantar [آد، یو'ع قنطار] باخ: قاپان.
قان ایچدیرمک.. qan içdirmək [تائیرلی ایلم] عذاب چکدیرمک، باخ: قان اوددورماق.	قانتارغا.. qantarğa [باخ: قانتار] آتین آغزینا گئچیریلن دمیر بؤلوم، جیلوو، قانتارقا (فا: لگام). reins
قان ایچن.. qan içən [صفت] ظالم، رحم سیز (فا: خونخوار) blood-thirsty	قانتارماق.. qantarmaq [تائیرلی ایلم] بیر نفسه ایچمک {باخ: قانماق}.
قان ایچجی.. qanıçığı [باخ] قان ایچن.	قانتارون.. qantaron [آد، بی، یونانجا] ۱-قیزیل قانتارون گیللردن، توخداچ اوچون ایشلنن قوخولو وساری چیچکلی، آجی کؤکلو کیچیک بیر بیتگی (فا: نوعی گیاه). Gentiana lutca ۲-باخ: آجی آلاق.
قان ایچجی لیک.. qanıçıcılık [آد] ظالیم لیک، قدارلیق.	قان تهر.. qan tərər [آد، بیتگی] داغلاردا بیتن، آغ چیچکلی، خالق طبابتینده ده ایشلنن بیر بیتگی.
قان ادا عاسی.. qan iddaası [آد] قان باھاسی ایسته مه، قصاص ایسته مه.	قان تر ایچینده.. qan tər içində [ظرف] زحمتله.
قان ایسته مک.. qan istəmək [تائیرسیز ایلم] قان باھاسی ادعا ائتمک.	قان تر تۆکمک.. qan tər tökmək [تائیرسیز ایلم] قان تره باتماق.
قاناییش.. qanayış [آد] قاناماق ایشی ویا بیچیمی.	قان تر.. qan tər [آد] آغیر ایش سونوجو برک ترلهمه "قان تر ایچینده".
قان بئینینه وورماق (سیجراماق).. qan beyninə vurmaq [باخ] قان باشینا وورماق.	قان تره باتماق.. qantərə batmaq [تائیرسیز ایلم] چوخ ترلهمک، چوخ چالیشماق.
قان باسینجی.. qanbasıncı [آد] تانسیون.	قان توپلانتی سی.. qan toplantısı [آد] قان ییغیلماسی (فا: تجمع-خون hyperemia)
قان باشینا وورماق.. qanbaşına vurmaq [تائیرسیز ایلم] اؤزوندن چیخماق، غضب لئمک.	قان توتماق.. qan tutmaq [تائیرسیز ایلم] ۱-قاتل حاققیندا: اؤزونو ایترهرک چاشماق، جینایتین تأثیری آلتیندا قالماق ۲-آهی و قارقیشی توتماق.
قان باغی.. qanbağı [آد] بیر سو ^۱ باغلی لیغی بیلدیرن بیر سؤز.	
قان بانکاسی.. qan bankası [آد] قان قورونوب ساخلانیلان یئر.	
قان باھاسی.. qan bahası [آد] قان عوضی، دیه.	

قان توخوسو.. qan toxusu [آد] قانی بیر عضو سایاراق اونا عاید اولان توخو، قانی دوزلدن توخو.	قانجیق.. Kancık [اؤزل] [آد] قاجیق: تۆرکمن-تکه-توختامیش بوئی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
قانتوره.. qantöre [اؤزل] [آد] اینسان آدی، قان+ توره ^۷ . {قنطوره}.	قانجیقجا.. qancıqca [ظرف] خایین جه، کؤتو کیمی.
قان تۆکمک.. qan tökmək [تائیرسیز انیلم] قان آخیتماق.	قانجیق لیق.. qancıqlıq [آد] قانجیق جا ترپه نیش (فا: رذالت).
قان تۆکن.. qantökən [صفت] آدم اؤلدورن، یول کسن (فا: سفاک).	meanness
قان تۆکولمک.. qan tökülmək [تائیرسیز انیلم] قان آخیلماق، قان آخماق.	قانجیل.. qancı [آد، دیرگی] قاندا یاشایان آسالاق، قانی یئین (فا: انگل-خونی)
قانتورا.. qantura [آد، تا] پالتو کیمی بیر گییه جک.	قان چاناغی.. qançanağı [صفت] قان قان دیین کیمسه.
قانتورالی.. qanturalı [آد] کیشی آدی "قانلی قوجا اوغلو قانتورالی".	قان چاناغینا دؤنمک.. qan çanağına dönmək [تائیرسیز انیلم] برک هیرسلنمک.
باخ: ابن العبری. {بو کلمه دده قورقود کتاییندا قهرمانلارین بیرینین آدیدیر، اسکی یونانجادا گووده سی آت و کؤکس له باشی اینسانا بنز افسانه وی یاراتیغا سئنتائوره دئییلیردی البته اصلی کلمه نین kentaures اولماغی بو یاخینلیغی چوخراق گؤسته ریر}.	قان چکمک.. qan çəkmək [تائیرسیز انیلم] قانی چکمک: قوهوملوق-علاقه سی گؤسترمک.
قانتورسون.. qantursun [تاریخی اؤزل] [آد] اوغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷ .	قانچورا.. qançura [تاریخی اؤزل] [آد] ماناس داستانیندا آدی گئچن بگ ^۷ .
قانتویون.. qantuyun [تاریخی اؤزل] [آد] اوغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷ .	قانچی.. qançı [اؤزل] [آد] شبستر ده کند آدی.
قانتیق.. qantıq [صفت] ۱-قاندیریجی، عشوه لی ۲-اؤزاقدا، قوربتده-اولان ^۷ .	قان چیبانی.. qançibanı [آد] قیل کؤکوندن باشلایاراق دری آلتی توخوسو و دریده شیشکین لیک دؤزلدن ایرین لی قابارتی.
قانتیمور.. qantımur [اؤزل] [آد] اینسان آدی، باخ: قان+ تیمور ^۷ .	قانچیر.. qançır [آد، باخ: قان] برک وورقو سونوجو دری و ات آراسیندا برکیین قان، لاختالانمیش قان، قانچیل (فا: خونردگی).
قانجا.. qanca [آد، ایتالیانجا، آنادولو] بیر شئی چکمه یه یارایان اوجو چنگللی دمیر چوبوق.	قانچیرلاماق.. qançırılmaq [تائیرسیز انیلم] قانچیر دوزلمک.
قانجاقالی.. Kancagalı [اؤزل] [آد] اؤزبک-قونرات بوئی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	قانچیرلانماق.. qançırılanmaq [باخ] قانچیرلانماق.
^{۸۱} قازاق-اورتایوژ-آرقین-مومین بوئی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	قانچیل.. qançıl [آد، باخ: قان] دری و ات آراسیندا برکیین و لاختالانمیش قان (فا: خونردگی).
قانجالی قورد.. qancalı qurd [آد، دیرگی] ایپ گیللردن ۱۰mm بویدا، آغزی جوت چنگل لی، اینجه باغیرساق لاردا یاشایان آسالاق سولوجان (فا: نوعی کرم انگل روده).	قاندا اؤزمک.. qanda üzmək [تائیرسیز انیلم] چوخ قان تۆکمک.
قانجی.. qancı [اؤزل] [آد] ۱-قانمیش ۲-(تاریخی اؤزل] [آد] بابورخان دؤنمی بگی ^۷ .	قاندا.. qanda [ض] هاردا. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قانجیغا.. qancığa [آد] یهر قاییشینی باغلاماق اوچون حالقا "قانجیغا باغی: یهرین ایکی طرفیندن آسیلان قاییش". {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} {کونجوک}.	قانداخ.. qandax [اؤزل] [آد] زاقاتالا، کد آدی ^{۲۴۰} .
قانجیق.. qancıq [صفت] ۱-دیشی حیوان، دیشی ائششک و ایت (فا: سگ و خر ماده). ۲-(مج) گووه نیلمز، کؤتو آدم، کؤتو آرواد (فا: آدم رذل). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.	قانداش.. qandaş [صفت] بیرقانلی، بیرسویلو (فا: همخون) {ت، قانغداش: بابالاری بیر اولان}.
	قانداش لیق.. qandaşlıq [آد] قان بیرلیگی، سوی بیرلیگی (فا: همخونی).
	قان داغاریجی.. qan dağarcığı [آد] ساواشقان آدم، داغواکار.
	قانداق.. qandal [آد، عربجه] توستاقلی لارین آیاغینا باغلانان دمیر حالقا (فا: زنجیر). Chain
	قانداق.. qandalaq [آد] باخ قانداق.

قان دامالاسی..qandamlası [آد، ییتگی] ایلیمان بۆلگه لرده ییتیشن قیرمیزی و ساری چیچک لی اوتسو بیتگی (فا: نوعی علف). adonis	قان دایاندیریجی..qandayandırıcı [صفت] قانین دامارلاردان چیخیب آخماسینین قاباغین آلان.
قاندەمیر..qandəmir [تاریخی اۆزل آد] خوارزمشاهلار دۆنمی بگ و کوموتان آدی. ۱-قان+دمیر: قانی دمیر کیمی ویا تئیمور قانیندان اولان. ۲-خان+تئیمور.	قاندوروش..qandurmuş [تاریخی اۆزل آد] اویغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ.
قان دۆشمک..qan düşmək [تائیرسیز ائیلیم] داعوا دۆشمک، اولدو اۆلدو دۆشمک.	قان دۆشمەنچیلیگی..qan düşmənciliyi [آد] اۆلدورولموش آدامین انتقامی نی آلمای ایشی و عادتیی، باخ: قان داعواسی.
قان دۆشمەنلیگی..qan düşmənliliyi [آد] اۆلدورولموش آدامین انتقامی نی آلمای ایشی و عادتیی، باخ: قان داعواسی.	قاندوق..qandüq [تاریخی اۆزل آد] قانیدی، قانیق؛ آوارلار دۆنمی بگ لریندن و ییزانس ائچیلیگی ده اتمیش بیر کوموتان.
قاندوقیورد..qandüqivord [اۆزل آد] باخ: قاندوق + یورد؛ قوربت.	قان دولاشیمی..qan dolaşımı [آد] قان دولانیمی (فا: گردش خون). blood circulation
قاندی..qandı [تاریخی اۆزل آد] اینانجلی، قانیق؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک اویماغی اولوبابالاریندان. ۱-۸۱-۱۵۸. بوی لارینداندیر	قاندیرا آغاجی..qandıra ağacı [آد، ییتگی] مینا چیچگی گیللردن، عطیرلی، بک بیتگی سی (فا: نوعی درخت). lipia citriodora
قاندیرا اوتو..qandıra otu [آد، ییتگی] بوغداگیللردن، چوخ ایلیک، سۆرونوجو، اوتسوو بیتگی (فا: نوعی گیاه). calamagrostis	قاندیرما..qandırma [آد] قاندریماق ایشی (فا: تفهیم).
قاندیرماجا..qandırmaca [آد] قاندریماق و آلداتماق آماج ایله گۆرولن ایش.	قاندیرماق..qandırmaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-ایناندیرماغا قانع ائتمک، قانع ائتمک، دۆشوندورمک. ۲-آلداتماق (مچ).
قاندیری..qandırı [اۆزل آد] باینیدیر بویوناعایدیر آدی (م ۱۶جی قرن).	قاندیریجی..qandırıcı [صفت] ۱-ایناندیریجی، قانع اندیجی، دۆشوندوروجو (فا: قانع کئنده). ۲-آلدادیجی (فا: کلک باز).
قاندیریجی لیک..qandırcılıq [آد] قاندیریجی اولما وضعیتی.	

قاندریش..qandırış [آد] قاندریماق ایشی ویا بیجیمی (فا: کلک).

قاندریلماق..qandırılmaq [بلسیز ائیلیم] ۱-ایناندیریلماق، قانع اندیلمک، دۆشوندورلمک (فا: قانع نمودن). ۲(مچ) آلدادیلماق.

قاندریلیش..qandırılış [آد] قاندریلماق ایشی ویا بیجیمی.

قانریلماق..qanrılmaq [بلسیز ائیلیم] چئوریلیمک، دۆنولیمک. {قاندریماق سۆز ایله ایلگی لی اولمالیدیر}.

قانسەر..qanser [آد، فرانسیزجا] سرطان، اینجیتمه منی خسته لیگی (فا: سرطان).

قان سالماق..qan salmaq [تائیرسیز ائیلیم] داعوا سالماق.

قان سپیلمک..qan səpilmək [تائیرسیز ائیلیم] قیزارماق، آل لاشماق.

قانسو..qansu [اۆزل آد] اینسان آدی، باخ: قان + سو.

قانسو اویغور دؤولتی..qansu uyğur dövləti [اۆزل آد] اویغور دؤولتی ییخیلاندان سونرا اویغورلارین بیر بؤلومو قانسو ایالتینه گئدەرک اوردکی سویدانشلار یلا م ۹۰۵ ده باغیم سیز دؤولت قوردولار، اویغولار م ۹۴۰ دا قیطانلارا (موغوللارا) و ۱۰۲۸ ده تانقوتلارا و م ۱۲۲۶ دا چنگیزخانا تابع اولدولار، بولار ساری اویغورلاردا دئیرلر.

قان سو یئرینه یئریمک..qan su yerinə axmaq [تائیرسیز ائیلیم] چوخ قان تۆکۆلمک.

قان سو یئرینه یئریمک..qan su yerinə yerimək [تائیرسیز ائیلیم] چوخ قان تۆکۆلمک.

قان سوران..qan soran [آد، مچ] ظالم، قان ایچن، استثمارچی.

قانسیز..qansız [صفت] ۱-قانی اولمایان ویا آز اولان (فا: کم خون). ۲-رحم سیز و انصاف سیز کیمسه، وجدان سیز (فا: بی وجدان).

قانسیزلاشماق..qansızlaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] قانسیز اولماق، قانی-آزالماق.

قانسیزلیق..qansızlıq [آد] ۱-قانی اولماماق، قان آزیلیغی (فا: کم خونی). ۲-رحم سیزلیک انصاف سیزلیق (فا: بی وجدانی).

قان سیناوی..qan sınırı [آد] قان تئستی (فا: تست خون). blood test

قانشار..qanşar [آد] قنشر، ایکی نفرله ایشله دیلن بیر نوع بوخجو (بیچتی) (فا: نوعی اره دو نفره). {قونشو کلمه سی کیمی قونماق سۆزوندن آیینمادیر، قونشار، قانشار؛ اۆزبه اوز، قارشى قارشى؛ قانشار بیر نوع ایکی دسته لی بوخجو اولاراق و اوزاوزه اوتوران ایکی نفر توسط ایله ایشلەنر و بو مفهوما دایاناراق بو کلمه دن آیینمیشدیر}.

قانشار..qanşar [اۆزل آد] ساوه، رزن، تفرش و تاکستان داداغ-آدی {قونشو+ار}.

قانقار بولاق.. qanşarbulaq [اؤزل آد] ضیاآباد دا کند آدی. قانسانلار.. qanşanlar [اؤزل آد] قانشارلار: ساوه ده داغ آدی. قانج.. qane [صفت، عربجه] قناعت اندن، راضی، اؤز پایینا راضی اولان (فا: ~). contented	قانقن.. qanqren [آد، یو، طب] قان دولاشماما سببيله بدنین بیر توخوسونون چۆرومهسی و اورقانین اؤلمهسی (فا: قانقریا). قانقستئر.. qanqistər [آد، این] یاسادیشی ایشلر گۆرن چته اؤیهسی (ف: گانگستر).
قانق.. qanq [اؤزل آد] قانگ: ۱-قان، سۆی ۲-آتا، بابا ۳-قازاقلارین، (کیچیۆز بؤلۆگۆ، بای اوغلو و بای باخدی) و آلتای تورکلی، قویبال اویماعی اولوبابا و بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}. قانقار.. qanqar [اؤزل آد] میانادا نشه کندی یاخینایندا و قوتلار بویونون یایلاق یثری ^{۱۰۸، ۳}.	قانقاسیق.. qanqasıq [اؤزل آد] ۱-قارداش کیمی. ۲-اؤوی قارداش ^۷. قانقلی.. qanqlı [آد] ۱-بیر نوع یۆک آراباسی {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر: بو کلمه بیر تورک اتلی آدیدیر و محتملا بو نوع آرابا بو اتل طرفیندن دوزلمهسی سبب ایله بو اتلین آد ایله تانییب ^{۴۹}}. ۲-قانقلی ^۲ (آ)، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر) دیواندا قیچاق بویوک لریندن بیر آد. روبروک فرانسه سفیری م ۲۵۳۱۰۸۳ ده موغولستاندا منگوقاآن سارایینا گئدیر، او قانقلی لاری همان قیچاقلار اولدوغونو یازیر، قانقلی لارین قیچاقلاردان منشعب اولماسی سانیلیر ^{۸۵}. ۳-بعضی قانقلاردا کنگرلرین بیر بؤلومونه قانقلی دئییلیدیر ^{۸۶}. ۴-(آ) سۆیلۆ، سۆیۆ سۆپۆ بللی، قازاقلارین، اولویۆز بؤلۆگۆ اویماق بگ لریندن ^۷. قازاق- اولویۆز بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}. ۵-قانقلی ^۲ (اؤزل آد) تاروم دا کند و چای آدی. ماکی دا داغ آدی.
قانقلی قوجا.. qanqlı qoca [تاریخی اؤزل آد] تیمورگورخان دؤنمی بگ و کوموتان آدی ^۷. قانقلیون.. qanqlıyon [آد، لا] سینیر و لئف دامارلاریندا یثر یثر اورتایا چیخان یوورالاق شیشگینلیک.	قانقارالتماق.. qanqaraltmaq [تائیرلی ائیل] آجیق لاندیرماق. قانقارالدان.. qanqaraldan [صفت] سینیرلندیرن، احوالی پوزان، هیرسلندیرن.
قانقارداشی.. qanqardaşı [آد] قانلاری بیر سویدان اولان قارداشلار، قانلارینی بیریرینه ووراراق قارداشلیغا آند ایچن کیمسه لر. قانقارما.. qanqarma [اؤزل آد] قانقرمه: گنبد ده کند آدی {باخ: قانقاری}.	قانقارداشی.. qanqardaşı [آد] قانلاری بیر سویدان اولان قارداشلار، قانلارینی بیریرینه ووراراق قارداشلیغا آند ایچن کیمسه لر. قانقارما.. qanqarma [اؤزل آد] قانقرمه: گنبد ده کند آدی {باخ: قانقاری}.
قانقاری.. qanqarı [اؤزل آد] قانقری: سالماس دا کند آدی، اهالی بعضا قانقیان و یا کانقیان شکلینده ده سۆیله ییرلر (قو: کانیان) {قانقلی سۆزونون یثرلی سۆیله نیشی اولمالیدیر}. قانقال.. qanqal [آد، بیتگی] یاپراغی تیکانلی، اؤزه یی یییلن آلاق بیتگی سی، دوه تیکانی (فا: کنگر، بوته خار). <i>cirsium</i> {سنگلاخدا قالقان کلمهسی بیر نوع بیتگی معناسیندا گلیب و سانیلیر بو کلمه نین ایلکین شکلی اولسون بو حالدا قالقماق، قالخماق کؤکوندن آلینمالیدیر}.	قانقاری.. qanqarı [اؤزل آد] قانقری: سالماس دا کند آدی، اهالی بعضا قانقیان و یا کانقیان شکلینده ده سۆیله ییرلر (قو: کانیان) {قانقلی سۆزونون یثرلی سۆیله نیشی اولمالیدیر}. قانقال.. qanqal [آد، بیتگی] یاپراغی تیکانلی، اؤزه یی یییلن آلاق بیتگی سی، دوه تیکانی (فا: کنگر، بوته خار). <i>cirsium</i> {سنگلاخدا قالقان کلمهسی بیر نوع بیتگی معناسیندا گلیب و سانیلیر بو کلمه نین ایلکین شکلی اولسون بو حالدا قالقماق، قالخماق کؤکوندن آلینمالیدیر}.
قانقال کۆپهیی.. qanqal köpəyi [آد، دیرگی] بیرنوع کۆپک. قانقالان.. qanqalan [باخ: قانقال] چۆرچۆپ (فا: خرده چوب). قانقال لی.. qanqallı [صفت] قانقال بیتن یثر، قانقال اولان یثر. قانقال لیق.. qanqallıq [آد] چوخلو قانقال بیتن یثر. قانقاللو.. qanqallu [اؤزل آد] قانقاللو: آوج، هتیریس و رزنده کند آدی.	قانقال کۆپهیی.. qanqal köpəyi [آد، دیرگی] بیرنوع کۆپک. قانقالان.. qanqalan [باخ: قانقال] چۆرچۆپ (فا: خرده چوب). قانقال لی.. qanqallı [صفت] قانقال بیتن یثر، قانقال اولان یثر. قانقال لیق.. qanqallıq [آد] چوخلو قانقال بیتن یثر. قانقاللو.. qanqallu [اؤزل آد] قانقاللو: آوج، هتیریس و رزنده کند آدی.
قان قان دئمک.. qanqan demək [تائیرسیز ائیل] (ساواشقان و ووروشقان آدام اوچون) داعوا و قان آختارماق. قان قانسری.. qanqanseri [آد] قان سرطانی. قان قاینماق.. qan qaynamaq [تائیرسیز ائیل] ۱-دیرچلمک، جانلانماق. ۲-محبت سالماق.	قان قان دئمک.. qanqan demək [تائیرسیز ائیل] (ساواشقان و ووروشقان آدام اوچون) داعوا و قان آختارماق. قان قانسری.. qanqanseri [آد] قان سرطانی. قان قاینماق.. qan qaynamaq [تائیرسیز ائیل] ۱-دیرچلمک، جانلانماق. ۲-محبت سالماق.
قان قاینایان.. qan qaynayan [اؤزل آد] قانقانیان: زنجان دا داغ آدی.	قان قاینایان.. qan qaynayan [اؤزل آد] قانقانیان: زنجان دا داغ آدی.

قانقماق..qanqımaq [تائیرسیز ائيلم] دیله مک، یالوارماق، حسرتینده اولماق.	قانلی سی اولماق..qanlı olmaq [تائیرسیز ائيلم] (بیرینین) قاتیلی اولماق.
قان کۆچورمه..qan köçürmə [آد] معالجه اۆچون قانی بدنین بیر یئرینه یتریمه.	قانلی قاتیل..qanlı qatıl [آد] چوخ آدم اۆلدورن قاتل.
قان کسن..qankəsən [صفت] قان آخماسینی دایانديران.	قانلی قاچاق..qanlı qaçaq [صفت] دۆشمین، قان دۆشمینی.
قان کسبچی..qankəsici [صفت] قان آخماسینی دایانديران.	قانلی قانادلی..qanlı qanadlı [صفت] قورخولو، قانا باعث اولاییلن.
قان گۆدمک..qan güdmək [تائیرلی ائيلم] قان تۆکهرک اۆج آلماق ایسته مک.	قانلی قوجا..qanlı qoca [آد] کیشی آدی "قانلی قوجا اوغلو" قانتورالی. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبدير}.
قانلاماق..qanlamaq [تائیرلی ائيلم] قانا بولماق (فا: خون آلود کردن).	قانلیق..qanlılıq [آد] ۱-قانلی اولما وضعیت، دشمن چیلیک، آدم اۆلدورمه. ۲-بدن ده قان چوخلوغو، دولقونلو.
قانلاندیرماق..qanlandırmaq [تائیرسیز ائيلم] قان چوخالماسینا سبب اولماق.	قانلی یاش تۆکمک..qanlı yaş tökmək [تائیرسیز ائيلم] چوخ اۆزولمک.
قانلانماق..qanlanmaq [تائیرسیز ائيلم] قانی چوخالماق (فا: پر خون شدن).	قانماز..qanmaz [آد] دۆشونمز، ییلمز، آلاماز، آتلاق سیز، قاناچاق سیز (فا: بی شعور). lacking common
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانماز جاسینا..qanmazcasına [ظرف] قانماز بیر بیچیمده، ادب سیزجه سینه.
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانمازلیق..qanmazlıq [آد] قانماز اولما وضعیت، آتلامازلیق، دوشونجه سیزلیک، قاناچاق سیزلیق (فا: بی شعوری).
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانماق..qanmaq [تائیرسیز ائيلم] ۱-دۆشونمک، قانیتلانماق، آتلاماق، باشا دۆشمک، یتیمک (فا: فهمیدن). ۲ to understand -آلدانماق. {ت: سو و بوجور شتیلردن دویماق}.
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانمیش..qanmış [صفت] قانع اولموش، دۆشونموش، تۆخ گۆزلو، گۆزو دویموش (فا: فهمیده).
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانۇن..qanun [آد، عربجه] ۱-یاسا، گنجرلی اولان قورال (فا: قانون). ۲ law -بیر چالقی آلتی (فا: نوعی آلت موسیقی).
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانۇنۇ..qanunı [ظرف] قانونا گۆره، یاسال اولاراق (فا: ~).
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانۇن اساسی..qanun əsası [آد، عربجه] آنا یاسا.
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانۇن مرور زمان..qanune mururizzəman [آد، عربجه] مرور زمان یاساسی، زمان اؤتر یاساسی. statute of limitation
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانۇنۇ..qanov [آ، روسجا] آرخ (فا: جوب و جدول).
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانۇنۇز..qanovuz [آ، د، آ] بیر نوع اییک پارچا.
قانلی..qanlı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانی..qanı [ظ] هانی (فا: کو). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
قانلی..qanı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قانی..qanı [صفت] ۱-قانی اولان (فا: خوندار). ۲-قانا باتمیش، قانا بولاشمیش (فا: خونین). ۳-(مچ) قان دوشمنی اولان، چوخلو آدم اولمه سینه سبب اولان (فا: قاتل). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "قانلی گۆز یاشی، قانلی ۲۱ آذر، قانلی گۆن". ۵-سویلو؛ قیرقیزلارین، ایچگیلیک، قاتیرجا کیزک، اویماقلاری اولوبالاریندان؛ اۆزبکلرین، آسکی اویماق بگلریندن. ۷-اۆزبک بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-قادیرشا بوی لارینداندیر. قیرقیز-ایچگیلیک-کیسک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .

قانی آچیق.. qanı açıq [صفت] سولقون و رنگی قاجمیش آدم آؤچون.	قانی جوشا گلمک.. qanı coşa gəlmək [باخ] قان قانماق.
قانی.. qanya [آد] قدح.	قانی حالال اولماق.. qanı halal olmaq [تائیرسیز انیلم] اؤلومه لاییق
قانیارق.. qanyarq [اؤزل آد] قارنی یاریق: آستانا دا کند آدی. ۲- اولماق.	قانیخ.. qanix [آد] باخ: قانیق.
قرز یادین و زنگیلانین باتیسیندا بیر داغ و دره قارنی یاریق آدیندا بیر {قرز یادیندا کی یئرده بیر بالاجا داغین اورتاسیندا چاپیق و یاریق یئر اولدوغو اوچون بئیله آدلانیر}.	قانیخدیرماق.. qanixdırmaq [تائیرلی انیلم] آلیشدیرماق، داداندیرماق.
قانیاش.. qanyaş [آد] گۆزیاشی، چوخ آغلاما.	قانیخساماق.. qanixsımaq [باخ] قانیخماق.
قانیاش آخیتماق.. qanyaş axıtmaq [تائیرلی انیلم] چوخ آغلاماق، یاسا باتماق.	قانیخسیماق.. qanixsımaq [باخ] قانیخماق.
قانیاش تۆکمک.. qanyaş tökmək [تائیرلی انیلم] چوخ آغلاماق، یاسا باتماق.	قانیخساییش.. qanixsayış [آد] قانیخساماق ایشی.
قانیاش ایچینده اولماق.. qanyaş içində olmaq [تائیرسیز انیلم] آغلاماق، یاسا باتماق.	قانیخلاماق.. qanixlamaq [تائیرلی انیلم] قانیق لی ائتمک، قانع ائتمک (فا: قانع کردن).
قانی ایتمک.. qanı itmək [تائیرسیز انیلم] قانی باتماق.	قانیخلانماق.. qanixlanmaq [تائیرسیز انیلم] قانع اولماق، یتیمک، یتیر
قانی ایستی.. qanı isti [آد، ص] سئویملی، یولداشلیق سئون و یولداشا خوش باخان و اونا خدمت ائدن، آداما یوووشان.	بولماق، قانیق وئرمک (فا: قانع شدن، سیر شدن).
قانی ایستی لیک.. qanı istilik [آد] آداما یوووشما.	قانیخلیق.. qanixlıq [آد] قانع اولما، یتیمه، یتیر بولما.
قانی باتماق.. qanı batmaq [تائیرسیز انیلم] قانی آرادا گئتمک.	قانیخماق.. qanixmaq [تائیرسیز انیلم] آلیشماق، دادانماق، حریص اولماق.
قانی پوزوق.. qanı pozuq [آد] سووی سوز.	قانیرتماق.. qanırtmaq [آد] بیر نوع قالدیراج.
قانیق.. qanıt [آد] ایچدن یارارلانان شی، قانع لیق، حجت، دلیل (فا: برهان). reason, proofs {قانیتماق} قانیق.	قانیرتماق.. qanırtmaq [تائیرگن انیلم] قانیرماق ایشینی گؤردورمک.
قانیق ساماق.. qanıtsamaq [تائیرلی انیلم] بلگه و دلیل اولاراق قبول ائتمک.	قانیرماق.. qanırmmaq [تائیرلی انیلم] بولماق، ایمک، قاتلاماق، بۆکمک، قارماق، چئویرمک "بیری اونون ساغ بیله یینی قانیریب بیجاغینی الیندن آلدی" (فا: خم کردن) {قارماق سؤزونون دیشیمی}.
قانیقن.. qanıqtan [اؤزل آد] شوق وئرن، قانی قانیدان ^۷ .	قانیریلماق.. qanırlımaq [بلسیز انیلم] قانیرماق ایشی گؤرولمک.
قانیق لاماق.. qanıtlamaq [تائیرلی انیلم] اثبات لاماق، دؤغرولوغونو بیلدیرمک (فا: اثبات کردن).	قانی سویوق.. qanı soyuq [صفت] آدام دان قاچان، آداما یوووشماز.
قانیق لاندیرماق.. qanıtlandırmaq [تائیرلی انیلم] قانیق لانماسی نی گؤرمک و ساغلاماق.	قانی سویوقلوق.. qanı soyuqluq [آد] آدامدان قاچما، قانی سویوق اولما.
قانیق لانماق.. qanıtlanmaq [بلسیز انیلم] قانیق لانماق ایشی گؤرولمک.	قانیق.. qanış [آد] ۱- قانع اولما (فا: قانع) ۲- آلدانیش، قانما ۳- (تاریخی اؤزل آد) جلوه، عشوه؛ اوغوز بگلریندن، قازی سلطان ین قیزی ^۷ .
قانیق لانیش.. qanıtlanış [آد] قانیق لانماق ایشی ویا بیجیمی.	قانی شیرین.. qanışirin [صفت] قانی ایستی، ایستهمه لی، چکیجی.
قانیق لی.. qanıtlı [صفت] قانیق لانمیش، قانیق لا گؤستریلیمیش، مدلل (فا: مستدل). proved	قانی شیرین لیک.. qanışirinlik [آد] سئویملی لیک، قانی ایستی لیک.
قانیتماق.. qanıtmmaq [تائیرلی انیلم] قانع ائتمک (فا: قانع کردن). {ت: شووقا گتیرمک} قانماق (دویماق) {قانیتماق} قانیق (دویران شی).	قانیق.. qanıq [اؤزل آد] ۱- قانمیش، قانیق ۲- سئوینچ، نشعه ^۷ .
قانی توتماق.. qanı tutmaq [تائیرسیز انیلم] آهی توتماق، حاقسیرلیغین- جزاسینی چکمک.	قانیق.. qanıq [آد] ۱- دویمما سوسوز آداما ایلیق سو قانیق وئرمز. ۲- قانما، اینانما ۲- سئوینچ، نشعه ^۷ . {ت: سئوینچ؛ قانماق کلمه سی قدیم تورکجه ده سۇدان دویماق معناسیندا گلیب، و قانیق سؤزوده دویماق و قانع اولموش اولمالیدیر}.
	قانی قاچماق.. qanı qaçmaq [تائیرسیز انیلم] رنگی آغارماق، آغارماق، سولماق.
	قانی قارا.. qanı qara [ظرف] چوخ پرت، توتقون، احوالی پوزوق.

قانی یئرده قالماق.. qani yerdə qalmaq [تائیرسیز انیلیم] قانی ایتیمک، قانی باتماق.	قانی قارالماق.. qanı qaralmaq [تائیرسیز انیلیم] کئیفی پوزولماق.
قانی یئرده قویماق.. qani yerdə qoymamaq [تائیرسیز انیلیم] جزاسینی وئرمک، انتقامینی آلماق.	قانی قارالیق.. qanı qaralıq [آد] پرت لیک، احوالی پوزقون لوق.
قانو.. qav [آد] ۱-ایلانین دیشیب آتدیغی دری. ۲-قاو گۆبه لک لرینی قوردوراق اله گلن سۆنکر کیمی ماده، قوو. {قاو سۆزو دیواندا یونگول و ایچی بوش شئی دئییلیر و البته فارسجادا اولان کاه سۆز ایله ایلگی سی یوخدور و نظره گلیر کاه سۆزو فارسجا "کاستن، کاهش: آزالماق" سۆزلرینه باغلی اولسون ولی قاو سۆزو قواماق و قووالاماق سۆز ایله ایلگی لیدیر؛ باخ: قووماق}.	قانی قایناماق.. qanı qaynamaq [تائیرسیز انیلیم] خوشونا گلیمک، اؤرکدن سئوینمک.
قاو.. qav [آد] ۱-ایلانین دیشیب آتدیغی دری. ۲-قاو گۆبه لک لرینی قوردوراق اله گلن سۆنکر کیمی ماده، قوو. {قاو سۆزو دیواندا یونگول و ایچی بوش شئی دئییلیر و البته فارسجادا اولان کاه سۆز ایله ایلگی سی یوخدور و نظره گلیر کاه سۆزو فارسجا "کاستن، کاهش: آزالماق" سۆزلرینه باغلی اولسون ولی قاو سۆزو قواماق و قووالاماق سۆز ایله ایلگی لیدیر؛ باخ: قووماق}.	قانیقماق.. qanıqmaq [باخ] قانیخماق.
قاوات.. qavat [آد، باخ: قاو] یونگول و آلقاق آدم. ۲-قاواتا. [آد، بیتگی، باخ: قووماق] آغاج اویماسیندان دوزهلن قاب. ۲-قاواتا. [آد، بیتگی، باخ: قووماق] دۆمالیق بیبار جنسیندن یاشیل تاماتایا بنزر، انشیگی دیلیم دیلیم جیزیقلی، تورشودا چوخ ایشله نن بیر سبزه، بیر تاماتا نوعو (فا: نوعی گیاه قابل استفاده در ترشی).	قانئیلدی.. Kanıldı [اؤزل] [آد] قازاق کیچیوژ-آلیموغلو-قاراساقال بوئی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}.
قاواتا.. qavata [آد، تا، باخ: قووماق] آغاج اویماسیندان دوزهلن قاب. ۲-قاواتا. [آد، بیتگی، باخ: قووماق] دۆمالیق بیبار جنسیندن یاشیل تاماتایا بنزر، انشیگی دیلیم دیلیم جیزیقلی، تورشودا چوخ ایشله نن بیر سبزه، بیر تاماتا نوعو (فا: نوعی گیاه قابل استفاده در ترشی).	قانئیلماز.. qanılmaz [صفت] باشادۆشوله ییللمه یین (فا: غیر قابل فهم).
قاوارا.. qavara [آد] ۱-باخ: قووارا، تۆرپو. ۲-بالی آلینمیش پتک. ۳-قاوارا. [آد، عربجه «قواره»] بوئی بوخون، گۆرکم (فا: قواره).	قانئیلماق.. qanımaq [بلسیز انیلیم] باشا دوشولمک (فا: فهمیدن).
قاوارالاما.. qavaralamaq [باخ] قووارالاما.	قانینا ایشله مک.. qanına işləmək [تائیرسیز انیلیم] سرایت ائتمک.
قاوارا.. qavara [آد] ۱-باخ: قووارا، تۆرپو. ۲-بالی آلینمیش پتک. ۳-قاوارا. [آد، عربجه «قواره»] بوئی بوخون، گۆرکم (فا: قواره).	قانینا بویانماق.. qanına boyanmaq [تائیرسیز انیلیم] اؤلدورولمک.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانینا توخونماق.. qanına toxunmaq [تائیرسیز انیلیم] چوخ سینیرلندیرمک.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانینا کئچمک (یئریمک).. qanına keçmək (yerimək) [تائیرسیز انیلیم] سرایت ائتمک، کؤک سالماق.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانیندا اولماق.. qanında olmaq [تائیرسیز انیلیم] یارادیلیشیندا اولماق، کؤک سالماق.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانیندان کئچمک.. qanından keçmək [تائیرلی انیلیم] ۱-باغیشلاماق. ۲-اؤزونو فدا ائتمک.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانینی اسیرگه مک.. qanını əsirgəmək [تائیرلی انیلیم] ۱-قانیندان-کئچمک. ۲-قانینی تۆکمک.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانینی ایچمک (تۆکمک).. qanını içmək (tökmək) [تائیرلی انیلیم] اؤلدورمک.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانینی سورماق.. qanını sormaq [تائیرلی انیلیم] وارینی الیندن چیخارماق، استثمار ائتمک.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانینی قایناتماق.. qanını qaynatmaq [تائیرلی انیلیم] هیجان لاندیرماق، جوشدورماق.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانینی قوروتماق.. qanını qurutmaq [تائیرلی انیلیم] ییخدیرماق، بئزدیرمک.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانینین آراسینا گیرمک.. qanının arasına girmək [تائیرسیز انیلیم] باریشدیرماق.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قان یوخماز.. qanyoxmaz [اؤزل آد] گنبد ده کند آدی.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قان یوقماز.. Kan-Yukmaz [اؤزل آد] تۆرکمن-یامووت-چوئی بوئی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}.
قاواق.. qavaq [آد، بیتگی] قوواق، سؤیودگیلردن، ایلیملی و سؤلوق یئرلرده ییتیشن تاختالی بیر آغاج، ۴۰-۳۰ متر یوکسلن (فا: سپیدار، درخت تبریزی). populus [باخ: قووماق، بو کلمه قاو سۆزوندن آلیناراق بو آغاجدان دوزهلن ایچی بوش ناودان اوچون سؤیله نیر}.	قانیوماز.. qanyumaz [تاریخی اؤزل آد] تۆرکمنلرین یومووت اویماغی اولوبابا لاریندان ^۷.

قاوال تۆفک.. qaval tüfək [آد] ناملوسو (بوروسو) ایوسیز تۆفک.

قاورانماق..qavranmaq [باخ] قاوراما، آنلاماق، دۆشونمک.	قاوال چالان (ووران)..qaval çalan (vuran) [باخ] قاوالچی.
قاورانیلماز..qavranılmaz [صفت] دوشونولمز، درک ائدیله بیلمه ين.	قاوال چکن..qaval çəkən [صفت] قاوال دوزلدن.
قاورانیلمازلیق..qavranılmazlıq [آد] دۆشونولمزلیک، درک ائدیلمزلیک.	قاوالچی..qavalçı [صفت] قاوال چالان، قاوال دۆزلدن و ساتان.
قاورانیلماق..qavranılmaq [بلسیز] [ائيلم] باشا دۆشولمک، دوشونولمک.	قاوالچیلار..qavalçılar [اؤزل آد] تورکلر آراسیندا عاشقلىق صنعتی اؤنملی یثره صاحبدير، عاشیقلىغین اصلی قوللاريندن و اونا ياردیمجی اولان قاوالچیلیق صنعتی دير. ^۷
قاوراییجی..qavrayıcı [آد] قاوراما و دۆشونمه و آنلاما اؤزللیگی اولان.	قاوالچیلىق..qavalçılıq [آد] قاوالچی نین ایشی.
قاوراییش..qavrayış [آد] قاوراما یئتھنکلیگی، دوشونوش، آنلاما و آلقى لاما یئتھنکلیگی.	قاوال سومویو..qaval sümüyü [آد] بالديرداکی ایکی سوموكدن قالینی.
قاوراییش سیز..qavrayışsız [آد] قاوراییجی اولمایان.	قاوال ووران..qaval vuran [باخ] قاوالچی.
قاوراییشلی..qavrayışlı [صفت] قاوراما و آنلاما یئتھنکی سى اولان.	قاوالا قاشدی..qavala qaşdı [باخ] قووالا قاشدی.
قاوروق..qavruq [باخ] قووروق، قوورولموش.	قاوالا تديرماق..qavalatdırmaq [باخ] قووالا تديرماق.
قاورولماق..qavrulmaq [باخ] قوورولماق.	قاوالانماق..qavalanmaq [باخ] قووالانماق.
قاوراتماق..qavzatmaq [باخ] قووزاتماق.	قاوالیا قاوالیا..qavaliya qavaliya [باخ] قووالیا قووالیا.
قاورزماق..qavzamaq [باخ] قووزاما.	قوان..qavan [اؤزل آد] قوووجو، دفع ائدیجی؛ اوختای خاقان دؤنمی اوردوباشی لاريندان؛ باخ: قاغان. ^۷
قاورزانیلماق..qavzanılmaq [باخ] قوزانیلماق.	قوانوز..qavanoz [يو] آغزی گئنيش سيليندير کیمی قاب.
قاورشوق..qavşuq [اؤزل آد] یاستيکندده کند و اهر ده چای.	قواجین..qavçın [اؤزل آد] قونوق، قیسا سۆره لی مسافر. ^۷
قاورشیت..qavşıt [اؤزل آد] ۱-قاووشما، قاووشولان یثر؛ دیواندا آدی گئچن بیر بگ. ^۷	قوراج..qavrac [آد] آغیر داشلاری قالدیرمایا یارایان ایکی توتاقلی دمیر آراج، بیر نوع قالدیراج (فا: نوعی دیلم).
قاوقا..qavqa [آد] قووقا، قالماقال، قیشقیریق، جیغیرباغیر، تارتیشما، غوغا (فا: جنجال). brawl }هرچند بو کلمه نی عربجه غوغا کلمه سینه باغلايیلار ولی تورکجه ده قاوماق = قووماق فعلی بو کلمه نین کؤکو ساییلیر. ^۶	قوراق..qavraq [آد] اؤد یانديرماق اوچون توپلانان قورویا پراق.
قاوقاجی..qavqacı [صفت] تارتیشان.	قورام..qavram [آد] ۱-آنلام، دۆشونجه، فحوا (فا: مفهوم). ۲-توتام، آووج دولوسو.
قاوقاجیلىق..qavqacılıq [آد] قاوقاسیز اولما وضعیتی.	قورام قارماساسی..qavram qarmaşası [آد] آنلاشیلمازلىق، آنلام یئتھنکی.
قاوقاسیز..qavqasız [صفت] قاوقاسی اولمایان ایش و یثر.	قوراما..qavramaq [تاثیر سیز ائيلم] ۱-هر یؤنونو آنلاماق، اییجه آنلاماق، باشا دۆشمک، دۆشونمک (فا: فهمیدن). to comprehend
قاوقالی..qavqalı [صفت] قاوقا اتمیش، قاوقاسی اولان یثر.	۲-(ل) ال ایله سیخیجاتوتتماق، یاخلاماق. {ت: بو کلمه دیواندا سیخماق آنلامیندا گلیب (بیلرلیک قولو قاورادی: سیخدی) وایندیکی معنا "بیر سیرا قانیت لاری بیر یثره ییغراق دوشونمک" اسکی مفهومو آنلادی، کلمه نین کؤکو قاپساماق / قابراماق سؤزیله ایلگیلیدیر. ^۵
قاوگوبه لگی..qavgöbəleyi [آد، بی، باخ: قووق] آغاج گؤده لرینده ویا دالاریندا یئتیشن و قوروسو قاو اولاراق ایشلنن گؤبه لک (فا: نوعی قارچ). fomes fomentarius	قورامچیلیق..qavramcılıq [آد، فلسفه] قورامین اونو بیلدیرن سؤزدن فرقلی بیر وارلیق اولدوغونو و گرچه بین ذھنینه بولونمادیغینی ایلری سۆرن دوکتورین و گؤروش.
قاوولاشماق..qavlaşmaq [تاثیر سیز ائيلم] قاو حالینا گلیمک.	قورامسال..qavramsal [صفت] قاوراملا ایلگی لی، قاورام نئجه لیگی اولان.
قاوولاغان..qavlağan [آد، ییتیگی] باخ: چینار آغاجی.	قوراملاشماق..qavramlaşmaq [تاثیر سیز ائيلم] قاورام حالینا گلیمک.
قاولاق..qavlaq [آد] ۱-قایغی سؤیولموش شئی "قاولاق بیر آغاج". ۲-گۆنش قاباغیندا دری سی سؤیولموش کیمسه. }بو کلمه قاو سؤزونه باغلاناراق ایچی بوش شئی اوچون سؤیله نیر، باخ قووق.	

قاولاماق..qavlamaq [تائیرلی انیلم] ۱-قابییغینی سویماق (فا: کندن پوست). ۲-(س) قاباریب تۆکولمک، سویولماق، تۆکو تۆکولمک {باخ: قووماق}.	قاهارلاماق..qaharlamaq [باخ: قامارلاماق] احاطه ائلمک، بورومک (فا: احاطه کردن).
قاولانماق..qavlanmaq [بلسیز انیلم] قابولماق ایشی گؤرولمک، قابییغی سویولماق (فا: کنده شدن - پوست).	قاهال..qahal [آد، باخ: کؤهول] مال قارا آغیلی ویا چپرلی یئر.
قاولقا..qaolqa [اؤزل آد] مانه ده کند آدی.	قاهر..qahir [آد، عربجه] غلبه ائدن، اؤستون گلن (فا: ~).
قاولیج..qavlic [آد] فتق اولما ویا قارین بؤلومونده بعضی عضولارین جیریلماسیلا وجودا گلن شیشگیئلک.	قاهمار..qahmar [دا] آرخا، طرفدار، یانلی (فا: کمک).
قاولماق..qavmaq [باخ: قووماق].	قاهمارچی..qahmarçı [آد، دا] طرف توتان، طرف ساخلایان، آرخا اولان.
قاووت (قاوود)..qavut (qavud) [باخ: قوووت].	قاهمارچیلیق..qahmarçılıq [آد، دا] طرف توتما، طرف ساхлаما.
قاووت..qavut [اؤزل آد] کرمان سلجولو دؤولتی نین قوروجوسو ^{۲۹} .	قای..qay [آد] یاز یاغیشی {قایماق سؤزوندن}.
قاووتماج..qavutmac [باخ: قوووتماج].	قایا..qaya [آد] ۱-داغ یاماجی، سرب داغ، اوچوروم، یارغان، بؤیوک داش پارچاسی (فا: صخره) rock ۲-(مچ) سرتلیک، ساغلاملیق، {سؤمرجه، مانناجا، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر ؛ باخ: قایماق؛ بو کلمه یونانجا ژئو geo <gaia <kaya (یئر، توپراق) کلمه سیله ایلگی لی و کؤکداش اولمالیدیر}.
قاوورت..qavurt [اؤزل آد] ۱-قورد ۲-احتشام ۳-دایانقلی لیق، قالیجی لیق ۴-آلپارسلان خان'ین قارداشی، چاغری بگین- اوغوللاریندان ^۷ .	قایا-..qaya [اؤزل آد] اینسان آدی: قایاباش، قایابای، قایابگ، قایا تکین، قایاتیمور، قایاخان، قیادور، قایاگون، قایار/ قایار.
قاوورقا..qavurqa [باخ: قاویرقا: قوورقا].	قایا-..qaya [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۵ آد سایماق اولار).
قاوورقالو..qavurqalu [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزلیده، آنادولو حلب بؤلگه سینده، ذوالقدر تورک لرینه باغلی بیر بوی آدی ^{۸۵} .	قایاآلپ..qayaalp [تاریخی اؤزل آد] ارتوغرول بگین دده سی ^۷ .
قاوورماج..qavurmac [باخ: قووورماج].	قایا اوچمازسا دره دولماز..qaya uçmazsa dərə dolmaz [دئییم]
قاوورماق..qavurmaq [باخ: قاویرماق: قوورماق].	بؤیوک ایشلری گؤرمه یه بؤیوک فداکارلیق لار لازیمدیر.
قاووش..qavuş [اؤزل آد] ۱-مَنزِل، قاووشولاجاق یئر ۲-بؤلوشما ییری ^۷ .	قایاباشی..qayabaşı [آد، یئرل] بیر تورک خالق ماهنی سی، چوبانلارین قایالاردا اوخودوقلاری بیر ماهنی آدی.
قاووشدورماق..qavuşdurmaq [باخ: قووشدورماق].	قایابالیغی..qayabalığı [آد، دیرگی] ساری قارا رنگلرده، دره لرده یاشایان سؤموکلو کیچیک بیر بالیق (فا: نوعی ماهی). gobius
قاووشماق..qavuşmaq [باخ: قووشماق].	قایابالیغی گیللر..qayabalığıgillər [آد، دیرگی] سولارین قیالیق یئرلرینده یاشایان ایری باشلی و قارین اؤزگ لری تکر کیمی و کیچیک بویدا سؤموکلو بالیق لار تاقیمی (فا: تیره ای از ماهی ها).
قاووشولماق..qavuşulmaq [باخ: قووشولماق].	قایاج..qayac [آد، باخ: قایا] طبیعت و دوغادا یئر توتان مینراللارین کوماسی.
قاووق..qavuş [باخ: قووق].	قایاجوق..qayacuq [آد، ت] زعفران دئییلن بیتگی آدی.
قاوون (قاوین)..qavun (qavin) [باخ: قوون].	قایاجیق..qayacıq [آد] کیچیک قایا (فا: صخره کوچک).
قاوون آغاجی..qavun ağacı [آد، بیتگی] پورتهال رنگلی میوه لری اولان، هر زامان یاشیل، ایستی اؤلکه آغاجی (فا: ~). papaya	قایاخوروزو..qayaxoruzu [آد، دیرگی] سترچه گیللردن، ساری رنگلی، آمریکادا یاشایان بیر قوش آدی. rupicola
قاویت..qavit [باخ: قوووت].	قایادوزو..qayaduzu [آد] قیادان چیخان دوز.
قاه قاه قالاسی..qah qah qalası [اؤزل آد] بو قالا اهر کلئیر یولوندا هورانده شهری یاخینیندا دیر وصفوی لر، اسماعیلیه زامانی استفاده- اولورموش.	
قاه قاه..qah qah [ظ، سس تق] بر کدن گؤلمه (فا: ~ boisterous laugh	
قاهاب..qahab [اؤزل آد] نخجوان'دا چای آدی ^{۲۴۰} .	
قاهاران..qaharan [اؤزل آد] قاهران: زنجان دا کند آدی.	

قایار..qayar [آد] ۱-قایاراق حرکت ائدن وسیله (فا: سرسره، نقاله). 2-tripper (آ) سئل سوییو؛ ۳-غرور، اوئور. ^۷	قایاگۆورچینی..qayagövrçini [آد، دیرگی] بیرنوع گۆروچین.
قایارتی..qayartı [آد، مج] اخلاق سیز کیمسه، تنز قاییلان و آزان کیمسه (فا: زود منحرف شونده).	قایالاق..qayalaq [اؤزل آد] ۱-قاییق، ساندال ۲-قایا، قایالیق ۳- (تاریخی اؤزل آد) سوقای داستانلاریندا آدی گنچن بیر بگ. ^۷
قایارلاماق..qayarlamaq [تائیرلی ائیلیم] حئیوان نالینی دیشمک، ناللاماق.	قایالیفی..qayalifi [آد] داش پامبیغی، آر بشت.
قایاس..qayas [آ، ت] قیاس: کاشغرلی یه گۆره توخسی و چيگيل طایفالاری یاشایان بۆتون بۆلگه لره قویاس / قایاس ویا قایا آدی- وئریلیدی و اورادا اوچ قایادان آد آپاریر "سابلیق قایاس، اودونگ قایاس، قارا قایاس" ^{۱۲} . "قایماق سۆزیله ایلگیلیدیر، قای و آز / اوز اکیله دۆزه لییدیر: قاییلان یئر).	قایالیق..qayalıq [آد] داغلیق، داش داغ. rocky place/ area {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
قایا سارماشیغی..qaya sarmaşığı [آد، بیتگی] قایالیق لاردا بیتن بیر نوع سارماشیق.	قایالیق..qayalıq [اؤزل آد] بالخاش گۆلونه یاخین بیر تورک شهری. ^{۱۲}
قایا ساریمساغی..qaya sarımsağı [آد، بیتگی] گنج- یاپراقلاری ساریمساق یئرینه ایشلنن بیر نوع داغ ساریمساغی. allium ampeloprasum	قایامشه سی..qayameşesi [آد، بیتگی] اودونون ایجری سی کۆل رنگی و قهوه رنگی، ائشگی آغ یادا ساری بیر آغاج (فا: نوعی درخت). quercus robur
قایا سانساری..qaya sansarı [آد، دیرگی] داغلاردا یاشایان بیرنوع سانسار.	قایان..qayan [صفت] ۱-قایاراق یئر دیشیدیر. ۲-یاستی و دۆز و قات قات اولان داش. ۳-داغدان یئن سئل. ۴-(تاریخی اؤزل آد) ارگنه کۆن داستانیندا و آوارلاردا آدی گنچن بیر بگ. ^۷ {باخ: قایماق}.
قایا سوییو..qaya suyu [آد] قایادان چیخان سو.	قایاهۆرۆمجه یی..qayahörümçəyi [آد، دیرگی] داشلار آراسیندا یاشایان کۆل رنگینده توکلو بیر هۆرۆمچک. drossus
قایاش..qayaş [اؤزل آد] اقربا، قوهوم قارداش. ^۷	قایایابراغی..qayayaprağı [آد، بیتگی] پشیمیش لره ایشلنن، ایری و یاشیل یاپراغی اولان قایا بیتگی سی.
قایاغان..qayağan [صفت] آغناق، قایاق، اۆزه رینده راحتجه قاییلان.	قاییب..qayıb [آد] غایب: حاضر اولمایان، گۆز قباغیندا اولمایان (فا: غایب).
قایاغان داش..qayağan daş [یئرب] آغناق داش.	قاییب اولماق..qayıb olmaq [تائیرسیز ائیلیم] قئیب اولماق: گۆزدن ایتمک (فا: غیب شدن).
قایاغان لیق..qayağanlıq [آد] قاییلان، راحتجه قاییلان داش و یئر، آغناق، زۆن، قایاغان اولما وضعیت (فا: لغزنده).	قاییلار..qayıblar [اؤزل آد] شاماخ، داغ آدی (۸۶۵) ^{۲۴۰} .
قایاق..qayaq [آد، باخ: قایماق] ۱-قار و سو اۆزه رینده قایماق اوچون آياغا تاختیلان آراج، اسکی (فا: اسکی).	قایاق..qaypaq [آد] ۱-قایاغان، قایقان، آغناق، زۆو (فا: سرسره).
قایاقابان..qayaqapan [آد] بیر نوع کرتکله (فا: مارمولک). (z) lizard	قایاقچا..qaypaqca [آد] سۆزوندده دورمایان (فا: کسی که روحرفش - نمی ایستد).
قایاقچی..qayaqçı [صفت] قایاق لا ایدمان ائدن کیمسه، زۆو گئدن.	قایاق لاشماق..qaypaqlaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] قایاق وضعیت گلمک.
قایاقچی لیق..qayaqçılıq [آد] قایاق ایدمان چیلیغی.	قایاق لیق..qaypaqlıq [آد] ۱-قایاق اولما وضعیت. ۲-سۆزوندده دورمازلیق، دۆنک لیک.
قایاکلری..qayakələri [آد، دیرگی] سۆرونکن لردن کلر تاقیمیندان، ایستی اۆلکهلره یاشایان، دیل ایله بۆجک اولایان، هر ایکی گۆزۆنۆ آیری آیری ترپه دن، دری رنگی وضعیت گۆره دیشن، سیچان بۆیوکلو کده حئیوان. cahamaileon	قایا قاپان..qayapaqapan [آد] بیر نوع کرتکله (فا: مارمولک). (z) lizard
قایاکلری گیلر..qayakəlerigillər [آد، دیرگی] سۆرونکن لر صنفیندن، رنگلرینی اولدوغو یئرین رنگینه دیشن، حرکتی یاواش بیر سو.	قایاپماق..qaypamaq [تائیرسیز ائیلیم] آياغی قایماق.
قایاکلری گیلر..qayakəlerigillər [آد، دیرگی] سۆرونکن لر صنفیندن، رنگلرینی اولدوغو یئرین رنگینه دیشن، حرکتی یاواش بیر سو.	قایاتابان..qaytaban [آد] ۱-دوه سۆروسو و آغولو، دوه ساخلانیلان یئر. ۲-باشی بوش، دۆزنسیر. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نییدیر}.
قایاکلری گیلر..qayakəlerigillər [آد، دیرگی] سۆرونکن لر صنفیندن، رنگلرینی اولدوغو یئرین رنگینه دیشن، حرکتی یاواش بیر سو.	قایاتارانی..qaytaranı [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویالاریندان، پارس- آباددا کئند آدی.
قایاکلری گیلر..qayakəlerigillər [آد، دیرگی] سۆرونکن لر صنفیندن، رنگلرینی اولدوغو یئرین رنگینه دیشن، حرکتی یاواش بیر سو.	

قایتارما..qaytarma [آد] ۱-قایتارماق ایشی. ۲-(ییتگی) بیریتگی	قایتاقلیق..qaytaqlıq [آد] سۆزوندە دۆرماما، قایتاق اولما وضعیتی.
آدی ۳-تۆرک اوپون هاوالاریندا بیر اوپون آدی (فا: آهنگ رقص).	قایتان..qaytan [آد، یو] ع قایطان: سیجیم، باغ، کندیر(فا: طناب).
(یازین) باخ: قشیرمه، ترجیع بند و ترکیب بند و دوزمه.	lace
قایتارماق..qaytarmaq [تائیرلی انیم] ۱-گئری دۆندرِمک و	قایتانلاماق..qaytanlamaq [تائیرلی انیم] قایتان لا باغلاماق. to lace
چئورِمک(فا: برگرداندن). ۲-بیر ایشدن ویا بیر سۆزدن دۆندرِمک	قایتانلانماق..qaytanlanmaq [بلسیز انیم] قایتان لا باغلانماق.
ویا چیخارماق (فا: عودت کردن). to return {دیوان لغات تورک	قایتانلانمیش..qaytanlanmış [صفت] قایتان گئچیریلیمیش، قایتانلا
ده ایشله نیبدر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ باخ:	باغلانمیش.
قایماق{.	قایتانلی..qaytanlı [صفت] قایتانی اولان.
قایتاریجی..qaytarıcı [صفت] گئری دۆندهرن، گئری چئورین (فا:	قایتبای..qaytbay [اؤزل آد] عادل، عدالتلی، حقانیتلی. ۷
برگردان).	قایتماز..qaytmaz [اؤزل آد] عادل. ۷
قایتاریش..qaytarış [آد] قایتارماق ایشی، قایتارما(فا:	قایتون..qaytun [اؤزل آد] یاردیمسئور (تاریخی اؤزل آد) اوغوز
انعکاس reflection	خاقان ین تورونلاریندان. ۷
قایتاریش آچیسی..qaytarış açısı [آد] بیر ساچیلان شئین و	قایجا..qayca [اؤزل آد] بالاکن، ده کند آدی. ۲۴۰
اؤزللیکلە نور و ایشینین گئتمه و قایتما مسیرلرینین آراسیندا اولان	قایچی..qayçı [آد] ۱-اورتادان قاداق لا چارپاز باغلانمیش ایکی
آچی و زاویه (فا: زاویه انعکاس). angle of reflection	حصه دن عبارت کسیچی آلت، قئچی (فا: مقراض). ۲ scissors-
قایتاریشلی..qaytarışlı [صفت] انعکاسلی (فا: انعکاسی). reflexive	مثلجی، داستانجی. ۷. {باخ: قییماق{.
قایتاریلماز..qaytarılmaz [صفت] گئری ویریلمز (فا: غیر قابل	قایچی باتماز..qayçı batmaz [آد] توی لاردا توی پالتارلارینی کسمه
برگشت).	زامانی ایسته نیلن قایچی حاققی.
قایتاریلماق..qaytarılmaq [بلسیز انیم] دۆندرِیلِمک، چئورِیلِمک.	قایچی کسمز..qayçı kəsməz [آد] توی لاردا توی پالتارلارینی کسمه
قایتاغی..qaytağı [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر،	زامانی ایسته نیلن قایچی حاققی.
لئزقینکایا یاخیندیر. "قایتاغی"نین یاییلما زوناسی یئرلی ایحاطه-	قایچی گۆرمه میش..qayçı görməmiş [صفت] کسیلیب و ایشلنمه میش-
لیدیر. چوخلو هرلنمه و فیرلانمالاردان، حدسیز رنگارنگ	ششی حاققیندا.
دوزوملردن، او جومله دن بارماق اوسته دوراراق توللانمالاردان،	قایچی لاتماق..qayçılmaq [تدیرگن انیم] قایچی ایله کسدرِمک.
چیگینلری ترپدمه دن سوزقون طرزده عصاس گزیشدن، یومروقلارین	قایچی لاماق..qayçılamaq [تائیرلی انیم] قایچی ایله کسمک و
یاری دویولموش طرزده توتولماسیندان، قوللارین، وضعیتیندن،	بوداماق.
قولون بیر یانا آچیلدیغی حالدا، دیگر الین وضعنه یه یاخین	قایچی لانماق..qayçılanmaq [بلسیز انیم] قایچی ایله کسیلمک،
توتولماسی کیمی حرکتلردن و نهایت، قشیملرین اوخشارلیغیندان	بودانماق.
عیبارتدیر. ۲۴۵	قایخان..qayxan [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قای + خان. ۷
قایتاغی..qaytağı [اؤزل آد] قوچان ۱۱ کیلومترلیگینده بیر کند	قایدا..qayda [عربجه] قورال (فا: قاعده).
آدیدر {قایتاق تورکجه بند و باغ معناسیندادیر و محتملا بو کند	قایداسیز..qaydasız [صفت] قورلسیز، دوزن سیز (فا: بیقاعده).
باغلانتی نقطه سی اولاراق بئیله آدلانیبدر، مثلا رباط سۆزو یئر	irregular
آدلارندا بئیله بیر دؤروما صاحیبدیر{.	قایدو..qaydu [اؤزل آد] ۱-قاتی، سرت ۲-قایقی، حۆزون ۳-سئل. ۷
قایتاغی اوینماق..qaytağı oınmaq [تائیرسیز انیم] آغری دان-	قایدوخان..qayduхан [تاریخی اؤزل آد] ۱-چنگیز خاقان ین
قئوریلماق، چوخ اذیت چکمک.	اؤلوبالاریندان ۲-چاغاتای خانلاریندان ۳-اوکتای خاقان ین
قایتاق..qaytaq [آد] ۱-بند، باغ. ۲-مجازاً سۆزونده دؤرمایان،	تورونلاریندان ۴-گۆیۆک خان ین نوه لریندن. ۷
آلداتیجی، "آغزنین قایتاغی یۆخدور: دانیشدیغی نی بیلیم" {باخ:	قای دوک..qayduk [اؤزل آد] اورمیه ده داغ آدی {قایدیق{.
قایماق{.	قایدیراق..qaydıraq [آد] ۱-کیچیک قایقان داش. ۲-بالاجا بیرداشی
	آیاقلا قایدیراق اوینانان بیر اوشاق اوپونو، سۆروتمه، لئلی،

خسته کین، جیزیق اوینو. ۳-بیر شئی راحت داشیماق اوچون قایدیریلان یئر. ۴-اوشاق باخجلاریندا اولان قایما آراجی.	قایساوا.. qaysava [آد] قئساوا: یاغدا پیشیریلن (قوورولان) بیر یشمک، چوخراق خورما و یومورتا ایله قیزاردیلیمیش یشمک اوچون دئییلیر (فا: قیسی سرخ کرده). {باخ: قایماق}.
گۆردۆرمک.	قایساوالیق.. qaysavaliq [آد] قایساوا پیشیرمه یه یارایان.
قایدیرما.. qaydırma [آد] ۱-قایدیرماق ایشی ویا یئری (فا: انحرافی). ۲-بالیق توتماق ویا آیری آماجلا اوچون چای و ایرماغین بیر سد ویا داش دوورالا کسینلن یئری، قایدیرما باراژ، قایدیرما سد (فا: سد انحرافی). diversion dam .	قایسی.. qaysi [آد، یتگی] گۆل سولادان، یازدا یاپراق وئرن، آغ و پمبه رنگلی چیچک آچان آغاج، بۆیوک شیرین اریک (فا: زردآلو، قیسی). prunus armeniaca . {باخ: قایماق}.
قایدیرما باراژ.. qaydırma baraj [باخ] قایدیرما سد: قایدیرما (فا: سد انحرافی).	قایسی قوروسو.. qaysi qurusu [آد] قوروتولموش قایسی.
قایدیرماق.. qaydırmaq [تائیرلی ائیلیم] قایماسینا یول آچماق (فا: لغزاندن). to cause to slip .	قایسا.. qaysa [آد، یئر] توپراق قاییلماسی، گۆچو، قایشاماق اولایی.
قایدیریلماق.. qaydırılmaq [بلسیز ائیلیم] قایدیرماق ایشی گۆرۆلمک (فا: لغزیده شدن).	قایسات.. qaysat [آد، یئر] قایشاما سونوجو یئریندن قوپموش پارچا.
قایرا.. qayra [آد] اییی لیک، احسان. یاردیم {باخ: قاییرماق}.	قایشاماق.. qaysamaq [تائیرسیر ائیلیم، یئر] توپراق قایاراق آشاعی یشمک، آغناماق.
قایرال.. qayral [آد] اییی لیک، احسان. یاردیم {باخ: قاییرماق}.	قایقاج.. qayqaç [اؤزل آد] قایق، ساندال. ^۷
قایراسالی.. Kayrasalı [اؤزل آد] اؤزبک-کیئنگنس بو ی لاریندا اندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قایقاش.. qayqaş [اؤزل آد] معجزه، اولانغان اؤستولوک. ^۷
قایراق.. qayraq [آد] ۱-اکینه الوئیشلی اولمایان داشلی و قوملو توپراق. ۲-یاستی و دۆز داش، ییله گی داشی. {باخ: قایماق}.	قایقالی.. Kaygali [اؤزل آد] اؤزبک-قونرات-اوخ تامغالی بو ی لاریندا اندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قایران.. qayran [آد] اورمان ایچینده گئنیش و چیپلاق آلان و دۆزلوک {قاییلان یئر}.	قایقان.. qayqan [صفت] ۱-قاییلان شئی، قایان، زۆن، آغنايان، زۆی (فا: لیز). sliopperry ۲-اینسان آدی، باخ: قای + قان.
قایریلماق.. qayrılmaq [بلسیز ائیلیم] دۆزلدیلیمک، قورولماق، تیکیلیمک، تاسیس اولونماق {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: بۆکولیمک، آیلیمک}.	قایقاناق.. qayqanaq [آد] قئیقانا: یومورتا، یاغ، اون و شیرهدن پیشیریلن بیر یشمک؛ یومورتا، اون و زعفرانی یاغدا قیزارداراق اونا شکر و بعضا جویز توزو آرتیراراق دوزه لن بیر یشمک (فا: خاگینه).
قایریلمیش.. qayrılmış [صفت] اؤزون، مصنوع (فا: ساخت product , made).	قایقاناق لیق.. qayqanaqlıq [آد] قایقاناق اوچون گره کن ملزومه.
قایریم.. qayrim [اؤزل آد] آرخا، دستک، عنایت. ^۷	قایقان داش.. qayqan daş [آد] آغناق داش، زۆن داش.
قایس.. qays [اؤزل آد] عثمانلیلار قاتیلان بیر بو ی آدی ^{۲۰۹} {قای + ز}.	قایقانلیق.. qayqanlıq [آد] قایقان اؤزلیگی اولان یئر (فا: محل سر).
قایسار.. qaysar [آد، باخ: قایماق] سو یوق دیمه ^۵ .	قایقایی.. qayqay [آد] آباق قویولان و آلتینا تکر قویولمیش قاییلان آلت (فا: اسکیت).
قایسارا.. qaysara [اؤزل آد] مرند ده کند و داغ آدی {قای لارین سارایی}.	قایقاییجی.. qayqayçı [آد] قایقایی لا قایان و قایقایی سورن (فا: اسکیت باز).
قایساق.. qaysaq [باخ] قاسناق.	قایقی.. qayqi [آد] قایغی، قایقو: اؤزونتو، سیخییتی، نگرانلیق، دۆشونجه (فا: تشویش). care (of, for), concern (for) {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} قاقوق، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر {قایغو}؛ باخ: قادا، قاداغان؛ دده {۵}.
قایساق لاما.. qaysaqlamaq [باخ] قاسناق لاما.	قایقی بیلیمز.. qayqi bilməz [صفت] قایقی سیز، دردسیر.
قایساق لانما.. qaysaqlanmaq [باخ] قاسناق لانما.	

سیرا کلمه‌لرین کۆکودور: قایتارماق (مئیل ائتمه‌سینه باعث اولماق)،	قایقی جیل.. qayqıclı [صفت] چوخ قایقی چکن، دردلی.
قاییتماق، قایدیرماق، قاییرماق (تیکیتی مصالحینی بیریرینین	قایقی چکمک.. qayqı çəkmək [تائیرلی انیلم] نگران اولماق. to be
اوستونه قایراق دوزلتکم، بو فعلین اویری معنaları مجازی	worried
اولمالیدیر)، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر «قایتارماق»:	قایقی سیز.. qayqısız [صفت] ۱-آلدیرماز، دردسیر (فا: بی غم). ۲-
دؤندرمک، قایش (بئله و یا بیر شئی باغلاماق اوچون قایلا بیلن	عثمانلی دؤنمی بیرخالق اوزانی (قایقوسوز آیدال).
وسيله)، قایق، قایم (بیریرین اوستونه قایلیب برک و قایلمی	قایقی سیزجا.. qayqısızca [صفت، ظ] قایقی سیز بیر بیچیمده،
اولان)، قاین (بیرینه مئیل اندهرک قوهوملوق نسبتي تاپان)، قاینماق	آلدیرمازجا.
(بیریرینین اوستونه قایراق جوْشماق)، قاینق (بیریرینین اوستونه	قایقی سیزلیق.. qayqısızlıq [آد] تشویش سیزلیک، قایقی سیزجا
قایلیب بول حالدا اولان)، قایا (اوجالقدان قایلان یئر)؛ بو کۆکه	داوارانیش.
باغلی اولاراق اینگیلیزجه kayak سۆزو اسکیمولاردان آلیناراق	قایقی گۆسترْمک.. qayqi göstərmək [باخ] قایقی چکمک.
ایشله‌نیر؛ بوکلمه قازماق فعل ایله ائکیز و دؤبئت کلمه ساییلا	قایقی لاندیرماق.. qayqılandırmaq [تائیرلی انیلم] قایقی لانماسینا یول
بیلر. ۳-قایماق، (آد) ایستی لنمیش سۆت اؤزه رینه نازیک اؤرتوک	آچماق.
کیمی دۆزلن یاغلی قاتماق، سۆتو قابلامادا خفیف اود اوستونه	قایقی لانماق.. qayqılanmaq [تائیر سیز انیلم] دۆشونجه یه دۆشمک،
قویاراق الده اندیلن یاغلی اؤز (فا: قیماق). cream ۴-یاغیش و	اؤزولمک، قایقی دؤیماق (فا: نگران شدن) {دیوان لغات تورک ده
سئلدن سؤنرا توپراق و یئرین اؤزوندە قالان چامور و پالچیق. {دیوان	ایشله نیبیر «قایقورماق»}.
لغات تورک ده ایشله نیبیر «قاناق، قایق، قیماق»؛ باخ: قایماق ۱،	قایقی لانیش.. qayqılanış [آد] قایقی لانماق ایشی و بیچیمی.
سوتون اوزونه قایلان بؤلوم. ۵-قایماق (اؤزل آد)	قایقی لی.. qayqılı [صفت] ۱-قایقی سی اولان، اؤزوتولو (فا:
قازاخ، (دالی) کند ^{۲۴} آدی. ۶-یئرآدلاریندا قایی طایفاسینا اشارت	مضطرب). ۲-disturbed اؤزبکلرین، قونرات و اوختامقالی
اندیر و ماخ سۆزو ده اولو معناسیندادیر.	اویماقلاری، اولوبابالاریندان ^۷ .
قایماق آلتی.. qaymaq altı [آد] یاغی آلینمیش سۆت.	قایقین.. qayqın [آد] ۱-قایقیلی ۲-عصیانکار. ۳-قایقان، زۆون.
قایماقام.. qaymaqam [باخ] قایم مقام.	قایل.. qayıl [صفت، عربجه] اینانان، راضی اولان.
قایماق اوتو.. qaymaq otu [آد، بیتگی] قایماجیق، چاقشیر اوتو،	قایلانقوش.. qaylanquş [باخ] قارلانقوش.
جاوشیر اوتو (فا: چاقشیر). opopanax. umb	قایلی-قاج.. Kayılı-kac [اؤزل آد] قازاق کیچیویز-بايوغلو، بئرش
قایماقچی.. qaymaqçı [آد] قایماق دوزلدن و ساتان کیمسه.	بو ی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قایماق داشی.. qaymaqdaşı [آد، یئر] پارلاتماغا الوئریشلی،	قایم.. qaim [آد، عربجه] ۱-هرزمان وار اولان، اوجا و برک، قالین
قایدیراراق پارلاقلیق وئرن داش (فا: نوعی مرم). ۲-	قییم، آیاقدادورآن "ایشینی قایم توت، قایم سسله چیغیریدی".
قایماق لانماق.. qaymaqılanmaq [تائیر سیز انیلم] قایماق توتماق، قایماق	دیک دوران، دیکتی (فا: قایم).
باغلاماق، اوز توتماق (فا: قیماق بستن). to get creamed over	قایماچیگی.. qaymaçı [آد، بیتگی] قایماق چیچیگی : چمن لرده
قایماق لی.. qaymaqlı [صفت] قایماغی اولان.	و منشه لرده بیتن زهرلی ساری اوت. {باخ: قایماق}.
قایماق لی دوندورما.. qaymaqlı dondurma [آد] سۆتدن دوزلمیش	قایماچیگ کیلر.. qaymaçıçəkgillər [آد، بیتگی] بیرچوخ زهیرلی-
دوندورما.	نوع لاری اولان چوخ ایللیک و یا بیر ایللیک اوتسوو بیتگی لر تاقیمی (فا:
قایم مقام.. qaim məqam [آد، عربجه] ائلچه بگ (فا: قائم مقام).	تیره آلاله).
successor	قایماس.. qaymas [اؤزل آد] عدالتلی، دۆزئلی؛ سلجوقلور دؤنمی
قایمه.. qaimə [آد، عربجه] دیکتی (فا: قائمه). perpendicular	موصول آتابگ لریندن ^۷ .
قاینانا.. qaynata [آد] بیرینین خانیم یا ارینین (ائش اینین) باباسی،	قایماق.. qaymaq [تائیر سیز انیلم] ۱-زۆومک، سۆزوله‌رک یئر دیشین
قایین آتا، باخ: قاین آتا (فا: پدر خانم). father-in-law	(فا: سریدن). ۲-جایماق، دۆشونجه و توتومو دیشمک (فا: منحرف
	شدن). {ت؛ بوکلمه مئیل ائتمک و زۆومک مفهومدا اولاراق بیر

قايۇرموش.. qayurmuş [تاریخی اۆزل آد] قايیرمیش، سلجوقلار دۆنمی کومتان آدیر.	قاینالاندیرماق.. qaynaqlandırmaq [تائیرلی ائیل] قاینال حالینا گتیرمک.
قای.. qayı [اۆزل آد] اوغوز تورکلرینین ۲۴ بوی وندان بیر ساییلیر، اوغوزنامه کتایندا بو کلمه، مُحکم و برک معنا لانیب {قایاکیمی}، بعضی قاینالاردا قاییغ شکلینده ده یازیلیبیر. بویوک عثمانلی امپراتورلوغونو یارادان عثمان عایلهسی بو بویا منسوب ایدیلار؛ ایران قاشقای لارینین سوویو بو بویا باغلاناراق قایی قوچلاری شکلینده یوروملانیر؛ گوکلن اویمای اولوبالاریندان، تورکمن گوکلن بوی لاریندانیر^{۸۱-۱۵۸}. {باخ: قایماق}. ۲-قای (آد) باخ: قایاق (فا: اسکی) ski ۲-سئل ۳-قار فیرتیناسی. ۳-اینسان آدی: قایی-آجار، قایی آلپ: قایی آر	قاینالانماق.. qaynaqlanmaq [تائیرسیز ائیل] قاینال وضعیتینه گلمک. قایناللی.. qaynaqlı [صفت] قاینال لا یتیشدیریلیمیش.
قایناما.. qaynama [آد] قایناماق ایشی (فا: جوشش). boil قایناما نقطهسی.. qaynama nuqtəsi [آد] قاینایان ایستی لیک نقطهسی (فا: نقطه جوش، قلیان). boiling point	قایناماق.. qaynamaq [تائیرسیز ائیل] ۱-جوشماق، بیرنسنه نین ایستی-لیگی آرتاراق جوشوب قاینار حالا گلمک، بیر مایع و سیوی ماده قیزدیریلاراق قاباریب بوخارلانما حالینا گلمک "سو قاینایر" (فا: جوشیدن). ۲-to biol (مچ) مجازی حالدا هر شئی و سیوی ماده شیشیب قابارما حالیندا اولورسا ویا بیر دورو شئی پشیمک حالیندا اولورسا قایناماق دئییلیر، یننه ده بیر شئین چوخ و بول اولدوغو حالدا ویا ازدحاملی حالینا قایناماق کلمهسی ایشله نیر، آرتماق، چوخالمق "چشمه قاینایر، اینسانلار توپلانتیدا قاینایردیلار، شهر قاینایر، اونون گوزلرینده پاریلتی قاینایر، دیز قاینایر، آش قاینایر". ۳-بیر اینسان بیر شئی چوخ ایلگی گوسترمک "قانی قایناماق". ۴-معه تورشماق "معه م قاینایر". {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سوزلوینده ایشله نیبیر؛ باخ: قایماق}.
قایتدیرماق.. qayıtdırmaq [باخ] قایتدیرماق. قایتقان.. qayıtqan [اۆزل آد] دیک باشلی، بویون ایمه نین^۷. قایتلار.. Kayıtlar [اۆزل آد] تورکمن-تکه-توختمیش بوی لاریندانیر^{۸۱-۱۵۸}.	قاینانا.. qaynana [آد] قئینانا: بیرینه نسبت اونون خانیم ویا اری نین آناسی (فا: مادر زن ویا شوهر). mother-in-law
قایتماز.. qayıtmaz [صفت] دؤنمز، مُحکم (فا: مُحکم). قایتماس.. qayıtmas [تاریخی اۆزل آد] قایتماز: عادل؛ جزیره بگلریندن، عزالدین بگین اوردو باشی لاریندان^۷. قایتماق.. qayıtmaq [تائیرسیز ائیل] بیر آنلاشما دان و قرار داد دان گئری دؤنمک (فا: برگشتن). to return {ت: عناد و دیکباشلیق اتمک، بویون ایمه مک؛ دده قورقود کتاییندا ایشله نیبیر، باخ: قایماق}.	قاینانادیلی.. qaynanadılı [آد، بیگی] دیل بیچیمینده اتلی تیکانلی یا پراغی اولان بیر کاکتوس نوعو (فا: نوعی کاکتوس). قاینانالیق.. qaynanalıq [آد] قئینانا اولما وضعیت.
قایتخان.. qayıxan [تاریخی اۆزل آد] اوغوز خاقان ین تورونو، گول خان ین اوغلو^۷. قایتدان.. qayıdan [صفت] گئری دؤنن، انعکاس ائدن، منعکس اولان (فا: منعکس شونده).	قاینانمیش.. qaynanmış [صفت] قاینامادرجه سینه چاتدیریلیمیش (فا: جوشیده).
قایتدوق.. Kayıdug [اۆزل آد] آلتای ت. قویال بوی لاریندانیر^{۸۱-۱۵۸}. قایتدییش.. qayıdış [آد] قایتماق ایشی، گئری دؤنن، رجوع، انعکاس، (فا: عطف). return, reflection, inclination	قاینایان قازان قاباق توتماز.. qaynayan qazan qapaq tutmaz [دئیم] جوشوب چوخالان و گلیشن بیر شئی بیر یرده پاتلاق وئر. قایناییب قاریشماق.. qaynayıb qarışmaq [تائیرسیز ائیل] یاخین لاشماق، اؤنس توتماق.
قایتدیش اولچر.. qayydis ölçer [آد] بیر ساچاغین قایتما اؤزل لیگین اولچن (فا: بازتاب سنج). reflexometry	قایناییش.. qaynayış [آد] قایناماق ایشی ویا بیچیمی. قایور.. qayur [اۆزل آد] ۱-دستک ۲-احسان، هدیه^۷ {قاییرماقدان}.
قایتدیشلی فعل.. feil [آد] دؤنوشلوفعل (فا: ف-رجعی) reflexive verb	قایور اینال.. qayur inal [تاریخی اۆزل آد] خوارزمیر دؤنمی والی و کومتان^۷. قایورتار.. qayurtar [تاریخی اۆزل آد] قورتاریجی؛ هو لا کوخان ین اوردو باشی سی^۷.
قاییرتدیرماق.. qayırtdırmaq [تائیرلی ائیل] دؤزلتدیرمک، تعمیر ائتدیرمک. قاییرتماق.. qayırtmaq [ائتدیرگن ائیل] قاییرماق ایشینی گوردورمک.	

قاییش قیران.. qayış qıran [آد، یتگی] باقلاگیلردن، کۆکۆ اوزون، چیچکلی قیرمیزی یتگی، تارلانی سۆرکن سابانا (کوتانا) انگل	قاییرخان.. qayirxan [اؤزل آد] م قایورخان: ۳ جی عصرده خوارزم تۆرک بگی^۴؛ ایلخانلی دؤولتی خانلاریندان^۵.
قاییش لاماق.. qayıslamaq [تائیرلی ائیل] قاییش لا باغلاماق (فا: با اولان، سابان قیران (فا: نوعی علف). onosisspinosa	قاییرقاش.. qayırqas [اؤزل آد] ۱-دسته، دمت ۲-قاییریچی، قورویوجو^۷.
قاییش لانماق.. qayıslanmaq [تائیرسیز ائیل، بل] قاییش لا باغلانماق. قاییش لیق.. qayıslıq [آد] قاییش دۆزلمک اۆچون اولان.	قاییرما.. qayırma [آد] ۱-قاییرماق ایشی. ۲-اویدورما، قوندارما (قاییرما دیش). ۳-دۆزلمه (فا: مصنوعی). artificial
قاییش ووردو.. qayış vurdu [آد] قئییش ووردو، اوشاقلار آراسیندا جیزیق چکهرک قاییش لا وورماقلا اوینانان بیر اویون آدی.	قاییرماج.. qayırmac [آد، یتگی] فابریکا، اۆره تیم اثوی (فا: کارخانه). قاییرماق.. qayırmaq [تائیرلی ائیل] قییرمک: ۱-دۆزلمک، اۆرتمک (فا: ساختن). ۲-to build بیر ایشله مشغول اولماق "اوردان" نه
قاییق.. qayıq [آد] ۱-سو اۆزوند کورک ویا یتلکن له گئیدیلن آراج، مۆتورلو بالا گمی (فا: قایق). ۲-بیر یانا قایمیش. (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: قایماق).	۳-مجازی اولاراق بیرینین ایشینی آشیرماق. ۴-(آنادولو) قورویاراق باشاری سینی ساغلاماق، الیندن تۇتماق، حیمایه اتمک {ت: بیرینین بونون بۆکدورمک ایدیرمک و بوردورماق؛ دده؛ باخ: قایماق}.
قاییق آتو.. qayıqatı [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قایی + قاتی^۷. قاییق تگین.. qayıq tegin [تاریخی اؤزل آد] تۆرکم، گۆکلن اویماغی اولوبابالاریندان^۷.	قاییرماگۆز.. qayırmaqöz [آد] مصنوعی گۆز (فا: چشم مصنوعی). قاییرمیش.. qayırmış [اؤزل آد] قاییران، قاییریچی، دستکچی^۷.
قاییقچی.. qayıqçı [آد] قایقلا اینسان ویا یوک داشیان کیمسه. قاییقچی لیق.. qayıqçılıq [آد] قاییق ایشلمه ایشی، قاییق دۆزلمه ایشی.	قاییریری.. qayırırcı [صفت] قاییران، دوزلدیچی (فا: سازنده). creative
قاییق یاخا.. qayıq yaxa [صفت] آچیق لیغی اوموزلارا دوغرو اولان پالتار یاخاسی، اووال (بیضی، سۆبه) کیمی یاخا. قاییماق.. qayımaq [دده] یاھالماق، اۆزونوایتیرمک {قایماق}.	قاییریلماق (قاییریلماق).. qayırılmaq [بلسیز ائیل] قاییرماق ایشی گۆرولمک. قاییز.. qayız [آد، ت] آغاج قایینی {قایماق سۆزوندن}.
قایین.. qayın [آد] ار و آرادا گۆره بیریرلرینین قارداشی و اورتادا اولان باغلیلیق، قئین (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: قایماق). ۲-قایین^۲ (آد، یتگی) قاین سۆلاردان، ایلملی اۆلکلرده اۆرمانلاردا یتیشن، صاف قاییق لی، آغ تاختاسی ناجارلیقدا ایشلنن بیر آغاج (فا: غان، چلر) fagus silvatica {دده؛ بو آغاجین صاف اولماسی اۆچون قایماق سۆزیه ایلگی لیدر}.	قاییش.. qayış [آد] قئییش: ۱-تسمه، ائنسیز و اۆزون کسيلمیش دری گۆن ویا دمیر، بئله باغلاماق اۆچون ویا تکرلر باغلاماق اۆچون اولان نازیک و اۆزون ائنسیز ساریق (فا: کمر بند). ۲-belt قایماق ایشی ویا بیچیمی ۳-رزن ده کند آدی. {باخ: قایماق؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}.
قایین آتا.. qayınata [باخ] قایناتا. قایین آنا.. qayınana [باخ] قاینانا. قایینالخان.. qayınalxan [تاریخی اؤزل آد] قایی اینال؛ دده قورقود داستانیندا بیر بگ^۷.	قاییش بالدیر.. qayış baldır [صفت، آ] ۱-آریق و نازیک قیچ لاری اولان ولی گوجلر اولان. ۲-افسانه لرده اینسان ویا حیوانا یاشیدیدا و اوندان آیریلمايان خیالی بیر وجود.
قایین بایلیغی.. qayış balığı [آد، دیرگی] کاغاذ بالیق گیللردن، بویو ۵ متر، قوزئی آوروپا و آغ دنیز درین لیک لرینده یاشایان بیر بالیق (فا: نوعی ماهی). regalecus glesne	قاییشچی.. qayışçı [صفت] قاییش دۆزلدن. قاییش دیلی.. qayış dili [آد] قایا و چیرکین سۆزلر قونوشولان دیل.
قایین بابا.. qayın baba [باخ] قایناتا. قایین برادر.. qayın bəradər [باخ] قاین. قایین پدر.. qayın pəder [باخ] قایناتا.	قاییش قورد.. qayış qurd [آد، دیرگی] بالیق لارین بدن بوشلوقوندا پارازیت کیمی یاشایان، لئنت شکیلی بیر قورد.

و قئیدار شهری نی تیکیلر و آدلارینی بو شهره قویاراق ابدی لشدیریلر؛ قئیدر سۆزو اتیمولوژیک باخیمدان اویری تۆرک طایفا آدلارینا (خزر، آذر، قاجار، افشار) بنزه بیر. ایلک بۆلومده قایی و ایکینجی بۆلومده ار سۆزونون ایزینی گۆرمک اولار. ۲-قئیدار بۆلگه سینین چایلاری: چایلار قیزیل اؤزن، تۆکولورلر: شور (ایجرود s۱b۶۴)، قارقوش (چوبوقلو s۲b۴۰)، شیرین (صالح-آباد s۴b۲۰)، سوجاس چایی (ایجرود q۱۵۲s۱b۵۶)، شور (مهیدیلو s۱b۴۴)، بیزنه (s۱b۷۳)، ۳-قئیدار بۆلگه سینین داغلاری: قاراعبدال (۲۲ ک گ د ۲۱۱۵)، سیاه (۲۴ ک گ ب ۱۹۳۷)، سریان (۱۸ ک ب ۲۳۰۸)، پنجه علی (۲ ک ب ۲۳۰۵)، گئی داغ (۲۰ ک ب ۱۹۷۱)، قاراوول (۲۰ ک ب ۲۱۸۱)، ساری بولاق (۲۰ ک ب ۱۹۳۶)، گونئی تای (۲۳ ک ب ۲۲۸۱)، چالاغان (۲۵ ک ب ۲۱۱۷)، اوچ بولاق (۲۵ ک ب ۲۱۵۴)، هاجا (۳ ک ب ۲۵۵۸)، حسین علی بگ (۴ ک ب ۲۸۰۹)، قئیدار (۶ ک ب ۲۷۸۵)، ساری قایا (۷ ک ب ۲۳۳۲)، نجاتی (۱۷ ک گ د ۲۳۲۳)، غلام پیر (۵۴ ک گ د ۲۰۴۰)، چادیر بیرتان (۵۵ ک گ د ۲۱۴۴)، ساری گونک (۶۵ ک گ د ۲۰۸۹)، زروند (۶۵ ک گ د ۲۳۱۰)، گونئی (۲۰ ک گ د ۲۰۷۰)، گوی قازای (۳۰ ک ب ۲۷۶۳)، آغ داغ (۳۰ ک ق د ۲۵۲۱)، دؤولت تپه (۳۰ ک ق د ۲۶۰۳)، اصلانو (۱۸ ک گ ۱۴۳۰)، مرو (۱۸ ک گ د ۲۱۲۶)، قاتاربولاق (۱۸ ک گ د ۲۳۷۵)، منطش (۲۱ ک گ ۲۰۷۶)، جیداقایا (۲۴ ک گ د ۱۹۵۱)، قوتور (۲۵ ک گ د ۲۰۲۵)، قاراداغ (۲۷ ک-گ ۲۰۸۲)، بؤیوک داغ (۳۰ ک گ د ۲۳۴۲)، قئیدار (۳۳ ک گ د ۱۹۳۲)، ساری داغ (۳۶ ک گ د ۱۹۴۵)، جان علی (۳۱ ک گ ب ۱۹۲۰)، داش بولاق ۴۰ ک گ ۱۸۴۷)، قوشاهاچا (۵۳ ک گ ب ۲۰۱۸)، قاراداغ (۵۳ ک گ ب ۲۱۳۶)، پیرتوخلو (۵۴ ک گ ب ۱۸۹۰)، قاراتاوا (۵۴ ک گ د ۲۱۶۸)، دؤواخلی (۲۲ ک ق د ۲۱۱۵)، چاقارقانی (۲۵ ک ب ۱۹۷۰)، آوخولو (۲۵ ک ق د ۲۱۸۵)، ساری داش (۲۵ ک ق د ۲۲۳۵)، باتیق (۲۵ ک ق د ۲۲۶۸)، ترشکلی (۲۵ ک ق د ۲۳۱۵)، باباظهری ۲۷ ک، ۲۴۹۰)، قارقول/ قارقوش (۱۹ ک گ ۱۷۰۹)، قورقاق (۲۴ ک گ ب ۱۶۴۴)، ملا یعقوب (۱۵ ک-گ ب ۱۹۷۴)، کوکتان/ کوکدن (۱۸ ک ب ۲۳۲۷)، قوروقچو (۲۰ ک ب ۱۹۱۱)، داشلاربولاغی (۲۱ ک گ ب ۱۹۲۱)، گدیک (۹ ک گ ب ۲۲۸۵)، گونئی داغی (۳۰ ک گ ب ۱۸۴۸)، کبود (۳۳ ک گ ب ۱۶۶۲)، دوزداغی (۳۵ ک گ ب ۱۵۰۰)، ساققیزی داغی (۴۸ ک گ ب ۱۸۷۵)، قاپالاداغی (۵۲ ک گ ب ۲۰۰۴)، قوروق داغی (۵۷ ک گ ب ۲۱۵۶)، قیرمیز بولاغی (۳۵ ک گ ب ۱۵۷۸)، قیلیچ	قاینتی..qayinti [آد] آجلیق باسدیرماغا یارار بیر شئی، یسه جک. قایینجا..qayınca [اؤزل آد] گایینجه: بؤکان دا کند آدی. قایین خاتین..qayın xatın [آد] قایین آروادی. قایین گیلر..qayingillər [آد، یتگی] ایکی چنکلی لرین قوزالاق لیلار تاقیم ایندان قایین و گورگن کیمی اورمان آغاجلارینی ایچینه آلان و میوه لری (پالامود آدلی) قابجیق میوه وضعیتینده اولان و قوزئی یاریم کوره ده یتیشن بیر یتگی سویو (فا: تیره ای از گیاهان). fagaceae قایین لیق..qayınlıq [آد] ۱-قایین اولما ۲-قایین آغاجی بول یثر. قایین والده..qayın valide [باخ] قاینانا. قای یابغو..qayı yabğu [تاریخی اؤزل آد] اوغوز داستانیندا بیر بگ. تومن خان ین اوغلو. قئی..qey [باخ] قوسما (فا: استفراغ). emesis. قئبال..qeybal [اؤزل آد] قئبال: سولدوز دا داغ آدی. قئیرتمک..qeytərmək [تاثیری ائیل] دؤندرمک. qeytermek قئیرتمه..qeytərmə [آد، یازین] قایتارما: دؤندرمه، قئیته ریش، بو نوع شعر هر وزنده اولاراق اساسی بوندان عبارتدیر کی هر نچه بند شعردن سونرا بیر مصرع و یا بیت سؤزلره اویقون اولاراق گلیر و تکرار اولونور (فا: نوعی وزن در شعر). قئچی..qeyçi [آد] باخ: قایچی {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر: قیتقو، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر: نارین دؤغراماق}. قئچی بیچاقچی..piçaqçı qeyçi [صفت] قئچی و بیچاق ایتیلدن-ویاساتان، بیچاقچی قئچی قاباسی..qeyçi qayası [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی. قئچیلو..qeyçilu [اؤزل آد] یاستیکند ده کند آدی. {باخ: قیجلو}. قئیدار..qeydar [اؤزل آد] ۱-زنجانین ۴ بخش ایندن بیر، ش ۱۳۲۰ ده ۳۶۰ کندی و نفوسو * ۹۵۰۰۰ نفر و شهر نفوسو * ۲۳۰۰ نفر تورک قئید اولونوبدور، بخش ین مرکزی قئیدار شهری زنجانین ۷۸ ک گ د طرفینده قراتایب، و اهالی افشار طایفاسینا منسوبدولار. ش ۱۳۸۵ ده شهرستان جمعیتی ۱۶۴۰۰۰ نفر و شهر جمعیتی ۲۶۰۰۰ نفر ایدی؛ پرفئسور زهتابی قئیدار طایفاسی آدینا بئيله اشاره ائدیر: مق ۳۷۲ جی ایلرده تورکلردن بیر قروپ تورکستان بوزقیرلاریندان غربه دؤغرو آخین ائدیر، مق ۴۸۴ جی ایلده ساسانی شاهی فیروز، آفتالیت لرله (آغ هونلاردان اولان قئیدر و ساراگور-ساری اوغوز بوی لاری) دؤیوشده اؤلدورولور و یوتون خزانه سی و حرمسراسی آفتالیت لرین الینه گئچیر، بو دؤئم قئیدرلر، هون تورک لرینین بیر طایفاسی اولاراق ایرانین مرکزی بۆلگه لرینده یثرلی تورکلره قاریشاراق یورد سالیرلار

۴۲) کب ۱۵۴۵، پالان تۆکن (۵۶ کب ۱۵۶۲)، سنگ زرد (۵۸ کب ۱۷۵۳)، ۴-قئیدار (افشار-قیشلاقات) بۆلگه سینین کندلری: افشارلو * شاهسون ائلی؛ چئل آلی؛ کیله دَرلو / کیله ورلو * ۱۶۰؛ کۆشکنلی / کُشکنلو؛ مهیدلو * ۱۰۰؛ توحیدلو؛ آصلانلو * ۲۴۰ شاهسون ائلی؛ کۆردلو * ۹۰؛ قارا دوراخلو / ی * ۱۰۰؛ جوُمالی / جُمهلو * ۲۰۰؛ پیغمبرلو، قیلیج قایا * ۱۵۰؛ چوخلو / آ-ی * ۱۴۰-۳۹۰؛ باباقالاسی کۆوشنی، آزاد کۆوشنی، کوملار * ۱۱۰؛ ورمائلو * ۲۴۰؛ باش قیشلاق * ۲۵۰؛ باغلیجا * ۲۰۰؛ چیریکلو * ۲۶۰؛ عیسی بگلی * ۱۴۰؛ طاهرلو * ۱۷۰؛ وکیل قیشلاق * ۱۷۰؛ تازا قیشلاق * ۲۰۰؛ آقاجلو؛ آغ قویو * ۱۲۰؛ مَنناق / مَنداق * ۱۴۰؛ آجی کهریز، علیمردان * ۱۱۱، گۆل بولاغی * ۷۰؛ کنداو * ۲۲۰ (قو: گنداب)، توتورقان * ۵۰۰، سوت حصاری، یاساوول * ۱۷۰؛ خلفلی * ۲۶۰؛ گۆگجه گۆز * ۱۴۰، ممدلو * ۱۵۰؛ یغونلو * ۱۱۰ (یقینلو)؛ حسنلو * ۱۷۰-۵-قئیدار (افشار-شیوانات) بۆلگه سینین کندلری: قارا ولی * ۴۰۰؛ حصار / آ-ی * ۴۳۰؛ آغجاگۆنبذ * ۲۵۰؛ خلفه قیشلاق * ۱۹۰؛ رُستم آباد، گرماب / گرمو * ۱۷۲۰؛ سوله * ۲۴۰؛ کته له خور ماغاراسی؛ قَمچِقای * ۳۶۰؛ میسر آباد * ۴۰۰؛ نریمان قیشلاق * ۲۸۰؛ گۆنای / گۆنئی * ۳۵۰؛ دینی بگ * ۱۹۰؛ گۆورچینک * ۸۰؛ حصار شیروان * ۲۷۰؛ بختی * ۳۹۰؛ یننگ آوا * ۱۶۰؛ فیرئیدونلو * ۴۷۰ (فریدون)؛ شور او * ۱۲۰؛ مصطفی لو * ۱۶۰؛ ممدشلو / محمدشاهلو * ۶۴؛ کند تاتار * ۱۳۰؛ قازیقلی * ۵۰؛ میسگر * ۳۱۰؛ بورون * ۱۶۰؛ قویو * ۴۳۰؛ یوزباشی * ۱۸۰، قاجار * ۱۱۰، تاتارده * ۲۲۰؛ قمیشلو * ۲۸۰؛ تینال / زینال کۆوشنی، شورجا * ۸۰، اولوبگ / اولوغبگ * ۴۶۰؛ سوْجاس / شوْجاس؛ ۶-قئیدار (بوزینه رود-بوزینه رود) بۆلگه سینین کندلری: اورگنجه، داش تپه، محمدخلج * ۸۱۰، شرور * ۴۱۰، استرود * ۴۵۰، بوزین / بوزون * ۶۱۰، کَهْلا * ۱۴۳۰؛ هی * hi * ۷۶۰؛ خانلار * ۱۸۰؛ قاراغول؛ تۆزلو * ۱۳۱۰؛ غلام ویس * ۷۹۰-۷-قئیدار (بوزینه رود-بوزینه رود) بۆلگه سینین کندلری: پمه-زوان * ۵۰۰ (قو: پنه زبان)؛ پرمه زوان * ۵۰۰ (قو: پیرمرزبان)؛ سیغیر-چین؛ آغوزلو * ۷۰۰؛ دوراخلو؛ کۆل تپه؛ سرشبار * ۲۰۰؛ ایسماول / حسام آباد * ۶۰۰؛ زاغالی / ذاغولو * ۳۱۰؛ قوجور * ۵۰۰، بۆلدوق * ۱۱۰، زاغا / زاغج * ۳۰۰؛ قوتو آوا * ۴۱۰ (شهید آباد)؛ سرئین * ۲۲۰؛ زرناوا / اشوه چایی * ۲۲۰۰ (قو: زرین آباد)؛ داش بۆلاق * ۲۹۰؛ قاشقاجا * ۶۰۴؛ قیزیل بولاق * ۶۸۰؛ آرین بولاق / ارقین بولاق * ۶۷۰؛ قیاس کندی / قیاس کندی * ۳۵۰؛ عمی کندی * ۱۳۰؛ دربند * ۱۷۰، سروو / سراب * ۲۳۰؛ بسه رک * ۱۴۰ (قو: بصرک)؛ جهانشاه کهریز / جانئش کریز * ۱۲۰؛ امیرلو * ۳۸۰؛ قارا کهریز	* ۲۶۰؛ آردئین * ۲۹۰ (قو: ارده هین)؛ آرسی گرم؛ ۸-قئیدار (مرکزی-حومه) بۆلگه سینین کندلری: دووتپه / آ-ی * ۲۰۵۰؛ قارابولاق؛ خانکندی؛ آغجاقالا؛ دئشیر * ۵۹۰ (قو: ده شیر)؛ پرچین * ۸۲۰؛ قاتار بولاغی * ۲۳۰؛ گۆلمکان * ۱۶۰؛ رحمت آباد / چاریق * ۱۳۰؛ بلگه شیر * ۶۰۰؛ بیجئین * ۴۶۰ (قو: بیجقین)؛ ورشان * ۳۱۰ (قو: ورجوشان)، لاجوان / لاجووان * ۶۰۰؛ زوؤور züvür * ۵۴۰ (قو: زواجر)؛ گون دَره * ۶۵۰؛ نظر قولو * ۶۹۰؛ نعلبندان * ۶۶۰؛ شیخ آلو؛ توپ قارا * ۹۷۰؛ چوبوقلو؛ قانلی * ۳۶۰؛ داشلیجا * ۳۷۰؛ ۹-قئیدار (مرکزی-خارید / خراود) بۆلگه سینین کندلری: اوو / اووا (قو: آبی) * ۷۶۰؛ اینچه * ۵۷۰؛ محمود آباد * ۸۷۰؛ قئیرجه * ۱۸۰؛ کهریز * ۱۰۰؛ لق آباد، یشگی کند * ۵۰؛ قوشاکند * ۳۹۰؛ آرمیشکین * ۵۵۰؛ خان آباد؛ علی آوا / علی آباد * ۳۸۰؛ سرین گۆل / زرین گۆل * ۵۲۰ (قو: زرین گل)؛ کۆچ تپه / کۆشک تپه * ۱۶۰؛ پیرگووگر / پیر گۆگار * ۱۴۰ (قو: پرگاوگل)؛ جرین * ۹۳۰؛ آوگه-ریم (قو: آبگرم)؛ نورآباد / ویج * ۹۳۰؛ شهرستانا؛ بابالو کوشنی؛ روبايط * ۵۰، تورپاقلو * ۱۸۰؛ گیل * ۱۵۰، دولاب / دوللو * ۱۰۰؛ متش * ۲۶۰؛ حسین آباد * ۸۹۰؛ کوسالار * ۲۶۰ (قو: کوسج آباد)، هیرآوا * ۵۲۰؛ سیدمحمد * ۷۰؛ شابانلی * ۳۰۷؛ سعدآباد / گیره جک؛ سازین * ۱۸۰؛ گۆگجه یایلاق * ۴۴۰؛ گنگک * ۱۷۰، آغبۇلاق / ی * ۲۰۰، کۆهول آوا * ۴۰۰ (زاغک)؛ ۱۰-قئیدار (مرکزی-سؤهره-ورد) بۆلگه سینین کندلری: سؤهره ورد؛ ماد آوا * ۲۴۰؛ اؤشکین * ۵۴۰ (گوشتین)؛ چوخور یورد * ۲۱۰؛ آبدالار * ۳۰۰، افشارلار / اؤشتانیا * ۲۰۰؛ سنگده * ۳۲، ۱۱-قئیدار (مرکزی-کرسف) بۆلگه سینین کندلری: حصار، قارا ممد * ۴۵۰، کره چال * ۱۹۰، پَسکوهان * ۱۰۰، تاخت کۆوشنی؛ کَرَسَف * kərəsf * ۲۵۳۰؛ اینه جیک / عینجیک * ۹۰؛ شهید چمنی / صالح آباد؛ دالایر / آ-ی-اورتا * ۹۰۰؛ قُول علی / قُولالی * ۲۰۰؛ گۆموش تپه * ۱۵۰؛ بگیم آقا * ۱۸۰؛ نیاز قولو کۆوشنی؛ کَسِیک * ۲۳۰؛ دوغانلی * ۱۶۰؛ یاراحمدلو * ۱۸۵، قالاجوق * ۶۴۰؛ داش آلتی / داش کسن * ۱۵، بویوک قیشلاق، قارا شاه قولو * ۴۰، چوبوقلو، گؤگشلو، عابباسلو * ۹۰، ابراهیم آباد * ۶۰، یاریمچا * ۱۹۰؛ گۆل تپه * ۴۶۰؛ ۱۲-قئیدار بۆلگه سینین کندلری (* ۱۳۲۰) آماریندا اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلر: آغ بۇلاق (۲۱ کب * ۵۰۰)، آغ بۇلاق (۳۳ کب * ۳۰۰)، آغاجری (۲۳ کب * ۵۴۰)، آغجاخلو (۵۹ کب * ۱۸۰)، آغجاقایا (۳۶ کب * ۷۱۰)، آرغین (۶ کب * ۶۲۰)، اسپرین (۳۵ کب * ۱۹۰)، الینجه (۲۹ کب * ۳۸۰)، اوچ بولاق (۲۷ کب * ۲۰۰)، اوچ کهریز (شاهسون ائلی

قیشلاغی، بؤیوک قیشلاق (۲۴کب * ۱۵۰)، باریک آب (۲۲ک،	قدیرخلج؛ شیربرات؛ ملیک کندی؛ پیرتاج؛ تمبرلی؛ اییدهللی؛
* ۱۹۰)، بولاماجی (۲۴کق * ۵۸۰)، پوات / پابند (۲۴کقد	قاراپالچیق؛ خورخورا؛ بالیقلی بولاق؛ میره قالاسی؛
* ۶۳۰)؛ تتال (۳۸کگد * ۶۰)، تحت (۷۰کگد * ۷۵۰)، تیمورلو	قیسساوا.. qeysava [آد، باخ: قایماق، قایقاناق] باخ: قایساوا.
(۵۴کگد * ۱۵۰)، چۆزوک (۲۱کق * ۶۴۰)، چنگور	قیسه ناو.. qeysənav [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدی {۱-}
(۱۲کق * ۴۱۰)، چنگوری (۳۰کق * ۴۶۰)، چیراغ	قای+سان+اووا: قاییلان کیمی اولان اووا ۲-لبن اؤره تن ۶۶-}
حصاری çaraq hasarı (۱۷کق * ۱۹۰)، چیراغ مزرعه	قیسی.. qeysi [باخ: قایسی].
(۲۳کق * ۱۲۰)، چیلخور (۳۰کق * ۳۰۰)، حسن آباد	قیطاس.. qeytas [اؤزل آد] یاستیکند ده کند آدی.
(۱۶کق * ۱۵۰)، خالق آباد (۱۵کگد * ۵۱۰)، خان احمد	قیطاغی.. qeytağı [اؤزل آد] قایتاغی: قوچان دا کند آدی.
حصاری (۲۰کق * ۸۰۰)، خان تیمور (۱۵کق * ۴۴۳)، خوش	قیطانچی.. qeytançı [صفت] قایتانچی: قیطان دوزلدن ویا ساتان.
(۲۰کق * ۳۶۰)، دابانلو (۳۰کق * ۵۳۰)، دوله جین (۲۲کق	قیقاج.. qeyqac [باخ: قیقاج].
* ۲۵۰)، ده جلال (۳۰کقد * ۴۴۰)، زرزَر (۲۳کق * ۲۵۰)، زَرند	قیقاناق.. qeyqanaq [باخ: قایقاناق].
(۹کق * ۱۰۹۰)، زونق (۱۶کب * ۲۴۰)، سرخه دیزج (۳۸کقد	قیمه.. qeymə [آد] بیر نوع خوروش (فا: قیمه). {سنگلاخ
* ۲۲۰)، سرین ده (۲۳کب * ۶۰)، سلطان آباد (۱۰کق * ۲۴۰)،	سۆزلویونده ایشله نیبدر «قیماق» دوغراماق، «قیمه» دوغرانمیش بیر
سودحصاری (۵۸کگد * ۵۰)، سیاهان (۱۰کق * ۲۱۰)، شاه	خوروش؛ باخ: قیماق}.
یَئندی (۲۷کق * ۳۸۰)، شاهوئردیلو (۴۲کب * ۶۰ / شاهسون	قین آتا.. qeyn ata [باخ: قایناتا].
اثللی)، شوراب (۲۶کقد * ۳۵۰)، شورکهریز (۳۴کگد * ۶۰)،	قیناق.. qeynaq [آد، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر] جایناق، جیرناق،
شیخ موسی (۳۱کق * ۳۹۰)، شیخلر (۱۳ک * ۳۵۰)، شین	پنجه.
(۱۸ک * ۲۰۰)، صالح آباد (۲۷کگد * ۴۲۰)، عابباس آباد	قینانا.. qeynana [باخ: قاینانا].
(۴۲ک * ۲۰۰)، عراقول (۵۵کگ * ۳۰)، قادرلو (۲۹کب * ۱۳۰)،	قینانالیق.. qeynanalıq [باخ: قاینانالیق].
قارا قوش (۱۸کگد * ۱۶۲۰)، قاراگل (۲۶کق * ۲۰۰)، قاراگوی	قینر.. qeynər [اؤزل آد] قینر: آستانا، مرند و خوی دا کند آدی.
(قاراقوی) (۶۰کب * ۵۰)، قارامحمد (۴۸کگ * ۱۷۰)،	قینرجه.. qeynərcə [اؤزل آد] یئر آدی، باخ: قاینارجا.
قمیشلو (۲۷کب * ۴۰۰)، قوشچو (۳۱کب * ۱۲۰)، قویجوق / آ	قییتمک.. qeyitmək [باخ: قاییتماق].
(۵۸کگد * ۲۵۰)، قویون قیشلاق (۴۸کگد * ۸۰)، کنجل لو	قییرمک.. qeyirmək [باخ: قاییرماق].
(۳۵کگد * ۶۰)، کوشگؤنلو (۳۰کگد * ۱۱۰)، کبوترک	قییش.. qeyiş [باخ: قاییش].
(۲۶کقد * ۲۴۰)، کهریزدره (۴۸کگ * ۳۰)، گوران (۲۶کق	قیین.. qeyin [باخ: قایین].
* ۳۸۰)، گؤموشلو (۳۴کب * ۸۰)، گؤنبد (۵۴کب * ۱۰۰)،	قیین باسان.. qeyin basan [اؤزل آد] بیناب دا کند آدی {۱-قاین
مجیدآباد (۱۲کق * ۴۲۰)، محمدآباد (۲۴کق * ۱۹۰)، ملابوداق	آغاجی چوخ اولان یئر. قیین طرفیندن آلینان یئر}.
(۶۴کگد * ۱۰۳۰)، ملک چمنی (۱۰کگد * ۱۹۰)، ممقان	قیین خاتین.. qeyin xatın [باخ: قاین خاتین].
(۱۸کق * ۵۰)، مهرین آباد (۱۷کب * ۴۳۰)، نهاویس (۱۹ک-	قیین لیک.. qeyinlik [باخ: قاین لیک].
ق * ۱۴۰) ت (نویس)، نهروان (۱۲کق * ۴۱۰)، تورک	قائد.. qaid [آد، عربجه] اؤندر (فا: رهبر). leader
(ورشان)، یتنگیجه (۲۴کق * ۴۲۰)، یاستی بولاق (۶۰کگد * ۱۲۰)،	قائم.. qaim [آد، عربجه] باخ: قایم.
۱۳-قئیدار بؤلگه سینده آیریجا کند آدلاری: شؤبت؛ چۆنگؤرو؛ چيله-	قایدان.. qayidan [اؤزل آد] قایدان: آستانا دا کند آدی.
خور؛ دنجهیلان؛ کفته رک، هوهرک / خومه رک (۱۸کق * ۴۱۰) (قو:	قبا.. qeba [باخ: عبا].
خمارک)؛ خوش؛ خوندو (۱۶کق * ۶۴۰) (قو: خنداب)؛ مزلاوا	قباح.. qəbahət [آد، عربجه] کؤتوایش و رفتار، یارامازیش (فا: ~).
(۱۰کق * ۵۷۰) (قو: مزیدآباد)؛ مکه چمی؛ پوشتوان؛ قالارجیق؛	قباله.. qəbalə [آد، عربجه] بونچاق، بییه لیک بلگه سی (فا: ~).
کؤشک تپه / کؤشک آوا (۲۷کقد * ۱۵۰)؛ هئیکهله؛ تره چایی؛	قبر.. qəbr/qəbir [آد، عربجه] باخ: قیبر، گور (فا: گور). grave

قبرستان..qəbristan [آد] گۆموتلوک، سینلیک، مزارلیق (فا: ~). cemetery	قت قنچیسی..qət qeyçisi [آد] قندیقیرماق اوچون بالاجا قنچی، قت قیران.
قبض..qəbz [آد، عربجه] قبیض: فیش، وئریلن پول ویا دیرلی شئی قارشلیغیندا اونای لانیب وئریلن بانک بلگه سی.	قت قابی..qət qabı [آد] قند تۆکولن قاب (فا: قنددان). sugar bowl
قبضه..qəbzə [آد، عربجه] توتاجاق، بیر شئین توتولاجاق یرى (فا: دسته).	قتل..qətl [آد، عربجه] اؤلدورمه، اؤلدورولمه (فا: ~). killing
قبیل..qəbi [آد، عربجه] قباقي، سؤترانین ترسی (فا: ~).	قتل و عام..qətl u am [آد، عربجه] قیریم، سؤی قیریمی (فا: کشت کشتار). general (wholesale) massacre
قبیل..qibə [آد، عربجه] طرف، دؤغرو، بیر شئییه دؤغرو (فا: ~).	قتلگاه..qətlqah [آد] اؤلدورولن یر (فا: محل قتل).
قبیل..qəbol [آد، عربجه] اؤن طرف، قباقي طرف (فا: ~).	قتیفه..qətifə [باخ] قطفه، حوله.
قبیلان..qəblan [اؤزل آد] ماکى دا داغ آدى {باخ: قافلان}.	قتیفه چیچگی..qətifə çiçəyi [آد، بیتگی] تۆپلاشیق گیللردن چیچگی پارالاق ساری، قتیفه گۆرونومونده (فا: همیشه بهار) tagetes. com
قبيله..qiblə [آد، عربجه] ناماز قیلاندا کعبه یه دوران طرف، باخ: قبیله.	قتیل..qətil [آد، عربجه] اؤلدورولن، اؤلدورولموش (فا: ~).
قبيله داغ..qəblə dağ [اؤزل آد] سؤمقاییت 'دا داغ آدى (۶۴۰) ۲۴۰.	قجاج..qəcəc [آد، بیتگی] دنیز ساحلی قوملاریندا و شورانلیق لاردا بیتن کول بیتگی.
قبور..qubur [آد، عربجه] قبریئر (فا: ~).	قجیر..qəcər [اؤزل آد] ۱-باخ: قاجار. ۲-علیشاه عوض، تهران-ورامین ده (آباد، ~خالصه) کند آدى، خوی، تبریزده (لی) داغ آدى.
قبول (اتمک)..qəbul (etmək) [تاثیریلى انیلم] بینمک، اونایلاماق (فا: قبول داشتن).	قجیرله مک..qəcərləhmək [تاثیریلى انیلم] اوخوماق، ماهنى و تورکواوخوماق {باخ: قاجار}.
قبه له..qəbələ [اؤزل آد] آذربایجان جمهوریتینده بیر رایون آدیدیر؛ قبه له سۆزو آلپانلارلا قدر گندهرک اونلارین اؤنملی شهرلیرندن ایدی، سۆزون اسکى لیگی و شکلى ائله گۆسته ریرکى بو کلمه تورکجه قبال/ قابالا سۆزیله باغلیلیغى وار و معناجا بیر قوموا و طایفایا تعلق تاپماغى نشان وئریر نجه کى پته و پتهوا کیمی کلمه لرده بیر یرین پته و پتک اولاراق سندلنمیش اولماسینا اشارت دیر.	قجیرله مه..qəcərləmə [ا] اوخوما، ماهنى و تورکواوخوما.
قبه..qübbə/qubbə [آد، عربجه] یاریم کۆره بیچیمینده دام، بوجور شکیلده اولان هر شئی (فا: ~).	قجیره..qəcərə [آد، دا] یهرین اؤستوندن سالینان بزکلى اؤرتو، جئجیم.
قبیح..qəbih [صفت، عربجه] کؤتو و پیس ایش، یاراشیق سیز (فا: بد). foul	قجری..qəcəri [آد] تورک موسیقی سینده آهنگ آدى {باخ: قاجار}.
قبیر..qəbir [آد، عربجه] گۆموت، مزار، سین (فا: قبر). grave	قجقر..qəcqər [اؤزل آد] نیشابوردا داغ آدى {باخ: کاشغر، قوچقار}.
قبیر ائشن..qəbir eşən [آد، دیرگی] باخ: گور ائشن (فا: گورکن).	قجل..qəcəl [آد] داغ باشی ویا اتگینده اولان اوتلاق {باخ: قجله}.
قبیر داشی..qəbir daşı [آد] قبریئرین اؤستونه قویولان تاوا داشی.	قجل داغ..qəcəl dağ [اؤزل آد] سراب و تبریز ده داغ آدى.
قبیر قازان..qəbir qazan [ص] ایشی قبیئر قازماق اولان (فا: قبرکن).	قجله..qəcələ [آد، دیرگی] بیرقوش آدى، بیر نوع ساغساغان (فا: کشرگر) {قاشقالداق سۆزوندن آلیناراق دوزه لیب، قاشقالداق قاشقالا قشقه له قچقه له قجه له}.
قبیل..qəbil [آد، عربجه] نوع، جۆر، تور (فا: قبیل). kind	قجور..qəcur [اؤزل آد] قجیر: بیجارداچای آدى {باخ: قوجور}.
قبيله..qəbilə [آد، عربجه] اویماق، ائل (فا: طایفه).	قجیر..qəcir [آد، دیرگی] بیر قوش آدى. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: کرکس؛ بو کلمه نی موغولجادان آلینما بیلیلر، فونقاباين}.
قپلاتو..qəplantu [اؤزل آد] قافلاتتی: سقز ده کند آدى {باخ: قافلان}.	قجیر..qəcir [اؤزل آد] ساوه و بیجار (داشی)، ماکى (لی) دا داغ آدى.
قپیک..qəpik [آد، روسجا] آذربایجاندا ایشله نن بیر پول بیریمی، ماناتین یۆزده بیرى (فا: قپیک).	قچه..qəçə [باخ] قاچا.
قنجاھان..qətcəhan [اؤزل آد] تبریز ده کند آدى (قو: قاضی جاھان).	قچه توت (قاچاتوت)..qəçə tut (qaçatut) [اؤزل آد] قروه ده داغ آدى.
	قچه..qəhbə [آد] اویناش آرواد (فا: روسپی). prostitute
	قحط..qəht [آد، عربجه] قحط: قیتلیق، یوخلوق (فا: ~). dearth

قد.. qəd/qədd [آد، عربجه] بوی بوخون (فا: قامت).	قدقامتلی.. qədqamətli [صفت، ع] بوی بوخونلو (فا: قدقامت دار).
قدّار.. qəddar [صفت، عربجه] قیسی جی، رحم سیز، آمانسیز (فا: بیرحم).	قدله مک.. qədləmək [باخ] قادیماق، قدده مک.
قدّار.. qəddarə/qəddara [آد، عربجه] ایکی آغیزلی قیلج (فا: ~).	قدم.. qədəm [آد، عربجه] آددیم، آیاق (فا: ~).
قداس.. qədasət [آد، عربجه] پاکلیق، طهارت (فا: ~).	قدم له مه.. qədəmləmə [آد] قدم وورما (فا: پیاده روی). walking
قدّاه.. qədavə [اؤزل آد] پیرانشهر دا داغ آدی.	قدما.. qudəma [آد، عربجه] اسکی لر، گنچمیش اینسان لار (فا: ~).
قدح.. qədəh [آد، عربجه] ایچکی بارداغی، پیالا (فا: پیاله).	قدمت.. qidmət [آد] قدیم لیک، اسکی لیک (فا: ~). antiquity
قدده مک.. qəddəmək [تاثیرلی ائیلیم] مدادی یونماق، قدله مک، باخ: قادیماق.	قدمگاه.. qədəmgah [آد، ف+ع] قدم قویولان یئر، آستانا.
قدّر.. qəder [صفت] گوجلو. دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر	قدمگاه.. qədəmgah [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی. باخ: آذرشهر (فا: ~).
قادیر، سرت و گوجلو، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر	قدمه.. qədəmə [آد، عربجه] آشاما، باساماق (فا: مرحله).
خاقانین گوجلوسو. ۲-قدّر [آد، عربجه] مقدار، اندازه، بیر مقدار	قدوداغ.. qədudağ [اؤزل آد] تبریز ده داغ آدی.
بیر قدر سو. ۳-طالع، قسمت (فا: بخت).	قدیر.. qədir [آد، عربجه] ۱-دیر، قیمت. ۲-گوجلو، ارکلی.
قدّر.. qədr [آد، عربجه] دیر، بیر شئین قدرین بیلمک (فا: ارزش).	قدیر بیلمک.. qədərbilmək [تاثیرسیز ائیلیم] بیرنین و بیر شئین دیرین بیلمک (فا: قدردانی).
قدرت.. qüdrət [آد، عربجه] گوج، ارکه، ارک، اقتدار (فا: نیرو).	قدیر دره.. qədirdərə [اؤزل آد] باکی و قوبوستان دا یئر آدی ۲۴۰.
قدرت الاله جوبانی.. qüdrətullah çobanı [اؤزل آد] ش ۱۳۳۷ ده	قدیر لو.. qədirlu [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ۱۰۸۰۳. {قاتیرلی}.
هشتری بؤلگه سینده آنادان اولوبدور، تورکجه شعر و نوحه لر دئییدیر ۶۴.	قدیم.. qədim [آد، عربجه] ۱-ازه لی، اسکی، باشلانقچی اولمایان (فا: کهن). ancient ۲-سایین قالا، قزوین (آباد)، بیجار-خسروآباد (آباد) (فا: کهن) ۲۴۰.
قدرت حالواسی.. qüdrət halvası [آد] مختلف بیتگی لردن دوزه لن ایچ	قدیمی.. qədimi [صفت، ع] اسکی دن بری، سوژه کلی (فا: کهنه).
سوردوروجو ماده. ۲-قدرت حالواسی ۲ (بیتگی) آغ چیچکلی و ۲۰ متره قدر اوزانان بیر آغاج fraxinus ornus	قدیمی.. qədimi [اؤزل آد] ملایر ده کند آدی.
قدرت رضازاده.. qüdrət rizazadə [اؤزل آد] اورمولو چاغداش	قرائت.. qəraet [آد، عربجه] اوخوما، قرانی قایدا و قورال لا اوخوما.
شاعردیر ۱۵۶.	قرائی.. qərayı/qəreyi [اؤزل آد] اورمییه ده کند آدی {قرئی}.
قدرت کندی.. qüdrət kəndi [اؤزل آد] قوشاچای دا کند آدی.	قرابت.. qərabət [آد، عربجه] ۱-یاخین لیق ۲-غرابت، آیری دوشمه، غریب اولما (فا: قرابت). proximity
قدرت عزیز.. qüdrət əzizi [اؤزل آد] قوشاچایلی چاغداش	قرار.. qərar [آد، عربجه] ۱-بیر شئی و ایش اوچون وئریلن کسین یارقی. ۲-وضعیت، دوروم (فا: قرارداد).
شاعردیر ۱۵۶.	قرارداد.. qərarədad [آد] آنلاشما (فا: پیمان نامه). arrangement
قدس.. quds [آد، عربجه] پاک کلانما، پاک اولما (فا: ~).	قرارگاه.. qərarəgah [آد، ع+ف] اوردوگاه، اوردولوق، قرار توتولان-یئر (فا: ~).
قدسی.. qudsi [آزار] ۱- (۱۲۸۱-۱۲۳۱هـ) ابراهیم قدسی گنجوی گنجه لی شاعردیر و تورکجه شعرلی واردیر ۱۱۷. ۲-قدسی ۲ (آزار) میرزا آغارحیم (۱۳۰۲-۱۲۲۳) اوردوبادلی تورک شاعریدی ۱۱۷. ۳-قدسی ۲ (آزار) میرزه عبدالحبیب قدسی (۱۳۱۶-۱۲۴۴هـ ق) باکی لی شاعردیر ۱۱۷. ۴-قدسی ۲ (آزار) (۱۷۹۴م-۱۸۶۱) عابباسقو لو آقاباکیخانوف قدسی تورکجه شعرلی و اثرلی واردیر. ۲۸، ۱۴۱.	قرارلی دالغا.. qərarlı dalğa [آد] دوراقلی دالغا (فا: موج پایدار).
قدسی.. qudsiyət [آد، عربجه] قوتسال لیق (فا: قدسیت).	قرار نامه.. qərarname [آد] آنلاشما (فا: قرارداد).
قدقامت.. qədqamət [آد، عربجه] بوی بوخون (فا: قدقامت).	قرارینجا.. qərarınca [صفت، ظرف] گرکدیگی اؤلچوده.
	قراضه.. qurazə [آد، عربجه] دمیر قیریتی و یونقارلاری .
	قراف.. qraf [آد، فرانسیزجا] باخ: قرافیک (فا: گراف).
	قرافولوژی.. qrafoloji [آد، فرانسیزجا] یازی بیلگی سی.
	قرافیت.. qrafit [آد] بیر نوع قارا داش وکومور (فا: ~). graphite

قُربانلیق..qurbanlıq [آد] قُربان کسيلمک اوچون ساخلانمیش.	گرافیک..qrafik [آد] چیزگه، بیر اولای و موضوع اؤزللیکلرینی جیزیق و چیزگی لرله نیشان و ثرن شکیل (فا: گرافیک). graphic
قربت..qurbət [آد، عربجه] یاخین لیق، یاخین لاشما.	قراق..qoraq [اؤزل آد] ماهنشان دا چای آدی. {قوروق}.
قریل..qərbil [باخ] قلیبر.	قوالی..qəralı [اؤزل آد] بوکان دا کند آدی {قارالی}.
قرچک..qərçək [اؤزل آد] ورامین دا کند آدی {گرچک}.	قرام..qram [آد] باخ: گرم، بیر کیلونون مین ده بیر.
قرزک..qərzək [آد، دا] تازا فیندیق کیمی میوهلرین یومشاق قاییغی (فا: پوسته فندق و مثل آن).	قرامتر..qramer [آد، فرانسیزجا] دیل بیلگی سی (فا: گرامر).
قرزک لئمک..qərzəklənmək [بلسیز ائلم] قاییغی سو یولماق، قَرزَه یی سو یولماق.	قرامترجی..qramerci [آد، فرانسیزجا] دیل بیلگی سی اوزمانی.
قرزک لئمک..qərzəklənmək [تائیرلی ائلم] قاییغی سو یماق، قَرزَه یی سو یماق.	قراماتیک..qramatik [آد، یونانجا] گرامترله ایلگیلی بیلیم دالی، سۆز و جُمْلَه نین قورولوشونو اینجه له یین بیلیم دالی (فا: ~).
قرزک لی..qərzəkli [صفت] اؤستونده تازا قاییغی اولان، قَرزَک له بۆرونموش.	قرامافون..qramafon [آد، یونانجا] سس یازار، بیر نوع چالقی دینله مه آراجی (فا: گرامافون). gramophone
قرش قایاسی..qırış qayası [اؤزل آد] کلئیرده داغ آدی {قیریش- قایاسی}.	قرامموفونئتیگ..qrammofonetik [آد، روسجا] یازی-سس سیستمینه مخصوص اولان ^۹ .
قُرس..qurs [آد، عربجه] آغیرشاق، یوورالاق و یاستی نسنه (فا: حَبّ). disk	قُرآن..quran [آد، عربجه] مسلمانلارین تانری طرفیندن گؤنده ریلمیش کتابی نین آدی (فا: ~). the koran
قُرُض..qərz [آد، عربجه] بۆرج، آلاجاق (فا: وام).	قرانول..qranol [آد، فرانسیزجا] بیر مادّه نین ان کیچیک داناسی.
قُرْضا..qərza [ظ، ع] بۆرج اولاراق (فا: ~).	قرانیت..qranit [آد، ایتالیانجا] کووارس، فئلدسپات، اورتو کلاز، و میکا مینترال لاریندان بیر لشمیش، مختلف رنگلی، بۆلورسو و چوخ سرت یانارداغی داشی.
قُرعه..qurə [آد، عربجه] چکیشمه، پۆشک (فا: قرعه). lot	قرایب..qrayib [ع، غریب چو] عجیب شئی لر، قریه شئیلر (فا: ~).
قُرْقاوول..qərqavul [آد] باخ: قارقاوول. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر 'قارقاوول' (فا: تَزَرَو)}.	قرایلر..qəraylar [اؤزل آد] رزن ده کند آدی {باخ: گرای لار}.
قُرْقره..qərqərə [آد] سو یو اؤدمادان آغیزدا چالخالما ایشی.	قراین..qərayin [آد، عربجه] قرینه لر (فا: ~).
قُرْقره..qərqərə [آد] قارقارا، آغیر شئیلری یۆکسک یثره قالدیرماق اوچون و ایپله ایشله یین بیر آلت، ایپ و سیم کیمی شئیلری ساریماق اوچون و اندازه جه کیچیک و بۆیوک دیرمی بیر وسیله (فا: قرقره). spool	قرایی..qərayı [آد] آذربایجان موغاملاریندا بیر بؤلوم {گرای}.
قُرْن..qərn [آد، عربجه] یۆزل لیک، یۆزل لیک زامانا دئییلیر (قا:).	قُرئی..qərey [اؤزل آد] داغین گیریتی لی چیخیتی لی کؤلگه لی یثری، بولودلو و پوسلو یثر ^{۲۲۴} .
قُرْناق..qərenqay [اؤزل آد] خوی دا چای آدی.	قُرْئو..qrev [آد، فرانسیزجا] ایش بوراخیمی، اعتصاب (فا: اعتصاب).
قُرْنا..qərna [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی. {قیرنا}.	قُرئی..qrey [آد، فرانسیزجا] کؤل رنگی، بۆز (فا: خاکستری).
قُرْناس..qərnas [اؤزل آد] آغ قالا دا کند آدی.	قُرئینی..qəreyni [اؤزل آد] باخ: قره عینی.
قُرْناوا..qərnava [اؤزل آد] گنبد ده کند و مینودشت ده چای آدی.	قُرئیین..qəreyin [آد] اوْجان دا کند آدی {قُرئی + این: دومانلی یثر}.
قُرْنفیل..qərenfil [آد، عربجه] باخ: قارائفیل.	قُرْبان..qurban [آد، عربجه] دینی عادتله گۆره آلا له یولوندا ویا بیر نذر اوچون کسیلن قویون ویا باشقا بیر حیوان (فا: ~).
قُرْنقو..qərenqu [اؤزل آد] باخ: قارانتقو.	قُرْبان آباد(قوربان آباد)..qurban abad [اؤزل آد] آغ قالا دا کند آدی.
قُرْنیز..qərniz [آد، ع قُرْناس] دوووارلا اوتاق کف، یین بیرلشدیگی یثره دوزله ن بالاجا چیخیتی (فا: قُرْنیز).	قُرْبان بایرامی..qurban bayramı [آد، عربجه] قُرْبان گونو توتولان بایرام (فا: عید قربان). the festival of sacrifice
	قُرْبانپورولی علیار..qurbanpur vəliəlyar [اؤزل آد] دیزمارلی چاغداش شاعر دیر ^{۱۵۶} .
	قُرْبان کندی..qurban kəndi [اؤزل آد] ملیکان، هشتری ده کند آدی.

قَرْنِيه..qərniyə [آد، عریجه] گۆزون اوڭ طرفینده سایدام و شفاف پرده (قا:).	(۲۵کد ۲۰۷۴)، نواسین (۳۱کد ۲۰۷۹)، قیزیل پرشکه (۳۵کد ۱۷۳۵)، قارابورون (۳۹کد ۱۹۶۵)، قیزیل قاش (۱۵کد ۲۰۲۴)، باباکوه (۱۸کد ۲۰۹۰)، آیتال (۲۳کد ۲۱۳۳)، هفت دختر (۲۵کد ۲۱۶۴)، ابراهیم عطار (۱۰کد ۲۷۹۳)، کلودم (۶۰کد ۲۲۸۲)، هوره برزه (۶۲کد ۲۴۱۰)، دربند (۳۰کد ۱۷۸۵)، باش (۳۵کد ۲۰۳۷)، قاراسور (۳۸کد ۱۹۶۲)، قاراقایا (۳۹کد ۱۹۸۵)، قلیلان (۴۳کد ۲۰۳۷)، قلایلان (۴۰کد ۲۲۱۵)، امام رضا (۴۸کد ۲۴۳۳)، هچلان (۵۰کد ۲۲۶۶)، ۶-قروه تپه گول بؤلگه سینده تورک کندلری: آغ داش (۲۵کد ۱۳۰)، آغجا خارابا (۳۱کد ۲۵۰)، آغجا قایا (۲۰کد ۱۳۰)، آلان (۷کد ۶۰۰)، اوریا (۱۸کد ۲۰۰) ت (۱۲کد ۲۵۰)، جعفرآباد (۲۴کد ۲۵۰)، جمشیدآباد (۳۰کد ۲۰۰)، جین دره قیه / جنطراقیه (۲۶کد ۶۰)، چالاکند (۱۱کد ۱۲۰)، چوبوقلو (۲۸کد ۲۷۰)، حسن آباد (۱۵کد ۱۷۰)، حسن ابدال (۱۲کد ۲۵۰)، حسن قیشلاغی (۲۵کد ۳۰)، حسین آباد (۱۷کد ۳۵۰)، خان آباد (۳۰کد ۴۰۰)، خلیل گرد (۳۶کد ۴۶۰)، خوجاکندی (۲۵کد ۲۰۰)، خوشاب (۲۹کد ۹۰۰)، دؤولت آباد (۱۲کد ۳۰۰)، داش قالا (۲۱کد ۱۰۰)، دربند (۱۶کد ۲۵۰)، دلی محمد (۲۰کد ۴۵۰)، زین آباد (۲۰کد ۳۰۰)، ساریانلار (۳۳کد ۱۸۰)، ساری قمیش (۳۳کد ۴۵۰)، سراب (۶کد ۵۵۰)، سلیمان سرایی (۸کد ۳۰)، سوباشی (۷کد ۷۰۰)، سولوجا (۱۵کد ۲۵۰)، طاهرلو (۲۶کد ۶۵۰)، دره قیه / طراقیه (۲۰کد ۸۰۰)، علی سرد (۱۳کد ۴۰۰)، غلام دوشان (۲۴کد ۱۵۰)، قاراآغاج (۲۴کد ۳۰۰)، قوره جینه (۱۸کد ۳۰۰)، قیزیلجا (۱۷کد ۲۵۰)، قیلچ باغی (۱۲کد ۲۵۰)، کسلان قیه (۳کد ۴۰۰)، کلب حصاری (۲۶کد ۳۰۰)، کندتپه (۱۰کد ۶۰۰)، کوهین (۲۲کد ۵۰۰)، گوزل ابدال (۱۲کد ۶۰۰)، گوگ تپه (۲۱کد ۲۰۰)، گاو زبان / گووکندی (۱۰کد ۱۵۰)، گنبدان (۲۲کد ۵۰۰)، میرزا حصاری (۳۱کد ۱۵۰)، میهمله (۱۷کد ۱۱۰)، ناصرآباد (۲۶کد ۱۵۰)، واشور (۱۴کد ۳۰۰)، وصله (۱۴کد ۲۰۰)، هارون آباد (۳۴کد ۲۵۰)، گول تپه (مهربان طرفینده ۶۰کد ۹۳کد ۱۰۰۰)،
قَرُونِه..qerövnə [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدی (قارا و بویوک ائو:).	قروپ..qrup [آد، لا] کومه، اؤرنک، دسته، پارتی (فا: جمع). group قروه..qervə [اؤزل آد] ابهر ده کند آدی. قروه..qurvə [اؤزل آد] ۱-قوروه، رزن و سئفر-کلیایی ده کند آدیدیر. ۲-قروه: qurvə قوروه بیجار شهرین گونئی اینده بیرشهر اولاراق ۲۴۷ کندی و ۸۰۰۰۰ نفر نفوسو واردیر، شهر همدانین ۹۷ کق- ب طرفینده دیر و نفوسو ۴۰۰۰ نفر اولاراق تورک قتید اولونوبدور. ش ۱۳۸۵ شهرستان و شهر جمعیتی ۲۰۰۰۰ و ۶۷۰۰۰ نفر و بویوک بؤلومو تورکدور. ۳-قروه بؤلگه سینده تورک کندلری: آجی چای (۱۵کد ۲۰۰/غ تو)، آغ بولاغ (۴۵کد ۵۳۰)، اللهیاری (۲۰کد ۵۰)، اؤچ بولاغ (۳۰کد ۲۴۰/غ تو)، باباشیدالله (۳۶کد ۴۷)، باباگرگر / باباگورگور (۱۵کد ۱۴۰)، باغلیجا (۲۷کد ۱۸۰)، باهارلو (۳۹کد ۱۰۰) ت (باهارلو طایفاسی نین آدیندان آلینمایدیر)، جیداقایا (۳۰کد ۲۶۰/ی تو)، خریله (۱۲کد ۳۰۰/ی تو)، داش بولاغ (۳۹کد ۲۰۰/ی تو)، داش کسن (۳۳کد ۱۷۰)، دلبران (۲۳کد ۱۷۳۰)، دیرکلو (۳۲کد ۶۰)، دیزه (۲۱کد ۱۲۵۰/غ تو)، دیوزند (۵کد ۵۰۰/ی تو)، زرین آباد (۱۸کد ۱۰۰)، سریش آباد (۹کد ۳۴۰۰)، شکوه آباد (۱۰کد ۴۰۰)، شیخ جعفر (۹کد ۴۵۰)، قارابولاق (۲۸کد ۳۵۰)، قوجاق (۲۴کد ۳۵۰)، قیزلیجا کند (۱۸کد ۷۶۰)، گندآب (۳۶کد ۹۳۰)، مالوجا (۲۶کد ۱۲۶۰)، مجین (۱۵کد ۳۵۰)، متش (۳۳کد ۱۲۰/ی تو)، نارنجک (۳۰کد ۷۷۰)، ندرشه (۲۸کد ۳۰۰)، نیبند (۳۰کد ۱۸۰)، ونی نيسار (۳۳کد ۷۰۰/ی تو)، یالقوز آغاج (۲۴کد ۵۲۰/ی تو)، ۴-قروه بؤلگه سینین چایلاری: چایلار قیزیل اؤزنه تۆکولورلر: چم çəm (قروه سندنچ بؤلگه سینده بیر نچه بالاجا چای آدی)، آب باریک (s۱b۱۸)، ملیک چای (تازه کند s۲b۳۶)، تلوار (s۱b۱۷۵ / ۴s / q۸)، سوخته (جامه شوران s۶b۸)، چرخه بیان (s۲b۱۷)، چارگاه (s۳b۲۹)، شور (زرین آباد s۱b۷۷ / ۴s / q۱)، بالا (شیخ جعفر s۱b۱۳)، یالقوزآغاج (s۲b۴۸)، ۵-قروه بؤلگه سینین داغلاری: بدر (۱۲کد ۳۲۶۲)، دوم زاغا (۵کد ۲۱۶۵)، دربند (۳۳کد ۲۲۷۷)، قوروق حیدر (۱۶کد ۲۷۰۸)، قلوز (۱۱کد ۲۳۰۵)، گول ون (۱۷کد ۲۷۲۲)، قچه توت (۱۹کد ۱۹۷۸)، لین دره

قره..qərə [آد] آذربایجان و گنل لیکله گوئی آذربایجان تۆرکلری قارا و قره سۆیله نیش لرینین هر ایکی سینیده ایشله دیرلر، البته چوخراق قره شکلینده دئییلیر، اؤرنک اؤچون قره آغاج سؤزو قارا آغاج / قاراغاش شکلینده ده سۆیله نیر حتی قره ضیالیدین / قَرزِیادین کیمی آدلار قارازِیادین شکلینده ده سۆیله نیر هرچند قره سۆیله نیشی آغیر باسیر، بو کتابدا قره سۆیله نیشلرینه اشاره اولوناجاق، اما عموم تۆرک لهجه لرینی نظرده توتاراق بوجور کلمه لر قارا سؤزو عنوانی ایله وئریله جکدیر، دقت اولونمالیدیر کی ترکیبی سؤزلرده بیریریندن آیرماسی چتین اولان کلمه لر سۆیلدیگی شکیلده یازیلماق اؤرنک: قرئینی، قرزِیادین / قره- ضیالیدین.	قره..qərə [باخ] قارا.
قره آغاج..qərəağac [باخ] قارا آغاج.	قره آغاج..qərəağac [باخ] قارا آغاج.
قره اؤولی..qərəvli [اؤزل آد] میانا دا کند آدی. {قارا ائولی}.	قره اؤولی..qərəvli [اؤزل آد] میانا دا کند آدی. {قارا ائولی}.
قره اوغلان..qərə oğlan [اؤزل آد] باخ: قارا اوغلان.	قره اوغلان..qərə oğlan [اؤزل آد] باخ: قارا اوغلان.
قره باغ..qərəbağ [اؤزل آد] باخ: قاراباغ.	قره باغ..qərəbağ [اؤزل آد] باخ: قاراباغ.
قره بولاق..qərəbulaq [اؤزل آد] باخ: قارابولاق.	قره بولاق..qərəbulaq [اؤزل آد] باخ: قارابولاق.
قره تپه..qərətəpə [اؤزل آد] باخ: قاراتپه. آشتیان دا (۲۸ک گد-۱۹۵۱) داغ آدی.	قره تپه..qərətəpə [اؤزل آد] باخ: قاراتپه. آشتیان دا (۲۸ک گد-۱۹۵۱) داغ آدی.
قره تیکان..qərətikan [اؤزل آد] باخ: قاراتیکان.	قره تیکان..qərətikan [اؤزل آد] باخ: قاراتیکان.
قره جه..qərəcə [اؤزل آد] باخ: قاراجا.	قره جه..qərəcə [اؤزل آد] باخ: قاراجا.
قره چای..qərəçay [اؤزل آد] باخ: قاراجای.	قره چای..qərəçay [اؤزل آد] باخ: قاراجای.
قره چی..qərəçi [باخ] قاراجی.	قره چی..qərəçi [باخ] قاراجی.
قره حسنلو..qərə həsnlu [اؤزل آد] باخ: قاراحسنلو.	قره حسنلو..qərə həsnlu [اؤزل آد] باخ: قاراحسنلو.
قره خان..qərəxan [اؤزل آد] باخ: قاراخان.	قره خان..qərəxan [اؤزل آد] باخ: قاراخان.
قره خانلار..qərəxanlılar [اؤزل آد] باخ: قاراخانلار.	قره خانلار..qərəxanlılar [اؤزل آد] باخ: قاراخانلار.
قره داغ..qərədağ [باخ] قاراداغ.	قره داغ..qərədağ [باخ] قاراداغ.
قره دهره..qərədəre [باخ] قارادهره.	قره دهره..qərədəre [باخ] قارادهره.
قرزِیادین..qərezyadin [اؤزل آد] قره ضیالیدین: بو شهر خوی وُن ۶۰ کیلومتر لیگینده یئر آلیبدیر. بو شهر دنیز سولاری سویه سیندن ۱۲۰۰ متر یوکسک لیکده اولاراق ش ۱۳۷۵ آمارینا گؤره جمعیتی ۲۱۰۰۰ نفر، اؤزئی گئنیش لیگی ۱۰۰۰ کیلومتر مربع دیر. بو شهر چاپارا بؤلگه سینین مرکزی سایلیر، چاپارا آدی بورانین چوخلو چایلاری اولدوغو اؤچون بو آدلا تانییر و بؤلگه، چایلارین بیر پاراسی و تیکه سی اولاراق بیلینیر، چاپارانین اؤچ بؤیوک بؤلگه سی قرزِیادین، چورس و حاجیلاردیر. تاریخی و گؤرمه لری یئرلریندن نچه سینى آد آپارماق اولار: باسدام کندینده قازیتى ایله تاپیلان قالا، اوراتو	قره ضیالیدین..qərezyadin [اؤزل آد] باخ: قرزِیادین. قره سو..qəresu [باخ] قاراسو. قره عینی..qəreyni [اؤزل آد] قرئینی: ماکی شهرین بیر بخشی و بوبخش کین مرکزیدیر، شهرین جمعیتی ش ۱۳۷۵ ده ۱۳۰۰۰ نفر ایدی، بو یئر ماکی نین ۳۲ک گب طرفینده یئر آلیبدیر، قرئینی نین اؤنملی تاریخی یئرلریندن چالديران ساواشیندا اؤلنلرینین قبرستانیدیر، بو بؤلگه یه قوندارما آد اولاراق سیه چشمه و بعضاً چالديران دادئیلیر حالبوکی چالديران، سۆیله نن قبرستانین یاخینینداکی بالاجا یئرین آدیدیر (دیواندا اینی / ائینی سؤزو کیچیک قارداش معناسیندا گلیبدیر، بورادا قارا سؤزو محتشم و ساقین معنوموندا دیر و قارا ائینی سؤزو "ساقین کیچیک قارداش" معناسیندا دیر، بو کلمه نی قره عینی کیمی یازماق یانلیشدیر و دؤزگون شکلی هم کؤک و هم سۆیله نیش جهتیندن قرئینی ویا قارئینی اولمالیدیر، بو کلمه نین کؤکونده (قارا ائینی / قره ائینی) ایکی سسسیز

حرف يان يانا دۆشدوگو اۆچون قورال اولاراق بيرى حذف اولوب و قرئنى شكلينه گليدير.	قزوين.. qəzvin [اؤزل آد] ۱-بو شهر تهرانين ۱۴۰كب طرفينده يئر آليدير. دنيز سولارى سويه سيندن ۱۳۴۰متر يوكسك ليكده اولاراق ش ۱۳۸۵ ايلى آمارى نا گۆره شهرستان و شهر نفوسو ۵۴۰۰۰۰ و ۳۵۵۰۰۰ نفردير، بو كلمه ديوان لغات تورک ده ايشله نيدير، افسانه لره گۆره آلپ ارتوتقانين قيزى "قاز" آديندا هر ايل بو يئر گنديپ قالاردى و سونرالار بو يئر "قازاوينو" آد وئريليب كى ديشهرک قاز اويون، قازويون، قزوين كلمه سينه دؤنوب ولى بو سؤزلر فقط افسانه اولماليدير، مستوفى، قزوين سؤزونو كشوين و كژوين سؤزلرينين مۇربى عنوان ائيله ييدير. مۇختلف بيلگيلر بو كلمه نين كاسپين قومو آديندان آليناماسيني گؤستريلر، باخ: كاسپين لر. تاريخى و گؤرمه لرى يئرلريندن نچه سيني آد آپارماق اولار: صفوى لر دؤورونده قزوين شهرى اوزون مدت باشكند اولموشدور. بو اۆزدن چوخلو تاريخى بينالار بو شهرده دؤزليدير، بولارين بير نچه سينه اشاره اتمك اولار: قزوين جامع مچيدى ملكشاه سلجوقلو دؤورو ۶جى يۆزيله عايددير، حمدوللاه مستوفى نين مقبره سى (۸جى قرنين مورخى و جۇغرافى بيلگينى)، حضرت رضا (ع) نين اوغلو شاهزاده حسين ين بقعه سى صفوى دؤورلرينه عايددير، صفوى لر دؤورونه عايد اولان چوخلو حسينيه، كتبه، بورچ لار و بقعه لر، قزوين بازارى سؤيله مك اولار، بؤلگه نين ان اؤنملى قالاسى الموت قالاسيديركى اوزون زامان اسماعيلى لر فرقه سينين شورش يثريدى. ۲-قزوين بؤلگه سينين چاپلارى: ۱- چاپلار قيزيل اؤزنه توكولورلر: قالاچاي (~ s۸b۱۷)، آتان رود (الموت چاي s۱۲b۱۷)، آلتون كئش چاي (~ s۶b۳۴)، آوه چاي / آواچاي (~ s۱۴b۱۳)، آرديان (~ s۹b۱۲)، ارگن چاي (~ b۴۶- s۵)، الموت چاي (شاهرودچاي q۲۳/۲s۴b۴۹)، پيلارود / پهلارود (فلار s۹b۱۳)، تارو / آندج (~ s۱۰b۲۲)، جيزان (مرچير s۴b۹)، حيله رود (ساين دره چاي s۱۳b۶)، خاراباسار (مغانك s۱۵b۱۰)، خارود (ده دوشاب s۱۴b۱۵)، دوزدر (قسطين لار s۱۳b۱۰)، سالار (حسين آباد s۸b۸)، ساين دره (طالقانرود s۱۳b۱۰)، سپوهين (~ s۱۰b۸)، شاهرود (قاراتيكان s۱b۱۲۵/q=۳۵.۸۱)، شنگول چاي (~ s۱۴b۷)، قارقالو (~ s۳b۱۷)، قارا دره (حاجى آباد s۸b۲۰)، قسطين (~ s۱۸b۸)، قوشچو (~ s۱۰b ۲۰)، كردان ده (~ s۱۴b۷)، كره رود (~ s۱۱b۱۳)، كلج (~ s۹b۲۴)، گشنه رود (~ s۱۷b۹)، لات (جيزنده s۲۵b۷)، لارستان (زرده كل s۷b۲۲)، يوزباش چاي (~ s۱۳b۳۸/q۱)، ۲-چاپلار قيزيل اؤزنه توكولورلر: باراجين (~ s۲b۶۴)، چاي تاي (~ s۴b۳۰)، دلى چاي (ميانج ارک s۳b۳۶)، اميرنان (ساووجبولاغ- طالقان-قيزيل اؤزن s۱۱b۸)، طالقان چاي
قره فاش.. qəraqaş [باخ] قاراقاش.	
قره قوش.. qəraquş [باخ] قاراقوش.	
قره قوئيونلو.. qəraqoyunlu [باخ] قاراقوئيونلو.	
قره قيه.. qəraqəyə [باخ] قاراقايا / قاراقيه.	
قره كند.. qərakənd [باخ] قارا كند.	
قره گۆز.. qəragöz [باخ] قارا گۆز.	
قره لر.. qəralər [باخ] قارالار.	
قره مچيد.. qəre məcid [باخ] قارامچيد.	
قره ياخا.. qərayaxa [باخ] قاراياخا.	
قره يين كندى.. qəreyin kəndi [اؤزل آد] قره يين كندى:خوى - قرزيادين ياخين ليغيندا كند آدى.	
قري.. qri [آد، فرانسيزجا] كۆل رنگى، بۆز.	
قريب.. qərib [صفت، عربجه] ۱-ياخين، ياخينلار. ۲-باخ: غريب (فا: ~).	
قريب دوست.. qərib dost [اؤزل آد] ميانا دا كند آدى.	
قريبلى.. qəribli [اؤزل آد] توووز دا كند آدى ۲۴.	
قريب.. qrip [فر، طب] چوخ يولوخوجو بير خسته ليك، آنفولانزا.	
قريب فروت.. qripfrut [آد، ب، اين] آلتون توپ، قيزمه سى (فا: دارابى، گريپ فروت).	
قريبه.. qərihə [آد، عربجه] ۱-طبع، ذوق، دوشونوش (فا: ~).	
قريدئر.. qreyder [آد، اين] يول و كانال يئرني قازماق اۆچون بيرماشين.	
قريس.. qris [آد، فرانسيزجا] ماشين ياغي (فا: گريس). greas	
قريس لاما.. qrislama [آد] ياغلما، گريس وورما (فا: گريسكارى greasing	
قريق.. qəriq [اؤزل آد] مردآباد قريق: سراب دا كند آدى.	
قريم.. qrim [آد، ايتاليانجا] صحنه اويونجوسونون بزئمه ايشى (فا: گريم)	
قرين.. qərin [آد، عربجه] ياخين، يار و يولداش (فا: ~).	
قرينه.. qərinə [آد، عربجه] باخيشيم (فا: ~).	
قريه.. qəriyə [آد، عربجه] كند (فا: ده).	
قزاق.. qəzaq [اؤزل آد] باخ: قازاق.	
قرن قيشلاق.. qəzənqışlaq [اؤزل آد] كرج ده كند آدى {قازان}.	
قزئوى چايلاق.. qoznəvi çaylaq [آد] مينودشت ده چاي آدى.	
قزوهلى.. qəzvəli [اؤزل آد] قاضى ولى: ميانا دا كند آدى.	

(ساووجبولاق ۱۳/۴۱۸۱)، اورازان (s۱۰b۱۰)، چالاکندی چای (s۱۱b۹)، ۳-قزوین بؤلگه‌سینین داغلاری: بؤیوک داش (۷۷کب۲۷۸۲)، قراوول خان (۱۲کب۱۸۷۲)، چیچکلو (۲۴کد-۲۳۴۸)، بؤیوک دره (۱۱کد۲۰۷۵)، قیزقان دره (۱۷کد۱۷۸۵)، چالان (۲۹کد۲۲۱۳)، تۆرکه چال (۴۹کد۲۲۱۳)، پالان (۵۰کد۳۰۰۵)، هودقان (۵۶کد۳۴۷۵)، شاتان (۶۷کد۳۴۰۸)، ساجار (۶۰کد۳۵۸۳)، داشارسو (۴۴کب۱۶۲۳)، قیز اوغلان (۴۵کب۱۵۸۷)، گۆبجه-ایل (۴۷کب۱۵۱۰)، داشبولاق (۷۳کب۲۳۲۵)، قیرمیزی داش (۷۴کب۲۱۲۵)، قراوول داغ (۸۳کب۲۴۶۷)، قیرخلو (۸۵کب۲۴۷۰)، سندان داغ (۸۵کب۲۶۶۲)، قوش پوخلو داغی (۷۵کب۱۸۳۸)، آرموداغاشلو (۷۵کب۱۹۲۴)، گدیک خلیج (۷۵کب۲۳۵۵)، کیشی آلدوران (۸۰کب۲۰۱۷)، قیزیل قایا (۹۰کب۲۱۱۲)، محمود شاه (۹۰کب۲۱۳۰)، قوتورداغ (۹۵کب۲۲۴۷)، هاچا (۹۵کب۲۴۱۹)، قبله بولاغی (۹۵کب۲۴۳۲)، کریز قایا (۱۰۰کب۱۷۰۲)، داشلار (۸۹کب۱۶۳۲)، آغ داغ (۹۰کب۱۵۸۰)، هاواس خانی (۳۸کب۱۲۱۷)، یتلینگه کمر (۲۹کب۱۶۰۷)، قانسار خانی (۴۸کب۲۳۸۹)، مزگیت (۴۶کب۲۳۰۷)، قان قیشلاق (۷۰کب۱۶۵۰)، محمود قیشلاق (۷۰کب۱۷۴۲)، یتدی یلک (۷۵کب۱۷۹۹)، ساری داغ (۷۵کب۲۰۹۲)، بش بولاق (۷۵کب۲۲۵۵)، ساری داغ (۷۹کب۱۹۳۵)، ساری قیشلاق (۸۴کب۱۷۰۵)، قیله یاتاق (۴۰کد۲۵۱۲)، یان آغاجی (۳۲کب۱۷۰۹)، قارا تپه (۵۵کب۱۶۰۶)، سورو داغ (۵۵کب۱۷۳۲)، قارا دئیلی (۶۵کب۱۶۹۳)، گدیک قایاسی (۶۵کب۱۹۱۴)، قافلاتی (۷۰کب۲۰۰۶)، قافلان داغی (۷۳کب۲۰۵۸)، چاخماقلو (۸۰کب۱۹۲۸)، چیگید قایا (۸۰کب-۱۹۶۹)، ارمنی قایاسی (۸۳کب۱۹۹۰)، آغ داغ (۸۵کب-۲۱۹۴)، قوشا (۸۵کب۲۱۳۱)، سوتا (۴۵کب۱۷۶۵)، قیزلار قالاسی (۳۲کب۲۲۵۶)، قراوول (۲۵کب۱۷۰۳)، لچین (۳۸کب۱۷۸۶)، آغارجیق (۴۸کب۱۰۹۰)، بیانلو (۵۰کب۱۸۹۲)، سلطانلو (۵۲کب۱۸۶۶)، سارداش (۶۰کب۱۵۵۰)، یهرلی داغ (۶۱کب۱۸۸۵)، قاراداش (۶۳کب۱۷۹۰)، ۴-قزوین بؤلگه‌سینین کندلری: آبیگ (۵۴کد)، آجربنه (۱۴کد * ۲۲۰ یتو)، اسماعیل آباد (۸کب * ۲۷۰ یتو)، الوند (۱۲کد * ۷۰۰ یتو)، اوزون دره (۱۲کب * ۱۹۰ یتو)، باتماجین (۱۵کب * ۲۱۰ یتو)، باراجین	(۹کب * ۵۰ یتو)، باورس (۱۶کد * ۴۰ یتو)، بایه (۲۴کب * ۲۰۰)، بزولین (۱۲کب * ۲۱۰ یتو)، بویین (۵۴کب * ۲۴۰ یتو)، بیدستان (۴۰کد * ۲۲۰ یتو)، پیروسفان (۱۲کب * ۸۸۰ یتو)، جنت آباد (۱۲کد * ۲۲۰ یتو)، چوپین در (۷کب، نفوس * ۱۲۰۰ یتو)، حسن آباد کله (۱۵کد * ۱۸۰ یتو)، حمیدآباد (۱۲کد * ۱۹۰ یتو)، خرمن سوخته (۱۵کب، نفوس * ۲۵۰ یتو / ۱۲کد * ۳۰۰۵)، ساکار (۶۰کد * ۳۵۸۳)، داشارسو (۴۴کب * ۱۶۲۳)، قیز اوغلان (۴۵کب * ۱۵۸۷)، گۆبجه-ایل (۴۷کب * ۱۵۱۰)، داشبولاق (۷۳کب * ۲۳۲۵)، قیرمیزی داش (۷۴کب * ۲۱۲۵)، قراوول داغ (۸۳کب * ۲۴۶۷)، قیرخلو (۸۵کب * ۲۴۷۰)، سندان داغ (۸۵کب * ۲۶۶۲)، قوش پوخلو داغی (۷۵کب * ۱۸۳۸)، آرموداغاشلو (۷۵کب * ۱۹۲۴)، گدیک خلیج (۷۵کب * ۲۳۵۵)، کیشی آلدوران (۸۰کب * ۲۰۱۷)، قیزیل قایا (۹۰کب * ۲۱۱۲)، محمود شاه (۹۰کب * ۲۱۳۰)، قوتورداغ (۹۵کب * ۲۲۴۷)، هاچا (۹۵کب * ۲۴۱۹)، قبله بولاغی (۹۵کب * ۲۴۳۲)، کریز قایا (۱۰۰کب * ۱۷۰۲)، داشلار (۸۹کب * ۱۶۳۲)، آغ داغ (۹۰کب * ۱۵۸۰)، هاواس خانی (۳۸کب * ۱۲۱۷)، یتلینگه کمر (۲۹کب * ۱۶۰۷)، قانسار خانی (۴۸کب * ۲۳۸۹)، مزگیت (۴۶کب * ۲۳۰۷)، قان قیشلاق (۷۰کب * ۱۶۵۰)، محمود قیشلاق (۷۰کب * ۱۷۴۲)، یتدی یلک (۷۵کب * ۱۷۹۹)، ساری داغ (۷۵کب * ۲۰۹۲)، بش بولاق (۷۵کب * ۲۲۵۵)، ساری داغ (۷۹کب * ۱۹۳۵)، ساری قیشلاق (۸۴کب * ۱۷۰۵)، قیله یاتاق (۴۰کد * ۲۵۱۲)، یان آغاجی (۳۲کب * ۱۷۰۹)، قارا تپه (۵۵کب * ۱۶۰۶)، سورو داغ (۵۵کب * ۱۷۳۲)، قارا دئیلی (۶۵کب * ۱۶۹۳)، گدیک قایاسی (۶۵کب * ۱۹۱۴)، قافلاتی (۷۰کب * ۲۰۰۶)، قافلان داغی (۷۳کب * ۲۰۵۸)، چاخماقلو (۸۰کب * ۱۹۲۸)، چیگید قایا (۸۰کب * ۱۹۶۹)، ارمنی قایاسی (۸۳کب * ۱۹۹۰)، آغ داغ (۸۵کب * ۲۱۹۴)، قوشا (۸۵کب * ۲۱۳۱)، سوتا (۴۵کب * ۱۷۶۵)، قیزلار قالاسی (۳۲کب * ۲۲۵۶)، قراوول (۲۵کب * ۱۷۰۳)، لچین (۳۸کب * ۱۷۸۶)، آغارجیق (۴۸کب * ۱۰۹۰)، بیانلو (۵۰کب * ۱۸۹۲)، سلطانلو (۵۲کب * ۱۸۶۶)، سارداش (۶۰کب * ۱۵۵۰)، یهرلی داغ (۶۱کب * ۱۸۸۵)، قاراداش (۶۳کب * ۱۷۹۰)، ۴-قزوین بؤلگه‌سینین کندلری: آبیگ (۵۴کد)، آجربنه (۱۴کد * ۲۲۰ یتو)، اسماعیل آباد (۸کب * ۲۷۰ یتو)، الوند (۱۲کد * ۷۰۰ یتو)، اوزون دره (۱۲کب * ۱۹۰ یتو)، باتماجین (۱۵کب * ۲۱۰ یتو)، باراجین

(۳۲ کق * ۲۴۰ / یتو)، آنداق (۳۰ کق * ۵۴۰ / یتو)، آورنه (۱۸ کگد * ۸۴۰)، اورونقاش (۲۱ کگد * ۳۹۰)، باشگؤل/ باشگل (۱۸ ک * ۲۲۰ / یتو)، بوستانک (۸ کگ * ۴۶۰ / یتو)، بشر (۶۲ کق * ۳۸۰ / یتو)، بگ کندی (۴۲ کق * ۱۰۷۰ / یتو)، بوژندان (۳۰ کگد * ۱۰۴۰ / یتو)، بوینک (۴۲ کق * ۱۷۰ / یتو)، بهرام آباد (۴۲ کق * ۵۴۰ / یتو)، تاکستان (۳۴ کد * ۸۳۰۰ / یتو)، تاکند (۱۸ کق * ۸۴۰ / یتو)، جرندق (۱۳ کق * ۱۰۰۰ / یتو)، جمجرد (۳۳ کق * ۵۵۰)، چشمه یام (۶ ک * ۲۷۰ / یتو)، چناسوند (۲۱ ک، نفوس * ۸۷۰ / یتو)، چنگوره (۱۸ ک * ۶۵۰ / یتو)، چوزه (۲۴ ک * ۵۵۰)، حاجی آباد (۷۲ کق * ۱۲۰ / یتو)، حسام آباد شورجه (۴۶ کق * ۳۶۰ / یتو)، حسن آباد (۲۸ کگ * ۶۵۰ / یتو)، حسین آباد (۶۰ کق * ۶۱۰ / یتو)، حسین آباد جرنندق (۱۲ کق * ۲۹۰ / یتو)، حیدریانچی (۲ کق * ۱۱۰۰ / یتو)، خرزان (۵۴ کق * ۳۵۰ / یتو)، خرمال آباد (۲۴ کق * ۱۹۰ / یتو)، خنداب (۱۲ کگد * ۲۷۰ / یتو)، خورهشت (۳۴ کق * ۸۰۰ / یتو)، دؤولت آباد (۳۲ کق * ۵۹۰ / یتو)، دادکان (۱۲ کد * ۸۰۰ / یتو)، داغلان (۳۶ کق * ۷۴۰ / یتو)، دربهان (۲۰ کق * ۴۱۰ / یتو)، دستجرد (۳۵ کق * ۸۲۰ / یتو)، دودهه (۴۲ کق * ۳۹۰)، دودهه تاج (۹۶ کق * ۱۵۰)، دینک (۶۶ کق * ۱۵۰ / یتو)، دیرمانچای (۲۴ کق * ۱۱۰ / یتو)، رادکان (۱۲ ک، نفوس * ۲۰۰ / یتو)، راموشان (۲۵ ک، نفوس * ۳۸۰ / یتو)، سارمساقلو (ایلات نشین) (۶۲ کق * ۱۵۰ / یتو)، ساروانک (۶۴ کق * ۲۴۰ / یتو)، سراس (۲۴ کق * ۳۱۰ / یتو)، سنج (۱۶ کگد * ۱۰۵۰ / یتو)، سنجانک (۳۶ کق * ۳۴۰ / یتو)، سوله در (۱ کق * ۱۹۰ / یتو)، سولی دره (سولودره) (۱۵ کق * ۲۷۰ مختلف قوملاردان)، سیف آباد (۹ کگد * ۶۱۰ / یتو)، شاخدار (۳۳ کگد * ۶۰۰)، شاکین (۱۵ کگد * ۱۰۰۶ / یتو)، شعبانک (۱۳ کگ * ۱۲۰)، شنازند (۶۳ کق * ۴۱۰ / یتو)، شنبین (۱۰ کب * ۴۵۰ / یتو)، شنین (۸ کق * ۲۰۰ / یتو)، شور (۱۲ کق * ۳۶۰ / یتو)، شورین (۱۵ کب * ۳۳۰ / یتو)، شیرازک (۲۵ کق * ۵۹۰ / یتو)، صادق آباد (۱۸ ک، نفوس * ۱۸۰ / یتو)، طرزکش (۴۱ کق * ۴۷۰ / یتو)، عاشق حصار (۱۴ ک، * ۲۱۰ / یتو)، علینقیه (۲۰ کق * ۵۹۰ / یتو)، فارسجین (۳ کق * ۳۴۵۰)، فشالچ (۴۴ کق * ۳۶۰ / یتو)، قئینرجه (۱۸ کب * ۲۶۰ / یتو)، قاسم آباد ینگى قلعه (۱۸ کق * ۲۰۰ / یتو)، قالاجیق (۱۵ کب * ۳۶۰)، قالا قارا داش (۲۰ کق * ۲۶۰ / یتو)، قانشاربولاق (۴۲ کق * ۲۴۰ / یتو)، قراجه قیا (۲۰ کب * ۷۱۰)، قرقسین (۳۰ کگد * ۱۹۰ / یتو)، قاراباغ	(۱۲ کق * ۱۵۰ / یتو)، قاراداش (۳۰ کق * ۲۲۰ / یتو) (چکنی طایفاسی)، قاراقرقان (۲۵ کگد * ۱۳۰)، قارا کوسالار (۱۶ کق * ۲۰۰ / یتو)، قلات (۲۹ کق * ۸۰۰ / یتو)، قنبرشاه (۳۰ کگد * ۱۹۰ / یتو)، قیرمیزآباد (۲۱ کگد * ۴۹۰)، قیزقالا (قارا دره) - (۴۲ کق * ۱۰۰ / یتو)، ککجین (۶۶ کق * ۲۵۰ / یتو)، کله خانه (۳۲ کق * ۱۷۰ / یتو)، کماجین (۳۰ کق * ۲۶۰ / یتو)، کنخان (۴۸ کق * ۲۳۰ / یتو)، کندر (۳۶ کق * ۸۷۰ / یتو)، کوردان ده (۷۸ کق * ۲۱۰ / یتو)، کوهین (۲۰ کق * ۹۳۰ / یتو)، گزنه (۳۷ کق * ۳۰۰)، گورکن (۲۷ کق * ۱۶۰ / یتو)، مایان (۱۷ کق * ۳۷۰)، مرشون (۳۵ کق * ۳۷۰ / یتو)، مرگسین (۳۲ کق * ۵۳۰ / یتو)، مزرعه محمودی (۴۰ کق * ۹۰ / یتو)، مشکین (۲۳ کق * ۵۷۰ / یتو)، مهدی آباد (۲۵ کق * ۳۶۰ / یتو)، مهن (۱۵ کق * ۶۸۰ / یتو)، نارنده (۶۰ کق * ۳۳۰ / یتو)، نایچوک (۴۸ کب * ۶۲۰)، نرجه nərçə (۱۸ کد * ۲۳۴۰ / یتو)، نودهک (۱۶ کد * ۴۹۰ / یتو)، نهاوند (۸ کگد * ۳۳۸۰ / یتو)، نیکویه (۳۰ کق * ۱۲۲۰ / یتو)، ورسنج (۹ کگد * ۵۹۰)، ورکرد (۱۸ کگد * ۵۱۰)، هادی آباد (۶۲ کق * ۴۲۰ / یتو)، هفت صندوق (۱۸ ک، نفوس * ۴۸۰ / یتو)، یئل آباد (یل آباد) (۴۲ کق * ۷۲۰ / یتو)، یئله گنبد (۲۵ کق * ۴۰۰ / یتو)، ینگیجه (۱۵ کق * ۴۴۰ / یتو)، ینگیجه پایین (۲۴ کق * ۳۶۰ / یتو)، یاکندسلطان - آباد (۵۰ کق * ۱۸۰)، یحیی آباد (۳۰ کق * ۱۱۴۰)، یزدرو (۴۲ کق * ۳۵۰ / یتو)، ۷-قزوين-معلم کلايه بؤلگه سینین کندلری*: بارود (۲۴ کق * ۳۱۰ / یتو)، بوکان (۱۲ کد * ۱۴۰ / یتو)، تیاندشت (۵۰ کگد * ۸۰ / یتو)، خسرو (۴۵ کگد * ۳۴۰ / یتو)، زناسوج (۲۶ کب * ۲۳۰)، سفیددر (۱۶ کگد * ۶۵ / یتو)، کاکوهستان (۵۱ کگد * ۱۷۰ / یتو)، کامان (۳۶ کب * ۲۵۰ / یتو)، کنگرین (۴۹ کگد * ۱۶۰ / یتو)، گرمارودین (۱۲ کب * ۲۸۰ / یتو)، مدان (۱۵ کگد * ۲۴۰ / یتو)، موشقین (۳۰ کب * ۵۲۰ نفر (مراغالی)، ورتون (۲۸ کگد * ۶۰۰ مراغالی)، هرانک (۱۵ کگد * ۲۱۰ / یتو)، هریان (۲۱ کب * ۱۳۰ / یتو)، هلا رود (۲۷ کب * ۲۹۰)، قزیل..qezil [آد] ۱-کنچی قیلی (فا: موی بز) ۲-کنچی قیلیندان هؤرو-لموش ایپ، سیجیم {عربجه غزل (آییردی) سؤزوندن آلینمادی.} قزیل له مک..Qezilləmək [تائیرلی ایلم] مُحکم ایپله باغلاماق. قزیل لی..qezilli [صفت] قیل لی، قزیل اییی اولان. قساوت..qəsavət [آد، عربجه] داش اورکلی لیک (فا: ~). فسک..qəsək [آد] تکره گین شین، ینین آلتیندا اولان آغاج، توپدان چیخان آغاج. {باخ: قاسناق}.

قَصَب..qəssab [آد، عربجه] ات کسن، ات ساتان (فا: ~). قَصَابی..qəssabi [آد، عربجه] قصاب توکانی (فا: ~). قصار..qisar [آد، عربجه] قیسا، بالاجا (فا: ~). قصاص..qisas [آد، عربجه] بیر سوْج قارشى لیغیندا جزالاندیرما، بیر آجى نین عوضینده آلینان انتقام (فا: ~). قصاد..qəsaid [آد، عربجه] قصیده لر (فا: ~). قصبه..qəsebə [آد، عربجه] شهرتپلی کیچیک یاشاییش بؤلگه سی، شهر (فا: ~). قصبه..qəsebə [اؤزل آد] اهر ده داغ آدی {قاس+اویا}. قصد..qəsd/qəsid [آد، عربجه] نیت، مقصد، (فا: مرام). قصداً..qəsdən [آد، عربجه] ییله رک، ییله ییله (فا: ~). قصر..qəsr [آد، عربجه] قصر: کؤشک (فا: ~). قَصْر..qəsr [اؤزل آد] آباد-سوریان (یعقوب)، کازرون (علی) دا کند آدی. پیرانشهر ده داغ آدی. قوچان دا(قصران) چای آدی. قصر شیرین بؤلگه سینده داغ آدی..qəsrşirin [آد] آغ داغ (کب ۶۱۰)، قصریک..qəsrık [اؤزل آد] اورمیه (۲) ده چای آدی. اورمیه ده داغ آدی. سالماس (۳) و اورمیه (۴) ده کند آدی {قصر؛ قیسیر}. قصص..qisəs [آد، عربجه] حیکایه لر، اویکولر (فا: ~). قصی الانبیاء رابغوزی..qisəsilənbiyai rabğuzı [اؤزل آد] برهان-الدین اوغلو ناصر رابغوزی طرفیندن م ۱۳۱۰م و قوتادقوبیلیگ تاثیرى آلتیندا وکاشغر تورک لهجه سیله دؤردلوک و غزل شکلینده یازیلیدیر. قصور..qusur [آد، عربجه] اسکیک لیک، نقصان (فا: ~). قصه..qisse [صفت، ع] حیکایه، اویکو (فا: داستان). قصه یوسف..qisse ye yusif [اؤزل آد] باخ: علی خوارزمی، خوارزم تورک لهجه سی. قصیده..qəsidə [آد، عربجه] بیرینی اؤون، بیرشخصی ویا تاریخی بیر حادثه نی مدح ائدن و عاداتا طنطنه لی اوزون لیریک شعر (فا: ~). قصیر..qəsir [آد، عربجه] قصر: کؤشک (فا: ~). قضا..qəza [آد، عربجه] فلاکت، گؤزله نیلمز و آنی دن اولان اولای (فا: ~). قضاوت..qəzavət [آد، عربجه] یارقیلما (فا: ~). قضایی..qəzai [آد، ص] یارقى ایله ایلگی لی، یارقى سال (فا: ~). قضب..qəzəb [آد، عربجه] هیرس، آجى، حدّت، غیظ. قضیه..qəziyə [آد، عربجه] ۱-احوالات، اولای ۲-حؤکم، وارساییم (فا: ~). قش..qəş [آد، عربجه] آند، یمین ائتمه، آند ایچمه (فا: سوگند). قش..qism/qisim [ع، قسم] بؤلوم (فا: حصه). قش نامه..qəşəmmə [آد] آند بلگه سی، آند بلگه (فا: سوگند نامه). قشما..qismən [آد، عربجه] بعضا (فا: ~). قسمت..qismət [آد، عربجه] طالع، قدر، بخت (فا: نصیب). قسيل..qəsil [اؤزل آد] آغداش 'دا یئر آدی. قش..qəşət [اسکی] قازت: ۱-آغسو 'دا یئر آدی ۲-داغ بئلی ۲۲-۲۴. قش..qışr [آد، عربجه] ۱-دری، قاییق. ۲-بیر شتین ظاهری. قشقای..qəşqayı [اؤزل آد] قاشقای سؤزونون فارسجا دئییلیشی، باخ: قاشقای، قاشقای. قشقه..qəşqə [اؤزل آد] شیراز، زنجان (یال) دا داغ آدی {قاشقای}. قشک..qəşək [باخ] قشنگ. قشک دوداق..dodaq qəşək [آد، دیرگی] قشنگ دوداق قوشو. قشک لشدیرمک..qəşəkləşdirmək [تاثیرسيز ائيلم] داهادا قشنگ حالا گتیرمک. قشک لشمک..qəşəkləşmək [تاثیرسيز ائيلم] قشنگ اولماق، داهادا قشنگ حالا گلیمک. قشک لنمک..qəşəklənmək [تاثیرسيز ائيلم] قشنگ اولماق، داهادا قشنگ حالا گلیمک. قشک لیک..qəşəklik [آد] قشنگ اولما، قشنگ شتین حالی. قشکجه..qəşəkçə [ظرف] قشنگجه، چوخ قشنگ، چوخ یاخشی. قشلو..qəşəlu [اؤزل آد] محلات دا چای آدی. قشنگ..qəşəng [صفت] قشک، گؤزل، ایسته ملی، بزکلی، گؤچک (فا: ~). {دیواندا قاشانگ کلمه سی کؤله لره سؤیوش عنوانیندا گلیب، سانیلیرکی بو کلمه قاشانماق (ت: آت ائششک کیمی حیوانلار ایشمه ک، دده) سؤزوندن آلیناراق ایلکجه سؤیوش اوچون کؤله لره دئییلیردی و سونرالار قادین کؤله لرین گؤزل و خوشگیل اولدوغو اوچون بو آدلا تانیلاراق یئنی معنادا تانییب}. قشنگی..qəşəngi [آد] آذربایجان خالق اویون هاوالاریندان بیرى (فا: ~). قشنگی..qəşəngi [آد، یتگی] بیر یتگی آدی، قایناتماسی ایچیله رک بدنین چر کلرینی و ایچ قوشولارینی آپارماقدا خئیرلیدیر. قشو..Qəšov [باخ] قاشوو (آتلارا قشوو چکمه آیقیتی). قشوچی..Qəšovçı [باخ] قاشووچو (آتلارا قشوو چکن).	

قۇتۇب..quttab [آد، عربجه] قۇتۇتاپ: ایچری سینده دۇیولموش ات و گۆیرتی کیمی شئیلر قویوب و یاغدا قیزاردیلان یاریم دایره شکیللی یتمک (فا: قطاب).	قطعه..qəṭə [آد، عربجه] ۱-آنا قارا، قار. ۲-تیکه، بؤلوم، بؤلوک (فا: piece).
قطار..qətar [باخ] قاتار.	قطعی..qəti [آد، عربجه] کسین اولاراق (فا: ~).
قۇتۇب..qutb [آد، عربجه] باخ: اوجای (فا: ~).	قطعیاً..qətiyən [آد، عربجه] اصلاً، هنج بیر واخت (فا: قطعياً).
قۇتۇب اولدوزو..qutb ulduzu [باخ] اوجای اولدوزو.	قطعیّت..qətiyət [آد، عربجه] کسین لیک (فا: ~).
قۇتۇب نما..qutb numa [آد] کامپاس، اوجای گۆستهرن (فا: ~).	قطور..qətur [آد، عربجه] قالین، یوغون.
قطب نما..qutb numa [آد] کامپاس، اوجای گۆستهرن (فا: ~).	قطیفه..qətifə [آد، عربجه] حوله کیمی اولان بیر نوع پارچا.
قطبی..qutbi [صفت] اوجای سال (فا: ~).	قطیفه چیچەیی..qətifə çiçəyi [آد] قطیفه یه بنزر ساری چیچکلی - یتگی tagetes
قطر..qəṭər [آد] چارپی (فا: ~).	قەر..qəər [آد، عربجه] بیر شئین دییی، بیر چوخورون ترکی (فا: ~).
قطران..qətran [آد، عربجه] رزین (فا: ~).	قفتان..qəftan [صح، ت] بیر نوع اوزون گئیم.
قطران (تبریزی)..qətran(təbrizli) [بازار] شرف الزمان حکیم ابومنصور قطران تبریزی ۵جی یۆزیلین شاعرلریندنیر، ناصر خسرو گزی کتاییندا ۴۳۰هـ قطران، لا ملاقات ائتمه سیندن یازیر، اونون یازدیقلاری قطران، نین تورک اولدوغونا قانیت کیمی ساییلیر.	قفر..qəfər [اؤزل آد] فریدن ده کند آدی.
	قفس..qəfəs [آد، عربجه] آرایقلی بارماقلیق لارلا دۆزه نیلن و معمولا داشیناییلن اوداجیق، قوش تله سی (فا: ~).
	قفس آباد..qəfəs abad [اؤزل آد] ابهر ده کند آدی.
	قفسه..qəfəsə [آد، عربجه] قفس کیمی اولان هر شئی، کؤکس قفسی (فا: ~).
	قفلت..qəflət [آد، عربجه] غافل لیک، خبرسیز لیک (فا: غفلت).
	قفلتاً..qəfləltən [ظر] گۆزله نیلمه دن، بیردن بیر (فا: غفلتاً).
	قفور..qəfur [آد، عربجه] چوخ باغیشلايان ویا مرحمت ائدن (فا: غفور).
	قفه..qəfə [آد] باخ: ۱-قهوه. ۲-کافه.
قطران آغاجی..qətran ağacı [آد، یتگی] چام گیللردن، یاخشی - تاختاوترن، گۆوده سی دیکئی و اوزون، داغ سروی، سدير. cedrus libani	قفیل..qəfil [صفت، ظرف] گۆزله نیلمه دن، آنسیز {ع ^{غافل} }.
قطران جامی..qətran çamı [یتگی] قطران الده اندیلن بیر آغاج pinus pigida	قۇلاب..qullab [آد، عربجه] قارماق، چنگل بیچیملی آلت.
قطران کۆبۆی..qətran köpüyü [آد، یتگی] چاییر گۆبه لک لریندن باشلیق، نین آلتی دیلیم دیلیم و بیر حالقا ایله قوشاتیلیمش (فا: نوعی قارچ). polyporus ignarius	قلاّت..qəlat [اؤزل آد] تاروم، سؤلدوز و ضیا آباد دا کند آدی. پیرانشهر ده، سؤلدوزدا (قلاتیان) داغ آدی.
	قلاده..qəlladə [آد، عربجه] بویوندوروق (فا: ~). collar
	قلا دیاتور..qladiyator [آد، لا] دؤیوشچو (فا: گلا دیاتور).
	قلاسنوست..qlasnost [آد، فرانسیزجا] آچیق لیک، شفاف لیک (فا: گلاسنوست).
	قلاسیولوژی..qlasiyoloji [آد، فرانسیزجا] بۆزول بیلیمی (فا: گلاسیولوژی).
	قلاش..qallas [آد، فاس] سرسری، کئف جیل، قالالاش (فا: ~) {قالالاش}.
	قلاع..qəla [آد] قالالار، ارکالر (فا: قلعه ها). castles
	قلا یول..qlayol [آد، فر، یتگی] قوزقون قیلیجی (سؤس گولو) (فا: گلا یول).

قلم قاش (لی) qəş(lı) qələm [صفت] قاشلاری سانکی قلم له چکیلیمیش، گۆزل.	قلمی بوغورت. qley buğurt [اۆزل آد] شاماخی دا کند آدی^{۲۴۰}. قلمیلی. qleyli [اۆزل آد] شاهبوز دا بولاق آدی^{۲۴۰}.
قلم له مک.. qəlmələmək [تاثیری ائلم] قلم ائله مک، جالاق وورماق. قلمبک.. qələmbək [آد، بیتگی] بیر جنس قوخولو صندل آغاجی {هیند دنیزینده بیر آدا آدیندان}.	قلم.. qəlb [آد، عربجه] ۱- اۆرک، قان دولاشیمی نی ساغلايان اورقان. ۲- بیر شئین اساس حصه سی، مرکزی (فا: ~). ۲- قلم، [آد، عربجه] بیروضعیتدن آیری دوروماچئویرمه، دؤنوشدورمه. ۳- دؤزلتمه، ساختا (فا: ~).
قلمچی.. qələmçi [آد، ص] یازار، رسام (فا: نویسندہ). Writer {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیدیر}.	قلم توتولماسی.. qəlb tutulması [آد] قلم دامارینین دارالیم توتولماسی (فا: احتقان قلم). passive congestion
قلمدان.. qələmdan [آد] قلم قابی (فا: قلمدان). قلمرو.. qələmərö [آد] بؤلگه (فا: سرزمین). realm	قلم دؤرقوسو.. qəlb durqusu [آد] اۆرک دورماسی، قلم دؤرماسی، قلم سکتە سی (فا: حملە ویا سکتە قلبی). heart attack
قلملو.. qəlmılu [اۆزل آد] کلئیر ده کند آدی. قلمه.. qələmə [آد، بیتگی] قوواق، بیر نوع نازیک اوجا آغاج (فا: درخت تبریزی، سپیدار). {بو کلمه نی هم تورکجه قالاماق، قالاما قلمه^۲؛ و هم عربجه قلم سؤزونه باغلايیرلار (قلم کیمی دؤز اولماغی اۆچون)}.	قلم دؤرقونلوغو.. qəlb durqunluğu [آد] اۆرک دورقونلوغو، قلم دؤرماسی، قلم سکتە سی (فا: حملە ویا سکتە قلبی). heart attack قلم.. qəlbən [ظ، عربجه] کؤنولدن، اۆرکدن، صمیمی اولاراق (فا: (N).
قلمه کباب.. qələmə kabab [آد] ات و سوغانی یاغدا قیزارديب ییبارلا یئیلن بیر یئمک.	قلمی قارا.. qəlbı qara [صفت] قلبی قره: هر شئی شیهه و قوشقو ایله باخان، متعصب (فا: بددل، سیاه دل). badhearted, dark-hearted
قلمخور.. qələnxur [اۆزل آد] قوفا دا یئر آدی^{۲۴۰}. قلمدر.. qələndər [آد، ص] ۱- درویش، گؤستریش سیز و ساده یاشایان کیمسه، آلقاق کؤنوللو، دؤنیادان ال چکیمیش درویش، محله نین قورویوجوسو. ۲- یالنیز و قیلیق سیز اولان (فا: ~). kalender	قلمی قارالیق.. qəlbı qaralıq [آد] قلبی قره لیک: هر شئی شیهه و قوشقو ایله باخما، متعصب لیک (فا: بددلی، سیاه دلی). قلمبر.. qəlbır [آد، ع (غربال)] دلیکلری ایری الک، بوغدا کیمی شئیلری آرتیما آراجی (فا: غربال). coarse sieve
{فارسیجا و عربجه دئیلیمه گینه رغما معناجا و ظاهری شکیلجه قول+اؤندر سؤزونه یاخین گؤرونور، حالبوکی او دیلرده بللی کؤکو یوخدور}.	قلمبر اوستو.. qəlbır üstü [آد] ۱- سئچیلیمیش. ۲- آرتیق قالیمیش شئیلر. قلمبرچی.. qəlbırçı [صفت] قلمبر دوزلدیب ساتان. قلمبرلنمک.. qəlbırlənmək [تاثیر سیز ائلم] قلمبردن گئچیر یلمک.
قلمدر.. qələndər [اۆزل آد] زنجان دا داغ آدی. اهر و مرد؛ ساوه (~یه) ده کند آدی. فریمان دا (~آباد) چای آدی. قوبوستان دا داغ آدی^{۲۴۰}.	قلمبر له مک.. qəlbırlənmək [تاثیری ائلم] قلمبردن گئچیر مک. قلمه.. qəlpə [آد] برک شئین قوپوب پارچالانمیش حصه سی.
قلمدرجه.. qələndərcə [صفت، ظ] قلمدره یاراشیر.	قلمتان.. qəltan [باخ] غلتان. قلمدرکله (قلمدور کؤهولو) quldur köhülü [اۆزل آد] خیاو دا داغ آدی.
قلمدرلشمک.. qələndərləşmək [تاثیر سیز ائلم] قلمدر کیمی اولماق. قلمدرلک.. qələndərlik [آد] قلمدر اولما وضعیت.	قلمزای.. qəlzay [اۆزل آد] باخ: خلیج تورکلری. قلمسه.. qəlsəmə [آد، دی، عربجه] سو حئیوان لاریندا (بالیق و یئقچ) خارجی تنفس عضوو.
قلمدیرلک.. qələndərlik [آد] قلمدر اولما وضعیت.	قلمه.. qələ [اۆزل آد] باخ: قالا. قلم.. qələm [آد، عربجه] ۱- یازی یازما آلتی (فا: ~) pencil ۲- یونما ایشلرینده ایشله ن اوجو ییز دیمیر آلت. ۳- تور، چئشیت "نچه قلم شئی". ۴- یازی و یازما "قلم ایله گئچینیر".
قلمبالاشما.. qloballaşma [آد] کۆره سل لشمه (فا: جهانی شوی). قلمبالاشماق.. qloballaşmaq [تاثیر سیز ائلم] کۆره سل لشمک^{۲۱۸} (فا: جهانی شدن). قلمکوز.. qlokoz [آد، فرانسیزجا] شکر و اؤزل لیکله اؤزوم شکر (فا: گلوکوز).	قلم باشی.. qələm başı [آد] قلم باشلیغی (فا: سر قلم). pen nib

قُلُوم..qlokom [آد، فرانسىزجا] قارا سۇ (گۆز خستەلىگى) (فا: قمرى..qomri [اؤزل آد] م ۱۸۲۰ جى ایلده دريند ده آنادان اولوب - گلو کوم).	قَمَرى ایل..qəməri il [آد] آى ایل، آيسال ایل (فا: ماه قمرى).
قُللە..qulle [آد، عربجه] زيروه، بير يئر و شئين ان اوجا نقطه سى.	قَمَرى تقويمى..qəməri təqvimi [آد] آيسال تقويم، آيسال ايلسايارى، آى ايلسايارى (فا: تقويم قمرى).
قَلهَمک..qəlmək [باخ] قالماق.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَليان..qəlyan [آد] تنبه کى چکمه يه يارايان بير قورغو، باخ: نارگيله (فا: قلیان). {کسروى نين دئديگينه گؤره صفوى لر سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
محتملا قال يان سؤزيله باغلانتى ليدير.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَليان آلتى..qəlyanalıtı [آد] اؤيله و گون آرتا چاغى اؤنجه سى	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
يئيلن يئمک، نئشددولوق (فا: ناشتائى). breakfast	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَليان باشى..qəlyanbaşı [آد] قلیانين باش قيسمى اولاراق و ايچه ريسينه تنبکى و اودقويولان حصه سى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَليان بوغاز..qəlyan boğaz [صفت، دا] اوزون بوغاز.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَليان داغ..qəlyan dağ [اؤزل آد] ساووجبولاق دا داغ آدى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَليان ساز..qəlyansaz [اؤزل آد] کلئير ده کند آدى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَلیب..qəlib [باخ] قالب.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَلیتە..qəlitə [آد، فرانسىزجا] باخ: کاليتە، کئيفيت.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَلیچی چیمنى..qəleyçi çiməni [اؤزل آد] قالايجى چيمنى: اهر ده داغ آدى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَلیلان..qəlilan [اؤزل آد] اسدآباد، بيجار و قروه ده داغ آدى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَلیه..qəlyə [آد] لویيا، بالقاباغى، بادىمجان و بوجور شئى لردن دؤزله ن بير پيشمش.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمار..qumar [آد، عربجه] اورتايا پول قوياراق اوينانان بير نوع شانس اويونو (فا: ~). gambling	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قُماش..qumaş [آد، عربجه] توخونموش پارچا، توخوما (فا: ~). cloth	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمچ آباد..qəmiç abad [اؤزل آد] بهر ده کند آدى (قیمیچ).	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمچی..qəmçi [باخ] قامچی.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمچىقاي..qəmçi qay [اؤزل آد] زنجان، قنيدار و ياستيکند ده کند آدى. بيجار دا داغ آدى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمر..qəmə [آد، عربجه] آى (فا: ماه).	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمربالغى..qəmərbalıǵı [آد] باخ: آى بالغى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمربگيم شيدا..qəmərbəyim şeyda [اؤزل آد] (اؤلوم-گونش ۱۳۱۲) قاراباغ شاعردير ^{۱۴۲} .	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمَرکندی..qəmərkəndi [اؤزل آد] هشتري ده چاي و کند آدى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمرلک..qəmərlək [اؤزل آد] زنجان دا کند آدى.	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمروان..qəmərvan [اؤزل آد] آذربايجان دا کند آدى ^{۲۴۰} .	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛
قَمَرى..qəməri [آد، عربجه] آيا منسوب اولان (فا: قمرى).	قَمَرىيە..qəməriyə [آد، يونانجا] کؤشک، آچيق تالوار، ايچينده سارايندا بو وسيله مود اولاراق سونرا آيرى يئرله ياييليدير؛

ایندە، قفسدە بسلەنئب اۆرەتیلە بیلن بیر قوش (فا: ~). serinus	قنشر.. qənsər [آد] قارشى طرف، اؤن طرف، ایره‌لى، قاباق "قايى نين قنشرى، کندلى نين قنشرينده بير سوروقاز" باخ: قانشار.
canaria {اسپانیولجا، دده «قانارا»}.	قنطره.. qəntərə [آؤزل آد] اؤرمیه ده داغ آدى.
قنارى اوتو.. qənarı otu [آد، بیتگی] چوها چیچک گیللردن توخوملاری	قنطورا.. qəntura [آد] قیز آدى، باخ: ابن العبرى.
قفس قوشلارینا یتیم اولاراق وئریلن بیر چیچک. akine media	قنقال.. qənqal [آؤزل آد] قانقال: اراک دا داغ آدى.
قنارى چیچگی.. qənarı çiçəyi [آد، بیتگی] چان چیچک گیللردن ساری	قنقارجار.. qənqərcar [آؤزل آد] قانقارجار: رودبار دا داغ آدى.
رنگلی بیر چیچک (فا: نوعی گل). tropaeolum peregrinum	قنوسئولوژی.. qnoseoloji [آد، یونانجا] ادراک نظریه سی، فلسفه ده، ادراکین منبع لریندن و امکان لاریندان و واسطه لریندن بحث ائدن
قناعت.. qənaət [آد، عربجه] قانیق لیق، بیر شئیین مصرفینده اسراف - ائتمه (فا: ~)	بؤلوم و دال. (فا: ~).
قنبر.. qənbər [عربجه] صادق کۆله (فا: بنده صادق). {ح علی نین	قنات.. qənavat [آد، عربجه] قنات لار (فا: قناتها). aqueducts
کۆله سی آدیندان}. ۲-قنبر (آد، دا) چای داشی، کۆچه لره دۆشه نن	قنوو.. qənov [آد، ر «کاناوا»] خیابان قیراقلاریندا دۆزه لن آرخ.
داش ۱ ۳-قنبر (آؤزل آد) قنبر سۆزیله یئر آدلاری: آستارا (سمحله)،	قنه په.. qənepə [آد، فرانسیزجا] باخ: کانابه.
بجنورد و جوغاتئی (آباد)، سبزوار-صفی آباد (سباغی)، ضیاآباد	قنیر.. qənir [آد، دا] تاي، میثل، برابر.
(شاه)، ماکی (کندی) دا کند آدى. کلئیر (شاه)، ابهر (قنبرلو)	قنیم.. qənim [آد] دۆشمین (فا: یاغی) های های دئییب قنیم اۆسته
ده داغ آدى.	واراندا: کواوغلو، قویونون قنیمی قوردودور "قوتادقویلیکده قاریم/
قنبر حقیری.. qənbər həqiri [آؤزل آد] قوشاچایلی چاغداش	قریم سۆزو خندق و گور معنا سیندا گلییدیر و بونون دیشمه سیندن
شاعردیر ۱۵۶.	قنیم دۆزه لییدیر و عربجه غنیم سۆزیله باغلی دئییلدی ۵}.
قند.. qənd [آد، فاع] حبه لشمش شکر (فا: قند).	قنیملی حاجی جاپا.. qənimli hacı çapa [آؤزل آد] شاهسون ائلی
قند.. qənd [آؤزل آد] قن: زنجان (قن بولاق)، علیشاه عوض (قن شاه) دا	بو یلاریندان ۱۰۸۳.
کند آدى.	قنواد.. qəvvad [آد، ع، دده قنات] یولسوز، پزه ونگ (فا: مکار).
قند دوغرایان.. qət doğrayan [آد] قند دوغراماق اۆچون کلئین (فا:	قنواص.. qəvvas [آد، عربجه] دالیغیج (فا: غواص).
قندشکن).	قنواعد.. qəvid [ع، قاعده چو] قورال لار (فا: ~).
قند قیران.. qət qıran [آد] قن قیران: قند دوغرایان، قند سیندیران.	قنوالب.. qəvalib [آد، عربجه] قالب لار، تۆکمه قابلاری، بیچیملر (فا: ~)
قند آب.. qəndab [آد، فا] قند شربت (فا: قند آب).	قنوه نوز.. qəvənoz [آد، یو، آنادولو] بال کیمی شئیرلی ساخلاماق اۆچون
قندان.. qəndan [آد، فا] قندان: قن قابی (فا: قندان).	بیرنوع اغزی گئن قاب.
قند قابی.. qətcəbi [آد، فا] قن قابی: قن قویماق اۆچون قاب (فا:	قوی.. qəvi [صفت، ع] گۆجلو، دایانیق لی، قووه لی (فا: پرزور).
قندان).	قوبا.. quba [آؤزل آد] آذربایجان جمهوریتینده رایون آدى، باخ: قوبو.
قندهار.. qəndhar [آؤزل آد] ملیکان دا کند آدى.	قوبا قازی.. qoba qazi [آد] وحشی قاز (فا: غاز وحشی).
قندی سرا.. qəndisəra [آؤزل آد] هشتپرده کند آدى.	قوبوز (قیز).. qobboz [آؤزل آد] باجگیران دا کند آدى.
قندیل.. qəndil [عربجه] آسمالیق، یاخیتی شمع اولان بیر نوع چیراق	قوبچور.. qobçur [آد] وئرگی، ایلخان حیوانلارینی ساخلاماق اۆچون
(فا: ~).	آلینان پول و وئرگی ۷.
قندیل.. qəndil [آؤزل آد] ماکی و تبریز ده داغ آدى.	قوبو.. qobu [آد] سئل وسولارین آچدیغی یارلیق و چوخور، چوخور
قندیل چیچگی.. qəndil çiçəyi [آد، بیتگی] حیوان پرچمی.	وآغاجلی یئر، کیچیک دره، چایین درین یئر (فا: دره عمیق بیشه
قندیل گنجه سی.. qəndil gecəsi [آد] برات، معراج، رقتیب و موولود	ای) {بو کلمه نین قویماق سۆزوندن آلینمادیر و گرچکدن قوبو، سو
(ح محمدین دوغوم گۆنونون ایل دۆنومو) گنجه لری.	ویا دئیرم و زلزله توسط ایله یئریندن قوبولوب آپاریلیمیش بیر یئر
قندیل گۆنو.. qəndil günü [آد] قندیل گنجه سینین اؤنجه کی گۆنو.	دئییلیر (قوب+و) ۸}.
قندیلی.. qəndilli [آؤزل آد] تبریز ده کند آدى.	

قوبو..qobu [تاریخی اۆزل آد] کووؤ: بوکت (آلتای) چور اویمای- اؤلوبالاریندان ^۷ .	قوپالاق..qopalaq [ظرف] قوپاراق. قوپچا..qopça [آد، مجارچا] چال گنجیت، ایلمه له مک اؤچون حالقا ایله چنگلدن دۆزه لن بیر آراج.
قوبور..qobur [آد] قوپور: دری و آغاجدان دوزلمیش تاپانچا و توفنگ قابى {آغاجدان قوپاریلیمیش و اوپولموش معناسی اولماسی اوچون قوپماق دان آلینماسی سانلییر}.	قوپچالاماق..qopçalamak [تائیر لی انیلم] قوپچا ایله باغلاماق. قوپچالانماق..qopçalanmaq [بلسیز انیلم] قوپچا ایله باغلانماق. قوپچالی..qopçalı [صفت] قوپچاسی اولان.
قوبورجوق..qoburcuq [اۆزل آد] قابارجیق، قاباریق، قابادای؛ اوروز خان'ین اوغلو؛ تیمور گۆرخان'ین قیچاق والیسی و قوموتانی ^۷ .	قوپدورماق..qopdurmaq [انتدیر گن انیلم] قوپماسینی ساغلاماق. قوپماق..qopmaq [تائیر سیز انیلم] ۱-چکیلیب قیریلماق، اؤزولوب یولونماق، یئرینده و گۆوده سیندن آیریلماق، کۆکوندن چیخماق (فا: کنده شدن). ۲-قالخماق، آياغا دورماق. ۳-علاقه سینی کسمک، آیریلماق (سومرجه 'قو')؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير{.
قوبورلو..qoburlu [صفت] قوپور و قینی اولان. قوبوز..qobuz [باخ] قوپوز.	قوبوستان..qobustan [اۆزل آد] آذربایجان جمهوریتینده رایون آدیدیر. قوبوق..qobuq [اۆزل آد] انیلم چایینا یاخین و آلاگؤل بؤلگه سینده بیر چای آدی؛ ایرتیش چایی یاخینیندا بیر بؤلگه آدی ^{۱۲} .
قوبولوق..qobuluc [آد] قوبوستان: قوبو اولان یئر و دۆزنیلیک. قوپ..qop [آد، ت] ۱-شادلیق. ۲-بول چوخ (ایلیک معنادا فارسجا خوب سۆزونده ده گۆرسه نیر و ایکینجی معنادا کۆپ/ کۆپمک سۆزیله باغلیدیر ^۵).	قوپوز..qopuz [آد] عاشق سازی، باغلاما، اوزانلارین چالدیغی تئلی تۆرک سازی (فا: نوعی ساز) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير، دده؛ اسکی تورکجه ده قوپ کلمه سی ستوینچ و شادلیق معناسیندا ایشله نیردی، محتملا قوپوز کلمه سی بو سۆزه باغلاناراق اله گلیمشدير چونکی قوپوز بو وضعیتی وجودا گتیرن بیر وسیله دیر{.
قوپ قویو..qop qoyu [صفت] چوخ قویو. قوپاراغین گۆتورمک..qoparağın götürmək [تائیر لی انیلم] قووماق، قورخوداراق قووماق.	قوپوز-..qopuz [اۆزل آد] اینسان آدی: ~اپ، ~ای، ~بای، ~بگ، ~آر.
قوپاراق..qoparaq [ظرف] قوواراق، تنز، چابوق. قوپاراق لاق..qoparaqlamaq [باخ] قوپاراغین گۆتورمک. قوپاران..qoparan [آد] کنجه دن دۆزه لن بیر جور جاکت.	قوپوز..Qopuz [اۆزل آد] هشتی ده کند آدی. قوپوزجو..qopuzcu [آد] قوپوز چالان کیمسه.
قوپارتدیرماق..qopartdırmak [انتدیر گن انیلم] قوپارتماق ایشینی- گۆردورمک قوپارتماق..qopartmaq [باخ] قوپارماق.	قوپوش..qopuş [آد] قوپولما (فا: گسیختگی). rupture قوپوشماق..qopuşmaq [فا] هامی بیردن بیره چیخیب جوشماق.
قوپاردیلماق..qopardılmaq [بلسیز انیلم] قوپارماق ایشی گۆرولمک. قوپارماق..qoparmaq [تائیر لی انیلم] ۱-قوپماسینا یول آچماق، یولماق، چکیب چیخارماق، اؤزوب قیرماق، سینیدریب آیرماق، (فا: قطع کردن، جدا کردن). ۲-(مج) بیر شئی زورلا ویا بیر دۆزنله اله گنجیرمک. ۳-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سۆزلر دۆزلدیر "فریاد قوپارماق، گۆرولتو قوپارماق، ولوله قوپارماق، هارای قوپارماق". {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير{.	قوپوق..qopuq [صفت] قوپوموش، آیریلیمیش، یئرینده ویا بیر قورولوشدان آیریلیمیش، بیر شئیدن سینیب آیریلیمیش (فا: جدا شده).
قوپاریش..qoparış [آد] قوپارماق ایشی ویا بیچیمی. قوپاریلماق..qoparılmaq [بلسیز انیلم] یولونماق، چکیب چیخاریلماق، قوپارماق ایشی گۆرولمک (فا: قطع شدن، جدا شدن). قوپاغاچ..qopağac [اۆزل آد] قوبادلی، داغ آدی (۲۰۱۰) ^{۲۴} .	قوپوق سۆز..qopuqsuz [صفت، ظ] آرا و ثرمه دن، دورمادان. قوپوقلوق..qopuqluq [آد] قوپوق اولما وضعیتى. قوپولماق..qopulmaq [بلسیز انیلم] قوپاریلماق. قوپونتو..qopuntu [آد] قوپوموش اولان.
قوتاز..qotaz [آد] مونجوقلو باغ و ایپ، پالتاری قیسماغا یاریان مونجوقلو ایپ و اونون مونجوغو (فا: منگوله). tassel {دده؛ بو کلمه نین مونجوق و یویوندان آسیلان مونجوق آنلامی نی نظره آلساق قوتماق (بوراخماق، آسیلی اتمک) کلمه سیندن آلینماغی مناسب گۆرونور{.	قوتازلاشماق..qotazlaşmaq [تائیر سیز انیلم] بزه یی قوتاز کیمی اولماق.

قوتازلاماق.. qotazlamaq [تائیرلی انیلم] بزکلی قوتازلار باغلاماق.	قوتیک.. qotik [آد، لا] غربی آوروپادا اورتا عصرلرده بیر معمارلیق سبکی (فا: گوتیک).
قوتازلانماق.. qotazlanmaq [تائیرسیز انیلم] قوتازلی اولماق.	قوجا.. qoca [صفت] ۱-یاشلی، بویوک (فا: پیر). ۲-ییلگیلی، ساین و اؤنملی کیمسه، اؤستاد. ۳-گؤستهریشلی، ۴-بیر قادینین اری و انشی (فا: شوهر). husband ۵-(تاریخی اؤزل آد) بابور خان دؤنمی بگلریندن. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر؛ بوکلمه قوچ کلمه سیندن آلینما اولاراق قوچاق سۆزونون قیساتیلماسی اولمالیدیر، فارسجادا خواجه سۆزوده بونون آیری شکلیدیر}.
قوتازلی.. qotazlı [صفت] قوتازی اولان "قوتازلی بؤرک" (فا: منگوله دار).	قوجا.. qoca [اؤزل آد] اینسان آدی: قوجالپ، قوجاباش، قوجابای، قوجابگ، قوجابوغا، قوجار/قوجار، قوجاقورد.
قوتازلی قوتازلی.. qotazlı qotazlı [ظرف] قوتازی اولان، قوتازلا باغلانمیش.	قوجا.. qoca [اؤزل آد] تیکانتپه، آیدرویش (~ قجه مست)، هشتری (~ کندی) ده کند آدی. زنجان (~بولاق)؛ اوچ داغ آدی ۲۴.
قوتازلیق.. qotazlıq [آد] قوتاز اوچون یارارلی.	قوجا قولان.. qocaqulan [تاریخی اؤزل آد] بابورخان دؤنمی بگ و کومتان آدی ۷.
قوتان.. qotan [آد] باخ: قوتان.	قوجاباش.. qocabaş [آد، دیرگی] ۱-cm ۱۸ اوزونلوقدا، بئلی قهوه رنگلی، قارنی پمبه اؤتوجو بیر قوش نؤعو. Cocothroustes ۲-
قوتقو.. qotqu [اؤزل آد] آلچاق کؤنوللو، متواضع ۷.	بویوک باش حیوانلارا وئرلن بیر آد. ۳-(ب) یول و تارلا کنارلاریندا ییتیشن ۳۰-۱۲۰ cm بویوندا ایکی ایلیک اؤتسو بیتگی. onopordon acanthium
قوتلار.. qotlar [آد، آلمانجا] قدیم آلمان طایفالاریندان بیرینین آدی، قوت طایفالارینا منسوب اولانلار.	قوجاباشی.. qocabaşı [آد] کند بویوگو، کدخدا.
قوتمان.. qotman [آد، باخ: قاتمان] تایایا وورولماق اوچون کوما شکلینده ییغیلیمیش اوت، کوما باغ، باخ: قوتمان.	قوجابک.. qocabəbək [صفت] یاشیندان داها کیچیک حرکت و رفتاردا اولان.
قوتمانلاماق.. qotmanlamaq [تائیرلی انیلم] تایایا وورماق، قاتقات ییغماق.	قوجابگلی.. qocabəyli [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلاریندان ۱۰۸۳.
قوتمانلانماق.. qotmanlanmaq [بلسیز انیلم] تایایا وورولماق.	قوجاتماق.. qocatmaq [باخ] قوجاتماق.
قوتور.. qotur [صفت] حیوان و اینساندا یولوخوجو دری خسته لیگی ویا چیچک خسته لیگی سونو اؤزه ویا دری ده دؤزه نیلن چوخور یئرلر، چوپور (فا: جرب، گال). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: تۆکو تۆکولموش حیوان، بو کلمه دیواندا کۆتلهمک (فنائلیق یاپماق) شکلینده گلیب و کۆتور (کله کۆتور) ایندیکی تورکجه ده دره تپه لی اولان، و صاف اولمایان یثره دئیلیر و قوتورکلمه سی بو آتلاما دایاناراق دوزلمیش اولمالیدیر ۵}.	قوجا حاجیلو.. qocahacılı [اؤزل آد] ۱۶م جی یوزیلده، دیاربکر حلب- بؤلگه سینده، بوزاولوس تورکلریندن بیر بوی آدی ۸۵.
قوتور بولاغی.. qoturbulağı [اؤزل آد] خیاو، بیناب، قزوین، قئیدار و خوی دا داغ آدی. خوی، ساین قالا؛ کلئیر و اورمیه ده (~لار) کند آدی. خوی و اهر ده چای آدی. یثر و داغ آدی ۲۴.	قوجار.. qocar [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی {قاجار}.
قوتورلار.. qoturular [اؤزل آد] قاراداغ طایفالارینا باغلی اوبا آدی ۱۰۸۳.	قوجاسیز.. qocasız [صفت] قوجاسی اولمایان، ارسیز.
قوتورلاشماق.. qoturlaşmaq [باخ] قوتورلانماق.	قوجاسیزلیق.. qocasızlıq [آد] قوجاسی اولما، ارسیزلیک.
قوتورلاماق.. qoturlamaq [تائیرسیز انیلم] ۱-قوتور اولماق، قوتور خسته لیگینه توتولماق (فا: جرب گرفتن). ۲-(مچ) الدن دۆشمک.	قوجافندی.. qocafəndi [صفت] قوجا اوچون الوثریشلی، قوجایا یاراشان، قوجایا مناسب.
قوتورلانماق.. qoturlanmaq [تائیرسیز انیلم] قوتور اولماق (فا: جربدارشدن).	قوجاقاری.. qocaqarı [آد] ۱-ارآرواد (چوخراق تورکیه تورکجه سینده). ۲-یاشلی قادین (چوخراق آذربایجان تورکجه سینده) (فا: پیر زن). old woman
قوتورلوق.. qoturluq [آد] قوتور اولما وضعیتی.	قوجاقاری سویوغو.. qocaqarı soyuğu [آد] قیش دؤنم نین سون گونلرینده اولان سویوق گونلر.
قوتی.. Koti [اؤزل آد] آلتای تورکلری آلتای کیشیلر بوی لارینداندیر ۱۵۸-۸۱.	قوجاقاریلیق.. qocaqarılıq [آد] قوجا قاری اولما وضعیتی.

قۇچايىمىش.. qocayemiş [آد، ييتگى] فۇنداگىللردن، آغ و پميه چيچىكلرى سالخيم كيمى، ياز قيش ياشيل ياپراقلى، سېيىچى ليكده	قۇچاقۇچا.. qocaqoca [صفت] بۇيوك بۇيوك.
ايشلەنن بير آغاجيق (فا: اباريقون). arbutus unedo قۇچايانا.. qocayana [باخ] قۇچافندى.	قۇچاقۇشلۇق.. qocaquşluq [آد] اۇيله يە ياخين زامان.
قۇچايىش.. qocayış [آد] قۇچاماق ايشى ويا بيچيمى.	قۇچاگنج.. qocagənc [آد] ياشلى و
قۇجور.. qocur [اؤزل آد] قئيدار، ياستيكنده، هشتىرى (۳) و تيكان تپه ده	پيرو جوان oldandyoung
كند آدى. زنجان دا داغ آدى {باخ: قاجار}.	قۇچالاشماق.. qocalaşmaq [تائيرسىز انيلم] قۇچالماق، قۇچا حالا
قۇجوشماق.. qocuşmaq [تائيرسىز انيلم] باخ: قۇجوشماق، قۇچاقلاشماق.	گلمك.
قۇجوق بىردى.. qocuqberdi [آد] گنبدده تۆركمن كندى * ۹۰۰.	قۇچالاق.. qocalaq [آد، دى، باخ: قۇچا] بير تيجى لاردان، ايستى
قۇجونماق.. qocunmaq [آد] چكىنمك "اومنىم سۆزومدن قۇجوندو".	بۇلگه لرده ياشايان بير جنس چايلاق قوشو.
قۇچ.. qoç [آد، دى، ت] ۱-دامازلىق ارکک قويون (فا: قوچ).	قۇچالانماق.. qocalanmaq [تائيرسىز انيلم] قۇچالماق، قۇچا حالا
prtoidus goetidus ۲-باليق و بوغا بورجلارى آراسينداكى اولان	گلمك.
آى. ۳- (مچ) ايگيد، قۇچاق، ايلماز.	قۇچالتماق.. qocaltmaq [تائيرلى انيلم] ۱-بيرينين ياشلى گۇسته-ريلمه سينه يول آچماق (فا: بير كردن) to make old ۲- (مچ) اؤزهرك
قۇچ-.. qoç [اؤزل آد] آذربايجان دا يئر آدى اولاراق ايشلەنير، باخ:	وسيختى وئرەرك آرادن گتتمه سينه ويا باشينين آغارماسينا يول آچماق.
يئر آدلارى (ان آرى ۲۳ آد سايماق اولار).	قۇچالماق.. qocalmaq [تائيرسىز انيلم] ياشلى اولماق، ياشا دولماق،
قۇچ-.. Qoç [اؤزل آد] قۇچ سۆزيله دۆزه لن اينسان آدلارى: قۇچاي، قۇچايگيد، قۇچاي، قۇچر، قۇچقان، قۇچقور.	كۇهنلەك (فا: بير شدن). to grow old
قۇچا.. Qoça [اؤزل آد] ۱-قۇچ كيمى ۲-كيبار، جئنشلەن.	قۇچالمىش.. qocalmış [صفت] ۱-قۇچا ياشينا چاتمىش ۲-گوج دن-دوشموش.
قۇچاش.. qoçaş [آد] ۱-يول گۇسترن، اؤنده گئدن، ساواشلاردا	قۇچالى.. qocalı [صفت] قۇچاسى اولان، ارلى، ارى اولان.
آرابانى سورن كيمسه. ۲-خوى دا كند و داغ آدى.	قۇچالى جاوانلى.. qocalı cavanlı [آد] قۇچالار و جوانلار، هامىليق
قۇچاق.. qoçaq [صفت] ۱-ايگيد، اؤركلى، سؤكمن، قورخماز (فا: hero ~)	جا.
قۇچاق.. qoçaq [اؤزل آد] اسفراين دا داغ آدى. قۇوه ده كند آدى.	قۇچالىق.. qocalıq [ظرف] ۱-ياشلى ليق (فا: پيرى) ۲-قديم ليك، اسكى ليك، كۇهنه ليك.
قۇچاقچاسينا.. qoçaqcasına [ظرف] ايگيدليكله، مردليكله.	قۇچالىقدا يورغالىق.. qocalıqda yorğalıq [آد] ياشلى آداما ياراشمايان
قۇچاق لاشماق.. qoçaqlaşmaq [تائيرسىز انيلم] ايگيدلشمك، قۇچاق اولماق.	حرکت حاققیندا.
قۇچاق لاما.. qoçaqlama [آد] تورک ادبیاتیندا ايگيدليک و قهرمانليق	قۇچاماق (قۇچايىماق).. qocamaq (qocayımaq) [تائيرسىز انيلم] ياشلانماق، ياشلى لانماق.
دان دانيشان بير نوع شعر (فا: نوعى شعر).	قۇچامان.. qocaman [صفت] ۱-چوخ بۇيوك، چوخ ايرى، هئيتلى،
قۇچاق لاماق.. qoçaqlamaq [تائيرلى انيلم] اؤرك وئرک،	بۇيوك. ۲-قۇچا، ياشى بۇيوك اولان.
ايگيدلنديرمک.	قۇچامانجا.. qocamanca [ظرف] بۇيوك كيمى، هئيتلى اولاراق.
قۇچاق لانماق.. qoçaq lanmaq [تائيرسىز انيلم] ايگيدلشمك، قۇچاق اولماق.	قۇچامان قۇچامان.. qocaman qocaman [صفت] بۇيوك بۇيوك.
قۇچاق ليق.. qoçaqlıq [آد] ايگيدليک، مردليک، زیرک ليک.	قۇچامانلاشديرماق.. qocamanlaşdırmaq [تائيرلى انيلم] قۇچامان
قۇچان.. qoçan [اؤزل آد] ۱-شهر کرد داغ، كند و سميرم داغ آدى.	وضعيتە گتيرمک.
۲-قۇزئى تۆركمستاندا بير شهر آدى.	

طايفالاريندان ساييليرلار. ۲-قوچان بۇلگه سينين چاپلار: چاپلار اترك چاپينا تۇكولورلر: زيرآباد (پيرانلو s1b)، تېرىك (s1b22)، سۇزه (تېرىك s1b30)، چىرى (s1b40)، اترك (قوچان، شيروان، اينجه برون، خزردينيزي s1b50 / ۱۴)، كال عمارت (s1b42)، قاراشاهونردى (s1b25)، قصران (موچنان، قارقوم، s1b20)، ۳-قوچان بۇلگه سينين داغلار: قاشقاقايا (۱۰كگ ۲۴۴۵)، شاه داغى (۲۵ككق ۲۰۸۹)، قازان (۲۷ككق ۲۰۲۸)، قايا (۳۲ككق ۲۲۰۹)، امام داغى (۳۵ككق ۲۳۰۴)، قابلاتتيق / قابلاتتيق (۳۰ككگ ۲۲۵۵)، ۸-قوچان بۇلگه سينده تۆرك كندلرى: آب جهان (۳۵ككق * ۴۷۰ / ىتو)، آب گرگ (۱۲كگ * ۴۱۰ / ىتو)، آبشورى (۱۵ككق * ۵۲۰ / ىتو)، آبكوه (۵۸كگ * ۷۰ / ىتو)، ارمودآغاجى (۵۶كگ * ۳۰۰ / ىتو)؛ آسى بولاك (۲۸ككق * ۳۰۰ / ىتو)، آغ بولاك (۱۱ككق * ۳۰ / ىتو)؛ آغ چشمه (۴۸كك * ۲۱۰ / ىتو)؛ آغ كاريز (۱۱ككق * ۴۹۰ / ىتو)؛ آقالتف على (۱۸ككق * ۲۶۰ / ىتو)، آلاتمان (۲۵كگ * ۱۸۰ / ىتو)؛ آلاهيان (۳۸ككق * ۲۶۰ / ىتو)، آلامجيق (۲۴كگ * ۲۶۰ / ىتو)؛ ابراهيم آباد (۵۸كگ * ۷۰ / ىتو)؛ احسان آباد (۶۱كگ * ۴۰۰ / ىتو)؛ اسطرخى (۵۷كگ * ۳۰۰ / ىتو)، اسلام آباد / گبرآباد (۱۷كگ * ۵۹۰ / ىتو)؛ ايسپلاغ / ايسبولاق؛ ايسفجير (۴۴ككق * ۹۱۰ / ىتو)، امامقولو (۴۰ككق * ۱۰۴۰ / ىتو)، امام وئردىخان (۲۴ككق * ۲۰۰ / ىتو)؛ اندرزي (۵۵كگ * ۱۹۰ / ىتو)، اوتارچى؛ اوتراآباد (۱۶ككق * ۲۱۰ / ىتو)، اوتراآباد (۳۸كگ * ۵۰ / ىتو)، اورتاچشمه (۱۵كگ * ۴۱۰ / ىتو)، اوستاد (۴۸ككق * ۱۰۰۰ / ىتو)؛ اينجه سابلاق (۵ككق * ۲۲۰ / ىتو)، اينجه شاهباز (۴۴ككق * ۶۱۰ / ىتو)، اينجه كوهنه (۵ككق * ۵۵ / ىتو)، اينجه كئيكانلو (۵۲ككق * ۲۵۰ / ىتو)؛ اينجى جان (۸ككق * ۱۱۰ / ىتو)، بنش حوض (۲۴كگ * ۷۰ / ىتو)، بادخور (۱۳ككق * ۴۰۰ / ىتو)، باش محلّه (۴۲كگ * ۸۷۰ / ىتو)، باغ محله (۴۷كگ * ۲۲۰ / ىتو)، باهار (۵۶كگ * ۶۳۰ / ىتو)؛ بايرام آباد (۴۸كگ * ۲۰۰ / ىتو)، بنش آغاج؛ برگرد (۳۶ككق * ۴۱۰ / ىتو)؛ برگيش (۵۴كگ * ۲۷۰ / ىتو)، بگنظر؛ بينايد (۱۰كگ * ۳۹۰ / ىتو)؛ بورج (۱۸ككق * ۹۳۰ / ىتو)؛ بورزول آباد (۳۸ككق * ۶۴۰ / ىتو)؛ بيرك آباد / بايراق آباد (۴۰كك * ۴۱۰ / ىتو)، بيرك (۴۱كك * ۶۴۰ / ىتو)، پاكوتل (۳۵ككق * ۱۸۰ / ىتو)؛ پدك (۳۵ككق * ۹۵۰ / ىتو)، پس حصار (۴۳كگ * ۱۱۰ / ىتو)، پسكن (۴۹ككق * ۱۵۰ / ىتو)، پركار	قوچان.. qoçan [آد] ۱-جنتلنمن، كيار ۲-قوشان، قوشوجو. ۳-كاهى و كلم كيمين ياپراقلار اۆزه رينده اولان برک گؤده سى. قوچان.. qoçan [آد] ۱-گونش ايلي ۱۳۲۰ده قوچان ۳ بخش (حومه، باجگيران، شيروان) و ۴۳۴ كنددن تشكىل تاپيردى او زامان بۇلگه نين * ۱۱۱۰۰۰ نفر نفوسو واردىر، اينديسه (۱۳۸۵) گنللكه ۱۸۶۰۰۰ نفر و شهر اولاراق ۱۰۱۰۰۰ نفر نفوسا صاحبدىر، شهر يارى يارى تۆرك و كوردولر، البته بعضا بير عده ائولرينده يالنيجا فارسجاني اؤيره نرك اؤزلريني فارس حسابلايرلار بو عده نين اوراني چوخ دوشوك و بارماق سايى سيندان چوخ دگيليدىر، قوچان شهريندن گوندوغان طرفه گئندنه (مشهده طرف)، كندلر عموما توركولر، بۇ مسيره آلامجيق ياخينلاريندان گوتتى طرفه دؤغرو چكته سمتى نين كندلريده بۇ ساياق دادىر، بو مسيره سلطان آباد و نيشابورا كيمي توركولر چوغونلونغونو راحتجه گؤرمك ممكن دور، آراسيرا كورد و فارس كندلرينه ده راست گليئير، گونباتان مسيرينده قوچان شيروان يولوندا فاروج شهرينين اطرافيندا دا تورك كندلري آغير باسير ولى شيروانا ياخينلاشينجا كوردلر و بعضا فارسلا چوغونلونغو دوشورلر، قوچان شهريندن قوزئيه طرف (باجگيران مسيري) ايلكجه تورك و كورد كندلريني يارى يارى حالدا گؤرمك اولار، باجگيرانا ياخينلاشديقدا كورد كندلري چوخلوق حالا گليرلر؛ بير مطلبه ده اشاره ده يارار واردىر، كندلرين بعضا ائتنيك ديشمه لريني گؤرمك اولار مثلاً قاجكانلو كندى ۱۳۲۰ آمارينا گؤره يارى تورك كند ساييليردى ولى ايندى اهالى نين تاما گورد اولماسيني سؤيله ييرلر، بيليريك كى پهلوى دؤنمى توركولرى تاپدالاما، دؤولتين آچيق سياستى كيمي ايدى و سايملامالارادا بير عده فارسجاني بيلسيدلر، او كندين اهالى سينين آنجاق بير بولومونو تورك يازيرديلار بۇ موضوعنو قوچان كندلرينده ده گؤرمك اولار مثلاً سمگان، بنش آغاج و چوخلو كندلر تورك اولدوغو حالدا مختلف ملتيلردن تشكىل تاپميش كندلر يازيليدىر، دقت اولونماليدركى بير عده كندلر اينديكى كشورى تقسيمات دا بجنورد شهرى بولومونده يئر آليدير ولى آدرئس و فاصله لرین مبناسى قوچان شهرى اولدوغو اوچون بو كندلر قوچان بولومونده يازيليدىر. ابو شهرين آدينى قوچقويونلو طايافاسينين آدينا باغلالييلار، بو طايافانين آدينا قوچقانلو دا دئيلير^{۱۶}؛ ياقوت حموى بو شهردن خوشان كيم آد اپاريدير البته اولاييلسين كى بو سؤز قوچان سؤزونون آيرى دئيشى اولسون و بو سؤزون كوشان سؤزيله ده ايلگيشى اولاييلير، كوشانلار، هونلارين بير طايافاسى اولاراق سونرالار هپتال لارلا بيرليكده حكومت قوردولار و تورك

(۴۵ک گد * ۲۴ / یتو)، پیرانلو (۲۴ک د * ۱۷۰ / یتو)؛ پیرعلی	(۲۵ک ق ب * ۹۰ / یتو)، سمنگان / تو (۴۵ک گ د * ۴۰ / یتو)؛
(۲۱۰ * ۴۲ک ب)، پیره (۴۹ک ب * ۱۴۰ / یتو)؛، تَبَریان (۴۷ک ب	سَنگلی (۳۰ک ب * ۳۹۰ / یتو)، سه گنبد (۴۷ک ق ب * ۶۱۰ / یتو)،
* ۴۸۰ / یتو)؛ تَبَریک (۲۰۰ک ق د * ۲۲۰ / یتو)؛ ترنیک (۲۴ک ق ب	سهل آباد (۴۷ک گ د * ۱۶۰ / یتو)، سیاه دشت (۳۹ک ق ب * ۱۳۰ /
* ۳۲۰ / یتو)، تقی آباد (۲۴ک ق ب * ۱۴۰ / یتو)؛ تیتگانلو	یتو)، سیدآباد (۳۰ک گ د * ۸۶۰ / یتو)، شارک / یتو(قو)؛
(۱۰ک ق ب * ۱۳۹۰ / یتو)، جَرَتوده / چَرَتوده (۲۴ک ق ب * ۸۳۰ /	شاهرگ)؛ شاه‌دابه (۴۲ک گ د * ۹۰ / یتو)، شَرَف؛ شغل آباد
یتو)؛ جعفرآباد (۱۰ک گ د * ۱۰۳۰ / یتو)؛ جعفرآباد (۲۶ک ق ب	(۳۶ک گ د * ۳۷۰ / یتو)؛ شفیع (۵۴ک گ د * ۳۰۰ / یتو)، شُورچا
* ۱۳۰۰ / یتو)؛ جنجال آباد (۳۶ک گ د * ۹۰ / یتو)، جَنیدآباد /	(۳۰ک گ د * ۵۵۰ / یتو)؛ شُورک؛ شُورک توپکانلو (۹ک ق * ۳۰۰ /
جَندوآ cəndua (۷ک گ * ۳۷۰ / یتو)، جووزان (۳۷ک ق ب * ۵۸۰ /	یتو)، شُورک حاجی (۹ک ق د * ۳۷۰ / یتو)؛ شیرهن (۳۶ک ق ب
یتو)، جهان آباد (۳۸ک ق ب * ۶۰ / یتو)، چالاک / چالکی	* ۱۰۰ / یتو)، شیرین سو (۳۶ک گ د * ۳۱۰ / یتو)؛ طویل
(۶ک ق د * ۳۵۰ / یتو)؛ چاه آب (۲۴ک گ د * ۶۰ / یتو)؛ چَران	(۳۵ک ق د * ۱۷۰ / یتو)، عالیشان (۳۶ک گ د * ۸۰ / یتو)، عراقی
(۳۰ک ق د * ۱۵۰ / یتو)؛ چنبرغریال (۴۸ک گ د * ۱۱۰ / یتو)؛	(۳۸ک گ * ۸۰ / یتو)، عسگرآباد (۲۵ک ق ب * ۵۰۰ / یتو)، علاقه
چونلی / چئوینلی (۲۸ک ق د * ۴۷۰ / یتو)؛ چهارسوق؛ چهل بازه	جنبان (۹ک گ د * ۱۶۰ / یتو)، علی آباد (۷ک گ د * ۹۷۰ / یتو)؛
(۵۳ک گ د * ۱۰ / یتو)، چیتگر (۷۵ک ب * ۲۷۰ / یتو)؛ حاجی تقی	عمارت (۳۶ک د * ۵۲۰ / یتو)، فتح آباد (۳ک ق ب * ۲۵۰ / یتو)،
(۲۴ک ق ب * ۴۸۰ / یتو)، حاجی کاهو (۳۰ک ب * ۲۲۰ / یتو)،	فخرآباد (۶ک ق د * ۴۳۰ / یتو)، فرخان / آ-ی (۳ک گ د * ۹۱۰،
حسن آباد (۱۸ک ق ب * ۳۰۰)؛ حسن آباد (۲۳ک گ د * ۱۳۰ / یتو)؛	۸۴۰ / یتو)، فرهادان (۳۱ک گ د * ۱۳۰)، فیروزآباد (۱۰ک گ د
حصار آندف (۳۷ک ق ب * ۱۲۰ / یتو)، خبوشان (۳۶ک ق ب	* ۳۹۰ / یتو)؛ فیض آباد (۴۲ک ق ب * ۱۹۰ / یتو)، فیلاب
* ۵۳۰ / یتو)، خُرم آباد (۳۷ک گ د * ۴۱۰ / یتو)، خُروه (۴۳ک ب	(۷ک ق ب * ۳۶۰ / یتو)؛ قُیطاغی (۱۱ک ق د * ۱۷۰ / یتو)؛
* ۷۵۰ / یتو)، خلکانلو (۳۰ک د * ۲۴۰ / یتو)، خوجالار	قاجکانلو (۳۰ک ق د * ۴۶۰ / یتو)؛ قَرقاب (۱۶ک ق ب * ۶۰،
(۳۵ک ق ب * ۳۶۰ / یتو)؛ خومارتاش (۱۸ک ق ب * ۶۱۰ / یتو)؛	قاراآریه (۴۰ک ق ب * ۲۰ / یتو)، قاراجیققا (۳۶، ۵۶ک گ د * ۴۳۶ /
خیرآباد (۳۴ک گ * ۱۳۰ / یتو)؛ خیرآباد (۴۰ک ق ب * ۴۱۰ / یتو)؛	یتو)؛ قاراچای (۵۰ک گ د * ۱۱۰ / یتو)؛ قاراچا (۴۶ک ق ب * ۱۸۰ /
داغیان (۲۴ک ق ب * ۱۲۰ / یتو)؛ دالینجان تۆرکیه (۳۶ک ب * ۳۷۰ /	یتو)؛ قارا شاهوئردی (۳۰ک ب * ۴۸۰)، قاراقاش؛ قاراگل
یتو)، دالینجان کۆردیه (۳۵ک ب * ۳۰۰ / یتو)، داوودلو	(۴۲ک ق ب * ۳۷۰)؛ قلعه‌بگلر / بگلر (۲۴ک ق ب * ۵۸۰ / یتو)؛ قلعه
(۱۵ک گ د * ۸۵۰ / یتو)؛ ددانلو (۲۵ک گ د * ۱۸۰ / یتو)؛	تپه؛ قلعه حسن (۴۵ک ب * ۱۳۰ / یتو)، قلعه عایباس (۱۵ک گ
دربند آسفجیر (۴۲ک ق ب * ۱۵۰ / یتو)، دربندی (۱۷ک گ د * ۱۵۰ /	* ۳۸۰ / یتو)، قلعه نورمحمد (۳۴ک گ د * ۳۱۰)، قورقول / قُرقل
یتو)، دُوست آباد؛ دوغایی (۲۰ک گ د * ۸۶۰ / یتو)؛ دُولو	(۴۳ک ق ب * ۶۰ / یتو)، قورودره؛ قوشخانا (۴۹ک ب * ۳۸۰ / یتو)؛
(۱۲ک گ د * ۶۸۰ / یتو)، دیزه وئند (۱۲ک گ د * ۷۳۰ / یتو)، دیزه	قیشلاق (۹ک گ د * ۱۱۰ / یتو)؛ کَتَلر (۱۵ک گ د * ۲۵۰ / یتو)؛
دیز (۲۲ک د * ۶۲۰)؛ رضاآباد؛ رستم آباد (۳۶ک ق ب * ۳۳۰ / یتو)،	کچلانلو (۳۶ک گ د * ۲۶۰ / یتو)؛ کۆردکانلو (۳۴ک ق د * ۳۱۰ /
رَشوانلو (۲۴ک گ د * ۲۴۰ / یتو)؛ ر؛ شوانلو (۴۳ک گ د * ۳۲۰)؛	یتو)؛ کلاته آتش (۳۰ک ق د * ۴۰ / یتو)، کلاته احمد (۵۵ک ق د
رضاآباد / کلاته رضاخان (۳۲ک گ د * ۱۶۰ / یتو)؛ رَهوَرَد	* ۲۰۰ / یتو)؛ کلاته حاج علی داد؛ کلاته جعفرآباد (۳ک ق ب
(۳۰ک ق ب * ۴۲۰ / یتو)؛ ریزه (۴۲ک گ د * ۲۴۰ / یتو)، زادک	* ۲۸۰ / یتو)؛ کلاته چهارسوق (۴۵ک گ د * ۸۰)، کلاته زمان
(۲۷ک ق ب * ۱۲۰ / یتو)، زمان پُوط (۳۷ک گ د * ۸۰ / یتو)،	(۴۲ک گ د * ۱۱۰ / یتو)؛ کلاته صفدرخان (۳۰ک ق ب * ۴۲۰ /
زُوباران (۱۲ک ق * ۳۲۰ / یتو)؛ زووخانو (۳۶ک د * ۱۴۰ / یتو)،	یتو)، کلاته عظیم؛ کلاته علی زینل (۳۸ک گ د * ۱۶۰ / یتو)؛
زئیدانلو (۲۰ک ق ب * ۹۵۰ / یتو)؛ زینکانلو (۴۲ک ق ب * ۴۲۰ /	کلاته محمدقولو؛ کلاته محمدرضاخان (۳۲ک گ * ۱۲۰ / یتو)،
یتو)؛ سالانقوج (۲۴ک ق ب * ۴۰۰ / یتو)، سراب (۱۲ک گ د	کلاته ملاقولو (۵۵ک گ د * ۵۲۰ / یتو)، کلاته مَلُو (۴۰ک گ
* ۹۴۰ / یتو)؛ سرهرو (۳۰ک ق د * ۶۰ / یتو)، سعادت قولو	* ۲۸۰ / یتو)؛ کلاته میرزا رجب (۱۸ک ق ب * ۳۳۰ / یتو)، کلاته
(۲۵ک ب * ۲۰۰ / یتو)، سعدآباد؛ سلطان آباد مهدوی (۳۶ک گ د	میرزا محمدرضا (۳ک گ * ۳۶۰ / یتو)، کَلوخی؛ کَوَکی (۴۱ک ب
* ۲۰ / یتو)، سلیم آباد (۳۰ک ق ب * ۹۰ / یتو)؛ سلیمان آباد	* ۱۸۰ / یتو)، کُوران تۆرکیه (۳۶ک ق ب * ۵۸۰ / یتو)، کُوران

کردیه (۳۶کق ب *۳۱۰ / یتو)، کولوخی / کلوخی (۱ ک ب *۱۱۰۰ / یتو)، گۆزل آباد حصار (۲۴کق ب *۳۰۰ / یتو)، گۆزل آباد / آ (۲۳کق ب *۳۴۰ / یتو)، گۆگدره (۴۰کک گد *۲۰۰ / یتو)، گۆگجه / گۆیجه (۱۰کک گد *۱۱۰ / یتو) (قو: گوجه)؛ گرماب (۳۶کق ب *۷۰ / یتو)، گرمجان (۳۶کک گ *۱۶۰ / یتو)؛ گز کوه (۳۷کق د *۴۵۰ / یتو)؛ گنبدحق؛ گورخر؛ گول احمد بگ (۲۶کق د *۷۰ / یتو)؛ گول بادام (۳۸کق ب *۵ / یتو)، گولابه (۳۸کک گ *۳۰ / یتو)، گلمشیم (اهالی یه گۆره کلمه مو آغاج ایله ایلگیلیدیر)؛ لانو (۵۹کک گ *۱۷۰ / یتو)، مؤمن آباد (۴۰کک گد *۳۰ / یتو)، محب سراج (۶کک گد *۴۷۰ / یتو)؛ محمدآباد (۴۰، ۴۲کک گد *۳۲۰، ۱۴۰ / یتو)؛ محمودی (۲۵کق ب *۳۴۰ / یتو)؛ مردکانلو (۳۰کق ب *۱۷۰ / یتو)، مرغزار (۳۰کق ب *۶۶۰ / یتو)، مزرج / یتو؛ مفرنقا (۱۸کق ب *۳۱۰ / یتو)، مهرآباد (۳۶کک گد *۹۰ / یتو)، میرفضل اله (۲۴کق ب *۹۰ / یتو)، میلانلو صفا (۳۷کق ب *۸۰ / یتو)؛ ناوخ (۱۲کک گد *۹۱۰ / یتو)، نقاب (۲۰کک گد *۵۲۰ / یتو)؛ نوروزی (۸کک گد *۴۴۰ / یتو)؛ نیت (۱۲کک ب *۴۸۰)؛ ولی آباد (۲۴کق ب *۲۲۰ / یتو)؛ هشت مرخ (۵۰کق ب *۳۸۰ / یتو)، همت آباد چالاک؛ هی هی / هنی هنی heyhey (۳۰کک ب *۴۷۰ / یتو)؛ یشنگی قلعه (۱۵، ۳۵کک گد *۳۴۰، ۵۱۰ / یتو)؛ یادگار (۲۷کک ق *۴۰۰ / یتو)؛ یاریم گۆنبد (۳۶کق ب *۲۰ / یتو)، یام (۳۰کق ب *۱۰۷۰ / یتو)، یدک (۳۵کق د *۹۵۰ / یتو)؛ یزدان آباد (۳۷کک گد *۴۰ / یتو)؛ یزدان آباد / آ-ی (۱۵، ۱۲کق ب *۳۴۰، ۱۰۷۰ / یتو)؛ یساقی (۳۸۰ / یتو)؛ یساول باشی (۳۶کک گد *۱۶۰ / یتو)؛ یک لنگه (۳۶کک گد *۸ / یتو)، یوسف آباد (۱۵کق ب *۸۱۰ / یتو)؛ یوسف خان (۵کق د *۵۳۰ / یتو)؛ ۸-قوچان بایگیران بؤلگه سینده تۆرک کندلری : (آرالیق لار بایگیرانی مبنا توتاراق یازیلیمشدیر) آغ قالا (۷۲کق ب *۸۰)، امیرخان (۶۸کق ب *۶۰)، ایزمان / آ-ی (۹۳کق ب *۱۶۰)، باغ (۷۰کق ب *۲۴۰)، بوززولان / برزلان (۸۰کک ب *۳۱۰)، پیچهرانلو (کندیستان آدی)، نفتازان (۷۲کک ب *۱۶۰)، جونگاه / جنگاه (۴۸کک گد *۵۰)، حلواچشمه (۸۰کق ب *۲۷۰ / یتو)، خیرآباد (۸۴کق ب *۲۶۰)، داش آراسی (۲۵کک گد *۱۰)، دده خان (۷۱کق ب *۱۲۰ / یتو)، رباط (۱۰۰کق ب *۷۵۰)، زوو (۷۰کک ق *۹۰)، زیدر (۸۹کق ب *۶۶۰)، سجد (۸۲کک ب *۵۰۰)، سولی / سئوهولی (۷۵کک ب *۲۰)، شنقی / آ-ی (۷۲-۸۸کک ب *۱۴۰-۷۲ / یتو)، قویوز / قُبز (۶۵کق ب *۱۶۰ / یتو)، قلیچ آباد×؛ قولهک (۶۵کق ب *۱۱۰ / یتو)؛	ی (تو)، کۆهنه اووغاز (۲۸کک گد *۷۷۰ / یتو)، کاکلی (۶۸کق ب *۲۴۰ / یتو)، گدوگانلو / گئیکانلو (۴۵کک گد *۱۹۰ / یتو)؛ یشنگی قلعه / آ-ی (۷۵، ۳۴۰ / یتو)، قوچانبورۇ..qoçanbörü [تاریخی اؤزل آد] ارگنه کون داستانیندا بۇرته-چینه نین اوغلۇ. قوچای..qoçay [اؤزل آد] قوچ کیمی، اوغلان آدی (فا: نام پسر). قوچ ایگید..qoç iyid [آد] قهرمان، پهلوان. قوچ باز..qoçbaz [آد] قوچ دؤیوشدورن، بعضا قوچ بنجه رن. قوچ باشی..qoçbaşı [آد] تیکیستی لرده سوتون باشلاریندا قوچ باشینا بنزر دۆزه نیلن باشلیق لارین آدی، اسکى لرده قالا قابی لارینی ییخماق اۆچون باشی قوچ باشی کیمی اولان بویوک دیرکدن دۆزلمیش سلاح. قوچ بک..qoçəbəy [تاریخی اؤزل آد] بابورخانین کوموتانی (آرایش-خانین باباسی). قوچ بونوز..qoçbuynuz [صفت، ظ] قوچ بونوزو کیمی بوروق. قوچ جاسینا..qoçcasına [ظرف] ایگیدلیکله، قوچاق لیکلا. قوچخان..qoçxan [اؤزل آد] باخ: قوچ + خان [تاریخی اؤزل آد] آوار خانلاریندان. قوچر نوبان..qoçər noyan [تاریخی اؤزل آد] ایلخانلیلار دؤنمی اوردوباشی لاریندان. قوچ ساق..qoçsamaq [تائیرسیز انیلم] قوچ ایستهمک (قویونلار اۆچون). قوچ علی..qoçəli [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقص لریندن بیریدیر، بو رقص قوچو الیه هسر اولونموش بیر رقص دیر. رقص مزه لی خاراكتئر داشییاراق اینقیلابدان اول باکیدا مؤوجود اولموش قوچولارین توفیلی حیات طرزینى گوستریر. زور ایله موعین جینایتلره ال آتان، آدام اولدورمکدن چکیلمه یهن، قایغیسیز آدامین تیمسالی کیمی ایفا ائدیلمیسی. قوچ قاتیمی..qoç qatımı [آد] جوتلشمک اۆچون قوچلاری قویونلارین ایچینه سالینماسی ایشی و دؤنمی. قوچ قار..qoçqar [آد] قاشقار: ۱-دؤیوش اۆچون یتیشدیریلیمیش قوچ ۲- (تاریخی اؤزل آد) ایگید، خوارزمشاهلار دؤولتینده کوموتان آدی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر}. قوچ قار..qoçqar [اؤزل آد] میانا دا کند آدی. قوچک..qoçək [اؤزل آد] بوکان دا داغ آدی. قوچ قری..qoçqri [اؤزل آد] قوچ گیری: قارلوقلارا باغلی بیرتۆرک بویو. ۲۰۹

قوچ گؤل.. qoç gölü [اؤزل آد] اوجان دا زومارخارا ياخينيندا بير گؤل آدى. ^{۶۶}	قوچ يۇمورتاسی.. yumurtası qoç [آد] قصابلىق حئیوانلارین ارککلیک بئزلىرى.
قوچلانماق.. qoçlanmaq [تائیرسیز انيلم] قوچ کیمی قورخوسوز وگوجلۇ اولماق (فا: تترس شدن).	قوچار آغاج.. qoxar ağac [آد، بیتگی] تترس يیتیشن و اصلی چیتدن دونیا یا ییلان پیس قوخولو بؤیوک آغاج، آیلاندیز (فا: درخت عرعر). altissima. sim , ailanthus glandulosa
قوچلو.. qoçlu [اؤزل آد] صفوی دؤنمی اوستاجلو طایفاسینین اوبالاریندان ساییلیردی، پیری بگ و مرشد قولو سلطان صفوی امراسیندان بونلار منسوب ایدیلر بو طایفا آذربایجانا کؤچهرک صفوی لر قاتیلدیلار. ^{۸۵}	قوچارجا.. qoxarca [آد، دیرگی] امجکلی، اتجیل، اؤزونو قوروماق اؤچون پیس قوخو وئرن، تویوق و داوشان دامارین امهرک بسله نن کیچیک اینجه اؤزون حیوان. prtoidus goetidus
قوچلوق.. qoçelüq [آد] ایگیدلیک، قوچاق لیق، اورک لی لیک (فا: دلوری)	قوخاب.. qoxaq [صفت] قوخولو و کؤتو، پیس قوخان. قوخاب آغاج.. qoxaq ağac [باخ] قوچار آغاج.
قوچلوغ.. qoçluğ [تاریخی اؤزل آد] قوچ اولاجاق قوزو؛ قاراخاتای- دؤولتی خانی. ^۷	قوخسو.. qoxsu [باخ] قوخو. قوخسولاتماق.. qoxsulatmaq [باخ] قوخولاتماق.
قوچنقار.. qoçınqar [آد، ت] تورکستاندا شهر آدی (قوچومقار).	قوخسولاتماق.. qoxsulaşmaq [باخ] قوخولاتماق. قوخسولاشماق.. qoxsulaşmaq [باخ] قوخولاتماق.
قوچو.. qoçu [آد] ۱- گوجلۇ، ایگید، قولو گوجلۇ (فا: دلور). ۲- دؤرد تکرلی گزمه و ایلنجه آراباسی، فایتون، ۳- (تاریخی اؤزل آد) اوکتای خاقان'ین اوغلو؛ یووژ سلیم خان دؤنمی بورسا والی سی. ^۷	قوخسولاماق.. qoxsulamaq [تائیرسیز انيلم] قوخوسون بیلمک ایستهمک. قوخسولانماق.. qoxsulanmaq [بلسیز انيلم] قوخسولو اولماق.
۴- (ت) اوغور یازیتلاریندا ایندیکی قاراخوجا شهرینین اسکی آدی. ^{۱۲}	قوخسولانمیش.. qoxsulānmiş [صفت] تینجیق میس (فا: بو گرفته). قوخسولوق.. qoxsululuq [صفت] قوخولو (فا: بودار). scented
قوچو.. qoçu [اؤزل آد] اوغوز-قای بوناعا ایدیر آدی (م ۱۶ جی قرن). ^{۲۲۵}	قوخلوغ.. qoxluğ [اؤزل آد] قوخو، پارفوم. ^۷
قوچوتوتوق.. qoçututuq [تاریخی اؤزل آد] (گؤی تورک) قاپقان خان دؤنمی اوغور بگی. ^۷	قوخماق.. qoxmaq [تائیرسیز انيلم، ت] پیس قوخو وئرمک (فا: بو دادن).
قوچوقار.. qoçuqar [اؤزل آد] مرد، ایگید، اؤزو سؤزو بیر. ^۷	قوخو.. qoxu [صفت] ۱- ایی، قوخولاما دیوسو (فا: بو). ۲- smell عطر، انسانس. ۳- بلیرتی {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر، دده؛ دیواندا قوقماق کلمه سی ات کیمی شیلرین یانیب توستوسو چیخماق معنا سیندا گلیب، و ایندیکی معنا بو فعله دایاناراق پیس هاوا و توستو معنا سینی آندیریر}.
قوچون.. qoçun [اؤزل آد] ایگید، چنگیز خاقان'ین قارداشلاریندن. ^۷	قوخولوق.. qoxuluq [اؤزل آد] قوخو، پارفوم. ^۷
قوچون بیگه.. qoçunbigə [تاریخی اؤزل آد] چنگیز خاقان'ین قیزلاریندان. ^۷	قوخوتماق.. qoxutmaq [تائیرلی انيلم] ۱- بیر یئر ایی و قوخو سالماق. ۲- بیر شئی پوزوب قوخماغینا و داغیلماغینا یول آچماق.
قوچوکندی.. qoçukəndi [اؤزل آد] هشتی ده کند آدی.	قوخوسو چیخماق.. qoxusu çıxmaq [تائیرسیز انيلم] آتلاشیلماق.
قوچولوق.. qoçuluq [آد] قوچو اولما وضعیتی.	قوخوسوز.. qoxusuz [صفت] قوخوسو اولمایان.
قوچونماق.. qoçunmaq [تائیرسیز انيلم] تلاشا دؤشمک، چابالاما.	قوخوش.. qoxuş [آد] قوخماق ایشی ویا بیچیمی.
{دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر}.	قوخوشدورماق.. qoxuşdurmaq [تائیرلی انيلم] قوخوشماسینا یول آچماق.
قوچی.. qoçi [اؤزل آد] قوچ کیمی، قوچ اؤرکلی. ^۷	قوخوشماق.. qoxuşmaq [تائیرسیز انيلم] چورویوب پوزولاراق بیر قوخو چیخارماق.
قوچیبک.. qoçubəy [تاریخی اؤزل آد] ۱۷ جی یوزیل بیلگینلریندن. ^۷	

قۇخۇشوق.. qoxuşuq (آد، ص) قۇخۇموش، پوزولموش (فا: بو گرفته).	قۇدۇخلوق.. qoduqluq (آد) ۱-آلچاق و پيس ايشلر گۇرمه (فا: بى نراكىتى). ۲-دانیشیق دیلینده دوستاق خانایا وئریلن آد (آپار بولاری قودوقلوقغا ییغ).
قۇخولاتماق.. qoxulatmaq (تأثیر گن ائیلیم) قوخولاماق ایشینی گۇردورمک.	قۇدو قۇدو.. qodu qodu (آد) گنجمیشده سۆزکلی یاغیش یاغیدقا کند اوشاقلاری توپلاشیب حیط حیط گزرنن نغمه اوخوما مراسیملری (فا: نوعی مراسم آوازخوانی).
قۇخولار.. qoxular (آد) اییی لر (فا: روائح). smells	قۇر.. qor (آد) ۱-اود قیغیلجیمی، اود پارچاسی (فا: شرر). sparks
قۇخولاشماق.. qoxulaşmaq (تأثیر گن ائیلیم) قوخولاماق ایشینی بیرلیکده گۇرمک.	۲-بۇیوک آجی، سیخیستی، اوزونتو "بودرددن ایچیمه بیر بۇیوک قور دوشوب". ۳-اؤز، مایا. ۴:ت: ۱-زیان. ۲-یوغورت مایاسی؛ قور کلمهسی زیان مفهوموندا چوخلو کلمه لرین کؤکو ساییلایلر: قورخماق کلمهسی بیر نوع زیانی ییلدیره رک او حالداکی وضعیتی گؤسته ریر و قوروماق، قوروماق سؤزوده زیانین قاباغین آلماسینی گؤسته ریر، قور کلمهسی ایندیکی معنالاردا اسکی مفهوما باغلانیر چونکی هم سیخیستی بیر نوع زیان ساییلیر و هم قیغیلجیم بیر نوع زیان وئرچی (قورخودوجو و بیردن سیچریاراق و اؤرکودوجو) شئی تانییر، کور کلمه سیده قور سؤز ایله ایلگیلی اولماغی اویقونسوز گۇرونمور.
قۇخولانماق.. qoxulanmaq (تأثیر سیز ائیلیم) قۇخولو اولماق.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخولاندیرماق.. qoxulandırmmaq (تأثیر لی ائیلیم) قۇخولانماسینی- ساغلاماق.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخولانماق.. qoxulanmaq (تأثیر سیز ائیلیم) قۇخولو اولماق.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخولاییش.. qoxulayış (آد) قۇخولاماق ایشی ویا بیچیمی.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخولو.. qoxulu (صفت) قۇخسولو، قۇخوسو و قۇخوسو اولان (فا: بودار). scented	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخولو چاییر اوئو.. qoxulu çayır otu (آد، ییتگی) بوغداگیلردن، یثم اوچون عطیرلی بیر ییتگی (فا: نوعی علف). anthoxanthum	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
adoratum	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخولو کیراز.. qoxulu kiraz (باخ) ایدریس آغاجی.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخولو یونجا.. qoxulu yonca (آد، ییتگی) بیر نوع ییتگی (فا: ناخنک).	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخوم.. qoxum (آد) پارفوم.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخوماق.. qoxumaq (تأثیر سیز ائیلیم) پيس قوخوئر مک، پوزولماق (فا: گنیدن torot	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخوموش.. qoxumuş (صفت) ۱-پوزولموش ۲-دیر سیز لنمیش.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇخونتو.. qoxuntu (صفت) تینجیق میش (فا: تعفن). bad smell	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇدار.. qodar (آد) آذربایجان دا چای آدی.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇدوخ.. qodux (آد) قۇدوق: آت و ائششک بالاسی (فا: کره خر و کره اسب). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر؛ بو کلمه دیواندا ایشله نن قۇتماق (بۇراخماق) فعلینه باغلانیر}.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇدوخ بوغان جای.. qoduq boğan çayı (آد) باخ: خوی.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇدوخ قیران.. qoduq qıran (آد) قۇبۇستان دا دره آدی.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇدوخلاماق.. qoduqlamaq (تأثیر سیز ائیلیم) ۱- (ائشک حاققیندا) بالا دوغماق، بالالاماق (فا: زایدن-اسب وخر) ۲-(مچ) بیرینی کپچیلده رک اوشاق دوغماغی اؤچون دئییلر.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.
قۇدوخلانماق.. qoduqlanmaq (تأثیر سیز ائیلیم) آلچاق ایشلر گۇروب شیلناتلیق ائتمک، شولوغ ائتمک.	قور.. qor (آد) ۱-اینسان آدی: قورتولو، قورخاقان، قورئل، قوراپا، قوراتا، قورال، قورالپ، قورالتان، قورالتای، قورای، قورباش، قوربای، قورتاغ، قورتان، قورتای، قورتیمور، قوردمیر/ کوردمیر، قوردومان، قورر، قورسو، قورمارال.

qoralamaq..قورالماق [تائیرسیز انیلم] دۆیمه لنمک، تومورلانماق، قورا گتیرمک (فا: غوره دار شدن).	qorxmuş..قورخموش [صفت] مرعوب (فا: مرعوب). scared
qorama..قوراما [آد] نئچه تیکه لی پارچا، پالتارتیکیشی (فا: پارچه چند تیکه). {بونون آنلامی اصلینده قوروماق و محافظت انله مکدی که پالتاردا همان آنلامی ییلدیریر}.	qorxu..قورخو [صفت] ۱-قورخما دیوسو (فا: هراس). fear. ۲-چکینیش، قایغی، اؤزوتو. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
qorbar..قوربار [اؤزل آد] گؤی تورک بیرلیگینده بیر بوی آدی.	qorxu bilməz..قورخو بیلمز [صفت] هئچ شئیدن قورخمایان، چوخ اؤرکلی.
qorbu..قوربو [اؤزل آد] سولدوز دا داغ آدی.	qorxu bilməzlik..قورخو بیلمزلیک [آد] قورخمازلیق، اؤرکلی لیک.
qorcu..قورجو [اؤزل آد] قورویوجو؛ تۆرکمنلرین، تکه، اؤتمیش و تاشایاق اویماقلاری، اولوبابا لاریندان ^۷ . تۆرکمن-تکه-اؤتمیش-داشایاق بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	qorxu damarı..قورخو داماری [آد] قاسیق لاردا اولدوغو سانیلان و قورخویو آلاتماق اؤچون سیخیلماسی گر کدیگینه اینانیلان دامار.
qorçu..قورچو [اؤزل آد] لاچین دا کند و چای آدی ^{۲۴۰} .	qorxu hürkü..قورخو هورگو [آد] قورخو.
qorçuq..قورچوق [باخ: قورشاخ] درویشلرین بۆرکلرینین دوره سینه تیکیلیمیش اولان بیرنوع ناخیشلی پارچا.	qorxutma..قورخوتما [آد] قورخوتماق ایشی (فا: تهدید). threat
qorçukəndi..قورچوکندی [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.	qorxutmaq..قورخوتماق [تائیرلی انیلم] ۱-قورخماسینا یول آچماق ۲-قایغی یا دۆشورمک، چکیندیرمک (فا: ترساندن). to frighten
qorxa qorxa..قورخا قورخا [ظرف] چکینه چکینه، چوخ احتیاطلا، قورخاراق.	qorxu ləğat..قورخو لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
qorxacaq..قورخاق [آد] قورخماق ایشی، قورخاق.	qorxud..قورخود [اؤزل آد] سراب دا کند آدی، بجنورد یاخینیندا داغ آدی (۲۹۵۰مئتیر یوکسکلیکده) ۱-قورقود سۆزونه باغلاناراق دده قورقو سۆزله ایلگیلی اولاییلیر. عظمتلی و قورخولو داغ اولدوغو اؤچون قورخودان سۆزونون قیسالمیشی اولاییلیر}.
qorxaq..قورخاق [صفت] هرشی دن اولکن (اؤرکن)، اؤرک سیز، جسارت سیز، (فا: ترسو). afraid	qorxudan..قورخودان [صفت] قورخو دوغوران.
qorxaqca..قورخاقجا [صفت، ظ] قورخاق بیر بیچیمده.	qorxuducu..قورخودوجو [صفت] قورخو وئرن (فا: تهدید آمیز) threatening
qorxaqcasına..قورخاقجاسینا [صفت، ظ] قورخاق بیر بیچیمده.	qorxudulmaq..قورخودولماق [بلسیز انیلم] قورخوتماق ایشی-گؤرولمک.
qorxaq qorxaq..قورخاق قورخاق [ظرف] قورخاراق.	qorxuzmaq..قورخوزماق [باخ] قورخوتماق.
qorxaqlıq..قورخاقلیق [آد] قورخاق اولما وضعیت، قورخاق جا بیر داوارانیش، اؤرک سیزلیک (فا: ترسوی).	qorxusuz..قورخوسوز [صفت] قورخوسو اولمایان (فا: متهور).
Qorxalamaq..قورخالماق [تائیرسیز انیلم] قورخارکیمی گؤرونمک.	intrepid
qorxan..قورخان [تاریخی اؤزل آد] عثمان اوغوللارینین اولوبابا لاریندائر.	qorxusuzca..قورخوسوزجا [ظرف] قورخوسو اولمایان.
qorxmaz..قورخماز [صفت] ۱-قورخمایان، اؤرکلی، قوچاق، ایگید (فا: متهور). intrepid. ۲-میصیر-تۆرک دؤنمی والی آدی.	qorxusuzluq..قورخوسوزلوق [آد] قورخوسوز اولما وضعیت، قورخمازلیق.
qorxmazlıq..قورخمازلیق [آد] ایگیدلیک، قوچاقلیق، اورکلی لیک (فا: جرأت). courage	qorxuşmaq..قورخوشماق [فا] بیرلیکده قورخماق.
qorxmaq..قورخماق [تائیرسیز انیلم] ۱-قورخو دویماق (فا: ترسیدن). to fear ۲-چکینمک، قایغی دویماق، سیغیناق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	qorxulacaq..قورخولاجاق [آد] قورخو وئرن شئی.
qorxmali..قورخمالی [صفت] قورخولو، تهلیکه لی.	qorxulmaq..قورخولماق [بلسیز انیلم] قایغی لانماق، بیرینین توسط ایله قورخماق.
qorxmamazlıq..قورخمamazلیق [باخ] قورخمازلیق.	qorxulu..قورخولو [صفت] قورخو وئرن، قورخودان، قورخونج، قورخو گتیرن (فا: موخش). dreadful
	qorxuluq..قورخولوق [صفت] ۱-یوللاردا ویا دۆشمن تهلیکه سی اولان یئرلرده چکیلن دووار ویا بارماقلیق (نرده). ۲-تارلا و اکین

یئرلرینده قوش و حیوانلاری قورخوتماق اوچون دوزهلن اینسان بیچیملی ینکه قولچاق (فا: مترسک). scarecrow	قورلاماق..qorlamaq [تائیرلی انیلیم] یانان اودو قور حالینا گتیرمک، قورا چئویرمک، آلولاندیرماق (فا: جرقه زدن).
قورخونتو..qorxuntu [آد] توهم (فا: توهم). imagination	قورلاندیرماق..qorlandırmaq [تائیرلی انیلیم] قور حالینا گتیرمک.
قورخونج..qorxunc [صفت] ۱-دهشته دۆشورن، قورخودوجو، اۆرکودوجو. (فا: دهشت انگیز). terrible ۲-شاشقین لیق وئرن، چوخ آشیری شاشیردیجی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیر}.	قورلانماق..qorlanmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-قور حالینا گلیمک. ۲-قورلا باسدیریلماق. ۳-میریلدماق، شیکایت لنمک.
قورخونج لاشدیرماق..qorxunclaşdırmaq [تائیرلی انیلیم] قورخونج وضعیت گتیرمک.	قورلو..qorlu [صفت] ایچینده قور اولان "قورلو کول" (فا: جرقه دار).
قورخونج لاشماق..qorxunclaşmaq [تائیرسیز انیلیم] قورخونج وضعیت گلیمک.	قورلوق..qorluq [آد] قور اولما وضعیت.
قورخونج لوق..qorxuncluğu [آد] قورخونج اولما وضعیت.	قورما خوروشتو..qorma xuruştı [باخ] قووروما خوروشتو: گوی خوروشتو.
قورخویا دۆشمک..qorxuya düşmək [تائیرسیز انیلیم] قورخماق.	قورما سبزی..qormasəbzı [آد] سبزی (تره/ سوزو، جعفری، بوی اوتو)، ات کیمی شیلردن دوزهلن بیر نوع خوروشت (فا: قرمه سبزی).
قورخویا سالماق..qorxuya salmaq [تائیرلی انیلیم] قورخوتماق، هیجانا سالماق.	قورموت..qormut [آد] آتا وئرلین یونجا، آرپا و سامان قارشیغی (فا: ~) ۸۲.
قورغاماق..qorğamaq [تائیرلی انیلیم] بیر شئی چوخ قوروپوب ساخلاماق.	قورناق..qorناق [آد] قوللوقچو و کنیز (فا: ~) ۸۲.
قورغانماق..qorğanmaq [بلسیز انیلیم] بیرشئی چوخ قورونوب ساخلانماق.	قورو..qoru [آد] باخیملی بالاجا اورمان، بالاجا قوروق یئر (فا: منطقه حفاظت شده). {باخ: قوروماق}.
قورقان..qorqan [آد] حاصار، توپراق و داش دووار، باخ: قورقان.	قوروجو..qorucu [آد] قوروچو: بکچی، قوروپوجو (فا: محافظ).
قورقاووش..qorqavuş [اؤزل آد] ساوونوجو، مدافع ۷.	قوروجوق..qorucuq [آد] کیچیک قورو.
قورقچو..qorquçq [اؤزل آد] قوروقچو: قئیدار دا داغ آدی.	قوروجولوق..qoruculuq [آد] قوروچو اولما وضعیت.
قورقور..qorqor [اؤزل آد] گۆرکۆر: فریدن ده کند آدی.	قوروق..qoruc [آد] طبیعی وتاریخی اهمیتی اولاراق قورونان یئرلر، قورونان هر یئر، یاساق بؤلگه، عسگری بؤلگه. (فا: محل حفاظت شده). ۲-قوروق، (باخ: قورا) یتیشمیش تورش اؤزوم، قورا (فا: غوره).
قورقود..qorqud [اؤزل آد] ۱-هیبتلی، قورخودوجو، قورخو سالان ۲- (تاریخی اؤزل آد) عثمانلی شهزاده لریندن یاووز سلیم خان'ین قارداشی؛ سلجوقلولار (سنجر خان) دۆنمی، بگلریندن ۷. {بو کلمه بعضا قور+قوت کیمی یوروملاناراق سعادت قیویلجیمی کیمی معنا لانیر}.	۳-قوروق (اؤزل آد) قوروق سؤزیله یئر آدلاری: چناران و بجنورد دا چای آدی. نور، ملایر، زنجان، تبریز و باهار؛ اورمی، خالخال؛ اردبیل (چو)؛ قئیدار، زنجان (تپه)، قروه (حیدر)، سربند (دوره)، دلیجان (کَهک) ده داغ آدی؛ ساین قالا (چو)؛ خوی دا کند آدی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
قورقود آتا..qorqud ata [آ] اوغوز ائللرینه یول گؤسترن و بایات ائلینه منسوب اولان اوزانین آدی، باخ: دده قورقود. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیر}.	قوروق قایتاق..qoruc qaytaq [آد، دا] حدّحدود، نزاکت.
قورقود الپ..qorqudalp [تاریخی اؤزل آد] عثمان بگ دۆنمی اوردوباشی لاریندان ۷.	قوروق قایتاق سیز..qoruc qaytaqsız [آد، دا] حدّحدودسوز، نزاکتسیز.
قورلاشماق..qorlaşmaq [تائیرسیز انیلیم] یانان اود قور حالینا گلیمک، قورا چئویرمک، آلولانماق، قورلانماق.	قوروقان..qorucan [آد] آغاجلا حصارلانمیش و اطراف قازیلی، قورونمایا الوثریشلی یئر.
	قوروقچو..qorucq [آد] قوروق یئرینی قورویان و بو ایشه باخان کیمسه، بیر یئرین گل گندی کترل اندن.
	قوروقچو..qorucq [اؤزل آد] قوروپوجو، قوروچو، محافظ ۷.

قورونماق..qorunmaq [تائیرسیز ائيلم] ۱-اؤزونوقوروماق ۲-(بل) قوروماق ايشينه موضوع اولماق، قوروما آلتينا آلتينماق. {سنگلاخ سؤزلویونده ايشله نيبيدير}. قورونموش..qorunmuş [صفت] مصون (فا: محفوظ). kept قورونورلوق..qorunurluq [آد] قورونماق ايشی، توخونولمازلیق (فا: مصونیت) قورونوم..qorunum [آد] قورونماق ايشی، حفاظت (فا: حراست) guarding قورونوملو..qorunumlu [آد] قورونومو اولان. قورویوجو..qoruyucu [صفت] مُحافظ، گؤزتچی، قورویان، قوروجو (فا: اسکورت). escort, protector {دیوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير} قوریقو{} قورویوجو توخو..qoruyucu toxu [آد] بدنده بیر اورقانی قورویان توخو (فا: بافت محافظ). protective tissue قورویوجو سس سیز حرف..qoruyucu sessiz hərf [آد] تۆرکجه ده سسلی حرفله بیتن کلمه یه سسلی حرفله باشلایان اک آرتیریلیرسا آرایا "ی، ن" سس سیز حرفی اضافه اولور، بو حرفه قورویوجو سس سیز حرف دئییلیر، اؤرنک: "قای نی، قایی یی". قورویوجولوق..qoruyuculuq [آد] قوروماق ايشی. قورویوش..qoruyuş [آد] قوروماق ايشی ویا ییچیمی. قوریلچی..qorılçı [تاریخی اؤزل آد] قور+اثلچی، اویغور یازیتلاریندا بیر بگ آدی. قوریه..qoriyə [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی {باخ: قوروماق}. قوز..qoz [آد، بیتگی] ۱-جویز؛ برک قاییق لی و قوشا چنک لی میوه و بو میوه نی وئرن بویوک آغاجین آدی، قوز آغاجینین گؤده سی برک و ساغلام اولدوغو اوچون مویلیا دؤزلمکده چوخ ایشله نیر^۱ (فا: گردو). walnut ۲-(دا) قوزا اوخشایان هر شی. ۳-باشاری قُرصتی، الوثریشلی وضعیت^۲ هنرینی حریفینه قوز اولارق ایشلتدی. {سنگلاخ سؤزلویونده ايشله نيبيدير، بو کلمه تورکجه ده جویز و مجازی حالدا خایا معناسیندا گلیبدير (فارسجادا قوزیت یاوآ آدم معناسیندا اصلینده شپش خایه معناسیندادیر کی بو سؤزدن آلتینمادیر^۳)، کلاوسون احتمال وئیرر بو کلمه عربجه جوز کلمه سینین محرّفی اولسون البتده بو سؤز دؤز دئییلدیر، چونکی بو سؤز عربجه ده درین معنالی و اسکی کلمه سایلمیر و لسان العرب کیمی قدیمی سؤزلوکلرده ده بو کلمه نین معرّب (عربلشمیش) اولماغینا اشاره اولونور؛ دیواندا ایشله نن بیر سیرا کلمه لر اورتاق بیر کؤکه باغلیدیلا، قوسمیق کلمه سی فیندیق معناسیندا گلیب و قوشاماق	قوروقچو کئکی..qorucu kəki [اؤزل آد] اوجان دا داغ آدی. قوروقچولوق..qoruqçuluq [آد] قوروقچونون ايشی. قوروقونداغ..qorqunduq [اؤزل آد] لاچین، داداغ آدی (۲۳۹۸)^{۲۴۰}. قورول..qorul [اؤزل آد] خوی دا کند آدی. قورولدماق..qoruldamaq [تائیرسیز ائيلم] قورقور ائيله مک (فا: قُر قر کردن) {دیوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير} قوزقیرماق: زوزک لیک ائتمک {}. قورولوق..qoruluq [آد] قورو وضعیتینده اولان، قوروق (فا: حفاظت شده). قوروما..qoruma [آد] قوروماق ايشی (فا: محافظت). protection قوروما آلتینا آلتماق..qoruma altına almaq [تائیرلی ائيلم] گونلیگینی ساغلاماق (فا: تامین دادن). to assure the safety of قوروماق..qorumaq [تائیرلی ائيلم] ۱-محافظه ائتمک، بیرینی ساخلاماق و ساوونماق، مدافعه ائتمک ۲-آرخا اولماق، گؤزتله مک (فا: محافظت کردن) to take care of {سومرجه قور}، دیوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير، سنگلاخ سؤزلویونده ايشله نيبيدير {}. قورومالیق..qorunaliq [آد] ۱-محافظت اولونان یئر (فا: حفاظتی). protective ۲-قوروما ساغلايان شی. قورومان..qoruman [آد] مُحافظ، قورویوجو. قورومسوز..qorumsuz [صفت] حفاظت سیز (فا: ناامن without protection) قوروملوق..qorumuluq [آد] مصونیت (فا: مصونیت immunity) قورون..qorun [آد، آاتومی] دری نین ان اؤست قاتی (فا: لایه رویی-پوست) قوروناق..qorunaq [آد] قورونماق اوچون دوزه لن یئر، سیغینیلان و ساخلانیلان تیکیتی و یئر، سنگر (فا: پناهگاه). place of refuge قوروناقچی..qorunaqçı [صفت] سیغینان (فا: پناهنده). refugee قوروناقسیز..qorunaqsız [صفت] قورونماغی اولمایان. قوروناقلی..qorunaqlı [صفت] قورونماغی اولان. قورونتو..qoruntu [آد] مُحافظت (فا: محافظت). قورون توخوسو..qorun toxusu [آد] درینین اؤست قاتی نین توخوسو. قورونجاق..qoruncaq [آد] ۱-گؤزتله مه، مُحافظه. ۲-قورونما یئر. قورونجالیق..qoruncalıq [آد] وثیقه (فا: وثیقه). security قورونقا..qorunqa [آد، بیتگی] چؤل یونجاسی، تیرفیل. trifolium قورونقالیق..qorunqalıq [آد] قورونقا تارلاسی. قورونما..qorunma [آد] قورونماق ايشی.

قۇزان..qozan [اؤزل آد] ۱-قۇزالاق. ۲-قازان. ۳-اھردە(قۇزان داشی) داغ آدی، ۴-آنادولودا(سیس بۇلگە سیندە) بیر بۇلگە سۆزۈ ایچی اویولموش شئی، و قوسمیق سۆزونون سادەلشمیشی اولاراق قۇز سۆزۈده جویز معناسیندادیر و اصلی معنادا جویزی بۆرۈن قاییغا اشارتدیر، بو کلمە اسکی فارسجادا گۆز شکیلندە ایشلەنیردی و "قو، قوز" و "قوسمیق" سۆزلریلە ایلگی سیز دئییلدیر، باخ: جویز، قوماق}.	قۇزان..qozan [اؤزل آد] ۱-قۇزالاق. ۲-قازان. ۳-اھردە(قۇزان داشی) داغ آدی، ۴-آنادولودا(سیس بۇلگە سیندە) بیر بۇلگە سۆزۈ ایچی اویولموش شئی، و قوسمیق سۆزونون سادەلشمیشی اولاراق قۇز سۆزۈده جویز معناسیندادیر و اصلی معنادا جویزی بۆرۈن قاییغا اشارتدیر، بو کلمە اسکی فارسجادا گۆز شکیلندە ایشلەنیردی و "قو، قوز" و "قوسمیق" سۆزلریلە ایلگی سیز دئییلدیر، باخ: جویز، قوماق}.
قۇزانیل..qozanlu [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلدە، آنادولو حلب ذوالقدر تۆرکلیرنە باغلی بیر بوی آدی ^{۸۵} . باخ: سلجوقلار ^{۲۰۹} .	قۇزانیل..qozanlu [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلدە، آنادولو حلب ذوالقدر تۆرکلیرنە باغلی بیر بوی آدی ^{۸۵} . باخ: سلجوقلار ^{۲۰۹} .
قۇزاوردو..qozordu [آ، ت] بالاساغون، آیری آدی وشهر معناسیندادیر ^{۱۲} .	قۇزاوردو..qozordu [آ، ت] بالاساغون، آیری آدی وشهر معناسیندادیر ^{۱۲} .
قۇزاونماق..qoz oynamaq [تائیرسیز ائیلیم] الیندە کی بویوک قۇزۈ ایشلتمک.	قۇزاونماق..qoz oynamaq [تائیرسیز ائیلیم] الیندە کی بویوک قۇزۈ ایشلتمک.
قۇزایتیرمک..qoz itirmek [تائیرلی ائیلیم] یارارلانا ییلدیگی امکانی الدن وئرمک.	قۇزایتیرمک..qoz itirmek [تائیرلی ائیلیم] یارارلانا ییلدیگی امکانی الدن وئرمک.
قۇزبئل..qozbel [صفت] بئل ویا دۆشونون آرخا سوموکلرینین اییلمەسی سونوجو بئلی قۇز کیمی اولان، قالحیق بئل، دۇنقار، بیرطرفی چیخیق. hunchback, humpback	قۇزبئل..qozbel [صفت] بئل ویا دۆشونون آرخا سوموکلرینین اییلمەسی سونوجو بئلی قۇز کیمی اولان، قالحیق بئل، دۇنقار، بیرطرفی چیخیق. hunchback, humpback
قۇزخالواسی..qozhalvası [آد] جویز خالواسی، جویزلە حاضرلانا حالوا.	قۇزخالواسی..qozhalvası [آد] جویز خالواسی، جویزلە حاضرلانا حالوا.
قۇزدستە..qozdöstə [آد، مچ] تاپانچانوعو، دستەسی یووارلاق اولان تاپانچا.	قۇزدستە..qozdöstə [آد، مچ] تاپانچانوعو، دستەسی یووارلاق اولان تاپانچا.
قۇزدوی..qozdovı [اؤزل آد] رامیان دا کند آدی.	قۇزدوی..qozdovı [اؤزل آد] رامیان دا کند آدی.
قۇزسیندیران..qozsındıran [آد] قۇزۈ سیندیرما آیقیتی. nutcracker	قۇزسیندیران..qozsındıran [آد] قۇزۈ سیندیرما آیقیتی. nutcracker
قۇزقاییغی..qozqabığı [آد] قۇزۈ بۆرۈن قاییق. walnutshell	قۇزقاییغی..qozqabığı [آد] قۇزۈ بۆرۈن قاییق. walnutshell
قۇزقاییغینا سالماق..qozqabığına salmaq [تائیرلی ائیلیم] بیرینی چیخیلماز وضعیتە سالماق.	قۇزقاییغینا سالماق..qozqabığına salmaq [تائیرلی ائیلیم] بیرینی چیخیلماز وضعیتە سالماق.
قۇزقاییغینا گیرمک..qozqabığına girmek [تائیرسیز ائیلیم] قورخودان-دلیک آختارماق و گیزلنمک.	قۇزقاییغینا گیرمک..qozqabığına girmek [تائیرسیز ائیلیم] قورخودان-دلیک آختارماق و گیزلنمک.
قۇزقافو..qozqav [اؤزل آد] قیام، عصیان، باشقالدیرما.	قۇزقافو..qozqav [اؤزل آد] قیام، عصیان، باشقالدیرما.
قۇزقئچی دره سی..qozqəçi dərəsi [اؤزل آد] ساین قالا دا چای آدی.	قۇزقئچی دره سی..qozqəçi dərəsi [اؤزل آد] ساین قالا دا چای آدی.
قۇزقۇراب..qozqurab [آد، ییگی] تارلاردا توپراق آلتیندا بیتن و کیچیک یئر آلمایا بنزیر بیر کۆک ییگی.	قۇزقۇراب..qozqurab [آد، ییگی] تارلاردا توپراق آلتیندا بیتن و کیچیک یئر آلمایا بنزیر بیر کۆک ییگی.
قۇزقورماق..qozəqurmaq [تائیرسیز ائیلیم، دا] اؤزۈندن اویدوروب سؤیلمەک، گۆپ باسماق، دانیشماق.	قۇزقورماق..qozəqurmaq [تائیرسیز ائیلیم، دا] اؤزۈندن اویدوروب سؤیلمەک، گۆپ باسماق، دانیشماق.
قۇزقۇز اوینماق..qozəqoz oynamaq [تائیرسیز ائیلیم] تارتیشماق، بحث لشمک.	قۇزقۇز اوینماق..qozəqoz oynamaq [تائیرسیز ائیلیم] تارتیشماق، بحث لشمک.
قۇزقیرماق..qozqırmaq [تائیرلی ائیلیم] اویوندا الیندە کی قۇزلارین بیرینی ایشلتمک.	قۇزقیرماق..qozqırmaq [تائیرلی ائیلیم] اویوندا الیندە کی قۇزلارین بیرینی ایشلتمک.
سۆزۈ بیر نوع آغاچا اشارتدیر، همچنین قووق و قووا کیمی سۆزلردە ایچی بۆش شئیلەر دئییلیر، بو کلمەلردن آنلاشیلیرکی قو سۆزۈ ایچی اویولموش شئی، و قوسمیق سۆزونون سادەلشمیشی اولاراق قۇز سۆزۈده جویز معناسیندادیر و اصلی معنادا جویزی بۆرۈن قاییغا اشارتدیر، بو کلمە اسکی فارسجادا گۆز شکیلندە ایشلەنیردی و "قو، قوز" و "قوسمیق" سۆزلریلە ایلگی سیز دئییلدیر، باخ: جویز، قوماق}.	سۆزۈ بیر نوع آغاچا اشارتدیر، همچنین قووق و قووا کیمی سۆزلردە ایچی بۆش شئیلەر دئییلیر، بو کلمەلردن آنلاشیلیرکی قو سۆزۈ ایچی اویولموش شئی، و قوسمیق سۆزونون سادەلشمیشی اولاراق قۇز سۆزۈده جویز معناسیندادیر و اصلی معنادا جویزی بۆرۈن قاییغا اشارتدیر، بو کلمە اسکی فارسجادا گۆز شکیلندە ایشلەنیردی و "قو، قوز" و "قوسمیق" سۆزلریلە ایلگی سیز دئییلدیر، باخ: جویز، قوماق}.
قۇزا..qoza [آد، باخ: قۇز] ۱-پولجوق قانادلی لارین قۇردجوق لارینین قالدیغی یئر، قۇرونچاق قاییغی. ۲-ییتگی لرین توخوم قاییغی، پامبوق گۆلونون آچیلمامیش قۇنچاسی (فا: غوزە). ۳-پالید چام و قاین آغاچ لارین قۇزا اوخشیان یییللمەین میوہسی، قۇزالاق (فا: غوزە). ۳-قادین پالتارینین قیزیل گوموشدن اولان یووارلاق بزکلی.	قۇزا..qoza [آد، باخ: قۇز] ۱-پولجوق قانادلی لارین قۇردجوق لارینین قالدیغی یئر، قۇرونچاق قاییغی. ۲-ییتگی لرین توخوم قاییغی، پامبوق گۆلونون آچیلمامیش قۇنچاسی (فا: غوزە). ۳-پالید چام و قاین آغاچ لارین قۇزا اوخشیان یییللمەین میوہسی، قۇزالاق (فا: غوزە). ۳-قادین پالتارینین قیزیل گوموشدن اولان یووارلاق بزکلی.
قۇزاپایی..qozapayı [آد] پامبوق ییغیلدیقدان سۇنرا تارلادا قالان پامبوق ییگی سى قالیق لاری.	قۇزاپایی..qozapayı [آد] پامبوق ییغیلدیقدان سۇنرا تارلادا قالان پامبوق ییگی سى قالیق لاری.
قۇزاجیق..qozacıq [آد] بالاجا قۇزا.	قۇزاجیق..qozacıq [آد] بالاجا قۇزا.
قۇزاجی..qozaçı [آد] اییک قۇزاسی آلیب ساتان کیمسە.	قۇزاجی..qozaçı [آد] اییک قۇزاسی آلیب ساتان کیمسە.
قۇزاجی لیق..qozacılıq [آد] قۇزا بسلەمە ایشی.	قۇزاجی لیق..qozacılıq [آد] قۇزا بسلەمە ایشی.
قۇزاحالواسی..qozahalvası [آد] جویز شکردن دوزلمیش حالوا. nougat	قۇزاحالواسی..qozahalvası [آد] جویز شکردن دوزلمیش حالوا. nougat
قۇزاسیز..qozasız [صفت] قۇزاسی اولمایان.	قۇزاسیز..qozasız [صفت] قۇزاسی اولمایان.
قۇزاق..qozaq [آد] ۱-قۇزالاق. ۲-دمیر قۇتو، اسکیدە بوجور قوتولارا شاهلارین مکتوبلاری قویولوردو.	قۇزاق..qozaq [آد] ۱-قۇزالاق. ۲-دمیر قۇتو، اسکیدە بوجور قوتولارا شاهلارین مکتوبلاری قویولوردو.
قۇزالاق..qozalac [آد، ییگی] ۱-قۇزالاق لیلار تاقیمینین میوہ سی، بو اۆرونون آلتی یووارلاق و تپەسی مخروط بیچیمده اولور و توخوسو اۆدون سوو دور، قۇزا. ۲-ییتیشمە میش خام میوہ. {بو کلمە قۇز سۆزۈدن آلیناراق یووارلاق شئی گۆستەریر، باخ: قۇز}.	قۇزالاق..qozalac [آد، ییگی] ۱-قۇزالاق لیلار تاقیمینین میوہ سی، بو اۆرونون آلتی یووارلاق و تپەسی مخروط بیچیمده اولور و توخوسو اۆدون سوو دور، قۇزا. ۲-ییتیشمە میش خام میوہ. {بو کلمە قۇز سۆزۈدن آلیناراق یووارلاق شئی گۆستەریر، باخ: قۇز}.
قۇزالاق گیللر..qozalaqqillər [صفت] قۇزالاغا بنزە ین اۆرونو اولان ییگیلر.	قۇزالاق گیللر..qozalaqqillər [صفت] قۇزالاغا بنزە ین اۆرونو اولان ییگیلر.
قۇزالاق لیلار..qozalaqlılar [آد، ییگی] آچیق توخوملورلاردا یاپراقلاری ایینه سوو، اۆرونلری قۇزالاق بیچیمینده اولان ییگیلر تاقیمی، ایینه یاپراقلیلار و چام گیللر قۇزالاقلیلار تاقیمینداندیر.	قۇزالاق لیلار..qozalaqlılar [آد، ییگی] آچیق توخوملورلاردا یاپراقلاری ایینه سوو، اۆرونلری قۇزالاق بیچیمینده اولان ییگیلر تاقیمی، ایینه یاپراقلیلار و چام گیللر قۇزالاقلیلار تاقیمینداندیر.
قۇزالاماق..qozalamaq [تائیرسیز ائیلیم] (پامبوق) قۇز باغلاماق. to form bolls	قۇزالاماق..qozalamaq [تائیرسیز ائیلیم] (پامبوق) قۇز باغلاماق. to form bolls
قۇزالانماق..qozalanmaq [تائیرسیز ائیلیم] (پامبوق) قۇز باغلاماق.	قۇزالانماق..qozalanmaq [تائیرسیز ائیلیم] (پامبوق) قۇز باغلاماق.
قۇزالی..qozalı [صفت] قۇزاسی اولان.	قۇزالی..qozalı [صفت] قۇزاسی اولان.

قوشا..qoşa [صفت] ۱-جۆت، یان یانا (فا: جفت). pair ۲-بیرلکده. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر؛ بو کلمه ایله قوشماق فعلی نین کۆک داشلیغی آیدیندیر چونکی قوشماق شئیلری قوشا حالا سالماقدیر، قوشماق فعلی آت چاپیتماق معنا سینددا همان مفهومدا یان یانا گئدن آتلاری آندیریر، باخ: قوشماق}. قوشا...-qoşa [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۷۰ آد سایماق اولار). قوشا آدیدی..Qoşa addım [آد، ایدمان] قوشا آدیدی لارلا بیر یئری آتلانماق. قوشا بیت..qoşa beyt [آد] ایک ییت لی شعر (فا: دویتتی). distich قوشا بورو..qoşa boru [صفت] قوشا بورو: قوشا بورولو اولان (فا: دولول). double-barrelled (gun) قوشا جالی..quşacalı [صفت] اوغورسوز (فا: بدشگون).^{۱۴۰} قوشاچ..qoşaç [آد، دیل ب] آدسال جمله لرده اؤزنه ایله یۆکلم ی بیرلشدیرن و مفهومونو تثبیت ائدن "دیر، دیر" اکى و "دئیل" کلمه سی "هاوا بولودور، هاوا بولود دئیل".^۲ قوشاچای..qoşaçay [اؤزل آد] ۱-بوشهر اورمی ه نین ۱۱۵ ک گ د، تبریزین ۱۸۷ ک و مراغا شهرینین ۵۵ ک گ ب طرفینده یئر آلیب، ش ۱۳۲۰ ده مراغا شهره ی نین بخشلریندن ساییلاراق ۲ دهستان (مرحمت آباد، قره - لر) و ۱۸۸ ک ن د د ن تشکیل تاپیردی، توپلام نفوسو * ۳۷۱۶۰ نفر ایدی، شهر نفوسو ۹۷۳۷ نفر تورک قئید اولونموشدور، او دؤنم ۱۷۹ ک ن د د ن ا هالی سی تورک ایدی و ۹ ک ن د کورد اولاراق توپلام جمعیتی ۱۸۳۳ نفر قئید اولونوبدور و شهرستانین ۳۵۳۲۷ نفری یعنی ۹۵ فایزی تورک و ۵ فایزی کورد ایدیلر، ش ۱۳۸۵ ده شهرستانین جمعیتی توپلام ۲۴۷۳۰۷ نفر اعلام اولوبدور کی ۱۱۴۱۵۳ نفری شهرده و ۱۳۳۱۵۴ نفری کندلرده یاشاییرلار، بو دؤنم ۱۸۸ ک ن د د ن ۱۷۰ ک ن د تورک و ۱۸ ک ن د ده کورد ویا تورک و کورد بیرلیکده یاشاییردی لار، اورتالاما حسابلا هر ک ن د د ن جمعیتی (۱۲۳۶۵۴ / ۱۸۸) ۷۰۸ نفر اولوردو، لذا بو شهرده جمعیتین ۱۴۷۴۴ نفری کورد و قالانی تورک ایدیلر، ایندی شهر ایچینده ده بیر فایزه یاخین کورد عائله لری یاشاییرلار آیری دئیشله ۹۴ فایزی تورک و ۶ فایزی کورد ایدیلر، البته بیر مسئله ده اشاره اولونمالیدیر کی کورد کندلری ایکى سایملا ما یا گوره تعداد لاحاظیندان ایکى قات اولوبدور. بو شهر د ن یز سولاری سویه سیندن ۱۳۱۴ متر یۆکسک لیکده اولاراق اؤزنى گئئیشلیگی ۵۰۰۰ کیلومتر مربع دیر. بو شهر جیغاتو (قو: زینه رود) و تاتاؤ (قو: سیمینه - رود) چایلاری آراسیندا قرار تاپدیغی اۆچون قوشاچای آدیلا تانییر،	قوزلاق..qozlaq [آد] باخ: قوزا. قوزلانماق..qozlanmaq [تأثیر سیز ائیلیم، دا] کیرلنمک، کیشی لئمک، قورّه لئمک، قوزلاماق (فا: غرّه شدن). to pride oneself (of) قوزلولو..qozlu [اؤزل آد] بیناب (سداغی)، و ماکی دا داغ آدی. بوستان - آباد، خیاو (سقارابولاق)، ماهنشان، ساین قالا، ساین قالا (سافشار)، ساوه - زرنه، آوج، خوی (سخته یه)، کیوی، گئرمی (۲)، ملیکان، هشتی و ماهنشان دا ک ن د آدی. قوزلوجا..qozluca [اؤزل آد] مراغا دا چای آدی. مراغا، خیاو، بوستان آباد، همدان، رزن و ساین قالا دا ک ن د آدی. قوزلوجای..qozluçay [اؤزل آد] آراز ا تۆکولن و سؤمقاییت دا چای آدی.^{۲۴۰} قوزلوق..qozluc [آد] قوز آغاچى چوخ بیتن یئر. walnut grove قوزلوق..qozluc [اؤزل آد] مشهد و چاپشلو دا ک ن د آدی. قوزورمک..qoz vermek [تأثیر لی ائیلیم] امکان تانیماق. قوزواری..qozvari [صفت] قوزا کیمی، قوزایا اوخشار. nut-shaped, قوزوللو..qozullu [اؤزل آد] صفوی دؤنمی اوستاجلوردان بیر اویا اولاراق آذربایجانا کؤچ ائده رک صفوی لره قاتیلدی لار.^{۸۵} {قزللو و قیزیللو شکلنده ده یازیلیر}. قوزونون اوستونه قوز قویماق..qozunun üstüne qoz qoymaq [تأثیر لی ائیلیم] دردینی داها دا آرتیرماق، ایشینی داها دا چتین لشدیرمک. قوزیاخا..qozyaxa [اؤزل آد] اوغوز - بایات بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی - قرن).^{۲۲۵} قوس..qos [آد، عربجه] یای، ایمچ (فا: قوس). قوسای..Kosay [اؤزل آد] قازاق - کچیپوز - بایوغلو - آدای بوی لارین د ن دیر.^{۸۱-۱۵۸} قوس قزح..qos qəzəh [آد، عربجه] گوی قورشاغی. قوس قوجا..qosqoca [صفت] چوخ بویوک. قوس قوجامان..qosqocaman [صفت] چوخ بویوک. قوسمالیان..qosmalyan [اؤزل آد] لئریک ده ک ن د آدی.^{۲۴۰} قوسی تبریزی..qovsi təbrizi [یازار] علیجان قوسی تبریزده آنادان اولوب و سونرالار اصفهانا کؤچوب و تورکجه دیوانی واردیر.^{۱۱۷}

قوش..qos [اؤزل آد] ۱-قوچ ۲-دیزی، سیرا، دیزه.^۷

پهلویچیلیک دؤنمی باشلاياندان بری، بورانین آدینی قوندارما اولاراق میاندوآب قویوبلار، تاریخی و گؤرمه لری یئرلریندن نجه- سینی آد آپارماق اولار: طاق مچیدی، خان حمامی یا کؤهنه حمام (قاجار دؤورو)، هولاکوخان قالاسی (ایلخان لیلار دؤورو)، میرزا رسول کؤپروسو (فا: میاندوآب). ۲-قوشاچای بؤلگه سینین چایلاری:	۶۰*؛ قُدرت کندی؛ قیرمیزی خلیفه لو / آ-ی (۴۰۰*؛) کوسالار / آ-ی (۳۰۰*؛) ممدلی ساتیلیمیشی (۴۵۰*؛) میرزهمدساتیلیمیشی؛ مظفر آباد (۴۲۰*؛) یاریجان / آ-ی / خالصه (۷۶۰*؛) ۹- قوشاچای (مرکزی-شمالی زرینه رود) بؤلگه سینین کندلری: جعفرآباد (۱۸۳*؛) حاجی بیژاد / حاجی بهزاد (۶۸۰*؛) حسن آباد (۲۶۰*؛) حیدرآباد (۲۲۰*؛) شیئیلی (قو: شیبلو) / آ-ی؛ قاریاغدی (۵۴۰*؛) قاراتپه؛ قیجیلی / قوچلو (۴۱۰*؛) ملاشهاب الدین (۶۳۰*؛) ممدی (قو: ممه دل)؛ میزه فرآوا / مظفرآباد؛ نصیر کندی (۴۰۰*؛) ولی آباد (۱۶۰*؛) ۱۰-قوشاچای (مرکزی شمالی مکریان) بؤلگه سینین کندلری: ارمناک / آ-ی؛ پاپراوان / بفروان؛ تازاکند؛ تلخاب، جعفرآباد، حاجی حسن (۲۲۰*؛) خویراوا / خیرآباد؛ دؤولت آباد (۱۵۰*؛) دلیک داش؛ ده منصور، رسول آباد؛ زئینال کندی؛ زنگی آباد / زنجیرآباد (۳۶۰*؛) سیستک / آ-ی؛ شیرین آب، قول حسن؛ قیزقالا؛ قیشلاق تلخاب، قیشلاق حاجی حسن، قیشلاق زئینال کندی / تو+کو؛ قیشلاق گرده قول، کووخان؛ گزه لان؛ گنج آباد؛ ماللاکندی، مرجان آباد؛ منصورکندی (۱۶۰*؛) هوْبه کوخان، وئیس آقا کندی / ویس آباد (۳۰*؛) ۱۱-قوشاچای (مرکزی-مرحمت آباد، چاربورج) بؤلگه سینین کندلری: اوچ تپه کورد / شهرکی؛ حسن- کندی (۱۷۳*؛) قالا اوچ تپه (۷۰۰*؛) کورد اوچ تپه (۳۸۰*؛) گوی- تپه خالصه (۱۲۳۰*؛) یاغلان تپه (۷۱۰*؛) (قو: یقینعلی تپه)؛ ۱۲- قوشاچای بؤلگه سینده تۆرک کندلری (۱۳۲۰* آماریندا اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلر): آغ تپه (۵۶ کگد *۱۵۵)، ایلانلو تپه (۲۷ کق ق ۲۰۰*، بی بی کندی (۴۸ کگد *۳۸۰)، تازاکند بوز تپه (۶ کق ق ۱۲۰*، توپچو کندی (۱۹ کق ق ۱۶۰*، چرچلو (۱۹ کق ق ۳۷۰*، چوبوقلو (۲۹ کق ق ۱۱۰*، خاتون آباد (۵۱ کگد *۹۴)، داشکسن (۴۹ کگد *۳۹۰)، دلمه (۱۷۰ * x)، دوه چی (۱۵ کق ق ۳۹۰*، دوه لی (۳۶ کگد *۱۰۰)، دیم آباد (۵۸ کگد *۴۵)، زرندی (۱ کق ق ۲۰۰*، ساروجا (۵۵ کگد *۴۶۰)، عقربلو (۶۱ کگد *۳۰)، قارا وئرن (۴ کگد *۱۹۵۰)، قازانلو (۳۶ کگد *۳۱۰)، قره قیشلاق (۳۴ کق ق ۳۲۰*، قولو خان- کندی (۲ کگ *۱۶۰)، جامیش گؤل، (۹ کگد *۴۲۰)، هاسیل- قوبوفشار (حاصل قوبی افشار)، (۱۴ کق ق ۵۰۰*، یارجان (۱۲ کق ق ۷۶۰*، یولقونلو (۲۵ کق ق ۵۹۰*، قوشادوداق.. qosadodaq (صفت) اؤست دوداغی یاریق اولان دوشان کیمی حیوانلار.
۱-قوشاچای بؤلگه سینین چایلاری:	۱-قوشاچای بؤلگه سینین چایلاری:
۲-قوشاچای بؤلگه سینین چایلاری:	۲-قوشاچای بؤلگه سینین چایلاری:
۳-قوشاچای بؤلگه سینین چایلاری:	۳-قوشاچای بؤلگه سینین چایلاری:
۴-قوشاچای (مرحمت آباد-جنوبی مرحمت آباد) بؤلگه سینین کندلری:	۴-قوشاچای (مرحمت آباد-جنوبی مرحمت آباد) بؤلگه سینین کندلری:
۵-قوشاچای (مرحمت آباد-شمالی مرحمت آباد، چاربورج) بؤلگه سینین کندلری:	۵-قوشاچای (مرحمت آباد-شمالی مرحمت آباد، چاربورج) بؤلگه سینین کندلری:
۶-قوشاچای (مرکزی-باروی) بؤلگه سینین کندلری:	۶-قوشاچای (مرکزی-باروی) بؤلگه سینین کندلری:
۷-قوشاچای (مرکزی-جنوبی زرینه رود) بؤلگه سینین کندلری:	۷-قوشاچای (مرکزی-جنوبی زرینه رود) بؤلگه سینین کندلری:
۸-قوشاچای (مرکزی-زرینه رود) بؤلگه سینین کندلری:	۸-قوشاچای (مرکزی-زرینه رود) بؤلگه سینین کندلری:

قوشادوداق سس سیز حرف.. sessizhərf [آد،	قوشای.. qoşay [تاریخی اۆزل آد، ۱-ماناس بویونداییر قیز آدی ۲- قازاقلارین، کیچیۆز بؤلۆگۆ بای اوغلۆ و آدای اویماقلاری اؤلوبابالاریندان ^۷ .
دیل ب] قوشادوداقلا دئییلن سس سیز حرفلر "ب، پ، م" (فا: صامت جفت لبی). bilabial	
قوشادیر ناقلی.. qoşadırnaqlı [آد، دیرگی] قوشا دیرناغی اولان ممه لی حئیوانلار.	قوشایاپراق.. qoşayapraq [آد، یازین] بو نوع شعرده هر مصرع ده ایکی قافیه ایشله نیر، اؤرنک "اطلسدن قابالی بئیلنده شالی. گوهردن باهالی اوزونده خالی. عاشق علسگر^{۷۳، ۷۴}.
قوشادیر ناقلی لار.. qoşadırnaqlılar [آد] جوت دیرناقلی لار (فا: زوج سمان). (z) artiodactyla	قوشایانلی.. qoşayanlı [صفت] ایکی و جوت یانی اولان (فا: دوپهلو).
قوشار.. qoşar [اۆزل آد] ۱-امر اندیجی، بویورجو ۲-قوشوچو، چالیشقان، حرکتلی ۳-دۆز، دۆزنله ی^۷.	قوشایئلین.. qoşayelin [صفت، ت] قوشا حاشیه لی، جوت حاشیه لی.
قوشاسو.. qoşasu [اۆزل آد] لاجین کدا کند آدی^{۲۴۰}.	قوشتامقا.. qoştamqa [آد] اؤزبک، قونرات و نایمان اویماغی - اؤلوبابالاریندان^۷.
قوشاشدیرماق.. qoşaşdırmaq [تاثیری ائیلیم] قوشا یئریتمک و چاپدیرماق، آتاری ویا مینیک شئیلری قاشیدیرماق، یاریشماق ایسته مک.	قوشتامقالی.. Koştamqalı [اۆزل آد] اؤزبک-قونرات و اؤزبک-نایمان بوی لارینداندیر^{۱۵۸-۸۱}. {قوشدامغالی}.
قوشاشماق.. qoşaşmaq [تاثیر سیز ائیلیم] قوشا یئریتمک، قاشیشماق و یاریشماق	قوشدورماق.. qoşdurmaq [تاثیری ائیلیم، اتد] ۱-قاشماقدا یاریشماق، آت چاپیشماق (فا: دواندن). ۲-to run یولجولوق اؤچون بیر نفری بیرینه یولداش ائتمک، یانچی ائتمک (فا: همراه گردانیدن) ۳- حئیوانی چکدیگی و چکه جگی شئییه باغلاماق، قوشماق ایشینی گؤردۆرمک (فا: حیوان را به اربابه بستن). ۴-شعر دئتمک، سؤز قوشوب دئتمک (فا: شعر گفتن).
قوشاشماق.. qoşaşmaq [تاثیر سیز ائیلیم] قوشا یئریتمک، قاشیشماق و یاریشماق	قوشدورولماق.. qoşədurulmaq [بلسیز ائیلیم] قوشدورماق ایشی - گؤرولمک.
قوشاق.. qoşaq [ظرف] قوشا حالدا.	قوشقابولاقسو.. qoşqabulaqsu [اۆزل آد] گده بگ ده چای آدی^{۲۴۰}.
قوشاقوشا.. qoşaqoşa [ظرف] جوت جوت، ایکی ایکی.	قوشقار.. qoşqar [اۆزل آد] داشکسن ده چای و داغ آدی (۳۳۶۸)^{۲۴۰}.
قوشاگۆرمه.. qoşagörmə [آد، دا] چاشلیق، چپ گۆزلوک.	قوشقاوا.. qoşqava [اۆزل آد] تبریز ده کند آدی. {قاشقا+آوا}.
قوشاگۆرن.. qoşagörən [صفت] گۆزو اییی گۆرمه ییب هر شئی قاتیشدیر اراق ایکی لی گۆرن (فا: دوپین). diplopic	قوشاقو.. qoşqu [آد] ۱-منظوم اولان سؤز (فا: شعر). ۲-آرآبا و داشقایا قوشولان آت ویا باشقا حئیوان.
قوشالاتماق.. qoşalatmaq [اتدیر گن ائیلیم] ۱-بیر شئی جوت لشدیرمک. ۲-یان یانا قویدورماق، یاناشدیرماق (فا: جفت نمودن).	قوشقونماز.. quş qonmaz [آد، بیتگی] خالق ایچینده طبی بیر تیکان بیتگی سی اولاراق کۆلۆنۆ یارایا قویارلار^{۱۴}.
قوشالاشدیرماق.. qoşalaşdırmaq [تاثیری ائیلیم] قوشا ائتمک.	قوشقووان.. qoşqovan [اۆزل آد] هشتی ده کند آدی {قاشقا+آوا}.
قوشالاشدیریلماق.. qoşalaşdırılmaq [بلسیز ائیلیم] قوشا اندیلیمک، ایکی لشدیریلیمک، جوت لشدیریلیمک.	قوشما.. qoşma [آد] هجا اؤلچولو ساز شعر، قورولوشجا مصرع لری ۱۱ هجدان تشکیل تاپیلیر، اؤرنک: "اوچوسو اولموشام سن تک مارالین. خیالیمدان چیخماز هرگز جمالین. انلیگی کیرشانی نیلر جمالین. سن ائله گۆزلسن بینادان پری.^{۷۳، ۷۴}" (فا: منظومه). poem
قوشالاشماق.. qoşalaşmaq [تاثیر سیز ائیلیم] قوشا اولماق، جوت لشمک، ایکی لشمک (فا: جفت شدن).	قوشمالی.. qoşalti [آد] ایکی حئیوانی بیر بیرینه قوشما ویا باغلاما.
قوشالاماق.. qoşalamaq [تاثیری ائیلیم] جوت له مک (فا: جفت نمودن).	قوشالوله.. qoşalıüle [آد] قوشا بورو، قوشا بورولو تۆفنگ.
قوشالانماق.. qoşalanmaq [باخ] قوشالاشماق.	قوشالیق.. qoşalıq [آد] قوشا اولما وضعیتی.
قوشالتی.. qoşalti [آد] ایکی حئیوانی بیر بیرینه قوشما ویا باغلاما.	قوشام.. qoşam [آد] آووج، ایکی آووج دولوسو.
قوشالوله.. qoşalıüle [آد] قوشا بورو، قوشا بورولو تۆفنگ.	قوشاملاماق.. qoşamlamaq [تاثیری ائیلیم] ایکی آووج لا ویا آووج لاما.
قوشالیق.. qoşalıq [آد] قوشا اولما وضعیتی.	قوشان.. qoşan [اۆزل آد] آذربایجان دا داغ آدی^{۲۴۰}.
قوشام.. qoşam [آد] آووج، ایکی آووج دولوسو.	
قوشاملاماق.. qoşamlamaq [تاثیری ائیلیم] ایکی آووج لا ویا آووج لاما.	
قوشان.. qoşan [اۆزل آد] آذربایجان دا داغ آدی^{۲۴۰}.	

قوندارما (فا: معمول). fictitious

قوشولوق..qoştluc [مت] ۱-قوشوت اولما وضعیتى (فا: موازى بودن). ۲-(مع)آرالاریندا بنزریک اولما وضعیتى.	قوشماجا..qoşmaca [آد] ۱-قووالاماجا، بیریرینی قووالایارق اوینانان بیر اوشاق اوینو. ۲-بیرشعر نوعو، باخ: قوشما(فا: نوعى شعر).
قوشوجو..qoşucu [آد] قوشویا قاتیلان یاریشچی (فا: مسابقه دهنده).	قوشماچی..qoşmaçı [صفت] شعر دئین (فا: شاعر). poet
قوشوشدورماق..qoşuşdurmaq [انتدیرگن ائیلیم] قوشوشماسینا سبب اولماق.	قوشماچیلىق..qoşmaçılıq [آد] شاعرلىک (فا: شاعری). poetess
قوشوق..qoşuq [آد، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر] «قوشوغ» ۱-شعر و نظم، منظومه؛ بو نوع شعر تویوق نوعو شعردن فرقلی اولاراق بعضا عربجه قصیده فورموندا اولان شعر اۆچون دئییلیر. (فا: شعر). ۲-یان-یانا، بیرلیکده، دوست	قوشماق..qoşmaq [تائیرسیز ائیلیم] ۱-آرابا کیمی شئیلری چکیب آپارماق، یانیجا یوللاماق، بیر شئی آیری بیر قوشقویله یوللاماق «آرابایا دؤرد آت قوشدولار، قاتارا واقون قوشدولار» (فا: همراه نمودن). ۲-یانیجا یوللاماق، بیرینی آیری سینین یانیجا یوللاماق، برابر گؤندرمک و گتتمک «قوشولوب گتتیلر» (فا: همراه نمودن). ۳-بیرلشدیرمک، قاتماق «من ده قوشدوم سسیمی بو گنج لیگین سسینه». ۴-
قوشول..qoşul [آد] بیرآنلاشما شرطلرین هر بیرى، گرکلى اولاراق، اؤزلیک (فا: شرط) condition {باخ: قوشولماق}.	دؤزلمک، دئمک، یازماق و اثر یاراتماق، شعر و نوحه دئمک «شعر قوشماق، داستان قوشماق، سؤز قوشماق: سؤز اؤیدورماق، ماهنی قوشماق» (فا: شعر و داستان گفتن). ۵-قوشماق: قاجماق، قاجارق گتتمک، بو مفهوم چوخراق آنادولو تورکجه سینده یاقین دیر و آذربایجان تورکجه سینده آز ایشلک دیر «ازدحامی گؤرونجه منده قوشدوم اورایا». ۶-آت چاپیتماق «آت قوشودوردولار». {باخ: قوشوماق، قوشا}.
قوشولان..qoşulan [صفت] موتورلو آرابایا باغلانان موتورسوز واگون و آرابا (فا: یدک و ارايه پشتی ماشین وهر چیز شبیه).	قوشمالار..qoşmalar [آد] شعرلر (فا: اشعار). (bot) calendula
قوشولسوز..qoşulsuz [صفت] بلاشرط (فا: بلاشرط). unconditional	قوشمالاشما..qoşmalasma [آد] مشاعره (فا: مشاعره). capping
قوشولقان..qoşulqan [اؤزل آد] قوشول قویان، بویوروجو.	verses
قوشوللار..qoşullar [آد] شرطلر (فا: شرایط). conditions	قوشو..qoşu [آد] بیر آرالیغی قاجارق یاریشما، قاجما، قوشما، آت یاریشی، آت چاپیتما (فا: اسب دوانی).
قوشوللاماق..qoşullamaq [تائیرلی ائیلیم] قوشوللو وضعیتیه گتیرمک، شرطله مک (فا: مشروط کردن).	قوشو آتی..qoşu atı [آد] قوشو اۆچون یتیشدیریلن آت، چاپیتما آتی (فا: اسب مسابقه).
قوشوللانماق..qoşullanmaq [تائیرسیز ائیلیم] قوشوللارا باغلی قالماق، شرط لنمک (فا: مشروط شدن).	قوشوشما..qoşuşma [آد] بیرلیکده قوشو ایدمانی «نا قاتیلما، قاجماغا و یاریمشاغا بیرلیکده قاتیلما (فا: اسب دوانی).
قوشوللو..qoşullu [صفت] قوشولاباغلی	قوشوشماق..qoşuşmaq [قا] بیرلیکده قوشو ایدمانی «نا قاتیلماق، قاجماغا و یاریمشاغا بیرلیکده قاتیلماق (فا: اسب دوانی کردن).
مشروط conditioned	قوشوت..qoşut [آد، ص] قوشا، آرالیقلاری هر نقطه ده اثثیت اولان خطلر، موازى، پارالل (فا: متوازی). parallel
قوشولماق..qoşulmaq [تائیرسیز ائیلیم] ۱-بیرینه یانچی اولماق، بیريله بیرلیکده گتتمک (فا: همراه شدن). ۲-(بل) باغلانیلماق، قوشماق ایشی گؤرولمک (فا: بسته شدن). ۳-شعر دئییلیمک (فا: شعر گفته شدن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر: بیرلشمک}.	قوشوتجا..qoşutca [ظرف] موازى اولاراق (فا: متوازی).
قوشولو..qoşulu [صفت] قوشولموش، باغلانمیش، قوشولوب قاجماق وضعیتیه (فا: همراه).	قوشوتچولوق..qoşutçuluq [آد، فلسفه] روح سال و بدن سل اولایلار آراسیندا باغلانتی قوران.
قوشوم..qoşum [آد] آت و آرابایى بیریرینه باغلایان آغاج و قامیش کیمی شئیلر (فا: بوکسل).	قوشوتلاشدیرماق..qoşutlaşdırmaq [انتدیرگن ائیلیم] قوشوت لاماسینا یول آچماق.
قوشوم آتی..qoşum atı [آد] آرابایا قوشولان آت ویا حیوان (فا: حیوان ارايه)	قوشوم هیوانی..qoşum heyvani [باخ] قوشوم آتی.
قوشومجو..qoşumcu [آد] آرابا حیوانلارینین قوشوم بؤلومونو دؤزلدن.	

آتماق "ت: ۱-بوی. ۲-اینسان و پیچاق و داغ قولو". ۶- قول (اینگیلیزجه) توپون دروازه گیرمه سی (فا: گل). قول بۇلاق.. qol bulaq [اؤزل آد] گرگان دا داغ آدی. قول دمیری.. qol dəmiri [آد] قاپی اؤرتولدو کدن سونرا دالینا وورولن دستک (گئچمیشده چو خراق تاختا قاپی اؤچون). قول.. qovl [آد، عربجه] سۆز، سۆزleşمه (فا: قول). قولئر.. qoler [آد] فۇتبال اویونوندا قولدا دوران و توپلاری توتان (فا: دروازه بان). gatekeeper قول آتماق.. qolatmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-امضالاماق، امضا آتماق. ۲- قول بۇداق وئرمک، شاخه لئمک، هر طرفه یاییلماق. قول آخیمی.. qolaxımı [آد، فیزیکی] بیر الکتریکی آخیمینا یاپیشان یانال بیر آخیم قولو، بیر چایا ویا هر بیر آخیم کیمی وارلیغا یاندان گلن آخیم (فا: هر نوع ورودی فرعی). قول آغزی.. qolağzı [آد] پالتار قولونون اوج بۇلومو (فا: سر آستین). قول آیاقلیلار.. qolayaqlılar [آد] حیوان سو یو (فا: بازوپایان branchiopoda قول.. qola [یو، آ، دیرگی] قولاً گیللردن آفریقانین ایستی بۇلگه لرینده بیتن، جويز کیمی میوه سینده اویوشدورجو آلکالوئید اولان آغاج. cola acumiata قولاً گیللر.. qolagillər [آد، دیرگی] تاج یاپراقلی، ایکی چنکلی، قولاً آغاجی نۇعوندن بیر فامیل. قولاج.. qolac [آد] اللرینی آچاراق ایکی آل بارماقلارینین آراسی، قول آچیمی (فا: قلاج، بازه). span (of an aircraft) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}. قولاج قولاج.. qolac qolac [صفت] اوزون اوزون " قولاج قولاج ساچلار". قولاج لاماق.. qolacnamaq [تائیرلی انیلم، دا] قولاج لا اؤلچمک، قوللارینی اوزواتماق. قولاج لانماق.. qolacnamaq [بلسیز انیلم] قولاج لا اؤلچوله مک. قولازلاماق.. qolazlamaq [تائیرلی انیلم] قولونون گۆجو چاتدیغی قدر اوزاغا تولازلاماق، آتماق. قولان.. qolan [آد] ۱-حئیوانلاردا یهری باغلاماق اؤچون کؤکس ویا قارنی آلتیندان کنچیریلن قتییش، قوسقون. ۲-بورو قایشی، بورولاری بیر یئره باغلاماق اؤچون یارارلانان تسمه و دمیر مئشین (فا: کمربند نگهدارنده). ۳-هدیه، بخشیش، قورویان ۷ {بو کلمه قول سۆز ایله ایلگی لیدیر}. قول اوردو.. qolordu [آد] قوشونون بیر دسته سی.	قوشوملاماق.. qoşumlamaq [تائیرلی انیلم] بوکسئل له مک. قوشوملو.. qoşumlu [صفت] قوشولموش اولان آرابا، آت قوشولموش آرابا. قوشون چکمک.. qoşun çəkmək [تائیرسیز انیلم] هجوم ائتمک. قوشون قوشون.. qoşun qoşun [ظرف] دۆزوم دوزوم، دۆزون دۆزون، سیرا سیرا. قوشون کئشلیک.. qoşun keşlik [آد] قوشون توپلاما، حربی یورویوش. قوشون.. qoşun [آد] اوردو، سۆ، یان یانا دۆزولموش عسگر دوزومو (فا: لشکر). army {باخ: قوشا، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}. قوشون.. qoşun [اؤزل آد] بیر جند-خوسف دا کند آدی. قوشونتو.. qoşuntu [آد] بیرینین یانیندا کی لار، یارداقچی لار (فا: همراه). قوش بالو.. qoşyalu [آد] قوچ یالی: م ۱۳ جی یوزیلده تورک لره منسوب و اردبیل همدان آراسیندا یاشایان بیر بوی آدی ۸۵. قوشین.. qoşın [آد] آغیر حرکتلی، بول توکلو بیر توپوق جنسی ۲. قوغ.. qoğ [آد] باخ: قور، قیغیلجیم. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}. قوغال.. qoğal [آد] کیچیک گیرده سوتلو چؤرک، کۆکه (فا: نان- شیر). قوغلوق.. qoğluq [باخ] قوولوق. قوغورماق.. qoğurmaq [تائیرلی انیلم] گؤورچین و قوغو قوشو کیمی قوشلار اؤتمک (فا: آواز خواندن پرندگانی مثل کبوتر و قو). قوفتا.. qofta [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، آرام تتمپلی قادین رقصیدیر. باکیذا یارانمیش. اونو ماهنی نین موشاییعتی ایله اویناییردی لار. رقص عصاصن یاشلی قادینلار طرفیندن ایفا اولونور ۲۴۵. قوقوش.. qoquş [اؤزل آد] قوقوش: داللاری، اوخ دۆزلمه گه آلئوریشلی بیر آغاج تۆرور. قول.. qol [آد] ۱-اینساندا چییندن بارماقلار قدر اوزانان اوزقان (فا: بازو) arm ۲-پالتارین قولو (فا: آستین). sleeve ۳-بیر بویوک چایا ویا هر بیر شئییه یاپیشان یانال آرخ و چای "سوقولو، تورکلرین اوغوز قولو"، آغاجلارین هر بیر دالی، آراجلاردا چکمک و چئویرمک اؤچون یارارلانان بؤلوم، بیر قورولوشون آیری آیری بؤلوملری (فا: شعبه). branch ۴-یان، سمت، طرف "ساغ قولدان آتش آچدی لار" (فا: جناح راست). ۵-امضا "قول آتماق: امضا

قۇل بۇداق.. qolbudaq [آد] ۱-آغاچین کیچیک و بۇیوک بۇداقلاری ۲- (مچ) قوھوم قارداش و یاخینلار، بیرشئین آیری آیری قوللاری. قۇل بۇداق آتماق.. qolbudaq atmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-قۇللارا آیریلماق، بۇداق لانماق، شاخه لنمک، یاییلماق. ۲-انکشاف اتمک، ایره لی له مک. قۇل بۇداقلى.. qolbudaqlı [صفت] بۇیوک بۇداق، چوخ بۇداقلى اولان. قۇلتاق.. qoltaq [اؤزل آد] آرخا، حمایه، دستکر. قۇل تۇتما.. qoltutma [آد] دیرسکلرین یئر قویوب قوللارینی یاتیرماغا چالیشاراق اوشاقلار آراسیندا اوینانان بیر اویون آدی. قۇلتوغا گیرمک (سۇخولماق، سیغینماق).. qoltuğa girmək (soxulmaq, sıgınmaq) [تائیرسیز انیلیم] ۱-بیرینین دالی سیندا گیرلنمک. ۲-سیغینماق، بیرینه پناه آپارماق. قۇلتوغو آلتینا آلماق.. qoltuğu altına almaq [تائیرلی انیلیم] حیمایه سی آلتینا آلماق. قۇلتوغونا (قاریز) وئرمک.. qoltuğuna(qarpız) vermək [تائیرلی انیلیم] بوش یئر تعریف له مک. قۇلتوق.. qoltuq [آد] ۱-قولون اوموزلا (چیین له) بیرلشدیغی یئرین آلت قیسمی (فا: بغل). bosom ۲-تویلاردا قۇلتوق تۇره نی. ۳- (مچ) دستک، کؤمکچی "یولداش یولداشا قۇلتوق اولور". ۴-چای و یادنیز ساحیلینده سؤگیریتتی سی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیب دیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیب دیر، قول+توروق} قۇلتوروق {قۇلتوق}. قۇلتوق.. qoltuq [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی. قۇلتوق آغاجی.. qoltuq ağacı [آد]، عصا. قۇلتوق آلتی.. qoltuq altı [آد] قۇلتوق آلتینا قویولان کیچیک یاسدیق. قۇلتوق آلتیندا یاشاماق.. qoltuq altında yaşamaq [تائیرسیز انیلیم] بیرینین حمایه سی آلتیندا یاشاماق. قۇلتوق جیبی.. qoltuq cibi [آد] پالتارین ایچ طرفینده اؤست جیب. قۇلتوقچو.. qoltuqçu [آد] الینده و قۇلتوغوندا قۇماش داشیب ساتان، آرشین مالچی (فا: فروشنده سیار). قۇلتوقچولوق.. qoltuqçuluq [آد] الینده و قۇلتوغوندا قۇماش داشیب ساتما، آرشین مالچی لیک (فا: فروشنده گی سیار). قۇلتوق ساری.. qoltuq sazi [آد، چا] اورتا حجملی و بئش سیملی ساز. قۇلتوق ساعاتی.. qoltuq saati [آد] جیب ساعتی.	قۇلای.. qolay [صفت] ۱-آسان، یونگول، اویقون، راحتجه و زور وئرمه دن و سیخیئتتی چکمه دن گؤروله بیلن هر ایش (فا: آسان). easy ۲-درده دیمه یین، یارارسیز (فا: بدرد نخور). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیب دیر، بو کلمه دیواندا ایشله نن قۇلماق (ایسته مک) فعلینه باغلاناراق مجازی معنادا، راحتجه ایسته نیلن و اله گلن وضعیتی گؤسته ریر، ایندیکی آذربایجان تورکجه سینده چوخ ساده معنادا، درده دیمه یین و یارارسیز شئی اوچون سؤیله نیر}. قۇلای لاتماق.. qolaylatmaq [تائیرلی انیلیم] قۇلای اتمک. قۇلای لاشدیرما.. qolaylaşdırma [آد] ساده لشدیرمه (فا: تسهیل). facilitating قۇلای لاشدیرماق.. qolaylaşdırmaq [تائیرلی انیلیم] قۇلای وضعیته گتیرمک (فا: آسان نمودن). قۇلای لاشدیریلماق.. qolaylaşdırılmaq [بلسیز انیلیم] قۇلای اندیلیمک، آسان لاشدیریلماق. قۇلای لاشماق.. qolaylaşmaq [تائیرسیز انیلیم] قۇلای اولماق (فا: سهل الوصول شدن). قۇلای لاما.. qolaylamaq [تائیرلی انیلیم] ساده لشدیرمک، آسان لاشدیرماق. قۇلای لانماق.. qolaylanmaq [تائیرسیز انیلیم] آسان لاشماق. قۇلای لیک.. qolaylıq [آد] قۇلای اولما وضعیتی. قۇلایجا.. qolayca [ظرف] اولدوقجا قۇلای، چوخ راحت، اویقون اولاراق. قۇل بئجه.. qolbeçe [آد] کیچیک قول. قۇلبا.. qolba [باخ] قۇلباق. قۇلباسدی.. qolbasdı [آد] گؤرشدہ بیر فند آدی. قۇلباشی.. qolbaşı [آد] بیر ایشی دولان دیران کیمسه، دسته باشی، هر هانسی بیر قولا باشلیق ائدن کیمسه (فا: سر دسته). قۇلباشیلیق.. qolbaşılıq [آد] قۇلباش اولما وضعیتی. قۇلباغی.. qolbağı [باخ] قۇلباق. قۇلباق.. qolbaq [آد] بیله زیک، بیلک لیک، قادینلارین بیلک لرینه تاخدیقلاری قیزیل وگوموش بزک (فا: النگو، بازوبند). armlet, bracelet {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیب دیر}. قۇلباقلى.. qolbaqlı [صفت] الینه قۇلباق گئچیرمیش. قۇلبای.. qolbay [اؤزل آد] عسگری دانیشمان^۷. قۇلبند.. qolbænd [تو+فا] باخ: قۇلباغی. قۇل بویون.. qolboyun [ظرف] قوللارینی بیربیرینین بویونا سالاراق.

قۇل قانادی آچیلماق.. qolqanadı açılmaq [تائیرسیز انیلم] جانلانماق.	قۇلنامە.. qolnamə [آد] یازیلی آنلاشما، آنلاشمە، آنلاشما بلگەسى
قۇل قانادی قیریلماق.. qolqanadı qırılmaq [تائیرسیز انیلم] کۆمک سیز قالماق.	(فا: ~). written promise
قۇل قانادی یانینا دۆشمەک.. qolqanadı yanına düşmək [تائیرسیز انیلم] کۆمک سیز قالماق.	قۇلو اوزون.. qolu uzun [صفت] سۆز و گنجەر، گوجو یتیر.
قۇل قانادی سینماق.. qolqanadı sinmaq [تائیرسیز انیلم] کۆمک سیز قالماق.	قۇلو باغلی.. qolu bağı [صفت، ظ] قوللاری باغلی اولاراق.
قۇل قانادینی کسمەک.. qolqanadını kəsmək [تائیرلی انیلم] کۆمک سیز و کیمسە سیز قویماق.	قۇلو چیرماقلى.. qolu çırmaqlı [صفت، ظ] پالتارینین قوللاری قالدیر یلمیش.
قۇل قانادینی سیندیرماق.. qolqanadını sindirmək [تائیرلی انیلم] کۆمک سیز و کیمسە سیز قویماق.	قۇلو چیرمالانمیش.. qolu çırmalanmış [صفت، ظرف] پالتارینین - قوللاری قالدیر یلمیش.
قۇل قانادینی سیندیرماق.. qolqanadını sindirmək [تائیرلی انیلم] کۆمک سیز و کیمسە سیز قویماق.	قۇلودمیر.. qoludəmir [آد] قاپی نی باغلاماق اوچون آرخادان - گنجیر یلن دمیر.
قۇلقای.. qolqay [اؤزل آد] ولیعد، شەزادە، کیریم و قازان لاردا بیر عنوان ^۷ .	قۇلوزوربا.. qoluzorba [صفت] قۇلو زوربا، گوجلو، قۇلچوماق.
قۇلقەتی.. qolqəti [اؤزل آد] آغداش 'دا یئر آدی ^{۲۴۰} .	قۇلوزورلو.. qoluzorlu [صفت] قۇلو زوربا، گوجلو، قۇلچوماق.
قۇل قۇچان.. qolqoçan [اؤزل آد] مشهد شهرینین ۶۰ کیلومتر قوزئیینده بیر یئر آدیدیر، ایندیلیککده چیناران شهرینه یاییشیدیر، معناجا قۇچان قۇلو دئمکدیر و محتملا اوزمان قوچان حاکمیتینین بیر بؤلومو ساییلیردی ^{۱۶۴} .	قۇلوزوربالیق.. qolu zorbalıq [باخ] قۇلچوماقلىق.
قۇل قۇل.. qolqol [ظرف] بوداق بوداق (فا: شاخه شاخه). branching	قۇلوق.. qoluuq [باخ] قۇلوق، زۇنکن.
قۇل قۇلا.. qolqola [ظرف] بیرلیکده، ال اله.	قۇلو قۇتلى.. qolu quvvətli [صفت] گۆجلو، ساغلام.
قۇل قۇلا وئرمەک.. qolqola vermək [تائیرلی انیلم] ۱- کۆمک لشمک. ۲- قۇل قولا یاییشماق.	قۇلو کسکک.. qolu kəsik [صفت] بیر قۇلو کسکک، قۇلو اولمايان.
قۇلقولاخ.. qolqolax [اؤزل آد] ساووجبولاق دا داغ آدی.	قۇلو گۆجلو.. qolu güclü [باخ] قۇلچوماق.
قۇل قویماق.. qol qoımaq [تائیرلی انیلم] امضالاماق، اونای لاماق.	قۇلو گۆجلولوک.. qolu güclülük [آد] قۇلچوماقلىق.
قۇل قیج.. qolqıç [آد] ال آياق و بوجور عضولار.	قۇلوناگیرمەک.. qoluna girmək [تائیرسیز انیلم] ۱- قۇل قولا وئرمک.
قۇللاری آراسینا آلماق.. qolları arasına almaq [تائیرلی انیلم] قوجاقلاماق.	قۇلوناگیرەرک آياغا قالدیرماغا چالیشماق.
قۇللارینی اۆلچمەک.. qollarını ölçmək [تائیرلی انیلم] قوللارینی اویناماق (دانیشارکن).	قۇلونچوغ.. qolunçuğ [اؤزل آد] یاخاریش، نیاز ^۷ .
قۇللارینی بونونا دولماق (ساریماق).. qollarını boynuna dolmaq (sarımaq) [تائیرلی انیلم] قوجاق لاماق.	قۇلوندان توتماق.. qolundan tutmaq [تائیرسیز انیلم] کۆمک اشمک.
قۇللو.. qollu [صفت] ۱- قۇلو اولان. ۲- کلچر، ده کند آدی ^{۲۴۰} .	قۇلوندان قالدیرماق.. qolundan qaldırmaq [باخ] قۇلوندان توتماق.
قۇللو بوداقلى.. qollu budaqlı [باخ] قول بوداقلى.	قۇلوندان یاییشماق.. qolundan yapışmaq [باخ] قۇلوندان توتماق.
قۇللو قانادلى.. qollu qanadlı [باخ] قول بوداقلى.	قۇلونو چیرماماق.. qolunu çırmamaq [تائیرسیز انیلم] بیر ایشی گۆرمە گە باشلاماق.
قۇللو ق.. qolluq [آد] ۱- قۇرۇوماق اوچون ییلکدن دیرسگه قدر گنییلن گنییم. ۲- کۆینک و پالتار قوللارینین دوزلتمه یه یاریان پارچا ویا هر شئی (فا: بازوبند) ۳- آل موزدو، ایش حاققی (فا: ~) armlet	قۇل هک.. qolhək [اؤزل آد] باجگیران دا کند آدی.
	قۇم.. qom [آد] دسته، توپا، بیر یئرە ییغیلیمیش شئی، کوما (فا: کومه).
	{سومرجه 'اوقوم، قۇم': توز؛ دیواندا قۇموق و سنگلاخدا قۇمالاق آت تسی اوچون ایشلەنیب و بیر نوع کومالاشمیش شئی گۆسته ریر، و بو کتابدا قۇمارماق احاطه ائلمەک و قۇمارغا کلمەسى احاطه معناسیندادیر، بو کلمەلرله بیرلیکده بو کتابلاردا بنزر کلمەلر گۆسته ریرکی قۇم = کوم کلمەسى توپارلانمیش و بیر یئرە ییغیلیمیش شئی معناسیندادیر.}
	قۇم.. qom/qovm [آد، عربجه] ائل، (قاویم، قوهوم)، باخ: قۇوم (فا: قوم).

قۇما..qoma [آد] كۇما، دايداناجاق يئر، ياشايش يىرى، باخ: قوم. {دده قورقود كيتايىندا ايشله نبيدير}.	قۇناق ائتمك (ائله مك)..qonaq etmək [تائيرلى ائيلم] قوناق ليق وئرمك.
قۇمار..qomar [آد، بيتگى] ۵-۳ متر بويوندا، قيشى ياپراق توكمه ين، ايرى و مورچيچكلى بير آغاشچيق. Hododendron ponticum	قۇناق ائوى..qonaq evi [آد] قوناق قالان يئر (فا: مهمانخانه).
قۇمارلاما (قۇمارالاما)..qomarlama (qomaralama) [آد] قوشاتما، آووجلاما (فا: چنگ زنى).	قۇناق اوتاغى..qonaq otağı [آد] بير ائو واپارتماندا قوناق لار اوچون اولان اوتاق (فا: اتاق پذيرايى).
قۇمارلاماق (قۇمارالاماق)..qomarlamak (qomaralamaq) [تائيرلى ائيلم] قوشاتماق، آووجلا بير شئين هامى سين گۇتورمك (فا: چنگ زدن). {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نبيدير 'قۇمارماق'}.	قۇناق پرست (قۇناق پرور)..qonaqpərəst (qonaq pərvər) [باخ] قوناق سئور.
قۇمارلانماق..qomarlanmaq [بلسيز ائيلم] محاصره يه آلينماق، قوشانيلماق.	قۇناقچىل..qonaqçıl [باخ] قوناق سئور.
قۇمارلماق..qomarmaq [تائيرلى ائيلم] باخ: قۇمارلاماق. {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نبيدير}.	قۇناقچى..qonaqçı [صفت] ۱-قۇناق ساخلايان، قوناق لارا يتيش كيمسه، قوناق ائوينده قوللوقچلوق ائندن كيمسه (فا: مهماندار). ۲-قۇناق سئون، قۇناغى چوخ سئون كيمسه. ۳-قۇناقلارى آپاريب گزديرن.
قۇماريلماق..qomarılmaq [تائيرسيز ائيلم، بل] باخ: قۇمارلانماق. {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نبيدير ج قۇمشو..qomşu [باخ] قونشو.	قۇناقچىلىق..qonaqçılıq [آد] قۇناقچى نين ايشى، قوناق ساخلاما.
قۇملاما..qomlamaq [تائيرلى ائيلم] دسته له مك، توپلاماق (فا: كومه كردن).	قۇناق سئور..qonaq sevər [آد] قوناق ايسته ين كيمسه، قوناغا چوخ حُرمت قويان (فا: مهماندوست).
قۇمور..qomur [اؤزل آد] كۇمور: جسور، گۇزوپك ^۷ .	قۇناق سئون..qonaq sevən [آد] قوناق ايسته ين كيمسه، قوناغا چوخ حُرمت قويان (فا: مهماندوست).
قۇموق..qomuq [اؤزل آد] ۱-قابوق، آغاج قابوغو ۲-خزانه، دفينه ۳-تاريخى اؤزل آد قاراخانييلار دؤنمى بگلريندن ^۷ .	قۇناق قارالى..qonaqqaralı [صفت] هميشه قۇناغى اولان قۇناق قارالى ائو.
قۇمى..qovmi [آد، عربجه] قوم لا ايلگى لى، ائتيك (فا: ~).	قۇناق قالماق..qonaq qalmaq [تائيرسيز ائيلم] بير يىرده گنج له مك.
قۇمىيت..qovmiyet [آد، عربجه] قۇما باغلى (فا: ~).	قۇناق قيران..qonaq qıran [اؤزل آد] اردبيل ده كند آدى.
قۇن..qon [اؤزل آد] كۇن: ۱-يورد، وطن ۲-قۇناق، يئرلشيم، مكان. {قونماق سۆزندن كۇدور}.	قۇناق كند..qonaqkənd [اؤزل آد] قۇبا، دا كند آدى ^{۲۴۰} .
قۇنات..qonat [اؤزل آد] ۱-مۇنس، سۇخۇلقان ۲-قۇنوق سئور ۳-بير ليكده گۇچ ائندن اۇيا بير ليگى ^۷ . {قونماق سۆزندىر}.	قۇناق گتمك..qonaq getmək [تائيرسيز ائيلم] بيرينين قوناق ليغينا گتتمك.
قۇناتماق..qonatmaq [تائيرلى ائيلم، ت] قۇندورماق، اوتورتماق.	قۇناق گللك..qonaq gəlmək [تائيرسيز ائيلم] گۇروشه گللك.
قۇناچ..qonaç [اؤزل آد] آشيان ^۷ .	قۇناق گۇرمور..qonaq görmür [اؤزل آد] داشكسن ده داغ آدى (۲۲۱۰) ^{۲۴۰} .
قۇنار گۇچر..qonar göçər [آد] گۇچبه بير حيات سۆرن.	قۇناق قلاماق..qonaqlamaq [تائيرسيز ائيلم] بيرينى قوناق ائتمك، گنجه نى گنجيرمك اوچون يولجولارى ساخلاماق.
قۇناق..qonaq [آد] ۱-قۇنوق، گۇروشمك اوچون بيرينين ائوينه ويانينا گلن، گنجى جى بير سوره ده بير يىرده قالان (فا: مهمان) guest ۲-(آنادولو) بۇيوك و گۇستريشلى ائو. ۳-(تاريخى اؤزل آد) قازاقلارين، كيجيپوز بۇلوگو، باي اوغلو و آداي اويماقلارى اولوبابا و بوى لارينداندير ^{۱۵۸-۸۱} {سنگلاخ و ديوان لغات تورك ده ايشله نبيدير 'قۇنوق'} بو سۆز قۇنماق دان بير يىره يئتيريپ اوتورتماق و قالماق ائلاميندادير}.	قۇناق قلىق..qonaqlıq [آد] ۱-قوناق ساخلانان يئر. ۲-قوناق چاغيرما، قوناقلارى چاغيريب بسله مه تۇره نى (فا: ضيافت). banquet {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نبيدير}.
	قۇناقچىلىق..qonaqçılıq [باخ] قوناق سئورلىك.
	قۇنالقا..qonalqa [آد] ۱-مَنزِيل، قۇنۇلاجاق، واريلاجاق يئر. ۲-گۇچبه ويولجولارين سفر سيرا سينده قالديقلارى يئر.

اتتمک ” بیرینین یانینا اؤزگه آد قوندارماق “ (فا: جمل کردن). ۳- قورماق، قاییرماق، دۆزلمک. {باخ: قونماق، قوندورماق}. قوندارمالیق..qondarmalıq [آد] تصنع (فا: تصنع). affectation قونداریلماق..qondarılmaq [بلسیز ائيلم] قوندارماق ایشی گؤرولمک. قونداق..qondaq [آد] باخ: قونداق، بلك (فا: قنداق). قوندو..qondu [اؤزل آد] م۱۶جی یۆزیلدە، آنادولودا آت چکن تۆرک بیرلیگینه منسوب بیر بوی آدی.^{۸۵} قوندو..qondu [اؤزل آد] یئرلشیک، یئرلی (تاریخی اؤزل آد) قیرقیز بگلریندن.^۷ قوندوبای..qondubay [تاریخی اؤزل آد] سوقای داستانلاریندا آدی گئچن بیر بگ.^۷ قوندور..qondur [اؤزل آد] قونوق ستور، الی آچیق.^۷ قوندورماق..qondurmaq [اخذ] ۱-قونماق ایشینی گؤردورمک. ۲- (ل) قوندارماق، بیریرینه یاراشدیرماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}. قوندوقاشدی..qonduqaşdı [آد] اوشاقلار آراسیندا یثرده ویا کاغاذدا جیزیق چکەرک داشلا اوینانان بیر اویون آدی (فا: بازی کودکانه). قوندوم قاشدیم..qondum qaşdim [باخ] قوندو قاشدی. قونورات..qonurat [تاریخی اؤزل آد] قونور+آت: قونراد، قونرات؛ ۱- قازاقلارین، اورتایوژ بؤلگو، اویماق بگلریندن ۲-اؤزبک، اویماق بگلریندن.^۷ اؤزبک و قازاق-اورتایوژ بوی لاریندانیر.^{۸۱-۱۵۸} قونسا..qonsa [آد] قونسه: قوش قورساغی، ییرتیجی قوشلاردا ایکینجی معدە (فا: معدە دوم پرندگان). قونشو..qonşu [آد] ائولری بیریرینه یاپیشیقلی و یاخین اولان کیسمەرلر، سینیر اورتاقلاری اولان اؤلکه ویا هر یان یانا اولان شیلرین بیریرینه گۆره آدلاری (فا: همسایه). neighbo(u)r {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، بوسؤزجوک قونماق فعلیندن اله گلەرک بیر یثره یان یانا یئرلشمک آنلامینی وئیر}. قونشو آچی..qonşu açı [آد، مت] یان یانا اولان زاویه لر، بیر یانلاری اورتاق اولان آچی لار. قونشو جیغاز..qonşucığaz [آد] قونشو، قونشو کیمی اولان. قونشو خا طری..qonşuxatrı [آد] قونشولار آراسینده گؤزله نیلن سایقی. قونشوق..qonşuq [اؤزل آد] ۱-قونشو، ۲-یئرلشیم یثری ۳-قونوشما.^۷ قونشوقاپیسی..qonşuqapısı [آد] لاپ یاخین ساییلان یثر.	قونجا..qonca [اؤزل آد] خانلاردا داغ آدی (۱۷۸۰).^{۲۴۰} قونچ..qonç [آد] آیاغا گئیلن شئی لردە، توپوقدان بالدیرا دؤغرو اولان بؤلوم ” جوراب قونچو، چکمه قونچو “. قونچا..qonça [آد] آچیلما میش قیزیل گول ویا باشقا چیچک و گول تومورجوغو (فا: غنچه) ۲bub-بخشیش، هدیه.^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} قونچوی؛ چینجه ده ” قونچوی kung-chu “ کلمه سی خان قیزی معناسیندا دیر بو معنا گئیشله نهرک سونرالار هرگؤزل گلین و قیز اوچون سؤیله نهرک آچیلما میش گول اوچونده معنایا نیبیر، کلاوسون^۶؛ باخ: خان}. قونچا آغیز..qonça ağız [صفت] آغزی بالاجا و گؤزل (فا: غنچه دهان). قونچا جیق..qonçacıq [آد] بالاجا و اینجه قونچا. قونچا دوداق (لی)..qonça dodaq(lı) [صفت] دوداقلاری قونچا کیمی- بالاجا و گؤزل. قونچا دهن..qonça dəhən [صفت، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیرده ایشله نیر] باخ قونچا دوداق. قونچا لب..qonça ləb [صفت، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیرده ایشله- نیر] باخ قونچا دوداق. قونچالاماق..qonçalamaq [تائیرسیز ائيلم] قونچا آچماق. قونچالانماق..qonçalanmaq [تائیرسیز ائيلم] قونچا آچماق. قونچالی..qonçalı [صفت] قونچا آچمیش، چیچکلی، گؤللو. قونچالیق..qonçalıq [آد] گولون قونچا حالی. قونچوی تئگ ریم..qonçuy təngrim [تاریخی اؤزل آد] قوچو اویغورلاری پرئسسلریندن.^۷ قوندارا..qondara [آد] بیر نوع آباق قابی (فا: نوعی کفش). {یونانجا koytura (بیر نوع تئاتر باشماغی) کلمه سیندن آلینما سانیلیر البتده قوندارماق سؤزونه ده باغلانا ییلیر^۵}. قونداراچی..qondaraçı [صفت] قوندارا تیکن. قوندارما..qondarma [آد] ۱-قوندارماق ایشی. ۲-اویدورما، قاییرما، دوزلتمه، صنعی، ساختا (فا: ساختگی). artificial ۳-مستعار آد ” قوندارما آد “ (فا: مستعار). fictitious قوندارماچی..qondarmaçı [آد] اویدوروجو (فا: مزور). dissimulator قوندارماچیلیق..qondarmaçılıq [آد] اویدورماچیلیق. قوندارماق..qondarmaq [تائیرلی ائيلم] ۱-اویدورماق، اؤزوندن دۆزلمک، اؤزوندن توخوماق. ۲-اوزه رینه آرتیرماق، سونرادان علاوه

قۇنشۇلاشماق..qonşulaşmaq [تائىرسىز انىلم] قونشو اولماق، بىر بىرىنە ياخين يىردە ساكىن اولماق.	قۇنۇتلاشماق..qonutlanmaq [تائىرسىز انىلم] قۇنۇت حالىنا گىلىمى.
قۇنشۇلۇق..qonşuluq [اد] قونشو اولما وضعىتى، بىر بىرىنە ياخين اولما (فا: همسايىگى). neighbo(u)rhood	قۇنۇر..qonur [اد] ۱- آچىق قەھۋە رنگى، شابالىد رنگى (فا: اسمر). ۲- قۇرخماز، اۆركلى، جسور. ۳- ددە قۇرقۇد بۇي لارىندا كىشى آدى كىمى ايشلەنەر، "قۇنۇر قۇجا سارى چۇبان". ۴- ددە قۇرقۇد بۇي لارىندا قازان بگىن آتېنن آدى (ددە: اوركلى؛ باخ: قۇمرال).
قۇنقار..qonqar [اۋۇل اد] قۇنقۇر: ۱- قۇيۇ قىرمىزى رنگدە كى آت ۲- قىزىلا ياخين رنگ تۇنۇ ۳- (تارىخى اۋۇل آد) ماجار كۇمانلارى بگ لرىندىن.	قۇنۇر..qonur [اۋۇل اد] قۇنۇر سۇزىلە دۈزەلن بىر نىچە اينسان آدلارى: قۇنۇرآپا، قۇنۇرباى، قۇنۇرقۇجا، قۇنۇراتا، قۇنۇراغا، قۇنۇرال، قۇنۇراى، قۇنۇرۇرى، قۇنۇقالپ.
قۇنقارات..qonqarat [اۋۇل اد] قۇنقار+آت: ايلخانلىلاردان بىر خان ^۷ و بىر بۇي آدى ^۵ . اينسان آدى: قۇنقارالپ، قۇنقارۇغا.	قۇنۇرالپ..Qonuralp [تارىخى اۋۇل اد] عۇثمانلى لارىن ايلك دۇنم اوردوباشى لارىندان و عۇثمان بگىن ياخين يۇلداشلارىندان ^۷ .
قۇنقۇر..qonqur [تارىخى اۋۇل اد] قۇنقار: ۱- تۇركمىنلرىن، تىكە و تۇختامىش اۇيماق لارى اۇلۇبابا لارىندان ^۷ . ۲- حلب تۇرك- بۇيۇكلرىندىن بىر آد ^{۸۵} . تۇركمىن- تۇختامىش بۇي لارىنداندىر ^{۱۵۸} .	قۇنۇرپا..qonurpa [اۋۇل اد] ياپارلى بۇيۇنعايدىر آدى (م ۱۶جى قرن) ^{۲۲۵} .
قۇنقۇر..qonqur [اۋۇل اد] كىلجىر، دە داغ آدى (۲۷۷۰) ^{۲۴۰} .	قۇنۇرخان..qonurxan [تارىخى اۋۇل اد] ھۇلاكوخان ^۷ ىن اۇغلۇ ^۷ .
قۇنقۇرۇ..qonquru [اۋۇل اد] آبادە- يوانات كندىستان لارىندان، ۵۶ كندى و *۱۱۶۰۰ نفر نفوسو واردىر و مركزى دە بىد كندى دىر، اھالى اھالىنىن بىر بۇلۇمو توركدور.	قۇنۇرگۇز (لو)..qonürgöz (lu) [صفت] گۇزلىرى قۇنۇر رنگى اولان.
قۇنقۇرتاي..qonqurtay [تارىخى اۋۇل اد] قىزىلتاي، ىشنى سىى يازىتلىرىندا بىر بگ آدى ^۷ .	قۇنۇرلاشماق..qonurlaşmaq [تائىرسىز انىلم] قۇنۇر رنگى آلماق.
قۇنقۇتاي..Kongı [اۋۇل اد] آلتاي تۇركلىرى شۇر بۇي لارىنداندىر ^{۱۵۸-۸۱} .	قۇنۇرلۇق..qonurluq [اد] قۇنۇر رنگىندە اولما وضعىتى.
قۇنگەك (گىنگى)..qongek(gengək) [اۋۇل اد] قىندار دا كند آدى.	قۇنۇرۇم گۇزۇلۇ..qonurum gözlä [صفت] باخ: قۇنۇر گۇزۇلۇ.
قۇنماق..qonmaq [تائىرلى انىلم] ۱- اۇچان بىر قوش يىرە اۇتۇرماق، ھاۋادان يىرە ىننىمك ۲- يۇلچۇلۇقدا گىنجەنى گىنجىرىمك اۋچون بىر يىردە اۇتۇرماق (فا: فرود آمدن). ۳- (مىچ) بىر شىبى امك وئرمەدن الە گىنرىمك اىستەمك "تۇي سىسىنى ائشىدن كىمى اوراىا قۇندۇ". ۴- بىر ايشى ويا شىبى الە گىنجىرىمك اۋچون حاضر اولماق "عسىگرلر شاهىن كىمى دوشمن اوزەرىنە قۇندۇلار". ۵- چۇكىمك، تظاھراتىمك، افادەاتىمك "اۇشاغىن گۇزۇندە بىر كدر قۇنۇشۇدۇر". {سنگلاخ سۇزۇلۇيۇندە ايشلە نىبىدىر، گۇ؛ بو كىلمە قۇماق، قۇيماق فعلىنىن دۇنۇشلۇ فعلى سايلىر و او فعلە باغلىدىر}.	قۇنۇش..qonus [اد] ۱- قۇنماق ايشى ويا بىچىمى. ۲- قۇنۇم. ۳- يىرلىشىم، قارارگاھ، مَنزل، وارىلاچاق يىر. ۴- اۇغۇز بۇيۇكلرىندىن بىر آد ^{۸۵} . {سنگلاخ سۇزۇلۇيۇندە ايشلە نىبىدىر: نزول}.
قۇنۇشماق..qonusmaq [تائىرلى انىلم] بىرىنى دانىشدىرماق (فا: بە حرف آوردن).	قۇنۇشسان..qonusşan [اد] دانىشان (فا: متكىلم). speaker.
قۇنۇشقانلىق..qonusqanlıq [اد] قۇنۇشمايى سئۇمە.	قۇنۇششۇرماق..qonusdurmaq [تائىرلى انىلم] بىرىنى دانىشدىرماق (فا: بە حرف آوردن).
قۇنۇشما قۇراللىرى..qonusma quralları [باخ] فۇنتىك حادثەلر.	قۇنۇشقان..qonusşan [صفت] قۇنۇشمايى سئۇن، چوخ دانىشان (فا: حرآف).
قۇنۇشما..qonusma [اد] قۇنۇشماق ايشى (فا: تكلم). conversation	قۇنۇشماقلىق..qonusqanlıq [اد] قۇنۇشمايى سئۇمە.
قۇنۇشماق..qonusmaq [تائىرسىز انىلم] ۱- دانىشماق، بىر قۇنۇيۇ آچىقلاماق (فا: حرف زدن، بحث كردن). ۲- گۇرۇشمىك، مذاكرە اتىمك (فا: گفتن). to say {سنگلاخ سۇزۇلۇيۇندە ايشلە نىبىدىر؛ بو	قۇنۇشماق..qonusma [اد] قۇنۇشماق ايشى (فا: تكلم). conversation
قۇنۇشماق..qonusmaq [تائىرسىز انىلم] ۱- دانىشماق، بىر قۇنۇيۇ آچىقلاماق (فا: حرف زدن، بحث كردن). ۲- گۇرۇشمىك، مذاكرە اتىمك (فا: گفتن). to say {سنگلاخ سۇزۇلۇيۇندە ايشلە نىبىدىر؛ بو	قۇنۇشماق..qonusmaq [تائىرسىز انىلم] ۱- دانىشماق، بىر قۇنۇيۇ آچىقلاماق (فا: حرف زدن، بحث كردن). ۲- گۇرۇشمىك، مذاكرە اتىمك (فا: گفتن). to say {سنگلاخ سۇزۇلۇيۇندە ايشلە نىبىدىر؛ بو
قۇنۇتلار..qonutlar [اد] تىكىتىلر (فا: مساكن). residences	قۇنۇشماق..qonusmaq [تائىرسىز انىلم] ۱- دانىشماق، بىر قۇنۇيۇ آچىقلاماق (فا: حرف زدن، بحث كردن). ۲- گۇرۇشمىك، مذاكرە اتىمك (فا: گفتن). to say {سنگلاخ سۇزۇلۇيۇندە ايشلە نىبىدىر؛ بو

کلمه اصلینده بیرلیکده اوتورماق و یئرلشمک معناسیندا اولاراق قونماق فعلینه باغلانیر ایندیکی معنا مجازی اولاراق اله گلیب.}	قووارالاماق..qovaralamaq [تائیرلی ائیلیم] قاوارا چکمک (فا: سوهان زدن).
قونوشولماق..qonuşulmaq [بلسیز ائیلیم] قونوشماق ایشی گؤرولمک.	قووارلانماق..qovarlanmaq [تائیرسیز ائیلیم، ع غرور] مغرورلانماق، اؤیونمک
قونوق..qonuc [اؤزل آد] ۱-مسافر، قوناق ۲-جان، رۇح ۳-واریللاجاق یئر ۴-اینسان آدی: نه آی، بگ ۷.	قوواق..qovaq [آد، ییتگی] ۱-باخ: قاقاق آغاجی ۲-کپک، تۆکلرین آراسیندا عمله گلن کپک، قاییق. ۳-ماهانشان دا کند آدی.
قونوقونشو..qonucunşu [آد، دا] اوزاق یاخین قونشولار، قوهوم قونشو.	قوواقلی..qovaqlı [اؤزل آد] مراغا دا کند آدی.
قونول..qonul [اؤزل آد] یۆکلۆک ۷.	قووالاماجا..qovalamaca [آد] قووالا قاشدی اویونو.
قونولار..qonular [آد] مباحث (فا: مطالب). subjects to pics	قووالاماق..qovalamaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-قوواراق دالی سیجا گتتمک، قاجانین آردینا دوشوب یاخالاماغا چالیشماق (فا: دنبال کردن). ۲-
قونولقا..qonulqa [اؤزل آد] ۱-قوناق یئر. ۲-قوناغا وئریلن یتمک ۷.	بیر ایشین دالیسیجا گتتمک، سونوجا ییتیرمه یه چالیشماق، بیر ایشی قووالاماق (فا: پیگیری کردن) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} قووماق}.
قونولماق..qonulmaq [بلسیز ائیلیم] قونماق ایشی گؤرولمک.	قووالانماق..qovalanmaq [بلسیز ائیلیم] قووالانماق ایشی گؤرولمک، قووولماق.
قونوم..qonum [آد] یئر، دوروم، وضعیت، بیر شئین بیر یترده دوروشو و بیچیمی (فا: پوزیسون) {ت: یورد، قونولان یئر}.	قووالانیق..qovalanıq [آد] قووالانماق ایشی ویا بیچیمی.
قونوم قونشو..qonum qonşu [آد، دا] یاخین اوزاق قونشولار.	قووالاییش..qovalayış [آد] قووالاماق ایشی ویا بیچیمی.
قوو..qov [آد] ۱-قیغیلیم (فا: شرر، فتيله آتش زنه). ۲-قئیت، بیرنین دالیسیجا دانیشما {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} قاو، باخ: قووماق}.	قووالاییق..qovalıya qovalıya [ظرف] قووالایارق.
قوو..qov [اؤزل آد] ۱-تورک طایفاسی ساییلیرلار، روس منیع لرینده کوی شکلینده قئید اولونوبدور و م ۱۲-۱۳جو یۆزلیده اولار قوزئی قافقازدان آذربایجان توپراقلارینا گئچیب و مسکون لاشمیشدیلار ۲۴۲.	قووالیق..qovalıq [آد] قووا ییتن یئر، قامیش لیق.
قووالا..qovla [آد] ۱-سطیل، دولچا، : دلۆ، سو و سولو شئیلری داشیماق اۆچون یارارلانان شئی (فا: سطل). bucket، Pail ۲-فلکی بۇرجلاردا اوغلاق و بالیق بۇرجلاری آراسیندا اولان بۇرج، زۇدیاک دا بیر بۇرج آدی (فا: نام برجی از بروج فلکی). ۳- (آد، ییتگی) باتلاق لیق لاردا ییتیشن بیر جور حصیر اوتو و قامیش. {ت: سطل، آتین اؤنلۆک قاییشی، «قو» ایچی بوش و چوروموش اولان}.	قووان..qovan [آد] ۱-آری پته یی (دوغال و قاییرما قووان) (فا: کندو). beehive ۲-فیشنگ قووانی، باروت دولدورما قابی و کپسولو، قابیج {قوو سؤزوندن: ایچی بوش شئی ۵}.
قووا..qova [آد] ۱-سطیل، دولچا، : دلۆ، سو و سولو شئیلری داشیماق اۆچون یارارلانان شئی (فا: سطل). bucket، Pail ۲-فلکی بۇرجلاردا اوغلاق و بالیق بۇرجلاری آراسیندا اولان بۇرج، زۇدیاک دا بیر بۇرج آدی (فا: نام برجی از بروج فلکی). ۳- (آد، ییتگی) باتلاق لیق لاردا ییتیشن بیر جور حصیر اوتو و قامیش. {ت: سطل، آتین اؤنلۆک قاییشی، «قو» ایچی بوش و چوروموش اولان}.	قووان آجاری..qovan açarı [آد] آلتن آجاری {قووان شکلینده اولماغی اوچون بو آدلا تانییر}.
قوو اوتو..qov otu [آد، ییتگی] یاماج لاردا و چیمن لرده بیتن بیرنوع اوتسو و ییتگی، باخ: اوغول اوتو.	قووانلیق..qovanlıq [آد] قووان اولان یئر، پتک لیک.
قووا قووا..qova qova [ظرف] ۱-سطیل سطل، قووالار دولسو. ۲-قووالیا قووالیا، قوواراق و دالی سیجا قاجاراق.	قووجو..qoucu [آد] سؤز آپاریب گتیرن، قییت ائدن (فا: غیبت کئنده).
قووات..qovat [اؤزل آد] ابهر ده داغ آدی.	قووجولوق..qouculuq [آد] قووجو اولما وضعیتی.
قووارا..qovara [آد] بیر شئین اؤزونو سؤرتمک و صافلاتماق اۆچون اؤزو قابا بیر وسیله (فا: سوهان) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} قوشاماق} سؤرتمک و جلا وئرمک}.	قوودورماق..qoudurmaq [تدیرگن ائیلیم] قووماق ایشینی گؤردورمک (فا: فس).
	قوودورولماق..qoudurulmaq [بلسیز ائیلیم] قوودورماق ایشی گؤرولمک (فا: فم).
	قوورا..qovra [باخ] قاوارا.
	قوراق..qovraq [باخ] قیوراق.
	قوروق..qovruq [آد، ص] قورولموش اولان (فا: بو داده شده).
	قورولماق..qovrulmaq [بلسیز ائیلیم] ۱-قووروماق ایشی گؤرولمک، قیزاردیلماق (فا: بو داده شدن گندم و غیره). ۲-یانماق. ۲-

ایشله نیبدر (قاغورماق، قاغورماق) {.	ایشله نیبدر (قاغورماق، قاغورماق) {.
قوورولموش.. qovrulmuş [صفت] قیزاردیلاراق پیشیریلیمیش.	قوورولموش.. qovrulmuş [صفت] قیزاردیلاراق پیشیریلیمیش.
قوورولوش.. qovruluş [آد] قوورولماق ایشی.	قوورولوش.. qovruluş [آد] قوورولماق ایشی.
قووروم گۆزلو.. qovrum gözülü [صفت] باخ: قونوروم گۆزلو.	قووروم گۆزلو.. qovrum gözülü [صفت] باخ: قونوروم گۆزلو.
قووزاتماق.. qovzatmaq [انتدیرگن] قوزاماق ایشینی	قووزاتماق.. qovzatmaq [انتدیرگن] قوزاماق ایشینی
گۆردورمک (فا: فس).	گۆردورمک (فا: فس).
قووزادیلماق.. qovzadılmaq [بلسیز ائيلم] قالدیریلماق.	قووزادیلماق.. qovzadılmaq [بلسیز ائيلم] قالدیریلماق.
قووزاماق.. qovzamaq [تائیرلی ائيلم] سیخی توتماق، آياغا قالخیزماق،	قووزاماق.. qovzamaq [تائیرلی ائيلم] سیخی توتماق، آياغا قالخیزماق،
یاتای بیر شئی دیک و دیکئی وضعیته گتیرمک، قالدیرماق (فا: بلند	یاتای بیر شئی دیک و دیکئی وضعیته گتیرمک، قالدیرماق (فا: بلند
کردن). {بو کلمه قوو سۆز ایله ایلگیلی اولاراق اصلینده قووساماق	کردن). {بو کلمه قوو سۆز ایله ایلگیلی اولاراق اصلینده قووساماق
اولمالیدیر و بیر شئی قوو کیمی قالدیرماق دئمکدیر، باخ: قواماق}.	اولمالیدیر و بیر شئی قوو کیمی قالدیرماق دئمکدیر، باخ: قواماق}.
قووزانماق.. qovuzanmaq [تائیرسیر ائيلم] آياغا دورماق، قالخماق،	قووزانماق.. qovuzanmaq [تائیرسیر ائيلم] آياغا دورماق، قالخماق،
قاوزانماق (فا: برآمدن). to rise, to come	قاوزانماق (فا: برآمدن). to rise, to come
قووزانمیش.. qovzanmış [صفت] قالدیریلیمیش (فا: افراشته).	قووزانمیش.. qovzanmış [صفت] قالدیریلیمیش (فا: افراشته).
hoisted	hoisted
قووزانیشلی.. qovzanışlı [صفت] قووزانان، قووزانما اؤزللیگی اولان	قووزانیشلی.. qovzanışlı [صفت] قووزانان، قووزانما اؤزللیگی اولان
(فا: بالارو). ascendant	(فا: بالارو). ascendant
قووزانیلماق.. qovzanılmaq [بلسیز ائيلم] قالدیریلماق، قالخیزیلماق.	قووزانیلماق.. qovzanılmaq [بلسیز ائيلم] قالدیریلماق، قالخیزیلماق.
قووشاق.. qovşaq [آد] باخ: قووشاق، قووشوق (فا: متصل).	قووشاق.. qovşaq [آد] باخ: قووشاق، قووشوق (فا: متصل).
Joined	Joined
قووغا (قووقا).. qovğa (qovqa) [باخ] قاوقا.	قووغا (قووقا).. qovğa (qovqa) [باخ] قاوقا.
قوولاما.. qovlama [آد] غیبت ائیلهمه، بیرینین دالی سجادانیشما (فا:	قوولاما.. qovlama [آد] غیبت ائیلهمه، بیرینین دالی سجادانیشما (فا:
غیبت).	غیبت).
قوولاماق.. qovlamaq [تائیرلی ائيلم] غیبت ائیلهمک (فا: غیبت کردن).	قوولاماق.. qovlamaq [تائیرلی ائيلم] غیبت ائیلهمک (فا: غیبت کردن).
قوولانماق.. qovlanmaq [تائیرسیر ائيلم] قوو و قیغیلجیم کیمی اولماق،	قوولانماق.. qovlanmaq [تائیرسیر ائيلم] قوو و قیغیلجیم کیمی اولماق،
آلؤلانماق.	آلؤلانماق.
قوولوق.. qovluq [آد] ایچینه کاغاذ کتاب و بوجور شئیلر قویولان	قوولوق.. qovluq [آد] ایچینه کاغاذ کتاب و بوجور شئیلر قویولان
جیلدلی محفظه، زونکن، بالاجا کومود کیمی اولان هر شئی، قورو	جیلدلی محفظه، زونکن، بالاجا کومود کیمی اولان هر شئی، قورو
آزیقلاری ساخلاماق اوچون اؤزل کیسه، بعضا پؤل و مونجوق	آزیقلاری ساخلاماق اوچون اؤزل کیسه، بعضا پؤل و مونجوق
کیمی شیلری قویماق اوچون یومشاق پارچادان دۆزه لن توربا {،	کیمی شیلری قویماق اوچون یومشاق پارچادان دۆزه لن توربا {،
باخ: قووماق}.	باخ: قووماق}.
قووم.. qovm [آد، ع قوم] ائل، قاویم، قوهوم قارداش، باخ: قوم.	قووم.. qovm [آد، ع قوم] ائل، قاویم، قوهوم قارداش، باخ: قوم.
قووما.. qovma [آد] قووماق ایشی (فا: طرد). ostracism	قووما.. qovma [آد] قووماق ایشی (فا: طرد). ostracism
قووماق.. qovmaq [تائیرلی ائيلم] ۱-سرت عمل و سۆزله بیرینین گتتمه	قووماق.. qovmaq [تائیرلی ائيلم] ۱-سرت عمل و سۆزله بیرینین گتتمه
سینی سؤیله مک (فا: بیرون راندن). ۲-بیر یتردن سؤروب چیخارماق،	سینی سؤیله مک (فا: بیرون راندن). ۲-بیر یتردن سؤروب چیخارماق،
اوزاقلاشدیرماق. ۳-ایشینه سون وئرمک، اورتادان قالدیرماق. ۴-	اوزاقلاشدیرماق. ۳-ایشینه سون وئرمک، اورتادان قالدیرماق. ۴-

بیرینین آرخاسینجا قاجماق، ایزله مک (فا: دنبال کردن). {دیوان	بیرینین آرخاسینجا قاجماق، ایزله مک (فا: دنبال کردن). {دیوان
لغات تورک ده ایشله نیبدر 'قو، قووماق'، بو کلمه فعل حالیندا	لغات تورک ده ایشله نیبدر 'قو، قووماق'، بو کلمه فعل حالیندا
"اؤزوندن اوزاقلاشدیرماق و دفع ائتمک" و آد شکلینده "یونگول و	"اؤزوندن اوزاقلاشدیرماق و دفع ائتمک" و آد شکلینده "یونگول و
ایچی بوش" معنالانیب، بو معنایی (یونگوللوک و ایچی بوشلوق)	ایچی بوش" معنالانیب، بو معنایی (یونگوللوک و ایچی بوشلوق)
نظره آلاساق بو کؤکدن آلینان بعضی کلمه لر اشاره ائتمک اولار:	نظره آلاساق بو کؤکدن آلینان بعضی کلمه لر اشاره ائتمک اولار:
قاووت (بوغدادان دۆزه لن و چوخ یونگول و توز کیمی اولان شئی)،	قاووت (بوغدادان دۆزه لن و چوخ یونگول و توز کیمی اولان شئی)،
قووا، قووق، قاوورقا "قوورولموش"، قیغیلجیم "قو + ل جیم"،	قووا، قووق، قاوورقا "قوورولموش"، قیغیلجیم "قو + ل جیم"،
قاوورماق، قووان (آی بیتگی سی، فیشنگ قابی)، قاو=قو (یونگول	قاوورماق، قووان (آی بیتگی سی، فیشنگ قابی)، قاو=قو (یونگول
اولان هر شئی)، قووماق فعلینین قووالاما معناسینی نظره آلاساق	اولان هر شئی)، قووماق فعلینین قووالاما معناسینی نظره آلاساق
قووشماق سۆزو اله گلیر و معناجا بیربیرینی قووب و دوباره	قووشماق سۆزو اله گلیر و معناجا بیربیرینی قووب و دوباره
بیربیرینه یئتیشمک دیر، یئنده قوشماق سۆزو آتلاری یان یانا	بیربیرینه یئتیشمک دیر، یئنده قوشماق سۆزو آتلاری یان یانا
قووب چاپیتماق دئمکدیر و شعر قوشماق دا بو عملین شعرده	قووب چاپیتماق دئمکدیر و شعر قوشماق دا بو عملین شعرده
ایشلنمه سیدیر؛ فارسجادا "کاو، کایدن" و لاتینجه ده "cave"	ایشلنمه سیدیر؛ فارسجادا "کاو، کایدن" و لاتینجه ده "cave"
سۆزلری اویماق و اوپولان شئیلری آتلاتاراق بو کلمه لر آراسیندا	سۆزلری اویماق و اوپولان شئیلری آتلاتاراق بو کلمه لر آراسیندا
چوخ اوزاق باغلانتی تاپماق اولار، آیری دئییشله بو کلمه لر دؤبلئت	چوخ اوزاق باغلانتی تاپماق اولار، آیری دئییشله بو کلمه لر دؤبلئت
و انکیز اولمالیدیلار}.	و انکیز اولمالیدیلار}.
قووت.. qovut [آد] قوورولموش بوغدا، قوورولموش چرز (اؤن و	قووت.. qovut [آد] قوورولموش بوغدا، قوورولموش چرز (اؤن و
نوخود و شکر کیمی شئیلردن دۆزلمیش یئمه لی)، قوورولموش و	نوخود و شکر کیمی شئیلردن دۆزلمیش یئمه لی)، قوورولموش و
دؤیولموش و شکر قاتیلیمیش بیر یئمک "باخ: آغزینا قووت وئرن	دؤیولموش و شکر قاتیلیمیش بیر یئمک "باخ: آغزینا قووت وئرن
یوخدور" (فا: هرچیز برشته شده و آرد شده). {دیوان لغات تورک ده	یوخدور" (فا: هرچیز برشته شده و آرد شده). {دیوان لغات تورک ده
ایشله نیبدر 'قاووت، قاغوت، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر،	ایشله نیبدر 'قاووت، قاغوت، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر،
باخ: قووماق}.	باخ: قووماق}.
قووجو.. qovucu [صفت] قووان، اوزاقلاشدیران، دفع ائندن. ۲-	قووجو.. qovucu [صفت] قووان، اوزاقلاشدیران، دفع ائندن. ۲-
قووجو، (صفت) سۆز گتیریب گؤتورن، بیرینین داليجا دانیشان،	قووجو، (صفت) سۆز گتیریب گؤتورن، بیرینین داليجا دانیشان،
غیبت ائندن (فا: دفع). repulsive	غیبت ائندن (فا: دفع). repulsive
قوود.. qovud [باخ] قووت.	قوود.. qovud [باخ] قووت.
قوورتماق.. qovurtmaq [انتدیرگن] ائيلم قووروماق ایشینی	قوورتماق.. qovurtmaq [انتدیرگن] ائيلم قووروماق ایشینی
گؤردۆرمک.	گؤردۆرمک.
قوورقا (قوورغا).. qovurqa (qovurğa) [آد] قوورولموش بوغدا ویا	قوورقا (قوورغا).. qovurqa (qovurğa) [آد] قوورولموش بوغدا ویا
بوجور دانالار.	بوجور دانالار.
قوورلولو.. qovurlu [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.	قوورلولو.. qovurlu [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.
قوورما بوزباش.. qovurma bozbaş [آد] یاغی وشیره سی چوخ	قوورما بوزباش.. qovurma bozbaş [آد] یاغی وشیره سی چوخ
اولان قوورما.	اولان قوورما.
قوورما پیلوو.. qovurma pilov [آد] خوروشو قوورمادان عبارت	قوورما پیلوو.. qovurma pilov [آد] خوروشو قوورمادان عبارت
اولان پیلوو.	اولان پیلوو.
قوورما.. qovurma [آد] ۱-قووروماق ایشی (فا: ا.م برشته کردن). ۲-	قوورما.. qovurma [آد] ۱-قووروماق ایشی (فا: ا.م برشته کردن). ۲-
قیزارتما قابلامادا پیشریلیب اؤزیاغی ایله قوورولوب و سونرا	قیزارتما قابلامادا پیشریلیب اؤزیاغی ایله قوورولوب و سونرا

دۆندورولوب ساخلانان ات، یاغدا قوورولموش ات (فا: گوشت برشته و سرخ شده).	قووشماسینی جورله مک، بیرلشدیرمک، گؤروشدورمک (فا: بهم رساندن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
قوورماق.. qovurmacı [آد] بیر نوع قوورولموش بوغدا (فا: گندم برشته).	قووشدوروجو.. qovuşdurucu [صفت] بیتیشدیر یجی، بیرلشدیر یجی.
قوورماچی.. qovurmaçı [آد، کؤ] قووروما دۆزلدیب ساتان کیمسه، قویون ایچ آلاتی پی شیریب حاضرلایان (فا: قرمه ساز).	قووشدورولماق.. qovuşdurulmaq [بلسیز انیم] بیتیشدیر یلمک.
قوورماچیلوو.. qovurmaçılov [باخ] قووروما پیلوو.	قووشما.. qovuşma [آد] ۱- قووشماق ایشی. ۲- (بیتگی) آشاغی بیتگی لرده یئنی بیتگی عمله گلکم اوچون ایکی بیتگی نین بیریرینه بیتیشمه سی بیر یئر یئتیشن نقطه (فا: تلاقی، اتصال). connection
قوورماچیلیق.. qovurmaçılıq [آد] قوورماچی نین ایشی.	قووشماق.. qovuşmaq [تائیرسیز انیم] ۱- ایکی نفر بیر آرایا گلکم،
قوورماشورباسی.. qovurma şorbası [آد] قووروما اتینه، له، سوغانچا، یئر آلم، و یومورتا آرتیلاراق پی شیریلن بیر یئمک.	ایکی شئی بیر یئر یئتیشمک و اریشمک، قاتیلماق، چاتماق (فا: بهم- رسیدن، نایل شدن). ۲- (قا) بیریرینی قووماق، ۳- (گۆنش اوچون) باتماق "گۆنش قووشانا یاخین اؤزونو یئتیردی". ۴- بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سۆزلر دۆزلدیر "قارانیق قووشماق، توران قووشماق، ابدیته قووشماق" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، باخ: قووماق}.
قوورماگۆی خوروشوو.. qovurma göy xuruştı [باخ] گۆی خوروشوو.	قووشماق.. qovuşmaq [تائیرسیز انیم] ۱- (قا) بیریرینی قووماق، ۳- (گۆنش اوچون) باتماق "گۆنش قووشانا یاخین اؤزونو یئتیردی". ۴- بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سۆزلر دۆزلدیر "قارانیق قووشماق، توران قووشماق، ابدیته قووشماق" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، باخ: قووماق}.
قوورمالی.. qovurmalı [صفت] ایچینه قوورماسی اولان، قووروما قاتیلیمش.	قووشمالیق.. qovuşmalıq [باخ] قووشوق لوق.
قوورمالیق.. qovurmalıq [آد، ص] قووروما دۆزلمه یه یارایان و الوثریشلی ییه جک (فا: مناسب برای قرمه).	قووشور سو یوسونلاری.. qovuşur su yosunları [آد، بیتگی] اؤزه مەلری قووشما یول ایله اولان سو یوسونلاری.
قووروش.. qovuruş [آد] قووروماق ایشی ویا بیچیمی.	قووشوق.. qovuşuq [صفت] ۱- قووشوش، بیتیشیک، بیریرینه باغلی. (فا: واصل). ۲- Arrived - کلئیر ده کند آدی.
قووز.. qovuz [آد] ۱- بوغدا ی گیللرین باشاغیندا باشا قیقلاری ویا چیچگی ساران قاییق. ۲- (دا) ایچی بوش قاییقلی یئمیش {قووق، قووز}.	قووشوق سس سیز حرفلر.. qouşuq səssiz hərflər [آد، دیل ب] قووشما حالیندا دئییلن سس سیز حرفلر. affricative consonant
قووزلولار.. qovuzlular [آد، بیتگی] بیرچنک لی لردن چیچک لرینده رنگلی تاج یا پراغی یئرینه قاووز آدی وئریلن یا شیل یا پراجیقلاری اولان بیتگی تاقیمی (فا: تیره از گیاهان).	قووشوقلوق.. qovuşuqluq [آد] قووشوق شئین حالی، بیتیشیک لیک.
قووش.. qovuş [آد] ۱- قووماق ایشی ویا بیچیمی، آت قوما، آت مینیب چاپما (فا: اسب دوانی) {باخ: قاوماق}. ۲- توتساق لارین و بنز شخص لری ساخلانیلان و دینج یئرلری {باخ: قووشماق}.	قووشولماق.. qovuşulmaq [بلسیز انیم] قووشماق ایشی گؤرولمک، بیر آرایا گلینمک، بیرلشیمک (فا: بهم رسانده شدن).
قووشاق.. qovuşaq [آد] بیر نچه شئین قووشدوغو یئر (فا: حد واصل).	قووشوم.. qovuşum [آد] قووشماق ایشی.
قووشتا.. qovuştaq [آد، یازین] قووشداق: بیر اوخومادا و تورکوده تکرارلانا سۆز، ناقارات.	قووشوق.. qovuşuq [آد] ۱- سؤدوکلوک (فا: مثانه). ۲- یونگول و ایچی بوش هر شئی، پؤفلک، بالاجا کؤپورجک (فا: بادکنک). ۳- دری اؤزه رینده عمله گلن یومرو شیش، قاباریق. ۴- (صفت) قوورولموش {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، قووق، قووش؛ باخ: قووماق}.
قووشدوران.. qovuşduran [صفت] بیر بیرینه یئتیشدیرن.	قووشقانماق.. qovuqlanmaq [تائیرسیز انیم] قووشوق عمله گلکم، قووشوق کیمی اولماق.
قووشدورماق.. qovuşdurmaq [تائیرسیز انیم] نچه شئی بیر یئرده بیتیشدیرمک، بیر بیرتیغی ویا جیریغی تیکه رک باسدیرماق،	قووشقلا.. qovuşuqlu [صفت] قووشوغو اولان.
	قووشلماق.. qovulmaq [بلسیز انیم] بیر یئردن اوزاقلادیر یلماق.

قوولموش.. qovulmuş [آد] طرد اولونموش (فا: مطرود). قوولوش.. qovuluş [آد] قوولماق ایشی ویا بیجیمی (فا: طرد). reject قوون.. qovun [آد، یتگی] قاباق گیللردن، سۆرونکن یتگی و اونون ساریمتیل ایری یتیشی (فا: خربزه). melon cucum {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر} قاغون؛ باخ: قو، قووق کیمی اولان شی.}	قوھوم لوق.. qohumluc [آد] اقربالیق، بیر بیرینه قوھوم و یاخین اولما وضعیت، یاخین لیق، قایناق و منشا جھتیندن بیر بیرینه یاخین اولما (فا: همبستگی). relation قوھون.. qohun [باخ] قوون. قوی.. qoy [آد] بالاجا یاریم دنیز، بالاجا کورفتز (فا: خلیج کوچک) {باخ: قوی}. ۲-اجازه، راضی لیق، مرحمت و آجیما دویقوسو معناسیندا ایشله نیر، "قوی گتسین" {باخ: قویماق}. ۳-(اؤزل آد) قویون. ۴- (اؤزل آد) تۆز کمین-گۆکلن بوی لاریندان دیر ۸۱-۱۵۸.
قوون ایچی رنگی.. qovun içi rəngi [آد] یمبه یه چالان ساری رنگ. قوون تورشوسو.. qovun turşusu [آد] آز یتیشیمیش قوونو دؤغرایارق سیرکه یه قویوب و اوندان دوزه لن بیر نوع تورشو. قوون قاریز تارلاسی.. qouun qarpız tarlası [آد] یتیش اکینی، بوستان (فا: جالیز). melon ground قوونتو.. qovuntu [آد] ایشدن قوولموش، ایشدن چیخاریلمیش. قوونچو.. qouunçu [آد] قوون بنجه رن کیمسه. قوھورد (قهرد).. qohurd [اؤزل آد] کبودر آهنگ ده کند آدی. قوھوم.. qohum [آد] بیر یله قوھوم لوق و یاخین لیق ایلگی سی اولان آدم، فامیل (فا: خوشاوند). family {دده «قاوم» بو سۆز قونماق سۆزوندن آلینب: «قونوم، قوھوم» و عربجه قوم کلمه سیده بو کلمه یه یاخین گۆرونور}.	قویاجاق.. qoyacaq [آد] ۱-یچینه قویماغا یارایان هر جور قاب و شی (فا: گذاشتن). ۲-آرایا قویاجاق شی، قماردا آرایا قویولان شی، او یونلاردا آرایا قویولان پول مال و هر شی. قویار.. qoyar [آد، باخ: قوی] ایکی آخار سویون بیرلشدیگی یئر. قویاق.. qoyaq [آد، باخ: قوی] ایکی داغ آراسیندا کی چوخور یئر، دره. قویات.. qoybat [اؤزل آد] یشنی شی ده آباکان تاتارلاریندان بیر بوی ۵۴. قویبال.. Koybal [اؤزل آد] آلتای تۆز کلری بوی لاریندان دیر ۸۱-۱۵۸. قویجوق.. qoycuq [آد، باخ: قوی] کچیجک قوی، چوخ بالاجا سو گیریتی سی (فا: خلیج کوچک). قویدورتماق.. qoydurtmaq [باخ] قویدورماق. قویدورماق.. qoydurmaq [تدیر گن ایلیم] قویماق ایشینی گۆردۆرمک. قویقون.. qoyqun [آد] توخوناقلی، ائگیلی، ایچلی. ۲. قویماق.. qoymaq [تاثیری ایلیم] ۱-بیر شی بی یئر بوراخماق و قرار وئرمک، بیر شی بی یئر یئرلشدیرمک "کتابی میزین اؤستونه قویماق" (فا: گذاشتن). ۲-to put -بیرینی بی یئرده بوراخماق، بیرینین بی یئرده قالماسینی ساغلاماق "اوغلانو ائوده قویدو، عایله نی قویوب گتدی". ۳-(چوخراق پول سۆزیه) تاپشیرماق، ساخلاماق اۆچون وئرمک، امانت وئرمک "بانکایا پول قویماق". ۴-صرف ائتمک، ایشلتمک، خرج له مک "بیر ایشه امک قویماق". ۵-بللی ائتمک ویا تعیین ائتمک، سۆره تانیماق، بیر ایشی و موضوع نو حل ائتمک ایسته مک "واخت قویماق، مهلت قویماق، نشان قویماق". ۶-بیرینی بیر ایشه و گۆروه مشغول ائتمک، بیر گۆروی بیرینه یۆکله مک "بو سۆزو اونون بوینونا قویدو". ۷-ایذین وئرمک، امکان و یول وئرمک "اونو ائوه قویمادی". ۸-یوئاتماق "ایشی صاباحا قویما". ۹-قورماق، تیکمک و تاسیس ائتمک "مکتب بیناسی قویماق". ۱۰-دۆزلمک، ترتیب ائتمک، بیر وضعیت یاراتماق "تاماشایا قویماق، منی راحت قوی". ۱۱-اؤزاتماق، قیرخمایارق تۆکلرینی ساخلاماق "ساج قویماق". ۱۲-ساخلاماق

قۇيۇن باخیشلی.. qouun baxışlı [صفت] بۇدالا، شاشقین باخیشلی. قۇيۇن بوغان.. qouun boğan [آد، بیتگی] یاش یشلردە بیتن بیر آلاق بیتگی سی. قۇيۇن قوزئی.. qouun quzey [اؤزل آد] تفرش دە داغ آدی. قۇيۇن قیشلاق.. qouun qışlaq [اؤزل آد] هشتی، مراغا و قئیدار دا کند آدی. قۇیونتو.. qoyuntu [آد] ۱-قویولان هر شئی. ۲-سیخیتی، اوزونتو. قۇیون جیلدینه (دری سینه، قینینا) گیرمیش.. qoyun cildinə (dərisinə, qınına) girmiş [صفت] ایکی اۆزلو و پیس آدام اۆچون. قۇیونچو.. qoyunçu [آد] قۇیون بسله ین ویا آلیب ساتان کیمسه، قویون تجارتینه باخان (فا: گوسفند پرور). قۇیونچولوق.. qoyunçuluq [آد] قۇیون بسله مه و آلیب ساتما ایشی (فا: گوسفنداری). قۇیونداغ.. qoyundağ [اؤزل آد] آبشرون دا یئر آدی ۲۴۰. قۇیون دده.. qoyundədə [آد، مج] آپتال، آلیق. قۇیون قۇیونا.. qoyun qoyuna [ظرف] قوللارینی بیر بیرینین بویونونا سالاراق. قۇیون قۇزو.. qoyunquzu [آد] قۇیونلار و قۇزولار بیر یئردە. قۇیون قۇلاغی.. qoyunqulağı [آد] باللیجا، (فا: گیاه سیلن). silene قۇیون قیران.. qoyunqıran [آد، بیتگی] بیرنوع بیتگی (فا: هزارچشم) hypericum قۇیون کیمی.. qoyunkimi [صفت] طبیعت جه چوخ یومشاق، سۆزه باخان، بیر شئی دۆشنمه دن بیرینه باغلی اولان آداملار حاققیندا. قۇیون گۆبه یی (گۆبه له یی).. qoyun göbəyi (göbələyi) [آد، بیتگی] بیر نوع گۆبه لک (فا: قارچی). قۇیون گۆزو.. qoyungözü [آد، بیتگی] تۇپلاشیق لاردان بزک بیتگی سی آخ و ایری بیر پاپاتیا نوعو (فا: جنسی از بابونه گاوی). matricaria parthenium قۇیونلو (قۇین لی).. qoyunlu (qinli) [اؤزل آد] مینودشت ده کند آدی. قۇیونلو.. qoyunlu [اؤزل آد] ۱-هون، هونلو ۲-مرحمتلی ۳-(تاریخی اؤزل آد) تۆرکمنلرین، آرساری و اوخ اویماقلاری اولوبالاریندان ۷. تۆرکمن -آرساری- اوخ بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸. قۇ.. qu [آد] باخ: قوغو قوشو، قوغو قوشو، قویو قوشو (فا: قو). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} قوغو، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر {قو، دده: {قوغی قوشو، بو کلمه قوش سۆز ایله بیر کؤکندیر، بو کلمه فارسجا یادا گئچیبیدیر، بو کلمه دن آلیناراق	”دالی گۆنه پۇل قوی.“ ۱۳-گنچمک، فدا اتمک، صرف اتمک ”وطن یولوندا جانینی قویماق.“ ۱۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سۆزلر دۆزلدیر ”آد قویماق، قۇل قویماق، چای قویماق، سسه قویماق، لاغا قویماق، آرایا قویماق“ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} قۇذماق: بۇراخماق، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر {. قۇینو.. qoynu [باخ] قۇیون. قۇیونالماق.. qoynuna almaq [تائیرلی انیلم] قوجاغینا آلماق (فا: بغل کردن to embrace قۇیو.. qoyu [صفت] ۱-آچیق اولمایان (رنگ)، هر شئین گۆرو ”گۆر ایستی“ (فا: تند). ۲-آشیری. ۳-مرحمت، آلتای تۆرکلری- شوراویماغی، اولوبا و بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸. {ت، باخ: قویماق}. قۇیو ماوی.. qoyu mavi [آد] توتقون گۆی رنگی. قۇیو وئرمک.. qoyu vermək [آد] سربست بۇراخماق، اؤتورمک ۲. قۇیوت.. qoyut [آد] منطقی قیاس، قۇنوت ۲. postulate قۇیورتاق.. qoyurtanq [اؤزل آد] اؤزگۆرلۆک، حریت ۷. قۇیورقا.. qoyurqa [اؤزل آد] ۱-حُرمت، لطف ۲-آجیما دویقۇسو، مرحمت ۷. قۇیوساری.. qoyusarı [آد] سارینین توتقون رنگی (فا: زرد تیره). قۇیوق.. qoyuq [آد] غلیظ. ، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر: ترکینده تورتاسی اولان مایع قۇیولاشدیرماق.. qoyulaşdırmaq [تائیرلی انیلم] قۇیو و گۆر اتمک. قۇیولاشماق.. qoyulaşmaq [تائیرسیز انیلم] قۇیو حالاکلمک، گۆرلشمک، رنگی قارارماق. قۇیولدار.. qoyuldar [تاریخی اؤزل آد] مرحمتلی؛ حُرمتلی؛ سۇقای- داستانیدا بیرگ آدی ۷. قۇیولماق.. qoyulmaq [بلسیز انیلم] قۇیماق ایشی گۆرولمک. قۇیولموش.. qoyulmuş [صفت] انجام تاپمیش، قرار قۇیولموش. قۇیولوش.. qoyulus [آد] قۇیولماق ایشی، ایره لی سۆرولمه، میثدانا آتیلما. قۇیولوق.. qoyuluq [آد] قۇیو اولما وضعیت. قۇیون.. qouun [آد، دیرگی] امجک لی گۆشین؛ دری، ات، سۆت و یوئو اۆچون بسله نن ائوجیل بیر حیوان (فا: گوسفند، میش). ewe, ovaries, sheep {سومرجه {قونقال}. ۲-قۇیون (آد) قۇجاق (فا: بغل). ۳-پالتارین دۆشه قووشان یئری، قونلوق (فا: قسمت بالایی- لباس) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، باخ: قوی}.

قوڭوش، گوڭوش سۆزو تورکجه و فارسجادا قیز آدی اولاراق ایشله نیر.}	عالیجناب“ یئرینه ایشله نیردی، و ایدی قوت اویغورلارین بویو کلرینه وئرلن بیر عنوان ایدی ^{۱۲} . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، گۆیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر: تانرینین لطفو، طالع؛ قوتارماق سۆزو مفهوما بو سۆزله ایلگی لی اولمالیدیر، بو کلمه چوخ اسکیدن بری تورکجه ده ایشله نهرک شکیل ومفهوم لحاظیندان آیری دیللرده ایشله نن بنز کلمه لرله یاخین گورونور: اینگیلیزجه good, god، آلمانجا گوته: اییی، فارسجا: خدا)۱}.
قواتر..quatr {آد، فرانسیزجا} بویونداکی قالخان بئزنین آشیری بویومه سیله بیلیتن خسته لیک.	قوت -- qut {اؤزل آد} قوتلو: انسان آدی: قوتۇز، قوتۇلان، قوتۇلسین، قوتۇبای، قوتۇبگ، قوتۇبگیم، قوتۇبولان، قوتۇبولۇ، قوتۇبیکه، قوتۇخان، قوتۇداغ، قوتۇر، قوتۇقۇلو، قوتۇگلدی، قوتۇگۆن، قوتۇلوار، قوتۇلبارس، قوتۇلوبای، قوتۇلوبگیم، قوتۇلویگه، قوتۇلجالپ، قوتۇلوقایا، قوتۇلوگۆن، قوتۇئردی، قوتۇئرمیش، قوتۇغا، قوتۇتاقۇ..qutadqu {آد} قوتۇسانمیش، قوتۇلو، دیرلی، یارارلی، مۇتلاندران ^۷ .
قوۋاش..quvaş {آد، فرانسیزجا} بیرنوع زامقلى و مات، سولو بویا.	قوت آچون..qut açun {تاریخی اؤزل آد} اویغور خاقانلیغی دؤنمی بگ و کومتان ^۷ .
قوبا..quba {اؤزل آد} قوۋا: آذربایجان دا بۇلگه آدی. قیپچاق طایفاسینا باغلی تورک بویو سایلییر ۱۴۷-۲۴۲. اؤزبک-قونرات-قیر بوی لاریندانیر ۸۱-۱۵۸.	قوتادقوبیلیک..qutadqubilik {اؤزل آد} بوکتاب معناجا “موتلولوق بیلگی سی، ویا سعادت علمی” اولاراق م ۱۰۶۹دا یوسف اولوغ خاص حاجب طرفیندن (وزیر اولاراق) شعر شکلینده یازیلیب و قاراخانلی سلطانی بوغراخانا تقدیم اولونوب و یازارا “خاص حاجب” رتبه سی وئرلمیشدیر، کتابدا اجتماعی مسئله لر باره سینده اؤیودلر وئرله رک ۶۶۴۵ بیت دئییلیب، کتابا ۲۴ بیت لیک قصیده و ۱۷۳ دؤردلوک (باياتی) علاوه اولونموشدور، بوتون کتابدا ۱۲۰عرب و فارس سۆزو ایشلنمیشدیرکی دینی و دؤولتی اصطلاح لارا عایددیر، کتابدا دؤرد شخصیت آراسیندا مناظره لر جریان ائدیر (۱- گۆن دوغدو: دوغرو یول و عدالت تمثیلی. ۲- آیی دولدو: سعادت وخوشبختلیک تمثیلی. ۳- اؤگدۆلموش: اؤیودولموش: عقل، منطق و اؤس تمثیلی. ۴- اود قوروموش: سونو و عاقبتی تمثیل ائدیر) بوکتاب تۆرک دیل قورومو طرفیندن م ۱۹۴۲ده چاپ اولونوبدور، بو کتابدان بیر نچه اؤیود: “من اؤزومه دایما یثنی و تازا شئیلر سنچهریم، بوتون اسگی میش شئیلر ییپرانمیش اولور، ییپرانمیش شئیلره تحمّل اتمک اینسانا سیخیتی و دیسکیتی وئریر، یثنی شئیلر وارکن، اسگی و ییپرانمیش شئیلره نه گرک وار (iprahan. net).
قوبات..qubat {اؤزل آد} قاپات، قاپالی، گیزیلی ^۷ .	قوتار..qutar {اؤزل آد} قوتسایان، هولاکو خان دؤنمی بگی ^۷ .
قوبادلی..qubadlı {اؤزل آد} قبادلی: آذربایجان دا بۇلگه آدی ^{۲۴} . {قوباد+لی}.	قوت..qut {آد} ۱- اوغور، بخت، طالع. ۲- موتلولوق، سعادت. ۳- تورک دیلینده بو کلمه آوروپا دیللرینده اولان “majaste
قوبال..qubal {تاریخی اؤزل آد} گورز، دمیرتوپوز؛ گوی تورکلر دؤنمی بگی ^۷ .	
قوبان..quban {تاریخی اؤزل آد} قاپان: آلتای تورکلری اولوبالاریندان ^۷ . آلتای تورکلری کومانندی بوی لاریندانیر ۸۱-۱۵۸.	
قوبان آرغ..quban arıǵ {تاریخی اؤزل آد} آلتای داستانلاریندا آدی گنچن بیر قیز ^۷ .	
قوبان خان..qubanxan {تاریخی اؤزل آد} قیپچاق خانلاریندان ^۷ .	
قوباه..qubah {اؤزل آد} بالاکن، ده داغ آدی ^{۲۴} .	
قوبای..qubay {تاریخی اؤزل آد} قوبی+آی؛ یاقوتلارین “تمیزلیک- تانریچاسی” ^{۷۷} .	
قوببا..qubba {آد، عربجه: قبه} قوبیه: باخ باخ: گۆنبد.	
قوبی..qubi {آد} قوبیل: ۱- گؤک اؤزو، فضا ۲- (مچ) سونسوزلوق ^۷ .	
قوبیاشار..qubyaşar {تاریخی اؤزل آد} ۱۳جو یوزیل قیپچاق بگلریندن ^۷ .	
قوبیگۆن..qubigün {تاریخی اؤزل آد} چنگیزخان دؤنمی شهزاده لره وئرلن عنوانلاردان ^۷ .	
قوبیلا..qubilay {اؤزل آد} چنگیزخانین اوغلو، باخ: قوبیل+ آی ^۷ .	
قوپ قورو..qupquru {صفت} چوخ قورو، قورویوب برکیمیش.	
قوپس..qupes {آد، دی، لا} قارا گۆز بالیغی سویندان ایستی و ایللیق دیزلرده یاشایان، بوی ۲۰cm، شریٹ بیچیم اینده، تک سیرت اؤزگگی اولان، یوسون و دیز قوردلارلا گنچین، اتی لذتسیز بالیق (فا: نوعی ماهی). boops boops	
قوپتان..quptan {اؤزل آد} نیاز، دُعا، یاخاریش ^۷ .	
قوپچی..qupçı {اؤزل آد} اینجه، ظریف ^۷ .	
قوپلوجا..qupluca {آد} بیر نوع بالاجا قازان ^{۱۴} .	
قوت..qut {آد} ۱- اوغور، بخت، طالع. ۲- موتلولوق، سعادت. ۳- تورک دیلینده بو کلمه آوروپا دیللرینده اولان “majaste	

قۇتاراراق..qutararaq [ظرف] قۇرتارماق حالیندا اولاراق.	قۇتسال..qutsal [صفت، باخ: قۇت] مۇقدس، يولوندا جان وئریله جک اولان اینانچ ویا شئی، تاپینیلماق اولان هر شئی (فا: مقدس).
قۇتارماق..qutarmaq [باخ] قۇرتارماق.	قۇتسال لاشاریماق..qutsallaşdırmaq [تاثیریلى ائيلم] قۇتسال وضعیته گتیرمک.
قۇتاش..qutaş [اؤزل آد] قۇتلو، مۇبارک.	قۇتسال لاشماق..qutsallaşmaq [تاثیرسیز ائيلم] قۇتسال وضعیته گلمک.
قۇتاغا..qutağa [تاریخی اؤزل آد] چنگیزخان دۇنمی اویرات اصیللی- یارقیچلاریندان.	قۇتسال لیق..qutsallıq [آد] مقدس اولما، قۇدسیت (فا: تقدس).
قۇتال..qutal [تاریخی اؤزل آد] سلجوقلار دۇنمینده یاشامیش بیر بگ. بعضی قایناقلار، آلپارسلان خان'ی پیچاقلا یاراق اؤلدورن کیشی نین بو اؤلدوغونو یازار.	قۇتساما..qutsama [آد] تقدیس ائتمه (فا: تقدیس).
قۇتالخان..qutalxan [تاریخی اؤزل آد] چنگیز خاقان دۇنمی، جلائییر خانلاریندان.	قۇتساماق..qutsamaq [تاثیریلى ائيلم] ۱-قۇتلولوق دیلمک، تقدیس ائلمک (فا: تقدیس کردن). ۲-قۇتسال لاشدیرماق.
قۇتالدى..qutaldi [اؤزل آد] باخ: قۇت + آلدی قۇتلو، مۇبارک.	قۇتساندى..qutsandi [اؤزل آد] قۇتلو، مۇبارک.
قۇتالمیش..qutalmış [تاریخی اؤزل آد] ۱-قۇت + آلمیش، قۇتلو، مۇبارک، ۲-آلپارسلان خان'ین عمی چوچوغو و آرسلان یاقوئون اوغلو.	قۇتسوز..qutsuz [صفت] طالع سیز، موتسوز (فا: بدیمن).
قۇتامیش..qutamış [اؤزل آد] قۇتسامیش، دیر وئرمیش، مۇبارک ائیله- میش.	قۇتسوزلوق..qutsuzuluq [آد] قۇتسوز اولما دورمو.
قۇتان..qutan [آد، باخ: قۇت] ۱-دعا، یاخاریش ۲-(ت) ارکک آدی؛ گۇی تورکلر دۇنمی بگی و کورشاد'ین قیرخ یولداشیندان بیرى، سلجوقلو و اوغور بگلریندن. ۳-بیر نوع قوش آدی و قویون یاتاغی. ۴-ماکی دا کند آدی.	قۇتقارو..qutqaru [اؤزل آد] بویروق، فرمان.
قۇتان قوش..qutanquş [اؤزل آد] اورمو گۇلو آدالاریندان بیرى.	قۇتقاشینلی..qutqaşınli [یازار] سلطان نصرالله'ین اوغلو اسماعیل بگ، قۇتقاشین'ین سوئ حاکمی دیر، او حربی خدمته گیره رک ژنرال لیق رتبه سینه یتیشمیشدیر، روسجا و فرانسیزجایا مسلط ایدی و مترقی ایدلره صاحب اولاراق آذربایجان ادبیاتیندا سانتیمانالیست بیر نثرچی کیمی ایدی.
قۇتان قوشو..qutanquşu [آد، دیرگی] ائتلی و پرده آباقلی، گودوک قیچلی، اوزون و نازیک بوغازلی، اوزون دیمدیکلی، بالیقا بسله نن، اوزون قانادلی قوش، بیر نوع ساقا قوشو (فا: پلیکان سفید).	قۇتقوتو..qutqutu [آد] واسواسلیق، شک، قوشقو، شوبه.
قۇتانلو..qutanlu [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.	قۇتقوتویا دوشمک..qutqutuya düşmək [تاثیرسیز ائيلم] دئیینمک.
قۇتای..qutay [تاریخی اؤزل آد] ۱-قۇت + آی، اوغورلو، آیدین و ایشیقلى سعادت؛ ۲-(تاریخی اؤزل آد) آتش پارچاسی ۳-شامانیست گله نکده "آتش تانری سی" ۳-ایپک، ایپکلی قماش ۴-تانریچا ۵-دیرلی ۶-ایلخانلی خانلاریندان، آرقون خان'ین ائوده شی و کئیخاتو خان'ین آناسی ^۷ {خدا} شکلینده فارسجایا گنجییدیر، باخ: خاتای، قاراخاتای.	قۇتقان..qutqan [تاریخی اؤزل آد] اوغور خاقانلیغی دۇنمی بگلریندن.
قۇتای..qutay [تاریخی اؤزل آد] ۱-قۇت + آی، اوغورلو، آیدین و ایشیقلى سعادت؛ ۲-(تاریخی اؤزل آد) آتش پارچاسی ۳-شامانیست گله نکده "آتش تانری سی" ۳-ایپک، ایپکلی قماش ۴-تانریچا ۵-دیرلی ۶-ایلخانلی خانلاریندان، آرقون خان'ین ائوده شی و کئیخاتو خان'ین آناسی ^۷ {خدا} شکلینده فارسجایا گنجییدیر، باخ: خاتای، قاراخاتای.	قۇتکۇ..qutku [اؤزل آد] آغیرباشلی، آلچاق، کۇنوللو.
قۇتبۇلمۇش..qutbulmuş [تاریخی اؤزل آد] اوغور خاقانلارینین عۇنولاریندان.	قۇتلار..qutlar [اؤزل آد] قۇتیلر، کۇتلار: کۇتلار: م ق بیرینجی مین ایلیک قایناقلاریندا بوتون اورارتو، ماننا، ماد خلقیته کۇت آدی- وئریلیدی، کۇت دۇولتی نین مرکزی "آراپها = کرکوک" شهرایدی، م.ق ۲۵۰۰ ایل لرده قوتی لر لوللوی لرین قوزئی طرف لرینده حکومت قۇرموشلار و ۱۲۵ ایل سومر اکد اؤلکه لرینه حاکیم اولموشلار، م.ق ۲۲۳۰ جی ایلده خالق عصیان ائدیپ و کوت شاهی "تیریکان" تیریکان tirikan یئنیلر، قوتی لر التصاقی دیللی اولوب دفعه لرجه سومر لر و آسوریلرله دۇیوشوبلر، قوتی لرین بۇیوک شاهلاریندان: "ائولوموش، ملکه ناوار، ایمتا" (هون بۇیوگو مته خان آدینا اوخشاییر) و تیریکان (تورکجه دیری و قان) آدلارینا اشاره ائتمک اولار (ایندی ده بو بؤلگه ده نامار آدینا و تورکلرین ایچینده "مته،
قۇتیلر..quttilər [اؤزل آد] باخ: قۇتلار.	
قۇتدانماق..qutdanmaq [باخ] قۇردلانماق.	
قۇتدو..qutdu [باخ] قۇردلو.	
قۇتەرلیک..quterlik [اؤزل آد] علی بایراملی، دا یئر آدی ^{۲۴۰} .	

قوتلولوق.. qutluluq [آد] قوتلولما وضعیت، مۆتلولوق (فا: خوشبختی).	ماتان "آدینا راست گلمک اولار". قوتلی لرین بۆلگه سینده ایلیلی، یییلی، سانقیلی کلمه لرینه راست گلمک اولورکی ایندیکی تۆرک بۆلگه لريله آدداش اولورلار، قوتلی لر تاریخده "اوتی، اودی، اودین" آدلاریلادا تانییلار، بۇ حالدا قوتلی لر آلبانلارلادا ایگیلی اولورلار چونکی آلبانلاردا اوتی ائلی ده اولموشدو^{۹۷}.
قوتلمان.. qutman [آد] تایا، بیریرینین اوستونه ییغیلیمیش اوت.	قوتلار.. qutlar [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان^{۱۰۸، ۱۰۹}.
قوتلمانلاماق.. qutmanlamaq [تائیرلی ائیلیم] قوتلمان باغی قاتمان	قوتلاما.. qutlama [آد] قوتلاماق ایشی (فا: تبریک).
قوتمان لانماق.. qutmanlanmaq [تائیرسیز ائیلیم] قوتمان باغی ییغیلماق.	congratulation
قوتمان ووران.. qutman vuran [آد] کوما اوت ییغان، اوتلاری کوما کوما ائدن.	قوتلاماق.. qutlamaq [تائیرلی ائیلیم] تبریک دئتمک، تبریک ائتمک، بیرخوش ایش اۆچون بیرینه مۆتلولوق ایسته مک و بوجور سۆزلر سؤیله مک (فا: تبریک گفتن). to congratulate
قوتو.. qutu [آد] تاختادامیر ویا پلاستیکدن دۆزه لن ایچی بوش جعبه (فا: باکس، جعبه) tin, box {بو کلمه اسکی تورکجه ده قوی سۆز ایله ایلیگی لی اولاراق ایچی بوش قاب معناسیندادیر و اصلینده قوتو اولمالیدیر، باخ: قوی}.	قوتلانماق.. qutlanmaq [بلسیز ائیلیم] قوتلاماق ایشی گؤرولمک.
قوتوآباد.. qutuabad [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.	قوتلانیش.. qutlanış [آد] قوتلانماق ایشی ویا بیچیمی (فا: تبریک).
قوتوجوق.. qutucuc [آد] بالاجا قوتو (فا: جعبه کوچک).	قوتلاییش.. qutlayış [آد] قوتلاماق ایشی ویا بیچیمی.
قوتوچو.. qutuçu [آد] قوتو دۆزلدن و ساتان کیمسه.	قوتلو.. qutlu [صفت] اوغورلو، اوغورگتیرن شی، مبارک. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نییدیر}.
قوتوچولوق.. qutuçuluc [آد] قوتو دۆزلمه وساتما ایشی.	قوتلو.. qutlu [اؤزل آد] قوتلو و قوتلوق سۆزیه بیر چوخ تورک بویوکلرینین آدینا راست گلیریک^۷.
قوتور.. qutur [اؤزل آد] قوتلو، مبارک^۷.	قوتلوجا.. qutluca [اؤزل آد] اوغورلو، یختی آچیق^۷.
قوتور تکی.. qutur tək [تاریخی اؤزل آد] دوقوز اوغوز داستانیندا آدی گئچن بیر بگ^۷.	قوتلوق.. qutluq [آد] قوتلوغ: قوت، اوغور، مۆت، مبارک (فا: خوشبختی).
قوتورقان.. quturqan [اسکی] ۱-قوسار'دا داغ آدی ۲-دالغاواری داغ^{۲۴۲-۲۴۳}. ۳-قودورقان، وحشی و یتیمز داغ.	قوتلوق خاقان.. qutluq xaqan [تاریخی اؤزل آد] ۲جی گوی تۆرک دؤولتی نین قوروجوسو و ایلیک خاقانی. دؤولت قورولدوقدان سونرا، قورولتای قراریه "ایلتیش" آدینی دا آلمیشدیر^۷.
قوتوز.. qutuz [تاریخی اؤزل آد] ۱-قوت + اوز ۲-یابان اؤکوزو ۳- (تاریخی اؤزل آد) میصیر-تۆرک کۆله من لری خانلاریندان^۷.	قوتلوق ساری.. Kutluk sarı [اؤزل آد] قیرقیز-تاقای-باغیش بوی لاریندان دیر^{۱۵۸-۸۱}.
قوتوقوتو.. qutuqu [آد] قوتولار دولوسو.	قوتلوق شاد.. qutluq şad [تاریخی اؤزل آد] ایلتیش قوتلوق خاقان'ین اصل آدی^۷.
قوتولاما.. qutulama [تائیرلی ائیلیم] قوتویا دولدورماق.	قوتلوق شامان.. qutluq şaman [تاریخی اؤزل آد] کیریم خانی حاجی گیرای خان'ین اوغلو^۷.
قوتولانماق.. qutulanmaq [بلسیز ائیلیم] قوتولاما ایشی گؤرولمک.	قوتلوق کول خاقان.. qutluq kü [تاریخی اؤزل آد] اوغور خاقانلیغینین قوروجوسو^۷.
قوتولانیش.. qutulanış [آد] قوتولانماق ایشی ویا بیچیمی.	قوتلوق مارال.. qutluq maral [تاریخی اؤزل آد] تۆرک میتولوژیسینده، تۆرکلری آرگنه کون دان چیخاران، دمیچی بۆرته چینه نین ائوده-شی^۷.
قوتولاییش.. qutulayış [آد] قوتولاما ایشی ویا بیچیمی.	قوتولوماق.. qutulamaq [تائیرلی ائیلیم] باخ: قوتلاماق.
قوتولموش.. qutulmuş [اؤزل آد] باخ: قوتالمیش^۷.	قوتولول.. qutulul [صفت] قوتوسو اولان.
قوتولول.. qutulul [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.	قوتولوتلفون.. qutulu telfun [آد] هامی نین یارارلانماسی اوچون عمومی یئرلرده قویولان تلفون.
قوتون.. quton [اؤزل آد] قوتون: زاقاتالا'دا داغ آدی (۳۶۶۶)^{۲۴۰}.	

قوتون.. qutun [اؤزل آد] ۱-مسعود، مۆتلو ۲-مقدس، قوتسال ^۷ .	قۇجان.. qucan [صفت] قۇجاقلايان، قۇجاغا آلان. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیدیر}.
قوتونموش.. qutunmuş [تاریخی اؤزل آد] قوتلو، اوغور یازیتلاریندا بیر بگ آدی ^۷ .	قۇجانماق.. qucanmaq [تائیرلی انیلم] قۇجاغا باسیلماق، قۇجاقلاماق. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قوتوی.. qutuy [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قوتای ^۷ .	قۇجماق.. qucmaq [تائیرلی انیلم] باخ: قوجاقلاماق.
قوتویخانیم.. qutuyxanim [تاریخی اؤزل آد] اوغور یازیتلاریندا آدی گنچن بیر خانیم ^۷ . (بعضی قایناقلاردا "کوتوی خاتون" اولراق دا گنچر.	قۇجو.. qucu [آد] بالاجا اوشاقلاری قوجاغا چاغیرارکن دئییلن سوز (گل قوجوما) (فا: بغل بغل گفتن به بچه).
قوجار.. qucar [اؤزل آد] خاجماز، دا کند و چای آدی ^{۲۴۰} .	قۇجوخماق.. qucuxmaq [باخ] قوجاقلاماق.
قوجاگی اوشاقلی.. qucağı uşaqılı [صفت] قوجاغیندا اوشاگی اولان.	قۇجولماق.. quculmaq [باخ] قوجاقلاماق.
قوجاگینا دۆشمک.. qucağına düşmək [تائیرسیر انیلم] الینه گنچمک.	قۇجور.. qucur [آد] قۇچاق ^{۱۳۵} .
قوجاق.. qucaq [آد] ۱-آچیلیمیش قوللارلا کؤکس آراسی، ایچ، هر هانسی شئین سنیرلارینین آراسی (فا: بغل). ۲-bosom-بیر قوجاغا آلیم قدر هر شئی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر «قۇچاق، قۇچام، باخ: (قوتو) قوی، قوشاق»}.	قۇجوش.. qucuş [آد، ت] قۇچاق.
قوجاق آچماق.. qucaq açmaq [تائیرلی انیلم] قوروماق، یثر وئرمک.	قۇجوشماق.. qucuşmaq [تائیرسیر انیلم] قوجاقلاشماق.
قوجاق اوشاگی.. qucaq uşağı [آد] یثریه بیلمه یین و قوجاقدان ساخلانیلان اوشاق، قۇچاق جوْجوغو، قۇچاقدان آیریلما یان اوشاق (فا: بغلی	قۇجوو.. qucum [آد] مُحیط، بیر شئین دایره سینین اؤلچوسو و اوزونلوغو "دایچالارین آیاق داراگی نین قوجومونو اؤلچمک". (فا: مُحیط)
قوجاق دولوسو.. qucaq dolusu [صفت] چوخ چوخ، بول بول.	قۇجوماق.. qucummaq [باخ] قوجاق لاماق.
قوجاق قوجاغا.. qucaq qucağa [ظرف] ۱-بیریریینه ساریلمیش بیر وضعیتده. ۲-ایچ ایچه، یان یانا، برابرجه.	قۇچن.. quçən [اؤزل آد] ساوه ده داغ آدی.
قوجاق قوجاق.. qucaq qucaq [ظرف] چوخ چوخ، بول بول.	قۇچوندی.. quçğundi [آد، ت] سوْغان.
قوجاقدان قوجاغا.. qucaqdan qucağa [ظرف] بو قوجاقدان او قۇجاغا گئدن.	قۇخبان.. quxban [اؤزل آد] مراغا دا داغ آدی.
قوجاقلاشماق.. qucaqlaşmaq [قا] ۱-بیریریینی قوجاقلاماق. ۲-بیرلشمک، بیتیشمک، قوووشماق.	قۇدا.. quda [آد] ۱-گلین و به یین آتائاسی نین بیریریینه اولان قوهوم-لوق باغلی لیگی و مُناسبتی "قاین قودا: ار طرفینین قوهوملاری". ۲-(آ) سئحیر، بویو ^۷ ؛ ۳-قاتی، سرت ^۷ {بو کلمه موْغولجا سانیلیر؛ باخ: قوتای}.
قوجاقلاماق.. qucaqlamaq [تائیرلی انیلم] ۱-قوللاریلا بیر شئی کؤکس اوستونه آلماق، قوجاگینا آلماق. ۲-برک یاپیشماق، توتماق، ایچینه آلماق (فا: در آغوش گرفتن). to embrace {قوجماق، قۇجاقلاماق}.	قۇداجی.. qudaqacı [تاریخی اؤزل آد] بویو جو، دوْکتور؛ قیرقیزلارین، مانقوچ اویماگی اولوبالاریندان ^۷ .
قوجاقلانماق.. qucaqlanmaq [بلسیر انیلم] قوجاق لاماق ایشی-گؤرؤلمک.	قۇداجین.. Kudagaçın [اؤزل آد] قیرقیز-مونقوش بوی لارینداندیر ^{۱۵۸} .
قوجاق لانیس.. qucaqlanış [آد] قوجاقلا نماق ایشی ویا بیچیمی.	قۇداقان.. qudaqan [تاریخی اؤزل آد] بویروق، سرت، چنگیز خاقان ین گنچلیک آرکاداشلاریندان ^۷ .
قوجاق لاییش.. qucaqlayış [آد] قوجاق لاماق ایشی ویا بیچیمی.	قۇدالاشماق.. qudalaşmaq [تائیرسیر انیلم] بیریریینه قودا اولماق.
قوجاماق.. qucamaq [باخ] قۇجماق.	قۇدالیق.. qudaliq [آد] قودا اولما دورمو.
	قۇدجانک.. qudcank [اؤزل آد] فریدن ده کند آدی.
	قۇددانمیش.. quddanmış [صفت] قورتلانمیش (فا: کرمو). worm-eaten

قۇرلاشdırماق..quraşdırmaq [تائیرلی انیلیم] ۱-قوشماق، قۇرۇپ-دۆزگلتىمك، نىچە شىئى يىرلىشديرهرك يىتیشدیرمك، ماشين حصّه لرین يىربیرینه قوشماق، پارچانى يىربیرینه ياماماق (فا: نصب و مونتاژ کردن). ۲-اۆيدورماق، اۆزوندن دۆزگلتىمك، اۆزوندن توخوماق (فا: جعل کردن). {باخ: قۇر}.	قۇرالچى..quralcı [صفت] قوراللار باغلى اولان كيمسه. قۇرالچىلىق..quralcılıq [آد] قۇرال جى اولما وضعیتی. قۇرالچىق..quralcıq [آد] فورمول (فا: فرمول). formula مقررات provisions, standards قۇراللاشماق..qurallaşmaq [تائیرسىز انیلیم] قوراللى اولماق (فا: قاعده مند شدن).
قۇرلاشdırىلماق..quraşdırılmaq [بلسيز انیلیم] قوراشدیرماق ایشى-گۇرولمك. قۇرلاشdırىلمىش..quraşdırılmış [صفت] قوشولموش، قايريليمش. قۇرلاشماق..quraşmaq [تائیرسىز انیلیم، باخ: قۇر] ياراشماق، اويوشماق، يىربیرینه قوشولماق (فا: متناسب شدن، بهم آمدن). قۇرلاشیق..quraşıq [صفت] يىربیرینه قوراشدیريلميش (فا: بهم وصل شده).	قۇراللى..qurallı [صفت] قورالا اۇيان. قۇرام..quram [آد] نظریه، تئورى، بللى يىر مبحثده دوشونجه و گوروشلرین بوتونو، تئورى (فا: نظریه). theory, opinion {ت: مرتبه، آشاما}. قۇراما..qurama [صفت] ۱-قۇرولموش، اۆيدرما، قۇرلاشديريلميش نىچە پارچانى يىربیرینه يىتیشدیرمه ایشى (فا: بهم وصل شده). ۲-قۇندارما، اۆزوندن قۇرلاشديريلميش سۆز و بۇجور شىلر (فا: جعلی). ۳-(آ) تورکوستاندا ياشايان يىر توپلولوق آدى و بونا باغلى اولان كيمسه. {سنگلاخ سۆزليويونده ايشله نييدير}.
قۇراق..qurraq [صفت] ۱-ياغيش سيز و چۇراق يئر، قورو و رطوبت سيز وضعيت (فا: خشک و بى آب). ۲-پالتارين و بۇجور شىلرین يىريئرینه آرتيريلميش پارچا {ديوان لغات تورک ده ايشله نييدير} قورقاق {سنگلاخ سۆزليويونده ايشله نييدير؛ باخ: قۇروماق}. قۇراقلى..quraqlı [صفت] قوراغى اولان. قۇراقلىق..quraqlıq [آد] قورواق چاغ ويئر، ياغيش سيزليق، قوراق اولما وضعیتی (فا: خشکسالی). drought قۇراقچىل..quraqcıl [صفت] قۇراق توپراقدا يىتیشن يىتگی، قوراقلىق سئون هر شى ويا كيمسه (فا: خشکی پسند). قۇراقسىماق..quraqsımaq [تائیرسىز انیلیم] قۇروماق، قۇراقلىق عمله گلمك. قۇرال..qural [آد] ايلكه، پرنسيپ، دۆزَن، قايدا (فا: قاعده). rule قۇرال ديشى..qural dışı [صفت] قورالدان ائشيكده اولان، قورالا اۇيمايان. قۇرال سيز..quralsız [صفت] قۇرالى اولمايان. قۇرال سيزلىق..quralsızlıq [آد] قاعده سيزليک (فا: بى-قاعدگی irregularity قۇرال لانماق..qurallanmaq [تائیرسىز انیلیم] قۇراللى اولماق. قۇرالا سالماق..qurala salmaq [تائیرلى انیلیم] ياسال لاشدیرماق. قۇرالاى..quralay [اۆزل آد] جئيلان، آهو. قۇرالتماق..quraltmaq [تائیرلى انیلیم] قۇرلاشديرماق، اۆيدورماق.	قۇراماچى..quramaçı [آد] كسيك پارچالاردان قۇراما حاضرلايان، قۇرلاشديرىجى (فا: بهم وصل كننده). قۇراماچىلىق..quramaçılıq [آد] قورماچى صنعتی. قۇراماق..quramaq [تائیرلى انیلیم] قۇندارماق، قوشماق، دوزگلتىمك (فا: بهم وصل کردن). قۇرامالىق..quramalıq [صفت، دا] قۇراما اۆچون يارارلى، قورامالىق پارچا. قۇرامچى..quramçı [صفت] قۇرام اورتايا قويان كيمسه، قورام' باغلى اولان كيمسه، نظریه چى (فا: تئوريسين). theoritician قۇرامسال..quramsal [صفت] قورام' مربوط، نظری، تئوریک. قۇراملاشdırماق..quramlaşdırmaq [تائیرلى انیلیم] قورام حالينا گتيرمك، قوراملى ائتمك (فا: تئوریک کردن). قۇراملاماق..quramlamaq [تائیرلى انیلیم] قۇراملى ائتمك (فا: تئوریک نمودن). قۇراملانماق..quramlanmaq [تائیرسىز انیلیم] ۱-قوراملى اولماق، قورام بيچيمينه گلمك (فا: تئوریک شدن). ۲-(بل) قوراملى انديلمك. قۇراميت..quramıt [آد، يىتگی] يىر يىتگی آدى (فا: علف چمن). Labium

قۇرآن..quran [صفت] قوروجولوقلا مشغول اولان، يارادیجی، موسس (فا: پایه گذار، سازنده). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: قور، یارق، سلاح}.	قۇرتبچیلیک..qurbətçilik [آد] قۇرتبته چیخما وضعیتی (فا: غریب بودن).
قۇرای..quray [اؤزل آد] بیر چنشین اوتسوو بوؤقیر بیتکی سی ^۷ .	قۇرت..qurt [آد] سو اودما سسی "قورت قورت سو ایچمک" (فا: صدای قر). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سس تق}.
قۇرباغا..qurbağa [آد، دیرگی] یومورتا ایله تۆره ین، یاورولار گلشیم لرینی سودا تاماملایان، آرد باجقلاری اؤزون، سئچرایا بیلن، دری سی زۆزۆو (فا: وزغ). {ranula, frog} دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر (باغا، قۇرباغا؛ سس تقلیدی اولراق قور ^۲ سۆزونه باغلیدیر}.	قۇرت قۇرت..qurt qurt [سس تق] سو ایچرکن بوغازدان چیخان سس (فا: صدای قرت قرت).
قۇرباغا آدم..qurbağa adam [باخ] بالیق آدم.	قۇرتار..qurtar [اؤزل آد] قۇرتاریجی ^۷ .
قۇرباغا اوتو..qurbağa otu [آد، بیتگی] دۆیون چیچگی گیللردن، باتاق لیلی یئرلرده بیتن، بعضی نوعلاری خالق طبابتینده ایشله نن چوخ ایلیک بیتگی (فا: خاراکوش). bufonia	قۇرتاراجاق..qurtaracaq [آد] بیر شئین قورتاراجاق یر، سونو و بیتیله جک یر (فا: نهایت). end.
قۇرباغا بالیغی..qurbağa balığı [آد، دیرگی] ایستی و ایلیق دیزلرده یاشایان سۆمکل بالیق لار سوبو uranoscopus scaber	قۇرتاران..qurtaran [باخ] قورتاریجی.
قۇرباغا بالیغی گیلر..qurbağa balığıgiller [آد، دیرگی] ایستی و ایلیق دیزلرده یاشایان سۆمکل بالیق لار سوبو.	قۇرتارما..qurtarma [آد] قۇرتارماق ایشی (فا: نجات). deliverance
قۇرباغا زهیری..qurbağa zəhiri [آد، بیتگی] قورباغا زهیری گیللردن دادلی سولاردا یاشایان، آغ چیچکلی، اۆرک بیچیمینده یاپراقلی بیر بۆک بیتگی سی (فا: نوعی گیاه). hydrocharis	قۇرتارما آراجی (گمی سی)..qurtarma aracı (gəmişi) [آد] قورتاریجی اولان و یاردیم ایشینه باخان آراج ویا کیمسه.
قۇرباغا زهیری گیلر..qurbağa zəhirigiller [آد، بیتگی] بیر چنکلی، چوخو سو اؤزونده اؤزن و یومورتالیق لاری چاناغا یاپیشیق اولان، دادلی سو ودنیز بیتگی لرینی ایچینه آلان بیر فامیل.	قۇرتارماز..qurtarmaz [صفت] بیتمز، سونو گۆرونمه ین (فا: تمام نشدن).
قۇرباغا گۆز..qurbağa göz [صفت] گۆزلری قباغا دوغرو چیخیق، دوئبالان گۆز.	قۇرتارمازلیق..qurtarmazlıq [آد] بیتمزلیک، بیتمه ین.
قۇرباغا گۆلونه داش آتماق..qurbağa gölüne daş atmaq [تاثیریلی]	قۇرتارماق..qurtarmaq [تاثیریلی انیلیم] ۱-قۇتارماق، نجات وئرمک، آغیر و چتین وضعیت دن خلاص ائلمک "بیرینی اؤلومدن قۇتارماق" (فا: رهاندن). ۲-سونا چاتدیرماق، تۆکتمک، بیتیرمک، تاماملماق "صحتینی قۇتارماق، مکتبی قۇتارماق" (فا: تمام کردن) ۳-to end (س) خلاص اولماق، نجات تاپماق "حسن زیندانان قۇتاردی". ۴-(س) قۇرتولماق، تاماملانماق، تۆکتمک، بیتمک، آخیرا چاتماق "اجلاس قۇتاردی". ۵-(ل، س) اؤلکمک، گئچینمک "خسته آرتیق قۇتاردی، بیر گۆلل وۇرراق حئیوانی قۇتاردی" {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر} قۇتقارماق، قۇترارماق، قۇتقارماق؛ باخ: قوت، قۇتارماق؛ بو کلمه اصلینده قۇتارماق اولراق حرف آرتیش ایله قورتارماق شکلینده ده ایشله نیر}.
قۇرباغا گیلر..qurbağagiller [آد، دیرگی] اومورقالی، قویروغو یوخ اولموش، دال باجقلاری سیچراماغا الوئیشلی، چیلای، یومشاق، نملی دریلی، قارا و سودا و آغاجلاردا یاشایان حئیوانلار صیفی.	قۇرتارمالیق..qurtarmalıq [آد] بیرینی قورتارماق اوچون وئریلن پارا، رهینه لیک پاراسی (فا: تضمین، خلاصی).
قۇرباغا جیق..qurbağacıq [آد، دیرگی] کیچیک قورباغا.	قۇرتاریجی..qurtarıcı [صفت] قورتاران، بیرینی گوج وضعیت دن ویا تهلیکه دن قورتاران، نجات وئرن (فا: نجات دهنده) deliverer
قۇرباغالار..qurbağalar [آد، دیرگی] اومورقالی حئیوانلار دان آمفیبیوملار صنف ایندن بیر تاقیم (فا: تیره قورباغه ها).	قۇرتاریجیلیق..qurtarıcılıq [آد] قورتارما ایشی ویا بیچیمی.
قۇرباغالیق..qurbağalıq [آد] قورباغا گۆلو.	قۇرتاریش..qurtarış [آد] قورتولما، نجات، خیلاص.
قۇربان افندی..qurban əfəndi [اؤزل آد] اسماعیلی دا چای آدی ^{۲۴} .	
قۇربت..qurbət [آد] دوغوب بؤیوموش یردن اؤزاق یر (فا: غربت).	
قۇربتچی..qurbətçi [صفت] قۇرتبته چیخان، قریب (فا: غربتی).	

قۇرجا چىبانی.. qurca çibani [آد] قاشىب قۇرجالاماقدان دوزه لن چىيان.	قۇرتاريلماق.. qurtarılmaq [بلسيز] [ايلم] قورتارماق ايشى گۇرولمك، نجات وئريلمك. ۲-سونا چاتديريلماق، تۆكەتيلمك (فا: به اتمام- رسانده شدن).
قۇرجاق.. qurcaq [اۆزل آد] ماهنشان دا كند آدى {قورماق دان}.	قۇرتاريم.. qurtarım [آد] قۇرتارماق ايشى، ييتيم (فا: اتمام).
قۇرجالاماق.. qurcalamaq [تائيرلى ايلم] قاشىماق، قوردالاماق، اويان بويانا ترپتمك (فا: ورفتن) {باخ: قۇردالاماق}.	قۇرتاق.. qurtaq [اۆزل آد] قۇرولو، عيارلى.
قۇرجالانماق.. qurcalanmaq [تائيرسىز ايلم] قۇردالانماق، اويان بويانا ترپتمك، قاشىنماق، چالخالشماق (فا: ورجه وورجه رفتن).	قۇرتاقۇرت.. qurtaqurt [باخ] قۇرت قۇرت.
قۇرجالانىش.. qurcalanış [آد] قۇرجالانماق ايشى.	قۇرتدالاماق.. qurtdalamaq [باخ] قۇتدالاماق.
قۇرجالايىش.. qurcalayış [آد] قۇرجالاماق ايشى.	قۇرتدالاندىرماق.. qurtdalandırmaq [باخ] قۇتدالاندىرماق.
قۇرجانماق.. qurcanmaq [تائيرسىز ايلم] قۇرجالانماق.	قۇرتلاماق.. qurtlamaq [باخ] قۇتدالاماق.
قۇرجانىش.. qurcanış [آد] قۇرجانماق ايشى.	قۇرتۇل.. qurtul [اۆزل آد] خراج، وئركى، جزیه.
قۇرجوخماق.. qurcuxmaq [باخ] قۇرجالانماق.	قۇرتۇلمۇش.. qurtulmuş [تارىخى اۆزل آد] اۆزگور، باغيمسىز، آزاده، عثمان اوغول لارينين اولوبابالاريندان.
قۇرجوشماق.. qurcuşmaq [باخ] قۇرجالانماق.	قۇرتۇلداتماق.. qurtuldatmaq [تائيرلى ايلم] قۇرت قورت ايچمك.
قۇرجونماق.. qurcunmaq [باخ] قۇرجالانماق.	قۇرتۇلداماق.. qurtuldamaq [تائيرسىز ايلم] قۇرت قورت ائتمك.
قۇرچ.. qurç [آد، ت] قىلىچ دۆزلىتمك اۆچون ايى بىر چلىك تۆرۈ {باخ: قۇرشون}.	قۇرتۇلقو.. qurtulqu [اۆزل آد] ۱-وئركى، خراج ۲-قۇرتۇلوش، استقلال.
قۇرچاق.. qurçaq [اۆزل آد] ۱-قۇرچ ۲-هئىكل، يۇنما تاش.	قۇرتۇلما.. qurtulma [آد] قۇرتۇلماق ايشى (فا: خلاصى). relief
قۇرچو.. qurçu [آد] سلاحلار قۇرۇيان (فا: قۇرچى).	قۇرتۇلماق.. qurtulmaq [تائيرسىز ايلم] ۱-تهلىكه دن نجات تاپماق (فا: نجات يافتن). ۲-to be rescued. ۳-باغىنى قۇپارب قاچماق. ۴-دۇغورماق. ۵-سونا چاتىلماق، تۆكنمك (فا: به اتمام رسيدن).
قۇرچى باشى.. qurçi başı [آد] خمين ده بىر كند آدى {توركجه ده قورچى سۆزو سلاح قورويوجو معنا سيندادير و قورچى باشى دا قورويوجولارين بۇيوگو دئكمدير، محتملا بئيله بىر مقام بورانى آباد اندىب و آدى اوستونده قالبب ويا بورا اوردويا عايد سيلاحلارين ساخلاندىغى يئر اولراق باشچى سيدا بورادا اوتوراق انديرميش}.	قۇرتۇلمالىق.. qurtulmalıq [آد] تۇتساق دان ويا رهينه ليكدن قۇرتۇلماق اۆچون وئريلن پارا، فيديه.
قۇرچىق.. Kurçık [اۆزل آد] آلتاي تۆركلىرى قىزىل بوى لارينداندير^{۱۵۸}.	قۇرتۇلمۇش.. qurtulmuş [اۆزل آد] اردبيل ده كند آدى.
قۇرخان.. qurxan [تارىخى اۆزل آد] اوغۇرخانين عىمىسى، قاراخانين قارداشى؛ اۇيغور خانلاريندان؛ چنگيزخان دۇنمى، كارايت خانى^۷ {گور+خان، قۇرماق+خان}.	قۇرتۇلو.. qurtulu [اۆزل آد] ساوۇجبولاق دا داغ آدى.
قۇرخان مزرعه سى.. qurxan məzrəsi [اۆزل آد] ساين قالا دا كند آدى.	قۇرتۇلۇش.. qurtuluş [آد] قۇرتۇلما وضعيتى، نجات تاپما، بىر يئرى دوشمندن قورتارما، نجات (فا: خلاص). delivered
قۇرخانا.. qurxana [آد] سلاح ساخلانيلان يئر (فا: زرّادخانه). arsenal	قۇرتۇلۇش ساواشى.. qurtuluş savaşı [آد] بىر يئرى دوشمندن قورتارماق اۆچون اولان ساواش و حرب (فا: نبرد رهاىي بخش).
قۇرد.. qurd [آد، ديرگى] ۱-كۆپك گيللردن، بوز سارى رنگلى، ييرتيجى، آتجيل، ممهلى حثيوان. ۲-canis lupus (مج) ايشىنى ايى بيلن، گوجلۇ اينسان، آلدانماز. ۳-قورد حثيوانى توركلىرين داستانلاريدا گوجلۇ و بعضا قۇتسال حثيوان كيمي تائينير، باشقىرد	قۇرتۇم.. qurtum [آد] بىر قۇرتۇم، بىر ايچيم، بىر اۇدوم.
قۇردى.. qurda [آد، ديرگى] ۱-كۆپك گيللردن، بوز سارى رنگلى، ييرتيجى، آتجيل، ممهلى حثيوان. ۲-canis lupus (مج) ايشىنى ايى بيلن، گوجلۇ اينسان، آلدانماز. ۳-قورد حثيوانى توركلىرين داستانلاريدا گوجلۇ و بعضا قۇتسال حثيوان كيمي تائينير، باشقىرد	قۇرتۇم قۇرتۇم.. qurtum qurtum [ظرف] قۇرتۇم لا بىر شئىي ايچمك.
قۇردى.. qurda [آد، ديرگى] ۱-كۆپك گيللردن، بوز سارى رنگلى، ييرتيجى، آتجيل، ممهلى حثيوان. ۲-canis lupus (مج) ايشىنى ايى بيلن، گوجلۇ اينسان، آلدانماز. ۳-قورد حثيوانى توركلىرين داستانلاريدا گوجلۇ و بعضا قۇتسال حثيوان كيمي تائينير، باشقىرد	قۇرتۇملاماق.. qurtumlamaq [تائيرلى ايلم] قۇرتۇم قورتۇم ايچمك.
قۇرتون.. qurtun [اۆزل آد] چيىنى بۇيونا عايد يئر آدى (م ۱۶ جى قرن)^{۲۵}.	قۇرتۇن.. qurtun [اۆزل آد] چيىنى بۇيونا عايد يئر آدى (م ۱۶ جى قرن)^{۲۵}.
قۇرجا.. qurca [آد] قاشىما، قوردا لاما.	قۇرجا.. qurca [آد] قاشىما، قوردا لاما.

قورد آغزی.. qurdağzı [آد، بیتگی] چوخ ایلیک اوتسوویتگی، ایت آغزی.	اؤلوسو باش قورد آدیلا تانییلار، داستانلاردا تورکلرین قورد نسلیندن اؤلماغینی گؤروروک و تبریزده بیر مئیدان آدی قورد مئیدانی
قورد آیاغی.. qurdayağı [آد، بیتگی] دامارلی اسپورلو بیتگی لردن، کیچیک یاپراقلارلا اؤرتولن اینجه بیر ساپ گؤرونوشده اولان، اسپورلاریندان طیده یارالانیلان (فا: گیاه پنجه گرگی).	آدانیب دیر کی پهلویچیلرجه قُطب مئیدانی دئییلیر؛ چچن و قاقاووز تۆزکلرینین پرچملرینده گوجلوق سمبولو قورد عکسایله گؤستهریلیب؛ گؤی تورک-آشینا بویوندان و بؤیوک بولغار دؤولتی-نین قوروجوسونون آدی قورد ایدی^{۲۰۹}. (فا: گرک). wolf, tagger
قورد آیاغی تۆزۈ.. qurdayağı tozu [آد، طب] قورد آیاغی بیتگی سیندن دوزهلن و حکیم لیکده یارالانان بیرتۆز.	{ت؛ بو کلمه هم یئر قوردو و هم ییرتیجی قورد معنا سیندا بیر کؤکه باغلیدیر و مفهومی دائم ترپهشن و یئیمجیل موجود دئمکدیر، فارسجادا گرگ، گرد و آوروپا دیل لرینده کورت والدهایم کیمی
قورد اشن (خسته لیگی).. qurd eşən(xəstəliyi) [آد] قاشیتسی لی بیر دری خسته لیگی (فا: کهیر). nettle rash	کلمه لرده قورد سؤزونون ایزینی گؤرمک اولار. ۴-قورد^{۲۱۰} [آد، دی، باخ: قورد] سؤلوجان کیمی حیوانلار (یئر قوردو)، اوزون سوو یومشاق، آیاق سیز و سورونن بالاجا حیوانلار و
قورد اشنه نگی.. qurd eşənəyi [آد، دا] ۱-بیریرینه دیمیش و آلت اوست اؤلמוש یئر ویا شیئی. ۲-بدن اتی نین پارچا پارچا قیزارماسیندان عبارت خسته لیک.	بؤجکلرین لاروالارینا وئرلین بیر آد. ۵-قورد--(اؤزل آد) قورد سؤزیله یئر آدلاری: هئریس (هداغی)؛ مراغا (هده)، اهر (هده سی، هقایا)، مینودشت (قورداغ)، خوی (هقایا)، ساوه (هگورن)، شبستر (هواران) ده داغ آدی. اورمی (هته)، گئرمی (هلو)، یاستیکند،
قورد بنزر.. qurda bənzər [صفت] قورد کیمی، قوردا بنزر.	ماکی (هؤلدورن)، خیاو (هته)، هشتری (قیه سی، یئمز)، اهر، سراب (ه لار) داکند آدی. بیجار (هچای)، اهرده (ه لار) چای آدی اردیل ده (ه داشی) بیر بؤلگه آدی، تبریزده مئیدان آدی. یئر و داغ
قورد لا بالیغی.. qurdala baliği [آد، دیرگی] قوردا لالالیغی گیللردن، اوزون یاستی ووجودلو، پیلک لری چوخ کیچیک، قویروق اؤزگگی ایپلیگه بنزر، سؤموکلو بیر آغ دنیز بالیغی cepola rubescens	آدی^{۲۱۱}، ۶-قورد--(اؤزل آد) اینسان آدی: قوردا لالان، قوردبای/ قوردبگ، قوردبوی، قوردجبه، قوردر، قوردول، قوردولون، قوردائل،
قورد لالالیغی کیلر.. qurdalabalığıgiller [آد، دیرگی] قورد لالالیغی - کیمی بالیق لار سو یو.	قورد دیرگی سیندن بیر گؤرونو:
قورد لاشماق.. qurdalaşmaq [تاثیر سیز] ائیلیم] اؤز اؤزونه ترپشمک، اؤز یئرینده قوردا لاشماق (فا: ورجه وورجه کردن).	
قورد لاما ق.. qurdalamaq [تاثیر لی] ائیلیم] یئرینده ترپتمک، اللشدریمک، توخوناراق قاشیماق (فا: ور رفتن).	قورد اوره یی یئمک.. qurd üreyi yemək [تاثیر سیز] ائیلیم] اؤز اؤزونه اللشمک، ساکت اؤتورماق (فا: پلکیدن). to hang around or about
{دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر} قورتانماق} بیتدن قاشینماق}.	قورد اوماق.. qurday [تاریخی اؤزل آد] قورد+آی؛ قور+تای؛ اسکی قیرقیز اویماق بگی^۷.
قورد اوتو.. qurd otu [آد، بیتگی] پاخاللی لاردان یابانی بیر بیتگی.	قورد دومان یی سؤز.. qurd dumanı sevr [دنییم] قاریشمیش وضعیتدن یارالانماق ایسته یین حاققیندا سؤیله نیر.
قورد اوره یی یئمک.. qurd üreyi yemək [تاثیر سیز] ائیلیم] قوردا یی یئمک.	قورد دومان یی سؤز.. qurd dumanı sevr [دنییم] قاریشمیش وضعیتدن یارالانماق ایسته یین حاققیندا سؤیله نیر.
قورد باغری.. qurdbağrı [آد، بیتگی] زیتون گیللردن، یاپراقلاری میزراغا بنزر، آغ و قوخولو چیچک لی، قارامیوه لی، اوجالیغی ۳ متره قدر	قورد قاپانی.. qurdqapanı [آد] گورشدن بیر فن آدی.

Azərbaycan sözlüyü- qurd

اولان، کۆلسو، آلاچیق دۆزلمک اوچون یتیشدیریلن ایکلی چنکلی بیر بیتگی (فا: گیاه برگ نو). <i>ligustrum vulgare</i>	قوردقویوسو.. <i>qurd quyusu</i> [آد] دییینه اوجو ییز شئی تاختیلیمیش قویو، تۇزاق اولاراق ایشله نن چوخور.
قوردباقلاسی.. <i>qurdbaqlası</i> [باخ] آجی باقلا.	قوردقوش.. <i>qurdquş</i> [ظرف] بوتون جانلی لار و بوجک لر.
قوردبوغان.. <i>qurdboğan</i> [آد، بیتگی] یاپراقلاری و کۆکو چوخ زهیرلی بیر نوع بوغان اوتو (فا: اقرنطیون طبی). <i>aconitum napellus</i>	قوردقیران.. <i>qurdqıran</i> [آد] قورد قوشو آرادان آپاران آغی (فا: کرم کش).
قوردبیلیمی.. <i>qurd bilimi</i> [آد] قوردجوق بیلیمی: سولونجان کیمی حیوانلارین یاشام و یاشایش لارینی اینجه لیین بیلیم (فا: کرم شناسی).	قوردقییان.. <i>qurdqıyan</i> [آد، دیرگی] آفریقادا یاشایان سیغیرجیق لارین عام آدی.
قوردجوق بیلیمی.. <i>qurdcuq bilimi</i> [آد] سولونجان کیمی حیوانلارین یاشام و یاشایش لارینی اینجه لیین بیلیم (فا: کرم شناسی).	قوردکولو.. <i>qurd kolu</i> [آد، بیتگی] پاخاللی لار قروپوندان بیر بیتگی.
قوردپنجه سی.. <i>qurd pəncəsi</i> [آد، بیتگی] باخ: بئش بارماق اوتو.	قوردکۆپگی.. <i>qurd köpəyi</i> [آد، دیرگی] قورد کیمی بیر کۆپک نوعو.
قوردجای.. <i>Kurdçay</i> [اؤزل] [آد] قازاق-اورتایۆز-گیرئی قاراگیرئی بوئی لاریندا ندر ^{۸۱-۱۵۸} .	قوردکیمی.. <i>qurd kimi</i> [صفت] قورد اؤزل لیگی اولان، ایشینی بیلر، گیریشکن، جدی (فا: گرگ صفت). <i>wolfish</i>
قوردجوق.. <i>qurdcuq</i> [آد] بعضی حیوانلارین اؤزل لیکه بؤجک لیرین یومورتادان چیخان دان سونرا اولان دؤنمی (فا: لارو، کرمک، شفیره). <i>vermicule</i>	قوردگلدی.. <i>qurd gəldi</i> [آد] اوشاقلار آراسیندا بیر نوع قووالا قاشدی اویونو (فا: نوعی بازی بین کودکان).
قوردجول.. <i>qurducul</i> [صفت] قوردجوق لارلا بسله نن حیوان.	قوردگۆبه لگی.. <i>qurd göbəleyi</i> [آد، بیتگی] بیر نوع ایچی بوش گۆبه لک (فا: نوعی قارچ). <i>lycoperdon</i>
قوردجای.. <i>qurdçay</i> [تاریخی اؤزل] [آد] قازاقلارین، اورتایۆز بؤلۆگو، گیرئی اویماغی اولوبابالاریندان ^۷ .	قوردلا قیامتہ قالماق.. <i>qurdla qiyamətə qalmaq</i> [تائیرسیز انیلیم] چوخ یاشاماق.
قوردخان.. <i>qurdxan</i> [تاریخی اؤزل] [آد] بولقار خانلاریندان. آسباراق خان'ین اوغلو بولقار تۆرکلرینی، رۇسیا'دان بالقانلارا گتیرن کیشی ^۷ .	قوردلاتماق.. <i>qurdlatmaq</i> [تائیرلی انیلیم] قوردلاندرماق.
قورددۆشمک.. <i>qurd düşmək</i> [تائیرسیز انیلیم] قوردلانماق.	قوردلاشماق.. <i>qurdlaşmaq</i> [تائیرسیز انیلیم] قورد کیمی اولماق.
قورددیرناغی.. <i>qurd dirnağı</i> [آد، بیتگی] قارابوغداگیل لردن ۵۰cm-۲۰ بویدا، پمبه چیچک لری سالخیم کیمی، ساپ کۆکوندن بول تانئن چیخاریلان، چوخ ایللیک، اوتسوو بیر بیتگی (فا: انجبار). <i>polygonum bistorta</i>	قوردلایماق.. <i>qurdlamaq</i> [تائیرسیز انیلیم] قورد حاققیندا.
قوردسوز.. <i>qurdsuz</i> [صفت] قوردو اولمایان.	قوردلاندرماق.. <i>qurdlandırmaq</i> [تائیرلی انیلیم] قورتلانماسینا یول آچماق، قوختوماق.
قوردقا.. <i>qurdqa</i> [اؤزل] [آد] تجربه لی، گۆنگۆرموش ^۷ .	قوردلانماق.. <i>qurdlanmaq</i> [تائیرسیز انیلیم] ۱-قوردلو اولماق، کیفلمک، اۆزه رینده قورد دۆزلمک (فا: کرمو شدن). ۲- (مچ) بیر یئرده چوخ قالاراق بیخماق و گزمه گره یی دویماق و گزمک ایستهمک (فا: به تنگ آمدن).
قوردقایا.. <i>qurdqaya</i> [تاریخی اؤزل] [آد] گۆی تۆرکلر دؤنمی بگ و کوموتان آدی ^۷ .	قوردلانمیش.. <i>qurdlanmış</i> [صفت] کیفلمیش (فا: کرمو). <i>worm-eaten</i>
قوردقووان.. <i>qurdqovan</i> [صفت] قوردقوؤوجو: باغیرساق قوردلارینی آرادان آپاران علاج و داورا ویا بیتگی.	قوردلانیش.. <i>qurdlanış</i> [آد] قوردلانماق ایشی.
قورد قوؤوجو.. <i>qurd qovucu</i> [صفت] قوردقووان: باغیرساق قوردلارینی آرادان آپاران علاج و داورا ویا بیتگی.	قوردلو.. <i>qurdlu</i> [باخ] قوردلانمش، قورد دوشموش.
	قوردلو.. <i>qurdlu</i> [اؤزل] [آد] ساوه همدان شاهستون ائلی نین لک بؤلۆگونه باغلی بیر تۆرک طایفاسی ^{۹۸} .
	قوردلویباسی.. <i>qurd lubiyası</i> [آد، بیتگی] قورد فاسولیہ سی: بیرنوع- بیتگی (فا: جلبان).
	قوردلوجا.. <i>qurdluca</i> [آد، بیتگی] باللی بابا سولاردان، ساریمساق کیمی قوخان، یاش یئرلرده بیتن، یئرتمشه سی، یئر پالامودو، سو ساریمساغی (فا: نوعی درخت). <i>aristolochia aucheria</i>

قوردلوق.. qurdluq [آد] بیریجی لیق، جانناوارلیق (فا: گرگ صفتی). قوردلولوق.. qurdluluq [آد] قورد دوشموش شئین حالی (فا: کرمو شدن). قوردمیلچهی.. qurd milçəyi [آد، دیرگی] قوردلارا دایانان بیر میلچک نوعو.	قوردناغیلی.. qurd nağılı [آد] واخت گنجیرمک اوچون دانیشیلان آلدادیجی سۆزلر. قوردو قوردو.. qurdu qurdu [آد، دا] دئییمه، قییت لنمه. قوردو قوردویا دوشمک.. qurdu qurduya düşmək [آد، دا] دئییمک، قییت ائتمک.
قورساقچی.. qursaqqı [صفت] قورساق ساتان(فا: سیرابی فروش tripeman) قورساقچیق.. qursaqqıq [آد] کیچیک قورساق. قورساقسیز.. qursaqsız [صفت] قورساغی اولمایان. قورساقلی.. qursaqlı [صفت] قورساغی اولان.	قوردوغان.. qurdoğan [تاریخی اۆزل آد] قورد+اوغان؛ شئیان خان'ین اوغللاریندان.^۷ قوردورتماق.. qurdurtmaq [ائتدیرگن ائلم] قوردورماق ایشینی گۆردۆرمک (فا: فس نصب کردن). قوردورماق.. qurdurmaq [ائتد] قورماق ایشینی گۆردۆرمک (فا: فس نصب کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
قورساقلیق.. qursaqlıq [آد] قارین دا قورساغین یئرلشدیگی بوشلوق. قورسیق.. qursıq [اۆزل آد] قورسیق: اینسان آدی، باخ: قور+ سیخ.^۷ قورساتماق.. qurşatmaq [تاثیری ائلم] بیرینین بئلینه قورشاق باغلاماق، تحریک ائلمک (فا: کمر بستن، تحریک کردن). قورشاغا چیخماق.. qurşağa çıxmaq [تاثیرسیز ائلم] چوخ اولماق "قار قورشاغا چیخدی".	قوردیان.. qurduyan [اۆزل آد] علمدارگرگرین یاخینیندا بۆلگه آدی، اهالی نین دئدیگینه گۆره بۇرانین اصلی آدی قورداولویان اولمالیدیر چونکی اۆنجهلر بوش و قورخولو چؤل حالیندایدی، ایندی اۆنملی اکیچیلیک ساحه سینده دیشمکده دیر، قوردیان بۆلگه سی نئچه یثره بۆلونور: شاهوئردی دۆزو، شورسو، گئن دره آغزی، علی داشی، یاستی تپه، باهاران دۆزو. قوردیتمک.. qurd yemək [تاثیرسیز ائلم] چۆرویوب خراب لانماق. قوردیک.. qurdik [اۆزل آد] اۆرمیه و خوی دا کند آدی. قوردی گۆنئی.. qurdi güney [اۆزل آد] اهر ده داغ آدی.
قورشاغی نین آلتینی برکیتمک.. altını qurşağının berkitmək [تاثیرسیز ائلم] قارنی دوياجاق قدریتمک. قورشاغ.. qurşaq [آد] ۱-کمر، قوشاق، بئل باغی، بیر شئی دۆورهله مک اوچون متال و یا بۇنا بنزر شئیدن دۆزلمیش کمر (فا: تسمه). belt ۲-دستمال. handkerchief ۳-یئر کوره سینین چئوره سینه چکیلین فرضی خط، اوستوا خطی (فا: خط استوا) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير «قور»؛ باخ: قورشاماق}.	قوردیتمک.. qurd yemək [تاثیرسیز ائلم] چۆرویوب خراب لانماق. قوردیک.. qurdik [اۆزل آد] اۆرمیه و خوی دا کند آدی. قوردی گۆنئی.. qurdi güney [اۆزل آد] اهر ده داغ آدی. قورره لنمک.. qurrələnmək [تاثیرسیز ائلم، ع «غره»] ۱-بوش یثره بیرینه گۆنمک و افتخار ائلمک. ۲-مغرور اولماق.
قورشاغی نین آلتینی برکیتمک.. altını qurşağının berkitmək [تاثیرسیز ائلم] قارنی دوياجاق قدریتمک. قورشاغ.. qurşaq [آد] ۱-کمر، قوشاق، بئل باغی، بیر شئی دۆورهله مک اوچون متال و یا بۇنا بنزر شئیدن دۆزلمیش کمر (فا: تسمه). belt ۲-دستمال. handkerchief ۳-یئر کوره سینین چئوره سینه چکیلین فرضی خط، اوستوا خطی (فا: خط استوا) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير «قور»؛ باخ: قورشاماق}.	قوردیتمک.. qurd yemək [تاثیرسیز ائلم] چۆرویوب خراب لانماق. قوردیک.. qurdik [اۆزل آد] اۆرمیه و خوی دا کند آدی. قوردی گۆنئی.. qurdi güney [اۆزل آد] اهر ده داغ آدی. قورره لنمک.. qurrələnmək [تاثیرسیز ائلم، ع «غره»] ۱-بوش یثره بیرینه گۆنمک و افتخار ائلمک. ۲-مغرور اولماق.
قورشاغی نین آلتینی برکیتمک.. altını qurşağının berkitmək [تاثیرسیز ائلم] قارنی دوياجاق قدریتمک. قورشاغ.. qurşaq [آد] ۱-کمر، قوشاق، بئل باغی، بیر شئی دۆورهله مک اوچون متال و یا بۇنا بنزر شئیدن دۆزلمیش کمر (فا: تسمه). belt ۲-دستمال. handkerchief ۳-یئر کوره سینین چئوره سینه چکیلین فرضی خط، اوستوا خطی (فا: خط استوا) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير «قور»؛ باخ: قورشاماق}.	قوردیتمک.. qurd yemək [تاثیرسیز ائلم] چۆرویوب خراب لانماق. قوردیک.. qurdik [اۆزل آد] اۆرمیه و خوی دا کند آدی. قوردی گۆنئی.. qurdi güney [اۆزل آد] اهر ده داغ آدی. قورره لنمک.. qurrələnmək [تاثیرسیز ائلم، ع «غره»] ۱-بوش یثره بیرینه گۆنمک و افتخار ائلمک. ۲-مغرور اولماق.
قورشاغی نین آلتینی برکیتمک.. altını qurşağının berkitmək [تاثیرسیز ائلم] قارنی دوياجاق قدریتمک. قورشاغ.. qurşaq [آد] ۱-کمر، قوشاق، بئل باغی، بیر شئی دۆورهله مک اوچون متال و یا بۇنا بنزر شئیدن دۆزلمیش کمر (فا: تسمه). belt ۲-دستمال. handkerchief ۳-یئر کوره سینین چئوره سینه چکیلین فرضی خط، اوستوا خطی (فا: خط استوا) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير «قور»؛ باخ: قورشاماق}.	قوردیتمک.. qurd yemək [تاثیرسیز ائلم] چۆرویوب خراب لانماق. قوردیک.. qurdik [اۆزل آد] اۆرمیه و خوی دا کند آدی. قوردی گۆنئی.. qurdi güney [اۆزل آد] اهر ده داغ آدی. قورره لنمک.. qurrələnmək [تاثیرسیز ائلم، ع «غره»] ۱-بوش یثره بیرینه گۆنمک و افتخار ائلمک. ۲-مغرور اولماق.
قورشاغی نین آلتینی برکیتمک.. altını qurşağının berkitmək [تاثیرسیز ائلم] قارنی دوياجاق قدریتمک. قورشاغ.. qurşaq [آد] ۱-کمر، قوشاق، بئل باغی، بیر شئی دۆورهله مک اوچون متال و یا بۇنا بنزر شئیدن دۆزلمیش کمر (فا: تسمه). belt ۲-دستمال. handkerchief ۳-یئر کوره سینین چئوره سینه چکیلین فرضی خط، اوستوا خطی (فا: خط استوا) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير «قور»؛ باخ: قورشاماق}.	قوردیتمک.. qurd yemək [تاثیرسیز ائلم] چۆرویوب خراب لانماق. قوردیک.. qurdik [اۆزل آد] اۆرمیه و خوی دا کند آدی. قوردی گۆنئی.. qurdi güney [اۆزل آد] اهر ده داغ آدی. قورره لنمک.. qurrələnmək [تاثیرسیز ائلم، ع «غره»] ۱-بوش یثره بیرینه گۆنمک و افتخار ائلمک. ۲-مغرور اولماق.

قۇرشونلاشماق..qurşunlaşmaq [تائیرسیز انیلیم] قورشون کیمی اولماق، قورشون اؤزللیگی و قورشون رنگی تاپماق.	قورشاقلو..qurşaq [اؤزل آد] خیاو و تیکان تپه ده داغ آدی. خیاو، اهر، خوی و ماکی دا کند آدی.
قورشونلاماق..qurşunlamaq [تائیرلی انیلیم] ۱-قورشون وورماق، مؤهورلەمک، سرب لاما ق (فا: با سرب مهر و موم کردن). ۲-قورشونا توتماق، گولله یه توتماق (فا: به گلوله بستن).	قورشاقلیق..qurşaq [صفت] قورشاق اۆچون یارارلی. قورشالاما ق..qurşalamaq [تائیرلی انیلیم] بیرینی قوراراق بیر ایشه تحریک ائتمک.
قورشونلانماق..qurşunlanmaq [بلسیز انیلیم] قورشونلا مؤهورلەمک.	قورشالو..qurşalu [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی.
قورشونلو..qurşunlu [صفت] قورشونو اولان.	قورشاما ق..qurşamaq [تائیرلی انیلیم] کمر باغلاماق، دولاماق، بیرینی قورماق (فا: کمر بستن، تحریک کردن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر؛ بو کلمه قور سۆزونه باغلانیر و اصلینده نظم لی بیر شکیلده آیری شئی ایچینه آلماق دیر، باخ: قور}.
قورشونو (قورشونی)..qurşunu (qurşuni) [صفت] قورشون رنگینده، آچیق کۆل رنگینده (فا: رنگ سرب).	قورشانماق..qurşanmaq [تائیرسیز انیلیم، ت] ۱-بئلینه قورشاق باغلاماق. ۲-بیر ایشه گیریشمک، باشلاماق.
قورغ..qurğ [اؤزل آد] سایین قالا دا داغ آدی. {قوروغ}.	قورشایان..qurşayan [صفت] بۆرۆین.
قورغلو..qurğlu [اؤزل آد] ۱۶جی یۆزیدله، آنادولو حلب بۆلگه سینده، ذوالقدر تۆرکلرینه باغلی بیر بوی آدی، صفوی لر دؤورو بۇ طایفا ذوالقدر بیرلیگینین بیر اوباسی ساییلیدی^{۸۵}.	قورشون..qurşun [آد] ۱-قورقوشون، آتوم سایسی ۸۲، آتوم آغیرلیغی ۲۰۷،۲۱، اریمه نقطه سی ۳۲۷،۴درجه، یوغونلوق ۱۱،۳، قیسالتماسی Pb، یوموشاق، و بۆکولگن، گۆی رنگینه چالان بیر ائلمئنت (فا: سرب). ۲-گۆللە، فیشنگ، تۆفنگ گۆللە سی (فا: گلوله). ۳-ball مؤهور (فا: مهر سرب، مهر و موم). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر 'قوشون، قوروقژین'، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر 'قورغاشون'؛ بو کلمه قورچ سۆزایله کؤکداش اولمالیدیر، قورچ کلمه سی دیواندا سوم برک و ایچی دولو نسنه اوچون سۆیلنیر، بو کلمه لر قورماق سۆزونه باغلی اولمالیدیلار، چونکی قورماق فعلینین معناسی منظم شکیلده بیر یثره ییغماقدیر و قورچ و قورشون بیر یثره سوم حالتده توپلانمیش نسنه اوچون سۆیلنیر}.
قورقا..qurqa [اؤزل آد] ۱-تجربه لی، ییلگه ۲-اینجه، نارین^۷.	قورشون آتماق..qurşun atmaq [تائیرلی انیلیم] گۆللە آتماق.
قورقان..qurqan [آد] قورغان: ۱-حاصار، بۆیوک ییغما توپراق، قالا، توپراق و داش دان دوزه لن دووار (فا: خاکریز) ۲-تپه بیچیم اینده مزار، آئیت مزار {سومرجه 'قور، قوروم'؛ قورماق+ان}.	قورشون اوتو..qurşun otu [آد، بیتگی] باخ: دیش اوتو.
قورقان..qurqan [اؤزل آد] خوی دا کند آدی؛ ماهنشان (۲) دا کند آدی. قئیدار خوی و زنجان دا داغ آدی. خوی (مبابا) دا داغ آدی.	قورشون رنگی..qurşun rəngi [صفت] توتقون کۆل رنگی.
قورقو..qurqu [آد] قورغو: ۱-دوشونجه ده قورولان شئی (فا: تصور).	قورشون سیخماق..qurşun sıxmaq [تائیرلی انیلیم] آتش آچماق.
amagination ۲-بیر بوتونو دۆزلمک اۆچون پارچالارینی بیر بیرینه تاختیب بیرلشدیرمه ایشی، مونتاز (فا: مونتاژ). ۳-بیر شئی کؤکله مک اۆچون یارارلانان کیلید بیچیمینده آراج، آلت، جهاز، واسطه (فا: آلت). ۴-کلک، حیلە، تلە (فا: حیلە) ruse ۵-اداره، سازمان، اؤرگوت (فا: سازمان). office, organization {باخ: قور}.	قورشون کیمی..qurşun kimi [صفت] چوخ آغیر.
قورقو قورماق..qurqu qurmaq [تائیرسیز انیلیم] بیرینه کلک قورماق.	قورشون گنجیرمز..qurşun keçirməz [آد] قورشون و گولله گنجیره سینى اؤنله ين گنجیم ویا آیری اؤرتوک.
قورقور..qurqur [سس تق] ۱-قارین قورولداسیندان چیخان سس، قورباغلارین چیخاردیغی سس، بوغازی دار قابدان توكولن سودان چیخان سس (فا: صدای قور قور). ۲-ایچینه گیلە لی میوه لر ییغماق اۆچون آغاج قایغیندان دوزەلن بوروکیمی قاب "اوشاقلار قورقوردا چیه لک گتیردیلر" (فا: نوعی سبد).	قورشون یاغدیدماق..qurşun yağdırmaq [تائیرلی انیلیم] آتش آچماق.
قورقوجو..qurqucu [آد] ۱-مونتازچی (فا: مونتاژکار). ۲-بیر یثرین نظمینی قورویان (فا: نظم دهنده). ۳-توطنه ائدن (فا: توطنه گر).	قورشونا دۆزمک..qurşuna düzmək [تائیرلی انیلیم] گۆللە له مک.
conspirator	قورشونجو..qurşuncu [آد] گۆللە دۆزلدن.
conspirator	قورشونجولوق..qurşunculuq [آد] قورشونجونون ایشی.
conspirator	قورشونسوز..qurşunsuz [صفت] قورشونو اولمايان.

قۇر قۇجۇلۇق.. qurquculuq [آد] قورقو ايشىنى گۆرن، مونتاز جىلىق.	قۇرمان.. qurman [اۆزل آد] دۆزگون، دۆزئلى، دۆزنله يىجى ^۷ .
قۇر قوسال.. qurqusal [صفت] قورقو ايله ايلگى لى.	قۇرمان هۇجا.. Kurman Hoca [اۆزل آد] قىرقىز-تاقاي-ساياق بۇي لار يىنداندىر ^{۸۱-۱۵۸} .
قۇر قوسوز.. qurqusuz [صفت] قورقوسو اولمايان.	قۇرماي.. qurmay [آد] نظامى دۆوره گۆرموش.
قۇر قوشوم.. qurquşum [باخ] قورشون.	قۇرموخ.. qurmux [اۆزل آد] قاخ، دا بۇلاق آدى ^{۲۴} .
قۇر قوشونلۇق.. qurquşumlu [اۆزل آد] تفرش ده داغ آدى.	قۇرموش.. qurmuş [اۆزل آد] پلانلى، دۆزئلى، اۆرگۆتلۇ ^۷ .
قۇر قوشونلۇماق.. qurquşunlmaq [تائىرلى انىلم] باخ: قۇرشونلۇماق.	قۇرمىك.. qurmik [اۆزل آد] اۆرميه ده كند آدى.
قۇر قوشونلۇنماق.. qurquşunlanmaq [تائىرلى انىلم] باخ: قۇرشونلۇنماق.	قۇرنا.. qurna [آد] حمام و بولاقلاردا سويون تۆكولوب يىغىلماسى اۆچون داشدان دوزەنيلن بالاجا گۆلجوك، داش قاب {قورماق سۆزوندىن آليناراق قورولان حوضا دئىيلير}.
قۇر قوشونلۇ.. qurquşunlu [صفت] باخ: قۇرشونلۇ.	قۇرناز.. qurnaz [باخ: قۇرماق] آلداديچى آدم، قانديراراق آلداتان.
قۇر قولۇماق.. qurqulamaq [تائىرلى انىلم] مونتازلاماق، بير فيلمين دئيشيك يئرلرده چكىلن بۇلوملرينى بير بۆتون اولاراق بيرلشديرمك.	قۇرناز جا(قۇرناز جاسينا).. qurnazca(qurnazcasina) [ظرف] آلداديچى ى بير وضعيته.
قۇر قولۇنماق.. qurqulanmaq [تائىرسيز انىلم] قۇرۇقو حالينا گلگمك.	قۇرنازلاشماق.. qurnazlaşmaq [تائىرسيز انىلم] قۇرناز وضعيته گلگمك.
قۇر قولۇق.. qurquluq [تارىخى اۆزل آد] قىرخ + اۇرۇق؛ قىرقىز اۇيماق بگ لريندن ^۷ .	قۇرنازلىق.. qurnazlıq [آد] قۇرناز اولما وضعيتى (فا: حيله گرى).
قۇر قۇنداغ.. qurqundağ [اۆزل آد] لاجين، دا داغ آدى(۲۳۹۸) ^{۲۴} .	قۇرلا.. qurlas [اۆزل آد] دۆزن، ايشله ييش، آهنگ ^۷ .
قۇر لاغان.. qurlağan [آد، طب] ات ياران و دولما خسته ليگى، ديرناقلارين قيراكلاريندا يوشاق بۇلوملرده وجودا گلن التهاب.	قۇرلاماق.. qurlamaq [تائىرسيز انىلم] قۇرۇلداماق.
قۇر لاما.. qurlamaq [تائىرسيز انىلم] قۇرۇلداماق.	قۇرما.. qurma [آد] ۱-قورماق ايشى (فا: تشكيل، تاسيس). ۲- اۇنجه دن قۇرولما، پرفابريكا "قورما ائو" (فا: پيش ساخته).
قۇرماجا.. qurmaca [صفت] تاسارلانيب دوزه نيلن، تاسارلايaraq.	قۇرماجى.. qurmacı [باخ] قوروجو.
قۇرماجىلىق.. qurmacılıq [آد] رسيم و اۇيونتو دوزلتمكده ژئومتريكي بيچيملىرى اساس آلان قورام و آنلاييش، كۇنستروكتيويىزم.	قۇرمارال.. qurmaral [اۆزل آد] اينسان آدى، باخ: قۇر+ مارال ^۷ .
قۇرماق.. qurmaq [تائىرلى انىلم] ۱-دوزلتمك، بير آرايا گتيرمك، توپلاماق، اولوشدورماق، تيكمك، تاسيس ائتمك (فا: ساختن). to build ۲-خياليندا ياراتماق. ۳-ساعات كيمي شئيلرى كۆكله مك، بوراراق ايشلتمك. ۴-بيرىنى مختلف سۆزلرله باشقاسينا قارشى اؤفكه لنديرمك، تحريك ائتمك. {سومرجه «قۇر»: ۱-قۇرقان. ۲- دۆزوم، رديف. ۳-قۇرماق؛ ديوان لغات تورك ده ايشله نيبدير، سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبدير؛ بو كلمه قۇر سۆزوندىن آليناراق منظم شكيلده بير يئره ييغماق مفهوميون وئيرير، بو سۆزه باغلاناراق بعضى كلمه لره اشاره ائتمك اولار: قۇرال (قاعده)، قۇرولتاي، قۇرۇل، قۇرۇق، قۇرۇم، قۇرۇمساق (اويناش قادينلارى دولانديران)، قۇرناز (كلك باز) }.	قۇرۇ(چاي، گۆل، دره، داغ).. quru (~çay,göl,dərə,dağ) [اۆزل آد] آذربايجان دا يئر آدى اولاراق ايشلەنير، باخ: يئر آدلارى(۴۵ آدسا يماق- اولار)
	قۇرۇ اريك.. quru Erik [آد] قۇرۇتولموش اريك.
	قۇرۇ افتر.. quru ifitra [آد] گرچگه دا يانمايان افتر.
	قۇرۇ اكين.. quru əkin [آد] يارى قوراق يئرلرده سولانمادان اكيلىن اكين.
	قۇرۇ اكينچىلىك.. quru əkinçilik [آد] دئم اكمه (فا: ديم كارى).
	قۇرۇ آل.. quru əl [صفت] بۇش آل، يوخسول حال.

قۇرۇلۇش..quru söz [آد] بوش سۆز، گرچكەلە ايلگىسى اولمايان سۆز.	قۇرۇلمايان..qurulayan [باخ] قوردوان.
قۇرۇلۇش..quru soğan [آد] توپراق آلتىندا قالمىش سوغان كۆكۈ.	قۇرۇلمايش..qurulayış [آد] قورولمايشى ويا بېچىمى.
قۇرۇلۇش..quru sümük [آد] چوخ ضعیف سۆمۈك.	قۇرۇلتاغ..qurultağ [اۋزىل آد] اىنسان آدى، باخ: قۇرۇل + داغ.
قۇرۇلۇش..qurusoyuq [آد] ياغىش سىز ھاوا و برک سويوق.	قۇرۇلتاي..qurultay [آد] ۱-توپلانتى. ۲-اسكى توركلردە دۆولت ايشلرينىن گۇرۇشلوب قارارا باغلاندىغى مجلس (فا: كنگره) a meeting of the congerss {سنگلاخ سۆزلويۇندە ايشلە نېيىدىر، موغولجادير، آيدىندىركى اصليندە قۇرماق سۆزىلە ايلگى ليدىر}.
قۇرۇلۇش..quruş [آد، ايتاليانجا، آنادولۇ] قىيىك معناسىندا، ليرهنىن يۆزدە بىر دىرى اولان پارا مقدارى.	قۇرۇلتاي قاباغى..qurultay qabağı [آد] قۇرۇلتاي اۋنجهسى دۆزەنيلن ايشلر.
قۇرۇلۇش..quru şaxta [اۋزىل آد] ماكى كند آدى(قۇ: قۇرۇشكاك).	قۇرۇلتو..qurultu [آد] قورولداما سسى، قارين باغىرساقدا عملە گلن قورقور سسى (فا: صدای قورقور).
قۇرۇلۇش..quruşqa [ر] قولپلو لعابلى دمير فينجان.	قۇرۇلداتماق..quruldatmaq [تاديرگن ائىلم] قورولداماغىنا سبب اولماق.
قۇرۇلۇش..quruğçın [اۋزىل آد] قۇرۇشون.	قۇرۇلداشماق..quruldaşmaq [فا] بىرلىكدە قورولداماق (قورباغالار اۋچون).
قۇرۇلۇش..quruq [اۋزىل آد] قۇرۇ؛ بابۇرخان دۇنمى بگ و كوموتان آدى.	قۇرۇلداتماق..quruldamaq [تاديرگن ائىلم، ت] قورقور اتمك، قورقور سسى چىخارماق (قارين سسى ويا قورباغا اۋچون) (فا: صدای قۇرۇر).
قۇرۇلۇش..quruqafa [آد، مچ] عاغىل سىز.	قۇرۇلما..qurulma [آد] قۇرۇلماق ايشى (فا: برقرارى).
قۇرۇلۇش..quruqafa [آد، دىرگى] تىرتىل لارى يثرالما يپراغى يئىن، آلت قانادلارى سارى، اۋستو قهوه رنگلى بىر نۇع كپه نك. acherantia adrophos	قۇرۇلماق..qurulma [آد] قۇرۇلماق ايشى (فا: تاسيس شده).
قۇرۇلۇش..quruqalabalıq [آد] بىر ايش گۇرمە ين اىنسان تۇپلولوغو.	قۇرۇلماق..qurulma [بل] ۱-دۆزلىك، تاسيس اولماق (فا: تاسيس شدن). ۲-ساعات كۆك لىمك، بۇرۇ ايله ايشلە ين آيقت لار ايشە سالىنماق. ۳-قىشقىردىلماق، بىرىنىن توسط ايله تحريك اولماق (فا: تحريك شدن). {سنگلاخ سۆزلويۇندە ايشلە نېيىدىر}.
قۇرۇلۇش..quruqaysı (qeysi) [آد] قوروتولموش قايسى.	قۇرۇلموش..qurulmuş [صفت] دوزلىمىش، شكل تاپمىش، قىشقىردىلماق (فا: تاسيس شده).
قۇرۇلۇش..quruquru [ظرف] يوشو بوشونا.	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..quruqurusuna [ظرف] بوشوبوشونا، يارارسىز يثرە.	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..quru quruya [ظرف] بوشوبوشونا، يارارسىز يثرە.	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..quruqəhvə [آد] دۇيولموش قهوه.	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..quru gürlütü [آد] گرگسىز، اۋنمىز سس ويا داوارايش.	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurul [آد] بىر ايشى دۇلاندىرماق اۋچون سىچىلن كىمىسە-لرین تۇپلولوغو، ھىت figure	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulatmaq [تاديرگن ائىلم] قورولماق ايشىنى گۇردورمك (فا: فس).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تشكىل تاپما "بىرلىشمىش ملتەر قورومونون قورولۇش اىلى ۱۹۴۵-يىلى ۲-قۇرۇم، موسسه، تشكىلات" ائىتيم قورولۇشو (فا: سازمان). organization
قۇرۇلۇش..qurulaşmaq [تاديرگن ائىلم] قۇرۇ وضعيته گتىرمك (فا: خشكىدن).	قۇرۇلۇش..quruluş [صفت] ۱-قورولما، تاسيس اولما، تش

قۇرۇلۇشچو..quruluşçu [آد] بیر ایشی ویا تناتر و موسیسه نی ترتیب ائدن.	حسّ سیز حالا گلمک. ۳-یومشاق لیغینی الدن وئرمک، سرت لمشک، برک لشمک.
قۇرۇلۇشلار بوتونو..quruluşlar bütünü [آد] کومپلئکس.	قۇرۇمالی..qurumalı [صفت] قۇرۇماغی گرہ کن.
قۇرۇلۇشماق..quruluşmaq [تائیرسیز انیلم] دیزلری اوسته اوتورماق "قۇرۇلوشوب اوتورماق".	قۇرۇمخان..qurumxan [تاریخی اؤزل آد] تۇنا بۇلقارلاری خانلاریندان.
قۇرۇلۇق..quruluq [آد] ۱-قورو اولما وضعیتی، قورو ویا قوروموش شئین حالی (فا: خشکی). dryness. ۲-آریق لیق، ماراق سیزلیق، لاقیدسیزلیک.	قۇرۇمساق..qurumsaq [صفت] ناموس سوز، غیرت سیز "عزیزیم-قۇرۇم ساخلار. پەردینی قۇرۇم ساخلار. چیراغین یاغی قۇرتولدو. داغیلین قۇرۇمساخلار. (فا: دیوت) cuckold {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قۇرۇم..qurum [آد] قۇرۇلوش "تورک دیل قورومو" (فا: موسسه، سازمان). organization {باخ: قورماق، دده: هژروک}. ۲-قورۇم (آد) دوؤارا یاپیشان دومان اثری، هیس، توستو (فا: دوده) soot ۳-پاسلانمیش دمیری دؤیرکن تۆکولن اوووتتو (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر "قورون"، باخ قورماق؛ دده: قور'دان قالان کۆل). ۴-قورۇم (اؤزل آد) بۇلغار-واریساق تورکلری بۇلگه لرینده یئر آدی و اونلارین خاقانی نین آدی ۲۰۹.	قۇرۇمساق لیق..qurumsaq [آد، دا] ناموس سوزلوق، غیرت سیزلیک (فا: جار کشی). panderism
قۇرۇملاشماق..qurumlaşmaq [تائیرلی انیلم] قوروم اؤزل لیگی - وئرمک، هژرگوتله مک.	قۇرۇمسال..qurumsal [صفت] تشکیلاتلایلیگی لی، قۇرۇملا ایلگی لی اولان (فا: سازمانی). organizational
قۇرۇملاشماق..qurumlaşmaq [تائیرسیز انیلم] قوروم اؤزل لیگی تاپماق، هژرگوتلشمک.	قۇرۇمسوز..qurumsuz [صفت] ۱-قورومو اولمایان، هژرگوتسوز (فا: بی سازمان) without organization ۲-هیس و توستوسو اولمایان. قۇرۇموش..qurumuş [صفت] قورو حالا گلمیش (فا: خشکیده). dried
قۇرۇملاما..qurumlama [آد] ۱-قوروم باغلاما ۲-اؤرگوت لنمه. ۳-خیملاما، خیمین قویما (فا: پی ریزی). foundation work	قۇرۇموش پالچیق..qurumuş palçıq [آد] کسک (فا: کلوخ). clod
قۇرۇملاما..qurumlama [تائیرسیز انیلم] ۱-قوروم باغلاما. ۲-اؤرگوت له مک (فا: سازمان دادن). to organize ۳-خیملاما.	قۇرۇنتو..quruntu [آد] ۱-اوهام، قۇرۇلان دوشونجه لر، یانلیش و یئرسیز دوشونجه. ۲-قۇرۇلموش هرشئی، موسسه، سازمان، اؤرگوت.
قۇرۇملانماق..qurumlanmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-قوروملو اولماق، هیسلی اولماق، هیس توتماق. ۲-اؤرگوت لنمک، سازمان تاپماق.	قۇرۇنتوچو..quruntucu [آد، ص] ۱-اوهام دوزلدن. ۲-قوروم و اؤرگوت دوزلدن کیمسه (فا: سازمان دهنده).
قۇرۇملانیş..qurumlanış [آد] قوروم لانماق ایشی ویا بیچیمی.	قۇرۇنتوسوز..quruntusuz [صفت] قورونتوسو اولمایان.
قۇرۇم لو..qurumlu [صفت] قورومو اولان.	قۇرۇنتولۇ..quruntulu [صفت] ۱-اوهام لی (فا: اوهام دار). ۲-اؤرگوتلو (فا: سازمان یافته).
قۇرۇما..quruma [آد] قوروماق ایشی.	قۇرۇنماق..qurunmaq [باخ] قورولانماق.
قۇرۇماق..qurumaq [تائیرسیز انیلم، ت] ۱-قورو اولماق، ایسلاقی لیغینی ایتمک، سؤیو چکیلمک (فا: خشکیدن) to become dry ۲-(مج) سیسقالاشماق، ضعیف له مک، جیلز لشمک. ۴-دۇنماق، دویوسوز و	قۇرۇروهاوا..quruhava [آد] نمی چوخ آز اولان هاوا.
	قۇرۇیئرده قالماق..quru yerdə qalmaq [تائیرسیز انیلم] وار یوخدان چیخماق.
	قۇرۇیئرده قویماق..quru yerdə qoymaq [تائیرلی انیلم] وار یوخونو الیندن آلماق.
	قۇرۇیئمیش..quru yemiş [آد] ۱-قوروتولموش میوه و یئمیش. ۲-فیندیق فیسدیق و جویز کیمی یئمکلر ایچینده اولان ییسه جکلر (فا: خشکه بار). dried fruits
	قۇرۇیئمیشچی..quru yemişçi [آد] قورو یئمیش ساتان و دوزلدن کیمسه.
	قۇرۇیوب داشا دۇنمک..quruyub daşa dönmək [تائیرسیز انیلم] قورویوب قالماق.

قۇزاق ..quruyub qalmaق [تائیرسیز ائيلم] مات قالماق، دۇئوب قالماق.	قۇزان ..quzan [اؤزل آد] ملایر، آغدام، زنجان دا کند آدی.
قۇرۇپوب مات قالماق ..quruyub mat qalmaق [تائیرسیز ائيلم] باخ: قۇرۇپوب قالماق.	قۇزای ..quzay [اؤزل آد] قۇزئی یۇنو، گۆشین آز اولدوغو یئر، قارانلیق و سوغوک یئر.
قۇرۇپوبش ..quruyuş [آد] قۇرۇما ایشی ویا بیچیمی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	قۇزقان ..Kuzkan [اؤزل آد] قازاق-اورتایوژ-آرقین-سۆیوندیک بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قۇریقان ..qurıqan [آد] ۱-قۇرقان، قالا ۲-کۆره کن ۳-آغاچلیق بؤلگه.	قۇزقون (قۇزغون) ..quzquun (quzuğun) [آد] ۱-(دی) قارا قارقایا وئرلین بیر آد (فا: کلاغ سیاه) ۲-corvus corax (آنادولو) ساواش لاردا دوشمن اوچاقلارینا وئرلین آد. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، دده؛ بو کلمه هیزلا هجوم ائدن قوش معناسیندایر و اسکی تورکجه ده اولان قۇدقیرماق (قار ساغناق حالدا اسمک) سۆزونه باغلیدیر، (قۇدماق سۆزو اسکی ده قویون بالاسی بالالیغیندان چیخماق معناسیندایر، کلاسون)، قۇسماق سۆزوده بو کلمه نین بیر آیری شکلی اولاراق معده دن هیزلا ائشیکه تۆکولن شئی اوچون دئییلیر، قۇدماق سۆزوندن آلیناراق قۇزو کلمه سی قویونون بالاسینا اشارتدیر}.
قۇریل ..qurıl [آد، دی، یونانجا] اینسانسو، مئیمون گیللردن، گئنیش اوموزلو، قالین سۆمۆکلۆ، اوزون قوللو، قۇتلی چنه لی، قولاق لاری کبیچیک، بۇرنو گئنیش و یاستی، آیاقلاری اۆستونده چوخ یئریمه یین، قیللاری قیرمیزی اسمر آفریقا اورمانلاریندا تۇپلوحالدا یاشایان بیر نوع مئیمون (فا: گوریل). gorilla	قۇزقون بولاق ..quzqun bulaق [اؤزل آد] بیله سوار دا کند آدی.
قۇز ..quz [آد] کۆلگه ده قالان و گونش گۆرمه یین یئر. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: گونش گۆرمه یین یئر، باخ: قوی}.	قۇزقون قیلیجی ..quzqun qilıcı [آد، بیتگی] سۆسن گیللردن ایکی یۆزدن آشقین نوعو اولان، سویوغا دایانقلی، اوزون، ائنسیز، بیز یاپراقلی، گۆزل چیچکلی بیر بزک بیتگی سی (فا: گلاپول). gladiolus illyricus
قۇز ..quz [آد] ۱-اینسان آدی: قۇزبای، قۇزبیم، قۇزخان.	قۇزقون کیمی ..quzqun kimi [آد] چوخ قارا.
قۇزئی ..quzey [آد] ۱-گۆنئی طرفین ترسی، قۇزئییه باخان یۇن (فا: شمال). north ۲-گونش گۆرموین یئر، آزگۆنشلی آلان، چوخ کۆلگه لی ۲-(تاریخی اؤزل آد) قازاقلارین، اورتایوژ بؤلۆگو، آرقین اویماعی اولوبابالاریندان. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، باخ: قۇز، قوی}.	قۇزقونجوق ..quzquncuq [آد] توستاق لاردا قاپیدا اولان بالاجا پنجره، تۆنلۆک (فا: پنجره کوچک).
قۇزئی ..quzey [اؤزل آد] خالخال، اراک، مینودشت، زنجان، رزن، درگز ابهر، اسفراین زنجان مرند (۲) ساین قالا و تبریز ده داغ آدی.	قۇزقونلوق ..quzqunluq [اؤزل آد] جبرائیل دا چای آدی ^{۲۴۰} .
قۇزئی اولدوزو ..quzey ulduzu [آد] قطب اولدوزو (فا: ستاره قطبی). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	قۇزقونوم ..quzqunm [آد] قازاقلارا و مخصوصا قارا قارقایا وئرلین آد. corvus corone
قۇزئی باتی ..quzey batı [آد] قوزئی و مغرب آراسینداکی جهت.	قۇزقونی ..quzquni [آد] چو قارا رنگده اولان، قاپقارا، زیل قارا.
قۇزئی داغی ..quzey dağı [اؤزل آد] ملایر ده داغ آدی (قو: نسار).	قۇزلاق ..quzlaق [اؤزل آد] بیه، یاورو.
قۇزئی دوغو ..quzey doğu [آد] قوزئی و مشرق آراسینداکی جهت (فا: شمال شرقی). north – eastern	قۇزو ..quzu [آد] ۱-قویون بالاسی (فا: بره). ۲-(مج) مظلوم آدم.
قۇزئی نقطه سی ..quzey noqtəsi [آد] افق دا قۇزئی جهتده گوی کۆره سینى دلدیگی نقطه.	{سۆمرجه «اوزو» ات؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر؛ باخ: قۇزقون}.
قۇزئی یاماج ..quzey yamac [آد] پاییز هاواسی اولان یئر.	قۇزو ..quzu [اؤزل آد] میانا، مراغا، ماکى و بیناب دا داغ آدی.
قۇزئی لی ..quzeyli [صفت] قۇزئی اۆلکه لریندن اولان کیمسه.	قۇزو اتی ..quzu eti [آد] کسيلمیش قوزونون پارچالانمیش اتی، هر یومشاق و خوش یثیملی ات (فا: گوشت بره).
	قۇزو اوتاران ..quzu otaran [آد] قوزولاری اوتاران چوبان.

- قۇزۇ اوْتۇ..quzu otu** [آد، بیتگی] گۆل گیللردن، دیشلی یاپراقلی، ساری چیچکلی، چنگل کیمی ایری میوهلی بیر بیتگی (فا: غاڤث). agrimonia
- قۇزۇبای..quzubay** [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قۇزۇ+ بای.^۷
- قۇزۇبالیدی (کستانه سی)..quzu palıdı(kəstanəsi)** [آد، بیتگی] بیر نوع پالیت آغاجی (فا: شاه بلوط ریز).
- قۇزۇبای..quzu payı** [آد] پامبوق ویا آیری اکینلر ییغیلدیقدان سونرا تارلادا قالان بیتگی قالیق لاری.
- قۇزۇپیلوو..quzu pilov** [آد] دۆیونون ایچینه قوزو قویوب دملیه رک قیزارمیش سوغان آرتیریپ حاضرلانا پیلوو، معمولا قوزونون قارنینا قئیسسی، بادام خلالی -- قویالار.
- قۇزۇجاق داغی..quzucaq dağı** [اؤزل آد] مراغا دا داغ آدی.
- قۇزۇجوق..quzucuq** [آد] بالاجا کیچیک قۇزۇ.
- قۇزۇجو..quzuçu** [آد] قۇزۇ بئجه رن، قۇزۇ اوتاران بالاجا چوبان.
- قۇزۇجو..quzuçu** [اؤزل آد] هئریس و هشتری (ـداغی)، بیجار (ـقراوئل) دا داغ آدی.ملیکان (ـچو اؤلن) دا کند آدی.
- قۇزۇدیشی..quzu dişı** [آد] سۆت دیشی، اینساندا یئددی یاشینا قدر چیخیب و تۆکولن دیش.
- قۇزۇساریمساغی..quzu sarımsağı** [آد، بیتگی] بویو ۳ متره قدر اوجالان، دیرمانیجی، آغ سۆتلو، چوخ ایلیلک بیر بیتگی (فا: نوعی گیاه). cavolvulus arvensis
- قۇزۇقاپی سی..quzu qapısı** [آد] بویوک قاپی نین ایچینده اؤلان بالاجا قاپی.
- قۇزۇقوزو..quzuquzu** [ظرف] هئچ سس چیخارمادان.
- قۇزۇقولاغی..quzuqulağı** [آد، بیتگی] قارا بوغداگیلردن سۇلاق یئرلرده بیتن چیچکلی ایکی ائوجیکلی، یاپراقلاری تورشامیش اوتسوو بیتگی، تورشنگ (فا: نوعی ترشک). rumex acetosa. Pol
- قۇزۇکیمی..quzukimi** [صفت] چوخ اویسال، مظلوم.
- قۇزۇگۆبه لگی..quzu göbələyi** [آد، بیتگی] گۆبه لکلردن سۇلاق چایرلاردا بیتن، باشلیغی اتلی، مخروط کیمی، سۆنگر کیمی گۆزه نکلی، یئمەلی گۆبه لک نوعو (فا: نوعی قارچ). boletus edulis
- قۇزۇگۆبە یی..quzu göbəyi** [آد، بیتگی] قۇزۇگۆبه لگی (فا: نوعی قارچ خوراک، عاریقون). agaricus campestris
- قۇزۇگۆللو..quzugüllü** [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلدە، اولو یئروک تورکلرینه باغلی بیر بوی آدی.^{۸۵}
- قۇزۇلاشماق..quzulaşmaq** [تائیرسیز انیلم] آرام و قۇزۇ کیمی- اولماق (فا: مثل بره شدن).
- قۇزۇلوماق..quzulamaq** [تائیرسیز انیلم] قوزو دۇغماق، بالالاماق (قویون اوچون) (فا: بره زاییدن).
- قۇزۇلولو..quzulu** [صفت] یانیندا قۇزوسو اؤلان، بالاسینی امیزدیرن قویون.
- قۇزۇلولوچای..quzululuçay** [اؤزل آد] اوجان دا چای آدی.
- قۇزۇلوق..quzululuq** [آد] قۇزۇ کیمی اولما، یومشاق خویلو.
- قۇزۇلوم..quzum** [اؤنلم] اوخشاما سۆزۇ قۇزۇم اولقلمی وئیریمیسین؟.
- قۇزۇمەمە سی..quzu məməsi** [آد، بیتگی] قۇزۇمەجی ethionema fimbriatum
- قۇزۇویاتاغی..quzuyatağı** [آد] قۇزۇ ساخانیلان یئر.
- قۇسار..qusar** [اؤزل آد] تورک طایفاسی ساییلرلار ۲۴۲-۱۴۳ بو کلمه قۇس و قاس شکلیندە کاس تورک طایفالارینا باغلانا ییلیر
- قۇسدورماق..qusdurmaq** [تائیرلی انیلم] قوسماسینا یول آچماق.
- قۇسدوران..qusduran** [صفت] قوسماسینا یول آچان، (فا: تهوع آمیز). nauseous
- قۇسدوروجو..qusdurucu** [صفت] قوسماسینا یول آچان، (فا: تهوع آمیز). nauseous
- قۇسقال..Kuska** [اؤزل آد] قازاق-اورتایوژ-آرقین-سویوندوک بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.
- قۇسقون..qusqun** [آد، دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیر] حئیوان قویروغو آلتیندان گئچیریلەرک یهره باغلانا قاییش، قۇلان. {باخ: قۇشقون}.
- قۇسما..qusma** [آد] قوسماق ایشی (فا: قی). Emesis {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} قوسوغ{.
- قۇسماق..qusmaq** [تائیرسیز انیلم] اۆره یی قالخماق، قی ائتمک، یئدیگینی گئری قایتارماق {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، باخ: قۇزقون، قۇدماق}.
- قۇسموق..qusmuq** [آد] قوسولان شئی، قوسونتو.
- قۇسور..qusur** [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {قیسیر}.

سایلاقلی، آغ و مور خیرداجا چیچکلی اولان، یئیلن، بیر ایلیک، اوتسوی بیتگی (فا: نوعی گیاه). lavanta. mal	قوسونلو.. qusunlu [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلدە، آنادولو چوخوراولو بؤلگه سینده، تۆرکلردن بیر بوی آدی^{۸۵}.
قوش الهیی.. quş ələyi [آد] چۆرگه ناخیش سالماق اوچون دسته شکلینده باغلانمیش قوش تئلکلی توپاسی.	قوسونتو.. qusuntu [آد] قوسولان هر شئی، اؤیمه (فا: قی). emesis
قوشام.. quşam [آد] گئییم قوشام، اؤست باش (فا: ریخت و قیافه).	قوش.. quş [آد، دیرگی] یومورتالایان اومورقالیلاردان آغ جیبارلی، ایستی قانلی، وچودو توکلرله اؤرتولو، دیمدیکلی، ایکی آياقلى و
قوشاماق.. quşamaq [تائیرلی ائيلم] قورشاماق، بوره مک (فا: احاطه کردن).	(فا: پرنده). bird {سومرجه 'موش'، دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر؛ قو و قوغو کیمی
قوشانتی.. quşanti [آد] قوشانیلاجاق شئی.	کلمه لرله بیر کؤکه باغلاناراق اولنلارین سسینی آلتاتان کلمه اولمالیدیر}.
قوشانماق.. quşanmaq [تائیرسیز ائيلم] ۱- مُحاصره اولماق (فا: احاطه شدن). ۲- گئییمک، بئلینه قیلینج و بوجور شئیلر باغلاماق. {دده قورقود کیتایندا ایشله نییدیر}.	قوش..- quş [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئرآدلاری (ان آزی ۴۵ آد سایماق اولار).
قوشانیلماق.. quşanımaq [بلسیز ائيلم] ۱- مُحاصره اولونماق (فا: احاطه شدن). ۲- گئییمک ایشی گؤرولمک، بئلینه قیلینج باغلانیلماق.	قوش.. Quş [اؤزل آد] بوخارا و خیه خانلیغی دؤنمی کوموتان آدلاریندان: قوشبالا، قوشبگ، قوشبۇلاق، قوشبگی، قوشتمیر / قوشتمور، قوشتوغان، قوشخان، قوشر، قوشلوقخان^۷.
قوش اوئو.. quşotu [آد، بیتگی] یول قیراغیندا، باغچالاردا ییتیشن بیر ایلیک و اوتسوی بیتگی (فا: آذرگون). stellaria media	قوش آتان.. quşatan [آد] قوش وورماق قورغو و آلتی (اوشاق اوچون).
قوش اوچورماق.. quş uçurmamaq [تائیرلی ائيلم] کیمسه نین- گئچمه سینه امکان وئرمه مک.	قوش آرمودو.. quş armudu [آد، بیتگی] خیردا جیر آرمود.
قوش اورک.. quş ürək [صفت، دا] اؤرک سیز، قورخاق.	قوش آلیسی.. quş alısı [آد، بیتگی] آلبوخارایا اوخشار بیر میوه.
قوش اوزومو.. quş üzümü [آد، بیتگی] سالخیم شکلینده ییتن، قیرمیزی گیلله کول بیتگی (کۆرک آغری سی و قان تمیزله مک اوچون خالق ایچینده ایشله نیر^{۱۳۸})، باخ: ایت اوزومو.	قوشاتماق.. quşatmaq [تائیرلی ائيلم] ۱- چئوره سینه سارماق، چئوره له مک، مُحاصره ائتمک ۲- بئلینه باغلاماق (فا: احاطه کردن).
قوش بئیین (لی).. quş beyin(li) [آد، مع] بئیین سیز، عاغل سیز، آبتال (فا: گیج).	قوشاتیش.. quşatış [آد] قوشاتماق ایشی.
قوش باخیشی.. quş baxışı [آد] قوش کیمی اؤتری و یوخاریدان باخما، ایتی باخیش، آنی باخیش، گؤزونون اوج ایله باخیش.	قوشاتیلماق.. quşatılmaq [بلسیز ائيلم] مُحاصره اولونماق، چئوره لنمک، دؤره لنمک.
قوش بازلیق.. quşbazlıq [آد] قوش ساخلاما و بئجرمه ایشی.	قوشاق.. quşaq [آد] ۱- بئل ساریغی، تکر چمبری (فا: کمر). ۲- (مت) هر کۆره ویا جسمین دؤره سینده اولان ساریق کیمی فرضی خط،
قوش باز.. quşbaz [آد، تو+فا] قوشلا اوئیایان، قوش یئتیشدیرن و بئجه رن.	بیر کۆره نی بیریرینه یاخین ایکی صفحه ایله کسهرک آرادا قالان بؤلوم. ۳- حُودا ۲۵-۳۰ ایلیک نسیل دؤنمی "یئنی قوشاق، باشی اوجا یاشاماق اوچون ییلگی لنمه لیدیر" {دده قورقود کیتایندا ایشله نییدیر، قورشاماق سۆزوندنیر، باخ: قور}.
قوش باشی.. quşbaşı [صفت] ایری دانالار شکلینده یاغان قار حاققیندا.	قوشاق باغلاما.. quşaq bağlama [آد] توی و دویون مراسیمینده بئل باغلامارسمی.
قوش بورونو.. quşburnu [آد، بیتگی] یابانی گؤلونون آغاجی ومیوه سی (فا: نسترن جنگلی). rosa canina	قوشاق لاما.. quşaqlamaq [تائیرلی ائيلم] مهار ائتمک، قوشاقلا باغلاماق.
قوش بورون.. quşburun [صفت] بورونو قوش دیمدیگی کیمی اولان.	قوش اکمه یی.. quş əkməyi [آد، بیتگی] قوش اپیگی، تورپ گیللردن، اوتلاق لاردا، قوملوق یئرلرده و آرخ قیراق لاریندا ییتن، اوزون
قوش بیلمنی.. quş bilməni [آد] قوشلارین اؤزلیکلرینی آراشدیران بیلمن (فا: پرنده شناس). ornithologist	

قۇش بىلىمى..quş bilimi [آد] قوشلارنى اينجه لىين بىلىم، اورىتولۇرى (فا: پرنده شناسى). ornithology قۇش بالازى..quşpalazı [آد، طب] دىفتىرى.	ريە. ۲-قۇش دىلى (آد، مجازى) اوشاقلارايچينده اويدورمايىرجور قونوشما.
قۇش سۆتۈ..quş sütü [آد، مج] تاپىلماز و خيالى بىر شى، ھىچ يىردە اولمايان بىر شى اوچون "ايندى لردە ايش تاپماق نىچە دئيرلر قوش سوتو كىمى بىر شى ايدى".	قۇش بوخو..quşpoxu [آد] فضله (فا: فضله). residlue قۇش تامقا..quştamqa [تارىخى، اۆزل] [آد] اۆزىك-قاراقالپاق اويمانى، اولوبابالاريندان^۷.
قۇش قانادىلا گىتمك..quş qanadıyla getmək [تائىرسىز انىلم] چوخ يىھين گىتمك.	قۇش ترە سى..quş tərəsi [آد، يىنگى] كوللارين آراسيندا و زىيىل ليكلردە يىتن بىر يىنگى.
قۇش قدر جانى اولماق..quş qəder canı olmaq [تائىرسىز انىلم] ضعيف و گوجسوز اولماق.	قۇش تەمۈر..quş tēmür [اۆزل] [آد] ۱۶م جى يۆزىلدە، آنادولو چوخور اووا بۇلگە سىندە، تۆركلردن بىر بوى آدى^{۸۵}.
قۇش قەفىسى..quş qəfəsi [آد] قوش بارىندىر يلان قفس. قۇش قۇ..quşqu [آد] شك، شېھە (فا: ترديد). {قۇش	قۇش توكو (تەلەيى)..quş tükü(tələyi) [آد] ياتاق، يورقان و ياسديق دوزلتمك اوچون ايشلەنن قوشلارين تىلگى (فا: پر). feather
كلمە سىنە باغلاناراق قوشلاردا اولدوغو كىمى شاشقين حالى گۇستە رير^۶؛ البته اشاره اولونمايدير قو اكى فعل لرە ياپيشاراق آد دوزلدرو گرامرى لحاظدان بو اك قا اولمايدير كى سس اوئومو سبب ايله دىيىشليمشدير^۶.	قۇش توكو كىمى (قۇش تەلەيى كىمى)..quş tükü kimi (قۇش تەلەيى كىمى) [آد] چوخ يۇمشاق. قۇش جوق..quşcu [باخ] قۇشجىغاز، بالاجا قۇش.
قۇش قۇيماق..quşqu duymaq [تائىرسىز انىلم] قوشقۇلانماق.	قۇش جىغاز..quşçıgəz [صفت] قوش كىمى.
قۇش قۇچۇ..quşəuçu [صفت] چوخ قوشقۇ ائدن كىمە.	قۇش چاق..quşçaq [اۆزل] [آد] قۇشچو، قۇش ائىتيجى سى^۷.
قۇش قۇچۇلۇق..quşquçuluq [آد، فلسفە] شېھە چىلىك، دوغا اۇتەسى شى لردە شېھە لىنمەدن چكىنن كىمە، سئپىسىزم.	قۇش چاق قۇغۇل..quşçaqoğul [تارىخى، اۆزل] [آد] سلجۇقلۇلار دۇنىمى بگ و كۇمۇتان آدى^۷.
قۇش قۇسۇز..quşqusuz [صفت] قوشقۇسواولمايان (فا: بلاترديد doubtless قۇش قۇش اولماق..quş quş olmaq [تائىرسىز انىلم] بىر بىرىنە يىتيشىب-آرالانماق (كىپرېك حاققېندا) "اوشاغين گۇزلى سارالېب كىپرېكلرى قۇش قۇش اولوب، ماللا نصرالدين".	قۇش چۇ..quşçu [آد، ص] ۱-قۇش اوينادان، قۇش بىجەرن و آلب ساتان، قوش بىسلر (فا: قوشباز). ۲-falconer (تارىخى اۆزل] [آد] قىرقىزلارين، قاراتال اويمانى اولوبابالاريندان؛ تۆركمىن لرين گۇكلن اويمانى، اولوبابالاريندان^۷. قىرقىز قاراتال و تۆركمىن-گۇكلن-سنىك بوى لارينداندير^{۸۱-۱۵۸}.
قۇش قۇلاندىرماق..quşqulandirmaq [تائىرلى] [آد] قوشقۇيا دوشورمك.	قۇش چۇ..quşçu [اۆزل] [آد] تورك طايافاسى سايلىر و محتلا آخ-ھونلاردان اولان كوشى ويا كوشان سۇزۇنە باغليدير^{۲۴۲-۱۴۳}.
قۇش قۇلانماق..quşqulanmaq [تائىرسىز انىلم] قوشقۇلو اولماق، قوشقۇ دۇيماق، شك ائتمك، شكە دوشەرك اولكمك و قورخماق، قورخوب اولكمك (فا: به ترديد افتادن).	قۇش چۇلۇق..quşquçuluq [آد] قوش بىجرمە ويا آلب ساتما، قوش بىسلەمە.
قۇش قۇلۇ..quşqulu [صفت] شېھەلى (فا: مشكوك). doubtful	قۇش خانا..quşxana [آد] قوش ساخلانيلان يئر.
قۇش قۇلۇ قۇش قۇلۇ..quşqulu quşqulu [ظرف] قوشقۇ ايچينده اولاراق. قۇش قۇن..quşqun [آد] ۱-يەرە باغلى و آت^۱ ين قۇيروغونون آلتيندان گئچن قايش، يهرين آلت قايشى (فا: كمر بند زير زين). ۲-مجازاً بوش، ياوا و اعتبارسىز آدام اوچون سۇيله نير "اؤزاقدان باخيرسان سامبالى خوشدور. ياخيندان گۇروسن قۇشقۇنو بوشدور". }بو كلمە اصلينده قوجماق سۇزوندن آلىناراق قۇشقۇن اولمايدير^۶.	قۇش خانا..quşxana [اۆزل] [آد] باجگيران (كندىستان لاريندان، ۲۹ كندى و ۲۵۰۰ نفر نفوسو* واردير، كندىستانين مركزى حلواچشمە، نفوسو* ۶۸۰ نفر، تورك و آيرى قوم لارداندير، اهالى زعفرانلو و پىچرانلو طايفالارينا منسوب دولار. قۇش داشى..quşdaşı [يىر] قوم دانالارينين قايناشماسيلا دۆزلن داش، قوم داش (فا: ماسه سنگ). senstorn

قۇش یوخوسو.. quş yuxusu [آد] خفیف یوخو، یونگول یوخو(فا): چرت(nap) قۇش یوواسی.. quş yuvası [آد] ۱-قوش قالان یووا و یئر. ۲- (مچ) چوخ بالاجا یئر. قۇطوب آیسی.. qutub ayısı [آد، دیرگی] قطب آیسی، قطب لاردا یاشایان آغ رنگلی ایری بیر آیسی، آغ آیسی <i>thalarctos maritimus</i> قۇغۇ قۇشو.. quğu quşu [آد، دیرگی] قوقوق قوشو، قوقوقوشو، قوقو قوشو: پرده آياقلى، اؤزن بویلو، گئیش دیمدیکلی و قانادلی، پارلاق آغ تۆکلۆ ویا بۆز و چیل چیل مئشه قۇشو ویا گۆورچین بۆیوک لوگوند ایری سۇ قۇشو (اطریشده بیر نۇعو قارادیر)، اؤزون قۇیروق نۇعو گۆزل بیر بزک قۇشودور، بۇ قۇش عادتاً اؤزونه یووا تیکمه ییب و هر ۳-۴ گۆندن بیر اؤزگه کیچیک قۇشلارین یوواسیندا یۇمورتلاییر، قوغو قوشونون معمولا سس سیز و اؤتوجو تۆرلری اولور، بیر نۇع قۇمرو قوشو. <i>cycnus canorus</i> قۇغورماق.. quğurmaq [تائیر سیز انیلیم] گۆورچین کیمی اؤتمک. قۇغوقوشو.. quğu quşu [باخ] قوغو، قو. قۇغولدماق.. quğuldamaq [تائیر سیز انیلیم] قوغو سسی چیخارماق. قۇققو.. quqqu [سس تق] قوغو قوشو کیمی قوشلارین چیخاردیغی سسی (فا: صدای قوقو). قۇققو چیچەیی.. quqqu çiçəyi [آد] بیر نۇع بیتگی آدی. قۇققو قوشو.. quqqu quşu [باخ] قوغو قوشو. قۇققوز.. quqquz [اؤزل آد] مراغا دا داغ آدی. قۇققولتو.. quqqultu [آد] توراج و آلاباختا کیمی قوشلارین چیخاردیغی سس (فا: صدای قوقو). قۇققولداشماق.. quqquldaşmaq [قا] بیر لیکده قوققولدماق (فا: قوقو کردن). قۇققولدماق.. quqquldamaq [تائیر سیز انیلیم] قوققولتوسسی چیخارماق (فا: قوقو کردن). قۇققولو.. quqqulu [آد] ۱-خوروزون چیخاردیغی سس. ۲-بۆتۆو چیخاریلمیش قوز ایچی، لپهلری آیریلمامیش قوز، بۆتۆو حالدا چیخاریلمیش نار ایچی. قۇققولوقو.. quqquluqu [سس تق] خوروز بانلاماسی (فا: ~). قۇقۇ چیچکی.. ququ çiçəyi [آد، بیتگی] حۆسن یۆسوف گۆلو. قۇقۇقوشو.. ququ quşu [آد، دیرگی] باخ: قوغو <i>cucukus canorus</i> قۇقۇش.. ququş [اؤزل آد] ۱-قونچا، گۆل۲-لطیفه، ۳-قیز آدی^۷ {باخ: قوقو}.	قۇشقون لاتماق.. quşqunlatmaq [بلسیز انیلیم] قۇشقون گئچیرمک. قۇشقون لاتماق.. quşqunlamaq [تائیرلی انیلیم] قۇشقون گئچیرمک و باغلاماق. قۇشقون لاتماق.. quşqunlanmaq [بلسیز انیلیم] قۇشقون گئچیریلمک. قۇش قونماز.. quşqonmaz [آد، بیتگی] بیر چنک لی لردن، زنبق گیللر سۇیوندان، اینجه اؤزون گۆوده لی، چیچک لری کیچیک ساریمیتراق، یاشیل میوه لری، نوخود بیچیملی، یووارلاق و قیرمیزی، ساری تیکانلی، آز قالینلنمیش تازا زوغ لاریندن یتمک دۆزه نیلن اؤتسۆو بیر بیتگی (کۆلو یارانلی ساغالتماق اۆچون یارارلیدیر^{۱۳}) (فا: مارچوبه). Asparagus ۲-قۇش قونماز، (صفت، مچ) چوخ اوجا و یوکسک داغلار. قۇش قونمایان.. quş qonmayan [باخ] قۇش قونماز۲. قۇش قۇوان.. quşqovan [آد] اکین یئرلرینده و تارالاردا قوش قۇوان قولچاق یا آراج ویا کیمسه. قۇشقویا دۆشمک.. quşquya düşmək [تائیر سیز انیلیم] قۇشقولانماق. قۇش کیرازی (گیلاس).. quş kırazi (gilası) [آد، بیتگی] گۆل گیللردن، آغ چیچک لی، قارا و دادلی میوه سیندن مربا دۆزه نیلن بیتگی (فا: نوعی گیلاس). <i>cerasus avium</i> قۇش کیمی.. quş kimi [صفت] ۱-یۆنگول. ۲-چابوق، الی یتھین. قۇشلار.. quşlar [آد، دیرگی] چوخ گۆزه لی حیوانلاردان اومورقالیلارین گئیش بیر صینفی (فا: پرندگان). <i>birds</i> قۇشلاق.. quşlaq [آد] ۱-قوشو چوخ اولان یئر. ۲-آو قۇشلاری چوخ اولان یئر. قۇش لاله سی.. quş lələsi [آد] بیتگی آدی (فا: سرخک <i>adonis aestivalis</i>) قۇشلماق.. quşlamaq [تائیرلی انیلیم] آلیجی قوشلا اوولاماق، قۇش وورماق. قۇشلوق.. quşluq [آد] گونون صبح و گۆن اورتا آراسینداکی سوره و بۆلوم (فا: وسط صبح و ظهر). قۇشلوق نامازی.. quşluq namazı [آد] وقتینده قیلینمایان وگون چیخاندان سونرا قضا ائدیلم ناماز. قۇشمار.. quşmar [آد] قوش دوزاغی. قۇش نشان.. quşnişan [آد] اؤستونده قۇش شکلینده ناخیشی اولان. قۇشو قونماق.. quşu qonmaq [تائیر سیز انیلیم] مئیلی دۆشمک، خوشونا گلیمک. قۇش ییمی.. quş yemi [آد، بیتگی] بۇغدا گیللردن کیچیک دانالار وئرن بیر نۇع بیتگی (فا: نوعی گیاه). <i>phalaris canerieuensis</i>

قولاغی سسه دوشمک.. qulağı səsə düşmək [تائیرسیز انیلم] قولاغی سس وئرمک.	قولاغینی دولدورماق.. qulağını doldurmaq [تائیرلی انیلم] ایسته دیگی ییگی لرله بیرینی ییگی لندیرمک.
قولاغی دنگ اولماق.. qulağı deng olmaq [تائیرسیز انیلم] سس کۆی دن تنگه گلمک.	قولاغینی ساللاماق.. qulağını sallamaq [تائیرسیز انیلم] ۱-آنلاماق، دئیلن سۆزو قانماماق. ۲-بوش بئکار دورماق.
قولاغینا اییلمک.. qulağına əyilmək [تائیرسیز انیلم] قولاغینا سۆز دئمک.	قولاغینی توتوب قاچماق.. qulağını tutub qaçmaq [تائیرسیز انیلم] بیرسۆز ائشیتمه مک، ایسته مه مک.
قولاغینا باتماق.. qulağına batmaq [تائیرسیز انیلم] تاثیر ائتمک.	قولاغی نین آردینی گۆرندە.. qulağının ardını görəndə [ظرف] هئج واخت مفهوموندا بیرسۆز.
قولاغینا پامبوک تیخماق.. qulağına pambuq tixamaq [تائیرسیز انیلم] قولاغ آسماق، ایسته مه مک.	قولاغی نین دییی سارالماق.. qulağının dibi saralmaq [تائیرسیز انیلم] اؤلومو یاخین لاشماق.
قولاغینا چاندیرماق.. qulağına çatdırmaq [تائیرلی انیلم] ائشیتدیرمک، ییلدیرمک.	قولاغی نین دییینده.. qulağının dibində [ظرف] لاپ یانیندا، یاخین لیغیندا.
قولاغینا چاتماق (دیمک).. qulağına çatmaq (dəymək) [تائیرسیز انیلم] ائشیتمک و ییلمک.	قولاغی نین دییی نی گۆرر.. qulağının dibini görə [ظرف] هئج واخت مفهوموندا بیرسۆز.
قولاغینا سۆز باتماماق (گیرمه مک).. qulağına söz batmamaq (girməmək) [تائیرسیز انیلم] سۆز تاثیر ائتمه مک.	قولاغ.. qulaq [آد] ۱-باشین هر ایکی طرفینده اولان ائشیتمه اورقانی (فا: گوش) ear ۲-تئلی چالقی لاردا تئل برکیدن بورقو. ۳-بیر شئین قیراغی و یانی. ۴-آخارسو و گؤلرین قارایاگیرن بؤلومو. ۵-ساپاندا توپراغاگیرن بؤلومون یانیندا اولان حصه، آرابادا اوخلارین تکردن قیراغا چیمیش اوجو. (سومرجه «قنشتوک» ائشیتمه وسیله سی، «قو: سس؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر).
قولاغینا آری ویز یلتیسی کیمی کلمک.. qulağına arı vızıltısı kimi gəlmək [تائیرسیز انیلم] ونجینه آلماق.	قولاغ آردی.. qulaq ardı [آد] قولاغین دال طرفی.
قولاغینا پیچیلدماق.. qulağına pıçıldamaq [تائیرلی انیلم] یاشجا سؤیله مک، پیچ پیچ دانیشماق.	قولاغ آردینا وئرمک (وورماق).. qulaq ardına vermək (vurmaq) [تائیرسیز انیلم] قولاغ آسماق.
قولاغینا گیرمه مک.. qulağına girməmək [تائیرسیز انیلم] تاثیر ائتمه مک.	قولاغ آسان.. qulaq asan [صفت] مُسْتَمِع (فا: مستمع). listener
قولاغیندا سیرقا اولماق.. qulağında sırqa olmaq [تائیرلی انیلم] یادیندا چیخارماق، آییق اولماق.	قولاغ آسما.. qulaq asma [آد] استماع (فا: استماع). hearing
قولاغیندان پامبیغی چیخارماق.. qulağından pambığı çıxarmaq [تائیرسیز انیلم] آییلماق، دۆشونمک.	قولاغ آسماق.. qulaq asmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-دینله مک (فا: گوش دادن). ۲-to hear سوزه باخماق.
قولاغیندان چیخماق.. qulağından çıxmaq [تائیرسیز انیلم] اؤنودولماق.	قولاغ آلتی وزی (بئزی).. qulaq altı vəzi (bezi) [آد] قولاغین آلتیندا کی توپورجک وزلرینین بؤیوگو.
قولاغینی (قولاقلارینی) دولدورماق.. qulaqlarını doldurmaq [تائیرلی انیلم] بئییننه یئریتمک.	قولاغ آلتی.. qulaq altı [آد] قولاغین آشاغی بؤلومو (فا: بنا گوش) parotid
قولاغینی بورماق.. qulağını burmaq [تائیرلی انیلم] یونگول جزا لاندیرماق.	قولاغ اوجو.. qulaq ucu [ظرف] اهمیت وئرمه دن.
قولاغینی تیخماق (توتماق).. qulağını tixamaq (tutmaq) [تائیرسیز انیلم] ائشیتمک ایسته مه مک.	قولاغ اولماق.. qulaq olmaq [تائیرلی انیلم] گؤرمک، مواظب اولماق.
قولاغینی چکمک.. qulağını çəkmək [تائیرلی انیلم] یونگول جزا لاندیرماق.	قولاغ باتماق.. qulaq batmaq [تائیرسیز انیلم] دنگ اولماق.
	قولاغ باتیرماق.. qulaq batırmaq [تائیرلی انیلم] دنگ ائتمک.
	قولاغ بورما (سی).. qulaqurma (sı) [آد] یونگول تنبیه و جزا.
	قولاغ توتماق.. qulaq tutmaq [تائیرسیز انیلم] قولاغ آسماق.

قۇلاق تۇتۇلماق.. qulaq tutulmaq [تائیرسیز انیلم] قۇلاق باتماق.	قۇلاقدان دولما.. qulaqdan dolma [صفت] باشقالاریندان ائشیدیلەرک-اندیلین بیلگی.
قۇلاق تیخاجی (تیخان).. qulaq tıxacı (tıxan) [آد] اوجا سسلری آزالتماق اوچون قۇلاغا قویولان آراج.	قۇلاق سیز.. qulaqsız [صفت] قولاغی اولمایان، قولاقلیغی اولمایان.
قۇلاق دان قولاغا.. qulaq dan qulağa [ظرف] بیرینه گیزلیجه سؤیله یهرک.	قۇلاق کسن.. qulaq kəsən [آد، دا] ۱-سرت اولماق اوچون ایتلرین قولاقلارینی کسمکله مشغول اولان. ۲-حوققاباز، کلک باز.
قۇلاق دان.. qulaqdan [ظرف] سادهجه ائشیدههرک، دویارق و دینله یهرک.	قۇلاق لاری دولماق.. qulaqları dolmaq [تائیرسیز انیلم] تکراری شیلری دینله مکدن بیخماق.
قۇلاق داوولو.. qulaq davulu [آد] قولاغین چالینان پرده سی، قۇلاق زاری.	قۇلاق لارینا قدر قیزارماق.. qulaqlarına qədər qızarmaq [تائیرسیز انیلم] چوخ اوتانماق.
قۇلاق دییی.. qulaq dibi [باخ] قۇلاق آلتی.	قۇلاق لی.. qulaqlı [صفت] قۇلاغی اولان، قولاغبنزه یین چیخینی سی-اولان.
قۇلاق دینج لیگی.. qulaq dincliyi [آد] راحتلیق.	قۇلاق لی بؤرک.. qulaqlı bürk [آد] قولاغی اؤرتن بؤلومو اولان بؤرک و پاپاق.
قۇلاق زاری.. qulaq zarı [آد] ائشیک و اورتا قولاغین آراسیندا اولان زار.	قۇلاق لیق.. qulaqlıq [آد] ۱-آغیر ائشیدن لر اوچون ائشیمته آراجی. ۲-تلفن کیمی آراجلاردا ائشیمک اوچون قۇلاغا تاخیلان آلت (فا: گوشه).
قۇلاق قابارتماق.. qulaq qabartmaq [تائیرسیز انیلم] قۇلاق آسماق، قۇلاق وئرمک.	receiver (of a telephone) ۳-بؤرک و پاپاق لاردا قولاغی اؤرتن بؤلوم.
قۇلاق قولاغا.. qulaq qulağa [ظرف] ۱-باشقاسی ائشیمته دن. ۲-برابرجه.	قۇلاق قۇ.. qulaqu [اؤزل آد] ۱-یارادیجی ۲-قۇلا کیمی ۳-قورخوسوز.
قۇلاق کسمک.. qulaq kəsmək [تائیرلی انیلم] آلداتماق، حئيله دؤزنله مک.	قۇلاق قۇخان.. qulaquxan [اؤزل آد] باخ: قۇلاق + خان / هولاکو خان.
قۇلاق کسيلمک.. qulaq kəsilmək [تائیرسیز انیلم] کلک وئرولماق.	قۇلا قول اولماق.. qulaqlı olmaq [تائیرسیز انیلم] بیرینین بویروغو آلتیندا اولماق، آلاسه بنده سینین قولو اولماق.
قۇلاق لاشماق.. qulaqlaşmaq [قا] بیریريله خلوتی دانیشماق، پیچیلداشماق.	قۇلام.. qulam [آد] غلام: قوللوقچو {کلمه نین عربجه سانیلماغینا رغما تورکجه قول کلمه سیله کؤکداشلیغی مئاسب گؤرونور، بونا تای غلمان کلمه سیده بوسؤزله ایلگی لیدر، (قول+ام) قولام، قول+مان} قولمان ^{۱۰۵} .
قۇلاق لاماق.. qulaqlamaq [تائیرلی انیلم، دا] قولاغیندان توتماق.	قۇلان.. qulan [اؤزل آد] ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان ^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاق مۇسافر.. qulaq müsafri [آد] یانیندا قونوشولان بیر شئی.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاق ممه سی.. qulaq məməsi [آد] قۇلاغین آلت بؤلومونده یوموشاق عؤص.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاق وئرمک.. qulaq vermək [تائیرسیز انیلم] قۇلاق آسماق.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاق یولداشی.. qulaq yoldaşı [آد] هم صحبت.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاق باتیران (باتیریجی).. qulaq batıran (batırıcı) [صفت] چوخ گؤر و شدتلی گؤرولتو.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاق جیق.. qulaqçıq [آد] ۱-قۇلاجیق، قلیین ساغ و سولوندا اولان و قانی قارینجیق لارا وئرین ایکی بوشلوقون آدی ۲-بالاجاقولاق.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاقچی حکیمی.. qulaqçı həkimi [آد] قۇلاق، بؤرون، بوغاز حکیم لیگی.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاق دا ساخلاماق.. qulaqda saxlamaq [تائیرلی انیلم] یاددا ساخلاماق.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.
قۇلاق دا قالماق.. qulaqda qalmaq [تائیرسیز انیلم] یاددا قالماق.	قۇلان آت ۱-مینیک وئرمه یین آت، توتولا بیلمه یین آت، وحشی آت ۲-بابان ائشگی ۳-غالب، اؤتقان^۷ {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-گورخر باخ: قولون. ۲-آتین قارنی آلتیندان گنجیریلن قاییش؛ دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر، باخ: قولان}.

قۇلان بالیغی گیللر.. balıgıgiller qulan [آد، دیرگی] مئرسین بالیغی گیللر	قۇلچا.. qulça [اؤزل آد] غولچا: اویغورلارین (م) قوردوقلاری- بیر شهر ^{۵۴} .
قۇلانباي.. qulanbay [اؤزل آد] ایسان آدی، باخ: قۇلان+ باي ^۷ .	قۇلچو.. qulçu [آد] قولچولوق دؤنمینده قول صاحبی اولان، کؤله جی، قولدار (فا: برده دار).
قۇلانجار.. qulancar [آد، بیتگی] بیر نوع بیتگی، یئر آرمودو (فا: مارچوبه).	قۇلچولوق.. qulçuluq [آد] قۇلو کؤله لیک اساسیندا قورولان اگه منلیک، قولچولوق نظامی و حکومتی، کؤله جیلیک (فا: برده داری).
قۇلان خاتون.. qulan xatun [تاریخی اؤزل آد] چنگیزخانین تورک - مَرکیتلردن اولان سون ائوده شی ^۷ .	قۇل حاققی.. qul haqqı [آد] اینسانلارین بیر بیرینه گنچن حاق و امکلری.
قۇلان شی.. qulanşı [آد] ۱-آت تربیه جیسی ۲-موسیقی شناس، موزیسین ^۷ .	قۇلدار.. quldar [باخ] قولچو.
قۇلانلو.. qulanlu [اؤزل آد] شیروان دا کند آدی.	قۇلداش.. quldaş [آد، ت: آرخاداش] ایش یولداشی (فا: همکار).
قۇلانلیق.. qulanlıq [اؤزل آد] قۇبا دا داغ آدی (۲۱۴۱) ^{۲۴۰} .	قۇلدام.. quldam [اؤزل آد] صادق قۇل ^۷ .
قۇلوغلو.. quloğlu [آد] قۇل دان اولان، قۇل بالاسی، قۇل دان عمله گلن.	قۇلدولی.. Kuldavlı [اؤزل آد] اؤزبک-قونرات-قانباقالی بوی لاریندان دیر ^{۱۵۸-۸۱} .
قۇل اولما.. qulolma [آد] قۇل شکلینه دوشمه (فا: بندگی). slavery	قۇلدور.. quldur [آد] قولدورلوق ائدن، یول کسن، سویقونچو (فا: قلدلر) {دیواندا «قۇلماق» قۇلماق و قۇلتورماق فعللری ایسته مک معناسیندا دیر و بو کلمه لردن آلیناراق قۇلتور، قۇلدور سؤزو آزجا معنا دیشیک لیگی ایله بیر شیئی بیریندن زورلا ایسته مک معناسیندا گلیبدیر ^۶ }.
قۇل ایشی.. qulışı [آد] اینسان اوغلونون دؤزلتدیگی بیر ایش، اثر و یایی اوچون سؤیله نیر.	قۇلدور باشی.. quldur başı [آد] قولدور دسته سینین باشچی سی.
قۇلئیانی.. qüoleybani [باخ] آلتیانی.	قۇلدورق.. qulduraq [تاریخی اؤزل آد] آلتای داستانلاریندا آدی گنچن بیر بگ ^۷ .
قۇلباش.. qulbaş [تاریخی اؤزل آد] ارتوغرۇل بگین یاخین یولداشلاریندان ^۷ .	قۇلدور جاسینا.. quldurcasına [صفت، ظ] قولدور کیمی.
قۇلباق.. qulbaq [اؤزل آد] مرحمتلی، یاردیم سئور؛ دیواندا آدی گنچن- بیر بگ ^۷ .	قۇلدورچولوق.. quldurçuluq [باخ] قولدورلوق.
قۇلبان.. qulban [آ، ت] تورک دین آداملاریندان بیرین آدی.	قۇلدور قاقاق.. quldurqaçaq [آد، ص] قولدور و قاقاق لار (فا: قۇلدور قۇلپ.. qulp [آد] قابلارین توتاجاق یئری، توتاجاق (فا: دسته، دستگیره). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدیر «قۇلپ»: دسته، بو کلمه قۇل کلمه سیندن آلینما سانیلیر، قۇلباغ، قۇلپ، قۇلپ؛ البته بعضی بیلگینلر یونانجا kolpas سؤزوندن آلینما کلمه بیلیلر ^۸ }.
قۇلپسوز.. qulpsuz [صفت] قولپلو اولمایان.	قۇلش.. qulş [اؤزل آد] گۇلش: سومر تانریچالاریندان ^{۲۱۱} .
قۇلپلاماق.. qulplamaq [تائیرلی ائیلیم] قولپ تاخماق (فا: دسته دار کردن).	قۇلقو.. qulqu [اؤزل آد] قۇلقا: ۱-مفتیش، مراقب ۲-گؤورچین ^۷ .
قۇلپلو.. qulplu [صفت] قولپلو اولان.	قۇلقاتی.. qulqatı [اؤزل آد] قلقاتی: زنجان دا کند آدی.
قۇلپو.. qulpu [آد] ۱-کیلد ۲-قۇللوق، ۳-آلتین اوردو خانلاریندان ^۷ .	قۇلقارا.. qulqara [تاریخی اؤزل آد] یثنی سئی یازیتلاریندا آدی گنچن بیر بگ ^۷ .
قۇلجا.. qulca [اؤزل آد] تورکوستاندا آلمالیق شهرینه بیر تورک شهری ^{۱۲} .	قۇل قارواش.. qulqaravaş [آد] نؤکرلر، قوللوق چولار.
قۇل جیغاز.. qulcığaz [صفت] قول کیمی، قولا اوخشار.	قۇل قۇربان اولماق.. qulqurban olmaq [تائیرسیر ائیلیم] تاما بیرینین بویروغو آلتیندا اولماق.

قوللوق..qulluq [آد] ۱-قول اولما وضعیتى، كۆلهلىك. ۲-عبادت، تانرىا قارشى اؤدنمهسى گره كن گورو، خدمت ائتمه (فا: خدمت). Service {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.

قوللوقچو..qulluqçu [صفت] قوللوق ائدن (فا: خدمتکار). Servant {، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.

قوللوقچولوق..qulluqçuluq [آد] قوللوق ائتمه.

قوللولو..qullulu [اؤزل آد] گئرمى ده كند آدى.

قوللنج..qulunc [باخ] قوللنج.

قوللو..qulu [اؤزل آد] ۱-قول+، بنده سى، آلايه بنده سى ۲-توركلرده اونلوشخص آدى، موغولخانلاريندان بىرى^{۱۲} {قولسۆزوندن}.

قوللو..qulu [اؤزل آد] ماكى، زنجان، كلئير، مراغا، ملاير، مليكان، هشتري (كندى)؛ گئرمى (قىشلاق)، مينودشت (تپه) ده كند آدى.

قوللېك..qulubəy [اؤزل آد] اينسان آدى، باخ: قولو+ بگ.

قوللېكلى..qulubəyli [اؤزل آد] ۱-چله بيانلى طایفاسينا باغلى بير بويدور^{۱۰۸، ۳}. ۲-كلئير و اردبيل ده كند آدى.

قوللوج..quluç [ت، ا] ارکک آدلاريندان.

قوللوجانام..kuluçAtam [اؤزل آد] قازاق-كيچيوز-بايوغلو-ماسقار بوى لارينداندير^{۸۱-۱۵۸}.

قوللوداش..quludaş [اؤزل آد] يارديملى داغ آدى (۲۲۰۳)^{۲۴۰}.

قوللوزاده..quluzadə [اؤزل آد] آتاسى خويدان نخجوانا گنديب اوردا ائوله نيبيدير و ميرزا جليل محمد قوللوزاده م ۱۸۶۸ ده نخجواندا آنادان اولدو، ۱۹۰۴ ده شرق روس قازتئينده محررليگه باشلاميش و ۱۹۰۶ دا مشهور ملا نصرالدين درگى سيني يايين لاميشدير و ۵ ايل اونون رداكتورو اولموشدور، ۱۹۲۲ ده تبريزه گليب ويير مدت درگى سيني اوردا چيخارديب و خيابانى قالخيشيني تشريح ائتمكده بويوك همّت صرف ائديدير، م ۱۹۳۲ جى ايلده باكو شهرينده دنيا سين ديشدى.

قوللوقا..quluqa [اؤزل آد] گؤورچين^۷.

قوللون..qulun [آد] تازا دوغولموش آت بالاسى، آلتى آى، قدر ياشى اولان آت (فا: كره اسب). equus hemionus {قول كلمه سينين معناسى مجازى حالدا بالاجا و حقير مفهومدا اولاراق- كيچيك آت اوچون سؤيله نير^۱؛ باخ: قولان}.

قوللنج..qulunc [آد، ع] بئله اولان شيدتلى آغرى، اوموز آغرى سى (فا: قولنج). (med) colic

قوللنجا..qulunca [آد، باخ: قوللون] يئننى دوغولموش آت بالاسى.

قوللوقنا..qulquna [آد] بير ناخوشلوق اثرينده چيخان و چتين دوزه لن بير نوع يارا. {سنگلاخ سۆزلویونده ايشله نيبيدير، سنگلاخدا اولدوغو معناسينا باخارساق اصلينده قول و قيچدا چيخان يارايا دئييلير^۱}.

قولكوله اولماق..qulkölə olmaq [تائيرسيز ائيلم] تاماما بيرينين بو يروغو آلتيندا اولماق.

قوللار..qullar [آد] شاه و ساراي قورويوجولارينا وئريلن بير آد. "قوللار آغاسى: قورويوجولار باشى" (فا: فرمانده گارد)^{۱۴۹}.

قوللار..qullar [اؤزل آد] بالا كن ده كند و چاي آدى^{۲۴۰}.

قوللاشماق..qullaşmaq [تائيرسيز ائيلم] قول كيمي اولماق.

قوللانديرماق..qullandırmaq [تائيرسيز ائيلم] ايشلنمه سينه يول آچماق، ايشلنمك ايشيني گؤرودورمك، ايشلنديرمك.

قوللانما..qullanma [آد] قوللانماق ايشى (فا: استعمال). use

قوللانماق..qullanmaq [تائيرلى ائيلم] بير شئى ايشلنمك، يارارلانماق، استفاده ائتمك، بير شئى آليشميش اولماق (فا: بكار بردن). {قول و قوللوق (خدمت ائتمه) سۆزوندن}.

قوللانيش..qullanış [آد] استعمال (فا: بهره بردارى). revenue

قوللانيش سيز..qullanışsız [صفت] قوللانيلماسى گؤج.

قوللانيشلى..qullanışlı [صفت] قوللانيلان، قابل استفاده.

قوللانيلماز..qullanılmaz [صفت] ايشلنمز (فا: غير مستعمل). unused

قوللانيلماق..qullanılmaq [بلسيز ائيلم] قوللانماق ايشى گؤرولمك، ايشله ديلمك (فا: بكار برده شدن).

قوللانيلميش..qullanılmış [صفت] ايشله ديلميش (فا: مستعمل). used old

قوللانيم..qullanım [آد] قوللانما و ايشلنمه ايشى ويا بيچيمي.

قوللانيملار..qullanımlar [آد] مصرفلر (فا: مصارف). consumptions

قوللوقا دورماق (گيرمك)..qulluğa durmaq (girmək) [تائيرسيز ائيلم] خدمته گيرمك، ايشه گيرمك.

قوللوقونا گتيرمك (چاغيرماق)..qulluğuna gətirmək (çağırmaq) [تائيرلى ائيلم] حضورونا چاغيرماق.

قوللوقوندا دورماق (اولماق)..qulluğunda durmaq (olmaq) [تائيرسيز ائيلم] خدمت ائتمه مه، حاضر اولماق، امرينه حاضر اولماق.

قوللوق ائتمك..qulluq etmək [تائيرسيز ائيلم] خدمت ائتمك (فا: خدمت كردن) to serve

قوللوق كولهلىك..qulluq köləlik [آد] قول اولما وضعیتى.

قۇلۇنجان.. quluncan [آد، بیتگی] خالق طبابتینده ایشله دیلن، دارچینا اوخشار بیر بیتگی کؤکو.	(۱۶۱۵ گب ۱۶۱۵)، قازان داغی (۱۶۱۵ گب ۱۶۱۵)، قاریاتان (۵۱ گب ۲۵۸۰)، قاراوول خان (۵۷ گب ۱۹۷۸)، نوها (۳۷ گب ۲۳۹۰)، چال (۴۲ گب ۲۶۷۱)، قیزیل سنگاب (۴۹ گب ۱۴۷۸)، قاراوول خان (۵۰ گب ۱۴۹۴)، قیزلابگی (۵۴ گب ۱۶۸۰)، هینس (۶۲ گب ۱۸۰۸)، گز (۶۳ گب ۱۸۷۵)، گویجه (۷۰ گب ۳۰۷۱)، بادامچا (۲۳ گب ۱۰۷۹)، بوروخلو (۲۶ گب ۱۱۲۰)، آغجا قوجا (۳۲ گب ۱۲۵۰)، میل (۳۵ گب ۱۱۲۶)، آغ داغ (۳۶ گب ۱۰۱۵)، مَجکلو (۴۸ گب ۱۲۳۸)، آتین (۲۷ گب ۱۵۰۰)، کمر قاشی (۲۷ گب ۱۴۴۹)، گزدر (۳۵ گب ۲۱۳۸)، ماهو (۴۲ گب ۲۹۷۰)، آله / آلا (۵۰ گب ۱۹۹۰)، گولگز (۵۵ گب ۲۲۷۵)، شیمشک (۵۵ گب ۲۵۸۴)، ۷-قۇم
قۇلۇنقارا.. qulunqara [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قۇلون + قارا.	
قۇلۇنلاماق.. qulunlamaq [تائیرسیز ائيلم] (آت) بالالاماق.	
قۇلۇنلو.. qulunlu [صفت] یانیندا بالاسی اولان آت.	
قۇلۇنلوق.. qulunluq [آد] قیسراق کیمی حیوانلاردا دؤل یاتاغی، بالالیق.	
قۇلی.. quli [اؤزل آد] (قۇلیگ) جسور، گوزقارا.	
قۇلی قسه.. quliqesə [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.	
قۇلیابانی.. qulyabani [باخ] قولنیانی.	
قۇلیگ.. qulig [اؤزل آد] قۇلی، قۇلیق، گوی تورکلر دؤنمی بگ لریندن.	
قۇم.. qum [آد] ۱-داشلارین نارین تیکه لری، چانقیل دان کیچیک و لیل دن بویوک داش تیکه سی (فا: ماسه). sand دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر؛ دده 'قون'}. ۲- قۇم: مراغوشبستر (تپه)، بیجار (دیره)، ماکی (قیشلاق)، قۇم (سرو)، خیوا (قۇمچوقایا)، اسدآباد (قۇمشانا)، میانا (سقان)، اوْجان (لار)، گده بگ (لو)، هشتری و هتريس (لو) کند آدی. میانا (سداغی)، قاخ (سباش)، خوی دا (قۇمالیق) داغ آدی. بیجاردا (قۇمچقای) یئر آدی. باکی یا یاخین بیر آدا (قۇم آداسی)، آبشرون دا گؤل آدی (قۇمیاما)، قانیق چایی نین سول قولو (چای) ۳- قۇم تۆزکۆستان سینیریندا بیر شهر آیدیر؛ یاقوت حموی قۇم یثرىنین قدیمی آدی نی کمندان یازیدیر کی سونرالار قیسالیب و قۇم شکلینی آلیبدر، البتده کاشغری محمودون یازدیغی قۇم سۆزو حموی دن چوخ اؤنجه لره عاید اولور، بو اؤزدن قۇم سۆزونون سندیتی او بیرى کلمه لره نسبت چوخراقدير (فا: قۇم). {کاشغری دیوان لغات تورک کیتابیندا (هجری ۴۶۶) قاز کلمه سی بؤلومونده بیله یازیر ۲۰۱ (۳-۱۱۹) } تورک اؤلکه سی سینیرینی قزوين دن سيارلار، قوم شهریده سینیر سایلیر، چونکو قۇم کلمه سی تورکجه- دیر، آفراسیاب "ن قیزی بورادا اولانیرمیش" (آرتیریلمالیدیر کی بورادا سینیردان منظورو تورکلرین او زمان یاشادیقلاری یئرلرین گؤنئی ده اولان قیسمدیر). ۴- قۇم بؤلگه سینین چایلاری: شورچای (قۇم) - کرج - قئیدار - آوج - شهرلرینده بالاجا چای لارین آدی)، قاراسو (قۇم دوزگولو، s3b34)، قوم چایی / قمرود (q5s. 6b288)، ۶- قۇم بؤلگه سینین داغلاری: اوْجايول	
قۇمیل.. qumil [اؤزل آد] زاقاتالادا بیر آشیریم آدی (۲۸۹۲) ۴۰.	
قۇما.. quma [آد] گؤنو، بیرینین قادین لارینین بیریرینه گؤره نسبتی (فا: هوو). {گؤنو سۆزونون دیشیک شکلی اولمالیدیر}.	
قۇماچ.. qumaç [اؤزل آد] ۱- سولقون ۲- تاریخی اؤزل آد) اینسان- آدی: قاماچ، قماج ۱۴۷.	
قۇمارال.. qumaral [اؤزل آد] قۇمرال، بوغداى تنلی.	
قۇمارخان.. qumarxan [اؤزل آد] آستانادا کند آدی {قام + ار + خان}.	
قۇمارقا.. qumarqa [اؤزل آد] قۇشاتما، مُحاصره.	
قۇماق.. qumaq [اؤزل آد] ۱- یاردیم، کؤمک ۲- سئودا، عشق.	
قۇمان.. quman [تائیرسیز ائيلم] آ قبیجاق ائلرینه وئرلن بیر آد.	
قۇمانبارس.. qumanbars [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: کومان + پارس.	

قۇمانبای.. qumanbay [اؤزل آد] قۇمانبگ: اینسان آدی، باخ: کومان+ بای / بگ. ^۷	قۇمروو.. qumrov [آد، دا] زینقروو (فا: زنگوله).
قۇماندی.. qumandi [آد] موئلو، سئوینجلی؛ قوزئی آلتایلاردا یاشایان بیرتورک بویو، آلتای تۆرکلی آسکی اویماق بگلریندن. آلتای تۆرکلی بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قۇمروولو.. qumrovlu [صفت] بۆیونا و قوینونا قۇمروو آسيلمیش.
قۇم انکه رهیی.. qum əngərəyi [آد، دیرگی] اوچگن کفال، ایری انکه رک (فا: نوعی ماهی). vipera ammodytes	قۇم ساعاتی.. qumsaati [آد] دار بیر بوغازلا بیریرینه باغلانمیش ایکی قاب، اؤستده کی قایین قۇمو یاواشجا آشاغی قابا تۆکوله رک زامان سۆره سینی بیلدیرن بیر وسیله.
قۇم اوتو.. qumotu [باخ] اوپوز اوتو.	قۇمسال.. qumsal [آد] ۱-قۇملو یئر، قوم چیخان یئر، سو قییی لاریندا دوزهلن قۇملو یئر، قۇملا اؤرتولو یئر و دنیز قییی سی (فا: محل ماسه ای کنار دریا). ۲-قۇملا قاریشیق اولان (توپراق، اکین توپراغی).
قۇمبالیغی.. qumbalıǵı [آد، دیرگی] دیشلری و قارین اؤزگکلیری اولمایان کچیچک بیر بالیق (فا: نوعی ماهی). ammodytes	قۇمساللی.. qumsallı [صفت] قۇمسال توپراق.
قۇمبالیغی گیللر.. qumbalıǵıgiller [آد، دیرگی] سۆموکلو بالیق لار تاقیم ایندان کفال لارین آلت تاقیمیناگیرن بیر سوی.	قۇمساللیق.. qumsalalıq [آد] قۇمسال یئر، قۇملوق، قۇمسال اولما وضعیتی.
قۇمبارا.. qumpara [آد، فاختیپاره] توپ گۆللەسی، بومبا، بیر نوع سلاح. mortar-shell	قۇم سېن.. qum səpən [آد] دمیر پاسینی آرادان آپارماق اوچون ویا بیر لایی گۆتورمک اوچون قۇمو فشارلا سېن آراج (فا: شن پاش). sandblasting
قۇم تۇرباسی.. qumtorbasi [آد] کیسه، قوم دۆلدوراراق سیغیناق و سئل دۆندهرن دووار و بوجور شیلر دوزلتمگه یارایان توربا.	قۇم سوز.. qumsuz [صفت] قۇمو اولمایان.
قۇمجو.. qumcu [آد] قوم گتیریب ساتان کیمسه.	قۇم فیرتیناسی.. qum fırtınası [آد] قوم قاسیرقاسی، چوللرده قۇمو هاوایا قووزایان یئل.
قۇمچول.. qumcul [آد] قۇملو توپراقد ایتیشن بیتگی ویا قۇملوغوسئون.	قۇم قازان.. qumqazan [آد، دیرگی] گمیرگن لردن آفریقادا یاشایان ممهلی بیر حئیوان bathyerus maritimus
قۇمچۆلو.. qumçölü [آد] اینجه قۇملا اؤرتولو چۆل.	قۇم قایاسی.. qumqayası [آد، دیرگی] ایستی ایلیق دنیزلرین قایالیق لاریندا یاشایان سۆموکلو بالیق (فا: نوعی ماهی).
قۇمداریسی.. qumdarısı [آد، بیتگی] تاخیل لاردان بیر یئم بیتگی سی.	قۇم قازان.. qumqazan [آد، دیرگی] گمیرگن لردن آفریقادا یاشایان ممهلی بیر حئیوان bathyerus maritimus
قۇم داش.. qumdaş [آد] قۇملارین برکیمه سیندن دوزهلن بیر نوع داش (فا: سنگ ماسه). sandstone	قۇم قۇم.. qumqum [ظرف] چنگه چنگه، کوم کوم، توپان توپان "ساجلارینی قۇم قوم دیییندن قۇپاریردی". {باخ: کوم کوم}.
قۇم داشی.. qumdaşı [آد] قۇملارین برکیمه سیله و داشلاشماسیله دوزهلن داش نوعو (فا: ماسه سنگ). sandstone	قۇم قوما.. qumquma [آد] یازدا باغلاردا و مشهلرده مئوه آغاجلارینا داراشیب، اونلارین یاپراق لارینی یئین و آغزیندان بۇراخدیغی توربا اوخشار ماده ایله اونلاری بۆرۆشدورن زیان وثریجی تیریل {باخ: کوم کوم}. ۲-قۇم قوما {عریجه، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} قۇمقان {ابریق، گویوم (فا: قمقمه).
قۇمرال.. qumral [آد] بۆز رنگی، قویو ساری، توتقون رنگ. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، مدور؛ دیواندا قۇنقور کلمه سی پالیت رنگینه دئییلیب، و بو کلمه یه باغلی قۇنور و قۇمرال سۆزلری همان معنادا دوزه لیب؛ قۇنقور= قۇنور، قۇنورال، قۇمرال، قۇمرال}.	قۇملا.. qumla [آد] ۱-باخ: قۇمسال یئر، قۇملوق. ۲-دنیز قییی سیندا گونشلەنن وسویا دوشولن یئر (فا: پلاژ).
قۇمرال ساجلی.. qumral saçlı [صفت] ساجی آچیق ساری رنگده اولان.	قۇملاق.. qumlaq [باخ] قۇملوق.
قۇمراللیق.. qumrallıq [آد] قۇمرال رنگینده اولما.	قۇملاما.. qumlama [آد] ۱-قۇملا مایشی، قۇملا تمیزلەمه sandblasting
قۇمروو.. qumru [آد، دیرگی] گۆرچین گیللردن، گۆرچین دن بالاجا، بۆز رنگلی، بۆینو قاراحالقالی بیر قوش (فا: نوعی پرندة). stepfopelia	قۇملا ماق.. qumlamaq [تأثیرلی ائیلیم] ۱-بیر یئر قوم تۆکمک وقۇملو ائتمک (فا: ماسه دار کردن). ۲-سورتکم، قۇملا سیلمک و تمیزلەمک to sandblast
قۇم رانگه باغلی اولمالیدیر، باخ: قۇمرال}.	

قۇملانماق..qumlanmaq [تائیرسیز ایلم] قۇملا تمیزلنمک، قۇملا سیلنمک.	قۇنجسوز..quncsuz [صفت] قونجو اولمايان.
قۇملو..qumlu [صفت] قومو اولان يئر.	قۇنجلو..quncclu [صفت] قونجو اولان.
قۇملوچا..qumluca [صفت] چوخلو قوم قاتیشیغی اولان یومشاق توپراق. ۲-قۇملوچا، (آد، بیتگی) بیر ایللیک یا چوخ ایللیک بزک بیتگی سی.	قۇنچول..quncul [صفت] قونجلا ایلگی لی.
قۇملوق..qüomələuq [آد] قوملویتئر، قۇملا، قۇمسال يئر (فا: شنزار).	قۇنچا..qunça [باخ] قۇنچا.
قۇملولوق..qumluluq [آد] قومو چوخ اولان يئر، قۇمساللیق.	قۇنچای..qunçay [تا، ت] قۇنچوی: ۱-قیرقیزلارین، توقای و قارقول-اویماق لاریاؤلوبالاریندان ^۷ ، قیرقیز-تاقای-جیریق-قارا کول بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} . ۲-بۆکلمه معشوقه معنا سیندا اولاراق چینجه قاینالقی تانینیر ^{۱۲} . باخ: قۇنچا. (دیوان لغات تورک و تاراما سۆزلویونده ایشله نیبیر).
قۇموج..qumuc [آد، دیرگی] یازدا کومالار حالیندا اوچوشان، اکین لره ضرر وثرن بیرنوع سینک {باخ: قیمیج، قیمیلداماق}.	قۇنجوق..qunçuq [تاریخی اؤزل آد] قویونجوق؛ چاغاتای خانلاریندان ^۷ .
قۇموق..qumuq [آد] داغستاندا یاشایان تورک دیللی خالق و بو خالقا منسوب اولان کیمسه؛ داغیستان جمهوریتی، روسیه (قافقازیا) بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} . (فا: نام قومی ترک در داغستان).	قۇنچای..qunçay [تا، ت] باخ: قۇنچوی. (دیوان لغات تورک و تاراما سۆزلویونده ایشله نیبیر).
قۇموقچا..qumuqca [صفت] قۇموق تورکجه سی.	قۇندا..qunda [آد، دیرگی] بیر نوع زهرلی و بۆیوک هۇرومچک (فا: نوعی عنکبوت بزگ و زهردار).
قۇمول..qumul [یرب] بئل له ییغیلان قوم تپه سی (فا: تپه ماسه ای).	قۇنداق..qundaq [آد] ۱-بلک. ۲-توفک و تاپانچانین يئرہ دایانان قیسمی (فا: قنداق) swadding clothes {قۇنماق، قۇنتاق، قۇنداق} قۇنداق: اوشاغین اوتوراق يئر؛ سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، بعضا یۇنانجا kontaki سۆزوندن آلینما دئییلیر ولی قانیتلایجی گؤرونمور؛ قایناق ۲۴۶-صفحه ۱۹۹}.
قۇن..qun [اؤزل آد] هون، باخ: قون، ارگنه قون.	قۇنداق باغی..qundaq bağı [آد] بلک باغی، قۇنداقی باغلاماغا یارایان باغ.
قۇن..Kun [اؤزل آد] قیرقیز-ایچکیلیک-نایمان بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .	قۇنداق سیز..qundaqsız [صفت] بلک سیز، قۇنداقی اولمايان.
قۇنا..quna [اؤزل آد] قینا ^۷ . {قیناماق، دان: انتقاد ائدن}.	قۇنداق لاماق..qundaqlamaq [تائیرلی ایلم] بله مک، بلک له مک.
قۇنا به ییم..quna bəyim [تاریخی اؤزل آد] غزنه لیلر دؤنمی، قازاددین بگین قیزی ^۷ .	قۇنداق لانماق..qundaqlanmaq [بلسیز ایلم] بلنمک، بلک لنمک.
قۇنار..qunar [اؤزل آد] برکت، بوللوق ^۷ . قونارلی: برکتلی	قۇنداق لی..qundaqlı [صفت] بلک لی، قۇنداقی اولان.
قۇنان..qunan [اؤزل آد] ۱-ایکی یاشینا گلیمیش قیسراق ۲-عدالتلی، عادل ۳-{تاریخی اؤزل آد} قیرقیزلارین، ایچگیلیک و نایمان اویماقلاری، اولوبالاریندان ^۷ .	قۇندور..Kundur [اؤزل آد] وولگا دئلتاسی بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .
قۇنانبای..qunanbay [تاریخی اؤزل آد] قازاق خانلیغی بگلریندن، شاعر آباي ین باباسی ^۷ .	قۇندوز..qunduz [آد، دیرگی] سو ایتی، گیمرگن، چوخو سو ایچینده یووا سالان، ایری وجودلو، باشی گئنیش، بۇرنو قیسا، گئنیش و دۆز قویروقلو، دال آياقلاری پرده لی، گنج آغاجلار اوچون ضررلی، طبیعت دؤشمنلری طرفیندن دری سی اوچون آولانان بیر حیوان.
قۇن بوغا..qunbuğa [اؤزل آد] چنگیزخانین نوه لریندن ^{۲۰۹} .	قۇندوز بک..qündüzbək [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قۇندوز+بگ ^۷ .
قۇنت..qunt [صفت] ۱-برک، قالین قییم، ساغلام قۇنت ایشیق: برک ایشیق. ۲-ساده، گؤستهریش سیز. ۳-اینسان آدی: قۇنتالپ، قۇنتای، قۇنتبای، قۇنتر. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر}.	قۇندوز بۇجگی..qunduz böceyi [آد، دیرگی] باخ: قۇدوز بۇجگی.
قۇنتور..quntur [تاریخی اؤزل آد] قون+تور/ سور؛ وولقا قیی لاریندا یاشایان بیر تورک اویماغی ^۷ .	قۇندوش..qunduş [آد، بیتگی] زهرلی یابانی بیتگی.
قۇنچ..qunc [آد] جوراب و باشماق کیمی شئیلرین دیزه قدر قالخان بۇلومو "چکمه نین قونجو"، بیرشئین توتاجاق يئر، بیر شئین اوچو و چیخیتی يئر "چووالین قونجوندان یاپیشیب گؤتوردولر" (فا: ساقه چکمه و چیزهای مشابه با آن) {دده، باخ: قۇجماق}.	

قونقورتای.. qunqurtay [تاریخی اۆزل آد] آلتای تۆرک لری اویماق بگ لریندن^۷. قونماق.. qunmaq [تایرلی ائیلیم] سویماق، چالماق (فا: لخت کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر > اوغرو داوار قوندو: اوغرو مال چالدى}. قونی.. quni [اۆزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {باخ: قون/ هوُن}. قونیچی.. quniçi [اۆزل آد] اورد (موغول خانی نین) خانین جانشینی^{۱۲}. قونی سَنگُون.. quni səngün [تاریخی اۆزل آد] بیلگه خاقان زامانی، - دوقوز اوغوز کوموتانی^۷. قووا.. quva [اۆزل آد] گئیک^۷. قووات.. quvat [اۆزل آد] سئوینچ، مۆتلولوق^۷. قوواچ بک.. Kuvaçbek [اۆزل آد] قیرقیز-تاقای-بوگو-جلدن بوئی لاریندان^{۸۱-۱۵۸}. قووارت.. quvart [اۆزل آد] ۱-قورد ۲-دایانقلی، قای، مَین^۷. قووارتخان.. quvartxan [تاریخی اۆزل آد] بولقار خانلاریندان^۷. قووارلانماق.. quvarlanmaq [تایر سیز ائیلیم] اۆزک لیمک، قوبارلانماق. {قووارلانماق > قوبارلانماق > مغرورلانماق}. قوواس.. quvas [آد، دا] خیارشور. {باسمیش یئر لیلر دیلی}. قوواقان.. quvaqan [تاریخی اۆزل آد] قووا، قووانچ، قان؛ باشقورد اویماق بگ لریندن^۷. باشقورد بوئی لاریندان^{۸۱-۱۵۸}. قووانچ.. quvanç [اۆزل آد] قیوانچ، غرور، مۆتلولوق، افتخار^۷. قووانچ بک.. quvançbey [تاریخی اۆزل آد] قیرقیز: توقای و بوقو اویمای اوْلوبابا لاریندان^۷. قوواندوق.. quvanduq [تاریخی اۆزل آد] قوواندوق: قیوانچ، مۆتلولوق، غرور و ثریجی؛ قازاقلارین، اورتایوْز بؤلگو، آرقین اویمای اوْلوبابا لاریندان^۷. قازاق-اورتایوْز-آرقین بوئی لاریندان^{۸۱-۱۵۸}. قووراق.. quvraq [اۆزل آد] توپلوم، توپلومجو^۷. قوووک.. Kuvuk [اۆزل آد] اوزبک-قونرات-اویینلی بوئی لاریندان^{۸۱-۱۵۸}. قوهک.. quhək [اۆزل آد] فریدن ده کند آدی {قویوق}. قوهه.. quhe [اۆزل آد] کرج ده کند آدی {قویو}. قوهیجان.. quhican [اۆزل آد] تاروم دا کند آدی {قویوجان}. قوهیجین.. quhicin [اۆزل آد] ابهر ده کند آدی {قویوجین}. قوی.. quy [آد] دیب، دره (فا: دره). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر > قوی، قوی؛ اسکی تۆرکجه ده قوی سۆزو(دره، دیب) معناسیندا و بو کلمه دن دوزهلن سۆزلرد بیر شئین بوشلوقونو گۆرمک اولور، بو سۆزدن آلیناراق بیر نچه کلمه یه اشاره	اتمک اولار: قویو، قویوغ، قودوغ (درین، چوخور)، قویتو (دنیزین قارایاگیریلن یئر)، قوتو (قویتو: (ایچی بوش جعبه)، قویلاماق (بوش یتره یئرلشدیرمک)، قوْجاق (قول آراسی بوشلوق)، قوْز (گونش اولمایان یئر، گونش بوشلوق). قویاس.. quyas [آ، ت] قایاس: کاشغر بؤلگه سی ایلی دره سینده چگیل بویلارینین یاشادیقلاری بیر شهر آدی، بو شهر بیر دؤنم چاغاتای حکومتی نین باشکندی اولموشدور^{۱۲}. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر}. قویاش.. quyaş [اۆزل آد] گونش ایشیغی^۷. قویان.. quyan [اۆزل آد] ۱-زهره، دمیراغ ۲-بوزقیر تاوشانی؛ ۳-اؤزبکلرین، قونرات و لونجاقالی اویماقلاری اوْلوبابا لاریندان^۷. اؤزبک-قونرات-قانجاقالی بوئی لاریندان^{۸۱-۱۵۸}. قویناق.. quytac [اۆزل آد] محفوظ، سپر^۷. قویتو.. quytu [آد، باخ: قوتو، قوی] ۱-سس سیز و گۆزه چاریمایان یئر، گون ایشیغی اولمایان یئر "توکان قویتو یتره اولدوغو اوچون ایشله میردی". ۲-دنیزین قارایا گیریتی سی اولان یئر. قویتو.. Kuytu [اۆزل آد] قیرقیز-تاقای-سولتو-تولکان بوئی لاریندان^{۸۱-۱۵۸}. قویتول.. quytul [اۆزل آد] گئرمی و کلئیر ده کند آدی. قویتولوق.. quytuluc [آد] قویتو اولان یئر. قویجوق.. quycuq [اۆزل آد] قویجق: گنبد و قاراآعاج شهرلری آراسیندا بیر کند، (*۱۵۰) اهالی تورکمن اولراق، چایوار و ایگدیر طایفالاریندان یلار. جبرائیل دا کند آدی (قویجاق)^{۲۴۰}. قویجوق.. quycuq [اۆزل آد] قویجوق: هشتری اؤرمیه ساین قالا، ابهر (سخان) و قتیداردا کند آدی. هشتری ده چای آدی. قویدونگ.. quydung [تاریخی اۆزل آد] بدن، وجود؛ قیرقیزلارین، توقای، چولتو و تولقان اویماقلاری اوْلوبابا لاریندان^۷. قویروغوباجادا اولماق.. quyruğu paçada olmaq [تایر سیز ائیلیم] چکینمک، قورخا قورخا دولانماق. قویروغوتله دن چیخماق.. quyruğu tēlədən çıxmaq [تایر سیز ائیلیم] قویروغوقایی آراسیندان چیخماق. قویروغو تله ده قالماق.. quyuruğu tēlədə qalmaq [تایر سیز ائیلیم] قویروغو قایی آراسیندا قالماق. قویروغو قاپانا سیخیلماق.. quyruğu qapana sıxılmaq [تایر سیز ائیلیم] گیره دؤشمک. قویروغو قایی آراسیندا قالماق.. quyruğu qapı arasında qalmaq [تایر سیز ائیلیم] گیره دؤشمک.

قۇيرۇغۇ يولۇق (قۇيرۇغۇكسیك).. quyruğu yoluq (quyuruğu)	قۇيرۇق دۇغماق.. quyruq doğmaq [تائیرسیز انیلیم] یای فصلی نین یاری سیندان گنچمه گی ییلدیرن بیر افاده.
kəsik [صفت] ابتر (فا: دم بریده).	قۇيرۇق دۆزلتمک.. quyruq düzəltmək [تائیرسیز انیلیم] سیرالاناراق صف دۆزلتمک.
قۇيرۇغۇنۇ ەلدەن بوراخماق (وئرمک).. quyruğunu əldən buraxmaq (vermək)	قۇيرۇق ساللاماق.. quyruq sallamaq [تائیرسیز انیلیم] يالتاقلانماق.
basmaq [تائیرسیز انیلیم] ساتاشماق، آجیشدیرماق.	قۇيرۇق ساللايان.. quyruq sallayan [آد، دیرگی] سترچه گیللردن، قاناد وُجودونون اۆست قیسمی کۆل رنگی و آلتی دیشیک ساری، اوزون قویروقلو کیچیک بیر قوش، یونت قوشو motacilla
قۇيرۇغۇنۇ تۇتماق.. quyruğunu tutmaq [تائیرلی انیلیم] گیره سالماق، ایزلەمک.	قۇيرۇق ساللايان گیللر.. quyruq sallayangillər [آد، دیرگی] قویروق ساللايان، انجیرقوشو کیمی اؤتوجو قوشلار سۆیو.
دۆيۈنلەمک.. quyruğunu düyünləmək [تائیرسیز انیلیم] مُحکم دۇرماق، حاضر دۇرماق.	قۇيرۇق سۇخومو.. quyruq soxumu [آد] اینساندا اومورقانین آلت اوجونون بیتیمی.
قۇيرۇغۇنۇ قیسدیرماق.. quyruğunu qısdırmaq [تائیرلی انیلیم] گۆج بیر وضعیتە دۆشورمک.	قۇيرۇق سۇخومو سۆمویو (قۇيرۇق سۆمویو).. quyruq soxumu (quyruq sümüyü) [آد] اومورقانین بیتیمینده بئش اومورقا سۆمویونون قایناشماسیندان دۆزه لن مُثَلت شکلینده سۆمویون آدی.
قۇيرۇغۇنۇ قیسماق.. quyruğunu qısmmaq [تائیرسیز انیلیم] قورخوب سینمک.	قۇيرۇقسۇز.. quyruqsuz [صفت] قۇیروغو اولمایان (فا: بی دُم).
قۇيرۇق.. quyruq [آد] ۱-بیر شئین دالیندا اوزانان ویا دالینا یاپیشیب قوپمایان هرزاد، قوش و حیوان قویروغو، بیر پالتارین یثره دۇغرو اوزانتی سی (فا: دُم). ۲-tail -اینسانلار بیر یثره دوراراق سیرا دوزلتمەسی و بو سیرانین آدی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر «قودروق، قۇذروق»، بو کلمه قودورماق سۆزونە باغلانیر و معناجا حدیدیندن گنچمیش وضعیتە دئییلەرک بیردن بیرە حرکتە اولان اورقانا دئییلیر چونکی بو فعلین بیر معناسی تریشمک و قیمیلاماق دیر ^۱ .	قۇيرۇقسۇزلار.. quyruqsuzlar [آد، دیرگی] قۇرباغلاری ایچینه آلان حیوان تاقیمی.
قۇيرۇق.. quyruq [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.	قۇيرۇق سۆرن.. quyruq sürən [آد] بیر قۇش آدی.
قۇيرۇق آجی سی.. quyruq acısı [آد] کین، آلیناجاق اۇج.	قۇيرۇق سۆمگۈ.. quyruq sümüyü [آد] قۇیروغون دئیینده اولان بالاجا سوموک (فا: دنبال چه). anat) coccyx)
قۇيرۇق آلتی.. quyruq altı [آد] ایش حیوانلارینین قویروغو آلتیندان گنچیریلن اؤرکن، قۇیرغون آلتیندا اولان هرشی "بالیغین قۇیروق آلتی اؤزگجی".	قۇيرۇق قاقان.. quyruq qaqa [آد، دیرگی] قارا تویوق گیللردن، بۇجک و میوه ایله بسلەنن کیچیک اؤتوجو بیرقوش (فا: نوعی- پرنده) saxicola
قۇيرۇق انچی.. quyruq ençi [اؤزل آد] تۈۈۈز دا داغ آدی ^{۲۴} .	قۇيرۇق یاغی.. quyruq yağı [آد] قویون قویروغونون اریدیلمه سیندن عمله گلن یاغ (فا: دنبه). fat
قۇيرۇق الە وئرمەمک.. quyruq ələ verməmək [تائیرسیز انیلیم] آرادان سۆروشوب چیخماق.	قۇيرۇقچۇق.. quyruqcu [آد] کیچک قویروق، اینجه قویروق.
قۇيرۇق اولماق.. quyruq olmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-دایم بیرین دالی جا دوشمک. ۲-دالدا لا دۇرماق، سیرایلا دۇرماق، دۆزۈلمک.	قۇيرۇقچۇ.. quyruqçu [آد] ۱-قویروق یاغی آلیب ساتان. ۲-بیر آدامین ویا بیر گۇروش و فلسفەنی ایزلە ین و اونا باغیملی اولان.
قۇيرۇق بۇلایان.. quyruq bulayan [صفت] ۱-یالتاق "قۇیروق بۇلاماق: يالتاق لانماق". ۲-ایت پیشیک کیمی حیوانلارا دئییلیر.	قۇيرۇقدا پىچاغي سىندیرماق.. quyruqda pıçağı sindirmaq [تائیرلی انیلیم] ایشی یاریمچیق قویماق.
قۇيرۇق دۇغدۇ.. quyruq doğdu [آد] ائل ایچینده یای فصلینین اورتانجی گونونه دئییلەرک ایستی لیگین آزالماسینا اشارتدیر.	قۇيرۇقلانماق.. quyruqlanmaq [تائیرلی انیلیم] ۱-قویروغوندان توتماق (فا: از دم چیزی گرفتن). ۲-قویروق باغلاماق (فا: دنبه بستن).
	قۇيرۇقلانماق.. quyruqlanmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-قویروق باغلاماق، باغلی لانماق. ۲-(بل) قویروغوندان توتولماق.
	قۇيرۇقلۇ.. quyruqlu [صفت] قویروغو اولان، (مچ) آرخاسی اولان هر شی، دالی سی کسيلمه ین (فا: دم دار، دنباله دار).

قۇيۇقلو اولدوز..quyruqlu ulduz [آد] دالیندا اوزانتی سی اولان اولدوز (فا: ستاره دنباله دار).	
قۇيۇقلو ایلان..quyruqlu ilan [آد، دیرگی] چوخ بؤیوک ایلان.	
قۇيۇقلو..quyruqlu [آد، دیرگی] قۇیروغو اولان (فا: دنباله دار).	
قۇیو آچماق..quyu açmaq [تائیرلی ائیلیم] قۇیو قازماق.	
قۇیوییلریگی..quyu bilrəziyi [آد] سۇ قۇیوسونون آغزینا قۇیولان بیر پارچا داش ویا بئتون تۇکمە سی.	
قۇیوتوبوغو..quyu topuğu [آد] قۇیولارین چۆکمەمەسی اوچون دۆوره سینده بوراخیلان بوش یئر، قۇیو حریمی.	
قۇیوجاق..quyucaq [آد] ساوه ده داغ آدی. هتیریس و میانا دا کند آدی {قویوسو چوخ اولان یئر}.	
قۇیوجای..quyucay [آد] ساوه ده داغ آدی.	
قۇیوجوق..quyucuq [آد] بالاجا قۇیو (فا: چاهک). a small well	
قۇیوچو..quyuçu [آد] قۇیو قازان.	
قۇیوچولوق..quyuçuluq [آد] قۇیو قازما، قۇیو قازما ایشی (فا: چاه کنی).	
قۇیورجوماق..quyurcumaq [تائیرسیز ائیلیم] قۇردالانماق.	
قۇیوز..quyuz [آد، ت] دۇل قادین.	
قۇیوسقانسیز..Kuyuskansız [آد] قازاق-اورتایوز-قونراد-کۆتئجی بوی لاریندا ندر^{۸۱-۱۵۸}.	
قۇیوسونو قازماق..quyusunu qazmaq [تائیرلی ائیلیم] بیرینی چوخ کۆتو وضعیتیه سالماق.	
قۇیوفیندیگی..quyu findığı [آد] یاشیلکن توپراغا گۆمولهرک آیری بیر داد وئرن فیندیق.	
قۇیوق..quyuq [آد] آژدرها، وحشی و بیرتیجی حیوان^۷.	
قۇیوق خان..quyuqhan [تاریخی آؤزل آد] ۱-آلتین اوردو خانی ۲-ایلخانلی خانی^۷.	
قۇیوقازان..quyuqazan [آد] ایشی قۇیو قازماق اولان (فا: چاهکن). well-digger	
قۇیوقازیماق..quyu qazımaq [تائیرسیز ائیلیم] بیرینین یامان لیغینا چالیشماق.	
قۇیوکیمی..quyukimi [صفت] چوخ درین یئر، بؤیوک چوخور یئر.	
قۇیولار..quyular [آد] میانا دا کند آدی.	
قۇیولاماق..quyulamaq [تائیرلی ائیلیم] یئر گۆممک.	
قۇیولانماق..quyulanmaq [تائیرلی ائیلیم] اؤستو باسدیریلماق، یئر گۆمولمک.	

قۇيولتماق..quyultmaq [آند، باخ: قۇتۇقۇی] قویولماق ایشینی- گۆردورمک.	قهرمانلو..qəhrəmanlı [اؤزل آد] گثرمی و اورمی ده کند آدی.
قۇيولدار..quyuldar [تاریخی اؤزل آد] ۱-اویوملو، آهنگلی، گنجیملی؛ ینئى سنى یازیت لاریندا آدی گئچن بیربگ ۲-سایقیدیر، سایی یا لایق ۷.	قهرمانی..qəhrəmanı [آد] آذربایجان موسیقی سینده بیر خالق اویونون
قۇيولوق..quyuluq [آد] قویو یرى اوچون مناسب، قویواولما وضعیتى.	قهرآ..qəhqəra [آد] گثری لهمه (فا: عقبروی retrogradation
قۇيۇم..quyum [آد] قیزیل و گوّموشدن دۆزلمیش شیلر، قیزیل گوّموشدن قایریلمیش بڑک شىلری (فا: جواهر). {سومرجه} «قۇدیم»: قۇيۇمچو؛ سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: سیم، بوکلمه اسکیده بیلهزیک وکوپه آتلامیندا ایدی وکۆک باخیمیندان قویلاماق، قوی (یئر قویلانمیش) سۆزایله ایلگی لیدیر؛ باخ: قۇیماق}.	قهرقهه..qəhqəhə [آد] برکدن گولوش، قاه قاه ایله گۆلمه (فا: قاه قاه). {ع: سس تق} «قاققیلداماق».
قۇيۇمبیلگه..quyumbilgə [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: قۇیوم + بیلگه ۷.	قهرقهه چیچی..qəhqəhə çičəyi [آد، یتگی] ایکی چنکلی، چیچکلرین قیراقلاری گۆی رنگینده جیزیق لی وچیچک رنگی آغ، گۆی (ماوی)، پمبه و مورسو، بیر ویا چوخ ایلیک، دیرمانیجی اؤسو و سؤس یتگی سی، گۆندوز صفاسی (فا: نوعی گیاه).
قۇيۇمچو..quyumçu [آد، باخ: قۇیوم] قیزیل و گوّموش و بو جور شیلری دۆزلدن کیمسه (فا: زرگر). goldmith	قهرقهه قالاسی..qəhqəhə qalası [اؤزل آد] بو قالا خیابین ۸۰ کیلومترینده و مشیران، کئچووا، چرچیلی کندلرینین آراسیندا یئر آلییدیر.
قۇيۇمچۇ ترەزىسى..quyumçu tərəzisi [آد] حساس تره زی.	قهره..qəhvə [آد، بی، عربجه] کۆک بویاسی گیللردن، ایستی اۆلکه لرده یتیشن بیر آغاج (فا: قهوه). coffea arabica
قۇيۇمچۇلۇق..quyumçuluq [آد] قویومچونون ایشی.	قهره آلتی..qəhvə altı [آد] گۆن اورتا یتمه گیتدن نئچه ساعات قاباقکی یتمک (فا: ناشتای، صبحانه). breakfast
قهاب..qəhab [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.	قهره چی..qəhvəçi [صفت] قهوه خاناجی teashop keeper
قهار..qəhhar [صفت، عربجه] یوخ اندیجی، اۆستون گلن (فا: غالب).	قهره چیلیک..qəhvəçilik [آد] قهوه خاناجیلیق teashop keeper
قهاوند..qəhavənd [اؤزل آد] رزن ده کند آدی.	قهره خانانا..qəhvəxana [آد] چایخانا (فا: قهوه خانه). coffeehouse
قهاوند..qəhavənd [اؤزل آد] بو شهر همدان ین گۆندوغان طرفینده قرار تاپیر و دوغال گۆزللیکلری هر یئرده گۆزه چاریر. (باخ: همدان).	قهره خاناجی..qəhvəxanaçı [صفت] چای و یتمک ساتان.
قهر..qəhər [آد، عربجه] حدت، غضب، آجیق.	قهره خاناجیلیق..qəhvəxanaçılıq [آد] چای و یتمک ساتما.
قهر..qəhr [آد، عربجه] کوسمه، کۆسوش (فا: قهر). wrath.	قهره یی..qəhvəyi [آد، ص] قهوه رنگلی (فا: قهوه ای). brown
قهرلنمک..qəhərlənmək [تأثیرسيز انيلم] آجیق لانماق، کدر لنمک.	قهباق..qıpcaq [اؤزل آد] خاچماز دا کند آدی ۲۰.
قهرمان..qəhrəman [آد] آلپ، ایگید (فا: ~) hero {باخ: قارامان	قهبراق..qıbraq [باخ] قیوراق.
قهرمان..qəhrəman [اؤزل آد] اورمی، شیرواندا کند، لاجین دا داغ (۳۱۱۵) آدی.	قهبرایش..qıparış [آد] قیپرداماق ایشی ویا بیچیمی.
قهرمان اکبری..qəhrman akbəri [اؤزل آد] اورمولوچاغداش- شاعر دیر ۱۵۶.	قهبجینماق..qıpcınmaq [تأثیرلی انيلم] اوتاناراق گۆزونو باغلاماق، اوتانماق (فا: خجل شدن) {قیرپماق} قییماق {قیسینماق} قهبجینماق}.
قهرمان لاشماق..qəhrəmanlaşmaq [تأثیرسيز انيلم] ایگید کیمی اولماق.	قهبچاغی..qıpçağı [اؤزل آد] قهجه قا: زنجان دا داغ آدی.
قهرمان لیق..qəhrəmanlıq [آد] ایگیدلیک، قوچاق لیق.	قهبچاق..qıpçaq [آد] ۱-دیواندا قیو کلمه سی «وار دؤلت» معناسیندا گلیب و قهبچاق سۆزونون اوردا قیوچاق شکلینده گلمه سی بولارین بیریرینه باغلی اولماسینی گۆستهریر و قهبچاق وارلی، زنگین، بؤیوک مفهوموندا دیر و اوییری معنالار (اؤرنک: گئنیش توپراق، طالع لی، اؤزگور، آغاج کوووغو) مجازی اولاراق بو مفهوملا دایاناراق دۆزه لییدیر، بعضی لری سۆزون کۆکونه دقت ائتمه دن بو کلمه نی غضبلی و عصبانی معنالاندیریلار کی منطق سیزدیر. ۲-
قهرمانجاسینا..qəhrəmancasına [ظرف] ایگیدجه سینه (فا: قهرمانانه).	(تاریخی اؤزل آد) تۆرکمئلرین، تکه، توختامیش و سالور

قېيىر داشماق.. qıyırdaşmaq [تاثیر سیز: ائىلم] تر شىمک، قىمىلداماق.

بولارا بیزانسلار و لاتینلر “کومان” kumanos و روسلار “پولووت” polovet دئیشلر وهر ایکی کلمه ده ساری شین معنا سیندایدیر، چونکو بولار گوی گؤز و ساری توکلو ایدیلر و اسلامی قایناق لاردا

قېتىر قوتو.. qiti qotu [آد، يىتگی] ترکىيىنىڭ ئاشپۇز ياكى ئولان و ايرى كۆك يىمىكلەر قاتىلىپ يىيىلن بىر يىتگی.	قېپىرداق.. qıpırdaq [آد، ص] چوخ حرکتلى، يىرىندە دورمايان، جانلى.
قېتىر.. qıtır [آد] اويدورما سۆز، يالان، آلاي.	قېپىرداقلىق.. qıpırdaqlıq [آد] قېپىرداق اولما وضعیتی.
قېتىر قېتىر.. qıtır qıtır [ظرف] قېتىر سسى چىخاراراق، قېتىر قېتىر يىمىك.	قېپىرداما.. qıpırdama [آد] قېپىرداماق ایشی.
قېتىرىق.. qıtırıq [آد، ص] قېتىلىق، قحطی.	قېپىرداماق.. qıpırdamaq [تائیرسیز ائيلم] قېمىلداماق، يىرىندە دورمايىب ترېمىك، (گۆز) اوڭناتماق (فا: تكان خوردن).
قېتىق.. qıtlıq [آد] ياسىدىق كىمى شىلەر دولدورولان و بعضا سۇواق ايجىنە قاتىلان كتان و كندىرلىقلار.	قېپىردانماق.. qıpırdanmaq [تائیرسیز ائيلم] ترېشكىم، قېمىلداماق..
قېچ (قېچ قېچ).. qıç (qıçqıç) [آد] كى، كىيىمە (فا: كرخت).	قېپىشدىرماق.. qıpışdırmaq [تائیرسیز ائيلم] گۆز قاپاقلارنى تىزىتىش
قېچ اولماق.. qıç olmaq [تائیرسیز ائيلم] كىلىشكىم، چىنگ اولماق.	آچىب يومماق (فا: تىدندىككهارابازو بىستە كردن).
قېچ قېچ اولماق.. qıç qıç olmaq [تائیرسیز ائيلم] كىلىشكىم، چىنگ اولماق.	قېيىق.. qıpıq [صفت] يارى باغلى گۆز، قېيىق گۆز (فا: چشمان نيم باز).
قېچ قېچ لاشماق.. qıç qıç laşmaq [تائیرسیز ائيلم] كىلىشكىم، چىنگ اولماق.	قېيىق گۆز لو.. qıpıq gözəli [آد] گۆزلىرى يارى قاپالى اولان.
قېچلاشماق.. qıçlaşmaq [تائیرسیز ائيلم] كىلىشكىم، چىنگ اولماق.	قېيىقلىق.. qıpıqlıq [آد] قېيىق اولما وضعیتی.
قېچلىق.. qıçlıq [آد] كىلىك، چىنگلىك، دۇيوسوز لوق.	قېت.. qıt [صفت، ع قحط، باخ: قېتىلىق] گر كىندىن آز اولان، تاپىلمايان؛ قارشى آنلامى: بول؛ (فا: قحط).
قېچماق.. qıçmaq [تائیرسیز ائيلم، سس ق] آچىق ويا هيرسدىن دىشلرىنى بىرىرىنە سىخماق، ويا سۆرتىمك (فا: دىدان قروچه كردن).	قېتىقلىدا.. qıtlıqda [آد] آذربايجان خالىق رقصلىرىندىن بىرىدىر، باكىدا گىنىش يايىلمىش ان قديم قادين رقصلىرىندىن بىرىدىر.
قېچىرماق.. qıçırmaq [آد] ۱- قېچىرماسىنا سبب اولما، ۲- قېچىرما و سىلەسى، مخمر (فا: تخمير گردانى، مخمر).	سوزلى رقص اولان "قېتىقلىدا" رېتمە اوڭون طرزە ال چالما سىسلى آلتىندا بو و يا ديگر صورتى تصوير اندىرلر. اولنلاردان بىرى
قېچىرماق.. qıçırmaq [تائیرلى ائيلم] تورشاتماق، قېچىرماسىنا سبب اولماق، تخمير اندىلمىك، قېچىرماق (فا: تخمير گردانىدن).	اوتانچاق، جىسارتسىز گلىندىر. بىردن قايناناسى گلر. قاينانا گلىندىن ناراضىدىر، اونو ھى حەلەير. گلىن طرفىنى ساخلاماق اوچون
قېچىرماقلىق.. qıçırmaqlıq [آد] قېچىرماقلىق: قېچىرماغا يارار شى، مخمر.	مىدانان بىر قادين چىخىر، اوينايانلار بو قايدا ايله بىر بىر چىخىش اندىر. ايفاجىلاردان ھر بىرىنە ايمكان وثرىلر كى اۆز رولو چرچيوە
قېچىرماق.. qıçırmaq [تائیرلى ائيلم] تورشاتماق، قېچىرماسىنا سبب اولماق، تخمير اندىلمىك، قېچىرماق (فا: تخمير گردانىدن).	سىندە رقص فراستى داخىلىندە اىستە دىگى قدر اوڭناسىن.
قېچىرماقلىق.. qıçırmaqlıq [آد] قېچىرماقلىق: قېچىرماغا يارار شى، مخمر.	قېت لاشدىرماق.. qıtlaşdırmaq [تائیرلى ائيلم] بىر شىنى تاپىلماياچاق حالا گىتىرمك.
قېچىرماق.. qıçırmaq [تائیرلى ائيلم] تورشاتماق، باخ: قېچىرماق.	قېت لاشماق.. qıtlaşmaq [تائیرسىز ائيلم] بىر شىنى آز اولماق و تاپىلماق.
قېچىرمىش.. qıçırmiş [تائیرلى ائيلم] تورشامىش، تخمير اولموش، باخ: قېچىرمىش.	قېتلاما.. qıtlama [ظرف] قېرتى قېرتى قېرتاراق "چاى قېتلاما اىچىر".
قېچۇرقان.. qıçurqan [آد] گۆستەرىشلى، مغرور.	قېتلىق.. qıtlıq [آد] ۱- احتياجا يىتمەجك قدر آزلىق (فا: قحطی). ۲- قوراقلىق. {صح؛ بو كلمە قېرتماق سۆزوندن آلىناراق بىر شىئىن آز و
قېچىر.. qıçır [آد] اۆچ دۇيوسو، انتقام.	بىر قېرتىملىق اولماسىنى گۆستە رير، قېرتماق+لىق قېرتلىق قېتلىق (باخ: تايماز، اۆيرنجى درگىسى)، قېتمىر و قېتىرىق كىمى سۆزلر بو
قېچىتما.. qıçıtma [آد] ۱- قېچاما، دىشلىرىنى بىرىرىنە سورتىمە (فا: دىندان قروچه) ۲- گۆزونو آغارتما، قورخوتما (فا: چشم غره)	آنلايشى گۆجلىندىرير البتە عربجه قحط سۆزونون بو كلمە يە
قېچىتماق.. qıçıtmaq [تائیرلى ائيلم] ۱- قېچاما، دىشلىرىنى بىرىرىنە سورتىمك (فا: دىندان قروچه كردن و رفتن). ۲- گۆزونو آغارتماق، قورخوتماق (فا: چشم غره رفتن).	بىزىلگى دقت چكىجى دىر.
	قېتماق.. qıtmaq [باخ] قېرتماق.
	قېتمىر.. qıtmır [باخ قېتىلىق] (فا: خسىس). stsingy

دئیلیر و سانلییر بو کلمه نین قیسالمیشی قیچ شکلینده آياق اوچون سؤیله نیر، سانلییر کی بو کلمه قیچماق سؤزیله بالیلیغی اولسون}. قیچ سیز.. qıcsız [صفت] بیر قیچی ویا قیچلاری اولمایان.	قیجیر.. qicir [آد] قیجیردایان بیر شئین چيخاردیغی سس، ایکي برک- شئی بیریرینه سؤرتوله رک چيخان سس (فا: صدای دندان قروچه و صداهاى شبیه به آن).
قیچ سیزلیق.. qıcsızlıq [آد] قیچی ویا قیچلاری اولما.	قیجیرتما (قیجیرداتما، قیجیرما).. qicirtma (qicirdatma, qicirma) [آد] دیشلرینی بیریر سورتمه.
قیچلو.. qıçlı [اؤزل آد] قاجیلو: صفوی دؤنمی اوستاجلو طایفاسینین اوبالاریندان ساییلیردی^{۸۵}.	قیجیرتماق (قیجیرداتماق، قیجیرماق).. qicirtmaq (qicirdatmaq, qicirmaq) [سس تق] دیشلرینی بیریر سورتکم (فا: دندان قروچه کردن).
قیچ آتماق.. qıçatmaq [تائیرلی انیلم] قیچینی بیرینه دولاشدیر اراق ییخماق ایسته مک.	قیجیرتی.. qicirti [آد، سس تق] برک نسنه لرین بیریرینه سورتولمه سی سونوجو چيخان سس، دیشلرین بیریرینه سؤرتولمه سی (فا: صدای دندان قروچه و صداهاى شبیه به آن).
قیچا.. qıça [آد، باخ: قیچا] ۱- آغاج ویا گۆل بوداغی، یتگی نین قولو، "سن وطن باغیندا گوللو بیر قیچا. نییه دؤیمورام سنی؟". ۲- بیر شئین آیریلدیغی و بؤلوندوگو شئیلردن هر بیر، تیکه، پارچا، بؤلوم، دیلیم "آلما قیچاسی، بیر قیچا سوغان" (فا: شاخه، بوته).	قیجیرداتماق.. qicirdatmaq [تائیرلی انیلم] قیجیرداماسینا یول آچماق. قیجیرداماق.. qicirdamaq [تائیرسیز انیلم] قیجیر قیجیر سس چيخارماق. قیجیردانماق.. qicirdanmaq [باخ] قیجیرداماق.
قیچالاما.. qıçalamaq [تائیرلی انیلم] قیچا قیچا دوغر اوماق.	قیجیرداییش.. qicirdayış [آد] قیجیرداماق ایشی ویا بیچیمی.
قیچالانماق.. qıçalanmaq [بلسیز انیلم] قیچا قیچا دوغر اوماق.	قیجیر قیجیر.. qicir qicir [آد] ایکي شئی بیریرینه سورتوله رک چيخان سس.
قیخدیрмаق.. qıxdırmaq [باخ] قیرخدیрмаق.	قیجیشماق.. qıcışmaq [تائیرسیز انیلم] قیچ اولاراق قاشینماق. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر: قاشینماق}.
قیخمیق.. qıxmıq [آد، دا] آغاج یوتوسو، بالتا ایله اودون قیرارکن چيخان قیریتی لار، تالاشا (فا: تراشه).	قیجیق.. qıcıq [باخ] قیدیق، آستقیرماق و اؤسکورمگه یول آچان بوغازدا بیر قاشیتی (فا: غلغلک).
قیخمیق لاما.. qıxmıqlamaq [تائیرلی انیلم] بالتا ایله اودون قیرماق (فا: هیزم شکستن).	قیجیق لاما.. qıcıqlamaq [تائیرلی انیلم، ت: قیدیقلاما] ۱- قیدیق لاما، تحریک ائله مک (فا: غلغلک دادن). ۲- عصبی لشدیرمک.
قیدا.. qıda [آد، ع غذا] ینمک، اینسان ویا هر جانلی یا یاشاماق اؤچون گرکن شئیلر (فا: غذا).	قیجیق لاندیرماق.. qıcıqlandırmaq [تائیرلی انیلم] قیدیق لاندیرماق.
قیداریت.. qıdarıt [اؤزل آد] بیر تورک بویو، باخ: هیند تورک سلطانلیغی^{۲۰۹}.	قیجیق لاندیریجی.. qıcıqlandırıcı [آد] قیدیق لاندیریجی.
قیدالی.. qıdalı [صفت] مغذی (فا: مغذی). having nutritive value	قیجیق لاندیریلماق.. qıcıqlandırılmaq [باخ] قیدیق لاندیریلماق.
قیدقید.. qıd qıd [آد، دا] دئینمه، دئدی قودو، دئیشمه.	قیجیق لانماق.. qıcıqlanmaq [تائیرسیز انیلم] قیدیق لانماق.
قیدی قیدی.. qıdı qıdı [باغلیجی سؤز] اوشاقلاری قیدیق لارکن سؤیله نن سؤزلر.	قیجیق لاییجی.. qıcıqlayıcı [صفت] قیدیق لاییجی.
قیدیر بیدیر.. qıdır bıdır [آد، دا] تئز تئز و آنلاشیلماز دانیشما.	قیجیق لاییشی.. qıcıqlayış [آد] قیجیق لانما ایشی.
قیدیغی توتماق (گلمک).. qıdıǵı tutmaq (gəlmək) [تائیرسیز انیلم] قیدیق لانماق.	قیجیلدانماق.. qıcıldanmaq [تائیرسیز انیلم] ماراق لانماق، هوس- گؤسترمک، "اوغلان یاواش یاواش قیجیلدانیردی و گلین قیزا باخیردی" (فا: به هوس آمدن).
قیدیق.. qıdıq [آد، سس تق] ۱- چنه آلتی (ف: غبغب). ۲- قیدیق لاما ایشی، قیجیق، ایسته مه دن بدنیه توخونماقلا گولمه سینه سبب اولان حال (فا: غلغلک).	قیجیلی.. qıcılı [اؤزل آد] قوشاچای دا کند آدی {قوچلو}. قیجیماق.. qıcımaq [باخ] قیچماق، قیجیرداماق.
قیدیق.. qıdıq [تاریخی اؤزل آد] کیدیک kılık: گدیگ، گودوک؛ قیرقیزلارین، توقای و بوقو اویماقلاری اولوبابالاریندان^۷. قیدیق لاشماق.. qıdıqlaşmaq [فا] بیریرینی قیدیق لاما.	قیچ.. qıç [آد] ۱- آياق، یریمه اورقانی (فا: پا). ۲- بیر شئین یرته دیره نن حصه سی، دوراجاغی (فا: پایه). {سنگلاخدا قاجار/ قیچار کلمه سی اونورقانی (فقرات پشت و پهلوی) آلتینداکی سؤموگه

قۇيۇق لاماق.. qıdıqlamaq [قېچىنلاماق، ل] ۱-يېرىنىن قولتوق آلتىنا ويا بدىنىنە ال ووراقاق گۈلدۆرمەك وتېرىتمەك (فا: غلغلەك دادن). ۲-خوشا گىلمەك و ايلندىرىمەك اۆچۈن سۆز سۆيلىمەك. ۳-يېرىنى يېر سۆزلە ويا ايشلە تھرىكەك ائتمەك.	قۇيۇق لئاماق.. qıdıqlanmaq [تائىرىسىز انىلم] توخونماسىبىيلە قىدىغى گىلمەك.
قۇيۇق لايىش.. qıdıqlayış [آد] قىدىق لاماق ايشى ويا بېچىمى.	قۇيۇق لى.. qıdıqlı [صفت] قىدىغى گىلن، قىدىغى توتان(فا: غلغلەكى).
قىر.. qır [اۋۇل آد] فارس اۇستانىندا شېھر آدى، بو كىلمە توركچە سو بندى معناسىندا ايشلە نېيىدىر و بۆلگە دە اسكى دن برى تورك طابقالارىنىن ياشادىغى آيدىندىر.	قىر.. qır [آد] ۱-آغ و آزجا قارا رنكدن دوزەلن رنك. ۲-شېھر و كند قىراقلارىندا گىنىش يئر، اورمان و داغلارلن يانىندا آچىق و گىنىش اولان يئر (فا: بىبابان). ۳-سىنىر، سرحد، مرز ^۸ . ۴-ناز، قىرجانىش "قىر وئرمەك، قىرجانماق" (فا: قر). ۵-نەفت دن دۆزەلن قارا رنكلى يېر مادە (فا: قىر). ۶-تارىخى اۋۇل آد) توركمنلرن، ئكە، اۋتەمىش، ارسارى و اۋۇزكلىرن، قونرات اويمانغى اولوبابالارىندان ^۷ . {سوئمرجە {قىرى، قور، قىر: آلان، مئىدان؛ ديوان لغات تورك دە ايشلە نېيىدىر ، سنگلاخ سۆزلويونده ايشلە نېيىدىر؛ قىر كىلمەسى ديواندا اولدوغو كىمى اصلينده قارا و قىر رنكىنده اولاراق اويىرى معنالار بونا باغلىدىر، بومعنادان آلىناراق قورو چۆلە ياشىل اولمادىغى اوچون قىر دىيىلىپ، ديواندا ايشلەنن قىرتىشلانماق سۆزو و اونون معناسىندان {گۆزلىشمەك معناسىندا) دوشونمەك اولوركى ناز و عشوہ مفهومو قىر كىلمەسى اوچون اونون قارارنكىنە باغلىدىر و اوزاماندا اسمر رنكى بىرنوع گۆزلىك سايىلىردى، ائلە نظره گلير قىر كىلمەسى قارا سۆزىلە اوزاق باغلانتىسى اولسون؛ دقت اولونمايلىدىركى قىر كىلمەسى ديواندا و سنگلاخدا كىردى و سوبىندى معنالارىندادا گىلىدىركى قىرماق فعلينە باغلىدىر، باخ: قىرماق؛ البته بونادا اشاره ائتمەك اولاركى قىر و قىرماق كىلمەلرىنىن اصلى مفهوم لارىنىن آراسىندا بىر نوع ياخىنلىق حسّ ائتمەك اولار؛ قىر و قىر كىلمەلرى بو سۆزدن آلىناراق فارسجا يا گىنچىيىدىر، و كىرشمە دە بونون دىيىشلىمىش شكلىدىر{.
قىر.. qır [اۋۇل آد] جېھرم دا داغ آدى (۶۵ كىق ب ۷=۲۲۰۳ متر).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).
قىرا.. qıra [آد] ۱-بالاجا قوۋون شكلى اولان و خىيار دادلى بىر يىمىش، بو يىمىشى وئرن يىتگىنىن آدى (فا: نوعى كالك و خربزە).	قىرا.. qıra [آد]

کشنده، مهلك). ۲- قیسی، داغ بئلی، یاماچ، داغ سیرتی، قیراج توپراق. ۳- قیران^۲ (آد) ایران پولونون واحدی و بیریمی، خالق

دیلینده و اؤزللیکله تۆرک خالق دیلینده ریال کلمه سینین برابر ی
(فا: قران). ۴- قیران (اؤزل آد) ساین قالا دا داغ آدی، اوجاندا

(سقايا) كند آدى. ۵- قيران-(اۋزىل آد) اينسان آدى: قيرانى، قيرانباي، قيرانبگيم، قيرانخان، قيرانار، قيرانالپ..qiranalp [تارىخى اۋزىل آد] سلجوقلار دۈنمى، بگ و

کوموتان آدی^۷.

قیرانیت.. qiranit [ایتالیانجا، آ] بیر نوع داش آدی (فا: گرانیت).

قیرای.. qıray [آد] یول کسن (فا: راهزن) {باخ: قیرماق}.

قیرایلی.. qıraylı [آؤز آد] بایات بو یونانعا دیر آدی (۱۶م جی قرن)^{۲۲۵}.

قیربا.. qırba [آد، عربجه] چیین لردن ساللاتان بیر نوع سو قابی.

قیرباج..qirbac [باخ] قیرمانج.

قیرباسان.. qirbasan [آء] قیرچی .
قیربانج.. qirbanc [باخ] قیرمانج .

قیرباى.. qırbay [اۆزل آد] اینسان آدى، باخ: قیر+ باى / بوغا.
قیربوغا.. qırboğa [اۆزل آد] اینسان آدى، باخ: قیر+ باى / بوغا.
قیرپا.. qırpa [اۆزل آد] سۆنبول وسالخم، قیز آدى (فا: نام دختر).
قیرپاج.. qırpaç [آد] ۱-شاللاق، اوجو سیریملى قایش، باخ: قیرماج.
 ۲-آراجلاردا حرکت ائندن بؤلوملرین صدمه گؤروب بیریرنه
 یاییشماسی (فا: قیرپاج) {باخ: قیرماق}.

قۇرپاق قۇردو.. qirpaç qurdu. [آد، دیرگی] ۵ cm بۇیدا و قالین باغیرساقدا یاشایان بیر آسالاق (فا: کرم‌روده) tsrichyuris

trichiura

فیریاچ لاماٲ.. qirpaclamaq [تاثيرلى ائيلم، باخ: قيرماق] قيرپاچ لا

وورماق.

قېرىدیرماق.. qirpdirmaq [باخ] قىيدیرماق.

فیرېماق.. qirpmaq [تاثیر لی ائیمل] -قوپارماق، بالاجا بالاجا قوپارماق، قسیماق، بیر شیئین قیراغینی کسپب آتماق. ۲-گوزونو تئز تئز آچیپ

باغلاماق (فا: باز و بسته کردن) {باخ: قیرماق؛ بو کلمه ایله اینگیلیزجه cropper (محصول بیغان و قیربان) کیمی کلمه لرین

كۆك بىزلىگى گۆرسەنەر.}

قىرىپىتماق.. qirpítmaq [تاشرىسىز ائىلم] قىرىپماق، گۆزلىرىنى چوخ ايشىق سىب ايله آجىب بۇمماق، قۇلاقلارنى، تىرىتمىك ويا باتىرتماق

“قویونلار بیر دن بیر ه دور دولار و قولاقلارینی قیستدیلار.”

قیریشدیرا قیریشدیرا.. qırpışdır qırpışdır [ظرف] گۆز لرینی قیریشدیر اراق.

قیرتماق.. qırtmaq [تائیرلی انیلم] قیرتیق گؤتورمک، قوپارتماق (فا: نیشگون گرفتن). {سومرجه <کید> دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <قیرتیشلاماق> درینی سویماق؛ باخ: قیرماق}.	قیرچیگی.. qır çiçəyi [آد، ییتگی] قیرلاردا ییتن بیرچیچک.
قیرتمیق.. qırtmıq [آد] قیراق لارینین توکو گتتمیش "قیرتمیق پاپاق، قیرتمیق قالی" (فا: خرده ریز) {باخ: قیرماق}.	قیرچیل.. qırçı [صفت] قیرچیل: قیر رنگینده اولان ساج ویا آیری شئی، قیر رنگینده اولان {باخ: قیر}.
قیرتی.. qırtı [آد] خیریم خیردا، آراجیق، بیر بالاجا "بیر قیرتی چورک" (فا: خرده ریز) {باخ: قیرماق}.	قیرچیلداق.. qırıldamaq [تائیرسیز انیلم] قیرچ قیرچ سس وثرمک (فا: قیرچ قیرچ صدا دادن) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، سس تق}.
قیرتی بیرتی.. qırtı pırtı [صفت] تورتو کوتنو، خیریم خیردا.	قیرچیللیق.. qırçılıq [آد] قیر رنگینده اولما.
قیرتی پیل.. qırtıpıl [صفت] تورتو کوتنو، خیریم خیردا.	قیرچیلیق.. qırçılıq [آد] قیر آلیب ساتما، قیر ایشینه باخما.
قیرتی قیرتی.. qırtı qırtı [ظرف] خیردا خیردا، بالاجا بالاجا (فا: خرد خرد).	قیرچین.. qırçın [آد، باخ: قیرماق] ۱-پالتاردا قیریش شکلینده اولان ناخیش "پالتارین قیرچین لاری"، سوبا بورولارینین باشیندا دۆزلدن قیریش لار، قبالارین قیراق لاریندا دۆزه لن دیش دیش شکلینده بزک.
قیرتیشلنماق.. qırtışlanmaq [تائیرسیز انیلم] باخ: قیرتیشماق {ت: گؤزللشمک؛ باخ: قیر}.	۲-بعضی اوتسوو ییتگی لرده یاپراق لارین کؤکه یاخین حصه سیندن چیخماسی.
قیرتیشماق.. qırtışmaq [فا] بیریری قیرتماق (فا: همدیگر را نیشگون گرفتن) {ت؛ باخ: قیر}.	قیرچین قیرچین.. qırçın qırçın [ظرف] قیرچین لار حالیندا، قیریش قیریش "قیرچین قیرچین اولموش تومن"
قیرتیقلی.. qırtıqlı [صفت] کیرتیکلی، گیریتیلی و چیخیتی لی.	قیرچین لاق.. qırçınlaşmaq [تائیرلی انیلم] ۱-قیرچین قیرچین اتمک "پارچانی قیرچین لادی، بورونو قیرچین لادی". ۲-بوروب آراسینا سالماق "تئلینی داراییب بیرچک لرینین آراسینا قیرچین لادی".
قیرتیلداق.. qırtıldamaq [تائیرسیز انیلم] قیرت قیرت سسی چیخارماق.	قیرچین لانماق.. qırçınlanmaq [بلسیز انیلم] ۱-قیرچین اندیلیمک "پارچا قیرچینلاندى"
قیرتیلماق.. qırtılmaq [بلسیز انیلم] قیرتماق ایشی گؤرولمک.	قیرچین لانمیش.. qırçınlanmış [صفت] ۱-قیرچین - اولموش "پارچاقیرچینلاندى"
قیرجا.. qırca [اؤزل آد] قیرا چالان، قیرلاشمیش (مج) اولقون، ییلگه.	قیرچینلی.. qırçınlı [صفت] قیرچین قیرچین اولان "قیرچینلی بورو"
قیرجانان.. qırcanan [صفت] ناز لانان (فا: نازلی). strutting	قیرچینماق.. qırçınmaq [تائیرسیز انیلم] باخ: قورجوشماق. {دده
قیرجانماق.. qırcanmaq [تائیرسیز انیلم] ناز ائيله مک، قیر وثرمک (فا: ناز کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <قیرتیشلنماق> گؤزللشمک؛ باخ: قیر}.	قیرچینماق.. qırçınmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-قیرچین قیرچین اولماق ۲- (مج) اینجیمک، سیخیلماق "وارلیغینی حس اتدیرمیردی، چونکی اونا داش دیدیکده بئله دئییه سن اینجیمیردی و قیرچینمیردی،".
قیرجی.. qırçı [آد] ۱-قیرچی، سرت مزاجلی ۲-کنار، اوچ، ساحل.	قیرخ.. qırx [آد] ۱-اوتوز دوققوزدان سونراکی سای، دورد کز اون (فا: چهل). ۲-forty بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سؤزلر دۆزلدیر "قیرخ آیاق، قیرخ گؤنلوک، قیرخ ایلیک، قیرخ درجه لی". {گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قیرجیشماق.. qırçışmaq [تائیرسیز انیلم] باخ: قورجوشماق. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.	قیرخ.. qırx [آد] ۱-اوتوز دوققوزدان سونراکی سای، دورد کز اون (فا: چهل). ۲-forty بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سؤزلر دۆزلدیر "قیرخ آیاق، قیرخ گؤنلوک، قیرخ ایلیک، قیرخ درجه لی". {گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قیرجین.. qırçın [آد] چورچوچ قیرماق سؤزوندن آلیناراق چوچ و آغاج قیرینتی لارینی گؤسته ریر.	قیرخ.. qırx [آد] ۱-اوتوز دوققوزدان سونراکی سای، دورد کز اون (فا: چهل). ۲-forty بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سؤزلر دۆزلدیر "قیرخ آیاق، قیرخ گؤنلوک، قیرخ ایلیک، قیرخ درجه لی". {گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قیرج.. qırç [آد] قیشدا آغاج دال لارینی و توپراق چیخیتی لارینی بوروین بوژ طبقه سی {باخ: قیرماق، قیروو}. ۲-قیرچ {ظرف} قیرچیلداما سسی (فا: صدای قیرچ).	قیرخ.. qırx [آد] ۱-اوتوز دوققوزدان سونراکی سای، دورد کز اون (فا: چهل). ۲-forty بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سؤزلر دۆزلدیر "قیرخ آیاق، قیرخ گؤنلوک، قیرخ ایلیک، قیرخ درجه لی". {گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قیرچ قیرچ.. qırç qırç [ظرف] قیرچ و قیرچیلداما سسی (فا: صدای قیرچ).	قیرخ.. qırx [آد] ۱-اوتوز دوققوزدان سونراکی سای، دورد کز اون (فا: چهل). ۲-forty بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سؤزلر دۆزلدیر "قیرخ آیاق، قیرخ گؤنلوک، قیرخ ایلیک، قیرخ درجه لی". {گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قیرچی.. qırçı [آد] قیر آلیب ساتان، قیر ایشینه باخان.	قیرخ.. qırx [آد] ۱-اوتوز دوققوزدان سونراکی سای، دورد کز اون (فا: چهل). ۲-forty بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سؤزلر دۆزلدیر "قیرخ آیاق، قیرخ گؤنلوک، قیرخ ایلیک، قیرخ درجه لی". {گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.

قیرخ آغاج قاوونو.. qırx ağac qavunu. [آد، بیتگی] ساری ویا شیل بیر چشید قاوون.	قیرخ دلیلی.. qırx dilli. [صفت، مع] ایکی اۆزلو، هامی نی آلدادان.
قیرخ.. qırxər. [صفت] قیرخ سایه نین توزیمی بیجیمی.	قیرخ آیاق.. qırxayaq. [آد، دیرگی] اکلم باجاقلی لاردان چوخ آیاقلی لار صنفیندن ایلملی و ایستی بولگه لرده یاشایان هر حالقاسیندا ایکی جوت باجاقلی اولان اوزون و جودلو بیر نوع بوجک (فا: هزارپا). ۲millepod - قاسیق بیٹی.
قیرخ کوتوک.. qırx kötük. [آد] قیش قورتاردیقدان سونرا داوام ائدن شاختا.	قیرخ خان.. qırxan. [تاریخی اۆزل آد] قیر+خان؛ بیر آرا سیواس والیلیغی ده اتمیش اولان خوارزمی دؤولتی بگ و کومتانی.
قیرخلار.. qırxlar. [اۆزل آد] یئر آدلاریندا بولکلمه اوغوز اوغلو اوزور نسلیندن اولان قیرخ طایفاسی آدیلا ایلیگلیدیر ۱۴۱-۲۴۲. البته بو کلمه نی قیرخ سۆزیه ده باغلی بیلمک اولار بیله کی قیرخ سۆز بو طایفانین چوخلوغونا اشارت ائدیر نجه کی تورک طایفالاریندا اون اوغور، اوتوز اوغور کیمی سۆزلره راست گلیریک و قیرقیز سۆزوده قیرخ+ایز اولمالیدیر.	قیرخ بشلک.. qırxbeşlik. [آد] بیر جور تاپانچا.
قیرخلاما.. qırx basması. [آد] دوغوم گونوندن قیرخ گونه قدر روح سال سبیلره باغلانان قیزدیرمالی بیر خسته لیک.	قیرخ باغلاما.. qırx bağlamaq. [تائیرسیز ائلم] یاسین قیرخینجی گونور یاسا اوتورماق.
قیرخلاما.. qırxlama. [آد، یازین] آذربایجان دیلینده بیر نوع قوشما و شعر، قیرخ گونونو دولدورموش تازا دوغولموش اوشاق اوچون سؤیله ن بیر نوع لایلا قوشماسی (فا: نوعی شعر).	قیرخ بایر.. qırxbayır. [آد] گوشه یین حیوانلارین اوچونجو معدده سی.
قیرخلاما.. qırxlamaq. [تائیرسیز ائلم] ۱- یاس گونلرینی قیرخا یتیرمک. ۲- بیر شئی قیرخ کز گورمک و اتمک. ۳- تازا دوغولموش اوشاق، قیرخ گونونو دولدورماق.	قیرخ بوغوم.. qırxboğum. [آد، بیتگی] اساساً داغلیق یئرلرده بیتن و یتمه یه قاتیلان عطیری بیر بیتگی، یول اوتو (فا: علف هفت بند).
قیرخلانما.. qırxlanmaq. [بلسیز ائلم] قیرخلاما ایشی گورولمک.	قیرخ بوغوم.. qırxboğum. [آد، بیتگی] اساساً داغلیق یئرلرده بیتن و یتمه یه قاتیلان عطیری بیر بیتگی، یول اوتو (فا: علف هفت بند).
قیرخلی.. qırxlı. [آد، ص] ۱- قیرخ گون یاسدا اولان (فا: عزا دار) ۲- یاشدا قیرخ گونو دولمامیش اوشاق و آناسی، سایقی اوچون قیرخلی اوشاقی گورمگه گئندلر آستانادا اوشاقین آلتیندان گئچرلر تا کؤتو روحلار اونا توخونا بیلمه سینلر. ۳- قیرخ پارچادان دوزه لن شئی ۴- آسکی شامانیست گلنکدن، بوگونلره قدر گلن بیر اینانج، و گرچک آنلامی "قیرخ اؤنلو آتا روحونون قوروماسی آلتیندا کی کیشی".	قیرخ بایر.. qırxbir maşallah. [اؤنلم] (جدی ویا آلالی) نظر دیمه سین معناسیندا بیر سۆز.
قیرخلو.. qırxlu. [اۆزل آد] افشاربیرلیگیندن بیر اوبا اولاراق، نادرشاه افشار بو اوبایا متسب ایدی^{۸۵}. (قیرخ+لی، بو بویون آدی بعضاً قیرخلو و قیرقلو شکلینده ده یازیلیر ولی معنا و سؤیله نیسجه قیرخلو (قیرخلی) شکلی اویقونراق دیر).	قیرخ خلی.. qırxlı. [آد، ص] ۱- قیرخ گون یاسدا اولان (فا: عزا دار) ۲- یاشدا قیرخ گونو دولمامیش اوشاق و آناسی، سایقی اوچون قیرخلی اوشاقی گورمگه گئندلر آستانادا اوشاقین آلتیندان گئچرلر تا کؤتو روحلار اونا توخونا بیلمه سینلر. ۳- قیرخ پارچادان دوزه لن شئی ۴- آسکی شامانیست گلنکدن، بوگونلره قدر گلن بیر اینانج، و گرچک آنلامی "قیرخ اؤنلو آتا روحونون قوروماسی آلتیندا کی کیشی".
قیرخلیق.. qırxlıq. [آد] قیرخ مقداریندا توتان چلک (گالن...).	قیرخ خلی.. qırxlı. [آد، ص] ۱- قیرخ گون یاسدا اولان (فا: عزا دار) ۲- یاشدا قیرخ گونو دولمامیش اوشاق و آناسی، سایقی اوچون قیرخلی اوشاقی گورمگه گئندلر آستانادا اوشاقین آلتیندان گئچرلر تا کؤتو روحلار اونا توخونا بیلمه سینلر. ۳- قیرخ پارچادان دوزه لن شئی ۴- آسکی شامانیست گلنکدن، بوگونلره قدر گلن بیر اینانج، و گرچک آنلامی "قیرخ اؤنلو آتا روحونون قوروماسی آلتیندا کی کیشی".
قیرخلیق.. qırxlıq. [آد] قیرخ مقداریندا توتان چلک (گالن...).	قیرخ حرامی.. qırx hərami. [آد] آذربایجان ناغیللاریندا بیر اوغرو دسته سینین آدی.
قیرخلیق.. qırxlıq. [آد] قیرخ مقداریندا توتان چلک (گالن...).	قیرخ دامار.. qırx damar. [آد] ۱- جانی برک، داواملی، دوزوملو. ۲- قاتلاری و دامارلاری چوخ اولان (توپراق و بوجور شیلر حاققیندا).
قیرخلیق.. qırxlıq. [آد] قیرخ مقداریندا توتان چلک (گالن...).	قیرخ دره دن سو گتیرمک.. qırx dərədən su götürmək. [تائیرسیز ائلم] بیرینی قاندرماق اوچون بیر چوخ سبب اورتالیغا آتماق.
قیرخلیق.. qırxlıq. [آد] قیرخ مقداریندا توتان چلک (گالن...).	قیرخ دون.. qırx don. [آد، بیتگی] گؤده سی سوغان کیمی قات قات اولان، قیرمیزی گول آچان و یتیلن بیر بیتگی.
قیرخلیق.. qırxlıq. [آد] قیرخ مقداریندا توتان چلک (گالن...).	قیرخ دیرماق.. qırxdırmaq. [آد] قیرخماق ایشینی گوردورمک (فا: ف-س) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
قیرخلیق.. qırxlıq. [آد] قیرخ مقداریندا توتان چلک (گالن...).	قیرخ دیریلماق.. qırxdırılmaq. [بلسیز ائلم] قیرخدیرماق ایشی گورولمک.
قیرخما.. qırxma. [آد] داوار قیرخما آراجی (فا: تراش). shave	قیرخ دیریلماق.. qırxdırılmaq. [بلسیز ائلم] قیرخدیرماق ایشی گورولمک.

فیرخماق.. qırxmaq [تائیرلی انیلم] توك ویا اونا بنزر شئیلرین بیر قیسیمینی ویا اوجلارینی کسمک(فا: تراشیدن) to shave	فیرساققیز اولوب یاپیشماق.. qırsaqquz olub yapışmaq [تائیرلی انیلم] تنگه گتیرمک.
{فیرماق}قیرخماق، فیرخماق، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير.}	فیرسال.. qırsal [صفت] چؤل کیمی، چؤل ایله ایلگی لی، اکین یئر اؤلاراق آز اینسان یاشایان (فا: بیابانی، صحرايی) {باخ: قیر}.
فیرخ یاپراق.. qırx yapraq [آد، ییتگی] چوخ یاپراقلی، خیردا گؤللو اوتسوییتکی.	فیرسال بؤلگه (آلان).. qırsal bölgə (alan) [آد] چؤل کیمی اولان یئر.
فیرخیجی.. qırxıcı [آد] داوار قیرخان کیمسه (فا: تراشنده). shaver	فیرغیز.. qırğız [باخ] قیرقیز.
فیرخی چیخماق.. qırxı çıxmaq [تائیرسیز انیلم] اؤلونون یاسیندان قیرخ گۆن کتچمک، اوشاق قیرخ گونونو دولدورماق.	فیرقاریق.. qırqarıq [تاریخی آؤزل آد] قیرخ آریق: بابورخان دؤنمی بگو کومتان آدی ^۷ .
فیرخیق.. qırxıq [صفت] قیرخیلمیش.	فیرقاولا.. qırqava [آؤزل آد] میانادا کند آدی(قو: بنیاد آباد) {قیرقی+آوا ^۸ }.
فیرخیلماق.. qırxılmaq [بل، ت] قیرخماق ایشی گؤرولمک.	فیرقای.. qırqay [آؤزل آد] قیرخای: اینسان آدی، باخ: قیرخ+ آی ^۷ .
فیرخیلمیش.. qırxılmış [صفت] قیرخیلی، تۆکلری کسیلمیش.	فیرقوول.. qırqovul [باخ] قارقاوول.
فیرخیلی.. qırxılı [صفت] قیرخیلمیش.	فیرقی.. qırqı [آد، دیرگی] قیرغی: ۱-باخ: آتما جاقوشو ۲-قیریم {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير «قارتقوی»؛ باخ: قیرماق}.
فیرخیلیق.. qırxılıq [آد] یون قیرخما آلتی، مقراض (فا: نوعی قیچی). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.	فیرقی اوتو.. qırqı otu [آد، ییتگی] داغلاردا و چمن لرده و کوللوق لاردا بیتن چوخ ایللیک اوتسوو ییتگی.
فیرخیم.. qırxım [آد] ۱-قیرخماق ایشی ”قویونلارین قیرخیمی قورتاردی“ ۲-بیر دفعه ده قیرخیلان یون {باخ: قیرماق}.	فیرقی بۇرۇن.. qırqı burun [صفت] بۇرۇن قیرقی بۇرۇن کیمی دیک و آیری، قارتال بۇرۇن.
فیرخیمچی.. qırxımçı [آد] داوار قیرخان کیمسه، قیرخیجی.	فیرقین.. qırxın [باخ] قیرخیم.
فیرخین.. qırxın [باخ] قیرخیم.	فیرخینتی.. qırxıntı [آد] قیرخماق ایله اله گتیریلن شئی.
فیرخینجی.. qırxıncı [صفت] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیر.. qırqır [آد، دیرگی] بیرنوع قوش آدی {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير: قیرمیزی بیر یترقوردو ^۲ }. ۲-قیرقیر ^۲ (سس تق) قارقانین چیخاردیغی سس، قیریلتی سسی.
فیرخیندا.. qırxında [تائیرسیز انیلم] باخ: قیرخیندا یورغالانماق.	فیرقیرا.. qırqıra [آد] قیرقیر سسی چیخاران بیر نوع اوشاق اویونجاغی.
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] یاشلی حالدا جاوانلیق فیکیرینه دۆشمک، یاشینا یاراشماز ایشلر گؤرمک.	فیرقیز.. qırqız [آد] قیرقیزستان اهالی سینی تشکیل وثرن بیر تورک اولوسو؛ شجره یئ تۆرک ه گۆره، اوغوز خاقان ین نوه سی {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير، سنگلاخا گۆره قیرخ کلمه سینه باغلاناراق چوخلوق معناسیندا دیر (انکیز و اوچوز کلمه لری کیمی}.
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزان.. qırqızan [آد] خیرخیزان: چولوق چوجوق.
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزبای.. qırqızbay [آؤزل آد] اینسان آدی، باخ: فیرقیز+ بای ^۷ .
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزر.. qırqızər [آؤزل آد] اینسان آدی، باخ: فیرقیز+ آر ^۷ .
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزلار.. qırqızlar [آ، باخ: قیرقیز] اسکی بیرتورک ائلی اؤلاراق یثنی سئی بؤلگه سینده یاشاییلار، قیرقیزلار مؤخان زامانی گؤیتورکلره تابع اولوب و فترت دؤورونده (۸۰-۶۳۰) استقلال تاپدیلار و سونرا ایکینجی گؤیتورکلره تابع اولدولار، مووین چور زامانی، اویغورلار
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزلار.. qırqızlar [آ، باخ: قیرقیز] اسکی بیرتورک ائلی اؤلاراق یثنی سئی بؤلگه سینده یاشاییلار، قیرقیزلار مؤخان زامانی گؤیتورکلره تابع اولوب و فترت دؤورونده (۸۰-۶۳۰) استقلال تاپدیلار و سونرا ایکینجی گؤیتورکلره تابع اولدولار، مووین چور زامانی، اویغورلار
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزلار.. qırqızlar [آ، باخ: قیرقیز] اسکی بیرتورک ائلی اؤلاراق یثنی سئی بؤلگه سینده یاشاییلار، قیرقیزلار مؤخان زامانی گؤیتورکلره تابع اولوب و فترت دؤورونده (۸۰-۶۳۰) استقلال تاپدیلار و سونرا ایکینجی گؤیتورکلره تابع اولدولار، مووین چور زامانی، اویغورلار
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزلار.. qırqızlar [آ، باخ: قیرقیز] اسکی بیرتورک ائلی اؤلاراق یثنی سئی بؤلگه سینده یاشاییلار، قیرقیزلار مؤخان زامانی گؤیتورکلره تابع اولوب و فترت دؤورونده (۸۰-۶۳۰) استقلال تاپدیلار و سونرا ایکینجی گؤیتورکلره تابع اولدولار، مووین چور زامانی، اویغورلار
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزلار.. qırqızlar [آ، باخ: قیرقیز] اسکی بیرتورک ائلی اؤلاراق یثنی سئی بؤلگه سینده یاشاییلار، قیرقیزلار مؤخان زامانی گؤیتورکلره تابع اولوب و فترت دؤورونده (۸۰-۶۳۰) استقلال تاپدیلار و سونرا ایکینجی گؤیتورکلره تابع اولدولار، مووین چور زامانی، اویغورلار
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزلار.. qırqızlar [آ، باخ: قیرقیز] اسکی بیرتورک ائلی اؤلاراق یثنی سئی بؤلگه سینده یاشاییلار، قیرقیزلار مؤخان زامانی گؤیتورکلره تابع اولوب و فترت دؤورونده (۸۰-۶۳۰) استقلال تاپدیلار و سونرا ایکینجی گؤیتورکلره تابع اولدولار، مووین چور زامانی، اویغورلار
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزلار.. qırqızlar [آ، باخ: قیرقیز] اسکی بیرتورک ائلی اؤلاراق یثنی سئی بؤلگه سینده یاشاییلار، قیرقیزلار مؤخان زامانی گؤیتورکلره تابع اولوب و فترت دؤورونده (۸۰-۶۳۰) استقلال تاپدیلار و سونرا ایکینجی گؤیتورکلره تابع اولدولار، مووین چور زامانی، اویغورلار
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزلار.. qırqızlar [آ، باخ: قیرقیز] اسکی بیرتورک ائلی اؤلاراق یثنی سئی بؤلگه سینده یاشاییلار، قیرقیزلار مؤخان زامانی گؤیتورکلره تابع اولوب و فترت دؤورونده (۸۰-۶۳۰) استقلال تاپدیلار و سونرا ایکینجی گؤیتورکلره تابع اولدولار، مووین چور زامانی، اویغورلار
فیرخیندا یورغالانماق (یورغالانماق).. qırxında yorğalanmaq (yorğalammaq) [تائیرسیز انیلم] سیرادا اوتوز دوقوزونجودان سونرا گلن.	فیرقیزل

قیریلی.. qirili [آد] قارداغ قارچورلو طایفاسینا باغلی اوبآدی^۳. قیرما.. qirma [آد] ۱-مخروط، cone ۲-قیرماق ایشی (فا: خرد شده). ۳-قیریلیمیش ویا دؤیولموش تاخیل. ۴-کاغاذ ویا کارتونلارین بۆکوم یئرلی (فا: محل تا). ۵-آراسیندان بوکوله رک دولدورولان توفنک، قیرما توفنگ (فا: تفنگ تاشو) ۶-قُماش قاتلایارق اونا وورولان پیلک بۆک (فا: بۆک) ۷-(یئرل) کیچیک پالید آغاجی، پالید کؤل ویاخود بیر بویدا کسپلمیش چکیل آغاجلاری. ۸-(یئرل) بعضی ائو حیوانلارینین آغزیندا عمله گلن سپگی قابارجیق. ۹-اوستو قایچی لانمیش، قایچی ایله وورولموش "قیرما بیغ، قیرماساققال" ۱۰-سویو قاریشمیش حیوان "عرب قیرماسی بیر آت" {ت: سؤبی یه بنزر شئی، مخروط، باخ: قیرما} قیرماق. قیرما آد.. qirma ad [آد، دیل ب] مختلف بؤلوملری مختلف دیللردن آلینان آد (فا: کلمه گرفته شده از چند زبان). hybrid noun قیرما اوستو.. qirma üstü [آد] سومقایت 'دا داغ آدی^{۲۴}. قیرما بادام.. qirma badam [آد] بادام، فیندیق ویا قوز دان حاضرلانا حالوا. قیرما بیغ (لی).. qirmabiğ(ı) [صفت] بیغی نین اوستو قایچی لانمیش. قیرما توفنگ.. qirma tufəng [آد] قیرما آتان توفنگ، بئل دن قاتلانان اوو توفنگی. قیرماچ.. qirmac [آد] شاللاق، آت سورمه قاییشی، اوجو سیریملی- قاییش، قیرمانج (فا: شلاق) {باخ: قیرماق}. قیرماچی.. qirmacı [آد] قیرما ایشینی گؤرن کیمسه. قیرماداش.. qirmadaş [آد] داش قیریتی سی (فا: سنگ خرد شده). ballast قیرماساققال (لی).. qirmasaqqal(lı) [صفت] ساققال نین اوستو قایچی لانمیش، قایچی ایله وورولموش. قیرماق.. qirmaq [تاثیری ایلم] ۱-سیندیرماق، نئچه پارچایا آیریرماق، بۆکمک، دؤغراماق، خیردا خیردا ائتمک (فا: شکستن). to break ۲-اؤلدورمک، یوخ ائتمک، کؤتله وی صورتده تلف ائتمک. ۳-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مُرکب سؤزلر دؤزلدیر "علاقه نی قیرماق، سؤزونو قیرماق، عنادینی قیرماق، نفوذونو قیرماق، مقاومتی نی قیرماق، اراده سینى قیرماق، زنجیری نی قیرماق، دیرینی قیرماق، اؤزه یینی قیرماق". {سومرجه «قور»، «قوگیر»: قیرماق وگیرمک؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر؛ بو کلمه دیواندا کؤکوندن قوپارتماق، قازماق و قیریپ تۆکمک معناسیندا گله رک بیرسیرا کلمه لرین کؤکودور: سو	م ۹۲۰ ده موغوللار طرفیندن یئنیلیدیلر و ۱۲۰۷ ده چنگیزخانا باغلاندیلار و دوباره عصیان ائده رک چنگیز خانین اوغلو تولونی طرفیندن باسدیریلیدیلار، ماناس داستان قیرقیزلارین ان مهم داستانلاریندیلار (فا: قرقیزها). قیرقی کیمی.. qırqı kimi [ظرف] چوخ قیوراق. قیرقیل.. qırqıl [آد] قیرقی، اؤزگۆن؛ ماناس داستانیندا بیر بگ آدی^۷. قیرقین.. qırqın [صفت] ۱-توپلو اؤلوم، بؤیوک اینسان تلفاتی. ۲-چوخلو اؤلومه یول آچان یولوخوجو خسته لیک، قیرغین (فا: کشت کشتار). killing {باخ: قیرماق}. قیرقینلیق.. qırqınlıq [آد] قیرقین دوشمه وضعیتی. قیرکندی.. qırkəndi [آد] ماکی دا کند آدی. قیرگۆل.. qırğul [آد، بیغی] چوراق بؤلگه لرده بیتن وگۆن گۆلونه بنزه ين بیرنوع چيچک (فا: نوعی گل). fumana قیرلتماق.. qırlatmaq [تاثیری ایلم] ۱-قیرسال وضعيته گتيرمک، چؤللشدیرمک. ۲-قیر رنگينه گتيرمک، قیرلا دؤشتمک. قیرلاشماق.. qırlaşmaq [تاثیر سیز ایلم] ۱-قیرسال وضعيته گلتمک، چؤللشمک. ۲-قیر رنگينه گلتمک (فا: بیابان شدن). قیرلاغان.. qırлаған [آد] سالقین واولوملو ساییلیق، ویا. قیرلاماق.. qırlamaq [تاثیری ایلم] ۱-قیرسال وضعيته گتيرمک، چؤللشدیرمک. ۲-قیر رنگينه گتيرمک، قیرلا دؤشه مک. ۳-(س) یئنی دؤغولموش اوشاغین ایلک گۆنلرینده غیرعادى صورتده قارنینین ایشله مەسى و قیرکیمی ایفراز ائتمه ایشی. قیرلانق.. qırlanqıç [آد، دیرگی] باخ: قارلانقوش. قیرلانقچ بالیغی.. qırlanqıç balığı [آد، دیرگی] سیرتی و یانلاری توتقون قیرمیزی، قارنی آغ، اوزگک لری گئیش واوزون، اتی آغ، بؤیوک بیر بالیق (فا: نوعی ماهی). trigla hirandu {باخ: قارلانقوش}. قیرلانماق.. qırlanmaq [بلسیز ایلم] ۱-قیرسال اولماق، چؤللشمک. ۲-قیر رنگينه گلتمک، قیرلا دؤشتمک. ۳-هیس باغلاماق، قوروم باغلاماق. قیرلانیمش.. qırlanımş [صفت] قیرا بولاشمیش (فا: قیراندود). tarred قیرلی.. qırılı [صفت] ۱-نازلی، قیری فیری اولان (فا: شیوه باز). coquettish ۲-قیرلا دؤشتمیش، قیر وورولموش. قیرلی فیرلی.. qırılı fırlı [باخ] قیرلی قیرلیق.. qırılıq [آد] ۱-چؤللوک (فا: بیابان) ۲-قیررنگده اولما وضعیتی.

بندینه قیر کلمه سی ایشله نیر (سویون قیریلان یثری)، سنگلاخدا کردی قیراغینا و سینیرینا قیر دئییلیر کی کردی لرین قیریلان یثری دئمکدیر، بونا باغلی بعضی کلمه لره اشاره اتمک اولار: قیرپماق، قیرخماق، قیرقی (قیریحی قوش)، قیراق، قیرنا (بیر شیئین قیریلان یثری و سینیری)، قیرپاج، قیرمانج (قیرما آلتی، شاللاق)، قیرپاچ، قیریشماق (قیریق قیریق حالا گلیمک)، قیریشمال (قیریشیق رفتاری اولاراق صاف اولمایان)، قیروو (قیریحی سویوق اوزوندن دوزه لن شئه)، قیرا (کورک اولاراق تتز قیریلان بیر بوستان یتمیشی)؛ ائله سانیلیر کی اینگیلیزجه ده ایشله نن بیرسیرا کلمه لر قیرماق کؤکوندن آلینمادیلار، crash (قیرماق) قیریشماق، crease (بوزوشوک- اتمک) قیریشماق) craze, crazy (دلی، تیکه تیکه اتمک، بو کلمه گرچکدن قیرماق سؤز ایله ایلگیلیدیر، اینگیلیزجه سؤزلوک لرده دلیلک حالینی "دوشونجه پوزوقلوغو و قیریقلیق معنا وئرن" کؤکلره باغلا ییرلار و بو معنا قیرماق سؤزونون اصلی کؤک اولماسینی گؤسته ریر، همان یئرلرده معمولا بو کلمه لر و اولارا تاي craze, crime (دلی، جینایت) سؤز لرینی کؤک لحاظیندان آیراراق بیرینجی سینی اسکاندیناوی و ایکینجی سینی لاتینجه یه باغلا ییرلار، حال بو کی هر ایکی کلمه نه فقط شکل لحاظیندان بلکه معنا لحاظ یندان دا بنزر کلمه لر دیرلر، چونکو دلی لیگین بیر حالتی جنایت یاراتماقدیر و crime کلمه سی تورکجه قیرماق) قیریم کلمه سیله ایلگی لی اولمالیدیر، بنزر دلیل لرله crinkle, crisp (بوروب قیریش قیریش اتمک) و critic, crisis (گرگینلیک، بیر نوع قیریقلیق) و creek (آرخ، قیر) کلمه لر ده بو کؤکه باغلی اولمالیدیر، فارسجادا ایشلک اولان خرمن سؤزو قیرمان شکلینده قیریلیب بیر یثره توپلانان شئی معناسیندا بو کلمه ایله یاخین گؤرونور، چونکی بو سؤزون هر ایکی بؤلومونده فارس دلیینده یوروملاماق اصلی معنادان اوزاق بیر مفهوم اله وئیریر.	قیرمیزی بوجگی.. qırmız böcəyi [آد، دیرگی] زارقانادلی لاردان قیرمیزی بویا چیخاریلان کیچیک بیر بوجک (فا: نوعی حشره).
قیرمیزی.. qırmızı [آد] آل رنگی، قیزیل رنگی (فا: سرخ). {ع، بو کلمه بو رنگده اولان بیرنوع یثرقوردو آدیندان آلینمیشدیر}.	قیرمیزی.. qırmızı [اؤزل آد] قیرمیزی: تک ویا ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یثر آدلاری (ان آزی ۲۵ آد سایماق اولار).
قیرمیزی.. qırmızı [اؤزل آد] یثر آدی، ~بازار، ~قصبه، ~کند، ~گؤل ۲۴.	قیرمیزی آغاج.. qırmızı ağac [آد] قیمتلی موبل و بوجور شئیلر اؤچون استفاده اندیلن بعضی آغاجلارین و اؤزل لیکه تروپیک آغاج لارینین اودونجاغی.
قیرمیزی بادیمجان.. qırmızı badımcın [آد] بامادور، تاماتا (فا: گوجه- فرنگی tomato)	قیرمیزی بالدير.. qırmızı baldır [آد، ییتگی] بولاق لارین اطرافیندا بیتن، قیرمیزی ساپلاق لی بیر پننجر و یئیلن اوتسو و ییتگی.
قیرمیزی بوغاز.. qırmızı boğaz [آد، دیرگی] بوغازینین آلتی قیرمیزی بالاجا کؤچری بیر قوش.	قیرمیزی بیار.. qırmızı biber [آد، ییتگی] بادیمجان گیللردن بیر بیار نوغو (فا: فلفل قرمز). capsicum annuum
قیرمیزی بیرچک.. qırmızı birçək [صفت] بیرچک لری حنالی.	قیرمیزی توروپ.. qırmızı turup [آد، ییتگی] بیر نوع تورپ (فا: تربچه).
قیرمیزی جا.. qırmızıca [صفت] ۱- آزجا قیرمیزی. ۲- اوتانمادان، آچیقجا.	قیرمیزی دریلی.. qırmızı dərilı [صفت] باخ: قیزیل دری لی.
قیرمیزی داش.. qırmızı daş [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی (قندارما آدی: سنگ قرمز).	قیرمیزی گؤل.. qırmızı göl [آد، ییتگی] بیر نوع قیزیل گول (فا: گل سرخ).
قیرمیزی لاشماق.. qırmızılaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] قیرمیزی اولماق.	قیرمیزی میتیراق.. qırmızımtıraç [صفت] قیرمیزی رنگه چالار.
قیرمیزی میتیل.. qırmızımtıl [صفت] قیرمیزی رنگه چالار.	قیرمیزی ن.. qırmızın [اؤزل آد] ساوه-نوبران دا کند آدی.
قیرمیزی یاناق.. qırmızı yanaq [صفت] یاناق لاری قیرمیزی اولان.	قیرمیزی یومورتا.. qırmızı yumurta [آد] بایرامدا رنگله نن یومورتا لارا وئریلن آد.
قیرنا.. qırna [آد] بیر شیئین قیراغی {باخ: قیرماق}.	قیرناق.. qırnaq [آد] بزکلی، گؤزل، بویلو پوسلو، بوی بوخونلو (فا: زیبا و خوش آیند). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ
قیرمالی.. qırmalı [صفت] پیلک بزکلی پالتار.	قیرمان.. qırman [اؤزل آد] قیرما یثری، قیرمان، خرمن ۷ {باخ: قیرماق}.
قیرمانج.. qırmanc [آد] باخ: قیرماج، شالاق (فا: شلاق). whip	قیرمانج لاتماق.. qırmanc latmaq [تائیرگن ائیلیم] شالاق لاتماق (فا: ف. اجبار شلاق زدن).
قیرمانج لاماق.. qırmanc lamaq [تائیرلی ائیلیم] شالاق لاماق (فا: شلاق زدن).	قیرمانج لی.. qırmanc lı [صفت] شالاق لی، قیرمانجی اولان (فا: شلاق زدن).

سۆزلویونده ایشله نییدیر: جاریه، کنیز، بو کلمه قیر سۆزونون اسمر قارا و گۆزل معناسینا باغلی اولاراق دوزلمیشدیر و اسمر قادینا اشارتدیر.}	قیریش قیریش.. qırış qırış [صفت، ظ] چوخ قیریشمیش اولان. قیریشدیرماق.. qırışdırmaq [تائیرسیز انیلم] بۆزوشدورمک، قیریشیق ائتمک.
قیرنالی.. qırnalı [اؤزل آد] اورمو گؤل و آدلاریندان بیرى.	قیریشدیریلماق.. qırışdırılmaq [بلسیز انیلم] بوزوشدورولمک.
قیرناو.. qırnav [آد] جوتلشمک ایسته یین پیشیک {باخ: قیر، قیرجانماق}.	قیریش لاری آچیلماق.. qırışları açılmaq [تائیرسیز انیلم] اؤزونده کی قیریش لار آچیلماق، اؤره یی آچیلماق، اؤزو گۆلمک.
قیرولو.. qirovlu [صفت] قیروو اولان یئر.	قیریشماق.. qırışmaq [تائیرسیز انیلم] بوزوشوک اولماق، بۆزولمک (فا: چروکیدهد شدن) {باخ: قیرماق}.
قیروو.. qirov [آد] قیراو: دؤنموش شئه (فا: برف ریزه). hoarfrost {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر «قیراقو، قیراو»؛ باخ: قیرماق}.	قیریشمال.. qırışmal [صفت] ادا وئرن، زارافات طرزى ایله بیرینه دئیلن یونگول سؤیوش {باخ: قیرماق}.
حئیوانین گۆزونده عمله گلن آزجا گۆرمه مزلیک، گۆز نقصانى.	قیریشمیش.. qırışmış [صفت] باخ: قیریشیق.
قیروولاماق.. qirovlamaq [تائیرسیز انیلم] قیروو باغلاماق.	قیریشیق.. qırışiq [صفت] قیریشمیش یئر، بۆزوشوموش (فا: چروکیدگی).
قیروولانماق.. qirovlanmaq [تائیرسیز انیلم] قیروولا اؤرتولمک.	قیریشیق لیق.. qırışıqlıq [آد] قیریشمیش اولما وضعیتی.
قیروئرکمک.. qır vermək [تائیرسیز انیلم] ناز ائلمه مک (فا: ادا دادن) to strut {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر «قیرتیشلاماق»}.	قیریق.. qırıq [صفت] ۱-قیریلیمیش، کسیلیمیش، سینیمیش (فا: بریده). ۲-قیریلیمیش بیرشئیین پارچاسی (ف: تکه). ۳-قیریلیمیش شئیین چاتلامیش یئری (فا: بریدگی). Out ۴- (یئرب) یئر بؤلگه لرینده قیریلیمیش یئری، فایى (فا: گسل). fault ۵-بیر سۆزیله "بیرآز، بیرتیکه" معناسیندا ایشله نیر "بیر قیریق چۆرک". ۵-اینجیمیش، کدرلیمیش "قیریق کۆنول" ۶- (تاریخی اؤزل آد) تۆرکمئلرین، گۆکلن اویماغی اولوبابالاریندان. {ت: سقط؛ باخ: قیرماق}.
قیرهاقیر.. qırhaqır [آد] کۆتله وی صورته قیرما، محواتمه، قیرقین سالما.	قیریق توپو.. qırıq topu [اؤزل آد] سپیدان دا داغ آدی.
قیر یاسمینی.. qır yasəməni [آد، بیتگی] بیر نوع سوس بیتگی سی (فا: گل خیار).	قیریق تۆکوک.. qırıq tökü [آد، ص] اسکیمیش، چۆرۆک، داغیلیمیش، سۆکوتولو، دۆزگون اولمایان.
قیریاغیز.. qıryağız [تاریخی اؤزل آد] اویغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ. ۷.	قیریق سۆکوک.. qırıq sökü [آد، ص] اسکیمیش، چۆرۆک، داغیلیمیش، سۆکوتولو، دۆزگون اولمایان.
قیریتا.. qırta qırta [ظرف] قیریتقانلیقلا، قیرجاناقیرجانا (فا: بانازوادا).	قیریق جیزیق.. qırıq cızıq [آد، مت] نئچه نقطه ده کسیک اولان جیزیق.
قیریتقان.. qırıtqan [آد] جیلوه لی، نازلی و ادالی (فا: ناز و ادادار).	قیریق چی.. qırıqçı [صفت] ۱-سینیق چی، سینیق سوموکلری دوزلدن (فا: شکسته بند). ۲-قیریق شئیلری یاپیشدیران و دوزلدن.
قیریتقانلیق.. qırıtqanlıq [آد] جیلوه لی و نازلی اولما ایشی (فا: ناز و ادا).	قیریق جیزگی.. qırıq çizgi [آد، مت] نئچه نقطه ده کسیک اولان جیزیق.
قیریتماق.. qırıtmaq [تائیرسیز انیلم، باخ: قیر] خوش گۆرونمک اۆچون جیلوه لی داورانماق، قیرجانماق (فا: ناز و ادا در آوردن).	قیریق چی لیق.. qırıqçılıq [آد] ۱-قیریق شئیلری یاپیشدیرما ایشی. ۲-سینیق چی لیق، چیخیق چی لیق.
قیریتیش.. qırıtış [آد] قیریتماق ایشی.	قیریق دۆلو.. qırıq dölü [آد] ائولیلیک دئیشی بیرایلیشگیدن دؤغولان اۇشاق.
قیریتیم.. qırıtım [آد] قیریتماق ایشی.	قیریق قوروق.. qırıq quruq [آد، ص] قیریق قوراق: اسکیمیش، چۆرۆک، داغیلیمیش، سۆکوتولو، قیریق سۆکوک.
قیریبجی.. qırıcı [صفت] ۱-قیرما ایشینی گۆرن، قیران (فا: مرگبار). deathful ۲- (مچ) کۆنول قیریبجی ۳-کنار، ساحل.	قیریق قیریق.. qırıq qırıq [ظرف] تیکه تیکه، پارچا پارچا.
قیریبجیلیق.. qırıclılıq [آد] ۱-قیریبجی اولما. ۲-ایشیغی قیرما اؤزللیگی.	
قیریخلی.. qırıxılı [اؤزل آد] افشارلاردان بیر بوى آدی ۷۹-۲۴۱.	
قیریس.. qırıs [اؤزل آد] خوی دا کند آدی {قیر+ایز: نازلی کند}.	
قیریش.. qırış [آد] ۱-قیرماق انیلمی و ایشی. ۲-ساواش. ۳-بۆزوشوم (فا: چین، چروک). flexure	

قیریلماق..قیریلماق [تائیرلی ائیلیم] قیریق وضعیت گتیرمک.	قیرینتی کوتله..qırıntı kütlə [آد، یشرب] قیرینتی لاردان دوزهلن کوتله.
قیریلیق..qırılıqlıq [آد] ۱-قیریلقانلیق. ۲-یورقونلوق، اؤزنتو.	قیرینتی کوردلر..qırıntı kürdler [اؤزل آد] باخ: لک ۲۰۹.
قیریق هاوا..qırıq hava [آد، فیزیک] ۱-حرکت لی وترپیش لی. ۲-بیر نوع او یون هاواسی وتورکوسو.	قیرینتی لی..qırıntılı [صفت] قیرینتی سی اولان.
قیریلان..qırılan [صفت] سینان (فا: شکستی). breakable	قیرینماق..qırınmaq [تائیرسیز ائیلیم] قیرجانماق، ادا گتیرمک (باخ: قیر).
قیریلتی..qırılıti [آد] قیر قیر سسی (فا: صدای قارقار).	قیرینیم..qırınım [آد، فیزیک] ایشین، سس، رادیو و الکتریک دالغاسینین بعضی انگل لری دولانیب گنجهمی سی (فا: انکسار).
قیریلجا..qırılca [آد] بلور (فا: بلور). crystal	قیری..qırı [اؤزل آد] ساحل، کنار. ۷.
قیریلداتماق..qırıldatmaq [تائیرسیز ائیلیم] قیر قیر سس چیخارماق. ۲- (مچ) یاوا سؤزلر دانیشماق، گوپ دئمک.	قیز..qız [آد] ۱-آتا آنانین دیشی اولادی، ارکک اولمایان (فا: دختر) daughter ۲-اؤلنمه میش اولان خانیم (سومرجه «قین»؛ گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبدر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر: ۱-قیز. ۲-دیرلی، باهالی نسنه؛ آیدین دیرکی قیز سؤزونون ایکنجی معناسی آلتون سؤزونون قیزیل آدلانماسیندا اثر بوراخیدیر و قیزیل کلمه سینده آل و قیرمیزیلیق خاصیتی قیزارماق فعلینه و گننه ده قیزامیق، قیزیلجا و قیزالاق کیمی کلمه لرده اؤزونو گؤستریبدر.
قیریلداشماق..qırıldeşmaq [قا] بیرلیکده قیر قیر سسی چیخارماق. ۲- (مچ) بیرلیکده یاوا سؤزلر دانیشماق، گوپ دئمک.	قیز..-qız [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشلنیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۴۲ آد سایماق اولار).
قیریلدماق..qırıldamaq [تائیرسیز ائیلیم] قیر قیر سس چیخارماق.	قیز آغا..qızağa [اؤزل آد] اؤستون و بویوک قیز، قیز آدی (فا: نام دختر).
قیریلقان..qırılqan [صفت] قولایجا قیریلان، سینان (فا: شکستی). broken	قیز آلماق..qızılmaq [تائیرسیز ائیلیم] اؤلنمک.
قیریلقانلیق..qırılqanlıq [آد] قیریلقان اولما دورمو.	قیزانوی ناز انوی..qız evi naz evi [دئیم] قیز انوی نازلی اولور معناسیندا.
قیریلما گوجو..qırılma gücü [آد] بیر شئین قیریلما قاباغیندا دایانیش گوجو، قیریلما یا یتر گوج (فا: قدرت شکست breaking capacity	قیزاؤرنجی..qız öyrənci [صفت] مُحصلّه (فا: محصلّه). girl student
قیریلما..qırılma [آد] قیریلماق ایشی (فا: انقطاع). fracture	قیزاراق..qızaraq [آد، یشگی] قورو داغ یاماچ لاریندا بیتن، چوخ ایللیک و اوتسوو بیتگی.
قیریلماز..qırılmaz [صفت] قیریلما یان هر شئی.	قیزارتداق..qızartdaq [آد] قیرمیزی یا چالان ساری رنگ، کورن.
قیریلمازلیق..qırılmazlıq [آد] قیریلماز شئین حالی، سارسیلماز، پوزولماز.	قیزارتدیرماق..qızartdırmaq [تائیرلی ائیلیم] قیزارتماق ایشینی گوردورمک.
قیریلماق..qırılmaq [بلسیز ائیلیم] ۱-سینیلماق ۲-(س) اؤزولمک، آرادان گتتمک. ۳-ساواشدا و بونا بنزر یئرلرده چوخ سایدا اؤلمک. ۴-بیراورتامدان آیری اورتامدا گنچمکله یؤن دیشمک (فا: قطع شدن) (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: قیرماق).	قیزارتما..qızartma [آد] ۱-قیزارتماق ائیلیمی و ایشی (فا: تف داده شده). ۲-قیزاردیلیمش ات، بالیق و بوجور شیلر. spittoon
قیریلیمش..qırılmış [صفت] کسلیلمش، قوپوب دوشموش، سینیمش (فا: منقطع). cut (off) ۲-قارقیش معناسیندا بیر سؤز.	قیزارتماق..qızartmaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-اود اؤستونده یاغا سالاراق پشیرمک، اودا قویاراق ویا کؤز اؤستونده پشیرمک و قیزارمیش حالا گتیرمک (فا: برشتن). to toast ۲-اوتاندرماق، خجالت چکدیرمک "اوشاگی دانلاییب قیزارتدی". ۳-قیرمیزی رنگه گتیرمک،
قیریلیش..qırılış [آد] قیریلماق ایشی ویا بیچیمی.	
قیریلیم..qırılım [آد] انکسار (فا: انکسار). fracture	
قیریم..qırım [آد] ۱-اؤل اؤلدو، قیرقین سالما (فا: قتل عام)، general (wholesale) massacre ۲-(دده) حریف، رقیب. ۳-اوج نُقطه، کنار. ۷.	
قیریم قیرتی..qırımqırtı [آد] خیریم خیردا شئی لر (فا: خیرت و پرت).	
قیرینتی..qırıntı [آد، ت؛ باخ: قیرماق] ۱-بیرشئین کیچیک پارچا لاری.	
۲-(مچ) اؤنمسیز قالینتی (فا: قراضه). gnawing	

قیرمیزی رنگه سالماق، قیرمیزی ائتمک "شاختا اۆزونو قیزارتدی" {باخ: قیز، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.	قیزامیق..qizamıq [آد] بولاشیجی قیزدیرمالی و نارین قیزیل لکهلر تؤکن بیرخسته لیک، حصبه {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير: لاله، باخ: قیز}.
قیزارتی..qizartı [آد] قیزارمیش بیر گؤرونتو.	قیزامیقلی..qizamıqlı [صفت] قیزامیغا یاخالانمیش.
قیزارتیجی..qizartıcı [صفت] قیزاردان، (مچ) اوتاندیریجی.	قیزان (خیزان)..qızan(xızan) [آد] ارکک اوْشاق، دلی قانلی، باخ:
قیزارتیلی..qizartılı [صفت] قیزارمیش.	خیزان. ۲-قیزان (آد) قیزمیش کوپک و پیشیکلرین وضعیتی.
قیزاردیلما (قیزارتیلما)..qızardılma (qizartılma) [آد] قیزاردیلماق ایشی.	قیزاؤره گی..qız üreysi [آد، یتگی] شاه تره گیللردن، اورک بیچیمینده پمبه چیچکلی بیر بزرک بیتگی سی (فا: نوعی گل). dicentra
قیزاردیلماق (قیزارتیلماق)..qızardılmaq (qizartılmaq) [بلسیز ايلم] قیزارتماق ایشی گؤرولمک.	قیزاؤغلان قیز..qız oğlan qız [آد] جنسل یاخینلاشماسی اولمامیش (فا: باکره).
قیزاردیلmiş..qızardılmış [صفت] قیزارمیش، قیزارتیلmiş.	قیزای..qızay [آد] آی کیمی گؤزل قیز، قیز آدی (فا: نام دختر).
قیزارماق..qizarmaq [تائیرسیز ايلم] ۱-قیرمیزی رنگه گلیمک: قیرمیزی رنگه دؤنمک. ۲-اود اؤستونده قیرمیزی رنگ آلیب پیشمک، (یتمک اؤچون)، تاوادا پیشه رک قیزارمیش حالا گلیمک (فا: سرخ شدن). ۳- (میوه اؤچون) یتیشمک، یتگین لشمک (فا: رسیدن میوه). ۴-برک اوتاناراق رنگی دؤنمک. ۵-اوزاق دان گؤرونمک (قیرمیزی شئی و ایشیق حاققیندا). ۶-(مچ) برک اوتانماق، خجالت چکمک "اوتاناجاغیندان قیزاردی" {باخ: قیزماق، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.	قیزبؤجکلری..qız böcəkləri [آد، دیرگی] بؤجکلردن بیر تاقیم. قیزبؤجگی..qız böcəyi [آد، دیرگی] کیچیک بؤجکلری قاپیب آولاماق اوچون سویا چوخ یاخین اولاراق اوچان بیر بؤجک، قورتجوقلارینی سویا بوراخان و بویو ۵ cm، زارقانادلی بیر بؤجک (فا: نوعی حشره). libellval depressa
قیزارمیش..qizarmış [صفت] قیزاران، قیزاریب پیشمیش (فا: برشته toasted قیزاریب بوزارماق..qizarıb bozarmaq [تائیرسیز ايلم] اوتانماق.	قیزبس..qızbəş [آد] قیز بستی، قیز آدی (فا: نام دختر).
قیزارمیش..qizarış [آد] قیزارماق ایشی ویا بیچیمی.	قیزبستی..qızbəsti [آد] قیز بس، قیز آدی (فا: نام دختر).
قیزاریشماق..qizarışmaq [تائیرسیز ايلم] بوزارماق، اوزاقدان ایشیلدماق و گؤرونمک.	قیزبوغان..qızboğan [آد، دیرگی] بیرنوع کرتکله ۱۴۰.
قیزاریق..qizarıq [آد] ۱-قیزارمیش قیزقین، قیزاغان ۲-بدنده بیر یثرین قاشینماسیندان یاخود باشقا سببدن عمله گلن قیزارتی.	قیزبی بی..qızbibı [آد، دا] همیشه قیزلارلا اوْینایان، قیزلارلا اوتوروب دوران، ائودن ائشیکه چیخمایان عاجز اوغلان.
قیزاریق لیق..qizarıqlıq [آد] قیزاریق اولما وضعیتی.	قیزجاغیز..qızcağız [آد] بالاجا قیز، قیزا اوخشار.
قیزازیلیمیش..qızazılmış [صفت] قیزارمیش (فا: سرخ کرده). browned	قیزجیغاز..qızcığaz [آد] بالاجا قیز، قیزا اوخشار.
قیزاق..qızaq [آد] قار و بوز اوستونده قایماق اؤچون یارارلانان تکرسیز داشیت، سوروتمه، اؤزه رینده گمی دوزلدیب وسویا یئئندیریب چیخارما آراجی ۲. {قایماق سؤزونون دیشیلیمیشی اولمالیدیر، قیاق / قیزاق}.	قیزچیق..qızcıq [آد] بالاجا قیز، قیزا اوخشار.
قیزالاق..qızalaq [آد، یتگی] بیر نوع یتگی و اونون گولو (فا: لاله) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير: لاله؛ باخ: قیز}.	قیزچیجه یی..qız çiçəyi [آد] بیر نوع چیچک (فا: گل مینای چمنی).
قیزامیق جیق..qızamıqcıq [آد] قیزامیغا بنزه ین بیرخفیف خسته لیک.	قیزدیرتماق..qızdırtmaq [تائیررگن ايلم] قیزدیرماق ایشی گؤرولمک.
	قیزدیرما کسن..qızdırma kəsən [آد، ص] قیزدیرمانی آرادان آپاران (فا: تب بر).
	قیزدیرما..qızdırma [آد] ۱-وجوددا اولان ایستی لیک و یوخاری قیزیشما حالی، ایستیمه خسته لیگی "مالاریا قیزدیرماسی: مالاریا خسته لیگی" (فا: تب). ۲-قیزدیرماق ایشی.
	قیزدیرماق..qızdırmaq [تائیرلی ايلم] ۱-ایستی لیگینی آرتیرماق، ایستیمک، ایستی لتمک، داغ ائتمک (فا: داغ نمودن) to heat ۲- بدنین حرارتی قالدخاراق خسته لتمک. ۳-(مچ) اؤفکه لندیرمک، هیسلندیرمک {باخ: قیز}.

قیز دیرمالی..qızdırmalı [صفت] قیزدیرماسی اولان (فا: تب دار).	قیز کۆچورمک..qız köçürmək [تاثیرلی انیم] قیز اره وئرمک.
feverish	
قیز دیریجی..qızdırıcı [صفت] قیزدیران، ایستی لهدن.	قیز کیلیمی..qızkilimi [آد] کۆچبه قیزلارین توخودوقلاری بزکلی و بزکلی کیلیم (فا: نوعی کیلیم).
قیز دیریلماق..qızdırılmaq [بلسیز انیم] قیزدیرماق ایشی گؤرولمک.	قیز کیمی..qızkimi [صفت] اؤتانباق، معصوم، عیصمتلی.
قیز سوو..qızsov [صفت] قیز کیمی (فا: دختروار). of or like a girl	قیزلار آغاسی..qızlar ağası [آد] حؤکمدارلارین حرمخانلاریندا اؤلان قوئلوقچوباشی، عثمانلی ساراییندا حرمسرا آغالارینین باشی.
قیز غین..qızəğın [باخ] قیزقین.	قیزلار بولاغی..qızlar bulağı [اؤزل آد] آذربایجان خالقی رقصلیریندن بیریدیر، بو رقصده بهس اولونان بولاق، ناخجوانین یاخینلیغیندادیر. بورادا قیزلار ییغیشار، چالیب-اوینیار، ماهنی اوخویاردیلار. "قیزلار بولاغی" رقصی ده بورادان مئیدانا گالیب. رقص اورتا تئمپیلیدیر. اولدوقجا لیریک و ظریفدیر. اونون حرکت دوزوملری قننیش طرزده دؤوره وورمادان و یا بیر خت بویو سوزمه دن عیبارتدیر ^{۲۴۵} .
قیز قاپان..qızqapan [اؤزل آد] هئریس، تیکان تپه (تورک) دا کند آدی {ترهزی، قیز+قاپان ترهزی، عدالت و میزان سمبولو}.	قیزلار قوشو..qızlarquşu [آد، دیرگی] باخ: قیز قوشو.
قیز قاچیرماق..qız qaçırmək [تاثیرلی انیم] ۱-بیر قیزلا ائولنمک-اؤچون، قیزین ویا عایله سینین رضاسی اولمادان آلیب گؤتورمک ۲-قیز اوغورلاماق.	قیز لانماق..qızlanmaq [تاثیرلی انیم، ت] ۱-دیرلی گؤرمک، باهالی بولماق. ۲-قیز اوشاغی صاحبی اولماق، قیزی اولماق.
قیز قارداش..qızqardaş [آد] باجی (فا: خواهر). Sister {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر؛ دده}.	قیز لیلیق..qızlıq [آد] ۱-قیز اولما وضعیتی (فا: دوشیزگی). girlhood ۲-قیزلیق زاری (فا: بکارت). virginity ۳-اؤگئی قیز (فا: نادختری). stepdaughter {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قیز قالاسی..qızqalası [اؤزل آد] بو قالا میانا شهرینین قیز کۆرپو یاخین لیغیندا قرار تاپیب و اسلامدان قاباقکی دؤره لره عاید اولماغی سانلییر (فا: نام قلعه ای در آذربایجان).	قیز لیلیق زاری..qızlıq zarı [آد] بکارت زاری.
قیز قالماق..qız qalmaq [تاثیرسیز انیم] اره گئتمه مک.	قیز لیلیق گؤتورمه..qızlıq götürmə [آد] ازاله بکارت. defloration
قیز قان..qızqan [اؤزل آد] قیزقین، قیزیشمیش ^۷ .	قیز مارجا..qızmaca [آد] قیزماغا و اؤفکه لنمه یه دایانان داوارانیش.
قیز قان دهره..qızqan dərə [اؤزل آد] قزوین ده داغ آدی.	قیز مار..qızmar [صفت] چوخ ایستی، چوخ قیزقین (فا: تفت).
قیز قاییت..qızqayıt [اؤزل آد] قیز بستی، قیز آدی (فا: نام دختر).	قیز مارلیق..qızmarlıq [آد] چوخ ایستی و قیزقین شئین حالی (فا: گرمی).
قیز قلبی..qızqəlbi [آد] قلب بیچیمینده چیچکلری اولان، شاهتره گیللردن بیر زینت بیتگی سی. dicentra	قیز ماق..qızmaq [تاثیرسیز انیم] ۱-ایستی سی آرتماق، قیزیشماق، حرارتی چوخالماق (فا: گرم شدن). ۲-هیرس لنمک، حدت لنمک. ۳-(مج) اینسان و حیوان اؤچون ائش ایستهمه زامانی گلکم (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر «قایماق»، محتملا قیز و قیزماق (ایستی) سؤزلرینین دیرلی اولدوغونا دایاناراق اورتاق باغلاری واردیر).
قیز قوروسو..qızqurusu [آد] ائولنمه میش یاشلی قیز.	قیز مەمەسی..qızməməsi [آد] ۱-گریپ فروت، آلتین توپ ۲-اورمیه ده-داغ آدی.
قیز قوشو..qız quşu [آد، دیرگی] سیغیرچین بویدا کیچیک، بئل و قانادلارینین تۆکلری یاشیل و کؤچری بیر قوش (فا: کاروانک).	قیز میس..qızmiş [صفت] ۱-ایستی لنمیش (فا: گرم شده) ۲-اؤزوندن چیخمیش، آزغین ۳-هیرس لنمیش ۴-جنسل ایلیشگی دویان.
قیز قی اوئو..qızqı otu [آد، بیتگی] بیر نوع بیتگی (فا: زاغک). hieracium	قیز وئرمک..qız vermək [تاثیرلی انیم] بیرینه قیزی وئریب اؤنونا قوھوم اولماق.
قیز قیزان..qızqızan [آد] باخ: خیرخیزان.	قیزی..qızı [اؤزل آد] شدت، عصیبت، قیزاما، قیزقینلیق ^۷ .
قیز قین لاشماق..qızqınlaşmaq [تاثیرسیز انیم] ۱-قیزقین اولماق، ایستی دؤورما گلکم ۲-داھادا شدت لنمک، گرگین لشمک. ۳-آزقین لاشماق، قیزماق، قضب لنمک. ۴-قازان خان ین ناظرلریندن.	
قیز قین..qızqın [صفت] ۱-ایستی لیگی چوخ اولان، قیزمیش اولان، یوکسک حرارتلی، قیزیشیق (فا: آتشی). fiery ۲-حرارتلی، جوشقون، آلولو، هیجانلی. ۳-چوخ گرگین، گؤجلو و شدتلی {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر، ایستیدن قیزارمیش}.	
قیز قین بولود..qızəqın bulud [آد، یئرب] یانار داغلاردان فیشقیریب چیخان سو بوغو ایله گاز و توز ییغینی.	
قیز قین لیق..qızqınlıq [آد] قیزقی اولما وضعیتی.	

قیزیتەر..qizyetər [اؤزل آد] قیز بستی، قیز آدی (فا: نام دختر). قیزیتەر..qizyetər [اؤزل آد] آذربایجان شاعری، تورکجه شعرلی واردير.^{۵۲} قیزیتماق..qizitmaq [تائیرلی انیم] قیزدیرماق، ایستی لیمک (فا: داغ کردن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}. قیزیراق..qiziraaq [اؤزل آد] قیزاریق، نادیر، آندر راستلانا؛ تورکمنلرین، تکه لی و ساچماز اویماقلاری اولوبالاریندان.^۷ قیزیرقالانماق..qizirqalanmaq [باخ] قیزیرقانماق. قیزیرقاماق..qizirqamaq [باخ] قیزیرقانماق {باخ: قیسیرقاماق}. قیزیرقانماق..qizirqanmaq [ ] قیسیرقانماق، اسیرگه مک (فا: مضایقه کردن). قیزیش..qizış [آد] قیزماق ایشی ویا بیچیمی. قیزیشدیرماق..qizışdırmaq [تائیرلی انیم] ۱- ایستی لندیرمک ۲- آلولاندیرماق، بیر شئین گرگین لیگینی چوخالتماق. ۳- (مچ) بیرایشه سالماق، تحریک ائتمک. ۴- (مچ) دؤیمک، شاپاتلاماق، باش قولاغینی ووراراق سیلله له مک "اوغان اغرونو توتوب اونون باش قولاغینی قیزیشدیردی". قیزیشدیرچی..qizışdırıcı [صفت] ۱- ایستی له دن (فا: گرم کننده). ۲- تحریک ائله ين (فا: تحریک آمیز). exciting قیزیشدیرچیلیق..qizışdırıcılıq [آد] ۱- ایستی ائتمه (فا: گرم کننده گی). ۲- تحریک ائدیچی (فا: تحریک آمیزی). قیزیشدیریش..qizışdırış [آد] قیزیشدیرماق ایشی ویا بیچیمی. قیزیشدیریلماق..qizışdırılmaq [بلسیز انیم] ۱- ایستیلندیریلماق ۲- آلولاندیریلماق، گرگین لیگینی چوخالدىلماق. ۳- (مچ) بیرایشه سالیماق، تحریک ائدیلمک. ۴- (مچ) دؤیولمک، شاپاتلانماق. قیزیشقان..qizışqan [صفت] قیزیشقان: ۱- تیزقیزیشان ۲- قودورقان، آزغین. قیزیشقانلیق..qizışqanlıq [آد] ۱- تیز قیزیشما. ۲- قودورقانلیق، آزغینلیق. قیزیشما..qizışma [آد] قیزیشماق ایشی. قیزیشماق..qizışmaq [تائیرسز انیم] ۱- چوخ ایستی اولماق (فا: گرم شدن). ۲- جوشقو قازانماق، بیر ایشه چوخ گیریشمک. ۳- داهادا شدت لیمک، گوج لیمک ۴- هیرس لیمک، اؤزوندن چیخماق، آجیغی توتماق. ۵- خسته لیک سبب ایله وجودو ایستی اولماق. ۶- قیزقیرماق، چوخ قالیب تورشوماق، خراب اولماق (سیرکه و یوغورت کیمی شیلر) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر: باخ: قیزیل}. قیزیشیق..qizışiq [صفت] قیزیشمیش اولان، شدت لی قیزیشمیش.	قیزیق..qiziq [اؤزل آد] اوغوز تورک لرینین ۲۴ بوی وندان بیرى ساییلیر، اوغوزنامه کتایندا بو کلمه گوجل و جدی معنالانیب، بعضی قایناقلاردا بو کلمه کیزیک شکلینده ده یازیلیبیر، اوغوز طایفالارینین ایچینده بو آد فقط اوغوزنامه ده گلیبیر و دیواندا آدی گئچمه ییبیر. ۲- قیزیق [اؤزل آد] ۱- قیزقین ۲- قیسیق ۳- اوغوزخاقان ین تورونو.^۷ قیزیل..qizil [آد] ۱- پارلاق قیرمیزی رنگ (فا: سرخ). red ۲- آلتون، رنگی ساری و پاسلانماز و چوخ دیرلی بیر متال آدی. gold ۳- چوخ دیرلی شئی حاققیندا ۴- قیزمیش، قیزارمیش، قیزقین {ت: باخ: قیز}. قیزیل..qizil [آد] اوغوز بویوکلریندن بیر آد^{۸۵}؛ آلتای تورک لری آسکی اویماق بگلریندن؛ تورکمنلرین، یوموت و کیچیک تاتار اویماقلاری، اولوبالاریندان^۷. تورکمن- یاموت- کیچیک تاتار؛ تورکمن- گوکلن؛ آلتای تورک لری بوی لاریندانیدیر^{۸۱-۱۵۸}. قیزیل..qizil [اؤزل آد] اینسان آدی: آتا، ای، سبارس، سبای، سبگ، سبوری، ستان، ستای، ستوغ، سار، ساوخ. قیزیل..qizil [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشلنیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۸۰ آد سایماق اولار). قیزیل آغاج..qizil ağac [آد، بیتگی] پالیت لارین گورکن گیللر سوینودان سو قیسی لاریندا ییتیشن و تپه لری یاپراقسیز ۲۰ متر بوی آتان، تاختاسی قولایجا ایشلنن قیرمیزیتمیل بیر آغاج (فا: توسکا). olmus قیزیل آغاجلیق..qizil ağaclıq [آد] قیزیل آغاج چوخ اولان یئر. قیزیل آلا..qizilala [آد، دیرگی] بیرنوع بالیق آدی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}. قیزیل آلمان..qizil alma [آد، خ] ۱- اولقون و قیزاریق آلمانا لیمیندایر، ۲- عثمانلی دؤنمی روما و وینا شهرلرینه وئرلین آد. ۳- بوتون تورک لری بیر چاتی آلتیندا بیرلشدیرمه گی هدفله یین بیر گوروش آدی و بیرلشیک تورک دؤولت لری ین ایمگه سیدیر. قیزیل آی..qizilay [آد] هلال احمر (فا: the red crescent). قیزیل آیاق..Kizil Ayak [اؤزل آد] تورکمن- آرساری- اوخ بوی لاریندانیدیر^{۸۱-۱۵۸}. قیزیل اؤته سی..qizil ötesi [آد] ایشیق طئیف اینده، قیرمیزی رنگین اؤته سینده، گوزله گورونمه ين ایشینیم (فا: مادون قرمز). قیزیل اؤز..qizil öz [آ، ت] کاشغر یاخین لیغیندا بیر قیشلاق آدی. قیزیل اؤزک..qizilözək [آد] یشمک بوروسونون خالق آراسیندا آدی.

قیزیل اۆزن.. qızıl özen [اۆزل آد] گونئی آذربایجاندا آخان بیر بویوک چای آدی، بو چای سونوندا خزر دنیزین تۆکولور و ترکینده چوخلو ات توپراغی اولاراق قیزیل رنگینه چالیر و بو اوزدن قیزیل اۆزن آدلانیب؛ اۆز کلمهسی اسکى تورکجه ده دره آنلامیندا ایشله نیردی و ن حرفی تاکید و چوخلوق علامتی اولاراق اۆز سۆزونه اکلہ نیبیر، و بیرلیکده قیزیل چالان چای و دره آنلامیندادیر؛ بو چایین آخیش یئرلی: دیواندره، بیجار، ایجروود ماهنشان، میانا، هیشین، زنجان، تاروم، منجیل، رودبار، رشت، خزر دنیزی؛ بو چای دیواندره زنجان آراسیندا ۷۵ چایا یاخین و زنجان شهرین یاخینلیغیندا شاهروود چایی نی و سونرا ۵۰ یه یاخین چایی اۆزونه آلاراق خزره تۆکولور، چایین توپلام اوزونلوغو ۸۰۰ کیلومتر دیر بونون ۶۶۶ کیلومتری دیواندره زنجان و ۱۱۴ کیلومتری زنجان خزر آراسیندادیر، چایین اورتالما اییم مقداری ۰،۲٪ اولاراق ایلیک سومقداری، امیرآباد ۰،۴۱، ماهنشان ۰،۴۳، اوستور ۰،۸۸، منجیل ۰،۳۱، رودبار ۰،۱۳۸، آستانا ۰،۱۲۷ مترمکعب ثانیه ده اۆلچولوبدور، بوچایین آدینی، زنجان- خزر دنیزی آراسیندا سفیدرود یازیلار (فا: - قزل اوزن).	قیزیل اۆزن.. qızıl özen [اۆزل آد] گونئی آذربایجاندا آخان بیر بویوک چای آدی، بو چای سونوندا خزر دنیزین تۆکولور و ترکینده چوخلو ات توپراغی اولاراق قیزیل رنگینه چالیر و بو اوزدن قیزیل اۆزن آدلانیب؛ اۆز کلمهسی اسکى تورکجه ده دره آنلامیندا ایشله نیردی و ن حرفی تاکید و چوخلوق علامتی اولاراق اۆز سۆزونه اکلہ نیبیر، و بیرلیکده قیزیل چالان چای و دره آنلامیندادیر؛ بو چایین آخیش یئرلی: دیواندره، بیجار، ایجروود ماهنشان، میانا، هیشین، زنجان، تاروم، منجیل، رودبار، رشت، خزر دنیزی؛ بو چای دیواندره زنجان آراسیندا ۷۵ چایا یاخین و زنجان شهرین یاخینلیغیندا شاهروود چایی نی و سونرا ۵۰ یه یاخین چایی اۆزونه آلاراق خزره تۆکولور، چایین توپلام اوزونلوغو ۸۰۰ کیلومتر دیر بونون ۶۶۶ کیلومتری دیواندره زنجان و ۱۱۴ کیلومتری زنجان خزر آراسیندادیر، چایین اورتالما اییم مقداری ۰،۲٪ اولاراق ایلیک سومقداری، امیرآباد ۰،۴۱، ماهنشان ۰،۴۳، اوستور ۰،۸۸، منجیل ۰،۳۱، رودبار ۰،۱۳۸، آستانا ۰،۱۲۷ مترمکعب ثانیه ده اۆلچولوبدور، بوچایین آدینی، زنجان- خزر دنیزی آراسیندا سفیدرود یازیلار (فا: - قزل اوزن).
قیزیلباش.. qızılbaş [تاریخی اۆزل آد] قیرقیزلارین، ایچگیلیک و تایت اویماعی اولوبالاریندان؛ سلجوقلو و عثمانلی دؤنملرینده علوی- بکتاشی تۆرکمنلرینه دئییلن بیر آد.^۷ قیزیل بالیغی.. qızılbalığı [آد، دیرگی] بیر نوع سازان بالیغی، چنهرایی رنگلی، ظریف اتی اولان، قیمتی ایری بالیق نوعو. <i>tinica tinica</i> قیزیل باهاسینا.. qızıl bahasına [ظرف] چوخ باها قیمته.	قیزیل تاپینان.. qızıl tapınan [صفت] آلتون تاپینان (فا: زرپرست). qızıl mammonist قیزیل ارسلان.. qızıl ərşəlan [تاریخی اۆزل آد] آلپارسلان خان'ین توروئلاریندان.^۷ قیزیلالپ.. qızılalp [تاریخی اۆزل آد] سلجوقلور دؤنمی اۇچ بگ لریندن.^۷
قیزیل بويا.. qızılboya [آد، خا] کؤک بویاسی. قیزیل بویون.. qızılboyun [آد، دیرگی] قارا تویوق گیللردن، اسمر توکلور، بویون ایله کؤکسو قیرمیزی، اؤتوجو بیر قوش (فا: نوعی پرندہ). <i>eritacus rubacula</i> قیزیل پنجر.. qızıl pencər [آد، بیتگی] یادی بیتن و یئیلن بیر نوع بیتگی.	قیزیل اللر.. qızıl əllər [آد] باشاری لی اللر. قیزیل اوردو.. qızıl ordu [آد] کمونیست ساوئت اوردوسو (فا: ارتش سرخ). قیزیل اۆرک.. qızıl ürək [آد] یلانچیق خسته لیگی (سایری لیغی). قیزیل اولدوزلو.. qızıl ulduzlu [صفت] اۆزه رینده قیرمیزی اولدوزنشانی اولان.
قیزیل تال.. qızıl tal [آد، بیتگی] بیر نوع بیتگی (فا: بید سرخ). قیزیل توکوم.. Kızıl Tokum [اۆزل آد] قیزیل توخوم: قیرقیز- تاقای- جیرق- اۆچ تامغا بوی لارینداندیر.^{۱۵۸-۸۱} قیزیل تی.. qızıl ti [آد] آچیق قیزیل رنگی، سولقون قیزیل رنگی.	قیزیلایاغ.. qızıl ayağ [تاریخی اۆزل آد] تۆرکمنلرین، آرساری و اۇخ اویماقلاری، اولوبالاریندان.^۷ قیزیل ایستی.. qızıl isti [آد] یایین اورتالاریندا اولان ایستی. قیزیل بۆجک.. qızıl böcək [آد، دیرگی] رنگی توتقون یاشیل، اؤستو پارلاق، خیردا بیر بۆجک.
قیزیل باس.. Kızıl Baş [اۆزل آد] قیرقیز- ایچکیلیک- تایت بوی لارینداندیر.^{۱۵۸-۸۱} قیزیل باش.. qızılbaş [اۆزل آد] صفوی حکومتی نین یارانماسی اۆچون	قیزیل باش.. Kızıl Baş [اۆزل آد] قیرقیز- ایچکیلیک- تایت بوی لارینداندیر.^{۱۵۸-۸۱} قیزیل باش.. qızılbaş [اۆزل آد] صفوی حکومتی نین یارانماسی اۆچون

قیزیل ساققال.. qızılsaqqal [آد، بیتگی] آران و داغلیق یثرلرده، یاماحلاردا و کۆلوق یثرلرده بیتن و خالق آراسیندا چۆنگه حاضرلاماقدا استفاده اولونان بیر نوع بیتگی.	قیزیلجادیشی.. qızılcađışı [آد، بیتگی] ۵-۴ متر اوجالیدا آغ چیچکلی بیر آغاججیق (فا: نوعی گیاه). <i>copnus senguinea</i>
قیزیل سایی.. qızılsay [اؤزل آد] آلتون سایی، قیز آدی (فا: نام دختر).	قیزیلجالی.. qızılcalı [صفت] قیزیلجا خسته لیگینه توتولموش.
قیزیل سو یوسونلاری.. qızılsu yosunları [آد، بیتگی] دنیزلرین یاخلاشیق ۲۰۰ متر درین لیگینده یاشایان قیرمیزی رنگلی سو یوسونلاری (فا: تیره ای از گیاهان دریایی).	قیزیلجیق.. qızılciq [آد، بیتگی] قیزیلجیق گیللردن، اودونو سرت، کچیچک بیر آغاج، نوخود بویدا قیرمیزی رنگلی و چۆدکلی میوه سی اولان تیکانلی آغاج (فا: زغال اخته) <i>cornus mas</i> ۲- قیزیلجیق^۲ (آد) باخ: قیزیلجا.
قیزیل سو یا چکمک.. qızılsuya çekmek [تائیرلی انیلم] یال دیزلاماق.	قیزیلجیق قیلر.. qızılciqgillər [آد، بیتگی] ایکی چنکلی لردن، یوزه قدر نوعو اولان بیر بیتگی سو یو (فا: تیره از گیاهان). <i>cornaceae</i>
قیزیل قاز.. qızılqaz [آد، دیرگی] ظریف چنهرایی تۆکلۆ، قانادلاری قیزیل کیمی پارلاق، اوزون بوغاز و اوزون قیچ بیر سو قوشو.	قیزیل جام.. qızılcam [آد، بیتگی] اوزون بویلو بیر چام تورۆ.
قیزیل قاناد.. qızılqanad [آد، دیرگی] سازان سو یوندان، یاشیلا چالان، آغ گۆموشو، اتی قیلجیقلی بیر دادللی سو بالیغی نوعو، ۲۵-۳۰ cm بویدا <i>scardinus erythrophthalmus</i>, <i>rutilus rutilus</i>	قیزیل چتیر.. qızıl çətir [آد، بیتگی] چیمن لرده، رطوبتلی یثرلرده بیتن، بعضی نوعلاری خالق طبابتینده ایشله ن، بیر ایلیک و یا ایکی ایلیک، یومورتا شکیللی کۆک یانی یاپراقلاری اولان، اوتسو و خیرداجا بیر بیتگی.
قیزیل قانتارون.. qızıl qantarun [آد، بیتگی] قیزیل قانتارون گیللردن ۵۰-۱۰۰ cm یوکسکلیکده، قیرمیزی چیچکلی، قارشیلقلی یاپراقلی، ساپ و یاپراقلاری توخداج لیدا ایشله ن، ایکی ایلیک اوتسویتگی (فا: نوعی گیاه). <i>erythraea centaurium</i>	قیزیل چکیملی.. qızılçekimli [صفت] مطلقا (فا: مطلقا). <i>gilt</i>.
قیزیل قانتارون گیلر.. qızılqantarungillər [آد، بیتگی] ایکی چنکلی لردن، سککیز یوزه قدر نوعو اولان بیر بیتگی سو یو، اورنک: آجی یونجا (فا: تیره ای از گیاهان). <i>gentianaceae</i>	قیزیل چوبوق اوتو.. qızıl çubuq otu [آد، بیتگی] مئشله ی یثرلرده بیتن باللی بیتگی.
قیزیل قو جالو.. qızıl qocalu [اؤزل آد] ۱۶ جی یۆزیلده، دیاربکر حلب بۆلگه سینده، بوزاولوس تۆرکلریندن بیر بو آدی^{۸۵}.	قیزیل چی لیق.. qızılçılıq [آد] قیزیل ایشینه باخما (فا: زرگری <i>goldsmith's</i>)
قیزیل قورد.. qızılqurd [آد، دیرگی] آتالارین باغیرساق لاریندا عمله گلن بیر قورد خسته لیگی.	قیزیل خالی.. qızıl xallı [صفت] اۆزه رینده قیزیل خاللاری اولان، قیزیل خاللارلا دولو "قیزیل خالی بالیق".
قیزیل قورد.. qızılqurd [تاریخی اؤزل آد] قازاقلارین، کیچیویز بؤلۆگۆ بو لارینداندیر^{۸۱-۱۵۸}.	قیزیلخان.. qızıl xan [تاریخی اؤزل آد] ۱-شامامیست گله نکده تانری صفت لریندن ۲-اوغوز خاقان دۆنمی بیر بگ و اوردوباشی لاریندان^۷.
قیزیل قورد.. qızılqurd [تاریخی اؤزل آد] قازاقلارین، کیچیویز بؤلۆگۆ، بای اوغلو اویماغی، اولوبابالاریندان^۷.	قیزیل دری لی.. qızıl dərili [آد] آمریکا یثرلی لرینه وثریلن آد، قیرمیزی درلی (فا: سرخ پوست). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
قیزیل قوشو.. qızılquşu [آد، دیرگی] اوزون باجاقلیلاردان، باشی جیققالی، سیرتی یاشیل، قارنی آغ، یوواسینی باتلاقلاردا دۆزلدن، اتی یئمهللی، آوروپادا یاشایان بیر قوش (فا: نوعی پرندة). <i>Vanellus</i> ۲-قیزیل قوشو^۲ (آد، دیرگی) قانادلاری قاییق کیمی سرت، یاشیل، شفاف و یومورو تهر بیر بۆجک.	قیزیل دیش (لی).. qızıl diş (li) [صفت] دیشی و یا دیشلری قیزل دان اولان.
قیزیل قولا.. Kızıl Kulak [اؤزل آد] قیرقیز-مۆندی بو لارینداندیر^{۱۵۸-۸۱}.	قیزیل زانباق.. qızıl zanbaq [آد، بیتگی] داغلیق یثرلرده بیتن سوغاناقلی بیتگی.
	قیزیل سۆزلر.. qızıl sözlər [صفت] دیرلی و آغیللی سۆز و صحت حاققیندا.
	قیزیل سۆیود.. qızılsöyüd [آد، بیتگی] سۆیود آغاجی نین بیر نوعو.
	قیزیل ساچان.. qızılsağan [صفت] قیزیل سپن و آتان (فا: زرافشان).
	قیزیل سارماشیق.. qızılsarmaşıq [آد، بیتگی] بیر نوع بیتگی (فا: گیاه انگل یونجه). <i>cuscuta</i>

قیزیل قویروق.. qızılquyruq [آد، دیرگی] سترچه گیللردن بۇجک و تیرتیل یئین و تاریمما یارارلی، قویروغو قیرمیزی یا چالار ساری رنگلی، کۆچری بیرقوش (فا: نوعی پرنده). phoenicurus	قیزیل لایماق.. qızılmaq [بلسیز انیلم] قیزیلاتوتولماق، اۆستونه- قیزیل چکیلمک.
قیزیل قیامت.. qızılqiyamet [آد] بۇیوک گۆرولتو، قیزیلجا قیامت.	قیزیل لایماق.. qızılmaq [صفت] قیزیل وورولموش (فا: زراندود).
قیزیل قیرمیزی.. qızılqırmızı [صفت] قیزیل رنگینده و قیرمیزی یا چالار رنگ.	قیزیللو.. qızıllo [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلده، آنادولو حلب بۇلگه سینده، خوالقدردن تۆرکلرینه باغلی بیر بوی آدی ^{۸۵} .
قیزیل کنچیلی.. keçili [اؤزل آد] عثمانلی بیرلیگینده یئر آلان بیر تۆرک بویو ^{۲۰۹} . ۲- قیزیل کنچیلی (اؤزل آد) شاهسون ائلی بویلاریندان ^{۱۰۸، ۳} .	قیزیللی.. qızıl [صفت] قیزیل وورولموش، قیزیل ایله بزنمیش.
قیزیل کۆک.. qızılkök [آد، بیتگی] باخ: کۆک بویاسی.	قیزیللیق.. qızılıq [آد] قیزیل اولما وضعیتی.
قیزیل گۆز.. Kızıl Göz [اؤزل آد] تۆرکمن- تکه- اؤتمیش- ساچماز بوی لاریندان ^{۸۱-۱۵۸} .	قیزیل مارات.. Marat [اؤزل آد] Kızıl [اؤزل آد] تۆرکمن- ساریق بوی لاریندان ^{۸۱-۱۵۸} .
قیزیل گۆز.. qızıl göz [آد، دیرگی] قیزیل رنگینده بیر گول (فا: گل سرخ). ۲- قیزیل گۆز (تاریخی اؤزل آد) تۆرکمنلرین، تکه و اؤتمیش اویماقلاری اولوبابالاریندان ^۷ .	قیزیلماق.. qızılmaq [بلسیز انیلم] ققیزقین و اؤفکه لی حالا گلکمک.
قیزیل گۆل.. qızıl gül [آد، بیتگی] کیچیک، تیکانلی کۆل شکلینده بیتن، مختلف رنگلرده اولان و چوخراق قیزیل رنگینده عطیرلی بیر گول (فا: گل سرخ).	قیزیلیمش.. qızılmiş [آد] قیزیلماق ایشی ویاپیچیمی.
قیزیل گۆل.. qızıl gül [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، ۱۹۳۰-۴۰ اینجی ایللرده آذربایجانین هر یئرینده یاییلمیش اورتا تئمپده ایفا اولونان قدیم رقصیدیر. رقصین حرکت دوزوملری تمکینلی، حتّی بیر قدر اوتانجاق واریدیر. داها چوخ شهر توپلاریندا اویناییلار. رقصی اکثر حالدا گنج قادینلار و قیزلار ایفا اندیرلر ^{۲۴۵} .	قیزیلوئاغ.. qızılotağ [تاریخی اؤزل آد] خاقان و خانلارین وئردیکلری- توی و شۆکلرده، قیز اوشاق صاحبلرینین اوتوردوغو شرف تریبونو ^۷ .
قیزیل گۆمبە.. qızıl gümbəz [اؤزل آد] انیمیر بویونا عاید یئر آدی (۱۶م جی قرن) ^{۲۲۵} .	قیزیلی.. qızılı [صفت] قیزیل رنگی، پارلاق ساری رنگ.
قیزیل گۆمۈش.. qızıl gümüş [آد] قیزیل دان و گۆمۈشدن قایریلمیش (فا: طلا آلات). gold plate	قیزیل یئل.. qızılyel [آد] ۱- یولوخوجو بیر نوع درّی خستیلیگی. ۲- گونئی دن اسن یئل (بعضی یئرلرده).
قیزیلگون.. qızıl gün [اؤزل آد] قیزیل کیمی گون، اوغلان آدی (فا: نام پسر).	قیزیل یابراق.. qızılyapraq [آد، بیتگی] گۆل گیللردن: یول قیراغیندا بیتن ساری چیچک لی بیتگی (فا: مایران). eupatorium agrimonia
قیزیل لاتماق.. qızıl latmaq [تائیرلی انیلم] قیزیللا توتماق، قیزیل سوئی وئردیرمک، اۆستونه قیزیل چکدیرمک.	قیزیل یارا.. qızılyara [آد] درّی آلتی حجره لرده التهابلار سبب ایله وجودا گلن بیر نوع قان چیبانی.
قیزیل لاشدیرماق.. qızıl laşdırmaq [تائیرلی انیلم] ۱- قیزیل وضعیته گتیرمک، قیزیل کیمی ائتمک. ۲- قیرمیزی لاشدیرماق.	قیزیل یول.. qızılyol [اؤزل آد] قاراداغ یوسفانلی طایفاسینا باغلی اویا آدی ^{۱۰۸، ۳} .
قیزیل لاشماق.. qızıl laşmaq [تائیرسیز انیلم] قیزیل وضعیته گلکمک، قیزیل کیمی اولماق.	قیزیل یومورتا بایرامی.. qızıl yumurta bayramı [آد] کریستیانلاردا بیر بایرام آدی.
قیزیل لاما ق.. qızıl lama [تائیرلی انیلم] قیزیللا توتماق، اۆستونه قیزیل چکدیرمک.	قیزیندیرماق.. qızındırmaq [تائیرلی انیلم] قیزدیرماق، ایستی لندیرمک.
قیزیل لاشدیرماق.. qızıl laşdırmaq [تائیرلی انیلم] ۱- قیزیل وضعیته گتیرمک، قیزیل کیمی ائتمک. ۲- قیرمیزی لاشدیرماق.	قیزینماق.. qızınmaq [تائیرسیز انیلم] اؤزونو قیزدیرماق، ایسینمک، قیزیشماق (فا: خود را گرم کردن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
قیزیل لاشماق.. qızıl laşmaq [تائیرسیز انیلم] قیزیل وضعیته گلکمک، قیزیل کیمی اولماق.	قیز.. qız [سس تق] قیزیلتی سسی.
قیزیل لاما ق.. qızıl lama [تائیرلی انیلم] قیزیللا توتماق، اۆستونه قیزیل چکدیرمک.	قیزاو.. qızav [اؤزل آد] چایلاردا چایین گۆر گئندن یئری، قیز آدی.
	قیز قیرتماق.. qız qırtmaq [تائیرگن انیلم] قیز قیرماسینا یول آچماق.

قِیْسَادالغا..qısaldağa [آد، فیزیک] رادیو و تلویزیون و مخابراتدا بویو ۱۰-۱۰۰ متر آراسیندا اولان دالقلار. قِیْسَادیلماق..qısalılmaq [یل] قیساسلتماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} قیسورماق}. قِیْسَادیلیمیش..qısalılmiş [صفت] قیسیسا حالا گلیمیش. قِیْسَاراق..qısaraq [صفت] بیر آر قیسا، قیساجا. قِیْسَاسلی حرف..qısa səslı hərflər [آد، دیل ب] سسی اوزون اولمایان حرف و هجا (فا: حرف با صدای کوتاه). short syllable قِیْسَاقِیسا..qısaqısa [صفت، ظرف] اوزون اولمایان بیر بیچیمده، آزار آزار. قِیْسَاقِیسا..qısaqısa [ظرف] قِیْسَاراق. قِیْسَاکِسمک..qısa kəsmək [تاثیریلی انیلم] چوخ اوزاتماماق، مختصر دانیشماق. قِیْسَاکِچمک..qısa keçmək [تاثیرسیز انیلم] بیر مسئله نین اؤستونده چولخ دایانماماق، اؤستوندن تنز گئچمک. قِیْسَاکُوروشولۇ..qısa görüşü [صفت] دارگوروشلو. قِیْسَاکِدیرماق..qısaldırmaq [تاثیریلی انیلم] قیسالتماق ایشینی - گوردورمک قِیْسَاکِدیرماق..qısaldırmaq [تاثیریلی انیلم] قیسالتماق ایشینی - گوردورمک قِیْسَاکِتما..qısaltma [آد] قیسالتماق ایشی "آمر یکا بیر لشیک دؤولت: آبد" قِیْسَاکِتماق..qısaltmaq [تاثیریلی انیلم] قیسیسا اتمک (فا: خلاصه کردن). قِیْسَاکِتمالار..qısaltmalar [آد] اختصارات. abbreviations قِیْسَاکِتمالی..qısaltmalı [صفت] قیسیسادیلیمیش اولان، قیسیسادیلماق بیلن شی. قِیْسَاکِدیش..qısaldış [آد] قیسالتمیش: قیسالتماق ایشی. قِیْسَاکِدیلماق..qısaldılmaq [بلسیز انیلم] قیسالتمیق: گودلدیلیمک، مختصر لنمک. قِیْسَاکِدیلیمیش..qısaldılmış [صفت] گودلدیلیمیش، مختصر اندیلیمیش. قِیْسَاکِمالماق..qısalmmaq [تاثیرسیز انیلم] ۱- قیسیسا وضعیت گلمک، گودلمک (فا: کوتاه شدن). ۲- (پارچا اؤچون) سويا گنتمک. قِیْسَاکِلمیش..qısalmış [صفت] ییغاملاشمیش (فا: کیچیلیمیش shortened قِیْسَاکِلیش..qısalış [آد] قیسالماق ایشی ویا بیچیمی. قِیْسَاکِلیق..qısalışıq [آد] قیسا اولما دورمو.	قِیْزِقیرما..qızırmaq [آد] قیْزِقیرماق ایشی (فا: تخمیر). fermentation قِیْزِقیرماق..qızırmaq [تاثیرسیز انیلم] چوخ قالماقدان تورشماق، تخمیر اولماق، قیچقیرماق (فا: ترشیدن) to become soure {قِیْزِماق دان}. قِیْزِقیرمیش..qızırmış [صفت] تخمیر اولموش (فا: تخمیر شده). قِیْزِقیز..qızıq [سس تق] قیْزِیلتی سسی. قِیْزِوۇ..qızov [سس تق] چایین گور یثری، سویون یئھین آخدیغی و سسلی یثری. قِیْزِهاقیز..qızhaqız [سس تق] گور سسله، یئھین و سورعتله، ایتی حالدا. قِیْزِی..qızı [آد، یتگی] رطوبت لی یئرلرده بیتن، اوزون و دیلیک دیلیک یاپراق لاری اولان و یئیلن بیر بیتگی. قِیْزِیلتی..qızıltı [سس تق] قیْزِ سسی (فا: صدای قز). قِیْزِیلتی لی..qızıltılı [صفت] قیْزِیلتی ایله آخان، چوخ ایتی آخان. قِیْزِیلدماق..qızıldamaq [سس تق] قیْزِ سسی چیخارماق. قِیْزِیلق..qızıllıq [آد] قیْزِی یتگی سی چوخ بیتن یئر. قِیْسِ قِیْسِ گولمک..qıs qıs gülmək [تاثیرسیز انیلم] سس سیز و یاواشجا گولمک. قِیْسِ قِیْوراق..qısqıvraq [ظرف] چابوق. قِیْسَا..qısa [صفت] بوی و اوزونلوقو آز اولان، گودوک، بالاجا، آز سورهلی، مختصر (فا: خلاصه). in short {دیوان لغات تورک و سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}. قِیْسَاکِین لی..qısa alınlı [صفت] اینسان اؤچون: آلنی نین بویو قیسیسا و ائنی گنیش اولان. قِیْسَاکِ تاریخ..qısatarıx [آد] ییغجام تاریخ (فا: تاریخچه). diary قِیْسَاکِتما..qısatma [آد] ۱- خلاصه اتمه (فا: تلخیص). summarization ۲- علامت اختصاری symbol قِیْسَاکِتماق..qısatmaq [تاثیریلی انیلم] گودتمک. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر} {قیسقارماق}. قِیْسَاکِتمیش..qısatılmış [صفت] مخفف (فا: مخفف). abbreviation قِیْسَاج..qısac [آد] ۱- کلبتین، پنس، انبر. ۲- ساچ توخاسی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}. قِیْسَاجا..qısaca [ظرف] بیر آر قیسا، اولدوقجا قیسا، قیسا اولاراق (فا: مختصرا). briefly قِیْسَاجاسی..qısacası [ظرف] سۆزون قیساسی. قِیْسَاجیق..qısacıq [ظرف] چوخ قیسیسا، لاپ قیسیسا. قِیْسَاداغ..qısadağ [اؤزل آد] ییجار دا داغ آدی.

قېساموغلار.. qisa muğamlar [آد] آذربایجان موسیقی سینده اؤنملی بؤلوم لردن بیرى بالاجا موغاملاردیر، بو موغاملار ۵ بؤلومدن عبارتدیر: ۱-قاتار. ۲-رؤهاب (رهاوی). ۳-شاهناز. ۴-بايات کۆرد. ۵-دشتی؛ قاتار بؤلومونون شُعبه‌لری: گۆتورگه، بَم عَشاق، حُسینی، شکسته، چاغیریش، قاتارا آياق؛ رُهاب شُور عایله‌سینه باغلی اولاراق شُعبه‌لرینى بئيله سیرالاماق اولار: گیریش (برداشت)، فارس شکسته‌سی (فارس ازگی‌سی)، عراق، قرايی، مسیحی، مبرّغه، گۆنش، رُهابا آياق؛ شاهناز بؤلومونون شُعبه‌لری: گۆتورگه، زیل شاهناز، ديلکش، کۆردو، حيجاز، آشیری شاهناز، زیل شاهناز آياق؛ بايات کۆرد بؤلومونون شُعبه‌لری: گۆتورگه؛ دشتی موغامی آذربایجان موسیقی سینده چوخ یئر توتمور، بو موغامین شُعبه‌لری: تمل، آیریلیق، گبری، بايات تورک، گیلئی، دشتی یه آياق (فا: موغامهای کوتاه آذربایجان).	قېسقانان.. qısqanan [صفت] باخ: قېسقانج. قېسقانج.. qısqanc [صفت] حسود، قېسقانما خویوندا اولان (فا: رشک). envious {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}. قېسقانچلیق.. qısqanclıq [آد] حسودلوق (فا: حسادت). jealousy قېسقاندیرماق.. qısqandırmak [تاثیرلی انیلم] قېسقانماسینا و حسادتیته یول آچماق. قېسقاندیریلماق.. qısqandırılmaq [بلسیز انیلم] قېسقانماسینا یول آچیلماق. قېسقانماق.. qısqanmaq [تاثیرسيز انیلم] حسادت ائيله‌مک، اسیرگه‌مک (فا: حسادت کردن). {دیوان لغات تورک و سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، باخ: قېسماق}. قېسقانیش.. qısqanış [آد] قېسقانماق ایشی ویا بیچیمی، قېسقانما. قېسقانیلماق.. qısqanılmak [بلسیز انیلم] قېسقانماق ایشی گۆرولمک. قېسقی لاماق.. qısqılmaq [تاثیرلی انیلم] قېسقانماق، سیخیشدیرماق. قېسقی.. qısqı [آد] ایکی شئین آراسینا قېسدیریلمیش شئی. قېسقی یا باسماق.. qısqı ya basmaq [تاثیرلی انیلم] قېسقی لاماق. قېسقیرتماق.. qısqırtmaq [باخ] قېسقیرتماق. قېسقین.. qısqın [آد] باسقی، قېسقی (فا: فشار). قېسقینتی.. qısqıntı [باخ] قېسقین. قېسقینماق.. qısqınmaq [باخ] قېسقینلماق، سیخیتی دویماق. قېسما بوغما.. qısma boğma [آد] قېسما، هر طرفدن سیخیشدیرما. قېسما بوغما یا سالماق.. qısma boğmaya salmaq [تاثیرلی انیلم] هر طرفدن سیخیشدیرماق، قېسناماق. قېسماق.. qısmaq [تاثیرسيز انیلم] ۱-سیخماق، آزالتماق، دارالتماق، کیپ یاپیشدیرماق (فا: فشردن). ۲-بویونو قېسسالتماق. ۳-قناعت ائتمک. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، بو کلمه‌نین مفهومی سیخاراق قېسسا حالا گتیرمک اولاراق بعضی کلمه‌لرین کؤکودور: قېسیر (بالالیغی قېسیلاراق وئریمسیر وضعیت گلمیش)، قېسناماق (سیخیلی و قېسیلی حالا گتیرمک)، فارسجادا خسیس (قېسیس) و گس کیمی کلمه‌لرده بو فعل له ایلگی لی سانیلیر، باخ: قاس}. قېسمیش.. qısmış [آد] قېسماق ایشی. قېسمیق.. qısmıq [صفت] پیتی، خسیس. قېسناق.. qısnaq [آد] ۱-چوخ چتین گیریله بیلن یئر. ۲- (ص) تلسیک، یۇنئامدان، قېسقی آلتیندا قویماق، فشار آلتیندا قویماق (فا: تحت فشار قرار دادن).

قِیسَناماق..qısınamaq [تأثیرلی ائیلیم] قیسقی آلتیندا قویماق، فشار آلتیندا قویماق (فا: تحت فشار قرار دادن).	قِیسَرقانماق..qısırqanmaq [بل] اسیرگنمک {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر}. باخ: قیسماق
قِیسیت..qısıt [آد] بیرئى سل حق لری آزالتما، دارالتما، سینیرلایما (فا: محدودیت).	قِیسیرلاشدیرماق..qısırlaşdırmaq [تأثیرلی ائیلیم] قیسیر حالانگیرمک، وثریم سیزلشدیرمک.
قِیسیتاق..qısıtaq [آد] ایکی قورولوغو (قارایی) بیرلشدیرین زولاق وایکی طرفی دنیز اولان دار یئر، قیسیتاق (فا: برزخ).	قِیسیرلاشماق..qısırlaşmaq [تأثیرسیر ائیلیم] ۱- قیسیر وضعیت گلمک ۲- وثریم سیز اولماق، یارارسیز اولماق.
قِیسیتلاشدیرماق..qısıtlaşdırmaq [تأثیرلی ائیلیم] محدودلاتمک، بیرینین ویا بیرئى سل حق لری نین سینیرلارینی آزالتماق (فا: محدود نمودن).	قِیسیرلاماق..qısırlamaq [تأثیرسیر ائیلیم] ۱- قیسیر وضعیت گلمک ۲- وثریم سیز اولماق، یارارسیز اولماق.
قِیسیتلاماق..qısıtlamaq [تأثیرسیر ائیلیم] بیر شئین سینیرلارینی دارالتماق، محدودیت یاراتماق.	قِیسیرلیق..qısırlıq [آد] ۱- قیسیر اولما وضعیت (فا: یائسه گی). menopause ۲- وثریم سیزلیک.
قِیسیتلانماق..qısıtlanmaq [تأثیرسیر ائیلیم] قیسیتلاماق ایشی گؤرولمک.	قِیسیریش..qısırsı [آد] قیسماق ایشی.
قِیسیتلانیق..qısıtlanış [آد] قیسیتلانماق ایشی ویا بیچیمی، محدودیت.	قِیسیق..qısısq [صفت] ۱- قیسیلیمیش اولان، بوغوق (فا: محدود). ۲- دار یئر، دارگنجیت.
قِیسیتلاییقی..qısıtlayıcı [صفت] قیسیتلایان و قیسیت آلتینا آلان، سینیرلاییقی، دارالدان (فا: محدود کننده).	قِیسیقجا..qısısqca [صفت، ظ] بیر آز قیسیلیمیش.
قِیسیتلاییش..qısıtlayış [آد] قیسیتلاماق ایشی ویا بیچیمی (فا: محدودیت).	قِیسیقلیق..qısısqıllıq [آد] قیسیق اولما وضعیت.
قِیسیتلی..qısıtılı [صفت] قیسیتلانمیش، قیسیت آلتینا آلینمیش (فا: محدود). scribed.	قِیسیلماق..qısılmaq [بل، ت] ۱- بویونو قیسماق. ۲- سیغینماق، دالالانماق، بیر یئر سیخیلماق. ۳- (س) بیر شئی توپلانیب بۆزولمک. ۴- اوتانماق، سیخیلماق، چکینمک
قِیسیتلیلیق..qısıtlılıq [آد] قیسیتلی اولما وضعیت.	قِیسیلیمیش..qısılmış [صفت] گؤدلیمیش، بیرگنیم قیسیلاراق دارالمیش.
قِیسیقی..qısısqı [صفت] قیسان، سیخیجی.	قِیسیلیش..qısısqı [آد] قیسیلماق ایشی، باسیق (فا: فشرده). pressed
قِیسیر..qısır [صفت] ۱- دوغماز، اره میک (فا: عقیم). ۲- barren	قِیسیم..qısım [آد، باخ: قیسماق] قیسماق ایشی.
یاشلاندیقجا دوغما و بالالاما خصوصیتی نی الدن وثریمیش خانیم (فا: یائسه). menopause. ۳- وثریم سیز توپراق ویا آغاج. ۴- سوئوج سوژ، یارارسیز {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر، باخ: قیسماق}. ۴- قِیسیر qısır (آد) بلقور، تازا سوغان و جعفری یه ادویه ووراراق حاضرلایان بیر یئمک.	قِیسینتی..qısıntı [آد، باخ: قیسماق] قیسماق ایشی، آزالتما ایشی.
قِیسیرامن..qısırəmən [آد] قیسیر اولموش آناسینی تکرار امن حیوان.	قِیسینتیسیز..qısıntısız [صفت] قیسیتلی یا دایانمادان، قیسیتلی سی اولمایان.
قِیسیرداغ..qısırdağ [اؤزل آد] نیر، نمین و هشتر ده داغ آدی.	قِیسینتیلی..qısıntılı [صفت] قیسیتلی یا دایانان، قیسیتلی سی اولان.
قِیسیرقادین..qısırqadın [آد، ص] قیسیر اولموش خانیم (فا: زن نازا). a barren woman	قِیسینماق..qısınmaq [تأثیرسیر ائیلیم، ل] ۱- قیسماق، قیسیلماق ۲- قیسناماق.
قِیسیردۆنگۆ..qısırdöngü [آد] چؤزوم گتیرمه یین تکرارلی ایش، دور و تسلسل.	قِیش..qış [آد] ایلین گۆز فصلیندن سونراکی فصل، سویوق فصل، سویوق دؤنم (فا: زمستان). Winter ۲- قِیش (آد) بعضا قِیش کلمه سینین دانیشیقدا دئییلیشی. ۳- (اؤنلم) توئیوق کیمی این حیوانلارینی قووالاماق اؤچون چیخاریلان بیر سس {گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.
قِیسیرقاماق..qısırqamaq [تأثیرلی ائیلیم] قیزیرقاماق، اسیرگه مک.	قِیش قیامت..qış qiyamət [آد] چوخ زورلو و چتین قیش.
قِیسیرقان..qısırqan [صفت] اسیرگه ییب وثرمه یین. بیر شئی اسیرگه ییب وثرمه مک (فا: مضایقه کردن).	قِیش قیش لاماق..qışqışlamaq [آد] قیش قیش دئییه قوشلاری قووالاماق.

قیش یاز.. qış yaz. [آد] ایلین بۆتون سۆره سی، دایما.	قیشلا.. qışla. [آد] عسگرلرین باریندیقلاری بۆیوک تیکییتی (فا: اُردوگاه).
قیش یای.. qış yay. [آد] ایلین بۆتون سۆره سی، دایما.	قیشلاتماق.. qışlatmaq. [تائیرسیز انیلم] قیشی بیر یئرده گچیرمک.
قیش اوئو.. qışotu. [آد، یتگی] قیشلاق لاردا و شورانلیق لاردا بیتن بیر نوع اوت (فا: نوعی علف).	قیشلاق.. qışlaq. [آد] قیشی گنجیرمه اوچون ایستی بۆلگه، قیشدا بارینیلان یئر (فا: قشلاق). {winter quarters} سَنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر.
قیش چیه یی.. qışçıəyi. [آد، یتگی] آران بۆلگه لرده بیتن و تنز چیچکله نن اوتسوو بیتگی.	قیشلاق..- qışlaq. [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشلنیر، باخ: یئرآدلاری (یوزلرجه آد سایماق اولار).
قیش دۆنمی.. qışdönəmi. [صفت] قیش فصلی، سویوق دۆنم.	قیشلاقات افشار.. qışlaqat afşar. [اؤزل آد] قشیدارین ۵ کندستانیندان بیر اولاراق ۶۸ کندی و *۱۰۰۰۰ نفر نفوسو واردیر.
قیش دۆنگه سی.. qışdönəngəsi. [آد] اوغلاق دۆنگه سی.	قیشلاق زاخور قالاسی.. qışlaq zaxur qalası. [اؤزل آد] بو قالا اردیبل شهرینده قاراسو چایی نین یاخینلیغیندا قرار تاپیب و بعضی لریجه بو قالانین قیدمتی اشکانلیلار قدر اوزانیر.
قیش سال.. qışsal. [صفت] قیش لا ایلگیلی، قیشا عاید (فا: شتوی).	قیشلاما.. qışlamaq. [تائیرسیز انیلم] قیشی بیر یئرده گچیرمک. {سَنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
قیش قورشا.. qış qurşaq. [اؤزل آد] بوستان آباددا کند آدی قیش دان قورونان.	قیش لاق.. qışlaq. [آد] قیش اۆچون اولان، قیش فصلینه عاید اولان.
قیشی.. qışı. [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ۲۴۰.	قیشیل.. qışıl. [اؤزل آد] قیشلیق، قیش اۆچون آیریلیمیش.
قیشقیتماق.. qışqıtmaq. [باخ] قیشقیرتماق.	قیشین.. qışın. [صفت] قیش فصلی، سویوق دۆنم.
قیشقیرباغیر.. qışqırbağır. [آد] چغیرباغیر.	قیش یوخوسو.. qışyuxusu. [آد] دورقونلوق و حرکت سیزلیک دۆنمی، سویوق قانلی حیوانلارین ویا بیر سیرا آغاجلارین قیش دۆنم اینده یوخویا گتتمه سی وچوخ آز یاشانتی لی اولماسی (فا: زمستان خوابی). {hibernation}
قیشقیرتماجی.. qışqırtmacı. [آد] قیشقیرتماق ایشی نی گۆرن کیمسه.	قیغ.. qığ. [آد] قویون و گنچی پسیلیگی، قویون دیشقی سی (فا: پهن گوسفند). {Dung} دیوان لغات تورک و سَنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر.
قیشقیرتماجیلیق.. qışqırtmacılıq. [آد] قیشقیرتماجی نین ایشی.	قیغلاماق.. qığlamaq. [تائیرسیز انیلم] قیغ بورخاماق، دیشقی لاماق (داوار، دوه).
قیشقیرتماق.. qışqırtmaq. [تائیرلی انیلم] تحریک اتمک، بیر یینن - قیشقیرماسینا و چغیرماسینا سبب اولماق (فا: تحریک کردن، شوراندن). to cause to revolt to excite	قیغی.. qığı. [آد] باخ: قیغ.
قیشقیرتی.. qışqırtı. [آد] تحریک، قیشقیرتماق ایشی. ۲-چغیرتی (فا: بانگ). clamour	قیغیرتی.. qığırta. [آد] قیغیردارکن چیخان سس.
قیشقیرتی.. qışqırtış. [آد] تحریک، قیشقیرتماق ایشی. ۲-چغیرتی (فا: بانگ). clamour	قیغیرداتماق.. qığırdatmaq. [تائیرگن انیلم] قیغیرداماسینا یول آچماق.
قیشقیردیجی.. qışqırdıcı. [صفت] قیشقیرتیجی: قیشقیردان، تحریک ائدن، قیشقیرتماق ایشینی گۆرن.	قیغیرداق.. qığırdaq. [سس تق] وجوددا سوموگه بنز برک بیر عضو (فا: غضروف). cartilage
قیشقیردیجیلیق.. qışqırdıcılıq. [آد] قیشقیردیجی اولما وضعیت.	قیغیرداقسال توخو.. qığırdaqsal toxu. [آد] قیغیراغی دوزلدن (فا: غضروف). cartilage
قیشقیردیش.. qışqırdış. [آد] قیشقیرتماق ایشی ویا بیچیمی.	قیغیرداقلاشماق.. qığırdaqlaşmaq. [تائیرسیز انیلم] قیغیرداق کیمی - برکیمک
قیشقیردیلماق.. qışqırdılmaq. [بلسیز انیلم] قیشقیرتیلماق: تحریک ائدیلماق.	
قیشقیرما.. qışqırma. [آد] چغیرما (فا: جیغ). scream	
قیشقیرماق.. qışqırmaq. [تائیرسیز انیلم] چغیرماق. {سَنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	
قیشقیریشماق.. qışqırışmaq. [فا] چغیریشماق، بیرلیکده قیشقیرماق.	
قیشقیریقچی.. qışqırıqçı. [آد] چغیرباغیر ائدن، های کویچو (فا: جنجال کنده)	
قیشقیریق.. qışqırıq. [آد] چغیرباغیر (فا: جنجال). brawl	
قیش گۆنو.. qışgünü. [آد] قیش فصلی، سویوق دۆنم.	

قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmaq [تائیرسیز ائیلیم] قِفیل ایله باغلانماق.	قِیغیرداق لی.. qığırdıqlı [صفت] قِیغیرداغی اولان، قِیغیرداق دان عبارت اولان.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیرداق.. qığırdamaq [تائیرلی ائیلیم] چاغیرماق، سسله مک. {دده
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قورقود کیتایندا ایشله نیبیر.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیرداق.. qığırdayış [آد] قِیغیرداق ایشی.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیر قِیغیر.. qığır qığır [ظرف] قِیغیرتی سسی چاخاراق.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلتی.. qığıltı [آد] قِیغ قِیغ سسی، کۆرپه اوشاغین چاخاردیغی سس.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلجیم.. qığılcım [باخ] قِیو یلجیم، اود ذره سی (فا: اخگر). embers
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلجیم لَئِمَاق.. qığılcımlanmaq [تائیرلی ائیلیم] قِیغیلجیم ساچماق، قِیغیلجیم چاخارماق، برق وورماق.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلجیم لی.. qığılcımlı [صفت] قِیو یلجیم لی، اود ذره سی اولان شئی.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلجیم ساچان.. qığılcım saçan [صفت] قِیغیلجیم لی، اود ذره سی اولان شئی.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلداشماق.. qığıldaşmaq [فا] بیر لیکده قِیغیلداق.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلداق.. qığıldamaq [تائیرسیز ائیلیم] قِیغیلتی سسی چاخارماق.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلداق.. qığıldanmaq [تائیرسیز ائیلیم] قِیغیلداق.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِیغیلداق.. qığıldayış [آد] قِیغیرداق ایشی ویا بیجیمی.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِف.. qıf [آد] سو کیمی شیلری بیر قابا توکمک اوچون آغزی گئن و دیی دار وسیله (فا: funnel) سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، ع {قِفیل}.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِف گۆلو.. qıf gülü [آد، بیتگی] چوخ ایللیک، سۆرون، اوتسو و قیف کیمی چیچیی اولان بیتگی.
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِفیل.. qıfıl [آد، عربجه] قاپی کیمی شیلری آچیب باغلاماغا یارایان وسیله (فا: قفل).
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِفیل بند.. qıfıl bənd [آد، یازین] آذربایجان تورکجه سینده بو نوع قوشقو شاعر و عاشقلار آراسیندا یاریشما اولاراق دوزلر و شاعر سؤال شکیلنده شعرى دئیهرک مقابل طرفدن فی البداهه جواب ایستر بو شعر قورولوشجا مصرع لری مختلف هجadan تشکیل تاپیلیر، اؤرنک "خسته قاسیم، سؤال: او کیمدیر کی اوتوزوندا جاواندور او بئشینده قوجالانی اولودور؟ او نذیر کی دیلی آیری سؤزو دوز. او هانسی دریادیر ایچی دولودور؛ لزگی احمد، جواب: او آیدیر اوتوزوندا جاواندور؛ او بئشینده قوجالانی اولودور. او قلمدیر دیلی آیری سؤزو دوز. علم دریاسی هر دریادان دولودور" ۷۴، ۷۵ (فا: نوعی شعر آذربایجان).
قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [صفت] قِفیل ایله باغلانمیش.	قِفیل لَئِمَاق.. qıfılınmış [تائیرلی ائیلیم] ۱- قِفیل ایله باغلاماق "قاپینی قِفیل لَئِمَاق.. ۲- آغزینی یومماق.

قیل باش.. qılbaş [آد] ۱-چوخ زامان ال بارماق لارینین باش طرفینده دیرناق دیینه چیخان اذیت لی یار، دولاما. ۲-دده قورقود بویلا ریندا کیشی آدی کیمی ایشله نیب.	قیلچیلی.. qılçıqlı [صفت] قیلچیلی چوخ اولان.
قیل بوین.. qılboyun [صفت] بوینو نازیک، چوخ آریق.	قیل دامار.. qıldamar [آد] چوخ نازیک دامار (فا: مویرگ). capillary
قیل بورون.. qılburun [صفت] دنیز ایچینه اوزانمیش اینجه قورولوق.	قیلدان آسيلماق.. qıldan asılmaq [تأثیرسيز ائيلم] بیر تصادفدن آسیلی اولماق، نازیک بیر شئی آسیلی اولماق.
قیل بوخجو.. qılbüxcü [آد] قیل بیجی، بیرنوع نازیک بوخجو (فا: کمان اره).	قیلدی.. qıldı [اؤزل آد] ۱-یارادیجی، یاییجی ۲-ائتکن، عامل ۷.
قیل پایی.. qılpayı [آد، مج] چوخ آز.	قیلدیرخان.. qıldıxan [تاریخی اؤزل آد] قیپچاق خانلاریندان جانی خان ین اوغلو ۷.
قیلجا.. qılca [ظرف] بیر قیل قدر، ذره قدر، ذره جه.	قیلدیرتماق.. qıldirtmaq [ائتدیرگن ائيلم] قیلدیرماق ایشینی گۆردۆرمک.
قیلجال.. qılcal [آد] چوخ اینجه و نازیک (فا: موین). capillary	قیلدیرماق.. qıldırmaq [ائتد] بیر ایشی گۆردۆرمک، "بیر ایشی بیرینه قیلدیرماق، نماز قیلدیرماق". {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
قیلجال بورو.. qılcal boru [آد] لابراتوار اینجه لهملرده ایشله نن اینجه بورو.	قیلدیق.. qıldıq [آد] اینام، اعتقاد (فا: عقیده).
قیلجال دامار.. qılcal damar [آد] بۆتون توخولاردا اولان، آتاردامارلارین سون دالارینی، توپلار دامارلارین ایلک دالارینا بیرلشدیرن اینجه دامار.	قیلدیق سیز.. qıldıqsız [صفت] اینام سیز، اعتقاد سیز (فا: بی اعتقاد).
قیلجاللیق.. qılcallıq [آد] قیلجال اولما وضعیتی (فا: موینه گی capillarity)	قیلدیق لی.. qıldıqlı [صفت] ایناملی، اعتقادلی (فا: معتقد).
قیلجان.. qılcan [آد، قیل+جان] آت قیلیندان دوزهلن قوش دوزاغی.	قیل قاپان.. qılqapan [آد] کهربا.
قیلجان.. qılcan [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلده، آنادولو-کوتاهیا تورکلرینه منسوب بیر بوی آدی ۸۵.	قیل قانادلیلار.. qılqanadlılar [آد، دیرگی] بۇلاق جیللار، بۇجکلردن بیر سوی (فا: حشرات آبی). thysanura
قیلجا.. qılça [آد] ۱-قیل کیمی. ۲-آیاق سوموگو (فا: ساق). foreleg	قیل قدر.. qılqəder [ظرف] آزاجیق.
قیلچاتماق.. qılçatmaq [تأثیرلی ائيلم] چکینمک، ترپنمک، چیگین اویناتماق. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدير}	قیل قوش.. qılquş [آد، دیرگی] قویروغو توکلو بیر گۆزل قوش.
قیلچالاما.. qılçalamaq [تأثیرلی ائيلم] قیلچا سیندان توتماق، یاپیشماق.	قیل قویروق.. qılquyruq [آد، دیرگی] قویروغوندا ایکی اوزون لک اولان بیر جنس چؤل اۆرده یی anas acuta
قیلچالانما.. qılçalanmaq [بلسيز ائيلم] قیلچا سیندان توتولماق.	قیل قویروقلار.. qılquyruqlular [آد، دیرگی] چؤل اۆرده گی کیمی قوشلاری ایچینه الان بیر سوی.
قیلچیق.. qılçıq [آد] بالیغین اینجه سوموکلری، تاخیل و باقلا کیمی یتگی لرین اۆرونلرینین قیراقلاریندا اولان تیکانلی قیل کیمی شیلر (فا: پرز و خارهای کوچک). Nap {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.	قیل قیران.. qılqıran [آد] ساج قیران (فا: موخوره).
قیلچیق سیز.. qılçıqsız [صفت] قیلچیقی اولما یان.	قیل قیسال.. qılqısal [صفت، فلسفه] اویقولامالی، تطبیقی (فا: کاربرد). قیل قیسیال
قیلچیق لاما.. qılçıqlamaq [تأثیرلی ائيلم] بالیغین قیلچیقینی تمیزله مک، بالیغین قیلچیقینی چیخارماق.	قیل قیسیال.. qılqısal [صفت، فلسفه] اویقولامالی، تطبیقی (فا: کاربرد). قیل قیسیال
قیلچیق لاما.. qılçıqlamaq [تأثیرسيز ائيلم] ۱-بالیغین قیلچیقی تمیز لنمک، بالیغین قیلچیقی چیخاریلماق. ۲-قیلچیق عمله گتیرمک، تاخیل کیمی یتگی لرده قیلچیق دۆزلمک.	قیل کئیجی.. qılkeçisi [آد، دیرگی] بیر کئیجی نوغو.
قیلچیق لاما.. qılçıqlamaq [تأثیرسيز ائيلم] ۱-بالیغین قیلچیقی تمیز لنمک، بالیغین قیلچیقی چیخاریلماق. ۲-قیلچیق عمله گتیرمک، تاخیل کیمی یتگی لرده قیلچیق دۆزلمک.	قیل کۆربو.. qılkörpü [آد] ۱-دینجه او دۆنیادا اولان نازیک تئل کۆرپو. ۲-چتین سیناو معناسیندا بیر سۆز.
قیلچیق لاما.. qılçıqlamaq [تأثیرسيز ائيلم] ۱-بالیغین قیلچیقی تمیز لنمک، بالیغین قیلچیقی چیخاریلماق. ۲-قیلچیق عمله گتیرمک، تاخیل کیمی یتگی لرده قیلچیق دۆزلمک.	قیل کیمی.. qıl kimi [صفت] چوخ نازیک.

قِيلَیجارسلان.. qılıcarslan [تاریخی اؤزل آد] آنادولو سلجوقلولاری خانی، قوتالمیش بگین تورونو، عینی سلاله دن، بو آد ایله اۆچ خان گلمیشدیر. بونلارین ایچینده آن اۆنلورلی، بیرینجیسی اولوب، خاچلی سقرلرین قارشیسیندا دوران و گر یلا ساواشلارینین ایلك اؤرنک لرینی وئرمه سی باخیمیندان اولدوقجا ایلگینچ و رنکلی بیر شخصیت دیر.^۷	قیل گنجه مک (آرالاریندان قیل گنجه مک) qıl geçmæk (aralarından qıl geçmæk) [تائیرسیز انیم] بیر بیریندن آیریلماق، بیر بیرینه یاخین اولماق.
قیلچ اویناتماق.. qılic oynatmaq [تائیرسیز انیم] قیلچ اویناداراق اگه منلیک سۆرمک.	قیلانماق.. qıllanmaq [تائیرسیز انیم] قیللی اولماق (فا: مودار شدن). قیللی.. qıllı [صفت] قیل ایله بورونموش، قیلی چوخ اولان (فا: پشم آلو). hairy
قیلچ اویناتماق.. qılic oynatmaq [تائیرسیز انیم] قیلچ اویناداراق اگه منلیک سۆرمک.	قیلجا.. qıllica [صفت، آ] ۱- وحشی، یابانی و تۆکلو، قیللی اولاراق. ۲- تاخیل لار فامیلیاسیندان بیر ایللیک بیتگی.
قیلچ اوتو.. qılic otu [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی، قانقلا قانناماسی، بواسیر و قورد دۆشموش حیوان یاراسینا خئیرلیدیر.^{۱۳}	قیلما.. qılma [آد] قیلماق ایشی (فا: ارتکاب). commission قیلماق.. qılmaq [تائیرلی انیم] بیر ایشی گۆرمک و یاپماق، اتمک، ائيله مک "ناماز قیلماق" (فا: انجام دادن، کردن). {سومرجه
قیلچ اوینادان.. qılic oynadan [صفت] قیلچ اویناتماقلا مشغول اولان (فا: شمشیر باز). fencer	«قی»، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، گۆتۆرک داش یازی لاریندا ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر. قیلوو.. qılov [آد] ۱- کسبچی آلت لر ایتیلدیکجه اونلارین آغزیندا عمله گلن توز کیمی قیریتی لار.
قیلچ اوینو.. qılic oyunu [آد] قیلچ لا ووروشوب و ایدمان ائتمه اوینو.	قیلوولو.. qılovlu [اؤزل آد] قیلوولو: گئرمی ده کند آدی. قیلوولماق.. qılovlamaq [تائیرلی انیم] ۱- آلداتما کیمی ایشلرله
قیلچ بالیغی.. qılic balığı [آد، دیرگی] بورنوندا قیلچ کیمی بیر اوزانتی سی اولان، قیلچق سیز، اتی آغ لذتلی، ایلملی ایستی دیزلرده یاشایان بیر بالیق (فا: نوعی ماهی). Xiphias gladius	باشینی قاتیب دۆموک اتمک، آلداتاراق بیر ایشی گۆردورمک (اکثرا اوشاق اوچون سۆیله نیر)، قیلوولماق (فا: سرگرم کردن). ۲- ایتی لنمیش پیچاگی و بوجور شئی لری قایشا چکه رک قیلوونو یوخ ائله مک، ایتی له مک. {بو کلمه نین معناسیندا بیرنوع قیلووزلوق گۆرمک اولار و واقعیتده اوشاگی قیلوولماق اونا یول گۆسته ره رک اونو مشغول اتمکدیر، باخ: قیلووز}.
قیلچ بالیغی گیلر.. qılic balığıgiller [آد، دیرگی] دیش سیز و پولجوقسوز سۆموکلو بالیقلار سۆیو.	قیلوولو.. qılovlu [صفت] آغزیندا قیلوو قالمیش (ایتی لنمیش کسبچی آلت لر حاققیندا).
قیلچ چالماق.. qılic çalmaq [باخ] قیلچ وورماق.	قیللیق.. qılıbıq [آد] قاری سینین باسقی سی آلتیندا قرار تاپان، قازاق قارشیتی (فا: زن ذلیل).
قیلچ چکک.. qılic çekmek [تائیرلی انیم] سالدیرماق، قیلچجی قینیندان چیخارماق.	قیلچ.. qılic [آد، ت] ۱- باخ: قیلینچ، خنجر دن بۆیوک و اوجو بیز، بیر ویا ایکی آغزی ایتی و کسگین آراج (فا: شمشیر). sword ۲-
قیلچ دان کنچیرمک.. qılıcdan keçirmək [تائیرلی انیم] قیلچ لا اؤلدورمک.	کسبچی قیلچ، «بنزه یین» کونانین آغزی و توپراغی کسن بؤلومو، قباب لارین آغیزلاریندا اولان قوشا آیری سۆموک. ۳- عثمانلی- دۆنمی دیزچیلریندن.
قیلچ دیمدیکلی.. qılic dimdikli [آد، دیرگی] یاغمور قوشوگیلردن چوخ اینجه و اوزون دیمدیکلی، توکلری آغ، قانادلاری قارا بیر قوش (فا: نوعی پرندة). recurvirostra avocetta	قیلچ.. qılic [اؤزل آد] اینسان آدی: ~آلپ، ~ای، ~بارس، ~بوغا، ~بوغراخان، ~تامغاچخان، ~بابی، ~تیمور، ~خان، ~آر.
قیلچ قالخانا چیخماق.. qılic qalxana çıxmaq [تائیرسیز انیم] ساواشا چیخماق.	قیلچ.. qılic [اؤزل آد] قیلینچ: آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۶ آدسا یماق اولار).

قۇلیق ساتماق.. qılıq satmaq [تائیرلی انیلم] پوز وئرمک (فا: پزدادن). to put on airs قۇلیق سیز.. qılıqsız [صفت] قیلیغی اولمایان، گئینیشی کؤتو، هئج کسبله یؤلا گئتمه ین، رفتاری و خوئیو پیس اولان (فا: بدحالت). badtempered قۇلیق سیزلاشماق.. qılıqsızlaşmaq [تائیرسیز انیلم] قیلیغی کوتولشمک، قیلیق سیز اولماق. قۇلیق سیزلیق.. qılıqsızlıq [آد] قیلیق سیز اولما وضعیتی. قۇلیق قیافت.. qılıq qiyafət [آد] اؤست باش. قۇلیق لاماق.. qılıqlamaq [تائیرسیز انیلم] بیرینین قیلیغینا گیرمک، توولاماق، آلداتماق. قۇلیق لانماق.. qılıqlanmaq [تائیرسیز انیلم] قیلیغینا گیرمه گه چالیشماق، یالتاق لانماق. قۇلیق لی.. qılıqlı [صفت] ۱-یاراشیقلى، گوزل گؤرونوشلو. ۲-هر هانسی بیر وضعیتده قیلیغی اولان. ۳-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سؤزلر دۆزلدیر "آرواد قیلیق لی، ایلان قیلیق لی". قۇلیق لیلیق.. qılıqlılıq [آد] یاراشیق لیلیق، خوش رفتارلیق. قۇلی قیل دان سئچمک.. qılı qıldan seçmək [تائیرلی انیلم] اینجه دن اینجه نی سئچمک. قۇلی قیلینا.. qılı qılina [تائیرلی انیلم] بۆتون ایله، تامیميله. قۇلیلی.. qılılı [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی. قۇلین.. qılın [اؤزل آد] ۱-خوی، یارادیلیش ۲-ناز، عشوه. قۇلینج.. qılinc [آد] قۇلیج، اوجو بیز و بیر یا ایکی آغزی ایتی وکسگین آراج (فا: شمشیر). {قیل کلمه سیله ایلگی لی اولاراق قیل کیمی نازیک وایتی وسیله نی گوسته ریر}. ۲-قۇلینج، (آد) قیلینان هر شئی، قۇلینیش، خوی، کاراکتر. {ت: ایش، اخلاق، قادین نازی و قیرجانماسی، باخ: قیلماق}. قۇلینجاسار یلماق.. sarılmaq [تائیرسیز انیلم] داوا یا حاضر لانماق، ووروشماق ایسته مک. قۇلینج اوتو.. qılinc otu [آد، بیتگی] خالق طبابتینده ایشلنن بیر بیتگی. قۇلینج باجاق.. qılinc bacaq [صفت] ایری باجاقلی. قۇلینج قیلینجا گلک.. qılinc qılınca gəlmək [تائیرسیز انیلم] داوا یا گلک، ووروشماق. قۇلینجلاماق.. qılincламаق [تائیرلی انیلم] باخ: قۇلیج لاماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، باخ: قیلماق}. قۇلینجی.. qılinci [صفت] قیلیج کیمی، قیلینجا اوخشار.	قۇلیق قویروق.. qılıq quyruq [آد، دیرگی] سۆمو کلو بالیق لار تاقیمیندان ۸-۱۰cm اؤزونلوغو اولان تروپیک بزرک بالیغی (فا: نوعی ماهی). xiphophorus helleri قۇلیج کیمی.. qılıc kimi [ظرف] چوخ ایتی، کسین لیکله. قۇلیج لاماق.. qılıclamaq [تائیرلی انیلم، ت] قیلیج دان گنچیرمک. قۇلیج لانماق.. qılıclanmaq [بلسیز انیلم] ۱-قیلیج دان گنچیر یلمک، قیلیجلا چوخ اینسان اؤلدورولمک. ۲-بئیلنه قیلیج باغلاماق. قۇلیج لانیش.. qılıclanış [آد] قیلیج لانماق ایشی. قۇلیج لایش.. qılıclayış [آد] قیلیج لاماق ایشی. قۇلیج لی.. qılıclı [صفت] قیلیج تاختمیش اولان. قۇلیج واری.. qılıc varı [صفت] قیلیج کیمی، قیلینجا اوخشار. قۇلیج ووران.. qılıc vuran [آد] قیلیجلا دؤیوشن (فا: شمشیرزن) swordsman قۇلیج وورماق.. qılıc vurmaq [تائیرلی انیلم] قیلیج لا ووروشماق. قۇلیجی قینینا قویماق.. qılıcı qınına qoymaq [تائیرسیز انیلم] ساواشدان ال چکمک. قۇلیجی.. qılıcı [اؤزل آد] یارادیجی، یاپیجی. قۇلیجین دالی داکسیر قاباغی دا.. qılıcının dalıda kəsir qabağında [آتا سؤزو] سؤزو کسر لیدیر. قۇلیر.. qılır [آد] چتیرگیلردن، بیر ایللیک و اؤزل قوخولو اوتسو بیر بیتگی. ammi visnaga قۇلیش.. qılış [آد] قیلماق ایشی ویا بیجیمی. قۇلیغینا گیرمک.. qılığına girmək [تائیرلی انیلم] ۱-یالتاق لیق لا توولاماق. ۲-اوتون کیمی گئینمک. قۇلیف.. qılıf [باخ] قلاف. قۇلیفتی.. qılıftı [صفت] بیرینی قیلوولایان و آلداتان (فا: کلک باز) {بو کلمه قیلاو سؤزونه باغلی اولاراق قیلاو کیمی ایتی و کسجی مفهومو داشییر}. قۇلیق.. qılıq [آد] گندیش، خوی، دیش گؤرونوش، یارادیلیش، کاراکتر (فا: قلن). {قیلماق سؤزوندن، دیوان لغات تورک و سنگلاخ سؤزلو یونده ایشله نیبیدیر}. قۇلیق ائبله مک (ائتمک).. qılıq eyləmək (etmək) [تائیرلی انیلم] یالتاق لیق ائتمک. قۇلیق بگ.. qılıq bəy [آد] اوغوز بؤیو کلریندن بیر آد.^{۸۵} قۇلیق جانلو.. qılıq canlu [آد] خالخال چئوره سینده کؤچه ری حالدا یاشایان و اصلینده کورد بؤیو آدیدر.^{۱۴۴} قۇلیق دان قیلیغا گیرمک.. qılıqdan qılığa girmək [تائیرلی انیلم] ۱-تئز تئز دوشونجه دییشمک. ۲-تئز تئز گئیمینی دییشمک.

قیمیلداما..qimildamaq [تائیرسیز انیلیم] یئرینده بیر آرز ترپشمک، یئرینده اویناماق (فا: ازدحام کردن). قیمیلدانماق..qimildanmaq [تائیرسیز انیلیم] یئرینده بیر آرز ترپشمک، یئرینده اویناماق (فا: ازدحام کردن، تکان خوردن). قیمیلدانیس..qimildanış [آد] قیمیلداما ایشی ویاییچیمی. قیمیلدایاراق..qimildayaraq [ظرف] ترپه شهرک. قیمیلداییش..qimildayış [آد] قیمیلداما ایشی ویاییچیمی. قیمیلقیشلاق..qimil qışlaq [اؤزل آد] خاچماز'دا کند آدی^{۲۴۰}. قیمیلقیمیل..qimil qimil [ظرف] ترپه نهرک، ترپه شهرک، یئرینده اوینایاراق (یئرینده قیمیلقیمیل نه اوینویورسان). قین..qin [آد] پیچاق و کسیمی شلرین قابی، تاپانچا و بوجور شئین اؤرتوگو. ۲-بیر شئین ایچ بؤلومونو اؤرتن، بیر شئی ایچینه آلان برک اؤرتوک (فا: جلد هفت تیر، غلاف). hoister, sheath ۳- سوچ، جرم، عیب. ۴-شکنجه ۵-شسترده (بورنو) داغ آدی. دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر: ۱-شکنجه. ۲-پیچاق و قیلیچ قینی؛ دده؛ بو کلمه هر ایکی معنادا بیر کؤکه دایانیر، سوچلو آدم سیخیتی و تنگنایا سوخولور و پیچاق و قیلیچ دا قین طرفیندن سیخیلاراق ساخلانیر، همچنین قینماق فعلینده ده قارشى طرف سیخیتی ایچینه سالینیر. قیناق..qinaq [آد] قیناما، دانلاما، مذمت (فا: سرزنش). reproach قیناما..qinama [آد] قیناما ایشی (فا: سرزنش). reproach قیناما..qinamaq [تائیرلی انیلیم] دانلاما، مذمت و تقبیح اتمک، تقصیرلندیرمک، انتقاد اتمک (فا: سرزنش کردن). {ت: شکنجه اتمک، جزالاندیرماق، باخ: قین}. قینانان..qinanana [صفت] تبه اولان (فا: متنبه). punished. قینانج..qinanc [آد، تورکمنجه، باخ: قینماق] اؤزلم (فا: حسرت). قینانماق..qinanmaq [بلسیز انیلیم] قیناما ایشی گؤرولمک، دانلانماق، مذمت اندیلیمک، تقصیرلندیریلیمک (فا: سرزنش شدن). قینای..qinay [اؤزل آد] آکتیو، چالیشان^۷. قیناییش..qinayış [آد] قیناما ایشی ویاییچیمی. قینج..qinc [آد، دا، باخ: قینجماق] قمزه، ناز و ادا (فا: غمزه). قینجال..qincal [اؤزل آد] اینجه، نارین، ضعیف^۷. قینجانماق..qincanmaq [تائیرسیز انیلیم] ناز ائلمک، نازلانماق، اؤزونو ازیب بۆزمک. قینجماق..qincmaq [تائیرلی انیلیم] قیرتماق، تیکه تیکه قوپارماق (فا: تکه تکه کندن) {قین سۆز ایله ایلگی لی اولاراق قینینی توتماق مفهوموندا دیر (اؤرنک: تونجومک، اینجیمک، یئنجمک)}.	قینلیج یاپراق..qilinc yapraq [آد، بیتگی] یاپراغی ائلی و اؤزون اولان بیر بیتگی. قینلماق..qilinmaq [بلسیز انیلیم] قیلماق ایشی گؤرولمک، قیلماق ایشی گؤرولمک، ناماز قیلیندی (فا: انجام داده شدن). قینلینیش..qiliniş [آد] قینلینماق ایشی ویاییچیمی. قینلیوان..qilivan [اؤزل آد] هدیه، بخشیش، اؤدول^۷. قیم..qim [آد، بیتگی] تاخیل سویندان چوخ ایللیک یئم بیتگی سی. قیماجا..qimaça [اؤزل آد] انگل، مانعه^۷. قیمار..qimar [اؤزل آد] ۱-قامار، خومار، یاخیشیقلى، جذب اندیجی ۲-اوغوزنامه ده، یافت اوغلو، تورک ون قارداشی^۷ {قام+ار}. قیمزاتماق..qimzatmaq [تائیرلی انیلیم] ترپتمک. قیمزاندیرماق..qimzandirmaq [تائیرگن انیلیم] ترپتدیرمک. قیمزانماق..qimzanmaq [تائیرسیز انیلیم] ترپتمک. قیم قیم..qim qim [صفت] آغیر آغیر (قونوشماق). قیمنا..qimna [اؤزل آد] سۆزکلی، دایما، هر زامان^۷. قیمیج..qimic [آد] قویروقجوق (فا: دمچه) {قویرقلو حیوانلاردا قیمیج ایلک مؤهره ده دئییلیر و بو مؤهره نین متحرک اولماسی اوچون کؤکو قیم اولاراق قیمیلداما کلمه سیته باغلانماسی سانیلیر^۶}. قیمیز..qimiz [آد] ۱-قیسراق (دیشی آت) سوتوندن پیشیریلن بیر تورش ایچکی، قیسراق سوتونون مایالانماسیلا دوزه لن بیر جور آزالکل لو و تورش ایچکی (گنچمیشده تورکلر ایچینده) (فا: نوعی شراب) ۲- (تاریخی اؤزل آد) سیبیر خانلاریندان، گؤچوم خان'ین قیزی. دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر، سوتون آجیماسی سبب ایله قایناما حالتی اؤز وئرهرق ترپه نیش گؤرسه نیر، بو حرکت لی لیگه سبب بو سۆزون قیم قیمیلداما کلمه سیندن آلینماسی سانیلیر، بو کلمه kumis, koumis شکلینده روسجا و آوروپا دیلرینه گنچیدیر^۶). قیمیرتو..qimirtu [اؤزل آد] قییردانیش، دئوینیم، ژنست^۷. قیمیشماق..qimişmaq [تائیرسیز انیلیم] دوداق آلتی گولمک. قیمیشیق..qimişiq [آد، دا، تبسووم، گولوسه مه. قیمیل..qimil [آد، دیرگی] یاریم قانادلی لاردان بیتگی نین باشاق، ساپ، چیچک و یاپراق کیمی بؤلوملری نی امهرک یاشایان، اکین لره ضررلی و انگل بیر بؤجک (فا: نوعی حشره). aelia rostrata قیمیلتی..qimilti [آد] ترپتی، آرجا ترپمه. قیمیلداتماق..qimildatmaq [تائیرلی انیلیم] ترپتمک، یئرینده اویناتماق. قیمیلداشماق..qimildaşmaq [فا] ازدحام اتمک (فا: ازدحام کردن).

قینچماق..qincımaq [باخ] قینچماق.	قینینا چکلمک..qınına çəkmək [تائیرسیز انیلیم] گیزلنمک، هئچ بیر شئی قاریشماماق، باشینی قینینا چکمک.
قینچاق..qınçaq [اؤزل آد] بیچاق قیلغی ^۷ .	قینینا گیرمک..qınına girmək [تائیرسیز انیلیم] گیزلنمک، هئچ بیر شئی قاریشماماق، باشینی قینینا چکمک.
قینچی..qınçı [صفت] قین دوزلدن. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	قینیندان چیخماق..qınından çıxmaq [تائیرسیز انیلیم] حدیندن آشماق، جیزیغیندان چیخماق.
قیندی..qındı [آد، دا] سۆت دن پیشریلن سیییق اؤن یمه یی، هوررا.	قیندی..qındı [آد، ت] وار، دؤلت، شانس.
قیندیخلی..qındıxlı [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.	قینورماق..qıvarmaq [تائیرلی انیلیم] ییغماق، قیوریتماق، اؤستونه قاتلاماق. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر}.
قیندیرا..qındıra [آد، ییتگی] سۇلاق یئرلرده ییتیشن، یاپراق قیراقلاری کسگین و توتقون رنگلی بیرنوع چاییر اوتو (فا: نوعی گیاه).	قینوام..qıvam [اؤزل آد] اولقونلوق، یترلی لیک ^۷ .
قیندیراج..qındırac [آد] اویوق و ایو آچمایا یارایان آراج (فا: نوعی وسیله شیار بازکن).	قینوامبگ..qıvambəy [تاریخی اؤزل آد] بابورخان دؤنمی بگ و کومتان آدی ^۷ .
قیندیرقا..qındırqa [آد، ییتگی] قیندیرغا: ۱-قورولوقلاردا ییتن، نازیک، اوزون و اوتسؤو بیر ییتگی. ۲-(مج) بیریرینه دیمیش، بیریرینه یاپیشمیش، دولاشیق" قیندیرقا ساچ، قیندیرقا یون" (فا: آشفته). {اصلینده قینیرقا اولمالیدیر و "د" حرفی زاید دیر، اؤرنک اوچون: قاس قاسیرقا، قاب، قاییرقا، قین، قینیرقا}.	قینوانج..qıvanç [آد] غرور، قینوانما، سئوینمه، اؤوؤنمه، مۇتلو اولما، اؤوونهرک سئوینمه حالی، اؤوونج، سئوینج (فا: افتخار).
قیندرقالو..qındırqalı [اؤزل آد] میانا دا کند آدی.	قینوانج لانماق..qıvanclanmaq [تائیرسیز انیلیم] اؤوونمک، قینوانج-دویماق (فا: افتخار کردن).
قیندی قیندی..qındı qındı [آد] یاندی قیندی.	قینوانجلی..qıvanclı [صفت] اؤوونج دویان، قینوانج دویان، افتخار اندیله جک شئی (فا: افتخار آمیز).
قینقال..qınqal [اؤزل آد] اینجه، نارین ^۷ .	قینواندوق..qıvanduq [اؤزل آد] قینوانچلی، مۇتلو ^۷ .
قین قاناد..qınqanad [آد، دیرگی] ۱-بعضی بؤجکلرده اوچماق اوچون ایشله نن ایکی قانادی اؤرته جک وضعیتده و قیراقلاری دؤز قیوریق و برک قاناد نوعو. ۲-بو قوشلاردان تشکیل تاپان بیر قوش تاقیمی.	قینانماق..qıvanmaq [باخ: قیو] مفتخر اولماق، سئوینجلی اولماق.
قینقیتماق..qınqırtmaq [تائیرلی انیلیم] ووروب کسمک {قیرخماق دان} ^۵ .	قینوانی..qıvanı [ظ، دده، باخ: قیو] فرحلنه فرحلنه، سئوینهرک.
قینقیر..qınqır [اؤزل آد] متین، دایانقلی، ثباتکار ^۷ .	قینوراتماق..qıvratmaq [تائیرلی انیلیم] تئل کیمی شئیرلی اییی جه بورماق.
قینلماق..qınlamaq [تائیرلی انیلیم] قینلی اتمک، بیر شئی قینینا گئچیرمک، بیر شئی قین دوزلتمک (فا: غلافدار کردن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	قینوراجیق..qıvracıq [صفت] قیوراق بیر وضعیت.
قینلی..qınlı [صفت] قینی اولان.	قینوراق..qıvraq [صفت] ۱-ترپه نیشلی، آخیجی، حرکتلی. ۲-زیرک، ساغلام، مؤحکم. ۲-گؤزل، شیک، یاراشیقلی، یاخشیقلی، باشاریلی (فا: قبراق). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، بو کلمه سنگلاخدا بوروق بوروق توک اوچون دئییلیب و ایندیهسه چوخ زیرنگ و سئوئر آدام اوچون سؤیله نیر، دیواندا قیو کلمه سی وار دؤلت و قوت معناسیندا گلیب و همچنین قیوال سؤزو دؤزگون، چکمه و یاراشیقلی معناسیندا گلیب ("قیوال بورون": چکمه بورون) قیو کلمه سی اؤزل لیکله دیواندا ایشله نن عبارتده ایندیکی معنایا چوخ یاخین گؤرونور و ائله سانیلیرکی اویری معنایا مجازی اولاراق یاراشیقلی و چوخ سئوئر مفهومون دؤنولموشو اولمالیدیر، بو کلمه قبراق شکلینده فارسجایا گئچیدیر}.
قین واری..qınvarı [صفت] قینا اوخشار.	قینوراق..qıvraq [اؤزل آد] نخجوان، دا یئر آدی ^{۲۴} .
قینیف..qınıf [آد، دا] ییتگی لرین یمه لی توملاری نین قاییغی و قینی.	
قینیق..qınıq [اؤزل آد] ۱-اوغوز تورکلرینین ۲۴بوی وندان بیرى ساییلیر، اوغوزنامه کتاییندا بو کلمه هریرده اولسا عزیزدیر شکلینده معنالانیب، سلجوقلار بو بویا منسوب ایدیلا. ۲-دده قورقود بویلاریندا قینوق، کیشی آدی کیمی ایشله نییدیر. ۳-(تاریخی اؤزل آد) دنیزخان ین اوغلو. محترم، شرفلی ^۷ .	
قینی قینی..qını qını [آد] اوشاقلارا یاندی قیندی وئرمک اوچون سؤیله نن بیر سؤز.	

قیوراقچا.. qivraqca [صفت، ظ] قیوراق بیر بیچیمده.	قیوریمیلاری "۳- قیوریلیمیش ساچ و یش (فا: پیچش، تاب). curl {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
قیوراق قیوراق.. qivraq qivraq [طرف] قیوراق اولاراق، قیوراق جا.	قیوریم ساچلی.. qivrim saçlı [آد] ساچلاری قیوریم قیوریم اولان، بۆکوک بوکوک ساچلی، قیوریمیلاری اولان ساچ.
قیوراقلاشماق.. qivraqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- قیوراق وضعیت گلمک، ساغلام لاشماق. ۲- شیک گئینمک.	قیوریم ساققال.. qivrim saqqal [آد] ساققالی قیوریم قیوریم اولان.
قیوراقلاماق.. qivraqlamaq [تائیرلی انیلم] ۱- قیوراق وضعیت گتیرمک، ساغلام لاتماق. ۲- گئیندیرمک، اوست باشینی سلقه یه سالماق.	قیوریم قیوریم.. qivrim qivrim [آد] بۆکوک بوکوک، قیوریمیلاری اولان.
قیوراقلانماق.. qivraqlanmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- قیوراق وضعیت گلمک، ساغلام لاشماق. ۲- گئینمک، اوست باشینی سلقه یه سالماق.	قیوریم لاشدیرماق.. qivrimlaşdırmaq [تائیرلی انیلم] قیوریم لی وضعیت گتیرمک، بۇرۇق بۇرۇق انله مک (فا: مجمد نمودن).
قیوراقلیق.. qivraqlıq [آد] قیوراق اولما وضعیت، ساغلام لیق، چابوق لوق (فا: چابکی). dexterity	قیوریم لاشدیریلماق.. qivrimlaşdırılmaq [بلسیز انیلم] قیوریم قیوریم اندیلیمک، بۇرۇق بۇرۇق اندیلیمک (فا: ف.م مجمد نمودن).
قیوراماق.. qivramaq [تائیرلی انیلم] هیزلی و ینهن یثیمک، حرکت گتچمک (فا: به صورت قیراق حرکت کردن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	قیوریم لاشماق.. qivrimlaşmaq [تائیرسیز انیلم] قیوریم قیوریم اولماق، بۇرۇق بۇرۇق اولماق (فا: مجمد شدن).
قیورانتی.. qivranti [آد] قارارسیز لیق.	قیوریم لانماق.. qivrimlanmaq [تائیرسیز انیلم] قیوریم لاشماق (فا: مجمد شدن).
قیوراندیرماق.. qivrandırmaq [تائیرلی انیلم] قیورانماسینا سبب اولماق.	قیوریم لی.. qivrimli [صفت] بۆکوتولو، قیوریم لاری اولان (فا: مجمد curly
قیورانماق.. qivranmaq [تائیرسیز انیلم] آغریماسیبله بیر یثری و وجودو بۆکولوب بۇرولماق، قیوریلماق (فا: بخود پیچیدن).	قیوریم لیق.. qivrimliq [آد] بۆکوتولوک، قیوریم شئین حالی (فا: مجمدی).
قیورانیش.. qivranış [آد] قیورانماق ایشی ویا بیچیمی.	قیورینتی.. qivrinti [آد] قیوریلان یثری، قیوریم، بۆکوک یثری (فا: پیچش).
قیوریش.. qivriş [آد] قیوریماق ایشی ویا بیچیمی.	قیورلیق.. qivrlıq [آؤزل آد] قیوانچ و موتلولوق ندنی ۷.
قیوریشماق.. qivrişmaq [تائیرسیز انیلم] قیوریلماق.	قیوریتماق.. qivirtmaq [انتدیرگن انیلم] قیوریماق ایشینی گۆردورمک.
قیورریق.. qivriq [آد] ایریلیب بۆکولموش، یووالاق بیر بیچیم وئرلیمیش، قیوریم، بۇرۇق بۇرۇق (فا: پیچ و تاب دار).	قیوریر جاق.. qivircaq [آؤزل آد] میانا دا کند آدی {قیوریملی}.
قیورریق لیق.. qivriqlıq [آد] قیورریق اولما وضعیت.	قیوریر جیق.. qivircıq [صفت] قیوریم قیوریم اولان، بۇرۇق بۇرۇق اولان "قوزونون گۆر نه قیوریر جیق دری سی وار".
قیورریتماق.. qivrilmaq [تائیرلی انیلم] قیورریق حالا سالماق قیورریتماق.. qivrilma [آد] قیورریتماق ایشی (فا: پیچ خوردگی).	قیوریر جیق تئلی.. qivircıq telli [ناخ] قیوریم ساچلی.
contortion قیورریتماق.. qivrilmaq [بلسیز انیلم] ۱- ایریلیب بۆکولمک، ۲- (س) قیوریر جیق بیر وضعیت گلمک، بۆزولمک، بۇرۇق بۇرۇق شکله دۆشمک (فا: پیچ خوردن) to turn the corner ۲- آغریدان وسانجی دان ویا هیرس دن بیر یثره ییغیشماق، اضطراب چکمک.	قیوریر جیق تۆکلۆ.. qivircıq tükülü [آد، ص] تۆکلری قیوریم قیوریم اولان.
قیورریتلیمیش.. qivrilmiş [صفت] قیورریق حالا دۆشموش، قیوریم قیوریم اولموش.	قیوریر جیق لاشماق.. qivircıqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] قیوریر جیق - حالا گلمک.
قیورریش.. qivrilış [آد] قیورریتماق ایشی ویا بیچیمی.	قیوریر جیق لانماق.. qivircıqlanmaq [تائیرسیز انیلم] قیوریر جیق وضعیت - گلمک.
قیورریتلیم.. qivrilim [آد] قیورریتما (فا: پیچ خوردگی). convolution	قیوریر زویور.. qivrizivir [صفت] دیرسیز و اؤنم سیز شئیلر (فا: خرت وپرت). trumperty {بو کلمه قیوریماق فعلیندن آلیناراق بیریرینه بۆکولموش و دولاشمیش شئیلری گۆسته ریر و زیور سۆزوده اؤیوم کلمه سی شکلینده بونا آرتیریلیب}.

قویور قویور.. qivir qivir [صفت] قیوریم لاری اولان، بولکولم لری اولان، قیوریلیمیش وضعیتده و حالیندا اولان (فا: پیچ پیچ).	قییاقلاشماق.. qıyaqlaşmaq [تأثیر سیز ائیلیم] قییاق وضعیتده گلمک.
قویورماق.. qıvırmaq [تأثیر لی ائیلیم] بۆکمک، قیراغیندان قاتلاماق (فا: تاکردن)	قییاقلیق.. qıyaqlıq [آد] قییاق اولما وضعیتیه.
قیویق.. qıvıq [اؤزل آد] آرا، فاصله.	قییال.. qıyal [اؤزل آد] ایمگه.
قیویلیم.. qıvıl cim [باخ: قووماق] ۱- قیغیلیم، یانان شئی دن سئچرایان کچیک اود پارچاسی، گونش ده گورونن کسیتی لی ایشیمالار، دمیر کیمی شئیلرین چارپیشماسی سببیله سیچرایان قوو (فا: شرار). Sparks ۲- (مچ) بیر شئین چوخ قووتلی تظاهورو و علامتی.	قییان.. qıyan [اؤزل آد] ۱- داغدان یئهنین یئنن سئل ^۵ . ۲- قدآر، آجیماسیز، قییبجی ^۷ . ۳- (دده) ارگنه قون داستانیندا بیر ایگید آدی "سسلجوق، سباسات" ۴- قییاتلاردؤولتی خانلاریندان ^۷ .
قیویلیم سیز.. qıvıl cimsiz [صفت] قیویلیمیی اولمایان.	قییان.. qıyan [اؤزل آد] اینسان آدی: قییانلپ، قییانای، قییانبا، قییاناش / قییانداش، قییانر، قییانسو، قییانقارا، قییانگوچ.
قیویلیم لانماق.. qıvıl cim lanmaq [تأثیر سیز ائیلیم] قیویلیمیی اولماق.	قییان کندی.. qıyan kəndi [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.
قیویلیم لی.. qıvıl cim lı [صفت] قیویلیمیی اولان.	قییتیریق.. qıtırıq [آد، خا] دیر سیز، قیویزیویر.
قیویل قیویل.. qıvıl qıvıl [ظرف] توپلواولاراق ترپه نیش و قایناشمانی آتلادیر.	قیی چکمک.. qıy çəkmək [تأثیر سیز ائیلیم] قیشقیرماق، باغیرماق (فا: جیغ کشیدن).
قیی.. qıy [آد] ۱- چیغیراراق، اوغرو، قورد و ایته های باسما، قیشقیرتی، باغیرتی، هارای (فا: جیغ). {سومرجه «قیا»، قییماق سؤزونه باغلیدیر}. ۲- قی ^۲ (آد) یون دان، ایپدن توخونان یومرو ویا یاستی قایتان.	قییدیرماق.. qıydırmaq [اؤزل رکن ائیلیم] قییماق ایشینی گوردورمک.
قییا.. qıya [آد] ۱- آدام اؤلدورمه سوچو، جنایت (فا: جنایت). ۲- (دده) آیری، قییق، قییقاجی، گوز اوچو {باخ: قییماق}.	قییغاج.. qıyğac [صفت] باخ: قییقاج، قیقاج، قیقاج. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.
قییا باخماق.. qıya baxmaq [تأثیر سیز ائیلیم] قیقاجی باخماق، گوز اوچو باخماق "بیر شوخ قیا باخدی هوشومو آلدی".	قییغاجی.. qıyğacı [باخ: قییقاج.
قییات.. qıyat [اؤزل آد] ۱- ارگنه قون داستانیندا قییان دان اولان بویون آدی ^۵ . ۲- چکیجی، جاذبه لی، چنگیزخانین باغلی اولدوغو اویماغین آدی ^۷ .	قییغاجی باخماق (قییقاجی).. qıyğacı baxmaq [تأثیر سیز ائیلیم] گوزونون اوچو ایله باخماق.
قییاتچی.. qıyatçı [تاریخی اؤزل آد] چاغاتای خان دؤنمی اوردوباشی- لاریندان ^۷ .	قییقا.. qıyqa [اؤزل آد] زکی، چوخ آغلیلی ^۷ .
قییاجی.. qıyacı [آد، ص] جانی، آدام اؤلدورن، جنایت ایشله یین.	قییقاج.. qıyqac [صفت] ۱- بورولقان، بورولموش، "آراز گلیر قیقاجی. گتیریر بیر جوت باجی. بیر منیم سئوگیلم. بیر باشیمین تاجی." (فا: مورب). oblique ۲- (آ) قران و کتاب اوخوماق اوچون اولان بیر نوع آچیلیب بولکولن تخته (فا: تخته تاشو). ۳- (صفت) چپینه کسلیمیش پارچا و بوجور شئیلر. ۴- آیری، چپ، یاناک، چپه کی، قیقاج. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر، باخ: قییماق}.
قییاق.. qıyaq [آد] ۱- قییبی جیلیق، قدآرلیق، آجیماسیزلیق (فا: قدآری) ۲- چوخ گوزللیک، چکیجیلیک ۳- چوخ گوزل، چکیجی ۴- بالاجا ییتگی آدی ^{۱۳۵} .	قییقاج.. qıyqac [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.
قییاقان.. qıyaqan [تاریخی اؤزل آد] قییان؛ یئنن سئی یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷ .	قیی قوبارماق.. qıy qoparmaq [تأثیر سیز ائیلیم] قیشقیرماق، باغیرماق (فا: جیغ کشیدن).
قییاق اوتو.. qıyaq otu [آد، ییتگی] تاخیل لارین آراسیندا ییتن بیر نوع- آلاق اوتو.	قییق.. qıyqı [آد] ۱- حاقسیزلیق، آجیمالزلیق، ظلم ۲- زکا، دها ^۷ .
قییاقچی.. qıyaqçı [صفت] جسور قمارباز، قورخماز اویونچو.	قییقین.. qıyqın [صفت] حاقسیزلیغا اوغرامیش، مغدور.
	قییقین لیق.. qıyqın lıq [آد] حاقسیزلیغا اوغراما، مغدوریت، مغدورلوق.
	قیی قی.. qıy qıy [آد] ۱- بیر آیاغی اؤستونده یثیمه. ۲- بوجور اوینانیلان اوشاق اویونو.

قئی لاما ق.. qıylamaq [تائیرسیز انیلم] قیشقیرماق، باغیرماق (فا: جیغ کشیدن). ۲- قئی لاما ق (تائیرلی انیلم) قایتان لاما ق، قایتان لا باغلاما ق.	قئی.. قی یی.. qıyı [آد] ۱- قارا ایله سویون بیرلشدیگی یئر، یان، اوج، دنیز قیراغی (فا: کرانه). Coast ۲- گۆزون اوجو، گۆزون یان طرفی {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر} قییغ: یان؛ سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر، دده.
قئی لی.. قی یی.. qıyılı [صفت] قیشقیرتی لی، باغیرتی لی (فا: با جیغ و داد). ۲- قئی لی (صفت) قایتان لی.	قئی بالیقچیلیغی.. qıyılı balıqçılığı [آد] دنیز قیراغیدان چوخ اوزاق لاشمادان بالیق توتما ایشی.
قیما گۆز.. qıyma göz [صفت] سۆزگون گۆز، گۆز اوجو باخان. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر}.	قئی بو جاق.. qıyı bucaq [آد] گۆزه چارپمایان یئر.
قیما.. qıyma [آد] قیماق ایشی و بیچیمی، اسیرگه مه، مضایقه.	قئی جی.. qıyıcı [صفت] ۱- قیماق ایشینی گۆرن. ۲- ظالم، رحمسیز، آجیما دویوسو اولمایان ۳- قی یی لارلا ایلگی لی ایش گۆرن.
قیماچ.. qıymaç [اؤزل آد] غمزه.	قئی دیرمیغی.. qıyı dirmığı [آد] قی یی لاردا بیتگی ییغماغا یاریان دیرمیق.
قیما سیز.. qıymasız [صفت] اسیرگه مه دن، مضایقه اتمه دن.	قئی دا بو جاقدا.. qıyıda bucaqda [ظرف] گۆزه چارپمایان.
قیماق.. qıymaq [تائیرلی انیلم] ۱- اسیرگه مک، مضایقه ائله مک. ۲- بیرینه یا بیر شئی اؤنملی بیر کؤتولوکده اولماق. ۳- رحم ائله مه مک ۴- نارین دوغراماق. ۵- ایری باخماق، گۆزلریله یاریم یومولو باخماق "قیز گۆزلرینی قییب باخدی". {سومرجه «قید»؛ ت: ایریله مه سینه دوغراماق؛ بو فعلدن قیمه (تیکه تیکه کسيلمیش ات)، قایچی، قنچی (کسیجی آلت)، قی یی (دنیز قورولوغو کسن یئر)، قیقاج، قیقاق، قیقیق، قییا، قییاچی، سۆزلری دۆزه لیب، بو کلمه لرین هامی سیندا کسمک مفهومی واردیر، بو کلمه دن آلتیناراق فارسجادا قیمه قیچی و قیقاج کلمه لری ایشلنمکده دیر.	قئی دلی.. qıyı dili [آد] بیر کؤرفئز (یاریم دنیز) اؤنونده نازیک و زولاق بیر قورولوق.
	قییش.. qıyış [آد] قیماق ایشی و بیچیمی، گۆزون قیما طرزی.
	قییشقان.. qıyışqan [اؤزل آد] ۱- سۆزونده دوران ۲- جسور، گۆزوپک.
	قییشماق.. qıyışmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- جسارت گۆستریمک. ۲- قارشى لیلی سۆز لشمک.
	قییق.. qıyıq [صفت] ۱- قییلیمیش اولان، گۆزلرینین اوجو دار. ۲- چکیجی، گۆزل. ۲- ایینه؛ یورقان ایینه سی؛ توربا و چووال و بوجور شیلری تیکمک اؤچون اؤزل ایینه (فا: چووالدوز) {باخ: قیماق}.
	قییق قابی.. qıyıq qabı [آد] ایینه قابی.
	قییق گۆز (لو).. qıyıq göz (lu) [صفت] گۆزلری قیق اولان.
	قئی قی یی.. qıyı qıyı [ظرف] قی یی بویونجا گتتمک.
	قئی لار.. qıyılar [آد] ساحل لر (فا: سواحل). coasts
	قئی لاما ق.. qıyılamaq [تائیرسیز انیلم] قی یی بویونجا گتتمک.
	قییلتی.. qıyılı [آد] ۱- قیماق ایشی، گۆزون قیما وضعیتى. ۲- قی یی سسی، قیها
	قییلدا ما ق.. qıyıldamaq [تائیرسیز انیلم] قی یی وورماق، قیشقیرماق.
	قییلما ق.. qıyılmaq [بلسیز انیلم] ۱- قییلماق ایشی گۆرولمک، ییغیلماق، یاری یومولماق، گۆزلری یازیم یومولو اولماق. ۲- دوغراماق، اینجه اینجه بؤلونمک.
	قئی لیق.. qıyılıq [آد] قی یی اوچون مناسب.
	قییم.. qıyım [آد] قیماق ایشی.
	قییم قییم.. qıyım qıyım [ظرف] اینجه اینجه.
	قییم لی.. qıyımılı [صفت] قییلیمیش اولان.
قیناق لاما ق.. qıynaqlamaq [تائیرلی انیلم] جایناقلاما ق، قیناق لاریله توتماق (فا: گرفتن).	قئی وورما ق.. qıy vurmaq [تائیرسیز انیلم] قیشقیرماق، باغیرماق (فا: جیغ کشیدن).
قیناق لانما ق.. qıynaqlanmaq [بلسیز انیلم] جایناق لانماق (فا: گرفته شدن).	قیها.. qıyha [آد] قیشقیرما، باغیرما (فا: جیغ).
	قیهاچکمک (قوبارماق، وورماق).. qıyha çəkmək (qoparmaq, vurmaq) [تائیرسیز انیلم] قیشقیرماق، باغیرماق (فا: جیغ کشیدن).

قییملیق..qiyimlıq [صفت] بیردفعه ده قیی لاجاق مقداردا اولان.	قیقا..qıqa [آد، فرانسیزجا] مین میلیارد، دۆردوز مین (فا: گیگا).
قییین..qıyın [آد] ۱-ظولوم ۲-آغیت ۳-گۆج، اوتوریته ۴-غمزه.	قیقاتون..qıqaton [آد، فرانسیزجا] بیر میلیون تون (فا: گیگا تون).
قییین قیین..qıyın qıyın [ظرف] گیزلی گیزلی.	قیل و قال..qıl o qal [آد] سۆز صُحبت (فا: های هوی).
قیییتتی..qıyıntı [آد] ازیک لیک دویقوسو، وُجوددا قیریقلیق دویقوسو.	قیلانقوش..qəylanquş [آد، دیرگی] باخ: قارلانقوش.
قییینماق..qıyınmaq [تائیرسیز ائیلیم] قییلماق، ازیلم و قیریلیمیش کیمی بیر دویقو دویماق.	قیله یاتاق..qılə yataq [اؤزل آد] قزوین ده داغ آدی.
قییی یا چیخماق..qıyı ya çıxmaq [تائیرسیز ائیلیم] (گمی دن) قارایا چیخماق.	قیله لیک..qıyləlik [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.
قییایا..qıyapa [اؤزل آد] خمین یاخینلیغیندا یئر آدی {محتملا قایا + اووا اولاراق قایالیق دا اولان اوویا اشارتدیر؛ قایا+اووا/ قایاوا/ قایابا/ قایاپا/ قایا}. .	قییم..qeyyim [باخ] بولوغا چاتمامیش ویا ضعیف بیرینه باخان و ایشلرینی اداره ائدن (فا: ~). guardian
قییاس..qıyas [آد، عربجه] مُقایسه (فا: ~).	قیمت..qimət [آد، عربجه] دَیر، فیات (فا: مَظنه). market price
قیاس..qıyas [اؤزل آد] باخ: قییاس.	قیمتلی..qimətli [صفت] باهالی (فا: قیمتی). precious
قییاساً..qıyasən [ظرف] موقایسه اولاراق (فا: ~). analogically	قیودات..qıyudət [آد، ع] قئیدلر.
قییافت..qıyafət [آد، عربجه] اؤست باش، قیلیق، دیش گؤرونوش (فا: ~).	قیومیت..qəyyumiyət [آد] قَیم اولما (فا: ~). self-existence
قییافه..qıyafə [آد، عربجه] اؤست باش، قیلیق، دیش گؤرونوش (فا: ~).	قییاس..qyas [اؤزل آد] آغدام (ـلی)، قئیدار، ماکی، سُنقر، ساوه، زنجان دا کند آدی، داغ آدی ۲۴. {باخ: قایاس}.
قییالاخلی..qıyalaxlı [اؤزل آد] قایالیقلی: ابهر ده داغ آدی.	قییاقاج..qıyqac [صفت] باخ: قییاقاج.
قیام..qıyam [آد، عربجه] ۱- نامازدا آیاغا قالخما، بیرایشه باشلاما. ۲- قیامت گؤنوندە آیاغا قالخما. ۳- حاکمیته قارشى سلاحلى ویا سلاح سیز چیخیش، قالخیش (فا: ~).	قییمه..qıymə [آد] باخ: قییمه خوروشتو، بالاجا بالاجا کسلیلمیش ات {باخ: قیماق}.
قییامت..qıyamət [آد، عربجه] ۱- محشر گۆنو، قالخیش گۆنو، چوخ دین لره گۆره دونیانین سونو و بوتون اؤلورلین قالخیش گۆنو، حساب کتاب گۆنو (فا: ~).	قییمه پیلوو..qıymə pilov [آد] خوروشو قییمه اولان پیلوو.
قیبله..qıblə [آد، عربجه] مسلمانلار ناماز قیلاندا اؤزلرینی توتان طرف، ناماز قیلینان یؤن، کعبه اولان طرف، باخ: قبله.	قییمه چیغیرتما..qıymə çığirtma [آد] سوغان و ایستی اوتو زعفران لا قووراراق اۆزه رینه یومورتا و قییمه لی ات وورولموش یتمک.
قیبله..-qıblə [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئرآدلاری (ان آزی ۲۰ آد سایماق اولار).	قییمه خوروشتو..qıymə xuruştu [آد] سوغانی قیزاردیب اونا دوغرانیمش ات، رُب، عمانی لومو و پیشیمیش لپه آرتیریب پیشیره رک و سونوندا اوستونه قیزارمیش یئرآلما قویاراق حاضرلانا ن بیر نوع خوروش (فا: خورشت قییمه).
قییتول..qıytul [آد] ۱- اوردو استراحتگاهی، اوردوگاه (فا: ~) ۸۲.	قییمه شابالید..qıymə şabalıd [آد] قییمه و شابالیت دان حاضرلانیمش بیر یتمک.
قییجاجی..qıçacı [آد] درزی، اسکیلرده سارای درزی سی (فا: ~) ۸۲.	قییمه قووروما..qıymə qovurma [آد] قییمه له مک ایشینی گۆردورمک.
قیچیلو..qıçlu [اؤزل آد] قاجیلو: صفوی دؤنمی اوستاجلو طایفاسینین اوبالاریندان سایلیردی ۸۵. باخ: قاجیلو، قیچلو.	قییمه سیز..qıyməsiz [آد] قییمه سی اولمایان یتمک.
قید..qeyd [آد، عربجه] قئید: ۱- قیسسا صورتده یازما. ۲- قایقی، فیکیر (فا: قید). ۳- (دیل ب) باخ: ظرف.	قییمه لتمک..qıymələtmək [تائیرکن ائیلیم] بالاجا بالاجا دوغرأتماق، قییمه قییمه ائتدیرمک، نارین دوغرأتماق ویا دؤیدورمک.
قیصر..qeyser [آد، لا] ۱- اسکی روم و بیزانس پادشاهلارینین عنوانی، خاقان (فا: قیصر) caesar ۲- مرند، سراب (قصریه) دا کند آدی؛ باخ: بیجار.	قییمه لندیرمک..qıymələndirmək [باخ] قییمه له مک.
	قییمه لتمک..qıymələnmək [بلسیز ائیلیم] قییمه ائتدیرمک، نارین دؤیولمک.
	قییمه له مک..qıymələmək [تائیرلی ائیلیم] بالاجا بالاجا دوغرأتماق، قییمه قییمه اتمک، نارین دوغرأتماق ویا دؤیمک.

قيمه‌لی اسفناج.. qiyəmli isfənac [آد] اسفناج، سوغان، دۆيو و بوجور شئی لرین قوورولماسیلا حاضرلاناں بیر یئمک.

قيمه‌لی بۆیرک.. qiyməli böyrək [آد] سوغان، باهارات، و بوجور شئی لرین قوورولماسیلا حاضرلاناں بیر یئمک.

قيمه‌لی ماکارنا.. qiyməli makarna [آد] ماکارنا و بوجور شئی لرین قوورولماسیلا حاضرلاناں بیر یئمک.

قيمه‌لی یومورتا.. qiyməli yumurta [آد] ایچینه یومورتا وورولموش قیمه یئمە یی.

قيمه‌لی.. qiyməli [صفت] خیردا دوغانمیش، ایچینده قیمه اولان.

قيمه‌لیک.. qiyməlik [صفت] قیمه یه یارارلی، دۆیمه یه یارارلی.

قیین.. qeyin [باخ] قایین.

قییها.. qiyha [باخ] قییها.

ک..K [حرف] تورک عرب الفباسی نین یرمی بئشینچی و تورک لاتین الفباسی نین اون آلتینچی حرفی، بو حرف سس سیز اولاراق کویلو و تیره شیم سیز حرف ساییلیر (فا: بیست و پنجمین حرف ترکی آذربایجانی).	کابینت..kabinet [آد، فرانسیزجا] ۱-ایش اولچون بالاجا اوتاق. ۲-بالاجا کومود (فا: کابینت) {باخ: قاب}.
کاباب..kabab [آد] ۱-کؤزله مه، گئل لیکله، اوددا ویا قابدا سوسوز اولاراق پیشیریلیمیش ات؛ دؤیمه کاباب (کوبیده) و یایما کاباب (برگ) (فا: کباب) kabob {فارس دیلیندهده اسکی و یاقین سؤزدور؛ بو کلمه نین فارسجادا کؤکو تانیتماز اولدوغو اولچون گومک/ کومک سؤزیله ایلگیلی اولایلیر و کورک یئیلن ات مفهوموندا دیر}.	کابینه..kabine [آد، فرانسیزجا] ۱-کابینت. ۲-بعضی اولکهلرده تشکیل ائدن ناظرلر هیأتی (فا: کابینه) {باخ: قاب}.
کاباب ائتمک (اوره گینسی، جیبارینی..) kabab etmək [تائیرلی ائلم] باندیریب یاخماق.	کاپاسیته..kapasite [آد، فر، باخ: قاب] سیغما مقداری (فا: ظرفیت).
کابابا دؤنمک..kababa dönmək [تائیرسیز ائلم] یانیب یاخیلماق.	کاپتاژ..kaptaj [آد، فرانسیزجا] ۱-چئوره نی قوروماق اولچون معدن کیمی یئرلردن چیخان آتیق سو ویا قازی، بورو ویا قویو واسطه سیله مناسب و اویقون یئر هدايت ائتمه و یؤتمه ایشی. ۲-مینمه وسایط، نین نمره لرینی اویقون حالا گتیرمه (فا: ~)
کاباب ائتمک (اوره گینسی، جیبارینی..) kabab etmək [تائیرلی ائلم] باندیریب یاخماق.	کاپتان..kaptan [آد، ایتالیانجا] ۱-گمیچی لرین بؤیوگو. ۲-تاقیم باشی.
کابابا دؤنمک..kababa dönmək [تائیرسیز ائلم] یانیب یاخیلماق.	کاپریچیو..kapriçio [آد، ایتالیانجا] کاپریچو: سربست و اویناق اؤزل لیگی اولان موسیقی اثری "فیکرت امیروفون آذربایجان کاپریچیو سو"
کاباب اولماق (اوره یی..) kabab olmaq (ürəyi) [تائیرسیز ائلم] اود توتوب یانماق.	کاپسول..kapsul [باخ: کپسول]
کابابچی..kababçı [آد] کاباب پیشیریب ساتان (فا: ~) meat roaster	کاپشن..kapşen [آد، فرانسیزجا] بیر نوع قالین اوست گئییمی (فا: کاپشن).
کاباب چیلوو..kabab çilov [آد] خوروشو کابابدان عبارت اولان پیلوو.	کاپوت..kaput [آد، رباخ: قاب] ۱-ایکینچی دونیاساواشی دؤنمی دؤزلمیش بیر سلاح آدی ۲-قاپاق، اورتوک، موتور قاپاغی hood
کابابچی لیق..kababçılıq [آد] کاباب پیشیرمه وساتما ایشی.	۳-باخ: قوندوم، کاندوم (فا: ~).
کاباب خان..kababxana/ kababevi [آد] کاباب پیشیریلیب ساتیلان کاباب یئر. kabab house	کاپیت..kapit [اؤزل آد] خوی دا کند آدی {سرگی یئری، باخ: کبیت}.
کاباب کاباب..kabab kabab [آد] اوشاقلار آراسیندا اللرینی بیریرینین اوستونه قویوب وورماغا چالیشاراق اوینانان بیر اویون آدی.	کاپیتال..kapital [آد، فر، باخ: قاب] سرمایه، آنامال، یاتیریم (فا: ~).
کابابلی..kabablı [صفت] کابابی اولان "کابابلی قوناقلیق".	کاپیتالیزم..kapitalizm [آد، فرانسیزجا] آنامالچی لیق، یاتیریم چیلیق، سرمایه دارلیق. توپلوم بیلیمجیلری و اقتصادچیلار، کاپیتالیزمین آنا قایدالارینی بئیله سیرالاییرلار: اقتصاد گئتدیکجه بؤیومه لیدیر، همیشه گیزلین ایشیسزلیک واردیر، بیرگون بؤیومه دورمالیدیر---؟، ۲-بیر توپلومدا بؤیومه هیزی سورکلی و دایمی اولایلیمز و گئتدیکجه یاواشلانار، ۳-ایشیسزلیک بو سیستمین بیر پارچاسیدیر، و اونون حرکتی اولچون لازیمدیر و بو عارضه نی آرادان آپارماق اولماز، یالنیز یول اونو کنترل ائتمکدیر.
کابابلیق..kabablıq [صفت] کاباب اولچون مناسب. good for kabab	کاپیتالست..kapitalist [آد، فرانسیزجا] سرمایه دار، آنامالچی، یاتیریمچی (فا: ~).
کابارا..kabara [آد، فرانسیزجا] ایلنجه لی رستوران (فا: کاباره).	کاپیتالستی رژیم..kapitalisti rejim [آد] آنامالچی لیق ویا یاتیریمچیلیق رژیمی، سرمایه دارلیق رژیمی (فا: سرمایه دارلیق capitalism system)
کابل..kabl [آد، هلندجه] انرژنی آخیمی نی آپارماق اولچون اؤستو اؤرتولو تلجیک، اؤرکن (فا: کابل). cable	کابیتان..kapitan [آد، ایتالیانجا] گمی نی دولانديران، گمیچی، گمی کؤماندانی (فا: کاپیتان). captian
کابوی..kaboy [آد، این] آمریکادا سیغیر چوبانلارینا وئرلن آد، ایلخیجی: ناخیرچی (فا: کابوی).	
کابوتاژ..kabutaj [آد، فرانسیزجا] هر هانسی بیر دؤولتین بیردنیزده کی لیمانلاری آراسیندا ساحل بویو گمیچی لیگی.	
کابوس..kabus [آد] قارا باسما، قورخولو یوخو (فا: ~) ghost	
کابوس باسماق..kabus basmaq [تائیرسیز ائلم] قارا باسماق.	
کابیل..kabil [اؤزل آد] قاراداغ کنیوان طایفاسینا باغلی اوبادی ^{۱۰۸} .	
کابیل آباد..kabil abad [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی.	
کابین..kabin [فر، باخ: قاب، آ] اوداجیق (فا: کابین). cabin	

کاپیتولاسیون.. kapitulasiyon [آد] بیر اؤلکه نین آیری بیر اؤلکه ده قضاوت حاقی و یارقیلما حاقی نی قوروما قانونو و یاساسی (فا: ~).	کادر.. kadr [آد، فرانسیزجا] کادر: بیر قورولوشون اؤزل ایشچی لرینین اساس آداملاری (فا: کادر).
کاپیک.. kapik [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {قاییک: قاپیلیق}.	کادرؤ.. kadro [آد، فرانسیزجا] کادر: بیر قورولوشون اؤزل ایشچی لرینین اساس آداملاری (فا: کادر).
کاتالوق.. katalog [آد، یونانجا] بیرجنس و شئی تانیماق اۆچون دۆزلن بلگه، بیر شئی تانیان بلگه، قیلاوؤز (فا: ~).	کادمیوم.. kadmyom [آد، لا] آتوم سایى ۴۸، آتوم آغیرلیغی ۱۱۲.۴، اریمه نُقطه سی ۳۲۰ درجه، یوغونلوق ۸.۶، قیساتماسی Cd، زینک (روی) متالی نین ترکیبیده اولان گوْموشو آغ یونگول متال.
کاتالیز.. kataliz [آد، یونانجا] کاتالیزورلارین تأثیر ایله کیمیای رئاکسیانین تۆرمه سی و یاسرعتی نین دیشمه سی (فا: ~).	کادی.. kadi [اؤزل آد] قادى: سومر تانیچالاریندان ۲۱.
کاتالیزور.. katalizor [آد، یونانجا] آراجی، کیمیای رئاکسیالارین تۆرمه سی و یاسرعتی نین دیشمه سی نه ندن اولان ماده (فا: ~).	کادیجان.. kadican [اؤزل آد] سراب دا کند آدی.
کاتر.. kater [آد، این] ۱- کسر، کسجی آلت ۲- بالاجا ینلکن لی قاییق (فا: کاتر).	کار.. kar [عربجه، فارسجا، صفت] ائشیتمه یتنه بی آز ویا یوخ اولان، قولاغی ائشیتمه ین، ساغیر (فا: ~). ۲- کار۲ (آد) یارار، فایدا، آلیش وئریش ایشلرینده ساغلانان پارا. ۳- ایش، پتشه (فا: ~). {سومرجه «قار»: یارار، منفعت؛ بو کلمه ایش معناسیندا فارسجادا ایشلکدیر}.
کاتقوری.. kateqori [آد، یونانجا] کاتقوریا: سیرا؛ درجه؛ ماده عالمین وارلیغی نین ان عمومی و اؤنملی اؤزللیگی و مناسبت لرینی عکس اتدیرن مفهوم "سببیت کاتقوریاسی" (فا: ~).	کاراتا.. karata [آد، ژاپونجا] آیاق و یومروق ووروشلاری اؤزه رینده قورولو ژاپون کؤکنلی بیر دؤیوش یؤنتمی.
کاتب.. katib [آد، عربجه] یازمان، یازیچی؛ بیر قورولوش، اؤرگوت ویا بیرینین یازی پوزو ایشلرینی آپاران کیمسه (فا: ~) writer	کاررار.. karrar [اؤزل آد] کوردَمیر' ده یئر آدی ۲۴.
کاتب.. katib [یازار] (۱۳۰۶-۱۲۴۹) میرزا محمد کاتب قاراباغ-شوشا شاعر لریندن دیر ۱۱۷.	کاراکتر.. karakter [آد، فرانسیزجا] ۱- بیرنسنه نین آنا اؤزللیگی، اؤزیایی، اؤزلوک. ۲- بیچیم، تیپ، صورت (فا: کاراکتر).
کاتبه.. katibe [آد، عربجه] قادین یازمان و یازیچی (فا: کاتب زن).	کاراکترلی.. karakterli [صفت] اؤزللیکلری اولان، کاراکترلر مالیک اولان "اؤستون کاراکترلی اینسانلار یاراتماق".
کاتدالی.. katdali [اؤزل آد] گئرمی و کلئیرده کند آدی {بو کندلرین آدینی کدخدالی قویولار!}.	کاراکاسلار.. karakaslar [اؤزل آد] توبا/ سامویدلردن بیر بوی اولاراق اتصافی دیلی خالق ساییلرلار ۱۲.
کاترپیلار.. katirpilar [آد، لا: یترقوردو] بؤیوک آراجلاری دوزلدن بیر کومپانی (فا: ~) caterpillar	کاراگلمک.. karagelmek [تائیرسیز ائلم] ایشه یارماق.
کاتریلیون.. katriliyon [آد، فرانسیزجا] تریلیون کره بیر میلیون (۱۰۸۲۴)، سکیز یزمین.	کاراگلمن.. karagelen [صفت] ایشه یارایان.
کاتود.. katod [آد، فرانسیزجا] منفی اوج، منفی یۆکله یۆکلنمیش (فا: ~).	کاراملل.. karamel [آد، فرانسیزجا] شکر و خمیردن دۆزلن بیرنوع یشمه لی شیرنی.
کاتود لامپاسی.. katod lampası [آد] رادیو تئکنیکادا تطبیق ائدیلن الکترؤ ماقنیت تیتره یشلری عمله گتیرمک یاخود اولناری گؤجلندیرمک اۆچون جاهاز.	کاراییت.. karayit [اؤزل آد] کاراییت لر تورک موغول بویلاریندان اولاراق جامع التواریخده بیر پادشاهین اوغلونون قاراشین اولدوغو اۆچون بو آدلا «کرایت» تانیماسی اورتایا قویولور، مطمئنا ایکینجی بؤلوم اوغول اؤزللیگیندن دولای ایگیت اولمالیدیر چونکی بو اوغول آدینا بوی دۆزلمیشدیر، و ایت کلمه سی اولماسی معناسیزدیر و قارا ایگیت سؤزو تورک دیلی قورالاریجا ایکی سسلی حرفین بیرلشمه سیله قارایگیت و کاراییت شکلنه گلیبدیر، آیریجا آلتای تانیلاریندان بیر کرای / کارای آدیندیر و کاراییت قومو بو تانی یا منسوب اولانلار دئمکدیر و ایکی معنادا بیر بیرلریله اؤرتوشور، بو قومون بیر حصه سینه خزرلر دؤورو کاراییم دئییلیدیر و محتملا منسوبیت اکی "ایم" سؤزیله مثیدانا گلیبدیر، یشنه ده

کارچی..karci [اؤزل آد] نیشابور-چکنه علیا و جوغائتی ده کند آدی.	سونراکی دؤنملرده گرای و گرایلی آدیندا تورک طایفالارینا راست
کارخانه..karxana [آد، فا] فابریکا، اؤره تیم ائوی (فا: کارخانه). factory	گلبریک، بو آدلارین بیریرینه باغلیلیغی اوزاق گؤرونمور (باخ: کری، کاراییم، گرای) (فا: کرایت).
کارخانه..karxana [اؤزل آد] کنگاور و آستانا دا کند آدی.	کاراییم..karayım [اؤزل آد] خزر امپراتورلوغوندا بیرقروپ تورکلر
کاردان دۆشمک..kardan düşmək [تاثیر سیز انیلیم] ایشدن دۆشمک.	گؤک تورک اینانجینی بوشلایارق موسوی لیگه کنجدیلر، موسوی
کاردینال..kardinal [آد، لا] کاتولیکلرده یوکسک رتبه لی روحانی (فا: ~).	لیکدن دوغان یئنی مذهبه کارای و اونا منسوب اولان تورکلره
کاردینال قوشو..kardinal quşu [آد، دیرگی] پارلاق و قیرمیزی رنگلی، ایری دیمدیکلی، اؤتوجو، تپه لیکلی بیر قوش (فا: نوعی پرنده).	کاراییم دئییردیلر ^{۸۰} . بارتولدون نظریجه کاراییت لر و کاراییم لر
cardinakis	(کؤراییم) سؤزو بیر قوم آدینین مختلف سؤیله
کاردیوپاتی..kardiyopati [آد، فرانسیزجا] قلب خسته لیکلرینین گئل آدی (فا: ~).	نیشرلیدیر ^{۱۲} . {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر «گرایت»، باخ: کاراییت {.
کاردیوگراف..kardyoqraf [آد، فرانسیزجا] قلب دؤیونتوسونو یازان آراج (فا: ~).	کاراییم تورکلری..Karayım Türkleri [اؤزل آد] گؤنئی روسیه، گؤنئی پؤلونیا دا داغیلمیش شکیلده بوی آددیدیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کاردیوگرافی..kardyoqrafi [آد، فرانسیزجا] قلب دؤیونتوسونو یازما یؤنتمی (فا: ~).	کاربراتور..karbrator [آد، فرانسیزجا] دؤرو یاخیتی هاوایلا قاتیشدیران- قورقو (فا: ~).
کاردیولوژی..kardioloji [آد، فرانسیزجا] اؤرک خسته لیکلرینی اینجه له ییلم، اؤرک بیلمی (فا: ~).	کاربون..karbon [آد، فرانسیزجا] دوغادا جانلیلارین ان اؤنملی ترکیب
کارسازلیق..karsazlıq [آد] ایش دوزلتمه، حاضرلاما (فا: کار سازی).	حصه سی اولان کیمیاوی ماده نین آدی (فا: کربن).
کارسالا..karsala [صفت] قولاغی آغیر ائشیدن.	کاربیت..karbit [آد، لا] استیلتن قازی تولیدینده ایشلنن کاربون لا
کارسالاما..karsalamaq [تاثیر سیز انیلیم] قولاغی آغیر ائشیتیمک، کارلاشماق	کلسیوم ییله شیگی ماده (فا: ~). cac2
کارست..karst [آد، آلمانجا] قایاج و مینرال لارین اریب چؤزولمه سیله یئر آلتی آخیتیلاری اولان کیرنج و دولومیت بؤلگه سی. carst?	کارپ..karp [آد، دیرگی] اؤستونده ایری توتقون قیرمیزی پؤلجوق لاری اولان شیرین سۇ بالیغی.
کارستیک..karstik [آد] کارست اؤزلیگی داشیان، کارست- لایلیگی لی.	کارپت..karpet [باخ] کارپیت.
کارسس سیز حرفلر..kar səssiz hərflər [آد، دیل ب] سرت و تونسوز سس سیز حرف، کارسس سیز حرف (پ، ت، چ، خ، س، ش، ف، ک، ه) (فا: صامت گنگ). unvoiced or stop or consnkant voiceless	کارپایلاشیمی..karpaylaşımı [آد] گلیر بؤلوشمه سی.
کارصامتلر..kar samitlər [آد، دیل ب] باخ: کارسس سیز حرفلر.	کارت..kart [آد، فرانسیزجا] کسيلمیش و یازیلیمیش کارتون پارچاسی (فا: ~).
کارفرما..karfərma [آد، فا] ایش وئرن (فا: ~). employer	کارتئل..kartel [آد، فرانسیزجا] بللی تجاری آماج لارلا بیرلشمیش شرکت لر بیرلیگی (فا: کارتئل).
کارگرد..karkərd [آد، فا] وئرم (فا: ~). earning	کارت پوستانل..kart postal [آد، فرانسیزجا] معمولاً ۹*۱۲ cm بویوتلاریندا اولان رسیم. اؤچون سؤیله نیر (فا: کارت پستال).
کارکور..karkor [صفت] ۱- ائشیتیمه یین و گؤرمه یین آدم ویا آداملار. ۲- پیستی و ایشه یاراماز آداملار حاققیندا.	کارتوئل..kartuel [آد، روسجا] ۱- گؤرجو ۲- گؤرجو، لاز، مینقرئل minqrel و سوان لار، دان svan اولوشان خالقار قروپو ^۹ .
کارگاه..karqah [آد، فا] ایش ائوی، ایش اوداسی (فا: ~).	کارتوف..kartof [ر، آ] قارتوپو، یئر آلمان (فا: سیب زمینی).
کارگر..kargər [آد، فا] ایشچی (فا: ~).	کارتوگراف..kartoqraf [آد، فرانسیزجا] جوغرافیا نقشه لرینی چکن، خریطه چی، نقشه چکن (فا: کارتوگراف).
	کارتوگرافی..kartoqrafi [آد، فرانسیزجا] جوغرافیا خریطه لريله اوغراشما ایشی و بیلمی (فا: کارتوگرافی).
	کارتون..kartun [آد، فرانسیزجا] ۱- قالین و برک کاغاذدان دؤزلمیش وراق (فا: ~). ۲- چیزگی فیلم دیزی سی.

كارگوزار..kargüzar [آد، فا] ايش آدمى (فا: كارگزار).	كاروان وۇران..karvan vuran [صفت] كاروان سويان، يول كسن، قۇلدور.
كارلاشماق..karlaşmaq [تائيرسىز ائيلم] ائشيتمه قابىليتىنى ايتيرمك (فا: كر شدن). ۲- (ديل بيلمى) سس تئليرىنن اشتراكى اولمادان تلفظ ائدىلمك.	كاروانا..karvana [اۋۇل آد] كاروانه: رزن ده كند آدى.
كارلال..karlal [صفت] ائشيتمه ين و دانىشامايان، باخ: كاركور	كاروان يولو..karvan yolu [آد] اولدوزلار توپاسى، گۇى آداسى، سوت يولو، سامان يولو (فا: كهكشان راه شيرى).
كارلى..karlı [صفت] يارارلى (فا: كارى).	كاره..karə [ظ، فا] نه كاره سن؟، نه ايش صاحىبى سن؟ (فا: ~).
كارلىق..karlıq [آد] كار اولما (فا: كرى). deafness	كاره..karə [ظ، فا] فرانسىزجا مريع، دوردول، دورد قول و آچيلارى
كارمير آوان..karmiravan [اۋۇل آد] آذربايجان دأ كند آدى (كارمير گوخ) ^{۲۴۰} .	دۇرتكن..dörtgən [آد] مربع (فا: مربع).
كارنوال..karnaval [ايتاليانجا، آ] شن ليك كاروانى (فا: ~).	كارىخديرماق..karıxdırmaq [اتديرگن ائيلم] چاشديرماق، فيكيرىنى چاشديرماق.
كارورمك..karvermək [تائيرسىز ائيلم] الوثرىشلى اولماق.	كارىخديرىجى..karıxdırıcı [صفت] كارىخديران، فيكرى چاشديران.
كاروان..karvan [آد] قافله (فا: ~). caravan {ظاهرا فارسجا كلمه سانيلير ولى بو كلمه اينگيليز و روس ديلينده كاراوان شكلينده سؤيله نيشى كلمه نين كؤكونو قارا/ كارا (چؤل) سؤزونه گؤتورور و كاروان اصلينده قارالارى و چؤللىرى گزن معناسيندادير ^{۲۴۱} : ديواندا قارواماق karvamak كلمه سى آراماق معناسيندا كاروانلا باغلى اولمايدير {.	كارىخديريلماق..karıxdırılmaq [بلسيز ائيلم] كارىخديرماق ايشى گؤرولمك.
كاروان..karvan [اۋۇل آد] كلثير ده كند آدى.	كارىخماق..karıxmaq [تائيرسىز ائيلم] چاشماق چاشيب اۋزونو ايتيرهرك نه انده جه يىنى بيلمه مك {قارىخماق}.
كاروان اولدوزو..karvan ulduzu [آد] چولپان اولدوزو (فا: ستاره زهره). {سنگلاخ سؤزوليونده ايشله نيبيدير {.	كاريدئس..karides [يو، آ، ديرگى] اۋن آياقلى لاردان، دنيزلرده و ايچمهلى سولاردا ياشايان، ۱۵ mm اۋزونلوقدا اولان، دنيزتكه سى (فا: ميگو). paleomon
كاروان باشى..karvan başı [آد] كاروان بؤيوگو (فا: قافله سالار).	كاريز..kariz [اۋۇل آد] ۱- كهريز. ۲- مانه، نيشابور دا(۳) كند آدى.
كاروانچى..karvançı [آد] كاروان بلدچى سى (فا: قافله دار).	كاريزما..karizma [آد، فرانسىزجا] اتگى له ييجى ليك، بؤيوله ييجى ليك ^{۲۱۸} .
كاروانسارا(ى)..karvansara(y) [آد] كاروانلارين يوللاردا قالديقلارى تيكيىتى لى يئرلر كاروانسارا(ى) (فا: كاروانسرا). cavavansery	كارىكاتور..karikatur [آد، فرانسىزجا] دؤشوندورجو و گؤلدورجو رسيم، طنز رسيم، بير شخص و حادثه نى قصدا گولونج صورته تصوير ائدن شكل (فا: ~). caricature
كاروانسارا..karvansara [اۋۇل آد] شاهبۇز دأ يئر آدى ^{۲۴۰} .	كارينا گللك..karına gəlmək [تائيرسىز ائيلم] ايشينه گللك، كؤمه بى اولماق.
كاروانساراجى..karvansaraçı [صفت] كاروانسارانى دولانديران.	كارزون..kazron [اۋۇل آد] ۱- فارس اُستانيندا شهر آدى اُبو كلمه ضعيف احتمالا كاس + آران / كاساران / كازاران / كازرون سؤزو اولاييلير ولى آراشديريلماليدير {.
كاروانساراي..karvansaray [اۋۇل آد] اورميه، ماهنشان، آوجو سولدوز دا كند آدى.	۲- كازرون بؤلگه سينده داغلارى kazron : قيشلاق(۳۷ ك گد * ۱۰۹۸)، قازاچا (۱۰ ك گد * ۱۲۵۰)،
كاروان قووان..karvan qovan [آد] چوخ شدتلى كولك و قاسيرقا حاققيندا.	۳- كازرون بؤلگه سينده تۆرك كندلىرى : باغ دشت (۶۴ ك گد * ۱۵۰ /
كاروان قيران..karvan qıran [آد] چولپان اولدوزو (فا: ستاره زهره). {سنگلاخ سؤزوليونده ايشله نيبيدير {.	ى تو)، بالاده (۵۴ ك گد * ۵۱۰ / ى تو)، بُرازجان (۱۰۵ ك گد * ۱۰۰۰۰ / ى تو)، بُرج سوخته (۱۸ ك ق ب * ۱۴۰ / ى تو)، بيدكان (۶۴ ك گد * ۹۰ / ى تو)، ييگو (۵۴ ك گد * ۱۵۰ / ى تو)، تُول گاو (۶۰ ك گد * ۱۲۰ / ى تو)، تُولييز / تُلبيز (۵۵ ك گد * ۱۴۰ / ى تو)،
كاروان قيران..karuan qıran [اۋۇل آد] ماكى دا كند آدى.	
كاروانلو..karvanlu [اۋۇل آد] ساوه همدان شاهسئون ائلى نين آروخلو بؤلوگونه باغلى بير تۆرك طايفاسى ^{۹۸} . كلثير ده كند آدى.	

جدول تۆرکۆ (۵۷ک گد * ۳۱۰ / یتو)، جَرَه (۶۴ک گد * ۴۵۰ / یتو)، جَوَالیقان (۶۲ک گد * ۷۳ / یتو)، حسن آباد ابوالحسنی (۶۰ک گد * ۵۰ / یتو)، حسن آباد / آ (۶۳ک گد * ۷۰ / یتو)، خرم- زار (۶۳ک گد * ۶۰ / یتو)، دادین / آ-ی (۴۸-۶۰ک گد * ۳۰۰ / یتو)، دهنو (۶۳ک گد * ۷۰ / یتو)، رباطک (۳۶ک گد * ۱۴۰ / یتو)، زَرین کویه (۵۵ک گد * ۷۰ / یتو)، سرمشهد (۸۴ک گد * ۴۷۰ / یتو)، سَریزجان (۶۱ک گد * ۴۹۰ / یتو)، صدرآباد (۱۷ک ق ب * ۱۵۰ / یتو)، قصرعلی (۶۲ک گد * ۷۰ / یتو)، کان رود (۶۳ک گد * ۲۳۰ / یتو)، کنار تخته (۵۳ک گد * ۹۳۰ نفر، اهالی فارس دیلار)، ۴- کازرون- کنار تخته بؤلگه سینده تۆرک کندلری : الیف (۳۲ک د * ۴۶۰ / یتو)، بابامئیر (۸۰ک ق ب * ۳۸۰ / یتو)، بابای کلان (۸۵ک ق ب * ۵۴۰ / یتو)، بَناف (۲۴ک د * ۲۶۰ / یتو)، بوشارجان (۶۰ک ق * ۲۰۰ / یتو)، بید کَرز (۶۷ک ق ب * ۲۵۰ / یتو)، جمیلَه (۳۰ک گد * ۷۰ / یتو)، چهاربیشه (۵۲ک ق ب * ۱۳۰ / یتو)، حسن غازی (۴۸ک ق * ۸۰ تو / فا / لر)، شَکِستان (۴۸ک ق * ۱۵۰ / یتو)، عمارت ملای انار ۱۵ک ق * ۱۵۰ / یتو)، کنار تخته (۵۳ک گد * ۹۳۰ / یتو)، گِرداب بَگدیلی (۴۸ک ق * ۱۰۰ / یتو)، گردنِه (۵۴ک ق * ۱۰۰ / یتو)، گودگاه (۶۷ک گد * ۶۰ / یتو)، گیخ (۶۴ک گد * ۹۰ / یتو)، مَرغ کوچک (۵۴ک ق * ۱۰۰ / یتو)، میشان (۷۲ک ق ب * ۲۶۰ / یتو)، میلآتوَن (۴۰ک ق ب * ۲۱۰ / یتو)، کازینو.. kazino [ایتالیانجا، آد] ایجنهللی قمارخانا (فا: ~). کاس.. kas [آد] مات کدر (فا: مات). {دیواندا قاس آغاج قاییغی معناسیندا گلیب، و ائله سانیلیرکی آغاج قاییغی نین رنگیندن آلیناراق کاس کلمه سی دوزه لیب}. کاس.. kas [اؤزل آد] کاسسی، کاسپی، کاسپین kaspīen: کاس- لارین اساس یوردلاری مق ۲جی مین ایللرین ایلک یاریسیندا زاقروُس منطقه سی ایدی، بو آد ان قدیم مق ۲۴۰۰ ده گؤزه گؤرسه نیر، کاسسی لر م ق ۱۵۹۵ ده هیت لرین بایله حمله سیندن سوْنا بایلی آلییلار و اوردا بیر مدت کاسسی لر سوْلاسینی یارادیلار و مق ۱۱۸۵ ده آرادان گتیمشیدیلر، کاس سوْلاله سینین قوروجوسو "قانداش" بایبلده اؤزونو ۴ اقلیمین شاهی اعلام اتدی، کاس دیلیندن گونوموزه گلیب چاتانلاردان تکجه شخص آدلاری واردیر، اولارین بؤیوک شاهلاریندان ماراتاش یارلاقاش، قانداش، بؤیوک آقوم، کاشان تی لیاش، اوشی، آبی راتاش، اورشی قورماش آدلارینا اشاره اتمک اولار (مقایسه اندین ایندیکی تۆرک آدلارینا: توختامیش، تیمورتاش، دنکتاش)، قودور ائلیل، قارقارداش، قاش، تیلیش، اولام بوریش، اولام خالا/ قالا (اولام: چاپار، خبرچی)،	بۆرنا بوریشاش (بۆری: قوْرد)، قارقارداش، قاداشمان تورقو، قاداشمان هاربه، قاداشمان ائلیل (بو سۆزده قاداش= ق+د+اش قوْهوم معناسیندا، مان= دوْغما مفهومدا و تورقو سۆزده دوْغرو اَنلامینا) یاخین و همچنین تۆرکۆ سۆزونون دَیشیک فورمو اولابیلیلر کاسلاردا داش اکی ایندیکی تورکجه کیمی گئیش حالدا ایشله نیردی: قارینداش، هاروتتاش، قاریتتاش، کیدینهوْ تروتاش، ناتتاش، نایماروتتاش. کاسلارین اتئونیم و قووم آدلاری ایندی ده تورکلر ایچینده چوخدور: اوْیغور طایفیلارین قدیمده ۶سی کاس آدلانمیشدیر، خاکاس اورتا آسیادا تورک دیللی بیر خالق آدیدیر همچنین چین قایناق لاریندا قیرقیزلارین بیر دوولتی نین آدی خاکاس اولموشدور، کاشغر شهریندن اسکی لرده کاس شکلینده آد آپاریلیبدیر، خزر و قازاق ائلی نین آدیندا کاس سۆزونون ایزی واردیر (خزر: کاس+ار، قازاق: کاس+اق)، سیبیریادا اوْدین ماحالیندا "قادا کاس، ساریق کاس، کاش" طایفیلاری واردیر، قافقاز سۆزونده قاف+کاس شکلینی گؤرمک اولار، همدان شهرین آدی آسوری قایناقلاردا کارکاسسی شکلینده گلیب، هیت قایناقلاریندا بو قوومون آدی "قاس، قاسقا، قاشقا" شکلینده گلیب، ایندی ده ایراندا یاشایان قاشقای تورکلرین آدیندا، قزوين (کاسپین) شهرین آدیندا کاس سۆزجوغونو گؤروروک، کاشان سۆزده کاس سۆزونون دَیشیلیمیش شکلیدیر. اسکی قایناقلار باکتريا ایله چین اؤلکه سینین آراسینداکی اراضی لره کاسپا آدی وئرمیشلر، خاچ شکلی کاسلارین ایچینده گوتش سمبول ایدی، بیر سیرا تدقیقاتچی لارا گۆره قدیم کاسلار تاریخ صحنه سینده سوْنرالار کاسپی kaspi آدیلا اورتا یا چیخیرلار ^۸ . کاسِت.. kaset [آد، فرانسیزجا] سس و گۆرونو ضبط ائله مک اوچون نوارلی قوْتو (فا: کاست). cassette کاسا.. kasa [آد، فا] گئن قاب (فا: کاسه). cup کاسپاد.. kasapad [اؤزل آد] آذربایجان، دا داغ آدی ^{۲۴۰} . کاساد.. kasad [آد، عربجه] آلیش وئریشده دورقونلوق (فا: کساد). کاسالان.. kasalan [اؤزل آد] میانادا کند آدی {کاس+آلان: کاسلارین یثری}. کاسانا.. kasana [اؤزل آد] اهرده کند آدی {کاس و کاسسی لرین آنا یوردو}. کاسپی.. kaspi [اؤزل آد] باخ: کاس، کاسپی لر. کاسپین لر.. kaspīenlär [اؤزل آد] باخ: کاس، کاسپی لر.

کاست..kast [آد، پورتاغالجا] هیندوستاندا و بعضی شرق اؤلکه لرینده: آتا بابا پئشهلری و حقوقی وضعیتدن بیریرینه باغلی اولان قاپالی اجتماعی قروپ و طبقه.	کاشان..kašan [اؤزل آد] ۱-قوم شهری گۆنینه بیر شهر (داغلاریندان: آرقو (۱۹ کق ب ۱۳۳۳) ۲-هرده کندوچای آدی بو کلمه کاس و کاسپی قومونون ادیلا ایلگیلیدیر.
کاستانا..kastana [اؤزل آد] میانادا کند آدی {قاراپالیت آغاجی یثری	کاشانه..kašanə [آد، ف، یالتیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] ائو، سارای (فا: کاشانه).
کاسسی لر..kassilər [باخ] کاس، کاسپین لر.	کاشغر..kaşğər [آ، ت] اویغورلارین (۸جی قرن) قوردوقلاری بیر شهر ^{۴۵} . {باخ: کاس}.
کاسکت..kasket [آد، فرانسیزجا] اؤنو سپرلی باشلیق (فا: کاسکت).	کاشکی..kaški [باغلا ییجی سۆز، فا] اولاکى (فا: ~).
کاسموپولیتیزم..kasmopolitizm [آد، فرانسیزجا] ائورن یوردوجولوق (فا: جهان وطنی).	کاشی..kaşı [آد] اؤزری پارالاق ناخیشلی چینی قاب و کریچ (فا: کاشی) {کاشان شهری آدیندان}.
کاسمولوژی..kasmoloji [آد، فرانسیزجا] ائورن بیلمی، اوزای بیلمی (فا: ~).	کاشی لاما..kaşılama [آد] کاشی ایله ایشله مه (فا: کاشیکاری)-tile work
کاسموتیک..kasmotik [یو] اوزای لایلیگی لی، اوزایا عاید (فا: ~).	کازیم..kazım [صفت، عربجه] ۱-دؤزجو، هیرس اینی یاتیشدیران ۲-شیعه لرین ۷جی امامی نین آدی.
کاسنی..kasni [آد، بیتگی] گؤی چیرتیق؛ اینجه یاپراقلی، ماوی چیچک لی، خالق طبابتینده ایشله دیلن بیر بیتگی آدی (قیزدیرمایا خئیردیر و قان، بؤیرک و دالاق اؤچون یارالیدیر ^{۱۳۶}) (فا: کاسنی).	کازیم آباد..kazımabad [اؤزل آد] فرمهین، شیروان و علیشاه عوض ده کند آدی.
cichoriu {فا} قاسناق و دایره بیچیمده اولان گۆله دئیلیر و بو کؤکدن آلینمادیر.	کازیم چای..kazım çay [اؤزل آد] سراب دا کند و چای آدی.
کاسه نمد..kase nəməd [آد] باغ گنجیرمز وسیله (فا: ~ oil seal	کازیم خان..kazım xan [اؤزل آد] قوشچولو اولاراق بؤیوک رشادتله جیلولار، سیمیتقودسته لری و ارمنی تجاوزکارلاری قارشیسندا مبارزه اندیدیر، کازیم خانین مبارزه سی ۱۳۳۶جی ایلده جیلولاردان ۴۰ نفر اولدوره رک باشلادی، کازیم خانین سیغیناق یثری اورمیه دیزینده اولان بیر داش آدا ایدی، و رشادت لریندن دؤلایی او داش آدا اونون آدیلا تانیلیردی، بو بؤیوک ایگید، اوزون مدت مبارزه دن سونرا کازیم قالاسیندا پاتالیجی ماده اؤزه رینده ایشله یهرک، پاتلاما سونوجو حیاتی نی دیشدیردی.
کاسیب..kasib [آد، عربجه] یوخسول، وارسیز (فا: ندار). {بو کلمه نین آنلامی خاص بیر جریانا اشارت اندیر، عربجه کسب ائله ی و صنعت صاحبی اولان معنا، یوخسول معناسینا دئیشمه سی گنچن دؤنملرده تورکلره و آذربایجانا حدسیز باسقی و اؤزل تالانلایجی پروگرام لارا اشارت اولایلیر.	کازیم عباسی..kazım abbası [اؤزل آد] آذربایجانین چاغداش یازارلارینداندیر ^۳ .
کاسیب لوق..kasıbçılıq [آد] یوخسول لوق، کاسیب لوق.	کازیم قاسمی..kazım qasimi [اؤزل آد] اورمولو چاغداش شاعر دیر ^{۱۵۶} .
کاسیب دوشمک..kasıb düşmək [تائیرسیز ائیلیم] یوخسول دوشمک، یوخسول لاشماق.	کازیم مطلق..kazım müttəle [یازار] قاجار دؤورو تورک شاعرلریندن ایدی ^{۱۴۱} .
کاسیب کوسوب..kasıb küsüb [آد] کاسیب و یوخسول آداملار.	کاغ..kağ [آد] کوم، آغیل، بو کلمه چوخراق یثر آدلاریندا گؤرسه-نیر، یثرلی لرین دئدیگینه گؤره چارداق و اوت دان دؤزلمش کوم معناسینداندیر {چیغ، کیغ، کاغ}.
کاسیب لاشماق..kasıblaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] یوخسول لاشماق.	کاغاذ..kağaz [آد، فا] ۱-اؤزه رینده یازی یازیلان ویا رسیم چکیلن و آغاج کؤتله سیندن دؤزه نیلن خصوصی ماتریال. ۲-رسمی و گنچیرلی اؤزل لیگی اولان هر یازیلی بلگه (فا: کاغذ). paper
کاسیب لاماق..kasıblamaq [تائیرسیز ائیلیم] یوخسول دوشمک، فقیرلشمک.	
کاسیب نوخودو..kasıb noxudu [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی، بؤیرک، ورم و قان آزیلی اؤچون درمان دیر ^{۱۳۶} .	
کاسین..kasın [اؤزل آد] هرده کند آدی {کاس+ان: کاسلارین ائوی}.	
کاش..kaş [باغلا ییجی سۆز، فا] اولاکى (فا: کاش).	

کاغاذ بالیغی..kağaz balığı [آد، دیرگی] وجودو کاغاذ کیمی اینجه و سایدام، اؤستونده اوچ قارا بئک اولان بالیق (فا: نوعی ماهی). trachy pterus taenia	کافتارلاشماق..kaftarlaşmaq [تائیرسیز اٹلم] دیشلری تۆکولرک- قوجالماق، قوجالیب الدن دۆشمک.
کاغاذ بالیغی گیللر..kağaz balığı gillər [آد، دیرگی] قوزئی آوروپا دیزلرینده یاشایان، بو بالیق لار شریتمی اوزون اینجه وجودلو گؤموش رنگلی بالیق لاردیلار، قاییش بالیغی و کاغاذ بالیغی.	کافتام..kaftam [آد، اسکی] گئل لیکله اییک و بزکلی اؤست گئیمی.
کاغاذ توتو..kağaz tutu [آد، بیتگی] توتگیلردن، چوخراق چین و ژاپونیدا بیتیش و قایغیندان کاغاذ دۆزه نیلن بیر آغاج نوعو.	کافتور..kaftoru [اؤزل آد] قازاخ، داغ آدی ۲۰.
broussenenetia papyryrifera	کافر..kafər [آد، عربجه] تانری نین وارلیغین دانان، یولسوز، دینسیز، گاویر (فا: ~). geber
کاغاذ جلد..kağaz cilid [آد] کاغذدان دوزلمیش جلد (فا: جلد کاغذی). paper cover	کافور..kafur [آد، عربجه] ۱-بیر نوع آغاج آدی. ۲-بو آغاجدان آلینان کسکین قوخولو ماده (فا: ~).
کاغاذ قلم..kağaz qələm [آد] کاغاذ و قلمدن عبارت اولان یازی گرکلی.	کافور آغاجی..kafur ağacı [آد، بیتگی] دفنه گیللردن، همیشه یاشیل، کافور ماده سی وئرن بیر آغاج نوعو (فا: درخت کافور). cinamonum camphora
کاغاذ قوز..kağaz qoz [آد] قایغی یوشاق و نازیک قوز، باخ: قوز.	کافه..kaffe [آد، فرانسوزجا] قهوه خانا، قهوه (فا: ~).
کاغاذچی..kağazçı [آد] کاغاذ دۆزلدن ویا ساتان.	کافه تیریا..kafə terya [آد] معمولاً مشتری لرین اؤزلری اؤزلرینه سئویس وئردیکلری بیر نوع کافه.
کاغاذلنماق..kağazlatmaq [تائیرگی اٹلم] اوزه رینه کاغاذ چکدیرمک.	کافی..kafi [آد، عربجه] یستر (فا: ~).
کاغاذلاماق..kağazlamaq [تائیرلی اٹلم] اوزه رینه کاغاذچکمک.	کافی المک..kafiəlmolk [اؤزل آد] شېستر ده کند آدی.
کاغاذلانماق..kağazlanmaq [تائیرسیز اٹلم] اوزه رینه کاغاذ یاپیشدیریلماق.	کاكا..kaka [قاغا، كاكا] قارداش. {خاقان / قاغان / قاغا / كاكا}.
کاغاذلی..kağazlı [صفت] کاغاذی اولان، الینده رسمی کاغاذی اولان.	کاكا..kaka [اؤزل آد] پیرتاج (عباس)، گنبد و ماهنشان دا کند آدی.
کاغان..kağan [باخ] خاقان، امپراتور.	کاكاو..kakau [آد، بی، ایسپانیولجا] ۱-ایکی چنکلی، امریکانین ایستی بؤلگه لرینده بیتیشن بیر آغاج. ۲-بو آغاجین توخومو و بو توخومون اؤیودولموش تۆزوندان حاضرانان شیرین ایچکی (فا: کاکائو). theobroma cacao
کاغذکنان..kağazkunan [اؤزل آد] میانادا بیر بخش و کندستان آدی، باخ: آغکند، خونای، مستوفی نین دئدیگینه گؤره بورادا ایسی کاغاذلار دوزلدیریلر بو سببدن بئله آدلانیبدیر، آیدیندیرکی مستوفی یترین آدینی دوشونلمک اوچون فارسجا یا ترجمه اندیدیر چونکی بئله حاللار اونون کیتابیندا داها چوخ راستلاشیریق ۱۰۸.	کاکتوس..kaktus [آد، بی، لا] کاکتوس گیللردن قاینانادیلی نؤعوندان، یاپراقلاری گؤزل و پارلاق اتلی و تیکانلی بیتکی لر سؤیوندان، مال دیلی (فا: کاکتوس). cactus
کاغلی گۆزلو..kağlı gözlä [اؤزل آد] قارداغ طایفاسینا باغلی اویا آدی ۱۰۸.	کاکتوس گیللر..kaktus gillər [آد، بی، یونانجا] ایکی چنکلی، تاج یاپراقلی لار نؤعوندان مکزیک سؤیلو اولان ایستی و قوراق اؤلکه لرده یاشایان، گؤده سی و یاپراقلاری اتلی و تیکانلی بیر بیتگی سؤیو، اطلس چیچگی گیللر (فا: تیره کاکتوس). cactaceae
کاغیز..kağız [باخ] کاغاذ.	کاکره..kakəre [اؤزل آد] که کهره: اورمیه ده چای آدی {که کهره}.
کافنین..kafein [آد، فرانسوزجا] قهوه و چای دا اولان بیر نوع اویاریجی و اویوشوروجو ماده (فا: ~).	کاکول..kakul [باخ] ککیل.
کافتار..kaftar [آد، دی، فا] ۱-باخ: گور اشن، (فا: کفتار). ۲-یونگول سؤیوش سؤزو "قوجا کافتار" ۳-دیشی تۆکولموش کیمسه.	کاکوله..kakulə [آد، بی، عربجه] زنجفیل گیللردن، ایستی اؤلکه لرده بیتیشن بیر بیتگی و اونون ادویه کیمی ایشلنن توخومو (فا: هل). elettaria. cadanoaun
کافتاران داغ..kaftaran dağ [اؤزل آد] قوبوستان، داغ آدی ۲۰.	کال..kal [صفت] ۱-یتیشمه میش، گوی unripe green ۲- (مچ) توتقون و بوغونوق سس ۳-کوت بئین، گنج آتلايان. ۴- یوخودان دویمامیش "کال اویانماق" {اسکی تورکجه ده خشن و وحشی معناسیندا گلب (کلاوسون) چوخ احتمال فارس دیلینده

کالاشماق..kallaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] سسی توتولماق، بوغوق حالا دوشمک.	تورکجه دن گنجیب؛ بو مفهومو نظره آلاساق، کلک(دوزن)، بیرینه یومشاق یوخ، خشن رفتار ائتمک دئمکدیر(سؤزوده بو کلمه دن آلینمادیر).
کالاشمیش..kallaşmış [صفت] بوغوق، توتوقون.	
کاللیق..kaliq [آد] کال اولما وضعیتی.	کال..kal [اؤزل آد] چناران، درگز، بجنورد، گنبد، قوچان، گنبد ده چای آدی. مانه ده (~ایمانی) کند آدی.
کالوا..kalva [اؤزل آد] آغسو دا کند آدی ۲۴۰.	کالندار..kalendar [آد، فرانسیزجا] ایل سایار (فا: تقویم).
کالوری..kalori [آد، لا] ایستی لیک اؤلچو بیریمی (فا: کالری).	کالا..kala [آد، دا] ۱-اؤزری لئفله اؤرتولموش پامبوق چسیدی. ۲-بؤیوک شوشه قاب. ۳-کالا ۲ (آد، فا) جنس (فا: جنس).
کالوریمتر..kalorimetr [آد، لا] ایستی لیک مقدارینی اؤلچن بیر جاهاز.	کالار..kalar [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی.
کالبر..kalibr [آد، فرانسیزجا] سلاح بوروسونون قطر اؤلچوسو (فا: ~).	کالاغان..kalağan [آد، یتگی] بیرنوع یتگی ononis fam. leguminosae {باخ: کال}.
کالیته..kalite [آد، فرانسیزجا] نئجه لیک، بیرشئین اؤزل لیکلری و کئیفیتی، قلیته (فا: کیفیت، مرغوبیت) of good quality	کالاغای..kalağay [آد] کالاقایی: ناخیشلی لی قادین باش اؤرتوگو (فا: نوعی روسری) {کلمه اصلینده چالاغای اولمالیدیر و چالما، چلمک، شلمه سؤزلریله ایلگیلیدیر} ۵.
کالیسکه..kaliske [آد، روسجا] دؤرد تکرلی یونگول گزی آراباسی (فا: کالسکه).	کالاغای..kalağay [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {توخوماجیلیقلا ایلگیلیدیر}.
کالیش..kalış [آد، یتگی] یاپراقلاری ایتی، اوزون یومشاق بوغوملو، قامیشا اوخشار و سوغانا بنزر بیر یشمه لی یتگی (فا: پیازچه). spring onion	کالاغایچی..kalağayçı [صفت] کالاقایی توخویان (فا: روسری باف).
کالیش شورباسی..kalış şorbasi [آد] قیزارمیش سوغانا، دوز، اون، ساری کؤک، یومورتا و له آرتیلاراق پیشیریلن بیر یشمک، سوغانچا.	کالافا..kalafa [آد] داغیلیمیش تیکینی، خارابالایق، ییختی (فا: خرابه) {عربجه خرابه سؤزوندن، خارابا، خالوا/ کالوا، کالافا} ۵.
کالیش لیک..kalışlıq [آد] چوخلو کالیش بیتن یش.	کالافا آغیز..kalafa ağız [صفت] چوخ ایری آغیزی اولان.
کالیرافی..kaliqrafı [آد، فرانسیزجا] خطاطلیق، گؤزل خط یازما (فا: کالیگرافی).	کالافالیق..kalafalıq [آد] خارابالایق.
کام..kam [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] دیلک، آرزو (فا: ~).	کالاک..kalak [آد] کالاه: بیرنوع قاوون، قیرا، خیرا، {کال سؤزوندن آلیناراق اق} اک اکیله دوزه لیب و فارسجا یادا گنجیدیر}.
کامرا..kamera [آد، فرانسیزجا] عکس سالما و چکیم له مه آراجی (فا: دوربین).	کالان..kalan [اؤزل آد] کلان: کلئیر و اهر ده کند و چای آدی، ؛ خیاو (~پا)، اردبیل (~دره)، گترمی (~سورا)، شبستر (~کنش) ده کند آدی، مرندده (~کمر) داغ آدی. {تورکجه ده کال سؤزو قابا و خشن معناسیندایر محتما یشر آدلاریندا بوجور آدلار یشرلرین یشیش یوقوشلو اولماغینا و بو مفهومدا دایاناراق بؤیوکلوگونه و عظمتینه اشارتدیر}.
کاماسین لر..kamasinler [اؤزل آد] شرقی سیبریادا یاشایان بؤیوک تۆرک قومو ۱۲.	کالنج..kalec [آد، فرانسیزجا] یوکسک اؤیره تیم و ائیتیم اوخولو.
کامال..kamal [اؤزل آد] قامال: اوغورلارین (۸م) قوردوقلاری - بیر شهر ۵.	کالتا..kalta [آد، یتگی] باخ: سؤنرگیسی.
کامال..kamal [آد] یتگین لیک (فا: کمال).	کالک..kalk [آد، فرانسیزجا] شفاف و سایدام کاغاذ کیمی بیر ماتریال.
کامال لئماق..kamallanmaq [تائیرسیز ائیلیم] یتگین لشمک (فا: کمال یافتن)	کالکئر..kalker [آد، فرانسیزجا] کیرئج داشی.
کامال لی..kamallı [صفت] یتگین، کامال صاحبی اولان.	کالا..kala [اؤزل آد] سومرلرده یشر آلتی تانری لاریندان. باخ: سومرین. ۲-کالا ۲ (اؤزل آد) میانا و کلئیر (۳) ده کند آدی.
کامان..kaman [آد، فا، باخ: کم، گم] اوخ (فا: کمان).	
کامان قاش..kaman qaş [صفت] قاشلاری یای کیمی اولان گؤزل قادین.	
کامانا..kamana [آد] کامانچانین یایی (فا: کمانه).	
کامانچا..kamança [آد، فا، باخ: کم، گم] تئلیجیک لی اولان و یایلا چالینان چالقی قورغوسو (فا: کمانچه). violin-like instrument	

کامیاب..kamyab [آد، فا] دیله یینه چاتان (فا: ~).	کامانچاچی..kamançaçı [آد] کامانچا چالان.
کامیاران..kamyaran [اؤزل آد] ۱- کرمانشاه و سندج آراسیندا بیر شهر آدی. ۲- کامیاران بؤلگه سینده تۆرک کندلری : خانیم آباد (۳ک گد * ۱۱۰/ ى تو)، گرگر gerger (۵۴ک ق د * ۸۴۰/ ى تو)،	کامباراتا..kambarata [اؤزل آد] قامباراتا: قیرقیزلاردا آتلاری قورویان تانری ^{۲۱۱} .
کامی قایا..kamiqaya [اؤزل آد] قاخ داغ آدی ^{۲۴۰} .	کامپانیا..kampanya [آد، ایٹالیانجا] بیلرلی بیر سۆرده کی ائتگینلیک دۆنمی (سیاست، کۆلتور، ائکونومی کیمی آلانلاردا)، باخ: کومپانی.
کامیون..kamyon [آد، فرانسیزجا] موتورلو بۆیوک یۆک داشیتی (فا: ~).	کامپلکس..kampleks [آد، فرانسیزجا] قارماشیق ^{۲۱۸} .
کامیوننت..kamyonet [آد، فرانسیزجا] بالاجا کامیون (فا: ~).	کامپوس..kampus [آد، فرانسیزجا] یئرلشگه، آلان، بیر قورومون یئرلشمیش اولان یثری "یۆکسک اوخول کامپوسوندا سرگی واردیر" ^{۲۱۸} .
کان..kan [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] یاتاق، اوجاق (فا: معدن). mine	کامپیوتر..kampiyyoter [ایب آ] بیلگی ساییار (فا: کامپیوتر).
کاناپه (کاناپی)..kanape (kanapi) [آد، فرانسیزجا] سۆیکه نه جکلی تخت، دیوان.	کامر..kamər [اؤزل آد] کومار: ساکاتۆر کلرینه باغلی و آزاق دیزی و آذربایجان بؤلگه سینده یاشایان بیر بوی آدی ^{۲۱۴} .
کاناچ تالا..kanaç tala [اؤزل آد] شوْشا دا کند آدی ^{۲۴۰} .	کامران..kamran [صفت، فا] مرادینا و دیله گینه چاتان (فا: ~).
کاناریا..kanarya [آد، اسپانیوْجا: جوْغرافی یثر آدیندا] باخ: قناری.	کامروْش آپا..kamruşapa [اؤزل آد] قامروْشاپا: ۱- سوْمرلرین ایسیلیک سئون تانری سی ^{۲۱۱} . ۲- (کامروْششاپا) هیتیت تانریچا لاریندان ^{۲۱۱} .
کانال..kanal [آد، فرانسیزجا] دۆزلمته آرخ، سوْآرخ (فا: ~).	کامسامول..kamsamol [آد، فرانسیزجا] کومونیست گنجلر بیرلیگی و اتقاقی (فا: ~).
کانالئت..kanalet [آد، فرانسیزجا] بالاجا کانال.	کامفا..kamfa [آد، آلمانجا] کاموا: ظریف دارانمیش یون، و بو یون دان حاضرلانمیش اولان هر شئی.
کانالیزه..kanalizə [آد، فرانسیزجا] یونْلتمه، یونْلتمه، سوْ ییلمینده: چوخو آتیق سوْلاری آخیتماق اۆچون یثرآلتی و یثرآوستو، کانال-لاردان دۆزهلن تئکنیکی قورغولار سیستمی (فا: ~).	کامل..kamil [صفت، عربجه] ۱- یتگین، اریشگین، آغیرباشلی، بۆتون، بۆتۆ و (فا: ~). perfect ۲- خوی و مراغادا (آباد) کند آدی.
کانتون..kanton [آد، فرانسیزجا] ایسوْنچره (سوئیس) جُمهوریتی داخلینده اولان ایالت لردن هر بیرى.	کاملآ..kamilən [ظ، ع] بوتونلو کله، تامامیله (فا: تمامآ).
کانتین..kantin [آد، فرانسیزجا] فابریکا کیمی یئرلرده یسیه جک و ایچه جک شئی لر ساتیلان اوداجیق.	کامو..kamu [آد ایشله نییدیر «قاموغ»] ۱- هامی، بیر اۆلکه و یثرین بوتون آدمالاری، بوتون شئی لر. ۲- (ص) هر زادین بوتونو "بوتون عالم، بوتون توپلاناتلار" {دیوان لغات تورک ده}.
کانچوْ..kanço [اؤزل آد] اوْیغورلارین (۸جی قرن) قوردوقلاری- بیر شهر ^{۲۴۰} .	کاموایو..kamuoyu [آد] کاموْیو: خالق اوْیو و دوشونجه سی (فا: افکار عمومی). public opinion
کاندوم..kandom [باخ] کوندوم، کاپوت.	کاموس..kamus [اؤزل آد] سۆلدوز دا کند آدی.
کانری..kanri [اؤزل آد] کانرود: آستارا دا کند آدی.	کاموسال..kamusal [صفت] عموملا ایلگیلی.
کانسپت..kansept [آد، فرانسیزجا] کونسپت: آنلایش، قاورام.	کاموسال لاشماق..kamusallaşmaq [تائیرسیز ایلم] عمومی لشمک، قاموساللاشماق.
کانسپی..kanspi [اؤزل آد] سولدوزدا داغ و اؤرمیه ده کند آدی (باخ: کانى).	کاموسال لیق..kamusallıq [آد] عمومیت (فا: عمومیت). publicness
کانفیرماسیون..kanfirmasiyon [آد، فرانسیزجا] دوْغرولاما ^{۲۱۸} .	کامولاشدیرماق..kamulaşdırmaq [تائیرلی ایلم] بیرمالی و مۆلکو عُموم اۆچون تخصیص و ثرمک، بیت المالا عاید ائتمک، عُمومی-لشدیرمک.
کانقوروْ..kanqoro [آد، دیرگی] استرالیادا یاشایان، توربالی امجک لی لر، آرخا آیاقلاری اؤزون، سیچرایان، ۱/۵ متره قدر یۆکسک، بالالارینی آلتی آی تورباسیندا ساخلایان باشی کیچیک بیر حیوان (فا: کانگورو) macypus giganteus	کامومالی..kamumalı [صفت] بیت المال (فا: بیت المال). treasury
کانقوروْگیلر..kanqorogiller [آد، دیرگی] بیر حیوان سوْیو.	

کاکرئت..kankret [لا: قاتی، ص] ۱-سوموت، کسین، قطعی "کانکرئت جاواب، کانکرئت ایش". ۲-بئتون. (فا: بتن).	کاهی..kahi [آد، بیتگی] کاهو: توپلاشیق گیللردن ائتلی اوزون و یاشیل یاپراقلی ویتامین لی، بیر ایلیک تره وز بیر بیتگی، مارول (فا: کاهو).
کانی..kani [اؤزل آد] کانی سوزو کوردجه بولاق معناسیندادیر، آذربایجان بؤلگه سینده بیر سیرا یئرلر بولاق آدیندا اولدوغو حالدا بؤلگه کوردلرین طرفیندن کانی شکلینده سؤیله نیر و بعضی آدلاردا ترکیبی شکلده کانی+سو و کانی+گؤل و بوناتای کلمه لر شکلینده سؤیله نیر و بیر سیرا یئر آدلاری دا واردیر کی عموم اهالی طرفیندن تورکجه اولاراق و اوردای کی کوردلر طرفیندن کوردجه یه چنوریلیمیش شکلده دئییلیر، اؤزللیکله بوجور وضعیتلرده پهلویچیلر طرفیندن فارسجا ویا کوردجه آدلار اؤنمسه نیر. (اؤرنک: آغ بولاق: کانسپی / کانی سفید)، بو سایاق دا غربی آذربایجاندا ان آزی ۴۰ یئر آدی سایماق اولار.	کاینات..kayinat [آد، عربجه] ائورن، بوتون یاراتیق لار (فا: ~).
	کئتام..ketam [اؤزل آد] اوردوباد دا چای آدی ۲۴۰.
	کئتوق..ketuq [اؤزل آد] قوبادلی دا داغ آدی ۲۴۰.
	کئچ قاتیلیمش..keç qatılmış [تاریخی اؤزل آد] تورک میتولوزیسینده بیر آد و اوغوز بگی ۷.
	کئجیم..kecim [باخ] جنجیم.
	کئجینمک..kecinmək [تائیرسیز ائلم] گئیینمک و بزَنمک {گئیینمک}.
	کئج..keç [باخ] گئچ.
	کئچر..keçər [باخ] گئچر.
کانیفول..kanifol [آد، لا] ایننه یاپراقلی آغاجلارین کیتره سیندن حاصل ائدیلن شۆشه یه اوخشار کورک ماده، بو ماده صنایعده یاپیشقان و ایزولاسیون ماتریالی کیمی ایشله نیر و هابئله چالقی آلت لرینین یایینا چکمک اوچون استفاده اولونور.	کئچل..keçəl [صفت] ۱-تۆکو توکولموش، داز، باشی توکسوز اولان، توکسوز (فا: کچل). ۲ bald -اوت بیتمه یین یئر، چیلپاق و داز یئر {کئچه سؤزوندن: کئچه کیمی صاف اولموش یئر و باش اوچون دئییلیر؛ کئچه+ل}.
کانیکئی..kanikey [اؤزل آد] ماناس داستانیندا آدی گئچن بیر بگ ۴۵.	کئچل..keçəl [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۴ آد سایماق اولار).
کاؤلین..kolin [آد، فرانسیزجا] کاؤلینیت : خالص گیلین اساس- ماده سی اولان هیدراتلی آلومینیوم سیلیکات (فا: کاؤلینیت).	کئچل باش..Keçəl baş [صفت] باشی توکسوز اولان، دازباش.
کاؤچو..kauçu [آد، اسپانیولجا] بعضی تروپیک بیتگی لرین شیره سیندن ویا مصنوعی اولاراق الده ائدیلن بیر نوع ائلاستیک ماده، بو ماده دن رتژین استحصالیندا استفاده اولونور.	کئچل لشمک..keçəlləşmək [تائیرسیز ائلم] باشی توکسوز و داز اولماق، توکو تۆکولمک، دازلاشماق، کئچل اولماق (فا: کچل شدن).
	کئچل لشمیش..keçəlləşmiş [صفت] کئچل اولموش، داز لاشمیش، باشی نین تۆکو تۆکولموش، (فا: کچل شده).
کاوار..kavar [آد، بیتگی] ۱-کور، سوزو؛ نازیک، اوزون یاپراقلی، یئمهلی و یتمک و پیشمیش لر قاتیلان آجی تهر بیتگی (فا: تره). ۲- تبریزده کند آدی. {کورک سؤز ایله ایلگی لی اولاراق کومک فعل ایندن آلینمیشدیر}.	کئچل له مک..keçəlləmək [تائیرسیز ائلم] کئچل اولماق (فا: کچل شدن).
کاوانا..kavana [اؤزل آد] کلئیرده کند آدی {کاغ+آن+ا: کاغ یئری}.	کئچل لیگ..keçəllik [آد] کئچل اولما وضعیت، باش توکونو تۆکن بیر خسته لیک آدی (فا: کچلی). baldness
کاویرتی..kavırtı [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی ۲۴۰.	کئچمک..keçmək [باخ] گئچمک
کاهاب..kahab [اؤزل آد] کاهو: نخجوان دا چای آدی ۲۴۰.	کئچمیش..keçmiş [باخ] گئچمیش.
کاهال..kahal [ع، صفت] کاهیل، کاهل: باشی سو یوق، تنبل، آغیر ترپهن، ایشه جان یاندیرمایان (فا: ~).	کئچن..keçən [باخ] گئچن.
کاهرالن..kahralan [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی (قو: کلخوران).	کئچو..keço [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی {گئچیش یئری}.
کاهن..kahin [آد] روحانی، بیلگین (فا: ~) {بو کلمه نی کاغان خاقان سؤز ایله ایلگی لی اولایلیر}.	کئچورقان..keçurqan [آد] آیاق آلتی سیز و باغلا باغلانان بیر نوع جوراب {کئچیرمک سؤزوندن}.
کاهنانه..kahinanə [طرف] کاهین جه (فا: کاهنانه).	کئچورگن..keçürgən [اؤزل آد] باغیشلا ییجی، عفو اندیجی ۷.
	کئجه..keçə [آد] ۱-کئچی قیلی ویا یاپاغی دان (یاز قیرخیم، یندان) توخونمادان و یالینزجا دؤیوب آياقلا یاراق دوزه نیلن قالین قماش، بو قماشدان دۆزه لن هر شئی (فا: نمد) felt ۲-(مچ) دارانمیش و

کئچی اوْتو..Keçiotu [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی (فا: نوعی علف). ageratum کئچی بوینوزو..keçibuynuzu [آد، بیتگی] باقلاگیلردن، تاختاسی ناجارلیقد و دری سپی جیلیک ده ایشله نن ۱۰ متر بویوندا بیر آغاج (فا: خرنوب). ceratonia siliqua کئچید..keçid [باخ] گنچید. کئچی دیرناغی..keçidırnağı [آد] کسبجی و آغزی اوچ گن بیجیمینده اولان اویم قلمی. کئچیر..keçir [اؤزل آد] باغیشلائیجی، عفو ائیجی. کئچیرمک..keçirmək [تائیرلی ائیم] باخ: گنچیرمک. کئچی سؤیودو..keçi söyüdü [آد، بیتگی] باقلاگیلردن و نملی اورمانلاردا چوخ یئتیشن بیر سؤیود نوعو (فا: بید براق). salix caprea کئچی ساغان..keçisağan [آد، دیرگی] سترچهگیلردن، دیمدیگی - بؤیوک، اورتا بوی، حئیوان سۆرولرینین چئوره سینده اوچان، بؤجک یئین قوش، چوبان آلدادان pimulgus europaeus کئچی ساققال (لی)..keçisaqəqal(lı) [تائیرلی ائیم] یالیزجا چنه سینده ساققالی اولان، سئیرک و اوزون ساققالی اولان (فا: ریش بزى). goatee کئچی ساققالی..keçisaqqalı [آد، بیتگی] گولگیلردن، رطوبت لی یئرلرده بیتن، بزک بیتگی سی اولاراق یئتیشدیریلن، سالخیم کیمی آخ پمبه و چیچک لی بیر آغاج، ارکچ ساققالی، چاییر ملکه سی، گنچی صدفی (فا: اسپیره). spiraea aruncus کئچی سسلی..keçisəsli [صفت] سسی گنچی سسینه اوخشار (فا: صوت بزى). aegopohonia کئچیش..keçiş [باخ] گنچیش. کئچیشمک..keçişmək [تائیرسیز ائیم] گنچیشمک. کئچی عنادی..keçi inadı [آد] اؤزون سۆرن عناد. کئچی قولاغی..keçiqulağı [آد، بیتگی] بیر نوع اوشقون (فا: ریوند، راوند، ترشک). کئچی قیران..keçiqıran [آد، دا] عمومیتله سوپوق هاوا و مجازی اولاراق قیشین سون گونلرینه دئییلر. کئچی قیران داغی..keçiqıran dağı [اؤزل آد] اهر و هئریس آراسی، مرزه، کاغالی، آلمان، یۆزیت (آلمان اؤزونده) و خلیج کندلری آراسیندا یئر آلیبدیر، بو داغ دوغو طرفدن ساوالان سیرا داغلارینا و باتی دان گؤیجه بئل داغلارینا قدر اوزانیر. داغین دؤشونده گولو (کوللو)، آغداش، سابلاق داغی، یای قاری و ایلخی چوخورو، قوچ گولو/ قوچ داغی و آلتین بولاق یایلاقلاری یئر آلیبدیر^{۱۶}؛ قوچ	بیر بیرینین ایچینه گنچیر یلمیش. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر: کئچه، سله؛ باخ: گنیمک}. کئچه آتان..keçe atan [باخ] کئچه چی. کئچه آتماق (باسماق)..keçe atmaq(basmaq) [تائیرلی ائیم] یوندان کئچه حاضر لاق. کئچه..keçe [اؤزل آد] اورمیه (باهش)؛ یاستیکند و پیرتاج (گنبد) ده کند آدی. سراب (سقایسی) دا داغ آدی. کئچه بیچن..keçe biçən [آد، ص] کئچه نی بیجیب مختلف شئی لر دؤزلدن. کئچه باباق (لی)..keçe papaq (li) [آد، ص] باشیندا کئچه دن پاپاغی اولان. کئچه چی..keçeçi [آد] یوندان کئچه دؤزلدن ویا کئچه ساتان. کئچه تپن..keçe təpən [آد] یوندان کئچه دؤزلدن ویا کئچه ساتان. کئچه جیلیک..keçe çilik [آد] کئچه دؤزلتمه و ساتما ایشی. کئچه خانان..keçe xana [آد] کئچه دؤزلدن ویاساتیلان یئر. کئچه لت..keçələt [آد] باخ: گنچه لت. کئچه لشدیرمک..keçələşdirmək [تائیرلی ائیم] کئچه کیمی ائتمک. کئچه لشمک..keçələşmək [تائیرسیز ائیم] ۱-تئلری بیر بیرینه گنچیب قاریشماق. ۲-کئچه کیمی اولماق، کئچه اؤزل لیگی تاپماق (فا: مثل نمد شدن). ۳-وجودون بیر یئری بوزاریب احساسینی و دویارلیغینی الدن و ثرمک، کئیی مک. کئچه لشمک..keçələnmək [تائیرسیز ائیم] کئچه کیمی اولماق. کئچه له کرکس..keçələ kərkəs [آد، دیرگی] داغلیق یئرلرده یاشایان، لئش و جمک یئین، شیغی ییجی، جایناق لاری گوجللو اولدوغو اوچون توخلو اولایار، بواؤزدن توخلو گؤتورن قوش دا آدلانیب. کئچه له مک..keçələmək [تائیرلی ائیم] بیر نسنه نی کئچه کیمی ائتمک. کئچه لی..keçəli [صفت] کئچه سی اولان. کئچه لیک..keçəlik [آد] کئچه دؤزلتمک اوچون یارارلی. کئچی..keçi [آد] ۱-(آد، دیرگی) گوشه ین؛ اتی، سۆتو، دری سی و قیلی اوچون بئجه ریلن، ائوجیل و چؤلجول نولاری اولان، قولایجا دیک یاماجلارا دیرماشان، (فا: بز). capra hircus ۲-(مچ) عنادچی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} کئچی، ائچکؤ؛ کئچی نین اسکی شکلی ائچکؤ اولاراق اچه سؤزونه باغلی اولماغی سانلییر، اچه ائیلین بؤیوگو و آخ سقلی دئمکدیر و گنچی نینده ساققاللاری اوزون اولدوغو اوچون سؤرونون اچه سی سانلییر، باخ: اچه اکه}. کئچی..keçi [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۳۰ آد سایماق اولار).

کئرت..kert [اؤزل آد] آذربایجان، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	داغینین یوکسکلیگی ۳۰۴۹ متر دیر، گروس کؤچری طایفالاری بو
کئرلی فئرلی..kerli ferli [صفت] کئری فئرلی چوخ اولان، فئرلی	یایلاقلارا کؤچ اندرلر. بو داغین آدینی یانلیشلیقلا بعضا بؤشک
کئرلی..kerik [آد] کرگدن ^{۱۳۵} .	دئهرک سراب میان دا اولان بوزقوش داغلاریلا قاریشدیریللار.
کؤسج آباد..kösec abad [اؤزل آد] قئیداردا کند آدی {باخ: کؤسا}.	کئچی کؤموره نی..keçi kömürəni [آد] بیر نوع چؤل ساریمساغی.
کئش..keş [آد] ۱-یاغی آلینمیش یوغورت و سؤتدن دؤزه لن	کئچیکلیگ..keçikligi [اؤزل آد] مۆتلو، سئوینچلی ^۷ .
پنیرنوعو. ۲-نملی توپراق. ۳-کئچی یولو. ۴-سیرا، نوبت، ۵-پاس،	کئچی کیمی..keçi kimi [صفت] کئچی یه اوخشار.
کؤف ^{۲۲۴} . ۶-اسنک و راحتجه چکیله ییلن و گریله ییلن بیر نوع ایپ	کئچیک..keçig [اؤزل آد] ۱-گئچیت، کؤپرو ۲-مۆتلو، سئوینچلی ^۷ .
(فا: کش) {بو کلمه یئر آدلاریندا اکینچیلیک ساحه سینا اشاره	کئچی گۆبه لگی..keçigöbəleyi [آد، ییتگی] دادی خوش بیر آغ
اندیر، باخ: چکمک}.	گۆبه لک (فا: قارچی)
کئش..keş [اؤزل آد] ماکى (~آرخى)، قوبّا (~باش)، کلبجر، ده (~تک)	کئچی لر..keçilər [آد، دیرگی] گئچی و قویونلار صنفی.
کند آدی، سؤمقایت، داچای آدی، داغ آدی (~اؤنقار) ^{۲۴۰} .	کئچی لشمک..keçiləşmək [تائیرسیز ایلم] عنادی توتماق.
کئشاکش..keşakeş [آد، فا] چک ها چک، قاوقا (فا: کشاکش).	کئچیلیمک..keçilmək [باخ] گئچیلیمک.
کئشکل..keşkel [آد] ۱-اکین یئرینه چکیلن کچیک سو آرخی. ۲-	کئچی لیک..keçilik [آد] عنادچیلیق.
کچیک چای و آرخ دان گئچمک اوچون اوستونه آتیلیمیش آغاچ	کئچیم..keçim [باخ] گئچیم.
ویا دیرک {فا: باخ: چکمک}.	کئچی مانناری..keçimantarı [باخ] گئچی گۆبه لگی.
کئشکه..keşke [آد] دری اؤزه رینده عمله گلن لکه و تور تو "الی کشکه	کئچی ممه سی..keçiməməsi [آد، ییتگی] ۱-سرت قاییق لی، ایری
آتیب"، قورو میوه اوستونده شکردن عمله گلن آغ قات "انجیر	اؤزن آغ و یا قیرمیزیمیراق بیر نوع اؤزوم (فا: نوعی انگور). ۲-
قوروسو کشکه آتیب" {باخ: کشکلمک}. ۲-کشکه / کشکه	آذربایجان او یون هاوالارینین بیرینین آدی.
{باغلا ییجی سؤز} کشکی، اولاکى (فا: کاشکی). I wish that	کئچی ممه سی..keçi məməsi [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقص لریندن
{فارسیجا <کاشکی>}.	بیریدیر، "کئچی ممه سی" معیشت رقصیدیر، کئچی ساغماغا هسر
کئشلمک..keşəlmək [تائیرسیز ایلم] قورویاراق رطوبتین الدن وئرمک	اولونوب. رقص زامانی ساغیم پروشسی اللر ایله، بدن قاباغا
(فا: کمی خشک شدن) {کش سؤزو چکمک گلمه سینا باغلی	آیلیمیش وضعیتده ایفا اندیلیر. رقص آرام و بیر قدر جلدلشمیش
اولاراق توپراغین آوولمادان چکیلیب اوزانماسینا اشارتدیر، باخ:	تمپده دیر. گؤزل مثلودیالی و آهانگ دار موسیقیسی وار. اونو
چکمک}.	آرابیر کیشیلرده اویناییرلار. چوخ رایونلاردا ایفا اندیلیر ^{۲۴۵} .
کئشله..keşlə [اؤزل آد] باکی دا یئر آدی ^{۲۴۰} .	کئچیندیرمک..keçindirmək [باخ] گئچیندیرمک.
کئشمه کش..keşməkeş [آد، فا] چکیشمه (فا: غوغا).	کئچینمک..keçinmək [باخ] گئچینمک.
کئشن..keşən [آد] کیشن، زنجیر. {دیوان لغات تورک ده ایشله	کئچینه جک..keçinəcək [آد] باخ: گئچینه جک.
نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر {کیشن}.	کئچی یئر ی اولماق..keçi yeri olmamaq [تائیرسیز ایلم] باغیش
کئشیر..keşir [آد، ییتگی] یئر کؤکو (فا: هویج). {دیوان لغات تورک	یئر ی اولماق.
ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر {کئشیر، ساریغ،	کئچی یئمیشی..keçi yemişi [آد، ییتگی] سوپورگه اوتوگیل لردن،
تورما، گزر، گیزی؛ دیواندا بو کلمه نین فارسجا اولدوغو اشاره	چیچک لری آغ ویا پمبه، یاپراق لاری تانتن لی بیر ییتگی، چؤل
اولونوب؛ بوکلمه گئچمک فعلینه باغلی اولاراق تورکجه دن	مئرسینی (فا: سیاه گیل). vaccinium myrtillus. erica
فارسجا یا گئچمیش اولمالیدیر}.	کئچی آیاق..keçi ayaq [صفت] آیاق لاری کئچی آیاغی کیمی نازیک
کئشیش..keşiş [آد] ۱-مسیحی دین آدمی (فا: کشیش). {فا،	اولان.
کئشیک سؤز ایله ایگی سیز نظره گلیمیر}. ۲-اورمیه ده داغ آدی.	کئچی یولو..keçi yolu [آد] داغ و یا ماجدا داریول، چیغیر،
توؤوز، دا (~کند) کند آدی ^{۲۴۰} .	چالاچو خوریول.
	کئرامیکا..keramika [یو] باخ: سیرامیک.

کئشیک..کئشیک [آد] سیرا، نوبت، قارورول، قورویوجو، گۆدوک (فا: کئشیک) (موغولجادادا ایشلک اولسادا تورکجه کۆکه (کئچمک) سۆزه باغلیدير، کئچمک، کئچیک، کئشیک).	کئشیندن قویماق (اللهمک)..kefindən quymaq [تائیرلی
کئشیک انوی..keşikevi [آد] کئشیکچیلرین اولدوغو یئر، قاراوول خان.	کئشیننی آچماق(دورولتماق)..kefini açmaq(durultmaq) [تائیرلی
کئشیک چکمک..keşik çəkmək [تائیرسیز انیلیم] قاراوول چکمک، بیر یئر قوروماق.	کئشیننی پوزماق..kefini pozmaq [تائیرلی انیلیم] کدرلندیرمک.
کئشیکچی..keşikçi [آد] قاراوولچو، کئشیک چکن، قورویوجو(فا: نکهبان	کئگتن..kegen [اؤزل آد] پنجه نکلرین بیرباشبوغو(م ۱۱جی قرن) ۴.
کئشیکچی باشی..keşikçi başı [آد] کئشیک چی لرین باشچی سی.	کئلت..kelt [آد، روسجا] سنلت، باتی آوروپادا یاشامیش اسکی خالق ۹.
کئشیک خاننا..keşikxana [باخ] کئشیک انوی.	کئم..kem [اؤزل آد] تورکلرین یئننی سئی چایینا وئردیکلری آیری آد ۱۲.
کئشیکده دورماق (دایانماق)..keşikdə durmaq (dayanmaq) [تائیرلی انیلیم] مدافعه ائتمک.	کئه..keə [اؤزل آد] میانادا کئندآدی {۱-کۆهول و کئه(کۆه) کلمه لرینین اورتاق سۆزجوغو کۆک سۆزودور ۲-کۆک سالمیش}.
کئشیکلهمک..keşikləmək [تائیرسیز انیلیم] کئشیک چکمک.	کئه دیلان..kehdilan [اؤزل آد] سراب دا کئند آدی {کئه+دیلان: زولاق یئر}.
کئشیکچیلیک..keşikçilik [آد] کئشیک چی نین ایشی، قاراوولچولوق.	کئه ره..kehrə [آد] تورتا، چؤکونتو (فا: ته نشست) {کیرنج سۆزوندن}.
کئشیکینده دورماق (دایانماق)..keşiyində durmaq (dayanmaq) [تائیرسیز انیلیم] قورویوب مدافعه ائتمک.	کئی..key [صفت] ۱-دویوسوز، دویقوسوز، حس سیز (فا: بی حس، کرخت). ۲-جانسیز، ضعیف، گوجسوز {گئری سۆزوندن (عضو احساسدان دالی قالیر) ۱، باخ: کیریمک}.
کئف..kef [آد، عربجه] خوشلوق (فا: نشعه).	کئیتو..keyətu [اؤزل آد] کبودرآهنگ ده کئند آدی {کئه+تو/ داغ}.
کئف ائتمک (اللهمک)..kef etmək (eləmək) [تائیرسیز انیلیم] کئف چکمک، کئف سۆرمک.	کئی کئی..key key [ظرف] کئی حالدا، کئی اولراق.
کئف وئرمک..kef vermək [تائیرسیز انیلیم] لذت وئرمک.	کئی لثمه..keylətmə [آد] دویقوسوزاولما(فا:بی حس شدن) stupefaction
کئف هاواسینا..kef havasına [ظرف] اوره گی ایسته دیگی کیمی.	کئی لشدیرمک..keyləşdirmək [تائیرلی انیلیم] کئی حالا سالماق، دویقوسوزلاشدیرماق، کئی لشمه سینه یول آچماق، سارسیتماق to make numb
کئف یئر..kef yeri [آد] کئف اؤچون اولان یئر.	کئی لشدیریچی..keyləşdirici [صفت] کئی لشدیرن، دویقوسوزلاشدیران، کئی ائدن، حس سیز لشدیرن.
کئفده اولماق..kefdə olmaq [تائیرسیز انیلیم] کئف چکمک.	کئی لشدیریلیمک..keyləşdirilmək [بلسیز انیلیم] کئی ائدیلیمک، حس سیز لشدیریلیمک.
کئفلی..kefli [صفت] نشعه لی، اسروک (فا: سرخوش، مست). runk	کئی لشمک..keyləşmək [باخ] کئشیلیمک، کئشیمک.
کئفه باتماق (باخماق)..kefə batmaq (baxmaq) [تائیرسیز انیلیم] کئف چکمک.	کئی لشمیش..keyləşmiş [صفت] کئی اولموش.
کئفی آچیلماق..kefi açılmaq [تائیرسیز انیلیم] دورولماق، سازالماق، کۆ کلمک.	کئیبند..keybənd [یئرل] اؤزو صاف، آستاری توکلو بیر پالاز نوعو (فا: نوعی پلاس) {باخ: کیلیم}.
کئفی اؤزوندە (یئرینده)..kefi özündə (yerində) [تائیرسیز انیلیم] کۆک اولماق.	کئیخاتوخان..keyxatuxan [اؤزل آد] ۱۳جو قرنین سونلاریندا آذربایجان، مسلمان ایلخانلی خاقانی کئیخاتوخان، ین اگه منلیگی آلتیندا ایدی و موغان دۆزلوگو بو خاقانلیغین باشکندی ایدی، بو ایللرده قوراللیق سبب ایله میلته بویوک چتین لیکلر وجودا گلدی، و کئیخاتوخان خزانه نین قیزیل گوموشونو مملکتین ضروری ارزاق و
کئفی دورولماق..kefi durulmaq [تائیرسیز انیلیم] حالی دورولماق.	
کئفی قاریشماق..kefi qarışmaq [تائیرسیز انیلیم] کئفی پوزولماق، کئفی اولماق.	
کئفیر..kefir [آد] قاتیغا اوخشار و سوتدن بیر آرز برک بیر ایچکی.	
کئفیندن قالماق..kefindən qalmamaq [تائیرسیز انیلیم] دایم کئفده اولماق.	

نیازلاری اوچون صرف اشدی و بو اموال قورتولاندان سونرا اسکناس چاپ ائتمه گه باشلادی، اسکناسین آدین چاو قویاراق، چاپ یئرینه-

كُبرا..kübra.. [آد، عربجه] بۇيۇكلۇق، كىرلى.

کبز..kəbəz [آد] کپز: ۱- پامبوق (فا: پنبه). ۲- گلین باشلیغی، ۳- توپوق و قوشلارین باشلاریندا اولان ککیل. ۴- یوکسک تپه، داغ. ۵- آذربایجاندا یوکسک بیر داغ آدی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر: پامبوق؛ کیمک (قوروماق معناسیندا) فعل ایندن اولان کپک کلمه سی قورو و یونگول شئی بیلدیریر، کبز کلمه سیده بو مفهوما دایاناراق پامبوق بیتگی سینین یونگول حاصلین گؤستریر، پامبوق باشینداکی آغلیغی بیلدیره رک ککیل مفهوما دوزه لیر؛ و ایندیکی داغ آدی دا، باشیندا قار اولدوغو اوچون کبزن آغ اولماسینی بیلدیریر^۵؛ کپه نک سؤزوده اسکی شکلینده کبلی اولاراق کپک کلمه سینین یونگول مفهوما دایاناراق اله گلیب و یئنه چوبان گئیمی معناسیندا، کپه نگه بنزه مه سی اوچون بو آدلا تانیب}.

كېك..kəbək [تارىخىي اۋۇل آد] ۱-قابۇق، آغاچ قابۇغو؛ ۲-چاغاتاي خانلار يىندان؛ دوۋا ئىن اوغلو اولۇراق، قارداشى اسن بوغادان سونرا تخته اوتوردو (۱۳۱۸-۱۳۲۶)، كېك خان اۋىجەلرى آتابالارى - كىمى شامانىست ايدى، عرب سىباحى ابن بطوطە نىن يازدىغىنا گوۋرە كېك خانىن دېلى، تۆر كجە ابدى^{۱۲}.

کبلائی..kəblayi [آد] کربلا زیارتینہ گئدنه وئرلن بیر عنوان.

کبود..kəbud [آد، فا] گۆی رنگی، قئیدار دا داغ آدی. اهر (آهنگ)، ابهر (کمر)، درگز و زنجان (گۆنبد)، علیشاه عوض (مین) ده کند آدی {گۆی سۆزونون ترجمه سی اولمالیدیر}.

کبودر آهنگ..kəbudərəhəng [اۆزۈل آد] ۱- کبودر آهنگ، همدان، رزن،
 باهار شهرلری آراسیندا یئر آلبیدیر، شهرین اۆزئی گئیش لیگی ۴۰۲۴
 کیلومتر مربع اولاراق، اداری لاحاظدان ایکی (مرکزی و گۆل تپه) -
 بخش دن تشکیل تاپیر، شهر اهالی سی بۇرایا کۆرنگ (باخ: کۆرونک:
 گۆل) دئییلر و معناسی آخارسو و آرخ دئمکدیر، ش ۱۳۲۰ اده
 ۳ کندستان، ۱۱۰ کند و * ۶۸۰۰۰ نفر نفوسو واریدی و شهرین
 نفوسو * ۶۵۰۰ نفر و اهالی سی تۆرک قئید اولونوبدور، ۱۳۸۵ جی
 ایلده شهرستان و شهر نفوسو ۱۴۳۰۰، ۲۱۰۰۰ نفرایدی. گۆرمه لی
 یئرلریندن: علیصدر غاری، کوریجان کۆپروسو، باشقورتاران
 قالاسی، داش حمام و -- ۲- کبودر آهنگ بۆلگه سینین داغلاری :
 آغداغ (۴۵ کق ب ۲۵۰۹)، مهدی داغی (۱۰ کق ب ۲۰۵۸)، قارا-
 چوخی (۳۰ کق ب ۲۰۶۸)، اون آلتی (۳۵ کق ب ۱۷۶۰)، ینکه دوش
 داغی (۴۱ کق ب ۲۳۳۴)، گۆنئی (۴۶ کق ب ۲۳۹۵)، ساری قایا
 (۴۰ کق ب ۲۵۶۸)، قالا (۴۱ کق ب ۲۲۰۶)، علیصدر

ده چاوخانا دئيرديرلر، اسكاسين اوست طرفينده "شهد" كلمه سى و
 آشاغى سيندا "يرانكين توركو / آرانكين توركو" سؤزلرينى
 يازميشديلار، بو اسكاسلار ۶۹۳ھ ده چاپ اولدو و البته آوروپادا
 ۱۴۷۷ ايل سونرا آلماندا گوتنبرگ ايلك آوروپا اسكاسينى چاپ
 ائله دى { كئىخاتو / كئيك + قاتو، ايلخانلى آرقون خان اوغلو^۷ }.

كئيفينه توخونماق..keyfine toxunmaq [تائير سيز ائيلم] حاليني قاتماق.

کیفینہ دیمگ..keyfine dəymək [تائیرسیر ائیلیم] حالینی قاتماق.

کټیک..key [آد، این] یومورتا، شکر وورولموش، کیشمیش لی
خمیر دن پیشیر یلن شیر ین چؤرک نوعو.

کنيکان..keykan (آ، ت) کيکان: تۆرکۆستاندا قاياس شهرينه ياخين چاي و دره آدي {ديوان لغات تورک ده ايشله نيدير}.

کئی لیک..keylik [آد] کئی لشمہ، حس سیز لیک۔ numbness

كُنْيوان..keyvan [اؤزل آد] قاراداغ تورک ائلينده محمدخانلی طایفاسینا
 باغلی بیر بوی (اویالاریندان: لارجان، زرهنه، اییریق، سیرخاکمر،
 گاوئیین (قو: گاواهن)، هوموشون، کیرشان، هومئیدان، چاناقچی،
 کاییل، لالان، خومارلو، لۆتهجان، جانانلی، علی بابالی، یاپراقلی،
 بایدیق، زانبالان) ۱۰۸۳.

کۆیۆندی..keyvəndi [اۆزل آد] اسماعیللی، دا کند آدی.^{۲۴۰}

کئی دیرمک..keydirmək [باخ] کئیتیمک: کئی لشدیرمک.

کُییتِمک..keyitmək [باخ] کئیدیرمک: کئی لشدیرمک.

کئیڈیجی..keyidici [باخ] کئی لشدیریجی.

کُیِشْمَک..keyişmək [باخ] کُیِشْمَک.

کینیک..keyik [آد، دیرگی] گئییک، جئیران (فا: گوزن). {دیوان لغات
تورک ده ایشله نیدیر: حیران، یابان، قابان، وحشی}.

کئیکمک..keyikmæk [پاخ] کئیمک.

کئیلا دیرمک..keyildirmək [باخ] کئی لشدیر یلمک.

كئىمىك..keyimək [تائىرسىز ائىلم] دويقوسوز اولماق، كئى اولماق، كئى حالينا دوشمىك، چنگ اولماق، ترپنمه يئتەنگين الدن وئرەك (فا: كرخت شدن). to get numb {باخ: كيريمەك}.

کیمیہہ..keyimə [آد] کئی اولماق ایشی. anesthesia

كَيِيمِيش..keyimiş [صفت] تر پنیس یتته نگیں ایتیرمیش، چنگ
اولموش، قوروموش (فا: بیحس). insensible

کباب..kəbab [باخ] کایاب.

کار..kibar [صفت، عریضه] دوشو نحه له، دویقولو و اینحه، مغرور.

(۲۴۰)؛	(۴۰ق۲۵۷۸)، سوباشی (۴۰ق۲۵۷۸)، قاراگونئی
(۱۵۰)؛	(۴۷ق۲۱۹۰)، گیتو (۵۳ق۲۳۵۶)، آغداغ (۶۰ق۲۱۹۰)
(۱۵۰)؛	(۲۲۰۹ق۲۱۹۰)، قیزیل بابیر (۵۵ق۱۹۳۱)، ۳-کبودرآهنگ(گول-تپه-آشاغی مهربان) بؤلگه سینین کندلری : قوهورد / آ-ی (۱۳۰۰ق۱۳۰۰)
(۱۵۰)؛	(۴۷ق۲۱۹۰)، چورمق (۴۷ق۲۱۹۰)؛ خالیق وئردی (۳۸۰ق۳۸۰)؛ ی(تو)؛
(۱۵۰)؛	کنچل احمد / انصار (۲۴۰ق۲۴۰)؛ مؤخور (۵۵۰ق۵۵۰) تو+کو؛ قاراتلی /
(۱۵۰)؛	قراتلو (۵۰۰ق۵۰۰)؛ دارقیشلاق (۲۹۰ق۲۹۰)؛ شیخ جراح
(۱۵۰)؛	(۵۰۰ق۵۰۰)؛ قرائقودره (۵۰۰ق۵۰۰)؛ کلیک (۴۰۰ق۴۰۰)؛ پیربادام (۴۱۰ق۴۱۰)؛ ی(تو)؛
(۱۵۰)؛	دالیچو (۴۳۰ق۴۳۰)؛ کوهنه حصار؛ آغ بولاق قورت قویو / آغ بولاق
(۱۵۰)؛	مُشد (۶۰۰ق۶۰۰)؛ محمودآباد؛ جگنلو / جینلی (۷۴۰ق۷۴۰)؛ ی(تو)؛
(۱۵۰)؛	کهریزباباحسین (۴۹۰ق۴۹۰)؛ علی آباد (۱۵۰ق۱۵۰)؛ ی(تو)؛ ساریجیق
(۱۵۰)؛	(۷۱۰ق۷۱۰)؛ ی(تو)؛ ایلانلو (۵۰۰ق۵۰۰)؛ ی(تو)؛ ۴-کبودرآهنگ(گول-تپه-علیصدر) بؤلگه سینین کندلری : سراب؛ علیصدر؛ چالاکند؛ سولجوا؛
(۱۵۰)؛	حسن آباد؛ قلیش بولاغی / قلیج بولاغی؛ گوزل آبال / گوزل آبال؛
(۱۵۰)؛	خبر آرخى (۶۹۰ق۶۹۰)؛ آغچاقیه؛ تار قایا / طراقیه tərəqəyə؛ آزیم-دره /
(۱۵۰)؛	عظیم دره؛ / جین تار قیه / جین طراقیه؛ کلب حصارى / کل باسارى؛
(۱۵۰)؛	خوجا کندى؛ حسن تمیر / حسن تیمور (۳۹۰ق۳۹۰)؛ ۵-کبودرآهنگ(گول-تپه-گول-تپه) بؤلگه سینین کندلری : گول-تپه؛
(۱۵۰)؛	سوباشی، کسلان قیه؛ آلالان / آ-ی؛ قبابق تپه؛ سلیم سارایی؛ کئیتو
(۱۵۰)؛	(۶۵۰ق۶۵۰)؛ قاتار قویو (۱۳۰ق۱۳۰)؛ گمی قالا (۶۴۰ق۶۴۰)؛ آق بولاق؛
(۱۵۰)؛	۶-کبودرآهنگ(مرکزی-حاجیلو) بؤلگه سینین کندلری : نورآباد
(۱۵۰)؛	حاجیلو (۵۶۰ق۵۶۰)؛ دادقاق آباد (۱۵۰۰ق۱۵۰۰)؛ پردره (۳۵۰ق۳۵۰)؛ قو؛
(۱۵۰)؛	پردرق؛ کورد آباد (۹۰۰ق۹۰۰)؛ رامشان (۷۰۰ق۷۰۰)؛ بابان
(۱۵۰)؛	(۶۳۰ق۶۳۰)؛ baban؛ قوئلوآباد؛ ساری بولاق؛ قیزلیجا (۵۸۰ق۵۸۰)؛ دؤولت
(۱۵۰)؛	آباد حاجیلو؛ ۷-کبودرآهنگ(مرکزی-راهب) بؤلگه سینین کندلری :
(۱۵۰)؛	امیرآباد (۹۰۰ق۹۰۰)؛ حصار قوجا باغی؛ پیرانبار (۲۲۰ق۲۲۰)؛ احمدآباد
(۱۵۰)؛	(۸۰ق۸۰)؛ دؤلو؛ انجیر باغی (۶۰ق۶۰)؛ اؤچ تپه (۵۰ق۵۰)؛ جیغی (۱۰۰ق۱۰۰)
(۱۵۰)؛	ciği؛ طاس تپه (۱۱۰ق۱۱۰)؛ قیرخ بولاق (۲۶۰ق۲۶۰)؛ دستجئرد (۱۳۰۰ق۱۳۰۰)؛
(۱۵۰)؛	آغ تپه (۸۵۰ق۸۵۰)؛ اورقه یین (۵۱۰ق۵۱۰)؛ orqəyin؛ سردارآباد (۶۲۰ق۶۲۰)؛
(۱۵۰)؛	طاسران (۴۵۰ق۴۵۰)؛ قاراگول (۵۵۰ق۵۵۰)؛ قبابق تپه (۱۲۰۰ق۱۲۰۰)؛ ایگده لی؛
(۱۵۰)؛	ناصرآباد؛ مبارک آباد (۲۲۰ق۲۲۰)؛ ۸-کبودرآهنگ (مرکزی-سبز دشت)
(۱۵۰)؛	بؤلگه سینین کندلری : شاوا (۳۴۰ق۳۴۰)؛ şava؛ گونده جین (۳۱۰ق۳۱۰)؛
(۱۵۰)؛	حاتم آباد (۸۵۰ق۸۵۰)؛ وییان (۱۴۰۰ق۱۴۰۰)؛ viyan؛ عین آباد (۷۰۰ق۷۰۰)؛
(۱۵۰)؛	روآن (۱۲۵۰ق۱۲۵۰)؛ roan (قو؛ روعان)؛ رحمت آباد؛ ۹-کبودرآهنگ
(۱۵۰)؛	(مرکزی-شیرین سو) بؤلگه سینین کندلری : شیرین سو (۶۰۰ق۶۰۰)؛
(۱۵۰)؛	عبدیل آباد (۱۴۰ق۱۴۰)؛ عبدالمؤمن (۵۳۰ق۵۳۰)؛ کندبولاغی / کت بولاغی
(۱۵۰)؛	(۲۱۰ق۲۱۰)؛ صفاریز (۳۵۰ق۳۵۰)؛ باخچا (۶۹۰ق۶۹۰)؛ ی(تو)؛ قادرآباد (۵۶۰ق۵۶۰)

(۲۴۰)؛	(۴۰ق۲۵۷۸)، سوباشی (۴۰ق۲۵۷۸)، قاراگونئی
(۱۵۰)؛	(۴۷ق۲۱۹۰)، گیتو (۵۳ق۲۳۵۶)، آغداغ (۶۰ق۲۱۹۰)
(۱۵۰)؛	(۲۲۰۹ق۲۱۹۰)، قیزیل بابیر (۵۵ق۱۹۳۱)، ۳-کبودرآهنگ(گول-تپه-آشاغی مهربان) بؤلگه سینین کندلری : قوهورد / آ-ی (۱۳۰۰ق۱۳۰۰)
(۱۵۰)؛	(۴۷ق۲۱۹۰)، چورمق (۴۷ق۲۱۹۰)؛ خالیق وئردی (۳۸۰ق۳۸۰)؛ ی(تو)؛
(۱۵۰)؛	کنچل احمد / انصار (۲۴۰ق۲۴۰)؛ مؤخور (۵۵۰ق۵۵۰) تو+کو؛ قاراتلی /
(۱۵۰)؛	قراتلو (۵۰۰ق۵۰۰)؛ دارقیشلاق (۲۹۰ق۲۹۰)؛ شیخ جراح
(۱۵۰)؛	(۵۰۰ق۵۰۰)؛ قرائقودره (۵۰۰ق۵۰۰)؛ کلیک (۴۰۰ق۴۰۰)؛ پیربادام (۴۱۰ق۴۱۰)؛ ی(تو)؛
(۱۵۰)؛	دالیچو (۴۳۰ق۴۳۰)؛ کوهنه حصار؛ آغ بولاق قورت قویو / آغ بولاق
(۱۵۰)؛	مُشد (۶۰۰ق۶۰۰)؛ محمودآباد؛ جگنلو / جینلی (۷۴۰ق۷۴۰)؛ ی(تو)؛
(۱۵۰)؛	کهریزباباحسین (۴۹۰ق۴۹۰)؛ علی آباد (۱۵۰ق۱۵۰)؛ ی(تو)؛ ساریجیق
(۱۵۰)؛	(۷۱۰ق۷۱۰)؛ ی(تو)؛ ایلانلو (۵۰۰ق۵۰۰)؛ ی(تو)؛ ۴-کبودرآهنگ(گول-تپه-علیصدر) بؤلگه سینین کندلری : سراب؛ علیصدر؛ چالاکند؛ سولجوا؛
(۱۵۰)؛	حسن آباد؛ قلیش بولاغی / قلیج بولاغی؛ گوزل آبال / گوزل آبال؛
(۱۵۰)؛	خبر آرخى (۶۹۰ق۶۹۰)؛ آغچاقیه؛ تار قایا / طراقیه tərəqəyə؛ آزیم-دره /
(۱۵۰)؛	عظیم دره؛ / جین تار قیه / جین طراقیه؛ کلب حصارى / کل باسارى؛
(۱۵۰)؛	خوجا کندى؛ حسن تمیر / حسن تیمور (۳۹۰ق۳۹۰)؛ ۵-کبودرآهنگ(گول-تپه-گول-تپه) بؤلگه سینین کندلری : گول-تپه؛
(۱۵۰)؛	سوباشی، کسلان قیه؛ آلالان / آ-ی؛ قبابق تپه؛ سلیم سارایی؛ کئیتو
(۱۵۰)؛	(۶۵۰ق۶۵۰)؛ قاتار قویو (۱۳۰ق۱۳۰)؛ گمی قالا (۶۴۰ق۶۴۰)؛ آق بولاق؛
(۱۵۰)؛	۶-کبودرآهنگ(مرکزی-حاجیلو) بؤلگه سینین کندلری : نورآباد
(۱۵۰)؛	حاجیلو (۵۶۰ق۵۶۰)؛ دادقاق آباد (۱۵۰۰ق۱۵۰۰)؛ پردره (۳۵۰ق۳۵۰)؛ قو؛
(۱۵۰)؛	پردرق؛ کورد آباد (۹۰۰ق۹۰۰)؛ رامشان (۷۰۰ق۷۰۰)؛ بابان
(۱۵۰)؛	(۶۳۰ق۶۳۰)؛ baban؛ قوئلوآباد؛ ساری بولاق؛ قیزلیجا (۵۸۰ق۵۸۰)؛ دؤولت
(۱۵۰)؛	آباد حاجیلو؛ ۷-کبودرآهنگ(مرکزی-راهب) بؤلگه سینین کندلری :
(۱۵۰)؛	امیرآباد (۹۰۰ق۹۰۰)؛ حصار قوجا باغی؛ پیرانبار (۲۲۰ق۲۲۰)؛ احمدآباد
(۱۵۰)؛	(۸۰ق۸۰)؛ دؤلو؛ انجیر باغی (۶۰ق۶۰)؛ اؤچ تپه (۵۰ق۵۰)؛ جیغی (۱۰۰ق۱۰۰)
(۱۵۰)؛	ciği؛ طاس تپه (۱۱۰ق۱۱۰)؛ قیرخ بولاق (۲۶۰ق۲۶۰)؛ دستجئرد (۱۳۰۰ق۱۳۰۰)؛
(۱۵۰)؛	آغ تپه (۸۵۰ق۸۵۰)؛ اورقه یین (۵۱۰ق۵۱۰)؛ orqəyin؛ سردارآباد (۶۲۰ق۶۲۰)؛
(۱۵۰)؛	طاسران (۴۵۰ق۴۵۰)؛ قاراگول (۵۵۰ق۵۵۰)؛ قبابق تپه (۱۲۰۰ق۱۲۰۰)؛ ایگده لی؛
(۱۵۰)؛	ناصرآباد؛ مبارک آباد (۲۲۰ق۲۲۰)؛ ۸-کبودرآهنگ (مرکزی-سبز دشت)
(۱۵۰)؛	بؤلگه سینین کندلری : شاوا (۳۴۰ق۳۴۰)؛ şava؛ گونده جین (۳۱۰ق۳۱۰)؛
(۱۵۰)؛	حاتم آباد (۸۵۰ق۸۵۰)؛ وییان (۱۴۰۰ق۱۴۰۰)؛ viyan؛ عین آباد (۷۰۰ق۷۰۰)؛
(۱۵۰)؛	روآن (۱۲۵۰ق۱۲۵۰)؛ roan (قو؛ روعان)؛ رحمت آباد؛ ۹-کبودرآهنگ
(۱۵۰)؛	(مرکزی-شیرین سو) بؤلگه سینین کندلری : شیرین سو (۶۰۰ق۶۰۰)؛
(۱۵۰)؛	عبدیل آباد (۱۴۰ق۱۴۰)؛ عبدالمؤمن (۵۳۰ق۵۳۰)؛ کندبولاغی / کت بولاغی
(۱۵۰)؛	(۲۱۰ق۲۱۰)؛ صفاریز (۳۵۰ق۳۵۰)؛ باخچا (۶۹۰ق۶۹۰)؛ ی(تو)؛ قادرآباد (۵۶۰ق۵۶۰)

کبه..kəbə [آؤزل آد] باخ: گبه، بیر نوع دؤشه نک.

کبهله کی..kəbələki [آؤزل آد] سۆنگون یاخین ایندا زیارتگاه آدی^{۷۱}

کبیت..kəbit [آد] ماغازا، ایچکی ایچیلن یئر(فا: فروشگاه) دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، بو کلمه کیمک فعلیندن آلینمادی، چونکی کیمک پالتارلاری سرهرک قوروتماق مفهوموندا اولاراق کبیت کلمه سی بیر نوع پالتار سرگی سینی گؤسته ریر، باخ: کبیز}.

کبیر..kəbir [آد، عربجه] بؤیو کلوک، اولولوق (فا: بزرگ).

کبیرلی..kəbirli [آؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی^{۷۲}.

کبیز..kəbiz [آد] بیر نوع قالی و فرش {کبیز، کبیز، کبیز، باخ: کیلیم}.

کیمک..kəbimək [آد] کیمک: قوروماق "کپیتک: قوروتماق". {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر}.

کین..kəbin [آد] کابین: مهریه (فا: صداق) dowry {قاب سؤزیله باغلیلیغی تارتیشیلایلیر بیر مطلبدیر، چونکی هم معناجا (قاپسایان) و هم گرامتر لاحاظیندان (قالین، درین کیمی) تورک دیلینه اویقوندور، باخ: قاب؛ کلاوسونون نظریجه چینجه ده ka و pen کلمه لری قیز و مال (سرمایه) معنا سیندایدیر، بو کلمه لردن آلیناراق کین کلمه سی اله گلیر، بو کلمه کابین شکلینده تورکجه دن فارسجا یا گئچیب^{۷۳}.

کین کاغادی..kəbin kağızı [آد] ائولنمه بلگه سی.

کېکچ... <i>kəpəkçi</i> [صفت] کپک ساتان کیمسه.	کېن کسدیرمک... <i>kəbin kəsdirmək</i> [تاثیریلی ائیلیم] نکاح لاماسینی ساغلاماق.
کېکلنمک... <i>kəpəklənmək</i> [تاثیرسیر ائیلیم] کپکلی اولماق، قاییق وئرمک.	کېن کسمک... <i>kəbin kəsmək</i> [تاثیریلی ائیلیم] نکاح لاماق، دویون دۆزنله مک.
کېمک... <i>kəpmək</i> [تاثیرسیر ائیلیم] چؤکمک، ییخیلماق {باخ: کبز}.	کېن کسن... <i>kəbin kəsən</i> [ص] ائولنمک اوچون صیغه اوخویان.
کېنگ... <i>kəpəng</i> [آد] تۆکان خفنگی {باخ: خفنگ}.	کېن کسيلمک... <i>kəbin kəsilmək</i> [تاثیرسیر ائیلیم] نکاح لانماق، دویون دۆزنلنمک.
کېه داغ... <i>kəpədağ</i> [آؤزل آد] شیروان دا داغ آدی.	کېن لی... <i>kəbinli</i> [صفت] نکاح لی، ائولی، کیننی کسيلمیش.
کېهنگ... <i>kəpənək</i> [آد، دیرگی] ۱-وجود قانادلاری پولجوقلارلا بۆرون، آز چوخ پارلاق، دۆرد قانادلی حیوان، کپک لرین باشقالاشیمی نجه آشامالی اولور (یومورتا، قوردجوق، پيله، یتگین) (فا: پروانه) <i>papilio, butterfly</i> ۲-کنچهدن دوزلمیش تیکیش سیز گئیم، کپک {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} کبلی، باخ: کبز}.	کېن لیک... <i>kəbinlik</i> [آد] نکاح لیک، ائولی لیک، کیننی کسيلمه.
کېهنگ سوو... <i>kəpənəksov</i> [صفت] کپه نک کیمی (فا: پروانه وار).	کېنینه کسيلمک... <i>kəbininə kəsilmək</i> [بلسیر ائیلیم] بۆینوناقویولماق، دايم بۆینوندا اولماق.
کېهنگ واری... <i>kəpənəkvari</i> [صفت] کپه نک کیمی (فا: پروانه وار).	کپ... <i>kəp</i> [آد، این] باشلیق، بیر نوع بۆرک.
کېهنگلر... <i>kəpənəklər</i> [آد، دیرگی] پولجوق قانادلار.	کپ داغی... <i>kəpdağı</i> [آؤزل آد] ساین قالا دا داغ آدی.
کپهنگ چیچگی... <i>kəpənəke çiçəyi</i> [آد، یتگی] بیریتگی آدی (فا: تاج-الملوک، افونطیون، آکونیت از تیره آلاگان). <i>aconitum napellus</i>	کپتیک... <i>kəptik</i> [آؤزل آد] ۱-لطیفه چی، شاقاجی ۲-انشیت، مساوی ۷.
کپی... <i>kəpi</i> [آد، دا] قاباغی آز قیراقلی بیر نوع ایشچی بۆرکو.	کپچه... <i>kəpçə</i> [باخ] کمچه.
کپیر... <i>kəpir</i> [آد] ۱-گئچمیشده قاب قاجاق یوماق، سۆرتمک ویا اونو پارلاق ائتمک اوچون ایشلنن بیرنوع ساری توپراق (فا: ~). ۲-وئریم سیز و قیراج توپراق، چوراق توپراق. {بو نوع توپراغین یونگول اولماغی اوچون کپک و کپز سۆزونه باغلانماغی سانیلیر، اؤزل لیکله کنهره و سو قایناماسیندان دوزهلن یونگول چؤکلتی یه ده کپیر دئییلیر}.	کپز... <i>kəpəz</i> [آؤزل آد] شېبسترده داغ و ماهنشان داکند آدی، خانلار و لاجین، دا داغ آدی ۴۰. {باخ: کبز}.
کپیر... <i>kəpir</i> [آؤزل آد] خالخال (آلتی) دا داغ و کلئیر (~آوا) ده کند آدی.	کپس... <i>kəpəs</i> [آؤزل آد] زنجان دا داغ آدی {باخ: کبز}.
کوت... <i>kot</i> [آد] بیر نوع اوست گئیمی، کت شالوار.	کپسوت... <i>kəpsut</i> [آؤزل آد] دودورقا بۆینوناعایدیر آدی (م ۱۶جی قرن) ۲۵.
کت... <i>kət</i> [آؤزل آد] ۱-ضربه ۲-ییلماز، عزیملی، قارارلی ۷.	کپسول... <i>kəpsul</i> [آد، فر، باخ: قاب] ۱-قاپالی بیر آتیم لیک داوا. ۲-پیستون (فا: کپسول). <i>capsule</i>
کت... <i>kət</i> [آد] عمومیتله اهالی سی اکیچی لیک، باغچی لیک، مئشه چیلک، حیواندارلیق ایشلرینده باخان بالاجا یئرلشم یئرلری {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر} کن، کند، کنت؛ باخ: کند}.	کپک... <i>kəpək</i> [آد] ۱-اؤن آلتیدکن سونرا الک اوستونده قالانی (فا: سبوس). ۲-bran بعضی دئییش لرده بوغдалارین باشیندا دوزهلن کوفلمنه یه کپک وورماق دئییلیر، بوغدا کؤفو، کؤف (فا: سفیدک). ۳-powdery باشین دری سینده دوزهلن چیرک، (فا: شوره سر). ۴-nitre آغاچ و تاختا اوووتتوسو. ۵-کۆرک، "کپک آلمان، کپک هئیا". {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر؛ کیمک و کیمک دیواندا قوروماق و اؤزل لیکله پالتارین و بیر شئین بیر طرفی قوروماق مفهوموندا گلیب، کپک سۆزو بو کلمه دن آلیناراق بیر شئین قوروموش حالدا اولان بۆلومونو آندیریر، نجه کی باشدا و یا بوغدا و اؤندا کپک بو وضعی گۆسته ریر}.
کت... <i>kət</i> [آؤزل آد] مراغا؛ زنجان و هشتی (~دالی، دره سی)، زنجاندا (~قاباغی) داغ واهر، زن، ماهنشان و کلئیرده (~چای) چای آدی.	کپک... <i>kəpək</i> [آؤزل آد] ساین قالا دا داغ آدی.
کتاب... <i>kitab</i> [آد، عربجه] باخ: کتاب.	کپکلنمک... <i>kəpəklənmək</i> [تاثیرسیر ائیلیم] ۱-کپک عمله گلیمک، قاییق وئرمک. ۲-کپک کیمی بوش اولماق "هئوالار کپک لنمیشدیر".
	کپکله مک... <i>kəpəkləmək</i> [تاثیریلی ائیلیم] کپک وورماق، کپک قاتماق.
	کپکان... <i>kəpkan</i> [آؤزل آد] چاپشلو دا کند آدی.

کتان..ketan [آد، بیتگی] کتان گیللردن، چیچک لری گوئی، بش تاج یاپراقلی، لیفلریندن توخوجولوقدا، توخومونون یاغیندان بویاجیلیقدا یارارلانیلان بیر بیتگی (فا: ~). linum usitatissimum	کتله خور..ketələxor [اؤزل آد] قئیدا-گرماب شهرینده غارادی {باخ: کتله کمر، کتله + ۱-غار ۲-قار/قارقار ۳-خور/هور}.
کتان توخومو..ketan toxumu [آد، بیتگی] بزرک (فا: بزرک). linseed	کتله کمر..ketələkəmə [اؤزل آد] هشتیری ده کنداندا {دیواندا کترمک (گیدرمک)، کتیشمک (آیریشماق) کیمی سۆزلرین اورتاق کؤکو کتمک فعلی آیریشیق حالا گلکم معناسیندادیر، نئجه کی کتمن سۆزو اوردا توپراغی توخالایب بیریریندن آیران وسیله یه دئییلیر و کتوت سۆزوده بوروشوق اۆزه دئییلیر، بوکؤدن آلیناراق کتله (کتیره)، کتین، کتلر سۆزلری بۆزوشوک و آلچاق اوجاسی اولان یتره دئییلیر، باخ: کتلپاراق}.
کتان گیللر..ketangiller [آد، بیتگی] ایکی چنک لیلردن بیریتگی سویو، آیری تاج یاپراقلی لاردان (فا: تیره کتان). linaceae	کتلی..keteli [صفت] کندلی: کندلی، کنده یاشایان، کند اهلی.
کتانجیق..ketancıq [آد، بیتگی] ۱-دیز یوسونلاریندان اینجه بیر جنس. muscus arboreus ۲-تورپ گیللردن کیچیک ساری چیچک لیویاغلی بیتگی (فا: ~). chamaelina sativa	کتلی لیک..ketlilik [آد] کتچی اولما، اکینچی لیک.
کتانداغ..ketandağ [اؤزل آد] ده چی ده داغ آدی (۱۶۸۱) ۲۴۰.	کتمز..ketməz [آد، دا] آغوز دان دوزهلن بیر نوع ینمک.
کت باشی..ketbaşı [آد] کند بویوگو (فا: کد خدا). headman	کتمن..ketmən [آد، ت] آلاق وورما و توپراغی یومشامتا آلتی، توخا، توخا کیمی هر آلت (فا: آلت وجین و کلوخ خرد کنی). strong
کتبوغا..ketbuğa [تاریخی اؤزل آد] انلخانلی اوردوباشی لاریندان ۷.	hoe, spud {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر}.
کت جیبیز..ketciyöz [صفت] کند کیمی اولان یتر، بالاجا کنده اوخشیان یتر.	کتمن چی..ketmənçi [صفت] آلاق چی، توخا ووران.
کتچی..ketçi [صفت] کنده یاشایان، کندچی، کند اهلی.	کتمن لتمک..ketmənletmək [انتدیرگن ائیلیم] آلاق لاتماق، آلاق ووردورماق.
کتچیک..ketçik [تاریخی اؤزل آد] ضربه جیک، آلتای تورکلری، چوروم اویماغی اولوبابا لاریندان ۷.	کتمن لنمک..ketmənlenmək [بلسیز ائیلیم] آلاق لانماق.
کتچی لیک..ketçilik [آد] کتچی اولما، اکینچی لیک.	کتمن له مک..ketmənlemək [تائیرلی ائیلیم] توخالاماق، آلاق لاماق.
کتخدا..ketxuda [آد، عربجه] کدخدا: کندبگی، کندبویوگو، کندلی دولاندیران کیمسه (فا: کدخدا). headman	کتمن وورماق..ketəmən vurmaq [تائیرلی ائیلیم] توخالاماق، آلاق لاماق.
کتدی..ketdi [صفت] کندلی، کنده یاشایان (فا: روستایی). villages	کتو..ketu [آد] پیشیک، کدی {دده قورقود کیتایندا ایشله نیبیر}.
کت سیق..Ketsik [اؤزل آد] آلتای تورکلری چولیم بوی لاریندان ۱۵۸-۸۱.	کتوک..ketük [اؤزل آد] گمیشان دا کند آدی {باخ: کتله کمر}.
کتقار اتودون..ketqaratudun [تاریخی اؤزل آد] اویغور یازیتلاریندا آدی گنچن بیر بگ ۷.	کتله..ketə [آد] ۱-سۆزولمه دن پیشیریلن دویو. boiled rice ۲-بیر جور شیرنی آدی {آلینما سۆزدور ۵}.
کتک..kotok [اؤزل آد] شهر کرددا کند آدی {باخ: کتوک}.	کتله..ketə [اؤزل آد] اوغوز-چینی بویوناعایدیتر آدی (۱۶م جی قرن) ۲۲۵.
کت کسک..ketkəssək [آد] کنده اوبایا یاپیشیق دوزلوک یترلر.	کتله..ketə [اؤزل آد] "کتله بگ: بابورخان کوموتانلاریندان ۷".
کتل..ketəl [آد، بیتگی] جویز قاییغی "کتله مک: قاییقدان چیخارماق ۱۳۴".	کتیه..ketibə [آد، عربجه] لوحه، داش یازیت (فا: ~). inscription
کتلپاراق..ketəlparaq [اؤزل آد] ۱-برده ده کند آدی ۲-کتل سۆزو داغ بئلی، دارکئچیت، سیلدیریملی یوخوش معناسیندادیر، اسکی تورکجه ده خوتول و کوتال شکلینده ده گؤرونوبدور ۲۳-۲۴۲.	کتیداغ..ketidağ [اؤزل آد] کلجیر ده داغ آدی (۳۴۳۷) ۲۴۰.
کتلر..ketlər [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی {باخ: کتله کمر}.	کتیره..ketirə [باخ] کیره. gum
	کتیکداغ..ketikdağ [اؤزل آد] آذربایجان ده داغ آدی (۱۳۷۵) ۲۴۰.
	کتیل..ketil [آد، دا] دووارلاردا پنجره اوستونه قویولان دیرک.
	کتینلی..ketinli [اؤزل آد] خوی دا کند آدی {باخ: کتله کمر}.
	کتافت..kesafət [آد، ع غلظت، یوغونلوک] چیرک و کیرلی لیک (فا: ~).
	کثرت..kəsret [آد، عربجه] چوخلوق (فا: ~).
	کثیرالزوایا..kəsiruzzəvaya [آد، عربجه] چوخ زاویه لی (فا: ~).

کثیرالاضلاع..kəşiruləzla [آد، عربجه] چوخ قوللو (فا: ~). polygon (al)	کدورت..kədürət/küdürət [آد، عربجه] کین، عداوت، نفرت (فا: کدورت).
کثیرالانتشار..kəşirulintişar [آد، عربجه] چوخ یا ییلان (فا: ~). wide circulation	کدی..kədi [آد، دیرگی] پیشیک، اتجیل و چوخو سیچان آوجی سی و افوجیل بیر حیوان (فا: گربه) cat {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر، باخ: پیشیک}.
کثیف..kəşif [صفت، ع غلیظ] تمیز اولمایان، کۆتو (فا: ~).	کدی آياغي..kədi ayağı [آد، بیتگی] بیرله شیک سوولاردان سوس بیتگی سی (فا: نوعی گل زیتتی). antenaria dioica
کثیف لشدیرمک..kəşifləşdirmək [تأثیرلی انیلم] کثیف حالا گتیرمک.	کدی آيisi..kədi ayısı [آد، بیتگی] باسورا اوتونون کیچیک نوعو (فا: گیاهی).
کثیف لشمک..kəşifleşmək [تأثیرسیز انیلم] کثیف حالا گلکم.	کدی اوتو..kədi otu [باخ] پیشیک اوتو.
کثیفلیک..kəşiflik [آد] کثیف اولما، کۆتولوک.	کدی بالی..kədi balı [صفت] اریک الچه آغلجلاریندان سیزان بیر صمغ.
کج..kəc [صفت، فا] آیری (فا: ~).	کدی بالیغی..kədi balığı [آد، دیرگی] کۆپک بالیغی نوعوندان سیرتی ساریمتیل، یانلاری بوز، توتقون رنگلی بئکلی، فۆزه بیچیم اینده بیر بالیق، دیزیمونو (فا: نوعی ماهی). scyllium canicula
کجابه..kəcavə [آد] دوه اؤستونده دۆزنیلن اؤستو اؤرتولو یئر (فا: ~) {کۆچ سۆز ایله ایلگی لی اولماغینی دۆشونولر}.	کدی بالیغی گیلر..kədi balığıgiller [آد، دیرگی] بالیقلار صیفیندن کۆپک بالیقلاری ایچینه آلان بیر سوی.
کجبین..kəcbin [صفت، فا] قیقی گۆز، چاش، چپ گۆز (فا: کج بین).	کدی گیلر..kədigiller [آد، دیرگی] کدی آسلان قافلان و پارس کیمی حیوانلاری ایچینه آلان، اتجیل ممه لی حیوانلار صنفی.
کجرفتار..kəcraftar [صفت، فا] پیس داوارانیش لی، یولاکتمه ین (فا: ~).	کدیملیگ..kədimlig [اؤزل آد] ۱-زره، دمیراق ۲-گنیملیک، پالتار ۷.
کجمدار..kəcmedar [صفت] دۆزگلمه ین، نحس (فا: کج مدار).	کدی نenası..kədi nenası [آد، بیتگی] باللی باباگیلردن بیر قیر بیتگی سی، چؤل سۆمبولو (فا: نوعی گیاه). Nepatu catatria
کجین..kəcin [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی.	کذب..kəzb [آد، عربجه] یالان، بھتان (فا: ~).
کچکانلو..kəçkanlı [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ۱۰۸۳.	کرات..kərrat [ظ، عربجه] دفعه لرله، نئچه یول اولاراق (فا: مکرراً).
کچلانلی..kəçlanlı [اؤزل آد] قاراداغ قاراجورلو طایفاسینا باغلی - اویا آدی ۱۰۸۳.	کرال..kral [آد، فرانسیزجا] دؤولت بؤیوگو و پادشاه (فا: شاه). king
کچه..kəçə [آد] دیلی توتولان، پلتک {سن} ۱۳۵.	کرال لبق..krallıq [آد] کرال اولما وضعیت، پادشاه لبق. ۲-کرا لین آگه منلیگی آلتیندا اولان بؤلگه. (فا: پادشاهی). kingdom
کد..kod [باخ] کود.	کرا لبقه..kralıçə [آد] قادین کرال، کرال قادینی (فا: کرا لبقه).
کدخالو..kədxudalu [اؤزل آد] تازاکند - انقوت دا کند آدی.	کرامات..kəramət [آد، عربجه] اولولوق (فا: ~). miracles
کدر..kəder [آد، عربجه] قم، غوصه، اؤزونتو (فا: کدر).	کرامت..kəramət [آد، عربجه] مرحمت، سخاوت (فا: ~).
کدرلنمک..kəderlənmək [تأثیرسیز انیلم] غمگین اولماق، اؤزونتولنمک (فا: غمگین شدن).	کرامتلیو..kəramətli [اؤزل آد] کرامتلی: صفوی لر دؤورو بو طایفا شاملو بیر لیگنین بیر اوباسی ساییلیدی ۸۵.
کدرلی..kəderli [صفت] غم غصه لی، اؤزونتولو (فا: غمگین).	کرامون..kəramun [تاریخی اؤزل آد] قارامان، اسمرتلی، قوتلغ - تیمورخان ین قیزی ۷.
کدو..kədo [آد، بی، فا] بیر نوع بیر ایلیک و قوهونا بنزر میوه سینین توخومو اؤچون بئجه ریلن بیتگی (فا: ~).	کران..keran [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبدر] سینیر، (فا: حدود).
کدو بورانی سی..kədo boranısi [آد] قیزارمیش کدو سوغان و بامادوردان حاضرلانا بیر یتمک (فا: بورانی کدو).	کران..keran [اؤزل آد] آذربایجان دیلینده ائوین تیکیتی سی اؤچون تاواندا ایشله نن یوغون تیره و دیره گه دئییلیر "توفارقانلی دان بیر
کدو خوروشو..kədo xuruşutu [آد] کدونو قیزاردیب اونا قیزارمیش سوغان ات روب قورا آرتیراراق حاضرلانا بیر نوع خوروش.	
کدو کوکوسو..kədo küküsü [آد] پیشمیش کدو و سوغانی رنده له - یهرک اونا یومورتا و اون و ادویه قاتیلاراق و قیزارتیلاراق حاضرلانا بیر یتمک (فا: کوکوی کدو).	
کدو مۇرباسی..kədo murabbası [آد] بو میوه دن دوزه لن بیر نوع مۇربا (فا: مربای کدو)	

شعر: ال بیر اولسا، داغ اوینادار یثریندن. گۆچ بیر اولسا، ضربی کران سئیدیریر. "محمدوف بو کلمه نی تالیش منشاءلی ییلیر، البته بو آد تالیش بۆلگه لرینه یاخین یثرلرده اولسادا آیری بۆلگه لرده ده گۆرسه نیر؛ لئکران (تۆزکه کران، سپنه کران)، آستارا(اؤزاکران، آسخانا کران)، لئریک(لله کران، لۆله کران)، یاردیملی(اؤراکران، اودوراکران)، همچنین آیری بۆلگه لرده: قوبا (تۆله کران)، ترتر(دوغال کران)، توووز (خیناکیران)؛ ^{۲۲۰} بو کلمه کیران شکلینده ات توپراق و اؤزللیکله داش کیمی برک اولان بیرنوع توپراغا دئییلیر؛ باخ: کرن.	کرتکم سۆزوندن آلیناراق اصلینده کرتیج اولمالیدیر، بو کلمه روس دیلینه kirpicin شکلینده گنچمیشدیر و محتملا عربجه ده قمید (تورکیه ده کیره میت) بو سۆزله باغلیدیر ^۹ .
کران..kəran [اؤزل آد] کیران: زنجان دا داغ آدی.	کریچ آتان..kərpiç atan [آد] تیکیستی ده بنایا کریچ وئرن کیمسه.
کران..kərran [اؤزل آد] کیران: نیشابور-چکنه علیا دا کند آدی.	کریچ آراسی..kərpiç arası [صفت] تیکیستی ده کریچ لرین آراسینا قویولان بالاجا کریچ قیریتی سی ویا آیری شیلر.
کراوات..kravat [آد، فرانسیزجا] بیر نوع بویون باغی (فا: ~).	کریچ باغلاما..kərpiç bağlama [آد] تیکیستی ایشینده کریچ لری دۆزمه یولو.
کراهت..kərahət [آد، عربجه] پسیلیک، ایرنمه، تیسکینمه (فا: ~).	کریچ تیکیستی..kərpiç tikinti [آد] کریچدن دوزلمیش تیکیستی (فا: ساختمان آجری). a brick construction
کړپ..krep [آد، فرانسیزجا] بیر نوع یومشاق ایپک پارچا (فا: کړپ). crepe	کریچی..kərpiççi [آد] کریچی: کریچ کسمکله مشغول اولان کیمسه، کریچ ایشینه باخان کیمسه.
کړپ ساتون..krep satun [آد، فرانسیزجا] ایپک لی پارلاق و قایقان (زؤو زؤو) و اینجه پارچا (فا: کړپ).	کریچی لیک..kərpiçəçilik [آد] کریچیچیلیک: کریچ چی نین ایشی.
کړدی..kredi [آد، فرانسیزجا] بۆرج اؤده مه ده گۆوه نیلر اولما وضعیت، اعتبار (فا: اعتبار).	کریچ خان..kərpiçxana [آد] کریچ سخانا: کریچ حاضرلانا و کسین یئر، کریچ پیشیریلن یئر.
کړدیت..kredit [آد، فرانسیزجا] بۆرج اؤده مه ده گۆوه نیلر اولما وضعیت، اعتبار (فا: اعتبار).	کریچ دوزلتمه..kərpiç düzəltmə [آد] کریچ حاضرلانا (فا: آجر سازی).
کړدیتبیلیته..kreditibilite [آد، فرانسیزجا] گۆوه نیلر لیک ^{۲۱۸} .	کریچ لشمک..kərpiçleşmək [تاثیرسیر انیل] برک و سرت و قورو وضعیت گلمک.
کړم..krem [آد، فرانسیزجا] ۱-دری یه یوماشقلیق وئرن بیر یاغ نوعو. ۲- سامان رنگی	کریچ کسن..kərpiçkəsən [صفت] کریچ کسن: پالچیق دان کریچ دوزلدن.
کړنما..krema [آد، فرانسیزجا] قایماق لا شکر و سوت یاغ و یومورتا قارشیماسیدن دوزلن دادلی ماده (فا: کرم).	کریچلی..kərpiçli [صفت] کریچ دن تیکیلیمیش ویا کریچ دؤشنمیش.
کربلای..kərbəlayi [باخ] کبلای.	کریچلی..kərpiçli [اؤزل آد] بیله سوار دا کند آدی.
کربون..kərbon [آد، فرانسیزجا] اتوم سای سی ۶، اتوم آغیرلیغی ۱۲، قیسالتماسی C، طبیعت ده الماس شکلینده، قرافیت کیمی بؤلورلاشمیش ویا معدن کؤمورو، لئیت و آنتراسیت کیمی شکیلسیز، و جانلی یاراتیق لارین اساس بؤلومونو تشکیل ائدن ائلمنت (فا: کربن). carbon	کریچی..kərpiçi [صفت] پیشمیش کریچ رنگینده اولان، آجری.
کربونات..kərbonat [آد، فرانسیزجا] کربونیک آسیدین بازلارلا بیرله شیک اولوشدوردوغو دوزلارین گنل آدی.	کریچ وئرن..kərpiç verən [آد] کریچ آتان.
کریچ..kərpiç [آد] کریچ: پالچیق دان دوزلمیش و دؤوار هورمک اوچون ایشلنن مکعب شکلینده مصالح (پیشمیش کریچ: آجر) (فا: خشت) brick {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سن؛ بۆکلمه	کریش..kərpiş [باخ] کریچ.
	کرت..kərt [آد] ۱-آغاج ویا آغاج پارچاسی اؤستونده قازیلیمیش نازیک یئر، کرتیک. ۲-اکین لرده اؤزللیکله سۆزو سوغان کیمی بیتگی لری اکمک اوچون بالاجا بؤلوم لره بؤلونن یثرلرین هر بیر، کردی {کرتکم سۆزوندن}.
	کرت..kərt [اؤزل آد] فریدن ده کند آدی.
	کرتاسه..kertasə [آد، یئر، فرانسیزجا] یئر کۆره سی چاغلاریندا ^۲ جی چاغین سون دؤنمی، بو دؤنم گیل قوم قاتی و اؤستونده کی گچ لایه سیله تانییر.

کرتیک کرټیک..kertik kertik [صفت، ظ] کرتیک لر حالیندا.	کرتلنمک..kertlänmək [تائیرسیز اینلم] کسبک کسبک اولماق، کردی کردی اولماق، کرتیک آچیلماق. دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر {.
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] کرتیک آچماق.	کرتلهمک..kertlähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.
کرتیکلی..kertikli [صفت] کرتیکی اولان.	کرتیمک..kertmähk [تائیرلی اینلم] ۱- کرتیک آچماق، کرتلهمک فا: کرتزدن. ۲- (س) آياغی بوُدوره مک ”آياغی کرتیمک“. ۳- (آد) چیرک، قاتماق، پاساق، کیر ”آياغی کرتیمک باغلاماق“. to notch {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، دده؛ بو سؤز دیواندا آغاجی کسب جیزماق معناسیندا گلهرک بومفهومدا اولان بیر سیرا کلمه لرن کؤکو ساییلیر: کرت، کرت، کرت، کردی، کرکی، کرتی، کریچ، کرتیچ، کرتج، کرج (کسمه آراجی)، بو کلمه چیرک معناسیندا مجازی معنا ساییلیر و بو معنادا چوخراق کرتیک کرتیک اولما وضعیتی گؤستریر {.
کرتیلهمک..kertilähmək [بلسیز اینلم] اؤزه رینده کسبجی آتله کرتیک آچیلماق فا: شیارانداختن. to be notched	کرتیمک..kértinmək [تائیرسیز اینلم] باخ: کرتیلهمک.
کرج..kerac [اؤزل آد] ۱- تهران اُستانی شهرلریندن اولاراق ش ۱۳۸۵ ده گنل لیکده ۱۷۴۰۰۰۰ نفر و شهر اولاراق ۱۴۰۰۰۰۰ نفر نفوسا صاحبدر، شهر اصلینده تورک شهری اولاراق تاریخ بو یو تورک بو یو لارینین اوتوراق یثرایدی، ایندیده تورکلرین ان چوخ کؤچدوغو شهرلردن ساییلیر، بو شهر تهرانین ۴۰ ک گ ب طرفینده یثر آلیب، پهلوچیچلیک اؤزوندن، کرج تورکلری، تهران کیمی آسیمیلاسیون شرایطی آلتیندا دیلار {باخ: کرتیمک؛ کرج سؤزو کرتیک کیمی داغلاردا یاریق وضعیتی گؤستریر { ۲- کرج بؤلگه سینین چایلاری : قوم دوزگولونه تؤکولورلر: آغشت (səbʷ), برغان (qʰ, ʰsɐvɐbʰ), کرج چای (سبیلقان ۳bʷ / ۱ s / qʰ), کندووان (کرج چای sʰabʷ), ۳- کرج بؤلگه سینین داغلاری : کنگرد (۱۸ ک ق د ۱۸۷۸)، قوش گونئی (۶۴ ک گ ب ۱۵۷۳)، قیزیل یال (۶۴ ک گ ب ۱۸۷۶)، قاراقونئی / قاراگونئی (۶۵ ک گ ب ۱۸۷۲)، قوش قونئی / قوش گونئی (۷۱ ک گ ب ۱۶۹۸)، فاراداغ (۷۴ ک گ ب ۱۷۱۱)، ۴- کرج بؤلگه سینین کندلری: آدران (۱۹ ک ق د * ۲۰۰)، آران (۲۹ ک ب * ۱۴۰ ی تو)، آخ تپه (۱۱ ک ب * ۱۲۰ ی تو)، آغجاحصار (۲۵ ک ب ۱۰۰ / ی تو)، ابراهیم آباد (۲۵ ک ب * ۸۰ / ی تو)، ابراهیم بگ (۳۳ ک ب * ۱۳۰ / ی تو)، ابراهیم جیل (۳۶ ک ب * ۱۹۰ / ی تو)، احمدآباد (۲۶ ک ب * ۱۴۰ / ی تو)، اؤزبکی (۵۶ ک ق ب، ۱۲۰ / ی تو)، اسماعیل آباد (۲۷ ک ب * ۱۶۰ / ی تو)، اشتھار (۷۸ ک گ د * ۶۲۷۰ / ی تو)، اقبالیه (۴۳ ک ب * ۱۲۰ / ی تو)، انبارتپه (۳۴ ک ب * ۲۵۰ / ی تو)، اوغلان تپه (۲۶ ک ب * ۳۰۰ / ی تو)، ایقربولاق (۲۶ ک ب * ۲۳۰ / ی تو)، بختیار (۳۵ ک ب * ۴۶۰ / ی تو)، تپه قیشلاق (۸ ک گ د) ۱۱۰ / ی تو، تنکمان (۳۸ ک ب * ۱۷۴۰ / ی تو)، چریشک (۳۳ ک ب * ۱۰۰)، حسین آباد افشار (۱۰ ک ب * ۶۲۰ / ی تو)، حسین آباد بکرک (۳۸ ک ب * ۱۲۰ / ی تو)، حسین-آباد مردآباد (۲۲ ک گ د * ۱۶۰ / ی تو)، حصارک (۹ ک ب * ۸۴۰ / ی تو)، خرم آباد (۴۴ ک ب * ۳۴۰ / ی تو)، خسروآباد (۴۰ ک ب * ۸۰ / ی تو)، خور (۳۸ ک ق ب ۱۴۹۰ / ی تو)، خوردین (۳۳ ک ق ب ۷۰۰ / ی تو)، خیرآباد (۳۰ ک ب * ۲۰۰ / ی تو)، زکی آباد (۲۹ ک ب * ۷۷۰ / ی تو)، سرحدآباد (۵ ک گ، ۶۳۰ / ی تو)، سرخاب (۲۴ ک ب * ۵۰۰ / ی تو)،	کرتنکه..kərtənəkə [آد، دیرگی] داغ داش و اورماندا یاشایان و بؤجک یثن چئویک بیر سؤرونکن فا: مارمولک. lizard, lacertusy { (کرتیمک) کرتن+کلر کرتنکه {.
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.	کرتنکه سوو قوشلار..kərtənəkə sov quşlar [آد] حیوانلاردان بیر صینیف فا: پرندگان سوسمارنما. archaeornithes
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.	کرتنکه لور..kərtənəkələlər [آد، دیرگی] بش بارماقلى، ایی گلیشمیش آياقلى، اوزون و بیز قویروقلو، اؤستو پوُلجوقلو، ویا پورتوکلو دؤرد آياقلى سؤرونکلر قروپو فا: تیره مارمولک ها).
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.	کرتوک..kərtük [اؤزل آد] ۱- کرتیک، آغاجداچی زیلن چیزگی ۲- صنئی {.
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.	کرتنه..kərtə [آد] ۱- درجه، آشاما، زامان، چاغ. ۲- سایی لاماچ اوچون آغاج اوستونده چکیلن جیزیق {باخ: کرتیمک / کرتیک {.
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.	کرتنله..kərtələs [آد، دیرگی] تکه ایله ایکی هورگوجلو ارکک دوه نین جوتلشمه سیندن اله گلن بیر دوه نوعو {.
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.	کرتیرمک..kərtirmək [باخ] کرتیمک.
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.	کرتیش..kərtiş [آد] بویوک کرتنکه له {تاراما سؤزلویونده ایشله نییدیر {.
کرتیکلهمک..kertiklähmək [تائیرلی اینلم] باخ: کرتیمک.	کرتیک..kertik [آد] کسبجی آلت له آغاج و تاختادا آچیلیمش زولاق، چیرتیق، چرتیک فا: کرت. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر: کسبلمیش زولاق یثر، باخ: کرتیمک {.

کردی..kərdi [آد] ۱-اکیں یئرلرینی سووارماق اۆچون بۆلوملەنن یئرین حصەلریندن هر بیرى (فا: کرت). ۲-بیر نوع شافتالی {باخ: کرتیک}.	سردارآباد (۲۴ک گد ۵۰ / یتو)، سعدآباد (۲۵کب * ۳۴۰ / یتو)، سلطانآباد (۳۰ک گد * ۱۵۰ / یتو)، سونقورآباد (۱۹کب * ۴۶۰ / یتو)، شلمزار (۴۶کب * ۶۲۰ / یتو)، شورقیشلاق (۱۲کب * ۸۰ / یتو)، شیخ حسن (۴۱کب * ۱۰۲۰ / یتو)، صوفی آباد (۷کب، * ۵۰ / یتو)، عرب آباد (۴۰کب، * ۲۲۰ / یتو)، عرب آباد افشار (۲۲کب * ۶۵۰ / یتو)، فیروزآباد (۳۰کب * ۸۰ / یتو)، قاریوزآباد (۶۰کب * ۱۰۰۰ / یتو)، قاسم آباد بزرگ (۳۰کب * ۴۷۰ / یتو)، قاسم آباد گرجی (۲۴کب * ۱۴۰ / یتو)، قالاچندار (۳۱کب * ۱۰۰۰ / یتو)، قیچاق (۴۰کب * ۱۴۰ نفر)، قاراآقاج (۵۰)، قاراقباد (۳۰کب * ۱۷۰ / یتو)، قیزل حصار (۱۵کب * ۸۰ / یتو)، قزن قیشلاق (۱۳ک گد * ۹۰ / یتو)، قوهه (۲۰کب * ۳۵۰ / یتو)، قیزل حصار (۵۰کب * ۷۰ نفر)، قیشلاق دوزلو (۳۶کب * ۱۰۰)، کرگلین (۳۰کب * ۱۵۰ / یتو)، کریم آباد (۴۲کب * ۱۵۰ / یتو)، کمال مسعود (۴۴کب * ۷۰ / یتو)، کوهک (۵۰ * / یتو)، کهریزک (۳۰کب * ۱۴۰ / یتو)، گوئی (میش مس ائلی نین یایلاغی)، محمدآباد اربعه (۴۳کب * ۱۰۰ / یتو)، محمد آباد افخم الدوله (۴۸کب * ۱۱۰ / یتو)، محمدآباد خالصه (۲۰کب * ۱۸۰ / یتو)، محمدآباد کرج (۹ک گد ۱۱۰ / یتو)، مردآباد (۲۰ک گد * ۱۲۰۰ / یتو)، مشگین آباد (۸ک گد * ۲۱۰ / یتو)، ملک آباد (۱۵کب * ۱۷۰)، مهدی آباد (۱۶کب * ۱۱۰ / یتو)، میان جاده (۵کب، * ۲۷۰ / یتو)، ناصریه (۸ک گد * ۱۳۰ / یتو)، نجم آباد (۴۸کب * ۲۶۸۰ / یتو)، نصیر آباد (۹ک گد ۱۲۰ / یتو)، نظرآباد بزرگ (۳۸کب * ۴۵۰ / یتو)، نمکلان (۲۷کب * ۱۷۰ / یتو)، نوکند (۳۰کب * ۳۰۰ / یتو)، وایه بگ (۴۰کب * ۲۸۰ / یتو)، هرجاب (۳۳کب * ۲۸۰ / یتو)، ینگی امام (۲۸کب * ۲۶۰ / یتو)، یعقوب آباد (۳۰کب * ۸۰)،
کردی لنمک..kərdilənmək [بلسیز ائیلیم] اکیں یئر ی کردی لره آیریلماق.	کرچه..kərçə [باخ] کره ۳.
کردی لمک..kərdiləmək [تائیرلی ائیلیم] کردی کردی ائتمک، اکیں یئرینی کردی کردی اندیب و بو یؤتتم له سووارماق و اکمک.	کوردکوی..kordkuy [آد] گۆلستان اُستانی شهرلریندن بزرگ ش ۱۳۸۵ ده شهرستان و شهر نفوسو ۶۷۰۰۰ و ۳۰۰۰۰ نفرایدی، بۇ شهرده چوخلو تۆرکمن و تورک یاشماقدادیر {صفویلر دؤورو کوردوستاندان بیر بۆلوم کوردلری بورایا کۆچورتدولر و بو اۆزدن بئیلە آدلاندی و معنجا کۆرد محلهسی دئمکدیر}.
کۆدین..kərdin [آد] قازاخ، دا داغ آدی (۱۱۳۷) ۲۴۰.	کردووار..kərdüvar [آد، کردی + دووار] کردی لرین آراسیندا بالاجا دووار اکیں یئرلرینده کردی لهمه یؤتتمی ایله دۆزلن بالاجا هنریکلر (فا: پشته).
کردییار..kərdiyar [آد] ۱-آریا بوغدا قاریشیغی (فا: مخلوط گندم و جو). ۲-داغینیق، چالپاشیق، دولاشیق "کردییار ایش و سۆز" {باخ: کرتیک؛ بو کلمه نین آریا و بوغدانین یاری یاری یا بۆلومنه سیبله کردی و یاری سۆزلریندن آیینمالیدیر}.	کۆدمیر..kərdəmir [آد] سراب دا کند آدی {گرمک دن: گر+دمیر}.
کۆش..Kereş [آد] آلتای تۆرکلری شور بوی لارینداندیر ۱۵۸-۸۱.	
کۆرکچ..kərkənc [آد] شامخی، دا کند آدی ۲۴۰.	
کۆرکچک..kərkəncək [آد] کلبجک ده چای آدی ۲۴۰.	
کۆروو..kərov [آد] میانا دا کند آدی، باخ: قاراب.	
کۆرس..kəres [آد] بۆیوک و درین قابلاما ۲.	
کۆرسته..kəreşte [آد، فا] تاختا، ائیلی تاختا، (فا: الوار) {باخ: ۱- کرتیمک ۲-گرمک}.	
کۆرسف..kəresf [آد] قنیدار دا کند آدی.	
کۆرسکه..kəreskə [آد] آغیل دا قوزولارا آیریلیمیش یئر.	
کۆرسی..kürsü [باخ] کۆرسو.	
کۆش..kəreş [آد] کیریش، یای کیریشی؛ آلتای تۆرکلری، چور اویماغی اولوبابالاریندان ۷.	
کۆشته..kəreşte [آد] علیشاه عوض ده کند آدی.	
کۆرفتو..kəreftu [آد] تیکان تپه ده کندستان و بیر چای آدی.	
کۆرفس..kərefs [آد] ساوه-نوبران دا کند آدی.	
کۆک..kərek [آد] آستانادا کند آدی {باخ: گرمک، باخ: گریک، گئیش و یاراشقلی معناسیندادیر}.	
کۆکانک..kərankək [آد] کوميجان دا کند آدی.	
کۆکز..kərkəz [آد] آیدرویش ده کند آدی.	
کۆکس..kərkəs [آد، فا] باخ: آغ بابا.	
کۆکولوک..kərekülüg [آد] چادیرلی، گۆجه ۷.	
کۆکوک..kərkük [آد] کرکوک بۆلگه سی میلاددان قاباق ۲ جی مین ایللرده هوری قومونون یئرلشدیگی یثرایدی، بو اۆزدن دئمک اولارکی بو بۆلگه التصاقی دیللی قومولارین ان اسکی یئرلریندن ساییلیر ۹۷.	

کرکی..kerki [آد] آغاج دوغراماق اوچون بیر جور بالتا، کسگین و بالا ساپلی آلت (فا: تیشه). adze {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر؛ باخ: کرتیک، کرتکی، کرکی: کسمه آلتی}.	کرگه مک..kərgəmək [آد] یاراشماق، گرمک سۆزوندن آلیناراق یاراشیقلی و گۆزللشمک مفهومیوندا دیر {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} کرگه مک : یاراشماق؛ باخ: گرمک، بو کلمه ردیفله مک معناسیندا همان یاراشدیرماق شکلی نین آیری معناسی اولور، بو کلمه یتر آدلاریندا یاراشیقلی و گۆزل معناسیندا دیر ^{۱۵۸} .
کرکی لنمک..kərkilənmək [بلسیز ائیلیم] کرکی ایله دوغراماق.	کرگیت..Kergit [اؤزل آد] آلتای تورکلری کیشیلر بوی لاریندا ندر ^{۱۵۸} .
کرکی له مک..kərkiləmək [تائیرلی ائیلیم] کرکی ایله یونماق، دوغراماق.	کرگیت..kərkīt [تاریخی اؤزل آد] ناجاق، کیشیلر اویمای
کرکیمک..kərkimək [باخ] کرکیمک.	کرکیدای..kərgiday [اؤزل آد] آلتایلاردا اولگن تانری نین آیری آدی ^{۲۱۱} .
کرکینجک..kərkincək [دا، دیرگی] ترلان، قیزیل قوش، بیر نوع بالاجا شاهین (فا: شاهین کوچک).	کرکلتی..kərləti [اؤزل آد] تانیقلیق، شهادت ^{۱۵۸} .
کرکینمک..kərkinmək [اؤزونو بیرینه سورتیمک (جنسل احساس اوزوندن)، سورتونمک (فا: مالیدن) {کرتیمک سۆزونو باغلاناراق اصلینده کرتکینمک اولمالیدیر}.	Kerler [اؤزل آد] تۆرکمَن-تکه-توختامیش بوی لاریندا ندر ^{۱۵۸} .
کرگان..kərgan [اؤزل آد] اردبیل، فرمهن، بوستان آباد، کوميجان و انزلی ده کند و اوجان و تالیش دا چای آدی {گۆزل و یاراشیقلی یورد، باخ: کرگه}.	کرهم..kərem [آد، عربجه] سويلولوق، اولولوق، بؤيوک لؤک، اصالت، مرحمت، عنایت "کرم ائله مک، آلاسه شوکور کرمنه" (فا: کرم).
کرگدن..kərgədən [آد، د، فا] تک بارماقلى لاردان، آسیا و آفریقانین ایستی بؤلگه لرینده یاشایان قالین دری لی، اؤزونلوغو ۴ متر، اوجالیغی ۲ متر بۇرۇندا بیر ویا ایکی بۇینوزو اولان، گۆجلو و سالدیریجی بیر حیوان. rhinoceros indicus, apcheima hipidaria	کرهم جوان..kərmcuvan [اؤزل آد] هتريس دا کند آدی.
کرگدن بؤجگی..kərgədən böcəyi [آد، دیرگی] ۴ cm بویدا، ارککلرینده بۇینوز اولان، قوردجوق چاغی آغاج کؤکو گمیرن قین قانادلی بؤجک (فا: نوعی حشره). orycles nasicornis	کرهم شگسته سی..kərem şikəstəsi [آد] آذربایجان موغاملاریندان بیرى، کرم ازگی سی. (فا: نام موغامی آذربایجانى).
کرگدن گیللر..kərgədgillər [آد، دیرگی] تک بارماقلى لار تاقیمینا گیرن کرگدن لری ایچینه آلان بیر سؤی.	کرهم گۆزل لسه مه سی..kərem gözəlləməsi [آد] آذربایجان موغام لاریندان بیرى.
کرگز لؤ..kərgəzlü [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی {باخ: کرگه مک}.	کرمانشاه بؤلگه سینده تۆرک کندلری..kirmansəh [اؤزل آد] باتمان (۷۲ق * ۵۰۰ / ى تو)، تۆرکه (کرمانشاه یاخین لیغیندا، * ۵۰ / ۷۲ق ى تو)، تۆرکه (۴۹ک گد * ۵۰ / ى تو)، جئیران بولا ق (۱۲ک گ * ۲۳۰ / ى تو)، خالخال (۲۶ک د * ۷۰ / ى تو)، خانیم آباد (۴۳ک ق * ۱۵۰ / غ تو)، زنگنه (۲۴ک گ * ۱۶۰ / غ تو)، گنگاور (۹۶ک * ۶۰۰ / ى تو)، لاجین کوزران (۱۴ک ق د * ۸۰ / ى تو)، قاباق تپه کوزران (۴ک گد * ۱۷۰ / ى تو)، بۇرۇر کوزران (۷ک گد * ۱۲۰ / ى تو)، پیرکاشان مرزبانى (۷ک گد * ۴۷۰)، بابان (رباط یاخینلیغیندا، ۳۲ک ق * ۵۰۰ / ى تو)،
کرگس..kərgəs [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {باخ: کرگه مک}.	کرمان..kirman [اؤزل آد] کرمان-شهادت دا کند آدی:
کرگشه..kərgəşə [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی {باخ: کرگه مک}.	کرکمى (۵۴ک گد * ۱۰ / ى تو)،
کرگلین..kərgəlin [اؤزل آد] کرج ده کند آدی {باخ: کرگه مک}.	کرهمپه..kərempə [آد] دنیزه دوغرو اوزانان داشلیق بورون، داغین ان یوکسک یثرى ^۱ .
کرگن..kərgən [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی {باخ: کرگه مک}.	کرمنجۆم..kərməncüm [اؤزل آد] ایدیل بولغارلاری نین قوردوقلاری - بیرشهر آدی ^۵ .
کرگۆ..kərgü [اؤزل آد] ائو، چادیر، باریناق ^۶ {باخ: کرگه مک}.	
کرگه..kərgə [آد] ۱- یاراشیقلى یثر ۲- تبریزده کند آدی ۳- خیاو دا (کرگه شه) کند آدی. {باخ: گرمک / کرگه مک}.	
کرگه سر..kərgəsər [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {باخ: کرگه مک}.	

کرمه..kərmə [آد] تزک، باسما لیک تیکه سی {کرمک / گرمک سۆزونه باغلیدیر، پئین و مال آتیغی بیر یئر تۆکولوب باسیلیب گریله رک دۆزه لن شئی؛ گرمه کرمه}.	کرونوگراف..kronoqraf [آد، فرانسیزجا] سۆره یازار (فا: کرونوگراف).
کرمی..kərimi [آد، یازین] آذربایجان آشیق هاوالاریندان، بو نوع- شعرین "یانیق کرمی، دویما کرمی، زاری کرمی" کیمی نولاری واردیر ^{۷۴، ۷۵} (فا: نوعی شعر ترکی آذربایجان).	کرونولوژی..kronoloji [آد، فرانسیزجا] سۆره بیلیم، زامان بیلیم، چاغ بیلیم (فا: ~).
کرن..kəren [آد] ۱- یونولمامیش آغاج، دیرک، ایری کۆتوک "اثنین کرنی سینمیشدیر، ائل ییغیلا کرن سیندیرار" (فا: تیر چوبی) ۲- اولو، کبیر، قادیر ^{۷۶} . {گرمک سۆزوندن اولاراق تاوانا یاراشدیریلان تیر اوچون دئییلیر، بؤیوکلوک مفهومدا آنا تیرین وضعیتیندن گۆتورولوب}.	کرونومتر..kronometr [آد، فرانسیزجا] سۆره اؤلچر (فا: کرونومتر).
کرن آوا..kərnava [آد] اؤرمیه ده کند آدی (قو: کریم آباد) {باخ: کرن}.	کروو..kərov [آد] میانا دا کند آدی {کروو، قروو، قاراب}.
کرن چای..kəren çay [آد] خالخال دا چای آدی {باخ: کرن}.	کروک..koruk [آد] گنبد ده کند آدی. آیدرویش دا کند آدی {کریک سۆزو دیواندا گنیش معناسیندادیر بو کلمه ایله بغلی اولمالیدیر}.
کرن تی..kərenti [آد] چمن وورماق اوچون بؤیوک اوراق (فا: نوعی داس) {دسته سی اوزون اولدوغو اوچون کرن سۆزیه ایلگیلیدیر، کرن+تی}.	کروکی..kuruki [آد، فرانسیزجا] بیر موضوع ویا نسنه نین اؤزلیکلرینی یانسیداجاق بیچیمده حاضرلانا طرح و تاسلاق.
کرن تی چی..kərentiçi [صفت] اوراق بیچین چی سی.	کره..kərə [آد] نهره دن یئنی چیخیش و اریدیلمه میش یاغ "اینک کره سی، جامیش کره سی" (فا: کره). butter {چیر (یاغ) سۆزوندن آلینمالیدیر؛ چیر، چیره، کره، باخ: چیر}. ۲- کره ^{۷۷} (ظرف) دفعه، کز، نوبت "نچه کره گلدیم سیزی گۆرمه دیم" (فا: بار، دفعه) turn {دده قورقود کیتابیندا ایشله نییدیر، بو کلمه نین کرتمک سۆزوندن آلینمالیدیر و عربجه کره: بیر دفعه حمله اتمک، سۆزونه اوزاق گۆرونور، کرتمک، کرته، کره ^{۷۸} . ۳- کره ^{۷۹} (صفت) قولقلاری چوخ قیسا ویا کسلیمیش قویون، دیمیق (فا: گوسفند گوش بریده) {کرتمک سۆزوندن آلیناراق کسک قولغا اشاره دیر، کرتمک، کرته، کره ^{۸۰} }.
کرن تی لکم..kərentilənmək [بلسیز ائیل] اوراقلا بیچیلکم.	کره چی..kəraci [آد] بالاجا قاییق، بیر نچه آدملیق گمی {باخ: کرت}.
کرن تی لک..kərnətilik [آد] اوراقلا بیچیلمه گه الوثریشلی.	کره کان..kərekan [آد] سالماس دا کند آدی {۱- گرمک دن: گره کن. ۲- کره بول اولان یئر}.
کرن دهره..kərendərə [آد] کیوی ده کند آدی {باخ: کرن}.	کره مه..kəremə [آد] میانا دا کند آدی {باخ: گرمه}.
کرن گه..kərengə [آد] اهر ده کند آدی {کرن+گه}.	کره میدان..kəremeydan [آد] اهر ده کند آدی {۱- گرمک دن: گره. ۲- کره بول اولان یئر}.
کرواشان..kərvaşan [آد] میوه نی آغاجدان تۆکوب ییغماق اوچون ویا وُرک پیشیرمک اوچون یارارلانیلان ۲-۳ متر اوزونلوغوندا آغاج (ال آغاجیندان یوغون و یوغ (جوت) آغاجیندان نازیک) (فا: چوب بلند) {گرمه شوو شکلینده ده دئییله رک گرمک و شوو سۆزلریندن دۆزه لییدیر ^{۸۱} }.	کره نه ی..kəreney [آد] کره نای: ۱- نفسله چالینان اوزون بورو شکلینده چالقی آلتی (فا: قره نی) ۲- تۆستو بوروسو، هیسلیک، دودکش {باخ: قره نی}.
کرواشان اوتو..kərvaşan otu [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی {باخ: داردغان اوتو، باخ: گرمک}.	کره نه ی چی..kəreneyçi [صفت] حامام ویا آیری یئرلرده ایشه باشلاماغی اعلام اتمک اوچون شیبور چالان.
کروان..kərvan [باخ] کاروان (فا: قافله). caravan	کره نه دۆنمک..kəreñe dönmək [تائیرلی ائیل] شیشمک "آیاغی کره نه- دۆنوبدور" {باخ: کرن}.
کروم..krom [آد، فرانسیزجا] آتوم سایه سی ۲۴، آتوم آغیرلیغی ۵۲،۰۱، اریمه نقطه سی ۱۵۱۴ درجه، یوغونلوق ۶،۹۲، قیساتماسی Cr، هاوادا اوکسیدلنمه یین بیر ائلئمنت.	کره وی..kərevi [آد] اهرده کند آدی {باخ: گرمک}.
کروموزوم..kromozom [آد، فرانسیزجا] جانلی لارین اصلی اؤزل لیکلرینی ایپلیک لر شکلینده اؤزوندە داشییان حجره لرین ایچینده کی جیسملره وئریلن آد (فا: ~).	کره ویز..kəreviz [آد، بیتگی] چتیرگیلردن، یاپراق و کؤکلریندن سبزه اولاراق یارارلانیلان قوخولو بیر بیتگی (فا: کرفس). apium graveolens

کرهویز بورانی..سی..kəreviz boranı [آد] قیزارمیش کرهویز، لوبیا، نارین کۆفته و بامادوردان حاضرلاندان بیر یئمک (فا: بورانی کرفس).	ایشلنیر، باخ: یثرآدلاری (ان آزی ۲۰ آد سایماق اولار).
کرهویز تورشوسو..kəreviz turşusu [آد] کرهویزی آرجا قایتاداراق، تورلو گۆی و آرجا سرکه یه قویوب و اوندان دوزه لن بیر نوع تورشو.	کریم آغا فاتح..Kerimağa fateh [یازار] (۱۲۷۴ه، ۱۱۹۶) شکلی شاعردیر ^{۱۱۷} .
کرهویز خوروشتو..kəreviz xuruştu [آد] کره ویزی قیزاردیب اونا قیزارمیش سوغان ات روب قورا آرتیراراق حاضرلاندان خوروشت نوعو.	کریم فتحی زاده..kerim fəhizadə [اؤزل آد] اورمولو چاغداش شاعردیر ^{۱۵۶} .
کرهوی قالاسی..kərevi qalası [اؤزل آد] بو قالا ورزقان ین ۴ کیلومتر گۆن دوغان طرفینده یثر آلییدیر، همچنین بو قالانین یاخینیدا کل-ایر تپه سی یثر آلییدیر کی اودا باستانی تپه لردن سایلیر ^{۶۶} .	کریم گۆلاندام..kerim güləndam [اؤزل آد] اورمولو چاغداش شاعردیر ^{۱۵۶} .
کرهیاغی..Kəreyəği [آد] کره نین اریمه سیندن اله گلن یاغ.	کریم واردانلی..kerim vardanlı [یازار] ۱۳ه جو یوزیلین شاعردیر ^{۱۱۷} .
کری..kərey [اؤزل آد] آلتای لاردا بیر تانری آدی، ارلیک خان'ین اوغلو ^{(۲۱۱)۸۴} . {باخ: گرای، کارایت}.	کریمی مراغه ای..kerimi ye mərəğeyi [اؤزل آد] ش ۱۳۱۰ده مراغادا دۆنیایا گلیب و آدلیم طنز و مرثیه شاعردیر.
کری جای..kəriçay [اؤزل آد] آستارا دا چای آدی. خالخال دا داغ آدی.	کریمینولوژی..kriminoloüji [آد، لا: جینایت+یو: نظریه] اجتماعی بیر حادثه کیمی جینایت ایشلر حاققیندا نظریه. سوچ و سوچلولوغو اینجه له ین بیلم، جینایت بیلمی (فا: ~).
کریپتولوژی..kriptoloji [آد، فرانسیزجا] گیزلی یازی ویا شیفره اینجه له مه بیلمی (فا: ~).	کرینجسز..kərinçsiz [اؤزل آد] انشسیز، بیناسیر، امثالسیز ^۷ .
کریتر..kritər [آد، فرانسیزجا] اؤلچوت، قیستاس ^{۲۱۸} ؛ معیار (فا: معیار).	کریه..kərih [ع، صفت] دیسکیندیریجی، ایرنج (فا: زشت).
کریتنیک..kritik [صفت] گرگین (فا: بحرانی) {فر: باخ: قیرماق}.	کزی..kəz [ظرف] کره، دؤنه، نوبه، یول (فا: دفعه) {باخ: گز، دده قورقود کیتایندا ایشله نییدیر}.
کریز..kriz [آد] گرگین لیک، بونالیم، بحران {فر: باخ: قیرماق}.	کزاز..kozaz [آد، فرانسیزجا] بیر نوع خسته لیک آدی. tetanus
کریز قایا..krizqaya [اؤزل آد] قزوین ده داغ آدی.	کزیگن..kəzğən [اؤزل آد] گزگین، چاپقین ^۷ .
کریستال..kristal [آد، فرانسیزجا] بلور، قیریلجا، دوغان اولاراق ذره جیک لری ژئومتریک و دوزوملو شکیلده بیرلشمیش برک جیسیم "دوز کریستالی، آلماز کریستالی" (فا: ~).	کزیگیچ..kəzgiç [اؤزل آد] گزگین، چاپقین ^۷ .
کریستاللاشماق..kristallaşmaq [آد، یونانجا] تاثیرسیز [انیم] بلورلاشماق (فا: کریستالی شدن).	کزیگن..kəzğən [اؤزل آد] گزگین، چاپقین ^۷ .
کریستالوئید..kristaloyid [آد، فر، صفت] بلورسو، قیریلجاسو (فا: ~).	کزهره..kəzərə [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {۱-کز+ار+ه: گز / کاس اینسانینا عاید یثر، کاس لارین یوردو. ۲-گز، کؤچری}.
کریستیان..kərstīyan [آد، یونانجا] مسیحی، حضرت عیسی دیننده اولان (فا: ~).	کزیز..kəzir [اؤزل آد] کیزیز، کسر، جسور، جرأتکار ^۷ .
کریشمک..kərişmək [آد] چکیشمک، قاواقا اتمک، ساواشماق {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر}.	کزیک..kəzik [اؤزل آد] جسارت، آتیلقان لیق، جرأت ^۷ .
کریشکه..kərişkə [آد] انشسیز یاستی گودوک و ایتی پولاد تیه سی اولان ناجارلیق آلتی.	کس..kəs [ض، فا] کیمسه، آدام، شخص (فا: ~).
کریگ..kərig [صفت] گنیش. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر}.	کساد..kəsad [باخ] کاساد.
کریم..kərim [صفت، عربجه] سویلو، سخاوتلی (فا: ~).	کسالت..kəsəlet [آد، عربجه] حرکت سیزلیک، دورقونلوق، رکود.
کریم-..kərim [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق	کسالت باسماق..kəsəlet basmaq [تاثیرسیز انیم] سوست لاشماق، تنبل لیک باسماق.
	کسب..kəsb [آد، عربجه] آلوتر، چالیشیب قازانما و بونون نتیجه سینده الده اندیلن قازانج (فا: ~).
	کسب..kəsəb [آد، دا، باخ: کسمک] دری دن دوزلمیش بالاجا قین، مختلف قورغو آلت لرینین قینی "کبلای اؤلگوجو بئلینده کی قایشین کسب یته قویدو".
	کسبه..kəsəbə [آد، عربجه] آلوترچی لر (فا: کسبه).

کسبەلەر..kəsəbələr [آد] اصناف (فا: اصناف). merchants	کسردن دۆشمک.. düşmək [کسر] تاثیرسيز [ايلم] ۱-کۆت لشمک، کۆت لاشماق. ۲-تأثيريني ايتيرمک، گۆجدن دۆشمک، کسگين ليگيني ايتيرمک "سۆزۈ کسردن دۆشمک".
کسبەلیک..kəsəbəlik [آد] کسب ائتمه ايشی، صنعتکارلیق (فا: کاسبی).	کسر سيز..kəsərsiz [صفت] ۱-کسری اولمايان، ايتی اولمايان، کۆت (فا: غير موثر). ۲-تأثيرسيز، کسگين اولمايان.
کستانا..kəstana [آد، بی، یونانجا] باخ: قاراپالیت.	کسر سيزلیک..kəsərsizlik [آد] ۱-کسری و ايتی لیگی اولماما، کۆت لۆک. ۲-تأثيرسيز، کسگين اولمايان.
کستەرە..kəstərə [باخ] کیترا، کیتره.	کسرلی..kəsərli [صفت] ۱-یاخشى کسن، ايتی (فا: برآ). ۲- (مع) کسگين اولان، تأثيرلی، کسگين اينانديريجی، ائگين.
کسدیرتمک..kəsdirtmək [ايتديرگن ايلم] کسدیرمک ايشینی گۆردورمک.	کسرلی اولماق..kəsərli olmaq [تأثيرسيز ايلم] ائگين اولماق (فا: موثر شدن).
کسدیرمک..kəsdirmək [ايتد] ۱-کسمک ايشینی گۆردۆرمک، بیر شئین کسيلمه سینه سبب اولماق "آغاجی کسدیرمک" (فا: براندن).	کسرلیلیک..kəsərlilik [آد] ۱-ایتی لیک. ۲-کسگين اولما، ائگين لیک.
cut (cause to) to ۲-بیر یترده دایانیب گۆزله مک، دایانیب ال چکمه مک "خسته نین یانینی کسدیرمک". ۳-قاباغین آلماق، داوام ائتمه سینه مانع اولماق، مانع ایجاد ائلمه مک "بیرنین یولونو کسدیرمک، اوتاقدا آرانى کسدیرمک". ۴-بیچدیرمک "پالتارینی کسدیرمک". ۵-کسین لشدیرمک "بیر سۆزۈ و آنلاشمایی کسدیرمک". ۶-(دا) سنت ائلمه مک "اوشاغی کسدیردیله". {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	کسرره..kəsəre [آد، عربجه] حرفین آلتینا قویولان e علامتی.
kəsdirmə [آد] ۱-کسمه یول، کسمه ایش. ۲-سنت ائتمه، سنت کسمه. ۳-کسدیرمک ایشی.	کسسک..kəssək [آد] قورویوب برکیمیش پالچیق، توپراق پارچاسی (فا: کلوخ) clod {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} کس، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: ۱-پارچا. ۲-~}.
kəsdirməcə [صفت] قسیاجا اولان، یاخلاشیق، تخمین جه.	کسسک دۆین..kəssək döyən [آد] کسسک ازن آراج.
کسدیرمه جی..kəsdirməci [صفت] کسدیرمه ایشینی گۆرن.	کسسک کۆسسک..kəssək küssək [آد] کسسک حالیندا اولان توپراق.
کسدیره ییلمه مک..kəsdirebilməmək [تأثيرلی ايلم] بللی ائده ییلمه مک، قارارا گله ییلمه مک.	کسسک لشمک..kəssəkləşmək [تأثيرسيز ايلم] کسسک کیمی برکیمک.
kəsdiriş [آد] کسدیریمک ایشی.	کسسک لشمک..kəssəklənmək [تأثيرسيز ايلم] کسسک کیمی برکیمک.
kəsdirilmək [بلسيز ايلم] کسدیرمک ایشی گۆرولمک.	کسسک لی..kəssəkli [آد، ص] کسسگی چوخ اولان یتر.
kəsdirim [آد] کسدیرمک ایشی.	کسسک لیک..kəssəklik [آد، ص] کسسگی چوخ اولان یتر.
کسر..kəsər [آد] ۱-پارچا کیمی کسمه گه یارار ایکی آغیزلی آیقیت، قیرخما آراجی (فا: قیچی). a pair of scissors ۲-بالا ساپلی ویبر یانی کسگین آغیزلی کرکی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	کسک..kəsək [باخ] کسسک.
kəsər [آد] واحد مقدارین بللی بؤلومونو گۆسترن سایى و عدد "عادی کسر، اولوق کسر" باخ: کسیر (فا: ~). fraction	کسک اوتو..kəsək otu [آد، یتگی، کسمک فعلیندن] بیرنوع یتگی (فا: گیاهی شبه خردل). arabidopsis
kəsr üstü [آد] کسر خطی نین اوستونده یازیلان سایى (فا: صورت کسر). numerator	کسکین..kəskin [باخ] کسگين.
kəsrən [آد] تاروم دا کند آدی.	کسکین..kəskin [اؤزل آد] یاپارلی بویوناعایدیر آدی (م ۱۶جی قرن) ۲۲۵.
kəsərti [آد] ۱-کسمه اؤزل لیگی. ۲-کسر، کسجی آلت.	کسگی..kəsgü [آد] کسکی: ۱-کیچیک بالتا، ناجاق. ۲-کسجی آراج. ۳-یول کسن لر طرفیندن باغلانان و کسین یول و یتر "کسکی دن قورتولماق". ۴-چوخ موثر، سرت، ایتی. ۵-آجی، چوخ آجی، اؤزونتولو، گرگین، آغیر.
	کسگیلی..kəsgili [صفت] ۱-کسیتی لری اولان و آرا یقلارلا سورن هر شئی، آرا یقلی الکتریک آخیمی. ۲-کسگی اولان بیر سایى.

کسگین..kəsgin [صفت] ۱-کسیجی، ایتی "کسگین قیلج، قلم همیشه کسگین بیر سلاح ساییلیر" (فا: تیز، بُرا). sharp ۱-جدی، ائتگین، گۆجلو "کسگین شاختا، کسگین قوْخو، کسگین وضعیت، کسگین تنقید، کسگین رأی". serious	ال چکمک، سۆزونو کسمک، آغزینی کسمک: سۆسُورماق. "دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر".
کسکین..kəskin [اؤزل آد] اینسان آدی: نالپ، نای، نبای، نبگ، نآر.	کسمه..kəsmə [آد] ۱-دمیرکسمه آراجی. ۲-(مت) (دایره ده) ایکی یاری کسیمله یای آراسینداکی آلان، ایکی شُماع و یای آراسینداکی سطح (فا: قطاع دایره). ۳-(بیتگی) آلچاق نوغلو خیردا دۆیو، خیردا دنلی یارما، یارما اووونتوسو. ۴-بوغازلاما (فا: ذابح). ۵-bet کسه یول (فا: میانبر).
کسگین لشدیرمک..kəsgin ləşdirmək [تاثیرلی انیلم] کسگین ائتمک.	کسمه..kəsmə [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، ان قدیم رقصلردن بیریدیر. مثلودیاسی ساده، لاکین ماراقلیدیر. کومیک رقصیدیر. اونو آنجاق کیشیلر اوینایرلار. رثسپولیکانین جونوب یئرلرینده یایلمیشدیر. قاراباغدا ایفا اندیلن "کسمه" رقصی نین مثلودیاسی و متنی باشقا طرزده دیر ۲۴۵.
کسگین لشدیر یلمک..kəsgin ləşdirilmək [بلسیز انیلم] قطعی لشدیرمک.	کسمه جه..kəsməcə [آد] قاریز قوون کیمی یتمیش لری کسب گوسته رندن سورا ساتماق، کسب بینمه شرط ایله ساتما ایشی.
کسگین لشمک..kəsginləşmək [تاثیرسیز انیلم] کسگین اولماق، قطعی لشمک.	کسمه داش..kəsmədaş [آد] تیکیستی ویول اوچون یونولان داش، یونماداش.
کسگین لنمک..kəsginlənmək [ائتدیرگن انیلم] کسگین وضعيته گتیرمک.	کسمه شکر..kəsməşəker [آد] بالاجامکعب شکلینده دوزه لن قند.
کسگین لیک..kəsginlik [آد] کسگین اولما وضعیت (فا: حدت acuteness	کسمه شیکسته..kəsmə şikəstə [آد] آذربایجان خالق هاوالاریندان بیرینین آدی.
کسلان قیه..kəslanqəyə [اؤزل آد] قروه-گۆل تپه ده کند آدی.	کسمه یول..kəsmə yol [آد] کسه یول، اورتا یول (فا: راه میانبر).
کسلخه..kəselxə [اؤزل آد] آغ قالا دا کند آدی.	کسمه لیک..kəsməlik [آد] داش اوچاغی.
کسمت..kəsmət [آد] مقاوله، اوزلاشیلان شی.	کسمیک..kəsmik [آد] ۱-کسیلمیش سوتون توتقون بؤلومو، دولمالانمیش سوت، کسیلمیش سوت، سوتو قیژقیرداراق زرداوینی چیخاریلماقلا حاضرلانا آغارتی cottage cheese ۲-داش کیمی اولموش توپراق پارچاسی.
کسمک..kəsmək [تاثیرلی انیلم] ۱-کسیجی بیر آراجلا بؤلکم، یارماق، بیچمک و آیرماق، دوغراماق "آغاج کسمک" (فا: بریدن). to cut	کسمیک لشدیرمک..kəsmikləşdirmək [تاثیرلی انیلم] کسمیک-حالا سالماق
۲-سیخاراق اینجیتمک "قاییش بئلمی کسیر". ۳-شدتلی تاثیر ائلمک "شاختا کسیر". ۴-(س) کسمه یوللا گتتمک "یولو کسدی گتتدی". ۵-(س) هیز و یئھین لیگی آزالماق، آرا وئرمک، دایانماق، بیر یئرده دایانیب دورماق، سسینی کسمک، سوسماق "اوشاق اوئولتونو کسدی". ۶-(ل) دایاندیرماق، ساخلماق، یولونو باغلاماق، آخیمی دوردورماق، حرکت ائتمه سینین قاباغین آلماق، مانع اولماق، قاباغین آلماق، قطع ائلمک "دۆشمین آتشی کسدی".	کسمیک لشدیر یلمک..kəsmik ləşədirilmək [بلسیز انیلم] کسمیک-لشدیرمک ایشی گؤرولمک.
۷-(س) بیچمک "دۆن کسمک" ۸-بللی ائتمک "قرار کسیرمک" ۹-(س) یانیندا اولماق "خسته نین یانینی کسمک". ۱۰-جزا و مکافاتینی بللی ائتمک "تنیه کسمک" ۱۱-قالیبا تۆکوب کرپیچ کیمی شئیلر دۆزلتمک "کرپیچ کسیر"، ۱۲-هؤره رک آیرماق، چپلمک "اوتاغی آرادان کسدی". ۱۳-بیر ایشی باشا چاندیرماق "اوتاغی ایشله ییب کسمک". ۱۴-اوغورلاماق "اؤ کسمک، یول-کسمک" ۱۵-ائگی له مک، آغیر تاثیر ائلمک "بو سۆز منی کسدی". ۱۶-سنت ائلمک "سنتچی اوشاغی کسدی". ۱۷-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی سۆزلر دۆزلدیر "آیاغینی کسمک، گؤزون کسمک:	کسمیک لشمک..kəsmikləşmək [تاثیرسیز انیلم] کسمیک-حالادوشمک "سوت کسمیکلشدی
	کسمیکلی..kəsmikli [صفت] اېچینده کسمیک اولان
	کسن..kəsən [صفت] ۱-کسیجی، کسمک ایشینی گؤرن (مت) بیر آیرینی نئچه یئرده قطع ائدن خط (فا: قطع کئنده) ۲-کسکین کسنداغ..kəsəndağ [اؤزل آد] جولفا داغ آدی (۱۰۹۹) ۲۴۰.

کس دیشلر..kəsndişlər [آد] باخ: اؤن دیشلر، قاباق دیشلر، کسجی دیشلر.	کسجی دیش..kəsici diş [آد] آلت و اوست چنه ده اؤنده کی دیشلر.
کسن کس..kəsən kəs [آد] کسینلیکله، کسین اولاراق.	کسیجی لیک..kəsicilik [آد] ۱-کسیجی اولما وضعیتی. ۲-اٹگین لیک، تاثیرلی لیک، ایتی لیک.
کسنه..kəsənə [آد] گۆتورو، قبال، کونتارات "کسنه ایش توتماق".	کسیر..kəsir [آد، عربجه] کسک سای، سای ییریمین کسک بؤلومو (فا: کسر، عدد کسری). ۲-کسیر (آد، عربجه) نقصان، چاتیشمازلیق، اسکیک (فا: نقصان).
کسوو..kəsöv [آد] کؤسو.	کسیش..kəsiş [آد] مقطوع، کسمک بیچیمی (فا: برش). section
کسوت..kəsət [آد، عربجه] پالتار.	کسیش لی..kəsişli [صفت] کسشی اولان (فا: مقطوع). cut to pieces
کسورات..kusrat [آد، عربجه] کسرلر، اسکیک لیکلر، نقصانلار	کسیشمک..kəşimək [فا] ۱-ییریرینی قطع اتمک، ییریرینی کسمک (فا: همدیگر را قطع کردن). ۲-اؤزلاشماق، قرارا گلکم.
کسوف..kusuf [آد، عربجه] گۆنش توتولماسی (فا: خورشید گرفتگی).	کسیشمه..kəşimə [آد] قطع اتمه، (فا: تقاطع). intersection
کسه..kəsə [آد، ص] قیساو کسدرمه (یول)، ان یاخین و قیسا، ییغجام یول و یؤتم. (فا: میانبر) short cut, cross-cut	کسیشن..kəşişən [تأثیرسیر انیلم، مت] ییریرلرینی کسب گئچن جیزقیلار، ییریرینی قطع ائدن نچه خط سطح و اؤزئی.
کسه ائلمک..kəsə eləmək [تأثیرلی انیلم] قیسالتماق.	کسیشیم..kəşişim [آد] کسشمه (فا: تقاطع). intersection
کسه جیک..kəsəcik [آد] قولاق ایچینده لئفله دولو زار سوو اورقان.	کسیقوجا..kəşiqoca [تاریخی اؤزل آد] کسیگین+قوجا، دده قورقود داستانیندا بیر بگ.
کسه چیچگی..kəsə çiçəyi [آد، ییتیگی] کسه چیچگی: دسته حالیندا اولان بیر نوع سوس ییتیگی سی. ceanothus	کسیک..kəşik [صفت] ۱-کسیلمیش اولان، کسیلیب آیریلیمیش ویا قیساتیلیمیش "کسیک دری، کسیک یئر، قولاغی کسیک ایت" (فا: بریده). cut ۲- (آ) چیی سوتدن دؤزه لمیش یاغسیز پنیر، چؤکه لک "کسیک دؤزلمک". ۳-کسیک سای "۳،۲ سای سی بیر کسیک سای دیر" (فا: عدد کسری). ۴-ییسه سیز، باش سیز (اوشاق حاققیندا) "کسیک اوشاق، کسیک قادین". ۵-تزار دؤنمی ۱۸۶۱ جی ایلده تحکیم چیلیک حقوقو لغو ائدیلدیکدن سونرا کندلی لره وئرین کیچیک توپراق حصه سی "کسیک یئر". {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.
کسه کس..kəsəkəs [باخ] کس ها کس.	کسیک..kəşik [اؤزل آد] قشیدار دا کند آدی.
کسه گلکم..kəsə gəlmək [تأثیرسیر انیلم] قیسا یولدان گلکم.	کسیک بورماج..kəşik burmac [آد] ناقص مخروط (فا: مخروط ناقص). frustum
کسه نک..kəsənək [آد] ۱-بیر آیلیق ویا ساتیش پاراسیندان بیر توپلومسال قوروما وئرین پارا، وئرگی یه بنزر ولی کونوللو اولاراق بیر یاردم قورومونا وئرین پول. ۲-گول تیکمه و تیکیش ایشلرینده ایشله دین بیر نوع ایچ ایچه دایره لر.	کسیک جمله..kəşik cümlə [آد، دیل ب] کسری عبارت (فا: عبارت کسری). elliopitc clause
کسه نکچی..kəsənəkçi [آد] کسه نگی آلان کیمسه.	کسیک ساچ..kəşik saç [آد] ساچی کسيلمیش، ساچی گودلمیش "ققادین".
کسه نه..kəsənə [آد] بیر ایشین بوتونلو گونه آنلاشما، یازیلی آنلاشما، توپدان ایش، قبال، کونتارات.	کسیک سای..kəşik sayı [آد] کسیک اولان سای، توم اولمایان سای (فا: عدد اعشاری). fractional
کسه ین..kəsəyən [آد، ص] کسیجی (فا: برنده).	
کس ها کس..kəshakəs [آد] ۱-توپلو شکیلده کسمه، دوغراما، قیریپ تۆکمه. ۲-(مج) قولدورلوق اتمه، ووروب داغیتما "داها او قوجالیمیش ایدی و کس ها کس واختی گئچمیشدی".	
کسه سینه..kəsəsinə [ظرف] کسه یوللا، قیسا یوللا، کسه سینه گتتمک.	
کسیان..kəşyan [اؤزل آد] خوی دا کند آدی، اؤرمیه ده (کسیان/کسیان) کند آدی {۱-کاس لارا عاید کند. ۲-گزمکدن: گزیجی، کؤچری ۳-باخ: کیستین}.	
کسیت..kəsit [آد] کسیش (فا: مقطوع).	
کسیت هاوا..kəsit hava [آد] بیر اویون و اوخوما هاواسی.	
کسیجی..kəsici [صفت] ۱-کسن، کسمک ایشینی گؤرن، قصابلیق حیوانلاری ذبح ائدن کیمسه. ۲-آغزین اؤن طرفینده اولان دیش (لر)	

کسیک ساییلار.. kəsik sayılar [آد، دیل ب] اعشاری ساییلار (فا: اعداد اعشاری).	کسیلیش.. kəsiliş [آد] کسیش، کسیلمک ایشی ویا بیچیمی (فا: برش).
کسیک سیز.. kəsiksiz [صفت] کسیلمه دن سوژن، داواملی، متمادی، آزالیق سیز الکتریک آخیمی.	کسیلیشمک.. kəsilişmək [فا] حساب کتاب ائتمک، قرارلاشماق.
کسیک کرم.. kəsik kəram [آد] عاشق کرم اوخوماقلاریندا بیر چالقی هاواسی.	کسیم.. kəsim [آد] ۱-کسمک ایشی، کسیش (فا: برش) section ۲-
کسیک کسیک.. kəsik kəsik [صفت، ظ] آرا وئرهرک و قیسا قیسا، قیریق قیریق.	”میلتن بوتون کسیملری بو اویانیشدا واردیلار“ (فا: جزء). part ۳-
کسیک کسیک ائلهمک.. kəsik kəsik eləmək [تاثیرلی ائیل] دوغراماق، پارچالاماق.	کسیم انوی.. kəsim evi [آد] قصاب لقی یئری (فا: کشتارگاه).
کسیک کلمه.. kəsik kələmə [آد، دیل ب] بیر بؤلومو کسیله رک ایشله دیلن کلمه ”مثلا فوتو کلمه سی قوتوقرافچی یئرینه ایشله نیر“.	کسیمچی.. kəsimçi [صفت] کسمه ایشینی گوژن، کسه نکچی.
کسیک کوکسوک.. kəsik kūsük [دا] کسیک پارچالار.	کسیملیک.. kəsimlik [صفت] کسمه یه الوئیشلی حیوان.
کسیکلی.. kəsikli [آد] ۱-کسیک کسیک اولان. ۲-(فیزیک) آزالیق-لارلا سوژن، ”کسیکلی آخیم“.	کسین.. kəsin [آد، ص] دیشمز (فا: قطعی، مسجل). decisive
کسیکلیک.. kəsiklik [آد] ۱-کسیک اولما، قیریق لقی. ۲-یورقونلوق.	کسین اولاراق.. kəsin olaraq [ظرف] حتما (فا: محققاً). certainly
کسیل.. kəsil [صفت، ع (کسل؟)] حالسیز، تنبل.	کسینتی.. kəsinti [آد] ۱-آرا وئرمه، کسیلمه، کسیک کسیک اولاراق ”وئریش کسینتی لرله باشا چاتدی“ (فا: انقطاع). ۲-بیر نسنه دن کسینلن پارچا، قیرپیتتی، بیر شئی دن هر هانسی بیر گرکله کسینلن بؤلوم ”آغاج کسینتی سی“.
کسیلمز.. kəsilməz [صفت] کسیلمه ین.	کسینتی سیز.. kəsintisiz [صفت] سوژکلی، کسینتی سی اولمایان، آزالیق سیز.
کسیلمک.. kəsilmək [بل] ۱-کسمه سینه یول آچیلماق، کسمه گه موضوع اولماق، بیچیلماق ”بارماغی کسیدلی“ (فا: بریده شدن). ۲-آخیم دوردورولماق، دالیزی دوردورولماق، قورتولماق، دالی گلهمک، سونا چاتماق، دورماق ”یاغیش کسیدلی، آغری کسیدلی“. ۳-سنت اندیلماق ”اوشاق کسیدلی“. ۴-اوغورلانماق، تالان اولماق ”اثر کسیدلی“. ۵-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی-سوژلر دۆزلدیر ”جریمه کسيلمک، جزا کسيلمک، طاقتی کسيلمک، ایشتاهاسی کسيلمک، سوژ کسيلمک، آياغی کسيلمک، چاره سی کسيلمک، دۆشمن کسيلمک“. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.	کسینتی لی.. kəsintili [صفت] آرا وئرله رک گوژولن بیر ایش ”کسینتی لی بیر چالیشما“، مقطوع. cot off
کسیلمه.. kəsilmə [آد] انقطاع (فا: انقطاع). separation	کسینتی لی آخیم.. kəsintili axım [آد] متناوب آخیم (فا: جریان متناوب).
کسیلمه دن.. kəsilmədən [ظرف] کسیلمه یه رک (فا: پیوسته). connected	کسین سیز.. kəsinsiz [صفت] کسینلیگی اولمایان (فا: غیر قطعی).
کسیلمیش.. kəsilmiş [صفت] کسیک، منقطع (فا: منقطع). cut (off)	کسین سیزلیک.. kəsinsizlik [آد] کسین اولما ما وضعیتی (فا: عدم قطعیت).
کسیله کسیله.. kəsilə kəsilə [ظرف] کسیک کسیک اولاراق.	کسین لشدیرمک.. kəsinləşdirmək [تاثیرلی ائیل] کسین بیروضعیتیه-گتیرمک.
کسیله کسیله قالماق.. kəsilə kəsilə qalmaq [تاثیر سیز ائیل] بیر شئی ائده بیلمه دیگی اوچون اضطراب ایچینده قالماق.	کسین لشمک.. kəsinləşmək [تاثیر سیز ائیل] کسین بیر وضعیته گتیرمک (فا: قطعی شدن).
کسیلی.. kəsili [آد] کسیک لی، کسگین اولان، کسیلمیش.	کسینلیک.. kəsinlik [آد] قاطعیت (فا: حتمیت). certainty
	کسینلیکجه.. kəsinlikcə [ظرف] قطعاً (فا: حتماً).
	کسینلیکله.. kəsinliklə [ظرف] کسین اولاراق (فا: قطعاً). sure
	کسینمک.. kəsinmək [تاثیر سیز ائیل] اوژو اوچون کسمک.
	کۆشتی.. koştı [باخ] کۆشتو.

کشف..kəşf/kəşif [آد] تاپیتتی، تانینمایان بیر شئی تاپما، کشف، وار اولدوغو داها اؤنجه بیلنمه ین شئین اورتایا چیخاریلماسی.	کفالت..kəfalet [آد] کفیل لیک (فا: کفیلی). guardianship
کشف اولماق..kəşf olmaq [تائیر سیز ائلم] معلوم اولماق، آشکار اولماق.	کفایت..kifayət [ظ، ع] یتته جک مقداردا، یتتر (فا: ~).
کشف قیلماق..kəşf qılmaq [تائیرلی ائلم] اختاریب تاپماق.	کفچیرین..kəfçirin [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.
کشفیات..kəşfiyat [آد، عربجه] تدقیقات، یوخلما ایشلری (فا: کشف ها).	کُفر..küfr [باخ] کؤفور blasphemism
کشک..kəşk [آد، فا] یاغی آلینمیش سؤت ویا یوغورتدان دۆزلن پئیر (فا: ~).	کُفران..küfran [آد، عربجه] کؤفور، نانکورلوق، قدیر بیلمزلیک.
کشکول..kəşköl [آد، فا] بویون آتقیسی، درویش لرین چین لریندن ساللا دیقلاری اؤزل قاب (فا: ~).	کفش..kəfşən [اؤزل آد] کلئیر ده چای آدی {کؤوشن}.
کشگ آباد..kəşgabad [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.	کفگیر..kəfgir [آد، فا] اؤزون ساپلی و دلیکلی بیر آشپازخانا وسیلهسی.
کشگره..kəşgərə [آد، دیرگی] باخ: قجله.	کفگیلا..kəfgila [آد، بیتگی] بیرنوع یتمه لی بیتگی، بو بیتگی یه گیلالی دا دئیرلر (فانوعی سبزی خوردنی). مرند یولوندا گؤیه رن بو بیتگی دن گؤروتو: بیر
کشگاوچ..kəşgaviç [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی.	
کش..kəşən [آد] آياق کؤسته یی، حیوانلاری بیر یتره باغلاماق اوچون زنجیر (فا: زنجیر) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} کیشه مک: کؤستک له مک، 'کیشن': کؤستک {.	کفلیک..kəflik [باخ] کهللیک.
کشور..kəşvər [آد، فا] اؤلکه، مملکت.	کفلیک اوتو..kəflik otu [باخ] کهللیک / کهللیک اوتو.
کشوری..kəşvəri [بازار] ۱۵جی عصرین تورک شاعریدیر ^{۲۸} .	کفن..kəfən [آد، عربجه] اؤلویه سارینان آخ بئز (فا: کفن) cerement
کشه..kəşə [اؤزل آد] فرمه یین دا کند آدی.	کفن لنمک..kəfənlenmək [بلسیز ائلم] کفنه توتولماق، کفنه بؤرونمک.
کشیف..kəşif [آد، عربجه] کشف، تاپیتتی، اورتایا چیخارما، وار اولماسینی آچیق لاما (فا: کشف).	کفن له مک..kəfənləmək [تائیرلی ائلم] کفنه توتماق، مئیتی کفنه بؤرومک.
کشیک..kəşik [باخ] کیشک.	کفن لیک..kəfənlik [صفت] کفن اوچون آیریلیمیش.
کشین..kəşin [اؤزل آد] همدان دا چای آدی {باخ: کیشن}.	کفنی سارالمامیش..kəfəni saralmamış [صفت] اؤلوموندن آز مودت گئچمیش.
کعبه..kəbə [آد] مسلمانلارین ان قوتسال یتری و قبيله گاهی و آلاهیین ائوی اولدوغونا اینایان یئر (فا: ~). kaaba	کفنی بونونا دولماق..kəfəni boynuna dolamaq [تائیرلی ائلم] جسارت لنمک.
کف..kəf [آد، فا] ۱-کؤپوک (فا: کف صابون). ۲-اوووج، الین ایچی، آیا، الن آياسی (فا: کف دست و پا).	کفنی ییرتماق..kəfəni yırtmaq [تائیرلی ائلم] آغیر تهلیکه لی خسته لیکن قورتولماق.
کفار..küffar [آد، عربجه] کافرلر، تائیری دانانلار.	کفیر..kəfir [آد، قافقاز دیل لریندن] اؤزل بیر مایا مانترایلا کنچی ویا اینک سؤتونون مایالانماسیلا حاضر لانان تورش ایچه جک.
کفار..kəffarə [آد، عربجه] دیندارلارین اؤز سوچلارینین باغیشلا-نماسی اوچون وئردیکلری صدقه (فا: ~). expiation	کک آباد..kəkabad [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.
کفاف..kəfaf [آد، عربجه] یتته جک قدر، آزاجیق (فا: ~). sufficiency	کک اوتو..kək otu [باخ] ککلیک اوتو، کهللیک اوتو.
کفاف نفس..kəfafi nəfs [آد، عربجه] دویوراجاق قدر (فا: ~).	
کفال..kəfal [آد، دی، یونانجا] یانلاردان باسیق، اؤزون بدن ی اولان دنیز بالیغی (فا: ماهی کفال).	

ککجه..kəkəc. [آد] ککهمه، پلتکلیک.	ککله ییش..kəkələyış. [آد] ککله مک ایشی، دیلی توتولما، پلتکلیک.
ککرمسی..kəkrəməsi. [صفت] شیت، دادی آز ککره اولان.	ککلیک..kəkəlik. [تائیرسیز انیلیم] پلتکلیک، دیلی توتولما.
ککره..kəkrə. [صفت] ۱-شیت، آجیمتیراق و آغیز بۆزوجو دادی اولان (فا: گس). ۲-اساسا دوه لرین یندیگی یابانی آجی بیر اوتسوو یتگی، گۆی باش آلاق (فا: تلخه). acroptilon respons } بو کلمه دیواندا دوه لرین یندیگی بیر نوع آجی اوت معناسیندا گلیب، بونا بنزر "کیکره، کیتره، ککیره، کتیره، کیکیگره" کلمه لری بیر کؤکه باغلی اولمالیدیرلار، کیکمک فعلی دیواندا پیچاغی بیر یتره سؤرمک معناسیندا گلیب، آچقیدیرکی بو کؤکدن آلیناراق ککره و کیکره سؤزو دوزهلیر، چونکی کیکره کیتره دوه نین یندیگی گون و ککره اوتوندان اله گلیر و بو ایش پیچاغی بو اوتا سورته رک گؤرولور{.	ککمه لشمک..kəkəmələşmək. [تائیرسیز انیلیم] ککله مه وضعیتیته دؤشمک، پلتک لشمک.
ککهره..kəkirə. [باخ: ککره] بیرنوع گون اوتو.	ککمه لیک..kəkəməlik. [آد] ککله مه اولما، پلتکلیک.
ککیک..kəkik. [آد، یتگی] باخ: ککلیک اوتو.	ککیر..kəkirə. [باخ: ککره] بیرنوع گون اوتو.
کککلی..kəkikli. [آد] بعضی قوشلارین باشیندا اولان توپا شکلینده تۆک، اینسانلاردا آلینا تۆکولن ساچ (فا: کاکل) ^{۸۲} . {۱-فارسیجادییر؛ ۲-ککره اوتو شکلی ایله ایلگیلی گؤرونور{.	ککیل..kəkil. [آد] بعضی قوشلارین باشیندا اولان توپا شکلینده تۆک، اینسانلاردا آلینا تۆکولن ساچ (فا: کاکل) ^{۸۲} . {۱-فارسیجادییر؛ ۲-ککره اوتو شکلی ایله ایلگیلی گؤرونور{.
کککولور..kəkərlər. [اؤزل آد] ککهره لی، ماهنشان دا کند آدی.	ککیل باز..kəkilbaz. [صفت، دا] ککیل قویماغی سئون ککیل باز اوغلان.
ککره لیک..kəkərlilik. [آد] ککره اولما وضعیتی.	ککیل باش..kəkilbaş. [صفت، دا] باشیندا ککیل اولان، ککیل لی.
کککش..kəkəş. [آد] باخ: ککه.	ککیل جیک..kəkilcik. [آد] بالاجا ککیل، کیچیک ککیل.
کککؤ..kəkkü. [آد، باشقیردجا، دیرگی] بیر قوش آدی (فا: فاخته).	ککیل داراق..kəkildaraq. [آد، یرل] شانا و پیپک.
ککگلیتی..kəkgilti. [مس تق، آ] ککلیگین چیخاردیغی سس.	ککیل داغ..kəkildağ. [اؤزل آد] قازاخ، ده داغ آدی ^{۲۴۰} .
ککلیک..kəklik. [آد، دیرگی] باخ: ککلیک.	ککیل لی..kəkili. [صفت] ککیلی اولان، باشیندا ککیل اولان.
ککمن..kəkmən. [اؤزل آد] اولقون، ارگین، ارمیش ^۷ .	ککین..kəkin. [اؤزل آد] بؤیین زهرا دا کند آدی.
کککؤو..kəkov. [آد، دا] باخ: ککه، ککله مک.	کل..kəl. [آد، فا] ۱-ایش حیوانی کیمی ایشلنن ارکک جامیش ۱-باش، تاس، دازباش. ۲-داغ حیوانی، داغ کلی. ۳-(مچ) گوجلو، ینکه آدام، زوربا "کل اوغلان" (فا: ~). ۳-بدنین توکلرینین تۆکولمه سیله بیلینن بیر نوع بولاشیچی خسته لیک، کئچلیک ۴-کئچل ۵-مجازا چپلاق، لوت، ۶-وثریمسیز توپراق {کال سؤزو تورکجه ده قبا و وحشی معناسیندا گلیبدر و ارکک جامیش مفهومی بورادان آلینمالیدیر، فارسیجادا کل سؤزو اسکی دن بری، آیری و کئچل معناسیندا ایشله نیبدر و محتملا کله، کلاف/ کلافه (یوماق)، اؤزونو ایتیرمه) کیمی کلمه لرده بو کؤکدن (کئچل) آلینمادییر، کل سؤزو فارسیجادا قویون و کئچی کیمی حیوانلارین ارکگی معناسیندا یشی کلمه ساییلیر و گئچمیش عصردن چوخ اؤته یه گئچمیر و اؤزللیکله ارکک جامیش معناسیندا لاپ یشی معناساییلیر و بومعنا چوخراق تورکجه ده ایشله نیر، محتملدر فارسیجادا اسکی دن بری ایشله نن کلان (بؤیوک) کلمه سی، کل سؤزونون قبا و آیری مفهومونا باغلی اولسون، البته کلات سؤزو بو کلمه ایله ایلگیلی گؤرونمور و قالا سؤزونه باغلانمالیدیر، کل سؤزو ارکک جامیش معناسیندا بیر سیرا یشر آدلاریندا حیواندارلیق لا ایلگیلیدیر، بونلارین یانیندا تورکجه ده گلمک سؤزوندن گل شکلینده کلمه نی ده نظره آلمالی ییق چونکی
کککوش..kəküş. [آد، بی، ت] شیش اوچون یارارلانیلان بیر علاج، ایسیرقان اوتو saponaria, veratrum album	
ککوک..kəkük. [آد، دی، ت] سکسک قوشو، سوموگو بؤیو و طلیسیم اوچون ایشله نیر (فا: فاخته).	
ککه..kəke. [صفت، باخ: ککله مک] دانیشارکن دیلی توتولان، چتین لیکله دانیشان، دیلی پلتک "ککه او شاق، آنادان ککه دؤغولماق" (فا: الکن).	
ککه مک..kəkəmək. [باخ] ککه له مک.	
ککه لر..kəkələr. [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.	
ککه لشمک..kəkələnmək. [تائیرسیز انیلیم] خوروزلانماق.	
ککه له مک..kəkələmək. [تائیرسیز انیلیم] چتین لیکله دانیشماق، پلتک پلتک دانیشماق (فا: لکنت داشتن) {سن «کچه»، سس تقلیدی اولاراق بیرینین دانیشا بیللمه حالیندا ک ک ک دئمه سیندن دوزه لیب ^{۸۱} }. ککه له یه..kəkələyə kəkələyə. [ظرف] ککه له یهرک، دیلی دولا شا دولا شا.	

تورکجه ده واريلان و بارينان يئر اۆچون باران سۆزو ايشله نير و طبيعي اولاراق گلينن يئرده بونا تاي گل سۆزوندن يارارلانيلار.	کلاسمان..klasman [آد، فرانسيزجا] بؤلومله مه (فا: ~).
کل..Kel [اؤزل] آد تورکمن-تکه-اؤتميش-ساجماز بوی لارينداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	کلاسور..klasor [آد، فرانسيزجا] سيرالاج (فا: ~). index file
کل..kəl [اؤزل] آد سالماس دا داغ آدی {باخ: کل}.	کلاسیزم..klasizm [آد، فرانسيزجا] چوخ اسکی تمدنلاری اساس توتان ۱۷ و ۱۹ جی یۆزه ایللرده آوروپادا اولان ادبی فلسفی سیستم و گؤروش (فا: ~).
کل..koll [آد، عربجه] بۆتون، تۆم.	کلاسیک..klasik [آد، فرانسيزجا] ۱- کلاسیزمه باغلی اولان کلام و سۆز (فا: ~). ۲- اؤستوندن چوخ زامان گئچمه سینه رغما حالا اورنک لری گؤرونن اثر ویا صنعت.
کلاشان..kelaşan [اؤزل] آد سالماس دا کند آدی {۱- کل+آشان، گۆج آشیلان یئر، آشیلماز و یئنیلمز. کلاش+ان: کلاش بویونون یوردو}.	کلاش..kelaş [اؤزل] آد شاهسون ائلی بویلاریندان ^{۱۰۸، ۳} .
کلات..kəlat [اؤزل] آد اورمیه ده داغ آدی. کلات دا چای آدی.	کلاش..kelaş/kələş [اؤزل] آد تیکان تپه، سراب دا داغ، اردیبل و شېسترده کند آدی {بوی آدی}.
کلات بۆلگه سینده تۆرک کندلری..kəlat [اؤزل] آد ۱- کلات نادری شهری درگز شهرین گوندوغان طرفینده و تورکمنستان سینیریندا یئر آلیبدیر. بیر زامانلار کبودگنبد شکلینده یازیلیدیر، ایندیه اصل ی آدی کلات شکلینده یازیلیر، بو آد نادرشاهین قالاسی اولاراق تانیلیر: آبکمه (۲۸ ک گ د * ۳۶۰)، آغ داش (۲۸ ک ب * ۴۲۰)، آرچنگان (۳۴ ک ق ب * ۱۹۰)، اورتا کند (۴۱ ک گ د * ۷۰ / ۷۰ یتو)، ایسیق سو (۱۸ ک گ د * ۱۵۰)، ایلدلیک (۳۱ ک ق ب * ۴۱۰)، باغ کند (۲۹ ک گ * ۱۲۰)، برده (۳۲ ک گ د * ۶۴۰)، جرف (۲۸ ک د * ۶۸۰)، جلیل آباد (۷ ک گ د * ۴۰)، جونگ (۲ ک ب * ۶۰)، چرم (۱۵ ک گ د * ۷۷۰)، حمام قالا (۱۴ ک گ * ۳۴۰)، خشت (۵ ک ب * ۳۴۰)، سررود (۴۲ ک گ * ۳۳۰)، سینی (۲۳ ک ب * ۹۲۰ / ۹۲۰ یتو)، علی دولی (۳۵ ک گ * ۱۱۰ / یتو)، قاراتیکان (۳۸ ک گ د * ۸۳۰)، قلعه زو (۲۶ ک گ د * ۱۰۲۰ / یتو)، محمدآباد (۳۲ ک ق ب * ۲۰ تورکمن)، نورک چه (۳۴ ک گ د * ۳۰)، ینکه توت (۲۱ ک ق د * ۲۰)، کلات بؤلگه سینین داغلاری : قاراتاوا (۸۵ ک ق د ۱۳۸۶)، قاراداغ (۹۰ ک ق د ۹۱۷)، ۲- کلات نادری داشیازی سی : بو داشیازی ۱۵۵ ده نادرشاه طرفیندن کلات ۱ یاخین بیر درده یازیلیدیر، یازی ۲۴ بیتلیک تورکجه شعر دیر: بیتلریندن اورنک: دؤلتم حافظی سنسن سنه دور اؤمیدیم، من سنه باغلامیشام صدق بودور تأیدیم.	کلاش..kelaş [اؤزل] آد تیکان تپه، سراب دا داغ، اردیبل و شېسترده کند آدی {بوی آدی}.
کلاته آتش..kəlatəatəş [اؤزل] آد قوچان، مانه؛ جوغاتئی، بجنورد سبزوار، درگز، اسفراین، نیشابور، شیروان و چاپشلو دا کند آدی.	کلام الله..kəlamullah [آد] تانری نین سۆزو (فا: ~). word of God
کلاته چنار..kəlatə çınar [اؤزل] آد درگز- نوخندان بخش اینده بیر کندیستان، ۶ کند ی و * ۱۳۰۰ نفر نفوسو واردیر، کندیستانین مرکزی محمدبگ، نفوسو * ۱۵۰ نفر، تورکدولر.	کلامی..kəlamî [بازار] جعفریدا یی- کلامی ۱۳۱۴ ده تبریزده آنادان اولوب، تورکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ^{۱۴۱} .
کلارینت..kəlarinet [آد، فرانسيزجا] نفسلی چالق ی قورغوسو (فا: ~).	کلان..kəlan [صفت] بول، بویوک، چوخ {کلان سۆزو بویوک معناسیندا فارسجادا اسکی و یاقین کلمه دیر، باخ: کال}.
کلار..kəlaz [اؤزل] آد اوشویه دا چای آدی.	کلان..kəlan [اؤزل] آد کالان: کلئیر و اهر ده کند و چای آدی {تورکجه ده کال سۆزو قابا و خشن معناسیندا دیر محتما یئر آدلاریندا بوجور آدلار یئرلرین یئیش یوقوشلو اولماغینا و بو مفهوما دایاناراق بویوکلوگونه اشارتدیر}.
کلاس..klas [آد، فرانسيزجا] ۱- صنیف. ۲- اؤستونلوک آندیران (فا: ~).	کلانتیر..kəlanter [آد] شهری قورویان گؤرولی magistrate (فا: ~). {کلانتیر سۆزو فارسجادا اسکی و یاقین کلمه دیر و کلان سۆزونه باغلیدیر، باخ: کال، جناب صدیق بو سۆزو قلندر کلمه سینین دیشیلیمیش شکلی بیلیر}.
کلاسره..kolasəre [اؤزل] آد مینودشت ده کند آدی.	کلانتیر..kəlanter [اؤزل] آد کلتر: برده (لی)، گئرمی، سراب و کلئیر، ده کند آدی. قوبأ ده چای آدی ^{۲۴۰} .
	کلاویاتور..klaviyator [آد، آلمانجا] بارماق باسماقلا چالینان چالق ی آلتی.
	کلاویه..klaviye [آد، آلمانجا] تئلی اولان چالق ی قورغو لاری نین گئل آدی (فا: کلاویئر).
	کل اوغلان..kəl oğlan [آد] تورک داستانلاریندا ذکالی بیر قهرمان آدی ^۲ .

[illegible]

سالسایل (اره زین کندینده) ^{۶۶} ؛ ۶-کلئیر بؤلگه سینین داغلاری	وینه؛ داش آراسی / دلکیلی داش (*۹۰)؛ داش باشی *۳۳۳/
(مولان) : آرسنلی داغ (۱۶ک ق د ۲۰۱۵ / جنگل لیکدیر)؛ خانباغی	تو+مس؛ محمود کاغی (*۱۰۰)؛ ائوریک / آ (*۱۳۴) (قو: ابریق)؛
قالاسی (خانباغی کندینده) ^{۶۶} ؛ قرش قیه سی (۲۲ک ق د ۸۱۵)،	گاندیمنا *۷۰ / تو+مس (قو: گندم نان)؛ جعفرآباد؛ بابایلی *۴۲؛
فرض علی سنگر (۲۵ک ق د ۷۵۵)، جورانکلو (۲۷ک ق د ۷۲۱)، ۷-	جانانلی *۲۸۶ / آروشان / ~ قارالار (قو: اورشان)؛ داراغزی *۵۷؛
کلئیر بؤلگه سینین داغلاری (میشه پاره) : یول آچان	حیدرکانلی / آ *۲۳۵؛ دیریلی *۱۴۰ (قو: دریلو)؛ آغ اوغلان *۱۴؛
(۱۰ک ق ب ۱۶۱۰)، قیزلارداغی (۱۲ک گ ب ۲۳۰۳)، هرلی	قاغالی / قاقالو *۸۰؛ هومان *۱ (قو: همان)؛ کیرشان *۱۸۰؛ مافریزلی
(۱۵ک ق ب ۱۵۸۵)، توپخانا (۱۷ک گ ب ۲۶۱۲)، آغداش	*۱۳۰ (قو: مفروضلو)؛ شوچئیلی *۱۷۴ (قو: شجیلو)؛ دره جیک
(۱۸ک ب ۲۵۵۳)، تک باغ (۲ک ق ب ۱۵۲۸)، جین	*۷۲؛ ساریجالی *۱۰۰؛ علی آباد؛ قاراگونئی *۸۰؛ مزره یارپاقلی؛
(۲۰ک گ ب ۲۳۷۳)، قاراسوت / روس تیکمه سی (۲۰ک گ ب ۲۸۹۳) /	پیرئیدان؛ شاه حیدر *۸۰؛ ایمارات / عمارت *۵۰؛ هومون / هوم شو؛
سیلوان چای داغین ب، سوچرتپه (۲۰ک گ ب ۲۹۴۶)، آغ چشمه	هومونشون *۶۰ (قو: همنشین)؛ مشهدحسنلو *۹۰؛ اویلو / اوری،
(۲۲ک گ ب ۲۶۷۰)، کئچل داغی (۲۵ک گ ب ۱۴۵۸)، قالابابک	سیرخاکمران *۴۰؛ هوش / هوش / هوج / آ-ی (*۱۹۰)؛ مشهدی
(۴ک گ ب ۲۵۸۲)، آنزا (اویلو و ناپیشتا کندلرینین یاخینیندا	حسینکلو (۲۹ک ب *۱۸۰)، ۱۱-کلئیر (خدا آفرین-شرقی دیزمار)
۷ک ق ب ۱۱۷۰)، سهراما / سهراما (۷ک گ ب ۲۷۴۸)؛ ۸-کلئیر	بؤلگه سینین کندلری : قاراجی احمدآباد (*۱۶۳)؛ احمدآباد؛ کاوانا
بؤلگه سینین داغلاری (یایلاق) : اوچ قارداشلار (بو داغ پیره ماشان و	(*۸۶) (قو: کوانق)؛ مرداناغیم merdanağim (*۶۴۰) (قو:
اوتو کندیشاه یوردو کندلری نین آراسیندا یئرآلیبدیر) ^{۶۶} ؛ گوی یورد	مرداناغم)؛ سرداب (*۱۱۰ / تو+مس)، اولو / اوولی (*۶۸۰) (قو:
(۱۲ک ق د ۱۸۰۲)، حسنعلی خرمن (۱۲ک ق د ۱۸۸۳)، شاخ داغلان	اولیق)؛ چای کندی (*۱۳۰)؛ ضیاءگاه (بوش) (*۳۰)، قاشیقچی
(۱۳ک ق د ۲۰۹۲)، هیریشن (۱۴ک ق د ۱۵۱۰) داغین گوندوغان اتگی	(*۱۲۰)، حصی کندی (*۱۵۰)، خایلار (*۱۰۰)، تیروان tirvan
قالاباشی و گونباتان اتگی قبله داشی آدینا معروفدور، اون باسار	(*۹۰)، اوچاق کندی؛ دینه ور (*۳۵۰)؛ دیش گدیگی (*۲۱۳)؛
(۱۴ک ق د ۲۰۵۴)، سنگ مشهدی (۱۵ک ق د ۱۶۱۶)، هشته-	خوش تازاهوش، تازاکند (*۱۹۰ مس)؛ خنه یه (*۳۳۰)؛ علی بولاغی
سر (۱۵ک گ د ۲۹۴۰)، آندوز (۱۷ک ق د ۱۵۱۷)، دئیوری	(*۲۲۰)؛ دارانا (*۵۶۰)؛ کاللا / اوزوم کاللا (*۲۳۰)؛ قولو کندی
(۲ک ق د ۲۰۰۶)، اؤکوز پیری (۳ک ق د ۱۴۴۲) کلئیر چایی داغین	(*۱۸۵)؛ ۱۲-کلئیر (خدا آفرین-غربی مینجوان) بؤلگه سینین
ب، اویوقلار (۵ک ق د ۲۰۰۰)، بکس (۶ک ق و ق د ۱۸۰۰) /	کندلری : عشقعلی قیشلاغی / شام شرفه؛ کیرانلی قیشلاغی؛ کنزه-
گوندوغان اتکلی جنگلله بورونوب، میخ تیکان (۷ک ق و ق د	ری (*۷۰) (قو: کنزرو)؛ چوپه دره *۶۰ (قو: قلعه چیدرق)؛ لومه
۱۷۴۳)، پیردره (۲۵ک ق د ۶۸۱)، ۹-کلئیر (خدا آفرین-بسطاملو)	اسلام *۹۰)؛ تازاکند اسلام؛ لومه ارامنه *۸۰؛ صادق بگلو (بوش)
بؤلگه سینین کندلری : قارا پاچانلو قیشلاغی (*۳۸)؛ محب علیلو	*۱۳۰، آره زین (قو: رزین)؛ برزگر *۹۷، ضیا کندی (بوش)، موسی
قیشلاغی (*۳۶)؛ باغیشلو شاه بوداقلو (*۹)؛ گوی آغاج؛	کندی؛ رشدين (قو: رشتین)؛ حسن بگلو؛ آغامیرلو؛ دولاب کیرانلی؛
دورمیشان / دورموشکانلو (*۱۶۰)؛ باسداملی / بسطاملو (*۳۳۰)؛ شاه	ابرام سمی / سميع *۱۵۴؛ پوسیان *۸۹ (قو: پسیان)؛ تیموربگلو
گلدی (*۳۴)؛ ایسکانلی / ایستکانلی / آ-ی (*۴۵۰)؛ اییده لو (بوش)؛	*۴۱؛ ابراهیم بگلو *۷۹؛ آلا جوجه *۱۲۳؛ اوزان *۱۸۵؛
قارا آیدی، للهلی (*۵)؛ آتالی (*۱۴۱) (قو: عطالو)؛ حسنعلی بگلو	مشدحسنلو؛ مزره چووان، عاشقلی *۳۰۵؛ کاللا / آ-ی (قو: کلاله)
(*۱۹)؛ ساری یاتاق (*۲۰)؛ دوودان / آ-ی dovdan (*۱۴۰)؛	*۱۴۰؛ ساتین / ستن *۳۴۰؛ مچیدی *۱۵۰؛ قاراتیکانلی *۳۰؛
کاتدالی / کت دالی (*۱۰) (قو: کدخدالو)؛ ماحموداوا (قو: محمود	مرادلواحمدلو؛ شیخ حسینلو *۱۶۰؛ قاراتورپاق *۷۰ / مس؛
آباد)؛ قولوبگلو؛ اوچاق کندی (*۵)؛ قوتورلار (*۱)؛ کوسالار؛	یوسفلو *۲۰۰؛ آلهیرد / الیرد *۱۸۲؛ عابباس آباد *۲۷۰؛ وایان (قو:
علی خانلو؛ حسبانلی؛ شجاع خانلو (*۱۱۱)؛ علیوئردی اوشاغی	وایقان مقدس)؛ آینالی؛ قارقوچ؛ بویدوز / بویدوز *۶۰؛
(*۴۲)؛ آغدام (بوش)، ۱۰-کلئیر (خدا آفرین-شرقی	ایلانکتش *۱۱۰؛ تازاکند (۳۷ک گ ب *۱۶۳ / مس)، چولن / چولن
مینجوان) بؤلگه سینین کندلری : قارقوچ مین باشی (*۱۲۰)؛ تاتار /	(۳۲ک گ ب *۵۱، کاروانلو (۳۰ک گ ب *۷۰، کلمه (۳۶ک گ ب
آ-ی (*۳۷۰)؛ کوره زه (*۱۲۰)؛ تویه لی / دویه لی / آ (*۳۵۱) (قو:	*۵۰)، خنه یه (۶ک گ *۱۱۰، قالالو (۱۳ک گ *۱۷۰، کاروان
طوعلی)؛ کنشیش قیشلاغی (*۸۰)؛ وینه (*۷۵۰ / مس)؛ تو؛ تازاکند	(۱۷ک گ *۹۰)، ۱۳-کلئیر (خدا آفرین-کیوان) بؤلگه سینین

کندلری : زونبالان (*۳۰۰)؛ هیمیدان (*۱۸۰)؛ چاناقچی (*۵۱)؛ لارجان / آ-ی (*۱۷۰)؛ خومارلو (*۴۰۰)؛ پیرئیدان / کابول آباد؛ اوغاش (*۲۶)؛ همدملی (*۱۰)؛ صفرلو (*۹۱)؛ گنتانلو؛ حسن سلطانلو؛ قیشلاق پیرانلو؛ بایدی (*۱۳۶)؛ قیزیل یول (*۶)؛ زرنه *۱۷۲؛ لالان / آ-ی *۱۷۰؛ دده لو؛ آغاکیشیلو؛ شیخلار / کوشن-شیخلار صفرلو (*۲۰۳)؛ سیغاسای (*۱۶۰)؛ دایان؛ لوته جان (*۱۹۰)؛ ایچی دره (*۷۰)؛ دویودره (*۱۲۰)؛ اشرف (*۱۹۰)؛ قلملو (*۴۷ تو+مس)؛ آوانلی avanlı (*۲۵ مَس)؛ تین کندی (*۱۳۰)؛ آسران / ایسیران (*۸۸) (قو: اسیران)؛ سیغین (*۲۶۰ تو+مس)؛ آوارسین (*۲۳۳)؛ گاوئین / گاوئین (*۱۴۰) (قو: گاوآهن)؛ مزه-ورنه سر؛ سولوپیر (*۴۱)؛ پیرئیدان (*۱۰۸) (قو: پیرهادیان)؛ کارگران (*۹۱)؛ ۱۴-کلئیر (خدا آفرین-گره نو / گرهمه دوز) بؤلگه سینین	قوش قایاسی (*۲۴)؛ قوشا بولاق (*۸۰)؛ قوشچو بایرام (*۱۲)؛ قوشچو (*۱۵۰)؛ قوئول (*۷۰)؛ قیشلاق حاج حسین؛ قیشلاق خانلو؛ قیشلاق دارچین؛ قیشلاق قانلی؛ کدخدالی؛ کلاتر (*۱۱۰)؛ لمه دره (قو: لمه درق)؛ لوله دره؛ ماللالی (*۳۰)؛ مردلی؛ مزه (*۵۰) (قو: مزرعه اکراد)؛ موتاللی (*۱۵۰) (قو: متعلق)؛ هارنا قیشلاق؛ هومو (*۱۰)؛ ۱۶-کلئیر (مرکزی-پیغان چایی) بؤلگه سینین کندلری
کندلری : جفر قوئولوشاغی قیشلاغی (*۲۵)؛ شرقه (*۱۶۰)؛ احمدلو / آ-ی (*۱۵۳)؛ امراهلو / همراهلو؛ حسرتان (*۲۲)؛ قیشلاق یوزقویو؛ عئابلو (*۹)؛ محمد علیلو؛ محمد صالحلو؛ پرویز خانلو؛ حسنلو؛ لاریجان (*۲۷۰)؛ خاتای ابوتراب / خاتای؛ کوهولجوک؛ قارلیجا؛ گون گورمز (*۱۸۳)؛ باغیراوغلو؛ خلف بگلو / آ-ی؛ آیری بوجاق قیشلاغی (*۷)؛ حاجی لطفعلی قیشلاغی؛ فوتلوجا / آ-ی (*۱۲)؛ محمود آوا؛ قوئوبگلو قیشلاغی / آ-ی (*۱۳۶)؛ داغلی قیشلاغی؛ حسن قیشلاغی؛ کنچی قیشلاغی؛ مدینه قیشلاغی؛ آسکیلی / سممده حسنلو؛ شابنده قیشلاغی؛ مددلو قیشلاغی؛ آغ قیشلاق؛ کنگرلو قیشلاغی (*۴۹۱)؛ چاخیرلو قیشلاغی / آ-ی؛ آخمود قیشلاغی؛ کوهول قوبابا قیشلاقی چوبانلار، ساری دره؛ نره-کش قیشلاغی؛ ینلی / آ-ی؛ اوزبک قیشلاغی؛ سومما قیشلاغی؛ اولو قیشلاق / اولی قیشلاق (*۳۷ ک ق د ۲۲۱)؛ قیشلاق حسنعلی کدخدالو (*۳۴ ک ق د ۲۱۱)، ۱۵-کلئیر (مرکزی-آبشهمه / آبش احمد) بؤلگه سینین کندلری : آیش احمد (*۷۸۱)؛ آجودان آباد / آزدان آوا (*۴۴)؛ آغامیرلو (*۱۳۲)؛ آغلاغان؛ آللالی / اللالو (*۱۶۰) (قو: علولو)؛ امیرآباد (*۹۴۰)؛ اوزون قایا؛ ایلی ilyli ؛ باش کلوو (قو: باش کلان)؛ بالان (*۲۳۷)؛ بختیارلو؛ پیراحمدلو؛ پیرلر / ~ شاه قاسم (*۲۶۰)؛ تره کمه نجف؛ جیغجیغ؛ چات قایا؛ چاناق (*۱۸)؛ چپر قایا؛ حسنعلی کدخدالو؛ خالان (*۴۶۰)؛ خواجه / خوچا؛ خویارلی / خویارلو؛ داشلی؛ دیل ییلمز (*۵۰)؛ رستم کندی؛ زریبل؛ سردارآباد (*۱۰۰)؛ سولو دره؛ سیدلر (*۲۰۰)؛ شاملو (کیچیک) / بویوک (~) (*۲۳۵)؛ شاه ولی (*۵)؛ شیخلان (*۹۰)؛ صلاح پیه سی (*۶۰)؛ علیشارلو؛ قاتار؛ قاراقایا (*۸۰)؛ قازلو؛ قالا کندی (*۳۱۲)؛ قاراباغلو (*۳۲)؛ قاراداغلو (*۳۱۰)؛ قارادره / آ-ی؛ قاروانلی (*۷۰)؛	: اوئولی (*۱۴۰) (قو: علویق)؛ احمدآباد تازاکند (*۲۵)؛ ارمینیان (*۸۳)؛ آس / قدیم-جدید (*۳۵۲)؛ آغ دره / تازا-قدیم؛ آعجا قیشلاق / آ-ی (*۳۹۵)؛ آنباسیق (*۱۵۲)؛ اوزو (*۲۵۰)؛ پیرکندی؛ پیغان (*۳۷۶)؛ جانی بگلو (*۱۱۰)؛ جیغانا / جیغا / آ-ی (*۱۷۰) (قو: جغناپ)؛ چیلپاقلار؛ چیلله خانا (*۲۱)؛ حئیران / آ-ی (*۳۳۴)؛ حسیبه قلیان (*۸۷)؛ دؤمرؤ (*۱۳۰) (قو: دومریق)؛ ریدل ridel (*۱۰)؛ زردوغان (*۹۰)؛ زیلیان (*۱۰۰) (قو: زیریان)؛ سوهرو (*۲۲۰) (قو: سهریق)؛ ساری بولاق (*۱۴۰)؛ ساری دره (*۱۳۰)؛ شکرعلی کندی؛ قوشوق (*۱۱۰)؛ قیشلاق کلئیر (*۴۱)؛ قاردیجین (*۷۵) (قو: کاردوجین)؛ کاللا (*۲۷۰) (قو: کلالق)؛ کور kür / آ-ی (*۲۸۰)؛ کلی / keli ؛ کوتلر / کوردلر (*۲۷۰)؛ کومه (بوئش)؛ کنچی / ی؛ گولدره (*۱۶۵) (قو: گلدرق)؛ گولدره (*۲۸۰) (گلدر)؛ نجی کندی / نجیبه؛ نوقه دی (*۸) (قو: نوجه ده)؛ وکندران (*۱۶۰)؛ هئران؛ هورمان / اورمان / هورموغان / آ-ی؛ هینی-آوا / هیناوا / آ-ی (*۴۵۰) (قو: هناآباد)؛ یاراليجا (*۸۰)؛ یوزت / یوزند (*۳۴۰)؛ ۱۷-کلئیر (مرکزی-مئشه پارا) بؤلگه سینین کندلری : آغی (قو: آغویه)؛ اوسکولو؛ بالاسی (قو: بالاسنگ)؛ بالان؛ بره-زیت / برزی (*۲۸۰) (قو: برزندیق)؛ بینهدیک / بینهدی (*۱۲۸)؛ بورنادیل (*۲۷) (قو: برنه دل)؛ پوهروز (*۲۰۳) (قو: بهروز)؛ جوند / شفق (*۱۹۰)؛ چریق (بوئش)، خریل (*۳۰۰)؛ خوینه ری (*۲۱۳) (قو: خواینرود)؛ دمیرچی حدادان (*۲۶۰)؛ زئیوه (*۱۹۰) (قو: زاویه)؛ ساری دره (قو: سردق)؛ شوخانا / شوخیانا (قو: شبخانه) (*۱۷۶)؛ شوخواوا / شجاع آباد (*۷۰)؛ شیرنا؛ طوق / تویق (بوئش) (*۶۰)، علی آباد؛ قاراگونتی (*۱۲۰)؛ کله سیر (*۲۵۰) (قو: کلاسور)؛ کوشلی (تک ائولی بیر کند) (*۸۵)؛ کیاری / کییار (*۵۴) (قو: کیاریق)؛ کوه ران (قو: کویران)؛ گله سی (*۱۷۰) (قو: کلو سنگ)؛ لوته دی (*۵۰) (قو: لته ده)؛ لوله دره؛ محمودآباد (*۳۸۰)؛ مزگر (*۳۱۰)؛ مکیدی (*۱۹۰)؛ مولود (بوئش)؛ نبی جان (*۱۰۰)؛ ناپیشتا (*۱۵۰ تو+مس) (قو: ناپیشته)؛ نوغه دی / سبهشتی - شجاعان (*۲۳۰) (قو: نوجه ده)؛ هجراندوست (*۴۳۰)؛ هیجه / هجه / آ-ی (*۱۴۰)؛ یتگی قیشلاق (*۶۶۰)؛ ۱۸-

كلتئير(مرکزى-مولان) بۆلگەسىنىڭ كىندىلىرى : آسلان بگلو؛ اۆتو كىندى / اۆتى كىندى (*۶۰) (عاشق حسين جوان، يىن دوغوم يىرى)؛ اوجاق خەنە يە (*۴۵)؛ اولۇ قىشلاق؛ ايسىبھار / ايزباھار / آى (*۶) (قۇ: اسبھار)؛ ايمران آباد (قۇ: عمران آباد)؛ بابايۇلو (*۱۵۰)؛ باللى بگلى (*۲۵)؛ باشاو (*۳۷۰) (قۇ: بشاب)؛ پاليتلى (*۱۱۰)؛ پىرىتلى piritli (*۶۵)؛ پىرگورو (*۸۱)؛ پىرلر / آى (*۱۱۰)؛ خان كىندى (*۲۳۰)؛ خانباغى (*۱۸۰)؛ خەنە يە كىندى (*۱۶۰)؛ داش قىيە باشى؛ دىمىرچى / حدادان (*۴۰۰)؛ سۆرەجەر (*۵۴) (قۇ: سراجلو)؛ سۆرمەلى / سىراملى؛ شاه يوردو؛ شىخىملى (*۷) (قۇ: شىخملو)؛ شىرىيە (*۷۰) (قۇ: شىرىق)؛ عبدالرزاق (*۲۳۰)؛ عزيزبگلو(بوش)؛ فتحىملى سۇلتانلى؛ فرهادلو؛ قاسم كىندى (*۲۰۰ / تو+مس)؛ قالالى؛ قاياباشى / بۇيوك~؛ قلىانساز (*۵۰)؛ قىمىش هوئو (قۇ: عونى)؛ قىران چايى / قىرلان چايى (*۳۲)؛ كوئانا (*۱۶۰) (قۇ: كمان)؛ كۆرۈ-زايلى (*۱۲۰)؛ گىدىكىلى (*۸)؛ لومونو / لوموھوئو (*۴۵) (قۇ: لمھونى)؛ ممد حسنىلى؛ موولان*۷۰۰؛ يىنل درەسى*۱۴؛ ۱۹-	كلتئىت..keleyyit [اۆزل آد] ھىستىرى دە كىندى (كل+ايگىد: گۆجلو ايگىد).
كلب..kelb [اۆزل آد] ئۇرۇھ (ھىستىرى)، ھىستىرى (ھىستىرى) دە كىندى (كل+ايگىد).	كلبتىن..kelbetin [اۆزل آد، ع] <كلبتان> بۇيوك قىسقاچ (فا: ھ).
كلبىچى..kelbəcər [اۆزل آد] آذربايجان جەمھورىيىتىدە رايون آيدىر.	كلبىچە..keləbçə [اۆزل آد، فا] <كلانچە> سۇچلو لار يىن بويوندورۇغو (فا: دىستىند).
كلبە باغىر كىندى..kelbə bağır kəndi [اۆزل آد] ماكى دا كىندى (كل+ايگىد).	كلپ..keləp [اۆزل آد، ت] داۋارى تىز كۆكلدىن بىر اوت آدى.
كلت..kəlt [اۆزل آد] ۱-اوتلو و سۇلو يىر، ۲-قىسا ۳-وئىمىسىز ۲۴.	كلت..kəlt [اۆزل آد] خوى دا كىندى (كل+ايگىد) ۱-ديوان لغات تورك دە ايشلە نىيىدىر <كلتۆرمك> سۆزۈندىن كىل سۆزۈ گىلىن يىردىر. ۲-كل+تى: كل گۆلو، سۇلو.
كلت..kəlet [اۆزل آد] قۇساردا آشىرىم / گىدىك آدى (۲۷۰۸) ۲۴.	كلتچى..kəltəçi [اۆزل آد] گىلىچى، گىلەجك اولان، خەلف {گىلمكىدەن
كلتەكە..kəltəke [اۆزل آد] زىنجان دا داغ وماھىشان دا كىندى (كل+ايگىد) ۱-كل+تەك: خىواندارلىقلا ايلگىلى ۲-كلتچى.	كلتن..kəltən [اۆزل آد] كىلە: ايرى كىسكى (فا: كلوخ).
كلتنلى..kəltənli [اۆزل آد، ىف، يىرل] كىسكىلى "كلتنلى يىر وتارلا".	كلتە..kəlte [اۆزل آد] كىلە: ايرى كىسكى (فا: كلوخ).
كلتى..kəlti [اۆزل آد] ۱-مىشە ۲-يابانچى ۲۴.	كلتچە..kəltəçə [اۆزل آد، فا] كىچىك كل، بالاجا جامىش.
كلخوران..kəlxoran [اۆزل آد] اردبىل دە كىندى (شىخ صفى الدين اردبىلى نىن آتاسى شىخ جىرىئىل يىن قىرى بو كىند دە دىر) {كل+هوران: گۆجلو ھورىرلىرىن يىرى؛ كىرالان}.	كلدى..Keldey [اۆزل آد] قىرىق-قىرىق اوغۇل بوى لارىنداندىر ۱۵۸-۸۱.
كلدىباي..kəldibay [اۆزل آد] گىلدىگ: اىنسان آدى، باخ: گىلدى+باي / بگ ۷.	كلر..kəlr [اۆزل آد، دىرگى] سۆزۈنگەن لردن بىر تاقىم (ياشلىق، آلاجا)، كىرتىكەلەرىن گىل آدى (فا: سوسمار) lizard {ديوان لغات تورك دە ايشلە نىيىدىر، سن <كلار> / كىلمك، گىلمك سۆزۈنە باغلى اولمالىدىر}.
كلر بالىغى..kələr balığı [اۆزل آد، دىرگى] كلر گىللىردىن ۱.۵ متر اوزۇنلۇقىدا بىر جىنىس كۆپك بالىغى squalus squatina	كلر گىللىر..kəlgillər [اۆزل آد، دىرگى] باش و وجودلارى ياستى، كۆكس اۆزگەك لرى چوخ بۇيوك، بوزدوم اۆزگەكى اولمايان، آغ دىنىز و آتلاتىك دە ياشايان بىر كۆپك بالىغى نووعو rhinidae

کلز..kələz [آد، دیرگی] ایری کرتنکله نوعو، ایری کلر نوعو {کلر سۆزونون دیشیلیمیش شکلی اولمالیدیر}.	کالاک کلمه سینین قیساتیلیمیشی، باخ کالاک، یتیشمه میش قاوون (فا: کالک).
کلزتی..kələzti [اؤزل آد] خیال، سراب ^۷ .	کلک..kələk [اؤزل آد] سرابدا (آباد) کند آدی، کند آدی (سی) ^{۲۴} .
کلسیت..kəlsit [آد، لا] بؤلورلاشمیش کلسیوم کربوناتی.	کلکش..kələkş [اؤزل آد] زنجان و میانا دا کند و ابهر ده داغ آدی.
کلسیوم..kəlsiyom [آد، لا] اهک داشی (فا: کلسیم). calcium	{باخ: کل+کش: کل و اکین یثری، مال داوارچیلیق و اککینچی- لیک ساحه سی}.
کلش..kələş [اؤزل آد] گلیملی، آلملی، یاخیشیقلی، جوان ^۷ .	کلک باز..Kələkbaz [صفت] بیج لیک، حیله گرلیک.
کلش..kələş [اؤزل آد] اردبیلده کند آدی {۱- کل+ائش: گوجلو؛ ۲- کؤلش}.	کلکچی..kələkçi [آد] باخ: کلک باز.
کلَف..kələf [آد، فا<کلاف>] یومرو سارینمیش ساپ و ایپلیک، ایپلیک یوماغی، ایپ یوماغی (فا: کلاف).	کلک چیلیک..kələkçilik [آد] کلک بازلیق.
کلف دولاشماق..kələf dolaşmaq [تائیرسیز انیم] چیخیلماز و دولاشیق وضعیت یارانماق.	کلک سیز..kələksiz [صفت] ۱-حیله سیز، دۆز بیچیمده، کلک ایشله مه دن.
کلف لنمک..kələflənmək [یلسیز انیم] یوماقلانماق.	کلک قورماق..kələk qurmaq [تائیرلی انیم] دۆز قورماق، آلداتماق، کلک گلکم.
کلف له مک..kələfləmək [تائیرلی انیم] یوماقلانماق، ایپی بیر شئی اؤزه رینه دولانماق.	کلک گلمک..kələk gəlmək [تائیرسیز انیم] حیله و دۆز ایشلتمک، آلداتماق.
کلفجه..kələfcə [آد] ایپ و ساپ دولاما آلتی، سارقاچ، فیرلانقیج. {سن: سوچولولارین بویونا قویولان ایکی شاخه لی آغاچ}.	کلک لشمک..kələk ləşəmək [تائیرلی انیم] حیله و دۆز قورماق، آلداتماق.
کلفجه سی بیرتلاشیق دۆشمک..kələfcəsi pırtlaşiq düşmək [تائیرسیز انیم] ایشی چتین لشمک.	کلک له مک..kələkləmək [دا، ل] آلداتماق، کلک گلکم.
کلفجه سی قاریشماق..kələfcəsi qarışmaq [تائیرسیز انیم] ایشی چتین لشمک، دارا دۆشمک.	کلکتە..kəlkətə [اؤزل آد] بوکان دا داغ آدی.
کلفیر..kəlfir [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.	کلکلی..kəlkəli [اؤزل آد] تیکان تپه ده داغ آدی {کل+کل: گوجلو}.
کلّین اوْجو تاپیلماق..kələfin ucu tapılmaq [تائیرسیز انیم] بیر ایشین سببی بللی اولماق.	کلکیت..kəlkət [اؤزل آد] انیمیر بویونا عاید یئر آدی (۱۶جی قرن) ^{۲۲۵} .
کلّین اوجونو ایتیرمک..kələfin ucunu itirmək [تائیرسیز انیم] پیس وضعیته دۆشمک.	کلکز..kəlgəz [اؤزل آد] قوْبا دا داغ آدی (۲۱۳۵) ^{۲۴} .
کلّین اوجونو تاپماق..kələfin ucunu tapmaq [تائیرلی انیم] اله گنجیرمک.	کلگین..kəlgin [اؤزل آد] گلگین، سوْیو قاباران ایرماق ^۷ .
کلّان..kələqan [اؤزل آد] اوجان دا کند و جای آدی. میانا دا کند آدی {گوجلو و جسور}.	کللاه..kəlləhi [صفت، ظ] اؤز باشینا، سربست، آزاد، "دولانماق".
کل قیشلاق..kəl qışlaq [اؤزل آد] یاستیکند ده کند آدی {باخ: کل}.	کللج..kəlləc [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی {کل+لیک}.
کلک..kələk [آد] ۱-حیله، فیریلداق، بادالاق، دوزن، بیج لیک، مجازا دوزنبا، آبتال (فا: مکار). {کال سۆزوندن آلتیناراق فارسجا یادا گنجیدیر} ۲-بیر نوع یثکن لی قاییق {گلکم فعل ایله ایلگی لیدیر} ۳-اکین یثرلی آراسیندا ییغیلان داش کوماسی {قالاق کلمه سینین دیشیلیمیش شکلی} ۴-(ییتیگی)	کللر..kəllər [اؤزل آد] سالور بویونا عاید یئر آدی (۱۶جی قرن) ^{۲۲۵} .
	کلله..kəllə [آد، فا] باش، تپه (فا: کلّه) {باخ: کل}.
	کلله پاچه..kəllə paça [آد] کسيلمیش قویون و گنجی نین باش و آياقلاری (فا: کلّه پاچه). sheep's head and trotters
	کلله پز..kəllə pəz [آد] کلله پاچه پشیرن.
	کلله سر..kəlləsər [اؤزل آد] رزن ده کند آدی.
	کلله گۆز..kəlləgöz [آد] ۱-گۆزو کلله سینده، دده قورقود بویوندا بیر یاراتیق آدی، باخ: تپه گۆز ۲-(مچ) هیرسلی، تئز قیزیشان.
	کلله گۆزلوک..kəllə gözlik [آد] تئز هیرسله نن، تئز قیزیشان آدامین خاصیتی، هیرسلی لیک، باخ: تپه گۆزلوک.
	کلله ماغاللاق (مایاللاق)..kəllə mağallaq (mayallaq) [ظ، فا+ع <کلّه+ معلق>] باشی آشاغی سالانمیش، آياقلاری یوخاری حالدا اولان.

کلله لشمک..kəllələşmək [قا] کلله ايله دؤیوشمک، کلله کللهیه وورماق.	کلنبور..kəlnbur [آد، بیتگی] کلمپور: تاختاسی آغ و نجارلیقدا ایشلەنن، بوی ۳۰-۲۵ m، یاپراق لاری اۆرک بیچیم اینده بیر آغاج (فا: نمدار). <i>tilia. til</i>
کلله له مک..kəllələmək [تائیرسیز انیم] کلله ايله دؤیوشمک و وورماق.	کلنبور گیللر..kəlnburgillər [آد، بیتگی] ایکلی چنکلی بیتگی سوبو (فا: نمداران). <i>tiliaceae</i>
کلله لی..kəlləli [صفت، دا] کلله سی اولان، آغیلی اولان.	کلنتر..kəlnəter [باخ] کلنتر.
کلله لیک..kəlləlik [آد] باشلیق، دیرکلرین باش طرفلرینی بیرلشدیرن گۆدوک آغاج، چیو، دیرکلرین اؤست طرفینه قویولان بویوک باشا بنزر دایاق. ۳- (مچ) ترسلیک، یتکه باشلیق.	کلنتی..kəlnəti [باخ] کرتی.
کللیک (کلیک)..kəllik [اؤزل آد] کبودر آهنگ ده کند آدی.	کلنجه..kəlnəcə [اؤزل آد] قوبأ، ده داغ آدی ۲۰.
کلم..kələm [آد، بیتگی] تورپ گیللردن بیرنوع سبزه و حیوان یتیمی، نوعلاریندان: باش کلم (ایری یاپراقلی)، یاپراق کلم (یاپراق لاری سالاد دۆزلمکده ایشلەنن یاشیل و گۆی رنگلی)، داش کلم (پیشمیشده ایشلەنن یوغون گۆده لی)، آغ کلم (آغ رنگلی- یاپراق لاری سالاد اوچون ایشلەنن)، قیرمیزی کلم (قیرمیزی رنگلی یاپراق لاری سالاد اوچون ایشلەنن)، دنیز کلمی (پیشمیشه قاتیلان دنیز یوسونو)، گول کلم (گۆل شکلینده، سالاد، پیمیش و تورشو دا ایشلەنن)، (فا: ~) <i>brassica oleracea caulis</i> کل و کلم سۆزلرینین باغلانتی سی یاخین گۆرونور.	کلنجین..kəlnəcin [اؤزل آد] کلنجین: آوج ده چای آدی (کلنجین، اندرجین، قوم دۆزگۆلو، <i>sybəs</i>)، آوج ده کند آدی.
کلم باش..kələm baş [صفت، دا] یتکه و گیرده باشی اولان (کیمسه).	کلنسر..kəlnəsər [اؤزل آد] اؤرمیه ده داغ آدی {کلان+سار}.
کلم دولماسی..kələm dolması [آد] کلم یاپراق لارینا بوکوله رک، دؤیولموش ات و آیری مخلقات دان حاضر لانا یتمک.	کلنگ..külüng [باخ] کۆلونگ، کۆلک.
کلم دولمالیق..kələm dolmalığı [آد] کلم دولماسی پیشیرمگه یارایان کلم یاپراغی.	کلوار..kəlvər [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی {کل+وار}.
کلم قوردو..kələm əqurdu [آد] کلم لره زیان وئرن قوردجو و بۆجک.	کلوان..kəlvən [اؤزل آد] ۱-شاهسون ائلی بویلا ریندان ۳، ۱۰۸، ۲- کومیجان دا کند آدی {کل+وان}.
کلمات..kələmat [آد، عربجه] سۆزجو کلم (فا: کلمه ها).	کلویم..kəlvəm [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی.
کلم کمر داغی..kələm kəmərdəği [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی.	کلۆ..kəlo [اؤزل آد] سراب، خیو بوستان آباد اهر (۲) ده کند آدی {گۆجلو جامیش و کل}.
کلم لیک..kələmlik [آد] کلم اکیملیش یت.	کلۆر..klor [آد، یو: یاشیمتیل ساری] سوآریتما ایشلرینده ایشلەنن، هالوژن لردن، آتوم سای سی ۱۷، آتوم آغیرلیغی ۳۵.۵، نورمال ایستی لیکده قاز شکلینده، قیسالتماسی. <i>Cl</i> (فا: کلر)
کلمه..kələmə/kələmə [آد، عربجه] سۆزجوک، سۆز "کلمه قوشما" <i>wording</i>	کلۆراتور..klorator [آد] سويا کلۆر وورما آراجی (فا: کلراتور).
کلمه..kələmə [آد] سۆزولمه دن بوراخیلیمیش تارلا، باخیمسیز قالمیش باغ و باخچا ۲ {کال+ما}. ۲- کلمه <i>kələmə</i> (اؤزل آد) کلئیر ده کند آدی.	کلۆر لاما..klorlama [آد] سويا کلۆر واسطه سیله تمیزلەمه (فا: کلر زنی).
کلمه دره..kələmədəre [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.	کلۆر لاما ق..klorlamaq [تائیرسیز انیم] میکروب لاردان آریتماق اوچون کلۆر وورماق.
کلمه لیک..kələmlik [آد] سای لارلا بیرلیکده سۆزون مقدارینی ییلدیریر "بش کلمه لیک مکتوب".	کلۆر ووز..kloroz [آد، فرانسیزجا] بدنن قانیندا آل یووار آزالماسیلا عمله گلن قانسیرلیق، ساراما خسته لیگی، ساریجالیق.
	کلۆروفیل..klorofil [آد، یو: یاشیل یاپراق] بیتگی لرین یاپراق و زوغ لارینا یاشیل لیق وئرن ماده نین آدی.
	کلۆزنت..klozet [آد، این] آلافرنگی توالنت.
	کلوب..klub [آد، فرانسیزجا] درنک، تورلو ایش (ایلنجه، ایدمان). اوچون آداملارینی بیر یتره توپلایان قورولوش (فا: باشگاه). <i>club</i>
	کلۆچه..kluçə [آد، فا] بیر نوع شیرینی (فا: ~). <i>cookie</i>
	کله..kələ [آد] ۱-بوغا، توخوملوق اوچون ساخلانیلان کل، آختالا-نمیش و بورولمامیش جنسلیک کل، باخ، بوغا ۲-اویناش (ارکک اوچون) {باخ: کل}.

کلە..-kələ [اۆزل آد] تەک ویا ترکیبی حالدا آذربایجاندا یئر آدی اولاراق ایشلەنیر، باخ: یئرآدلاری (ان آزی ۱۵ آد سایماق اولار). {۱-گلە+:-: گلینن یئر؛ ۲-کل+:-: کل یئر، گوجلۇ یئر، باخ: کلەسیر}.	کلە کۆتۈر..kələkötür [آد] ۱-آلچاق اوجا اولان یئر، گیریتی لی چیخیتی لی یئر (فا: چالە چوله). ۲-(مەج) قاپا، گوبۇد، یۇندەم سیز، یاراشیق سیز، بیچیم سیز.
کلەبک..Kələbək [آد، فا] ۱-باخ: کلە، باش، تپە (فا: کلە). head ۲-خالخال، ساوہ، رزن، اۆرمیہ دە داغ آدی.	کلە کۆتۈرلەشدرمەک..kələkötürleşdirmək [تائیرلی انیلم] ۱-کلە کۆتۈر اتمەک. ۲-(مەج) قابالاشدیرماق، گوبۇدلاشدیرماق.
کلەبک اوئو..kələbək otu [آد، ییتگی] بیر چۆل یونجا نوو (فا: نوعی گیاه). medicago lupalina	کلە کۆتۈرلەشمەک..kələkötürleşmək [تائیرسیر انیلم] کلە کۆتۈر اولماق، قابالاشماق.
کلەبک جامی..kələbək camı [آد] اتوموبیل لردە اؤن قاپی دا اولان-بالاجا جام.	کلە کۆتۈرلۈک..kələkötürlük [آد] کلە کۆتۈر شئین حالی.
کلەبک چیچکی..kələbək çiçəyi [آد، ییتگی] ایکی چنک لی، اودا و سالون لاردا قویولان سوس ییتگی سی (فا: نوعی گل زیتتی).	کلە کلەیه وۇرماق..kəllə kəllə yə vurmaq [تائیرسیر انیلم] اۆز اۆزە توقۇشماق.
کلەبک گۆزلۈک..kələbək gözlük [آد] ساپسیر اولاراق، بوروناتاخیلان گۆزلۈک.	کلە کلە..kələkə [آد، دا] یئنی دوغولموش حیواندان ساغیلان آغوز سۆتونون پشیمیشی.
کلەجار..kələcar [اۆزل آد] کلەجَر: مرنە دە کند و چای آدی {گلە+آجار: گلینن یئنی و بکر یئر، کل+آجار: یئنی و لۆت یئر}.	کلە کین..kələkin [اۆزل آد] کلئیر دە کند آدی {۱-گلەگن: گلینن یئر. ۲-کل+اکین: حیوان دارلیق و اکین یوردو}.
کلەجوش..kələcoş [آد] کالاجوش: بالاجا کۆقتە شکلیندە دۆزە لن بیر نوع یئمک.	کلە گۆ..kələgü [آد، ت] تارلا سیچانی جنسندن بیر حیوانجیق.
کلەجوش آشی..kələcoş aşı [آد] کالاجوش آشی: مُختلف داغ پئنجەرلرلە پشیریلن بیر نوع آش (فا: نوعی آش).	کلە وان..kələvan [اۆزل آد] اۆرمیہ دە کند آدی {کل+آوان: گلە+وان}.
کلەجوش شورباسی..kələcoş şorbası [آد] کالاجوش شورباسی: قیزارمیش سوغانا سو و دوز تۆکوب قایناداراق اونا قوروت و قورو نعنار آرتیلاراق دوزە لن بیر یئمک (فا: نوعی شوربا).	کلە وانیس..kələvanis [اۆزل آد] خویدا کند آدی {کل+آوان: ز}.
کلەجی..kələci [آد] کلەچۆ: سۆز، دئیش {دیوان لغات تورک دە ایشلە نییدیر، دده قورقود کیتاییندا ایشلە نییدیر}.	کلهور..kəlhur [اۆزل آد] اهر دە کند آدی {۱-هورریلر گلینن و واریلان یئر ۲-کل+هور: گوجلۇ هورریلر}.
کلەسیر..kələsir [اۆزل آد] کلەسر: زنجان دا چای آدی.ساین قالا دا داغ آدی. کلئیر و زنجان، اردبیل و آوج دە کند آدی.بیلە سوار و گئرمی دە (کلەسیرلو) کند آدی {۱-کل+آسار: چوخ گوجلۇ. ۲-گلە+سار: گلینن دۆزلۈک}.	کلە وند..kələvənd [اۆزل آد] ساوہ همدان بۆلگە سیندە اولان باغدادشاهسون ائلی نین اصلی طایفالاریندان بیر سیلیر. ^{۹۸}
کلەسین..kələsin [اۆزل آد] ۱-گلسین، گلیک، خلیفە؛ ۲-تۆرکمنلرین، تکه و توختامیش اویماقلاری اولوبابالاریندان. ^{۱۵۸-۸۱} تۆرکمن-تکه-توختامیش بو یاریندان دیر.	کلەین..kələin [اۆزل آد] زنجان دا کند آدی {کل+آین: گلەین}.
کلەشین..kələşin [اۆزل آد] اؤشنو و سالماس دا کند آدی {۱-کلس +ین: کلس و کلش بو یونون یوردو. ۲-کل+آشان: گوج آشیلان}.	کلەیه سالماق..kələyə salmaq [تائیرلی انیلم] کلک ایشە دۆشورمک.
کلەغایی..kələğayı [باخ] کالاغایی.	کلەیه قویماق..kələyə qoymaq [تائیرلی انیلم] کلک ایشە دۆشورمک.
	کلەیی کسيلمک..kələyi kəsilmək [بلسیز انیلم] کلگی آچیغا چیخماق.
	کلەیینی کسمک..kələyini kəsmək [تائیرلی انیلم] کلەیینی آچیغا چیخارماق.
	کلەیینین اوستو آچیلماق..kələyinin üstü açılmaq [تائیرسیر انیلم] کلەیی آچیغا چیخماق.
	کلی..kəli [آد] ۱-داس و توپراق ییغراق دۆزە لن اکین سینیری ۲-داشلی و وئرمیسیر تارلا ۳-داغین زیروہ سی. ^{۲۲۴}
	کلی..kəli [اۆزل آد] کلئیر دە کند آدی، خالخالدا چای آدی.
	کلی..külli [آد، عربجە] گئل اولاراق، بوتونلو کلە (فا: ~). general
	کلیات..külliyyat [آد، عربجە] بیرینین یازدیغی اثرلرین توپلومو (فا: ~).
	کلیان..kəlyan [اۆزل آد] سراب دا کند آدی {کل یوردو}.
	کلیپ..klip [آد، اینا] گۆرۈنتۈلو و تصویرلی اوخوماق (فا: ~).

کلیس..kllipəs [آد، این] نچہ شئی بیریرینه توتدورماغا یارایان یایی توتاج، پنس کیمی آیقیت.	کماکان..kəmakən [ظ، عربجه] اسکی سی کیمی، اؤنجه دن اولدوغو کیمی.
کلیتورس..kllitoris [آد، فرانسیزجا] ییزیر، قادیلیق یتری.	کمال..kamal [آد، عربجه] کامال: ۱-دوشونجه perfection ۲-اوغلا ن آدی ۳-اؤرمیه ده داغ آدی. تاروم، نیشابور، اردبیل و قزوین (آباد): آستانا، کرج، ساوه (کمالو) ده کند آدی (فا: ~).
کلیچه..kəliçə [اؤزل آد] بوکانداچای، فریدن ده کند آدی {کل+چه}.	کمال آقاییووا..kamal ağayeva [یازار] م ۱۹۳۶م ۱۰ نخبواندا آنادان اولوب و بیر سیرا نمایشنامه یادگار قویوبدور.
کلیسا..kəliśa [آد] باخ: کیلیسه، مسیحی تاپیناغی (فا: ~) church	کمالات..kəmalat [آد] کمال لار، کرامات (فا: ~). accomplishments
کلیشه..kllişə [آد، فرانسیزجا] ۱-باسما قالب، باسما شکل، باسما چکیم. ۲-بلی بیرچکیم و شکل وضعیتینه گتیریلیمیش هرشی (سؤزو...) (فا: کلیشه). cliché	کمال پاشا دادلی سی..kamal paşa dadlısı [آد] اون یاغ و یومورتا قارشییمی قورابه و شکر شربت ایله حاضرلانا بیر دادلی.
کلیک..kəlik [آد] ۱-اسکی آیاق قایی ۲-بگ ائوی {گلمکدن} ۲۴	کماله آغاییووا..kəmalə ağayeva [یازار] گونش ۱۳۱۵ (م ۱۹۳۶) ده نخبواندا آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ۵۲.
کلیک..kəlik [آد، این] بارماق باسیش ایله اشارت ائله مه ایشی.	کمالی..kəmalı [اؤزل آد] (ش ۱۳۲۳-۱۳۷۵) علی کمالی ساوه همدان بؤلگه سینین آدلیم شخصیت لریندن و شاعر لریندن دیر.
کلیله و دمنه..kəlilə və demnə [اؤزل آد] اسلامدان اؤنجه کی دؤورلره عاید اولان و چوخراق حنیوانلار موردینده اولان بیر کتاب، بو کتابی بیر سیرا یازارلار اشکانی شاهلارینا منسوب ییلیرلر (دارالتیجان)، بو باره ده پروفئسور زهتابی نین کتابلاریندا اینجه لهملری گؤرمک اولار.	کمالیزم..kamalizm [اؤزل، آ] آتاتورکچولوک (فا: ~).
کلیلی..kəlili [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی {کل+انلی: گوجلو ائل}.	کمالیست..kamalist [اؤزل، آ] آتاتورکچو (فا: ~).
کلیم..kəlim [آد، دده، عربجه] دانشان، تانری ایله دانشان.	کمان..kəman [آد] باخ: کامان. {فا: باخ: کم، گم}.
کلیماتولوژی..klimatoloji [آد، یونانجا] اقلیم بیلیمی.	کمانچه..kəmançə [باخ] کامانچا
کلینکتر..kəlinkər [آد، این] سیمان اؤرتمه ده ایشلنن بیر نوع فیزلانان بویوک اوجاق (فا: ~).	کمان کشی..kəmankeş [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیر] اوخ آتیمچی، اوخ آتان، اوخجو.
کلینیک..klinik [آد، یونانجا] عین زماندا اؤیرنجی ایشلری ایله یاناشی عملی معالجه ایشلری آپاران خسته خانا (فا: ~). clinic	کمانگر کلا..kəmanğər kola [اؤزل آد] آمل دا کند آدی (ک.ق.د. * ۳۳۰ / ی تو).
کم..kəm [صفت] ۱-اسکیک (فا: نقصان). ۲-(مج) آز، کؤتؤ. ۲-آت آغیزلیغی، باخ: گم {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} کم: خسته لیک؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} کمه مک، کملمک: خسته لیمک، اؤزولمک؛ دیواندا ایشلنن معنا یلا ایندیکی اسکیک و آز مفهوملاری نین یاخین لیغی وار، و یتنه اسکی تۆرکجه ده اولدوغو کیمی گم و گمیرمک کلمه سینین ده آزا سییرماق معناسی کم سؤزونون "آز" معناسیلا بیر کؤکه باغلانیر؛ باخ: گم}.	کمانه..kəmanə [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {کومانا: کومان بویو یورد}.
کم باخماق..kəm baxmaq [تاثیر سیز ایلیم] پیس نظرله باخماق، آیری باخماق.	کماه..kəmə [اؤزل آد] سالور بویونا عاید یتر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۵.
کم توتماق..kəm tutmaq [تاثیر لی ایلیم] سایماماق، اعتناسیز باخماق.	کمپ..kəmp [آد، فرانسیزجا] گنچجی چادیر و قونوت یتری (فا: کمپ).
کماجری..kəmacəri [اؤزل آد] هشتری ده کند آدی {۱-کوم آجری: آجیرلو بویونا عاید ائو. ۲-کومج+اری}.	کمتال..kəmtal [اؤزل آد] جولفاد داغ آدی {کم طایفاسیندان بیر دال ۶۶}.
کمارج..kəmarəc [اؤزل آد] کازرون (کندیستان لاریندان، ۸ کندی و * ۲۶۰۰۰ نفر نفوسو واردیر، اهالی تورک و لر دولار.	کمچ..kəməç [اؤزل آد] عسگر، عسگری گؤرولی ۷.
	کمچه..kəməçə [آد] ۱-اوزون دسته لی یشکه قاشیق ویا قاب، چمچه، چؤمچه. ۲-بالیق توتماق اوچون اوزون دسته لی تورلو قاب (فا: ~) {باخ: چؤمچه}.
	کمچه..kəməçə [اؤزل آد] سومقایت دا داغ آدی ۲۴۰.

کمچی..kəmçi. [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی (قو: کیامکی) (بو کلمه داغ آدی اولاراق قام / قامچی سۆزونه باغلیدیر و خالق دیلینده کمچی شکلینده دیر ^{۱۱۴}).	کنایه..kinayə. [آد، عربجه] اؤستو اؤرتولو و ایکی یانلی معنا وئرن سۆز ویا افاده "آرتیق من بو آجی کنایه لردن اؤساندیم".
کمچیک..kəmçik. [کم] ناقص، اسکیک (فا: ناقص).	کنایه..kinayə. [آد، عربجه] آذربایجان تورکجه سینده بو نوع قوشقودا شاعر کنایه شکیلده منظورونو بیلدیریر، اؤستو اؤرتولو سۆز (فا: کنایه). اؤرنک: "آی آغلار بیر زمانه گلیبدیر. آلا قارقا شوخ ترلانی بینمز. اوغوللار آتانی قیزلار آتانی. گیلنلرده قاینانانی بینمز، عاشق عایباس ^{۷۴، ۷۵} (فا: ~).
کمر..kəmə. [آد، فاباخ: کم، گم] بئل باغی، قاییش (فا: ~) waist	کنپه..kənpə. [آد، بی، ت] بیر اوت آدی.
کمر...-kəmə. [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۲۱ آد سایماق اولار).	کنت..kənət. [آد] ایکی سرت جیسمی بیریرینه باغلاماغا یارایان قیورق مئتال پارچا ^۲ .
کمر بالیغی..Kəmə balığı. [باخ] آبی بالیغی.	کنت لنمک..kənətlənmək. [بلسیز انیم] کنت له مک ایشی گؤرولمک.
کمردی..kəmərdi. [اؤزل آد] قازاخ، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	کنت له مک..kənətlənmək. [تائیرلی انیم] کنت له بیریرینه باغلاماق.
کمره له مک..kəməreləmək. [تائیرلی انیم، دا] گۆبره له مک، تزک حالینا گتیرمک.	کنت له نیش..kənətləniş. [آد] کنت لنمک ایشی.
کمسیک..kəmsik. [باخ: کم، گم] ۱-چاتیشمایان، علاوه اندیلمله لی اولان حصه و پارچا "کمسیگی وار" ۲-ایت قلاده سی.	کنترل..kontrol. [باخ] کؤنترول.
کملیک..kəmlik. [آد] آزلیق، اسکیک لیک، چاتیشمازلیق.	کنت لی..kənətli. [صفت] کنتی اولان.
کملیک بولاغی..kəmlik bulağı. [اؤزل آد] اهر ده داغ آدی.	کئنج..künc. [آد، فا] باخ: کؤنج.
کمند..kəmənd. [آد] آوی توتماق اوچون اوزون ایپ. {فا: باخ: کم، گم}.	کنجک..kəncək. [اؤزل آد] کاشغری دؤورو چین تورکوستانیندا تورک کشمیش بیر طایفا آدی ^{۱۲} . {کنجک}.
کمند..kəmənd. [اؤزل آد] فیروز کوه دماوند، رزن (مان) ده کند آدی.	کنجینه..kəncinə. [اؤزل آد] همدان دا کند آدی.
کمند قایا..kəməndqaya. [اؤزل آد] قازاخ، دا داغ آدی ^{۲۴۰} .	کنچک..kənçək. [اؤزل آد] گنجیق، گنج. {کنجک}.
کمونست..komonist. [باخ] کومونست	کنچلییو..kənçiliyü. [اؤزل آد] اوغوزبگلری نین، اؤز لیکله گۆز قورولتالارین دان سونراکی توی و شؤنلرده، کندی ماللارینی یاغمالاتیب (اهدا اندیب)، خالقا داغیدیلماسی اوچون قوردوقلاری بؤیوک سوفرا؛ یاغما سوفراسی ^۷ .
کمونیسیم..komonism. [باخ] کومونیسیم	کنچووا..kənçuva. [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.
کمیاب..kəmyab. [صفت، فا] آز تاپیلان (فا: نادر). rare	کنجه جیگر..Kənçəciyer. [اؤزل آد] قیرقیز-توقای بئردی بوی لاریندا ندر ^{۸۱-۱۵۸} .
کمیت..kəmiyət. [آد، عربجه] ۱-مقدار، سای. ۲-فیزیک و ریاضی باخیمیندان، اؤلچمک و حسابلاماق مُمکن اولان هر شئی اوچون وئرلن مقدار.	کند..kənd. [آد] ۱-کؤی، بالاجا یئرلشیم یئری ده (فا: ده). village
کمیک..kəmik. [باخ: گمیک] سوّموک.	کند..kənd. [آد] ۲-شهر، اور، بؤیوک یئرلشیم یئری (فا: شهر). town ۳- (اؤزل آد) گرمسار و کلئیر ده داغ آدی. {بو کلمه دیواندا "کن، کند، کنت" شکلینده و سنگلاخدا "کینت، کیند" شکلینده ایشله نیب، بعضیلری هئچ بیر تاریخی سند اولمادان و عنادلا کلمه نین کؤکونو سغدیه "کندن" سۆزونه باغلا ییرلار و بئله یوروملانی کی قازیلان یئر و ماغارا آتلامیندا دیر، بو یورومون یانلیش لیغینا دایر مختلف قانیت و دلیللر واردیر: ۱-تورکجه ده اویماق کلمه سی وار کی بالاجا یئرله شیم یئرلرینه دئییلیر و کؤکونه باخدیقددا اویولان داغ و یئر دئییلیر و یوخاریداکی باخیملا بالاجا یئرله شیم اوچون قازیلان یئرین
کمینه..kəminə. [صفت] آز، لاپ آز. {فا: باخ: کم، گم}.	
کمینه..kəminə. [یازار] (ش ۱۲۱۹-۱۲۷۶) فاطما خانیم کمینه شوشادا آنادان اولوب و چوخلو تورکجه شعرلری واردیر. ۲-کمینه، (یازار) محمد ولی کمینه (۱۸۴۰-۱۷۷۰) یوخسوللار حاققیندا چوخلو شعر، لطیفه و طنزلری واردیر.	
کن..kən. [اؤزل آد] ابهر (اؤستو)، ساووجبولاق (سجالو) ده داغ آدی. تهران دا (سؤلگون) چای آدی.	
کنار..kənar. [آد، فا] ۱-قیراق، قیی. ۲-باشقا، اؤزگه. ۲-کنار (اؤزل آد) کازرون (تخته)، شیراز (طویه) دا کند آدی.	
کناره..kənare. [آد] معمولاً جوت توخونان دؤشه نک نعو.	

مهم قانیتلاردان بۇدورکی ایران کندلرینی آراشدیریر کن آیدینجا بو موضوع نو گۆرمک اولورکی ایرانین تۆرک اولمایان بۆلگه لرینین هئچ بیر یئرینده بو آدا راست گلینمیر و بونون ترسینه تۆرک بۆلگه- لرینده سیخ سیخ بو آدی گۆرمک اولار و اگر عموم تۆرک دۆنیاسیندا اولان آدلاریدا نظردا توتارساق بو سۆزون یاقینلیغی بونون تۆرک- سۆزو اولماغینا بویوک ثبوتدور ۹- دیوان لغات تورک ده (بسیم آتالای: ۳جو جلد ، ص ۱۵۰) یازیر: "ماورالنهر دن(چای آردیندان) یئنکند" دن دوغویا قدر تۆرک اولکەسیدیر، "سمرقندە،" "سمیزکند" دئییلیر، "شاش" شهرینه "تاشکند" دئییلدیگی کیمی، "اؤزکند"، "تۆنکند" آدلاریدا واردیر، بو شهرلرین هامیسینین آدی تورکجه "کند" ایله دۆزلمیشدیر، بو شهرلری تورکلر یاپاراق آدلارینیدا اؤزلری قویموشدولار، بو آدلار اولدوغو کیمی ایندییه قدر گلمیشدیر. ۱۰- سون اولاراق معناجا بئيله دۆشونمک اولورکی تۆرکلر کۆچهلرین اوتوردوغو یئرله اویماق، اویا ولی دایمی- اوتوراقلی یئرلشیم یئرلرینه، داش، کریچ کیمی مصالحدن دوزهلن یئرله کند دئییردیلر، آیدیندیرکی ایلك شهرلر بالاجا یئرلر ایدیلر و بویویهرک ایندیکی بویوک شهرلر حالینا گلیلر.	معادلیدیر و اگر بو مطلبه باخارساق دئییه بيله ریک اسکى تورکجهده اویماق کلمه سی یاقین ایدی ونیاز یوخ اؤیدو بونون یئرینه همان آتلامدا آیری بیر کلمه یاقین صورتده و بوتون تورکلرین ایچینده یاییلسین. ۲- دیواندا کند سۆزو گئیش یئرله شیم یئرلرینه و اؤزللیکلە شهر اۆچون سۆیله نیردی، بونشان وئیرکی اویماق کلمه- سیندن فرقلی اولاراق اویماق دان بویوک یئرلر اۆچون ایشله نیردی و بونانلامی نظره آلارساق دیواندا "کنگۆتمک" (گئیش لتمک) و سنگلاخ دا "کینگ، کینگلتمک" (گئیش، گئیش لتمک) و ایندیکی دئییشده گئن و گئتمک و گئیش لتمک بو کلمه نین کۆکو اولمالیدیر. ۳- کند سۆزو تاریخ بویو گئیش بیر بیچیمده تورک ائلری ایچینده ایشله نیردی حال بوکی آیری دیللی ائل لرده چوخ آز و نادیر حالدا و فقط تورکلره یاخین قونشو یئرلرده ایشله نیردی. ۴- بو کلمه نین آیری دیشیک شکیللریده چوخ یاقین اولاراق تورکجهده ایشلنمکده دیر و گۆستریر کی بو کلمه نین کۆکو تورکجه اولاراق تۆره نیب (کندی: اؤزو: اینسانین اؤز بویوکلوغو و بوتونو، اگر کنگیتیمک کلمه سینین دیواندا مشورت اتمک معناسینی- نظره آلارساق بو موضوع آیدینلاشیر، کندیر: هؤرولن بویوک ایپ، (بو کلمه لرده قازماق آنلامی گۆرونمور)، کندۆک: گئیش کۆپ و قاب، معمولی بالاجا و الله کی قابلاردان چوخ بویوک و گئیش اولان قاب). ۵- یوخاری سۆزلره باخارساق کینگ، کنگۆتمک و کینگلتمک سۆزلری نین کۆکو "کن" (گئن) سۆزودۆر کی "د" اکی ایله کند شکلینه گلیب، بوجور اؤرنکلری آیری کلمه لره گۆرمک اولار: (کۆنمک: کۆند، یۆنمک: یۆند، یۆندم) ۶- کلمه نین کۆکونو آیری قایناقلاردا باغلایانلاردا وار (اؤرنک اۆچون: تورکجه اؤس، اؤز، خۆز، هۆز، هۆن، گۆن، گۆند، کند: نوید ۱۷۲) ۶- فارسجا سۆزولکره باخارساق بو قاورام داها دوزگون گۆرسه نیر، دهخدا سۆزلویونده بو کلمه یه بنزر سۆزلری گۆرمک اولارکی آندراج و ناظم- الاطبا و برهان قاطع سۆزلوک لریندن آلینیپ و هامیسیندا، بویوک و گئیش مفهومونو گۆروروک و هئچ بیرینده قازماق آنلامی گۆرسنمیر (کندر: مدینه، کندو: بویوک کوپ) (آری کۆپو معناسی بو کلمه نین چوخ یئنن معناسیدیر)، کندیر: بویوک ائششک، کندیره: قایلنلیق و بویوکلوک، کنتاو: چوخ گۆجلو و برک ایپ)، البته بونادا اشاره اتمه لی ییک بو دیللرده بو کلمه لر چوخ اسکى کلمه لر ساییلمیر ۷- تحلیلی آوروپا دیلرینده ایشله ن بنزر کلمه لره بویوکلوک و گئیشلیک مفهومونو گۆرمک اولار، کنت: بویوک بریتانیانین ان اسکى و بویوک بۆلگه سی، کنت: اورتا یوزیللرده فرانسه ده بویوک عسگر باشچی سینا دئییلیردی. ۸- اوستده کی دلیل لرین یانی سیرا ان-

کند آدلاری... kəndadları (اؤزل آد) بو کتابدا یازیلان کند آدلارینی

آشاغیداکی آدلارین آراجیلیغی ایله تاپماق اولار: ایران اؤلکه سینین تۆرک بۆلگه لرینده اولان کند، داغ و چای آدلاری آشاغی داکى شهرلرین آدلاری آلتیندا قئید اولونوبدور و بوتون کندلری بو آدلارا رجوع ائدهرک گۆرمک اولار (آلت خطلی شهرلر اۆچون یالنیز داغ و چای آدلاری وئریلیدیر)، بو شهرلرین کند آدلاری اۆچون او بۆلومده وئریلن شهر آدینا رجوع اتمک اولار، آچیق دیرکی آدلارین آنلاملاری یازیلیمیشسا او کلمه یه رجوع اتمک اولار: آباهه، آبیک، آذر شهر، آستارا، آستانا، آشتیان، آصلاندوز، آغ قالا، آمل، آوج، آیدرویش، آبهر، اراک، اردبیل، اردکان، ازنا، اسدآباد، اسفراین، اسلام آباد غرب، اصفهان، اقلید، انزلی، اوجان، اورمیه، اوسکو، اهر، ایلام، اینچه بۆرون، باجگیران، بازارماسال، بانه، باهار، بجستان، بجنورد، برازجان، بروجن، بم، بیناب، بوشهر، بۆکان، بۆین زهرا، بهشهر، بی بی شیروان، بیجار، بیرجند، بیله سوار، پاوه، پیرانشهر، تاکستان، تبریز، تربت جام، تفرش، تیکان تپه، تویسرکان، تهران، جوئفا، جوغاتی، جهرم، چناران، یاستیکند، خالخال، خرم آباد، خرمدره، خمین، خوی، خیاب، فریدن، داشلی بۆرون، دامغان، درگز، دیلجان، دماوند، دیواندره، رامسر، رامهرمز، رامیان، رزن، رشت، رفسنجان، رودبار، رودسر، زنجان، ساری، ساوه، ساوجبولا، سایین قالا، سبزووار، سراب، سرخس، سردشت، سقز، سالماس،

کندچی..kəndçi/kətçi [صفت] کتچی، کندی یاشایان " کندچی قیز، کتچی قیز".	سُلطانیه، سمیرم، سندنچ، سولدوز، سونقور، تاروم، شاندرمن، شاهرود، شاهي، شبستر، شهرضا، شهرکرد، شهریار، شیراز، شیروان،
کندچی لیک..kətçilik [باخ] کتچی لیک.	صحنه، ضیاءآباد، طوالش، علیشاه عوض، فرمهن، فریدن، فریمان،
کندخورد..kəndxord [اؤزل آد] آذربایجان، دا کند آدی ۲۴۰.	فسا، فومن، فیروزآباد، فیروزکوه، قئیدار، قروه، قزوین، قوچان، قوم،
کندداش..kənddaş [آد، ص] کتداهش: بیر کنددن اولان، هم کندلی.	قوشاچای، کازرون، کاشان، کامیاران، کبودگنبد، کبودرآهنگ،
کندروک..kəndərük [آد] دریدن قایریلان چۆرک قابی. آدده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر.	کرج، کرمانشاه، کرمان، کلئیر، کنارخته، کنگان، کنگاور،
کندسایاگی..kəndsayağı [صفت، ظ] کند تیپلی، کت یثیشی، کند طریزنده " کندسایاگی ائو".	کوچصفهان، کوميجان، کیوی، گترمی، گُرگان، گرمسار، گمیشان،
کندسل..kəndsəl [صفت] کندله ایلگیلی.	گنبد، لار، لاهیجان، لردکان، لنگرود، ماسال، ماکي، مانه، ماهنشان،
کندکسک..kəndkəssək [آد] کت کسک: کنداوبا یا یاپیشیق دوزلوک یئرلر.	محلّات، مراغا، مزند، مروتدشت، مریوان، مشهد، ملایر، ملیکان،
کندکند..kəndkənd [ظرف] کتدن کنده، بو کتدن او کنده " ~ دولاشماق".	میانا، مینودشت، نمین، نوخندان، نور، نورآباد، نوشهر، نهاوند، نیر،
کندلج..kəndələc [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.	نیریز، نیشابور، ورامین، ورزقان، هتریس، هشتپر، هشتری، هیشین،
کندلرین دیشیمی..kəndlərin dəyyişimi [آد] آذربایجان بؤلگه سینده کندلرین دیشیمه سی ایکی شکیلده اولور، بیرسیرا کندلرده اهالی نین بؤیوک بؤلومو ویا گنج نسلی کؤچور و جمعیتده آرتیش گؤرسنمیر ویا آزالما اؤز وئیر و بعضا گند کلی حالتده داغیلیب آرادان گندیر، بو شکیل دیشیمه عموماً، جمعیتی مطلق حالدا تۆرک اولان بؤلگه لرده راست گلیریک، شرقی آذربایجان، اردبیل، زنجان و قزوین و همدانین شرق طرفلری بو دیشیم ایچهریسینده قرار تاپیر. ایکینجی حالتده کندلرده اتنیک دیشیمی اؤز وئیر و بیرینجی حالتین ترسینه جمعیت آزالماسی اؤز وئیر ولی اهالی اتنیک لاحاظدان دیشیمه اوغراییر، غربی آذربایجان، بیجار، قروه، همدانین غرب ناحیه لری؛ و مخصوصاً تۆرکلرین سینیر بؤلگه لری بو جور دیشیمه معروض قالیرلار، البته غربی آذربایجان بؤلگه سینده بو دیشیم ان شدتلی شکیلده اؤزونو گۆستهیر؛ مسلماً بو دیشیملرین شکلی و بؤلگه لری توبلومسال و اجتماعی جهتدن آراشدیریلمالیدیر، و بو ایش دؤولتی ویا اداری تشکیلات سویه سینده اولمالیدیر و مختلف اؤزمانلارین قاتیلماسیلا چۆزوله ییلن بیر مسئله دیر، بورادا بوجور آراشدیرمالار اۆچون ذهنلری مشغول ائده ییله جک سوال لارا اشاره اولونور. ۱- نییه عموماً تۆرک کندلرین نین جمعیتی و مخصوصاً جؤانلاری شهرلره و مخصوصاً ایرانین ایچ بؤلگه لرینه کؤچ ائدیرلر، ۲- آیا اکینجیلیک و مالدارلیق ساحه سینده مختلف سرماییه یاتیریمی چۆزوم اولایلمزمی؟، بیرحالداکی اکینجیلیک و مالدارلیق بو مملکتین و ملتین اصلی یاشایش قایناق لارینداندیر مسلماً بوجور برنامهلر هم خود کفالیق	همدان، هوراند، هیر.
کند آراسی..kəndarası [آد] کندلرین آراسیندا اولان و یئرله شن " کند آراسی یوللار آسفالت اولمالیدیر".	کندا..kənda [اؤزل آد] سوُمقایت، دا چای آدی ۲۴۰.
کنداوبا..kəndoba [اؤزل آد] آغسو، دا کند آدی ۲۴۰.	کنداوستان..kənd üstü [اؤزل آد] مراغا و زنجان دا داغ آدی.
کندال..kəndal [اؤزل آد] کندهال: ماکي دا کند و رودباردا داغ آدی.	کندآو..kəndav [اؤزل آد] کندو: قروه، قئیدار و اهر ده کند آدی. ساوه-نوبران (~) ابراهیم آباد) دا کند آدی. زنجان دا داغ آدی {پهلویچیلر عمد اولاراق گنداب (پیس سو) شکلینده یازیرلار حالبوکی بو سؤز کند و آو سؤزیله ایلگیلیدیر و معنجا آوی چوخ اولان کند دئمکدیر}.
کندباشی..kəndbaşı [آد] کندی دولاندیران، کندی بؤیوگو (فا: دهدار، کد خدا). governor of a rural district	کندبؤلگه سی..kəndbölgəsi [آد] بیر کنده باغلی اولان اکین یئرلری و یوللار و داغلیق اوتلاق لاری و بنز یئرلر (فا: دهستان).
کندبؤیوگو..kəndböyüyü [آد] کندباشی (فا: کد خدا). headman	کندبولاغی..kəndbulağı [اؤزل آد] کبودرآهنگ ده کند آدی.
کندبه کند..kənd bə kənd [ظرف] کند کند.	کندتانا..kəndtata [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.
کندتپه..kəndtəpə [اؤزل آد] قروه-گۆل تپه ده کند آدی.	کندج..kəndəc [اؤزل آد] اراک-طرخوران دا کند آدی.
کندجیک..kəndcik/kətcik [آد] کیچیک کند.	کندجیز..kəndciyəz [صفت] کند " داغین آتگینده بیر کندجیز واریدی".

کندیر..kəndir [آد] ۱-یوْغون ایپ، کنفو چدنه لیف لریندن توخونان ایپ، بؤیوک اؤرکن (فا: ریسمان) string. rope ۲- (آ)، بی) کندیراوتو {سن، گنیش (کن) سۆزوندن، باخ: کند}.	لاحظیندان مفید اولاییلر و هم کند اهالی سینه ایش یاراداییلر. ۳- نییه بیرسیرا شهرلر، کندلر طرفیندن دیشیمه معروض قالیر، بئله کی ایلکجه بیر شهرین بۆتون کندلری دیشیمه معروض قالیر و ائیله بؤلگه دۆزه لیرکی شهرین وسطی تۆرک ولی اطراف آیری اثتیک لردندیر، بو اولای لار گۆنلیک لاحظدان دقت چکیجیدیر، البته بو حرکتین نتیجه سینى آچیقجا مثلا بۇکان و شیروان شهرینده گۆرورک، بۇ شهرلر ۱۳۲۰ده تۆرک شهری اولاراق اطرافیندا تۆرک کندلریده قئید اولونموشدور ولی ایندیلیکده منظره دیشیمکده دیر.
کندیراوتو..kəndirotu [آد، بیتگی] بیر نوع کنه ویر، مینا چیچگی گیللردن، عطیرلی بیرچیچک نوْعو و زینقرۆسوو گۆللیرى اولان بیر بیتگی (فا: کنف). calamagrostis. ver. abutilon	کندلشمک..kəndləşmək [تائیرسیز ائيلم] کندحالینا گلمک، یئرله شیم- یئری حالینا گلمک
کندیرباز..kəndirbaz [آد] ۱-ایپ اوستونده اوئیانیان و گۆستری گۆسته رن کیمسه، آکرویات. ۲-(مج) فیریلداچی، اوْیون باز.	کندلی..kəndli [آد، ص] کتلی، کتدی: ۱-کندده یاشایان، کندچی، کند اهلی. ۲-کند داش، کت داش (فا: روستایی). villager
کندیربازلیق..kəndirbazlıq [آد] ۱-آکرویاتلیق، ایپ اوستونده اویناما و گۆستری گۆسته رمه، کندیر بازین ایشی و پشه سی. ۲-(مج) فیریلداچی لیق، اوْیون بازلیق، کندیرچی لیک (فا: بندبازی). rope-dancing	کندلی کسکلی..kətləkəssəkli [آد] کندلی. کندلی لیک..kəndlilik [آد] کتلیلیک: کند اهلی اولما، اکینچی لیک. کندمالا عیسی..kəndmallası [اؤزل آد] سۆلدوز دا کند آدی.
کندیرقاییش..kəndirqayış [صفت] برک و مُحکم. کندیرقاییش اولماق..kəndirqayış olmaq [تائیرسیز ائيلم] یاپیشیب اؤتورمه مک، بۇراخماق "اوغان کندیرقاییش کیمی قیزدان آل چکمه دی".	کندو..kəndü [آد] بال کندوسو، بال پته یی (فا: کندو). beehive {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر <کندۆک>، دده: بؤیوک توپراق قاب، باخ: کند}.
کندیرگوهنی..kəndirgəveni [آد، بیتگی] خالق طبابتینده ایشلنن بیرنوع بیتگی ۱۳۶.	کندول..kəndül [اؤزل آد] اوجان دا کند و داغ آدی {کندو کیمی وئریلمی یئر}.
کندیرگیلر..kəndirgillər [آد، بیتگی] تاجسیز، ایکی چنک لیلردن بیر بیتگی سوْیو، اؤرنک "کندیر، شربتچی اوتو"، باخ: ابه کۆمه جی سوولار.	کندۆز..kəndüz [اؤزل آد] نفس، جان، رۇح ۷. کندووان..kəndüvan [اؤزل آد] اوسکو، اردبیل و کرج ده چای آدی. اردبیل، تبریز، سراب و میانا دا کند آدی {کند+آوان: کند/ شهر و یئرلشم بؤلگه سی}.
کندیری..kəndiri [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، کندیر شکی رایونوندا کنچیریلن خالق شنلیکلرینده ایستیفاده اولونان واجب اشیادیر. کندیربازلار اؤز اوستالیغی، اوْیون مهارتینی کندیر اوستونده گوسترر، اوْیونلارینا کندیر اوستونده رقصلر داخل ائدردیلر. قایتاغی ریتمینده، جلد، جوشغون رقصیدیر. رقصین مثلودیاسی کنچن اسرین آخیرلاریندا شکی رایونوندا یارانمیشدیر ۲۴۵.	کندووالان..kəndüvalan [اؤزل آد] تبریز ده داغ آدی. کندہ..kəndə [اؤزل آد] گترمی و اهر ده کند آدی.
کندیرستان..kəndistan [آد] کند یئرلری (فا: دهستان). کندی کندینه..kəndikəndinə [ظرف] اؤز اؤزونه. کندیل..kəndil [اؤزل آد] کۆنول، کۆنوللو، تمیز اؤرکلی ۷؛ باخ: کندیر.	کندی..kəndi [آد] ۱-اؤزو، اؤز، بیرینین ویا نسنه نین ذاتی، اصل- اؤزل لیگی. ۲-اؤز لو گونده (فا: شخصا). ۳-personally ایچینده تاخیل و اون کیمی شیلری ساخلاماق اۆچون تاختا ویا خود پالچقدان قایر یلمیش قاب "بوغدا کندیسى" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر <کتو>؛ باخ: کند}.
کندیلیک..kəndilik [آد] اؤزلۆک، بیرنسنه نین وارلیغینی دۆزلدن شئی. کندی لیگیندن لیک..kəndiliyindənlik [آد، فلسفه] اؤزلو یوندن لیک، ائشیگینده یوخ اؤز ایچینده گرچک له شن ائشگین لیک. کندی لیگینده..kəndiliyində [صفت] اؤزلو گۆنده، آیریلاریندان تاثیر آلمادان.	کندی..kəndi [اؤزل آد] شامخور، دا داغ آدی (۱۶۰۰) ۲۴۰. کندیانی..kəndyani [آد] کندیاخین لیغیندا اولان هر شئی "کندیانی- اوتلاق"
کندی باشینا..kəndibaşına [ظرف] اؤزباشینا.	کندی..kəndi [اؤزل آد] شامخور، دا داغ آدی (۱۶۰۰) ۲۴۰. کندیانی..kəndyani [آد] کندیاخین لیغیندا اولان هر شئی "کندیانی- اوتلاق"

کندیم..kəndim (ض) اؤزوم (فا: خودم).	کنگراوتو..kəngər otu [آد، یتگی] زوغلاری خوروشلوق اوچون
کندینجه..kəndincə [ظرف] اؤزونجه، اؤزونه گؤره، کندینه گؤره.	الوئیشلی (فا: کنگر). cardeus {کنگل شکلینده ده یازیلیب و
کنزه..kənzə [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی {۱-کنگشمک دن کنگه/	قانقال سؤزوندن دییشمیش اولاییلیر، باخ: قانقال}.
کنزه، گنیش یئر. ۲-سۆسلو بیر چین قماشى}.	کنگرورانی سی..kəngərboranısı [آد] قیزارمیش کنگر سوغان و
کنزه نه..kənzənə [اؤزل آد] تبریز ده کند آدی {باخ: کنزه}.	ساریمساقدان حاضرلانا و یوغورتلا یییلن بیر یئمک (فا: بورانی
کنزی..kənzi [آد، ت] رنگلی بیر چین قماشى.	کنگر). کنگر خوروشو..kəngərxuruştı [آد] کنگری قیزاردیب اونا قیزارمیش
کنسکو..kənəsku [اؤزل آد] شاهرود-نردین ده کند آدی {باخ: کنزه}.	سوغان ات روب قورا آرتیراق حاضرلانا بیر نوع خوروش (فا:
کنش..kənəş [اؤزل آد] گنش: استشاره، مشاوره. ^۷	خورشت کنگر).
کنشمک..kənəşmək [تائیرلی ائلم] مذاکره و مشاوره ائتمک. {دده	کنگرد..kəngərd [اؤزل آد] کرج ده داغ آدی.
قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر}.	کنگر س دؤولتی..kəngərəs dövləti [اؤزل آد] کنگرس دؤولتی ویا
کنف..kənəf [آد، یتگی] باخ: کندیر اوتو.	قندیل / قانقیلی دؤولتی میلاددان اؤنجه ۷جی عصرده یئنی سئی
کنفرانس..konfrans [آد، فرانسیزجا] بیر مطلب اؤزه ره دانیشماق و	اطرافیندا، اورتا آسیادا قورولدو و ۵جی عصره قدر دوام ائتدی، بو
قونوشماق اوچون اولان توپلانتی (فا: سخنرانی). lecture	دؤولت سونوندا آغ هونلارا/ هفتالیتلره تابع اولدولار، کنگرس
کن فیکون..konfeyəkün [عربجه] دارما داغین.	بیرلیگی نی قوران طایفایار کنگرلی، قانقیلی یا قیپچاقلاردان اولان
کن فیکون ائتمک..kənəfəyəkün etmək [تائیرلی ائلم] دارماداغین	کیمترلر، پنجه نیک تۆزکلریدی، چوخ ییگیلرله گؤره فارابی
ائتمک، آلت اؤست ائتمک.	(فیلسوف)، موسی خوارزمی (آسترولولق)، محمدابن زکریای رازی
کنک..kənək [آد] ۱-لپه سی چتین چیخان "کنک قوز". ۲-چتین لیکله	(ریاضیاتچی)، ابوریحان بیرونی (جغرافیاچی)، کنگرس قومندان
باشا گلن "کنک ایش". ۳-الیندن یاخشی لیک گلمه ی، چتین لیک	اولموشلار ^{۲۰۹} .
تۆره دن، ترس و عنادجیل.	کنگرلر..kəngərlər [اؤزل آد] هونلارین خلفلری اولان کنگرلر ۵جی
کنکاش..kənkaş [آد، فا] اختاریش، مشورت {باخ: گنشمک}.	عصرده ساسانی لرله مبارزه آپاران خلقلر آراسیندا آدلاری چکیلیر،
کنکان..kənkan [آد] قویو قازان، قویوچو {فا: چاه کن}.	گؤرکملی عالیم لر کنگرلری پنجه نکلرله عینی لشدیریر، پنجه-
کنک لیک..kənəklik [آد] ترسلیک، عنادلیق.	نکلرین اوچ اساس بوی ونون مشترک آدی کنگرایدی، یئنده بو
کنگان..kəngan [اؤزل آد] ۱-بوشهر یاخینیندا بیر یئر آدی. ۲-کنگان	طایفاسیندان سؤز آچیلما لیدی، بو طایفاسی قافقاز بؤلگه سینده
بؤلگه سینده تۆزک کندلری: باریکو (۱۲۶ ک گ د * ۱۰۰/ ی تو)، آب	یاشایان طایفایار آراسیندا قرار تاپیر، گوی تۆزک آیدهلرینده بو
شولی (۱۹ ک گ د * ۱۹۰/ ی تو)،	طایفاسی کنگر س شکلینده آدی گنجیر، چوخ قایناقلار کنگر
کنگاور..kəngavər [اؤزل آد] ۱-تاروم دا کند آدی. ۲-کرمانشاه	سؤزونو دؤیوشکن و شجاعتلی معنی ائدیرلر، کنگرلرین یاشادیقلاری
یاخینیندا بیر یئر آدی. ۳-کنگاور-کرمانشاه بؤلگه سینده تۆزک	یئرلر چوخراق آذربایجان و اورتا آسیادا تثبیت اولونوبدور، کنگرلر
کندلری کارخانا (۳ ک د * ۴۸۰)، قارلوق (۱۲ ک گ د * ۷۷۰/ طاقلو	بیر سیرا قایناقلاردا قانقلی آدیلا صحنه یه چیخیر، دده قورقود
ائلی)، {کنگاور سؤزو گنجه+وار سؤزیله ایلگیلی اولاییلیر و گنجه	کتابیندا بو جور ایزی گؤرمک اولار، کنگر سؤزیله سومرلرین
لر تورک طایفالاریندان بیریدیر و بو کلمه گنجه ائللین اولدوغو	اصلی آدلاری آراسیندا بویوک بنزلیگه راست گلیریک، باخ:
یئر گؤستهریر}.	سومرل ^۸ .
کنگر..kəngər [اؤزل آد] ۱-باخ: کنگرلر ۲-بصره کؤرفزینین ایلکین	کنگرلو..kəngər lu [اؤزل آد] کنگرلور صفوی دؤنمی اوستاجلو
آدی (فا: خلیج فارس).	طایفاسینین اوبالاریندان ساییلیدی، اونلار او دؤنم تورکیه دن
کنگر آس..kəngəras [اؤزل آد] خزرتورک بیرلیگی ایچینده یئر آلان	آذربایجانا کؤچهرک نخجوان اطرافیندا یئرلشدیلر، ایندی دیاربکر
بیر بوی.	بؤلگه سینده ایکی کند کنگرلو آدیندا دیر ^{۸۵} ، آذربایجاندا کنگر و
	قانقلی شکلینده یئر آدلاری واردیر، باخ: کنگرلی.

کنگرلو..kəngərli [اؤزل آد] قارداغ حاج علیلو طایفاسینا باغلی- اوبآدی ^{۱۰۸، ۳} . آذربایجان تۆرکلری بوی لارینداندير ^{۸۱-۱۵۸} .	کنه‌ویر..kənəvir [آد، بیتگی] کندیر گیللردن، ساینداکی لیفلردن چووال دوزنیلن و توخوملاریندان یاغ چیخاریلان ایکی ائوجیک لی، بیر نوع کندیر اوتو (فا: شاهدانه). <i>cannabis sativa</i> .
کنگرلی..kəngərli [اؤزل آد] کنگرلو: اوجان، کلئیر، خیاو و سالماس دا کند آدی. زنجان و آغدام دا داغ آدی، اورمو گۆلوندە بیر آدا.	کنه‌ویر یاغی..kənəvir yağı [آد] کنه ویر آغاجیندان دوزەلن یاغ.
کنگرلی..kəngərli [اؤزل آد] آغدام، دا داغ آدی ^{۲۴} .	کنه‌ویر جیلیک..kənəvircilik [آد] کنه ویری یتیشدیرمه ایشی.
کنگرمه..Kəngərmə [اؤزل آد] تۆرکمن- یامووت- چوئی بوی لارینداندير ^{۸۱-۱۵۸} .	کنیز..kəniz [آد، فا] قادین قوللوقچوسو.
کنگری..kəngəri [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی.	کنیزان..kənizan [اؤزل آد] رزن ده کند آدی.
کنگری..kəngiri [اؤزل آد] اوغوز- بایات بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی- قرن) ^{۲۵} .	کنیز داغ..kənizdağ [اؤزل آد] قوبوستان، دا داغ آدی ^{۲۴} .
کنگرین..kəngərin [اؤزل آد] قزوین- معلم کلايه دا کند آدی.	کنیزک..kənizək [اؤزل آد] گنبد ده کند آدی.
کنگشلو..kəngəşlu [اؤزل آد] ۱- دانیشیق، آنلاشیق، دایانیشمالی ۲- (تاریخی اؤزل آد) ایران تۆرکمنلری، اویماق بگ لریندن ^۷ .	کنیزلیک..kənizlik [اؤزل آد] (قادین اوچون) قوللوقچولوق.
کنگشکم..kəngəşmək [تاثیر سیز ائیلیم، ت] قارشیلیقلی دانیشماق، تدبیر اتمک.	کنیشک..kənişək [اؤزل آد] اورمیە ده داغ آدی.
کنگل..kəngəl [باغ] کنگر، قانقال.	کوارک..kəvərək [اؤزل آد] نیشابور- چکنه علیا دا کند آدی.
کنگلور..kənglü [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.	کواکی..kəvaki [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی.
کنگه‌وَر..kəngəvər [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {گنج+ور: ساغلام قالا ^{۸۸} }.	کواکیب..kəvakib [آد، عربجه: کوب چوغول] اولدوزلار.
کنگه‌وُ..kəngəvu [اؤزل آد] لثریک، ده چای آدی ^{۲۴} .	کُور..kəvər [آد] باخ: کاوار.
کنگیز..kəngiz [آد، بیتگی] کۆکو یاناجاق کیمی ایشله دیلن و قیش اوتلاق لاریندا یاقین اولان بیر بیتگی نوعو.	کُورک..kəvrək [صفت] ۱- راحتجه قیریلان و قوپاریلان و سینیلان بیر شئی، تیز اووولان، تیز داغیلان، ”کورک بوداق، کورک چۆرک، کورک شیرنی“ (فا: ترد). <i>brittle</i> ۲- (مع) اویره یی یومشاق، هر شئیدن تیز تاثیر آلان، کۆورک. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر: یوموشاق؛ دیواندا ایشله نن کۆمک (گۆشه مک، راحتجه چئینمک) بو کلمه نین کۆکودور}.
کنگیزلیک..kəngizlik [آد] چوخ کنگیز بیتن یئر.	کُورک لشمک..kəvrəkləşmək [تاثیر سیز ائیلیم] ۱- کورک حالا گلمک، تیز اووولماق. ۲- دولوخسونماق، آغلامسینماق، تیز تاثیر آلماق.
کنو..kənu [اؤزل آد] بیجار دا داغ آدی.	کُورک لنمک..kəvrəklənmək [تاثیر سیز ائیلیم] اووولماق، کورک حالا دوشمک.
کنه..konh [عربجه] بیر شئین اوژو و ماهیتی و اوژلوگو (فا: کُنه).	کُورک له مک..kəvrəkləmək [آد] راحتجه قیریلیب وضعیتیه گتیرمه.
کنه..kənə [آد، دی، فا] گوشین حیوانلار، کۆپک ل و بعضاده انسان دری سینه یایشاراق قان امیب بسله نن بیر نوع قانادسیز انگل بۆجک لرین گئیش آدی، ساقیرقا (فا: ~).	کُورک لیک..kəvrəklik [آد] ۱- کورک اولما وضعیتیه، اووولما، تیز داغیلما (فا: تردی). <i>brittleness</i> ۲- (مع) دولوخسونما، تیز تاثیر لنمه، رقت لنمه.
کنه اوتو..kənə otu [آد، بیتگی] توخوملاری کنه نی آندیران بیر نوع بیتگی، توخوموندان هیند یاغی الله ائلدیله کنه آغاشچیغی، بیر ایللیک اوتسو (فا: شاهدانه). <i>ricinus communis</i> .	کُوره جیک..kəvrəcik [صفت] چوخ کورک.
کنه جیک..kənəcik [آد] زیان وثریجی و بوغوم آیاقلی بیر پارازیت، عمومیتله یاپراقلارین آلت طرفلرینده یئرله شن.	کُوسی..kəvsi [اؤزل آد] اورمیە ده کند آدی {کۆمک دن؛ ارمنیجه}.
کنه سارو..kənəsaru [تاریخی اؤزل آد] قازاق خانلاریندان. آییلاي خان'ین تورو نو (بعضی قایناقلاردا ”قونی سارو“ اولاراق دا گنجر) ^۷ .	کُوشن..kəvşən [آد] چؤل، تارلا، کۆوشن (فا: صحرا). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر} کفشنگ، کفنگ؛ کفره مک کلمه سی گۆشه مک فعلینن دیشیلیمیش شکلی اولاراق دیواندا گلیب و کفشنگ سۆزوده ”خرمن قورتولاندان سونرا گلن کیمسه یه وثریلن آرماعان“ معناسیندا کفره مک سۆزونون مفهومونو داشییر، بو کلمه نین
کنه لی..kənəli [صفت] گنه سسی اولان، گنه باسمیش و کنه داراشمیش.	

معناسی گئیشله نهرک ایندی خرمن اولان یئر و تارلا اوچون سؤیله نیر.	کوپاکتولا..kopakqula [تاریخی اؤزل آد] کۆپک+قولا / کۆپ+آغ+قولا؛ بابورخان ین اوردویاشی لاریندان. ^۷
کۆل..kəvel [آد] قوزو و قویون دری سیندن دۆزه لن کۆرک نوعو.	کوپان..kopan [اؤزل آد] قوپان: ۱- غالب، اوتقان ۲- اولو، یۆکسک. ^۷
کۆورگن..kəvürge [آد، بی، ت] داغ سوغانی.	کوپبوش..kopbuş [صفت، باخ: کۆپ] کۆک، توپبوش "کوپبوش اوشاق".
کۆه دیل..kəvədil [اؤزل آد] تبریز ده کند آدی {کۆمک دن: سرت اولمایان زولاق یئر، معتدل یئر}.	کوپبولداماق..kopbuldamaq [باخ] گویبولداماق.
کۆهران..kəvəran [اؤزل آد] اهرده کند آدی {۱- کۆمک دن: یومشاق و معتدل آران. ۲- کور/ کاوار+ آن یئر: یشمه لی گۆی}.	کوپتوروو..kopturu [اؤزل آد] قوپتورو: سایقی دوروشو، تۆرن دوروشو. ^۷
کۆهله..kəvelə [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی {کۆمک سۆزوندن}.	کوپچک..kopçək [آد، تورکمجه] نازبالیش (فا: بالش).
کۆآلیسیون..koalisiyon [آد، فرانسیزجا] چئشیتلی گۆجلرین بیر آریا گلمه سیله دۆزه لن بیرلیک، اؤزلانتی، بیرکشمه (فا: کوالاسیون).	کوپلاماق..koplamaq [باخ] گویلاماق.
کوبالت..kobalt [آد، لا] آتوم سایسی ۲۷، آتوم آغیرلیغی ۵۹، قیسالتماسی Co، بویاجیلیقدا ایشله نن، قیرمیزی یا چالان برک، آغ گۆموشو مثال.	کوپوغلولوق..kopoğluluq [آد] کۆپک اوغلولوق، اولماوضعیتی.
کوبای..kobay [آد، دیرگی] آغ اۆزه رینه قیزیل ساری ویدا قارا بنک توکلری اولان، امجکلی، گمیرگن، کیچک بیر حیوان، هیند دؤغوزو (فا: نوعی خوک). <i>cavia porcellus</i> {آمریکا یئرلیرین دیلیندن}.	کوپون..kopun [اؤزل آد] قوپون: چوخلو، برکت، بۆتونلوک. ^۷
کوبرا..kobra [آد، دیرگی] کوبراگیلردن چوخ زهیرلی قیزیل اسمر و ساری رنگلرده بیر ایلان نوعو، باشینی قوزایا ییلن آسیا و آفریقا ایلانی، بۆینو بزکلی، گۆزلوکلو ایلان (فا: کبرا). <i>tripudion</i> . Naga {پورتاغال دیلیندن}.	کوپون..kopun [آد، فرانسیزجا] بیر اثرین ویا متنینی تقلیدی.
کوبراگیلر..kobragiller [آد، دیرگی] سۆروننگنلر صنف ایندن زهیرلی ایلان لارین چوخونو ایچینه آلان بیر سوی.	کوت..kot [آد، این] بیرنوع اوست گئییمی، کۆت شالوار (فا: کُت).
کوبرات..kobrat [اؤزل آد] کوبرات: ۱- درله مک، توپارلاماق، اؤرگوتله مک ۲- [تاریخی اؤزل آد] بولقار خانلاریندان. ^۷	کوتالان..kotalan [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.
کوبزا..kobza [باخ: قوبوز] بارماقلا چالینان اوکراین موسیقی آلتی.	کوتان..kotan [آد] یئر شوخوملاماق اؤچون دمیر و آغاجدان دوزله لن قورقو (فا: گاواهن). <i>ploughshare</i> {کۆتوک کلمه سیله کۆکدش اولراق (آلت، اوتوروملوق) توپراقدان اوتوران وسیله نی ییلدیریر}.
کوبلان..koblan [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {قافلان} کاپلان کوبلان ^{۸۸} .	کوتان..kotan [اؤزل آد] تیکان تپه؛ خوی (آباد)؛ گئرمی (چی) ده کند آدی. قازاخ دا (داغ) داغ آدی (۱۱۰۰). ^{۲۴۰}
کوبود..kobud [باخ] گوبود.	کوتانجیق..kotancıq [آد] کوتان قباغیندا توپراغی کسب چئویرمه یه کۆمک ائدن حصه جیک.
کوبور..kobur [باخ] قوبور.	کوتانجیق لی..kotancıqlı [صفت] کوتان جیغی اولان.
کوبیی..Kobii [اؤزل آد] آلتای تۆرکلری شار بوی لاریندان دیر ^{۱۵۸-۸۱} .	کوتانچی..kotancı [آد] کوتانلا یئر سورن و شوخوملایان، اکین چی.
کوپ..kop [سس تق] ال ایچ ایله وورما سسی، باخ: گۆپ. ۲- کۆپ، (آد) شیش، قابارما، شیشمه، کۆپموش اولان، باخ: کۆپ.	کوتانچیلیق..kotancılıq [آد] کوتانچی نین ایشی، اکین چی لیک.
کوپاکخان..kopakxan [تاریخی اؤزل آد] کۆپک+خان؛ نایمانلار دؤولتی خانلاریندان. ^۷	کوتانلاماق..kotanlamaq [تائیرسیز ائیلیم] کوتانلا یئر سورمک.
	کوتانلانماق..kotanlanmaq [اتدیرگن ائیلیم] کوتانلا یئر شوخوملا نماق.
	کوتانوان..kotavan [اؤزل آد] آغدام دا کند آدی ^{۲۴۰} .
	کوتلت..kotlet [آد، فرانسیزجا] دویولموش ات دن و بعضا بالیق دان، گیرده ویا اؤزون و یاستی شکیلده پیشریلیب حاضرلانا یتمک، تره و ز و بوجور شیلردن حاضرلانا یتمک، بیر نوع ساندویچ "یئرآلما کوتلتی" (فا: کتلت).

کوتمول..kotmul [آد] چوخ ایشلنمیش سوپورگه {باخ: کوت} کوت.	کوروبور..korabör [اؤزل آد] گوی تورک بیر لیگینه بیر بوی آدی.
کوتس..kosər [آد، عربجه] جنت ده بیر بولغین آدی.	کوروبولاق..korabulaq [اؤزل آد] ساوه و ری ده داغ آدی.ملیکان،
کوتردرگزینی..kosər dergəzini [یازار] آغاسیداحمد مجتهد درگزین -	ماکی و خوی دا کند آدی {کۆر، کۆر، کور+بولاق}.
تفرش لیدیر ۱۳۳۶ه وفات ائدیپ و تورکجه شعرلری واردیر ^{۱۴۱} .	کوراذنهین..kora zehin [صفت] کوت، گنج، گنج آنلایان.
کوترسویو..kosər suyu [آد، عربجه] جنت ده اولان بولغین سویو	کورافهیم..kora fəhim [صفت] کوت، گنج، گنج آنلایان.
"آب کوثر".	کوراسر..korasər [اؤزل آد] هشتیری ده کند آدی {کۆر+ا+سار: گوجلویثر}.
کوکچورموندوس..Koçkor-Mundus [اؤزل آد] قوچقورموندوس: آلتای	کوراکند..korakənd [اؤزل آد] ساووجبولاق داداغ آدی {کۆر+کند: گوجلو کند}.
تورکلری تثلوت بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	کورالتماق..koralatmaq [تاثیری ایلیم] کورلاماق، کوتلتمک.
کوخویر..koxoir [اؤزل آد] قوبا داغ آدی (۱۷۷۶) ^{۲۴۰} .	کورالماق..koralmaq [تاثیر سیز ایلیم] کورالناماق، کوتلتمک.
کود..kod [آد، فرانسیزجا] دیپلوماتیک، حربی ویا آیری ایشلرده بیلگی	کورالیش..koralış [آد] کورالماق ایشی ویا بیچیمی.
وثرمک اوچون ایشلهنن رمز و علامت، اشارت (فا: کد).	کوراماز..koramaz [آد] چپی سوت له قاتیغین قاریشماسیندان عبارت
کودئین..kodeyin [آد، فرانسیزجا] بیر نوع اویشدوروجو ماده (فا: کدیین).	آغارتی ویا سرین لشدیریجی ایچکی.
کودار..kodar [اؤزل آد] کوداز، کؤنز: مغرور ^۷ .	کوراماز..koramaz [اؤزل آد] یاپارلی بویونا عایدیثر آدی (م۱۶جی
کوداز..kodaz [اؤزل آد] کوداز، کؤنز: مغرور ^۷ .	قرن) ^{۲۲۵} .
کودال..kodāl [آد، فادگودال] وحشی حیوانلاری توتماق اوچون	کورامال..koramal [آد، دیرگی] سورونلردن ایلانا بنزر آباق سیز
قازیلیب اوستو چیرپی ایله اؤرتولن چوخور یثر، تله (فا: تله).	کرتنکله.
کودان..kodañ [تاریخی اؤزل آد] قوتان: سلجوقلار دؤنمی	کوراماللو..koramallu [اؤزل آد] گئرمی ده کند آدی.
اوردوباشی لاریندان ^۷ .	کورانا..korana [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {گورانا/ گورانی}.
کودنان..kodnan [اؤزل آد] ماساللی دا کند آدی ^{۲۴۰} .	کورانی..korani [اؤزل آد] بیجارین ۷ کندستان یندان بیر اولاراق
کودور..kodor [اؤزل آد] زیلبان چاینا تۆکولن بیر چای آدی ^{۲۴۰} .	۵۹ کندی و *۱۹۰۰۰ نفر نفوسو واردیر، کندستانین مرکزی
کور..kor [آد، ص] گۆرمه یتتی سی اولمایان، گۆزو گۆرمه یین، گۆرمز،	یاستیکند اولاراق اهالی سی تورک قنید اولوبدور، باخ: گورانی.
(فا: کور). blind {دیواندا قور/ چور کلمه سی زیان معناسیندا گلیب	کورواچاق..korocaq [صفت] اوشاقی اولمایان، اوشاقسیر.
بو کلمه ایندیکی کورلاماق کیمی کلمه لری کۆکو ساییلیر، بو کلمه	کورواچوش..kor uvçuş [آد] اوچماقی قارانیلق دا یا سیس و چم
حرف دیشیم ایله خور شکلینده ده ایشله نیر "خورگۆرمک،	ایچینده ساده جه اوچوش آلت لریله آپارما یونتمی.
خورباخماق، خورلاماق" یننده قور سؤزونه باغلی کور "گۆرمز"	کورواغلو..koroğlu [اؤزل آد] ۱- کورواغلو داستانیه فقط آذربایجان
کلمه سی فارسجا کور کلمه سیله کؤکداش اولمالیدیر ^{۲-۲} . کور،	لیلارین بلکه بوتون خزر یانی خالقلارین ان بویوک حماسی و
(آد، یونانجا) اوخویان لارده سته سی، باخ: کور (فا: کور). ۳- کور	اجتماعی داستان لاریندان ساییلیر، کورواغلو گرچک ویا افسانوی
(اؤزل آد) خیاو، اهر (بولاق)؛ میانا (حقیق)، اوجان، هریس (چای	اولاراق فتودالار و ظالمه قارشى زحمتکش اینسانلارین سسی و
، درگز (چشمه)، همدان (کهریز)، اوجان (ماللا)؛ چای آدی	اعتراضی ساییلیر، صفویلر و عثمانیلار و سونراکی حکومتلرین
(چای، سدره)، آبشرون داداغ آدی ^{۲۴۰} {سویو آزیثر}.	فتودالیم دؤنمین دؤنوش نقطه سینده و کاپیتالیسم دؤنمین
کورآلان..kor alan [آد] آراج سورمه ده سوروجونون گۆرمه دیگی	نشانه لری گؤرون دوگونده کورواغلو حماسه سی یارانیر و خالقین قلبی
نقطه لر، کور نقطه (فا: نقطه کور).	ترنمونو و ایستیه نی ظلم علیه اینه گؤسته ریر و بوسبه (بو دؤنمین
کورائتمک..kor etmək [تاثیری ایلیم] گؤزلرینی چیخارتماق.	قورتولماسی اوچون) بو داستان وارگوچ ایله ایندیکی زامانیمزا
کورابوغوم..kora boğum [آد] تاخیل کولشی نین توپراغا یاخین	قدر یاشاییبیدیر. ۲- (اؤزل آد) زنجان دا داغ آدی.
حصه سی.	

کور اوغلو..koroğlu [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلیریندن بیریدیر، آذربایجانین خالق قهرمانی کوروغلونون شرفینه بئله آدلاندیریلیب. " کوروغلو " مئلودیاسی نین سدا لاری عظمتلیدیر. ایدئاسی دؤیوشه روحلاندیریجی طرزده دیر. تتمپی آرام، بیر قدر ده جلددیر. رئیسوبلیکانین بیر چوخ رایونلاریندا یاییلمیشدیر ^{۲۴۵} .	کورچابا..korçapa [آد] توپراق کسکک لیرینی داغیتماقدا ایشلەنن، آغزی ایتی اولمایان چابا.
کور اوغلو سایاگی..koroğlu sayağı [صفت] خالق قهرمانی کیمی، ایگیدجه سینه.	کورچای..korçay [آد] هنج بیر حوضه یه تۆکولمه ییب یاری یولدا قورویان چای.
کور اوغلو قایتارماسی..kor oğlu qaytarması [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلیریندن بیریدیر، جنگاورلیک، دؤیوش رقصی اولاراق، صورتلی تتمپه مالیکدیر. " کوروغلونون قایتارماسی " دینامیک رقصدیر. زورناتین و آتترین گور سدا سی رقص ائندلری سون درجه ده جلد اویناماغا روحلاندیرییر ^{۲۴۵} .	کورچیبان..korçıban [آد] باشی اولمایان چیبان.
کور اولسون..kor olsun [] قاریش افاده سی " کور اولسون دوشمانیمیز ".	کور خط..korxət [آد] دمیریوللاریندا آرخاسی کسکک خط.
کور اولماق..kor olmaq [تائیرسیز انیلم] گۆرمه قابلیتی نی ایتیرمک.	کور دومان..korduman [آد] بوران، کولک لی بوران.
کور ایلان..kor ilan [آد، دیرگی] کورایلان گیللردن، سولجانلا بسلەنن، ایلانا بنزر، آیاق سیز بیر سۆروننگن (فا: نوعی خزنده مار مانند). anguis fragilis typhlops vermiculoris	کور دویون..kordüiun [آد] آچیلما یان وچۆزلەمە یین ایلمک، چتین آچیلاییلن دویون، چتین چۆزلە ییلن سورون.
کور ایلان گیللر..kor ilangillər [آد، دیرگی] اؤمورقالی سۆروننگن، ایستی بۆلگه لره اولان، قایقان (سۆرونن) ۱ m بویدا ایلانلار سو یو.	کور سست..korset [آد، فرانسیزجا] لئپچیک، ممه لیک، دۆشلوک (فا: کرسٹ).
کور اییم..korayım [اؤزل آد] اردییلین ۳۰ ک گ اینده بالاجا یئرلەشیم یئری (نفوسو* ۱۰۷۰ نفر تورک قئید اولوبدور) { کاراییم }.	کور سان..korsan [آد، فرانسیزجا] سالدیریجی، یول کسن.
کور با..korba [آد] بیر اوشاق او یونو، بیرینین گۆزلرینی باغلایاراق او بیرلرینی یاخالاما او یونو.	کور سیچان (فاره)..korsiçan (fərə) [آد، دیرگی] کور فاره گیللردن توپراق آلتیندا یووا دۆزلدن ممه لی حیوان spalax typhlus
کور باغیر ساق..korbağırsaq [آد] قالین واینجه باغیر ساقلارین بیرلشدیگی یئرده کی چیخیتی لی بۆلوم.	کور سیچان گیللر..korsiçangillər [آد، دیرگی] گمیرگنلر صنف ایندن گۆزلری کیچیک بیر دری ایله اؤرتولو، قویروق سوز بیر سو ی.
کور بوز..korbuz [صفت، دا] یاشیندان بۆیوک گۆرونن، ایری بدنلی، ینکه پر (فا: جسیم). bulky	کور شیطان..korşeytan [آد] اینسانلارا پیسلیک و اوغور سوزلوق گتیرن قو و گۆج " کور شیطان دئیر وور قاچ ".
کور بوغاز..korboğaz [آد] یمگه دوشگون.	کور شاتماق (کور شاتماق)..korşatmaq(korşaltmaq) [تائیرلی انیلم] کۆت لشدیرمک، ایتی لیگینی آرادان آپارماق (فا: کند نمودن).
کور پشمان..korpeşman [] الی بوش، پشیمان حالدا.	کور شالماق..korşalmaq [تائیرسیز انیلم، دا] کۆت لشمک، ایتی لیگینی ایتیرمک، کۆت اولماق (فا: کند شدن).
کور توتدوغون بوراخماز..kor tutduğun buraxmaz [دنییم] ترس و عناد کار آدام حاققیندا.	کور شانس..korşans [آد] کۆتو طالع، کۆتو بخت.
کور تیزون..kortizon [آد، فرانسیزجا] بۆیرک بئزی قابیغنین سالق ی لادیغی هورمونلاردان بیر ی.	کور عاباسلی..korabbaslı [اؤزل آد] شاهسون بویلا ریندان. اردییل ده کند آدی.
کور جاسینا..korcasına [صفت، ظ] گرچک لری گۆرمه یین (فا: کور کورانه).	کور قالماق..korqalmaq [تائیرسیز انیلم] خبرسیز اولماق.
	کور قایا..korqaya [آد] دنیزه چوخ یاخین اولان تهلیکه لی قایالیق.
	کور قوپدو..korqopdu [تائیرلی انیلم] سایماز چیخدی، دۆزو ایتیردی.
	{ دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبدیر }.
	کور قویماق..korqoymaq [تائیرلی انیلم] داغیتماق.
	کور قورشون..korqurşun [آد] آماج سیز آتیلان قورشون ویر اوزونتویه سبب اولان قورشون.
	کور قویو..korquyu [آد] سو یو اولمایان قویو.
	کور کوبود..korkobud [صفت، دا] یاراشیق سیز، قابا.
	کور کورونا..korkoruna [ظرف] فیکیرلشمه دن و دۆشونمه دن " ایش گۆرمک ".

کۆرگۈستەك..kor köstəbək [آد، دیرگی] کۆر سیچان لاردان گمیریجی و مەلی حیوان.	کۆرۈش..koruş [صفت] ۱-گۆزو یاخشی گۆرمەین، گۆزو ضعیف گۆرن "کیشی". ۲-کۆت "پېچاق، ~ بالتا".
کۆرلەتماق..Korlatmaq [تائیرلی انیلیم] یارارسیزلەتماق، داغیتماق، آرادان آپارماق (فا: خراب کردن).	کۆرۈکۈرۈنا..korukoruna [ظرف] گرچگی ییلمەدن، باخ: کۆرکۈرۈنا. کۆریاپالاق..koryapalaq [آد] ۱-بايقوش. ۲-(مج)نحسلیک-واوغورسوزلوق سمبولو کیمی ایشلەنیر.
کۆرلەدیش..korladış [آد] کۆرلەتماق، ایشی ویا بیچیمی. کۆرلار..korlar [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ^{۱۰۸} .	کۆریدور..koridor [آد، فرانسیزجا] دارگنچیت، دالان، گنچە نک (فا: کریدور).
کۆرلەشدرماق..korlaşdırmaq [تائیرلی انیلیم] کۆرلەشماسینا یول آچماق. کۆرلەشدریش..korlaşdırış [آد] کۆرلەشدرماق ایشی ویا بیچیمی. کۆرلەشماق..korlaşmaq [تائیرسیز انیلیم] کۆرلەشماق، گۆرمە یتتە نگین الدن وئرمک (فا: خراب شدن).	کۆزمتیک..kozmetik [آد، فرانسیزجا] جیلد و ساچلاری گۆزل و دیری توتما یا یارایان هر تۆرلۈ مادە ^۲ . کۆزموپولیتیزم..kormopolitizm [آد، فرانسیزجا] ائورن یوردجولوق (فا: جهان وطنی).
کۆرلەما..korlama [آد] تلف ائتمە (فا: اتلاف). wasting کۆرلەمادان..korlamadan [ظرف] دیرسیز وضعیتە گتیرمەدن. کۆرلەماق..korlamaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-ایشیغی آزالماق، سۆنگە ویا قوروماغا اۆز توتماق ۲-(مج)جانلی ییغی وھیجانی آزالماق. ۲-کۆرلەماق ^۲ (تائیرلی انیلیم) پوزماق، یاراماز حالا سالماق، پیس لشدیرمک، پوچا چیخارماق (فا: خراب کردن).	کۆزموز..kozmoz [باخ] کاسموس. کۆزموقرافیا..kozmoqrafiya [اؤزل آد] گۆی ییلمی نین متتتیک و فیزیکین یالیز تمل قاورام و مفاهیمیندن یارارلاناراق ان بللی باشلی اولایلاری الە آلان دالی ^۲ .
کۆرلەندیرماق..korlandırmaq [تائیرگن انیلیم] کۆرلەنماسینی گۆردۆرمک. کۆرلەنماق..korlanmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-یارارسیز حالا گلمک، یارارسیز لانماق، آرادان گتتمک، داغیلماق (فا: خراب شدن). ۲-(بل) کۆر اولماق، ایشیغی آزالماق. کۆرلەنمیش..korlanmış [آد] تلف اولموش (فا: ضایع). spoiled کۆرلەنیش..korlanış [آد] کۆرلەنما.	کۆزموقونی..kozmoqoni [آد، فرانسیزجا] ائورن دۇغومو ^۲ . کۆزمولوژی..kormoloji [آد، فرانسیزجا] ائورن ییلمی ^۲ . کۆزموونات..kormunat [آد، فرانسیزجا] اوزای آدمی، آسترونات، اوزایمن، اوزایچی ^۲ .
کۆرلوق..korluq [آد] ۱-کۆر اولما، گۆزو گۆرمەمە (فا: کوری). ۲-اؤزونتو، سیخیتی ۳-اوزاغی گۆرمەمە ویا آز گۆرمە وضعیتی. کۆرلوق ائتمک..korluq etmək [تائیرسیز انیلیم] بیریرتەر توپلاماق (آزیق، تاخیل، اودون). کۆرلوق چکمک..korluq çekmek [تائیرسیز انیلیم] سیخیتی چکمک. کۆرلوق وئرمک..korluq vermək [تائیرلی انیلیم] باشقاسینی اینجیتمک. کۆرنئر..kornier [آد، فرانسیزجا] کۆشە ^{۲۱۸} . کۆرنقە..kornuqte [باخ] کۆرآلان. کۆروخماق..koruxmaq [دا، س] ساغالماق، یاخشی اولماق "گل ایکی گورزومون آغی قاراسی، کوروخسون قلییمین یاراسی" (فا: بېبود یافتن).	کۆز میک..kormik [آد، فرانسیزجا] ائورنلە و ائورن گنل دۆزنیلە ایگیلی ^۲ . کۆس آلدی قاچدی..kos aldı qaçdı [باخ] توپ آلدی قاچدی. کۆس ناغارا..kos nağara [آد] آغاچ لا چالینان ایری ناغارا. کۆسا..kosa [صفت، فاکوسە ^۱] ۱-اؤزوندە توک بیتمەین ویا سئیرک توکلو (فا: کوسە مانند). ۲-نوروز بایرامینین قاباغینا گتتمک اۆچون کۆسا کۆسا مراسمی دوزنلە نیر، بو مراسم دە کۆسا و کئچل قیش سمبولو (آغاجلارین قیشدا لوت اولدوغو کیمی) و گنچی ساققال باهار و یاز سمبولو اولوب بیریرلرینە شعر اوخویارلار، بۇ کلمە یئر آدلاریندادا اؤزونو گۆستەریر ^۳ بیر نوع اوزون ساپلی اوراق ^۲ {کۆسو سۆزۈنە باغلانمالیدیر، کۆسوین باشی اوددا یانیب کئچل کیمی اولور، بۇ باخیشلا کلمە نین کۆکو کۆز سۆزودور ^۱ }. کۆسا..kosa [اؤزل آد] کۆسا سۆزیلە یئر آدلاری: بۇکان، ساین قالا و ماکی، اۆرمیە (آباد، احمد)، تیکان تپە (پیری)، مراغا (صفر)، قوچان و آیدرویش دە کند آدی. تفرش (داغ) دە داغ آدی یئر ادلاریندا کۆسا کندلری توپراغین لوتدویونە اشارت اولمالیدیر ^۱ . کۆسادیل..kosadil [اؤزل آد] کوسە دل: اهر دە داغ آدی.

کوساساققال..kosasaqqal [صفت] ساققالی سئیرک تۆکلوی ویا تۆکسوز.	کۆکتییل..kokteyl [آد، این] ۱-ایچکی لی تویلاتتی. ۲-مختلف ایچکی لر قاریشماسیندان دۆزه لن ایچکی (فا: کوکتل).
کوساساققالیق..kosasaqqallıq [آد] کوسا ساققال آدامین حالی.	کول..kol [آد] اوت کیمی بیتگی لردن برک و آغاجلاردان بالاجا و یومشاق اولان بوتالی و آلچاق بیتگی "یاسمن کولو، چای کولو، کوللارین و آغاجلارین بوداغی" (فا: بوته) {قول کلمه سینین دیشیلیمیش شکلیدیر و قول بوداغی چوخ اولان بیتگی اوچون دئییلیر}.
کوساکوسا..kosakosa [صفت] کوسا کیمی.	کولای..kola [صفت] گۆده، گۆدوک بویونوز اولان، "کولا گنجی" (فا: کوتاه و کوچک). {کول سۆزجوغو آغاجا نسبت قیسا و گۆدوک بوتالی بیتگی یه دئییلیر بو معنا یا هر قیسا شئی اوچونده ایشلنمکده دیر}.
کوساگالین..kosagəlin [آد] خالق ایچینده اوینانان بیر اویون آدی.	کولای..kola [آد] اوغوز-یاپارلی بویوناعایدیر آدی (م۱۶جی قرن) ۲۲۵.
کوسالار..kosalar [اؤزل آد] زنجان، کلئیر، اهر (۲)، میانا و قوشاچای دا کند آدی. قازاخ، دا کند آدی ۲۴. اهر ده چای آدی.	کولای..kolay [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {کولا حیوانلاری اولان}.
کوسالار..kosalar [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ۱۰۸.	کولا بونوز (لو)..kola buynuz (lu) [آد] بونوزو گۆدوک اولان.
کوسالاشماق..kosalaşmaq [تائیرسیز انیلم] اۆزونون توکلری تۆکولمک، سئیرک لشمک.	کولاتان..kolatan [اؤزل آد] ماساللی و گئرمی ده کند آدی.
کوسالو..kosalu [اؤزل آد] رزن ده کند آدی. اورمیه ده چای آدی.	کولاز..kolaz [کولا کلمه سیله ایلگی لیدیر، آ] دیی یاستی اتئسیز قاییق. canoe, boat
کوسالیق..kosalıq [آد] کوسا اولما وضعیتی.	کولازجی..kolazcı [آد] کولاز قاییق چی، کولاز سۆرن.
کوستوم..kostum [آد، فرانسیزجا] اۆست گئیم، بیرنین اۆستن گئییلن و گۆرونوشجه گۆرسه نن گئییمی "کوستوم تیکدیرمک".	کولان..kolan [اؤزل آد] نمین ده (سدره) کند آدی. خانلار دا داغ آدی ۲۴.
کوس کوس..kos kos [آد] اوشاقلارین اوینادیقلاری بیر نوع اویون ۱.	کولانی..kolani [اؤزل آد] قاراداغ حسینکلی طایفاسینا باغلی اوبا آدی ۳.
کوسموس..kosmos [باخ] کاسموس.	کولانی..kolani [اؤزل آد] شاهبوز دا کند آدی ۲۴.
کوسینوس..kosinus [آد، لا] تریقونومتري ده علاوه بوجاغین سینوسو، تۆملر (متمم) آچی نین سینوسو.	کولوات..kolavat [آد، باخ: کولا] اکین اکمک اوچون کول کوسو یاندیریلیب تمیزلنمیش یئر (بعضا ضررلی قوردجو و آفتی آرادان آپارماق اوچون بۇ ایش گۆرولور) "کولوات یترین تاخلیلی یاخشی اولار".
کوسینوس..kosinus [آد، لا] تریقونومتري ده علاوه بوجاغین سینوسو، تۆملر (متمم) آچی نین سینوسو.	کولا هوروین..kola hürüyen [صفت] بوش یثره هوروین، بوش بوشونا هوروین.
کوغا..koğa [دا] بیرشئی توتوب چکمک اوچون اوجو قارماقلى آغاج، کؤسو، "تندیر کوغاسی، چوبان کوغاسی".	کولا یاتماق (گیرمک)..kola yatmaq (girmək) [تائیرسیز انیلم] کولون دالیندا گیزلنمک.
کوغایا دؤنمک..koğaya dönmək [تائیرسیز انیلم] ایلیمک، بۆکولمک.	کولای..kolay [اؤزل آد] گنجه ده کند آدی ۲۴. {کولانی}.
کوغما..koğma [اؤزل آد] کلئیرده کند آدی {باخ: کاغ، کؤهول}.	کولترا..kolera [فر] شدتلی سۆرگون و قوسمالارا یول آچان بۆلاشیجی بیر خسته لیک.
کوغوش..koğuş [آد، دا] بۆیوک آغاجلارین گۆوده سی ایچینده کی بوشلوق "آغاج کوغوشوندا گیزلندی" (فا: مجوف) hollow	کولسترول..kolestrol [فر] قاندا و بۆیوک اؤلچوده اؤد ده اولان و بسین لرله آلینان استرول (فا: کولسترول).
کوغوشلنماق..koğuşlanmaq [صفت] کوغوش کیمی اولماق، ایچی بوشالماق.	کولکتور..kolektor [آد، فرانسیزجا] (فا: کولکتیو).
کوغوشلو..koğuşlu [صفت] کوغوش عمله گلیمیش، کوغوشو اولان.	
کوف..kof [صفت] ۱-قورویاراق ویا چۆرویه رک ایچی بوشا لیمیش اولان. ۲-دیرسیز، بوش شئی ویا سۆز ویا آدام ۲.	
کوفای..kofa [آد، بیتگی] حصیر اوتو، قمیش (فا: گیاه حصیربافی).	
کوفالیق..kofalıq [آد، بیتگی] حصیر اوتو و قمیش چوخ اولان یئر (فا: نیزار).	
کوفول..koful [باخ] کوغوش.	
کوک..kok [آد، فرانسیزجا] کؤکس، داش کؤمور (فا: کک).	
کوکایین..kokayin [آد، بی، اسپانیولجا] ۱-بیتگی آدی. ۲-بو بیتگی دن چیخاریلان اۆیوشدروجو و زهرلی ماده (فا: ~). cocaine	
کوکب..kokəb [عربجه] اولدوز، قیز آدی.	

کولکتیو..kolektiv [آد، فرانسىزجا] ۱-بیر یئره توپلایان ۲-اورتاقلاشا (فا: کلکتیو).	کولوس..kolus [اؤزل آد] ماکی و خوی دا کند آدی {کول+اؤز: کوللو و آغاشجیق لی یئر}.
کولکتیویزم..kolektivizm [آد، فرانسىزجا] اورتاقلاشاجیلیق (فا: کلکتیویزم).	کولون..kolon [آد، فرانسىزجا] الکتریک مقداری نین بیریمی (فا: واحد مقدار برق دردستگاه C. G. S).
کولکتیویست..kolektivist [فر، صفت] اورتاقلاشاجی (فا: کلکتیویست).	کولون داغ..kolon dağ [اؤزل آد] شایمیان، دا داغ آدی ۲۴۰.
کولکسیون..kolleksiyon [آد، فرانسىزجا] درلتنی (فا: کلکسیون).	کولونی..koloni [آد، فرانسىزجا] سؤمورگه، مۆستملیکه (فا: مستعمره).
کولبا..kolba [باخ] کلبه.	کولونیست..kolonist [آد، فرانسىزجا] مۆستملیکهچی، سؤمورگه چی (فا: ~).
کولباس..kolbas [تاریخی اؤزل آد] کولباش، کولباشی؛ کومان خانلاریندان ۷.	کولویت..koloit [آد، فرانسىزجا] بدنده اولان ژئلاتین کیمی بیر ماده.
کولپان..kolpan [صفت] قوللو بوداقلی، قول بوداغی اولان "کولپان کول" (فا: بوته مانند) {باخ: کول، کولا}.	کولیت..kolit [آد، فرانسىزجا] قالین باغیرساق التهابی و قیزقین لیغی (فا: کولپان).
کولپانلی..kolpanlı [صفت] کولپانی اولان، کولپان بیتیش.	کوم..kom [آد] ۱-پالچیق دان دوزلمیش بالاجا اوتاق، داوار آغولو، حیوان یوواسی (فا: دخمه). tower of silence ۲-دسته، ییغین، آغاج کولو، چوبوق (فا: پشته). mound {دده؛ بوکلمه نین گؤممک، گؤموک، گؤم سؤزلریله ایلگی لیدیر، اینگیلیزجه home سؤزو بو کلمه نین انکیزی اولمالیدیر}.
کولخوز..kolxoz [آد، روسجا] ساوئت دؤنمی کندلرده اکین یئرلرینین بیرلشمه سیندن و بو یئرلرده ایشله نین لردن تشکیل اولان و اولوشان قورولوش لارین آدی.	کوم..kom [اؤزل آد] سالماس و خوی دا کند آدی.
کولقیران..kolqiran [آد] کوللاری چیخاران و دوغرایان ماشین.	کوما..koma [آد] ۱-کیچیک توپولوق، تۆمسک بیجیمینده هر شئی و ییغین (فا: پشته). ridge ۲-(مت) مجموعه، درلتنی (فا: مجموعه).
کولکوس..kolkos [آد، باخ: کول] کوللوق، بیریریینه قاریشمیش کوللار (فا: خاشاک). thorns-and-shrubs, motes.	group {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیر، گؤممک سؤزوندن: بیر شیین گؤمولو و شیشگین حالینا اشارتدیر، بو سؤز اصلینده کومه اولاراق کومه و کوم شکلینده ده ایشله نیر} ۳-کوما ۲ (آد، فرانسىزجا) بعضی خسته لیک لر سونوجو اؤزوندن گتتمه وضعیتى، بایلما و درین دالقین لیق وضعیتى (فا: کما).
کولکوسلو..kolkoslu [صفت] کول کوسو اولان. thorny.	کوما بولود..komabulud [آد] اؤستواغ، آلتی اسمر، یاستی بولود، کومولوس.
کولکوسلوق..kolkosluq [آد] کول کوس باسمیش یئر.	کوماج..komac [باخ] کومج.
کولککتیو..kollektiv [لا] باخ: کولکتیو.	کوماج خور..komacxor [اؤزل آد] درگز ده کند آدی.
کوللاشماق..kollaşmaq [باخ] کول لانماق.	کوماجیق..komacıq [آد] بالاجا کوما، توپاجیق، قالاق جیق.
کوللاماق..kollamaq [تائیرسیز ائیلیم] کول لا اؤرتمک، کولدان چیر چکک (فا: بابوته حصارزدن).	کوماچالیمشا..koma çalımsa [آد] (اؤیرنجی لر) نئچه سی بیرلیکده چالیشما.
کوللانماق..kollanmaq [تائیرسیز ائیلیم] کول باسماق، کول لا اؤرتولمک.	کوماس..komas [اؤزل آد] کوما یان، بۇراخمایان، آمان وئرمه نین (تاریخی اؤزل آد) عثمان اوغوللارینین اولوبابا لاریندان ۷.
کوللو..kollu [صفت] کول باسمیش، کول لا اؤرتولموش (فا: بوته دار).	کوماش..komaş [باخ] کوماج.
کوللو کوسلو..kollu koslu [باخ] کول کوسلو.	کوما کوما..koma koma [آد] ۱-سپهله نن و داغیلان شئی لرین تپه حالیندا ییغیمی، توپا، قالاق، کومالار وضعیتینده. ۲-کوم، داخما، آغیل، داغ و یئرده اویولموش یئر.
کوللوق..kolluq [آد] کول باسمیش، کول لا اؤرتولموش.	
کوللو..kollu [اؤزل آد] خالخال و اردیبل ده کند آدی، اهرده کاغالی / کاغالا کندینین یانیندا داغ آدی.	
کولنل..kolnel [آد، فرانسىزجا] آل بای (فا: کلنل). colonel.	
کولو..kolo [اؤزل آد] گوی تورک دؤولتی خاقانلاریندان.	

کومالاشماق..komalaşmaq [تائیرسیز ائيلم] بیر یئرله ییغیلماق، ییغیشماق (فا: کپه شدن).	کومباين..kombayn [اين آ] تاخیل ییغان آراج (فا: کمباين).
کومالاشیم..komalaşım [آد] کوما وضعیت گتیرمه اولایی	کومپاس..kompas [آد، فرانسیزجا] قیبله گؤسترهن، اوجای گؤسترهن،
aglotinatron	باخ: کامپاس.
کومالاماق..komalamaq [تائیرلی ائيلم] کوماوضعیت گتیرمک، کوما وورماق، قلاق لاما، توپلاماق (فا: کپه کردن).	کومپانی..kompani [آد، ایتالیانجا] نئچه صنایع و تجاری قورولوشو بیر
کومالانماق..komalanmaq [بلسیز ائيلم] ۱-اوست اؤسته ییغیلماق، قالانماق. ۲-(س) بیر یئرله توپلانماق، ییغیلماق (فا: کپه شدن).	آرایا گتیرن اورتاق لیق (فا: کمپانی).
کومالانیش..komalanış [آد] کومالانماق ایشی ویا بیچیمی.	کومپرس..kompres [آد، فرانسیزجا] باسقی، سیخیش (فا: کمپرس).
کومالی..komalı [صفت] کوماسی اولان.	کومپرسور..kompresor [آد، لا] سیخاج (فا: کمپرسور).
کومالیق..komalıq [آد] اورمان کیمی یئرلرده دوزهلن بکچی و اوچی	کومپرادور..komprador [آد، اسپانیولجا: آلیجی] بعضی مؤستملیکه
انوی، کوما اولان یئر، قلاق وورولموش یئر (فا: کپه).	اؤلکه لرده خارج و ایچ بازار آراسیندا واسطه چی تاجر (فا: ~).
کومان..koman [اؤزل آد] ۱-یوردونا یابانچی سوخمایان ۲-آمان وئرمه ی ۳-قورمال. ۵-اینسان آدی: سبای / بگ {قامان، باخ: کومان}.	کومپرومیس..kompromis [آد، لا] قارشلیقلی باغیشلاما اساسیندا
کوماندان..komandan [آد، فرانسیزجا] حربی دسته باشچی سی (فا: فرمانده)	اؤزلاشما.
کوماندو..komando [آد، فرانسیزجا] آز سایدا عسگر بیر لیگی، ووروجو قوت (فا: ~).	کومپلئسيف دیلر ..komlesif diller [آد] سامی و هیند آوروپا دیللی
کومانلی..komanlı [اؤزل آد] آستراخان بازاردا کند آدی ۲۴.	عایله سینه باغلی دیلر (جمله و دانیشیق دا اؤنجه اؤزنه (مبتدا)
کومایستان..komayıstan [اؤزل آد] جوغاتنی دا کند آدی.	سونرا آنا فعل، و سونرا چئشیدلی درجه ده کی توملج (اداتلار)،
کومندی..komedi [آد، فرانسیزجا] گؤلدوروجو، گؤلمه لی (فا: کمدی comedy)	یان جمله لر سیرایلا گلر
کومندی گوستریشی..komedi göstərişi [آد] کومندی نمایشی، هرچند گوستریش یئنی چاغدا غربی لی لر طرفیندن گئنیش بیچیمده	کومپلئکت..komplekt [آد، لا: تام، دول] تام تشکیل ائندن شئی لرین
یایلمیشدیر، ولی چوخ اؤنجه لر سلجوقلو تورک لری ایچینده رسم	توپلوسو.
ایدی، آکسیاد آدی شخص بیر کتابدا یازدیغی کیمی ۱۱۱۶ جی	کومپلئکس..kompleks [آد، لا: علاقه] بیر وحدت تشکیل ائندن شئی لرین
ایلدی بیزانس امپراطور و نقرس خسته لیگینه خاطر آلپ ارسلان اوغلو	ویا حادثه لرین مجموعه سی، قارماقاریشیق، قارماشیق (فا: ~).
ملیکشاه لا ساواشا گنده بیلیمیر، تورکلر بو مسئله نی تمارض و قورخو	کومپلو..komplo [آد، فرانسیزجا] بیر کیمسه ویا بیر قورولوشا قارشلی
تلقی ائنده رک بو حادثه نی کومندی شکلینده گؤستیریشه سالیبار،	توپلو اولاراق آلینان گیزلی قارار، گیزلی دؤزن، دوزاق (فا: توطئه).
بوگوستریشده امپراتور و بیر آرابا اؤستونده دوکتور و پرستارلارلا	کومپوزیسیون..kompozisiyon [آد، فرانسیزجا] آیری آیری پارچالاری
بیرلیکده گؤلمه لی بیر صحنه یه چیخارمیشلار ۳ (فا: نمایش کمدی).	بیر آرایا گتیرمه ایشی و بیچیمی (فا: ~).
کومندیین..komediyan [آد، فرانسیزجا] گؤلدورن اوینجو (فا: کمدین).	کومپوست..kompost [آد، این] حثیوان ویا بیتگی توللاتی لاریندان
کومندانت..komendant [آد، فرانسیزجا] قوشون باشچی سی (فا: فرمانده دسته).	عمله گلن گؤبره.
کومبا..komba [باخ] کوپا.	کومپوت..komput [آد، فرانسیزجا] سو و شکرله پیشریلیمیش میوه دن
	عبارت دورو یتمک "قایسی کومپوتو، آلمانا کومپوتو".
	کومپیلایسیون..kompilasiyon [آد، فرانسیزجا] درله ییب توپارلاما (فا: جمع آوری).
	کومسومول..komsomol [باخ] کامسامول.
	کوملار..komlar [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.
	کوملاماق..komlamaq [باخ] کومالاماق.
	کوملانماق..komlanaq [باخ] کومالانماق.
	کومت..komut [آد] فرمان، امیر، دستور ۲ (فا: امر، فرمان).
	کومتوتا..komuta [آد] عسگری بیرلیگی و اونونلا ایلیگیلی ایشلری
	یؤتمه گؤروی، دولاندیرما ایشی ۲ (فا: فرماندهی).

کوموتان..komutan [آد] کوماندان، بیر عسگری بیرلیگین باشی، قوشون اؤندری ^۲ (فا: فرمانده). commander	کونتراباس..kontrabas [آد، فرانسیزجا] ارکستر سمفونیک ده اولان آشاغی سسلی ان بؤیوک تتلیجیکلی چالقی قورغوسو (فا: کتراباس).
کومود..komod [آد، ایتالیانجا] کیچیک دولاب، ایشکاف (فا: کمد).	کونتراست..kontrast [آد، فرانسیزجا] ضدلیک، قارشیتلیق ^{۲۱۸} .
کومولاسیون..komolasiyon [آد، فرانسیزجا] قاتلانما، بیریکمه، کومالانما ^{۲۱۸} .	کونترول..kontrol [آد، فرانسیزجا] دئنه تیم، یوخلاما، آرقاما (فا: کنترل)
کومونیزم..komonizm [آد، فرانسیزجا] اؤزللشمه گه قارشى اولوب بوتون مال واری اورتاقلاشا یانلی اولان ضدمذهبی گؤروش (فا: کمونیزم).	کونترولور..kontrolor [آد، فرانسیزجا] دئنه تیجی، یوخلایجی.
کومونیست..komonist [آد] کومونیزم یانلی سی (فا: ~).	کونترولر..kontroler [آد، فرانسیزجا] ۱-تارازخطی، بیر شئی ویا یوکسک لیگی چئوره له یین خط (فا: کنتور). ۲-سایاج
کومیته..komite [آد، لا: تاپشیرماق] ۱-هر هانسی بیر ایشه رهبرلیک ائدن توپولوق و اورقان. ۲-عمومیتله ساحلی و سیاسی آماجلی و گیزلی توپولوق (فا: کمیته).	کونچوک..konçuk [اؤزل آد] ۱-آشنا، تانییق ۲-قونوق ^۷ .
کومیدک..komidək [اؤزل آد] بیر تۆرک بویو، باخ: بابور ^{۲۰۹} .	کونچوی..konçuy [اؤزل آد] خاقان قیزی، پرنسس، سویلو قیز ^۷ .
کومیزم..komizm [آد، یونانجا] هر هانسی بیر شئی ده گۆلمه لی جهت (فا: ~).	کونداکتور..kondaktor [آد، لا: مُشایم ائدن] بیر ایشه و قورولوشا ویا بیر سیستمین دۆزگون ایشله مه سینه رهبرلیک ائدن شخص.
کومیسر..komiser [آد، فرانسیزجا] کومیسار: اؤزه رینه اجتماعی، سیاسی، تشکیلاتی، انضباطی وظیفه قویولموش اؤندر شخص.	کوندوم..kondom [آد] کاپوت، کاندوم، تورلو خسته لیکلردن قورونماق ویا قادینین بویلو اولماماسی اۆچون یارالانان سایدام بیرقین.
کومیسسیون..komisiyon [آد، فرانسیزجا] ۱-آلت قورول، کومیته، انجمن. ۲-ساتیش و بنزر ایشلرده آراجی یا وئریلن یۆزده لیک، کومیسسیون حقّی (فا: کمیسسیون).	کونجونکتور..konjonktor [آد، فرانسیزجا] ۱-بیر اؤلکه نین اقتصادی حیاتی نین یوکسلمه، آچالما جهتیندن گؤستریدیگی یئنیشلی چیخیشلی و دالغالی حرکتلرین بوتونو.
کومیسسیونچو..komisiyonçu [آد] ساتیش و بنزر ایشلرده فایز آلان آراجی.	کونسپت..konsept [آد، فرانسیزجا] آنلاییش، قاورام (فا: کانسپت).
کومیک..komik [لا، صفت] کومئدی یه باغلی اولان (فا: کمیک).	کونسپسیا..konsepsiya [آد، فرانسیزجا] آنلاییش، قاورام (فا: کانسپت).
کومینترن..komintern [آد، روسجا] ۱۹۱۹-۱۹۴۳جی ایلرده کومونیست پارتی لارین اولوسلار آراسی بیرلشمه سی (فا: کمیترن).	کونسپتوآلیزم..konseptualizm [آد، فرانسیزجا] قاورام جیلیق (فا: کنسپتوآلیزم).
کون..kon [اؤزل آد] قون: ۱-یورد، وطن ۲-قوناق، یئرلشم، مکان ^۷ . (بو کلمه ارگنه کون سؤزونده ایشله نیبیر و معناجا قون/قوناق و قونماق مفهوموندا اولراق ساکین اولماق و یئرلشمک معناسیندادیر).	کونسر..konser [باخ] کونسرت، چالقی توپلانیشی.
کوناز..konaz [باخ] کؤنز.	کونسرتو..konserto [آد، فرانسیزجا] چالقی توپلانیشی (فا: کنسرتو).
کونت..kont [آد، فرانسیزجا] دره بگیلیک دؤزئی اینده دره بگ، غرب توپلوموندا دؤردونجو درجه ده بیر سویلولوق عئوانی.	کونسرسیوم..konsersiyom [ایف آ] یارديم قورولو ویا شرکتلر بیرلیگی.
کونتارات..kontarat [آد، فرانسیزجا] قابال (فا: کنترات).	کونسرو..konserv [آد، فرانسیزجا] ییسه جک شئی لری ساخلاماق اۆچون ایستیرلیزه و آغزی باغلی قوتو (فا: کنسرو).
کونتاکت..kontakt [آد، لا] توخونما، بیر بیرینه دیمه (فا: کتاکت).	کونسرو آچان..konserv açan [آد] کونسرو لری آچماغا یارایان اؤزل آلت.
کونترا..kontra [ایتالیانجا، ظ] قارشیت، قارشى (فا: کنترا).	کونسروآتور..konservator [آد، فرانسیزجا] عالی موسیقی مکتبی.
	کونسی..konsey [آد، فرانسیزجا] بیر ایشه و سورونا چؤزوم تاپماق اۆچون دؤزنلنن توپلانیش (فا: کونسی).
	کونسالیداسیون..konsolidasiyon [آد، فرانسیزجا] برکیلیش (فا: تحکیم).

کونسانتراسیون..konsantrasiyon [آد، فرانسىزجا] ۱-سۆلۈ بیر شئین سۆیۈ آزالاراق قويولاشما، يوغونلاشما ^{۲۱۸} . ۲-دقت توپلاشیمی (فا: ~).	کونوس..konus [باخ] کونى، بورماج.
کونسانتره..konsantre [آد، فرانسىزجا] يوغونلاشدیريلمیش، يوغون-دیشیک (فا: ~).	کونوۋى..konvoy [آد، هلندیجه] قوروما هدف ایله بیرى سینی ویا بیر شئیى مشایعت ائدن ساحلی دسته (فا: دسته نظامی).
کونسول..konsol [آد، لا] بیر دؤولتین بیر باشقا اؤلکه نین بللی بؤلگه سینده تمثیل جی سی (فا: کنسول).	کونی..koni [آد، فرانسىزجا] بورماج (فا: مخروط).
کونسولوس..konsolos [آد، فرانسىزجا] بیر اؤزگه اؤلکه ده خارجی ایشلر گؤرۈلی سی (فا: کنسولوس).	کونیاک..konyak [آد، فر، اؤزل آددان] بیر نوع ایچکی آدی (فا: کنیاک).
کونسولیداسیون..konsolidasiyon [آد، فرانسىزجا] پکیشدیرمه ^{۲۱۸} .	کونیک..konik [آد، فرانسىزجا] بورماج سال (فا: مخروطی).
کونفدراتیو..konfederativ [آد، فرانسىزجا] کونفدراسیونلا ایلگی لی (فا: کنفدراتیو).	کونییه..konye [آد، ع ^{کنیه}] بیرینه بیر اؤزل لیک اۆچون وئرلین عنوان.
کونفدراسیون..konfederasiyon [آد، فرانسىزجا] دؤولتلر بیرلیگی (فا: کنفدراسیون).	کوو..kov [آؤنلم] ۱-حساب اولما، قبول اولما "اؤلدورمه سه کوو دگیل: حساب دئیل"، گیزلپاک اویونوندا دئیلن بیر سۆز ^۲ . ۲-پیسله مک، غیبت ائله مک ^۲ .
کونفرانس..konfrans [آد، فرانسىزجا] توپلانتی، ییغینجاق، بللی ایش و سورون اۆچون دۆزنلنن توپلانیش (فا: کنفرانس).	کوپراتیو..kooprativ [آد، لا: بیرلیک] اورتاق لیک، تعاونی (فا: ~).
کونفورمیزم..konformizm [آد، فرانسىزجا] اویماجیلیق، اویارجیلیق ^{۲۱۸} .	کووردینات..koordinat [آد، لا] یئرلر، اوزای ویا بیر اۆزئی ده بیر نقطه نین موقعیت و یئرینی بللی ائدن سایى لار، مختصات (فا: مختصات).
کونقرات..konqrat [اؤزل آد] بیر بوی آدی، باخ: موغول تورک بویلاری ^{۲۱۹} .	کووردیناسیون..koordinasiyon [آد، فرانسىزجا] بللی بیرآماج اۆچون مختلف ایشلر آراسیندا اویوم و باغلانتی و دۆزن قورما ایشی، ائش گؤدوم (فا: کوردیناسیون).
کونقره (کونقرئس)..konqre (konqres) [آد، لا: اجلاس] گئنیش مقیاسلی اولوسلار آراسی قورولتای و مشاور ییغینجاغی ^{۲۱۸} (فا: کنگره).	کووخا..kovxa [آد، فا] اکین یئرلرینی قوریان، {کدخدا} ^۱ .
کونقلمئرا..konqlomera [آد، لا] ۱-مختلف جنسلی شئی لرین اتفای-بیرلشمه سی. ۲-(یئر) مختلف میئرالارین بیرلشمه سیندن آله گلن یئر قاتی وتوپراق قاتی.	کووخاقیشلاقی..kovxaqışlağı [اؤزل آد] میانا دا کند آدی.
کونقور..konqur [اؤزل آد] یئر آدی، قونور، یئر آدلاریندا: غنه ن حرفی نین دیشمه سیندن آله گلیدیر (دوغوز / دونقوز، قانلی / قانقلی) ^{۲۴۲} .	کووخالی..kovxalı [اؤزل آد] تبریز بوستان آباد دا کند آدی.
کونکئیو..konkeyv [صفت، فرانسىزجا] ایچ بوکئی، موقعر.	کووخان..kovxan [اؤزل آد] قوشاچای دا کند آدی.
کونکرت..konkret [باخ] کانکرت، سومت، مشخص.	کووردینه..koordine [آد، فرانسىزجا] اویوم و دۆزن ساغلاما (فا: کوردینه).
کونکور..konkur [آد، فرانسىزجا] یاریش، یاریشما.	کویلار..kovlar [اؤزل آد] توووز، دا کند آدی ^{۲۴۰} .
کونکی..konki [اؤزل آد] اردییل ده (کیچیک و بؤوک) داغ آدی.	کوبیر..köber [آد، باخ: کوبیمک] دیک یئر، دیک توپراق قالاغی "کوبیر اؤستونده دوروب اوزاق لارا باخماق" (فا: خاکریز).
کونورتیزور..konvertizor [آد، فرانسىزجا] دیشتیج (فا: کنورتیزور).	کوبوک..Köbö [اؤزل آد] آلتای تۆرکلری آیتای کیشیلر بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کونوکتور..konvektor [آد، فرانسىزجا] ایستی یایار (فا: کنوکتور).	کوبه..köbë [آد] پالتار قیراقلارینا تیکیلن حاشیه، بیر شئین اطرافینا چکیلن نازیک زولاق ویا ناوار (فا: سجاف). false hem {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر 'کوبیک'، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر 'کوبه': سئیرک و قابا تیکیش؛ کوبیمک فعلیندن آله گلمیشدیر؛ اینگیلیزجه cobble (تیکمک، داش دوزمک) کلمه سی بونونلا ایلگیلیدیر ^۱ .
کونوئکسیون..konveksiyon [آد، فرانسىزجا] ایستی یاییمی، ایله تیم (فا: کنوئکسیون).	کوبه چی..köbëçi [آد] کوبه تیکن، پالتار ویا قاب کیمی شئیلرین قیراقلارینی کوبه لی ائتمک.
کونوانسیون..konvansiyon [آد، فرانسىزجا] آنلاشما (فا: کنوانسیون).	

كۆبەمەك..köbələmək [تائیرلی انیلم] سئیرك و قابا تیکیشلرله تیکمک (فا: كوك زدن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} کوییمک؛ دده: چئویرمک، یۆلتمک.}	لۆحه چیک. ۶-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سۆزلر دۆزلدیر "قیل کۆپرو، آسما کۆپرو". (فا: پل). beidge {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن <کۆپروق>؛ کۆپمک سۆزایله ایلگیلی اولاراق سو اوستونده کۆپمه حالیندا اولان شی آنلامیندادیر}.
كۆبەلمەك..köbələnmək [بلسیز انیلم] کۆبە تیکیلیمک، کۆبە وئریلمک، کۆبە قویولماق.	کۆپروچوک..köprücük [آد] بالاجا کۆپرو (فا: خرک). foal کۆپروچوک سۆمویو..köprücük sümüyü [آد] اوموز (چیین) وکۆکس سۆمۆکلرینین اۆست اوجو آراسیندا اولان ودری آلتیندا بللی اولان اوزونجا سۆمۆک (فا: نام استخوانی در کتف).
كۆبەله مەك..köbələmək [تائیرلی انیلم] سئیرك تیکیشلرله تیکمک، یورقان دۆشک کیمی شیلری سیراماق، حاشیه وئرمک (فا: سجاف زدن).	کۆپروچو..köpərüçü [صفت] کۆپرو دۆزلدن، کۆپروتیکن، کۆپروسالان.
كۆبەلی..köbəli [صفت] کۆبە سى اولان، کۆبە تیکیلیمش، کۆبە-لنمیش.	کۆپروچولوک..köpərüçülük [آد] کۆپرو دوزلتمه ایشی.
كۆبەلیك..köbəlik [صفت] کۆبە اۆچون کسيلمیش، کۆبە اۆچون یارارلی.	کۆپروسالما..köprü salma [آد] کۆپرو دوزلتمه (فا: پل بستن). bridging کۆپرولو..köprülü [صفت] کۆپرو سالیتمیش، اۆزهرینه کۆپروسو اولان.
كۆپ..köp [آد] شیش، قابارما، شیشمه، کۆپموش اولان، گۆر (فا: متورم، حالت پف) {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر: سیخی، چوخ، بول؛ دده:}.	کۆپروله نیش..köprüləniş [آد] کۆپرو لنمک ایشی ویا بیچیمی.
كۆپ..köp [اۆزل آد] چوخ، چوخلوق، بوللوق. ^۷	کۆپروبول..köprüyöl [آد] بۆیوک ودرین دره لرده دۆزه نیلن اوزون کۆپرو.
كۆپبه..köpbə [صفت] ۱-کۆپپوش، تۆپپوش، تۆپ کیمی کۆک اولان اوشاق. ۲-یومورتا وورولموش خمیری یاغدا پیشیره رک حاضرلانان چۆرک.	کۆپش..köpəş [صفت] شیش، کۆپموش، کۆپش قارین.
كۆپبه جه..köpbəcə [صفت] ۱-کۆپپوش، تۆپپوش، تۆپ کیمی کۆک اولان اوشاق. ۲-یومورتا وورولموش خمیری یاغدا پیشیره رک حاضرلانان چۆرک.	کۆپشمک..köpəşmək [تائیرسیز انیلم] ۱-دری ده خیردا وقیرمیزی قاباریق عمله گلیمک. ۲-کۆپمک، شیشمک.
كۆپبه جه لشمک..köpbəcəleşmək [تائیرسیز انیلم] کۆکلیمک، شیشمانلاشماق.	کۆپک..köpək [آد، دیرگی] ۱-امجک لی، اتجیل، ائوجیل، مختلف نۆعلاری اولان و اینسان اوجون یارارلی حیوان "آو کۆپگی، چوبان کۆپکی" ایت (فا: سگ). Canis, dog ۲-(مج) پیس اخلاقلی اولان. {سن؛ کۆپمک فعل ایله ایلگی لی اولاراق شیشگین لیک و مجازی اولاراق هیسلی و عصبانی حیوانی گۆسته ریر}.
كۆپتوک..köptük [اۆزل آد] ۱-بَرکت، بوللوق ۲-قالابالیق. ^۷	کۆپک..köpək [اۆزل آد] آغ قویونلو بیرلیگینده بیر تورک بویو ^{۲۰۹} .
كۆپدورمک..köpdürmək [تائیرلی انیلم] شیشیرتمک، یئلله دولدوراراق یئکلمک.	کۆپک اوغلو..köpək oğlu [صفت] کۆپک دن اولان، سۆیوش اولاراق ایشله نیر (فا: پدرسوخته). knavish کۆپک اوغلولوق..köpək oğluluq [آد] آلچاقلیق، اسکیک لیک (فا: پدرسوختگی).
كۆپدورولمک..köpdürülmək [بلسیز انیلم] کۆپدورمک ایشی گۆرولمک.	کۆپک اۆزومو..köpək üzümü [آد، بیتگی] ایت اۆزومو (فا: سگ انگور).
كۆپرو..köprü [آد] ۱-سۇ، يول و بیر دره اوستونده دۆزه لن گنجیت. ۲-گۆلشده گۆرشچینی باشی یثره دایاناراق دۆشونون یوخاری دوغرو قالخمیش وضعیت. ۳-باغلا ییجی، ایلگی لندریجی. ۴-بئل قاییشی اوجوندا اولان حالقا. ۵-بیر نچه صنعی دیشی بیرلشدیرن	کۆپک بالیغی..köpək balığı [آد، دیرگی] ایللیق و ایستی دنیزلرده یاشایان، اوزون لوغو ۱۲cm آغزی گئنیش، دیشلری قووتلی، بیرتیجی بالیقلارین گئنیش آدی (فا: کوسه). mustelus

کۆپک بالیقلاری..köpek balıqları [آد، دیرگی] اومورقالي حثیوانلاردان بالیق لار صنف ایندن بیر تاقیم (فا: تیره کوسه ماهی ها).	کۆپکین آغزینا سۆمۈک آتماق..köpəyin ağzına sümük atmaq [آد] های کۆیچو بیرینی سۆسۈدورماق اۆچون اونا بیر چیخار ساغلاماق.
کۆپک جیک..köpəkcik [آد] کۆپگه اوخشار، بالاجا کۆپک.	کۆپکین قیزی..köpəyin qızı [آد] سۆیوش اۆچون قادینا دئییلن بیر سۆز.
کۆپک دیشلری..köpek dişləri [آد] باخ کۆپک دیشی (فا: دندانهای نیش). canine teeth	کۆپمک..köpmək [تائیرسیز ائيلم] ۱-کۆپ اۆلماق، قارنی شیشمک و ینللنمک، قابارماق (فا: ورامدن). ۲-to be raised-یاتماق، یوخلاماق "کیچیلدیجی سۆز اولاراق ایشلنیر، گئت کۆپ: گئت یات و گۆزومدن یوخ اول" {دیوان لغات تورک ده ایشلننیدیر} کۆپورمک، کۆپ، محتملا کۆپمک و کۆبه مک بیر کۆکه باغلانیرلار.
کۆپک دیشی..köpek dişi [آد] آزی دیش لری وکسیجی دیشلر آراسینداکی دیش، بودیش اوجو ییز اولور.	کۆپمۈش..köpmüş [آد] متورم، شیشمیش (فا: متورم). swollen
کۆپک ساریمساغی..köpek sarımsağı [آد] چۆل ساریمساغی.	کۆپمه..köpmə [آد] شیشمه قارین کۆپمه سی (فا: نفخ). breathing
کۆپک سوغانی..köpek soğanı [آد] کۆپک ساریمساغی.	کۆپۈ آلینماق..köpü alınmaq [بلسیز ائيلم] شیشی یاتیریلماق. ۲-ساکت لشدیریلماق.
کۆپک سویو..köpek soyu [آد] آلقاق و سویسوزون بیرى.	کۆپۈرگه..köpürge [اۆزل آد] ۱-کۆپرو، گنجیت ۲-ساواش داوولو.
کۆپک سیزکندە قۇردینر..köpəksiz kəndə qurd yənər [دئیم]	کۆپۈرتمک..köpürtmək [تائیرلی ائيلم] ۱-کۆپوک لندیرمک، کۆپوک لو اتمک. ۲-شیشیرتمک (فا: باددادن و باد کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشلننیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشلننیدیر}.
کۆپک قایاسی..köpek qayası [آد، یتگی] باللی باباگیلردن چیچک-لری ساپ چئوره سینده توپلانمیش عطرلی بیر یتگی (فا: نوعی گیاه). marubium vulgare	کۆپۈرچۈک..köpürçük [آد] کۆپمه نتیجه سینده سو و صابونلو سۇدا دوزهلن قووقلار، کۆپوش (فا: حباب). bubble
کۆپک قیزی..köpek qızı [باخ] کۆپگین قیزی، ایت قیزی، سۆیوش سۆزۈ.	کۆپۈردۈجو..köpürdücü [صفت] کۆپوردن، کۆپوک لثمه اۆزللیگی اولان.
کۆپکلر..Köpəklər [اۆزل] [آد] تۆرکمن-تکه-توختامیش بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	کۆپۈردۈش..köpürdüş [آد] کۆپورتمک ایشی ویا بیچیمی.
کۆپک گیللر..köpəgillər [آد، دیرگی] کۆپک قورد چاققال و تۆلکو کیمی ات یتین ممه لیلری ایچینه آلان حثیوان سۆیۈ.	کۆپۈرلنمک..köpürlənmək [تائیرسیز ائيلم] کۆپوک وضعيته گلمک.
کۆپک لشمک..köpəkləşmək [تائیرسیز ائيلم] یاشی اۆتمک، قوجالماق (ایت حاققیندا و سۆیوش اۆچون).	کۆپۈرمک..köpürmək [تائیرسیز ائيلم] ۱-قاباریب شیشمک، کۆپوک-لنمک ۲-برک هیرسلنمک، کۆکره مک، جوشماق.
کۆپک لنمک..köpəklənmək [باخ] کۆپک لشمک.	کۆپۈرۈش..köpürüş [آد] کۆپورمک ایشی ویا بیچیمی.
کۆپک له مک..köpəkləmək [باخ] کۆپک لشمک.	کۆپۈره کۆپۈره..köpürə köpürə [ظرف] کۆپۈره رک.
کۆپک له نیش..köpəkləniş [آد] کۆپک لنمک ایشی.	کۆپۈش..köpüş [آد] کۆپمه نتیجه سینده سو و صابونلو سۇدا دوزهلن کۆپۈرچۈک و قووقلار (فا: حباب). bubble
کۆپک ممه سی..köpek məməsi [آد] قوتوق آلتینداکی چیانلارا دئییلیر.	کۆپۈک..köpük [آد] ۱-چالخالانان، قایتیلان و تورشویان شیلیرین اۆستۈنده دوزهلن هاوا قابارجیق لاری، صابون و بوجور شیلر و سو ایله دوزهلن بالاجا قووق، کۆپموش اولان شئی (فا: کف). troth.
کۆپک ینسه قۇدورور..köpek yəsə qudurur [دئیم] آغیر حقارت وثریجی سۆز.	کۆپۈرۈشۈ..köpürüşü [آد] کۆپۈرۈشۈ (فا: حباب). bubble
کۆپکبک..köpəkbəy [تاریخی اۆزل] یاقوت لارین آسکی اویماق بگلریندن ^۷ .	کۆپۈرۈشۈ..köpürüşü [آد] کۆپۈرۈشۈ (فا: حباب). bubble
کۆپک لیک..köpəklik [آد] قوجا ایتین وضعیتی، قوجالیق (ایت اوچون).	کۆپۈرۈشۈ..köpürüşü [آد] کۆپۈرۈشۈ (فا: حباب). bubble
کۆپگی باغالاسان دۇرماز..köpəyi bağalasan durmaz [دئیم]	کۆپۈرۈشۈ..köpürüşü [آد] کۆپۈرۈشۈ (فا: حباب). bubble
یاشاماق اۆچون چتین یئر.	کۆپۈرۈشۈ..köpürüşü [آد] کۆپۈرۈشۈ (فا: حباب). bubble

ایش و شئی اوچون ایشلەنپ، بو مفهوما کۆتو پیس شئی معناسیندا یوروملانیپ و کۆتک، بیرینه گۆرولن اینجیدیچی پیس و خوشا گلەمین ایش معناسیندا ایشلەنیر، (آیدیندیر کی گۆتورمک: بیر شئی آشاغیدان قوزاماق، کلمه سیده بوسۆزلە ایلگیلیدیر).

کۆتو آنلاشیق.. anlaşıq kötü [آد] سوء تفاهم (فا:~) misunderstanding
کۆتوایش.. kötü iş [آد] قبیح (فا: قبیح). foul
کۆتوز.. kötüz [آد] دیرلی.

کۆتوجول.. kötücül [آد] کۆتولوک سئون و ایستەین، کۆتولوک اندن.

کۆتور.. kötür [صفت] کلە کۆتور، صاف اولمایان یئر، چالا چوخور یئر (فا: چالە چوخور) {کۆتو کلمه سیلە ایلگیلیدیر}.

کۆتوروم.. kötürüm [آد] گۆتۆرۆم: ۱- یاتالاق و چوخ مریض آدام اوچون سۆیلەنیر ۲- اوتورماق اوچون دوزەنیلن سککی. {گۆتورمک سۆزونه باغلی اولاراق آلت و آشاغی یۆنە اشارتدیر}.

کۆتوقوخو.. kötü qoxu [آد] پیس قوخو (فا: گند). stench

کۆتوک.. kötük [آد] ۱-قالین آغاج گۆدوسی، بیر آغاجین اودونجاغی (فا: کنده درخت). ۲- آنا دفتر ویا بوجور شئی لرین کۆتوگو و دیب بۆلومو. ۳- بیر شئین ایشلندیکدن سونرا آتیلان حصەسی {سن؛ گۆت کلمه سیلە ایلگی لیدیر چونکو بو سۆزجوک اصلیندە بیر شئین آلتی و آشاغی طرفی دیر و کۆتوک سۆزودە بو کلمەدن آلیناراق آغاجین آلت و آشاغی و یوغون اولان بۆلومونو آنلاتیر، سند و چک کیمی شئی لرین کۆتوگو آنلامی دا بو مفهوما دایانیر (گۆت، کۆت، کۆتوک، کۆتو، کۆتک)، باخ: کۆتو}.

کۆتوکدیش.. kötük diş [آد] سینمیش، چوروموش و ات ایچیندە قالاندیش.

کۆتوکجوک.. kötükçük [آد] بالاجا کۆتوک، کیچیک کۆتوک.

کۆتوکجه.. kötükce [آد] نتیجه نین اوشاغی، بیرینین ان سوندا گلن نسلی.

کۆتوککلمک.. kötüklemek [تأثیر سیز ائلم] کۆتوک کیمی اولماق.

کۆتوکلوک.. kötüklük [آد] کۆتوک اولما وضعیتی.

کۆتوگۆز.. kötügöz [آد] باخدییگی کیمسه یه ضرر وئرن ویا نظر وۇران.

کۆتوگۆزلەباخماق.. kötü gözle baxmaq [آد] ۱-بیرینه اییی اولمایان دۆشونجه لر بسلەمک. ۲-جنسل دویقو ایله باخماق.

کۆتول.. kötül [د] هۆرۆمچک (فا: عنکبوت).

کۆتولتمک.. kötülətmək [تأثیر لی ائلم] کۆتولشدیرمک.

کۆپوکجوک.. köpükcük [آد] کیچیک کۆپوک، اینجه کۆپوک.

کۆپوکسوز.. köpüksüz [صفت] کۆپوگو اولمایان، کۆپوک وئرمەین.

کۆپوککلمک.. köpüklətmək [تأثیر لی ائلم] کۆپوک عملە گتیرمک.

کۆپوککلندیرمک.. köpükləndirmək [تأثیر لی ائلم] باخ: کۆپوک لتمک.

کۆپوککلندیرییچی.. köpükləndirici [آد] کۆپوک لندیرن، کۆپوک عملە گتیرن.

کۆپوککلندیریلک.. köpükləndirilmək [بلسیز ائلم] کۆپوک لندیرمک ایشی گۆرۆلمک.

کۆپوککلنمک.. köpüklənmək [تأثیر سیز ائلم] کۆپوک لو اولماق (فا: کف کردن).

کۆپوکلو.. köpüklü [صفت] کۆپوگو اولان، کۆپوک وئرن، کۆپوکلەنن.

کۆپوکلوک.. köpüklülük [آد] کۆپوکلو شئین حالی.

کۆپوککلەمک.. köpükləmək [تأثیر لی ائلم] کۆپوکلو اتمک.

کۆپوککلەنیش.. köpükləniş [آد] کۆپوک لتمک ایشی ویا بیچیمی.

کۆپونو آلماق.. köpünü almaq [تأثیر لی ائلم] ۱-شیشینی یاتیرماق. ۲- ساکت لشدیرمک.

کۆپە شیک.. köpəşik [آد] دریدە عملە گلن خیردا قیرمیزی قاباریق، سیزاق، سیزاناق (فا: نوعی تاول روی پوست).

کۆتک.. kötek [آد] آغاج ودیه نکلە وۇرولان ضربە، وورما و دۆیمە (فا: کتک) {باخ: کۆتو}.

کۆتک آلتینا سالماق.. kötek altına salmaq [تأثیر لی ائلم] کۆتک لەمک.

کۆتککلمک.. kötekləşmək [فا] بیریرینه کۆتک وورماق.

کۆتکلنمک.. köteklənmək [بلسیز ائلم] کۆتک وورولماق.

کۆتک وورماق.. kötk vurmaq [تأثیر لی ائلم] کۆتک لەمک.

کۆتکلەمک.. kötekləmək [تأثیر لی ائلم] کۆتک وورماق.

کۆتل.. kötəl [صفت] بویو قیسا آت، باخ: کۆتل. {سنگلاخ سۆزلویوندە ایشلە نییدیر}.

کۆتو.. kötü [صفت] چوخ پیس، یاراماز، قورخو وئرن، اندیشه لندیرن، یترسیز و یاراماز. {دیوان لغات تورک دە ایشلە نییدیر، سنگلاخ سۆزلویوندە ایشلە نییدیر؛ دیواندا ایشلەنن <کۆتلەمک> (فنا لیک اتمک)، <کۆتی بۆرت> (قارا باسما، کابوس) و ایندی ایشلەنن

کۆتو و کۆتک سۆزلرینین اورتاق کۆکو کۆت اولمالیدیر، آیدیندیر بو سۆزجوک همان گۆت سۆزودور و بو سۆز اصلیندە آرخا و آلت معناسیندا اولاراق مجازی حالدا سونرالار پیس و خوشا گلەمین

کۆتولشدیرمک..kötüləşdirmək [تائیرلی انیلیم] کۆتولشمه سینه سبب اولماق.	کۆچای..köçay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: گۆچ + آی ۷.
کۆتولشدیریش..kötüləşdiriş [آد] کۆتولشدیرمک ایشی.	کۆچ اییتی..köç iti [آد] کۆچو قوروماق اوچون ساخلانان ایت. ۲-
کۆتولشمک..kötüləşmək [تائیرسیز انیلیم] کۆتولشمک، پیس لشمک (فا: بد شدن).	بیریریندن دایم آرالانمایان، آل چکمه ین آدام حاققیندا.
کۆتولنمک..kötülənmək [تائیرسیز انیلیم] کۆتو اولماق، پیس لنمک (فا: بد شدن).	کۆچبه..köçəbə [آد] کۆچری بیر توپلولوق، بیر یثرده مسکن سالمایب دایم یوردونو دیشیدین (فا: کوچ کئنده).
کۆتولوک..kötülük [آد] کۆتو اولما حالی، پیسلیک (فا: badness) (بدی)	کۆچبه لیک..köçəbəlik [آد] کۆچبه اولما وضعیت.
کۆتولوکجو..kötülükçü [صفت] هر جور کۆتولویو گۆرن کیمسه، شرور.	کۆچت..köçət [اؤزل آد] فیلیز، سۆرگۆن، آغاچ زوغو ۷.
کۆتولوکجولوک..kötülükçülük [آد] کۆتولوکجو اولما وضعیت، شرورلوق.	کۆچدۆش..köçdüş [آد] کۆچه کۆچ، ائلیکله کۆچمه، کۆچ ائتمه "کۆچ دۆش زامانی".
کۆتولمک..kötüləmək [تائیرلی انیلیم] بیرینی پیسله مک (دیواندا: فئالیک ائتمک).	کۆچدۆشمک..köç düşmək [تائیرسیز انیلیم] کۆچری وکۆچری لر کئچجی اولاراق بیر یثرده اوتورماق.
کۆتولەنیش..kötüləniş [آد] کۆتولنمک ایشی.	کۆچدورمک..köçdürmək [انتدیرگن انیلیم] کۆچمه سینه سبب اولماق (فا: کوچانیدن). to cause to migrate
کۆتوله ییجی..kötüləyici [آد، ص] کۆتولوین و پیسلین.	کۆچدورولمک..köçdürülmək [بلسیز انیلیم] کۆچدورمک ایشی گۆرولمک.
کۆتوله ییش..kötüləyiş [آد] کۆتوله نیش.	کۆچر..köçər [آد، ص] کۆچبه، کۆچری.
کۆتومسر..kötümsər [صفت] هر شیین کۆتو و اولومسوز یئونو گۆرن و گۆزتلین کیمسه (فا: بدیین).	کۆچر قونار..köçər qonar [صفت] کۆچبه بیر یاشام سۆرن "~ طایفا".
کۆتو یولا دۆشمک..kötü yola düşmək [تائیرسیز انیلیم] دوغرو یولا گئتمه مک.	کۆچرگی..köçərgi [صفت] باخ: کۆچری (فا: مهاجر). emigrant
کۆتویه چکمک..kötüyə çəkmək [تائیرلی انیلیم] بیه نیلمه ین بیر یثره یتیشمک.	کۆچرۆم..köçrüm [آد، ت] ۱- کۆچمن، کۆچ اندن آداملار (فا: کوچ کئنده). ۲- (مح) بیر یثرده قرار توتمایان، تتر تتر یثرینی دیشن (فا: زود زود جابجا شونده).
کۆسەر..köşər [آد، عربجه] کۆثر: جنت ده بیر بولاغین آدی.	کۆچری..köçəri [صفت] ۱- یثرلەشیک اولمایان، چادیر و گئچجی تیکیتی لردە یاشایان وزامان زامان یثر دیشن اینسانلار، بیر یثرده مسکن سالمایب یوردونو دایم دیشن (فا: کوچ نشن). immigrant
کۆجنه..köcənə [اؤزل آد] خیو دا کئند آدی {کۆچ}.	۲- اینسان آدی، گۆچ + آری ۷.
کۆچ..köç [آد] ۱- کۆچمه، توپلومسال سببلرله بیر یثردن آیری بیر یثره کۆچمک ایشی. ۲- داشینما. ۳- قوش و حیوانلارین بیر بۆلگه دن آیری یثره گئتمه سی (فا: کوچ). ۴- اؤلوم معناسیندا "او دۆنیا یا کۆچوبدور". (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر؛ بو کلمه دن دوزله رک فارسجادا "کوچیدن، کوچ، کوچه" سۆزلری ایشلنمکده دیر).	کۆچری لیک..köçərlik [آد] کۆچری یاشایش سۆرمه و طرزی.
کۆچ تپه..köçtəpə [اؤزل آد] قئیدار دا کئند آدی.	کۆچ عسگر..köç əsgər [اؤزل آد] قازاخ دا کئند آدی ۲.
کۆچ داستان..köç dastanı [اؤزل آد] اسلامدان قاباق او یغور تورکلرینه عاید بیر داستان آدیدیر ۸.	کۆچکۆنچو..köçkünçü [آد] کۆچری، کۆچمن.
کۆچ ائتمک..köç etmək [تائیرسیز انیلیم] کۆچمک.	کۆچک..köçək [آد] ۱- قادین قیلیغنا گیریب چنگی کیمی اوینایان ارککلره وئریلن آد. ۲- آغیر باشلی اولمایان ۲.
کۆچ ائلمک..köç eləmək [تائیرسیز انیلیم] کۆچمک.	کۆچکجه..köçəkçə [آد] بیر نوع شلیک و او یون هاواسی ۲.
	کۆچک لی..köçəkli [اؤزل آد] کۆچو کلۆ: م ۱۶ جی یوزیلده، دیاربکر حلب بۆلگه سینده، بوزاؤلوس تۆرکلریندن بیر بو آدی ۸.
	کۆچ کۆلفət..köçkülfət [تو+فا] عایله عضولری، آتا آنا و اوشاقلار هامی.

کۆرپه لیک..körpəlik [آد] ۱- کۆرپه اولما وضعیتی، کۆرپه اوشاغین حالی، اوشاق لیک، چوجوق لوق (فا: بچه گی، نوزادی). ۲- تازالیق (فا: کوچکی و طراوت).	کۆزرمک..közərmək [تائیرسیز انیلم] یانیب قیزارماق، آلووسوز یانماق، قیپ قیرمیزی اولماق، ایشیلداماق، پاریلداماق، سۆنمک اۆزه ره اولماق {کۆز+ر+مک}.
کۆردک بالیغی..kördək balığı [آد، دیرگی] سازان سویندان، سیرتی اسمر، یانلاری کیرلی آغ، قارنی گوموشو، دری سی قالینجا پولجوقلارلا اؤرتولور، دادلی سو بالیغی، آجی بالیق (فا: نوعی ماهی). rhoidos amarus.	کۆزریشمک..közərişmək [تائیرسیز انیلم] کۆز کیمی ایشیق وئرمک.
کۆرفهز..körfəz [آد، یونانجا] یاریم دنیز (فا: خلیج).	کۆزکۆز اولماق..közköz olmaq [تائیرسیز انیلم] کۆز کیمی اولماق.
کۆرکۆتوک..körkötük [آد، ص] تۆرتۆ کونتو.	کۆزل..közəl [آد] خرمن ساوولدوقدان سونرا تاخیدا قالان ایری چۆرچۆپ، ایری سامان و سۆنبول (فا: خار خاشاک خرمن) {، سن: یانمیش خرمنین قالیتتی سی؛ کۆز+ل}.
کۆرۈنگ..körüng [آد، ت] کاشغرده گۆل آدی {باخ: کبودرآهنگ}.	کۆزleşمک..közləşmək [تائیرسیز انیلم] کۆز حالینا گتیرمک.
کۆرۈک..körük [آد، باخ: کۆزه] کۆمور قیزارتماق اۆچون اۆزون و دسته سی تاختا و دری لی آلت، کۆره نی پوفله مه یه یارایان آلت "دمیرچی کۆروگو" (فا: وسیله آهنگری جهت دمیدن کوره).	کۆزلەمک..közləmək [تائیرلی انیلم] ۱- کۆز اوستونده پشیرمک. ۲- یاندرماق، یاخماق، کۆز حالینا سالماق.
کۆرۈک باسان..körük basan [آد] کۆرۈک له ایشلەنن.	کۆزلەمە..közləmə [آد] ۱- کۆز اوستونده پشیرمه. ۲- یاندرما، یاخما، کۆز حالینا سالما. ۳- کۆز اوستونده پشیریلن ات کباب ویا آیری شئی "ات کۆزلەمه سی، بادیمجان کۆزلەمه سی" کۆل باستی (فا: کباب ذغالی). kabob
کۆرۈک چولوک..körükçülük [آد] کۆرۈکچونون ایشی.	کۆزمن..közmən [آد] کۆزدە پشش ات (فا: کباب) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر: کۆزدە پشش چۆرک
کۆرۈکلەنمک..körüklənmək [بلسیز انیلم] ۱- کۆرۈک له هاوا پوفلنمک (فا: فوت شدن). ۲- قیزیشماق، قیزارماق.	کۆز مە..közmə [آد] ایی له شن یارانین اوستونده عمله گلن قاتمان {رنگی قیرمیزی تیراق اولماسی اۆچون کۆز له ایلگیلیدیر}.
کۆرۈک لەمک..körükləmək [تائیرلی انیلم] ۱- کۆرۈگو ایشلتمک (فا: فوت زدن). ۲- داها قیزیشدیرماق، کسگین لشدیرمک.	کۆزه دۆشمک..közə düşmək [تائیرسیز انیلم] تونقال یانیب کۆز شکلینه دۆشمک.
کۆزۈ..köz [آد] ۱- اؤد قورو، اییجه یانان کۆمور و آغاج. ۲- ایچینده بالا قور پارچالاری اولان کۆل: اؤد یانیدیقان سونرا قالان اودسوز کۆل "قیزمار کۆمور" (فا: گل آتش). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن: اسکی تورکجه ده کۆیمک (یانماق) و کۆزه مک (اؤد قاریشدیرماق) و کۆز کلمه لری بیر کۆکه باغلانیرلار}.	کۆزە رن..közəren [صفت] کۆزرمیش اولان.
کۆز باغلاماق..közbağlamaq [تائیرسیز انیلم] قاییق باغلاماق (فا: پوسته-بستن to skinover)	کۆزە ری..közəri [صفت] کۆزرمیش اولان.
کۆزدۈشمک..közdüşmək [باخ] کۆزه دۆنمک.	کۆزەمک..közəmək [تائیرلی انیلم] گۆزه مک.
کۆزر..közər [باخ] کۆزل.	کۆستک..köstək [آد] زنجیر کیمی بیریرینه گنجیریلیمیش شئی، حیوانین قاچماسینی اؤنلەمک اۆچون آياغینا باغلانان ایپ ویا زنجیر، قیلیچ بیچاق و بوجور شیلری باغلاماق و یا بیریردن آسماق اۆچون یارارلانان شئی (فا: زنجیر) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} کۆسورمک: حیوانین آياغین کۆستک لەمک، سن {.
کۆزرتی..közərti [آد] سۆنمک ده اولان کۆز ویا لامپانین ایشیغی و پاریلتی سی (فا: درخشندگی و تلؤتلؤ).	کۆستک اولماق..köstək olmaq [تائیرسیز انیلم] انگل اولماق.
کۆزردیلیمک..közərdilmək [بلسیز انیلم] یاندریلیب قیزاردیلماق.	کۆستک لیمک..köstəklənmək [بلسیز انیلم] زنجیر لیمک.
کۆزر کۆزر..közərközər [ظرف] آلوو آلوو اوجاق اتوین اورتاسیندا- یانیردی.	کۆستک لەمک..köstəkləmək [تائیرلی انیلم] زنجیر لەمک.
	کۆستک لەنیش..köstəkləniş [آد] کۆستک لیمک ایشی ویا بیچیمی.

کۆستکله ییش..köstəkləyiş [آد] کۆستکله نیش، کۆستک لنمک طرزی.	کۆشک..köşək [آد] آلماکیمی میوه لرین ییلمه ییب آتیلان حصه سی، جئجه، پوچال، پۆلوش "هئیا کۆشگی" (فا: قسمت غیر خوراک میوه ها). ۲-دوه بالاسی، باخ: کۆشک.
کۆستک وورماق..köstəkvurmaq [تائیرلی انیم] ۱-کۆستکله مک. ۲-گۆرشدە رقیبین آیاق لارینی سیخی جا توتماق.	کۆشک..köşk [آد] سارای، بۆیوک و گۆرکملی تیکیتی، باغ باغچا آراسیندا اولان بۆیوک تیکیتی، پارک لاردا دینلمه اۆچون اۆستو اؤرتولو تیکیتی ویا آلاچیق (فا: قصر، دربار). court {دیواندا
کۆستگکی قیرماق..köstəyi qırmaq [تائیرلی انیم] ایلشگی یی کسمک.	کۆشیمک کلمه سی اؤرتیمک و کۆلگه سالماق معناسیندا و کۆشیک و کۆشیکه سۆز لریده کۆلگه لیک آنلامیندا بولارین اورتاق کۆکونه باغلاناراق کۆشک سۆزده کۆلگه لیک مفهوموندا دیر، بو کلمه دن آلیناراق اؤزگه دیل لره ایشلنن بعضی کلمه لره اشاره اتمک اولار: کیوسک (کۆلگه لیک و کۆلگه سالان یئر) بو کلمه دن آلیناراق کۆشک سۆزو فارسجادا ایشلنیر.
کۆستهبک..köstəbək [آد، دیرگی] بۆجکجیل، امجک لی، گۆزلی آز گلیشمیش، توپراق آلتیندا یاشایان، اوزون دالانلار اویان، قورتجوق لاری یئدیغی اوچون یارارلی و کۆکلری کسهرک ضرر وثرن حیوان، دری سیندن کۆرک دۆزه لن بیر نوع چؤل سیچانی (فا: نوعی حیوان). Talpa {دیوان لغات تورک ده ایشله نیب دیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیب دیر.	کۆشک..köşk [اؤزل آد] شېستر، آباد-سوریان (شوراب)، هشتری (مقار آغاج) و خوی (سز)، همدان (آباد) دا کند آدی.
کۆستهبک گیللر..köstəbəkillər [آد، دیرگی] بۆجک جیللر تاقیمیندان بیرسوی.	کۆشکسارای..köşksaray [اؤزل آد] کۆشسارای: مرند ده بالاجا یئله-شیم یئرین آدی {قصر، سارایلار سارایی، بو یئرین آدینی اهالی کۆشسارای شکلینده سۆیله یرلر.
کۆسج..köşec [اؤزل آد] ماهنشان دا کند آدی {باخ: کوسا}.	کۆشک..köşək [باخ] کۆسو.
کۆسنو..kösnü [آرکک و دیشی نین بیریرینه قارشى دویقولاری، جنسل ایستک، شهوت].	کۆسوک..köşək [باخ] کۆسو.
کۆسۆ..köşev [آد] اود سۆنگوسو، اوجاق دئشمک اۆچون اوزون آغاج، بیر یانی یانیب قارالمیش تندیر آغاجی (فا: چوب تنور). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیب دیر} کۆزه گو، کۆز+گو، کۆزو، کۆسو.	کۆشک..köşək [آد] کۆشک: ۱-بیر ایلیک دوه بالاسی (ایکی ایلیک دوه بالاسی توروم، اوچ ایلیک تایلاق ویا دایلاق آدلانیر) (فا: بچه شتریکساله) ۲-دوه کۆشگی، دوه بئلیتین چیخیتی سی (فا: کوهان) ۳-چوخ گۆزل {دیواندا کۆشیمک فعلی اؤرتیمک و قاپاتماق معناسیندا و کۆشیک سۆزده اؤرتو و کۆلگه معناسیندا گلیب، بولارین اورتاق کۆکو کۆش سۆزجوغو کۆشک سۆزونون کۆکو اولمالیدیر و بو عضو دوه نین بئلیتینی اؤرتن بؤلوم ساییلیر.
کۆسۆن..Kösön [اؤزل آد] آلتای تورک لری توبا بوی لاریندا دیر ^{۸۱-۱۵۸} .	کۆشک..köşək [اؤزل آد] رامیان، ورامین، ساوه-خرقان، تهران-شهریار، بیناب، زنجان و آوج ده کند آدی {اشاره اولونمالیدیر کی یئرلی اهالی بعضا بو آدی یووالاراداراق کۆشکت ویا کۆش کند و بعضاده کۆشک شکلینده تلفظ اندیرلر، معناجا دوه بالاسی و مجازاً دیک یئر دئمک دیر ولی منطقى اولاراق یئر آدلاریندا چوخ گۆزل یورد معناسینی غالب ییلمه لی ییک، البتده کۆلگه لیک و مجازاً یاشاماغا اویقون معناسیندا اولمالیدیر، بیر طرفدن ده کۆشکت سۆیله نیشینی نظره آلساق، اصلینده کۆشک کند اولور و معناجا سارای کند و یئنه ده گۆزل یورد دور.
کۆسه لر..Kösələr [اؤزل آد] تۆرکمن-چاودور-آبدال بوی لاریندا دیر ^{۸۱-۱۵۸} .	کۆشک..köşək [اؤزل آد] رامیان، ورامین، ساوه-خرقان، تهران-شهریار، بیناب، زنجان و آوج ده کند آدی {اشاره اولونمالیدیر کی یئرلی اهالی بعضا بو آدی یووالاراداراق کۆشکت ویا کۆش کند و بعضاده کۆشک شکلینده تلفظ اندیرلر، معناجا دوه بالاسی و مجازاً دیک یئر دئمک دیر ولی منطقى اولاراق یئر آدلاریندا چوخ گۆزل یورد معناسینی غالب ییلمه لی ییک، البتده کۆلگه لیک و مجازاً یاشاماغا اویقون معناسیندا اولمالیدیر، بیر طرفدن ده کۆشکت سۆیله نیشینی نظره آلساق، اصلینده کۆشک کند اولور و معناجا سارای کند و یئنه ده گۆزل یورد دور.
کۆسه له..köşələ [آد] باشماق و چانتا دۆزلمکده یارارلانیلان بۆیوک باش حیوانلارین ایشلمیش دری لری {دری نین تۆکلری آلینماسینا سبب کوسا سۆیله ایلگیلیدیر}.	کۆشک..köşək [اؤزل آد] رامیان، ورامین، ساوه-خرقان، تهران-شهریار، بیناب، زنجان و آوج ده کند آدی {اشاره اولونمالیدیر کی یئرلی اهالی بعضا بو آدی یووالاراداراق کۆشکت ویا کۆش کند و بعضاده کۆشک شکلینده تلفظ اندیرلر، معناجا دوه بالاسی و مجازاً دیک یئر دئمک دیر ولی منطقى اولاراق یئر آدلاریندا چوخ گۆزل یورد معناسینی غالب ییلمه لی ییک، البتده کۆلگه لیک و مجازاً یاشاماغا اویقون معناسیندا اولمالیدیر، بیر طرفدن ده کۆشکت سۆیله نیشینی نظره آلساق، اصلینده کۆشک کند اولور و معناجا سارای کند و یئنه ده گۆزل یورد دور.
کۆسه له مک..köşələmək [تائیرلی انیم] داباغ لاما، دری اۆستونده ایشله مک.	کۆشک..köşək [اؤزل آد] رامیان، ورامین، ساوه-خرقان، تهران-شهریار، بیناب، زنجان و آوج ده کند آدی {اشاره اولونمالیدیر کی یئرلی اهالی بعضا بو آدی یووالاراداراق کۆشکت ویا کۆش کند و بعضاده کۆشک شکلینده تلفظ اندیرلر، معناجا دوه بالاسی و مجازاً دیک یئر دئمک دیر ولی منطقى اولاراق یئر آدلاریندا چوخ گۆزل یورد معناسینی غالب ییلمه لی ییک، البتده کۆلگه لیک و مجازاً یاشاماغا اویقون معناسیندا اولمالیدیر، بیر طرفدن ده کۆشکت سۆیله نیشینی نظره آلساق، اصلینده کۆشک کند اولور و معناجا سارای کند و یئنه ده گۆزل یورد دور.
کۆسه مک..köşəmək [تائیرسیز انیم، ت] آرزو اتمک.	کۆشک..köşək [اؤزل آد] رامیان، ورامین، ساوه-خرقان، تهران-شهریار، بیناب، زنجان و آوج ده کند آدی {اشاره اولونمالیدیر کی یئرلی اهالی بعضا بو آدی یووالاراداراق کۆشکت ویا کۆش کند و بعضاده کۆشک شکلینده تلفظ اندیرلر، معناجا دوه بالاسی و مجازاً دیک یئر دئمک دیر ولی منطقى اولاراق یئر آدلاریندا چوخ گۆزل یورد معناسینی غالب ییلمه لی ییک، البتده کۆلگه لیک و مجازاً یاشاماغا اویقون معناسیندا اولمالیدیر، بیر طرفدن ده کۆشکت سۆیله نیشینی نظره آلساق، اصلینده کۆشک کند اولور و معناجا سارای کند و یئنه ده گۆزل یورد دور.
کۆسه من..köşəməñ [آد] سۆرونون اؤنونده گئدن و قیلاووزلوق ائدن قوچ ویا تکه، ۲-دۆیوشکن قوچ، بیر یئره قیلاووزلوق ائدن شخصه ده کۆسه من دئییلیر {باخ: کۆسه له، کوسا}.	کۆشک..köşək [اؤزل آد] رامیان، ورامین، ساوه-خرقان، تهران-شهریار، بیناب، زنجان و آوج ده کند آدی {اشاره اولونمالیدیر کی یئرلی اهالی بعضا بو آدی یووالاراداراق کۆشکت ویا کۆش کند و بعضاده کۆشک شکلینده تلفظ اندیرلر، معناجا دوه بالاسی و مجازاً دیک یئر دئمک دیر ولی منطقى اولاراق یئر آدلاریندا چوخ گۆزل یورد معناسینی غالب ییلمه لی ییک، البتده کۆلگه لیک و مجازاً یاشاماغا اویقون معناسیندا اولمالیدیر، بیر طرفدن ده کۆشکت سۆیله نیشینی نظره آلساق، اصلینده کۆشک کند اولور و معناجا سارای کند و یئنه ده گۆزل یورد دور.
کۆشسارای..köşsaray [اؤزل آد] باخ: کۆشسارای.	کۆشک..köşək [اؤزل آد] رامیان، ورامین، ساوه-خرقان، تهران-شهریار، بیناب، زنجان و آوج ده کند آدی {اشاره اولونمالیدیر کی یئرلی اهالی بعضا بو آدی یووالاراداراق کۆشکت ویا کۆش کند و بعضاده کۆشک شکلینده تلفظ اندیرلر، معناجا دوه بالاسی و مجازاً دیک یئر دئمک دیر ولی منطقى اولاراق یئر آدلاریندا چوخ گۆزل یورد معناسینی غالب ییلمه لی ییک، البتده کۆلگه لیک و مجازاً یاشاماغا اویقون معناسیندا اولمالیدیر، بیر طرفدن ده کۆشکت سۆیله نیشینی نظره آلساق، اصلینده کۆشک کند اولور و معناجا سارای کند و یئنه ده گۆزل یورد دور.
کۆشک..köşək [آد] باخ: کۆشک.	کۆشک..köşək [اؤزل آد] رامیان، ورامین، ساوه-خرقان، تهران-شهریار، بیناب، زنجان و آوج ده کند آدی {اشاره اولونمالیدیر کی یئرلی اهالی بعضا بو آدی یووالاراداراق کۆشکت ویا کۆش کند و بعضاده کۆشک شکلینده تلفظ اندیرلر، معناجا دوه بالاسی و مجازاً دیک یئر دئمک دیر ولی منطقى اولاراق یئر آدلاریندا چوخ گۆزل یورد معناسینی غالب ییلمه لی ییک، البتده کۆلگه لیک و مجازاً یاشاماغا اویقون معناسیندا اولمالیدیر، بیر طرفدن ده کۆشکت سۆیله نیشینی نظره آلساق، اصلینده کۆشک کند اولور و معناجا سارای کند و یئنه ده گۆزل یورد دور.

کۆشە..köşə [آد، فا] گۆشە: بۇجاق، گۆشە، ایکی خط ویا صفحە نین کسیدیشگی یثر (ف: گۆشە).	کۆکاتماق(bağlamaq, salmaq) ..کۆک آتماق (باغلاماق، سالماق) [تائیرسیز انیلم] ۱- کۆک و ریشە سالماق، یاییلماق. ۲- کۆک لەمک.
کۆشۈۈرۈ..köşüvür [اۋزل آد] کۆشۈۈر، کۆش اوۋور، کۆشک آوار: سایین قالا دا شەرو کندیستان آدی، بو شەهرین ۱۳۲۰دە نفوسو ۷۷۰ نفر تورک قئید اولوبدور (قو: کشاۋر، کشاۋرز، فا: کوشک آوار) {اصلینده کۆشک آوار/کۆشک آوار اولاراق یوۋارلانیب کۆشۈر / کۆشۈر شکیلینده سۈیله نیر نجه کی مرند یاخینیندا کۆشک سارای، شەهرینه، اهالی، کۆشسارای دئییرلر، معناجا آوارلارین کۆشکو ویا تحت الفظی معنادا کۆشکو وار دئیهرک کۆشکلو یثر مفهومیوندادیر}.	کۆک آتلام..kökanlam [دیل ییلیمی] بیر کۆ کدن تۆرنمیش سۆزجوکلرده کی اورتاق آتلام.
کۆشە..köşə [آد] کۆشە: دریدن و گۆندن کسيلمیش ائسيز باغ ويهر، قاييش (فا: تسمه چرمى).	کۆک آتلمک..kök etmək [تائیرلی انیلم] سازین سیملرینی کۆ کلەمک.
کۆک..kök [آد] ۱- بیتگی لرین توپراق ایچینده اولان بۆلومو، بعضی شئیلرین بیر یثره قویلاندىغی بۆلومو "آغاج کۆکو، دیش کۆکو" (فا: ریشە). ۲- بیر شئین خیمی (فا: بنیان). ۳- دیب، ایلکە، اصل، قایناق، بیرایشین و سۆزون قایناغی، کلمەلرین اک و شکیلچی لرینی بیر کنارا قویارساق قالان حصەسى "بیر کۆکدن عبارت سۆزلر" (فا: essence). ۴- (مت) بیر سایینین نجه نجه کی کۆکو "اۆرنک: سککیزین اۆچونجو کۆکو ایکی دیر" (فا: ریشە، جذر). ۵- سازلاردا سازى کۆکلەمە یە یارایان بورقو (فا: کۆک). ۶- قایناق، نسيل، منشا "کۆکسۆز آدم" (فا: نسب). ۷- ندن، سبب (فا: علت) "بو ایشین کۆکو یوخدور". ۸- اتلی شیشمان یوغون، کۆبە کیمی بۆیوک تیکیش اوشاق" (فا: چاق). ۹- ایری تیکیش، کۆبە کیمی بۆیوک تیکیش "پالتاری کۆکلەمک" (فا: کۆک). ۱۰- بیر سیرا کلمەلرلە مختلف افادەلى سۆزلر دۆزلدیر "یثر کۆکو: هوپج؛ کۆکدن دینچی". ۱۱- (دیل ب) کۆک و اک: ان کیچیک لئکسیک معنا حصەلرینە کۆک و ان کیچیک قراماتیک معنا حصەلرینە اک دئییلیر "داغ+چی" {دیوان لغات تورک دە ایشلە نییدیر: ۱- سۆی، اصل. ۲- یهرباغی؛ سن: ۱- بخیه. ۲- ساز کۆکو. ۳- آغاج کۆکو}.	کۆک آتلمک..kök eləmək [تائیرلی انیلم] سازین سیملرینی کۆ کلەمک.
کۆک باشیلار..kökbaşılar [آد، دیرگی] حیوان لاردن بیر سۆی (فا: نیم دستە از خرچنگ ها). rhizocetilus caspiocus	کۆک باشیلار..kökbaşılar [آد، دیرگی] حیوان لاردن بیر سۆی (فا: نیم دستە از خرچنگ ها). rhizocetilus caspiocus
کۆک بویاسی..kökboyası [آد، بیتگی] قیرمیزی رنگدە اولان و کۆکوندن بویاجیلیق دا یارارلانا. ۱-۲ متر اوجالیقدا و چالی گۆرونوملو، چوخ ایللیک و گۆدەسى سرت و تیکانلی بیر بیتگی، قیزیل کۆک (فا: نوعی گیاه رنگری). tinctorum flubia	کۆک بویاسی گیللر..kökboyasıgillər [آد، بیتگی] بیتگی لرین سۆی.
کۆک بیلگیسی..kökbilgisi [آد] کۆک بیلیمی، اتیمولوژی (فا: ریشە- شناسی). etymology	کۆک بیلگیسی..kökbilgisi [آد] کۆک بیلیمی، اتیمولوژی (فا: ریشە- شناسی). etymology
کۆکتین اوغلو..Köktinoğlu [اۋزل آد] قازاق-اورتا یۆز-قونراد بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	کۆکتین اوغلو..Köktinoğlu [اۋزل آد] قازاق-اورتا یۆز-قونراد بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کۆک جاتیق..KökCatıq [اۋزل آد] قیرقیز-مونقۇش بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	کۆک جاتیق..KökCatıq [اۋزل آد] قیرقیز-مونقۇش بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کۆکجارلی..Kökcarlı [اۋزل آد] قازاق-اورتا یۆز-نايمان بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	کۆکجارلی..Kökcarlı [اۋزل آد] قازاق-اورتا یۆز-نايمان بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کۆکجو..kökcü [آد] علاج اوجون ایشلەنن تۆرلو کۆک قاییق چپچک و یاپراق کیمی شیلری ساتان کیمسە.	کۆکجو..kökcü [آد] علاج اوجون ایشلەنن تۆرلو کۆک قاییق چپچک و یاپراق کیمی شیلری ساتان کیمسە.
کۆکجو..kökcüq [آد] ۱-بالاجا کۆک، اوت کۆکو (فا: ریشە کوچک). ۲- باخ: اوغولجوق.	کۆکجو..kökcüq [آد] ۱-بالاجا کۆک، اوت کۆکو (فا: ریشە کوچک). ۲- باخ: اوغولجوق.
کۆکچە اوغلی..Kökçeoğlu [اۋزل آد] قیرقیز-اندیگنە بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	کۆکچە اوغلی..Kökçeoğlu [اۋزل آد] قیرقیز-اندیگنە بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کۆکچیلر..Kökçiler [اۋزل آد] قیرقیز-اندیگنە بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	کۆکچیلر..Kökçiler [اۋزل آد] قیرقیز-اندیگنە بۆی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کۆکداش..kökdaş [صفت] کۆکلری بیر اولان (فا: هم ریشە).	کۆکداش..kökdaş [صفت] کۆکلری بیر اولان (فا: هم ریشە).
کۆکدش..kökdəş [صفت] کۆکلری بیر اولان (فا: هم ریشە).	کۆکدش..kökdəş [صفت] کۆکلری بیر اولان (فا: هم ریشە).
کۆکدن..kökdən [ظرف] کۆکە قدر یثنن، رادیکال، اساس، جذری (فا: ازین). from the root	کۆکدن..kökdən [ظرف] کۆکە قدر یثنن، رادیکال، اساس، جذری (فا: ازین). from the root
کۆک بویاسی گیللر..kökbüyasıgillər [آد، بیتگی] بیتیشیک تاج یاپراقلی، ایکی چنکلی، یاپراقلاری قارشى لىقلى، میوهسى زيتون کیمی، دۆرد مینه یاخین نۇعو ایچنە آلان بیر سۆی، قهوه آغاجی، کۆک بویاسی، قیناقینا، چوبان سۆزگەیی، یوغورت اوتو (فا: تیرە ای از گیاهان صنعتی).	کۆک بویاسی گیللر..kökbüyasıgillər [آد، بیتگی] بیتیشیک تاج یاپراقلی، ایکی چنکلی، یاپراقلاری قارشى لىقلى، میوهسى زيتون کیمی، دۆرد مینه یاخین نۇعو ایچنە آلان بیر سۆی، قهوه آغاجی، کۆک بویاسی، قیناقینا، چوبان سۆزگەیی، یوغورت اوتو (فا: تیرە ای از گیاهان صنعتی).
کۆک آبارماق..kökaparmaq [باخ] کۆک سالماق.	کۆک آبارماق..kökaparmaq [باخ] کۆک سالماق.

كۆكس گرّمك..köks gərmək [تائیرسیز انیلم] ۱-قۇللارینی آچاراق دریندن نفس آلماق. ۲-بیر گۆجلوک قارشى سیندا دیک دۇرماق، دایانماق.	كۆكدن چىخارما..kökdən çıxarma [آد] كۆكدن قوپارما (فا: ییخکن). uprooted
كۆكس لو..kökslü [صفت] كۆكسو گنیش، دۇشلىرى بۇيوك اولان.	كۆكدن دوشمك (ساز و تار)..kökdən düşmək (saz və tar) [تائیرسیز انیلم] سیملىرى بوشالماق.
كۆكس لهمك..köksləmək [تائیرلى انیلم] كۆكس له زورلاماق.	كۆكدن دینچى..kökdən dinçi [آد] كۆكدن دینچى لىك يانلى سى، رادىكال مذهبی، متعصب.
كۆك ساپ..köksap [آد، يیتگی] يئر آلتیندا سۆرون و يثرىئر تومورجوق لانان و يئر اوزۇنده آچیلان كۆك.	كۆكدن دینچىلىك..kökdən dinçilik [آد] كۆكدن دینچى اولما وضعیتی بیرایشی دینچىلىك قورال لاریلا چۆزمك و یؤتتمك.
كۆك ساققیز..köksaqız [آد، يیتگی] كاؤچو كیمى شیرە وئرن، چوخ ایلیك اؤتسوو ییتگی (فا: كاسنى زرد). taraxacum	كۆكدنجى..kökdənci [صفت] رادىكال قروپلار يانلى اولان، رادىكال بیر دوشونجه یه طرفدار اولان (فا: رادىكال).
كۆك سل..köksəl [صفت] اساسى (فا: بنیادی) radical fundamental	كۆكدنجىلىك..kökdəncilik [آد] كۆكدنجى اولما، رادىكالىزم.
كۆكسلوك..kökslök [آد] اؤنلوك، اوشاقین بوینونا باغلانان پارچا.	كۆكدوغرایان..kökdöğrayan [آد] ییتگی كۆك لرینی دوغرایان آراج.
كۆكسودارالمق..köksü daralmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-گۆجلوكله-نفس آلماق ۲-سیخیلماق.	كۆكرتمك..kökərtmək [تائیرلى انیلم] آغاج و ییتگی نى كۆك ایله چىخاریب و باشقا یثردە تیکمك.
كۆكسودولۇ..köksü dolu [صفت] اتلى، ایرى دۇشلو "كۆكسو دولۇ قادین".	كۆكس..köks [آد] ۱-اینسانین اؤن طرفینده قارینلا بویون آراسى، حیوانلاردا بویونلا قارین آراسى؛ سیرت قارشیتی؛ (فا: قفسه سینه).
كۆك سۆزلر..kök sözlər [آد، دیل ب] نئچه كلمه نین اورتاق كۆكو اولان سۆزجوک (فا: كلمات ریشه ایی). root words	۲-دۇش، ممه، امجک (فا: سینه). breast ۲-(مج) اۆرك (فا: قلب). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} كۆكس، كۆكۆز، كۆگوز، سن {كۆكۆس، دده؛ بو كلمه كۆك كلمه سیله ایلگیلى اولمالیدیر و كۆكس اینسانین اصل عضوو ساییلماقدادیر}.
كۆكسوز..köksüz [صفت] ۱-كۆكو اولمایان. اصل سیز (فا: بی اصل). groundless ۲-گوجلو اولمایان، ایجه یاییلمامیش.	كۆكس اتى..köks əti [آد] كۆكس قیسمینده اولان ات.
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆك سالماق..kök salmaq [تائیرلى انیلم] كۆك آتماق، قالیجى حالا گلمك "آل یاراسى تئز گئدر كۆك سالار دیل یاراسى".
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆكس بوشلۇغو(چوخورو)..köks boşluğu(çuxuru) [آد] جیيار لار و قلب اولان بوشلوق.
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆكس دارلیغى..köks darlığı [آد] نفس آلما گۆجلویو، سولونوم دارلیغى.
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆكس دولۇسو..köks dolusu [ظرف] دریندن، سینه سى توتدوقجا.
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆكس سۆمویو..köks sümüyü [آد] كۆكس بوشلۇغونون اؤن طرفینده اولان سۆموكلر (فا: استخوان قفسه سینه).
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆكس قفسى..köks qəfəsi [آد] كۆكسو ساران سۆموكلر (فا: قفسه سینه).
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆكس قوۇوغو..köks qovuğu [آد] كۆكس بوشلۇغو (فا: قفسه سینه).
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆكس كۆكسه..köks köks [ظرف] قارشى قارشىيا، اؤز اؤزه.
كۆكسوزلۇدیللر..köksüzlü dillər [آد، دیل ب] آیریملى دیلر، تك-هجالى دیلر.	كۆكس گئچیرمك..köks geçirmək [تائیرسیز انیلم] دریندن نفس آلماق.

کۆکلتمک..köklətmək [تائیرلی انیلم] کۆک اتمک (فا: چاق کردن).	دویوان لغات تورک ده ایشله نییدیر: یهر باغینی بر کیتیمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر.
کۆکلیدیجی..kökəldici [آد] کۆکلدن، کۆکلمه سینه سبب اولان.	
کۆکلیدیلمک..kökəldilmək [بلسیز انیلم] کۆک اندیلیمک، چاقلاشدیریلماق	
کۆکلری کسبلسین..kökəlrī kəsilsin [اۆنلم] قارقیش افاده سی، باخ: کۆکو کسبلسین.	
کۆکلشدیریمک..kökləşdirmək [تائیرلی انیلم] ۱-کۆکلو اتمک (فا: ریشه دار کردن). ۲-کۆک حال گتیریمک، کۆک لتمک (فا: چاق کردن). ۳-اساس لاندیرماق، محکم لندیریمک (فا: محکم نمودن).	کۆکن..köken [صفت] ۱-بیر کۆکه باغلی اولان، سووی و اصل "تۆرک کۆکنلی". ۲-بیر شئین دوزلدیگی و گتیریلدیگی یئر، اوریژین (فا: اصلی). origin
کۆکلشدیرییش..kökləşdiriş [آد] کۆک لشدیریمک ایشی ویا بیچیمی.	کۆکنار..köknar [آد، بیتگی] گۆدده لری دۆزگون و پولجوق پولجوق قالین قاییق ایله اورتوللو و داللاری یاتای وضعیتده اولان و یاپراقلاری ایینه کیمی و همیشه یاشیل بیر بزک و اورمان آغاجی (فا: کاج، درخت نوتل). abies {کۆک سۆزوندن}.
کۆکلشمک..kökləşmək [تائیرسیز انیلم] ۱-کۆک سالماق، محکم لنمک، کۆکو اولماق (فا: ریشه زدن). ۲-کۆکلیمک (فا: چاق شدن). کۆکلیمک..kökəlmək [تائیرسیز انیلم] بسلنمک، اته جانا گلیمک (فا: چاق شدن).	کۆکنارلیق..köknarlıq [آد] چوخلو کۆکنار آغاج لاری بیتیش یئر. کۆکن بلگه سی..kökənbəlgəsi [آد، تجارت] بیر مالین هانسی اۆلکهدن گتیریلدیگینی بیلدیرن بلگه.
کۆکلندیرییش..kökləndirish [آد] کۆک لندیریمک ایشی ویا بیچیمی.	کۆکن بیلیمجی..kökənbilimci [آد، دیل ب] کۆکن بیلیمی ایله اؤغراشان، کوکن بیلیمنی (فا: ائتمولوگ). etimolog
کۆکلنمک..köklənmək [تائیرسیز انیلم] ۱-کۆک و ریشه سالماق ۲-(بل قورولماق، کۆک اندیلیمک (ساز) ۳-پالتار ایری تیکیش لرله تیکیلیمک. کۆکلنمیش..köklənmiş [صفت] کۆک اندیلیمش (ساز و....).	کۆکن بیلیمسل..kökənbilimsəl [صفت] کۆکن بیلیمی ایله ایگی لی، ائتمولوژیک.
کۆکلۈ..köklü [صفت] ۱-کۆکلو اولان، کۆکو گوجللو، محکم (فا: ریشه دار) ۲-یاییلمیش و یئرلشمیش، اؤنملی اولموش. ۳-چوخلو قوهوم اقرباسی و بؤیوک نسلی اولان "کۆکلوعایله".	کۆکن بیلیمی..kökənbilimi [آد، دیل ب] بیردیلده کی سۆزجوکلرین قایناغینی گۆسته رن و نجور گئندیلمه سیننی بیلدیرن بیلیم، سۆز بیلگی سی (فا: ائتمولوژی). etimolgy
کۆکلۈبوداقلی..köklübüdaqli [صفت] قوللوبوداقلی، وبؤیوک "قارا آغاج".	کۆکن سل..kökənsəl [صفت] کۆکن له ایلگی لی اولان.
کۆکلۈ کۆمعلی..köklü köməcli [باخ] کوکلو بوداقلی.	کۆکن سیز..kökənsiz [صفت] کۆکنی اولمایان.
کۆکلۈ گۆدده لی..köklü köməcli [باخ] کوکلو بوداقلی.	کۆکن لنمک..kökənlənmək [تائیرسیز انیلم] کۆکنی اولماق، کۆکن لی اولماق، کۆکنه صاحب اولماق.
کۆکلۈک..köklük [آد] ۱-اتلی لیک، شیشمانلیق. ۲-چالقی آلت لرینده سیم لرین سس لنمه سینین بیر بیرینه اویقونلوق وضعیتی "تارین کۆکلۈگونو یوخلاماق".	کۆکن لی..kökənli [صفت] بیر کۆکنه باغلی اولان.
کۆکلده دیجی..köklədicī [صفت] کۆکلده دن.	کۆکۈتئی..kökütey [اۆزل آد] ماناس داستانیندا آدی گئچن بیر بگ ۴.
کۆکلده دیلمک..köklədilmək [صفت] کۆکلده مک ایشی گۆرولمک.	کۆکۈز..köküz [صفت] دۆز، دۆز نلیک، هامار "کۆکۈز یئر: آلچاق اوجا اولمایان و دۆز یئر". {دده قورقود کیتابیندا ایشله نییدیر}.
کۆکلهمک..kökələmək [تائیرلی انیلم] ۱-ایری و بؤیوک تیکیشله تیکیمک (فا: کوک زدن). ۲-ساز قورماق و کۆکلهمک، بۆرکو ایله سیملی چالقی آلت لرینی کۆک ائله مک، تنظیم له مک (فا: کوک کردن). ۳-کۆک ائله مک، چاق ائله مک (فا: چاق نمودن). ۴-آغاج و بیتگی لری کۆک ایله بیر لیکده چاخارماق (فا: از ریشه کندن)	کۆکۈ قاز یلماق..köküqazılmaq [بلسیز انیلم] یوخ اندیلیمک.
	کۆکۈ کسبلسین..kökükəsilsin [اۆنلم] قارقیش افاده سی "تئروریست لرین کۆکو کسبلسین".
	کۆکۈ کسبلمک..kökükəsilmək [بلسیز انیلم] یوخ اندیلیمک.
	کۆکۈ مۈسوۋ..kökümsov [صفت] گۆدده سی اساس حصه سی اولاراق یئرین آلتیندا اولان (بیتگی).

كۆكۈندىن..kökündən [ظرف] اساسا (فا: قطعياً). fundamentally	بىر شى ئايشىق سىز يئردە گۇمولىك و ايشىغى گندەرك كول رنگىنە دوشمىك مفهوموندا دىر{.
كۆكۈندىن وۇرماق..kökündən vurmaq [تائىرلى انىلم] دىيىندىن كىمىك، گۇرۇنمىز اىتمىك.	كۆلگە اولاي..kölgə olay [آد، فلسفە] بىر حادثە يە قاتىلان اما اونا تائىر قويمايان بىر آيرى حادثە (فا: حادثە ساىە).
كۆكۈنو قازماق..kökünü qazmaq [تائىرلى انىلم] كۆكۈنو كىمىك، گۇرونمىز اىتمىك.	كۆلگە اوينونو..kölgə oyunu [آد، تئاتر] گتريدن ايشىق لارلا كولگە سالاراق و كولگە ليكلرى اويناتىلان اويون.
كۆكۈنو كىمىك..kökünü kəsmək [تائىرلى انىلم] يوخ اىتمىك.	كۆلگە بالىغى..kölgə balığı [آد، دىرگى] آلابالىق گىللر سۇيوندان وۇجودو فۇزە يىچىم ايندە، بىل اۆزگەيى بۇيوك و گىنىش، قويروغوندا ياغ سۆزگجى اولان، اۇزۇنلۇغو ۵۰-۲۰ اولان (فا: نوعى ماهى).
كۆكۈنۈز (كۆكلرى) كىسلىسېن..kökünüz (kökləri) kəsilsin [اۆنلم] محو اندىلسىن، قارقىش افادە سى، باخ: كۆكو كىسلىسېن.	كۆلگە بالىغى گىللر..kölgə balığıgillər [آد، دىرگى] اۇرنەيى كۆلگە بالىغى اولان سۆمۈكلو بالىقلار تاقىمى.
كۆكۈنە چاتماق (يىتمىك)..kökünə çatmaq (yetmək) [تائىرلى انىلم] ايلەكە و اساسىنا ال تاپماق.	كۆلگە جىل..kölgəci [صفت] كۆلگە سئون يىتگى.
كۆكىم..Kökim [اۆزل آد] تۆركىمىن-آرسارى-اوخ بوى لارىندا دىر ^{۸۱-۱۵۸} .	كۆلگە دۆشمىك..kölgə düşmək [تائىرسىز انىلم] كۆلگە لىنمىك.
كۆك يويان..kökyuyan [صفت] كۆك يوماق اۆچون اولان ماشىن و آراج.	كۆلگە دۆشۈرمىك..kölgə düşürmək [تائىرلى انىلم] ۱- كۆلگە لىندىرمىك. ۲- بىر شىئين دىرىنى ويا اۆستونلۇگونو آزالتماق.
كۆل..kö [تارىخى اۆزل آد] آلتاي تۆركلىرى، كۇيبال اويماغى اولۇ بابالارىندا ^۷ ، اىنسان آدى: كۆلخان {۱- گۆل؛ اولۇلوق، سونسوزلوق، دىرنىلىك، بىلگلىك؛ ۲- كۆل، آتش، اود}.	كۆلگە دە قالماق..kölgə də qalmaq [تائىرلى انىلم] بىر اصلى شىئين كىنارىندا قالماق، چوخ اۆنم وئرىلمەمىك.
كۆل ايركىن..köl irkin [آ، ت] قارلوق بۇيوكلىرىنە وئرىلن بىر عنوان.	كۆلگە دە قويماق (بۇرخاق)..kölgə də qoymaq (buraxmaq) [تائىرلى انىلم] ايكىنجى مرتبە يە سالماق، دۇنە كىچىمىك.
كۆل بىلگە خان..köl bilgə xan [آد، ت] ددە قۇرقۇد داستانلارىندا بىر بگ آدى ^۷ .	كۆلگە سئون..kölgə sevən [صفت] گونش سئومە ين، كۆلگە ليلىك يىرلردە ياخشى بىتن.
كۆلپىش..Kölpeş [اۆزل آد] قىرقىز بوى لارىندا دىر ^{۸۱-۱۵۸} .	كۆلگە سالماق..kölgə salmaq [تائىرسىز انىلم] كۆلگە لەمىك.
كۆلچىر..kölçər [آد] دانالارا ضرر وئرن بىر بوغدا خستە ليگى ^۲ .	كۆلگە سىز..kölgəsiz [صفت] كۆلگە سى اولمايان، كۆلگە سالمايان.
كۆل چۇبورگىن..Köl çuburgen [اۆزل آد] اۆزبىك-قۇنرات-قۇشتامغالى بوى لارىندا دىر ^{۸۱-۱۵۸} .	كۆلگە سىندىن قورخماق..kölgəsindən qorxmaq [تائىرسىز انىلم] چوخ قورخماق.
كۆلركى خان..kölərki xan [تارىخى اۆزل آد] ددە قۇرقۇد داستانلارىندا بىر بگ آدى ^۷ .	كۆلگە سىنە سىغماق..kölgəsinə sıǵmaq [تائىرسىز انىلم] بىرىنن امرى آلتىنا گىرمىك.
كۆلركىن..kölərkin [تارىخى اۆزل آد] قارلۇقلو لارىن عنوانلارىندا ^۷ .	كۆلگە سىنى قىلىنچالماق..kölgəsinin qılınclamaq [تائىرلى انىلم] دوشمىن چىلىك اىتمىك، كۆمىك اىتمىك (ائىلمىك)، ياردىم اىتمىك.
كۆلگە..kölgə [آد] ۱- ايشىق قاباغىندا اولان نىسنەنن دالىندا دۆزەلن قارالتى، گونش ايشىن لارىندا قوروناجاق يىر، آز ايشىق دوشن ويا ايشىق سىز گۇرسەنن يىر. ۲- بىرىنن يانىچا گزن، بىرىندىن ھىچ آيرىلمايان. ۳- حمايە، قۇرونما "اونون كۆلگە سى آلتىندا" (فا: سايە) shadow {سۇمرجە 'گىشگە'؛ ت، سىنگلاخ سۇزلويۇندە ايشلە نىيدىر؛ ديواندا كۆلىمىك / كۆلىمىك كىلمە سى گۇممىك معناسىندا دىر بو كىلمە كۆل كىلمە سىنە باغلى اولاراق بىر شىئى كوله قويلاماق معناسىندا دىر و مجازى حالدا كۆل شكلينە و رنگينە گىلمىش ھر شىئى اوچۇندە ايشلە نەرك كۆلگە اوچۇندە ايشلە نىيدىر چۇنكى كۆلگە كۇردن).	

كۆلگەلەنمك..kölgələnmək [تائیرسیز ائيلم] ۱-كۆلگەلى اولماق. ۲-كۆلگە دە دىنجلەمك. {سنگلاخ سۆزلۈيۈندە ايشلە نىيىدىر}.	كۆلەلەشديرش..kölhələşdiriş [آد] كۆلە لشدیرمك ایشی یا بیچیمی.
كۆلگەلەمك..kölgələmək [تائیرلی ائيلم] ۱-كۆلگە سالماق، كۆلگە يثردە دىنجلەمك. ۳-(مچ)قارائلىق ائتمك.	كۆلەشمك..köləleşmək [تائیرسیز ائيلم] كۆلە كىمی اولماق (فا: برده شدن).
كۆلگەلە بیچی..kölgələyici [صفت، آ] كۆلگە سالان، كۆلگەلندیرن.	كۆلەلى..köləli [صفت] كۆلەسى اولان.
كۆلگەلە ییش..kölgələyiş [آد] كۆلگەلەمك ایشی.	كۆلەلىك..köləlik [آد] كۆلەلننن و قولون وضعیتی، قوللوق (فا: اسارت). captivity
كۆلگەلەمە..kölgələmə [آد] ۱-قارائلىق ائتمە. ۲-كۆلگە يثردە دىنجلەمە.	كۆلەلىك دوزەنى..köləlik düzəni [آد، توپلومب] اسكى چاغلاردا كۆلەلردن يارارلانان و اۆرە تيم الدە ائدن سىستيم، كۆلەلىك سىستيمى (فا: برده دارى).
كۆلگەلى رسم..kölgəli rəsim [آد] كۆلگە ايله بير شئە حجم ويريلن رسم.	كۆلەمن..köləmən [آد، خ] ۱-كۆلەلردن دۆزەلن عسگر صينفى؛ چركز كۆلەلردن و اولارلار سويونندان و قىپچاق توركلريندن مصر و ترابلس دا مئيدانا گتيريلن عسگر و مملوك^{۵۴}. "ميصير كۆلەملرى".
كۆلگەلىك..kölgəlik [آد] كۆلگە سالان اؤرتوك وپردە، كۆلگەلى اولما وضعیتی، كۆلگە دوشموش يث (فا: سايبان). shady	۲-كۆلە ويا قارواش صاحبی .
كۆلگەنیزدە..kölgənzə [ظرف] كۆمگى نيزلە، سيزە آرخالاناراق.	كۆم..köm [آد] باخ: كۆم.
كۆلمۈك..kölmük [اؤزل آد] خالق، اهالى.	كۆمى..kömey [اؤزل آد] دؤش و بويون.
كۆلۈك..kölük [آد، ت] ايش و يۆك حئيوانى.	كۆمبە..kömbə [آد] ۱-ايرى، گيرده و قالين چۆرك نوعو (فا: نوعى-نان). ۲-كۆندە، خمير كۆمبەسى، (فا: چونه) ۳-يۇندىم سيز {ظاهرى گۆرونوشده فارسجا كۇندە سۆزونه بنزهير، ولى كۆمچ} كۆمە، كۆماسۆزلريننن ديشيك شكليدير.
كۆلۈك..kölək [اؤزل آد] آلتاي تانرىسى، ارليك خان، ين اوغلو^{۲۱۱}.	كۆمبە چى..kömbəçi [آد] كۆمبە پيشيريپ ساتان كيمسە.
كۆلە..kölə [آد] ۱-اسير اولموش كيمسە، اؤزگور اولمايان، قۇل (فا: برده). ۲-ييريئين امرى و بويروغو آلتيندا اولان، قوللوقچو (فا: خدمتكار). ۳-هر هانسى بير شئە آشيري باغليليغى اولان "پارا كۆلە سى". {ديواندا كۆليگ يۆك يوكله تيلن حئيوان اوچون دئيلهرك آرخا معنا سيندا گليب همچينن <كۆليگ ليك ار> گۆليگى اولان آداما دئيليپ، بو سۆزلردن آتلاماق اولار كى كۆلمك و كۆليمك فعلى گۆممك معنا سيندا بو سۆزون كۆكو اولماليدير و كۆلە آرخاسينا يوك قويولان و يوك آلتيندا گۆمولن حئيوان اوچون سۆيله نيپ و معنا سى گنئيشلەنهرك قوللوقچو اينسان اوچونده سۆيله نيپ، فارسجادا ايشلەنن <كۆل>، كۆل دادن و زدن> بو كۆكە باغلى دير، بو كلمه آيرى باخيشلا قۇل سۆز ايله كۆكداش سايبلايلير و اسكى چاغدا بۆيوك خاقانلارين لقبى اولاراق ايشلەنيردى: گۆل تكين، كۆل تكين}.	كۆمبە دوداق..kömbə dodaq [صفت] دوداغى يثكه، قالين دوداق، يۇندىم سيز.
كۆلەلە..köləlär [آد] قۇل لار (فا: غلمان). handsome	كۆمچ..köməc [آد] گۆمچ: ۱-كۆلدە پيشيريپ چۆرك، بير نوع شيرين كۆكە (فا: كماج). ۲-(آ، دا، بى) بوى آتيب توپراغين اۆزوندە ياييلان بير نوع بيتكى (فا: نوعى گياه). ۳-بال پته يى "كۆمچ بالى" (فا: شان عسل) {ديوان لغات تورك دە ايشلە نىيىدىر <گۆمچ>، سن: ۱-بير نوع چۆرك ۲-چادير ديرە يى قويولان يث؛ بوكلمه گۆممك فعليدن آلياناراق و كۆلدە قويلانيپ پيشيريپ چۆرگە دىيلير، سنگلاخدا ايشلەنن ايلك معنا بونو گوجلنديريپ}.
كۆلەلەلە..köləlär [آد] قۇل لار (فا: غلمان). handsome	كۆمچ بال..köməc bal [آد] تميز لئمه ميش بال و آرى پته يى^۱.
كۆلەلەلەلە..köləlär [آد] قۇل لار (فا: غلمان). handsome	كۆمچ لئمك..köməc lənmək [تائیرسیز ائيلم] كۆمچ بيتكى سى كيمى يثره ياييلماق.
كۆلەلەلەلەلە..köləlär [آد] قۇل لار (فا: غلمان). handsome	كۆمەر..kömər [اؤزل آد] بير تۆرك بويو اولاراق مختلف شكيللرده ثبت اولوبدور (كمرلو، قمرلو، گمرلو، خۇمارلو، خمرلو)^{۱۴۰}.
كۆلەلەلەلەلەلە..köləlär [آد] قۇل لار (فا: غلمان). handsome	كۆمەس..köməs [باخ: كۆمە، كۆمس] تويوق اينى (فا: آشيان مرغ).
كۆلەلەلەلەلەلەلە..köləlär [آد] قۇل لار (فا: غلمان). handsome	كۆلەلەلەلەلەلەلەلە..kölhələşdirmək [تائیرلی ائيلم] كۆلە كيمى ائتمك، اؤزگورلۇغونو الدن آلماق (فا: برده كردن).

کۆمک..kömək [آد] یاردیم، یولداشلیق ائدهرک بیر ایشی گۆرمک، آرخا دورما، یاردیم ائتمه (فا: کمک). help ۲-اهالی، خالق ^۷ . {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، کلمه موغولجادیر ^۶ }. کۆمک ائتمک..kömək etmək [تائیرلی ائلم] یاردیم ائتمک (فا: کمک کردن). to help کۆمک اولماق..kömək olmaq [تائیرسیز ائلم] یاردیم ائتمک (فا: کمک کردن). to help کۆمک ایستهمه..kömək istəmək [آد] استمداد (فا: استمداد). asking for help کۆمکچی..köməkçi [آد] ۱-بیر ایشده کۆمک ائدن (فا: حامی). protector ۲-یاردیمچی (فا: معاون). assistante کۆمک چی فعل..köməkçi feel [دیل ییلیمی] لئکسیک معناسی اولمایان و باشقا سۆزلرله بیرلشهرک مرکب فعل دۆزلدن فعل "ائتمک، ائیلهمک، اولماق؛ بیرعه فعل اکلری تورکجه ده یاریم کۆمکچی فعل کیمی ایشلنیر (لاماق، له مک): قارلاماق". کۆمکچی کلاسار..köməkçi klaslar [آد] تحصیل دۆنمی اصلی کلاسارین یانیجا دوزنلنن یاردیمچی کلاسار (فا: کلاسهای تقویتی). make-up classes کۆمک چیخماق..kömək çıxmaq [تائیرلی ائلم] کۆمک اولماق، یاردیم ائتمک (فا: کمک کردن). to help کۆمک دار..köməkdar [باخ] کۆمکچی. کۆمک دارلیق..köməkdarlıq [باخ] کۆمکچی لیک، یاردیم جی لیک. کۆمک دیلهمک (ایستهمک)..kömək diləmək (istəmək) [تائیرسیز ائلم] بیریندن یاردیم ایستهمک. کۆمک سیز..köməksiz [صفت] کۆمه یی اولمایان، یاردیم سیز. کۆمک سیز قالماق..köməksiz qalmaq [تائیرسیز ائلم] یاردیم سیز قالماق. کۆمک سیزلیک..köməksizlik [آد] کۆمگی سیز آدامین وضعیت. کۆمک گۆرمک..kömək görmək [تائیرسیز ائلم] باشقاسینا یاردیمی-دیمک، کۆمه یی اولماق. کۆمک لشمک..köməkləşmək [قا] الاله وئریب بیر ایشی گۆرمک، یاردیملاشماق کۆمک لشمه..köməkləşmə [آد] یاردیم لاشما (فا: همیاری). cooperation کۆمک لی..köməkli [ظرف] بیرلیکده کۆمک له شهرک، یاردیملی. کۆمک لیک..köməklik [آد] کۆمک ائتمه. کۆمه یی اولماق..köməyi olmaq [تائیرسیز ائلم] کۆمه یینه چاتماق، یاردیم گۆسترمک.	کۆمه یی دیمک (چاتماق)..köməyi dəymək (çatmaq) [باخ] کۆمک ائتمک. کۆمه یینه چاتماق (یئتیشمک، قاشماق)..köməyinə çatmaq (yetişmək, qaşmaq) [تائیرلی ائلم] یاردیم گۆسترمک. کۆملک..kömlək [آد] باخ: کۆینک. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نییدیر ^۶ }. کۆمله..kömlə [آد، سن؛ باخ: کۆما] آلاچیق، چولوق، کۆم. کۆمن..kömən [اؤزل آد] ۱-خیال، دۆش ۲-ایرق، سوئی ۳-جوهر، دامار ^۷ . کۆمنبای..kömənбай [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: کۆمن + بای ^۷ . کۆمنۆش..Kömnöş [اؤزل آد] آلتای تورکلری توبا بوی لارینداندیر ^{۱۵۸} . کۆمۆچ..kömüç [اؤزل آد] خزانه، دَفینه ^۷ . کۆمۆر..kömür [آد] ۱-کربن؛ و چوخ اولان و یانماق اۆچون ایشلنن بیر ماده، اؤستو باغلی و هاواسیز یئرده اودون یانماسیندان قالان ماده "مانقلا کۆمۆر تۆکمک، کۆمۆر قیزارتماق" (فا: ذغال). charcoal ۲-(مج)توتقون قارا رنگ. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر؛ بو کلمه اصلینده کۆیمور اولراق اسکی تورکجه ده ایشلنن کۆیمک (یانماق) فعلیندن آلینمیشدیر ^۶ }. کۆمۆر..kömür [اؤزل آد] شاهبوزدا کند، زنگه زور و کلجیرده داغ آدی ^{۲۴۰} . کۆمۆر باسان..kömür basan [باخ] کۆمورچو. کۆمۆر باسماق..kömür basmaq [تائیرلی ائلم] کۆمور دۆزلمک اۆچون اودونو یاندیریپ توپراقدا باسدیرماق. کۆمۆر چیخاران..kömür çıxaran [صفت] کۆمور اوجاغی نین ایشچی سی، کۆمور یاتاغینین ایشچی سی، معدن کۆمورچوسو. کۆمۆر خاننا..kömürxana [آد] کۆمورلوک، کۆمور باسدیریلان یئر. کۆمۆر دوغرایان..kömür doğrayan [آد] داش کۆمورو دوغراییب-خیردالایان آراج. کۆمۆر دیمک..kömür dəymək [تائیرسیز ائلم] کۆمور قازیندان زهرلنمک. کۆمۆر سوران..kömür soran [صفت] کۆمور سوروب چیخاران آراج. کۆمۆر قابی..kömür qabı [آد] کۆمور ییغماق وساхлаماق اۆچون قاب. کۆمۆر قازان..kömür qazan [صفت] کۆمور چیخاران، کۆمورچو. کۆمۆر قایاسی..kömür qayası [آد، دیرگی] قایا بالیغی جنسیندن قارا رنگلی بیر بالیق (فا: نوعی ماهی).

کۆمۈر کیمی قارالماق..kömür kimi qaralmaq [تائیرسیز] کۆنۈز..könez [عنادچی، کۆناز، اۆزو یولا اولمایان (فا: لوج) ائیلیم] کۆمۈر کیمی قاپ قارا اولماق.	کۆنۈز..könez [عنادچی، کۆناز، اۆزو یولا اولمایان (فا: لوج) ائیلیم] کۆنۈز کیمی قاپ قارا اولماق.
کۆمۈر تۈزۈ..kömür tozu [آد] تۈز اولموش کۆمۈر(فا: پودر زغال soft coal)	کۆنقاش..köncəş [اۆزل آد] کَنکَش، مشورت. ^۷
کۆمۈر چای..kömür çay [اۆزل آد] تبریز ده چای آدی.	کۆنگ..köng [اۆزل آد] (کۆنک) جاریه، اودالیق. ^۷
کۆمۈرچۈ..kömürçü [صفت] کۆمۈر دۆزلدن و ساتان، کۆمۈر معدنلرینده ایشلەین ویا کۆمۈر ایشینه باخان (فا: زغالی). coaly	کۆنگۈل..köngül [اۆزل آد] کۆنول، جان. ^۷
کۆمۈرچۈلۈک..kömürçülük [آد] کۆمۈرجونون ایشی.	کۆنلۈک..könlək [آد] باخ: کۆنک. دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر .
کۆمۈرلشدیرمک..kömürləşdirmək [تائیرلی ائیلیم] ۱- کومور کیمی - ائتمک، کۆمۈره دۆندۈرمک، یاندریب کۆمۈر ائتمک. ۲- رنگینی چوخ قارا ائتمک.	کۆنلۈ..könlü [باخ] کۆنول.
کۆمۈرلشمک..kömürləşmək [تائیرسیز ائیلیم] کۆمۈر کیمی اولماق، کۆمۈره دۆنمک.	کۆنلو آچیق..könlü açıq [آد] شن، گولر اوزلو.
کۆمۈرلۈ..kömürlü [صفت] اۆزه رینده کۆمۈر اولان (معدن ویا --).	کۆنلو آچیقلىق..könlü açılıq [آد] شن اولما، گولراوزلولوک.
کۆمۈرلۈک..kömürlük [آد] کۆمۈر اولان و ساخلانان یئر، کۆمۈر انباری.	کۆنلو آچیلماق..könlü açılmaq [تائیرسیز ائیلیم] شادلانماق، سئوینمک.
کۆمۈرۈن..kömürən [آد، ییتگی] ساریمساغا بنزر بیر چؤل اوتو، چؤل ساریمساغی. allium rotuntum {باخ: گۆممک}.	کۆنلو اولماق..könlü olmaq [تائیرلی ائیلیم] ایستهمک.
کۆمۈ..kömə [آد، سن، دده، باخ: کوما] بالاجا آلاچیق، چولوق، کوم.	کۆنلو ایستهمک..könlü istəmək [تائیرسیز ائیلیم] خوشلاماق.
کۆنتۈی..köntöy [صفت] گوبود، قبا' {کۆند و کۆنمک سۆزیله (کۆند + اوی) ایلگی لی اولاراق منفی مفهوم داشییر}.	کۆنلو اویناماق..könlüylə oynamaq [تائیرسیز ائیلیم] بیرینین ایسته دیکلریله آلاى ائتمک.
کۆند..könd [آد] فُرصت، امکان "بو قوتونون کۆندو یوخدور، الینه کۆند دوشوب، ایشی کۆندونه سالماق" (فا: فرصت و مسیر مناسب). {کۆنمک فعلیندن دۆزلمیش کلمه دیر}.	کۆنلو اینجیمک..könlü incimək [تائیرسیز ائیلیم] اینجیمک.
کۆندر..köndər [آد] سۆنگو، جیدا، نیزه. دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر .	کۆنلو بول..könlü bol [صفت] کۆنلو آچیق، شن، گولر اوزلو.
کۆندسوز..köndsüz [صفت] کۆند اولمایان "آچماغا کۆندو یوخدور".	کۆنلو بولانماق..könlü bulanmaq [تائیرسیز ائیلیم] کئفی پوزولماق، کدرلنمک.
کۆندلۈ..köndlü [آد] کۆندو اولان "کۆندولو ایش: الوئیشلی".	کۆنلو پوزولماق..könlü pozulmaq [تائیرسیز ائیلیم] کئفی پوزولماق، کدرلنمک.
کۆندۈم..köndəm [آد] قیلیق، امکان "ناکۆندۈم: کۆندۈم سیز".	کۆنلو تاختیلماق..könlü taxılmaq [تائیرلی ائیلیم] ایستهمک.
کۆندۈلۈن..köndələ [صفت] یاناکى، آیری اولان خط ویا یول و یوجور شئیلر، آیری بۇروخ یئر "گۆز آلتیندا اولان کۆندۈلۈن قیریش؛ ائولری کۆندۈلۈن یار. منه گۆل گۆندۈرۈن یار. گولون یاریزا دۆنسۈن. ایلقاریندان دۆنۈن یار." (فا: محل پیچ و خم) {باخ: کۆند، سنگلاخ سۆزلۈیۈنده ایشله نییدیر: ایری ویان یول}.	کۆنلو توخ..könlü tox [صفت] اۆزگه لرینین مالینا گۆز تیکمه ین، گۆزو توخ، دۆز آدم.
کۆندۈلۈن چای..köndələ [اۆزل آد] آرازا تۆکولن بیر چای آدی. ^{۲۴۰}	کۆنلو توتولماق..könlü tutulmaq [تائیرسیز ائیلیم] کئفی پوزولماق، کدرلنمک.
	کۆنلو چکمک..könlü çəkmək [تائیرلی ائیلیم] اوره گی چکمک.
	کۆنلو چلینمک..könlü çəlinmək [تائیرسیز ائیلیم] گۆزل سۆزلره آلدانماق.
	کۆنلو چۆکمک..könlü çökmək [تائیرسیز ائیلیم] یاشاما سئوگی سی آزالماق.
	کۆنلو خوش اولماق..könlü xuş olmaq [تائیرسیز ائیلیم] ممنون اولماق.
	کۆنلو زنگین..könlü zəngin [صفت] اۆزگه نین مالینا گۆز تیکمه ین، گۆزو توخ.
	کۆنلو سینماق..könlü sınmaq [تائیرسیز ائیلیم] اینجیمک.
	کۆنلو سینیق..könlü sınıq [صفت، ظ] اینجیک، کۆسکون، اۆره یی سینمیش.

كۆنلۈ قارا..qara könlü [صفت] ۱-قلبی قارا. ۲-باشقالارینیڭ كۆتۈلۈگۈن ایستە یین.	كۆنلۈنۈ دۆشۈرمەك..könlünü düşürmək [تائیرسیز ایلم] عاشق اولماق، سئودالانماق.
كۆنلۈ قارارماق..könlü qararmaq [تائیرسیز ایلم] ئووقۇقۇ قالماق.	كۆنلۈنۈ سەرىن تۇتماق..könlünü sərîn tutmaq [تائیرسیز ایلم] سوۋوق قانلی و ساكىن اولماق.
كۆنلۈ قارالیق..könlü qaralıq [باخ] قلبی قارالیق.	كۆنلۈنۈ سۆندۈرمەك..könlünü söndürmək [تائیرلی ایلم] كۆندۈرۈش، قیرماق.
كۆنلۈ قالماق..könlü qalmaq [تائیرسیز ایلم] گۆزۈ قالماق.	كۆنلۈنۈ سىندىرماق..könlünü sındırmaq [تائیرلی ایلم] كۆنلۈنە دیمك، اینجیتمك.
كۆنلۈ قایماق..könlü qaymaq [تائیرسیز ایلم] سئومە یە اییملى اولماق.	كۆنلۈنۈ قاپدیرماق..könlünü qapdırmaq [تائیرسیز ایلم] عاشق اولماق.
كۆنلۈ قىرىق..könlü qırıq [صفت، ظ] كۆنلۈ بىر شئیدن سىنىمىش اولان، اینجىك، كوسكون، اۆرەیی سىنىمىش.	كۆنلۈنۈ قىرماق(یارالاماق)..könlünü qırmaq(yaralamaq) [تائیرلی ایلم] كۆنلۈنە دیمك، اینجیتمك.
كۆنلۈ قىرىلماق..könlü qırılmaq [تائیرسیز ایلم] اۆرەیی سىنماق، اینجىمك.	كۆنلۈنۈ دۇغماق..könlünə doğmaq [تائیرسیز ایلم] ایچینە دۇغماق، سئزمك، حس اتتمك.
كۆنلۈ وارماق..könlü varmaq [تائیرسیز ایلم] ایستە مەمك.	كۆنلۈنۈ دۆشمەك..könlünə düşmək [تائیرلی ایلم] ایستە مەمك، آرزولانماق.
كۆنلۈ یارالى..könlü yaralı [صفت] كدرلی، دردلی.	كۆنلۈنە دېمك (توخونماق)..könlünə dəymək (tuxunmaq) [تائیرسیز ایلم] اۆرەیینە توخونماق.
كۆنلۈ آخماق..könlü axmaq [تائیرسیز ایلم] سئومك، عاشق اولماق.	كۆنلۈنە گۆرە..könlünə görə [ظرف] اۆز آرزوسویلا، اۆز خوش ایله.
كۆنلۈشەن..könlüşən [صفت] شاد (فا: دلشاد). happy	كۆنلۈنە ياتماق..könlünə yatmaq [تائیرسیز ایلم] اۆرەیینە ياتماق.
كۆنلۈنچە..könlüncə [ظرف] ایستە گە اویقون، ایستە یینچە، دیله یینچە.	كۆنمەك..könmək [تائیرسیز ایلم] دۇنمك، چۇنمك، یولا گلمك، یولونا دۆشمك (فا: برگشتن) (بو كلمه دیواندا دۆزلمك دۇغرولماق و یولا گلمك و داندىغى شئی اقرار اتتمك معناسیندا گلیب و كۆنگرمك و كۆندگۆرمك شكلىندە دە گلیبدیر (ت: «آغاچ كۆندۈ»: آغاچ دۆزۈلدى، «اوغرو كۆندۈ»: اوغر اقرار اتتدی، «آدام یولا كۆندۈ»: یولا چىخدى)، بو كلمه بىر سىرا كلمەلرین كۆكۈ ساییلیر: كۆنۈل (اینسانى دوز یولا گتیرن عضو)، كۆند، كۆندم، كۆندەلن (دوز یول و امكان) كۆنز (دۆز یولا گتتمە یین) }.
كۆنلۈندەن چىخارتماق..könlündən çıxartmaq [تائیرلی ایلم] اۇنۇتماق.	كۆنمە..könmə [آد] دۇنمە، چۇنمە، یولونادۆشمە (فا: برگشت).
كۆنلۈندەن كىچمك..könlündən keçmək [تائیرسیز ایلم] اۆرە گیندن كىچمك.	كۆنۈ..könü [اۆزل آد] عدالت، دۇغرولق.
كۆنلۈندە قالماق..könlündə qalmaq [تائیرسیز ایلم] گۆزۈ ایستە-دیگی شئین داليجا قالماق.	كۆنۈدیری..könüdiri [تاریخی اۆزل آد] كۆنۈ+دیری؛ اویغور یازیتلاریندا بیریگ آدی.
كۆنلۈنۈ آچماق..könlünü açmaq [تائیرلی ایلم] سئویندیرمك، كۆنلۈنۈ آلماق، خوش سۆزە توتوب اۆرەیینی الە آلماق.	كۆنۈل..könü [آد] ۱-اۆرك و قلب معنوی معنادا؛ سئوگی، ایستك، دۆشۈنۈش و خاطره كیمی قلبه وار ساییلان دویقۇ قایناغى. ۲-ایستك، آرزو، هوس، مئیل "گتتمە یە كۆنلۈم یۇخدور" (فا: دل، قلب). (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدیر، گۆیتۆرك داش یازی
كۆنلۈنۈ آلماق..könlünü alma [آد] راضی سالما (فا: راضی كردن).	
كۆنلۈنۈ الە آلماق..könlünü ələ almaq [تائیرلی ایلم] كۆنلۈنە الە گتیرمك، راضی اتتمك.	
كۆنلۈنۈ اوولانماق..könlünü ovlamaq [تائیرلی ایلم] كۆنلۈنە الە گتیرمك، راضی اتتمك.	
كۆنلۈنۈ اینجیتمك(پارچالاماق)..könlünü incitmək (parçalamaq) [تائیرلی ایلم] كۆنلۈنە دیمك، اینجیتمك.	
كۆنلۈنۈ چكمك..könlünü çəkmək [تائیرلی ایلم] اۆرەیین الە گتیرمك.	
كۆنلۈنۈ خوش ائلمەك..könlünü xoş eləmək [تائیرلی ایلم] ۱-بیرینی سئویندیرمك، كۆنلۈنۈ الە گتیرمك، راضی اتتمك ۲-(س) اۆزو اۆزونو خوش ائلمەك.	

لاریندا ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلۈیۈندە ایشله نییدیر <کۆنگول>:	کۆنۈل باغلاماق.. könül bağlamaq [تائیرلی انیلم] اۆرکدن سئومک.
قلب، اۆرک، آنلايش؛ باخ: کۆنمک.}	کۆنۈل باغی.. könül bağı [آد] سئوگی باغی، دوقوسال ایلشگی.
کۆنۈل --- könül [اۆزل آد] کۆنۈل سۆزیله دۆزەلن نئچه اینسان آدی:	کۆنۈل بلاسی.. könül bəlası [آد] عشقین وئردیغی سیخیتی، درد.
کۆنۈلا، کۆنۈلخان، کۆنۈلر، کۆنۈلسای، کۆنۈلسوی.	کۆنۈل بۆرجو.. könül borcü [آد] بیر اییلىک و یاخشىلىق
کۆنۈل سیندیرماق.. Könül sındırmaq [تائیرلی انیلم] اۆرک سیندیرماق،	قارشى سیندا اییلىک ائتمە دۇيقوسو، مینت دارلىق .
اۆزۈندن کۆسۈدۈرۈمک.	کۆنۈل بۆلەندیران.. könül bulandırان [صفت] اۆرک بولاند-
کۆنۈل مسئله سی.. könül məsələsi [آد] عشق دردی، سئوگی و	یرىجى. کدرلندیرن.
سئومه سورونو.	کۆنۈل بیر.. könül bir [صفت] اورک بیر (فا: یکدل). unanimous
کۆنۈل وئرمک.. könül vermək [تائیرلی انیلم] اۆرکدن سئومک.	کۆنۈل بیر اولماق.. könül bir olmaq [تائیرسىز انیلم] سئویشمک، بیر
کۆنۈل آچان.. könül açان [صفت] اۆرک آچان، خوشا گلن،	اینانچ دا اولماق.
سئویندیرىجى (فا: دل باز). bright and cheerful	کۆنۈل بیرلىگی.. könül birliyi [آد] اورک بیرلىگی، دویقوسال آنلاشما.
کۆنۈل آچماق.. açmaq könül [تائیرلی انیلم] فرح لندیرمک،	کۆنۈل تاش.. könültaş [تاریخی اۆزل آد] صفویلر (شاه عابباس دؤنمی)
سیخیتی سین آرادان آپارماق.	بیر بگ آدی. ^۷
کۆنۈل آچیقلىغى.. könül açıqlığı [آد] سئوینچ، شادلىق، فرح.	کۆنۈل تۆخلوغو.. könül toxluğu [آد] دویقونلوق، استغنا.
کۆنۈل آخیتماق.. könül axıtmaq [تائیرسىز انیلم] سئومک، عاشق	کۆنۈلجە.. könülçə [ظرف] اورکدن، ایستە يەرك (فا: بامیل).
اولماق.	cautiously
کۆنۈل آلماق.. könül almaq [تائیرلی انیلم] بیرینی سئویندیرمک،	کۆنۈل چالان.. könül çalan [صفت] کۆنۈل چکن (فا: دلستان).
اۆرەیین الە گتیرمک.	sweetheart
کۆنۈل آوجىسى.. könül avcısı [آد] چاپقین، کۆنۈل چالان.	کۆنۈل چکن.. könül çəkən [صفت] کۆنۈل چالان (فا: دلکش).
کۆنۈل آولماق.. könül avlamaq [تائیرلی انیلم] بیرینین اۆرەیین الە	fascinating
گتیرمک ویا بیرینین کۆنۈلۈنۈ چالاراق اونو اۆزۈنە عاشق ائتمک.	کۆنۈل جۆگوشو.. könül çöküşü [صفت] یاشاما گۆجۈنۈ ایتە سى.
کۆنۈل آووتماق.. avutmaq könül [تائیرسىز انیلم] ۱-واختینی	کۆنۈل خۇشلوغو.. könül xoşluğu [آد] اۆرکدن ایستە يەرك، اۆزۈ
خۇشلوقلا گئچیتمک. ۲-بیرینین اۆرەیین الە گتیرمک.	خۇشلایاراق.
کۆنۈل آرى.. könüləri [صفت] آچیق اۆرکلى، اۆرک اهللى.	کۆنۈل دارلىغى.. könül darlığı [آد] ایچ سیخیتی سى.
کۆنۈل آوخشاماق.. könül oxşamaq [تائیرلی انیلم] ۱-عزیزلەمک. ۲-	کۆنۈل داش.. könül daş [صفت] اۆرک آرخاداشی، اورک بیر
خۇشا گلەمک، رۇحو آوخشاماق، اۆرە گە ياتماق.	یولداشلار، کۆنۈل لری بیر اولان (فا: همدل) {دیوان لغات تورک ده
کۆنۈل آوخشایىجى.. könül oxşayıcı [صفت] خوشا گلن، رۇح	ایشله نییدیر <کۆنگول داش>.
آوخشایان.	کۆنۈلدىن چىخارماق.. könüldən çıxarmaq [تائیرسىز انیلم] فیکرىندن و
کۆنۈل آوغروسو.. könül oğrusu [آد] کۆنۈل چالان، کۆنۈل چکن (فا:	ذهنیندن آتماق.
دلستان).	کۆنۈل دىلنچىسى.. könül dilnəçisi [آد] سئودىگى يولدا هر
کۆنۈل آووجوسو.. könül ovçusu [آد] چاپقین، کۆنۈل چالان،	سیخیتی یا دۆزن.
کۆنۈل آیلنجهسى.. könül əyləncəsi [آد] اینسانی اویالايب ایلندیرن	کۆنۈل راحتلىغى.. könül rahatlığı [آد] ایچ راحتلىغى، حُضور.
شئى.	کۆنۈل رضاسى.. könül rızası [آد] ایستە يەرك، ایچدن گلەرك.
کۆنۈل آیلندیرمک.. könül əyləndirmək [تائیرسىز انیلم] ۱-واختینی	کۆنۈل سئور.. könül sevr [صفت] ایچ آچىجى، خوشا گلن، اورگه
خۇشلوقلا گئچیتمک. ۲-بیرینین اۆرەیین الە گتیرمک.	ياتان.
کۆنۈل آیلنمه سى.. könül əylənməsi [آد] اینسانین خوشلاندىران	کۆنۈل سئون.. könül sevrən [صفت] کۆنۈل سئور (فا: دلپسند).
وقتى.	desirable
	کۆنۈل سئون گۆيچک اولور.. könül sevrən göyçək olur [دئیم]
	گۆزل لیگین شخصه و کیشی یه اۆزل اولدوغون گۆسترن بیر سۆز.

کۆنولسوز..kөнүlsüz [ظرف] ایستهمه دن، کۆنلو اولمادیغی حالدا، علاقە سیز (فا: بی علاقە). uninterested	کۆورئتمک..köverltmek [تاثیریلى انيلم] بیرینین اورک یانماسینا سبب اولماق (فا: سبب تاثر و رقت کسی شدن).
کۆنولسوز تیکه..kөнүlsüz tike [آد] اۆره گه یاتمایان آدام حاققیندا.	کۆوشن..kövşen [آد] ۱-تاخیل اکیلمیش یئر، کۆشن ۲-کۆلش.
کۆنولسوزجه..kөнүlsüzce [ظرف] ایستک سیز اولاراق، ایستک سیز لیک.	کۆوشن لنمک..kövəşenlən [بلسیز انيلم] کۆوشنه دۆنمک.
کۆنولسوزجه سینه..kөнүlsüzəcəsinə [ظرف] ایستک سیز اولاراق، ایستک سیز حالدا.	کۆوشن میرزارحیم..kövəşen mirzarəhim [اۆزل آد] تبریز ده کند آدی.
کۆنولسوزلук..kөнүlsüzlük [آد] کونولسوز اولما وضعیتی، ایستک سیز لیک، علاقە سیز لیک (فا: بی رغبتی). reluctance	کۆوشنلی..kövşənli [صفت] کۆوشنی اولان، اۆستو کۆوشن له اؤرتولموش.
کۆنول فراخلیغی..kөнүl fərahlığı [آد] ایچ راحتلیغی، درد سیز لیک.	کۆوشنلیک..kövşənlik [آد] تاخیلی ییچیلیمیش تارلا، کۆشنلیک.
کۆنول قیرماق..kөнүl qırmaq [تاثیریلى انيلم] اۆرک سیندیرماق، اؤزوندا کۆدورمک.	کۆوشه نك..kövşənək [اۆزل آد] سراب دا کند آدی.
کۆنول گزدیرمک..kөнүl gəzdirmək [تاثیریلى انيلم] سچمک اۆچون عاغلیندان بیر چوخ شیلری گئچیرمک.	کۆوۆز..kövüz [اۆزل آد] خیو دا کند آدی.
کۆنوللنمک..kөнүllənmək [تاثیر سیز انيلم] کۆنولل اولماق، ایستک لی- اولماق.	کۆوه شیمک..kövəşimək [دا] آراجیق شیشمک {باخ: کۆپمک}.
کۆنولل..kөнүllü [صفت] ۱-اؤز ایستک ایله بیر ایشی گۆرن، داوطلب، ایستک لی. ۲-ایستیه رک (فا: داوطلبانه). satisfied	کۆهجوک..köhcük [اۆزل آد] کهجیک: مراغا دا کند آدی.
کۆنولل..kөнүllü [اۆزل آد] شامخور دا کند آدی ۲۴۰.	کۆهده وشن..köh düşən [اۆزل آد] قوسار دا یئر آدی ۲۴۰.
کۆنوللو کۆنولسوز..kөнүllü көнүlsüz [صفت] یاری ایستک لی یاری ایستک سیز.	کۆهلان..köhlan [اۆزل آد] زنجان دا داغ و مراغا دا کند آدی {کۆک+لان}.
کۆنوللوجه..kөнүllüçə [صفت] بیر آز کۆنوللو.	کۆهلن..köhlən [آد، دا] هارین وایی بسلنمیش (آت حاققیندا) ۱.
کۆنوللولوک..kөнүllülük [آد] کۆنوللو اولما دورومو (فا: داوطلبانه بودن).	کۆهللو..köhlü [اۆزل آد] کهلو: اراک-طرخوران دا کند آدی.
کۆنولو قارا..kөнүlü qara [باخ] قلبی قارا.	کۆهناوا..köhnava [اۆزل آد] مرند ده کند آدی {کۆک+ناوا}.
کۆنولوق..kөнүlü [باخ] قلبی قارا.	کۆهنلتمک..köhnəltmək [تاثیریلى انيلم] اسکیتیمک، اپریتیمک (فا: کهنه کردن).
کۆنول یئندیرمک..kөнүl yendirmək [تاثیریلى انيلم] بیر شئییه راضی اولماق.	کۆهنلدیلیمک..köhnəldilmək [تاثیریلى انيلم] کۆهتیمک، ییپراتیلماق (فا: کهنه کردن).
کۆنول یاخماق..kөнүl yaxmaq [تاثیریلى انيلم] کۆنلونو چالماق، اؤزونو عاشق ائتمک.	کۆهنلمک..köhnəlmək [تاثیر سیز انيلم] اسکیمک، ییپرانماق، اپریمک (فا: کهنه شدن).
کۆنول یاراسی..kөнүl yarası [آد] ایچ سیخیتتی سی، اؤزونتو.	کۆهنلمیش..köhnəlmiş [صفت] اسکیمیش، ییپرانمیش، اپریمیش (فا: کهنه شده).
کۆنول یولداشی..kөнүl yoldaşı [آد] یاخین دوست.	کۆهنه..köhnə [صفت، فا] اسکی، اسکیمیش (فا: کهنه). old
کۆنول ییخماق..kөнүl yıxmaq [تاثیریلى انيلم] بیرینی سئودا یاسالاراق چتین لیگه سالماق.	کۆهنه..köhnə [اۆزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۲۰ آد سایماق اولار).
کۆنولیک..kөнүlik [اۆزل آد] کۆنلوک: عدالت، دوغرولوق ۷.	کۆهنه پالتارچی..Köhnə paltarçı [صفت] کۆهنه پالتار آلیب ساتان.
کۆور..kövər [آد] باخ: کۆبر، دیک یئر.	کۆهنه چی..köhnəçi [صفت] کۆهنه عادت و دبلری سئون، کۆهنه پرست.
	کۆهنه چیلیک..köhnəçilik [آد] کۆهنه دبلری سئومه، کۆهنه پرستلیک.
	کۆهنه حمام کۆهنه تاس..köhnə hamam köhnə tas [باخ] اسکی حمام اسکی تاس.

بېچىملرى اۇيقار و مدرن حالدا دۆزۈلۈش كۆي و كند (فا: ده مركزى).	كۆهنه ساياق..köhnə sayaq [طرف] كۆهنه طرزده. كۆهنه فرود..köhnə frud [اۆزل آد] قوچان كندىستان لاريندان (۱۷ كند
كۆي لشديرمك..köyləşdirmək [تائيرلى انيلم] كۆي حالينا گتيرمك (فا: فس).	* (۱۰۰۰)، كندىستانين مركزى كۆهنه فرود قوچان'ين (۷ ك گۆنئىنده * ۸۶۰ نفر نفوسو بىر بۆلومو تورك قئيد اولوبدور.
كۆي لشمك..köyləşmək [تائيرسىز انيلم] كۆي حالينا گللك، كۆي وضعيتينه گللك، كۆي كيمى اولماق (فا: ده مانند شدن).	كۆهنه قورد..köhnə qurd [آد] حيله يه آلدانمايان آيىق آدام حاققىندا. كۆهنه كۆهنه..köhnə köhnə [طرف] اكى اولاراق "كۆهنه كۆهنه فيكىرلر".
كۆيلو..köylü [صفت] كۆي ده ياشايان (فا: روستايى). villager كۆيلوك..köylük [آد] كۆيو چوخ اولان بىر بۆلگه.	كۆهنه كۆلۈكلرى انشله مك..köhnə küllükləri eşələmək [تائيرلى انيلم] چوخدان اتقاق دۆشموش حادثه لرى و اونون نقصان لاريني يادا سالماق.
كۆيلۈك..köylülük [آد] كۆيلو اولما وضعيتى. كۆيمز..köyməz [اۆزل آد] يانماز، آتش آلماز.^۷	كۆهنه لشمك..köhnələşmək [تائيرسىز انيلم] كۆهنللك، اسكىمك (فا: كهنه شدن).
كۆيمن..köymən [اۆزل آد] ۱-يانيجى، يانيق ۲-خيال.^۷ كۆينك..köynək [آد] ۱-وجودون اۆست بۆلومونه گنىيلن يۆنگول	كۆهنه ليك..köhnəlik [آد] كۆهنه شئين حالى. كۆهول..köhül [آد] ماغارا، اغول، كوم (فا: غار). cave {كۆكول سۆزونون ديشيمش اولماليدير و معناجا كۆكلو اولاراق كۆكو يثرين ايچينده اولماسينا اشاره دير}.
گنىيم (فا: پيراهن). shirt ۲-چالقي آلت لرينه پارچادان تيكيلمش توربا. ۳-اؤرتوك، قورويوجو پارچا، باراما ويا بوغدانين اوستونده اولان نازيك قابيق. ۴-باخ: تركوينك، آلت كوينك، اوست-كوينك {ديوان لغات تورك ده ايشله نيبيدير، سن {كۆنگلك}، گۆن	كۆهول..köhül [اۆزل آد] سايين قالا، بيجار، سۆلدوز، شىستر و خالخال دا كند آدى. هشتري (سبولاق)، كلئير (مقوبابا قيشلاقي چوبانلار، كۆهولجوك)، گترمي (قشلاقى) ده كند آدى.
كلمه سيندن آينماسى سانيلير، بعضا "ن" حرفى "م" حرفينه چئوريلهرك گۆملك دئيلير، بو سۆزون ديشيلمش شكليني "كمك، خمك" شكلينده ده گۆرمك اولار.^۸	كۆهولجوك..köhülcük [اۆزل آد] قاراداغ طايفاسينا باغلى اوبا آدى.^{۱۰۸} كۆهونلو..köhünlü [اۆزل آد] كۆردمير، ده كند آدى.^{۲۴}
كۆينك تۆمان..köynək tuman [آد] كۆينك و تومان دان عبارت اولان گنىيم.	كۆي..köy [صفت] كند، گنىش سۆز اولاراق تارلاچيلىق و اكينچى-ليك له گنىچين توپلوم اوچون سۆيله نير (فا: ده، كوى). village {بو كلمه كۆچمك سۆزوندن آلينمادير، كۆچ
كۆينك تيكم..köynək tikmə [آد] كۆينك تيكيب حاضلاما (فا: پيراهن دوزى). shirt-making	كۆي=كۆچه<كۆچه<كۆي> كۆي؛ بو كلمه فارسجادا "كوى، كوچه شكلينده ايشله نير، پولادقايا سومرجه كى Ki (اۆلكه) سۆزونو كۆي سۆزيله ايلگىلى بيلير}.
كۆينك تۆينك..köynək tikən [صفت] كۆينك تيكيب حاضرايان (فا: پيراهن دوز).	كۆي آغاسى..köy ağası [آد] كۆيده مالى مۆلكو اولان و سۆزو گنىچن.
كۆينك جك..köynəkcek [صفت] كۆينك سيز، اينين ده كۆينكى اولمايان و عادتا بۇنى آچيق "كۆينك جك آدام".	كۆي اوداسى..köy odası [آد] كۆيلرده قوناق قالما يثرى.
كۆينك جيك..köynəkci [آد] كيچيك كۆينك، بالاجا كۆينك.	كۆيچۈ..köyçü [آد] ۱-كۆيده ياشايان كيمسه (فا: روستايى). ۲-كۆي سورون لاريني و مسايلىنى آراشديران كيمسه.
كۆينك چى..köynəkçi [طرف] كۆينك تيكن و ساتان.	كۆيچۈلۈك..köyçülük [آد] كۆي مسائلى و سورونلاريني آراشديرما.
كۆينك چى ليك..köyənək çilik [آد] كوينك تيكمه وساتان.	كۆيدش..köydeş [صفت] بىر كۆيدن اولان كيمسه لر (فا: هم روستا).
كۆينك شالوار..köynək şalvar [آد] كۆينك وشالواردان عبارت اۆست گنىيم.	كۆي كند..köykənd [آد] ۱-ننچه كۆيون مركزى اولان كۆي، ننچه كۆيون آليش وئريش و ادارى مركزى اولان كۆي. ۲-ياشايش
كۆينك كۆينك ات تۆكمك..köynək köynək ət tökmək [تائيرسىز انيلم] برک اوتانماق.	كۆينكلى..köyənəkli [صفت] كۆينكى اولان، كۆينك گنىميش.
كۆينكدن گنجيرمك..köynəkden geçirmək [تائيرلى انيلم] ائولاد اولاراق قبول ائتمك (چوخراق گنىچميشده اولان بىر نوع گله نك).	

تۆرک کندلری: آجی بوْزایه (۷ک ق * ۵۵۰ / ۵۵۰ یتو)، بُر کاده (۴ک ق ب * ۱۷۰۰ / ۱۷۰۰ یتو)، بَلَسْبَنَه (۴ک ب * ۷۰۰ / ۷۰۰ تو+گیلک)، چولاب (۸ک د * ۷۰۰ / ۷۰۰ یتو)، حسن آباد (۶ک ب * ۱۶۰ / ۱۶۰ یتو)، خشکاروندان (۱۳ک د * ۴۶۰ / ۴۶۰ تو+گیلک)، رشت آباد (۶ک د * ۱۶۶۰ / ۱۶۶۰ تو+گیلک)، رودبارکی (۴ک د / تو+گیلک)، سَدَه (۴ک گ ب * ۱۷۵۰ / ۱۷۵۰ یتو)، گِراکو (۲ک ق * ۴۰۰ / تو+گیلک)، گرباسده (۳ک د * ۱۵۵۰ / ۱۵۵۰ یتو)، ماموْدان / محمودان (۶ک ق ب * ۳۵۰ / ۳۵۰ یتو)، نوایسطل (۲ ک ق * ۶۰۰ / تو+گیلک)، کُچکونچی..kuçkunçı [اؤزل آد] قوچقونچو: م ۱۵جی یۆزیل ده اؤزبک خانی^{۱۲}. کُچلوق..kuçluq [اؤزل آد] م ۱۳جو عصرده نایمان بؤیوک لریندن بیرى^{۱۲}. کُودای..kuday [اؤزل آد] خودای: موغوللاردا گؤیون ۳جو قات تانرى-سى^{۲۱۱}. کُودتا..kudita [آد] دئوریم (فا: کودتا). coup-d'etat کُورا..kura [آد، یتگی] ساری رنگلی یابانی یشمەلى یتگی. کُورالیق..kuralıq [آد] کُورا یتتن یشر. کُوران..kuran [اؤزل آد] اؤرمیه ده چای آدی، قوچان دا کند آدی. قُورد گَزَهَنی..qurd gezəni [اؤزل آد] هَشْتَرى ده داغ آدی. کُورتاز..kurtaj [آد] اوشاق سالما، بالا سالما. کُورچیق..kurçıq [تاریخی اؤزل آد] قورچیق، قوروم، قورولوش؛ آلتای تۆرکلری، قیزیل اویماغی اولوبالاریندان^۷. کُورس..kurs [آد، فرانسیزجا] ۱-سۆرهلى درس وائیتیم ایشلری. ۲-یاریشما، هیز یاریشماسی (فا: کورس). کُورسِیف دیلر ..kursif [آد] تورک و آلتای دیللى عایله سینە باغلى دیلر (جمله و دانیشیق دا اؤنجه اؤزنه (مبتدا) سونرا چئشیدلى درجه ده کى تۆملج لر، یان جمله لر و سونرا آنا فعل سیرایلا گلر) کُورمانج..kurmanç [اؤزل آد] کُورمانج: شۆکرو قایاصفر اوغلو تۆرک دؤولت لری کتاییندا اوغوردؤلتى بؤلومونده یازیر: اوغور تۆرکلرینین بیر طایفاسی قوتان بویو (شئىخانلار، شىخلو، شىخلار، ویا میلان تۆپلولوغو)، فارس و عرب سینیرلاریندا قالدیقلاری اؤچون سۆزلرینده چوخلو عربجه، فارسجا و کوردجه کلمه لری گۆرمک اولار و بؤ اؤزدن دیللى، کُورمانج دیلى تانینیر، فاتح سُلطان-محمدین، خوجاسی ماللاگورانی غور تۆرکلرینین کُورمانج قولوندان ایدی^{۲۰۹}؛ اوغور، پئچەنک و هوْن تۆرکلرین بیر بؤلومو قارادیزین گۆنئیینده یئرله شهرک سونرالار کُورمانج آدلاندیریلدیلا اونلار تۆرک عرب و فارس دیلریندن قاریشیق بیر دیل دانیشیردیلا،	کۆینک لیک..köyənlik [آد] کۆینک اؤچون یارارلى (فا: پیراهنى) shirthing کۆینک لیلر..köynəklilər [آد، دیرگی] وُجودلاری کۆینک و تۆربا کیمی اولان و دئیزده یاشایان حیوانلار. کۆیو..köyü [آد] ۱-کۆره کن (فا: داماد). ۲-آلتای تۆرکلری آلتای کیشیلر بوی لارینداندیر^{۱۵۸-۸۱}. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}. کۆیوج..köyüc [اؤزل آد] خیوا دا کند آدی. کُوادرات..kuadrat [آد، لا، مت] دؤرد ائش قول، مربع. کُوادرانت..kuadrant [آد، لا، مت] دایره نین دؤرد ده بیر بؤلومو. کُوارتت..kuartet [آد، ایتالیانجا] دؤرد چالقى آلتی اؤچون یازیلیمش موسیقی اثرى (فا: کُوارتت). کُوییزم..kubizm [آد، فرانسیزجا] نسنه لری ژئومتریک بیچیملرله گؤسترن اینجه صنعت آخیمی. کُوپا..kupa [باغ] بارداق، باخ: کۆپه. کُوپون..kupon [باغ] کُوپون. کُوت..kut [آد، دا] ۱-توپا، قالاق، دسته، توپلو، ییغیم" بیر کُوت آلمان، کُوت ساچلار^{۱۴}. ۲-کُومیجان دا(آباد) کند آدی. کُوتان کل..kutan kəl [اؤزل آد] سالماس دا داغ آدی {کُوتان کل}. کُوتلاماق..kutlamaq [تأثیرلى ائيلم] بیر یثره یغماق، توپلاماق. کُوتوان..kutvan [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {کُوتوال}. کُوتول..kutul [اؤزل آد] اؤرمیه ده داغ آدی. کُوته کُومه ایستی سویو..kutə kumə isti suyu [اؤزل آد] باخ: آستارا. کُوتی..kuti [اؤزل آد] تبریز ده داغ آدی. کُوجار خان..kucarxan [تاریخی اؤزل آد] گؤچر + خان؛ بولقار خانلاریندان^۷. کُوجان..kucan [اؤزل آد] ۱-گؤچن، گؤچر^۷. ۲-اینسان آدی: کُوجانای^۷. کُوجنق..kucəneq [اؤزل آد] کۆجهنک: خیوا دا کند آدی. کُوج..kuç [اؤزل آد] کُوج داغی: میانا دا داغ آدی. کُوجا..kuça [اؤزل آد] کُوتچا: تورکوستاندا تۇرفانا یاخین بیر شهر آدی^{۱۲}. کُوجار..kuçar [تاریخی اؤزل آد] گؤچر، گؤچمن؛ چنگیز خاقان"ین نوه سى^۷. کُوجام..kuçam [اؤزل آد] دَسته، دَمت، باغ^۷. کُوجصفهان..kuçisfahan [اؤزل آد] ۱-رشت شهرى نین یاخین لیغیندا بیر بخش و اونون مرکزی اولراق، ۵۲ کندى و * ۱۵۰۰۰ نفر نفوسو وار، اهالى تورک وگیلک دیلر. ۲-کُوجصفهان بؤلگه سینده

کوریک..kurik [باخ] قوریک، آت بالاسی.	کورمانج لارین اصلی قوللاریندان اولان سیلیوان / سیلیفان و زیلان بویو گوی تورکلرده بیر شرفلی عنوان کیمی ایدی، (بو بوی اۆرمیه اطرافیندا سیلوانا آدیلا تانییر) اونلارین آیری بیر قولو بوختلولار خالق آراسیندا سیلیوان / سیلیولی دئییلهلرک، اووالی-معناسیندادیر ^{۲۰۹} . کورمانج دیلینده چوخلوتۆرک سۆزلری اولدوغو اوچون اونلار تۆرک دیلینی آنادیلی کیمی دانیشیرلار و بو موضوع او حده دیرکی شخصین اؤزو آچیقلامیجا کورمانج اولدوغونو بیلمک چوخ زۆردور، البته بو قومولارین بیر بؤلومو چوخ اۆنجه لر تۆرکلشمیش حالگیلر، نجه کی خوی ماحالی، دۆنلولرین اصلی یئرلشم یئرلری اولراق نجه یوزیل اۆنجه دن بو قوم تۆرک دیلینده دانیشیرلار و اونلارین تۆرک مقاملاری و شاعرلری (باخ: خوی) معروفدور، بو سۆزدن یولا چیخارساق غربی آذربایجاندا یاشایان چاردوولو، موصولانو، زاخورانلولار کورمانج دیلینه یاخین بیر دیلده دانیشیرلار، البته کورمانج طایفالاری نین ایچینده تورک بویلارینین یانیندا کوردلردن ده اولدور ولی همیشه تورکلر چوغونلوقدا اولراق آغیرلیقلاری دانیلماز بیر مسئله دیر ولی مثیدانین بوش اولدوغو اوچون یاخین گنجیمشده، کورمانجلار، کورد طایفالاری کیمی قلمه وئریلیپ، بونودا آرتیرمالی ییق حتی بو بیرلیکلرین ایچینده اولان کوردلرده کوردوستان کوردلریندن فرقلی-اولراق دیللری تورک کورد کلمه لریندن قاریشیق بیر لهجه اولوشدورور و کوردلرین اؤزلیده اونلارین دانیشدیغی دیله کورمانج-لهجه سی دئییرلر، آیری بیر مطلبه اشاره اولونمالیدیر کی بو سۆزو کرمانجی شکلینده بیرسیرا شهر آدلارینا (کرمان و کرمانشاه) باغلاماق دا ممکن دئییلدی، چونکی بو طایفالار بو شهرلرله ایلگیلری یوخدور و فارسجا دیل قورالیجادا بوجور کلمه لرین اویقون-اولمادیغی و ترسینه تورکجه ده قوراللی بیر سۆز اولماسی بو یوروملاری دوزگون گۆرستمیر، آیریجا بیله بیر سۆزجوک حتی فارس دیلینین یئنی سۆزلوکلرینده ده یوخدور، البته بو سۆز سو ی لاحاظیندان بعضا افغانستاندا بیر شهر آدینا (کرمان، کورمان) باغلایرلار بو حسابلاکی اورادا غور تورکلری یاشاییردیلا ر ^{۲۱۰} بؤ کلمه اصلینده کورمانج kürmanc اولراق کورمانج kuranç شکلینده ده یازیلیر، کۆر سۆزو تۆرکجه ده احتشام و جوشقو و اۆرکلی معناسیندادیر، بو سۆزجوکله مانج اکی کورمانج سۆزونو آرایا گتیریر، اۆرنک: دیلمانج، قارمانج، قیرمانج--}.
کوریکان..kurikan [اؤزل آد] قوریکان: گوی تورک یازیت لاریندا قیرقیزلارلا برابر اوتوز تاتار مجموعه سینین ایچینده آد آپاریلیبدیر، بارتولد ^{۲۱۱} ون نظریجه چنگیزخان دؤورو کوری قومو موغول اصللی اولراق همان کوریکان لار ایدی ^{۲۱۲} .	کورولاس..kurulas [اؤزل آد] موغول یۆروشو زامانی ۱۱جی یوزیلده ایرانا گلن موغول عنصرلو بیر طایفانین آدی ^{۲۱۳} .
کوشانلار..kuşanlar [اؤزل آد] بیرتۆرک بویو، باخ: هیند تورک سلطانلیغی ^{۲۱۴} . باخ: هونلار.	کوریکان..kurican [اؤزل آد] کبودرآهنگ ده کند آدی.
کوف..kuf [آد] ۱-اوشاقلار آراسیندا داشلا اوینانان بیر اویون آدی(فا: تاب) ۲-سالیجاق(فا: وسیله تاب بازی) {سس تق}.	
کوفی..kufi [آد، عربجه] کوفی خط، بیر نوع عرب یازی سی.	
کوکلا..kukla [آد، یونانجا] ایپله اوینانیلان گلنجیک، الجک کیمی آله گئییلهرک و گلنجیک کیمی دانیشدیریلان شی (فا: عروسک خیمه شب بازی).	
کوکلا دؤولتی..kukla dövləti [آد] اویونجاق دؤولت، آیری-دؤولتلرین عاملی اولان و اؤزونون درین گۆجو اولمایان اویونجاق دؤولت.	
کوکلوکلان..kuklusklan [آد] آمریکا دا قارادریلیر، آیدینلار و قاباقجیللار قارشى وحشیجه دیوان توتان تئورچو قروپون آدی.	
کولتیواتور..kultivator [آد، فرانسیزجا] توپراغی یومشاتماق اوچون دیسکلی آلت.	
کوللاب..kullab [اؤزل آد] سوئمئر اوروک شهرینده یئر آدی ^{۲۱۵} .	
کوله..kulə [آد] چوغونلوقلا دیرمی و مریع بیچیمده یۆکسک تیکیتی.	
کوله..kulə [اؤزل آد] خوی، ساووجیولاق، مرنده، سۆلدوز دا داغ آدی.	
کولیس..kulis [آد] چوخ بالاجا آرالیقلاری اؤلچمیه یارایان بیر آیقیت (فا: ~). caliper (s).	
کومار..kumar [اؤزل آد] کومار: جولفاداکند آدی {کوم+ار: باخ: کوماری}.	
کوماری..kumari [اؤزل آد] هشتری ده کند آدی {کوم+ار: حیثیواندارلیقلا ایلگیلیدیر، باخ: کوماری}.	
کوماری..kumarbi [آد] سوئمئر، هیتیتلرده افسانه وتانری آدی ^{۲۱۶} .	
کومالار..kumalar [اؤزل آد] کومالار: خوی دا داغ آدی.	
کومان..kuman [اؤزل آد] قومان: ۱-قونلو، هونلو، هون ۲-سولقون ۳-قومرال، ساری قهوه آراسی بیر رنگ ۴-آمان وئرمه ی، درایتلی ۵- (تاریخی اؤزل آد) هونلارین بیر قولو اولوب، گۆنئی روسیادا یاشاییب دؤولت قورموش و آتادولویا، سلجوقلورلاردان چوخ اۆنجه لرلی گلیب یئرلشن بیر تۆرک بویو ^{۲۱۷} . ۶-آوروپالیلارین قیپچاق ائیلینه وئردیکلری بیر آد ^{۲۱۸} . {قام+ان}.	

کومانانا..kumana [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {کومان+ا، قام+آنا}.

کومانالپ..kumanalp [اؤزل آد] قومانالپ: اینسان آدی، باخ: کومان+آلپ^۷.

کوماندان..kumandan [باخ] کومتان.

کومپانیا..kumpanya [باخ] کومپانی.

کومی تالاس..kumitalas [اؤزل آد] کاشغرلی دؤورو ایلی چایی و بالخاش گؤلویا یخینیدا بیر شهر آدی^{۱۲}.

کومیجان..kumican [اؤزل آد] کومیجان: ۱-همدان شهرینین ۸۰ ک. گوئندوغان طرفینده بیر شهر آدی، بو شهرستانین نفوسو ۱۳۸۵ جی ایلده ۶۰۰۰ نفر و شهر نفوسو ۸۰۰۰ نفرایدی، بؤلگه ده یاشایان اهالی چوغونلوقلا تورکدولر. ۲-کومیجان بؤلگه سینده تورک کندلری: آغجاکهریز (۷ ک گ ب) اطراف کندلرین اکین یئرلری، آغداش (۵۴ ک گ د * ۹۹۴ غ تو)، آلودر (۶۶ ک گ * ۳۴۰ ی تو)، آمیره (۱۲ ک ق ب * ۱۲۴۰)، ابراهیم آباد (۷ ک گ * ۵۰)، استوه (۵۳ ک گ * ۱۴۶۰ ی تو)، استهری (۱۰ ک ق ب * ۲۲۰)، اسفندان (۱۲ ک گ * ۸۲۰)، اکبرآباد (۹ ک گ د * ۸۰)، امامزاده (۳۵ ک گ د * ۱۹۰)، امامزاده عابباس (۱۱ ک گ د * ۴۵۰)، ائيجان (۵۸ ک گ د * ۱۴۰۰ ی تو)، ائيوئند (۷۷ ک گ * ۱۳۰ فا)، جوشیروان (۳۷ ک گ د * ۲۷۰)، چابار (۱۷ ک گ د * ۲۱۰)، چاخماق قایا (۳۴ ک گ د * ۱۲۰)، چزان (۲۵ ک گ د * ۹۷۰ ی تو)، چلبی (۱۵ ک گ * ۵۶۰)، چهرقان (۱۸ ک ق ب * ۱۴۴۰ ی تو)، حسین آباد شکرانی (۲۰ ک گ د * ۷۶۰ ی تو)، حصار (۴۴ ک گ د * ۵۱۰ ی تو)، خان آباد (۱۴ ک گ * ۱۸۰)، یوخاری خنیه (۶۶ ک گ * ۳۸)، خرنند (۳۷ ک گ * ۴۱۰)، خسروئگ (۱۰ ک ب * ۱۴۱۰)، خنداب (۴۲ ک گ د * ۲۸۷۰ ی تو)، خولوزین (۳۰ ک گ د * ۴۷۰ ی تو)، خومارباغی (۴ ک د * ۳۱۰ ی تو)، خیرآباد (۱۳ ک ب * ۱۰۰ ی تو)، درمن (۷۸ ک گ د * ۱۱۳۰ غ تو)، دره گرگ (۱۸ ک گ د * ۹۰)، ده چال (۳۶ ک گ د * ۷۱۰ ی تو)، ده نو (۳۷ ک گ د * ۱۳۰)، دیز آباد (۳۰ ک گ د * ۹۷۰)، ذائق آباد (۲ ک، * ۱۸۰)، رازگردان (۴۹ ک گ * ۴۲۰)، راست گردان (۱۶ ک گ د * ۱۷۰)، رزج (۲۴ ک ق ب * ۳۷۰)، روشنایی (۱۲ ک د * ۲۷۰)، سبزآباد (۱۲ ک گ د * ۱۳۰)، سمقاور (۷ ک د * ۱۷۸۰)، سوران (۱۶ ک ب * ۴۱۰)، سیران (۶ ک گ د * ۷۷۰ ی تو)، شاهو (۳۵ ک گ د * ۱۴۰)، شاه قالا (۱۰ ک ب * ۱۰۰)، شیث پیغمبر (۴۸ ک گ د * ۴۰)، طرلان (۲۰ ک ق ب * ۵۳۰ ی تو)، عاصم آباد (۱۵ ک ب * ۱۱۰ ی تو)، عبدالرحیم (۳۰ ک گ د * ۱۱۷۰ ی تو)، علی آباد یشنگی ملک (۶ ک ب * ۶۵)، عیسی آباد (۲ ک ب * ۷۷۰ ی تو)، فاراب (۳۴ ک گ د * ۲۸۰)، فامرین (۸ ک گ د * ۸۴۰ ی تو)،

فتح آباد (۴ ک د * ۵۵۰ ی تو)، فضل آباد (۶ ک د * ۴۱۰ ی تو)، فوران (۳۹ ک گ د * ۵۳۰ ی تو)، فورک (۱۶ ک ق د * ۳۱۰ ی تو)، قئینرجه (۳۰ ک گ * ۳۹۰ ی تو)، قاسم آباد (۳۰ ک گ د * ۳۸۰ ی تو)، قالا اسدآباد (۵۰ ک گ د * ۳۰)، قالا خنداب (۳۸ ک گ د * ۸۳۰ ی تو)، قالامحمدآباد (۱۳ ک گ د * ۲۰۰ ی تو)، قاراتپه (۵۳ ک گ د * ۷۰ ی تو)، قاراگل (قاراقول) (۸ ک ق ب * ۱۱۰ ی تو)، قیزیل قایا (۵۴ ک گ د * ۱۰۰ غ تو)، قیشلاق ارجناوند (۵۴ ک گ * ۲۷۰ ی تو)، قیشلاق چالاب (۵۳ ک گ د * ۱۱۰)، قیشلاق حسین آباد (۳۷ ک گ د * ۱۱۰ ی تو)، قیشلاق خنداب (۳۸ ک گ * ۱۶۰ ی تو)، قیشلاق قاتارآغاج (۳۶ ک گ * ۱۷۰ غ تو)، قیشلاق قمشلو (۴۸ ک گ * ۱۱۰ ی تو)، قیشلاق قیزیل قالا (۵۰ ک گ د * ۱۰۰ ی تو)، قیشلاق گاولجو (۲۹ ک گ * ۱۲۰ ی تو)، قیشلاق لنجاب (۴۲ ک گ * ۱۵۰ ی تو)، قیشلاق محمدرضا (۵۵ ک گ د * ۶۰)، قیشلاق موسی خان بولاغی (۴۳ ک گ د * ۲۵۰ غ تو)، قیشلاق یاس بولاغی (۲۱ ک گ * ۴۴۰)، قیلچ تپه (۲۹ ک گ * ۱۴۰ غ تو)، کرکان (۶۱ ک گ * ۱۰۹۰ غ تو)، کرکانک (۳۶ ک گ * ۲۱۰ ی تو)، کلوان (۳۸ ک گ د * ۳۰۰ ی تو)، کوئت آباد (۱۶ ک گ * ۲۵۰ ی تو)، کوه زره (۳۲ ک ب * ۱۰۰۰)، گوی تپه / قاسم آباد (۳۰ ک گ د * ۳۸۰ ت)، گازران (۵۲ ک گ * ۷۷۰)، محمود آباد (۱۶ ک ب * ۷۴۰)، میلچرد (۱۳ ک گ د * ۳۷۰)، نصرآباد (۳۰ ک گ د * ۱۴۰)، نهرپشته (۱۴ ک گ د * ۷۳۰)، وزائق (۳۰ ک گ د * ۳۶۰)، ولیدآباد (۱۷ ک ق ب * ۳۶۰)، یشنگی ملک (۸ ک ب * ۳۲۰)، یساوول (۲۴ ک گ * ۴۳۰)،

کوه--koh [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله-نیر، باخ: یئرآدلاری (ان آزی ۹ آد سایماق اولار)، بو آدلار اکثرا دیشیلیمیش آدلار اولاییلرلر.

کوهومبان..Kuhumban [اؤزل آد] ایلام تانری لاریندان^{۱۱}.

کواریک..küarik [اؤزل آد] یشنی سئی ده آباکان تاتارلاری بویو^۴.

کوتریک..Küerik [اؤزل آد] آلتای تورکلری چولیم بوی لارینداندیر^{۱۵۸}.

کوپ..küp [آد] ۱-کوپه، گیلدن قایریلمیش آغزی دار ساخسی قاب، سو کوپه سی (فا: کوزه). ۲-دیجیک، توفنگین یئر قویولان طرفی، دولما توفکلرده لوله ایله چاخماق آراسینداکی باروت یثری، بالتا و خنجر کیمی شتیلرین ساپلارینین دیب طرفی، بوخوون آچارلا آچیلیب باغلانان یثری، قلیانین سوقابی سی a bigpot (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر؛ بو کلمه ایله cube کیمی کلمه لرین کؤک بنزریلگی واردیر). ۳-کوپ küp

اۆستونه قویوب اودلایارقا کوهنی اوستونه قویوب و آغرینی چکمک (بیر نوع خالق ایچینده اولان معالجه) (فا: بادکش کردن).	(آد، فرانسیزجا) مَکْمَب، ۶ اشیت مَرِیع اۆزلو جیسیم. ۴-بیر جیسیمین حجمینین اؤلچو بیریمی "بو قاب ۸متر کوپ سو توتور".
cupping, to cup	۵-بیر سایینین ۳جو قُوّه تی (۶۴=۴*۴*۴=۶۴). ۶-کوپ kup
کوپه سالینماق..küpə salınmaq [بلسیز ائیلیم] کوپه سالماق ایشی	(اۆزل آد) سالماس دا داغ آدی.
گۆرولمک.	کوپچوک..küpçük [آد] بالاجا کوپ، کوپچه، بالاجا کوپه.
کوپه گیرن..küpəgiren [صفت، مع] حيله باز، ناغیل لاردا ایشلنن	{سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
بیر کلمه.	کوپچال..küpçal [اۆزل آد] قوبأدا کند آدی ۲۰.
کوپه لتمک..küpələtmək [باخ] کوپه سالدیرماق.	کوپچک..küpçək [آد] تکر (فا: چرخ). {سن؛ کوپه کیمی شیلیرین
کوپه لنمک..küpələnmək [بلسیز ائیلیم] باخ: کوپه سالینماق.	یومورو و دایره شکلینده اولماغینا سبب تکر اۆچون ده ایشلنیر}.
کوپه له مک..küpələmək [باخ] کوپه سالماق.	کوپچو..küpçu [آد] کوپ دوزلدن، قهه لرده قلیان کوپونو یویان و
کوپه لیک..küpəlik [آد] کوپه دۆزلمه یه یارارلی.	قلیان اوچون حاضر لایان.
کوپه مک..küpəmək [باخ] گوپاماق، گۆپسه مک.	کوپچه (کوپچوک)..küpçə (küpçük) [باخ] کوپچک.
کوت..küt [صفت] کورت: قوشلارین جوجه له مه زامانیندا کی	کوپ دیبینده باتماق..küp dibində batmaq [تائیرلی ائیلیم] چوخ
حالی "کوت دوشمک، کوت یاتماق، جوجه له مک اۆچون یومورتا	ایچمک، سرخوشلوق ائتمک.
اۆستونده یاتماق". {سن «کۆرک»: یومورتا لایان تویوق / کورت	کوپسه مک..küpsemək [باخ] گۆپسه مک.
سۆزو کۆرک سۆزجوویونون دۆنولموش شکلی اولمالیدیر، بو کلمه	کوپ شکر..küp şəkər [آد] کوپ بیچیمینده آلتی اۆزلو قند تیکه سی.
گۆر و کۆرسک سۆزلریله ایلگی لیدیر، بو کلمه فارسجا یادا	کوپ قبری..küp qəbrī [آد] اسکى اویقارلیق لاردان قالما و
گنچیدیر}.	قازیتتی لارلا اۆزه چیخان قییر.
کوت..küt [صفت] ۱-کسگین اولمایان، ایتی اولمایان (فا: کند).	کوپ قویماق..küp qoymaq [تائیرلی ائیلیم] کوپه سالماق: سویوق
blunt. ۲-(مع) کوت بئین، گنج باشا دوشن، قانماز ۳-قیسا و	دیمیش آدامین بئیننی کوپه سالماق، استکان سالماق.
قالینجا. ۴-تندیرین دؤواریندان کول اۆسته دوشن و قیوریلان	کوپله غی..küpləği [آد] کۆرک و بالتانین ساپ تاخیلان یئری {باخ:
چۆرک. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر، بو کلمه ایلک ایکی	کیپ}.
معنادا فارسجا "کُند" و ایکی سون معنالاردا گۆدمک، گۆدلمک سۆز	کوپله مه..küpləmə [آد] قاریندا سو ییغیشما سببیه دوزه لن بیر
ایله ایلگی لیدیر}.	خسته لیک.
کوت..küt/kürt [آد] کورت: غورتورکلرینه باغلی بیر بوی آدی، تاریخی	کوپوز لوک..küpüzlük [باخ: کوپ] تاپانچا اوچون گۆن قین.
اولایلار یئنی بیر باخیشلا باخدیغیندا کوت ویا کۆردلرله تورکلرین	کوپه..küpə [آد] ساخسی جنسیندن آغزی و دییی دار و قارینلی قاب،
یاخین اقربا اولدوقلارینا دایر چوخلو ایزلری گۆرمک اولار و بو	بستی (فا: خُم). Barrel {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن؛
موضوع اطرافیندا دۆزگون آراشدیرمالار آیدینلادیجی اولاجاقدیر؛	باخ: کوپ}.
شرفنامه، پنجه نکلی کۆرتلرین آتاسی گۆستریر، شجره تراکم	کوپه جیک..küpəcik [باخ] کوپچوک.
کوت لری اوغوزلاردان بیر بوی کیمی گۆستریر، قیپچاق	کوپه چیچک گیللر..küpə çiçəkgillər [آد، بیتگی] آیری چاناق
سۆزلویونون یازاری کورت سۆزونو آیوا/ هئیا معنا سیندا و	یاپراقلی، ایکی چنک لیلردن بیر سوئی (اؤرنک: کوپه چیچگی، یاخی
کاشغری، قاین آغاجی آنلامیندا وئیر ۲۹، باخ: کورمانج،	اوتو، گۆل کستانه سی) (فا: تیره ای از گیاهان). anagraceae
سلجوقلار، کۆتبگیلی.	کوپه چیچکی..küpə çiçəyi [آد، بیتگی] کوپه چیچک گیللردن قیرمیزی،
کوت ائتمک..küt etmək [تائیرلی ائیلیم] ایتی لیگین آزالتماق، کۆتتمک.	پمبه، مور و آغ رنگده اولان کوپه کیمی چیچک آچان بزک
کوتباش..kütbaş [صفت] آغیل سیز، گنج قانان.	بیتگی سی (فا: نوعی گیاه). fuchsia
کوت بئین..kütbeyin [صفت] آغیل سیز، گنج قانان.	کوپه سالماق..küpə salmaq [تائیرلی ائیلیم] سویوق دیمیش کیمسه نین
	بئینیه کوپه سالاراق آغری سینی چکمک، بالاجا دوز یوماغینی بئلین

کۆت بئین لیک..kütbeyinlik [آد] کۆتلۆک، آنلاق سیزلیق، کۆت باشلیق.	کۆتور کۆتور..kütürkütür [سس تی] آلمان، هئیا کیمی کۆرک میوه لری یئیر کن چیخان سس.
کۆت بگیلی..küt bəyli [اۆزل آد] کۆتبگیلی: بو طایفا م ۱۵ جی یۆزیله آغ قویونلو بیر لیگینه قاتیلاراق بو حکومتین تشکیلینده نقش لری واریدی، کۆت بگیلر اصلینده افشار بویونا باغلی بیر طایفا ایدی. ^{۸۵}	کۆجان..kücan [اۆزل آد] اهر ده کند آدی {کۆجان/ کۆچن}.
کۆتتمک..kütətmək [باخ] کۆت اتمک.	کۆجه هور..Küce-Hur [اۆزل آد] اۆزبک-قونرات-قوشتامغالی بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کۆتته مک..kütətmək [باخ] کۆتته مک: کۆتلمک.	کۆجووار..kücüvar [اۆزل آد] تبریزده کند آدی {گۆج+آوار: گۆجلو ائل و یورد}.
کۆت کۆت..küt küt [ظ] یاواش یاواش. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر}.	کۆجات..küçat [اۆزل آد] بیر تۆرک بویو، باخ: بابور ^{۲۰۹} .
کۆت کۆلچ..Küt küleç [اۆزل آد] قازاق-کیچیۆز-آلیموغلۇ-قاراساقال بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .	کۆچت..küçet [آ، ت] خوارزم ده اوتوران بیر تۆرک بویو.
کۆت گتمک..küt getmək [تائیر سیز انیلیم] تندی رین دؤواریندان قوپوب اود ویا کۆل اۆستونه دۆشمک "چۆرک لر کۆت گتدی".	کۆچئی..küçey [اۆزل آد] م ۱۱ جی یۆزیله بیر تۆرک طایفاسی ^{۸۵} . قازاق-اورتایاز-آرقین-مومین بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کۆتل..kütəl [آد] بویو قیسسا آت. {گۆدوک سۆز باغلیدیر و فارسجا کتل (بالاجا داغ و) بو سۆزدن آلینمادیر}.	کۆچتوغان..küçtoğan [تاریخی اۆزل آد] اویغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷ .
کۆتله دیرمک..kütleshədmək [تائیر لی انیلیم] کسمز و کۆت حالا سالماق.	کۆچتیمور..küçteymur [تاریخی اۆزل آد] اویغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷ .
کۆتله دیر یلمک..kütleshədmək [بلسیز انیلیم] کۆتلمک ایشی-گۆرولمک.	کۆچوک..Küçük [اۆزل آد] کیچیک: قیرقیز-تاقای-بوگو-توکوم بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کۆتله شمک..kütleshmək [تائیر سیز انیلیم] ۱-کۆتلمک (فا: کند شدن). ۲-(مچ) یتته نه نگین ایتیرمک، دراکه سین و آلقى لا ماسینی الدن وئرمک. to blunt, to become blunt	کۆچوققور..küçuqur [تاریخی اۆزل آد] کۆچ اؤغور: گۆج+ اؤغور؛ چنگیز خان دؤنمینده، قارابودوندان اولماسینا راغما، اۆستون یتته نکلری و خدمت آتلاش ایله اۆنجه، کۆموتان داها سونرا دا مرکز اوردو اوردو باشی لاریندان، اندیلن بگ ^۷ .
کۆتلمک..kütəlmək [تائیر سیز انیلیم] ایتی لیغینی الدن وئرمک.	کۆچوک..küçük [آد] ایت بالاسی (فا: توله سگ). ۲-باخ: کیچیک. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
کۆتله دیرمک..kütəndirmək [باخ] کۆت لشدیرمک.	کۆچوک..küçük [اۆزل آد] خوی دا کند آدی. اورمیه (داغ) ده داغ آدی.
کۆتله دیر یلمک..kütəndirilmək [باخ] کۆت لشدیرمک.	کۆچوک کلمک..küçüklənmək [تائیر سیز انیلیم] یالتاقلانماق، کیچیک-لنمک.
کۆتلمک..kütənmək [باخ] کۆتلمشک.	کۆچوک کلو..küçüklü [اۆزل آد] قارداغ ائلینه باغلی اوبا آدی ^{۱۰۸، ۳} .
کۆتلۆک..kütlük [آد] کۆت شئین وضعیتی، ایتی لیگی اولما.	کۆچوک کلمک..küçüklənmək [تائیر لی انیلیم] بالالاماق (ایت)، تۆلالاماق {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
کۆتلە..kütə [ع، ص] گئیش خالق کۆتلە سی، بۆیوک کوما، ییغین، بیر یرته توپلانمیش (فا: توده). mass, a heap	کۆچومخان..küçümxan [تاریخی اۆزل آد] ۱-سیبیر خانلیغین قوروجوسو و ایلک خان ^۷ . ۲-بابورخان دؤنمی، سمرقند خانلاریندان ^۷ .
کۆتلە بیلیمی..kütəle bilimi [آد] کۆتلە اۆزل لیک لری نی آراشدیرما ایشی (فا: توده شناسی). folklore	کۆچه..küçə [آد] ائولر آراسیندا اولان گل گئت یولو (فا: ~). street {کۆچ سۆزوندن آلیناراق کۆچ و کۆچولمه مسیرینی گۆسته ریر ^۶ ؛ بو کلمه فارسجادا ایشلکدیر}.
کۆتلە وی..kütəvi [عربجه] کۆتلە ایلە ایلگی لی.	کۆچه..Küçə [آ، ت] کۆجه: اویغور شهرلریندن، کۆسن شهری.
کۆتنجی..Kütenci [اۆزل آد] قازاق-اورتایۆز-قونراد بوی لاریندانیر ^{۱۵۸} .	
کۆتوال..kütval [باخ] گۆداوؤل.	
کۆتورده مک..kütürdəmək [تائیر سیز انیلیم] کۆتور کۆتور سس چیخارماق.	

کۆر بۇغا..kürbuğa [تاریخی اۆزل آد] سلجوقلۇلار دۆنمی کومتان و سونرالاری موصول آتابگلیگی ائدن بیر بگ.^۷	کۆچه آدمی..küçə adamı [آد] تربیه سیز و اخلاق سیز آدم.
کۆر بۇلاغی..kürbulağı [اۆزل آد] سونگون چایی نین قایناق یثری (قو): کۆرد بۇلاغی	کۆچه اوشاغی..küçə uşağı [آد] تربیه سیز و اخلاق سیز آدم.
کۆرتی..kürtəy [اۆزل آد] خوی دا کند آدی.	کۆچه آشاغی..küçə aşağı [آد] کوچه نین آلت طرفی. the down street
کۆرت توپوق کیمی یثریمک..kürt toyuq kimi yerimək [تائیرسیز ائیلیم] یانلارینی باساباسا یثریمک.	کۆچه بازار..küçə bazar [آد] کۆچلر و بازارلار بیر لیکده.
کۆرت توپوق..kürt toyuq [آد] کۆت توپوق: یومورتا اوستونده یاتمیش توپوق.	کۆچه به کوچه..küçə bə küçə [باخ] کوچه کوچه. from street to street
کۆرت دۆشمک..kürt düşmək [تائیرسیز ائیلیم] کۆت دۆشمک: کۆت-یاتماق، جوجه له مک اۆچون یومورتا اوستونده یاتماق (قوشلار اۆچون).	کۆچه حیاتی گنجیرمک..küçə hayatı geçirmək [تائیرلی ائیلیم] آوارا و سرسری حیات گنجیرمک.
کۆرتلۆک..kürtlük [آد] کۆت دوشموش، کۆت یاتما وضعیتی (قوشلار).	کۆچه سۆزو..küçə sözü [دا] ادب سیز سۆزلر، سۆیوش.
کۆرتوغ..kürtuğ [تاریخی اۆزل آد] کۆرتوغی: کۆر+توغ؛ اۆزبکلرین، قونرات و قانچاقالی اویماقلاری، اولوبابالاریندان^۷. اۆزبک-قونرات-قانچاقالی بوی لاریندان دیر^{۱۵۸-۸۱}.	کۆچه سۆپورن..küçə süpürən [صفت] سوپورگه چی، کوچه لری تمیزله ین.
کۆرتوک..kürtük [آد، دا] یازدا دره لرده قالمیش قارکومالاری {گۆر سۆز ایله ایلگیلی اولمالیدیر}.	کۆچه قاپی سی..küçə qapısı [آد] ائودن کۆچه یه آچیلان قاپی.
کۆرتون..kürtün [اۆزل آد] اۆره گیر بویونا عاید یثر آدی (م۱۶جی قرن)^{۲۲۵}.	کۆچه قادینی..küçə qadını [آد] تربیه سیز و اخلاق سیز قادین.
کۆرتون..kürtün [آد، دا] ۱-پالان ۲-یئل اثریله قویتو یثرلر توپلانان قار	کۆچه قیزی..küçə qızı [آد] تربیه سیز و اخلاق سیز قادین.
کۆرت ته کۆهول..kürtə köhül [اۆزل آد] اۆرمیه ده کند آدی.	کۆچه کند..küçə kənd [اۆزل آد] اوجار، دا کند آدی^{۲۴۰}.
کۆرت یاتماق..kürt yatmaq [تائیرسیز ائیلیم] کۆت یاتماق: کۆت دۆشمک، جوجه له مک اۆچون یومورتا اوستونده یاتماق (قوشلار اۆچون).	کۆچه میرزه سی..küçə mirzəsi [آد] گنجمیشده کۆچه ده اوتوروب ساوادیسز اهالی اۆچون مکتوب و عریضه یازان ساوادی آدم.
کۆرجان..kürcan [اۆزل آد] تبریزده کند آدی {محتشم یثر}.	کۆچه یوخاری..küçə yuxarı [آد] کوچه نین اوست طرفی. up the street
کۆرچایی..kürcayı [اۆزل آد] قوزئی آذربایجاندا آراز چاییانا یاخین چای آدیدیر، گۆر سۆزو تورکجه ده گۆجلو و بول معناسیندادیر و بو چایین گۆجلو و هیزلی اولدوغو اۆچون بوجور آدلانییدیر {فارسچیلار چوخ گۆلونج یوروملار اورتایا آتیرلار و گویا بو کلمه کوروش آدیندان گۆتورولوبدور^{۱۶۴}، بئیله یورومون اؤیدورما اولماسی آچیق دیر، ۱-بونلار کلمه نین دۆزگون تورکجه سؤیله نیشینی باشارمادیقلاری اۆچون یانلیشلیغا دۆشورلر و معلوم دئیل کوروش سۆزو هازامان دان کوروش اولموشدور کی اونون ش حرفی حذف اولسون، و قالان بولومو بو چایین آدینا قویولسون ۲-هرودوتون	کۆچه کندی..küçə kənd [اۆزل آد] اوجار، دا کند آدی^{۲۴۰}.
کۆرچایی..kürcayı [اۆزل آد] قوزئی آذربایجاندا آراز چاییانا یاخین چای آدیدیر، گۆر سۆزو تورکجه ده گۆجلو و بول معناسیندادیر و بو چایین گۆجلو و هیزلی اولدوغو اۆچون بوجور آدلانییدیر {فارسچیلار چوخ گۆلونج یوروملار اورتایا آتیرلار و گویا بو کلمه کوروش آدیندان گۆتورولوبدور^{۱۶۴}، بئیله یورومون اؤیدورما اولماسی آچیق دیر، ۱-بونلار کلمه نین دۆزگون تورکجه سؤیله نیشینی باشارمادیقلاری اۆچون یانلیشلیغا دۆشورلر و معلوم دئیل کوروش سۆزو هازامان دان کوروش اولموشدور کی اونون ش حرفی حذف اولسون، و قالان بولومو بو چایین آدینا قویولسون ۲-هرودوتون	کۆچه میرزه سی..küçə mirzəsi [آد] گنجمیشده کۆچه ده اوتوروب ساوادیسز اهالی اۆچون مکتوب و عریضه یازان ساوادی آدم.
کۆرچایی..kürcayı [اۆزل آد] قوزئی آذربایجاندا آراز چاییانا یاخین چای آدیدیر، گۆر سۆزو تورکجه ده گۆجلو و بول معناسیندادیر و بو چایین گۆجلو و هیزلی اولدوغو اۆچون بوجور آدلانییدیر {فارسچیلار چوخ گۆلونج یوروملار اورتایا آتیرلار و گویا بو کلمه کوروش آدیندان گۆتورولوبدور^{۱۶۴}، بئیله یورومون اؤیدورما اولماسی آچیق دیر، ۱-بونلار کلمه نین دۆزگون تورکجه سؤیله نیشینی باشارمادیقلاری اۆچون یانلیشلیغا دۆشورلر و معلوم دئیل کوروش سۆزو هازامان دان کوروش اولموشدور کی اونون ش حرفی حذف اولسون، و قالان بولومو بو چایین آدینا قویولسون ۲-هرودوتون	کۆچه یوخاری..küçə yuxarı [آد] کوچه نین اوست طرفی. up the street
کۆرچایی..kürcayı [اۆزل آد] قوزئی آذربایجاندا آراز چاییانا یاخین چای آدیدیر، گۆر سۆزو تورکجه ده گۆجلو و بول معناسیندادیر و بو چایین گۆجلو و هیزلی اولدوغو اۆچون بوجور آدلانییدیر {فارسچیلار چوخ گۆلونج یوروملار اورتایا آتیرلار و گویا بو کلمه کوروش آدیندان گۆتورولوبدور^{۱۶۴}، بئیله یورومون اؤیدورما اولماسی آچیق دیر، ۱-بونلار کلمه نین دۆزگون تورکجه سؤیله نیشینی باشارمادیقلاری اۆچون یانلیشلیغا دۆشورلر و معلوم دئیل کوروش سۆزو هازامان دان کوروش اولموشدور کی اونون ش حرفی حذف اولسون، و قالان بولومو بو چایین آدینا قویولسون ۲-هرودوتون	کۆچه میرزه سی..küçə mirzəsi [آد] گنجمیشده کۆچه ده اوتوروب ساوادیسز اهالی اۆچون مکتوب و عریضه یازان ساوادی آدم.

دئدیگینه گۆره کۆرۈش ناهاقجاسینا آذربایجان بۆلگهسینه تاجاۋوز ائتدی، و آذربایجان قهرمانی تومروس خانیم (ساکالارین شاهی)، آرازین قیراغیندا کوروشو تاجاۋوزدان او یاردی و سونرادا ساواشاراق اؤلدوردو، آیا بو سببدن آذربایجانلیلار بو تاجاۋوزون یادگاری اولاراق بو تاجاۋوزکارین آدینی دیشدیره رک "کۆر" شکلینده بیر آیری چایا وئردیلر، هر حالدا گۆرونور کی فارشچیلار سفسطه یه دۆشوبلر.	کۆردش قالاسی..kürdeş qalası [اؤزل آد] آراز چایینین قیراغیندا و خاروانانین ۲۷ ک قوژئی اینده یئر آلیبدیر، و کۆردش کندی نین یاخینیندادیر^{۲۶}. باخ: جولفا
کۆردش حامامی..kürdeş hamamı [اؤزل آد] باخ: جولفا {کۆر+ داش}.	کۆردلر..kürdler [اؤزل آد] کورد خالقینی آدینا م. ق ۷ جو یوزیلده راست گلیریک، مینورسکی کیمی یازارلار کوردلری مادلارین قالیتی سی ییلیر و ماردوی، کورتیوی قبیلهلرینین بیرلشمه سیندن حاصل اولماسینی ییلدیریر، واسیلی نیکیتین بو مطالبی نقل ائده رک بئله سؤیله ییر، "تا اوزامانا کی کۆردلرین یئرلی اولماغینا دایر محکم قانیتلار اله گلمه ییسه اولنلارین شرق بۆلگهلردن بو بۆلگهلره کۆچمه لری اؤز قوتینده قالا جاقدر"، بونادا اشاره اولمالیدیر بعضا کوئی / کوئی قوومونو کۆردلرین آتابالاری سایرلار، حالبوکی بوتون تاریخچیلر آریایی قوملارین بو بۆلگهلره کۆچمه سینا م. ق ۹۰۰ جو ایللره باغلایرلار، ولی کوئی لر م. ق ۲-۳ جو مین ایللره عایدیلر، و چوخلو ییگیلر کوئی لری التصاقی دیلی ییلرلر، بعضاده یئرلی التصاقی دیلی لرله سونرادان گلن آریایی لرین بیر بؤلومونون قایناشماسیندن کۆردلرین اورتایا چیخماسینی اورتایا قویورلار (زهتابی، صفحه ۱۱۰)، هر حالدا کورد طایفالاری تاریخ بویو آذربایجان تورکلرله بیرلیکده و حضور ایچینده یاشاییلار باخ:
آذربایجانین -- کۆجری بویلار (فا: اکراد). the kurds	کۆرجه..kürcə [اؤزل آد] اساس، اصل، مایا، اؤز.
کۆرچی..kürci [اؤزل آد] جسور؛ چنگیز خاقان دؤنمی ییگیلریندن.	کۆرخان..kürxan [اد] گۆرخان: ۱-قاراخاتای خانلارینین عنوانی (تۆرکچولوک دۆشونجه سینا، ایلک دفعه تۆریک اولاراق اورتایا آتان کیشی) ۲-تۆرک میتولوژی سینده، قارا خان'ین اوغلو ۳- اوغوزنامه ده موغولخانین دۆرد اوغولونان بیر.
کۆرد..kürd [اد] چوغولوقلا کۆردوستان اُستانیندا و آریلیق حالدا بعضی آیری بۆلگهلرده یاشایان خالقین آدی، باخ: کۆت، کۆردلر (فا: کرد) kurd	کۆرد..kürd [اؤزل آد] اۆره گیر بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن)^{۲۲۵}.
کۆرد..kürd [اؤزل آد] کۆرد سۆزیله یئر آدلاری: تاروم (سرجب)، اهر (احمد)، ضیاآباد (کۆردانه)، همدان (سبلاق)، زنجان و اردبیل (سقیلاخی)، اردبیل و قنیداردا (سلو)، کبودرآهنگ و اراک- طرخوران (سآباد) ملایر (سخورد) ساوه-نوبران (سخورد، سک) اهر (سرتانجه)، هشتری، سایین قالا، تبریز، اوجان، گثرمی، اردبیل، ماک، زنجان، سقز و قوشاچای (سکندی)، گثرمی، کلئیر، تبریز، اهر و اُرمیه (سهر)، ماهنشان (سو) مراغا و تبریز (سده)، آستاراه (سرا)؛ کند آدی. هنریس ده (سگونئی) داغ آدی. کند آدی^{۲۴۰}.	کۆردممدلی..kürdməmdəli [اؤزل آد] بیر تۆرک بویو، باخ: سلجوقلار^{۲۹}.
کۆردمهماتلو..kürdmehmatlu [اؤزل آد] م ۱۶ جی یۆزیلده، آنادولو حلب بۆلگه سینده، ذوالقدر تۆرکلرینه باغلی بیر بوی آدی^{۸۵}.	کۆردمیر..kürdəmir [اؤزل آد] آذربایجان جمهوریتینده بیر رایون آدی {کۆر چایی یاخینیندا اولدوغو اۆچون کۆر چایی آدیلا ایلگیلیدیر و محتملا بئله گوجل و داشقین چایین یاخینیندا ساغلام حالدا یئرلشدیگی اۆچون دمیر سۆزو اونا اکلنمیشدیر و معناجا کۆر چایینین یانیندا دمیر کیمی دایانیقلی یئر دئمکدیر}.
کۆردمیر..kürdəmir [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی {بو آدین کۆکو حاقدا بیر احتمال بو اولاییلر کۆرد اولان امیر آدیلا ایلگیلیدیر، ولی بو بۆلگه ده کۆرد یئرله شیملی اهالی اولمایاراق و بو کندی اهلایسینین تۆرک اولدوغو اۆچون دئمک اولارکی بو آد کۆر/ گۆر سۆزیله ماراقلیدیر و دمیر کیمی گۆجلو و گۆر انسانلار	کۆر داشی..kür daşı [اؤزل آد] باکی دا یئر آدی^{۲۴۰}.
کۆر دالان..kür dalan [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {کۆر و مُحْتَشَم دالان و گنجیت}.	کۆرد اوشاری..kürd ovşarı [اد] کلاسیک آذربایجان چالقینی سیندا موغام آدی
کۆرداوغلو..küredoğlu [اد] آشیق چالقینی هاوالاریندان بیر.	کۆردشین..kürdəşin [اؤزل آد] خوی دا کند آدی {کۆر+ دشنین}.
کۆردجه..kürdcə [اد] کۆردوجه: کۆردلرین دانیشدیغی دیل.	کۆردزاز..kürdzaz [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی.
کۆردش..kürdəş [اؤزل آد] جولفادا کند آدی {کۆر+داش، قونارما آدی: کۆردشت}.	کۆرد داجی..kürdəğli [اد] آشیق چالقینی هاوالاریندان بیر.
کۆردمیر..kürdəmir [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی {بو آدین کۆکو حاقدا بیر احتمال بو اولاییلر کۆرد اولان امیر آدیلا ایلگیلیدیر، ولی بو بۆلگه ده کۆرد یئرله شیملی اهالی اولمایاراق و بو کندی اهلایسینین تۆرک اولدوغو اۆچون دئمک اولارکی بو آد کۆر/ گۆر سۆزیله ماراقلیدیر و دمیر کیمی گۆجلو و گۆر انسانلار	کۆرد داجی..kürdəğli [اد] آشیق چالقینی هاوالاریندان بیر.
کۆردمیر..kürdəmir [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی {بو آدین کۆکو حاقدا بیر احتمال بو اولاییلر کۆرد اولان امیر آدیلا ایلگیلیدیر، ولی بو بۆلگه ده کۆرد یئرله شیملی اهالی اولمایاراق و بو کندی اهلایسینین تۆرک اولدوغو اۆچون دئمک اولارکی بو آد کۆر/ گۆر سۆزیله ماراقلیدیر و دمیر کیمی گۆجلو و گۆر انسانلار	کۆرد داجی..kürdəğli [اد] آشیق چالقینی هاوالاریندان بیر.

اشارت اولونور.	کۆر قاراقاشلی..kürqaraqaşlı [آؤزل آد] سالیان، دا کند آدی ^{۲۴۰} .
کۆردو ناغیری..kürdu nağırı [آد] بیر آذربایجان یاللی هاواسی.	کۆرقان..kürqan [آؤزل آد] کۆریقان: یئر آدلاریندا کۆر و شدتلی و کۆر چایی ایله ایلگیلیدیر ^{۲۴۱-۲۴۲} .
کۆردالان..kürdalan [آؤزل آد] کۆردیلان: اهر ده کند آدی {کۆر گنجید}.	کۆرک..kürk [آد] قویون دری سیندن دۆزه لن گئییم، دیرلی خزدن تیکیلیمیش گئییم، امجکلی حیوانلارین یونلو دریسی (فا: کُرک، خرکه). robe {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر؛ ائله سانیلیر کی بو کلمه کۆر سۆزایله باغلی اولسون چونکی کۆرک دری نین اوستونده چوخ سیخی و گۆر شکیلده اولور}.
کۆردی شاهناز..kürdişahnaz [آد] کلاسیک آذربایجان چالقی سیندا بیر موغام.	کۆرک..kürək [آد] ۱-توپراق و قار کیمی شئیلری آتماق اوچون بئل کیمی بیر آراج، قاییق کورگی (فا: پارو). ۲-snow -چیین آردیندا اولان اوچ بوجاقلی اینجه سوموک، قصابلیق حیوانلاردا اؤنلنن اوست قیسمی، پالتاردا کورهیی اؤرتن بؤلوم. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} کورگک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: ۱- کورمه آیقیتی. ۲-چیین و اوموز سوموگو. ۳-پامبوک چیتی}.
کۆرسک..kürsək [آد] ایتلرین جوتلشمه پروئسسی نین دؤنمی "ایتلر کورسک ده دیر" (فا: نزدیک) {باخ: کۆر/ گۆر}.	کۆرک آغریسی..kürək ağrısı [آد] کۆرک ده اولان بیر نوع آغری (فا: پشت درد). mid) doralgia
کۆرسو..kürsü [آد] ۱-آلتینا اؤدلو مانقال قویماق اوچون اولان میز. ۲-سۆز سۆیله مک اوچون دالیندا دوران کۆرسو (فا: کرسی). {سن <کۆرکه>، دده قورقود کیتابیندا ایشله نییدیر، بو کلمه عربجه کرسی کلمه سینه باغلانیلماسینا رغما کۆر/ گۆر کلمه سیله ایلگیلی اولماسی سانیلیر و اؤد و ایستی نین گۆر اولدوغو یئری گۆستهریر، کۆرگه <کۆرگو> کۆرسو}.	کۆرک آفاقلیلار..kürəkayaqlılar [آد، دیرگی] سؤدا اۆزمک اوچون آیاقلاری کۆرک شکلینده اولان ممهلی حیوانلارین بیر تاقیمی، پئلیکانلار و قاراباتاق گیللری ایچینه آلان قوشلار تاقیمی (فا: پارو پایان). copepoda
کۆرشاد..kürsad [آؤزل آد] دوغو گۆی تورک ییخیلندا کۆرشاد چین ده اوغلو کۆرشاد ایدی، بیرینجی گۆی تورک ییخیلندا کۆرشاد چین ده تانگ سؤله سینین سارای بؤلگه سینده محافظلیک گؤروینده ایدی، او تورک حکومتی نی قورتارماق ایسته یهرک ۳۹ آرخاداش ایله سۆزشدیلر، بو اتفاق م ۶۳۹دا اولدو، بو ایگیتلر او ایلی قانلارینین آخیرین داملا سینا کیمی ساواشدیلار و اؤلدولر، البتده مجادله ۴۱ ایل دوام ائتدی، و سؤنودا قوتلوق باشچیلیغلا گۆک تورکلر قازاندیلار ^{۴۴} ؛ کۆرشاد تورک تاریخینین اؤنلو سیمالاریندان اولاراق تورک و دؤنیا تاریخینده کی ایلک "ملی قورتولوش" حرکتینی اؤرگوتله یین و گرچک لشدیرن کیشی دیر، چین ده سۆرن توتساقلیق دؤنمینده سون وئرمک اوچون، شان، شؤهرت، تخت و کیشیسل چيخار دؤشونمده، یالنیز جا ملتین قورتولوشو و گلجه گی اوچون، قیرخ ایگیدله گیزی بیر اؤرگوت قوروپ سونرادا دنوریمی گرچک لشدیردی (م ۶۳۹) و اؤزوده داخل اولماق اؤزهره هامی سی اؤلدو، آنجاق بو قوتلو ائیلکمین سونوجوندا اؤته کی بۆتون تورکلر سربست بۇراخیلاراق اؤزگورلوک لرینه قاوۇشدولار و همن آردیندان دا ۲جی گۆی تورک دؤولتینی قوردولار ^{۴۵} . {باخ: کۆر+شاد}.	کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio
کۆرشاد..kürsad [آؤزل آد] دوغو گۆی تورک ییخیلندا کۆرشاد چین ده اوغلو کۆرشاد ایدی، بیرینجی گۆی تورک ییخیلندا کۆرشاد چین ده تانگ سؤله سینین سارای بؤلگه سینده محافظلیک گؤروینده ایدی، او تورک حکومتی نی قورتارماق ایسته یهرک ۳۹ آرخاداش ایله سۆزشدیلر، بو اتفاق م ۶۳۹دا اولدو، بو ایگیتلر او ایلی قانلارینین آخیرین داملا سینا کیمی ساواشدیلار و اؤلدولر، البتده مجادله ۴۱ ایل دوام ائتدی، و سؤنودا قوتلوق باشچیلیغلا گۆک تورکلر قازاندیلار ^{۴۴} ؛ کۆرشاد تورک تاریخینین اؤنلو سیمالاریندان اولاراق تورک و دؤنیا تاریخینده کی ایلک "ملی قورتولوش" حرکتینی اؤرگوتله یین و گرچک لشدیرن کیشی دیر، چین ده سۆرن توتساقلیق دؤنمینده سون وئرمک اوچون، شان، شؤهرت، تخت و کیشیسل چيخار دؤشونمده، یالنیز جا ملتین قورتولوشو و گلجه گی اوچون، قیرخ ایگیدله گیزی بیر اؤرگوت قوروپ سونرادا دنوریمی گرچک لشدیردی (م ۶۳۹) و اؤزوده داخل اولماق اؤزهره هامی سی اؤلدو، آنجاق بو قوتلو ائیلکمین سونوجوندا اؤته کی بۆتون تورکلر سربست بۇراخیلاراق اؤزگورلوک لرینه قاوۇشدولار و همن آردیندان دا ۲جی گۆی تورک دؤولتینی قوردولار ^{۴۵} . {باخ: کۆر+شاد}.	کۆرک تیگن..kürk tikən [آد] کۆرکچو (فا: پوستین دوز).
کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio	کۆرک جیک..kürəkciik [آد] بالاجا کۆرک.
کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio	کۆرک چنویرمک..kürək çevirmək [تائیرسیز ائیل] اؤز دؤندرمک.
کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio	کۆرک چکمک..kürək çəkmək [تائیرلی ائیل] قاییقدا کۆرک وورماق.
کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio	کۆرکچو..kürkçü [آد] کۆرک تیکیب ساتان کیمسه.
کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio	کۆرکچو..kürkçü [آؤزل آد] میانا دا کند آدی {کۆرک صنعتی اولان یئر}.
کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio	کۆرکچولو..kürkçülü [آؤزل آد] ۱۶جی یوزیلده، آنادولو- ایچ ایل تورکلرینه منسوب بیر بوی آدی ^{۸۵} .
کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio	کۆرکچولوک..kürkçülük [آد] کۆرکچونون ایشی و صنعتی.
کۆرک بۇجکی..kürk böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادلی، اسمر اوزون قیلی کۆرک قالی کئچه و یونلو شئیلری گمیرن بیر بۇجک (فا: نوعی حشره). attegenus pellio	کۆر قاقی..kürqaçı [آؤزل آد] سومقاییت، دا داغ آدی ^{۲۴۰} .

کۆرکچی..kürəkçi [صفت] ۱- کۆرک دوزلدن ویا کورکله ایشله ين کیمسه، آوارچی (فا: پاوزون). ۲- قار کوروين.	کۆرلۆک..kürlük [آد] ۱- آغلاغانلیق، قیشقیریق چیلیق. ۲- بوللوق.
کۆرکچیلیک..kürəkçilik [آد] کۆرک چی نین ایشی.	کۆرمان قوچا..kürman qoca [تاریخی آؤزل آد] کۆرمن + قوچا؛ قیرقیزلارین، توقای و سویاق اویماقلاری اولوبالاریندان.
کۆرکسۆمویو..kürəksümüyü [آد] چیین آردیندا اوچ بوجاق اینجه سۆمۆک.	کۆرەمسى..küremsi [صفت] کۆره گه بنزر، کۆرک بیچیمینده.
کۆرکله مە وئرمک..kürəkürəyə vermək [تائیرسیز ائیلیم] ال الە وئرمک.	کۆرمک..kürmək [آد] بیر نوع مُحکم و اعتبارلی دۆیون "یتیمه دۆرمک وئر کندیره کۆرمک".
کۆرکلەنمک..kürəklənmək [بلسیز ائیلیم] کۆرکلەمک ایشی گۆرولمک.	کۆرمەن..kürmən [آؤزل آد] اؤزلو، سۆیلو.
کۆرکلۆ..kürklü [صفت] آیینده کۆرکو اولان، کۆرک گئیمیش.	کۆرن..küren [آد] ساچی وتۆکو پاریلتی لی ساری قیزمیزی رنگ، قیرمیزی تۆکلۆ "کۆرن اوغلان، کورن آت" {باخ: کۆر}.
کۆرکلۆک..kürklük [آد] کۆرک تیکیلمه یه یارارلی.	کۆرن..küren [آؤزل آد] اهر و اورمیه ده کند آدی.
کۆرکلەمک..kürəkləmək [بلسیز ائیلیم] ۱- کۆرکلە آتماق ویا آتیپ تمیزلەمک (فا: با پارو تمیز کردن). ۲- (قاییق کیمی شئی لرده) کۆرک وۇرماق (فا: پارو زدن). to row	کۆرنەج..kürnəc [آد] قویون قوزونون ییغیلدیغی یئر ویا زامان "کۆرنەج باغلاماق: بیر یئرە ییغیلماق" {قویونلار گۆر شکیلده بیر یئرە توپلانماغی اوچون کۆر سۆزونە باغلیدیر}.
کۆرکلەمە..kürəkləmə [آد] ۱- کۆرکلە آتیپ تمیزلەمە ۲- کۆرک وۇرما (فا: پارو زنی).	کۆرنەش..kürnəş [باخ] گۆرنش (فا: کرنش).
کۆرکلی..kürəkli [صفت] ۱- ائیلی کوره گئی اولان (فا: چارشانە). square-shouldered ۲- الینده کۆرک اولان.	کۆرنەنگ..kürnək [آد] قویونلارین ایستی ده بیریرینین قوینونا گیرمه سی.
کۆرکلیک..kürəklik [آد، ص] کۆرک قاییرماغا یارارلی.	کۆرنەمک..kürenmək [بلسیز ائیلیم] کۆرونمک، کۆرکلە تمیزلنمک.
کۆرکۆره..kürküre [آؤزل آد] یاستیکند ده کند آدی.	کۆرنەنمک..kürenmək [بلسیز ائیلیم] کۆرونمک، کۆرکلە تمیزلنمک.
کۆرکۆنو سودان چیخارماق..kürkünü sudan çıxarmaq [تائیرسیز ائیلیم] اؤزونوچتین لیکدن قورتارماق.	کۆرۈ..kürü [آد، دیرگی] ۱- بالیق و سۇدا یاشایان حیوانلارین سببیلە بیریرینە سوخولوب توپلانماق (فا: ازدحام کردن) {باخ: کۆر}.
کۆرکۆنە بیرە دوشمک..kürkünə birə düşmək [تائیرسیز ائیلیم] الی آياغی قورخویا دۆشمک.	کۆرۈتۈمک..kürütürmək [تائیرسیز ائیلیم] کۆرۈتۈمک، کۆرۈتۈمک- ایشینی گۆردورمک
کۆرکۆنە بیرە سالماق..kürkünə birə salmaq [تائیرلی ائیلیم] قورخویا سالماق.	کۆرۈتمک..kürütmək [باخ] کوره مک ایشینی گۆردورمک (فا: فس).
کۆرکەلی..kürkəli [آؤزل آد] کۆرکلی: گنبد ده کند آدی.	کۆرۈتۈکمە..kürü tökmə [آد] بالیق لارین کۆرۈ تۆکمە دۆورو و پروئسی.
کۆرەیی یئرە گلەمک..küreyi yerə gəlmək [تائیرسیز ائیلیم] باسیلماق، یئنیلمک.	کۆرۈشە..kürüşnə [آد، ییتگی] باخ: قارا بۇرچاق، بیر نوع یثم ییتگی سی (فا: گاودانه) {دیواندا کۆرشک، قایناتیلیب یاغ ووراراق دارى اونوندان دوزەلن بیر یثمک اوچون دئییلیر، نظرە گلیر کۆرۈشە ده قوہلی اولدوغو اوچون بو سۆزدن آلینمیشدیر، بو سۆزلر کۆر سۆزونە باغلیدیلا}.
کۆرەییندن چیخارتماق..çıxartmaq [تائیرسیز ائیلیم] عوض آلماق، آجیغی نی چیخماق.	کۆرۈلمک..kürülmək [تائیرسیز ائیلیم] یومورتالماق (بالیق کیمی سو حیوانلاری) (فا: تخم ریزی کردن ماهی) {باخ: کورو/ کور}.
کۆرەیینی سۆیکەمک..küreyini söykəmək [تائیرسیز ائیلیم] آرخاین اولماق، بئل باغلاماق.	کۆرۈم..kürum [آؤزل آد] بصیرت، ملکه.
کۆرەیینی یئرە وۇرماق (قویماق)..küreyini yerə vurmaq [تائیرلی ائیلیم] یئتمک، ییخماق.	کۆرۈمک..kürumək [باخ] کۆرەمک.
کۆرلەشمک..kürleşmək [تائیرسیز ائیلیم، دا] ۱- شیلتا و قیشقیردیجی اولماق. ۲- کۆر و گۆر اولماق، چۆخالماق.	

آنادولو توپراقلاریندا اولان گیرهسون بؤلگه سینه و بعضاده کورحسنتلی سۆزونه باغلایرلار و گویا بویوکلری حسن بگ اولاراق کورایمیش. کۆره سونلورلر آغ قویونلو حکومتی نین تشکیلینده نقشلری واریدی و صفویلر دؤنمی بو حکومت ایچهریسینده یئر آلدیلار. کۆره سونلورلر غربی آذربایجانین سالماس، اورمیه و خوی شهرلرینده و کندلرینده یاشایرلار، خوی دا یشتیکان، دیزه، بابکان، قاراتپه، قوتور، ایستیران، مخین، راویان، زئری، کۆکوت، هیندیوان، آلمالی، زئیوه، کورپیران؛ سالماسدا آلاسورمه، حاق وئرن، شیره کی، سیلاو، هؤدر، چیچک، ریکاوا، سرمه ریک، شیدان، ایستی سو، مافی کندی، کانیان، شکریازی، قولان یشگیجه، آغ زیارت؛ اورمیه ده قولونجو، خنه یه، بالوو، میراوا، قیزیل آشیق، نییین، بالانیش، اولنلارین یئرله شیم بؤلگه لری اولاراق تانیییدیر، اولنلارین ایچینده کورواغللو و اصلی کرم داستانلاری یایقیدیر، و بؤلگه لرینده کورواغللو قالاسی تانییمیش قالادیر و قیزقالاسی و اوغلان قالاسی دا بو قالانین بؤلوملری ساییلیر، موسیقی ریتم لرینده شکریازی ریتمی اولنلارین بؤلگه لرینین آدیندان گؤتورولوبدور، عاشیق لاریندن بابا ارزن، محمد حنیفه، انیس معروفدولار، بابارزن، ین دینچ ائوی هؤدر کندینده دیر، کۆره سونلو طایفالاری جیلولوق و سیمیتقو جریانلاریندا ان چوخ ضرر گورن طایفالاردان ساییلیرلار، و شکریازی ساواشی چوخلو قاینالاردا اشاره اولونوبدور (قایناق ایترنشت)، باخ: آذربایجانین غریبندیه یاشایان طایفالار.	کورونتو..kürüntü [آد] کۆرونوب ییغیلیمیش شئی لر توپاسی (فا: پاروشده).
کورونج..kürünc [آد] ۱- کورهنیب بیر یئر ییغیلان شئی (فا: کپه). ۲- (ص) سویلو، اؤزلو، ۳- دؤزن، دؤزنلی ۴- قیسقانچ.	کورونمک..kürünmək [بلسیز ائلم] کۆرکله تمیز لنمک، کۆرونوب آتیلماق، کۆرک وورولماق (فا: پاروزده شدن).
کوروه جانی..kürvəcanı [باخ] کیره جانی. کوروه زایلی..kürvəzayı [اؤزل آد] کلئیرده کند آدی {کوروه+سایلی: سایقین}.	کوروه..küre [آد] ۱- اود پوسکورن اوجاق، دمیرچی اوجاغی، اودلوق کۆره (فا: کوره). furnace ۱-۱- باغلاردا بالاجا سو یولو، گیلیف (فا: آبرو کوچک). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <کۆروک>: قیزیلچی و دمیرچی کۆره سی؛ بو کلمه کۆر (ار، ایگید، گوجلو) و کوره مک: (اود سو ویا قار کیمی شیلری پوسکورمک ویا بیر شئی گۆر شکیلده ائشیگه تۆکمک) سۆزوندن آلینما بیر کلمه دیر و اود پوسکورن، ویا سو آرخ (گۆر آخیلما سبب ایله) آنلامیندادیر. ۲- (ص) قولاغی اوزون (قویون). ۳- (آ، ع <کره>) یئر کۆره سی و یووارلاق هر شئی (فا: کره). ۴- (آ) اراک؛ خوی (پیران)، اهر (دره، ~ کش) ده کند آدی. ساین قالا (سخانا) اورمیه (سور)، جبراییل داغ آدی. ۵- (آ) اوغوز- یاپارلی بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن).^{۲۲۵}
کوروه کن..kürekən [آد] ۱- داماد؛ ائوله ن کیشی نین قیزاوی آداملارینا گۆره قوهوملوق نسبتی (فا: داماد). bridegroom ۲- [اؤزل آد] زنجان دا داغ و بوکاندا (کوره کانی) کند آدی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <کۆده گو>، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر؛ بو کلمه کۆدمک <گۆدمک سۆزوندن آلیناراق بکلمه و انتظاردا اولما مفهوموندا دیر و کۆره کن سونرادان بیر عایله یه گیرمک اوچون بکله ن شخص ساییلیر}. کوروه کن لیک..kürekənlik [آد] کوره کن اولما وضعیت (فا: دامادی). کوروله مک..küreləmək [باخ] کورومک. کوروه مک..küremək [تائیرلی ائلم] ۱- کورکله تمیزلهمک، کۆرکله- گۆتورمک (فا: پاروکردن) ۲- (مج) اوزاقلاشدیرماق و قومماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر؛ بو سۆز گۆر سۆز ایله باغلیدیر، چونکی کوره مک بیر شئی گۆر شکیلده ییغماقدیر و کۆرک بو فعلدن دوزلمیش آراج آدی اولاراق بنزریلگی سبب ایله بئله کی کۆرک اوچونده دئییلیب}. کوروه واری..kürevəri [آد] کۆره کیمی.	کوروه جیک..kürecik [آد] ۱- (آ، باخ: کوره)، بالابا اود کوره سی (فا: کوره کوچک). ۲- (باخ: کوره)، بالاجا و یووارلاق هر شئی، قاندا اولان آغ ویا قیرمیزی یووارجیق (فا: کره کوچک). کوروه جی لر..kürecilər [اؤزل آد] م ۱۶ جی یوزیلده، آنادولو حلب بؤلگه سینده، ذوالقدر تورکلرینه باغلی بیر بوی آدی.^{۸۵} کوروه چی..küreçi [آد] کۆره ایشینه باخان، اود کۆره سینده ایشله ین. کوروه چی لیک..küreçilik [آد] کوره چینین ایشی، اوجاقچی لیک. کوروه خان..kürexana [آد] دمیرچیلیکده ایشله ن اوجاق و اودلوق. کوروه زه..küreze [اؤزل آد] قاراداغ مینجوان طایفاسینا باغلی اویا آدی.^{۱۰۸} کوروه سل..küresəl [صفت] ۱- کۆره ایله ایلگیلی ۲- کۆره حالیندا، کۆره وی. کوروه سللشمک..küresəlləşmək [تائیرسیز ائلم] قلوبال لاشماق، بۆتون اولما یا گئتمک. کوروه سونلور..küresünlülər [اؤزل آد] گیره سونلور: بو قوم تورک بویو اولاراق اوغوزلارین چینی قولونا باغلیدیر، عموما بو طایفانی

کۆرەوی..kürəvi [آد] کۆرە شکیلندە اولان.	کۆس..küs [صفت، باخ: کوسمک] کۆسموش، دارقین.
کۆرەییج..kürəyəc [آد] کۆرە و بئیل کیمی آلتلر "سە زیییلی آتماق".	کۆس کۆس..küsküs [ظرف] سس سیزجه و بوزولموش بیردورمدا.
کۆرەییجی..kürəyici [آد] کۆروین (فا: پارو کئندە).	کۆستاج..küstah [صفت، فا: گستاخ] آیر و حرمت بیلە یین، سیرتیق.
کۆرۈمە..Kürümə [اۆزل] [آد] تۆرکمن-یامووت-کیچیک تاتار بوی لاریندا ندر ^{۸۱-۱۵۸} .	کۆسدۈرمک..küsdürmək [تائیرلی انیلیم] کوسمه سینه یول آچماق، اورە گینی قیرماق.
کۆریان..küryan [اۆزل آد] اراک-طرخوران دا کئند آدی.	کۆسدۈم اوتو..küsdüm otu [آد، بیتگی] کۆسدۈم آغاجی :
کۆز..köz [آد، باخ: کۆزە] ۱-قۆزو ساخلاماق اۆچون ائتسیز اوزون و آلچاق تیکیتی (فا: آغل). ۲-sheep lamb-fold اکین یئرینی بۆلۈملرە بۆلمک اۆچون کوتانلا ویا جۆتلە آچیلان شیریم (فا: شیر). ۳-furrow باخ: گۆز.	کۆسدۈم اوتوگیللەر..küsdüm otugillər [آد، بیتگی] ایستی اۆلکەلردە بیتیش ۱۵۰۰ نۆع آغاج و آغاشجینی ایچینە آلان اوت سولاردان بیر آلت سۆی، باخ: ایپک گولو سولار، باقلا سولار (فا: گل ابریشم ها).
کۆزخان..küzxan [تاریخی اۆزل آد] اوغوزنامەدە موغول خانین اوغلو.	کۆسدۈم گۆلو..küsdüm gülü [آد] کۆسدۈم اوتونون گۆلو.
کۆزدک..küzdək [اۆزل آد] خیوا دا کئند آدی.	کۆسدۈن اوتو..küsdün otu [باخ] کۆسدۈم اوتو.
کۆزگل..küzgəl [آد، یئرل] چیی کریچ قالیبی.	کۆسکۈ..küskü [آد] ۱-داش و دمیر دلمک اۆچون اوزون و اوجو ییز دمیر. ۲-قالدیراج. ۳-باخ: کۆسو.
کۆزۈلو..küzlü [صفت] کوتانلا جوت شیریمی آچیلیمش، کوزو اولان.	کۆسکۈت..küsküt [آد، بی، فرانسیزجا] باخ: بوغان.
کۆزلەمک..küzləmək [تائیرلی انیلیم] کوتانلا و جوت لە اکین یئریندە- شیریم آچماق.	کۆسکۈک..küskük [آد] سس سیزجه و بوزولموش بیر وضعیتە.
کۆزە..küze [آد] دار بوغازلی سنک (فا: کوزە، سبو). jug {دیوان لغات تورک دە ایشلە نیبیدیر} کۆزج؛ دیواندا کۆزک فعلی گۆزلەمک معناسیندا و بوندان آلینان <کۆزک> فعلی دە ساخلاماق و قوروماق مفهوموندا دیر، آچقیدیرکی بو کلمەلردن الە گلن کۆزج؛ کۆزج کلمەسی سویو ساخلایان وسیلە اوچون دئییلیر، بو کلمە بالاجا دیشیم لە ایندی کۆزە شکیلندە ایشلەنیر.	کۆسکۈنلەشمک..küskünleşmək [تائیرسیز انیلیم] کوسکون وضعیتە گلک.
کۆزە..küze [اۆزل آد] اردبیل (توپراقی)، سالماس (شرش)، سۆلدوز (سگران) دا کئند آدی.	کۆسکۈنلۈک..küskünlük [آد] کوسکون اولما وضعیتی.
کۆزەچی..küzeçi [آد] کۆزە دوزلدیب ساتان کیمسە.	کۆسگۈن..küsgün [صفت] کۆسموش اولان، اینجیک، اینجیمیش.
کۆزەچیلیک..küzeçilik [آد] کۆزە دوزلتمە ایشی.	کۆسگۈن آغاجی..küsgün ağacı [باخ] کوسدوم آغاجی.
کۆزەکنان..küzekünan [آد] شبسترده کئند آدی، باخ: کۆزەنن.	کۆسگۈنجه سینه..küsgüncəsinə [ظرف] کوسموش حالدا، اینجیمیش کیمی.
کۆزەکنانی..küzekünani [اۆزل آد] حاج مەدی کۆزەکنانی مشروطیت حرکتیندە اۆتلۈ اۆندەرلردن ساییلیردی ^{۱۳۱} .	کۆسگۈن کۆسگۈن..küsgün küsgün [ظرف] دارقین و گوجەنیک بیر بیچیمدە، کۆسموش حالدا، اینجیک.
کۆزەنن..küzenən [اۆزل آد] شبستر بۆلگە سیندە قرار تاپاراق فارسجادا یازیلاردا کۆزەکنان یازیلیر، کۆزەنن کندی نین نفوسو ش ۱۳۲۰دە ۲۵۴۱ نفر ایدی، یئرلی اهالی نین دندیگینه گۆرە بو کئند اهالی سینین بۆیۈک بۆلۈمو صفویه دۆورو شیعه لیگی قبول ائتمە یە- رک قوشچو بۆلگە سینە گئدیپ قولونجو کندی نی تشکیل وئردیلر، قولونجو کندی شاه ابولقاسم زیارتگاهی نین یئریدیر کی بعضی دئییشلرە گۆرە امام رضا (ع) ین قارداشیدیر، بۆیۈک شاعرلردن ساییلان دده کاتب (عبدارحمان طیار) بورالیدیر.	کۆسگۈنلۈک..küsgünlük [آد] کۆسولۈک، کۆسوساخلاما، ایچیک لیک.
	کۆسلۈک..küslük [آد] کۆس اولما وضعیتی، دارقین لیک.
	کۆسمک..küsmək [تائیرسیز انیلیم] داریلماق، بیریندن اینجیمک و باغلانتی نی قیرماق (فا: قهر کردن) {کسمک} کۆسمک، دیوان لغات تورک دە ایشلە نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلۈیۈندە ایشلە نیبیدیر.
	کۆسمە..küsmə [آد] کوسمک ایشی (فا: قهر). wrath
	کۆسن..küsen [آ، ت] اوئغور کۆجە شهرینین آیری آدی.

کۆشولتو..küşültü [آد] دالغالارین بیریرینه دیمه سیندن چیخان سس، چوخ هیزلی یئلدن چیخان سس، چای لاردا آخان سۆلاردان چیخان سس (فا: صدای بهم خوردن امواج).	کۆسنمک..küsenmek [تائیرسیز انیلیم] کوسن کیمی اولماق، کئی لنمک.
کۆشولدهمک..küşüldemek [تائیرسیز انیلیم] کوشولتولو اولماق.	کۆسولی..Küsevli [اؤزل آد] اؤزبک-قونرات-قیر بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کۆشوم..küşüm [آد] ۱-قوشقو، قایقی ۲-ادب، حجاب؛ گۆجلو لک ^۷ .	کۆسول..küşü [آد] کوسگونلوک، کۆسگو، بیریری ایله دانیشماما وضعیتی، کۆسمه، (فا: قهر). wrath
کۆغوس..Kügüs [اؤزل آد] قوندور-کاسات بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	کۆسو ساخلاماق..küşü saxlamaq [تائیرسیز انیلیم] بیریریله دانیشماماق، دیندیرمه مک.
کۆف..küf [آد] ۱-چۆرک و پنیر کیمی شئیلرین اوستونده دۆزه لن چوخو یاشیل رنگلی گۆبه لک و مانتار، "بوغدا کوفو= بوغدا لارین باشیندا دوزه لن آغلیق و خسته لیک" (فا: سفیدک). powdery ۲-	کۆسوشمک..küşüşmek [تائیرسیز انیلیم] بیریریندن کۆسمک.
(خا) پاس. (بوکلمه دیواندا "کۆفره مک، کفره مک" شکلینده گلیب و ضعیفله مک، یوموشاماق و پوزولوب آزالماق آنلامیندا ایشله نیب: "اونون گوجو کۆفره دی، اونون گوجو ضعیفله دی و آزالدی" بو آنلاما باخاراق کۆف کلمه سیده یوموشایان و ضعیفله ین بیر ماده آنلامیندادیر، نئجه کی کۆف چۆره گی و پنیری یوموشاداراق ضعیفله دیب و پوزار).	کۆسولولوک..küşülülük [آد] بیریریله دانیشماما، بیریریندن کوسمه وضعیتی، اینجی لیک.
کۆف باغلاماق..küf bağlamaq [تائیرسیز انیلیم] کیفلمک، کوفلمک.	کۆسون..Küsün [اؤزل آد] قازاق-کیچیوز-بایوغلو-چیرکنس بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کۆف توتماق..küf tutmaq [تائیرسیز انیلیم] کیفلمک، کوفلمک.	کۆسه یین (گن)..küseyən(gen) [صفت] ۱-تئز کوسن کیمسه، هر شئی دن اینجین، دیمه دۆشر. ۲-(آ، بی) کۆسدوم اوتو.
کۆفته..küftə [آد، فا] دؤیولموش ات، یثرآلما، نوخود، گوی مرزه، سوغانچا و شیوید کیمی شئیلری ازهرک یومورو توپ بیچیمینده پیشیریلن یشمک، دؤیمه (فا: کوفته).	کۆسه یین لیک..küseyənlik [آد] کوسه یین آدامین اؤزل لیگی.
کۆفته بوزباش..küftəbozbaş [آد] یثرآلما، نوخود و بوجور شئیلرله بالاجا کۆفته لر دۆزلده رک پیشیریلن یشمک.	کۆش..küş [آد، سس تق] ایتی قیشقیرتماق اۆچون چیخاریلان سس (فا: نوعی صدا کردن سگ).
کۆفته چی..küftəçi [صفت] کۆفته پیشیریپ ساتان.	کۆشتو..küştü [آد، فا] گۆلشمه (فا: کشتی).
کۆفته لیگ..küftəlik [صفت] کۆفته یه یارایان، کۆفته اۆچون اولان.	کۆشدیره..küşdəre [آد، دا] آغاجین ایچینی اویماق اۆچون قورغو و آلت.
کۆف قوخوسو..küf qoxusu [آد] آغیر و بونالدیچی قوخو.	کۆشدیره له مک..küşdərələmək [تائیرلی انیلیم] آغاجین ایچینی اویوب چیخارماق (فا: چیزهایی مثل درخت را مجوف کردن).
کۆفلتمک..küflətmək [تائیرلی انیلیم] کۆفلنمه سینه یول آچماق (فا: فس کپک زدن).	کۆشگورتمک..küşkürtmək [تائیرلی انیلیم] قیشقیرتماق، ایتی بیرینین اؤستونه یۆگورتمک (فا: صدایی برای جلو راندن و تحریک کردن سگ). to hound the dog at smb
کۆفلر..küflər [آد، بیتگی] باغلاردا آغ کۆف خسته لیگی نی و جودا گتیرن و امج لری ایی گلیشمیش کۆفلر، مانتارلار (فا: سفیدک گیاهان). peronospora viticola	کۆشگورمک..küşkürmək [باخ] کوشگورتمک.
کۆفلندیرمک..küfləndirmək [تائیرلی انیلیم] کۆف باغلاماسینا یول-آچماق (فا: پوساندن).	کۆش کۆش..küşküş [اؤنلم] اوشاگی یاتیرتماق، اۆچون چیخاریلان سس.
کۆفلنمک..küflənmək [تائیرسیز انیلیم] ۱-کوف باغلاماق (فا: کپک-زدن). ۲-(مج) دیری قالمماق، یتنه نگی قالمماق.	کۆش کۆش ائتمک..küşküş etmək [تائیرلی انیلیم] کۆش کۆش دئییه اوشاگی یاتیرتماق. کۆشلوک / کۆشلیک (آی) ۱-گۆجلوک، زورلوق ۲-مؤتلولوق ^۷ .
کۆفلنمیش..küflənmiş [صفت] کوف باسمیش (فا: پوسیده).	کۆشلوکخان..küşlükxan [تاریخی اؤزل آد] ۱-نایمان و کارایت دؤولتی خانلاریندان ^۷ .
decayed	کۆشنه..küşnə [آد، بیتگی] باخ: قارا بورچاق، کوروشنه.
	کۆشنه..küşnə [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلده، آنادولو حلب بؤلگه سینده، ذوالقدر تورکلرینه باغلی بیر بوی آدی ^{۸۵} .

کۆفولو..küflü [صفت] ۱-کۆفلنمیش اولان (فا: کپک زده). ۲-زامانی کئچمیش، قوخموش، کۆهنه.	کۆکولوک..kükülük [صفت] کۆکو اۆچون یارارلی، کۆکو اۆچون اولان گۆی و بنزر شئیلر (فا: مناسب برای درست کردن کوکو).
کۆفلوجه..küflüce [آد] بعضی مانتارلارین یول آچدیغی خسته لیک لر.	کۆکه..küke [آد] بیضی و دایره شکلینده پیشیریلن بیر نوع چۆرک، قوغال (فا: نوعی نان گرد کوچک) {کۆیمک فعلی دیواندا یانماق و یاخماق معناسیندا گلیب بو فعلدن آلیناراق کۆکه، کۆکه و کۆکو کلمه سی بیر نوع پیشیریلیب یئیلن شئی اوجون دئییلیر؛ بوجور کلمه لری بعضا آوروپا دیلرینه باغلایرلار}.
کۆکرک..kükrək [صفت] کۆکره یین، آشیب داشان، جوشقون، داشقین "کۆکرک چای و سو، کۆکرک قیزیل آلولولار".	کۆکه..küke [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی. خمین "ین ۴ کیلومتر قوزئینده یئر آدیدر.
کۆکرک لیک..kükrəklik [آد] کۆکرک شئین حالی، کۆکره مه، آشیب داشما.	کۆکه جیک..kükecik [آد] کچیک کۆکه، بالاجا قوغال، قوغال جیق.
کۆکره..kükrə [باخ: کۆکره مک، صفت] اؤفکه ویا جنسل ایستک اؤزوندن سالدیرجی بیر وضعیت آلان (حئیوان).	کۆل..kül [آد، ت] ۱-یانان اؤرقانیک ماده لرین گئریده قالان تۆزو. ۲-یانمیش بیر تیکیتمی نین قالیتمی سی، داغیلیمیش و آرادان گتمیش شئین قالانی (فا: خاکستر). ashes ۳-(مچ) ۱-آتش، یاخیجیلیق، یئنیلمزلیک، جسارت.
کۆکره مک..kükrəmək [تائیرسز ائیلیم] ۱-باغیرماق، نهره چکمک. ۲-جوشماق، داشقین لیق گؤسترمک، (دنیز وچای اوجون) داشماق، قاپارماق. ۳-اؤفکه لنمک، قیزقین اولماق، هیرسله نهرک اؤزوندن چیخان (فا: عصبانی شدن و نهره کشیدن) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر <کۆکره مک>، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، دده}.	کۆل آبی..Kül-Abi [اؤزل آد] اؤزبک-قونرات-قوشتامغالی بوی لاریندا ندر ^{۸۱-۱۵۸} .
کۆکره یین..kükrəyən [صفت] آشیب داشان.	کۆل آتان..külətan [آد] خک انداز، توپراق، زیبیل و یونگول شئی لری گؤتورومه یه یارایان آلت.
کۆکره ییش..kükrəyiş [آد] کۆکره مک ایشی ویا بیچیمی (فا: نهره-کشی).	کۆل ائتمک (ائله مک)..kül etmək (ələmək) [تائیرلی ائیلیم] محو و پوچ ائتمک.
کۆکل..kükel [اؤزل آد] آغدام، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	کۆل ائیوی..külevi [آد] اؤد یاندیریلان ائو (فا: آتش خانه). a fire box
کۆکلر..küklər [اؤزل آد] مئجیم، اولدوز فالچی سی ^۷ .	کۆل لابی..külabı [تاریخی اؤزل آد] کۆل+آبی؛ اؤزبکلرین، قونرات و قوشتامغالی اویماقلاری، اولوبابالاریندان ^۷ .
کۆکۆ..kükü [آد] گویرتی ویومورتادان (بعضا بالیق دان) حاضرلانا بیریتمک (فا: ~). omelette with greens {باخ: کۆکه}.	کۆل آرتیگین..külərtigin [تاریخی اؤزل آد] بیلگه خاقان دؤنمی، بگ و کۆموتان آدی ^۷ .
کۆکۆ..kükü [اؤزل آد] شاهبوز، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	کۆل آرکی خان..külərkixan [تاریخی اؤزل آد] تۆمان خان 'ین بگ و کۆموتان آدی ^۷ .
کۆکۆت..kükül [اؤزل آد] خوی دا کند آدی. تیکان تپه ده (چو) کند آدی.	کۆل آرکین..külərkın [تاریخی اؤزل آد] غربی گۆی تۆرکلری بگ و کۆموتان آدی ^۷ .
کۆکۆرد..kükürd [آد، روسجا] آتوم سایسی ۱۶، آتوم آغیرلیغی ۳۲،۰۶، اریمه نُقطه سی ۱۱۹درجه، ۴۴۴ درجه ده قاپنایان، قیساتماسی S، طبیعت ده تئخا و بیرلشیک حالدا اولان، ساری رنگلی وکیبریت دۆزلمه ده و آیری صنایع ده ایشلنن و تئز آلیشان بیر ماده (فا: گوگرد).	کۆلازا..küləza [اؤزل آد] قاخ، دا چای آدی ^{۲۴۰} .
کۆکۆردچیگی..kükürd çiçəyi [آد] گوگورد بوخارینین بیردن بیره سوپوتولماسیلا اله گلن بیر نوع کۆکۆرد (فا: گرد گوگرد).	کۆلاfirəngi..küləfirəngi [آد، دا] بؤیوک داش بالکون (ساری بؤیوک تیکیتمی لرده) ایوان و ائو اؤستونده ویا باغلاردا دینجلمک اۆچون اؤستو اؤرتولو تیکیتمی، تالوار.
کۆکۆردلو..kükürdlü [صفت] ایچینده کۆکۆردو اولان.	کۆلایا..küləva [باخ] کۆمبه.
کۆکۆردله مک..kükürdləmək [تائیرلی ائیلیم] کۆکۆرد وورماق.	کۆل اولماق..kül olmaq [تائیرسز ائیلیم] بوتونلو کله یانماق.

کول بابا..kül baba [آد، یتگی] بیر نوع یتگی (فا: شیردندان).	کولتورباخانلیغی..kültürbaxanlığı [آد] کولتور ناظرلیگی (وزارت فرهنگ).
leontodon	
کولباسار..külbasar [باخ] کوللوق.	کولتورسارایی..kültürsarayı [آد] کولتورلایشلرله-اوغراشما یئر (فرهنگسرا)
کولباسدی..külbasdı [آد] مانقالدا پیشریلن بیر نوع سوموکسوز ات.	کولتورل..kültürəl [صفت] کولتورله ایلگی لی (فرهنگی).
کولباش..külbaş [آد] یازیق، پیس گونه قالمیش.	کولوس..külüs [اؤزل آد] شاهبوز، کند آدی ۲۴.
کولباشلیق..külbaşlıq [آد] یازیق اولما، پیس گونه قالمیش آدمین حالی.	کولتوگین..kültigin [تاریخی اؤزل آد] ۱-آتش پرنسی ۲، یتیمیز پرنس ۳-اولو پرنس ۴-یوخ اندیجی پرنس ۵-گول، درین، بیلگیلی پرنس. ۶-تورک تاریخی نین، اولو سیمالاریندان بیلگه خاقان ین قارداشی، ایلتریش قوتلوق خاقان ین کیچیک اوغلو. هئچ بیر زامان تخت و اقتدار دوشونمهدن، آغابگی بیلگه خاقان ین خدمتینده چالیشیپ، دؤولتین بیرلیگی و دیرلیگی اوچون، چوخ کیچیک یاشلاریندان اعتبارا ساواشاراق یاشامیش و اولموش کیشیلردن ۷.
کول باغلاماق..kül bağlamaq [تائیرسیز ایلیم] ۱-آتش سونمک. ۲-گوجو آزالماق.	کول تیگین..kültigin [تاریخی اؤزل آد] ۱-آتش پرنسی ۲، یتیمیز پرنس ۳-اولو پرنس ۴-یوخ اندیجی پرنس ۵-گول، درین، بیلگیلی پرنس. ۶-تورک تاریخی نین، اولو سیمالاریندان بیلگه خاقان ین قارداشی، ایلتریش قوتلوق خاقان ین کیچیک اوغلو. هئچ بیر زامان تخت و اقتدار دوشونمهدن، آغابگی بیلگه خاقان ین خدمتینده چالیشیپ، دؤولتین بیرلیگی و دیرلیگی اوچون، چوخ کیچیک یاشلاریندان اعتبارا ساواشاراق یاشامیش و اولموش کیشیلردن ۷.
کولبه..külbe [آد، باخ: گلیف] ۱-تندیر و کورهده هاوا چکمک اوچون دثشیک "تندیرین کولبهسی، کوفله" ۲-نهره نین دثشیگی. ۳-کولبه ۲ (آد، فاکله) چولوق، چارداق، اکین یئرلرینه آغاج دان دؤزلدیلن کولگه لیک.	کول چورگی..külçörəyi [آد] کولده پیشیریلن چورک.
کولبهلمک..kül bələmək [تائیرلی ایلیم] تندیر و کوره نین هاوا چکمهسی اوچون دثشیک دؤزلتمک.	کولچاغاچ..külçağac [تاریخی اؤزل آد] وقای و سایاق اویماقلاری، اولوبابالاریندان ۷.
کول بیلگه خان..kül bilgəxan [تاریخی اؤزل آد] اوغور خانلاریندان ۷.	کولچور..külçur [تاریخی اؤزل آد] اولولوق؛ گوی تورکلر دؤنمی عئوانلاریندان ۷.
کول تپه..kül təpə [اؤزل آد] هشتی (۲)، میان (۴)، مراغا (۲)، اردیل (۲)، بوکان (قوروموش)، قروه-مهربان، قئیدار، سونقور، زنجان، ابهر، یاستی کند، اورمیه و آستانا دا کند آدی. سقرده چای آدی.	کول چوقاق..Kül-Çuqaç [اؤزل آد] قیرقیز-تاقای-سایاک بو لاریندان ۸۱-۱۵۸.
کول تپه .. kül təpə [Ti] اسکی لرده آذربایجان خالقینین اودا تاپینماغی آیدیندیر و یتنهده بو اینانجا گوره اولولرینی یانديرارمیشلار، و بو ایش اوچون اؤزل یئرلر سنجیب تونقال قالیب و اولولری اورادا یانديریب و او محلهده یاس مراسمی توتارمیشلار اوزون زامانلاردان سونرا بوجور یئرلر کوللرین بیریر اوسته قالانماسی نتیجه سینده بویوک تپه لر حالینا گلیب و آدیندا کول تپه دئییلر و سونراکی دؤنملر بوجور یئرلرین قوتسال اؤزللیگی اولدوغو اوچون یانینداکی کندلرین آدی دا بو تپه لرین آدیندا گوتورولهرک کول تپه کندی شکیلینده سؤیله نییدیر.	کولچه..külçə [آد] بویوک تک پارچا متال "آلتون کولچهسی" (فا: شمش). sullion { کولده پیشیریلن چورک "کول+چه" بو کلمه فارسجادا کلوچه شکیلینده ایشلنیر }.
کول تپه .. kül təpə [Ti] اسکی لرده آذربایجان خالقینین اودا تاپینماغی آیدیندیر و یتنهده بو اینانجا گوره اولولرینی یانديرارمیشلار، و بو ایش اوچون اؤزل یئرلر سنجیب تونقال قالیب و اولولری اورادا یانديریب و او محلهده یاس مراسمی توتارمیشلار اوزون زامانلاردان سونرا بوجور یئرلر کوللرین بیریر اوسته قالانماسی نتیجه سینده بویوک تپه لر حالینا گلیب و آدیندا کول تپه دئییلر و سونراکی دؤنملر بوجور یئرلرین قوتسال اؤزللیگی اولدوغو اوچون یانینداکی کندلرین آدی دا بو تپه لرین آدیندا گوتورولهرک کول تپه کندی شکیلینده سؤیله نییدیر.	کولچه چودن..külçə çodən [آد] چودن دن دوزلمیش کولچه (فا: چدن شمس). pig iron
کولتم..kül tēm [اؤزل آد] دسته، دثمت، بوکت ۷.	کولچه لشمک..külçələşmək [تائیرسیز ایلیم] کولچه شکیلنه گلکم.
کولتور..kültür [آد، فرانسیزجا] بیر توپلومون یاشایش ایندا یارادیلان بۆتون معنوی و مادی دیرلر (فا: فرهنگ) {پولاد قایا، ین نظرینه بو کلمه کول+توره سؤزلریندن دیر و معناسی خالقین توره و عادتلی معناسیندادیر، البته اینگیلیزجه سؤزلوکلرده بو کلمه نی اسکی لاتینجه colere, cultus (زراعت اتمک) کلمه سیننه باغلانماسی اویقون گورونور}.	کولچه لنمک..külçələnmək [تائیرلی ایلیم] بورولماق، یومرولانماق، قیوراق شکیل آلماق "ایلان کولچه لندی".
	کولخان..külxan [آد، کول+خان] حمام اوجاغی، اودونلا قیزدیریلان اودلوق، اودولوق، کولخانا (فا: کلخان).
	کولخانا..külxana [باخ] کولخان.
	کولخانچی..külxançı [آد] کولخان ایشچی سی.
	کولدان..küldan [باخ] کولخان.
	کولده ن..Küldenən [اؤزل آد] قازاق-اورتا یوز-قونراد-قیپچاق بو لاریندان ۸۱-۱۵۸.
	کولر..külər [اؤزل آد] باخ: کول+ار؛ اولو، سایقین کیشی ۷.

كۆل رنكى..kül rəngi [آد] قورشون رنكى، بۆز رنكى (فا: خاكسترى)	كۆلكلىك..küləklik [آد] ھاوا چىكىمك اوچون تىكىتلىرىدە اولان دىلىك و اويوق بورو.
grey	
كۆل زىرناسى..kül zırası [آد] ھاوايا پوفلە يەرك چالينان بىرچالقى	كۆلكىلىك..küləkliik [آد] كۆلكلى ھاوا ويا يىترىن حالى.
آلتى.	كۆلشەمك..küləşmək [تائىرسىز ائىلم] يانېب كۆلە دۇنمك، (فا: خاكستر شدن).
كۆلش..küləş [آد] تاخيل دۇيولدوكدن سونرا قالان قورو چۇپلرى،	كۆلنەمك..küllənmək [بىلسىز ائىلم] كۆل ايله اۇرتولمك، كۆل سىپىلمك، كوله باتماق (فا: خاكستر شدن).
ايرى سامان "دنى كولش دن آيرىماق" (فا: كلش، پوشال) stuffing or packing (material) {كۆل+ش: كۆلشېن تئز يانېب كۆل اولماسى بو كلمەنى بو آدا باغلایىر، بو كلمە فارسجايدا گنجيدىر}.	كۆلۈ..küllü [صفت] كوله بولاشمىش، كوله باتمىش (فا: خاكستر آلود).
كۆلش لىتمك..küləşlətmək [تائىرلى ائىلم] اوستونو كولش له اۇرتىمك.	كۆلۈ..küllü [اۋزىل آد] مرنده كند آدى.
كۆلش لىنمك..küləşlənmək [بىلسىز ائىلم] اۇستونو كولش له اۇرتولمك.	كۆلۈجە..külüçə [آد] اهر (بەللى)، خياو (بەللى)، رزن، ميانا، پىرتاج دا كند آدى {۱-كۆل سۇزۈنە باغلاناراق قديم كۆل تپەلرى آنلاير. ۲-گۆل كۆكۈنە باغلاناراق گۆي گۆۋەنلىك يىر دىمكىدىر}.
كۆلش لەمك..küləşləmək [باخ] كولش لىتمك.	كۆلۈك..külük [آد] ۱-كۆل و چۇرچۇپ تۇكولن و بۇل اولان. ۲-خارا بالىق، يىخىتى (فا: خاكستر دان). ash-tray
كۆلشلى..küləşli [صفت] كولشلى اولان، كولش له اۇرتولموش.	كۆلۈكچۈ..külükçü [صفت] كۆلۈكلردن اكىن يىرلىرنە كول آپاران.
كۆلشلى..küləşli [اۋزىل آد] كلثىر دە كند آدى.	كۆلۈكدرە..külükdəre [اۋزىل آد] بوستان آباد دا كند آدى.
كۆلشلىك..küləşlik [آد] كولش اوچون اولان، كولش تۇكولموش يىر.	كۆلەمك..külləmək [تائىرلى ائىلم] اۇستونو كۆلە اۇرتىمك، كول سىپىمك، كۆلە تىمىزلەمك، پىشىرمك اوچون كول ايچىندە قويلاماق (فا: خاكستر كردن).
كۆلفەت..külfət [آد، ع كلفە] ائو قوللوقچوسو.	كۆلەمە..külləmə [آد] ۱-كۆل ايله اۇرتىمە، كۆل تۇكمە. ۲-كۆل ايچىندە پىشىرىلن يىر آلما. ۳-يىر نۇع گۆبەلكن گلن باغ خستەلىگى.
كۆلفە..külfə [باخ] گىلىف، كۆفە.	كۆلەمە گۆبەلەك..külləmə göbələk [آد، يىتگى] ايكى ائوجىكلى شە گۆبەلەكلىرى (فا: سفيد كها). erysipales
كۆل قابى..kül qabı [آد] سىگار و پاپىروسون كولون توكمك اوچون اولان قاب (فا: خاكستر دان). ash-tray	كۆلەنەش..küllənış [آد] كوللنمك، ايشى ويا بىچمى.
كۆلك..külək [آد] قارلى بوران و يىل، قارلى فىرتىنا ^۱ (فا: كولاك، تندباد) storm, hurricane. ۲-تاخندان دۆزلىمىش يوغورت قابى ^۲ . {سن؛ بو سۇز گرک كۆل سۇز ايله ايلگى اولسون و كول سووران يىلى آنلاير، بو كلمە كولاك شكىلىندە فارسجايدا ايشلەنير}.	كۆلەمە..külmə [آد، دىرگى] يىر بالىق آدى (فا: كۆلمە) rutilus
كۆلك اۆلچن..külək ölçən [آد] باخ: يىل اۆلچن.	كۆلەمە ۲..caspicus ۲-كۆلمە (آد) ياش بارامانى سىخىب قۇرۇتماق اوچون اولان يىر.
كۆلك تۇتان..külək tutan [صفت] دايم كولك اولان و كولك اسيلن يىر.	كۆلۈ..küllü [صفت] بۇزومتول، كول رنكىندە اولان، بۇز كول رنكى (فا: خاكسترى).
كۆلك سىز..küləksiz [صفت] كولك توتمايان يىر، كوله يى اولمايان.	كۆلۈكۈن..külüç(ünü) [اۋزىل آد] تارۇم دا كند آدى.
كۆلك سىزلىك..küləksizlik [آد] كۆلك سىز يىترىن ويا ھاوانىن وضعىتى.	كۆلۈجە..külüçə [آد، فا] كۆلۈجە، باخ: كۆلۈجە بىرنۇع شىرىنى و چۇرك.
كۆلك لىنمك..küləklənmək [بىلسىز ائىلم] كۆلك وۇرماق.	
كۆلك لەمك..küləkləmək [تائىرسىز ائىلم] كۆلك اسمك، كۆلك اولماق.	
كۆلكلى..küləkli [صفت] كۆلگى اولان و كۆلك اسن يىر و وضعىت.	

کۆلۈف..külüf [باخ] گیلیف.	کۆم خاننا..kümxana [آد] باراما قوردو ساخلانان یئر، کۆم ساخلانان یئر. ^۱
کۆلۈک..külük [آد] ۱-ایکی باشلی و بیر باشی بیز اولان قازما، کۆلۈنک، بالتا (فا: کلنگ) ۲-اویغور و گۆی تورک آدلاریندا کۆلۈگون گۆجلۈلۈک معناسینا دایانیر. ^۷ {دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر، اسکی تورکجه ده گۆل کلمه سی سو بیریکیتی سینه دئییلرک گۆلۈنگ کلمه سی سو کۆره یی معنالانیب (کلاوسون)، بو کلمه نین معناسی گنیشله نهرک ایندیکی مفهوما ایشله نیر و فارسجا یادا گنچیدیر. ^۶	کۆمبد..kümbəd [باخ] گونبد.
کۆلۈکچۈ..külükçü [آد] کولۈکله ایشله ین.	کۆمچ اوئو..kümcə otu [باخ] ایه کومه جی.
کۆلۈک سندیماق..külük sındırmaq [تائیرلی انیلم] چوخ زحمت چکمک.	کۆمچۈ..kümcü [آد، یئرل] باراماچی، باراما بئجه رن کۆم، کوم.
کۆلۈکلنمک..külüklənmək [بلسیز انیلم] کۆلۈکله قازیلماق.	کۆمچۈلۈک..kümcülük [باخ] باراما چیلیق.
کۆلۈکلەمک..külükləmək [تائیرلی انیلم] کولۈکلە قازماق.	کۆمس..kümes [آد، یو، آنادول] این، تویوق اینی.
کۆلۈک وورماق..külük vurmaq [تائیرلی انیلم] بیر ایشده کۆلۈک وورماق، چوخ زحمت چکمک، چوخ چالیشماق.	کۆمسی..kümsi [اؤزل آد] تۆز کمین-تکه-اؤته میش-ساجماز بوی لاریندان ایر ^{۸۱-۱۵۸} .
کۆلۈ گۆیه ساورولماق..külü göyə savorulmaq [تائیرسیر انیلم] محو اولونماق وائدیلمک.	کۆمۈک..küçük [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی {۱-کیمک بویو آدیندان. ۲-سۆمۈک / کیمک سۆزونه باغلاناراق ساغلام دئمکدیر}.
کۆلۈنگ..külüng [دده] باخ: کۆلۈک.	کۆمۈیۈل..kümyül [آد، دیرگی] آغاجلاری قوردان و اولارا ضرر وئریجی بیر بۆجک. ^۱
کۆلۈنو گۆیه سووروماق..külünü göyə sovrmaq [تائیرسیر انیلم] تامامیله محو ائتمک.	کۆمه..küme [باخ: کۆما] کۆمه، کوما، کیچیک توپلۈلۈک، تومسک بیجیمینده کی ییغین (فا: کومه).
کۆله..külə [آد] ۱-آلچاق بوی آدم (فا: کوتوله). ۲-dwarf (دا) قول، عبد (فا: برده). ۳-slave, servant- قویروقسوز کوله گنچی {بو کلمه کۆله سۆزجوغونون دۆنولموش شکلی اولاراق مجازی معنادا ایشله نیر}.	کۆمه بولود..küme bulud [باخ] کوما بولود.
کۆله بوز..küləbüz [اؤزل آد] میانادا کندو کندیستان آدی {کۆله سۆزو آلچاق یئر و بوز سۆزو چۆل و آغاجسیر یئر معناسیندا اولاراق کۆله بوز آلچاق یوکسکلیکده اولان چۆله دئییلر}.	کۆمه کۆمه..küme küme [باخ] کوما کوما.
کۆله جه..küləcə [آد، گۆ] قول بویون و یاخاسینا خز تیکیلیمیش قول سوز اؤست گنیمی.	کۆمه لشییم..küməleşim [باخ] کوما لشییم.
کۆله چالان..küləçalan [صفت] کوله بنزین، کوله اوخشیان، کۆل رنگینده "کۆله چالان توپراق".	کۆمه لنمک..kümələnmək [باخ] کوما لانماق.
کۆله چالار..küləçalar [صفت] کوله بنزین، کوله اوخشیان، کۆل رنگینده "کۆله چالان توپراق".	کۆمه له مک..kümələmək [باخ] کوما لاماق.
کۆله دۆنمک..külə dönmək [تائیرسیر انیلم] یانیب یاخیلماق.	کۆمه له نیش..kümələniş [باخ] کوما لانیش.
کۆله لیک..küləlik [آد] کوله اولما وضعیت (فا: بندگی). slavery	کوناخای..künaxay [اؤزل آد] گوناخای: قاخ، دا داغ آدی (۲۸۳۳) ۲۴۰.
کۆلیار..külyar [اؤزل آد] خیو دا کند آدی.	کونج..künc [آد، فا] <کُنْج> بوجاق، گوشه (فا: کنج).
کۆم..küm [آد، دا] باراما، باراما قوردو. ^۱	کونج بوجاق..künc bucaq [آد] بوجاق، گوشه.
	کونگوت..küngüt [اؤزل آد] آذربایجان دا چای آدی. ۲-اسکی تورکجه ده بو کلمه ساخسی قاب و بورو دۆزلدن معناسیندایدی و یئر آدلاریندا بوجور پشه صاحبلینه اشاره ائدیر ^{۲۴۲-۱۴۸} .
	کونجود..küncüd [آد، بیتگی] کونجوت: توخومندان یاغ آلینان بیر نوع بیتگی (فا: کنجد). sesame {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر <کۆج> / <کۆج> کۆجوت، کونجوت / باخ: چبگیت}.
	کونجود حالواسی..küncüdhavası [آد] کونجود قاتیلیمیش حالوا.
	کونجودلو..küncüdlü [صفت] کونجود وورولموش، کونجود قاتیلیمیش.
	کونجودیاغی..küncüdyagı [آد] کونجود دن آلینان یاغ.
	کونجون..küncün [اؤزل آد] میانادا کند آدی {گۆن+جۆن: گۆنش قورویان ^{۸۸} }.

کۆند..künd. [اؤزل آد] بویین زهرا دا کند آدی.	کۆوهرین..küverin. [اؤزل آد] میانادا کند آدی {لغت باخیمیندان کۆر
کۆندور..kündür. [آد] ۱-ساققیز آغاجیندان حاضرلاناں خوش اییلى وساریمتیل ماده. ۲-تورک یئر آدلاریندا کۆندورو و باباکۆندور ایشله نیب {فا<کندر>.	اۆلکوجو و ایکی ایللیک کئچی بالاسی و کۆوهرین سۆزوده کۆر لری چوخ اولان یئر و آدم معناسیندا یئر، تاریخی لاحاظدان محتملا تورک طایفا آدیدیر.
کۆندورو..kündürü. [اؤزل آد] تبریزو شبستر ده کند آدی ۱-گۆن دوران و گۆنه ور یئر. ۲-کۆندور ماده سی و ثرن یئر.	کۆی..küy. [آد] قالماقال، سس کۆی، های کۆی (فا: های هوی). hubbub {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر <کۆ: اۆن، شان؛ سس کۆی کلمه سی بو مفهوم آبارتیلیمیش شکلی اولاراق دوزلمیشدیر.
کۆندە..kündə. [آد] ۱-خمیر کوندەسی، چۆرک یایماق اوچون یومورولانمیش خمیر پارچاسی، بیر یاییم لیک خمیر بۆلومو (فا: چونه). ۲-ball or cake of dough گنچمیشده قاچماسین دئییه دوستاق لارین آیاق ال ویا بویونلارینا وورولان آغیر شئی، بوخو. {بو کلمه ظاهری گۆرونوشده فارسجا کُنده کلمه سینیه بنزریلگینه رغما کۆمچ، کۆمه، کۆمبه، کۆمبه، کوما سۆزلرینین دیشیک شکلیدیر.	کۆی باسماق..küy basmaq. [تاثیری ایلم] سس کۆی دوشمک. کۆی دوشمک..küy düşmək. [تاثیری ایلم] سس کۆی دوشمک. کۆیچو..küyçü. [صفت] های کۆی سالان، قیشقیریق سالان. کۆیچول..küyçül. [صفت] های کۆی سالان، قیشقیریق سالان. کۆیچولوک..küyçülük. [آد] کوی سالما، قیشقیریق سالما. کۆی سالماق..küy salmaq. [تاثیر سیز ایلم] سس کۆی سالماق. کۆی قالماقال..küy qalmaqal. [آد] سس کۆی، های کۆی، قیشقیریق. کۆیک..küyək. [آد] جئیران، آهو ^{۱۳۵} . کۆی کلک..küy kələk. [آد] سس کۆی، های کۆی، قیشقیریق. کۆی کلک سالماق..küy kələk salmaq. [تاثیری ایلم] سس کۆی سالماق، های کۆی ائتمک. کۆیکو..küykü. [آد] کۆیکو: کۆره کن، یئزنه {کۆیا کو، کۆیه کو، دده قورقود کیتایندا ایشله نیبیر.
کۆندەلی..kündəli. [صفت] آياغينا کوندە باغلانمیش، وورولموش.	کۆی لشمک..küyləşmək. [فا] سس کۆی سالماق، های کۆی ائتمک. کۆیلو..küylü. [صفت] کۆیو اولان، آغیزدان چیخاراق پاتلا ییجی حالتی اولان سس.
کۆندەلیک..kündəlik. [آد] کۆندە سالماق اوچون اولان خمیر.	کۆیلوسس سیز حرف..küylü səssiz hərf. [باخ] پارتلایان سس سیز حرف.
کۆنگ..küng. [آد، ت: جاریه] ۱-ساخسی بۆرو، آرخ چکمک اوچون ایشله نن ساخسی بۆرو. ۲-جاریه، کنیز، خانیم کۆله. کۆنگوت..küngüt. [آ، ت] اویغور بۆلگه سینده بیر شهر آدی. کۆنه..künə. [آد، فا] یومورتانین ائنلی طرفی (فا: ته). کۆو..küv. [دده باخ: کۆی، اۆلکوجو] "کۆو کئچی". کۆوئی..küvey. [آد، سن <کۆیا>] کۆره کن (فا: داماد). bridegroom کۆوور..küvər. [باخ: کۆو، کۆی] ایکی ایللیک گنچی بالاسی، چوخ اولکوجو گنچی بالاسی.	کۆیلوصامت..küylü samit. [آد، دیل ب] عمله گلمه سینده کۆیون اوستونلوگو اولان صامت. کۆیلوک..küylük. [اؤزل آد] کۆیلوک: اوردان خانین نسلیندن بیر خان آدی ^{۱۲} . کۆیلەمک..küyləmək. [تاثیری ایلم] بیر ایشی ویا سۆزو حدیدیندن آرتیق شیشیرتمک، کوی سالماق. to exaggerate کۆیوس..küyüs. [اؤزل آد] قازاق-کیچیپوز-بایوغیو-چیرکس بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} . کۆیول..küyül. [آد، دا] دسته، توپلو (بالیق، آری، بۆجکلر و بنزر شیلر). کۆیولتو..küyültü. [آد] کۆی له مه سسی، گورولتو، سس کۆی.
کۆنلک..küvlək. [آد] بارداق، بیر نوع قۇلپلو قاتیق قابی. {دده قورقود کیتایندا ایشله نیبیر.	کۆیلەمک..küvləmək. [تاثیری ایلم] هایلاماق، سسله مک، های کۆی سالماق. {دده قورقود کیتایندا ایشله نیبیر.
کۆن..küvən. [باخ] ۱-هۆرگوج (فا: کوهان). ۲-گۆون.	

کۆیۆلدشمک..küyüldəşmək [قا] بیرلیکده کویۆلدشمک.	کهلک..kəhlik [اؤزل آد] خیاو، هئریس (بولاغی) ده کند، شېستردە داغ آدی.
کۆیۆلدشمک..küyüldəmək [تائیرسیز انیلم] بوغوق و کۆیلوسس- چیخارماق.	کهلک اوتو..kəhlik otu [آد، یتگی] باللی باباگیلردن یاپراقلاری کیچیک و قارشلیقیلی، چیچک لری آغ پمبه قیرمیزی، و باشاق وضعیتینده خوش قوخلوویتگی، خالق طبابتینده سو یوق دیمه و ایچ زیگیل لری آرادان آپارماق اۆچون ایشلەنیر (فا: ککلیک اوتی، کاکوتی، آویشن). thymus vulgaris
کۆیۆلدشمک..küyüldəmək [تائیرلی انیلم] سس کۆی دوشمک.	کهلک پیلوو..kəhlik pilov [آد] دملنمیش دیونون ایچینه کهلک قویاراق اونا پیلوو ادویه سی، قیزارمیش سوغان، زرشک و بادام کیمی دوغرانیس شیلر آرتیرالاراق دوزلەن پیلوو (فا: کبک پلو).
کۆیه سالماق..küyə salmaq [تائیرسیز انیلم] بیرسۆز و ایشی عالمه ییلدیرمک.	کهلک گۆزو..kəhlik gözü [آد، یتگی] خوروز گۆزو (فا: گل خروسک). adonis
کهر..kəhər [صفت] آچیق پالیت رنگلی آت (فا: اسب بلوطی) {فارسیجا کاه (سامان) سۆزوندن آلتیناراق بو رنگی گۆستهریر}.	کهنمی..kəhnəmi [اؤزل آد] تبریز ده کند آدی.
کهریبا..kəhriba [آد، فا > کاه > ربا] آچیق ساری رنگده اولان و بزک شیلری دوزلمک اوجونا ایشلەدیلن بیرماده، قیل قاپان succinum	کهنه..köhnə [باخ] کۆهنه.
کهره..kəhrə [آد، یتگی] بیر نوع یتگی (فا: علف جالیز). orobanche	کهوهله..kəvələ [آد، دیرگی] باتاقلیقدا یاشایان اوزون دیمدیکلی بیر قوش.
کهریز..kəhriz [آد، فا] یثرآلتی سو یو چیخان یثر و سو یولو.	کهی..kəhi [اؤزل آد] مراغادا کند و چای آدی {باخ: کته}.
کهریز..kəhriz [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق ایشلەنیر، باخ: یثرآدلاری (ان آزی ۲۰ آد سایماق اولار).	کهیر..kəhir [آد] حساسیت و آلرژی سبب ایله گۆرسه نن دری قاشینماسی (فا: ~) {باخ: کئی، کئیمک}.
کهریز چیخارتدیرماق (سالدیرماق، ووردورماق)..Kəhriz çixartdırmaq (saldırmaq, vurdurmaq) [تائیرلی انیلم] کهریز دۆزلدەرک یثرآلتی سو یونو اۆزه چیخارماق.	کهیلتی..kəhilti [آد، سس تق] دریندن نفس آلارکن چیخاریلان سس (فا: صدای نفس نفس زدن).
کهریز شیطانی..kəhriz şeytani [آد، دیرگی] قارین آیاقلی لار تاقیمیندان دایاز سولاردا و کهریزلرده یاشایان یاراتیق (فا: حیوانی آبی).	کهیلدهمک..kəhildəmək [تائیرسیز انیلم] چتین لیکله نفس آلماق (فا: نفس نفس زدن).
کهریمک..kəhrimək [تائیرسیز انیلم، دا] قوجالماق، قارتالماق "کهریمیش آغاج، سوموگو کهریمیش" {باخ: کئیمک}.	کهیله (کۆهوله)..kəhilə(köhülə) [اؤزل آد] مراغا دا داغ آدی.
کهکشان..kəhkəšan [آد، فا] گۆی آداسی، (فا: گالا کسی).	کیتی..Kite [اؤزل آد] تۆرکمن- گۆکلن بو ی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کهکهوَر..kəkəvər [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {کۆک+آوار}.	کیدیک..kɪdɪk [اؤزل آد] گدیگ، گۆدوک (تاریخی اؤزل آد) قیرقیز لارین، توقای و بوقو اویماقلاری و بو ی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کُهیگیلویه..kohgiluyə [اؤزل آد] ایرانین گونئیینده بیر بؤلگه آدی {اسکیدن بری تورک بویلارینین یاشادیغی بیر یثردیر و کلمه گئیکلی سۆزونون دیشمیش شکلی اولمالیدیر، کُهیگیلو > کئهیگیلی > گئیکیلو > گئیکلی}.	کیر..Kır [اؤزل آد] قیر: اؤزبک-قونرات؛ تۆرکمن-آرساری-بۆکولی؛ تۆرکمن-تکه-اؤتمیس-ساجماز بو ی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کهلا..köhülə [اؤزل آد] کۆهوله: قئیدار دا کند آدی {کۆهول +ه}.	کیرا..Kıra [اؤزل آد] قیرا: قیرقیز-قاراتال-خیتای بویلارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
کهلک..kəhlik [آد، دیرگی] کفلیک، ککلیک، تویوق گیلردن، کۆک و دولقون، بو ۳۰ cm، اویوقلاردا یووالانان، تۆکلری بۆز، آیاق و دیمگی قیرمیزی، اتی اۆچون آلانان بیر قوش (فا: نوعی پرنده) {دیوان لغات تورک ده ایشلە نییدیر > ککلیک، سنگلاخ سۆزلیونده ایشلە نییدیر؛ بو کلمه نین ایلک بۆلومو "کک" سس- تقلیدی اولمالیدیر، کک+لیک +ه}.	کیراسال..kirasal [صفت] کیرایه ایله ایلگی لی (فا: کرایه ای). rental
	کیرامیک..kiramik [آد] باخ: سیرامیک.
	کیران..kiran [آد] ات توپراق، گیل توپراق {باخ: کیرنج، گیرمک}.
	کیران..kiran [اؤزل آد] کیران: ماکی، توووز، ساین قالا، دا کند آدی. (بؤلگه ده بیر نوع اوت و بیر نوع آلا توپراق آدیدیر).
	کیران داشی..kiran daşı [آد] برکیمیش کیران توپراغی.

کیبریت قابی.. kibrit qabı [آد] کیبریت چۆپ لری قویولان قاب.	کیرانلو.. kiranlu [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {باخ کیران}.
کیبهله.. kibele [اؤزل آد] هیئت تانریچالاریندان ^{۲۱۱} .	کیریک.. kırık [اؤزل آد] قیریق: تۆرکمن-یاوموت-کۆجۆک تاتار بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کیپ.. kip [آد، ص] ۱-قالیب، بیچیم، اؤرنک "بیر مادهنین بیچیمی بیر کیپدیر" (فا: قالب). ۲-سیخی، یان یان دوزولموش اولان (فا: فشرده). compact ۳-(دیل ب) بیر فعلین بللی زامان ایجری سینده دانیشانین و دینله یه نین ویا حاققیندا دانیشیلانین، تکلیک ویا چوخلوق حالتینی بیلدیرن بیچیم (فا: صیغه افعال، وجه). mood mode {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر: قالیب، بنزر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر: یان یانا دۆزمک؛ بو کلمه عینا و آزجا معنا دیشیم ایله اینگیلیزجه ده keep شکلینده و فارسجادا ایشله نیر}.	کیریکیرا.. kırıkıra [اؤزل آد] سایین قالا دا کند آدی.
کیپ باغلاماق.. kip bağlamaq [تاثیری ائیلیم] یان یانا وسیخی باغلاماق.	کیریکیرا.. kırıkıra [اؤزل آد] هیئت تانریچالاریندان ^{۲۱۱} .
کیت.. Kite [اؤزل آد] قازاق-کلچیز-آلیموغلۇ بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	کیریک.. kırık [اؤزل آد] قیریق: تۆرکمن-گؤکلن بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کیپجک.. kipçək [آد] ۱-واشر، آراج و ایکی پارچا اولان شیلرین آراسیندا سیزماغی اؤنله مک اؤچون قویولان لاستیک ویا دمیر واشر. ۲-یغجام، بالاجا "کیپجک ائو".	کیریم تورکلی.. Kırım Türkleri [اؤزل آد] کیریم دا یاشایاراق بیر بؤلومو سیبیری یا سۆزولموش بوی آدیدیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کیپجک لی.. kipçəkli [صفت] کیپجه یی اولان، کیپجک لی مئکانیزم.	کیریم خانلیغی.. xanlıǵı kırım [اؤزل آد] باخ: آلتون اوردو خاقانلیغی ^{۲۰۹} .
کیپجه.. kipçə [ظرف] چوخ کیپ، محکم، سیخ حالدا "قاپی نی~ اؤرتمک".	کیزو تاز.. Kızü Taz [اؤزل آد] قازاق-اورتایوز-نایمان-سمیز باقانا لی. بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کیپجک.. kipçik [صفت] چوخ کیپجک اولاراق، سیخی وضعیتده.	کیشاک.. Kışak [اؤزل آد] قیشاق: تۆرکمن تکه-اؤتمیش ساچماز بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کیپر.. kiper [اؤزل آد] قیز یق بویونا عایدیر آدی (م ۱۶ جی قرن) ^{۲۲۵} .	کیشکستک.. Kışkistek [اؤزل آد] قیشکستدیک: قازاق-کیچلیوز-با یوغلۇ-چیر کئس بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کیپریک.. kiprik [آد] باخ: کیریپک {باخ: گیرمک، کیریپک}.	کی.. ki [اک] باخ: اکلر.
کیپجک.. kipgəc [باخ] کیپجک.	کی.. ki [اؤزل آد] کۆ: بو سۆزلر سؤمترلر ده گئیش شکیلده ایشله نیردی اؤرنک اؤچون "آن گۆی اؤچون و" کی "یئر اؤچون سؤیله نیردی، کی و آن سۆزلری بیرلیکده کی-آن سؤمئر دؤلت شهرلرینه سؤیله نیردی و "آنکی" دۆشونجه و اؤس تانری سی ایدی، کی سۆزو کیاکسار و همچنین کیان شاهلارینین اولینده ایشله نیردی "کیخسرو، کیکاوس، کیقباد". {دیواندا "کی" سۆزو ساغلام و دۆزگون معنا لانیبیدیر، البته جناب آتالای key و جناب صدیق kəy شکلینده یازی یلار، ki اولماسیدا محتمل دیر}.
کیپ گلمک.. kip gəlmək [تاثیر سیز ائیلیم] اویقون گلمک، قالیب اولماق.	کینلی.. keyli [اؤزل آد] گۆی تورک خاقانی، چؤلوق، ون قارداشی ^۴ .
کیپلشدیرمک.. kipləşdirmək [تاثیری ائیلیم] سیخی لاشدیرماق (فا: کیپ کردن)	کیاست.. kiyaset [آد، عربجه] عاغیللیجا داورانیش، عاغیللی لیک.
کیپلشدیریلیمک.. kipləşdirilmək [بلسیز ائیلیم] یان یانا باغلانیلماق (فا: کیپ کردن)	کیان.. kiyan [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیدیر] ایران شاهلارینا وئر یلن عام آد (فا: کیان).
کیپلشمک.. kipləşmək [تاثیر سیز ائیلیم] سیخی لاشماق، یان یانا باغلانماق (فا: کیپ شدن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.	کیبرنتیک.. kibernetik [آلمانجا، آ] گودۆم بیلیم (فا: سیبرنتیک).
کیپلنمک.. kiplənmək [بلسیز ائیلیم] کیپ باغلانماق (فا: کیپ شدن).	کیبریت.. kibrit [آد، عربجه] بیر اوجونا کوگورد ووراراق و سۆزتمکله آلویولانان چۆپ، بو کلمه دیواندا چاوار شکلینده گلیب (فا: کبریت). matches .
کیپلیمک.. kipləmək [تاثیری ائیلیم] ۱-یان یانا و آرالیق سیز قویماق و دۆزمک. ۲-باغلاماق "قاپی نی کیپلیمک" (فا: کیپ کردن).	کیبریت اوتو.. kibrit otu [آد، یتگی] بیر یتگی آدی (فا: گرک پا).
کیپلیک.. kiplik [آد] کیپ اولما وضعیت، کیپ شئین حالی، سیخ لیک، یاخین لیک (فا: کپی). tightness .	کیبریت چکمک.. kibrit çəkmək [تاثیری ائیلیم] کبریتی بیر شئییه سۆرتەرک آلیشدیرماق.
کتاب.. kitab [آد، عربجه] یتیک (فا: کتاب).	

کیتاب آئوی.. kitabevi [آد] عمومی استفاده اوچون کتاب لارین توپلاندیغی یئر، کتابخانا (فا: کتابخانه).	کیچیتمه.. kiçitmə [آد] ۱-تحقیر (فا: تحقیر). humiliation ۲-تصغیر (فا: تصغیر). sublimination
کیتابət.. kitabət [آد، عربجه] یازی یازما ایشی و صنعتی، بیتیک لهمه (فا: ~).	کیچیتمه اکی.. kiçitmə əki [آد] کیچیکلیک، آزلیق، سئوگی، آجیما مفهوم لاری وئرن اکلر، تۆزکجهده بو اکلرین بعضی لری "جیک، جک، جیغاز، ایمنی، ایمتیراق، رک، راق، جه، چه، چا".
کیتابچا.. kitabça [آد] بالاجا کتاب.	کیچیک.. kiçik [آد] اولدوقجا کیچیک، بالاجا، بویوک اولمایان، سایى جا آز، آز یاشلى، اؤنم سیز، یونگول وار.
کیتابیچی.. kitabçı [آد] کتاب ایشینه باخان ویا کتاب ساتان.	کیچیرک.. kiçirək [آد] کیچیکراق: داهای کیچیک (فا: کوچکتر).
کیتابخانا.. kitabxana [آد] باخ: کتاب ائوی.	کیچیک.. kiçik [صفت] بالاجا، بویوتلاری بنزیرلریندن داهای آز اولان (فا: کوچک) small, little {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} کیچیک، کیچوک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر؛ سانیلیر کی گوج کلمه سی بو کلمه نین کؤکو اولسون بو کلمه دن دوزهلن اسکی کلمه لردن کؤچنمک سۆزو ظلم ائتمک و مالی زورلا لیندن آلماق معناسیندادیر، البته بیرینین مالینی لیندن آلماق اونون مالینی آزالتماق و کیچیتیمک کیمی مفهومو داشییر و کؤچنمک زورو قالماق و زورو کیچیلیمک دئمکدیر.}
کیتاب کوامل التعمیر بوازیچی.. kitabı kəvamilittəbire bəvazici [اؤزل آد] م ۱۵ جی عصر یازیلان کتابدیر.	کیچیک.. kiçik [تاریخی اؤزل آد] قاپقان خاقان'ین اوغوللاریندان (کیچیک شاد). ^۷
کیتابه.. kitabə [آد] یازیت، داش یازی، یینا قاپی سی ویا آیدیه و داشلار اؤزه رینده یازیلیمیش ویا قازیلیمیش یازی.	کیچیک آد.. kiçik ad [آد] ایلک آد، اؤن آد، بالاجا آد، بالآد.
کیتاب یاندیر ماگۆنۆ.. kitab yandırma günü [آد] او زمانکی پهلوی-شاهی آمریکا قوشون ایله بیرلیکده آذربایجانا هجوم ائتدیلر تورکجه کتابلاری بیرئره توپلایب یاندیردیلا و خالق اوگون بئیله دئیردی: کتابیمی یاندیردیلا، دؤولتیمی ییخدیلا، خالقی قانا بۆلادیلا، کیم؟ کیم؟ کیم؟، آمریکا روس یالتاغی، دینسیز ظالیم فاشیستلر، یئنه ده دئیردیلا: معدنلری چاپدیلا، هامینی سۆرگون سالدیلا، خالقیمیزی داندیللا، ظالیم فاشیست فاسچیلار، ظالیم راسیست فاسچیلار، یئنه ده آیری سؤیلتیلر ظالیملر، حق، ایشچی، آزادلیق، اؤلکه و گۆللر و تشکیلات حاققیندایدی، یئنه ده آیری سؤیلتی: قان ایچن شاهلا نییه دویمورو قاندان، داغیدی اؤلکه میزی، نه ایستیر آذربایجاندان (قایناق: اینترنت).	کیچیک آزی دیشی.. kiçik azı dişi [آد] آزی دیشلرینین ان کچیگی (فا: دندان آسیاب کوچک). premolar
کیتره.. kitrə [آد، ییتیگی] گۆندن آلینان بیر نوع صمغ، بعضی آغاج و کۆل ییتیگی لردن آخان یاپیشقان ماده (فا: کتیرا). {بو کلمه اصلینده ککره اولاراق فارسجا یا کتیره و کتیرا شکلینده گئچیدیر، باخ: ککره}.	کیچیک آسیا.. kiçikasya [آد] آنا دۆلو بۆلگه سی.
کیتره آغاجی.. kitrə ağacı [آد، ییتیگی] باخ: گۆن.	کیچیک آیی.. kiçik ay [آد] شوبات آیی، قیشین ایکینجی آیی.
کیتره لی.. kitrəli [صفت] کیتره سی اولان.	کیچیک آیی.. kiçikayı [آد، گۆی ب] قوزئی اوجای دا گۆرون بویوک آیی نین ترس وضعیتینده اولان ۷ اولدوز تاقیمی (فا: دب اصغر). the Lesser bear
کیتله.. kitlə [آد، عربجه] اینسان توپولوغو، کۆتله.	کیچیک آجین.. acın.. Kūçük [اؤزل آد] آلتای ت-قیزیل بوی لاریندا ندر ^{۱۵۸-۸۱} .
کیتی.. kiti [اؤزل آد] سومرلرین گۆنش تانری سینین اوغلو ^{۲۱۱} .	کیچیک ائیمور.. eymür.. Kūçük [اؤزل آد] تۆرکمن-یاوموت-چمن بوی لاریندا ندر ^{۱۵۸-۸۱} .
کیجه مک.. kicəmək [تاثیریلى ائيلم، دا] ساتاشماق، ایجشمک.	کیچیک او طمیش.. kiçik otəmiş [اؤزل آد] بوکان دا کند آدی.
کیچیتمه آد.. kiçitime ad [آد، دیل ب] مَصغَر آد (فا: اسم مَصغَر).	کیچیک اوئلو اوئومو.. kiçik ünlü uyumu [آد] باخ: سس اوئوم یاساسی.
کیچکینه.. kiçkinə [اؤزل آد] گئچمیش، قدیم؛ بابورخان دۆئی بگ لریندن ^۷ .	کیچیک ایش.. kiçik iş [آد، مچ، دا] ۱-ایشه مه احتیاجی، جیش (اوشاق اوچون). ۲-بالاجا ایش، بویوک اولمایان ایش.
کیچی.. kiçi [اؤزل آد] اصفهان دا کند آدی {کیچیک}.	کیچیک بارماق.. kiçik barmaq [آد] سترچه بارماق، بالا بارماق، جۆرو بارماق.
کیچی اؤرن.. kiçi üren [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: کیچی + اؤرن ^۷ .	

کیچیک باش حیوانلار.. baş heyvanlar kiçik [آد] قصاب لیک حیوانلاریندان قویون و گئچی یه وئریلن آد.	کیچیک شلغم.. kiçik şəlgəm [آد، یتگی] تورپ گیللردن چیچک لری قوخولو بیر بیتگی (فا: نوعی شلغم). Brassica rapa
کیچیک بگ.. kiçik bəy [آد] ائوین کیچیک ارکک اوشاغینا وئریلن آد.	کیچیک قارقا.. kiçik qarqa [آد، دیرگی] قارقا جنسی بیر نوع قوش.
کیچیک بگیم.. kiçik bəyim [تاریخی اؤزل آد] بابورخان'ین اقربالاریندان بیر خانیم. ^۷	کیچیک قافقاز.. kiçik qafqaz [اؤزل آد] آراز و کۆز چایلاری آراسیندا اولان داغلیق بۆلگه یه دئییلیر. ^{۲۴۰}
کیچیک بۇرژوا.. kiçik burjuva [آد] گلیر سویه سی دۆشوک شهر خالق.	کیچیک قوجا.. kiçik qoca [تاریخی اؤزل آد] بابورخان دۆنمی بگ و کوموتان آدی. ^۷
کیچیک بویقودا.. Küçük boygoda [اؤزل آد] آلتای تورک لری قویال بوی لارینداندیر. ^{۸۱-۱۵۸}	کیچیک قۇمرۇ.. kiçik qumru [آد، دیرگی] قومرو جنسی بیر نوع قوش.
کیچیک تاتار.. kiçik tatar [اؤزل آد] Küçük [اؤزل آد] تورکمن-یاموت بوی لارینداندیر. ^{۸۱-۱۵۸}	کیچیک گۆرمک.. kiçik görmək [تائیرسیز انیلم] دیر ویا اؤنم وئرمه مک.
کیچیک تهر.. kiçik təhər [صفت] کیچیک راق.	کیچیک لشمک.. kiçik ləşmək [تائیرسیز انیلم] ۱-بالاجا لاشماق. ۲-دیرینی ایتیرمک.
کیچیک جنیران.. kiçik ceyran [آد] بالا جنران (فا: آهوی کوچک). deerlet	کیچیک لنمک.. kiçiklənmək [تائیرسیز انیلم] يالتاق لیک ائتمک، اسکیلمک.
کیچیکجه.. kiçikcə [صفت] بیر قدر کیچیک، کیچیک اولراق.	کیچیک لی.. kiçikli böyüklü [صفت] کیچیک بویوک بیر لیکده.
کیچیک چاپلی.. kiçik çaplı [آد، ص] دیر آغیرلیغی آز، کیچیک چاپدا، بالاجا بیر اؤلچوده، یاقین اولمایان.	کیچیک لیک.. kiçiklik etmək [تائیرسیز انیلم] اؤزونو آشاغی توتماق.
کیچیک چای.. kiçik çay [اؤزل آد] اهر و آستارا دا چای آدی.	کیچیک لیک.. kiçiklik [آد] بالاجالیک (فا: خردی). littleness
کیچیک حرف.. kiçik hərf [آد] بویوک حرفلردن بالاجا بیچیمی اولان-حرفلر.	کیچیک لیگیندن قالماق.. qalmaq [کیچیک لیگ] kiçikliyindən [باخ] کیچیک لیک ائتمک.
کیچیک خان.. kiçik xan [تاریخی اؤزل آد] هون دؤولتی دۆنمی اوردوباشی لاریندان. ^۷	کیچیک هیندوستان جویزی.. kiçik hindistan cəvizi [آد، یتگی] ایکی چنک لیلردن ایستی بۆلگه لرده یتیشن بیر آغاج. myristica
کیچیک خانیم.. kiçik xanım [آد] ائوین کیچیک قیز اوشاغینا وئریلن آد.	frangrans ۲-بو آغاجدان باهارات و ادویه اؤچون یارارلانیلان جویز بیچیمینده کی یتیشی.
کیچیک دۆشمک.. kiçik düşmək [تائیرسیز انیلم] دیر ویا شرفی سارسیلماق.	کیچیک یاشلی.. kiçik yaşlı [صفت] اوشاق، چوخ گنج اولان.
کیچیک دۆشورمک.. kiçik düşürmək [تائیرلی انیلم] دیر ویا شرفینی سارسماق.	کیچیک گۆز.. Kiçigöz [اؤزل آد] تورکمن-چاودور بوی لارینداندیر. ^{۸۱-۱۵۸}
کیچیک دیل.. kiçik dil [آد] داماق دییینده اولان کیچیک اوزاتتی، بوغازین دییینده اولان بالاجا دیل.	کیچیک گۆز.. kiçigöz [تاریخی اؤزل آد] تورکمن، چاودور اویماغی اولوبابا لاریندان. ^۷
کیچیک دیل سس سیز حرفی.. kiçik dil səssiz hərfi [آد] خیرتدک ده کیچیک دیلین قوونانماسیلا آغ جیبارلاردان گلن هاوا سیخیلارکن سؤیله ن سس سیز حرف "گ، غ، ڭ".	کیچیک یئتمک.. kiçiltmək [تائیرلی انیلم] داها کیچیک وضعیته گتیرمک، دیرینی آزالتماق، آلچالتماق (فا: کوچک کردن).
کیچیکراق.. kiçikraq [صفت] باخ: کیچیرک.	کیچیک دیجی.. kiçildici [صفت] ۱-گۆرونن شئیلرین شکیل لرین کیچیلدن (فا: کوچک کنند). ۲-تحقیر اندیجی (فا: تحقیر کنند).
کیچیک سوچ.. kiçik suç [آد] جُنحه (فا: جنحه). misdeemeanour	کیچیک دیلمک.. kiçildilmək [بلسیز انیلم] ۱-بالاجالاندیر یلماق، کیچیک لشدیر یلمک (فا: کوچک شدن). ۲-آشاغی لاندیر یلماق، دیرسیز لندیر یلمک، تحقیر اند یلمک.
کیچیکسه مک.. kiçiksəmək [تائیرسیز انیلم] باخ: کۆچومسه مک.	

کیچیلیمک..kiçilmək [تائیرسیز ائیلیم] ۱-بالاجا لاشماق، کیچیک لشمک (فا: کوچک شدن). ۲-آشاغی لاشماق، دیرسیز لشمک. ۳-(بلسیز ائیلیم) کیچیک وضعیته گتیریلیمک.	کیرازقوشو..kirazquşu [آد، دیرگی] سترچه گیللردن، بوی ۲۰ cm، چاییر، تارلا و باغجالاردا گۆرۆنن بیر قوش (فا: نوعی پرنده).
کیچیلن..kiçilən [صفت، مت] آزالان، چیخیلان، اسکیلن.	کیران..kiran [آد] باخ: کیران، کرن، کران، کیرئج.
کیچیلیمک..kiçiləmək [بلسیز ائیلیم] کیچیک ائدیلمک.	کیرانیشین..kiranışın [صفت] اجاره اؤتوران، کیرا اؤتوران (فا: کرایه نشین).
کیچیلیش..kiçiliş [آد] کیچیلیمک ایشی ویا بیچیمی.	کیرئج..kirec [آد] تیکییتی تیکمه ده، هئیکل تاراشلیقدان و بوجور ایشلرده ایشلهنن آغ و ساری رنگلی ماده، آهک (فا: آهک). lime
کیچیمسەنمک..kiçimsənmək [بلسیز ائیلیم] دیر وئرلیمه مک، کیچیلتمک.	{باخ: گیرمک}.
کیچیمسەمک..kiçimsəmək [تائیرلی ائیلیم] دیر وئرمه مک، کیچیلتمک (فا: کوچک دیدن).	کیرئج اؤلچەر..kirec ölçər [آد] کیرئج مقدارینی اؤلچن آراج (فا: آهک سنج). calcmeter
کیچیمسەیش..kiçimsəyiş [آد] کیچیمسەمک ایشی ویا بیچیمی.	کیرئج جیل..kireccil [صفت] کئرج دن خوشلانا بیتگی، کیرئج سئور.
کیچیمن..kiçimən [صفت] بنزرلریندن داها کیچیک.	کیرئج چی..kirecçi [صفت] کیرئج دوزلدن ویا ساتان، کیرئج پیشیرن (فا: آهک پز). lime burner
کیچین..kiçin [اؤزل آد] زنجیر (تاریخی اؤزل آد) تونا بولقارلاری خانلاریندان ^۷ .	کیرئج چی لیگ..kirecçilik [آد] کیرئج پیشیرن و دوزلدن (فا: آهک پزی). limekiln
کیچیۆز..kiçiyüz [تاریخی اؤزل آد] قازاقلارین، اۆچ بویوک بؤلۆگوندن بیر ییری ^۷ .	کئرج داشی..kerec daşı [آد] آهک داشی، کلیسم کرینات داشی.
کیدگۆ..kidgü [اؤزل آد] گئییم، پالتار، آلیسه ^۷ .	لیمستون..limestoone (فا: سنگ آهک).
کیر..kir [آد] کؤتولوق، پیسلیک، چیرک، اوتانیلاجاق وضعیت (فا: چرک). filth, dirt {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: گیرمک}.	کیرئج سیز..kirecsiz [صفت] کیرئجی اولمایان.
کیرا..kira [آد، عربجه] اجاره وئرلن شئی قارشى لیغیدا آلینان پول و هر شئی، کیرایه (فا: کرایه).	کیرئج سیزلشدیرمک..kirecsizləşdirmək [تائیرلی ائیلیم] کیرئج دن-آریتماق.
کیراز..kiraz [آد، بیتگی] گیلان، فیندیق بویوکلوگونده چوخو قیرمیزی، اینجه دری، سؤلۆ، دادلی، گۆل گیللردن، تک سرت-چودک لی میوه سی اولان بیر آغاج (فا: گیلان)، avium prunus, rus {ایوب اوغلو بو کلمه نین قیراسوس (گیره سون) کلمه سیندن آلینماسینی ساوونور چونکی بو میوه او بؤلگه ده اله گلیبدر، آوروپا دیلرینده (اینگیزجه، فرانسیزجا، ایتالیانجا cherry, cerice ciliegia عربجه: کرز) بو کلمه یه یاخین سؤیله نیشی گؤرمک اولار، بؤسؤز آذربایجان تۆرکجه سینده صحاح العجم سؤزلۆگوندن گراس شکلینده ایشله نیبدر و تۆرکجه ده چوخ اسکی لره دایانماسینی نشان وئریر، بؤنو اصل توتارساق گرمک سؤزیله ایلگیلی اولاراق میوه نین گۆزل لیگی آد قویما سببی اولوبدور: گر+وز؛ کیراز؛ گیلان، باخ: گروس}.	کیرئج قایماغی..kirec qaymağı [آد] کلیسم هیپو کلراید.
	کیرئج کۆره سی..kirec küre sı [آد] کیرئج پیشیرن کۆره.
	کیرئج لشمک..kirecləşmək [تائیرسیز ائیلیم] کیرئج وضعیته گلیمک.
	کیرئج لنمک..kireclənmək [بلسیز ائیلیم] ۱-کیرئج سورتولمک. ۲-(س) کیرئج لشمک، کیرئج شکلینه دؤنمک، سؤ قایینین دییینده کیرئج باغلاماق، کئهره باغلاماق (فا: رسوب بستن).
	کیرئج له مک..kirecləmək [تائیرلی ائیلیم] کیرئج سورتیمک.
	کیرئج لی..kirecli [صفت] کیرئجی اولان توپراق ویا هر شئی.
	کیرئج لیگ..kireclik [آد] کیرئج بول اولان یئر، کیرئج اوچاغی.
	کیرئمیت..kiremit [آد] تیکییتی لردن ایشله نن و قیزیل توپراق رنگینده بیر نوع داش (فا: کریمیت) {فر} بو کلمه کیرئج کلمه سیله ایلگی لی اولمالیدیر}.
	کیرئمیت لی..kiremitli [صفت] کیرئمیت له اؤرتولموش.
کیراز آلماسی..kirazması [آد، بیتگی] قیرمیزی، سرت و کیچیک آلمانو.	کیرئی..Kirey [اؤزل آد] باشقیرد و تۆرکمن-یاغموت-اوغورچالی بوی لاریندان دیر ^{۸۱-۱۵۸} .

کیریت..kireyit [اؤزل آد] موغول یۆروشو زامانی ۱۱جی یۆزیلدە ایرانا گلن موغول عُنصرلو بیر طایفانین آدی ^{۸۵} .	کیرپیگیلر..kirpigiiller [آد، دیرگی] بؤجک جیل لرتاقیمینین بئلی تیکانلی ممهلی حیوانلار سوو.
کیریت..Kireyit [اؤزل آد] کراییت: قازاق-کیچیوز-یئدی اوروغ بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	کیرت..kirt [سس تق ۱] کیرت دایانماق، بیردن حرکتدن دورماق (فا: یکھوی). ۲-کیرت ۲ (آد) دری ده عمله گلن قیریش، بوکوم (باخ: گیرمک).
کیرپاس..kirpas [آد] چیرک، کؤتولوق، "کیرپاس ایچینده اولماق" (فا: چرک و کثافت).	کیرتاغا..kirtağa [آد، دا] قوش و بوجور شئیلره آتیلان آغاچ و چؤپ.
کیرپی..kirpi [آد، دیرگی] کیرپی، بؤجک جیل، امجکلی لردن، بئلی تیکانلی، بؤجک و یومشاقجا و سؤرونکن لری یندیغی اوچون اکینچی لیگه یارارلی حیوان (فا: جوجه تیغی، خاریشت، تشی) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر؛ باخ: گیرمک}.	کیرتوچ..kirtüç [خبیث لیک (فا: خباثت)] {کیرلنمک سؤزوندن}.
کیرپی اوتو..kirpi otu [آد، بیتگی] بیرنوع بیتگی (فا: خارشتر).	کیرتی..kirti [اؤزل آد] دوغورولوق، گرچکچی لیک ^۷ .
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرتیک..kirtik [آد] ۱-صابون ایشلندیکدن سونرا گئریه قالان کیچیک حصه سی "صابون کیرتیگی". ۲-آتین آخساماسینا سبب-اولان آزار "آت کیرتیک اولموشدور" (باخ: گیرمک).
کیرپی بالیغی..kirpi balığı [آد، دیرگی] کیرپی بالیغی (فا: نوعی ماهی تیغه دار).	کیرتیکلی..kirtikli [صفت] گیریتیلی وچیختیلی.
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرتیل..kirtil [آد، دا] بؤیوک قایق لی دنیز حیوان لارینی اولاماچ اوچون اولان چوبوقلو سبد و تور ^۲ .
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرتیم..kirtim [آد] مرمر، آلچی داشی، کیرنچ داشی، کلسیم-هیدورکلید 2 (oh) ca کلسیم اوکسید. cao (باخ: کیرنچ، گیرمک).
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرج..kirec [آد] باخ: کیرنچ.
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرج..kirc [اؤزل آد] شوْشا دا داغ آدی ^{۲۴۰} .
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیردری..Kirderi [اؤزل آد] قازاق-کیچیوز-یئدی اوروغ بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرس..kirs [آد] ۱-یارا ساغالدیقدا سونرا اطرافیندا قالان برکیمیش شیش و یر "یارا ساغالار کیرسی یوخ، آتاسؤزو". ۲-پارچادا و قالی دا اولان قیریشیق و بوکو کلوک.
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرسلی..kirsli [صفت] کیرسی اولان (باخ: کیرلنمک).
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرشان..kirşan [آد] اؤز بزه گی، بزک اوچون اؤزه وورولان تۆز ماده، عطیرلی و ات رنگینده قادین بزه گی (فا: روژ). rouge {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر <کیرشان>، باخ: گیرمک}.
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرشان..kirşan [اؤزل آد] کیرشان: کلئیرده کند آدی {بزنمیش گؤزل یر}.
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرشان..kirşan [اؤزل آد] قاراداغ کئیوان طایفاسینا باغلی اوبآدی ^۳ .
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرشانلاماق..kirşanlamaq [اؤزل آد] اؤزه و یاناغا کیرشان سؤرتمک.
کیرپیک..kirpik [آد] ۱-کیرپیک، گؤز قاپاقلارینین اؤستونده اولان تۆکلر، کیرپیک (فا: مژه). ۲-حیوان و بیتگی لرده تۆک کیمی بالاجا اوزانتی لار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر؛ بو کلمه گیرمک سؤزونه باغلانیر و کیرپی سؤز ایله کؤکداشدر، باخ: گیرمک}.	کیرشانلانماق..kirşanlanmaq [بلسیز ائیلیم] اؤزه کیرشان وورولماق.

کیرش..kirşə [آد، دا] سۆرتمه (آرابا)، ایکی یاتاق آغاچ اۆستونده دوزه نیلن مینیک.	کیروه..kirvə [آد] گیره، سَنت سیراسیندا اوشاغین ال قولونو توتان و قوْجاغیندا ساخلایان کیمسه، کۆروه kürvə {بو کلمه گیرمک سۆزوندن آلتیناراق سونرادان بیر عائله یه عضو اولوب عایل ایچینه گیرمەغی نشان وئریر}.
کیرک..kirk [اۆزل آد] اسماعیللی، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	کیرکی..kirki [آد] ۱-خالچا توخونارکن ایلمک لرینی سیخ لاشدیریماق اۆچون ایشله دیلن آلت، خالچا داراغی، داراق. ۲-باخ: کیرکیت قوز {باخ: کرکی}.
کیرکیت..kirkit [آد] ۱-خالچا توخونارکن ایلمک لرینی سیخ لاشدیریماق اۆچون ایشله دیلن آلت، خالچا داراغی، داراق. ۲-باخ: کیرکیت قوز {باخ: کرکی}.	کیریت..kirir [آد] ۱-خالچا توخونارکن ایلمک لرینی سیخ لاشدیریماق اۆچون ایشله دیلن آلت، خالچا داراغی، داراق. ۲-باخ: کیریت قوز {باخ: کرکی}.
کیرکیت قوز..kirkit qoz [آد] قایینی چوخ برک اولمایان قوز وبادام کیمی میوه لر "یومشاق قوز، کیرکیت قوز، چته نه قوز".	کیره کندی..kirəkəndi [اۆزل آد] اسماعیل کندی: ماکی دا کند آدی {کیره لیک یئرلیرجه داشلیق بۆلگه دئمکدیر، کیران توپراغیدا بو سۆزله ایلگیلیدیر}.
کیرکیتلەمک..kirkitləmək [تائیرلی ائیل] خالچانی داراق لاق.	کیریا قانیت..kiryəqanıt [اۆزل آد] قوبأ، دا داغ آدی ^{۲۴۰} .
کیرکیتەمک..kirkitmək [تائیرلی ائیل] خالچانی داراق لاق.	کیریت..kirir [آد] خالچا داراغی، خالچا توخومادا یارالانان داراق، کیریت، {گیرمک و بیریرینین ایچینه گیردیرمک سۆزوندن دوزلەلیدیر و اصلینده گیریت اولمالیدیر}.
کیرکیرە..kirkirə [آد] ال دیرمانی. hand-mill {گیرمک سۆزوندن دۆزلەرک بیریرینین ایچینه گیرمیش تکر داشلار دئییلیر}.	کیریتەمک..kiritmək [تند] سوسدورماق، کئی کیمی اتمک. {باخ: کیریمک}.
کیرکینەمک..kirkinmək [تائیرلی ائیل] باخ: کیرکیتلەمک.	کیریدیلەمک..kiridilmək [بلسیز ائیل] سوسدورولماق.
کیرگیجان..kirkican [اۆزل آد] آذربایجان، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	کیریش..kiriş [آد] ۱-بعضی تئلی چالق آلتلرینده حیوان باغیرساغیندان دوزهلن بؤلوم، اوخ آتما آراجیندا ایکی اوجون آراسینداکی محکم ایپ، باخ: چیریش (فا: زه). catgut ۲-قاس لاری سۆموگه و آیری اورقانلار باغلایان آغسو بؤلوم {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن، دده، باخ: گرمک}.
کیرکیتەمک..kirlətmək [تائیرلی ائیل] کیرلی اتمک.	کیریشچی..kirişçi [آد] ۱-کیریش دوزلدن کیمسه، چیریشچی. ۲-باخ: زهتابی.
کیرلندیریلەمک..kirləndirilmək [بلسیز ائیل] چیرک لندیریلەمک.	کیریشلەنەمک..kirişlənmək [بلسیز ائیل] کیریش چکیلەمک toberosined
کیرلنەمک..kirlənmək [تائیرسیر ائیل] کیرلی وضعیتە گلەمک (فا: کثیف شدن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	کیریشلەمک..kirişləmək [تائیرلی ائیل] یای کیمی شئین کیریشینی چکیب اوزاتماق، کیریش چکمک، چیریشلەمک. to rosin
کیرلنمیش..kirlənmiş [صفت] چیرک لنمیش، کیرلی، چیرکلی.	کیریشلی..kirişli [صفت] کیریشی اولان، چیریشلی.
کیرلوش..kirloş [صفت، خا] کیرلوز: کیرلی و پاساقلی.	کیریشلیک..kirişlik [صفت] کیریش اولاراق استفادە اتمگه مناسب.
کیرلە تیلەمک..kirlətilmək [تندیرگن ائیل] کیرلتمک ایشی گۆرولەمک.	کیریشمک..kirişmək [تائیرسیر ائیل] باخ: کیریمک. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
کیرلی..kirli [صفت] کیرلی اولان، چیرکلی، کۆتو (فا: کثیف).	کیریمک..kirikmək [تائیرسیر ائیل] کیریمک.
کیرلی ساری..kirli sarı [آد] توتقون و دوتوق ساری رنگ.	کیریل الفباسی..kiril alfabeti [صفت] یونان بؤیوک حرفی تیپینده اسلاو الفباسی.
کیرلیک..kirlik [آد] ۱-چیرک لیک ۲-اؤنلک، اؤستە سالینان اؤرتوک.	کیریلیمیش..kirişmiş [صفت] کئی میش.
کیرلی لیک..kirlilik [آد] کیرلی اولما، چیرکلی لیک، کۆتولک، {یرلی اولما وضعیت (فا: کثیف)}.	
کیرمان..Kirman [اۆزل آد] کۆرمان: قازاق-کیچیۆز-بايوغلو-جاپاس بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	
کیرمکی..kirməki [اۆزل آد] گیرمکی: آشرون، دا داغ آدی ^{۲۴۰} .	
کیرمن..kirmən [آد، دا] ۱-الده یون آیرمه یه یارایان و تاختادان دۆزلمیش آراج، ۲-گۆز چیمنی و اوتو ^{۱۲۴} .	
کیروو..kirou [آد] کیرلی سو {کیر+آب}.	
کیروه جانی..kirüə canı [آد] کۆروه خانیمینا خطاب سۆزو، کۆروه جانی.	

کیریمک..kirimək [تائیرسیز ایلم] سسینی کسمک، سوسماق، دینمه مک، ساکت لشمک، دوروخسونماق، دوروخماق (فا: کرخت شدن) {بو کلمه گثری سۆز ایله ایلگی لیدیر، چونکی کیریمک بیر نوع دالی قالماق کیمی بیر ایش ساییلیر، کئیمک و کیریخماق سۆزلری بو کلمه نین دیشیلیمش شکلی ساییلیر، کلاسونون نظریجه بولارین فرضی اورتاق کؤکو "کئیمک: دالی قالماق" اولما- لیدیر، ^۶ فارسجادا کرخت سۆزو بو کلمه دن آلینمادیر}.	کلمه لرله اوزاق کؤکداشلیغی واردیر و بوجور کلمه لر مستقل اولاراق بوتون دیللرده یاقین لاشییدیر}.
کیریمیشجه..kirimışçe [ظرف] ساکتجه، سوسموش حالدا، دینمه دن، دینمز سویله مز "کیریمیشجه اوتوروب قولاق آسیرمیش".	کیسه جیک..kisəcik [آد] کیچیک کیسه.
کیرینگان..kiringan [اؤزل آد] اهرده کند وکلئیرده چای آدی {گیریلن یئر}.	کیسه چکدیرمک..kisə çəkdirmək [تائیرسیز ایلم] کیسه چکمک ایشینی گۆردۆرمک.
کیزب..kizbin [اؤزل آد] بوستان آباددا کند آدی {کیز+مین}.	کیسه چکمک..kisə çəkmək [تائیرلی ایلم] کیسه له مک.
کیزک..kizək [آد] ۱-کسبک ۲-نؤب ۳-سئیران، گزیتی ^۷ {باخ: گزیر}.	کیسه چکن..kisə çəken [آد] حامامدا کیسه چکمک له مشغول اولان.
کیزیر..kizir [آد، خا] کؤی بکچی سی {باخ: گزیر}.	کیسه چی..kisəçi [صفت] حاماملاردا کیسه چکن (فا: دلاک). masseur
کیزیروغلو..kiziroğlu [تاریخی اؤزل آد] کوراولغو داستانیندا آدی گئچن بیر یگی ^۷ .	کیسه چی لیک..kisəçilik [آد] کسبه چی نین ایشی.
کیزابا..kijaba [اؤزل آد] آستارا ^۸ دا کند آدی ^۹ .	کیسه دن گتمک..kisədən getmək [تائیرلی ایلم] الدن چیخماق، ضرره اوغراماق.
کیس..kis [باخ: کیش] خالچاو کیلیم کیمی شئیلرده بوکو کله. ۲-کیس ^{۱۰} (اونلم، سس تق) قویونلاری سورمگه یارار بیر سۆز.	کیسه دییی..kisədibi [آد] ایشله دیکدن سونرا قالان آرمقدار شئی.
کیسالا..kisala [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی.	کیسه سینی دولدورماق..kisəsini doldurmaq [تائیرلی ایلم] جیبینی دولدورماق.
کیسان..kisan [اؤزل آد] عثمانلی بیرلیگینده یترآلان بیر تۆرک بو ^{۱۱} .	کیسه کسه..kisəkisə [آد] بیر نئجه کیسه، کیسه لر دولوسو، کیسه لرله.
کیسای..Kisai [اؤزل آد] آلتای ت. شور بو ^{۱۲} لارینداندیر ^{۱۳-۸۱} .	کیسه سیننه داش آتماق..kisəsinə daş atmaq [تائیرلی ایلم] خرج له ییب قورتارماق.
کیسئین..kiseyin [اؤزل آد] میانادا کند آدی {۱-کاسلارین یوردو (کاس + یین) ۲-کیسه سۆزونه باغلانیر سا توخوماجیلیقلا ایلگیلیدیر}.	کیسه لنمک..kisələnmək [تائیرسیز ایلم] ۱-بدنینه کیسه چکمک ویا چکدیرمک. ۲-کیسه یه دولماق.
کیست..kist [آد، فرانسیزجا] ایچی کولویید ویا یاغ کیمی یوموشاق ویا برک ماده ایله دولو پاتولوژیک توربا، بالاجا تومور.	کیسه له مک..kisələmək [تائیرلی ایلم] ۱-کیسه یه دولدورماق. ۲-کیسه چکمک.
کیسک..kisək [آ] کیزک، قیرقیز، ایچگیلیک اویماغی اولوبابا لاریندان ^{۱۴} . قیرقیز-ایچگیلیک بو ^{۱۵} لارینداندیر ^{۱۶-۸۱} .	کیسه لی..kisəli [صفت] کیسه سی اولان حیوان.
کیسلان..kislan [اؤزل آد] ساووجبولاق دا داغ آدی.	کیسه لی قورد..kisəli qurd [آد، دیرگی] شریث قوردجوقلارینین عام آدی.
کیسه..kisə [آد] اون و بوغدا کیمی دانالی و داغیلان شئیلری تۆکمک اوچون توربا، بؤیوک توربا، کیسه لی حیوانلارین قارینلاریندا اولان کیسه یه اوخشار بوشلوق، جیب (فا: ~). {فا: بوکلمه کاسه و بوجور کلمه لرله ایلگی لیدیر و بوش قاب اوچون ایشله نیر، دیواندا ایشله ن کیش (توربا) و کیس و کاس کلمه لری بیربیرلریله ایلگیلی دیلر، البته تحلیلی دیللرده کی گئنیش شکیلده ایشله ن بنزر کلمه لرین بو	کیسه لیلر..kisəlilər [آد، دیرگی] اومورقالی حیوانلارین امجک لی لر صیفیندن، دیشی لرینین قاریندا بالا(یاورو) داشیماق اوچون بیر کیسه سی اولان حیوانلار، بو حیوانلار اتجیل و اوتجول حیوانلار تاقیم اینداندیلار "اؤرنک: کانگورو" (فا: کیسه داران).
	کیسیس..kisis [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {کیس+ایز، باخ: کیسئین}.
	کیش..kiş [ن، سس تق] قوشلاری و تویوق کیمی حیوانلاری آپارماق اوچون سۆیله ن سۆز (فا: ~). ۲-کیش ^{۱۷} (آد، دیرگی، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر) سمور.
	۳-کیش ^{۱۸} (آد، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر) اوخ قابی (فا: ترکش، تیردان). ۴-کیش،

کیشمک..kişmək [تاثیریلی ائیلیم، ت] باغلاماق، بوخوولاماق (فا: زنجیر کردن) {کیش: زنجیر} کیشمک {کیش: زنجیر}. کیشی..kişi [آد] ۱-قادین اولمایان شخص (فا: مرد). ۲-ار، قوجا (فا: شوهر). ۳-بیر اثرده اویونجولارین هر بیرری (فا: نفر، شخص) ۴-اینسان، کیمسه. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، گۆ: ار، ارکک اینسان؛ بولکمه اسکی تورکجهده کیش کلمه سیله ایلگی لیدیر، اسکی تورکجه ده "کیش، کیشن" اوخ قابی و زنجیر آنلامیندا وکیشمک کلمه سیده زنجیرلهمک و باغلاماق آنلامیندا گلیب بو حسابلا کیشی او شخصه دئییلرکی بیر آیری اینسانا باغلانیب واون باغیملی و وابسته اولور، بونو دئمهلر ییک کی اسکی تورکجهده قادین سۆزونه کیش، کیشی، گیش، گیشی ده دئییلیردی کی دقیقا گیشی وزننده اولموشدو و فارسجادا گیش کلمه سینین کۆ کو سانیلیر}. کیشی آلدوران..kişi aldurana [آؤزل آد] قزوين ده داغ آدی. کیشی اکی..kişi əki [آد، دیل ب] فعل چکیملرینده ایشلنن و کیشینی گۆسترن اک "گلمیش-دی-م". کیشی اوغلو..kişi oğlu [آد] اینسان اوغلو. کیشی جیز (جیک)..kişi ciyöz (cik) [صفت] کیشی یه اوخشار، کیشی کیمی. کیشی خان..kişixan [آؤزل آد] ماهنشان دا کند آدی. کیشی ضمیری..kişi zəmiri [آد] کیشی لرین یئرینه ایشلنن ضمیر. کیشی کیمی..kişi kimi [صفت] ایگیدجه (فا: مردانه). manly کیشی لشدیرمه..kişiləşdirmə [آد، ادبیات] جانسیز وارلیق لاری اینسانمیش کیمی گۆسترمه، جانلاندیرما. کیشی لشمک..kişiləşmək [تاثیرسیز ائیلیم] بؤیومک، کیشی اؤزل لیگی تاپماق. کیشی لشمک..kişilənmək [تاثیرسیز ائیلیم] خوروزلانماق، اؤستونه-قابارماق، جسارتلشمک. کیشی واری..kişivari [صفت] کیشی کیمی، کیشی یه اوخشار. کیشی واری لیک..kişivariliq [آد] کیشی یه اوخشار. کیشی یه اؤزل..kişiyə özəl [صفت] ساده جه او کیشی یه عاید. کیشی سل..kişisəl [صفت] کیمسل، اؤزل کیمسه یه عاید (فا: شخصی، خصوصی). private کیشی سل سۆیلو..kişisəl söyləv [آد، دیل ب] شخصی عبارت (فا: عبارت شخصی). Personal speech کیشی سیز..kişisiz [ظ، صفت] ارسیز، بییه سیز.	(اؤزل آد) سؤملرله بیر شهر و اوردا قورولان سلاله نین آدی ۹۷. ۵-کیش (اؤزل آد) آذربایجان دا چای آدی ۹۸. ۲. کنگر دنیزینده آدا آدی. کیشر..kişer [آد، بیتگی] یاز آیلاریندا بیتن و آش پئنجری کیمی ایشله دیلن بیر نوع جیر بیتگی (فا: نام گیاهی). کیشتی آنا..kiştey ana [اؤزل آد] آلتای تانری سی ارلیک خان ین قیزی ۹۹. کیش خالا..kiş xala [اؤزل آد] بازارماسال دا کند آدی. کیش کیش..kiş kiş [سس تق] تویوق و ائو قوشلارینی قووالاماق و بیر یئر آپارماق اۆچون دئییلن سۆز (فا: ~). کیشگیر تمک..kişgirtmək [باخ] قیشقیرتماق. کیشگیر مک..kişgirmək [س باخ] قیشقیرماق. {کیش سۆزونه باغلاناراق سس تقلیدی ساییلیر}. کیشله مک..kişləmək [تاثیریلی ائیلیم] کیش دئیهرک قوشلاری قووماق. کیشمیر..kişmir [آد] کنشمیر: هیند وپاکستان آراسیندا اولان بیر بؤلگه آدی و بو آدا تانیلان نازیک یوندان دۆزه لن پارچا آدی و بو پارچادان اولان شال و اؤرتوک (فا: ~). کیشمیش..kişmiş [آد، فا] کیشمیشی اۆزومونون قوروسو (فا: کشمش). کیشمیش تپه..kişmiş təpə [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی. کیشمیشی..kişmiş [آد] تئز ییتیشن خیردا دانالی شیرین اۆزوم نوعو. کیشمیشی گۆلمک..kişmiş gülme [تاثیرسیز ائیلیم] کسک کسک و خیردا خیردا و یاواش سسله گۆلمک. کیشن..kişən [آد] زنجیر، باخ: کشن. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}. کیشنرتی..kişnərti [آد] آتین چرخاردیغی سس، کیشنه مه، اوغولتو، شیدتلی سس (فا: شیهه). کیشنشدریمک..kişnəşdirmək [تاثیریلی ائیلیم] کیشنه مه سینه یول آچماق. کیشنشمک..kişnəşmək [فا] بیرلیکده کیشنه مک. کیشنک..kişnək [آد] کیشنرتی. کیشنه مک..kişnəmək [تاثیرسیز ائیلیم] سس چرخارماق (آت)، کیشنرتی سسی چرخارماق (فا: شیهه زدن) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر، سس تق}. کیشنه یش..kişnəyiş [آد] کیشنه مک ایشی ویا بیچیمی (فا: شیهه). کیشنه مه..kişnəmə [آد] کیشنه مک سسی (فا: شیهه). neighing کیشنیش..kişniş [آد، بیتگی] باقلاگیللردن بیر بیتکی. باخ: گشنیش. کیش مات..kişmat [آد] شطرنج اویونوندا بیر اصطلاح (فا: ~ sheckmate)

کیفیت سیز.. keyfiyetsiz [صفت] دیرسیز، دیری آز اولان.	کیشی لی آروادلی.. kişili arvadlı [آد] هم کیشی لر هم قادین لار هامی سی.
کیفیر.. kifir [صفت، باخ: کۆف] عثیه جر، چیر کین (فا: چر کین).	کیشلیک.. kişilik [آد] ۱- کیشی کیمی اولما وضعیت، کاراکتر، شخصیت، (فا: مردانگی). ۲- manhood - کیمسه "بش یۆز کیشی لیک سالون". ۳- (تاریخی اؤزل آد) چنگیز خاقان'ین قارابودندان، گلیپ یۆکسه لهرک کوموتان اولان بگلریندن.
کیفیرلشمک.. kifirləşmək [تأثیر سیز] ائیلیم کۆزل لیگینی ایتیرمک، چیر کین لشمک.	کیشی لیک سیز.. kişiliksiz [صفت] کیشی لیگی اولمایان، شخصیت سیز.
کیفیرلنمک.. kifirlənmək [باخ: کیفیرلشمک].	کیشی لیکلی.. kişilikli [صفت] کیشی لیگی اولان، شخصیت لی.
کیفیرلیک.. kifirlik [آد] چیر کین لیک.	کیغال.. kiğal [اؤزل آد] اهر ده کند و قالا آدی {کاغ+ا: چارداق}.
کیفیل.. Kifil [اؤزل آد] تۆرکمن-تکه-توختامیش بوی لاریندا اندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	کیف.. kif [آد] باخ: کۆف، چۆروین ویا نم شئی لرین اؤستونده عمله گلن نازیک و یونگول یوشاق میکروسکوپیک گۆبه لک جیک لر (فا: کپک). ۲- کیف-۲ (آد، فا) ساک، چانتا (فا: کیف). (purse of money)
کیفیل.. kifil [اؤزل آد] خوی دا کند آدی (قو: کفیل) {۱-قیو+ایل / قیویل / کیویل / کفیل: ثروتلی: باخ: کیوی ۲-بیر تورک بویو آدی}.	کیف آتماق.. kif atmaq [تأثیر سیز] ائیلیم کوف توتماق (باغلاماق، باسماق) کوفلنمک.
کیگی.. kiki [اؤزل آد] خلیج بویونا منسوب بیر اویماق آدی ^{۲۰۹} .	کیف سور.. kif sur [اؤزل آد] تیکان تپه ده داغ آدی.
کیگیرگه.. kikirgə [باخ: ککره].	کیفته.. kiftə [اؤزل آد] سمیرم دا کند آدی.
کیل.. kil [آد] باخ: گیل.	کیفر.. keyfər [آد] قارشى ليق جزا (فا: جزا). punishmen
کیلسه سویو.. kilsə suyu [اؤزل آد] توووز دا چای آدی ^{۲۴۰} .	کیفسه مک.. kifsəmək [تأثیر سیز] ائیلیم کۆف باغلاماق (فا: کپک زدن).
کیلسه کندی.. kilsə kəndi [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.	کیفسه مه.. kifsemə [آد] کۆفسه مه، کۆف باغلاما (فا: کپک زنی).
کیلسه لی داغ.. kilsəli dağ [اؤزل آد] کلجگر ده کند آدی ^{۲۴۰} .	کیفسیمک.. kifsimək [باخ: کیفسه مک، کیف لنمک].
کیلکه.. kilke [آد] ۱-بیر بیرینه دولاشیق (ساج، توك، یون، ساپ--)، پیرتلاشیق ساج "کیلکه لری یولونمالیدیر". ۲-توک و تئلگی تۆکولموش (تویوغ اوچون) {گیرمک کلمه سیندن آلیناراق دوزه لیب، کیرکه، کیلکه}. ۳-کیلکه، kilke (اؤزل آد) بوکان دا داغ آدی. ۳-کیلکه، (آد، دی، روسجا) بیربالیق نوعو (فا: ماهی کلکه).	کیفسینمک.. kifsinmək [باخ: کۆفسونمک، کیف لنمک].
کیلکه باش.. kilke baş [صفت، دا] دایم ساچلاری پیرتلاشیق.	کیفلت مک.. kiflətmək [تأثیر لی] ائیلیم کۆف لنمه سینه سبب اولماق، کۆف لتمک.
کیلکه ساج.. kilke sac [صفت، دا] دایم ساچلاری پیرتلاشیق.	کیفلندیرمک.. kifləndirmək [تأثیر لی] ائیلیم کۆفلندیزمک (فا: پوساندن). t-to decay
کیلکه شیک.. kilkeşik [صفت] پیرتلاشیق، دولاشیق، قاریشیق.	کیفلنمک.. kiflənmək [تأثیر سیز] ائیلیم کۆف لنمک، اوزو کوفله اؤرتولمک، کیف باغلاماق، کیف آتماق (فا: کپک زدن).
کیلکه لشمک.. kilkeleşmək [باخ: کیلکه لنمک].	کیفلنمیش.. kiflənmis [صفت] کۆف توتموش.
کیلکه لنمک.. kilkelənmək [تأثیر سیز] ائیلیم دویون دۆشمک، پیرتلاشماق.	کیفلی.. kifli [صفت] ۱-کۆفلو. ۲-کیفی و چانتاسی اولان.
کیلکه لی.. kilkəli [صفت] کیلکه سی اولان.	کیفیت.. keyfiyyət [آد، عربجه] ۱-قلیت، نجه لیک، بیرشئی باشقالار-یندان آیران اؤزل لیک "اینسانین ان یاخشی کیفیتی". ۲-بیر شئین دیرلی اؤزل لیک لری، لیاقت درجه سی "ایشله ین ماللارین کیفیتی". ۳-(فلسفه) بیر شئی یا اولاین محض اؤزو و اونون بۆتونو "کمیت و کیفیت" (فا: ~) quality
کیلگی.. kilgi [اؤزل آد] اهر ده داغ آدی.	کیفیت جه.. keyfiyyətə [ظرف] اییی اؤزل لیگینه گۆره.
کیلو (گرم).. kilo(gram) [آد، یو: مین] ۱۰۰۰ گرم لیک چکی اؤلچوسو (فا: کیلو). Kilo, kilogram (me)	
کیلوانا.. kilvana [اؤزل آد] ۱-هئریس و تبریز ده کند آدی. ۲-کیلوانا کندی اؤیدورما آد اولاراق اصلی آدی "کۆروانا" دیر، هئریس بؤلگه سینده ان معروف قالی و فرش گوروان و گوروانا فرشی دیر. {کۆروان+ا}.	
کیلوژول.. kilojul [آد] مین ژول دیرینده ایش بیریمی.	
کیلو کالوری.. kilokalori [آد] بؤیوک کالوری.	

کیلومتر..kilometr [آد] مین متر (فا: هزارمتر).	فعلینده باغلانیر و گئیلیمک، گئیم / گیسیم، کیمی کلمه لر کیلیم
کیلووات..kilovat [آد] مین وات (فا: کیلووات).	کؤ کداش سۆزلردیر و عینا بۆتون تورک دئییشلرینده (قازاق، قیرقیز
کیلوهرتز..kilohertz [آد، فرانسیزجا] ثانیه ده مین تیتره شیمی اولان	و --) ایشلنمکده دیر، بو کلمه چیلیم / شیلیم شکلینده عربجه یه و
الکترومنیئتیک دالقا بویو اؤلچو بیریمی (فا: کیلوهرتز).	کیلیم شکلینده فارسجا یا و اورپا دیللرینه گئچیدیر{.
کیل..kilə [آد، دا] ۱-آلتی کیلولوق بیر اؤلچو ۲-ایکی گۆزلو تره زی.	کیلیم آراسی..kilim arası [آد] بیر خالق اوینو.
کیلید..kilid [آد] ۱-قاپی نی باغلایان آلت، قیفیل. ۲-قاپی نی باغلاماق	کیلیمجیک..kilimcik [آد] بیر نوع بالاجا کیلیم.
اؤچون دالیا گئچیریلن اوزون دمیر و آغاج پارچاسی (فا: کلید).	کیلیمچه..kilimçe [آد] بیر نوع بالاجا کیلیم.
{دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} کیریت، دده؛ بعضا	کیلیمچی..kilimçi [صفت] کیلیم توخویان ویاساتان.
بو کلمه نین کؤ کو آیری دیللره باغلانیر حالبوکی بو کلمه دیواندا	کیلیمچی لیک..kilim çilik [آد] کیلیم توخوما صینفی.
ایشلندیکی کیمی کیرمک، گیرمک فعلیندن آلمیشدیر و آنلامی	کیم..kim [ض] ۱-هانسی کیشی، هانسی کیمسه "کیم گلدی؟" (فا:
قاپی کیمی شیلری باغلاماق اؤچون حالقا سینا گئچیریلن شئی	کی) who? ۲-هرکس معناسیندا ایشله نیر "کیم گلیرسه گلین". ۳-
دئییلردی و کیریت کلمه سی "ر" حرفی نین "ل" حرفینه دیشمه سیله	بعضی جمله لره کیمی و کیمین شکلینده گلهرک تانیش و قوهوم
کیلید شکلینه دؤنوب}.	معناسیندا ایشله نیر "سنین بۇردا کیمین وار". ۴-کیم و بعضا کیملر
کیلید..kilid [اؤزل آد] جولفا (داغی) دا کند آدی. اوردو بادا یئر	شکلینده قوهوم، نسیل ویا قروپ و شخص معناسیندا ایشله نیر "سن
آدی ۲۴.	کیملردن سن". ۵-اسکی لره "کی" سۆزونون یئرینده ایشله نیردی،
کیلید داشی..kilid daşı [آد] یایسال (قوسی) ستونلاردا داها اؤستده	"عاشق اولدورکیم: عاشق اودورکی" {سومرجه کی، کیم: بنزر
کی و یای یاللارینی بیریرینه باغلایان داش اؤچون دئییلیر.	اولان؛ ت، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
کیلید دیلی..kilid dili [آد] کیلیدین قیفیلا گئچن پارچاسی.	کیم بیلین..kim bilsin [باغلایجی سؤز] هئچ کس معناسیندا بیر
کیلید سیز..kilidsiz [صفت] ۱-کیلیدی اولمایان. ۲-کیلید لئه میش.	آراسؤز کیمی ایشله نیر "کیم بیلین صاباح نه اولاجاق".
کیلید لتمک..kilidlətmək [اقتدیر گن] ائیلیم کیلیدله مک ایشینی	کیم بيله..kim bilə [باغلایجی سؤز] هئچ کس معناسیندا بیر آراسؤز
گۆردورمک.	کیمی ایشله نیر "کیم بیلین صاباح نه اولاجاق".
کیلید لئتمک..kilidlənmək [تائیر سیز] ائیلیم کیلیدله مک ایشی	کیم بیلیر..kim bilir [باغلایجی سؤز] هئچ کس معناسیندا بیر آراسؤز
گۆرولمک. ۲-(س) آچیلماز اولماق، آچیلماق.	کیمی ایشله نیر "کیم بیلین صاباح نه اولاجاق".
کیلیدله مک..kilidləmək [تائیر لی ائیلیم] قیفیل لاماق، بیریرینه گئچریب	کیمئرلر..kimerlər [آد] کیمئرلر کنگرس دؤلتی نی قوروان تورک
باغلاماق.	بوی لاری ایچینده آدی گئچیدیر، کیمئرلر ۷ بوی بیرلیگیندن مئیدانا
کیلیدلی..kilidli [صفت] کیلید تاخیلمیش، کیلید وورولموش، قیفیلی.	گلییدیر بۇلار: ایمی، ایمک، تاتار، بایاندور، قیپچاق، هیلهاز، انجلند
کیلیز..kiliz [آد، یتگی] حصیر اوتو، قامیش.	بویلاریندان عبارتدیر، بوییرلیگین آدی جوئر شکلینده یازیلیبدیر.
کیلیز بالیغی..kilizbalığı [آد، دیرگی] سازان گیللردن بیر بالیق تۆرو.	کیمسه..kimsə [ض] ۱-غیر مئین کیشی (فا: شخص). person
tinca	"بۇردا بیر کیمسه اوتوروموشدور". ۲-هئچ کیم، هئچ کس "کیمسه
کیلیسه..kilisə [آد، یونانجا] کریستیان لارین تاپینجاغی (فا: کلیسا).	اونون قاباغینا چیخا بیلمز" (فا: کسی). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله
کیلیسه..kilisə [اؤزل آد] جولفا (بخارابا) اورمیه (کندی) و خوی دا	نییدیر}.
کند آدی. اورمیه (داغی) ~ گدیک) ده داغ آدی.	کیمسه جیک..kimsəcik [ض] (اولومسوز جمله لره) هئچ کیمسه
کیلیم..kilim [آد] یون ویا بوجور شیلردن توخونان قالین بیر دؤشه مه،	"اوردا بیر کیمسه جیک یوخ ایدی" (فا: هیچ کس).
بیر نوع پالاز و دؤشه نک، کیلیم له قالی نین فرقی کیلیمده آرغاج ین	کیمسه دن..kimsədən [ظرف] هئچ کیمدن "کیمسه دن سوروشمادان
اولماماسیدیر و کیلیم اؤزو آرغاج لاردان عبارت اولان بیر پالاز و	گئتدیلر".
قالی دیر (فا: ~). short-napped {دیوان لغات تورک ده ایشله	کیمسه سیز..kimsəsiz [صفت] ۱-یار یولداشی اولمایان. ۲-
نییدیر} کیویز / کنذیز / کیدیم / کیلیم، کلمه لرین کؤ کو گیسیمک	کؤمک سیز، ۳-صاحب سیز، بییه سیز، آدام سیز (فا: بی سرپرست).

کیمسه سیزلیک..kimsəsizlik [آد] کیمسه سی اولما ما وضعیتی، آدام سیزلیق.	کیمیجه..kimicə [باخ] کیمی.
کیمسه لر..kimsələr [آد] شخص لر (فا: اشخاص). persons	کیمیسی..kimisi [باخ] کیمی.
کیمسه نه..kimsənə [ض] بیر آدم، بیر کس، بیر کیمسه "یتیشمز دادینا هنج بیر کیمسه نه، قالارسان ناعلاج آغلارسان". {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	کیمیل..kimil [اؤزل آد] قوبأ دا چای آدی ۲۴۰.
کیمک..kimək [اؤزل آد] بیر تورک بویو اولاراق م ۱۰ جی یۆزیله ایرتیش چایلاری اطرافیندا یاشاییردیلا بۇ طایفانین آدینی اصلینده ایکی ایمک iki+imək ییلیرلر، کیمکلرین شهرین آدی کیمکیه ایدی kiməkiyə، کیمکلره باغلی بایاوتۇ bayavut آدیندا بیر طایفایا راست گلیریک کی موغوللاردا بئله بیر طایفا آدی واردیر و احتمالا موغوللاردان کیمکلره سیغینانلار اولموشدور، کیمگلر و اؤزل لیکله بایاوتۇ لار م ۱۲ جی یۆزیله خوارزمشاهلارین ان یوخاری دؤولتی مقام لاریندا یئر آلدیلار ۸۵.	کیمین..kimin [اؤزل آد] گۆی تورک خاقانی، یئهو-تۆلن نین جانشینی ۴۰.
کیملیک..kimlik [آد] ۱-بیر کیمسه نین کیم اولدوغونو بللی ائندن بلگه (فا: شناسنامه). identity ۲-هویت.	کین..kin [آد، فا] اؤج آلما آماج ایله گیزلی دوشمانلیق (فا: ~). کینه..kinə [آد، فا] اؤج آلما آماج ایله گیزلی دوشمانلیق (فا: ~). کینتیک..kinetik [باخ] سینتیک. کیندیک..kindik [اؤزل آد] اورتا، اوداق، مرکز ۷. کینش..kineş [اؤزل آد] شورا، مشورت، کنگره ۷. کینو..kino [یو، ترپهن] سینما (فا: سینما). کیننو..kinno [اؤزل آد] گئرمی ده کند آدی. کینه..kinə [آد، بیتگی] بیر نوع آغاج آدی و اوندان آلینان تۆز داوا ۱. کینه کی..Kineki [اؤزل آد] قازاق-کیچیۆز-بایوغلۇ جاپپاس بوی لاریندا ندر ۱۵۸-۸۱.
کیملیک بئگه سی..kimlik bəlgəsi [آد] کیملیک، تائیتما بگله سی، تائیتمالی.	کینه ورس..kinə vers [اؤزل آد] ابهر ده کند آدی. کینه ورلو..kinəvərli [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی. کینه گس..Kineges [اؤزل آد] اؤزبک بوی لاریندا ندر ۱۵۸-۸۱.
کیمو قراف..kimoqraf [یو: دالفا+یازیرام] مختلف فیزیولوژی پروسه لرین قرافیک قئیدی اۆچون جاهاز (فا: کیموگراف).	کینی سایا..kinisaya [اؤزل آد] همدان-اسدآباد دا کند آدی. کینسی..kinsi [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی. کینیکور..kinikor [اؤزل آد] ماکی دا کند و داغ آدی. کیوسک..kiyusk [فر باخ: کؤشک] بالاجا اودا (فا: کیوسک).
کیمی..kimi [ض] ۱-بعضی سی، بیر تاقیمی، بیر کیمسه لر "کیمی یشک یشیر و کیمی ایچیر". ۲-بئزلیک بلیرتی سی "گۆل کیمی". ۳-تا مفهوموندا بیر سۆز "تبریزه کیمی گئتدیم" (فا: تا). untill, till {سۆمرجه 'گیم'; دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، صح}.	کیوی..kivi [اؤزل آد] ۱-سنجبد / سانجاوا بؤلگه سینده بالاجا کند اولاراق یوخاری کیوی آدیندا بیر (کیوی نین ۳ کب * ۵۳۰). ۲- کیوی هیشین (هیشین نین ۸ کد * ۱۸۰)، ۳-زئیه کیوی (هیشین نین ۸ کد * ۳۰)، ۴-سنجبد / سانجاوا بؤلگه سینین مرکزی کیوی ویا آشاغی کیوی آدیندا بیر، خالخال نین ۲۵ ک ق گ طرفینده یئر آلییدیر، ۱۳۲۰ جی ایله نفوسو * ۲۸۳۰ نفر تورک قئید اولونویدور، دنیز سولاری سویه سیندن ۱۵۰۰ متر یوکسک لیکده اولاراق، ش ۱۳۸۵ ده شهرستان و شهرین جمعیتی ۲۹۰۰، ۷۵۰۰ نفرایدی، تاریخی و گۆرمه لر یئرلریندن: کیوی ایستی سویو، داش حامام -- ۵- (آد، دیرگی) تویوق بویوکلو گونده اسمر رنگلی، اوزون دیمدیکلی، قانادلاری کۆت، یشنی زلاندادا یاشایان بیر قوش نۆعو (فا: نۆعی پرنده). apteryx austrslis ۶-کیوی (آد، بیتگی) قهوه- رنگلی، قاییغی توکلو، قاییغی سویولودوقدان سونرا اتی یاشیل وسؤل و ویتامین لی بیر بیتگی (فا: ~). ۷- یئر آدلاریندا بوکلمه قیو سۆزونون دیشیلیمیش شکلی اولمالیدیر و کیوی / قیوی سۆزو زنگین
کیمیال..kimiyasal [صفت] شیمی ایله ایلگی لی (فا: شیمیائی). chemical	
کیمیال چۆکۆتۆ..kimiyasal çöküntü [آد] کیمیال رسوب (فا: رسوب شیمیایی). precipitate	
کیمیال دیشیم..kimiyasal dəyişim [آد] شیمیائی تغییر (فا: تغییر شیمیائی). chemical change	
کیمیچووان..kimicuvan [اؤزل آد] کرمچووان : مراغا دا کند آدی {باخ: جووان}.	

یثر دئمکدیر، قیوچاق / قیچاق سۆزوده بونون آیری فورماسیدیر. ۸- کیوی بؤلگه سینین چایلاری : چایلار قیزیل اؤزنه تۆکولورلر: بینهماران (~ s9b8)، آسفره جان (~ s6b9)، هئریس چای (پردستلو s6b18)، پیر آغاج (~ s7b8)، زئیوه (~ s7b13)، شوویر (~ s6b12)، کَرَنَدَق چای (~ s7b14)، گَزَر (~ s3b34)، سَنجَبَد چای / سنگیلی (گنجگاه s2b40)، لیکوان چای (سۆلۆکلۆ s5b18)، پۆروج (s5b7)، اَلَنگَش (~ s7b13)، هئشین (~ s5b26)، کیوی چای (~ 02s2b53 / q5)، نوده چای (~ s6b11)، ۹-کیوی (فیروز-جنوبی- سنگیلی) بؤلگه سینین کندلری : (قیشلا-غی=) گرگ آباد سعید آباد، قوچ اوغلو، بینه خالخال * ۱۸۰؛ گۆللو جان * ۳۶۰؛ دوگر * ۱۱۵، خلیفه چای، فیروز آباد * ۳۰۶؛ مولاوا (قو: میکائیل آباد) * ۱۷۰؛ سَهَر آوا / سکر آباد * ۳۵۰؛ ایلخیچی * ۱۱۰؛ کۆموک (قو: کُمق) * ۱۷۱؛ یئنگیجه * ۷۰؛ عظیم آباد، لیکوان * ۱۲۰؛ زَند * ۱۱۰؛ زیناب * ۱۳۰؛ شرف آباد * ۵۴؛ ناتور * ۱۵۰؛ علاالدین، کئچل دره * ۲۰؛ هئشین heşin * ۳۰۰، اصفها آباد * ۱۱۹؛ امیر آباد * ۱۶۰؛ اماوا amaval (قو: امر آباد) * ۱۴۰؛ افشار * ۱۸۰؛ مَشگول * ۳۴۰؛ کلامی، پیرتقی، آلواره، زَرَج آباد / زَرَج آوا * ۹۹۰؛ ۱۰-کیوی (فیروز-زَرَج آباد) بؤلگه سینین کندلری : صوفولو * ۴۴۰؛ قالین قایا * ۲۱۰؛ گیلان دوز * ۱۷۰؛ سۆلۆکلۆ گۆلو * ۲۴۳؛ قوزلو * ۴۶۰؛ احمد آباد * ۳۵۴؛ رُستم آباد، بوروستان * ۳۲۰؛ زئیوه * ۲۳۰، شرح آباد * ۱۸۰، ناوان (قو: ناوند) * ۱۵۰، دؤولت آباد * ۳۴۰؛ ۱۱-کیوی (مرکزی-شمالی- سنجبد / سنگیلی) بؤلگه سینین کندلری : قالاجیق * ۷۰؛ سَققَواز * ۶۴۰؛ مَکَدَر * ۶۷۰؛ میریش / میریشت * ۹۱۰؛ گلین قیشلاغی * ۲۲۰؛ تۆرکه ده (اردییل ۲۷ک گ * ۲۱۴، پیرزیمان (اردییل ۳۳ک گ * ۱۶۰، نرلو / نریلو * ۱۲۰، جعفرلو * ۵۰۰، مزرعه اسب گور، قیرخ بولاق * ۱۴۰؛ خَلَفَلو / ۵۳۰؛ آغباش * ۷۷۷؛ آغجاقیشلاق / آ-ی * ۳۲۷ / کو؛ مۆکتیلانی * ۵۷۰ (قو: بُنیاد آباد)؛ آریاچایی * ۲۴۱؛ مزره کاروان، بینهماران * ۶۵۰؛ وچین * ۳۴۰، اَلَنکَش * ۳۴۰؛ بابارشید، زئیوه * ۵۴۰؛ آلَو * ۲۴۳؛ مُرادخانی، نۆدی (قو: نوده) * ۳۲۰؛ کَرَندره * ۳۶۰؛ بَبه جیک قیشلاغی، گَزور / آ-ی * ۶۰۰ / تو / کلۆکجانلو طایفاسی؛ آغاج دالی، الی کندی، ۱۲-کیوی (مرکزی- غربی سَنجَبَد / سنگیلی) بؤلگه سینین کندلری : قاضیلو، پیرخانی، پیر آغاج * ۳۳۰؛ گۆللو قیشلاقی / گل قیشلاق * ۸۰، پَرساوا (قو: پارس آباد) * ۱۱۱؛ اسفره جان حاجی عایباس asferacan * ۱۵۱؛ لکندشت * ۲۱۰؛ پیره نئی * ۱۲۵؛ سَنگَوا / سَنجَوا (قو: سنگ آباد) * ۶۵۰؛ قاراقیشلاق * ۱۴۰؛ مزرعه قارامیر، جِغَناو cıganav (قو: جغناپ) * ۳۷۰؛ شووَر şüvür (قو: شویر) * ۷۰؛ کجین * ۳۰،	سۆتَه زَر * ۲۸؛ آلوار alvar (قو: علی آباد) * ۱۳۰؛ پَرَوو (قو: فاراب) * ۳۳۰؛ هاواشان (قو: هواشانق) * ۱۹۰؛ نئی احمد بگ * ۱۳۰؛ گۆل تپه * ۴۱۰، ایستی سو / ایستی سؤیو (قو: آبگرم)؛ گلیله خانه، چالرود / چالگر / بچرلی * ۳۵۰، کیوی / آشاغی کیوی (قو: کوثر) * ۲۸۳۰؛ یوخاری کیوی * ۵۳۰؛ سۆره بره sürəbəre (قو: سۆره برق) * ۱۷۰؛ گنجاه (قو: گنجگاه)؛ هیریز / هیریس * ۶۲۰؛ کرده ده، خاتون بولاق، اییلی ibli * ۳۶۴ / ی تو؛ آغامیرلو * ۱۷۴؛ شاه ساوارلی * ۱۴۰ / تو / تولکانلو طایفاسی؛ آرسه دیکا (قو: عرصه دوگاه) * ۲۷۰؛ توشمانلو / دۆشمنلی * ۳۴۰؛ پَرگی (قو: پرگو) * ۴۱۰؛ نصیراوا * ۴۴۰؛ تَرَبیزک (قو: تره تیزک) * ۳۱۴؛ نئيله (قو: نیلق) * ۴۵۰؛ باغچاجیق * ۲۳۵؛ اوچ بولاق * ۱۹۰؛ پیربوداق / پیربولاق * ۲۳۴؛ پَرَدَسلی (قو: پردستلو) * ۳۵۰؛ آفتافا * ۱۸۴؛ کیوی کِیللر.. kiviğillər [آد، دیرگی] اومورقالی قوشلار صنف ایندن بیر سوی (فا: تیره ای از پرند هها). کیویج.. kivic [اؤزل آد] هئریس دا کند آدی. کیینلی خاقان.. kiyelixaqan [تاریخی اؤزل آد] اولو+خاقان؛ گۆی تۆرک خاقان لاریندان، کۆرشاد ین عمی سی. کییز.. kiyiz [آد] بیر نوع بالاجا کیلیم.

معمولا بوجور حاللاردا يئرلى اهالى نين سؤيله نيشى گؤو و گوو شكيلنده اولاراق فارسجادا سايديريلميش شكيلده گاو شكيلنده يازيلير، بو كلمه اصلينده گؤى سؤزونون ديشيلميش شكيلدير، باخ: گؤو.	گ..g [حرف] تورک عرب الفباسى نين ييرمى دؤردونجو و تورک لاتين الفباسى نين دوققوزونجو حرفى، بو حرف سس سيز اولاراق کويلو و تيره شيملى حرف سايلير (فا: بيست و چهارمين حرف ترکى آذربايجانى).
گاوا آهن..gavahən [آد، فا] باخ: کوتان.	قاباردین..qabardın [باخ] قاباردین.
گاوار..gavar [اؤزل آد] کلئير و تبریز ده کند آدى {باخ: گؤو+ار، گاوير}.	گابان..gaban [اؤزل آد] اوردوباد دا داغ آدى ۲۴۰.
گاواشين..gavaşın [اؤزل آد] سراب دا کند آدى {گؤو+شين}.	گاباهان..gabahan [اؤزل آد] آذربايجان دا کند آدى ۲۴۰.
گاوالى..gavali [آد، دا، بيتگى] بير آغاج آدى بو آغاجين چوده گى گيرده ويا اوژون سوو، سارى بنوشه يى رنگلى ميوه سى.	گاز..qaz [باخ] قاز.
گاوالى ليق..gavalılıq [آد] چوخلو گاوالى آغاجى اكيلميش يئر.	گاز چوخورلارى..qaz çuxurları [آد] گاز اولان چوخورلار (فا: حفرة هاى گازى). gas holes
گاوانى..gavani [اؤزل آد] ميانا دا کند آدى {گؤو+ان: گؤيلر}.	گاز ديشمزي..qaz dəyişməzi [آد] گاز اؤزل ليکلرينين ديشمزي سايبى سى (فا: عدد ثابت گازها). gas constant
گاواير..gavayır [اؤزل آد] تبریز ده کند آدى (قو: گواهر) {۱-گؤو+يئر. ۲-کووخالى: اکين يئرلرينى قورويان: کتخدا}.	گازران..gazran [اؤزل آد] کوميجان دا کند آدى.
گاويين..gaveyin [اؤزل آد] کثيوان طایفاسينا باغلى اوبآدى ۳، ۱۰۸. (قو: گاوا آهن)	گازلانماق..qazlanmaq [باخ] قازلانماق.
گاويين..gaveyin [اؤزل آد] کلئير ده کند آدى {گؤو+اين: گؤيه عايد}.	گازويل..qazuyil [آد، اين] نفت دن آله گلن بير نوع ماده، گازولين (فا: ~). gas, gasoline
گاودره..gavdere [اؤزل آد] گودره: ابهرده کند آدى {گؤى +دره}.	گاستريت..qastrit [باخ] قاستريت.
گاوصانديق..qavsandıq [آد] بؤيوک آغير دمير صانديق (فا: گاوصندوق).	گال..gal [اؤزل آد] اهرده کند آدى {زيقورات} اين ان يۆکسک زيروه سى و تاپيناغى ۶۶، باخ: سومرين}.
گاوان..gavlan [اؤزل آد] گؤولان: اورميه ده کند آدى {گؤولان}.	گالا..gala [اؤنلم] توت، آل، بويور سنين اولسون {گل+آل} ۵.
گاوميش..qavmış [آد] يئر آدى، باخ: جاميش.	گالاگوننى (فالاکوننى)..galagüney(qalagüney) [اؤزل آد] شبيستر دا داغ آدى.
گاوه باز..gavəbaz [اؤزل آد] بيجارين ۷ کنديستانيندان ييرى، ۱۵ کندى و *۴۶۰۰ نفر نفوسو واردير، کنديستانين مرکزي گاوه باز کندى پيرتاج، ۱۲ ک گ ب طرفينده قرار تاپيب و *۴۲۰ نفر نفوسو واردير، کنديستانين اهالى سى تورکدولر.	گال گانى (قال قانى)..gal gani(qal qanı) [اؤزل آد] مرنده داغ آدى.
گاوير..gavir [آد، ع «کافر» کافير، دينسيز، غير مسلمان (فا: گبر).	گاموس جاموس..gamus camus [اؤزل آد] ماكى دا کند آدى.
گاويک..gavik [اؤزل آد] گؤيوک: آوج ده کند آدى {۱-گؤيوک، ۲-گئيك}.	گاميش..gamiş [باخ] جاميش.
گاه..gah [ظ، با] ۱-باغلاييجى بيرسؤز "گاه من گاه او"، هردن معنا سيندا بيرسؤز (فا: گاه) {فا: بو كلمه چاغ سؤز ايله ايلگى لى اولماليدير}.	گاميش..gamiş [اؤزل آد] مورؤو سيراداغلاريندا بير داغ آدى ۲۴۰.
گاهدان بير..gahdan bir [ظ، دا] بعضا، هردن بيردن. sometimes	گاميش اووان..gamiş ovan [اؤزل آد] لنگران دا يئر آدى ۲۴۰.
گاي..gay [صفت] گيج، مايماق ۵.	گاميشلو (قميشلى)..gamişlu(qəmişli) [اؤزل آد] رزن ده کند آدى.
گنديکجه..getdikce [ظرف] ياواش ياواش، ايره لى له دیکجه، گنت گنده، قاباغا دوغرو گنده گنده، تدريجا (فا: تدريجا). gradually	گاميشه..gamişə [اؤزل آد] سقز ده چاي آدى.
گتتر..getr [آد، فرانسيزجا] آياق قابينين اؤست بؤلومو.	گانباران..ganbaran [اؤزل آد] گؤنباران: اهرده کند آدى {گان/خان+باران: خان واريلان يئر، گؤن واريلان و گؤنه ور يئر ۶۶}.
	گانباهان..ganbahan [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدى {گؤن باخان يئر}.
	گانديمنا..gandımna [اؤزل آد] کلئير ده کند آدى {محتملا اثر منيجه-دير}.
	گاو..gav [آد، فا] اينک.
	گاو..gav [اؤزل آد] گؤو، گوو: بو كلمه يئر آدلاريندا گؤرونور،

گت قاییت.. getqayit [آد] گندیب گلمه (فا: رفت و برگشت).	گنج گنج (گنژگنژ)..gec gec (gejgej) [ظرف] چوخ گنج، لاپ گنج،
گت گنده..getgedə [ظرف] ایره‌لی له دیکجه، قاباغا دوغرو، گنده	بشیواخ بشیواخ (فا: دیردیر). intervals
گنده، اوزاندیقجا، یاواش یاواش، گنده‌رک (فا: تدریجا).	گنج ییتیش..gec yetişən [صفت] گنج ییتگین له شن، باخ:
گت گل..getgəl [آد] بیریرنه چوخ گندیب گلمه (فا: ایاب وذهاب).	گنج ییتیرن.
going and returning	گنجه (گنژجه)..geccə (gejcə) [ظرف] گنج واختلاردا، بیر آر گنج
گت گله سالماق..getgələ salmaq [تائیرسیز انیلم] ایشینی اوزاتماق،	اولاراق.
یوباتماق.	گنجدن گنج..gecdən gec [ظرف] چوخ گنج، لاپ گنج "گنجدن
گنتمک..getmək [تائیرسیز انیلم] ۱-آددیم آتاراق حرکت اتمک،	گنج گوزونه یوخو گتدی.
یتریمک، یولا دوشمک، گنچمک، اؤتمک "یئهن گنتمک" (فا:	گنجلشدیرمک..gecləşdirmək [تائیرلی انیلم] گنج وضعیتیه گتیرمک (فا:
رفتن). ۲-بیر یئردن آیریلماق، باشقا یئر کؤچمک "یاپلاغا	به تاخیر انداختن).
گنتمک". ۳-اؤزونه صنعت و پئشه سئچمک، بیر ایش گؤرمه‌یه	گنجلیک..geclik [آد] گنج اولما، یوبانما (فا: ا.م دیر شدن).
قالخماق "اؤیرتمن لیگه گنتمک". ۴-صرف اولونماق، اختصاص	گنجه..gecə [ظرف] ۱-گونشین باتدیغیندان دوغدوغونا قدر گنچن
تاپماق، تۆکتیلیمک "خالاتا ۵ متر پارچا گندیر، بو قدر پول هارا	سوره، آخشامدان سحره قدر. ۲-بیر سیرا کلمه‌لرله مختلف افاده‌لی
گتدی، بو پالتو اؤچ ایل گندر". ۵-جریان تاپماق، آخین اتمک،	سؤزلر دؤزلدیر "ادبی گنجه، فضولی گنجه‌سی، آغیرلاما گنجه‌سی،
آخماق، دوام اتمک "حاضریق گنتمک". ۶-ییتیمک، سونا چاتماق،	گنجه پاپاغی، گنجه‌مکتبی" (فا: شب) night {سومرجه گیدیم،
قورتارماق "گؤنش باتماغا دوغرو گندیردی". ۷-بیر سیرا کلمه‌لرله	دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سن؛ گنج؛ +}.
مختلف افاده‌لی سؤزلر دؤزلدیر "فیکره گنتمک، خیالا گنتمک،	گنجه آی ایشیغی..gecə ay işığı [آد] آی ایشیغی (فا: مهتاب شب).
رنگی گنتمک، الدن گنتمک، یوخویا گنتمک، ایشه گنتمک".	گنجه اوچوش..gecə uçuşu [آد] گنجه واختی گورولن اوچوش.
{دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله	گنجه ایشچی لیگی..gecə işçiliyi [آد] گنجه ایشله مه وضعیت.
نیبیدیر}.	گنجه ایشی..gecə işi [آد] گنجه‌نی ایشله مه (فا: شبکاری) night
گنتمه‌لی..getməli [صفت] گنده جک‌لی "من گنتمه‌لی اولدوم"	shift
گنتمیش لر..getmişlər [آد] گنچمیش لر (فا: گذشتگان). the	گنجه باسقینی..gecə basqını [آد] گنجه اولونان هوجوم (فا: حمله
ancients	شبانه). night attack
گت ها گت..gethaget [آد] گند گنده، اوزون یول گنده‌رک، گندی	گنجه بکچی سی..gecə bəkçisi [آد] گنجه قاراولو (فا: شبگرد).
"گت ها گت بیر کنده چاتدی".	گنجه بنووشه سی..gecə bənövşəsi [آد، ییتیگی] یئرآلتی کؤک‌لی
گنج..gec [ظ، ت: وقت] قرار واختیندن سونرا، یوباناراق، "نیه گنج	یومرو اولاراق، یابانی، بزک ییتیگی سی، گنجه چیچگی.
گلدین"؛ قارشى آنلامی: ارکن، تنز؛ (فا: دیروقت). late	گنجه بو یو..gecə boyu [ظرف] بوتون گنجه‌نی.
گنج ارین..gec əriyən [صفت] اریمه‌سی گنج اولان (فا: دیرگداز).	گنجه به گوندوز..gecə bə gündüz [باخ] گنجه گوندوز.
گنج اولسون دا گوج اولسون..gec olsun da güc olsun [دنیسم] بیر	گنجه پاپاغی..gecə papağı [آد] گنجه‌یه اؤزل بؤرک. nightcap
ایشین اولاجاغینا ویر شئین اله گله جه‌ینه اومودلو اولماسینی	گنجه چاغی..gecə çağı [آد، ظ] گنجه‌لری (فا: شبانه). nightly
آندیریر.	گنجه چی..gecəçi [صفت] گنجه ایشله یین آدام، گنجه بکچی سی.
گنج تتر (گنژ تتر)..gec tez (gej tez) [ظرف] نه قدر زمان گنچسه ده	گنجه چیچگی..gecə çiçəyi [آد، ییتیگی] باخ: گنجه بنووشه سی.
"بو ایشین گنژ تتری وار یوخدوسو یوخ، آتالارسوزو". early or	گنجه چیراغی..gecə çırağı [آد، دیرگی] گنجه‌لر پاریلدا ییب ایشیق
late	وئرن بؤجک، باخ: ایشیلدا بؤجک (فا: کرم شب تاب).
گنج سیندیریلن..gec sindirilen [صفت] گنج هضم اولان (فا:	گنجه دن قالمیش..gecədən qalmış [صفت] بایات (فا: شب مانده).
دیر هضم). hard to digest	گنجه دن کنچمک..gecədən keçmək [تائیرسیز انیلم] گنجه‌نین چوخو
گنج قالمق..gec qalmaq [تائیرسیز انیلم] یوبانماق.	کنچمک.

گنجەدن گنج.. gecədən gec. [ظرف] چوخ یوباناراق ”بو ایش گنجدن گنج اولدو“.	گنجە گۆندوزە قاتماق.. gecə gündüzə qatmaq. [تائیرسیز انیلم] گنجە گۆندوز ایشله مک.
گنجە صفاسی.. gecə səfəsi. [آد، بیتگی] ایکی چنگلی لردن، امریکا و آفریقادا ییتیشن، آخشاملاری چیچکلری آچیلان، سورونکن بیر بیتگی (فا: لاله عباسی، گل عباسی). mirahilis jalapa	گنجە گۆندوزلو.. gecə gündüzlü. [صفت، ظ] هم گنجە هم گوندوز، سۆرکلی، آرایلیق سیز (فا: شبانه روزی).
گنجە صفاسی گیللر.. gecə səfəsigillər. [آد، بیتگی] ایستی بؤلگه لرده ییتیشن، ایکی چنگلی، تاجسیز بیتگی لر سویو. thy melseaceae	گنجە گۆندوزلوک.. gecə gündüzlük. [صفت] گنجە و گوندوز سورەسی ”بیر- یاناجاق“.
گنجە قارالماق (دۆشمک).. gecə qaralmaq (düşmək). [تائیرسیز انیلم] گنجە باشلانماق.	گنجە ماوی سی.. gecə mavisi. [آد] توتقون گۆی، قویو گۆی رنگلی (ماوی).
گنجە قوناغی.. gecə qonağı. [آد] گنجەنی قوناق اولان کیمسه.	گنجە یاتسی.. gecə yatısı. [آد] گنجەنی قوناق اولاراق بیر یثرده گنجیرمه.
گنجە قوندو.. gecəqondu. [آد] ایجازه سیز گنجە دوزهلن تیکیتی و قونوت.	گنجە یاری (سی).. gecə yarı(sı). [آد] گونشین باتیب دوغما سورە سینین اورتاسی. midnight
گنجە قوندوجو.. gecəqonducu. [آد] گنجە قوندودا اوتوران کیمسه، گنجە قوندو دوزلدیب ساتان کیمسه.	گنجە یانیغی.. gecə yanığı. [آد] اوچوق کیمی بیردن بیرە دری ده وچودا گلن قابارجیق لارا وثریلن آد.
گنجە قوشو.. gecə quşu. [آد] ۱- یاراسا (فا: خفاش). ۲- bat (مچ) گنجەنی دولانماغی سئون کیمسه ویا گنجەنی آز یاتان.	گنجە یایی.. gecə yayı. [آد] گونشین گۆی کۆره سینده بیر گۆن بو یوندا چکدیگی چمبرین افق آلتیندا قالان بؤلومو.
گنجە قوناقلیقی.. gecə qunaqlığı. [آد] گنجە دوزهلن قوناقلیق (فا: شب نشینی). evening party	گنجە لری.. gecələri. [ظرف] هر گنجە، گنجە وقتی.
گنجە کئچمک.. gecə keçmək. [تائیرسیز انیلم] گنجەنین گنج واختی اولماق.	گنجە له مک.. gecələmək. [تائیرسیز انیلم] بیر یثرده قالیب گنجەنی گنجیرمک (فا: بیتوته کردن). to pass the night
گنجە کسدی.. gecə kəsdi. [آد] توی گنجەلری سحره قدر سۆرن شنلیک.	گنجە له یین.. gecələyən. [ظرف] گنجە واختی.
گنجە کلوبو.. gecə klubu. [آد] گنجەلری آچیق اولان کولوب.	گنجە له مه.. gecələmə. [آد] گنجەنی بیر یثرده قالما (فا: بیتوته).
گنجە کورلوغو.. gecə korluğu. [آد، طب] گنجەلر گۆرمه ییتهنگی نین آزالماسی (فا: شبکور). night blindness	گنجە لی.. gecəli. [ظرف] هم گنجە هم گۆندوز، سۆرکلی، آرایلیق سیز.
گنجە کورو.. gecə koru. [آد] گنجەنی یاخشی گۆره بیلمه یین (فا: شبکور).	گنجە لی گوندولوز.. gecəli gündüzlü. [صفت] گنجە گوندوز.
گنجە کی.. gecəki. [صفت] گنجە اولموش، گنجە باش وثرمیش.	گنجە لیک.. gecəlik. [آد] گنجە یه عاید اولان، گنجە لیک گنیسم، گنجە لیک یتمک، گنجە یارارلانیلان هر شئی for a night
گنجە گۆزو.. gecə gözü. [ظرف] گنجە واختی، گنجەنین قارانیلیغیندا.	گنجە لیک کۆینک.. gecəlik köynək. [آد] یاتماق اوچون گنییلن کۆینک (فا: پیراهن خواب). night gown
گنجە گۆلو.. gecə gülü. [آد، بیتگی] باخ: گنجە بنووشه سی.	گنجە له یین.. gecələyən. [ظرف] گنجەنی بیر یثرده قالان کیمسه.
گنجە گۆندوز.. gecə gündüz. [ظرف] گنجە گوندوزلو، آرا وثرمه دن، هر زمان ”گنجە گۆندوز چالیشماق“ (فا: شبانه روز) night and day	گنجەنی صاباح ائله مک.. gecəni sabah eləmək. [تائیرسیز انیلم] گنجە سحره کیمی اویاق قالماق.
گنجە گۆندوز دئمەک.. gecə gündüz deməmək. [تائیرسیز انیلم] ۱- آرا وثرمه دن چالیشماق. ۲- یثرلی یثرسیز دانیشماق.	گنجەنی گۆندوزە قاتماق.. gecəni gündüzə qatmaq. [تائیرلی انیلم] چوخ ایشله مک، چوخ چالیشماق.
گنجە گۆندوزو اولماق.. gecə gündüzü olmamaq. [تائیرسیز انیلم] چوخ چالیشماق.	گنجە نین بیر عالمی.. gecənin bir aləmi. [ظرف] گنجەدن چوخ کئچمیش واختدا.
	گنجە نین بیر واختی.. gecənin bir vaxtı. [ظرف] گنجەدن چوخ کئچمیش واختدا.

گنجور.. gecəvər.. [آد]، [یبتگی] چوخ ایل لیک کؤ کومسو و درمان یبتگی سی.	گنجور.. gecəvər.. [آد]، [یبتگی] چوخ ایل لیک کؤ کومسو و درمان یبتگی سی.
گنجیه دوشمک.. gecəyə düşmək [تائیرسیز انیلیم] گنجهنی بیر یترده قالمایا مجبور اولماق.	گنجیه دوشمک.. gecəyə düşmək [تائیرسیز انیلیم] گنجهنی بیر یترده قالمایا مجبور اولماق.
گنج یئیرن.. gec yetirən [صفت] گنج یئتیشن. (فا: دیررس). late ripening	گنج یئیرن.. gec yetirən [صفت] گنج یئتیشن. (فا: دیررس). late ripening
گنج یخدی ریمک (گنج یهدیر مک).. gecixdirmək (gecihd irmək) [تائیرلی انیلیم] یوباتماق، آرا وئرمک to cause to be late	گنج یخدی ریمک (گنج یهدیر مک).. gecixdirmək (gecihd irmək) [تائیرلی انیلیم] یوباتماق، آرا وئرمک to cause to be late
گنج یخدی ریمک (گنج یهدیر مک).. gecixdirmək (gecihd irmək) [تائیرسیز انیلیم] یوبانماسینا یول آچماق.	گنج یخدی ریمک (گنج یهدیر مک).. gecixdirmək (gecihd irmək) [تائیرسیز انیلیم] یوبانماسینا یول آچماق.
گنج یخمک (گنج یکمک، گنج یهمک).. gecixmək (gecixmək) [تائیرسیز انیلیم، ت] یوبانماق، گنج قالماق (فا: تاخیر کردن). to late	گنج یخمک (گنج یکمک، گنج یهمک).. gecixmək (gecixmək) [تائیرسیز انیلیم، ت] یوبانماق، گنج قالماق (فا: تاخیر کردن). to late
گنج یخمه سیز.. gecixməsiz [صفت] گنج یخمه سی اولمایان.	گنج یخمه سیز.. gecixməsiz [صفت] گنج یخمه سی اولمایان.
گنج یخمه دن (گنج یهمه دن).. gecixmədən (gecihmədən) [ظرف] یوباد مادان، بلاتاخییر quickly	گنج یخمه دن (گنج یهمه دن).. gecixmədən (gecihmədən) [ظرف] یوباد مادان، بلاتاخییر quickly
گنج یخمه لی.. gecixməli [صفت] گنج یهمه لی، گنج یخمه سی اولان، تاخییر لی.	گنج یخمه لی.. gecixməli [صفت] گنج یهمه لی، گنج یخمه سی اولان، تاخییر لی.
گنج یکیدیر مک (گنج یهدیر مک).. gecikdirmək (gecihdirmək) [تائیرلی انیلیم] یوباتماق، آرا وئرمک to cause to be late	گنج یکیدیر مک (گنج یهدیر مک).. gecikdirmək (gecihdirmək) [تائیرلی انیلیم] یوباتماق، آرا وئرمک to cause to be late
گنج یکیدیر یلمک (گنج یهدیر یلمک).. gecikdirilmək (gecihdirilmək) [بلسیز انیلیم] یوباتدیر یلماق، آرا وئردیر یلمک.	گنج یکیدیر یلمک (گنج یهدیر یلمک).. gecikdirilmək (gecihdirilmək) [بلسیز انیلیم] یوباتدیر یلماق، آرا وئردیر یلمک.
گنج یکیدیر یم (گنج یهدیر یم).. gecikdirim (gecihdirim) [آد] یوباد یلما، یوباتما، یوبانیش.	گنج یکیدیر یم (گنج یهدیر یم).. gecikdirim (gecihdirim) [آد] یوباد یلما، یوباتما، یوبانیش.
گنج.. geç.. [باغلا یجی سؤز] رد اول.	گنج.. geç.. [باغلا یجی سؤز] رد اول.
گنج دی گنج دی (گنج دی گنج دی).. geçdi geçdi (geşdi geşədi) [آد] بیر نوع قاچیش یاریشی (اوشاق او یونو) "گنج دی گنج دی او یناماق".	گنج دی گنج دی (گنج دی گنج دی).. geçdi geçdi (geşdi geşədi) [آد] بیر نوع قاچیش یاریشی (اوشاق او یونو) "گنج دی گنج دی او یناماق".
گنج.. geçər.. [باغلا یجی سؤز] ۱-اؤتر. ۲- (ص) گنجرلی، جایز.	گنج.. geçər.. [باغلا یجی سؤز] ۱-اؤتر. ۲- (ص) گنجرلی، جایز.
گنجر آغا.. geçər ağca [صفت] گنجرلری پارا.	گنجر آغا.. geçər ağca [صفت] گنجرلری پارا.
گنجر سیز.. geçərsiz [صفت] بیر توپلومجا ویا بیر یاساجا دیرلی اولمایان (فا: غیر رسمی).	گنجر سیز.. geçərsiz [صفت] بیر توپلومجا ویا بیر یاساجا دیرلی اولمایان (فا: غیر رسمی).
گنجر سیز لشدیر مک.. geçərsizləşdirmək [تائیرلی انیلیم] گنجر سیز وضعیت سالماق.	گنجر سیز لشدیر مک.. geçərsizləşdirmək [تائیرلی انیلیم] گنجر سیز وضعیت سالماق.
گنجر سیز لشمک.. geçərsizləşmək [تائیرسیز انیلیم] گنجر سیز اولماق، گنجر لیگینی ایتیرمک.	گنجر سیز لشمک.. geçərsizləşmək [تائیرسیز انیلیم] گنجر سیز اولماق، گنجر لیگینی ایتیرمک.
گنجر سیز لیک.. geçərsizlik [آد] دیرلی اولماقدان قالدیر یلمیش، دیر سیز لیک "قادین لارین اؤز گورلوک گنجر سیز لیگی ایندیکی دونیادا اینانیلماز بیر حق سیز لیکدیر".	گنجر سیز لیک.. geçərsizlik [آد] دیرلی اولماقدان قالدیر یلمیش، دیر سیز لیک "قادین لارین اؤز گورلوک گنجر سیز لیگی ایندیکی دونیادا اینانیلماز بیر حق سیز لیکدیر".

گنجیش زامان گۆرونومو..geçmiş zaman görünümlü [آد، دیل ب] گنجیش زامان اکى آلمیش فعلله بیر یاردیمجی ویا باشقا فعل له اورتایا چیخان و بیر اولای و حادثه نین تاماملانمیش اولدوغونو آنلاتان گۆرونوم "گلمیش اولماق، اوخوموش گۆرونمک". گنجیش لیک..geçmişlik [باخ] گنچه نک، سابقه. گنجیش لر..geçmişler [آد] اولوب گندلر، سلف (فا: پیشینیان). گنجیش لرده..geçmişlerde [ظرف] قاباقچالار (فا: سابقا). in the past. گنجیش لری..geçmişleri [آد] بیرینین آتابابا و آناسی، اولوب گندلری، سلف (فا: پیشینیان). predecessors. گنچ..geçen [صفت] گنچن: اؤتن، کئچیب گندن، گنچمیشده قالان، قاباقکی "گنچن یاز، گنچن گۆز، قاباقکی و ییلدیرکی". گنچنده..geçəndə [صفت] گنچنلرده. گنچن گۆن..geçəngün [ظرف] دونن (فا: دیروز). yesterday. گنچنلرده..geçənlərdə [ظرف] یاخین بیر گنچمیشده، بیر سۆره اؤنجه. گنچه جگ..geçəcək [آد، دا] ۱- گنچمیش زامان، گله جه یین ترسی، "گنچه جگیمیز خوش اولمادی گله جگیمیز یاخشی اولسون". ۲- دولاناجاق، گنچینه جک. گنچه لت..geçələt [آد، دا] کنچه لت: آتلاما یئری "آرخین گنچه لتی". گنچه مز..geçəməz [باخ] گنچیرمز. گنچه نگ..geçənək [آد] ۱- گنچیلن یول ویا دالان، کوریدور. ۲- سابقه (فا: پیشینه). past record, background (سوء سابقه: پیس گنچهنک، عدم سوء سابقه: پیس گنچه نک سیز). ۳- بیرینین گنچمیشینده اولان حادثه لر (فا: سرگذشت). adventures. گنچه نکلر..geçənəklər [آد] سابقه لر (فا: سوابق). documents. گنچی..geçi [باخ] کنچی. گنچیب گندن..geçib gedən [آد] گنچیری (فا: گذری). گنچیت..geçit [آد] گنچه یه یارایان یئر، گنچه جک یول، ایکى داغ آراسیندا اوزون یول (فا: راه). way. گنچیت تۆرنی..geçit töreni [آد] رژه گنتمک. گنچیت لی..geçitli [صفت] گنچیتی اولان. گنچیحی..geçici [صفت] ۱- قیسا سۆرن، چوخ سۆرموین، گنچیری، اؤتری، گنچیب گندن، موقتى (فا: موقتى) temporary ۲- یولجو (فا: رهگذر). mortgage. گنچیحی اولاراق..geçici olaraq [ظرف] موقتاً (فا: موقتاً). temporarily. گنچیحی نکاح..geçici nikah [آد] صیقه (فا: صیغه). temporarily.	کاغذا گنچدی. rewrite ۱۲- سؤنمک، چراغ سؤنمک "اود گنچدی". to turn off ۱۳- دیری اولماق، بیر یول ویا یاسانین گنچرلیگی اولماق "بو یاسا بۇردا گنچمیر". to be current ۱۴- باتماق، "پیچاق قارنینا گنچدی". to penetrate into ۱۵- باغیشلاماق، صرف نظر ائلمک "گناهیندان گنچمک". ۱۶- ایش ایشدن گنچمک، اولدو بیتدی "هامیسی گنچیب گندر". ۱۷- بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی سۆزلر دۆزلدیر "باشیندان گنچمک، جانیندان گنچمک، پیس لیگی گنچمک، اله گنچمک" {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، گۆتورک داشیازیلاری، سن:بو کلمه گنچ کلمه سیله ایلگی لیدیر، چونکی گنچمک، گله جک زامانین بیرنوع گنچیمه سیدیر}. گنچمه..geçmə [آد] ۱- اؤتمک ایشی ۲- بیریرینین ایچینه گنچمک ایشی، گنچمه لی..geçməli [صفت] گنچمه سی اولان، بیرگیریتی لی شئی گنچمک اؤچون چیخیتی سی اولان شئی، گیریتی لی چیخیتی لی سیستمه بیریرینه باغلانان و راحتجه سؤ کوله ییلن آراج. گنچمه لیک..geçməlik [آد] بعضی یئرلرده گنچمک اؤچون آلینان عوارض. گنچمه یاخا..geçməyaxa [آد] ۷ شکیلنده بیریرینین اوستونه آشان یاخا. گنچمیش..geçmiş [صفت] ۱- رد اولموش، گنتمیش، اؤتموش. ۲- ایچی پوزولموش و یارارلیقدان دوشموش "ایچی گنچمیش قارییز". ۳- سؤنموش، سؤندورولموش، گنچمیش چراغ و یاشایش. ۴- آرخادا و دالدا قالان، باش وئرمیش اولایلار، اولوب گنچن لر (فا: گذشته). past. گنچمیش اولسون..geçmiş olsun [اؤنلم] یاخین لارینی ایتیرمیش و الدن وئرمیش آداما سویله نن سۆز. گنچمیش ایل..geçmiş il [ظرف] ییلدیر (فا: پارسال). of last year. گنچمیش ده گله جک زامان..geçmişdə gələcək zaman [آد، دیل ب] گنچمیش زامان ایچری سینده دانیشیلیمیش گله جک زامان (فا: زمان آینده در گذشته). future in the past. گنچمیش زامان..geçmiş zaman [آد، دیل ب] گنچمیش زامانا عاید اولان فعل "تیمور گلدی" (فا: فعل گذشته). past tense. گنچمیش زامان فعلی صفت..geçmiş zaman feeli sıfat [آد، دیل ب] گنچمیش زامانا عاید اولان فعلی صفت، تورکجه ده "میش، دیق" اک لرله دۆزه لیر "تانیدیق آدام، آنلاتدیق، گنچمیشی آیدیندیر" (فا: صفت فعلی گذشته). past participle.

گنجیرجی..لیک geçirici [آد] گنجی جی اولما دورومو. گنجید..لیک geçid [آد] گنجه جک یول، گنجهله جک یئر، بیر حالدان آیری وضعیت گنجیلین یئر و یا زامان، آرایق (فا: گذرگاه). گنجیرتمک geçirtmek [اثریرکن ایلیم] گنجیرمک. گنجیر تیلیمک (گنجیر دیلمک) geçirtilmek (geçirdilmek) [بلسیز ایلیم] گنجیرمک ایشی گؤرولمک. گنجیرگن geçirgen [فیزیک] ایچیندن اوچوجو ویا آخیجی ماده لری گنجیرمه اؤزللیگی اولان، ایشیغی گنجیرن (فا: تراوا). گنجیرگن سیز geçirgensiz [صفت] گنجیرگن لیغی اولمایان. گنجیرگن لی geçirgenli [صفت] گنجیرن اولان، گنجیرگن لیغی اولان. گنجیرگن لیگ geçirgenlik [آد] آخان نسنه لری گنجیره بیلمه اؤزللیگی، گنجیریم لیک (فا: تراوایی، نفوذ پذیری) permeability گنجیرلی geçirli [صفت] گنجیر یولو اولان، گنجیمک اؤچون یولو اولان (فا: قابل عبور). گنجیرمز geçirməz [صفت] گنجیرمه یین، گنجیرگن اولمایان (فا: نفوذ ناپذیر) water-proof, impermeable گنجیرمک geçirmek [اثریرلی ایلیم] ۱-بیر یئردن آیری یئر آپارماق، منتقل اتمک، گنجهمه سینه یول آچماق، یؤنلیمک "قوناغی یوخاری باشا گنجیردی" (فا: منتقل نمودن). ۲-بیر یازی نی بیر آیری دفتره ویا یئر آپارماق و یازماق، چتویرمک، دؤندرمک "سؤزو کاغادا گنجیردی". ۳-تاخماق، بیرشئی بیر یئر گنجیرتمک "اؤزویو بارماغینا گنجیردی". ۴-سؤندورمک "اوجاغی و چیراغی گنجیرمک". ۵-بیر یؤندهمه و اُصولا سالماق "قورومو یئنی یؤندهمه گنجیرمک". ۶-بیر ایشمه و گؤروه داخل اتمک "اوشاغی موسیقی مکتبینه گنجیرمک". ۷-سؤرمک و دوام ائتدیرمک، بیر سؤره یاشاماق "واختینین چوخونو ایشده گنجیریر". ۸-انتقال وئرمک "مثال ایستی لیک گنجیریر". ۹-سووشدورماق "یولداشی اونون سؤزونو زارافاتلا گنجیرمک ایسته دی". ۱۰-قبول ائتدیرمک، اونا یلاتماق "تکلیفی گنجیرمک". ۱۱-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سؤزلر دؤزلدیر "خسته لیک گنجیرمک، قیلیجدا گنجیرمک، نظردن گنجیرمک، فیکیریندن گنجیرمک، گؤزدن گنجیرمک، نظردن گنجیرمک، اجلاس گنجیرمک، مُسابقه گنجیرمک، حرب گنجیرمک، آدینا گنجیرمک، اضطراب گنجیرمک، ". گنجیرمه geçirmə [آد] بیر گؤرونتونو بیر کاغاددان آیری کاغادا کبی اتمک، عکس گنجیرمه (فا: انتقال) transition گنجیرمه یین geçirməyən [باخ] گنجیرمز.	گنجیرجی..لیک geçirici [آد] ۱-گنجیرمه ایشینی گؤرن ۲-الکتریک، ایستی و بوجور آخیملاری اؤزوندن گنجیرن نسنه، عایق اولمایان، گنجیرمه اؤزللیگی اولان (فا: تراوا) permeable گنجیرجی..لیک geçiricilik [آد] گنجیرمه اؤزللیگی اولما (فا: رسانایی) conductance گنجیریش geçirış [آد، ت] گنجیرمک ایشی ویا بیچیمی، گنجیرمه، کؤچورمه، کؤچوروش (فا: انتقال). گنجیریلیمک geçirilmək [بلسیز ایلیم] گنجیرمک ایشی گؤرولمک. گنجیریم geçirim [آد] ۱-کنجید، کنجیلن یئر (فا: گذرگاه). ۲-کنجیرمه اؤزللیگی، گنجیرمه ایلیمی و ایشی (فا: نفوذ). گنجیریم سیز geçirimsiz [صفت] گنجیرمه اؤزللیگی اولمایان، گنجیرگن لیغی اولمایان (فا: نارسانا) insulator. گنجیریم سیز لیک geçirimsizlik [صفت] گنجیریم سیز اولما وضعیتی. گنجیریملی geçirimli [صفت، فیزیک] گنجیرگن لیغی اولان، گنجیریمی اولان، "آز گنجیریملی" (فا: نفوذ پذیر) conductor گنجیریم لیک geçirimlik [آد] گنجیریم اؤزللیگی (فا: نفوذ پذیری). گنجیریملی لیک geçirimlilik [آد، فیزیک] گنجیریملی اولما وضعیتی، گنجیرمه اؤزللیگی، گنجیرمه یئته نگی، گنجیریم اؤزللیگی (فا: نفوذ پذیری، تراوایی) conductivity گنجیش geçiş [آد] ۱-گنجهمه یولو ویا سؤره سی و دؤنمی (فا: گذار). Passage ۲-آخیش، سؤرکلی اولوش گنجیش بلگه geçişbəlge [آد] پاسپورت (فا: جواز عبور) passport گنجیش حاققی geçişhaqqı [آد] (سوروجولو کده) گنجیش اوستونلوگو، گنجهمه اولویتی اولان (فا: حق عبور). گنجیشدیرمک geçişdirmək [اثریرلی ایلیم] ایشی بیرجور حل ائدیپ و چتین لیکلرینی آشماق، یئته جک قدر اداره اتمک (فا: راست و ریس کردن). گنجیشدیرجی..لیک geçişdirici [صفت] توخدادیجی، گنجی جی اولاراق بیر آغری ویا اوزونتونو توخدادان داوا و علاج (فا: مسکن). گنجیشدیریلیمک geçişdirilmək [بلسیز ایلیم] گنجیشدیرمک ایشی گؤرولمک. گنجیشمک geçişmək [اثریر سیز ایلیم] بیریرینین ایچینه گنجیب قاریشماق، تداخل اتمک (فا: تو هم رفتن). گنجیشمه geçişmə [فیزیک] ایکی آخیجی ماده بیر اؤرتو کدن گنجیب بیریریله قاریشماسی ویا یئر دیشمه سی. گنجیلز لیک geçilzlik [آد] گنجیلمه سی ممکن اولما و وضعیتی.

گنجیلمز..geçilməz [صفت] ۱-گنجیلمه سی چتین اولان، گنجیلمه سی مُمكن اولمایان (فا: غیر قابل عبور). ۲-سون درجه یاخشی و اۆزه یه یاتان شئی حاققیندا، واز گنجیلمه بیلمه ین شئی.	گنجینه..geçinmə [آد] گنجینمک ایشی (فا: مدارا). moderateness
گنجیلمک..geçilmək [بل] ۱-گنجیمک ایشی گۆرولمک (فا: ف.م-گذشتن). ۲-(ل) بوراخماق، واز گنجیمک، ترک ائتمک. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	گنجینه جک..geçinəcək [آد] گنجیم اۆچون گرکلی شئیلر، گنجیم پاراسی، یاشاییش، دولاناجاق (فا: اعاشه، گذران). sustaining
گنجیلمیش..geçilmiş [آد] گنجیلمک ایشی ویا بیچیمی.	گنجینیش..geçiniş [آد] گنجینه طرزی.
گنجیلو..geçilu [آد] آستانا دا کند آدی.	گنجینیلیمک..geçinilmək [بلسیز ائیلیم] گنجینیمک ایشی گۆرولمک.
گنجیلیش..geçiliş [آد] گنجیمک ایشی.	گنجینیم..geçinim [آد] گنجینه طرزی، گنجینیش، گنجینه (فا: گذران).
گنجیلیک داغی..geçilik dağı [آد] ابهر ده داغ آدی.	گندایجه..gedaycə [آد] گند ده کند آدی {باخ: گندای}.
گنجیم..geçim [آد] ۱-یاشاملیق، دیری قالماق اوچون گرکلی، گنجینه اۆچون اولان شئیلر "گنجیم لری چتین اولان اینسانلاریمیزا کۆمک ائتمک لازیمدیر" (فا: معاش). livelihood. ۲-آنلاشما، اویوشما، آرالاریندا گنجیم اولانلار یاخشی یاشایا بیلیرلر ۳-اینسان-آدی: ~خان، ~آلپ.	گندایلی..gedayli [آد] غربی موغاندا آصلاندوز یاخین ایندا و حاجی خوجالی بویونون قیشلاق یثری ۳، ۱۰۸.
گنجیم زورلوغو (دردی، سیخینتی سی)..geçim zorluğu (sıxıntısı) [آد] یاشاماق اۆچون اولان چتین لیکلر.	گندایی..gedayy [آد] ماکی دا کند آدی {باخ: گندای}.
گنجیم سیز..geçimsiz [صفت] ۱-یاشاماق گرکلی اولمایان و آز اولان. ۲-باشقالارایلا ایلیشگی سی اولمایان.	گندر..gəder [آد] گندیر، گیدر: بیر ایش اۆچون مصرف اولان پارا (فا: خرج).
گنجیم سیز لشمک..geçimsizləşmək [تاثیر سیز ائیلیم] ۱-گنجیم سیز اولماق، گنجینه جگی آزالماق ۲-چئوره سینده کیلرله اییی گنجینه مک.	گندر کلمز..gəder gəlməz [آد] قاییتماسی ممکن اولمایان یثر، اؤلوم "گندر گلمزه گتتمک" (فا: مسیر غیر قابل برگشت).
گنجیم سیز لیک..geçimsizlik [آد] گنجیم سیز اولما وضعیت.	گندر آریق..gedrayaq [ظرف] گتتمه آئیندا، گتتمک اۆزه ره ایکن.
گنجیم قاپی سی..geçim qapısı [آد] یاشاماق اۆچون قازانچ یثری و ایش یثری.	گندر جی..gedər ci [باخ] گندرچی، گندرگی.
گنجیم لی..geçimli [صفت] یاشاییشی اییی اولان، یولگلن، اۆزویولا.	گندرگی..gedər gi [صفت] مطلق گتتمه لی اولان، قالایلمه ین، دایمی اولمایان، گنجیجی (فا: موقت). temporary
گنجیم لیک..geçimlik [آد] ۱-گنجیش لیک بلگه سی (فا: روادید). visa ۲-گنجیم و معاش اوچون گرکلی شئیلر، بیه جک پاراسی، دیری قالماق اۆچون بیه جک شئیلر، نفقه (فا: نفقه).	گندر لر..gedərlər [آد] (فا: مخارج). expenses
گنجیم لیلیک..geçimlilik [صفت] گنجیم لی اولما وضعیت.	گندر مک..gedərmək [تاثیر لی ائیلیم] اورتادان قالدیرماق، یوخ ائتمک (فا: از بین بردن).
گنجیم یولو..geçim yolu [آد] یاشاماق اۆچون اولان یۆتم و چاره لر.	گندن گلن..gedəngəl n [آد] یولدان اۆتن هر بیر شخص، هر آدام
گنجیندیر مک..geçindirmək [تدیر گن ائیلیم] گنجینه سینه و دولانماسینا کۆمک ائتمک، دولاندیرماق، یاشاتماق (فا: گذراندن).	passers
گنجینمک..geçinmək [تاثیر سیز ائیلیم] ۱-دولانماق، یاشاماق، باش ساخلاماق (فا: بسر بردن). to pass ۲-ییری سیله یولا گتتمک، یولا وئرمک، بیر یله اۆزلشمق و اویوشماق. ۳-(مج) اؤلیمک، جان-وئرمک، جان اوسته اولماق. ۴-(دده) حالدان گتتمک، گۆجدن دۆشمک، گۆجو آلینماق.	گندنی..gedəni [ظ، دا] گندندن بری، گتتدیکدن سونرا.
	گنده..gedə [آد] باخ: گده.
	گنده جک..gedəcek [ظرف] گندیلمه سی لازیم اولان، گندیلمه سی گرکلی.
	گنده ری..gedəri [صفت] باخ: گندرگی "گنده ری قوناق".
	گنده ریجی..gedər i ci [صفت] یوخ ائدن، آرادان آپاران "لکه گنده-ریجی".
	گنده ریلیمک..gedərilmək [بلسیز ائیلیم] ۱-اورتادان قالدیریلماق، یوخ ائدیلیمک، ۲-(ل) آرادان آپارماق.
	گنده گنده..gedə gedə [ظرف] گتتمکده اولاراق. in motion
	گنده ین، گنده گن..gedəyən, gedəgən [صفت، جغرافیا] گۆل آباغی.

گندهرک..gederək [ظ] گندیکجه، یاواش یاواش، گنت گنده (فا: تدريجا). Gradually {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	گنرچک یاغی..gerçek yağı [آد] بیر بیتگی آدی و بو بیتگی دن آلتینان یاغ، باخ: گنه گنرچک.
گندهلی..gedəli [ظرف] گندندن بری، گنتدیكدن سونرا "سن گندهلی خوش گونوم ده گندییدیر".	گنرمانیوم..germaniyom [آد، فرانسیزجا] آتوم سایسی ۳۲، آتوم آغیرلیغی ۷۲،۶، اریمه نقطهسی ۹۳۷،۴ درجه، یوغونلوق ۵،۶۶، قیساتماسی Ge، قالا و سیلسیوما بنزر بیر ائلمان.
گندهنی..gedəni [ظرف] گندندن بری، گنتدیكدن سونرا "قیز بو ائودن گندهنی اوتاغین دۆزهنی پوزولوبدور".	گنرمی..germi [اؤزل آد] گنرمی شهری یاخینیندا کند و میانا دا چای آدی.
گندیب کلمک..gedib gəlmək [تائیرسیز انیلم] بیر یثره گنت گل ائتمک، بیر یثره علاقه سینی کسمه یهرک گنتمک.	گنرمی..germi [اؤزل آد] ۱-بو شهر اردبیل یین ۱۲۲ کیلومتر قوزئی گوندوغان طرفینده قرار تاپیب همچنین موغان شهریندن ۱۱۴ و بیله ساواردان ۶۵ کیلومتر آرا لیکدادیر. شهر دنیز سولاری سویه سیندن ۱۱۰۰ متر یوکسک لیکده اولاراق *۱۳۲۰ آماریندا شهر نفوسو *۵۱۰۰ نفر قنید اولونوبدور و ش ۱۳۸۵ آمارینا گۆره شهرستان و شهر جمعیتی ۹۲۰۰۰ و ۲۹۰۰۰ نفر دیر، اؤزئی گنیش لیگی ۵۵۰۰ کم دیر.
گندیب کلمه (گندیش دؤنوش)..gedib gəlmə (gediş dönüş) [آد] گل گنت.	گنرمی..germi [اؤزل آد] ۱-بو شهر اردبیل یین ۱۲۲ کیلومتر قوزئی گوندوغان طرفینده قرار تاپیب همچنین موغان شهریندن ۱۱۴ و بیله ساواردان ۶۵ کیلومتر آرا لیکدادیر. شهر دنیز سولاری سویه سیندن ۱۱۰۰ متر یوکسک لیکده اولاراق *۱۳۲۰ آماریندا شهر نفوسو *۵۱۰۰ نفر قنید اولونوبدور و ش ۱۳۸۵ آمارینا گۆره شهرستان و شهر جمعیتی ۹۲۰۰۰ و ۲۹۰۰۰ نفر دیر، اؤزئی گنیش لیگی ۵۵۰۰ کم دیر.
گندیچی..gedici [آد] گنتمکده اولان.	گنرمی..germi [اؤزل آد] ۱-بو شهر اردبیل یین ۱۲۲ کیلومتر قوزئی گوندوغان طرفینده قرار تاپیب همچنین موغان شهریندن ۱۱۴ و بیله ساواردان ۶۵ کیلومتر آرا لیکدادیر. شهر دنیز سولاری سویه سیندن ۱۱۰۰ متر یوکسک لیکده اولاراق *۱۳۲۰ آماریندا شهر نفوسو *۵۱۰۰ نفر قنید اولونوبدور و ش ۱۳۸۵ آمارینا گۆره شهرستان و شهر جمعیتی ۹۲۰۰۰ و ۲۹۰۰۰ نفر دیر، اؤزئی گنیش لیگی ۵۵۰۰ کم دیر.
گندیر..gedir [آد] گندر، گیدر: بیر ایش اۆچون مصرف اولان پارا (فا: خرج).	گندیز..gediz [اؤزل آد] بالاجا گول آدی، قیز آدی (فا: نام دختر).
گندیش..gediş [آد] ۱-گنتمک ایشی (فا: رویه). ۲-procedure (مج) بیر ایشین و حادثه نین انکشافی و جریانی "حادثه لرین گندیشی، اجلاسین گندیشی، خسته لیگین گندیشی".	گندیش..gediş [آد] ۱-گنتمک ایشی (فا: رویه). ۲-procedure (مج) بیر ایشین و حادثه نین انکشافی و جریانی "حادثه لرین گندیشی، اجلاسین گندیشی، خسته لیگین گندیشی".
گندیش دؤنوش..gediş dönüş [آد] گندیب کلمه.	گندیش دؤنوش..gediş dönüş [آد] گندیب کلمه.
گندیش ده اولماق..gedişdə olmaq [تائیرسیز انیلم، ظ] آخاراق، جریاندا اولماق (فا: در جریان بودن). to be held	گندیش ده اولماق..gedişdə olmaq [تائیرسیز انیلم، ظ] آخاراق، جریاندا اولماق (فا: در جریان بودن). to be held
گندیش گلیش..gediş gəliş [آد] گندیب کلمه، گل گنت، گنت گل، سس کوی و جانلانا "آراج لارین گندیش گلیشی، گندیش گلیشی کسمک" (فا: رفت و آمد). comings and goings	گندیش گلیش..gediş gəliş [آد] گندیب کلمه، گل گنت، گنت گل، سس کوی و جانلانا "آراج لارین گندیش گلیشی، گندیش گلیشی کسمک" (فا: رفت و آمد). comings and goings
گندیش یولو..gediş yolu [آد] مسیر (فا: مسیر). coures	گندیش یولو..gediş yolu [آد] مسیر (فا: مسیر). coures
گندیسات..gedişat [آد، تو+ع] ایشلرین گلیشمه یولو.	گندیسات..gedişat [آد، تو+ع] ایشلرین گلیشمه یولو.
گندیلمک..gedilmək [تائیرسیز انیلم] ۱-پیچاق و کسر کیمی شیلرین آغیزلاری کۆتلمک و گنتمک (فا: کند شدن). ۲-(بل) گنتمک ایشی گورولمک، آپاریلماق (فا: ف.م رفتن).	گندیلمک..gedilmək [تائیرسیز انیلم] ۱-پیچاق و کسر کیمی شیلرین آغیزلاری کۆتلمک و گنتمک (فا: کند شدن). ۲-(بل) گنتمک ایشی گورولمک، آپاریلماق (فا: ف.م رفتن).
گندیله سی..gediləsi [باخ] گنده جک "یئر، سواخت، ساؤلدو".	گندیله سی..gediləsi [باخ] گنده جک "یئر، سواخت، ساؤلدو".
گندیلیش..gediliş [آد] گندیلمک ایشی ویا بیچیمی.	گندیلیش..gediliş [آد] گندیلمک ایشی ویا بیچیمی.
گندیملی..gedimli [صفت] گندیلین یولو اولان.	گندیملی..gedimli [صفت] گندیلین یولو اولان.
گنراؤچمک..Gerüçmək [اؤزل آد] تۆرکمَن-تکه-توختامیش بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.	گنراؤچمک..Gerüçmək [اؤزل آد] تۆرکمَن-تکه-توختامیش بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.
گنرچک..gerçek [آد، ییتیگی] گنه گرچک، گنرچک یاغی و ییتیگی سی (فا: بید انجیر). Ricinus ۲-گنرچک gerçek (آد) باخ: گرچک، دؤغرو.	گنرچک..gerçek [آد، ییتیگی] گنه گرچک، گنرچک یاغی و ییتیگی سی (فا: بید انجیر). Ricinus ۲-گنرچک gerçek (آد) باخ: گرچک، دؤغرو.
بۆلگه سینین کندلری : قالا برزت / برزند * ۲۹۰؛ داشبۇلاق برزت؛ زرگر برزت؛ توسانلی برزت * ۱۵۰؛ آغداش * ۱۰۴؛ چیت تۇمان؛	بۆلگه سینین کندلری : قالا برزت / برزند * ۲۹۰؛ داشبۇلاق برزت؛ زرگر برزت؛ توسانلی برزت * ۱۵۰؛ آغداش * ۱۰۴؛ چیت تۇمان؛

علی تپەسی؛ علی محمدلی * ۱۵؛ حاجی احمد کندی * ۲۶؛ نصرالله بگلی * ۱۶۰؛ نورالله بگلی * ۱۱۰؛ ابراهیم کندی * ۵۶؛ شاهمار بگلی * ۲۷۰؛ آرزەنە / ارزنتق * ۲۱۱؛ تکدام؛ احد بگلی * ۱۰۴؛ حسین خانلی * ۸۰؛ اسمعلی کندی * ۲۴۵؛ قاسم کندی * ۲۰۲؛ ماراللی کلبعلی * ۱۶۰؛ دمیرچی درەسی / آ-ی * ۲۸۰؛ دامداباجا * ۱۷۰؛ شوندرەسی، تکبولاغ شەرفە * ۷۰؛ شەرفە * ۲۷۰؛ سربازبولاغی، توووز درەسی؛ میکائیل درەسی * ۷۰؛ ۵- گئرمی (اۆنگۆت / اینگیت-شرقی اۆنگۆت) بۆلگە سینین کندلری : (قیشلاغی=) سیدلر (قو: سیدآباد)؛ زارع آباد، کۆھوللو؛ بورون / آ-ی؛ قابالاکندی؛ قاتار / آ-ی؛ محمدتقی کندی * ۱۴۰؛ تییلقا؛ پنجهلی خاراباسی؛ خان محمدلی * ۱۷۰؛ محمد قولوبگلی؛ تکبولاق اۆنگۆت؛ جیدا * ۱۹۰؛ جیدا-؛ نریمان * ۵۰؛ چیرتیقلی؛ بخشعلی- * ۲۲۵؛ کرملی حاجی سردار-؛ چاتقیشلاق / آ-ی؛ جومولو کندی؛ جومولو قوچو- * ۱۵۴؛ جومولو آوات-؛ جومولو حاجی باپور-؛ قیلش / قیلنج-؛ درگاهلی * ۹۰؛ تولاجی (قو: صیادآباد)؛ چینار * ۱۱۰؛ اییاه (عباه)؛ جلدک-؛ شایرلار / شاعرلر * ۲۵۰؛ داش قاپی * ۸۳؛ تازاکند اۆنگۆت * ۳۳؛ ساری لار * ۲۰؛ هدیلی * ۱۷۰؛ ماللار * ۳۰؛ کورامالی؛ اوچبولاق * ۳۲؛ شوردره * ۱۷۰؛ شاهبازلی * ۵۵؛ آقاوئردیلی * ۹۹؛ قربانلی؛ تکه-چی * ۲۹۰؛ صالح بگلی؛ شابانلی؛ منصورلو * ۴۰؛ جهانگیرلی * ۲۱۸؛ پیرلی؛ عباس علیلو * ۱۵۰؛ عباسعلی کندی * ۱۱، اوروج علیلو * ۱۷۱؛ یئل سوئو * ۱۵۰؛ اصغر خانلی؛ جیبیلی؛ قیللو * ۱۰۰؛ ماراللی-جعفر قولو خانلی * ۲۲۰؛ خانعلی درەسی * ۴۱؛ ۶- گئرمی (اۆنگۆت- غربی اۆنگۆت) بۆلگە سینین کندلری : (قیشلاغی=) حاج عباس-؛ قوئیتول؛ آغابابا-؛ کئچی-؛ دولاما؛ دلیک داش * ۱۰؛ قوردلو قیشلاق * ۱۶۵؛ آقامحمد بگلی * ۲۸۵؛ لکیوان * ۱۰؛ مال-؛ نادر-؛ باغیشلی؛ یوخاری قیشلاق؛ قاراجاغلی / قاراجا آغولو؛ آلاقابی-؛ قاراساققال-؛ سولوک-؛ ایلخیچی- * ۵۵؛ دلیک یارلاغان / یارقان * ۶۰؛ زئیوه (زاویه حمزه) * ۳۳۰؛ قاراخان بگلی * ۳۴۰؛ سیدلر؛ کاتدالی (کدخدالی) * ۷؛ قاپانچا-؛ انجیرلو * ۱۸؛ سلیم آغاجی * ۴۵۰؛ زرگر-؛ قاراتپه-؛ لکراوا / آ-ی؛ بیریان-؛ خسبک؛ چاریق داش؛ ولی بگلی؛ نوولو * ۱۵؛ بش دیک-؛ دنیار- / دانیال-؛ شورروستان * ۹؛ فرخلو؛ ایستی باخچا؛ هیزان * ۲۱؛ گۆده کهریز * ۲۷۰؛ آخیرلی؛ چینار * ۶۵؛ مردان * ۲۶۰؛ مچیدلی * ۷۰؛ عمارتلی * ۳۱؛ کیننو * ۱۲؛ هیلان-؛ اینجیرلی؛ لیقنچی، تیلاندره، سولویئر-؛ داش- زئیوه (قو: سنگ زئیوه)؛ دوئوولو * ۱۵۰؛ قار-، سیدجوادلی * ۲۲۰؛ گلین بولاغی * ۱۵۰؛ کلاتر * ۸۰؛ هئیت * ۱۷۰؛ شیخ رضی * ۱۰۰؛ قیلش خانلی * ۱۱۰؛ لاچین درەسی * ۷۰؛ آغ تپه * ۵۷؛ آلاه	یارلی * ۸۸؛ کورد کندی * ۱۷۰؛ کۆهنه کند * ۸؛ آدام درەسی * ۳۱۶؛ قورودره * ۱۰۰؛ قارا آغاج / آ-ی * ۳۰۰؛ قیزیل بولاق؛ ولیلو * ۲۰؛ گۆنئی کندی * ۱۵۰؛ قوزلو * ۳۳۰؛ پلکلی * ۶؛ سامانلی (شهید محمدپور سامانلو)؛ ۷- گئرمی (مرکزی-اینی) بۆلگە سینین کندلری : ایزمارا * ۷۳۶ (قو: اظمارة)؛ تپه * ۲۸۰؛ شاوان * ۱۱۰؛ قارایاتاق * ۹۰؛ الله سر / آلاسار * ۱۸۰؛ رمضانلی؛ داشدییی * ۱۵۰؛ تازاکند قارابولاق * ۱۱۱؛ قارابولاق * ۶۱؛ گئیگال؛ آلالی؛ بیهره (قو: ییهرق)؛ اینی / آ-ی-اورتا * ۸۴۰؛ قوزلو؛ قهرلی؛ تی * ۱۰۰ (تنگ)؛ ساری-دره * ۸۵؛ چلک * ۱۷۰؛ قاراتپه یا یلاغی؛ ۸- گئرمی (مرکزی-شمالی- اوجاری / قو: اوجارود) بۆلگە سینین کندلری : (قیشلاغی=) هاواس- کندی (حواس)؛ کله سیر / آ-ی * ۲۰؛ مازان / آ-ی؛ شوردره اینی * ۲۴۰؛ شوکورلو / آ-ی * ۲۲۵؛ قیزیل گونئی * ۱۸؛ سیغیرلار * ۱۵۰؛ بابی کندی * ۲۰۰؛ مشهدلی * ۱۴۰؛ بگ باغی * ۷۵؛ شکر آو * ۲۷۰؛ هاچا کند تازا؛ کنچلر؛ آرانچی * ۱۶۳؛ حسینقولو-؛ سیر-؛ فرضی کندی؛ نجفقولو-؛ بهرام آباد؛ عدالت-؛ ساری نصیرلو؛ قاتیر یوران / آ-ی؛ آنتوتلار / آنتوتلار / آ-ی؛ خامیسی؛ ۹- گئرمی (مرکزی-غربی اوجاری) بۆلگە سینین کندلری : بینه * ۳۰۰؛ اون بیر بگلی * ۱۶۰؛ تیکانلی؛ گیلارلی * ۱۸۰؛ بشیرلی / آ-ی؛ قاراقوچ * ۱۱۰ (حجّت آباد)؛ چنزه / چوتزه / آ-ی * ۱۷۱؛ رحیملی * ۱۲۰؛ داشبولاق * ۱۱۰؛ شوربولاق؛ دیزه؛ مجیدلو * ۱۶۰؛ موغان / موغان * ۷۴۰؛ تولئیر * ۹۶؛ لله بولاغی * ۳۰؛ آرمار مشهدلی * ۲۵۰؛ سلیمانلی؛ تولون / تولون * ۶۲۰؛ عزیزلی * ۶۵؛ خانکندی؛ لوئسکه دره * ۷۵؛ دریامان * ۱۳۰؛ اۆنگوروت (انگورود)؛ جین کندی * ۹۱؛ بئلداشی * ۵۵۱؛ اولو کندی * ۲۸۰؛ چۆنگۆنش * ۴۰۴؛ لنگان * ۸۳؛ قافار / غفار کندی * ۱۰۰؛ تکدام * ۶۱؛ خانلار؛ ۱۰- گئرمی (مرکزی-مرکزی اوجاری) بۆلگە سینین کندلری : نیغارا / ناغارا؛ اوجاق آلازار * ۲۰۰؛ زینگیر * ۵۴۰؛ آلقانو * ۲۰۰ (القناب)؛ ایلخیچی / آ-ی * ۵۵۰؛ اژدرلو * ۲۰۰؛ قهرمانلو * ۱۵۰؛ امرهلو * ۱۴۳؛ ماه پری * ۶۵؛ حسن کندی * ۷۳؛ خان بولاغی * ۲۰؛ حمزه خانلی * ۲۱۰؛ چوئنا خانلی؛ سید کندی؛ ۱۱- گئرمی (موران-آزادلو) بۆلگە سینین کندلری : (قیشلاغی=) هادی بگلی * ۱۱۰؛ ایلخیچی-؛ قوزولو-؛ اورتا قیشلاق؛ آقاسن بگلی * ۸۶؛ صمدلی؛ اییابگلی / عابگلی؛ کمر قایا * ۲۰۰؛ تپه باشی * ۳۲؛ اکبر آباد؛ قاراقیشلاق؛ باقرلو؛ مهدیخانلو * ۵۰؛ آزادلو * ۶۷؛ پرچین / آ-ی * ۳۳۰؛ اوروج آباد؛ درین کیت / درین کبود * ۸۰؛ درویش گورونمز * ۱۷۰؛ کوردلر * ۳۵۰؛ رحیملوموران * ۵۰؛ سلالا * ۱۹۰؛ زنگبار * ۷۰؛ ۱۲- گئرمی (موران-شرقی اوجاری) بۆلگە سینین کندلری : امشان /

همشان*۵۰؛ سیدلرزهر*۱۱۰؛ یوخاری سیدلرزهر*۱۲۰؛ کالانسور* *۴۷۰؛ پیره خلیل*۱۰۱؛ تازاکندموران*۱۲۰؛ ینددی دره؛ ینل دیرمانی*۲۰؛ دمیرجیلی / آ-ی*۳۳۰؛ ونیستانا*۳۷۰؛ هامارکند/ کریملو*۳۵؛ پیسه دره / پیله دره*۱۳۰؛ مئهره*۲۶۰؛ شیلوه / آ-ی *۲۵۰؛ درمانلی*۱۵۰؛ سیووش / سیاووش*۸۲؛ هاچاکنددرمانلی*۱۰۰؛ سین آسار / سینسر*۲۲۰؛ وان / آ- ی*۵۹۰؛ تمیرداش؛ آلی / علی وئردیلی*۵۰؛ جنگان*۷۲؛ موخوش *۲۴۰ (میخوش)؛ اؤچ آغاج*۱۱۳؛ میروو / میراب*۱۲۰؛ اوماسلان / اوماستان / آ-ی*۳۳۲؛ پیرمئیر*۴۹۰ (پیرمهر)؛ اووسوران*۲۲۸ (أفسوران)؛ کالان / دره*۱۲۰؛ ائلخانلار*۱۵۰؛ کولاتان*۴۰؛ بؤرک آوا*۷۳؛ آفچه / اوچه؛ سییه*siyə؛ ۱۳-گئرمی بؤلگه سینین کندلری*۱۳۲۰ آماریندا اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلر) : تک بولاغ خان محمد (۳۰ کب*۲۴)، توپولقا (۲۰ کب*۳۰)، تولچی (۴۸ کب*۱۵۰)، تیمورداش (۱۸ کد *۹۰)، چاناق بولاغ (۴۵ کد*۸۰)، داش بولاغ کندی (۳۵- ۵۰ کب*۶۰)، داغ کندی (۲۷ کب*۴۰)، دوغوز دره سی (۱۵ کب*۱۸۰)، دیکداش (۱۱ کب*۱۵۰)، ساری قایا (۲۲ کب*۱۴۰)، سامانلی (۱۵ کب*۳۰۰)، شاه تپه (بیله- سوار ۳۵ کب*۳۰)، شقلان (۴۴ کب*۵۴)، صلاحلو (۲۵ کب* *۵۱)، عیباس بگلو (۴۰ کب*۲۰۰)، عسگرخانلو (۲۴ کب* *۹۰)، عطالو (۳۵ کب*۶۰)، علی بنه سی (۱۶ کب*۱۰۳)، قاراولیلو (۸ کب*۴۰)، قاری قیشلاق (۵۰ کب*۶۵)، قربانلو (۲۱ کب*۱۱۰)، قورتلو (۱۴ کب*۱۶۵)، قورتلو (۳ کد *۱۶۰)، قوزقون بولاغ (بیله سوار ۴۰ کب*۵۰)، قولوقیشلاق (۳۶ کب*۱۵)، قیرخ بولاغ (۳۴ کب*۱۶۵)، قیزیل قایا (۳۰ کب*۶۰)، کریچلی (۴۰ کب*۱۱۰)، کوتانچی (۹ کب*۱۲۰)، کورماللو (۲۳ کب*۱۴۰)، گؤی شام (۴۲ کب* *۱۶۰)، جامیشلو (۵۰ کب*۱۱۰)، گوللو بولاغ (۴۰ کب*۶۰)، گوللوردق (۳۳ کب*۱۷۰)، لجایر (اؤنگوت ۳۵ کب*۱۰)، مستعلی بگلی (۳۲ کب*۱۰۰)، هاجارکند (۴۲ کب*۸۰)، بویوک خانلو (۱۸ کد*۱۵)، قاراداغلو (۲۶ کد*۱۱۰)، گئری..geri (ظ، صفت) ۱-آرد، آرخا، دال "دؤنوب گئریه باخماق" ۲-سؤن و سؤنوج مفهوموندا ایشله نیر "ایشین گئری سینی دؤشونمک لازیمدیر". ۳-گلیشمه میش، دالا قالمیش، انکشاف ائتمه میش "گئری قالمیش اؤلکه لر، گئری قالمیش آدام، گئریچی، گئری دؤشونجه لی، گئری باخیش لی، گئری یه دؤنوش". قارشى آتلامی: ایلری، اؤن و قاباق (فا: عقب، بعد). back, backwards	{سومرجه «گیر، گى»، گؤیتۆرك داش یازی لاریندا ایشله نیبیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر؛ باخ: گرمک}. گئری آتماق..geri atmaq [تائیرلی انیلیم] دالی آتماق، سو نرایا ساخلاماق. گئری آلماق..geri almaq [تائیرلی انیلیم] وئره رک آلماق (فا: بازخردن to take back گئری آلینمیش..geri alınmış [صفت] قاپتاریلمیش (فا: مسترد). restored گئری اؤتورتماق..geri oturtmaq [تائیرلی انیلیم] دالی اؤتورتماق. گئری اؤتورماق..geri oturmaq [تائیرسیز انیلیم] دالی اؤتورماق، گئری چکیلک . گئری ایسته مک (گئری یه)..geri istemek (geriyə) [تائیرلی انیلیم] طلب ائتمک. گئری باخمادان (گئری یه)..geri baxmadan (geriyə) [ظرف] اؤزونو چئویرمه دن. گئری بوراخماق (قویماق) (گئری ده)..geri buraxmaq (qoymaq) (geri də) [تائیرسیز انیلیم] ایره لی له یه رک بیرینی دالی قویماق، دالدا بوراخماق. گئری چکمک..geri çekmek [تائیرلی انیلیم] دالی چکمک، آرخایا چکمک (الیندن توتوب گئری چکدی). گئری چکیلک (گئری یه)..geri çekilmek (geriyə) [تائیرسیز انیلیم] گئری آددیملاماق. گئری چکیلمه..geri çekilmə [آد] دالی اؤتورما، انصراف (فا: عقب نشینی). retreat, dispensing with گئریچی..geriçi [صفت] چاغدیشی دؤشونجه لره باغلی قالان، یئنی لیکلره قارشى چیخان (فا: مرتجع، قشرى). crusty گئریچی لیگ..geriçilik [آد] گئریچی اولما وضعیتى. گئری دؤندرمک..geri döndərmək [تائیرلی انیلیم] قایتارماق (فا: عودت دادن). to return گئری دؤنمک..geri dönmək [تائیرسیز انیلیم] ۱-دالی دؤنمک ۲-آریق لاماق. گئری دؤنوش..geri dönüş [آد] قاییتما (فا: بازگشت). return گئری دؤنوم..geri dönüm [آد] قاییتما (فا: بازگشت). return گئریدن باخماق..geriden baxmaq [تائیرسیز انیلیم] اؤزاقدان ایزله مک. گئری دورماق..geri durmaq [تائیرسیز انیلیم] اؤزاق دورماق. گئری ده قویماق..geri də qoymaq [تائیرلی انیلیم] دالی دا بوراخماق، ایره لی له مک.

گئری سالماق (گئریه).. geri salmaq (geriyə) [تائیرلی انیلیم] ۱-باخ: گئری یه چکیمک، دالی آتماق، سوْ نرایا ساخلاماق. ۲-یوباتماق. گئری قالماق.. geri qalmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-دالی قالماق. ۲-یوبانماق. گئری قالمیش.. geri qalmış [صفت] ۱-آزگلیشمیش (اؤلکه، توپلوم). ۲-قالیتتی (فا: پس مانده). leftover گئری قایتارماق.. geri qaytarmaq [تائیرسیز انیلیم] گئری وئرمک. گئری قاییتماق.. geri qayıtmaq [باخ] گئری دؤنمک. گئری گئتمه.. geri getmə [آد] دالی لاما (فا: قهقرا). retrogradation گئری گۆتورمک.. geri götürmək [تائیرلی انیلیم] ۱-دالی گئتمک. ۲-سۆزوندن دؤنمک. گئری لتمک.. gerilətmək [تائیرلی انیلیم] گئریه دؤغرو آپارماق، گئریله مه سنیه یول آچماق. t~ to fall/ to lag behind گئرللا.. gerilla [آد، فرانسیزجا] دۆزنسيز چته، بالاجا چیریکى قروپلار. گئرللا ساواشی.. gerilla savaşı [آد، فرانسیزجا] دۆزنسيز چیریکى ساواش. گئريلمک.. gerilmək [تائیرسیز انیلیم] گئری چکيلمک، دالی اوْتورماق. گئريله ين.. geriləyən [صفت] گئری گئدن، دالی قالان (فا: عقب مانده). گئريله ييجی.. geriləyici [صفت] گئری گئدن، گئری له ين. گئريله يیش.. geriləyiş [آد] گئريلمک ایشی ویا بیچیمی. گئريله مک.. geriləmək [تائیرسیز انیلیم] ۱-گئریه دؤغرو گئتمک، دالی گئتمک، گئری قالماق (فا: عقب ماندن). ۲-سۆزوندن دؤنمک، دالی قاییتماق. گئريله مه.. geriləmə [آد] گئری گئتمه (فا: قهقرا). retrogradation گئرلیک.. gerilik [آد] گئری اولما و قالما وضعیتى، دالی لیق، دالی قالما (فا: عقب افتادگی، عقب ماندگی). retardation گئرلی وئرمک.. geri vermək [تائیرلی انیلیم] گئری گۆندورمک، قایتارماق (فا: پس دادن). to give back گئرلی یه آتماق.. geriye atmaq [تائیرلی انیلیم] دالی آتماق، سوْ نرایا ساخلاماق. گئرلی یه سالماق.. geriye salmaq [تائیرلی انیلیم] ۱-باخ: گئری یه چکیمک، دالی آتماق، سوْ نرایا ساخلاماق. ۲-یوباتماق. گئرلر.. gejlər [اؤزل آد] گئچلر: ماکی و اورمیه ده کند آدی. گئشتاپو.. geştapo [آد، آلمانجا] هیتلرین قوردوغو گیزلی پولیس اؤرگوتو (فا: گشتاپو). gestapo	گئشینیز.. geşniz [آد، یتگی] گئشینیش: چتیرگیلردن ۶۰-۲۰ cm اوجالیقدا، توکسوز، بیر ایلیک، چوخراق آغدیز اؤلکه لرینده یتیشین و بعضی لرینین اسانسى اولاراق یارالانیلان بیر اؤتسؤو یتگی (فا: گئشین). coriandrum sativum گئن.. gen [صفت] ۱-یکه، گئشین، ائلی "گئن پالتار، گئن دره لر". ۲-آرالی، اوزاق "گئن گرمک، گئن دن باخماق" (فا: وسیع). wide, broad {دیوان لغات تورک و سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر «کینگ»؛ باخ: کند}. گئننلولو.. genanlu [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {گئن+ان+لو: گئشین یئر}. گئننالی.. genanli [اؤزل آد] قاراداغ یوسفانلی طایفاسینا باغلی اوبا آدی ۱۰۸، ۳. گئن بالاق (لی).. genbalaq (li) [صفت] بالاقلاری گئن "گئن بالاق شالوار". گئن بول.. genbol [صفت] چوخ گئشین، چوخ بویوک wide گئن بوللوق.. genbolluq [آد] بوللوق، چوخ اولما. گئن تۇمان (لی).. gentuoman (li) [صفت] تۇمانی گئن اولان "گئن تۇمانلی قادی". گئنجه.. gence [باخ] گئنیججه. گئندن.. genden [آد] آرالی اولاراق "گئن دن باخماق". at a distance گئندن گئنه.. genden genə [ظرف] اوزاقدان اوزاغا. گئن دؤشلو.. gendöşlü [صفت] گئنیش سینهل، "گئن دؤشلو آت". گئنده دور.. gendə dur [آد، کؤل] پاریلتی لی وشاخ پارچا نوعو و همین پارچادان تیکیلیمیش "گئنده دور تومان". گئنزک.. genzək [آد] گئنیزدن دانیشان، بۆرئوندا دانیشان. گئن سورو.. gensoru [آد] اولوسال مجلس لرده دؤولت آدملاری اؤزه رینده آچیلان سورو و سوروشدورما ایشی (فا: استیضاح). گئنسو.. gensu [اؤزل آد] گئنسو: باخ: گن / گئن + سودنیز، بویوک گؤل. گئن گدیك.. gengədik [اؤزل آد] میانادا کند آدی {گئنیش گدیك و کئچید}. گئن گۆن.. gengün [آد] راحت و ساکت گۆن. گئن لئندیرمک.. genlətdirmək [ائتدیرگن انیلیم] گئنلئندیرمک: گئنلئتمک-ایشینی گۆردورمک "پالتارین درزی یه وئریب گئنلئندیردی" t~ to widen

گنلندیرمک..genəldirmək [تدیرگن] ائیلیم گنلتمک ایشینی گوردورمک "پالتارین درزی یه وئریب گنلندیردی" t~ to widen گنلتمک..genəltmək [تایرلی ائیلیم] گنن ائتمک، گنن حالسالماق، گنیش لئتمک to enlarge, to widen گنلندیرجی..genəldici [صفت] گنلندن، آرالغی چوخالندان(فا: وسیع-کننده). گنلندیرلمک..genəldilmək [بلسیز ائیلیم] گنیشلتمک، گنن ائدیمک، ائتلی لشدیرمک to be widened گنلشدیرمک..genleşdirmək [تایرلی ائیلیم] بیرنسنه ویا ایشی گنیش وضعیت گتیرمک، بؤیوک ائتمک. گنلشمک..genleşmək [تایر سیز ائیلیم] ۱- (فیزیک) بیر نسنه نین حجمی ایستی له نرک بؤیوک (فا: انبساط یافتن). ۲- گنیش لئتمک (فا: وسیع شدن) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <کینگومک>؛ باخ: کند}. گنلشمه..genleşmə [آد] ۱- (فیزیک) بیر نسنه نین حجمی ایستی له-نرک بؤیومه (فا: انبساط) ۲- گنیش لئتمه (فا: گسترش). گنلشمه لیک..genleşməlik [آد] بوللوق، گنیش لیک. گنلتمک..genəlmək [تایرلی ائیلیم] گنیش لئتمک، گنن لشمک "آیاق قابی گنلندی، خیال مئیدانی گنلندیب" to expand گنلندیرمک..genəndirmək [تایرلی ائیلیم] گنلتمک. گنله دیجی..genələdici [آد] بیر شئی گنلتمک اؤچون ایشله دیلن آلت و قورغو، دامارلاری گنلندن داوا و توخداچ (فا: باز کننده). گنلیک..genlik [باخ] گنیشلیک. گنلیک اؤلچر..genlik ölçər [آد] انبساط اؤلچر (فا: انبساط سنج dilatometer گننه..genə [باخ] یئنه، بیر داها، تکرار. گننه ده..genədə [ظرف] تکرار اولاراق (فا: ضا). ای ditto گننه له مک..genələmək [باخ] یئنه له مک. گن یئرینی دار ائتمک..gen yerini dar etmək [تایرلی ائیلیم] یئرینی دار ائتمک. گنیز..geniz [آد] آغیز و بورون بوشلوقونون آرخا طرفی {باخ: گنن}. گنیزدن چیخان سس..genizdən çıxan səs [آد] گنیزده دانیشیلان سس، بورون تیخیلی کیمی اولان سس (فا: غنه). twang گنیز سیلشمه..genizsilləşmə [آد] دوداق سس سیز حرفی گنیز سس سیز حرفه دؤنوشمه سی "ب حرفین م حرفینه دؤنمه سی". گنیش..geniş [صفت] ۱- بؤیوک آلانلی، چوخ بؤیوک و آچیق یئر، ائتی بویو چوخ، چوخ گنن "گنیش کۆچه، گنیش آلین، گنیش دۆزلیک، گنیش چۆل". ۲- ایری، بؤیوک "گنیش آددیم". ۳-	اؤلچوسو بؤیوک "گنیش تجارت". ۴- درین، اساسلی "حیاتا گنیش باخماق، گنیش معنادا باشا دۆشمک"؛ دار قارشیتی؛ (فا: وسیع). wide, large, extensive {سومرجه <گن>؛ ت، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر <کینگ>}. گنیش آچی..geniş açi [آد، مت] دیک زاویه دن (۹۰ درجه آچی) بؤیوک اولان زاویه (فا: زاویه باز). گنیش آد..geniş ad [آد] عام آد (فا: اسم عام). common noun گنیش آیلنی..geniş alınlı [آد] آلنی گنیش اولان، ائتلی اولان with a large forehead گنیش انکرانی..geniş ekranlı [صفت] انکرانی گنیش اولان، گنن انکران اؤچون گنیش انکرانی فیلم wide-screen گنیش اؤرکلی (قلبلی)..geniş ürəkli (qəlbli) [آد، ص] گوجلو و دؤزوملو، open-hearted, broad-minded گنیش بیر نفیس آلماق..geniş bir nəfəs almaq [تایر سیز ائیلیم] سیخیتی لی وضعیت دن قورتولماق. گنیش جمله..geniş cümlə [آد، دیل ب] کامل زامانلی جمله (فا: جمله با زمان کامل). complex sentence گنیشجه..genişçə [صفت] بیر آز گنیش، آزجا گنیش. گنیش زمان..geniş zaman [آد، دیل ب] کامل زامانلی فعل (فا: زمان کامل). present tense گنیش زامان اکی..geniş zaman əki [آد، دیل ب] گنیش زامان شکیلچی سی "ر، ار، ایر: باشلار، سئوهرم، کله ریک" (فا: پسوند زمان کامل). present tense affix گنیش زامان حیکایه سی..geniş zaman hikayəsi [آد، دیل ب] زامانین حکایت شکلی (فا: شکل حکایت زمان کامل). historic present گنیش زامان روایتی..geniş zaman rivayəti [آد، دیل ب] گنیش زامانین روایت شکلی (فا: شکل روایت زمان کامل). narration of aorist گنیش زامان شرطی..geniş zaman şərti [آد، دیل ب] زامانین شرط شکلی (فا: شکل شرطی زمان کامل). present subjunction گنیش زامان فعلی صفت..geniş zaman feəli sifət [آد، دیل ب] گنیش زامانا عاید اولان صفت فعلی، تۆرکجه ده "ار، ایر، مز" اک لرله دۆزله ر "بیلر کیشی، گلیر (قازانچ)، گۆرونمز آدام" (فا: صفت فعلی گذشته). past participle گنیش زامان گۆرونومو..geniş zaman görünümü [آد، دیل ب] گنیش زامان اکی آلمیش فعل له بیر یاردمچی ویا باشقا فعل له اورتایا چیخان گۆرونوم "گلمز اولماق، گۆرونمز اولماق".

گنیش سسلی حرف..geniş səslı hərflı [آد، دیل ب] آچیق سسلی حرف (آ، ا، و، ئ) (فا: صائت باز). wide vowel low vowel گنیش قلبلی (لیک)..geniş qəlblı (lık) [آد، ص] گنیش و آچیق اۆرکلی لیک، صمیمی لیک.	گنیش لیک..genişlik [آد] ۱- گنیش شئین وضعیت، گنیش اولما "میدانین گنیش لیگی، کۆچه گنیش لیگه چیخیر، ترلان گنیش لیک سئور". ۲- آزادلیق، اؤزگورلوق، سربست لیک "اؤرک گنیش لیگی، سیاسی گنیش لیک".
گنیشمک..genişmək [باخ] گنجشمک. گنهره..gehrə [آد] خرمن دؤیمک اؤچون خرمن یئرینی سولایب و برکیمه سی اؤچون اؤکوزلری اوردایا باغلایب دولانیرلار، بۇ اؤکوزلره گنهره و بۇ ایشه گنهره دولاندرماق دئیرلر.^۵ گن قایا..gey qaya [اؤزل آد] ابهر ده داغ آدی.	گنیش کؤکسلو..geniş kökslü [صفت] کؤکسو اتلی اولان، گنیش سینه لی broad-chested گنیش کؤنوللو..geniş könüllü [صفت] هراتفاقی خوش قارشیلایان. گنیش کؤرکلی..geniş kürəkli [صفت] کؤرکلی بؤیوک، اتلی کورک (لی).
گنیل..geyal [اؤزل آد] ساوه ده داغ آدی. گنیدیرتمک..geydirtmək [انتدیرگن انیلیم] باخ: گنیدیرمک. گنیدیرمک..geydirmək [تاثیرلی انیلیم] گنیمه یینه یول آچماق، پالتارینی اینینه گنچیرمک، اینینه تاخماق، اوخو یئرینه گنیدیرمک (فا: پوشاندن). to dress, to clothe {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	گنیش گؤرۈشلۈک..geniş görürlük [آد] ایشلری چوخ یۇنلو دیرلندیرمه ایشی. گنیش گؤرۈشلۈ..geniş görüşlü [صفت] ایش و قونولاری چوخ یۇنلو. گنیش گنیش..geniş geniş [ظرف] بؤیوک بؤیوک، چوخ چوخ "اغزینی گنیش گنیش آچاراق گؤزلرینی یومدو".
گنیدیریش..geydiriş [آد] گنیدیرمک ایشی ویا بیچیمی. گنیدیرچی..geydirici [صفت] گنیدیرمه ایشینی گؤرن، اویونچاق ویا اویونچولارین پالتارین گنیدیرن کیمسه (فا: پوشاننده). گنیدیریلک..geydirilmək [بلسیز انیلیم] گنیدیرمک ایشی گؤرۈلمک، اینینه گنچیریلک، تاخیلماق to be dressed گنیکال..geygal [اؤزل آد] گنرمی ده کند آدی.	گنیش لندیرمک..genişlətirmək [انتدیرگن انیلیم] گنیش لتمک ایشینی گؤردورمک. گنیش لتمک..genişlətmək [تاثیرلی انیلیم] گنیش اتمک. گنیش لتمه..genişlətmə [آد] گنیش اتمه (فا: بسط). expansion گنیش لندیرمک..genişləndirmək [تاثیرلی انیلیم] ۱- گن لتمک ۲- گؤچ لندیرمک، آرتیرماق "آلورنی گنیش لندیرمک" (فا: گسترش-دادن). to widen
گنیمک..geymək [تاثیرسیز انیلیم] ۱- بیر گنیمی وجودا گنچیرمک "کؤینگی نی گنیدی" (فا: پوشیدن). to wear ۲- (ت) پالتار، گنیم "یتمک و گنیمک لاحاظیندان اوشاق لار کورلوق چکمیردیلر" {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} کئدمک، کیمک، کتمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	گنیش لندیرمه..genişləndirmə [آد] تعمیم (فا: تعمیم). generalization گنیش لندیرچی..genişləndirici [صفت] گنیش لندیرن. گنیش لندیریلک..genişləndirilmək [بلسیز انیلیم] گنیش حالا سالینماق.
گنیمه..geymə [آد] ۱- گنیمک ایشی. ۲- اؤست پالتار آلتیندان گنیلن قیسسا آرخالیق، جیلیققا. گنیمه لی..geyməli [صفت] گنیمه یه یارایان و یارارلی. گنینه..Geyne [اؤزل آد] باشقیرد بوی لاریندان دیر^{۱۵۸-۸۱}. گنیه جک..geyəcək [آد] باخ: گیه جک. گنیت..geyit [آد] گنیم.	گنیش لتمک..genişlənmək [تاثیرسیز انیلیم] ۱- گنیش حالا گلک، گنلک to expand ۲- (بل) بؤیودولمک. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن {کینگیتمک}. گنیش له دلمک..genişlədmək [بلسیز انیلیم] گنیش لندیریلک. گنیش له مک..genişləmək [تاثیرلی انیلیم] گنیش لتمک، بؤیوتمک to wide
گنیشی..geyisi [آد] پالتار، گیه جک (فا: لباس). گنیش..geyiş [آد] گنیمک ایشی ویا بیچیمی، گنیمه طرزی "گنیشی گؤزل قیز".	گنیشله نایلمه..genişlənəbilmə [آد] منبسط اولایلمه (فا: قابلیت انبساط). expansibility گنیشله نیلن..genişlənəbiln [صفت] منبسط اولاییلن (فا: قابل انبساط). expansible

گئیشمک..geyişmək [قا، گئیمک+ایش+مک] بیریرینین ایچینه گئیمک "آغاجلارین بوداقلاری بیریرینه گئیشیب گونون قاباغینی کسمیشدی" (فا: تو هم رفتن).	گئیملیک..geyimlik [آد] گئیم اوجون یارارلی (فا: پوشیدنی). suitable for clothing
گئینجک..geyincək [ظرف] گئیمک آندا.	گئیک..geyik [آد، دیرگی] گوشه‌ین، ارکک‌لری اوزون و چاتاللی بونوزلو، اورمانلاردا یاشایان، اوجالیغی ۱,۵ متر، سورولر حالیندا یاشایان، جئیران cervuselaphus {دیوان لغات تورک ده ایشله
گئیندیرمک..geyindirmək [تائیرلی ائیلیم] گئیدیره ک بورومک، بیرینه پالتار گئیدیرمک (فا: پوشاندن). to cause wear	نیبیر، سنگلاخ سوزلویونده ایشله نیبیر؛ بو کلمه کؤمک (اؤلکمک) کلمه‌سیله ایگیلی اولاراق اؤلکوجو حئیوان اوجون دئییلیر.}
گئیندیریلیمک..geyindirilmək [بلسیز ائیلیم] گئیندیریمک ایشی - گؤرولمک	گئیک اوتو..geyik otu [آد، بیتگی] صدف اوت سولاردان، بزک اوجون باخجالاردان یتشدیریلن عطیرلی بیر بیتگی (فا: مشک). gladiolus Dicramnus fraxinella
گئینمک..geyinmək [تائیرسیر ائیلیم] ۱-یاخشی یاخشی گئینمک، بزک شیلری تاخماق (فا: بزک دوزک کردن). ۲-(دؤنوشلو فعل) اؤزو بیر گئیمی گئیمک، آیینه پالتارگئیمک (فا: پوشیدن). to put to dress, on	گئیک بؤجکلری..geyik böcekləri [آد، دیرگی] گئیک بؤجگی و بنزیرلینی ایچینه آلان قین قانادلار سوو (فا: تیره ای از حشرات). گئیک بؤجه‌یی..geyik böceyi [آد، دیرگی] قین قانادلی لاردان، اورمانلاردا یاشایان، ۸cm بویداو گئیک بونوزونو آندیران مؤحکم چنه‌لی بیر بؤجک (فا: نوعی حشره). lucanus cervus
گئینمیش..geyinmiş [صفت] پالتارگئیمیش، پالتارلی. گئینه‌جک..geyinəcək [آد، دا] پالتار، گئیم.	گئیک تیکانی..geyik tikani [باخ] آغ تیکان.
گئینیب گئچیمک..geyinib keçinmək [تائیرسیر ائیلیم] گئینیب بزیمک، گئینمک. گئینیش..geyiniş [آد] گئیمه و گئینمه طرزی، گئینمک طرزی. گئینیک..geyinik [صفت] گئینیش اولان.	گئیک دوغوزو..geyik doğuzu [آد، دیرگی] دوموزگیلردن، اؤست چنه‌ده قیورق و اؤسته آیک بونوزو اولان بیر امجک‌لی نوعو barbirussa
گئینیکلی..geyinikli [صفت] پالتارگئیمیش، پالتارلی full dressed گئیک..geyiük [آد، ت] کپهنک گئیمی، یاغمورلوق، گئیه‌جک. گئیه‌جک..geyiəcək [آد] گئیم، باخ: گئیه‌جک. گبرآباد..gəbrabad [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی.	گئیک دیلی..geyik dili [آد، بیتگی] ایره تی اوت گیلردن، بو ۵۰ سانتیمتر، دیل کیمی یاپراق‌لاری اولان یاش اورمانلاردا یتیشن چوخ ایلک اوتسو بیر بیتگی (فا: نوعی علف). phyllilis scolopendrium opfficinale
گبرتمک..gəbərtmək [تائیرلی ائیلیم] اؤلدورمک (فا: کشتن tokill گبردیلیمک..gəbərdilmək [بلسیز ائیلیم] گبریمک ایشی گؤرولمک. گبرکالا(گبرقالا)..gəbərkala(gəbərqala) [اؤزل آد] ابهر ده داغ آدی. گبرمک..gəbərmək [تائیرسیر ائیلیم] اؤلمک، چاتلاماق، (چوخو	گئیک گیلر..geyikgillər [آد، دیرگی] گوشین‌لردن گئیک و آلا گئیک و قاراجا کیمی حئیوانلاری ایچینه آلان بیر سو. گئیمک..geyilmək [بل] گئیمک ایشی گؤرولمک. {سنگلاخ سوزلویونده ایشله نیبیر.}
گبره..gəbrə [آد] ۱-آتی تومارلاماق اوجون قیل کيسه. ۲-گبره اوتونون یشیشی. {بو کلمه قابا سؤزایله ایلگی لیدیر، باخ: گبرمک.} گبره اوتو..gəbrə otu [آد، بیتگی] گبره اوتوگیلردن، ایستی بؤلگه‌لرده یتیشن، چیچک‌لی آغاج جیق (فا: نوعی گیاه). capparis	گئیکلی..geyikli [اؤزل آد] گئیه‌لی:شاهسون ائلی بویلا‌ریندان (گیهلو). گئیلیش..geyiliş [آد] گئیلیمک ایشی.
گئیم..geyim [آد] گئیه‌جک، گئیلن پالتار، پالتار، اؤست باش (فا: لباس). Clothing {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، «گئیک»}. گئیم ائی..geyim evi [آد] گئیه‌جک ساتیلان یئر.	گئیم گئچیم..geyim geçim [آد] پالتار، اوست باش. گئیم گئچیملی..geyim geçimli [آد] یاخشی و گؤزل. گئیملی..geyimli [صفت] آیینده گئیمی وپالتاری اولان. dressed

گتیردیرمک.. getirdirmək [اندیر گن] اڭلیم [گتیرتمک ایشینی گۆردورمک.	گبره اوتوگیلر.. gəbrə otugillər [آد، بیتگی] ایکی چنگلی لردن، ۳۵۰ قدر نۆعو اولان بیر بیتگی سۆیو (فا: تیره ای از گیاهان).
گتیرتمک.. getirtmək [اندیر گن] اڭلیم [گتیرتمک ایشینی گۆردورمک. ۴~ to bring/ to fetch	گبره لئمک.. gəbrəlmək [بلسیز اڭلیم] تومارلانماق. گبره له مک.. gəbrələmək [تائیرلی اڭلیم] تومارلانماق.
گتیرمک.. getirmək [تائیرلی اڭلیم] ۱-آپارماق فعلینین قارشىسى، بیر شى ویا سۆزو اولدوغو یثره یئتیرمک، اؤز ایله برابر بیر یثره گلمه سینه کۆمک اتمک "اوشاغی ائوه گتیردی، سنل کۆتوک گتیردی". ۲-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی سۆزلر دۆزلدیر "آلی گتیرمک، آغاج آلما گتیرمک، بختی گتیرمک، راضی لیغا گتیرمک، سئوینج گتیرمک، تاب گتیرمک، بهانه گتیرمک، شک گتیرمک، دۆنیایا گتیرمک، دیل خوشلوق گتیرمک". (فا: آوردن). to bring {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر {گلدیرمک، گلتورمک}؛ بو کلمه گلمک فعل ایله ایلگیلیدیر، گل+تیر+مک؛ اینگیلیزجه get (اله گتیرمک) سۆزو بو کلمه ایله ایلگی لی اولمالیدیر {.	گبش.. gəbəş [صفت] ۱-بویو آلچاق و قارنی یوغون آدم. ۲-آبتال، سرسم. (فا: آدم کوتاه قد و شکم گنده). {گبه و گبرمک له ایلگیلیدیر؛ گبه+ش} گبش {. گبشلیک.. gəbəşlik [آد] گبش اولما وضعیتی (فا: شکم گنده گی). گبشه قالماق.. gəbəşə qalmaq [تائیرسیز اڭلیم] یتمکدن قارنی شیشیب ترپشه مه مک . گبه.. gəbə [صفت] ۱-بویلو، قاریندا اوشاغی اولان (فا: حامله). ۲- pregnant ایچینده اوغولجوق ویا دؤلوت اولان (دؤل یاتاغی) {کۆپمک دن: کۆپه / گبه}. ۳- گبه gəbə (صفت) بیر نوع ایری توخونموش و معمولا اوزون قالی، بعضا دؤوارین قیراغینا سالیان اوزون خالچایا دئییلیر {کۆبه مک دن: ایری تیکیشلی قالی یه اشارتدیر {.
گتیرمه.. getirmə [آد] ۱-گتیرمک ایشی (فا: ا.م آوردن). ۲-باشقا یثره گتیریلن، آلینان. ۳-حاصل، محصول، راندامان (فا: آورد).	گبه چی.. gəbəçi [صفت] گبه توخویان و آلیب ساتان.
گتیرمه لر.. getirmələr [آد] حاصلات (فا: محصولات). گتیری.. getiri [آد] فایز، ایللیک گتیری، چیخار، اؤرم، یارار (فا: بهره، سود).	گبه چی لیک.. gəbəçilik [آد] گبه چی نین ایشی. گبه ریب گتمک.. gəberib getmək [تائیرسیز اڭلیم] ایستمنه دیک حالدا اؤلوب گتمک.
گتیریجی.. getirici [آد] چاتدیران، گتیرن "گتیریجی کانال" (فا: آورنده).	گبه ریک.. gəberik [آد] گبرمیش، اؤللو، اؤلמוש. گبه قالماق.. gəbə qalmaq [تائیرسیز اڭلیم] بویلو اولماق، .
گتیریş.. getiriş [آد] گتیرمه، وارد ائله مه insert	گبه لی.. gəbəli [اؤزل آد] گبه لو: شاهسون انلی بویلا ریندان (فا: گبلو). ۱۰۸
گتیریلمک.. getirilmək [بلسیز اڭلیم] گتیرمک ایشی ائدیلمک و گۆرولمک (فا: آورده شدن). to be brought	گبه لی.. gəbəli [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {تپه و شیشگین یثر}. گبه لیک.. gəbəlik [آد] گبه اولما وضعیتی.
گتیریم.. getirim [آد] گتیرمه ایشی (فا: آورده). گتیریمجی.. getirimci [آد] گتیریم ایشینی گۆرن (فا: آورنده).	گبه لیک تستی.. gəbəlik testi [آد] گبه اولوب اولما دیغینی بیلمک اۆچون اولونان تست، بؤلولوق تستی.
گتیریم لی.. getirimli [صفت] گتیری لی، یارارلی، چیخارلی (فا: پر حاصل).	گپ.. gəp [باخ: گوپ فا] دانیشما، صُحبت، دانیشیق (فا: گپ). گپ گنج.. gəpgənc [صفت] چوخ گنج.
گتیزدیرمک.. getizdirmək [باخ] گتیرتمک.	گپلانتو.. gəplantu [اؤزل آد] قافلاتنو: تبریز ده داغ آدی.
گجوت.. gəcot [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی. گجیل.. gəcil [آد] تبریز بازاریندا بیر یثر آدی. {تبریزده اولان گجیل قابی سی اسکی چاغلار بیر دروازا و گنجیش یولو اولاراق گنچمک سۆز ایله ایلگیلی اولمالیدیر {.	گپلشمک.. gəplşmək [باخ: گپ] گپ وورماق. گپله مک.. gəpləmək [تائیرسیز اڭلیم] صحبت اتمک، دانیشماق.
گجین.. gəcin [اؤزل آد] اؤرمیه و بوستان آباد ده کند آدی.	گپه گنج.. gəpə gənc [صفت] چوخ گنج. گپه گنجه جیک.. gəpə gəncəcik [صفت] چوخ گنج.
گتیر.. getir [فعل] گتیرمک فعلیندن بویروق وجهی (فا: بيار). bring	

گج..gəç [آد، فا] گژ: کلسیم سولفات اولان معدنلریندن چىخاریلاراق و پىشیریلیب حاضرلاراق تىكىتى لردە ایشلەنن بیر مادە، ژپس (فا: گج).	او زاماندا بو آد بو بؤلگە نین اوستوندە قالاراق گدەبگ شکیلندە سۆیلەنیلیر، -گدە سۆزونو قادا دئیەرک قادابگ: عزیزبگ دئمکدیر، البتدە بو معنادا اوقدر دۆزگون گۆرونمور چونکی قادا چوخراق بلا
گج خاننا..gəçxana [آد] گژ: خاننا: گج حاضرلانا و ساتیلان یثر.	آنلامیندادیر؛ گدەبگ: گدە سۆزو خالق ایچیندە اوغول و جاوان اوغلان آنلامیندادیر و بو آد گنج بگ معناسیندادیر؛ "گیدەبگ: گودە و قیسا بویلو بگ؛ -بعضیلری قودابگ دئیە رک، (عربجه!:
گدا..geda [آد] ۱- یوخسول، فقیر، دینچی، چوخ یوخسول اولان. ۲- (مچ) بازار یتیمی، گۆرمە میش و آلچاق آدام حاققیندا دئییلن سۆز (فا: ~) {بوسۆزجوک فارسجا دئییلە یینە رغما کۆکو تورکجه یە باغلیدیر، اصلیندە گدە شکیلندە اولاراق "اچە، آدە، گدە، گدا" سۆزونون تحریف اولونموش شکلی ساییلیر}.	قودا=میس): میس بگ ویا معدن بگ دئییرلر ولی قودا سۆزونون بو معناسی تارتیشیلمالیدیر؛ -گدی بگ سۆزو، گدی بگ کلمە سینین قیسالمیشیدیر؛ (قوبادا گدە زئیخور کندی گدی بگ زئیخور دئمکدیر و داغلیق زئیخور آنلامیندادیر): یوکوشلو بؤلگە ویا داغلیق بؤلگە؛ بعضیلرینە گۆرە بو کلمە "گدی بگ: تپە + بک: بکلمە سۆزونون، بکچی معناسیندا" اولاراق مشاهدە منطقه سی ویا "کنشیکچی تپە سی" آنلامیندادیر، -بعضا بو آدی فارسجا یوزورلار "گدابگ (فارسجا: گدا: دینچی) بو وئرسیا آنلامسیز دیر چونکی گدا سۆزیله بگ مفهوملارینی یان یانا قویماق منطقه اویمور؛ -آیری بیر وئرسیادا دئییلیرکی آلمانلار اورتا عصرلردە بورادا قیزیل تاپاراق بورایا آلمانجا گولڈبرگ (Goldbergbau) یعنی قیزیلداغ دئییلیر، بو کلمە زامان ایچەریسیندە ایندیکە کلمە یە دیشیلیدیر، بو دئییش چوخ عاغلالاتان دئییلدیر و قانیتلاماق لازیمدیر، بو اساسدا بعضیلری بو یثرین قیزیلداغ آدلاندیریلماسیندان یانادیلار. {بو یثر آدینین اصلیندە نە الدوغونو بیلمک اۆچون، ان دۆزگون یول، عموم خالق دئییشینە و بنزر یثر آدلارینیا مراجعت اتمکدیر، آذربایجاندا اونلارجا بو آدا اوخشار یثر آدلاری واردیر و البتدە اونلارین هامیسیندا گدی، گدی بگ، گدی بگ، گدی بگ کلمە لرینی گۆرمک اولار، ایندی بیکدە بیر سیرا یثر آدلاری بۆیلە دیر: گدوکانلو (باجگیران دا بیر کند آدی)، گدک گیلوان (خالخال دا داغ آدی)، گدەقارا (اوغوز- قیزیق بویونا عاید یثر آدی (م ۱۶جی قرن) ۲۲۵)، گدوک (اۆرە گیر بویونا عاید یثر آدی (۱۶جی قرن) ۲۲۵). گدە زئیخور (قوسار) دا کند آدی ۲۴۰، گدی (مراغا و سوماقیت) دا داغ آدی (۱۲۲۳) ۲۴۰، گدی بگ (همدان، زنگه زور، قنیدار و اراک دا داغ آدی)، گدی بگ خلیج (گدی بگ قالاسی: قزوین دە داغ آدی)، گدی بگ (ساوہ دە داغ آدی)، گدی بگ (ملیکان، کلئیر، ساینقلا دا کند آدی)، گنن گدی بگ (میانادا کند آدی)؛ یوخاریدا آدی چکیلن یثر آدلاریندا کسین حالدا گدی بگ و داغ گنچیدی آلامی واردیر و بو معناسی چوغونلوقلا هم یثرلی اھالی نین سۆزلریندە و هم بؤلگە نین طبیعی وضعیتینە باخماقلا دۆشونمک اولار، بیر حالداکی اونلارجا یثر آدلاری اورتاق بیر آنلاما صاحیدیر سە آیدیندیرکی گدەبگ سۆزودە بئیلە بیر اورتاق مفهوما
گدارچای..gedar çay [اؤزل آد] اؤشونیه، نقدە دا چای آدی باخ: سۆلدوز (نقدە) {گیدر سۆزیله باغلانتیلی اولاییلر}.	
گدالیق..gedalıq [آد] ۱- آلچاق و گۆرمە میش اولما، کۆکو اولما. ۲- دینچی لیک. (فا: گدایی).	
گدای..geday [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی {گدی بگ سۆزونون}.	
گدم گدم..gedem gedem [صفت، تورکمنجه] مغرور، اؤزونو بیەنن "نە یثر بییرسن گدم گدم. اؤتر عۆمور گنچر بو دم. مختومقولو".	
گدوس..gedus [اؤزل آد] سالور بویونا عاید یثر آدی (م ۱۶جی قرن) ۲۲۵.	
گدوک..geduk [باخ] گدی بگ.	
گدوک..gedük [اؤزل آد] گدی بگ: اۆرە گیر بویونا عاید یثر آدی (۱۶جی- قرن) ۲۲۵.	
گدوگانلو..geduganlu [اؤزل آد] باجگیران دا کند آدی {گدی بگ}.	
گدوک گیلوان..gedukgiluan [اؤزل آد] خالخال دا داغ آدی.	
گدە..gedə [آد، دا] ۱- نۆکر کیمی اولان، گدە گۆدە، کۆچە اوشاغی. ۲- boy servant معمولی دئییشدە بیر اوشاغا و بیر کیمسە یە دئییلن سۆز، بعضا آزاراق منفی و بعضا معمولی مفهوما ایشلەنن بیر کلمە "ای الله بو گدە لاپ دلی اولوب، بیزیم گدە" (فا: یارو). fellow {باخ: گدا}.	
گدە باشی..gedəbaşı [آد] ۱- گدە یە اوخشار . ۲- گنچمیشدە خان، بگ و وارلی لارین نۆکرلرینە باشچی لیق ائدن آدام، باش نۆکر.	
گدە بگ..gedəbəy [اؤزل آد] آذربایجان جمهوریتیندە رایون آیدیدیر {بو کلمە نین کۆکو حاقدا مختلف سۆیلتی لر واردیر، -گدە بگ نین آدی م ۱۲۰۶ جی ایلدە بیر اثرده (Mxitar Qoşun) گتتابگ (Getabak) شکیلندە وئریلیدیر، قاینای ایتئرننت: (Gültəkin, S.3. - 28 dekabr. - 2012. - Azad Azərbaycan)؛ -بیر سۆیلتی- یە گۆرە: بیر بگ سیماسیندان اولان شخص بو بؤلگە دن گنچیرمیش یثرلی اھالی نین بییرینی گۆروب سوروشور بورانین آدی ندير، یثرلی ساکین اونا اعتیناسیز قایدادا "گت آ بگ" شکیلندە جاواب وئیر،	

باغلی اولمالیدیر و اؤزلیکلە گوئی آذربایجاندا بوجور یئر آدلارینین حتی بیرینده ده "گده" مفهومی خالقین دۆشونجه سینده بئله یوخدور و گده بگ سؤزو، محتلا سون تزار روس دؤورو، مقصدلی ویا مقصدسیز، بئله بیر شکله گیرمیشدیر نجه کی ایلک دؤورلرده بو کلمه گتتابگ کیمی یازیلیمیشدیر و بو کلمه دن "گده" مفهومی چوخارماق امکانشیزدیر؛ بوتون بونلاری نظره آلساق دئمک اولارکی بو کلمه اصلینده گدی بک/ گدۆ بک (gedikbəy/ gedükbəy) اولوب و زامان ایچهریسینده ان ییغجام شکلی تاپاراق و داها دؤغروسو گدی بک (gedibəy) اولمالیدیر، باخ: گدی بک.	لیدیر، بو مفهوملاکی بیر آشیریمدا بیر یول تاپیب گنچمک اؤچون اولان یئرە گدی بک دئییلیر یعنی بیر بؤیوک تپه لیک و دیک بؤلگه نین بیر یئرینده بیر نقصان و آچاقلیق تاپیب گنچمک دئمیدیر، و گتتدی کجه بو آنلام کرتیک و چاتلاق و یاریق یئر اؤچون ایشله دیلیبدیر، جناب هادی نین نظریجه بو کلمه کرتیمک سؤزوندن دوزلیبدیر و یاریق کرتیک یئر معناسیندادیر؛ کرتیمک+ایک> کرتیک> کدی بک، گدی بک.
گده جیغاز..gedəciğaz (صفت) اوغلان جیغاز، گده جیز، گده یه اوخشار.	گدی بک آچماق..gedik açmaq (تاثیری ایلیم) دۆشمن جبهه سینده ضعیف نقطه تاپیب گیریش دؤزنله مک.
گده قارا..gedəqara (اؤزل آد) اوغوز-قیز یق بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.	گدی بک آچیلماق..gedik açılmaq (تاثیرسیز ایلیم) گنچیلمه سی چتین نقطه یه راستلانماق.
گده گۆده..gedə güdə (آد) آشاغی سویه ده اولان کیمسه لر وئرلین و دئییلن آد، کیچیلدیجی آد، گده گۆده یه قارشیب پیس یوللارا دۆشمک (فا: اراذل و اویاش). dishonourable persons	گدی بک تیخاماق..gedik tixamaq (تاثیری ایلیم) گۆج و چتین یئرلری اؤنله مک.
گده لیک..gedəlik (آد) ۱-نو کرچی لیک، نو کر لیک. ۲-داقاشا بیردلیق.	گدی بک خلیج..gedik xələc (اؤزل آد) گدی بک قالاسی: قزوین ده داغ آدی.
گدی..gedi (اؤزل آد) مراغا و سؤمقاییت دا داغ آدی (۱۲۲۳) ۲۴۰.	گدی بک لر..gediklər (اؤزل آد) گدوکلر: ساوه ده داغ آدی.
گدیز..gediz (اؤزل آد) سو بیریکیتی سی، گؤلت ۷.	گدی بک لی..gedikli (صفت) گدیگی اولان.
گدی بک..gedik (اؤزل آد) همدان، زنگه زور، قنیدار و اراک دا داغ آدی.	گدی بک لی..gedikli (اؤزل آد) ملیکان، کلنیر، ساینقالا دا کند آدی.
گدی بک..gedik (آد) ۱-گنچیت، یاریق یئر، داغ تپه دن گنچمک اؤچون یول، داغ گنچیدی، آشیریم، گدوک. ۲-بوشلوق، اسکی بک ویا گؤجلوگو اولان یئر و وضعیت "بو حرکتین اسکی بک گدی بک لرینی دۆلدورماق گرە کیر، اویانیش حرکتیندا بیرلشیب دۆیوشمگین یانی سیرا قانونی گدی بک لردن ده یارارلانماق آیدین لاریمیزین وظیفه و گؤرۆیدیر." (فا: گردنه). mountain pass {سنگلاخ دا > گدی بک، گدۆ بک: رخنه (یول آچماق معناسیندا ایشله نیبیر)؛ تاراما سؤزلیونده گدی بک / گدۆ بک سؤزو (م ۱۴-۱۵ جی یۆزیله <کدک> شکلینده) و "۱-نقصان، احتیاج، اسکی بک ۲-چاتلاق، یاریق" معناسیندا ایشله نیبیر و آیری طرفدن همان دؤورلر "گتدی بک و گدی بک" کلمه لریده <کدی بک> شکلینده، "اسکی بک، گدی بک آچیلماق" معناسیندا ایشله نیبیر، بو کلمه لردن بو قناعته گلیمک اولاییلیر کی، گدی بک سؤزو گتتمک و گتدی بک فعلیه دایانارک دۆزه-	گۆذران..güzəran (باخ) گۆزه ران.
	گۆذرکچین..güzərkəcin (اؤزل آد) همدان-اسدآباد دا کند آدی.
	گۆذرگاه..güzərgah (باخ) گۆذرگاه.
	گۆزشت..güzəşt (باخ) گۆزشت.
	گر..ger (آد، فا، دا) قویون گنچی کیمی حیوانلاردا اولان قوتورلوق خسته لیگی، "کنچی گر اولدو" (فا: گر). ۲-گر (اؤزل آد) سؤز وئرمه، آند ایچمه، باغلاما، آنلاشما، بیرلشمه ۳-وحشی حیوان باوروسو ۴-دئو، دئو آسا ۵-گر (باغاییجی سؤز، فارسجادیر) باخ: اگر، آیر. ۶-گر (اؤزل آد) سالماس دا داغ آدی {باخ: گر}.
	گراب..gerab (اؤزل آد) ساووجبولاق دا داغ و نیشابور دا کند آدی {باخ: گر+اوو}.
	گراتلی..geratli (اؤزل آد) هشتری ده کند آدی {باخ: گردک}.
	گراتی..geratli (اؤزل آد) شیروان دا کند آدی.
	گراچقا..gəraçqa (اؤزل آد) بیجار، همدان، یاستیکند ده کند آدی.
	گراف..qraf (باخ) قراف / قرافیک
	گرافیک..qrafik (باخ) قراف / قرافیک
	گرامافون..qramafon (باخ) قرامافون.
	گرامپا..qrampa (اؤزل آد) گرامپالار ویا گرانپالار صفوی دؤنمی اوستاجلو طایفاسینین اوبالاریندان ساییلیدی، بو طایفا م ۱۵-۱۶ جی

گرتمک..gərtmək [تائیرسیز: ائیلیم] گرتشمک، سینہ گرمک. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نییدیر}.	یوزیلده سیواس بؤلگه سینده یاشایردیلار و اوللاردان بیر بؤلومو آذربایجانا کؤچ اندهرک صفوی لره قاتیلدیلار^{۸۵}.
گرجان..gərcan [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی {گرمک دن}.	گرامر..qramer [باخ] قرامتر.
گرجه بولاق..gərcəbulaq [اؤزل آد] شامخور داغ آدی (۱۶۷۲)^{۲۴۰}.	گران بها..giranbaha [صفت] قیمتلی، باهالی (فا: قیمتی).
گرج..gərəç [آد] گرک اولان نسنه لر، ملزمه، ماتریال، ایش وسایلی، یاراج (فا: ملزومات).	گران قالاسی..geran qalası [اؤزل آد] آذربایجان دا داغ آدی^{۲۴۰}.
گرجک..gərçək [صفت] دوغرو اولان، یالان اولمایان، حقیقی، اویدورما اولمایان، قوندارما اولمایان، واقعی (فا: واقعی).	گرای..gəray [اؤزل آد] ۱-بیر تورک بویو و بویوگونون آدی اولاراق گرایلی شعر یو آددان آلینمیشدیر^{۵۳}، ۲-اویقون، مناسب، لایق ۳-قازاقلارین، کیچیویز بؤلگو، یندی اوروک اویماعی اولوبابالاریندان؛ تورکمنلرین، یوموت اویماعی، اولوبابالاریندان؛ باشقوردلارین اسکی دؤنم اویماق بگلریندن^۷. باخ: گرایلو {بو کلمه یئر آدلاریندا
گرجک آنلام..gərçək anlam [آد، دیل ب] گرجک مفهوم (فا: مفهوم واقعی). real, meaning.	اؤزونو گؤستهریر و گرمک سؤزونون یاراشیق معناسینی نظره آلساق، یئر آدلاریندا گؤزل و سئویملی یورد و آیری دیشله ده اکین اوچون مناسب یئر و عین حالدا تانری آدی (کرای) و قارا سؤزله ده بیر اولاراق قورولوق معناسیندادیر، باخ: گردک، گرمک، کرای، کارایت {.
گرجک اولماق..gərçək olmaq [تائیرسیز: ائیلیم] دوغرو اولماق.	گرای بگلی..gəray bəyli [اؤزل آد] اسماعیللی دا کند آدی^{۲۴۰}.
گرجک چی..gərçəkçi [صفت] گرچه یی گؤرن و اونا گؤره ترپهن، رئالیست	گرایخان..gərayxan [تاریخی اؤزل آد] کیریم خانلیغینین قوروجوسو و ایلک خانی. داها سوئرا گلن خانلار بو آدی عنوان کیمی ایشلتیمیشلر^۷.
گرجک چی لیک..gərçəkçilik [آد] گرجک چی اولما وضعیتی، رئالیسم.	گرایلاماق..gəraylamaq [تائیرلی: ائیلیم] گرایلی اوخوماق "آشیق گرایلایر".
گرجک دن..gərçəkden [ظرف] دوغرو دان، جیدی اولاراق، گرجک اولاراق (فا: واقعا). really	گرایلو..gəraylu [اؤزل آد] بو طایفا صفوی لره قاتیلان طایفالار آراسیندا ایدی و چاغاتای ائلینه مئتسب ایدیلر^{۸۵}.
گرجک ده..gərçəkde [ظرف] اصلینده، تام آنلام ایلا، بوتون آنلام ایلا.	گرایلی..gəraylı [آد، باخ: گرای] آذربایجان تورکجه سینده بو نوع قوشقو چوخ یایلمیش شعر نوعلارینداندیر، مضمونجا گؤزلیک، محبت، یاشایش و اینام دان سؤز آچیر و قورولوشجا مصرع لری ۸ هجadan تشکیل تاپیلیر و ۳، ۵، ۷ بندده اولاییلر، اؤرنک "آ یولداشلار آقارداشلار. سون گونوموز آغ اولایدی"^{۷۳، ۷۴} (فا: نوعی - شعر آذربایجان).
گرجک دیشی..gərçəkdişi [صفت] گرجک اولمایان.	گرایلی..gəraylı [اؤزل آد] ابهر ده داغ آدی.
گرجک سایى..gərçək sayı [آد] حقیقی سایى، بیرمئحور اوزهرینده هر نقطه نی بللی ائدن سایى (فا: عدد حقیقی). real number	گرایلی جاغیرماق (دئمک)..gəraylı çağıрмаq (demək) [باخ] گرایلی لاماق.
گرجک کیشی..gərçək kişi [آد] گرجک کیمسه، حقیقی و حقوقی شخص لر.	گرایلی لاماق..gəraylılamaq [تائیرسیز: ائیلیم] گرایلاماق، گرایلی اوخوماق.
گرجک لشدیرمک..gərçək ləşdirmək [تائیرلی: ائیلیم] گرجک وضعیتیه گتیرمک اورتایا قویماق.	گربوغا..gərbuğa [تاریخی اؤزل آد] میصیر-تورک کؤله من لری اوردوباشی لاریندان^۷.
گرجک لشدیریلیمک..gərçək ləşdirilmək [بلسیز: ائیلیم] گرجک لشمه - سی اورتایا چیخاریلماق.	
گرجک لشمک..gərçəkləşmək [تائیرسیز: ائیلیم] بیر ایش ایسته دیگی کیمی اولماق، تحقق تاپماق، گرجک حالا دوشمک، رئال لاشماق، حقیقه چئوریلیمک (فا: محقق شدن). to become true	
گرجک لشمه..gərçəkləşmə [آد] تحقق (فا: تحقق). certainty	

گرچک لئمک..gərçəklənmək [تائیرسیز انیلم] گرچک لیگی اورتایا چیخماق، گرچک حالا دؤنمک، گرچک اولماق (فا: محقق شدن).	زنجان(،،-، تاج، جلیک)، مرند(سول)، پیرانشهر (مداربلوط، ~ قبله)، اورمیه(سزین)، ماکى (سزیارت) داداغ آدی {باخ: گرده}.
گرچک له مک..gərçəkləmək [تائیرلی انیلم] گرچک اولدوغونو سؤیله مک، دوغرولو غونو ییلدیرمک (فا: محقق گردانیدن).	گردهه..gərədə [اؤزل آد] یاپارلی بویونا عایدیتر آدی (م۱۶ جی قرن) ۲۵.
گرچک لی..gərçəkli [صفت] گرچک لئیمش، گرچک اولدوغو آنلاشیلمیش (فا: محقق). truly, really	گردیان..gərđıyan [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {باخ: گرده}.
گرچک لیک..gərçəklik [آد] گرچک اولما وضعیتى، رئالیت، رئال لیک "شعور گرچک لیگی عکس اندیریر" (فا: حقیقی). reality	گردیرمک..gərdirmək [انتدیرگن انیلم] گرمک ایشینی گؤردورمک (فا: کشاندن).
گرچک مانتارلار..gərçək mantarlar [باخ] کؤفلر.	گردیریلیمک..gərdırılmaq [بلسیز انیلم] گردیرمک ایشی گؤرولمک.
گرچک یاغی..gərçək yağı [باخ] گترچک یاغی.	گردیش..gərđış [آد، فا] گردش: گزیتی، گزمه، سئیر.
گرچگان..gərçəqan [اؤزل آد] اصفهان دا کند آدی.	گردیک ناصر..gərdık nasır [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی {باخ: گردک}.
گرچلر..gərçələr [آد] لازم اولان شی لر (فا: لوازمات). attachments	گردیکاولان..gərdıqavlan [اؤزل آد] پیرانشهر دا داغ آدی {باخ: گردک}.
گرچه..gərçi [ظرف] بونا رغما (فا: گرچه). lathough	گوز..gərz [اؤزل آد] دیلبر ۷.
گرچه یه چیخماق..gərçəyə çıxmaq [تائیرسیز انیلم] گرچک اولماق.	گرزه تویوغو..gərzə toyuğu [آد] قارادیز بؤلگه سینده بیر تویوق جنسی ۲.
گرچی..gərçi [باخ] گرچه.	گرسن..gərsən [آد، تا] آغاجدان دؤزلمیش بویوک چاناق.
گرد..gərd [آد، باخ: گر] توخوما پارچادا خالی پیس توخونموش یئر، قیریشیق یئر.	گرفتار..gırfıtar [صفت، فا] توتولموش، یاخالانمیش (فا: دچار).
گردک..gərdək [آد] توی دا اوغلان ائوینده گلین اچون پرده ایله آیریلیمش اؤزل یئر (فا: حجله). curtain {دده: باخ: گرمک، گردک سؤزو اصلینده یاراشیقلى یئر معناسیندا اولاراق گرده شکیلینده یئر آدلاریندا گؤرسه نیر؛ فرهنگ معین گرد سؤزیله باغلی اولاراق فارسجا یازیلیب و البتده یانلیشدیر، مگر گردک فقط گرد اولار؟} ۵.	گروک..gərək [آد] ۱-نیاز، لازم، ضروری "آخشاما پیلوو گرک بوزارتما گرک". ۲-باغلا ییجی معناسیندا، ایستر، هم "گرک دوست-گرک دوشمان" ۳-مجازا سلاح و لوازمات معناسیندا ایشله نیر "گره گینی گؤتوردو، مین گون یاراق بیر گون گرک" (فا: ضروری، باید) must {گؤیتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سن، باخ: گرمک}.
گردک داغ..gərdək dağ [اؤزل آد] سالماس دا داغ آدی.	گروک گورمک..gərək görmək [آد] لازیم گورمک، احتیاج دویماق.
گردکلی..gərdəkli [صفت] گردگی اولان پرده لی یئر.	گروکش..gərəkş [اؤزل آد] ماکى دا داغ آدی.
گردن..gərdən [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیر] بویون (فا: گردن). neck	گروک اولما..gərək olma [آد] لازیم لیک (فا: ایجاب). necessitating
گردنبدن..gərdənbənd [آد] بویون تاخی سی، بویونلوق، بویون باغی (فا: گردنبدن). necklace	گروک اولماق..gərək olmaq [تائیرسیز انیلم] لازیم اولماق.
گردن به..gərdənbe [اؤزل آد] کازرون-کنار تخته دا کند آدی.	گرکباغی..gərək bağı [اؤزل آد] ساوه ده کند آدی.
گردنه..gərdənə [آد، فا] گدیپ (گندیپ)، گنچید (فا: گردنه).	گرکجه..gərəkçə [ظرف] ندن، لزوم، علت، گرکدیریجی سبب.
گردون..gərdün [آد، فا] گؤی قُبّه سی (فا: فلک).	گرکجه گؤستریمک..gərəkçə göstərmək [تائیرلی انیلم] ندن و علتینی ییلدیرمک.
گرده..gərdə [آد] گردک: یاراشیقلى یئر {باخ: گردک، گرای}.	گرکجه سیز..gərəkçəsiz [صفت] گرکجه سی اولمایان، علت سیز.
گرده..gərdə [اؤزل آد] اردیبل، اورمیه(،،-، سوان، سبلج)، تیکان تپه (،،-آلو) قوشاچای(مرش)، سولدوزدا (،،-قیط، ~ گل) کند آدی،	گرکجه لندیریمک..gərəkçələndirmək [تائیرلی انیلم] گرکچه لی دوروما گتیرمک.
	گرکجه لی..gərəkçəli [صفت] گرکجه سی اولان، علت لی.

گرکدیر..gərkdir [ظرف] لازیمدیر "خومار خومار باخان آلا گؤزلرین. گرکدیر وئر سن جان قاباغیندا".	سن سیز جاهان و جان گرکمز. وصالین واریکن هجران گرکمز. گرکمز شئی کرکلی گؤندهلایم اولار.
گرکدیرمک..gərkdirmək [تاثیریلی انیلم] گرکلی و لازم وضعیتیه گتیرمک.	گرکمزلیک..gərəkmezlik [آد] لازم سیزلیک، گرک اولماما، لزوم سوزلوق.
گرکدیریم..gərkdirim [آد] بلیرلهنیم.	گرکمک..gərəkmək [تاثیرسیز انیلم] لازیم اولماق (فا: بایستن). to be necessary
گرکسللیک..gərksəllik [آد] ضروری لیک (فا: ضروریت). state of being necessary	گرکمه..gərəkme [آد] لازیم اولما (فا: بایسته).
گرکسهمک..gərəkəmək [تاثیریلی انیلم] باخ: گرکسینمک.	گرکیرجه..gərəkircə [ظرف] لازم اولورسا (فا: لزوما). necessarily
گرکسیز..gərksiz [صفت] گرهیی اولمایان، لزومسوز، یارارسیز (فا: زائد).	گرگان..qorqan [اؤزل آد] ۱-گلستان اوستانی شهرلریندن اولاراق گونش ۱۳۸۵ آمارینا گؤره گنل لیکده ۴۰۱۰۰۰ نفر و شهر اولاراق ۲۷۵۰۰۰ نفر نفوسا صاحبدیر، شهر مختلف ملیت لردن تشکیل تاپاراق فارسلاشمیش شهر حالینه گلمیشدیر، بو شهرده چوخلو تورکمن یاشماقدادیر {باخ: اورگنج}. ۲-گرگان بؤلگه سینین داغلاری: قول بۇلاق (۲۰ک ۲۱۶۵)، اولنگ (۲۰ک ۲۳۶۷)، تورک میدان (۲۳ک ۲۷۵۵)، ۳-گرگان بؤلگه سینده تورکمن کندلری: گرگان بؤلگه سینده بیر چوخ کندلرده تورکمنلر، تورکلر و اوییری ملیت لردن اولان افراد بیرلیکده و قاریشیق حالدا یاشایرلار: آلنگ (غ تو)، اوزینه؛ بصیرآباد (گرگان-گمیشان ۹ک گد * ۲۰۰۰)، تقرتپه، جنگلد (۱ک ق ب * ۵۹۰)، حاجی کلاته (۷ک ق ب * ۹۰ / ی تو)، سوخته سرا (۲ک د * ۲۵۰)، فاضل آباد (۱۱ک ب * ۳۱۰ / تو+روس+مسیحی)، قارابولاق؛ قوش کؤرپو (۱۷ک ق ب * ۳۷۰ / ی تو)، کوزه کی؛ گول تپه؛ میان کاله (یاریم آدا اولاراق تورکمن لرین اولوغی دیر)، ۴-گرگان- علی آباد بؤلگه سینده تورک کندلری: فاضل آباد (۱۱ک ب * ۳۱۰ / تو+ر+مس)، قوش-کؤرپو (۱۷ک ق ب * ۳۷۰ / ی تو)، جنگلد (۱ک ق ب * ۵۹۰)، حاجی کلاته (۷ک ق ب * ۹۰ / ی تو)،
گرکلی..gərəkli [صفت] ضروری، ائدیلمه سی کسین لیکله ایسته نن، لازیم (فا: ضروری). necessary	گرگانج..qorqanc [اؤزل آد] اورگنج شهرینین فارسلاشدیریلیمیش آدی ^{۱۲} .
گرکلی گؤرمک..gərəkli görmək [تاثیریلی انیلم] ضروری و لازیم بیلیمک.	گرگر..gərger [اؤزل آد] ۱-خوی دا داغ آدی.باخ: مرند. گده بگ و کامیاران دا کند آدی ۲-باخ: قارقارطایفاسی، الله تعالی نین آدلاریندان ^{۱۵۷} . باخ: گرای، گرایلی.
گرکلی و یترلی..gərəkli və yetərli [صفت] لازم و کافی (فا: لازم و کافی).	گرگرتان..gərgrtan [اؤزل آد] مراغا دا کند آدی.
گرکلیجه..gərəklicə [ظرف] لازیمینجه (فا: بالضروره). of neccissty	گرگرعلمدار..gərgəlemdar [اؤزل آد] جولفا یاخینیندا شهر آدی (قو: هادی شهر).
گرکلیک..gərəklik [صفت] بیر ایشین گرک و لازم اولما وضعیتیه، لزوم (فا: لزوم). necessity {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	گرکره..gərgəre [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی {باخ: گرگر}.
گرکلیک اولسا..gərəklik olsa [ظرف] اگر گرک اولسا، اگر لازم اولسا.	گرگنج..gərgənc [باخ: گرمک] گریلیمیش، چکیلیب اوزانمیش.
گرکلیک کیپی..gərəklik kipi [آد، دیل ب] لازم و واجب وجه، گرکلی و زورونلو کیپ (فا: وجه لازم و واجب).	
گرکلیک لی..gərəklikli [صفت] گرکلی اولما وضعیتیه، لازیم لیک، لزومیت.	
گرکلیلیک..gərəkliklik [آد] گرکلی اولما، لازم اولما، الزام necessary	
گرکمز (گرهمز)..gərəkmez (gərehmez) [ظرف] لزومسوز، گرک اولمایان، گرک دئیل معناسندا و خبر مقامیندا ایشلنن بیر سؤز منه	

بودورکی گرمک / گرمک سۆزونودن آلبنارق یاراشیقلى یئر آنلامیندادیر و آوا سۆزودا بو کلمه یه اک ساییلیر، باخ: گرمک}.	گرمک gərgənc etmək [تائیرلی انیلم] یاش اولان گۆن و درینی قوروتماق اوچون یئر سالیب کنارلارینی میخ لاما.
گرمخان gərmxan [اؤزل آد] بجنوردون کنديستانلاريندان، ۳۶ کندی و *۸۰۰۰ نفر نفوسو واردیر، کنديستانين مرکزی گرمخان، بجنوردون ۱۸ ک. قوزئی گوندوغان طرفينده دير، نفوس *۳۳۰ نفر و بیر بؤلومو تورکدور.	گرمگوز gərgöz [اؤزل آد] ۱-ضابط، ضابطه ۲-گنيک گوزو.
گرمسار gərmisar [اؤزل آد] قيشلاق: ۱-تهران شهريندن ۱۰۹ كيلومتر شرقده اولاراق ۱۳۲۰ جی آمارينا گۆره نفوسو *۲۳۸۰ نفر و اهالی- نين بؤيوک بؤلومو تورک قئيد اولوبدور بو شهر پهلو دؤنمیندن آسيمیلاسیونا معروض قالاراق فارسلاشمیش شهره دؤنوشمکدهدير، شهرين اصلی آدی قيشلاقدير (فرهنگ آباديهای ايران ۱۳۲۰)، بو شهرين ساکنلرينين چوخونو اوسانلو، پازوکی، نفر تورکلری تشکيل وئرهرک آزاراق عرب طایفالاری و تبری / الیکایی ویا علی کایی، لر / هداوند طایفالاریدا اورادا ساکنديلر. ۲-گرمسار / قيشلاق بؤلگه سينده تورک کندلری : حاجی آباد زرین کمر (۱۸ کد *۱۰۰ / ۱۰۰)	گرمگ gərgi [آد، دا] ۱-پرده. ۲-ایپ، قايیش و تئل کیمی شئیلری گرگینلشدیرمه ایشینده ایشله دیلن آراج.
گرمک gərgin [باخ: گرمک] ۱-گريلمیش اولان، چوخ چکيلمیش. ۲- (مچ) پریشان و سينيرلی بیر وضعیت، سيخيتیلی، چتين. ۳-بحرانی، کريزلی، هيچانلی بیر وضعیت (فا: بحرانی). intensive, critical	گرمک gərgin olmaq [تائیرسیز انیلم] گرمک وضعیت گلمک، آغیرلاشماق، وضعیتي پیس اولماق.
گرمک gərgincə [صفت] بیر آز گرمک.	گرمک gərginləşdirmək [تائیرلی انیلم] گرمک وضعیت گتیرمک.
گرمک gərginləşdirilmək [بلسیز انیلم] گرمک حالا سالیماق، گرمک اندیلیمک to be intensified	گرمک gərginləşmək [تائیرسیز انیلم] گرمک حالا دوشمک، بحرانی لشمک، کريزه دؤنمک، چتين وضعیت دوشمک to intensify
گرمک gərgin hız [آد] دؤنوم حالیندا اولان يئھين ليک (فا: سرعت بحرانی). critical velocity	گرمک gərginlik [آد] ۱-گرمک اولما وضعیتي، بحران، کريز "کندیرين گرمک ليگی". ۲-چتين ليک، آغیرليق "بين الخالق گرمک ليگی آزالتماق". ۳-(فيزیک) گؤچ ویا ايستی ليک سؤنوجويسيم ده باش وئرن گئنلمه و بؤيومه کمتی ویا تضيق قووه سی. ۴-الکتریک آخيمينين گؤجونو گؤسته رن فيزيکی حال "گرمک ليگی ۲۲۰ وئ اولان الکتریک آخیمی" crisis, tensity
گرمک gərginlik azalması [آد] تخفیف بحران. the avatement	گرمک gərginlikli [آد] گرمک ليگی اولان "یوکسک گرمک ليکلی الکتریک قورقوسو، گرمک ليکلی دؤنم".
گرمک gərmək [تائیرلی انیلم] ایکی طرفیندن برک چکیمک، گرمک وضعیت گتیرمک، گريلمیش حالا گتیرمک "قاناد گرمک" (فا: محکم- کشیدن) to tense {بو کلمه بعضا گرمک شکلینده یازیلیر؛ دیواندا گرمک کلمه سی چکیب اوزاتماق (بیر یئر یاراشدیرماق) و مجازی معنادا چکیش بکیش ائتمک معناسیندا گلیب، بو ایکی مفهوما دایاناراق بو سۆزدن دوزه لن بیر سیرا کلمه لر اشاره ائتمک اولار: دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير < کرگه مک> یاراشدیرماق (چکه رک بللی اؤلچویه گتیرمک، بو کلمه دن آلبنارق کرگک	گرم giram [فر] کیلو گرمین مین ده بیر (فا: گرم). gram
گرماب gərmab [اؤزل آد] قئیدار و قوچان دا یئر آدی {بو کلمه اؤزلکله قئیدار بؤلگه سینده گئرمو و شکلینده سؤیله نیلیر، هرچند بو کلمه نی گرم+آب کیمی یوروملایرلار ولی بؤيوک احتمال	گرم gərmab [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.

گرمک کلمه سی دوزه لیرکی یاراشدیریلیمیش شئی معناسیندادیر و گننه بو کلمه نین دؤنولموش شکلی کرگک، گرچک سۆزو اوئوقون و دۆزگون ایش اوچون سؤیله نیر و گردک (گرده) کلمه سیده یاراشیقلی یتره دئییلیر، بو سۆزدن آلیناراق گری، گتری سۆزو معناجا گنچمیش لره اوزانمیش مفهومی گؤسته ریر، بو کلمه اورتاقلیق اک ایله «گریشمک، گریش» کلمه لرینی دوزلدر کی چکیشمک و قاوقا اتمک معناسیندا ایشله نیر، گریش سۆزو بو مفهوما دایاناراق قاوقا و چکیشمه دن علاوه آت و داغ بئلینه و اورادان چیخیلا ییلن یتره دئییلیر، بو کلمه ایندی گدیک (گدیش، گریش) شکلینده ایشله نیر، یتنه ده گرگین کلمه سیده گرمک سۆزونون چکیش بکیش مفهومی دایاناراق دوزه لیب، گرمک سۆزو «ت» اک ایله «کرمک» فعلینی دوزلدر بو کلمه بیر یئر گریلیب و چکیلیب سؤکولمه معناسیندادیر، کرمک سۆزو کرت، کرتیک، کرکی، کرتکی، کرپیچ، کرتیج کیمی سۆزلرین کؤکودور، یئر آدلاریندا بو کلمه دن آلینان سۆزلر یترین گریلمیش و قایالار طرفیندن سیخیشدیریلیمیش وضعیتینه اشاره ائدیر و مجازا چکیلیب یارشدیریلیمیش و آیری دئییشله یاراشیقلی یئر معناسیندادیر. ۲- گرمک gərmək (اؤزل آد) آوج ده کند آدی. بجنورد دا کند آدی. ۳- گرمک ۲ (آد، فارسجا «گرم+ک») بیرنوع قوون نوعو (فا: ~).	گرمیج..gərmic (باخ) گرمیج. گرن..gərən (آد) قورویونجاچاتلایان، گریلیب چاتلامیش توپراق گرنام..gərnəm (اؤزل آد) مانه ده کند آدی. گرنشیدیریلیمک..gərnəşdirilmək (تأثیر سیز انیم) گرنشمک ایشی - گؤرولمک. گرنشمک..gərnəşmək (یوخودان دورما زامانی ویا بیر ایشدن یورولان زامان قوللارینی قالدیراراق کئیمیش عضولاری حرکتک گتیرمک (فا: خمیازه کشیدن). to stretch (بوکلمه گرمک سۆزوندن آلیناراق گرنش، کرنش شکلینده فارسجا گنچیدیر). گرنشمه..gərnəşmə (آد) اسنمه، (فا: خمیازه کشی). گرنوش..gərnüş (باخ: گرنشمک) تعظیم (فا: کرنش). گرنوش اتمک..gərnüş etmək (باخ: گرنشمک) تعظیم اتمک (فا: کرنش کردن) گرنه..gərnə (اؤزل آد) زنجان؛ خوی (سویک) دا کند آدی. درگز ده (گرنی) چای آدی {گرمک دن}. گروچای..gəruçay (اؤزل آد) نیر دا چای آدی {باخ: گرای}. گروچماغ..gəruçmağ (تاریخی اؤزل آد) گر+اوچماق؛ تۆرکم نلرین، تکه و توختامیش اویماقلاری اولوبابالاریندان. گروخانه..gəruxana (اؤزل آد) شبسترده داغ آدی {باخ: گرای}. گروس..gərus (اؤزل آد) میانا، ایمیشلی، شبسترده کند آدی {باخ: گر، گرای، گرمک؛ بو کلمه گرای طایفاسی آدیلا ایلگی اولمالیدیر، کلمه نین کؤکو باخیمیندان گرمک، گرای و گردک سۆزلریله آنلامداش اولاراق گؤزل و یاراشیقلی یئر معناسیندادیر، گرمک، گر+وز، گروز، گروس}. گروس داش..gərusdaş (اؤزل آد) شاهسون و قاراداغ ائللین بیر طایفاسیدیر (اوبالارندان: قارانوروزلو، قارالی، همراهی، سیدلو). ^{۱۸} گروک کندی..gəruk (آد) خوی دا کند آدی {باخ: گرای}. گروقان..girovqan (آد، فا) توتوق (فا: رهینه). pledge گره رش..gərəreş (اؤزل آد) سالماس دا کند آدی. گره کن..gərekən (صفت) لازیم اولان (فا: لزوم). necessary گره کنلر..gərekənlər (آد) لازیم شئی لر (فا: ملزومات). supplies گره کیرجه..gərekircə (ظرف) گره ییرجه: لازیم اولورسا (فا: عندالضرورت). when (if) necessary گره کیرجی..gərekirci (باخ) گره ییرجی. گره یی دوشونولیمک..gəreyi düşünlmək (تأثیر سیز انیم) نئجه اولماسینی بیلمک.

گرمک کلمه سی دوزه لیرکی یاراشدیریلیمیش شئی معناسیندادیر و گننه بو کلمه نین دؤنولموش شکلی کرگک، گرچک سۆزو اوئوقون و دۆزگون ایش اوچون سؤیله نیر و گردک (گرده) کلمه سیده یاراشیقلی یتره دئییلیر، بو سۆزدن آلیناراق گری، گتری سۆزو معناجا گنچمیش لره اوزانمیش مفهومی گؤسته ریر، بو کلمه اورتاقلیق اک ایله «گریشمک، گریش» کلمه لرینی دوزلدر کی چکیشمک و قاوقا اتمک معناسیندا ایشله نیر، گریش سۆزو بو مفهوما دایاناراق قاوقا و چکیشمه دن علاوه آت و داغ بئلینه و اورادان چیخیلا ییلن یتره دئییلیر، بو کلمه ایندی گدیک (گدیش، گریش) شکلینده ایشله نیر، یتنه ده گرگین کلمه سیده گرمک سۆزونون چکیش بکیش مفهومی دایاناراق دوزه لیب، گرمک سۆزو «ت» اک ایله «کرمک» فعلینی دوزلدر بو کلمه بیر یئر گریلیب و چکیلیب سؤکولمه معناسیندادیر، کرمک سۆزو کرت، کرتیک، کرکی، کرتکی، کرپیچ، کرتیج کیمی سۆزلرین کؤکودور، یئر آدلاریندا بو کلمه دن آلینان سۆزلر یترین گریلمیش و قایالار طرفیندن سیخیشدیریلیمیش وضعیتینه اشاره ائدیر و مجازا چکیلیب یارشدیریلیمیش و آیری دئییشله یاراشیقلی یئر معناسیندادیر. ۲- گرمک **gərmək** (اؤزل آد) آوج ده کند آدی. بجنورد دا کند آدی. ۳- گرمک **۲** (آد، فارسجا «گرم+ک») بیرنوع قوون نوعو (فا: ~).

گرمن..gərmən (آد) قالا (فا: حصار، دژ) {باخ: گرمک، یاراشیق-معناسیندا}. **گرمناپ چای..gərmənab çay** (اؤزل آد) کلئیر ده چای آدی. **گرمنج..gərmənc** (آد) آتی توتماق اوچون گریلمیش ایپ "گرمنج اولماسا بو آتی توتایلمه ریک" {گرمک+نج}. **گرمه..gərmə** (آد) ۱- گرمک ایشی و بیچیمی. ۲- (آ، بی) بیر نوع بیتگی آدی (فا: سنگنگ) **vicias** {یئر آدلاریندا یاراشیق و بیر ائله و قووما عاید اولماغی (بیر ائله یاراشماغی) نشان وئیر و معناجا گؤزل یورد اولما مفهوموندادیر}. **گرمه..gərmə** (اؤزل آد) اسفراین، لنکران (توغ)، اردبیل (چشمه)، کلئیر (دۆز، سنو، خون) ده کند آدی نخجوان، دا (چتاق) / چاتاق چای آدی {باخ: گرمک: یاراشیق}. **گرمه دۆز..gərmədüz** (اؤزل آد) اهرده کندیستان آدیدیر (قوندارما آدی: گرمادوز) {باخ: گرمک: یاراشیق: یاراشیقلی دۆز}. **گرمه شوو..gərməšov** (آد) ۱- کؤسو **guelder rose** ۲- (بیتگی) بوزومتول و یومشاق گؤوده سی، دایره وی یاپراقلاری اولان تیکان سیز بیتگی {گریلمیش+شوو}. **گرمیان اوغوللاری..gərmijan oğulları** (اؤزل آد) بیر تۆرک بویو^{۲۹}.

گرینمک..gerinmək [تائیرسیز ائیلیم] گرنشمک، یوخودان دورارکن قوللارینی و بدنینی چکه رک اسنهمک (فا: خمیازه کشیدن). {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیر}. گرینمه..gerinmə [آد] گرنشمه، اسنهمه (فا: خمیازه کشی). گرینه گرینه..gerinə gerinə [ظرف] راحت لیک دویاراق، دینج لیک دویاراق. گرینیش..geriniş [آد] گرینمک ایشی ویا بیچیمی. گرینیم..gerinim [آد] چکیلیب اوزانما (فا: تنش، کرنش). strain گریوان..gerivan [اؤزل آد] بجنورد دا کند آدی {باخ: گرای}. گز..gez [آد] ۱-توفنگه باخیلان یاریق و کرتیک یئر، اوویق یئر (فا: مگسک). ۲-اوخون یا یا قویولان هاچا طرفی (فا: ته تیر). ۳-کز (فا: نوبت). {دده قورقود و دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر: ۱-اوخ گزی، اوخ، ون یا یا قویولان بؤلومو. ۲-سؤ ون قاب دبیینه یاپیشان حصه سی. ۳-اییک، بیر نوع چین قوماشی. ۴-نوبت، (گزیک وگزمک دن)؛ سنگلاخدا؛ بوکلمه گزمک (دولانماق) فعل ایله کؤکدش اولاراق گزمه و اختارما آراجی نی و آماجی نی بیلدیریر، توفنگ و اوخ، دا باخیلان و هدفی آختاران کرتیکه دیبیلیر، و گزمک، دولانماق و بو ایشی نئجه یول گؤرمک آنلامینا باخارساق نوبت مفهومو اله گلیر، یئر آدلاریندا گز سؤزو بیر طرفدن باخیلان و قوروق یئرینه اشارت اولاراق یترین گزمه لی و دولانمالی اولدوغونو گؤستریر}. گز..gez [اؤزل آد] آستانا (طاف)، اراک (نئین، ناوند)، خالخال (هاز)، قوچان (کوه)، تیکان تپه (دیره)، قوشاچای (هلان / آلان) دا کند آدی، قوم (ن، سدر)، زنجان (گلیان)، تاروم (مزمز)، اسداباد (نک) دا داغ آدی، کیوی ده (گزور)، مرند (گزه نق چایی)، خوی (هلان) دا چای آدی {باخ: گز}. گزارش..quzarış [باخ] راپور. گزارفر..gezafər [اؤزل آد] مرندده کند و چای آدی {باخ: گز+آوار}. گزای..gezay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: گز+آیر. گزدک..gəzdək [آد] داغ تپه سینده دوزلوک و چؤکک یئر {باخ: گزمک}. گزدیرمک..gəzdirmək [تائیرلی ائیلیم] ۱-دولاندیرماق، بیریله گزه رک بیر سیرا شئی لری گؤستریمک (فا: گرداندن). to take out for a walk ۲-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سؤزلر دؤزدیر "ال گزدیرمک، گؤز گزدیرمک، حالوایا دارچین گزدیرمک." {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.	گره یی کیمی..gərəyi kimi [ظرف] نئجه اولماسینی بیلدیرن سؤز. گره ییرجه..gəreyircə [ظرف] لازیم اولورسا (فا: عندالضرورت). when (if) necessary گره ییرجیلیک..gəreyircilik [فلسفه] بو اینانجا گؤره هر حادثه و اولاین بیر گرکجه لری وار و اگر همان سبیلر و ندنلر ییغیشا همان حادثه یاراناجاق، بلیرله نیمجیلیک، دتترمینیسیم (فا: دترمینیسیم). determinism گره ییرسه (گره کیرسه)..gəreyirsə (gərekirsə) [ظرف] لازیم اولورسا (فا: اگر). گره یینجه (گره گینجه)..gərayincə (gərgincə) [ظرف] گره گی کیمی، گره گینه گؤره، گره گی کیمی. گره ییرجی..gəreyirci [صفت] گره ییرجیلیک ایله ایلگی لی اولان، بلیرله نیمجی. determinist گری..geri [باخ] گتری. گری..gəri [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی. سالماس دا (گل) داغ آدی. گریپ..qrip [باخ] قریپ. گریپ فروت..qrip frut [باخ] قریپ فروت. گریس..qris [باخ] قریس. گریش..gəriş [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: گر+یش^۷. گریلمک..gərlmək [بلسیز ائیلیم] ۱-گرینمک، برک چکیلمک "سازین تتل لری گریلیدی". ۲-گرگین حالا گلیمک، گرگین لشمک "عصب لری شدتله گریلیدی" (فا: محکم کشیده شدن). to reclaim {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر: گرمک+ایل+مک}. گریلمه..gərlmə [آد] گریلمک ایشی tension, pull گریلمیش..gərlmiş [آد] گریلمک ایشی ویا بیچیمی. گریلی..gərili [صفت] گریلمیش اولان. گریلیش..gəriliş [آد] گریلمک ایشی ویا بیچیمی. گریلیم..gərlim [آد] ۱-تانسیون، گرگین لیک (فا: تنش). ۲-(فیزیک) بیر نسنه نین ایکی اوجوندان چکه رک هر نقطه ده کی دیره نن گؤجه قارشى اولان گوج (فا: تنش). ۳-الکتریکده ولتاژلاردا اولان فرق لی لیک، پتانسیل فرق لی لیگی (فا: پتانسیل). گریلیم اولچن..gərlim ölçən [آد] گریلیم مقدارینی اولچن آراج. گریلیم سیز..gərlimsiz [صفت] گریلیم لی اولمایان (فا: بدون تنش). گریلیم لی..gərlimli [صفت] گریلیم لی اولان (فا: تنش دار). گریم..gərim [اؤزل آد] ۱-یون، جهت ۲-حجاب، اوتاناقچلیق^۷. گریم..qrim [باخ] قریم.

گزدیریش..gezdiriş [آد] گزدیرمک ایشی ویا بیچیمی (فا: گردش بری، عمل گرداندن).	گزمک..gəzmək [تائیرسیز انیلیم] ۱-دولانماق، سئیره چیخماق، ایلنمک اوچون ویا وخت گنجیرمک اوچون آددیملاماق "خیابانلاری گزیردیلر، اؤلکه لری گزمک" (فا: گشتن). ۲-آختاراراق هر یثره باخماق "کتابلارین آراسینی گزدی اما تاپاییلمه دی". ۳-گنجمک، اؤتمک "آی گزر ایل دولانار شنبه دؤشر نوروزا". ۴-آشکار اولماق، گؤرونمک "دوداغیندا تبسم گزیدی". ۵-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مُرکب سؤزلر دؤزلدیر "دیل لرده گزمک، الده گزمک، کنار گزمک". {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر؛ گز/ گشت شکلینده فارسجادادا ایشله نیر}.
گزدیریلیمک..gezdirilmək [بلسیز انیلیم] گزدیرمک ایشی گؤرولمک.	گزمه..gəzmə [اؤزل آد] کیوی ده کند و خالخال داچای آدی {باخ: گز}.
گزرچار..gəzərcar [اؤزل آد] تیکان تپه ده داغ آدی {باخ: گز}.	گزرچی..gəzərçi [صفت] دایم گزمک ده اولان (فا: دوره گرد). hawker
گزرچیلیک..gəzərçilik [آد] ایشی دایم گزمک اولان (فا: دوره گردی). pedlary	گزرگی..gəzərgi [آد، ص] سیار ساتیچی، چرچی، گزه رک ایشله ین "گزرگی ساتیچی، گزرگی فوتو قرافچی".
گزک..gəzək [باخ] گزیک.	گزکوره..gəzkərə [آد، تا] تیکییتی ایشلرینده ایشله نن زنبه.
گزگین..gəzgin [آد] ۱-چوخ گزن، سیاح. ۲-اینسان آدی: گزگینالپ، گزگینای، گزگینبای، گزگینسو.	گزگین جی..gəzginci [آد، ص] گزه رک ایش گؤرن، سیار، گزیچی.
گزگین جیک..gəzəgin cık [آد] گزگین جی اولما وضعیتی.	گزگین لیک..gəzginlik [آد] گزگین اولما وضعیتی.
گزل..gəzəl [آد، دا] نار قاییغی (گنجیمشده بو یاق اله گتیرمک اوچون ایشله نیردی) "گزل اللریمی قارالدیب" pomegranate peel {دیواندا گز، سۆت و اوْن کیمی شئیرلین قابلاما دییینه یاییشپ قالان حصّه سینّه دئییلیر محتملا اوْنا باغلیدیر}.	گزل له مک..gəzəlləmək [تائیرلی انیلیم] گزل سویوندا بویاماق، نار قاییغی سو ایله رنگ له مک.
گزلر..gəzlər [اؤزل آد] نشانجی، اییی آتیجی ۷.	گزلر..gəzəllər [اؤزل آد] میانا دا داغ آدی {باخ: گز}.
گزلنمک..gəzlənmək [بلسیز انیلیم] بیر هدف وورولماق اوچون نشانلانماق، هدف لنمک (فا: نشانه گرفته شدن).	گزله مک..gəzləmək [تائیرلی انیلیم، باخ: گز] ۱-بیر آماجی وورماق اوچون نشانلاماق، آماجلاماق (فا: نشانه گرفتن). ۲-آجاج ویا تاختا کیمی شئی لرین اؤستونده هاچا آچماق، هاچالاماق.
گزلیک..gəzlik [آد] بالاجا قادین پیچاقی، بالاجا پیچاق (فا: نوعی چاقوی کوچک). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر؛ داشینا بیلمه سی و گزیله بیلمه سی اوچون گزمک سؤزوندن آلینمالیدیر}.	گزم..gəzəm [باخ] گزن.
گزمه..gəzmə [آد] ۱-گزمک ایشی، گزیتی، دولانما (فا: تفرج) ۲-گنجهلری بیر یثری قورویان کیمسه (فا: شبگرد).	گزمه لی..gəzməli [صفت] دولانمالی. worth visiting
گزن..gəzen [آد] گؤن کسمک اوچون اییی آلت، باشماق، کسمک اولان اوچون اییی پیچاق (فا: نوعی چاقوی چرم بری) {باخ: گز، گزلیک}. ۲-گزن، (آد) گنجهلری گزه رک کنشیک وئرن (فا: شبگرد). night watchman {باخ: گزمک}.	گزنتی..gəzənti [باخ] گزه یتتی.
گزنه..gəznə [اؤزل آد] ضیا آباد و اورمیه ده کند آدی {باخ: گزمک}.	گزنه کنش..gəznəkeş [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی {باخ: گزمک}.
گزه گز..gəzhəgəz [ظرف] دایم گزه رک، سورک لی گزه رک walk constantly/ continually	گزه گزه..gəzə gəzə [ظرف] گزه رک، دولانا دولانا. walking
گزه له مک..gəzələmək [تائیرسیز انیلیم] گزینمک.	گزه لی..gəzəli [صفت] گزلی: گزل رنگی، نار قاییغینا بنزر رنگی اولان {گزل سوو}.
گزه نگی..gəzəngi [آد، دا] بیر نوع پاس، بادام آغاجی نین توتولدوغو بیر نوع خسته لیگ (فا: نوعی آفت درخت بادام).	گزه نه..gəzənə [آد] باخ: گیجی تیکانی، گیجی اوتو، گیجینگن (فا: گیاه گزنه) {فا: گزیدن}.
گزه وید..gəzəvid [اؤزل آد] اوغوز-قینیق بویونا عاید یثر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۱۵.	گزه یین..gəzəyən [صفت] گزه گن: ۱-گؤنشن چئوره سینده دولانان و ایشیغین اوندان آلان کوره لر (فا: سیاره). ۲-چوخ گزن، گزمه یی چوخ سئون، ائوده قرارتاپمایان (قادین و هرکس)، دولانان، گزیچی (فا: سیار) traveller {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} گزیک ۱-نوبت، ۲-جسارت}.

گزه ينتی..gezəyenti [صفت] کۆچن، کۆچه بی، دایم بیر یئردن باشقا یئره حرکت ائدن (فا: زیاد گردنده، کوچنده).	گسک..gəsk [اؤزل آد] سبزو، بیرجند ده کند آدی {باخ: گز}.
گزه یین لیک..gezəyenlik [آد] گزه یین کیمسه نین خاصیتی.	گوسابابا..kosababa [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی {باخ: کوسا}.
گزی..gezi [آد] ۱-دولانیب آیلنمه، هاوا آلما (فا: سفر). travel (ling) ۲-گزیب هاوالانما یئری، هاوا آلانی.	گشت..gəşt [آد، فا] گزمه، دولانما، سئیر (فا: سیروسفر) {باخ: گز}.
گزیب تۇزماق..gezib tozmaq [تائیرسیز انیلم] چوخجا گزمک دولانماق.	گکیدرک..gəkirdək [آد] باخ: قیغیرداق. {سن: ۱-غضروف، ۲-خیرتدک}.
گزیب دولاشماق..gezib dolaşmaq [آد] گزمک.	گگران..gəgeran [اؤزل آد] لنگران، دا کند آدی ۲۴.
گزیب دولانماق..gezib dolanmaq [آد] گزمک.	گگلی..gəgəli [اؤزل آد] آغسو، دا کند آدی ۲۴.
گزیجی..gezici [صفت] گزه یین جی، گزمک ایشینی گورن، گزن، دولانیب آیلنن (فا: سیاح). tourist	گل..gəl [ف] گلکم فعلینین بویروق وجهی (فا: بیا). come thou
گزیجیلیک..gezicilik [آد] گزیجی اولما وضعیت (فا: سیاحت).	گل آشاغی..gəlaşağı [اؤزل آد] ماکی دا کند و داغ آدی.
گزیش..geziş [آد] گزمک ایشی ویا بیچیمی (فا: سیر).	گلالی..gəlalı [اؤزل آد] گل عالی: ماکی دا کند آدی.
گزیشمک..gezışmək [تائیرلی انیلم] بیرلیکده گزمک "آچیق هاوادا گزیشیردیله" (فا: باهم سیر کردن). to take a walk, {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	گلادیاتور..qladiyator [باخ] قلادیاتور.
گزیشه گزیشه..gezişə gezişə [آد] گزه رک.	کلاسنوست..qlasnost [باخ] قلاسنوست.
گزیک..gezik [آد] سیرا، نوبت {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گزیک ۱-نوبت ۲-جسارت}.	کلاسیولوژی..qlasiyoloji [باخ] قلاسیولوژی.
گزیلمک..gezilmək [بلسیز انیلم] گزمک ایشی گزولمک.	گلایول..qlayol [باخ] قوزقون قیلجی، قلا یول.
گزیلیش..geziliş [آد] گزیلمک ایشی ویا بیچیمی.	گلباشان..gəlbasan [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {محتملا کل باسان شکلینده کله اؤستونلوگو آندیریر ۸۸}.
گزینتی..gezinti [آد] ۱-گزمه، دولانما (فا: گردش) walking ۲-اوتاق لاردا قاپی نین آچیلدیغی آرائیق. ۳-بکچی نین دولاندیغی و قورودوغو بیر آرائیق. ۴-چالقیدا ایلکل پارچادان قباب چالینان یانال موزیک"پیش در آمد موسیقی". ۵-گزمه یی چوخ سئون، گزه یین، وقتینی گزمکله گنچیرن.	گلبری..gəlbəri [آد] کؤسو، اوجاقدا کؤمور و اودو چکمک اؤچون اوزون دمیر آراج، بیر نوع دیرمیک، آغاج دالارینی بوداماق اؤچون اولان و باشیندا آغزی آیری دمیر اولان اوزون آغاج {دانشیق دیلی اولاراق گل و بری سؤزلریله دوزلمیش کلمه اولمالیدیر}.
گزینمک..gezinmək [س] دولاشماق، گزمک to walk	گلتیرمک..gəltirmək [تائیرلی انیلم] گتیرمک.
گزینیش..geziniş [آد] گزینمک ایشی ویا بیچیمی، گزینتی (فا: گردش).	گلدی..gəldi [اؤزل آد] گله جک، استقبال ۷.
گزینیشمک..gezinişmək [فا] بیرلیکده گزینمک، دولانماق.	گلدیکجه..gəldikcə [باخ] گتتدیکجه، یئری گلدیکجه: یئری دوشدوکجه "یئری گلدیکجه دئییه رم".
گزی یازی..gezi yazısı [آد] گزیجی لرین یازدیقلاری و بیر بؤلگه نین باشاشی بیچیم لرینی گؤسته رن کتاب (فا: سفرنامه).	گلدی گئدر..gəldi gedər [صفت] گنچجی، قالیجی اولمایان.
گژی..gəji [باخ] گچ.	گلدی گئدرگی..gəldi gedərgi [باخ] گلدی گئدر.
گژیچی..gəjçi [صفت] گچ پیشیریب دوزلدن.	گلر..gələr [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.
گسدو..gəsdu [اؤزل آد] ساوه ده داغ آدی {باخ: گز}.	گل سنه..gəlsənə [ادات] آرزو، دعوت و مصلحت معناسیندا ایشله نیر "آی اوغلان گل سنه بیر آرزو گتیریم".

گلن..gelən [صفت] گلمک ایشینی گۆرن، قوناق "نچه نفر گلن وار". گلن آغام گندن پاشام..gelən ağam gedən paşam [دئیم] حکومت و بویوک باشلیق هر کیمده اولورسا اولسون منه فرق اتمز آنلامیندا بیر سۆز. گلن اوْجا..gelənuca [اؤزل آد] بویوک آتلی، اوْغلان آدی (فا: نام پسر). گلنج داغ..gelənc dağ [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی. گلن گئچن..gelən geçən [صفت، آ] گلیب گئندلر. گلنگندر حسن آباد..geləngedər həsən abad [اؤزل آد] میانا دا کند گلن گندن..gelən gedən [آد] ۱-توفک لرده فیشنگی آتماغا آماده اندن آلت (فا: گلنگدن). ۲-گلنلر، بیر یئره گلیب گندن، گلیب گئچنلر، یولدان اؤتن هر کس. گلوان..gelvan [اؤزل آد] سۆلدوز دا کند و چای آدی {گل+بان}. گلوبال..qlobal [باخ] قلوبال. گلولان..gelulan [اؤزل آد] بانه، سقر، بوکان دا چای آدی. گلوله..güllə [باخ] گۆله. گله..Gele [اؤزل آد] اؤزیجک-قوئرات-قانچاقالی بوی لارینداندیر^{۱۵۸}. گل هاگل..gelhagəl [آد] آردی کسيلمه دن، اوزون یول گله رک "گل هاگل کنده چاتدیلا". گله جک..geləcək [آد، ص] ایلری ده اولان، گلمه سی گۆزلهنن، هله گلمه میش اولان زامان (فا: آینده). future گله جک بیلیمی..geləcək bilimi [آد] گله جگه عاید اولان بیلیم، گله جک ده اولان ایشلریله اوغراشان بیلیم. گله جکچی..geləcəkçi [آد] گله جکچیلیک یانلی سی، فوتوریست. گله جکچی لیک..geləcəkçilik [آد] گله جکجه یه چوخ اؤتم وئرن و اونو ساوونان. گله جک زامان روایتی..geləcək zaman rivayəti [آد، دیل ب] تام گله-جک زامان، کامل گله جک زامان (فا: وجه زمان کامل). fuature perfect tense گله جک زامان شرطی..geləcək zaman şərti [آد، دیل ب] شرطی گله جک زامان (فا: وجه شرطی زمان کامل). future subjunctive گله جک زامان فعلی صفت..geləcək zaman feeli sifət [آد، دیل ب] آد و صفت له دۆزه لن و گله جک زامان معناسی وئرن کلمه، تۆرکجه ده "اجک، سی" اکلریله دۆزه لیر "آلاجاق قان، من بیله سی قایداجاق" (فا: صفت فعلی زمان آینده، وجه وصفی). participle	گل گئج..gelgeç [آد] گلیب گئچن، گئجیجی "گلگئج بیر مسافر". گل گئجی..gelgeççi [آد] گلیب گئچن، گئجیجی. گل گئشچی..gelgeşçi [آد] گلیب گئچن، گئشچی. گل گل..gelgel [آد] بیر یئره چاغیرماق اؤچون دئیلن سۆز، چاغیرما. گل گل الله مک..gelgel eləmək [تائیرلی ائیلیم] الین ترپه ده رک چاغیرماق، دعوت ائتمک. گلاهی..gəlləhi [ظرف] کلاهی: اؤزباشینا، سربست آتی ~ بوراخماق. گلمه..geləmbə [آد، دا] قویون یاتاخی^۲. گلمز..gelməz [صفت] گئدر گلمز کیمی سۆزلرده قایتمایان معناسیندا. گلمک..gəlmək [تائیرسیز ائیلیم] ۱-حرکت انده رک بیر یئره وارماق و یتیشمک، چاتماق، یاخین لاشماق، وارماق "اوه گلدی، یاز گلیر". to come ۲-گؤرونمک، اوخشاماق، تصوّر ائدیلمک "اوزاقدان دؤیوش آسان گلر". ۳-چکی سی اولماق، آغیرلیغی بللی اولماق "بو یتمیش لر نچه کیلو گلدی". ۴-(میج) انولنمک "گۆره سن آلاسه بو قیز منه گلرمی؟". ۵-اویقون اولماق "بو پالتارسیزه گلیر" (فا: آمدن). ۶-داخل اولماق، گیرمک "ایچری گل". ۷-بعضی کلمه لرله بیرلیکده جۆت لشمه یه مثیل ائتمک معناسیندا ایشلنیر "کله گلمک، تکه یه گلمک". ۸-خمیر کلمه سیله بیرلیکده آجیماق خمیر یتیشمک مفهوموندا ایشلنیر "خمیر گلدی". ۹-بیر آدین چیخیشلیق حال ایله بیرلیکده بیر شئین قایناق یئرن گؤستهریر، تۆره مک، نشأت تاپماق "بو سۆزون کؤکو سوئر دیلیندن گلیر". ۱۰-قوشولماق، بیرلشمک "اکلر سۆزون سوئونا گلیر". ۱۱-آخاراق جریان ائتمک "آرخدان سو گلیر". ۱۲-امر فورماسیندا خطاب دعوت و چاغیریش معناسیندا ایشلنیر "گل بورایا". ۱۳-گلدیکده شکیلینده ایشلنن بیر شئین حاققیندا تاکید مفهومو وئیر "بو مسأله یه گلدیکده". ۱۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سۆزلر دۆزلدیر "گۆزه گلمک، مثیدانا گلمک، دیله گلمک، جانا گلمک، هیجانا گلمک، آغلینا گلمک، سۆزه گلمک". {سومرجه <گن>، ت، سنگلاخ سۆزلیوینده ایشله نیبدر؛ بو کلمه دن فارسجادا گلن گدن و اؤزگل کلمه لرینه اشاره ائتمک اولار}. گلمه..gelmə [آد] ۱-گلمک ایشی. ۲-یئرلی اولماییب اوزگه یئردن گلن، یاد، اؤزگه، قریب. گلمه..gelmə [اؤزل آد] آستانا (قارداش)؛ زرداب دا کند آدی^{۲۴}. گلمیش..gelmiş [صفت] گلمه (فا: آمده). come گلمیش گئچمیش..gelmiş keçmiş [صفت] بوگونه قدر گلیب گئچن.

گلەجک زامان گۆرونومو..gələcək zaman görünüümü [آد، دیل ب]	گلیر..gelir [آد] قازانچ، الە گلن شئی، قازانیلان هر شئی، چیخار (فا: درآمد).
گلەجک زامان اکى آلمیش فعل له بیر یاردیمجی ویا باشقا فعل له اورتایا چیخان و نیت مفهومی وئرن بیر گۆرونوم "گنده جک اولماق".	گلیر چیخار..gelir çıxar [آد] قازانچو گنذر income and expenditure
گلەجک گون..gələcək gün [ظرف] یارین، صباح (فا: فردا).	گلیر داغیلیمی..gelir dağılımı [آد] بیر اؤلکه نین توپلام گلیرینین او اؤلکه بؤلوم و بیرئی لری آراسیندا یاییلیب داغیلماسی.
گلە خانە..gələxana [اؤزل آد] مرند ده کند آدی {گلینن ائو}.	گلیر سیز..gelirsiniz [صفت] گلیری اولمایان، قازانچ سیز.
گلە دام..gələdam [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی.	unprofitable, گلیر سیز لیک..gelirsizlik [صفت] قازانچ سیز لیک. unprofitableness
گلە سر..gələsər [آد] گلیرلی و وئریملی یئر {گلمک سۆزوندن}.	گلیر قایناغی..gelir qaynağı [آد] گلیر وقازانچ گلمه یئر.
گلە سن گۆره سن..gələsən görəsən [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.	گلیر گنذیر..gelirgedir [آد] قازانیلان و خرجه لن پارالار.
گلە سی..gələsi [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی.	گلیر لی..gelirli [صفت] قازانچ لی profitable
گلە لی..gələli [ظرف] گلمیشکن، گلن دن بری.	گلیر لی لیک..gelirlilik [صفت] قازانچ لی لیق profitability
گلە مە..gələmə [آد، دا] ایکی ایل سۆرولمه یین بوْش تارلا.	گلیر وئری سی..gelir vergisi [آد] گلیر لره باغلانان وئریگی، گلیرلردن آلینان وئریگی.
گلە نک..gələnek [آد] بیر توپلومدا اولان عنعنە، عُرْف، رسم و سَنّت، اسکی دن قالما تۆرلر (فا: عرف). custom	گلیر سیرین..Gilisirin [آد، یونانجا] یاغلاردان الە گلن و تنکینکا و عطریات اؤرتیمینده ایشلەنن و دادی شیرین تهر برک ماده.
گلە نک لشدیرمک..gələnek ləşdirmək [تائیرلی انیلم] گلە نک حالینا گتیرمک.	گلش گنذیش..gəliş gediş [آد] گل گت، گنذیش گلش.
گلە نک لشمک..gələnek ləşmək [تائیر سیز انیلم] گلە نک حالینا گلمک.	کلش..gəliş [آد، ت] ۱- گلمک ایشی، گلمه. ۲- صحنه اثرلرینده پرده نین بیر حصه سی.
گلە نکچی..gələnekçi [صفت] گلە نک لره باغلی اولان، گلە نک لره دیر وئرن، اسکی گلنک لره چوخ اؤنم وئرن اینانچ و اؤیره تی (نظریه) (فا: سنن). customs	گلش دیرمک..gəlişdirmək [تائیرلی انیلم] گلشمه سینە یول آچماق (فا: توسعه دادن).
گلە نکچیلیک..gələnekçilik [آد] گلە نک لری ساوونما گۆروشو.	گلش دیر یجی..gəlişdirici [صفت] گلش دیرمه اؤزل لیگی اولان.
گلە نک سل لشمک..gələnəksəlləşmək [تائیر سیز انیلم] گلە نک سل وضعیتینە گلمک.	گلش دیر یلمک..gəlişdirilmək [بلسیز انیلم] گلش دیرمک ایشی گۆرولمک (فا: پیشرفت داده شدن).
گلە نک سل..gələnəksəl [صفت] گلە نک له ایلگی لی، گلە نه یه دایانان شئی.	گلش دیر یم..gəlişdirim [آد، سینما] گلش دیرمک ایشی.
گلە نک لی..gələnekli [صفت] گلە نک اولان، گلە نک لره دایانان.	کلش گین..gəlişgin [صفت] گلش میش اولان، متکامل.
گلە وان..gələvan [اؤزل آد] مرند ده کند آدی {گل +ه+بان}.	کلش مک..gəlişmək [تائیر سیز انیلم] قاباغا گتتمک، بۆیومک، آیاق توتماق (فا: پیشرفت کردن). to progress
گلە یەن..gələyən [آد، ص] ۱- آنا ایرماغا قاریشان آخار سو. ۲- هئریک، سۆرولوب بیر ایکی ایل اکیلمه میش قالان بوش تارلا (اکین یئر)، دینجه قالمیش یئر، هئریک یئر، آرات (فا: آیش).	کلش مە..gəlişmə [آد] بۆیومە، ایلرلەمە، قاباغا گتتمە، انکشاف، تکامل (فا: پیشرفت). Progress, development
گلیب چاتماق..gəlib çatmaq [تائیر سیز انیلم] یتیشمک. to arrive	کلش می ش..gəlişmiş [صفت] قاباغا گتتمیش، توسعه تاپمیش (فا: پیشرفته). advanced
گلیب چیخماق..gəlib çıxmaq [تائیر سیز انیلم] یتیشمک.	کلش ن..gəlişən [آد، تورکمجه] گلشیکلی (فا: شیک و ظریف).
گلیب گنچمک..gəlib geçmək [تائیر سیز انیلم] رد اولماق. to come and to pass	کلش ی گۆزل..gəlişi gözəl [ظرف] خوشا گلن سۆز. accidental
گلیب گنچن..gəlib keçən [صفت، آ] گلیب گندنلر.	کلش یگ..gəlişik [آد، تورکمجه] ظرفیلیک (فا: ظرافت).
گلیب گنچجی..gəlib keçici [ظرف] قیسا سۆره لی اولان.	کلش یگلی..gəlişikli [آد، تورکمجه] ظرفیلیک (فا: ظرافت).
گلیب گندن..gəlib gedən [باخ] گلن گندن.	

گلیشیم..gəlişim [آد] گلیشیمه، بۆیومه، ایلرلهمه، قاباغا گتتمه، انکشاف، تکامل (فا: پیشرفت). grwth. projection	گلین باجی..gəlinbaci [آد] گنج گلینه قوھوملارینین طرفیندن وئرلین آد.
گلک..gəlik [اؤزل آد] خلف، خلیفه، سونراکی ۲- (تاریخی اؤزل آد) اؤزبکلرین، قونرات و قانچاکلی اویماقلاری اولوبابالاریندان ۳- (تا) اوشاق آیاق قابی سی. ۴- (آ) سالماس دا کند آدی {گلینین یثر.}	گلین بارداغی..gəlinbardağı [آد] شربت ایچمک اوچون اؤزل قاب، ایچکی قابی
گلکیلی..gəlikli [اؤزل آد] خلف، خلیفه ۷.	گلین بارماغی..gəlinbarmağı [آد، یتگی] اؤزن دانالی بیر اؤزوم نوعو.
گلیم..gəlim [آد] آرتیم، وئریم، قزانج، گلیر.	گلین بوغان..gəlinboğan [آد، یتگی] ایری و اوزونسو گیللی اوزوم نوعو.
گلیملی..gəlimli [صفت] آرتیملی، وئریملی (فا: پرحاصل). profitable	گلین تئلی..gəlinteli [آد] گلین لرین باشینا تاخیلان پارلاق تئل.
گلین..gəlin [آد] ۱- ائوله نن و توی ائیله ین قادین (فا: عروس). ۲- bride بیر کیمسه نین اوغلونون خانیمی (قاریسی)، بیر عایله فردی ایله ائوله نهرک او ائوه گلن خانیم "حسن بگین گلینی" ۳- چوخ بزکلی، گوژل، گلین جیک "گلین کیمی دیر" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سن؛ گلیم+ین}.	گلین تورو..gəlintoru [آد] گلین اوچون تیکیلن گئییم و پالتار.
گلین آتلاندى..gəlin atlanmasi [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، عنعنه وی خاراكتئرلی قدیم مراسیم رقصیدیر. خئیلی اوزون چکن، آرام تئمپلی، همدا اولدوقجا مثلودیکدیر. جبرائیل رایونوندا اونون موسیقی آهنگیله، عصاسن گلین اویناییر. واختیله شکى رایونوندا، لاکین باشقا موسیقیلی رگس اولوب، اونو ایکی دفعه هم گلین گتیرمه یه گئندنه، هم ده گلینی آتا ائویندن یولا سالاندا چالاردیلار ۲۴.	گلینجه..gəlince [ظرف] گله رک. as regards
گلین..gəlin [اؤزل آد] ۱- ائوله نن و توی ائیله ین قادین (فا: عروس). ۲- bride بیر کیمسه نین اوغلونون خانیمی (قاریسی)، بیر عایله فردی ایله ائوله نهرک او ائوه گلن خانیم "حسن بگین گلینی" ۳- چوخ بزکلی، گوژل، گلین جیک "گلین کیمی دیر" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سن؛ گلیم+ین}.	گلینجیک..gəlincik [آد، دیرگی] ۱- سانسارگیلردن، اینجه اؤزون یاپی لی، اوزون چنه لی کیچیک بیر حئیوان، گلین خاتین mustela ۲- niralis (آ، بی، سن) داغ لاله سی، قیر چیچگی، یالین قیر و تارالاردا یتیشن قیرمیزی، اوتسوو یتگی، بیر نوع لاله گولو (فا: نوعی لاله) papaver rheas ۳- قولچاق، گلین کیمی اوینجاق (فا: عروسک) doll ۴- آرپاجیق، ایلانجیق، چپیان.
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلینجیک بالیغی..gəlincik balığı [آد، دیرگی] ایلان بالیغینا بنزر، بوغلو، اتی یئیله ییلن بیر بالیق (فا: نوعی ماهی). Mustela tricolorata
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلینجیک گیللر..gəlincikgillər [آد، یتگی] آیری تاج یاپراقلی، ایکی چنگلی، گلین جیک یتگی سی، خاشخاش و قیرلانقیچ اوتو کیمی بیر یتگی سوو (فا: تیره خاشخاش، تیره کوکنار). papaveraceae
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلین چیچگی..gəlinçiçəyi [آد، یتگی] زنبق (سوسن) سوولاردان چیچکلری یتدی پارچالی چان بیچیمینده و رنگلی چیچکلی سوغانلی و اوتسوو بیر یتگی (فا: نوعی گیاه).
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلین حمامی..gəlynhamamı [آد] گلین اوچون حمامدا دؤزنله ن تۇرن.
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلین دونو..gəlindonu [آد] گلین اوچون تیکیلن گئییم و پالتار.
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلین ساچی..gəlinsaçı [آد، یتگی] کۆسکوت نوعوندان آغ و ساری سوو ایپ کیمی یاپراقسیز انگل بیر یتگی (فا: نوعی گیاه).
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلین فنری..gəlinfənəri [آد، یتگی] قوش کیرازی (فا: نوعی گیاه). frillaria impesialis
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلین قایتاران..gəlinqaytaran [آد، دا] بیر نوع اوزون بورون چاریق.
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلین قوشاگی..gəlinquşağı [آد، دا] باخ: گوئی قوشاگی.
گلین آتلاندى (آتلاندى)..gəlin atlandı (atlandı) [آد] توی لاردا گلینین آتا ائویندن چیخیب آتا مینه سی مراسیمی وبو مراسیمده چالینان هاوا.	گلین قوشو..gəlinquşu [آد، دیرگی] بیر نوع تارلا قوشو (فا: نوعی پرندة). Otocoris pencillatus

چوخ یئرلرده گلینی قیز ائویندن آلیب اوغلان ائوینه گۆتورنده چالینان اؤزل هاوایا دئییلیر.	گلین قیز..gəlinqız [آد] ۱-قیزگلین، گنج قیزلار وگلین لر. ۲-گنج قیزلاری سسله مک اوچون بیر عنوان.
گم..gəm [آد] قوزو و بیزوون آنلارینین سۆتونو اممه مەسی اوچون آغیزلارینا وورولان آغیزلیق (دیش دیش بیر وسیله)، آتی یؤتمک اوچون اونا باغلانان آغیزلیق^۱ (فا: دهنی اسب) {سن: آت آغیزلیغی؛ باخ: گمیرمک}.	گلین کۆچمک..gəlin köçmək [تائیرسیز انیم] اره گتتمک، ائولنمک. گلین گتتمک..gəlin getmək [تائیرلی انیم] ائولهنیب اره گتتمک.
گلین گتیرمه..gəlin gətirmə [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، عنعنە وی مراسیملرده ایفا ائدیلمن رقصیدیر. گلینی بی ائوینه آپارمازدان اول گلین گیلده ایفا اولوناردی. رقصین ریتمی چوخ دیشکن، موسیقیسی چتین دیولانندیر. " گلین گتیرمه " جوشغون، اویناق ایفالی رقصیدیر^{۲۴۵}.	گلین گۆرمه سی..gəlin görməsi [آد] تازا گلینین عایله عضولری و یئنی قوھوملارلا تانیش اولما مراسیمی.
گملنمک..gəmlənmək [تائیرسیز انیم] ۱-آغزینا گم وورولماق ۲-بیر ایشده آشیری ایستک و داورانیشلار انگل اولونماق	گلین گلین..gəlingəlin [آد] قیزلارین گلین جیکله اوینادیقلاری اوپون.
گمله مک..gəmləmək [تائیرلی انیم] ۱-قوزو و بیزوون آغزینا گم وورماق. ۲-بیر ایشده آشیری ایستک و داورانیشلار انگل اولماق.	گلین گول..gəlingülü [باخ] ساری توپوز.
گمه..gəmə [آد، دا] ۱-درزین یاریسی، یاریم درز "گمه باغلاماق". ۲-کیچیک اوت تایاسی، تایاجیق. ۳-(تا) بیر نوع بویوک سیچان.	گلینلیک..gəlinlik [آد] ۱-گلین اولما وضعیت (فا: ام عروس بودن). ۲-گلین اوچون تیکیلن گنیم و پالتار (فا: لباس عروس).
گمی..gəmi [آد] قایق دان بویوک سودا اؤزن داشیت (فا: کشتی) ship {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} گمی، گیمی، سن {کیمه؛ باخ: گمیرمک}.	گلینلیک ائتمک..gəlinlik etmək [آد] عایله ایچینده گلین کیمی سایقی گۆسترمک.
گمی بره..gəmi bərə [باخ] گمی.	گلینلیک چاغی..gəlinlik çağı [آد] ۱-گنج قیزلارین ائولنمه چاغی و دؤنمی. ۲-گلین اوچون، گلینه عاید.
گمی پئیک..gəmi peyk [آد] فیلاتاراق گزهین یین چئوره سینده دولانان، و مختلف آراشدیرمالار اوچون اؤزل جاهازلارلا تجهیز ائدیلمیش اوزای گمیسی، اؤیدو.	گلینلیک چی..gəlinlikçi [آد] گلینلیک گنیمی تیکن ویاساتان.
گمی جیک..gəmi cik [آد] بالا گمی a little boat	گلینمک..gəlinmək [تائیرسیز انیم] گلیمک ایشی گؤرولمک.
گمیچی..gəmiçi [صفت] گمی ایشلهدن کیمسه، گمی ده چالیشان کیمسه (فا: ناخدا). captain	گلین موغامی (بایات شیراز موغامی)..gəlin muğamı (bayat i şiraz muğamı) [آد] بو موغام آذربایجان موسیقی سینین اصلی دسگاهلاریندان تانییر و گوشه لری بولاردان عبارتدیر: گۆتورگه یاگیریش (درآمد)، ایکینجی گۆتورگه، اوچونجو گۆتورگه، تمل (مایه)، یئنیش یوخوش (فراز و نشیب)، عناد، اصفهانک، بایات اصفهان، بایات شیراز، قووشما (ترکیب)، ابوالجب، جعفریه، خاوران، آذربایجان، بایات کورد، حاجیونی، گیلئی (گلایه)، دشتی، مهدی ضرابی، قاتار، بایاتی، عاشق کش، نیریز، داوودی و عزال (هؤندور)، تمله آیاق. (فا: بیات شیراز).
گمیچی..gəmiçi [آد] اؤریمه و تبریز ده کند آدی.	گلین هاواسی..gəlin havası [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، ان قدیم آذربایجان رگسلریندن بیریدیر. لئکراندا گلین گتیرمه یه گئندنه اوینایاردیلار. رقصین موسیقیسی جاذیه لی، تمپی آرامدیر. گلینی بی ائوینه اؤتورندن سونرا "گلین هاواسی" بیرده چالینیر. بو دفعه اونو آتجاج جاوان کیشیلر و قادینلار اویناییرلار^{۲۴۵}؛
گمیچی لیک..gəmiçilik [آد] گمی ایشلتمه، گمی ده چالیشما ایشی (فا: کشتیران). navigation	گمیر..gəmir [اؤزل آد] آذربایجان، دا داغ آدی^{۲۴۰}.
گمیر تلمش..gəmir tənmeş [باخ] گمیر یلمش.	گمیر تلمک..gəmir tənmeş [باخ] گمیر یلمک.
گمیر تلمه مک..gəmir tənmeş [تائیرلی انیم] گمیرمک.	گمیر جک..gəmir cək [آد] گمیر چک: ۱-قیغیرداق، بورون و قولاق کیمی اورقانلاردا اولان سۆموکدن یومشاق بؤلوم (فا: غضروف). ۲-آت و ائششگین بورون دئشیکلرینده عمله گلن کسلیب آتیلماقلا معالجه ائدیلمن بیر نوع شیش.
گمیر دک..gəmir dək [آد] قویروغون ایسکیلتی و چاتیسی {سن: غضروف؛ باخ: گمیرمک}.	گلین هاواسی..gəlin havası [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، ان قدیم آذربایجان رگسلریندن بیریدیر. لئکراندا گلین گتیرمه یه گئندنه اوینایاردیلار. رقصین موسیقیسی جاذیه لی، تمپی آرامدیر. گلینی بی ائوینه اؤتورندن سونرا "گلین هاواسی" بیرده چالینیر. بو دفعه اونو آتجاج جاوان کیشیلر و قادینلار اویناییرلار^{۲۴۵}؛

گمیرگن..gəmirgen [آد، دیرگی] کسیجی دیشلری چوخ ایتی و گلیشمیش اولان حئیوان (فا: جونده). chewing	گمیریشدیرمک..gəmirişdirmək [تاثیرلی انیلیم] گمیریشمک ایشینه یول آچماق.
گمیرگن لر..gəmirgenlər [آد، دیرگی] داوشان، کیرپی، سیچان و قوندوز کیمی کۆپک دیشلری کسیجی اولان ممه لیلر تاقیمی، گمیریجی لر.	گمیریشمک..gəmirişmək [فا] بیریرینی گمیرمک، دیش له مک.
گمیرمک..gəmirmək [تاثیرلی انیلیم] برک بیر شئی دیشله آزار آزار توپارماق، آغزی ایله کسب تۆکمک (فا: به دندان کشیدن). to gnaw a bone {دیوان لغات تورک ده ایشله نیب دیر} کمۆرمک، کمۆشمک {دیواندا ایشله نن جمله لردن بو کلمه نین معناسی بیر شئی آزا سییرماق و اۆزدن گۆتورمک مفهومدا دوشونولور، و بو مفهومدا دایاناراق بیر سیرا کلمه لر اله گلیر، گمیردک (یومشاق اولاراق سییریلب گوشه نن سۆمۆک)، گم (قوزونون آغزینا باغلاناراق اینه یین دریسینن سییریلماسینا سبب اولوب و قوزونون امه سینه مانع اولان شئی، بو آلت تدریجا آت آغیزلیغی یئرینده ایشله نیب و بو آلتین شکلینه باخاراق گمر و کمند سۆزلری اورتایا چیخیر)، انله سانیلیرکی کمر و کمند کلمه لریده بو مفهومدا دایاناراق اله گلیب دیر و بو آلت اۆزل لیکله بیر عده شئی لری سیخاراق و اولاری اۆزدن سییراراق بیریرینه باغلا ییر و البته تدریجا اُنحالی اولدوغو اۆچون انحا معنی سینده ایشله نیب دی، همان بو باخیش لا فارسجادا یاقین اولان کمان (کمین و کمند/ کامان و کامانچا: یای) سۆزونون ده کۆکو آیدینلیق قازانیر، گمی (سویو سییریپ یئرین آراج)؛ دیوانا باخدیقا "کم، گم، گمیرمک" کیمی سۆزلرینین کۆکدایشلیغینی گۆرمک اولور، چونکی دیواندا "کم" خسته لیک معناسیندا گلیب و بللی دیر کی خسته لیک بیر نوع داغیلیب آرادان گتتمک و آیری دئییشه اسکیلک و آزالماق معناسیندا دیر و گمیرمک کلمه سیده معناجا و اۆزل لیکله اسکی تۆرکجه ده اۆزدن سییرماق و یاخود آزا سییرماق دئمک دیر و بو اۆزدن بو کلمه لرین کۆک و معناجا باغلی لیقلاری آیدیندیر؛ اشاره اولمالیدیرکی تۆرکیه تۆرکجه سینده سۆمۆک سۆزونه کمیک دئییلیر، بو کلمه گمیرمک سۆزیه کۆکدایشدیر، گمیرمک، گمیک، کمیک، سۆمۆک؛ باخ: سۆمۆک}.	گمیریک..gəmirik [صفت] گمیریلیمیش حالدا اولان، دیشله دیدیلیمیش (فا: جویده شده). bite, the mark of gnawing
گمیرمه..gəmirmə [آد] برک بیر شئی دیشله آزار آزار قوپارما، قیریب تۆکمه (فا: به دندان کشی).	گمیریکله مک..gəmirikləmək [باخ] گمیرمک.
گمیریجی (لر).. gəmirici (lər) [آد] کسیجی دیشلری یاخشی گلیشمه میش حئیوانلار تاقیمی (سیچان، داوشان—) (فا: جوندگان) rodents	گمیریلیمک..gəmirilmək [بلسیز انیلیم] گمیرمک ایشی گۆرولمک، دیشلم دیشلم اندیلیمک. to be gnawed
	گمیریلیمیش..gəmirilmiş [صفت] دیشله پارچالانمیش.
	گمیش قارایا اوتورماق..gəmisi qarayaya oturmaq [آد] بۆیوک چتین لیگه راستلانماق.
	گمیشان..gümişan [اۆزل آد] گۆموشان: ۱- گنبد بخش لریندن، ۱۶ کندی * ۲۷۰۰۰ نفر نفوسو واردیر، بخشین مرکزی گمیشان اولاراق خزر دیزینین ۳ کیلومتر لیگینده دیر و نفوسو * ۷۰۰۰ نفر اولاراق، اهالی جعفرای تۆرکمن لریندن دیر. {گۆموش سۆزو بۆلگه نین دیرلی اولماسینا اشارت دیر}. ۲- گمیشان بۆلگه سینده تۆرکمن کندلری : آزار قلیچ مهراب (۲۶ کد * ۱۰۰)، آلتین توخماق (۱۸ کد * ۴۰۰)، اومچه لی / بناور (۱۶ کد * ۲۵۰)، پنج پیکر (۱۴ کد * ۱۶۰۰)، چاروای جعفرای (۲۰۰۰)، خوْجا / خواجه نفس (۹ کد * ۳۵۰۰)، خوْجالار / خواجه لر (۱۶ کد * ۵۶۰)، شاه تپه (۳۲ کد * ۲۱۰۰)، قارقى (۱۲ کد * ۲۰۰۰ تۆرکمن)، قالا (۱۸ کد * ۱۰۰۰)، قالاجیق (۱۲ کد * ۱۰۰۰)، قرنجیک / قارنجیق (۲۲ کد * ۱۲۰۰)، کتوک (۱۴ کد * ۱۰۰۰)، نزار (۱۷ کد * ۱۲۰۰)، {تورکمن لهجه سینده qomışan سۆیله نیشی گمی سۆزیه ایلگیلی اولمالیدیر البته گۆموش و قَمیش سۆزلریندن ده اۇزاق گۆرونمور}.
	گمیشدیرمک..gəmişdirmək [تاثیرلی انیلیم] آلیجی قوشو اوو اۆزه رینه سالدیرماق، اوو توتماق اۆچون اوچورماق (فا: پرنده شکاری به پرواز- درآوردن) {دیواندا ایشله نن گمیشمک (سالدیرماق، بیرشئی چیخاریب آتماق) فعلینه باغلی اولاراق اصلینده گمیرمک فعل ایله بیر کۆکدن دیرلر چونکی گمیرمک ده بیر نوع سالدیرماقدیر}.
	گمیشمک..gəmişmək [تاثیرسیز انیلیم] اوو داليجا گتتمک و اوچماق.
	گمی قاییران..gəmiqayiran [آد] گمی دۆزلدن shipbuilder
	گمی قاییرما..gəmiqayırma [آد] گمی قاییرما قلا مشغول اولان ساحه shipbuilding
	گمیک..gəmik [باخ: گمیرمک] کمیک، سۆمۆک.

گمی لری دینیزده باتماق (غرق اولماق).. gəmilridənizdə batmaq	چوخور عطا / چوخور آتا (۱۵ ک ق د * ۱۵۰)، چینگلیق (۸۹ ک ق د * ۵۵۰)، حاجی بالکان؛ حاجی بگ (۵۴ ک ق د * ۴۳۰)، حاجی قوشان / آجی قوشان / آجی قووشان (۳۰ ک ق د * ۲۴۰)؛ حاجی ییل قالا (۳ ک د * ۱۱۰)، حاللی آخوند؛ حوتن کرند (۳ ک ب * ۴۰۰)، خوجوملو (۸ ک گ د * ۱۰۰)، خئیوه چی / هئوه چی (۱۵ ک گ د * ۳۶۰)؛ داری / آ-ی (۶۶ ک ق د * ۳۰۰)، داشلی اولوم (۷۷ ک ق د * ۵۰)، داشلی / آ-ی (۶ ک ب * ۳۴۰)؛ دلی (۶۳ ک ق د * ۱۸۰)، دیکچه (ق * ۵۰)؛ زیتونلو (۱۲ ک گ * ۱۱۰)؛ ساتلیق بای؛ ساری بخش؛ سارجاکور (۱۸ ک ق د * ۸۰۰)؛ سارلی باجی (۶ ک گ د * ۲۵۰)؛ سالامیره قاراگول؛ سارلی مختوم؛ سارلی (۴-۶ ک ق د * ۹۰۰)، سلطانعلی (۱۰ ک ب * ۲۹۰)، سلاق آتابای (۲۴ ک گ د * ۱۴۰)، سلاق قوجوق (۲۴ ک گ د * ۵۰)، سلطانعلی؛ سلاق (یاسی تپه-هنوری-آمان-تاج محمد)؛ سوممه (۲۰ ک گ * ۱۹۰)؛ سوممه مختوم؛ عرب سرنک (۸-۱۸ ک د * ۱۲۰)، عرب قری حاجی (۸۷ ک ق د * ۱۵۰)، عرب لاله گون (۸۲ ک ق د * ۲۲۰)، عرب (۷۷ ک ق د * ۲۳۰)، عرب سورنک؛ علائی / کیچیک (۸-۱۱ ک ق د * ۴۰۰)، عئیوض تپه؛ قاپان (۶ ک ق د * ۴۶۰)، قاراول تپه؛ قازاقلی (۱۴ ک ب * ۳۳۰)، قان یوخمز / کیچیک (۴ ک گ د * ۲۹۰)، قانقارما (۶ ک د * ۶۵۰)، قرناوه (۹۲ ک ق د * ۱۰۵۰)، قارامحمدتپه (۱۲-۱۸ ک ق * ۱۴۰)؛ قارایچ (۵۸ ک ق د * ۱۶۰)، قزاقلی؛ قودنه (۶۰ ک ق د * ۲۸۰)، قورپلجه (۱۸ ک ب * ۱۰۰۰)؛ قورچای؛ قول حاجی (۹ ک گ * ۲۵۰)، قویجوق (۱۵۰)؛ چایوار-ایگدیر طایفاسیندان، قلندرآباد؛ قیزیلجا آغ حمام؛ قیزیلجا منگلی (۱۰ ک د * ۲۰۰)، ککه (۱۲ ک گ د * ۷۲۰)؛ قو؛ کاکا؛ کشکن قوجوق؛ کوچیک بثردی کم؛ کوروک (۶۴ ک ق د * ۲۹۰)، کنیزک (سلق یاخین لیغیندا، نفوس * ۵۰)، کوروکلی / کورکلی (۶ ک ب * ۱۹۰)؛ گدايجا (۱۱ ک د * ۴۰۰)، گدم آباد؛ گوزللی تپه / گوزللی تپه / آ-ی؛ لوهندر (۸۲ ک ق د * ۳۶۰)، ماراما (۱۵ ک گ د * ۸۰۰)، ماللاعلی تپه؛ ماللاتقی؛ مرجان آباد (۱۰ ک د * ۱۰۰)، ملیکه لی-تپه (تورکمنجه ملیکه: بیر نوع اوت آدی) (۲۴ ک ق د * ۲۴۰)؛ قو؛ ملک علی تپه؛ ممی آقچلی؛ نظام آباد / ی تو؛ نظرچاقلی؛ نورپله (۶ ک گ * ۱۹۰)، نورتپه (۱۷۰)، هولاکو (۱۲ ک گ د * ۲۰۰)، هولاکوبولخان (۱۳ ک گ د * ۲۰۰)، یارتی قایا؛ یئل چشمه (۶۵ ک ق د * ۵۴۰)، ۴-گنبد بؤلگه سینین چایلاری؛ چایلار اترک چایینا تۆکولورلر: کال کلو قوروپ (ناری داغ s1b۱۷)، آجی سولنارلی- (s1b۷۰)، کال نجب (s1b۱۲)، کال ماسن (پیشیک تپه s1b۷۱)، کال دده (هوتن s1b۴۵)، آغبند (s1b۴۴)، کال قارا خجن (ناری
گمی یاتاغی.. gəmiyatağı	گمی ساخلانان یئر، گمی دوراغی و قوروناغی.
گن.. gən	[باخ] گن.
گن سورو.. gənsoru	[آد] استیضاح (فا: استیضاح). interpellation
گناه.. günah	[آد، فا] سوچ (فا: ~).
گناهکار.. günahkar	[آد، فا] سوچلو (فا: ~).
گنبد.. günbəd	[باخ] ۱-گوبند. ۲-گنبد: همدان و اورمیه ده کند و هشتری ده داغ آدی. ۳-گنبد / گنبد قابوس qonbəd: گلستان آستانه شهرلریندن، ش ۱۳۸۵ ده گنبد ۲۹۰۰۰ نفر و شهر اولاراق ۱۳۰۰۰ نفر نفوسا صاحب ایدی، بو شهرده چوخلو تورکمن یاشماقدادیر. ش ۱۳۲۰ ده ۲۱۷ کندی اولاراق نفوسو * ۱۱۶۰۰ نفر و اهالی سی تورکمن قنید اولوبدور. ۴-گنبد بؤلگه سینده تورکمن کندلری: آوادان تپه / آبادان تپه (۲۴ ک ق د * ۲۰۰)؛ آتابای / کیچیک (۳ ک گ د * ۶۵۰)؛ آتالار / عطالار؛ آرتیق حاجی؛ آغ آباد (۸ ک ق د * ۵۰۰)؛ آغجالی (۶ ک گ * ۲۸۰)؛ آغچللی / آ-ی؛ آغچلی قیرخلار؛ آغ قایا؛ ائیمیر بی بی شیروان (۲۲۰)؛ ائیمیر (توراموللا-ممالاساری-حاجی آلاهیار-محمد-؛ ائیمیر محمد قلی (۶ ک ق د * ۳۴۰)؛ آبه حاجی؛ آرازتقان / آرازتاغان؛ آراز محمد آخوند (۸ ک گ * ۵۰۰)، آرماوا / ارمی آباد؛ آگری بوغاز؛ آمان قاراجا؛ آمان گول تپه؛ اوبآتا / اوبا عطا (۲۷ ک ق د * ۱۵۰)؛ اوبه پلنگ؛ ایشانلر (تورکمنجه: سیدلر)؛ ایگدیر / آ-ی (۱۲ ک گ * ۵۵۰)؛ باغلی ماراما (یئرلی لرجه: ماراما طایفا آدیدیر) (۱۸ ک ب * ۲۰۰)؛ بایلر / بایلار؛ بوزاق آباد؛ بویون اوزون قوجوق (تورکمنجه: اوجا بوی)؛ بوغ خوجا (۷۸ ک ق د * ۴۸۰)، بوللی حاجی / پوللی حاجی؛ بهرام قیلیچ ماللا (۱۵ نفر)، بی بی شیروان (۲۶ ک ب * ۶۰۰)، پاشائی (۵۶ ک ق د * ۴۳۰)، پشمک توق تامیش / توخدامیش (۶ ک گ د * ۴۰۰) (تورکمنجه: توق=تویوق)؛ پورجان ممی؛ پیشیک تپه (۷۸ ک ق د * ۴۳۰)؛ تاتار / آ-ی (۲۴ ک گ د * ۶۷۰)، تاتاربايجیق؛ تاتارقان یوخمز (۸ ک گ * ۱۹۰)، تاغان / تقان؛ تاغان پشتهک؛ تاغان دوردو ماللا (۵۰)، تکهلر؛ تورکلی؛ توتلی؛ توتلی جیق؛ جلايين تپه / جنلین تپه؛ چاروای ییلقی / چاروایلی (۱۲ ک ب * ۴۸۰)؛ چاروای قوجاق (۳۰ ک ب * ۲۱۰۰)؛ چاروای مختوم (۴ ک ق د * ۶۸۰)؛ چای بویو (۲ ک گ * ۴۷۰)، چای قوشان / کیچیک-بویوک-چای قووشان (۳۰ ک ق د * ۵۰۰)؛ چپر قویچه؛ چئل (۶۴ ک ق د * ۱۲۰)، چکر آتا / چکر عطا؛ چوبلو (۱۴ ک گ

گنج لشدیرلمک..gəncleşdirilmək [بلسیز ائيلم] گنجلشدیرمک ایشی گؤرولمک.	داغ (s1b25)، چایلار گرگان چاینا تۆکولورلر: قیشلاق (قیشلاق s10b17)، قاراسو (آق چلی s0 / 7b24)، راجیان (s16b4)، ۵-گنبد بۆلگه سینین داغلاری: اولنگ (۴۰کگد۲۸۹۸)، آخ امام (۱۵کگ۳۹۸)، اینجه سو (۴۰کک۲۱۳۵)،
گنج لشمک..gəncleşmək [تائیرسیز ائيلم] اؤزونو گنج وضعیت و بیچیمه سالماق، یتگی و جاوان لاشماق، قیوراق لاشماق، یتنی لشمک "قیز گندیکجه گنج له شیر" (فا: نوشدن).	گنبدان..günbēdan [اؤزل آد] اهر و قروه-کۆل تپه ده کند آدی.
گنجلمک..gəncelmək [تائیرسیز ائيلم] گنج لشمک.	گنج..gənc [آد] ۱-یاشی چوخ اولمایان (فا: جوان). ۲-young-تازا،
گنجلو..gənclü [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیله، اولویوروک تورکلرینه منسوب بیر بوی آدی.^{۸۵}	یتنی گلیشمکده اولان. ۳-خزانه، تاپیلان ثروت و دیرلی جواهرآلات، بومعنا فارسجادا چوخ ایشلکدیر {باخ: یتنی؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر، دده؛ بو کلمه یتنگ سؤزونون دؤبلیتی و ائکیزی اولمالیدیر، بو کلمه young شکلینده اینگیلیزجه ده ایشلنیر، البته سؤزلوکده بو
گنجلیک..gənclik [آد] بیر اینسان ویا بیرشیین گنج اولما دؤنمی، اوشاقلیق واولقونلوق آراسیندا اولان دؤنم، جاوانلیق "منیم گنجلیک دؤنم"یم (فا: جوانی). youth	کلمه نین اسکی سؤز geong سؤزونو باغلایرلار کی تورکجه گنج سؤزونه یاخین راقدیر، آیدیندیرکی بو کلمه نین خزانه معناسیدا گنج سؤزونون یتنگ و یتنی مفهومونا باغلیدیر.
گنج..gəncə [اؤزل آد] قوزئی آذربایجانین شهر و باکی نین گونباتان طرفینده یئرآلیبدیر، شهرنفوسو ۳۰۰،۰۰۰ نفره یاخیندیر، گنجه چایی و کورچایی شهرین اصلی سو قایناغیدیر. بوشهر آذربایجان جمهوریتی نین گونباتان طرفینن تجارت و صنعت مرکزی ساییلیر، آذربایجانین ان آدلیم شاعرلریندن گنجه لی نظامی بورادا	گنج..gənc [اؤزل آد] اوجان دا داغ آدی. اورمیه و هشتری، ماهنشان، قوشاچای و سولدوز دا (آباد)؛ آیک (آب)، قوشاچای (آلی)، باهار (آپه)، شیروان دا (آدان) کند آدی.
آنادن اولوبدور. نظامی دینج ائوی، جومردقصاب مقبره سی، شهرین- تاریخی یئرلریندن ساییلیر؛ بعضا گنج کلمه سینین گئن چای سؤزوندن آلینما سانیرلار، ولی دیواندا اولدوغو کیمی گنجک لر تورکلردن بیر طایفادیر، بو ائل آدیندان تورک اولکلرینده چوخلو یئر و چای آدلاری وار؛ اورنک اوچون گونئی آذربایجانیندا اسکی گنزک (گنجک ویا گنجه) بو کلمه ایله باغلیدیر، نجه کی آراشدیرماچی	گنج ایریسی..gənc irisi [اؤزل آد] یاشینا گؤره بویوک .
مارکوارت، اسلامدان اؤنجه کی بیر پهلوی دیلینده یازیلیمش متنه دایاناراق بیله یازیر "گنجک شهرینی تورانلی افراسیاب (آلپرتونقا) تیکمیشدیر"^{۹۷}؛ گنجک سؤز ایله باغلی آیری یئرلره ده اشاره اتمک اولار: اورگنج، داغیستان و قازاخستاندا چای آدلاری؛ تورکجه ده و فارسجادا ایشلک اولان گنج کلمه سیده بو ائیلین آدیلا ایلگی لیدیر،	گنج بوغا..gənc boğa [تاریخی اؤزل آد] عابباسیلر المقتدی دؤنمی، باغداد بگلرگی.
باخ: گنج. ۲-گنجه (اؤزل آد) اوداتاپینان لارین اصلی اودتاپیناقلاری (آتشکده) (آذرگشسب) بو شهرده ایدی، البته گنجه شهریندن منظور اورمیه گؤلونون ۲۵ک ق د طرفینده اولان تخت سلیمان^۱ یاخین شهریدیرکی مختلف آدلارلا تانییدری (گنجک، کنزک، شیر، گنتزاک)، بو شهر فراتین کناریندا اولدوغو اوچون فراداسب-	گنجعلی صابحی..gəncəli səbahi [اؤزل آد] (ش ۱۲۸۵-۱۳۶۸) مرندین میاب کندینده آنادان اولوب، آذربایجان نثرینن آتاسی کیمی ساییلیر.
(فرات+اسب) دئییلیردی، فارس قایناق لاریندا "پرسیه ده یازیلیبدی، باخ: گنج، گنجه ۱. ۳-گنجه (آد) ایشکاف (فا: گنجه). larder {باخ: گنج، بو معنادا گنج سؤزونون ثروت و جواهرآلات معناسیندان آلینمادیر چونکی بوجور شیلری گنجه کیمی یترده ساخلایارلار. ۴-گنجه (اؤزل آد) قوم، همدان-اسدآباد، فریدن ده	گنجک..gəncək [اؤزل آد] افسانه لره گؤره آلپ ارتونقا (افراسیاب) بو شهر ی تکیب و اوردا آخان گنیش (گئن) چای اولماسی اوچون بورا گئن چای، گنچای، گنجه، گنجه آدینی وثریب، البته دیواندا اولدوغو کیمی گنجک لر تورکلردن بیر طایفادیلار، باخ: گنج، گنجه ۱.
شهریدیرکی مختلف آدلارلا تانییدری (گنجک، کنزک، شیر، گنتزاک)، بو شهر فراتین کناریندا اولدوغو اوچون فراداسب- (فرات+اسب) دئییلیردی، فارس قایناق لاریندا "پرسیه ده یازیلیبدی، باخ: گنج، گنجه ۱. ۳-گنجه (آد) ایشکاف (فا: گنجه). larder {باخ: گنج، بو معنادا گنج سؤزونون ثروت و جواهرآلات معناسیندان آلینمادیر چونکی بوجور شیلری گنجه کیمی یترده ساخلایارلار. ۴-گنجه (اؤزل آد) قوم، همدان-اسدآباد، فریدن ده	گنجگاه..gəncgah [اؤزل آد] سنجبد / سانجاوا بخشین ۲ دهستانیندان بیر، ۵۷ کند، * ۱۴۰۶ نفوسو واریدی، مرکزی گنجگاه ۸ کم کیوی نین گون باتانیندا و نفوسو * ۶۰۰ نفر تۆرکدور.
گنج لشدیرمک..gəncleşdirmək [تائیرلی ائيلم] گنج وضعیت گتیرمک، جاوان لاشدیرماق، داها جاوان گؤستمک "داغ هاواسی آدمی گنج لشدیریر، پالتار اؤنو گنج لشدیریر".	گنج لشدیرمک..gəncleşdirmək [تائیرلی ائيلم] گنج وضعیت گتیرمک، جاوان لاشدیرماق، داها جاوان گؤستمک "داغ هاواسی آدمی گنج لشدیریر، پالتار اؤنو گنج لشدیریر".

کند آدی.	گنججه جیک.. gəncəcik [آد] چوخ گنج (فا: گنججه). larder
اوبأ آدی ^{۱۰۸، ۳} .	گنججه لی.. gəncəli [اؤزل] قاراداغ حاج علیلو طایفاسینا باغلی- اوبأ آدی ^{۱۰۸، ۳} .
گنجی.. gənci [اؤزل] ۱-ساوه همدان شاهسون ائلی نه باغلی بیر تورک بویو ^{۹۸} . ۲-مراغا دا کند آدی.	گنجک.. gəncək [ا] کنجک: تورکلردن بیر بؤلوک آدی، بو آدلا ایلگی لی تورک منطقه لرینده چئشیدلی یئر آدلارینا راست گلیریک، باخ: گنججه، گنزک {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر}.
	گندآب.. gəndab [اؤزل] آد: باخ: کنداو.
	گندآهو.. gəndahu [اؤزل] آد: کندآهو: آج ده کند آدی {گرک کی کندآهو ویا کندآو اولسون و معناجا آهوسو و آوی اولان کند دئمکدیر}.
	گندآلاش.. gəndalaş [آد، دا، بیتگی] پیس قوخولو، بیر ایللیک، یابانی کول بیتگی (فا: گیاه آقطعی). sambucus
	گندم آباد.. gəndum abad [اؤزل] آد: هیشینین ۳۳ک گد، نفوسو * ۳۴۰ نفر، اهالی نین بیربؤلومو تورکدور (شاطرانلو طایفاسی).
	گندو.. gəndu [آد] اتجیل حیوانلارین ارکک جنسی ^{۱۳۵} .
	گنز.. gənez [باخ] گنیز، گنزیک {ملایم، یاواش ^{۲۱۹} }.
	گنزه.. gənzə [اؤزل] آد: اوردوباد دا چای آدی ^{۲۴۰} .
	گنزیک.. gənzik [آد] گنیز، داماغین آرخا حصه سی، بورون بوشلوغونون آغیزلا بیرله شن حصه سی nasopharynx
	گنش.. gəneş [اؤزل] آد: مشاوره، مشورت ^۷ {باخ: گنشمک}.
	گنشکه.. gəneşke [اؤزل] آد: مشاوره، مشورت ^۷ {باخ: گنشمک}.
	گنشمک.. gəneşmək [تأثیرلی ائیلیم] بیر سنین رای ینی ییلمک اوچون مصلحت لشمک "سن گنت من بیر قیزین آناسیندا گنه شیم" (فا: رای اشرادانستن) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} کنگیشمک؛ بو کلمه کنگ، گنت کلمه سیندن دوزلمیش کلمه دیر، گرچکدن اینسان مشورت ائتمکله اؤز ییلمگی سین و مثیدانین گنیشلندیریر، کنگیشمک سؤزو کنکاش شکلینده فارسجادا ایشله نیر}.
	گنش.. gəngəş [آد، تورکمجه] مصلحت (فا: کنکاش).
	گنش.. gəngəş [اؤزل] آد: مشاوره، مشورت ^۷ {باخ: گنشمک}.
	گنگه.. gəngə [اؤزل] آد: تاروم دا کند آدی.
	گنگه چین.. gəngəçin [اؤزل] آد: اورمیه ده کند آدی.
	گنگیز.. gəngiz [آد، بیتگی] گیللی و شور توپراق لاردا و یاریم چؤل یئرلرده بیتن یاریم کول بیتگی.
گنل.. gənəl [صفت] هر شی وهرکس اوچون، عموم، گنیش اولاراق، بوتونلوقله "گنل باشقان" (فا: عمومی، کلی). general {گن+ل}.	
گنل آد.. gənəl ad [آد] عام آد، آت، آغاج" (فا: اسم عام). common noun	
گنل بودجه.. gənəl budcə [آد] عمومی بودجه (فا: بودجه عمومی).	
گنل سوروشما.. gənəl soruşma [آد] عمومی اویلاما (فا: همه-پرسی) referendum	
گنل قورول.. gənəl qurul [آد] بیر قورولوشدا بوتون اویه و اعضانین قاتیلدیغی توپلانتی.	
گنل گوروشلو.. gənəl görüşlü [صفت] گوروشو گنیش اولان.	
گنل گورونوم.. gənəl görünüm [آد] بیر اولای ویا یترین ائشیکدن گورونون شکلی و اورتامی.	
گنل یازمان.. gənəl yazman [آد] گنل سئکرتئر، بیر قورولوشدا یؤنه تیم ایشلرینی قاباغا آپاران گورولی.	
گنل یانسیدیش.. gənəl yansıdı [آد] گنل قایدیش (فا: بازتاب کلی).	
گنلگه.. gənəlgə [آد] ییلدیری و آیدینلیق گتیرن یازیلی بلگه (فا: بخشنامه). circular	
گنلشدیرمک.. gənəlləşdirmək [تأثیرلی ائیلیم] عام وضعیته گتیرمک.	
گنلشدیریلیمک.. gənəlləşdirilmək [بلسیز ائیلیم] عام وضعیته گتیریلیمک.	
گنلشمک.. gənəlləşmək [تأثیرسیر ائیلیم] عام وضعیته گلیمک (فا: عمومیت یافتن).	
گنللمک.. gənəlləmək [تأثیرلی ائیلیم] اولای و وارلیقلار آراسیندا بنزریلیک باغیتی لارینی بیر دؤشونجه ده توپلاماق، تعمیم وئرمک.	
گنللیک.. gənllik [آد] عام اولما، حالی، عمومیت، یاقینلیق publicness	
گنللیکله.. gənlliklə [ظرف] عام اولاراق، بویوک بیرچوغونلوقلا.	
گنه شیک.. gənə şık [آد، باخ: گنشمک] مصلحت لشمه، مشاویه ائتمه.	
گنه شیکلی.. gənə şıklı [صفت، دا] مصلحت و راضی لبقلا دؤزه لن وضعیت.	
گنه گرچک.. gənə gerçək [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی و بو بیتگی دن آلینان یاغ (فا: کرچک، بیدانجیر). ricinus	
گنیز.. gəniz [باخ] گنیز.	
گور.. gəvər [آد، تا] باخجالارا آرخدان سو آخیدیلان دلیک.	
گورک.. gəvərək [باخ] کورک، راحتجه قیریلان و ازیلن (فا: ترد).	

گۆز..gəvəz [صفت] چوخ دانیشان، چوخ قونوشان، بوش دانیشان (فا): حراف. talkative	گۆن لشمک..gəvənleşmək [تائیرسیز انیلم] گۆن حالینا گلیمک، گۆن کیمی بر کیمک.
گۆزلیک..gəvəzlik [آد] گۆزه لیک: بوش و چوخ دانیشما (فا: حرافی) گۆش..gəvəş [آد] راخت خسته لیگی نین خالق ایچره آدی.	گۆنلیک..gəvənlik [آد] گۆنی چوخ اولان یتر.
گۆشتمک..gəvşətmək [تائیرلی انیلم] گوشه مک ایشی نی گۆردورمک. گۆشک..gəvşək [صفت] ۱- گوشه میش اولان، یومشاق ۲- (مج) قتیدسیز، ایلگی سیز (فا: سست). feeble {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر: یومشاق}.	گۆشه ین..gəvşəyən [صفت] گوشک ائدن، یشی گوشه مکله معده ده هضم ائدن "گۆشه ین حیوانلار" (فا: نشخوار کننده). گۆه داغ..gəvə dağ [اؤزل آد] تاختستان دا داغ آدی.
گۆشک آغیزلی..gəvşək ağızlı [صفت] گۆز، گۆه زه، بوش بوغاز. گۆشکلیک..gəvşəklik [آد] ۱- گوشک اولما وضعیتی. ۲- (مج) ایلگی سیز و قیدسیز حرکت.	گۆزه لنمک..gəvəzələnmək [تائیرسیز انیلم] گۆه زه لیک اتمک. گۆزه له مک..gəvəzələmək [تائیرسیز انیلم] چوخ دانیشماق to chatter
گۆشه تیلیمک..gəvşətilmək [بلسیز انیلم] گوشه مه سیننی ساغلاماق. گۆشه مک..gəvşəmək [تائیرسیز انیلم] چئینه مک (فا: نشخوار کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن <کۆوره مک، کفره مک، کۆشه مک، کۆره مک>.	گۆزه لیک اتمک..gəvəzəlik etmək [تائیرسیز انیلم] چوخ دانیشماق. گۆه له مک..gəvələmək [تائیرسیز انیلم] ۱- آغزیندا بیر شئی چئویریب دؤندرمک، اؤدمادان چئینه مک (فا: نشخوار کردن). ۲- to chew (مج) بیرسؤز بوتون ایله دئمه مک. ۳- کؤنول سؤز و ایشاهاسیز چئینه مک (فا: جوییدن).
گۆشه ینلر..gəvşəyənlər [آد] چئینه ینلر (فا: نشخوار کنندگان). ruminants	گۆه لیش..gəvələyiş [آد] گۆه له مک ایشی.
گۆلان..gəvlan [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی. {اهالی اؤنجه مسیحی- ایدیلر ۱۹۱۵-۱۹۲۰ ده جیلولار، غربی آذربایجاندا ۱۶۰۰۰ نفر تۆرکو قیراندان سؤنرا کند اهالی سی قورخویا دۆشهرک اورانی بوشالیدی قاجدیلازلار}.	گۆنه گیره..gəvəne girvə [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {گۆنه کۆروه: گۆن سئون}.
گۆمک..gəvmək [تائیرسیز انیلم] گوشه مک، دیشله قوپارماغا و چئینه- مگه چالیشماق (فا: جوییدن کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر <گۆمک>؛ بو کلمه دن: کۆرک، گۆشک، گۆه له مک، گوشه مک؛ فارسجادا ایشله ن "گوارش، گوارا، گواریدن" کیمی سؤزلر بو کلمه ایله ایلگی سیز اولایلمز، همچنین فارسجا جوییدن سؤزو گۆمک سؤزوندن آلینما اولمالیدیر}.	گۆیش..gəviş [آد] چئینه مه، گوشه مه (فا: جوییدن). گۆیش گتیرمه ینلر..gəviş gətirməyənlər [آد، دیرگی] جوت بارماقلى- لار تاقیمیندان معدله ری ساده اولان بیرآلت تاقیم (فا: تیره از حیوانات).
گۆن..gəvən [آد، یتگی] باقلاگیلردن، قورالقی یئرلرده یتن، آلچاق بویلو، چوخ واخت تیکانچیلی، یاپراقلاری ضعیف انکشاف اتمیش اوتسوو و کۆلسوو، بعضی نولاریندا کیتره صمغی چیخاریلان، تیکانلی بیر چالی (فا: ~) astragalus {راحتجه چئینمه یی اوچون گۆمک و گوشه مک سؤزونه باغلیدیر}.	گۆیش گتیرنلر..gəviş gətirənlər [آد، دیرگی] جوت بارماقلى و سیندیریم اورقانلاری گۆیش گتیرمه یه مناسب اولان بیر سؤی (سیغیر، دوه، قویون کیمی حیوانلار) (فا: تیره از حیوانات). گۆیک..gəvik [اؤزل آد] جولفا، چای آدی ۲۴.
گۆن..gəvən [آد، یتگی] باقلاگیلردن، قورالقی یئرلرده یتن، آلچاق بویلو، چوخ واخت تیکانچیلی، یاپراقلاری ضعیف انکشاف اتمیش اوتسوو و کۆلسوو، بعضی نولاریندا کیتره صمغی چیخاریلان، تیکانلی بیر چالی (فا: ~) astragalus {راحتجه چئینمه یی اوچون گۆمک و گوشه مک سؤزونه باغلیدیر}.	گۆبود..gobud [صفت] قبا، خشن {بو کلمه کۆپ (شیشمیش) کلمه- سیندن آلینمادیر، کۆپ+وت <کۆپوت> کۆبود، کۆبود}.
گۆن..gəvən [اؤزل آد] قئیدار (مدره)، مراغا (محلله)، تاروم (گۆنج)، اهر (جیک)، آستانا (مستان)، میانا و رزند (ملو) ده کند آدی. خمین (مداغی)، نورآباد (مبان)، تبریز (مکونجاغیل)، مرند (مسر) ده داغ آدی.	گۆبود یونلو..gobud yunlu [صفت] قابایونلو کۆبودیونلو حیوانلار. گۆبود جاسینا..gobudcasına [ظرف] کۆبودطرزده، کۆبودشکیلده. گۆبودلاشدیرماق..gobudlaşdırmaq [تائیرلی انیلم] قابالاشدیرماق. گۆبودلاشدیریلماق..gobudlaşdırılmaq [بلسیز انیلم] قابالا شدیریلماق.
	گۆبودلاشماق..gobudlaşmaq [تائیرسیز انیلم] قابالاشماق. گۆبودلوق..gobudluq [آد] قابالوق (فا: خشونت). coarseness

گۆپ..gop [آد، دا] مبالغه‌لی دانیشیق، شیشیردیلیمیش و اؤیدورما صحت (فا: لاف). vaunt	گۆرا کفن سیز گنده سن (گنتسین)..gora kəfənsiz gedəsen (گنتسین) [آؤنلم] قارغیش افاده سی.
گۆپ دانیشماق (وورماق)..gop danışmaq (vurmaq) [تائیرسیز انیلم] مبالغه‌لی دانیشماق.	گۆرال..goral [اؤزل آد] قسمت، نصیب.
گۆپا باسماق..gopa basmaq [باخ] گۆپ دانیشماق.	گۆران..goran [اؤزل آد] اهل حق و کۆره سونولردن بیر طریقت فرقه-سی ^{۶۶} {معناجا گۆرن و ییلن اولاراق، خالق ایچینده گۆرنلر شکلینده-ده دئییلر، بو کلمه شهرزور بؤلگه سینده گۆران یثری آدیندان آلینماسی سؤیله نیلیر، دئییلر کی اهل حق فرقه سینین قوروجوسو سلطان اسحاق، همدانلی بیر سیدین اوغلوایدی، وبو شخص شهرزور گله‌رک بو طریقتی یارادیر، بو طریقت تورک دیلینی بنیمسه‌یه‌رک روحون دؤن دیشمه‌سینه (تناسخ ارواح) اینانیرلار (مینورسکی) {.
گۆپالاق..gopalaq [باخ] قوپاراق.	گۆران..goran [اؤزل آد] ۱-قئیدار، اؤرمیه (آباد، سراب)، خالخال سۆلدوز (، قاضی، قزاق، پاشا، آباد)، بیجاردا (، کند آدی. یثروچای آدی ^{۲۴۰} ۲-تورک طایفاسی ساییلیرلار ^{۱۵۱-۲۴۲} . {باخ: گۆران، گۆرابوی}.
گۆپالاماق..gopalamaq [باخ] گۆپالماق.	گۆران بوی..goranboy [اؤزل آد] آذربایجان جمهوریتینده رایون آدی {بؤیوک احتمالا گۆران طریقتی آدیلا ایلگیلیدیر و بوی سؤزوده بوراداکي گۆرانلارا اینانان طایفایا اشارن اندیر}.
گۆپاماق..gopamaq [تائیرلی انیلم، دا] ۱-دؤیمک، وورماق، قوپاراغین گۆتورمک. ۲-باخ: گۆپالماق {باخ: گۆپسه‌مک}.	گۆراند..gorand [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {گۆرن و گۆران سؤزونه باغلیدیر: اصلینده گۆران+آند اولمالیدیر و حرف دؤشومو سونوجو گۆراند شکلینه دؤشوبدور}.
گۆپچول..gopcul [باخ] گۆپچو.	گۆراوان..goravan [اؤزل آد] هئریس، مراغا و اهر (۲) ده کند آدی {۱-گۆرانلارا عاید یثر؛ ۲-گۆر+آوان: گۆر آوان، بوللو شکار یثری ^{۶۶} }.
گۆپچولوق..gopculuq [آد] گۆپچو اولما. boasting	گۆرباگور..gorbagor [صفت، فا] گۆربه گور {اؤلموش آدام اؤچون سؤیوش.
گۆپچو..gopçu [صفت] بیر شئی موردینده مبالغه‌لی دانیشان، مبالغه ائدن (فا: مبالغه کننده). boaster, bragger	گۆرباگور اتمک..gorbagor etmək [تائیرسیز انیلم] بیرینی ویا بیر اؤلونو داليجا سؤیمک.
گۆپلاشماق..goplaşmaq [تائیرسیز انیلم] بیر سؤزو شیشیرده‌رک مبالغه‌لی بیر وضعیتده دانیشماق.	گۆرقونشو..gorqonşu [آد] چوخ یاخین قونشو حاقیندا.
گۆپلاما..goplama [آد، یازین] مبالغه، بو نوع شعرده شاعر افراطی شکیلده بیر شئی تعریف اندید ویا پیسله بیر، اؤرنک "یثرینده سیچراسا گۆنش ساری. ینددی قات گۆیلردن قالخار یوخاری." (فا: مبالغه).	گۆرباگور اولماق..gorbagor olmaq [تائیرسیز انیلم] گبرمک (سؤیوش کیمی ایشله‌نیر) cursed, damned
گۆپلاماق..goplamaq [تائیرسیز انیلم، ۱-مبالغه ایله دانیشماق، (فا: مبالغه کردن). ۲-یالان دانیشماق، اؤیدورماق. to lie	گۆربوز..gorbuz [صفت، دده] قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر {قورخماز، قوچاق، زورلو.
گۆد..god [آد، باخ: گۆدول، گۆدوک] چلک، پوتلوق.	گۆرجاق..gorcaq [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {پوسولان و سیغینیلان یثر}.
گۆدک..godək [اؤزل آد] نوووز دا داغ آدی ^{۲۴۰} .	گۆرخانا..gorxana [اؤزل آد] تاروم و سۆلدوز دا کند آدی.
گۆدول..godul [آد، باخ: گۆدوک] ۱-آغاج دان تاختادان قایریلمیش گلین جیک (فا: عروسک چوبی). ۲-کۆک و کیچیک بویلو آدام حاقیندا، گوده بوی.	گۆردا..gorda [آد، دا] بیر نوع آغیزلی ایری قیلینج، یاتاغان.
گۆر..gor [آد، فا، دده] قبیر، مزار، گۆموتلوک (فا: ~) {یثر آدلاریندا پوسولان و سیغینیلان یورد مفهومیوندا دیر}.	
گۆر آخیر..goraxir [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدی {گۆر+آخار}.	
گۆر اشن..gor eşən [آد، ۱-چؤللرده یاشایاراق، لئش یئمکله گنجین بیرتیجی و ممه‌لی بیر حیوان، کافتار حیوانی (فا: گورکن). an ill person	
گۆر اباش آشاغی گتمک..gorabaş aşağı getmək [تائیرسیز انیلم] اؤلرکن یاخشی خاطره قویماق.	
گۆر ادره..goradəre [اؤزل آد] اهرده کند آدی {بالاجادره، گۆر کیمی دره ^{۶۶} }.	

گۆرههوان..göhrəvan [اؤزل آد] زۆرههوان: خوی دا کند آدی (قو: گوهران) {باخ: سۆهرون}.	گورقالا..gorqala [اؤزل آد] اردییل ده کند آدی.
گۆیول..goyul [باخ] کۆنول.	گورونا(گورا)آبارماق..goruna(gora)aparmaq [تائیرسیز انیلم] بیرشئی چوخ قورویوب ساخلاماق.
گۆیولسوز..goyulsuz [باخ] کۆنولسوز.	گورونا اوْد قالانسین..goruna od qalansın [اؤنلم] قارغیش افاده سی.
گۆیوللو..goyullu [باخ] کۆنوللو.	گوزان..gozan [اؤزل آد] سایین قالا دا داغ آدی.
گۆبک..göbək [آد] ۱-آنا قاریندا اوشاقلا اتنه آراسیندا دامار یثری، قارین اورتاسینداکی باغیرساغین کسيلمه یثری. ۲-(مچ)هرشئین اورتا قیسمی (شهر، بعضی میوهلر، باغ، تکر، دییرمان کیمی شئیلر اۆچون) "تیکییتی شهرین گۆبگینه قرار تاپیب" (فا: ناف). navel {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، کۆپمک سۆزوندن آلیناراق قاریندا شیشگین نقطه نی گۆسته ریر}.	گوغا..goğa [اؤزل آد] سوئرلرده تانری آدی "۱".
گۆبک آتماق..göbək atmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-قارنی نی اویناتماق. ۲-چوخ سئوینمک.	گوموش..gomuş [باخ] جامیش.
گۆبک آدی..göbk adi [آد] اوشاغین گۆبگین اتنه دن کسندنه اونا آد قویماق.	گونبول..gonbul [آد، ص] کوپپوش کؤک، اتلی، باخ: کوپپوش.
گۆبک اونو..göbək otu [آد، بیتگی] یاپراقلاری اتلی، اوتسوو (فا: نوعی علف). umbilicus pendulinus .	گونبوللوق..gonbulluq [آد] کؤکلوک، اتلی لیک، کوپپوشلوق.
گۆبک باغلاماق..göbək bağlamaq [تائیرسیز انیلم] ات لنمک.	گوو..gov [اؤزل آد] گۆو: میانا دا کند آدی {گۆی}.
گۆبک باغی..göbək bağı [آد] ۱-گۆبه یی باغلاماق اوچون باغ (فا: بند ناف). navelstring ۲-اوشاغین قیرخ گونلوگونه قدر گۆبگی نه باغلانان آخ پارچا.	گودا..gouda [باخ] گۆده.
گۆبک تپه..göbək təpə [اؤزل آد] هشتری ده کند آدی.	گوداغ..goudağ [اؤزل آد] خیاو دا داغ آدی {گۆی+داغ}.
گۆبکجیک..göbəkci [آد] بالاجا گۆبک، کیچیک گۆبک.	گودالی..goudalı [صفت] گوداللی گۆجلو.
گۆبک داشی..göbəkdaşı [آد] حماملاردا اوزانیب ترلهمک اوچون یثرده تعبیه اولان بؤیوک داش و یا تاختا.	گودوش..govduş [آد] ات شورباسی قویماق اوچون بالاجا ساخسی قاب، قارنی شیشیک و آغزی دار کؤلمک {لیوان گودوش کندینین آدیلا باغلی اولمالیدیر، باخ: لیوان}.
گۆبک دانسی..göbək dānsi [آد] گۆبک آتاراق اویناماق.	گودول..govdul [اؤزل آد] گۆدول: اهر ده کند و هشتری ده چای-آدی {گۆک نسلی}.
گۆبک دوغاسی..göbəkduoasi [آد] گنچمیشده خرافات اولاراق اوشاغی اولمایان قادینلارین اوشاغی اولماسی اوچون گۆبکلرینین اطرافیندا یازیلان دوعا.	گوور..govər [اؤزل آد] گۆور: اردییل ده کند آدی {۱-گۆی اری. ۲-گۆی گۆیه رتی. ۳-گاویر}.
گۆبکسز..göbeksiz [صفت] گوبه یی اولمایان.	گووزالان..govzalan [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {گۆی+z+آلان}.
گۆبک کسمه..göbək kəsmə [آد] قیز و اوغلان اوشاغینی آنادان اولاندا بیریرینه نشان لاما عادت، بشیک کسمه.	گووزان..govzan [اؤزل آد] سالماس دا داغ آدی {گۆی+سان: گۆی کیمی}.
گۆبک کۆتورمه..göbək götürmə [آد] آرا حکیم لری دعا اوخویوب و گۆبه یه پوفله مه سیندن عبارت یالانچی معالجه.	گووزین..govzin [اؤزل آد] ابهر ده داغ آدی {گۆی+zین / گۆی+سان: گۆی کیمی}.
گۆبک گۆتورن..göbək götürn [آد] گۆبک گۆتورمه ایشینه مشغول اولان آرا حکیمی.	گووگان..govgan [اؤزل آد] آذرشهرین ۷ک ق گ طرفینده دیر، نفوسو *۳۱۰۰ نفر و اهالیسی تورکدولر {گۆگ+ان: گۆی لره عاید}.
گۆبک لئتمک..göbək lənmək [تائیرسیز انیلم] گوبک لی اولماق.	گوولان..govlan [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {گۆو/ گۆی+لان: گۆی: لان اکی چؤل حئیوالاریندا ایشله نیر و بو کلمه گۆی جانلی سی مفهوموندا دیر}.
	گوهر..gohər [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی {گۆو+یئر / گۆیر}.
	گور شیروانی..gorşirvani [یازار] ۱۹جو عصر شاعرلریندن دیر ۵۲.
	گووگودار..gövgudar [اؤزل آد] همدان-اسدآبادا کند آدی (قو: گاودگار).

گۆبه‌لک یئمەیی..göbələk yeməyi [آد] گۆبه‌لگه یومورتا دوز و چرخلنمیش ات و ادویه ووراراق حاضرانان بیر یئمک (فا: غذای قارچ). گۆبه‌لکچی لر..göbələkçilər [آد، دیرگی] توربا بیچیم اینده ژلاتین ویا قیغیرداق کیمی قاییقدا اولان، یومشاقجالار ایله اومورقالی لار آراسیندا یئر آلان دنیز حیوانلاری. گۆبه‌لکلر..göbələklər [آد، ییتیگی] کۆفلر،مانتارلار، چیچکسیز ییتگیلر شُعبه سیندن کلروفیل سیز آلت شعبه‌دن بیر صینیف، ییه‌جک و پنیئر کیمی شیلرین اؤستونده‌عمله گلن یاراتیقلار (فا: قارچها). گۆبه‌لک‌لیک..göbələklik [آد] چوخلو گۆبه‌لک بیتن یئر. گۆپ گۆزل (گۆپ گۆزل)..göp gözəl (güp güzəl) [صفت] چوخ گۆزل. گۆت..göt [آد] ۱-اوتورولان یئر، بۆزدوم، مقعد (فا: دبر). ۲-anus - آلت طرف "قابلامین گۆتو" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، باخ: کۆتوک}. گۆتلو سانجاق..götlü sancaq [آد] باشی گیرده و ائنلی سانجاق (فا: گزن قفلی). گۆتوردورمک..götürdürmək [اتدیرگن انیلیم] گۆتورتیمک ایشینی گۆردورمک. گۆتورتیمک..götürtmək [اتدیرگن انیلیم] گۆتورمک ایشینی گۆردورمک، گۆتورمه سینی ساغلاماق. t~ to take گۆتورقوی اتمک..götürqoy etmək [تائیرسیز انیلیم] بیرایشی دوشونمک، بیر ایش اؤزوندە فیکیرلشمک وملاحظه اتمک (فا: سبک سنگین کردن). گۆتورگه..götürge [آد] تۆکمە توپراقدان دۆزلمیش آرخ^{۱۴}. گۆتورگه..götürge [اؤزل آد] اورمو گۆلو آدلاریندان بیر. گۆتورمک..götürmək [تائیرلی انیلیم] ۱-الینه آلماق، الینه آلیب قالدیرماق "سفره‌دن چۆرک گۆتورمک". ۲-to take -بیر شئی بیر یئرە داشیماق، آپارماق "ماشینی گۆتوردو". ۳-بیر ایشه و بیر یئرە قبول اتمک "اونو ایشه گۆتوردولر". ۴-اؤیرنمک، ذئنه‌ینه آلماق "سۆزو تنز گۆتورور". ۵-الده اتمک، محصول آلماق "بۆل محصول گۆتورمک". ۶-یاییلماق، بۆرومک "گۆرولتو انوی گۆتوردو". ۷- صرف اولماق، خرج لنمک "بۆ کوینک بشش مین تۆمن گۆتوردو". ۸-گۆتورک شکلینده ایشله‌نه‌رک توتاق و نظره آلاق مفهوموندا ایشله‌نیر "گۆتورک کی بۆ سۆز دۆز اولسون". ۹-اخذ اتمک، آلماق "بۆ سۆزو او کتاب دان گۆتوروب". ۱۰-اشگی‌له‌مک "سۆز اونو گۆتوردو". ۱۱-دۆزیمک، تحمّل ائله‌مک "بۆ سۆزو گۆتوره بیلمه‌دی".	گۆبه‌کل..göbəklu [اؤزل آد] گۆبه‌لی: خالخال دا داغ آدی. گۆبه‌کلی..göbəkli [صفت] گۆبه‌یی اولان، کۆک و یشکه قارین paunchy, stout, fat گۆبه‌ک‌هاواسی..göbək havası [آد] صنعت دیری اولمایب خفیف و ایلندیرچی اویون هواوسی. گۆبه‌ک‌یازان..göbək yazan [آد] گۆبه‌ک دُعاسی یازان. گۆبه‌یی‌باغلی (بیرینه)..göbəyi bağlı (birinə) [تائیرسیز انیلیم] بیرلیکده دیرلر، یاخین دیلار. گۆبه‌یی‌لنمک..göbəyi piylənmək [باخ] گۆبه‌ک باغلاماق. گۆبه‌یی‌چاتلاماق..göbəyi çatlamaq [تائیرسیز انیلیم] بیر ایش اۆچون چوخلو گۆجلوکلرله اوغراشماق "بۆ انوی آلینجایا قدر گۆبه‌گیم چاتلامیشدی". گۆبه‌یی‌دۆشمک..göbəyi düşmək [تائیرسیز انیلیم] آغیر ایش سبب ایله قارنی آغریماق ویا فتق اولماق. گۆبه‌گنی ییی‌له‌مک..göbəyini piylənmək [تائیرسیز انیلیم] گۆبه‌ک باغلاماق، ات لنمک. گۆبه‌ل..göbəl [آد] ۱-بیچ اوشاق، باشی بوش اوشاق. ۲-سینیرلاری آییрмаق اۆچون اکین یئرلرینین کنارلارینده دۆزه‌لن تپه جیکلر و دیکلیکلر {باخ: کۆپک}. گۆبه‌لز..göbəlz [آد، باخ: کۆپک] کۆپک بالاسی، کۆپک یاوروسو. گۆبه‌لک..göbələk [آد، ییتیگی] گرچک کۆک و یاپراقلاری اولمایان، اؤست اؤسته قالانمیش ساپجیق‌لاردان دۆزلمیش زهیرلی و زهیرسیز نوالاری اولان، چتر بیچیمینده گلیشمیش ایلکل ییتیگی‌لرین گئنیش آدی (فا: قارچ). fungi {بو کلمه کۆپمک سۆزوندن آلیناراق یتردن شیشگین نقطه کیمی گۆرسه‌نن یئری گۆسته‌ریر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}. گۆبه‌لک آغاجی..göbələk ağacı [آد، ییتیگی] تورونج سولولاردان تاختاسی چوخ گۆزه‌نکلی، سۆنگر کیمی (اسفنج) آچیق ساری رنگلی بیر آغاج (فا: نوعی درخت) phelloderidron amurenisa گۆبه‌لک باشی..göbələk başı [صفت] باشی گۆبه‌لک کیمی یاستی شئی. گۆبه‌لک‌جیک..göbələkcik [آد] کیچیک گۆبه‌لک، خیردا گۆبه‌لک. گۆبه‌لک سوو دیرگی لر..göbələk sov dirgiler [آد] گۆبه‌لگه بنزر بیر دیرگی تاقیمی (فا: جانوران قارچی). mycetoza گۆبه‌لک واری (شکیل‌لی)..göbələkvari (şəkilli) [آد] گۆبه‌لک شکلینده اولان.

۱۲-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی سۆزلر دۆزلدیر "ال گۆتورمک، چیمدیک گۆتورمک، بونونا گۆتورمک، اود گۆتورمک، ایش گۆتورمک" {باخ: کۆتک، دیوان لغات تورک ده و گۆتورک داشیازیلاریندا ایشله نییدیر}.	تیلیمیش شئیدن گۆتورمه و آلمانا اوصولو "گۆتوره ایش ایشله ایشله مک"، پورسانتلا ایشلنن ایش (فا: نوعی معامله که طرف مزدش را از تولید و حاصل بر میدارد).
گۆتورمه..götürmə [آد] گۆتورمک ایشی ویا بیچیمی.	گۆتورهچی..götürəçi [آد] گۆتوره ایش ایشله ایشله یین، پورسانتچی.
گۆتورور..götürür [ظرف] هامیسی، توپدان بوکتابلار گۆتورور مین تۆمندی.	گۆتوره چی لیک..götürəçilik [آد] گۆتوره ایش، گۆتوره ایشله ایشله مه.
گۆتورور ایش..götürür iş [آد] توپدان گۆتورولوب ایشلنن ایش.	گۆچ..göç [آد] کۆچمه، باخ: کۆچ (فا: مهاجرت). migration
گۆتورور بازارلیق..götürür bazarlıq [آد] بیر ایشین بۆتون ایلله ایلگی لی اولاراق قیمت و فیاتینی آنلاشما.	گۆچای..göçay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: گۆچ + آی.
گۆتورور تور..götürür tur [آد] بیر گزی و مسافرت ده اولدن آخیرا بۆتون خدمت و ایشلری عهده سیننه آلان تور.	گۆجه..göçəbə [آد] گۆچده اولان ویا کۆچری یاشامی اولان، باخ: کۆچبه.
گۆتورور بیه..götürübə [ظ، دا] بیردن، گۆزلنمه دن "گۆتورور بیه قاچماق".	گۆجه لشمک..göçəbəleşmək [تائیرسیز انیم] کۆچری بیر وضعیتیه گلیمک.
گۆتورور جو..götürücü [صفت] گۆتورن، یۆلتن.	گۆچر..göçər [اؤزل آد] گۆچمن.
گۆتوروروش..götürüş [آد] گۆتورمک ایشی ویا بیچیمی.	گۆچرخان..göçərxan [تاریخی اؤزل آد] بابورخان ین بگ و کوموتان آدی.
گۆتورورولمک..götürülmək [بیلسیز انیم] ۱-گۆتورمک ایشی گۆرور-لمک "باشیندان بۆرک گۆتورولدو." ۲-to be taken-قبول اولونماق "ایشه گۆتورولمک." ۳-الده اندیلیمک، محصول آلینماق "بول محصول گۆتورولدو." ۴-لغو اندیلیمک، قالدیریلماق "قاداغان ساعتی گۆتورولدو." ۵-اخذ اندیلیمک، آلینماق "بو سۆزلر او کتاب دان گۆتورولوب." ۶-یوخ اولماق، محو اولماق "ظلم گۆتورولدو." ۷-بیردن بیره آرادان چیخماق، بیردن قاچماق "آت گۆتورولدو، ماشینا مینیب آرادان گۆتورولدو" to be lifted	گۆچری..göçəri [باخ] کۆچری.
گۆتوروروم..götürüm [آد] ۱-دایانما، دۆزوم، طاقت گۆتورومو چوخ اولان آدام "گۆتورومو یۆخدور، گۆتوروملو آدام" (فا: تحمل). ۲-بیر دفعه ده گۆتورولن هر شئی، آراج و ماشینلار اوچون گۆتوروله بیلن آغیرلیق ویا هر اؤلچو، کۆتانین گۆتورمه اثنی، ماشینین گۆتوروم آغیرلیغی.	گۆچکۆنچوخان..göçəküncüxan [تاریخی اؤزل آد] گۆچونچوخان، ششیانلار خانلیغی خانیر.
گۆتوروروم دۆشمک..götürüm düşmək [تائیرسیز انیم] آلدن دۆشوب ترپنمه دن اوزانماق، ترپنمه یه حالی اولماق.	گۆچلکه..göçəlgə [اؤزل آد] قونوب گۆچولن یئر.
گۆتورورومسوز..götürümsüz [صفت] گۆتورومو اولمایان و آز اولان، دۆزومسوز.	گۆچمن..göçmən [اؤزل آد] مهاجر.
گۆتوروروملو..götürümlü [صفت] دایانان، تحمل لو، دۆزوملو.	گۆچمن لیک..göçmənlik [باخ] کۆچمن لیک.
گۆتوروروملوک..götürümlülük [آد] دۆزوملوک، صبیرلی لیک.	گۆچن..göçən [آد] داوشان، پیشیک، کۆپک و دۆموز کیمی حیوان لارین یاوروسو.
گۆتوره..götürə [صفت] حاصل اندیلیمیش شئین مقدارینا گۆره حاققی وئرمه اوصولو، پورسانت لا ایشله مه اوصولو، حاققی نی اۆره	گۆچونجو..göçüncü [اؤزل آد] اوغوز-بايات بونونا عاید یئر آدی (م ۱۶جی قرن).
	گۆچورخان..göçürxan [اؤزل آد] اینسان آدی، گۆچرخان.
	گۆچونچو..göçüncü [اؤزل آد] (گۆچکۆنچو) گنجیجی، فانی.
	گۆدش..gödeş [آد، دا] سمیز، اتلی.
	گۆدک..gödək [باخ] گۆدک.
	گۆدن..gödən [آد، دا] قالین باغیرساغین سون بۆلومو، رنکتوم، قارنین آشاغی طرفی "چاققال وار گۆدن چبخاریر قوردون آدی پیسه چبخیب" {بو کلمه و گۆده نک، گۆت سۆزیله ایلگی لیدیر}.
	گۆدن باغیرساغی..gödən bağırsağı [باخ] گۆدن.
	گۆدن قولو..gödən qulu [باخ] قارین قولو.
	گۆدن قولولوق..gödən qululuq [باخ] قارین قولولوق.

گۆدەنگ..gödenək [آد] بۆیوک باغیر ساغین سون بۆلومو {باخ: گۆدۈن}.	گۆرونوش، گۆرونوتو، منظره، حسن و جمال "گۆرکی گۆزلدیر، گۆرکی منظره". {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر [
گۆر..gör [اۆنلم] گۆررسن: تهديد آلامیندا بیر سۆز "گۆر سنه نئینهرم".	تۆرک...görk [اۆزل آد] بو سۆزله دۆزه لن اینسان آدلاری: گۆرکخان، گۆرک، گۆرکسو، گۆرکسای، گۆرکسو، گۆرکلییگه.
گۆرچ..görç [آد] گۆز بیگی.	گۆرک ائتمک..görk etmək [تائیرلی ائیلیم] گۆستریمک، گۆسته ریش له مک.
گۆرچغیز..görçəgiz [اۆزل آد] اُفق خطی و چیز گیس۷.	تۆرک اوچون..görk üçün [ظرف] گۆستریمک اوچون، گۆسته ریش خان'ین دیگر آدی ۷.
گۆرچک..görçək [اۆزل آد] اُفق خطی و چیز گیس۷.	گۆرچۆم..görçüm [تاریخی اۆزل آد] گنچجی، فانی؛ گۆرومچوک -
گۆردورمک..gördürmək [تائیرلی ائیلیم، ت] ۱-بیرایشی بیرینه ائتدیرمک،	گۆرک اۆچون..görk üçün [ظرف] گۆستریمک اوچون، گۆسته ریش
یاپدیرماق (فا: فس انجام دادن). ۲-to do -بیر شئی بیر ایش	گۆرکزمک..görkəzmək [تائیرلی ائیلیم، دا] باخ: گۆستریمک.
اوچون یترلی دۆزلنلەمک، گۆروشدورمک. ۳-گۆرمه گه مجبور	گۆرکل۷..görklü [صفت] چۆخ گۆرکم لی، محتشم گۆرونوشلو.
ائله مک، گۆرمه گینی ساغلاماق.	گۆرکل۷..görklük [صفت] گۆرکل۷: گۆزل، گۆیچک. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر: گۆزلو}.
گۆردورولمک..gördürülmək [ائتدیرگن ائیلیم] گۆردورمک ایشی -	گۆرکل۷..görəkli [ ] گۆسته ریشلی.
گۆرولمک	گۆرکم..görkəm [آد] عمومی گۆرونوش، گۆرونوم، گۆز اؤنوندە
گۆررسن..görərsən [اۆنلم] گۆز: تهديد آلامیندا بیر سۆز "گۆررسن سنه نئینهرم".	آچیلان منظره (فا: تمثال). portrait {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر 'گۆرک': گۆزلیک}.
گۆررکن..görərkən [ظرف] گۆردوکده (فا: عندالرؤیت). at sight	گۆرکم آلماق..görkəm almaq [تائیرسیز ائیلیم] بیرینین گۆروشونو گۆز اؤنونه آلماق.
گۆرستمک..görsetmək [تائیرلی ائیلیم] باخ: گۆستریمک {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر 'گۆرکۆتمک'}.	گۆرکمسیز..görkəmsiz [صفت] گۆرونوشوخوشا گلهمین، نظره چارپمایان. ۲-گۆرکمسیز ۲ (آد، بیتگی) بیر نوع بیتگی آدی (فا: خمیاله پری، جنسی ازگیاهان خانواده گل سرخ). aphanes
گۆرسل..görsəl [صفت] گۆرمک و گۆرو ایل له ایلگی لی، گۆرمه یه دایانان، بصری "تئلئویزیون بیر گۆرسل آراجدیر" (فا: بینایی).	گۆرکمسیزلیک..görkəmsizlik [آد] گۆرکم ی یاخشی اولماما وضعیتی.
گۆرسل ائشیتسل..görsəl eşitsəl [صفت] گۆرمک و ائشیتیمک ایلە ایلگی لی، سمعی و بصری "تئلئویزیون بیر گۆرسل و ائشیتسل آراجدیر" (فا: سمعی و بصری).	گۆرکملی..görkəmli [صفت] گۆزآلیجی، گۆستریش لی، هئیت لی، محتشم، اۆنلو (فا: مشهور، مجلل). splendid
گۆرسل صنعت لر..görsəl sənətlər [آد] رسم، اویماجیلیق، هئیکل جیلیک، معمارلیق کیمی صنعت لر.	گۆرکملیلیک..görkəmlilik [آد] گۆرکم لی اؤلما، مشهورلوق، اۆنلولوک.
گۆرسنمک..görsənmək [باخ] گۆرونمک.	گۆرکه..görkə [اۆزل آد] کۆرگه: آغاجدان دۆزلمیش تاباق ۷.
گۆرسنمه..görsənmə [آد] گۆرونمه (فا: پدید). visible	گۆرگن..görgən [اۆزل آد] گۆرن، گۆرؤجو ۷.
گۆرسنه بیلمه..görsənə bilmə [آد] گۆرونولمه (فا: پدیداری). visibility	گۆرگ۷..görk [آد] گۆسته ریش، احتشام، اولغان اۆستو گۆزلیک و چکیجیلیک، دبدبه -
گۆرسه دیلمک..görsə dilmək [باخ] گۆسته ریلیمک.	گۆرک..görək [باغلائیجی سۆز] ۱-سۆنوجو بلیرسیز بیر ایشه باشلارکن دئیلیر "ياز گۆرک نه اولور، گۆرک کیم گلدی" (فا: بینیم). ۲- فعللرله بیرلیکده انتظار ویا ناراضی لیک بیلدیریر "سن بیر دایان گۆرک، گۆرک نه دئیرسن". ۳-(آ) گۆرکم، گۆسته ریش،

گۆرگۆتورالەمک..görgötür eləmək [تائیرلی انیلم] چۆخلو گۆرگۆ و تجربە قازانماق.	گۆرمەزدن گلمک..görməzden gəlmək [تائیرسیز انیلم] گۆرمەمیش کیمی اولماق.
گۆرگۆر..görgör [اۆزل آد] تۇرقور: زنجان دا داغ آدی.	گۆرمەزلىك..görməzlik [آد] ۱-گۆرمەمە وضعیتى، گۆرمە يتتە نگ، يندن محروملوق، كۆرلوق. ۲-گۆرمەمیش كیمی حرکت ائتمە.
گۆرگۆج..görgüc [اۆزل آد] دۆربون.	گۆرمک..görmək [تائیرلی انیلم] ۱-بیر شئین وارلیغینی گۆزلە آلقى لاماق (فا: دیدن). ۲-to see يانینا گئدیپ دانیشماق، زیارت
گۆرگۆچۈ..görgüçü [آد] دئنى جى، دئنى چى.	اتمک، باش وورماق. ۳-آنلاماق، باشا دوشمک. ۴-اتمک، ياپماق، يئرینه يئتيرمک، اجرا اتمک. ۵-دیر وئرمک ۶-بیرشئى بیر ایش
گۆرگۆچۈلۈک..görgüçülük [صفت] دئنى جيلک.	اۆچون يئترلی اولماق، کافی اولماق، چاتماق، کفایت اتمک {ديوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلۈيۈنده ایشله نیبدير،
گۆرگۆز..görgüz [تاریخی اۆزل آد] گۆرگۆلو، جئنتئلمن، بگ افتدی؛ چنگیزخان ين ائيتمن و آتابگلر يندن.	صح؛ کلاوسونون نظریجه بو کلمه ایله گۆز سۆزونون ائتیمولوژیک باغی واردیر{.
گۆرگۆسل..görgüsəl [صفت] تجربە ایله ایلگی لی (فا): تجربى)experiential	گۆرمە یه گۆزو اولماق..görməyə gözü olmamaq [تائیرسیز انیلم] زهله سی گتمک، خوشو گلمە مک "وزیر ووزرانین- ماللانصرالدينی گۆرمە یه گۆزو یوخ اويدو".
گۆرگۆسوز..görgüsüz [صفت] گۆرگۆسو اولمايان (فا: بی تجربه). inexperience	گۆرموش..görmüş [صفت] تجربە لی.
گۆرگۆسۈزجە..görgüsüzçə [صفت، ظ] گۆرگۆسوز بیر بیچیمده.	گۆرمۈشلۈک..görmüşlük [آد] تجربە لی، بیر شئى گۆرمۈش اولما وضعیتی.
گۆرگۆسۈزلۈک..görgüsüzlük [آد] گۆرگۆسۈزجە حرکت داورانیش.	گۆرمە آجى سی..görmə açısı [آد] گۆرمە نقطه سیندن بیر جیسمین ایکی اوجونا چکیلدیگی خطلرین آراسینداکی زاویه.
گۆرگۆلۈک..görgülük [تائیرسیز انیلم] گۆرگۆلو وضعیتە گلمک.	گۆرمە دۈیۈقۈسو..görmə duyqusu [آد] ۱-باصره (فا: حس بینایی). seeing ۲-گۆرمک ایشی.
گۆرگۆلۈر..görgülər [آد] تجربە لر (فا: تجارب). experiences	گۆرمە مزلىك..görməməzlik [آد] ۱-بصیرت سیزلیک، باجاریق سیز- لیق، بیر ایشی و سیاستی دولانديرماقدا اوزاغی گۆرمەمە (فا: عدم وجود دید). ۲-گۆرمزلیک، گۆرمەمیش کیمی داوانما.
گۆرگۆلۈندیرمک..görgüləndirmək [تائیرسیز انیلم] گۆرگۆلو وضعیتە گتیرمک	گۆرمە مزلىكەدن گلمک..görməməzlikədən gəlmək [تائیرسیز انیلم] گۆرمەمیش کیمی حرکت اتمک.
گۆرگۆلۈندیریلەمک..görgüləndirilmək [بلسیز انیلم] گۆرگۆلو وضعیتە گتیریلەمک.	گۆرمەمیش..görməmiş [صفت] بیرزادی گۆروب بیلە ين، گۆرگۆسو اولمايان، آج گۆز (فا: نديبدید). parvenu
گۆرگۆلۈنەمک..görgülənmək [تائیرسیز انیلم] گۆرگۆلو اولماق، گۆرگۆلو حالا گلمک.	گۆرمەمیش گۆرمەمیش..görməmiş görməmiş [صفت] گۆرمە دیگی حالدا، بیلەمە دیگی حالدا "گۆرمەمیش بیرینین حاققیندا دانیشما".
گۆرگۆلۈ..görgülü [صفت] ۱-گۆرگۆسو اولان، تجربە لی (فا: دنیا دیدە). experienced ۲-(تاریخی اۆزل آد) خوارزمشاهلار دۇنمی- کۆمۈتانی.	گۆرمەمیشلىك..görməmişlik [آد] گۆرمەمیش اولما وضعیتى، آج گۆزلۈک.
گۆرگۆلۈجە..görgülüçə [صفت، ظ] گۆرگۆلو بیر بیچیمده.	گۆرمە لی..görməli [صفت] ۱-گۆرۈلمە سی لازم اولان، ائتمە لی، ياپمالی. ۲-گۆرمە یه و باخماغا دیر، گۆرکەم لی، گۆرونوم لو، باخیشی گۆزل (فا: دیدنی). intersting to see
گۆرگۆلۈک..görgülük [آد] گۆرگۆلو اولما وضعیتى (فا: دنیا دیدە- گى). empiricism	گۆرمەز بیلەمەز..görməzbilməz [صفت] گۆرمە ییب و تانیما ییب، اۋیرنەمە دن تانیما دان.
گۆرگۆن..görgün [اۆزل آد] گۆرگۆلو، دئنیملی.	گۆرمەز..görməz [صفت] گۆرمە يتتى سی اولمايان، کور (فا: کور). blind
گۆرگیل..görgil [اۆزل آد] عثمانلی لارا قاتیلان بیر کورمانچ بویو. ^{۲۰۹}	
گۆرلۈک..görlük [اۆزل آد] ائیمیر بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن) ^{۲۲۵} .	
گۆرم..görem [اۆزل آد] ۱-کۆرپە، تازا ۲-گۆرگۆلو، تربیە لی.	

گۆرۈش بىرلىگى.. görüş birliyi [آد] عىنى دۆشۈنچە و اينانچدا اولما. ۲- (آ) گۆرمكدن؛ بابۇرخان دۆنمى بگ لرىندن. {باخ: گۆران}. گۆرۈش جە.. görüşçə [ظرف] گۆرۈش باخىمىندان (فا: نظرا). apparently گۆرۈش دورمى.. görüşdürmək [تادىرگن] [اىلم] ۱- آيرى لارنىن- گۆرۈشمەگىنى دۆنلەمەك. ۲- (ل) بىر شىئى بىر ايش اوچون يترلى دۆنلەمەك، گۆرۈش دورمى {ديوان لغات تورک ده ايشلە نىبىدىر} گۆزگرمەك. گۆرۈش دورولمى.. görüşdürülmək [تائىرلى] [اىلم] ۱- بىرى لرىن- گۆرۈشمەسىنى ساغلاماق و دۆنلەمەك. ۲- بىر شىئى بىر ايش اوچون يترلى اتمەك. گۆرۈشلۈ.. görüşlۈ [اۋزل آد] قازاخ، دا داغ آدى ۲. گۆرۈشمەك.. görüşmək [تائىرلى] [اىلم] ۱- بىرىرىلە دانىشماق، ملاقات اتمەك (فا: ملاقات كردن). ۲- بىرىلە ال وئرىب سلام لاشماق يا خداحافظلىك اتمەك (فا: دست دادن). ۳- (بلسىز اىلم) گۆرۈشمەك {ديوان لغات تورک ده ايشلە نىبىدىر، سن: ۱- گۆزلە باخماق ۲- گۆلشمەك}. گۆرۈشمە.. görüşmə [آد] ۱- بىرىرىنى گۆرمە (فا: دیدار). visitation ۲- ملاقات اتمە، مذاكرە اتمە (فا: ملاقات). inspection گۆرۈشمەجى.. görüşməci [صفت] قونوشماچى، گۆرۈش، گۆرۈشمەگە گئدن گۆرۈشلۈمەك.. görüşülmək [بلسىز اىلم] گۆرۈشمەك ايشى ائدىلمەك. گۆرۈشلۈ جەك.. görüşüləcək [صفت] گۆرۈشمە ايله ايلگىلى (فا: دیدارى). visitational گۆرۈشەگەتمەك.. görüşə getmək [تائىرلىز] [اىلم] بىرىرىنى گۆرمەك (ائچىلىك اوچون). گۆرۈك.. görük [اۋزل آد] گۆزجو، خبرچى، جاسوس، گۆزلمجى ۲. گۆرۈكلۈ.. görüklü [صفت] گۆزجو سو اولان يتر، گۆزلمجىلى. گۆرۈكمەك.. görükmək [باخ] گۆرۈنمەك. گۆرۈلمەز.. görülməz [صفت] گۆزە گۆرۈنمەز (فا: غير مرئى). invisible گۆرۈلمەك.. görülmək [بلسىز اىلم] ۱- گۆز ايله بىر شىئى آلماق و سچىلمەك ۲- (س) گۆرۈشمەك، ظاهر اولماق. گۆرۈلمۈش.. görülmüş [صفت] ملاحظە اولموش (فا: ملحوظ). viewed گۆرۈلمەمىش.. görülməmiş [صفت] او گونە و آنا قدر قارشى لاشىلمامىش. گۆرۈلمە.. görülmə [آد] بىر شىئى گۆز يارىدىم ايله آلماق لانا. گۆرۈلۈن.. görülen [صفت] گۆزە گۆرسەن (فا: مرئى). visible	گۆرۈن.. görün [صفت] گۆرەسى "بو ايشى گۆرن يىلر من نه دئيرم". ۲- (آ) گۆرمكدن؛ بابۇرخان دۆنمى بگ لرىندن. {باخ: گۆران}. گۆرۈنمەك.. görünmək [آد، دا] سىرا ايله اوتلاماق (قويون حاققىندا) "قويونلار گۆننى لردە گۆرۈنۈر". گۆرۈ.. görəv [آد] بىر اينسان يا بىر جانلى دان بکلەنن ايش، وظيفە، ايش گۆرمە يتتەنگى، فونكسيون. گۆرۈ.. görü [آد] گۆرمە يتتىسى، باخىش، گۆرۈنۈش (فا: منظره). گۆرۈ آلماق.. görəv almaq [تائىرلىز] [اىلم] بىر گۆرۈه موطف اولماق. گۆرۈپ گۆرەجەيى (بودور).. görüb görəcəyi (budur) [اۋنل] هر نمە دى بورادا قورتولدو و بىر داها بوجور شىئى گۆرمە يە جەك. گۆرۈجۈ.. görücü [آد] ۱- بىرىنى ائولندىرمەك اوچون قىز گۆرمە يە گئدن كىمەسە، گۆرمەك اوچون گئدن (فا: ناظر، ايلچى). ۲- بىر شىئى گۆرۈپ وضعىتى آچىقلايان. گۆرۈجۈ گەتمەك.. görücü getmək [تائىرلىز] [اىلم] ائلچى گەتمەك، گۆرمە يە گەتمەك. گۆرۈجۈلۈك.. görücülük [آد] گۆرۈجۈنۈن ايشى (فا: نظارت). گۆرۈدەش.. görəvdaş [صفت] بنزر گۆرۈلى اولان. گۆرۈدەشلىق.. görəvdaşlıq [آد] گۆرۈدەش اولما وضعىتى. گۆرۈدن آلىنماق.. görəvdən alınmaq [بلسىز] [اىلم] بىر ايش دن چىخارىلماق. گۆرۈدن آيرىلماق.. görəvdən ayrılmaq [تائىرلىز] [اىلم] بىر ايشى بوراخماق. گۆرۈش.. görüş [صفت] گۆرۈ و باخىش لا ايلگىلى. گۆرۈش.. görüş [صفت] گۆرۈ و وظيفە ايله ايلگىلى. گۆرۈش جىلىك.. görəvsəlcilik [آد] ايشلۈجىلىك. گۆرۈش دىل بىلىمى.. görəvsəl dilbilimi [آد] كلمەلرى جملە ايجىندە يۆكلندىكلرى گۆرۈ باخىمىندان اينجەلەين دىل بىلىمى. گۆرۈش سىزلىك.. görəvsizlik [آد] گۆرۈش سىز اولما وضعىتى. گۆرۈش.. görüş [آد، ت: اۋزل منظره] ۱- گۆرۈشمە، ملاقات "ايكى پارتى آراسىندا گۆرۈش دۆنلەنە جەك" (فا: بازديد، دیدار). ۲- بىر حادثە، اولاي ويا بىر شىئى حاققىندا دۆشۈنچە ويا نۇقلە يى نظر "دۇنيا گۆرۈشۈ، فلسفى گۆرۈش، تەكنىكى گۆرۈش". ۳- گۆرمە ايشى، گۆرمە قابىلىتى "اۋزاقدان گۆرۈش" inspection, visitation گۆرۈش آچىسى.. görüş açısı [آد] بىر شىئى گۆرە يىلمە آلانى. گۆرۈش آيرىلىقى.. görüş ayrılığı [آد] بىر آلاندا و قونودا اولان فرقىكلەر.

گۆرۈنۈش دۈزۈمۈ..görülen düzey [آد] گۆز قاباغیندا اولان و گۆزلە گۆرسەنن دوزلۈک یئر (فا: افق مرئی). sensible	گۆرۈملۈک..görümlük [آد] یالنیز گۆرۈملۈک اۆچۈن اولان نسنه، چئوره و دوروبره باخیلان یئر (فا: دیدگاه). viewpoint
گۆرۈلندیرمک..görəvləndirmək [تائیرلی انیلم] بیرینه بیر گۆرۈی وئرمک (فا: ماموریت دادن، عهدہ دار کردن). to propose	گۆرۈن..görün [اؤزل آد] گۆرۈنتۈ، آچیقلىق، نشتلیک. ^۷
گۆرۈلندیرمە..görəvləndirmə [آد] بیرینه گۆرۈ وئرمە (فا: انتصاب). appointment	گۆرۈنتۈ..görüntü [آد] اوزاقدان گۆرونن گۆرکم، گۆرونن شئیلر (فا: منظره، تصویر). دورنما، چشم انداز view
گۆرۈلندیرىجى..görəvləndirici [صفت] گۆرۈ وئریلمیش (فا: انتصابی). appointed	گۆرۈنتۈسەل..görüntüsəl [صفت] گۆرۈنتۈیه دایانان (فا: تصویری).
گۆرۈلندیرىلمک..görəvləndirilmək [بل، ل] بیرینه بیر گۆرۈ وئردیرىلمک.	گۆرۈنتۈلەر..görüntülər [آد] مناظر (فا: مناظر). spectacles
گۆرۈلنمک..görəvlənmək [تائیرسیز انیلم] بیر ایشی گۆرۈمک اۆچۈن گۆرۈلی اولماق.	گۆرۈنتۈلۈک..görüntülük [آد] سینما وتلويزیون اکرانی.
گۆرۈلەمک..görəvləmək [تائیرلی انیلم] وظیفه لندیرمک (فا: تفویض کردن).	گۆرۈنتۈلەيىن..görüntüləyən [صفت] مجسم ائدن (فا: دورنماساز). landscape painter
گۆرۈلەمە..görəvləmə [آد] وظیفه له مه (فا: تفویض). to give over	گۆرۈنۈلەيىجى..görüntüləyici [آد] گۆرۈنتۈله مه یی ساغلايان آلت.
گۆرۈلی..görəvli [صفت] گۆرۈی اولان کیمسه.	گۆرۈنۈلمک..görüntüləmək [تائیرلی انیلم] گۆرۈنتۈلرله گۆسترمک، گۆرۈنتۈلۈ ائتمک، گۆرۈنتۈلرله قانیلاماق.
گۆرۈلیلیک..görəvlilik [آد] گۆرۈلی اولما وضعیتى.	گۆرۈنۈلمە..görüntüləmə [آد] گۆرۈنتۈلرله گۆسترمه، گۆرۈنتۈلۈ ائتمه، گۆرۈنتۈلرله قانیلاما (فا: تجسم). incarnation
گۆرۈم..görüm [آد] ۱-ایشیق رنگلرینی آلان دویوم، گۆرمه یتتىسى، گۆرمه (فا: بینائی). vision ۲-گورکم، گۆرونوش. ۳-گۆرمه حدی و سینیری، گۆرۈله بیلن آرابیق. ۳-زکا، فهم.	گۆرۈنۈچ..görünç [اؤزل آد] ۱-گۆرگو، معاشرت ۲-باخان، ناظر. ^۷
گۆرۈم آچىسى..görüm açısı [آد] گۆرۈم زاویه سى (فا: زاویه بصری). visual angle	گۆرۈندۈک..göründük [اؤزل آد] آشکار، گیزیلى سیز، ساخلى سیز. ^۷
گۆرۈم اۆتەسى ایشینلار..görüm ötəsi işınlar [آد] گۆزلە گۆرۈلن ایشینلارین اۆتە سینده اولان ایشینلار (فا: اشعه های ماورا دید). ultraphatic rays	گۆرۈنەر..görünər [صفت] گۆرونن (فا: مرئی). visible
گۆرۈم اۆلچەر..görüm ölçər [آد] گۆرمه یتتىسىنى اۆلچن (فا: بینائی سنج). opsimeter	گۆرۈنەک..görünək [صفت] گۆرونن منظره، گۆرۈنتۈ (فا: منظره).
گۆرۈمچۈک..görümcük [اؤزل آد] گۆرۈلمەسى، ایلگیلنیلیمەسى گۆرۈلمەسى.	گۆرۈنگۈ..görüngü [آد، فلسفه] دویولارلا آلقى لانايلین هرشى، فنئومئن.
گۆرۈمچە..görümcə [آد، دا] بالديز. ^۷	گۆرۈنگۈچۈلۈک..görüngücülük [آد] گرچک اولانین يالنیزجا گۆرونکولر اولدوغونو اۆنه سۆرن گۆروش، اولایجیلیق، فنئومئیزم.
گۆرۈمچۈ..görümçü [اؤزل آد] آسترونوم، رصد، گۆزلمجی. ^۷	گۆرۈنمەز..görünmەز [صفت] ۱-گۆرونمه یین، گۆروشمه یین، آچیقدا اولمایان، گیزیلى، (فا: نامرئی). invisible ۲-ایندییه دک گۆرونمه میش، بۇ واختا دک اولمامیش.
گۆرۈمدۈک..görümdük [اؤزل آد] باخیجی، نظارتچی. ^۷	گۆرۈنمەز اولماق..görünmەz olmaq [تائیرسیز انیلم] گۆزدن ایتمک.
گۆرۈمسەتمە..görümsətmə [آد، سینما وتلويزیون] سینما فیلم لریندن کسلیلمیش بؤلوم، بیرفیلم ویا وئریلش ده ییغجام بؤلوم (فا: پیش پرده).	گۆرۈنمک..görünmەk [تائیرسیز انیلم] گۆرسنمک، گۆرونور اولماق، گورونور وضعیتیه گلکم، بللی اولماق (فا: پیدا شدن). to appear
گۆرۈمسەل..görümsəl [صفت] گۆرۈمه ایله ایلگیلى optical visual	گۆرۈنمەمیش..görünməmiş [صفت] تایی اولمایان.
گۆرۈملۈ..görümlü [صفت] گۆرمه یتته نگى اولان، گۆرکملى.	گۆرۈنمەدن..görünmədən [ظرف] گۆزه چارپمادان، گیزیلى، باشقاسی گۆرمەدن.
	گۆرۈنمەمک..görünməmək [تائیرسیز انیلم] تاپیلماق.
	گۆرۈنن..görünən [صفت] گۆرۈنتۈسو اولان (فا: نمایان). showing
	گۆرۈنۈر..görünür [صفت] گۆرونن، گۆزلە گۆرۈنه بیلن گۆرۈله بیلن "گۆرونور حالا گلکم" (فا: پیدا). visible

گۆرونوردە..görünürdə [ظرف] انشیکده، باخینجا، گۆرونوشه گۆره، گۆرۈندۈگۈنه گۆره "چوخ ایشلندیگینه رغما گۆرونوردە بیر شئی یوخ".	گۆره سن..göresən [باغلايیجی سۆز، اادات] سورو و مارق وانديشه بیلیدین بیر سۆزدور "گۆره سن نییه گلمه دی".
گۆرونورکی..görünürki [باغلايیجی سۆز] دئییه سن، احتمال معناسیندا بیر سۆز "گۆرونورکی خبرسینز قالیبسان".	گۆره سی..görəsi [صفت] گۆرمک ویایماق اۆچون اولان، گۆرۈلمه لی، گۆرمه لی "گۆره سی بیر ایشیم یوخدور".
گۆرونورلرده..görünürldə [ظرف] اورتالیقلاردا، مثیداندا.	گۆره سیمک..göresimək [تائیرسیز انیلم] گۆرمک ایسته یی دویماق، اۆزله مک.
گۆرونورلۈک..görünürlük [آد] گۆرونوله بیلن بیر شئین نتیجه لیگی.	گۆره گن..görəgen [اۆزل آد] گۆرگۈلو، گۆروب گنچیرمیش، دئییشیملی (تاریخی اۆزل آد) اویغور یازیتلاریندا آدی گنچن بیر بگ. ^۷
گۆرونوش..görünüş [آد] گۆرونومه طرزی و یۆنتمی، گۆرونوم، گۆروتو، گۆزون ایلك باخشیندا ویا ذهینده واسطه سیز اولاراق آلقى لادیغی شئی، "اوزاق گۆرونوش (فا: جلوه، کاراکتر، منظر). manifestation, type, aspect	گۆره گۆره..görəgöre [ظرف] باخابا،خا، بیله بیله "اؤزومو بلایا سالدیم".
گۆرونوشده..görünüşdə [ظرف] انشیکده، باخینجا، گۆرونوشه گۆره، گۆرۈندۈگۈنه گۆره.	گۆره لی..görelı [آد] باغیتتی لی، نسبی، رولاتیو.
گۆرونوشلۈ..görünüslü [صفت] گۆرکم لی، گۆرون و نظره چاربان (فا: جلوه گر). appearing in full beauty	گۆره لیک..görelık [آد] باغیتتی.
گۆرونوشلۈک..görünüslük [آد] بیر شئی و یثرین گۆرونوش ایله ایلگی لی اولان (فا: جلوه گری). displaying	گۆره لیلیک..görelilik [آد] باغیتتی لیک، باغلی لیک، رولاتیوته.
گۆرونوش یئر..görünüş yeri [آد] گۆروتویه و اونون اۆزل لیگینه باخیلان یئر (فا: جلوه گاه). view, place where beauties	گۆره نک..görənək [آد] گلەنک، آتالاردان قالما عادت (فا: عرف) custom
گۆرونوشلر..görünüslər [آد] ظواهر (فا: ظواهر). outward things	گۆره نک چی..görənəkçi [صفت] گۆره نک لر باغلی اولان.
گۆرونوم..görünüm [آد] گۆرونومه، گۆرونوش، تصویر، نما، بیر شئی انشیکدن باخیلینجا گۆرونون بیچیمی (فا: رۆیت). sight	گۆره نک سیز..görənəksiz [آد] گۆره نه یی اولمایان.
گۆرونوملۈ..görünümlü [صفت] گۆرونومو اولان.	گۆره نک لی..görənəkli [صفت] گۆره نه یی چوخ اولان، گۆره نه یی اولان.
گۆره..göre [باغلايیجی سۆز] ندن و سبب بیلدی ره رک جمله لرده یۆنلۈک حال اکى طلب انده رک ایشله نیر "بو فیکیره گۆره، اونا گۆره، سولمازا گۆره گلمیشدی" (فا: برای). for {گۆرمک+ه}.	گۆره نیکم..görənimək [تائیرسیز انیلم] (قویون حاققیندا) سیرای ایله اوتلاماق "قویونلار گۆنئی لرده گۆره نیبیر".
گۆره جک..görəcək [باخ] گۆره جک لی.	گۆز..göz [آد] ۱-جانلی لاردا گۆز مه اورقانی. ۲-باخیلان بالاجا دلیک، کۆپروگۆزو، پتک گۆزو، بولاغین سو چیخدیغی یثر، قایناق، کیچیک پنجره، یارانین ایرین آخان یثری، تره زین هر بیر قابی، توفنگ لول لرینین دلیگی (فا: چشم). Eye {دیوان لغات تورک و سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
گۆره جک لی..görəcəklı [صفت] گۆزله نیلمز بیر ایش اۆچون دئییلیر "قوجا واختیمدا عجب گۆره جک لی گون لیریم وارمیش".	گۆز آتماق..göz atmaq [تائیرلی انیلم] بیرینه گۆرمه گه چوخ ایلگی گۆسترتمک "سنی گۆرمه گه گۆزوم آتیر" (فا: چشمک زدن).
گۆره جه..görəcə [صفت] بیر شئی گۆره، بیر سببه خاطر، ندن "بو ایشین گۆره جه سی ندیر؟".	گۆز آچاییلمه مک..göz açabilməmək [تائیرسیز انیلم] واخت تاپا بیلمه مک.
گۆره جه گی گلمک..görəcəyi gəlmək [تائیرسیز انیلم] گۆرمک ایسته مک، اۆزله مک.	گۆز آچان گۆندن..göz açan gündən [ظرف] لاپ کۆرپه لیکدن.
گۆره جه لی..görəcəli [صفت] باغلی، باغیتتی لی "بۆتون بو تاریخلر استقلال اۆچون گۆره جه لی اشارتلردیر".	گۆز آچماق..göz açmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-دۆنیا یا گلکمک، دۆغولماق ۲-امکان تاپماق.
گۆره جه لیک..görəcəlik [آد] گۆره جه لی اولما وضعیتی، باغلانتی-جیلیق، رولاتیويزم.	

گۆز آچماماق.. göz açmamaq [تائیرسیز انیلم] بیر ایش اوچون فُرصت تاپاماق.	گۆز اؤنونه گتیرمک.. göz önünə gətirmək [تائیرلی انیلم] یادینا سالماق، تصوروندا جانلاندیرماق.
گۆز آچیب یومونجا.. göz açıb yumunca [ظرف] گۆز آچیب یومان ساعا، بیر آندا.	گۆز انوی.. göz evi [آد] گۆز دلیگی، گۆز چوخورو.
گۆز آردی ائتمک.. göz ardi etmək [تائیرلی انیلم] گره کن اؤنمی وئرمه مک.	گۆز ائجیگی.. göz etciyi [آد] گۆزون ایچ بوجاغیندا کی قیرمیزی چیخیستی.
گۆز آغارتماق.. göz ağartmaq [تائیرلی انیلم] قورخودوجو وضعیتده- باخماق to menace	گۆز اریمی.. göz ərimi [آد] اؤفوق.
گۆز آغی.. gözəgi [آد] گۆزون آغ بؤلومو، گۆز یووارینی بۆرۆن بؤلوم.	گۆز اومهیی.. göz əməyi [آد] گۆزو چوخ یوران اینجه ایش.
گۆز آلا بیلدیگینه.. göz alabilirdiyinə [آد] باخ: گۆز آلانی.	گۆز اوتو.. göz otü [آد، بیگی] چاتیل اوتو (فا: گل عینک). euphrasia
گۆز آلانی.. gözəlanı [آد] گۆز گۆرومو (فا: چشم رس). purview	گۆز اوچو.. göz ucu [ظرف] اؤتری و گۆزونون اوجوایله باخیش cursorily
گۆز آلتی ائتمک (اللمه مک).. gözəlti etmək (eləmək) [تائیرلی انیلم]	گۆز اوچویلا باخماق.. göz ucuyla baxmaq [تائیرسیز انیلم] اؤتری باخماق.
بیرینی آدای و آداخلی ائتمک، نظرده توتماق، گۆز آلتی ساخلماق "قیزی گۆز آلتی لاما"	گۆز اوچماق.. göz uçmaq [تائیرسیز انیلم] بیرین گۆرمه گه جان آتماق.
گۆز آلتی.. gözəlti [آد] ۱-بیرینی توتوقلاما وضعیت، گۆز آلتینا آلما وضعیت. ۲-گیزلینجه، بیلدیرمه دن نظرده توتماق، گۆز آلتی نظره آلماق، قیزی گۆز آلتی ساخلماق.	گۆز اوسته (گۆزوم اوسته).. göz üstə (gözü üstə) [آد] باش اوسته (فا: چشم). I will do it with pleasure
گۆز آلتینا آلماق.. gözəltinə almaq [تائیرلی انیلم] ۱-بیرینی اولدوغو یثردن آیریلما سینا اجازه وئرمه یرک سوروشدورما اوچون ساخلماق، گۆز آلتینا آلماق (فا: زیر نظر گرفتن). ۲-حمایه ائتمک.	گۆز اولماق.. göz olmaq [تائیرلی انیلم] بوسماق، گۆدمک.
گۆز آلتیندان (آلتینجا) باخماق (سۆزمک).. gözəltindən (altınca) baxmaq (süzmək) [تائیرسیز انیلم] گۆزونون قیراغیلا باخماق. to look distrustfully	گۆز ایشله دیکجه.. göz işlədikcə [ظرف] گۆزله گۆرۆله بیلن قدر.
گۆز آلماسی.. gözəlməsi [آد] گۆزون آغ و قارا بؤلومو و یووارلاق قیسمی.	گۆز بؤیومک.. göz böyümək [تائیرسیز انیلم] قورخو و دهشت دوغورماق، واهیمه باسماق "دره نین دیبینه یئندیکجه گۆز بؤیور".
گۆز آلیجی.. gözəlici [آد] دقت چکیجی.	گۆز باسماق (وورماق، ائتمک، چالماق).. göz basmaq (vurmaq, etmək, çalmaq) [تائیرسیز انیلم] اشاره ائتمک اوچون گۆزۆنۆ قیرپماق.
گۆز آیدینلیغی وئرمک (دئمک).. gözəydinliğı vermək (demək) [تائیرلی انیلم] تبریک دئمک، گۆزونوز آیدین اولسون دئمک (فا: تبریک گفتن). congratulation	گۆز باسما.. göz basma [آد] گۆز وورما، گۆز اتما (فا: چشمک). wink
گۆز آیدینلیغی وئرمه، دئمه).. gözəydinliğı (vermə, demə) [آد]	گۆز باغلاما.. göz bağlama [آد] گۆز باغلا ییجی (فا: شعبده بازی، چشم بندی).
خوش بیر خبرو یا ایش اوچون بیرینه تبریک دئمک (فا: شادباش) congratulations	گۆز باغلا ییجی.. göz bağlayıcı [صفت] شوعبده باز (فا: شعبده باز).
گۆز ائتمک (اللمه مک).. göz etmək (eləmək) [تائیرسیز انیلم] گۆز آتماق، گۆزله اشاره ائتمک.	گۆز باغلا ییجی.. göz bağlayıcılıq [آد] شعبده بازلیق (فا: شعبده بازی).
گۆز اؤنونه.. göz önündə [ظرف] گۆز قاباغیندا، آپ آچیق.	گۆز باغلیجی.. gözbağlıcı [باخ] گۆز باغلا ییجی.
گۆز اؤنونه قویماق.. göz önünə qoymaq [باخ] گۆز قاباغینا قویماق.	گۆز بابهیی.. göz bəbəyi [آد] ۱-گۆزون اورتاسیندا اولان خال "گۆز بهیی ایشیغین آزالیب چوخالماسیلا کیچیلیب بؤیور". ۲-(مچ) چوخ سؤیلن، اؤنم وئریلن کیمسه و هر شئی.
	گۆز بابهیی کیمی قوروماق.. göz bəbəyi kimi qorumaq [تائیرسیز انیلم] قایغی سیننی چکمک.
	گۆز بولاغی.. göz bulağı [آد] گۆزون یاش دامجی لایان یثری، گۆز پیناری.

گۆز جوک.. gözçük [آد] ۱-کیچیک گۆز. ۲-قاپی لاردا ائشیکه باخماق اۆچون قویولان کیچیک دلیک peep-hole گۆز جوکلو.. gözçüklü [صفت] گۆز جوگو اولان. گۆز جولوک.. gözçülük [آد] ۱-گۆز تجی اولما. ۲-گۆز حکیملیگی. گۆز چاناگی.. göz çanağı [آد] حدقه (فا: حدقه). pupil of the eye گۆز چکمک.. göz çəkmək [تائیرسیز انیم] ال چکمک. گۆز چکیلهمک.. göz çəkilməmək [تائیرسیز انیم] دایم اورتادا گزمک، گۆز قاباغیندا اولماق "قیز اوزاقلاردا گۆرونه قدر گۆز لری اوندان چکیلهم دی". گۆز چلی.. gözəçli [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان^{۱۰۸، ۳}. گۆز چوخورو.. göz çuxuru [آد] گۆز اولان یئر (فا: کاسه چشم) eye socket گۆز چیخارماق (چیخارتماق).. göz çıxarmaq (çixartmaq) [تائیرلی انیم] کور اتمک. گۆز حاققی.. göz haqqı [آد] پای و نذیر وئرمه کیمی شئی لرده گۆروب ایمیره نیله جک ییسه جک لردن گۆرنلره آیریلان حاقق. گۆز حبسی.. göz həbsi [آد] بیر کیمسه یه اولدوغو یئردن آیریلما ماسی بیچیمده وئریلن جزا. گۆز حکیم لیگی.. göz həkimliyi [آد] گۆز دوکتورلوغو (فا: چشم پزشکی). ophthalmology گۆز داشی.. gözdaşı [شیمی] پاخیر سولفات (فا: سولفات میس) vitriol گۆز داغی.. gözdağı [آد] قورخو تماق اۆچون وئریلن جزا (فا: زهر چشم). گۆزدک.. gözdek [آد] بیرنوع ایپ، توخومالاردا اولان ایلگک لر. گۆز دهمیری.. göz dəmiri [آد] گمی لرین اؤنوندن کی دهمیر. گۆزدن اوزاق تۇتماق.. gözden uzaq tutmaq [تائیرسیز انیم] اؤنم وئرمه مک. گۆزدن اولماق.. gözden olmaq [تائیرسیز انیم] کور اولماق. گۆزدن ایتمک.. gözden itmək [تائیرسیز انیم] گۆرونمز اولماق. گۆزدن ایتی.. gözden iti [صفت] گۆز یئته نه یی یاخشی اولان. گۆزدن تۆک چکمک.. gözden tük çəkmək [تائیرسیز انیم] بیر ایشی چوخ دقتله گۆرمک. گۆزدن دۆشمک.. gözden düşmək [تائیرسیز انیم] حرمت دن دۆشمک، داها سایلماق. گۆزدن دۆشموش.. gözden düşmüş [صفت] طرد اولونموش (فا: مطرود). rejected	گۆز بویماق.. göz boyamaq [تائیرلی انیم] قاندرماق، یانیرلتماق. گۆز به گۆز.. göz bə göz [باخ] گۆز گۆزه. گۆز بیلمی.. göz bilimi [آد] گۆز و اینجه له یین و آراشدیران بیلم دالی. گۆز پیناری.. göz pınarı [آد] گۆز و برون طرفینده کی اوجو. گۆز تجی قویماق.. gözətçi qoymaq [تائیرسیز انیم] باخیم آلتینا سالماق، نظارتده ساخلماق. گۆز تجی.. gözətçi [صفت] قورویو جو، قورو قچو / قورو قچو، قاپچی، قارو وول / قارو وول، قارو وول / قارو وولچو (فا: نگاهبان). guard گۆز تجی لیک ائتمک.. gözətçilik etmək [تائیرسیز انیم] قارو وول چکمک. گۆز تجی لیک.. gözətçilik [آد] قوروما ایشی guarding گۆز تدریمک.. gözətdirmək [تائیرسیز انیم] گۆز تدریمک ایشینی گۆردورمک. گۆز تلمک.. gözətlənmək [بلسیز انیم] گۆز تلمک ایشی گۆردورمک. گۆز تله ییجی.. gözətləyici [آد] گۆز تلمه ایشینی گۆرن. گۆز تله ییش.. gözətləyiş [آد] گۆز تلمه ایشی ویا بیچیمی. گۆز تلمک.. gözətləmək [تائیرلی انیم] بیرینه گۆز اولماق، مواظب اولماق (فا: پائیدن). to watch گۆز تلمه.. gözətləmə [آد] حراست (فا: محافظت). guarding گۆز تلمه دلیگی.. gözətləmə dəliyi [آد] باخماق اۆچون قاپی لاردا قویولان دلیک. گۆز تلمه نیش.. gözətləniş [آد] گۆز تلمه ایشی ویا بیچیمی. گۆز تلمک.. gözətmək [تائیرلی انیم] ۱-قوروماق، ساخلماق، باخماق، حمایه اتمک، مواظب اولماق. ۲-بیرینه ویا بیر شئی گیزلینجه باخماق و ایزلهمک {گۆتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر {گۆز آتماق، گۆز تلمک، باخ: گۆز}. ۳-گۆز تلمک، (تائیرلی انیم) گۆزه مک ایشینی گۆردورمک {باخ: گۆزه مک}. گۆز تلمن.. gözətmən [آد] مېصر، مکتبلرده کلاسی دۆزنله یین کیمسه. گۆز تلمن لیک.. gözətmənlik [آد] گۆز تلمه نین گۆردوغو ایشی. گۆز تلمه.. gözətmə [آد] گۆز تلمک ایشی و بیچیمی. گۆز توتدوقجا (ایشله دیگجه).. göz tutduqca (işlədikcə) [ظرف] گۆز گوره بیله جک قدر. گۆز تورو.. göz toru [آد] شبکیه (فا: شبکیه). anat retina گۆز تیکمک.. göz tikmək [تائیرلی انیم] بیر شئیده گۆز واولماق، اله گتیرمک ایستهمک. گۆز جو.. gözçü [آد] ۱-بکچی، گۆز تجی. ۲-گۆز حکیمی و اوزمانی.

گۆزدن سالماق.. gözden salmaq [تائیرسیز انیلم] یاددان چیخارتماق، اوزاق لاشدیرماق.	گۆز سۆز.. göz süz [صفت] کۆر.
گۆزدن قاچماق.. gözden qaçmaq [تائیرسیز انیلم] گۆرونمه مک.	گۆز سۆزولمک.. göz süzülmək [تائیرسیز انیلم] یوخو باسماق، خو مارلانماق.
گۆزدن قاچیرماق (قویماق).. gözden qaçırmamaq [تائیرسیز انیلم] دقت یتیرمک، ایزله مک.	گۆز عیاری.. göz əyarı [ظرف] بارماق حسابی، گۆز اؤلچۆمو، تقریبی و تخمین، یاخلاشیق، تقریبی حالدا. approximately, گۆزغن.. gözəgən [اؤزل آد] گۆزاین: اُقق، اُقق چیز گیسى ۷.
گۆزدن گئچیرمک.. gözden keçirmək [تائیرلی انیلم] مرور ائله مک (فا: دوره کردن). to review	گۆزغیر.. gözəgər [اؤزل آد] گۆزاییر: چکیجی، جاذب، گۆزه خوش گلن.
گۆزدن یاییتماق.. gözden yayınmaq [تائیرسیز انیلم] قاچیب گیزلنمک، اکیلمک.	گۆز قاباغینا قویماق.. göz qabağına qoymaq [تائیرلی انیلم] بیر شئی بلی و گۆز دین یرته قویماق، یادا سالماق، خیالیندا جانلاندیرماق.
گۆزدولاندیرماق.. göz dolandırmaq [تائیرسیز انیلم] اطرافینا باخماق.	گۆز قاباغینا گتیرمک.. göz qabağına getirmək [تائیرلی انیلم] یادا سالماق، خیالیندا جانلاندیرماق.
گۆزدولوسو.. göz dolusu [ظرف] فرحله، اورکله.	گۆزدویماق.. gözdoymamaq [تائیرسیز انیلم] گۆزو دویماق: حسرت قالماق.
گۆزدولماق.. gözde olmaq [تائیرسیز انیلم] دقت مرکزینده اولماق، جلب نظر ائتمک.	گۆزده.. gözde [اؤزل آد] بیه نیلن، گۆزه گیرمیش، آل اؤستونده توتولان ۷.
گۆزده قولاق.. gözde qulaq [آد] اوشاقلار آراسیندا آغاچا ایپ باغلایب اوینانان بیر اوپون آدی.	گۆز قاش.. göz qapağı [آد] گۆزون اؤستونده کی یومولوب آچیلان دری، اؤرتوک، گۆز اؤرتوگو (فا: پلک). palpebra
گۆزده قولاقدا اولماق.. gözde qulaqda olmaq [تائیرسیز انیلم] آییق اولماق.	گۆز قاراسی (بیهی).. göz qarası (bəbəyi) [باخ] بیک (فا: عنبیه). iris of the eye
گۆزدیری.. göz dəyəri [صفت] تقریبی، (فا: تخمین). approximate	گۆز قاش آراسیندا.. gözqaş arasında [ظرف] تتر، بیر آندا.
گۆزدیشی.. gözdişi [آد] اؤست چنه ده کۆپک دیشلریندن هر بیرى.	گۆز قاش ائتمک.. gözqaş etmək [تائیرلی انیلم] گۆز و قاشلاری ایله اشاره ائتمک.
گۆزدیکمک.. göz dikmək [تائیرسیز انیلم] ۱-بیر شئی صاحب اولماغا چالیشماق ویا الہ گتیرمه ایسته مک ۲-بیرینه اؤمود اولماق، بئل باغلاماق.	گۆز قاش.. gözqaş [آد] گۆزلر و قاشلار، گۆز قاشی قارا قیز.
گۆزدیکه یی.. göz dikəyi [آد] چوخ ایسته نیلن شئی.	گۆز قاشینی اویناتماق.. gözqaşını oynatmaq [تائیرلی انیلم] اشاره ائتمک، اوپون چیخارماق.
گۆزدیمک.. gözdəymək [تائیرسیز انیلم] گۆز وورارق بیرینه صدمه یتیرمک (بعضی موهماتا گۆره)، گۆز باخشیندان زیان چکمک.	گۆز قاقان.. göz qaqan [صفت] گۆز قاقان: گۆز ووران، گۆز باسان. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر}.
گۆزدیمه سین.. göz dəyməsin [اؤنلم] قوروماق اۆچون سؤیله نن افاده.	گۆز قاقماق.. göz qaqmaq [تائیرلی انیلم] گۆز قاقماق: گۆز وورماق، گۆز باسماق. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر}.
گۆزدین.. göz dəyən [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.	گۆز قاماشدیرماق.. göz qamaşdırmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-حئیران ائتمک. ۲-ائتگی له مک.
گۆزر.. gözər [آد، تا] گئیش دلیکی بیر نوع قلیبر.	گۆز قاماشدیریجی.. göz qamaşdırıcı [صفت] چوخ پارلاق اولماق اۆچون باخماق مۇمکن اولمایان شئی، باخینجا گۆزو اینجیدن blinding
گۆزری.. gözəri [اؤزل آد] گۆزاری: دۆربۆن ۷.	گۆز قاماشدیریجیلیق.. göz qamaşədircılığı [آد] گۆز قاماشدیریجی شئین اؤزل لیگی.
گۆز سۇداسی.. göz sevdası [آد] یالینز باخماقلا یتتیلن عشق.	گۆز قامان.. gözəqaman [اؤزل آد] گۆز قاماشدیریجی، ماناس - داستانیندا بیرگ آدی ۷.
گۆز سالماق.. göz salmaq [باخ] گۆزو دۆشمک.	

گۆز قولاق اولماق.. göz qulaq olmaq [تائیرسیز انیلم] گۆزله مک. to be watchful	گۆز گۆزه باخماق.. gözgözə baxmaq [تائیرسیز انیلم] اۆز اۆزه باخماق.
گۆز قویماق (یتیرمک).. göz qoymaq (yetirmək) [تائیرسیز انیلم]	گۆز گۆزه گلک.. gözgözə gəlmək [تائیرسیز انیلم] بیریرینه باخماق، اۆز اۆزه گلک.
گۆز قیجماق.. göz qıçmaq [تائیرسیز انیلم] گۆز قیجاراق باخماق، گیزلی باخماق. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیر}.	گۆز گۆز دیرمک.. göz gəzdirmək [تائیرسیز انیلم] نظر سالماق.
گۆز قیجیتماق.. göz qıcırtmaq [تائیرسیز انیلم] گۆز آغارتماق، گۆز قیجماق.	گۆز گیله سی.. göz gilası [آد] عنبیه (فا: مردمک). iris of the eye
گۆز قیجیرماق.. göz qıcırtmaq [تائیرسیز انیلم] گۆز آغارتماق، گۆز قیجماق.	گۆزل.. gözəl [صفت، گۆز+ل] ۱- گۆزه خوش گۆرون هر شئی، گۆز آلیجی، اییی، باشاری لی (فا: زیبا) beautiful ۲- (تاریخی اۆزل (آد) عباسی خلیفه لریندن بیرینین تۆزک اصیللی آناسی.
گۆز قیرپماق.. göz qırpmak [تائیرسیز انیلم] گۆزونو تترتیز یوموب آچماق.	گۆزل آباد.. gözəlabad [اۆزل آد] (محصار، پاپین) قوچان دا کند آدی.
گۆز قیرپینجا.. göz qırpınca [ظرف] بیر آندا.	گۆزل آرواد او تو.. gözəlarvadotu [آد، بیتگی] بادیمجان گیللردن، یاپراقلاری دۆز قیراقلی و چیچک لری مۆسوو، مئیوه لری کیراز بیجیمینده، قارا رنگلی و دادلی کۆکلریندن و ساپلاریندن زهیرلی آتروپین ماده سی چیخاریلان، ایستی و ایلیمان اۆلکه لرده یتیشن ۱۵۰-۱۰۰ cm یوکسک لیکده چوخ ایلیلیک و اوتسوو بیتگی (فا: نوعی گیاه صنعتی). atropa belladonna
گۆز کسه مک.. göz kəsəmək [تائیرسیز انیلم] داییم باخماق.	گۆزل ابدال.. gözəl abdal [اۆزل آد] قرو- گۆل تپه ده کند آدی.
گۆز کلی.. gözəklı [صفت] گۆزه یی اولان، یاماقلی، گۆز نیش darned	گۆزل اۆزلو.. gözəl üzlü [صفت] قشنگ (فا: پریخ). fairy-face
گۆز گۆتورمک (گۆزون چکمک).. göz götürmək (gözün çəkmək) [تائیرلی انیلم] ال چکمک.	گۆزل بولاق.. gözəl bulaq [اۆزل آد] سایین قالا دا کند آدی.
گۆز گۆچیرمک.. göz geçirmək [تائیرسیز انیلم] اۆتری اوخوماق، باخماق، یوخلاماق.	گۆزلتمک.. gözəltmək [اتدیرگن انیلم] ۱- گۆزله مەسینه سبب اولماق. to wait ۲- منتظر قویماق.
گۆز گۆرولن.. göz görülen [اۆزل آد] زنجان دا داغ آدی.	گۆزلجه.. gözəlcə [صفت] اولدوقجا گۆزل، گۆزله یاخین، اییی.
گۆز گۆره سی.. göz görəsi [ظرف] باخا باخا openly, obviously	گۆزلجه سینه.. gözəlcəsinə [ظرف] چوخ گۆزل.
گۆز گۆره گۆره.. göz görəgörə [ظرف] هامی نین گۆزونون قاباغیندا، آچیق آشکارا "گۆز گۆره گۆره اوغورلاماق" openly	گۆزل خانین چیچگی.. gözəlxatın çiçəyi [باخ] نرگیس زنبقی.
گۆز گۆز.. gözgöz [صفت، ظ] چوخلو دلیک لری اولان، دئشیک دئشیک.	گۆزل خانین چیچگی گیللر.. gözəlxatın çiçəyigillər [باخ] نرگیس- گیللر.
گۆز گۆز آتماق.. gözgöz atmaq [تائیرلی انیلم] گۆزله اشاره ائتمک.	گۆزل دره.. gözəldərə [اۆزل آد] زنجان دا کند و چای آدی.
گۆز گۆز ائتمک (ائله مک).. gözgöz etmək (ələmək) [تائیرلی انیلم] ۱- دئشیک دئشیک ائتمک، گۆزه گۆزه اشاره ائتمک.	گۆزل دویو.. gözəlduyu [آد] استتیک، بدیعیات، بدیعی.
گۆز گۆز اولماق.. gözgöz olmaq [تائیرسیز انیلم] دئشیک دئشیک اولماق.	گۆزل دویو جولوق.. gözəlduyuculuq [آد] استتیزم.
گۆز گۆز و گۆرمه مک.. gözgözü görməmək [تائیرسیز انیلم] چوخ قارائلیق و ظلمت اولماق.	گۆزل دویو سال.. gözəlduyusal [صفت] استتیک.
گۆز گۆزه.. gözgözə [ظرف] ۱- اۆز اۆزه، قارشى قارشى یا، قاباق قاباغا. ۲- آچیق، آیدین، آچیق آچیغینا.	گۆز لری آچیق گئتمک.. gözləri açıq getmək [تائیرسیز انیلم] دیله یینه چاتمادان اۆلمک.
	گۆز لری آچیلماق.. gözləri açılma [تائیرسیز انیلم] حیرت دن گۆز لری پۆرتمک.
	گۆز لری آلاجالانماق.. gözləri alacalanmaq [تائیرسیز انیلم] تعجب- و قورخودان گۆز لری پۆرتمک.

گۆزلری ایشیقلا نماق.. gözleri ışıqlanmaq [تائیرسیز انیلم] سئوینمک، اییی وضعیت گلمک.	گۆزلریندن اوخوماق.. gözlləindən oxumaq [تائیرسیز انیلم] بیرینین ایچیندن گنجنی سئزمک.
گۆزلری بویومک (برهه قالماق).. böyümək(bərələ qalmaq) [تائیرسیز انیلم] گۆزلری آچپلا قالماق.	گۆزلریندن یوخو تۆکۆلمک.. gözələrindən yoxu tökülmək [تائیرسیز انیلم] برک یوخوسو گلمک.
گۆزلری باتماق.. gözleri batmaq [تائیرسیز انیلم] گۆزلری چوخورا دۆشمک (آریقلاماق).	گۆزلرینده شیمشک چاخماق.. gözlərində şimşək çaxmaq [تائیرسیز انیلم] برک اؤفکه لنمک.
گۆزلری باغلانماق.. gözleri bağlanmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- آلداتیلماق ۲- یوخوسو گلمک.	گۆزلرینه اینانماق.. gözlərinə inanmamaq [تائیرسیز انیلم] شک ائله مک.
گۆزلری باریلدا ما (پرپر چالماق).. gözleri parıldamaq(pərpər çalmaq) [تائیرسیز انیلم] سئوینمک.	گۆزلرینه قارانلیق چۆکمک.. gözlərinə qaranlıq çökmək [تائیرسیز انیلم] گۆزو (گۆزلری) قارالماق.
گۆزلری تاخیلیب قالماق.. gözleri taxılıb qalmaq [تائیرسیز انیلم] گۆزلرینی آیراماق.	گۆزلرینه یوخوگیرمه مک (توتماق).. gözlərinə yuxu girməmək (tutmamaq) [تائیرسیز انیلم] یاتا بیله مه مک.
گۆزلری چاناغیندان چیخماق.. gözleri çanağından çıxmaq [تائیرسیز انیلم] چوخ تعجب ائتمک.	گۆزلرینی آچماق.. gözlerini açmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- او یانماق، آییلماق. ۲- باشا دۆشمک.
گۆزلری چکیک.. gözəli çəlik [صفت] گۆزلری بادامی شکیلده.	گۆزلرینی آغزینا دیکمک.. gözlerini ağzına dikmək [تائیرسیز انیلم] دقتله قولاق آسماق.
گۆزلری چوخورا دۆشمک.. gözleri çuxura düşmək [باخ] گۆزلری قویو یا دۆشمک.	گۆزلرینی آلاماق.. gözlerini alamamaq [تائیرسیز انیلم] باخیشلارینی آیراماق.
گۆزلری دۆنمک.. gözleri dönmək [تائیرسیز انیلم] ۱- گۆزلری پورتمک، اؤفکه دن گۆزلری برکمک. ۲- گۆزلری نین رنگی عوض اولماق.	گۆزلرینی اوخشاما ق.. gözlerini oxşamaq [تائیرلی انیلم] خوشلاماق، بینمک.
گۆزلری دولماق.. gözleri dolmaq [تائیرسیز انیلم] آغلار کیمی گۆرونمک.	گۆزلرینی اویماق.. gözlerini oymaq [تائیرلی انیلم] بیرینه کۆتولوک ائتمک.
گۆزلری سۆزمک.. gözleri süzmək [تائیرسیز انیلم] تام نظر دن کئچیرمک، اییجه باخماق.	گۆزلرینی تیکمک.. gözlerini tikmək [تائیرلی انیلم] دقتله باخماق، بیر شئییه اویماق.
گۆزلری سۆزۆلمک.. gözleri süzülmək [تائیرسیز انیلم] یوخوسو گلمک.	گۆزلرینی دۆرد آچماق.. gözlerini dörd açmaq [تائیرسیز انیلم] چوخ دقتلی اولماق.
گۆزلری سولانماق.. gözleri sulanmaq [تائیرسیز انیلم] گۆزلری دولماق، آغلار گۆرونمک.	گۆزلرینی دولاندیرماق.. gözlerini dolandırmaq [تائیرسیز انیلم] اطرافا گۆز گردیرمک.
گۆزلری قاراما ق.. gözleri qaramaq [تائیرسیز انیلم] باشی گیجلمک.	گۆزلرینی دویورماق.. gözlerini doyurmaq [تائیرلی انیلم] بول بول وئرمک.
گۆزلری قاماشماق.. gözleri qamaşmaq [تائیرسیز انیلم] حئیران اولماق. بویولنمک.	گۆزلرینی سۆزمک.. gözlerini süzmək [تائیرسیز انیلم] خومارلانماق، نازلانماق.
گۆزلری قان چاناغینا دۆنمک.. gözleri qan çanağına dönmək [تائیرسیز انیلم] برک هیسلنمک.	گۆزلرینی قان بۆرۆمک.. gözlerini qan bürümək [تائیرسیز انیلم] برک اؤفکه لنمک.
گۆزلری قورخماق.. gözleri qorxmaq [تائیرسیز انیلم] بیر تهلیکه دن احتیاط ائتمک.	گۆزلرینی قیرپمادان.. gözlerini qırpmadan [ظرف] گۆزلرینی یوممادان.
گۆزلری قویو یا دۆشمک (باتماق).. gözleri quyuya düşmək (batmaq) [تائیرسیز انیلم] چوخ آریق لاما ق.	گۆزلرینین اچی گۆلمک.. gözlerinin içi gülmək [تائیرسیز انیلم] چوخ سئوینمک.

گۆزلرینین قاباغی قارالماق.. gözlerinin qabağı qaralmaq (تائیرسیز انیلم) گۆزو (گۆزلری) قارالماق.	گۆزلیک یاریشماسی.. gözəllik yarışması (آد) وجود گۆزللیکلری
گۆزلری یاشارماق.. gözleri yaşarmaq (تائیرسیز انیلم) گۆزلری سولانماق، دویقولانماق.	گۆزلم.. gözlem (آد) بیر نسنه نی تانیماق اوچون اونو درین اینجه له مه، مشاهد، گۆی جیسملرینی اینجه له مه ایشی، (فا: مشاهد).
گۆزلری یولدا قالماق.. gözleri yolda qalmaq (تائیرلی انیلم) گۆزله مک.	gözləm evi.. (آد) رصد یثری (فا: رصدخانه).
گۆزleşmək.. gözleşmək (فا) گۆزله اشاره اتمک، گۆزونو گۆزونه تیکمک	gözləmci.. (صفت) گۆزلم و رصد ایشینی گۆرن (فا: رصد کننده). astronomer, observer
گۆزل صنعتلر.. gözəl sənətlər (آد) یازین (ادییات)، چالقی (موزیک)، بنیزجی لیک (نقاشلیق) یونوجولوق (هیكل دۆزتمه)، معمارلیق، تاتر سینما کیمی ایشاندا جوشقو و حثیرانلیق او یان دیران صنعت لر.	گۆزلمجی.. gözlemci (صفت) گۆزلم و رصد ایشینی گۆرن (فا: رصد کننده). astronomer, observer
گۆزل گۆزل.. gözəl gözəl (ظ، ص) اولان بیر وضعیت، هر هانسی بیر سیخیتی، یا گیرمه دن، چوخ گۆزل "گۆزل گۆزل اولر".	گۆزلمجی لیک.. gözlemcilik (آد) گۆزلم جی نین گۆردوغو ایش.
گۆزل گۆیچک.. gözəl göyçək (باخ) گۆزل.	گۆزله مک.. gözəlmək (تائیرلی انیلم) رصد اتمک، مشاهد اتمک.
گۆزلگی.. gözəli (آد) گۆز تله مه یثری، یوکسک یثرلرده سینیر بللندیرمک اوچون قویولان داش ییغینی ویا آغاج.	گۆزله منتی.. gözənti (آد) انتظار (فا: انتظار). expectation
گۆزللشدیرمک.. gözəlləşdirmək (تائیرلی انیلم) گۆزل وضعیت گتیرمک to beautify	گۆزله منتی سی اولماق.. gözəntisi olmaq (تائیرسیز انیلم) توقع سو اولماق (فا: توقع داشتن). to expect
گۆزللشدیرمک.. gözəlləşdirmək (بلسیز انیلم) داها دا گۆزل ائدیلمک.	گۆزله نمز.. gözəlməz (باخ) گۆزله نیلمز.
گۆزللشمک.. gözəlləşmək (تائیرسیز انیلم) گۆزل اولماق، گۆیچک لشمک to become beautiful	گۆزله نمک.. gözəlmək (بلسیز انیلم) گۆزله مک ایشی گۆرولمک.
گۆزللندیرمک.. gözəlləndirmək (باخ) گۆزل لشدیرمک.	گۆزله نمه یین.. gözəlməyən (باخ) گۆزله نیلمه یین.
گۆزللندیریلمک.. gözəlləndirilmək (بلسیز انیلم) گۆزل ائدیلمک.	گۆزلو.. gözli (صفت) گۆزو اولان. having eyes
گۆزلله مک.. gözəlləmək (باخ) گۆزل لشمک.	گۆزلو.. gözli (اؤزل آد) ماکی دا داغ آدی.
گۆزلله مه.. gözəlləmə (آد، یازین) ۱- آذربایجان تورکجه سینده بونوع قوشقو چوخ یایلمیش شعر نولاریندان دیر، گۆزلله مه لر مضمونجا طبیعت احساس محبت کیمی مطالب لری مطرح ائدیپ و قورولوشجا مصرع لری مختلف هجadan تشکیل تاپیلیر، اؤرنک "چوخ گۆزلدیر دورنا گۆیده سسله نه. آنا قوجاغیندا اوشاق بسله نه. ایلقالر ^{۷۴، ۷۵} ۲- گۆزل بیر تورکو ازگی سی.	گۆزلوبورک.. gözlobörək (آد) گۆرمک اوچون دلیگی اولان بؤرک.
گۆزلی.. gözəli (اؤزل آد) ساین قالا دا کند آدی.	گۆزلوداگی.. gözlüdağı (اؤزل آد) ساین قالا دا داغ آدی.
گۆزلیک.. gözəllik (آد) گۆزل اولما، قشنگ لیک (فا: زیبائی). beauty	گۆزلوک.. gözlük (آد) ۱- گۆزو قوروماق اوچون ویا ایی گۆرمک اوچون گۆزه وورولان آلت (فا: عینک). eye glasses ۲- (آ)
گۆزلیکلک.. gözəlliklə (ظرف) گۆزل اولاراق، خوشلوقلا ایی لیکله.	آت قویروغوندان دۆزه لن، گۆز قاماشماسی و گۆز آغریلارینین تداوی سینده ایشله نن بیر توخوما ^۷ . {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیب دیر}.
	گۆزلوکجو.. gözliükcü (صفت) گۆزلوک دۆزلدن وساتان optician
	گۆزلوکچولوک.. gözliükcülü (آد) گۆزلوک ساتما ایشی و دۆزلمه ایشی.
	گۆزلوکسوز.. gözliüksüz (صفت) گۆزلوگو اولمایان.
	گۆزلوکلو.. gözliüklü (صفت) گۆزلوگو اولان having glasses
	گۆزلوکلوایلان.. gözliüklü ilan (آد، دیرگی) باشینین اؤست طرفینده گۆزلووی آندیران و جیزیقلی اولان زهیرلی بیر ایلان (فا: مارکبرا).
	naja tripudians
	گۆزله مک.. gözlemək (تائیرلی انیلم) ۱- منتظر اولماق، انتظار چکمک، بکله مک to wait ۲- گیزلینجه باخماق.

گۆزلهمه..gözləmə [آد] ۱-رصد و مشاهدہ ائتمه (فا: رصد). ۲- مواظب اولما. ۳-منتظر اولما waiting. ۴-آرزو، ایستک، حسرت، اؤمود. ۵-(آنادولو) ساجدا قیزارتیلان بیر نوع خمیر ایشی.	گۆز و آج اولماق..gözü ac olmaq [تائیرسیز ائیلیم] هئچ شئی دن دویماما.
گۆزلهمه و تاغی (سالونو، اوداسی).. göz ləmə otağı (salunu, odası) [آد] گۆزله مک و بکله مک اوچون اولان اودا، بکله مه اوداسی.	گۆز و آج..gözü ac [آد] دویماق بیلمه ين (فا: حریص). greedy
گۆزله نیلمز..gözlənilməz [صفت] گۆزله نیلمه دن باش وئرن unexpected	گۆز و آچیق..gözü açıq [صفت] اویاق، باشاری لی. with open eyes
گۆزله نیلمزلیک..gözlənilməzlik [آد] گۆزله نیلمه دن باش وئرمه suddenness	گۆز و آچیق لیق..gözü açıqlıq [آد] اویاق لیق، vigilance watchfulness
گۆزله نیلمک..gözlənilmək [بلسیز ائیلیم] اولاجاغینا اینانیلماق to be expected,	گۆز و آچیلماق (گۆزلری آچیلماق)..gözü açılmaq (gözləri açılmaq) [تائیرسیز ائیلیم] آییلماق، اویانماق.
گۆزله نیلمه دن..gözlənilmədən [ظرف] بیردن بیره (فا: ناگهان). suddenly	گۆز و آخماق (گۆزلری)..gözü axmaq (gözləri) [تائیرسیز ائیلیم] گۆزو یومولوب اؤرتولمک "یوللارا باخماقدان گۆزلریم آخدی".
گۆزله نیلن..gözlənilən [صفت] اولاجاغی نظردہ توتولان forthcoming	گۆز و آرخادا قالماق..gözü arxada qalmaq [تائیرسیز ائیلیم] گۆزو بیر شئین داليجا قالماق.
گۆزله یئمک..gözlə yemək [تائیرسیز ائیلیم] دقتله باخماق.	گۆز و آغارماق (گۆزلری)..gözü ağarmaq (gözləri) [تائیرسیز ائیلیم] گۆزونه آغ گلیمک.
گۆزله یین..gözləyən [باخ] گۆزله نیلن (فا: چشم براه). waiting	گۆز و آغریماق..gözü ağrımaq [تائیرسیز ائیلیم] خوشو گلیمه مک، زهله سی گتتمک.
گۆزله ییجی..gözləyici [آد] گۆزله یین، گۆزله مک ایشین گۆرن.	گۆز و آلماق (گۆزلری آلماق)..gözü almaq (gözləri almaq) [تائیرسیز ائیلیم] ۱-اؤیرشمک، آلیشماق. ۲-خوشو گلیمک، بینمک.
گۆزله ییش..gözləyiş [آد] گۆزله مک ایشی ویا بیچیمی.	گۆز و آباغی نین آلتینی گۆرمه مک (گۆزلری)..gözü ayağının altını (gözləri görməmək) [تائیرسیز ائیلیم] قودورماق، هئچ کسی سایمماق.
گۆزلی چای..gözlüçay [اؤزل آد] سایین قالا دا چای آدی.	گۆز و اؤرتولمک..gözü örtülmək [باخ] گۆزو باغلانماق.
گۆز مەمە سی..göz məməsi [آد] باخ: گۆز اتجیگی.	گۆز و اؤنونده..gözü önündə [تائیرسیز ائیلیم] همیشه یادیندا اولماق .
گۆز مینجیغی (مونجوغو)..göz mıncığı (muncuğu) [آد] نظر دیمه مک اوچون گۆز بیچیمینده بویونا و قولا آسیلان مینجیق. amulet, charm	گۆز و اؤنونده اولماق (جانلانماق، دورماق، دیکیلیم)..gözü önündə (olmaq, canlanmaq, durmaq, dikilmək) [تائیرسیز ائیلیم] همیشه یادیندا اولماق، خاطریندن چیخماق.
گۆز مینجیق لی (مونجوقلو)..göz mıncıqlı (muncuqlu) [صفت] گۆز مونجوغو تاخمیش.	گۆز و اوزاق اولماق..gözü uzaq olmaq [تائیرسیز ائیلیم] بیریریندن آیری دۆشمک.
گۆز ن..gözən [اؤزل آد] ۱-جاذبه لی، گۆزه خوش گلن. ۲-بیرنوع-کرتکه له.	گۆز و اوزاق دۆشمک..gözü uzaq düşmək [تائیرسیز ائیلیم] بیریریندن آیری دۆشمک.
گۆز ندیرمک..gözəndirmək [تائیرلی ائیلیم] آت و ائششهی میلچک دن قوروماق اوچون اوزونه ایری گۆز تور باغلاماق {باخ: گۆزنک}.	گۆز و اوستونده اولماق..gözü üstündə olmaq [تائیرسیز ائیلیم] بیرینی گۆزتله مک.
گۆز نئمک..gözənmək [بلسیز ائیلیم] گۆزه مک ایشی گۆرولمک to be darned	گۆز و اولماق..gözü olmaq [تائیرسیز ائیلیم] گۆزتله مک.
گۆز نورو تۆکمک..göz nuru tökmək [تائیرسیز ائیلیم] گۆز امه یی خرجه مک.	گۆز و ایتی..gözü iti [صفت] سئوئر، زیرنگ.
گۆز وئریب ایشیق وئرمه مک..göz verib ışıq verməmək [تائیرسیز ائیلیم] دایم سیخیشدیرماق.	گۆز و ایراق اولماق..gözü ıraq olmaq [تائیرسیز ائیلیم] بیریریندن آیری دۆشمک.
	گۆز و ایراق دۆشمک..gözü ıraq düşmək [تائیرسیز ائیلیم] بیریریندن آیری دۆشمک.

گۆز وایلیشمک.. gözü ilişmək [تائیرسیز ائیلیم] ایستهمه دن و بیردن بیره گۆزونه دیمک.	گۆز وایلیشمک.. gözü dolmaq [تائیرسیز ائیلیم] آغلامسینماق، گۆزلی یاشلا دولماق.
گۆز و بۆیوکلو.. gözü böyüklü [اؤزل آد] اوستاجلو طایفاسینین اوبالاریندان، بو طایفا آذربایجانا کۆچ اندهرک صفوی لره قاتیلدیلار. ^{۸۹}	گۆز و دولوخسونا.. gözü doluxsunmaq [تائیرسیز ائیلیم] آغلامسینماق، گۆزلی یاشلا دولماق
گۆز و بۆیومک.. gözü böyümək [باخ] گۆزلی آچیلماق.	گۆز و دومانلانماق.. gözü dumanlanmaq [تائیرسیز ائیلیم] گۆز و هنج بیر شئی گۆرمه مک.
گۆز و باغلانماق.. gözü bağlanmaq [تائیرسیز ائیلیم] هنج بیر شئی گۆرمه مک، باشا دۆشمه مک.	گۆز و دۆنیانی گۆرمه مک.. gözü dünyanı görməmək [تائیرسیز ائیلیم] هنج شئی اؤنم و ثرمه مک.
گۆز و باغلی.. gözü bağli [صفت] ۱- گۆزلی باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲- blindly - غافل. blindfold	گۆز و دویماز.. gözü doymaz [صفت] آج گۆز (فا: حریص).
گۆز و باغلیجی.. gözü bağlicı [آد] اوشاقلار آراسیندا بیر قورد اولوب گۆزلی باغلاناراق اویری لری توتماغا چالیشاراق اوینانان بیر اویون ادی a game played by children	گۆز و دویمازجا.. gözü doymazca [ظرف] حریص اولاراق (فا: حریصانه). greedity
گۆز و باغلیلیق.. gözü bağlılıq [آد] گۆز و باغلی اولما.	گۆز و دویمازجاسینا.. gözü doymazcasına [ظرف] حریص اولاراق، حریصانه greedity
گۆز و بولانماق.. gözü bulanmaq [تائیرسیز ائیلیم] گۆزلی بولانیق گۆرمک.	گۆز و دویمازلیق.. gözü doymazlıq [آد] آج گۆز لوک.
گۆز و پرده لنمک (گۆزلی).. gözü pərdələnmək (gözləri) [تائیرسیز ائیلیم] گۆزلی قان چاناغینا دۆنمک.	گۆز و دویماما.. gözü doymamaq [تائیرسیز ائیلیم] بیر شئیده - گۆز و قالماق، گۆز و آج اولماق.
گۆز و پک.. gözüpək [صفت] قورخوسوز، اؤرکلی، آتیلقان.	گۆز و دیکلمک (دیکلیب قالماق).. gözü dikilmək (dikilib qalmaq) [تائیرسیز ائیلیم] بیرینه باخیب دۇرماق.
گۆز و تاختیلماق.. gözü taxılmaq [صفت] گۆزلینی بیر شئی تیکمک.	گۆز و سئچمهمک.. gözü seçməmək [تائیرلی ائیلیم] ضعیف گۆرمک.
گۆز و توتماق.. gözü tutmaq [تائیرلی ائیلیم] خوشلاماق، یینمک، سئومک.	گۆز و سؤنمک.. gözü sönmək [تائیرسیز ائیلیم] ضعیف گۆرمک، کور اولماق.
گۆز و توتنماق.. gözü tutmamaq [تائیرسیز ائیلیم] گۆنمه مک.	گۆز و ساتاشماق (گۆزلی ایلیشمک).. gözü sataşmaq (gözləri, ilişmək) [تائیرسیز ائیلیم] بیردن گۆرمک.
گۆز و توخ اولماق.. gözü tox olmaq [تائیرسیز ائیلیم] بیر شئیده - گۆز و اولماق، نفسی آزا اولماق.	گۆز و سوا یچمه مک.. gözü su içməmək [تائیرسیز ائیلیم] بیر شئی و ایشه اینانماق، شبهه لنمک
گۆز و توخ.. gözü tox [صفت] توخ اولان (فا: سیر). free from greed	گۆز و سول.. gözü sulu [صفت] اؤنمسیر بئله شئیلر اؤچونده آغلایان کیمسه.
گۆز و چیخمیش.. gözü çıxmış [صفت] قارقیش افاده سی.	گۆز و قاباغیندا اولماق (جانلانماق).. gözü qabağında olmaq (canlanmaq) [تائیرسیز ائیلیم] همیشه یادیندا اولماق.
گۆز و حقه سیندن چیخماق.. gözü hədəqəsindən çıxmaq [باخ] گۆزلی کله سینه چیخماق.	گۆز و قاباغیندا دۇرماق.. gözü qabağında durmaq [تائیرسیز ائیلیم] همیشه یادیندا اولماق.
گۆز و خۇمارلانماق (گۆزلی).. gözü xumarlanmaq (gözləri) [تائیرسیز ائیلیم] یوخو سو گلکم.	گۆز و قاباغیندا دیکلمک.. gözü qabağında dikilmək [تائیرسیز ائیلیم] خاطریندن چیخماق.
گۆز و دورد اولماق.. gözü dörd olmaq [تائیرسیز ائیلیم] دقتله باخماق.	گۆز و قارا.. gözü qara [صفت] قورخوسوز.
گۆز و دار.. gözüdar [صفت] قیتیمیر.	گۆز و قارالماق (گۆزلی).. gözü qaralmaq (gözləri) [تائیرسیز ائیلیم] باشی فیرلانماق، گیجلمک.
گۆز و دارلیق.. gözüdarlıq [صفت] قیتیمیرلیق.	گۆز و قارشى سیندا اولماق.. gözü qarşısında olmaq [تائیرسیز ائیلیم] خاطریندن چیخماق.
گۆز و دالماق.. gözüdalmaq [صفت] اویماق، خۇمارخۇمار باخماق.	
گۆز و دۆشمک.. gözü düşmək [تائیرسیز ائیلیم] گۆز و توتماق، وۇرولماق.	

گۆزومده (گۆزۈندە).. gözümde (gözündə) [ظرف] نظرىمده، نظرىندە، مەنە گۆرە "مەنیم گۆزۈمدە اۆيۈر شۇ دئىل".	گۆزۈ قارشى سىندا جانلانا.. gözü qarşısında canlanmaq [تائىرسىز انىلم] ھمىشە يادىندا اولماق.
گۆزۈمۈز آيدىن.. gözümüz aydın [اۆنلم] بىرىنە تبرىك دئمە سۆزۈ.	گۆزۈ قارشى سىندا دورماق.. gözü qarşısında durmaq [تائىرسىز انىلم] ھمىشە يادىندا اولماق.
گۆزۈمۈن ايشىغى (گۆزۈنۈن).. gözümün ışığı (gözünün) [اۆنلم] سئوگى و عزىلەمە افادەسى	گۆزۈ قارشى سىندا دىكىلمەك.. gözü qarşısında dikilmək [تائىرسىز انىلم] خاطر يندن چىخماق.
گۆزۈمۈن نورو (گۆزۈنۈن).. gözümün nuru (gözünün) [اۆنلم] سئوگى و عزىلەمە افادەسى	گۆزۈ قالماق.. gözü qalmaq [تائىرسىز انىلم] حسرتىن چكىمك، آرزوسوندا اولماق.
گۆزۈن آيدىن (اۆلسۈن).. gözün aydın olsun [اۆنلم] خوش بىر مۇناسىبەت و سئوئىچلى حادثە اۆچۈن سۆيەلەنەر، گۆز آيدىنلىغى و تبرىك افادەسى.	گۆزۈ قايماق.. gözü qaymaq [تائىرسىز انىلم] گۆزۈ ساتاشماق، گۆزۈنە دىمك.
گۆزۈن اولماق (گۆزۈ).. gözün olmaq [تائىرسىز انىلم] مۇغايات اولماق، قوروماق.	گۆزۈ قايىتماساق.. gözü qayıtmamaq [باخ] گۆزۈ دۇيماق.
گۆزۈن چىخسۇن (تۆكۈلسۈن).. gözün çıxsın (tökülsün) [اۆنلم] كوراولاسان، قارغىش افادەسى	گۆزۈ قورخماق.. gözü qorxmaq [تائىرسىز انىلم] بىر تەھلىكە نى دايم گۆزۈ اۆنۈنە آلماق.
گۆزۈندەن باتماق.. gözündən batmaq [تائىرسىز انىلم] محو اولماق، كۆكوندن باتماق.	گۆزۈ قىپىق (گۆزۈ قىرپىق).. gözü qırıq (gözü kırık) [صفت] ۱- گۆزلىرى يۈمۈلۈ كىمى اولان، ياخشى گۆرمۈين weak sighted ۲- قورخاق.
گۆزۈندەن تۈك (دە) يايىنماز.. gözündən tük(də) yayınmaz [ظرف] آيىق سايىق آدام حاقىندا.	گۆزۈ قىزارماق.. gözü qızarmaq [تائىرسىز انىلم] برک جوشماق.
گۆزۈندەن دۈشمەك.. gözündən düşmək [تائىرسىز انىلم] اۆنم، ينى ايتىرمك.	گۆزۈ قىزماق.. gözü qızmaq [تائىرسىز انىلم] برک جوشماق.
گۆزۈندەن قاچماق.. gözündən qaçmaq [تائىرلى انىلم] ھر شئە دقت وئرىب ايى گۆرمك.	گۆزۈ كۆلگەلى.. gözü kölgəli [صفت] قۇصورلو اولاراق دىلى قىسا اولان.
گۆزۈندەن كئارا قويماق.. gözündən kənara qoymamaq [تائىرلى انىلم] دايم نظارت آلتىندا ساخلاماق.	گۆزۈ كۆلگەلىك.. gözü kölgəlik [اد] قۇصورلو اولاراق دىلى قىسا اولما.
گۆزۈندەن ياغماق.. gözündən yağmaq [تائىرسىز انىلم] بىلىنمك، حس اندىلمك، گۆرونمك.	گۆزۈ كۆنلۈ اچىلماق.. gözü könlü açılmaq [تائىرسىز انىلم] سئوئىنمك.
گۆزۈندەن اوخوماق.. gözündən oxumaq [تائىرسىز انىلم] گۆزلىرىن افادە سىندىن بىلمك.	گۆزۈ كەسگىن.. gözü kəsgin [صفت] چوخ ايى گۆرن.
گۆزۈندەن تۆكمەك.. gözündən od tökmək [تائىرسىز انىلم] يانىقلى يانىقلى آغلاماق.	گۆزۈ كەلەسىنە چىخماق.. gözü kəlləsinə çıxmaq [تائىرسىز انىلم] گۆزۈ پۇرتماق و پىرتلاماق.
گۆزۈندەن تۆكۈلمەك.. gözündən od tökülmək [تائىرسىز انىلم] ۱- برک ھىرسلى وقضبلى اولماق. ۲- دىرى باش آدام حاقىندا.	گۆزۈ كىمى.. gözü kimi [ظرف] چوخ عزىز و دىرلى.
گۆزۈندەن اوزاقدا.. gözündən uzaqda [ظرف] چوخ آزالى بىر يىردە.	گۆزۈ گۆتۈرمەزلىك.. gözü götürməzlik [اد] پاخىل آدام اوچون سۆيەلەن بىر سۆز (فا: بخىلى). stinginess
گۆزۈندەن ايتمەك.. gözündən itmək [تائىرسىز انىلم] يوخ اولماق، محو اولماق.	گۆزۈ گۆتۈرمەمەك.. gözü götürmämək [تائىرسىز انىلم] پاخىل لىق ائىمك، بىرىنە دارىلماق.
	گۆزۈ گۆزۈمۈزدەن آيرى دۈشمۈش.. gözü gözümüzdən ayrı düşmüş [باغلايىچى سۆز] آزالى اولما "گۆزۈ گۆزۈمۈزدەن آيرى دۈشمە دە اۆرك لىمىز بىر دىر".
	گۆزۈ گەزمەك.. gözü gəzmək [تائىرلى انىلم] آختارماق، ھر طرفە باخماق.
	گۆزۈ گۈلمەك (گۆزلىرى).. gözü gülmək (gözləri) [تائىرسىز انىلم] سئوئىچلى اولماق، فرحلىمك.

gözündən dörd açmaq (ələmək) .. (اٲلەمک) گۆزوندۇرد آچماق	گۆزوندن ایراق.. یراق [ظرف] قورخو واهیمه کیمی شئی لرین قارشى سیندا ایشله دیلن افاده.
gözünü döymək .. (دۆیۈلمەک) گۆزۈنۈ دۆیمک	گۆزۈندن یرده آسماق.. gözündən pərdə asmaq [تائیرسیز انیلم] آلداتماق، یالان دانیشماق.
gözlərini döyəcləmək (تائیرسیز انیلم) حثیرتله باخماق.	گۆزۈندە بۆیۈمک (yüksəlmək) .. (یوکسلەمک) گۆزۈندە بۆیۈمک
gözünü dikmək .. (تائیرسیز انیلم) ۱-سۆره کلی باخماق. ۲-اومود اولماق.	[تائیرسیز انیلم] حرمتی آرتماق.
gözünüz aydın .. (اۆنلیم) گۆز آیدین لیغی وثرمک (فا: چشمتان روشن).	گۆزۈندە قالدیرماق.. gözündə qaldırmaq [تائیرسیز انیلم] اعتبارینی داهادا آرتیرماق.
gözünü zilləmək (gözlərini) .. (گۆزلرینی) گۆزۈنۈ زیللەمک	گۆزۈندە قالماق.. gözündə qalmaq [تائیرسیز انیلم] کامینا چاتماق، دیله یینه یتیرمک.
gözünü qorxutmaq .. (تائیرسیز انیلم) ییلدیرماق.	گۆزۈندە قویماق.. gözündə qoymaq [تائیرسیز انیلم] آرزوسونا یتیرمک.
gözünü kin bürümək .. (تائیرسیز انیلم) برک اؤفکه لنمک.	گۆزۈنۈ آچماق (gözlərini) .. (گۆزلرینی) gözünü açmaq [تائیرسیز انیلم] آیلماق، اؤزۈنه گلەمک.
gözünü götürmək .. (گۆزلرینی) گۆزۈنۈ گۆتۈرمەک	گۆزۈنۈ آغارتماق.. gözünü ağartmaq [تائیرسیز انیلم] قورخوتماق، تھدید ائتمک.
gözlərini (تائیرسیز انیلم) داایم باخماق.	گۆزۈنۈ آلماق.. gözünü almaq [تائیرسیز انیلم] قورخوتماق، چکینمەیه مجبور ائتمک.
gözünün önündən getmək .. (گۆزۈنۈن آلتینا) گۆزۈنۈن آلتینا	گۆزۈنۈ آیرمماق.. gözünü ayırmamaq [تائیرسیز انیلم] دقتی نی بیر شئی دن چکەمەمک.
gözünün acısını almaq .. (تائیرسیز انیلم) بیر قدر یاتیب دینجلمک.	گۆزۈنۈ آیرمماق.. gözünü ayırmamaq [تائیرسیز انیلم] دقتی نی بیر شئی دن چکەمەمک.
gözünün ağı qarası .. (تائیرسیز انیلم) بیر اؤنملی وعزیز اولان شئی و اوشاق اۆچون سؤیلەنیر.	گۆزۈنۈ آیرمماق.. gözünü ayırmamaq [تائیرسیز انیلم] مۇاظب اولماق.
gözünün altına almaq .. (تائیرسیز انیلم) باش - وثرەجک بیر ایشی گۆزلەمک.	گۆزۈنۈ آغورلاماق.. gözünü oğurlamaq [تائیرسیز انیلم] بیرینین نظرینی آیری شئیە جلب ائدیب اؤز ایستە دیگینی گۆرمک.
gözünün altınca baxmaq .. (باخ) گۆز آلتیندان باخماق.	گۆزۈنۈ اویماق.. gözünü oymaq [تائیرسیز انیلم] کور ائتمک، پیس گۆنە سالماق.
gözünün önündə olmaq .. (تائیرسیز انیلم) خاطرلاماق.	گۆزۈنۈ باغلماق .. (گۆزلرینی بۆرۈمک) gözünü bağlamaq (gözlərini bürümək) [تائیرسیز انیلم] باشا دۆشمەمک (قصد)، اوندان باشقا آیری سینی گۆرمەمک.
gözünün önünə gəlmək .. (تائیرسیز انیلم) بیر شئی ذھیندە جانلانماق.	گۆزۈنۈ بۆرۈلمک .. (گۆزلرینی) gözünü bəreltmək (gözlərini) [باخ] گۆزۈنۈ آغارتماق.
gözünün ucuyla baxmaq .. (تائیرسیز انیلم) یاواشجا وگیزلیجە باخماق.	گۆزۈنۈ تۈپراق دویورسون.. gözünü topraq doyursun [دئیم] بیر چۆخ شئی الە گتیرەرک دویماق ییلمە ین اۆچون سؤیلەنیر.
gözünün odunu almaq .. (تائیرسیز انیلم) قورخوتماق.	گۆزۈنۈ چکەمەمک .. (گۆزلرینی) gözünü çəkmək (gözlərini) [تائیرسیز انیلم] گۆز گۆتۈرمەمک.
gözünün içinə baxabaxa .. (ظرف) ۱- جسارت و سو یوق قانلی لیقلا. ۲-یالان اولماسینی ییلە ییلە.	گۆزۈنۈ چیخارتماق.. gözünü çıxartmaq [تائیرسیز انیلم] کور ائتمک، پیس گۆنە سالماق.
gözünün içinə baxmaq .. (تائیرسیز انیلم) ۱- یالوارماق اۆچون بیرینە باخماق. ۲-یالانینى آندیرماق اۆچون بیرینە باخماق.	

گۆزونه گيرمک..gözüne girmək [تائيرسيز انيلم] ۱-سئوگی و ایلگی سینی قازانماق. ۲-ال آياغينا دولاشماق.	گۆزونه گيرمک..gözə batmaq (girmək) [تائيرسيز انيلم] دایم-گۆرۆنمک، ”داها ايندى پهلوی رژیمی نین قولدورلاری کیمی گۆزوموزه باتان یوخدور“.
گۆزونه یوخو گئتمهک..gözünə yuxu getməmək [تائيرسيز انيلم] یوخلا یا بيلمهک.	گۆزه به..gözəbə [اؤزل آد] تخمین، بکلتی ۷.
گۆزونه یوخو کلمهک (گئتمهک)..gözünə yuxu gəlməmək (getməmək) [تائيرسيز انيلم] یاتا بيلمهک.	گۆزه بيلمی..gözə bilimi [آد] سیتولوزی، حُجره بيلمی.
گۆز وورما..göz vurma [آد] گۆز آتما (فا: چشمک). wink	گۆزه تیجی..gözətici [صفت] گۆز تیچی، بکچی.
گۆزو یاشارماق (گۆزلری یاشلادولماق)..gözü yaşarmaq (gözləri yaşla dolmaq) [تائيرسيز انيلم] آغلاماغا باشلاماق	گۆزه تیش..gözətiş [آد] گۆز تیک ایشی ویا بیچی.
گۆزو یاشلی..gözü yaşlı [صفت] آغلار، اوزونتولو weeping, in tears	گۆزه تیلیمک..gözətilmək [بلسيز انيلم] گۆزه مک ایشی گۆرولمک.
گۆزویله دارتماق..gözüylə dartmaq [تائيرلی انيلم] بیر شئی ویا کیمسه نی تانیماق اۆچون دقتله باخماق.	گۆزه تیمک..gözətim [آد] ۱-قوروما، گۆروجولوق، نظارت. ۲-حمایه.
گۆزویله گۆرمک..gözüylə görmək [تائيرلی انيلم] بیر اولایا تانیق و شاهید اولماق.	گۆزه تیمجی..gözətimci [صفت] گۆروجو (فا: ناظر).
گۆزویله گۆرن..gözüylə görə [تانیق، شاهید]	گۆزه جیک..gözəcək [آد] بالاجا گۆزه (فا: منفذ). holed
گۆزویله یئمک..gözüylə yemək [تائيرسيز انيلم] بوتون دقتی ایله باخماق.	گۆزه چارپان..gözə çarpan [صفت] گۆرکملی، گۆیچک noticeable,
گۆزو یوکسکده اولماق..gözü yüksəkdə olmaq [تائيرسيز انيلم] اوجالارا باخماق و فیکیرلشمک.	گۆزه چارپماق..gözə çarpmaq [تائيرسيز انيلم] گۆرونمک، گۆرسنمک.
گۆزو یول چکمک..gözü yol çəkmək [تائيرسيز انيلم] گۆزو یولدا قالماق، گۆزله مک.	گۆزه خوش گۆرونمک (کلمک)..gözə xoş görünmək (gəlmək) [تائيرسيز انيلم] خوشا گلیمک، بیه نیلمک.
گۆزو یولدا..gözü yolda [صفت] منتظر (فا: چشم براه). waiting	گۆزه دیر..gözə dəyər [صفت] نظره چارپان، دقت جلب ائدن.
گۆزو یولدا قالماق (گۆزلری یوللاردا قالماق)..gözü yolda qalmaq (gözləri yollarda qalmaq) [تائيرسيز انيلم] گۆزله مک.	گۆزه دیمک..gözə dəymək [تائيرسيز انيلم] گۆرونمک، گۆرسنمک.
گۆزو یوللارا باخماق (گۆزلری)..gözü yollara baxmaq (gözləri) [باخ] گۆزو یولدا قالماق.	گۆزه سوخماق..gözə soxmaq [تائيرسيز انيلم] دقت مرکزینده قویماق.
گۆزو یومولماق (گۆزلری)..gözü yumulmaq (gözləri) [تائيرسيز انيلم] یاتماق ایستهمک.	گۆزه شیرین..gözə şirin [صفت] خوشا گلن.
گۆزو یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه فرح وئرکمک..gözə fərah vermək [تائيرلی انيلم] سئویندیرمک.
گۆزو یومولولوق..gözü yumululuq [صفت] ۱-گۆزلری باغلی اولما (فا: کوری). ۲-blindly غافل اولاراق. blindfold	گۆزه کۆل توپراق آتماق (سپمک، پۆقله مک)..gözə kül tupraq atmaq (səpmək, püfləmək) [تائيرلی انيلم] آلداتماق.
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه گۆرسنمک (گۆرونمک، چاپماق)..gözə görsənmək (görünmək, çapmaq) [تائيرسيز انيلم] نظره چارپماق.
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه گۆرونمک..gözə görünmək [تائيرسيز انيلم] ۱-گۆرسنمه ین،
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزله گۆرونمه ین. invisible ۲-گرچک ده وار اولمایان، خیالی
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه گۆرونمک..gözə görünməzlik [آد] گرچک اولماما، خیالی لیک.
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه گۆزه..gözə gözə [آد] گۆزه لری چوخ اولان شئی، دلیک دلیک.
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه گتیرمک..gözə gətirmək [تائيرسيز انيلم] نظره سالماق، باخیش ایله زیان وورماق.
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه گلن..gözə gələn [صفت] خوشا گلن، نظره چارپان.
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه گلیم..gözə gəlīm [صفت] خوشا گلن، نظره چارپان.
گۆزه یومول..gözü yumulu [صفت] ۱-گۆزلری باغلاناراق (فا: کورکورانه). ۲-blindly غافل. blindfold	گۆزه گلیملی..gözə gəlīmli [صفت] گۆرکملی، گۆیچک.

گۆز یاشی..gözyaşı [آد] گۆز یاشی تومورجوقلاریندان چیخان یاش، گۆزدن گلن سو، گۆزدن آخان دامجی، آغلارکن گۆزدن آخیلان سو (فا: اشک). tears, lacrimation	گۆزه گلیملی لیک..gözə gəlimlilik [آد] گۆز کملی لیک، گۆیچکلیک prettiness
گۆز یورو جو..gözyorucu [صفت] گۆز چوخ یوران، باخماغا اویقون سوز اولان "گۆز یورو جو بو ز چؤللوک".	گۆزه گیرمک..gözə girmək [تاثیری لیک] ۱- گۆز کملی گۆرسنمک ۲- آرایاسو خولماق.
گۆز یومماق..göz yummaq [تاثیر سیز انیم] ۱- اؤنم و اهمیت وئرمه مک. ۲- ال چکمک.	گۆزه گیرن..gözə girən [صفت] گۆز کملی، گۆیچک pretty, noticeable
گۆز یوواسی..göz yuvası [آد] گۆز آلماسی اولان چوخور. گۆستر (گۆستر)..göstər [اؤزل آد] رزن ده کند آدی.	گۆزه لر آراسی..gözəler arası [آد] توخولاردا گۆزه لرین آراسیندا اولان یئر.
گۆستر تمک..göstərmək [انتدیر گن انیم] گۆستر تمک ایشین گۆردورمک.	گۆزه مک..gözəmək [تاثیری لیک] پالتار داکی دلیگی تیکه رک باغلماق، یاماماق (فا: رفو کردن). to darn {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر؛ گۆز+ه+مک: گۆز گۆز اتمک، و تیکمک}.
گۆستر گه..göstərgə [آد] ۱- بیر شئی بلیرتمه یه یارایان شئی، بلیرتی، ایم، اشارت. ۲- بیر آراجین ایشله مه سیله ایلگی لی بعضی اؤلچوملرین سونوجونو گۆسترن آلت، اندیکاتور. ۳- بیر وضعیت له- ایلگی لی مختلف مرحله، آشاما و حالت لری گۆسترن لیسته. ۳- قراف، کثرو (فا: منحنی، نمودار). symbol	گۆزه مه..gözəmə [آد] روفو اتمه (فا: رفو). darning {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}.
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه مه چی..gözəməçi [صفت] گۆزه مه ایشینی گۆرن (فا: رفوگر). darner
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه مه چی لیک..gözəməçilik [آد] گۆزه مه صنعتی (فا: رفوگری). darning
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه نک..gözənək [آد] تخلخل، دلیک دلیک اولما وضعیتی (فا: خلل وفرج). pores {گۆز+ه+نک}.
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه نکسیز..gözənəksiz [صفت] گۆزه نه یی اولمایان. pores
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه نکلر..gözənəklər [آد] دلیک دلیک دلیک (فا: منافذ). pores
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه نکلی..gözənəkli [صفت] گۆزه اولان (فا: متخلخل). porous
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه نکلیک..gözənəklik [آد] دلیک دلیک اولما (فا: تخلخل). porosity
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه نکلی لیک..gözənəkçilik [آد] دلیک دلیک اولما (فا: تخلخل). porosity
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆرمه سینی ساغلماق، گۆرستمک، نشان وئرمک، گۆرمه سینه یول آچماق "سندلری گۆستردی". ۲- معاينه اؤچون باخدیрмаق، مصلحت اؤچون گتیرمک "اوشاغی حکیمه گۆسترتمک". ۳- بلیرتمک، نجه لیغینی تانیماق	گۆزه نه..gözənə [آد] گۆز گۆز اولان هر شئی، آریچیلارین و شمشیر اویونچولارینین باشلارینا قویدوغو دلیکلی باشلیق.
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆستر تمک ایشی، بیرینی شاشیرتماق ویا قورخوتماق ویا اؤزونو بیندیرمک اؤچون گۆرولون ایشلر (فا: خودنمای). ۲- سرگی له مه (فا: ارائه). presenting	گۆز یترتی..göz yetəri [آد] گۆز گۆره سی (فا: چشم رس). purview
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆستر تمک ایشی، بیرینی شاشیرتماق ویا قورخوتماق ویا اؤزونو بیندیرمک اؤچون گۆرولون ایشلر (فا: خودنمای). ۲- سرگی له مه (فا: ارائه). presenting	گۆز یترتمک..göz yetirmək [تاثیر سیز انیم] گۆز دولاندیرماق. göz yetirdi
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆستر تمک ایشی، بیرینی شاشیرتماق ویا قورخوتماق ویا اؤزونو بیندیرمک اؤچون گۆرولون ایشلر (فا: خودنمای). ۲- سرگی له مه (فا: ارائه). presenting	گۆز یاشاردان..göz yaşardan [باخ] گۆز یاشاردیجی. göz yaşardı
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆستر تمک ایشی، بیرینی شاشیرتماق ویا قورخوتماق ویا اؤزونو بیندیرمک اؤچون گۆرولون ایشلر (فا: خودنمای). ۲- سرگی له مه (فا: ارائه). presenting	گۆز یاشاردیجی..göz yaşardıcı [صفت] آغلادیجی، گۆزو یاشاردان (فا: اشک آور). lachrymatory
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆستر تمک ایشی، بیرینی شاشیرتماق ویا قورخوتماق ویا اؤزونو بیندیرمک اؤچون گۆرولون ایشلر (فا: خودنمای). ۲- سرگی له مه (فا: ارائه). presenting	گۆز یاشاردیجی لیک..göz yaşardıcılığı [آد] گۆز یاشاردیجی شئین حالی.
گۆستر تمک..göstərmək [تاثیری لیک] ۱- گۆستر تمک ایشی، بیرینی شاشیرتماق ویا قورخوتماق ویا اؤزونو بیندیرمک اؤچون گۆرولون ایشلر (فا: خودنمای). ۲- سرگی له مه (فا: ارائه). presenting	گۆز یاشی تۆکمک (آخیتماق)..gözyaşı tökmək (axıtmaq) [تاثیر سیز انیم] آغلماق.

گۆسترمه لی..göstərməli [آد] گۆستە ریش اۆچون گۆرولن، گۆستە ریشلی.	گۆکجالی..Gökcalı [اۆزل آد] گۆجالی: تۆرکمن-یامووت-کیچیک تاتار-آخ بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .
گۆسترمه لیک..göstərməlik [آد] بیر بۆتونو آنلاتماق اۆچون اوندان گۆستە ریلن اۆرنکلر و بالاجا پارچالار.	گۆکجه..gökcə [باخ] گۆیجه.
گۆستره گۆستره..göstəre göstəre [ظرف] آچیق آچیق، علنا گۆستە ریلن.	گۆکچه..Gökçe [اۆزل آد] گۆیجه: تۆرکمن-تکه-توختامیش بوی لاریندانیر ^{۸۱-۱۵۸} .
گۆستری..göstəri [آد] بیرایشه ایلگی گۆسترمک اۆچون ویا قارشى چىخماق اۆچون توپلوحالدا گۆرولن حرکت (فا: نمايش، تظاهرات) representation, demonstrations	گۆکساغون..göksağun [آد] گۆک+ساغون؛سنجرخان دؤنمى سمرقند بگی ^۷ .
گۆستریجی..göstərici [آد] ۱-گۆستری ایشینی گۆرن. ۲-گۆسترمه آراجی (فا: شاخص). indicator	گۆکگۆل..gökgöl [اۆزل آد] مینودشت ده کند آدی (قو: گوگل).
گۆستە ریش..göstəriş [آد] ۱-گۆسترمه ایشی ویا بیچیمی. ۲-چیکجی ویا آلداتیجی گۆرونولر شکلینده اولان ایشلر و گورونوشلر، نومایش. گۆرونوم، (فا: تظاهر). affectation	گۆکلان..göklan [اۆزل آد] گۆکلن، گۆیلن: گنبد شهرى کندستان لاریندان و تۆرکمن طایفالارینین بیرینین آدی، ۶۲ کندی و *۲۰۰۰ نفر نفوسو واردیر، اهالی تۆرکمن دیلر.
گۆستە ریش چی..göstərişçi [صفت] گۆستە ریش ایشینی گۆرن و سنون.	گۆکلان..göklan [تاریخی اۆزل آد] اولو، مبارک، گۆی انلچی سی؛ تۆرکمن اویماق بگلریندن ^۷ . بیر تۆرک بویو، باخ: خوارزمشاهلار ^{۲۰۶} .
گۆستە ریش چی لیک..göstərişçilik [آد] گۆستە ریش چی نین ایشی.	گۆکلۆ..göklü [اۆزل آد] گۆیلو: مانقیشلاق یاریم آداسی و بالکان و خراسان بؤلگه سینده یاشایان بیر تۆرک بویو ^{۸۵} .
گۆستە ریش سیز..göstərişsiz [صفت] بزک سیز، بوی بوخون سوز.	گۆکمەن..gökmən [اۆزل آد] گۆیمن: ۱-تانریسال، ایلاهی ۲-سایین ۳-گۆجونو تانریدان آلان. ۴-گۆی گۆز آدم ^۷ . ۴-اورخون و اسلامی قاینقلاردا بیر سیراداغلار آدی (ایندیکی آدی "سایان" دیر) ^{۱۲} .
گۆستە ریش لی..göstərişlilik [آد] گۆستریجی آراجین ایشی.	گۆکچۆ..göküçü [تاریخی اۆزل آد] گۆکچۆ، گۆیچۆ: تانریدان گلن، چنگیزخانین باش شامانی ^۷ .
گۆستە ریش لی..göstərişlik [صفت] گۆستە ریش سیز اولما وضعیتى.	گۆکە..gökə [اۆزل آد] گۆیه: اردیبل ده کند آدی.
گۆستە ریلمک..göstərilmək [بلسیز اینلم] گۆسترمک ایشی گۆرولمک، گۆرسه نیلمک (فا: نمايش داده شدن).	گۆکیم..gökim [تاریخی اۆزل آد] گۆیوم: ۱-گۆیه عاید، تۆرکمنلرین، آرساری و اوخ اویماقلاری اولوبابالاریندان ^۷ .
گۆستە ریلش..göstərilış [آد] گۆستە ریلمک ایشی ویا بیچیمی.	گۆگرک..gögrək [آد، تا] گۆیرک: ماوی رنگه چالان رنگ.
گۆستە ریم..göstərim [آد] ۱-گۆستە ریمچی آراجین ایشی ۲-نمایشنامه play	گۆگەز..gögəz [آد، تا] گۆیز: لاجوردی یه یاخین ماوی رنگ.
گۆغوس..gögüs [آد] باخ: گۆگوس، گۆیوس، کۆکس.	گۆگوس..gögüş [گۆک+ش] سبزه آدم، گۆی گۆز.
گۆک..gök [باخ] گۆی.	گۆل..göl [آد] ۱-چنوره سی قورولوق اولان سو آلانی، بۆیوک سو ییغینی سی (فا: دریاچه) lake ۲-حوض (فا: استخر). river basin
گۆک بۆرۈ..gökbörü [آد] ۱۳م جی یۆزیلدە اردیبلده بیر امیرین آدی ^{۸۵} .	گۆکتاش..göktaş [آد] گۆیتاش: اوغوزبویو کلریندن بیر آد ^{۸۵} .
گۆکتانری..göktanrı [اۆزل آد] گۆی تورکلرده ان بۆیوک تانری ^{۲۱۱} .	گۆکتاپه..göktəpə [باخ] گۆی تپه.
گۆکتەم..göktəm [اۆزل آد] ۱-باهار ۲-گنچلیک ۳-دها، آغیل ^۷ .	گۆکتۈرک..göktürk [باخ] گۆی تۆرک.
گۆکجار..gökcar [تاریخی اۆزل آد] گۆیجار: قازاقلارین، اورتایوژ بؤلۈگو، نایمان اویماغی اولوبابالاریندان ^۷ .	

گۈل آياغی..gölayağı [آد] بىر گۈلە سو دۆلەندەن سونرا داشىب آيرى يىرە گىندىلەن آخار سو يولو.	گۈلمەك..gölməclənmək [تائىرسىز انىلم] گۈلمەك كىمى اولماق.
گۈل باشى..gölbaşı [آد] گۈلە آخان چاى.	گۈلمەكلىك..gölməclilik [آد] گۈلمەكلىك چوخ اولان يىر.
گۈل باغلاماق..gölbağlamaq [تائىرسىز انىلم] بىر يىرە يىغىلىپ قالماق، آخاماق.	گۈلمەك..gölmək [باخ] كۈينەك.
گۈلبۇن آتا..gölpönata [اۋزىل آد] قىرقىز لاردا قويونلارنى قورويوجوسو و تانرى عيارىندا يىرى ۲۱.	گۈلمە..gölmə [باخ] گۈلمە (فا: تالاب). pond
گۈلت..gölət [اۋزىل آد] ۱-آخار چايدا سوۋون بىركىدىكى يىر، كىچىك گۈل، گۈلجۈك. ۲-قىز آدى (فا: نامدختر).	گۈلمەجە..gölməcə [باخ] گۈلمەك (فا: تالاب). pond
گۈلجۈك..gölcük [آد] كىچىك گۈل، گۈلەك، باتاقلىق (فا: باتلاق) laky	گۈلمەلەندىرمەك..gölmələndirmək [باخ] گۈلمەك لندىرمەك.
گۈلجۈل..gölcül [صفت] گۈل ايله ايلگى لى، گۈللەردە گۈلە رن يىتگى ويا گۈللەردە ياشايان حىوان.	گۈلمەلەنمەك..gölmələnmək [باخ] گۈلمەك لنىمەك.
گۈلچۈر..gölçür [تارىخى اۋزىل آد] سارى تورگىشلەردۇنمى بىر كۈمۈتەن- آدى ۷.	گۈلۈك..gölük [آد، تا] ائششەك و بايقىر كىمى يۈك حىوانى.
گۈلۈمەك..gölərmək [تائىرسىز انىلم] ۱-گۈل وضعيتىنە گىلمەك. ۲- حىوانىن ايبى آياق لارىندا دولاشاراق قالخامايچاق حالا گىلمەك.	گۈل باتاغى..gölyatağı [آد] بىرگۈلۈن آرتان سۇلارىنى دىزە ايرماغا ويا باشقا بىرگۈلە داشىيان چاى و ايرماق.
گۈلەغەز..göləğəz [آد، يىتگى] گۈلەيز: گۈل كىنارىندا يىتتىش بىر سو چىچىكى ۷.	گۈم..göm [آد، تا] اىچ، دىب، اصل، كۈك.
گۈلەك..gölək [آد] بالاجا گۈل و سو بىرىكىتىسى، گۈلجۈك (فا: بركە، استخر). river basin {دىوان لغات تورك دە ايشلە نىبىدىر} گۈلۈنگ، تا.	گۈمەج..göməc [آد، تا] ۱-بال پىتگى ۲-كۈل اكمگى، باخ: كۈمەج.
گۈلەكستانەسى..gölkəstanəsi [آد، يىتگى] ميوەسى كستانە كىمى و سۇدا يىتتىش بىر يىتگى (فا: نوعى گياه). Trapa natans	گۈمدۈرمەك..gömdürmək [تائىرلى انىلم] باسدىرماق، قۇيلاماق (فا: دفن كردن).
گۈلگۈل..gölgöl [ظرف] سو يىغىن لارى.	گۈمدۈرۈلمەك..gömdürülmək [بىلسىز انىلم] قويلانلىماق، باسدىرلىماق.
گۈللەشمەك..gölləşmək [تائىرسىز انىلم] گۈل وضعيتىنە گىلمەك toforma lake	گۈمۈرۈك..gömrük [آد، اسپانىولجا] اۋلەكە يە گىتيرىلەن و اوردان چىخارىلان ماللارنى كىترول ائدىلدىكى يىر و بۇ ايشە راجە قوراللا اويقولانان يىر (فا: گمرک). customs
گۈللەندىرمەك..gölləndirmək [تائىرلى انىلم] گۈل حاليناسالماق to dam up	گۈمۈرۈلمەك..gömrülmək [باخ] گۈمۈرۈلمەك.
گۈللەنمەك..göllənmək [تائىرسىز انىلم] ۱-گۈل حالينا گىلمەك to form a lake/ a pool ۲-(مەج، يازىن) تشبىه دە: گۈز ياشى آخىتماق ”آنامىن گۈز ياشى آخىب گۈل لندى“.	گۈمۈكۈي..göm göy [صفت، ت] ۱-بۆسۈتۈن گۈي، توتقون گۈي، ماوى. ۲-يام ياشىل، توتقون ياشىل. dark-blue
گۈللۈك..göllük [آد] گۈلۈ چوخ اولان يىر.	گۈمۈگۈي گۈيرەك..gömgöy gøyərmək [تائىرسىز انىلم] ۱-گۈي لکەلر عملە گىلمەك، بىر گۈيرەك. ۲-يىتمەك، زوغلاماق.
گۈللەمەك..gölləmək [تائىرلى انىلم] بىر يىرى سوگۈلو ائتمەك.	گۈمۈگۈي لۈك..gömgöylük [آد] ۱-توتقون ماوى لىك. ۲-يام ياشىل لىق.
گۈلمەك..gölmək [آد] كىچىك گۈل، گۈلمە جە، گۈلەك (فا: بىرکە كوچک). lakelet, pond	گۈملەك..gömlək [آد] باخ: كۈينەك.
گۈلمەكلىك..gölməclilik [تائىرلى انىلم] باسدىرماق، قۇيلاماق (فا: دفن كردن).	گۈممەك..gömmək [تائىرلى انىلم] توپلاماق، بىر شىيى آيرى بىر نىسەننى اىچىندە بۆرۈمەك، اىچىنە يىرلەيدىمەك. {دىوان لغات تورك و سنگلاخ سۆزلۈيۈندە ايشلە نىبىدىر}.
گۈلۈك..göllük [آد] گۈلۈ چوخ اولان يىر.	گۈممە..gömmə [آد] دفن ائتمە (فا: تدفين). burial
گۈلۈمەك..gölmək [آد] كىچىك گۈل، گۈلمە جە، گۈلەك (فا: بىرکە كوچک). lakelet, pond	گۈمۈ..gömü [آد] توپراقدان و داشدا گۈمۈلوب و قويلانىب قالان ھر دىرلى شىي، دفىنە burial place
گۈلمەكلىك..gölməclilik [تائىرلى انىلم] باسدىرماق، قۇيلاماق (فا: دفن كردن).	گۈمۈت..gömtüt [آد] اۋلو قويلانان يىر، قىبر (فا: مزار).
گۈلمەكلىك..gölməclilik [تائىرلى انىلم] باسدىرماق، قۇيلاماق (فا: دفن كردن).	گۈمۈتلۈك..gömtütlük [آد] اۋلو قويلانان يىرلەر، قىبرىستان، مزارلىق (فا: قبرىستان). cemetry

گۆندرمه..göndərmə [آد] يوللاما (فا: ارسال) sending	گۆمۈج..gömüc [آد] گۆمۈچ: گۆمۈ، خزانە، دفينه {ديوان لغات تورک ده ايشلەنيدير}.
گۆندريلمک..göndərmək [بلسيز ائيلم] گۆندرمک ايشی گۆرۈلمک to be sent	گۆمۈر..gömür [اؤزل آد] آذربایجان، دا يئر و گۆل آدی ۲۴۰.
گۆندريلمه..göndərmə [آد] ۱-بعثت (فا: بعثت). prophetic. ۲-	گۆمۈش..gömüş [آد] گۆممک طرزی و بيچیمی.
يوللاما (فا: روانه). despatched	گۆمۈک..gömük [صفت] گۆمولموش، يئرە گۆمولموش ائو، (فا: زیرزمین).
گۆندريلن هيئت..göndərilən heyet [آد] بير يئرە گۆندە ريلن	گۆمۈلتۈ..gömültü [آد] ۱-آو بکلەمک اۆچون قازيلان چوخور يئر
تمشيلجی (فا: هيئت اعزامی). a mission	(فا: چاله). ۲- (فا: دفينه). buries treasure
گۆندورمک..göndürmək [آد] باخ: گۆندرمک	گۆمۈلدۈرۈک..gömüldürük [آد] ۱-بويوندوروغا گنجيريلن قيسا
گۆندۈرۈلمک..göndürülmək [باخ] گۆندە ريلمک.	آغاچ. ۲- يەر آتین بئلينده دالی گتتمەمک اۆچون آتین بويوننا باغلانيلان قاييش.
گۆندەری..göndəri [آد] يوللاما، حواله (فا: مرسوله، حواله). draft	گۆمۈلمک..gömülmək [بلسيز ائيلم] ۱-قويلائيلىماق، گۆممک ايشی
گۆندەریجی..göndərici [صفت] يوللايان، يوللايیجی (فا: فرستنده)	گۆرۈلمک، باسدیريلماق، توپراق آلتيندا گيزلەنيلمک (فا: دفن شدن). ۲- (مچ) محو ائديلمک، پوچا چيخاريلماق، "دنيزه گۆمولدو".
sender	گۆمۈلمۈش..gömülmüş [صفت] دفن اولموش (فا: مدفون). buried
گۆندەريش..göndəriş [آد] گۆندرمک ايشی ويا بيچیمی، يوللاما.	گۆمۈلۈ..gömülü [صفت] گۆمولموش اولان، قويلانمیش، مدفون buried
گۆندەریلر..göndərilər [آد] حواله لر (فا: حوالجات). bills	گۆمۈلۈش..gömülüş [آد] گۆمولمک ايشی ويا بيچیمی.
گۆندەریلمک..göndərmək [بلسيز ائيلم] يوللائيلىماق، گۆندرمک	گۆمۈلۈشمک..gömülüşmək [فا] بيرليکده گۆمولمک.
ايشی گۆرۈلمک (فا: ارسال شدن).	گۆمۈلەمک..gömülmək [تائيرلی ائيلم] ديرلی نسنه لر توپراق آلتينا
گۆندەریلیش..göndərilish [آد] گۆندە ريلمک ايشی ويا بيچیمی (فا: ارسال).	گۆمەرک ساخلاماق (فا: دفن کردن).
گۆن سۈيان..gön soyan [صفت] ۱-گۆن تمیزلەين. ۲- (مچ) باهاجيل، ظالم.	گۆمەلە..gömələ [آد، تا] آوجی لارين دۆزلتديگی چارداق.
گۆنلۈک..gönlük [صفت] گۆن اۆچون آشيلاماغا يارارلی، گۆنلۈک	گۆن..gön [آد] ۱-ایری حیوانلارین داباغ لانمیش دری سی. ۲-
دری (فا: مناسب جهت تهیه چرم).	کۆسەله (فا: چرم). leather {ديوان لغات تورک ده ايشلەنيدير، سنگلاخ سۆزلۈيۈنده ايشلەنيدير: آت دری سی}.
گۆنن..gönen [آد] ۱-اكيله جک توپراغين کنشلميش حالی، نم و رطوبتلی توپراق ۲؛ ۲-فيض، افتخار، برکت ۷.	گۆنجلۈک..gönclük [آد] وارلی اولما وضعیتی.
گۆنن..gönen [اؤزل آد] اۆره گيربۈيونا عايد يئر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۵.	گۆنچۈ..gönçü [آد] گۆن ساتان کيمسه، گۆن ايشی ايله مشغول
گۆننچ..gönənç [آد] بوللوق، راحتليق و وار ايچينده ياشاما ۲.	اولان کيمسه (فا: چرم ساز). currier
گۆننمک..gönənmək [تائيرسيز ائيلم] بوللوق ايچينده ياشاماق ۲.	گۆنچۈلۈک..gönçülük [آد] گۆنچونون ايشی، گۆن اۆرتمه.
گۆنۈقالين..gönüqalın [صفت] ۱-دری سی قالين و گوبود. ۲-	گۆندەرتمک..göndərtmək [تائيرگن ائيلم] گۆندرمک ايشینی
(مچ) هنج بيرششی دن تائير گۆتومه ين و اتگی لنمه ين، گوبود (فا: پوست کلفت). pachydermatous	گۆردورمک t~ to send
گۆنۈقالين ليق..gönüqalınliq [آد، مچ] دری سی قالينليق، هنج	گۆندرمک..göndərmək [تائيرلی ائيلم] يوللاماق، يئتيرمک، ارسال
بيرششی دن تائير گۆتورمه مه، hardenedness	ائتمک (فا: ارسال کردن). to send {ديوان لغات تورک ده ايشلەنيدير «گۆندگرمک»؛ بو کلمه کۆنمک سۆزونه باغلیدير، باخ: کۆنمک}.
گۆنۈل..gönül [آد] باخ: کۆنۈل.	گۆندرمه بلگه سی..göndərmə bəlgəsi [آد] بير يئرە گۆندە ريلن
گۆنۈندن سۈيماق (چيخارماق)..gönündən soymaq (çixarmaq)	اشيانين ليستی.
[تائيرسيز ائيلم] بير ضرری گۆجله اؤنلەمک	
گۆنۈنۈ آلماق..gönünü almaq [تائيرسيز ائيلم] ۱-برک جزالانديرماق	
۲-باهاچيلىق ائتمک.	
گۆنه..gönə [اؤزل آد] اونور، افتخار ۷.	

گۆۋ..göv [اۆزل آد] گۆۋ: شېستىر دەداغ آدى. ميانا همدان (گۆۋخانا)، قۇرۇ-گۆل تېپە (گۆۋ زىبان)، رىزى (گۆۋسوار)، ماھىشان (گۆۋكۆل)، اۋچ (گۆۋ زىمى) دا كىند آدى {گۆۋى}.	گۆۋرى..göväri [آد] گۆۋرتى، ياشىلىق، گۆۋە رىتلىك. گۆۋىز..gövez [اۆزل آد] مغرۇر، غرۇرلو. ^۷ گۆۋىس..gövsər [اۆزل آد] گۆۋىس: ميانادا داغ آدى {گۆۋىس: گۆۋىه- سارىلمىش، يوكىك يىر}.
گۆۋدۈش آۋا..gövədüşava [اۆزل آد] گۆۋدۈش آۋا: سىراب دا كىند آدى {گۆۋى + دۈش + آۋا}.	گۆۋىشمىك..gövşəsmək [قا] گۆۋىشمىك، گۆۋىش گۆۋىشمىك. گۆۋىشك..gövşək [باخ] گۆۋىشك ruminat گۆۋىشك چالماق (ۋورماق)..gövşək çalmaq (vurmaq) [تائىرىسىز اىلىم] گۆۋىشكەمك.
گۆۋدۈل..gövdül [اۆزل آد] گۆۋدۈل: مىلىكان و خالىخال دا چاى و كىند آدى {گۆۋى+تىل: گۆۋىون بۇجاغى}.	گۆۋدە..gövdə [آد] ماشىن و آراج لارىن اساس بۇلومو، بىر شىيىن اصىل توپلو بۇلومو، اينسان وحيوانىن بدنى، باش قول و قىچ خارجىندە كى بۇلوم، يىتگى لرىن توپراق اۆستۈندە كى بۇلۇمو (فا: تنە، ساقە، بدنە). body {دەدە قورقۇد كىتايىندا ايشلە نىبىدىر، قىدىم تور كىجە دە كۆۋدۈنگى كىلمەسى بدىن يوخارى بۇلومونە دىئىلىردى، كلوسون؛ سونرالار بو كىلمە آغاج كۆتۈگۈ اۋچۈندە ايشلە نىبىدىر ^۸ }.
گۆۋدەجىك..gövdəcik [آد] بالاجا و كىچىك گۆۋدە، بدن جىك. گۆۋدە كىرەزى..gövdə kəhriz [اۆزل آد] گۆۋىرەمى و خىاۋ دا كىند آدى. گۆۋدەسل..gövdəsəl [صفت] گۆۋدە ايلە ايلگىلى. گۆۋدەسىز..gövdəsiz [صفت] گۆۋدەسى اولمايان، بدن دن آيرىلمىش without trunk گۆۋدەسىزلىك..gövdəsizlik [آد] گۆۋدەسى اولماما وضعىتى. گۆۋدەلىمىك..gövdələnmək [تائىرىسىز اىلىم] گۆۋدەلى اولماق، قالىنلاشماق.	گۆۋىشك..gövşək [باخ] گۆۋىشك ruminat گۆۋىشك چالماق (ۋورماق)..gövşək çalmaq (vurmaq) [تائىرىسىز اىلىم] گۆۋىشكەمك. گۆۋىشەين..gövşəyan [باخ] گۆۋىشەين. گۆۋىشەمىك..gövşəmək [باخ] گۆۋىشەمىك. to ruminate گۆۋىك..gövək [آد] جۈزىن ياشىل قابىغى. گۆۋگان..gövgan [اۆزل آد] گۆۋگان: فرىدونشەر دە داغ آدى. گۆۋل..gövel [صفت] ۱- ياشىل باشلى اۋردىك. ۲- گۆك رىنگىنى آلمىش. گۆۋلۈك..gövlük [اۆزل آد] ميانا دا كىند آدى {گۆۋى+لۈك}.
گۆۋدە كىرەزى..gövdə kəhriz [اۆزل آد] گۆۋىرەمى و خىاۋ دا كىند آدى. گۆۋدەسل..gövdəsəl [صفت] گۆۋدە ايلە ايلگىلى. گۆۋدەسىز..gövdəsiz [صفت] گۆۋدەسى اولمايان، بدن دن آيرىلمىش without trunk گۆۋدەسىزلىك..gövdəsizlik [آد] گۆۋدەسى اولماما وضعىتى. گۆۋدەلىمىك..gövdələnmək [تائىرىسىز اىلىم] گۆۋدەلى اولماق، قالىنلاشماق.	گۆۋم..gövəm [آد، دىرگى] سىغىرلارى دالايان زار قانادلى بىرچور مىلچىك (سىنك) (فا: نوعى مگس). گۆۋم آرىگى..gövəm ərigi [آد، يىتگى] باخ: آغ تىكان. گۆۋنرى..gövnəri [اۆزل آد] ميانا دا كىند آدى. گۆۋەرىش..göväriş [آد] گۆۋرەمك ايشى ويايىچىمى، گۆۋەرىش (فا: رويش). گۆۋەر..gövher [آد، فا] دىرلى داش، جواهير. گۆۋەرى..göväri [اۆزل آد] ياشارمىش، غرۇرلو. ^۷ گۆۋى..göy [آد] ۱- اىچىندە اۆلدوزلار و گزەين لر اولان سۆنسوز بوشلوق، يىر اۆزو اۆستۈندە كى گۆۋى رىنگلى (ماۋى) قۇببە، اۋزى، فضا، سما (فا: آسمان). sky ۲- ماۋى رىنگ، گۆۋى قۇببە سىنىن رىنگىندە اولان رىنگ (فا: رىنگ آبى). blue ۳- يىشمەلى گۆۋى، گۆۋە- رىتى، ياشىل رىنگ، تازا گۆۋى (فا: سىزىجات). green, vegetables ۴- (مىچ) تانىرسال، قۇتسال، سۆنسۇزلىق، اۆستۈنلۈك، تازالىق ۵- [اۆزل آد] گۆۋى / گۆك سۆزىلە دۆزەلن اينسان آدلارى: ~اتلىغ، ~ارسلان، ~آغاج، ~اغول، ~الپ، ~اوردۇ، ~اۋزان، ~اوغول، ~اۋوا، ~- اۋيا، ~اى، ~اى، ~باتۇ، ~باتۇر، ~بارس، ~بالا، ~باى، ~بەردى، ~بىگ، ~بۇداق، ~بۇداق، ~بۇدون، ~بۇغا، ~بۇيۇق، ~بىلگە، ~تۆرە، ~تاش، ~تاغ، ~تان، ~تان، ~تانيق، ~تاى، ~تەمىر، ~تۇرا، ~تۇران، ~تۇرك، ~تۆرە، ~تۇغ، ~تۇغان، ~تۇلقا، ~تۇى، ~تۇيۇق، ~تىگىن، ~تىمۇر، ~تىن، ~چىرى، ~چار، ~چىكباى، ~چەباش، ~چەبالا، ~چە- باى، ~چىچىك، ~داغ، ~دەبۇلدى، ~دوۋغان، ~ەر، ~سال، ~ساي، ~سوۋ، ~سوۋى، ~شىن، ~قۇيۇز، ~قۇت، ~قۇتلۇغ، ~قۇلو، ~قۇلىچ، ~قۇن،

گۆی باش اوتو..göybaşotu [آد، بیتگی] توپلاشیق گیللردن، یازدا بوغدا تارلارلاریندا مۆر رنگلی چیچکلر آچان بیر بیتگی (فا: نوعی گیاه). centaurea cyanus گۆیین..göybən [اؤزل آد] ۱-تانریدان گلن، گۆک پارچاسی ۲-ماس-ماوی.^۷	~کۆز، ~مَنگۆ، ~مۆغول، ~هباخان، ~هتای، ~هون، ~ویا، ~وتاق، ~یاروق، ~یاساغ، ~یاغان، ~یای، ~یمر، ~یورد، ~یولداش، ~سومرجه <گیگ>؛ ایلامجا، کاسسی جه: یاشیل؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، گۆیتۆرک داش یازی لاریندا ایشله نییدیر، <گۆک> ۱-هاوا ۲-گۆی رنگی، ماوی. ۳-شهرین گۆی قوشاغی.
گۆییلگه خان..göybilgəhan [تاریخی اؤزل آد] اویغور خانلارینین عنوانلاریندانر.	گۆی..-göy [اؤزل آد] گۆک، گۆیجه و گۆی کلمه لری ترکیبی شکیلده، آذربایجاندا یئر آدی کیمی ایشلنیرلر، باخ: یترآدلاری (ان-آزی ۷۵ آد سایماق اولار).
گۆی ییلمجی..göybilimci [صفت] گۆی جیسیملرینی اینجه له یین ییلمن.	گۆیلتاش..Göyeltəş [تاریخی اؤزل آد] بابورخان دۆنمی بگ و کوموتان آدی.^۷
گۆی ییلمسل..göybilimsəl [آد] گۆی ییلم ایله ایلگیلی.	گۆی آدا..göy ada [آد] بیر توپلام اولدوز کومالاری، بۆلؤدسو و قازلاردان تشکیل تاپان و نسبی حالدا باغیم سیز اولان اوزای آداسی، گالاکسی (فا: کهکشان). the milky way, galaxy
گۆیتاش..göytaş [تاریخی اؤزل آد] ۱-گۆی تۆرکلر دۆنمی بگلریندن و کۆرشادین قیرخ یولداشیندان بیر ۲-مۆصول سلجوقلویگی.^۷	گۆی آداسی..göy adası [آد] گۆی آدا: اولدوزلار توپلامی، گالاکسی، باخ: قارادلیک، سولوجان دلیگی (فا: کهکشان). galaxy
گۆیتای..göytay [تاریخی اؤزل آد] ماناس داستانیندا آدی گئچن بیر بگ.^۷	گۆی اۆسکوروک (گۆی اۆسکوروک)..göy öskürük (göy öskürək) [آد] اوشاقین توتولدوغو و سۆرکلی و درین اۆسکوروک شکیلده تظاهر اندن یولوخوجو خسته لیک whooping-cough
گۆیتای بیگه..göytay bigə [تاریخی اؤزل آد] چنگیزخانین گلینی، تۆلای خانین ائوده شی^۷	گۆی انوی..göy evi [آد] گۆی اولدوزلارینی گۆسته رن بالاجا قوبیه.
گۆی تۆرک..göytürk [تاریخی اؤزل آد] تانریدان قوت آلمیش. قۇتسانمیش تۆرک. (تانریسال تۆرک، تانری طرفیندن گۆندریلمیش تۆرک).^۷	گۆی اطلسی..göy ətləsi [آد] اولدوزلارین گۆی کۆره سینده یئرلرینی گۆسته رن نقشه و چکیلیش.
گۆی تۆرک داستانلاری..göytürk dastanları [اؤزل آد] تورکلرین اسلام دان اؤنجه کی بو داستانلار چین قاینقلاریندا قید اولوب، بو داستانلار بوزقورد و ارگنه کون داستانلاریندان عبارت دیر.	گۆیالپ..göyalp [تاریخی اؤزل آد] تۆرکیه جُمهوریتی نین قورولوشوندا آتاتۆرک ون ده فیکیر و گۆروشلریندن یارارلاندىغی، تۆرکچولوق دۆشونجه سینى، سوسیولوژیک بویوتلارلا آله آلیپ، دیرلندیرن، اۆنلو سوسیولوک و ادبیاتچی.^۷
گۆیتۆرک خاقانلیغی..göytürk xaqanlığı [اؤزل آد] تاریخده ایلک دفعه تۆرک آدیله دۆولت قۇران گۆی تۆرک دۆولتی دیر، گۆی تۆرکلر آشینا عایله سینه منسوب دولار.^۸ بۇ دۆولت ۱جی و ۲جی گۆی تۆرک دۆولتی آدیلا تانیلیر: ۱-بیرینجی گۆی تۆرک دۆولتی نین قۇروجوسو بۇمین خاقان دیر، بۇمین م ۵۵۲ ده جووان جووانلاری یئنه رک باغیم سیزلیقلارینی اعلان ائتدی، بۇمین هونلارین باشکندی اولان اؤتوکن، ی باشکند سئجیدی، حاکمیت دۆنمی م ۵۵۲-۵۸۱ و حاکمیت بۆلگه لری غربی چین و کُره سینلرلاریندان قاراندیز و شرقی آنادولویا قدر یئرلرایدی، ایچ قاقالار و چین دسیسه لری سونجو اۆلکه ایکییه بۆلوندو: -شرقی گۆی تۆرک دۆولتی نین قۇروجوسو تونگ یابغو tung، حاکمیت دۆنمی م ۵۸۲-۶۳۰ و حاکمیت بۆلگه لری شرقی آسیادان آلتایلار قدر یئرلرایدی؛ -غربی-گۆی تۆرک دۆولتی نین قۇروجوسو تاردو tardu، حاکمیت دۆنمی	گۆی اوت..göyot [آد] یاشیل اوت (فا: سبزه). meadow
گۆی اۆزۈ..göyüzü [آد] یوخاریدا گۆرسه نن اولدوزلو، بۆلؤدلو، گونش و آی اولان یاریم کۆره.	گۆی اۆزۈ ماوی..göyüzü mavisi [آد] آچیق ماوی.
گۆی اوغوز..göy oğuz [تاریخی اؤزل آد] گۆک اوغوز: قاقاووز، ایندی ده مۆلداویا باغلی اۆزۆرک اولاراق یاشاملارینی سۆردورن اوغوز بویو.^۷	گۆی بۆری..göyböri [تاریخی اؤزل آد] ۱-تانریسال قورد، بعضا "بوزقورد" یازیلیر؛ ۲-خوارزملی جلال الدین ین وزیر و کوموتانی، گۆی تۆرکلر دۆنمی بگلریندن و کۆرشادین قیرخ یولداشیندان بیر ۷.

باغلاندىلار؛ گۆتۈرك اۆلكه سيندن بير گۆرۈنتۈ:

گۆتۈرك طایفالاری..göytürk tayfaları [اۆزل آد] شرقی گۆی تورکلر اون اویماغا آیریلیرلار: تۇلۇس، یاغلاقلار، بوغوت، کورابۇر، آبابۇر، قوربار، سیقارتوققار، چاریغ، یابۆکتار، یالپاقوت، غربی گۆی تورکلری اون اوخلار اولاراق ایکی قولا آیریلیرلار: (چین قایناقلاریندا) ۱- تۇلۇلار: چو-موکوئن، هو-لو-و/ هو-لو-کیو، شی-شو-تی، تو-کی-سی/ تۆرکیش، سو-نی-سی؛ ۲-نو-سی-پی لر (آ/ سی-کیی/ کیوی): کو-شوکیینه، پا-سایکانت، اوئن-شاپو، آسی-کیی-نی-شو، کو-شوچوپان.^{۲۰۹}

گۆتۈرکلر ایچینده اجتماعی تشکیلات..göytürkler içinde ictimai teşkilat [اۆزل آد] گۆی تورکلرده ان کیچیک بۆلۈم اوغوش oğuş (عایله) اولاراق اوغوش لاردان طایفا دۆزه لیردی کی اوروغ uruğ (اویا) آدلانیردی، نئچه اوروغ دان بود bod (بوی ویا اوخ)، و نئچه بود بیرلشمه سیندن بودون budun (ملت، اولوس) و نئچه بودون بیرلشمه سیندن ائل el دؤلت دۆزه لیردی.^{۳۰}

گۆیجانیق..göycatıq [تاریخی اۆزل آد] قیرقیزلارین، مانقوش اویمای- اولوبالاریندان.^۷

گۆیجه..göyce [آد] گۆکجه/ گۆکچه: ۱-گۆزل، ظریف، چکیچی، گۆی کیمی اورک آچان ۲-قیزآدی (فا: نام دختر). ۳- [دده] یئر آدی، آذربایجاندا سلجوقلو آتابگلریندن.^۷

گۆیجه چمن..göyce çəməni [آد] یاشیل چمن {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر}.

گۆیجه قارقا..göyce qarqa [آد، دیرگی] آلاقارقا دان کیچیک، اؤتوجو قۇش^{۱۴۰} (فا: زاغچه).

گۆیجه چچک..göyce çiçək [آد، بیتگی] لکوار یاپراق لاری و گۆی چچک لری اولان چوخ ایلیک اوتسۇ بیتگی.

گۆیجه دنیز..göycədəniz [اۆزل آد] گۆیجه دنیز: گنجه نین گۆنبا تانیندا بیر گۆل. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر}.

گۆیجه لر..göycələr [اۆزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان.^{۱۰۸، ۳}

گۆیجه لی..göycəli [اۆزل آد] گۆکجه لی: بو بوی اوتوزایکیلر طایفالارینا باغلی اولاراق عثمانلی توپراق لاریندان آذربایجانا

م ۵۸۲-۶۳۰ و حاکمیت بۆلگه لری آلتای داغلاریندان غربه طرف ایدی، غرب گۆی تورکلرین باشینا بومین، ین کیچیک قارداشی ایستمی خان گنجیدی، سونرا بومین، ین اوغلانلاری کولو و موخان و موخان نین اوغلو تاپو خاقان اولدو، بیزانس تاریخچی لره گۆره موخان زمانیندا گۆی تورک امپراتورلوغو منچوری دن قارادنیزه قدر گنجیش لشمیشدی، تاپو دان سونرا بومین ین نوه سی ایشبارا خاقان اولدو، گۆک تورکلرین بویوک آداملاریندان، کورشاد، باغاتور، آدلارینا اشاره اتمک اولار، اولار سونوندا چین اگه منلیگینه گیردیلر. ۲-ایکینجی گۆی تورک دؤولتی نین قوروجوسو ایلته ریش- خاقان دیر، م ۶۸۰دا آشینا عایله سیندن "قوتلوق" باش بوغو اؤتوکن شهرینی آلدی و "ایلته ریش" (ائل و دؤولتی بیغان) عنوانینی قازاندی، بو زامان اونون قارداشی قاپقان شاد (نایب السلطنه) و تونیوقو (باش وزیر، آیفوجو) اولدو، سونرالار ایلته ریش، ین ایکی اوغلو بیلگه و گولتکین، و همچنین اینل (قاپقان، ین اوغلو) بوتون "اون اوخلاری، تالاس، چو" و چوخلو آیری تورک ائللرینی تابع ائتدیلر، غربی آراشدیرماجی لار تونیوقو و، گۆک تورکلرین بیسمارکی تانیمیشلار، اولارین حاکمیت دؤنمی م ۶۸۲-۷۴۴ قدر سوردو، ایچ قاقالار و چین دسیسه لری سونوجو بو حکومت ییخلدیغیندا اۆلکه ایکیه بۆلوندو: -تورکیش دؤولتی نین قوروجوسو موخوداقان (بوغاتارکان)، حاکمیت دؤنمی م ۶۵۸-۷۶۶ و حاکمیت بۆلگه لری ماورالنهر، چو، تورقان، کؤجه ایالت لیردی، چین دسیسه لری سونوجو قارا تورکیش لرله ساری تورکیش لرین آراسای آچیلاراق حکومت سونوندا قارلوق لارین ایله کئچدی؛ -قارلوق یابغوسو؛ بیلگه خان اؤلندن سونرا باسمل لر، قارلوقلار و اوغورلار بیرلشهرک عصیان ائتدیلر و م ۷۴۵دن سونرا اوغور دؤولتی اؤتوکن شهرینده قورولدو و اوغور ایلته بری (باش بوغو) "قوتلوق کول" خاقان اولدو، باخ: اوغورلار. و گئنه همان دؤنم غرب بۆلگه لرینده قارلوق دؤولتی قورولدو: قارلوق یابغوسو، قوروجوسو: قاراخان، ۲جی گۆی تورک ییخیلینجا، اوغور قارلوق باسمل بیرلیگی وجودا گله رک قارلوق یابغوسو، م ۷۶۶دا اوزونو قاراخان (قارا و بوزقیرلارین خان) اعلان ائتدی، حاکمیت دؤنمی م ۷۶۶-۸۴۰ و حاکمیت بۆلگه لری: آلتای داغلاریندان غربی، چو، قارا ایرتیش، قاراتاباقای، تانری داغلاری، ماورالنهر ایدی، اولار سونوندا چنگیزخانا

گۆی دلینمک..göydəlinmək [تائیرسیز انیلم] بیردن بیره یتھین یاغیش یاغماق.	کۆچوب صفویله قاتیلدیلار ^{۸۵} .
گۆی دمییر..göydəmir [صفت] دری سی گۆی و اۆستوندە آغ خال لاری اۆلآن آت، گۆی دمییرمادیان.	گۆی جیسیملری..göycisimleri [آد] گۆنش، اۆلدوز و گۆی داشلاری بیرلیکده.
گۆیدن اۆداله مک (تۆکمک، یاغدیрмаق) ..göydən od ələmək (tökmək,yağdırmaq) [تائیرسیز انیلم] ساواش دا گۆیدن اۆدلو سلا حلا وورماق.	گۆی چای..göyçay [اۆزل آد] قوزئی آذربایجاندا رایون آدیدیر.
گۆیدن اۆدیاغماق..göydən od yağmaq [تائیرسیز انیلم] چوخ ایستی اولماق.	گۆیچک..göyçək [صفت] گۆزل، سئویملی، چکیچی (فا: زیبا) pretty beautiful، ۲- (تاریخی اۆزل آد) چنگیزخانین، "چنگیز" آدینی آلماسی اۆچون قورولتایا تکلیف وئرن بگ ^۷ . {گۆک + چک} گۆیه عاید اولان {.
گۆیدن دۆشمک..göyədən düşmək [تائیرسیز انیلم] بیردن اورتایا چیخماق.	گۆیچک جه..göyçəkce [صفت] چوخ گۆیچک، گۆیچک اولاراق quite pretty/ nice
گۆیدن دۆشمه (دۆشموش) ..göydən düşmə (düşmüş) [صفت] تصادفا آله دۆشموش، "بو پول الیمه گۆیدن دۆشموش کیمی اولموشدو." windfall, godsend	گۆیچک لشمک..göyçəklətmək [باخ] گۆیچک لشدیرمک.
گۆی دوغان..göydoğan [آد، دیرگی] قوزئی یاریم کۆره ده یاشایان بیر نوع کۆچری قوش (فا: نوعی پرندە). accipitridae	گۆیچک لشدیرمک..göyçəkləşdirmək [تائیرلی انیلم] قشنگ لشدیرمک، گۆزل لشدیرمک. to cause to become pretty
گۆیده آختارماق..göydə axtarmaq [تائیرلی انیلم] چوخ آختارماق.	گۆیچک لشدیریلمک..göyçəkləşdirilmək [بلسیز انیلم] گۆیچک اشمک.
گۆیده آلماق..göydə almaq [تائیرلی انیلم] ۱-ال اۆستو آلماق. ۲-تئز ساتیلماق.	گۆیچک لشمک..göyçəkləşmək [تائیرسیز انیلم] گۆیچک اولماق to get pretty
گۆیده آله دۆشمه مک..göydə ələ düşməmək [تائیرسیز انیلم] چتین آله دۆشمک.	گۆیچک لندیرمک..göyçəkləndirmək [باخ] گۆیچک لشدیرمک.
گۆیده راضی اولماق..göydə razı olmaq [تائیرسیز انیلم] اعتراض اشمه دن راضی اولماق.	گۆیچک لشمک..göyçəkəlmək [باخ] گۆیچک لشمک.
گۆیده قاپماق..göydə qapmaq [تائیرلی انیلم] ۱-ال اۆستو آلماق. ۲-تئز ساتیلماق.	گۆیچک لیک..göyçəklik [آد] گۆزل لیک (فا: وجاهت). prettiness
گۆیده گۆتورمک..göydə götürmək [تائیرلی انیلم] ۱-ال اۆستو آلماق. ۲-تئز ساتیلماق.	گۆیچن..göyçən [اۆزل آد] گۆزل، آلیملی، دیلیر ^۷ .
گۆیده نه وار..göydə nə var [باخ] دالامیندی.	گۆیچو..göyçü [آد] ۱-گۆی ساتان. ۲-گۆی اۆزمانی.
گۆی دیرمالایان..göy dırmalayan [آد] باخ: گۆی دلن.	گۆیچول..göyçül [صفت] گۆیچل: گۆی رنگینه چالان.
گۆیران..göyran [اۆزل آد] کلئیر ده کند آدی {گۆیر+ان}.	گۆیچیل..göyçil [اۆزل آد] ۱-گۆ کدن گلن، گۆ کسل ۲-ماوییه چالان ^۷ .
گۆی رتمک..göyertmək [تائیرلی انیلم] ۱-گۆی رنگله بویاماق، ماوی لشدیرمک (فا: برنگ آبی در آوردن). ۲-(اتمد) گۆیرمه سینه یول آچماق (فا: رویاندن). grow	گۆیچین..göyçin [اۆزل آد] ماوی ^۷ .
گۆیرتی..göyerti [آد] ۱-گۆی رنگی، یاشیل لیک. ۲-عمومیتله گۆوه رن هر بیتگی اۆچون سؤیله نیر (فا: علف). grass	گۆیخاقان..göyxaqan [تاریخی اۆزل آد] گۆی تۆرک خاقانلاریندان.
گۆیرتی چی..göyertiçi [آد] گۆیرتی اکیب بئجه رن، گۆیچو.	گۆیخان..göyhan [تاریخی اۆزل آد] اوغوز خاقان ین اوغوللاریندان.
گۆیرتی ساتان..göyertisatan [آد] گۆیرتی اکیب بئجه رن، گۆیچو.	گۆی خوروشتو..göyxuruştı [آد] مختلف گۆی لری (تره، جعفری، بوی / شنبلیله) قیزاردیب اونا قارا گۆزلوییا، ات، رُب، قورا آرتیراراق حاضرلانا بیر نوع خوروشت، قورماسیزی (فا: سبزی قورمه).
	گۆی داش..göydaş [آد] بیر داش نوعو (فا: کات کبود). blue vitriol
	گۆی داشی..göydaşı [آد] اوزای دا گزه یین لردن بالاجا جیسیم لره وئرلن آد (فا: سنگ آسمانی).
	گۆی دلن..göydələ [آد] چوخ قاتلی بینا (فا: آسمان خراش) skyscraper

گۆی قۇزقون..göy quzqun [آد، دیرگی] گۆی قۇزقونلار تاقیمیندان گۆی قۇزقون گیللر سوْیو، باشی و قانادلاری گۆی رنگلی (ماوی)، بوْینو و قارنی یاشیل، کۆچری قوش. coracias garrulus گۆی قۇزقون گیللر..göy quzqungillər [آد، دیرگی] گۆی قۇزقون کیمی قوشلار سوْیو. گۆی قۇزقونلار..göy quzqunlar [آد، دیرگی] قوشلار صنف ایندن قۇزقون گیللر تاقیمیناگیرن آلت تاقیم. گۆی قۇزقون موسولار..göyquzqunumusovlar [آد، دیرگی] گۆی قۇزقونلاری، آغاج قاقانلاری، چوبان آلداتانلاری، ساغانلاری ایچینه آلان قوشلار صنیفیندان بیر تاقیم. گۆی قۇشاگی..göyquşağı [آد] باخ: گۆی قۇشاگی گۆی قۇرشاگی..göyqurşağı [آد] گۆی قۇشاگی: یاغمور قۇشاگی، یاغیش لبقدا گۆن ایشین لارینین یالین ایشین لارا بؤلونمه سی و آیریلما سی سوْنجو گتیریده گۆرسه ن دایره شکلینده یئددی رنگلی ساریق (فا: قوس قزح). rainbow گۆی قۇمو..göyqumu [آد] گۆی داشلاریندا گۆرولن کۆره وی دانه جیکلر. گۆی قیر..göyqir [آد] گۆی رنگینه چالان قیر رنگی. گۆیقیز..göyqiyaz [تاریخی اؤزل آد] ماناس داستانیندا آدی گئچن بیر بگ.^۷ گۆی کۆره سی..göyküresi [آد، تو، ع] یاریم یووارلاق، یاریم یومار، : یئری مرکز توتاراق سونسوز و افقی سطح (باتای اۆزئی) اۆستونده کی یاریم کۆره نین ایچ اۆزو. گۆی کۆکوسو..göyküküsü [آد] دوْغرانیش تره گۆیو یومورتا اُون ساری کۆک زرشک و جویز ایچین دن دوزه لن کۆکو. گۆی گۆز لۆک..göygözlük [آد] گۆزلرین گۆی اۆلماسی. گۆی گۆز..göygöz [صفت] ۱- گۆزلری گۆی رنگینه اولان، ماوی گۆز، " گۆی گۆز قیز " ۲- قیز آدی (فا: زاغ چشم). blue-eyed گۆی گۆیرتی..göygöyerti [آد] اوت علف، گۆی گۆوه رنتی گۆی گۆیرچین..göygöyərçin [آد، دیرگی] باخچالیق یئرلرده یاشایان بیر قوش (فا: نوعی پرندە). columba aenas گۆیگۆ..göygü [اؤزل آد] کوره کن، داماد، اوْغلان آدی (فا: نام پسر). گۆی گۆرۆلتۆسو..göygürültüsü [آد] شیشمک و چاخماق سسی (فا: آسمان غره). thunder گۆیل..göyəl [صفت] گۆی رنگی. گۆیلى..göyeli [اؤزل آد] زنگیلان، دا چای آدی.^{۲۴۰}	گۆیرتی لی..göyertili [صفت] گۆیرتی اکیلیمش، گۆیرتی سوْ. گۆیرتی لیک..göyertilik [آد] گۆیرتی اکیلیمش یئر. گۆیرچین..göyərçin [آد، دیرگی] ۱- قوش آدی، باخ: گۆورچین. ۲- اوْخشاما و نوازیش و عزیزله مه مقامیندا ایشله نیر " گۆیرچین قیزیم " {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} گۆکرچکۆن؛ سن؛ گۆک سۆزوندن آلیناراق بو قوشون رنگینه اشارتدیر، کلاوسون^۶. گۆیرچین..göyərçin [اؤزل آد] هشتی ده (لی)، میانادا (لیک) کند آدی، سالماسدا (قالا) قالا و کند آدی. گۆیرچینی..göyərçini [صفت] گۆی رنگه چالان، توتقون کول رنگلی. گۆیردیلمک..göyerdilmək [بلسیز انیم] گۆی اندیلیمک، گۆی رنگه بو یادیلماق. ۳- اکیلیب ییتیشدیریلیمک. گۆیرمک..göyermək [تائیرسیز انیم] ۱- اوت ییتیمک، یاشارماق رویدن). to grow ۲- گۆی رنگی آلماق، ماوی لشمک، یاشیل لاشماق، دوداقلاری قورخودان گۆی اولماق، بدنن بیر یئرینه بیریشی دیهرک قیزارماق. ۳- سونوج وئرمک، حاصل اولماق {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن؛ گۆک+ار+مک}. (فا: گۆیرمیش..göyərmiş [صفت] گۆی رنگی آلمیش، یاشیل لاشمیش. گۆیرۆش..göyərüş [آد، بیتگی] لک واری یاپراقلی، قانادلی میوه سی اولان، آغیر و محکم اودونجاقلی آغاج. گۆیرۆشلۆک..göyərüşlük [آد] چۆخلو گۆیرۆش گۆوه رن ویا اکیلن یئر. گۆیری..göyəri [آد] یاشیل لیق، گۆورتی، گۆیرتی. گۆی ساتان..göysatan [آد] گۆیرتی ساتان (فا: سبزی- فروش) greengrocer گۆیسəl..göysəl [صفت] گۆی له ایلگی لی اولان (فا: سماوی). celestial گۆیسنگۆن..göysəngün [تاریخی اؤزل آد] بیلگه خاقان دۆنمی اوردوباشی لاریندان^۷. گۆی سوغان..göysoğan [آد، بیتگی] بیرنوع سوْغان (فا: پیازچه) spring onion گۆیشین..göyşin [صفت، ت] گۆی رنگینه اولان نسنه. گۆی قۇتبو..göy qotbu [آد] گۆی انکسن ینین گۆی کۆره سینى دلدیگی ایکی نُقطه دن هر بیرى، گۆی اوجایی. گۆی قۇببه..göy qubbə [آد] قۇببه یه بنزمه سی باخیمیندان گۆی.

گۆیلره چیخارماق..göylərə çıxarmaq [تائیرلی انیلم] چوخ اؤومک، چوخ تعریف له مک.	گۆینه دن..göynədən [باخ] گۆینه دیجی.
گۆیلمک..göyləşmək [تائیرسیز انیلم] ۱- گۆی رنگ آلماق، ماوی لشمک. ۲- گۆیه ریب بیتمک. ۳- یاشیل لاشماق.	گۆینەمک..göynəmək [تائیرسیز انیلم] ۱- اینجیمک to ache ۲- وورماق سونوجو بدنین بیر یثری گۆیه ریب قیزارماق. ۳- سیز یلداماق، اینله مک (فا: رنجیدن). to take offence {دیواندا کۆیمک (یانماق، یاخماق) بو سۆزون کؤکو اولمالیدیر}.
گۆیلو..göylü [صفت] ۱- تانریدان گلن ۲- سۆیلو. ۳- گۆیرتی لی.	گۆینه مه..göynəmə [آد] اینجیمه، سیز یلداما، اینله مه (فا: رنجش).
گۆیلوک..göylük [آد] ۱- یاشیللیق، ماوی لیک. ۲- گۆیرتی لیک (فا: سبزه زار). grass	گۆیوس..göyüs [آد] باخ: گؤغوس، گؤگوس، کؤکس.
گۆیم..göyəm [آد، بیتگی] ۱- بیرنوع الچه آغاجی، جیر و جالاق لی جنس لری اولان، گۆی رنگلی و تورش مزه، آغیز بۆزوشدوروجو میوه سی اولان کول آغاج (فا: آلو چه جنگلی). Prunus spinosa	گۆیوش..göyüş [اؤزل آد] فیدان، یثنی یتیمه، اوغلان آدی (فا: نام پسر).
۲- بو میوه دن پشیریلیمیش و حاضرلانیمیش گۆیم موربایسی. ۳- زاقاتالادا کند آدی ۲۴۰.	گۆیوک..göyük [اؤزل آد] اوغوزنامه ده تورکون تورونلاریندان (دیپ باقوی خان ین اوغلو)؛ آلتون اوردو خاقانی و تولویخان جانشینی (م ۱۲۴۹-۱۲۴۸)؛ ۱۲، ۲۰۹؛ {گۆی+اؤک (اک): گۆیه عاید؛ بعضا بو کلمه نی گئییک کیمی یوروملایرلار، ولی گۆی سۆزوندن آیینماسی اویقونراق دیر}.
گۆیمک..göymək [تائیرلی انیلم] یاخماق.	گۆیوک..göyük [صفت] ۱- یانیق، یانمیش. ۲- خسته لیک آتشی.
گۆیم لیک..göyemlik [آد] چوخلو گۆیم آغاجی بیتن یثر، گۆیم کوللوغو.	گۆیول..göyül [باخ] گۆیول، کۆنول.
گۆیمن..göymən [آد] ماوی گۆزلو کیمسه، تانریسال، تانریدان گلن.	گۆیوم سوو..göyümsou [صفت] گۆیومتیراق، گۆیومتول، گۆی رنگه چالار (فا: آبی مانند). bluish
گۆیمورن..göymürən [تاریخی اؤزل آد] قازاقلارین، اورتایوز بؤللوگو، قیپچاق اویمای اوْلوبالاریندان ۷.	گۆیومتول..göyümtül [صفت] باخ: گۆیوم سوو. {سنگلاخ سۆزلویوندە ایشله نییدیر}.
گۆیمی..göyemi [صفت] گۆیم رنگینده، توند ماوی.	گۆیومتیراق..göyümtıraq [صفت] باخ: گۆیوم سوو. {سنگلاخ سۆزلویوندە ایشله نییدیر}.
گۆین..göyən [اؤزل آد] گۆک: گۆک رنگی، ماویه چالان، ماویلشمیش ۷.	گۆینار..göynar [آد] باخ: کؤکنار.
گۆینتمک..göynətmək [تائیرلی انیلم] آجیشدیرماق، قاشیندیرماق، قیجیق لاندیرماق (فا: رنجاندن). to pique	گۆیون یئدی قاتی..göyün yedi qatı [آد] چوخ یوکسک گۆیلر.
گۆینترتی..göynərti [آد] گۆینه مه، سیز یلداما، آغریما.	گۆیونمک..göyünmək [تائیرسیز انیلم] گۆینه مک، اینجیمک (فا: رنجیدن). {دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر}.
گۆینتری..göynəri [اؤزل آد] میانادا کند آدی {۱- گۆی+نری ۶۶. ۲- گۆیوناری}.	گۆیه چکیلمک..göyə çəkilmək [تائیرسیز انیلم] گۆیلرده اوچماق "قوشلار گۆیه چکیلدیلر".
گۆینک..göynək [آد] گۆینوک: گۆینه ین یثر، اینجین یثر، گۆینوک.	گۆیه چیخارماق..göyə çıxarmaq [تائیرسیز انیلم] چوخ تعریف له مک.
گۆینور..göynur [اؤزل آد] گۆی کیمی گۆزل و ایشقلی، قیز آدی (فا: نام دختر).	گۆیه چیخارتماق..çixartmaq [تائیرسیز انیلم] چوخ تعریف له مک.
گۆینوک..göynük [اؤزل آد] ۱- یانمیش، قاورولموش ۲- ماویه قاچان ۷.	گۆیه چیخماق (گۆی لره)..göyə çıxmaq (göylərə) [تائیرسیز انیلم] اوچالماق، یوکسکلمک.
گۆینوک..göynük [اؤزل آد] قیزیق بویونا عاید یثر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.	گۆیه سس سالماق (گۆی لره)..göyə səs salmaq (göylərə) [تائیرلی انیلم] چوخ های کوی سالماق.
گۆینومک..göynümək [تائیرسیز انیلم] باخ: گۆینه مک.	گۆیه سوورولماق..göyə sorulmaq [بلسیز انیلم] پوچ اولماق، هئچه چیخماق.
گۆینه دیجی..göynədicı [صفت] آجیشدیریجی (فا: اذیت کندنده).	گۆیه فالخما (چرخما)..göyə qalxma(çixma) [آد] معراج ascensoin to heaven
aching	

گۆیه قالدماق..göy qalxmaq [باخ] گۆیه چیخماق (فا: معراج کردن).	گۆرگۆرگۆرولدماق..gurgur guruldamaq [تائیرسیز انیلم] جوشوب داشماق "سئل گۆرگۆر گۆرولدویوردو".
گۆیه قالدیرماق..göy qaldırmaq [تائیرسیز انیلم] گۆیه چیخارتماق، گۆیه اوجالتماق.	گۆرلاشماق..gurlaşmaq [تائیرسیز انیلم] گۆرلشمک، گۆرولتولو اولماق.
گۆی یاشیل..göy yaşıl [صفت] گۆی ویاشیل رنگلر آراسیندا اولان.	گۆرلاماق..gurlamaq [تائیرلی انیلم] گۆرلنمک، بر کدن سسلی لنمک.
گۆی یاقوت..göy yaqut [آد، ژئولوژی] گۆی رنگلی دیرلی بیر داش.	گۆرلانماق..gurlanmaq [تائیرسیز انیلم] شدت لنمک، گوجلنمک، گۆرلنمک
گۆی یولو..göy yolu [آد] سامان یولو، سۆت یولو.	گۆرلایچی..gurlayıcı [صفت] گۆرولتو سسی چیخاران، گۆرلایان.
گۆپ..gup [سس تق] یوخاری دان دۆشن آغیر شئین چیخاردیغی سس (فا: صدای افتادن چیزی).	گۆرولتو..gurultu [آد] اوولتو، گئنیش آلانی بوروین دهشتلی سس، نریلتی، پاتیلتی (فا: رعد). thunder, roar
گۆپ ائیلهمک..güop eyləmək [تائیرلی انیلم] اۆره یی دوشمک.	گۆرولتونریلتی..gurultunəritli [آد] چوخ برک سس کۆی.
گۆپاماق..gupamaq [باخ] گۆپسه مک to strike heavily	گۆرولتولو..gurultulu [صفت] گۆرولتوسو اولان، چوخ سس سالان، گۆرولتو سالان thundering, thunderous
گۆپا گۆپ..gupba gup [باخ] گۆپ گۆپ.	گۆرولتولوق..gurultuluq [آد] گۆرولتو اولما وضعیتی.
گۆپادان..gupbadan [ظرف] گۆپولتو ایله، بیردن بیر.	گۆرولداتماق..guruldatmaq [تائیرلی انیلم] گۆرولداتماسینا سبب- اولماق t~to thunder
گۆپولتو..gupbultu [آد] گۆپ گۆپ سسی.	گۆرولداتماق..guruldamaq [تائیرسیز انیلم] گۆرولتو سسی چیخارماق، اوغولداتماق، گۆرولدەمک (فا: صدای رعد درآمدن). to thunder
گۆپولداتماق..gupbuldatmaq [ل] گۆپولتو سسی چیخارماسینا یول آچماق (فا: ف.س گۆپ گۆپ صدا دادن).	گۆرولدایچی..guruldayıcı [صفت] گۆرولتو سالان.
گۆپولداتماق..gupbuldamaq [تائیرسیز انیلم] گۆپ گۆپ سس چیخارماق، گۆپولتو	گۆرگۆروروم..gurgurum [اؤزل آد] یاپارلی بویوناعایدیترآدی (م۱۶جی قرن) ۲۲۵.
گۆپ دۆشمک..gup düşmək [تائیرسیز انیلم] گۆپ سسی وئرمک، برک دوشمک، وورارق دۆشمک.	گۆرهاگور..gurhagur [ظرف] گۆرولتو ایله، شدتله "دمیر ~ قیزاریردی".
گۆپساماق..gupsamaq [باخ] گۆپسه مک.	گۆم..gum [باخ] گۆم.
گۆپ گۆپ..gup gup [سس تق] ۱- یئنه یئر یه رک حاصل اولان آیاق سسی ۲- اۆرک دۆیونتوسونون سسی "گۆپ گۆپ دۆیونمک".	گۆمان..guman [آد، فا] گمان.
گۆجیر..gucir [اؤزل آد] بیناب دا داغ آدی.	گۆمبورداتماق..gumburdamaq [تائیرسیز انیلم] گۆپ سسی چیخارماق.
گۆداتو..gudatu [اؤزل آد] گۆدنا / قوداتو: سومرلرده تانری آدی ۲۱۱.	گۆمبورگۆمبور..gumburgumbur [ظرف] بۆیوک گۆرولتو سسی.
گۆدوز داغ..quduz dağ [اؤزل آد] قودوزداغ: زنجان دا داغ آدی.	گۆمبولتو..gumbultu [آد] یوکسکدن دوشن بیر شئیدن چیخان سس crash
گۆر..gur [صفت] گۆر، گۆجلو، قووتلی، قیزغین، جوشقون، چوخ ایزدیحام لی brisk {باخ: گۆر}.	گۆمبولداتماق..gumbuldatmaq [تائیرلی انیلم] گۆمبولتو سسی چیخارماسینا سبب اولماق o thump, to kick up a din
گۆرپ..gurp [باخ] گۆپ.	گۆمبولداتماق..gumbuldamaq [تائیرسیز انیلم] گۆمبولتو سسی چیخارماق، گۆمب ائیلهمک (فا: صدا دادن). to fall with a bang,
گۆرپولتو..gurpultu [باخ] گۆپولتو.	گۆمپ..gump [آد] یوکسکدن دوشن بیر شئیدن چیخان سسی.
گۆرتا گۆرت..gurta gurt [باخ] گۆپ گۆپ.	گۆمگۆم..gumgum [سس تق] بیرشئی دۆشهرک چیخان بوغوق سس.
گۆرساچ (لی)..gur saç (li) [صفت] قالین ساچلی.	گۆمگولاماق..gumlamaq [تائیرسیز انیلم] گۆم گۆم سس چیخارماق.
گۆرسسلی..gur səslı [صفت] گۆرسسلی: اوجا سسی اولان.	
گۆرشاد..gursad [صفت] گۆرشاد: چوخ گۆر یاغان یاغیش، ساغناق- یاغور	
گۆرگنچر..gurgeçər [اؤزل آد] گۆرگنچر: تبریز ده چای آدی.	
گۆرگۆر..gurgur [اؤزل آد] گۆرگۆر: تیکان تپه ده داغ آدی.	

گۆملماق.. gumgumlamaq [تائیرسیز انیلم] گۆم گۆم سس چیخارماق.	گۆپون.. güpün [آد] چپو کیمی شئیلری بیر یئر تاپدایماق اوچون- چکوش کیمی آلت (فا: پتک) {گۆپسەمک سۆزوندن}.
گۆمور گۆمور.. gumur gumur [باخ] گۆمگۆم.	گۆپه گۆندوز.. güpə gündüz [ظرف] تام گۆندوز اولاراق.
گۆوارا.. guvara [آد] آغاچلاری چوخالتماق و تکثیر ائتمک اوچون بیر یۆنتم، مۆؤن بوتاسینی آیب یئردە قویلازلار و بوتاک کۆک آتیب یئنی مۆو عملە گتیر. باخ: دوغاناق.	گۆج.. güc [صفت] ۱- انرژى دن گلن حرکتلنمه، جانلی لارین عضولرینی گرگین لشدیرمه واسطه سیله فیزیکی حرکت لر ائتمه قابلیتی، بیر مادّەنین ایش گۆرمه قابیلیتی "اینسان گوجو، توپراغین گوجو، فابریکا بوتون گۆجو ایله ایشله ییر" (فا: نیرو). ۲- power اۆستونلوق و یئتە نک، قُدرت، قُوّه "تارنی بیزه گۆج وئر". ۳- چتین، زور، مُشکل، آغیر و یوروجو ایش "بو ایش گوج اولدو" (فا: مشکل) ۴- (تاریخی اۆزل آد) عثمانلی لارین اولوبابالاریندان. (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر، صح:).
گۆیا.. guya [باغلاچی سۆز، فا: سانکی، انله ییلکی (فا: ~) as if, as though	گۆج.. güc [آد] اینی وئریملی ائتمک اوچون بیتگی لرین دیینه سپیلن مادّه، حیوانلارین دیشقی سیندان دۆزلن گۆبره "قاییرما گۆبره، شیمیایی گۆبره" (فا: کود، سرگین). dung, fertilizer {یونانجا کلمه سانلییر، او-سو}.
گۆبره بۆجگی.. gübrə böcəyi [آد، دیرگی] قین قانادللی لاردان، گۆبره ده یاشایان بیر بۆجک جنسی (فا: نوعی حشره). Onitis	گۆج-.. güc [اۆزل آد] اینسان آدی: ~الپ، ~خان، ~های / بگ .
گۆبره سپن.. gübrə səpən [صفت] توپراغی گۆبره لیلین، گۆبره وئرن. گۆبره سیز.. gübrəsiz [صفت] گۆبره وئریلمه میش، کۆدسۆز.	گۆج آلماق.. Güc almaq [تائیرسیز انیلم] گۆج لنمک، قووت لنمک.
گۆبره قازی.. gübrə qazı [آد] گۆبره دن الدە اندیلن یانیجی قاز، بیوقاز.	گۆج اۆتوروجو.. güc ötürücü [آد] میکانیکی آراج لاردا ماشین ین بیر حصّه سیندن آیری حصّه سینە گۆجو مُتقل اندن قاییش.
گۆبره لندیرمک.. gübrələndirmək [تائیرلی انیلم] گۆبره له مک.	گۆج اۆلچن.. güc ölçən [آد] گۆج مقدارینی اۆلچوله ین قورغو.
گۆبره لندیریلمک.. gübrələndirilmək [بلسیز انیلم] گۆبره وئریلمک.	گۆج ائتمک.. güc etmək [تائیرسیز انیلم] گوجله و چتین لیکله بیرایش- گۆرمک.
گۆبره لنمک.. gübrələnmək [بلسیز انیلم] گۆبره وئورولماق	گۆج ائلمک.. güc etmək [تائیرسیز انیلم] گوجله و چتین لیکله بیرایش- گۆرمک.
to be fertilized	گۆج اوتو.. güc otu [آد، یئگی] بیریتگی آدی (فا: گیاه غافث).
گۆبره له مک.. gübrələhmək [تائیرلی انیلم] توپراغا گۆبره وئرمک	agrimonia
to fertilize	گۆج بلا.. gücbəla [آد] چوخ چتین لیکله، زورلا، بۆیوک اذیت له "گون بۆیو ایش دالیسیجا گزهرک، گئجه گۆج بلا ائوه دۆندو".
گۆبره لی.. gübrəli [صفت] گۆبره لنمیش، کودلانمیش.	گۆج بیرلیگی.. gücbirliyi [آد] گۆجلری بیرلشدیرمه.
گۆبره لیک.. gübrəlik [آد] گۆبره وئریلن یئر.	گۆج تەکین.. güctəkin [تاریخی اۆزل آد] دیواندا و قاراخانلیلار دۆنمی بیر بگ آدی.
گۆبۆر.. gübür [صفت] گوجلو و اییی گلیشمیش، ساغلام.	گۆج تەیمۆر.. gücteymur [تاریخی اۆزل آد] تیمورخان دۆنمی بگ و کۆموتان آدی.
گۆبه.. gübə [اۆزل آد] سالماس دا کند آدی {کۆپمک و کۆبر سۆزوندن آلتیناراق دیک یئر معنا سیندادیر}.	گۆج دن دوشمک.. gücdən düşmək [تائیرسیز انیلم] گۆجونو ایتیرمک.
گۆپ.. güp [سس تق] باخ: گۆپ.	گۆج سۆز.. gücsüz [صفت] گوجو اولمایان (فا: ناتوان). unable
گۆپان.. güpan [باخ] گۆپون.	گۆج سۆز جه.. gücsüzçə [ظرف] گوجسۆز اولاراق (فا: با ناتوانی).
گۆپۆلدەمک.. güpbüldəmək [تائیرسیز انیلم] گۆپ گۆپ سس چیخارماق.	گۆج سۆز لۆک.. gücsüzlük [آد] گۆجسۆز اولما (فا: ناتوانی).
گۆپسەمک.. güpsənmək [تائیرسیز انیلم] گۆپ گۆپ وئورولماق.	weakness
گۆپسەمک.. güpsənmək [تائیرلی انیلم] گۆپۆلتو ایله وئورماق.	گۆج سۆنمک.. gücsünmək [تائیرلی انیلم] بیر شئی گۆج سایماق.

گۆج	تۆجقارا.. güc qara [تاریخی اۆزل آد] آجی قوٗت، یشی سئی یازیتلاریندا بیر بگ آدی ۷.
گۆج صرف ائتمک، وورماق، تلاشا دۆشمک، زور وورماق (فا: ورجه وورجه کردن). to make an effort {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	تۆج قایناغی.. güc qaynağı [آد] انرژى و قدرت قایناغى.
تۆجنىک.. gücənək [صفت] گۆج وورموش، تلاشا دۆشموش.	تۆج گتیرمک.. güc gətirmək [تائیرسیز انیلم] قوٗت لئمک، گۆج لئمک.
تۆجنىکلىک.. gücənəklik [صفت] گۆجنىک اولما وضعیتی.	تۆج گلمک.. güc gəlmək [تائیرسیز انیلم] ۱-بیر ایشی گۆج له گۆرمک.
تۆجو.. gücü [آد] بئز دسگاهیندا اپیلیگی عیارلایان دسگاه داراگی.	۲-بیرینه اؤستون و زور گلمک.
تۆجواتماق.. gücü çatmaq [تائیرسیز انیلم] قدرتی و زور و چاتماق و یتتمک.	تۆج لشدیرمک.. gücləşdirmək [تائیرلی انیلم] گۆج و زور وضعيته گتیرمک.
تۆجوتوچونه.. gücü gücünə [ظرف] بوتون گۆج ایله، زورلا.	تۆج لشمک.. gücləşmək [تائیرسیز انیلم] زورلا شماق، گۆج وضعيته گلمک.
تۆج وئرمک.. güc vermək [تائیرلی انیلم] گۆج و قدرت وئرمک، گۆج لندیرمک.	تۆج لندیرمک.. gücləndirmək [تائیرلی انیلم] گۆج لواتمک، گۆج قازاندیرماق (فا: تقویت کردن). to strengthen
تۆجوک.. gücük [صفت] قیسا، بودور، گلیشمه میش، کیچیک.	تۆج لندیرن.. gücləndirən [صفت] گۆج لوات ائدن (فا: مقوی). strenthening
تۆجوک خان.. gücük xan [تاریخی اۆزل آد] چاغاتای خانلاریندان ۷.	تۆج لندیر یچی.. gücləndirici [صفت] گۆج لندیرن.
تۆجومخان.. gücüm xan [اۆزل آد] باخ: گۆجوم + خان (تاریخی اۆزل آد) سیبیر خانلاریندان ۷.	تۆج لندیر یلمک.. gücləndirilmək [بلسیز انیلم] قوٗت لندیر یلمک.
تۆجومسه مگ.. gücüm səmək [تائیرلی انیلم] بیر ایشی گۆجه نهرک گۆرمک.	تۆج لئمک.. güclənmək [تائیرسیز انیلم] گۆج لوات اولماق، گۆج لوات وضعيته گلمک. to become stronger {دیوان لغات تورک ده یشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
تۆجون.. gücün [ظرف] گۆج لوات کله، زورلا.	تۆج لوات.. güclü [صفت] قوٗه لی، دایانیق لی، قُدرت لی ”گۆج لوات آدم، گۆج لوات ایراده، گۆج لوات اوردو“ (فا: پرقوٗت). powerful, potent
تۆجونو ایتیرمک.. gücünü itirmək [تائیرلی انیلم] گۆج و قدرتن دۆشمک.	۲-یتنه نکلی، باجاریق لی ”گۆج لوات اوزمان، گۆج لوات اۆزگوجو“ ۳- وئریملی ”گۆج لوات توپراق“.
تۆج وورماق.. güc vurmaq [تائیرلی انیلم] گۆجنىمک، چوخ گۆج صرف ائتمک.	تۆج لوات چکمک.. güclük çəkəmək [تائیرسیز انیلم] زورا دوشمک.
تۆجه سالماق.. güc salmaq [تائیرسیز انیلم] زور بیر ایشه سالماق.	تۆج لوات.. güclük [آد] زورلوق، چتین لیک. powerfulness
تۆجه مینمک.. gücə minmək [تائیرسیز انیلم] قوٗت لئمک، گۆج لئمک.	{سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
تۆجه نک.. gücənək [صفت] گۆجه نیش، گۆج نه ایشی.	تۆج لوات کله.. güclüklə [ظ، ص] گۆج سوز بیر ییچیمده، چوخ گۆج آپاراراق.
تۆجه نک لیک.. gücənəklik [آد] گۆجه نک اولما وضعیتی.	تۆج لوات لک.. güclülük [آد] گۆج لوات اولما وضعیتی، زورلوق.
تۆجه نیش.. gücənış [آد] گۆجنىمک ایشی ویا ییچیمی.	تۆج له.. güclə [ظرف] زورلا (فا: زور کی). forced
تۆجه نیلمک.. gücənilmək [بلسیز انیلم] گۆجنىمک ایشی گۆرولمک.	تۆج له مگ.. gücləmək [باخ] گۆجنىمک.
تۆج لوات.. güclük [اۆزل آد] ۱-گۆج لوات، زورلوق، قُدرت. ۲-گۆی-تۆرکلر دؤئمی بگی و کۆرشاد ین قیرخ یولداشیندان بیرى؛ مرکیت بگلریندن (تایانگ خان ین اوغلو) ۷.	تۆج له نیش.. güclənış [آد] گۆج لئمک ایشی ویا ییچیمی.
تۆجوم.. gücüm [اۆزل آد] گۆج، قُدرت ۷.	تۆج لندیرمک.. gücəndirmək [اتدیر گن انیلم] گۆج نه سیننه یول آچماق، گۆج صرف ائتمه یه مجبور ائتمک (فا: به ورجه وورجه انداختن).
تۆجهم.. gücəm [اۆزل آد] ۱-گۆج، قُدرت ۲-گۆج لوات، زوربا ۳- (تاریخی اۆزل آد) اؤزبک لرین، قونرات و قوشتامقالی اویماقلاری اولوبالاریندان ۷.	تۆج لندیر یچی.. gücəndirici [آد] گۆج نه سیننه یول آچان.
تۆجنى.. gücəy [تاریخی اۆزل آد] گۆج لوات، گۆجو یتن؛ قازاقلارین، اورتایوز بؤلۆگو، آرقین اویماغی، اولوبالاریندان ۷.	

گۆداز..güdaz [آد] بیرینین دوشمنه توتولماسینا سبب اولما ایشی، چوؤلما ایشی (فا: لو). sacrifice}گۆدکم سۆزوندن آلیناراق بیرینین گۆدمه آلتیندا اولماسینی گۆسته ریر{.	سۆزونون دۆنولموش شکلی سانیلار ولی بو کلمه گۆدکم سۆزونه باغلی اولماغی مناسب و دوزگون گۆرونور، چونکی معمولاً گۆدولن یئر قیسا و بالاجا اولاراق گۆدکم اوچونده شخص اؤزونو ان ییغجام و قیسیلمیش وضعیتیه سالیر و بو سببه گۆدوک اؤزونو قیساراق کیچیلیمیش شخصه دئییلرک مجازی حالدا یئنی معنا بو کلمه یه اکلەنیب، ایندی فارسجادا ایشلەنن کۆتول، کتل، کۆتوله، کودک، کۆتاه کلمه‌لری گۆدوک و گۆدول سۆز ایله ایلگیلی اولمالیدیر{.
گۆدازا گتتمک..güdaza getmək [تائیرسیز انیلم] بوش یئرە محو اولماق، یوخا چیخماق، فلاکتە اوغراماق.	گۆدازا وئرمک..Güdaza vermək [تائیرلی انیلم] بیرینین محو اولماسینا سبب اولماق، بیرینی چوؤلایاراق توتولماسینا سبب اولماق.
گۆداول..güdavul [آد] قاراوللوق، بکچی‌لیک، گۆزه‌تیملیک، کۆتوال (فا: قراولی). {سن'کۆتوال، کۆتاول، کتاول، بوکلمه بعضا هیندیجه سانیلدیغی نین ترسینه گۆدکم سۆزوندن آلیناراق گۆدولن یئر معناسیندادیر{.	گۆداول..güdavul [آد] قاراوللوق، بکچی‌لیک، گۆزه‌تیملیک، کۆتوال (فا: قراولی). {سن'کۆتوال، کۆتاول، کتاول، بوکلمه بعضا هیندیجه سانیلدیغی نین ترسینه گۆدکم سۆزوندن آلیناراق گۆدولن یئر معناسیندادیر{.
گۆدتمک..güdətmək [تائیرلی انیلم] قیسالتماق.	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدکجه..güdəkcə [ظرف] ۱-قیساجا (فا: کوتاه، مربوط به کوتاه). ۲-بدنه کیچه یاپیشان، قیسا اؤست گئییمی، جیلیققا کیمی بیر نوع گئییم "پامبوق لی گۆدوکجه".	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدکجه‌لی..güdəkcəli [صفت] گۆدک جه گئییمیش.	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدکجه‌لیک..güdəkcəlik [صفت] گۆدک جه تیکمه گه یارارلی.	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدکلیک..güdəklik [آد] گۆدک شئین حالی، قیسالیق (فا: کوتاهی).	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدل..güdəl [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی.	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدلتتمک..güdəltmək [تائیرلی انیلم] قیسالتماق.	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدلدیلمک..güdəldilmək [بلسیز انیلم] گۆدوک اندیلمک.	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدلمک..güdəlmək [تائیرسیز انیلم] قیسالماق، گۆدوک اولماق.	گۆدوک..güdək [باخ] ۱-گۆده، قیسا. ۲-گۆدولن شئی، آماج‌لانا سونوج، گۆدنتی، باخ: گۆدوک.
گۆدکم..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.
گۆدوجو..güdücü [آد] گۆدن، گۆدکم ایشینی گۆرن، گۆدو. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر{.	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.
گۆدور..güdür [اؤزل آد] خیال، قورقو ^۷ .	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.
گۆدوک..güdük [صفت] ۱-قیسا، اؤزون اولمایان (فا: قاصر). falling short ۲-گۆدمه، گۆدکم ایشی. shadowing watch {سومرجه 'گۆد'؛ هرچند بعضا بو کلمه‌نی کوچوک	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.
گۆده..güdə [دده] گۆدوک، قیسا بویلو، گۆدک، گۆده جیک (فا: کوتاه قد). short {باخ: گۆدوک{.	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.
گۆده‌بوی..güdə boy [صفت] ۱-بویو آلچاق، قیسا (فا: کوتاه قد). ۲-قیسا اؤست گئییمی.	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.
گۆده‌جوهر..güdəcühür [اؤزل آد] علی‌بایراملی، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.
گۆده‌جیک..güdəcik [صفت] گۆده شئی ویا آدام.	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.
گۆدەرک..güdərək [صفت] ۱-بیرقدر گۆده. ۲-(ظ) گۆدکم حالیندا.	گۆدوک..güdmək [تائیرلی انیلم] بیرینی گۆزتله‌مک و بؤسماق، بؤسقو-لاماق "اؤز خئیرینی گۆدکم" (فا: کمین کردن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گۆدکم، گۆتمک: گۆزتله‌مک، بکلەمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر: اوتارماق؛ (فارسجادا گدار سۆزو بو کلمه ایله ایلگیلی اولمالیدیر، گۆدر، گودار، گدار، بی گدار= دقتسیز، مواظبت سیز ^{۱۰۵}) {.

گۆدەری..güdəri [آد] جئیران و گنچی دری سیندن دۆزلمیش مئشین.	گۆرچان..gürçan [اؤزل آد] رزن ده کند آدی {باخ: گۆر}.
گۆدەری له مک..güdəriləmək [تائیرسیز] [انیلم] گۆدەری ومئشین دۆزلمک.	گۆرچوبان..gürçoban [اؤزل آد] آغسۇدا کند آدی ۲۴۰.
گۆدەلەک..güdələk [آد] ۱-گودولمه لی شئی ۲-گۆدوک شئی.	گۆرچە..gürçə [اؤزل آد] آذربایجان، دا داغ آدی ۲۴۰.
گۆدەلنمک..güdələnmək [یلسیز] [انیلم] گۆدولمک، بۇسولاراق-گۆزتلنمک.	گۆرخان..gürxan [اؤزل آد] گۆجلوخان؛ اوغوزخان ین عمی سی؛ قیچاق و قاراخاتای و اوغور خانلاریندان ۷ {یلک دفعه قاراخاتای لی خاقانی نین عنوانی اولموشدور، معنجا دۆنیاشاهی دئمکدیر، تیمورگورخانین عنوانیدا بو کلمه یه باغلانمایدیر، بۇسۆزو کۆره کن آنلامیندا یوروملاماق سهو اولمالیدیر، باخ: گۆر}.
گۆدەله مک..güdələmək [تائیرلی انیلم] گۆدومک، بۇساراق گۆزتلەمک.	گۆردەک..gürdək [آد، دا] تاختا و آغاج کیمی شئی لردن قایریلمیش قاپاق، تیخاج.
گۆدیانی..güdyanı [صفت] سۆز گزیدیرن.	گۆردنیز..gürdəniz [اؤزل آد] بۆیوک دنیز، اوغلان آدی (فا: نام پسر).
گۆدەرگاه..güzərgah [صفت، فا] گیریشلیک، گیریش (فا: گذرگاه).	گۆرز..gürz [آد، فا: گۆر] ایری چکیش وساوش چوماغی.
گۆزرگچین..güzərgəcin [آد] همدان-اسدآباد دا کند آدی.	گۆزونداغ..gürzundağ [اؤزل آد] توووز، دا داغ آدی ۲۴۰.
گۆزەشت..güzəşt [آد، فا] باغیشلاما (فا: گذشت).	گۆرزە..gürzə [باخ] دۆشبه ره، گیرس، نازیک خمیر وراقلارینین ایچینه دۆیولموش ات قویولوب بۆکوله رک پیشیریلن بیر یشمک ۱. ۲-گۆرزە (آد، دیرگی) داشلیق و کوللوق یئرلرده یاشایان بۆز رنگلی، آرخاسیندا ایری پارلاق زولاق لاری اولان زهرلی ایلان ۱.
گۆزەران..güzəran [آد، فا] دولاناجاق، یاشایش (فا: گذران).	گۆرسانچدی..gürsançdı [تاریخی اؤزل آد] خوارزم خانلاریندان محمد خان ین اوغلور.
گۆر..gür [صفت] بول، سیخی، شدتلی، وئریملی، گۆجلو (فا: شدید).	گۆرسەل..gürsəl [اؤزل آد] گورلوق و بوللوق، اوغلان آدی (فا: نام پسر).
intense {سومرجه 'گۆر': یوکسک، بۆیوک؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر 'کۆر': ایگید، گۆجلو؛ آذربایجاندا اولان بیر ایرماق آدی بو کلمه ایله ایلگیلیدیر؛ بو کلمه کۆر شکلینده بو سوزه باغلی اولاراق ایگید و ارکک معناسیندا بیر سیرا کلمه لیرن کۆکو ساییلیر: کۆرەمک: اۆلکمک، کۆرن: سرکش آت، کورسک: ارکک ایسته مه، کۆرسەمک: گوجلونمک، گۆره: سرکش، شولوق، جوره، فارسجادا کُره (شولوق اوشاق) کلمه سیده بو سۆزه باغلیدیر}.	گۆر..gür [اؤزل آد] گۆر سۆزیله دۆزەلن بیر نئچه اینسان آدلاری: گۆرال، گۆرالپ، گۆرای، گۆربای، گۆرتان، گۆرتای، گۆردال، گۆرسو، گۆرقان / گۆرکان، گۆرول، گۆریای.
گۆربوز..Gürbüz [صفت] ساغلام، گۆجلو و گلیشمیش.	گۆرۈش..gürüş [آد] ایکی کیمسه نین بیر سیرا قوراللارچا گوجلرینین بیریری نه گۆسترمه و سیرتلا رینین یثره وورماغا چالیشماسی، گۆلش، گۆلشمه. wrestling
گۆربوزلشمک..gürbüzleşmək [تائیرسیز] [انیلم] ساغلام و گۆجلو اولماق.	گۆرۈش..gürüş [اؤزل آد] خوی دا کند آدی {۱-گۆر و بول ۲-گۆلشمک-دن}.
گۆربوزلۈک..gürbüzlük [آد] ساغلام و گۆجلولۈک.	گۆرشاد..gürşad [آد] ایری گیلە لی برک یاغیش. {گۆر سۆزو یئھین لیگی و شاد سۆزو شاپ / شات سۆزونه اوخشیاراق شدتلی و شاپشاپ یاغماغی دۆشوندورور}. ۲-گۆرشاد (اؤزل آد) ایگید و قهرمان، باخ: کۆرشاد، اوغلان آدی.
گۆربوغا..gürboğa [تاریخی اؤزل آد] تۆرکیستان دا بیر تۆرک قهرمانین آدی ۷.	گۆرشچی کۆپروسو..gürəşçi köprüsü [آد، ایدمان] گولشده و جودون بل طرفی کۆپرو حالیندا اولما وضعیت، گۆلشچی کۆپروسو.
گۆربولاق..gürbulaq [اؤزل آد] گۆرپینار: بول سو یو اولان، سخاوتلی، اینسان آدی.	گۆرشچی..gürşçi [آد] گۆلشچی، گۆله شن، گۆلشمه ایدمانی ایله مشغول اولان (فا: کشتی گیر). wrestler
گۆرتکین..gürtəkin [تاریخی اؤزل آد] عباسی المقتدی دۆنمی، تۆرک بگ لریندن ۷.	گۆرشچیلیک..gürəşçilik [آد] گۆلش ایشینده اولما، گۆلشچی لیک.
گۆرج آوا..gürcava [اؤزل آد] گیرج آوا: مراغادا کند آدی {قوت + آوا: وئریملی}.	
گۆرجو..gürcü [آد] گۆرجوستان اۆلکه سینین اهلی.	
گۆرجه..gürçə [اؤزل آد] کۆرجه: هشتی ده کند آدی {باخ: گۆر}.	

گۆرشدیرمک..gürəşdirmək [آند] گۆلشمه یه یۆلتمک، قورشاق توتدورماق، گۆلشدیرمک (فا: فس کشتی گرفتن). <i>t~ to wrestle</i> {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.	گۆرنش..gürnəş [ظرف] قویونلارین سیرا حالیندا یثیمه سی {گۆر سۆزایله ایلگی لیدیر و قویونلارین گۆرشیلده بیریر ینین دالیسیجا گتتمه سینین نشان وئیر، گۆر، گۆرش، گۆرنش}.
گۆرشمک..gürəşmək [تائیرسیز ائیلیم] گۆلش ایشینی گۆرمک، گۆلش ائتمک، قورشاق توتماق، بیریرینین کۆرگینی یثره وورماغا چالیشماق، گۆلشمک (فا: کشتی گرفتن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} 'گۆرشمک'، دده؛ بوکلمه گۆر(ایگید) کلمه سیندن آلیناراق ایگیدلرین بیریریله یاریشما و دویوشمه آنلامیندا ایشله نیر}.	گۆرۈل..gürül [ظرف] گۆرۈلده یین شئیلرین سسینی آنلاتان سۆز.
گۆرشمه..gürşəmə [آد] گۆلشمه (فا: کشتی گیری).	گۆرۈلتۈ پارتیلیتی..gürültü partıltı [صفت] گۆرۈلتۈ سو چوخ اولان.
گۆرکچر..gürkeçər [اۆزل آد] تبریز ده کند آدی.	گۆرۈلتۈ..gürültü [آد] گۆرۈلده مه سسی، پارتیلیتی (فا: رعد <i>thunder</i> {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
گۆرکن..gürkən [اۆزل آد] گۆرکند: ضیاآباد دا کند آدی (قو: گورکن).	گۆرۈلتۈجۈ..gürültücü [صفت] گۆرۈلتۈ ایله ایشله یین، های کویلو.
گۆرگان..gürğan [اۆزل آد] آبشرون، دا یئر آدی ۲۴.	گۆرۈلدەمک..gürüldəmək [تائیرسیز ائیلیم] نریلدەمک، گۆرۈلداماق، گۆرۈلتۈ سسی چیخارماق (فا: نعره زدن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
گۆرگن..gürğən [آد، بیتگی] گورگن گیللردن، تاختاسی بیهیلن بیر آغاج نوعو (فا: ممزر، آتش، توسکا). <i>carpinus betulus</i>	گۆرۈلدەمە..gürüldəmə [آد] نریلدەمە، گۆرۈلداما، (فا: نعره زنی).
گۆرگن گیللر..gürğengillər [آد، بیتگی] گورگن مئشه پالیت کیمی تاختالیق آغاجلاری ایچینه آلان و ایکی چنکلی و چیچکلری تیرتیل سوو بیر بیتگی سوو (فا: تیره از گیاهان).	گۆرۈن..gürün [تاریخی اۆزل آد] گۆر+اؤن؛ بابورخان دؤنمی بگلریندن ۷.
گۆرگه..gürgə [آد] بؤیوک داوول ۸۲.	گۆره..gürə [باخ: گۆز] ۱-بیردن اوچ یاشینا قدر اولان تای. ۲-جوتلشمک ایستە یین قیسراق ویا دیشی ائششک. ۳-قووتلی، گوجلو. ۴-چکینگن، قورخاق. ۵- (تا) وحشی، ائیتیلمه میش، ایشه آلیشمامیش.
گۆرگۈر..gürgür [ظرف] ۱-گۆرۈل گۆرۈل اولان سس. ۲-یاناندا گۆرۈل گۆرۈل سس وئرن بیر نوع بؤیوک پریموس.	گۆرەلی..gürəli [اۆزل آد] گۆرەلیک: ۱-آنرژیک، چالیشقان ۲-حظ، دویوم ۷.
گۆرگۈرچای..gürgürçay [اۆزل آد] ماهنشان دا چای آدی.	گۆرەمان..gürəman [اۆزل آد] ایگید و قهرمان، اوغلان آدی (فا: نام پسر).
گۆرگین..gürgin [اۆزل آد] ایگید و قهرمان اولان، اوغلان آدی (فا: نام پسر).	گۆز..güz [آد] یایلا قیش آراسیندا کی اوچ آیلیق سۆره، سوَن باهار (فا: پائیز). <i>fall, autumn</i> {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، دده قورقوت کیتابیندا ایشله نیبدير}.
گۆرلشمک..gürləşmək [تائیرسیز ائیلیم] گۆر اولماق، گۆر وضعیتە گلیمک.	گۆز-..güz [آد] اینسان آدی: ~الپ، ~ای، ~بیگ، ~خان، ~خانیم، ~آر.
گۆرلک..gürlək [آد] گۆرلک: ۱-چاغلایان ۲-سس یوکسلدن، بلندگو ۵.	گۆزۈ..Güzey [باخ: قوزئی].
گۆرلنمک..gürlənmək [تائیرسیز ائیلیم، ت] شیدتلی اولماق.	گۆز آلماسی..güz alması [آد] گۆزدە یئتیشن آلمان، پاییز آلماسی.
گۆرلنمیش..gürlənmiş [صفت] تشدید اولموش (فا: مشدد). <i>aggravating</i>	گۆز اکینی..güz əkini [آد] گۆزلوک، گۆز دؤنمی اکیلن یئر.
گۆرلۈک..gürlük [آد] گۆر اولما وضعیتى (فا: شدت). <i>intensity</i>	گۆز چیدمه می (گۆز چیدمه می)..güz çiydəmi (güz çığdə mi) [باخ: آجی چیدم].
گۆرلە ییش..gürləyiş [آد] گورلەمک ایشی ویا بیچیمی.	گۆزدک..güzdək [آد] ۱-پاییزدا گۆیەرن هر اوت، پاییز اوتو، گۆز اوتو (فا: علف پاییزه). ۲-پاییز اوتلاغی، گۆز اوتلاغی.
گۆرلەمک..gürləmək [تائیرلی ائیلیم] گۆر اولماق، گۆر وضعیتە گلیمک.	گۆزەن..gürən [آد، تا] رنگی دورو و ساری آراسی آت، ۲-قیزیلجیک.
گۆرن..gürən [آد، تا] رنگی دورو و ساری آراسی آت، ۲-قیزیلجیک.	گۆزدک..güzdək [اۆزل آد] باکی، یا یاخین یئر آدی ۲۴.

گۆزدک لشمک..güzdəkləşmək [تائیرسیز انیلیم] گۆز دؤنم اینده اۆت بیتمک.	گۆستاخ..güstax [صفت] اۆزو سوسوز (فا: گستاخ) {گۆز+تاق: گۆزو قورخمايان (اۆرنک: قالتاق)}.
گۆزدؤنمی..güz dönəmi [آد] گۆز آیلاری، گۆز فصلی.	گۆشیش..güşeyiş [اۆزل آد] گۆشایش، گۆشایش: هشتیری اهر ده کند آدی.
گۆزدؤنومو..güz dönümü [آد] گۆز دؤنم اینین ایلک گۆنو، گون و گنجهنین بیر اولماسی و اوندان سورا گنجهنین گۆندوزدن اوزون اولماسی، گۆز دؤنوم نقطه سی.	گۆشبه ره..güşbəre [باخ] دۆشبه ره.
گۆزگۈ..güzgü [آد] گۆزگو: آینا، قارشى سینداکی شئی لری عکس ائتدیرن آلت (فا: آینه). mirror {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر «کۆزونجو»؛ سنگلاخ و تاراما سۆزلویونده ایشله نیبیر، گۆزگور/ گۆزگو/ گۆزگچ/ باخ: گۆز، گۆرمک}.	گۆشوارا..güşvara [آد، فا «گوشواره»] سیرقا.
گۆزگۈجو..güzgüçü [آد] گۆزگو قاییران (فا: آینه ساز). mirror maker	گۆگورد..gügürd [آد، فا «گوردد»] سولفور sulphur
گۆزگۈچۈلۈک..güzgüçülük [آد] گۆزگو قاییرما، گۆزگو دۆزلتمه (فا: آینه سازی). manufacturer of mirrors	گۆگۈله بند..gügülebənd [اۆزل آد] لنگران، دا داغ آدی ۲۴۰.
گۆزگۈکیمی..güzgükimi [صفت] آیدین و پارلاق، آچیق و شفاف.	گۆگۈم..gügüm [باخ] گۆیوم.
گۆزگۈلۈ..güzgülu [صفت] گۆزگوسو اولان (فا: آینه دار).	گۈل..gül [آد] ۱-چیچک (فا: گل). flower ۲-گول گیللردن بیر بیتگی، دانیشیقدا قیزیل گۈل معناسیندا ایشله نیر (فا: گل رز). rosa
گۆزگۈلۈتالار..güzgülütaler [آد] مجازا بویوک و مُحْتَشَم تالارا دئییلیر (فا: تالارآینه). mirror-hall	۳-توخونان و تیکیلن شئی لرین اۆزه رینه اولان بوت «خالچا گولو».
گۆزل..güzəl [باخ] گۆزل.	دووار ویا قاب و بوجور شئی لر اۆزه رینه سالینان ناخیش «دووارا بیر گۈل سالینب».
گۆزلۈک..güzlək [آد] ۱-گۆز یاغمورو (فا: باران پاییزه). ۲-گۆز دؤنم 'ینده قالینان یئر، گۆز دؤنم، ینده واختین گنجیریلن یئر (فا: اقامتگاه پاییزی). ۳-گۆزده یایلاق لاردان دؤنن حیوانلارین اوتلاق یثری (فا: چراگاه پاییزه).	۴-قیزیلجانین ان شدتلی آیینداکی سېگی «اوشاغین بدنین گۈل باسیب».
گۆزلۈک..güzlük [آد] گۆز دؤنمی اکیلن اکین، گۆز اکینی، گۆزده یتیشن اکین (فا: کاشت پاییزه).	۵-قویون خسته لیکلرینین بیرینین آدی «قویونا گۈل دۆشدو قیریلدی».
گۆزلۈک..güzlük [تائیرلی انیلیم] گۆز فصلینی بیر یثرده گنجیرمک (فا: پاییز را در جایی گذراندن).	۶-(مج) ایستکلی و سئوگیلی مقامیندا ایشله نیر «گۈل کیمی اوشاق، مجنونو سن آیریدین لئیلی کیمی گۈلۈندن»، بعضا گۈلۈم شکلینده ایشله نیر «نه وار گۈلۈم؟»
گۆزۈم..güzəm [گۆز+م] گۆزده قیرخیلان یۆن. ۲-گۆزۈم، (عربجه جدام) باخ: جۆدم.	{گۈلۈمک سۆز ایله کۆکداشدر، آچقیدرکی فارسجادا گۈل کلیمه سی بو سۆزله ایلگی لیدیر}.
گۆزۈن بند..güzən bənd [اۆزل آد] گزان بند: اهر ده کند آدی.	گۈل-..gül [اۆزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله -نیر، باخ: یئرآدلاری (ان آزی ۹۰ آد سایماق اولار).
گۆزۈنقظه سی..güz nuqtəsi [آد] گۆزۈن گۆندوز گنجه ائشیتلیگی آیینداگۆی انکواتورو اۆزه رینه اولدوغو نقطه.	گۈل-..gül [اۆزل آد] گۈل سۆزله دۆزلن قیز آدلاری: گز، هچ، هارا، هالا، هاندام، های، هبنیز، هتاش، هتک، هتکین، هچهره، هارای، هارتان، هارمان، هراؤز، هدر، هدن، هسئو، هسئور، هسئون، هسئویل، هسئوین، هسان، هسس، هسن، هسو، هسون، هسون، هسونار، هشن، هلر، هلو، هنار، هنار، هنای، هنور، هیاناق، هیز؛ اوغلان، هدارلی، هغا، هخان.
گۆزۈنۈک..güzün [طرف] گۆز فصلینده، گۆزده، پاییزدا.	گۈلدەر..Güldər [اۆزل آد] همیشه گۈل درمکده اولان، قیز آدی (فا: نام دختر).
گۆزۈک..güzük [اۆزل آد] سالماس دا کند آدی.	گۈلدن..gülden [اۆزل آد] گۈل ساییلان، قیز آدی (فا: نام دختر).
گۆزۈلی..güzili [تاریخی اۆزل آد] اۆزیکلرین قونرات قیر اوباسی اولوبالاریندان ۷. اۆزیک-قونرات قیر بوی لارینداندیر ۱۵۸-۸۱.	گۈل آچماق..gülaçmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-گۆزل لشمک، قشک لشمک «گۆزل قیز یاخشی واختدا باشلادی گۈل آچماغا». ۲-حیاتا گئچمک، رۇنق تاپماق «آرزولاری گۈل آچدی».
گۆزۈلۈ..güzül [اۆزل آد] سالماس دا کند آدی.	گۈل آغیز..güləğiz [آد، مج] سؤیوشکن آغیز (کنایه اۆچون) «آچما منیم گۈل آغزیمی».
گۆزۈلۈ..güzül [اۆزل آد] (گۆزۈن) گۆز واختی، گۆز واختینده دوغان ۷.	گۈل اؤیشه..gülöyşə [صفت] مئی خوش نار نوعو.

گۆلاب..gülab [آد] گول سویو (فا: گلاب). گۆلابدان..gülabdan [آد] گول سویو قابی. گۆل ابریشم..gül əbrişəm [آد، بیتگی] یۆکسک لیگی بعضاً ۱۵-۱۸ متره چاتان بیر آغاج آدی، گۆل اییک. گۆل اخلیجا..gülaxlıca [اؤزل آد] توووزدا داغ آدی ۲۴۰. گۆل اندام..güləndəm [یازار] عاشق بستی دؤنمی یاشامیش و تورکجه شعرلی واردیر ۵۲. گۆلانیق..gülənlıq [اؤزل آد] قوبأدا داغ آدی ۲۴۰. گۆل اۆزلو..gülüzlü [صفت] گۆزل اۆزلو، قشنگ. گۆل اییک..gülipək [آد، بیتگی] باخ: گۆل ابریشم. گۆلایه صادقوند (کۆنول)..güləyə sadıqvənd(könül) [یازار] ش ۱۳۳۵ده موغانین پارس آباد شهرینده آنادان اولدو، تورکجه شعرلی واردیر ۵۲. گۆل بوجگی..gül böcəyi [آد، دیرگی] آلتین بوجک. گۆل بدنلی..gül bədənli [صفت، مج] گۆزل قادین. گۆل بودا..gül buda [آد، بیتگی] بوغدا گۆلو (فا: گل گندم). گۆل تک آچیلماق..gül tək açılmaq [تائیرسیز انیل] گول کیمی اولماق، گۆزل لشمک. گۆل تکین آیتی..gül təkın anıtı [اؤزل آد] بو آیت گۆک تورکلره عاید اولاراق یئنی سئی چایی نین یاخینیندا و ایندیکی مغولستان توپراق لارینین غریبنده یئر آلیب، گول تکینین آیدیه سی ۳،۷۵ متر یوکسک لیکه، م ۷۲۳ ده بیلگه خاقان طرفیندن قارداشی نین اولوموندن آز سونرا تیکدیر یلمیشدیر، بو یازیتدان اؤرنک یازی لاریله دیر: "تورک اوغوز بگلی، ملت ائشیدین، من وارلی زنگین-ملت خاقان اولمادیم، قارنی آج اؤستو ییرتیق و پریشان ملت خاقان اولدوم،...تۆرک ملتی اۆچون گنج یاتمادیم، گۆندوز اوتورمادیم، قارداشیم گۆل تکین و ایکی شاد ایله اؤلوم دیریم چالیشیدم و قازاندیم، سونرا تانری یاردیم ائتدی...اؤله جک ملتی دیریلدی بظمه-سالدیم--" [بارتولد کۆل/ گۆل شکیلنده بوجور آدلاری گۆر(گۆجلو) سۆزونون تورکجه ده یاقین اولان ل/ ر حرفلرینین دیشیمی ییلیر]. گۆلج..güləc [صفت] هر زمان گۆلومسه ین (فا: متبسم). گۆلج..güləç [آد] ایسان آدی: آلپ، سباتور، سخان، سار. گۆلج لیک..Güləclik [آد] گولج اولما وضعیت. گۆل چاغی..gül çağı [آد] گۆللر آچان واخت. گۆلچو..gülçü [آد] گۆل اکن و بنجه رن کیمسه. گۆلچولوک..gülçülük [آد] گول بنجرمه ایشی.	گۆل چیچک لیلر..gülçiçeklilər [آد] گول و چیچک لری اولان بیتگی لر تاقیمی. گۆلچیک..gülçik [آد، ناتارجا، بیتگی] زاله گولو (فا: گل زاله). گۆلخان (گۆلخانا)..gülxan (gülxana) [آد] شوسه ویا پلاستیک له اؤرتولو یئر و قیشدا گۆل یئریتی یئتیشدیرمه یه یارایان یئر (فا: گلخانه). گۆل ختمی..gül xətmı [آد، بیتگی] ابه گومه جی گیللردن یاپراق لاری گئیش و یووارلاق، تورلو رنگلرده بؤیوک چیچک لری اولان بیر بڑک بیتگی سی، چوخ ایلیک و اوتسوو (فا: ختمی طی). گۆلدان..güldan [آد] گول قابی. گۆلدسته..güldəstə [آد] چیچک دسته سی " یاسمن دن گول دسته باغلادیلار". گۆل دفنه..güldəfnə [آد، بیتگی] بیر نوع بوی اوتو، شنبیلله (فا: شنبیلله trigonella) گۆلدن آغیر سۆز..gülden ağır söz [آد] اینجیده جک و توخوناجاق سۆز. گۆلدور گۆلدور..güldürgüldür [ظرف] گیلدیر گیلدیر، چوخ گۆرولتولو. گۆلدورمک..güldürmək [تائیرلی انیل] گۆلمه سینه یول آچماق، سئویندیرمک، شن لندیرمک (فا: خندانن). گۆلدورو..güldürü [صفت] گۆلدورمه اؤزل لیگی اولان، کومندی (فا: کمدی). گۆلدورو جو..güldürücü [آد] ۱- گۆلدورن، گۆلمه یه یول آچان. ۲- کومیک، گۆلمه لی، گۆلوش دؤغوران، گولگو (فا: خنده آور، لطیفه). گۆلدورن..güldürən [آد] ۱- گۆلدورن، گۆلمه یه یول آچان. ۲- کومیک، گۆلمه لی، گۆلوش دؤغوران، گولگو (فا: خنده آور، لطیفه). گۆلدور و جولوک..güldürücülük [آد] گۆلدورمه، گۆلوش عمله گتیرمه. گۆلر..gülər [اؤزل آد] اؤز و گولر، متبسم، قیز آدی (فا: خندان). گۆلر..gülər [صفت] شن، مئهربان (فا: خندان). گۆلر اۆزلو..gülərüz lü [صفت] شن، مئهربان و خوش گولوش (فا: بشاشت). گۆلر اۆزلو لوک..gülərüz lülük [آد] مئهربان و خوش گولوش (فا: بشاشت). گۆلرنگ..gül reng [صفت] آچیق قیرمیزی رنگی، چئهرایی رنگ. گۆلرنگی..gül rengi [صفت] گۆل رنگینده اولان.

گۆلزار..gülzar.. [آد] گۆللوک. flower garden	گۆل کیمی..gülkimi.. [صفت] چوخ یاخشی.
گۆلزی..güləzi.. [اؤزل آد] قوبا دا کند آدی ^{۲۴۰} .	گۆل کیمی آچیلماق..gül kimi açılmaq.. [تائیرسیز انیم] ۱- گۆزللشمک-
گۆل ساتان..gülsatan.. [آد] چیچک ساتان (فا: گل فروش). flower-seller	۲- سئوینمک، اؤره یی آچیلماق "یاخشی خبری انشیدنده گۆل کیمی آچیلدی"
گۆلسر..gülsər.. [اؤزل آد] لثریک ده یئر آدی ^{۲۴۰} .	گۆلگاز..gülğaz.. [اؤزل آد] قیز آدی.
گۆلسون..gülsün.. [اؤزل آد] موئلو، سیخیتی سیز.	گۆلگاز..gülğaz.. [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلیریندن بیریدیر، ان مشهور قادین رقصلیریندن بیریدیر. بو رقص خصوصاً باکیدا و ناخجیواندا کنجیریلن تویلاردا اوزون مدت ایفا اندیلمیشدیر. اونو حزین، لیریک موسیقی سسلری آلتیندا سۆزگون ظریف دؤزوملو حرکتلرله اویناییرلار. رقص موسیقسی نی نئی چالان ناخجیوانلی حسنعلی ۱۹۰۴-۱۹۰۵ جی ایللرده یارادیب. گۆلگاز حسنعلی نین آروادی نین آدیدیر. رقصیده اونون شرفینه "گۆلگاز" آدلاندیرییلار ^{۲۴۵} .
گۆل سویو..gülsuyu.. [آد] گۆل لردن عطر اله گتیرمه سیراسیندا یان اؤرون اولاراق الدن اندیلن قوخولو و رنگ سیز آخیجی و سو کیمی ماده (فا: گلاب). rose-water	گۆلگازخانیم..gülğəz xanım.. [یازار] ۱۸۷۶م دا قاراباغین تکلن ائلاتیندا آنادان اولوب و تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .
گۆل سویو سېن..gülsuyu səpən.. [آد] گۆل سویو سېمه گه یارار بیر آیقیت (فا: گلاب پاش). rose-water	گۆلگیزی..gülgezi.. [آد] قیرمیز اولان، رنگ، آل رنگ.
گۆل سویو..gülsuyu.. [آد] گۆل یاغی الدن اندیلمه سی سیراسیندا یان اؤرون اولاراق اله گلن قوخولو و رنگ سیز سیوی و مایع.	گۆلگن..güləyən.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆل سېن..güləşin.. [اؤزل آد] موئلو، سیخیتی سیز.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلش..güləş.. [باخ] گۆرش. ۲- گۆلش ^۲ (آد) گۆلکم ایشی ویا بیجیمی.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلش قباق (لی)..güləş qabaq(lı).. [صفت] گۆلراؤزلو، شن، مئهران.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلشاده..gülşad.. [صفت] خوشا گلن، اؤرک آچان، گۆزل منظره لی.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلشچی..güləşçi.. [باخ] گۆرشچی.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلشچی کۆپروسو..güləşçi köprüsü.. [باخ] گۆلشچی کۆپروسو.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلشچی لیک..güləşçilik.. [باخ] گۆرشچی لیک.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلشدیرمک..güləşdirmək.. [باخ] گۆرشدیرمک.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلشمک..güləşmək.. [باخ] گۆرشمک to wrestle	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلشنی..gülşəni.. [یازار] (۹۳۹-۸۳۰) شیخ ابراهیم گۆلشنی تبریزده آنادان اولوب و تورکجه شعرلری واردیر ^{۱۱۷} .	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلشیلیمک..güləşilmək.. [بلسیز انیم] گۆرشیلیمک: گۆرش ایشی- گۆرولمک	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆل صاباج..gülsabah.. [آد، بیتگی] اؤزه رینه ایشیق دؤشرکن آچیلان، کۆلگه ده ایسه گۆللری بۆکولن بیر ایللیک گۆل بیتگی، سحر گۆلو.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆل عودار..gülüzar.. [صفت، تو+ع] گۆل اؤزلو.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆل قابی..gülqabı.. [آد] گۆلدان، گۆل قویولان ویا گۆل اکیلن بالاجا ساخسی قاب ویا هر جور قاب flower bowl	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆل قوروسو..gülqurusu.. [آد] قورتولموش گۆل یا پراغی.	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆلک..gülək.. [اؤزل آد] ۱- مئبسم ۲- گۆلجوک، کیچیک گۆل ^۷ .	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
گۆل کلم..gülkələmə.. [آد، بیتگی] تورپ گیللردن چیچک لری اتلی و داناجیق لی یئیلن بیتگی (فا: گل کلم). Brassica oleracea	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .
botrytis	گۆلگن..güləşin.. [اؤزل آد] گۆلریؤزلو، مئبسم ^۷ .

گۆللۈ..güllü [صفت] گولو اولان، چوخلو گۆل بیتن یئر، چیچکلی، گول آچمیش یئر (فا: پرگل). multiflorous	گۆللەنمک..güllələnmək [بلسیز ائيلم] گوللە ايله وورولماق، گوللە ايله اؤلدورولمک، گوللە ايله اعدام اولماق (فا: تیرخوردن). to be hit
گۆللۈبگیم..güllübəyim [يازار] م ۱۸۲۵ده شاماخى دا آنادان اولوب و تورکجه شعرلى واردیر ^{۵۲} .	گۆللەنمە..güllələnmə [آد] گوللە ايله اعدام اولما (فا: اعدام).
گۆللۈجە..güllüçə [آد، ييتگی] باقلاگيلر تاقيميندان ايستی بؤلگه لرده چمن و مئشه لرده چايلىق لاردا يیتن بير يئم اوتو.	گۆللەنمیش..güllələnmış [صفت] گوللە ايله وورولموش (فا: تیرخوردە).
گۆللۈجە..güllüçə [اؤزل آد] هشتري (ساميرانلى، حسن بگ، محمدخان)، ميانا (خالصه، قمی)، اهر (مماللار، ينددی بولاق) ده کند آدی. يئر آدی ^{۲۴۰} . هشتري ده (چاي) چاي آدی. باخ: کوللۈجە.	گۆللەلمک..güllələmək [تائيرلى ائيلم] گۆللە ايله وورماق. to shoot
گۆللۈچیگکلى..güllüçüçəkli [صفت] چوخلو گول چیچک يیتمیش یئر.	گۆللەلمە..güllələmə [آد] گۆللە ايله وورما، گۆللە وورماقلا اولان اولوم جزاسی.
گۆللۈک..güllük [آد] چوخلو گۆل اکیلمیش یئر، گۆلۈستان، گۆلزار.	گۆللەنى گۆللەیه دۆزمک..gülləni gülləyə düzmək [تائيرسيز ائيلم] چوخلو گۆللە آتماق.
گۆللۈک..güllük [اؤزل آد] قاخ، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	گۆللە ياغديرماق..güllə yağdırmaq [تائيرلى ائيلم] گۆللە تۆکمک، گۆللە وورماق.
گۆللۈکەند..güllükənd [اؤزل آد] مراغادا کند آدی.	گۆللە يە باسماق (توتماق)..gülləyə basmaq (tutmaq) [باخ] گۆللە آتماق.
گۆللۈگۆلشنلى..güllügölşənli [باخ] گۆللۈ چیچکلى.	گۆلمان..gülman [اؤزل آد] گول کیمی گۆزل، قیز آدی (فا: نام دختر).
گۆللۈمخمر..güllüməxmər [باخ] گۆل مخمر.	گۆلمی..gülmeysi [اؤزل آد] گۆلمه گی: آذربایجان خالق رقصليندن بيريدير، قديم عنعنە وی رقصدير. ياللی فورماسيندا اولان بو رقصی گلی نین رقيقه لری و اونون قادين قوهوملاری توی عرفه سيده، خيناياخديدا اويناييرلار.
گۆللۈناخيشلى..güllünaxışlı [صفت] اۆزه رينده گولو ناخيشی اولان.	گۆلمخمر..gülməxmər [آد] گۆللۈ ايپک پارچا نوعو.
گۆللە..güllə [آد] توپلا آتيلان برک و يومورو مرمى، توفنگله آتيلان مرمى، بۇ شکیلده هر سوم شئى دن دۆزه لن شئى (فا: گلوه). ball {روسجا} فارسجا ^۵ .	گۆلمز..gülmez [صفت] گولمه ين.
گۆللە آتما..güllə atma [آد، ايتمان] گولله آتما ايتمانى گۆرمه.	گۆلمک..gülmək [تائيرسيز ائيلم] ۱-خوشلۇغونو دوداق و آغيز حرکتيله بيلديرمک (فا: خندیدن). to laugh ۲-سئوينمک، نشئه لنمک، شادلانماق. ۳-بيريني استهزا اتمک، اله سالماق، لاغ اتمک. {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير} کۆلمک، سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبيدير.
گۆللە آتماق..güllə atmaq [تائيرلى ائيلم] گۆللە تۆکمک، گۆللە وورماق.	گۆلمن..gülmən [صفت] چوخ گۆلن.
گۆللە بوشالتماق..güllə boşaltmaq [تائيرلى ائيلم] گۆللە تۆکمک، گۆللە وورماق.	گۆلمه جه دئين..gülməcə deyən [صفت] شاكاجى (فا: بذله گو). a witty person
گۆللە تۆکمک..güllə tökmək [تائيرلى ائيلم] گۆللە يە توتماق، گۆللە وورماق.	گۆلمه جه..gülməcə [آد] فكاھى بير چکيم ايشى وگؤستري، گۆلدورمه و ايلنديرمک اؤچون دئييلن سؤز، شاكا (فا: لطيفه). joke
گۆللە چى..gülləçi [صفت] ۱-گولله آتان. ۲-گولله آتما ايتمانى. ۳-گۆللە دۆزلدن وساتان کيمسه.	گۆلمه جهلى..gülməceli [صفت] گولمه جه اؤزلليگى اولان.
گۆللە کيمى..güllə kimi [صفت] قيوراق، زيرک، چوخ کسگين، ائتگی لی.	گۆلمه شکر..gülmə şəkər [صفت] خوشا گلن، شیرين.
گۆللە کۆلەيه دۆزمک..güllə gülləyə düzmək [تائيرلى ائيلم] چوخ گولله آتماق.	گۆلمه لى..gülməli [صفت] گولوش دؤغوران، گولوشه سبب اولان.
گۆللە لشمک..güllələşmək [فا] بيريرينه گولله آتماق.	گۆلمیخ..gülmix [آد] بالاجا ميخ، بويو بير ساتتى متره قدر اولان ميخ.

گۆلن..gülən [اؤزل آد] مۆتلۆ، مۇتبسم ۷.	گۆلۆمسەمە..gülümsəmə [آد] گولۆمسەمەک ایشی (فا: لیخند).
گۆلۆ..gülü.. [صفت] ۱- آچیق گول رنگی، چئهرایی، پمبه رنگی (فا: صورتی). ۲- گۆل شکیلینده ناخیش لاری اولان.	گۆلۆنچ..gülünc.. [آد] مضحک، منفی جهتده گۆلۆش دوغوران، ایستها دوغوران "گۆلۆنچ ایش" (فا: مضحک). laughable
گۆلواختی..gül vaxtı [صفت] گۆل چاغی، گۆللر آچان واخت.	گۆلۆنچلشدیرمک..gülüncələşdirmək [تائیرلی انیلیم] گۆلۆنچ وضعیتە گتیرمک.
گۆلۆت..gülüt [آد] سینما تئاتر وتلویزیوندا بیر ایلنجه گۆستری سینە اکلهنن گولونچ لوسؤزلر ویا دوروملار.	گۆلۆنچلشمک..gülüncələşmək [تائیرسیز انیلیم] کۆمیک لشمک.
گۆلۆتجو..gülütcü [آد] گۆلۆت ایشینی گۆرن.	گۆلۆنچلۆ..gülüncülü [صفت] باخ: گولونچ، مضحک.
گۆلۆجو..gülücü [اؤزل آد] مۆتلۆ، مۇتبسم ۷.	گۆلۆنچلۆک..gülüncülük [آد] گولونچ اولما وضعیتى، گولونچ دوغورما.
گۆلۆرداغ..gülürdağ [اؤزل آد] قۇبا داغ آدی ۲۰.	گۆلۆنمک..gülünmək [بلسیز انیلیم] گۆلمک ایشی گۆرولمک.
گۆلۆز..gülüz [اؤزل آد] گول کیمی گۆزل اؤزلۆ، قیز آدی (فا: نام دختر).	گۆلۆنۆ وۇرماق..gülünü vurmaq [تائیرسیز انیلیم] سئچیب یاخشی سینى گۆتورمک (فا: گلش را زدن).
گۆلۆزان..gülüzan [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {گۆل+اؤزان: اؤزان گۆلو و گۆلو. ۲- گیلزان اسکی آذربایجان قوم لارینین آدیندان قالما آدیر ۱۲۹}.	گۆل وۇرماق..gül vurmaq [تائیرلی انیلیم] بیر شى اؤستونه گۆل ناخیشی سالماق (چۆرک و بوجور شئیلر اۆچون).
گۆلۆستان..Gülüstan [آد] گۆلۆلۆک، چيچک ليک.	گۆل ویشه..gülvişə [آد، يیگی] مئی خوش نار نۆعو "دۆست منى یاد ائيله دی بیر گۆل ویشه نار ايله".
گۆلۆش..gülüş [آد] گۆلمک ایشی ویا طرزی، تبسم، شادلیق، سئوینج (فا: لیخند). Smile {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير گۆلگو}.	گۆلۆبیتن..güləbitən [آد] ۱- قیزیل گوموش تئل لردن ویا بنزر متتال لاردان قاتیشیغى اولان ساپ gold thread, silver thread
گۆلۆشمک..gülüşmək [فا] قارشیلیقلى و برابرجه گولمک.	۲- ساری قیزیلى رنگ (فا: رنگ زرد طلايى).
گۆلۆشولمک..gülüşülmək [بلسیز انیلیم] قارشیلیقلى ویا بیر لیکده گۆلمک	گۆلۆبیتنلى..güləbitənli [صفت] گوله بیتنى اولان، گوله بیتن له بزه دیلمیش.
گۆلۆک..gülük [اؤزل آد] گۆلکن، مۇتبسم ۷.	گۆل آخۇر..gülaxur [اؤزل آد] گۆله خیر: اهر و اورمیه ده کند آدی {گۆل آخیلان و چوخ اولان یثر}.
گۆلۆم..gülüm [صفت] عزیز و ایستکلى، سئویملى آدام اۆچون سؤیله نیر "نه وار گۆلۆم؟، آخی گۆلۆم نییه ناراحت سان".	گۆلۆشن..güləşən [باخ] گولش چى.
گۆلۆم باهار..gülüm bahar [آد، يیگی] بیر نوع يیگی و گول آدی (فا: گل اشرفی، گل همیشه بهار). marigold, calendula	گۆلۆشن چیلیک..güləşənçilik [آد] گۆلشمه ایدمانى، گولش چينين گۆردۆغو ایدمان (فا: ورزش کشتى).
گۆلۆمسەر..gülümsər [اؤزل آد] ۱- گوله رک گۆزل، قیز آدی (فا: نام دختر). ۲- (ص) خفیفجه گۆلن (فا: مۇتبسم). smiling	گۆلۆشنگى..güləşəngi [آد] گولشمه زامانى چالينان هاوا (فا: آهنگى ترکی در زمان کشتى گیرى).
گۆلۆمسەرجه سینه..gülümsərcəsinə [ظرف] گۆله رک، گۆلۆمسه يهرک.	گۆله گۆله..güləgülə [ظرف] ۱- گوله رک. ۲- آیریلماق زامانیندا قارشى طرفه سؤیله نن سؤز laughing, merrily, gaily
گۆلۆمسنمک..gülümsənmək [باخ] گولۆمسه مک.	گۆله وۆر..güləvər [صفت] گۆلر اؤزلۆ، گوله ين (فا: خنده رو). ۲- گۆله وۆر (باخ) آجى الاق.
گۆلۆمسونمک..gülümsünmək [باخ] گولۆمسه مک.	گۆله ين..güləyən [آد] ۱- گۆلر اؤزلۆ، گۆلمه يى سئون (فا: خندان). ۲- بیر نوع قوش آدی (فا: کاکایى، قاغایى) ۱۰.
گۆلۆمسه يیش..gülümsəyiş [آد] گولۆمسه مک ایشى ویا يیچیمی.	گۆل ياپراغى کیمی اسمک (تیتره مک)..gülyaprağı kimi əsmək [تائیرسیز انیلیم] قورخودان اسمک.
گۆلۆمسه مک..gülümsəmək [تائیرسیز انیلیم] ۱- خفیفجه گۆلمک، تبسم- ائتمک، گولر کیمی اولماق، دوداق آلتى گۆلمک (فا: تبسم کردن).	
to smile ۲- (مچ) استهزا سینی گولۆمسه يهرک يیلدیرمک. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدير}.	

گۆلیاز..gülyaz [اؤزل آد] گول و یاز کیمی طراوتلی، قیز آدی (فا: نام دختر).	گۆممک..gümmək [باخ] گۆممک.
گۆل یاغچی سی..gülyağçısı [آد] گول یاغی چکن وساتان کیمسه.	گۆمند..gümənd [اؤزل آد] هئریس ده کند آدی {گوم+ند: بؤیوک سس}.
گۆل یاغچی لیق..gülyağçılıq [آد] گل یاغی چکمه وساتما ایشی.	گۆمور گۆل..gümgür [اؤزل آد] لئریک ده داغ آدی (۲۴۹۴) ۲۴۰.
گۆل یاغی..gülyağı [آد] عطر گوللرینین سویونو چکهرک گۆل سویون اؤستونده ییغیشان وتوپلانا قوخلولویاغ.	گۆموش..gümüş [صفت، ت] ۱-آتوم سایسی ۴۷، اتوم آغیرلیغی ۱۰۷.۸۸، اریمه نقطه سی ۹۶۰ درجه، یوغونلوق ۱۰.۵، قیساتماسی Ag، پارلاق آغ بوز رنگینده بیر متال. ۲-آغ بوزا چالار پارلاق رنگ، گوموش کیمی پارلاق رنگ (فا: نقره). silver (تاریخی اؤزل آد) گۆی تۆرکلر دؤنمی بگلریندن و کورشادین قیرخ یولداشیندان بیر یی. {گۆممک، گۆموش، گوموش}.
گۆل یاناق لی..gülyanaqlı [آد، ص] گۆزل لیک ییلدیرین بیر افاده، گۆزل اؤزلو.	گۆموش..gümüş [اؤزل آد] اینسان آدی: ~ آلپ، ~ بگیم، ~ خاتون، ~ خان، ~ ای، ~ بای، ~ بگ، ~ آریغ، ~ آی، ~ بوغا، ~ تتل.
گۆم..güm [آد] دوشمه و پارتلاما سسی، گۆرولتو (فا: صدای افتادن).	گۆموش آوا..Gümüşava [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
گۆمیین..gümeyin [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {گونئی+ین: گونشلی یئر}.	گۆموش اوئو..gümüşotu [آد، بیتگی] بیر نوع بیر ایلیک بیتگی (فا: جنسی ازقرفل). queria
گۆمان..güman [آد، فا] ۱-ظن، سانئ (فا: گمان) ۲-اعتماد، بئلی باغلیلیق "گۆمانیم یوخدو گله، گۆمان آلاها" {گۆن، گۆوان} گۆمان {۰}.	گۆموش بالیغی..gümüşbalığı [آد، دیرگی] قارین طرفی چیخیق، بئلی یاشیل و کیرلی ساری، دری سی و پولجوق لاری سایدام اولدوغو اؤچون اورقانلاری سئچيله بیلینردنیز بالیغی aterina presbyter
گۆمانا..gümana [اؤزل آد] تبریزده کند آدی {گوم+آنا/ گۆن آنا}.	گۆموش بالیغی گیللر..gümüşbalığıllər [آد، دیرگی] سؤمو کلو بالیق لاردان بیر سوی.
گۆمب..gümb [آد] دوشن بیر شئین سسی.	گۆموش بولاق..gümüş bulaq [اؤزل آد] باهار دا کند آدی.
گۆمبور..gümbür [آد] گۆمبوره مه سسی، گۆرولتو.	گۆموش تکین..gümüş təkın [تاریخی اؤزل آد] ۱-قاراخلیلاردؤنمی بیر بگ؛ سلجوقلار دؤنمی دانیشمند اوغوللاریندان بیر بگ. ۲-گۆموش کیمی گۆزل، قیز آدی (فا: نام دختر).
گۆمبورتو..gümbürtü [آد] گۆمبوره مه سسی، گۆرولتو.	گۆموشجه..gümüşcə [آد، دیرگی] دادلی سولاردا یاشایان بیر نوع بالیق.
گۆمبوردتمک..gümbürdətək [اندیرگن انیلیم] گومبرده مه سینه یول آچماق.	گۆموشچو..gümüşçü [صفت] گۆموش ایشینه باخان و آلیب ساتان.
گۆمبوردک..gümbürdək [ظرف] گۆمبوره یه رک.	گۆموشچولوک..gümüşçülük [آد] گوموش ایشینه باخماق.
گۆمبوره ییش..gümbürdəyiş [آد] گۆمبوره مه سسی.	گۆموشچون..gümüşçün [آد، دیرگی] تاختاقیریتتی لاریندا یاشایان بیر نوع قانادسیز بؤجک (فا: نوعی حشره). lepisma saccharina
گۆمبوره دک..gümbürdəmək [تائیرسیز انیلیم] گومبور سسی وئرمک.	گۆموش دسته..gümüşdəstə [صفت] دسته سی گۆموش دن اولان.
گۆمبور گومبور..gümbürgümbür [ظرف] بؤیوک بیر گۆرولتو ایله.	گۆموش دویمه..gümüşdüymə [آد، بیتگی] توپلاشیق گیللردن، قوخلولوییتگی، بیر نوع بیره اوتو (فا: کاسنی بری). tanacetum balsatima. com
گۆمبی داغ..gümbidağ [اؤزل آد] شامخور، دا داغ آدی ۲۴۰.	گۆموش رنگی..gümüşrəngi [آد] گۆموش پارلاق لیغیندا، گۆموشو.
گۆمندی داغی..gümetdidəği [اؤزل آد] اهرده داغ آدی {گونبدلی}.	گۆموش سو..gümüşsu [صفت] گوموشه بنزر.
گۆمچ..gümec [آد] گۆمچ، بال پتگی نین گۆزه لریندن هر بیر یی. {گۆممک دن: بال گۆمچ لرین ایچینده گۆمولور}.	
گۆمروک..gümrük [آد، لا] باخ: گۆمروک.	
گۆمره..gümrə [صفت] کۆک، شیشمان (فا: چاق) {گۆر+مچ} گۆمرج، گۆمره، گۆمره، بو کلمه فارسجا گمراه سؤز ایله ایلگی سی یوخدور {۰}.	
گۆمگور داغ..gümgürdağ [اؤزل آد] قوبا، دا داغ آدی (۲۷۱۳) ۲۴۰.	
گۆم گۆم..güm güm [آد] گۆرولتو، گۆمورتو.	
گۆم گۆم ائتمک..güm güm etmək [تائیرسیز انیلیم] گۆم گۆم سس چیخارماق.	
گۆمله مک..gümləmək [تائیرسیز انیلیم] گۆم دئییه سس چیخارماق.	

گۆمۆش سۆیونا چکمک..gümüş suyuna çəkmək [تائیرسیز انیلم]	سۆز قوْلو، سۆغار، سۆغان، سۆقوز، سده یاز، سار، ساردم، ساردی، سارکه، سارمیش، سارن، ساری، سستویل، سستویم، سساری، سسالدی، سسالور، سساین، سسو، سسی، سسیلیگ، سسین، سش خان، سشات، سقارا، سقوت، سقیلیچ، سقییان، سکوئور، سگوردو، سگورن، سوسلوغ، سوشن، سوغراش، سولوغ، سويا، سيازقان، سيازیر، سیاغیز، سیاووز، سیشیق، سیورد، سیوز، سومرجه (او، گون) / دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، صح.
گۆمۆش گۆز..gümüş göz [آد] پاراجانلی سی، آج گۆز.	
گۆمۆش لتمک..gümüşlətmək [انتدیرگن انیلم]	گۆمۆشله بزمک.
گۆمۆش لشمک..gümüşləşmək [تائیرسیز انیلم]	گۆمۆش رنگینی آلماق.
گۆمۆش لشمک..gümüşlənmək [بلسیز انیلم]	بزمک، گۆمۆشله کیمی پارلاماق.
گۆمۆشلو..gümüşlü [صفت] پارلاق، گۆمۆش اولان، گۆمۆشله بزه-دیلیمیش	
گۆمۆشلو..gümüşlü [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.قوبا دا چای آدی ۲۴.	
گۆمۆش له مک..gümüşləmək [تائیرلی انیلم]	گۆمۆش له بزمک، اؤزه رینده گۆمۆش ایشله مک.
گۆمۆش..gümüşü [آد] گۆمۆشو رنگده اولان شئین اؤزل لیگی، گۆمۆش رنگینده اولان (فا: نقره ای).	
گۆمۆش قاقاق..gümüşüqavaq [آد، بیتگی]	باخ: قاقاق (فا: وی درخت تبریزی).
گۆمۆش لۈک..gümüşülük [آد] گۆمۆشو رنگده اولان شئین اؤزل لیگی، گۆمۆش رنگینده اولان (فا: نقره ای).	
گۆمۆشه توتماق..gümüşə tutmaq [تائیرسیز انیلم]	اؤستونو گۆمۆشله اؤرتمک.
گۆمۆش یاغمور جون..gümüşyağmuncun [آد، دیرگی]	قوزئی یاریم کوره ده یاشایان بیر جور یاغمور قوش. squatarola squataroa
گۆمۈل..gümül [اؤزل آد] دمت، بوکت، دستهر.	
گۆمه..gümə [آد] آوجی کۆمو، چولوق، چارداق، باخ: کۆم.	
گۆمه له..gümələ [آد] گۆمه، آوجی کۆمو، باخ: کۆم.	
گۆن..gün [آد] ۱-گونشین دوغدوغوندا باتدیغینا کیمی اولان سورده، گۆندوز (فا: روز). day ۲-گونش (فا: شمس). the sun ۳-گونش ایشیغی (فا: روشنایی خورشید). sun shine ۴-گۆن -- (اؤزل آد)	
ایسان آدی: ساییگید، سئل، سختون، ساتلیغ، سچار، سچون، سارسلان، ساغ، سال، سالان، سالپ، سالدی، سالمیش، ساوغول، ساؤزلو، ساؤزلوم، سای، ساچا، سباتو، سباتور، سبارس، سباقان، سبالا، سبای، سبای، سبرک، سبرکه، سبگ، سبگ، سبوداق، سبوغو، سبوقای، سبول، سبول، سبولاک، ستورن، ستوره، ستاش، ستان، ستای، ستریش، ستکین، ستورا، ستوراق، ستوران، ستوزالپ، ستوزون، ستوغ، ستوغان / سدوغان، ستولدی، ستولو، ستولوا، ستونقا، ستوی، ستیگین، ستیمور، سچاغ، سچکیم، سچور، سچیچک، سخان، سخانیم، سدوندو، سدونه، سدا، سدر، سدمیر، سدنیز، سدو، سدورماز، سدوز، سدوزالپ، سدوزبای،	
گۆن آراسی..günarası [ظرف]	گوندوزون آرا چاغلاریندا " ~ یاتماق."
گۆن آشیری..günaşırı [ظرف]	بیرگون آرا ایله، ایکی گونده بیر.
گۆن آغارماق..günağarmaq [تائیرسیز انیلم]	دان یثری آیدینلنماق.
گۆن آغلاماق..günağlamaq [تائیرسیز انیلم]	دردینه قالماق " سنی یامان قلاسان منه گۆر نه گۆن آغلادین."
گۆن آلماق..gün almaq [تائیرلی انیلم]	بیر ایش اوچون واخت و زامان بلیرتمک.
گۆن آنا..gün ana [اؤزل آد]	آلتای تانریچاسی ۲۱. سوقای گونش-تانریچاسی ۷.
گۆن آیدین..günaydın [اؤنلم]	سحر چاغی ایکی نفرین ایلک گۆروشونده بیریرلرینه سؤیله نن سؤز، سحرینیز خیر (فا: صبح بخیر).
گۆن ائولی..gün evli [اؤزل آد]	شاهسون ائلی بویلا ریندان ۳. ۱۸.
گۆن اوئو..günotu [آد، بیتگی]	بیر نوع بیتگی (فا: سوسن زرد، زنبق رشتی). hemerocallis
گۆن اورتا..günorta [آد]	گونون اورتاچاغی، ناهار چاغی، گۆن آراسی (فا: نیمروز). midday
گۆن اورتا اوستو..günorta üstü [باخ]	گۆن اورتا " صاباح گۆن اورتا اوستو یولداشلار گنیدیلر."
گۆن اورتا یئمهی (جوره گی)..günorta yeməyi (çörəyi) [آد]	ناهار یئمهی.
گۆن اورتاج..günortac [ت]	یثر آدی. (دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر).
گۆن اورتاسی..günortası [آد]	اؤیله، اؤیله وقتی.
گۆن اورتالیق..günortalıq [آد]	۱-ناهار lunch ۲-(مچ) باشین اورتا حصه سی، تپه نین باشی " پاپاغینی گون اورتالیغینا قالدیردی."

گۆن اۆتە..gün öte [آد، گوی ب] یئر یورونگه سینده (دولانجاغیندا) گۆنش ان اوزاق نقطه اولان یئر.	گۆن بالیغی..günbalığı [آد، دیرگی] دری سی رنگارنگ، قیرمیزی رنگلی، قارا بنگلی بیردیز بالیغی (فا: نوعی ماهی). Julis turica
گۆن اۆزو..gün üzü [اؤزل آد] قارقین بویوناعایدیر آدی (م۱۶جی قرن) ۲۲۵.	گۆنبەد..günbəd [آد] گۆنبەد: یاریم کوره شکلینده تیکیستی، قبه (فا: گنبد). dome {گۆن+بیز(بزمک)، دده قورقود کیتاییندا ایشله نیبیر}.
گۆن اۆزونو..gün uzun [آد] بۆتون گۆن بیر گۆن سۆره رک.	گۆنبەز..günbəz [اؤزل آد] تیکان تپه ده چای آدی، هشتیری، مراغا، بوستان آباد، قئیدار، خوی و تیکان تپه، مانه، سراب دا کند آدی.
گۆنای..günay [اؤزل آد] ۱-ایستی و آیدین، قیز آدی (فا: نام دختر). ۲- (تاریخی اؤزل آد) اویغور خاقانلارینین عنوانلاریندان ۷.	گۆنبەزداغ..günbəzədağ [اؤزل آد] قوبادلی، دا داغ آدی ۲۴۰.
گۆن آییگ..günəyik [آد، ییگی] باخ: هیندیبا.	گۆنبەر..günber [اؤزل آد] گۆنهور: تبریز ده کند آدی {گۆن+بار: گونشلی یئر}.
گۆن آیلیمک..günəyilmək [تائیرسیز ائیلیم] آخشاما دوغرو، گۆن اُفق دان چکیلیمک.	گۆنبری..günbəri [آد، گۆی] یترین گونشه ان یاخین اولدوغو نقطه.
گۆنئی..güney [آد، سن، گون+ئی] ۱-دؤرد اصلی یوندن جنوبا باخان یؤن ۲-گۆن دوشن یئر، گونشلی یئر، داغین گون دوشن یاماجلاری (فا: جنوب). south	گۆن به گۆن..gün bə gün [ظرف] هرگون گنجدیگجه، گۆنوگوندن، "گۆن به گۆن قاباغا گئتمک".
گۆنئی..güney [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۴۵ آد سایماق اولار).	گۆنبەلە..günbələ [اؤزل آد] همدان-اسدآباد دا کند آدی.
گۆنئی باتی..Güney batı [آد] گونئی و غرب آراسینداکی یؤن (فا: جنوب غربی). southe-western	گۆن پایاق..günpayaq [اؤزل آد] خیوا دا کند آدی.
گۆنئی بالیغی..güney balığı [آد] گونئی یاریم کۆره ده بیر تاقیم اولدوزون آدی.	گۆن توتولماسی..güntutulması [آد] گونش توتولماسی (فا: آفتاب گرفتگی). sun-eclipse
گۆنئی دوغو..güney doğu [آد] گونئی و شرق آراسینداکی یؤن (فا: جنوب شرقی). south-eastern	گۆن توتولماق..güntutulmaq [تائیرسیز ائیلیم] آی گۆن و یئر آراسیندا اولاراق گونش توتولماق، خسوف اولماق.
گۆنئی سور..güneysuro [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: گونئی + سور ۷.	گۆن توغوسی..güntoğusi [تاریخی اؤزل آد] گۆن+دوغوشو؛ یئنی سئی یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ۷.
گۆنئی قارامانی..güney qaramanı [آد] بیر جنس قویون آدی.	گۆن تۆن ائشیتلیگی..güntün eşitliyi [آد] گۆندوز گئجه ائشیتلیگی.
گۆنئیلی..güneyli [اؤزل آد] دوکتور حسین محمدخانن گۆنئیلی، شپسترلی اولاراق دده قورقود آراشدیرماجی سی کیمی تائینیر.	گۆن تیکلمه سی..güntikilməsi [آد] تام اؤیله واختی، زوال.
گۆنئیلی..güneyli [صفت] گونئی ده یاشایان، گونئی اؤلکه لرینده اولان اولوس و کیمسه (فا: جنوبی). southern	گۆنجک..güncək [آد] شمسیه، چتیر (فا: چتر).
گۆنئیلیک..güneylik [آد] گونئی یئر، گۆن دوشن یئر.	گۆنجل..güncəl [صفت] گۆنلۆک مسایله عاید، گۆنله ایلگیلی (فا: روزمره، بروز).
گۆنئی نقطه سی..güney nuqtəsi [آد، گۆی ب] گونئی دوغرولتو سوندا اُفق اۆزه رینده گۆیو دِلن فرضی نُقطه.	گۆنجل لشدیرمک..güncəlləşdirmək [تائیرلی ائیلیم] گونجل حالا گتیرمک (فا: بروز کردن).
گۆن باتان..günbatan [آد] ۱-گونشین باتدیغی طرف، باتی (فا: غرب). ۲-آخشام چاغی، آخشام (فا: مغرب). West {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	گۆنجل لشمک..güncəlləşmək [تائیرسیز ائیلیم] گونجل وضعیته گلیمک (فا: بروز شدن).
گۆن باتان چاغی..günbatan çağı [آد] گون باتان زامان (فا: غروب). sunset	گۆنجل لیگ..güncəllik [آد] گونجل اولما وضعیت.
گۆن باتیسی..günbatısı [آد] گون باتان، غرب.	گۆنجل لیگین ایتیرمک..güncəlliğin itirmək [تائیرلی ائیلیم] گونلۆک اؤنمینی ایتیرمک.
گۆن باتیمی..günbatımı [آد] گون باتان زامان (فا: غروب). sunset	گۆنجوک..güncük [آد] قیسا گۆن، قیش گۆنو ۷.
	گۆنجه..güncə [آد] گۆنه عاید، باخ: گونلۆک.
	گۆنجه لیگ..güncəlik [آد] گونلۆک یازی لار، گۆنجه یازیلانلار.
	گۆنچ..güncəç [آد] چوخ گونش اولان یئر.

گۆنچک..günçək [اؤزل آد] گۆنشلک، شمسیه، چتیر. ^۷	گۆندن..günden [اؤزل آد] آل اؤستوندە توتولان، رواج دا. ^۷ گۆندن-
گۆنچۆ..günçü [اؤزل آد] ۱-گۆنشە بنزەین ۲-گۆنشی سئون ۳- [تاریخی اؤزل آد] چنگیز خانین ۲جی انشی و خاتای خانی آلتون- خانین قیزقارداشی. ^۷	گۆنە (گۆن بە گون): هر گون day after day گۆندن گۆنە..günden günə [ظرف] گۆن گنچدی کجه day
گۆنچە..günçə [تاریخی اؤزل آد] گۆنشلک، ماناس داستانیندا آدی گنچن بیر بگ. ^۷	گۆندورگه..gündürge [آد] کرسی ساختمان. ^۷
گۆن چیچگی..günçiçəyi [آد، بیگی] باخ: گۆنە باخان.	گۆندوز..gündüz [ظ] گونون دان چاغیندان آخشاما قدر سۆرە سی، گۆن ایچی، گۆتوز (فا: روز). daytime, day {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویوندە ایشله نییدیر}.
گۆن چیخان..günçixan [آد] دوغو، گۆنشین چیخان یۇنو (فا: مشرق). east	گۆندوز..gündüz [اؤزل آد] رزن ده کند آدی (قو: گندوز).
گۆن چیخدی..günçixdı [ظرف] گۆن دوغدو (فا: آفتاب- درآمد thesunshone)	گۆندوز صفاسی..gündüzsfası [آد، بیگی] باخ: فهقه چیچگی.
گۆن حسابی..günhesabı [ظرف] زحمت حاققی گۆن حسابی ایله اؤده نیلن، گۆن مژد (فا: روزمزد).	گۆندوز گۆرمز..gündüz görməz [صفت] گونوزو گۆزلری ضعیف گۆرن و یا هنج گۆرمه یین (فا: روز کور). one who is day blind
گۆن دؤندو..gündöndü [ظرف] اؤیله دن سونرا، گۆن اورتا سونراسی.	گۆندوز ییرتیجی لاری..gündüzyırtıcıları [آد، دیرگی] قوشلارین قارتالار تاقیمیندان، چنگل دیمدیکلی، بیز و قیورق دیرناقلی، اییی اوجان قوشلاری ایچینه آلان بیر آلت تاقیم.
گۆن دؤنومو..gündönümü [آد] گۆندوزله گنجه نین برابر اولدوغو گون، یاز فصل ایله یای فصلینین اراسی گونوز و گنجه.	گۆندوز جو..gündüzçü [آد] گۆندوز چالیشان.
گۆندش..gündəş [آد] عینی گۆنشی پایلاشان، گۆنشله ائش دیرده. ۲-عینی گۆندە دوغولان. ۲-ایزچی، تعقیچی، خلف.	گۆندوز کو..gündüzkü [صفت] گوندوز اولان، گنجه یوخ گۆندوز باش وئرن.
گۆندشلی اوغلو..gündəşli oğlu [اؤزل آد] ۱۶جی عصر، دیاربکر حلب بؤلگه سینده، بوزاولوس تورکلریندن بیر بو ی آدی، ۱۹م جو یوزیلده تورکیه تورکلرینه منسوب بیر خالق شاعری نین آدی ^۸ ، باخ: سلجوقلار ^{۲۰۹} .	گۆندوز لری..gündüzləri [ظرف] هر گۆن، گوندوز وقتی.
گۆندک..gündək [باخ] تیخاج (فا: چوب پنبه سر بطری).	گۆندوز لو..gündüzlü [اؤزل آد] بو اوبا حلب تورکلری ایچینده ایدی و صفوی لر دؤنمی افشاربیر لیگینده کؤچ انده رک صفوی لر قاتیلدیلار ^۸ .
گۆندم..gündəm [آد] گۆروله جک ایشلرین بوتونو، برنامه ده و پروگرامدا اولان ایشلر، "اوزای" گنتمک ایندی بشرین گوندم اینده دیر، تکنولوژیک توسعه لر قورولتاین گوندم اینده ایدی " (فا: برنامه). programe	گۆندوز لو..gündüzlü [صفت، آ] مکتبه گوندوز گئدن، یاتیلی اولمایان.
گۆندم دیشی..gündəm dışı [آد] توپلانتی پروگرامینین خاریجینده.	گۆندوز لوک..gündüzlük [آد، ص] گوندوزه عاید.
گۆندم له مک..gündəmləmək [تاثیری ایلم] وئرلیش له مک، پروگرام- لاماق (فا: برنامه ریزی کردن). to plan	گۆندوزون گۆن اورتا چاغی..gündüzün günorta çağı [ظرف] گۆنون گۆن اورتا چاغی، گۆنون لاپ ایشیق چاغی
گۆندم له مه..gündəmləmə [آد] گوندمه سالما، وئرلیش له مه، پروگرام لاما (فا: برنامه ریزی). programming	گۆندوشمان..gündüşman [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی.
گۆندمه آلماق..gündəmə almaq [تاثیری ایلم] بیر توپلانتی دا گۆروله جک و گۆروشوله جک ایشلری قرارا باغلاماق (فا: در دستور کار قرار دادن).	گۆن دؤشمه یین..gün düşməyən [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی.
گۆندمه گتیرمک..gündəmə gətirmək [تاثیری ایلم] ۱-بیر توپلانتی دا بیر قونونو تارتیشماق. ۲-بیر موضوع یا گۆنجل لیک قازانماق.	گۆن دوغان..gündoğan [باخ] گون چیخان.
	گۆندوغدو..gündoğdu [تاریخی اؤزل آد] سلجوقلار دؤنمی، موصول آتابک لریندن. ^۷
	گۆن دؤغدو..gündoğdu [ظرف] گوندوزباشلادی the sun shine
	گۆندوغدو..gündoğdu [اؤزل آد] بوستان آباد و اهر ده کند آدی.
	گۆندوغدوخان..gündoğdusan [تاریخی اؤزل آد] قوتادقویلیگ 'ده- قاراخانلی کوموتان آدی. ^۷
	گۆن دؤغماز..gün doğmaz [اؤزل آد] ساوه ده داغ آدی.
	گۆن دؤغماسی..gündoğması [آد] گوندوزون باشلانماسی (فا: طلوع). sunrise

گۆن دوغانماق..gündoğmaq [تائیرسیز انیلم] سحر اولماق.	گۆنüş آلتماق..güneş almaq [تائیرلی انیلم] گۆنüş له ایشیقلا نماق.
گۆندوغوموش..gündoğmuş [تاریخی اؤزل آد] ارتوغرول و ن ددهسی، سلیمان شاهین باباسی ^۷ .	گۆنüş ایلسایاری..güneş ılsayarı [آد] گۆنüş حرکت ایله دوزن له نن تقویم (فا: گاه نامه شمسی). solar calendar
گۆن دوغان..gündoğu [آد] شرق، گۆن دوغان، گۆن چیخان. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}.	گۆنüş ایلی..güneş ili [آد] گۆنüş حرکتیله ایلگیلی ایل، یئر کۆره سینین گۆنüş ایلی ۳۶۵ گۆن، ۵ ساعات، ۴۸ دقیقه و ۴۵ ثانیه دیر (فا: سال شمسی) solar year
گۆندون..gündün [اؤزل آد] گۆن ایشیغی ^۷ .	گۆنüş باتماق..güneş batmaq [تائیرسیز انیلم] گۆن سونا ارمک، گۆن باتماق.
گۆندە..gündə [ظرف] هر گۆن every day	گۆندەلیک..gündəlik [آد] ۱-هر گۆن گۆرولمه سی گرەکن، بیر گۆندە چالیشمالار، بیر گۆنلۆک، گۆنلۆک (فا: یومیه). diary ۲-ایشچی یه بیر گۆن ایشدن سونرا وئریلن قارشیلیق day-to-day work ۳-
گۆندەلیک..gündəlik [آد] ۱-هر گۆن گۆرولمه سی گرەکن، بیر گۆندە چالیشمالار، بیر گۆنلۆک، گۆنلۆک (فا: یومیه). diary ۲-ایشچی یه بیر گۆن ایشدن سونرا وئریلن قارشیلیق day-to-day work ۳-هر گۆن یاییم لانا و چیخان درگی (فا: روزنامه). Journal {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}.	گۆنüş بایرامی..güneş bayramı [آد] باخ: یاز بایرامی.
گۆندەلیکچی..gündəlikçi [صفت] گۆندەلیک ایشچی سی، گۆنلۆک ایشچی.	گۆنüş tacı [آد] گۆنüş آتموسفئیرین آلؤلۆ بؤلۆمۆ.
گۆندەلیکچیلیک..gündəlikçilik [آد] گۆندەلیک چی اولما وضعیت.	گۆنüş تەکری..güneş təkəri [آد] گۆنشین گۆی اۆزۆندە کی ایز دۆشۆمۆ اولان پارلاق دایره.
گۆندەلیک یازی..gündəlik yazı [آد] هر گۆنۆن مساییلی یازیلان یازی (فا: یادداشت). a memorandum	گۆنüş تۆپۆ..güneş topu [باخ] عجم لاله سی.
گۆندەلیکلەر..gündəliklər [آد] گۆندەلیک ایشلر (فا: روزمره daily matters	گۆنüş توتولماسی..güneş tutulması [آد] آیین یئر و گۆنüş آراسیندا اولماسیلا یئر اۆزۆندن گۆنشین قارانلیق گۆرونوشو، گۆنشین پارچالی ویا تام حالدا توتولماسی (فا: کسوف). eclipse of the sun partial
گۆندەلیک لی..gündəlikli [آد، ص] گۆندەلیک له چالیشان.	گۆنüş چارپماق..güneş çarpmaq [تائیرسیز انیلم] گۆنüş آلتندا قالماقدان خسته اولماق.
گۆندەلیکە گەتتمک..gündəligə getmək [تائیرسیز انیلم] گۆنلۆک ایشلری گۆرمه یه گەتتمک (فا: کارهای روزمره را انجام دادن).	گۆنüş چاوماق..güneş çavmaq [تائیرسیز انیلم] گۆنüş یا ییلماق، گۆنüş دوغانماق.
گۆندی..gündü [اؤزل آد] تفرش ده داغ آدی.	گۆنüş چىچىگی..güneş çiçəyi [باخ] گۆنه باخان.
گۆنسونلر..günsevanlar [آد، دیرگی] کۆک باجاقلی لاردان، ایشین بیچیم اینده کی یالانچی باجاقلار، باشقالاریندان آیریلان تک گۆزەلی حیوانلار تاقیمی (فا: تیره ای از جانداران).	گۆنüş heyvancılıqları [آد، دیرگی] کۆک باجاقلیلاردان، ایشین بیچیمینده کی یالانچی باجاقلار، حرکت اندن بیر حُجره لی حیوانلار تاقیمی، گۆنسونلر.
گۆن ساییار..günsayar [آد] تقویم (فا: تقویم). calendar	گۆنüş خانیم..güneş xanım [تاریخی اؤزل آد] یاقوت داستانلاریندا آدی گئچن بیر قیز (آغ قویون وُن قیزی) ^۷ .
گۆنسل..günsəl [اؤزل آد] گۆنشه عاید، اوغلان آدی (فا: نام پسر).	گۆنüş داغ..güneş dağ [اؤزل آد] ساوه ده داغ آدی.
گۆنسونلر..günsülər [آد، دیرگی] باخ: گۆنüş حیوانچیلاری.	گۆنüş دوزونتوسو..güneş düzəntüsü [آد] گۆنüş سیستمی، گۆنشله گزهینلرین دوزلیدیگی توپلوم (فا: منظومه شمسی). solar system
گۆنüş..güneş [آد] ۱-یئر کوره سینین ۱۵۰ میلیون کیلومتر اوزاقلیغیندا اولان و گۆنüş سیستمینده گزهینلره ایشیق وئرن اولدوزون آدی (فا: شمس). the sun ۲-بو اولدوزون یایدیغی ایشیق. ۳-قیز آدی (فا: نام دختر).	گۆنüş ساتی..güneş saati [آد] گۆنüş له ساعات بیلدیرین آراج.
گۆنüş..güneş [آد] تۆرکمن آرساری بگین اوغلو و بو اویماغین بگی ^۷ .	گۆنüş سالاملاماق..güneş salamlamaq [تائیرلی انیلم، مج] گۆنüş دوغان زامان اولماق.
گۆنüş..güneş [اؤزل آد] آستارا دا کند آدی. اسدآباد دا داغ آدی	
گۆنüş آچماق..güneş açmaq [آد] گۆنüş بۆلۆد دان چیخماق.	

گۆنلۈ..günlü [صفت] تاریخلی، بللی گونو اولان یازی و هر آیری- شئی.	گۆنلۈ..günlü [صفت] تاریخلی، بللی گونو اولان یازی و هر آیری- شئی.
گۆنلۈک..günlük [آد] ۱-سایى لارلا زامان سورہ سینى ییلدیریر "ایکی گۆنلۈک ایشیم قالیر"، ۲-بیرگۆن سورہ سینده گۆرۈلن ایش، گۆندەلیک (فا: رۆزانه). daily ۳-گونو چوخ اولان یئر، گۆنش دۆشن یئر. ۴-بو گونہ عاید اولان، بو گونون رسم ایله گئدن (فا: امروزى). nowadays ۵-(دده) بیر نوع چادیر، بیر نوع اوتاق. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	گۆنلۈک..günlük [آد] ۱-سایى لارلا زامان سورہ سینى ییلدیریر "ایکی گۆنلۈک ایشیم قالیر"، ۲-بیرگۆن سورہ سینده گۆرۈلن ایش، گۆندەلیک (فا: رۆزانه). daily ۳-گونو چوخ اولان یئر، گۆنش دۆشن یئر. ۴-بو گونہ عاید اولان، بو گونون رسم ایله گئدن (فا: امروزى). nowadays ۵-(دده) بیر نوع چادیر، بیر نوع اوتاق. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
گۆنلۈک آغاجی..günlük ağacı [آد، یتگی] ۲۰ متره قدر بوی آتان و چینار گۆرونوشلو بیر آغاج (فا:). liguidambar orientalis	گۆنلۈک آغاجی..günlük ağacı [آد، یتگی] ۲۰ متره قدر بوی آتان و چینار گۆرونوشلو بیر آغاج (فا:). liguidambar orientalis
گۆنلۈک ایشچی..günlük işçi [صفت] بیر گونلۈک ایشلہ یەرک موزدونو آلان ایشچی (فا: روزمزد). daily-paid	گۆنلۈک ایشچی..günlük işçi [صفت] بیر گونلۈک ایشلہ یەرک موزدونو آلان ایشچی (فا: روزمزد). daily-paid
گۆنلۈک ساولار..günlük savlar [آد] گوندەلیک ساولار (فا: خبراتر) daily news	گۆنلۈک ساولار..günlük savlar [آد] گوندەلیک ساولار (فا: خبراتر) daily news
گۆنلۈک گۆنشلیک..günlük günəşlik [صفت] آچیق و بول ایشیق لی یئر.	گۆنلۈک گۆنشلیک..günlük günəşlik [صفت] آچیق و بول ایشیق لی یئر.
گۆنلۈک..günlük [تائیرلی انیلیم] ۱-گونونو بللی ائتمک، تاریخ لندیرمک. ۲-	گۆنلۈک..günlük [تائیرلی انیلیم] ۱-گونونو بللی ائتمک، تاریخ لندیرمک. ۲-
..[تائیرلی انیلیم] بوتون گونو گۆز قویماق، گۆدمک.	..[تائیرلی انیلیم] بوتون گونو گۆز قویماق، گۆدمک.
گۆنۈ..günü [آد] عینی زاماندا بیر کیشی نین نچہ آروادینین بیریریلرینہ نسبتی (فا: هوو). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} کۆنی، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	گۆنۈ..günü [آد] عینی زاماندا بیر کیشی نین نچہ آروادینین بیریریلرینہ نسبتی (فا: هوو). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} کۆنی، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
گۆنۈ آخشام ائتمک (ائلمک)..günü axşam etmək (eləmək) [تائیرلی انیلیم] بوتون گۆنۈ بوش گئچیرمک.	گۆنۈ آخشام ائتمک (ائلمک)..günü axşam etmək (eləmək) [تائیرلی انیلیم] بوتون گۆنۈ بوش گئچیرمک.
گۆنۈ باشا وۇرماق..günü başa vurmaq [تائیرسیز انیلیم] اہمیت سیز بیر ایشله گۆنۈ تاماملماق.	گۆنۈ باشا وۇرماق..günü başa vurmaq [تائیرسیز انیلیم] اہمیت سیز بیر ایشله گۆنۈ تاماملماق.
گۆنۈ بۈگۈن..günü bugün [ظرف] ائله بو گۆن، گئچیکدیرمەدن، بو گۆندن او یانا قالما یاراق.	گۆنۈ بۈگۈن..günü bugün [ظرف] ائله بو گۆن، گئچیکدیرمەدن، بو گۆندن او یانا قالما یاراق.
گۆنۈ تاماملماق..günü tamamlamaq [تائیرسیز انیلیم] گونو آخشام ائیلەمک.	گۆنۈ تاماملماق..günü tamamlamaq [تائیرسیز انیلیم] گونو آخشام ائیلەمک.
گۆنۈچ..günüç [اؤزل آد] گۆنۈچ: نفقه، گۆنلۈک اؤدەمە.	گۆنۈچ..günüç [اؤزل آد] گۆنۈچ: نفقه، گۆنلۈک اؤدەمە.
گۆنۈ دۈشمک..günü düşmək [تائیرسیز انیلیم] دۆزگلمەمک، ترس اولماق، ضد دۆشمک.	گۆنۈ دۈشمک..günü düşmək [تائیرسیز انیلیم] دۆزگلمەمک، ترس اولماق، ضد دۆشمک.
گۆنۈ دۈلمەق..günü dolmaq [تائیرسیز انیلیم] بلیرلی گۆنہ یاخینلاشماق.	گۆنۈ دۈلمەق..günü dolmaq [تائیرسیز انیلیم] بلیرلی گۆنہ یاخینلاشماق.
گۆنۈ ساییماق..günü saymaq [تائیرلی انیلیم] سون گۆنلرینی یاشاماق.	گۆنۈ ساییماق..günü saymaq [تائیرلی انیلیم] سون گۆنلرینی یاشاماق.
گۆنۈ صاباح..günü sabah [آد] صاباح، یاریندان سورایا قالما یاراق.	گۆنۈ صاباح..günü sabah [آد] صاباح، یاریندان سورایا قالما یاراق.
گۆنۈ قارا..günü qara [باخ] قاراگون، بدبخت اولموش.	گۆنۈ قارا..günü qara [باخ] قاراگون، بدبخت اولموش.
گۆنۈ قارا اولماق (gəlmək)..günü qara olmaq [تائیرلی انیلیم] یاشاییشی پيس لشمک.	گۆنۈ قارا اولماق (gəlmək)..günü qara olmaq [تائیرلی انیلیم] یاشاییشی پيس لشمک.
گۆنۈ قارالیق..günü qaralıq [آد] گۆنۈ قارا آدامین حالی.	گۆنۈ قارالیق..günü qaralıq [آد] گۆنۈ قارا آدامین حالی.
گۆنۈ گئچمیش..günü keçmiş [صفت] اسکی تاریخلی، کۆهنلمیش.	گۆنۈ گئچمیش..günü keçmiş [صفت] اسکی تاریخلی، کۆهنلمیش.
گۆنۈ گۆندەن..günü gündən [ظرف] هرگون گئچدیکجه، گۆن به گۆن، "گۆنۈ گۆندەن قاباغا گئتمک".	گۆنۈ گۆندەن..günü gündən [ظرف] هرگون گئچدیکجه، گۆن به گۆن، "گۆنۈ گۆندەن قاباغا گئتمک".
گۆنۈ گۆنۈنە اویماز..günü gününə uymaz [صفت] هرگونۈ عینی- وضعیتده اولماز، قارسیز.	گۆنۈ گۆنۈنە اویماز..günü gününə uymaz [صفت] هرگونۈ عینی- وضعیتده اولماز، قارسیز.
گۆنۈ گۆنۈنە..günü gününə [ظرف] هرگون، تام گۆنۈندە.	گۆنۈ گۆنۈنە..günü gününə [ظرف] هرگون، تام گۆنۈندە.
گۆنۈ گۆنە ساتماق..günü günə satmaq [تائیرلی انیلیم] گئچیکدیرمک.	گۆنۈ گۆنە ساتماق..günü günə satmaq [تائیرلی انیلیم] گئچیکدیرمک.
گۆنۈ لئتمک..günü lənmək [تائیرسیز انیلیم] گونولو اولماق.	گۆنۈ لئتمک..günü lənmək [تائیرسیز انیلیم] گونولو اولماق.
گۆنۈ لۈک..günü lük [آد] گۆنۈ اولما وضعیت.	گۆنۈ لۈک..günü lük [آد] گۆنۈ اولما وضعیت.
گۆنۈ لۈمک..günü lümək [تائیرلی انیلیم] ۱-گۆنۈ لۈ ائتمک. ۲-گۆنۈ کیمی باخماق، یولا گئتمەمک، خوشلاماق.	گۆنۈ لۈمک..günü lümək [تائیرلی انیلیم] ۱-گۆنۈ لۈ ائتمک. ۲-گۆنۈ کیمی باخماق، یولا گئتمەمک، خوشلاماق.
گۆنۈن آدمی (قونوسو)..günün adamı (qonusu) [آد] او گۆنلرده چوخ سۆزو گئچن و دانیشیلان آدم ویا قونو.	گۆنۈن آدمی (قونوسو)..günün adamı (qonusu) [آد] او گۆنلرده چوخ سۆزو گئچن و دانیشیلان آدم ویا قونو.
گۆنۈن بیریندە..günün birində [ظرف] بیرگۆن.	گۆنۈن بیریندە..günün birində [ظرف] بیرگۆن.
گۆنۈن گۆن اورتا چاغی..günün günorta çağı [ظرف] گۆنۈن لاپ ایشیق چاغی	گۆنۈن گۆن اورتا چاغی..günün günorta çağı [ظرف] گۆنۈن لاپ ایشیق چاغی
گۆنۈنۈ بکلەمک..günü bəkləmək [تائیرلی انیلیم] گۆنۈ ساییماق، سون گۆنلرینی یاشاماق.	گۆنۈنۈ بکلەمک..günü bəkləmək [تائیرلی انیلیم] گۆنۈ ساییماق، سون گۆنلرینی یاشاماق.
گۆنۈنۈ دۈلدۈرماق..günü doldurmaq [تائیرلی انیلیم] بیر ایش اوچون واختینی گئچیرمک.	گۆنۈنۈ دۈلدۈرماق..günü doldurmaq [تائیرلی انیلیم] بیر ایش اوچون واختینی گئچیرمک.
گۆنۈنۈ قارا (eləmək, etmək)..günü qara (eləmək, etmək) [تائیرسیز انیلیم] یاشامینی پيس ائتمک.	گۆنۈنۈ قارا (eləmək, etmək)..günü qara (eləmək, etmək) [تائیرسیز انیلیم] یاشامینی پيس ائتمک.
گۆنۈنۈ گۆی اکیه بۈکمک (دۈیمک)..günü göy əkiyə bükmək (döymək) [تائیرلی انیلیم] گۆنۈنۈ قارا ائلمک.	گۆنۈنۈ گۆی اکیه بۈکمک (دۈیمک)..günü göy əkiyə bükmək (döymək) [تائیرلی انیلیم] گۆنۈنۈ قارا ائلمک.
گۆنۈ وۇرما..günü vurma [آد] گۆنش تاثیریلە خستە لنمە و بو خستە- لیگین آدی.	گۆنۈ وۇرما..günü vurma [آد] گۆنش تاثیریلە خستە لنمە و بو خستە- لیگین آدی.
گۆنۈ وۇرماق..günü vurmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-گۆنش یوخاری قالخماق. ۲-بیرینە گۆن دیەرک خستە لنمک.	گۆنۈ وۇرماق..günü vurmaq [تائیرسیز انیلیم] ۱-گۆنش یوخاری قالخماق. ۲-بیرینە گۆن دیەرک خستە لنمک.
گۆنۈ یئتمک..günü yetmək [تائیرسیز انیلیم] بلیرلی گۆنہ یاخینلاشماق.	گۆنۈ یئتمک..günü yetmək [تائیرسیز انیلیم] بلیرلی گۆنہ یاخینلاشماق.
گۆنۈ باخان..günə baxan [اؤزل آد] گۆنۈ گۆل: مراغا دا کند آدی.	گۆنۈ باخان..günə baxan [اؤزل آد] گۆنۈ گۆل: مراغا دا کند آدی.
گۆنۈ باخان..günə baxan [آد، یتگی] آی چیچگی، گۆن چیچگی، گۆنش چیچگی، تۈپلاشیق گیللردن، ایری چیچک لی، توخونوموندان باغ آلینان (فا: آفتاب گردان). sunstruck. helianthus	گۆنۈ باخان..günə baxan [آد، یتگی] آی چیچگی، گۆن چیچگی، گۆنش چیچگی، تۈپلاشیق گیللردن، ایری چیچک لی، توخونوموندان باغ آلینان (فا: آفتاب گردان). sunstruck. helianthus
گۆنۈ باخان..günə baxan [اؤزل آد] توووز دا داغ آدی (۲۵۲۶) ۲۴۰.	گۆنۈ باخان..günə baxan [اؤزل آد] توووز دا داغ آدی (۲۵۲۶) ۲۴۰.

گۆنەباخانلیق..günəbaxanlıq [آد] گۆنە باخان اکیلمیش یئر.	گۆوئی فئری..güvey fəneri [باخ] گلین اوتو.
گۆنەباخان یاغی..günəbaxan yağı [آد] گۆنە باخان بیتگی سیندن عمله گلن یاغ.	گۆوئی لیک..güveylik [آد] گۆوئی اولما وضعیت.
گۆنەبیر..günəbir [ظرف] هرگون، گۆنده.	گۆوچ..güvəc [آد] گیلدن قاییریلان بیر نوع بوغازی دار قاب "گۆوچ ده قاتیق چالماق" (فا: ظرفی گلی). earthenware pot [باخ: کۆزه].
گۆنەخان..günəxan [اؤزل آد] گۆنش کیمی گۆزل و خان کیمی بؤیوک، اوغلان آدی (فا: نام پسر).	گۆوچ دیغیرلانیب قاپاغین تاپار..güvəc dıǵırlandıb qapağın tapar [آتاسۆز] باخ: دؤواق دیغیرلانیب قاپاغین تاپار.
گۆنەدۆشمک(گۆنەقالماق)..günəduşmək(günə qalmaq) [تاثیر سیز ائلم] چتین وضعیتە دۆشمک "گۆر نه گۆنە دۆشموشم".	گۆویرتبه سی..güvərtəpəsi [اؤزل آد] باخ: گئرمی {محتماً گاوو تبه سی}.
گۆنەشوم..günəşum [آد] شوملانیب (شوخوملانیب) اکیلمه میش و گۆنش آلتیندا قالمیش یئر (فا: زمین آیش).	گۆورچین..güvərçin [باخ] گۆورچین.
گۆنەقارشو..günəqarşu [اؤزل آد] خاتون گۆنئی: هشتی ده کند آدی.	گۆووز..güvəz [صفت، دا] مورا چالان قیرمیزی.
گۆنەمۆزد..günəməzd [صفت] امک حاققی گون حسابی ایله اؤده نیلن.	گۆوّم اریگی..güvəm əriyi [باخ] آغ تیکان.
گۆنەمۆزدچو..günəməzdçü [آد] گۆنە مزدلا ایشله ين.	گۆوّن..güvən [اؤزل آد] ۱-ماکی دا کند آدی ۲-اینسان آدی: ~آل، ~آلپ، ~آر.
گۆنەمۆزدچولوک..günəməzdçülük [آد] گۆنە مزدلا ایشله مه.	گۆوّن..güvən [آد] اعتماد، قورخو و چکینمه و قوشقوسو اولمادان اینانما و باغلانما دویقوسو (فا: اعتماد). confidence
گۆنەمۆزدولۇ..günəməzdölü [صفت] گۆنە مزد ایشله ين.	گۆوّن اوویو..güvən oyuu [آد] گوه نه رک وئریلن اوی (فا: رای اعتماد).
گۆنەوّر..günəvər [آد] گون دوشن یئر، گونش اولان یئر (فا: آفتاب گیر). oparadol	گۆوّن باجاسی..güvən bacası [آد] گۆون اۆچون دۆزه نیلن دلیک (فا: دریچه اطمینان). safety valve
گۆنە یۆنەلن..günə yönəlen [آد، ییتیگی] گۆنە دوغرولان (فا: گل آفتاب پرست).	گۆوّنچ..güvənc [آد] گۆوّنجه، قارانتی. گۆون دویقوسو. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر}.
گۆن یئلی..günyeli [آد] شرقدن اسن یئل.	گۆوّنجه..güvəncə [آد] گۆون ساغلايان شئی، گۆون وئرن شئی و قارانتی (فا: اطمینان، تأمین) confidince, guaranty, guarantee
گۆن یئلی..günyeli [آد] شرقدن گلن یئل، شرق رۆزگاری.	گۆوّنجه بلگه (سی)..güvəncə bəlgə(sii) [آد] تضمین بلگه سی (فا: تضمین نامه). voucher
گۆن یئندی..günyendi [آد، دا] غروب زامانی، گۆن باتان چاغ.	گۆوّنجه سیز..güvəncəsiz [صفت] گۆوّنجه سی اولمایان، قارانتی سیز (فا: بی اعتبار). unerliable
گۆنیاروق..günyaruq [تاریخی اؤزل آد] بیر گۆی تورک خانیمی (ایشبار آلپ ین قیزی).	گۆوّنجه لی..güvəncəli [صفت] گۆوّنجه سی اولان، قارانتی لی (فا: قابل اعتماد). of turst
گۆن یاشار..günyaşar [صفت، دیرگی] آنجاق بیر گون عۆمورو اولان بؤجک ویا دیرگی، بو گون یاشایان (دیرگی حاققیندا).	گۆوّنجه لیک..güvəncəlik [آد] ضمانت (فا: وثیقه). security, guaranty
گۆن یاغموور..günyağmuru [آد] گونش چیخارکن یاغان ایری داملائی یاغموور.	گۆوّنجه وئرمک..güvəncə vermək [تاثیری ائلم] اینانجا وئرمک، ضمانت و تامینات وئرمک، قارانتی وئرمک (فا: تامين دادن). to assure the safety of
گۆن یایی..günyayı [آد] گونش حرکتی نین قویدوغو یای بیچیمینده ایز.	گۆوّنل..güvela [آد] آچیق یاشیل، ماوی یه چالار گۆی-رنگ {گۆی+ا+لا}.
گۆوّنلۇ..güvanlı [اؤزل آد] همدان-اسدآباد دا کند آدی {گۆرانلی}.	گۆوّنسیز..güvənsiz [صفت] گۆوه نی اولمایان، گۆوّمه ين، اعتمادسیز، امنیت سیز (فا: ناامن). insecure
گۆوئی..güvey [آد] ائولنمکده اولان اوغلانا وئریلن آد، داماد {کۆره کن سۆزونون دیشیلمیش شکلیدیر، باخ: کۆره کن}.	

گيجلتمک..gicəltmək [تأثيرلى ائيلم] گيجلتمه سينه سبب اولماق.	گيجيک ائتمک (ائيله مک).. gicik etmək (eyləmək) [تأثيرسىز ائيلم] پاخیل ليق ائتمک.
گيجلتمه..gicəltmə [آد] ۱-قويون قوزودا باش گيجلتمه سى شکیلنده تظاهر اندن خسته ليک، اينساندا اولان باش دؤنمه سى (فا: سرگيجه).	گيجيکمه..gicikmək [تأثيرسىز ائيلم] حسادت و پاخیل ليق ائتمک "نيه گجيسين (گيجيکيسن)" (فا: حسادت کردن). to play fool
گيجلدیجی..gicəldici [صفت] گيجلدن (فا: سرسام آور). delirious	گيجيمک..gicimək [تأثيرسىز ائيلم] قاشينماق (فا: خاريدن). {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير < کيچيمک >.
گيجلشمک..gicəşmək [تأثيرسىز ائيلم] گيج اولماق، گيج و آخماق جادائيشماق، يئرسيز ايش گؤرمک، سفته له مک (فا: گيج شدن). to become idiotic/ stupid, to go crazy	گيخ..gix [اؤزل آد] کازرون دا کند آدى.
گيجللمک..gicəllətmək [باخ] گيجللدنيرمه.	گيدي..gidi [آد، گده سؤزونه باغليدير] پيس، آلچاق، ياراماز.
گيجللدنيرمک..gicəlləndirmək [تأثيرلى ائيلم] گيج ائتمک to stupefy	گيديک..gidik [اؤزل آد] اوج، کنار، سينير، ليميت.
گيجللدنيريچى..gicəlləndirici [باخ] گيجللدنيرن.	گير..gir [آد، فا] گؤج وضعت معناسيندا اولارق مختلف جمله لرده اؤزونو گؤسته رير: باخ: گيره--، گيردن--، گيرلى-- ^۵ . {معدود کلمه لردندير کى هم تورکجه ده و هم فارسجادا مختلف مفهوملاردا ايشله نير، و يالئيزجا گيرمک فعلينه باغلاماق اولار و فارسجادا بير کؤ که باغلاماق چتينيدير}.
گيجللمه..gicəllənmə [آد] گيجللمه رک باشى دؤنمه (فا: سرگيجه).	گيراوود..giravud [اؤزل آد] لئريک ده کند آدى ^{۲۴} .
گيجلمک..gicəlmək [تأثيرسىز ائيلم] گيجللمک، گيج اولماق، دلى اولما ق، باشينا هاوا گلکم (فا: سرگيجه گرفتن) to feel giddy	گيرئى..Girey [اؤزل آد] قازاق-اورتا يوز بوى لارينداندير ^{۸۱-۱۵۸} .
گيجلمه..gicəlmə [آد] باشى دؤنمه، گيج حالا گلمه (فا: کلافه). to be dizzy	گيراي..giray [اؤزل آد] ۱-اويقون ^۲ -اينسان آدى: ~آلپ، ~آر ^۷ {باخ: گراى}.
گيجلىک..giclik [آد] آخماق ليق، سارساق ليق (فا: گيجى) idiocy	گيربوران..girboran [اؤزل آد] خوى دا کند و داغ آدى، اورميه ده داغ آدى {گور بوران}.
گيجو..gicu [آد] بورلغان ^۱ .	گيرتينه..girtine [اؤزل آد] ايمان، اينانچ ^۷ .
گيجه وار..gicəvar [باخ: گيج] تئرتزتينى ديشين ياز يئلى.	گيرج..girc [باخ] جبرج، قوت، گوج، بدنن گوجو.
گيجى تيگانلو..gicitikanlu [اؤزل آد] ساوه ده داغ آدى.	گيرداب..girdab [آد، فا] بورماج، بورولقان (فا: گرداب).
گيجى تيگانى..gicitikani [باخ] گيجيتکن.	گيردالايين..girdalayın [اؤزل آد] ميانا دا کند آدى {باخ: گرده؛ قيوريملى ^{۸۸} }.
گيجيتکن (گيجيتکان)..gicitkən (gicitkan) [آد] گيجى تيگانى (فا: گزنه). nettle	گيردکاشان..girdkaşan [اؤزل آد] سولدوز دا کند آدى {باخ: گرده}.
گيجيتکن ليک..gicitəkənlik [آد] گيجى تيگانى چوخ اولان يئر.	گيردن دؤشمک..girdən düşmək [تأثيرلى ائيلم] گؤجو قالماق (فا: از توران افتادن).
گيجيش..giciş [آد] قاشينيش، قاشينما. {سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدير}.	گيره..girdə [صفت، فا] يومرو، دايره وى (فا: گرد). round, circular
گيجيشديرمک..gicişdirmək [تأثيرلى ائيلم] گيجشمه سينه سبب اولماق، قاشينديرماق. to cause to itch	گيره جي..girdəci [اؤزل آد] آذربايجان دا داغ آدى ^{۲۴} .
گيجيشمک..gicişmək [تأثيرسىز ائيلم] قاشينماق، قاشينتى دويماق (فا: خارش داشتن). to itch {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير < گيجينمک >.	گيره نک..girdənək [باخ] گيره.
گيجىک..gicik [آد] ۱-حسادت و پاخیل ليق (فا: حسادت) ۲-قاشينيش، قاشينما ۳-خوش، سئويملى ^۷ . {سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدير، باخ: گيجيمک}.	گيره يارپاق..girdə yarpaq [آد، يئنگى] بير يئنگى آدى (فا: املانشيه، مشمله). amelanchie
	گيره له مک..girdələmək [تأثيرلى ائيلم] گيره ائتمک، يومرولماق.
	گيردى..girdi [آد، تجارت] بير اؤره تيم اوچون گرہ کن پول و سرمايه؛ چيخدى سؤزونون قارشيتى؛ (فا: سرمايه اوليه و ورودى).

گیردیرتمک..girdirtmək [تائیرلی انیلم] گیردیرمەسینە یول آچماق (فا: سۆزلویوندە ایشلە نییدیر، گۆ؛ دیواندا کیرمک شکلیندە گلەرک فروکردن). گیردیرمک..girdirmək [تائیرلی انیلم، ت] سوخماق، گیرمەسینە یول آچماق. گیردیسى چيخديسى..girdisi çıxıdı [آد] گل گئت "قونشونون گیردیسى چيخديسى نی ییلیر". گیردیمان چای..girdiman çay [آؤزل آد] اسماعیللی 'دا چای آدی^{۲۴۰}. گیردیم گیردیم..girdimgirdim [باخ] گیلدیرگیلدير. گیردین..girdin [آد، دا] بوخجولا بیر بویدا کسيلمیش اودون. گیرگیرمز..girərgirməz [صفت] گیرمک حالیندا. as soon as گیرس..girs [باخ] گۆرزە، دۆشبە رە. گیرک..gəyrək [آد، دا] یوموشاق قابیرقا سوموکلری "گۆلمکدن گیرک لیریم آغریدی؛ گیرک باتماسی: قابیرقا باتماسی". گیرکان..girkan [آؤزل آد] لئکران 'دا یئر آدی^{۲۴۰}. گیرگن..girgən [صفت] هرکسلە یاخینلیق قورازاق ایشینی قاباغا آپاران. گیرگنلیک..girgənlik [آد] هرکسلە یاخینلیق قورازاق ایشینی قاباغا آپارما. گیرگی..girgi [آد، دا] سانجی، آغری، قارین آغریسی^۱. گیرگیجان..girgican [آؤزل آد] شوשא 'دا چای آدی^{۲۴۰}. گیرگین..girgin [آؤزل آد] گیریشکن، مٹشبت، جانا یاخین^۷. گیرگین..girgin [آؤزل آد] گیرگین سۆزیله دۆزه لن بیرنچه اینسان-آدلاری: گیرگینای، گیرگینتر، گیرگینسای، گیرگینسو. گیرلندیرمک..girləndirmək [باخ] گیرلەمک. گیرلنمک..girlənmək [تائیرسیز انیلم] دولانماق، گزمک. to stray گیرلەمک..girləmək [تائیرلی انیلم] پوساراق گیرە سالماق (فا: گیر انداختن). to live somehow/ in some way گیرلی..girli [صفت] گوجلۇ، قووتلی "قولو گیرلی" (فا: قوی). گیرماستی..girmastı [آؤزل آد] انیمیر بویونا عایدیتر آدی (م ۱۶جی قرن)^{۲۲۵}. گیرمک..girmək [تائیرسیز انیلم] ۱-ائشیکدن ایچری گنتمک، بیر زادین و سۆزون ایچینه سیغماق، یئر آلماق (فا: درآمدن، داخل شدن). to enter ۲-گیریشمک، اینجه لەمک، بیر ایشه باشلاماق (فا: شروع کردن). ۳-بیر سیرا کلمەلرە مختلف افادەلی مَرکَب سۆزلر دۆزلدیر "بئینینه، یوخوسونا، قولونا، یاشا، ایشه، فابریکایا؛ یثره: اوتانجاغیندان یثره گیردی؛ یورقانا: یاتماق؛ دالینا: گیزلنمک." {سومرجه «غیر»؛ دیوان لغات تورک ده ایشلە نییدیر، سنگلاخ	گیرمە..girmə [آد] ۱-گیرمک ایشی. ۲-کوللوق، کول کوسلوق "گیرمەلری کسبب یانددیردلار". گیرمگیز..girməgiz [آؤزل آد] آبشرون 'دا داغ آدی^{۲۴۰}. گیرمەلیک..girməlik [آد] گیریش اُجرتی. گیرن..girən [آد] خفیف بولودلو هاوا^۲. گیرنلەمک..girənləmək [آد] هاوا بولودلانماق^۲. گیرونکە..girvənke [آد، دا] گنچمیشده بیر آغیرلیق اؤلچوسو، تقریباً ۴۰۰ گرم چکی (فا: واحدی قدیمی برای وزن). pound گیرونکە ترەزی..girvənke tərəzi [آد] تزه زی وچکی داشلاری بیرلیکده. گیرونکەلیک..girvənkelik [آد] ۱-سایى لارلا نچە قات گیرونکە آغیرلیغینی گۆستەریر "بش گیرونکەلیک". ۲-چکی سی گیرونکە آغیرلیغیندا اولان. گیروہ..girvə [باخ: گیرمک] گنچیدلردە ویوللاردا قاریغینی. گیرەجک..girəcək [آد] قابی آغزی، آستانا، گیریش، گیرمک اؤچون یئر، باشلانقیج "اثنین گیرەجەیی، اداره ماشینلاری نین گیرەجک یثری" (فا: ورودی). گیرەجک دلیک آراماق..girəcək dəlik aramaq [تائیرلی انیلم] گیزلنمک ایستەمک. گیرەدۆشمک..gire düşmək [تائیرلی انیلم] چتین وضعیته دۆشمک (فا: گیر افتادن). گیرە سالماق..gire salmaq [تائیرلی انیلم] چتین وضعیته سالماق (فا: گیر انداختن). گیرە سون..giresun [آؤزل آد] باخ: کۆرەسونو. گیرەلەمک..gireləmək [باخ] گیرەوہلەمک. گیرەوہ..girevə [باخ] فرصت، مناسب وضعیت، chance

ده بیریرینه یتیشیب، بیریرینه گیریشیب و اولارین محو اولوب ویا گوجلنمه سی (فا: تداخل کردن امواج).	گیرهوله مک.. girələmək [تائیرسیز انیلم] ال وئریشلی وضعیت تاپماق، آختارماق، امکان تاپماق، "گئت طرفی گیرهوله بلکه ایشیوی حل ائده" (فا: گیر انداختن). to choose the time (باخ: گیرمک، گیرشمک).
گیریشیم اؤلچر.. girişim ölçər [آد] دالغا تربیه نیشین اؤلچن. گیریشیمچی.. girişimçi [صفت] ایشه گیریشن کیمسه، بیر تجارت ایشینده سرمایه قویوب گیریشیمده اولان.	گیرههگیر.. girhagir [آد] گیرمه، داخل اولما. گیره سون.. girəsun [اؤزل آد] چپنی بویوناعایدیر آدی (م ۱۶جی قرن) ۲۲۵.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیری گیری آختارماق.. giri giri axtarmaq [تائیرلی انیلم] باخ: ایلم	گیرای.. girəy [اؤزل آد] باخ: گرای؛ تۆرکمَنلَرین، یومۇت و کیچیک اویماعی، اولوبالاریندان ۷. گیریت لاله سی.. girit laləsi [آد، یتگی] باخ: دویون چیچگی.
گیریک.. girik [تاریخی اؤزل آد] گیریشکن، مُشَبَّت، قیرقیزلارین، توقای اویماعی اولوبالاریندان ۷. گیریلک.. girilmək [بلسیز انیلم] گیرمک ایشی گؤرولمک.	گیریش.. giriş [آد] ۱-گیرمه طریزی. ۲-بیریره گیرمه یولو. (فا: مدخل) ۳-بیر کتابین باشلانقیچیندا یازیلان سۆز، اؤن سۆز، باشلانقیچ (فا: مقدمه). ۴-بیر بیلیمه باشلاماق اوچون ایلکل بیلگی لر توپلامی (فا: مقدمه). ۵-بیر موزیک باشلاماسیندا چالینان ایلک بؤلوم (فا: درآمد).
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریم.. girim [آد] گیریتی (فا: ورودی). entrnace	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.
گیریشیمچی لیک.. girişimçilik [صفت] گیریشیمچی اولما وضعیت. گیریمتی.. girinti [آد] بیر یترین گیریش یولو، دوز بیر سطح ده چوخور ویا ایچری یه گندن یئر (فا: تورفتگی). intrusion	گیریش قاپی سی (یئر).. giriş qapısı (yeri) [آد] گیریش یولو (فا: مدخل entrance) گیریش قاتی.. giriş qatı [آد] یئر قاتی، تیکیتی نین ایلک قاتی.

گیزلی آچماق.. giz açmaq [تائیرلی انیلیم] رمز آچماق (فا: کشف- رمز کردن). to decode	گیزلی آنلاشما.. gizli anlaşıma [آد] ۱-گیزلی قرار (فا: قرارداد پنهانی). a secret agreement ۲-تپانی (فا: تپانی). conspiracy
گیز اوخوما.. giz oxuma [آد] رمز اوخوما (فا: رمز خوانی). decoding	گیزلی اوتورم.. gizli oturm [آد] گیزلین توپلانتی (فا: نشست محرمانه).
گیز داش.. gizdaş [صفت] سیرداش (فا: محرم راز). confidant	گیزلی بیرلشمه.. gizli birləşmə [آد] گیزلینجه آنلاشما و بیرلیگه قرار وئرمه (فا: اتحاد پنهانی). a secret alliance
گیزلندیرمک.. gizlətmək [تئدیرگن انیلیم] گیزلتمک ایشینی گۆردورمک t- to hide	گیزلیجه.. gizlice [ظرف] گیزلی اولاراق، گیزلینجه (فا: پنهانی). hidden
گیزلتمک.. gizlətmək [تائیرلی انیلیم، ت] گیزلی یئرده ساخلماق، گۆزدن اوزاق یئرده قویماق، بیلدیرمه مک، بیرشئین اؤستونو اؤرتهرک قاپاتماق (فا: پنهان کردن). to hide	گیزلیجیلیک.. gizlilik [آد] گیزلی گۆجلر و روحلارلا ایلگیلی بیلگی لره وئریلن آد.
گیزلتمه.. gizlətmə [آد] استتار (فا: اخفاء). hiding	گیزلی درنک.. gizli dərnək [آد] مخفی جمعیت (فا: انجمن مخفی).
گیزلنپاچ.. gizlənpaç [آد] گیزلنپاچ	گیزلی دوروشما.. gizli duruşma [آد] یارقی چی نین ایذن ایله و هامی یا بیلدیرمهدن سوروشدورما ایشی دۆزنله مه.
گیزلنچ.. gizlənc [آد] گیزله دیلمیش، گیزلی شئی، خزانه، دفينه.	گیزلی دینلمه.. gizli dinləmə [آد] گیزلی قولاق آسما (فا: استراق سمع). overhearing
گیزلنپاچ.. gizlənpaç [آد] گیزلنپاچ: گیزلنپاچ تاچماقلا اوشاقلار آراسیندا اوینانان بیر اویون آدی، شؤبه شؤبه آدیلا تانییب (فا: قائم موشک بازی). a kind of children's game	گیزلی سچکی.. gizli seçki [آد] گیزلی اوی وئرمه یول ایله، گیزلی سس وئرمه یول ایله (فا: رای غیرعلنی).
گیزلنمک.. gizlənmək [تائیرسیز انیلیم] اؤزونو گیزلی توتماق (فا: مخفی شدن، توارى). to hide {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	گیزلی ساخلماق.. gizli saxlamaq [تائیرسیز انیلیم] سیر کیمی ساخلماق، بیلدیرمه مک (فا: مخفی نگه داشتن).
گیزلهدن.. gizlədən [صفت] گیزلی ساخلایان (فا: پرده پوش).	گیزلی سۆزلر.. gizli sözlər [آد] سۆزلار (فا: اسرار). secrets
گیزله دیلمک.. gizlədilmək [بلسیز انیلیم] گیزلی یئره قویولماق، گیزلی یئرده ساخلانيلماق to be hidden	گیزلی قالماق.. gizli qalmaq [تائیرسیز انیلیم] بیلینمه مک.
گیزله دیلمیش.. gizlədilmiş [صفت] گیزلی یئرده قویولموش.	گیزلی گیزلی.. gizli gizli [صفت] گیزلین حالدا.
گیزلهمک.. gizləmək [تائیرلی انیلیم] گیزلتمک، گیزلی ساخلماق to hide {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	گیزلی لیک.. gizlilik [آد] گیزلی اولما وضعیتی.
گیزلنیش.. gizləniş [آد] گیزلنمک ایشی ویا بیچیمی.	گیزلین.. gizlin [باخ] گیزلی (فا: نهان). concealed
گیزلنیلیمک.. gizlənilmək [بلسیز انیلیم] گیزلی توتولماق، آچیغا چیخاریلماق.	گیزلینچ.. gizlinc [ظرف] گیزلینجه، گیزلی اولاراق.
گیزلهدیش.. gizləyış [آد] گیزلهمک ایشی ویا بیچیمی.	گیزلینجه.. gizlincə [ظرف] گیزلینجه، گیزلی اولاراق "باباسینا گیزلینجه مکتوب گۆندردی" (فا: مخفیانه). in secret
گیزلی.. gizli [صفت] ۱-گۆرونمز و دیولماز سۆز و وضعیت، بیلینمه یین بیر یئرده ساخلانان شئی کیمسه و سۆز، نئجه لیغی بیلینمه یین (فا: مخفی). hidden ۲-(ظ) بیلینمهدن، خبر وئرمهدن "گیزلی ایچری گیدری" secret {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} کیزلنچو}.	گیزلین لیک.. gizlinlik [آد] گیزلی اولاراق. secrecy, intimacy
	گیزم.. gizəm [آد] آغلین اریشمه دیگی شئی، چۆزوله مه یین شئی، سیر.
	گیزمچی.. gizəmcı [آد، فلسفه] گیزمچیلیک یانلیسی، میستیک.
	گیزمچیلیک.. gizəmcilik [آد، فلسفه] آغلین اریشمه دیگی یئرلرده (مثلا تانری قاورامیندا) کۆنول و اراده ایله یتیشمه یی قبول ائدن بیر فلسفی گۆروش، میستیسیم.
	گیزمسəl.. gizəmsəl [آد، فلسفه] گیزم له ایلگیلی.
	گیزملی.. gizəmli [آد، فلسفه] گیزم اؤزللیگی اولان.
	گیزیچی.. gizici [آد] گیزلی گوج و روحلارلا ایلگی قوران.

گیزیدا..gizida [اۆزل آد] سۆمەرلرده آتو'نون بکچی تانری سی ^{۲۱۱} .	گیگیر تدهمک..gigirdəmək [تائیرلی] ائیلیم [ایکی آدمی قیزیشدیریب آرالارینی وورماق.
گیزیر..gizir [آد، باخ گیزلنمک] ۱-بکچی، کند بکچی سی. ۲-کۆمکچی، ال آلتی یاردیم ائدن، آشاغی رتبه لی ایشچی. ۳-(آشیق ایله اوینولاردا) توخانین ترسی. ۴-(آد، یازین) گیزیر شعری آذربایجان قوشمالاریندان ساییلیر، بو نوع شعرده شاعر طبیعت ویا مختلف دویقولاردان سۆز آچاراق مطلبی آیدینجا توضیح وثریر ومعمولا چوخ بیت لی اولورلار ^{۷۳، ۷۴} (فا: نوعی شعر در ادبیات آذربایجان).	گیل..gil [آد] بیر آدین سونوندا گله رک او آدا باغلی اولان سۆیو بیلدیریر "باقلاگیل لر، حسن گیل" (فا: پسوند نسبت فامیلی). ۲-گیل _۲ gil (آد) آلومینیوم سیلیکات، سۆ گنجیرمین بیر توپراق، ات توپراق (فا: رس) argil {فارسیجا گل سۆزوندن آلیناراق اصلینده آوروپا دیلرینده کی ژل کلمه سینه باغلیدیر ^۵ }. ۳-گیل gil (اۆزل آد) قشیدار دا کند آدی.
گیزیر اوغلو..giziroğlu [تائیرسیز ائیلیم، آ] کوراوغلونون دله لریندن بیر یی. گیزیل..gizil [صفت] گیزی قالمیش، گیزیلی.	گیلابوروو..glaburu [باخ] بوداق آغاجی.
گیزیلتی..gizilti [آد] سیزیلتی، گۆینه مه، سانجی pain گیزیلتی لی..giziltili [صفت] آغی لی، سیزیلتی لی، سانجیلی.	گیلارلی..gilarlı [اۆزل آد] گنرمی ده کند آدی.
گیزیلدتمک..gizildətmək [تائیرلی] ائیلیم [گۆیتتمک، آغریتماق، سانجماق، تیرتمک (فا: به اذیت انداختن). to cause to ache گیزیلدهمک..gizildəmək [تائیرسیز] ائیلیم یورقونلوقدا اینسانجماق، گۆینه مک، تیرمه مک، قورخو گنجیرمک، هیجانلنماق (فا: به اذیت-افتادن) to ache	گیلاس..gilas [آد، بی، صح 'گراس'] باخ: کیراز، آلبالو.
گیزیل گۆج..gizil güc [آد] بیر جیسیمده گیزیلی اولان ویللی اولمایان گۆج، بوجور گوجلر انگل لری قالدیردیقدان سونرا اورتایا چیخارلار.	گیلاس باغی..gilas bağı [آد] گیلان آغاجی چوخ اولان یئر (فا: باغ-گیلاس)
گیژزاه..gijjah [آد، توخفا 'گیجگاه'] قولاق لا گۆزلرین آراسیندا کی بؤلوم (فا: شقیقه). temple	گیلاس لیق..gilaslıq [آد] چوخلو گیلان آغاجی اکیلمیش یئر، گیلان باغی (فا: باغ گیلان).
گیس..gis [آد] قادین ساچی و اوژون ساچ (فا: گیسو) {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} گیس، گیس: قاری؛ گیسو سۆزونونده کۆ کودور.	گیلاس مۇرباسی..gilas morabbası [آد] بو میوه نی قایناداراق و شکر و آیری شئیلر قاتاراق دوزه لن بیر نوع مربا.
گیسکان..giskan [اۆزل آد] بۇرازجان کندستان لاریندان، ۷ کندی * ۱۵۰۰ نفر نفوسو واردیر، اهالی نین بیر بؤلومو تورک دور.	گیلان..gilan [آد، دا] قاپینی باغلاماق اوچون آرخاسینا گنجیریلن تاختا ویا دمیر کلید. ۲-گیلان (اۆزل آد) اوردوباد دا چای آدی ^{۲۴۰} .
گیش..gis [آد، دا] آلچاق نؤعلو کندیر ویا کتان لیفیندن توخونموش پارچا.	بیر اُستان آدی. ۳-ایران آدلانان یثرده تورکلرینده یاشادیغی بیر اؤستان آدی.
گیشه..gişə [آد، فرانسیزجا] باجالیق (فا: گیشه). ticket office	
گیفان..gifan [اۆزل آد] بۇجنورد کندستان لاریندان، ۱۶ کندی و * ۹۰۰۰ نفر نفوسو واردیر، کندستانین مرکزی گیفان بۇجنوردون ۸۵ ک. قوژنی گۆندوغان طرفینده دیر، گۆنش ۱۳۲۰ جی ایلده نفوسو * ۹۸۰ نفر تورک قشید اولونوبدور.	
گیگا..giga/qiqa [باخ] قیقا.	
گیگاتون..qiqaton [باخ] قیقاتون.	
گیگووون..gigovun [آد، دا] باخ: موزالان.	
گیگیداغ..gigidağ [اۆزل آد] قوبوستان دا داغ آدی ^{۲۴۰} .	

گیلان کنديستانلاری..gilan kəndistanları [آد، عربجه] گیلان کندیستانلاریندا بیر

گیلان گیلدیر..gildirgildir [ظرف] ۱-گیله گیله، دامجی دامجی،

دنه دنه {باخ: گیله}. ۲-گۆلدورگۆلدور، گۆرولتو ایله "سو" گیلدیر

گیلدیر آخماق، گیلدیر گیلدیر قاینماق {سستق}.

گیلیدیگ..gildik [آد، بیتگی] بیر بیتگی آدی ۱۳۶.

گیلزی..giləzi [اؤزل آد] سوُمقایت، دا یئر آدی ۲۴۰.

گیل قاریشدران..gil qarışdırən [آد] تیکیتی ایشلرینده گیل

حاضرلایان.

گیلگه میش..gilgəmiş [اؤزل آد] سومرداستانلارین دان بیر، گیلگه -

میش، ین آتاسی کوللاب، ین راهبی و آتاسی تانریچا "نینسون" دور،

گیلگه میش اؤنلو طوفاندان سونراکی بشینجی کرال سایلیر و

بؤیوک تیکیتی لر دۆزلمک و اؤلورلرین قاضی سی اولماقلا

مشهوردور، ۱۱۶ باخ: بیلگه میش.

گیل گیلاب..gilgilab [اؤزل آد] میانادا کند آدی {گیل طایفا آدیدیر}.

گیلگیل چای..gilgil çay [اؤزل آد] قوبّا و دوه چی، ده چای آدی ۲۴۰.

گیل گیله..gilgilə [آد] بیر اوشاق اوینوجاقی و اوینو.

گیل لئمک..gillemək [تاثیری ائلم] ۱-گیل ووردورماق، گیل

سورتدورمک، گیل له سووماق. ۲-یومورولاشماق، یووارلانا.

گیل لشمک..gilleşmək [باخ: گیل لئمک].

گیل لئمک..gillemək [تاثیر سیز ائلم] ۱-گیلله قاریشماق، گیلله

اؤرتولمک (فا: گلی شدن). ۲-فیرلانا فیرلانا دوشمک، دیغیرلانا.

گیلله..gilə [آد، دا] تندیرده آلمان ویا آرمود قاخی قوروتماق اؤچون

پالچقدان و بنز شیلردن دۆزلدیلن دایاز قاب (فا: ظرفی گلی).

گیلله دیلمک..gilledilmək [بلسیز ائلم] گیل لئمک ایشی گۆرۆلمک.

گیلله مک..gillemək [تاثیری ائلم] گیل لئمک.

گیل لی..gilli [صفت] گیلی اولان، گیل قاریشمیش.

گیل لیجه..gillice [آد] تر کیننده گیل اولان (توپراق).

گیل وار..gilvar [اؤزل آد] دوه چی، ده کند آدی ۲۴۰.

گیل وان..gilvan [اؤزل آد] هیشیین و تاروم دا کند آدی. خالخال و

تاروم دا چای آدی.

گیله..gile [آد] ۱-اؤزوم، نار و بنز میوه لرین هر بیر داناسی (فا: تخم).

seed ۲-داملا، دامجی drop. ۳-گۆزبیه یی {دامجی لارین

تۆکولمه سینی معیار توتاراساق گلکم سۆزیله ایلگیلی اولمالیدیر،

گله، گیله}.

گیله دی..gilədi [اؤزل آد] هشتیری ده کند و بو کندی یاخینیدا داغ و

چای آدی {گیله و توخوم چوخ اولان یئر، بوللوق یئر}.

گیله گیله..giləgilə [ظرف] دامجی دامجی، داملا داملا drop by drop

گیلنار..gilanar [آد، بیتگی] آلبالی (فا: آلبالو). prunus cerasus

گیلنار چایی..gilanar çayı [آد] گیلنارلا دملنمیش چای.

گیلنار موباسی..gilanar morabbası [آد] بو میوه نی قاینادراق شکر

و آیری شیلر قاتاراق دوزه لن بیر نوع مربّا.

گیلنار لیق..gilanarlıq [آد] چوخلو گیله نارآغاجی اکیلمیش یئر،

گیله نارباغی (فا: باغ آلبالو).

گیل وار..gilavar [آد] آذربایجانین بعضی یئرلرینده گؤنی دوغودان

اسن کولک (فا: نام بادی در آذربایجان).

گیلاه..gilah [اؤزل آد] قوسار، دا کند آدی ۲۴۰.

گیلئی..giley [آد، فا] ناراضی لیک، شکایت (ف: گلايه). grumble,

complaint

گیلئی لئمک..gileylenmək [تاثیر سیز ائلم] ناراضی لیک ائتمک،

شکایت ائتمک. to grumble, to complain.

گیلئی لی..gileyli [صفت] گیلئی اولان dissatisfied

گیلئین..gileyin [اؤزل آد] اوجان دا کند آدی، هشتیری ده چای

آدی (گلئین)

گیلچی..gilçi [صفت] گیل ساتان.

گیلدور..gildor [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.

گیلدیر گدیگ..gildir gədik [اؤزل آد] تفرش ده داغ آدی.

گیلهتمک..gilətmək [اڭدیرگن اڭلم] گيله لی اڭدیرمک t~ to separate گیلهنمک..gilələnmək [بلسیز اڭلم] ۱- گيله گيله اولماق. ۲- دامجی لانماق، یومرولانماق. to be separated from its گیلهلمک..gilələmək [تاثيرلی اڭلم] اؤزوم وئارکیمی میوه لری گيله لرین آیرماق. to separate fruit from its rind/ peel گیلهمیوه..giləmiyə [آد] گيله شکلینده ییتن میوه لرین عام آدی (دانه) berry گیلهمیوهچیلیک..gil əmiyəçilik [آد] گيله میوه لرینی اکیب بجرمه. گیلهمیوه لی لر..gilə mivəli lər [آد] اؤزوم، موروق، قاراغات کیمی میوه لری ایچینه آلان ییتگی تاقیمی. گیله نار..gilənar [باخ] گیلانار. گیللیک..gililik [آد، ییتگی] ایت بۇرنو (فا: نستر) ۵ {باخ: گيله}. گیلیاتاق..gilyataq [اؤزل آد] زنگیلان، دا کند آدی ۲۴۰. گیلیف..gilif [آد] دوواردادا دوزهلن بالاجا دلیک (پیشیک یولو ویا سو یولو) (فا: سوراخ دیوار) {باخ: گیرمک، گیریشمک}. گیمگه..gimge [آد، دا] ییغینجاق، ییغناق. گینگیلیک..gingilik [اؤزل آد] آیدرویش دا کند آدی. گینه..ginə [آد، ییتگی] یم اوچون مال حیوانا وئریلن بیر نوع ییتگی داناسی، آیریجا اونا "قارادانا/ قره دنه" ده دئیرلر. گینه..ginə [ظ: باخ] گئنه، بیر داها. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر}. گیوکخان..göyüxan [تاریخی اؤزل آد] باخ: گؤیوک+خان گیودره..givdəre [اؤزل آد] رزن ده کند آدی. گیوه..givə [باخ] گۆوه. گییرتمک..gəyirtmək [تاثيرلی اڭلم] گیرمه سینه سبب اولماق t~to belch گییرتی..gəyirti [آد] گیرمه، گیرمک ایشی. گییرمک..gəyirmək [تاثيرسیز اڭلم] معدده ده توپلانان و ییغلان قازی سسله آغیزدان چیخارماق، معدده ده عمله گلن قازلاری آغیزدان اڭشیکه قایتارماق (فا: آروغ زدن). to belch {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} ککیرمک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر {گیگیرمک}. گییرمه..gəyirmə [آد] گیرتی، گیرمک ایشی (فا: آروغ). Belching {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}. گییریش..gəyiriş [آد] گیرمه ایشی (فا: آروغ). belching گییریک..gəyirik [آد] گیرمه.	گییه جک..giyəcək [آد] گئیلن شئی، گئیم (فا: لباس) clothing گییه سی..giyəsi [آد] گئیم، گئیم، پالتار، لباس. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر}. گییید..giyid [آد، دا] قوشو آلدادیب توتماق اوچون قوش سسی چیخاران آلت. گییشمک..giyişmək [باخ] گیچیشمک. گییینمک..giyinmək [باخ] گئیینمک.

یاخین یندا و تکه لی بویونون قیشلاق یثری ^{۱۰۸،۳} .	L..ل [حرف] تورک عرب الفباسی نین ییرمی ینددینچی و تورک لاتین الفباسی نین اون ینددینچی حرفی، بو حرف سس سیز اولاراق سورتون و تیتره شیم لی حرف ساییلیر (فا: بیست و هفتمین حرف ترکی آذربایجانلی).
لاتلوت..latlüt [صفت، دا] بازار یتیمی، گده گوده، یاوا (فا: اوباش).	لا..la [حرف، عربجه] نفی حرفی، یوخ معناسیندا (فا: نه).
لاتلوت قالماق..latlüt qalmaq [تائیرسیز انیم] یوخسول لاشماق، هر شئی الیندن چیخماق.	لابالی..laubali [صفت، عربجه] سایقی سیز و یاوا آدام، باشی بوش (فا: لاقید).
لاتون..latun [اؤزل آد] آستارا دا کند آدی. باخ: آستارا (شلاله سی).	لاقل..laəqəl [ظ، عربجه] ان آزیندان، هنج اولمازسا (فا: حداقل).
لاتین..latin [آد، خ] ۱-ایتالیا لاتیوم بؤلگه سی خالقیندان اولان خالق. ۲-لاتین خالق لاری.	لاب تئز..labtez [ظرف] تئز اولاراق (فا: در اسرع وقت). لابار..labar [اؤزل آد] ساوه ده کند آدی.
لاتین چیچگی..latin çiçəyi [آد، یتگی] تکره یاپراقلی، پورتاغال رنگینده بیر بزک یتگی سی (فا: نوعی گیاه زینتی). لاتین چیچگی گیلر..latin çiçəyigillər [آد، یتگی] ایکلی چنکیلردن، اؤرنه یی لاتین چیچگی اولان بیر یتگی سو یو.	لابد..labud [ظ، عربجه] چاره سیزجه (فا: ناچار). لابراتوار..labratoar [آد، فرانسیزجا] دئنه تیم یثری (فا: آزمایشگاه).
لاتین خالق لاری..latin xalqları [آد] دیل لری لاتین دیل لریندن اولان خالق لار.	لابراتوار..laboratory [اؤن اک] تورکجه ده آنلامی شدتلندیرن و تفضیلی صفت معادلینده بیر علامت، سؤزلرین اؤنونه گله رک اولارین معنا و آنلامینی شدت لندیریر "بوگون لاب ایستی گون ایدی" (فا: پیشوندی). too, in a high degree ۲-لاپ، (سس تق) لاپ سسی.
لاتین دیل لری..latin dilləri [آد] فرانسیزجا، اسپانیولجا، ایتالیانجا، پورتاغالجا کیمی دیل لرین اورتاق آدی.	لاب آز..lap az [ظرف] چوخ آز (فا: حداقل). fewest, minimum لابا..lapa [باخ] لاپان.
لاتینجه..latince [آد] لاتین دیلی.	لابار لاپار..laparlapar [آد، دا] پارچا پارچا، لکه لر شکلینده "گؤللو پارچا".
لاجانی..lacani [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.	لابان..lapan [آد] ۱-چؤرک پیشیرمک اوچون خمیری آچماغا یارایان وسیله، توخونموش چوبوق اوستونه کولش و سامان تۆکه رک اوستونه بیر پارچا چکیب چؤرک یاپماق اوچون یارارلانالار. ۲-آ، (بی) دیلیم دیلیم یاپراق لاری اولان آغجاقیین نؤعوندان بیر آغاج {باخ: لاپیتقا/ لاواش یاپان} لاواش لاپان/ یاپما سؤز ایله ایلگیلی اولمالیدیر.
لاجورد..laceverd [آد، فا] توتقون ماوی رنگینده قیمتلی داش.	لابیلدماق..lapbildamaq [تائیرسیز انیم] لاپلاپ سسی چیخارماق (فا: لاپلاپ کردن).
لاجوردی..laceverdi [آد، فا] توتقون ماوی رنگی، لاجوردی.	لاچین..lapçin [آد] یونگول ائو آباق قابی سی (فا: دمپایی) {باخ: لاپان}.
لاجوان..laçvan [اؤزل آد] قنیدار دا کند آدی.	لاپدان..lapdan [ظرف] گؤزله نیلمه دن، بیردن بیره "لاپدان ایشیق سؤندو".
لاچین..laçın [آد، دیرگی] ۱-تۆکلرینده آغ لکه لری اولان و آیاق لاری قیرمیزی شاهین نؤعو (فا: نوعی پرنده). ۲-ایتی و گوزل گؤزلو "لاچین گؤزلو قیز"، قیز آدی؛ ۳-چیخیلماسی گؤج قایلیق یثر ^{۲۲۴} {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن: ایگید، شاهین؛ بو کلمه ده ایلک بؤلوم بو قوشون گؤزلیگی نی نشان وئرمک اوچون آلا اولمالیدیر ^{۱۶۱} }. باخ: چین.	لاپلاپ..laplap [ظرف] تعجبله، حثیرت له "لاپلاپ باخماق".
لاچین بگ..laçınbəy [آد] قارلوق قومونون بؤیوک لریندن بیر آد ^{۸۵} .	لاپیتقا..lapitqa [آد] بیر نوع بئل (فا: نوعی بیل) {یاپیتقا}.
لاچین دره سی..laçın dərəsi [اؤزل آد] کرمانشاه کوزران و گئرمی ده کند آدی.	لات..lat [اؤزل آد] قزوین ده چای آدی. رزن ده کند آدی.
لاحاق..lahaq [اؤزل آد] خیوا دا کند و چای آدی.	لاتران..latran [اؤزل آد] لاطران: غربی موغان دا عابباس آباد کند ینین
لاخ..lax [آد] ۱-قوخوموش، ایچی لاخ یومورتا ۲-یثرینده محکم دورمایان (فا: لق). {سس تقلیدی اولاراق دور شئین ترپشمه سیندن آلینیب و لخشک، لاققیتلی و لاخلماق کیمی کلمه لری کؤکودور؛ باخ: لاق}.	
لاخ (لاخ با لاخ)..laxlax [ع: لق] لاخلایاراق "بیر تپیک قابی یا ووردو قابی لاخ بالاخ آچیلدی".	

لاختا..laxta [صفت، فاعل، لخته] ۱-برکیمیش قان کۆتلهسی، تیکه (فا: لخته). ۲-clot اتلی جانی، لاختا اوشاق.	لیغیندا شهر آدی. ۳-لار بۆلگه سینده تۆرک کندلری: سیف آباد (۱۳۱ق.ب)، (قارا آغاج چایی نین قیراغیندا، * ۱۸۰ / ۱ تو)، بست بند bestbend (۱۰۸ق.ب * ۱۱۰ / تو).
لاختالاختا..laxtalaxta [صفت] پارچا پارچا لاختا لاختا قان قوسوردو the blood coagulated	لارجان..larcən [اؤزل آد] قاراداغ کئیوان طایفاسینا باغلی اوبآدی ^۳ .
لاختاخ..laxtax [صفت] بوش، خارابا کیمی اولان یثرویا شئی "لاختاخ-اؤ".	لاران..laran [اؤزل آد] قیلدان دۆزمیش چووال باغی ^{۲۲۴} .
لاختالاشماق..laxtalaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] لاختا حالاکلمک (فا: لخته-شدن).	لارگاه..largah [آد] توخوما دسگاهلاریندا چۆزگو تنلیرنین بیریرینه قاریشمالارینا انگل اولان و آغاجدان دوزلمیش آراج ^{۲۲۴} .
لاختالانما..laxtalanma [آد] منعقد اولما، (فا: انعقاد). conclusion	لارنده..larəndə [اؤزل آد] اوغوز-قایی بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶جی قرن) ^{۲۲۵} .
لاختالانماق..laxtalanmaq [تائیرسیز ائیلیم] لاختا حالینا دوشمک to coagulate	لاری..lari [آد] آياقلاری و بویو اوزون بیر نوع خوروز و تویوق جنسی (فا: مرغ و روس لاری).
لاختالانمیش..laxtalanmış [صفت] لاختا اولموش (فا: لخته) coagulated	لاری..lari [اؤزل آد] خیو دا چای و کند آدی. بیر شاهسون ائلی بویو.
لاختالماق..laxlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یثریندن اویناتماق to make loose	لاریجه..lariçə [اؤزل آد] شهرضا دا کند آدی.
لاخلادیلماق..laxladılmaq [بلسیز ائیلیم] لاخ حالسالینماق، بوشادیلماق.	لاریقلاماق..lariqlamaq [اؤزل آد] داوار چاغیرماق ^{۲۲۴} .
لاخلاما..laxlama [آد] یثرینده اویناما، بوشالما (فا: تکان). shake	لارینجیت..larinjit [آد، طب، یونانجا] خیرتدک ده عمله گلن التهابلی خسته لیک.
لاخلاماق..laxlamaq [تائیرسیز ائیلیم، باخ: لاق] یثرینده اویناماق، بوشالماق (فا: لق شدن). to come loose	لازا..laza [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ^{۲۴۰} .
لاخلامیش..laxlamış [آد] لاخ اولموش.	لازانی..lazanya [آد، ایتالیانجا] بیر نوع ایتالیان ماکارناسی.
لاخلانماق..laxlanmaq [تائیرسیز ائیلیم] لاخ حالا گلیمک.	لازیم..lazim [ع، دیل ب] لازم: ۱-تائیرسیز فعل، ائشگی سیز فعل، مفعولا نیازی اولمایان و "نئی، کیمی" سورولارینا احتیاجی اولمایان فعل "گلیمک" Intrastitive verb ۲-(ص) گرک، گرکلی (فا: لازم).
لاخلیق..laxlıq [آد] ۱-لاخ شئین حالی، بوشلوق. Looseness ۲-لاقتیدلیک "بو شخص ده بیر لاخلیق واردی".	لازیم سیز..lazimsiz [صفت] گرک سیز، ضرورت سیز، لازیم اولمایان.
لاد..lad [آد، روسجا] موسیقی ده سس لری بیرلشدیرمه اصولو و موسیقی اثری نین قورولوشو "دۆزلوک، شور، سگاه، شوستر، چارگاه، بایات-شیراز، هوما یون موغام لاری آذربایجان موسیقی سینین ینددی اساس لادی دیر: حاجی بگلی".	لازیم لی..lazimli [صفت] گرک لی، ضرورت لی، لازیم اولان.
لادن..ladən [آد، بی، فاعل] باخ: قاراغان.	لازیم لیک..lazimlik [آد] گرک لیک، ضروری لیک، لازیم اولما.
لادن اسکندانی..ladən iskəndani [اؤزل آد] آذربایجانین چاغداش یازارلارینداندیر ^۳ .	لازیمینجه..lazimince [ظرف] گرک گینجه.
لادین..ladin [آد، یتگی] چام گیللردن بویو ۶۰-۵۰ متر اوجالان، ۵۰۰-۲۰۰۰ متر یوکسک لیک لرده یتیشین، دۆزگون گۆده لی، قوزالاغی آشاغی دوغرو ساللاق تاختا و رزین، یندن یارارلانیلان بیر شام جنسی (فا: صنوبر). picea	لاس..las [سس تق] ۱-تویوغو توتماق ایسترکن چیخاریلان سس (فا: صدایی برای حرکت دادن مرغها). ۲-باشاری سیز.
لاذقیه تورکمنلری..Lazkiye Türkmenləri [اؤزل آد] لاذکیه تورکمنلری: سوریه تورک بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱} .	لاستیک..lastik [آد، فرانسیزجا] کائوچودان دۆزلمیش بیر ماده (فا: ~). rubber
لار..lar [اؤزل آد] ۱-شبیستر ده چای آدی. ساوه-رازقان، شبستر، تاروم دا کند آدی {لاری شاهسون ائیلینه منسوب دور}. ۲-شیراز یاخین	لاستیک آغاجی..lastik ağacı [آد، یتگی] باخ: کائوچو.
	لاستیک سۆز..lastik söz [آد] دیشیک آتلاملار گل ییلن سۆز.
	لاس..las [ظرف] قات قات، لای لای، بویوک تیکه لر شکیلینده "توپراغی لاس لاس تۆکمک" {لای لای سۆزونندیر}.
	لاسگی قایا..lasgi qaya [اؤزل آد] آذربایجان دا داغ آدی ^{۲۴۰} .
	لاشقا..laşqa [آد] آلا، شاقا، مزاح ^{۲۲۴} .

لاشه..laşə [آد، فا: باخ: لئش] لئش، جمدک.	لاغیم..lağım [آد] ۱-اؤستو اؤرتولو آتیق سو یولو، اتقو، آرخلیم، یئرلهشیم یئرلرینده آتیق سوآرخى underground passage ۲- آتیق سولاری آریتماق اؤچون دوزنلنمیش یئر (فا: لاگون). black mud {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} لاقون، اویولموش بیرشئی و قاب؛ بوکلمه یونانجا و عربجه دئمه یینه رغما اُسکی بیرتورکجه کلمه دیر و کؤکولغ زیغ سؤزونده باغلیدیر، بو کلمه فارسجا و اوروپا دیلرینده گئچیبیدیر.
لاتاری..latari [آد، فرانسیزجا] پوشک آتما (فا: قرعه). lottery	لاغیم آتان..lağım atan [صفت] لاغیم آچان، لاغیم ووران، باخ: لاغیمچی.
لاتاییر..latayır [صفت، ع: لاطانات] ادب سیز و هرزه "لاتاییر دانیشما".	لاغیم آتماق..lağım atmaq [تاثیرلی ائیلیم] لاغیم آچماق (فا: لاگون-زدن) canalization
لاطران..latran [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی.	لاغیمچی..lağımçı [صفت] ۱-آتیق سولارین یوللارینی آچان و تمیزله-ین. ۲-اسکی قلعه چئوره سینده لاغیم قازان sapper soldier
لاعلاج..laelac [ع، ص، ظ] چاره سیز، علاج سیز (فا: بی علاج).	لاغیمچیلیق..lağımçılıq [آد] لاغیم چی نین ایشی.
لاغ..lağ [آد] استهزا، اله سالما (فا: استهزا) mockery (لوغاز کلمه سینین قیسالمیشی اولمالیدیر؛ باخ: لوغاز، لغز).	لاغیم لاماق..lağım ləmaq [تاثیرلی ائیلیم] لاغیم و یئرآلتی سو یولو آچماق.
لاغ..lağ [اؤزل آد] خوی دا داغ آدی.	لاغیم لانماق..lağım lanmaq [بلسیز ائیلیم] لاغیم و یئرآلتی-سو یولو آچیلماق.
لاغا ائتمک (لاغ ائتمک)..lağa etmək (lağətmək) [تاثیرلی ائیلیم] اله سالماق، استهزا ائتمک، لاغا قویماق.	لاف..laf [آد، فا] بوش سؤز و صحبت، یاوا (فا: حرف بیهوده).
لاغار..lağar [آد] شوولاما نتیجه سی دوزله ن ايو و زولاق.	لاق..laq [سس تق] دار بوغاز قابدان تۆکولن سودان ویا قاینار سودان چیخان سس (فا: صدای لاق).
لاغاز..lağaz [باخ] لوغاز.	لاقای..Laqay [اؤزل آد] اؤزبک قارقالپاق بوی لاریندا اندیر ^{۱۵۸-۸۱} .
لاغا ائتمک (لاغ ائتمک)..lağa etmək (lağətmək) [تاثیرلی ائیلیم] اله سالماق، استهزا ائتمک	لاق لاق..laq laq [آد، سس تق] دمیر کیمی شئیلرین بیریرینه دیمه سیله چیخان سس، "دمیرچی نین عمرو تاق تاقلالئیلگین عمرو لاق لاقلا گئچر، آتا سؤزو".
mockery	لاققابالیغی..laqqabalıq [آد] کؤپک بالیغی "دریا یا آتدی منی. لاققا-لار اوددو منی. بیرپا کین بیرناپا کین. ناله سی توتدو منی" (فا: کوسه)
لاغان..lağan [آد، دا، باخ: لاغون] ایته یشمک وئریلن قاب.	لاققالاق..laqqalaq [باخ] لاق.
لاغباز..lağbaz [باخ] لاغچی.	لاققیرتی..laqqırtı [باخ] لاققیزیلی، بوش سؤز (فا: حرف یاوه).
لاغبازلیق..lağbazlıq [آد] باخ لاغچی لیق.	لاققیزیلی..laqqızılı [آد، باخ: لاق] ۱-لاق لاق سسی، سوّت و سو کیمی شئیلرین چالخالاما سسی، ۲-(مچ) بوش سؤز. lap
لاغبیل..lağcı [باخ] لاغچی لیغی سئون.	لاققیدلتماق..laqqıldatmaq [تاثیرسیر ائیلیم] لاققیزیلی سسی چیخارماسینا سبب اولماق (فا: ف.س. لاق لاق کردن). t~ to lap
لاغبیللیق..lağcılıq [باخ] لاغچی لیغی سئومه.	لاققیدلتماق..laqqıldamaq [تاثیرسیر ائیلیم] لاققیزیلی سسی چیخارماق (فا: لاق لاق کردن). to gurgle, to lap
لاغچی..lağçı [آد] لاغ ائندن، اله سالان، استهزا ائندن joker	لاقید..laqeyd [صفت] توجّه سوز، سایماز (فا: لاقید) careless
لاغچی لیق..lağcılıq [آد] آدم اله سالما، استهزا ائتمه.	
لاغر..lağar [اؤزل آد] شیراز-لار دا کند آدی.	
لاغ لاغ..lağlağ [صفت، ظ] بوش، معناسیز.	
لاغ لاغ دانیشماق..lağlağ danışmaq [تاثیرسیر ائیلیم] بوش بوش و معناسیز جا دانیشماق.	
لاغلاغا..lağlağa [آد] شا کا (فا: لطیفه). joke	
لاغلاغچی..lağlağçı [باخ] لاغلاغی.	
لاغلاغی..lağlağı [صفت] ۱-چوخ دانیشان، بوش بوغاز (فا: حراف).	
۲-لاغ استهزا، اله سالما "لاغلاغی یا قویماق، استهزا ائتمک".	
لاغلاغی لیق..lağlağılıq [آد] بوش بوش دانیشما، بوش بوغازلیق (فا: حرافی). mockery joke	
لاغلاغی یا قویماق..lağlağı ya qoymaq [تاثیرلی ائیلیم] استهزا ائتمک.	
لاغ لوغاب..lağloğab [عربجه] لعاب.	
لاغ لوغاز..lağloğaz [تاثیرلی ائیلیم] لاغ لوغازا قویماق، لاغا قویماق.	
لاغون..lağun [باخ] لاغیم.	
لاغیرتی..lağırtı [آد، باخ: لاق] بوش سؤز.	

لايىدجە..laqeydcə [صفت، عربچە] ھىچ بىر شئىيە ئۆتمەيدىن (فا: لايقىدائە).	لال ئىلەمەك..lala eləmək [تائىرىلى ئىلم] سۆيىدۈرماق.
لايىدقالماق..laqeyd qalmaq [تائىرىسىز ئىلم] اعتىنائىز اولماق، سايماق و مارقا سىز اولماق.	لالاي..lalai [آد] لايلاي دىمە (فا: لالايى). lullaby
لايىدلىشمەك..laqeydləşmək [تائىرىسىز ئىلم] اعتىنائىز اولماق، سايماق اولماق.	لالابەنەن..lalabənd [آد، يىتگى] بىر نۇع دىملىمەلى داغ يىتگى سى ۱۳.
لايىدلىك..laqeydlik [آد] اعتىنائىزلىق، سايمازلىق، مارقا سىزلىق.	لالاپەتتى..lalapeti [صفت] تام لال اولمايىپ آتچاق كىلمەنى بۆتۈر سۆيىلەيە بىلمەين، پىلتەك، دىلى پىلتەك (فا: لىكت دار).
لايىرتى..laqırtı [باخ] لاغىرتى.	لالاپەتەك..lalapetik [صفت] تام لال اولمايىپ آتچاق كىلمەنى بۆتۈر سۆيىلەيە بىلمەين، پىلتەك، دىلى پىلتەك (فا: لىكت دار).
لاک..lak [آد، لا] بۆك اۆچۈن دىرناقلا رورلان مادە (فا: لاک).	لالاجىن..lalacın [اۆزۈل آد] لالەجىن: ھىمانا ياخىن دا شەر آدى.
لاكتاز..laktaz [آد، فرانسىزجا] سۆت شىرىنى (لاكتوز) اۆزۈم شىرىنە (قۇلۇكوز) چىۋىرەن بىر باغىرساق آتزىمى.	لالاق..lalaq [آد] تىستى، تۇپراق سراحى، داش اۋيوقلارنىدا يىغىلان ياغىش سۈيۈ ۲۲۴.
لاكتوز..laktoz [آد، فرانسىزجا] سۆتۈن يۇخار لاشماسىلا كرىستال وضعىت دە تۇپلانان شىر، سۆت شىرى. C12H22O11	لال الفباسى..lal alfabesi [آد] لال لارنى ایشلە دىكلرى بىر الفبا.
لاكتىك اسىد..laktik əsid [آد، فرانسىزجا] تۇرۇشامىش سۆت دە چۇخ يىتگى لردە اولان اسىد آلکۇل، سۆت اسىدى.	لالان..lalan [اۆزۈل آد] كلىيەر دە كىد آدى {لالا و لالە لىك بۇلگە}.
لاكلماق..laklamaq [تائىرىلى ئىلم] لاک وۇرماق، بۆك وۇرماق.	لالاماق..lalamaq [تائىرىسىز ئىلم] زارىلدماق.
لاكلانماق..laklanmaq [بىلىسىز ئىلم] لاک وۇرولماق، بۆك وۇرولماق.	لالكارلىق..lalkarlıq [آد] لال كار اولما وضعىتى، دانىشماما و ائىشپىمە.
لاكىن..lakin [ع، با] ولى، آمّا ”اۋنو تانىردىم لاکىن آدىنى بىلمىردىم“ (فا: لاکىن). but, however	لالكان..lalkan [اۆزۈل آد] ساۋە دە كىد آدى.
لاكامال..laqamal [اۆزۈل آد] ايلام تانى لارىندان ۲۱.	لالاشماق..lallaşmaq [تائىرىسىز ئىلم] دانىشمايتتەنگىن ايتىرمەك (فا: لال- شىدن)
لال..lal [آد] ۱-دىلى توتولمۇش mute ۲-دانىشما يىتتەنگىندىن محروم اولان، دانىشا بىلمەين (فا: لال). dumb person {سومرجە «لالارتۇ: لال اۋيۇنو».	لاللىق..lallıq [آد] لال آدامىن ھالى.
لالان..lalan [اۆزۈل آد] قاراداغ كىيوان طافاسىنا باغلى اۋبا آدى ۳. ۱۸.	لال مات..lalmat [ظرف] ھىتريت اچپىندە سوساراق.
لال اولاسان..lal olasan [دىنىم] قارغىش افادە سى.	لالە..lale [آد، يىتگى] لالاگۇلو: ۱-زىنق گىللردن، ياپراق لارى اۋزۇن و ايرى لچكىلى، چىچىكلرى قىد كىمى، تۇرلو رنگلىرى اولان بىر بۆك يىتگى سى (فا: لالە). tulipa gesneriana ۲-آل قان رنگىندە ”لالە يانا“ [باخ: آل-آلالە].
لال اولسون..lal olsun [دىنىم] قارغىش افادە سى.	لالە..lale [اۆزۈل آد] تېرىز؛ رىزن (دان)، اقلىد (~گون)، مراغا و سايىن قالا (~لى) دا كىد آدى.
لال اولماق..lal olmaq [تائىرىسىز ئىلم] سوسماق.	لالە..lale [اۆزۈل آد] آذربايجان خالىق رىقىلرىندىن بىرىدىر، قىدىم رىقىدىر. گىنجە دە يارايىپ. رىقى اورتا تىمپىدە ايفا اولونور. رىقىنى خاراكىتىرى اويىناق، ھىتى جىلدىدىر. اونو، عادىتن قىزلار اويىنايىرلار. بورادا موغام ھىصە سىدە (سگاہ) وار، رىقاصە ائەلە يىرىندىجە بىر يانا تىرىنمە دن، اللرىلە ساغا-سولا طرف سوزمە طرىزىندە ھرىكتلر ائدىر ۲۴۵.
لال اۋيۇنو..lal oyunu [آد] پانتۇمىم (فا: لال بازى). pantomime	لالە آغاجى..lale ağacı [آد، يىتگى] چىترگىللردن بۇيۇك بىر بۆك آغاجى (فا: نۇعى درخت زىتتى). liriodendron tulipifera
لال دىنمەز..lal dinməz [ظرف] دىنمەدن سىس چىخارمادان، سوساراق ”لال دىنمەز بۇيرۇغو يىرىنە گىتىردى“ silent, queit	لالە جوانشىر..lale cavanşir [يازار] ۱۳۵۷ دە موغانىن لىملى
لال كار..lalkar [صفت] ۱-دانىشما وائىشپىمە يىتتەنگى اولمايان. ۲- دانىشمامان، سۇز دىمەدن، ھرىكت سىز، وساكت ”لال كار گىتدىلر“ (فا: كر و لال). deaf-mut	
لالا..lala [سى تق] اۋشاغى ياتىتماق اۋچۇن دىيلەن بىر سۇز.	

کندینده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .	لاماییزم..lamayizm [آد، تبتجه] موغولستاندا یاییلان بودا
لاله چیچک لیلر..lələ çiçək lilər [آد] لاله کیمی چیچک لری اولان بیتگی	مذهب لریندن بیرى (فا: ~). lamaizm
لر تاقیمی	لامبادا..lambada [آد، گونئی آمریکا دیل لریندن] گونئی آمریکا دا
لاله دوداق..lələ dodaq [صفت] دوداق لاری لاله کیمی قیرمیزی.	اوینائیلان بیر دانس وایناما آدی (فا: ~).
لاله رنگ..lələ rəng [صفت] لاله کیمی قیرمیزی.	لامپ (لامپا)..lamp(lampa) [آد، فرانسیزجا] ۱- نفت و یاغ واسطه سیله
لاله زار..lələzar [آد، فا] لاله لیک.	ایشیق وئرن بیر آلت ۲- الکتریکی چیراق لارین باشلیغی (فا: ~) lamp
لاله گون..lələqun [صفت، فا] لاله رنگینده اولان، لاله کیمی قیرمیزی.	لامپا اوستو..lampa üstü [آد] لامپانین اوستونه قویولان شوْشه
لاله لنمک..lələlənmək [تاثیرسیز انیلم] لاله ایله اؤرتولمک، قیزارماق.	lampshade
لاله لی..lələli [صفت] لاله سی اولان.	لامپاجیق..lampacıq [آد] کیچیک لامپا.
لاله لیک..lələlik [صفت] لاله بیتیمیش یئر، لاله اکیلیمیش، لاله زار.	لامحاله..ləməhalə [ظ، عربجه] هنج اولمازسا (فا: غیر ممکن).
لاله یاناق..lələ yanaq [صفت] یاناق لاری لاله کیمی قیرمیزی، آل	لامذهب..ləməzəhəb [صفت، عربجه] مذهب سیز، یول سؤز (فا: ~).
یاناق.	irreligious
لالیق..lələliq [صفت] حد دیندن آرتیق یتیشیب و واختی اؤتموش، ایچی	لامسه..ləməsə [آد، عربجه] توخونما دویقوسو (فا: ~).
گنجیمیش "لالیق آرمود" [باخ: لیرت].	لامع..ləmə [آد، عربجه] پاریلدا یان (فا: ~).
لالیق لاشماق..lələliqlaşmaq [تاثیرسیز انیلم] لالیق ولیرت اولماق، ایچی	لامکان..ləməkan [ع، صفت] مکان سیز، یئرسیز (فا: ~).
گنجیمک.	لانجا..ləncə [آد] تییان کیمی آغزی دار قاب ^{۲۲۴} (فا: نوعی دیگ).
لالیق لاماق..lələliqlamaq [تاثیرسیز انیلم] لیرت اولماق، ایچی گنجیمک.	لانقیرلوقور..lanqırlunqur [ظرف] دمیرلرین بیر بیرینه دیمه سیندن
لالیق لانماق..lələliqlanmaq [تاثیرسیز انیلم] لیرت اولماق، ایچی	چیخان سس.
گنجیمک.	لانو..lənu [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی.
لالیق مالیق..lələliqmalıq [دا، ص] دیلسیز آغیز سیز، سؤزونو باشا سالا	لاو..ləv [آد] بال مومو (فا: لاو). ادیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر:
بیلمه یین.	مؤهور مومو؛ تورکجه اسکی سؤزجوک اولاراق فارسجا و آوروپا
لام..ləm [صفت، ظرف] ۱- آرام "لام سو" ۲- لاغیم ^{۲۲۴} . [باخ: لاغیم].	دیللرینه ده گنجیمیش اولمالیدیر، لاواش سؤزوده (بال مومو کیمی
لام..ləm [آد، عربجه] ۱- لام: عرب الفباسینین ۲۷ جی حرفی. ۲-	نازیک له شن و یاپیشقان اولدوغو اؤچون) بونا باغلیدیر.
لام ^۲ (آد، فرانسیزجا) میکروسکوپدا گؤزلوک آلتیندا ماده نین	لاوا..ləvə [آد، ایتالیانجا، باخ: لاو] ۱- یانارداغدان چیخان ارگین اودلو
قویولدوغو اینجه جام (فا: لام).	ماده. ۲- بویوک کؤتله حالیندا و سُرعتله حرکت ائدن شئی حاققیندا،
لامئل..ləməll [آد، فرانسیزجا] میکروسکوپدا لام و ماده نین اؤستونه	ازدحاملی شئی "قاینارلاوا کیمی گلیدیر" (فا: ~).
قویولان بیر نازیک و اوزون شوْشه (فا: لامل).	لاواش..ləvaş [آد] بیر جور اکمک، نازیک یاییلمیش خمیردن
لاما..۲.ləma [آد، دیرگی، پئرو یئرلیری دیلیندن] دوه گیللردن، گونئی	پیشیریلن چؤرک نوعو. lavash bread ادیوان لغات تورک ده
آمریکادا یاشایان، ۲،۵ متر اوزنلوقو، یاشامی ۲۰ ایل سۆرن، اتی و	ایشله نیبیدیر، باخ: لاو.
یونو اوجون یتیشدیریلن، گوشه یین لردن، امجک لی، چؤل و ائوجیل	لاواش قولاق..ləvaş qulaq [آد] قولاق لاری ینکه و یاستی، پالاز
نوعلاری اولان بیر حیوان (فا: لاما). lama	قولاق.
لاما..ləma [اؤزل آد] ۱- لاما: سومر-کوماری افسانه سینده گؤی	لاواشا..ləvaşa [آد] الچه اریک ویا بوجور میوه لری قاینادیب سؤیونو
تانری لاریندان، هیتیتلرین قورو یوجو تانریچالاریندان ^{۲۱۱} . ۲-	بویوک مجمعی ده یایاراق و قوروداراق دوزهلن یشمە لی (فا: لواشک)
لاما ^۲ (آد، تبتجه) دالایی لاما، لاماییزم رهبری (فا: لاما). lama	{باخ: لاو}. ۲- لاواشا ^۲ (آد) آتی نالارکن آغزینا و قولاغینا
لاماشان..ləmaşan [اؤزل آد] هشتری ده کند آدی [باخ: لاما+شان].	گنجیریلن تیخاج.
لامان..ləman [اؤزل آد] اهرده انجرد کندی یاخین ایندا و چله ییانلی	لاواشا لاماق..ləvaşalamaq [تاثیرلی انیلم] ۱- آتا لاواشا وورماق. ۲-
بو یونون قیشلاق یئری ^{۱۰۸، ۳} . [باخ: لاما+ان].	لاواشا دوزلمک.

لايحه..layəhə [آد، عربجه] اؤنرى، اؤن تاسارى، بير ايش وياقورولوشون اؤنجه دن حاضر لانميش پلانى. (فا: لايحه). planning لايدير..laydır [آد، باخ: لاي] ۱-كوتانين توپراغى چئویرن بؤلومو. ۲-آرابانين يان تاختالارينا دئييلير. لايزال..layəzal [صفت، عربجه] ابدى، قاليجى، زوال تاپمايان. لايق..layiq [صفت، عربجه] ياراشان، مئاسب (فا: ~). suitable لايلتماق..laylatmaq [تاثيرلى انيلم] لاي لاي اتمك، قات قات دوزمك لايلاشماق..laylaşmaq [باخ] لاي لانماق. لايلار..laylalar [آد، يازين] لايلاي: آذربايجان شفاهى خالق ادبياتيندا اوشاق لارين تربيه سى و اولارا محبت گؤسترمك اوچون بو نوع قوشقو دئييلر و قورولوشجا باياتى شكلينده دير، اؤرنك: "لايلاي دئديم دويونجا. باش ياسديغا قويونجا. پارداقلان قيزيل گولوم. ايبى له ييم دويونجا." ۷۴، ۷۳. لايلاماق..laylamaq [تاثيرلى انيلم] ۱-سواماق، ۲-لايلاي بيريرينين اؤستونه قويماق، لايلاي دؤزمك (فا: چيدن). to stratify {سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نييدير}. لايلانديرماق..laylandırmaq [تاثيرلى انيلم] لاي لاي و قات قات دوزمك. لايلانماق..laylanmaq [تاثيرسىز انيلم] سواماق، لاي لاي ائديلمك، لاي لاي اولماق (فا: انباشته شدن). to be stratified {سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نييدير}. لايلانميش..laylanmış [صفت] ورق روقه (فا: متورق) laminated لايلاي..laylay [ظرف] ۱-قات قات، لاي لارحاليندا، اؤست اؤسته، چين چين "لاي لاي ييغماق". plicate, flakly {بو معنادا لايه سؤزويله ايلگيليدير، باخ: لاي، ليل}. ۲-لايلاي (سس تق) اوشاغى ياتيتماق اوچون دئييلن سؤزلر و شعرلر، باخ: لايلالار. lullaby {بو معنادا سس تقليدى اولاراق توركجه كلمه ساييلير}. لايلاي دئمك..laylay demək [تاثيرسىز انيلم] ۱-اوشاغى لاي لاي دئيهرك ياتيتماق. ۲-بيرينه ظاهرى شيرين سؤزلرله آلداتماق ايسته مك. لايلايا..laylaya [صفت] لاي لاي اوستونده، قات قاتا، . لايلي..laylı [صفت] لاي لاردان عبارت اولان، متورق (فا: متورق). لايموت..layəmut [صفت، عربجه] اؤلمز، قاليجى و ديرى (فا: ~). لاينحل..layənhəl [صفت، عربجه] چؤزولمز، حل اولونماز (فا: ~). لاينقطع..layənqet [صفت، عربجه] دال با دال، آرد آردا (فا: ~).	لاواشاليق..lavaşalıq [آد] لاواشا اوچون اويقون اولان. لاواشان..lavaşana [آد، دا] بيرنوع ميوه تورشوسو. لاواشچى..lavaşçı [آد] لاواش پيشيرن. لاواشچىلىق..lavaşçılıq [آد] لاواش پيشيرمه ايشى. لاواشلى..lavaşlı [اؤزل آد] سؤلدوز دا كند و داغ آدى. لاوقا..lavqa [صفت] چوخ دانيشان، ياوا دانيشان. {لوغاز سؤزونون قيسالميشدير: لوغاز، لوغا، لووفا، لووفا، لاوقا}. لاوقار..lavqar [آد] آلاى، شاقا، مزاح ۲۲۴. لاهاد..lahad [آد] ۱-سوآرخى. ۲-پامبوق آتماغا يارايان آيقيت يين ياى حركى نى ساغلايان پارچالارين آدى ۲۲۴. لاهانا..lahana [آد، بى، يونانجا] باخ: كلم. لاهماجون..lahmacun [آد] بير نوع پيتزا. {معجون سؤزيله ايلگى ليدير}. لاهوت..lahut [آ، ا] ايلاهى ليك (فا: ~). لاهوتى..lahuti [آد، عربجه] ايلاهى "اؤزومو لاهوتى بير منظره قارشى سيندا تصور ائديرديم" (فا: ~). لاهيچ..lahic [اؤزل آد] باش قافقاز و خانلاردا كند و يئر آدى ۲۴۰. {محتملا تاليشجا سؤز اولاراق اييك و اييك قوردو آنلاميندadir}. لاهيجان..lahican [اؤزل آد] ۱-گيلان اُستانيندا شهر آدى. بو شهره -ياخين كند آدى: حسن كياه (آستانا، ۲۰ كق* ۵۰۰۰ / ى تو)، شهره ياخين داغ آدى: بانخانا (۱۷ كگ د ۱۹۶۳) {محتملا تاليشجا سؤز اولاراق اييك و اييك قوردو آنلاميندadir}. لاى..lay [اؤزل آد] اردبيل ده كند آدى {لاهى دا دئييلير و ساخسى معناسينده ايشله نهر ك لئه دن دؤزلميش شيلره دئييلير}. لاى..lay [آد] ۱-قات، بيريرى اؤستونه يئرله شن قاتلارين هر بيرى (فا: ~). لايه layer, stratum ۲-آچيلىب اؤرتولن شى لرين هر تايى، تاي. {سنگلاخدا: چؤ كوتو؛ ديواندا ليو (پالچيق) شكلينده دير و سنگلاخداكى لاي و لايلاماق (پالچيق لاماق، سوواماق)، ليو سؤزونون ديشك شكليدير، اينديسه توركجه ده اولدوغو كيمي فارسجادا لاي (سيلت) ولاى (قات) شكلينده ايشلنير، لاتينجه layer سؤزده بو كلمه لرله كؤكداش سايلماليدير، باخ: ليل}. لاى بالاي..laybalay [ظرف] ۱-لاى لاي، قات قات "لاى بالاي ييغماق" ۲-تاي با تاي، هرايكى تايى "قايى لاي با لاي آچيلدى". لايتجزا..layətcəza [آد، عربجه] تجزيه اولاييلمه ين، پارچالانماز (فا: ~) لايتغير..layətgəyir [آد، عربجه] ديششمز، ديشيلمه ين (فا: ~). لايتناهى..laytənahi [آد] سونسوزلوق (فا: بى انتها) infinite لايجان..laycan [اؤزل آد] تبريزده كند آدى {چوخ قاتلى يئر}.

لايیک..layik [صفت، فرانسىزجا] دین ایشلرینی دؤولت ایشلرینه قارىشتیرمايان، دؤولت ایشلرینی دیندن آیری تۇتان.	لشجیل آغبابا..leşcil ağbaba [آد، دیرگی] تۆکلری آغ سوو، قاناد اوْجلاری قارا، چیللاق باشلی، کیچیک آغ بابا (فا: نوعی پرنده لش خوار).
لئامت..leamet [صفت، عربجه] آلچاقلیق (فا: ~).	لشیم..leşim [آد] قارنین ایچی، قارین باغیرساق "ووررام لشیمین جیریلار" (فا: شکمه) {باخ: لش}.
لئپیک..lepik [آد، ره، باخ: لئپیک] لئفجیک: دؤشلوک، کورسئت (فا: کرسِت)	لئفجیک..lefcik [باخ: لیک] ممه قایی، باخ: لئپجیک (فا: کرسِت).
لئپیک..lepik [آد] لئپیک: ۱- یاستی و دایره بیچیمینده بالاجا داش. ۲- یونگول اتوآیاق قابیسی، شاپ شاپ {یئلپیک سؤزوندن: یئلپیک/ یئلپیک} لئپیک، لئپجیک سؤزو روسجا دئییلیر، بو کلمه، لئپیک/ لئپیکجیک سؤزونون کؤکو اولاییلیر.	لئسیکا..leksika [آد، فرانسىزجا] ۱- دیلین لغت ترکیبی، بیر دیله مخصوص بوتون سؤزلرین مجموعسو، سؤز داغارجیغی. ۲- بللی ساحده ایشله نن سؤزلر و ثابت بیرلشمه لر.
لئپیک داش..lepik daş [آد] لئپیک له اوینانیلان بیر اویون آدی.	لئکسیک واحد..leksik vahəd [باخ: سؤزجوک].
لئچک..leçək [باخ: لچک].	لئکسیکوگراف..leksikoqraf [آد، فرانسىزجا] سؤزلوکجو، سؤزلوک یازاری (فا: ~).
لئدیق..lediq [آد] کؤک بیتگی لریندن.	لئکسیکوگرافی..leksikoqrafi [آد، فرانسىزجا] سؤزلوک بیلگیسی، سؤزلوک یازما ایشی، سؤزلوک بیلیمی. (فا: ~).
لئریک..lerik [اؤزل آد] آذربایجان جمهوریتینده رایون آدیدیر.	لئکسیکولوژی..leksikoloji [آد، فرانسىزجا] سؤزلوک بیلیمی (فا: ~).
لئزگی..lezgi [آد] ۱- آذربایجان جمهوریتینده و داغیستاندا یاشایان بیر خالق آدی. ۲- قافقازلاردا و آذربایجاندا اوینانان حرکتلی بیر اویون آدی (فا: رقصی قفقازی آذربایجان).	لئنت..lent [آد، روسجا] بیر مَسْتوی شئیدن ویا دمیر یاپری سیندان کسيلمیش اوزون زولاق (فا: لنت). ribbon, fillet
لئزگی هنگی..lezgi həngi [باخ: لئزگی] (اویونو).	لئنفوسید..lenqosid [آد] دیل قیریمی، بو کلمه پهلویچی لرین سیاستینه اشارتدیر (فا: زبان کشی) {بو کلمه ساین صدرالاشرافی- بگین توسطایله دؤزلیبو و ژئوسیدکلمه سینین ترکیبینه دایاناراق- دیللرین قصدا اؤلدورمه سینه اشارتدیر}.
لئزیون..lejyon [آد، فرانسىزجا] اسکی رومالیلاردا پادا و آتلی لاردان دؤزه لن عسگری بیرلیک، بیرنچه تاقیمدان دؤزه لن عسگری بیرلیک.	لئنفویستیک..lenqoistik [آد، فرانسىزجا] دیل بیلیمی (فا: لنگویستیک).
لئش..leş [آد، عربجه] ۱- جمدک، قوخوموش حیوان اؤلوسو "ایت لئشی" (فا: لش، لاشه). ۲- تحقیر و کیچیمه اؤچون بیرینه دئییلن سؤز. {عربجه نیش کلمه سی لش شکلینده فارسجا یا و سونرا تورکجه یه گئچیدیر} دده.	لئنینیزم..leninizm [اؤزل آدان] مارکسیزمین رۇسلاشدیریلیمیش شکلی، کومونیسمین روسچولوق و روس خالقى اؤستولوگونو دایالی اُصوللارایلا اویقونلاشمیش شکلی و بو حاقدان اولان گؤروشلرین توپلامی، لئنینچی لیک (فا: لئنینزم).
لئش قارقاسی..leş qarqası [آد، دیرگی] قارقاگیلردن، باشی قارا، وُجودو رنگلی بیر قوش (فا: نوعی پرنده). corvus cornis	لئوانیس..levanis [اؤزل آد] هیتیت فیرتینا تانریسینین قیزقارداشی ^{۲۱۱} .
لئش لئش سؤیکنمک (قالانماق)..leşleş söykənmək (qalanmaq) [تأثیرسیر انیم] یان یانا ییخیلمیش چوخلو مئیت حاققیندا.	لئورک..levərək [آد، دی، یونانجا] اتی لذتلی بالیق نوعو. labrax
لئش لئشه چاتماق (قاتماق)..leşleşə çatmaq (qatmaq) [تأثیرسیر انیم] قیریب تۆکمک.	لئوپار..leopard [آ، دیرگی] باخ: پارس. ۲.
لئشین (سؤکن)..leş yeyən(sökən) [صفت] اؤلو حیوان- جمدکلرینی یئین حیوان.	لئمه..lehme [آد] لؤهمه، دؤرو پالچیق، باتلاق "لئمه یه باتماق" (فا: گل شل) {فارسجا له سؤزونون دیشیمی اولمالیدیر}.
لئشجیل..leşcil [آد، ص] لئش له بسله نن حیوان. {سنگلاخ سؤزلیونده ایشله نیبیدیر}.	لئمه قارین..lehme qarın [صفت] لؤهمه قارین، قاباغینا گله نی یئین.
	لئمه لی..lehməli [صفت] لؤهمه لی، پالچیق لی.
	لئمه لیک..lehməlik [آد] لؤهمه لیک، لئمه ییغیلیمیش یئر.
	لئی..ley [آد، دیرگی] قیسا دیمدیکلی، آلیجی، بیرتیجی بیر قوش.
	لئی کیمی..ley kimi [صفت] لئی قوشو کیمی زیرک و قیوراق.

لئیزلر..leyzer [آد، این] ییغین لاشمیش ایشیق خطی، چوخ گوجلو ایشیق پیریلتی لاری دۆزلدن و ایله تیشیم و بیولوژی ده یارارلانیلان ایشیق قایناغی (فا: لیزر).	لئیلی خانی..leylixani [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
لئیسان..leysan [ئیسان] ئیسان آیی، یازین ایکینجی آیی.	لئیلی خانی دیزه سی..leylixani dizəsi [اؤزل آد] تبریز ده کند آدی.
لئیک..leyk [ع] «لیک» باخ: لاکین.	لئیلی داغی..leyli dağı [اؤزل آد] ملیکان دا کند آدی.
لئیل..leyli [آد، عربجه] لیل: گنجه .	لئیلی مشه دی خانیم..leyli məşhədi xanım [یازار] (ش ۱۲۷۱-۱۲۹۱) باکی دا آنادان اولوب و تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲، ۱۱۷} .
لئیللا..leyla [عربجه] باخ: لیلی.	لئب..ləb [آد، فا] دوداق (فا: ~).
لئیللاج..leylac [صفت] قومار او یونوندا آد چىخارمیش، مشهور {قیقاج}.	لئباده..ləbbadə [آد، عربجه] باخ: عبا، عابا (فا: لئباده).
لئیللاجی..leylaci [آیری] حالدا "لئیللاجی باخماق" {باخ: قیقاجی}.	لباس..libas [آد، عربجه] گنییم، پالتار (فا: لباس). clothes
لئیلخانیم..leylaxanım [اؤزل آد] آذربایجان شاعریدیر، تورکجه- شعرلری واردیر ^{۵۲} .	لبالب..ləbaləb [آد، فا] دولو، آغزینا قدر دولو (فا: لبالب).
لئیللاذاکری..leylazakri [اؤزل آد] (ش ۱۳۶۰، تبریزی) تورکجه- شعرلری واردیر ^{۵۲} .	لبلی..ləbləbi [آد] ۱-چرر کیمی یئیلن قورودولموش قاییق سیز نوخود ۲-یشمه لی چوغوندور پیشمیشی (فا: لبو) {ع} فا «لبو».
لئیللاق..leylaq [آد، یتگی، عربجه] زیتون گیللردن یاپراق لاری قارشى لیلقی؛ چیچگی: مخروط، رنگلی و گۆزل قوخولو (فا: گل یاس، یاسمن). syringa vulgaris	لبلی تورشوسو..ləbləbi turşusu [آد] چوغوندورو تیکه تیکه اندیب سرکه یه قویوب و اوندن دوزهلن بیر نوع تورشو.
لئیلک..leyelk [اؤزل آد] اسدآباد؛ ساین قالا (~آباد) دا کند آدی.	لبلی چی..ləbləbiçi [آد] لبلی دۆزلدن.
لئیلک..leylək [آد، دی، فا] کؤچری، اوزون باجاقلی، بؤجک قورباغا سیچان یئین، یوواسینی دام، آغاج و دیرکلرین اؤستونده دۆزلدن، قانادلاری قارا و آیری یئرلری آغ بؤیوک بیر قوش، حاجی لئیلک (فا: لک لک). ciconia/ cionidae {لاقلاق سسیندن سس تقلیدیدیر}.	لبلیک..ləbbeyk [آد، عربجه] تابع لیگین اعلام ائتمه، بیرینه سس وئرمه (فا: ~).
لئیلک گیللر..leyləkgillər [آد، دیرگی] لئیلکلری ایچینه آلان بیر قوش سو یو (فا: تیره لک لک ها). ciconiidae	لبه ۱..ləpə 1 [آد، فا] ۱-حبوبات دان بیر نوع. ۲-(آ) نوخود، لوبیا، قوز، فیندیق و بادام کیمی قاییق لی میوه لرین و همچنین پاخاللی بیتگی لرین ایچینده کی بؤلوملرین هر بیرى "بادام لپه سی" (فا: لپه). cotyledones ۳-لپه (آد) کیچیک دالغا {شپه سؤزونون دیشیلیمیش شکلیدیر}.
لئیلکلر..ləyləklər [آد، دیرگی] لئیلکلرین ییرآلت-تاقیم ciconiformes	لبه جیک..ləpəcik [آد] ۱-بالاجاشپه، دالغاجیق ۲-لپه و چنک-قیریتی سی.
لئیلی..leyli [عربجه] لئیللا: گنجه سل، گنجه ایله ایلگیلی، قیز آدی.	لپه سیز..ləpəsisiz [صفت] لپه سی اولمایان.
لئیلی بولاغی..leyli bulağı [اؤزل آد] ساین قالا دا داغ آدی.	لپه لنمک..ləpələnmək [تاثیر سیز، انیم] قاییغی سو یولوب لپه سی ائشیکه چیخماق.
	لپه له مک..ləpələmək [تاثیر لی، انیم] قاییغینی سو یوب لپه سینی چیخارماق.
	لپه لی..ləpəli [صفت] لپه سی اولان، لپه لی بیتگی.
	لپیر..ləpir [آد] ۱-توپراق و قار اۆزه رینده آیاق ایزی "یترده هنج بیر لپیر یوخدور" footprint ۲-آیاقلاری قیسا تیوق جنسی. ۳-(بیتگی) تیکانلی کول اولاراق ساری و بالاجا تورش مزه میوه سی اولان و کولوندان چپر دوزلتمکده یارارلانان بیر نوع بیتگی (قارداغ ماحالیندا) (فا: ~) {بو معنادا اولان شئی لرین یاستی و یاتیق اولدوغو اوچون لپیک سؤزونون آیری شکلی اولمالیدیر، باخ: لپیک}.
	لپیر توتماق..ləpir tutmaq [تاثیر لی، انیم] ایزه دۆشوب گتتمک (اووچو اۆچون).

لېپیرچی..ləpirçi [آد] ایز آختاران و ایزلرله اوو ایزله یین اوووجو.	لحیم لهک..ləhimləhmək [تائیرلی انیلم] لثیم وورماق. to solder
لېپیرن..ləpirən [صفت] لپیر بویدا، یاستی و یاپری کیمی اولان شئی.	لیدیک..lədik [اؤزل آد] چینی بو یونا عاید یئر آدی (م ۱۶جی قرن) ۲۲۵.
لپیک..ləpik [باخ] لئپیک.	لذا..liza [ظرف] بو حالدا، بوجور اولاراق (فا: بدین سبب). so
لت..lət [صفت] ۱- ات کیمی، کئی، اؤلگون، سست. ۲- حیوان لاری	لذت..ləzzət [آد، عربجه] دادی خوش دویو، دادلی لیق (فا: مزه).
ضعیفله دن قارین خسته لیگی "قویون کت اولوب" (فا: ~) {ات	لذت آپارماق..ləzzət aparmaq [تائیرسیز انیلم] دادی خوشونا گلکم.
سؤزونون دیشیلیمیش شکلی اولمالیدیر{.	لذت چکمک..ləzzət çəkmək [تائیرسیز انیلم] دادی خوشونا گلکم.
لت لشمک..lətləşmək [تائیرسیز انیلم] اتلنمک، کؤکه لیب اته دؤنمک.	لذت سیز..ləzzətsiz [صفت] دادسیز.
لتقا..lətrqa [اؤزل آد] همدان دا کند آدی.	لذت گۆرمک..ləzzət görmək [تائیرسیز انیلم] دادی خوشونا گلکم،
لēc..ləc [عربجه] عناد، ترسلیک.	حظّ و ذوق ائله مک
لēcacət..ləcacət [آد] عناد ائله مه، ترسلیک (فا: ~). obstinacy	لذت لندیرمک..ləzzətləndirmək [تائیرلی انیلم] دادلی لاندیرماق.
لēcət..ləcət [اؤزل آد] خاچمازدا کند و یئر آدی ۲۴۰.	لذت لئمک..ləzzətlənmək [تائیرسیز انیلم] دادلی اولماق.
دۆشمک..ləc düşmək [تائیرسیز انیلم] عناد لاشماق، ترسلیک ائتمک.	لذت لی..ləzzətli [صفت] دادلی.
لēcleşmək..ləcleşmək [تائیرسیز انیلم] عناد لاشماق، ترسلیک ائتمک.	لذت وئرمک..ləzzət vermək [تائیرلی انیلم] حظّ وئرمک، ذوق
لēcər..ləçər [آد، ص] آیرسیز، حیا سیز آدام shameless	وئرمک.
لēcək..ləçək [آد] ۱- بیر نوع اۆچ بوجاق باش اؤرتوسو ۸۲. ۲- چیچک	لذتدن دۆشمک..ləzzətdən düşmək [تائیرسیز انیلم] دادینی الدن
و گول یاپراغی "نانه لرین لچک لری شته له نیب". ۳- پارچا و فرش	وئرمک.
کیمی شئی لرین اؤزه رینه اولان لچک کیمی ناخیش، باخ: لچک	لذتی قاچماق..ləzzəti qaçmaq [تائیرسیز انیلم] دادینی الدن وئرمک.
تورونج؛ ۳- یون آتقی، یارقى بئزی ۲۲۴ (فا: ~). fichu or shawl	لذیز..ləziz [ع، صفت] دادلی، لذت لی (فا: مزه دار).
لچک اوتو..ləçək otu [آد، بیتگی] باتاقلیق یئرلرده بیتن و کؤکو،	لرخانی..lərxanı [اؤزل آد] خالخال دا داغ آدی.
یاپراغی و گؤده سی گؤن و دری آشیلماقدا یارارلانیلان بیر بیتگی.	لرد..lərd [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی.
لچک تورونج..ləçək turunc [آد] لچکله تورونج ناخیشی.	لرزان..lərzan [صفت، فا] تیتیک (فا: لرزان).
لچک لچک..ləçək ləçək [صفت] لچک لردن عبارت، لچکلر حالیندا،	لرزی..lərzli [اؤزل آد] خالخال دا داغ آدی.
"آغاچ لارین چیچک لری لچک لچک اولموشدو".	لرزه..lərzə [آد، فا] تیتیک، تیتیکه، تیتیکه ییش (فا: لرزه).
لچک لئمک..ləçəklənmək [تائیرسیز انیلم] لچک لچک اولماق، لچک	لرگه..lərgə [آد، بیتگی] پاخال سوولاردان یاپراق جیق لاری نین
حالینا گلکم "آغاچ لارین چیچک لری لچک لئمیشدی".	اؤجلاری بیغ جیق لارلا قورتاران بیر بیتگی.
لچک لی..ləçəkli [صفت] باشینا لچک باغلامیش، باشیندا لچک اولان.	لرنی..lərni [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.
لچک لیک..ləçəklik [آد] لچک تیکمه یه لازیم اولان مقدار.	لرجه..ləzic [آد، عربجه] یاپیشقان (فا: ~).
لچه..ləçə [آد] تاشلی تارلا، اورمان و گنچیلمه سی زور یئر ۲۲۴.	لزوجت..luzucət [آد، عربجه] یاپیشقانلیق، آخیجیلیق و یاپیشیب
لهد..ləhəd [آد، عربجه] گور، قیبر (فا: ~).	اؤزانما اؤزل لیگی (فا: ~).
لعهله..ləhzə [آد، عربجه] بیر آن، گؤز قیریمی واخت (فا: آن).	لزوجت..luzum [آد، عربجه] گرک لی لیک، لازم لیک (فا: ~) necessity
moment	لزوجت..luzumən [ظرف] گره بیرسه (فا: باید). necessarily
لعهله جیک..ləhzəhcik [ظرف] قیسا بیر آن، گؤز قیریمی واختی.	لزوجت..luzumsuz [ع، تو] گرک سیز (فا: غیر لازم). unnecessary
لحن..ləhn [عربجه] دانیشیق نوعو (فا: نحوه گفتار). tune	لزوجت..luzumlu [صفت، عربجه] گرک لی، لازیم (فا: لازم).
لحیم..ləhim [آد، عربجه] قالای و قورشون آلاشیمیندان دؤزلن و	لزوجت..luzumlu luzumsuz [ظرف] یئرلی یئرسیز، گرک لی
اریمه نقطه سی دۆشوک بیر مئثال، بو ماده مئثال لارین توتدورماسیندا	گرک سیز.
ایشله نیر (فا: لحیم). solder	لزوجت..luzumiyet [آد، عربجه] لازیم لیک (فا: لزومیت).
لحیمچی..ləhimçi [صفت] لثیم ووران (فا: لحیم گر). solderer	

لسان.. lisan [آد، عربجه] ديل (فا: ~).	لغو.. ləğv [آد، عربجه] ۱-سیلمه، پوزما. ۲-بوش سۆز (فا: لغو).
لش.. ləş [باخ] لش.	لغوی.. lüğəvi [صفت، عربجه] سۆزجو کسل (فا: لغوی).
لشگر.. ləşgər [آد، فا] قوشون، اوردو (فا: سپاه).	لغویات.. ləğviyat [آد، عربجه] بوش بوش سۆزلر.
لشگون.. ləşqun [اؤزل آد] بوشهر-کنگان دا کند آدی.	لفاظ لیق.. ləffazlıq [آد، عربجه] بوش بوغازلیق، بوش و معناسیز دانیشما.
لشگیران.. ləşgiran [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی.	لفاف.. ləfaf [آد] اؤرتوک پرده (فا: ~). wrapper
لشینلی.. ləşinli [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی.	لفظ.. ləfz [آد، عربجه] آغیزدان چیخان سۆز و افاده (فا: ~).
لطف.. lətf [آد، عربجه] مرحمت، التفات، یومشاق لیق (فا: لطف).	لفا.. ləfa [آد، عربجه] اؤز، چهره، صفت (فا: ~).
لطف آباد.. lətf abad [اؤزل آد] ۱-درگز بخش لریندن، ۱۲ کندی اولاراق مرکزی لطف آباد، درگزین ۲۴ ک. قوژئی گوندوغان طرفینده دیر، نفوس *۲۶۰۰ / تو. ۲-ملیکان دا کند آدی.	لفاح.. ləfah [آد، عربجه] توخوملما و توخوملانما (فا: ~).
لطفان.. lətfən [آد، عربجه] زحمت اولماما، خواهیسا (فا: لطفان).	لقب.. ləqəb [آد، عربجه] سوی آد (فا: ~).
لطفعلی بگ آذر.. lətfəli bəg azər [یازار] (۱۱۹۳-۱۱۲۳) بگدیلی-اثلیندن اولاراق اصفهاندا آنادان اولوب و تورکجه شعرلی واردیر. ^{۲۸}	لقمان.. loqman [آد] افسانوی و چوخ ییلیجی بیر حکیمین آدی.
لطفی.. lətfi [اؤزل آد] تیمورلار دؤورو بویوک بیر تورک شاعریدی. ^{۱۲}	لقمان.. loqman [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
لطیف.. lətif [صفت] اینجه و یومشاق (فا: نرم). fine	لقمه.. loqmə [آد، عربجه] بلله، دۆیمک، بیر آغیزلیق ییه جک (فا: ~).
لطیفه.. lətifə [آد، عربجه] گولمه لی و دادلی سۆزلر، شاقا. joke	لک.. lək [آد] ۱-باخ: کردی، کرت؛ ۲-کیچیک تارلا، ۳-دیشبۇداق آغاجی. ۳-حصیر. ^{۲۴} ۴-(اؤزل آد) آذربایجانین چوخ بؤلگه لرینده یاشایان بیر تورک بویو. ^{۲۹} ۲-آنادولونون قوزان / سیس بؤلگه سینده (آسلانلی، حیوانلی، حاجیلار، اؤسدوت، حمام کندلرینده) یاشایان لک و قیریتی کۆردلر آدیلا تانیان بویار (بو بؤلگه ده بو بویار تورک دیلیندن باشقا دیل ییلمزلر ^{۲۹}). ۵-ساوه همدان بؤلگه سینده اولان باغداد شاهسون ائلی نین اصلی طایفالاریندان بیرى ساییلیر. ^{۹۸}
لطیفه چی.. lətifəçi [آد] گولمه جه سۆزلر دین، گولمه لی و دادلی سۆزلر سؤیله ین، شاقاجی. joker	۶-قروهنین کندستان لاریندان اولاراق ۱۵ کندی وار و مرکزی لک کندی گۆل تپه نین ۲۱ ک. گۆنئی گوندوغان طرفینده دیر نفوسو ۲۰۰ نفر اولاراق تۆرکدولر. ۷-اؤرمیه، آوج؛ سالماس (~آباد)، گئرمی (دیره)، خیو (لکران)؛ کیوی، گئرمی (لکیوان، لکرآوا)، اسدآباد (لک لک)، هشتری و ملیکان (لکلر) دا کند آدی. خومارلو دا (لکان) چای آدی. اؤرمیه و سالماس دا (لکستان) کندستان آدی. یئر آدی کیمی (لک، لکر، لکران، لکی، لکیت، لکین) آدلاراینا راست گلیری ک ^{۲۴۰} .
لُعاب.. luab [آد، عربجه] لوغاب: سیر، ساخسی و قابلار و وورولان پارلاق و رنگلی لایه.	لک اندیرمک.. ləkləndirmək [باخ لکه] لکه له مک.
لعل.. ləl [آد، عربجه] قیرمیزی رنگلی دیرلی داش (فا: ~).	لکه.. ləkə [آد، عربجه] آخار بیر ماده نین بولاشدیردیغی یئر، گونش و آی کیمی کۆره لرده گۆرونن قارا بئکلر، کیریلیگی گۆسته رن ایز، داغلاما یئرلی (فا: لکه). freckle
لعل کان.. ləlkan [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی.	لکه آتماق (وورماق، یاخماق).. ləkə atmaq (vurmaq, yaxmaq) [تاثیرلی انیلم] بیرینه شر آتماق.
لعلی.. ləli [یازار] زیبا خانیم لعلی هـ ق ۱۳ جو یۆزیل ده تورک دیلینده شعر دئین اردبیلی شاعر ایدی ^{۱۱۷} .	لکه جیک.. ləkəcik [آد] بالاجا لکه.
لعلی.. ləli [یازار] (۱۳۲۶-۱۲۶۱) میرزا علی خان شمس الحکما تبریزده آنادان اولوب؛ مرثیه، غزل و طنز شعرلر دئییدیر ^{۱۱۷} .	لکه دوشمک.. ləkə düşmək [تاثیرسیز انیلم] لکه لنمک.
لعن.. lən [آد، عربجه] لعنت: قارقیش، نفرین (فا: نفرین).	لکه سیز.. ləkəsiz [صفت] لکه سی اولمایان.
لعت.. lənət [آد، عربجه] لعن: قارقیش، نفرین (فا: نفرین).	
لغات اترکیه.. lüğəti ətrakiyə [اؤزل آد] تورکجه فارسجا سۆزلو کدۆز، قزوینلی فتحعلی قاجار یازیب و ناصرالدین شاه ا تحاف ائدییدیر.	
لغت.. lüğət [آد، عربجه] سۆزجوک، کلمه، سۆز (فا: ~).	
لغتچی.. lüğətçi [آد] سۆزلوک یازان (فا: لغت نویس).	
لغتچیلیک.. lüğətçilik [آد] سۆزلوک یازما ایشی (فا: لغت نویسی).	

لکەلەنمک..ləkələnmək [تائیرسیز ائیلیم] لکەلی اولماق. to spot	لەم آباد..ləmabad [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی.
لکەلەمک..ləkələmək [تائیرلی ائیلیم] ۱-لکەلی ائتمک ۲-(مچ) بیرینه بھتان وورماق.	لەم بران..ləmberan [اؤزل آد] اهرده چای و کند آدی {لەمپر یئری}.
لکەلی..ləkəli [صفت] لکەسی اولان spotty	لەمپە..ləmpə [دا] تاوان، سقف "لەمپەدن آسیلمیش چیراق" {لامپا}.
لەگەز..ləgez [اؤزل آد] بوکان دا کند آدی {لک+گەز}.	لەمپەر..ləmpər [آد] لئبر، لئپر: خندک ^{۲۴} .
لەگەن..ləgen [آد، فا] ۱-طشت، یایوان قاب، گئیش و دایاز قاب. wash-hand-basin ۲-اومورقالی لاردا بئل سۆمویویله باجاق سۆمویونون بیرلشدیگی یئرده اولان سۆمۆک.	لەمەر..ləmər [اؤزل آد] لئکران، دا چای آدی ^{۲۵} .
لەگەنچە..ləgençə [آد] بالاجا لگن.	لەمس..ləməs [صفت] کئی، کئیمیش، اؤلگون، سۆست (فا: بی حس) {معنا دیشیم ایله عربجه "لەمس" سۆزوندن دیر}.
لەگەندەشت..ləgendəşt [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی {لک+آنداش}.	لەمە دشت..ləmə dəşt [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی.
لەلک..lələk [آد] تئلک {تئلک سۆزونون دیشیلیمیشیدیر}.	لەمە..ləmə [آد، دا] تاواندان بیر آز آشاغی دوزەلن تاخجا ^{۲۶} لەمە ده اولان قاب قاجاق.
لەلک تۆکمە..lələk tökmə [آد] تئلک تۆکمە، قوشلاردا تئلک دیشیلیمە سی.	لەمەدرە..ləmədəre [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {درە نین دیک یئری}.
لەلک سیز..lələksiz [صفت] تئلک سیز.	لەمەلی..ləməli [صفت] لەمەسی اولان، تاخجالی.
لەلک لئمک..lələklənmək [بلسیز ائیلیم] تئلک لئمک.	لەمیئسیر..ləmyessir [باخ] اسیر یئسیر.
لەلکلی..lələkli [صفت] تئلک لی.	لەمیر..ləmir [اؤزل آد] آستارا دا کند و چای آدی (لەمیر محله سی).
لەلک واری..lələkvari [صفت] تئلک واری.	لەمیران..ləmberan [اؤزل آد] برده، ده کند آدی ^{۲۷} .
لەلکلی..lələkəli [اؤزل آد] لەللی: اورمیه (لەلکلی، لەلکلی آتلی خان، لەلکلی توراب) اهر، اردیبل، قوشاچای و کلئیر ده کند آدی.	لەنبە..lənbə [اؤزل آد] هشتیر ده چای آدی.
لەلۆیون..lələyün [آد، دا] بیر نوع ماللا باشماغی، للئین.	لەنتەر..ləntər [آد، دا] بیر نوع شۆشە سیز چیراق.
لەلە..lələ [آد] اوشاق دایەسی، اجرت قارشیلیغیندا اؤزگە اوشاغینی بۆیودن قادین {ایشی اوشاغا لایلائی دئمەیی اوچون لالا کلمە سیندن آلینمادیر}.	لەنترانی..ləntərani [ع، ظ] هرز (لەنتران دئمک: هرز دانیشماق) (فا: ~).
لەلە..lələ [اؤزل آد] گئرمی ده (بولاقی) کند و اهرده (بداغی) داغ آدی.	لەنج آباد..ləncabad [اؤزل آد] خیوا دا کند آدی.
لەلە داغ ائتمک..lələ dağ etmək [تائیرلی ائیلیم] هیرس لندیرمک، آچیق لاندیرماق.	لەنجرود..ləncərud [اؤزل آد] آستانا دا کند آدی.
لەلەگیلە..lələgilə [آد] اوشاغی اوووتماق اوچون اونا وئریلن هر هانسی بیر شئی (شیرینی ومیوه ....).	لەنجووان..ləncuwan [اؤزل آد] سراب دا کند و چای آدی.
لەلەلی..lələli [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ^۳ ، ^{۱۸} میانا دا کند آدی.	لەند..lənd [اؤزل آد] پیرانشهر دا داغ آدی.
لەلەمک..lələmək [تائیرسیز ائیلیم] یالوارماق و یاخارماق.	لەندە هور..ləndəhur [صفت، دا] قبا، گوبود، یشکە پر، ناتاراز (فا: زمخت).
لەلەلیک..lələlik [آد] لەلەنین گۆردویو ایش.	لەندی شیخان..ləndişeyxan [اؤزل آد] پیرانشهر دا داغ آدی.
لەلی..ləli [دا] باخ: نئتی.	لەنزی..lənzi [اؤزل آد] آستارا دا چای آدی.
لەلیمک..ləlimək [تائیرسیز ائیلیم] یالوارماق و یاخارماق.	لەنف..lənf [آد، فرانسیزجا] قان و توخو عضولری آراسیندا آراجی گۆرۆ
لەم وئرمک..ləm vermək [تائیرسیز ائیلیم، فا] دایاناراق اوژانماق (فا: لمیدن). to lounge	ینده اولان سایدام، ساری رنگده بیر سیوی و مایع، آغ قان.
لەمیززە..ləmyəzrə [صفت، عربجه] اکیله بیلیمە ین یئر.	لەنکران..lənkəran [اؤزل آد] آذربایجان جمهوریتینده شهر آدی {آذربایجان اوزمانلاری بو کلمەنی تالیشجا بیلەرک معنجا قمیش افولر شکلینده یوروملایرلار}.
	لەنگ..ləng [صفت، فا] آخساق، چولاق (فا: چلاق).
	لەنگ آباد..ləng abad [اؤزل آد] اسفراین ده کند آدی.
	لەنگج..ləngəc [اؤزل آد] خیوا دا کند آدی (قو: لەل گنج).
	لەنگر..ləngər [آد، فا] دنگە دمیری وداشی (فا: لنگر). anchor {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.

لنگر..lenger [اؤزل آد] تربت جام و بجنورد دا کند آدی.	لوتا..lota [آد، دی، لا] دادلی سولاردا یاشایان بیرتیجی بیر بالیق نوعو (فا: نوعی ماهی).
لنگرلەمک..lengerləmək [تائیرلی ائیلیم] لنگر وورماق.	لوتو..lotu [ع، ص، آ] ۱-فیریلداق و کلک آدم. ۲-اهل کئف و کئف جیل آدم ۳-زورلو (فا: لوطی). fancy man
لنگرود..lengrud [اؤزل آد] لنگرود- رشتده داغ آدی : قاراسو (۱۷ک گب ۸۴)،	لوتو..loto [آد، فرانسیزجا] لودو: اؤستونده ساییلار یازیلیمیش کارتلارلا اوینانان بیر اویون آدی، داوورنا اویونو (فا: دبلنا).
لنگه ییز..lengə biz [اؤزل آد] خیاو و شیروان دا کند آدی.	لوتوبهجه..lotubeçə [آد] دیری باش و زیرک اوغلان، کلکباز و فیریلداقچی.
لنگیتمک..lengitmək [باخ: لنگ] آخساتماق.	لوتوباشی..lotubaşı [آد] لوتولارا باشچی لیق ائدن.
لنگیدیچی..lengidici [صفت] آخسادیدیچی.	لوتوس..lotus [آد، بی، لا] نیلوفر جنسیندن بیر چوخ بیتگی سی.
لنگیدیلیمک..lengidilmək [بلسیز ائیلیم] آخسادیلماق.	لوتولوق..lotuluq [آد] فیریلداق چیلیق، بیجلیک، حیلە بازلیق.
لنگیمک..lengimək [باخ: لنگ] آخساماق (فا: لنگیدن).	لوتویانا..lotuyana [ظرف] آچیق و صمیمی اولاراق.
لوازیم التحریر..ləvazimuttəhhir [آد، عربجه] یازی پوزو وسایلی، یازی پوزولوق (فا: نوشت افزار). stationery	لوچیسستیک..locistik [آد، فرانسیزجا] لوژیستیک: عسگرلری باریندیرماغا اویقولانان ایشلرین بوتونو؛ دونانیم ^{۲۱۸} . (فا: لجستیک).
لِوَازِم..ləvazi [آد، عربجه] دیشیک ایش قوللاریندا گرکلی اولان شئیلر، آراج و گرچلر (فا: ~).	لوحه..lovhə [آد، عربجه] صفحه کیمی تابلو، یاپری (فا: لوحه).
لِوَازِمَات..ləvazimat [آد، عربجه] گره کن و لازم اولان هر شئی (فا: ~).	لودا..loda [آد] کومه، ییغین "سامان لوداسی" ^{۲۱۹} .
لِوَاط..ləvat [آد، عربجه] ایکی ارکک آراسیندا اولان جینسل ایلیشگی (فا: ~).	لودو..lodo [باخ: لوتو].
لِوَان چای..ləvan çay [اؤزل آد] زنجان دا چای آدی.	لور..lor [آد] بیر نوع تازا، یوشاق و دوزسوز پئیر، پئیر توتولان زامان سوینو قاینادیب سۆزمکله حاضرلانا بیر آغارتی. ۲-لور/ لور (آد)
لِوَاح..ləvh [صفت، ایतालینجا] یاستی، یاستی شئی.	ایرانین گۆنئی بؤلگه لرینده یاشایان و دیللی فارس دیلینه یاخین بیر خالق آدی (باخ: لور).
لِوَرک..ləvrək [آد، یونانجا] بیر بالیق نوعو.	لوراشیرین..loraşirin [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {باخ: لور}.
لِوَند..ləvənd [آد (۱۷)] عثمانلی لاردا سینیر بویلا ریندا گؤرولی عسگرلره لوند ویا ساخوان / ساخابان دئییلیردی ^{۸۵} . ۲-لوند (صفت) بویلو بوسلو، یاخیشیقلی {فا}، ۳-اخلاق سیز و پوزوق آدم "لوند آدم" {ایتالینجا}.	لورت..lort [آد، دا] شیشمان، کؤک.
لِوَندویل..ləvəndvil [آد] آستارا دا کند و چای آدی {لوند}.	لورد..lord [این، آ] اشراف سویلو (فا: اشراف زاده).
لِوَبی..lobi [آد] بیرتیکییتی نین گیریش یئرینده دۆزه نیلن بوشلوق و بویوک اودا، دالان. ۲-بعضی اورتاق چیخارلاری اولان قروپلارین تمثیلچی لریندن اولوشان توپلولوق ^{۲۱۸} {اینگیلیزجه}.	لورو..loru [آد] آتین بئلینده یهرین ویا چولون آلتینا قویولان قالین کئچ و ترلیک. ۲-لورو (آد، فا) ان ساده و بسیط حالدا دانیشیق اۆچون دئییلیر "لاپ لورو دئیک بو سۆز بئله دی".
لِوَبیچی..lobiçi [آد، ایند] چیخارلاری اورتاق اولان قورولارین تمثیلچی سی، دالانچی.	لوزالمعهده..lozılmeedə [آد، عربجه] باخ: پانکراس.
لِوَبییه..lubiya [باخ: لوبیا].	لوزدر..lüzdər [اؤزل آد] آستانا دا کند آدی.
لِوَپ ات..lop et [آد] یاغسیز، اییی پشیمیش، ایری پارچا ات.	لوز..loz [آد، فرانسیزجا] تاماشاخانالاردا نئچه نفرلیک اوچون آیریلیمیش اؤزل یئر.
لِوَپ..lop [آد، فا (۱۷)] اوورد. ۲-لوپ (آد، فرانسیزجا) بیر اورقانین یووارلاق و بیریریندن آیریلیمیش پارچالاریندان هر بیر.	لوژیستیک..lojistik [آد، فرانسیزجا] لوژیستیک عسگرلری باریندیرماغا اویقولانان ایشلرین بوتونو؛ دونانیم ^{۲۱۸} . (فا: لجستیک).
لِوَپا..lopa [آد] یشکه، لوبا آدم flocks {لپ سؤزوندن}.	لوس..los [اؤزل آد] آذربایجان دا آدا آدی ^{۲۴۰} .
لِوَپاداق..loppadaq [آد، باخ: لوبا] لوپ دئییه سس چیخاراراق.	لوسمان..losman [هلندی] گمی بلدچی سی.
لِوَپور..lopur [آد] شیشیک اووردو ووراراق چیخان سس {لپ سؤزوندن}.	لوش..loş [صفت، ظ] اؤلگون، شل. ۲- (آ، دی) هیند خوروزو.
لِوَپوق..lopuq [آد] شیشیمیش اووردا ووراراق چیخان سس {لپ+وق}.	لوشان..loşan [اؤزل آد] رشت-رودبار دا کند آدی.

لوطو..lotu [آد] زورلو و خوش گنجیرن، باخ: لوتو (فا: لوطی) {ع: لُوط..löp} ایری و یومشاق.	
بو کلمه لوط قومونون آدیندان آلینما اولمالیدیر.	لُپور..löpür [آد] شیشیک آووردو ووراراق چیخان سس.
لوغاب..loğab [آد، عربجه] باخ: لُغاب.	لُپوک..löpük [لیک] انشیکه آتیلان کؤهنه ائو شئی لری.
لوغاز..loğaz [صفت، لغز] لاغا، چوخ دانیشان (فا: حراف). talkative	لُپوکچو..löpükçü [صفت] انشیکه آتیلان شئی لردن یارارلی شینلر دوزلدن.
لوغوسا اوتو..loğusa otu [آد، ییتگی] باخ: قابا قولاق اوتو.	لُپوکغاز..löpükqaz [آد] اوشاقلار آراسیندا داشلاری یانینا دوزوب تیله ایله ووراراق اوینانان بیر اویون آدی.
لوقاریتم..loqaritm [آد] وئریلن بیر سایینن آله گلمه سی اوچون بیر فرضی کؤکون چارپیلجاغی (ضرب اولاجاغی) اؤستون (قوت) درجه سی، اؤرنک اوچون ۱۰۰۰ سایینن ۱۰ کؤکو اؤزه رینده لوقاریتمی ۳ دور.	لُتکه..lötke [ر] بالاجا قاییق.
لوققور..loqqur [صفت، فالت+عور] لات لوت (فا: چلغوز، پیزوری).	لُدن..lödən [آد] باخ: گؤدن، قارین.
لوققوتلو..loqqultu [آد] ۱-لاققیتلی، تۆکولن و آخان سوئون ویا برک قایتانان سوئون چیحاردیغی سس (فا: صدای لاق لاق). ۲- آغری، سانجی، درد "دیشیم لوققولدویور" (فا: درد clattering	لُک..lök [آد] ۱-دوه بالاسی a child of a camel ۲-اؤزون و باشی ایری و بوروق آغاج، میوه سیلکمک اوچون بیر نوع قارماقلی آغاج. ۳-سینیق ساخسی قاب و کؤلمک کیمی شینلری یاپیشدیرماق اوچون مختلف ماده لرین قاریشماسیندان دؤزه لن بیر معجون (کیرنج، زیتون یاغی، پامبوک و یومورتا آغی نین قاریشیمی) (فا: لوک).
لوققولدماق..loqquldamaq [تائیرسیز ائلم] آغریماق و سانجماق، درد ائله مک "دیشیم لوققولدویور" (فا: درد کردن). clatter	لُکباتان..lökbatan [اؤزل آد] آبشرون، دا یئر آدی ۲۴.
لوکال..lokal [آد، فرانسیزجا] یئرل، محلی، موضعی (فا: موضعی).	لُک دوداق..lökdodaq [صفت] ایری و قالین دوداق. thick-lipped
لوکانتا..lokanta [ایتالیانجا، آ] یتمک یئری (فا: رستوران).	لُککولتو..lökkültü [باخ] لوققولتو.
لوکوموتیو..lokomotiv [آد، فرانسیزجا] ریل اؤزه رینده ایشله یین و واقونلاری و قاتاری حرکت گئیرن ماشین.	لُککه..lökke [آد] باخ: لؤتکه.
لومبا..lomba [سس تق، آ] بؤیوک داملا، بؤیوک دۆیمک lump	لُککولدلمک..lökköldemək [باخ] لوققولدماق.
لومبا لومبا..lomba lomba [ظرف] بؤیوک لوغمالار شکلینده.	لُککول..lökü [دا] دؤیو اونوندان پیشیریلن بیر نوع قوغال.
لومبا لومبا ایجری اؤتورمک..lomba lomba içəri ötürmək [باخ] لومبالماق.	لُهرم..löhrəm [دا] یورت، آتین بیر نوع یئریشی "لُهرم یئریشی".
لومبالماق..lombalamaq [آد، سس تق] بؤیوک لوغمالار شکلینده یتمک، لومبا ایله یتمک. to form a lump	لُهرن..löhrən [دا] قوت لی و وئریملی (توپراق).
لومپن..lompən [آد، آلمانجا] لات، آوارا، دیلنچی و گده گؤده لر طبقه سی.	لُهمه..löhmə [باخ] لَهمه trotter
لومپن پرولتاریا..lompən proletarya [اؤزل آد] (مارکسیزم تئرمینده) کاپیتالیزم سیستم اینده صینفی اؤزل لیگینی ایتیرمیش آدام لاردان اولان طبقه، آوارا دیلنچی و فقیر اوغرو لار طبقه سی.	لُیون..löyün [آد، عربجه «لون»؛ رنگ و بنیز] گؤرکم، گؤرونوش، "لُیونو یاخشی دیر، لُیونو پیس دیر".
لوو..lo [آد، دا، فا] گودازا وئرمه، "لوو وئرمک".	لُویا..lubya [آد] ایککی چنک لی لرین باقلاگیلر سوئوندان بیر ایللیک ساریلقان بیر بیتگی، فصولیه (فا: لویا). phaseolus. leg {بی؛ سومرجه «لو اوب»}.
لوو وئرمک..lo vermək [تائیرلی ائلم] گودازا وئرمک.	لُویا بادیمجان بورانی..lubyabadımcan boranı [آد] دوغرا-نمیش گؤی لویا، سوغان، بادیمجان، یئر آلم، بامادوردان حاضرلاندان بیر یتمک.
لووغا..lovğa [آد، دا] تکبرلو، باشقالارینا خورباخان تکبرلو کیمسه.	لُویا بورانی..lubyaboranı [آد] دوغرانیتمیش لویا سبز، یئر آلم، سوغان، چرخلنمیش اتی قیزارداراق حاضرلاندان بیر یتمک (فا: بورانی).
لووغالاشماق..lovğalaşmaq [تائیرسیز ائلم] بیریرینه تکبر ساتماق.	لُویا ییلوو..lubyapilov [آد] لویا سبز و سوغانی قیزارداراق ات روب قاتیب لایلا دیو ایله دمله نیب دوزله ن پیلوو (فا: لُویا پلو).
لووغالانماق..lovğalanmaq [تائیرسیز ائلم] بیریرینه تکبور ساتماق.	
لووغالیق..lovğalıq [آد] لووغا گؤسترمه، تکبور ساتما.	
لوهنه (لوهنه)..lohnə (löhnə) [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی.	

لوییا تۇرشۇسو.. lubya turşusu [آد] گۆی لوییا لاردان دوزەلن بیر نوع تورشو.	یۆزیلدن اعتبارا گۆلویى سۆزو یئرینی "زاموا" یا وئردی، بو سۆز اۆرمو گۆلونون جنوب غریبنده اولان زموا ایله عینی لشییر.
لوییا کۆکۆسو.. lubya küküsü [آد] پیشمیش لوییا، چرخلنمیش ات، قیزارمیش سوغانا آیری شیلر آرتیریپ و قیزارتیلاراق حاضرلانا بیر یتمک (فا: کو کوی لوییا).	لۆمۆ.. lumu [باخ] لیمو، لیمون.
لویالی.. lubyali [صفت] لوییا قاتیلیمیش.	لۆمۆ شیرین.. lumuşirin [باخ] بئرقاموت، شیرین لۆمۆ.
لویالیق.. lubyalıq [آد] لوییا اکیلن یئر.	لۆمیر.. lumir [اؤزل آد] رضوانشهر دا چای آدی.
لور.. lur [اؤزل آد] ۱-آغ قویونلو بیر لیگینده بیر تورک بویو ۲۰۹. ۲-اۆرمیه ده کند آدی.	لۆنپارک.. lunaparek [آد، این] ایلنجه و اوپون قورولوشلاری اولان آلان.
لوران.. luran [اؤزل آد] تهران-گلندوک دا کند آدی {باخ: لور}.	لۆنر.. lunər [اؤزل آد] خالخال دا داغ آدی.
لورزینی.. lurzini [اؤزل آد] اۆرمیه ده کند و چای آدی {لور+سین}.	لۆیری.. luyri [اؤزل آد] دوه چی، دا داغ آدی ۲۴.
لورون.. lurun [اؤزل آد] اردیل ده کند آدی {باخ: لور}.	لۆت.. lüt [صفت] چیلپاق (فا: لخت). unclothed
لوروم.. lurum [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {باخ: لور}.	لۆت آنادان گلمه.. lüt anadan gəlmə [آد] تامامیله لۆت.
لوزینه.. luzinə [آد، فا] بیر نوع باغلاوا (فا: ~).	لۆت اتجه.. lüt etce [دا] تامامیله لۆت و چیلپاق، بالاجا و کۆرپه (اتجه اوشاق حاققیندا).
لۆستر.. luster [آد، فرانسیزجا] آسما بزکلی چیراغ (فا: لۆستر).	لۆت عۆریان.. lüt üryan [صفت] تامامیله لۆت.
لۆشکان.. luşkan [اؤزل آد] نائین ده کند آدی.	لۆت موت.. lütmüt [صفت] تامامیله لۆت.
لوقال.. luqal [اؤزل آد] لوگال: ائتی و بعضی تورک بوییلاریندا تانری مفهومی وندادیر ۲۱۱.	لۆتجه.. lütce [باخ] لۆت.
لوقالباندا.. luqalbanda [اؤزل آد] اۆنلو طوفاندان سونرا سومر سلاله- سینین اۆچونجو کرای، بیر تانری و چوبان آدی ۱۱۶.	لۆتشمک.. lütləşmək [باخ] لۆت لنمک.
لوکا.. luka [آد] تبریزده دۆزه لن بیر نوع شیرینی {روسجا: نوکا}.	لۆتلنمک.. lütlənmək [تائیرسیز اینلم] چیلپاق لاشماق، سویونماق.
لۆکس.. luks [آد، فر، صفت] شیک، گۆستریش لی (فا: شیک). luxury	لۆتلوک.. lütlük [آد] لوت اولما وضعیت.
لۆکه.. lukə [اؤزل آد] بۆکان دا کند آدی.	لۆتلهمک.. lütləmək [تائیرلی اینلم] چیلپاق حالا گتیرمک، سویوندورماق.
لۆلار.. lular [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی.	لۆتور.. lütür [باخ] لوت.
لۆلان.. lulan [اؤزل آد] تورکۆستاندا لور تورکلری قالان کند ۲۰۹.	لۆتجهان.. lütəcan [اؤزل آد] قاراداغ کئیوان طایفاسینا باغلی اویا آدی ۳.
لۆلک آباد.. lulək abad [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {باخ: لۆلان}.	لۆتهدی.. lütədi [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {باخ: لۆتجهان}.
لۆلکان.. lulkan [اؤزل آد] لورکان: سۆلدوز دا کند آدی {باخ: لۆلان}.	لۆک.. lük [آد، دا] بیر کۆششکلی دوه (مچ) پئکه دوداق آدم.
لۆلوی لر.. lulubilər [اؤزل آد] لۆلوی lulubəylər: لۆلوی کلمه سی هورری و اورارتو دیلیرینده داغلی قو و دوشمن آنلامیندادیر، م ق ۳ جومین ایللرده دیاله چایی نین آخارقاسی، اورموگۆلو، قوم، قزوين و همدان آرالاریندا یاشاییردیلا، شاهلاریندان "آنو بانینی، تارنونی" آدلارینا راست گلیریک، تانریلاریندان "آنو، ایشتار، اینانا، آتۆتم، بئل، بئلیت، رامان، سین، شه میش، آدلاری بللی دیر، بو آدلار او بیرى التصاقی دیلرده ده ایشلنمکده ایدی، آنو کلمه سی آلتای داغلاری نین قوزنی اینده بیرداغ آدی دیر، لۆلوی لر بایل و اکده هجوم آپاریپ و اوردا بیر سوره حکومت قوردولار، م ق ۹ جو	لۆکه.. lükə [ر، باخ: لۆتکه] کلک، بالاجا قاییق.
	لۆل.. lül [آد، فا: لوله، لول] کئفلی لیک و سرخوشلوق حالینی بیلدیرن سۆز "لول کئفلی" dead drunk
	لۆلهین.. lülehin [لوله این] لۆلئین: (گئچمیشده) بیر نوع ساخسی آفتافا.
	لۆلهینجی.. lülehinci [صفت] لۆلهین دوزلدن و ساتان.
	لۆلفه.. lülfə [اؤزل آد] اۆرمیه ده کند آدی {محتمله ارمینجه سۆزدور}.
	لۆلک آباد.. lüləkabad [اؤزل آد] ماهنشان دا کند آدی.
	لۆلنمک.. lülənmək [تائیرسیز اینلم] کئفلنمک to get dead drunken
	لۆلک.. lülük [آد] بالاجا بۆرو، آفتافا لولگو (فا: لوله کوچک).
	لۆله.. lülə [آد، فا] بۆرو، بۆرولوب بۆکولموش شئی (فا: لوله).

لۆله دره سی..lüləderəsi [اؤزل آد] غربی موغان دا پارس آباد یاخین ایندا و گئییکلی بو یونون قیشلاق یثری ^{۱۰۸، ۳} .	لیخجیم..lixcim [ظرف] چوخلوق ییلدیرین بیر سۆز، "آدام الندن ترپنمک اولمور لیخجیم ایدی".
لۆله کاباب..lüləkabab [آد] دویولوموش آتدن پیشیریلیمیش کاباب نوعو.	لیر..lir [باخ: لیرت] سووست و گوجسوز.
لۆله چی..lüləçi [صفت] لوله دوزلدن.	لیرت..lirt [سس تق] چوخ سولانیب یوشانمیش "لیرت آرمود (فا: له). loose
لۆله دره..lüləderə [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {باخ: لولان}.	لیرتلیق..lirtliq [آد] لیرت شئین حالی.
لۆله لئتمک..lülələnmək [بلسیز انیم] بورولانماق، بورو شکلینه سالمیناق.	لیرتماج..lirtmac [باخ: لیقا، لیغ].
لۆله له مک..lülələmək [تائیرلی انیم] بورولانماق، بورو شکلینه سالماق.	لیرچیلیتی..lirçilti [سس تق] پالچیغا باتیب چیخان شئیدن گلن سس.
لۆمبیر..lümbər [اؤزل آد] کیوی، خیو دا کند آدی، لمبیر.	لیرچیلداق..lirçildamaq [تائیرسیز انیم] لیرچیلیتی سسی وئرمک (فا: صدای لیرج).
لۆمک..lümək [آد، باخ: لۆمه] قویروغو کیسیلمیش ویا قیسا اولان شئی "لۆمک توپوق، لۆمک خوروز، لۆمک ساج، لۆمک پالتار".	لیغ..lığ [باخ: لاغیم] چامور، سولو زېغ، توپراق و زېغ چؤکلیتی سی، لیقا (فا: لجن). black mud
لۆملۆم..lümlüm [ظ، دا] پارچا پارچا، تیکه تیکه.	لیغا..lığa [باخ: لیغ].
لۆملوت..lümlüt [آد] چیللاق لیق.	لیغلاشماق..lığlaşmaq [تائیرسیز انیم] لیغ کیمی اولماق.
لۆمه..lümə [آد، فا] کریپیچ پارچاسی dock-tailed {بوکلمه فارسجا نیمه سۆزوندن آلینیب و کریپیچ پارچاسینی گؤسته ریر}.	لیغلاماق..lığlamaq [تائیرسیز انیم] سئل و آخارسو اینجه چامور گتیریب یایماق.
لوی..lüy [آد] ۱-نهنگ ۲-تورک آیلارینین بیرینین آدی (فا: نهنگ) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	لیغلانماق..lığlanmaq [تائیرسیز انیم] لیغ اولماق، اوستونه لیغ بیریکمک.
له..ləh [باخ: ایله (فا: با). With ۲-له (سس تق) دایانمیش آتی حرکت اتدیرمک اوچون چیخاریلان سس (فا: نوعی صدا جهت راندن اسب). ۳-له (ضمیر، عربجه) بیریندن یانا اولما، بیرى اوچون.	لیغلی..lığlı [غیرب] لیغدان دوزلمش.
لهجبین..ləhcəbin [اؤزل آد] ماهنشان دا کند آدی.	لیغیرسا..lığırşa [باخ: لیغ] پیشمه میش ویا یاخشی پیشمه میش خمیر.
لهجه..ləhcə [آد، عربجه] دئییش، عمومی دیالکت خصوصیت لرینه مالیک اولان هر هانسی بیر دیلین یثرلی شیوه لر قروپو (فا: ~).	لیققا..lıqqa [باخ: لیغ].
لهذا..ləhiza [ظرف] بئیله لیکله (فا: از این رو). therefore	لیققیلیتی..lıqqıltı [سس تق] لیققیداما سسی (فا: صدای لق لق).
لهرگین..ləhərgin [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.	لیققیلداق..lıqqıldatmaq [تائیرلی انیم] لیققیلیتی سسی چیخارماق.
له لئتمک..lələtmək [تائیرلی انیم] له له مه سینه سبب اولماق.	لیققیلداق..lıqqıldamaq [تائیرسیز انیم] لیققیلیتی سسی وئرمک (فا: لقلق کردن).
لهلؤ (لهلؤ گتتمک)..ləhlö (ləhlö getmək) [تائیرسیز انیم] یثمه لی بیر شئین حسرتینده اولماق.	لیغلان..lığlan [اؤزل آد] لیقلان: اهر ده کند آدی {۱-لیغ بؤلگه ۲-لیق آلبانلاردان بیر طایفادیر}.
لهلؤ یون..ləhlöyün [آد] آج گؤز، گؤرمه میش، تامارزی.	لیگیرداماق..likirdamaq [تائیرسیز انیم] باخ: لیقیلداق.
لهلؤ یونلوق..ləhlöyünlük [آد] آج گؤزلولوک، گؤرمه میش لیک، تامارزی لیق.	لیلیق..lilıq [باخ: لیل] اییی لنمیش و چیرک سو، چیرک کو، کیروو.
له له مک..lələmək [تائیرسیز انیم] برک قاچاراق له له سس چیخارماق.	لیاقت..liyaqət [آد، عربجه] یاراشیرلیق، یتیرلیک (فا: ~). merit
له له وورماق..lələ vurmaq [تائیرسیز انیم] برک قاچاراق نفس نفس وورماق (فا: له له زدن). to pant	لیاقت سیز..liyaqətsiz [صفت] لیاقتی اولمایان (فا: بی لیاقت). incapable
لهه..ləhv [آد، عربجه] مشغول اولما، دؤموک اولما، اویناما.	لیاقتلی..liyaqətli [صفت] لاییق، لیاقتی اولان (فا: لایق).
لهینه..ləhinə [ظ، عربجه] یارارینا "لهینه چیخماق ویا دانیشماق".	لیبرال..liberal [لا: آزاد، آ] اقتصاد و سیاست ده آزاد وضعیت یانلی اولان (فا: لیبرال).
	لیپا..lipa [اؤزل آد] بازارماسال دا کند آدی.
	لیپید..lipid [آد، فرانسیزجا] هر نوع اورقانیک یاغا وئریلن آد.

لیف..lif [آد، عربجه] ۱-پامپوق و بارامانین نازیک ساچلاری. ۲-بدنی سۆرتمک اوچون لیف قاباغیندان دوزلمیش کیسه جیک (فا: ~).	لیتر..litr [آد، فرانسیزجا] ۱۰۰۰cm ³ له برابر اولان اؤلچو (فا: ~) liter
لیف قاباغی..lifqabağı [آد، عربجه] ۱-(بیتهگی) آسیا و آفریقانین ایستی - بؤلگه لرینده ییتیشین یتمیشی کال کن یئیله بیلن، اولقونلاشاندان سوئرا لیفلریندن یارارلانیلان قاباق نوعو (فا: لیف) ۲-(بیولوژی) تئل.	لیتراتور..litrator [آد، فرانسیزجا] ادبیات ^{۲۱۸} .
لیفلنمک..liflənmək [تائیرلی انیلیم] لیفله اؤزونو صابونلاماق و سۆرتمک	لیتن دره..litən dərə [اؤزل آد] قروه ده داغ آدی.
لیفله مک..lifləmək [آد] لیف چکمک، لیفله صابون لاق.	لیتوسفر..litosfer [آد، فرانسیزجا] داش یوئاری (فا: لیتوسفر).
لیفلیف..liflif [آد] تئل تئل، اینجه اینجه.	لیتوگرافی..litoqrafi [آد، یو، داش+یازیرام] یاستی داش و بو کیمی شئیلرین اؤزهرینه رسیم چکمه قورال لاری (فا: لیتوگرافی).
لیقلان..liqlan [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {لیغ+لان}.	لیتولوژی..litoloji [آد، فرانسیزجا] داش بیلیمی (فا: سنگ شناسی).
لیقوان..liqvan [اؤزل آد] لؤوان کندی: تبریز ده کند آدی {۱-لیغ+وان}.	لیته..litə [آد] بیر نوع تورشو (فا: ~). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر > لیتو، لاتو: شوربا}.
لیقنیت..liqnit [آد، لا] آشاغی کثیفیتی بوز کۆمور.	لیتیوم..litiyom [آد، فرانسیزجا] آتوم سایسی ۳، آتوم آغیرلیغی ۶،۹۴، اریمه نقطه سی ۱۸۰ درجه، یوغونلوق ۰،۵۵، قیسالتماسی li
لیکن..leykən [ظرف] آما (فا: آما). but	گؤموش پارلاق لیغیندا ان خفیف ائلئمنت.
لیکور..likor [آد، فرانسیزجا] میوه، آلكول و انسانس لا دوزه لن شکرلی- ایچکی	لیجاریکی..licarəki [اؤزل آد] انزلی-غازیان دا کند آدی.
لیکوان..likvan [اؤزل آد] کیوی ده کند و چای آدی {باخ: لیقوان}.	لیجر..licər [اؤزل آد] آذربایجان دا داغ آدی ^{۲۱۹} .
لیکید..likid [آد، فرانسیزجا] آخیشقان، نقد ^{۲۱۸} .	لیجیم..licim [آد، لئشیم، لئجیم] بیچیم، گۆرکم، اوست باش.
لیکیدیت..likiditə [آد، فرانسیزجا] آخیشقان لیق، نقد ^{۲۱۸} .	لیجیم سیز..licimsiz [صفت] بیچیم سیز.
لیگ..lig [آد، فرانسیزجا] کۆمه، کوما.	لیجین..licin [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
لیل..lil [آد] گیلدن بویوک و قومدان کیچک توپراق دانالاری " دریا دولار لیل ایله. یاریم اوینار گۆل ایله. هامی یا جان باغیشلار. منی ساخلار دیل ایله. " (فا: سیلت، لای). silt {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر < لیبو>: "قورویونجا قورو پالچیق حالینا گلن اینجه قوملو چامور"، باخ: لای، باخ: ائئلیل}.	لیدر..lider [ایف آ] اؤندر، باشقان (فا: لیدر).
لیلاب..lilab [اؤزل آد] لیللا: اهر ده کند آدی {لیل سؤزیله باغلی اولاراق لیللی بؤلگه ده آوادانلیغا اشارت دیر}.	لیرقال نارادا..lirqal narada [اؤزل آد] سوئر تانری لاریندان ^{۲۱۱} .
لیلبار..lilpar [آد، بیتگی] یاش و سؤلوی یئرلرده گؤیه رن اوتسوو بیر بیتگی (فا: نوع گیاه).	لیره..lire [آد، ایالتانجا] بیر سیرا اؤلکه لرده پارا بیریمی (فا: ~).
لیل لشمک..lilləşmək [تائیرسیز انیلیم] لیل لشمک، دینده لیل و چؤ کونتو عمله گلیمک. to be blued	لیریک..lirik [آد، فرانسیزجا] جوشقون، الهاملا ایلگی لی، عمومیتله شخصی دویقولاری دیله گتیرن ادبیات (فا: شعر غنایی، تغزل).
لیل لندیرمک..lilləndirmək [تائیرلی انیلیم] لیل لی ائله مک، دورو سویو بولاندیرماق. to stir up	لیزبیرت..lizbirt [اؤزل آد] آذربایجان دا چای آدی ^{۲۲۰} .
لیل لندیریلیمک..lilləndirilmək [بلسیز انیلیم] لیل لی ائدیلیمک.	لیزر..leyzer [باخ] لئیزئر.
لیل لشمک..lillənəmək [تائیرسیز انیلیم] دینده لیل و چؤ کونتو عمله گلیمک to be blued	لیزگیقار..lizgiqar [اؤزل آد] شامخور دا داغ آدی ^{۲۲۱} . {لئزگی قار}.
لیل لندیرمک..lilləndirmək [تائیرلی انیلیم] لیل لی ائله مک، دورو سویو بولاندیرماق. to stir up	لیژ..lija [صفت] یئنجیلیمش شئی {یئنج سؤزونو دیشیلیمشیدیر}.
لیل لندیریلیمک..lilləndirilmək [بلسیز انیلیم] لیل لی ائدیلیمک.	لیژلنمک..lijlənəmək [تائیرسیز انیلیم] یئنجیلهرک تینجیخماق، پنیر و ات کیمی شئیلر سولاناراق خراب اولماق.
لیل لشمک..lillənəmək [تائیرسیز انیلیم] دینده لیل و چؤ کونتو عمله گلیمک to be blued	لیسا..lisa [اؤزل آد] بوئین زهرا دا کند آدی.
لیل لندیرمک..lilləndirmək [تائیرلی انیلیم] لیل لی ائله مک، دورو سویو بولاندیرماق. to stir up	لیسار..lisar [اؤزل آد] هشتیر ده کند و چای (قاتیرچای) آدی.
لیل لندیریلیمک..lilləndirilmək [بلسیز انیلیم] لیل لی ائدیلیمک.	لیسار..lisar [اؤزل آد] قاتیرچای: هشتیر ده چای آدی.
لیل لشمک..lillənəmək [تائیرسیز انیلیم] دینده لیل و چؤ کونتو عمله گلیمک to be blued	لیسانس..lisans [آد، فرانسیزجا] ییلی یوردوندا ایلک دؤرد ایل دن سوئرا وئرلن بیتیرم بلگه سینین آدی، دؤرد ایللیک بیتیرم بلگه سی (فا: لیسانس). bachelor's degree
لیل لندیرمک..lilləndirmək [تائیرلی انیلیم] لیل لی ائله مک، دورو سویو بولاندیرماق. to stir up	لیست..list [آد، لا] لیسته: آلت آلتا یازیلیمش شئیلرین بوئونو (فا: ~)
لیل لندیریلیمک..lilləndirilmək [بلسیز انیلیم] لیل لی ائدیلیمک.	لیسه..lise [اؤزل آد] مینودشت ده کند آدی.

لینک..link [آد، این] ایله تیشیم دیزگه سی بیرلیگی ^۲ .	لیل نلمیش..lillənmiş [صفت] لیل وورولموش، لیل چیمیش یئر.
لینکور..linkor [آد، روسجا] سلاحلی وگوجلو ساواش گمی سی.	لیل له مک..lilləmək [تائیرسیز اینلم] سولیللی اولماق، سو پالچیق لی اولماق.
لینگ..ling [آد، دا] قالدیرقا، آغیر دمی رآلت.	لیل لی..lilli [آد] لیلی اولان، لیل له بورونموش، لؤهمه لی. blued
لینوی..linuy [اؤزل آد] اؤشنویه دا چای آدی.	لیل لی لیل لی..lilli lilli [صفت] لیل قارشییی، بولانیق، پالچیق لی.
لینیت..linit [آد، فرانسیزجا] یۆزدە ۶۰-۷۰ اوراندا کربونلو و قارا ویا قهوه رنگینده داشیل کؤمور.	لیلوس..lilos [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی.
لیوار..livar [اؤزل آد] مرند ده داغ و کند آدی.	لیلیا..lilya [آد، بی، تورکمنجه، قیرقیزجا] زنیق.
لیوارجان..livarcan [اؤزل آد] لووارجان: جولفا دا کند آدی.	لیلیت..lilit [اؤزل آد] سومرلرده یوخسوللارین تانریچاسی، بابیل لیلره گؤره سونرالار قورخونج جاناوار اولموشدور ^{۲۱} .
لیوارجان شورباسی..livarcan şorbasi [آد] قیزارمیش بادیمجانا سو دؤز و قورو نعناع تۆکوب پیشیره رک و قوروت آرتیلاراق حاضرلانا بیر یشمک.	لیمان..liman [آد، سن، یو] بندر، گمی لرین یاناشدیغی یئر و یوک و یولجو میندیریلن یئر (فا: بندر). port
لیوان..livan [آد] اوزون باردق کیمی سو قابی (فا: لیوان). cup {بو کلمه آذربایجاندا کند آدیندان آلینمادی، لیوان گؤدیش / لیوام-گؤدوش کندی ساخسی و سو فال ایشلرینده مهارتلی تانییلار و ایلک دفعه لیوانی اونلار دؤزلدیبلر، بو سببه بو آدلا تانییب ^{۱۰۵} ؛ باخ: گؤدوش}.	لیمانچی..limançı [آد] لیماندا ایشله ین.
لیوانلو..livanlu [اؤزل آد] لووانلو: میانا دا کند آدی.	لیمرد..limərd [اؤزل آد] یاردیمی، دا داغ آدی ^{۲۴} .
	لیمفا..limfa [آد، لا: تمیز سو] اینسان و اونورقالی حیوانلار اورقانیزم-اینین گؤزه لر آراسی بوشلوقلارینی دولدوران و بوتون توخو و گؤزه لرینده قیدا داشییان رنگ سیز مایع.
	لیمفاتیک..limfatik [آد] لیمفا یا عاید.
	لیملی..limli [اؤزل آد] اهر دا کند و چای آدی. گئرمی ده کند آدی.
	لیمنولوژی..limnoloji [آد، فرانسیزجا] گؤل بیلیمی (فا: ~).
	لیمو..limu [باخ] لیمون، لؤمو.
	لیمو شیرین..limuşirin [باخ] بئرقاموت، شیرین لؤمو.
	لیمون..limon [آد، بی، یونانجا] تورنجوگیللدردن ۳,۵ متره قدر اوجالان قیشدا یاپراقلارینی تۆکمە ین آغ چیچک لی بیر آغاج (فا: لیمو). citrus limonum
	لیمون اوْتو..limon otu [آد، بیتگی] سالخیم چیچک لی بیر نوع آغاشچیق. lippia citriodora
	لیمون ساریسی..limonsarısı [آد] لیمو رنگینده اولان رنگ، لیموی.
	لیموناد..limunad [آد، فرانسیزجا] لیموناتا: ترکیببندە لیمون ویا باشقا میوه شیرە سی اولان سرین له دیجی شیرین ایچکی.
	لیموی..limuyi [آد، ص] لیمو رنگینده اولان رنگ (فا: ~). cirtreous
	لیمیت..limit [آد، فرانسیزجا] سینیر، حد (فا: مرز).
	لیمیتید..limitid [آد، فرانسیزجا] سینیرلانمیش، سینیرلی (فا: مرزبندی شده).
	لین..ləyən [باخ] لگن.
	لینج..linc [باخ: لینج، لیژ] ۱-دم آلمامیش و بیریرینه یاپیشان دویو. ۲-گونش دن و یورقونلوقدان ازگین اولما وضعیتی "لینج اولماق".
	لینک..link [آد] آتین و ائششگین یئری شی ^۲ .

m..m [حرف] تورک عرب الفباسی نین ییرمی سککیزینجی و تورک لاتین الفباسی نین اون سککیزینجی حرفی دیر، بو حرف سس سیز اولاراق سورتون و تیره شیم لی حرف ساییلیر (فا: بیست و هشتمین حرف ترکی آذربایجان).	م..م matəm..ماتم [آد، عربجه] یاس (فا: عزا). mourning
مآخذ..məaxiz [آد، عربجه] مأخذلر، قاینالار (فا: ~).	ماتمات..matmat [ظ، فا «مات»] مات حالدا.
ماء..ma [آد، عربجه] سو، تمیز و آخیجی سو (فا: ~).	ماتمی..matəmi [اؤزل آد] (ه۹جو ی) آذربایجانلی اولاراق چالديران ساواشیندان سونرا تورکیه یه گتمیشدیر و چوخلو غزل لری وار ^{۲۸} .
ماء الشعیر..mauşşəir [آد] آرپا سوویو (فا: آجیو). barlery	ماتو..mato [آد] ماتوش: باخ: ماتان ^{۲۲۴} .
مأئده..maidə [آد، عربجه] یئمک، یئمە لی شئیلر (فا: ~).	ماتوش..matoş [آد] ماتو: باخ: ماتان ^{۲۲۴} .
مابعد..mabəd [آد، عربجه] سونرا (فا: بعداً).	ماتور..matur [آد، تاتارجا] گۆزل قیز حاققیندا، قیز آدی.
مابقی..mabəqi [آد، عربجه] قالانی (فا: بقیه).	ماتور..matur [اؤزل آد] اسماعیلی، دا داغ آدی (۲۲۴۰) ^{۲۴۰} .
مایین..mabeyn [آد، عربجه] آرا، آراسیندا، اورتاسیندا (فا: مابین).	ماتی..matı [آد] قیسا بویلو، باجاقسیز ^{۲۲۴} .
مات..mat [آد، فاع، مؤت: اؤلدو] ۱-شطرنج اویونوندا اودوزان و یئیلن کیمسه نین وضعیت. ۲-(ص، فر) پارلاق اولمایان، دونوق. ۳-حیثرت ایچینده اولان، تعجوب لنمیش (فا: ~).	ماتی خیرپا..matı xırpa [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی.
ماتادور..matador [فر «اسپانیولجا»] بوغا گورشیجی سی (فا: گاویاز).	ماتینا سالماق..matina salmaq [تاثیرلی ائیلیم] ایشی یئرینه قویماق، ایشی دوز گورمک.
ماتان..matan [باخ] ۱-موت، گۆزل قیز حاققیندا، قیز آدی {روسجا «مات، ماتوشکا»: گۆزل قیز؛ کلمه نین روسجا یا گئچمه سی محتملدیر}. ۲-سوتدن چیخاریلن یاغ، ایران ^{۲۲۴} .	ماتال..masal [ع «مئل»] باخ: مثل، داستان.
ماتاه..matah [آد، ع «مطاع»] ساتیلاجاق مال، قیمتلی و آز تاپیلان شئی اؤچون "آپار ماتاه اینی بیزه لازیم دئیل" (فا: مطاع).	ماتوم..məsum [آد، عربجه] سوچلو، گناهکار (فا: ~).
ماتای..Matay [اؤزل آد] قازاق-اورتایوز-نایمان بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	ماجار..macar [آد] پانجار: بیرنوع قیرمیزی بوغدا؛ بیر نوع قمه؛ ماندا ^{۲۲۴} .
ماتریال..materyal [آد، لا] بیر شئی قاییریپ اورتکم اؤچون ایشله دین نسنه لر و شئی لر، گرچ، ملزومه (فا: متریال، مواد).	ماجار..macar [آد] ماجار خالق، دیل جهتدن فین اوغوز قوروپونا داخل اولان بیر خالقین آدی (فا: قوم مجار) ^۸ .
ماتریالیزم..materyalizm [آد، فرانسیزجا] ماده جی لیک (فا: ماده گرای).	ماجارستان..macaristan [آد] ماجار خالق نین اولکه سی.
ماتریالیست..materyalist [آد، فرانسیزجا] ماده جی (فا: ماده گرا).	ماجال..macal [ع «مجال»] آا امکان، فرست، وخت.
ماتدیم ماتدیم..matdım matdım [ظ، فامات] ~ باخماق، مات حالدا باخماق.	ماجرا..macəra [آد، عربجه] بیرینین باشینا گلن لر (فا: ماجرا).
ماترک..materək [آد] قالیتی (فا: ارث). estate	ماجراجی..macəraçı [صفت] ماجرا دالیسیجا گئدن (فا: ماجراجو).
ماتریکس..matriks [آد، فرانسیزجا] ایچینده بیرچوخ ییولوزیک اولاین مثیدانا گلدیگی، آخیجیلیگی آز، جانسیز بیر سیوی اورتام.	ماجولان..maculan [اؤزل آد] ماجلان: خالخال دا کند و داغ آدی.
مات قالماق..matqalmaq [تاثیرسیز ائیلیم] شاشیرماق، حیثرته دوشمک، چاشماق.	ماچ..maç [آد] ۱-اؤپوش، اؤپمه (فا: بوسه) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، سس تقلیدی اولاراق مارچ، ماچ سسیندن دوزلیدیر}. ۲-لوییا و سارماشان بیتگی لرین سارینماسی اؤچون یثره سانجیلان آغاج {بو معنادا هاجا کلمه سیندن دوزلمیشدیر، هاجا، هاج، ماچ}.
مات قویماق..matqoymaq [تاثیرلی ائیلیم] شاشیرتماق، حیثرته سالماق.	ماچا..maça [آد، فاماهیچه] قویون ماهیچه سیندن دوزهلن بیر یئمک (فا: غذای ماهیچه).
مات لاشدیرماق..matlaşdırmaq [تاثیرلی ائیلیم] مات وضعیت گتیرمک.	ماچ ماچ..maç maç [آد] مارچا مورچ سسی، مارچیلتی سسی.
مات لاشماق..matlaşmaq [تاثیرسیز ائیلیم] مات وضعیت گلکم.	ماحصل..mahəsəl [آد] سونوج، اله گلن (فا: دستاورد). result
مات لیق..matlıq [آد] مات اولما وضعیت.	ماحضر..mahəzər [آد، عربجه] حاضر و موجود اولان (فا: ~) result
	ماحلیج..mahlıc [آد، عربجه] چیددی تمیزلنمیش، چیددسیز پامبوق (فا: محلولج).

ماخ..max [اۆزل آد] هشتی ده کند آدی {ماخ سۆزو سومرجه ده بؤیوک معناسیندادیر (قابناق: ایترنت: برازنده)، پولادقایانین سومرجه سۆزلویونده سوکالمه sukkalmah آغ ساققال و بؤیوک بیلگین معناسیندا گلیدیر^{۲۵}، انگالماخ سۆزوده بؤیوک تاپیناق معناسیندادیر^{۱۱۶}؛ هیتیت لرین تانری لارینین بیرری ماه/ماخ آدیندادیر، باخ: سوْمَرین؛ ماخ سۆزو سونرالار اودا تاپینانلارین ایچینده موْغ کیمی اورتایا چیخیر، بو کلمه چوخلو آذربایجان یئر آدلاریندا اؤزونو گؤستریر، باخ: ماک، ماختا، ماخدیم، ماخمور، ماخ کند، یاماخ، موخور، موغان بؤلگه سی ---}. ماختا..maxta [اۆزل آد] قوزئی آذربایجان دا ناخچیوان شرورو بؤلگه سینده کند آدی {ماخ+تا/ ماخ داغ/ ماغلارین داغی ویا ماخ لارین بؤلگه سی}. ماخدیم کندی..maxdim kəndi [اۆزل آد] مختوم کندی: هشتی ده کند آدی {۱-ماخ+تام: بۆتون ماخ. ۲-مختوم: شخص آدی}. ماخذ..məxəz [آد، عربجه] قیناق، گۆزه، مرجع (فا: ~). basis ماخمور..maxmur [اۆزل آد] مَحْمُور: ماکى دا کند آدی {ماخ+میر}. ماخولا..maxula [اۆزل آد] هشتی ده کند آدی {اؤلۇ ماخ}. ماخوذ..məxuz [آد، عربجه] آلینمیش، آلینا (فا: ~). ماد..mad [اۆزل آد] ماد سۆزو ایلك دفعه میلاددان اؤنجه ۹جو یوزیلده آسوری شاهى سلْمَنَسَر (مق ۸۳۴-۸۳۸) طرفیندن مادی / ماد شکیلنده گونئی آذربایجانین جنوب بؤلگه لری اۆچون ایشله نییدیر، مادلارین بؤیوک شاهى کیاکسار، آسوری امپراتورلوغونون آرادان گتتمه سینده بؤیوک رول اوینادی (م ق ۶۱۲)، کیاکساردان سونرا اوغلۇ آستیاک شاه اولدو، آستیاک (م ق ۵۵۰) کوروش طرفیندن آرادان آپاریلدى. هئودودت اجی کتابی نین ۱۰جو بندینده ماد طایفالارینی بئیله تانییر: "مادلارین طایفاسی ۶دیر: بوسلار(باس، باسو: غالب)، پارتاکئنلر (پارت قومو+ قان)، آریسانتلار (آریانزی، آروز+اند)، بودی لر (بود، بودون: بوی)، موْغلار (ماخ، موْغان)، استروْخاتلار (آس+تاری، قوْت)"، بعضا آریسانت لاری آریه زانتی کیمی ده یازاراق آریا سۆزونه باغلاماق ایسته ییرلر، باخ: آریا، آیری یئرلرده ساقارتی طایفاسینی دا بو بیرلیگین ایچینده ییلیرلر (داریوش زامانی قیام رهبری چیتران تخمه بو بوی دان ایدی)، شرقتناس لاردان آلمانلی اوپئر oper، ساوئت عالمی آکادئمیک "مار" مادلاری التصاقی دیلی و ایلاملار یاخین ییلیرلر، آوروپادان "ریچاردفای، دیاکونوف" مادلارین بعضی طایفالارینی التصاقی و بعضی لرینی ده هیند آوروپا دیلی سؤیله ییرلر، بعضیلر اوجمله دن" پیرنیا، مشکور، محبوب، رواسانی، رقیه بهزادی، بیات،	قیریشمن" مدرک گؤسترمه دن و قران آیه سی کیمی مادلاری آریایى یازیرلار، پیرنیا یازیرکی: "اوپئر"ین مادلاری التصاقی دیلی بیلمه- سینین سببی بو ایدی کی گویا بیستوندا داشیازی دا یازیلان یازینی ماد دیلی ییلیدیر و سونرا معلوم اولوبدورکی او دیل ایلام دیلیدیر و لذا بو دلیل اؤزاؤزونه مادلارین التصاقی دیلی اولماسینی رد ائدیر، آیدیندیرکی پیرنیانین تصورونون ترسینه بو مطلب مادلارین غیرالتصاقی دیلی اولماسینا دلیل اولایلمز، و مادلارین ایچینده ایلامی دیلی نین رسمی دیل کیمی ایشله نیلمه سی نشان وئریر اورادا یاشایان خالقلارین دیللی ایلامی التصاقی دیله اؤقدر یاخیندیرکی هر یئرده ایشله دیلر و مسلما اورداکى خالقلارین دیلی آسوری دیلینه یاخین اولسایدی او دیلی رسمی دیل کیمی ایشله دردیلر، نجه کی ایلامی دیل حتی هخامنش لر دؤورو بو خالق لارین نفوذونا خاطر اوزون مدت رسمی دیل لرین بیرری کیمی ایشله نیردی، آیریجا مادلارین التصاقی دیلی اولماسینا دایر مختلف دلیللی گتیرمک اولار: -ماد حکومتیندن قابق یاشایان التصاقی دیلی "قوتی، لولوبی--" خالقلار مادحکومتی نین هاراسیندا یئر آلیرلار و آیا اونلار بیردن بیر و یئرکؤکیله یوخ اولدولار؟ -اگر مادلار غیر التصاقی دیلی ایدیلر نییه بس بؤلگه به گلن ایشغوزلارلا (ایچ اوغوزلار) قاینایشیلار و حتی مادی اوشاقلاری تربیت اۆچون اونلارا وئریدیلر، -هئودودت"ون یازدیغینا گؤره مادلارین سون شاهى آستیاک"ین حکومتی، بیر نفر هارپاک آدلی شخصین خیانتینه گؤره پارسلارین الینه دوشدو، آستیاک یازدیغی مکتوبدا بونلاری سؤیله ییر: "هارپاک سن آخماق و وجدان سیزسان، آخماق سان اونا گؤره کی تاج و تختی باشقاسینا وئردین و عرْضه ن یوخ ایدی اؤزون اۆچون ساخلا یاسان، وجدان سیزسان اونا گؤره کی اؤز ملتینی پارسلار قوْل ائیلهدین--"، بو مکتوبدا بونا تای چوخ سؤزلر نشان وئریر آستیاک ملی روحا صاحب ایدی و مادملتی نی پارس ملتیندن آیری ییلیدى، و آستیاکین قیزنوه سی اولان کوروشو آیری ملت کیمی تانییردی، - هخامنشی کتیه لرینده پارس لارا اوستون لوک وئرمک و مادلارین علیه اینه یازیلان مطالب بونلارین ایکى آیری ملت اولدوغونو گؤستریر، -هخامنش دؤورونده عصیانچی لارین مادلاردان اولماسینا دایر قانیتلار بونلارین آیری ملت اولدوغونا ثبوتدور (قوْومات، فره- ورتیش/ فرهاد/ خیشتریتی)، -پهلوی حکومتینده شاهلیغین ۲۵۰۰ ایللیگی جشنلری کوروش حکومتی نین باشلانديغینا دایاناراق اوندان قاباقکی ۱۲۳ ایللیک ماد دؤنمی خارجه ده توتولور، شبهه سیز او زمانکی فارس حاکیمی بو ایشی حسابسیز گؤرمه میش و بیرسیرا تاریخچیلرین مشورت ایله بو ایشه باشلامیشلار، -مادلارین اؤزل

مادمازل..madmazel [آد، فرانسىزجا] فرانسىزجا ائولمه مېش قىز اوچون وئريلن عنوان (فا: مادمازل). mademoiselle مادوننا..madonna [آد، ايتاليانجا] كاتولىك لردە: ايشانين آناسى سايلان مريمە وئريلن آد، ھابئله اونون ھئيكلى ويا شكلى.	آدلارى التصاقى دىللى آدلارلا اورتوشور "ماد و طايفه آدلارى، ھارپاك: اربگ، قنومات: قام آتا، كياكسار: كى + اوخ + سار/ سرت، آستياك: آرز + تاي + آك / آغا، آخسرى: اوخ + سرى / سرت --"،^{۹۷} ^۸. باخ: ماد سۆزو.
ماد..maddə [آد، عربجه] ۱-دويولارلا آلقى لانايلين، بولونه بيلن و آغيرليغي اولان نسنه. ۲-ياسا، قايدا و قورال لارى سيرا لايلاق اولارين ھريرى "ايكىنجى مادە" (فا: مادە).	ماد سۆزو..mad sözü [اؤزل آد] تۆرك ديلينين اؤزل ليگيني نظره آلار ساق (ت، د، حرفلىرى نين بيريرينه ديشمه سى (اود/ اوت) ماد و ماداي سۆزو مته، مات، ماتا، ماتان، متتى سۆزلىرى نين آيرى شكلى دير، بيليرك كى مته خان ھونلار ايچينده و آيرى التصاقى دىللى قووملار ايچينده شخس آدى كيمي ايشلەنيردى و بعضى قووملارين طرفيندن ھوررى لره وئريلن ميتاننى آدى دا بو كلمه يە باغلانير (ماد
مادە جي..maddəci [ع+تو] ماترياليست (فا: مادە گرا). مادە جي ليک..maddəcilik [ع+تو] ماترياليزم (فا: مادە گرايى). مادى..maddi [صفت، عربجه] مادەسل، مادە ايله ايلگى لى، نسنل (فا: material. ~).	«ماتا» «ماتان» «ماتاننى» «ميتاننى»)، ماد و ماداي سۆزو تۆركجه موت، مۇتلۇ آنلامى ايله بير اولماليدى و ماد سۆزو خوشبخت و اوغور آنلامىنى بيلديرير، بو كلمه يە باخديقدا مادلارين باشكندى "اكباتان، ائكباتان" ھمان ائكماتان (ھنگماتان) اولماليديركى ماتانلارين يوردو و وطنى آدلانير و ائك سۆزو مختلف بيلگين لر طرفيندن (ھال، ھنگ، ھگ) شكلينده گۆستەريليب كى يورد و يئر و اگەمليك آنلاميندا ير و ائكماتان مادلارين يوردو معنالانير، آيديندير كى ائك سۆزو توركجه "اگە، اكه" سۆزونه چوخ ياخين گۆرونور (بو سۆز ايندى كى ديلمىزده اگەمليك شكلينده ايشلەنير و بو معنادا مادلارين اگەمليك بۆلگەسى دئيىلمەلير، بعضى آراشديرماچى لار
مادىر..Madyar [اؤزل آد] قازاق-اورتا يۆز-آر گين-مومين بوى لاريندا نير^{۸۱-۱۵۸}.	ايندى كى ديلمىزده اگەمليك شكلينده ايشلەنير و بو معنادا مادلارين اگەمليك بۆلگەسى دئيىلمەلير، بعضى آراشديرماچى لار ماتان سۆزونون ديشميش بيجيميني مدينه شكلينده گۆستريلىركى شهر آنلاميندا عربجهده ايشلەنير و بو مفهومو دۆز سايراساق تمدن، مدون، متمدن كيمي كلمەلرين كۆكو ماتان ويا موت سايلاييلير^{۹۷}
مادى لشمك..maddiləşmək [تائير سيز ائيلم] مادى شكل آلماق، كانكرت لشمك. مادى ليک..maddilik [آد] مادە ايله ايلگى لى.	^۸. باخ: ماد، مادآباد، ماداگيز، مادلو، ماديلى. مادآباد..madabad [اؤزل آد] ماھنشان، قئيدار و رزن دە كند آدى.
مادىلى..madılı [اؤزل آد] ماكى (~، گديك ~) دا كند آدى {۱- ماتى + لى ۲- ماد + لى: مۇتلۇ}.	ماداليا (ميدال)..madalya (midal) [آد، ايتاليانجا] ياريشلاردا اؤنده گئدن كيمسەلره وئريلن بير نۇع اؤدول.
مادىيات..maddiyat [آد، عربجه] نسنل وارلىق لار (فا: ماديات). ماديان..madyan [آد، فا] ۱-ديشى آت. ۲-بيجار دا داغ آدى. ماديه..madyə [اؤزل آد] اردبيل دە كند آدى.	ماداليون..madaliun [آد، ايتاليانجا] ديرلى متتالاردان دۆزلميش و بويونا آسيلماق اوچون زنجيرلى برك اشياسى.
مادىيت..maddiyət [آد] نسنل ليک (فا: ماديت). مادون..məzün [آد، عربجه] ۱-ايذنىلى ۲-مكتبى قورتارميش طلبه. مادونيت..məzuniyyət [آد، عربجه] ۱-ايذنىلى اولما وضعيتى. ۲-مكتبى قورتارما.	ماداليزم..madalizm [اؤزل آد] آذربايجان دا كند آدى^{۲۴۰}.
مار..mar [اؤزل آد] مار اسكى بير طايفه آدى اولموشدور و ماري لر وولقا بويوندا اورمانلىق آلانلاردا ياشاماقداديرلار، ماري مختار جهمورىتى- اولوب، اُسترايادا بير كيچيك آدا آدى واردير، ياپراقلارى شفا اولاراق استفاده ائديلن بير آغاچا آنادولودا مئرسين آغاچى دئييرلر، بو آغاچين بول اولدوغو يئر مئرسين / مئرسين آديلا معروفدور و گئنه بو يئر آديندان آلتينارق مئرسين باليغى دا واردير^{۲۱۹}؛ ھخامنشى لر دؤورو قاراداغدا ساكن اولان طايفالاردان بيرى "مارد/ مردلر" ايدى^۸؛ آذربايجان و آنادولودا چوخلو يئر آدلارينا اشاره ائتمك اولاركى مار/ مر / مارا سۆزيله باشلانير "ماراغوش، ماران، مره كان و --. ھيتيلر اوتلاغا مى دئييرديلر، محتلا مار سۆزو بؤكلمەنن- دؤنوشوك شكليدير. ۲-مار (آد) تورقو. ۳-پاس. ۴-بولاق،	ماداليزم..madalizm [اؤزل آد] آذربايجان دا كند آدى^{۲۴۰}.
مار..mar [اؤزل آد] مار اسكى بير طايفه آدى اولموشدور و ماري لر وولقا بويوندا اورمانلىق آلانلاردا ياشاماقداديرلار، ماري مختار جهمورىتى- اولوب، اُسترايادا بير كيچيك آدا آدى واردير، ياپراقلارى شفا اولاراق استفاده ائديلن بير آغاچا آنادولودا مئرسين آغاچى دئييرلر، بو آغاچين بول اولدوغو يئر مئرسين / مئرسين آديلا معروفدور و گئنه بو يئر آديندان آلتينارق مئرسين باليغى دا واردير^{۲۱۹}؛ ھخامنشى لر دؤورو قاراداغدا ساكن اولان طايفالاردان بيرى "مارد/ مردلر" ايدى^۸؛ آذربايجان و آنادولودا چوخلو يئر آدلارينا اشاره ائتمك اولاركى مار/ مر / مارا سۆزيله باشلانير "ماراغوش، ماران، مره كان و --. ھيتيلر اوتلاغا مى دئييرديلر، محتلا مار سۆزو بؤكلمەنن- دؤنوشوك شكليدير. ۲-مار (آد) تورقو. ۳-پاس. ۴-بولاق،	ماداليزم..madalizm [اؤزل آد] آذربايجان دا كند آدى^{۲۴۰}.
مار..mar [اؤزل آد] مار اسكى بير طايفه آدى اولموشدور و ماري لر وولقا بويوندا اورمانلىق آلانلاردا ياشاماقداديرلار، ماري مختار جهمورىتى- اولوب، اُسترايادا بير كيچيك آدا آدى واردير، ياپراقلارى شفا اولاراق استفاده ائديلن بير آغاچا آنادولودا مئرسين آغاچى دئييرلر، بو آغاچين بول اولدوغو يئر مئرسين / مئرسين آديلا معروفدور و گئنه بو يئر آديندان آلتينارق مئرسين باليغى دا واردير^{۲۱۹}؛ ھخامنشى لر دؤورو قاراداغدا ساكن اولان طايفالاردان بيرى "مارد/ مردلر" ايدى^۸؛ آذربايجان و آنادولودا چوخلو يئر آدلارينا اشاره ائتمك اولاركى مار/ مر / مارا سۆزيله باشلانير "ماراغوش، ماران، مره كان و --. ھيتيلر اوتلاغا مى دئييرديلر، محتلا مار سۆزو بؤكلمەنن- دؤنوشوك شكليدير. ۲-مار (آد) تورقو. ۳-پاس. ۴-بولاق،	ماداليزم..madalizm [اؤزل آد] آذربايجان دا كند آدى^{۲۴۰}.
مار..mar [اؤزل آد] مار اسكى بير طايفه آدى اولموشدور و ماري لر وولقا بويوندا اورمانلىق آلانلاردا ياشاماقداديرلار، ماري مختار جهمورىتى- اولوب، اُسترايادا بير كيچيك آدا آدى واردير، ياپراقلارى شفا اولاراق استفاده ائديلن بير آغاچا آنادولودا مئرسين آغاچى دئييرلر، بو آغاچين بول اولدوغو يئر مئرسين / مئرسين آديلا معروفدور و گئنه بو يئر آديندان آلتينارق مئرسين باليغى دا واردير^{۲۱۹}؛ ھخامنشى لر دؤورو قاراداغدا ساكن اولان طايفالاردان بيرى "مارد/ مردلر" ايدى^۸؛ آذربايجان و آنادولودا چوخلو يئر آدلارينا اشاره ائتمك اولاركى مار/ مر / مارا سۆزيله باشلانير "ماراغوش، ماران، مره كان و --. ھيتيلر اوتلاغا مى دئييرديلر، محتلا مار سۆزو بؤكلمەنن- دؤنوشوك شكليدير. ۲-مار (آد) تورقو. ۳-پاس. ۴-بولاق،	ماداليزم..madalizm [اؤزل آد] آذربايجان دا كند آدى^{۲۴۰}.

ماراق دوغورماق.. maraq doğurmaq [تائیرلی انیلیم] ماراق لاندیرماق، هوس او یاندیرماق.	چشمه^{۲۲۴}، باخ: مارا (اوتلاق). ۴-مارا (آد، دیرگی، فارسجا، یالنیز اسکی شعرلرده ایشله نییدی) ایلان.
ماراق سیز.. maraqsiz [صفت] ماراگی و هوسی اولمایان، ماراق گؤسترمه یین، هوس سیز (فا: بیعلاقه). uninterested	مارا.. mara [آد] ۱-اوتلاق، کنداوتلاقی ۲-بعضا سارامیش خیار، بیرنوع اوت، بؤجک و آرابا تاختالاریندا مارا دئییلیر^{۲۲۴} {تورکجه ده
ماراق گؤسترمک.. maraq göstərmək [تائیرلی انیلیم] ماراق لانماق، علاق نشان وئرمک-	مار سؤزیله باشلایان کلمه لر اوتلاق و گۆی گؤوه رنتی ایله ایلگیلیدیر بیر احتمال حرف دیشمه سیله بو کلمه "وارماق / بارماق / مارماق" سؤزوندن آلیناراق "مارا" شکلینده، واریلیب بارینان یئر
ماراق لاندیرماق.. maraqlandırmaq [تائیرلی انیلیم] بیر شئی ماراق و هوس او یاندیرماق.	اؤچون دئییلیر، یئنه ده عربجه ده اسکی بیر سؤزجوک اولان مرع / مرع سؤزوده اوتلاق معناسیندادیر، و بودیلدن ده تورکجه یه
ماراق لانماق.. maraqlanmaq [صفت] ماراق گؤسترمک.	گنچمیش اولماسی آراشیدیرما موضوع سو اولاییلیر، البته عکسی ده صادق اولاییلیر و تورکجه دن عربجه یه گنچه ییلیر، بعضی مورخلر
ماراقلی.. maraqlı [صفت] مشتاق، علاقهمند، راغب. eager inclined	مار سؤزونو ماد حکومتی و طایفا بیرلیگی آدینا باغلاییلار، اؤرنک اؤچون باخ: بارماق؛ مار. مارابا، مارازار، ماراغوش، ماراق، ماراکومو،
ماراقلیلیق.. maraqlılıq [آد] ماراقلی اولما (فا: راغبیت). inclination	مارال، ماران، ماراما، ماراماق، ماراوا، ماری، ماریق. مارابا.. maraba [آد] جوتچو^{۲۲۴}.
مارال.. maral [آد، دیرگی] ۱-دیشی گئییک، جئیران (فا: گوزن، آهوی ماده). she deer, gazelle. ۲-گؤزل معناسیندا ایشله نن تشبیه لردن	ماراتون.. maraton [آد، فریو] ۴۲،۱۹۵ کیلومتر اوزون یا یا قوشوسو (فا: ~).
"مارال قیز" {باخ: بارماق، مارایا عاید}.	ماراچ.. marač [آد] ایشلنمه میش قیراچ توپراق^{۲۲۴}.
مارال اوتو.. maralotu [آد] قایالیق و دره قبی لاریندا بیتن و یئیشله بیلن بیر نوع بیتگی^{۲۲۴}.	مارازا.. maraza [آد] جولفادا کند آدی {ماراسان، ماراسا / مارازا: مارا کیمی اوتلاقلی یئر}.
مارال باخیشلی.. maral baxışlı [صفت] ایری و سؤزگون و قشنگ گؤزلو.	ماراغوش.. Marağuş [آد] شېستر ده کند آدی {مارا لاری چوخ اولان اوغوش، مرتع یئر}.
مارال تبریزی.. maral təbrizli [یازار] گونش ۱۳۶۶ (م ۱۹۸۷) ده تبریز ده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر^{۵۲}.	ماراق.. maraq [آد] بیر شئی بیلیمک و اؤیرنمک آرزوسو و مثیلی (فا: اشتیاق) eagerness ۲-سامانلیق^{۲۲۴} {بعضا عربجه مرق ویا برق
مارال.. maral [آد] ساوه، سؤلدوز، توووز، اورمی؛ خالخال، گئرمی (لو) ده داغ آدی. باخ: مراغا. خانلاردا گؤل آدی، گئرمی ده (ماراللی) کند آدی. جبرائیل دا (مارالیان) یئر آدی.	سؤزوندن اولدوغو دئییلیر، عربجه ده مرق سؤزو "توک قوپارماق، تیر کمان دان بوراخیلماق" معناسیندا گلیبدیر؛ بو مطلب قانع اندیجی
مارال فیندیغی.. maral findığı [آد] فیندیق نوعو.	بیر سؤز دئییلدیر، تورکجه ده مارا سؤزیله باشلانان کلمه لر اوتلاق و گۆی گؤه نتی ایله ایلگیلیدیر و آیری دئییشله طبیعتین ان گؤزل
مارال نسی زاده.. maral nəbizadə [یازار] ۲۰ جی عصرین اوللرینده یازیب یاراتدیغی بیلینیر و تورکجه شعرلری واردیر^{۵۲}.	گؤروتوسونو و اؤزللیکلک گنچمیشده کؤچه ری اینسانلارین آختاردیغی و ان چوخ سئودیکلری شئی آنلاتیر، و ماراق کلمه
مارال یونجاسی.. maral yoncası [آد، بیتگی] قوزئی مارال لارینین اساس یئمی اولان آغ بوز رنگلی کول شکلیلی اوت.	سیده بوندان آلیناراق جاذبلیک و علاقہ مفهومونو وئیر، باخ: مارا. ماراق ائتمک.. maraq etmək [تائیرلی انیلیم] ۱-ماراق گؤسترمک، علاق نشان وئرمک. ۲-تشویش ائتمک، ناراحت اولماق، دؤشونمک.
ماراما.. marama [آد] گنبد ده کند آدی.	ماراق ایتماق.. maraq oyatmaq [تائیرلی انیلیم] ماراق لاندیرماق، هوس او یاندیرماق .
ماراما.. maramaq [تائیرلی انیلیم] ۱-گؤزله مک، گیزی اولاراق باخماق. ۲-نشان آتماق^{۲۲۴}. {باخ: ماراق}.	ماراق دان دوشمک.. maraqdan düşmək [تائیرلی انیلیم] ماراق لانماق، هوسی قاچماق.
ماران.. maran [آد] ۱-سبزه و پنجر اکیلن تارلا پارچاسی. ۲-کیچیک ائو، کلبه. ۳-آرابا تکرلیگی^{۲۲۴} {مارا+ان: مارا یئری}.	

ماران..maran [اؤزل آد] خوی- قرز یادین یاخینیدا بیر تپه آدی.	مارچ مورچ..marçmurç [ظرف] ساققیز چئینه بهرک ویا اوپوشه رک- چيخان سس.
مارانقوز..maranqoz [آد، یو، اتادول] باخ: ناجار	مارچیلتي..marçilti [آد] مارچ سسی، دوداق لارین سوموروجو حرکت ایله چيخاریلان مارچا مارچ سسی (فا: صدای مارچ مورچ).
مارانقوز بالیغی..maranqoz balığı [آد، دی، موغولجا] باخ بوخجو بالیغی.	مارچیلدا تماق..marçıldatmaq [تائیرسیز انیلیم] مارچ مارچ اتمک (فا: مارچ مورچ کردن).
مراواتپه..maravatəpə [اؤزل آد] مراوه تپه: ۱- گنبدشهری نین بخش- لریندن اولاراق ۲۳ کندی و *۱۱۰۰۰ نفر نفوسو واردیر و بخشین مرکزی مراواتپه (گنبدین ۱۴۴ کک گ) نفوسو *۳۰۰۰ نفر تورکمن قتید اولوبدور {مارا+آوا+تپه: اوتلاقلی تپه، باخ: مارا}. ۲- مراواتپه بؤلگه سینده تورکمن کندلری : آتاجان قربانعلی / عطاخان؛ آجی سو (۳۴ کک ب * ۲۷۸۰)، آغ امام (۲۰ کک گ * ۷۰)؛ آغ توققا / آغ توققئی (مختوم قولونون دینج ائوی) (۳۷ کک ب * ۱۵)، آغجا آغاجلی؛ آغ چشمه؛ آغلر؛ آغ قالا؛ آلتی آغاج (کیچیک آلتی آغاج، بویوک آلتی آغاج) (۲۱ کک گ * ۷۵۰)؛ آللانور؛ ارکلی؛ آلچکی / الچکلی؛ بابا شملک؛ باخی / باقی؛ باللی قایا؛ بایاتلار؛ بشیک تپه؛ بسطام دره؛ بو قولجه / آ-ی (قو: بق قجه)؛ پالچقلی (۱۶ کک د * ۲۰)؛ پئلی / آ-ی؛ تازاقول؛ ترناولی؛ چاروا حاجی؛ چایلی؛ چناران (۲ کک گ * ۱۳۲۰)؛ چنارلی؛ خوجا گلدی؛ دادلی قزنین (۱۲ کک * بوش)، داشلی آرقاچ؛ داغ دالی (۱۰ کک د)، دنگلی داش؛ ساری قمیش (۱۵ کک ب)؛ سو جیق؛ سو ریچ (قو: سوزش)؛ شارقلی / شاخلی؛ شارلیق؛ شورجا / ی؛ شیخلر؛ عربجیک (۲ کک گ د * ۲۵)، عرب قاری حاجی؛ فرق سر؛ قاپانلی؛ قاراقچی / قرقچی؛ قازان قایا (۳ کک د * ۸۱۰)؛ قربان پیکار؛ قارا آغاجلی؛ قارادام (۴ کک ب)؛ قاراقول؛ قاراقول تپه؛ قاراناو / آ-ی؛ قوشاتپه (۲۷ کک د * ۵۴۰)؛ قوشا سو؛ قولان کسن؛ قوللوبولاق؛ قیزیل اوتاق؛ قیزیل دالیق؛ کنچیک (تورکمن: قادین چادراسی)؛ کئشن؛ کریم ایشان؛ کمرلی؛ کنت یئری؛ گل چشمه؛ گوک دره؛ گووندەر güvəndər ؛ محمدشاهیر؛ مراواتپه؛ میدانجیق؛ نارلی (۲۱ کک ب)؛ نارلی آجی سو؛ همت آباد؛ یاز گلدی؛ یان بولاق؛ ینکه تپه؛ ینکه توت (۱۱ کک د)؛ ینکه چنار (۱۵ کک گ د)، یارچیقلی؛ یاز گلدی (۸ کک د)، ییلقی سورلن؛	مارچیلدا ماق..marçıldamaq [تائیرسیز انیلیم، سس تق] مارچا مارچ سسی چيخارتماق، مارچ مارچ اتمک (فا: مارچ مورچ کردن). ماردیوان..mardivan [آد] نردیوان ^{۲۲۴} .
مارس..mars [آد، فرانسیزجا] ۱- نرد اوپونوندا؛ اوپونون آخیرینا کیمی بیر داشدا اولسا چيخاردا بیللمه ییب ایکی قات اودوزما، قارشی طرفه بیر داشدا اولسا چيخماغا امکان وئرمه ییب ایکی قات اودماق. ۲- مئریخ گزه ینی (فا: مارس).	مارس..mars [اؤزل آد] مینودشت ده چای آدی.
مارسیوان اوتو..marsivan otu [باخ] گووش دویمه.	مارش..mars [آد، فرانسیزجا] ریتیمیک یورووش طرزی (فا: مارش).
مارشال..marşal [آد، فرانسیزجا] ان یوکسک عسگری عنوان (فا: مارشال).	مارشیمون..marşimon [اؤزل آد] دونیا بیرینجی ساواش سیراسی مینلرجه تورک و مسلمانین اولومونه باعث اولان جیلولارین اله- باشی سی.
مارق..marq [آد] دورقون و یومشاق هاوا ^{۲۲۴} .	مارقا..marqa [آد، دا] ۱- تنل سانجاغی؛ ۲- سیرمالی یلک، جاکنت، ۳- آت آراباسینین اوخو ^{۲۲۴} .
مارقارین..marqarin [آد، فرانسیزجا] حنیوان پیسی، بیتگی یاغلاری و بعضی باشقا ماده لرین قاریشیغیندان حاضرلانا باغ.	مارقاشا..marqaşa [اؤزل آد] خوی دا کند آدی {ماراق}.
مارقاکچی..Markakiçi [اؤزل آد] ۸۱-۱۵۸ بوی لارینداندیر	مارک..mark [آد، لا] مال و اورونلرده (عموما یا پیشدیراراق) کیفیت و بوجور بیلگی لری گوسترن کاغاذ، بیلیت (فا: ~).
مارکت..market [آد، فرانسیزجا] آلیجی نین اؤزو اؤز ایسته دیکلرینی گوئوره رک هر جور ییبه جک شئیلری ساتیلان ماغازا.	مارکتینگ..marketing [آد، اینا] بازارلاما.
مارکالاما..markalamaq [تائیرلی انیلیم] مالو اورونلرین اؤزه ریته مارکا یا پیشدیرماق.	مارت..mart [آد، لا] میلادی ایلینین اوچونجو آیی.
	مارتاوال..martaval [آد، دا] یالان، اویدورما سؤز ^۲ .
مارتی قوشو..marti quşu [آد، دی، ایتالیانجا] چوخو آغ، اتی یئیلیمز، قانادی قارا گؤزل بیردیز قوشو، قاغایی (فا: ~). garnus	مارچ..març [آد، سس تق] مارچیلتي، سومورما سسی.
مارچا مارچ (لا)..marçamarç(la) [ظرف] مارچ سسی چيخارداراق، مارچیلدا یاراق.	

مارکس..marks [آد] اینگئلس له بیرلیکده کومونیزم بانئسی اولان و بو فلسفهنین مانیفستین یازان کیمسه (فا: ~).	ماریق وئرمک..marıq vermək [تائیرلی انیلم] اکینی سوواران زامان دایانان سووون قاباغینی آچماق، سووون سمتینی دیشمک.
مارکسیست..marksist [آد] مارکسیزم طرفداری اولان.	ماز..maz [آد، رباخ: مازوت] بیرنوع قاتی یاغ "آیاق قابی مازی".
مارکسیست لنینیست..marksist leninist [آد] مارکسیزم لنینیزم طرفداری اولان.	مازات..mazat [آد] اؤزونو مازاتا قویماق، نازائله مک {ع} مزمت دن {.
مارکسیزم..marksizm [آد] مارکسیسم: مارکس و اینگئلس طرفیندن دؤزنلنن کومونیزم حاقیندا گؤروش لر.	مازار..mazar [اؤزل آد] اهر ده داغ آدی.
مارکسیزم لنینیزم..marksizm leninizm [آد] مارکسیزم اساس لارینا لئنین کین نظرلرینی آرتیریلان گؤروش لرین بوتونو.	مازاق..mazaq [آد، دیرگی] قیلانقوش بالیغی سووندان اتی لذتلی بیر بالیق (فا: نوعی ماهی). <i>trigla lineata</i>
مارمالاد..marmalad [پورتاغالجا] شکر قاریشدیراراق پیشیریلیمیش میوه ازمه سی "آلما مارمالادی". (فا: مارمالاد).	مازافا..mazafa [اؤزل آد] اردیبل ده کند آدی {مازی / ماس+اووا}.
مارمان..marman [آد] دؤرد بئش یاشیندا یاشلی قویون ^{۲۴} .	مازالاق..mazalaq [مازی+لاق] مخروط شکلینده بیر اوشاق اوئونجاغی، ایپ باغلایب یئر ووراراق یئرده فیرلانان بیر شی، هول . ۲-شوشه و بنزر شئیلردن دوزلمیش بالاجا کوره جیک، شار.
مارمیو..marmıso [اؤزل آد] اؤرمیه ده چای و کند آدی {مارا+مئشه + اووا}.	مازالاق اوئونو..mazalaq oiunu [آد] اوشاقلار آراسیندا تيله و مازالاغی چوخورا سالماغا چالیشماقلا اوینانان بیر اوئون آدی.
مارن..marn [آد، فر، یرب] گیل داش، گیل دانالاری و کلسیت دن اولوشان تورئول قایاج، پکمز توپراغی ^۲ .	مازالاق اوئونو..mazalaq oiunu [آد] اوشاقلار آراسیندا تيله و مازالاغی چوخورا سالماغا چالیشماقلا اوینانان بیر اوئون آدی.
مارول..marul [یو: باخ: کاهو].	مازالاق..mazalaq [آد، یو: maskhale] ۱-قالا دووارلاریندا آتیشما اؤچون قویولان دئشیک (ایچ یانی گئنیش و ائشگی دار دلیک). ۲-سوت ساغماق اوچون بیر نوع آغزی دارقاب.
مارولجوق..marulcuq [آد، یتگی] چؤپله مه بیتگی سی (فا: خریق سفید، چوبلمه).	مازالاق..mazlamaq [تائیرلی انیلم] مازسورتمک، ماز چکمک.
ماره..marə [آد] بؤیورتلن اوتو ^{۲۴} .	مازندران..mazəndəran [اؤزل آد] خزر دنیزینین گونئی دوغو قبی سیندا یئر آلان بؤلگه نین یئنی آدی، بو بؤلگه یاخین گئچمیشلره کیمی تبرستان آدلانیردی و پهلوجیلیک حاکیم اولاندان بری آدی دیشیلیبیر، ظاهرا مازندران کلمه سی فردوسی نین کیتابیندا ایشله نیبیر ^{۱۶۴} .
مارهوار (ماراوار)..marhəmvər (maravar) [اؤزل آد] کبودرآهنگ ده کند آدی.	مازمازاق..mazmazaq [اؤزل آد] آذربایجان دا چای آدی ^{۲۴۰} .
مارئ..marı [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی {مارا}.	مازوت..mazot [آد، فرانسیزجا] نفتدن آغئفت، بئنزین، قازولین آیریلد- یقدان سوئرا قالان یاغلی قاتی ماده (فا: ~).
ماریت..marit [باخ: ماریق].	مازوشیزم..mazoşizm [آد، فرانسیزجا] اؤز آزرلیک (فا: ~).
ماریتلاماق..marıtlamaq [تائیرسیز انیلم] ماریغا دورماق، بوئسماق، گؤدمک.	مازوشیست..mazoşist [آد، فرانسیزجا] اؤزونو ضرر وئرهرک جنیسل ایلیشگی ده اولان، اؤز ازر (فا: ~).
ماریتماق..marıتماق [باخ: ماریغا دورماق].	مازی..mazi [آد، یتگی] قوزالاق لی لاردان آرابیر یاشیل یاپراغی اولان بیر بزک بیتگی سی (فا: سروخمره ای، مازو). <i>Thuya</i> ۲-مازی ^۲ (آد، مازی قوزالاغی آدیندان) بالاجا یومرو داش، بالاجا کوره جیک (فا: ~).
ماریت وئرمک..marit vermək [تائیرسیز انیلم] ماریغا دورماق، بوئسماق، گؤدمک.	مازی آغاجی..mazi ağacı [آد، یتگی] باخ: پالیت مازی <i>quercus infectoria</i>
ماریفادورماق (یاتماق)..marığa durmaq (yatmaq) [تائیرسیز انیلم] پوسقودا / پوسودا دورماق، اووو گؤدمک، پوسماق.	مازیم..mazım [اؤزل آد] آذربایجان دا چای آدی ^{۲۴۰} .
ماریق..marıq [آد] اوو ایتلرینین اووو گوردو کده آلدیق لاری گرگین و حرکت سیز وضعیت، گؤدمک و پوسماق وضعیت، ماریت {ماراق کلمه سیله ایلگی لی اولمالیدیر}.	مازئسته..majestə [آد، فرانسیزجا] حاکم ویا دؤولت باشقان لارینا وئریلن سان.
ماریق لاما..marıqlamaq [تائیرسیز انیلم] ماریغا دورماق، پوسماق، گؤدمک.	

ماژور..major [آد، فرانسىزجا] بیر موسیقى لادی، مینور سۆزونون ترسی.	ماسلا (ماستا)..masla (masta) [آد، روسجا] گریس کیمی صنعتی یاغلار.
ماس..mas [اؤن اک] تاکید اوچون ایشله نیر "ماس ماوی".	ماسنیس..masnis [اؤزل آد] اوردوباد داغ آدی ۲۴۰.
ماسا..masa [آد، لا] میز، نچه آیاق و دستک اؤزه رینه اوتورولموش بیر تابلودان دؤزه لن وسیله و یا موبیلیا. table	ماسوره..masurə [آد، یونانجا] درزی چرخینده ایشله نن بیر وسیله ۲.
ماسااؤستو..masaaüstü [صفت] ماسا اؤستونه سالیان اؤرتوک.	ماسوله..masulə [اؤزل آد] فومن دا کند آدی.
ماسابه یی..masabəyi [آد] قوناق لیغی و مجلسی اداره ائدن کیمسه.	ماسوه..masuh [اؤزل آد] سولدوز دا کند آدی.
ماسابی لیگ..masabəylik [آد] ماسابگی نین ایشی.	ماسیو..masiv [آد، فر، یثرب] کوتله حالیندا اولان داغ تپه، سوم گؤوده، دولدورما یوخ بیر تیکه بویوک حجیم لی نسنه (فا: ~).
ماسار..masar [اؤزل آد] اوغوزخان زامانی بارکان بؤلگه سینین خانى ۵۴.	ماش..maş [آد، بی، سانسکریتجه] بورچاق، بۇرولجه و لوییا جنسیندن
ماسازیر..masazır [اؤزل آد] باکی دا کند آدی ۲۴۰.	بیر بیتگی ۲۲۴. (فا: ~). fphaseolus aureus
ماساژ..masaj [آد، فرانسىزجا] سؤرتمه، تومارلاما، بدنین ویا اونون بیر یثرینی ال له سیغال لاما و سؤرتمه (فا: ماساژ). massage	ماشا..maşa [آد، عربجه] کؤز و داغ شئی لری گؤتورمه یه یارایان ایکى قوللو آلت ویا ایکى قوللو بوجور آلت (فا: ماشه) ۸۲. trigger
ماساژور..masajor [آد، فرانسىزجا] ماساژچی، اوووجو، اووشدوران (فا: ماساژور).	ماشاق..Maşaq [اؤزل آد] قیرقیز-قیرخ اوغول بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.
ماساق..Masak [اؤزل آد] قازاق-کیچیوز-بایوغلو-ماسقار بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.	ماشالاماق..maşalamaq [تاثیری ایلیم] ماشا ایله قوردالاماق "اوجاغی ~".
ماسال..masal [اؤزل آد] گیلان اُستانى نیندا بیر کندستان اولراق ش ۱۳۲۰ه ۲۱ کند، * ۸۵۰۰ نفر نفوس، تورک و گیلک قنید اولوبدور. کندلریندن: میرمحله (* ۳۸۰ / ى تو)، و چایلاریندن: اورما (اورما، خزر دینیزی، s۲b۸)، ماسال چای (~، خزر دینیزی، ۹s۴b۳۴ / q۵)،	ماشاللاه..maşallah [ن، عربجه] اللهین ایسته دیگی اولسون (فا: ~ well do)
ماساللی..masallı [اؤزل آد] آذربایجان جمهوریتینده رایون آدی دیر.	ماشاغا..maşağa [اؤزل آد] باکی دا یثر آدی ۲۴۰.
ماسئخ..masex [اؤزل آد] زاقاتالا دا چای آدی ۲۴۰.	ماشریق..Maşrıq [اؤزل آد] تورکمن-یامووت-چوئی بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.
ماسئبئق..masəbəq [آد، عربجه] گئچمیش (فا: گذشته). the foregoing	ماشکین..maşkın [اؤزل آد] بویین زهرا دا کند آدی.
ماستی..masti [آد، دیرگی] قولاغی اوزون و دوشوک، باجاق لاری قیسا تیمبیل بیر کؤپک جنسی (فا: نوعی سگ).	ماشیلو..maşılıu [اؤزل آد] شاهسون ائلی بوی لاریندان ۱۰۸-۳.
ماستیک..mastik [آد، یونانجا] یومشاق، سو گنجیرمز، موم کیمی-بیرماده (فا: ~).	ماشین..maşın [آد، فرانسىزجا] یاخیت ویا الکتریکى انرژى نى ترپیش انرژى سینیه چنورین مکانیکی آراج (فا: ~).
ماسخارابینه..masxarabine [اؤزل آد] زاقاتالا دا چای آدی ۲۴۰.	ماشینچی..maşınçı [صفت] ماشین ایشله دن (فا: چرخ کار).
ماسخیت..masxıt [اؤزل آد] گده بگ ده داغ آدی (۲۰۰۳) ۲۴۰.	مازی..mazi [آد، عربجه] گئچمیش، گئچمیش زامان (فا: ~).
ماسقار..Masqar [اؤزل آد] قازاق-کیچیوز-بایوغلو بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.	ماغار..mağar [آد] ۱-بویوک شن لیک و توپلاتتی چادیری (فا: مغار) {ع ^{نقر} نقاره ^{ماغار} ۵}. ۲-هر ده کند آدی.
ماسقارا..masqara [باخ] مسخره، اله سالما.	ماغارا..mağara [آد، ع ^{مغار} ؛ دده ^{غار} ، زاغا، قایالاردا اولان اویوتو، کؤوهول (فا: مغار). cave
ماسک..mask [آد، فرانسىزجا] اؤزلوک، بیر اینسان ویا حیوانین اؤزونه بنزر اولان قالب، اؤزه بنزر هر نوع اؤرتوک (فا: ماسک).	ماغارا..mağara [آد] ساپ چرخجیگی، قرقره.
ماسکوت..maskut [اؤزل آد] باخ: مۆشکور.	ماغازا..mağaza [آد، فر ^ع مخازین ^۲] بویوک توکان (فا: مغازه).
	ماغان سیلکیلک..mağansilkilak [اؤزل آد] یاقوت لاردا آت لاری قورویان تانری ۲۱۱.
	ماغمورتو..mağmurtu [اؤزل آد] توووز داغ آدی ۲۴۰.
	ماف..maf [اؤزل آد] شامخور دا کند آدی ۲۴۰.
	مافران..mafran [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.

مافوق..maafovq [صفت، عربجه] داها اۆست، یوخاریدا اولان (فا: ~).	ماکرو..makro [اک، فرانسیزجا] بیر سیرا آلینما کلمه‌لرین اؤنونه گلهرک بؤیوک آنلامی وثریر.
مافیا..mafya [آد، فرانسیزجا] چته قوراراق غیرقانونی یوللارلا و زور ایشله‌ده‌رک گیزلی چیخارلار ساغلايان، گیزلی اؤرگوت، چته (فا: ~).	ماکریپ..Makrip [اؤزل آد] تۆرکمن-تکه-توختامیش بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
مافی‌کند..mafikənd [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی {مافی لر افشار بوی لارینداندیلار ^{۱۲۹} }.	ماکزیمالیزم..maksimalizm [آد، لا: آرتیق] هر هانسی بیر طلبده افراط وارما.
مافین آباد..mafinabad [اؤزل آد] تهران-ری ده کند آدی.	ماکزیم..makzimum [آد، لا: ان چوخ، ان بویوک، ان اؤست (فا: ~ maximum
ماقآب..maqgab [باخ: ماقاش] مته.	ماکسی اتک..maksı etək [آد] بوی توپوقلارلا قدر اوزانان اتک.
ماقابوز..maqabuz [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ^{۲۴۰} .	ماکسی..maksı [صفت، فرانسیزجا] اوزون.
ماقارا..maqara [اؤزل آد] آذربایجان دا چای آدی ^{۲۴۰} .	ماکسیمال..maksimal [صفت، فرانسیزجا] باخ: ماکزیم.
ماقازین..maqazin [آد، این] بیرنوع بول رسیملی یابین، مجله. ۲-دئیو	ماکول..məkul [آد، عربجه] یئیلیمیش، یئیلیمه‌لی.
(فا: مجله). mgasine	ماکی..makı [اؤزل آد] ۱-اورمیه‌ده (ماکی تپه‌سی، ماکی کندی) کند، و قاخ دا داغ آدی ^{۲۴۰} .
ماقاندان..maqanda [آد] گۆرگوسوز، قبا، آنلایش سیز ^۲ .	ماکی..makı [اؤزل آد] ایندیکی باتی آذربایجاندا شهر آدی: ماکی نزهه‌القولوب کتاییندا ماکویه شکلینده ایشله‌نیب و مینورسکی یه گۆره بو کلمه ماد کوه ترکیبندن اله گلیب و پروفیسور هیتس قرزادین یاخینلیغیندا باسدام قازیتتی لاریندان اله گلن اورارتو کتیبه‌لرینی آراشدیریرکن بئیله سانیرکی ماکی شهری اصلینده اورارتو لارین رۇسا شهری اولمالیدیر، بو شهرین یاخینلیغیندا اله گلن بیر کتیبه ده بو بؤلگه‌نین آدینا قبان قالاسی شکلینده اشاره اولونوب (قباان‌باسان بورادا بیر بؤلگه آدیدیر و ماکی آدیلا اشتباه اولونمامالیدیر، یئنه‌ده- اشاره اندیلیمه‌لیدیر قباان سؤزو تورکجه‌ده اسکی و کؤکلو اولاراق ارکک دؤغوز معناسیندادیر و عین حالدا بؤلگه نین قبا و چتین گئچیش لیگینه اشارتدیر). ماکی شهری کیچیک نوح داغی‌نین دؤشوندی قرار تاپیب، بو داغ بویوک یاماج حالیندا شهری بۆرؤیوب و بۆسبیدن بۆشهره داش ماکی‌دا دئییرلیر، ایندییه کیمی ماکی سؤزو کؤک باخیمیندان چوخراق موسی خورنی نین یازیلارینا دایاناراق ایضاح اولونوبدور، بئیله کی گویا ارمنستان شاهلی تیگران و مادشاهی آستیاک آراسیندا ساواش اولاراق آستیاک اؤلور و بۆ آرادا کوروش سلطنتی اله آلیر و مادلارین بیر بؤلومو قاجیب آغری (آزارات) داغینین شرقینده یئرله‌شیرلر و اورانی مادکوه آدلاندیریلار و گویا سونرالار بۆ کلمه قیسالاراق ماکی اولوبدور، بو سؤزو مینورسکی و سونرادا بوتون یازارلاردا تکرار اندیلیر، بیلیریک کی بو شهرین آدی ساده جه ماکی و اؤزگه دیلی یازیچیلارین اثرلرینده تلفظ یترسیرلیگیندن دولایی ماکو و ماکویه شکلینده ثبت اولونوبدور، مسلما موسی خورنی‌نین سؤزلری کلی صحبت اولاراق
ماقاری..maqarı [آد، دی، یونانجا] اتی لذتلی ۱۲ کیلو آغیرلیغیندا ایلان بالیغینا بنزر بیردنیز بالیغی (فا: ~) congerus conger	
ماققاق..maqqaq [آد] باخ: ماققاش.	
ماققاش..maqqaş [آد] ماققاش: بالاجاسیخاج، توك چکن، خانیم لارین ایشلتدیگی بیر نوع بزک وسیله سی، مققاب (فا: مقاش).	
tongs {ع} این «makeup»: بزه‌مک{.	
ماقما..maqma [آد، یونانجا] یئر ایچینده اولان یۆکسک حرارتلی و بعضا ائشیکه چیخان اریتنی (فا: ماگما).	
ماقما تیک..maqmatik [صفت] ماقمادان دۆزلمیش اولان (فا: ماگماتیک).	
ماقنولیا..maqnolya [آد، بی، بوتانیکچی ماگنول، وُن آدیندان] مانولیاگیلر- دن، یاپراقلاری ایری و آرائیقلی (متنوب) اتلی و یاشیل رنگده چیچک‌لری آغ لثمون قوخولو و ۵ متر بویدا بیر آغاج (فا: ماگنولیا). magnolia gtrandiflora	
ماقنیت..maqnit [آد، یونانجا] دیمیرچکن، دیمیرقاپان، چکیم و جاذبه قوه سینیه مالیک اولان شئی (فا: ماگنت).	
ماقنیتوفون..maqnitofon [آد، یونانجا] الکتروماقنیت واسطه سیله سسی یازان و تکرار اندن آیقیت.	
ماقوؤ..maqov [اؤزل آد] زاقاتالا دا کند آدی ^{۲۴۰} .	
ماکت..maket [آد، فرانسیزجا] بیرپایی و هیکلین بالاجا اؤرنگی (فا: ماکت).	
ماکارنا..makarna [آد، ایتالیانجا] ماکارونی: نازیک‌بۆرولار شکلینده خمیردن قورودولموش بیر نوع ییئیتی محصول.	
ماکارونی..makaroni [آد، ایتالیانجا] باخ: ماکارنا.	

افسانوی سۆزلردیر و بو شهرین دقیق یئرینه و آدینا شامل اولایلماز، بو آرادا یاقوت حموی نین اشاره لری بو سۆزو ایضاح ائتمک ده آیدینلادیجیدیر، حموی نین نظرینه گۆره ماکی شهری "موغلارین یئریدیر و موغ دا اصلینده ماگوش (موغوش) اولمالیدیر"، بیلیندیگی کیمی ماخ سۆزو سومرجه یه دایانان بیر سۆز اولاراق بویوک و اولو معناسیندادیر و هیئتلرده ده بیر تانری آدیدیر، بو آد بیر کؤک اولاراق سونرالار ماخ/ موغ سۆزونده گۆرسه نهرک، دینی عالیم لری تمثیل ائدیر و آچقیدیر کی اونلارین اولدوغو یئرلرده ده ایز بوراخیدیر آذربایجانین مختلف یئرلرینده ماخ، باش ماخ، ماخولا یئر آدلارینی گؤرمک اولار، و یئنه ده ماکی قرزادین آراسیندا موخورکندی بو آدا باغلیدیر و موخ/ موغ و اور سۆزلریندن دۆزلمه- دیر و موغ شهری معناسیندادیر، تورکجه ده ی شکیلچی سی بیر سیرا آد و فعل کؤکلرله بیرلیکده یئنی آدلار دۆزلدیر اورنک اوچون: باخ/ باخی/ باکی، آغ/ آخی، تاخ/ تاخی کیمی سۆزلره اشاره ائتمک اولار، بونلار تا ماخ سۆزو ماک سؤیله نیشینده ماخی/ ماکی شکیلنده بو بؤلگه نین کؤکودور و موغ لارین یئری اولدوغو اوچون بو آدلا ایلگیلیدیر، آذربایجانین چوخ یئرلرینده موغان، ماخ، ماکی کندی آدلارینین اولدوغو بو یوروما بویوک قانیتدیر، بورادا بیر سۆزه ده دئییمک لازیمدیر، ماکی سۆزونده اؤزل تورک (ی=ا) حرفی اولدوغو اوچون معمولاً عربلر، فارس لار، کوردلر و ارمنیلر طرفیندن دۆزگون آنلاشیلیمیر و آچقیدیر کی بوجور یازارلار ایلکجه بو سۆزو اؤز دیللرینده اویقون بیر بیچیمده یازماغا چالیشیرلار و سونرادا او ساپدیریلیمیش کلمه نی توجیه ائدیملر. ۳- ماکی maki: ماکی شهری غربی آذربایجانین شهرلریندن اولاراق ۴ بخش، و ۱۴ کنديستانا بۆلونوبدور: ۱- پلدشت (شرقی چاپاسار، زنگبار، شرقی و غربی گئچلرآت)، ۲- قرئینی (آواجیق، بیه جیک، شمالی و جنوبی چالدران)، ۳- شوط (شمالی و جنوبی قره قویون، یولا گلدی)، ۴- مرکزی (شمالی و جنوبی چاپاسار، قالدردره سی)،؛ ش ۱۳۲۰ده ماکی شهری ۳ بخش (حومه، پلدشت، قره عینی) و ۳۸۶ کندن تشکیل تاپیردی، و توپلام، نفوسو* ۶۷۳۰۰ نفرایدی، بونلاردان ماکی، قرئینی و پلدشت شهرلرینین اهالی سی تورک قتید اولاراق، ترتیبه ۶۶۷۰، ۳۳۰۰، ۹۷۸ نفرایدی و قالانی کندلرده یاشایردیلار، او دؤنم ۳۳۱ کندی اهالی سی تورک ایدی و ۵۵ کند کورد اولاراق توپلام جمعیتی ۵۱۱۰ قتید اولونوبدور، یعنی او دؤنم بو شهرستانین ۶۲۱۹۰ نفری یعنی ۹۳ فیایزی تورک و ۷ فیایزی کورد ایدیلر ضمناً او دؤنم بیر کندی جمعیتی مسیحی یازیلیب کی جمعیتی ۶۲ نفرایدی، ش ۱۳۸۵جی ایلده شهرستانین جمعیتی توپلام

۲۲۲۰۵۲ نفر اعلام اولوبدور کی (۴۲۵۶۰ + ۹۳۰۰ + ۱۴۷۱۵) ۶۶۵۷۵ نفری ماکی، پلدشت و قرئینی شهرلرینده و ۱۵۵۴۷۷ نفریده کندلرده اوتوروردو، بو دؤنم ۴۷۰ کندن ۳۶۰ کند تورک و ۱۱۰ کنده کورد ویا تورک و کورد بیرلیکده یاشایردیلار، اورتالاما حسابلا هر کندی جمعیتی (۴۷۰ / ۱۰۸۹۴۰) ۳۳۱ نفر اولوردو، لذا کندلرده ۱۱۹۱۶۰ نفر تورک و ۳۶۳۱۷ نفر کورد یاشایردیلار، شهرده ش ۱۳۵۰دن اؤنجه تورکلر نفوسون بوتونونو تشکیل ائدیردی و ولی بو تاریخدن - سونرا کورد عایله لری شهرده یئرلشمه گه باشلادیلار، شهر محله لری دوغودان باتی یا دوغرو بئيله سیرالاما اولار: بش گۆز، قزعلی، قاسم آباد و یادبود، قاراخیزلیق، اوتای، خنجرخان، مرکزی بؤلوم، توتلوق، تازامحلّه، سازمانی ائولر، موشوک، بولوار، قارا کؤپرو، سایت؛ بو ۱۴ محله دن، بش گۆز، مرکزی بؤلوم، یادبود، بولوار، تازامحلّه هر بیر ۱۲ فایز نفوسا مالیکدیلر، سایت بؤلگه سی ۱۶ فایز نفوسا ان بویوک محله دیر و قالان بؤلگه لر هر بیر تقریباً یوزده ۳ نفوسو اؤزلرینده یئرلشدیرییدیر، شهرین اورتا بؤلوم و دوغوسوندا تورک عایله لری چوغونلوقدا اولاراق کورد عایله لری ۱ فایزدن فاضلا دیلدیلر، سایت، قارا کؤپرو و بلوار، دا یاخلاشیق ۳۰- ۴۰ و اورتالاما ۳۵ فایزه یاخین عایله لر کوردولر، آیری بؤلگه لرده کورد عایله لری ۵ فایزدن آزدیلار (کورد عایله ساییسیندا بو مقدارلار مختلف دئییشلرده ان چوخودور و بعضیلرینین دئییشینه گۆره شهرده کوردلر بو مقدارین یاریسیندان دا آزدیر) بو حسابلا شهر ایچینده تقریباً ۱۵۵ فایز کورد و ۸۵ فایز تورک یاشاماقدادیر، شهرستان گنل اینده و بونو نظردّه توتاراق کی قرئینی و پلدشتده نفوسون ۹۵ فایزی تورکدولر، جمعا ۱۷۸۱۵۰ نفر تورک و ۴۳۹۰۱ نفر کورد یاشایر، آیری دئییشله بو دؤنم، شهرستانین ۸۰ فیایزی تورک و ۲۰ فیایزی کورد ایدیلر، گۆرونورکی ایکی سایملامایا گۆره کورد کندلری تعداد لاحاظیندان ایکی قات اولوبدور بئيله کی ۵۵ کندن ۱۱۰ کنده آرتمیشدیر و حدوداً ۵۰۰ یه یاخین تورک کندلرینین اهالی سی اورانی ترک ائدیپ و کند کوردلشییدیر. ۴- ماکی بؤلگه سینین تاریخی و گۆرمه لی یئرلری: باخچاجیق سارایی (باخچاجیق کندی)، چالدران قبرستانی، پیر احمد کندی قبرستانی (آواجیق بؤلگه سینده)، قارا کیلیسه یا تاتاووس کیلیسه- سی (قرئینی یاخینیندا)، خلیل آباد تپه سی (شوط یاخینیندا)، سنت- استپاسن کیلیسه سی (آراز قیراغیندا)، داش معبد (زنگنه دۆزوندّه)، ساری قیه داش یازیتی، اسکی دامبات شهری نین قالیتی لاری، بش گۆز کؤپروسو، داش اوتاق (دلیک داش و سنگر کندی)، زور زور کیلیسه سی (بارون کندی)، مریم ننه کیلیسه سی، ماکی مچیدی،

ماکی بۆلگه سینده یئر آدلاری.. maki.. [اۆزل آد] ۱-ماکی بۆلگه سینین	قدا (۱۳۴۱)، توتاوا (۲۱ کد ۱۹۴۴)، چاربر (۱۵ کد ۱۶۳۰)،
چایلاری: چایلار آرازاتا تۆکولورلر: آغ سو (بدوولی سنگر s4b40	چککوو (۱۹ کد ۲۲۲۴)، چنگلی (۱۳ کد ۲۵۴۶)، چوروق
بدوولی ایستگاهی q1,28 و باشکند ایستگاهی q1,89,	(۲۸ کد ۱۶۷۱)، گیرکین (۹ کد ۲۷۸۸)، حاجی سید علی
چایلاق (آرکوهین- قارا کلیسا s3b35)، زنگبار چای / زنگمار	(۴ کد ۲۸۳۸)، درویش پاشا (۲۲ کد ۱۶۰۵)، دوه بلی؛ دیک
(ماکی- پلدشت s1b83 بارون ایستگاهی q3,52- ماکی ایستگاهی	داغ (۹ کد ۳۶۷۰)، زنگبار (۷ کد ۲۵۸۸)، زیارت
q6,3- پلدشت ایستگاهی q3,25)، ساری سو (حسوشیری سنگر	سید (۳ کد ۱۶۳۹)، سورناخ
17-s1b24-q=1,12-1,66s)، قارا سو (تازاکند s1b6)، قاراسو	(۹ کد ۲۰۷۶)، سوسوز (۲۵ کد ۲۴۳۴)، سوئقار
(حال s6b17)، قاراسو (خلخله تازاکند شکل s9b84 / q8)،	(۲۸ کد ۲۷۴۷)، سیاه (۲۱ کد ۱۸۷۹)، سیاه (۴۰ کد ۲۸۲۶)،
قاراسو (کلیساکندی s2b15)، قاراسو آرخی (کدای s1b15)،	شهربانی / هامون (۱۸ کد ۲۰۶۰)، قارلی داغ (۱۱ کد ۲۷۶۶)، قایا
گرگو gergu (دووشان تپه svb5)، گودوک چای (قیزیل سورو	(۱ کد ۱۹۶۳)، قافلان / قیلان (۱۷ کد ۲۰۲۳)، قارا بولاق
s6b12)، قیزلارچای (چالدران s3b45)، گؤل / گؤل (وکیل	(۳۴ کد ۹۸۳)، قاراگوتنی (۲۲ کد ۱۷۰۵)، قوزلو (۱۸ کد ۱۰۰۰)
شگفتی s6b14)، دامبات چایی، ۲-ماکی بۆلگه سینین داغلاری	(۱۵۰۵)، قوزلو (۵ کد ۱۷۵۲)، قیزل داغی (۳۵ کد ۱۵۶۹)،
(آواجیق-بیهجیک-چالدران): آغداش (۳۰ کد ۲۸۶۶)، آغداش	کوزلوگگری / کوسله کوت (۳۰ کد ۳۹۰۳)، کولوس
(۳۲ کد ۲۶۸۵)، آغداش (۱۵ کد ۲۵۳۱)، آی گورمز (۲۹ کد-	(۳۵ کد ۱۰۲۵)، کینیگور (۳۳ کد ۱۱۲۷)، گرد زیارت
گب ۲۳۸۲)، اوچاگوننی (۳۰ کد ۲۲۰۶)، اوئینگ	(۱۵ کد ۱۵۷۹)، گرکنش (۳ کد ۱۹۶۳)، گونه
(۴۰ کد ۲۴۸۹)، اینجه (۳۱ کد ۲۶۰۴)، باباقنبر	(۱۳ کد ۱۵۴۳)، ملا نبی (۴۰ کد ۹۱۵)، مورخان (۲۰ کد ۲۲۱۰)،
(۳۰ کد ۲۰۲۷)، باباگویی (۳۵ کد ۲۸۲۵)، بروش	مورس (۱۵ کد ۲۹۳۳)، مورگان (۲۵ کد ۲۰۰۲)، میزداغ
(۳۵ کد ۲۶۷۰)، بگ دره (۳۵ کد ۲۴۹۰)، تکه لیک	(۸ کد ۱۶۸۴)، ۴-ماکی (پلدشت-زنگبار) بۆلگه سینین کندلری: آغ
(۳۰ کد ۲۴۹۸)، توپال سرباز (۱۷ کد ۲۳۸۴)، چال	اوتلوق (*۳۵): آقامیر کندی، اوروج محمد کندی / تو+کو
(۲۲ کد ۲۲۱۶)، حاجی بگی (۵۰ کد ۲۸۵۰)، خلیج	(*۱۹۶): بهلول آباد (*۶۵): ییله سووار (*۶۵)، پورنک
(۱۹ کد ۲۰۵۱)، خیزخیزداش (۳۰ کد ۲۳۶۶)، داش گلن	(*۱۰۰۰): پلدشت / عربلر (*۹۷۸): پناه کندی (*۱۰۰): دایلان
(۲۷ کد ۲۴۴۲)، داغ گوله تپ سی (۹ کد ۲۰۷۸)، دلی داغ	کندی / تایلان کندی / تو+کو (*۲۰)، تپه باشی پورنک (*۱۲۰):
(۳۵ کد ۲۵۶۴)، دومانلو (۲۹ کد ۲۶۷۸)، ذوالفقارداغ / زیارت	جمال آباد / جمال کندی / تو+کو، حاجی صوفو؛ ساختمان (۳۰-
داغ (۱۷ کد ۲۳۷۳)، سال (۱۶ کد ۲۰۴۸)، شیرآباد (۳۵ کد-	۴۰ ایلیک یثنی کورد کندی دی)، علی نظر و عمارت (*۱۰۰)،
گب ۲۴۰۲)، قالا (۲۸ کد ۲۷۷۵)، قانقیلی اوچاق	فتاح کندی (*۳۰): قارقولوق (*۵۵۰): قارخوجالو / تو+کو
(۳۵ کد ۲۶۷۷)، قانلی بابا تپه سی (۲۷ کد ۲۵۰۳)، قجیرلی	(*۶۰): قاراجالی (*۵۰): قوتان / تو+کو (*۷۰): قیر کندی / تو+کو
(۳۰ کد ۲۴۸۰)، قارابورکه (۳۰ کد ۳۰۰۰)، قاراکلیسه	(*۲۴۰): قیلجیلانمیش / تو+کو؛ قیقاج (*۲۵): ماللا کندی (*۸۵)،
(۲۲ کد ۲۱۶۶)، قندیل (۱۸ کد ۲۲۳۷)،	مرادلی / آ-ی؛ میرزه کندی / مشهدی میرزه کندی / تو+کو (*۱۵۰):
قوزو (۲۰ کد ۲۳۰۵)، قیرمیز (۱۵ کد ۲۵۵۸)، قیز قاجان	نظرخان (*۱۱۰)، ۵-ماکی (پلدشت-شرقی چایباسار) بۆلگه سینین
(۳۲ کد ۲۷۱۹)، گل آشاقی (۳۳ کد ۲۴۹۸)، گوتنی (۳۳ کد-	کندلری: بابورعجم (*۲۳۵) (قو: بابر): بهلول کندی (*۳۵)،
گد ۲۴۰۶)، مندلیخ (۴۲ کد ۲۷۲۲)، مورس (۱۶ کد ۲۴۳۵)،	پنژیک / تو+کو (*۵۷)، تازاکند؛ دیزه طویل، ذکیرلی (*۶۲):
نارویزگوزه سی (۴۰ کد ۲۲۴۲)، ۳-ماکی بۆلگه سینین داغلاری	زنگنه / زنجانا / تو+کو (*۲۵۰): ساری سو (*۴۵)، شوتدو /
(چایباسار-قالادره سی): آبگرم (۱۷ کد ۲۰۷۷)، آغ بابا	شوتلو (*۱۸۰): شوربولاق / آ-ی (*۴۲)، شیددی (*۶۵)،
(۳۵ کد ۱۳۱۰)، آیک (۲۴ کد ۲۱۳۲)، آشک اوچان	عشق آباد / تو+کو (*۸۰)، قیز قالا / بابور کورد کندی (*۴۰):
(۳۹ کد ۲۰۱۵)، اوزگون (۳۵ کد ۹۵۸)، اییده لی (۱۲ کد ۱۲۰۰)	بابر): کولوس / تو-کو؛ کیره کندی / اسماعیل کندی (*۴۰)،
(۱۷۷۹)، بایرام گل (۴ کد ۱۵۱۲)، بایندیر (۵ کد ۱۵۸۷)،	کینیکور (*۳۵): مرادلو / ی (*۲۶۰): ۶-ماکی (پلدشت-شرقی
بوزداغ (۱۰ کد ۱۴۳۰)، تاتار (۴۰ کد ۱۶۲۵)، توپ (۱۳ کد-	گنچلرات / گنژلرات) بۆلگه سینین کندلری: ایلانلی (*۲۵۰)، اینجه

دره سی / تو+کو (۸۵*)؛ بیجان (۸۵*)؛ توره میش / تو+کو؛ دودای (۱۲۰*)؛ دیوانخانا (۲۴۰*)؛ شیلو / آ-ی (۴۳۰*)؛ شیخ حمزه لو (۳۵*)؛ عزیز کندی / تو+کو؛ قالاجیق (۳۰*)؛ قنبر کندی + قیزیل قیشلاق (۷۷۰*) (آراز سدی گؤل آلتیندا قالمیش و گؤلون یانیندا شهرک آدیندا یئر دۆزلیب کی قیزیل قیشلاق دا آدلانیر)، آراز شهرکی (آراز سدینده ایشله یئرلر اوچون یئنی یئرله شیم یئر)، قورشاقلو (۱۳۰*)، قورشاقلو کوردشاه پسند / چتو کندی / تو+کو، کلبه باغیر کندی / عادل کندی؛ گنژلر / گنچلر (۷۰*)؛ نصرت آباد، ۷-ماکی (پلدشت-غربی گچلرات) بؤلگه سینین کندلری: آلاسه وئردی کندی (۷۰*)؛ تیرشو (۵۵*) (قو: ترشاب)؛ چاخماقلو / آ-ی / تو-کو (۱۳۰*)، شیرممد (۹۲*)، عبدلعلی کندی؛ قوچ کندی / تو+کو (۱۰۰*)، کریم آباد / تو-کو، گیوان / گوون / تو-کو؛ نازیک / آ-ی (۱۱۰۰*)، ۸-ماکی (شوط-جنوبی قاراقویون) بؤلگه سینین کندلری: آغ بولاق موخور؛ آلی کندی؛ ایشگه سو (۱۲۰*)، اینجه قدیم / اینجه طاهر (۲۱۴*)؛ اینجه باش کهریز (۲۰۰*)؛ حسن کندی (۱۲۰*)؛ خورابیل (۳۵۰*)، خیدیرلی (۳۶۰*)؛ دانابولاق (۷۰*)؛ دوزاغول (۳۰۰*)؛ زنجیره (۱۳۰*)، سیداحمد کندی (۸۰*)؛ شابولاغی / شاه بولاغی (۴۱۴*)؛ شموستلاوی (۱۲۰*) (ستل گلن یئر) (قو: شمسعلی کندی)؛ شیخ سیلو (۲۰۰*)؛ صبیح خان، صمدیوردو (۹۰*)؛ پیرشاه / نورآباد (۴۰*)؛ قاباق بولاق (۱۳۰*)؛ قاراآغاج (۳۰۰*)؛ قاراقویون تازاکندی (۱۲۰* × جلالی طایفاسی)؛ قیاس / تو-کو (۲۱۰*)؛ کئچو / آ-ی (۲۰۳*) (قو: کوچولار)؛ کورابولاق (۱۵۰*)؛ مرگنلر / آ-ی / او (۲۱۰*)؛ ملاکندی (۶۰*)؛ ملیکی (۶۰*)؛ موخور (۱۲۰۰*)؛ ۹-ماکی (شوط-شمالی قاراقویون) بؤلگه سینین کندلری: آرپالیق (۸۳*)؛ آغ بولاق سوققار (۲۳۰*)؛ آغدوئلو (۲۵*)؛ بایرام کندی (۶۰*)؛ بیانچؤلو کورد؛ توره (۱۴۰*)؛ تیمورآباد (۳۵۰*)؛ جگن بیه جیک (۱۱۵*)؛ چارقون (۲۱۰*) (قو: چاه گون)، داش فئشل (۲۳۰*)؛ سینیق (۸۴*)؛ شریف کندی، شوط ایستی سوئو؛ صوفو (۱۰۶۰*)؛ عزت آباد (۷۰*)؛ علیار (۹۵*)؛ فئشللر (۴۳۰*)؛ قارازمی (۲۵۰*)؛ قارا کهریز (۳۰*)؛ قیزیلجاقالا / سلیمان کندی (۳۰۰*)؛ کندال / کندهال (۳۵*)؛ ممد کریم کندی، ۱۰-ماکی (شوط-یولگلدی) بؤلگه سینین کندلری: بیانچؤلو عجم / بیانچیلی (۳۹۰*)، تپه باشی / تپه باشی ناماز؛ حسینعلی کندی عجم و کورد (۱۰۱*)؛ خلیج عجم (۳۰۰*)؛ خلیج کورد (۳۰* × جلالی-لر)؛ خوگ (۴۳۰*) (قو: خیک)؛ قاپان باسان / تو+کو (۱۴۰*) (قو: شریف آباد)؛ قاراآیاق / تو+کو (۲۱۰*)؛ قورداولدورن / عجم	کورد / تو-کو (۱۵۰*)؛ کئش آرخا (۱۳۰*)؛ گدای / گدای احمدآباد (۲۷۰*)؛ ملا احمد (۱۲۰*)؛ نظمی کندی، ورمزار (۵۲*)؛ یولگلدی (۴۶۰*)؛ توره؛ ۱۱-ماکی (قرینی-آواجیق) بؤلگه سینین کندلری: ارخشان، آغ بولاق ابوبکر، آغ بولاق خالد (۱۰۰*)، آغ بولاق؛ آغداش (۱۰۰*)، آلوچینلی / علوجینی (۲۷۰*)، اوروج کندی، ایشگفتیک (قو: شگفتیک)؛ بدوولی / بدوولو (۲۵۰*)، ییکندی (۲۴۰*)، پیراحمد کندی (۳۱۰*)، جبارلو / جبارکندی (۹۰*) (۳۰*)، جمال کندی (۲۲۰*)، جوزکانلی تپه سی / جوورز (۱۱۰*)، جیق جیق؛ حالحال / آ-ی (۲۷۰*)، دلیک وئردی / دلک وئردی (۲۰۰*)، ساریمساقلو یا یلاغی؛ سلمان آباد / سلمان کندی (۹۲*)، سلیمان آغول (۸۱*)، شادلی / شادلو (۴۵۰*)، شاه بنده لو (۴۲۰*)، صفو / صوفو، صوفی علی / صوفولو (۱۲۰*)، طهماسب کندی (۱۲۰*)، عرب دیزه سی (۷۰۰*)، عرب کندی (۳۲*)، علی آباد، قولودیزه سی (۱۶۵*)، قیزیل بولاق (۱۶۰*)، قیزیل سورو / تو-کو (۱۵۰*)؛ قیندیخلی (۵۰*)؛ قییان کندی / تو+کو (۱۰۰*)، کیلسه کندی (۱۰۶۰*)، گشتاز (۴۰*)، ندو / نادیر کندی (۷۰*)، نفتو (۶۰*)؛ ۱۲-ماکی (قرینی-بیه جیک) بؤلگه سینین کندلری: آرافات / عرفات (۱۷۰*)؛ ارکهوین (۲۰۰*)؛ آغداش کوروش (۳۵*)؛ آغمزار ملیک کندی (۴۰*)؛ بابا احمد، بایاتمیش (۷۲*)؛ تازاکند مختار (۲۸*)؛ جیغال (۲۲۰*) (قو: جفال)؛ حسن کندی (۸۰*)، داشکسن (۲۷۰*)، داشلی بولاق (۶۰*)، دره کندی (۶۵*)، دیل بیلمز / تو-کو (۹۲*)، سونابولاق (۱۵۰*)؛ شمه سور (قو: شاه منصور)؛ شور بولاق (۷۵*)؛ عابباس کندی (۱۶۰*) (بووش)، عبدالرزاق؛ علی مردان (۳۵*)، قارائقو / قرنقو (۳۵۰*)؛ قاراتولکو / آ-ی (۶۰*)؛ قاراکیلیسه (۶۰*)؛ قورونانو / آ-ی (۱۴۰*)؛ قوشا بولاق / آ-ی (۳۱۰*)؛ قوللار / تو+کو (۷۰*)، قیرخ بولاق (۲۷۰*)، قیزقاشلی / قیزخاچلی (۱۶۰*)؛ کتران / آ-ی-اورتا (۳۳۰*)؛ محمدصلاح (۷۰*)، مزرعه (۵۰*) (بووش)، مشهد کندی (۶۰*)؛ ممد آقا / آ-ی (۲۰۰*)؛ میرآباد (۲۷۰*)، نیاز (۱۸۰*)، یایچی (۲۲*)؛ یومروداش (۲۰۰*)، ۱۳-ماکی (قرینی-جنوبی چالدران) بؤلگه سینین کندلری: آتبارلار / آ-ی / تو-کو (۱۷۰* / تو+کو)، آتبارماران / تو-کو (۱۰۰*)، ایستی سو (۱۸۰*) (قو: آبگرم)، اینجه صلاح / آ-ی (۳۱۸*)، بابانور / تو-کو (۳۶*)؛ بخله چی / آ-ی (۷۸*)؛ بکو کندی (۲۵*) (بووش)، پاییزاوا / پائیزآباد (۳۷*)، الپسک (قو: علی پسند)؛ تات کندی / تو+کو (۶۲*)، تقی کندی (۷۰*)، تولکوتپه سی (۲۰۰*)، تیغیت / تو+کو / آ-ی (۲۱۰*)؛ خان بخله چی / خان کندی (۲۰*)؛

خان صدیر / تو+کو(بوْش)؛ خیدرلی / خضرلی (۳۵۰*)، داردره-سی (۱۹۰*)، دلیک داش (۱۰۰*)، دمیرجی، دوشان تپه؛ زلی(قو)؛ زلولی(بوْش)، زنکره / زنجیره (بوْش)، سعیدآباد (۵-۱۰ ایلیک یئنی کند سایلیر)، سگریک (۱۲۰*)، شیخ سیلو / آ-ی (۱۸۰*)، صدیر / تو-کو؛ عمی خانزی / آ-ی (۶۵*)، عیسی گؤل / عیسی-گؤلک (۲۰۰*)، قاشقابولاق / آ-ی (۹۰*)، قاراچی بولاق / تو+کو (۵۰*)، قاراجا وئرن / آ-ی (۲۴۰*)، قارادره؛ قوروگؤل / تو-کو (۷۰*)، قیرمیزی داش آتبار / تو-کو (۱۵۲*)، کورد کندی / تو+کو (۶۰*)، مادیلی چالدران / تو-کو (۸۰*) (بوْش)؛ ماندالیق (ماندا چوخ بیتن یتدیر) (بوْش)؛ مچیدلی / آ-ی (۴۲*)، مخمور / ماخمور؛ مهلملی / تو+کو؛ موخور / (۵۰*)، میرزاخان (بوْش)، نادرآباد؛ ناویر؛ نبی کندی (۱۰۰*)، یتهمالا / یکمالا (۱۰۰*)؛ یوسف آباد (۱۵ ایلیک یئنی کند سایلیر)؛ ۱۴-ماکی (قرئینی-شمالی چالدران) بؤلگه سینین کندلری: آبارا باشی (۱۹۵)؛ اسلام آباد، آغ بولاق میدان (۸۰*)؛ آغدۆز (۷۲*)؛ آغدیزه (۳۵*)؛ آغ-وئرن، امامقولو کندی / آ-ی (۲۷۵*)؛ اوْجاق آباد، اینجه / آ-ی (۱۹۰*) / تو+کو؛ بابالو (۴۵۰*)؛ بارون (۱۶۲*)، بوزقالا (۳۵*) (قو)؛ بزغاله؛ تازاکند چغال، تخت روان / آ-ی / تو+کو (۸۰*)، جگنلی / جین (۶۰*)؛ جلیل کندی (۶۵*)؛ چوخور کندی / تو-کو (۱۲۰*)؛ حراملو (۱۴۰*)؛ خانامیر، روض، ریحانلی / آ-ی / اورتا (۴۵۰*)؛ زئیوه / آ-ی (۲۹۰*) (قو)؛ زاویه؛ سازاغول؛ سدل (۷۱۰*) (قو)؛ سعدل؛ شریلی (۴۲*)؛ شهنسار (بارون سدی گؤلونون ایچینده قالدیدیر)؛ صدرالدین، عایباس کندی (۱۰۰*)؛ عتر کندی / آ-ی (۱۸۰*) (قو)؛ رستم کندی؛ قادو کندی (۲۷۰*)؛ قاراجاج (قو)؛ قلعه خاج؛ قاراآغول (۱۲۰*)؛ قیرمیزی داش (۱۵۲*)؛ گرگره، گل آشاغی (۲۵۰*)؛ گولسید؛ گؤل / گل (۲۰۰*)، مادیلی / گدیک مادیلی (۴۰*)؛ مجنون / آ-ی (۲۵۵*)؛ مسعود-آباد، معصوم کندی (۶۰*)؛ میدان (۸۰*)؛ هاچاقیه؛ وکیل (۵۰*)، قرئینی (۳۳۰*)، ۱۵-ماکی (مرکزی-جنوبی چایاسار) بؤلگه سینین کندلری: علی قندو؛ غله زاغی سی، قیزیلباغ (عجم / تو؛ کورد- (۲۸۰*) (تو)؛ اؤرنلر / تو-کو (۲۳۲*)، آداغان (۵۰*)؛ ایلان قیه / آ-ی (۳۵*)، اینجه / آ-ی (۱۴۷*)، بگدوغموش، بؤلجک؛ تنلیم خان / آ-ی (۳۰*)؛ تاتار (۲۵*)، تره کمه (۲۵*)؛ تیکمه / عجم / رد (۳۲۲*) / تو+کو؛ جگنلی عجم / کورد (۱۱۵*) (تو)؛ جول، حاسین (کیچیک-بوئیوک / تو) (۵۱۲*)؛ حوشوکی (۴۰*)؛ حسولزگی؛ دوه یاتان؛ ایریند / ایریت (۸۶۲*) (قو)؛ رند؛ شیخعلی خان (بوْش) (۷۲*)؛ عبدالله کندی، علی آباد / تو-	کو (۳۲۰*)؛ عیسی خان (۶۵*)؛ قاراتپه (۶۰۰*)، قوروشاختا (قو)؛ قورو شکاک)، کاروان قیران (۳۵*)؛ کهریز قالدیره سی؛ گاموس جاموس، ماییل کندی (۱۷۰*)؛ محمود آغول، مخند / مخنت (۳۸*)؛ مولوک کندی (۶۰*)، میرزاخیل، میرزادولماز، هنده-وار / هنه وار؛ هورو (۳۰*)؛ یعقوبعلی کندی (۱۷۰*)، ۱۶-ماکی (مرکزی-شمالی چایاسار) بؤلگه سینین کندلری: آغگؤل؛ آییگ / آییگ؛ بئری؛ بورالان؛ پئنجرلی؛ تاجدو، حاج حسن؛ علی حاجو؛ خرزقیشلاق xərzقوش؛ خولخوله؛ داریک؛ دمی تپه سی؛ زیلله که / آ-ی؛ زورآباد / حمزه آباد (بوْش)؛ سارینج / ساروش؛ سوریک قیزیل یتیش؛ شوراغول (قو)؛ شوراق گل؛ شوریک؛ عجمی؛ علوبندی / علوبنی؛ علی حاجی؛ علی فراش؛ عیسی کندی قاراداغلی (۵۴*)؛ قادرقامو؛ قالاجیق (۳۵*)؛ قارابولاق؛ قاراقویون؛ قوچعلی؛ قوش؛ قوم قیشلاق؛ قیزیل آرخ / آ-ی؛ بالولا قیشلاغی / قیشلاق بهلوله؛ قیشلاق دومان؛ گیریک؛ گدایی؛ گلالی / گل عالی؛ کوللوق (قو)؛ گلیک؛ ملاحسن (۴۰*)؛ ملحم؛ مورس؛ نموقیشلاغی، ولی کندی؛ یوخاری دئم قیشلاق (۵۰*)؛ ایخیلقان / ییخیلقان (۵۰*)؛ مؤملوک / مثلیک؛ دوش بولاق؛ ۱۷-ماکی (مرکزی-قالادیره سی) بؤلگه سینین کندلری: آغ بولاق چیمنلی (۹۰*)؛ بازرگان / بزیرگان (۴۴۰*)؛ باشکند (۲۰۰*)؛ باغچاجیق (۱۵۵*)؛ بیجان؛ پیراخودیک / پیرخودک (۱۲۰*) (بوْش)، تاختادۆزو (۲۰*)؛ تازاکند (۸۷*)؛ تورکان / توریان (۲۰۰*)؛ تیکمه عجم؛ جان عزیز (۱۱۳*)، حوسوشتری (۱۸*)؛ خرمن یتری؛ دانالو / ک-ب (۶۰۰*)؛ درگاه قولو (۷۰*)؛ درویش کندی / نایب کندی، دییک (۲۲۰*)؛ سعیدآباد، سنگر (۴۰۰*)؛ شاطر (۲۶*) / جللی (لر)؛ شاه آباد؛ قالاجیق (۶۰۰*)؛ قارابولاق؛ قاراجاج (۵۰۰*)؛ قورو بولاق / قورو بولاق (بوْش)، کوسا (۱۸۰*) (قو)؛ کوسیچ؛ کیشمیش تپه (۶۰۰*)؛ گجوت (۶۰۰*)؛ گل مورس، ماراکومو (قو)؛ مارکمی، مصطفی قالاسی (۳۰*) (بوْش)؛ ممدآباد؛ ممد کندی؛ مهدی بولاغی؛ میلان (۲۵*)؛ یاریم قیه / آ-ی / اورتا؛ ۱۸-ماکی بؤلگه سینده کند آدلاری (۱۳۲۰) آماریندا اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلر: ساری اوْجاق (۲۶ کق ب ۱۷۰)، اوزون دیزه (۲۵ کق ب ۴۲۰)، تپه سی دلیک (۳۶ کق ب ۱۷۴)، تیکمه (۵۲ کق ب ۶۰)، سویوتلو (۵۰ کق ب ۴۵)، قاراناز (۶۲ کق ب ۶۵)، قیزیلونک (۴۴ کق ب ۱۰۰ / تو)، گووموش بوجاق (۴۳ کق ب ۲۵)، آيازلو (۱۵ کق ب ۵۰)، بگذره (۱۷ کق ب ۵۰)، شاه گلن (۶ کق ب ۵۲)،

ماکیاز..makyaj [آد، فرانسىزجا] اۆزۈ گۈزۈل لىشديرمك اۆچۈن بۇيما.	اوردوسونا قاتىلما لارى كىگىن ظفرىن آيرى دليل لرىدن سايلىر (فا: ملازگرد)
ماكياولىجىلىك..makyavelcilik [آد، ماکياوئل ین آدیندان] پۇلىتىكا و سياستده، آماجا وارماق اۆچۈن اخلاقا آيقيرى و ترس اولسادا، هرچۆر آراجى خوش گۆرن آنلايش، ماکياوئلىزم.	مالاشريک..malaşerik [صفت] بير مال و واردان پايى اولان، اورتاق اولان (فا: شريک، سهيم).
ماکينا..makina [باخ] ماشين.	مالاغان..malağan [آد، دا] ۱-بۇيوک اوراق، يۇنجا يىچمک اوچون بۇيوک اوراق، درياز/ درياس. ۲-قابا ۱-مال کلمه سيله ايلگى اولاييلير، ۲- مارا سۆزوندن آليناق آغان سۆزويله بيرلشميش اولاييلير، و اوت يىچمه وسيله سى معنالانير و بو حالدا اصلى کلمه، ماراغان اولاراق حرف ديشمه سيله مالاغان شکلىنى آلميشدير. باخ مارا.
مال..mal [آد، عربجه] ۱-آل وئر اۆچۈن اولان امک اوردونو وهر شى "چوخ ايشلەنن ماللار" (فا: کالا). ۲-goods وار دؤلت، ثروت "دۇنيا مالى" (فا: ثروت). ۳-(مچ) گۈزۈل و گۈيچک قيز و قادين حاققىندا "بۇ کيشى نين قيزى نه مالدير؟". ۴-ائوجيل بۇيوک باش حثيوانلار وئريلن آد "مال حثيوان، بۇ کئنده نئچه باش مال ساخلانير" (فا: گاو) ۱۳۵.	مالاق..malaq [آد] جاميش بالاسى، باخ: بالاق ۲۴.
مالا..mala [آد] سۇواق سۆرگوسو، سۇواماق اۆچۈن آلت (فا: ماله). {فارسجا مالیدن سۆزوندن آلينامدير}.	مالاقال..malaqal [اۆزل آد] قازاخ داغ آدى ۲۴.
مالاآلتى..malaaltı [آد] سۇواق وۇرماق اۆچۈن وورولان لايه و آلتليق.	مالاکش..malakeş [صفت] مالا چکن، مالاچی.
مالاباخان..malabaxan [آد] مال قارایا قوللوق ائدن شخص (فا: گاودار).	مالاکیت..malakit [آد، فرانسىزجا] گۆزداشى، يۇنولوپارلاق وپاخيرلى-هيدرات.
مالاچى..malaçı [آد] مالاچکن (فا: ماله کش).	مالالاتماق..malalatmaq [اتديرگن ائيلم] دۇوارامالچکديرمک، سۇواقلاتماق
مالاچىلىق..malaçılıq [آد] مالاچکمه (فا: ماله کشى).	مالالاماق..malalamaq [تاثيرلى ائيلم] دۇوارا مالا چککم، سۇواقلاماق.
مالاخ..malax [آد، يىتگى] ۱-انجير نۇعو ۲-بالاخ، جاميش بالاسى ۲.	مالالانماق..malalanmaq [بلسيز ائيلم] دۇوارا مالا چککلمک، سۇواقلانماق.
مالاخلار..malaxlar [اۆزل آد] قاخ داغ آدى ۲۴.	مالالتجاره..malitticarə [آد] تجارى مال (فا: ~). merchandise
مالاريا..malarya [آد، لا سیتما، نۇوبه لى قيزديرماگتيرن-بيرخسته ليک (فا: ~)	مالالى..malalı [صفت] مالا چککلميش، سۇواق چککلميش.
مالاز..malaz [آد] ۱-سۇلاق يئر، سۇ آلتيندا قالميش تارلا، سۇ باسمىش تارلا. ۲-سۆرولمه ميش و اوت باسمىش يئر ۲ {عربجه ملز کلمه سينين قارىشق معناسينا باغلانماليدير}.	مالامادين..malamadin [اۆزل آد] على بايراملى داغ آدى ۲۴.
مالازگيرت..malazgirt [اۆزل آد] آذربايجاندا آنادولوى گيريلن بۇلگه ده يئر آدى، بۇ بۇلگه ده سلجوقلو قوشونو آلپ آرسلان، ين باشچيليغى ايله ييزانس شاهى رومن ديوزئن اوردوسونا غالب گلەرک بۇيوک ظفر قازانديلار بۇ ظفردن سۇترا آنادولو سياسى جهتدن ييزانس لارين ليندن چىخاراق تۆرکلرين لینه گنچدى، ملازگيرت ساواشىندا آلپ آرسلان خوى شهرينى اوردوگاه (اؤس) سنجدى و بير سيرا اوردو عسگرلرينى اۆزليکله تبريز و اطرافيندان تۇپلادى (۱۰۷۱م) ۴، ملازگيرت ساواشىندا تۆرک اوردوسونون گۆجلو و اينانجلى اولماسى ايله بيرليکده ييزانس اوردوسوندا تۆرک ديللى کريستيانلارين آلپ ارسلانين اوردوسونا طرف گنچمه لرى و تورک	مالان..malan [اۆزل آد] خالخال داغ آدى.
	مالاهای..malahay [اۆزل آد] ياقوت تانريلاريندان، باخ: آراه ۲۱.
	مالای..malay [صفت] گنج و ياراشيقلی "مالای اوغلان".
	مالای..malay [اۆزل آد] مينگه چنۇير ده يئر آدى ۲۴.
	مالباش..malbaş [صفت] آخماق، سفته، قانماز.
	مالباشلىق..malbaşlıq [آد] آخماق لىق، سفته ليک، قانمازليک.
	مالپەرست..malpərəst [صفت] مالى چوخ سنون، مالا تاپينان.
	مالت..malt [آد، فرانسىزجا] بير دۆزلمک اۆچۈن چيملنديريپ قۇرو-تولاراق حاضرلانميش آرپا.
	مالتا اريگى..malta ərigi [آد، بى، مالتا آداسى آديندان] گۆلگيلردن بير آغاج و اونون ميوه سى ۲. eriobotrya japonia
	مالتابى..maltayı [آد] مالتا اريگى رنگينه.

ماللا اسمعیلی (مذنب).. mallaaisməli [يازار] (ش ۱۲۵۷- ۱۳۲۲) زنجانی قاضی کندی آنادان اولوب، نوحه وتورکجه غزللری واردیر.	مالتیز.. maltiz [آد، مالنا آداسی آدیندا] یتمک پیشیرمک اوچون بیر نوع اوجاق.^۲ مالتیز گنجی سی.. maltizgeçisi [آد] بیر کئچی جنسی.^۲
ماللا جمال طارمی (هزاری).. mallaacəmtarimi [يازار] (ش ۱۲۴۹-۱۳۴۷) تاروم دا آنادان اولوب، تورکجه فارسجا شعرلری واردیر.	مالچ.. malç [آد] رطوبتی محافظه اتمک اوچون توپراق و یا بیر اکین اۆزه رینه بوراخیلان هرتورلو بیتگی آتیغی. مال حیوان.. mal heyvan [آد] مال و داواردان عبارت اولان (فا: احشام) cattle
ماللا حسن ادیب.. mallahəsən ədib [يازار] (۱۲۸۱-۱۳۵۱) هرده دونیا گلیب، "سه مثل" کتاییندا تورکجه فارسجا عربجه مثلر قئید اولونوب.	مالخاوا.. malxava [آد، فامالخواه] بازار میثدانیندا دلاللار اوچون دئیلیر (مراغا بؤلگه سینده). مالدار.. maldar [آد] مال و داوار ساخلیان.
ماللا حسین ثابت.. mallahüsen sabit [يازار] (۱۳۰۹-۱۳۵۷) شوشالی - شاعر ایدی.^{۱۱۷} ماللا عباسی شعله.. şöələ mallaabbas [اؤزل آد] (۱۳۱۷- ۱۲۴۵) اصفهانلی شاعر دیر.^{۱۱۷}	مال دارلیق.. mal darlıq [آد] مال و داوار ساخلاما ایشی. مال داوار.. mal davar [آد] مال قارا، مال و داواردان عبارت اولان (فا: احشام) cattle.
ماللا قاسم ذاکر.. mallaqasım zakir [يازار] (۱۲۷۴-۱۱۹۸) شکی لی - شاعر دیر.^{۱۱۷} ماللا محمد حوزنی.. mallaaməmməd hüznü [يازار] شکی ده آنادان اولوبدور، اثرلری نی "مجمع المنشآت" دا توپلامیشدیر.^{۱۱۷}	مال دؤولت.. mal dövlət [آد] ثروت، وارلیق. مال دیلی.. maldili [آد، بیتگی] اؤستو تیکانلی، یاپراق سیز، ائنلی و آتلی گۆده سی اولان گۆنئی بؤلگه لرده ییتیشن بیتگی، کاکتوس. مال قارا.. malqara [باخ] مال داوار.
ماللا مهر علی فدوی.. Mallamehrəli fədəvi [اؤزل آد] (هـ ۱۱۸۲- ۱۲۶۲) زونوزدا دۆنیا یا گلیب، اجتهدا ییتیشیب و تورکجه شعرلر یازیدیر.	مال قاراچی.. malqaraçı [صفت] مال و داوار ساخلیان، مالدار. مالقامود.. malqamud [اؤزل آد] آذربایجان دا داغ آدی.^{۲۴۰} مال قیران.. malqıran [آد] حیوان و یاسی.
ماللا نفیس.. mallanəfəs [اؤزل آد] (م ۱۸۱۰-۱۸۶۲) سرخس لی تورکمن - شاعر دیر.	مالک.. malik [باخ] مالیک. مالکار.. malkar [آد] بالکار، قوزئی قافقلاردا یاشایان بیر تورک سویلو خالق.
ماللا نصر الدین.. mallanəsəddin [آد] تورکلرین افسانوی بیلگین - نین آدی.	مال کلمی.. mal kələmi [آد، بیتگی] مال یتیمی کیمی استفاده اولونان کلم نوعو. مالکوچ.. malkoç [تاریخی اؤزل آد] مالقوچ: عثمانلی آخینچیلار اوجاغی نین کوموتانی.
مال مۆلک.. mal mülk [آد] ثروت، وارلیق. مال میر.. malmir [اؤزل آد] آستانا دا کند آدی {لور آتابگلر زامانی ایده (ایذج) شهرینین ده آدی مال میر اولموشدو و معناجا امیرین مالی دئمک دیر.^{۱۶۴}	مال گوره.. malgurə [اؤزل آد] سقز ده چای آدی. مالگوزه.. malgüzə [اؤزل آد] قوسار دا داغ آدی.^{۲۴۰} ماللا.. malla [آد] دینی مکتب لرده اوخوموش طلبه لرین آدلارینا علاوه اندیلن لقب.
مال موف.. məluḫ [آد، عربجه] آلیشمیش، اُلفت تاپمیش. مال یمز.. malyeməz [آد، ص] امکانی و واری اولدوغو حالدا چتین لیکده یاشایان، نیرقیز، خسیس "مال یمزین مالینی ییرلر".	ماللا.. malla [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۵۵ آد سایماق اولار). ماللا ستاغار.. Mallastağar [اؤزل آد] هشتری ده چای آدی. ماللا آغابخود.. mallaagəbixod [يازار] (۱۳۱۰-۱۲۴۶-هـ شماخی دا دونیا یا گلیب، تورکجه شعرلری واردیر.^{۱۱۷}

مالیات..malیات [آد] وئرگی (فا: مالیات). pertain	مامالیق..mamalıq [آد] اوشاق دوغوزدورما (یشی: فا): قایلگی).
مالیاتی..maliyati [صفت] وئرگی سل (فا: مالیاتی). pertaining	مامان..maman [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {آنا یورد}.
مالیه..malıye [اؤزل آد] یاپارلی بویونا عایدیتر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.	ماماهان..mamahan [اؤزل آد] رزن ده کند آدی {آنا یورد، باخ ماما، آغان اکی}.
مالی بگ..malıbəy [اؤزل آد] لاجین، شوشا (لی) دا کند آدی ۲۴۰.	مامای..mamay [اؤزل آد] ساکن، مونس؛ آتیلای خان دؤنمی بیر هوُن بگی ۷.
مالیخولیا..malıxulya [آد، عربجه] قاراسئودا، بیرنوع رُوح دؤشگونلوگو، قوروتتو.	مامای خان..mamay xan [تاریخی اؤزل آد] قیپچاق خانلاریندان ۷.
مالیک..malik [آد، عربجه] مالک: بییه، صاحب (فا: مالک).	مأمن..məmən [آد، عربجه] سیغیناق، امن یئر (فا: ~).
مالیکانه..malikanə [آد] مالکانه: مۆلکه دارلیق، مۆلک صاحیلیگی (فا: ~).	ماموت..mamut [آد، دی، سیریلایلار دیلیندن] فیل گؤرونوشونده چوخ بؤیوک و اسکی لردە یاشایان و ساوونماق اۆچون بؤیوک و قیویق دیشلری و اوزون قیللی ۳,۵ متر اوجالیقدا اولان بیر حیوان آدی elephas primigenius
مالیکی..maliki [آد، عربجه] مالکی: تسنن مذهبینده دؤرد مذهب دن بیرى و مالکی حضرتلرینه منسوب (وفات ایلی ۲۴۱ هـ ق) (فا: ~).	مأمور..məmur [آد، عربجه] دؤولت گؤرولسی، گؤرولی (فا: ~).
مالیکیyyət..malikiyyət [آد، عربجه] مالکیّت: بییه لیک، مالیک اولما (فا: ~).	مأموریyyət..məmuriyyət [آد، عربجه] گؤرؤ، گؤرولنمه (فا: ~).
مالیه..malıyə [آد، عربجه] پول و پارا ایشلری (فا: ~).	مأمونیّه..məmunıyə [اؤزل آد] ساوه ده کند آدی.
مالیه باخانلیغی..malıyə baxanlığı [آد] مالیه ناظرلیگی.	مامیر..mamır [آد، یتگی] عالی اسپورلو یتگی لردن ابتدای قورولوشا مالیک یتگی ۱.
مالیه چی..malıyəçi [آد] مالیه ایشلری اوزمانی، مالیه ایشلرینه باخان.	مامیر اوتو..mamır otu [آد، یتگی] قارانفیل چیچک لیلر تاقیمیندان خیردا چیچک لی و اوتسؤو یتگی.
مالیه چیلیک..malıyəçilik [آد] بیر دؤولتین مالی ایشلری.	مامیز..mamız [آد] مامیش: ۱-خوروزپپیگی ۲-دیشیلیک عضو {مهمیز}.
مالییا..malıya [اؤزل آد] هیتیت تانیچالاریندان ۲۱۱.	مامیش..mamış [آد] مامیز: ۱-خوروزپپیگی ۲-دیشیلیک عضو {مهمیز}.
ماما..mama [آد] ۱-آنا اوچون سؤیله نن بیر سؤز. mommy ۲-اوشاق دوغوزدوران. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر: "خرمن دؤیرکن اورتاداکى اؤکوزون آدی، او بیرى اؤکوزلر بونون اطرافینا دؤلنارلار"، ایندی ایشله نن ماما سؤزونون کؤکو بو کلمه یه باغلانیر، مخصوصاً هُمان کتابدا مامو کلمه سیده گلین یتنگه سی (ماماسی) آتلامیندادیر}.	مامیچ..mamıç [اؤزل آد] ماما، اوشاق دوغوزدوران.
ماماچا..mamaça [آد] ماما، اوشاق دوغوزدوران.	ماماچالیق..mamaçalıq [باخ] مامالیق، اوشاق دوغوزدورما.
ماماخاتون..mamaxatun [اؤزل آد] تۆرک بویلاریندا قیزلار اۆچون ایشله نن بیر آد "ارساری بای قیزی ماماخاتون".	ماما خاتون..mamaxatun [اؤزل آد] تۆرک بویلاریندا قیزلار اۆچون ایشله نن بیر آد "ارساری بای قیزی ماماخاتون".
ماماسلی..mamaslı [اؤزل آد] جولفادا کمچی داغی نین زیروه لریندن بیرى {ماما+آس+لی} ۶۶.	ماماغان..mamağan [اؤزل آد] تبریز، اورمیه (۲) و قئیدار دا کند آدی {آنا یورد}.
ماماق..mamaq [اؤزل آد] ساکن، اؤز حالیندا ۷.	مان..man [آد] عیب، سوچ، گناه، نقص {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر 'مؤن': خسته لیک، سنگلاخ 'مؤنگ' غم}.
ماماق..mamaq [آد] کیشی آدی "دمیر دؤنلو ماماق". {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر}.	مان اتمک..man etmək [تأثیرسیر ایلیم] عیب توتماق، عثیله مک.
مامالو..mamalu [اؤزل آد] ۱۶ جی عصرده آنادولولحب ذوالقدر تۆرکلرینه باغلی بیر بوی آدی ۸۵. باخ: سلجوقلار ۲۰۹.	مان ائله مک..man eyləmək [تأثیرسیر ایلیم] عیب توتماق، عثیله مک.
مامالو..mamalu [اؤزل آد] ساین قالا دا کند آدی {آنا یورد}.	مانات..manat [آد، روسجا] آذربایجان و تۆرکمئنستان اۆلکه لرینده- پارا بیریمی.
	ماناس..manas [آد، دیرگی] ۱-قین قانادلی لار سویندان قوردجوق دؤنمینده یتگی کؤکونو و ارگین دؤنمینده یاپراقلاری گمیره رک اونلار ضرر وئرن بیربؤجک ۲. polylla fullo ۳-هیبتلی ۷.
	ماناس داستان..manas dastanı [اؤزل آد] بو داستان تورکلرین اسلامدان سوئراکی اسکی داستانلاریندان اولاراق شعر شکلینده و

مانچو..mançu [تاریخی اۆزل آد] مَنگُو، سُونَسوز؛ بو آد ایله بیر تۆرک اویماغی، ایندیکی مانچوریا'دا بیر دۆنم خانلیق اتمیش و مانچوریا آیدیدا بو آددان دُولایى بو گۆنلره قدر گلمیشدیر. مانچو آدی "مَنگُو" نون قوزئی تۆرکلىرىنین آغزى ایله سۆیله نیشیندن باشقا بیر شئی دئییلدیر ^۷ {باخ: بئین، مَنگُو}.	عمومیتله ۷ هجالی وزنده سۆیلنمیش، و قیرقیز تورکلیرین قهرمانلیق لارینی گۆستریر، داستان ۱۲-۱۱ جی عصرلرده سۆیلنمیش وانکشاف اتمیش و بوتون اورتا آسیا تۆرکلیرین اورتاق داستانى حالینا گلمیشدیر، ایلك اؤنجه لر اؤن مین مصرع اولراق سونرالار ۵۰۰ مین بیته آرتیریلیدیر (نوید ۱۳۶)، بو داستان، مُسلمان و غیرمُسلمان تۆرک لری ساواشلارینا اشاره دیر و داستانین قهرمانی ارماناس دیر، داستان گنچن عصرده چوغان ولیخانوف و سونرالار رادولف طرفیندن توپلانمیشدیر، و اؤچ بؤیوک بؤلومدن تشکیل تاپیر "ماناس، سئمئتی semetey (ماناس'ین اوغلو)، سئیتک seytäk (ماناس'ین نوه سی)؛ ماناس'ین آتلاری اونون ان یاخین آرخاداشلاریدی، بونلار آراسیندا آغبوز akboz، آغ قولا akkula، آغبودان akbudan، چوبار، چوخ معروف دولار، ماناس'ین ماجرالاریندا اوغلو سئمئتی semetey، و آرخاداشی اریولای erylolay، آدلاری چوخ گنجیدیر ^{۲۱} . (فا: داستان ماناس).
مانچوآپایارقان تارکان..mançuapayarqan tarkan [تاریخی اۆزل آد] گۆی تۆرک لری (بیلگه خاقان) دۆنمی اوردوباشی لاریندان ^۷ .	مانای..manay [اۆزل آد] ساحه، بؤلگه، منطقه ^۷ .
ماندا..manda [آد، دیرگی] ایری اؤکوزه بنزر و گوشه یین و اوزون جا سئیرک قیللی، دری سی توتقون قارا، سؤدا چیممکدن خوشلانا، سؤت ات و دری سیندن یارارلانیلان سؤ سیغیری، جامیش، کل، بوفالو. buffelus	مانتار..mantar [آد] گۆبه لک (فا: قارچ). {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر «ماندار»}.
ماندار..mandar [آد، بیتگی] آغاجلارا ساریلان بیر سارماشیق بیتگی سی {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر}.	مانتار بیلیمی..mantar bilimi [آد] گۆبه لک بیلیمی.
ماندال..mandal [باخ: سییرتمه، سورگو (فا: چفت)].	مانتار مئشه سی..mantar meşesi [آد، بیتگی] بیر نوع آغاج. quercus sunber
ماندالیق..mandalîq [اۆزل آد] ماکی'دا کند آدی. (ماندا چوخ بیتن یثردیر).	مانتار آغاجی..mantarağacı [آد، بیتگی] باخ: گۆبه لک آغاجی.
ماندالینا..mandalina [آد، بی، ایتالیانجا] تورونج سؤولاردان بیر آغاج و اونون میوه سی، نارینگی (فا: نارنگی). citrus nobilis	مانتارلاماق..mantarlamaq [تائیرلی ائيلم] آلداتماق، پول و رشوت سیزدیرماق.
ماندولین..mandolin [آد، ایتالیانجا] چاناغی اساساً سۆبه شکلینده و مضرابلا چالینان دؤرد جۆت سیملی بیر موسیقی آلتی.	مانتاش..mantaş [اۆزل آد] میتاش: بیر تورک بؤیوگو، تورک آتابگ لریندن بیر آد و حاجی بکتاش'ین قارداشی {مین+داش}.
مانشون..manşon [آد، فرانسیزجا] لوله لری بیریرینه وصل اتمک اۆچون قاسناق.	مانتاشید..mantşıid [اۆزل آد] شایمیان'دا کند آدی ^{۲۴} .
مانشیر..manshir [صفت] تانینمیش و مشهور، هم پیس وهم یاخشی معنادا ایشله نیر "آلا ایتدن مانشیردی".	مانتو..manto [آد، فرانسیزجا] بیر نوع اوزون اوست گئیمی (قادین- اوچون) (فا: ~).
مانع..mane [آد، عربجه] انگل (فا: سد). abstacle	مانتی..manti [آد] بیر جور یئمک ^۲ .
مانع اولماق..mane olmaq [تائیرلی ائيلم] انگل اولماق، قارشى سینی- آتماق (فا: مانع شدن)	مانجاس..mancas [اۆزل آد] بگدیلی بویوناعایدیثر آدی (م۱۶ جی قرن) ^{۲۵} .
مانعه الجمع..maneetulcəm [آد، عربجه] منطق اصطلاحیندا ایکی شئین بیر یثره توپلانا بیلمه سی "مثلا اوتاقدایر ویا ایکی صندلی وار و اولمازکی هم بیر وهم ایکی صندلی اول" (فا: ~).	مانجاناق..mancanaq [آد] ۱- داش گۆلله سی آتان اسکی بیر نظامی آراج. ۲- قویدان سؤ ویا نفت چکمک اۆچون رولو فیرلاتماغا یارار اوزون آغاج (فا: منجیق) {ع، دده «مانجیلیق»}.
مانقا..manqa [ایتالیانجا] اون بیر کیشی لیک عسگر بیرلیگی.	مانجیلینا..mancelina [اسپانیولجا، آ، بیتگی] سوت له یین سؤولادان، باشاق کیمی چیچگی اولان و چوخ زهیرلی بیر آغاج.
مانقال..manqal [آد، عربجه] اودلوق، اود قابی، اود یاندرما قابی (فا: منقل).	
مانقال کومور..manqal kömürü [آد] مانقالدا یاندرماق اۆچون کؤمور.	
مانقالای..manqalay [اۆزل آد] ۱- آلین، جبهه ۲- آتا اییی مین؛ ۳- تۇمان خان یین تۇرونلاریندان ^۷ .	

مانقوت..manqut [اۆزل آد] مانقیت:	گۆلونون گۆتینده= آلا داغ، - قیزیل بۇندا qızıl bunda (قیزیل داغ معناسیندا، جۇلفا بۇلگهسی)، - سانقی بوتو sanqıbutu (قوتور خوی مرنده بۇلگهسی)، پولوادی puluadı (ایندیکی قاراداغ ولایتی)، - ماننالیلار سهنده داغینا "اوتوش" دئییردیله و دالیان طایفاسی توپراغیندا یئرلهشن "تاروری تارماکیس" قالاسی تبریز شهرینین آنا نطفهسی اولور، ماننالارین باشقا شهرلریندن: اولخو شهری (قوتور گدیگینه)، اوشکایا (اۆچ قایا/ بو گونکو اۆسکو)، - مانتیانا mantiana (اورمو گۆلونون قدیم آدی، قدیم یونانجادا یئر آدلارینا ana, ena آرتیریدیلر، مان+تی سۆزونده "تی" سو دئمکدیر، ایندیله غربی سیبیریده کاماسین، کوپال، کاراکاس تورکلری گۆل اۆچون "تی، تو" ایشله دیلر، بئیلکه مانتی سۆزو، مان گۆلو ویا ماننالارایا عاید گۆل دئمکدیر)، - آلاتیا alateya (آلا داغ، - تاشتافی (داش دام، داش ائو)، - قانتاو (قان داغ)، - ایشتاتی (ایشتا+تی= ایستی سو، باخ مانتیانا)، - سوریکاش (قاش)، - سیرداککا (بوزداغی، سیر سۆزو تورکجه ده بوز رنگی دئمکدیر)، - سوبی subi (صوفیان بۇلگه سی)، - سیبار sibar (قیزیل اۆزن چاییندا بیر ماننا قالاسی، بوسۆز ساییر / سابار سۆزونه باغلانمایدیر)، - اندیر edir (چای آدی، ایندیله چوواش تورکجه سینده چای معناسیندا ایشلنیر)، - قوروسپا quruspa (بو سۆز قوروسوپ / قوروسو / قوروچای دئمکدیر)، - آزا aza (م ق ۷۱۹ جی ایله ماننا باشچی سینین آدی، بو سۆز آزا az از کوندن اولمایدیر، اویغور خاقانی آچو aço، خاکاس تورکلری خاقانی آژو ajo، اوغورلاردا آزا azak، کیمی آدلار بیریرلرله اؤرتوشور)، - آتا(دده)، - ایرانزو iranzu (ماننا حاکیمیدیر، بو سۆز ارن+زو سۆزو اولمایدیر، زو سومرجه مدرک معناسیندا، البتده زو سۆزو سو = قوشون سۆزونه ده باغلانایلیر)، اوللوجون ullucun (ایرانزو نون اوغلو، بو سۆز اولو+جون اولمایدیر و چوخ احتمالات حرفی آسوری- دیلینده آرتیریلیدیر)، - آخشیری (ماننا حؤکمداری، آخش= آخس سۆزو آشاغی و آخساق معناسیندا، - آراسیننی (ماننا حؤکمداری، سین سۆزو تورک ائلرینده منسوبیت بیلدیریر، لاکین تاریخا آدام معناسیندا، آراسین / آر+اسن / ساغلام آدام)، - هورپ آتیا horpatila، باتاش batas، شوماخان şumaxan، اون تاش- گال ontasgal. ماننا بویوکلرینین آدلاریندا، بو آدلار آیدینجا تورکجه کلمه لرله عئینی لشرلر، - ماننا خالقینی یازی یا صاحب- اولدوغونا اینایلیر، بو خطین نمونهسی زئیوه ده تاپیلیمیش بیر گؤموش بوشقاب کناریندا گؤرونور و پروفئسور زهتابی نین دندیگینه
مانقوی..manqoy [آد] بۇروندا دانیشان.	
مانقو..manqu [اۆزل آد] منگو، بنگو، سونسوز. اینسان آدی.	
مانقور..manqur [اۆزل آد] مانقیر، پاخیر پارا.	
مانقیت..manqit [تاریخی اۆزل آد] مانقوت. ۱- اؤلومسوز. ۲- اوغوزنامه ده، تورکون قارداشی؛ م ۱۱ جی یوزیلده ایرانا گلن موغول عئصرلو بیر طایفانین آدی. ۸۵. اۆزبک و قوندور-قاسای بوی لاریندا ندر ۸۱-۱۵۸. {باخ: منگو / بئین}.	
مانقیتای..Mangitay [اۆزل آد] قازاق-اورتایو-قونراد-کوتنجی بوی لاریندا ندر ۸۱-۱۵۸.	
مانقیشلاق..manqışlaq [آ، ت] اوغوز اؤلکه سینده و خزر دیزی نین شرق طرفینده اولان یاریم آدنین آدی، بو آدی مقدسی (م ۹۹۸) بین قیشلاق و کاشغرلی مان قیشلاق کیمی یازیلیدیر.	
مانکن..mankən [آد، فرانسیزجا] مودئل، اؤلگو (فا: ~).	
مانکند..mankənd [آ، ت] کاشغر یاخین لیغیندا بیر شهر آدی.	
مانگیر..mangir [آد، دا] سوییون قباغین آلماق اوچون دۆزلن آغاج وچیری بندی و آتیزی، سو مانگیری.	
ماننا..manna [اۆزل آد] ماننا حکومتی م ق ۱۰-۸ جی ایللرده بالاجا امیرلیکلر بیرلشمه سیندن دوزلمیشدی، ماننا دؤلتی و بیرلیگی آدی آسوری قاینالاردا "مانناس، ماننا، موننا" و بابل قاینالاریندا "میننی"، و اورارتولاردا "مننا"، یهودی منبع لرینده "موننا"، ارمیای نبی کتاییندا "منی" شکلینده گلییدیر، ماننا حکومتی نین مرکزی بوگونکو جیغاتو چایی آخارقاسیندا ییزیتو شهرایدی، ماننالاردان قالمیش چوخلو آدلاردان بللی اولورکی اونلارین دیلی التصافی اولوب "خان، تاش، آتیا، آت، آتا کلمه لرینی ایندیکی کیمی ایشله دیردیله". آسوری هجوموندا اسیر اولان امیرلرین آدی بئیله گنچیمیشدیر: ۱- ایلیللی illili، ۲- ناققابی nakkabi، ۳- بۇدییا budiya، ۴- دؤنی duni، ۵- ییلیللی billi، ۶- بانیتی vbaniti، ۷- سانگیلی sangilli، (بو آدلاردا تورکجه "لی" کی آیدیندیر)، - م ق ۸۰۲ جی ایله آسوری کتیه لرینده یازیلان مانناما آدلاری: - ائللی پی ellipi (سؤنقور بۇلگهسی)، - خارخار، آراز یاش arazyas (قارقار بویو، همدان بۇلگهسی)، - مئسی mesi و مادلار اؤلکه سی، - پارسوا (پارت+اووا)، - اوایش دیش uişdiş (بئش دیش، مراغا بۇلگه سی)، - زیکیرتو zikirtu (میانا اردییل منطقهسی)، - آندیا andia (قیزیل اۆزن درهسی)، - دیوک diok (قیزیل اۆزن درهسی نین شمال طرفی)، - زاموا zamua (لولوبئی لرین اؤلکهسی، سولدوز بۇلگه سی)، گیلزان (اورمو شهری بۇلگهسی)، - آلاتیه alateye (اورمو	

مانیزان..manizan [اۆزل آد] ملایر ده کند آدی.	گۆره بو خط اورخون و هیروقلیف الفباسی آراسیندا کئچمه بیر دۆنمی گؤستریر ^۸ .
مانیسا لاله سی..manisa laləsi [آد، بیتگی] دویون چیچک گیللردن، آغ و قیرمیزی چیچکلی، قیرلاردا یتیشن، ویزک اوچون اکیلن بیر بیتگی، آنتمون (فا: شقایق نعمانی). anemon	مانور (مانور)..manor (manevr) [آد، فرانسیزجا] دۆشمینی آلدادیب و اونا ضربه وورماق اوچون قوشون و دونانمین بیر یتردن باشقا یتره حرکتی و توپلانماسی، ویراژ وثرمه، شوو و گؤسترى دۆزلمه.
مانیش داغلار..manış dağlar [اۆزل آد] درگز ده داغ آدی.	مانولییا..manuliya [آد، بی، فرانسیزجا] یاپراقلاری آلماشیق، ایری پارلاق و یاشیل بیر بزرک آغاجی. magnolia grandiflora
مانیفست..manifest [لا: آبدین، آشکارا] بیر گؤرش ویا بیر قروپون پرنسیپلری حاققیندا یازیلی آچیقلاما (فا: مانیفست).	مانولییاگیلر..manuliyağiller [آد، بی، فرانسیزجا] ایری تاج یاپراقلی، ایکى چنکلی، گؤزل قوخولو بیتگی لری ایچینه آلان بیر سوى.
مانیکور..manikur [آد، فرانسیزجا] ال دیرناقلارینا یاخیلان پارلاق ماده (فا: ~). manicoure	مانوس..mənüs [ع، صفت] آلیشمیش اولان، آلیشیق (فا: ~).
مانیوس..manyos [اۆزل آد] ایلام لاردا جهنم تانری سی ^{۲۱۱} .	مانومتر..manometr [آد، فرانسیزجا] باسینج اؤلچر (فا: مانومتر).
ماوا..məva [آد، عربجه] یورد، یتر، مسکن (فا: مسکن).	مانومننت..manument [آد، لا] آییده.
ماوال..maval [آد، ع'موال] ۱-اصیل سیز و اویدورما سؤز ۲-سو یولو.	مانومننتال..manumental [آد، لا] عظمتلی، مُحْتَشَم "مانومننتال بینا".
ماوانا..mavana [اۆزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {آنا یورد}.	مانه..manə [اۆزل آد] بجنورد بخش لریندن، ۱۳۲ کندی و *۲۵۲۰ نفر نفوسو واردیر، مرکزی مانه، نفوسو*۶۲۰۰ نفر، تورکمن دیلر، باخ: بجنورد مانه.
ماوراء الطبیعه..maveraüttəbiə [آد، عربجه] دوغا اؤستو، طبیعت اؤته سی (فا: ~).	مانی..mani [اۆزل آد] مانى نین آتاسی پاتیک (همدانلی اشکانلی شاهزاده) و آناسی مریم، اشکانی سولاله سیندن ایدی، مانى م ۱۲۶ جى ایل بابیل شهرینین قوزئی اینده "مردینو" کندینده آنادان اولوب، و ساسانی زندانیندا م ۲۷۷ جى ایل اؤلدو، مانى موسیقی و نقاشیغى چوخ سئویردی و کتابى نین آدی ارژنگ ایدی (آرى + دان) دانگ: آرى و تمیز سحر)، مانى مذهبی سونرالار اویغور تورک لری نین رسمی دینی اولموش. ۲-مانى ۲ (آد) بیر جور تورکجه ترانه و شعر، ماهنى، باخ: تویوق.
ماوقع..mavəqə [آد، عربجه] اتفاق دوشموش، واقع اولموش (فا: ~).	مانیاس..manyas [اۆزل آد] بایات بو یوناعا یدیر آدی (م ۱۶ جى قرن) ^{۲۲۵} .
ماوون..mavun [آد، بی، آمریکا یثرلی ر دیلیدن] تاختاسی قولایجا ایشله نیر، اسنهمز چاتلاماز و قارباز بیر اورمان آغاجی، آکارو (فا: درخت ماعون). suiteniah mahagoni	مانیاق..manyaq [صفت، فرانسیزجا] مایماق، دۆشونمز و بیلمز آدم (فا: بی مغز) {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر <بایناق>، باخ: مایماق}.
ماوی..mavi [آد] ۱-سورنگی، بولودسوز گؤی رنگی، بو رنگده اولان. blue {سن} ع 'ماء: سو'. ۲-میانا دا کند آدی.	مانیپولاسیون..manipulasyon [آد، فرانسیزجا] وارلیق لارین یارارلی و اییی بیچیمده ایشلنمه ایشی (فا: مانیپولاسیون).
ماوی سوو..mavisu [صفت] گؤی رنگینه اوخشار، ماویمیتراق.	مانیتور..manitor [آد، فرانسیزجا] گؤرونتو یا ییم لایان آلت (فا: مانیتور).
ماویش..maviş [صفت] گؤی گؤزلو، ماوی گؤزلو (فا: آبی چشم).	مانیچی ادبیاتی..maniči edəbiyatı [اۆزل آد] بو ادبیات تورکلرین بیر بؤلومونون مانى دینی نه گیرمه سیله و جودا گلیب بو دؤورون مهم شاعری "آیرینچور" دور، ایرق بییتیگ (فال کتابی) م ۱۹۳۰ دا گؤگ تورک الفباسیله و مانى محیطینده یازیلیمیش شعر کتاییدیر، مانىچی ادبیاتا باغلی، بوگون برلن ده تورفان مجموعه سینده سککیزمین اویغور متنی وار و فقط ۲۰/نسی یابین لانیبلدیر.
ماوی گؤز..mavi göz [صفت] گؤی گؤز (فا: زاغ چشم، شهلا). blue-eyed	
ماوی لشمک..maviləşmək [تاثیر سیز ائيلم] ماوی رنگه دؤنمک.	
ماوی لیک..mavilik [آد] گؤی رنگینده اولما دورمو.	
ماویمیتراق..mavımtıraq [صفت] آچیق گؤی رنگلی، آچیق ماوی.	
ماه..mah [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] آى (فا: ماه).	
ماه..mah [اۆزل آد] هیتیتلرین ۲ جى درجه ده بیر تانریچاسی ^{۲۱۱} .	
{ماخ}.	
مه..-mäh [اۆزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یتر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یترآدلاری (ان آزی ۹ آد سایماق اولار).	
ماهامالار..Mahamalar [اۆزل آد] بالاکن، ده کند آدی ^{۲۴۰} .	
ماهانا..mahana [آد، فابها نه] سؤزه ایلری سؤرولن سبب (فا: بهانه).	

ماهپاره..mahpare [آ، ف] آی پارچاسی (گۆزل لیگی آتلان تان بیر سۆز) (فا: ~).	ماهیپاره * ۲۵۰؛ خورجاهان * ۸۲۰؛ قالا جیق سادات * ۲۸۰؛ امیر آباد * ۴۰، که که * ۴۸۰؛ ساغرچی * ۳۱۰؛ شیخار * ۲۷۰؛ گنج آباد * ۳۵۰؛ یئنگیجه * ۶۵۰؛ گۆلابلو * ۳۳۰؛ تازا کند؛ کنش آباد، میانج * ۷۸۰؛ ماراش * ۵۶۰؛ مرزه، کؤسه / آ-ی * ۱۱۳۰؛ حلب * ۱۱۵۰؛ قوزوجاق / آ-ی * ۹۹۰؛ خیدیر آوا * ۴۲۰؛ یوسف آباد * ۲۹۰؛ قاقاق / آ-ی * ۸۰۰؛ قورقان / آ-ی؛ کاروانسرا * ۳۵۰؛ آیلو * ۵۲۰؛ دندی * ۴۱۰؛ ۴-ماهنشان (انگوران-قالاجیق) بؤلگه سینین کندلی : ائیمر * ۱۳۰؛ خانکندی (امام کندی) * ۱۳۰؛ توت آغاجی؛ حمزه خان * ۶۰؛ زرگر * ۲۱۰؛ قاسم آباد * ۲۰۰؛ قارادره * ۱۳۰؛ ابراهیم آباد * ۹۰؛ بکتاش * ۵۰؛ کهریزبگ * ۴۶۰؛ قراپی * ۱۶۰؛ اوغول بگ / ی * ۳۵۰؛ دوزکند * ۶۰؛ سرچم، کلی (بوش)، تبریزک * ۳۶۰؛ اییده لو * ۶۰؛ خوخالو؛ قالاجیق سیاه منصور * ۷۴۰؛ جیداقایا، گووگول / گووگول (گاوگل) * ۳۱۰؛ ویزمک * ۱۳۰؛ کوهول؛ چوخ بولاق؛ قودار؛ سونتو * ۲۴۵۰؛ موغانلو * ۱۸۰؛ قاراقیشلاق * ۳۴۰؛ چارداق * ۲۵۰؛ محمود آباد * ۱۴۰؛ اوچ داش * ۴۲۰؛ تنکله؛ ۵- ماهنشان (مرکزی-اورپاد) بؤلگه سینین کندلی : اوزجک؛ ارزه خوران؛ خیر آباد؛ قالا کلیساخوران؛ میانا / میانج * ۲۲۰؛ لرده شور * ۱۹۰؛ پری / اورپاد * ۱۲۱۰؛ خند کلی * ۳۱۰؛ تازا کندداغ مالو داش؛ توزلار * ۱۰۰؛ حسن آباد / تازا-کوهنه * ۱۷۰؛ ۶۹۰؛ قالاجیق * ۲۵۰؛ قاضی کندی * ۶۵۰؛ قاراداش * ۵۱۰؛ تازا کند فخرلو؛ بیسانلی * ۱۹۰؛ قالا ارزه خوران؛ لهجه بین * ۵۰؛ بگجه باغی معدنی؛ خوین * ۷۰؛ قیزیلجا * ۴۰؛ سئید کندی * ۳۸۰؛ تخته یورد * ۳۵۰؛ تات قیشلاق * ۴۳۰؛ چای قیشلاق * ۲۱۰؛ خیدیرچوبان / خیزیرچوپان * ۲۵۰؛ آلم کندی / علم کندی * ۷۰۰؛ ۶-ماهنشان (مرکزی-قاراگول) بؤلگه سینین کندلی : بورون قیشلاق * ۱۹۰؛ گونئی * ۱۱۰؛ چاناق بولاق * ۱۰۰؛ چتر * ۲۱۰؛ قاراگول * ۶۴۰؛ موغانلو * ۴۷۰؛ گوودول / گادودول * ۲۰۰؛ امیرآباد * ۱۵۰؛ اینجه سعید نظام، ۷- ماهنشان (مرکزی-ماهنشان) بؤلگه سینین کندلی : کردی؛ یئنگیجه * ۷۳۰؛ رز؛ آغدوز کوشنی؛ ساری آغول * ۱۶۰؛ باخچا * ۱۲۰؛ پیرقیشلاق / پیره قیشلاق * ۵۰؛ اوجوموسا / (عوج موسی)؛ چهره- تپه * ۹۳؛ ماهنشان؛ گونلو * ۳۶۰ (قو: گندی)؛ سرین دره وایخیر * ۲۰۰؛ اسدآباد، بای گل، سهند / آ-ی * ۱۲۰؛ آلمالو * ۲۳۰؛ آغکند * ۴۰۰؛ قاراتپه؛ پشیتیک * ۵۷۰؛ بایاملی * ۹۰؛ بگ آباد * ۴۰؛ تک آغاج * ۱۲۰؛ سریک؛ سرپل، خلیج * ۱۸۰؛ مادآباد * ۲۵۰؛ وهران * ۳۱۰؛ ایگلی بولاق * ۲۱۰؛ قارا باتلاق * ۱۳۰؛ لئیلان؛ بهیستان * ۱۷۰؛ ۷-ماهنشان بؤلگه سینین کندلی (۱۳۲۰ آماریندا اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلر): آرموتلو (۶۰ ک گ د * ۱۳۰)، تومارخانلو
ماهتاب..mahtab [باخ] مهتاب.	
ماهتاب خانیم..mahtabxanim [یازار] ۱۹ جو عصر شکی ده یاشامیش و تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .	
ماهخانییم..mahxanim [یازار] ۱۹ جو عصرین ۲ جی یاریسیندا شکی ده یاشامیش و تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .	
ماهر..mahir [ع، صفت] باجاریقلی، اوزمان، ایش ییلن (فا: ~).	
ماهرانه..mahirane [ظرف] اوستالیقلا، گورگولو اولاراق (فا: ~). skillfully	
ماهلان..mahlazan [اؤزل آد] باخ: خوی.	
ماهموز..mahmuz [باخ] مهمیز.	
ماهنا..mahna [آد، فا بهانه] ماهانا (فا: بهانه).	
ماهنشان..mahnişan [اؤزل آد] ۱-زنجانین ۴ بخش یندن بیرى اولاراق ۴ کندستانى واردیر (قیزیل گنجیلو، غنی بگلو، اورپاد، انگوران)، بخشین ۱۷۳ کندی و ۵۶۰۰ نفر نفوسو واردیر ش ۱۳۲۰ اده ماهنشان نفوسو ۱۴۰۰ نفر تورک قئید اولوبدور. ۲-ماهنشان بؤلگه سینین چایلاری: چایلار قیزیل اؤزنه تۆکولورلر: کت چای (کورائلو ilcaq، انگوران چای (خورجهان)، (s4b56~)، ایلجاق (s4b56~)، (s2b19~)، دولکیاتان (ایلجاق s2b7)، تخته یورد / پری چای (s6b26~)، شور بولاق (تکاب s5b12)، حلب (~ s3b40)، تلخه رود (حمزه لو s4b53)، چایی (خوئین s1b6)، گورگورچای (دندی s6b5)، آلاله لوچای (ساغرچی s5b25)، چای کند (سعید کندی s9b5)، دربند (سهندآباد علیا s7b21)، قالاچای (علم کندی s10b46)، پیه دره piyə (علم کندی s1b7)، چپوان چایی çəpvan (قاضی کندی s7b14)، قوراق (~ s2b29)، التماس دره سی (قرزلو s7b17)، بویوک چای (قزلجه / آ s3b36)، سئلاب (قوزلو s5b19)، دگیرمان چای (s8b19)، دیرمان (s9b7)، قارقا چای (گونئی s6b22)، کاک (مراش s4b29)، زیلیک (ناجیت s5b15)، وهران (وهران s6b19)، قاضی کندی چای (یئنگیجه s5b22)، قاراجیق چای (یئنگیجه s6b22)، ۳-ماهنشان (انگوران-دندی) بؤلگه سینین کندلی: قارا گول، سرانگوران؛ قیزیلجاقیشلاق * ۸۰؛ خئینیک * ۳۱۰؛ نصیرآباد؛ زماين * ۱۷۰؛ انکیز قیشلاق؛ حسن آباد؛ کیز * ۱۵۰؛ قیشلاقجیق / آ-ی * ۵۱۰؛ اینچه / آ-ی * ۴۰۰؛ حاجی اینک * ۲۵۰؛ بولندپرچین * ۵۱۰؛ آغبولاق باهادور / آغبولاق حسن آباد * ۱۲۰؛ آغبولاق سردار * ۲۰۰، استی قول * ۱۰۰؛ سئی خان * ۱۷۰ (قو:) سیاه خانه؛ قاراناز * ۶۷۰؛ قارا زکی * ۴۲۰؛ یاستی قالا * ۳۸۰؛ قوزلو	

آغلاماقدان- دؤنؤبدور گؤز آلمایا-“۷- بعضی خسته لیکلره قارشى ایشله ن آشی و واکسن ” ديفتیری مایاسی“ ۸- (موسیقی ده) مایه^۱. مایا..maya [اؤزل آد] مایا لار آمریکا قیزیل دریلی لریندن اولاراق دیل- لريله تۆرک ديلی آراسیندا چوخلو اورتاق کلمه لر گؤرونمکده دير^{۹۷}. مایا آغاجی..maya ağacı [آد، يیتگی] ایستی بؤلگه لرده يیتیشن، میوه لریندن يثمک یاغی دۆزه لن بیر يیتگی. elaels مایا اوتو..maya otu [آد، يیتگی] اوزون گؤده لرلى اۆزه رینده تیکان جیق لاری اولان چوخ ایللیک سارماشیق يیتگی. مایا باش..maya baş [آد] (تجارت و قماردا) ایشین سونوندا نه قازانچ ونه زیان اتمه دورومو ”من کی مایا باش چيخديم“. مایا دیری..maya dəyəri [ظرف] بیر شئین اۆرتمه و حاضریلا خرجی قدر. مایا قویماق..maya qoymaq [تاثیرلی ائيلم] پؤل خرجه مک، بیر ای و شئی اؤنم وئرمک. مایاسیل..mayasıl [آد] بیر نوع دری خسته لیگی، انقزما^۲. مایاسیل اوتو..mayasıl otu [آد، يیتگی] دری خسته لیکلرینه قارشى ایشله ن يیتگی تورلرینه وئریلن آد، مایال..mayal [آد] مال قارا يیغیشیلان و سۇ اولان يئر ”ماللار مایالا يیغیشب، بۆیه لکله ن مایالا قاچار“. مایالاماق..mayalamaq [تاثیرلی ائيلم] مایا وورماق. مایالانماق..mayalanmaq [بلسیز ائيلم] مایا وورولماق، مایا ایله قیزقیرماق. مایاللاق..mayallaq [ع^{معلق}، آ] باشی يثره قویوب بئلی اؤسته آشما. مایاللاق آشماق..mayallaq aşmaq [تاثیرلی ائيلم] باشی يثره قویوب بئلی اؤسته آشماق. مایاللاق وورماق..mayallaq vurmaq [تاثیرلی ائيلم] باشی يثره قویوب بئلی اؤسته آشماق. مایالی..mayalı [صفت] مایا وورولموش، بؤل مایالی (فا: پرمایه). مایالیق..mayalıq [آد] مایا اۆچون یارایان ”مایالیق قاتیق“. مایان..mayan [اؤزل آد] دامغان، مشهد، ضیاآباد و تبریز ده کند آدی {۱- اوتلاق، ۲- یاسایا باغلی یورد، باخ: می}. مای بۆجگی..may böcəyi [آد، يیتگی] سرت قانادلی، قارارنگلی، ضرر وئریجی و گمیریجی بۆجک، باخ: اکین بۆجگی. مای گۆلو..may gülü [آد، يیتگی] باخ: میخک گۆلو. مایهتاج..mayəhtac [آد، عربجه] گرەکن شئیلر، احتیاج اولان شئیلر. مایدا..mayda [اؤزل آد] نارین، اینجه، اینجه یایی لی^۷. مایدانوز..maydanoz [آنادولو^{یو}] باخ: جعفری.	(۳۰ ک گ * ۶۰)، چۆلجه (۴۸ ک گ د * ۳۴۰)، خالچا بۆلاق (۳۰ ک د * ۲۵۰)، دیرمان دره سی (۱۸ ک ق د * ۴۱۰)، زنگین (۳۰ ک گ د * ۳۶۰)، ساین (۴۸ ک گ د * ۷۸۰)، سیدلر (۱۲ ک ق * ۱۳۰)، فاغیرلو (۳۶ ک ق ب * ۲۶۰ نفر، قارا بوتا (۶ ک گ د * ۴۰۰)، قارابولاغی (۵۴ ک گ د * ۳۴۰)، قارا قایا (۶۳ ک گ د * ۱۳۰)، قیزلاربولاغی (۳۰ ک گ د * ۱۰۰)، ککره لو (۲۱ ک ق د * ۲۱۰)، کلتکه (۳۶ ک گ د * ۱۷۰)، کیشی خان (۳۶ ک گ * ۳۱۰)، لۆلک آباد (۲۴ ک د * ۵۴۰)، ماهنی..mahni [آد، یازین] بیر نوع تورکو و ازگی، بو نوع قوشقو و شعر مضمونجا ملی، وطنی، اجتماعی و یاشاییش مسایلینی مطرح ائدیپ و قورولوشجا مصرع لری مختلف هجالاردان تشکیل تاپیلیر، اؤرنک ”ای ائلیمین قهرمانی. دؤیوشده قورخماز اصلانی.“^{۷۳، ۷۴} (فا: ترانه). song {بو کلمه نین کؤکونو مانی و بو دینه عاید اولان اوخو- ماقلا رباغلاماغی بعضی دیلچیلیک اوزمانلاری مناسب گؤرونور}. ماهنی چی..mahniçi [صفت] شارقی چی (فا: آوازخوان). singer ماهوچایی..mahuçayı [اؤزل آد] گده بگ، ده چای آدی^{۲۴۰}. ماهور..mahur [آد، فا] موغام آدی. باخ: هیندی ماهور، میانی ماهور، بو آد هینده بیر بؤلگه آیدندان گؤتورولموشدور. ماهوت..mahut [آد، عربجه] ماهود: ۱- اؤز طرفی کنجه کیمی باسیق یون ویا یاریم یون پارچا و بوندان تیکیلیمیش پارچا، بیر نوع کت (فا: ماهوت). ۲- (آنادولو) سؤزو گنچن. ماهی خانیم..mahi xanım [یازار] (۱۰ه جو عصر)، تورکجه شعرلری واردیر^{۵۲}. ماهیت..mahiyət [آد، عربجه] اؤزلوک، خصوصیت، اؤزللیک (فا: ~) ماهیچه..mahiçə [آد، فا] قاس (فا: ~). muscle ماهی فقیه لو..mahi feqihlu [اؤزل آد] صفوی دؤنمی اؤستاجلو طایفاسینین اولاریندان ساییلیردی، بو طایفا آذربایجانا کؤچ ائده رک صفوی لره قاتیلدی لار^{۸۵}. بو آد حاجی فقیه لو شکلینده ده سؤیله نیر. مای..may [آد] میلادی ایلینین بشینجی آیی. مایا..maya [آد، فامایه] ۱- بعضی غذالاردا قیزیرتما عمله گتیرن بیر ماده ”خمیرمایاسی و...“ (فا: مایه). ۲- بیر شئین کؤکو و روشئیمی، دؤل ”مایاسی پیس دیر“. ۳- اصل، قاینق، اساس، کؤک ”صحبته ن مایاسی“. ۴- بیر گلیر الله اتمک اۆچون بیر يثره قویولان پؤل و یاتیریم ”ایکی اۆچ ایلدن سونرا مایا الدن چيخدی“. ۵- دامازلیق (دیشی حیوان). ۶- مجازی اولاراق گؤزل قیز و قادین اوچون سؤیله نیر ”باياتی، عزیزیم گؤزل مایا- گؤزل نر گؤزل مایا- یولوندا

مايدانوز گيللر.. maydanozgillər [باخ] چتير گيللر.	متابوليزم.. metabolizm [آد، فرانسيزجا] جانلى اورتاقنيزمادا ويا حُجره لره حرکت و انرژى نى ساغلاماق اۆچون اولوشان بيولوژيک و کيميا سال ديشيملرين بۆتونو (فا: متابوليزم).
مايع.. maye [آد، عربجه] آخيجى ماده، سيوى (فا: ~).	مايل.. mayıl [آد، ع 'ميل'] ۱- ايليلىقى اولان، ايليميش اولان، آيىک، آيينىک. ۲- بير شئيه اولان مئيل و هوس. ۳- بنزه ين (فا: مايل). ۴- مايل ۲ (يازار) ميرزه حسن افشار اورميه افشارلاريندان تهراندا ملک- الشعراء عنوانينى آليب، تورکجه فارسجاشعرلى وار. ۵- مايل ۲ (يازار) مايل اسماعيل اوغلو عليزاده (حاج مايل) ش ۱۳۱۳ ايلينده آنادان اولوب و گۆزل شعرلى و اردير ۱۱۷.
مايلان.. maylan [اؤزل آد] تاكستان دا داغ آدى.	متاپسيک.. metapesik [صفت، فرانسيزجا] روح اۆتهسى (فا: متاپسيک).
مايل اولماق.. mayıl olmaq [تائيرسيز ائيلم] بير شئيه مئيلي و هوسى اولماق، ايسته مک.	متاتيزم.. metatez [آد، فرانسيزجا] کۆچوشمه، يئر ديشيديرمه (فا: متاتيزم).
مايل کندی.. mayıl kəndi [اؤزل آد] ماكى دا کند آدى.	متاستاز.. metastaz [آد، فرانسيزجا] بدنين بير يئرینده اولان خسته ليگين بدنين آيرى يئرینه سيچراماسى، کۆچوم (فا: متاستاز).
مايلانماق.. mayıl lanmaq [تائيرسيز ائيلم] مايل اولماق.	متافور.. metafor [آد، فرانسيزجا] استعاره، مجاز، اؤدونيچ لهمه (فا: متافور).
مايماق.. maymaq [صفت] يابا (فا: احمق). foolish {ديواندا بايناق (باييلماق دان)، پيسليک معنا سيندا گليب و بو کلمه نين کؤکداشى اولماليدير، اينگليزجه ده maniac بو سۆزله ايلگيليدير}.	متافيزيک.. metafizik [آد، فرانسيزجا] دۇغا اۆتهسى، فيزيک اوتهسى، ديالکتیک ين ترسينه اولاراق اولاي لارى ايده آليست بير دوشونجه ايله يوروم لايان بير دۇنيا گؤروشو (فا: ~).
مايملک.. mayəmlək [آد، عربجه] بيرينين مالکيتينده اولان شئى (فا: ~).	متال.. metal [آد، يو 'لا معدن'] ايستى والکتریک آخيميى گنجيرن و دۇيوله ييلن ماده لرين اورتاق آدى (فا: متال، فلز). metal
مايو.. mayo [آد، فرانسيزجا] عموميتله دنيزده اۆزمک اوچون بير گئيم (فا: ~).	متال اورتمه ايشى.. metal aürtəmə işi [آد] متال استحصالاتى و آغير صنايع ايشى.
مايونئز.. mayonez [آد، فرانسيزجا] يومورتا سارىسى، زيتون ياغى و ليمون لا دۆزه لن سالادليق (فا: مايونز).	متال کسن.. metal kəsən [ظرف] متال لارى کسيب دۇغرايان آراج.
مايوان.. mayvan [اؤزل آد] قوچان کنديستان لاريندان، ۱۸ کندي و ۹۲۵۰ نفر نفوسو و اردير، کنديستانين مرکزي مايوان، قوچان، ين ۵۱ ک. قوزنى گونباتان طرفينده دير، نفوسو * ۲۲۳۰ نفر و بير بؤلومو تورکدولر.	متال لاشديرماق.. metallaşdırmaq [تائيرلى ائيلم] متال طبقه سيله اؤرتمک.
مايوس.. mayus [ع، ص] اؤزگۆن (فا: غمگين) disappointed	متال لاشديريلماق.. metallaşdırılmaq [بلسيز ائيلم] متال دان اؤز چکيلمک.
مايوسيت.. mayusiyət [آد، عربجه] اؤمودسوزلوق، قارامسارليق (فا: غمگيني).	متال لاشماق.. metallaşmaq [تائيرسيز ائيلم] متال حالينا گلמک.
ماين بولاق.. mayın bulaq [اؤزل آد] تيکان تپه ده کند آدى.	متالليق.. metallıq [آد] متال دان قايريلميش، متال دان اولان.
مايز.. mayız [آد] پنهين {ديوانداكى بايناق سۆزو (پيسليک) بو کلمه نين کؤکو اولماليدير، مياندواب بؤلگه سينده ايشله نير}.	متالوژى.. metaloji [يو] آغير صنايع اولاراق دۇغاداکى قايناقلاردان متال الله ائتمه و اونون ايلک اعمالاتى ايله مشغول اولان ساحه (فا: متالوژى).
مايس بۇجگى.. mayıs böcəyi [باخ] ماي بۇجگى، اکين بۇجگى.	متال ياتاق.. metal yataq [آد] تملى متالدان اولوشان ياتاق.
ماين.. mayın [باخ] مين.	متالیک.. metalik [آد، فرانسيزجا] معدن سل، معدنى (فا: متالیک).
مستور و لوزى.. meteoroloji [آد، يو، هاوا+بيلم] هاواچى ليق، هاوا بيلمى، هاوا بيلگى سى (فا: هواشناسى).	متامورفيزم.. metamorfizm [آد، فرانسيزجا] باشقالاشما (فا: متامورفيزم).
مستوريت.. meteorit [آد، فرانسيزجا] گۆى داشى (فا: متوريت).	متان.. metan [آد] کاربون و هيدروژئن بيرلشمه سيندن اله گلن گاز.
	مترس.. metres [آد، فرانسيزجا] بير ارکک له نيکاح سيز ياشايان قادين (فا: مترس).
	متس تاغلار.. metstağlar [اؤزل آد] آذربايجان دا کند آدى ۲۴۰.
	متس ش.. metssən [اؤزل آد] آذربايجان دا کند آدى ۲۴۰.

مۆتود..metod [آد، فرانسىزجا] يۇنتم (فا: متد).	مۆزودئرم..mezoderm [آد، فرانسىزجا] اورتا درى (فا: مزودرم).
مۆتودولوژى..metodoloji [آد، فرانسىزجا] يۇنتم بىلىمى ^{۲۱۸} .	مۆزوزويىك..mezozoyik [آد، فر، يىرب] يىرچاغلارنى نىن ايچىندە
مۆتودىك..metodik [آد، فرانسىزجا] يۇنتمسل (فا: متدىك).	ايكىنچى چاغ (فا: مزوزويىك).
مۆجمىيى..mecmeyi [آد، ع ^{مجمعه}] مژمىيى، بۇيوك و داياز تاباق.	مۆزوسفر..mezosfer [آد، فرانسىزجا] اورتا يۇوار (فا: مزوسفر).
مۆحراپ مچىدى..mehrab məçidi [اۆزل آد] باخ: آذرشهر.	مۆزون..mezon [آد، فرانسىزجا] الكترون دان آغير و پروتوندان يۇنكول
مۆحراپلو..mehrablı [اۆزل آد] ساوه همدان شاهسئون ائلى نىن آروخلو	بىر اتوم ذره جيگى (فا: مزون).
بۇلوكونه باغلى بىر تۆرك طايافاسى ^{۹۸} .	مۆزوللا..mezulla [اۆزل آد] هيتيت تانرىچاسى ^{۲۱۱} .
مۆهور..mehvər [آد، عربجه] اوخلوق، دىنگىل، انكسن (فا: ~). axis	مۆزيت..mezit [باخ] مژگيت.
مۆداليون..medaliun [باخ] ۱-بالاجا قوتو. ۲-چرچيوه يه سالىنمىش	مۆمىيى..mejmei [آد، ع ^{مجمعه}] مجمىيى، بۇيوك و داياز تاباق.
شكىل و دايره و بوجور شىلر ^۹ .	مۆمىيىن..mejmeyin [اۆزل آد] ميانا دا كند آدى {مجمعه: توپلانما
مۆديا..medya [آد، فرانسىزجا] باسين و يايىن دوزنتى لىن بوتونونه	يىرى {.
وئريلن آد، ايله تيشيم اورتامى، ايله تيشيم آراجلارى ^{۲۱۸} . (فا: رسانه).	مۆشاررو..meşarru [اۆزل آد] سومرلرلن گونش تانرى سىنين اوغلو ^{۲۱۱} .
مۆدياتىك..medyatik [آد، اين] ايله تيشيم آراج لارىلا ايلگى لى.	مۆشه ..meşe [آد] چوخلو آغاج يىتمىش گنىش ساحه، آغاجلىق،
مؤرا..mera [آ، باخ: مارا] اوتلوق يىر، قىز آدى (فا: نام دختر).	اورمان (فا: جنگل) forest {سن'ميشه}؛ بو كلمه سومرجهده مئش ^{۳۳}
مؤرات..merat [صفت] يىيه سىز، صاحابسىز، قارقىش اوچون دئىيلن	شكىلنده ايشله نهرىك ديواندا بۆك اولاراق گلىپ (بۆكمكدن: چوخ)،
سؤزلر: مؤرات قالمىش، مؤراتا قالاسان، مؤراتيوا قالسىن، مؤرات يىزى	بو كلمه يىشه شكىلنده فارسجادا اسكى كلمه سايلىر و مفهوم-
اسير ائيلهدى. {عربجه ميراث سؤزوندن}.	لحاضىندن هم مئش كلمه سىنه ياخىندىر وهم بۆك سؤزونون
مؤرسىن آغاجى..mersin ağacı [آد، يىنگى] باخ: سازاق آغاجى {باخ:	كۆكونون مفهومنا بنزه يىر {.. ۲-مئشه (آد، يىنگى) پالامودلاردان،
مار}.	بۇيو ۴۰-۲۰ متر، تاختاسى داياناقلى بىر اورمان آغاجى (فا: بلوط).
مؤرسىن بالىغى..mersin balığı [آد، د] باخ: قۇلان بالىغى {باخ: مار}.	Quercus ۳-مئشه meşe [اۆزل آد] اهر و مرند ده داغ آدى.
مؤركانتىليزم..merkantilizm [آد، لا] ۱۶-۱۸ جى عصر آوروپا تجارى	مؤشوبا..meşoba [اۆزل آد] مئشه اويا: بالاكند ده كند آدى ^{۲۴۰} .
ايشلرىندن قايناقلارنان بىر گؤروش، بۇ گؤروش گؤره اؤلكه نىن رفاهى	مؤشه بگ..meşe bəy [آد، يىنگى] مئشه قورويوجوسو، مئشه جۇللوتو.
صادراتىن وارداتدان چوخ اولماسىندان و سرمايه نىن بىر يئره-	مؤشه جىگ..meşəcik [آد] ۱-بالاجا مئشه، كىچىك مئشه. ۲-
توپلانماسىندان قايناقلانىر. مجازى اولاراق وارلانماغا مئيل و هر	قوردلوجا.
شى دن منفعت گؤتورمه اينانجىنا دئىلىر.	مؤشه چى..meşəçi [آد] مئشه بئجه رن، مئشه بكچى سى.
مؤركور..merkor [آد، فرانسىزجا] عطارد گزه ينى، گؤنشه ان ياخين گزه-	مؤشه چىلىك..meşəçilik [آد] مئشه بئجرمه، مئشه سالما.
ين (فا: مارس)	مؤشه سالما..meşe salma [آد] مئشه چىلىك.
مؤريدىن..meridiən [آد، لا: گون اورتا] يىرى چنوره لىن و هرايىكى-	مؤشه سو..meşəsu [اۆزل آد] شاماخى دا يىر آدى ^{۲۴۰} .
اوجاى دان گنچن خيالى دايره (فا: مريدىن).	مؤشه سىز لىشدير مك..meşəsizləşdirmək [تائىرلى]
مؤرىنوس..merinus [آد، دى، فرانسىزجا] آنادولودان دؤنيانىن باشقا	اىلم [اىلم] آغاج سىز لاشدير ماق
اؤلكه لىنه يايلان، اوزون و يوشاق توكلو و توكلىرى	مؤشه لىشدير مك..meşələşdirmək [تائىرلى] مئشه حالينا گتىرمك.
توخوجولوقدا بيه نىلن بىر قويون نۇعو (فا: مرىنوس).	مؤشه لىندىر مك..meşələndirmək [تائىرلى] مئشه و آغاج تىكىب
مؤزگىت..mezgit [آد، دى، لا، آنادولول] اوچ سىرت اوزگىكى و ايكى يان	بئجرمك.
اوزگه يى اولان و آغ يوشاق خفيف اتلى و ۴۰-۲۰ سانتى متر بۇيو	مؤشه لى..meşəli [صفت] مئشه ايله اؤرتولموش، مئشه سى اولان.
اولان بىر باليق (فا: ~). gadus merlangus	مؤشه لىك..meşəlik [آد] مئشه اولان يىر، مئشه ايله اؤرتولموش يىر.
مؤزوپوتاميا..mezopotamya [آد، فرانسىزجا] چاپلار آراسى، يىن-	مؤشىن..meşin [صفت، فا] دباغ لانمىش قويون درى سى (فا: مشىن).
النهرين.	مؤشىن..meşin [اۆزل آد] شىبسترده كند آدى (قو: مشنق) ^{۹۷} .

مئشینلی..meşinli [صفت] مئشین له اؤرتولموش، اؤزه رینده مئشین-اؤلان.	مئهری داغ..mehri dağ [اؤزل آد] آذربایجان داغ آدی ۲۴۰.
مئقا..meqa [صفت، اک، فر] یو میلیون، ایکیز مین (فا: مگا).	مئهاوا..meyhava [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {مای + ائوی} ۶۶.
مئقاتون..meqaton [آد، فرانسیزجا] بیر میلیون تون (فا: مگاتون).	مئیسری..meyseri [اؤزل آد] شامخور کند آدی ۲۴۰.
مئقافون..meqafon [آد، فرانسیزجا] سس یوکسکلدن، سس چوخالدان (فا: بلندگو).	مئینه..meyne [آد، دا، بیتگی] اؤزوم آغاچی، مؤو آغاچی، اؤزو تنه یی.
مئقاوات..meqavat [آد، فرانسیزجا] بیر میلیون وات الکتریک گؤج بیریمی (فا: ~).	مئینه..meyne [اؤزل آد] اهر و هئریس ده کند آدی {مؤولوک}.
مئقاھرتز..meqahertz [آد، فرانسیزجا] بیر میلیون هرتز فرکانس بیریمی (فا: ~).	مئینه قوردو..meyne qurdu [آد، دیرگی] اؤزوم آغاچ لارینا ضرر وئرن بیر بؤجک.
مئکانیزاتور..mekanizator [آد، یونانجا] ماشین و مئکانیکی بؤلوملرله اوغراشان.	مئیین..meyin [اؤزل آد] سراب دا کند آدی {اوتلاق یئر، باخ: می}.
مئکانیزم..mekanizm [ایتالیانجا، آ] دؤزه نک، دؤزونتو، سیستم (فا: ~).	مُباح لام..mübahlama [آد] مُباح ییلمه (فا: مباحث). giving liberty
مئکانیک..mekanik [یو: آلت] ترپه نیش ییلمی (فا: مکانیک).	مُباح..mübah [صفت، عربجه] دینجه نه حلال ونه حرام ساییلان ایش ویا شئی (فا: ~).
مئگا..meqa [باخ: مئقا]	مُباحته..mübahisə [آد، عربجه] بحث ائتمه، دئییشمه (فا: ~).
مئلانکولی..melankoli [آد، فرانسیزجا] قارا سئودا، مالیخولیا (فا: ملانکولی).	مُبادا..mübada [باغلائیچی سؤز، فا] ساقین، اولمایا، مفهوموندا بیر سؤز "مبادا اونونلا یولداشلیق ائده سن" (فا: ~).
مئلودی..melodi [آد، فرانسیزجا] ازگی، چالقی هاواسی (فا: ملودی).	مُبادرت..mübadrət [آد، عربجه] بیر ایشه اقدام ائتمه (فا: ~).
مئلودیک..melodik [فر، صفت] مئلودی ایله ایلگی لی، ازگی لی (فا: ~).	مُبادله..mübadilə [آد، عربجه] دئییشیم، دئییشمه، دیش توخوش، بیرشئی وئریب عوضینده بیر شئی آلما (فا: ~) exchange
مئلودیکا..melodika [آد، فرانسیزجا] ۱-بیر نوع چالقی آلتی ۲-چالقی هاواسی ییلمگی سی (فا: ملودیکا).	مُبارز..mübariz [آد، عربجه] ۱-دوغرو ایش اوغروندا چالیشان و چارپیشان ۲-اویوندا و یاریشدا قارشى طرفده اولان، رقیب.
مئمبران..membran [آد، لا] سس دالقلارینی آلماق اوچون نازیک انلاستیک لؤوحه جیک و پرده "تلفن مئمبرانی".	مُبارزه..mübarizə [آد، عربجه] ۱-چارپیشما ۲-ووروشما ۳-یاریشما (فا: ~).
مئنو..meno [آد، فرانسیزجا] یئشه جک شئیلرین لیستی، یئمک لیسته سی (فا: منو).	مُبارزه آپارماق..mübarizə aparmaq [تاثیرلی انیلم] مُبارزه یه قالدیرماق، مبارزه بایراغی قالدیرماق
مئنوپوز..menopoz [آد، فرانسیزجا] قیسیرلاشما دؤنمی (قادین لاردا) (فا: منوپوز).	مُبارک..mübarək [صفت، عربجه] ۱-خوش بیر خبر، تازا آلینان بیر شئی ویا بایرام مُناسبت ایله دئییلن تبریک ۲-قوتلو، اوغورلو، ییہ نیلمیش. ۳-وئریم لی و برکت لی. (فا: ~).
مئوچود..mevcud [آد، عربجه] واراولان شئی، وار اولان، موجود (فا: موجود).	مُبارک آباد..mübarək abad [اؤزل آد] ملیکان، ری، کبودرآهنگ، رزن، ملایر ده کند آدی.
مئولا..mevla [باخ: مئولا]	مُبارک اوتو..mübarək otu [ع، آ، بیتگی] گؤل گیللردن ساری چیچک لی بیتگی (فا: علف مریم). geum
مئه..meh [آد، فا مه] ۱-خفیف یئل. ۲-چن.	مُباشیر..mübaşir [آد، عربجه] کتخدا ویا فتودالین بللی ائتدیگی آدام ویاخود نماینده سی (فا: ~).
مئهدی خان داغی..mehədi xan dağı [اؤزل آد] باخ: سؤلدوز (نقده).	مُباشیرت..mübaşirət [آد، عربجه] بیر ایشه باشلاما، گیریشمه (فا: ~).
مئهرآباد مجیدی و حامامی..mehrabad meçidi və hamamı [اؤزل آد] باخ: بیناب.	مُبالغه..mübaligə [آد، عربجه] آبارتما، آبارتی (فا: ~).
مئهرآوا..mehrava [اؤزل آد] مراغا دا کند آدی {ماراآوا}.	مُباهات..mübahat [آد، عربجه] فخر ائتمه (فا: ~).
مئهران آباد..mehrən abad [اؤزل آد] بیر آذربایجان شهری ۹۷	مُباهله..mübahie [آد، عربجه] بیر بیرینه نفرین ائلمک (فا: ~).

مُبَايَعه.. mübayiə [آد، عربجه] آليم ساتيم، آل وئر (فا: ~).

مُبَايِنِت mübayinət [آد، عربجه] ۱- باشقاليق، آيريليق، آيريم لي ليق.

۲- توتمازليق، اويوشمازليق، قارشيتليق (فا: ~).

مُبْتَدَا (مُبْتَدَى).. mübtəda(mübtədi) [آد، ديل ب، عربجه] "كيم" و "نه" سؤز لرينه جاواب وئرثن جُمْلَه، اؤزْنَه، فاعل (فا: مبتدا). subject

مُبْتَدَى.. mübtədi [صفت، عربجه] باشلاييجي، يئني جه باشلايان (فا: ~). beginner

مُبْتَدَل.. mübtəzəl [صفت، عربجه] سايقين ليغييني ايتيرميش، ديرسيرلنميش (فا: ~). commonplace

مُبْتَكِر.. mübtəkir [صفت] ياراديجي، يئني شئي يارادان (فا: خلاق). originated

مُبْتَلَا.. mübtəla [صفت، عربجه] دؤشگون، وورقون، توتولموش (فا: ~). having contracted (a disease)

مُبَحْث.. məbhəs [آد، عربجه] قوئو، بحث اولونان شئي (فا: ~).

مَبْدَا.. məbdə [آد، عربجه] باشلانقيج، باش، ايلک نُقْطَه (فا: ~).

مُبَدِّل.. mübədil [صفت، عربجه] ديشدديرن، دؤنوشدورن (فا: ~).

مُبَدِّل.. mübədəl [صفت، عربجه] ديشديريلميش (فا: ~).

مَبْذُول.. məbzul [آد، عربجه] بول، چوخ (فا: ~).

مُبْرَأ.. mübərıra [صفت، عربجه] تُهْمَت دن پاک اولان (فا: ~).

مَبْسُوط.. məbsut [صفت، عربجه] بسط لي (فا: ~). expanded

مُبَشِّر.. mübəşşir [صفت، عربجه] موشدولوق وئرثن، موزده گتيرن (فا: ~)

مُبَصَّر.. mübəssir [صفت، عربجه] بصيرتلي، آيدين (فا: ~).

مُبْصَر.. mübsür [صفت، عربجه] ناظم، اوخول لاردانظمي قورويان (فا: ~).

مَبْعُوث.. məbəṣ [ظ، عربجه] گؤنده ريش گؤنو، مبعوث اولان گون (فا: ~)

مَبْعُوث.. məbus [صفت، عربجه] گونده ريلميش، سئچيلميش (فا: ~ sent on a mission as a prophet).

مُبَلِّغ.. mübəllig [آد، عربجه] تبليغ ائدن، ياييجي (فا: ~).

مَبْلَغ.. məbləğ [آد، عربجه] مقدار (پول)، پول توتاري (فا: ~). sum

مَبْنَا.. məbna [آد، عربجه] ايلکه، اساس (فا: اساس). basis

مَبْنَى.. məbni [آد، عربجه] اوچون، اؤترو.

مُبْهَم.. mübhəm [صفت، عربجه] شُبْهَه لي، اؤستو اؤرتولو و آنلاشيلماز شئي (فا: مبهم). ambiguous

مَبْهُوت.. məbhut [ظ، عربجه] چاشميش، حئيران، شاشقين (فا: ~).

astonished

مُبْعَع.. mübəyye [صفت، عربجه] ساتيلميش (فا: ~).

مُبَيِّن.. mübəyyin [صفت، عربجه] آچيقلايان، بيان ائدن (فا: ~).

مُبَيِّن.. mübin [صفت، عربجه] آچيق، آيدين (فا: ~).

متحدہ..mütəhidən [ظ، عربجه] بېرليکده. unitedly	مُتَحَد الشَّكْل..müttəhidülşikl [صفت] بېر شکله اولان (فا: ~).
uniform	مُتَحَد المَرْكَز..müttəhidülmərkəz [صفت] مرکزلى بېر اولان (فا: ~).
concentric	مُتَحَد المَضْمُون..müttəhidülməzmun [صفت] ائش آئلاملى (فا: ~).
having the same contents or purport	مُتَحَرِّك..mütəhərrik [صفت، عربجه] تَرپەنن، تَرپەنیشلى، اوينار، اويناق، حرکتلى، تَرپە شېم دە اولان (فا: ~).
mobile	مُتَحَصِّن..mütəhəssin [صفت، عربجه] ۱-سیغینان ۲-تحصّن ائدن.
mütəhəmmil.. [صفت، عربجه] دایانیق لی، گۆتوروملو،	یو کلنمیش، یو کوملو (فا: ~).
sufferer	مُتَحَوِّل..mütəhəvvill [صفت، عربجه] دیشکن، تحوّل تاپمیش،
metabolic	قرارسیز (فا: ~).
mütəhəyyir.. [صفت، عربجه] حئیران، چاشمیش، شاشمیش،	شاشیرمیش اولان، حئیرتە دۆشموش (فا: ~).
astonished	مُتَخَاصِم..mütəxasim [آد، عربجه] خصومت ائدن (فا: ~).
hostile	مُتَخَالَف..mütəxalif [آد، عربجه] مخالف اولان (فا: ~).
mutually	مُتَخَذ..müttəxiz [صفت، عربجه] اتخاذ اولموش (فا: ~).
adopted	مُتَخَصِّص..mütəxəssis [آد، عربجه] اوزمان (فا: ~).
expert	مُتَخَطِّئ..mütəxətti [آد، عربجه] خطا ائدن (فا: ~).
transgressor	مُتَخَلِّل..mütəxəlxil [آد، عربجه] دلیک دئشیکلى، گۆزەنکلى (فا: ~).
mütəxəlxl..	porous
mütəxəllis.. [صفت، عربجه] تخلص تاپمیش، آدلانمیش (فا: ~)	مُتَخَلِّف..mütəxəllif [آد، عربجه] خلاف ائدن (فا: ~).
violator	مُتَد..metod [آد، فرانسىزجا] اؤسلوب، یول، یؤتتم (فا: متد).
method	مُتَدَاوِل..mütədavil [صفت، عربجه] گنجرلى، رایج (فا: ~)
common	مُتَدَرِّجاً..mütəderriçən [ظ، عربجه] یاواش یاواش. gradually
gradually	مُتَدَوِلوژى..mütədoloji [آد، عربجه] آراشدیرماو تحقیق یؤتمى (فا: ~)
mütədoloji..	مُتَدِّين..mütədəyyin [آد، عربجه] دیندار، ایناملى (فا: ~)
religious	مُتَدَكِّر..mütəzəkkir [آد، عربجه] تذکّر وئرمە، اویارما، یادا سالما (فا: ~).
mütəzəkkir..	remembering.
remembering	مُتَر..metr [یو: اؤلچو] متتیر: متریک اؤلچو سیستمینده ۱۰۰ سانتی
metr..	مترلیک اوزونلوق بیریمی (فا: متر).
meter	مُتَرادِف..mütəradif [صفت، عربجه] آئلامداش، سینونیم synonym
synonym	مُتَرَاژ..mətraj [آد، فرانسىزجا] اوزون لوق، مترە مربوط شئیلری اؤلچمه
mətraj..	ایشی.
heaped up	مُتَرَاکِم..mütərakim [صفت، عربجه] بېر یکمیش (فا: ~)
heaped up	مُتَرَجَم..mütərcəm [آد، عربجه] چئویر یلمیش، دؤندەر یلمیش (فا: ~).
mütərcəm..	مُتَرَجِم..mütərcim [آد، عربجه] چئویر یچی (فا: ~).
translator	مُتَرَجِمِلیک..mütərcimlik [آد] چئویرمه (فا: مترجمی).
translating	مُتَرَدَّد..mütəreddid [آد، عربجه] چکینگن، تردّد ائدن (فا: ~).
mütəreddid..	مُتَرَس..metres [آد، فرانسىزجا] مئترئس: بېرینین کپین سیز سئوگىلىسى
metres..	(فا: ~).
mistress	مُتَرَسَك..mətərsək [آد، فا] قورخولوق (فا: ~).
scarecrow	مُتَرَقِی..mütərqqi [صفت، عربجه] ایلرلیمیش، اؤنجول، ایلرلى گتتمیش
mütərqqi..	(فا: ~).
underground	مُتَرَنِم..mätərnim [صفت، عربجه] ترنم ائدن.
mätərnim..	مُتَرَو..metro [آد، فرانسىزجا] یئر آلتى دیمیر یولو، یئر آلتى ترئتى (فا: ~)
metro..	مُتَرَوِیول..metropol [باخ] مئتروپولیس.
metropol..	مُتَرَوِیولیس..metropolis [آد، فرانسىزجا] آناکند ^{۲۱۸} ؛ بېر اؤلکه نین ان
metropolis..	بؤیوک و اؤنملى شھرى ویا شھرلى، آناشهر، مئتروپول (فا: ~).
بؤیوک و اؤنملى شھرى ویا شھرلى، آناشهر، مئتروپول (فا: ~).	مُتَرَوَك..mətruk [صفت] بؤراخیلمیش (فا: ترک شده) deserted
deserted	مُتَرَوِلوژى..mətroloji [آد، فرانسىزجا] اؤلچمه، اؤلچولهه بیلیمى (فا: ~).
mətroloji..	مُتَرَه..mətrə [آد، فرانسىزجا] اؤلچمه، اؤلچولهه (فا: ~).
mətrə..	مُتَرَه کاره..mətrəkarə [آد، فرانسىزجا] متر مربع. m2
mətrəkarə..	مُتَرَه کؤپ..mətrəküp [آد، فرانسىزجا] مترمکعب. m3
mətrəküp..	مُتَرِیک..mətrik [صفت، فرانسىزجا] مترله ایلگى لی اولان سیستم (فا: ~).
mətrik..	مُتَرَايد..mütəzayid [صفت، عربجه] آرتان، چوخالان. increasing
increasing	مُتَرَازل..mütəzəziel [صفت] سارسیتى لی (فا: ~).
mütəzəziel..	مُتَسَاوِی الاضلاع..mütəsaviüləzla [آد، عربجه] ضلع لرى برابر اولان
mütəsaviüləzla..	مئثلث (فا: ~).
equiangular	مُتَسَاوِی..mütəsavi [آد، عربجه] برابر، ائشیت (فا: ~).
mütəsavi..	مُتَسَاوِیاً..mütəsaviyən [آد، عربجه] برابر اولاراق (فا: ~).
mütəsaviyən..	مُتَسَلْسِل..mütəsəlsil [صفت، عربجه] آرائیق سیز، آرد آدا (فا: ~).
mütəsəlsil..	مُتَسَلِی..mütəsəlli [ع، صفت] آوونان (فا: ~).
mütəsəlli..	مُتَسَابِه..mütəşəbeh [صفت، عربجه] بنزر (فا: شبيه).
mütəşəbeh..	مُتَسَابِّث..mütəşəbbis [صفت، عربجه] گیریشکن، گیریشمچى (فا: ~).
mütəşəbbis..	مُتَشَخِّص..mütəşəxxis [صفت، عربجه] تائینمیش distinguished
mütəşəxxis..	مُتَشَكِّر..mütəşəkkir [صفت، عربجه] تشکّر ائدن (فا: ~).
mütəşəkkir..	مُتَشَكِّل..mütəşəkkil [صفت، عربجه] اولوشموش، مئیدانا گلیمیش.
mütəşəkkil..	مُتَشَنِّج..mütəşənnic [صفت، عربجه] تشنّج لو (فا: ~).
mütəşənnic..	مُتَصَاعِد..mütəsaid [آد، عربجه] یوخارى گئدن (فا: ~).
mütəsaid..	ascending
ascending	

مُتَعَلِّقَات..mütəəlliqat [آد، عربجه] بوتون عايد اولان شئی لر.	مُتَصَدِّق..mütəsəddi [آد، عربجه] بیرینین طرفیندن بیر ایشه مشغول اولان (فا: ~). incumbent
مُتَعَلِّق..mütəəlliqə [آد، عربجه] زوجہ، بیرینین قادینی (فا: ~). wite	مُتَصَرِّف..mütəsərrəf [صفت، عربجه] تصرف اولونموش (فا: ~). possessing
مُتَعَلِّم..mütəəlləm [آد، عربجه] اؤیرتمن (فا: آموزگار). learner	مُتَصَرِّف..mütəsərrif [صفت، عربجه] اله گنجیرن، تصرف ائدن.
مُتَعَلِّم..mütəəllim [آد، عربجه] اؤیرنجی (فا: ~). learner	مُتَصَرِّفَات..mütəsərrifat [آد، عربجه] تصرف اولونموش شئی لر و یئرلر (فا: ~). possessions
مُتَعَمِّد..motəəmmid [ظ، عربجه] عمد اولاراق و ییلەرک بیر ایشی گؤرن (فا: ~). who does a thing intentionally	مُتَّصِل..müttəsil [صفت، عربجه] بیتیشیک، یان یانا اولان، آرائیق وئرمه دن، آرائیق سیز (فا: ~). joined
مُتَعَهِّد..mütəəhhid [آد، عربجه] بوینونادوشموش، اوستلەنن (فا: ~). مُتَغَیِّر..mütəğəyyir	مُتَّصِر..mütəsəvvər [صفت] تصوّر اولموش (فا: ~). conceived
مُتَغَیِّر..mütəğəyyir [صفت، عربجه] دَیْشِکَن (فا: ~).	مُتَّصِر..mütəsəvvir [صفت، عربجه] تصوّر ائدن، تاسارلایان (فا: ~).
مُتَفَاوِت..mütəfavit [آد، عربجه] تفاوتی اولان، فرقلی (فا: ~). differnt	مُتَّصِوْف..mütəsəvvif [آد، عربجه] صوفی لیک ده اولان (فا: ~).
مُتَفَحِّص..mütəfəhhis [آد، عربجه] اینجه له یین (فا: ~). searcher	مُتَّضَاد..mütəzadd [صفت، عربجه] بیریرینه ضد، قارشیتلی (فا: ~).
مُتَفَرِّق (مُتَفَرِّق)..mütəfərriq(mütəfərriqə) [صفت، عربجه] بیریریندن آیران، داغیتیچی (فا: ~). disperser	مُتَّضَرَّر..mütəzərrir [صفت، عربجه] ضرر گؤرموش، ضرره اوغرامیش (فا: ~). incurring a loss
مُتَفَرِّق..mütəfərriqə [آد، عربجه] اصل ی بیر شئین دیشیندا اولان شئی لر ویا ایشلر، فرعی اولان شئی لر (فا: ~).	مُتَّضَرِّع..mütəzərre [صفت، عربجه] اینله یین (فا: ~). suppliant
مُتَّفَق..müttəfeq [آد، عربجه] باغلاشیق، اوژلاشمیش اولان (فا: ~).	مُتَّضَمِّن..mütəzəmmīn [صفت، عربجه] قاپسایان (فا: ~). comprising
مُتَّفَقًا..müttəfeqə [ظ، عربجه] بیرلیکده (فا: ~). in alliance	مُتَّعَادِل..mütəədil [صفت، عربجه] دنگه لی (فا: ~). balancing
مُتَّفَقِ الرَّأْي..müttəfiqürrey [ظ، عربجه] او ی بیرلیگی ایله (فا: ~). of one accord	مُتَّعَارِف..mütəarif [آد، عربجه] ۱-بیریریلە تانیش. ۲-متداول (فا: ~).
مُتَّفَقِ الْقَوْل..müttəfiqülqovl [ظ، عربجه] سؤز بیرلیگی ایله (فا: ~).	مُتَّعَاقِب..mütəaqib [صفت، عربجه] آردیجا گئدن (فا: ~). subsequent
unanimous	مُتَّعَاقِبًا..mütəaqibən [ظ، عربجه] آرخادان، آردیجا (فا: ~). immediately after
مُتَّفَكِّر..mütəfəkkir [آد، عربجه] ییلگین، دؤشونور (فا: ~). thinker	مُتَّعَالَ..mütəal [آد] اولو (فا: ~). exalted
مُتَّقَابِل..mütəqabil [صفت، عربجه] اوزاوزه، باخیشیملی، قارشى لیقلی (فا: ~). reciprocal	مُتَّعَامِل..mütəamil [صفت] معامله ائدن (فا: ~).
مُتَّقَابِلًا..mütəqabilən [ظ، عربجه] قارشى قارشى، یا گلەرک (فا: ~).	مُتَّعَبِّد..mütəəbbid [صفت] تاپینان، عبادت ائدن (فا: ~). devout
reciprocally	مُتَّعَجَّب..mütəəccib [صفت، عربجه] شاشقین (فا: ~). surprised
مُتَّقَارِب..mütəqarib [آد، عربجه] بیریرینه یاخینلاشان (فا: ~).	مُتَّعَدِّد..mütəəddid [صفت، عربجه] بیرچوخ، چوخ. numerous
convergent	مُتَّعَدِّی..mütəəddi [صفت] تعدی ائدن، زور دیین (فا: ~). transgressing
مُتَّقَارِن..mütəqarin [صفت، عربجه] تقارنلو (فا: ~). symmetrical	مُتَّعَرِّض..mütəərriz [صفت] تعرض ائدن (فا: ~). disturbing
مُتَّقَاضِي..mütəqazi [آد، عربجه] تقاضا وئرن (فا: ~). applicant	مُتَّعَسِّر..mütəəssir [صفت، عربجه] چتین، مُشْکَل (فا: ~). difficult
مُتَّقَاعِط..mütəqate [آد، عربجه] بیریریلە کسیشن.	مُتَّعَسِّب..mütəəssib [صفت، عربجه] باغناز، اؤز عادت و عنعنە لرینی ساخلاماقد افرط چیلیق ائدن (فا: ~).
مُتَّقَاعِد..mütəqaid [آد، عربجه] قانع اولان، اینانمیش اولان.	مُتَّعَسِّبَانَه..mütəəssibanə [ظ، عربجه] باغنازلیق لا (فا: ~). out of
مُتَّقَبِّل..mütəqəbbil [آد، عربجه] قبول ائدن (فا: ~). preceding	prefudice
مُتَّقَدِّم..mütəqəddim [آد، عربجه] قاباغادوشن (فا: ~). preceding	مُتَّعَفِّف..mütəəffin [آد، عربجه] قوخوموش (فا: ~). bad-smelling
	مُتَّعَلِّق..mütəəlliq [آد، عربجه] باغلی، آسیمی، (فا: ~). belonging

مُتَعَدِّم..mütəqəddimin [آد، عربجه] قاباقدا اولانلار، قاباقدا گئدنلر (فا: ~)	those coming before (فا: ~)
مُتَقَلِّب..mütəqəllib [آد، عربجه] تقلب ائدن (فا: ~). dishonest	مُتَقَلِّب (فا: ~). dishonest
مُتَقَن..mütqən [آد، عربجه] مُحَكِّم، برك، داياناقلى.	مُتَقَن (فا: ~). مُحَكِّم، برك، داياناقلى.
مُتَقَي..müttəqi [آد، عربجه] تقوالى، پاك و دۆزگون.	مُتَقَي (فا: ~). تقوالى، پاك و دۆزگون.
مُتَكَاف..mütəkəsf [صفت، عربجه] يوغون لاشميش، قويا لاشميش، دريشيك، نوتقونلاشميش، ييغين لاشميش، قويا لاشميش، (فا: ~).	مُتَكَاف (فا: ~). يوغون لاشميش، قويا لاشميش، دريشيك، نوتقونلاشميش، ييغين لاشميش، قويا لاشميش، (فا: ~).
مُتَكَامِل..mütəkamil [صفت، عربجه] اولقونلاشميش، گليشكين (فا: ~)	مُتَكَامِل (فا: ~). اولقونلاشميش، گليشكين (فا: ~)
مُتَكَبِّر..mütəkəbbir [آد، عربجه] اؤزونو بيهنن (فا: ~). proud	مُتَكَبِّر (فا: ~). اؤزونو بيهنن (فا: ~). proud
مُتَكَبِّرَانَه..mütəkəbbiranə [ظرف، عربجه] مغرور اولاراق (فا: ~). proudly	مُتَكَبِّرَانَه (فا: ~). مغرور اولاراق (فا: ~). proudly
مُتَكَدِّي..mütəkəddi [آد] يولچولوق (فا: ~). begging	مُتَكَدِّي (فا: ~). يولچولوق (فا: ~). begging
مُتَكَفِّل..mütəkəffil [آد، عربجه] كفيل اولان، بيرينه باخيمجي اولان (فا: ~). guarantor	مُتَكَفِّل (فا: ~). كفيل اولان، بيرينه باخيمجي اولان (فا: ~). guarantor
مُتَكَلِّم..mütəkəllim [آد، عربجه] ۱-سؤيله ين، قونوشان. ۲-تكليک بيرينجي كيشى (فا: ~). speaker	مُتَكَلِّم (فا: ~). ۱-سؤيله ين، قونوشان. ۲-تكليک بيرينجي كيشى (فا: ~). speaker
مُتَكَوْن..mütəkəvvin [آد، عربجه] وارليق لانميش، وجودا گلميش.	مُتَكَوْن (فا: ~). وارليق لانميش، وجودا گلميش.
مُتَكَّه..mütəkkə [آد، ع] باليش، ياسديق (فا: ~). pillow	مُتَكَّه (فا: ~). باليش، ياسديق (فا: ~). pillow
مُتَكِّي..müttəki [آد، عربجه] تكيه وئرميش، دايانميش (فا: ~).	مُتَكِّي (فا: ~). تكيه وئرميش، دايانميش (فا: ~).
مَتَل..mətəl [آد] مثل، ساچما سؤز. {سن: افسانه، عربجه}.	مَتَل (فا: ~). مثل، ساچما سؤز. {سن: افسانه، عربجه}.
مَتَل..mətəl [آد، ع] معطل، بئكار و ايش سيز، يوبانما.	مَتَل (فا: ~). معطل، بئكار و ايش سيز، يوبانما.
مُتَلَاشِي..mütəlaşi [صفت، عربجه] داغيلميش (فا: ~). decomposed	مُتَلَاشِي (فا: ~). داغيلميش (فا: ~). decomposed
مُتَلَاظِم..mütəlatim [صفت، عربجه] دالغالانميش (فا: ~). agitated	مُتَلَاظِم (فا: ~). دالغالانميش (فا: ~). agitated
مُتَلَاقِي..mütəlaqi [صفت، عربجه] قووشوموش (فا: ~). confluent	مُتَلَاقِي (فا: ~). قووشوموش (فا: ~). confluent
مُتَلَذِّذ..mütələzziz [صفت، عربجه] داد آلان، خوش لانان (فا: ~).	مُتَلَذِّذ (فا: ~). داد آلان، خوش لانان (فا: ~).
مَتَلَك..mətələk [صفت، عربجه] شوخلوق، شاقاسؤز (فا: ~).	مَتَلَك (فا: ~). شوخلوق، شاقاسؤز (فا: ~).
مَتَلَوْن..mütələvvin [صفت، عربجه] رنگ به رنگ (فا: ~). versatile	مَتَلَوْن (فا: ~). رنگ به رنگ (فا: ~). versatile
مُتَمَادِي..mütəmədi [صفت، عربجه] آraliq سيز، سؤركلى، اوزون سوره، (فا: ~). long	مُتَمَادِي (فا: ~). آraliq سيز، سؤركلى، اوزون سوره، (فا: ~). long
مُتَمَارِز..mütəmariz [آد، عربجه] اؤزونو مريض ليگه وئرموش.	مُتَمَارِز (فا: ~). اؤزونو مريض ليگه وئرموش.
مُتَمَايِز..mütəmayiz [صفت، عربجه] فرقلي، سئچگين (فا: ~). distinct	مُتَمَايِز (فا: ~). فرقلي، سئچگين (فا: ~). distinct
مُتَمَايِل..mütəmayil [صفت، عربجه] ۱-ايستكلى گؤروئن، ايليلى اولان. ۲-اييلميش (فا: ~). inclined	مُتَمَايِل (فا: ~). ۱-ايستكلى گؤروئن، ايليلى اولان. ۲-اييلميش (فا: ~). inclined
مُتَمَتِّع..mütəmətte [صفت، عربجه] يارارلانميش (فا: ~). enjoying	مُتَمَتِّع (فا: ~). يارارلانميش (فا: ~). enjoying
مُتَمَدِّن..mütəməddin [آد] اويقار (فا: ~). civilized	مُتَمَدِّن (فا: ~). اويقار (فا: ~). civilized
مُتَمَرَّد..mütəmərrid [صفت] يولدان چيخميش (فا: ~). rebellious	مُتَمَرَّد (فا: ~). يولدان چيخميش (فا: ~). rebellious
مُتَمَرِّز..mütəmərkiz [صفت، عربجه] ييغين لانميش، دريشيك (فا: ~).	مُتَمَرِّز (فا: ~). ييغين لانميش، دريشيك (فا: ~).
	concentrated

متی..meti [اؤزل آد] باخ: مته خان، اوغلان آدی.	مُتَوَحِّش..mütəvəhhiş [صفت، عربجه] وحشته دوشموش (فا: ~). frightened
متین..metin [اؤزل آد] ۱-قیز آدی {باخ: مته خان}. ۲-(ع، ص) دایانیق لی، ساغلام، متانتلی، سارسيلماز (فا: ~).	مُتَوَرِّق..mütəvərriq [صفت، عربجه] قات قات اولموش (فا: ~). laminated
مثال..misal [آد، عربجه] اؤرنک، بنزر، نمونه (فا: ~). example	مُتَوَرِّم..mütəvərrim [صفت، عربجه] ورم لی، شیشگین، کؤپموش (فا: ~). Swollen
مثانه..məsanə [آد، عربجه] قووق، سؤدوکلوک، ادرار تورباسی (فا: ~).	مُتَوَاصِط..mütəvəssit [آد، عربجه] اورتالاما، اورتا (فا: ~). middle
مُتَبَت..müsbət [آد، عربجه] اولوملو، پوزیتو (فا: ~). positive	مُتَوَاصِل..mütəvəssil [آد، عربجه] توسل و توکل ائدن (فا: ~).
مثقال..misqal [آد، عربجه] ۴,۲۶ گرم لیک اسکی چکی بیریمی (فا: ~).	مُتَوَاطِن..mütəvəttin [صفت] یوردسالیمیش (فا: ~). choosing one's home
مثقال تهرزی..misqal tərəzi [آد] قیزیل گؤموش کیمی شئی لری آغیرلاماق اوچون میثقال و تره زی دن عبارت اؤلچو آیقیتی.	مُتَوَافٍ..mütəvəffa [صفت، عربجه] اؤلوموش بو دؤنیادان کؤچموش (فا: ~). deceased
مَثَل..məsəl [آد، عربجه] ۱-اؤیود وئریجی قیسا حیکایه، آغیزدان آغیزا سؤروب گلن خالقین یاراتدیغی (فا: مثل) ۲-آتاسؤزو. ۳-اؤرنک، بنزر (فا: مثل).	مُتَوَاقِف..mütəvəqqif [صفت، عربجه] دورموش، دوردورولموش (فا: ~). halted
مثلاً..məsələ [ع، ظ، با] اؤرنکجه، وئرلن اؤرنک، سؤز گلیشی، سؤز گلیمی، اؤرنه یین (فا: مثلاً). for examples	مُتَوَاکِل..mütəvəkkil [آد، عربجه] توکل ائدن (فا: ~). trusting
مُتَسَلِّل..müselləs [آد، عربجه] اوچ قول، اوچگن (فا: ~). triangle	مُتَوَاصِلِد..mütəvəllid [صفت، عربجه] دوغولموش (فا: ~). born
مُتَسَلِّلَات..müselləsət [آد، عربجه] تریقونومتري. trigonometry	مُتَوَاصِل..mütəvəlli [آد، عربجه] بیرینین ایشلرینی عهدہ دار اولان.
مُتَسْمِر..müsmir [صفت، عربجه] یارارلی، وئریملی (فا: ~).	مُتَوَهِهِم..mütəvəhhim [ع، صفت] ۱-قوروتتولو، اوهام لی. ۲-قورخاق، اؤده لک (فا: ~).
مُتَسْنَوِي..məsnəvi [آد، عربجه] آذربایجان تورکجه سینده بونوع قوشقو مضمونجا تاریخی و حماسی داستانلاری مطرح اندید و قورولوشجا بیثیلری بیر وزنده ولی هر بیثیت مُستقل قافیہ ده اولور، اؤرنک "بیر گونکی بهار عالم افروز. وئرمیشدی جهانہ فیض نوروز. سالمیشدی نقابی چهره دن گول. چکمیشدی سرود ناله بولبول. لیلی مجنون مثنوی سی، فضولی ^{۷۴، ۷۳} (فا: ~).	مَتَه ۱..mətə [آد] درئل لرین باشلارینا تاخیلان دلجی آلت. ۲-مته ^{۷۲} (آد) اوشاق اوپون لاریندا یئرده چکیلن دایره، مته چکمک. ۳-سویلو، ساقیدیر ۴-بوتونلوک، بوتونلوکچو ^{۷۱} .
مُجَادِلَه..mücadilə [آد، عربجه] زورلوجلشما، سؤرکلی چابالاما، تلاش لانما، تلاش (فا: ~). altercation	مُتَهَاجِم..mütəhacim [آد، عربجه] سالدیریجی (فا: ~). attacking
مُجَارَلَار..məcariar [اؤزل آد] باخ ماجار ^{۷۵} .	مَتَه خَان..məth xan [تاریخی اؤزل آد] هوئن خاقانی، عینی سوئی و کؤکدن گلن بویلا ر آراسیندا، قان دؤکولمه سینی یاساقلایان و هامی سینی تک بیر دؤولت چاتی سی آلتیندا توپلایان و بونو تانری آمری اولدوغونا ایناناراق، تورک توره سیله بیرلیکده دؤولت پولیتیکاسی بیجیمینه گتیرن، ایلک تورک بؤیوگو. تاریخچیلرین بؤیوک چوغونلوغو، بو کیشی نی افسانه وی، اوغوز خاقان اولدوغونو سؤیلرلر.
مُجَاز..məcaz [آد، عربجه] ایذن وئریلمیش، قاداغان اولمایان (فا: ~). authorized	مَتَه خَان..mətəxan [آد] اوغلان آدی. {بو کلمه ماد و موت سؤزونه باغلیدیر}.
مُجَازاً..məcazən [ظرف] مجاز اولاراق (فا: ~). figuratively	مَتَه لِي..mətəli [اؤزل آد] یاردیملی، دا چای آدی ^{۷۶} .
مُجَازَات..mücazat [آد، عربجه] جزا وئرمه (فا: ~). punishment	مُتَهَم..müttəhəm [آد، عربجه] سوچلانمیش (فا: ~). accused
مُجَازِي..məcazi [آد، عربجه] متتافوریک، حقیقی معنادا یوخ متتافوریک معنادا ایشلنن سؤز و هر شئی (فا: ~). figurative	مُتَهَمِيَّت..müttəhəmiyyət [آد، عربجه] سوچلولانما (فا: ~).
مُجَال..məcal [باخ] ماجال، فُرصت.	مَتَه نَه..mətənə [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدی (قو: متنق) {مته سوزيله ایلگیلی اولاییلیر، مته+آنا. ۲-ماتان+ا: گؤزل یورد}.
مُجَالِس..məcalis [آد، عربجه] توپلانتی لار، مجلس لار (فا: ~).	مُتَهَوِّر..mütəhəvvir [صفت، عربجه] اؤفکه لی، قیزقین (فا: ~). Intrepid
مُجَالِسَت..mücalisət [آد، عربجه] یولداشلیق، صُحبت لشمه (فا: ~). sitting together	مُتَهَيِّج..mütəhəyyic [ع، صفت] هیجانلی (فا: ~).

مَجَامِع..məcəme [آد، عربجه] توپلانتی لار (فا: انجمن ها).	مَجْرَأ..məcra [آد، عربجه] آخارلیق، سوْ یولو، چیخیش یولو (فا: سوراخ). channel
مُجَامِعَت..mücamiet [آد] جنسل ایلیشگی ده اولما (فا: ~). sexual	مُجَرَّب..müçərrəb [صفت، عربجه] سینانمیش، دئتمیش (فا: ~).
intercourse	مُجَرَّبَد..müçərrəd [صفت، عربجه] ۱-سوْیوت، ائولمه میش، یالین، یالینیز (فا: ~). single
مُجَانًا..məccanən [آد، عربجه] مۆفته سینه، مۆفته، پولسوز (فا: ~). free	مُجَرَّم..mücrüm [صفت، عربجه] سوْچلو (فا: ~).
(of cost)	مُجْرُوح..məcruh [آد، عربجه] یارالی (فا: زخمی). wounded
مُجَانِب..mücanib [آد] قونشو، بیریرینین یانيجا اولان (فا: ~).	مُجَزَّأ..müçəzza [صفت] آیری اولاراق (فا: ~). analyzed
going away	مُجَسِّم..müçəssəm [آد، عربجه] تجسّم اولموش (فا: ~). incarnate
مُجَانِبًا..mücanibən [ظرف] قونشو اولاراق، یان یانا (فا: ~).	مُجَسِّمَه..müçəssəmə [آد، عربجه] یوتنو، هئیکل (فا: ~). statue
asymptote	مُجَسِّمَه..müçəssəmə [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، جنوبی رایونلاردا واختیله چوخ مشهور اولان رقصدیر. رقصی عصاسن قوجالار ایفا اندیرلر. آرام آرام داعوام ائدن سداسی آلتیندا ایفاچی دؤوره ووروب، اللری و بدنی ایله موخته لیف بیچیملی حرکتلر اندیر. بیردن موسیقی نین سداسی کسلیلر. رقص بیر آندا همین فاصیله ایله راستلاشدیغی پوزادا حرکتسیز دورور. اگر او، تاماشاچیلاری گولدورمک ایسته ییرسه، اوندان غریبه بیر پوزادا قالماغا چالیشیر. "موجسمه" یالینیز کیشی رقصدیر، اونو قادینلار اوینامیرلار ^{۲۴۵} .
مُجَانِین..məcanin [آد، عربجه] مجنون لار، دلی لر (فا: ~).	مُجَسِّمَه سَاز..müçəssəmə saz [آد] یونتولایان، هئیکل تراش (فا: ~). sculptor
مُجَاوِر..müçavir [آد، عربجه] قونشولوق، بیریرینه یاخین اولما (فا: ~)	مُجَعَّد..müçəəd [صفت، عربجه] قیوریملی (فا: ~). curly
مُجَاهِد..mücahid [آد، عربجه] قوتسال ایش وشنی لر اؤچون ساواشان (فا: ~).	مُجْعُول..məcül [صفت] قونداریلیمیش (فا: ~). fictitious
مُجَاهِدَت..mücahidət [آد] تلاش (فا: ~). endeavo (u) r	مُجْک لَو..məcəklü [اؤزل آد] قَوْم دا داغ آدی.
مُجَبُور..məcbur [صفت، عربجه] بیرایش اؤچون یۆکوملو، بیر ایشی گؤرمک زوروندا اولان (فا: ~).	مُجَلَّل..müçəlləd [صفت، عربجه] جلد اولونموش (فا: ~).
مُجَبُورًا..məcburən [صفت، عربجه] زورونلو اولاراق (فا: ~). by	مُجْلِس..məcliš [آد، عربجه] توپلانتی، توپلانتی یثری (فا: ~). gathering
مُجَبُورِی..məcburî [صفت، عربجه] قاجینیلماز (فا: ~).	مُجَلَّل..müçəlləl [صفت، عربجه] بؤیوک و ساقین، طنطنه لی (فا: ~).
مُجَبُورِیَت..məcburîet [آد، عربجه] زورونلو و یۆکوملو اولما وضعیتی (فا: ~).	مُجَلَّلَه..məcəllə [آد، عربجه] درلهمه (فا: ~). magazine
مُجْتَبِی..müctəba/muştaba [عربجه] بیه نیلمیش، سئچیلیمیش	مُجْمَعِی..mecmei [آد، عربجه] میس ویا باشقا مثتال دان قایریمیش بؤیوک و دایاز قاب، بؤیوک سینئ.
مُجْتَمَعًا..müctəmeən [ظ، عربجه] توپلو حالدا (فا: ~ collectively)	مُجْمَع..mecmə [آد] توپلانتی یثری (فا: ~). assembly
مُجْتَهِد..müctəhid [آد، عربجه] دینی ایشلرده اجتهدا یتیشمیش (فا: ~).	مُجْمَعُ الْجَزَائِر..məcmeülçəzayir [آد] آدالار توپلومو (فا: ~).
clergyman	مُجْمَعُ الْقَوَانِین..məcmeülqəvanin [آد] یاسالار توپلومو (فا: ~).
مُجْتَهِد تَبْرِیزِی..müçəhid təbrizi [یازار] ۱۲ جی یۆزیدده یاشایاراق تۆرکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ^{۱۴۱} .	archipelago
مُجْتَهِد لِیک..müctəhidlik [آد] چالیشقانلیق (فا: اجتهد). striving	مُجْمَعُ الْقَوَانِین..məcmeülqəvanin [آد] یاسالار توپلومو (فا: ~).
hard	archipelago
مُجَدَّد..məcəd [آد، عربجه] اولولوق، بؤیوکلوک (فا: ~). greatness	
مُجَدَّآو..məcədava [اؤزل آد] ساوه و بوستان آباد دا کند آدی.	
مُجَدَّآوَر..məcədavar [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.	
مُجَدَّدًا..müçəddədən [ظ، عربجه] یتیدن (فا: ~). again	
مُجَدَّر..məcədər/məjdər [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی.	
مُجَذُوب..məczub [صفت، عربجه] جذب اولموش، چکیم لنمیش، توتولموش، باغلانیمیش (فا: جذب شده). attracted	
مُجَذُوز..məcruz [آد] بیر سایینین کؤکو، ۲ جی کؤک. 2nd root	

مجمع الکواکب..mæcməülkəvakib [آد] اولدوزلار توپلومو.	مجمل..mæcin [آد، بیتگی] یئم لیک اوچون بیر نوع چؤل بیتگی سی {مرجیمک} مرجی + ل؛ قارداغ ماحالیندا ایشله نیر {}.
constellation	مجین..mæcin [اؤزل آد] قروه ده کند آدی.
مجمل..mæcməl [صفت، عربجه] قیسسا و اؤزت اولاراق (فا: ~).	مجینه..mæcinə [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.
مجموع..mæcmu [صفت، عربجه] توپلام (فا: جمع کل). total	مجید..mæcid [آد، ع (مسجد)] مسلمانلارین عبادت انوی (فا: مسجد).
مجموعاً..mæcmuən [ظرف] توپلام اولاراق (فا: ~). totally	mosque
مجموعه..mæcmuə [آد، عربجه] درگی لنمیش، توپلانمیش (فا: ~).	مجید..mæcid [اؤزل آد] سایین قالا؛ میانا و ماکی (لو) دا کند آدی.
collection	مجید اؤزو..mæcid özü [اؤزل آد] قارقین بویونا عایدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.
مجنده..mæcəndə [اؤزل آد] خیو و اردییل ده کند آدی.	مجین..mæcin [اؤزل آد] بویین زهرا دا کند آدی.
مجنون..mæcnun [آد، عربجه] چیلقین، دلی (فا: دیوانه). insane	محابا..məhaba [آد] قورخو، احتیاط (فا: ترس). regard
مجنون..mæcnun [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.	محارب..müharib [آد، عربجه] ساواشچی، ساواشان (فا: ~).
مجنون..mæcnun [آد، یا] (۱۳۱۱ه) حاج شیخ زین العابدین امام (مجنون) زنگاندا آنادان اولوب وایکی جیلدلیک تورکجه مثنوی یازیدیر و نهج البلاغه نی شعره ترجمه اتمیشدیر ۱۴۱، ۱۱۷.	محاربه آبارماق..müharibə aparmaq [تاثیر سیز انیلیم] حربه گیرمک، ساواشماق (فا: محاربه کردن)
مُجَوِّز..mücəvviz [آد] جواز، ایذین (فا: ~). authority	محاربه..müharibə [آد، عربجه] ساواش، حرب (فا: جنگ).
مجوس..mæcus [آد، عربجه] اود، اینک، تیمساح و بوجور شیلره تاپینان، مجازی اولاراق زرتشتی دینینده اولان، کافر (فا: ~) magus	محاسب..mühasib [آد، عربجه] سایمان، سایش چی (فا: ~).
مجوسی..mæcusi [آد، عربجه] اودا تاپینان (فا: گبری).	محاسبه..mühasibə [آد، عربجه] سایمان لیق (فا: ~) accounting
مُجَوِّف..mücəvvəf [صفت] ایچی بوش (فا: ~). hollow	محاسن..mühasin [آد] ایی لیک لر، ساققال (فا: ~). virtues
مُجَهِّز..mücəhhəz [صفت، عربجه] دونانمیش، حاضر لانمش، حاضر-لیق لی (فا: ~). equipped	محاصره..mohasrə [آد، عربجه] قوشاتما، سارما (فا: ~) besieging
مجهول..mæchul [آد، ص] بلسیز، معلوم اولمایان (فا: نامعلوم) unknown	محاط..mühat [آد، عربجه] قوشاتیلیمیش، چئوره لنمیش (فا: ~).
مجهول النسب..mæchulunnəsəb [صفت] بلسیز سویلو، کؤکو ییلینمه ين (فا: ~). of an unknown	محافظ..mühafiz [آد، عربجه] قورویوجو (فا: ~). protector
مجهول الهویه..mæchululhoviye [صفت] بلیرسیز هویتلی، کیملیگی ییلینمه ين (فا: ~). anonymous	محافظت..mühafizət [آد] قوروما (فا: ~). protection
مجهولیت..mæchuliyət [آد] مجهول اولما. state of being	مُحَافِظَةُ..mühafizə [ع، ف] توتوجو (فا: ~). conservative
unknown	محافل..məhafıl [آد] ییغیناق، محفیل لر (فا: ~). meetings
مجهول فعل..mæchul feel [آد، عربجه] بلسیز فعل (فا: فعل مجهل).	محاکمه..mühakimə [آد، عربجه] یارقى لاما (فا: ~). trial
مجهوللوق..mæchulluq [آد، عربجه] بلسیز لیک، ییلینمز لیک (فا: مجهول بودن).	محال..mahal [آد، عربجه] ماحال: اولماز، اولماز، اولما یا جاق، امکان سیز، چتین عمله گلن (فا: ~). Impossible ۲-محال / ماحال، mahal (آد، عربجه) بؤلگه (فا: ~).
مُجِيب..müciib [صفت، عربجه] جاواب وئرن، یانیت لایان (فا: جاواب دهنده).	محاوره..mühavirə [آد، عربجه] قونوشما، دانیشیق conversation
مجید..mæcid [صفت، عربجه] اولو (فا: بزرگوار). great	مُحِبِّ..mühibb [صفت، عربجه] سئون، سئوگی ییله ين.
مجید..mæcid [اؤزل آد] هشتری، ملیکان، اهر، اردییل، قئیدار و مرنده (آباد)؛ گترمی (لو) ده کند آدی.	مُحِبِّ سَرَاج..mühib sərəc [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی.
مجید عیب پوش (ستار)..mæcid eybuş(səttar) [اؤزل آد] اورمولو چاغداش شاعر دیر ۱۵۶.	مُحِبِّ عَلِيلُو قِشْلاغِ..mühibbəlilu qışlağı [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی.
	مُحِبَّت..məhəbbət [آد، عربجه] سئوگی، سئومه، سئویشمه (فا: ~). kindness

محبوبیت..məhcubiyət [آد، عربجه] اوتانقاچ ليق، سيخيلقانليق (فا: ~):	محببت چيچگی..məhəbbət çiçəyi [آد، يیتگی] يیکی چنک لی، چيچگی ياشیل آغ گۆزل قوخولو، بزک يیتگی سی (فا: اسیرک). reseda
محجور..məhcür [ع، صفت] قيسيتلی (فا: ~).	odorata
محجوریت..məhcuriyyət [آد، عربجه] محجور اولما (فا: ~).	محببت قوشو..məhəbbət quşu [آد، دیرگی] ساری ياشیل وکۆل رنگ توکلو، اوزون و بيز قويورقلو، انشینه دۆشگون بيرقوش.
مُحَدَّب..mühəddəb [آد، عربجه] دیش بۆکنی، کونونکس، چيخيتی لی	melopsittacus undulaatus
عدسی (فا: ~).	مَحَبَّتَانَه..məhəbbətanə [ظرف] سئوگی ایله (فا: ~).
مُحَدَّث..mühəddəs [صفت، عربجه] تازاقورولموش، قدیم قارشیتی.	محببت نامه خوارزمی..məhəbbət name xarəzmi [اؤزل آد] باخ:
مُحَدَّث..mühəddis [صفت، عربجه] حديث ديين، حديثله اوغراشان.	خوارزم تورک لهجه سی.
محدود..məhdud [آد، عربجه] سينيرلی، سينيرلانمیش (فا: ~).	مَحْبَس..məhbəs [آد، عربجه] توستاق، جزا ائوی (فا: زندان).
scribed	مَحْبِل..məhbəl [آد، عربجه] اوشاقلیق یثری، رحيم (فا: ~).
محدوده..məhdudə [آد] چئوره (فا: اطراف). confined	مَحْبُوب..məhbub [آد، عربجه] سئويلن ارکک (فا: ~). beloved
محدودیت..məhdudiyət [آد] سينيرلی ليق (فا: ~). limitation	مَحْبُوبَه..məhbubə [آد، عربجه] سئويلن قادین (فا: ~).
محدور..məhzur [آد، عربجه] ۱-ساقينجا، چکينجه. ۲-انگل (فا: ~).	محبوبه محسنی خسرو شاهی (حاجه)..məhbubə möhseni
محذوف..məhzuf [صفت] حذف اولموش (فا: حذف شده). omitted	xosroşahi (hacibə) [يازار] گونش ۱۳۴۷ (م ۱۹۵۸) تبریزده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر. ^{۵۲}
محراب..mehrəb [آد، عربجه] مجیدلرده پيشناماز دورماق و دانیشماق	مَحْبُوس..məhbūs [آد، عربجه] توستاق لانمیش، حبس ائديلمیش (فا: ~).
اۆچون اولان یثر (فا: ~).	مُحْتَاج..möhtac [آد، عربجه] ۱-بیر شئییه احتیاج دویان. ۲-فقیر،
مُحَرَّر..mühərrir [آد، عربجه] ۱-يازار، کاتیب ۲-آزاداندن، بوراخيجی	یوخسول (فا: ~). in need
(فا: ~).	مُحْتَاجِي..möhtaci [يازار] (ماتاجی) تورکمن شاعرلريندندير.
مُحَرَّر..möhrəz [آد، عربجه] احراز اولموش، اله گتيريلمیش (فا: ~).	مُحْتَاط..möhtat [صفت] احتیاطلی (فا: ~). prudent
مُحَرَّف..mühərrif [آد، عربجه] تحریف ائدن، دَیِشَن (فا: ~).	مُحْتَضَر ..möhtəzər [ع] گنچنمه حالیندا اولان خسته، جان وئرمه ده
مَحْرَم..məhrəm [آد، عربجه] ۱-ياخين اقربادان اولدوغو اۆچون نيکاح	اولان خسته، اولومو حالیندا اولان.
دۆشمه ين. ۲-گیزلی. ۳-سیرداش (فا: ~).	مُحْتَرَم..möhtərəm [صفت، عربجه] سايین، سايقيدير (فا: ~).
مُحَرَّم..mühərrəm [آد، عربجه] هجری ایلی نین ایلک آیی (فا: ماه	مُحْتَسَب..möhtəsəb [آد، عربجه] چارشى و بازار قورویوجوسو (فا: ~).
محرم).	مُحْتَشَم..möhtəşəm [صفت، عربجه] گۆرکم لی، گۆستريش لی (فا: ~)
محرمانه..məhrəmanə [آد، عربجه] گیزلینجه، گیزلی گیزلی (فا: ~)	مُحْتَكِر..möhtəkir [صفت، عربجه] وورقونجو، احتکار ائدن (فا: ~).
confidential (~)	مُحْتَمَل..möhtəməl [صفت] احتمال ايچينده اولان، سانيلير،
محرمیت..məhrəmiyyət [آد، عربجه] محرم ليک، گیزلی ليک (فا: ~).	اولاسی لی، يکله نير (فا: ~). probable
privation	مُحْتَمَل..möhtəmilən [ظرف] احتمال اولاراق، سانيلير (فا: ~).
محروس..məhrus [آد، عربجه] حراست اولونموش، قورونموش (فا: ~).	مُحْتَوَا..möhtəva [آد، عربجه] ايچه ريک، ايچينده کی، ايچينه آلان،
محروسه..məhrusə [آد، عربجه] محروس کلمه سينين مؤننى،	قاپسايان (فا: ~). containing
قورونموش، حراست اولونموش، (فا: ~).	مَحْجَر..məhəccər [آد، عربجه] ۱-داشلاشمیش. ۲-بارماقلیق، نرده.
محروم..məhrum [آد، عربجه] يوخسون (فا: ~).	مَحْجَرْلِي..məhəccərli [صفت] بارماقليغي اولان، نرده لی.
محرومیت..məhrumiyət [آد، عربجه] يوخسونلوق (فا: ~).	مَحْجُوب..məhcub [ع، صفت] اوتانجاچ، اوتانان، اوتانقاچ (فا: خجل).
مُحَرِّک..mühərrik [آد، عربجه] تحریک ائدن، قيشقیردان (فا: ~).	مَحْجُوبَانَه..məhcubanə [ظرف] محبوب اولاراق (فا: خجلانه).
محزون..məhzun [آد، عربجه] اۆزگون، اۆزونتولو (فا: غمگين). sad	bashfully

محزون..məhzun [آد، یا] (۱۳۱۲-۱۲۳۶) اسماعیل کلبه قاسم اوغلو شوشا شهریندن اولوب کلاسیک شعر و مثنوی دئمیشدیر ^{۱۱۷} .	محفل..məhfıl [آد، عربجه] توپلانتی یثری، ییغیناق یثری (فا: ~).
محزون..məhzun [آد، یا] (۱۳۱۷-۱۴۰۶) محمدعلی حسن- اوغلو فخرالدینی گده بگ لیدیر، تبریز و تهراندا یاشاییبدیر، غزلر و هجران خسته سی اوندان قالان ایکی کتابدیر ^{۱۱۷} .	محفوظ..məhfuz [صفت، عربجه] قورونموش، ساخلی، ساخلانمیش (فا: ~)
محزون..məhzun [آد، یا] (۱۳۱۷-۱۴۰۶) محمدعلی حسن- اوغلو فخرالدینی گده بگ لیدیر، تبریز و تهراندا یاشاییبدیر، غزلر و هجران خسته سی اوندان قالان ایکی کتابدیر ^{۱۱۷} .	محفوظیت..məhfuziyət [آد] محفوظ اولما (فا: ~). enjoyment
محزونانه..məhzunanə [آد، عربجه] اۆزونتو ایله (فا: غمگینانه).	مُحَقّ..mühiqq [صفت، عربجه] حاقلی، دؤغرو (فا: ~).
محسن آباد..möhsün abad [اؤزل آد] ملیکان، مراغا، فرمھین و آستانا دا کند آدی.	مُحَقَّق..müheqqəq [صفت، عربجه] کیچیلیمیش، بالاجا (فا: ~).
محسن..möhsün [آد] حُسن لو، اییی (فا: ~).	مُحَقَّق..müheqqəq [ع، صفت] ۱- گرچک لیگی و دؤغرو لوغو ییلمین، گرچک، کسین لشمیش. ۲- کسین لیکله (فا: ~).
محسنات..mühəssinat [آد] حُسن لر (فا: ~). beauties	محک (داسی)..məhək (daşı) [آد، عربجه] قیزیل و گۆموشون عیارینی بیلمه یه یارار بیر جنس داش (فا: سنگ محک) touchstone
محسن منصور..möhsün mənşuri [اؤزل آد] سالماس چاغداش شاعردیر ^{۱۵۶} .	مُحْکَم..möhkəm [صفت، عربجه] ۱- ساغلام، برک، داواملی "محکم ایپ". ۲- ثباتلی، سارسیلماز، یتنیلمز "محکم آدم". ۳- گۆجلو و شدتلی "محکم قار". ۴- تاکید معناسیندا: "توتماق، -دایانماق، -دانیشماق، -یاتماق". (فا: ~). firm
محسن یاری..möhsün yarı [اؤزل آد] ساینقالالی چاغداش شاعردیر ^{۱۵۶} .	محکم..məhkəmə [آد، عربجه] یارقلیق، جنایتله ایلگیلی مال و مَلک اختلاف لارینا باخان عدلیه اورتاقانی (فا: ~) law court
محسوب..məhsüb [آد، عربجه] حساب اندیلمیش، سایلی لانمیش (فا: ~ counted ~)	محکوم..məhkum [آد، عربجه] سوچلانمیش (فا: ~) condemned
محسوس..məhsus [آد، عربجه] دویولان، آنلاشیلان (فا: حس شونده).	محکومیت..məhkumiyət [آد] محکوملوق، سوچلولوق (فا: ~). conviction
محسینات..məhəssinat [آد، عربجه] اییی لیک لر، گۆزل لیک لر (فا: ~).	محله..məhəl [آد، عربجه] یثر، یۆره، موضع، مقام (فا: جا). place
محشر..məhşər [آد، عربجه] قیامت گونو دیری لرین توپلاندیق لاری یثر، بؤیوک قالابالیق (فا: رستاخیز).	محلات..məhəllat [آد] محله لر (فا: محله ها).
محشور..məhşur [آد، عربجه] بیر یثره توپلانمیش، یانداش و یولداش.	محلات بۆلگه سینین چایلاری..məhlat bölgəsinin çayları [اؤزل آد] قیشلو چای (بزی جان، سعادت آباد، قوم دوزگولو، ۱۱b۶)،
محصل..məhəssil [آد] اؤیرنجی (فا: ~). student	محله لای بؤیوک..məhəllələ böyük [اؤزل آد] سالور بویونا عاید یثر آدی ^{۲۲۵} .
محصل..məhəssilə [آد، عربجه] ۱- الده اندیلن، سونوچ. ۲- قیز اؤیرنجی. girl studen	محلول..məhlul [آد، عربجه] اریسک، چۆزلتی، برک ویا دورو بیر شیین بیر مایع و سوذا حل اولونماسیلا اله گلن عثینی جنسلی ماده
محضنه..mühəssinə [آد، عربجه] ارلی قادین (فا: ~).	محله..məhəllə [آد، عربجه] شهریا کندین بولوندوگو حصه لرین هریری.
محصور..məhsur [صفت] قوشاتیلیمیش، حاصارلانمیش (فا: ~). besieged	محلی..məhəlli [صفت، عربجه] یثرل، یۆره سل (فا: ~). local
محصول..məhsul [آد، عربجه] اۆرون، اورتایا چیخان، وئریم (فا: ~). crop	محمد..məmməd [آد] گۆزل خویلو، اسلام دینی یالواجی.
محصولات..məhsulat [آد، عربجه] اۆرونلر، اورتایا چیخان لار (فا: حاصلات).	محمد..məmməd [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یثر آدلاری (ان آزی ۴۵ آد سایماق اولار).
محض..məhz [ع، ادات] آنجاق، یالنیز، تکجه، بونا گۆره "ایش محض بوگوندن باشلادی" (فا: فقط). mere	محمد آراز..Məmməd araz [یازار] (م ۱۹۳۳) نخجوانلی شاعردیر.
محضر..məhzər [آد] حضور، حاضر اولما، یوکسک مقاملی بیر کیمسه نین یانی (فا: ~). presence	
محفظه..məhfəzə [آد، عربجه] قوتو، بوشلوق (فا: ~).	

محمدانوواوغلو..məmmədevoğlu [يازار] صفویلر دؤورو ياشايلاق تۆركجه شعرلى واردير (فا: ~) ^{۱۴۱} .	چاغداش يازارلارينداندير ^۳ .
محمدامانى..məmmədamani [يازار] صفویلر دؤورو ياشايلاق تۆركجه شعرلى واردير (فا: ~) ^{۱۴۱} .	محمدعارف داداش زاده..məmmədarif dadaşzadə [يازار] م ۱۹۰۴م [يازار] م كندينده آنادان اولموش، ترجمه واديبات ييلمينده چالشميشدير.
محمدبگ جوانشیر عاشق..məmmədbəy cavanşir aşiq [يازار] عاشق پرىله چاغداش ايدى، چوخلوليريك و اينجى شعرلر يازيدير ^{۲۸} .	محمدعلى صفت..məmmədəli səffət [يازار] ۱۲۷۵گونش ايلينده تبريزده آنادان اولوب، بيرسيرا غزللر چاپا بوراخميشدير.
محمدبولبول..məmməd bülbul [اؤزل آد] (۱۲۸۰-۱۳۳۶) قاراباغلى اولاراق هم شاعر و هم معنئ ايدى، سسينه خاطر بولبول آدلانديريلميشدير ^{۱۴۲} .	محمدفردين..məmmədfərdin [اؤزل آد] اورمولو چاغداش شاعردير ^{۱۵۶} .
محمدتقى دهخوارقانى (توفارقانلى)..məmmədtəqi tufarqanlı [يازار] ۱۱-جى يۆزىلدە ياشايلاق تۆركجه شعرلى واردير (فا: ~) ^{۱۴۱} .	محمدهادى..məmmədhadı [يازار] ۱۸۷۹م شاماخي دا اولموش، اثرلريندن: "فردوس الهامات، شكوفه حكمت، عشق محتشم، آتاقوچاغي".
محمدتقى قمرى..məmmədtəqi qumri [اؤزل آد] (۱۳۰۹- ۱۲۳۴) دربندشاعرلريندير ^{۱۱۷} .	محمدى..məhəmmədi [آد] حضرت محمد اومتيندن اولان، مسلمان. محمد..məhəmməre [اؤزل آد] ۱-قيز يلاشديران، ۲-خوزستانين گونئينده عبادان ين ياخينيندا شهر آدى، پهلوپچيلىك دؤنى شهرين آدينى قوندارما اولاراق خرمشهر قويدولار.
محمدجعفر مسكين..məmmədcefər miskin [يازار] بو شاعر چار استيلاسى و ظولمو عليه ينه شعرلر يازميشدير ^{۲۸} .	محمد..məhmud [صفت] بيه نيلميش، اووولموش (فا: پسندشده. laudable
محمدحسنى هوش (بختيار)..məmməd hüseyni huş (bəxtiyar) [يازار] ش ۱۲۹۸م تبريزده آنادان اولوب، تۆركجه شعرلى واردير.	محمد..mahmud [اؤزل آد] تك ويا تركيبي حالدا يتر آدى اولاراق ايشلنير، باخ: يتر آدلارى (ان آزي ۳۵ آد سايماق اولار). محمد آباد..mahmud abad [اؤزل آد] نمين شهرى ياخينيندا و آستارا يولوندا بير كند آدى. گويا بو كندى موغول خاقانى غازان خان كى سولتان محمود آديندايدى دؤلدديدير ^{۱۶۴} .
محمدراحم..məmmədrahim [يازار] (م ۱۹۰۷)، باكىلى شاعرو مترجم دير.	محمدصادقپور (شامى)..Məhmudsadiqpur(şamı) [اؤزل آد] اورمولو چاغداش شاعردير ^{۱۵۶} .
محمد رضا آقاپور..məmmədriza ağapur [اؤزل آد] آذربايجانين چاغداش يازارلارينداندير ^۳ .	محمد..məhmudə [آد، بى، عربجه] چيت سارماشيق گيللردن چوخ ايللىك، ياپراقلارى اوخ اوجو كيمى، ۵۰-۱۰۰ سانت اوچاليقددا اوتسو ييتگى. Convolvulus scammonia
محمد رضا تبريزى..məmmədriza təbrizi [يازار] ۱۱-جى يۆزىل ين- شاعرلريندندير ^{۱۴۱} .	محمول..məhmul [آد، عربجه] يوكلو، دولو (فا: باردار). consigned
محمد رضا قەدرى..məmmədriza qədri [اؤزل آد] ساينقالالى چاغداش شاعردير ^{۱۵۶} .	محنت..məhnət [آد، عربجه] قايقى، سيخيتتى، اؤزونتو. suffering
محمد رضا كرمى..məmmədriza kərimi [اؤزل آد] آذربايجانين چاغداش يازارلارينداندير ^۳ .	محنتى باكىلى..məhnəti bakılı [آد] چوخ احتمال حسن اوغلونون- چاغدا شى اولوب و اونون غزلىنه ايلك نظيره يازانلارداندير ^{۱۱۷} .
محمد سعيد اوردوبادى..məmmədsəid ordubadi [يازار] (۱۹۵۰- ۱۸۷۲) اوردوباددا آنادان اولوب، شاعر و يازاردير.	محو..məhv [آد، عربجه] يوخ اولما، يوخ ائتمه (فا: نيست شده) effaced
محمدصادق نائى..məmmədsadiq naebi [اؤزل آد] آذربايجانين	محوطه..məhəvvətə [آد] چئوره (فا: ~). surroundings
	محول..mühəvvəl [آد، عربجه] حواله ائديلميش. turned over
	محوله..mühəvvələ [آد، عربجه] دؤنوشدوروجو، ترانسفورماتور (فا: ~ مُحِيط..mühit [آد، عربجه] چئوره.

مختوم قولو فراقی..məxtum qulu fəraqi [يازار] (م ۱۷۳۳-۱۷۹۰)

تورکمن دیلینده یثنی ادبیاتین قوروجوسو سایلیر.

مختون..məxtun [صفت، ع، شمع] ختنه اولموش (فا: ~). circumsised

مخدّر..müxəddir [صفت، عربجه] اویوشدوروجو (فا: ~).

مخرب..müxərrib [صفت، عربجه] داغیدیجی، ویران ائدن (فا: ~).

مخرج..məxrəc [آد، عربجه] چیخیش یثری، چیخاق (فا: ~). outlet

مخروب..məxrub [صفت] یخیلمیش (فا: تخریب شده). ruined

مخروط..məxrut [آد، عربجه] قیرما (فا: ~). cone

مخروطی..məxruti [آد، عربجه] قیرمال (فا: ~). conic

مخزن..məxzən [آد، عربجه] ییغاج، دئبو یثری (فا: ~). reservoir

مخصوص..məxəsus [آد، عربجه] اؤزل، اؤزل اولاراق، اؤزگو (فا: ~).

special

مخصوصا..məxsusən [ظ، عربجه] اؤزل لیکله (فا: بو یژه). especially

مخفف..müxəffəf [صفت، عربجه] تخفیف تاپمیش، یونگوللشمیش.

مخفی ۱..məxfi 1 [ع، صفت] گیزلی، ساخلانمیش (فا: پنهان).

Hidden ۲-مخفی ۲ (يازار) محمدعلی مخفی (۱۳۰۹-۱۲۳۶): قاراباغ

شاعری دیر و چوخلو تورکجه شعرلری واردیر^{۱۱۷}.

مخفی افشار..məxfi əfşar [يازار] (۱۳۶۴-۱۲۹۰) اسداله محمد جعفر

اوغلو اورمیله دیر، شعر دیوانی واریدی، "فشارا فشار"

کتابیندا بیرینجی دونیا ساواشی حادثه لرینی قلمه آلمیشدیر^{۱۱۷}.

مخفی قه باغی..məxfi qarabaği [يازار] قاراباغ شاعرلریندن اولاراق

ه ۱۳۰۷ ده وفات اندیدیر، تورکجه شعرلری واردیر (فا: ~)^{۱۴۱}.

مخفیانه..məxfiyanə [ظرف] گیزلینجه (فا: پنهانی). in secret

مخل..muxul/moxell [صفت، عربجه] اخلا ائدن، پوزوجو، دخالت

ائدن، مجازاً سیرتیک (فا: ~). disturber

مخلص..məxləs [باغلايیجی سؤز، عربجه] سؤزون قیساسی، ییغجام-

اولاراق (فا: ~).

مخلص..muxlis [صفت، عربجه] دوغرودان دوست اولان، اورکدن

یولداش اولان (فا: ~).

محيي..məhya [آد، عربجه] دیریمه (فا: احیا). reviver

مخابرات..müxabirət [آد، عربجه] خبرلشمه لر، خبرلشمه اوچون

یازیشمالار و بو ساحده اولان قوروم (فا: ~).

مخابره..müxabirə [آد، عربجه] خبر یوللاما، خبرلشمه (فا: ~).

مخارج..məxaric [آد، عربجه] مصرفلر، چیخارلار (فا: ~). expenses

مخازن..məxazın [آد، عربجه] مخزنلر، ییغاجلار (فا: ~). stores

مخاصم..müxasim [آد، عربجه] دوشمانلیق ائدن (فا: ~). hostile

مخاصمات..müxasimat [آد، عربجه] دوشمانچیلیقلار، چارپیشمالار.

مخاصمه..müxasimə [آد، عربجه] دوشمان چیلیق، چارپیشما

(ساواشدا) (فا: ~). hostility

مخاطب..müxatəb [آد، عربجه] سؤز سؤیله نیلن کیمسه (فا: ~).

مخاطره..müxatirə [آد، عربجه] تهلیکه یه دوشمه (فا: ~). jeopardy

مخالف..müxalif [آد، عربجه] آیقیری، ترسچی، ترسه (فا: ~). opposed

مخالفت..müxalifət [آد، عربجه] آیقیری لیک، ترسچی لیک (فا: ~).

مخبّر..müxbiər [صفت، عربجه] خبرچی، خبر وئرن (فا: ~).

مختار..muxtar [آد، عربجه] صاحب اختیار، ایستم لی، اؤز ارک (فا: ~).

مختار آباد..muxtar abad [اؤزل آد] اردیبل ده کند آدی.

مختار صادقزاده..muxtar sadıqzadə [اؤزل آد] اورمولو چاغداش

شاعر دیر^{۱۵۶}.

مختاریت..muxtariyət [آد، عربجه] ایچ ایشلرینده سربست اولما، ایچ

اؤزگورلوگو، اؤز ارک لیک (فا: ~). freedom

مخترع..müxtərə [آد، عربجه] یارانتیجی، یارادیجی، ییئنی بیریشی-

یارادان (فا: ~). inventive

مختص..müxəts [ظ، عربجه] اؤزل اولاراق، خاص اولموش (فا: ~).

مختصات..müxtəssət [آد، عربجه] بیر نقطه نین اؤزای داکی یثرینی

بلیرله ین (معمولا) اوچ بوئوتلو ساییلار.

مختصر..müxtəsər [صفت، عربجه] قیساتیلیمیش، قیسا، اؤزت (فا: ~).

مختصرأ..müxtəsərən [صفت، عربجه] قیساسجا، اؤزت اولاراق (فا: ~).

مختل..müxtəll [صفت، عربجه] پوزوق، دؤزه نی پوزولموش (فا: ~).

مختلط..müxtəlit [صفت، عربجه] قارماشیق، قارما قاریشیق (فا: ~).

مختلف..müxtəlif [صفت، عربجه] جوربه جور، تورلو (فا: ~).

مختلّس..moxtəlis [صفت، عربجه] اختلاس ائدن.

مختوم..məxtum [صفت] ختم اولونموش (فا: ~). sealed

مُدّاحی..müddahi [آد] مدّاح لقی (فا: مدح گوئی). panegyrist	مُخَلَّفَات..müxəlləfat/muxəlləfat [آد، عربجه] اصلی شئین یانيجا
مُدّاخل..müdaxil [آد، عربجه] گلیر، قازانچ (فا: ~). earing	اولان شئیلر (فا: ~). accessories
مُدّاخله..müdaxilə/mudaxilə [آد، عربجه] موداخليله: قاریشما، آرایا	مَخْلُوع..məxlu [صفت] خلع اولونموش (فا: خلع شده). deposed
گیرمه (فا: مداخله).	مَخْلُوط..məxlut [صفت، عربجه] قاتیشیق، قاتیشمیش (فا: بهم زده شده).
مداد..midad [آد] میداد: چوخو قرافیت جنسیندن دۆزه لن یازماق	مخلوق..məxluq [آد، عربجه] یاراتیق، یارادیلیمیش (فا: ~). created
وسيله سی (فا: مداد). pencil	مخلوقات..məxluqat [آد، عربجه] یاراتیقلار (فا: آفریدگان).
مدادپوزان..midadpozan [آد] چوخو لاستیک جنسیندن اولان و	مخمّر..məxmər [آد، عربجه] مخمل، اؤزو قیسا یاتیم لی و پارلاق اییک
مدادلا یازیلان ایزی سیلیب محو ائدن وسیله (فا: مداد پاک کن).	پارچا (فا: مخمل).
rubber	مُخَمَّر..müxəmmər/muxəmmər [آد، عربجه] تخمیر اولموش،
مدادتراش..midadtaraş [آد] مدادی تاراشلایان (فا: مداد تراش).	یوغرولموش (فا: ~)
مدادچیرقان..midadçırtan [آد] مدادی تاراشلایان (فا: مداد تراش).	مخمّرک..məxmərək [آد، طب، عربجه] قیرمیزی سپگی شکلینده
مدادسیلن..midadsilən [آد] چوخو لاستیک جنسیندن اولان و	یولوخوجو او شاق خسته لیگی (فا: مخملک). (med) scarlet
مدادلا یازیلان ایزی سیلیب محو ائدن وسیله (فا: مداد پاک کن).	مخمّرگؤل..məxmərgülü [آد، بیتي] قیرمیزی رنگلی توپ لچک لی بیر
rubber	گؤل.
مدار..mëdar [آد، عربجه] دوننجه، دولاناق، اوربیت (فا: ~). circuit	مخمّرلی..məxmərli [صفت] اؤزه رینه مخمر چکیلیمیش، مخمرله-
مدارس..mëdaris [آد، عربجه] مدرسه لر، اوخول لار (فا: ~).	اؤرتولموش.
مدارا..müdara/mudara [آد، عربجه] گنجینمه، اوئوشما (فا: ~).	مُخَمَّس..müxəmməs/ muxəmməs [آد، عربجه] بشلیک.
moderateness	مخمّمه..məxməsə [آد] چیخماز ایش و یول، چتینلیک (فا: ~).
مدارج..mëdaric [آد، عربجه] آشامالار، رتبه لر (فا: ~). degrees	difficulty
مدارک..mëdarik [آد] مدرک لر، بلگه لر (فا: ~). documents	مخمّلك..məxmələk [باخ] مخمرک، قیزیلجامخمّره یی.
مداری..mëdari [صفت] دولاناق سال، دؤنگل (فا: مداری). orbital	مخمل نجفی..məxməl nəcəfi [یازار] گونش ۱۳۱۱ (م ۱۹۳۲) ده خوی
مدافع..müdafə/mudafə [صفت] ساوونان (فا: ~). defender	دا آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .
مدافعه..müdafəə/mudafəə [آد، عربجه] ساوونما، قوروما (فا: ~).	مخمّمور..məxmür [صفت، عربجه] سرخوش، سؤزگون، دالقین.
defence	مُخَمَّنَس..müxənnəs [آد، عربجه] قادین گؤستریشلی ارکک.
مدام..müdam/ mudam [صفت، عربجه] دایم، سوره رک، (فا: ~).	مخوف..məxuf [صفت] قورخولو (فا: ترسناک). frightful
duration	مخهره..məxərə [صفت] مزاحم، اینجیدیجی و مؤخول {عربجه مخّل
مدان..mëdan [اؤزل آد] قزوین-معلم کلايه دا کند آدی.	ویا نقره سؤزونون دییشمیش شکلی اولمالیدیر{.
مداوا..müdava/ mudava [آد] درمان ائتمه (فا: ~). medical	مُخَيَّر..müxəyyir [صفت، عربجه] ۱-بیرایشده و نسنده سئچمه حاقی
treatment	اولان، صاحب اختیار ۲-تورک موسیقی سینده بیر مقام (فا: ~).
مداوم..müdavim/ mudavim [آد، عربجه] سؤرکلی (فا: ~).	مُخَيَّل..müxəyyəl [صفت، عربجه] خیال گؤچ ايله یاراتیلان.
continual	مخین..məxin [اؤزل آد] خوی دا کند و داغ آدی {ماخ+ین}.
مداومت..müdavimət/ mudavimət [آد] سورکلی لیک.	مخند..məxənd [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی {ماخ+اند}.
continuance	مد..mëd [آد، عربجه] قابارما، قالخیش "جزر و مد: یتیش قالخیش" (فا: ~).
مداین..mëdayin [آد، عربجه] مدینه لر، شهرلر (فا: ~).	مدّاح..mëddah [آد، عربجه] اؤون، اؤووجو (فا: مدح گو).
مدبّر..müdəbbir/ mudəbbir [آد، عربجه] تدبیرلی (فا: ~).	مدّاحلیق..mëddahlıq [آد] اؤووجولوک (فا: مدّاحی).
مدّت..müddət/ müddət [آد، عربجه] سوره (فا: ~). period	
مدح..mëdh [آد، عربجه] اؤومه، اؤوگو، تعریفله مه (فا: ~). praise	
مدح و ثنا..mëdh u sənə [آد، عربجه] اؤومه، اولولاما (فا: ~).	
مدحیلو..mëdhilu [اؤزل آد] ساوه همدان شاهستون ائلی نین آروخلو	
بؤلوگونه باغلی بیر تورک طایفاسی ^{۹۸} .	
مدحیه..mëdhiyë [آد، عربجه] اؤوگو (فا: ~).	

مدخل..mədxəl [آد، عربجه] گيريش يثرى (فا: ورودى). entrance	مدینه..mədinə [آد، عربجه] ۱-شهر، کند، اۆر. city ۲-کلئير ده کند آدى.
مدد..mədəd [آد، عربجه] يارديم، کۆمک، ايمداد (فا: ~). aid	مدینه قوردو..mədinə qurdu [آد، دیرگی] بير چوخ امجکلى لر و اينسان درى سى آلتيندا ياشايان، بوى ۱۰-۳ cm، ايستى اۆلکه لرده انگل سؤلوجانى dracunculus
مددلو..mədədlü [اۆزل آد] قاراداغ حاج عليلو طایفاسينا باغلى- اوبا آدى ^{۱۰۸، ۳} .	مدینه گۆلگون..mədinə gülgün [يازار] گلگون: م ۱۹۲۶ دا گونئی آذربایجاندا آنادان اولوب، اجتماعى و سياسى شعرلى و اردى.
مددلو قيشلاغى..mədədlü qışlağı [اۆزل آد] کلئير ده کند آدى.	مدینه لی..mədinəli [اۆزل آد] شاهسون ائلى بویلاريندان ^{۱۰۸، ۳} .
مُدَرَج..müdrərec [صفت، عربجه] درجه لى، باسامالى. graduated	مدیون..mədyun [ع، صفت] وثره جکلى، بورجلو، دین لى (فا: بدهکار). debtor
مُدَرَس..müdrəris [آد، عربجه] اؤیرتمن، اؤیره دیجى (فا: ~ teacher)	مُذَاب..müzab/muzab [صفت] اریمیش، اریتى (فا: ~). melted
مدرسە..mədrəsə [آد، عربجه] مکتب، اوخول (فا: ~). school	مذاق..məzaq [آد، عربجه] داد، مزه (فا: مزه). taste
مدرک..mədrək [آد، عربجه] سند، بلگه (فا: ~).	مُذَاکِرَہ..müzakirə [آد، عربجه] دانیشما، گوروشمه (فا: ~).
مُدریک..müdrək [باخ] مۆدریک.	conversation
مُدَّعا..müddəa [آد، عربجه] ادعا ائدن (فا: ~). claim	مذبحه..məzbəhə [آد، عربجه] کسیم ائوی، حیوان کسین یئر (فا: کشتارگاه).
مُدَّعَالی..müddəali [صفت، عربجه] ادعالی (فا: پرمدعا). boasful	مُذَبِّذ..müzəbzəb [صفت، عربجه] پووزق، چوخ قاریشیق، قارما قاریشیق (فا: ~). fickle
مُدَّعی..müddəi [آد، عربجه] ادعا ائدن (فا: ~).	مُذَكَّر..müzəkkər [صفت، عربجه] ارکک (فا: نر). masculine
مُدَّعی علیه..müddəi əleyh [آد، عربجه] داعوالی (فا: مدعی علیه).	مذکور..məzkur [ع، صفت] آدی گنچن، سؤزگنچن (فا: ذکرشده).
مدفن..mədəfən [آد، عربجه] گؤموله جک یئر، مزار، سین، قیبر (فا: ~). burial	مذلت..məzəllət [آد، عربجه] آلچاقلیق، حقارت (فا: ~). abjectness
مدفوع..mədfu [آد، عربجه] دیشقی (فا: ~).	مذمت..məzəmmət [آد، عربجه] دانلما، قیناما، دانلایش (فا: سرزنش). reproach
مدفون..mədfun [صفت، عربجه] گؤمولموش اولان، گؤمولو (فا: ~). buried	مُذَنَّب..müzənəb [صفت، عربجه] سوچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مدک..mədək [اۆزل آد] یاستیکند ده کند آدى.	مُذَنَّب..müzənnəb [صفت، عربجه] قویروقلو، آردیجیل (فا: دمدار، دنباله دار).
مُدَّلِّل..müdəlləl [صفت، عربجه] قانیت لانیمش (فا: ~ demonstrated)	مُذَنَّب..müzənəb [صفت، عربجه] قویروقلو، آردیجیل (فا: دمدار، دنباله دار).
مدلول..mədlul [ع، صفت] بلگیت لى، دلیل لى (فا: دلیل دار).	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مدنى..mədəni [ع، صفت] اویقار، سیویل لشمیش (فا: مدنى). civil	مُذَنَّب..müzənnəb [صفت، عربجه] قویروقلو، آردیجیل (فا: دمدار، دنباله دار).
مدنیت..mədəniyyət [آد، عربجه] اویقارلیق (فا: تمدن).	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مدوَجَزَر..məddücezr [آد، عربجه] قالخیش یئنیش، قارباما چکیلمه (فا: ~).	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مُدَوَّر..müdəvvər [صفت، عربجه] یووارلاق (فا: ~). round	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مُدَوَّن..müdəvvən [صفت، عربجه] دۆزن لشمیش، بیر آرایا توپلانمیش.	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مُدْهَش..müdhiş [ع، صفت] قورخویا دۆشورن، قورخونج، دهشت لى (فا: ~). dreadful	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مدھوش..mədhuş [صفت] با یقین، هوشدان گتتمیش (فا: ~). unconscious	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مدید..mədid [ظرف] اوزون (فا: دراز). long	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مدیر..müdür [باخ] مۆدۆر.	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).
مُدیریت..müdiriyyət [آد، عربجه] مۆدورلوک، یؤتتمن لیک (فا: ~). directorship	مذنب..məznəb [صفت، عربجه] سؤچلو، گوناهاکار (فا: گناهکار).

گۆزل لشدیریر، بو شهردنیز سولاری سویه سیندن ۱۴۵۰ متر
یو کسک لیکده اولاراق ۱۳۸۵ گونش ایلی آمارینا گۆره شهرستان و
شهر جمعیتی ۲۳۵۰۰۰ و ۱۵۰۰۰۰ نفر، اؤزنی گنیش لیگی ۵۴۰۰
کیلومتر مربع دیر. مراغانین معروف سووقات لاریندن سوچوق،
باسلوق، ینددی لوین (بیرنوع شیرین آجیل) دیر (مراغا سؤزو اهالی
نین دئییشینده ماراغا شکلینده دیر، کؤک بیلیمی باخیمیندان ان
یاقین یوروم بو کلمه نی مارا+اغا کیمی گؤستر مکدیر و معناجا
آغانین اوتلاغی دئمکدیر، باخ: مارا). ۲-مراغا بؤلگه سینین تاریخی و
گۆرمه لی یئرلری: قیرمیزی گۆنبد (قیزیل گۆنبد)؛ قاجاریه گۆنبدی؛
کافیرییه بیناسی؛ غفاریه گۆنبدی؛ آغلار قبری، مراغا گۆزلم ائوی /
رصدخانا، مراغا مئهرمعبدی، مالامعصوم مقبره سی (وراوو کندی)،
گؤی گۆنبد و مدور گۆنبد (محتملا هو لا کوخانین قبری)؛ اؤحدی-
مراغه ای نین مقبره سی، امامزادامسیم مقبره سی، جامع مچیدی، شیخ
بابا مچیدی، معزالدین مچیدی، زنجیرلی مچید، ماللا رۆستم مچیدی؛
آلئیوان سدّی (قو: علویان)؛ مارال پارکی؛ مراغا موزه سی؛ یای
شهری قالاسی؛ داش قالاسی / ضحاک قالاسی. ۳-مراغا بؤلگه سینین
چایلاری: ۱-چایلار صوفی چایا تۆکولورلر: صوفی چای (بیناب،
اورمو گؤل، ۱۵۷۵ s ۱-۱،۴۵، q۴،۴)، آلمالو (s۱۲۷)، اصفهانجیق
(s۱۲۷)، بویوک چای (پیرچوبان s۱۲۷)، پالچیقلو (s۱۲۷)
s۱۲۷)، چیلان چای / ائشمه چای (s۱۲۷)، چنارچای (s۱۲۷)،
چاوان چای (s۱۲۷ / ۵۳۳b۴۷)، چروری (s۱۲۷)، سینکش
(سینکش s۱۲۷)، سوچن چای (کهی s۱۲۷)، قالاچای (عجب
شیر ۳۱ / ۳۲۳b۶۳)، قوبوچای qobi (بیناب ۲۵ و ۲ / s)، قوروچای
(چولان چای s۱۲۷)، قوروچای (حوری s۱۲۷)، قوروچای
(کامل آباد s۱۲۷)، قوزلوجا (s۱۲۷)، کهی چای (اسفستانج
۲۲ / ۲۰ s۱۲۷)، کهی دره سی (صوفی چای ۶۲ / ۶۰ s۱۲۷)، مۆردؤو
چای (موردق، هرق ۷ / s۱۲۷)، نهر بسته جو (حمزه آباد- صوفی-
چای، ۲۱ / ۲۰ s۱۲۷)، نهر حاضرآباد (آلئیوان / علویان ۳۶ / q=۰
s۱۲۷)، ۲-چایلار لئیلان چایا تۆکولورلر: لئیلان چای (خرچو-
ملیکان- لئیلان، اوورمو گؤل، ۱۵۱۲ s۱۲۷-۹۰، ۹۴ s۱۲۷)، سوماچای
(s۱۲۷)، گولچاوان چای (s۱۲۷)، دیزه چای / آغجادیزه چای
(s۱۲۷)، اوزون اویا چای (s۱۲۷)، بولقاواچای (s۱۲۷)،
قارا کندچای (s۱۲۷)، ۳-چایلار مۆردؤو چایا تۆکولورلر: مۆردؤو
چای (ملیکان، قورددره سی- مۆردؤو- اوورمو گؤل، ۱۲۰ s۱۲۷-۱ / ۸۴ s۱۲۷)
q۲)، موغانجیق چای (s۱۲۷-۰، ۷ s۱۲۷)، ۳-چایلار جیغاتو چایا
تۆکولورلر: یوخاری چای (آلبا، قوروچای s۱۲۷)، ۴-چایلار
قیزیل اؤزنه تۆکولورلر: تهلر چای (s۱۲۷)، قرانقوچای (هشتری

مراغه.. mərətə [آد] اوتلاق لار (فا: مرتع ها).
مراجع.. mərəcə [آد] مرجع لر (فا: ماخذ)
مراجعات.. müraciat/ muraciat [آد، عربجه] مراجعه لر، رجاء لار (فا:
return.~)
مراجعت.. müraciət/ muraciət [آد، عربجه] ۱-باش وورو ۲-
قاییدیش، دؤنوش (فا: ~). reference
مراجعة.. müraciə/ muraciə [آد، عربجه] ۱-باش وورو ۲-قاییدیش،
دؤنوش (فا: ~). reference
مراحل.. mərəhil [آد] آشامالار (فا: مرحله ها). stages
مراد.. murad [آد، عربجه] ایستک، دیلک، آماج (فا: ~). desire
مراد..- murad [اؤزل آد] آذربایجان دا یئر آدی اولاراق ایشله نیر،
باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۲۰ آد سایماق اولار).
مراد قوشو.. Murad quşu [آد، دیرگی] آسیا و آفریقادا یاشایان، اوزون
باجاقلی، بویوک دیمدیکلی، تۆکسوز بوینو قانادلاری آراسیندا
ایتمیش بیر قوش (فا: نوعی پرندة). Ibis
مرادلو.. muradlu [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلاریندن ۱۰۸۳.
مرارت.. mərərət [آد، عربجه] سرتلیک (فا: ریاضت). hardship
مراسلات.. mürasilat/ murasilat [آد] مکتوبلار، گۆنده ریلیمش
یازی لار (فا: ~). letters
مراسله.. mürasilə/ murasile [آد، عربجه] مکتوب (فا: ~). letter
مراسم.. mərəsim [آد، عربجه] تۆرن (فا: ماسم). ceremonies
مراس.. mərəş [اؤزل آد] ماهنشان دا کند آدی (مارا+ش).
مراعات.. müraat/ muraat [آد] رعایت ائتمه (فا: ~). observance
مراعی.. mərəi [آد، عربجه] مرعی لر، چاییرلیق لار، اوتلاق لار (فا: ~).
مراغه.. marağa [اؤزل آد] ماراغا، مراغه: ۱-دیا کونوف، وُن یازدیغینا
گۆره مق ۷۱۵ جی ایلدہ مراغا بؤلگه سی ماننا دؤولتینین اگه منلیگی
آلتیندایدی و اینشویش آدلانیردی، بطلمیوس، "مارگیانا" و مارک
آنتوان مق ۳۶ جی ایلدہ پارت لاردان دانیشاراق بومکاندان "قرائت" آد
آپاریب، بو شهر بابک قیامی زامانی اعراب و افشین، ین قوشونون
قیش مرکزی اولموشدور، ۲۹۶ ه.ق ایلینده قارا یوسف اگه منلیگی
زامانی بو شهر حکومت مرکزی حالینا گلدی، ۶۵۶ ه.ق
هولاکوخان زامانی، خواجه نصیرالدین طوسی، مراغا
رصدخاناسی نی قوردو، بو شهر ه.ق ۱۲۹۷ جی ایلدہ شیخ عبیدوللاه
تالانچی لارینین قاباغیندا ایگیدجه دایانیب و اونلاری دفع ائیلهدیلر.
-مراغا تبریزین ۱۳۰ ک.گ و سهند داغینین گؤنئی طرفینده یئر
آلیدیر. بو داغین ۳۷۱۰ متر اوچالغی و باشی نین چوخ وخت قارلی
و اتک لرینین گؤل چیچک لی اولماغی بو شهرین گۆرونومونو داها

میان ۱۶۳b۱۶۳/۱۶۱q، ۴-مراغا بؤلگه‌سینین داغلاری (دیزه‌چای / داغین ب)، دولایه (۷کق۱۸۰۰)، دوه بونو (۲۳کق۲۰۰۰)، دیزجرو: آغ تورپاقلو (۲۰کق۱۷۰۰ / قالاچایی داغین ق)، آغ گونئی (۱۸کق۱۸۲۰ / قالاچایی داغین ب)، آغداش (۳۱کق۱۹۳۷)، آلبولاق (۲۳کق۱۸۰۰)، اوچ بولاق (۳۲کق۲۴۷۵)، ایلاناجا (۲۱کق۲۲۱۳ / قالاچایی داغین د)، باموزن (۲۵کق۲۰۲۸)، چایبا (۲۵کق۱۸۵۰)، حمزه بر (۲۵کق۲۴۴۱ / قالاچای داغین ب)، خفاده (۳۰کق۲۴۱۳ / چهاربرود چای داغین ب)، داشالی (۲۲کق۱۷۰۰)، دربند (۲۱کق۱۶۵۰)، دوولو داغ (۲۳کق۲۴۴۰ / آلمالو چای داغین ۲ کب)، ساری داغ (۱۹کق۲۱۲۰)، سامان داغ (۲۲کق۲۵۸۹ / قالاچای داغین د)، شاه ابراهیم (۲۷کق۱۵۰۰ / قالاچای داغین ق)، طاقجالی قارا (۲۰کق۲۲۸۲ / قالاچای داغین ۲ کب)، قاراچی (۲۲کق۲۴۳۰)، قالا (۱۹کق۱۹۴۵)، قبله داش (۳۱کق۲۲۳۰ / چهاربرود چای داغین ب)، قوزوجاق (۲۶کق۲۷۳۵)، قوزوجاق داغی (۲۶کق۲۸۲۹)، کوهیله (۳۰کق۳۴۴۰)، کهن دز (۲۰کق۲۱۴۳)، گنگو (۲۴کق۲۶۰۰)، متوتیکراک (۲۶کق۱۵۸۲ / قالاچای داغین ق)، یوللورد (۲۵کق۱۴۰۰ / دمیریولو داغین ۲ کب)، ۵-مراغا بؤلگه‌سینین داغلاری (خره‌جی / قو: سراجو): آبدان (۳۱کق۱۶۰۰)، آذان داغی (۱۷کق۲۲۵۰ / صوفی چای داغین ۳ کب)، آریال (۱۵کق۲۰۵۰ / صوفی چایین گوزه‌سی)، آغ بره (۱۶کق۲۴۰۰)، آغاجاقیناسی (۱۴کق۱۹۳۰)، آغلی گونئی (۱۱کق۱۹۰۰)، آل چاللو (۲۵کق۲۴۹۰)، ایت اوچال (۱۹کق۲۱۱۲ / مۆردوو چایی داغین ب)، ایوان چف (۲۱کق۲۳۰۰)، بویوک داغ (۱۳کق۲۰۸۳)، بویوک دوش (۲۰کق۲۱۷۰ / مۆردوو چای داغین ب)، بوستان دره (۱۰کق۱۸۵۲)، پناه علی (۱۵کق۲۰۴۶)، پولی گونئی (۱۴کق۲۱۳۰ / چوان چای داغین د)، پیرنبی (۱۱کق۲۰۳۷ / چوان چای داغین د)، توپ داغ (۱۲کق۱۷۰۰ / دمیریولو داغین ۳ کق د)، جانگو (۱۸کق۱۸۰۰)، جوشی (۱۱کق۱۶۹۰)، جیردیوتا (۷کق۱۷۲۰ / کامیل آباد چایی داغین د)، چاراجوخور (۳۶کق۱۸۸۲)، چای اووسقی (۱۸کق۱۹۰۰ / مۆردوو چای- داغین ب)، چوماقلی داغی (۳۰کق۲۸۰۰)، داغ گونئی (۱۸کق۱۸۵۰ / ۱۸۵۰دمیر یولو داغین ق د)، درویش داغی (۳۷کق۳۱۷۵)، دوزلاق (۱۶کق۲۷۰۰)، دوزلاق داغی (۱۳کق۱۸۰۰ / داغ حلیفه کندینین ب)، دول دول (۲۱کق۱۹۲۸ / موغانجیق چای داغین ب)، دولاق (۲۰کق۲۰۲۷ / موغانجیق چای داغین د / مۆردوو چای	داغین ب)، دولایه (۷کق۱۸۰۰)، دوه بونو (۲۳کق۲۰۰۰)، دولت گرنووه (۱۱کق۱۹۱۰ / کھی کندینین ق د)، سرآمد دره سی (۴۴کق۱۷۰۰)، سندر (۱۵کق۲۲۰۰ / صوفی چای داغین د)، سینککش (۱۰کق۱۸۰۰ / سینککش کندینین ب)، شاهباز گونئی (۱۵کق۲۱۳۶)، شاهیات گل جانی (۷کق۱۵۹۳)، شکرداغی (۳۲کق۲۰۳۲)، شیخ سلیمان داغی (۲۴کق۲۵۸۶)، فتح علی (۲۱کق۲۰۰۰ / مۆردوو چای داغین ب)، فرهاد داش (۱۳ک- ق ب۲۱۰۰)، قباق داغ (۱۷کق۱۸۰۰)، قاراداش (۳۹کق۱۹۵۷ / قورو چای داغین ب)، قاراداغ (۱۳کق۱۶۲۹)، قاراوول باشی (۱۵کق۱۸۵۰ / مۆردوو چای داغین ب)، قاراوول کلک (۱۹کق۱۷۰۰ / موغانجیق چای داغین ق ب)، قاشقاداغی (۱۳کق۲۱۳۲ / چوان چای داغین د)، قوخبان (۱۹کق۱۹۰۰)، قورد دره سی (۲۵کق۲۱۵۰ / مۆردوو چای داغین ب)، قوزو (۳۰کق۱۶۰۰)، قوققوز (۱۴کق۱۸۰۰ / صوفی چای داغین د)، قیرمیزبولاق (۲۷کق۱۷۰۰)، قیزیل گونئی (۱۶کق۲۱۰۰ / صوفی چای داغین ب)، کت (۳۱کق۱۸۰۲ / قورو چای داغین د)، کنداوستو (۲۶کق۲۲۰۰ / مۆردووچای داغین ب)، گدی (۳۱کق۱۸۴۶ / سراجو چای داغین ب)، گو شیر (۱۰کق۲۱۸۱ / چوان چای داغین ب)، گونئی (۳۰کق۱۹۶۵ / داغ خطب کندینین گ)، گونئی (۳۲کق۱۸۰۸)، موهی (۱۲کق۲۱۵۰)، مؤونه داغ / میمونق داغ (۱۷کق۱۸۰۰ / مۆردوو- چای داغین ب)، نصیردم (۲۰کق۲۲۰۰ / مۆردوو چای داغین د)، یانچ (۱۳کق۲۲۰۰)، ۶-مراغا بؤلگه‌سینین داغلاری (قاراناز): اوکوزداغ (۴۸کق۲۴۰۵)، انکیزداغی (۱۴کق۱۶۰۰)، اوچ مازو (۵۳کق۲۴۶۴)، جامیش اولن (۱۶کق۱۹۵۸ / مۆردوو چای داغین ب)، جوداغ (۱۰کق۱۸۲۸)، دریک داش (۱۰کق۱۷۰۰)، سیریح / زرشک (۱۱کق۱۷۰۰ / مۆردوو چای داغین گ)، ساری گونئی (۱۲کق۱۵۳۵ / مۆردوو چای داغین د)، قاباخ داغ (۱۲کق۱۵۲۰ / مۆردوو چای داغین ب)، قاراقوش (۶کق۱۶۰۰ / مۆردوو چای داغین ق)، گوی داغ (۱۲کق۱۷۰۰)، گول دلمان داغی (۵۲کق۲۷۰۳)، میان سایه (۹کق۱۵۰۰ / مۆردوو چای داغین ق)، ۷-مراغا (خره‌جی / قاراجی-شرقی خره‌جی) بؤلگه‌سینین کندلری: احمد آوا (*۱۶۸): آرقون / ی (*۱۸۹): آلماچاوان (*۶۸۰): بولقاوا (*۷۸۰) (قو: بلوک آباد): بیسانلیجا: پالچیقلی (*۶۶۰): تازا کند کوهلان (*۱۳۲) (بوش)، تازا کند گول چاوان: جنیران / آ-سی (*۶۶۰): جمال آباد (*۲۵۰): چیبینلی (*۵۰۰): چیلان / آ-سی (*۱۳۰۰): خره‌جی

- (۷۷۰*) (قو: خراجو); سومما / آ-ی (۱۴۶۰*) (قو: صومعه); (۱۹۰*) محمودآباد (۲۶۰*) مهماندار (۶۴۰*) هرگلان شاهوئردی کندی / آشاغی آرقون (۲۷۳*) شیخجان (۴۲۳*) قاتیر گؤتورن / آ-ی (۷۵۰*) گؤللوکند (۲۱۰*) کیمیجوان / کرمجوان; گولچاوان (۲۶۰*) (بوش); ماللا قاسم (۳۴۰*) محسن آوا (۱۸۰*) مولو / مولوی / آ-ی (۶۰۰*) نصیرکندی (۴۰*) یونجالی; ۸-مراغا(خرهجی-غربی قوروچای) بؤلگه سینین کندلری: آغ بولاغ / آ-ی (۳۵۲*) آللی / آلالو (۳۵*) اورتا قیشلاق; اورتا; ایدهللی; بادامللی (۱۵۰*) باغ یئری (۲۰۰*) باللی قیه; بولبول; تازاکند ایدهللی; تازاکند نصیرپور (۱۳۱*) توراج / آ-ی (۴۸۰*) (قو: دراج، تیمور/ جوکی) cütgi جهانگیر کندی (۱۶۰*) جؤککی / جوتجو / سیژن; چاللی بادیانلی / چاللی نصیرپور (۱۱۱*) چاللی چلیانلی; چاناق بولاغ / آ-ی; حاجی باغیر کندی; خطب / خیتاو / آ-ی (۱۹۰*) داش بولاغ (۲۰۰*) ده تراش; ساری قیشلاق / آ-ی / ساری قایا (۳۸۰*) ساریجا; سید کندی; شاختالی (۱۱۰*) شیخلار / آ-ی (۳۱۵*) شیرین کند (۷۰*) فتح الله بولاغی (۴۶*) قاراقالا / قاراقایا (۲۵۰*) قوش قایاسی (۳۲۰*) قوشا بولاغ; قوم تپه; قوواقلی (۲۰۰*) قویون قیشلاق; قیزچا; گویجه قالا / آ-ی، گویجه قیشلاق; گرگران; گونه باخان / گونه گول (۶۰*) لالهلی / لالهزار (۲۳۰*) محمدرضا، مؤولو (۳۰*) مین باش حصار; یئله قارشلی / آ-ی; یوگورک (۲۰۰*) ۹-مراغا(خرهجی-گؤنئی خرهجی / سراجو) بؤلگه سینین کندلری: آغ بولاغ علمدار (۱۵۵*) آغ بولاغ فتوحی (۳۷۴*) آغجادیزه (۱۱۰۰*) آغجا کوهول (۵۰۰*) آغجامشه / آغجامشهد پشیانلی (۲۲۶*) اوخچو (۴۰۶*) اوزون اویا (۴۱*) هاج کندی / حاجی کندی (۲۰۰*) خلیفه کندی (۳۸۰*) دریند (۴۵*) ساری قیه (۸۰*) سرکار آوا (۳۷۰*) علو کندی / آلو کندی (۸۰*) قاراجاقایا (۳۱۵*) قاراکند (۹۰*) قاتان (۱۱۰*) کوساصفر (۳۷۰*) گؤیدره / آ-ی (۲۵۰*) کئچی (۱۱۰*) گول (۱۲۰*) کول تپه (۷۴۰*) ممه شیر (۲۴۰*) مندیله سر (۱۱۰*) ۱۰-مراغا(عجبشتر-شرقی دیزه / دیزه چای) بؤلگه سینین کندلری: آغاجری (۲۷۷*) آلمالو; آلینجه / آلینجا (۴۶۱*) بؤوت (۷۳۰*) باراز (۳۰۵*) بولالی (۲۵۰*) تازاکند (۲۰۰*) تپیک دره; تنجه ره (۵۳۲*) توتاخانا (۴۵۰*) جؤن کله (۴۴۱*) (قو: جوان قلعه); چارداق; چروه ری (۴۳۰*) (قو: چهاربرود); چوبانکره (۱۸۵*) چینار; حسن بگ دیزه سی (۲۷۰*) حورو / هورو; خانیان (۴۷۰*) خرهجی (۱۷۰*) (قو: خراجو); زئیوه (۱۷۰*) (قو: زاویه); سور (۳۵۰*) سووما (۴۰۰*) قوزلوجا (۵۱۰*) گئچی قیران; گون محله، گونبذ
- (۱۹۰*) محمودآباد (۲۶۰*) مهماندار (۶۴۰*) هرگلان (۱۲۴۰*) ولینجه (۳۳۰*) یتگیجه (۶۷۰*) یایچی (۳۷۰*) ۱۱-مراغا(عجبشتر-غربی دیزه) بؤلگه سینین کندلری: آغجاولا (۳۰۰*) پوسیان / پشیان (۲۱۰*) خیدیرلی (۱۳۰۰*) دانالو (۸۰۰*) رزیان (۴۸۰*) رحمانلی (بندر) (۲۲۰*) شیراز (۹۹۰*) شو شوان / شوان (۳۱۰۰*) (قو: شیشه وان); قبادلو (۱۲۰*) گورآوان (۶۲۰*) کول تپه (۶۰۰*) مئهر آوا (۸۰۰*) (قو: مهرآباد); نانس (۴۱۰*) (موغولجا قیزآدی); نیررین (۴۷۰*) هئره وان (۵۳۰*) ۱۲-مراغا(مرکزی-شمالی خرهجی) بؤلگه سینین کندلری: آغاجری; تازاکند قاسم آباد; چاوان باغ; چاوان / چووان / علمدار (۳۶۲*) چیکان / چیکان (۶۰۰*) داش آتان (۹۰۰*) دوه بوینو (۲۲۰*) دوه زیم (۳۸۰*) سرگیزه (۴۵۰*) شؤلله-وت (۶۰۰*) (قو: شلیلوند); علی آباد (۱۸۰*) قاراتلی (۴۴۰*) قارتاؤل (۵۰۰*) (قو: قرطاول); قیه بولاغی (۴۲۰*) کنهچیک (۱۰۰۰*) کامل آباد (۴۴۰*) گورج آوا / گیرجاوا (قو: کرج آباد); کورده دی; کوهلان (۶۱۰*) موزدوو / میردوو (۴۳۰*) (قو: مردق); موغانجیق (۸۶۰*) مؤونه / میمونق (۱۵۰*) هئره / هرک (۶۵۰*) یتگیجه (۳۰*) ۱۳-مراغا(مرکزی-غربی خرهجی) بؤلگه سینین کندلری: اؤزبک; انشان (۱۲۸۶*) اسپانجیق / اصفهانجیق (۴۳۶*) آلئیوان / آلالیوان (۷۷۰*) (قو: علویان); آقی (۹۰۰*) (قو: اهی); ایسپستانا (۸۳۴*) (قو: اسفستانج); بئنه (۲۲۵*) (قو: بهنق); تازاکند قیشلاق (۳۷۰*) چاوان / آ-ی (۸۷۰*) حاجی کندی / حاجی کورد (۲۰۰*) خورمازت (۱۱۰۰*) (قو: خرمازرد); خطب / خیتاب / خاتای; سعیدآباد / قودوق قیران (۳۳۰*) سینکش / سوتکش (۷۹۰*) سووما / صومعه (۳۳۰*) هیریس (۲۰۰*) طالب خان (۴۴۰*) قارابورقا (۱۶۰*) (قو: قره بورق); قاراکند خطب; قوزلوجا (۲۴۰*) قیشلاق (۶۵۰*) کهی (۱۰۰۰*) (قو: کهق); ناوا / نووا (۲۸۰*) (قو: نوا); یای شهر (۳۵۰*) ۱۴-مراغا(مرکزی-قاراناغ) بؤلگه سینین کندلری: آغکند ثمرق / گؤدودول (۶۶*) انکیز (۳۰۳*) امیر آوا (۱۱۱*) امیر قیشلاغی (۱۴*) پؤهر آوا (۱۳) کقد (۱۱۲۰*) (قو: پهرآباد); تازاکند قاراناغ (۱۳۲*) تازاکند / آ-ی (۹۰۰*) چای باغی (۳۹۰*) خنه یه (۵۴۰*) زینه (۹۰*) (قو: زنق); سیربیج / سیریش (۷۵۰*) (قو: سرج); قاراناغ / آ-ی (۳۳۰*) قالا خالصه (۲۲۰*) موسی دره (۳۱۰*) نارآوا (۱۲۰۰*) (قو: نرج آباد); وراؤوو / ورائوی (۲۷۲۰*) (قو: ورجوی); ۱۵-مراغا بؤلگه سینده کند آدلاری (۱۳۲۰*) آماریندا اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلری: آت دره سی (۷۶) ک گ د (۱۶۸)، آقاجری

friendship (فا: ~). مُرافقت..mürafıqət/murafıqət [آد] دوستلوق (فا: ~).	(۱۷ک ق د * ۴۳۶)، آلاگۆز (۷۵ک گ د * ۱۲۹)، آلمالو (۲۴ک ق ب * ۵۵۰)، اربات (۶۴ک گ د * ۹۱۰)، ازبک (۱۰ک ق د * ۹۴)، اویا بولاغی (۷۷ک گ د * ۴۶)، اورتادرق (۷۱ک گ د * ۳۰۰)، اوزان (۷۱ک گ د * ۲۶۷)، اُولامچی (۷۳ک گ د * ۳۰۵)، ایشگه (۴۸ک گ د * ۲۷۱)، اینجه (۷۵ک گ د * ۱۰۰×)، بؤیوک بولاغ (۵۹ک گ د * ۴۴۱)، باش آجیق (۵۱ک گ د * ۱۳۴)، باش بولاغ (۵۲ک گ د * ۳۰۱)، بیانلو (۲۶ک ق د * ۳۴۰)، پارالار (۳۶ک گ * ۱۲۶)، تپگلو (۶۸ک گ د * ۲۵۰)، تک آغاج (۵۶ک گ د * ۴۸۰)، توب آغاج (۷۲ک گ د * ۱۳۰)، جان آقا (۶۱ک گ د * ۸۰)، جیگلو (۶۵ک گ د * ۱۲۱)، جین قارا (جنقره)، (۴۹ک گ * ۱۵۰)، چؤپلوجه (۶۳ک گ د * ۶۰۰)، چاخلاماز (۵۸ک گ د * ۳۶۳)، چاخیراحمد (۶۱ک گ د * ۱۱۰)، چارتاق (۱۷ک ق ب * ۵۰)، چیچکلی (۸۱ک گ د * ۱۱۰)، خلیج (۸۲ک گ د * ۴۰×)، خلوت (۶۷ک گ د * ۲۳۰)، داش آلتی (۵۹ک گ د * ۱۵۷)، داودلو (۷۷ک گ د * ۸۰)، دمیچی (۳۶ک گ * ۲۸۳)، دمیچی (۸۱ک گ د * ۱۸۰)، زارنجی (۶۶ک گ د * ۲۰۵)، زاغا (۶۹ک گ د * ۴۵۰)، ساینجیق (۴۸ک گ د * ۳۰)، سوغانچی (۵۷ک گ د * ۲۰۱)، شخیص (۵۵ک گ د * ۷۲)، شورجا (۵۵ک گ د * ۳۲۵)، شورجباروق (۵۷ک گ د * ۱۶۰)، شیلی (۴۷ک گ ب * ۸۱۰)، قئینجه (۷۳ک گ د * ۲۷۰)، قبان کندی (۶۵ک گ د * ۲۰۵)، قاتار (قطار)، (۴۱ک گ د * ۴۱۰)، قاتار (قطار)، (۵۶ک گ د * ۱۳۰)، قازاکیلیسه (قره کلیسا)، (۸ک ق د * ۲۴۰)، قاراملک (۶۶ک گ د * ۱۵)، قالقانلو (۷۰ک گ د * ۹۰)، قره اوغلان (۷۳ک گ د * ۲۵۰)، قره بوغاز (۵۹ک گ د * ۲۵۰)، قره بولاغ (۶۷ک گ د * ۲۸۰)، قره تپه (۸۰ک گ د * ۵۳۰)، قره سقال (۵۲ک گ د * ۳۲۰)، قره قویونلو (۷۱ک گ د * ۲۶۵)، قمیشلو (۶۶ک گ د * ۱۶۰)، قواقلی (۵۵ک گ د * ۲۶۰)، قوتور (۷۰ک گ د * ۳۵۰)، قوچ کندی (۵۴ک گ د * ۳۰)، قورودرق (۷۲ک گ د * ۳۰۰)، قوروقچو (۵۶ک گ د * ۶۶۰)، قوزلو (۸۴ک گ د * ۲۱۰)، قولانجوق (۶۶ک گ د * ۱۰۰)، قیرمیزی بولاغ (۴۹ک گ د * ۱۱۰)، قیزیل بولاغ (۸۷ک گ د * ۵۰×)، کوسا (۸۴ک گ د * ۳۲×)، کوساسفر (۳۴ک گ د)، گوزللی (۵۵ک گ د * ۳۸۰)، گوی خاراها (۷۰ک گ د * ۱۱۰)، گوی داش (۷۹ک گ د * ۲۱۰)، موغمول (۸۴ک گ د * ۷۰)، یتلکلی (۶۳ک گ د * ۱۱۰)، یتللی بولاغی (۵۴ک گ د * ۱۶۰)، یاسدی کندی (۷۰ک گ د * ۴۵۰).
məraq..مراق [آد] ۱-بیر شئی آنلاماق ویا اؤیرنمک اؤچون دؤیولان ایستک، دؤشگونلوک، هوس {باخ: مراق}. مراق اویاندیران قایقی، (فا: تشویش، هوس) {باخ: مراق}. مراق اویاندیران لاندیران (فا: تشویش کننده، به هوس آورنده).	
müraqib/muraqib..مُراقِب [آد، عربجه] گؤزتچی (فا: ~). attentive مُراقِبَت..müraqibət/muraqibət [آد، عربجه] گؤزتلهمه، قوروما، محافظت (فا: ~).	
məraqıqlanmaq..مُراقِلانماق [تائیرسیر ائیلیم] قایقی لانماق. məram..مِرام [آد، عربجه] ایستک، هدف، آماج (فا: آماج). məramnamə..مِرامنامَه [آد] پروگرام، بیر اؤرگوتون گؤرو و ایش آماجی و هدفی اؤچون اولان بلگه سی (فا: ~).	
müravidə/ muravidə..مُراوِدَه [آد، عربجه] یولداشلیق (فا: ~). intercourse مِراهِم..mərahim [آد، عربجه] مرهم لر (فا: ~). murabba..مُرابّا [آد، فا] مختلف میوه لری شکرله قایناداراق دوزهلن شیرین یتمک، باخ قایناتپا، رچل (فا: ~). jam مُریّع..mürəbbə [صفت، عربجه] ۱-دؤردقؤل، دؤز دؤرد قؤل. ۲- دؤردلو، دؤردؤل (فا: ~). square مِروبوط..təmərb [صفت، عربجه] باغلی، باغلانمیش (فا: ~). connected مِروبوطیت..mərbutiyyət [آد، عربجه] باغلی لیق، ایلگی (فا: ~). mürəbbi..مُریّی [آد، عربجه] ائیتیحی (فا: ~). educator مُرتاض..mürtaz/murtaz [آد، عربجه] ریاضت چکن، چتین لیک- سئور (فا: ~). yogi مُرتَب..mürəteb [آد، عربجه] دؤزولموش، دؤزن لیمیش (فا: ~). tidy مُرتَب..mürətteb [صفت، عربجه] دوزومله یین، مرتب اندن. arranger مُرتَبّا..mürəttebən [ظ، عربجه] دوزن لی اولاراق (فا: ~). regularly مُرتَبات..mürətebat [آد، عربجه] گمی و اوچاق کیمی داشیت لارین ایشچی لری (فا: ~).	
mərtəbət..مُرتَبَت [آد] مرتبه (فا: ~). rank مُرتَبیط..mürtəbit [ظ، عربجه] باغلی اولاراق (فا: ~). connected مُرتَبّه..mərtəbə [آد، عربجه] آشاما (فا: درجه). mürtəce..مُرتَجَع [آد، عربجه] گئری چی (فا: ~). reactionary مُرتَد..mürtəd [آد، عربجه] مُسلمانیغی بوراخیب باشقا بیر دینه گئچن، تانری تانیماز (فا: ~). apostate مُرتَع..mərte [آد، عربجه] اوتلاق (فا: ~). pasture	
mərəğey..مِرَهغی [ؤزل آد] مراغه / مراغا، ساوه-نوبران دا کند آدی. mürafia/murafia..مُرافِعَه [آد، عربجه] دوروشما، یارقیتای دا دؤزن لهنن (فا: ~).	

مُرتعش..mürtəiş [صفت، عربجه] تیره ين (فا: ~).	مرج..merc [آد، فیزیک، فاع] ايکي اؤزو چيخيق ويا باتيق اولان، اؤزو ياستي اولمايان نسنه (فا: عدسی).
مُرتفع..mürtəfə [آد، عربجه] اوجا، يوکسک (فا: ~). high	مرجوع..mercü [آد، عربجه] قايتاريلميش، يانيت لانميش (فا: ~).
مُرتکب..mürtəkib [آد، عربجه] ياسال اولمايان ايشی گؤرن، سوج ايشله ين (فا: ~). perpetrator	مرجی..mərçi [باخ] مرجک.
مُرتیه..mərsiyə [آد، عربجه] آغیت (فا: ~). elegy	مرجی پیلوو..mərçi pilov [باخ] مرجیمک پیلوو.
مُرتیه خوان..mərsiyə xan [آد، عربجه] آغیتچی (فا: ~).	مرجیمک..mərçimək [آد، بی، فامردمک / مرجمک] یاسمیق، باقلا سولاردان، آخ چیچکلی و مور رنگلی چنک لری، قیرمیزی و یاشیل توخوملو و ایچینده چوخو ايکي توخومو اولان بیرتاریم بیتگی سی (فا: مرجمک، عدس). lens culinaris
مرج باغلاما..mərç bağlama [آد] شرط باغلاما (فا: شرط بندی). wagering	مرجیمک پیلوو..mərçimək pilov [آد] مرجیمک ایله پیشیریلن بیر نوع پیلوو (فا: عدس پلو).
مرجان..mərcan [آد، دی، عربجه] مرجانلاردان دنیز قایالیق لاریندا یاشایان کئثرئجلی اسکلتلی حئیوان coral ۲-بۇنلاردان الده اندیلن بیزک اشیاسی؛ ۳-بیر نوع چؤل اؤرده گی ۲۴.	مرجیمک سۆمویو..mərçimək sümüyü [آد] اورتا قولاقدا اؤرس و اؤزنگی سۆمۆک لرینین آراسیندا اولان کیچیک سۆمۆک.
مرجان آباد..mərcan abad [اؤزل آد] گنبد و قوشاچای دا کند آدی.	مرحبا..mərḥəba [آد، عربجه] گۆن آیدین ویا خوش گلدینیز و سلام معناسیندا بیر کلمه (فا: آفرین). well done
مرجان آغاجی..mərcan ağacı [آد، بیتگی] باقلاگیلردن ایستی اؤلکه لرده یتیشن، پارلاق قیرمیزی چیچکلی، دیرمانیجی بیر آغاجیق (فا: نوعی درخت). erythrina	مرحله..mərḥələ [آد، عربجه] آشاما، درجه (فا: ~). stage
مرجان اونو..mərcan otu [آد، بیتگی] قارانفیل گیلردن یاش یترلرده یتن، یاپراقلاری قارشلیقلی، چیچگی آخ بیر بیتگی، چوخ ایللیک، اوتسوو (فا: نوعی گیاه). sagyna procompens	مرحم..mərḥem [آد، عربجه] علاج، داوا، یاخی (فا: دوا).
مرجان ایلانی..mərcan ilanı [آد، دیرگی] قیرمیزی وچودو اؤستونده حالقا کیمی قارالکه لر اولان بیر آمریکا ایلانی elaps corallinus	مرحمت..mərḥəmət [آد، عربجه] آجیما، رحم (فا: شفقت). favo (u)
مرجان بالیغی..mərcan balığı [آد، دیرگی] سۆمۆکلو بالیق لار تاقیم ایدان، ایری پؤلجوقلو، آچیق قیرمیزی، بوی ۸۰ سانتی متر، اتی لذتلی بیر بالیق نۆعو (فا: نوعی ماهی). pegellus eruthrinus	مرحمت آباد..mərḥəmət abad [اؤزل آد] قوشاچای کندیستانی (یئرلی اهالی مرحمت آباد بؤلگه سینه چاربوش / چاربورج çarbuş دئییرلر).
مرجان قولو..mərcan qulu [آد، دیرگی] بعضی اونورقاسیز حئیوانلاردا اساسا قیوریم ویا اووال لایلی قوتوجوق شکلینده اولان قورویوجو برک ماده.	مرحوم..mərhum [صفت، عربجه] اؤلموش بیرشخصدن سؤز اندیلهرک سؤیله نن سؤز، رحمتلیک (فا: ~). god bless his soul
مرجان کۆشک..mərcan köşək [ع، آ، بیتگی] باللی باباگیلردن یاپراقلاری کیچیک و خوش قوخولو بیر ساخسی بیتگی سی، مرزنقوش (فا: مرزنقوش، گلپر). origonum majorana	مرحومه..mərhumə [صفت، عربجه] رحمتلیک (قادین اۆچون).
مرجانلار..mərcanlar [آد، دیرگی] اؤرنگی مرجان حئیوانلار صنفیندن بیرتاقیم.	مُرحَص..mürəxəs [صفت، عربجه] بۇراخیلمیش (فا: ~). dismissed
مرجانلی..mərcanlı [اؤزل آد] تبریز ده کند آدی.	مرد..mərd [صفت، فا] ایگید (فا: مرد).
مرجانلی..mərcanı [آد] ۱-باخ: قوش اؤزومو. ۲-قیرمیزی رنگلی، قیرمیزی.	مردآباد..mərdabad [اؤزل آد] کرج ده کند آدی.
مُرج..mürəcəh [صفت، عربجه] اؤستون گؤرولن، ینهرک (فا: ~).	مُرداب..mürdab/ mürdab [آد] باتاق، لاغیم (فا: ~). lagoon
مرجع..mərəcə [آد، عربجه] باش وورولاجاق یئر، قایناق (فا: ~). source	مُردار..mürdar/ mürdar [آد، فا] ۱-جندک، لش. ۲-کشیف آدم، ناتمیز، میندار (فا: ~). corpse
	مُردارچیلیق..mürdarçılıq/ mürdarçılıq [آد] باخ: مُردارلیق.
	مُردارلاماق..mürdarlamaq/ mürdarlamaq [تاثیرلی ائیلیم] مُردار ائتمک، ناپاک ائتمک.
	مُردارلیق..mürdarlıq/ mürdarlıq [آد] مُردار اولما، تمیز اولما، ناپاک لیق.
	مردان..mərdan [اؤزل آد] گئرمی ده داغ آدی.

مرداناغم..mərđanağım [آؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {مار+تانا+ قام: شفق وتلاغی نین قامی و بیلگینی}.	مُرشُد..mürşüd [آد، عربجه] گئچمیشده طریقت باشچی لارینا وئرلن بیر آد، بیر ایشده اؤستا آداما وئرلن آد.
مردانه..mərđane [صفت، ظ، فا] ارکگه یاراشیر بیچیمده (فا: ~). manly مُردَد..mürəddəd [صفت] شکلی (فا: ~). uncertain مردکانلو..mərđkanlu [آؤزل آد] قوچان دا کند آدی.	مرصاد..mərsad [آد، عربجه] گؤزلم یئری، بؤسما یئری (فا: ~). مُرسَع..mürəssə [آد، عربجه] بزنمیش، سؤسَلنمیش (فا: ~). مرصع..mərsə [آؤزل آد] زنجان دا کند آدی.
مردلی..mərđli [آؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {مردی اولان}. مردلیک..mərđlik [آد] ایگیدلیک (فا: مردی، مردانگی). مردُم..mərđüm [آد] جاماعات، بۆتون افراد.	مرض..məraz [آد، عربجه] خسته لیک، سایری لیک، عِلّت (فا: ~). مرضیه احمدی اسکویی..mərzijə əhmədi üskülü [یازار] گونش ۱۳۲۴م (۱۹۴۵) اؤسکو ده آنادان اولدو، و ۱۳۵۷ءده پهلوی رژیمی ایله ساحلی ساواشدا دؤنیاسین دیشیدی و تورکجه شعرلی واردیر. ^{۵۲}
مردُم آزار..mərđüm azar [صفت] اؤزگه لرینی اینجیدن (فا: اذیت کار). man –tormenting مردوُد..mərđud [صفت] رد ائدیلمیش (فا: رد شده). flunked مُردَه شور..mürdəşur [باخ] مۆرده شور.	مرطوب..mərtub [آد، عربجه] نملی (فا: نمدار). laudable مرعی..məri [صفت، عربجه] مراعات اولونموش (فا: ~). مُرع..mərg [آد] وتلاق (فا: مرتع) {ماراق / مارا+ق / مرق}.
مُردَه گان..mərđəkan [آؤزل آد] باکی، دا یئر آدی. ^{۲۴۰} مُردَه کتان..mərđəkətan [آؤزل آد] مرده کران: اهر ده کند آدی. مُردَه کران..mərđəkəran [آؤزل آد] مرده کتان: اهر ده کند آدی. مردی..mərdi [آد] کیشی لیک، ارکک لیک (فا: مردی). manhood مردیلو..mərđilu [آؤزل آد] اهر ده کند آدی.	مرغ..mərg [آؤزل آد] کازرون؛ شهر کرد، رزن، قوچان دا کند آدی. مرغوب..mərgub [آد، عربجه] ایسته نیلن، بیه نیلن، قلیته لی of good quality مرفش..mərfəş [ع، آد] قالین یورقان دؤشک بوخجاسی.
مردین..mərđin [آد] یئر آدی (تورکیه ده ماردین شهری). {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر}.	مُرق..məraq [آؤزل آد] ساوه، ساووجبولاق دا کندو داغ آدی {مارا+ق}.
مرز..mərz [آد، دا] ۱-مرز: آلتی آیلیق تازی اؤچون دشیلن بیر آد. ۲-مرز (آد، فا) سینیر، سرحد (فا: حد). ۳-بجنورد؛ اهر (آباد) ده کند، خوی دا (آلان) داغ، کلئیرده (لهو، سرود) چای آدی.	مُرقَد..mərqəd [آد، عربجه] مزار (فا: قبر). sepulchre مُرقوم..mərqum [ع، صفت] یازیلیمیش، آدی گئچن، آر اؤنجه آنیلان (فا: یادشده).
مرزبان..mərzban [آد] سینیرچی (فا: مرزبان). margave مرزبوم..mərzbum [آد] اؤلکه (فا: سرزمین). (native) country مرزله مک..mərzləmək [تائیرلی ائیلیم] سینیرلاماق، مرز چکمک (فا: مرز کشیدن).	مُرك..mərek [آد، دا] ۱-سامان و اوت ییغیلان اؤرتولو یئر. ۲-تالوار، چارداق. ۳-رزن ده کند آدی {باخ: مارا/ مرق}.
مرزنشین..mərznişin [آد] سینیرچی، سینیردا یاشایان (فا: ~) frontiersman مرزنقوش..mərzənquş [آد، بیتگی] مرجان کؤشک (فا: گلپر). origanum مرزه..mərzə [آد، بیتگی] ۱-عطیرلی بیر تره وز بیتگی؛ ۲-اؤخلاوا، ۳-رنگلی قادین باش اؤرتوسو. ۴-باغ باغچا چولوغو. ^{۲۲۴}	مُركَب..mərkəb [آد، عربجه] مینک، مینله جک هرشی (فا: ~). مُركَب..mürəkkəb [آد، عربجه] ۱-یازی جوهری ۲-بیرلشیک (فا: ~). مُركَبات..mürəkkəbat [آد، بیتگی] چوخوپاییزدا لومو و پورتاغال کیمی میوه و ثرن آغاجلاردان بیر سوئی (فا: ~). citrous مُركَب بالیغی..mürəkkəb baliğı [آد، دیرگی] تپه آیاقلی لاردان، اؤزؤنو قوروماق اؤچون اؤزوندن قارا بیر ماده ائشیگه و ثرن و اتی یئیلن بیردنیز حئیوانی sepia officinalis مُركَز..mərkəz [آد، عربجه] ۱-بیر شکیل ویا جیسیمده هر هانسی نسبت لرین کسیشدیگی یئر، هر هانسی بیر شئین اورتاسی ویا ان آغیر ویا اؤنملی یئری، اورتا، اورتای "شهرین مرکزی". ۲-هر هانسی بیر یئر، قورولوش، اداره ویا ایش ساحه سینین اداره ائدیلم
مُرسَل..mürsəl [صفت، عربجه] گؤنده ریلیمیش (فا: ~). sent مُرسوم..mərsüm [صفت، عربجه] رسم اولونموش (فا: ~). customary	

کندی نین گ، بیزووداغی (۸۵کق ب۲۵۹۱/ ملک چای داغین گ.د)، جنگی (۷۰کق د ۱۳۰۵)، چشته منزل (۳۶ک گ ب ۱۸۴۷)، سالار (۴۰ک ب ۸۳۱/ سینیر)، سلمانلو (۳۵ک ب ۱۴۲۳/ سینیر داغین ۲ کق ب)، قاراگۆل (۸۲کق ب۲۶۲۹/ ملک چای داغین ق ب)، قارایوقوش (۳۵ک ب ۱۶۵۶)، قایادیی (۴۵کق د ۱۴۶۰/ سینیر)، کمارگونه داغ (۳۲کق د ۲۶۳۵)، گنچی گۆنئی (۸۲کق ب ۱۵۱۷)، گۆلر (۸۲کق ب ۲۴۴۵)، مئشه (۷۵کق ب ۲۲۴۶)، مؤمنین (۳۵کق د ۱۹۳۷/ وردیق کندی داغین د)، ۴-مرند بۆلگه سینین داغلاری (فوالیین): تالاداغ (۳۰کق ب ۱۷۷۴)، دمرلی داغی (۲۵کق ب ۱۵۲۷)، قوش قایاسی (۳۲کق ب ۱۱۰۲)، لووار (۱۷کق ب ۱۶۰۵)، ۵-مرند بۆلگه سینین داغلاری (شجاع): آغداش (۴۲کق ب ۱۴۲۲)، پیلووداغی/ کنچی قالاسی (گرگر و جولفا آراسیندا بیر زیروه آدی)؛ علی باشی (۶۰کق ب ۱۷۵۲/ قوتورچای داغین ق ب)، میانا-اوج تپه (۵۰کق ب ۱۲۹۹)، ۶-مرند بۆلگه سینین داغلاری (کۆشکسرای): آغداش (۲۰ک ب ۱۹۰۵)، اوزن یتل (۲۲ک ب ۲۸۸۶)، تاباق داغی (۲۵ک ب ۱۷۷۹)، خالخال (۳۷کق ب ۱۱۶۵)، دکتر دیالی (۲۵ک ب ۱۸۹۰)، قاطر اوچان (۳۵ک ب ۲۳۸۸)، کنچی قالاسی (۱۲ک ب ۱۹۹۲/ داغ کۆشک سارای ین گ)، گیاداغ (۳۰ک ب ۱۸۳۰/ دمیروولو داغین ۱۸ ک گ)، لوئل علی (۳۵ک ب ۲۲۱۴)، لوئلار (۲۷ک ب ۱۹۹۰/ داغ سیرخا کندی نین گ)، نورمحمد (۳۷ک ب ۱۹۸۴)، ۷-مرند بۆلگه سینین داغلاری (میجه میر): اوئای داغ (۶۰کق د ۱۴۱۰)، پینه داغی (۷۵کق د ۱۴۴۰)، دوسداشا (۶۲کق د ۲۱۵۴/ سینیر)، دیک داغی (۷۰کق د ۱۲۶۳/ پیربولاغی کندی نین ق)؛ ساری داغ (۶۰کق د ۷۸۶/ آراز چایی نین ۲ کق)، کمتال داغی (۵۲کق د ۱۹۴۹/ زیروه سی بوژداش دیر آدیندا دیر، سینیر)؛ نوکو/ نوکی (۷۰کق د ۸۵۴/ سینیر)، وردنه کش (۶۷کق د ۱۴۰۵/ قاراجی معدنی داغین د)، ۸-مرند بۆلگه سینین داغلاری (میشوو): آلمان آغاجی (۷ک گ د ۲۰۲۵/ دمیروولو داغین گ ب)، چیرداغی (۵ک ب ۱۵۷۹) (قو: بهرام)؛ دیزه حسن بگ داغی (۱۲ک ب ۱۶۲۴)، طویل (۱۲ک ب ۲۷۲۶)، آرانلر/ ال علمدار (بو داغ اره لان کندی نین یاخین لیغیندا اولدوغو اوچون بو آدلا تانییر-۲۰ک ب ۳۱۵۵)؛ قال قانی (۱۲ک گ د ۱۸۹۵/ دمیروولو داغین ۳ ک د)، قارنی یالیق (۷ک گ) ۱۸۲۹/ داغ دیزه/ ی کندی نین گ)، کوسابابا (۱۵ک ب ۳۰۱۴)، گۆی زنگی داغی (۱۵ک گ)؛ مشک (۶ک ب ۱۷۳۲/ سیلاب چای داغین ق)، میشو (۱۵ک گ ۲۶۵۷/ دمیروولو داغین ۵ ک گ)، میشووداغ (۱۷ک ب ۲۹۸۲/ داغ ارلان کندی نین گ ب)، نبش بر	داغ (۱۷ک گ د ۱۸۲۳/ داغ سیوان کندی نین ق)، یالقوز آغاج (۷ک ب ۱۶۸۴)، ۹-مرند بۆلگه سینین داغلاری (اثرسی): دره دیز (۴۵کق ب ۱۵۲۰)، قیرمیزی داش (۵۲کق ۹۰۷/ آراز ین ۲ ک گ)، کمکی kəmki (قو: کیامکی) (۵۰کق ب ۱۴۸۵)، ۹-مرند بۆلگه سینین داغلاری (بیناوی): بوژداغی (۲۵کق د ۲۳۹۵)، پیرداغی (۵ک گ د ۲۰۸۵/ شوردره کندی نین ق)، قوزئی (۱۵ک گ د ۱۶۹۹/ دمیروولو ۱۵ک ب)، قیزیل بویون (۱۷کق ۱۷۵۹) (قو: قیزیل گردن)؛ مقینی (۲۲کق ۲۵۹۸)، ۱۰-مرند بۆلگه سینین داغلاری (دؤولت آباد): ساری داغ (۱۷کق د ۲۳۶۳/ ساری داغ کندی نین ق)، سامبوران (۷کق ۱۵۸۵/ دمیروولو داغین ۳ ک ب)، قارا گۆنئی داغی (۲۷کق د ۲۲۵۲/ دویوجان کندی نین ق د)، قیزیل چنگل داغی (۱۷کق د ۲۲۹۹/ کؤناوا ین ق د)، کلم کمر داغی (۱۵کق د ۲۰۴۷/ کؤناوا ین گ د)، کلان کمر (۱۷کق د ۲۰۴۱/ دمیروولو داغین ۱۷ک ب)، یوخ داغ (۱۵کق د ۲۵۳۷)، ۱۱-مرند بۆلگه سینین داغلاری (داران): آشاغی داغ (۴۵کق د ۱۹۷۶/ سینیر)، ساری قباداغ (۵۰کق ۹۲۱/ مارازا کندی نین گ)، قاراداغی (۵۰کق ۸۸۸/ سینیر)، کمچی (۴۰ک ۳۳۴۷) {بالا کمچی}؛ کمچی داغی (بعضا: کمکی) kəmçi (۴۰کق د ۳۴۱۴/ دمیروولو داغین ۲۵ک ب)، کوله مرزی داغ (۴۰کق د ۲۲۲۴/ دمیروولو ۱۷ک ب)، ۱۲-مرند بۆلگه سینین داغلاری (زنوزق): ارگنه داغی (بو داغ سلطان زنجیر داغی نین زیروه لریندن ساییلاراق زونوزاق ین ق د سوندا و کؤک آمر کندی نین گۆنئی اینده دیر)؛ آواداغی (۱۵کق د ۲۴۲۴)، اوج-قارداش داغی (۳۰کق د ۲۱۵۵/ ایرچایی نین قیناغی)، بره سر (۱۷کق د ۱۹۷۴)، سامان داغی (زمهر کندی نین یاخینیندا)؛ سبد داغی (زونوزاق کندی نین ق طرفینده دیر)؛ قاراباش داغی (۲۷کق د ۲۸۶۳/ داغ کؤکمر کندی نین ق ب)، قیزیل داغی (۲۷کق د ۲۷۱۲/ دمیروولو داغین ۱۸ک ب)، کمر/ کؤکمر (۲۳کق ۲۶۴۳)، دربند داغی (۲۵کق د ۳۱۸۲)، گنچی قایاسی (۱۷کق د ۲۲۱۷/ دمیروولو داغین ۱۰ک ب)، گردول (۲۰کق د ۲۰۵۱/ زونوز چاینین قیناغی)، ویرگاه (۱۵کق د ۲۲۱۶)، ۱۳-مرند بۆلگه سینین داغلاری (هرزندات): آردوج (۳۰کق ۲۶۲۳)، ال داشی داغی (مرند-هرزندات بۆلگه سینده زال و پورسوق کندی نین یاخینیندا و یتنگیجه کندی نین قوزئی اینده بیر داغ-۱۸۱۰)؛ امامعلی داش (۳۷کق ب ۱۸۱۰/ یتنگه سادات کندی نین ق)، بوغدا داغی (۲۵کق ۲۳۵۲)، جوجار (۳۲کق ب ۱۹۲۹/ محراب و یتنگیجه سادات کندلری آراسیندا دیر)، جاجارداغی (۱۹۲۹×رراب و یتنگیجه کندلرین آراسیندا و مرندین ۳۲ کق ب سیندا

يثرآليبدير)؛ چپ (۳۰كق ب ۱۸۱۵ / مردنجوُلغا يُوْلُو داغين ۳-كق ب)، خوئنيديد (۳۰كق ب ۱۷۲۷ / دميريوْلُو داغين ۵ كد)، زمهر (۲۰كق ب ۱۶۳۵ / دميريوْلُو داغين ۴ كد)، ساريمساقلو (۴۲كق ب ۳۳۰۲)، ساققانا (۳۷كق ب ۲۰۴۹ / دميريوْلُو داغين ۷ كد)؛ شالقون (۳۵كق ب ۳۰۳۲)، قاباق گووَزَر (۳۷كق ب ۱۷۹۲ / دميريوْلُو داغين ۱۰ كد)، قاراگوَز داغى (۳۲كق ب ۲۳۷۰ / دميريوْلُو داغين ب)، قانلى داغ (۳۰كق ب ۲۷۱۸ / مياب كندى نين ق ب)، قاراجاداغ (۳۲كق ب ۲۸۶۲ / دميريوْلُو داغين ۲۰ ك ب)، قوزئى داغى (۳۰كق ب ۲۶۲۱)، قيزيلداش (۲۰كق ب ۱۷۰۹ / دميريوْلُو داغين ۱۲ كد)، قيلينچ / قيليش داغى (۳۷كق ب ۲۴۵۱ / دميريوْلُو داغين ۱۵ ك ب)، كافتارلى (۲۷كق ب ۱۵۶۴ / دميريوْلُو داغين ۲ كد)، كليلى (۲۵كق ب ۲۱۸۶ / ميزاب كندى نين گ)، گلنچ داغ (۳۵كق ب ۳۲۷۹ / دميريوْلُو داغين ۱۶ ك ب)، **۱۴-مردن بۇلگه سينين-** **داغلارلى (يشكانات):** دريبد (۴۰كق ب ۱۷۰۴)، قالا داغ / نوراللاه خان قالاسى (۳۵كق ب ۱۶۹۴ / قايسارا كندى نين ق)، گوئسَر (۴۰كق ب ۲۰۲۶ / يوئخارى يشكان كندى نين ق د)، ناباتدار (۳۲كق ب ۱۸۸۵)، **۱۵-مردن (مركىزى ييناب) بۇلگه سينين كندلرى:** آلينجه (۲۵۱۵) (قو: النجق)؛ اوُرْدكلو (۱۳۱۲)؛ اوُسداغى (۴۶۵)؛ ييناب / ييناب ميشو (۳۶۰۰)؛ چاواش (۵۳۰)؛ دوْيوجان / دوْگيجان (۲۵۰۰)؛ زره غان (۱۷۰۰)؛ گوشه درق (۴۷۰)؛ نوقه دى دره (۲۷۰)؛ قئير (۵۸۰)؛ مجيد آوا تازا كند (۱۲۰)؛ **۱۶-مردن (مركىزى - دوْولت آباد) بۇلگه سينين كندلرى:** ابرغان (۹۳۲)؛ بنگين (۲۹۰)؛ دوْولت آباد (۲۰۴۰)؛ سارى قايا (۱۲۰)؛ كوْهناوا (۵۰۰) (قو: كوھناب)؛ نوقه دى شيخلار (۲۰۰) (قو: نوجه ده)؛ هوْجه قان (۱۷۰) (قو: هوْچقان)؛ **۱۷-مردن (مركىزى - زوئوزق) بۇلگه سينين كندلرى:** چيرچير (۱۰۰)؛ دره (۲۱۰)؛ زمهر (۷۷۰) (قو: زمهرير)؛ زوئوز (۳۶۰)؛ زوئوزاق (۹۵۰)؛ كوْك امر (۱۵۰۰) (قو: كوه كمر)؛ گلخانا (۲۰)، هوْروس / هئريس (۳۷۰)؛ **۱۸-مردن (مركىزى - شمالى ميشو) بۇلگه سينين كندلرى:** ائشه وه (۲۹۰) (قو: عيش آباد)؛ انه-مه (۱۲۶۰) (قو: ائامق)؛ پيربالا (۴۲۰)؛ خش كند (بوْش)، ديره وان (۴۲۰) (قو: ديدهبان)؛ ديزه / آ (۱۶۰۰)؛ ساكوان / ساخبان (۶۲۰) (قو: سگبان)، شوْردره (۶۳۰)؛ كله جار / كله جر (۴۸۰)؛ كوْلكو (۱۸۶۰) (قو: كندكج)؛ ماللايوسف (۶۴۰)؛ ماهابابا (۹۷۰) (قو: محبوب آباد)؛ وهرم / چير كندى (۶۵۲) (قو: بهرام)، يام (۹۳۰) (قو: پيام)؛ **۱۹-مردن (مركىزى - شرقى هرزندات) بۇلگه سينين كندلرى:** اويندين (۵۸۰)؛ بوْره / آسى (۶۵۰) (قو: باْره)؛ خاناسر

مزاج..məzah [آد، عربجه] گۆلمه جه، ایلنمک اوچون دئیلن گۆلمه لی سۆزلر ویا گۆرولن ایشلر (فا: شوخی). jester	مزان..məzan [آد، عربجه] گۆمۆت، سین (فا: قبر). tomb
مُزاحم..müzahim/muzahim [ص،ع] ساتاشقان(فا:~). obtrusive	مُزاحمت..müzahimət/muzahimət [آد، عربجه] ساتاشما، اذیت ائمه (فا: ~).
مزاق..məzə [آد تارالار، اکین یئرلری (فا: ~). farm lessor	مزارلیق..məzarlıq [آد] قبرستان، گۆمۆتلوک، سینلیک(فا: قبرستان) tomb
مزاقلیق..məzarlıq [آد] قبرستان، گۆمۆتلوک، سینلیک(فا: قبرستان) tomb	مزارلیق..məzarlıq [آد] مانه ده کند آدی.
مُزاجت..müzavicət/muzavicət [آد] ائولنمه (فا: مزاجت). marrying	مزایا..məzaya [آد] یارارلار، قازانچ لار (فا: ~). benefits
مزایجان..məzaycan [آد] شیراز-داراب دا کند آدی.	مُزاید..müzayidə/ muzayide [آد، عربجه] آرتیرماساتیشی، چوخساما، آچیق آرتیرما، چوخالتما (فا: ~). high bid, auciton
مزبله..məzbələ [آد، عربجه] چۆپلۆک، کۆللۆک (فا: ~). dunghill	مزبور..məzbur [ض] آدی گئچن (فا: یادشده). aforesaid
مزجین..məzcin [آد] هیشتین و خالخال دا کند آدی.	مُزخرف..müzəxrəf/ muzəxrəf [آد، عربجه] یاوا (فا: ~). silly
مُزخرفات..müzəxrəfat/ muzəxrəfat [آد، عربجه] بۆش و یاوا سۆزلر (فا: ~). idle talks	مُزد..müzd [آد، سومرجه ^{۱۱۵}] ایشلهمه قارشیلیغیندا وئرلن پول ویا مال (فا: ~). wage
مزدقینه..məzdəqinə [آد] همدان دا کند آدی.	مزدک..məzdek [آد] مزدک تبریزی اولوب و م ۵جی یوز ایلده باش قالدیردی، مزدکین قالخیشی ۴۰ ایل سۆردو و سونوندا ظالم انوشیروان طرفیندن آرادان آپاریلیدی، مزدکین قالخیشیندا اقتصادی سیاسی جهت لرله ملی واولوسال سببلر مؤثر اولموشدو.
مُزدور..muzdur [صفت، فا] پارا اوچون هر ایش گۆرن (فا: ~). wage earner	مُزعه..məzrəə [صفت، عربجه] اکین یثری (فا: ~).
مُزعه --məzrə-- [آد] مزعه: تک ویا ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق ایشلنیر، باخ: یثرآدلاری (ان آزی ۳۰ آد سایماق اولار).	مُزروع..Məzru [صفت، عربجه] اکیلمیش، اکیلی (فا: کشت شده). planted
مُزوللو..mərzulu [آد] اهر ده کند آدی (مر+سولو: سولو مرتع).	
مزان..məzan [آد، فرانسیزجا] موزیک ^{۸۲} .	
مزل..məzqel [باخ] مازقال.	
مُزگت..məzget [آد] مزگت: قزوین ده داغ آدی.	
مُزگَر..məzger [آد] کلئیر ده کند آدی {توتلوق ^{۶۶} }.	
مُزمین داغ..məzmin dağ [آد] قوبادلی داغ آدی ^{۲۴} .	
مُزور..müzəvvir [صفت، عربجه] آرا پوزان، ایکی اوزلو (فا: ~). dissimulator	
مُزه..məzə [آد، فا] ۱-داد. ۲-ایچکی ایله یئیلن ییه جک (فا: مزه). taste	
مُزیت..məziyyət [آد، عربجه] اؤستونلۆک، یارارلیق. preference	
مُزید..məzid [آد] آرتما، چوخ (فا: ازدیاد). increased	
مُزید آباد..məzid abad [آد] قئیدار دا کند آدی.	
مُزین..müzəyyən [صفت، عربجه] بزنمیش، سۆسنمیش. dresser	
مُس..mis [آد، عربجه] پاخیر، باخ: میس (فا: ~). copper	
مُسی..məsməsi [آد، یتگی] اؤزه ری ساده ویا بوداقلی تۆکلرله اؤرتولو بیر ایللیک یتگی.	
مُسئول..məsul [صفت، عربجه] سؤرؤملو (فا: ~). in charge	
مُسئولیت..məsuliyət [آد، عربجه] سؤرؤملولوق، (فا: ~). responsibility	
مُسائل..məsail [آد، عربجه] مسایل (فا: ~).	
مُسابیق..müsabiq/ musabiq [آد، عربجه] یاریشچی، یاریشماچی (فا: مسابق).	
مُسابیقه..müsabiqə/musabiqə [آد، عربجه] یاریش (فا: ~). competition	
مُساجد..məsacid [آد، عربجه] مچیدلر (فا: ~). mosques	
مُساح..məssah [آد، عربجه] مساحت اؤلچن (فا: سطح سنج).	
مُساحت..məsahət [آد، عربجه] سطح اؤلچومو، گئنیشلیک.	
مُساحی..məssahi [آد، عربجه] مساح لیق، یثر اؤلچمه (فا: سطح سنجی).	
مُساز..məsaj [آد، فرانسیزجا] پیغام، وئرلن بیلگی و بیلدیری.	
مُساس..məsas [آد، موغولجا] سلاحلار، قیلیجلار ^{۸۲} .	
مُساعد..məsaid/ müsaid [صفت، عربجه] اویقون، الویریشلی.	
مُساعدت..məsaidət/ müsaidət [آد، عربجه] یاردیمچی لیق (فا: ~). favo(u)rable	
مُساعدده..məsaidə/ müsaidə [آد، عربجه] کۆمک، یاردیم (فا: ~). assistance	
مُساعی..məsai [آد، عربجه] چالیشما، امک (فا: تلاش). efforts	

مُسَافَت..məsafət [آد، عربجه] آرائیق (فا: فاصله). distance	مُسْتَحَب..müstəhəb [آد، عربجه] ثوابی اولان، گۆرولمه سینین ثوابی اولاراق گۆرولمه مه سینه گناه یازیلمايان عمل (فا: ~).
مُسَافِر..müsafir/ musafir [صفت، عربجه] یولجو (فا: ~). passenger	مُسْتَحَدَث..müstəhəddis [صفت، عربجه] تیکیلیمیش، دوزلیمیش (فا: ~). recommended
مُسَافِرَت..müsafirət/ musafirət [آد، عربجه] یولجولوق (فا: ~). travel	مُسْتَحْصَل..müstəhsəl [آد، عربجه] اۆره تیجی، یتیشدیر یجی (فا: ~). reclaimed
مُسَافِرْخانا..müsafirxana/ musafirxana [آد] یولجو ائوی (فا: ~). inn	مُسْتَحْضَر..müstəhzər [آد، عربجه] ییلمگی لی، حاضر لایان (فا: ~). informed
مَسَافَه..məsafə [آد، عربجه] آرا، اوزاق لیق، ایکی نُقطه وشی آراسی. مسافه لیک..məsafəlik [آد] آرائیق.	مُسْتَحْفِظ..müstəhfiz [آد، عربجه] قورویان، حفاظت ائدن (فا: ~). müstəhəq..müstəhəq [آد، عربجه] حق لی، بیرحقه لایق اولان (فا: ~). deservng
مَساکِن..məsakin [آد، عربجه] یوخسوللار (فا: فقرا). the poor	مُسْتَحْکَم..müstəhkəm [صفت، عربجه] برکیمیش، ساغلام (فا: ~). müstəhil..müstəhil [صفت، عربجه] غیر ممکن، محال امر (فا: ~). müstəxdim..müstəxdim [آد، عربجه] خدمه، قوللوقچو. employee
مَسالک وممالک..məsalik və məmalik [اؤزل آد] عرب سیاحی ابن خردادبه (۲۵۰هـ) و اصطخری نین یازدیغی گزی کتابینن آدی.	مُسْتَخْرَج..müstəxrac [صفت، عربجه] چیخاریلمیش. extracted
مَسالِمَت..musalimət/ müsəlimət [آد، عربجه] باریشما، باریش (فا: ~).	مُسْتَدَام..müstədam [صفت] قالیجی (فا: ~). permanent
مَسْأَلَه (مسئله)..məsələ [آد، عربجه] سورون، پرابلم، گۆج ایش (فا: ~).	مُسْتَدِل..müstədil [صفت] قانیتلی (فا: ~). proved
مَسامَحَه..müsamihe/ musamihe [آد، عربجه] گۆرمزلیکدن گلمه، گۆز یومما، خوش گۆرؤ ايله حرکت ائتمه (فا: مسامحه).	مُسْتَرَا ح..müstərah [آد، عربجه] توال (فا: ~). lavatory
مَساوا ت..musavat/ müsəvat [آد، عربجه] انشیت لیک (فا: ~). equality	مُسْتَرَد..müstəred [صفت] گثری وئر یلمیش، قایتاریلمیش (فا: ~).
مَساوی..müsavi/ musavi [آد، عربجه] انشیت (فا: مساوی) equal	مُسْتَرَا د..müstəzad [آد، یازین] چوخالیمیش مصرع، بو نوع شعرده شاعر لازم اولدوغوندا مصرعین سونونا بیر عبارت آرتیریر، اؤرنک "شاعر دئدیگین دوزلو غزلخوان گرک اولسون اعیان گرک اولسون. شاعر دئدیگین ظلمو جنایتلری یازماز محنت لری یازماز. عارف- صفا ^{۷۴، ۷۳} .
مَسایل..məsail [آد] سورونلار، پرابلم لر (فا: ~). problems	مُسْتَشَار..müstəşar [آد، عربجه] مشورت طرفی (فا: ~). advisor
مُسَبِّب..müsəbbib [آد، عربجه] سببی، ندنچی (فا: ~). cause	مُسْتَشْرِ ق..müstəşreq [آد، عربجه] شرق ییلمنی (فا: ~). orientalist
مَسبوق..məsbuq [آد، عربجه] گئچمیش، سابقه اولموش (فا: ~).	مُسْتَضْعَف..müstəzəf [آد، عربجه] ضعیف اولموش (فا: ~).
مَسْت..məst [صفت، فا] سرخوش، اسریک (فا: سرخوش). drunk	مُسْتَطِیل..müstətil [آد، عربجه] دیک دؤرد قول، دیک دؤردگن (فا: ~). rectangle
مَسْتَر..məster [آد، این] یو کسک لیسانس درجه سی (فا: مستر).	مُسْتَعَار..müstəar [آد، عربجه] ائیره تی، تاخما (فا: ~). fictitious
مُسْتَأْجِر..müstəcır [آد، عربجه] کیراجی، اجاره اؤتوران. tenant	مُسْتَعْجَل..müstə'cəl [آد، عربجه] عجله لی، تلسیلمیش (فا: ~).
مُسْتَأْصِل..müstəsəl [صفت، عربجه] الی هر یتردن اوزولموش (فا: ~). driven to extremities	مُسْتَعْد..müstəid [صفت، عربجه] یتنه نک لی، قابلیت لی. talented
مَسْتان..məstan [صفت، فا] سۆزگون، خومار (گۆز اۆچون) (فا: ~). خمار.	مُسْتَعْرَب..müstə'rəb [صفت] عرب لشمیش (فا: ~). adopting
مَسْتان آباد..məstan abad [اؤزل آد] اردبیل و ساین قالا دا کند آدی.	Arabian customs or culture
مَسْتانَه..məstanə [ظ، فا] سرخوش کیمی، اسریک کیمی، سۆزگون و آخیجی، خومار کیمی (فا: ~). drunken	مُسْتَعْفِی..müstə'fi [صفت، عربجه] استعفا ائتمیش (فا: ~). resigning
مُسْتَبِد..müstəbid [صفت، عربجه] دیکتاتور (فا: ~). despot	مُسْتَعْلٰی بَکْلُو..məstəli bəyli [اؤزل آد] گثرمی ده کند آدی. بیر شاهسون ائلی ^{۱۰۸، ۱۰۳} .
مُسْتَتِر..müstətir [صفت] اؤرتولو (فا: ~). hidden	مُسْتَعْمَرَه..müstə'mərə [آد] سؤمورگه (فا: ~). colony
مُسْتَسْنٰی، مُسْتَسْنَا..müstəsna [ع، ا] ۱-قورال دیشی. ۲-آیریق، آیری جالی، دیشیندا کی (فا: ~). exceptional	
مُسْتَجَاب..müstəcab [صفت] قبول اولموش (فا: ~). granted	

amortized .(فا: ~). مُسْتَهْلَك..mosətəhəlk [آد، عربجه] تۆكە دیچی (فا: ~).	مُسْتَعْمَل..müstə məl [صفت، عربجه] ایشلنمیش (فا: ~). used old
intoxication .(فا: مستی). مستی..məsti [آد] مست لیک (فا: مستی).	مُسْتَغْرَق..müstəğrəq [صفت، عربجه] دالمیش، باتمیش. drowned
مسجد جامع.. məscid came [آد] بۆیوک مچید (فا: ~).	مُسْتَعْلَلَات..müstəğəllat [آد، عربجه] تاخیل اکیلمیش یئرلر (فا: ~).
comprehensive مسجد..məscid [باخ] مچید. mosque	real estates
مسجدلور.. məcidli [اؤزل آد] مچیدلی: خیو، اردییل و گئرمی ده کند آدی.	مُسْتَعْنِی..müstəğni [صفت، عربجه] وارلی (فا: ~). needless
مُسَجَّل.. müsəccəl [آد، عربجه] اونای لانمیش (فا: ~). confirmed	مُسْتَفِیض..müstəfız [آد، عربجه] یارالانما، فیض ایستهمه (فا: ~).
مُسَخَّر.. müsəxxər [صفت، عربجه] آلینمیش، تسخیر اولونموش (فا: ~).	مُسْتَقْبَل..müstəqbəl [آد، عربجه] گلە جک (فا: ~). future
conquered .(فا: ~)	مُسْتَقَر..müstəqər [صفت، عربجه] یئرلشمیش (فا: ~). settled
مسخره.. məsxərə [آد، عربجه] استهزا، اله سالما mocking	مُسْتَقَرَض..müstəqrəz [صفت، عربجه] بورجلانمیش (فا: ~).
مسدره.. məsdərə [اؤزل آد] خیو دا کند آدی.	مُسْتَقِل..müstəqil [آد، عربجه] باغیمسیز (فا: ~). independent
مُسَدِّس.. müsəddəs [آد، عربجه] آلتی لیق، آلتی مصرعی اولان شعر (فا: ~). hex	مُسْتَقِیْم..müstəqim [آد، عربجه] دؤغر، دؤز، (فا: ~). direct
مسدود.. məsdud [صفت، عربجه] باغلی (فا: بسته شده). closed	مُسْتَكَن..məstəkan [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی.
مُسَرَّر.. məsərrət [آد، عربجه] سئوینج (فا: سرور). joy	مُسْتَلْزِم..müstəlzim [صفت، عربجه] گرە کن (فا: ~). necessitating
مُسْرُور.. məsrur [صفت، عربجه] شن، شاد، خوش، سئوینجلی. (فا: شاد)	مُسْتَمَر..müstəmə [ظرف] سورکلی (فا: ~). continued
مُسْرُورِیْت.. Məsruriyət [آد، عربجه] سئوینج، مسرور اولما.	مُسْتَمَرَر..müstəmərrən [ظ، عربجه] سورکلی اولاراق (فا: ~).
مُسْرِی.. müsri [آد، عربجه] یولاشیچی (فا: ~). contagious	مُسْتَمْسَك..müstəmsək [آد] وسیله، دلیل، بهانه. pretense
مُسْتَع.. müstəttəh [صفت، عربجه] یاستی (فا: ~). flat	مُسْتَمِع..müstəme [صفت] دینلە یین، قولاق آسان (فا: ~). listener
مُسْطُور.. məstur [صفت، عربجه] یازیلیمیش (فا: ~). written	مُسْتَمْلَكه..müstəmləkə [آد، عربجه] سؤمۆرگه (فا: ~).
مُسْعُود.. məsud [آد، عربجه] موتلو، سئوینج لی، اونقون (فا: شاد).	مُسْتَمْنَد..müstəmənd [صفت] یوْخسول (فا: ~). afflicted
مُسْعُودْآباد.. məsud abad [اؤزل آد] هشتیری و ماکی دا کند آدی.	مُسْتَنَد..müstənəd [صفت، عربجه] بلگه سل، بلگه یه دایانان (فا: ~).
مُسْقَرَان.. məsqəran [اؤزل آد] اهر ده کند آدی. {بۆیوک تانری یثری {۶۶.	based
مُسْقَف.. müsəqqəf [صفت، عربجه] دامی یاسدیر یلمیش (فا: ~). roofed	مُسْتَنْسَخ..müstənsix [صفت، عربجه] استنساخ ائدن. transcriber
مُسْكَرَات.. məskərat [آد، عربجه] کلک لو ایچکی لر (فا: ~).	مُسْتَنْطِق..müstəntiq [آد، عربجه] دانیشدیران، قونوشدوران، سورقو
مُسْكَن.. məskən [آد، عربجه] قونوت، ائو، اینسانین یاشادیغی یئر.	یارقیقی، محکمه استنطاقی آپاران (فا: ~). interrogator
residence مُسْكَن..müsəkkın [صفت، عربجه] یاتیش دیریچی، توخدادیچی، اوووندوروجو (فا: ~). calmative	مُسْتَنْكِف..müstənkif [صفت] غروردان بیریندن اؤز دؤندهرن (فا: ~).
مُسْكَنَت.. miskınət [آد، عربجه] یوْخسوللوق (فا: ~). inmdigence	refuser
مُسْكَوت.. məskut [صفت، عربجه] سوسقون (فا: ~). left unsaid	مُسْتَوْفِی..mustofi [صفت، عربجه] ۱-بیرینین حاققینی قورویان و آلان ۲-مفتش، وئرگی سوروملوسو (فا: ~). state accountant
مُسْكَوْک.. məskuk [آد، عربجه] سکه (فا: سکه). coin	مُسْتَوْلِی..mustoli [صفت، عربجه] مسلط، اوستن اولموش (فا: ~).
مُسْكَون.. məskun [آد، عربجه] یاشایش یثری (فا: ~). habitable	مُسْتَوْجِب..mustocib [صفت] اوْیقون (فا: ~). deserving
مُسْكَیْن.. miskın [آد، عربجه] یوْخسول (فا: ~).	مُسْتُور..məstur [صفت، عربجه] اؤرتولو، باغلی، قاپالی، گیزیلی (فا: ~).
	covered~
	مُسْتَوِی..müstəvi [آد، عربجه] دؤزل، دؤز و یاستی (فا: ~). plane
	مُسْتَهْجَن..müstəhcən [آد، عربجه] قبیح، کؤتو و پیس (فا: ~).
	onbscene
	مُسْتَهْزِی..müstəhza [ع، آ] آلائی جی (فا: ~).
	مُسْتَهْلَك..müstəhlək [آد، عربجه] استهلاک تاپان، ایشلنرک آرادان گئدن (فا: ~).

Azərbaycan sözlüyü - məsihi

واردیر.

مسیحی. (بازار) م ۱۶-۱۷ جی یۆزیلده یاشامیش، تورکجه دیوانی -

مسکین قلیج.. miskin qlic [بازار] م ۱۸۵۰ ده دۆنیا یا گلیب، تورکم شاعری اولاراق مشهور داستانلاری واردیر "باتیرنفس--".

مسکین.. miskin [بازار] باقرخلخالی-زنجانی گونش ۱۲۲۸ ده زنجان دا آتادان اولوب، تورکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ۱۴۱.

مسگر.. misger [آزل آد] قئیدار دا کند آدی.

مسلح.. müsəlləh [آد، عربجه] سلاح لانمیش (فا: ~). armed

مسلخ.. məsləx [آد، عربجه] مال داواراؤلدورمه و سویما یثری (فا: ~).

مسلسل.. müsəlsəl [صفت، عربجه] آرد آردا گلن، بیریرینین دالیجا گلن، آریجیل، دال بادال، بیر سلاح آدی (فا: ~). chianed

مسلط.. müsəllət [صفت، عربجه] اؤستون گلن (فا: ~). predominant

مسلک.. məslək [آد، عربجه] ایش، گنجینه جک اؤچون اولان ایش، اوغراش. ۲-هرهانسى بیر دۇنيا گۇروشنه اساسلانا دۆشونجه و فيکیر (فا: ~). principle

مسلکداس.. məsləkdaş [آد] امکداس.

مسلّم.. müsəlləm [آد، عربجه] حتمی (فا: ~).

مسلّم.. müsəlüm [آد، عربجه] ۱-مُسلمان ۲-اوغلان آدی moslem

مسلّمًا.. müsəlləmə [آد] حتمی اولاراق (فا: ~). certainly

مُسلمان.. müsəlman [آد، عربجه] اسلام ديننده اولان (فا: ~). musliman

مسلول.. məslul [آد، عربجه] سلّ تومتوش (فا: ~).

مُسمّا.. müsəmma [ع، صفت] ۱-آد وئريلمیش. ۲-قویون و تویوق اتندن، آلبوخارا، کیشمیش و قایسی قوروسویلا پیشیریلن بیر نوع یتمک. (فا: ~).

مسمط.. müsəmmət [باخ] ترجیع بند، ترکیب بند، دوزمه ۷۴، ۷۳.

مسموع.. məsmu [صفت، عربجه] ائشیديلمیش، دویولموش (فا: ~).

مسموم.. məsmum [صفت، عربجه] آغی لانمیش، زهرلنمیش (فا: ~).

مُسْن.. müsünn [صفت] یاشلی (فا: ~). advanced in years

مسند.. məsnəd [آد، عربجه] دایاناق، مقام، موقع (فا: مقام). seat

مُسَوّس.. müsəvvəs [صفت، عربجه] وسوسه لی، قوروتولو، (فا: ~).

مُسهل.. müshil [صفت، عربجه] ایشلتمه، باغیرساق و قارنى يوموشالدا (فا: ~). purgative

مسی.. məsi [آد] پاخیر، پاخیردان دوزلمیش (فا: ~). made of copper

مسیح.. məsih [آد، عربجه] ۱-ال سۆرن، ال سیغایان ۲-حضرت عیسا.

مسیحی.. məsihi [آد، عربجه] کریستیان، حضرت مسیح گتیرن دینه اینانان، کریستیان دیننده اولان (فا: ~). Christianity ۲-

مسیر.. məsir [آد، عربجه] دولانجاق، گزیله جک یثر (فا: ~). coures

مسيل.. məsil [آد] سئل یاتاغی (فا: محل عبور سيل). floody way

مسیو.. məsiv [باخ] ماسیو.

مشموم.. məşum [صفت، عربجه] اوغورسوز، کؤتو (فا: نامبارک).

مُشابه.. müşabiḥ/ muşabiḥ [صفت] بَنَزَر، (فا: شبیه). similar

مُشابهت.. müşabihət/ muşabihət [آد، عربجه] بنزریک (فا: ~). similarity

مُشابهه.. müşabiḥə/ muşabiḥə [آد، عربجه] بنز، بنزه یش (فا: ~).

مُشاجره.. müşacirə/ muşacirə [آد] تارتیشما (فا: ~). dispute

مُشاریه.. müşarüleyḥ/ muşireleyḥ [ضی آد] آپاردیغیمیز کیسه (فا: او) he

مُشارکت.. müşarikət/ muşarikət [آد، عربجه] اورتاقلیق (فا: ~). partnership

مُشاطه.. məşşatə [آد، عربجه] بزک چی (فا: آرایشگر).

مُشاطه.. məşşatə [آد، عربجه] بزکچی، سۆسله ین (فا: beautician).

مُشاع.. müşa/ muşa [آد، عربجه] اورتاق مولک ویا آیری شئی (فا: held in undivided sheares).

مُشاعره.. müşaire/ muşaire [آد] شعرلشمه، دئیشمه (فا: ~). capping verses

مُشاغل.. məşağil [آد] شغل لار، مسلک لار (فا: شغل ها). jobs

مُشام.. müşam/ muşam [آد] اییی له مه، قوخولاما (فا: ~). smelling

مُشاور.. müşavir/ muşavir [آد، عربجه] دانیشمان (فا: ~). adviser

مُشاوره.. müşavirə/ muşavirə [آد، عربجه] مشورتلشمه، دانیشما consulting

مُشاهد.. müşahid/ muşahid [صفت، عربجه] گوزلم جی، گوزله ییچی (فا: ~).

مُشاهده.. müşahidə/ muşahidə [آد، عربجه] گوزلم (فا: ~). perception

مشاهیر..məşahir [آد] مشهور اولانلار، اولولر (فا: ~). notables	مُشْرِپ..məşrəb [آد، عربجه] ۱-یارادیلش، خوی، کاراکتئر. ۲-سۇ ایچمه یئری.
مشایخ..məşayx [آد] شیخلر، بؤیوک لر (فا: بزرگان). elders	مُشْرِف..müšərrəf [آد، عربجه] شرف قازانمیش، شرف لشمیش (فا: ~).
مُشایعت..muşayiet/ müşayiet [آد، عربجه] یانيجا گتتمه، یانداشلیق، یولسالما (فا: ~). seeing off	مُشْرِف..müšrif [آد، عربجه] اوج یئرده دوروب بیر آلانی گۆه بیلمه.
مُشَبَّک..müšəbbək [صفت] گۆزه نکلی، شبکه شبکه اولان (فا: ~). netted	مشرق..məşriq [آد] گۆندوغان، دُوغو (فا: شرق). east
مشبوع..məşbu [صفت، عربجه] ۱-دُولو. ۲-دویموش، اشباع اولموش (فا: ~).	مشرک..müšrik [صفت، عربجه] تانریا اورتاق قوشان polythiest
مُشَبَّه..müšəbbəh [صفت، عربجه] بنزه تیلن (فا: ~).	مشروب..məşrub [آد] ایچکی (فا: ~). alcoholic
مُشَبَّه..müšəbbəhə [صفت، عربجه] بنزه تیللمیش (فا: ~).	مشروبات..məşrubat [آد، عربجه] ایچکی لر، ایچه جکلر (فا: ~).
مُشْتاق/ muštaq/ müštaq [ع، صفت] علاقہ لی.	مشروح..məşruh [صفت] شرح اولونموش (فا: ~). detailed
مُشْتَبَه..müştəbəh [صفت، عربجه] شُبْهه لی، قوشوللو (فا: ~).	مشروطه..məşrutə [آد] مشروطیت اصول لاریلا دوزنلنن، حؤکمدارین و اقتدارین حُقوقونو محدودلاشدیران یاسالار توپلومو و سیستمی (فا: ~). constitution
مُشْتَرَك..müştərek [آد، عربجه] اورتاقلاشا، ال بیر لیگیله common	مشروطه انقلابی..məşrutə inqlabı [آد] مشروطه انقلابی قاجار محروسه مملکتی خالق لاری طرفیندن م ۱۹۰۵ یلینده اؤز وئردی و سونوندا روس و انگلیس لرین دخالتی و ایچریده اولان گئری چی قووه لرین تشبث ایله یئنیلگی یه اوغردی.
مُشْتَرَى..müştəri [آد، عربجه] آلیجی (فا: ~) customer	مشروطیت..məşrutiyət [آد] حکمدارلا یؤنه تیلن بیر اؤلکه ده، حکمدارین باشقان لیغیلا پارلامنتو یؤنتیمینه دایانان حکومت بیجیمی.
مُشْتَرَى..müştəri [آد] مشتری اولدوزو، ژوپیترا اولدوزو (فا: ~) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر «آرتتوز»}.	مشروطیت..məşrutiyət [آد] حکمدارلا یؤنه تیلن بیر اؤلکه ده، حکمدارین باشقان لیغیلا پارلامنتو یؤنتیمینه دایانان حکومت بیجیمی.
مُشْتَعِل..müştəil [صفت، عربجه] آلولانمیش (فا: ~). aflame	مشروطیت ائی..məşrutiyət evi [اؤزل آد] باخ: تبریز.
مُشْتَق..müştəq [صفت، عربجه] یاریلیب آیریلیمیش، آلینمیش، تۆرنمیش (فا: ~). dervied	مشروع..məşru [صفت، عربجه] ۱-شرعه اویقون، دین ویاساجا دُوغرو گۆرۆلن (فا: طبق شرع). Lawful ۲-گنچرلی (فا: مقبول).
مُشْتَقَات..müştəqqat [آد، عربجه] آیریلیب آلینمیش اولانلار (فا: ~). derivative	مشروحات..məşruhat [آد، عربجه] آچیقلامالار، آیریتی لار (فا: ~).
مُشْتَقِین..məştəqin [اؤزل آد] اردیبل ده کند آدی.	مشروط..məşrut [صفت، عربجه] بیرشرطه باغلانمیش، قوشوللو (فا: شرط شده). conditioned
مُشْتَمِل..müştəmil [آد، عربجه] شامل اولان، قاپسایان (فا: ~). consisting of	مشروعیت..məşruiyət [آد، عربجه] گنچرلی لیک (فا: مقبولیت).
مُشْجَر..müšəccər [صفت، عربجه] آغاج لانمیش، آغاج اکیلمیش (فا: ~). planted	مُشْعَشَع..müšəşəş [صفت] پارلاق (فا: ~). brilliant
مُشْخَص..müšəxxəs [آد، عربجه] سؤموت ویللی (فا: ~). distinct	مشعل..məşəl [آد، عربجه] چیراق، اطرافی ایشیق لاندیران چیراق، مۆتورخانلاردا قازانین آلتیندا قویولان اودلوق torch
مُشْدَدِد..müšəddəd [صفت، عربجه] گۆرلشمیش، شدت لی (فا: ~). aggravating	مشعلدار..məşəldar [اؤزل آد] قزوین ده کند آدی.
مُشْدَى..məşədi [آد، عربجه] مشهد زیارتینه گتتمیش.	مشغله..məşğələ [آد، عربجه] اوغراشیلان شئی، ایش گۆج اوغراشی (فا: کار). occupation
مُشْدَى اسعد..məşədi asəd [یازار] (۱۳۲۷-۱۲۸۳) شوشادا دُوغولوب و فضولی ادبی مکتبین ده تورکجه شعر دئییدر ^{۱۱۷} .	مشغول..məşğul [صفت، عربجه] ۱-بیر شغیله اوغراشان ۲-چالیشیر وضعیتده اولان، دؤموک (فا: سرگرم شده). preoccupied
مُشْدَى میرزه جعفر..məşədi mirzəcəfər [یازار] قاراباغ شاعرلر یندندير و فضولی مکتبینده تورکجه شعر دئییب و ۱۳۲۰ ده وفات ائدیدی ^{۱۱۷} .	مشغولیت..məşğuliyət [آد، عربجه] اوغراشما، اوغراش (فا: سرگرمی).

کندلری: آرداک (۵۲ کق ب * ۳۱۰)، بَلغور (۶۳ کق ب * ۸۳۰)، بهره (۴۵ کق * ۲۲۰)، پنجشنبه (۴۸ کق * ۵۰)، خرگت (۶۵ کق ب * ۳۷۰)، خلج (۵ کد * ۳۵)، داش بولاق (۹۰ کب * ۲۵۰ / غتو)، رادکان (۸۸ کد * ۹۱۵ / یتو)، سیج (۵۵ کد * ۵۵۰)، فوشان (۵۴ کق ب * ۳۴۰)، قوزلوق (۴۵ کد * ۷۰ / غتو)، مارشک (۶۳ کق ب * ۱۲۷۰)، موخیان (۹۶ کق ب * ۸۵۰)، ۳-مشهد بؤلگه سینین چایلاری: میان (قاراقوم، s۲b۲۷)، ۴-مشهد بؤلگه سینین داغلاری: قازاق (۴۲ کد * ۱۸۵۰)، مشهدی..məshədi [اؤزل آد] مشهد: هشتی ده داغ آدی. آوج، فریدن، ماکی، کلئیر، سراب و گئرمی ده کند آدی. مشهدی..əsəd [يازار] (اؤلوم ایلی ۱۲۸۵) قاراباغ شاعیریدیر ^{۱۴۲} . مشهود..məshud [ع، ص] تانیق اولونان، گورولن، گوزله گورولموش، تانیق اولونموش (فا: ~). مشهودات..məshudat [آد] گورولن لر (فا: ~). مشهور..məshur [صفت، عربجه] اؤنلو، تانیتمیش، آدلی سانلی (فا: ~). مشى..məşi [آد، عربجه] یثیش، یول (فا: راه). مشیت..məşiyət [آد، عربجه] اراده، ایستک، تانری نین ایسته یی. مشیح..məşic [باخ] مشکى. مُشیر آباد..müşir abad [اؤزل آد] هئریس، قوشاچای، تبریز ده کند آدی. مشیک..məşik [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی. مشى لو..məşilu [اؤزل آد] مشهدیلو: شاهسون ائلی بویلا ریندان ^{۱۰۸، ۳} . مُصاحب..müsaheb/ musahib [آد، عربجه] صحبت و یولداش لیق اندن کیمسه، یولداش، تاي توش (فا: ~). مُصاحبت..müsahebət/ musahibət [آد] صحبتلشمه (فا: ~) compaiship مُصاحبه..müsahebət/ musahibət [آد، عربجه] قونوشما، سؤیله شی (فا: ~). مُصادره..müsadirə/ musadirə [آد، عربجه] بیر مالین صاحبنی بییه لیکدن سالما (سوچ ویا دونوشوم و انقلاب سبب ایله) (فا: ~). مُصادف..müsadif/ musadif [آد، عربجه] راستلانا (فا: ~). coincident مُصادمه..müsadimə/ musadimə [آد، عربجه] چاتیشما، چارپیشیم (فا: ~). مُصارف..məsarf [آد، عربجه] مصرفلر، گئدرلر (گئدرلر)، خرج لر (فا: consumptions (.	مُشفق..müşfiq [صفت، عربجه] مهربان، اوره گى یانان (فا: ~). مشفق..müşfiq [يازار] (م ۱۹۳۶-۱۹۰۸) باکی لی شاعیریدیر ^{۱۱۷} . مشق..məşq [آد، عربجه] تاپیشیریق (فا: ~). مشقت..məşəqqət [آد، عربجه] گؤجلوک، سیخیتی ایچینده اولماق، چتین لیک (فا: سختی). مشک عنبر..müşk ənber [اؤزل آد] اهر ده کند آدی. مشک..mişk [آد] میسک (فا: بوی مشک). مشک آوا..mişk ava [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی. مشکات..mişkat [آد، عربجه] چیراق یثری، چیراق قویماق اوچون تاخجا (فا: ~). مُشکل..müşkül [صفت، عربجه] چتین، گؤچ، زور (فا: ~). مُشکلات..müşkülat [آد، عربجه] چتین لیک لر، گوجلوک لر (فا: ~). difficulties مُشکلدره..müşküldərə [اؤزل آد] ساووجبولاق دا داغ آدی. مشکوک..məşkuk [صفت، عربجه] قوشقولو، شهبه لی (فا: ~). doubtful مشکور..məşkur [صفت، عربجه] بییه نیلمیش، اؤوولموش (فا: ~). مشکول..məşkul [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی. مشكى..mişki [آد، ص] قارا (فا: سیاه) دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر 'مشیح'، دیواندا مشیح قارا اؤزوم آتلامیندا دیر و بوکلمه نین کؤکۆ سانیلیر. مشکین..mişkin [اؤزل آد] باخ: مشکین مُشمّا..müşemma [باخ] مُشمبا، مُشمع: موشامبا. مشمپا..məşempa [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی. مشمول..məşmul [صفت، عربجه] شامل اولموش (فا: ~). مشموم..məşmum [آد، عربجه] ایی و قوخو (فا: ~). مشمند..məşənd [اؤزل آد] آستارا دا کند آدی. مُشوّب..müşəvvəb [صفت، عربجه] قاریشمیش، بولاشمیش (فا: ~). مشورت..məşvərət [آد، عربجه] ایش گؤروشو، مصلحتلشمک اوچون ییریریله دانیشما و مذاکره ائتمه (فا: ~). consultation مُشوّش..müşəvvəş [صفت، عربجه] بلیرسیز، قاریشیق، دؤزنسیر (فا: disturbed (.

مُشوّق..müşəvviq [آد، عربجه] تشویق اندن (فا: ~).
encourager

مشهد..məshəd [آد، عربجه] شهید دؤشولن یثر. (فا: ~).
مشهد..məshəd [اؤزل آد] ۱-امام رضا علیه السلام نین زیارتگاهی نین

اولدوغو شهرین آدی، خراسان اُستانی شهرلریندن اولاراق گونش
۱۳۸۵ آمارینا گؤره گنل لیکده ۲۸۷۰۰۰۰ نفر و شهر اولاراق

۲۴۳۰۰۰۰ نفر نفوسا صاحب دیر. ۲-مشهد بؤلگه سینده تۆرک

مُصَالِح.. müsəlih/ musalih [آد، عربجه] ساواش یثری، اوز اوزه گلمه یثری (فا: ~). battle (field)	مُصَالِح.. müsəlih/ musalih [آد، عربجه] آسایش و راحتلیک اوچون اولان شئی لر، بیر ایش اوچون گره کن شئی لر (فا: ~).
مُصَالِح.. müsəlih/ musalih [آد، عربجه] باریشان، اوزلاشان (فا: ~).	مُصَالِح.. müsəlih/ musalih [آد، عربجه] باریش، اوزلاشما (فا: ~).
مصایب.. məsayib [آد، عربجه] مصیبت لر (فا: ~). calamities	مصایب.. məsayib [آد، عربجه] ایرماق آغزی، ایرماق قووشاگی (فا: ~).
مصعب.. məsəb [آد، عربجه] ایرماق آغزی، ایرماق قووشاگی (فا: ~).	مصباح.. misbah [آد، عربجه] چیراق، سوایچمک اوچون قدح (فا: ~).
مُصَحِّح.. müsəhhih [آد، عربجه] دۆزه لدیجی، دۆزلدن (فا: ~).	مُصَحِّف.. müsəhhəf [آد، عربجه] کتاب (فا: ~).
مصدق.. müsəddiq [آد، عربجه] بیر شئین دوغرولوغونو قانیت لایان شئی، اؤلچۆت (فا: ~).	مصدر.. məsdər [آد، عربجه] "مه ما" اکلریله دۆزه لن فعلی آد. Infinitive
مُصَدِّع.. müsədde [آد، عربجه] باش آغری سی وئرن (فا: ~).	مُصَدِّق.. müsəddiq [آد، عربجه] تصدیق ائدن، اونای وئرن (فا: ~).
مُصَدِّم.. məsdum [صفت، عربجه] صدمه گۆرموش (فا: ~).	مصر.. misir [اؤزل آد] باخ: میصیر.
مُصِرّ.. müsirrən [آد، عربجه] اصرارلی، سۆزوندە دیره نن (فا: ~).	مصر آباد.. misirabad [اؤزل آد] آوج ده کند آدی.
مصراع.. misra [آد، عربجه] دیزه، منظوم سطرلرده ایکی بۆلومدن هر بیر (فا: ~). hemistich	مصراع.. misrə [آد، عربجه] شعرلرین هر بیر بیتتی و سطرده ایکی دیزه و مصراع بیر قافیە ده اولسا اوناً مصرع دئییلیر مثلاً غزل لرین مطلع سطرینه (ایلك سطرینه) مصرع دئییلیر، البته مصراع یثرینه ده ایشله نیر و دیزه معناسی وئیریر ^{۷۴، ۷۳} .
مصرف.. məsrəf [آد] تۆکه تیم، ایشله تیم (فا: ~). صرف شده. consumption	مُصَرِّف.. müsərrif [ع، صفت] توتۆمسوز، ساوورقان (فا: ~).
مصروف.. məsruf [ع، صفت] صرف ائدیلیمیش، گنده ریلیمیش (فا: ~).	مصطفى.. mustafa [اؤزل آد] تکویاترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۰ آد سایماق اولار).
مصطفى آقاناغر.. musafa ağanasir [یازار] (۱۲۹۰-۱۲۴۰) نظامی نین خسروشیرین کتایینی تورکجه یه چئویریب و منظوم اثر یاراتمیشدیر ^{۱۱۷، ۲۸} .	مصطکی.. məstəki [آد] ساققیز (فا: نوعی آدامس). mastic
مُصْطَلَح.. müstəlah [آد، عربجه] بیر قروپ طرفیندن بیر اؤزل شئی اوچون دئییلن سۆزجوک (فا: ~). in common use	مُصَفَّاء.. müsəffa [صفت، عربجه] صافلانمیش، تمیزلنمیش. purified
مُصَلَّى.. müsəlla [آد، عربجه] جامع لرده نماز قیلینان یئر، آلانگ.	مُصْلِح.. müslih [آد، عربجه] اصلاح ائدن (فا: ~). peacemaker
مصلحت.. məsləhət [آد، عربجه] بیرایشی نئجه گۆرمک اوچون بیريله گۆروشوب دانیشما، یاخشی و اییی دوشونمه، اویقون یول تاپما ایشی (فا: ~). policy	مصلحت گۆذار.. məsləhətgüzar [آد، ع+فا] ایش یولا سالان، ایش گۆذار (فا: کارگزار).
مصلوب.. məslub [صفت، عربجه] آسيلمیش، آسيلاراق اؤلدورولموش کیمسه (فا: ~). crucified	مُصَمِّم.. müsəmməm [صفت] عزملی (فا: ~). determined
مُصَنَّف.. müsənnif [صفت] بسله ییجی (فا: ~). author	مصنوع.. məsno [آد] دوزلتمه، یاپای (فا: ساخته شده). product
مصنوعات.. məsnoat [آد] اعمالات، دوزلتمه لر (فا: ~). manufactures	مصنوعی.. məsənoi [صفت] دوزلتمه (فا: ~). artificial
مُصَنِّف.. müsənnif [آد، عربجه] ۱-بۆلوم لندیرن، یارالایان، بۆلومله یین. ۲-یازار، کتاب یازان (فا: ~).	مصون.. məsun [صفت] قورونموش (فا: ~). immune
مصونیت.. məsuniyyət [آد] توخونولمازلیق، قورونورلوق (فا: ~). immunity	مُصَوَّب.. müsəvvəb [صفت، عربجه] اونایلانمیش (فا: ~). approved
مُصَوِّر.. müsəvvir [آد] نقاش، بنیزچی (فا: ~). protraitist	مُصَوِّر.. müsəvvər [صفت، عربجه] گۆرۆتولول، چکیم لی، رسیم لی (فا: ~). illustrated
مُصِيبَت.. müsibət [آد، عربجه] سیخیتی وئرن شئی، اؤزۆتۆ (فا: ~). tragic (al) event	مُضَارِب.. müzarib/ muzarib [آد] مضرب لر (فا: ~). bailee
مُضَارِبَه.. müzaribə/ muzaribə [آد] سرمایە سینی بللی بیر قازانجلا ایشلتمک اوچون بیرینه وئرمه (فا: ~). bailment of a capital	مُضَارِع.. müzare/ muzare [آد، عربجه] ایندی کی زامانی گۆستەرن- فعل (فا: ~).
مُضَاعَف.. müzaəf/ muzaəf [آد] ایکی قات، دوپل (فا: ~). double	مُضَاف و مُضَاف الیه.. müzaf o müzaf əleyh/ muzaf o muzaf əleyh [آد] ایکی کلمه نین بیر بیرینه منسوبیتی نی گۆستەریر، تورکجه ده ایکی کلمه نین ترکیبی حالتلری نین مُختلف نوعلاری وار و نوعونا

مُطابعت.. mütabiət/ mutabiət [آد، عربجه] بویون آیمه، اویمه (فا: تابع شدن).	گۆره مضاف ویا مضاف الیه و یا هر ایکسی سیده اکلنیر، تورکجه ده اؤنملی نُکتهلردن: اۆچ ویا چوخ کلمه لی ترکیبلرده ان اویقون حالت بودورکی فقط سون کلمه اکی اولاراق و اوییری کلمه لر یالنیز حالتده ایشلنسن، اؤرنک: بیرلشمیش ملت لر قورومو (فا: سازمان ملل متحد).
مُطابق.. mütabiq/ mutabiq [ع، صفت] مُناسِب، اویقون، بیریرینه اویماق (فا: ~). conforming	مُضافات.. müzafat/muzafat [آد] آرتیریلیمیش شی لر
مُطابقت.. mütabiqət/ mutabiqət [آد، عربجه] اویوشما، اویقونلوق، اویوم، آنلاشما، باغداشdırما (فا: ~). collation	مُضامین.. məzamin [آد] مضمون لار (فا: ~). contexts
مُطالب.. mətalib [آد، عربجه] مطلب لر (فا: ~) subjects to pics	مُضایقه.. müzayiqə/ muzayiqə [آد، عربجه] سیخیستی، دارلیق (فا: ~). sparing
مُطالبه.. mütalibə/ mutalibə [آد، عربجه] طلب ائله مه، ایسته مه (فا: ~). study	مُضبوط.. məzbut [صفت] ضبط ائدیلمیش، اله گنچیریلیمیش.
مُطاوَعَت.. mütaviet/ mutaviet [آد، عربجه] (فا: ~).	مُضحک.. müzhik [صفت، عربجه] گولونج (فا: ~). laughable
مُطب.. mətəb [آد، عربجه] ماينا اوتاغی (فا: ~). doctor's office	مُضحکə.. məzhəkə [آد، عربجه] گۆلمه لی، گۆلدورجو، گۆلونج (فا: خنده دار).
مُطبخ.. mətbəx [آد، عربجه] آش ائوی، یتمک پیشیریلن یئر، آشپازخانا (فا: آشپزخانه). kitchen	مُضرر.. müzür [صفت، عربجه] ضررلی، یاراماز، آراپوزوجو. harmful
مُطبع.. mətbə [آد] باسین، یابین (فا: چاپ). printing	مُضراب.. mizrab [آد، عربجه] چالاج، سیملی چالقی آلت لرینی چالماغا یارایان بالاجا آلت (فا: ~). plectrum {تورکجه سۆزلوک ده (۲جی قایتاق) مضراب اۆچون چالقیج ایشله نیبیر حالبوکی بو آیقیت اۆچون ان اویقون کلمه چالاج سۆزجو یودور و چالقیج هر تورلو چالقی آلتی (ساز) اۆچون اویقون کلمه دیر، اؤرنک اۆچون: بیزلنقیج (هرنوع بیزله مک آلتی)، باشلانقیج (هر شیئین باشلانماسی اۆچون اولان، توتقاج (توتماغا یارایان هر شی))}.
مُطبوعات.. mətbuat [آد] باسین لار، یابین لار (فا: ~). printed	مُضرب.. məzrəb [آد] اورتاق قات (فا: ~). multiple
مُطبوع.. mətbu [آد، عربجه] ۱-باسیلی، باسیلمیش (فا: چاپ شده). printed ۲-خوش اییی لی.	مُضرس.. müzərrəs [صفت، عربجه] دیش دیش اولان (فا: ~). toothed
مُطرانلو.. mətranlu [آؤزل آد] بجنورد دا کند آدی.	مُضروب.. məzrub [آد، عربجه] ضرب اولونموش، وورولموش (فا: ~).
مُطرب.. mütrüb [باخ] مۆطروف.	مُضطرر.. müztərr [صفت] ناچار، یوخسول.
مُطرح.. mətrəh [آد، عربجه] اورتایا قویما، طرح اولونموش (فا: طرح شده). under consideration	مُضطر تبریزی.. müztər təbrizi [یازار] ۱۹م جو عصرده یاشامیش و ادیب العلما لقب ایله مشهور دور، کتابی "گلزار بهار" آدیندایر ^{۱۱۷} .
مُطروح.. mətruh [صفت] طرح اولونموش (فا: طرح شده). projected	مُضطرب.. müztərib [آد، عربجه] قایقی لی، اضطرابلی. disturbed
مُطروء.. mətrud [صفت] قوولموش، آتیلیمیش (فا: ~). rejected	مُضمحل.. müzməhil [صفت، عربجه] آرادان گتتمیش، داغیلیمیش (فا: ~)
مُطَّلَا.. mütəlla/mutəlla [صفت، عربجه] یالديز لانمیش، قیز یلانمیش gilt	مُضمّنه.. məzməzə [آد، عربجه] یوماق اۆچون آغیزدا سوویو دولانديرما (فا: ~).
مُطلب.. mətləb [آد، عربجه] موضوع، ایسته نیلن شی (فا: ~). subject	مُضموم.. məzmun [آد، عربجه] ضمه لی، بیر یئر ییغیلیمیش (فا: ~).
مُطْلِع.. mətlə [آد، عربجه] قصیده و غزلین ایلك بیتی، گیریش، ایلك سۆز، باشلانیش (فا: آگاه). opening	مُضمون.. məzmun [آد، عربجه] آنلام، قاورام (فا: محتوا).
مُطْلَع.. müttələ [صفت، عربجه] اؤیرنمیش، بیلگی لی، بیلن (فا: ~). informed	مُضمون.. məzmun [آد، عربجه] آنلام، قاورام (فا: محتوا).
مُطلق.. mütləq [صفت، عربجه] سلت (فا: ~). absolute	مُضمون.. məzmun [آد، عربجه] آنلام، قاورام (فا: محتوا).
مُطْلَقًا.. mütləqən [ظ، عربجه] سلت اولاراق، کسین لیک، هر حالدا، نه اولورسا اولسون (فا: ~).	مُضيقه.. məziqə [آد] دارلیق، چتین لیک (فا: سختی). difficulty

مُتَلَّقَه..mütəlliqə [صفت، عربجه] بوشاناراق دۆل قالمیش قادین.	مُعَاذَ اللّٰه..məazəllah [ن، عربجه] تانری قوروسون، تانری اسیرگه مه- سین، تانری ساخلا سین، الله ائلمه سین (فا: پناه بر خدا). god forbid
مُتَلَقِیَّت..mütəlqiyət [آد، عربجه] مطلق لیک، سَلْت لیک (فا: ~).	مُعَارِض..müariz/ muariz [آد، عربجه] انگل، چکیشیم، قارشى چیخان (فا: ~).
مُتَلَوْب..mətlub [آد، عربجه] ایسته نیلن، آرانیلان (فا: مناسب).	مُعَارِضَه..müarizə/ murizə [آد، عربجه] چکیشمه، قاوqa (فا: ~).
مُتَمَنَّن..mütmənn [صفت، عربجه] اطمینانلی، آرخاین، گۆوه نیلیر.	مُعَارِف..məarif [آد، عربجه] ۱-ییلگی و کۆلتور، بیلک. ۲-معروف آدمالار (فا: ~). enlightenment
مُتَمَنَّن..mütəntən [صفت، عربجه] گۆرکم لی (فا: ~).	مُعَارِف..müarif/ muarif [آد، عربجه] بیلگی و کولتور (فا: ~).
مُتَوَّل..mütəvvəl [صفت، عربجه] اوزون اولموش (فا: ~). long	مُعَارِفَه..müarifə/ muarifə [آد، عربجه] تانیشما، تانیشیق لیک (فا: ~).
مُتَهَبَّر..mütəhhər [صفت، عربجه] تمیزلنمیش (فا: ~). pure	مُعَاش..məaş [آد، عربجه] امک، آیلیق، ایش عوضینده آلینان پۇل (فا: ~). livelihood
مُتِی..müti [صفت، عربجه] اطاعت ائدن، اویان، اویومجو، بویون آین (فا: ~). obedient	مُعَاشِرَت..müaşirət/ muaşirət [آد، عربجه] بیربیریله ایلیشگی لر ایچینده اولما (فا: ~). association
مُظَلِّم..müzəffər [صفت، عربجه] ظفر قازانمیش، یتنمیش، اودموش اؤستونلوک الله اتمیش (فا: ~). victorious	مُعَاشِقَه..müaşiqə/ muaşiqə [آد، عربجه] سئویشمه، عاشق اولما (فا: ~). love-making
مُظَفَّر..müzəffər [اؤزل آد] قوشاچای، خوی (~آباد)، میانا (~لو) دا کئند آدی.	مُعَاصِر..müasir/ muasir [ع، صفت] چاغداش (فا: ~). contemporary
مُظَفَّر..müzəffər [اؤزل آد] (گونش ۱۳۰۳) مظفردرفشی تبریزی - شاعر دیر ^{۱۱۷} .	مُعَاف..muaf [ع، صفت] بیر ایش و وظیفه و گۆرۆ بویونندان دۆشموش، باغیشلانمیش (فا: ~).
مُظَفَّر..müzəffər [اؤزل آد] شیشوانلی شاعر دیر ^{۱۵۶} .	مُعَافِیَّت..muafiyət [آد، عربجه] باغیشیق لیک، بیر گۆرۆ بویونندان دۆشمه (فا: ~). exemption
مُظْلُوم..məzlum [صفت، عربجه] ۱-ظلم اولونموش. ۲-سس سیز و فاگیر (فا: ظلم شده). oppressed	مُعَالَجَه..müalicə/ mualicə [آد، عربجه] درمان، علاج ائتمه (فا: ~). medical
مُظْنُون..məznun [آد، عربجه] سانیق (فا: ~). suspected	مُعَالَجَه پَذِیر..müalicəpəzir/ mualicəpəzir [صفت] علاج اولان، علاجلی (فا: ~). curable
مُظَنَّن..məzənnə [آد، عربجه] بازار قیمتی، بللی اولموش فیات (فا: بها). market price	مُعَامِلَه..müamilə/ muamilə [آد، عربجه] آلیش وئریش، آل وئر، آنلاشما، یول یۆتم، ایشلم (فا: ~). trancaction
مُظْهَر..məzhər [آد، عربجه] بیرشئین اۆزه چیخدیغی یئر، قایناق، گۆزه (فا: سرچشمه). manifestation	مُعَانِد..müanid/ muanid [صفت، عربجه] عناد ائدن، عنادچی. obstinate
مَعِی..məələsəf [ظ، عربجه] اۆزوله رک، نه یازیق کی. unfortunately	مَعْنَى..məani [آد] معنی لر (فا: معنی ها). meanings
مَعِی..məələsəf [ظرف] هله (فا: باوجود این). yet	مُعَاوِضَه..müavizə/ muavizə [آد] دیشمه (فا: ~). exchange
مَعَابِد..məabid [آد] معبدلر (فا: ~). temples	مُعَاوِن..müavin/ muavin [صفت، عربجه] یاردیمچی (فا: ~). Assistante
مَعَابِر..məabir [آد] معبرلر (فا: ~). passages	مُعَاوِنَت..müavinət/ muavinət [آد، عربجه] یاردیم، یاردیم جی لیک (فا: ~).
مَعَاد..məad [آد] آخرت، دۆنوش یثری.	مُعَاهِدَه..müahidə/ muahidə [آد، عربجه] آنلاشما (فا: ~). pact
مُعَادِل..müadil [صفت، عربجه] ائشیت، دنک، ائش دیر. equivalent	مُعَايِب..məayib [آد، عربجه] عیب لر (فا: عیوب). blemishes
مُعَادِلَه..müadilə [آد، عربجه] ۱-ائشیتلیک، برابرلیک، دنکلیک. ۲- (مع) آنلاشیلماز ایش. ۳-دَنکلم (فا: ~). equation	
مَعَادِن..məadin [آد، عربجه] معدن لر (فا: ~). mines	
مَعَاذ..məaz [آد، عربجه] سیغینما، سیغیناق یثری (فا: پناهگاه). refuge	

مُعْجَز..müəcciz [صفت، عربجه] سيخييتی وثرن، تاجیز ائدن. ۲- یاپیشقان، سیرناشیق کیمسه (فا: ~).	مُایِدِه..müayidə/ muayidə [آد، عربجه] بایراملاشما (فا: تبریک گوی).
مُعْجَزِه..mücizə [آد، عربجه] اولانغان اؤستو بیر ایش، معمولی قورال و بکلتی لرین اؤستونده اولان ایش و اتفاق (فا: ~).	مُایِنِه..müayinə/ muayinə [آد، عربجه] ۱- ماینا، خسته لیگی اینجه لهمه. ۲- گۆزدن گنچیرمه، آراشدیرما (فا: ~). check up
مُعْجَزِه کیمی..mücizə kimi [ظرف] اولانغان اؤستو اولاراق (فا: معجزه آسا). miraculous	مَعْبِد..məbəd [آد، عربجه] تاپیناق، عبادت یثری (فا: پرستشگاه). مَعْبَر..məbər [آد، عربجه] گنجیت (فا: محل عبور).
مُعْجَل..müəccəl [صفت، عربجه] ارته لنمیش، تلمیش (فا: ~). مُعْجَم..müəccəm [آد] عربجه سؤزجوکلرکی آیری دیللرده ایشلک اولوب و او دیلدن سانیلیر معجم دئییلیر.	مُعْبَر..müəbbər [آد، عربجه] یوخو یوروملایان (فا: تعبیر کننده خواب) مَعْبُود..məbud [آد، عربجه] ایلاه، تانری، تاپینیلان هر شئی (فا: الاله).
مُعْجَم الْبِلْدَان..müəccəmülbelədan [اؤزل آد] باخ: یاقوت حموی. مَعْجُون..məcun [آد، عربجه] ۱- خالق طبابتینده نچه دوغال ماده دن دۆزلمیش داوا. ۲- دادلی دۆزه نیلن شئی (فا: ~). electuary	مَعْبُودِه..məbudə [آد، عربجه] قادین تانری، تانریچا (چوخ تانری لی دینلرده).
مَعْدَل..müəddil [صفت، عربجه] دیشدیریلیمیش و اورتا حالا سالیتمیش، اورتالاما (فا: ~). mean	مُعْتَاد..mötəd [صفت، عربجه] آلیشیلیمیش، آلیشقان (فا: ~). addict مُعْتَبَر..mötəbər [صفت، عربجه] گنچرلی، گۆه نیلیر، اینانیلیر (فا: ~).
مَعْدَن..mədən [آد، عربجه] اوْجاق، بیر ماده یاتاغی، یثر قایغیندا اولان مختلف دوغال قایناق یثرلر (فا: ~). mine	مُعْتَدِل..mötədil [صفت، عربجه] اعتدالی، ایلملی (فا: ~). temperate مُعْتَرَض..mötəriz [صفت، عربجه] قارشى گلن، اعتراض ائدن (فا: ~).
مَعْدَن اوْجاغی..mədən ocağı [آد] قازیلاراق معدن موادی چیخاریلان یثر (فا: ~). mine	مُعْتَزِلِه..mötəzilə [آد، عربجه] قدری دانان بیر اسلامی گوروش (فا: ~). مُعْتَقِد..mötəqid [صفت، عربجه] اینانجلی، اینانمیش (فا: ~). believed
مَعْدَنچی..mədənçi [آد] اوْجاقچی، مختلف ماده یاتاق لارینین ایشچی سی.	مُعْتَكِف..mötəkif [آد، عربجه] بیر بوْجاغ اوخلوت یثره سیغینمیش (فا: ~). مُعْتَمِد..mötəmid [آد، عربجه] گۆه نن، اینانان، اعتماد ائدن (فا: ~).
مَعْدَن داغی..mədən dağı [اؤزل آد] میانا دا داغ آدی. مَعْدَنی..mədəni [آد] معدنله ایلگی لی، معدنن چیخاریلمیش اولان.	مُعْجَز..mücüz [اؤزل آد] میرزه علی مؤجوز شیبسترلی: (۱۳۱۳-۱۲۵۲ گونش) شیبسترده آنادان اولوب، تورکجه شعرلریله، مبارز و شاعر کیمی تانییر^{۱۱۷}. ، مؤجوز دن بیر گورونتو:
مَعْدَنی یُونُو..mədən yunu [آد] یالیتقان و عایق اولاراق ایشله دیلن بیر ماده.	مُعْجَز..mücüz [صفت، عربجه] اعجاز ائله ی، شاشیردان (فا: ~).
مَعْدُوْد..mədud [آد، عربجه] ساییلی (فا: تعدادی). turned	مَعْدُوْم..mədum [آد، عربجه] یوخ اولموش (فا: نابود شده). extinct
مَعْدَه..mədə [آد، عربجه] قارین بوشلوغوندا سیندیرمه اورقانی، سیندیریملیک (فا: ~).	مَعْدَه آلتی وُزى..mədə altı vəzi [آد] سیندیریملیک وُزی، لوزالمعده (فا: لوزالمعده). pancreas
مَعْدَالْک..məəzalik [ظرف] یونونلا بیرلیکده (فا: ~). nevertheless	مُعْذَب..müəzzəb [صفت، عربجه] سیخییتی چکن، آجی چکن (فا: ~).
مَعْذَرَت..məzəret [آد] عذراسته مه (فا: عذرخواهی). apology	مَعْذَرَت اِستهْمک..məzəret istəmək [تاثیرلی ائلم] عذر دیلمک (فا: پوزش خواستن). to apologize
مَعْذُور..məzur [صفت] عذرلو (فا: عذر دار). excused	مَعْذُور..məzur [صفت] عذرلو (فا: عذر دار). excused

Azerbaycan sözlüyü
mücüz şabistarlı

مَعذُور توتماق ..məzur tutmaq [تائیرلی ایلم] سببلی سایماق، عۆذرلو حساب ائتمک.	مُعْطُوف ..mətuf [صفت، عربجه] تمایل تاپمیش، عطف اولموش، بیر یؤنه آیلیمیش، یؤنلیمیش، (فا: ~).
مَعذُور سایماق ..məzur saymaq [تائیرلی ایلم] سببلی سایماق، عۆذرلو حساب ائتمک.	مُعْظَم ..müəzzəm [صفت، عربجه] چوخ بؤیوک، قوجامان، گۆجلو، اؤنملی (فا: بزرگ).
مَعذُور گۆرمک ..məzur görmək [تائیرلی ایلم] سببلی سایماق، عۆذرلو حساب ائتمک.	مَعْقُولَات ..məqulat [آد] عقله باغلی اولانلار (فا: ~). rational ideas
مِعْرَاج ..merac [آد، عربجه] گۆیه قالمخما، ح محمدین گۆیه گئدیپ تانری لا دانیشماسی (فا: ~). ascensoin (to heaven)	مَعْقُول ..məqul [صفت، عربجه] عقله اویقون، اؤسلو (فا: عاقلانه).
مِعْرَاج گنجه سی ..merac gecəsi [آد، عربجه] قمری رجب آیینین ۲۷ جی گنجه سی حضرت محمدین گۆیه گئتمه سیننه اینانیلان گنجه.	مَعْکُوس ..məkus [صفت، عربجه] ۱-ترس، ترسه (فا: بر عکس). reversed ۲-اوغورسوز، کؤتو.
مُعْرَب ..müərrəb [صفت] عربلنمیش (فا: ~). Arabicized	مُعْلَا ..müəlla [ع، صفت] یۆکسک، اوجا (فا: ~).
مُعْرِف ..müərrif [صفت، عربجه] تائیدان (فا: ~).	مُعْلَق ..müəlləq [ع، صفت] آسيلمیش، آسيلي (فا: ~).
مَعْرِفَت ..mərifət [آد، عربجه] ادب، تربیه، قاناچاق knowledge	مُعْلَل ..müəlləl [صفت، عربجه] اسکیک، علّتی، سببلی، سقّط (فا: ~).
مُعْرِف ..müərrifi [آد، عربجه] تائیتما (فا: ~). introdcuing	مُعْلِم ..müəllim [آد، عربجه] اؤیرتمن (فا: ~).
مُعْرِف نامه ..müərrifi namə [آد] تائیتیم بلگه سی (فا: ~) letter of introduction	مُعْلَم ..müəlləm [آد، عربجه] اؤیرنمیش (فا: ~).
مَعْرَکَه ..mərikə [آد، عربجه] سس کوی، های کوی، قالماقال (فا: ~).	مَعْلُول ..məlul [صفت، عربجه] ۱-سقط. ۲-علّتی (فا: علّت دار). effect
مَعْرُوضَه ..məruzə [صفت، عربجه] سؤنولان، عرضه اولونان، وئرلن، بیر قونو حاققیندا وئرلن نطق، مقاله (فا: ~).	مَعْلُولِیْیَت ..məluliyət [آد، عربجه] سقطلیک.
مَعْرُوف ..məruf [صفت، عربجه] ۱-تانیان، اؤنلو، آدلی سانلی، مشهور (فا: ~). ۲-همدان، فریدن، اهر ده کند آدی.	مَعْلُوم ..məlum [صفت، عربجه] بللی، آیدین (فا: مشخص). known
مَعْرُوفِیْیَت ..mərufiyət [آد، عربجه] تائینما، ییلینمه (فا: ~).	مَعْلُومَات ..məlumat [ع، معلوم چو] ییلگی و ییلگی (بیرشئی حاققیندا)، ییلدیرش (فا: ~).
مُعْزُز ..müəzziz [صفت، عربجه] عزیز ساییلان، ساییقی دؤیولان (فا: ~).	مَعْلِمَه ..məəllimə [آد، عربجه] قادین اؤیرتمن (فا: آموزگار خانم).
مَعْشُوق ..məşuq [ع، صفت] سئویلن، سئوگیلی (فا: ~). loved	مُعَمَّا ..müəmma [آد، عربجه] ۱-ییلمه جه (فا: چیستان). ۲-riddle
مَعْشُوقَه ..məşuqə [آد، عربجه] سئوگیلی، سئویلن، محبوبه (فا: ~).	آنلاشیلما یان، ییلینمه ین (فا: ~).
مَعْصُوم ..məsum [صفت، عربجه] ۱-سؤچسوز، تمیز، آرین (فا: پاک) ۲-ساوه، اودیبل، بجنورد، ماکی دا کند آدی. نیرده چای آدی.	مَعْمَار ..memar [آد، عربجه] ۱-آرشیئتکت. ۲-تیکییتی تیکن (فا: ~).
مَعْصُوم عظیمی ..məsum əzimi [اؤزل آد] ۱۳۳۸ه زونوزدا آنادان اولوب، دیوانی، "سرگذشتیم" آدلی مثنوی سی ومذهبی شعرلری معروف دور. ^{۱۴۱}	مُعْمَر ..müəmmər [آد، عربجه] یاشلی، قوجالمیش (فا: ~). aged
مَعْصُومَانَه ..məsumanə [صفت، عربجه] سوچسوز اولاراق، تمیز بیر حالدا (فا: ~).	مُعْمَم ..müəmməm [آد، عربجه] عمامه لی، ماللا (فا: ~). wearing a turban
مَعْصِیْیَت ..məsiyət [آد، عربجه] سوچ، نافرمانلیق (فا: ~).	مَعْمُولَا ..məmulən [ظرف] عمومیت له (فا: عموما). usually
مَعْضَل ..mözel [صفت، عربجه] چتین، سیخیتی لی (فا: ~).	مَعْمُور ..məmur [صفت، عربجه] بایندیر (فا: آباد شده). inhabited
مُعْطَر ..müəttər [صفت، عربجه] عطیرلی، گۆزل قوخولو. fragrant	مَعْمُول ..məmul [آد، عربجه] متداول، اؤمولان، دؤشونولن (فا: رایج). usual
مُعْطَل ..müəttəl [صفت، عربجه] ایشسیز، بکله تیلیمیش، منتظر (فا: ~).	مَعْمُولَات ..məmulat [ع، اعمال اولونموش شئی لر] قایریلمیش شئی لر، محصوللار، اؤرون لر (فا: اعمالات).
	مَعْنَا ..məna [آد، عربجه] آنلام، آنلایش، قاورام، (فا: مفهوم). meaning
	مَعْنَوِی ..mənevī [صفت، عربجه] روحسال، تینسال، گؤرولمه ین و دؤیولارلا سئزیمه ین (فا: ~). intellectual
	مَعْنَوِیَات ..mənevīyat [آد، عربجه] اینسانین معنوی اؤزلیکلری (فا: ~).

مغربی..məğribi [آد، عربجه] باتی لی، غرب خالقیندان اولان (فا: غربی).	معنویت..mənəviyyət [آد] معنی ایله ایلگی لی (فا: ~).
مغرض..müğriz [صفت، عربجه] غرض لی (فا: غرض دار). partial	intellectuality
مغرور..məğrur [صفت، عربجه] غرورلو، اؤزونو اؤستون سایان (فا: ~).	معنی..məni [آد] آنلام، (فا: مفهوم). meaning
مغرورانə..məğruranə [صفت] غرورلا، مغرور بیر بیچیمده (فا: ~).	معوّج..mövəc [صفت] آییلیمیش (فا: ~). crooked
مغز..məğz [آد، فا] بئین (فا: مخ). pith	معونət..məunət [آد] یارديم، کۆمک (فا: کمک). aid
مغشوش..məğşuş [صفت، عربجه] قارماقاریشیق (فا: آشفته).	معهدا..məhaza [ظرف] بوئونلاربرابر، بونا باخمایاراق (فا: باوجود این).
مغضوب..məğzub [آد، عربجه] غضبه گلیمیش، هیسلنمیش (فا: ~).	معیار..meyar [آد، عربجه] اؤلچوت (فا: ~). standard
مغفرت..məğfirət [آد، عربجه] باغیشلاما، عفو (فا: ~). forgiveness	معیت..məiyət [آد، عربجه] یانیجاگندن، مُشایعت ائندن. company
مغفور..məğfur [صفت، عربجه] باغیشلانمیش (فا: بخشیده شده).	معیشət..məişət [آد، عربجه] گنجیم، گنجینمه، دولاناجاق، گنجینه
مغلطه..məğlətə [صفت، عربجه] بیرینی یانیلیتماق اۆچ.ن دئییلن سۆز	جک (فا: گذران). livelihood
misleading question (فا: ~).	مُعین..müin [صفت، عربجه] یارديم ائندن، یارديمجی (فا: ~). assistant
مغلوب..məğlub [آد، عربجه] یئنیلن، یئنیک، اؤدۆزموش، باسیلمیش	مُعین..müəyyən [صفت، عربجه] بللی، بلیرلی، بیلینمیش (فا: ~).
(فا: شکست خورده). recessive	determined
مغلوبيت..məğlubiyət [آد، عربجه] یئنیلمه، یئنیلگی (فا: شکست).	مُعین المريد..müin ül mürid [آد] باخ: خوارزم تۆرک لهجه
مغموم..məğmum [صفت، عربجه] کدرلی، اؤزگون (فا: غمگین).	سی.
melancholy	مُعینیت..müəyyinət [آد، عربجه] بللی لیک، بللی اولماوضیعتی (فا: ~)
مغمون..məğməün [باخ] مغبون.	معیوب..məyub [صفت] قُصورلو (فا: عیب دار). defective
مغناطیس آخیشی..məğnatıs axışı [آد] میغناطیس جریانی (فا: شارمغناطیسی).	مُع..muğ [آد] زرتشتی بؤیوگو (فا: ~). magus (pl. magi)
magnetic flux	مغاره..məğarə [آد، عربجه] ماغارا، بؤیوک غار (فا: غار). cave
مغناطیس..miğnatıs [آد، فرانسیزجا] دمیر چکن (فا: ~). magnet	مُغازله..müğazilə/muğazilə [آد] قادینلا صحبت ائلهمه، سئویشمه (فا: ~).
مغنی..müğənni [آد، عربجه] اوخویوجو، ماهینیچی، شارکیچی (فا: ~).	مغازه..məğazə [باخ] ماغازا (فا: ~). store shop
مُغیلان..müğeylan [آد، بیتگی] بیر نوع تیکانلی آغاج (فا: ~). (bot)	مغاک..muğak [آد] درین چوخور (فا: ~). pit
the sweet lote	مُغالطه..muğalıtə/ müğalıtə [صفت، عربجه] یانیلتماق سۆز، یانیلتماجا.
مفاتح..məfatih [آد، عربجه] آچارلار، کیلیدلر، مفتاح لار (فا: ~).	مُغاییر..müğayir/ muğayir [آد، عربجه] ترسه، آیقیری (فا: ~).
مفاجر..məfaxir [آد، عربجه] اؤوونجهلر، اؤوونوله جک شئی لر (فا: ~).	contray
causes of glory	مُغاییرت..müğayirət/ muğayirət [آد، عربجه] ترسه لیک، آیقیری لیک
مفاد..məfad [آد] ایچینده کیلر (فا: ~). context	(فا: ~).
مُفارقت..müfariqət/ mufariqət [آد] آیری لیک (فا: ~). separation	مغبون (مغمون)..məğbun (məğmun) [آد، عربجه] آلداتیلیمیش
مفاریق..məfariq [آد] فرقلر (فا: فرق ها). scparating	short changed (فا: ~).
مفاسد..məfasid [آد] فسادلار (فا: ~). mischiefs	مُغتَنَم..müğtənəm [آد، عربجه] غنیمت بیلمه (فا: ~). regarded as
مفاسا حساب..məfasa hesab [آد] حسب کتاب بلگه سی (فا: ~).	a booty
bill	مغدور..məğdur [صفت، عربجه] حاقسیزلیغا اوغرامیش، قیقین. (فا: ~).
مفاسل..məfasil [آد] اکلملر (فا: ~). joints	مُغذی..müğəzzi [صفت، عربجه] قوه لی، مواد غذایی سی اولان (فا: ~).
مفاهیم..məfahim [آد] مفهوملار (فا: مفهوم ها). contexts	having nutritive value
مُفتّه..müftə [صفت، عربجه] پولسوز، مجانی (فا: ~). free of charge	مغرب..məğrib [آد، عربجه] غرب، گون باتان طرف (فا: ~). west
مفتاح..miftah [آد، عربجه] آچار، کیلید (فا: ~). key	

مفتخر.. müftəxər [صفت، عربجه] فخر ائله ين، ارکله نن (فا: ~).	مفعول.. məful [صفت، عربجه] انديلميش، بيرايش و فعل اۆزه رينده گۆرۆلموش، ايشلنميش (فا: ~). object (of a verb)
مفتريق.. müftəriq [آد، عربجه] سپن (فا: ~). separated	مفعوليت.. məfuliyət [آد] مفعول اولما (فا: ~). objectivity
مفتري.. müftəri [صفت، عربجه] قاراجي، افتراجي، تهمت ووران (فا: ~).	مفقود.. məfqud [صفت] ايتميش، يوخ اولموش (فا: گم شده). lost
مفتري.. müfəttiş [صفت، عربجه] سورقولايان، سوروشان و اينجه له ين (فا: ~).	مفقودالثر.. məfquduləsər [صفت] ايتميش، يوخ اولموش (فا: گم- شده) missing
مفتوح.. məftuh [صفت، عربجه] آچيق، آچيلميش (فا: باز). open	مفکور.. müfəkkir [آد، عربجه] دۆشونجه يتي سي ويا گۆجو (فا: ~).
مفتول.. məftul [صفت، عربجه] بورولموش متال چوبوق (فا: ~).	مفکور.. məfkurə [آد، عربجه] اولکو، ايدئال، ايدئولوژی و دؤنيا گۆرۆشو.
مفتون.. məftun [صفت، عربجه] توتقون، کؤنول وئريلمش، وورولموش (فا: واله). fascinated	مفلس.. müflis [صفت، عربجه] يوخسول (فا: فقير). indigent
مفتون خويي.. məftun xoyi [يازار] هـ ۱۳ جو يۆزىلده ياشا ياراق تورکجه شعرلى وادير (فا: ~) ۱۴۱.	مفلوج.. məfluc [صفت، عربجه] فلج اولموش (فا: ~).
مفتونيت.. məftuniyət [صفت، عربجه] وورغونلوق، والته ليک (فا: واله بودن).	مفلوک.. məfluk [صفت، عربجه] فلک وورموش (فا: ~). miserable
مفتي.. mufti/mufti [آد، عربجه] فتوا وئرن (فا: ~). Mufti	مفهوم.. məfhum [آد، عربجه] قاورام (فا: محتوا). purport
مفتيل.. məftil [آد، عربجه] باخ: مفتول.	مفيد.. müfid [صفت، عربجه] يارارلى، فايدالى (فا: ~). use ful
مفر.. məfərr [آد، عربجه] قاچما، قاچيش يولو (فا: گريزگاه). refuge	مقابل.. müqabil/ muqabil [صفت، عربجه] قارشى، اؤن، قاباق و قاباغى (فا: ~).
مفرح.. müfərrəh [صفت] فرح وئريجي (فا: ~). exhilarating	مقابل.. müqabilə/ muqabilə [آد، عربجه] ۱-قارشى ليقي وئرمه، قارشى گلمه، باش قالديرما. ۲-قارشى لاشديرما (فا: ~). comparison
مفرد.. müfrəd [آد، عربجه] تک (فا: ~). singular	مقادير.. məqadir [آد] مقدارلار (فا: ~). quantities
مفرش.. məfrəş [آد، عربجه] دوشنتي، يئره دۆشه نن وسايلان هر شى (فا: فرش شده). travelling bag	مقارن.. məqarin [ظرف] ياخين اولاراق، چاغداش اولاراق (فا: ~).
مفرط.. müfrət [صفت، عربجه] آشيري (فا: ~). excessive	مقارن.. müqarinət/ muqarinət [آد، عربجه] قوووشما، ياخلاشما، بيتيشمه، ياخين ليقي (فا: ~).
مفرغ.. məfrəğ [آد] مس وقلع قاريشيميندان دۆزه لن بير نوع متال، (فا: ~). admiralty	مقاربيت.. müqaribət/ muqaribət [آد] جنسى ياخينلاشما. cohabitation
مفرق.. məfrəq [صفت] آيران، داغيدان (فا: ~). separator	مقاصد.. məqasəd [آد] آماجدار (فا: اهداف). purposes
مفروض.. məfruz [صفت، عربجه] فرض انديلميش (فا: ~). supposed	مقاطع.. məqaət [آد] كسمه يئرلىرى (فا: ~). junctions
مفروق.. məfruq [صفت] چيخيلميش (فا: كسر شده). subtrahend	مقال.. məqal [آد] سؤز، دانيشما (فا: صحبت). disussion
مفروق منه.. məfruq mənə [صفت] چيخيلان (فا: كسر شونده).	مقال.. məqal [اؤزل آد] ميانا دا داغ آدى.
مفروش.. məfrus [ع، صفت] دۆشنميش، دۆشه نكلى (فا: فرش شده).	مقاله.. məqalə [آد، عربجه] بير مطلب موردينه يازيلميش ييغجام يازى (فا: ~). article
مفسد.. müfsid [صفت، عربجه] آرا پوزوجو (فا: ~). seditious	مقام.. məqam [آد، عربجه] ۱-يئرمكن. ۲-واخت، چاغ. ۳-مرتبه، منصب، حال، وضعيت. ۴-باخ: موغام (فا: ~).
مفسر.. müfəssir [آد، عربجه] يورومجو، يوروملويان (فا: ~).	مقامات.. məqamat [آد] مقاملار (فا: ~). postitions
مفسوخ.. məfsux [صفت، عربجه] فسخ انديلميش، داغيتيلميش.	مقاوله.. müqavilə/ muqavilə [آد، عربجه] آنلاشما، سؤزلاشما. agreement
مفصل.. məfsəl [آد، عربجه] اكلم (فا: ~). joint	مقاوم.. müqavim/ muqavim [صفت، عربجه] دايايقلى، ديرنجلى، گوجلولى (فا: ~). resistant
مفصل.. müfəssəl [آد، عربجه] آيريتيلى (فا: ~). detailed	

مُقَدِّمَات..müqəddəmat [آد، عربجه] اؤنده گلنلر (فا: ~).	مُقَاوِمَت..müqavimət/ muqavimət [آد، عربجه] دایانما، قارشى دۇرما، دیرنمه، دیرهنیش، دایانیرلیق (فا: ~).
مُقَدِّمَه..müqəddəmə [آد، عربجه] اؤن سۆز، باش یازی، باشدا گلن، باشلانقیق (فا: ~).	مُقَايِسَه..müqayisə/ muqayisə [آد، عربجه] قارشى لاشدیرما، قارشى قارشیا دیرلندیرمه، قیاس لاما، توتوشدورما (فا: ~).
مُقَدِّمَه لادب زمخشرى..müqəddəmətülədəb e zəməxşəri [اؤزل آد] باخ: خوارزم تورک لهجه سی.	مُقَايِسَه لى..müqayisəli/ muqayisəli [صفت] قارشى لاشدیرمالی (فا: مقایسه ایی).
مُقَدُّور..məqdur [آد، عربجه] تقدیر اندیلیمیش (فا: ممکن).	مُقْبَرَه الشَّعْرَا..məqbəratüşşüəra [اؤزل آد] باخ: تبریز.
مُقَرَّر..məqərr [آد، عربجه] اقامت یثری (فا: محل اقامت).	مُقْبَرَه..məqbərə [آد، عربجه] مزار، قیبر، مدفن، گؤموت.
مُقْرَاض..miqraz [آد، عربجه] قایچی، کسر (فا: ~).	مُقْبُول..məqbul [آد، عربجه] قبول اندیلن، بیهنیلن، گئچرلی، گئچر (فا: ~).
مُقَرَّب..müqərrəb [صفت، عربجه] یاخین، یاخین لاشیمیش (فا: ~).	مُقْبُول..məqbul [اؤزل آد] سایین قالا دا کند آدی.
مُقَرَّر..müqərrər [صفت، عربجه] قرارلاشمیش، برقرار (فا: ~).	مُقْتَدَا..müqtəda [صفت، عربجه] اؤندر، اویولان (فا: ~).
مُقَرَّرَات..müqərrərat [آد، عربجه] قورالار (فا: ~).	مُقْتَدِر..müqtədir [ع، صفت] گؤجویتن، ارکلی (فا: ~).
مُقَرَّرى..müqərrəri [آد، عربجه] آلیرلیق، آلیرلیق (فا: ~).	مُقْتَدِر..müqtədir [اؤزل آد] زاقاتالا دا کند آدی ۲۴.
مُقْرُوض..məqruz [صفت، عربجه] بۆرجلو (فا: بدهکار).	مُقْتَصِد..müqtəsid [ع، صفت] توتوملو، قیتیمیر (فا: ~).
مُقَرَّره..müqərrə [صفت، عربجه] ۱-بالاجا کۆزه، گؤلک. ۲-الکتریک دیرکلرینده سیملرین باغلاندیغی چینی و عایق آلت لر.	مُقْتَضَى..müqtəzi [ع، صفت] گرکلی اولان (فا: ~).
مُقَسِّم..müqəssim [آد، عربجه] بؤلوشدورون (فا: ~).	مُقْتَل..məqtəl [آد، عربجه] جینایت ایشلنمیش یثر (فا: قتلگاه).
مُقْسُوم..məqsum [صفت] بؤلونن (فا: تقسیم شونده).	مُقْتُول..məqtul [آد، عربجه] اؤلدورولموش، اؤلدورولن (فا: به قتل رسید).
مُقْسُوم علیه..məqsum əleyh [صفت] بؤلن (فا: تقسیم کتده).	مِقْدَار..miqdar [آد، عربجه] نئچه لیک، سایى و کَمیت "هر شئین مقدارى وار" (فا: ~).
divisor	مُقَدَّر..müqəddər [صفت، عربجه] یازقى لی، آلنیا یازیلیمیش اولان (فا: نوشته شده).
مُقَسَّش..müqəşşir [صفت] قابوغو سوویولموش (فا: ~).	مُقَدَّرَات..müqəddərat [آد، عربجه] یازقى لار (فا: ~).
مُقْصَد..məqsəd [آد، عربجه] آماج، غایه، اره ک (فا: آماج).	مُقَدَّس..müqəddəs [صفت، عربجه] قوتسال (فا: ~).
مُقْصَر..müqəssir [آد، عربجه] سوچلو، تقصیری اولان (فا: ~).	مُقَدَّس اَرْدَبِلِی..müqəddəs ərdebili [اؤزل آد] شیعه عالمی نین بؤیوک مجتهدلریندن ساییلیر، کتابلاریندان: عقاید الاسلام (تورکجه) --.
مُقْصُور..məqsur [صفت] قیسساتیلیمیش (فا: کوتاه شده).	مُقَدَّسِی..müqəddəsi [اؤزل آد] (۳۳۶-۳۷۵) بیت المقدس ده آنادان اولوب، احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم اونون گزی کتایدیر ۱۲۴.
مُقْصُود..məqsud [آد، عربجه] ۱-آماج لانان، گؤدولن (فا: آماج).	مُقَدَّم..müqəddəm [صفت، عربجه] ۱-اؤنجه کى، اونجه گلن. ۲-اؤنچول، قاباقجیل (فا: ~).
purpose ۲-سبزووار، ساوه، رى، هئریس ده کند آدی.	مُقَدَّم..müqəddəm [اؤزل آد] بۇ طایفا اوتوز ایکیلر طایفالارینا باغلی اولاراق عثمانلی توپراق لاریندان آذربایجانا کؤچوب صفویلره قاتیلدیلار اونلارین چوخو مراغا اطرافیندا یثرلشدیلر ۸۵.
مُقْصُود سامع سردودی..məqsud same sədrudi(sərdərili) [اؤزل آد] گ ۱۳۴۱ ده سردری ده آنادان اولوب و ادبیات ساحه سینده چالیشقان بیر شخص دی.	مُقَدَّم..müqəddəm [صفت، عربجه] ۱-اؤنجه کى، اونجه گلن. ۲-اؤنچول، قاباقجیل (فا: ~).
مُقْصُود اثنی عشری خیای..məqsud əsnaəşəri ye xiyavi [اؤزل آد] آراشدیرماچی اولاراق آذربایجان ادبیات و تاریخ ساحه سینده چالیشقان یازارلاراندیر ۳.	مُقَطَّع..məqtə [آد، عربجه] ۱-بیر شئین کسیدلیگی یثر، کسیت. ۲-شعرده دۇرقو، شعرى اوخویارکن دۇرولان یثر (فا: ~).
مُقَطَّر..müqəttər [ع، صفت] دامیتیلیمیش، دامیتیق (فا: ~).	مُقَطَّع..müqəttə [آد، عربجه] کسیم، کسيلمیش (فا: ~).
مُقَطَّع..məqtə [آد، عربجه] ۱-بیر شئین کسیدلیگی یثر، کسیت. ۲-شعرده دۇرقو، شعرى اوخویارکن دۇرولان یثر (فا: ~).	مُقَطَّوع..məqtu [صفت، عربجه] کسین (فا: قطعی).
مُقَطَّوع..məqtu [صفت، عربجه] کسین (فا: قطعی).	مُقَدَّم..müqəddəm [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.
مُقَدَّد..məqəd [صفت، عربجه] بوزدوم (فا: ~).	

مُقَدِّی..məqədi [صفت] بوزدومسل (فا: ~). anal	مُکَالِمَه..mükalimə/ mukalimə [آد، عربجه] دانیشما، قونوشما. conversation
مُقَعَّر..müqəər [صفت، عربجه] ایچ بۆک، باتیق (فا: ~). concave	مُکَان..məkan [آد، عربجه] یئر، ائو، یورد، دۆشونولن هر یئر (فا: جا). place
مُقَقَاب..məqqab [آد] توک چکن، باخ: ماققاش {این «makeup» بزه مک}.	مُکَان هَاللاری..məkan halları [آد، دیل ب] یئر حاللاری، یئرلیک
مُقَلِّد..müqəllid [آد، عربجه] تقلید ائدن (فا: ~).	حاللاری (فا: حالت های مکان). Cuse of place
مُقْلُوب..məqlub [صفت] ترس چئوریلیمیش (فا: قلب شده). uprooted	مُکَانِیک..mikanik [آد، فرانسیزجا] قوه نین حرکت و ماده یه تاثیرینی اینجه له ین فیزیک بیلیم قولو (فا: ~). mechanics
مُقَنْزِیوم..məqnəziyom [آد، فرانسیزجا] آتوم سایى سی ۱۲، آتوم آغیرلیغی ۲۴،۳، یوغونلوق ۱،۷، گؤموش رنگینده، پارلاق بیر آلؤولا یانان بیر ائلئمنت، قیساتماسی. Mg	مُکْتَب..məktəb [آد، عربجه] اوخول، مدرسه (فا: ~).
مُقَنَّع..müqənnə [آد، عربجه] قانع ائدن (فا: ~).	مُکْتَسِب..müktəsib [صفت، عربجه] اله گلن (فا: ~). acquiring
مُقْنَعه..məqnəə [آد] یاشماق (فا: روسری). veil	مُکْتَسَبَات..müktəsəbat [آد، عربجه] آلقى لار، آلقى لامالار (فا: ~).
مُقَنَّی..müqənnən [آد، عربجه] یاسا حالینا گلمیش، قانونلاشمیش.	مُکْتَشَف..müktəşif [صفت، عربجه] کشف ائدن (فا: ~). discoverer
مُقَنَّی..müqənnin [آد، عربجه] یاسا قویان (فا: ~). legislator	مُکْتُوب..məktub [آد، عربجه] یازی، نامه (فا: نامه). letter
مُقَنْنِ..müqənni [آد، عربجه] قویو قازان (فا: ~). well sinker	مُکْتُوم..məktum [صفت] اؤرتولموش (فا: بسته شده). secret
مُقُولَه..məqulə [آد] قوئو، حاققیندا دانیشیلان (فا: موضوع). category	مُکْت..məks [آد] دوروق، دورما (فا: ایست). pause
مُقُولا..müqəvva [آد، عربجه] قالین و سرت کاغاذ دان دوزلمیش شئی، کارتون (فا: ~). cardboard	مُکْدَر..mükəddər [آد، عربجه] اوزوجو (فا: ~). offended
مُقُوس..müqəvvəs [صفت، عربجه] آیمج لی، آیری، قوس لو (فا: ~).	مُکْر..məkr [آد، عربجه] بیچ لیک، کلک، حیلە (فا: کلک). ruse
مُقُوی..müqəvvi [صفت، عربجه] گوجلو، قوت لی. strenthening	مُکْرَر..mükərrər [ظ، عربجه] تکرار اولاراق (فا: ~). repeated
مُقَهِزِین..məqəzin [آد، این] عمومیتله رسم لی و سؤره لی یایی (فا: مَجَلَه).	مُکْرَم..mükərrəm [صفت، عربجه] ساقین (فا: ~). hono (u) red
مُقْهُور..məqhur [صفت] مغلوب، یئنیلیمیش (فا: مغلوب). subdued	مُکْرُوه..məkruh [صفت، عربجه] ۱- دیسکیندیریجی، ایرنج ۲- اسلام دین، ینده بیر شئی یاساق لانمایاراق گؤرولمه سی و یاپیلما سی پیس اولان ویا یاخشی اولمایان (فا: ~). abominable
مُقْیاس..miqyas [آد، عربجه] اؤلچک، اؤلچو (فا: اشل). scale	مُکْرِی..məkri [اؤزل آد] اوغوز-قایی بویوناعایدیترآدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.
مُقْیَب..müqib [صفت، عربجه] ایزله ین، دالی جا گئندن (فا: ~).	مُکْرِیَان..mükriyan [اؤزل آد] قوشاچای و ساوجبولاقد کندیستان آدی.
مُقْیَد..müqəyyəd [صفت، عربجه] ۱- باغلانمیش، باغلی اولان. tied	مُکْشُوف..məksuf [صفت] آشکاراولونموش، کشف- اؤلونموش revealed
مُقْیَم..müqim [صفت، عربجه] اوتوران، اوتوروجو، ایله شن، اقامت ائدن، یئرلشمیش (فا: ~). resident	مُکْغَب..mükəəb [آد] آلتی اوزلو جیسم (فا: ~). cubic
مُکَاتِب..məkatəb [آد، عربجه] اوخوللار، مکتبلر، یؤنتملر.	مُکْفِی..mükfi [صفت، عربجه] ییترلی، کافی (فا: ~).
مُکَاتِبَه..mükatibə/mukatibə [آ، عربجه] بیر بیرینه مکتوب یازما، یازیشما (فا: ~).	مُکَلَّفِیَّت..mükləffiyət [آد، عربجه] دؤولت ویا جمعیت طرفیندن اهاالی اؤزه رینه قویولان بوج و وظیفه.
مُکَاتِیْب..məkatib [آد، عربجه] مکتوب لار، یازیم لار (فا: ~).	مُکَمَّل..məkəmməl [صفت، عربجه] اسکیک سیز، قصور سوز، تام یتگی (فا: ~). complementary
مُکَار..məkar [صفت، عربجه] مکرلی، حیلە ائدن (فا: ~). deceitful	مُکَمَّل..məkəmməl [صفت، عربجه] تاماملایان (فا: ~).
مُکَارِم..məkarim [صفت، عربجه] ساقین و بویو کلو کله (فا: ~).	مُکْنَت..miknət [آد، عربجه] قُدرت، گوج، ثروت (فا: ~). wealth
مُکَافَات..mükafat/ mukafat [آد، عربجه] جزا، قارشیلیق (فا: ~). retribution	مُکْنُون..məknun [صفت] گیزی (فا: مخفی). hidden

مکون..mükəvvən [آد، عربجه] اولوشدورما (فا: ~). brought into	مکونات..mükəvvinat [آد، عربجه] ياراديق لارين بوتونو (فا: ~). existence
مکه..məke [آد، ييتگی] بوغداگیلردن، گؤوده سی قامیش سوو، ياپراقلاری اوزون، بویو ۲ متر، ارکک چيچک لری تپهده و ديشی چيچک لری ياپراق و گؤوده آراسيندا، دانالاری نشاسته لی (فا: ذرت، بلال). corn, maize, zea mays	مکه تی..məkəti [اؤزل آد] هشتري ده کند آدی {مکه داغی}، ماخ داغی {~}.
مکه گؤلۈ..məke gülü [آد، ييتگی] باخ: آغ نیلوفر.	مکیدي..məkidi [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {ماخ+ایدی}.
مکیفات..mükəyyifat [آد، عربجه] کثیف وثریجی، کثیف لندیریجی، اویوشدوروجو ماده لر، مکيفات (فا: ~).	مکیک..məkik [آد] توخوما آراجیندا ایپلیکلری گنچیرمیه یارایان آلت (فا: ماسوره). bobbig
مگر..məger [باغلايیجی سؤز، فا] ۱-یوخسا، اولما یا ۲-آنجا، فقط (فا: ~). except	مگرچی..məgerçi [باغلايیجی سؤز، فا] او حالتده کی، فقط اگر "قالخینما و توسعه اولمازمگرچی هامی بیرلیکده چالیشسین" (فا: مگر) except
ملا..mulla [باخ] ماللا.	ملات..məlat [آد، عربجه] ملاط: سوواق؛ قوم، سو و سیمان قاریشیغیندان اله گلن و تیکیتی دؤزلمه ده ایشلنن شی.
ملاح..məllah [آد] دنیزچی (فا: دریانورد). sailor	ملاحت..məlahət [آد، عربجه] دوزلو اولما، گؤزل لیک، گؤیچک اولما (فا: ~).
ملاحظات..mülahizat/ mulahizat [آد، عربجه] گؤزتلهمه لر (فا: ~).	ملاحظه..mülahizə/ mulahizə [آد، عربجه] گؤزتلهمه، نظرده توتما (فا: ~).
ملاحظه سیز..mülahizəsiz/ mulahizəsiz [آد] گؤزتلهمه یین (فا: بی - inconsiderate	ملارد..məlard [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی.
ملازم..mulazim [آد] یانچی، بیرنین یانيجا اولان. attending	ملاس..məlas [آد، فرانسیزجا] شکر اؤره تیمینده بؤلورلاشان شکر آلیند یقدان سونرا قالان شکرلی ماده و چؤ کلتی (فا: ~).
ملاطف..mulatıfət [آد] مهربانلیق (فا: ~). kindness	ملاغا..məlağa [آد] ملاقه (فا: آبگردان). ladle

حسن آباد قیشلاق (۲۹کق ب * ۳۲۰)، خان آباد (۲۵کق * ۲۰۰)، خومه جین (۵۷کق د * ۵۰۰)، خیر آباد مانیزان (۲۱کد * ۵۰ / ى تو)، دایى لار (۳۳کق * ۲۴۰)، دُم شاطر (۳۰کق ب * ۱۱۶۰)، دهنو اسداله خان (۴۵کق ب * ۱۰۹۰)، زاغاتاسبندی (۳۳کق * ۲۳۰)، زمان آباد امام قلیخان (۴۱کق ب * ۸۳۰)، زنگنه (۳۰کد * ۱۸۶ / غ تو)، شاه کندی (۴۷کق * ۶۵۰)، شیرین آباد (۱۲کب * ۵۴۰)، طاسبندی (۳۳کق * ۱۳۰۰)، طَجَرعلوی (۲۷کق * ۱۱۵۰)، عشاق (۳۶کق ب * ۱۲۸۰)، علمدار (۱۵کگ * ۱۲۰۰ / غ تو)، علوی (۳۳کق د * ۱۰۹۰)، علی آباد دَمَق (۳۶کق ب * ۳۹۳۰)، غیاث آباد (۱۵کق ب * ۶۰)، قالاحاتم خانی (۲۱کد * ۲۸۰)، قدیمی (۴۵کق ب * ۱۳۰ / ى تو)، قارا تگینی (۲۳کق د * ۵۳۰)، قوزان (۲کق * ۹۰۰)، قولوکندی (۵۱کق * ۲۴۰)، قیشلاق احمدویس (۴۵کق د * ۱۰۰)، قیشلاق ده نو (۳۵کق ب * ۱۵۰)، قیشلاق سالارآباد (۱۲کق د * ۱۶۰)، قیشلاق قباد (۳۹کق د * ۱۳۰)، قیشلاق کسب (۲۰کق * ۲۶۰)، کُله یید (۲۱کد * ۱۰۰)، کمری (۳۹کق ب * ۱۴۰۰)، کۆردخورد (۳۹کق د * ۱۷۷۰)، کهریز توسْگ (۲۱کد * ۱۹۰)، گوجک / گۆیجک (۲۷کق * ۲۵۰)، مانیزان (۲۳کد * ۲۰۵۰)، مَبَارک آباد (۲۰کق * ۴۵۰)، مُحَرّا (۳۳کق * ۲۴۰)، مکرَبی (۴۴کق * ۱۶۰)، نجف آباد (۳۹کق * ۹۰)، نکیل آباد (۱۹کق ب * ۱۶۰)، ورکش (۵۴کق د * ۳۳۰)، ملایک (ملایکه) mēlayik (mēlayikə) [ع، ملک چو] ملکه لر، گۆزل قادین اوچون دئییلیر (فا: فرشتگان). angles مَلایم.. mēlayim/ mēlayim [صفت، عربجه] اویقون، یومشاق (فا: ~). mild مَلایمت.. mēlaimet/ mēlaimet [آد، عربجه] یومشاقلیق، یومشاق خویلولوق (فا: ~). mildnes مَلّت وکیل.. millet vəkili [آد] مَلّت طرفیندن سئچیلیمیش وکیل. مَلّت.. millet [آد، عربجه] ۱-اؤلوس، چوغونلوقلا عئینی توپراقلار اۆزهرینده یاشایان و آرالاریندا تاریخ، دیل، اقتصاد، اۆلکو، گلەنک و گۆرهنک بیرلیگی اؤلان اینسان توپلولوغو، بو کلمه مجازاً دؤولت یئرینده ده ایشلەنیر ”بیرلشمیش مَلّت لر تشکیلاتی“. ۲-بنزر اؤزل لیکلری اؤلان توپلولوق و توپلولوقلار. (فا: ~). مَلْتَجّا.. mēltəce [آد، عربجه] سیغیناق، باریناق یثری (فا: ~). مَلْتَجّی.. mēltəci [آد، عربجه] سیغینان (فا: ~). takes مَلْتَداش.. mēltədaş [آد] عئینی میلّت دن اؤلان. مَلْتَزَم.. mēltəzəm [آد، عربجه] کسه نک جی، کسیمجی (فا: ~). مَلْتَفِت.. mēltəfit [صفت، عربجه] توجّه ائندن (فا: ~). aware	مَلْتَم.. mēltəm [آد] یایدا قاراداندنیزه اسن یثل. مَلْتَمِس.. mēltəmis [صفت، عربجه] دیله ین (فا: ~). beseeched مَلْتَمک.. mēltəmək [انتدیرگن، ائلم] مله مه سینه سبب اؤلماق، آغلتماق. مَلْتَهَب.. mēltəhib [صفت، عربجه] التهابلی، آلؤلولو (فا: ~). inflamed مَلْجاء.. mēlcə [آد، عربجه] سیغیناق، باریناق (فا: پناه گاه). refuge مَلْج.. milh [آد، عربجه] دؤز (فا: نمک). salt مَلْجِد.. mēlhid [صفت، عربجه] تانری سیز، دؤغرو یولدان چیخیمیش (فا: ~). atheist مَلْهَفه.. mēlhəfə [آد، عربجه] ملافه (فا: ملافه). sheet مَلْهَق.. mēlhəq [صفت، عربجه] اکلنمیش، سونرادان قاتیلیمیش اؤلان. مَلْهَقَات.. mēlhəqqat [آد، عربجه] یاپیشمالار، اکلتنی لر additions مَلْهَم.. mēlhəm [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی. مَلْهَمَدَر.. mēlhəmdər [اؤزل آد] آستانا دا کند آدی. مَلْهَوْظ.. mēlhəwz [صفت، عربجه] ملاحظه اولونموش، گۆرولموش، گۆز اؤنونه آلینمیش (فا: ملاحظه شده). viewed مَلَر.. mēlər [صفت] آغلار، گۆز و یاشلی. مَلَرْتی.. mēlərti [آد] مله مه ایشی. مَلَز.. mēləs [آد، ص، عربجه] مَلَس: ۱-ایکی ایرقدان تۇرنمیش اینسان، حنیوان ویا بیتگی، قاتیشیق. ۲-باخ: ملس، تۇرشا شیرین. مَلَزَم.. mēlüzəm [ظرف] گرک لی (فا: ~). bound مَلَزَمَه.. mēlüzəmə [آد] گرک لی شئی لر، لزوم اولان شئی (فا: ~). مَلَزُوم.. mēlüzum [صفت] لزوملو، گرک لی (فا: ~). inseparable مَلَزُومَات.. mēlüzumat [آد] احتیاج لار، ملزمر لر (فا: ~). supplies مَلَس.. mēləs [آد، ص، عربجه] باخ: مَلَز. مَلَش.. mēləş [آد] ایکی قوزولو قویون. مَلْشَمک.. mēləşmək [فا] بیر لیکده مله مک، قویون و گنجی سسلنمک مَلْشَبَه.. mēləbə [آد] اویونچاق (فا: ~). plaything مَلْعون.. mēlun [صفت، عربجه] قارقیلیمیش، قارقیش لانمیش، کۆتو. cursed مَلْغی.. mēlğa [صفت، عربجه] لغو اولونموش (فا: ~). cancelled مَلْفُوظ.. mēlfuz [صفت، عربجه] تلفّظ اولونان (فا: ~). pronounced مَلْفُوف.. mēlfuf [صفت، عربجه] ساریلمیش، اکلنمیش (فا: پیچیده شده). مَلْهَفه.. mēləfə [ع ملخفه] دؤشک آغی (فا: ملافه). convered مَلْهَق.. mēləqqəb [صفت، عربجه] آدلانمیش (فا: ~). entitled مَلْقَمه.. mēlqəmə [آد، عربجه] آلاشیم (فا: آلیاز). amalgam

ملک آلموت.. mēliküştüera.. [صفت] حۆکمدار طرفیندن ساراين ان گۆرکملى شاعرینه وئرلن آد.	ملک.. mēlak.. [صفت] حۆکمدار طرفیندن ساراين ان گۆرکملى شاعرینه وئرلن آد.
ملک آلموت.. mēliküllmovt.. [صفت، عربجه] اؤلوم ملگی، عزرايل.	ملک آلموت.. mēliküllmovt.. [صفت، عربجه] اؤلوم ملگی، عزرايل.
ملک آؤزلو.. mēlaküzlä.. [صفت] ملک کیمی گۆزل.	ملک آؤزلو.. mēlaküzlä.. [صفت] ملک کیمی گۆزل.
ملک چای.. molqçay.. [اؤزل آد] اهر ده چای آدی.	ملک چای.. molqçay.. [اؤزل آد] اهر ده چای آدی.
ملک.. mēlik.. [آد، عربجه] مَلِیک: بیر یثرین حاکیمی، پادشاه (فا: ~). king	ملک.. mēlik.. [آد، عربجه] مَلِیک: بیر یثرین حاکیمی، پادشاه (فا: ~). king
ملک (مولک).. mülk.. [آد، عربجه] داشینماز مال و ثروت، چوغونلوقلا بیرینین مالکیتینده اولان یثره دئییلیر (فا: ~). landed	ملک (مولک).. mülk.. [آد، عربجه] داشینماز مال و ثروت، چوغونلوقلا بیرینین مالکیتینده اولان یثره دئییلیر (فا: ~). landed
ملک.. mēlak.. [آد، عربجه] تانری ایله اینسان آراسیندا باغ قوران و نوردان اولدوغونا اینانیلان معنوی وارلیق، دینجه تانرینین یاراتیق لاریندان گۆزل قادینا بنزیر وارلیق (فا: فرشته).	ملک.. mēlak.. [آد، عربجه] تانری ایله اینسان آراسیندا باغ قوران و نوردان اولدوغونا اینانیلان معنوی وارلیق، دینجه تانرینین یاراتیق لاریندان گۆزل قادینا بنزیر وارلیق (فا: فرشته).
ملک-آمان.. Melek-Aman.. [اؤزل آد] تۆرکمن-تکه-اؤتمیش-ساچماز بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	ملک-آمان.. Melek-Aman.. [اؤزل آد] تۆرکمن-تکه-اؤتمیش-ساچماز بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .
ملکزاده ديلمقانی.. mēlikzadə dilməqani.. [اؤزل آد] آراشدیرماجی- اولاراق آذربایجان تاریخ و ادبیات ساحه سینده چالیشان یازارلارداندیر ^۲ .	ملکزاده ديلمقانی.. mēlikzadə dilməqani.. [اؤزل آد] آراشدیرماجی- اولاراق آذربایجان تاریخ و ادبیات ساحه سینده چالیشان یازارلارداندیر ^۲ .
ملکش.. mēlakş.. [اؤزل آد] بجنورد دا کند آدی.	ملکش.. mēlakş.. [اؤزل آد] بجنورد دا کند آدی.
ملک لر.. mülklər.. [آد] املاک (فا: ملک ها). estates	ملک لر.. mülklər.. [آد] املاک (فا: ملک ها). estates
ملک لر.. mēlaklər.. [اؤزل آد] شاهسون ائلی بوی لاریندان ^{۱۰۸، ۳} .	ملک لر.. mēlaklər.. [اؤزل آد] شاهسون ائلی بوی لاریندان ^{۱۰۸، ۳} .
ملکوت.. mēlakut.. [آد] اولولوق (فا: ملکوت). kingdom	ملکوت.. mēlakut.. [آد] اولولوق (فا: ملکوت). kingdom
ملکه.. mēlakə.. [آد، عربجه] قادین حۆکمدار، پادشاه آروادی، شاهبانی (فا: شاه بانو). queen	ملکه.. mēlakə.. [آد، عربجه] قادین حۆکمدار، پادشاه آروادی، شاهبانی (فا: شاه بانو). queen
ملکیّت.. mülkiyət.. [آد، عربجه] بییه لیک (فا: ~).	ملکیّت.. mülkiyət.. [آد، عربجه] بییه لیک (فا: ~).
ملل.. miləl.. [آد، عربجه] اولوسلار، ملّت لر (فا: ~). nations	ملل.. miləl.. [آد، عربجه] اولوسلار، ملّت لر (فا: ~). nations
ملن.. mēlən.. [آد] ایشلنمه میش توپراق؛ دورقون سو؛ بالیق سوروسو ^{۲۲۴} .	ملن.. mēlən.. [آد] ایشلنمه میش توپراق؛ دورقون سو؛ بالیق سوروسو ^{۲۲۴} .
ملنقیج.. mēlənqic.. [آد، بیتگی] ساققیر آغاجی، مرلنقچ، چیتلمیک (فا: مصطکی).	ملنقیج.. mēlənqic.. [آد، بیتگی] ساققیر آغاجی، مرلنقچ، چیتلمیک (فا: مصطکی).
ملوک الطوائفی.. mulukuttəvayifi.. [آد، عربجه] خان خانلیق، دره بگلیک (فا: فئودالی). feudality	ملوک الطوائفی.. mulukuttəvayifi.. [آد، عربجه] خان خانلیق، دره بگلیک (فا: فئودالی). feudality
ملوکانه.. mulukanə.. [صفت] شاهانه (فا: شاهانه). kingly	ملوکانه.. mulukanə.. [صفت] شاهانه (فا: شاهانه). kingly
ملول.. mēlul.. [صفت] اؤزگون (فا: غمگین). weary tired	ملول.. mēlul.. [صفت] اؤزگون (فا: غمگین). weary tired
ملووت.. müləvvəs.. [صفت، عربجه] بولاشمیش، آلوده اولموش (فا: ~).	ملووت.. müləvvəs.. [صفت، عربجه] بولاشمیش، آلوده اولموش (فا: ~).
ملون.. müləvvən.. [آد، عربجه] رنگ رنگ، رنگلی (فا: ملون). colo (u) red	ملون.. müləvvən.. [آد، عربجه] رنگ رنگ، رنگلی (فا: ملون). colo (u) red
مله.. mēlə.. [آد، دیرگی] برک سانجان، قانادسیز وزهیرلی بیر بؤجک.	مله.. mēlə.. [آد، دیرگی] برک سانجان، قانادسیز وزهیرلی بیر بؤجک.
مله گن.. mēləgən.. [اؤزل آد] تاکستان دا داغ آدی.	مله گن.. mēləgən.. [اؤزل آد] تاکستان دا داغ آدی.

مله مک.. mēləmək.. [تأثیرسیر انیم] قویون قوزو باغیرماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} بله مک{.	مله مک.. mēləmək.. [تأثیرسیر انیم] قویون قوزو باغیرماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} بله مک{.
مله له مک.. mēlələmək.. [تأثیرسیر انیم] دوغماق واختی یاخین لاشاندا دؤشونه (یثلینه) سۆت گلکم ^۱ .	مله له مک.. mēlələmək.. [تأثیرسیر انیم] دوغماق واختی یاخین لاشاندا دؤشونه (یثلینه) سۆت گلکم ^۱ .
مله هم.. mēlhəm.. [آد، ع، مرهم] یارا و آغریان یثرلره وورولان یاغلی درمان (فا: مرهم). inspired	مله هم.. mēlhəm.. [آد، ع، مرهم] یارا و آغریان یثرلره وورولان یاغلی درمان (فا: مرهم). inspired
مله هم.. mēlhəm.. [اؤزل آد] شاماخی دا یثر آدی ^{۲۴۰} . همداندا(~دره) کند آدی.	مله هم.. mēlhəm.. [اؤزل آد] شاماخی دا یثر آدی ^{۲۴۰} . همداندا(~دره) کند آدی.
مله منجی.. mēləmənci.. [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلده، آنادولو- ایچ ایل تۆرکلرینه منسوب بیر بوی آدی (اشاره اولونمالیدیرکی ازمیر یاخین لیغیندا منه من mənəmən آدیندا بیر بخش و همچنین اونلارین ایچینده مله من آدلی بیر یثمک وار، بو آدلارین آراسیندا کی باغلانتی بللی دئییل) ^{۸۵} .	مله منجی.. mēləmənci.. [اؤزل آد] ۱۶م جی یۆزیلده، آنادولو- ایچ ایل تۆرکلرینه منسوب بیر بوی آدی (اشاره اولونمالیدیرکی ازمیر یاخین لیغیندا منه من mənəmən آدیندا بیر بخش و همچنین اونلارین ایچینده مله من آدلی بیر یثمک وار، بو آدلارین آراسیندا کی باغلانتی بللی دئییل) ^{۸۵} .
ملی.. mēli.. [اؤزل آد] شاهسون ائلی بوی لاریندان ^{۱۰۸، ۳} .	ملی.. mēli.. [اؤزل آد] شاهسون ائلی بوی لاریندان ^{۱۰۸، ۳} .
ملی.. milli.. [صفت، عربجه] اولوسال، ملّته عاید اولان (فا: ~). national	ملی.. milli.. [صفت، عربجه] اولوسال، ملّته عاید اولان (فا: ~). national
ملی اراده.. milli iradə.. [آد] اولوسال اراده، اولوس طرفیندن کیملیگینی قورویان گۆج.	ملی اراده.. milli iradə.. [آد] اولوسال اراده، اولوس طرفیندن کیملیگینی قورویان گۆج.
ملی اقتصاد.. milli iqtisad.. [آد] اولوسال اقتصاد، مللی ائکونومی.	ملی اقتصاد.. milli iqtisad.. [آد] اولوسال اقتصاد، مللی ائکونومی.
ملیان.. mēlyan.. [اؤزل آد] اورمییه ده کند آدی.	ملیان.. mēlyan.. [اؤزل آد] اورمییه ده کند آدی.
ملیت.. milliyət.. [آد، عربجه] اولوس لوق (فا: ~). nationality	ملیت.. milliyət.. [آد، عربجه] اولوس لوق (فا: ~). nationality
ملیتچی.. milliyəçi.. [آد] اؤز اؤلکه و ملّتی نین چیخارلارینی هر شئیدن اؤستون توتان، اولوسالچی.	ملیتچی.. milliyəçi.. [آد] اؤز اؤلکه و ملّتی نین چیخارلارینی هر شئیدن اؤستون توتان، اولوسالچی.
ملیتچیلیک.. milliyəçilik.. [آد] مادی و معنوی جهت لردن اؤز اؤلکه و ملّتی نین چیخارلارینی هر شئیدن اؤستون توتما آتلایشی، اولوسالچیلیق	ملیتچیلیک.. milliyəçilik.. [آد] مادی و معنوی جهت لردن اؤز اؤلکه و ملّتی نین چیخارلارینی هر شئیدن اؤستون توتما آتلایشی، اولوسالچیلیق
ملیتقان (ملیکقان).. mēlitqan (mēlikqan).. [آد] اوجان بؤلگه سینده، تبریز اهر یولوندا تویقون کندنی نین یاخینلیغیندا بیر یثر.	ملیتقان (ملیکقان).. mēlitqan (mēlikqan).. [آد] اوجان بؤلگه سینده، تبریز اهر یولوندا تویقون کندنی نین یاخینلیغیندا بیر یثر.
ملیح.. mēlih.. [صفت، عربجه] دوزلو و گۆزل (فا: زیبا). graceful	ملیح.. mēlih.. [صفت، عربجه] دوزلو و گۆزل (فا: زیبا). graceful
ملیک.. mēlik.. [آد، عربجه] بیر یثرین حاکیمی، پادشاه (فا: ~). king	ملیک.. mēlik.. [آد، عربجه] بیر یثرین حاکیمی، پادشاه (فا: ~). king
ملیک-.. mēlik-.. [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یثر آدلاری (ان آزی ۱۵ آد سایماق اولار).	ملیک-.. mēlik-.. [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یثر آدلاری (ان آزی ۱۵ آد سایماق اولار).
ملیکان.. Mēlikan.. [اؤزل آد] ۱-بوشهر شرقی آذربایجان ین گۆنئی اینده یثر آلییدیر، شهرین قباقلکی آدی ملیک کندی ایدی، شهرستانین نفوسو گونش ۱۳۸۵ جی ایلده ۱۰۱،۵۱۸ نفر ایدی، اونلارین ۲۴۶۸۰ نفری ملیکان شهرینده یاشاییدیلار، بو شهرستانین اهالیسی تۆرکدولر. ۲-ملیکان بؤلگه سینین چایلاری: آریک چای (جیغاتو ^{۱۷۷} ، s1b)، ۳-ملیکان (لئیلان-قوزئی) بؤلگه سینین کندلری: قاشیقچی (*۱۵۰)؛ زامان آوا (*۲۱۰)؛ تازا کند حوریلر (*۲۰۰)؛	ملیکان.. Mēlikan.. [اؤزل آد] ۱-بوشهر شرقی آذربایجان ین گۆنئی اینده یثر آلییدیر، شهرین قباقلکی آدی ملیک کندی ایدی، شهرستانین نفوسو گونش ۱۳۸۵ جی ایلده ۱۰۱،۵۱۸ نفر ایدی، اونلارین ۲۴۶۸۰ نفری ملیکان شهرینده یاشاییدیلار، بو شهرستانین اهالیسی تۆرکدولر. ۲-ملیکان بؤلگه سینین چایلاری: آریک چای (جیغاتو ^{۱۷۷} ، s1b)، ۳-ملیکان (لئیلان-قوزئی) بؤلگه سینین کندلری: قاشیقچی (*۱۵۰)؛ زامان آوا (*۲۱۰)؛ تازا کند حوریلر (*۲۰۰)؛

مىلىشديرمىك..milli læşdirmək [تائيرلى ائيلم] مىلى اۆزلىك وئرمىك.	حوريلر (*۱۵۷)؛ توراغى (*۳۲۰)؛ قوش بۇلاق (*۱۸۱)؛ قوش قيه؛ آريادره سى (*۳۲۷)؛ قوزلو (*۱۷۰)؛ بابا قاضى (*۱۶۲)؛ شورجاتوراغى (*۱۰۰)؛ هپيك بولاغى (*۱۷۰)؛ داش بولاغى؛ قربان كندى (*۵۰)؛ بايرام كندى (*۶۶۰)؛ ۴-مليكان (لئيلان-گوننى- لئيلان) بۇلگه سينين كندلرى: حسين آباد (*۶۲۰)؛ مهماندار / آ-سى (*۳۶۰)؛ آغكند قاراخيدير؛ قاراخيدير (*۳۳۰)؛ گديكلى (*۳۷۰)؛ قندهار (*۲۳۰)؛ عبدل آباد (*۳۰)، لئيلان (*۱۹۰۰)؛ حسن آوا (*۲۶۱)؛ لطف آباد (*۱۱۰)؛ جيفالى (*۲۵۰)؛ شيرين كند (*۸۰۰)؛ قاراگؤل (*۲۴۰)؛ فتح الله كندى؛ تورجو (*۳۵۴)؛ محسن آباد، شريفلو (*۱۷۵)؛ ۵-مليكان (مر كزى-شرقى گوؤدول (قو: گاودول) بۇلگه سينين كندلرى: قارا چاناق (*۱۶۰)؛ نصرت آباد، دميرچى؛ اميرغايب (*۱۷۰)؛ آغمينار (*۴۸۸)؛ سارى قايا؛ شيروانشاهلو (*۲۰۰)؛ ناخيرچى بولاغى (*۴۰)؛ قوزوجوى اؤلن (*۱۳۰)؛ ايدهلى / كيچيك-بويوك (*۴۶۰)؛ بيناييم (*۴۰۰) (قو: بناييم)؛ آغچامشهد چاردوولو (*۱۶۱)؛ باباكلگ / باباگلگ (*۴۵۰)؛ اوج بولاغى (*۱۷۰)؛ پرچين بولاغى (*۲۶۲)؛ چاللى؛ لئىلى داغى (*۱۸۰)؛ ۶-مليكان (مر كزى-غربى گوؤدول) بۇلگه سينين كندلرى: تازا قالا (*۱۳۰۰)؛ سورمهلى (*۷۱)؛ آغجاذيزه (*۳۷۱)؛ شيرازول (*۶۱)؛ تازا كند خانكندى (*۲۳۰)؛ بايقوت (*۹۴۰)؛ شيرانلى (*۲۲۴)؛ مبارك آباد (*۱۰۶۰)؛ يولقونلو / تازا-كؤهنه؛ احمد آوا؛ مجيد آباد، سالار آوا؛ ماللاسراب (*۲۳۰)؛ ۷-مليكان (مر كزى-مر كزى گاودول) بۇلگه سينين كندلرى: لگلر (*۱۲۷۰)؛ نصرت-آباد لگلر (*۲۶۰)؛ يوزباشى كندى (*۲۷۰)؛ اسماعيل تپه / تپه اسماعيل آباد (*۵۰۰)؛ قاراچال (*۸۵۰)؛ آريق (*۹۹۶)؛ ميدانجيق (*۶۸۰)؛ عابباس آوا؛ قوروجاي (*۱۰۴۰) (قو: قوريجان)؛ قالا جيق (*۸۰۰)؛ قولو كندى (*۱۶۰)؛ شيخ بابا (*۲۱۵)؛ ديزه شيخ الاسلام (*۸۵)؛ شيخ الاسلام؛ تازا كند شيخ الاسلام (*۱۸۱)؛ كوره بولاغى (*۲۵۰)؛ قيزيلجاميدان / قيزيلجامروان (*۸۰)، امير آباد (*۴۵)، قيشلاق گوران (*۱۴۰)، على آباد، مليك اوتو..mëlikotu [يئىگى] چتير گيللردن سو قيراقلاريندا يئتيشن چيچكلرى ياشيمتيراق آغ چيچكللى و چوخ ايلليك بير يئىگى، ملكه اوتو (فا: گل فرشته). angelica sylvestris مليك بگ اووچو..mëlik bəy ovçu [يازار] بوشاعر اووچو ائيلنه عايددير و شاه صفى ثانى دؤنمى ياشاميش ۶۳ غزلى چاپ اولوب ^{۲۸} . مليكلى..mëlikli [اؤزل آد] زرداب دا كند آدى ^{۲۹} . مىلى گلير..milli gəlir [آد] اولوسال گلير، بير توپولوغون بير ايل بويوندا اله گتيرديگى قازانچ.
مىلىشمىك..milli læşmək [تائيرسىز ائيلم] مىلى اۆزلىك تاپماق.	
مىليه تيكمه..mililə tikmə [آد] سىرما دوزمه، سىرما ايشلهمه (فا: مىليه دوزى). silver or gold wire	
مىليه..mililə [آد، فا] سىرما (فا: ~). silver or gold wire	
مىلين..müleyyən [صفت، عربجه] يوشماديجى (فا: ~). lenitive	
مىلى هويت..milli hoviyyət [آد] مىلى كيملىك، اولوسال كيملىك.	
مىمات..mumat [آد، عربجه] اولوم (فا: ~). death	
مىمارست..mumarisət [آد] هميشه بير ايشله اوغراشما، آليشما (فا: ~). application	
مىمارسه..mumarisə [آد، عربجه] آليشما، ياتقينلىق، ال ياتقين ليغى.	
مىماس..mumas [صفت، عربجه] توخونان، توخونوم (فا: ~). tangent	
مىمات..mumaşat [آد] بيريله مۇدارا اتمه، گئچينمه (فا: ~).	
مىمالك..məmalək [آد، عربجه] مملكت لر، اؤلكلر (فا: ~).	
مىماليك..məmalik [آد، عربجه] مملوك لار، قوللار، بنده لر (فا: ~).	
مىمانعت..mümaniet/mumaniyet [آد، عربجه] انگل، قارشى قويما prevention	
مىمتاز..mümtaz [صفت، عربجه] سئچگين (فا: ~). distinguished	
مىمتحن..mümtəhən [صفت، عربجه] سينا ولايان (فا: ~). examine	
مىمتد..mümtəd [صفت] اوزانتى لى (فا: ~). extende	
مىمتنع..mümtənə [صفت، عربجه] چكينن (فا: ~). impossible	
مىمد..moməd [آد، عربجه] ۱-كمك، يارديم (فا: كمك). helping	
۲-يئر آدى كيمى ايشله نير (ان آرى ۱۲ آد)، باخ: يئر آدلارى.	
مىمدلى..məmdəli [اؤزل آد] ساوه همدان شاهسون ائلى نين كلهوند بؤلگونه باغلى بير تورك طايفاسى نين آدى ^{۹۸} .	
مىمدوح..məmduh [صفت، عربجه] مدح اولونموش (فا: مدح شده).	
مىمدود..məmdəd [صفت، عربجه] اوزانميش، چكيلميش (فا: ~).	
مىمدوده..məmdədə [اؤزل آد] مامادى، مامادى كندى: خوى دا كند آدى {ماما داغى}.	
مىمزوج..məmzuc [صفت، عربجه] قارشيميش، قاينا شميش (فا: ~).	
مىمكن..mümkün [صفت، عربجه] اولاييلير، اولاسى (فا: ~). possible	
مىملجه..məmləcə [اؤزل آد] بجنورد دا كند آدى.	
مىملك..məmləkət [آد، عربجه] اؤلكه، يورد (فا: كشور). country	
مىملو..məmlöv [صفت] دولو (فا: پر). full	
مىملوك..məmluk [آد، عربجه] كؤل، قول (فا: غلام). possessed	
مىملوكلار..məmluklar [اؤزل آد] (حكومت دؤنمى: م ۱۲۵۰-	

məmə yiyəndən pəpə yiyənə.. مەمە ییئەندەن پەپە ییەنە qədər [آد] بۇ یوکلو کیچیک لی هامی.	۱۵۱۷) مملوک سۆزۈ آغ قول معناسیندا اولاراق زامان ایچەریسینده ساواش اسیری ویا ساتین آلینانلاردان تشکیل تاپان حۆکمدرارین محافظ بیرلیکلرینه افاده اولوندو، ایوبیلرین سون حۆکمداری اولونجه اونون خانیمیسى "شجرالدر" تخته چیخیمیشدی، آنجاق بو دوروم خوش قارشیلانمادیغیندان، باشیچیلاردان عزالدین آییك ایله ائولندی و سلطان اعلام اولدو، بیله لیکله ایوبی خاندانی سونا چاتیپ و مملوكلار حکومتی اورتایا چیخدی (م ۱۲۵۰)، مملوكلار خاچیلار و موغوللاری دوردوراراق اسلام دۆنیاسینین قورویوجوسو اولدولار، آییك دن سونرا تخته چیخان قوتوز، موغول- اثرمنی- خاچلی متفق اوردوسونو عین جلود ساواشیندا پوزقونا اوغرأتدی (م ۱۲۶۰)، و قیپچاق خان سوریه نی خاچیلاردان آلدی. مملوكلار م ۱۳۹۰ جی ایله قدر مصرده حکومت اتدیلر و سونرا چركس مملوكلاری م ۱۵۱۷ یه قدر اگه من اولدولار، بو تاریخده عثمانلی پادشاهی سلطان سلیم مصری آلدی و عثمانلی امپراتورلوقونا باغلادی.
məməli.. مەمەلی [صفت] مەمەسی اولان (فا: پستاندار).	məməli.. مەمەلی [آد] تیکان تپە دە داغ آدی.
mammiferous مەمەلیلەر.. məməlilər [آد، دیرگی] امجکلیلەر، چوخراق تۆکلۈ دری لی، ایکی آغ جیبارلی، دۆرد بۆلۆملۈ اۆرکلی، بئیین لری گلشیمیش، اومورقالیلار صنفی و بالالارینی اۆز سۆتۈ ایله بسلە ین حیوانلار تاقیمی (فا: پستانداران).	məməliyan.. مەملیان [آد] مملو: سۆلدوز دا کند آدی.
məmhur.. مەمهور [آد] مۆهورلنمیش (فا: مەردار).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mümeyyiz.. مۇمەیز [ع، صفت] آیر تمان (فا: ~)	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
məmiş.. مەمیش [آد] اوشاق دیلیجه مەمە.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
məmiş xan.. مەمیش خان [آد] مۆمۈش خان: خوی دا کند آدی.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
məmi kəndi.. مەمی کندی [آد] هئریس و ساین قالا دا کند آدی.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mən.. مەن [خ] ین، بیرینجی تکیل عوضلیک {سومرجه} «ما، من»، دیوان لغات تورک دە ایشله نیبیدیر، گۆیتۆرک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، سن؛ بو کلمە عینا چوخ دیللردە ایشله نیر.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mən ciyöz.. مەن جییز [صفت] مەن دن اوخشار.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mən mən.. مەن مەن [باخ] مەن مەن.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mən mən demək.. مەن مەن دئمەک [باخ] مەن مەن دئمەک.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mənənjit.. مەنەن جیت [آد، فرانسیزجا] قیز دیرما، باش آغری سی، قوسما و سایق لاما کیمی بلیرتی لری اولان بئیین زارلاری التهای (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mənabə.. مەنابە [آد] قایناق لار (فا: منبع ها).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
münacat/munacat.. مۇنجات [آد، عربجه] یاخاریش، تانری یا یاخارما، الله ها دوعا و ثنا ائتمە (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
münadi/munadi.. مۇنادی [آد، عربجه] چاووش (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
minarə.. مینارە [آد، عربجه] اذان و ثرمک اۆچون مچیدلردە اوجا و دایرە شکلیندە اولان تیکیتی (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
münaziə/munaziə.. مۇنازە [آد، عربجه] تارتیشما (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
contestation مۇنازیل.. mənazil [آد] منزیل لر (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
münasib/ munasib.. مۇناسیب [صفت، عربجه] اویقون، بیه نیلن (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
suitable مۇناسبات.. münasibat/ munasibat [آد، عربجه] ایلگی لر، ایلشگی لر (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
münasibət/ munasibət.. مۇناسیبت [آد، عربجه] ایلشگی، ایلشیک (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mənasik.. مەناسیک [آد، عربجه] عبادت لر (فا: عبادت ها).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
mənasib.. مەناسیب [آد، عربجه] مەنصب لر (فا: ~).	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
ceremonies مەمەشیر.. məməşir [آد] مراغا دا کند آدی {ماما+شیر}.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).
məməvəzi.. مەمە ویزی [آد] مەمە دە سوت وئرن وژی.	məmnun.. مەمنون [صفت، عربجه] موئلۈ، سئوینج دۇیان (فا: متشکر).

مُنَاصِفَه..munasifə/ münasifə [ظ، عربجه] يارىلىغا، يارى يارى (فا: ~).	مُنْتَجَه..müntəccə [آد، عربجه] سونوج، وارقى (فا: ~). a result
dividing (~)	مُنْتَخَب..müntəxəb [صفت، عربجه] سئچيلىمىش (فا: ~). chosen
مناطق..mənatıq [آد، عربجه] بؤلگه لر (فا: ~). zones	مُنْتَخَب..müntəxəb [آد، عربجه] سئچمن (فا: ~).
منظر..mənazir [آد، عربجه] گۆرونلور (فا: ~). spectacles	مُنْتَخَبَات..müntəxəbat [آد، عربجه] سئچمه لر (فا: ~). selections
مُنَظَرَه..münazirə/ munazirə [آد، عربجه] اوز اوزه قونوشما (فا: ~). debate	مُنْتَدَار..minnətdar [آد] ييرينه قارشى ياخشى ليق بيلن و راضى ليق ائدن.
مناعت..mənaəf [آد، عربجه] ساغلاملىق، تواضع magnanimity	مُنْتَرَع..müntəzə [صفت، عربجه] آيريلمىش، قوپاريلمىش. wrung
مُنَافَات..münafat/ munafat [آد، عربجه] ييريريله مخالف اولما، ترس اولاراق (فا: ~). incompatibility	مُنْتَسَب..müntəsəb [صفت، عربجه] باغلى، ايلگيلى (فا: ~). relative
مُنَافِز..mənafiz [آد، عربجه] دليك دئشيك لر (فا: ~). pores	مُنْتَش..məntəş [تاريخى آؤزل آد] مين + داش؛ سلجوقلو وميصير-تۆرك والير يندن ^۷ .
منافع..mənafe [آد، عربجه] قازانچ لار، چيخارلار (فا: ~). profits	مُنْتَش..məntəş [آؤزل آد] قئيدار و قُروه ده كند آدى.
مُنَافِق..münafiq/ munafiq [صفت، عربجه] ايكي آؤزلو (فا: ~). hypocrite	مُنْتَشِير..müntəşir [صفت، عربجه] يايقين، ياييلمىش (فا: ~). published
مُنَافِي..mənafi [صفت، عربجه] نفى ائدن (فا: ~). inconsistent	مُنْتَشَه..məntəşə [آد] رينگ، ميل له ييريرينه توتدورولموش مثال پارچا (فا: درويش لر ين باشى توپوزلو آغاچى ^۸).
مُنَاقِب..mənaqib [آد، عربجه] اؤووله چك شئى لر (فا: ~). virtues	مُنْتَسَب..müntəsib [صفت، عربجه] برقرار اولموش (فا: ~).
مُنَاقِشَه..munaqışə/ munaqışə [آد، عربجه] تارتيشما (فا: ~). dispute	مُنْتَظَر..müntəzər [صفت، عربجه] گۆزله ين، بكله ين (فا: ~). waiting
مُنَاقِصَه..munaqisə/ munaqisə [آد، عربجه] اسكىتمه ساتيشى، آرساما، آزالتما، آچيق اسكىتمه، آچيق آزالتما (فا: ~). low tender	مُنْتَظَم..müntəzəm [صفت، عربجه] دؤزگن، دؤزنلى (فا: ~). arranged
مُنَاقِض..munaqiz/ munaqiz [صفت، عربجه] چليشكى، ييريرينه ترس (فا: ~). contradisting	مُنْتَظَمَن..müntəzəmən [ظ، عربجه] دؤزن لى اولاراق (فا: ~).
مُنَال..mənal [آد، عربجه] مال ومولك، واردؤولت (فا: ~). anything	مُنْتَفَع..müntəfə [صفت، عربجه] قازانمىش (فا: ~). deriving
مُنَان..mənnan [صفت، عربجه] مئت قويان، ياخشى ليق ائدن (فا: ~).	مُنْتَفَى..müntəfi [صفت، عربجه] هئچ اولموش، يوخ اولموش (فا: ~).
من ايچينجى..məniçinci [آد] كيشينين منليگيني مركز سايما گؤروشو، من مركزجى، اتقوسانتريست ^۹ .	مُنْتَقِد..müntəqid [آد، عربجه] انتقاد ائدن (فا: ~). criticiser
من ايچينجى ليك..məniçincilik [آد] كيشينين منليگيني مركز ساينفلسفه سل گؤروش، من مركزجيليك، اتقوسانتريزم ^{۱۰} .	مُنْتَقِل..müntəqil [آد، عربجه] انتقال تاپان (فا: ~).
مُنَبَّت..münəbbət [آد، عربجه] اويماجيليق (فا: ~). inlaid	مُنْتَقِيماق..minnet qoymaq [آد] ييرينين ياخشى ليق ائتمه يين دئمك (فا: متنگداشتن)
منبر..mənbər [آد] مچيدلرده مالالارين دانيشديغى يئر (فا: ~). pulpit	مُنْتَلِي..minnətli [آد] متدار، ييرينه قارشى ياخشى ليق بيلن (فا: متدار).
منبر..mənbər [آؤزل آد] ساين قالا دا كند و داغ آدى.	مُنْتَهَا..müntəha [آد، عربجه] سونوندا (فا: ~). end
منبسط..münbəsit [آد، عربجه] آچيلمىش و ياييلمىش، گنئيشلنمىش.	مُنْتَهَى..müntəhi [صفت، عربجه] سونا ارميش (فا: ~). terminating
منبع..mənbə [آد، عربجه] قايناق، پينار، گۆزه (فا: ~). source	مُنْتُور..mənsur [آد، عربجه] منظوم اولمايان (فا: نثر شده).
مُنَبَّه..münəbbəh [صفت، عربجه] اوياريجى، اوياديغى (فا: ~).	مُنْعَر..müncər [صفت، عربجه] دوغرولموش، يئنلمىش.
مُنْت..minnət [آد، عربجه] ائديلن حُرمت و ياخشى ليغا دؤيولان بورجلولوق، اؤزونو بورجلو بيلمه حسى (فا: ~). grace	مُنْجَقان..mənciқан [آؤزل آد] ساوه ده كند آدى {مؤنجوق + ان}.
مُنْتَج..müntəc [آد] سونوج (فا: ~).	مُنْجَم..münəccim [آد، عربجه] ۱- آسترولولوق، اولدوز فالچى سى. ۲- گؤى بيلمجى سى، (فا: ~). astrologer
	مُنْجَم باشى..münəccim başı [آد] ۱- گؤى بيلم لر ين بؤيوكو (فا: ~) ۲- ۱۱ جى يوزيل ياشايان، چوخلو تاريخ، ادبيات و بيلم حاققيندا كتاب يازان شخصين آدى "اؤرنك: منجم باشى تاريخى".
	مُنْجَمِد..müncəmid [صفت، عربجه] دونموش (فا: ~). forzen

منزل..mənzil [آد، عربجه] ۱-یولجولارین دوردوغو و دینجلدیگی یئر. ۲-اٲو، قونوت. ۳-بیرگونلوک یول مسافه سی (فا: ~).	منجه..mənçə [ظرف] منه گۆره، منیم فیکریمجه "منجه بو ایش دۆزه لندیر".
منزلت..mənzilət [آد، عربجه] مقام و شأن، مرتبت (فا: ~).	منجی..mənçi [آد] منجی، اؤزوندن دٲین (فا: منم منم کئنده) ۲.
منزوی..münzəvi [آد، عربجه] توپلومدان قاچان (فا: ~). retired	منجی..münçi [صفت، عربجه] نجات وٲرن، قورتاریجی. deliverer
منزه..münəzzəh [صفت، عربجه] تمیز، آرین (فا: ~). guiltless	منجیل..mənçil [صفت] یالنیز اؤزونو دوشونن، بنجیل (فا: منم منم کئنده).
منسوب..mənsub [آد، عربجه] ایلیشگی لی، باغلی (فا: وابسته). related	منجیل..mənçil [اؤزل آد] علیشاه عوض و رودبار دا کئند آدی.
منسوبیت..mənsubiyət [آد، عربجه] ایلگی لی لیک، باغلی لیق (فا: وابستگی).	منچیک..mənçik [اؤزل آد] ملکیت، مال وارلیغی ۷.
منسوج..mənsuc [صفت، عربجه] توخوما، توخونموش و تیکیلیمیش (فا: ~).	منچیلەین..mənçiləyən [ظ، دده، آتادول] منه تای، منیم کیمی.
منسوجات..mənsucat [آد، عربجه] توخومالار (فا: بافته ها). textile	منحرف..münhərif [صفت، عربجه] بیر طرفه ساپیمیش، دوغرولوغون ایتمیش (فا: ~). deviated
منسوخ..mənsux [صفت، عربجه] اورتادان قالدیریلیمیش (فا: ~). woven	منحصر..münhəsir [صفت، عربجه] بیر کیمسه اۆچون آیریلیمیش، سینیرلانمیش (فا: ~). exclusively
منشاء..mənsə [آد، عربجه] باشلانقیج، گۆزه، قایناق (فا: ~). origin	منحط..münhət [ع، صفت] آلچاق، پوزوق (فا: ~).
منشآت..mənsəat [آد، عربجه] یازی لار، مکتوبلار (فا: ~).	منحل..münhəl [آد، عربجه] آرادان قالدیریلیمیش (فا: ~). dissolved
منشعب..münşəib [صفت، عربجه] دال لانمیش (فا: ~). branching	منحله..münhəllə [صفت، عربجه] منحل اولموش (فا: ~). dissolved
منشور..mənsur [صفت، عربجه] ۱-یاییلیمیش، نشر اندیلیمیش (فا: نشر شده) ۲-(مت) بیچمه prism ۳-حاکیم طرفیندن وٲرین دستور نوعو.	منحنی..münhəni [صفت، عربجه] آیتتی (فا: ~). curve
منشی..münşi [آد، عربجه] بیر شخص، یا بیر قورولوشون ایشلرینی دۆزنلەین و ثبت ائدن، سٲکرٲئر (فا: ~). secretary	منحوس..mənhus [ع، صفت] اوغورسوز (فا: ~). sinister
منشی تبریزی..münşi təbrizi [یازار] ۱۱جی یۆزیل ده یاشایاراق تورکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ۱۴.	مندربولاغی..məndərbulağı [اؤزل آد] هشتیری ده کئند آدی {۱- ماتتاربولاغی. ۲-مین دره بولاغی}.
منصب..mənsəb [آد] مقام (فا: پست). post	مندرج..mündəric [آد، عربجه] بیرشئین ایچینده یئر آلمیش (فا: ~). Inserted
منصف..münəssif [صفت، عربجه] یاریلایان (فا: ~). dividing	مندرجات..mündəricat [آد، عربجه] ایچینده کیلر (فا: ~). worn out
منصف..münəssif [صفت، عربجه] انصافلی، دۆزگون (فا: ~). equitably	مندرس..mündəris [آد، عربجه] کۆهنه، داغیلیمیش پالتار (فا: ~).
منسوب..mənsub [صفت] نصب اولونموش (فا: ~). appointed	مندش..məndəş [اؤزل آد] (متش، میتاش) عجله، عجله جی ۷. {مینداهش}.
منصور..mənsur [صفت] یاردیم اندیلیمیش، کۆمک اولونموش victorious	مندوله..məndülə [آد] آرخالیق، شالوار و بوجور شئی لر تیکیلن نازیک و مُحکم پارچا نوعو "مندوله چارشاو".
منصوره جعفری متقی (سوسن)..mənsurə cəfəri mətənə(susən) [یازار] گونش ۱۳۴۸ (م ۱۹۶۹) ده تبریز-متقی ده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ۵۲.	مندەجر..məndəcər [آد] اکیلمه میش خام یئر و توپراق ۱.
منصوریه..mənsuriyə [آد، عربجه] آذربایجان موغاملاریندان بیرینین آدی (فا: نام مقامی در موسیقی آذربایجان).	مندەجرلیک..məndəcərlik [آد] اکیلمه میش خام یئر و توپراغین وضعیتتی.
منصور..--mənsur [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشلەنیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۰ آد سایماق اولار).	مندەدول..məndədöl [اؤزل آد] اورمیە ده کئند آدی.
	مندیل..məndil [آد، عربجه] جیب دسمالی، یایلیق، بوقجا. ۲-تایا آلتلیغی، تایانین چورومه سی اۆچون آلتینا قویولان کۆهنه اوت (فا: سفره). turban, tablecloth
	مندیل..məndil [اؤزل آد] اورمیە ده داغ آدی. باخ: مراغا.
	منزجر..münzəcir [صفت، عربجه] قورخودولان، قوولان (فا: ~).

منصور حمدي.. Mənsurhəmdi [اؤزل آد] هشتريلى چاغداش شاعردير ^{۱۵۶} .	مُنْفَسَخ.. münfəsix [صفت، عربجه] پوزولموش، داغيلميش، فسخ ائديلميش (فا: ~). dissolved
مُنْضَم.. münəzzəm [صفت، عربجه] اكلنميش (فا: ~).	مُنْفَصِل.. münfəsil [صفت، عربجه] آيريلميش، آيريق (فا: ~). separate
مُنْطَبَق.. müntəbiq [صفت، عربجه] انطباق تاپميش (فا: ~). coinciding	مُنْفَعْت.. mənfeət [آد، عربجه] يارار، چيخار، فايدا (فا: سود). profit
منطق.. məntiq [آد، عربجه] دۆشونوش، تفكر و دۆشونجه نين قورال و ييجيم لرى حاقيندا بيلم (فا: ~). logic	مُنْفَك.. münfək [صفت، عربجه] آيريلميش (فا: ~). separate
منطقچى.. məntiqçi [آد] منطق بيلم ايله اوغراشان.	منفور.. mənfur [ع، صفت] قارقينميش، ايرنج (فا: نفرين شده). hated
منطقسل.. məntiqsəl [صفت، عربجه] منطق ياسالارينا مناسب، منطق له ايلگيلى.	منفى.. mənfi [صفت، عربجه] اولومسوز (فا: منفى). negative
منطقه.. məntəqə [آد، عربجه] بؤلگه (فا: محال). zone	منفى ليك.. mənfilik [آد] ۱- اولومسوزلوق ۲- نقصان، چاتيشمايان جهت.
منطقى.. məntiqi [صفت، عربجه] منطق ياسالارينا مناسب (فا: ~).	منقار.. minqar [آد، ع «نقر»] ديمديك (فا: ~) {ديو اندا «مينقار» پينار} سؤزو هم كؤك و معنا لاحاظيندان بوسؤزدن آيريدير{.
منطيق.. məntiq [صفت، عربجه] فصيح دانیشان، آخيچى (فا: ~).	مُنْقَبْض.. münqəbiz [صفت، عربجه] ۱- بوزولموش، ييغيلميش (فا: ~) ۲- contracted وثریم سيز، الی سیخی، الی برک.
منظر.. mənzər [آد] گؤرونوش (فا: ~). aspect	مُنْقَد.. münəqqid [آد، عربجه] تنقيدچى، ائلشتيرمن، ائلشتيريجى.
منظره.. mənzərə [آد] گؤرونشو، گؤرونوش، دقتى چكن هرشنى (فا: ~). view	مُنْقَرِض.. münqəriz [صفت، عربجه] آرادان گتتميش overthrown
منظرية.. mənzəriyə [اؤزل آد] قوم كندى، نفوس* ۱۵ نفر (شاهسون طايفاسى).	مُنْقَسِم.. münqəsım [صفت، عربجه] بؤلونموش (فا: ~). divided
مُنْظَم.. mənzum [صفت، عربجه] دوزوملو، مرتب (فا: ~). regular	مُنْقَش.. münəqqəş [صفت، عربجه] نقش وورولموش (فا: ~). painted
مُنْظَم.. münzəm [صفت، عربجه] اكلنميش، قاتيلميش (فا: ~).	مُنْقَشَه.. mənəqşə [آد] باخ: بنؤوشه.
منظور.. mənzur [آد، عربجه] نظره توتولان (فا: ~). consideration	مُنْقَضَى.. münqəzi [صفت، عربجه] اوتموش (فا: ~). elapsed
منظوم.. mənzum [آد، عربجه] اوياقلى، دوزنلى، نظم لى يازى (فا: ~) versified	مُنْقَطَع.. münqəte [صفت، عربجه] كسيلميش (فا: ~). cut (off)
منظومه.. mənzumə [آد، عربجه] نظملى و اوياقلى اثر (فا: ~). poem	منقل.. mənqəl [آد، عربجه] اودلوق، باخ: مانقال.
منظومه ی شمسی.. mənzume ye şəmsi [آد، عربجه] گوتش سيستمى (فا: ~).	مُنْقَلَب.. münqəlib [صفت، عربجه] دؤنموش (فا: ~). turned
منع.. mən [آد، عربجه] ياساق لاما، ايدين وثرمه مه (فا: قدغن). prohibition	منقوتاي.. mənqutay [اؤزل آد] سراب دا كند آدى {منگو+تای: ابدى}.
منعقد.. münəqid [آد، عربجه] آنلاشما (فا: ~). held	منقوش.. mənquş [آد] ايشلنميش، نقش ساليتميش (فا: ~). engraved
منعكس.. münəkis [آد، عربجه] يانسىما (فا: ~).	منقوط.. mənqut [آد] نقطه لى (فا: نقطه دار). dotted
منعم (منعيم).. münim [آد، عربجه] نعمت وثرن (فا: ~).	منقولات.. mənqulat [آد] منقول شئى لر (فا: ~). movable
منعم.. münəm [آد، عربجه] نعمت وثريلميش (فا: ~).	منقول.. mənqul [آد، عربجه] داشينار (فا: قابل انتقال).
منفجره.. münfəcirə [صفت، عربجه] پاتلاييجى (فا: ~). explosive	منكبرتى.. münkberti/ [اؤزل آد] منكبىرنى münkberni : باخ: منگو وثردى، الله وثرن (فا: ~).
منفذ.. mənfəz [آد، عربجه] دليک (فا: سوراخ). holed	منكر.. münkər [صفت، عربجه] كؤتو و قبيح ايش (فا: ~).
منفرج.. münfəric [صفت، عربجه] آچيلميش (فا: ~). obtuse	منكر.. münkir [صفت، عربجه] دانان، انكار ائدن (فا: ~). denying
منفرد.. münfərid [آد، عربجه] تك، آيرى، يالنيز اولان شئى. alone	منكسر.. münkəsir [صفت، عربجه] قيريلميش، قيريق (فا: ~). broken
منفردا.. münfərdən [صفت، عربجه] تك باشينا، يالنيز جا (فا: ~).	منكن.. mənken [اؤزل آد] اوغوز-قيشيق بويوناعايدير آدى (م ۱۶ جى قرن) ^{۲۲۵} .

مَنگُوخه..mənkuhe [آد، عربجه] نیکاحلی، کبین لی آرواد.	مَنگُوْن..məngün [تاریخی آؤزل آد] هولا کونون اوغلو، {مین+گُوْن، مَنگُو+ن}.
مَنگ..məng [باخ: بَنگ] شاشقین، بوْناق، آبتال، گِیج (فا: گِیج) gamble	مَنگی..məngi [آؤزل آد] اینسان آدی، باخ: مَنگُو، بَنگی، بَنگُو.
مَنگِرک..məngrək [آؤزل آد] شیراز-فیروزآباد دا کند آدی.	مَنگی تِیمُوْر..məngiteymur [تاریخی آؤزل آد] آلتین اوردو خانلاریندان.
مَنگلی..məngli [آؤزل آد] باخ: مَنگُو+لی، بَنلی.	مَنگیرلَه مَک..məngirləmək [تاثیریلی ائیلیم، دا] تئز قارمالاماق، اله گئچیرمک.
مَنگلی خاتُون..məngli xatun [تاریخی آؤزل آد] توغلوک تِیمُوْر خان'ین آناسی.	مَنگیلیک..məngilik [آؤزل آد] سونسوزلوق.
مَنگلی گیرای خان..məngligirayxan [تاریخی آؤزل آد] قیریم خانلاریندان.	مَنلی سَنلی..mənlı sənli [ظرف] من وسن بیرلیکده آؤز آرامیزدا.
مَنگَن..məngen [آؤزل آد] ۱-اوخچو ۲-ماهر ۳-بیلگه خاقانین ایلک آدی.	مَنلیک..mənlık [آد] آؤز لیاقتی نی درک ائتمه و قیمتی نی بیلمه، حیثیت و شرف، بیر کیمسه نین آؤز وارلیغی و وضعیتی (فا: شخصیت، منیت). personality, pride {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
مَنگَنیز..məngənz [آد، فرانسیزجا] آتوم سایسی سی ۲۵، آتوم آغیرلیغی ۵۴،۹۳، اریمه نُقطه سی ۱۲۴۴ درجه، یوغونلوق ۷،۳۹، قیسالتماسی Mn، چلیگی سرتلشدیرمک اؤچون اونا قاتیلان، سرت و قیریلقان بیر ائلمئنت.	مَنلیک ایتیمی..mənlık itimi [آد] آؤزونو و شخصیتینی الدن وئره رک بیر نوع روحی خسته لیک.
مَنگَنه..məngənə [آد، یو ماکینا] سیخاج (فا: ~). press	مَنلیک سیز..mənlıksız [صفت] منلیگی اولمایان، حیثیت سیز، شرف سیز.
مَنگُو..məngü [آؤزل آد] ابدیت، سونسوزلوق، اؤلوم سۆزلوک {باخ: بیین}.	مَنلیکچی..mənlıkçı [صفت] فقط آؤزونو قاباغا آتان و آؤزونو بیهن.
مَنگُو-..məngü- [آؤزل آد] اینسان آدلاری: مَنگُوآلپ، مَنگُوای، مَنگُوآرس (منکورس ^{۱۴۷})، مَنگُوآی، مَنگُوآکین، مَنگُوآجای، مَنگُوآجک، مَنگُوآخان، مَنگُوآقوْل، مَنگی خان، مَنگی قوْلا.	مَنلیکچی لیک..mənlıkçılık [آد] هر شئی ده آؤزونه بیئمه ایشی، ائقوتیزم.
مَنگُوْبُردی..Məngüberdi [تاریخی آؤزل آد] خوارزمشاهلی سلطان جلال الدین دؤزگون آدی، مَنگُوْئردی: تانری وئردی (فارسیجا: منکبرنی، منکبرتی).	مَنم لیک..mənəmlık [آد] تکبر، آؤزونو توتما (فا: غرور). pride
مَنگُوْتاش..məngütaş [تاریخی آؤزل آد] بیلگه خاقانا عاید اوره خُون آئیت لاری.	مَنم (منم منم دئمک)..mənəm mənəm (mənəm mənəm demək [تاثیر سیز ائیلیم] مغرور اولماق، تکبر گوسترمک، آؤزوندن باشقا هئچ کسی سایماق.
مَنگُوْتای..məngütay [تاریخی آؤزل آد] تولای خان دؤنمی، هرات والیسی.	مَنم لیک..mənəmmənlık [باخ] منم لیک.
مَنگُوْج..məngüc [آؤزل آد] ۱-سونسوزلوغا اولاشمیش، آرمیش، اولو ۲- [تاریخی آؤزل آد] سلجوقلو مَنگُوْجلر بگلیگی نین قوروجوسو و ایلک بگی.	مَنوْط..mənut [آد، عربجه] باغلی، آسیلی (فا: بسته به). depending
مَنگُوْج آتا..məngücata [تاریخی آؤزل آد] بیلگی و تجربہ سینه باش وورولان بیلگه کیشی.	مَنوَال..mınval [آد، عربجه] قایدا، قورال، یول، اوصول (فا: ~).
مَنگُوْج آتسِز..məngücatsız [تاریخی آؤزل آد] آلپارسلان خان دؤنمی، آذربایجان والیسی.	مَنوْآل..manual [آد، فرانسیزجا] ال کتابی.
	مَنوْر..münevver [صفت، عربجه] ۱-آیدین، ایشیق لی، پارلاق نورلو. ۲-ایشیق ساچان، آیدین لادن (فا: منور).
	مَنوْرتَه..münevvertəpə [آؤزل آد] همدان-اسدآباد دا کند آدی.
	مَنه..məne [ظ] (یؤنلوک حال)، منیم اوچون (فا: به من) me {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير} مانغا.
	مَنه داغی..məne dağı [آؤزل آد] خیاو دا داغ آدی.
	مَنه دِم..mühədim [صفت، عربجه] داغیلیمیش، بیخیلمیش (فا: ~).
	مَنه زِم..mühəzim [صفت، عربجه] پوزولموش (فا: ~). vanquished
	مَنه یات..mənhıyat [آد، عربجه] دین یاساق لاری (فا: نهی شده ها).
	مَنی..məni [ض] من سۆزونون ائگی لیک حالی (فا: مرا). Me

منی..مەن [آد، عربجه] دۆل سۆیو، بئل سۆیو، آتمیق، تور، اسپرما (فا: ~).	مُوافقت..muvafiqet/muvafiqet [آد، عربجه] مُناسَب گۆرمه، قبول ائتمه، (فا: ~).
مُنیر..münir [صفت، عربجه] پارلانمیش (فا: ~). illuminating	مُوافقت نامه..muvafiqetname/ muvafiqetname [آد] آنلاشما (فا: ~). letter of agreement
منیری..müniri [یازار] (۱۲۸۰-۱۳۵۹) باکی لی شاعر دیر ^{۱۱۷} .	مُواقع..məvaqe [آد، عربجه] چاغلار، موقع لر (فا: ~). attacking
منیز یوم..mənyəziyom [باخ] مقنزیوم.	مُوالد..məvalid [آد، عربجه] دوغوملار (فا: مولود ها). births
منیشگه..mənişge [اؤزل آد] هشتیری ده کند آدی {مین ایشگه / اینجه}.	مُوالی..məvali [آد، عربجه] عثمانلی دؤولتینده یوکسک درجلی علمیه منسوب لارینا وئریلن آد (فا: ~).
منیمسنمک..mənimсэнmək [بلسیز ائيلم] قبول ائدیلمک، بیه نیلمک.	مُوانع..məvane [آد، عربجه] مانع لر، انگل لر (فا: مانع ها). obstacles
منیمسه مک..mənimsemək [تائیرسیز ائيلم] بینمک، اؤزونه چیخماق.	مُواهب..məvahib [آد، عربجه] باغیشلار (فا: بخشش ها). gifts
منیمسه ییش..mənimseyiş [آد] منیمسه مه ایشی، بنیمسه ییش.	مُوتق..müvəssəq [صفت، عربجه] بلگه په دایانان، دوغریلگه لنمیش، ساغلام گوونیلیر (فا: قابل اعتماد). reliable
مُوات..məvat [آد، عربجه] اؤللو (فا: مردگان). inanimate	مُوجّه..müvəccəh [صفت، عربجه] جاه و مقام صاحبی (فا: ~).
مُواج..məvvac [صفت، عربجه] دالغالی (فا: موج دار). wavy	مُوحّد..müvəhhid [صفت، عربجه] تک تائیریچی (فا: ~).
مُواجب..məvacib [آد، عربجه] مُقری، آیلیق گلیر (فا: ~). salary	مُوحش..müvəhhiş [آد، عربجه] وحشتناک (فا: ~). dreadful
مُواجه..muvace [آد، عربجه] اؤز اؤزه گلمه (فا: ~). confronting	مُودّت..müvəddət [آد، عربجه] دوستلوق (فا: ~). friendship
مُواجهه..muvacihe [آد، عربجه] اؤز اؤزه اولما (فا: ~).	مُورّب..müvərrəb [صفت، عربجه] آییلمیش (فا: ~). oblique
مُواد..məvad [آد، عربجه] نسنه لر (فا: ماده ها). matters	مُوزّع..müvəzzə [آد] بؤلوشدورن، یاییچی (فا: ~). distributor
مُوارد..məvarid [آد، عربجه] موردلر (فا: ~). instances	مُوظّف..müvəzzəf [صفت] گۆرولی (فا: ~).
مُواریت..məvaris [آد، عربجه] قالیتی لار (فا: ارثیه ها). narcotic	مُوقّق..müvəffəq [صفت، عربجه] باشاری لی، باشارمیش (فا: ~).
مُوازات..müvazat/ muvazat [آد، عربجه] برابر اولما، اؤز به اؤز اولما (فا: ~).	مُوقّیّت..müvəffəqiyət [آد، عربجه] باشاری (فا: ~). success
مُوازنّت..müvazinet/ muvazinet [آد، عربجه] موازی اولما، دنگه لی اولما (فا: ~).	مُوقّت..müvəqqət [صفت، عربجه] گئچی جی (فا: ~). temporary
مُوازنّه..müvazine/ muvazine [آد، عربجه] دنگه له مه، برابر له مه (فا: ~). balance~	مُوقّتاً..müvəqqəten [ظرف] گئچی جی اولاراق (فا: ~). temporarily
مُوازی..müvazi/ muvazi [صفت، عربجه] قوشوت، پارالل (فا: ~). parallel	مُوقّتی..müvəqqəti [آد، عربجه] گئچی جی اولاراق (فا: ~).
مُوازین..məvazin [آد، عربجه] میزان لار (فا: ~).	مُوقّر..müvəqqər [صفت، عربجه] وقارلی (فا: باوقار). grave
مُواصلت..müvasilət/ muvasilət [آد] بیریری نه یتیشمه، قووشما (فا: ~).	مُولّد..müvəllid [صفت] اوره تن (فا: ~).
مُواصله..müvasilə/ muvasilə [آد، عربجه] اولاشیم، اریشیم (فا: ~).	مُولّتو..məvultu [آد] پیشیگین چرخاردیغی سس، میولّتو، .
مُواضع..məvaze [آد، عربجه] یئرلر، موضع لر (فا: موضع ها). positions	مُولّد اشماق..mävuldaşmaq [قا] بیرلیکده میولّتو سسی چرخارماق (پیشیک).
مُواظب..müvazib/ muvazib [آد] گۆزتله مه (فا: ~). careful	مُولّد اماق..mävuldamaq [دده، س] میولّتو سسی چرخارماق (پیشیک).
مُواعّد..məvaid [آد، عربجه] قول وقرارلار، موعدلر (فا: ~). promises	مُویز..mäviz [آد، دا] اؤزومون قاراشانی نوعونون قوروتولموشو.
مُواعظ..məvaiz [آد، عربجه] وعظ لر (فا: وعظ ها). preachings	مُوین..mävün [اؤزل آد] بوئین زهرا دا کند آدی.
مُوافق..müvafiq/ muvafiq [صفت، عربجه] اوئیقون، دؤز و مُناسَب (فا: ~).	مُوبّد..mubid [آد، عربجه] دین قوللوقجوسو (فا: ~). priest
	مُوبل..mobl [آد، فرانسیزجا] موئیلیا: اوتورماق اوچون بیرنوع یومشاق صندلی، آغاجدان دوزلمیش ائو وسایلی (فا: میل). furniture

مۆبیل..اۆزۈ..mobil [آد] موبیل اۆزۈ پارچاسی (فا: رومبیلی).	مۆجب..muceb [آد، عربجه] سبب، علت، ندن (فا: علت). cause
slipcover	مۆجد..muced [صفت] یارادان (فا: پروردگار). author
موت..movt [آد، عربجه] اؤلوم (فا: مرگ). death	مۆجر..mucer [صفت] اجاره وئرن (فا: اجاره دهنده). hirer
موتال..motal [آد] ۱-داوار دری سیندن دۆزلمیش بۆیوک پۇتدوق، قیشدا پنیر قویلاماق اوچون بۆیوک قاب (فا: خیک) ۲-شیشمان (قارین) {پۇتلوق، پۇت+ال، پۇتال، موتال، موتال}.	مۆجود..movcud [آد] وار اولان، یاراتیق (فا: آفریده). existing
موتال پاپاق..motal papaq [آد] داوار دری سیندن ائوده دۆزلمیش بۆیوک پاپاق.	مۆجودات..movcudat [آد، عربجه] وارلیق لار، یارتیق لار (فا: آفریدگان). beings
موتال پنیری..motal pəniri [آد] موتالدا ساخلانیلان پنیر.	مۆجودی..movcudi [آد] وار اولان (فا: هست و نیست). cash on hand
موتال توتماق..motal tutmaq [تاثیری ائیلیم] ساخلاماق اوچون پنیری موتالا دودورماق.	مۆجودییت..movcudiyet [آد، عربجه] واراؤلما، وارلیق، وار اولوش (فا: هستی).
موتال داغی..motal dağı [آد] اوجان دا داغ آدی.	مۆخراتاق..moxrataq [آد، آذربایجان] دا یئر آدی ۲۴.
موتال قارین..motal qarın [آد] شیشمان، پیلی.	{ماخ+آرا+داغ}.
موتاللی..motallı [آد] کلئیر ده کند آدی. {باخ: موتال}.	مود (مودا)..mod(mod) [آد] یئننی عادت، مودا (فا: مد). fashion
موتاموتو..motmutu [آد، بیتگی] تورشا شیرین میوه سی اولان کول بیتگی.	مودئراتو..moderato [آد، ایتالیانجا] موزیک اۆچون: یاواش آغیرو تلمسدن.
موتور..motor [آد، لا: حرکت گتیرن] داشیت لاردا آراجی یثردن بؤلوم، مکانیکی وسیله لرده محرک بؤلوم (فا: ~) motor	مودئراتور..moderator [آد، لا] کلاویشلی (دیل لی) موسیقی آلت لرینده سسین گۆچونو تنظیم ائندن آلت.
موتور اودلانماسی..motor odlanması [آد] موتورون ایشه دوشمه سی (فا: احتراق موتور). combustion	مودرن..modern [صفت، فرانسیزجا] چاغا اویقون، چاغجیل، چاغداش (فا: مدرن).
موتورچو..motorçu [آد] موتور ایشله دن (فا: موتورچی). motoman	مودرنیزم..modernizm [آد، فرانسیزجا] یئننی لشمه (فا: مودرنیزم).
موتورخانه..motorxana [آد] موتور اولان اودا (فا: موتورخانه). engine	مودرنیزه..modernize [آد، فرانسیزجا] یئننی لشدیریلیمیش، چاغجیل - لاشمیش (فا: ~).
موتور سیکلت..motersiklet [آد] ایککی تکرلی موتورلو آراج motorcycle	مودئل..model [آد، فرانسیزجا] اؤرنک بیچیم، اؤرنک (فا: مدل).
موتور لاشدیرماق..motorlaşdırmaq [تاثیری ائیلیم] موتور لاتجهیز ائدیلیمک.	مودئم..modem [آد، فرانسیزجا] ییلگی ایشلم ۲.
موتورلو..motorlu [صفت] موتورو اولان (فا: موتوردار). motorized	مودئل..modul [آد، فرانسیزجا] بیرایش ویا نسنه نین بؤلوملری آراسیندا اورانتی نی ساغلاماق اۆچون ایشله نن اؤلچو بیریمی (فا: مدول).
موتوری..motori [صفت] موتور و داشیتلا ایلگیلی (فا: ~).	مودیفیکاسیون..modifikasiyon [آد، فرانسیزجا] دیشمه (فا: تغییر).
motorized	مور..mor [صفت، سن (مر)] قیرمیزی و گۆی (ماوی) رنگلرین قاریشما- سیندان اله گلن رنگ. {باخ: مورن}.
موتورین..motoriyan [آد] موتور یاغی.	مورئن..moren [آد، فرانسیزجا] بوزول داش {باخ: مورن}.
موتون..motun [آد] بوتون، بوتونلوک (بعضاً مته خانین اصیل آدی) ۷.	مورآته سی..morötesi [آد] گۆزله گۆرونموین دالغا بویلا ری ۲۰۰-۴۰۰ آنگستروم اولان ایشین لار، بواشین لار مور ایشینی اؤته سینده اولولار (فا: فرا بنفش). ultraviolet rays
موتیف..motif [آد، فرانسیزجا] موتیو: اساس عنصر، یان یانا گلهرک بیر بنزمه ایشینی وجودا گتیرن مستقل عضولاردان هر بیر، بیر اثرده یان یانا گلن مستقل بیریرینه اوخشایان عضولارین هر بیر، بیر صنعت و موسیقی اثری موضوع سونون اساس عنصر.	مورارتماق..morartmaq [تاثیری ائیلیم] مور وضعیت گتیرمک.
موج..movc [آد، عربجه] دالغا (فا: موج). wave	مورارتی..morarti [آد] مور رنگ آلمیش یئر.
	مورارماق..morarmaq [تاثیر سیز ائیلیم] مور رنگینه گلیمک.
	موراریش..morarış [آد] مورارماق ایشی.

مۆرال..moral [آد، فرانسىزجا] بىراينسانين روحسال گوجو، اۆرك- گوجو (فا: مُرال).	مۆرفونولوژى..morfonoloji [آد، فرانسىزجا] دىلچىلىگىن فونولوژى و مورفولوژى علاقه سىنى، مورفئملرين فونئم تركىبىنى، اونلارين سىرالانما قانونلارنىنى، آراشديران بىلىم (فا: ~).
مۆراللى..moralli [اؤزل آد] على بايراملى، دا يئر آدى ^{۲۴۰} .	مۆرفى..morfi [آد] خاشخاش شيره سىندن حاضزلانان آغرى كسن و يۇخو گتيرن ناركوتىك ماده، حدديندن آرتيق اولورسا آغى و زهر كىمى عمل اندير {يو: اساطيرلده يۇخو آلاهى}.
مۆرالىزم..moralizm [آد، فرانسىزجا] تۆره جى ليك، اخلاق چى ليك دؤكترينى، اخلاقى آراج يوخ آماج سايان دؤكترين (فا: مُرالىزم).	مۆرفىن..morfin [آد، فرانسىزجا] بير نوع اويوشدوروجو ماده (فا: مورفين). morphine
مۆران..moran [اؤزل آد] گترمى ده كند آدى {باخ: مۆرن}.	مۆرئستو..morüstü [باخ] مۆر اؤته سى "مؤراؤستوايشين: مۆر اوستو اشعه (فا: اشعه فراينفش). ultraviolet rays
مۆرئووشه..morbənövşə [آد، يىتگى] رنگى مۆرا چالان بيرنوع بنووشه.	مۆرئووشه..morfinist [آد] مۆرفىن دؤشگونو، مۆعتاد.
مۆرچل..morçel [آد] يئر التيندا قازيلان دالان و زاغا، سنگر ^{۸۲} . (فا: ~)	مۆرلاشماق..morlaşmaq [تائيرسىز ائيلم] مۆر بير رنگه گللك.
مۆرچىچكى..morçicəyi [آد، يىتگى] قيرمىزى پيشىك اوتو، ايكي چنك ليلردن، قيرمىزى پمبه و آغ چىچكلى، ايكي ايللىك اوتسوو يىتگى (فا: نوعى گياه). centanthus	مۆرلوق..morluq [آد] مۆر اولما وضعيتى.
مۆرئنگى..morrəngi [آد] بنفش رنگينده (فا: بنفش). violet (colour)	مۆرمور..mormor [اؤزل آد] گدهبگ، ده يئر آدى ^{۲۴۰} .
مۆرس..mors [اختراع چى سىنين آديندان] سيقنال لارلا شكلينده و تئلقراف سيستيمينده ايشله ين بير آراج.	مۆروغلو..moruğlu [اؤزل آد] شامخور، داغ آدى ^{۲۴۰} .
مۆرس..mors [اؤزل آد] ماكى دا داغ و كند آدى.	مۆروو..murov [آد] مۇروو murov: گنچميشلرده: كند يئرلرينده پوليس وظيفه سى داشييان حكومت گۇرولى سى ^۱ .
مۆرس اپاراتى..mors aparati [آد] مۆرس سيستيمينده ايشله ين آراج.	مۆرووداغى..murovdağı [اؤزل آد] بالاكن، ده سيراداغ و بير زيروه آدى (۳۳۴۳) ^{۲۴۰} ؛ شىستر ده داغ آدى {مارا+اوا}.
مۆرس الفباسى..mors alfabesi [آد] مۆرس آلفابىسى: سيقنال لار شكلينده و تئلقراف سيستيمينده ايشله نن بير الفبا.	مۆرووجا..murovca [آد، يىتگى] ياپراقلارى توپا، يابانى، يشمه لى، اوتسوويىتگى.
مۆرسالخم..morsalxım [آد، يىتگى] باقلا گيللردن، سالخم كىمى، مۆر، آغ، رنگلى چىچكلر آچان ۲۰ متره قدر اوچالان چوخ ايللىك بير سارماشيق (فا: نوعى پىچك). wisteria sinensis	مۆرۇق..moruq [آد، يىتگى] گيله ميوه لى بير كۆل يىتگى و اونون آغ ويا قيرمىزى شيرين ميوه سى، آغاج چيله لگى (فا: تمشك) rubus
مۆرفتم..morfem [آد، فرانسىزجا] كلمه لر ين بىچيم بيريمى، كلمه لر ين ان كىچىك و اؤزوجه معنا ويا قراماتىك وظيفه داشيان حصه لرى: اؤرنك: گتيرمه ميشم (گتير+مه+ميش+ام)، گولومسندى (گول+اؤم+س+ان+دى)، چۆره يى (چۆرك+ى). بورادا سيرا يلا ۴-۵-۲ مۆرفتم وار ولى ۵-۴-۳ هجا واردى (فا: مۆرفم).	مۆرۇق لوق..moruqluq [آد] مۆرۇق بيتن يئر.
مۆرفولوژى..morfoloji [آد، فرانسىزجا] اؤزىيچيم، بىچيم و شكل بىلگى سى، (فا: ~).	مۆرين..morin [اؤزل آد] مۆرۇن: مۇغولجاسؤزجوك اولراق آت / ايلخى معناسيندا ديرگى سايارلاردا ايشله نير ^{۱۲} . {باخ: مۆرن}.
مۆرفولوژىيا..morfolojiya [آد، فرانسىزجا] ۱-اورقانيزما، معدن- وتوپراقلارين قورولوشو حاققيندا بىلىم، ۲-هرهانسى بير ديلده سؤز فورملار ينين ديشمه سى سيستيمى (فا: ~).	مۆز..moz [آد، بى، عربجه] سارى ميوه لى بير آغاج musa sapientum
	مۆزالاق..mozalaq [باخ] مۆزالان.
	مۆزالان..mozalan [آد، ديرگى] بال آرى سينا بنزه ين بير سينك، آت ميلچه يى، قوردجوق لارى حثيوان لارين بدنينده انگل كىمى ياشايان، ايكي قانادلى بؤجك (فا: خر مگس). {ديوان لغات تورك ده بئيله ايشله نيدير} موقوزقاق ^۱ .
	مۆزالان وورموش دانا كىمى..mozalan vurmuş danakimi [ظرف] بيردن سيچرا يارق "قاچدى".
	مۆزگيللر..mozgiller [آد، يىتگى] بيرچنكلى، ايسى بؤلگه لرده يئتيشن، يۆزه قدر چئشيدى اولان، ميوه سى يئيلن، ساپ تئلر يئندن كاغاز، پارچا دۆزه نيلن يىتگى سو يو (فا: تيره اى ازگياهان).
	مۆزون..movzun [صفت، عربجه] اويوملو، اورانلى (فا: ~) rhythmic

مولوی..moləvi [اؤزل آد] (۶۰۴-۶۷۲) مولانا جلال الدین محمد (رومی) بلخ ده آنادان اولوب و قونیه ده وفات ائدیدير، مولانا ۶۴۲ ده شمس تبریزی ایله ملاقات ائدیدير، ۶۴۵ ده شمس قتله یتیشندن سونرا، اونا یاس ساخلایاراق عارفانه ایشلرله یاشامینی سۆردوردو، مولودی دن فارسجا مثنوی، دیوان و آزجا تورکجه شعرلر قالیدیر (اونون تورکجه دیوانی نین تاراجا گئتمه سی سؤیله نیر) (قایناق: مکتب مولویه، صدیق)، اؤرنک: "اؤسون وارسا ای غافل. آلدانماغیل زینهار مالا. شول نسنه یی کی سن قویوب. گئدرسن اول گئری قالا؛ یوخسول ایسن صبر ائيله غیل. گر بای ایسن ذکر ائيله غیل. هریر حالا شکر ائيله غیل. حق دؤندورور حالدان حالا" ۶۸-۷۱.	موسکوف..moskof [آد، خا] ۱-روس ۲-ظالم "موسکوف گاویری". موسیم..mevsim [آد، عربجه] موسیم musim: ایلین دؤرد فصلیندن هر بیرى season موسمور..mosmor [آد] چوخ مور، هریانی مور. موسمی..musimi [صفت، عربجه] فصل له ایلگیلی (فا: ~). seasonal موسول..mosul [اؤزل آد] زاقاتالا دا کند آدی ۲۴. موسوم..mosum [صفت، عربجه] بیر آدلا تانییمیش (فا: ~). named موصوف..mosuf [صفت، عربجه] وصف اولونموش (فا: ~). موصول..mosul [آد، عربجه] وصل اولونموش، یاپیشمیش (فا: ~). موضع..moze/mevzi [آد، عربجه] یئر، ماحال، یئرلم (فا: ~). place موضعی..muzei [صفت، عربجه] یئرل، لو کال (فا: ~). local موضوع..movzu [آد، عربجه] قونو (فا: ~). subject موضوعات..movzuat [آد، عربجه] بوتون قونوشولان شیئر (فا: ~). موطن..muten [آد، عربجه] آناوطن، دوغوم یئر (فا: ~). home town مود..muid [آد، عربجه] چاغ (فا: زمان). time موعظه..moize [آد، عربجه] اؤیود وئرمه (فا: ~). preaching مودود..moud [آد، عربجه] وعد اولونموش، سؤز وئرلمیش (فا: ~). موغ..mog/mug [آد] اسکی کاهین ومنجم لر وئرلین آد (فا: مغ) {باخ: موغ}.
مونارشی..monarşi [آد، فرانسیزجا] میراث یول ایله دیشین رژیم و باشچی سی، تک بگ (فا: ~). مونارشیست..monarşist [آد، فرانسیزجا] تک بگچی، تک ارکچی (فا: ~). مونارشیزم..monarşizm [آد، فرانسیزجا] تک بگلیک، تک ارکلیک، دؤولتین باشیندا بیر نفرین ویا پادشاهین تک باشینا یؤندیگی اداره اصولو، بۇ اصوللا اداره اولونان دؤولت، پادشاهلیق، مطلقیت (فا: ~). مونجوق..moncuq [باخ] بونجوق. مونقوج..monquç [اؤزل آد] چئویک ۷. مونقول..Monqu [اؤزل آد] آلتای تورکلری آلتای کیشیلر و قیرقیز-مونقوش؛ قیرقیز-تاقای-ساری باغیش بوی لارینداندیر ۱۵۸-۸۱. {باخ: مونغول}.	موقع..moqe [آد، عربجه] یئر، ماحال، مقام (فا: ~). occasion موقعیت..moqeyet [آد] وضعیت، یئرلم (فا: ~). situation موققولتو..moqqultu [آد] دوغوز کیمی حیوان لارین چیخاردیغی سس. موققولداماق..moqquldamaq [تاثیر سیز] انیلیم موققولتو سسی چیخارماق. موقوف..moquf [ع، صفت] توتوقلو، وقف اولونموش (فا: ~). موقوقفا..moqufən [ظ، عربجه] توتوقلو اولاراق (فا: ~). موقوفات..moqufat [آد، عربجه] توتوقلولار، وقف اولموش لار (فا: ~). موکان..mokan [اؤزل آد] بوکن، گوجلو "سخاقان / بومین خاقان" ۷۴ {باخ: ماخ}.
مونگکا..mongka [اؤزل آد] آلتون اوردو خانی ۱۲. {منگو}.	مؤکفی..mokfi [صفت] یتیرلی، کافی (فا: ~). sufficient مؤکول..mokul [صفت، عربجه] بیر ایشی آیری شییه باغلاما (فا: ~). مولا..mola [آد، عربجه] ۱-تانی. ۲-آغا، مثولا (فا: ~). master مولوتوف کوکتیلی..molotof kokteyli [صفت] بیر شوشه یه بنزین، یاغ دؤلدوراراق دؤزه نیلن فیتیلی یانقین بومباسی. {روسجا شخص آدیندان}.
مونگو..mongu [اؤزل آد] آلتون اوردو خانی ۱۲. {منگو}.	مولود..molud [آد، عربجه] دوغما، دوغوم گونو (فا: ~). born
مونقوش..Monquş [اؤزل آد] قیرقیز بوی لارینداندیر ۱۵۸-۸۱.	
مونوپلان..monoplan [آد، یو+لا: تک اؤزلی] بیر جوت قانادلی اوچاق (فا: ~).	
مونوپول..monopol [آد، فرانسیزجا] تکل ۲۸، بیر مالین تک الدن ساتیلماسی و یا ییلماسی ویا اؤره تیلمه سی ایشی، انحصار (فا: ~).	

monoteyizm..مۆنوتئیزیسم [یو: تک+آلاه، آ] تک تانریلیق (فا: مونوتئیزیسم).	مۇدب..müəddəb [صفت، عربجه] ادبلى، تربیه لی (فا: ~).
monoteyist..مۆنوتئییست [یو+لا، آ] تک تانری جی (فا: مونوتئییست).	مۇئزین..müəzzin [آد، عربجه] اذان وئرن، اذانچی (فا: ~).
monoton..مۆنوتون [فر، صفت] تک دۆزه، تک نسق (فا: مونوتون).	مۇئسس..müəssis [صفت، عربجه] قوروجو (فا: ~).
monoqam..مۆنوقام [آد، فرانسىزجا] تک ائشلى، تک قادین لی، تک ارلی (فا: ~).	مۇئکد..müəkkəd [ظرف] تاکید اولونموش. emphatically
monoqrafi..مۆنوقرافى [آد، فرانسىزجا] تک یازى (فا: مونوگرافی).	مۇئلف..müəllif [آد، عربجه] یازار (فا: ~).
monoloq..مۆنولوق [آد، یو: تک+نطق] بیر اویونچونون تاماشاچیلارا خطاباً، تکلیکده و اؤز اؤزونو سؤیله دیگی سؤزلر، اؤزدانیشما، اؤز سؤیلم (فا: مونولوگ).	مۆمن..mömün [صفت، عربجه] اینانان، اینانچ لی (فا: ~).
monolit..مۆنولیت [آد، یو: تکداش] بۆتؤو و بۆیوک داش قایا.	مۆئنئس..müənnəs [آد] دیشی، ارکک اولمایان (فا: ~).
monolitik..مۆنولیتیک [آد] بۆتؤلۆک، سارسیلمازلیق.	مۆننه..mövne [آد] مراغا، میاناداکند آدی {مۆولوئر ^{۶۶} ، مون: ناقص- آى ^{۸۸} }. مۆهور..möhür [آد، فا] دامغا (فا: مهر).
monoment..مۆنومنت [باخ] مانومنت.	مۆئید..müəyyid [صفت، عربجه] اونایلايان (فا: ~).
monitor..مۆنیتور [باخ] مانیتور.	مۆئید..müəyyəd [صفت، عربجه] اونای لانمیش (فا: ~).
monizm..مۆنیزم [آد، فرانسىزجا] تکچى لیک (فا: ~).	مۆیول..möyül [اؤزل آد] خیاو؛ مراغا (لو) دا کند آدی {مۆولوئر ^{۶۶} }. مۇ..mu [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیر] تۆک، ساچ.
monist..مۆنیست [آد، فرانسىزجا] تکچى (فا: ~).	موت..mut [اؤموت، موت ^{۶۷}] سعادت، قوت (فا: سعادت welfare).
movlan..مۆولان [اؤزل آد] کلثیر ده کند آدی.	موت..mut [اؤزل آد] سؤمرلرده سعادت و برکت تانری سی ^{۲۱۱} .
movlu ..مۆولو [آد] ۱-قارلوق طایفالاریندان بیرى، ۲-کند آدی. هشتري ده کند آدی {۱-مۆلوی فرقه سینه عاید ۲-مۆولو، اؤزوم باغی اولان یئر}.	موت..mut [اؤزل آد] موت / مۆتلو سؤزیله دۆزه لن اینسان آدلاری: مۆتال، مۆتای، مۆتبگیم، مۆتبگه، مۆتخان، مۆتر، مۆتلو الپ، مۆتلوبگیم، مۆتلوبای، مۆتلوبیگه، مۆتلوخان، مۆتلوار.
movlud..مۆولود [اؤزل آد] کلثیرده کند آدی {۱-میلاد، ۲-مۆولو}.	موتاسیون..Mutasiyon [آد، فرانسىزجا] دیشینیم، سیچراییش (فا: جهش).
movuldamaq..مۆولداماق [باخ] مۆولداماق.	مۆتال..mutal [آد] باخ: مۆتال.
mohibət..مۆهبت [آد، عربجه] باغیش، وئرگی، احسان (فا: ~).	مۆتچولوق..mutçuluq [آد] یاشاییشی مۆتلولوقلا گۆرن گۆروش و خاقانلاریندان.
mohodaqan..مۆهوداقان [اؤزل آد] مۆهوداخان: گۆی تورک دؤولتی-خاقانلاریندان.	مۆهوم..mohum [صفت، عربجه] قورونتو، قورونتویا دایانان، یوخ شئی وار دئییه دۆشونولن (فا: شبح). imaginary
mohumat..مۆهومات [آد] مۆهوم شئیلر (فا: اشباح). superstitions	مۆتسوز..mutsuz [صفت] مۆتلو اولمایان (فا: شوربخت). unfortunate
moyançur..مۆیانچور [اؤزل آد] بیر اویغورخاقانی نین آدی ^۵ .	مۆتسوزلوق..mutsuzluq [آد] مۆتسوز اولما وضعیتی.
moyda..مۆیدا [آد] ساییق، ساییق آرواد {مییاو: پیشیگین جۆتلشمه زامانی چیخاردیغی سسدن آلینمادیر ^۵ }. مۆیروو..moyrov [اؤزل آد] بالاکن ده داغ آدی (۳۳۸۱) ^{۲۴۰} .	مۆتفاق..mutfaq [ع مطبخ] آشپازخانا، آش اوداسی.
muaxizə..مۆاخذه [آد، عربجه] سؤرقوسؤال ائتمه، قیناما، ائللشدیرمه.	مۆت لاندیرماق..mutlandırmaq [تاثیر لی انیلم] مۆتلانماسینا یول آچماق.
mualifət..مۆالفت [صفت، عربجه] اُنس تۆتما، آلشما (فا: ~).	مۆت لانماق..mutlanmaq [تاثیر سیز انیلم] مۆتلو اولماق.
muanisət..مۆانست [صفت، عربجه] اُنس تۆتما (فا: ~).	مۆتلو..mutlu [صفت] یاشامیندان سئوینچ دیوان (فا: مسعود). lucky
mötəlif..مۆتلف [صفت] بیرله شیک، اُلئت توتان (فا: ~).	مۆتلوجا..mutluca [صفت] مۆتلو اولماغا یاخین.
müəxxər..مۆخّر [صفت، عربجه] سؤنراکی (فا: ~).	مۆتلولاندیرماق..mutlulandırmaq [تاثیر لی انیلم] مۆتلولاندیرماق یول-آچماق.
	posterior

موتلولانماق..mutlulanmaq [تائیرسیز انیلم] موتلو بیر وضعیتیه گلمک. قرن) ۲۲۵.	موتلولوق..mutluluq [آد] موتلو اولما وضعیتیه (فا: سعادت).
موتولات آلی..MuratAli [اؤزل آد] قیرقیز بوی لاریندان دیر ۱۵۸-۸۱.	welfare
مورت..muris [آد، عربجه] میراثچی، میراث بوراخان (فا: ~).	موجئرا..mucera [اؤزل آد] آلتای لاردا یوخسوللاری قورویان تانری ۲۱۱.
مورتوز..murtuz [آد، ع مرتضی] اینسان آدی، یئر آدی ۲۴۰.	موجد..mucəd [صفت، عربجه] یارادیجی، ایجاد ائدن (فا: ~).
مورچیل..murçil [اؤزل آد] م۱۴ جوعصردہ تورکوستاندا بگلرین اؤز قییر یئرلری اؤچون آیردیغی یئر اؤچون ایشله نیردی ۱۲.	موجر..mucer [صفت، عربجه] اجاره وئرن، کیرا وئرن (فا: ~).
مورخ..müvərrix [آد، عربجه] تاریخچی، تاریخ یازان (فا: ~ historian)	موجور..mucur [آد، اثرمنیجه] ۱- کؤمور قیریتی سی. ۲- یول دوزلتمه ده قوللانیلان و یارارلانان داش قیریتی سی.
موردارچا..murdarça [آد، بیتگی] آغ رنگلی اولان، میوه سی ییشیلن، قاییغیندا آشی ماده سی اولان آغاج ویا کول، باخ: قاراموردارچا (جیر زوغال). (فا: عئاب). rhamnus	موجوق..mucuq [آد، دا] بیر نوع سینک و میلچک.
موردارچا چیچکلیلر..murdarça çiçəklilər [آد، بیتگی] سربست لچکلی تاجی اولان چیچک حصه لری دؤرد دایره اؤزره دؤزهلن بیتگی تاقیمی.	موجوق / موجوخ..mucuq [اؤزل آد] موجوخ: قوسار'دا کند آدی ۲۴۰.
موردال..murdal [اؤزل آد] آذربایجان'دا یئر آدی ۲۴۰.	موجول..mucul [آد، دا] ۱- کؤزردیلیمیش دمیرین اؤست قاییغی. ۲- یانیب بوزوشمه، یانیب ییغیلما.
مورستان..muristan [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی {مارا+استان}.	موجلانماق..mucullanmaq [تائیرسیز انیلم] یانیب ییغیلماق، بوزوشمک.
مورستانه..muristanə [اؤزل آد] مورستانا: زنجان دا کند آدی {مارا+استان}.	موجومبار..mucubar [اؤزل آد] شبستر دا کند آدی {محتما: موجور+بار}.
مورغان..murğan [اؤزل آد] مورخان: ماکی دا داغ آدی {مارا+خان}.	موجان..muçan [اؤزل آد] آستانا دا کند آدی.
مورغوز..murğuz [آد، بیتگی] تاختیل لار تاقیمیندان قارغی یا بنزیر بیر نوع چاییراوتو (فا: مرغ، جگن، بیدگیا، تیل). erianthus	موجورلو..muçurlu [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ۱۰۸۳.
مورقوزاللی..murquzallı [اؤزل آد] ایمیشلی ده کند آدی ۲۴۰.	موجه عروس..muçə ərus [اؤزل آد] پیرانشهر دا داغ آدی.
مورینا..murina [آد، دی، ایتالیانجا] مژیت گیللردن، بوی ۵، ۱ متر قوزئی دینزلرده آتلاتتیک و پاسیفیک ده یاشایان بیر بالیق، ییرتیجی (فا: نوعی ماهی). gadus morrhna	موجد..müvəhhid [صفت، عربجه] تانری نین بیرلیگینه اینانان (فا: ~). monotheist
موزاییک..muzayik [آد، فرانسیزجا] مربع شکلینده نازیک دؤشتی لیک، دؤشتی (فا: ~). mosaic tile	موخاج..muxac [اؤزل آد] آذربایجان'دا کند آدی ۲۴۰.
موزه..muzə [آد، لا] تاریخ و اینجه صنعت آییده لرینی، بیلیم سل ویا دوغان اولای لارین نشانه لرینی سرگی له ین یئر.	موخاخ..muxax [اؤزل آد] زاقاتالا'دا کند آدی ۲۴۰.
موزیسین..muzisiyən [آد، فرانسیزجا] موسیقیچی، چالقیجی (فا: ~). musician	موخان..muxan [اؤزل آد] گوی تورک دؤولتی خاقانلاریندان {باخ: ماخ}.
موزیک..muzik [آد، فرانسیزجا] چالقی، موسیقی (فا: موسیقی). music	مؤخته..muxəttə [آد] دووار یانیندا دایانماق اؤچون، اؤزو خالچا، جئجیم، کیلیم ویا قالین پارچادان حاضرلانا ن و ایچی یونلا دولدورولان شی. {ع: مَقْطَع}.
موزیکال..muzikal [صفت، فرانسیزجا] موزیک له ایلگی لی، چالقی لی musical	مؤخرو..muxru [آد، دا] بویوک اوزون آلاچیق ۱.
موسالو..musalu [اؤزل آد] ۱- ساوه شاهسون ائلی نین کله وند بؤلوگونه باغلی بیر تورک بویو ۹۸. ۲- هئریس دا کند آدی.	مؤخور..muxur [اؤزل آد] کبودرآهنگ، بیجار، ماکی دا کند آدی {ماخ+اؤر: بویوک کند، موغ یوردو، باخ: ماکی}.
موساکوچه..musaküçə [اؤزل آد] ماساللی دا کند آدی ۲۴۰.	مؤخوش..muxuş [اؤزل آد] گئرمی ده کند آدی.
	مؤخوردؤشو..muxurdöşü [اؤزل آد] رزن ده داغ آدی {باخ: مؤخور، ماخ}.
	مؤخول..muxul [صفت، ع مَخْل] پوزوجو (فا: مخل).
	مؤخیان..muxyan [اؤزل آد] مشهد ده کند آدی {باخ: ماخ}.
	مؤدورنو..mudurnu [اؤزل آد] ائیمیر بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی

مۆسس..müəssis [آد، عربجه] قوروجو (فا: ~).	مۆشتولوق..muştuluq [باخ] مۆشدولوق.
مۆسسە..müəssisə [آد، عربجه] قورولوش، قوروم (فا: ~).	مۆشتولوقلاماق..muştuluqlamaq [تائیرلی ائيلم] خوش خبر وئرمک، مۆژده وئرمک.
establishment	
مۆسکی..muski [اؤزل آد] خزرلیرلیگی ایچینده یئر آلان بیر تورک-بویو ^{۲۰۹} .	مۆشدو..muşdu [آد] مۆژده، باخ: مۆشدولوق. good news
مۆسکات..muskat [آد، فرانسیزجا] خوش ایلی بیر اؤزوم نعو و بؤ اؤزوم دن دۆزه لن شراب {مۆسکات ائلی آدیندان}.	مۆشدولوق..muşduluc [آد، فالتو] ۱-مۆژده (فا: مۆده) ۲-مۆژده لیک، سئویندیریمی سؤز و بیر خوش خبر اؤچون ویا ایتیک بیر شئین تاپیلماسی اؤچون خبر گتیره نه وئریلن دیرلی شئی وپول (فا: مژدگانی). giving good tidings {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.
مۆسلوق..musluq [باخ] مۆشلوک.	مۆشدولوقچو..muşdulucçu [آد] خوش خبر گتیرن، مۆژده چی.
مۆسوی..musəvi [آد، عربجه] مۆسی پیغمبرین دینینده اولان.	مۆشقالی..muşqarlı [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی (قو: میرشکارلو).
مۆسول..musul [آد] ۱-یثمیلیک، حیوانلارین یثم یندیکلری تاхта. ۲-کیچیک سامانلیق ^{۲۲۴} .	{باخ: مۆسکی (بیر تورک بویو)، مۆسکی+ار+لی: مۆسکی ائللین اینسانی، مۆسکارلی، مۆشقالی، باخ: مۆشگورلو}.
مۆسه..muse [اؤزل آد] بؤکان دا کند آدی.	مۆشقوراق..muşquraq [آد] دوداق لاری بوزهرک چیخاریلان سس.
مۆسی..-musa [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۱ آد سایماق اولار).	مۆشقورماق..muşqurmaq [تائیرلی ائيلم] مینیک و قوشقو حیوانلارینی حرکت گتیرمک و ایت کیمی حیوانلاری یاخینا چاغیرماق اؤچون دوداق لاری بوزهرک سس چیخارماق.
مۆسی پناهپور(عاکف)..Musa pənahpur(akif) [اؤزل آد] ماکلی لی چاغداش شاعردیر ^{۱۵۶} .	مۆشک..muşək [آد، فا] فۆزه (فا: ~).
مۆسیجه..musiçə [آد، دیرگی] قومرو، فاخته کیمی بیر قوش.	مۆشما..muşəmma [باخ] مۆشامبا.
مۆسی حاجیلو..musahacilu [اؤزل آد] مۆساجالی: م ۱۶جی یۆزیله، آتادولو حلب بۆلگه سینده، ذوالقدر تورکلرینه باغلی بیر بوی آدی ^{۸۵} ، باخ: سلجوقلار ^{۲۰۹} .	مۆشمولا..muşmula [آد، دا] باخ: دؤنگل.
مۆسیقار..musiqar [آد] ۱-گؤیا دیمدیگین ده چوخلو دئشیکلر اولوب و کۆلک اسدیگجه مختلف سسرلر چیخاران افسانوی بیر قوش. ۲-بیر سیرا دؤدوکلردن عبارت مۆسیقی آلتی.	مۆصولانو..musulanlu [اؤزل آد] آذربایجاندا یاشایان و تورکلره یاخین لیک ایله بیلینن بیر بوی آدی، بؤ بویلا موصولو طایفا سینین-ایلگیسی آراشیدیرلما لیدیر، باخ: کورمانج، ساینقالا.
مۆسیقی چی..musiqiçi [آد] چالقی چی، مۆزيسین (فا: مۆزيسین).	مۆصوللو..musullu [اؤزل آد] بیر تورک طایفاسی اولاراق م ۱۵جی یۆزیله آغ قویونلو بیرلیگینن ان اؤنملی طایفالاریندان سایلیردی و بو حکومتین تشکیلینده بؤیوک نقش وارایدی ^{۲۰۹} . {بیر دؤنم عراق ین موصول/ موصول شهرینده یاشادیقلاری اؤچون بؤ آدلا تاینیرلار}.
مۆسیقی..musiqi [آد] اینسانین دویو، حس و ایدئاللارینی ریتیمیک-شکیلده متشکل سسرلره ایفا ائدن صنعت، چالقی (فا: ~). music	مۆصولو..muslu [اؤزل آد] دودورقابو یوناعایدیئر آدی (م ۱۶جی ا) ^{۲۲۵} .
مۆسیو..musiv [آد، فرانسیزجا] آغا (فا: مسیو). mister	مۆغ(مؤغ)..muğ(moğ) [آد] زردشت دینینه منسوب اینسان، اودپرست، اوداتاپینان {باخ: مۆغان، ماخ، ماکلی}.
مۆش..muş [آد] ۱-(سن) ائوین بوجاگی، ۲-(فا) سیچان، فاره.	مۆغاتیل..muğatıl [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {مۆغ+آدیل}.
مۆش هاموش..muşhamuş [باخ] میشل میشل.	مۆغام واری..muğamvarı [صفت] مۆغام طرزینده اولان، مۆغام کیمی.
مۆش آوا..muşava [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی.	مۆغام..muğam [ع مقام، باخ: مۆغ] بیر نئچه حصه دن اولوشان آذربایجان چالقی هاوالاری (فا: موسیقی مۆغامی).
مۆشار..muşar [آد] میشار: آغاچ، تاхта و بوجور شئیلری کسمک-اؤچون اولان ایتی دیشلی وایکی دسته لی بوخجو (بیچقی).	مۆغامات..muğamat [آد] مۆغام طرزینده اولان هاوالار.
مۆشامبا..muşamba [ع مضمع] نایلون، سو گنجیرمه ین ماده دن دۆزلمیش ورق وپارچا (فا: مضمبا).	مۆغاماتچی..muğamatçı [آد] اساسن مۆغام اوخویان خواننده.
مۆشتو..muštu [آد] مۆشتولوق، مۆژده.	
مۆشتوچو..muštuçu [صفت] مۆشتولوق وئرن، مۆژده چی. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.	

موغاملار.. muğamlar [باخ] آذربایجان موغاملاری.

مۇغان كۆرەكن داغ.. muğan kürəkən dağ. [اۋۇل آد] گىرمى دە داغ
آدى.

مۇغان.. muğan.. [اۋۇل آد] بۆكلمە سومرچە و ھىتىتچە دە ایشلە نن
ماخ سۆزونه باغلانیر و اودۇنم تانری آدی اولاراق سونرالار دینی
عالملره دئییلیدیر، ایندیسە مۇغ یوردو معناسیندا آذربایجان
یئرآدلاریندا اۋزونو گۆسته ریر؛ آذربایجاندا و یشنهده اۋزیکلر و
تۆرکمئلر ایچینده تورک طایفاسی ساییلیلرلار ۱۵۳-۲۶۲. باخ:
ماخ.ماکی.

مۇغان.. muğan [اۋۇل آد] گۆرمى دە بىر بۆلگە آدى، فريدن ده كند آدى. كاشمر، شاهرود دا كند آدى؛ بىر آدى ۲۴۰.

مُغَانِجِیق.. muğancıq [اؤزل آد] سالماس دا کند و. مراغادا چای و کند آدی.

موغانک.. muğanək [اۋژل آد] موغاناق: اردبیل، ماهنشان، یاستیکند،
تاروم دا کند آدی.

موغانلی..muğanlı[اۋۇل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان، خیواو دا کند
آدی

مُوْغَايَات..muğayat. [ع مُقَيِّدٌ] گُوْزَتَلَمَه (فا: مواظب).

موغلو.. muğəlu [اۋزل آد] چنگیز خان دۇنمى پىر كومۇتان آدى.^۷

موغوان..muğvan [اۋۇل آد] گىرمى دە كند آدى.

مۇغول..muğul [tɘ] ۱-مۇغولستان خالقى ويا بۇ سۇيدان اولان، بۇ سۆز تۆرکەر ايچينده مۇغول سۇيله تۆرک، مۇغولجا يازى لاردا مۇنگ گول monggol گىچەر^{۱۲}.

موغول..muğul [اۆزل آد] ۱-سالماس و ابهر ده کند آدی. ۲-اینسان آدی: موغولبای، موغولتای {بو کلمه موغول طایفاسی آدینا باغلاناراق موغ سۆزیه ده ایلگیلی اولایلیب}.

مۇغول ئىمپېراتورلۇغى.. muğul imparatorluğu (اۋۇل آد) قۇرۇلۇشى:

چىنگىزخان. ھاكىمىيەت دەۋرى: ۱۲۰۶-۱۲۲۷؛ ھاكىمىيەت يىللىرى: بۈيۈك اوغۇتخانىسى دان ئالمانىيا قىرغاقلىرىنى ئورمانلىقلىرى؛ ئىككى قىرغاقلىرىغا كۆزە دەۋرى، سۇلالە مالى سايلار، چىنگىزخاننىڭ ھاياتىدىكى ئۆلۈكنى ۴ يىرە بۆلۈپ ئوغۇللىرى ئارىسىدا پايدىلىدى، بۈيۈك ئوغۇل جۇجىخان، قۇرۇن غەربىدە قىيچاق ئۆلكەسىنى (ئالتۇن ئوردۇ سۇلالەسى)، چاغاتاى خان تۈركىستانى (چاغاتاى سۇلالەسى)، ئۆگەندى-خان، شىرق بۆلگەنلىرى ئالدى و كىچىك ئوغۇل تۇلۇخان / تۇلۇخان بابا، چاغاتاىنى دوام ئاتىدىدى، سۇنرالار تۇلۇخاننىڭ ئوغۇل قۇبىلاى خان موغولىستان، شىرق بۆلگەنلىرى و چىنە ھاكىم ئۇلار قىرغاقلىرىنى سۇلالەسىنى قۇردى، او ايراندا ئىلخانىلى ھاكىمىتىنى دە ئۆزىگە تايىق

اتىدى، سۇنرالار يۇآن سىلسىلەسى چىنلى شىنچە ايلخانىلارلا ايلگى-سى قۇپماغا باشلادى، بۇ حكومتلر اۇنجه مۇغول دۇولتلىرى اولاراق قورۇلدو ولى قورۇلان حكومتلرده تۆركلر چوغلونلوقدا اولماسى سببيله حكومتلر تۆرك مۇغول حكومتى حالينا گلدىلر و اۇزلىككە چاغاتاى و آلتون اوردو حكومتلىرى و ايلخانىلى لارين سون چاغلارى تۆرك حكومتلىرى اولاراق آينىلير^{۲۰۹}. مۇغول تورك ايمپاراتولوغوندان بىر گۇرونتو:

مۇغول تورک بۇيىلارى.. muğul türk boyları [اۋزىل آد] چىنگىز خان

گۆی تورکلرین بیر دالی شاتو لاردان ایدی، اصلی آدی تیموچین-ایدی، تیموچین چوخلو موغول و تورک بویلا رینی بیرلشدیره رک بویوک قورولتای دا چنگیز (دنگیز/ دنیز) عنوانینی آلدی. تورک موغول حکومتی چوخلو خاقلارا دایاناراق قورولدو اونلاردان قیساجا آد آپاریلیر: دوققوز اوغور، اون او یقور، قیرقیز، قارلوق، خاتای لار، نایمانلار، کرایت لر، کونقرات لار، جلا ییرلر، تاتارلار؛ اؤنگوت تورکلریندن آلاقوش تگین چنگیزخانین دامادیدیر و اوغوللاریندان قون بوغا بویوک خاقان قویلا یین قیزی یوره کی نی آلمیشدیر و آی بوغا، بویوک خاقان گۆیوک، ون قیزی یئلمیش له ائولنمیشدیر. موغول حکومتینه تابع اولمایان بویلار آذربایجانا و آنادولویا گۆچ اتمیشلر: آغاج آری / آغاجری (اویماقلاری: ختایی / ختای، قاراباغلی، بگدیلی، تیلکۆ، شیعری)، افشارلاردان قارامان اوغوللاری، دؤنؤزلو/ دنیزلی، گرمیان اوغوللاری- بو طایفالاردان ایدیلار.

مۇغولخان..muğulxan [تارىخىي **اۋۇل** **آد**] ۱-شجرەيى تۆرکده،
 آلېنجاخان يىن ائکيز اوغلودان يىرى و تۆرکون باباسى ۲-اوغوز
 خاقان داستاينىدا، اوغوز،ون عمىسى، و ايلک قاينى آتاسى.^۷

مۇغول دىلى.. **muğul dili** [اۋۇل آد] اۇرال آلتاى دىللىرىنىڭ ۵ بۆيۈك قۇرۇلتاي يېرى اۇلاراق، التىقاي سايلىرى، باخ: اۇرال آلتاى.

مۇغولقانچى..muğulqançı [تارىخىي] (اۋۇل) [آد] بابۇرخان دۇنمى بگ و كۇموتان آدى. ^۷	مۇمۇلو..mumlu [صفت] موم سۆرتولموش، موم چكىلمىش. مۇمۇلو..mummu [اۋۇل] [آد] سۇمر تانرىلار يىندان ^{۸۱} .
مۇغۇلو..muğulu [اۋۇل] [آد] مرنده كند آدى، كلثير ده داغ آدى. مۇغىياس..muğiyas [اۋۇل] [آد] كلثير ده كند آدى (مۇغ+آياز).	مۇمىيا..mumiya [آد، فا] بالزام مادەسى، بالزام، اۋلو جندە يىنە چۆرۈمەك اۆچون سورتولن مادە (فا: موميا).
مۇقال..Muqal [اۋۇل] [آد] قازاق-كىچىيۆز-بايۇغلو-آداى بوى لارينداندير ^{۸۱-۱۵۸} .	مۇمىيائى..mumiyaey [آد] بالزام لانمىش جسد، بالزام سۆرتولموش جسد، مۇميا اولونموش جندك (فا: موميايى). mummied
مۇكان..mukan [اۋۇل] [آد] گۇى تورك خاقانى، بۇمىن، ين-اوغلو (م ۵۵۳) ^{۵۴} .	مۇمىيالاىاق..mumiyalamaq [تائيرلى انيلم] بالزام لاماق، مۇميا حالينا گتيرمك.
مۇكەت..muket [آد، فرانسىزجا] بير نوع دۇشه نه جك (فا: ~).	مۇمىيالاىاق..mumiyalanmaq [بلسيز انيلم] بالزام لانماق، مۇميا وۇرولماق.
مۇكەل..müvəkkil [آد، عربجه] وكيلا اولان، بللى بير ايش گۇرمك اۆچون وكالتى و صلاحيتى اولان (فا: ~).	مۇمىن..Mumin [اۋۇل] [آد] قازاق-اورتا يۆز-آرقىن بوى لارينداندير ^{۸۱-۱۵۸} .
مۇلا..mula [اۋۇل] [آد] بو كلمه مۇغلا سۇزونون ديشىمى دير و مۇغ سۇزونون آلينماليدير آذربايجاندا مۇغانلى طايىفاسىنين اۋنملى بوى لارينداندير ^{۲۱۹} .	مۇن..mun [چۇواشجا: ژانويه آي] بۇيوك، ايرى، چوخ و بۇرلو آي.
مۇلان..mulan [اۋۇل] [آد] اردبيل ده كند آدى {باخ: مۇلا}.	مۇنا..muna [اۋۇل] [آد] اۇراتولاردان آرقىشتى شاهين نشتان كندينه قازدىغى بير داشيازىدا سۇيله ن چاي آديدير و سانيليركى آجى چاي، ين اسكى آدى اولسون ^{۹۷} . {ماننا چايى}.
مۇلتان يوردو..multan yurdu [اۋۇل] [آد] اردبيلده سارداوا كندىنين ياخين ايندا و جاھان خانىملى بۇيونون يايلاق يىرى ^{۱۰۸، ۳} .	مۇنار..munar [اۋۇل] [آد] سراب، آلقين ^۷ .
مۇلخاس..mulxas [اۋۇل] [آد] اهرده كند آدى {باخ: مۇلا+كاس/كاسلار}.	مۇنتاز..muntaj [آد، فرانسىزجا] بير ماشين، آراج و بير قۇرولوشون مختلف بۇلوملار يىن قۇرولماسى ايشى.
مۇلۇجە..mulucə [اۋۇل] [آد] همدان دا كند آدى.	مۇنچوق..muncuq [آد، ت] باخ: مۇنچىق، بۇنچوق.
مۇلكول..mulkul [آد، فرانسىزجا] بير تركىبى مادە نىنى ان كىچىك بۇلومو، مادە نىن بۇتون كىمياوى خۇصوصيت لرينه ماليك اوللان ان كىچىك حصە جىگى (فا: ~). moleculule	مۇنچوقلو..muncuqlu [صفت] باخ: مۇنچىقلى، بۇنچوقلو.
مۇولو..muvlu [اۋۇل] [آد] مرنده و مراغا دا كند آدى {۱-مۇولو. ۲-مۇولا}.	مۇندوز..munduz [آد] بيردن بيره، قفيلدن. {ديوان لغات تورك ده ايشله نيدير} مۇندوز آخين بيردن گلن سئل.
مۇم..mum [آد، فا] ۱-بال آرى لارينين حاضرلايدىغى شان دۆزلىتمك اۆچون يارارلانيلان ماده ويا بونا بنزر هر ماده، بال مومو (فا: موم). wax ۲-شمع.	مۇندۇس..Mundus [اۋۇل] [آد] آلتاي توركلرى تئلئوت و قيرقيز بوى لارينداندير ^{۸۱-۱۵۸} .
مۇم آغاجى..mum ağacı [آد، يىتگى] قوخولو ياپراقلى، دانالارى مومجولوقدا يارارلانيلان، ايسى اۋلكه آغاجى (فا: ~). myrica	مۇنۇق..munzuq [اۋۇل] [آد] مۇنچوق (ماجار آغزى ايله سۇيله-نشى) ^۷ .
مۇمى..muməbi [اۋۇل] [آد] آستارا دا كند آدى.	مۇنس..munis [صفت، عربجه] آليشيلمىش، اويقون، سيرداش، اورك دوستو اولان، سئوگىلى و ايسكىلى (فا: ~). companion
مۇمچىگى..mumçıgəyi [آد، يىتگى] چتيركىمى قوخولو، كىچىك آغ چىچكلى، برك يىتگىسى (فا: نوعى گياه).	مۇنقۇل..munqul [اۋۇل] [آد] حوزونلو، آلملى؛ ۱-آلتاي توركلرى، كيشيلر اويماغى، اۇلۇبابالاريندان ۲-قيرقيزلارين، توقاي، سارى و باغيش اويماقلارى اۇلۇبابالاريندان ^۷ .
مۇم قابى..mumqabı [آد] شمع قابى (فا: شمعدان). candlestick	مۇنگ..munq [اۋۇل] [آد] مۇنگ: ۱-حوزون، آلم، اوزونتو ۲-مىنگ، غمزە ^۷ .
مۇم لاماق..mumlamaq [تائيرلى انيلم] موم سۆرتمك، بير شئين آغزىنى موملا باغلاماق.	مۇنكلۇبۇغا..munqlubugə [تارىخىي] [اۋۇل] [آد] ميصير-تورك كۇله من دۇولتى كۇموتانى ^۷ .
مۇم لانماق..mumlanmaq [بلسيز انيلم] موملاماق ايشى گۇرولمك.	مۇنكلۇغ..munqluğ [تارىخىي] [اۋۇل] [آد] ۱-اۋزگون، بۇنالمىش؛ ۲-چنگيز خانين بير نوعى معنوى باباسى دۇرومۇنداكى بگين آدى ^۷ .

مۆیان..muyan [اؤزل آد] بویان، بایان. ^۷	مۆرگه نه..mürgəne [آد] دمییر کیمی شئی لرین اؤزه رینده دوزهلن پاس و پاخیر {مۆر} میر کلمه سیله ایلگیلیدیر، باخ: میر.}
مۆیمول..muymul [آد، دیرگی] بیرجنس دوغان، بنزر و بیرتیجی قوش (فا: نوعی پرندە).	مۆرن..mürən [اؤزل آد] مۆرن: ایرماق، آخارسو ^۷ ، بو کلمه اسکی تۆرکجه ده چای کیمی ایضاح اولونور، بو سۆز چای معناسیندا آیری شکیللرده ده گۆرسه نیر: "تورکمنستان و افغانستاندا (مۆرقاب)، تورکیه ده (مورات)، موغولستاندا (مۆرن)؛ یتنه ده یاغمور (یاغیش) سۆزوندە مۆر بؤلومو سو معناسینا دایانیر، شجره التراکمه ده اوغوز نسلیندن بیرینین آدی موریایو اولوب (بو مفهوم اوغوز لاردا طبیعت مفهوملا رینا دایانیر: داغخان، اولدوزخان--)، یئر آدی اولاراق: سامورچایی، مۆردال چایی، مۆرو داغی ^{۲۲} . {اوستاد اسماعیل هادی بوکلمه نی روسجاییلیر "موره mope: دنیز، مۆر mop: ماوی" و فارسجادا مۆر اید (دریا داشی)، و مرداد (دریاداد)، قارشیلیغیندا خرداد: خورشید داد) سۆزونوده بو کۆکدن آلینماییلیر؛ البته اشاره اولونمالیدیکی بارتولد بیر روس بیلگینی اولاراق مۆرین سۆزونو آت و ایلخی معناسیندا موغولجا بیلیر، یتنه ده ماوی سۆزونو عربجه ماء (سو) سۆزیله ایلگیلی بیلیرلر؛ تورکجه ده ایشله نن مراء، مارال وماران کیمی سۆزلر بو کلمه ایله ایلگیسیز دئییل، باخ: مۆران.}
مۆچوک..müçük [آد] قیمیچ، اینسانین ستون فقراتیندا سون مهره. {بیچمک+وک} بۆچوک، مۆچوک.	مۆرد..müdr [اؤزل آد] اسماعیلی، دا کند آدی ^{۲۴} .
مۆدریک..müdrük [آد، عربجه] مۆدور، باشاراتلی (فا: مدیر).	مۆدور..müdü [صفت، عربجه] مۆدیر، یۆتمن (فا: مدیر).
مۆر..mür [باخ] میر.	مۆرچوم..mürçüm [آد، دا] ات کیمی اولان خال (فا: خال گوشتی).
مۆردوو..mürdov [اؤزل آد] مراغا دا کند، داغ، چای آدی {باخ: مۆرن+تی}.	مۆردوچای..mürdovçay [اؤزل آد] مراغا دا چای آدی (قو آدی: مۆردق چای).
مۆردوک..mürdük [آد، بیتگی] مۆردوموک: باقلاسو لاردان بیر ایللیک بیر بیتگی ^۲ (فا: نوعی ماش). hyrus sativus	مۆرده شور..mürdeşir [آد] میرده شیر ده دئییلیر، اولو یویان (فا: مرده-شور).
مۆرسکلی..mürselli [اؤزل آد] صابرآباد، دا یئر آدی ^{۲۴} .	مۆسولو..müsüslü [اؤزل آد] اوجار، دا کند آدی ^{۲۴} .
مۆرکوت..Mürküt [اؤزل آد] آلتای تۆرکلی تئلئوت بوی لار-یندانیر ^{۱۵۸-۸۱} .	مۆرگو دۆیمک..mürgü döymək [تائیرلی انیلم] مۆرگوله مک.
مۆرگو..mürgü [آد] اویاق لبقلا یوخو آراسیندا کی حال و وضعیت، یاری یوخولو حال "گۆزو مورگو دؤیور: چوخ یوخوسو گلیر {بۆرؤمک} بۆرگو سۆزوندن آلینمادی ^۶ .	مۆرگولو..mürgülü [صفت] یاری یوخولو.
مۆرگوله مک..mürgüləmək [تائیرسیز انیلم] یاری یوخولو حالدا اولماق.	

مهارت..məharət [آد، عربجه] یتھنک لیک، اؤزلوق، باجاریق لی، اوستالیق (فا: ~)	مۆشگور..müşkür [اؤزل آد] قوبۇدا بیر دۆزلوک آدیدیر و اورمودا بیر کند موشقارلی (قو: میرشکارلو) آدیندادیر. ۲-بو کلمه میلاددان قاباق
مه‌باسان..meh basan [اؤزل آد] میانا دا داغ آدی.	آلبان تورک طایفالاری ایچینده ماسکوت شکلینده قتید اولونوبدور،
مهبل..məhbəl [آد] رحیم آغزی (فا: ~). vagina	۱۶جی عصرده اینگیلیزسیاحی جئنکینسون بو کلمه نی ماسکوت- یازیبیدیر ولی ۱۷جی عصرده هوللاندیا سیاحی جان استرئی آذربایجان
مهپاره..məhparə [باخ] ماهپاره.	سفرینده بو کلمه نی مۇسکار کیمی یازمیشدیر یعنی بیر عصر ایچینده
مهتاب..məhtab [آد، فا] آی ایشیغی، آی لی گنجه (فا: ~).	ماسکات / مۇسکات سۆزو موسکار سۆزونه دیشیبیدیر، البته ایندیده
مهتابی..məhtabi [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیدیر] تراس (فا: تراس).	ماسکاتار دۆزو ده دئیلمکده دیر ۲۴۲-۱۵۵. باخ: موشقارلی.
مهتر..məhtər [آد، فا] ۱-آتچی، آت قوللوقچوسو، آتا باخان. ۲- زنجان، شبستر، یاستیکند، اهر ده کند آدی.	مۆشگوک..müşgük [باخ] موشلوك.
مهجور..məhcur [آد، عربجه] آیری دوشموش، اوزاق دوشموش (فا: ~)	مۆشلوک..müşlük [آد] مۆشدوک، سیگارا و پایپروس چکمه آیقیتی {سن (موصلق) سو شیر، سیگارچکمه، چوبوغو / عربجه مص (سومورماق) کلمه سیندن آلمیناسی سانلییر}.
مهدي..məhdi/mehdi [آد، عربجه] ۱-هدایت اولونموش. ۲-اوغلان آدی.	مۆطروف..mütrüf [ع مطرب] مۆطوروف: ۱-چالیب اوینایان، رقاد، (فا: مطرب). hired musician ۲-حیاسیز آدام، حیاسیز.
مهدي..-mehdi [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۰ آد سایماق اولار).	مۆگه..müğe [اؤزل آد] اینجی چیچگی.
مهدي حسیني..məhdi hüseyni [یازار] (۱۹۰۹-۶۵) قازاخلی یازار و شاعر دیر.	مۆلچوک..mülçük [سۆرمه چکمه میلی {میل+چیک} مۆلچوق} مۆلچو}.
مهدي کردخوی..məhdi kordxuy [اؤزل آد] ملایرلی شاعر دیر، تۆرکجه شعرلی وار.	مۆلدوز..müldüz [اؤزل آد] برآق، صاف.
مهدي قولوخان وفا..məhdiquluxan vəfa [اؤزل آد] (۱۲۷۳-۱۳۱۸) قاراباغ شاعر دیر.	مۆلگۆ..Mülgü [اؤزل آد] قازاق-اورتایوز-گیرئی-اووواق گیرئی بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.
مهديه مصدق پور..məhdiyə müsəddiqpur [یازار] ش ۱۳۱۸ ده قایم- شهرده آنادان اولدو، تورکجه شعرلی واردیر.	مۆلک..mülk [اؤزل آد] میانا؛ اهر (سقضات) ده کند آدی.
مهر..mehr [آد، عربجه] ۱-نکاح اثناسیندا آغانین خانیمینا وئرمه یی قبول اتدیگی مال ویا پارا مقداری. ۲-(فا) سئوگی، محبت.	مۆلک کندی..mülükəndi [اؤزل آد] کلئیر و ماکی دا کند آدی.
مهر-..mehr [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۲ آد سایماق اولار).	مۆنتنگه..müntəngə [اؤزل آد] سومقاییت دا چای آدی ۲۴۰.
مهراب چای..Mehrab çay [اؤزل آد] زنجان دا چای آدی.	مۆندی..Mündi [اؤزل آد] قیرقیز بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.
مهرام بهرام..məhram bəhram [اؤزل آد] هئریس دا کند آدی.	مۆیتن..Müyten [اؤزل آد] اؤزبک بوی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.
مهران چای..məhran çay [اؤزل آد] باسمینج چای، مئیدان چای: تبریزده چای آدی.	مه (مع)..mə [آد، سست] مع: قویون قوزو کیمی حیوانلارین چیخاردیغی سس، مع.
مهربان..məhriban [صفت، فا] صمیمی، خوش و سئوگی بسله ین، مهربان (فا: ~).	مه..məh [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیدیر] باخ: ماه.
	مه..məh [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیدیر] ۱-چم. ۲-یونگول، یومشاق یئل (فا: مه).
	مهابت..məhabət [آد، عربجه] بویوک لوک، اولولوق (فا: هییت).
	dread
	مهاجر..mühacir/ muhacir [آد، عربجه] کۆچمن (فا: ~).
	emigrant
	مهاجرت..mühacirət/ muhacirirət [آد، عربجه] کۆچمه (فا: ~).
	Migration
	مهاجم..mühacim/ muhacim [آد، عربجه] سالدیران، سالدیریجی (فا: ~).

مهريان..mehriban [آؤزل آد] کبودرآهنگ دهستانی، ۶۰ کندی و	آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .
* ۳۰۰۰ نفر نفوسو واردیر و اهالی تورکدولر؛ سراب، رزدنده کند	مهنان..məhnan [آؤزل آد] بجنورد دا چای و کند آدی.
آدی.	مهندس..məhəndis [آد، عربجه] تکنیک اؤزمانی و ییلمنی (فا: ~).
مهرعلى محمدى..məhrəli məhəmmədi [آؤزل آد] ش ۱۳۵۹ ده زنجاندا	مهيا..mohya [صفت، عربجه] حاضر، آماده (فا: ~).
آنادان اولوبدور، ادبیات ساحه سینده چالیشقان بیر شخص دیر ^{۶۴} .	مهيب..məhib [صفت، عربجه] قورخونج (فا: ~).
مهريجان تورک..məhrəncan türk [آؤزل آد] فلاورجان (۱۰ ک گ د	مهيج..müheyyci [صفت، عربجه] جوشدوروجو، هيجان و ثريجي (فا: ~)
* ۴۲) دا کند آدی.	مهيندخت دارايي..məhindoxtdarayi [يازار] ش ۱۳۰۰ ده زنجانين
مهره..məhrə [آد، فا] ۱- گیل و پالچیق دان تیکيلمیش دؤوار و	تاروم بؤلگه سینده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .
حاصار. ۲- شطرنج و لودو کیمی اویونلاردا اونیانیلا داش لارین	میتدانماق..mıtdanmaq [باخ] میر تلانماق.
هریری ۳- بیرینه عامل و ایشگوذار اولان (فا: ~).	میخیق لاما ق..mıcıqlamaq [تاثیرلی انیلیم] باخ: میجی له مک، میجی
مهري عرب..məhri ərəb [يازار] صفویلر دؤورو یاشاییدیر و تورکجه	لاماق.
شعرلری واردیر (فا: ~) ^{۱۴۱} .	میخیق لانما ق..mıcıqlanmaq [بلسیز انیلیم] باخ: میجی لنمک، میجی -
مهستی گنجوی..məhsəti gəncəvi [يازار] ه ۴۹۰ جی ایلده گنجده	لانماق.
آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .	میخ..mix [آد، فا] بالاجا میسمار، اوجو ییز ویا یثره و دؤوارا چالینان
مهشر..məşər [آؤزل آد] مهشر: تیکان تپه ده داغ آدی.	دمیر ویا آغاج پارچاسی (فا: میخ). nail
مهگ..məhək [آؤزل آد] محک: خوی دا داغ آدی.	میخ تۆکن..mix tökən [آؤزل آد] آذربایجان ده یثر آدی ^{۲۴۰} .
مهلازان..məhlazan [آؤزل آد] ماهلازان: خوی دا کند آدی.	میخچا..mixça [آد] ۱- کیچیک میخ (فا: میخ کوچک). ۲- دؤیه نک،
مهلت..məhlət [آد، عربجه] فرصت (فا: ~). deadline	آیاق دؤیه نه گی، پینه پا (فا: میخچه). bunion
مهلیک..məhlək [صفت، عربجه] اولدوروجو، تهلیکه لی (فا: ~).	میخچا لاما ق..mixçalamaq [تاثیرلی انیلیم] میخ لاما ق.
مهلهکه..məhləkə [صفت، عربجه] قورخونج وضعیت. dangerous	میخچا لانما ق..mixçalanmaq [بلسیز انیلیم] میخ لانما ق.
ملهم..məlhəm [آؤزل آد] محکم: سالماس دا کند آدی، ماکی و سایین -	میخلاتما ق..mixlatmaq [اتدیر گن انیلیم] میخ ووردورماق.
قالا دا (لی) کند آدی {درمان و داوا معناسیندا ^{۱۲۹} }.	میخلاما ق..mixlamaq [تاثیرلی انیلیم] میخ چالماق، میسمار لاما ق.
مهلیقا..məhliqa [صفت، فا+ع] آی اؤزلو، گؤزل (فا: ~). moon-	میخلانما ق..mixlanmaq [بلسیز انیلیم] میخ وورولماق، میسمار لانماق.
facéd	میخلی..mixli [صفت] میخ چالینمیش.
مهم..məhüm [آد، عربجه] اؤنملی، اهمیت لی (فا: ~).	میخلی قوواخ..mixli qovax [آؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ^{۲۴۰} .
مهمان..məhman [آد، فا] ۱- قوناق. ۲- هشتیری، ملیکان، مراغا،	میدیری ق..mıdırıq [آد] کۆله، پورسوق (آدام)، کۆله و بویسوز.
سؤلدوز، میانا، اردبیل ده کند آدی.	(قایناق: خسرو)
مهمانخانا..məhmanxana [آد، فا] قوناق ائوی.	میر..mir [باخ] میریلدا ما ق.
مهمل..məhməl [آد، عربجه] یاوا (فا: بیهوده). nonsense	میرت..mirt [آد] شوخلوخ (فا: شوخی) {میرمیر دان سس تق}.
مهمیز..məhmiz [آد، عربجه] ۱- خوروز کیمی حیوانلارین آیاقلارینین	میرت میرت..mirt mirt [ظرف] بوش بوش.
آرخاسیندا اولان اوجو ییز چیخیتی. ۲- بعضی گؤل لرده اولان	میرت وورماق..mirt vurmaq [دا] شوخلولا دانیشماق، دئییب
چیخیتی و ییزلیک ۳- ییزلیک، مینیک حیوانلاری دؤرتمه له مک	گؤل مک، باش باشا و ثریب صحبت ائتمک.
اؤچون باشماغا تاخیلان اوجو ییز آغاج تیکه سی ویا بوجور شئی (فا:	میرتدا نما ق..mırtđanmaq [باخ] میر تلانماق.
spur). (~)	میرتلاشما ق..mırtlaşmaq [قا] میرت ائله مک.
مهمیز چیچگی..məhmiz çiçəyi [باخ] سارای چیچگی.	میر تلاما ق..mırtlamaq [باخ] میر تلانماق.
مهمیز له مک..məhmizləmək [تاثیرلی انیلیم] مهمیز له وورماق، ییز له مک.	میر تلانما ق..mırtlanmaq [تاثیرسیر انیلیم] دوداق آلتیندا دانیشاراق
مهناز روحی..məhnazruhi [يازار] گونش ۱۳۵۲ ده ملیک کندینده	دئیینمک، سؤیلنمک، دونقولدانماق (فا: با خود نجوا کردن).

میرتی..mirti [اؤزل آد] گۆیچای، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	میزمیزلانماق..mizmizlanmaq [تائیرسیز انیلیم] بهانه آختارماق (فا: اشکال تراشی کردن).
میرتی دوروب..mirti durub [باغلايیجی سۆز] میرت ائله ییر (فا: شوخی اش گرفته).	میزمیزلیق..mizmizlıq [آد] هرشیه قصور آراما.
میرتیلداماق..mirtildamaq [تائیرسیز انیلیم] آنلاشیلماز حالدا دانیشماق، دئیینمک.	میزمیزی..mizəmizi [صفت، دا] آیدین دانیشمایان، بوروندا دانیشان.
میرتیلدانماق..mirtildanmaq [تائیرسیز انیلیم] دئیینمک، اؤزاؤزونه دانیشماق.	میزی..mizi [صفت] آز دانیشان و قاش قاباقلی، اؤزگولمز، آلتدان آلتدان ایش گورن کیمسه (فا: مؤدی). noxious
میرچالیق..mirçalıq [آد، بیتگی] دؤنبالان، یئرآلمایا بنزر بیر نوع غده {دیواندا ایشلهنن مورچ (قارا بییر) کلمه سیله ایلگیلی اولمالیدیر؛ سن (بورچالیق: بیر نوع چؤل سوغانی}.	میزیقلانماق..mizıqlanmaq [تائیرسیز انیلیم] میز یلداماق.
میرلاماق..mirlamaq [تائیرسیز انیلیم] میرمیر دئییه سس چیخارماق (فا: صدای مرمر).	میزیلتی..mizıltı [آد] میز یلداما سسی.
میرمیر..mirmir [سس تق] میریلتی سسی، میرلداماسسی. ۲- میرمیر ^۲ (آد، دیرگی) سودا یاشایان بیر ایلان بالیغی نوعو. echalus myrus	میزیلداماق..mizıldamaq [سس تق] میز یلتی سسی چیخارماق (فا: صدای مرمر).
میرنوو..mirnov [آد] میرناو: میریلداما سسی.	میزیق..miriq [صفت] قاقاق دیشلری دؤشموش وضعیتده اولان، دؤوشان دوداق (فا: لب شکری). {سس تق}.
میروی..miroy [آد] پیشیک لرین جوتلشمه زامانی.	میریل..miril miril [ظرف] اؤز اؤزونه دانیشاراق، میریلدایاراق.
میریل..miril miril [ظرف] اؤز اؤزونه دانیشاراق، میریلدایاراق.	میریلتی..miriltı [آد] ۱-میریلدانا سسی، دؤنقولداشما. ۲-ایت لرین بیر شئیدن خوشلاندیقلاری زامان چیخاردیقلاری سس (فا: صدای مرمر).
میریلداما..mirıldama [آد] میریلداماق ایشی (فا: من من). muttering	میشامیش (میش ها میش)..miş ha miş [میش، سس تق] (اوشاغین یاتماغی اؤچون) راحت و شیرین یاتما حالی "اوشاق-میشامیش یاتیر".
میریلداماق..mirıldamaq [تائیرسیز انیلیم] میرمیر سسی چیخارماق، اؤز اؤزونه دانیشماق، دئیینمک (فا: من من کردن).	میشاندیره..mişandərə [آد] موشاندیره: ساین قالا دا کند آدی.
میریلدانماق..mirıldanmaq [تائیرسیز انیلیم] دوداق آلتی سؤیلنمک، دئیینمک.	میشمیش..mişmiş [دا، آ، بیتگی] بیر نوع اریک (فا: زردآلو، قیسی).
میریلدانیس..mirıldanış [آد] میریلدانماق ایشی ویا بیچیمی.	میشیل..mişil mişil [سس تق] دینج لیکله یاتما، باخ: میشامیش.
میز..miz [آد، دیرگی] سیرکه و باشقا تۇرش شئیلرین اؤزه رینه ییغیلان خیردا میلچک ^۱ .	میشیلتی..mişiltı [آد] راحت و میشامیش بیر وضعیتده یاتماحالی.
میزراق..mizraq [آد] اوزون ساپلی و اوجو بیز دمیر و هر شئی، تپیک و دوردمه (فا: نیزه، لگد) dart, spear, kick {ع'مضراب ^۵ }.	میشیلداماق..mişıldamaq [تائیرسیز انیلیم] (اوشاق) میشیلتی ایله یاتماق.
میزمیز..mizmiz [سس تق] اؤنمسیز شئیلر و سؤزلر اؤستونده تارتیشان و بهانه اندن، میزی (فا: صدای مزمر).	میغ..miğ miğ [سس تق] باخ: میغ میغا.
	میغ..miğ miğa [آد، دیرگی] جوت قانادلی، اینسان قان ایله بسلهئن، سیتما میکروبو داشیان، سولاق و باتالاقلیق یئرلرده چوخ اؤرهین، آنوفل آدی وئریلن بیر بؤجک؛ سیوری سینک، آغجا قاناد (فا: پشه). culex pipien, gnat {سس تق}.
	میغالیق..miğ miğalıq [آد] میغ میغا دان قورونماق اوچون پرده (فا: پشه بند). mosquito-net

میانا..Miyana [آد، ص] ۱-اورتا، آرادا اولان بؤلوم "میانا گئیشیم: نه اوزون ونه قیسا گئیشیم" (فا: میانه). middle ۲-میانا miyana: میانا شهریندن اصطخری، ابن حوقل، حمداله مستوفی، یاقوت حموی و آیریلاری میانا/ میانج/ میانجی/ قیزشهری شکلینده آد آپاریلار. بو شهر تبریزین ۱۶۰ کیلومتر گونئی گوندوغان طرفینده یئر آلیبدیر، دنیز سولاری سویه سیندن ۱۱۰۰ متر یوکسکلیکده و ش ۱۳۸۵ ده جمعیتی (توپلام، شهر) ۱۹۲۰۰۰، ۹۰۰۰۰ نفر، اوزنی گئیشیلیگی ۶۲۰۰ کیلومتر مربع دیر و بوزقوش و قافلان سیراداغلاری آراسیندا قرار تاپیب، ش ۱۳۲۰ ده نفوسو *۱۵۷۰۷ نفر قنید اولوبدور، چوخ بیلگینلر بو شهرین آدینین اتیمولوژی سینی، تبریز زنجان شهرلرین آراسیندا اولماسینا باغلایلار. ۳-میانا بؤلگه سینین تاریخی و گؤرمه لی یئرلری: قیز کؤپروسو، قیزقالاسی، امامزادا اسماعیل بقعه سی، زهوک قالاسی، شاه عابباس کاروانساراسی (جامال آباد کندینده)، امامزادا محمد (کندوان کندینده)، امیر کبیر حمامی (تورکمان چای بؤلگه سینده)، جامع مچیدی، نجف قولو خان قالاسی، بویوک داش مچیدی. ۴-میانا بؤلگه سینین چایلاری: چایلار قیزیل اوزنه تۆکولورلر: چالاخ (کهردین ۸۱۳s)، تیرچایی (آونلیق ۵۳۶s)، افشار (۵۱۵s)، گوییری (۵۲۶s)، لیلان چای (۳۳۱s)، آغچای (برنلیق گرمی چای ۳۵s)، قیرخ بؤلوق (بناروان ۵۲۸s)، ساری داغ (بیگ بولاغی ۸s)، باغ دره سی (ترک ۲۰s)، گئرمی چای (چناب ۲۶۰s)، حسن دره (زرشلو ۵۱۱s)، قوروچای، شهرچای (۱۰۰s۱۶q)، صوفیلر (۲۱۸s)، فیندیقلی (۱۱۵s)، شکاف (فیندیقلی چایی ۴s۲۶)، بویوک چای (قاراب ۱۹s)، قاراسودره سی (قاراجاقایا ۱۶s)، علی باغا (قاضی لو ۲۴s)، قالاجیق (۳۱۷s)، آجی چای (قاراآغاج ۵۹s)، قیلیشچی (۴۱۵s)، قاراقانی چای (قیزیلجا ۲۱s)، ترک terk (کندوان ۴۱۸s)، ورزقان چایی (۳۱s)، ۵-میانا بؤلگه سینین داغلاری (قافلاتی-کۆله بوز): آغ توهره (۳۲ک گب ۱۶۹۹)، آغ توهره (۳۵ک گب ۱۷۹۵)، آغداغی (۳۲ک گب ۱۹۲۸)، آغدره (۲۷ک گب ۱۵۸۳)، اییده لی (۳۹ک گب ۱۵۵۶)، باجالار/ باجیلارداغی (۲۶ک گب ۱۷۰۰)، بهرآلان (۱۵ک گد ۱۶۲۰)، پنج برادر (۳۰ک ق) ۱۸۲۰، تینگنر (۲۴ک گد ۱۴۰۰)، چالاچغور (۲۷ک گب ۱۷۴۵)، چالاچوخ (۲۴ک گ ۱۳۲۳)، چپ چپ (۲۷ک گب ۱۷۵۰)، چوبان قایاسی (۱۷ک گد ۱۵۸۵)، چوقانی (۱۱ک گب ۱۵۶۳)، داش بولاغ داغی (۲۹ک گب ۱۶۵۵)، دربت (۳۶ک گب ۱۸۳۴)، رم داغ (۳۶ک ب ۲۹۷۱)، ساری داغ (۳۵ک ب ۱۵۸۴)، ساری قالا (۳۶ک	میغیلتی..miğıltı [آد] اینیلتی، زاریلتی. میغیلداق..miğıldamaq [تائیرسیز ایلم] اؤزاؤزونه اینیلده مه مک (فا: زاریدن) میغیلداق..miqıldamaq [باخ] نیقییلداق. میغیلدانماق..miqqıldanmaq [باخ] نیقییلدانماق. مینجیق..minciq [آد] مونجوق: ۱-مختلف جنسلردن بالاجا توپ کیمی سوس و بزک اؤچون شیلر، تاخی (فا: منجوق). glass beads ۲- (تاریخی اؤزل آد) آتیلای خانین باباسی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدیر} مونجوق؛ گئچمیشده آتین بونونا تاخیلارمیش، بو ایش نظر دیمه سین دئی گورولوردو، بو دئییشله بو کلمه مون (خسته لیک، عیب، نقص) کلمه سیندن آلیناراق مون و نظردن قوروماق اوچون بونونا تاخیلیردی. مینجیق..minciq [اؤزل آد] کرمانشاه (ته)، خیاودا (چی) کند آدی. هشتری (لی)، زنجان (لیق) دا داغ آدی. مینجیق گؤز..minciq göz [صفت] گؤز مینجیغینا اوخشیان، مونجوق-کیمی. مینجیق لاما..minciq lamaq [تائیرلی ایلم] مینجیق لا سۆسله مک و بزه مک. مینجیق لانماق..minciq lanmaq [بلسیز ایلم] مینجیق لا بزه نیلمک، بزنمک. مینجیق لی..minciqlı [صفت] اؤزه ریته مینجیق دؤزولموش، مینجیقلا بزنمیش مینجیق مینجیق..minciq minciq [ظرف] مینجیق لایارق. مینجیق واری..minciq varı [صفت] مینجیق اوخشار. مینقیتلی..minqıltı [آد] مینقیتلدا سسی. مینقیتلداق..minqıldaq [آد] اوشاق باشیندا یومشاق بؤلوم. مینقیتلداق..minqıldamaq [تائیرلی ایلم] مینقیتلی سسی چیخارماق. می..mi [اؤزل آد] بو سؤز هیتت جه مارا و اوتلاق معنا سیندادیر ۲۱۹. سؤمرلرین گؤیسل یاسا و قانونلارین آدیدر، می..mey [آد، فا] ایچکی، شراب (فا: می). می پرست..mey persət [صفت] ایچکی تاپینجی (فا: می پرست). Vinous میامی..miyami [اؤزل آد] شاهرود شهرینین یاخین لیغیندا بیر شهر آدی. دا کند آدی. میان..miyan [آد] ۱-بئل، بیرنوع کمر ۲-اورتا، آرا، آرالیق (فا: ~). mid میان..-miyan [اؤزل آد] میان و میانا شکلینده یئر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۸ آد سایماق اولار).

گب ۱۶۲۱)، ساریجا (۲۹ ک گب ۱۳۹۲)، سوتلو/ سؤیوتلو (۴۵ ک ق د ۱۸۹۵)، یتلی (۳۰ ک ق ۲۶۲۰)، ۷-میانان(تۆرکمانچای- شرقی برونان) بۆلگه سینین کندلری : اۆچ تپه عجمی (*۸۰)؛ اؤشار (*۵۲۸)؛ برزلیک/ برزی (*۵۵۰)؛ بۆلکان (*۶۰)؛ قو: بُلکان)؛ اؤشار چاناق بۇلاق (*۳۶۰)؛ چوبوقلو (*۶۹۰)؛ دَسَجَرْد (*۸۳۰)؛ سوما (*۱۶۸۰)؛ قو: صومعه)؛ سیه دولان(بوش)؛ قاراتپه (*۲۰۰)؛ قیشلاق برزلیک (*۲۷۰)؛ گوینری (*۸۵۰)؛ قو: گاوینه رود)؛ نودوله (*۶۸۰)؛ قو: نودولق)؛ ورنککش (*۱۶۴۰)؛ یتلیسمی / (*۷۱۰)؛ قو: حلیسمی)؛ ۸-میانان(تۆرکمانچای-غربی اۆچ تپه) بۆلگه سینین کندلری : اۆچموش (*۲۵۰)؛ بایات / آ-ی (*۶۱۰)؛ تازاکند کیسین (*۱۸۰)؛ تۆرکمان (*۲۷۵۰)؛ خاتون آوا (*۸۶۰)؛ رضاخانلو / آ-ی (*۵۰)؛ بوش)؛ سیدلر (*۲۳۲)؛ شال (*۱۲۰)؛ شیخ تاباق (*۷۶۰)؛ توووسلو (*۱۶۰)؛ عبدالرحمانلو؛ قبابق تپه (*۸۱۰)؛ قالاجیق نجف- قولوخان (*۴۶۰)؛ کیسین (*۴۶۰)؛ گوللوجه قمی (*۳۸۰)؛ نولوق (*۳۶۰)؛ ۹-میانان(تۆرکمانچای-غربی برونان) بۆلگه سینین کندلری : آلاتمیر / آلاتیمور (*۳۵۳)؛ باشسیز / تیرآباد (*۹۱۰)؛ بالسین شریف آباد (*۸۵۰)؛ بگجوان / بَجووان (*۱۷۰)؛ بولقاوا / بوغورآوا (*۴۵۰)؛ قو: بقرآباد)؛ بیجرلی (*۲۰۰)؛ بیله تمیر (*۸۵۰)؛ تندیرلی (*۳۸۰)؛ جئیران بۇلاغی (*۴۵۰)؛ سؤووش / سئوینج / آ-ی (*۵۳۰)؛ قو: سونج)؛ سلیمان / آ (*۷۸۰)؛ قو: سانیان)؛ سیرخاگوو (*۲۸۰)؛ قو: سرخه گاو)؛ شیخ احمدلی (*۵۷۰)؛ قاراجاقایا (*۲۸۰)؛ قریب دوست (*۸۳۰)؛ کلئ؛ گویدره (*۹۱۰)؛ ماللا حاجی (*۱۰۲۰)؛ مهماندوست (*۳۶۰)؛ یتنگیجه (*۸۲۰)؛ یالقوز آغاج (*۱۱۶۰)؛ ۱۰-میانان(تۆرکمانچای-مرکزی برونان) بۆلگه سینین کندلری : اؤرونجه (*۲۸۰)؛ آتدره سی (*۲۲۶)؛ خوجایاس (*۷۰۰)؛ قو: خواجه غیاث)؛ سلطان احمدلی؛ کورده ده (*۷۰)؛ کوسالار / آ-ی (*۴۳۰)؛ قو: کوهسالار)؛ ورزقان (*۲۲۳۰)؛ ۱۱-میانان(کاغذکنان / خوتای-شرقی قافلاتی) بۆلگه سینین کندلری : آیدمیر (*۲۷۶)؛ احمدآباد گروس (*۲۸۴)؛ اووشار (*۳۲۳)؛ بادلی / بادللی (*۱۶۰)؛ باغجیغاز / آ-ی (*۴۳۰)؛ تو / قاجیکانلو طایفاسی؛ جمال آوا (*۱۵۰)؛ جییر / جیغیر (*۹۰)؛ چولاقلو (*۳۰۰)؛ حسن آوا (*۱۰۰)؛ سلیمانلو (*۱۵۰)؛ قارا حاجیلو (*۸۰)؛ قاراجاربات (*۱۵۰)؛ قازلی (*۱۰۰)؛ قو: قاضی کند)؛ قوشابولاق (*۵۵۰)؛ قیزیل بولاق (*۱۷۰)؛ گول تپه حسن آباد (*۲۳۰)؛ للهلی (*۵۸۰)؛ نوروز آوا (*۲۵۰)؛ ۱۲- میانان(کاغذکنان / خوتای-شمالی کاغذکنان) بۆلگه سینین کندلری : اؤوه راک (*۱۸)؛ قو: اورق)؛ آباين (*۱۳۸)؛ احمدآوا خانلیق (*۱۸۶)؛ آسلان قالاسی؛ اوللوجه / اولوجا(قو: اولیاجه)؛ ایسیک آوا / ایسکاو (*۱۰۴)؛ قو: اسکوک)؛ بارانقار / بورانقار (*۴۲۰)؛ باغمانلار / آ-ی	گب ۱۶۲۱)، ساریجا (۲۹ ک گب ۱۳۹۲)، سوتلو/ سؤیوتلو (۴۵ ک ق د ۱۸۹۵)، یتلی (۳۰ ک ق ۲۶۲۰)، ۷-میانان(تۆرکمانچای- شرقی برونان) بۆلگه سینین کندلری : اۆچ تپه عجمی (*۸۰)؛ اؤشار (*۵۲۸)؛ برزلیک/ برزی (*۵۵۰)؛ بۆلکان (*۶۰)؛ قو: بُلکان)؛ اؤشار چاناق بۇلاق (*۳۶۰)؛ چوبوقلو (*۶۹۰)؛ دَسَجَرْد (*۸۳۰)؛ سوما (*۱۶۸۰)؛ قو: صومعه)؛ سیه دولان(بوش)؛ قاراتپه (*۲۰۰)؛ قیشلاق برزلیک (*۲۷۰)؛ گوینری (*۸۵۰)؛ قو: گاوینه رود)؛ نودوله (*۶۸۰)؛ قو: نودولق)؛ ورنککش (*۱۶۴۰)؛ یتلیسمی / (*۷۱۰)؛ قو: حلیسمی)؛ ۸-میانان(تۆرکمانچای-غربی اۆچ تپه) بۆلگه سینین کندلری : اۆچموش (*۲۵۰)؛ بایات / آ-ی (*۶۱۰)؛ تازاکند کیسین (*۱۸۰)؛ تۆرکمان (*۲۷۵۰)؛ خاتون آوا (*۸۶۰)؛ رضاخانلو / آ-ی (*۵۰)؛ بوش)؛ سیدلر (*۲۳۲)؛ شال (*۱۲۰)؛ شیخ تاباق (*۷۶۰)؛ توووسلو (*۱۶۰)؛ عبدالرحمانلو؛ قبابق تپه (*۸۱۰)؛ قالاجیق نجف- قولوخان (*۴۶۰)؛ کیسین (*۴۶۰)؛ گوللوجه قمی (*۳۸۰)؛ نولوق (*۳۶۰)؛ ۹-میانان(تۆرکمانچای-غربی برونان) بۆلگه سینین کندلری : آلاتمیر / آلاتیمور (*۳۵۳)؛ باشسیز / تیرآباد (*۹۱۰)؛ بالسین شریف آباد (*۸۵۰)؛ بگجوان / بَجووان (*۱۷۰)؛ بولقاوا / بوغورآوا (*۴۵۰)؛ قو: بقرآباد)؛ بیجرلی (*۲۰۰)؛ بیله تمیر (*۸۵۰)؛ تندیرلی (*۳۸۰)؛ جئیران بۇلاغی (*۴۵۰)؛ سؤووش / سئوینج / آ-ی (*۵۳۰)؛ قو: سونج)؛ سلیمان / آ (*۷۸۰)؛ قو: سانیان)؛ سیرخاگوو (*۲۸۰)؛ قو: سرخه گاو)؛ شیخ احمدلی (*۵۷۰)؛ قاراجاقایا (*۲۸۰)؛ قریب دوست (*۸۳۰)؛ کلئ؛ گویدره (*۹۱۰)؛ ماللا حاجی (*۱۰۲۰)؛ مهماندوست (*۳۶۰)؛ یتنگیجه (*۸۲۰)؛ یالقوز آغاج (*۱۱۶۰)؛ ۱۰-میانان(تۆرکمانچای-مرکزی برونان) بۆلگه سینین کندلری : اؤرونجه (*۲۸۰)؛ آتدره سی (*۲۲۶)؛ خوجایاس (*۷۰۰)؛ قو: خواجه غیاث)؛ سلطان احمدلی؛ کورده ده (*۷۰)؛ کوسالار / آ-ی (*۴۳۰)؛ قو: کوهسالار)؛ ورزقان (*۲۲۳۰)؛ ۱۱-میانان(کاغذکنان / خوتای-شرقی قافلاتی) بۆلگه سینین کندلری : آیدمیر (*۲۷۶)؛ احمدآباد گروس (*۲۸۴)؛ اووشار (*۳۲۳)؛ بادلی / بادللی (*۱۶۰)؛ باغجیغاز / آ-ی (*۴۳۰)؛ تو / قاجیکانلو طایفاسی؛ جمال آوا (*۱۵۰)؛ جییر / جیغیر (*۹۰)؛ چولاقلو (*۳۰۰)؛ حسن آوا (*۱۰۰)؛ سلیمانلو (*۱۵۰)؛ قارا حاجیلو (*۸۰)؛ قاراجاربات (*۱۵۰)؛ قازلی (*۱۰۰)؛ قو: قاضی کند)؛ قوشابولاق (*۵۵۰)؛ قیزیل بولاق (*۱۷۰)؛ گول تپه حسن آباد (*۲۳۰)؛ للهلی (*۵۸۰)؛ نوروز آوا (*۲۵۰)؛ ۱۲- میانان(کاغذکنان / خوتای-شمالی کاغذکنان) بۆلگه سینین کندلری : اؤوه راک (*۱۸)؛ قو: اورق)؛ آباين (*۱۳۸)؛ احمدآوا خانلیق (*۱۸۶)؛ آسلان قالاسی؛ اوللوجه / اولوجا(قو: اولیاجه)؛ ایسیک آوا / ایسکاو (*۱۰۴)؛ قو: اسکوک)؛ بارانقار / بورانقار (*۴۲۰)؛ باغمانلار / آ-ی

۱۶۸* بهمن آباد / بئینه / بئنه‌آباد ۲۶۰*، تازا کند* ۵۰؛	دلیقانلو / (۲۳۰*)؛ قارامنصور (۲۹۰*)؛ شامقولو یوردو؛ قاراقایا
توختامیشلی* ۳۶۰؛ خَلَف* ۳۶۰؛ خیردا بولاق* ۶۶۰؛ داش قالا (قو)؛	(۳۰۰*)؛ قیزیل یاتاق؛ کلکئش (۱۵۰*) (قو)؛ کله کش؛ کله گاه /
قلعه سنگی؛ رشتاوا / اؤروش آوا* ۱۱۰ (قو)؛ رشیدآباد؛	کله گاه (۲۷۰*)؛ لیوانلو / لووانلو (۴۶۰*)؛ محمودآباد (بوش)،
زیرینجین* ۱۳۴ (قو)؛ زرنجین؛ سهل آوا* ۱۲۵؛ سوهره* ۱۰۰؛ شاه	مؤلک (۴۸۰*)؛ نئی باغی (۵۲۰*)؛ یئددی بولاق (۳۳۰*) (قو)؛ هفت
علی بگلو* ۱۰۰؛ قارابولاق* ۸۵۰؛ قاراصفرلی دول باغی* ۳۵؛	چشمه؛ یئنگیجه دلیکانلو (۷۰۰*)؛ یان قیشلاق؛ ۱۶-میانا (کندوان-کندوان)
قوچقار* ۲۷۰؛ قورجیق (قو)؛ گورجیق؛ قیشلاق* ۲۲۰؛ کرؤو / قاراب /	کندوان (بؤلگه سینین کندلی) ؛ اؤوزال (۶۹۲*) (قو)؛ افضل؛
آ-ی* ۳۷۰؛ کلکان* ۲۰۰ (قو)؛ کلیان؛ کونجون* ۳۰۰ (گنجین)؛	آرینجه لیک (۱۱۰۰*)؛ اووون مچیدلی؛ آیدی گۆز (۷۷۰*) (قو)؛
کۆهرین* ۱۴۰ (قو)؛ کهورین؛ گۆللوجه* ۳۱۰؛ گیل گیلاب* ۶۰؛	ایدی گۆز سفیدخوانی؛ ایشلندی (۲۰۰*) (قو)؛ نشلان ده؛ باللیجا
ماوی / مؤوی* ۲۸۰؛ یان بولاق* ۱۰۰؛ ۱۳-میانا (کاغذ کنان / خونای-مرکزی کاغذ کنان) بؤلگه سینین کندلی ؛ آستانین /	(۳۳۰*)؛ تاروم (۵۷۰*) (قو)؛ طارون؛ تازا کند پورچ؛ ترک (*)
آستانجین* ۶۴۹؛ آسله مز (بوش)؛ آگکند (۱۲۵)؛ آنداری / آ-ی	(۲۹۰۰)؛ تارناب / ترناب (۴۵۰*)؛ جوواندیز (۵۲۱*) (قو)؛ جهندیر؛
۳۱۳* (قو)؛ اندرود؛ باش بولاق* ۱۰۲؛ توپون* ۲۰۰ (قو)؛ طوین؛	چورؤ / چرور (۸۵۰*)؛ حاجی همتلو (۳۱۰*)؛ حصار میدان داغی
حاج میر* ۳۲۰؛ حاجی محمودلو* ۹۰؛ خئیر آوا* ۱۸۰؛ داش	(۴۳۰*)؛ خنه یه (۴۰۰*)؛ دیزه (۵۴۰*)؛ زئیوه (۱۸۰*) (قو)؛ زاویه؛
بولاق* ۹۰؛ دۆنبولو* ۱۲۷؛ دۆیوش* ۱۲۵ (قو)؛ دوویج؛ ساری دره	زرنکئش (۵۶۰*)؛ ساری قمیش (۴۷۰*) (قو)؛ چشمه کش؛ سیرخ-
* ۲۵ (قو)؛ سردق؛ سلیمان قیشلاق* ۸۲؛ سینجه* ۸۴ (قو)؛	حاصر (۱۹۰*) (قو)؛ سرخه حصار؛ علی بگلو (۳۴۰*)؛ قاراجا-
سنجده؛ شیخلار* ۱۵۰؛ شیرین بولاق* ۱۱۰؛ قاراقانلو* ۹۰؛ قاراقایا؛	میدان داغی (۱۲۵*)؛ قاراحاجیلو / آ-ی (۳۵۰*)؛ قیرخ بولاق /
قازیلی / قاضیلو* ۱۴۰؛ قیزیلجا؛ گوو / گوو (قو)؛ گاو (۲۳۰*)؛ گۆل	بیناروان (۵۵۰*)؛ قیشلاق سیف الدین؛ کنه / کهی keh (۳۲۰*)؛
تپه خئیر آوا* ۲۸۰؛ میندیجین* ۳۰۰؛ ولیستان* ۹۰؛ یئنگی کند* ۳۰؛	کزه ره (۸۰۰*) (قو)؛ کزرج؛ کندوان (۵۰۰*)؛ گئن گدیک (۱۹۰*)؛
۱۴-میانا (کندوان-تیرچایی) بؤلگه سینین کندلی ؛ آغچا قیشلاق؛	گۆرک آرخاج / گورک ارخج (۱۲۰*)، گۆی سوما (۵۵۰*) (قو)؛
اؤوونلوک (۵۳۰*)؛ ایشلیق (۲۱۰۰*)؛ ایوه ره / اؤوه ره (۵۰۰*)؛	صومعه کبودین؛ گۆمئین (قو)؛ گمین؛ مئهاوا meyhava (۶۲۰*)
بالیسین (۱۸۰۰*)؛ بۆرونجه (۱۵۴*) (قو)؛ برنجق؛ تجهره	(قو)؛ ماهی آباد؛ مؤونه (۴۹۰*) (قو)؛ مؤنق؛ نیشه (۶۱۰*) (قو)؛
(۲۱۰*) (قو)؛ تجره رود؛ چرن (۵۰۰*)؛ چینار (۱۶۵*)؛ خان یوردو	نشق؛ هیندی لان (۳۸۰*)؛ ۱۷-میانا (مرکزی-جنوبی گرمه) بؤلگه سینین کندلی ؛ آسلی کیشی / آسلی کش (۵۵*) (قو)؛ آهسته-
(۱۴۰*)؛ خلیفه لو (۹۰*)؛ خوْجا / خوْجادی (۵۲۰*) (خواجه ده)؛	کیشی؛ آل قیشلاقی / علی قیشلاقی (۳۲*)؛ ایستی سوْ امیرآباد
دیشاب (۱۷۵*)؛ سوپورگه لو (۱۲۰*)؛ شریف یوردو؛ شوْور	(۲۳*)؛ آهارا (بوش)؛ اؤستور (۱۰۰*)؛ باتداق / باتلاق (۸۱*)؛ باغ
(۶۸۰*) (قو)؛ شیویار؛ قیشلاق اران؛ کاسالان (۴۸۲*) (قو)؛	دره سی (۴۰*)؛ برنلیک / بارانلیق (حسین خان / مددخان / آغا کریم)
کسلان؛ کاللا (۲۷۰*) (قو)؛ کلاله؛ گۆلولوک (۴۵۰*) (قو)؛	(۸۶۰*)؛ قیرق آوا (۲۰۰*) (قو)؛ بنیاد آوا؛ بۆرون* ۵۰۰ (قو)؛ بیرون؛
گاولیق؛ گۆل یوردو / سلمانی قیشلاقی؛ لیقان (۳۱۰*) (قو)؛	پاوریس (۳۳۳*) (قو)؛ پاورس؛ تازا کند دیوانلیق (۱۶۰*) (قو)؛
نقلان؛ موسی بگلی قیشلاقی (۱۶۰*)؛ نووادیز (۵۳۰*) (قو)؛	دیوانعلی؛ توپ قارا (بوش)؛ جیلودارلو* ۳۵، جین قیشلاقی
نودوزق؛ نیقاب (۵۳۰*) (قو)؛ نقاآباد؛ ونجان / ونگان (۷۴۰*)؛ ۱۵-میانا (کندوان-شمالی گرمه) بؤلگه سینین کندلی ؛ آرموداق (۷۵۶*)؛	(۱۳۰*)؛ چیتاب / آ-ی (۹۴۲*)؛ چرکینلی / چیرکینلی (۴۲۰*)؛
اکبرآباد (۵۷*)، برزه (۳۲*) تو+کو (قو)؛ برزق؛ بسید / باسوت	حسن خانباغی (۱۸۰*)؛ خلیفه باغی (۲۰۰*)؛ دؤرداؤولو (بوش)
(۹۰*)؛ تتجه ره (۵۳۰*) (قو)؛ تجرق؛ توشمانلی / دوشمنلی	(قو)؛ چهارخانوار؛ داوات / داوند (۳۸۰*)؛ دۆل قیشلاقی؛ دوه داشی
(۵۶۰*)؛ توپون / تووون (۵۶۰*) (قو)؛ طوین؛ چاخماقلو (بوش)،	(۳۲۰*)؛ زیرنا کؤهول / سورنا (۱۱۵*) (بوش)؛ زیناری (قو)؛
حاجی یوسفلو / آ-ی (۶۷۰*)؛ حاجی خلیل (۳۱۶*)؛ خیناوان	زناری؛ سوویق بولاق (۱۷۳*)؛ قاراقانلومامان؛ قیشلاق پاپران،
(۱۴۰*) (قو)؛ خناوند؛ دلی قانلی؛ دلی قیز (۱۷۰*)؛ ذکیر (۱۴۲*)	قیشلاق ماوی؛ کوبلان (۴۱۰*) (قو)؛ کهبان؛ کاستانا / کوستانا* ۹۰
(قو)؛ ذاکر؛ سوْتو (۲۴۰*) (قو)؛ سوْطی؛ سوْرباغ (۵۰۰*)؛	(قو)؛ کوهستانق؛ کوْوخاقیشلاقی (دوه داش طایفاسی) (بوش)،
سوْنقورآوا (۳۹۰*)؛ سوْیون (۳۹۰*) (قو)؛ سوین؛ سیدلر / سیدلر	گاوانی (۶۰*)؛ مامان* ۱۲۹۰؛ مچیدلی (بوش)؛ مرؤوشوْن (۲۱۰*)
	(قو)؛ مروشین؛ هئش آوا (۳۶۰*) (قو)؛ هئش آباد؛ هامپا (۴۰*)؛

هاویستان (*۸۴۰) (قو: خوستان); وردده*۳۴۰; ولئین (*۱۷۵); (قو: قره طورق); قاواق / آ-ی (*۱۶۰); کریم آباد / قاراجا (*۱۷۰);	ویند / وئهل (*۱۸۰) (قو: وکند); یئله قارشو (*۲۲۰); یئنگی کند (*۱۸۰); یئنگیجه; ۱۸-میان(مرکزی-شرقی اۆچ تپه)بؤلگه سینین کندلری: آبک (*۱۴۶); آغ وئرن (*۲۳۳); آغجادریند (*۱۷۱); بگ بولاغی (*۱۸۰); پورسوخلو (*۳۶۰); جعفرآوا (*۹۰); حاصار قارانتقو; خطب / خیتاو (*۵۶); داش بولاغی (*۳۲۰); داشکسن (*۱۰۰); قاراکمر (*۱۴۰); شمی کندی; شورتازاکند; شورجا قاسم (*۸۳); قاراآغاج (بوئش); قاراجاقایا (*۹۴۰); قارامانلو (*۳۷۰) (قو: قهرمانلو); قاسمدره (*۱۰۲); قالاجیق الفلو (*۱۸۰); قازیولی / قاضیولی (*۲۰۰); قومقان (*۳۴۰); قیلیجچی / قیلیشچی (*۴۶۰); گوللوجه (*۷۰-۱۱۴); گونلی (*۵۴۰); لاری (*۱۱) (قو: لاهرود); مئزمئین (قو: مزمین); ۱۹-میان(مرکزی-شرقی کوله بوؤز / کله-بوؤز)بؤلگه سینین کندلری: اورتولو (*۱۳۲) (قو: اکرم آباد); آغیل / آغول; اییده لی (*۱۰); باش بولاغی; بوذاق بگ (*۸۰); تاوا (*۷۵۰) (قو: طوق); چای تالوار / بجیرآوان (*۱۸۲); چپ چپ (بوئش); خان یوردو; داغ یئنگ آوا (*۱۷۰); دامجیغاز (بوئش); دووران (بوئش); زرده ملیک (*۱۲۰); زرنه (*۸۵) (قو: زرنق); سوئموکلو (*۱۹۰) (قو: سمکلو); قارابولاغی (*۲۰۰); قاراجا (*۲۴۰); قارازبارت (*۲۰۰); قاشقا بولاغی (بوئش); قیویرجاق / قورجاق (*۳۱۰); کرهه (*۲۷۰) (قو: کرهمه); کؤکمر (اکین یئری); کنگه ور (قو: کنگاور); کولا / کولای (*۲۰۶); گلباسان (*۵۰۰) (قو: کلبوس); گوللوجه یئددی بولاغی; یئددی بولاغی; یوشانلی (*۸۰); ۲۰-میان(مرکزی-شیخدرآباد) بؤلگه سینین کندلری: امیرآوا (*۱۲۲); شیخدرآباد (*۲۳۵); کورکچو (*۴۵); یئنگ آوا چای (*۱۰۰); ۲۱-میان(مرکزی-غربی قافلاتی) بؤلگه سینین کندلری: آربات (*۵۲۴); آغجاقیشلاق (*۱۷۰); بالیش کندی (*۵۰) (بوئش); دیزگؤوون / دیزگؤوین (*۲۱۰) (قو: دیزگوین); سبیز (*۷۹۰) (قو: سبز); شئیدلی (*۲۳۰) (شهیدلو); فرهی (*۱۱۴) (قو: فراهیه); قاواق عمی لر / خلیج (*۷۰); گچلیک (بوئش); گلنگندر; حسن آوا; گول مئشه *۸۰ (بوئش); کوللوجه خالصه; گیردالاین (*۹۰) (قو: گرده لاین); مظفرلو *۶۰; آچاچی (*۱۲۰۹); ۲۲-میان(مرکزی-غربی کوله بوؤز / کله بوؤز) بؤلگه سینین کندلری: آغ توره (*۶۰) (قو: آغ طورق); آغ دیرک (*۱۰۰) (قو: آغدرق); آلداد (*۱۰۰) (قو: آلا له داد); باش ماخ / باشماق (*۴۰۰); تئلیم کندی / تیلیم کندی (*۸۵); تالوار بولاغی (*۲۹۰); چاخمور (*۲۰۰) (قو: چخمور); خلیفه کمال (*۱۰۰); دریندره (*۲۹۰); دیرچی (*۱۵۰); دوزنه (*۵۰۰) (قو: دوزنان); زیریشلی (*۲۰۰); قاراتوره (*۵۱۰)
کوله بوؤز / عجمی کوله بوؤز (*۲۰۰); ۲۳-میان(مرکزی-قیزیل اؤزن) بؤلگه سینین کندلری: آراز (*۲۸۳); بولانلیق (*۲۸۰); تاغای (*۲۴۰) (قو: طغای); حلاج / آ-ی; دادلی; ساری کند (*۲۴۰); سنگر; قارااؤلی (*۶۳) (قو: قره اوری); قاراآغاج; قاللیجا (*۱۴۰) (قو: قالوجه); قویوجاق (*۲۶۰); قویولار (*۱۶۰); کهریز (*۱۲۰); گؤیرچینلیک (*۱۰۰); ۲۴-میان-آغکند بؤلگه سینین کندلری (*۱۳۲۰) آماریندا اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلری: باشسیز (۱۳ ک گ د *۸۰), چومالو (۱۵ ک گ *۳۰۰), روملو (۲۲ ک گ د *۳۵), قاراجالار (۱۰ ک گ *۷۰), قاراآغاجلو (۱۵ ک گ *۱۲۰), قیندرقالو (۲۷ ک گ د *۵۰۰), گبلو (۲۳ ک ق *۳۰), گولنگدر (۴ ک گ د *۶۸۰), اؤزومچو (۱۸ ک ب *۵۷۴), قارقاشا (قرقشه), (۲۰ ک ق د *۶۴۰), گلین یورت (۲۵ ک ق د *۹۰),	میانپور..miyanpur (آد, میان+پور) اریک ویا آرمودون ایچینه قند جويز و هل تۆکه رک دوزه لن بیر نوع شیرنی (فا: شیرنی میانپور). میانتن..miyanten (آد) اتین بوڈلا قایبقا آراسیندا اولان حصه سی. میانچا..miyança (آد) تومن پارچالاری نین آراسینا سالینان پارچا. میانچی..miyançı (آد) آراچی, واسطه چی, اؤزلاشدیریجی اولان. میانچیلیق..miyançılıq (آد) آراچیلیق, واسطه چیلیک, ایکی طرف آراسیندا اؤزلاشدیریجی اولما. میاندار..miyandar (آد, توغفا, آ) مجلسی اداره ائدن شخص. میان کؤکو..miyan kökü (آد, یئگی) مایان کؤکو, بیان کؤکو (فا: شیرین بیان). میان کاله..miyan kala (اؤزل آد) میاقالا: گرگان کؤرفزینده بیر یاریم آدا اولاراق تورکمن لری ن اولاغی کیمی استفاده اولونور. میانی ماهور مؤغامی..myani mahur muğami (باخ) اورتا اوچوروم مؤغامی. میت..meyit (آد, عربجه) اؤلۆ, جنازه, نعش (فا: مرده). میت..mit (باخ) میتوس. میتا..mita (اؤزل آد) باخ متی, مته, قیز آدی (فا: نام دختر). میتیر..Miter (اؤزل آد) تورکمن-تکه-اؤته میش-داشایاق بوی لارینداندر ^{۸۱-۱۵۸} . میترال..mitral (آد, فرانسیزجا) قلبده سول قولاقچیق ایله سول قارینجیق آراسیندا قرار تاپان قاپاق. میتقال..mitqal (آد, عربجه) سرت, نازیک پامبوق پارچا.

میتوس(میت)..mitos(mit) [آد] یازیلی تاریخدن قاباقکی چاغلاردا تانریلار و تانری لاشدیریلیمیش اینسانلار حاققیندا سؤیلهنن و زامانلا اینانیش حالینا گلن افسانهیه میت، میتوس ویا اوسطوره دئییلر و بو اُسطوره لری اینجهلهین ییلمیه میتولوژی دئییلیر (فا: اسطوره).	میخاناجی اوْتو...meyxanacı otu [باخ] چوبان دۆدویو.
میتولوژی..mitoloji [آد] اُسطوره ییلمی، باخ: میتوس، میف	میخک..mixək [آد، بیگی] میخک آغاچی نین قوروموش قونچالاریندان حاضرلانا، عطیرلی، توند، دادلی، توز شکیلنده ادویه "خمیره میخک قاتماق".
myths	میخک آغاچی..mixək ağacı [آد، بیگی] مرسین لردن همیشه یاشیل بیر آغاچ.
mitoloji	میخک سوولار..mixəksovlar [آد، بیگی] اؤرنگی میخک اولاراق بیر بیگی تاقیمی.
mitil [آد] ۱-یورقان و دؤشگین آلت اؤزو، اؤزو اولمایان یورقان و دؤشک. ۲-(مج) داغیلیمیش و یییرانمیش جیرجیندیر. ۳-(مج) عاجز، ایشه یارامایان کیمسه (محتملا پته / یتتی سؤزونه باغلیدیر، پته + ل، بیتیل، میتیل).	میخک گولو..mixək gülü [آد، بیگی] خاج چیچک لیلر تاقیمیندان، چوخ عطیرلی، الوان چیچک لی گول، مای گولو، شببو.
mitilşitil [د] چوخ میتیل و داغیلیمیش پالتار، یورقان دؤشک.	میخکی (میخیی)..mixəki(mixeyyi) [آد] میخک رنگینه چالان، بیر نوع قهوه یی رنگ "میخیی پارچا".
mitilləşmək [صف] میتیلی چیخماق، یییرانماق.	میخوش..meyxoş [صف، فا] تورش مزه، دادی شیرین و تورش آراسیندا اولان شئی، تورشا شیرین (فا: ~). subacid
mitillik [صف] میتیل اولما وضعیتی.	میخی خط..mixi xət [باخ] چبوی خط.
mitin [آد] بیر نوع داش یونما آلتی (فا: ~) ^{۸۲} .	میدال..midal [آد، فرانسیزجا] اؤدول اؤچون وئریلن لوحه، بویونا آسماق اؤچون دیرلی و گؤرونولور و چکیم لی یاپری (فا: مدال).
mitinq [آد] هر هانسی اؤنملی گؤندهلیک مسألهیه حصر اولونوموش کۆتله وی ییغینجا، پیکت (فا: میتینگ).	میدان..meydan [آد، فاع] آلان، ساحه، اینجه و یاریشما یئری (فا: ~).
misaq [آد، عربجه] سؤز لشمه، آلاشما، باغلاشما (فا: ~).	میدان...-meydan [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشلهنیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۱ آد سایماق اولار).
promise	میدان اوخوماق..Meydan oxumaq [تائیرسیز ائیل] بیرینی مباریزه و یاریشما یا چاغیرماق.
misilsiz [صف] بنزرسیز (فا: بی مثل).	میر..mir [آد، فاع «میر»] ۱-اولو، بؤیوک، آغا-۲-پیغمبر نسلیندن اولان-کیشی آدلار یایلیر لیکده گلیر: میرعلی، میر آغا (فا: آقا). ۳-میر (آد، فا «مور، موریانه») آغ قاریشقا (فا: مور). ۴-میر - (اؤزل آد) تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشلهنیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۷ آد سایماق اولار).
micri [باخ] مۆجورو.	میر..mayer [باخ] مگر.
micəndi [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی.	میر آخور..miraxur [آد] آخور ایشلرینه باخان.
micə [آد] ۱-میجه قوردو، دیشقی و فاسد لیمیش ماده لرده گؤرسه نن نارین قوردلار ۲-حئیوان اؤچون دوغرانییمیش یشم، ین کیچیک حصه لری (بیجه سؤزوندن).	میراب..mirab [آد، میر+آب] سووارما ایشینه نظارت ائدن (فا: ~).
micəreşin [اؤزل آد] مجارشین: تبریز ده کند آدی (ماجار+شین).	میراث..miras [آد، عربجه] بیرینه اؤلن بیر یاخینیندان قالان مال و ثروت، قالدیت، قالدیق (فا: ~).
micləmək [تائیرلی ائیل] ایکی شئی بیر بیرینه قاتماق "سیمیت له قومو میجیله مک" (بیجه سؤزوندن؛ ایکی غیرهمجنس شئی بیر بیرینه قاتماق اؤچون بیج شئین اله گلمه سینه دئییلیر).	میرام نوخودو..miram noxudu [آد، بیگی] خالق طبابتینده ایشلهنن-بیریتگی نوعو ^{۱۳۶} .
miçətkən [آد، دا] میلچکدن قورونماق اؤچون تور و اؤرتوک.	میران..miran [اؤزل آد] عثمانلی لارا قاتیلان بیر کورمانج بویو ^{۲۰۹} .
miçək [اؤزل آد] ساوه-نوبران دا کند آدی.	میربشیر..mirbəşir [اؤزل آد] آذربایجان دا رایون آدی ^{۲۴۰} .
miçin [باخ] بیچین، میمون.	
miçink [اؤزل آد] ساوه-نوبران دا کند آدی.	
meyxana [آد، فا] شرابیچی دوکانی (فا: میخانه).	

میرزا عبداللہ حیدری..mirza [یازار] (ش ۱۲۴۷-۱۳۲۴) شاعر اولاراق ۵۰۰ بیتہ قدر تۆرکجه و فارسجا شعرى واردير.	میرجانلو..Mircanlu [اؤزل آد] آذربایجان تورکلى آقشار بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸}.
میرزا علی اصغر نورس..mirza [آد] ۱۲۵۲-۱۳۲۹، شوشالی-شاعردیر ^{۱۱۷}.	میرجاوور..mircavur [آد] مچید قوروقجوسو. میرجلال..mircəlal [یازار] بو یازار م ۱۹۰۸ ده تبریزده آنادان اولوبدور.
میرزا فتحعلی آخوندوف..mirza [اؤزل آد] (م ۱۸۱۲-۱۹۷۰) آخوند زاده گنجده آنادان اولوب، و اجتماعی آلاندا دیرلی اثرلی واردير.	میرچالیق..mirçalıq [آد، یتگی] یشمه لی و یابانی اوتسوو یتگی. میرحسین دلداربناب..dildarbinab mirhüsen [اؤزل آد] مرندلی چاغداش یازادیر ^۳.
میرزا محسن نواب..mirza [اؤزل آد] (۱۲۴۹-۱۳۳۸) شوشالی-شاعردیر ^{۱۴۲}.	میرحمزه نیگاری..niqari mirhəmzə [اؤزل آد] (م ۱۸۱۵-۱۸۸۵) قاراباغلی شاعردیر ^{۲۸}.
میرزا محمد کاتب..mirza [یازار] (۱۲۴۹-۱۳۰۶) قاراباغ شاعردیر ^{۱۴۲}. میرزا مهدی حسن اوغلو سیدزاده..mirza [یازار] م ۱۹۰۷ ده عشق آباد دا دوغولوب و باکی دا وفات ائدییدیر، آذربایجان اوشاق ادبیاتی نین انکشافیندا بویوک خدمتی واردير ^{۱۱۷}.	میرخوند و خوند میر..mirxond və xondmir [اؤزل آد] (۹۳۷-۹۰۳) بخارا لیدیر و بیر مدت امیرعلیشیرین خدمتینده ایدی و اونون آدینا یازان اثری روضه الصفا خلقتین اولیندن صفویلر دؤرونه قدر دؤنیانین عمومی تاریخ کتیبیدیر، میرخوندون قیزنوه سی اولاراق خوند میر (هـ-۸۸۰-۹۴۲) "حبیب السیر" کتابینی یازیدیر ^{۵۰}. میرزا..mirza [آد] یازی یازان و عریضه یازان لارا وئرلین آد (فا: میرزا بنویس). the son of a prince
میرزا ابوالحسن شهید..mirza [اؤزل آد] (۱۲۳۱-۱۳۰۱) قاراباغ شاعردیر ^{۱۴۲}.	میرزا..Mirza [اؤزل آد] قیرقیز-ایچکیلیک-نایمان بوی لارینداندیر ^{۱۵۸-۸۱}.
میرزا مهدی خان استرآبادی..mirza [یازار] بویوک تورکولوق اولاراق نادرشاهین منشی سی مقامیندا ایدی، بو عالیمدن ایکی دیرلی کتاب قالیدیر "سنگلاخ، مبانى اللغة"	میرزا آغاشیرازی..mirzaağaşirazi [یازار] قاجار دؤورو یاشایاراق تۆرکجه شعرلى واردير (فا: ~) ^{۱۴۱}.
میرزا مهدی شگوهی..mirza [یازار] م ۱۸۲۸ ده تبریزده آنادان اولوب و چوخلو شعرلر یازمیشدیر.	میرزا آغامشکیری (قوجامان)..mirza [اؤزل آد] اؤرمولو شاعردیر ^{۱۵۶}. میرزا ابراهیموف..mirza [آ، ی] ۱۹۱۱ ده سراب ماحالی نین ایوه کندینده آنادان اولوب، تناتر و نمایشنامه یازادیر.
میرزا نصرالله صدر الممالکی (نصرت)..mirza [یازار] (۱۲۷۱)، اردبیل لی شاعردیر ^{۱۱۷}.	میرزا باغیر..mirza [یازار] (۱۲۹۹-۱۲۲۵)، باکی لی شاعردیر ^{۱۱۷}.
میرزئی..mirzeyi [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقص لریندن بیریدیر، آذربایجاندا ائله بیر رایون یوخدور کی، اورادا "میرزگی" سئوئلیمه سین، هر تویدا هر شنلیکده چالینیب اوینانیلماسین. بو رقصی هم کیشیلر هم ده قادینلار ایفا ائدیرلر. "میرزگی" قدیم رقصدیر. قاراباغلی نئی چالان میرزگی طرفیندن تقریب ۱۸۶۰-۷۰ اینجی ایللرده یارانیب. مؤلیف رقصه اؤز آدینی وئرپ ^{۲۴۵}.	میرزا جان ممدوف..mirza [یازار] (۱۱۶۰-۱۲۰۷) قاراباغ ارمنیلریندن چاناقچی کندینده آنادان اولوب، غنایی شعرلی واردير ^{۱۴۲، ۲۸}. میرزا جعفر..mirza [یازار] قاراباغ شاعردیر (وفاتی ۱۳۲۰) ^{۱۴۲}. میرزا جلیل قولوزاده..mirza [یازار] باخ: خوی، قولوزاده. میرزا حسن..mirza [یازار] قاراباغ شاعردیر (وفاتی ۱۲۴۹) ^{۱۴۲}.
میرزه..mirzə [آد] ۱-ساوادللی ۲-شخص آدلاریلا بیرلیکده شاهزاده، بویوک رتبه لی و ساقین مفهوموندا ایشله نیر (فا: میرزا) {ع+فا}میر+زاده=امیر+زاده.	میرزا حسن سالار..mirza [یازار] (وفاتی ۱۲۹۳) قاراباغ شاعردیر ^{۱۴۲}. میرزاده عشقی..mirza [اؤزل آد] باخ: همدان.
میرزه - mir / mirzə [اؤزل آد] میرزه و میر شکلینده و ترکیبی حالدا آذربایجاندا یترادی اولاراق ایشله نیر، باخ: یترآدلاری (ان آزی ۳۰ آد سایماق اولار).	میرزا رحیم فنا..mirzafna [یازار] (۱۳۵۰-۱۲۵۷) شوشا شاعردیر ^{۱۱۷}. میرزا عبدالرحیم طالبوف..mirza [یازار] (م ۱۸۳۴-۱۹۱۰) تبریزده آنادان اولوب و اجتماعی آلاندا دیرلی اثرلی واردير.

(م.ۆ. ۳۳۲-میلاددان سونرا ۳۰). بونلاردان اسکی، اورتا و یثنی کراللیق، میصرین ان پارلاق دؤنمیدیر، اسکی کراللیق دؤنمی (م.ۆ. ۳۰۰۰-۲۱۰۰) پیرامیدلر (میصر اهراملاری) دؤزلمیش، یثنی کراللیق دؤنمی سوریه ضبط اولور و هیتیتلرله ۱۵ ایل ساواشدان سونرا "کادئش" باریش آنلاشماسی دؤزئلنمیشدی (م.ۆ. ۱۲۸۰)، بو آنلاشما تاریخن ایلک یازیلی آنلاشماسیدیر. اسکی میصرلیلر چوخ تانریلی اینانجا صاحب ایدیلر.

میصر.. misir [اؤزل آد] میصر پیرامیدلریندن گورونتو:

میصر مملوکلاری.. misir məmlukları [اؤزل آد] باخ: مملوکلار.

میصری.. misiri [اؤزل آد] میصری ده دئییلیر: آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، مارشا بنزر آهنگلی اینسترومنتال آشیق مثلودیاسیدیر. بو رقصده گرگین، مغرور، بیر قدرده چتین، چوخ واخت بیردن و کویلو، دیقی جلب ائدن حرکتلر ایجرا ائدیلر. رقص، خصوصاً شکیده، زاقاتالا و قاراباغدا چوخ مشهوردور. رقصین تمپی جلد و سورعتلیدیر.^{۲۴۵}

میصریتگی سی.. misirbitgisi [آد، ییتگی] باخ: مکه.

میصر توپوغو.. misirtoyuğu [آد، دیرگی] هیندی قوشو.

میصر تورک دؤولتلی.. misir türk dövlətləri [اؤزل آد] باخ: مملوکلار.

میصر دورناسی.. misirdurnası [آد، دیرگی] اوزون باجاقلی، اوجو گئیش و اوزون دیمدیکلی بیر قوش (فا: نوعی پرنده). Ibis

aethiopica

میصر گول.. misirgülü [مصر+گول، ییتگی] باخ: آخنیلوفر.

میصرلی.. misirli [اؤزل آد] مصرلو، آستانا دا کئند آدی.

میصر ناری.. misirnarı [آد، ییتگی] بیر نوع نار (فا: انارمشک).

میعاد.. miad [آد، عربجه] بیر ایشین گورولمه سی و یاپیلما سی اؤچون تانیان سوره.

میف.. mif [آد، یونانجا] میفولوژی: اساطیر بیلیمی، باخ: میت / میتولوژی.

میف.. mifoloji [آد، یونانجا] اساطیر بیلیمی، باخ: میت / میتولوژی.

دؤیولوب فیچا شکلینده دیش تمیزله مک اوچون ایشله نیر ۳-دیش سورتگوسو (فا: مسواک). toothbrush

میسیت.. Misit [اؤزل آد] اؤزبک-اؤچ اوروغ بوی لارینداندیر.^{۱۵۸-۸۱}

میسیم آغاجی.. misim ağacı [آد، ییتگی] خالق طبابتینده ایشله نن- بیر ییتگی نوعو.^{۱۳۶}

میسیون.. misyon [آد، لا] آماج، گورو^{۲۱۸}؛ بیرینه وئرلن اؤزل گورو.

میسیونر.. misyoner [آد، لا] کریستیانلیغی (ویا بیر دینی) اؤزگه یئرلرده یایماق اؤچون گونده ریلن شخص.

میشار.. mişar [آد] ایکی دسته لی بویوک بوخجو، موشار (فا: ~).

میشار.. mişar [اؤزل آد] ماساللی، دا یئر آدی^{۲۴۰}. {محتماً مثنه سؤزله ایلگیلیدیر}.

میشان.. mişan [اؤزل آد] کازرون-کنارتخته دا کئند آدی. {محتماً مثنه سؤزله ایلگیلیدیر}.

میشر.. Mişer [اؤزل آد] قازان-اؤفا چئوره سی، روسیه بوی لارینداندیر.^{۱۵۸-۸۱}

میشیجان.. mişican [اؤزل آد] خمین یاخینیندا کئند آدی {محتماً مثنه سؤزله ایلگیلیدیر}.

میشین.. mişkin [اؤزل آد] ضیاآباد، کرج و زنجان، اوجان(جیک) دا کئند آدی. خیوا دا چای آدی.

میشین شهر.. mişkin şəhr [اؤزل آد] باخ: خیوا {حمدالله مستوفی بو یثرین آدین پیشگین آدی بیر شخصه باغلاییر، بو کلمه لغت لاحاظیندان تجربه لی و گورگولو شخص دئمکدیر}.

میشو.. mišo [اؤزل آد] میشو: شبستر، اراک داداغ آدی؛ داغ آدی^{۲۴۰} {۱-گوشین باتدیغی یئر، باخ: سومرین ۲-مثنه+اؤوا ۳-یئرلی اهالی دلینده بویوک چووال معناسیندا دیر^{۶۶}}.

میشوول.. mišovul [آد، دیرگی] دلّه عایله سیندن ظریف بدنلی، چئویک و بیرتیجی بیر حیوان.

میصر.. misir [آد] مصر اؤلکه سی {باخ: میسر}.

میصر آباد.. misirabad [اؤزل آد] مصر آباد: قنیدار دا کئند آدی.

میصر اویقارلیغی.. misir uyqarlığı [آد] اسکی میصر اویقارلیغی:

میصر تاریخی قالیبتیلاردان آنلاشیلدیغینا گوره: میصر اسکی داش دؤورو، اورتا و یثنی داش دؤورلرینی یاشامیش و میلاددان اؤنجه ۴ مینین سونلارینا دؤورو اؤن تاریخ دؤورونه گئچمیش و ۱۹۰۰ ایللرینده فرعونلار دؤورو باشلامیشدیر، بونا گوره میصر تاریخی ۵ بؤلومه آیریلیر: ۱-اسکی کراللیق (م.ۆ. ۲۶۳۵-۲۰۴۰)، ۲-اورتا کراللیق و ۳-یثنی کراللیق (م.ۆ. ۱۵۵۱-۷۱۴)، ۴-گئریله مه دؤورو (م.ۆ. ۷۱۴-۳۶۶)، ۵-اسکندر دؤورو

میقرئ..miqren [آد، فرانسیزجا] یاریم باش آغریسی، عادتاً باشین بیر طرفینده تظاهر ائدن باش آغریسی و سینیر خسته لیگی (فا: میقرن). میکا..mika [آد، فرانسیزجا] پۆسکوروک و باشقلاشمیش قایالاردا، آلومینیوم سیلیکات و پوتاسیوم دان تشکیل تاپان و ورق ورق اولان مات و سایدام آراسی بیر داش نوعو، ائورن پولو (فا: ~) mica میکاشیست..mikaşist [آد، فرانسیزجا] کوواتر و میکا باشقلاشما سیندان اله گلن بیر نوع داش. میکانیزما..mikanizma [آد، فرانسیزجا] سیستم، دۆزه نک (فا: مکانیزم). میکانیزه..mikanizə [صفت، فرانسیزجا] ماشین آلات لا ایشله نن ایش و تجهیز اولموش اولان (فا: مکانیزه). mechanized میکایل..mikayıl [اؤزل آد] اسلام دینیجه بیر ملک آدی. میکایل..mikayil [اؤزل آد] کیوی (~آباد) گئرمی (~دره سی) ده کند آدی. میکایل رضا قولوزاده..mikayıl riza quluzadə [یازار] (م ۱۹۰۵) باکی لی یازدیر. میکایل سیدی..mikayıl seyyidi [یازار] (۱۳۳۴-۱۲۷۹) باکی لی شاعر دیر. ^{۱۱۷} میکده..meykədə [آد، فا: باخ: میخان (فا: میکده)]. میکرو..mikro [یو، کیچیک] مرکب سۆزلرله کیچیک و بالاجا آتلامینی بیر شئی آرتریر (فا: میکرو). میکرو اؤرگانیزم..mikroorqanizm [آد] عادی گۆزله گۆرونمه یین ییتگی ویا دیرگی اؤرگانیزمی. میکرو اقلیم..mikroiqlim [آد] بالاجا بیر ساحه و آلائین اقلیمی اؤزل-لیک لری "مثله، چۆل ویا باتاقلیق هریری بیر میکرو اقلیم ساییلیر". میکروب..mikrob [آد، یو: کیچیک حیات] آنجاق میکروسکوپ لا گۆرۆله بیلن بالاجا یاراتیق (فا: ~). میکروب بیلیمی..mikrob bilimi [آد] میکروب لاری اینجه له یین بیلیم دالی (فا: میکروب شناسی). microbiology میکرو بیولوژی..mikrobioloji [آد، یونانجا] یاشام بیلیمی نین میکرو اؤرگانیزم لرینی و بالاجا یاشانتی لاری نی اؤیره دن بۆلوم (فا: ~). میکروتهرزی..mikrotərezi [آد] ان کیچیک شئی لری چکی له مگه یارار تره زی. میکروسکوپ..mikroskop [آد، فرانسیزجا] بۆیولتج، گۆزله گۆرونمه یین شئی لری گۆرمک اۆچون بۆیودوجو آلت (فا: ~). microscope میکروفون..mikrofon [آد، فرانسیزجا] سس تیتره ییش لرینی الکتریک انرژی سیننه چتویرن آراج (فا: ~).	میکروفیلم..mikrofilm [آد، فرانسیزجا] بیر سیرا بلگه لرین فیلم کیمی شریت اۆزه رینده دۆزه نیلن فیلمی (فا: ~). میکرون..mikron [آد، یو: کیچیک] مترین میلیوندا بیر حصه سی (فا: ~). میکسر..mikser [ایف آ] قاریشدیریجی، قارماج (فا: میکسر). میقرئ..miqren [باخ] میقرئ. میکریمه..Migrimə [اؤزل آد] تۆرکم - یاموت - اوغورجالی بوی لاریندا دیر. ^{۱۵۸-۸۱} میگو..meyqu [باخ] کاریدئیس. میل..meyl [آد، عربجه] ۱-علاقه. ۲-آییک لیک، آیم، یاتیش (فا: ~). میل..mil [آد] ۱- (یو) دنیز گۆل و آخار سولارین بوراخیغی چوخ اینجه چۆکلی، لیل {مثل}. ۲- (ع) میله، اوخ و قول کیمی اولان دمیر چوبوق. ۳- (این مایل) ۱۸۵۲ متر اؤزولوغوندا بیر اۆلچو بیریمی. میل..mil [اؤزل آد] قۇم، ساوه، اراک؛ (~داغ)، پیرانشهره (~لنگر داغ) آدی. کیوی (~آغاردان)، بیجار (~سفید) ده کند آدی. میل..mil [اؤزل آد] کۆز آراز اووالیغیندا یئر آدی. ^{۲۴۰} میلاج..milax [اؤزل آد] جۇلفا، دا کند آدی. ^{۲۴۰} میلاد..milad [آد، عربجه] دۇغۇش (فا: ~). birth میلادی ایل..miladi il [آد] حضرت عیسائین دۇغۇش گۆنۆندن باشلانان ایل ساییرین آدی. میلاق..milaq [آد، میل آق] ۱-آسما اۆزوم. ۲-آوج ده کند آدی. میلان..milan [اؤزل آد] قوچان، تبریز، ماکی و ابهرده کند آدی، باخ: کورمانج، آذربایجان --. میلانلو..milanlu [اؤزل آد] قوچان، ین کندیستانی، ۳۲ کندی و * ۹۷۰۰ نفر نفوسو واردیر و اهالیسی چۇخراق تورک دولر. میلنک..Miltək [اؤزل آد] اؤزبک - قوئرات - قانجاقالی بوی لاریندا دیر. ^{۱۵۸-۸۱} میلچک..milçək [آد، ییتگی] چیین، سینک (فا: مگس). {دیواندا مژک کلمه سی ایت پسلیغی آتلامیندا بوکلمه ایله ایلگی لی اولمالیدیر، مژک، میژک، میچک} میلچک. میلچک قاپان..milçək qapan [باخ] سینک قاپان. میلچک قاپانلار..milçək qapanlar [آد، دیرگی] قوشلاردان بیر سوی (فا: پرندە کوچک از نوع دارکوب). Susicapidae میلچک قووان..milçək qovan [آد] یتلیک (فا: پشه پران). fly-net میلچک قیران..milçək qıran [آد] میلچک لری قیرماق اۆچون اولان آغی لی کاغاذ ویا داوا.

میلچک ووران..Milçək vuran [آد] میلچک قووماق اوچون یونگول دسته لی بیر آلت، یثلیک.	میمند..meymënd [اؤزل آد] اردبیل و سولدوز دا کند آدی.
میل لنمک..millənmək [بلسیز ائیلیم] ۱-میل قویولماق، میل ایله دئشه لنمک. ۲-میل کیمی دۆز و دیک قالدیریلماق.	میمنه..meymənə [آد، عربجه] ساغ، اوردونون ساغ جناحی، بارانقار (فا: جناح راست).
میل له مک..milləmək [تائیرلی ائیلیم] ۱-میل قویماق، میل ایله دئشه له مک. ۲-میل کیمی دۆز و دیک قالدیرماق.	میموزا..meymuza [آد، بی، لا] میموزاگیلردن ۳۵۰ قدر تۆزلو، رنگلی بیریزک بیتگی سی (فا: گلی زیتی) mimosa pudica
میلی..milli [اؤزل آد] عثمانلی لارا قاتیلان بیر کورمانج بویو ^{۲۰۹} .	میموزاگیلر..meymuzagillər [آد، بیتگی] میموزالار و کۆسدوم اوتولاری ایچینه آلان بیر سوی (فا: تیره ای از گیاهان).
میل لی..milli [صفت] میلی اولان توپراق ویا هر شئی، ایچینده ویا قورولوشوندا میل قویولان.	میمون ۱..meymun [آد، دیرگی] ۱-اینساندان باشقا بوتون پریماتلار اوچون دئیلین عام آد، بدن قورولوشونا گؤره اینسانا یاخین اولان-مهملی حیوان. ۲-(مج)چیرکین اولان آدام حاققیندا. ۳-میمون ^۲ (صفت، عربجه) اوغورلو (فا: خوش شانس). propitious
میل میل..milmil [اؤزل آد] شبستر ده داغ آدی.	میمون آباد..meymun abad [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی.
میلی بار..mili bar [آد، فرانسیزجا] بیر بارین مینده بیر دیرینده آتموسفتر باسین اولچو بیریمی.	میمون اوینادان..meymun oynadan [آد] مئمون حیوانینی اؤزیه گزدیریب گؤستریش دؤزنله ین کیمسه (چوخراق گنچمیشده).
میلیار..milyar [آد، فرانسیزجا] میلیار: مین میلیون، اوچوزمین (فا: ~). billion	میمون بالیغی..meymun balığı [آد، دیرگی] یووارلاق باشلی بیر کۆپک بالیغی. Squatina vulgaris
میلیار دئر..milyarder [آد، فرانسیزجا] چوخ زنگین، میلیارلارچا پاراسی اولان (فا: میلیاردر). billionaire	میمون ۲..meymun [اؤزل آد] ابهر (دیره)، تاروم دا (میمونک) کند آدی.
میلیتار..milita [اؤزل آد] سومر تانریچالاریندان، ایشترین آیری آدی ^{۲۱۱} .	میمونگیلر..meymungillər [آد، دیرگی] بؤجک و میوه ایله بسله نن، ایستی اؤلکه لرده آغاجلار اؤزه رینده یاشایان، امجک لی لر تاقیمی.
میلیتاریزم..militarizm [آد، لا: ساواش] ساواشچی لیک، حربچی لیک (فا: ~).	میمونلوق..meymunluq [آد] یامسیلاما، اوپون چیخارما، تقلید ائتمه.
میلیتاریست..militarist [آد، فرانسیزجا] حربچی، ساواشچی (فا: ~).	میهر اقولو..mihiraqulu [اؤزل آد] آغ هونلاردا بیر خاقان آدی ^{۵۴} .
میلیتان..militan [آد، فرانسیزجا] مجادله ائدن، بیر دؤشونجه اوچون ساواشان.	مین ۱..min [سای، ت، سن (هینگ)] ۱-اون کره یوز، سایه دا ۹۹۹ دان سوئراکی سایه (فا: هزار). thousand ۲-بو کلمه نی اساس آلا رساق انکیز و اوچوز و دؤردوز. کیمی کلمه لرله بیرلیکده مین دن بؤیوک کلمه لری دوزلتمک اولار "ایکیزمین / میلیون، اوچوزمین / میلیون، دؤردوزمین / ترلیون، بشیزمین، آلتیزمین، یئددیزمین --".
میلیش..Miliş [اؤزل آد] تورکمن -چاودور بوی لاریندا ندر ^{۱۵۸-۸۱} .	۳-آدلاردان سوئرا گله رک آشیری لیک و چوخلوق بیلدیریر "حرکت مین زورلوقلا دوام ائدیر". ۴-اؤزبک اویماق بگلریندن و بوی لاریندا ندر ^{۱۵۸-۸۱} . ۵-مین (اؤزل آد) نمین ده (آباد) چای آدی.
میلیشا..milişa [آد، لا: اوردو] گؤن لیگی قورویان بیرلیک (فا: ~).	خوی دا (آرشین) داغ آدی. ۶-مین ^۲ (اینگیلیزجه، آد) باسینج اتگی سیله پارتلایان بومبا (فا: مین).
میلیمتر..milimetir [آد، فرانسیزجا] بیر مترین مینده بیر دیرینده اولچو بیریمی.	مین آیاق..min ayaq [آد، دی] باخ: قیرخ آیاق. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.
میلیون..milyon [آد، فرانسیزجا] ایکیزمین، مین کره مین، باخ: مین (فا: ~). million	مینا..mina [آد، فا] ۱-مثال کیمی شئی لرین اؤزه رینده چکیلن اینجه و پارلاق ناخیش. ۲-دیشی اورتن پارلاق وبرک ماده (فا: ~). enamel
میلیونئر..milyoner [آد، فرانسیزجا] واری پولو میلیونلارچا اولان کیمسه (فا: ملیونر). millionaire	مینا ۲..mina [اؤزل آد] مینا خانیم شاعر اولاراق تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .
میلیونچو..milyonçu [باخ] میلیونئر.	
میمنات..meymənət [آد، عربجه] اوغور، ایی لیک، خئییر (فا: ~). ciousness	

مینا..mina [اؤزل] آد (۱۳۴۵-۱۲۷۱) عبدالحمیدمیناباکی لی - شاعر دیر ^{۱۱۷} .	مین بیر یاپراق..minbir yapraq [آد، بیتگی] حیوان پرچمی (فا: علف هزار برگ، بومادران). achillea.com
مینا..mina [اؤزل] تاروم دا کند آدی.	مینتاش..mintaş [تاریخی اؤزل] بیتتاش؛ مانتاش: بیر تورک بویوگو، تورک آتابگلریندن بیر آد و حاجی بکتاش'ین قارداشی {مین+ داش}.
میناآباد..minaabad [اؤزل] آردیل ده کند آدی.	مینتاش..mantaş [اؤزل آد]
مینابگی..minabəyim [یازار] مینابگی نچ قیزی شامخی دا آنادان اولدو و ش ۱۲۸۶دا دونیاسین دیشدی، تورکجه شعرلی واردیر ^{۵۲} .	مین تورلو..mintürlü [ظرف] مین جوره، چوخ اولاراق.
میناچی..minaçı [صفت] مینا دوزلدن (فا: مینا ساز).	مین تیمور..min teymur [تاریخی اؤزل] آدیغور یازیتلاریندا آدی گنچن بیر بگ ^۷ .
میناچیگی گیلر..minaçıçəkgillər [آد، بیتگی] بیتیشیک تاج یاپراقلی، ایکلی چنکلی لردن، میناچیگی نونو ایچینه آلان بیر بیتگی سوو (فا: تیره شاه پسند). verbenaceae	مینجان..mincan [اؤزل آد] اسماعیلی و جولفادا(~آوا) کند آدی {گوجلو}.
میناچیگی..minaçıçəyi [آد، بیتگی] چیچکلی باشاق کیمی، آلاجا، ماوی، بنوشه رنگینده، ساپی دورد گوشه لی، گوزل قوخولو بیر بیتگی و بونون چیچگی (فا: شاه پسند). verbenaceae	مین جان ایله..min can ilə [ظرف] کونولدن، چوخ ایسته یهرک.
میناس..minas [اؤزل] آد سالماس دا کند آدی {۱-ماناس قیرقیز تورک قهرمانی آدیندا ۲-مین+آس: بویوک آس بویو ^{۱۲۹} }.	مینجمله..mincümlə [ظرف] بیرلیکده (فا: منجمله). among all
میناس بولاق لاری..minas bulaqları [اؤزل آد] باخ: سالماس.	مینجوو..mincov [آد] اهر ده کند آدی {باخ: مینجووان}.
میناگول..minagülü [آد، بیتگی] بیر نوع سوس بیتگی سی، یتردن چوخ قالخمایان، گوزل، پارلاق، گوی رنگلی گول (فا: گل مینا). chrysanthemum leucantum.com	مینجووان..mincuvan [اؤزل آد] قاراداغ تورک ائلینده محمدخانلی - طایفاسینا باغلی بیر بویور (اوبالاریندان: دری لو، قاغالی، کوره زه، توآلی / توغلی، حیدرکانلی، چالان دره) ^{۱۰۸، ۳} .
مینان..minan [اؤزل آد] ماهنشان دا کند آدی.	مینجه..mincə [صفت] آتجاق مین، یالیز مین.
میناوند..minavənd [اؤزل آد] تهران - طالقان دا کند آدی.	مینجه..Minçə [اؤزل آد] تورکمن - تکه - اؤته میش - داشایاق بوی لاریندا دیر ^{۱۵۸-۸۱} .
میناھونی..minahuni [اؤزل آد] آستارا دا کند آدی.	مین حیث المجموع..minheysilməcmu [ظرف] هامی سی بیر یترده (فا: on the whole)
مین ایشچی بیر باشچی..minişçi bir başçı [دنییم] هر ایشه، باش اولاجاق بیر کیمسه لازیم دیر.	مین درده داوا..mindərdə dava [صفت] چوخ ایشه یاریان.
مین ایلیک..minaylilik [آد] مین ایلی ایچینه آلان زامان بولومو، مین ایلدن بری (فا: هزاره). millenium	مین دره دن سو گتیرمک..mindərədən su gətirmək [تاثیری] انیم [تاثیری] بیری قاندرماق اؤچون بیر چوخ سبیلری قاباغا آتماق، چوخ دیل تۆکمک.
مینرال..mineral [آد، فرانسیزجا] مختلف معدنی موادی تشکیل وئرن ائلمانلار وئرین آد (فا: مینرال).	میندک..mindək [اؤزل آد] آوج ده کند آدی.
مینرالوژی..mineraloji [آد، فرانسیزجا] مختلف معدنی مواد و مینرال لاردان بحث ائدن بیلیم.	مین ده بیر..mində bir [ظرف] چوخ سئیرک اولاراق.
مین باش حاسارلی..min baş hasarlı [اؤزل آد] مراغا دا کند آدی.	میندیحین..mindicin [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {مین+تیگین: تگین ^{۸۸} }.
مین باشلی..min başlı [اؤزل آد] قاراداغ قاراجورلو طایفاسینا باغلی - اوبا آدی ^{۱۰۸، ۳} .	مین دیرک..mindirək [آد] تورک بویوک لریندن بیر آد.
مین باشی..minbaşı [آد] ۱-یوزباشی رتبه سیندن بویوک بیرضابط رتبه سی (فا: سرگرد) ۲-major - آذربایجان دا کند آدی ^{۲۴۰} .	میندیرمک..mindirmək [تاثیری] انیم ۱-مینمه سیننی ساغلاماق (فا: سوار کردن). ۲-یۆکلەمک و یترلشدیرمک، اکله مک. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
مینبر..minbər [آد، عربجه] مچیدلرده واعظلرین اوتوردوغو یتر (فا: منبر).	میندیریلمک..mindirilmək [بسیز] انیم میندیرمک ایشی گورولمک.

میندیریم..mindirim [آد] ۱-دوراق، میندیرمه ایشی. ۲-فیات آرتیرما، زام.	مینگلی آغاج..mingli ağac [تاریخی آؤزل آد] تیمور اوغوللاریندان، اؤنلو دؤولت آدامی و ییلگین، حسین بایقارا'نین خانیمی ^۷ .
میندیریم لی..mindirimli [صفت] ۱-دوراقلی. ۲-فیات آرتیریلیمیش، زاملی	مینگلی بای..mingli bay [آؤزل آد] اینسان آدی، باخ: مینگلی + بایر.
مین دبللی..mindilli [صفت] یالانچی.	مینگلی خان..mingli xan [آؤزل آد] اینسان آدی، باخ: مینگلی + خانر.
مینر..minər [صفت] مین سایه نین بؤلشورمه شکله، هر دفعه دا مین کره، هر بیرینه مین اولاراق.	مینگلی کؤنولتاش..mingli könültəş [تاریخی آؤزل آد] آلتین-اوردودوؤولتی اوردوباشی لاریندان ^۷ .
مین زحمت له..minzəhmətə [ظرف] چوخ چتین لیکله، زورلوقلا.	مینگلی گیرای..mingligiray [تاریخی آؤزل آد] کیریم خانلاریندان ^۷ .
مینق..Minq [آؤزل آد] باشقیرد بوی لاریندان ^{۸۱-۱۵۸} .	مینگول..mingöl [آؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی.
مین قات..minqat [صفت، سن: هزارلا] ۱-چوخ چوخ بویوک اؤلچوده. ۲-(آ) حیوانلارین معدله ریندن بیرینین آدی (فا: هزارلا).	مینگه چئویر..mingəçevir [آؤزل آد] قوزئی آذربایجان شهری، ضیا بئادوف بئيله اینانیر کی بو آد م ۸۳۰ جو ایله خلیفه یه قارشى مبارزه آپاران بیر عرب سرکرده سی، مینقه چئویر الفراقانی آدیندا بیر شخصین آدیندان گؤتورولموشدور {تۆرک دیلینده بو کلمه آیدین کۆکه مالیکدیر: مینگه سۆزو، سۆسوزلوق و ابدی لیک معناسیندادیر و چئویر سۆزوده بو کلمه ایله بیرلیکده ابدیته چئویریلیمیش و قاووشموش یئر و شهری آنلاتیر}.
مین قالیباگیرمک..minqalıbagirmək [تأثیرسیز انیلم] تتر تتر دۆشونجه دیشدیرمک، چوخلو چوخلو ایشلر گؤرمک.	مینگی..mingi [آد، ت] بئیین.
مینقان..minqan [تاریخی آؤزل آد] مینخان: اوختای خاقان دؤنمی، بگ و کوموتانی ^۷ .	مینگیدیگ..mingidibək [تاریخی آؤزل آد] قوچایخان'ین کوموتانی ^۷ .
مینقاي..minqay [تاریخی آؤزل آد] چنگیزخان'ین عسگری دانیشمانی و کوموتانی ^۷ .	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.
مینک..minək [آد] اؤزه رینه مینمک اوچون اولان هر شئی "مینک آراباسی، مینک آتی" (فا: سواری).	مینلیک..minlik [آد] ۱-مین سایلی بیر پول و شئی (فا: هزار تایی).
مینک آتی..minək atı [آد] بالئیز مینمک گزمک ویا مینجی لیک ایدمانی اوچون یئتیشدیریلن آت (فا: اسب سواری).	مینلیک..minlik [آد] ۱-مین سایلی بیر پول و شئی (فا: هزار تایی).
مینک داشی..minək daşı [آد] آرابا ویا آتا مینمک اۆچون اؤستونه چیخیلان داش ویا یئر.	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.
مینکلی..minəkli [آؤزل آد] آلانقووا داستانیندا آدی گنچن بیر بگ ^{۲۱۱} .	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.
مینکند..minkənd [آؤزل آد] لاچین'دا کند آدی ^{۲۴۰} .	مینلیک..minlik [آد] ۱-مین سایلی بیر پول و شئی (فا: هزار تایی).
مینگ..ming [آد] ۱-خال ۲-سای، ت) باخ: مین ۳-حضور، رفاه ۳-اؤزیکلردن بیر ائل آدی. باشقورد اویماق بگلریندن. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.
مینگ..ming [آؤزل آد] ۱-آذربایجان'دا یئر آدی ۲-تورک طایفاسی ساییلرلار ^{۱۵۳-۲۴۲} . باخ (آ) منگو.	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.
مینگ دمیر..ming dəmir [اویغورجا] گوجلو.	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.
مینگ قارا..ming qara [اویغورجا] بویوک گوجلو.	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.
مین گلن..min gələn [آؤزل آد] فصولی'ده داغ آدی ^{۲۴۰} .	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.
مینگلی..mingli [آد، ص] سۆسوز، ابدی، باخ: منگو+لو {باخ: بئیین}.	مینلرجه..minlərcə [صفت] نچه مین اولاراق، چوخ چوخ.

آهنگرمحلە (۱۴ک گ * ۶۰)، آزداران (۱۱ ک گ د) / ی تو، آسفرنجان؛ (۳۰ک، نفوس * ۲۵۰)، القجر؛ اولنگ oleng (۳۹ک گ * ۸۰)، امام عبدالله (۱۲ک * ۴۶۰ / ی تو)، اووقان (۹ک گ * ۲۸۰ تو+تور)، باينال؛ بئش ايلي / بئش ائولى؛ برنج بُن (۳۳ک گ * ۳۱۰)، يولماجرك (۱۴ک گ * ۴۳۰) (قو: بلم جرك)؛ پاسنگ (۱۶ک ق د * ۳۱۰)، پرسه سو: پَس پُشته (۴ک گ * ۳۳۰ / ی تو)، پرنگل؛ پلنگر (۱۷ک گ د * ۳۲۰ / ی تو)، تاش ده (۷ک گ د * ۸۰ / ی تو)، ترسه (۲۷ک گ د * ۱۳۰ / ی تو)، تلۇستان (۱۲ک ق د * ۱۰۰)، تنگراه؛ تنگه گل؛ توسكاچال (۱۹ک گ د * ۱۹۰)، تيغ زمين (۱۴ک گ د * ۱۷۰)، جنگل كشت (۲۶ک گ * ۲۱۰)، چقرشيرقلي؛ چقریش قارداش؛ چمانی (۲۲ک گ د * ۵۲۰)، حُسینا (۱۹ک گ د * ۵۰ تورکمن)، حیدرکلاته (۱۳ک گ د * ۱۲۰)، دَرَجَن (۲۵ک گ د * ۳۷۰)، دوجوز (۱۴ک گ د * ۱۸۰ / ی تو)، دوروق (۱۴ک گ د * ۲۴۰)، دوزين dozeyin (۲۴ک گ د * ۱۸۶۰ / ی تو)، ده چناشک (۴۰ک گ د * ۲۴۰ / ی تو)، ديک چشمه؛ زمين شاهي (۱۸ک گ د * ۳۰۰)، زندانچال (۱۸ک گ د * ۳۳۰)، زنگلاب (۶۰ک د * ۱۸۰ تو+تور)، ساسنگ (۱۳ک گ * ۵۰۰)، سُرخو (۱۰ک گ د * ۱۷۰)، سيجان (۳۰ک د * ۹۰)، سنچولي آباد / زابل لو؛ صفی آباد (۲۲ک گ د * ۱۸۰)، طاراجوق (۱۳ک ق د * ۸۰)، طول آرام / تولارام (۶ک گ د * ۲۰ تورکمن)، عروسک (۸ک گ د * ۶۰ / ی تو)، علی آباد (۸ک گ د * ۶۰)، فارسيان (۲۴ک د * ۶۳۰ / ی تو)، قالاچا (۸ک گ * ۱۳۰۰)، قالاقا / قرقافه / قلعه قافه (۲۱ک گ د * ۷۵۰ / ی تو)، قلمی؛ قوشا چشمه؛ قولوتپه (۴ک ق د * ۵۶۰ تو+تور)، قوينلى / قوينلو (۶ک ب * ۱۵۰)؛ كاشيدار (۴۰ک د * ۷۳۰ / ی تو)، كرنك كفتَر (۲۲ک د / ی تو)، كفش محله (۲۱ک گ د * ۲۲۰ / ی تو)، كلّاسره (۳۲ک گ د * ۴۰۰ / ی تو)، كوّسا؛ كوه كمر (۱۰ک گ * ۷۰)، گر كز؛ گلو كند / قولو كند؛ گميشلى (جاميشلى)؛ گو گگول / گو گگول (۲ک ق * ۱۳۰) (قو: گو گل)؛ لرگاه (۱۲ک گ * ۸۰ تور)، ليسه (۷ک گ * ۲۱۰)، ليلم (۱۲ک گ د * ۱۱۰ / ی تو)، موحوار / مجاور؛ محمد زمان خان (۶ک گ * ۲۸۰ تور)، ميرزاپانك / ی تو؛ نرّ آب (۴۲ک گ د * ۷۲۰ / ی تو)، نرسه (۲۷ک گ د * ۱۱۰ / ی تو)، نيشاك (۷ک د * ۲۰۰ / ی تو)، ورچشمه (۲۰ک گ د * ۱۸۰ / ی تو)، يئكه شور / يئكه سور (۱۲ک گ د * ۳۵ تور)؛ ياندیرانلو (۹ک ق * ۱۸۰ تور)، يورت زينل (۱۸ک د * ۱۳۰)؛ يورت كاظم (۲۰ک د * ۶۰)؛ ۳-مينودشت بؤلگه سينين چايلار: چايلار گرگان چايا توكولورلر: قاراسو (گاميشلى q / ۳s۳b۳۴)، مارس (داشلى ارقاچ s۱۶ / ۳s۲b۸۸)، چناشک (دامغان- قوزنوي s۵b۲۶)، دورجن (s۶b۱۵)، گرگان رود (q۱۶ / ۵s۰ / ۸b۳۲۵)، قرناوا (s۶b۱۵)	س۲b۵۸)، آلمان چاي (s۴b۱۴)، چکيک (گول بوداغ s۳b۲۷)، قوزنوي / چايلاق (نراب s۶b۱۷)، آق سو (يئكه قوز s۲b۳۶)، ۴- مينودشت بؤلگه سينين داغلاري: الي باتمان (۵۵ک ق د * ۵۳۵)، ائشک يالي (۳۸ک ق د * ۴۹۲)، قوزئي (۵۰ک ق د * ۹۷۳)، قيزيل گديک (۵۵ک ق د * ۵۶۰)، قيراق داغ (۶۶ک ق د * ۹۷۱)، قور داغ (۸۱ک ق د * ۱۱۷۰)، مين مورات.. Min-Murat [اؤزل آد] مين مورات: قيريز-تاقاي-بوقو-بلك بوي لارينداندير ۸۱-۱۵۸. مينور.. minor [آد، فرانسيزجا] سس لری کيچيک تترسيا اساسيندا قورولموش آکورد عمله گتيرن موسيقي لادی (مازور عکسی). مينورسکی.. minoriski [اؤزل آد] (م ۱۸۷۷-۱۹۶۶) روس اولاراق دوغو بيلمنى کيمي تانيير، او حدودالعالَم کتابينى ترجمه انديد شرح يازدي و چوخلو مقاله لر دوغو مسايلى باره ده يازيدير ۱۲. مينه ور.. minever [اؤزل آد] شبيستر کندى {مين +ور: چوخ کرديلي يئر ۶۶}. ميني.. mini [آد، فرانسيزجا] کيچيک. ميني آشماق.. mini aşmaq [تائيرسيز ائيلم] چوخ اولماق، ميندن چوخ اولماق. مين ياپراق اوْتو.. minyapraq otu [آد، ييتگي] عرب ساچي، چوخ تيرتيل لي ياپراقلاري اولان بير ييتگي (فا: گياهيست). مينياتور.. minyator [آد، لا] اينجه ناخيش لي شكيل ويازی (فا: ~). مين ياشا.. minyasha [اؤنلم] بارک آلاه، ممنونلوق بيلديرن بير سؤز. (فا: بارک الله). well done ميني بوس.. minibus [آد، فرانسيزجا] بالاجا اوتوبوس (فا: ~). مينيت.. minit [دده مينيت، بينيت] مينيله جک شى (فا: مرکب). مينيجي.. minici [آد، ص] ۱-آت ومينيك کيمي شئيله مينن (فا: سواره). ۲-(دى) بير بؤجک آدى. مينيچيک.. minicik [آد، فر+تو] چوخ بالاجا، اوفاجيق (فا: خيلي ريز). مينيچيک ليک.. minicilik [آد] آتا و آراجا مينمه ايشى. مينيش.. minis [آد] مينمه ايشى و طرزي. مينيشمک.. minişmək [تائيرسيز ائيلم] ايکي شى اوست اوسته گلکم، بيريريني ايتله يهرک مينمک (فا: سوار هم شدن). مينيك ۱.. minik [آد] مينمه ايشينه يارايان شى (آت)، مينيلن شى، يولچو داشيماغا يارايان آراج (فا: سوارى). ۲-مينيك (فر mini) بالاجا (فا: کوچک). مينيك آتى.. minik atı [آد] آتجاق مينمه ايشينه يارايان آت.

مینیلک..minilmək [بلسیز ائيلم] مینمک ایشی گۆرولمک (فا: سوار شدن).

مینیمال..minimal [آد، لا] باشقالارین گۆره ان آز و ان کیچیک.

مینیموم..minimom [آد، لا] ان آز مقدار، ان کیچیک مقدار.

مینینی..mini mini [ظرف] آزاجیق، کیچیک، خیرداجا.

مینینجی..mininci [صفت] سیرا سایى لاردا دوققوزیوز دوقسان دوققوزدان سونراکی سایى (فا: هزارم). thousandth

میوز..miyoz [اؤزل آد] اهر ده داغ آدی.

میوسن..miyosen [آد، یرب، فرانسیزجا] یئر چاغلاریندا اۆچونجو دؤنم، بو دؤنم ممه لیلر و مئمونلار گلیشمیشلر.

میوله..miyulə [اؤزل آد] همدان-اسدآباددا کند آدی.

میوه..mivə [آد، فا] ۱- یشمیش، بیتگی لرین یشمه لی بؤلومو. ۲-اورون، سونوج (فا: میوه). fruit

میوه تورشوسو..mivə turşusu [آد] مختلف میوه لرله دوزه لن بیر نوع تورشو (فا: ترشی میوه).

میوه سویو..mivə suyu [آد] میوه لردن الده اندیلن سو، عصاره (فا: آب میوه). expressed juice

میهمله..mihəmlə [اؤزل آد] قروه-گۆل تپه ده کند آدی.

میهن..mihən [آد، فا] اؤلکه، آنا یورد (فا: ~). country

مییار..miyar [آد] میار: ۱- آخارسو، قایناق^{۲۴}. ۲- چمنلر بیچیلدیکن سونرا یئرینه چیخان اینجه اوت {پینار/ مینار/ مییار}.

مییاردان..miyardan [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدی {مییار+تان}.

مییاو..miyav [سس تق] پیشیک سسی (فا: صدای میو).

مییاو..miyav [اؤزل آد] مرنند، اورمیه (~) ده کند آدی {می+آووا}.

مییاو لاما..miyavlamaq [تاثیر سیز] [ائيلم] پیشیک کیمی- حیوانلار باغیر ماق (فا: میو کردن).

میو یشیگی..miyov pişiyi [آد، دیرگی] چؤل یشیگی، یازی یشیگی.

میو لداشماق..miyuldaşmaq [باخ] موئلداشماق.

میو لداماق..miyuldamaq [باخ] موئلداماق.

”واریمدی سینہ ده درد غم نهان اؤلورم. فدا اولوم سنه گل ائيله

 امتحان اؤلورم.“^{۲۸}

ناتو.. nato [آد، دا] سۆز دینله مز، سۆز آنلاماز (فا: ناتو).

ناتور.. natur [آد، لا] یارادیلش، دوغا (فا: طبیعی).

ناتور.. natur [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی {۱-سومرجه: ننتی+ار ۲-
 ناتوق}.

ناتورال.. natural [آد، فرانسیزجا] دوغال (فا: طبیعت).

ناتورالیزم.. naturalizm [آد، فرانسیزجا] گرچک طبیعتی و دوغایی
 مناسب بیچیمده تانیدان صنعت (فا: ~).

ناتوق.. natuq [اؤزل آد] یورد، اوول، یتله شیم بؤلگه سی^۷.

ناتیویزم.. nativizm [آد، فرانسیزجا] دوغوشدان جیلیق (فا: ~).

ناچارلو.. naccarlu [اؤزل آد] ۱۶جی یوزیلده، آنادولو حلب بؤلگه
 سینده، خوالقدردن تۆرکلرینه باغلی بیر بوئی آدی^{۸۵}.

ناچاق.. nacaq [آد] ساپی قیسسا اودون بالتاسی، قیسسا ساپلی بالتا
 (فا: تبریز). battle - axe {چاق اکاینی نظرده توتارساق
 قازیناچاق کیمی بیر کلمه نین دیشمه سیندن دوزلمیشدیر^۶}.

ناجوانمرد.. nacəvanmərd [صفت] آلچاق (فا: ناجوانمرد).
 unmanly

ناجور.. nacur [صفت] پیس (فا: ناجور).

ناجی.. naci [صفت] نجات وئرن (فا: نجات دهنده). Savoir ۲-
 ناجی (یازار) آذربایجان شاعرلریندن دیر^{۱۱۷}.

ناجنس.. nacins [صفت] نانجیب، جنسی پوزوق، آلچاق.

ناچار.. naçar [ظ، فا] چاره اولمادان (فا: ~). compelled

ناچارلیق.. naçarlıq [آد] چاره سلیکیدن.

ناچیت.. naçit [اؤزل آد] بوکان دا کند آدی.

ناچیت گورانی (هولاورانی).. naçit goranlı(holavaranlı) [اؤزل
 آد] هشتری ده کند آدی.

ناچیز.. naçiz [صفت، فا] دیرسیز، اؤنم سیز (فا: خیلی کم). nugatory
 ناحق (ناحاق).. naheq(nahaq) [ظرف] حاقی اولمادان (فا: ~).
 unjustified

ناحیه.. nahiye [آد، عربجه] بؤلگه (فا: ~). district

ناخلف.. naxələf [صفت] خلف اولمایان، اصلینه و نسلینه لایق

اولمایان (فا: ~). not worthy of his father

ناخنک.. nəxünək [آد، فا، یالتیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] بارماق لاما،
 توخونما، توخونوش (فا: ~).

ن..n [حرف] تورک عرب الفباسی نین ییرمی دوققوزونجو و تورک
 لاتین الفباسی نین اون دوققوزونجو حرفی، بو حرف سس سیز اولاراق
 سورتونن و تیتره شیم لی حرف ساییلیر (فا: بیست و نهمین حرف
 ترکی آذربایجان).

نا انصاف.. na insaf [آد، فا] اینصاف سیز (فا: ~).

نا اومود.. na umud [صفت] اومودسوز.

نا اهل.. na ehl [آد، فا] یارارماز، قانماز ولیقت سیز (فا: ~).

نابات.. nabat [آد] میوه شیره سیله قند قاریشیغیندان حاضرلانا
 کریستال شکلینده شیرینی نوعو (فا: نبات).

ناباتدار.. nabatdar [اؤزل آد] مرند ده داغ آدی.

ناباتداغ.. nabatdağ [اؤزل آد] اوردوباد دا داغ آدی (۳۵۰۹)^{۲۴۰}.

ناباهی.. nabahi [اؤزل آد] علی بایراملی دا کند آدی^{۲۴۰}.

نابجا.. nabeca [آد، فا] یئرسیز، مناسبت سیز (فا: ~).

نابران.. nabran [اؤزل آد] خاچماز دا کند آدی^{۲۴۰}.

نابغه.. nabiğə [آد، عربجه] چوخ اوسلو، اوستون هوشا صاحب (فا: ~).

نابکار.. nabekar [آد، فا] یارارسیز، ایشه یاراماز، سرسری (فا: ~).

نابلد.. nabeləd [صفت] تانیمایان، باشقایئردن گلیمیش، بلد
 اولمایان (فا: ~).

نابو.. nabu [اؤزل آد] سوئر تانریلاریندان^{۲۱۱}. {نبی}.

نابود.. nabud [ظرف] یوخ، یوخ اولان (فا: ~). extinct

نابور.. nabur [اؤزل آد] شاماخی دا کند آدی^{۲۴۰}.

نابی.. nabi [یازار] حاجی یوسف نابی: ۱۱جی یوزیلده حلبده
 آتادان اولوب، تورکجه شعرلری واردیر^{۱۱۷}.

نابینا.. nabina [آد، فا] کور، گۆره ییلمه ین (فا: کور). blin

ناپاک.. napak [آد، فا] کیرلی (فا: ~). dirty

ناپالم.. napalm [آد، فرانسیزجا] یانقین چیخاران بیر نوع بومب (فا:
 نوعی بمب).

ناپسو.. napsu [اؤزل آد] ایلام تانریلاریندان^{۲۱۱}.

ناپیرتو.. napirtu [اؤزل آد] ایلام تانریلاریندان^{۲۱۱}.

ناپیشتا.. napışta [اؤزل آد] کلئیرده کند آدی {ناپیشتم، باخ:
 سومرین}.

ناتاراز.. nataraz [صفت، فا] «توتاراز» آیری، ایشی دوز اولمایان.

ناتامام.. natamam [صفت، فا] بیتمه میش (فا: ناتمام).

ناتمیز.. natəmiz [صفت] تمیز اولمایان.

ناتوان.. natəvan [یازار] (۱۸۹۷-۱۸۳۷) خورشید بانو ناتوان
 قاراباغین سون خانیه دیقلی خانین قیزی دیر، او حسّی روماتیک
 شعرین گؤرکملی نماینده سی کیمی تانییر، شعرلریندن اؤرنک

ناخوش..naxos [صفت، فا] خسته، خوش اولمايان (فا: مريض). ill	نارآرمودو..nararmudu [آد، ييتگی] میوه‌سی‌دن اولان شیرهللی پاییز آرمودو.
ناخیر..naxir [آد] سیغیر سۆروسو، مال قارا سۆروسو (فا: گله). herd, flock {آخیر} خور کلمه سیله باغلی لیغی وار.	نارآغاجی..narağacı [آد، ييتگی] سازاق آغاجی گیللردن، یاپراقلاری قارشیلیقلی، چیچکلری بۆیوک و پارلاق قیرمیزی، داللاری دۆرد بوجاقلی، بعضا تیکانلی تورش میوه‌لی و دانالاری میوه‌سی اولان بیر ییتگی (فا: انار، نار، نارین). puninca granatum
ناخیرچی..naxırçı [آد] ناخیر و مال اوتاران(فا: گاوچران) cowkeeper	نارا..nara [آد، عربجه] هایقیرما، باغیرما.
ناخیرچی بولاغی..naxırçı bulağı [اؤزل آد] ملیکان دا کند آدی.	نارا آتماق..naraatmaq [تائیرسیز ائیلیم] اوجادان هایقیرماق و باغیرماق.
ناخیرچی لیق..naxırçılıq [آد] ناخیرچی نین ایشی.	ناراباسماق..narabasmaq [تائیرسیز ائیلیم] اوجادان هایقیرماق و باغیرماق.
ناخیرداغی..naxırdağı [اؤزل آد] تبریز ده داغ آدی.	ناراب..narab [اؤزل آد] ناراو: سراب دا کند آدی {نار+آو: ۱-آیدین و ایشیق یئر، ۲-نارلی یئر}.
ناخیش..naxış [آد، ع نقش] بزک، سؤسلو گؤروتو (فا: نقش) painting	ناراحت..narahat [صفت] کدرلی، اوزونتولو (فا: ناراحت). uneasy
ناخیشلی تلخه..naxışlı tǝlxə [آد، دیرگی] بیر نوع ایلان elaphedione	ناراضی..narazi [صفت] راضی اولمایان (فا: ~). dissatisfied
ناخیش‌لی..naxışlı [صفت] بزکلی، سؤسلو (فا: منقش). painted	نار آوا..narava [اؤزل آد] مراغا دا کند آدی {نار+آو}.
نادار..nadar [صفت] یوخسول (فا: فقیر). poor	نارجیل..narcil [آد، ييتگی] باخ: نارگیل.
ناداس..nadas [آد] باخ: هنریک، دینجه قویولموش اکین (فا: آیش). ^۲	نارچا..narça [اؤزل آد] قاخ، دا داغ آدی ^{۲۴۰} .
نادان..nadan [صفت، فا] بیلگی سیز، جاهل (فا: احمق). ignoran	نارداران..nardaran [اؤزل آد] باکی، دا کند آدی ^{۲۴۰} .
نادیر..nadir [صفت، عربجه] سئیرک، کمیاب، آز اولان (فا: ~). rare	نارداشا..nardaşa [آد] انار سوویو (فا: آب انار).
نادیر..nadir [اؤزل آد] سلطانیه (آباد) دا چای آدی. ابهر (آباد)، اهر (سخان) ده داغ آدی. ماکی (آباد)، قوشاچای (گؤل) دا کند آدی.	ناردان (ناردانجا)..nardan (nardanca) [آد] ناردان پیشیریلن بیر نوع مربّا.
نادیرست..nadürüst [صفت] آیری، دوز اولمایان (فا: ~). incorrect	ناردین..nardin [آد، ييتگی] ایکی چنک‌لی، چاییرلیقدا ییتیشن، یشم اوچون ایشلنن، بالاجا بیر ییتگی (فا: نوعی علف). erynguim
نادیرشاه..nadirşah [اؤزل آد] (۱۱۶۰-۱۱۰۰) افشارلار سلسله سینین قوروجو سودور، و تورک دیل و کولتورونه بۆیوک اؤنم وئریدی.	نارسوسلو..narsoslu [اؤزل آد] سوّمقاییت، دا یئر آدی ^{۲۴۰} .
نادیم..nadim [صفت، عربجه] پشیمان (فا: ~). repentant	نارسیسیم..narsisizm [آد، فرانسیزجا] اؤز سئورلیک (فا: نارسیسیم).
نادیم..nadim [یازار] (۱۲۹۷-۱۱۹۹) میرزه‌ناخیش‌نادیم نوایی ده آنادان اولوب، چار ظولملرینی نظم شکلینده یازمیشدیر ^{۲۸} .	نارشراب..narşerab [آد] نار سوینندان حاضرلانان شیره.
نادورستلوک..nadürstlük [آد] ادوز اولما (فا: نادرستی). dishonesty	نارقوورماسی..narqovurması [آد] نارالا حاضرلانمیش قوورما نوعو.
نادیده..nadidə [صفت، فا] آزگورولن، گورونمه میس (فا: ~).	نارقوردو..narqurdu [آد، دیرگی] نار و بعضی میوه‌لری زده‌له ین و اونلارین آرادان گتتمه سینه و چورومه سینه سبب اولان بوجک.
نادیللی..nadıllı [اؤزل آد] تبریز ده کند آدی {نادیرلو / نادرلو: نادر اولان، نادر آدلی شخصه باغلی}.	نارغاراکي..nağarakı [اؤزل آد] نارکی کندی: اهرده کند آدی، فارسجا قوندارما آدی "نقاره‌کوب" یازیلیر {۱-نرگی، عاگیلل آدام ^{۶۶} ، ۲-ناغارا سؤزوندن: دوول چالان}.
نادینج..nadinc [صفت، فا] «نا» + «دینج، مج» سیرتیق اوشاق، شولوق آدام.	نارکوتیک..narkotik [آد، فرانسیزجا] اویشدوروجو (فا: نارکوتیک).
نادینج‌لیک..nadincilik [آد] سیرتیقلیق، شولوقلوق.	نارگؤل..nargül [اؤزل آد] نار گولو کیمی گؤزل، قیز آدی.
نار..nar [آد، ع باخ: نور] ۱-اود (فا: آتش). fire ۲-انار میوه‌سی و آغاجی (فا: انار). pomegrante {سوّمرجه «نورما» بو کلمه هرایکی معنادا بیر کؤکه باغلی اولمالیدیلار و نار و نور سؤزلری ائکیز کلمه اولمالیدیلار}.	نارگیل..nargil [آد، ييتگی] هیندوستان جویزی (فا: ~) {نار+گیل / دانا}.
نار چیچەیی..nar çiçəyi [آد] پارلاق قیرمیزی رنگ.	

نارگیل..لر nargillər [آد، بیتگی] ایکی چنکلی لردن، بوتون نار نوع لارینی ایچینه آلان کیچیک بیر بیتگی سوْیو (فا: تیره انار).	نارینجی..نارنجی narıncı [صفت] ناریش میوهسی رنگینده بیر رنگ (فا: نارنگی). orange (coloured)
نارگیله nargilə [آد] ۱-قلیانلارین شیشه و یا دیمیرگۆوده لری، قلیان (فا: قلیان) nargiləh ۲-آذربایجان اوْیون هاوالاریندان بیرى، شامخوردا داغ آدی ^{۲۴۰} {دهخدا سۆزلوگونده اشاره اولدوغونا گۆره اسکی چاغلار قلیانین گۆوده سینی نارگیل آغاجیندان دوزلدرمىشلر و بو سببدن قلیان اوچون نارگیله کلمهسی (عربلر ایچینده) ایشله نیرمیش}.	نارنجیق لار narıncıqlar [آد] ذرّه جیک لر (فا: ذرات). particles
نارلی..نارلی narlı [صفت] نار قاتلمیش، نارى اولان.	نارینگی..نارنجی narıncı [باخ] نارنگی.
نارلی..نارلی narlı [آؤزل آد] مراواتپه، داشلی بۇرون (داغ) ده کند آدی.	ناریه..ناریه nariyə [آؤزل آد] هیتیت فیرتینا تانریسی تَشوْپ وُن اوْغلو ^{۲۴۱} .
نارلیق..نارلیق narlıq [آد] نارباغی.	ناز..ناز naz [آد، فا] عشوه، غمزّه، قیر وئرمه و اؤزونو بیندیرمه حالی، قیریش، جیلوه، اینجه داورانیش (فا: ناز). coyness
نارناوا..نارناوا narınavə [آؤزل آد] بوستان آباد دا کند و داغ آدی {نار/نور+ناو+}.	ناز باخیش..نازباخیش nazbaxış [آؤزل آد] نازلی باخیش کیمی گۆزل، قیز آدی.
نارنجک..نارنجک narıncək [آد] بالاجا ال بومباسی (فا: نارنجک). grenade	ناز بارى..نازبارى nazbarı [آد] آغیر آغیر اوْینانیلان آذربایجان اوْیون هاواسی.
نارنجک..نارنجک narıncək [آؤزل آد] قُروه ده کند آدی {نارین+جیق}.	ناز بالیش..نازبالیش nazbalış [آد] قوش تئله ییندن دوزلمیش یومشاق بالیش (فا: ناز بالش). small cushion
نارنجیه..نارنجیه narınciyə [آد، بیتگی] تۆرونچ گیللردن بیر بیتگی.	ناز خاتون..نازخاتون nazxatun [آؤزل آد] نازلی خانیم، قیز آدی.
نارنگی..نارنگی narəngi [آد، بیتگی] پورتاغال اوخشار عطیرلی میوهسی اولان و همیشه یاشیل آغاج.	ناز غمزّه..نازغمزّه nazgəməzə [آد] عشوه، سۆزگون باخیش، جیلوه.
ناروا..ناروا na rəva [صفت، فا] خوشا گلمه ین، اوْیقون سوز.	ناز گول..نازگول nazgül [آؤزل آد] نازلی خانیم، قیز آدی.
ناروتی..ناروتی naruti [آؤزل آد] ایلام تانریلاریندان ^{۲۴۱} .	ناز ل..ناز ل nazıl [آد، عربجه] آشاغی یئنن، یئر یئنن و دۆشن (فا: ~).
ناری..ناری narı [آؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {نار+ی}.	ناز لاما..نازلاما nazlama [آد، یازین] آذربایجان شفاهی خالق ادبیاتیندا اوشاق لارین تربیه سی و اولارا محبت گؤسترمک اوچون بو نوع قوشقو دئییلر، قورولوشجا مصرع لری ۸و۷ هجadan و بیر بیتدن تشکیل تاپیلیر، اؤرنک "بالاما قوربان ایلانلار. بالام نه واخ دیل آنلار. ^{۷۴، ۷۴}
ناریش..ناریش narış [آد، بیتگی] نارینج، تۆرونچ سوولاردان بیر میوه آغاجی، نارینج، تۆرونچ "باياتی: نارینجی سویمادیم هئچ-، من عاشقام نارینجا--" (فا: نارنج). citrus bigardia. rut	ناز لاما ق..نازلاما ق nazlamaq [تاثیری ائیلیم] عزیزلەمک، نازینی چکمک (فا: نوازش کردن).
ناریشتار..ناریشتار narıştar [آؤزل آد] آذربایجاندا کند آدی ^{۲۴۰} .	ناز لان دیرماق..نازلان دیرماق nazlandırmaq [تاثیری ائیلیم] نازینی چکمک، اوخشاماق، عزیزلەمک.
ناریش مۇناسی..ناریش مۇرباسی narış mürebbaşı [آد] بو میوهنی قاینادارق شکر و آیری شئیلر قاتاراق دوزله ن بیرنوع مربّا.	ناز لانماق..نازلانماق nazlanmaq [تاثیر سیز ائیلیم] ناز ائله مک (فا: ناز کردن). to strut
نارین..نارین narın [صفت] سوْندرجه خیردا، اینجه تۆزکیمی بالاجا (فا: ریز) tiny {سن: خاصه؛ موغولجادیر ^{۸۲} ؛ نار+ین، باخ: نار+نور}.	ناز لی..نازلی nazlı [صفت] عشوه لی، غمزّه لی (فا: طناز). coquettish
نارین لاشدیرماق..نارینلاشدیرماق narınlaşdırmaq [تاثیری ائیلیم] تۆز حالینا سالماق، خیردالاما ق.	ناز لی..نازلی nazlı [آؤزل آد] نازلو: اؤرمیه ده بیر کندیستان، کند و چای آدی.
نارین لاشماق..نارینلاشماق narınlaşmaq [تاثیر سیز ائیلیم] نارین حالا دوشمک.	ناز لی دوزلو..نازلی دوزلو nazlı duzlu [صفت، دا] عشوه لی، غمزّه لی، خوشا گلیم.
نارین لیق..نارین لیق narınlıq [صفت] نارین شئین حالی، خیردالیق.	ناز لی نازلی..نازلی نازلی nazlı nazlı [ظرف] عشوه و غمزّه ایله، ناز ایله.
نارین نارین..نارین نارین narın narın [ظرف] بالاجا بالاجا، خیردا خیردا.	ناز لیجا..نازلیجا nazlıca [صفت] نازلی کیمی.
نارینج..نارینج narınc [باخ] ناریش.	ناز لی محمد علی قیزی حاجی یثوا..نازلی مەمەدەلی قیزی حاجی یثوا nazlı məmədəli qızı həcıyeva [بازار] ش ۱۳۳۲ده اوردوبادین زُند کندینده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .
نارینجا..نارینجا narınca [صفت] سوْندرجه نارین، چوخ خیردا.	ناز ناز..نازناز naznaz [آؤزل آد] اؤرمیه ده کند و اوْشویه دا چای آدی.
	ناز نازی..نازنازی naznazı [آد] بیر نوع بالاجا ناخیشلی یومشاق پارچا.

ناز نازی..naznazi [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، اینجه و سوزگون قادین رقصیدیر. مولایم، گۆزل بیر نئجه یئرینده ترئمولایله سسلرین سورعتلی تکراری ایله زنگینلنیش مثلودیادیر. ایفاجییا بیر نوع یئرینده دؤنمک، اونلارا ظریف اویناما، دؤوره بویو سوزگون یئریشلی و یا دوزونه اینجه حرکتلر ائتمک ایماکانی وئریر. ^{۲۴۵}	ناسوس..nasus [آد، ع] یئل وورما قورقوسو {کلمه روسجا اولاراق ساسات و suck سؤزنه باغلیدیر}.
نازنین..nazənin [صفت، فا] نازلی، نازیک و اینجه ترپه نیشلی، (فا: nice~)	ناسیرقا..nasırqa [آد، دا] بنالیقدا ایشلەنن و مصالح داشیماق اوچون بیر نوع دؤرد قوللو زنبیل (فا: زنبه). handbarrow
نازین نازنین..nazənin nazənin [ظرف] نازلی اولاراق، اینجه اینجه.	ناسیل..nasıl [صفت، تو] «نه» «ع» «صل» «نحور».
نازوز..nazo [اؤزل آد] عثمانلی لارا قاتیلان بیر کورمانج بویو ^{۲۰۹} .	ناسیونالیزم..nasyonalizm [آد، فرانسیزجا] اولوسچولوق (فا: ملی گرای). ناشاد..naşad [صفت] اوزوتولو (فا: غمگین). sad
نازیک..nazik [صفت، فا] قالین لیغی آر اولان، اینجه، ظریف و گۆزل (فا: نازک، ظریف). narrow, elegant	ناشار..naşar [صفت] اؤزونو بیه نن «~ آدام: ادعالی» ^۵ {«نا+شر»}.
نازیک..nazik [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.	ناشیر..naşir [آد، عربجه] یایان، یاییمچی، نشراندن (فا: ~). pulisher
نازیک اورک (لی)..nazik ürək (li) [صفت] اؤره یی یومشاق.	ناشکور..naşükür [صفت] قدریلمز، نانکور (فا: ناشکر).
نازیک بئل..nazik bel [صفت] اینجه بئل، بئلی نازیک.	ناشی..naşı [صفت، عربجه] گۆرگوسۆز، نابلد (فا: ~). unskilled
نازیک باغیرساق..nazik bağırsaq [آد] معدده دن باشلا یاراق یوغون باغیرساغا وصل اولان باغیرساق (فا: روده باریک). small intestine	ناشلیق..naşılıq [آد] خام لیق، تجربه سیزلیک.
نازیک بالدر..nazik baldır [آد، یتگی] سۆنبوله بنزر چیچکلری اولان و سۆپورگه تیپلی بیر یتگی.	ناصاف..nasaf [صفت] صاف اولمایان (فا: ~). uneven
نازیکجه..nazıkcə [صفت] چوخ نازیک.	ناصح ۱..naseh [آد، عربجه] اؤیود وئرن، اؤیودچو (فا: ~). ۲-
نازیک لشدیرمک..nazikləşdirmək [تاثیری ائیلیم] داها نازیک ائتمک.	ناصح ۲..naseh [آد، عربجه] آغاعلی بگ ناصح (۱۳۳۲-۱۲۷۲) شاماخی لی اولاراق، فضولی مکتبینه تورکجه شعرلی وار ^{۱۱۷} .
نازیک لشمک..nazikləşmək [تاثیر سیز ائیلیم] ۱- اینجه لشمک ۲- آریق لاماق، اینجلمک.	ناصر..nasir [عربجه] ۱- یاردیم جی (فا: ~). ۲- قزوین، قروه، زنجان، آباد، اؤرمیه (آباد)، کرج (یه) ده کند آدی.
نازیک لشمک..nazikləşmək [باخ] نازیک لشمک.	ناصواب..nasəvab [ف+ع] دوز اولمایان (فا: ~). incorrect
نازیک لیک..naziklik [آد] اینجه لیک (فا: ظرافت). elegance	ناصیه..nasiyə [عربجه] آلین، آلن (فا: پیشانی). mien
نازیک مزاج..nazik məzac [صفت] مزاجی خوش اولان.	ناطق..natiq [آد، عربجه] چیخیش ائدن، قونوشما جی (فا: ~). speaking
ناس ۱..nas [آد، عربجه] اینسانلار، خالق، جاماعات (فا: مردم). People	ناظر..nazir [صفت، عربجه] باخچی (فا: ~). seeing
ناس ۲..nas [آد، دا] دیلین آلتینا قویولوب سورولان وخینا رنگلی تۆتۆن نوعو، بیر نوع اویوشدوروجو ماده (فا: ~).	ناظم..nazim [عربجه] نظمه سالان (فا: ~). regulator
ناساز..nasaz [صفت، ظ، فا] کئف سیز، ازگین، خسته حال (فا: ~).	ناظم آباد..nazim abad [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
ناسازلیق..nasazlıq [آد] کئف سیزلیک، خسته حاللیق.	ناظم حکمت..nazim hikmət [یازار] اؤنلو تۆرک یازاری ۱۹۰۲م ده سالونیکا دا دؤنیایا گلیب و ۱۹۶۳ ده مسکو وادا دنیادان گئیدی.
ناسپاس..nasipas [صفت] حق بیلمز (فا: ~). ungrateful	ناعلاج..naəlac [صفت] علاج سیز، چاره سیز.
ناسخ..nasix [صفت، عربجه] ۱- پوزوجو، باطل ائدن. ۲- بیر کتاب و یازی نین اؤستوندن یازان و نسخه گۆتورن (فا: ~).	ناغارا..nağara [آد] داوول، هر ایکی اؤزو دری لیمش قاسناق بیچیملی چالقی آلتی (فا: نقاره) timbal {ع «نقر» دؤیدو، نقاره ناغارا}.
ناسزا..nasəza [صفت، فا] ۱- نالاییق. ۲- سؤیوش، پیس دانیشما (فا: ~).	ناغارات (ناقارات)..nağarat (naqarat) [آد، عربجه] بیر ماهنی دا ویا شعرده هر قطعه دن سؤنرا تکرارلانان بؤلوم.
	ناغاراچالان..nağaraçalan [صفت] ناغاراچی.
	ناغاراچی..nağaraçı [صفت] ناغارا چالان، داوولچو.
	ناغاراچی داغ..nağaraçıdağ [اؤزل آد] نقره چی داغ: خالخال دا داغ آدی.

ناگاراچی..لیق ..nağaraçılıq [آد] ناغاراچی نین ایشی.	ناکۆندم..naköndem [صفت] کۆندم سیز.
ناغارا داغ..nağaradağ [اؤزل آد] نقره داغ: تاکستان دا داغ آدی.	ناکیشی..nakişi [صفت] نامرد، آلچاق، دیرسیز آدام (فا: نامرد).
ناغی..nağı [آد، ع «نقی»] اوغلان آدی.	ignoble
ناغیل..nağıl [آد، ع «نقل»] حکایه، بوی (فا: داستان).	ناکین..nakin [اؤزل آد] رزن ده کند آدی.
ناغیل باشی..nağıl başı [آد] دینله ییچی لری ماراقلاندیرماق اوچون ناغیل لارین اولینده سؤیله نن یۆنگول مضمونلو مَقْدَمَه و گیریش.	ناگاه..nagah [ظ، فا] قافیل دان، بیردن بیره (فا: ~) all of a sudden
ناغیلچی..nağılçı [صفت] ناغیل دین، ناغیل سؤیله ین.	ناگمان..naguman [صفت] گمانی اولمایان، اینانمایان.
ناغیل دین..nağıl diyen [صفت] ناغیل چی (فا: قصه گو).	ناگهان..nagahan [ظ، فا] آتسیزین، بیردن بیره، آتی اولاراق (فا: ~).
nağıl yazan [صفت] ناغیللاری مکتوب ائله ین (فا: قصه نویس).	نال..nal [آد] قورونماق اوچون آت کیمی حیوان لارین دیرناقلارینا وورلان دمیر (فا: نعل). horseshoe {ع «نعل»، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.
nağıl yazar [صفت] ناغیللاری مکتوب ائله ین (فا: قصه نویس).	نالایی..nalaini [اؤزل آد] اورارتولاردا ۲ جی درجه ده بیر تانری ^{۲۱۱} .
ناقتالان..naftalan [اؤزل آد] آذربایجان دا شهر آدی.	نالاداغ..naladağ [اؤزل آد] هشتپر ده داغ آدی.
نافذ..nafiz [صفت، عربجه] دلیب گنچن، ائتگین penetrating	نالان..nalan [آد، فا] اینله ین، اینله ییچی (فا: نالان).
نافرمان..naferman [صفت] یاغی (فا: ~) rrefractory	نالایق..nalayiq [صفت، ف+ع] یتته نک سیز (فا: نالایق).
نافع..nafe [صفت، عربجه] یارارلی، قازانج لی (فا: سودمند).	incompetent
نافله نامازی..nafile namazı [آد] اندازه دن آرتیق قیلینان نماز (فا: نماز نافله).	نالبند..nalbend [آد] ۱- آتلارین آیاغینا نال ووران ۲- خودا کندوداغ- آدی. او شنویه ده چای آدی. سۆلدوز، قنیداردا داغ آدی؛ داغ آدی ^{۲۴۰} .
نافله..nafile [صفت، عربجه] یارارسیز، بوشا گندن، بوش (فا: ~).	نالبویای..nalboyay [اؤزل آد] یاقوت تانریچالاریندان ^{۲۱۱} .
ناقابل..naqabil [ظرف] ۱- آرجا insignificant ۲- نالایق، یئرسیز (فا: ~).	نال تۆکن..naltöken [آد] داشلی و چانقیلی (یول).
ناقاراچای..naqaraçay [اؤزل آد] هشتیری ده چای آدی.	نال قیران..nalqıran [آد] داشلی و چانقیلی (یول).
ناقافل..naqafil [صفت] بیردن، گۆزله نیلمه دن، خبرسیز (فا: غفلت).	نالچا..nalça [آد] باخ: نال.
ناقال..naqqal [آد، عربجه] بوش بوغاز، چوخ دانشان (فا: نقال).	نالبند..nalbend [آد] نالچی: آت لارا نال ووران (فا: نعل بند).
ناقص..naqis [صفت، عربجه] اسکیک، تاماملانمیش (فا: ~ defrctive)	نالچی..nalçı [آد] نالبند: آت لارا نال ووران (فا: نعل بند).
ناقص..naqiz [صفت، عربجه] پوزان، قیران، ایلقار پوزان (فا: ~).	ناللاتماق..nallatmaq [اتدیرگن ائلم] آت لارا نال ووردورماق. (فا: ف.س)
ناققا بالیغی..naqqa balığı [آد، دیرگی] باخ: لاققا بالیغی.	ناللاماق..nallamaq [تاثیری ائلم] آت لارا نال وورماق (فا: نعل زدن).
ناققالادیزه سی..naqqaladizəsi [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی {ناغارا + دیزه سی}.	ناللانماق..nallanmaq [بلسیز ائلم] آت لارا نال وورولماق (فا: نعل زده شدن).
ناقل..naqil [صفت، عربجه] داشیشان، گنچیرن (فا: ~) conducting	ناللو..nallu [اؤزل آد] اوغوز-قایی بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن) ^{۲۲۵} .
ناقولای..na qolay [صفت] قولای اولمایان، راحت اولمایان.	نالوس..nalus [اؤزل آد] سۆلدوز دا کند آدی.
ناقوس..naqus [آد، عربجه] کیلسه زنگی (فا: ~).	ناله..nale [آد، فا] اینیلتی، سیز یلتی (فا: ~).
ناک..nak [آد] نک: تمساح، نهنگ (فا: ~) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر}.	نالیه..nale [یازار] (۱۹۱۷-۱۸۵۰ م) محمد حسین باکی لی شاعر دیر ^{۱۱۷} .
ناکام..nakam [صفت] کام آلمامیش، یاریمامیش (فا: ~).	نام..nam [آد، سوْمرجه «نا»؛ فا] ۱- آد. ۲- اؤن (فا: ~).
Unrealized ۲- ناکام (یازار) (۱۹۰۵-۱۸۲۹) تورکجه گۆزل اثرلری وار ^{۲۸} .	نام نشان..namnişan [آد] یئر یورد (فا: نام و نشان).
ناکس..nakes [صفت] آلچاق، دیرسیز آدام (فا: ~) ignoble	نامهریان..namehriban [صفت] سوْیوق داورانش لی (فا: نامهربان).
	ناماز..namaz [آد، فا] نماز، باخ: نوم] مسلمانلارین گۆنده بئش کز اتدیکلری دینی عبادت، صلات (فا: صلات). prayer

نامازگاه..namazgah [اؤزل آد] اسماعیلی 'دا یئر آدی ۲۴۰.	نانسا..nansa [اؤزل آد] مراغا دا کند آدی {موغولجا قیز آدی}.
نامازلیق..namazlıq [آد] اۆزه رینده ماماز قیلینان شئی، سجّاده.	نانکور..nankor [آد، فا] اییی لیک ییلمز، یاخشلیق ایترین کیمسه
نامبارک..namübarək [صفت] اوغورسوز (فا: ~).	(فا: نمک شناس). miserly
نامتَناهی..namütənahi [صفت] سونسوز، انتهایسز، بیتمه یین (فا: ~).	ناننار..nannar [اؤزل آد] سوئر تانریلاریندان ۲۱۱.
نامحرّم..naməhrəm [صفت، فاع] محرم اولمایان (فا: ~).	نانه..nanə [ع] {نناع} باخ: نناع.
نامُحکم..namöhkəm [صفت] داوامسز، محکم اولمایان (فا: ~).	ناو...nav [اؤزل آد] یئر آدلاریندا ناو و بوروسو اولان و سؤلوی یئر
نامدار..namdar [صفت] آد قازانمیش، اۆنلو. (فا: ~).	معناسیندایر: مراغا (ناوا)، اهر (ناواسار)، هشتپر (ناوان)، ساوه
نامرّاد..namurad [صفت] ناکام (فا: ~).	(ناوئین)، اؤرمیه (جووان)، قوچان (ناوخ)، اؤرمیه (ناوسر)، گئرمی
نامربوط..namərbut [صفت] اویومسوز (فا: ~).	(ناولو)، کیوی (ناوند)، بجنورد (ناوه) ماکی (ناویر) دا کند آدی.
نامرد..namərd [صفت، فا] آلچاق، مرداولمایان. unmanly	هشتپر ده (ناورود) چای آدی. اؤرمیه ده (ناوسر) داغ آدی.
نامرغوب..namərgüb [صفت] قلیته سیز (فا: بی کیفیت).	ناوار 1..navar [اؤزل آد] میلاددان اؤنجه قوتتی خالقینین ملکه سینین
undesirable	آدی ۹۷. ۲-ناوار ۲ (آد) باند، سارقی. ۳-حئیوانی یوکلهمک اؤچون
نامرگ..namərg [اؤزل آد] سؤلدوز دا داغ آدی.	بئلینه قویولان کولش لی توربا، یهرآلتی ۱ {محتملا فارسجادیر}.
نامرّوت..namürüvvət [صفت] مرحمت سیز.	ناوسار..navasar [اؤزل آد] نواسر: اؤرمیه و زنجان دا داغ آدی.
نامزد..namzəd [آد، فا] آدای، آداخلی (فا: ~).	ناواسیر..navasir [اؤزل آد] نواسیر: قاراداغ حسینکلی طایفاسینا
نامُساعد..namüsaid [صفت] مساعد	باغلی اویا آدی ۱۰۸. ۳.
unfavorable اویقونسوز	ناواسین..navasin [اؤزل آد] نواسین: قُروه ده داغ آدی.
نامساوی..namüsavi [صفت] نابرابر، ائش سیز (فا: ~).	ناوالا..navala [آد] مال قارا یشمی، نوغالا {باخ: نوغالا}.
نامشروع..naməşru [صفت] توره دیشی (فا: ~).	ناوالچا..navalça [آد، دا، فاناوان] یاغیش سوینونون آخماسی اؤچون
نامطبوع..namətbu [صفت] مطبوع اولمایان (فا: ~).	داملارین کنارینا قویولان بورو "ناوالچالار شیریلدایر".
نامطلوب..namətlib [صفت] ایسته مهن (فا: ~).	ناوچاغان..navçağan [آد، ییگی] چیچک لری قات قات و مور رنگینده
نامعلوم..naməlum [صفت] تانیتمایان، ییلینمه یین، بلسیز، مجهول.	بیر تاتولاً جنسی، بوروچیچگی، بادیمجان چیچگی (فا: ~).
نامُعین..namüeyyən [صفت] مُعین اولمایان، بللی اولمایان (فا: ~).	ناوروز..Navruz [اؤزل آد] قیرقیز-ایچکیلیک-تاییت
نامقبول..naməqbul [صفت] قبول اولمایان، ییه نیلمه یین (فا: ~).	بو ی لارینداندیر ۸۱-۱۵۸.
ناممکن..namümkün [صفت] مُمکن اولمایان.	ناویر..Navir [آد، تورکمنجه] گۆلک ۱۳۵.
نامُناسب..namunasib [صفت] مُناسب اولمایان، اویقون اولمایان (فا: ~).	ناهار..nahar [آد، عربجه] گۆن اورتا یشمه گی (فا: نهار). lunch
ناموس..namus [آد، عربجه] حیثیت، غیرت (فا: ~).	ناهار..nahar [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {ناو+ار}.
ناموس سوز..namussuz [صفت] غیرت سیز (فا: بی ناموس).	ناههونت..nahhunt [اؤزل آد] ایلام لاردا ایشیق تانری سی ۲۱۱.
unprincipled	ناهی..nahi [اؤزل آد] هئریس دا کند آدی {نای: نایمان یئری}.
نامه..namə [آد، فا] مکتوب، بلگه (فا: ~).	ناهِید..nahid [آد، فا] آخشام اولدوزو، چولپان، ونوس (فا: ~).
نامیق اوغلو تای بوغا..namıq oğlu tay buğa [اؤزل آد] سیبیر خانلیغی	نای..nay [باخ: نئی].
نین قوروجوسو ۲۰۹.	نایب..nayib [آد، عربجه] بیرینین یئرینده اوتوران و اونون کیشی سل
نان..nan [آد، فا، یالئز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیر] اکمک، چۆرک (فا: ~).	ایشلرینی دولاندیران (فا: ~).
ناناس..nanas [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی.	نایب شیروانی..nayib şirvani [یازار] (ش ۱۲۶۳-۱۲۸۵) شاماخلی -
نانجیب..nanəcib [صفت] نجیب اولمایان، نانکور (فا: ~).	شاعردیر ۵۲.
unchaste	نایبلی..nayibli [اؤزل آد] اوغوز-قارقین بویوناعاید یئر آدی (م ۱۶ جی
	قرن) ۲۲۵.

نایچوک..naycuk [اؤزل آد] ضیاآباد دا کند آدی.	نەچەنجی..neçenci [سورو اولاراق بیر شئین سیراجا یئرینی بللی اتمک ایسته نیر.
نایغارا..nayğara [صفت] گۆلمه لی و سۆزه سۆز چیخاران آدام.	نەچۈن..neçün [ض] نه اۆچون سۆزونون شعرده ایشله نن شکلی.
نایل..nayil [صفت، عربجه] اریشمیش، اله گئچیرمیش، واران (فا: ~).	نەچە..neçə [ض، ت] نه قدر، نه سایى جا.
nylon	
نایلون..naylon [آد، این] پلاستیک جنسیندن اولان شئی (فا: ~).	نەچە سسلی..neçəsəsli [صفت] نەچە سس بیرلیکده (فا: چند صدایی).
nylon	
نایلیت..nayiliyet [آد، عربجه] نتیجه یه یتیرمه، بیر سوئوجا وارما، باشاری لیق.	نەچە نەچە..neçəneçə [ظرف] چوخ چوخ.
نایمان..nayman [اؤزل آد] ۱-سوئلو، اؤزوندن آمین ۲-قیرقیزوقازاق اویماقلاری بگلریندن ۳-نایمانلار موغول منشاءلی اولاراق تۆرک-لشمیش بیر قومودلار، موغولجا بو کلمه سککیز معناسیندا دیر و آتلامجا ۸ بویون بیرلشمه سی دئمکدیر ۱۲. قیرقیز-ایچکیلیک-قادرشا؛ قیرقیز-ایچکیلیک؛ قوندور-قاسپوئلا؛ قازاق-اورتایوز؛ آلتای تۆرکلری تئلئوت بوی لاریندا ندر ۸۱-۱۵۸.	نەچە لەمک..neçələmək [تائیرلی انیم] بیر شئیى سایى ویا اؤلچو ايله بیلدیرمک.
نایهان..Nayhan [اؤزل آد] اؤزبک بوی لاریندا ندر ۸۱-۱۵۸.	نەچە لە ییش..neçələyiş [آد] نەچە لەمک ایشی ویا بیچیمی.
نپتون..nepton [آد، فرانسیزجا] گۆنش سیستمینده ۸ جی گزه ین.	نەچە لیک..neçelik [آد] کمیت.
ننت..net [صفت، فرانسیزجا] بللی و آیدین اولان، آچیق سئچیک.	نەچە لیک ظرفی..neçelik zərfi [آد، دیل ب] کمیت ظرفی (فا: ظرف کمیت). adverb of quantity
ننت وورک..network [آد، فرانسیزجا] بیلشیم آغی ۲۱۸.	نەچە لە ییچی..neçələyici [صفت] نەچە لەمە اؤزە لیلیگی اولان.
ننجل..necəl [صفت] نەچە لیک و کیفیت باخیمیندان اولان.	نەچە یانلی..neçə yanli [صفت] چوخ یانلی (فا: چندوجهی).
ننجه..necə [ض] نجور، نه کیفیت ده (فا: چطور). How {سومرجه «ان شه»؛ گۆیۆرک داش یازی لاریندا ایشله نیبدر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر «نه تک»، سن}.	ننرگال..nərgal [اؤزل آد] نترقال: سومرلرده قارائلیق و جهنم تانری سی ۲۱۱.
ننجه دییرلرکی..necə diyərlerki [باغلا یچی سۆز] فکری تام و دۆزگون افاده اتمکده چتین لیک چکدیکده ویا دانشانین سۆزویله تام راضی لیغا گلمه دیکده ایشله دیلن افاده.	ننرگین اورا تاغ..nərginoratağ [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ۲۴۰.
ننجه لنمک..necələnmək [تائیرسیر انیم] نەچە لیلیگی بیلینمک.	ننرو..nero [لا، دا] سینیر، عصب (فا: عصب).
ننجه لەمک..necələmək [تائیرلی انیم] بیر شئیى کیفیت باخیمیندان بلیر له مک.	ننری..neri [اؤزل آد] اورمییه ده کند آدی {باخ: نتریک}.
ننجه لیک..necəlik [آد] کیفیت (فا: چگونگی). quality	ننریک..nerik [اؤزل آد] اتی لردە فیرتینا تانری سی ۲۱۱.
ننجه لیک سیز..necəlik siz [صفت] آیردیجی اؤز لیلیگی اولمایان، بسیط، دۆز.	ننسی..nesi [اؤزل آد] م ۱۳ جو یۆز ییل ده تۆرکوستاندا بیر شهر آدی ۱۲.
ننجه لیک سیزلیک..necəlik sizlik [آد] نەچە لیک سیز اولما وضعیتى.	ننشتەر..neştər [آد، فانیس + دریدن] ۶ حئیوانلاردا ساشما اورقانی.
ننجه لیک ظرفی..necəlik zərfi [آد، دیل ب] کیفیت ظرفی (فا: ظرف کیفیت). qualilficative adjective	ننشدوولوق..neşdovluq [باخ] نشدوولوق: قلیان آلتی.
ننجه لیک لر..necəliklər [صفت] کیفیت (فا: اوصاف). qualities	ننشه..neşə [آد، ع] نشه، نشأت ۲ کثف و حال "نشه سی سازدی".
ننجه لیک لی..necəlikli [صفت] بیرشئیى او بیریلردن آیران اؤزل لیک.	ننشه لی..neşəli [صفت] شاد، کثفلی "نشه لی گونلر".
ننجه لە ییچی..necələyici [آد] نەچە لەمک اؤزل لیلیگی اولان، نەچە لە ین.	ننفت..neft [باخ] نفت.
ننجه لە ییش..necələyiş [آد] نەچە لەمک ایشی ویا بیچیمی.	ننفتیک..neftik [اؤزل آد] سومقاییت دا داغ آدی ۲۴۰.
	ننفتچالا..neftçala [اؤزل آد] نفتچالا: آذربایجان دا بیر رایون آدی.
	ننقاتیوو..neqativ [فر، صفت] اولومسوز یؤن، منفی (فا: منفی).
	ننوزوئیک..neozoik [آد، فرانسیزجا] یئر چاغلاریندا ۳ جو و ۴ جو چاغلایلیگی.
	ننوروز..nevruz [باخ] نوروز.
	ننولوژی..neoloji [یو] دیلده یثنی عمله گلیمیش سۆز ویا افاده لری آراشدیران بیلیم (فا: ~).
	ننولیت..neolit [آد، یو: یثنی + داش] یثنی داش چاغی (فا: عصر سنگ).

نئون..neon [آد، یونانجا] هاوا عنصرلاریندان، آتوم سایسی سی ۱۰، آتوم آغیرلیغی ۲۰،۲، یوْغونلوق ۰،۷، قیسالتماسی Ne (فا: ~).
نهرم..nehrəm [اؤزل آد] نخجوان دا یئر آدی ۲۴۰.

نهره..nehrə [آد] چالخیاراق یاغ و کره آلماق اۆچون قاب.

نهیلیلزم..nehyilizm [لا: هئچ نه] یوْخجولوق (فا: ~).

نئی..ney [آد، فا] ۱-قمیش (فا: نی). ۲-بۆلول، قامیش چالقی آلتی.

نئی باغی..neybağı [اؤزل آد] نای باغی: میانا دا کند آدی {نئی یئری}.

نئی بین..neybin [اؤزل آد] ناییین: اؤرمیه ده کند آدی {نایمان}.

نئی چالان..ney çalan [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {نئی چالینان کند}.

نئیچران..neyçəran [اؤزل آد] هئریس ده کند آدی {۱-نئی چالان ۲-نئی چیران: نئی ایشغی ۶۶}.

نئیسان..neysan [آد، یونانجا] یازین ایلک آیی، میلادی ۴ جو آی (فا: نیسان).

نئیله..neylə [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی {نای+لا}.

نئیله مک..neyləmək [باغلایجی سۆز] نه اشمک؟.

نبات..nəbat [آد، فا] ۱-بیتگی (فا: گیاه). ۲-vegetable باخ: نباتات.

نباتات..nəbatat [آد، عربجه] بیتگی لر (فا: گیاهان).

نباتی..nəbati [صفت، عربجه] بیتگی سل (فا: گیاهی).

نباتی..nəbati [یازار] سیدابولقاسم نباتی م ۱۹ جو یوزیل ده یاشامیش، آذربایجان دیلی نین ان گۆرکملی شاعرلریندن سایلیر "سحر میخانه اطرافین گزیردیم مست و بی پروا. کی گۆردوم اوندا ناگه بیر عجایب صورت زیبا. ۲۸، ۴۱". نباتی نین پورتره سی و دینج اثویندن گۆرونتو: بیر

نبش..nəbs [آد، عربجه] یارماق، قازماق (فا: ~).

نبض (نیض)..nəbz (nəbiz) [آد، عربجه] دؤیونتو، ییلک دؤیونتوسو (فا: ~).

نبوت..nübüvvət [آد] پیغمبرلیک (فا: پیامبری). prophet

نبوغ..nubuğ [آد] هوشلوق (فا: ~). genius

نبوی..nəbəvi [صفت، عربجه] ح محمده باغلی، پیغمبره عاید اولان (فا: ~).

نبی..nəbi [آد، ع سومرجه نابؤ] یالواج، کتابی اولمایان پیغمبر (فا: ~) ۲- (اؤزل آد) قوچاق نبی م ۱۸۶۰ ایللرینده آشاغی مالا کندینده اکینچی عایله ده آنادان اولوب، او دوران روسلارین ظلم و استبدادینین علیه اینه قیاملار اولراق قوچاق نبی پارتیزانلارلا اولارا بۆیوک ضربه لر وارد ائدیردی، سونوندا دوشمن اونو حیلله ایلله اؤلدوردو.

نبی صوفو..nəbi sufu [اؤزل آد] هشتری ده کند آدی.

نبی کندی..nəbi kəndi [اؤزل آد] کلئیر، ماکی، قوشاچای، تیکان تپه ده کند آدی.

نبی لیک..nəbilik [آد] نبوت (فا: پیغمبری). prophet

نتایج..netayic [آد] سونوج لار، وارقی لار (فا: ~). results

method (فا: روش). نحوه..nəhvə [آد] طرز، بیچیم (فا: روش).	نتیجه..neticə [آد، عربجه] سونوج، وارقی (فا: ~). result
نحوی..nəhvi [آد، عربجه] باخ: سینتاکتیک (فا: ~).	نثار..nisar [آد، عربجه] باغیشلاما، قُربان وئرمه و ائتمه (فا: ~).
نحیف..nəhif [صفت، عربجه] جلیز، آریق، ضعیف (فا: لاغر). thin	نثر..nəsr [آد، عربجه] نثر: شعر و منظوم اولمایان اثر، دانیشیق دیلینده یازیلیمیش اثر، دۆز یازی (فا: ~). prose
نُخاع..nuxa [آد، عربجه] ایلیک (فا: ~).	نجابت..nəcabət [آد، عربجه] سویلوق، تمیز سویدان گلمه (فا: ~). decency
نُخبه..nüxbə [صفت] سئچگین (فا: باهوش). best part	نجات..necat [آد، عربجه] قورتولوش، خلاص، قورتولما. deliverance
نُخبلی داش..nəxcəli daş [اؤزل آد] خوی دا داغ آدی.	نجات وئردی..necat verdi [آد] اوشاقلار آراسیندا اوینانان بیر اویون آدی.
نخجوان..nəxcuvan [اؤزل آد] ناخچیوان naxçıvan : قوزئی آذربایجانین شهرلریندن اولاراق باکی نین گونئی گونباتان و تبریزین قوزئی گونباتان طرفینده قرار تاپیب؛ شهرین آدی نی یونان و روم منبع لر ناکسوان / ناکشوان، بعضی عرب یازیچی لاری "نشاب" و یاقوت حموی "ناشاروا" شکلینده یازیدیر، بعضیلریجه بو کلمه نین نقش جاها ن سؤزون دن دۆزلمه سی سؤیله نیلیر، آچیق دیر کی ایکی مین ایل سابقه لی شهرین آدی بوجور یثنی کلمه لرله دۆزلمه سی ایضاح اولایلمز ^{۹۷} ؛ پروفیسور آخوندوف (Prof. A. Axundov) بو سؤو ایلاملارین تانیلارندان ناهوتئی (Nahhunte) سؤزونه باغلا ییر، البته ایلاملارین بورادان چوخ اوزاق اولدوغو بو سؤزو سوال آلتینا آپاریر، کلمه نین کؤکو باره ده بیریرینه یاخین ایکی مفهومو اؤنه سورمک اولار: ۱-ناک / ناق+جووان سؤزونه جووان سؤزو سو قورویوجوسونا دئییلیر، کلمه نین ایلیک بؤلومو ناخ / ناک / ناق / نو قای کیمی سؤزجوکلر او یغور و چنگیزیلر دؤورو قورویوجو(بعضا ده گچلولوک مفهوموندا اولان تمساح معنا لانییدیر)مأمور آنلامیندا ایشله نیردی و بیرلیکده بؤلگه سولارینین قورویوجوسو معناسیندادیر. ۲-کلمه نین ایلیک بؤلومو ناخ سؤزو نوح سؤزونون دئییشیلیمیش شکلیدیر و چووان سؤزوده چاوان ویا چاوسالان و خبرسالان مفهوموندادیر، و بیرلیکده نوح پیغمبرین خبر سالدیغی و دعوت یثری (بؤیوک طوفان دان سونرا ح نوح گمی سینین یثره اوتوردوغو یثر) کیمی معنا لانییر، البته بؤلگه ده ح نوح پیغمبره عاید سانیلان اونلارچا اثری نظرده توتارساق بو آنلا ییش چوخراق دوغرو گؤرونور.	نجاح..nəcah [آد، عربجه] پیروز (فا: ~).
	نجار..nəccar [آد، عربجه] یونوجو، آغاجلاردان قاپی پنجره و بوجور شئیلر دوزلدن، دۆلگر، خراط (فا: ~). carpenter
	نجار..nəccar [اؤزل آد] ساین قالا دا کند آدی.
	نجارلو..nəccarlu [اؤزل آد] بیر تورک بو یو، باخ: سلجوقلار ^{۲۰۹} .
	نجاست..nəcasət [آد، عربجه] پیسلیک، دیشقی (فا: ~). defilement
	نُجبا..nüceba [ع، نجیب چوغولول] نجیلر، سویلولا ر.
	نجس..nəcis [صفت، عربجه] ناپاک، تمیز اولمایان (فا: ~).
	نجف..nəcəf [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یثر آدلاری (ان آزی ۱۲ آد سایماق اولار).
	نجف آباد..nəcəf abad [اؤزل آد] بیجارین ۷ کندستانیندان بیر، ۵۵ کندی و ۹۰۰۰ نفر نفوسو *واردیر، کندستانین مرکزی نجف آباد دیر، کندستانین اهالی سی تورک و کوردولر.
	نجم آباد..nəcm abad [اؤزل آد] کرج ده کند آدی.
	نجم الدین کوبی..nəcməddin köbəi [یازار] آذربایجان موسیقی بیلگینی اولاراق ۱۶ و ۱۷ جی میلادی یوزیلده یاشایییدیر.
	نجم الشیخان..nəcmüşşeyxan [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.
	نُجور..nəcür [ض، سؤمرجه <آ>نا] نه تهر (فا: چگونه). how?
	نُجوم..nucum [آد، عربجه] ۱-اؤلدوزلار. ۲-اؤلدوزلار حاقیندا بیلیم (فا: ~). astrology
	نُجی کندی..nəci kəndi [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی.
	نجیب..nəcib [آد، عربجه] سویلو، نجابتی و اصلی اولان (فا: ~) decent
	نجس..nəcis [صفت] کثیف اولموش (فا: نجس). unclean
	نحس..nəhs [صفت، عربجه] اوغورسوز، مشعوم (فا: ~). unlucky
	نحو..nəhv [آد] ۱-سؤز دؤومو، سینتاکس ۲-طرز، manner
	نُحوس..nəhusət [آد، عربجه] نحس لیک، نحس اولما، اوغورسوز لوق (فا: نحسی). inauspiciousness
نخجوان تبه..nəxcuvan təpə [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.	
نخجوانلی مالامحمد..nəxcuvanlı mallaməmməd [یازار] (م ۱۸۵۱-۱۹۱۶) مالامحمددن ایکی مرثیه کتابی الیمیزده واردیر ^{۱۳۱، ۲۸} .	
نخست..nəxost [سای، فا] ایلیک (فا: اولین). first	
نخل..nəxl [باخ] خورما (فا: ~). palm	
نُخوت..nexvət [آد، عربجه] اؤزونه فخر ائتمه، اؤزونو بینمه، مغرور اولما (فا: ~). haughtiness	

ند۱..nida [آد، عربجه] ۱-چاغیرما، باغیرما، سسلنمه proclamation	ندیمه..nədimə [آد، عربجه] خانیم آرخاداش (فا: دوست خانم).
۲-(دیل ب) اۆنلّم، دویقو قورخو جوشقو و هیجان بیلدیرن بیر کلمه	ندری..nəzri [باخ] نذیر vowed
"آه، آ، بی، آمان"، (فا: ~). interjection	ندیز..nəzir [آد، عربجه] دیندارلارین آرزو ائتدیکلری شئین یئرینه
ندآف..nədaaf [صفت] پامبوق آتان (فا: پنبه ریس). cotton carder	یتیشمه سی اۆچون یوخسوللارا و دین خادم لرینه وئردیکلری پول
ندامت..nidamət [آد، عربجه] پشمانلیق (فا: ~). regret	ویا بنزر شئی لر (فا: نذر). bazarite
ندرآباد..nədirabad [اؤزل آد] اراک-طرخوران دا کند آدی.	نر..nər [صفت، فا، بالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبدر] ۱-ارکک. ۲-
ندرت..nüdrət [صفت] آز تاپیلان (فا: ~). reteness	(مچ) ایگید، قوچاق (فا: ~).
ندرشه..nədrşə [اؤزل آد] قُروه ده کند آدی.	نرتخته..nərtəxtə [آد، عربجه] نرد، نردتخته: ۲۴ خانالی و داشلا
ندری..nəderi [اؤزل آد] بیجار دا کند آدی.	اوینانان بیر اویون آدی (فا: تخته نرد).
ندن..nədən [ض] ۱-نییه، نه اۆچون، نه سبیدن، نه علتدن (بیر سورو	نرخ..nərx [آد، عربجه] قیمت، دیر، بیرمالین دیری قیمتی (فا: ~).
علامتی) (فا: چرا). why? ۲-(آ) بیر ایش و وضعیتی وارلیغا گتیرن	نردبان..nərdiban [آد] باخ: نردیوان.
ویا گتیرمه یه سبب اولان هر شئی (فا: سبب، علت). Cause {دیوان	نرده..nərdə [آد، فا] بارماقلیق (فا: ~). fence
لغات تورک ده ایشله نیبدر <نچوک>.	نرده..nərdə [ض] هاردا، هارادا.
ندن بیلیم..nədən bilim [آد] اولونتولارین نجور اولماسینی	نردین..nərdin [اؤزل آد] ناردین: شاهرود شهرینین بخش لریندن
آراشدیران بیلیم.	اولاراق ۱۳ کندی و *۵۰۰۰ نفر نفوسو واردیر و اهالی نین چوخو
ندنسل..nədənsəl [صفت] ندنله ایلگی لی اولان (فا: علی).	تورک دولر.
ندنسل ایلشگی..nədənsəl ilişgi [آد] علی باغلانتی (فا: ارتباط	نردیوان..nərdivan [آد] باساماقلی و پیلله لی بیروسيله، باغنالیق (فا:
علی). causal relationship	نردبان). ladder
ندنسل لیک..nədənsəllik [آد] ندنسل و سببسل اولما وضعیتی (فا:	نردیوان پله سی..nərdivan pilləsi [آد] آیاق یثری، باغنا.
علیت).	نرگس باقریان باغمشه..nərgis bağıriyan bağmeşə [یازار] گونش
ندنسل لیک ایلکه سی..nədənsəllik ilkesi [آد] هرشئین سببی و ندنی	۱۳۵۳ (م ۱۹۷۴) تبریزده آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ۵۲.
واردیر وهمان ندنلر وشرطلر آلتیندا همان اولاین اورتایا چیخماسینی	نرگسلو..nərgislu [اؤزل آد] بجنورد دا کند آدی.
اؤنه سورن گؤروش.	نرگسی مراغای..nərgisi mərəgei [یازار] هـ ۶ جی یۆزیلده
ندنسه..nədənsə [ظرف] بیلینمه ین و بللی اولمایان بیر سبب	یاشایاراق تورکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ۴۱.
دولایسیله.	نرگی..nərgi [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {نارگی}.
ندنسيز..nədənsiz [صفت] ندنی اولمایان، سبب سیز.	نرگیس..nərgis [آد، بیتگی] ۱-نرگیس گیللردن، سوغانلا اوره تیلن،
ندنلر ندنی..nədənlərnədəni [آد] علت العلل (فا: علت العلل).	اولدوزلو بیرتاجی اولان، ساری وآخ چیچکلی، بزک بیتگی سی
ندنلی..nədənli [صفت] سببلی، ندنی اولان، سببی اولان.	narcissus ۲-قیزآدی {باخ: نار}نارسیس{.
ندنلی ندنسيز..nədənli nədənsiz [ظرف] هئچ بیر ندنی	نرگیزآوا..nərgizava [اؤزل آد] هشتری ده کند آدی.
یوخکن. سببلی سبب سیز.	نرگیس زنبقی..nərgis zənbeqi [آد، بیتگی] سوغانلا اوره تیلن، ایری و
ندتلیک..nədənlik [آد] علت لیک (فا: سببیت). causality	گؤزل چیچکلی بیر بزک بیتگی سی، گؤزل خاتین چیچگی (فا:
ندوگندی..nədo kəndi [اؤزل آد] نادیر کندی: ماکی دا کند آدی	نوعی گل زیتتی). amaryllis
{ینسان آدی}.	نرگیس گیللر..nərgisgillər [آد، بیتگی] بیرچنکلی، اؤرنگی نرگیس،
نده نیله..nədənile [ظرف] سببیه، اؤزوندن.	قویلا، قار دلن چیچکلرینی ایچینه آلان بیتگی سو یو (فا: تیره
ندیم..nədim [آد، عربجه] یولداش، یاخین دوست (فا: رفیق).	نرگیسیان). amoryllidaceae
ندیم..Nedim [اؤزل آد] تورکمن-یامووت-اؤگورچالی	نرلو..nərлу [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی.
بو یاریندا ندر ۱۵۸-۸۱.	نرم..nərm [صفت، فا] یومشاق (فا: ~). soft

نرمش..nərmuş [آد، فا] آلیشديرما، ایدمان دان قاباق بدنی یومشاشما آماج ایلا گۆرولن حرکتلر.	نُزول..nuzul [آد، عربجه] ۱-یئتمه، آشاغی یا یئتمه، یئیش. descent ۲-فایزله بۇرج آلینان پۇل (فا: ~).
نرمه..nərmə [باخ] نرم.	نُزولخوار..nuzulxar [صفت] نُزول یئین (فا: نُزول خوار). usurer
نُرمیق..nərmiq [اؤزل آد] سراب دا داغ و کند و چای آدی.	نُزوللاما..nuzullama [آد] فایزله بۇرج آلما، پول نُزوللاما (فا: تنزیل دادن).
نره ۱..nəre 1 [ض] سوو علامتی، هارا، هارایا. ۲-نره (آد) باخ: نره بالیغی. ۳-ائولرین دامینا قویولان تیر "سو گلدی پره دیدی. اوخ کئچدی نره دیدی. بئله ایگید جاوانلار. نییه بس یثره دیدی".	نُزاد..nəjad [آد، فا] ایرق، سو (فا: نُزاد). racist
نره بالیغی..nərebaliğı [آد، دیرگی] قیمتلی اتی، کۆروسو اولان و چای لاردا و دنیزلرده یاشایان قیغیداقلی بیر بالیق آدی.	نُزادپرست..nəjadperəst [صفت] ایرقچی (فا: نُزادپرست). racist
نره جان..nərecan [اؤزل آد] خاچمازدا کند آدی ۲۴۰.	نساء..nisa [عربجه] قادین (فا: زن). woman
نره جیر..nəracir [اؤزل آد] جولفا دا داغ آدی ۲۴۰.	نساب..nisab [آد، عربجه] یتر سای (فا: حد نساب).
نره دن..nəredən [ظرف] هاردان.	نَسَّاج..nəssac [آد، عربجه] توخویوجو (فا: ~).
نره دهه..nəredə [ض] هاردا، هارادا.	نساشروانی (نیه)..nisa şirvani [یازار] (ش ۱۲۴۹-۱۳۲۴)
نره کئش قیشلاغی..nərekeş qışlağı [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {نار+ا+کئش}.	شیروانین آغدره کندینده آنادان اولوب و تورکجه شعرلری واردیر ۵۲.
نره لی..nəreli [صفت] هارالی.	نسب..nəsəb [آد، عربجه] سو، کؤک، (فا: منشاء). genealogy
نریاتان..nəryatan [اؤزل آد] ساوه ده داغ آدی.	نسبت..nisbət [آد، عربجه] ۱-اوران. ۲-باغلی لیک relationship
نریلتی..nəriltili [آد] باغیرتی، بؤیورتو، قیشقیریق، چیغیرتی (فا: غرش). roar (ing)	نسبتاً..nisbətən [ظ، عربجه] نسبی اولاراق، (بونا) گۆره، قیاس لایاراق (فا: ~). comparatively
نریلتی لی..nəriltili [صفت] گۆرولتولو، سون درجه سسلی، کویلو.	نسبی..nisbi [صفت، عربجه] ۱-باغیتلی لی. ۲-مقایسه و توتوشدورما
نریلده مک..nəriləmək [تائیرسیز] ائيلم] نریلتی سسی چیخارماق {عربجه نره سؤزوندن}.	اؤچون اولان "نسبی سرعت" (فا: ~). consanguineous
نریمان..nəriman [اؤزل آد] گثرمی ده کند آدی؛ یتر آدی ۲۴۰.	نسبی یئین لیک..nisbi yehinlik [آد] نسبی سرعت (فا: سرعت نسبی).
نریمان حسن زاده..nəriman həsənzadə [یازار] م ۱۹۳۱ ده قازاخین پویلو قصبه سینده آنادان اولوب، نریماندان شعر و ترجمه چاپ اولوبدور.	نسبتی..nisbet [آد، عربجه] باغیتلی (فا: ~). relativity
نریمان قیشلاق..nəriman qışlaq [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.	نسبیلک ذره سی..nisbilik zərresi [آد] نسبیته باغلی اولان ذره.
نریمان نریمانوف..nəriman nərimanof [اؤزل آد] (۱۹۲۵-۱۸۷۰) تیغلیس ده آنادان اولوب و آخوندوف مکتبی نین داوامچی سی کیمی بیر یازار سایلیر.	نسبیلک ذره سی..nisbilik zərresi [آد] نسبیته باغلی اولان ذره.
نزع..niza [آد، عربجه] چکیشمه، توتوشما، چیرییشما (فا: ~) quarrel	نسبیلک ذره سی..nisbilik zərresi [آد] نسبیته باغلی اولان ذره.
نزاکت..nəzakət [آد] نازیک لیک، اینجه لیک (فا: ظریفی). decorum	نسبیلک ذره سی..nisbilik zərresi [آد] نسبیته باغلی اولان ذره.
نزاکت سیز..nəzakətsiz [صفت] نزاکتی اولمایان (فا: بی نزاکت). inelegant	نسبیلک ذره سی..nisbilik zərresi [آد] نسبیته باغلی اولان ذره.
نزد..nəzd [ظ، فا] یاخینیدا (فا: نزد).	نسبیلک ذره سی..nisbilik zərresi [آد] نسبیته باغلی اولان ذره.
نزله..nəzlə [آد، عربجه] زکام، سو یوق دیمه.	نسبیلک ذره سی..nisbilik zərresi [آد] نسبیته باغلی اولان ذره.
نزله اوئو..nəzlə otu [باخ] بیره اوتو.	نسبیلک ذره سی..nisbilik zərresi [آد] نسبیته باغلی اولان ذره.

گۆرۈنتۈ:

نسیمی ادبی مکتبی.. nəsimi ədəbiməktəbi [اۆزل آد] عمال دین نسیمی بومکتب بانی سی اولوبدور، بومکتب حروفیلیک و وحدت و جودا دایاناراق اینسانلارین برابرلیگینه و قوتساللیغینا اینانیر و شعر و یازیلاریندا بۇرایا چاتماغا دوزگون و گرچک مبارزه آپارماغا چالیشیلار و هجرانا دۆزمه مک و وصالا تلمسک و وصالا مانع اولان هر بیر مانع ایله دؤیوشمک بومکتبین اساس عنصرلارینداندیر، بومکتب داها آیدین سیاسی و اجتماعی مقصدلرله حرکت ائدیر، بو گۆروشدن اؤرنک شعر "دیلبرا من سندن آیری عۆمرو جانئ نیلهرم. تاج و تخت و مولک و مال و خانمانئ نیلهرم. ایسته رم وصلین جمالین تا قیلام درده دوا. من سنون بیمارینام اؤزگه دوانئ نیلهرم" ۱۱۳.

نسیه.. nisyə [آد، عربجه] بیرشئی نقد اولمادان آلیب ساتما (فا: ~).

نشأت.. nəşət [آد، عربجه] حاصل اولما، اله گلمه، تۆرمه (فا: ~).

نُشادور.. nuşadur [آد] زى و آمونیاک دان اله گلن بیر ماده.

نشئه تبریزی.. nəşə təbrizi [یازار] nəşə صفویلر و نادرشاه دؤنمی شاعریدیر ۲۸.

نشر.. nəşr [آد، عربجه] یایین، باسین، یاییم (فا: ~). publication

نشر.. nəşər [اۆزل آد] همدان دا کند آدی.

نشریات.. nəşriyat [آد، عربجه] درگی لر (فا: ~). publications

نشعه.. nəşə [آد، عربجه] سئوینج، کشف (فا: ~).

نسرین جلیل زاده امین.. nəsrin cəlilzadə əmin [یازار] ش ۱۳۵۴هـ -

بنابدا آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ۵۲.

نسق.. nəseq [آد، عربجه] دۆزملمه، دۆزن وئرمه، نظمه سالما (فا: ~).

نسکافه (نئسکافه).. niskafə (neskafə) [آد، فرانسیزجا] حاضر قهوه.

نسل.. nəsəl [آد، عربجه] سوئ، نسیل offspring

نسلاً.. nəslən [آد، عربجه] نسله باغلی اولاراق، ذاتا (فا: ~).

نسنل.. nəsnəl [صفت] ۱- نسنه ایله ایلگی لی اولان. ۲- (فلسفه)

اوبژئکتیو، عینی، اؤزئل، ین قارشیتی (فا: مادی). material

نسنل جی.. nəsnəlci [صفت، فلسفه] نسنل جیلک له ایلگی لی اولان.

نسنل جیلک.. nəsnəlcilik [آد، فلسفه] اؤزنه نین یوخ نسنه نین

گرچک لیگینه دایانان بیلگی لره اینانان بیر گۆروش Objectivizm

نسنل سیز.. nəsnəlsiz [صفت] بللی بیر نسنه یه دایانمایان، روح سال

وضعیتی.

نسنل لشمک.. nəsnəlləşmək [تائیر سیز ائيلم] نسنل وضعیتیه گلکم.

نسنل لیک.. nəsnəllik [آد] نسنل اولما وضعیتیه (فا: مادیت)

materialityh

نسنه.. nəsnə [آد] گۆزله گۆروئن و آغیرلیغی اولان هر شئی،

ماده substance {سومرجه 'نیگ'} دیوان لغات تورک ده ایشله

نییدیر 'نیگ'، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر، فلسفه {.

نسنه آد.. nəsnə ad [آد، دیل ب] نسنه اؤزل لیگی اولان آد "داش،

قوم" (فا: اسم ذات یا جنس). concrete, material noun

نسنه سل.. nəsnəsel [صفت] نسنه ایله ایلگی لی، نسنل (فا: مادی).

نسنه لر.. nəsnələr [آد] ماده لر (فا: ماده ها). materialities

نسون.. nisvan [آد، عربجه] قادینلار (فا: ~).

نسه.. nəse [دا] نه ایسه سۆزونون اختصار فورمو.

نسیان.. nəsyān [آد، عربجه] اؤتوما (فا: ~).

نسیل.. nəsil [آد، عربجه] سوئ (فا: نسل).

نسیل دن گلن.. nəsil dən gələn [آد] سوئسال، نسله عاید اولان، ارثی

(فا: نسلی).

نسیم.. nəsim [آد، عربجه] اسیتتی (فا: ~).

نسیمی.. nəsimi [یازار] بؤیوک آذربایجا شاعری ۱۳۶۹م شیراوان

شاماخیدا و بعضی لریجه بغداددا دؤغولموش، نسیمی نین اوستادی

شیخ فضل الله اولوب و بؤیوک بیر توپلوم سال قالدیشین اؤندری و

رهبری اولوب، اوندان چوخلو دؤردلوک (رباعی) و غزل قالدیدیر،

اؤرنک: "دریای محیط جوشا گلدی. کوون ایله مکان خروشه گلدی.

سر ازل اولدو آشکارا. عاشق نئجه ائيله سون مدارا. ۲۸. نسیمی دن

نطقى شىروانى.. şirvani.. nütqi [اؤزل آد] هق ۱۰جو يۆزىل يىن شاعرلىرىندىن دىر^{۱۱۷}.	نەشۈنما.. nəşvunima [آد، فا، يالنىز ديوان ادبياتىندا ايشلە نييدىر] بۇيۇمە (فا: ~).
نظّار.. nüzzar [آد، عربجه] ناظرلر (فا: ~).	نشۈه.. nəşvə [اؤزل آد] ساۋە دە كند آدى.
نظارت.. nizarət [آد، عربجه] ۱-باخما، گۆزتمە. ۲-گۆزە تىم، باخىم	نشە.. nəşə [باخ] نئشە.
لاما، ناظرلىك (فا: نظارت). seeing	نشيدە.. nəşidə [آد، عربجه] ماهنى، شعر، ترانە (فا: ترانە).
نظافت.. nəzafət [آد] تميزلىك (فا: تمیزی). cleanliness	نَشيرۋان.. nəşirvan [اؤزل آد] جۇلفا دا كند آدى (قو: نُشِيرۋان).
نظام.. nizam [آد، عربجه] دۆزۈن، دۆزۈتۈ، سىستەم (فا: ~). order	نصايح.. nəsayeh [آد، عربجه] نصيحتلر، اؤيۇدلر (فا: ~).
نظام آباد.. nizam abad [اؤزل آد] قوشاچاي، آستانا، قزوین، فسا، زىنجان، رزن و سۇلدوز دا كند آدى. باخ: رزن.	نصب.. nəsb [آد، عربجه] گۆرۈلندىرمە، تىكمە (فا: ~). posting
نظام الدين توفارقانلى.. nizaməddin tufarqanlı [يازار] ۱۱۷۰ هق دە وفات اتميش ومخمس شكيلندە مرثىلەر يارادىيدىر^{۲۸}.	نصر.. nəsr [آد، عربجه] كۆمك (فا: كمك). help (ing)
نظامى قىچلويى.. qıçluyı nizaməli [اؤزل آد] ش ۱۳۵۳ دە چارۋىماق-خادم كندىندە آنادان اولدۇ، ادبيات ساحە سىندە چاليشقان شخس دىر^{۶۴}.	نصرآباد.. nəsrabad [اؤزل آد] كۆمىجان، تارۇم و سبزوار و اقليد دە كند آدى.
نظامنامه.. nizamname [آد] هر هانسی يىر شئىين اجراسى و تطبيقى اۆچۈن مۇعين قايدالار؛ دوزنتى بلگە (فا: ~). regulation	نصرالله بکلو.. nəsrullahbəyli [اؤزل آد] گىرمى دە كند آدى.
نظامى.. nəzami [اؤزل آد] گنجە لى نظامى (نظامى گنجوى) (هجىرى ۵۲۰-۵۹۸) گنجەدە آنادان اولدۇ، ۵ مثنوىسى (مخزن-الاسرار، خسرو شيرين، لىلى مجنون، هفت پىكر، اسكندر نامه) فارسجا يازىلاراق شاه اثرلردىلر، نظامى نىن يازدىقلارى تۆرك كۆلتور، تۆره، گلەنك، و گۆرەنك لرىندىن قايناقلاناراق آچىقجا اونلارى اۆزۈندە عكس اندىرىر، نظامى دن آزاراق تۆركجە شعرلردە يادگار قالىبدىر، بۇ زمينە دە ائل اوغلونون مقاله لرى آيدىنلادىجى-	نصرانى.. nəsrani [آد، ع يهودىلىندىن] خاج پرست، عيسوى nazarene نُصرت.. nəsrət [آد، عربجه] كۆمك ائتمە (فا: كمك). help نصرت آباد.. nəsrət abad [اؤزل آد] خياو، اهر، مليكان (~)، لکلر)، هشتپر، درگىز، آوج، قزوین، ماكى (~ / قارداش)، تىكان تپە (~ / تازا كند) و تبريز (~ / قارا قوزئى) دە كند آدى.
عسگرلىك ايشىندە اولان، اوردوچو. Military	نُصرت ارديبىلى.. nəsrət ərdebili [يازار] (۱۲۷۱ه) ميرزه نصراله - صدرالممالكى ارديبلده دونيايه گليب وتورکجه شعرلرى واردىر^{۱۴۱}.
نظامى.. nəzami [اؤزل آد] گنجە لى نظامى (نظامى گنجوى) (هجىرى ۵۲۰-۵۹۸) گنجەدە آنادان اولدۇ، ۵ مثنوىسى (مخزن-الاسرار، خسرو شيرين، لىلى مجنون، هفت پىكر، اسكندر نامه) فارسجا يازىلاراق شاه اثرلردىلر، نظامى نىن يازدىقلارى تۆرك كۆلتور، تۆره، گلەنك، و گۆرەنك لرىندىن قايناقلاناراق آچىقجا اونلارى اۆزۈندە عكس اندىرىر، نظامى دن آزاراق تۆركجە شعرلردە يادگار قالىبدىر، بۇ زمينە دە ائل اوغلونون مقاله لرى آيدىنلادىجى-	نُصرت كسمنلى.. nəsrət kəsmənli [اؤزل آد] م ۱۹۴۶ جى ايلده قازاق رايونوندا آنادان اولدۇ. اوندان چۇخلۇ مقاله و مطلب يادگار قالىب،^{۶۴}
نصف النهار.. nisəfunnahar [آد، عربجه] ۱-گۆن اورتا. ۲-يئر كۆرە	سىنين اۇجالاريندا (قطب) گنچن دايره (فا: ~).
نصف.. nisf [آد، عربجه] يارى، يارىم (فا: ~). half	نصيب.. nəсіб [آد، عربجه] قسمت، گۆنلۈك قازانچ، پاى، سەم (فا: protion~)
نصحت.. nəsihət [آد، عربجه] اؤيۇد (فا: پند). advice	نصير.. nəsir [آد، عربجه] كۆمك ائدن، ياردىم ائدن.
نصير.. nəsir [اؤزل آد] تىك ويا تركيىي حالدا يئر آدى اولاراق ايشلەنير، باخ: يئر آدلارى (ان آرى ۲۰ آد سايماق اولار).	نصير-.. nəsir [اؤزل آد] تىك ويا تركيىي حالدا يئر آدى اولاراق ايشلەنير، باخ: يئر آدلارى (ان آرى ۲۰ آد سايماق اولار).
نضج.. nüzc/nozc [آد، عربجه] پيشمە، يئتشمە، يئتگين لىك (فا: ~).	نطفه.. nütfə [آد، عربجه] توخوم، مايا (فا: ~).
نطق.. nütq [آد، عربجه] ۱-سۆز، قونوشما-سويلو (فا: ~). speech	نطقى.. nütqi [اؤزل آد] (ش ۱۲۹۹-۱۳۷۸) دوكتور حميد نطقى
آذربايجانين بۇيۇك يازارلاريندا دىر و اوندن آذربايجان فرهنگ تاريخ و دىلى بارە دە چۇخلۇ كىتاب و مقاله لر قالىبدىر.	آذربايجانين بۇيۇك يازارلاريندا دىر و اوندن آذربايجان فرهنگ تاريخ و دىلى بارە دە چۇخلۇ كىتاب و مقاله لر قالىبدىر.

نظمی تبریزی..nəzəmi tēbrizi [اؤزل آد] (چاغداش شاعر) تۆرکجه-
شعرلری واردیر.^{۱۴۱}

نظمی کندی..nəzmi kəndi [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.

نظمیه..nəzmiyə [آد، عربجه] پولیس اداره سی (فا: کلانتیری).

نظیر..nəzir [ع، صفت] بنزر، ائش، اؤرنک (فا: شبیه). equal

نظیره..nəzirə [آد، عربجه] بنزتمه، بیر شاعرین بیر شعرینه تقلیداً^{۱۴۱}
یازیلان ویا سؤیله نن شعر (فا: ~).

نعره..nəre [آد، عربجه] باغیرتی، اوجا سسله چیغیرما. loud cry

نغش..nəʃ [آد، عربجه] جندک، اؤلوجنده گی، (فا: جنازه).

نعلین..nəleyn [آد، عربجه] بیر نوع بؤیوک و مُحکم ایاق قابی.

نعلبکی..nəlbəki [آد، عربجه] استکان آلتی (فا: ~). saucer

نعمت..nemət [آد، عربجه] یاشاماق اۆچون بوتون اولاناق لار، رفاه و
ایی لیک (فا: ~). affluence

نعمت..nemət [اؤزل آد] بیچار دا (~آباد)، شبسترده (~اله) کند آدی.

نعناع..nəna [آد، بیتگی] باللی باباگیلردن، یاپراقلاری ساپسیز،
چیچک لری آغ و بنوْشه رنگینده، کئیک و بوجور شئی لری
دوزلتمکده قاینا تیلیمیشی ایشله نن بیر بیتگی (فا: ~). mentha
piperita

نغوذبلا..nəuzbillah [آد، عربجه] آلاه گؤسترمه سین (فا: خدا نکند).

نعیمی..nəimi [اؤزل آد] (۷۹۶-۷۴۰ ه.ق) شیخ فضل الله نعیمی
تبریزی حروفیلگین بانی سیدیر و کتابلاریندا (محبت نامه، عرش
نامه، نوم نامه، وصیت نامه) بومکتیین اساس نظرلرینی وئرمیشدیر،
حروفیلره گؤره حرفلر قوتسالدیر و قرآن دا ۲۸ حرفین هر بیرینین
سیری و رمزی واردیر و اولارین اؤزونده اؤرتوک وار و اؤرتوگو
قالدیر ساق اولارین آرخاسیندا کاینات و یارادیلش و یارادان تانری
واردیر حرفلر وارلیغین قایناغیدیر، حرفلر اینسانین سیماسیندا تظاهر
تاپیر، حروفیلر عالمی قدیم ییلهرک اونو دینامیک وارلیق حساب
اندیلر و عالمده بوتون دیشیک لیک لری دینامیک لیکدن و
حرکت دن ییلر لر^{۱۴۱}.

نغمه..nəgmə [آد، عربجه] گؤزل و اویوملو سس، ازگی (فا: آواز).

نغمه کار..nəgməkar [آد] نغمه اوْخویان، ازگی اوْخویان (فا:
آوازخوان).

نغیل..nəgil [باخ] ناغیل.

نفاق..nifaq [آد، عربجه] آرا پوزما، آیرما (فا: ~). discord

نفت..neft [آد، فر، عربجه] اورقانیك ماده لرین آیریشماسیندان اله گلن
و یاناجاق کیمی ایشله دیلن بیر ماده، یئر یاغی (فا: ~). kerosene

نظامی..nəzami [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی^{۲۴۰}.

نظامی ابهری..nəzami əbhəri [یازار] آذربایجان شاعری اولاراق
تۆرکجه شعرلری واردیر (فا: ~)^{۱۴۱}.

نظر..nəzər..nəzərnəzər [آد، عربجه] باخیش، باخما، گؤرۆش (فا:
نگاه).

نظر...-nəzər [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق
ایشله نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۲۰ آد سایماق اولار).

نظر..Nəzər [اؤزل آد] قیرقیز-تاقای-جیریق-قارا کوْل
بوْی لاریندا ندر^{۱۵۸-۸۱}.

نظر اوتو..Nəzər otu [آد، بیتگی] باخ: اوزرلیک (فا: اسپند).

نظر بک..nəzərbəy [اؤزل آد] قیرقیز-تاقای-بئردی بوْی لاریندا ندر^{۱۵۸-۸۱}.

نظر لی..nəzərli [اؤزل آد] نظرعلی بولاغی: شاهسون ائلی
بوْی لاریندان^{۱۰۸، ۳}.

نظری..nəzəri [آد، عربجه] نظریه اساسیندا قورولموش (فا: ~).

نظریات..nəzəriyat [آد، عربجه] نظرلر، باخیشلار، گؤرۆشلر (فا:
نگاهها).

نظریه..nəzəriyə [آد، عربجه] قورام، تئوری (فا: تئوری).

نظم..nəzm [آد، عربجه] ۱-شعر اولان یازی ۲-دۆزوم، دۆزن (فا: ~).

نظمًا..nəzəmə [آد، عربجه] دوزومله، نظم له (فا: ~).

نظمه سالماق..nəzmə salmaq [تائیرلی ائیلیم] دوزومه سالماق. to
regulate

نقّاد..nəqqad [آد، عربجه] نقد ائدن، ائلئشتيرن (فا: ~).	{دهخدا بو کلمه نين کؤکونو اکد ديلينه باغلایير؛ زرينه زاده بو سۆزو آذربایجانجا بيلير ^{۲۳۶} }. نفت چيخارما..neft çıxarma [آد] قوئو قازيب نفتی يئر آلتيندان يئر اوزوته گيتيرمک (فا: استخراج نفت). oil production.
نقّار..nəqqar [آد، عربجه] نقّاره چالان، اوئماچيلىق ائدن (فا: ~).	نفتالين..nəftalın [آد، فرانسيزجا] معدن کؤمورو قطرانيندان اله گلن، يوغونلوغو ۱،۱۵۸، ۸۰ درجه ده آرين، ۲۱۸ درجه ده قاينايان، سوْدا اريمه ين، الکول و بنزولدا راحتليکله اريين بير هيدروکربون.
نقّاره..nəqqarə [آد، عربجه] بير نوع داوول (فا: ~).	نفخ..nəfx [آد، عربجه] پوفله مه، قارين شيشمه سي و يئلئتمه سي (فا: ~).
نقّاش..nəqqaş [آد، عربجه] بزکچي، رسّام، ائو دوْوارلارين ويا بوْجور شئيلر اؤزاريني بوئالا يان (فا: ~). painter	نفر..nəfər [آد، عربجه] ۱- کيمسه، کيشي. ۲- درجه سي اولمايان عسگر (فا: ~). an individual
نقاط..nuqat [آد، عربجه] نُقطه لر (فا: ~).	نفر..nəfər [اؤزل آد] بير تورک طايفاسي نين آديدير بير بؤلومو گرمساردا يئرلشيلير، گويا شيرازدان گليبلر، و خمسه / بئش اوئماق ائلينين ييري ساييليرلار (اينانلو، باهارلو، باصري، عرب)، ايرانيين گونئي اينده اولان نفر طايفاسينين ايچينده لر و عرب عُصرلاريندا گؤرمک اولار.
نقال..nəqqal [آد، عربجه] نقل ائدن، ناغيل دين، مجازاً چوخ دانیشان (فا: ~). narrator	نفرت..nifrət [آد] قارقيش (فا: ~). distaste
نقاله..nəqqalə [آد، عربجه] آچي و بوْجاق اؤلچمه يه يارار بير نوع ياريم دايره وسيله (فا: ~).	نفرين..nifrin [آد] قارقيش، لعنت و بد دوْعا (فا: لعن). curse
نقاهت..nəqahət [آد، عربجه] خسته ليکدن تازا قالخيب هله تاماميله ساغالماميش آدم (فا: ~). convalescence	نفس..nəfs [آد، عربجه] ۱- ايستک، آرزو-۲- تاماه، تاماهکارليق (فا: ~).
نقايص..nəqayis [آد] نقص لر (فا: عيوب). defects	نفس..nəfəs [آد، عربجه] ۱- سولوق، جيبارلار واسطه سيله هاوانين ايچري آليب بوراخيلماسي ۲- جانلي وارليق (فا: ~). breath
نقايس..nəqayiz [آد] قارشيتلار، نقيض لر (فا: ~). contradictions	نفس آليز..nəfs alız [صفت] نفسک، چوخ تاماهي دوشن (عموماً اوشاق اؤچون و يئمه لي شئيلر اؤچون ايشله نير) (فا: طماع).
نقب..nəqb [آد] لاغيم، يئر آلتی يولو، تونل (فا: ~). burrow	نفساني..nəfsani [آد، عربجه] شهواني حس لر عايد اولان (فا: ~).
{لاغيم سؤزوندن اله گليدير، لاغيم/ناغيم/ناقيب/نقب ^{۲۳۶} }. نقبجي..nəqbci [آد] لاغيم قازان.	نفس توتولما (دارليغي)..nəfəs tutulma (darlığı) [آد] آسم (فا: تنگ نفس). asthma
نقد..nəqd [آد، عربجه] الده اولان پول، نسيه اولمايان (فا: ~). cash	نفسک..nəfsək [صفت] نفس آليز، چوخ تاماهي دوشن (فا: ~).
نقداء..nəqdən [ظرف] نقد اولاراق (فا: ~). in cash, haed cash	نفع..nəf [آد، عربجه] يارار، قازانچ (فا: سود). profit
نقده..nəqədə [اؤزل آد] ۱- تويسرکان دا کند آدي؛ ۲- سولدوز شهرينين يئني قويلموش قوندارما آدي، باخ: سولدوز.	ننقه..nəfəqə [صفت، عربجه] گنچيم ليک، بير آغانين خانيمينا وئردیگی گنچيم ليک پولو و اسلام دينجه بو حق (فا: ~). alimony
نقرات..nəqerat [آد، عربجه] نغمه نين هر بندين سونرا تکرارلانان بئيت و مصراع لار (فا: ~).	نفوذ..nufuz [آد، عربجه] دليب گنچمه، ائنگي له مه (فا: ~). influence
نقرس..nəqres [آد، عربجه] داملا خسته ليگی (فا: ~). gout	نفوس..nufus [آد، ع/ نفوس چوغول] جمعيت، ييغيم (فا: ~).
نقش..nəqş [باخ] ناخيش.	نفي..nəfy [آد] يوخ ائتمه، اولوم سوزلوق (فا: انکار). negation
نقشه..nəqşə [آد، عربجه] پلان، خريطه (فا: ~). chart	نفير..nəfir [آد، عربجه] بوينوزدان دؤزه لن بير نوع توتک و بورو (فا: ~).
نقص (نقيص)..nəqs (nəqis) [آد، عربجه] اسگيک ليک (فا: عيب). deficiency	نفيس..nəfis [آد، عربجه] چوخ گؤزل، اينجه (فا: عالي). precious
نقصان..nüqsan/nuqsan [آد، عربجه] چاتيشمازليق، اسگيک ليک (فا: ~).	نقاب..niqab [آد، عربجه] ۱- اؤز اؤرتوسو، دوْواق (فا: ~). mask ۲- باخ: نيقاب.
نقض..nəqz/nəqiz [آد، عربجه] بير بيرينه وُرما، پوزما (فا: ~).	
نقضاً..nəqzən [ظ، عربجه] پوزاراق (فا: ~).	
نقط..nüqət [آد] نقطه لر (فا: نقطه ها). dots	
نقطه بندي..nüqtə bəndi [اؤزل آد] زنجان دا کند آدي.	
نقطه سيز قوشما..nüqtəsiz qoşma [آد، يازين] بو نوع شعرده بوتون کلمه لر نقطه سيز اولار، اؤرنک ”اردملي امکله گندر ائلله ره. گؤرکملی کؤمکلر ائدر ائلله ره. ايلقار ^{۷۴، ۷۳} “.	

نقطه یه نظر.. nüqtəyə nəzər [ع، فا] بو باخیمدان (فا: نقطه ی نظر).	نلیوان.. nəlivan [آد] اؤشنویه ده چای و سۆلدوز دا کند آدی.
نقطه.. nüqtə [آد، عربجه] اؤجو بیز هر شئین بیر یئره توخونماسیله بۇراخیغی ایز و اؤنون آدی (فا: ~). point	نم.. nem [آد، فا] یاشلیق، ایسلاقلیق، یاش، تر، رطوبت، مجازی حالدا گۆز یاشی معناسیندا ایشله نیر "نم توپراق، نم پالتار" (فا: نم). moisture, wet
نقطه لر.. nüqtələr [آد] نقطه ها (فا: نقاط). spots	نم چيله مک.. nem çiləmək [تائیرسیز ائیلیم] نارین نارین یاغماق، یاغیش-چيله مک
نقطه لی.. nüqtəli [صفت] نقطه دار (فا: منقوط). dotted ۲-	نمال.. nəmal [اؤزل آد] اؤرمیه ده داغ آدی.
نقطه لی (آد، یازین) بو نوع شعرده بوتون کلمه لر نقطه لی اولار، اؤرنک "باش چکیب عرش برینه اؤچ طرفدن داغلار. فی الحقیقت- لنگر کون ومکاندیر اؤشتیین.. نباتی" ۷۴، ۷۳.	نمّام.. nəmmam [صفت] سۆز آپاران (فا: سخن چین). informer
نقل.. nəql [آد] داشیما، گئچیرمه (فا: ~). conveying	نمایان.. numayan [صفت، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیر] گۆرونن، آیدین اولان (فا: ~).
نقل.. nəql [باخ] ناغیل.	نمایش.. numayş [آد، فا] گۆستری (فا: ~).
نقلی.. nəqli [آد، ع، دیل ب] نقلی جُمله، بیر حادثه و اشیادان بیلگی و خبر وئرن جُمله (فا: ~).	نماینده.. numaində [آد، فا] تمثیل جی، آدای (فا: ~).
نقلیات.. nəqliyat [آد، عربجه] یوک داشیما ایشلری و بونا عاید اولان-ساحه (فا: ~)	نمّاوا.. nəmətava [اؤزل آد] تبریز ده کند آدی (قو: نعمت آباد).
نقلیه.. nəqliyə [آد، عربجه] یوک داشیما ایشی (فا: ~).	نمچیمک.. nəmçimək [تائیرسیز ائیلیم] نم چکمک، یاش اولماق.
نقود.. nuqud [آد، عربجه] نقد پارالار.	نمر.. nəmər [اؤزل آد] بولغار-وارساق تورکلری بؤلگه لرینده یئر آدی و محتملا بولغار خانلیغی بویوکلریندن بیر آد ۲۰۹.
نقیب.. nəqib [آد، عربجه] باشچی، بیر قروپ و دسته نین بویوگو (فا: ~).	نمر .. nəmər [آد] تویلاردا بگ اؤچون ییغلان توی پاینا دئییلیر (کلئیر ماحالیندا، قایناق: شیرین زاده)، خیو طرفینده زیارتی سفرلردن گتیرن سوقاتا دئیرلر (قایناق: پارسا)
نقیرلو.. nəqirlu [اؤزل آد] خیو دا کند آدی.	نمروور.. nəmərver [اؤزل آد] هنریس ده کند آدی (اهدایی ور و اکین-یئری ۶۶).
نقیصه.. nəqisə [آد، عربجه] اسکیک لیک، قوصور (فا: عیب).	نمره.. nümre [آد، این ۱-سای، رقم ۲-درجه اولچوسو] (فا: ~).
نقیض.. nəqiz [صفت، عربجه] ضد، قارشیت، آیقیری (فا: ~). contradictory	نمک.. nəmək [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیر] دوز.
نکا.. nika [اؤزل آد] ۱-ساری-بهشهر ده شهر یاخینیندا ۲۵ ک گ د *۳۰۰۰ ی تو. ۲-چای آدی (بهشهر ۱۸۰ q5s۲b۱۸۰)،	نمک بی حرام.. nəmək be həram [صفت] نانکور، یاخشلیغی و دوزچوره گی ایترین.
نکاح.. nikah [آد، عربجه] ائولمه یازیلیشی، کبین کسمه marriage	نمکدان.. nəməkdan [آد، فا] دوزقابی.
نکبت.. nikbət [آد، عربجه] ۱-طالع سیز ۲-دۆشگونلوک adversity	نملشمک.. nəmləşmək [تائیرسیز ائیلیم] نم اولماق، یاش اولماق.
نکته.. nüktə [آد، عربجه] اینجه آنلاملی و دۆشوندورجو سۆز (فا: ~). pointer	نملندیرمک.. nəmləndirmək [تائیرلی ائیلیم] نم ائتمک.
نکره.. nəkərə [آد، عربجه] تانینمامیش، تانینمایان (فا: ~).	نملنمک.. nəmlənmək [تائیرسیز ائیلیم] نملشمک.
نگار.. niqar [باخ] نیگار.	نملی.. nəmli [صفت] نمی اولان.
نگران.. nigeran [آد، فا] تشویش ایچینده اولان، اضطراب لی.	نملیک.. nəmlik [آد] یاشلیق.
نگهبان.. nigəhban [آد، فا] گۆزتچی، کئشیکچی، بکچی.	نملی لیک.. nəmlilik [آد] نم شئین حالی.
نلبه کی.. nəlbəki [آد] استکان آلتی {نعل+تکی} نلبکی (نعل کیمی) ۵.	نم نوم ائتمک.. nəm num etmək [تائیرسیز ائیلیم] اؤزونو نازا قویماق.
نلخاس.. nəlxas [اؤزل آد] آستانا دا کند آدی.	نمنه.. nəmnə [اؤزل آد] جولفا دا کند آدی.
نلخاس.. nılxas [اؤزل آد] نالخاس، نلخاس: صفوی لر دؤورو شاملو بیرلگینده بیر اویا اولاراق اونلار نقدسلطان نلخاس باشچیلیق ائیدردی ۸۵.	نمنه.. nəmnə [ض، سومرجه «آ-نا»، باخ: نه] نه، نئجه معنا سیندا سوورو "نمنه گتیردین" (فا: چه چیز، چی). what
	نمنه دن.. nəmnədən [ض] "نمنه دن قورخوسان" (فا: از چه چیزی).

نَمَنَه..نَمَنَه [ض] بو گۆزلیگی نَمَنَه ده گۆرمک اولار" (فا: میزرتق (۷ق۷د۷۴)، گیلده (۹ق۷د۷۳۲)، کهنه بست (۹ق۷د۷۰۳)، آغاجلی داغ (۱۴ق۷ب) ۱۹۷۱، قیرمیزی داغ (۱۵ق۷ب ۱۹۷۶)، ۴-نمین (مرکزی-آبی بگلو) بؤلگه سینین کندلری :	در چه چیزی).
نَمَنَه سِ..نَمَنَه سِ [ض] "سن اونون نَمَنَه سی سن" (فا: چه چیزش).	
نَمَنَه یَینَدی..نَمَنَه [آد] nəməne nəyindi اوشاقلار آراسیندا سوال سوروشوب جاواب آلاراق اوینانان فیکری بیر اویون آدی.	
نَمَنَه یَ..نَمَنَه یَ [ض] "ماشینی نَمَنَه یه ووردون" (فا: به چه چیزی).	
نَمَنَه نی..نَمَنَه نی [ض] "نَمَنَه نی گتیردین" (فا: چه چیزی را).	
نَمَوَقیشلاغی..نَمَوَقیشلاغی [اؤزل آد] nəmoqışlağı ماکی دا کند آدی.	
نُمونه..نُمونه [آد، فا] اؤرنک (فا: نمونه).	
نَمی..نَمی [آد، دا] آلاچیغین ایچری سینده قارغی دان هۆرولموش باغلی یئر، آتبار.	
نَمیرلی..نَمیرلی [اؤزل آد] nəmirli آغدام ده کند آدی ۲۴۰.	
نَمیش..نَمیش [صفت] یاش، نم (فا: مرطوب). laudable	
نَمیش لَنَمک..نَمیش لَنَمک [تائیرسیز انیم] نم لَنَمک.	
نَمیش لیک..نَمیش لیک [آد] یاغمورلوق، یاغیتتی.	
نَمیراس..نَمیراس [اؤزل آد] عثمانلی بیر لیگینده بیر تۆرک بویو ۲۰۹.	
نَمین..نَمین [اؤزل آد] nəmin ۱-بو شهر اردیبلین ۲۵ کیلومتر لیگینده یئر آلیبدیر. بو شهر دیز سولاری سویه سیندن ۱۴۵۰ متر یۆکسک لیگده اولاراق، ش ۱۳۸۵ ده جمعیتی ۱۰۴۵۶ نفر، اؤزنی گنیش لیگی ۱۰۵۰ کیلومتر مربع دیر. ش ۱۳۲۰ ده نفوسو ۴۴۷۰ نفر تۆرک قئید اولموشدور. {شهرین آدی تورک طایفاسی نایمان آدیندان آلینیب، بعضا ظاهر ی بنزریلیگه خاطر فارسچیلار بو کلمه نی نمناک سؤزونه باغلا ییرلار و گویا بؤلگه نملی اولماغینا خاطر بو آدلا تانییر، بئیله یوروم دۆز اولایلمز او اؤزدن کی بو حالدا گرک بوتون خزر دیزی قبی لاری نمین آدیندا اولایدی و آیری طرفدن بئیله بیر مفهوما تورک بؤلگه لرینده یئر آدلارینا راست گلینمیر}. تاریخی و گۆرمه لری یئرلریندن: کنازق تپه سی (اسلام اؤنجه سی دؤرلره عاید دیر)، آریا تپه سی، قاراتپه، حاجی نصیر تپه سی، بولان تپه، یئددی دئو قیزی، قوشا تپه، اؤزریک قالاسی، گۆور قالاسی، شیخ بدرالدین بقعه سی، قوردداشی (بویوک سالداشی)، شاق دره آتشکده سی، فیندیقلی جنگلی و چمن اؤستو ایسکی پیستی . ۲-نمین بؤلگه سینین	
چایلاری: چایلار آراز ا تۆکولورلر: سولاچای (آرازچایی، ۳۵s۲b۲۲ / q)، پیل رود (داشلوجا ۳b۳۴s)، میزرتق (۳b۹۹s)، مین آباد (۵b۸۹s)، قانی بگ (ننه گران تپه خور ۱b۱۵s)، نمین چای (نوجه ده ۱۴s۱b۱۲ / q)، بویوک چای (آریا تپه، ننه گران ۳b۱۰s)، ۳-نمین بؤلگه سینین داغلاری: اؤچدره داغ (۱۵ق۷د۷۲۴)، آزه لوم (۵ق۷د۷۸۱)، جولاهی (۷ق۷د۷۶۷)،	

نننی..nenni [آد] ۱-بششیک، کیچیک اوشاغی یاتیماق اوچون یاتاق hammock ۲-اوشاغی یاتیماق اوچون سۆیلەنن تورکو.	ایشلەنیر، باخ: یثرآدلاری (ان آزی ۱۸ آد سایماق اولار).
ننه..nəne [آد] تورونو اولان قادین، آتا آتانین آناسینا دئییلن سۆز، بۆیوک آتا mamma {سومرجه «نينا، نانا»، «نیناسو»: بۆیوک ننه، سو تانری سی، «نین ییل» یئل آناسی}.	نۆئل..noel [آد، فرانسیزجا] بابانوئل:شاختا بابا.
ننه جان..nənəcən [آد] آنا ویا آتانین آناسینا دئییلن سۆز، قوجا قادینا دئییلن سۆز.	نوبهار..nobahar [آد] یاز، یثنی یاز (فا: نوبهار).
ننه جیک..nənəcik [باخ] ننه جان.	نوبت..nobət [آد، عربجه] ۱-آرد آردا دوران شئیلردن هر بیرینین یثری، سیرا، سیرا یثری. turn ۲-سیرا، کشیک. ۳-کز (فا: ~).
ننه قیز..nənəqız [آد] حیدر بابادا اولان بیر خانیم آدی، قیز آدی.	نوبران..nobəran [آد] ساوه ده کند آدی.
ننه لیک..nənəlik [آد] ۱-اؤگئی ننه، آتالیق. ۲-ننه لیک حاققی و گۆره-وی	نوبری..nobəri [آد، اؤزل] میرزا اسماعیل نوبری مشروطه انقلابی نین اؤنجول لریندن ایدی، بو مبارزی گونش ۱۳۱۰ ادا زندانی اشدیلر و اؤچ گون سؤنرا زنداندا حالی قاتیشاراق دؤنیادان کؤچدو ^{۳۱} .
ننه منی قوردا وئرمه..nənə mənı qurda vermə [آد] اوشاقلار آراسیندا بیر قورد اولوب اوپیرلری قوزو اولوب قورد طرفیندن توتولماغا چالیشاراق و شعر اوخویاراق اوینانان بیر اوپون آدی، قوشما اؤرنگی: "ننه منی قوردا وئرمه. آرخامی سويا وئرمه. / جواب: قورخما بالام وئرمه رم."	نوبه..nobə [باخ] نوبت.
ننیش..nənış [آد] ننه نین اوشاق دلیجه آدی.	نوت..not [آد، لا] ۱-بیر مطلبی حاضرلاماق اوچون ویا ییلگی اوچون بیر قونوشما و گؤرونتودن یازیلان یازی ۲-قرافیک اشاره لرله یازیلیمیش موسیقی اثرلرینین متنی (فا: نُت).
نوا..nəva [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] چالقی آهنگی، اوخوما، آواز، آهنگ (فا: ~).	نوتا..nota [آد، لا: قئید، اشاره] بیر حکومتین باشقا حکومتیه رسمی یازیلی دیپلوماتیک مراجعتی.
نواب..nəvvab [آد، عربجه] ۱-چوخ نیابت ائدن ۲-گنچمیشده چوخ راق هند بؤلگه سینده شاهزاده لر وئرلین بیر عنوان (فا: ~).	نوجاوان..nocavan [آد] یثنی یتیمه، گنج.
نواب (میرزامحسن)..mirzamöhsünnevab [یازار] (۱۳۳۸-۱۲۴۹) میرزامحسن نواب شوشالی شاعر و موسیقی شناسدیر ^{۱۱۷} .	نوج..noc [باخ] نیرج.
نوابیغ..nəvabiğ [آد، عربجه] اؤستون هوشلو، نابغه لر (فا: ~).	نوحه..nohə [آد] آذربایجان تورکجه سینده بو نوع قوشقو چوخ یاییلمیش شعر نوحلارینداندیر، نوحه لر مضمونجا اهل بیت مُصیبت لرینی مطرح اندید و قورولوشجا مصرع لری مُختلف هجadan تشکیل تاپیلیر و عروض وزنینه ده دئییلیر، اؤرنک "بیر گوندو بوگون ملک لر آغلار. زهرا باش آچیب پیمبر آغلار. " آغیت، مرثیه ^{۷۳، ۷۴}
نوادیر..nəvadir [آد، عربجه] آز تاپیلان شئی لر (فا: ~).	نوخه خوان..nohəxan [آد] نوحه اوخویان (فا: ~). a (hired) mourner
نوار..nəvar [آد] رزن ده کند آدی.	نوخدا..noxda [آد، ع نقطه] نوختا: آت یهری، مینیک حیوان لارین باشینا سالیان کندير قاییش و بوجور شئیلر.
نوارچسب..nəvarçəsb [آد] یاپیشقان سارغی سی (فا: نوارچسب). scotch	نوخداسینی توتماق..noxdasını tutmaq [تاثیرلی ائيلم] بیرینی تابع لیگینده و الینده ساخلاماق.
نوازنده..nəvazəndə [آد، فا] چالقی جی، چالان، چالچی (فا: نوازنده).	نوخداسینی چکمهک..noxdasını çəkmək [تاثیرلی ائيلم] بیرینی تابع لیگینده و الینده ساخلاماق.
نوازش..nəvazış [آد، فا] عزیزلеме، تومارلاما (فا: نوازش). patting	نوخداسینی دارتماق..noxdasını dartmaq [تاثیرلی ائيلم] بیرینی تابع لیگینده و الینده ساخلاماق.
نواقص..nəvaqis [آد، عربجه] نقص لر، عیب لر (فا: عیوب). defects	نوخدالاما..noxdalamaq [تاثیرلی ائيلم] آتی یهرلهمک.
نوامیس..nəvamis [آد، عربجه] ناموس لار (فا: ~).	نوخدالانماق..noxdalanmaq [بلسیز ائيلم] آت یهرلنمک.
نواپی..nəvayi [آد] خوی دا کند آدی.	نوخدالی..noxdalı [آد] ساین قالا دا کند آدی.
نوه..nəvə [آد] بیرینین اوغلو و قیزی اوشاغینا گۆره نیستی (فا: ~)	
نوه نتیجه..nəvə nəticə [آد] نوه لر و اوشاقلار، اوولادلار،	
نوه..no [آد] نوده: فارسجا تازا، ترکیبی حالدا یثر آدی اولاراق	

نوخندان..noxəndan [اؤزل آد] درگزین بخش لریندن، * ۱۹ کندی وادیر، مرکزی نوخندان درگزین ۱۳ ک. گونئی گونباتان طرفینده دیر، اهالی نین اکثریتی تورکدو.	نوروز..novruz [آد، فا] یثنی گون، باهارین ایلک گونو، گونش ایلین باشلانقیچ گونو (فا: ~).
نوخندان بۆلگه سینین داغلاری..noxndan [اؤزل آد] داغ (۲۵ ک کب (۱۷۲۳)، قیزیل داغ (۲۹ ک کب (۱۹۹۰)،	نوروز-..novruz [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یتر آدی اولاراق ایشله نیر، باخ: یتر آدلاری (ان آزی ۱۱ آد سایماق اولار).
نوخود..noxud [آد، بی، فا] باقلاگیلردن، توپلاشیق تئکک یاپراقلی، چیچک لری ساریمتیراق، بول نشاسته لی (فا: نخود). cicer arietinum	نوروز بایرامی..Novruzbayramı [آد] یاز بایرامی، ایل بایرامی، باهار بایرامی، گونش ایلین باشلانقیچ گونو (فا: عید نوروز).
نوخود..noxud [اؤزل آد] هشتیری (آوا)، تیکان تپه (دوره) ده کند آدی. زنجان و نخجوان دا (آداغ) داغ آدی.	نوروز چیچگی..novruzçiçəyi [یئگی] باخ: چوخا چیچگی.
نوخودلو شيله..noxudlu şilə [آد] پیشمیش نوخودو آش دویوسو جعفری تره و قیمه کیمی شئی لره قاتاراق حاضرلانا بیر یتمک.	نوروز گۆلۈ..novruzgülü [آد، یئگی] ایکی چنکلی، چیچک لری آسلان آغزینا بنزه یین، تۆرلو رنگلی، داشیدینی گلوکوز سببیله ایچ سؤ کدۆرؤجو (فا: گل کتانی). <i>liarnia vulgaris</i> ۲-نوروز گولور [آد، یئگی] خدیجه گۆلو. glakthus
نوخودی..noxudi [آد] دونوق ویا کیرلی ساری رنگ.	نورولوزی..noroloji [آد، فرانسیزجا] سینیر بیلیمی (فا: ~).
نوداش (ناوداش)..nodaş(navdaş) [اؤزل آد] خالخال دا داغ آدی.	نوره..norə [اؤزل آد] شاهبوز، دا چای آدی ۲۴۰.
نودوز..novdüz [اؤزل آد] هیشین، کیوی، اردیل، آبیک، رامیان، گرمسار (خالصه)، بویین زهرا (لکوان)، ضیاآباد (نودهک) دا کند آدی. کیوی، خالخال دا چای آدی (ناو+دۆز).	نوسالا..novsala [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدی (نوو/ ناو سالینان کند).
نوده چناران..nodeçinaran [اؤزل آد] بجنورد، ون کنديستان لاریندن، ۱۷ کندی و * ۵۱۵۰۰ نفر نفوسو وادیر، اهالی نین اکثریتی تورکدو و شادلو طایفاسیندا یلار.	نوستالژی..nostalji [آد، فرانسیزجا] یورد اؤزله می، یوردساما، گنچمیش بیر زامانا دویولان آشیری بیر اؤزلم، حسرت ۲۱۸ (فا: ~).
نوران..noran [اؤزل آد] آغسو، دا کند آدی ۲۴۰.	نوستالژیک..nostaljik [فر، صفت] یورد اؤزلم ایله ایلگی لی (فا: ~).
نورس..norəs [صفت، فا] یثنی یتیمیش.	نوشاد..novşad [اؤزل آد] یاستیکند ده کند آدی.
نورس..norəs [یازار] (۱۳۲۹-۱۲۵۲ ه ق) شوشادا آنادان اولوب وتورکجه شعرلری وادیر.	نوشان..noşan [اؤزل آد] نوشین: اورمیه ده کند آدی.
نورقوغ..norquğ [اؤزل آد] آذربایجان، دا کند آدی ۲۴۰.	نوشهر..novşəhər [اؤزل آد] (مازندران استانیندا)، نوشهر بۆلگه سینده تۆرک کندلری یازارسر (حسن کیف یاخین لیغیندا ۷ ک ق * ۱۸۰/ ۱ تو)،
نورم..norm [آد، فرانسیزجا] دۆزگو، یاسایا اویقون، قورالا اویقون (فا: نورم).	نوع..no [آد، عربجه] تۆر، تهر، چشید (فا: ~). kind
نورماتیو..normativ [فر، صفت] دۆزگوسل، نورم ایله باغلی (فا: نورماتیو).	نوغال..noğala [آد، دا] نارین اولموش بوغدا و آرپا و یثم (آت یثمی). {عربجه 'نخاله': شیرینی نین الکن گنچیر یلمیشی} ۵.
نورمال..normal [لا: دۆز خطلی، صفت] ۱-نورمایا اویقون، طبیعی، عادی. ۲-روحي جهتدن ساغلام (فا: معمولی).	نوغان..noğan [آد] ایپک قوردو (فا: پيله).
نورمال لاشدیرماق..normallaşdırmaq [تائیرلی، ائیلیم] نورمال حالا گتیرمک.	نوغان..noğan [اؤزل آد] فریدن ده کند آدی.
نورمال لاشماق..normallaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] نورمال حالا گلیمک.	نوغای..noğay [اؤزل آد] بیر ائل آدی، اوغلان آدی، باخ: نوقای (فا: نام پسر).
نورمال لانماق..normal lanmaq [تائیرسیز ائیلیم] نورمال حالا گلیمک.	نوغورداغی..noğurdağı [اؤزل آد] تبریزده داغ آدی.
نوروتیک..norotik [آد، فرانسیزجا] سینیرراحات سیزلیغی اولان کیمسه (فا: عصبی)	نوغول..noğul [آد، دا] بیرنوع دادلی و یومشاق شیرینی، اورومیه شهری نین تانینمیش سوقات لاریندن (فا: نقل) {باخ: نوغالا}.
	نوغولدان..noğuldan [آد، دا] کیچیک تاخجا.
	نوقای..noqay [تاریخی اؤزل آد] ۱-باشی بوش، آزاده ۲-چنگیزلیلر دؤنمی، اوغور اصیللی مامورلارا وئرلین بیرعنوان؛ ۳-بیر تورک اویمای. ۴ ابولقازی اثرینده اونلاری تۆرکلشمیش مانقوت قومو

ییلیدیر، ۴-آیریجا نوقای بیر شاهزاده آدی اولاراق، آلتون اوردو خاقانی توختاخانین علییه قالدیب و م ۱۳۰۰ ده اولدورولدو ^{۱۲} . باخ: آلتون اوردو.	نومیری.. novmırı [اؤزل آد] نیشابور-چکنه علیا دا کند آدی.
نوقای.. Nogay [اؤزل آد] قیرقیز-تاقای-جیریق-قارا کول؛ اؤزبک-قونرات-قانجاقالی؛ و قوزئی قافقاز، رومانیای بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	نوهور.. nohur [اؤزل آد] نوهور: آذربایجان دا نئچه یئر آدی. یئر آدلاریندا سو یولو و سوگولونون اولدوغونا اشارتدیر ^{۹۰-۲۴۲} . {موغولجا بیر کلمه اولاراق گول آتلامیندا دیر ^{۲۴۸} }.
نوقای خانلیغی.. noqay xanlığı [اؤزل آد] باخ: آلتون اوردو خاقانلیغی ^{۲۰۹} .	نویان.. noyan [اؤزل آد] ۱-سکونت، حضور ۲-چنگیزخان'ین اوردوباشی لاریندان ^۷ . ۳-تورکجه بگ سوزونون قارشیلیغی اولاراق (م ۱۳جو عصر) موغول دیلینده قوشون بویوکلرینه دئییلردی (ینکه نویان و اولوغ نویان) ^{۱۲} . ۴-اینسان آدی.
نوقرا.. noqra [آد] داوار و سیغیرلاردا بووه لرین توسط ایله دۆزه لن بیر خسته لیک آدی.	نوبت.. növbət [باخ] نوبت.
نولا.. nola [باغلا ییجی سؤز] نه اولما، نه اولایدی سؤزونون شعرده ایشله ین شکلی "فضولی: نولا گر ساخلار ایسم جانی عزیز. وخت اولما کیم اولما اول شوخ ستمکاره فدا".	نوبه.. növbə [باخ] نوبت.
نوم.. nom [آد] ۱-دین، شریعت، یول و طریقت. ۲-مانیچی تورکلرین قوتسال کتابلارینا وئردیکلری آد ^{۱۲} {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر: بوتون دینلره وئریلن آد، «تنگری نومو»: آلالهین دینی؛ سن؛ فارسجا سانیلان ناماز کلمه سی بو سؤزدن آلینمادی، ناماز، نوماز، نوم+از (آیری اؤرنک: آياز، دایاز)}.	نوکر.. nöker [آد] اتوقوللوچوسو (فا: ~) servant {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.
نوموگراف.. nomograf [آد، فرانسیزجا] سایه سال حسابلاری خط لرله گؤسترن قراف و تصویر (فا: نمودگراف).	نوهرو.. nöhrü [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
نومیناتیو.. nominativ [آد، فرانسیزجا] یالین وضعیت (فا: ~).	نوهور.. nöhür [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدی.
نومینال.. nominal [آد، لا: اؤستونده آد یازیلیمیش] آدلا ایلگیلی، اسم، سؤزده ^{۲۱۸} ؛ کاغاذ، مال اؤستونده گؤستریلن قیمت (فا: ~).	نوبار.. nubar [آد، فاهور] ایلک یتیشن میوه، تازا میوه.
نومینالیزم.. nominalizm [آد، فرانسیزجا] آدجی لیک (فا: ~).	نوح.. nuh [آد، عربجه] آدم، شعیب و ایدریس دن سونرا گلن دوردونجو پیغمبر (فا: ~).
نوو.. nov [صفت، فاهو] نو: تازا.	نوح داغی.. nuh dağı [اؤزل آد] باخ: ماکی.
نووا.. nova [آد، لا] پارلاق لیغی بیردن بیره آرتان و دیشین اولدوز.	نودیممو.. nudimmu [اؤزل آد] سومرتانریلاریندان، آتو'نون اوغلو ^{۲۱۱} .
نوادیز.. novadiz [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {ناو کیمی دۆزلوک}.	نور.. nur [آد] آیدینلیق، ایشیق، پارلیتی (فا: نور). Light {ع 'سومرجه 'نوروم': نار، باخ: نار}.
نوجو.. novcu [اؤزل آد] آغسو'دا کند آدی ^{۲۴۰} .	نور..- nur [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولاراق ایشله-نیر، باخ: یئر آدلاری (ان آزی ۱۰ آد سایماق اولار).
نوخانی.. novxani [اؤزل آد] باکی'دا کند آدی ^{۲۴۰} .	نور.. Nur [اؤزل آد] اینسان آدی: نورای، نورستو، نورسان، نورسل، نورلان.
نودان.. novdan [آد، فا 'ناودان'] سو اؤچون بالاجا بو رو (فا: ناودان).	نورانی.. nurani [آد، عربجه] آیدین، ایشیقلی (فا: نورانی).
نودوز.. novdüz [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {گؤللو دۆزلوک}.	نوردوز.. nurdüz [اؤزل آد] نوردوز: جولفا دا کند آدی.
نورراق.. novraq [صفت] تازاراق، لاپ تازا.	نورولو.. nurlu [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ^{۱۰۸-۳} .
نورروز.. Novruz [اؤزل آد] نوقای بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	نوری.. nuri [یازار] (۱۳۷۸-۱۳۱۳) میرمحمود آغامیر اوغلو نوری باکی لی شاعر دیر ^{۱۱۷} .
نورروزلو.. novruzlu [اؤزل آد] آغدام'دا کند آدی ^{۲۴۰} .	نوش.. nuş [صفت، فا] دادلی، شیرین (فا: نوش). drink thou
نوشتری.. noveşteri [اؤزل آد] آستارا'دا چای آدی ^{۲۴۰} .	نوش جان.. nuşcan [] جانینا سینسین مفهوموندا بیر سؤز.
نولو.. novlu [اؤزل آد] قوبادلی، گئرمی ده کند آدی {نوسو و بورولو یئر}.	نوشابه.. nuşabə [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبیدیر] ایچکی.
نولوق.. novluq [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {گؤللو و سو یو بول یئر}.	نوشادر.. nuşadır [باخ] نیشادر.
	نوشار.. nuşar [اؤزل آد] نوشر: اردیبل و بوستان آباد دا کند آدی.
	نوشین موسوی (آیشین آیدا).. nuşin musevi (ayşin ayda) [یازار] ش ۱۳۴۲ ده تهراندا آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .

نه۱. nē [ض] ۱-سۆرۈ علامتی، نمنه، نجور، هانسی، نه تهر، نه درجه ده (فا: چی). ۲- what بیر شئیدن ممنولوق و تعجب کیمی حالتلری بیلدیرن سۆز "قیز نه قیز ائله بیل کی آی پارچاسی" (سومرجه-آنا: او-نه، نمنه؛ ت، گؤک). نه۲. nē [باغلايیجی سۆز، فا] ۲- نهی علامتی، بیر اولومسوز وضعیت گوسترن سۆز "نه بو نه او، نه تهران گتتمیشم نه تبریزه" not نه آز نه چوخ.. nē az nē çox [ظرف] محض اوقدر، دۆز، تام "نه آز نه چوخ دۆز بیر آی یایلاقدا قالدیم". نه ائیلیمک.. nē eyləmək [باغلايیجی سۆز] نه ایش گؤرمک. نهان.. nəhan [صفت، فا] گیزی، اؤرتولو، گیزی ساخلانمیش (فا: ~) نه اولار.. nē olar [باغلايیجی سۆز] نه اولار کی. نه اولار سا اولسون.. nē olarsa olsun [ظرف] هر نئجه اولسا. نه اولار کی.. nē olarki [ظرف] (فا: کاش). I wish that نه اولایدی.. nē olaydı [باغلايیجی سۆز] اؤمود و ایستک معنا سیندا. نه اوچون.. nē üçün [ض] سورو علامتی: نه سبیدن، نه سببه، نه علت، نییه (فا: چرا). why? {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} نلک، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر. نه اوچونسه.. nē üçünsə [ظرف] سببی معلوم اولمادان. نه اوۆله.. nē üzlə [ظرف] "سن اورایا نه اوۆله گتدین". نهانند.. nəhavənd [آد، فا] ۱-تۆرک موسیقی سینده بیر موغام (فا: ~). ۲- نهانند (اؤزل آد) همدان، ین گۆنئینده بیر شهر اولاراق نفوسو* ۹۶۰۰۰ نفروچوخو غیر تورک دولر. ۳- ضیاآباد دا کند آدی. ۴- نهانند بؤلگه سینده تۆرک کندلری سرخ کند (۱۳ک گ * ۲۹۰ / غ تو)، آران aran (۸ک ق ب * ۵۳۰ / ی تو)، ۵- نهانند بؤلگه سینین داغلاری: یاوا (۲۸ک ب ۲۶۱۰)، قالا (۵ک ق د ۲۱۲۰)، آردوشان (۱۱ک ق ۲۴۸۸). نهانویس.. nəhavis [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی. نهانیت.. nəhayət [آد، عربجه] ۱- سون. ۲- (ظ) سونوندا (فا: ~). نه ایمیش.. nē iymiş [صفت] نمنه ایدی. نه اینکی.. nē inki [باغلايیجی سۆز، فا] بو سبب دن یوخ بلکه آیری سببه خاطر بو ایشی نه اینکی بیلمه دن بلکه بیلله گؤردوم. نهایی.. nəhayi [صفت، عربجه] سونونجو، ان سون (فا: نهایی). نه تهر.. nətəhər [ظرف] نه جور، نه چاره how نهج الفردیس.. nəhcülfradis [اؤزل آد] باخ: خوارزم تۆرک لهجه سی. نهجو.. nəhcov [اؤزل آد] هشتری ده داغ آدی. نه جور.. nəcür [ظرف] نه تهر (فا: چگونه). how	نوغورداغی.. nuğurdağı [اؤزل آد] تبریز ده داغ آدی. نوقه دی.. nuqədi [اؤزل آد] هتیس، مرد (شخیلار، سدره)، کلئیر (~) بهشتی، شجاعان، اوجان (داغ، چای، سراب، تبریز، شبستر، اهر (۲)، قوبا (نوقه دی nügədi)، اردیبل و خیابو دا کند آدی. خالخال دا داغ آدی (نوقه دی یورد). نوکلیون.. nukleon [آد، فرانسیزجا] آتوم چرده یینی اولوشدوران پروتون و نوترونون اورتاق آدی. نوکلیئر بومبا.. nukliyer bomba [باخ] نووه بومباسی، چوده سل بومبا. نوکلیئر.. nukilyer [صفت، فرانسیزجا] نووه سل، چوده سل (فا: هسته ایی) nuclear نوکلیئر رئاکتور.. nukliyer reaktoru [باخ] چوده سل رئاکتور، نووه رئاکتور. نوکوز.. nüküz [اؤزل آد] ارگنه قون داستانیدا بیر ایگید آدی ۴. نوکوزلر.. nüküzlər [اؤزل آد] (ارگنه قون داستانی) نوکوز، دن اولان بویون آدی ۴. نول دره.. nuldərə [اؤزل آد] جلفا دا چای آدی. نومارا.. numara [این number] باخ: نمره. نون.. nun [حرف] عرب الفباسیندا "ن" حرفی نین آدی. نوها (نوحا).. nuha [اؤزل آد] قوم دا داغ آدی. نودوله.. nüdülə [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {نوتول+ه: هتیکلی ۸۸}. نوراوود.. nüravud [اؤزل آد] لثریک ده کند آدی ۲۴۰. نوزگر.. nüzgər [اؤزل آد] شامخور، دا یثر آدی ۲۴۰. نوسوس.. nüsüs [اؤزل آد] اوردوباد دا کند آدی ۲۴۰. نوشنه.. nüşnə [آد] آرابالاردا تکرین اوخو ایله لایدور و بیرلشدیرن دایاغین آدی. نوشول.. nüşül [باخ] روشوی. نوکیج.. nügic [اؤزل آد] لثریک ده داغ آدی ۲۴۰. نومره.. nümre [این number] باخ: نمره. نومه.. nümə [صفت، فایمه] باخ: لومه. نووه.. nüvə [آد، این nucleus] بیرشئین اؤزو و مرکزی حصه سی، چودک، چکیردک، آتوم چوده سی، نوکلیئر (فا: هسته). نووه بومباسی.. nüvə bombası [باخ] چوده بومباسی. نووه رئاکتور.. nüvə reaktoru [باخ] چوده رئاکتور. نووه سل.. nüvəsəl [باخ] چوده سل، نوکلیئر. nuclear نووه ری.. nüvəri [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.

نەچی..nəçi [عوض] بیرینین ایش پئشه و صنعتینی بیلیمک اۆچون سؤال مقامیندا ایشلەنن سۆز، "نە چی اولدوغونو بیلیرم".	نیرچیلتی..nırçılıti [آد] نیرچ نیرچ سسی، نیریلداماسسی، میریلداما سسی.
نەدئسن چیخار..nə desən çıxar [باغلايیجی سۆز] پیس عمللی آدام حاقیندا.	نیرچیلداماق..nırçıldamaq [تائیرسیز انیلیم] یوخ معناسیندا نیرچ ائیلەمک.
نەدئییم..nə deyim [باغلايیجی سۆز] نە دئیمک "نە دئییم شاید دە گلدیم".	نیریلداماق..nırıldamaq [باخ] میریلداماق.
نەدۆشوب..nə düşüb [باغلايیجی سۆز] نە دخلی وار، نە سببی وار معناسیندا بیر افادە "سنه نە دۆشوب کی نانکور آداما یاخشلیق ائدرسن؟".	نیغنیغا..niğniğa [سس تق] هیرس وئرمک "نیغنیغا وئرمک".
نەدیل بیلسین نە دوداق..nə dil bilsin nə dodaq [باغلايیجی سۆز] بوتون ایله گیزلی سۆز حاقیندا.	نیغیرتی..niğirtı [باخ] نیققیلیتی.
نەهر..nehir [آد، عربجه] بؤیوک چای، آخار سو (فا: نهر).	نیققیلیتی..niqqılıti [سس تق] اینیتلی، سیزیلتی.
نهر..-nəhr/nəhir [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یئر آدی اولراق ایشلەنیر، باخ: یئرآدلاری (ان آزی ۱۲ آد سایماق اولار).	نیققیلداماق..niqqıldamaq [تائیرسیز انیلیم] نیققیلیتی سسی چیخارماق.
نەسن نە من..nə sən nə mən [باغلايیجی سۆز] هئج بیر شئی نظره آلمادان.	نینیق..nınıq [آد، یینگی] آرمود شکلینده و قُطرو ۲۰-۵۰ سانت اولان بیرنوع بال قاباغی، باخ:بورانی.
نەهزت..nehzet [آد، عربجه] قیام، حرکت، قالخیش.	نیاب..niyab [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی.
نەعجب..nə əcəb [باخ] عجب.	نیابت..niyabət [آد] نایبلیک، بیرینین یئرینده اوتورما ویا بیرینین عوضیندن دانیشما (فا: ~).
نەقدر..nə qədər [ض، سومرجه «ناموم»] نە مقداردا (فا: چقدر). how	نیاز..niyaz [آد، فا] ۱-یالواریش، یالوارما. ۲-احتیاج (فا: ~). need
نەکاره..nə karə [باخ] نەچی.	نیازکندی..niyazkəndi [اؤزل آد] هشتری، خیاو، ماکی، بندرشاه-گرگان، آستانا (~آغا) دا کند آدی.
نەکی..nə ki [ظرف] هر نە قدر، نە قدر "نە کی گۆزل گۆرموشم من.	نیازمند..niyazmənd [صفت] مُحْتَاج (فا: محتاج). needy
هامی سیندان باشدی بوگۆزل..	نیازی..niyazi [بازار] (۱۳۸۷-۱۳۱۵) باکی لی شاعر دیر^{۱۱۷}.
نەگۆزل..nə gözəl [اۆنلم] نە قشنگ (فا: چه زیبا). well-done	نیایش..niyayış [اؤزل آد] امیدنیایش، آراشدیرماجی اولاراق - آذربایجان تاریخ ساحه سینده چالیشقان یازارلارداندیر^۲.
نەلازیم..nə lazim [باغلايیجی سۆز] گرک یوخدور.	نییت..niyyət [آد، عربجه] بیر شئی گۆرمه یی اؤنجه دن ایسته ییب دۆشونمه، ایستکجه (فا: نیت). intention
نەند..nəhənd [اؤزل آد] هتیریس ده کند آدی.	نیترۆژن..nitrogen [آد، فرانسیزجا] آزوت عُنْصُرُونُون باشقا آدی.
نەنگ..nəhəng [ع، فا، ص، آ] ۱-چوخ بؤیوک گۆجلو. ۲-بیردنیز حیوانی (فا: نهنگ).	نیتە..nite [ظرف] باخ: نئجه.
نەهی..nəhy [آد، عربجه] منع ائتمه، یاساق لاما، انگل لеме.	نیج..nic [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی^{۲۴۰}.
نەیاخشی..nə yaxşı [صفت] نە ایسه (فا: چه خوب). well-done	نیجاسو..nिकासu [اؤزل آد] قازاخ دا چای آدی^{۲۴۰}.
نەیازیق..nə yazıq [باغلايیجی سۆز] مع الاسف (فا: دردا). alas	نیر..nəyyir [آد، عربجه] ایشیق ساچان، نور وئرن.
نەیازیق کی..nə yazıq ki [باغلايیجی سۆز] مع الاسف (فا: حیف). unfortunately	نیر..nəyyir [اؤزل آد] (۱۳۶۷-۱۲۸۷) نوروز آغاوغلو باکی لی-شاعر دیر^{۱۱۷}.
نەیر..nəhir [آد، ع، نهر] چای، ایرماق. باخ: نهر.	نیر..nəyyir [اؤزل آد] (۱۲۴۸-۱۳۱۲) میرزامحمدتقی حجه الاسلام تبریزده امام جمعه ایدی و تۆرکجه شعرلری واردیر (فا: ~)^{۱۴۱}.
نیرچ..nırç [سس تق] دیلی باساراق یوخ دئمه معناسیندا چیخاریلان سس.	نیر..nir [اؤزل آد] ۱-بو شهر اردیبل کین ۳۵ کیلومتر گۆناتان طرفینده یئر آلیبدیر. دنیز سولاری سویه سیندن ۱۵۵۰ متر یۆکسکلیکده و ش ۱۳۸۵ ده شهری جمعیتی ۵۴۶۰ نفر ایدی، ش ۱۳۲۰ ده نفوسو * ۲۳۳۰ نفر تۆرک قئید اولونوبدور، اؤزئی گئیش لیگی ۱۴۷۰ کیلومتر مربع

دیر. بلاذری یازی لاریندا بورادان آد آپاریدیر. تاریخی و گۆرمه لری یئرلریندن: قیرمیزی کۆپرۈ / نیر کۆپرۈسو (صفوی لر دۆروو)، شیخ-عبدولله کوراییمی مقبره سی، ابذرکنندینده مئهرپرستلیک اثرلری اولان معبدلر، بۆینو یوغون بۆلگه سینده و کورعابیاسلی کنندینه یاخین اسکی آتشکده و تپه لر، شاه عابیاس کاروانساراسی، گۆلۆستان-کنندینه یئر آلتی قالالاری، بۆرجلو آیقالسای، میمند داشیازی لاری، دیب سیز سو، قاینار بۆلقلار، بوشلو بۆلاغ (بۆرجلو بۆلاق). ۲-نیر بۆلگه سینین چایلاری: چایلار آرازای تۆکولورلر: معصوم چای (آغجا کۆهول s4b)، قوروجای (پوسجین s2b30)، آغلاغان چای (صاندىقلى ۹و۴ / s1)، گروچای (قوناق قیران s3b27)، یورد (دابانلو s3b16)، ۳-نیر بۆلگه سینین داغلاری: قیسیرداغ / قیسیرداغ (۱۰کب ۲۸۲)، حاجی چای (۳۵ک گب ۲۷۰۲)، بۆزداغ (۴۰ک گب ۲۷۱۰)، دیک داش (۸ک ب ۲۰۳۰)، ۴-نیر (کوراییم-شرقی یورتچو) بۆلگه سینین کنندلری: آغچای / آ-ی-اورتا * ۱۰۷۰؛ تۆتونسوز * ۴۹۰؛ کچل آباد * ۴۴۰؛ قورتولموش * ۱۰۵۰؛ پارچین * ۳۲۳؛ ساین * ۷۶۰؛ حاجی محمود * ۱۳۶؛ خورئیم / خوراییم * ۲۹۰؛ کورئیم / کوراییم؛ تازاقیشلاق * ۵۰۰؛ قالاچیق * ۴۶۰؛ قاسم قیشلاغی؛ آغچاکۆهول * ۲۰۸؛ داشبۇلاق؛ صادقلو * ۲۸۰؛ جیغجیغ / آ-ی-اورتا * ۳۳۰؛ سیاپوش * ۲۸۱؛ دابانلی * ۳۹۰؛ سیغدیل / سقدل * ۱۱۰؛ خدیملی * ۴۱۰؛ پيله سئهران / خارابا پيله سئهران؛ وکیل آباد؛ گۆللو * ۵۵۰؛ ۵-نیر (کۆرئیم / کوراییم غربی یورتچی) بۆلگه سینین کنندلری: خانیم بالاکندی؛ ولیعصر، بۆرجلو * ۳۶۳؛ مجمیر، آخداچی؛ مستان آباد * ۵۸۰؛ قاراشیران * ۱۴۶۰؛ چهره برق * ۳۵۰؛ ابذر * ۳۲۴؛ سقزچی * ۶۲۰؛ بلقیس آباد * ۵۹۰؛ سوغانلو * ۳۸۴؛ مشتقین * ۱۱۳۰؛ مجید آباد * ۲۴۰؛ کورعابیاسلو * ۱۲۸۰؛ دووشانجیق * ۴۴۰؛ جیلو و گیر * ۲۸۰؛ دگمه داغیلدی / دگمه داغیل * ۲۲۰؛ سعیدخانلو * ۲۲۰؛ کتریق / بۆیوک * ۷۹۰؛ قوناق قیران * ۳۲۰؛ ۶-نیر (کوراییم-مهماندوست) بۆلگه سینین کنندلری: آغدره * ۲۲۶؛ ملا احمد * ۱۳۰؛ خانقیشلاق * ۵۷۰؛ مهماندوست / آ-ی * ۸۶۰؛ هاوادره / هوا درق * ۳۰۰؛ آغ گۆنئی * ۲۰۸؛ امینلو * ۳۷۷؛ کهریز * ۳۳۰؛ قاراقاشلو * ۷۲؛ اینچه * ۳۲۰؛ قایاقیشلاق * ۵۰۰؛ ائمیناوا / امین آباد * ۳۷۷؛ کۆلش / بۆیوک * ۷۰۰؛ اوزون بۇلاق (* ۱۶۶)؛ داشبۇلاق؛ خاناشیر * ۹۵۰؛ بوسون / بوسجین * ۹۱۰؛ شمس آباد * ۶۳۰؛ مولان / آ-ی * ۲۸۰؛ جین قیشلاغی * ۱۰۳۰؛ آغباش؛ قارا-دره / بۆیوک تاج * ۲۹۰؛ خوجئیم / خوجاییم * ۲۴۰؛ ۷-نیر (مرکزی-دورسونخواجه) بۆلگه سینین کنندلری: نیر nir؛ علی آباد، قاراتپه * ۶۰۰؛ ویرسق / ویرسه * ۱۱۰، بوران * ۴۰۰؛ گۆگه * ۴۴۰؛ کمال آباد	* ۶۸۰؛ پیرنه / پیرنق * ۶۴۰؛ ایرینجی / ایرنجی * ۶۲۰، سیرخاو * ۴۵۰؛ مزره * ۲۰۰؛ گله سر * ۴۴۰؛ گۆللوچه * ۲۶۰؛ میمند * ۴۰۰؛ گۆرچین * ۵۳۰؛ لای lay * ۴۵۰؛ کندووان * ۲۷۲؛ اسلام آباد؛ ۸-نیر (مرکزی-رضاقولوقیشلاغی) بۆلگه سینین کنندلری: یامچی / آ-ی * ۶۱۰-۷۲۰؛ جوراب * ۱۰۴۰؛ شیرین بۇلاق؛ تخرق * ۲۴۰؛ گۆلۆستان * ۶۲۰؛ شیران * ۹۷۰؛ تک بۇلاق * ۳۶۷؛ اوجقاز * ۷۸۵؛ سیغری / دنم-چای * ۴۵۰-۸۰۰؛ اینالو * ۶۳۵؛ رضاقولوقیشلاغی * ۵۸۰؛ نیرۈن.. nirun. [اؤزل آد] صاف، قاتقی سیز، ساده؛ اوغوزنامه ده، آلان قووانین اوشاق لارینین گئل صفقی. ^۷ نیرۈوا.. nizova. [اؤزل آد] نیازآباد: خاچمازدا کند آدی ^{۲۰} . نیرزه.. neyze. [آد، فا] سۆنگو، میزراق. نیرزه له مک.. neyzələmək. [تائیرلی ائیلیم] سۆنگوله مک، میزراق لاماق. نیرسابا.. nisaba. [اؤزل آد] سومرلرده برکت و بۆللوک تانریچاسی نیرسک آباد.. niskabad. [اؤزل آد] بوکان دا کند آدی. نیرسگیل.. nisgil. [آد] حسرت، بیر شئدن دولایی دایم اۆرک ده قالان ممنونیت سیزلیک حسی، اۆرکده چکیلن غصه و درد "آناسی نین سۆزلری اونو اۆره یینده بیر نیرسگیل اولوب اۆلنه دک قالمیشدی" (فا: حسرت). regret {اۆز مکز سۆزوندن آلیناراق حرف دییشمه سیله دوزه لیب، اۆزگون = اۆزگول، ایزگیل، نیرگیل، نیرسگیل}. نیرسگیل سئگه موغامی.. nisgil segah muğamı. [اؤزل آد] زابول موغامی: آذربایجان موغام لاریندان اولاراق گۆشه لرین بئيله سیرالاماق اولار: گۆتورگه (زابول مایه سی)، زابول، مخالف کیمی، مخالف، جوهری سئگه گی، زابول سئگه گی، اینله مه (مویه)، مخالف حاصار، قووشما (ترکیب)، کور اوغلو، سئوگی (سئگه)، غملى، مبرغه، زیل زابول، زیل اینجه، زیل مخالف، زیل قووشما، منصوریه، روح الارواح، داشلیق یئر (زمین خارا)، آری اینله مه سی (ناله زنبوری)، حجاز، شاه ختایی، نهاوند، سارینج، زابول، میرزا حسین سئگه گی، تمله آیاق. نیرشاور.. nişabur. [اؤزل آد، ت] ۱-خوراسان اوستانی شهرلریندن اولاراق گونش ۱۳۸۵ آمارینا گۆره گئل لیکده ۴۴۸۰۰۰ نفر و شهر اولاراق ۲۰۸۰۰۰ نفر نفوسا صاحبدیر، شهر مختلف ملیتلردن تشکیل تاپاراق فارسلاشمیش شهر حالینه گلیمشیدیر {کۆک ییلمی لاحاظدان بو آدی نو و شاهپور آدینا باغلایارلار: (بیرینجی شاهپور توران شاه ی پالزهاک / پالچهاک ی اؤلدورب و او یئر ی اؤز ادینا آدلاندیردی) ^{۱۶۴} ، آیری بیر سۆزده بورانین آدینی "نیکه فور" اولماسینی و اونون نیرسه فور / نیرسافور / نیرشاور شکلینه گلمه سینی

نیشاک..nişak [اؤزل آد] مینودشت ده کند آدی.	سؤیله ییرلر: "باکترایالیلار زامانی (سلوکیلر دؤورو (baktrıyan) ضرب اولموش سیککه لرده بورانین آدی "نیکهفور" شکلینده حک اولموشدور" ۱۶۴. ۲-نیشابور بؤلگه سینده تۆرک کندلری : آبقوی
نیشان..nişan [آد، فا] نشان: ۱-ایز، بلیرتی. ۲-آماج و آماج لانان شئی (فا: ~).	(۱۵ک ق ب * ۱۳۰)، ابراهیم آباد یوسفعلی (۱۸ک د * ۱۲۰ / ۱۲۰ یتو)، آرگ (۹ک ق د * ۱۴۰)، بَغیش (۱۲ک ق * ۷۳۰)، بوشر آباد (۱۲ک ق د * ۵۳۰)، چکنه (۹۰ک ق ب / غ تو)، ده کلاج (۳ک ب * ۷۲۰)، رحیم آباد (۱۲ک گ د * ۲۲۰)، روح آباد (۱۵ک گ د * ۵۱۰)، شادکان (۱۸ک گ د * ۱۸۰)، شایخ (۹ک ب * ۳۰)، شترغلط (۵۸ک گ د * ۱۸۰)، صومعه (۱۲ک ق * ۱۲۴۰)، عیش آباد (۱۲ک ب * ۱۰۰)، فدیشه (۶۵ک گ ب * ۱۴۳۰ / غ تو)، کاریزک کؤهنه (۱۲ک گ * ۲۷۰)، کاریزک کال (۸۰ک * ۴۸۰)، کاریزنو (۲۰ک گ * ۱۳۰)، کریم آباد کال (۱۶ک گ * ۹۰)، کمال آباد (۱۸ک گ * ۱۶۰)، گراب (۹ک ق ب * ۱۱۰)، گولشن (۲۸ک گ * ۲۰۰)، نظرگاه (۱۶ک گ د * ۱۰۰)، یک لنگه (۶ک گ د * ۱۶۰)، بولقان (۱۰۸ک گ د * ۵۰۳ / ۵۰۳ / ۶۳۰ یتو)، ۳-نیشابور (چکنه) بؤلگه سینده تۆرک کندلری : بش آغاج (۶۳۰ / یتو)، ترخاص (۱۱۴ک گ د * ۱۸۰)، خانلیق (۲۴ک گ د * ۳۸۰ / یتو)، خوشاب (۵۴ک گ د * ۴۱۰)، رباطی (۳۲ک گ د * ۵۶۰)، سلطان میدان (۵ک گ د * ۱۵۶۰ / یتو)، سوله (۱۸ک ق * ۱۷۰)، سیدآباد (۴۲ک گ د * ۶۷۰)، کارجی (۱۸ک گ د * ۸۰ / غ تو)، کارجی (۲۳ک گ د * ۸۰)، کران (۳۰ک گ د * ۱۶۰)، کلاته حاجی (۱۲ک گ * ۱۹۰)، کوارک (۳۰ک گ د * ۲۰)، گول گنبد (۲۴ک ب * ۲۰۰)، گول مخاران، گولمه خاران (۳۰ک * ۲۰۰)، گول یتیم (۱۸ک ق * ۵۱۰)، گولین (۱۸ک د * ۱۷۰)، گولشن (۳۶۰ک ق د * ۹۰)، ملخدره (۲۴ک گ د * ۴۰)، نشیب (۳۰ک ق ب * ۱۲۰)، نوومیری (۱۲ک گ د * ۳۶۰)، ینگیجه (۱۸ک گ د * ۵۳۰)، یام (۲۴ک ب * ۸۲۰)، ۴-نیشابور (فدیشه) بؤلگه سینده تۆرک کندلری : بحرود (۱۲ک ق * ۱۶۰)، ده نو خلیج (۱۸ک ق ب * ۲۷۰)، بایرام آباد (۳۰ک ق * ۱۵۰ / یتو)، ۵-نیشابور بؤلگه سینین داغلاری: قَجَر (۴۰ک گ د ۲۸۷۵)، قازاق (۴۰ک گ ب ۱۵۴۴)، قیزیل (۶۵ک ق ب ۱۶۹۹)،
نیشانگاه..nişangah [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی.	
نیشانلی..nişanlı [صفت] آدای، آداخلی (فا: نامزد).	
نیشانه..nişanə [آد، فا] نشانه: آماج، هدف (فا: ~). target	
نیشه..nişə [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {نیسابا سومرلرده بوللوق تانریسیدیر: نیسا+آبا} نیسا+نیشا+نیشه، باخ: نیشوفو{.	
نیشوفو..nişufu [اؤزل آد] کورشاددان سونرا اسارتده اولان تورکلرین آياقلانمالارینی چین لیلرین علییهنه باشچیلیق ائدن بیر گوئی تورک بگی (م ۶۷۹)، بو قهرمان سونوندا چین لیلر طرفیندن اسیر اولوب و باشینی کسیدیلر، باخ: کورشاد ^{۵۴} .	
نیفتو..nifto [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.	
نیقاب..niqab [اؤزل آد] میانا و قوچاندا کند آدی {نیقاو} لیق+آو: لیق طایفاسینین یوردو{.	
نیقاب..niqab [اؤزل آد] بو بؤلگه سبزوار شهری نین گوئی گونبتان بولومونده یئر آلاراق چوغونلوقلا تۆرکلرین یاشادیغی بیر یثردی. ش ۱۳۲۰ده، ۳۷ کند و * ۱۲۶۰۰ نفر نفوسو وار ایدی، بؤلگه مرکزی نقاب (جوغاتی نین ۳۷ ک ق گ) نفوسو * ۱۰۰۰ نفر تورک قئید اولونموشدور.	
نیقاتیو..niqativ [فر، صفت] اولومسوز، منفی (فا: نگاتیو).	
نیک..nik [صفت، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] یاخشی، اییی (فا: خوب).	
نیک بین..nikbin [صفت، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] اییسمسر، اوپتیمیمست (فا: خوش بین).	
نیکریز..nikriz [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] کلاسیک تۆرک موزیکینده بیر موغام آدی (فا: مقامی در موسیقی آذربایجان).	
نیکل..nikel [آد، آلمانجا] آغ رنگلی پاریلتی لی و چتین آریین بیر متال، آتوم سایسی ۲۸، آتوم آغیرلیغی ۵۸،۷۱، اریمه نقطه سی ۲۷۱ درجه، یوغونلوق ۸،۹، قیساتماسی Ni	
نیکوتین..nikotin [آد، اؤزل آدان] توتونون ترکیبینده اولان نارکوئیک ماده (فا: ~).	
نیگار..niqar/ niyar [آد، فا] نیاز: ۱-بنیز، گورونتو، مجازا گوزل، سئوگیلی picture ۲-کورواغلونون خانیمی نین آدی (فا: نگار).	
نیگارخیایو..niqar xiyavi [یازار] گونش ۱۳۳۹ (م ۱۹۶۰) خیایودا آنادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .	
نیسابورک..nişaburək [آد، فا] کلاسیک تۆرک موسیقی سینده بیر موغام آدی (فا: مقامی در موسیقی آذربایجان).	
نیشاستا..nişasta [آد، فا] نشاسته: یتگی لردن عمله گلن بیر ماده، کارتوهیدارت (فا: نشاسته). starchy	
نیشاط..nişat [آد، عربجه] نشاط: سئوینج، شادلیق (فا: ~). joy	
نیشاط سیز..nişatsız [صفت] نشاط سیز: نشاطی اولمایان ویا آز اولان (فا: بی نشاط). mirthless	

نیگار رفیع بیگلی..niqar rəfibəyli [یا زار] ۱۹۱۳ ده گنجده ده آنادان اولوب ۱۷ یاشیندا شریازماغا باشلایب وگۆزل شعرلری واردیر.	نینیپ..ninip [اؤزل آد] سومرلرده گزهین اولدوزلار تانریسی ^{۲۱۱} .
نیگاه..niqah/nigah [آد، فا] باخیش (فا: نگاه).	نیولی..nivli [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.
نیلگر..nilgər [اؤزل آد] ساوه همدان شاهسئون ائلی نین آروخلو بؤلگونه باغلی بیر تورک طایفاسی ^{۹۸} .	نیه..niyə [باخ: نه] نمئه یه، نمئییه (فا: به چه چیز). نیه گوره..nəyə görə [ظرف] نییه (فا: چرا). why?
نیلوفر..nilufər [ع، آ، بیتگی] نیلوفرگیلردن، یاپراقلاری گئیش، آغ وساری و قیرمیزی چیچکلی، دۆرقون سولاردا بیتن بیرسو بیتگیسی (فا: نیلوفر). nymphaea.	نئی..nəyi [ض] "او اوغلان سنین نییندی، بو اوشاغین نییدی" (فا: چه ککش، چه چیزش).
نیلوفرگیلر..nilufərgillər [آد، بیتگی] اؤرنگی نیلوفر اولان ایکی چنک لیلردن بیر بیتگی سویو (فا: نیلوفریان). amaryllidaceae	نیال..niyal [اؤزل آد] اسماعیللی دا یئر و داغ آدی ^{۲۴۰} .
نیم..nim [آد، فا] یاری (فا: نصف).	نیممه..nəyimə [آد] نممه نه مه.
نیماور..nimavar [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.	نیمینه..nəyinə [ظرف] نممه نه سیننه.
نیمتانه..nimtənə [آد، فا] ۱-قوسوز قادین اوست گئییمی، گۆدکجه. ۲-اؤست آیین (فا: ~).	نییه..niyə [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
نیمچاه..nimçah [اؤزل آد] ساری-نکا دا کند آدی.	نییه..niyə [ض] نه اوچون؟ (فا: چرا؟). why? {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر <نرهک>}.
نیمچه..nimçə [آد، فا] بوشقاب (فا: ~).	
نیمداش..nimdaş [صفت، فا] گئییلیمیش، ایشلنمیش (فا: کهنه).	
نینا..nina [اؤزل آد] سومر تانریچالاریندان ^{۲۱۱} .	
نین اوراش..ninuraş [اؤزل آد] سومر تانریلاریندان، ائتلیل، ین اوغلو ^{۲۱۱} .	
ننسون..ninsun [اؤزل آد] سومر تانریچالاریندان، گیلگه میش، ین آناسی ^{۲۱۱} .	
نینقال..ninqal [اؤزل آد] سومر آی تانریچاسی ^{۲۱۱} .	
نینک..ninək [آد] بیک، گوز بیگی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	
نینکاراک..ninkarak [اؤزل آد] ایلاملاردا بیر تانری آدی ^{۲۱۱} .	
نینکی..ninki [اؤزل آد] سومرلرین بؤیوک تانریسی ائتکی، نین خانیمی ^{۲۱۱} .	
نینگی..ningi [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ^{۲۴۰} .	
نینگیرسو..ningirsu [اؤزل آد] سومرلرده بیر تانری ^{۲۱۱} .	
نینگیش سیدا..ningışsida [اؤزل آد] سومرلرده یئر آلتی تانریسی ^{۲۱۱} .	
نینلیل..ninlil [اؤزل آد] سومرلرده ائتلیل، ین آروادی؛ گۆی، هاوا و یئل و بعضا یئر آلتی نین تانریچاسی ^{۱۱۶} . و بعضا تناسل تانریچاسی ^{۲۱۱} .	
نینوا..neynəva [اؤزل آد] اسکی شهر اولاراق دجله چاینین قبی سیندا یئر آلمیشدی و آشوریلرین باشکندی اولموشدو، بو آدی آشورلارین تانریلاریندان "نین" آدینا باغلا بیرلار ^{۱۶۴} .	
نین هارساغ..ninharsağ [اؤزل آد] سومرلرده داغ تانریچالاریندان ^{۲۱۱} .	
نیننی..ninni [باخ: نننی].	

ۋاۋ..və [حرف] تورک عرب الفباسى نىن اۆتۈزۈنچۈ و تورک لاتىن الفباسى نىن اوتوزۈنچۈ حرفى، بو حرف سىس سىز اولاراق كويلو و تىتره شىملى حرف سايلىر (فا: سى اومىن حرف تركى آذربايجانى).	ۋاۋ..və [ف، با] ايکى کلمه ويا جُمْلەنى ييريرينه باغلایان حرف ”من و سن“ and
ۋاۋ..va [ن، ت] وای، واه.	ۋابال..vabal [باخ] وبال.
ۋابستە..vabəstə [صفت، فا] باغىملى، باغلى (فا: تابع).	ۋاپۇر..vapur [آد، لا] بوخار گمى سى (فا: کشتى بخار).
ۋات..vat [فيزىک، اۋزل آددان] الکترىک آخىمى نىن گۆجۈنو اۋلچمە ييرىمى (فا: وات). watt	ۋات اۋلچر..vat ölçər [آد] وات مقدارىنى اۋلچوله ين آيقت (فا: وات سنج). wattmeter
ۋاترپولۇ..vatirpolo [اين، آ] ايکى اۆزگۈجو تاقىمى آراسىندا سۇدا اۋىنانىلان تۇپ اۋيونو.	ۋاتمتر..vatmetr [آد] الکترىک گۆجۈنو وات لا اۋلچمک اۋچون جاهاز.
ۋاتىق..vasiq [آد، عربجه] گۆۈهن، اطمينان ائدن (فا: ~).	ۋاجب..vacib [آد، عربجه] گرە کلى، دىنجه گۆرۈلمەيى گرکلى اولان (فا: ~).
ۋاجبات..vacibat [آد، عربجه] ۋاجب اولان ايشلر (فا: ~).	ۋاجد..vacid [صفت، عربجه] بير شئيه صاحب اولان (فا: ~).
ۋاحد..vahid [صفت، عربجه] بير (فا: تک). one	ۋاحسرتلا..vahəsəreta [ن، عربجه] حسرت و اۋزونتو بىلدىر ين کلمه (فا: ~).
ۋاحه..vahə [آد، عربجه] بۇيۈک چۆللۈق ده اولان بالاجا سولو ياشىل يئر (فا: ~).	ۋاخ..vax [اونلم] وای. {سنگلاخ سۆزلۈيۈنده ايشله نيبيدیر}.
ۋاخت..vaxt [آد، عربجه] زامان (فا: وقت). time	ۋاخت آشیری..vaxtaşırı [آد، عربجه] بللى ۋاختلاردا اولان.
ۋاخسى..vaxsey [آد] فلاکت و قورخونج وضعیتی بىلدىرين بير سۆز ”ۋاخسى جىيارين يانسین بونه ايش ایدی گۆردۆن“ {بوکلمه شاخسى ۋاخسى سۆزوندن آلىنما سۆزدور}.	ۋادار..vaadar [صفت، فا] زورۈنلو (فا: مجبور).
ۋادی..vadi [آد، عربجه] ۱- ايکى داغ آراسىندا بۇيۈک چۆخور، قۇياق. ۲- چای ياتاغى، چاپين آخديغى يئر. ۳- ساحه، مئيدان	

وارایوڭا..varayoxa [ظرف] هریر شئییه.	وارساییم..varsayım [آد] قانیت لنامادان گنجیجی ویا قالجی
وارث..varis [آد، عربجه] قالیتچی، ورثه، بیرینین اؤلوموندن سونرا مالینی یاسال حالدا صاحب اولانلار (فا: ~). heir.	اولاراق بنیمسهنن اؤنرتی (فا: فرضیه). suppositions, hipotes.
وارث آباد..varis abad [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی.	وارساییم سال..varsayım sal [صفت] بیر وارساییم دایانان، هیپوتتیک.
وارث اولماق..varis olmaq [تائیرسیز انیلیم] قالیت چی اولماق، ورثه لیک سبب ایله بیر شئییه صاحب اولماق.	وارساییم لی..varsayım lı [صفت] وارساییم دایانان.
وارث سیز..varissiz [صفت] بی واریث (فا: بی وارث). heirless	وارسته..varəstə [صفت، فا] قورتولموش (فا: ~).
وارخان..varxan [تاریخی اؤزل آد] ۱-شرقی هوڭ و کارایت خانلاریندان. ^۷	وارسیز..varsız [صفت] واری اولمایان (فا: بی استطاعت). lacking
وارد اولماق..vard olmaq [تائیرسیز انیلیم] ایچری گیرمک، داخل اولماق (فا: واردشدن).	وارسیل..varsıl [آد] زنگین، مالی چوخ اولان (فا: ثروتمند).
وارد..vard [آد، عربجه] مجازی حالدا بیلن و اوزمان اداما دئییلیر "بو ادام چوخ وارید ایدی".	وارسیل آرکی..varsılərki [آد] زنگین لرین حکومتی، پلوتو کراسی.
واردات..vardat [آد، عربجه] دیش آلیم لار (فا: ~).	وارسیل لاشماق..varsıl laşmaq [تائیرسیز انیلیم] واریلی وضعیتیه گلیمک.
واردانلی..vardanlı [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ^{۲۴۰} .	وارسیل لیق..varsıllıq [آد] واریلی اولما وضعیتیه.
واردوولت..vardövlət [آد] ثروت، وارمولک.	وارقوت ایله..varquvvət ilə [ظرف] وار گوج ایله.
واردده..vardə [آد، عربجه] گلن شئی، قاباغا چیخان ایش (فا: ~).	وارقی..varqi [آد] واریلان یئر، سونوج (فا: نتیجه). conclusion
وارده سرا..vardasəra [اؤزل آد] هشتیر ده کند آدی.	وارکزک..varkəzək [اؤزل آد] اورمیه ده چای آدی.
واردی..vardı [باغلائیجی سؤز] وجود و وار، موجوددور (فا: هست).	وارکن..varkən [ظرف] وار اولارکن (فا: مادام). duration.
Is, are	وارکوریک..varkurik [اؤزل آد] اورمیه ده چای آدی.
واردیران..vardıran [صفت] یتیرجی، چاتدیران (فا: رساننده).	وارگل..vargəl [آد] بیر ماکینادا بیر خط و دوغرولتودا گندیب
bearer	گلهرک ایش گورن پارچا.
واردیرماق..vardırmaq [تائیرلی انیلیم] چاتدیرماق، وارساینی ساغلاماق.	وارگل انلهمک..vargəl eləmək [دا، س] گزینمک، اوباش بوباشا
واردیریلماق..vardırılmaq [بلسیز انیلیم] چاتدیریلماق، واریلماسینی ساغلاماق.	گتتمک.
وارساغی..varsağı [آد] تورک ادبیاتیندا سؤیله ن بیر جور قوشما و	وارگوچو ایله..vargüc ilə [ظرف] وار قدرتیله، ن گوجو وارسا.
بیر تورکو هاواسی و ایندیکی آشیق دندیگیمیز کلمه نین اسکی آدی {اسکی بیر تورک ائلی وارساق لارین آدیندان}.	وارلاماق..varlamaq [س] «بارلاماق» وارسا سینه یول آچماق،
وارساغیچی / وارساقچی..varsağıçı/varsaqçı [صفت] وارساغی	گوتورمک، یتیرمک، چاتدیرماق، یتیرمک.
سویله یین شاعر و اونون شعر، وارساغی دیین.	وارلاندیرماق..varlandırməq [تائیرلی انیلیم] واریلی اتمک، دؤولت
وارساق..varsaq [اؤزل آد] عثمانلی دؤنمی م ۱۶ جی یوزیلده، آنادولو	صاحبی اتمک.
حلب بؤلگه سینده، ذوالقدر تورکلرینه باغلی بیر بو آدی ^{۸۵} . بو	وارلانما..varlanma [آد] وارلانماق ایشی.
طایفا آذربایجانا کؤچ اندهرک صفوی لره قاتیلدیلار، بو طایفانین	وارلانماق..varlanmaq [تائیرسیز انیلیم] وار دؤولت صاحبی اولماق.
اؤزل قوشما و شعرلرینه وارساغی دئییلردی. بو ترانه لر اشتیاقلا	وارلی..varlı [صفت] زنگین، ثروتمن (فا: متمول). rich.
استانبول و همچنین صفوی دربارلاریندا اوخوناردی. ^{۸۵} بولغار	وارلی حاللی (کارلی)..varlı hallı (karlı) [باخ] واریلی، ثروتمن.
تورکلریندن بیر بو ^{۲۰۹} .	وارلی لیق..varlılıq [آد] واریلی اولما وضعیتیه (فا: استطاعت). ability
وارساقلاماق..varsaqlamaq [تائیرلی انیلیم] شعر دتمک، دئییشمک.	وارلیق..varlıq [آد] ۱-وار اولان هر شئی، موجودیت. ۲-مال، ثروت.
	۳-بوتون ائورن، کاینات (فا: هستی). existence ۴-بوللوق، رفاه،
	گوج، قوت. ۵-(فلسفه) شعوردان آسیمی اولمایاراق موجود اولان
	هر شئی، مادی عالم، طبیعت.
	وارلیق بیرلیگی..varlıq birliyi [آد] یارادان و یاراتیلانین بیر اولدوغونو
	و بیر قاینقادان گلدیگینی و بیریرینه باغلی اولدوغونو ساوونان
	گوروش (فا: وحدت وجود).

وارلیق بیلیمی..varlıq bilimi [آد، فلسفه] وار اولانلارین اؤزو اؤزهرینه بیلیمی، آنتولوژی. ^۲	واز (واژگنچمک)..vaz (vazgeçmək) [صفت، فایز] ال چکمک، بیرشئی دن ال اؤزمک (فا: از خیر چیزی گذشتن). ۲-واژ (آد) باراماجیلیق دا: کلفچه شکلینده سارینان اینجه یالین قات ایپک تتلی.
وارلیق لی..varlıqlı [صفت] وارلیغی اولان، زنگین، وارلی.	وازلین..vazelin [آد، فرانسیزجا] نفت دن استحصال اندیلن بیر نوع یاغلی ماده.
وارلیق لیلیق..varlıqlılıq [آد] وارلیق لی اولما وضعیت.	واژ آتماق..vazatmaq [تائیرسیز ائیلیم] باخ: وازیماق.
وارما..varma [آد] وارماق ایشی (فا: نیل). attainig	واژه..vazde [اؤزل آد] ابهر ده کند آدی.
وارماق..varmaq [تائیرسیز ائیلیم] گتتمک، یتیشمک، نائل اولماق، واصل اولماق، اریشیلیمک، اولاشماق (فا: رسیدن). to reach	واژگنچمه..vazgeçmə [آد] ال چکم (فا: چشم پوشی).
{دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن «بارماق»؛ اینگیلیزجه bring سؤزو بو کلمه ایله کؤکداش اولمالیدیر، باخ: وار.}	واژگنچیلمز..vazgeçilməz [صفت] وازگنچیلمه یین، الدن وثره بیلیمه مه.
وارمیش..varmış [صفت] بیر سونوجا وار اولان (فا: منجر). drawn.	وازلاما..vazlamaq [باخ] وازیماق.
واروغول..varoğul [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: وار+ اوغول. ^۳	وازلین..vazlın [آد، فرانسیزجا] نفتی مواد دان اله گلن بیر نوع یاغ.
وارنا..varna [اؤزل آد] اسماعیلیلیک دا گؤل آدی. ^۴	وازیماق..vazımaq [تائیرسیز ائیلیم] قاچماق، ایتی کچمک "دووشان قاچان کیمی قاباغیمدان وازیدی".
واروارا..varvara [اؤزل آد] یئولاغ دا کند آدی. ^۵	واسطه..vasitə [آد، عربجه] ۱-آراج. ۲-آراجی (فا: ~).
واروول..varol [اؤزل آد] باخ: وار+ اول، اوزون عؤمور دیله یی. ^۶	واسواسی..vasvası [صفت، عربجه] هرشئی دن شهبه له نن و چکینن (فا: وسواس).
واریات..varyat [آد] وار، مال دؤولت، ثروت.	واسیم محمدعلیف..vasim məmməd əliyef [یازار] چاغداش شاعر اولاراق تۆرکجه شعرلی واردیر (فا: ~). ^۷
واریاسیون..varyasiyon [آد، فرانسیزجا] ۱-چشیت له مه. ۲-دیشیم (فا: ~).	واسینجان..vasincan [اؤزل آد] آذربایجان دا آیریچای یاخینیندا داغ آدی. ^۸
واریانت..varyant [آد، فرانسیزجا] سئچه نک، بیر شئین باشقا بیر شکلی (فا: ~).	واشاق..vaşaq [آد، دیرگی] اتجیللر تاقیم ایندان پیشیک گیللر سویندان بؤیوک بیر پیشیک بویندا، گؤزلری کسگین توکلری کؤل رنگی، اؤزهرینده قارا بنکلر، دیرلی کۆرکو اولدوغو اؤچون انصافسیزجاسینا اؤلدورولن، بیرتیجی و امجکلی حیوان (فا: نوعی گربه وحشی). lynx {تورکجه کلمه ساییلیر ^۹ }.
واریس..varis [آد، فرانسیزجا] توپلار دامار گئنیش له مه سی (فا: ~).	واشور..vaşar [آد، این-] بورقولاردا ایشله نن و دمیر ویا آیری جنسندن دۆزه لن بیر نوع حلقه (فا: ~).
واریتمز..varyeməz [آد] وار اولدوغو حالدا آز یئین، الی سیخی.	واشقان..vaşqan [اؤزل آد] فرمه یین دا کند آدی.
واریش..varış [آد] ۱-وارماق ایشی و یا وضعیت. ۲-(مج) آنالیش.	واشور..vaşur [اؤزل آد] قرو-گؤل تپه ده کند آدی.
۳-بیر یاریشین سونا چاتیلان یئری، سون نقطه (فا: خط پایان).	واشینگتون پورتاغالی..vaşinqton purtağalı [واشینگتون شهری آدیندان]
واریشلی..varışlı [صفت] چوخ تیز دوشونن و بیر سونوجا وارن.	اینجه قایقیلی، دادلی، سؤل، ایری بیر پورتاغال نوعو (فا: نوعی هندوانه).
واریشلیلیق..varışlılıq [آد] واریشلی اولما وضعیت.	واشینگتون قاریزی..vaşinqton qarpızı [واشینگتون شهری آدیندان] ۱-
واریلماز..varılmaz [صفت] گئندیپ یتیشمک ممکن اولمایان، ال چاتماز.	قایغی اینجه بیر نوع قاریز. (فا: نوعی هندوانه).
واریلما..varılma [آد] واریلماق ایشی.	واصف..vasif [صفت، عربجه] وصف ائدن، تعریف له یین (فا: ~).
واریلماق..varılmaq [بلسیز ائیلیم] یتتیریلیمک وارماسی ساغلانیلماق (فا: رسانده شدن)	
واریم..varım [اؤزل آد] ثروت، مال، مۆلک.	
واریملو..varımlu [اؤزل آد] ائولیلیک چاغینا گیرمیش قیز. ^{۱۰}	
واریوخ..varyox [آد] بیر کیمسه نین مالیک اولدوغو شئیلرین هامی سی، بوتون مال مۆلک (فا: بود ونبود). anything.	
واریوخدان چیخماق..varyoxdan çıxmaq [تائیرسیز ائیلیم] وار یوخو الیندن چیخماق.	
واریوخو..varyoxu [صفت] بیر کیمسه نین هر نه یی وارسا.	

واصل..vasil [صفت، عربجه] واران، اولاشان، يتيشن (فا: ~). arrived	واق واق چيچيگي..vaq vaq çiçəyi [باخ] آسلان آغزی.
واضح..vazeh [آد، عربجه] آچيق، آيدین، بللی (فا: ~). ۲-	واق..vaq [سس تق] قورباغا و اوردک و قازین چيخاردیغی سس.
واضح (يازار) (ه ق ۱۲۶۸-۱۲۰۹) ميرزه شفيع واضح گنجده ده دوغولوب وتورکجه شعرلری واردیر. ^{۲۸}	وقت گنجيرمه..vaxt keçirmə [آد] زامان سووما، دفع الوقت
واضع..vaze [آد، عربجه] وضع ائدن، مقرر ائدن (فا: ~).	procrasination
واعظ..vaiz [آد، عربجه] وعظ ائدن، اؤيودجو (فا: ~). ۲- preaching	واقتيسيز..vaxtsiz [صفت] واقتيندن انشیکده (فا: نابهنگام). adventive
(يازار) واعظ شيروانی ه ق ۱۳جو يۆزىلده فضولى مکتبينده شعر دئميشدير. ۳- (يازار) ملارفع واعظ قزوینی ۸۹-۱۰۲۷ ه ق ده ياشارميش وتورکجه فارسجا شعرلری واردیر. ^{۱۱۷}	واقع..vaqe [صفت، عربجه] اولان، اولموش (فا: حادث) occurring
واغ..vağ [آد، ديرگي] اساساً باليق لا قیدالانان اوزون آياقلى و اوزون ديمدیکلى بير قوش (فا: مرغى ماهيخوار). ۲- (مچ) مايماق، هوش سوز آدام حاقيندا.	واقعاً..vaqeən [ع، آراسؤز] گرچکدن، دوغرودان (فا: حقيقتا).
واغام(واغا)..vağam(vağa) [صفت، دا] حدديندن آرتيق يتيشميش، ايچی گنجميش، واختيندا بيچيلمه ميش ويا دريلمه ميش.	واقعہ..vaqeə [آد، عربجه] اولقو (فا: اتفاق). event
واغاملاماق..vağam lamaq [تائيرلى انيلم] واختيندا درمه ييب ساخلاماق.	واقعی..vaqei [آد] گرچک (فا: ~). real
واغانيماق..vağanımaq [تائير سيز انيلم] واختيندا دريلمه ييب قالماق.	واقف..vaqif [صفت، عربجه] بيلن، (فا: آگاه). Aware. ۲- (يازار) ماللا پناه واقف م ۱۷۱۷ جى ايلده قازاق ماحاليندا (صلاحلى کندی) آنادان اولوب و قاراباغ کؤچور، واقفين شعرلرينده دويقوسالليق (ليريزم) بؤيوک يثر توتور. واقف قاراباغ خانليغى نين آپاردیغى باغيم سيزليق سياستينه اؤندرليک اتميش. م ۱۷۹۷ ده آغامحمد خانين اليندن قورتولاراق محمدیگ طرفيندن اؤلدورولور. ^{۲۸} ۳- (يازار) (۱۳۳۲-۱۲۶۱ ه ق) ابوالحسن واقف باکی دا فهله ليکله گنجينيرميش، اثرلريندن آز نمونه قاليدير، شعرلر يندن اؤرنک "سن غنى سن حُسند، من اهل فقرم عشقه. من سنه قوربان اولوم، لطف انت تصدق سايله." ^{۱۱۷}
واغانيميش..vağanımıš [صفت] حدديندن آرتيق يتيشميش، اختى اؤتموش.	
واغايماق..vağayımaq [تائير سيز انيلم] واختيندا دريلمه ييب قالماق.	
واغاييميش..vağayımıš [صفت] ايچی گنجميش، اختى اؤتموش.	
واغزال..vağzal [اين، آ] دمير يولو دوراق لاريندا يولجولار خدمت اتمک اوچون اؤزل بينا و تيکيتي.	
واغزالی..vağzalı [اؤزل آد] آذربايجان خالق رقصلريندن بيريدير، سون درجه ظريف، اوره يه ياتان ملوديا، اينجه يوموشاق حرکتلر بو رقصی خالق آراسيندا داها گئنيش ياييمشدير. توی اولمور کی اوردا "واغزالی" انشيديلمه سين. چوخ قديم رقصدير. حاضيردا بو رقص ملوديا سى گلین آداملارینی موشاييت ائدير. "واغزالی" رقصی اولدوقجا جاذيبه لی، قشنگ، سون درجه ليریک رقصدير. اونو اينجه ليکله، بير نؤو، سوزگون، آخيچی حرکتلره اويناماق لازيمدير. ^{۲۴۵}	
واغلار..vağlar [آد، ديرگي] باليق جيل قوشلاردان بير سوئ (فا: خانواده مرغان ماهيخوار). ardeidae	
وافر..vafir [صفت، عربجه] چوخ.	
وافی تبریزی..vafi təbrizi [يازار] ه ۱۰جو يۆزىلده ياشاياراق تورکجه شعرلری واردیر (فا: ~). ^{۱۴۱}	
واقوآز..vaquaz [اؤزل آد] آذربايجان دا کند آدی. ^{۲۴۰}	

وام ۱. vam [آد، فا] بۆرج (فا: قرض). Loan ۲-وام ۲ (صفت، فا) «آرام» آرام کلمه‌سی معمولاً سؤموردینده لام شکلینده و ایستی‌لیک موردینده وام شکلینده ایشله‌نیر، «وام تندیر»، چوخ آرام و یاواش یاواش حرکت ائدن سو.	واگیر.. vagir [آد، فا] یول‌خوجو، مُسری، سرایت ائدن.
وام۲.. vamosibeta [باغلايیجی سۆز، عربجه] بیر بلا و مُصیبت اۆز وئردیکده ایشله دیلن ندا و باغیرتی (فا: ~).	وال.. val [آد، دا] ایپک کیمی بیر نوع پارچا.
وامیق.. vamiq [آد، عربجه] دوست، سئوگیلی (فا: ~).	والترین.. valeryan [آد، طب، روسجا] پیشیک اوتو کؤکۆندن دۆزهلن دوا، سیندیریم سیستمی‌نی دۆزئلهمک اوچون ایشله‌نیر (فا: ~).
وان.. van [آد] گئرمی ده کند آدی {۱-گۆل ۲؛ ۲-وانک: قاپالی یئر، آغاجلی، سۇلاق و گۆرونوملو یئر ۳؛ ۳-باخ: بان، آیری بیرباخیشدا و اۆزللیکه درلمه سۆزلویونون آنلامینی اصلی توتاراق بو کلمه آو سۆزیله ایلگیلی اولایلیر و آوان سۆزو گئتدیکه وان سۆزجویونه دیشیدیر و معناجا آغاجلی و مثشلیک اولاراق آو اولان ویا آو گیزلنن یئر معنا سیندادیر}.	والا.. vala [آد، عربجه] یوکسک، اوجا (فا: بالا رتبه).
وانانادیوم.. vanadiyom [لا] بیر نوع گۆموشو آخ متال (فا: وانادیوم).	والاحضرت.. valahezret [آد] پرنسیس لره وئریلن بیر عنوان (فا: ~).
واناند.. vanand [آد] زکی ولیدی توغان، ین نظریجه قارساق لار و واناندلار بولغار تۆرک طایفالارینین قوللاریندان اولموشلار، باخ: قارساق ۹.	والارود.. valarud [اۆزل آد] زنجان دا کند آدی.
وانفسا.. vanəfsa [ن، عربجه] قیشقیریق، باغیرتی، چیغیر باغیر "بیر وانفسا قویدوکی گل گۆره سن" (فا: ~).	والاشچرد.. valaşcerd [اۆزل آد] رزن ده کند آدی.
وانگ.. vang [اۆزل آد] شرقی تورکوستاندا بیر سیرا حاکملرین شاه مقامیندا اولاراق ایشلتدیکلری بیر عنوان ۱۲.	والای.. valay [آد، روسجا] بیر چرخین دوزگون ایشله‌مه سی، بیرقالانا بیرقالانا اولان حرکت (فا: ~).
وانلیجیق.. vanluciq [اۆزل آد] وانلیجا: مرند ده کند آدی {بالاجا وان ۱۶}.	والایش.. valayış [اۆزل آد] ابهر ده کند آدی.
وانیل.. vanil [فر] بیر بیتگی آدی و بو بیتگی‌نین قورودولموش عطیرلی میوه‌سی (فا: ~).	والای وورماق.. valay vurmaq [تائیرسیز ائلم] والای شکلینده حرکت ائتمک.
واوئیل.. vaveyla [ع، باغلايیجی سۆز] وای فغان.	والالحاصل.. vəlhasil [باغلايیجی سۆز، عربجه] سۆزون قیساسی، قیساسجاسی (فا: ~).
واه.. və [اۆنلم] آجیما و اوزونتو آنلادان بیر سۆز، آجیما (فا: ~). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} و{۱}.	والده.. valide [آد، عربجه] آنا، ماما (فا: مادر). mother
واهیمه.. vahime [آد، عربجه] قورخونتو، اۆرکونتو، خیالی قورخولو شئی لر (فا: ~). fear	والدین.. valdeyn [آد، عربجه] آنا (فا: پدر مادر). parents
واهی.. vahi [صفت، عربجه] بوش، ساچما، یاوا (فا: بیهوده). chimerical	والس.. vals [آد، فرانسیزجا] جۆت اوینانیلان بیرجۆر سالون دانسی (فا: ~)
وای.. vay [اۆنلم] قورخو جوشقو آغری و تعجب کیمی دویقو و حس‌لری افاده‌اندن بیرسۆز، شاشما و چاشما بیلدیرن سۆز. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} و{۱}.	والسلام.. vəssəlam [آد، عربجه] سۆزون قیساسی، ایش قورتاردی، یوقدر مفهوم وندا بیر سۆز، (فا: ~).
	واللاه.. vallah [ع، با] آلاها آند اولسون (فا: وللاه). by god
	واللاهی.. vallahi [آد، عربجه] تانری یا تانیق توتاریم (فا: وللاهی). by god
	والوخ.. valux [آد] آرابانین دۆنلگه سی، آرابانین اؤن تکرلرینی دۆندرلر حصّه.
	والور.. valor [صفت، عربجه] نفت له یانان بالاجا ائو چیراغی، پیلته §
	واله.. valəh [صفت، عربجه] وورغون، مفتون، حئیران (فا: ~). ۲-واله ۲ (یازار) کربلائی صفی شوشالی شاعردیر، (اثری: وُجودنامه)، عابباسقولو قاراباغ شاعری اونون اوغلودور ۱۴۲. ۳-واله ۲ (یازار) محمود دست پیش باکیلی شاعردیر.
	واله‌اندیجی.. valeh edici [آد] حئیران ائدن، مفتون اندیجی.
	واله‌انه.. valehanə [ظرف] حئیران و مفتون اولموش حالدا.
	واله‌لیک.. valehlik [آد] حئیران‌لیق، مفتون لوق.
	والی.. vali [آد، عربجه] ائل بی، بۆلگه بگی (فا: ~).
	والیبال.. valibal [آد، فرانسیزجا] ال توپو (فا: ~).

وایان..vayan [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {یتل تانری سینین یثری}.	وئردی..verdi [آد] ۱-بللی بیر زاماندا بیر بوردان آخان سؤمقداری ویا بیر ایلکن تئلدن گئچن الکتریک مقداری، کاپاسیته. ۲-آلی آچیق، باغیشلاهیجی، احسان وئرن.
وایخیئر..vayxır [اؤزل آد] ماهنشان دا کند آدی. نخجوان، دا بولاق آدی.	وئردی خان..verdixan [تاریخی اؤزل آد] آلتین اوردو دؤولتی، خانلاریندان.
وایسیلانماق..vaysılanmaq [باخ] وایسینماق.	وئردیرتمک..verdirtmek [اندیرگن انیلم] وئردیرمک ایشینی گؤردورمک.
وایسینماق..vaysınmaq [تائیرسیز انیلم] آخ وای ائتمک، حیفسی لنمک، چوخ تاسف ائتمک.	وئردیرمک..verdirmək [اندیرگن انیلم] وئرمک ایشینی گؤردورمک.
وایقان..vayqan [اؤزل آد] شبستر دا کند آدی.	وئردیش..verdiş [آد] وئردیرمک ایشی.
وایقانلی..vayqanlı [صفت] اساسسیز اولراق آدی پیسیلگه چیخمش، هئچ کسین آدی وایقانلی اولماسین {وای+قان}.	وئرژن..verjin [ایف آ] دییشیک بیچیم، دیشگه (فا: آلترناتیو).
وایکینگ..vayking [ایسکاندیناوی دیلریندن، آ] قدیم ایسکاندیناوی دنیز دؤیوشچوسو.	وئرگی..vergi [آد] ۱-قازانجلاردان آلیان پول (فا: مالیات) tax ۲-یتیری، استعداد، بیرنین دوغوشدان صاحب اولدوغو اییی اؤزللیک "آلاه وئرگی سی" {برگی، بیرگو}.
وایلی..vaylı [صفت] فلاکتلی، تلاشلی.	وئرگی توپلایان..vergi toplayan [آد] وئرگی چی (فا: تحصیلدار) tax collector
وایمند..vaymënd [اؤزل آد] اراک-طخوران دا کند آدی.	وئرگی لندیرمک..vergiləndirmək [تائیرلی انیلم] وئرگی باغلاماق.
واییلتی..vayıltı [آد] وای سسی، آخ اوف سسی.	وئرگی لندیریلمک..vergiləndirilmək [بلسیز انیلم] وئرگی یه باغلانماق.
واییلداشماق..vayıldaşmaq [قا، دا] بیرلیکده واییلداماق.	وئرگی له مک..vergilemək [تائیرلی انیلم] وئرگی قویماق.
واییلداما..vayıldama [آد] واییلداماق ایشی.	وئرگی ییغان..vergi yığan [صفت] وئرگی ییغماقلا مشغول اولان گؤرولی (فا: تحصیلدار). tax collector
واییلداماق..vayıldamaq [تائیرسیز انیلم] آخ وای ائتمک، اینیلده مک، زاریماق، زاریلداماق.	وئرگیچی..vergiçi [صفت] وئرگی توپلایان کیمسه، آلیجی، تحصیلدار، وئرگی ییغان. tax collector
وئتو..veto [آد، لا: لغو] ۱-حقوقدا: بیردؤولت ویا بیر اورقانی باشقاسینا بیر قرارین حیاتا گئچیریلمه سینی کسین حالدا ویا قوشوللو اولراق قاداغان ائتمه سی. ۲-اولوسلار آراسی تشکیلاتلاردا بیر عضون، اکثریتین چیخاردیغی قرارین قبول ائدیلمه سینه مانع اولان اعتراضی (فا: وتو).	وئرگیچی لیک..vergiçilik [آد] وئرگی آلمایشی، وئرگی آلمانا بولیتیکاسی.
وئج..vec [آد، ع+وجه] وئژ، یارارلیق گؤسترمه، یاراما "وئجینه آلمیر: سایمیر"، چوخلو منفی جمله لرده ایشیله نیر.	وئرگی سل..vergisil [صفت] وئرگی ایله ایلگیلی (فا: مالیاتی) pertaining
وئجسیز..vecsiz [صفت] گرکسیز، یارارسیز، دیرسیز، ایشه گلمز، وئجسیز سؤز دانیشما "سندیه بئر نئچه وئجسیز قوزا اودا قسمت اولار دونقوزا، آتا سؤزو" (فا: الدنگ). clown	وئرگی سیز..vergisiz [صفت] وئرگی سی اولمایان ایش و صنعت.
وئجسیزلیک..vecsizlik [آد] یارارسیزلیق، فایداسیزلیق.	وئرگی لر..vergiler [آد] تورلو وئرگی لر (فا: عوارض). charged
وئرآل..veral [باخ] آلوتر، آلیش وئریش.	وئرگی لی..vergili [صفت] وئرگی سی اولان، وئرگی سی اولمایان.
وئرآن..veran [اؤزل آد] وارآن: جولفا (بباغ)، هئتری (حقایا) دا کند آدی.	وئرلیش..verliş [آد] گؤندمه اولان برنامه (فا: برنامه). programme
وئرکیال..vertikal [آد، لا] دیککی، شاقولی، عمودی (فا: عمودی).	وئرلمک..vermək [تائیرلی انیلم] بیرشئی بیرینه باغیشلاماق، بیر شئی بیرینه یتیرمک، اؤده مک، چاتدیرماق، تاپشیرماق {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن (بئرمک)}.
وئرخییان..verxiyan [اؤزل آد] زاقاتالا دا کند آدی.	وئرملی..verməli [صفت] وئرلمه سی گرک (فا: دادنی) payable
وئرذره..verdərə [آد، دا] وئرذره: سطیل (فا: سطل). pail	وئرنی..verni [آد] جنجیم کیمی آتجاق اوندان ساده بیچیملی بیر دؤشه نک، سیله و سوماخ دا دئییلیر، وئرنی ده معمولا اژدها، قوش ویا ۱۲ حیوانلارین نقشی سالیانار، گویا وئرنی سؤزو بولغار دیلینده و

وراهول..vərahul [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی {۱-وارماق و آغول سۆزلریله ایلگیلی اولاییلیر و معناجا واریلان آغور دئمکدیر و گنلیکلک حئیوانچیلیق ایشیله ایلگیلیدیر. ۲-۴}.	وحشیت..vəhəşit [آد، عربجه] یابانی لیک، وحشی لیک (فا: ~).
ورامین..vəramin [اؤزل آد] ۱- تهرانین ۳۵ کیلومتر گونئی دوغوسوندا شهر آدیدیر {آذربایجان یئر آدلاریندا وراغول، وراؤوو، وِردَن، وِردَوَه کیمی آدلار ورامین آدینا اوْیان آدلاردیر، ورامین سۆزو ایکی بؤلومدن دۆزلمیشدیر، "ورا" ویا "وارا" سۆزو وارماق و ییترمک معناسیندا و "مین" سۆزو سایى اولاراق یئر آدلاریندا بؤیوک و چوخلوق مفهومی وثریر و بو آد واریلان مینلرجه ائو معناسیندادیر و بؤیوک وادی مفهومیوندادیر}. ۲-ورامین بؤلگه سینده تۆرک کندلری: ایجدانک (۶ک گد * ۱۱۲۰ / یتو)، حصار کلک (۱۶ک ق * ۴۸۰ / یتو)، حصارچوپان (۱۸ک گد / بوش)، قلاتنو عرب (۶ک گد * ۲۳۰ / یتو)، قَرچَک (۱۶ک ق ب * ۱۴۰)، قارا بولاق (۹ک ق * ۸۰ / غتو)، قیرمیزتپه (۲۹ک ق د * ۲۸۰ نفر)، قیشلاق کریم آباد (۱۸ک ق د * ۲۰۰ / یتو)، کؤشک (۲۵ک ب * ۱۰۰ / یتو)، کهنه گل (کؤهنه گؤل) (۱ک گ * ۵۵۰ / یتو)، یام (۱۵ک ق د * ۱۶۰ / یتو).	وحوش..vuhuş [آد، عربجه] وحشی لر، چۆله عاید اولانلار (فا: ~).
ورامینک..vəraminək [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی.	وحی..vəhy [آد، عربجه] اسلام دینی جه تانری طرفیندن پیغمبره الهام اولونان سۆز (فا: وحی).
ورانداز..vərəndaz [ظ، فا، دا] گۆتورقوی، اؤلچو بیچیمه یوخلاما (فا: ~).	وحید..vəhid [صفت، عربجه] تک، یالئیز. single
وراوئیین..vəravəyin [اؤزل آد] میانا دا کند آدی، باخ: ولئیین.	وحیده اسماعیل زاده..vəhida [بازار] گونش ۱۳۵۳ (م ۱۹۷۴) تبریزده آتادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .
وراؤوو..vərovü [اؤزل آد] مراغادا کند آدی {قالا، ساغلام ائو}.	وحیده کاظمی..vəhida [بازار] گونش ۱۳۴۹ (م ۱۹۷۰) تبریزده آتادان اولدو، تورکجه شعرلری واردیر ^{۵۲} .
ورتون..vərtun [اؤزل آد] قزوین-معلم کلایه دا کند آدی.	وحیدی تبریزی..vəhida tēbrizi [بازار] شاه عباس ثانینین تاریخچسی و ۲جی شاه صفی نین وزیرى ایدی، تورکجه دیوانی واردیر ^{۲۸} .
ورته..vərəsə [آد، عربجه] قالدیجی لار (فا: وارثین).	وحیدی..vəhidi [بازار] حاجی رحیم وحیدی قازاخلیدیر و تۆرکجه شعرلری واردیر ^{۱۱۷} .
ورد..verd [آد، عربجه] دعا (فا: ورد).	وخامت..vəxamət [آد، عربجه] قورخولاجاق وضعیت (فا: ترسناکی).
وردان..vərdan [اؤزل آد] واردان: سالماس دا کند آدی {وار+ تان: زنگین و آیدین}.	وخیم..vəxim [صفت، عربجه] قورخولو، چوخ تهلیکه لی (فا: ~).
ورده نه..vərdənə [آد] خمیر و بنزر شیلری یایماق اۆچون آغاجدان قایریلان اوزون قاسناق بیچیملی آلتلرین گنل آدی.	وداد..vidad [صفت، عربجه] دوستلوق، محبّت (فا: ~).
ورده نه له مک..vərdənələmək [تاثیرلی انیلم] ورده نه ایله یایماق، یاستی لاماق.	ودادی..vidadi [اؤزل آد] (م ۱۷۰۷-۱۸۰۸) ماللاولی و دادی واقفله چاغداش و یاخین دوست ایدی (اثری: مصیبت نامه) ^{۲۸} .
ورده وه..vərdəvə [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {ور+دوه: دوه قلاسی}. ^{۶۶}	وداع..vəda [آد، عربجه] گۆروشوب بیریریندن آیریلمما، خداحافظ لیک (فا: وداع) farewell.
وردیزه..vərdizə [اؤزل آد] هنریس ده کند آدی {ور+دیزه: دۆز قلا}. ^{۶۶}	وداع ائتمک..vəda etmək [تاثیرسیز انیلم] گۆروشه رک آیریلماق.
وردیش..vərdiş [آد، فا] ورزش: ایدمان، ایسپور (فا: ورزش).	ودود..vədud [صفت، عربجه] چوخ مهربان.
وردین..vərdin [اؤزل آد] اهر ده کند و چای آدی {ور+تین}. ^{۶۶}	ودیعہ..vədiə [آد] امانت (فا: ودیعه). deposit
ورزان چای..vərzəncay [اؤزل آد] هشتپر ده چای آدی.	ور..vər [آد] ۱-اکین لرده کردی دوواری، اکین هنره سی، کردی سینیری ۲-سهم، حصّه "منیم وریمدن بؤگون ایشه گئت" {بار/ وارماق فعلینه باغلیدیر، هر ور بیرینین واریلان یئری ویا اکین ده او یئرین واریللا بیلجک یئری و سینیری دیر و اکینجی معنادا شخصین واریللا بیلن مقامی دئمکدیر، بو کلمه یئر آدلاریندا قالا/ دۆ مفهومیوندا ایشله نیر}.
	ورآث..vurraş [آد، عربجه] وارث لر (فا: وارث ها).
	وراثت..vərasət [آد، عربجه] وارث لیک، قالدیتیم، بیرینین وصیتینه گۆره اولوموندن سوئرا اونون مال و مۆلکونه یاخین لارینین صاحب اولما حقوقو (فا: ~). heredity

ورزق..vərzəq [آذ] فریدن شهرینده بیر کندستان آدی.	ورمزیار..vərməzıyar [آذ] ماکی، میانا، اؤرمیه ده کند آدی .
ورزقان..vərzəqan [آذ] میانادا کند آدی {واریزقان: واریلان}.	ورن..vəren [آذ، باخ: ورا] باغلارین یانیندا اکین محصولونو سرمک اوچون اولان یئر.
ورزقان..vərzıqan [آذ] اهرین ۴۳ کیلومتر گۆتباتان طرفینده دیر، ش ۱۳۲۰ده نفوسو * ۱۴۰۰ نفر تورک قنید اولوبدور. تاریخی- وگۆرمه لری یئرلریندن: جووشین قالاسی، چیچکلی بؤلگه سی {۱- واریزقان: واریلان و صاحب اولونان بؤلگه؛ ۲- وارساقان: وار+ساغ+ان: ساغلام و زنگین یئر ^{۱۱۴} }.	ورنه..vərnə [آذ] تبریز ده کند آدی {ورن+ه}.
ورزقان چای..vərzıqan çay [آذ] ورزقان و میانا دا چای آدی.	ورنکش..vərenkeş [آذ] میانا دا کند آدی {ورن+کش}.
ورزی..vərzi [آذ] اکین یوزالغی (فا: تره تیزک) <i>lepidium sativum</i>	ورنیاب..vərenyab [آذ] اردبیل ده کند آدی {ورن+آو}.
ورژان..vərjan [آذ] تبریز ده داغ آدی {وار+سان}.	وروان..vərvan [آذ] فرمهین ده کند آدی.
ورسیال..vərsiyal [آذ] داش کسن ده داغ آدی (۱۷۳۹) ^{۲۴۰} .	ورود..vurud [آذ، عربجه] گلیش، گیریش، گیریش یئری (فا: ~).
ورشگست..vərşikəst [آذ، فا] سینقین، افلاس (فا: ~).	وروق..vəruq [آذ] آوج ده کند آدی.
ورشوو..vərşo [آذ] مس جینقو و نیکل متال لارینین قارشیمیندان اله گلن و گۆموشه بنزر پاسلانماز بیر متال (فا: ~).	وره گۆل..vəregül [آذ] بوستان آباد دا کند آدی.
ورطه..vərtə [آذ، عربجه] اوچوروم، تهلیکه (فا: خطر).	وره زن..vərezən [آذ] اکین یئرلرینین قیراغیندا میوه و اکین حاصلین قوروتماق اوچون آیریلان بالاجا یئر {باخ: ورا}.
ورق..vəraq [آذ، عربجه] کاغاذ یاپراغی، یاپراق ورقه، یاپراق (فا: ~). leaf	وره نوو..vərenov [آذ] وره نه: اردبیل، تبریز ده کند آدی {۱- واریلان آنا یورد ۲- ورا: آنا ورا}.
ورقا و گۆلشاه..vərqa və gülşah [آذ] یوسف مداح ین یازدیغی تورکجه مثنوی نین آدی (۸جی عصر) ^{۳۸} .	وره ور..vərevər [آذ، طرف] یاواش یاواش، آددیم آددیم "وره ور یاخینا گلدی" {وره وره، باخ: وارماق}.
ورقستان..vərqıstan [آذ] رزن ده کند آدی.	وریان..vəryan [آذ، باخ: ورا] ورن، ورن، جیه "سو گلر آخار گئدر. وریانین ییخار گئدر. دۆنیا بیر پنجره دیر. هر گلن باخار گئدر."
ورق لئمه..vəreqlənmə [آذ] ورق ورق اولما (فا: تورق). lanination	وز..vəz [آذ] وزی، اینسان و حیواندا مختلف سیوی ماده لری اؤره تن اورقان، تومور (فا: غده). gland {دیوان لغات تورک ده ایشله نیب دیر، سن {بئز، باخ: بئز}.
ورقه..vərqə [آذ] هشتیری ده کند آدی {باخ: ورگه، آباد یئر ^{۶۶} }.	وزارت..vizaret [آذ، عربجه] باخانلیق، وزیرلیک، ناظرلیک (فا: ~) ministry
ورقه..vəraqə [آذ، عربجه] کیچیک ورق.	وزارت آبادانی..vizaret e abadani [آذ] بایندیرلیق ناظرلیگی، بایندیرلیق باخان لیغی (فا: ~) ministry of development and housing
ورکش..vərkeş [آذ] شبستر ده کند، داغ، چای آدی، ملایر ده کند آدی. {ور+کش}.	وزارت آموزش و پرورش..vəzart e amuzeş və pərvəriş [آذ] اؤیرتمه و ائیتیمه ناظرلیگی، اؤیرتمه و ائیتیمه باخانلیغی (فا: ~). ministry of education
ورگه..vərgə [آذ] بو کلمه بیر سیرا یئر آدلاریندا اؤزونو گۆسته ریر، ور سؤزونه باغلی اولاراق دؤزوملو و منظم یئر معناسیندادیر "ورگهان، ورگه سر، ورگه ساران، ورقه. {ورگه / ورقه: آباد یئر ^{۶۶} }.	وزارت امنیت..vizaret e əmniyyət [آذ] گۆنلیک ناظرلیگی، گۆنلیک باخانلیغی (فا: ~). ministry of social security
ورگهان..vərgəhan [آذ] اهر ده کند آدی. {باخ: ورگه}.	وزارت امور خارجه..vizaret e umure xaricə [آذ] دیش ایشلری ناظرلیگی، دیش ایشلری باخانلیغی (فا: ~). ministry of foreign
ورگه دوز..vərgədüz [آذ] یاردملی دا کند آدی ^{۲۴۰} . {باخ: ورگه}.	وزارت بهداری..vizaret e behdari [آذ] ساغلیق ناظرلیگی، ساغلیق باخانلیغی (فا: ~). ministry of health
ورگه ساران..vərgə saran [آذ] اردبیل ده کند آدی. {باخ: ورگه}.	وزارت جنگ..vizaret e cəng [آذ] ساوونما ناظرلیگی، ساوونما باخانلیغی (فا: ~). ministry of war
ورلهمک..vərləmək [آذ] اکین یئرینی هئره لرله بیر بیریندن آیرماق.	
ورم..vəram [آذ، عربجه] شیش، کؤپمه، کؤپوش، شیشیم (فا: ~).	
ورمانلو..vərmanlu [آذ] قنیدار دا کند آدی.	

وزارتخانه..vizarətxana [آد] باخانلیق (یثری)، ناظرلیک، وزیرین ادارهسی، (فا: وزارتخانه). ministry	وزی..لی..vəzili [صفت] وزیسی اولان، وزی چیخیمیش (فا: عدّه دار).
وزارت دادگستری..vizarət e dadgostəri [آد] یارقیلیق ناظرلیگی، یارقیلیق باخانلیقی، عدالت ناظرلیگی (فا: ~). ministry of Justice	وساطت..visatət [آد، عربجه] آرادا واسطه اولما (فا: ~). mediation
وزارت دربار..vizarət e dərbar [آد] سارای ناظرلیگی، سارای باخانلیقی (فا: ~). ministry of court	وسایط..vəsayit [آد، عربجه] آراج لار، واسطه لر (فا: ماشین ها).
وزارت راه و ترابری..vizarət e rah və tərabəri [آد] یول وداشیما ناظرلیگی ویا باخانلیقی (فا: ~). ministry of roads and transportation	وستلو..vəstli [اؤزل آد] ساوه همدان شاهستون ائلی نین لک بؤلۈگونه باغلی بیر تۆرک طایفاسی ^{۹۸} .
وزارت فرهنگ..vizarət fərhang [آد] مدنیت ناظرلیگی، ایتیم باخانلیقی (فا: ~). ministry of culture	وسط..vəsət [آد، عربجه] ۱-اؤرتا middle. ۲-اؤرتام (فا: میان).
وزارت کار..vizarət e kar [آد] ایش و چالیشما ناظرلیگی، ایش و چالیشما باخانلیقی (فا: ~). ministry of labor	وسع..vos`/vüs` [ظرف] گنیشلیک، الیتدن گنلی (فا: توانایی). ability
وزارت کشاورزی..vəzart e kəşvərzi [آد] اکین چیلیک ناظرلیگی، اکین چیلیک ویا تارالایق باخانلیقی (فا: ~). ministry of agriculture	وسعت..vüsət [آد، عربجه] گنیشلیک، اؤزام (فا: ~). extent
وزارت کشور..vizarət e keşvər [آد] ایچ ایشلر ناظرلیگی، ایچ ایشلر باخانلیقی (فا: ~). ministry of Interior	وسکه محله..vəskə məhəllə [اؤزل آد] رضوانده ده کند آدی.
وزارت منابع طبیعی..vizarət e mənabə təbii [آد] دوغال قایناق لار ناظرلیگی ویا باخانلیقی (فا: ~). ministry of natural resources	وسمق..vəsməq [اؤزل آد] رزن و ساوه-رازقان دا کند آدی.
وزرا..vüzəra [باخ] وزیرلر، باخانلار، ناظرلر.	وسمه..vəsmə [آد، عربجه] قادین لارین قاشلارینا چکدیکلری قارا بویا (فا: ~).
وزلر..vəzlər [آد] غده لر (فا: غدد). glands	وسواس..vəsvas [باخ] واسواسی.
وزمستان..vəzmistan [اؤزل آد] آستانا دا کند آدی.	وسوسه..vəsvəsə [آد، عربجه] شبهه، تردّد، اضطراب و قورخو کیمی شئی لرین اولمادیغی حالدا خیالا گلن شئی، قوروتو، ایشکیل (فا: ~).
وزن..vəzn [آد، عربجه] چکی، آغیرلیق (فا: سنگینی).	وسیع..vəsi [صفت، عربجه] گنیش (فا: گسترده). large
وزنه..vəznə [آد، عربجه] چکی داشی (فا: ~).	وسيله..vəsile [آد، عربجه] ۱-سبب، بهانه. ۲-آراج قورغو، آیقیت (فا: ~).
وزنه..vəznə [اؤزل آد] سؤلدوز دا کند آدی.	وشمه سرا..voşməsəra [اؤزل آد] بازارماسال دا کند آدی.
وزهرگ..vəzərk [آد، بیتگی] آلاق اوتلاریندان بیر بیتگی (فا: گیاهيست).	وصال..visal [آد، عربجه] ۱-قووشما، چاتما. ۲-اؤلنمه (فا: ~).
وزهری..vəzəri [آد، بیتگی] ییشیلن کیچیک یاپراقلی آجی تهر بیر بیتگی.	وصایا..vəsayə [آد، عربجه] وصیت لر (فا: ~).
وزی..vəzi [باخ] وز.	وصف..vəsf [آد، عربجه] تائیتما، تائیتمالیق، بیرینین مالیک اولدوغو صفت و اؤزل لیک لر (فا: تعریف). description
وزیجیک..vəzicik [آد] وزجیک: کیچک وزی، تومورجوق (فا: غده).	وصف حال..vəsf-i-hal [آد، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبدر] آذربایجان تورکجه سینده بو نوع قوشقو مضمونجا سئودگی شئی آنلاتیر و قورولوشجا مصع لری مختلف هجadan تشکیل تاپیلیر، اؤرنک "گؤیده بیر قوزو گؤردم. توکو قیرمیزی گؤردوم. آچدیم جنت قاپی سین. سئودگیم قیزی گؤردوم." ^{۷۴، ۷۳}
وزیر..vəzir [آد، عربجه] باخان، ناظر minister	وصفی سای..vəsf-i sayı [آد] ترتیبی سای، دؤزومسل سای (فا: عدد وصفی، عدد ترتیبی). an ordinal number
وزیروف..vəzirof [آد] آذربایجانین اؤنلویازارلاریندان.	وصل..vəsl [آد، عربجه] سئوگیلی یه قووشما، وصال (فا: ~).
وزیلر..vəzilər [آد] غده لر (فا: غدد) glands	وصلت..vəslət [آد، عربجه] ۱-قووشما، یتیشمه، چاتما. ۲-اؤلنمه (فا: ~).
	وصله..vəslə [آد] یاماق (فا: ا). patch
	وصله..vəslə [اؤزل آد] قرو-گول تپه ده کند آدی.

وُصول..vusul [آد، عربجه] اولاشما، اله گتیرمه (فا: ~). reception	کۆمپانیین ۱۶ ک. قوژئی اینده اولاراق * ۴۲۲۰۰ نفر نفوسو تورک و فارس دیلار.
وصی..vəsi [آد، عربجه] وصیت ائدهرک بیرینین یرینه ایشلرینه یتتیرن (فا: ~)	وُقی عاشقو..vəfs aşıqlu [آؤزل آد] رزنده ۵ کندیستانیندن بیرى اولاراق ۱۴ کندی و ۶۵۰۰ نفر نفوسو * واردیر.
وصیت نامه..vəsit namə [آد] یازیلی وصیت، وصیت بلگه سی.	وفق..vıfıq [آد، عربجه] اوپوم (فا: سازگاری). concord
وصیت..vəsit [آد، عربجه] بیرینین اولوموندن سونرا عمل اولونماسی ایسته نیلن ایشلر (فا: ~).	وفور..vüfür [آد، عربجه] چوخالما، چوخالیش (فا: فراوانی).
وصیت سیز..vəsiyətsiz [صفت] وصیتی اولمایان (فا: بی وصیت). instate	وقاحت..viqahət [آد، عربجه] اؤزوسوسوزلوق، حیاسیزلی (فا: ~).
وضع..vəz [آد، عربجه] حال، دوروم (فا: حال). state	وقار..viqar [آد، عربجه] آغیر باخیشلیق، باش اوجالیق (فا: ~).
وضعیّت..vəziyyət [آد، عربجه] دوروم، حال (فا: حال). situation	وقارسیز..viqarsız [صفت] ویقاری اولمایان (فا: بی وقار). ungraceful
وضو..vüzü [آد] دستاماز (فا: ~). ablution (before the prayer)	وقارلی..viqarlı [صفت] ویقاری اولان (فا: باوقار). graceful
وضوح..vuzuh [آد، عربجه] آچیق لیق، آیدین لیق (فا: ~).	وقایع..vəqayə [آد، عربجه] اولای لار (فا: ~).
وطن..vətən [آد، عربجه] یورد، آنا یورد (فا: ~). native country	وقت..vaxt [باخ] واخت.
وطن پرور..vətən pərvər [ع+فا، صفت] یورد سئور (فا: ~).	وقعه..vəqə [آد، عربجه] قضیه، باش وئرمیش اولای (فا: ماجرا).
وطن دناش..vətəndaş [آد] یورد داش (فا: هموطن).	وقف..vəqf [آد، عربجه] اسلامجا بیرینین طرفیندن بیر ایش اؤچون باغیشلانان مال وهر شئی (فا: ~). pious
وطن سئور..vətən sevər [ع+تو] یورد سئور کیمسه (فا: ~).	وقفنامه..vəqfnamə [آد] وقف بلگه سی (فا: ~).
وظایف..vəzayif [آد، عربجه] گؤرولر (فا: ~).	وقفه..vəqfə [آد] دورقو (فا: ایست). pause
وظیفه خوران..vəzifə xoran [آؤزل آد] هشتیری ده کند آدی.	وقفیات..vəqfiyat [آد] وقف اولونموش شئی لر و مال لار.
وظیفه..vəzifə [آد، عربجه] اؤدو، گؤرو (فا: ~).	وقفیه..vəqfiyə [آد، عربجه] وقف اولونموش، باخ: وقفنامه (فا: ~).
وعد..və`d [آد، عربجه] بیر ایشی گؤرمه یه بیرینه سؤز وئرمه (فا: ~).	وقفاسلی..vəqqaslı [آؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.
وعده..və`də [آد، عربجه] سوره (فا: وقت). promise	وقوع..vuqu [آد، عربجه] وار اولما، میدانا گلمه (فا: ~). happening
وعظ..və`z [آد، عربجه] اؤیود، صحبت، سؤیله مه (فا: ~). preaching	وقوعات..vuquat [آد، عربجه] اولموش حادثه لر (فا: ~).
وفا..vəfa [آؤزل آد] مهدی قولوخان وفا (۱۲۷۳-۱۳۱۸ هـ ق) شوشالی شاعر دی و آناسی شاعره خورشید بانو ناتوان دیر ^{۱۱۷} .	وقوف..vuquf [آد، عربجه] آنلاما، بیلمه، بیلگی (فا: ~).
وفاء..vəfa [آد، عربجه] سئوگی باغلیلیغی، ایلقار (فا: ~). loyalty	وقیح..vəqih [صفت] اوزو سوسوز (فا: بی آبرو). impudent
وفات..vəfat [آد، عربجه] اولوم، اؤلمه (فا: فوت).	وکالت..vəkalət [آد، عربجه] وکیل لیک، بیر ایشی گؤرمک اؤچون بیرینه وئریلن حقوق (فا: ~). agency
وفادار..vəfadar [صفت] ایلقارلی (فا: ~). loyal	وکالتا..vəkaləten [آد، عربجه] وکالت یول ایله (فا: ~). by proxy
وفادار..vəfadar [آؤزل آد] هشتیری ده کند آدی.	وکالتنامه..vəkalətnamə [آد] وکالت بلگه سی (فا: ~). letter of attorney
وفاسیز..vəfasız [صفت] ایلقارسیز (فا: بی وفا).	وکلا..vükəla [آد، عربجه] وکیل لر.
وفاسیزلیق..vəfasızlıq [آد] ایلقارسیزلیق (فا: بی وفایی). Infidelity	وکیل..vəkil [آد، عربجه] وکالت ایشی گؤرن کیمسه (فا: ~). a member of paliament
وفاق..vıfaq [آد، عربجه] اوپوشما (فا: سازگاری). harmony	وکیل..vəkil [آؤزل آد] تۆرکمن - تکه - توختامیش بویلا رینداندیر ^{۱۵۸-۱۱} .
وفالی..vəfali [صفت] ایلقارلی، وفاسی اولان (فا: باوفا). loyal	وکیل..vəkil [آؤزل آد] ماکی دا کند آدی.
وفالی لیق..vəfaliqlıq [آد] وفالی اولما (فا: باوفایی). faithfulness	وکیل آباد..vəkil abad [آؤزل آد] اردبیل و فسا دا کند آدی.
وفرچین..vəfrəcın [آؤزل آد] رزن ده کند آدی.	وکیل داغی..vəkil dağı [آؤزل آد] باخ: سنجید (کیوی).
وفس..vəfs [آؤزل آد] اراک شهرینین ۴ بخش ایندن بیرى اولاراق ۳ کندیستانی واردیر (وفس، شراء، بزچلو)، بخشین ۱۵۸ کندی و * ۷۷۰۰۰ نفر نفوسو واردیر، بخش و کندیستانین مرکزی وفس،	وکیل قیشلاق..vəkil qışlaq [آؤزل آد] قشیدار دا کند آدی.

وگەر..vəgər [ع، فا، باغلاييجی] مگر (فا: مگر).	وله زیر..vələzir [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.
ول..vel [آد] بیر نوع تاخیل دؤیمه آلتی، خرمن دؤیمک اوچون (قاسناق شکلینده) آغاج او یوقلارینا گنچیریلیمیش داش ویا دمیر قیریتیلاریندان دۆزهلن قورقو بو وسیله خرمن دؤیمک اوچون بیر ور وردیف اوستونده حرکت ائتدیگی اوچون ور سؤزیله ایلگیلیدیر.	وله میر..vələmir [آد، یتگی] آریایا بنزر و یشم اوچون اولان بیر نوع یتگی، یولاف (فا: نوعی جودوسر). avena {باخ: بله میر}.
ولادت..viladət [آد، عربجه] دوغوم، دوغوش (فا: تولد). birth	وله..vələ [آد] بیر بابانین گؤتوره ییله جهیی قدر اوت و کولش، بیر قوجاق دولوسو اوت، شله {باخ: وره / ور}.
ولادی..viladı [ع، صفت] دوغوشدان (اولان) (فا: ولادی).	ولی بگ..vəlibəy [اؤزل آد] یاستیکند ده کند آدی.
ولازجرد..vilazcerd [اؤزل آد] بوین زهرا و بزچللو دا کند آدی.	وله زیر..vələzir [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی
ولاکن..vələkin [ع، با] لاکن، اما، آنجاق، فقط (فا: ~).	ولی..vəli [آد، عربجه] بیرینین وارثی و یتیرنده اوتورانی، یاردیمچی.
ولایات..vilayat [آد، عربجه] ولایت لر، بؤلگه لر (فا: ~).	ولی..vəli [باغلاييجی سؤز، فا] آما، لاکن (فا: اما). but
ولایت..vəlayət [آد، عربجه] ۱-ولی لیک، یتکه، اؤتوریته. ۲-اؤل. ۳-بؤلگه (فا: ~). province	ولی..vəli [اؤزل آد] تک ویا ترکیبی حالدا یشر آدی اولراق ایشله-نیر، باخ: یشر آدلاری (ان آزی ۱۶ آد سایماق اولار).
ولایتی..vəlayti [صفت] بؤلگه سل، بؤلگه لیک (فا: مربوط به ولایت).	ولید آباد..Vəlidabad [اؤزل آد] کومیجان دا کند آدی.
Provincial ۲-ولایتی [آد، عربجه] آذربایجان کلاسیک موغام لارینین ترکیبینه اولان اساس شئبلرین بیرین آدی.	ولیدر..vəlidər [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی.
ولئین..vəleyin [اؤزل آد] میانادا کند آدی {ول انوی (بوغدا دؤین)}.	ولیس..vəlis [اؤزل آد] تاروم و تاروم دا چای آدی.
ولچین..vəlçin [اؤزل آد] قزوین ده داغ آدی.	ولستان..vəlistan [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {ول / بل / بئل + یستان: داغ بئلینده یئله شن یشر}.
ولد الزنا..vələdeznə [آد، عربجه] بیج (فا: ~). bastard	ولیعهد..vəliəhəd [آد، عربجه] پادشاهین یشرینی توتمالی اولان شخص (فا: ~).
ولده..vələd [آد، عربجه] اوغول، چوجوق، اوشاق، بالا (فا: ~). son	ولیکن..vəlikən [ظرف] ولی (فا: لاکن). but
ولد آباد..vələdabad [اؤزل آد] بوین زهرا دا کند آدی.	ولیم..vəlim [باخ: بلیم، آ] چورچوپ، شله "بیر باغ ولیم".
ولدیان..vəldiyan [اؤزل آد] خوی دا کند آدی {۱-باخ: وللی. ۲-شخص آدی}.	ولیمه..vəlimə [آد، عربجه] قوناقلیق (فا: مهمانی).
ولس..vələs [آد، یتگی] اودونجاغی برک، قوللو بوداقلی، اوجا مئشه آغاجی، "ولس آذربایجانین آشاغی داغ قورشاغی مئشلرینده ان چوخ یاییلمیش آغاج لاراندیر".	ولینجه..vəlinçə [اؤزل آد] مراغادا کند آدی {ول: بوغدادوین، ولیم: اودون}.
ولع..vələ [آد] آج گؤزلوق (فا: آز). voracity	ولینده..vəlinde [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {باخ: وللی}.
ولگرد..vəlgərd [آد] دله گئی، ییسه سیز و کوچه لری گزن (فا: ~). vagrant	ولی نعمت..vəlinəmət [آد، عربجه] بیرینی بؤیودوب بسله ین (فا: ~).
ول له مک..vəlləmək [تاثیری ایلیم] ول له خرمن دؤیمک، تاخیل دؤیمک.	ون..vən [آد، یتگی] قایینی آغ، برک اودونجاغی مئشه آغاجی {درخت زبان گنجشک}.
وللی..vəlli [اؤزل آد] هئریس ده کند آدی {ول (بوغدا دؤین) یشری}.	وناوا..vənava [اؤزل آد] ونه آباد: اهر ده کند آدی.
ولمه..vələmbə [آد، دا] گؤز قاپاغی.	وندام..vəndam [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ۲۴.
ولندران..vələndəran [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {باخ: وللی}.	وندر آباد..vəndərabad [اؤزل آد] همدان-اسد آباد دا کند آدی.
ولو..vəlo [باغلاييجی سؤز، فا] حتی (فا: ولو). even	ونگان..vəngan [اؤزل آد] میانا دا کند آدی {ون صاحبی}.
ولوله..vəlvələ [آد، عربجه] ۱-گوزولتو، چاخناشما، سس کۆی، قارما قارشیق لبق (فا: غوغا). ۲-قوبا دا چای آدی ۲۴.	ونگ..vənək [اؤزل آد] فرمهین ده کند آدی.
	ونگلو..vənglu [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ۲۴.
	ونگیلتی..vəngilti [آد] بیرینی وورما سونوجو اینیلتی ایله چیخاردیغی سس (چوخرق ایت اوچون) (فا: زوزه). yelping
	ونگیلد تمک..vəngildətmək [تاثیری ایلیم] ونگیلد مەسینه سبب اولماق.

وولکانیک..volkanik [آد] یانارداغلا ایلگی لی (فا: ولکانیک).	ونگیلدەمک..vəngildəmək [تائیرسیز انیلم] ونگیلدهمه سسی چیخارماق.
وولونتاریزم..volontarizm [آد، فرانسیزجا] ایستنج جی لیک، ایستنجی لیک (فا: ~).	ونگین..vəngin [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی.
وورقاج..vurqaç [آد] ووروب قاجما.	وننایی..vənnayı [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.
ووراج..vurac [آد] توخاج، توپ وورماغا یارار آلت (فا: راکت).	وند..vənd [اؤزل آد] بولغار تورک دؤولتی خاقانلاریندان ^{۲۰۹} .
ووراغان..vurağan [صفت] بویونوز ویا تپیکله وورما اؤزل لیگی اولان، ووراغان اینک یا گنجی و آدم.	وندند..vənənd [اؤزل آد] اوردودبادا کند و چای آدی ^{۲۴۰} .
ووراغان لیق..vurağanlıq [آد] ووراغان حیوانین اؤزل لیگی.	ونتق..vənnəq [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.
وورال..vural [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: وور+ آل (آلماقدان) ^۷ .	ونهگه..vənəgə [اؤزل آد] وانگاه: رضوانده ده کند آدی.
ووران..vuran [آد، مت] چارپان (فا: ضرب کننده).	ونوس..vinus [آد، فرانسیزجا] چوبان اولدوزو، چولپان (فا: ~).
وورتوت..vurtut [آد] ووروشلو و توتوشلو بیر چاتیشما ویا چکیشمه (فا: کشمکش).	ونوس چاریغی..vinus çarığı [آد، یتگی] ثعلب گیللردن، توتقون- قیرمیزی، چیچک لری گؤزل بزک بیتگی سی cypripedium calceolus
وورچاتلا سین..vurçatlasın [آد، دا] قارماقاریشیق لیق، سس کوی و داوا.	ونوس سندی..vinus sənədi [آد، یتگی] بیر بیتگی آدی (فا: گوش گل).
ووردورماق..vurdurmaq [انتدیرگن انیلم] وورماق ایشینی گوردورمک.	ونوس کمری..vinus kəməri [آد، یتگی] بیر بیتگی آدی (فا: گوش گل).
وورسای..vursay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: وور+ سای ^۷ .	نونان..vənunan [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی.
وورغو..vurğu [باخ] وورقو.	ونه..vəne [اؤزل آد] سراب دا کند و چای آدی.
وورغون..vurğun [باخ] وورقون.	ونیار..vənyar [اؤزل آد] هتیریس ده کند آدی.
وورقاج..vurqaç [آد] فوتبال و بسکتبال اویونوندا توپو یولداش لارینا آتیب قاباغا قاچاراق دوباره توتماسی.	ونیستان..vənistan [اؤزل آد] کلئیرده چای آدی. اهر ده کند آدی.
وورقو..vurqu [آد، دیل ب] ۱- وورغو، انکسن، سؤزجوکده هجالاردان بیرینین داها باسقی لی و آغیر سؤیلنمه سی، ”بویروق“ سؤزوندە سون هجا وورقولدور (فا: مکث). accent ۲- ووروش (فا: ضربه، ضربت). stroke	ونیسر..vəniser [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی.
وورقوبیریم..vurqubirm [آد، دیل ب] وورقو واحدی (فا: مکث) accentieme	ووبا..vooba [اؤزل آد] لثریک ده داغ آدی ^{۲۴۰} .
وورقو بیلمی..vurqu bilimi [آد، دیل ب] وورقلاری اینجه له ین بیلم (فا: مکث شناسی). accentology	وودکا..vodka [آد، روسجا] بیر نوع عرق (فا: ودکا).
وورقوسوز..vurqusuz [دیل ب] وورقوسو اولمایان.	ووکابولتر..vokabuler [آد، فرانسیزجا] کیچیک سؤزلوک، سؤز داغارجیغی (فا: ~).
وورقوسوز هجا..vurqusuz həca [آد] بیر کلمه ده وورقوسو اولمایان هجا.	ووکال..vokal [صفت، لا] سسه عاید اولان، اوخونماق اوچون یازیلیمیش.
وورقوسوزلوق..vurqusuzluq [دیل ب] وورقوسوز اولما وضعیتی.	وولت..volt [آد، فرانسیزجا] الکتریکی اختلاف و گرلیم (فا: ولت).
وورقولاما..vurqulamaq [تائیرلی انیلم] ۱- تاکید اتمک. to recommend ۲- (دیل ب) بیر سوزجوکده هجالاردان بیرینی داها باسقی لی سؤیله مک (فا: تاکید کردن). ۳- ضربه وورماق.	وولت آمپر..voltamper [آد، فرانسیزجا] دیشن الکتریک جریانینین ظاهری قوه سینین اولچو واحدی.
وورقولو..vurqulu [صفت] ۱- اصرارلی، تاکیدلی. ۲- emphatically (دیل ب) وورقو ایله سؤیله نن سؤزجوک (فا: تاکیددار)	وولت اولچن..volt ölçən [آد] وولتاژی گؤسته رن آراج (فا: ولت سنج). voltmeter
	وولتاج..voltaj [آد، فرانسیزجا] گرلیم، ایلیکتریک گرگین لیگینی افاده ائدن بیر سؤز (فا: ولتاژ). voltage
	وولتمتر..voltmetir [آد] وولت اولچن (فا: ولتمتر). voltameter
	وولف..vulf [اؤزل آد] آذربایجان دا آدا آدی ^{۲۴۰} .
	وولکان..volkan [لا] یانار داغ (فا: ولکان).

وورقۇلۇ hurqulu həca [آد] بیر کلمه ده وورقۇنون اولدوغو هجا.	وورماق، ایلان وورماق، آشی وورماق، واکسن وورماق، داوا وورماق، اوره گي وورماق، قلبی وورماق. {سومرجه «اور»، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير «اورماق»، سن «اوروشماق»؛ اینگیلیزجه harvest اور سۆزونون دۆنولموش شکلیدير.}
وورقون (وورغون) hurqun(hurğun) [صفت] ۱-واله، حیران، عاشق، وورولموش (فا: مفتون). ۲-fascinated باسقین، ییرقالاما، یاغمالاما.	وورنوخماق huruxmaq [تائیرسیر ائیلیم] بوش بوشونا دولانماق، قورдалانماق، بوشوناالشمک، تشویشه دوشمک (فا: پلکیدن). to hang around or about {وورماق، سۆزوندن}.
وورقونالپ hurqunalp [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: وورقون + آلف.	ووروو huruvu [آد] اۆرک چیرپینماسی، چیرپیتی، وورونتو (فا: ضربان).
وورقونای hurqunay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: وورقون + آی.	ووروب ییخان hurub yixan [صفت] آزقین قودورقان.
وورقونجو hurquncu [صفت] پارا دالغانماسیندان یارارلاناراق راحتجه قازانچ اله گتیرن، مؤحتکیر (فا: محتکر). spekulatör	ووروجو hurucu [آد] ووران (فا: ضارب). attacker
وورقونجولوق hurqunculuq [آد] وورقونجو اولما وضعیتی، احتکار (فا: احتکار). spekulasyon	ووروسمو hurusemu [اؤزل آد] هیتیت تانریچالاریندان ^{۲۱} .
وورقونر hurqunar [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: وورقون + آر.	ووروش huruş [آد] وورماق ایشی و طرزی، دؤیوش (فا: ضربت) stroke
وورقونسوز hurqunsuz [صفت] وورقو ایله سؤیله نن، باسقی سیز.	ووروشان huruşan [صفت] دؤیوشن، چیرپیشان، داوا ائدن (فا: ستیزه جو).
وورقونلوق hurqunluq [آد] وورقون اولما.	وورما hurma [آد] ۱-چارپما، چارپما ایشلمینده ایلک سایى، ۱۵=۳*۵ ایشلم، ینده ۳ ووران و ۵ وورولان و ۱۵ وورما سونوجودور.
وورما hurma [آد] ۱-چارپما، چارپما ایشلمینده ایلک سایى، ۱۵=۳*۵ ایشلم، ینده ۳ ووران و ۵ وورولان و ۱۵ وورما سونوجودور.	۲-وورغان، وورما اؤزل لیگی اولان، وورماق ایشی.
وورما چالقى آلت لری hurma çalqı alətləri [آد] داوول دومبک دف و قوال کیمی وورولاراق چالینان چالقى لار.	وورما سازلار hurma sazlar [باخ] وورماچالقى آلت لری.
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	ووروشما huruşma [آد] چارپیشما، دؤیوشمه (فا: ستیزه).
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	ووروشماق huruşmaq [قا] بیریرینی وورماق، ساواشماق، چارپیشماق، دؤیوشمک (فا: باهم ستیزه کردن). to fight {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير «اوروشماق»}.
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	ووروق huruvu [آد] چارپیق، چارپیلیمش.
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	وورولان hurulan [آد] وورما ایشلم اینده سایى لارین هریری (فا: ضرب شونده). multiplicand
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	وورولما hurulma [آد] ۱-وورولماق ایشی، وورقون اولما.
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	وورولماق hurulmaq [بلسیز ائیلیم] ۱-وورماق ایشی گؤرولمک، دؤیولمک، تاخیلمک، یوکله مک (فا: زده شدن). ۲-to be hit (س) بیرینه سئوگی گؤسته ریب وورقون اولماق to fall in love ۳-
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	(مت) وورما ایشلمی گؤرولمک.
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	وورولموش hurulmuş [صفت] وورقون (فا: مجذوب). attracted
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	وورولوش hurulus [آد] وورولماق ایشی ویا بیچیمی.
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	ووروم hurum [آد] وورماق ایشی "آغالیق وئریم له دیر ایگیدلیک ووروم لا".
وورماق hurmaq [تائیرلی ائیلیم] ویرماق: ۱-بیرشئی آیری شیئه توخوندورماق "اؤزونه یاغ ووردو، الینی اونون چییننه ووردو". ۲-کۆتکلەمک، دؤیمک، چارپماق، بیر شیئه بیرینی اؤلدورمک ویا یارالاما، بیر شئی آتاراق آیری بیر شئی داغیتماق "اونو گۆللە-ایله ووردولار، دولو آلمالاری ووردو" (فا: زدن). ۳-to strike	مؤکب سؤزلر دؤزلدیر "دؤوره وورماق، ضرر وورماق، دم وورماق، ال

وورونتو..vuruntu [آد] وورما ایشی، موتوردا بیر دۆزن سیزلیک سبب ایله پیستونلارین بیرینده اولان وورقو و گۆرولتو (فا: ضربت).	ویریلداشماق..vızıldeşmaq [قا] بیرلیکده ویزیلداماق to hum together
وورهاوور..vurhavur [آد] ووروشما، دالاشما، سس کۆی، قالماقال، قارماقاریشیق لیق، وورچاتلاسین (فا: گیرودار). conflict	ویریلداماق..vızıldamaq [تائیرسیز انیلم] ویزویز سسی چیخارماق (فا: ویز ویز صدا کردن). to hum, to buzz
وولقار..vulqar [آد، لا] ۱-حددن آرتیق ساده لشدیریلیمیش، بسیط لشدیره رک تحریف اولونموش، بایاغی، قابا حالا گتیریلیمیش ۲-(دیلب) ادبی دیله ترس اولان، وولقار سۆز.	ویریلداشماق..vızıldeşmaq [باخ] ویز.
وه..və [ندا] به، به به، عجب، پاه، په هو.	ویریلداشماق..vızıldamaq [باخ] ویزیلداماق.
وه وه..və və [اونلم] واخ، وای. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	ویغ ویغ..viğviğ [سس تق] ویغ سسی، ویغیلتی، بعضی قوشلارین چیخاردیغی سس (فا: صدای پرنده).
وهران..vəhran [اؤزل آد] ماهنشان دا چای آدی.	ویغیلداماق..viğıldamaq [صفت] ویغ ویغ سسی چیخارماق.
وهلق..vəhləq [اؤزل آد] رزن ده کند آدی.	ویق ویق..viqviq [سس تق] کۆرپه اوشاغین چیخاردیغی سس.
وهم..vəhm [آد، عربجه] اصلی اولمایان فیکیر و دۆشونجه (فا: ~) illusion	ویقیلداماق..viqıldamaq [تائیرسیز انیلم] ویق ویق سس چیخارماق (فا: صدای وق وق در آوردن).
وهمناک..vəhmnak [صفت، ع+فا] قورخونج (فا: ~). frightened	وینلاماق..vinlamaq [تائیرسیز انیلم] وین دئییه سس چیخارماق.
وهمه..vəhmə [باخ] واهیمه.	وینیلتی..viyılıti [آد] هیزلی حرکت ائدن گولله و تکر کیمی شیلردن چیخان سس (فا: زاری) whistle
وهنان..vəhnan [اؤزل آد] باهار دا کند آدی.	وینیلداشماق..viyıldatmaq [اتدیرگن انیلم] وینیلداشما سبب اولماق، وینیلتی سسی چیخارتدیرماق (فا: زاریدن). to whistle
ویج ویج..vicvic [سس تق] قوشلارین چیکگیلتی سسی.	وینیلداماق..viyıldamaq [تائیرسیز انیلم] وینیلتی سسی چیخارماق (فا: زاریدن)
ویجیرداماق..vicirdamaq [تائیرسیز انیلم] (قوشلار) اؤتمک.	ویان..vəyan/viyan [اؤزل آد] کبودرآهنگ ده کند آدی.
ویجیق..viciq [صفت] باخ: لیجیق، سولانمیش و یوموشانمیش.	ویبراسیون..vibrasiyon [آد، فرانسیزجا] تیریه شیم (فا: لرزش).
ویجیق لاما ق..viciqlamaq [تائیرلی انیلم] ویجیق حالا گتیرمک، لیجیقلاماق.	ویتامین..vitamin [آد، لا] بدنه یارارلی بعضی ماده لره وئرین آد (فا: ویتامین). vitamin
ویرلاماق..virilamaq [تائیرسیز انیلم] ویریلداماق.	ویترای..vitray [آد، فرانسیزجا] سایدام جاملاردا چکیلن رسیم (فا: ویترای).
ویرنیمخاق..virnixmaq [باخ] وورنوخماق.	ویتترین..vitrin [آد، فرانسیزجا] سرگی لیک، ماللاری سرگی له مک اؤچون ماغازا پنجره سی نین قاباغیندا دۆزله ن یئر (فا: ویتترین).
ویرویر..virüyer [آد] چوخ دانیشما. (ظ، سس تق) ویریلداما سسی.	ویج ویج..vicvic [باخ] ویجویجه.
ویریلتی..virilıti [آد] وئریلداما سسی.	ویجویجه..vicvicə [آد، سس تق، دا] اوشوتمه "جانیم" ویجویجه دوشدو.
ویریلداماق..virıldamaq [تائیرسیز انیلم] ویریلداشما، ویریلداشما، دانیشماق.	ویجویه لی..vicvicəli [اؤزل آد] میرزاعلی واعظ ویجویه ای تبریزین ویجویه (ورجی) محله سیندن اولوب و مشروطیت انقلابین اؤندرلریندن سایلیر، ۱۳۳۰هـ روسلار تبریزی اشغال ائده رک روسلار طرفیندن قوم باغیندا دار چکیلدی ۱۳۱.
ویریلداشماق..virıldanmaq [تائیرسیز انیلم] ویریلداشما، ویریلداشما، دانیشماق.	ویجه نی..vicəni [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
ویز..viz [آد، سس تق] بؤجک کیمی شیلرین سسی، وینیلداشماق (فا: صدای وز).	ویز ویز..vizviz [باخ: ویز] ویز ییلتی hum, buzz, drone ۲-
ویز لاما ق..vizlamaq [تائیرسیز انیلم] ویزیلداماق.	ویز ویز ۲ (آد، دیرگی) ویزیلداشماق اوچان بؤجک (فا: نوعی حشره).
ویز ییلتی..vizilıti [آد] ویزیلداما، اوچان بؤجکلردن چیخان سس، ایتی ویتھین هیزلی هاوادان چیخان سس.	ویز ییلتی..vizilıti [تائیرلی انیلم] ویزیلداشما سبب اولماق to fling

ویسکوز..viskoz [لا] آخیشقان (فا: مایع لزج).	ویجه لنمک..vəcələnmək [تائیرسیر] [ایلم] یۆنگول اۆشوتمه تۆتماق
ویسکوزیته..viskozite [آد، فرانسیزجا] بیر آغیر آخیجی ماده نین سۆزولمه	”جانیم ویجه لنیر“
اۆزل لیگی، آخیشقانلیق (فا: لزوجت).	ویجهه..vəcəhə [آد] گۆرکم ”ویجهه سیز: دیر سیز“
ویسکی..viski [آد، اینا] بیر نوع الکلیک ایچکی (فا: ~).	ویدر..vidər [اۆزل آد] ساوه ده چای آدی.
ویسمان..visman [اۆزل آد] ساوه-نوبران دا کند آدی.	ویدییه..vidiyə [اۆزل آد] جولفا دا کند آدی {وئدره: سطیل}.
ویش..viş [آد، آ] نازیک برک ایپ.	ویراژ..viraj [آد، فرانسیزجا] بیر یولون قیوریلدیغی یئر، بۆکونتو، دۆنه-مج (فا: ~).
ویشله..vişlə [اۆزل آد] خوی دا کند آدی.	ویران..viran [صفت، فا] بیخیق، بیخیتی (فا: خراب). desolate
ویشنه..vişnə [آد، بیتگی] گۆل گیلردن، داللاری قیرمیزیمتیراق،	ویران شهر..viran şəhər [اۆزل آد] دودورقا بویونا عایدیتر آدی (م ۱۶جی قرن) ۲۲۵.
چیچکلری آغ کیرازا بنزر آغاج، بیر نوع چیه لک (فا: وشنه، نوعی	ویرانه..viranə [آد، فا] بیخیتی (فا: خرابه).
آلبالو). cerasus vulgaris {سن: آلبالی، گیلانار / اسلاو دیلیندن	ویرایی..virayı [اۆزل آد] همدان-اسدآباد دا کند آدی.
آلینمادیر، او-سو}.	ویرد..vird [باخ] وئرد.
ویک..vik [اۆزل آد] قنیدار دا کند آدی.	ویرقؤل..virqul [آد، لا] سۆز ویا سۆز قوروپلارینی آیرماق اۆچون
ویکا..vika [آد، لا، بیتگی] چؤل نۆخودو، نۆخودا اوخشار یشم	ایشلەنن بیر علامت، قیوریق قیورقلو نۇقتالاما اشارتی، “ (فا: ویرگول).
بیتگی سی.	ویرگاه..virgah [اۆزل آد] مرند ده داغ آدی.
ویلا..vila [آد، لا] شهر کناریندا باغ باغات ایچریسینده تیکیلن قشنگ	ویرمونی..virmuni [اۆزل آد] آستارا دا کند آدی.
اٹو، کۆشک.	ویروس..virus [آد، فرانسیزجا] بۆلایشیجی خسته لیک لر یول آچان
ویلش..viləş [اۆزل آد] تالیش بۆلگه سینده چای آدی ۲۴۰.	میکروب، بیلگی سایار پروگرام لاریندا پوزوما یول آچان اٹکن (فا: ~).
ویلوان..vilvan [اۆزل آد] لنکران دا کند آدی ۲۴۰.	ویره..virə [اۆزل آد] بیچینچی کۆمگی {ور سۆزونه باغلیدیر}.
وینت..vint [آد] ۱-بۇرغو شکلینده اولان میخ، پیچ. ۲-گمی ویا	ویره..virə [اۆزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی.
اۇچاغی حرکته گتیرن میکانیزمی فیرلادان بۇرقو (فا: پیچ).	ویره وول..virəvul [اۆزل آد] آذربایجان دا چای آدی ۲۴۰.
ویئند..vəyənd [اۆزل آد] میانا دا کند آدی {وای+اند}.	ویزا..viza [آد، فرانسیزجا] بیر اۆلکه یه گئچیش بلگه سی (فا: روادید).
ویندکخوران..vindkəlxoran [اۆزل آد] اردبیل ده کند آدی.	visa
وینه داغی..vinə dağı [اۆزل آد] کلئیرده داغ و قالا آدی.	ویزازه مین..vizazəmin [اۆزل آد] لئریک ده کند آدی ۲۴۰.
وینسار..vinisar [اۆزل آد] قُروه ده کند آدی.	ویزالاما ق..vizalamaq [تائیرلی ایلم] بیر اۆلکه یه گئچمک اۆچون ویزا
ویولون..viyolon [آد، ایتالینجا] یای لا چالینان بیر سازین آدی (فا: ~).	قویماق.
violin	ویزمک..vizmək [اۆزل آد] ماهنشان دا کند آدی.
ویولون سئل..viyolon sel [آد، لا] ویولونون بۆیوک شکلینده اولان و	ویزه نوو..vizənov [اۆزل آد] اهر ده کند آدی.
یایلا چالینان باس تننور دیاپازونلو دۆرد سیملی موسیقی آلتی.	ویزیت..vizit [آد، فرانسیزجا] باخیم، گۆروش (فا: ~).
وییر..viyər [اۆزل آد] زنجان و رزن دا کند آدی.	ویزیتور..vizitor [آد، فرانسیزجا] باخماغا و گۆروشمه گه گئدن، باخیجی
وییرقالاسی..viryəqalası [اۆزل آد] هوراند دا چای آدی.	(فا: ~).
وییرو..viyərü [اۆزل آد] رامیان دا کند و چای آدی.	ویزیون..vizyon [آد، فرانسیزجا] گۆستهریم ۲۱۸.
وییه..viyə [اۆزل آد] اهر ده کند آدی.	ویژه..vijə [آد، فا] اۆزل، خاص (فا: ~).
	ویستان..veyistan [اۆزل آد] ابهر ده کند آدی.

هه.. [حرف] تورک عرب الفباسی نین اوتوز بیرینجی و تورک لاتین الفباسی نین اون بیرینجی حرفی، بو حرف سس سیز اولاراق کۆیلو و تیتره شیم سیز حرف ساییلیر (فا: سی و یکمین حرف ترکی آذربایجانی).	هاجا.. haça [اؤزل آد] زنجان، تبریز، خوی، قئیدار، بیجار، اردبیل، قازاخ (ـداغ)؛ ماک، گده بگ (ـقاپا)، خالخال (ـباشی، ـیورد)؛ دا داغ آدی. سایین قالا (ـسو)، گئرمی ده (هاچا کند) کند آدی.
ها.. ha [باغلائیچی سۆز، سس تق] ۱-ساقیندیرما، لازیم لیق، شاشما ویا بیرشئی بیردن بیره خاطرلایما زامانی و بعضا تکرار مفهومیوندا ایشله ن بیر کلمه: "اونا بیر سۆزدئمه ها، قیزلار منیم بو بالام دان موغایات اولون ها!، عجب گۆلشدین ها!" ۲-داوام لیلیق و استمرار بیلدیرن بیر کلمه "قیز ها فیکیرلشدی بیر زاد ذهنینه گلمه دی، کئچل ها آغلادی سسینی ائشیدن اولمادی" ۳-هانسی معناسیندا اولاراق بلسیز زامان و یئر بیلدیریر "ها طرفه گئدک؟، هازامان گله جکسن؟".	هاچا قویروق.. haça quyruq [باخ] چاتال قویروق.
هابئله.. habelə [ظرف] بونون کیمی، بوجور، بئله، همچنین.	هاچا باش (لی).. haçabaş (li) [صفت] باشی هاچا شکلینده اولان.
هابانتالیاس.. hapantallyas [اؤزل آد] هیتیت قورویوجو تانری-لاریندان ^{۲۱۱} .	هاچابونوز (لو).. haçabuynuz (lu) [صفت] بونوزو هاچا شکلینده اولان.
هابادان.. hapbadan [باخ] هوپادان.	هاچاچاتی.. haçaçatı [آد، یئنی] بیر شئی ساخلاماق اوچون دۆزه لن نچه آیاقلی دایاق و یا ایپ و هۆرگن (فا: خرپا). roof-truss
هابیلماق.. happılmaq [باخ] هوپولماق.	هاچاچی.. haçaçı [اؤزل آد] میانادا کند ادی، باخ: آچاچی.
هابشو.. hapsu [آد] آسقیرماق سسی و ایشی.	هاچادیرناق (لی).. haçadıraq (li) [صفت] دیرناق لاری هاچا اولان، قوشا دیرناق حیوانلار (اینک و بنزری حیوانلار).
هابشیرماق.. hapsırmaq [باخ] آسقیرماق.	هاچادیل (لی).. haçadil (li) [صفت] دیلی هاچا حیوانلار (ایلان، کرتکله).
هابشیریق.. hapsırıq [باخ] آسقیریق.	هاچار.. haçar [آد] ۱-باخ: آچار. ۲-گئرمی ده (ـکند) کند آدی.
هاب گوپ.. hapgop [آد، دا] گۆرولتولو، های کوی "هاب گوپونا باخما الیندن بیر شئی گلمز".	هاچاق.. haçaq [باخ] هاچان.
هاب گوپچو.. hapgopçu [باخ] گوپچو.	هاچالاشماق.. haçalaşmaq [فا] هاچالانماق.
هاب هاپ.. haphap [سس تق] هۆروین ایتین چیخاردیغی سس (فا: واق-واق).	هاچالاما.. haçalama [آد] هاچالاماق ایشی.
هابوت اوچوران.. haput uçuran [اؤزل آد] آذربایجان دا داغ آدی (۴۰۳۲) ^{۲۴۰} .	هاچالاماق.. haçalamaq [تاثیری ائلم] هاچا کیمی ایکی یتره آیرماق (فا: به صورت دوشاخه در آوردن). to fork
هاتف.. hatif [صفت، عربجه] سسی گله رک اؤزو گۆرسنمه ین (فا: ـه).	هاچالانماق.. haçalanmaq [تاثیر سیز ائلم] ایکی یتره آیریلماق، هاچا شکلینه دوشمک to become forked
هاجر.. hacər [صفت، عربجه] آیریجی، آیریجی اؤزلیک ویا مزیت (فا: ـه).	هاچالی.. haçalı [صفت] هاچا شکلینده اولان، هاچاسی اولان.
هاچا.. haça [آد، ص] آغاج و بوداغین اکییه بؤلونموش یتری (فا: دوشاخ). plug {بوکلمه آچماق سۆزوندن دوزه لن بیرکلمه دیر، ایندی چوخراق آچی شکلینده ایشله نیر، خاج و هاچ سۆزوده بوکلمه ایله ایلگیدیر چۆنکو خاج شکلی آچیلار بؤلوندوگو اوچون بوسۆزدن آلینماسی مناسب گۆرونور، آچماق + آچا > هاچا > هاچ > خاج > خاج >}	هاچان.. haçan [ض] نه زامان (فا: کی). when? {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر <قاچان>}.
	هاچاندان هاچانا.. haçandan haçana [ظرف] نهایت، آخیردا، چوخ واخت گئچندن سوئرا "هاچاندان هاچانا گلیب چیخدی".
	هادی.. hadi [صفت، عربجه] یول گۆسترن.
	هادی.. hadi [یازار] (۱۲۴۲-۱۳۲۸ه) حسن قارا لنکرانی شاعر دیر.
	هادی.. hadi [یازار] (۱۲۹۶-۱۳۳۹ه) محمد شاماخی لی شاعر دیر ^{۱۱۷} .
	هادی.. hadi [اؤزل آد] اسماعیل هادی، آراشدیرماچی اولاراق-آذربایجان ادبیات و دیلچیلیک ساحه سینده چالیشقان یازارلاراندیر ^۳ .
	هادی.. hadi [اؤزل آد] حسن بگ هادی، آراشدیرماچی اولاراق-آذربایجان دیلچیلیک ساحه سینده چالیشقان یازارلاراندیر ^۳ .
	هادی.. hadi [اؤنلم] باخ: هایدی ^۲ .
	هادی.. hadi [اؤزل آد] ضیاآباد دا (ـآباد)، گئرمی (ـبگلو) کند آدی.
	هار.. har [آد، عربجه] قودز.

هارا..hara [ض] ۱-هانسی یثر (فا: کجا). ۲-هاراھارا شکلینده ایشلهنیر و گۆزله نیلمه دن بیرین گۆررکن دئییلیر "سن هارا بؤرا هارا، او هارا بؤرا هارا، سن هارا تبریز هارا" {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} قانو{.	هارماق..harmaq [تائیرسیز انیلم] خسته و مریض اولماق (فا: مریض شدن). {سن؛ هارماق} آرماق، یورقون آرقین سؤزونده ایشلهنیر و یورماق فعل ایله باغلی لیغی آیدیندیر (یورماق) یارماق} آرماق} هارماق)، چوخ یئنی کلمه اولاراق فارسجا یادا گنجیدیر، البته فارسجادا هار شکلینده اسکی بیر کلمه واردیر کی مروارید و دوزوملو بزک شئی لری اوچون ایشله نیردی و سانسکریتجه دئییلیمه گینه رغما تورکجه هۆرمک سؤزوندن آلینماغی سانلییر، فارسجادا اسکی هار کلمه سی ایندیکى و یئنی هار(سگ هار) سؤزیله ایلگی سی یوخدور{.
هارادادا..harada [ض] هانسی یثرده. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} قاندا{.	هاراداسا..haradasa [ظرف] هانسی یثرده سه، هایانداسا، نامعلوم یثرده "هاراداسا موسیقی چالینیردی".
هارادان..haradan [ظرف] هانسی یثردن، هایاندان، هانسی طرفدن.	هاراس..haras [اؤزل آد] هراس: اوجان یاخینلیغیندا کند آدی ^{۷۱} .
هاراگیرى..haragiri [آد، ژاپونجا] قارنینی بیچاقلا دئشمه یول ایله اؤزونو اؤلدورمه (ژاپونلاردا).	هارالی..haralı [صفت] هانسی یثردن، هانسی یورددان (فا: کجایی).
هارای..haray [باغلائیجی سؤز، سن، سستق] یاردیم وکۆمک ایسته مه سس، باغیرتی، داد و فغان، های کۆی (فا: بانگ). clamour	هارایا..haraya [ظرف] هانسی یثره، هانسی طرفه، هایانا.
هارای ائتمک..haray etmək [باغ] هارای سالماق.	هارایا گلمک (چاتماق، یئتیمک، یئتیشمک)..harayagəlmək (çatmaq, yetmək, yetişmək) [تائیرسیز انیلم] کۆمه یه گلمک.
هارای چاتماق..haray çatmaq [تائیرسیز انیلم] کۆمک گلمک.	هارای چکمک (قوپارماق)..haray çəkmək (qoparmaq) [تائیرسیز انیلم] هارای سالماق.
هارایچی..harayçı [آد] هارایا گلن، کۆمگه گلن.	هارای سالماق..haray salmaq [تائیرسیز انیلم] هارای ائتمک، چیغیرماق، کۆمک ایسته مک.
هارای گلمک..haray glmək [تائیرسیز انیلم] کۆمک گلمک، امداد اولماق "هارای گلینجه".	هارایلاشماق..haraylaşmaq [قا] بیریرینی برکدن چاغیرماق، سس لشمک.
هارای لاما ق..haraylamaq [تائیرلی انیلم] قیشقیراق چاغیرماق.	هارای هشییر..harayheşir [آد] های کۆی، سس کۆی، قیشقیرق لا.
هارایینا قالماق..harayına qalmaq [تائیرسیز انیلم] قایقی سینیی چکمک.	هارادا..harda [ض] هانسی یثرده (فا: کجا). where is it {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} قاندا{.
هاردوئیر..hardveyr [آد، فرانسیزجا] دۆنایم، بیلگی ساییار دۆنایمی ^{۷۱۸} .	هارزیش..harziş [اؤزل آد] هیتیت قورویوجو تانری لاریندان ^{۷۱۱} .
هارمونی..harmoni [آد، فرانسیزجا] اوئیوم، سسلرده اولان اوران (فا: ~).	هارمونیک..harmonik [آد، فرانسیزجا] اوئیوملو، سسلرده اولان اورانلی وضعیت (فا: هم آهنگ). harmoniousness
هارناقیشلاق..harnaqışlaq [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی.	هارون آباد..harunabad [اؤزل آد] قُروه-گۆل تپه ده کند آدی.
هارون کلا..harunkəla [اؤزل آد] آمل (۹ک*۷۰۰ / تو+مازندرانلی).	هارونییه..haruniyə [اؤزل آد] هارون آباد: شبستر ده کند آدی.
هارین..harin [صفت، باغ: هارماق] ۱-قودورقان، آزغین، اؤزوندن راضی (فا: هار). self-satisfied ۲-یاخشی بسلنمکدن اؤترو آزغین لاشمیش و قیزقین لاشمیش. fat	هارین..Harin [اؤزل آد] تۆرکمن-تکه-توختامیش بوئی لارینداندیر ^{۱۵۸} .
هارین لاشماق..harınlaşmaq [باغ] هارین لاما ق.	هارین لاما ق..harınlamaq [تائیرسیز انیلم] ۱-یاخشی بسلنمکدن-کۆ کلیمک و قیزماق to grow fat ۲-قودورماق، آرقین لاشماق.
هارینلیق..harınlıq [آد] قودورقانلیق، آزغین لیق (فا: هاری).	هازار..hazar [اؤزل آد] هزار: تاروم و تاروم (سرود) دا چای آدی. بیجار (~پلن)، زنجان (سرود)، سراب (سرdrag، ~میخ) دا داغ آدی. قوم-دستجرد (~آباد)، فریدن (~جریب)، آییک (~جلفا)، بیجار (~خان) دا کند آدی.
هازاران..hazaran [اؤزل آد] یثر آدی، باغ: اؤرمیه.	هاسات (هاساند)..hasat (hasand) [باغ] آسان.
هاسالی..hasalı [اؤزل آد] بیر تۆرک بوئی، باغ: خوارزمشاهلار ^{۲۰۹} .	هاستا..hasta [اؤزل آد] تاوا یاغ تۆکوب قیزماق حالیندا، ایکی اوچ قاشیق اون آرتیریب قیزاردانان سونرا بیر لیوان یاری دوشاب یاری سو اولاراق تۆکوب قاریشدیراریق بو حالدا یاغ اؤزه چیخیب و یئمک حاضر لانا.
هاشاری..haşarı [آشماق+ری] آشیری] هشری.	

هاشمئلی..haşameli [اؤزل آد] هیتیتلرده سیغیرلاری قورویان ویا تانری سی ^{۲۱۱} .	هالای..halay [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، اوخوما و الحالما ایله موشاییت اولونان عئینی تیپلی رقصلره وثریلن عومومی آدیر.بو ماهنی اولنجی حالیندا آیدینجا امک کاراکتثری داشییاردی. "هالای" سۆزو محصولدان دانیشیر، چوخ زامان آغیر زحمتلی، اوزون مودتلی ایشی ایفاده ائدیر. "حالای" آستارا- لنکران زوناسیندا و اوندان بیر قدر شیمالدا بوندان اول میثدانا گلیمشیدیر ^{۲۴۵} .
هاشنیل..haşenil [اؤزل آد] هیتیت تانری لاریندان ^{۲۱۱} .	هالای تیمک (چکمک)..təpəmək (çəkmək) halay [تائیرسیز انیلم] یاللی گتتمک.
هاشلماق..haşlamaq [تائیرلی انیلم، آشلماق (هاشلماق)] باخ: پۆشله مک.	هالای قورماق..halay qurmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-دؤوره له مک ۲-یاللی گتتمک.
هاشمی..haşimi [آد، یا] (م ۱۵جی عصر) آذربایجان شاعریدیر ^۸ .	هالای لاماق..halaylamaq [تائیرسیز انیلم] ۱-دؤوره له مک ۲-یاللی گتتمک.
هاشور..haşur [آد، فرانسیزجا] صیقل وورما، رسیم ده بیر یثری نُقطه له مه ویا خط خط ائله مه (فا: ~).	هالای وورماق..halay vurmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-هالایلاماق. ۲-یاللی گتتمک.
هاضمه..hazimə [آد، عربجه] سیندیریم سیستمی (فا: ~).	هالتر..halter [آد، یونانجا] ۱-بیریرینه متتال ساپلا باغلانمیش دیسکلردن دؤزلمیش آراج ۲-بو آراجی ایکی ال له قالدیرما ایدمانی.
هاف..haf [آد، یتگی] گنجهلر چوخ ایتی اوچان و ایشیغا گلن اوزون خوْطوملو کپه نک نوعو (فا: نوعی پروانه).	هالیدی..haldi [اؤزل آد] اؤرارتو شر تانری سی، باخ: خالیدی ^{۲۱۱} .
هاف..haf [آد] هوو، سوْیوقدالی آغیزهاواسی ایله قیزدیرماسسی.	هالکی..halki [اؤزل آد] سوْمرلرده یتگی تانری لاریندان ^{۲۱۱} .
هاف هاف (هاپ هاپ)..haf haf (hap hap) [آد، دا] (اوشاق دیلیجه) کؤپک.	هاللا هاللا..halla halla [آد] قاوقا، چکیش به چکیش، های کوی، حاللا حاللا.
هافتایم..haftaym [آد، این] یاری (ایلک یاری، سوْن یاری)، فوتبال اوْیونوندا بیرینجی وایکینجی یاری (فا: نیمه اول).	هاللی..hali [اؤزل آد] ائیمیر بوْیونا عایدیتر آدی (م ۱۶جی قرن) ^{۲۲۵} .
هافلاماق..haflamaq [تائیرسیز انیلم] هاف دئیهرک الی قیزدیرماق.	هالولان..halulan [اؤزل آد] اوْرمیه ده کند آدی.
هافیلدماق..hafildamaq [تائیرسیز انیلم] هاف هاف دئمک.	هاله..hale [ع، باخ: آیلا] آی وبعضی اولدوزلارین چئوره سینده گؤرؤن ایشیق داییره سی، آیلا (فا: هاله).
هافقیشلی..haqqışlı [آد] اوشاقلار آراسیندا بیر قورد اولوب بیر آیاقلی او بیرلرینی توتماغا چالیشاراق اوینانان بیر اوْیون آدی (فا: نوعی بازی بین کودکان).	هاله لنمک..halələnmək [تائیرسیز انیلم] هاله دؤزلمک، هاله شکلینه گلیمک.
هافیشقا..haqışqa [آد] اوشاقلار اوْیونوندا اوخونان قوشما لاردا دئییلن بیر سۆز: "هافیشقا منیم اولسون، ایپک تومانیم اولسون، گئیم گندیم مکه یه، مکه ده توْیوم اولسون، قیزلار گلسین توْیوما، قُربان اولسون بوْیوما."	هام (هام هام)..ham (ham ham) [باخ] هاپ هاپ.
هاکاس..hakas [آد] روسیا-هاکاس جُمهوریتی و اوْردا یاشایان تۆرک خالقی؛ یثنی سئی ده آباکان تاتارلاریندان بیر بوْی ^{۴۴} . {بارتولدون نظریجه بوْکلمه قیرقیز سۆزونون چینجه سؤیله نیشدن گؤتورولوبدور ^{۱۲} }. hai-kia-sseu=hakas	هاماننی..hamannı [اؤزل آد] هورری تانری لاریندان ^{۲۱۱} .
هاکذا..hakəza [ع، با] بونون کیمی، بؤیله (فا: اینظوری).	هام هوم (ئلهمک)..ham hum (ələmək) [ظ، سس تق] میریلدماق.
هاگتگه..hagətge [اؤزل آد] خوی دا کند آدی.	هامار..hamar [صفت، فاهموار] دؤز یثر level,smooth
هال..hal [اؤزل آد] قوبادلی دا کند آدی ^{۲۴۰} .	هامار جا..hamarca [صفت] هامار اولماق.
هال..hal [این] بؤیوک اوتاق، سالون، هوْل (فا: سالن).	هامار لاتماق..hamarlatmaq [انتدیرگن انیلم] هامارلاماق ایشینی گؤردورمک.
هالا هیرنا..hala hırna [باخ: هالای] دئییب گؤلمه (فا: بگو بخند).	هامار لاماق..hamarlamaq [تائیرلی انیلم] هامار ائتمک، دؤزلندیرمک، دوز ائتمک (فا: هموار کردن). to make even
هالای..halay [آد] ۱-آلای، ییغین "هالای پوزان: کور اوغلونون دله لر-نین بیرینین آدی" (فا: نام یکی از افراد کوراوغلو). ۲-دؤوره له مه. ۳-بیر نوع یاللی اوْیونو {باخ: آلی}.	

هانمارلارناماق.. hamarlanmaq [بلسیز ائيلم] هامار حالا سالينماق، دۆز ائديلمک، دۆزلتمک (فا: هموارشدن) to become evened	هانسی باخيمدان.. hansı baxımdan [ض] هانسی گؤروشله (فا: ازچه دیدگاهی). on what account
هانمارلاييجی.. hamarlayıcı [آد] هامارلايان آراج ويا کيمسه(فا: هموارکننده).	هانقار.. hanqar [آد، فرانسيزجا] اؤستو اوؤرتولو ماشين قاراژی. [ض] باخ: هانسی.
هانمارليق.. hamarlıq [آد] هامار و دوز اولما (فا: همواری).	هانى.. hani [ض] هارادا، بير يثرده اولماغيني سوروشماق اؤچون سؤيله نن کلمه(فا: کو). where is it {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدیر <قانو، قايو>}.
هاماش.. hamaş [هو+آش] يولداش (فا: دوست).	هانى.. hani [آد] بير باليق آدی.
هاماش چيچي(هاماشيق).. hamaş çiçəyi(hamaşıq) [آد، ييتگی] بير نوع ييتگی (فا: گل تاج).	هانيش.. hanış [اؤزل آد] سؤمرلرده ۲جی درجده بير تانری ۲۱.
هامان.. haman [ض، ظ، فاهمان] ۱-او اؤزو. ۲-ال اؤستو، درحال، تتیز.	هاوا.. hava [آد، عربجه] ۱-يثرى بۆروين بۆروين قاز(فا: هوا) ۲- چالقى آلتلريله چالينان آرديجيل سسلر melody, ۳-باخ: "باشينا هاوا گلکم، باشى هاوالی".
هامای(اوماي).. Hamay(umay) [اؤزل آد] تورکمن-چاودور بوئی لارينداندیر ۸۱-۱۵۸.	هاوا آلانی.. havaalanı [آد] اوچاق دوراغي (فا: فرودگاه). airport هاوا آلماق.. hava almaq [تائيرسيز ائيلم] گزه رک نفس آلماق.
هامپا.. hampa [آد، اسکی] کندلرده خيردا مالیک، کند وارلی لارينا وئريلن بير آد(فا: ~) {بو کلمه نی فارسجا همپا سؤزونه باغلاييلار اليتده ا بئيله بير معنا يوخدور، بو کلمه تورکجه ده يئنئ بير سؤز کیمی ساييلاييلير}.	هاوا اؤلچر.. havaölçər [آد] هاوا اؤزل ليکليرينى اؤلچن آراج (فا: هواسنج) aerometer
هامپا.. hampa [اؤزل آد] ۱-ميانا دا کند آدی. ۲-شاهسون ائلی بوئو ۳، ۱۰۸.	هاوا ايشيق لانماق.. hava işıqlanmaq [تائيرسيز ائيلم] سحر آچيلماق.
هامسی.. hamsı [آد] بير باليق نوعو ۲.	هاوا باسينجي.. hava basıncı [صفت] هوا فشاری (فا: فشار هوا). atmospheric pressure
هامی.. hami [آد، ص] بوتونلوکله، بوتون کيمسه لر بيرليکده (فا: جمله وجميع، همه). all {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدیر قامو، سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدیر}.	هاوا بولانيمی.. hava bulanımı [آد] هاوا کيرلی ليگی (فا: آلودگی هوا). air pollutionss
هامی ليفجا.. hamılıqca [ظرف] بيرليکده(فا: جميعا). altogether	هاوا بيلمی.. hava bilməni [آد] جو بيلمی (فا: جوشناس). meteorologist
هامی ليفلا.. hamılıqla [ظرف] بيرليکده(فا: جميعا). altogether	هاوا بيلمی.. hava bilimi [آد] جو بيلمی (فا: جوشناسی). meteorology
هامی سی.. hamısı [باخ] هامی.	هاوا چي ليقي.. havaçılıq [آد] هاوا بيلگی سی، هاوا بيلمی.
هان.. han [اؤنلم] آهای (فا: هان). behold	هاواخت.. havaxt [باخ] هاچان.
هانانا.. hana [آد، دا] خالچا و پالاز توخوما دزگاهيندا ايکی طرفده ديکئی آغاجلار، يثرده قورولان توخوما دزگاهی {يانا هانا} ۵.	هاوا خدادک.. havaxdadək [ظرف] هازامانا کیمی، هانسی واختا کیمی.
هانان.. hanan [باخ] هانا.	هاوا خدان.. havaxdan [آد] هازاماناندان، هانسی واختدان.
هانتل.. hantal [آلمانجا <هانتل> هالتس] ایری، قوجامان، قابا.	هاوادا آسيلي قالماق.. havada asılı qalmaq [باخ] هاوادا قالماق.
هاندا.. handa [ض] باخ: هاردا. {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدیر قاندئا}.	هاوادا قالماق.. havada qalmaq [تائيرسيز ائيلم] بير مسئله نين چؤزوملنمه سى حاققيندا دئييلن بير سؤز (فا: پادروها ماندن). unconfirmed
هانسی.. hansı [ض] هانکی: سوروشما سؤزو، بيرنچه شئيدن بيريني سئچمک اوچون سوروشولان سؤز "هانسی واخت" (فا: کدام). which? {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدیر <قانو، قايو>}.	هاوادار.. havadar [ع+فا] يانلی (فا: هوادار).
هانکی.. hankı [ض] باخ: هانسی.	هاوادا آلانی.. havadalanı [آد] هوا يولو (فا: دالان هوایی). air- pocket
	هاواديشن.. hava dəyişən [آد] هاوانی تمیزله ين قورغو، وئستيلاتور.

هاوار..havar [اؤزل آد] سۆلدوز، ساوجولاق، اورمیه، پیرانشهرده داغ آدی.	هاوالیمانی..havalımanı [آد] اوچاق یئنیب قالخما آلانی (فا: فرودگاه).
هاوار..havar [آد] جیغیر باغیر سسی (فا: هوار). collapse	هاویواری..havayuvarı [آد] جو (فا: جو). atmosphere
هاوار..havar [اؤزل آد] هوار: سایین قالا، اورمیه، سۆلدوزدا داغ، بۆکان دا کند آدی.	هاوی..havayi [ظ، عربجه] بوش یئر "گۆللنه هاوی" (فا: هوايي).
هاوارلی..havarlı [اؤزل آد] مینگه چئویر، ده کند آدی ۲۴۰.	هاوزالار..havzalar [اؤزل آد] سالور بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.
هاواسال..havasal [صفت] جو (فا: هوائی). aerial, atmospheric	هاولاماق..havlamaq [سس تق] هورومک (فا: عوعو کردن).
هاواسی خانی..havasxanı/havasxani [اؤزل آد] هواس خانی: قزوین ده داغ آدی.	هاووج..havuc [باخ] هوپج.
هاواسوموران..havasomuran [آد] هاوانی چکیب آپاران (فا: هواکش).	هاویر..havır [باخ] هووور.
هاواسیخاجی..havasixacı [صفت] هاوانی - basıncı	هاویستان..havıstan [اؤزل آد] هاواستان: میانادا کند آدی {آوا: آوا+ایستان، اووالیق}.
هاوایسیخان..aircompressor	هاویستین..havıstin [اؤزل آد] مرند ده کند آدی {آوا: آوا+ایستان}.
هاواسیز..havasız [صفت] هاواسی اولمایان ویا پیس اولان، بوغاناق - هاوا.	هاهاها..hahaha [باغلاچی سؤز، سس تق] قهقهه وگولوش ییلدیرمک اوچون سس.
هاواسینماق..havasınmaq [اؤزل آد] هاوا یوموشماق، هاوا قیزیشماق.	های..hay [ن، سن: وای، سس تق] چاغیریشا جاواب سسی، های کوی (فا: های هوی). to respond (to)
هاواشان..havaşan [اؤزل آد] کیوی ده کند آدی {آوا+شان}.	های های..hayhay [اؤزل آد] تاکستان دا داغ آدی.
هاواشناسلیق..havaşınaslıq [آد] هاوا بیلمی (فا: ~). aerology	هایبندولماق..hayabndolmaq [تاثیر سیز انیلیم] بیرایش اوچون بهانه - آختارماق ویا دؤزگتیمک.
هاواشیناس..havaşinas [آد] هاوا بیلمنی (فا: ~). aerologist	هایان..hayan [ض] ۱-هانسی، هارا، هانسی سمت (فا: کجا). ۲- (مع) کومکچی، آرخا، یانلی "منیم دوستوم هایانیم دیر".
هاواقارالماق..havaqaralmaq [تاثیر سیز انیلیم] قارانلیق لاشماق.	هایان اولماق (دورماق)..hayan olmaq (durmaq) [تاثیر سیز انیلیم] آرخا دورماق، کۆمک اولماق.
هاواقت..havaqt [ظرف] نه زمان، هاجان.	هایانا..hayana [ض] هانسی طرفه.
هاواقوتلری..havaquvvətləri [آد] بیر اؤلکه نین هاوادا ساوونان قوتلری.	هایاندا..hayanda [باخ] هاردا.
هاواقیزدیرچی..havaqızdırıcı [آد] هاوانی قیزدیزماق اوچون اولان قورغو.	هایایتمک..hayayetmək [تاثیر سیز انیلیم] کۆمه یه گلمک.
هاواکش باشی..havakeş başı [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی.	های باسماق..haybasmaq [تاثیر سیز انیلیم] سس کوی سالماق.
هاواکوره سی..havaküresi [آد] جو (فا: کره هوا). atmosphere	هایخیرماق..hayxırmaq [تاثیر سیز انیلیم] بوغازینی آریتماق.
هاوالاندیرماق..havalandırmaq [تاثیر لی انیلیم] ۱-هاوا یا قالخیزماق (فا: هوا کردن). ۲- (مع) جوشدورماق "قلبی هاوالاندیریر ائل ماهنی سی".	هایخیریق..hayxırıq [آد] بلغم (فا: بلغم:).
هاوالانماق..havalanmaq [تاثیر سیز انیلیم] ۱-هاوا یا قالخماق (فا: به هوا بلند شدن). ۲- (مع) جوشماق، آغلی باشیندان اوینماق.	هایدا..hayda [ظرف] های سؤزونون یئرلیک حالی "من نه هایدا یام سن نه هایدا: من نه فیکیرده یم سن نه فیکیرده سن".
هاوالی..havalı [صفت، ظرف] ۱-قودورموش، آغلی باشیندان اوینامیش "باشی هاوالی دیر" (فا: کنایه از دیوانه و مجنون شدن کسی). ۲- having much air - هاواسی اولان	های دوشمک..haydüşmək [تاثیر سیز انیلیم] های کوی دوشمک، های قوپماق.
	هایدی..haydı [اؤنلم] بیر یئر گتتمک ویا بیر ایشه باشلاماق اوچون چاغیریش "هایدی ایشه باشلایین" (فا: آهای).
	های سالماق..haysalmaq [تاثیر سیز انیلیم] های کوی قوپارماق.

های های شوربای.. hayhay şorbasi [آد] قیزارمیش سوغانا آز پشیمیش نوخود و لوبیا دوز یترآلما بامادور ساری کؤک و لیمو توزو تۆکوب پیشریلن بیر یئمک.	هایقیرتماق.. hayqırtmaq [تائیرلی انیلیم] هایقیرماسینا سبب اولماق.
های های لاماق.. hayhaylamaq [تائیرسیز انیلیم، دا] های هایلا باغیرماق و یا سسلنمک.	هایقیرتی.. hayqırtı [آد] چیغیرتی، باغیرتی، قیشقیریق، های کوی.
های هوئی.. hayhuy [باخ] های کوی.	هایقیرماق.. hayqırmaq [تائیرسیز انیلیم] قیشقیرماق، باغیرماق، های سالماق (فا: چیغ کشیدن).
هاییف (حایف).. hayıf [عربجه] حیف (فا: حیف).	هایقیری.. hayqırı [آد] هایقیریق، هایقیریش، چیغیراق سسله مه.
هاییل ماییل.. hayılmaııl [ظ، دا] حئیران، واله.	هایقیریش.. hayqırış [باخ] هایقیریق.
هاییل ماییل قویماق.. hayılmaııl qoımaq [ظ، دا] حئیران قویماق، واله ائله مک.	هایقیریشماق.. hayqırışmaq [فا] قیشقیریشماق (فا: باهم چیغ کشیدن).
هایینا قالماق.. hayına qalmaq [تائیرسیز انیلیم] قئیدینه قالماق، قایقی سینی چکمک.	هایقیریق.. hayqırıc [آد] هایقیریش، قیشقیریق، باغیریق، های کوی.
هپاتولوژی.. hepatoloji [آد، فرانسیزجا] قاراجییار اؤزل لیکلرینی و خسته لیکلرینی اینجه له ین بیلیم (فا: هپاتولوژی).	های کوی.. hayküy [آد] قیشقیرتی (فا: سرو صدا).
هپاتیت.. hepatit [آد، فرانسیزجا] ساری لیق خسته لیگی (فا: هپاتیت).	های کویچو.. hayküyçü [صفت] های کوی سالان، چاخناشیق سالان.
هتئروژئن.. heterojen [صفت، فرانسیزجا] آیری جنسندن.	های کویسوز.. hayküysüz [ظرف] های کوی سالمادان، سس سالمادان.
هئجا.. heca [باخ] هیجا.	های کویلو.. hayküylü [صفت] های کوی اولان.
هئج.. heç [ظ، فا] یوخ ویا بۆسوتون معناسیندا نفی جمله لرده ایشله نن بیر سؤز "هئج خبریم یوخدور" (فا: هیج). no	های کوی سالماق (قالدیرماق).. hayküy salmaq (qaldırmaq) [تائیرسیز انیلیم] سس کوی سالماق.
هئج ائتمک.. heç etmək [تائیرلی انیلیم] یوخ ائتمک.	هایلا وورماق.. hayla vurmaq [تائیرسیز انیلیم] آیلا وورماق، دایره وورماق.
هئج اولماق.. heç olmaq [تائیرسیز انیلیم] هئجه چیخماق.	هایلاز.. haylaz [آد] واخیتی بوش بوشونا گنجیرن، ایشله مه گی سئومه - ین (فا: تنبل) lazy {های هوئی سؤزوندن اله گلمه دیر}.
هئج بیرى.. heç biri [ض] بیرى ده اولمادان (فا: هیچکدام). neither	هایلازلیق.. haylazlıq [آد] هایلازآدامین اؤزل لیگی، تنبلیک (فا: تنبلی).
هئج پوج.. heç puç [آد] بوش شئی، دیرسیز شئی.	هایلاشماق.. haylaşmaq [تائیرلی انیلیم] بیر بیرینه هالای وورماق to call each other
هئج چیلیک.. heççilik [آد] نتهیلیزم.	هایلاماق.. haylamaq [تائیرلی انیلیم] سسله مک، چاغیرماق.
هئج دن.. heçdən [ظرف] هئج بیر شئیدن.	هایلان توروقلار.. haylan turuqlar [اؤزل آد] خایلان توروقلار: م ۵ جی یوزیلده آذربایجاندا یاشارمیشلار، شاهلارینین آدی آران اولموشدور، میرعلی سیدوف باشقیرد و اوغوز دیل لرینی اساس آلاراق هایلان- سؤزونون معناسینی سئچیلیمیش و سئچیلن معنا لایب و هایلان تورک یعنی ساییلان و حرمتلی تورک دنمکدیر.
هئج زامان.. heç zaman [ظرف] هئج بیر زامان (فا: هیچگاه). never	هایلی کویلو.. haylı küylü [باخ] های کویلو.
هئج سایماق.. heç saymaq [تائیرلی انیلیم] هئچه سایماق، هئچه قویماق.	های وئرمک.. hayvermək [تائیرسیز انیلیم] چاغیریشینا جاواب وئرمک، سسه سس وئرمک.
هئج کیم.. heç kim [ظرف] هئج بیر کیمسه (فا: هیچکس). nobody	هایوا.. hayva [باخ] هئیوا.
هئج له مک.. heçləmək [تائیرلی انیلیم] اؤنم وئرمه مک.	های هارای (های هوئی).. hayharay (hay huy) [باخ] های کوی.
هئج لیک.. heçlik [آد] یوخلوق، بوشلوق، دیرسیزلیک، آتلام سیزلیق.	های های آغلاماق.. hayhay ağlamaq [تائیرسیز انیلیم، دا] های هایلا باغیرماق و یا سسلنمک.
هئج وقت.. heç vaqt [ظرف] (فا: هرگز). never	
هئجه پوچا چیخارماق.. heçə puça çıxarmaq [تائیرلی انیلیم] هئجه چیخارماق.	
هئجه پوچا وئرمک (ساتماق).. heçə puça vermək (satmaq) [تائیرلی انیلیم] اوجوز قیمته وئرمک.	
هئجه چیخارتماق.. heçə çıxartmaq [تائیرلی انیلیم] هئج ائتمک.	

ههجه چيخماق.. heçə çıxmaq [تائيرسيز ائيلم] ههچ اولماق، پوچ اولماق.	اوغوز، بو كلمه توركجه ده اؤنلو آد اوروز سؤزونه ده ياخيندير.
ههچ ههجه.. heç heçə [ظرف] اودوش سوز ويا برابر اودوشلو اولما وضعيتي.	۲-هئريس بؤلگه سينين چايلاري: چايلار آجي چاياتو كولورلر: آتميان (s3b)، پكه چين (s10b7)، چوبانلارچاي (وزقان s4b11)، خنه يه چاي (s5b13)، دره چاي (تركايش s3b25)، دره-چاي (s3b23)، زورو (موسي لوس s3b45)، سرنده چاي (s4b50)، سهندچاي / مشك عنبرچاي (s3b50/5q1)، شورچاي (s1b55)، نهندچاي، (s4b11)، شوردره چاي (خوجا s3b13)، شهرک چاي (s8b15)، شيران چاي (قائلوچاي s4b15)، قاراجاچاي (s6b26)، قائلوچاي (زرنق s4b35)، گوروان چاي (وروان، قانلي چاي، s6b16)، گويچ چاي (s7b10)، ۳-هئريس بؤلگه سينين داغلاري: ابوجراح (كق s2b43)، انگي داغي (كك s2b45)، كهليك بولايغي كندي نين گ)، آي داغي (كك s2b43)، ايستيار كندي داغين د/ قيزيل دره كندي ب)، آيلانلي / آيتاخلي (كق s2b27)؛ ايلانلي داغ (كك s2b47)، آيتاخلي (كق s2b37)، بان يورد (كق s2b48)، بويي داشي (كق s2b37)، پيربولاق (كق s2b47)، پيرداغي (كك s2b48)، پيشيكلي (كق s2b47)، تات گونئي (كق s2b20)، دند داغي / دنداغي (ونيار و پكه چين كندلرينين ياخينيندا)؛ دوزلو داغي (كك s2b10)، دييقا داغي / داوولقاداغي (كك s2b45)، تازا كند نهند كندي نين د؛ ديلقه (كك s2b46)، نهند كندي نين ق/د محمودآباد كندي نين گ)؛ شاه نظر (كك s2b49)، تاليش (كك s2b18)، قورد داغي (كك s2b34)، قوزوچو (كك s2b45)، نهند چاي داغين ق)، قيرخ بولاق (كك s2b47)، قيزيلجاداغي (قيزيلجا ناهران و ارزه رز كندلري ياخينيندا)؛ كمره (كك s2b41)، كوردگونئي (كك s2b37)، ميرداغي (كك s2b45)، آغداش كندي نين گ)، ميرگللاب (كك s2b38)، ميستي داغ (كك s2b67)، ۴-هئريس (خوجا-غربي بندوستان) بؤلگه سينين كندلري: احمد آبادليقلي / آ- (كك s1b6)، ارباتان (كك s1b10)؛ آغالي / آقاعليلو (كك s3b1)؛ ييلوئردى (كك s1b21)؛ ترف / تارپ (كك s2b33)؛ جانقور (كك s6b35)؛ جيغا (كك s1b43)؛ جيغانوو (كك s4b11)؛ خورمالى (كك s6b00)؛ ساخسيلي (كك s1b70)؛ ساراي (كك s1b80)؛ شاملى (كك s3b65)؛ شاه ساوار (كك s7b60)؛ شهرک / آ-ي (كك s8b40)، شيخ رجب (كك s4b50)؛ اووجابار / اوچابار / (قو: عبدالجبار)؛ قاراجا (كك s1b00)؛ قاراگوناي (كك s1b00)؛ قيزقاپان (كك s2b60)؛ گويدره (كك s9b00)؛ گيلدير (كك s5b50)؛ مركيد (كك s6b90)؛ وللى (كك s6b05)؛ (قو: وليلو)؛ يئنگيجه (كك s1b90)؛ ۵-هئريس (خوجا-شرقى مواضع خان) بؤلگه سينين كندلري: آلپاووت
ههري.. herbi [اؤزل آد] هئروي: تبريزده كند آدى {ماديان}.	
ههرتز.. hertz [آد، فيزيك، شخص آيدندان] تيتره شيم بيريمي.	
ههرجين.. hercin [اؤزل آد] اورميه ده داغ آدى.	
ههركه.. herke [آد] بير نوع قووا، سطيل.	
ههرم داغي.. herəm daği [اؤزل آد] ساوالان سيرا داغلاريندا يئر آلاراق سلطان ساوالان و آتام داغلاري آراسيندا دير و يوكسك ليگي ۴۸۰۰ متره قدردير.	
ههرويين.. heroyin [آد، فرانسيزجا] مورفيندن دؤزه لن بير نوع اوئوشدوروو ماده.	
ههرويينجي.. heroyinci [آد] هرويين مصرف ايله ين، هرويين چكن.	
ههره.. herə [آد] ۱-دامين اؤستونده دؤزه لن بالاجا دووار (فا: جانپناه) ۲-اكن يئرلرينين آراسيندا كي سينير (فا: پرچين، حصار). fence, wall {سن 'هرک' شيار، باخ: هورمک}.	
ههره.. herə [اؤزل آد] مراغا دا كند آدى.	
ههره باش.. herəbaş [صفت] ديرى باش، تنز يئتيشن {اثره باش / اره-باش}.	
ههره وان.. herəvan [اؤزل آد] مراغا دا كند آدى {ههره وان}.	
ههريس.. heris [اؤزل آد] مرند، مراغا، كيوى، شبيستر و سراب دا كند آدى.	
ههريس.. heris [اؤزل آد] ۱-بو شهر تبريزين ۸۰ كيلومتر گونئي اينده يئر آليدير. دنيز سولاري سويه سيندن ۱۵۷۰ متر يوكسك ليكده اولاراق ۱۳۸۵ گونش ايلي آمارى نا گؤره جمعيتي (توپلام، شهر، كند) ۶۸۰۰۰، ۱۰۰۰۰ نفردير ۱۳۲۰ جى ايل آماريندا نفوسو ۵۵۰۰ نفر تورک قئيد اولونوبدور، اؤزئى گنئيش ليگي ۱۹۰۰ كيلومتر مربع-دير، بو شهرين اساس ايشلريندن بيرى فرش توخوماق دير، رشيدى وقفنامه سى نشان وئير ۷-۸ جى يوزيلده بورا آباد قصبه سايليردى و بو دؤوره يه عايد اولاراق بير سيرا تاريخى اثرلره اشاره اتمك اولار: شيخ اسحاق بقعه سى خانقا كندينده، خانيم چاي، هئق قبرستانى، مينق قبرستانى، گور قبرستانى، بيلال آباد مچيدى، استق مچيدى {بو كلمه معنا باخميندان اير / اور سؤزيله دؤزليپ و هورولميش و شهر حالينا گلमيش يئر نشان وئير (اؤرنك: گروس،	

هئزەبۇران..hezəboran [اؤزل آد] هشتىرى ده چاي و (۲) كند آدى، تبریز ده كند آدى {هيزلى بوران يثرى، يازابوران بورانلى اوتلاق}. هئزەجان..hezəcan [اؤزل آد] اهر ده كند آدى {اوتلاقلى يورد}. هئزمونى..hejemoni [اؤزل آد] اوتوريتە {يونانجا دئيىلمە گينه رغما اگەمن كلمە سيلە ايلگيليدير؛ باخ: اگە منليك}. هئش آوا..heşava [اؤزل آد] ميانا دا كند آدى {اٹش+آوا: (بيرينين) ائشيينە باغيشلانان اوبا}. هئقتل چيليك..heqelçilik [اؤزل آد] هئقتل فلسفه سى، ايدە آليست ديالكتيكت نظريه سى اساسيندا اولان فلسفى گؤروش {هئقتل-آديندان}. هئكتار..hektar [آد، يو، يۆز] مترىك سيستمينده ۱۰۰۰۰ مترمربع اؤزى اؤلچوسو (فا: هكتار). هئكتو..hektu [آد، يو، يۆز] اؤلچو بيرىم لريله بيرليكه يۆز قات آلانينى آرتيران بير سؤز (فا: هكتو). هئگمونى..hegemoni [باخ] هئگمونى. هئل..hel [آد، ييتگى] زنجفيل عايله سيندن تروپىك ييتگى و بو ييتگى نين ادويه كيمي ايشله ديلن توخومو و تركيبينده عطيرلى ياغ اولان و چوخ ايلليك اوتسوو ييتگى. هئلن..helen [آد، يونانجا] يونان، قريك. grek هئلنيزم..helenizm [آد، يو: هئلن آدىل شخص آديندان] مقدونيه لى اسكندر ين شرقه استيلاسيندان سونرا باشلانان قاريشق يونان شرق اويقارليغي نين چيچك لنمه سى دؤورو. هئلتمك..hellətmək [تائيرلى ائيلم] فيرلاتماق (فا: غلطانن، چرخ دادن). هئلله مك..helləhmək [تائيرلى ائيلم] فيرلاتماق (فا: غلطانن، چرخ دادن). هئللقج..hellənqəç [آد] فيرلانان چرخ و هر شئى، فلكه. هئللنمك..hellenmək [تائيرسىز ائيلم] ييخيلاراق ويا آشا آشا حركت ائتمك، فيرلانماق (فا: غلتيدين) {ال سؤزيله ايلگى ليدير و ال ايله فيرلاتماق و دؤندرمك مفهومونو يئتيرير}. هئللنن..hellenən [صفت] هئللنمه اؤزل ليگى اولان (فا: گردنده). هئلس..helis [آد، فر، مت] بير سيلينديرين آنا خطلرينى ثابت بير آچى ايله كسن اگري. هئليكوپتر..helikopter [آد، فرانسىزجا] ديك يئنيب قالخان و اوچاييلن پروانه لى بير نوع داشيت.	(۳۶*)؛ ائمدى (۲۲۸*)؛ ايستيار؛ پكه چين (۷۰۰*)؛ تازا كند نهند (۱۲۵*)؛ سولوجا (۳۸*)، شريف آباد (۵*)؛ قوئوجاق؛ كهليك بولاغى (۱۱۰*)؛ گؤورچين (۱۷۰*)؛ گؤمند / گؤمت؛ گؤده لر / محمود آباد (۱۱۰*)، مَره نوو (۱۱*) (قو: رناب)؛ نهند (۱۱۰*)؛ ونيار (۱۰۰*)؛ ۶-هئريس (خوجا-شمالى مواضع خان) بؤلگه سينين كندلرى: اووشار / افشورد؛ باجاباج / باجاباش؛ بشير؛ تازا كند سَرند؛ چاخماق بۇلاق / آ-ى (۵۱۰*)؛ چاي كندى؛ چنزە؛ چوبانلار سردارلو؛ چيمن زمين، حسين آباد؛ حشمت آباد؛ دييكلى؛ داغداغان؛ سَرند / سَرْت؛ سولودره؛ سيرخاگوو (قو: سرخه گاو)؛ شالى؛ عابباس آباد؛ قيشلاق / آ-ى، كيويج (۱۵۰۰*)؛ مشير آباد، نئيچران / نيچران؛ ورديزه؛ هَرزن (قو: هَرزنديق / هَرزَنق)؛ هَقْدَران، هييه (قو: هيىق)؛ ۷-هئريس (شمالمر كزى مهرانرود) بؤلگه سينين كندلرى: باغيش / بخشيش (قو: بخشايش)؛ كيلوانا* ۲۳۴۰ (قو: كلوانق)، ۸-هئريس (مر كزى -خانمرود / خونامير) بؤلگه سينين كندلرى: اسماعيل كندى (۱۱*)؛ آنديس (۴۵۱*)؛ اينجه كندى؛ تازا كند / ى (۱۲۰*)، چاي كندى / جنگل (۱۳*)، خنه يه؛ خوشگه ناب (۸۶۰*)؛ شيران / شيران؛ قارا تورپاق؛ قانقالو؛ قوملو (۸*)؛ گوراوان (۵۷۰*)؛ مى كندى (بوْش)، مئهرام / مئهرام بهرام (۳۳۰*)؛ ناهى / ناحيه (۲۶۰*)؛ نهران / ناهران (۲۶۰*)؛ نوْقه دى (۳۶۰*)؛ ارزهرز / هَرزه وَرز (۱۸۰*)، هييه (۲۶۰*) (قو: هيىق)؛ ۹-هئريس (مر كزى -زرنه) بؤلگه سينين كندلرى: بارى (۶۵۸*) (قو: باروق)؛ تازا كند؛ جَمَه لو (۱۲۰۵*) (جمال آباد)؛ زَرْنه (۲۷۵۰*) (قو: زرنق)، قيزيلجا / ~خارابا (۳۱۰*) (قو: زرين)؛ كرم جووان (۶۴۰*)؛ ۱۰-هئريس (مر كزى -شرقى بدوستان) بؤلگه سينين كندلرى: آسبه خان / آسباخان (۷۸*)؛ بورازين (۶۸۰*)؛ ييزووان (۳۰۰*) (قو: يزوان)؛ پارام (۸۰۰*)؛ تور كئيش (۳۳۰*) (قو: تركايش)؛ خَلج (۵۶*)؛ سوما (۳۳۰*)؛ صمد آباد (۶*)، مئينه / قانلى مئينه (۱۵۲۰*) (قو: ميتق)؛ ماسيددى / مقصودلو (۵۳۰*)؛ مۇسالو (۵۷۰*)، ميان بازير (۲۰۰*)؛ نَمَروَر (۱۳۴۰*)؛ هئريس چاي..herisçay [اؤزل آد] شبيستر، هئريس، سراب و كيوى ده چاي آدى. هئريك..herik [آد] اكيلمه ميش اكين يثرى، يثر سؤزولوب سؤواريليب و دينج حالدا ساخلا تيلما وضعيتى، دينجه قويولان اكين يثرى، گله ين (فا: آيش). fallow {باخ: هؤرمك} ۲-هئريك (آد، ديرگى) بير نوع قويون جنسى. هئريك ديزه سى..herik dizəsi [اؤزل آد] خوى دا كند آدى {هؤرمك دن}.

هجرى آيلارى.. hicri ayları [آد] ۱-محرم (۳۰ گون). ۲-صفر (۲۹ گون). ۳-ربيع الاول (۳۰ گون). ۴-ربيع الآخر (۲۹ گون). ۵-جمادى الاول (۳۰ گون) ۶-جمادى الآخر (۲۹ گون) ۷-رجب (۳۰ گون) ۸-شعبان (۲۹ گون) رمضان (۳۰ گون) ۱۰-شوال (۲۹ گون) ۱۱-ذى القعدة (۳۰ گون) ۱۲-ذى الحجة (۲۹ گون). هجرى ايلي.. hicri ili [آد] آى كوره سينين ۱۲ دفعه يتر كۆره سينين چئوره سينه دولانما مدتى، بۇ مدت ۳۵۴ گوندور. هجو.. həcv [آد، عربجه] يترگى، بير شخص و قورولوش ويا هر بير منفى ليكلره قارشى يۇنلدىلميش استهزالى و آجى كنايهلى يازى (فا: هجو). lampoon هجو ائتمك.. həcv etmək [تائيرلى ائيلم] هجو يازماق، يترگى له مك. هجوم.. hucum [آد، عربجه] سالدیری، سالدیرما، سالدیریش (فا: ~). هجويات.. həcviyat [آد، عربجه] يترگى لر (فا: ~). هجويه.. həcviye [آد، عربجه] يترگى (فا: ~). هجين.. həcin [آد، ديرگى] بير هۇرگۇچلو دوه dromas هدايت.. hidayət [آد، عربجه] دؤغرو يول (فا: ~). ۲- Guidance هدايت (بازار) افصح الدين م ۹ جو يۇزىلده تيريزده آغ قويونلو سارايندا اولموش وتوركجه ديوانى واردير^{۱۱۷}. هدايت خاكى.. hidayət xaki [يازار] (۱۳۲۱-۱۲۴۹ هـ ق) گنجه ده آنادان اولوب، هدايت وخاكى تخلصونوشعرلرينده ايشله ديدير^{۱۱۷}. هدايت مهرى (موسا و غلو).. hidayət mehri (musa oğlu) [اؤزل آد] قوشاچايلى شاعردير^{۱۵۶}. هدر.. hədər [آد، عربجه] بوشا گتتمه (فا: هدر). waste هدف.. hədəf [آد، عربجه] آماج، نشان آليناجاق يتر (فا: ~). target هدوق.. həduq [اؤزل آد] سربند ده داغ آدى. هدهرن پدهرن.. hədərenpədən [سس تقى] هزيان، ياوا سؤز (فا: پرت). flung هديك.. hədik [آد] بوغدا، نوخود، مرجى و لوييا كيمى شئيلر سودا پيشيريليب ويا قوروتولموشوندان دؤزه لن بير يئمك (فا: ديشلمه) {يئمك فعلىندن: يئمك+يك} يئديك، هديك {. هديك لنمك.. hədiklənmək [تائيرسىز ائيلم] هديك كيمى اولماق. هديللى.. hədili [اؤزل آد] خياو دا كند آدى. هديه.. hədiyyə [ظ، عربجه] سوؤقات، تۇحفه، ارمغان (فا: تحفه) an offering هذلولى.. həzloli [باخ] هيئر بولا. هذيان.. həzyan [آد، عربجه] ساچمالاما (فا: ~). هذيمت.. həzimət [آد، عربجه] ايتيلگى، پوزقون (فا: شكست).	هپچيل.. həpçil [صفت] حثيو انسانل و ييتگى سل يئمكلرله بسله نن^۲. هپسى.. həpsi [ظرف] هاميسى، هپ برابر، بير ليكده^۲. هپگه.. həpgə [آد، دا] بويوندان ساللاناتراق بير نوع ايكي تايلى كيف و خورجون.. هپند.. Həpənd [صفت، دا] باشى بوش، آخماق، دؤرسوز، زارافات جا يۇنگول سؤيوش مقاميندا دئيىلن بير سؤز "بير منه دين يۇخدور آى هپند سن نيه گيرييسن مئيدانا". هپى بولاغى.. həpibulağı [اؤزل آد] مليكان دا كند آدى {اوپا بولاغى}. هپيتگه.. həpitgə [آد] قيزيل گوموش ساخلاماق اوچون بالاجابز كلى قاب. هپيميز.. həpimiz [باخ] هاميميز. هتاك.. həttak [صفت، عربجه] پرده بيرتان، سير ساخلامايان. هتك.. hətk [آد، عربجه] پرده بيرتما، سير ساخلاماما. هتل.. hotel [آد، عربجه] قوناق ائوى. هجا.. həca [آد، ديل ب، عربجه] سسللم، بيردفعه نفس وئرمكله سؤيله- نيشله نن سس ويا سس بيرلشمه سى ويا هر كلمه ده دؤقولا رلا آيرىلا بيلن بؤلوملرين هر بيرى، توركجه ده هر هجادا بير سسللى حرف واردير و سسسيز حرفلر اؤزلرى تك حالدا سؤيله نه بيلمه ديكلرى اوچون بير سسللى حرفله بيرليكه سؤيله نيلىلر، اؤرنك: گؤلومسندى (گو + لوم + سن + دى)، چؤره يى (چؤ + ر + گى)، آ + ت + ليق، هجالارين انواع سى: تام آچيق هجا، آچيق هيجا، باغلى هجا، تام باغلى هجا، ايكينجى تام باغلى هجا^{۷۳}،^{۷۴} (فا: بخش). syllable هجاجا.. həca həca [ظرف] هؤجه له يهرک (فا: تحت الفظى). literal هجالاما.. həcalama [آد] هجالارا آيرما (فا: تهجى). spelling هجالاماق.. həcalamaq [تائيرلى ائيلم] هجالارا آيرماق، هؤججه له مك. هجاوزنى.. həca vəznı [آد] هجا سايسنا دايان شعر و نظم اؤلچوسو. هجر.. hicr [آد، عربجه] آيرىلىق (فا: ~). هجران.. hicran [آد، عربجه] آيرىلىق (فا: ~). هجرا ندوست.. hicrandost [اؤزل آد] كلثير ده كند آدى. هجرت.. hicrət [آد، عربجه] كؤچ، كؤچمه (فا: ~). departure هجري.. hicri [آد، عربجه] هجرى قمرى: هجرت عايد، پيغمبرين هجرتيندان باشلاناراق و آى كوره سينين دولانماسينا دايالى بير ايلسايار، هجرى ايلسايارى (فا: ~). هجري.. hicri [يازار] (۱۲۸۰ هـ) آتاباهاجرى باكى لى شاعردير^{۱۱۷}.

هر..هر [ض، فا] بیر توپلو شئی تشکیل ائدن شئی لردن هر بیر، توپلو اولان شئی لرین هر بیرى "هرکس، هرايش، هريانا، هريثره، بو سس هر طرفه ياييلير" each	الکى دئيرلر وفارسجا ياوا آنلاميندا سانيرلار) بوجور يوروم بو کلمه اوچون يانليشدير، بو کلمه اصلينده هولاکو/هوله کى / هله کى اولماليدير.
هرات..herat [اؤزل آد] هرات شهرى افغانستان شهرلريندندير، اونون آدلانماسيندا بئيله بير سؤز واردير "چون ضحاک" ين قيزى هرات اورانى دؤزلتدى او سبيدن اورا هرات آدلاندى"۱۶؛ بو سؤزو آرى سؤزونه باغلایانلاردا واردير.	هرزنق..herzənəq [اؤزل آد] هرزنه: شبستر ده کند آدى.
هرآيلىق..həraylıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرزه..herzə [آد، فا] ساچما سؤز، بوش سؤز(فا: ~) dissolute
هرآويل..həravul [آد] قوشونون اؤن حصه سينين باشچى سى. بو کلمه فارسجا و اؤزبک تورکجه سينده ده ايشله نيردى ۲۳۶.	هرزه ورز..herzəvərz [اؤزل آد] هتريس ده کند آدى.
هرآيش گؤرن..hər iş görən [ظرف] هرايشه ال ووران(فا: همه-کاره) cookingpot	هرزه ول..herzəvel [اؤزل آد] رودبار دا کند آدى.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرشى دن قاباق..hərşeydən qabaq [ظرف] ايلک اؤنجه (فا: قبل-ازهرچيزى) firstly
هرآويل..həravul [آد] قوشونون اؤن حصه سينين باشچى سى. بو کلمه فارسجا و اؤزبک تورکجه سينده ده ايشله نيردى ۲۳۶.	هرکس..hərkes [ظ، فا] هامى (فا: همه). anybody
هرآيش گؤرن..hər iş görən [ظرف] هرايشه ال ووران(فا: همه-کاره)	هرکول..herkül [آد، يونانجا] پهلوان، يونان اساطيرينده گؤچ تانريسى (فا: ~).
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرکى ليک..hərkiilik [آد، فا] ياساسيز، قانون سوز، دوزن سيز، نظام سيز (فا: هرکى هرکى).
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرکيم..hərkim [ظرف] هر کس اولراق (فا: هر کس).
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرگاه..hərgah [ظ، فا] اگر (فا: هر موقع).
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرگلان..hərgəlan [اؤزل آد] مراغادا کند آدى، باخ: آفرشهر {اينسان و آر گلن يئر: قوناق سئور يئر}.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرگون..hərgün [ظرف] هر زمان (فا: هرروز). everyday
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرگونکوک..hərgünkü [صفت] هرگون اولان، هرگون باش وئرن، هرگون گؤرونن، گؤنده ليک.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرگيز..hərgiz [ظ، فا] هئچ واخت، اصلا، کسين ليکله (فا: هرگز).
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرلتمک..hərlətmək [باخ] هرله مک.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرلنديرمک..hərləndirmək [باخ] هرله مک.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرلنکچ..hərləngəc [هئللنکچ، هئللنکچ] باخ: هئللنکچ.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرلنمک..hərlənmək [بلسيز ائيلم] فيرلانماق، باخ: هئللنمک.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرله مک..hərləmək [تائيرسيز ائيلم، سس تق] ۱-فيرلاتماق، هئللتمک.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	۲-دولاناراق آختارماق "اوغلان دوروب گئتدى داغلاردا يولداشينى هرله مه يه باشلادى، ناخيرى هرله مک".
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرم..herəm [آد، عربجه] چاتاج (فا: ~). pyramid
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرنه قدر..hərne qədər [ظرف] اولدوقجا (فا: هرچقدر). whatever
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرووول..hərvüül [آد] اوردونون اؤنده گنده نى (فا: هراوول) ۸۲.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هره..həre [ظرف] ۱-توپلوجا اولانلارين هر بيرى، هر کس و هرشئى.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	۲-يئر آدلاريندا تک ويا ترکيبى حالدا ايشله نير.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هره سي..həresi [ظرف] هر بيرى، هرهانسى سى.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرهانسى سى..hərhənsisi [ظرف] هر بيرى، هره سى.
هرآيلىق..hərāyılıq [صفت] هرآيدا آلينان شئی ويا هرآيدا گؤرولن ايش.	هرى..heri [آدات، دا] بلى "هرى گئچين دوروماين".

طرفینده یئر آلیب (چاراویماق / قارا آغاج شهری بو شهرستانین تابع- لریندندیر، بو آد بۆلگه ده یاشایان تۆرک طایفالارینین آدینا اشارتدیر)، دنیز سۇلاری سویه سیندن ۱۶۶۰ متر یۆکسک لیکده اولاراق ش ۱۳۸۵ ده شهرستان و شهر نفوسو ۶۶۰۰۰ و ۲۰۰۰۰ نفر، اؤزئی گنیش لیگی ۶۳۰۰ کیلومتر مۇربع ایدی، بو شهر رسمی یازیلاردا هشترو یازیلیر، ش ۱۳۲۰ ده بو یئر سراسکندخان آدیلامعرف اؤیدو هشترو آدی سونرادان قویما آد اولاراق سراسکند عوضینه قویولو- بدور، ظاهراً "تاریخ و صاف" کتابیندا هشت الرود شکلینده بیر بۆلگه دن- سۇز آچیلیدیر، آیدیندیر کی ساده جه ترجمه شکلینده بیر بۆلگه- عنوانینی، سراسکند شهرین آدینا قویماق اویقون گؤروک مور، آیریجا بو بۆلگه ده ان آزی ۵۰ یه قدر چای آدی سایماق اولار، پهلوی حکومتی ۱۳۲۰ دن سونرا بو شهرین آدینی ایلکجه هشترو، سونرا شهرضا، سونرا آذران و ان سون دفعه یننده هشترو قویدولار (باخ: سراسکند). ۲-هشتری بۆلگه سینین چایلاری: ۱-چایلار قیزیل اؤزنه تۆکولورلر: آرپاچای (مغامیر ۳۱b۱)، آلکو ۳۱b۱۳)، اؤزومچوچای (۳۱b۲۲)، باشبولاغ چای / آغ بولاغ چای (قوردقیه- سی ۳۱b۱۳)، بالسین چای (۳۱b۲۳)، بجووان چای / تیرآباد (۳۱b۲۶)، تلیم خان (۳۱b۱۸)، جینه چای / قارا کلک چای (۳۱b۲۰)، جیغیل چای / شورسو (۳۱b۵)، حسن کندی چای (۳۱b۱۰)، خلیفه کندی چای (۳۱b۹)، داش آتان چای (۳۱b۸)، داش کۆروچایی (آتش ییک ۳۱b۷)، دره چای (قیچاق ۳۱b۸)، دلمه چای (حسن کندی ۳۱b۱۷)، دوش بولاغ (علی بگ کندی ۳۱b۹)، زکی کندی (۳۱b۱۲)، سراسکند / دمنو (۳۱b۳۷)، سولو (آیدوغموش چای ۳۱b۱۰)، سوماچای (۳۱b۲۹)، سیاه چمن چای (قاراچمن ۳۱b۲۵)، شورچای (چاراویماق قنیدار بۆلگه لرینده چای آدی)، شیرین چای (چوگانلو ۳۱b۱۴)، قنیرجه / قوردیتمز چای (۳۱b۲۹)، قارابالیق (اؤکوز گنبدی ۳۱b۱۳)، قاراقو (هشتری، میانا، آیدوغموش ۳۱b۱۵)، قمر کندی چای (۳۱b۱۳)، قوروجای (بالسین ۳۱b۱۴)، قویوجوق / قویجق (۳۱b۱۲)، کلثیت (۳۱b۱۴)، گؤگ- تپه (دیزج ۳۱b۱۸)، گؤللوچه چای (۳۱b۱۳)، گیلثین چای (جیداقیه ۳۱b۱۶)، ملاقیه سی چای / ذوالقدر چای (۳۱b۹)، ناغاراچای (باشکند ۳۱b۹)، هئیدی چای (بالسین ۳۱b۱۲)، ینگی- چای (۳۱b۱۴)، یارما (بگ کندی ۳۱b۱۵)، یوخاری چای (گؤللوچه محمد خان ۳۱b۹)، ۲-چایلار قیزیل اؤزنه تۆکولورلر: آشاتاچای (تازا کند ۳۱b۹)، آغچاریش چای (۳۱b۱۵)، اؤز یوخاری چای (جئیران ۳۱b۳)، تیکمه داش چایی (۳۱b۸)،

هیرانی..həyranı (ظ، هرجایی) هر طرفی.

هزاری صرمی..həzari sarimi (بازار) (۱۳۴۷-۱۲۴۹) تارومدا آنادان اولوب، زنجاندا وفات اندیدیر، تۆرکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ۱۴۱.

هزره..həzrə (اؤزل آد) قوجاردا کند آدی ۲۴۰.

هزل..həzl (آد، عربجه) شاقا، آلی، مزاح.

هزلیات..həzliyat (آد، عربجه) هزل نعووندا شعر، مزاح و آلالی سؤزلر.

هزیران..həziran (آد) آیین ۳۰ گۆنلۈک سورن ۶ جی آیی ۲.

هزیران بۆجگی..həziran böcegi (آد) بیر نوع قانادلی بۆجک ۲.

هزیر..həzir (اؤزل آد) اوجان دا داغ و چای آدی.

هزیمت..həzimət (آد) ینیلگی (فا: شکست). rout

هزینه..həzinə (آد) چیخار، خرچلر (فا: مخارج). expenditure

هس..həs (س ق) مینیک ویا قوشقو حیوانی دالا وئرمک اوچون چیخاریلان سس.

هسپستان..həspistan (اؤزل آد) اورمییه ده کند آدی.

هسته..həstə (آد، فا) چوده، چودک، توخوم (فا: ~).

هسله مک..həsləmək (تأثیر سیز انیم) دالی وئرمک (حیوانی).

هشتاد..həştad (آد، فا) سکسن (فا: هشتاد).

هشتپر..həştər (اؤزل آد) طوالش شهرستانی نین مرکزی اولاراق ایندیه تالیش سؤزیله تانییر (گویا ۸ قاپیلی بیر عمارتین اورادا اولماسینا خاطر هشتپر آدلانییدیر ۱۶۴).

هشترخان..həştər xan (آد) هوندوشقا؛ تویوق گیللردن ۱۵ جی یوزیل ده آمریکا دان آورپایا گتیریلن، انوجیل لشمیش، اتی یتیمک اوچون بسله ن بیرقوش (فا: نوعی پرند). melegaris gallapava (فا: بوقلمون) {خزین قیراغیندا آستاراخان شهریندن گلدیگی اوچون حرف دیشمه سیله بو آدلا تانییب وگننه هوندوشقا آدی دا هیند قوشو سانیلما سینا خاطر دیر، انگلیزجه ده turkey (ساده حیوان) دئییرلر چونکی تۆرکستانلی ییلرلر}.

هشترخان آشی..həştər xan aşı (آد) هشترخان اتی نین سویونا آرپا، جعفری و نوخود سبز قاتاراق پیشریلن بیر نوع آش.

هشترخان شورباسی..həştər xan şurbası (آد) هشترخان اتی نین سویونا لپه، نارین سوغان، یئرآلما، بامادور و قئیس ووراراق پیشریلن یتیمک.

هشترودی..həştərdi (بازار) پروفئسور هشتریلی: پروفئسور محسن هشترو دی ش ۱۲۸۶ تبریزده دونیا یا گلدی، و فیزیک دونیاسی نین بؤیوک بیلگین و عالیم لریندندی.

هشتری..həştəri (اؤزل آد) هشتری: ۱-بوشهر تبریزین ۱۲۵ ک گ د،

چوبوقلوچای (s3b ~)، داش آلتی (s1b5 ~)، درین سو (s1b5 ~)، قاراوول داغی (s52k گد ۱۸۰۰)، قالا (s61k گب ۲۲۸۵)، زوھوق (s3b5)، شورسو (حیدرآباد s1b32)، شهنوازچای (s5b12 ~)، قالا سی (s14k گد ۱۶۴۰) (قو: ضحاک قالاسی)؛ قبله تپه (s61k گد ۲۶۳۲)، قوروجای (مراغا s0 / 1b 86q2 / 28)، هزه بوران / هزاران (s1b17 ~)، قورد گوزنی / قورد گزه نی (s65k گد ۱۷۰۵)، قوزوچو داغی (s37k گب ۲۳۴۰)، قوش داغی (s21k گب ۱۷۲۰)، قوتور (s53k گد ۱۷۷۱)؛ قوتور داغی (s40k قب) / دوشر کندی نین (s2b54 ~)، هرده چای (مجیدآباد s6b6)، قارا آغاج (s2b45)، ظلم آبادچای (قوشقووان s2b36)، داکه چایی (آراز گونئی s6b16)، چمن (s2b23)، یاریجو ق چای (s3b11 ~)، ۴- هشتی بؤلگه سینین داغلاری: آغداغ (آتش بگ و ماللا قایاسی کندلرینین یاخینیندا ۲۹۵۰)؛ آتاداغی (۷۵ گ، خیدیرگوران کندی- نین یاخینیندا ۲۶۰۰)؛ آراداغ (۱۹ ک گ ۱۷۶۰)، آزالیق قای (۷۲ ک گد ۲۳۸۴)، آر بات داغ (۵۲ ک گب ۲۸۴۵)، آروچ (۶۷ ک گد ۲۴۲۸)، آزجو (۶۳ ک گب ۲۶۱۰)، آغ اوتاق (۲۰ ک گد ۱۸۰۰)، آغ بولاق (۲۳ ک گد ۱۹۵۰)، آغداش (۱۴ ک گد ۱۹۲۵)، آغداش (۲۱ ک گد ۱۹۶۲)، آلمالو (۲۱ ک گد ۱۰۰۰)، آمن کلیه (گ ب ۲۶۶۶)، اووداغی (۲۸ ق- ب ۲۲۹۶)؛ اوکوز اوئل (۷۱ ک گب ۲۸۰۴)، اوچ داغ (۲۰ ک گ- د ۱۷۸۲)، باباداغی (۷۰ ک گد ۲۸۲۵)، بوژداغ (۴۸ ک ق ب ۲۸۱۰ / سلطان کندی نین یاخینیندا)؛ بوژنی داغ (۲۷ ک گد ۱۸۸۶)، پلکلو (۵۳ ک گد ۱۵۷۵)، تکله داش (۱۵ ک گد ۱۷۷۰)، چیراق مردان (۲۸ ک گد ۲۱۷۰)، حیدری پیر (۶۴ ک گب ۲۸۱۰)، خالا او شاعی (۵۲ ک گب ۲۷۲۰)، خورده داغی / خیردا داغی (۲۰ ک گد ۱۷۵۰)، دورابگه (۵۶ ک گد ۲۰۶۴)، دوزلاق (۳۱ ک گد ۱۹۹۵)، روباه (۱۹ ک گد ۱۶۰۲)، زاغ (۳۲ ک گب ۲۰۴۰)، ساراچوب (۶۶ ک گب ۲۳۷۸)، ساری قمیش (۳۲ ک ق ۱۹۶۸)، ساری گونای (۶۰ ک گد ۲۵۲۸)، ساری گونئی (۷۳ ک گد ۲۵۵۴)، سلیمان شاه داغی (۵۸ ک گب ۲۵۹۴)، سوچ خان (۶۲ ک گد ۲۴۰۶)، سورمه لی (۱۳ ک گد ۱۹۴۲)، سوغانچی (۲۵ ک گب ۱۹۶۵)، سیف الدین (۱۸ ک ق ب ۱۹۲۲)، شاه رضا (۵۸ ک گ ۲۲۱۰)، شاهستون- داغی (۵۲ ک گب ۲۶۴۵)، شترچپ (۳۵ ک ب) ۲۱۸۸، شلو قوزنی (۶۵ ک گد ۲۲۶۶)، شورجا (۲۴ ک گب ۱۹۰۰)، شوند (۷۵ ک گد ۲۶۷۲)، شیخ بولاق (۲۲ ک گد ۱۸۶۰)، صانديق سیندیران (۶۳ ک گب ۲۷۷۹)، صفرعلی قجری (۷۶ ک گب ۲۵۷۵)، فرزو (۲۵ ک گ ۱۸۶۰)، قارا آغاج (۱۵ ک گب ۱۷۱۶)، قاراداغ (۱۹ ک گب ۱۸۷۴)، قاراداغ (۵۴ ک گد ۲۳۱۹)، قاراگون (۶۰ ک گ ۲۸۸۶)، قاراگونای (۵۶ ک گد ۲۶۰۶)، قاراول (۵۶ ک گ ۱۹۸۴)،	قاراوول داغی (s52k گد ۱۸۰۰)، قالا (s61k گب ۲۲۸۵)، زوھوق (s61k گد ۱۶۴۰) (قو: ضحاک قالاسی)؛ قبله تپه (s61k گد ۲۶۳۲)، قوروجای (مراغا s0 / 1b 86q2 / 28)، هزه بوران / هزاران (s1b17 ~)، قورد گوزنی / قورد گزه نی (s65k گد ۱۷۰۵)، قوزوچو داغی (s37k گب ۲۳۴۰)، قوش داغی (s21k گب ۱۷۲۰)، قوتور (s53k گد ۱۷۷۱)؛ قوتور داغی (s40k قب) / دوشر کندی نین (s2b54 ~)، هرده چای (مجیدآباد s6b6)، قارا آغاج (s2b45)، ظلم آبادچای (قوشقووان s2b36)، داکه چایی (آراز گونئی s6b16)، چمن (s2b23)، یاریجو ق چای (s3b11 ~)، ۴- هشتی بؤلگه سینین داغلاری: آغداغ (آتش بگ و ماللا قایاسی کندلرینین یاخینیندا ۲۹۵۰)؛ آتاداغی (۷۵ گ، خیدیرگوران کندی- نین یاخینیندا ۲۶۰۰)؛ آراداغ (۱۹ ک گ ۱۷۶۰)، آزالیق قای (۷۲ ک گد ۲۳۸۴)، آر بات داغ (۵۲ ک گب ۲۸۴۵)، آروچ (۶۷ ک گد ۲۴۲۸)، آزجو (۶۳ ک گب ۲۶۱۰)، آغ اوتاق (۲۰ ک گد ۱۸۰۰)، آغ بولاق (۲۳ ک گد ۱۹۵۰)، آغداش (۱۴ ک گد ۱۹۲۵)، آغداش (۲۱ ک گد ۱۹۶۲)، آلمالو (۲۱ ک گد ۱۰۰۰)، آمن کلیه (گ ب ۲۶۶۶)، اووداغی (۲۸ ق- ب ۲۲۹۶)؛ اوکوز اوئل (۷۱ ک گب ۲۸۰۴)، اوچ داغ (۲۰ ک گ- د ۱۷۸۲)، باباداغی (۷۰ ک گد ۲۸۲۵)، بوژداغ (۴۸ ک ق ب ۲۸۱۰ / سلطان کندی نین یاخینیندا)؛ بوژنی داغ (۲۷ ک گد ۱۸۸۶)، پلکلو (۵۳ ک گد ۱۵۷۵)، تکله داش (۱۵ ک گد ۱۷۷۰)، چیراق مردان (۲۸ ک گد ۲۱۷۰)، حیدری پیر (۶۴ ک گب ۲۸۱۰)، خالا او شاعی (۵۲ ک گب ۲۷۲۰)، خورده داغی / خیردا داغی (۲۰ ک گد ۱۷۵۰)، دورابگه (۵۶ ک گد ۲۰۶۴)، دوزلاق (۳۱ ک گد ۱۹۹۵)، روباه (۱۹ ک گد ۱۶۰۲)، زاغ (۳۲ ک گب ۲۰۴۰)، ساراچوب (۶۶ ک گب ۲۳۷۸)، ساری قمیش (۳۲ ک ق ۱۹۶۸)، ساری گونای (۶۰ ک گد ۲۵۲۸)، ساری گونئی (۷۳ ک گد ۲۵۵۴)، سلیمان شاه داغی (۵۸ ک گب ۲۵۹۴)، سوچ خان (۶۲ ک گد ۲۴۰۶)، سورمه لی (۱۳ ک گد ۱۹۴۲)، سوغانچی (۲۵ ک گب ۱۹۶۵)، سیف الدین (۱۸ ک ق ب ۱۹۲۲)، شاه رضا (۵۸ ک گ ۲۲۱۰)، شاهستون- داغی (۵۲ ک گب ۲۶۴۵)، شترچپ (۳۵ ک ب) ۲۱۸۸، شلو قوزنی (۶۵ ک گد ۲۲۶۶)، شورجا (۲۴ ک گب ۱۹۰۰)، شوند (۷۵ ک گد ۲۶۷۲)، شیخ بولاق (۲۲ ک گد ۱۸۶۰)، صانديق سیندیران (۶۳ ک گب ۲۷۷۹)، صفرعلی قجری (۷۶ ک گب ۲۵۷۵)، فرزو (۲۵ ک گ ۱۸۶۰)، قارا آغاج (۱۵ ک گب ۱۷۱۶)، قاراداغ (۱۹ ک گب ۱۸۷۴)، قاراداغ (۵۴ ک گد ۲۳۱۹)، قاراگون (۶۰ ک گ ۲۸۸۶)، قاراگونای (۵۶ ک گد ۲۶۰۶)، قاراول (۵۶ ک گ ۱۹۸۴)،

۵-هشتی (چاراویماق جنوب شرقی-)

چاراویماق (بؤلگه سینین کندلری): آر بات (*۱۱۵): آغ بولاق گورانلو (*۳۸۹): آغداش (*۵۴): آلاچیق (*۶۱) (قو: آلاکین): آلجالی (قو: علی جولای، آتابولاغی (*۱۹۴): آتباردان (*۱۰۰): اوچ بولاق (*۱۲۰)، اورتایال (بوش)، آیدوغموش (*۴۳): باینا / آ-سی -اورتا (*۲۱۰) (قو: بابونه): بگلر کندی (*۱۶۰): بنوشه دره (*۶۲)، بناکوه / بنه کی (*۶۳)، توخلو جاق (*۵۴): جعفر آباد: جویزالان (بوش)، چوکه تی (*۳۰۰) (قو: چوکتو): چوغانلی / چوللو (*۱۲۰): حمام (*۶۰): خوجالار / آ-سی -اورتا (*۵۴۰): خیدیر گوران / آ-سی (*۲۳۰): دوزلاقچی (*۱۵۰) (قو: دوزایچی): ذکیر کندی (*۲۶۰): زرناوا (*۱۲۵) (قو: زرین ده): آلی جولای / علی گو: قینرجه (*۱۳۰): قاراسیغیر (*۵۰): قته (*۶۰) (قو: قطعه): قوچ احمد (*۱۴۰): قوردیشمز (*۳۰۰): قوزلو (*۱۲۰)، قویودلن (*۱۵۱) (قو: قوی دلان): قیرمیزی باغ / قیرمیزی بولاق (*۱۱۰): قیزلیق (*۱۹۰): قیزیلقالا گورانلو (*۲۵۰): قیزیل ارشق (قو: قیزیلجا ارشد) (*۱۱۰): قیلچ خان کندی (*۳۰۰): کؤشک قارا آغاج (*۱۳۰): کهریز (*۱۱۰): گؤل göl (*۱۱۰): گونه قارشو / خاتون گونای (*۲۰): مرتضی قولو کندی، منیشگه (*۴۱): ناچیت گورانلی (*۱۹۰): ۶-
هشتی (چاراویماق-جنوب غربی چارایماق) بؤلگه سینین کندلری: آبدالار (*۸۵) (قو: آبدارلار): آخساقلار: آراز گونئی / آ-سی (*۱۹۸)

آی-اورتا (*۲۵۰)؛ قیرخ بولاغ (*۲۴۰)؛ قیزل آوا (*۳۵۰)؛ قیزیل قایا؛ قیزیل دره (*۱۰۰)؛ قیزیلجا قیشلی / قیزیلجا هاشم خان؛ قیزیلداغ (*۱۶۰)؛ کۆت کندی / کۆرد کندی (*۱۵۰)؛ کۆل تپه (*۱۹۰)؛ گۆل وئرن (*۲۸۰) (گل ویران)؛ گۆل بولاغی / گۆللو بولاغ (*۱۵۰)؛ گراتلی / گیردالی (*۱۵۰)؛ گورجا (*۳۰) (قو)؛ گورجه؛ گۆلتپه؛ گۆللوچه / آی (*۷۰)؛ ماخدیم کندی / مختوم-کندی (*۱۱۰)؛ مصطفی کندی (*۱۲۰)؛ مهدیخان کندی (*۴۰)؛ مهمانلو (*۲۵۰)؛ مۆجور آوا (*۵۰) (مجیر آباد)؛ میرزا بگ کندی (*۸۳)؛ ناچیت کورانی / ناچیت هولوارانی (*۲۲۰)؛ نبی صوفی (*۲۷۰)؛ یاللی قورد (*۲۴۰)؛ یان بولاغی (*۱۸۰)؛ یاسا وول (*۲۱۰)؛ ۹-هشتری (چاراویماق-ورقه) بۆلگه سینین کندلری؛ آغجا اوغلان (*۳۶)؛ آلقو (*۲۴۲)؛ آماناوا (*۱۰۰) (قو)؛ امین آباد؛ ایمیش / ایمیشجه (*۵۰۰)؛ بولقان (*۱۶۰)؛ چای سوغانچی (*۱۴۵)؛ حسین آوا / دوزلاق حسین آوا / آی؛ حیدرآباد (*۶۰)؛ خرابا چوققان؛ خَلج (*۱۱۰)؛ خواجه شاهی (*۳۰۰)؛ دین اوغلو / دئینو (*۱۷۰)؛ داغ سوغانچی (*۲۸۰)؛ دَلک قبری (*۲۳۰)؛ دوه میدانی (*۲۶۰)؛ ساغدیل (*۱۰۰) (قو)؛ سختدل؛ سلطان آوا (*۱۶۰)؛ سوغانچی / مهمان بولاغی / مابان بولاغی (*۲۱۰)؛ شورجا / امام جمعه (*۱۳۰)؛ شورقاراکند (*۳۴۰)؛ قاراگؤل (*۷۴)؛ قوچو کندی (*۳۰۰)؛ قیبه بولاغی؛ قیه قیشلاغی (*۱۵۰)؛ کَلب کندی (*۴۸۰)؛ گۆنبذ (*۱۵۰)؛ نرگیز آوا (*۱۹۰)؛ ورقه / آی-اورتا (*۴۰۰)؛ ۱۰-هشتری (مرکزی-سؤلوک) بۆلگه سینین کندلری؛ آرگنه / ارقنه (*۵۰۳)؛ بگ بولاغی (*۳۶۰)؛ جئیران دره (*۲۸۰)؛ چای بولقاوا (*۳۷۰) (قو)؛ بایقرارود، چای قارا آغاج (*۲۸۰)؛ چیراقلی / چیراقچی (*۶۷۰)؛ چیرلی (*۲۷۰)؛ خَلقه کندی حاتم (*۶۴۰)؛ سؤلوک (*۷۲۰) (قو)؛ سلوک)؛ سیدی بگ / صیدی-بگ (*۴۶۰)؛ کومارری (*۲۷۰)؛ کماجری؛ گیلهدی (*۶۰۰) (قو)؛ گلهده رود، یاساوول (*۲۳۰)؛ ۱۱-هشتری (مرکزی-شمالشرقی چاراویماق) بۆلگه سینین کندلری؛ احمد آوا؛ آغجامشه / آغجا مشهد (*۲۸۸)؛ اوریا دجیق (*۱۵۰)؛ ییزنی بوداق (*۱۸۴)؛ ییزنی چراغ مردان (*۱۶۰)؛ باری (*۴۵) (قو)؛ بارگاه / برگاه)؛ بایزید (*۱۴۰)؛ تازاکند (*۲۵۰)؛ چیراق مردان / مۆولو (*۳۰)؛ حصار (*۱۵۰)؛ حسین آلان (*۱۷۵)؛ خان خانیم (*۱۶۳)؛ خوجا محمود (*۱۲۸)؛ دئینو / دینی درق (*۱۵۰)؛ داغ قارا آغاج (*۲۴۰)؛ دانقاران (*۶۰)؛ زئیوه (*۳۵۰)؛ ساری قمیش (*۹۰)؛ صوفی احمد (*۱۶۰)؛ طالش کندی (*۹۰)؛ قیزیلجا قیشلاق (*۵۰)؛ کلب علی کندی (*۳۶۰)؛ گوئی آوا (*۷۰)؛ ماخ (چاراویماق کندی)؛ مکه تی / (*۶۰۰) (قو)؛	(قو)؛ آرسگنای، آلی کندی (*۱۲۰) (قو)؛ علی کندی)؛ آلچین (*۵۳) (قو)؛ آلوجین)؛ ایستی سو / (*۴۰۰) (قو)؛ آب گرم)؛ باینجوق؛ پیرسَققه / پیرساققا (*۱۱۰)؛ حاجی آباد (*۱۹۰)؛ حاجی کندی / ی؛ خاتون گونای (*۲۷۰) (قو)؛ خاتون گنای، داش بولاغ / آی (*۴۵۰)؛ داشکسن؛ دییکلی (*۳۵)؛ ساری آغول (*۱۲۰)؛ شترالی (*۵۰) (قو)؛ شیرعلی)؛ شابان کندی / شعبان (*۴۰)؛ شورجا آمانلی / شورجا ایمانلی (*۱۶۱)؛ طالب کندی؛ ظلم آباد (*۱۳۰)؛ علی بگلی / آی (*۳۸۰)؛ قاراصوفو (*۱۴۰) (قو)؛ قره صوفی)؛ قوجا کندی؛ قوملو (*۵۰)؛ قیزیل قالا موصولانلو (*۱۲۰)؛ گوئیجه قالا (*۱۸۰)؛ گویداش، گۆللو (*۳۴۰) (قو)؛ گلی)؛ گۆللو قارا صوفو (*۳۵)؛ ماخولا / (ماخ + اولو) (*۱۱۰) (قو)؛ ماخولا بالا)؛ ماللا حمزه (*۹۰)؛ مریم قوتچی (*۱۷۰)؛ واران-قایا (*۱۳۰) (قو)؛ ویران قیه)؛ ۷-هشتری (چاراویماق-شرقی چاراویماق) بۆلگه سینین کندلری؛ آغجَریش (*۴۶۵)؛ امیرآباد (*۹۵)؛ اورتاسو (*۵۳)؛ باروت آغاجی (*۱۰۰)؛ باغلیجا (*۱۰۰)؛ بایرام کندی (*۱۵۶)؛ پایزاوا (*۱۷۵) (قو)؛ پایزگاه)؛ پیرعزیز (*۱۶۰)؛ پیرقولو (*۲۲۰)؛ تریان قیشلاق (*۱۱۳)؛ تیکان (*۱۱۰)؛ جئجیم کندی؛ چیرچیرا (*۹۰)؛ خَدک / خان کندی (*۵۵)؛ دوه یاتاغی / دوه یاتاغی گورانی (*۱۹۰)؛ زرنوا-اکین یئری (*۱۴۰) (قو)؛ مزرعه زرین آباد)؛ شکر بولاغی (*۹۰)؛ شورته (*۸۲)؛ شورقیشلاق (*۸۰)؛ عمو اوغلو / آی (*۵۰۰)؛ قاراداش (*۱۱۰)؛ قاراگونای / آی-اورتا (*۲۶۰) (قو)؛ قره گنای)؛ قاراگۆنبذ / آی (*۲۵۰)؛ قاراولی / قارا اوولو (*۱۲۰)؛ قوروچای / قوریچاق، کؤهنه قیشلاق (*۲۴۳)؛ کوراسر / آی؛ مرادخان کندی (*۱۲۰)؛ مزرعه کهلو (بوشر)، مۆسونلو (*۶۰) (قو)؛ مسنلو)؛ مۆولو گورانی / مولوی ~ (*۱۲۰)؛ یاربولاغی؛ ۸-هشتری (چاراویماق-مرکزی-چاراویماق) بۆلگه سینین کندلری؛ آلتونجو (*۲۱۹)؛ آلاه کندی (*۵۰)؛ اوچ دره / اوچ دره ناچیت (*۱۷۸)؛ ایشله کندی (*۱۸۱) (قو)؛ اشلق کندی)؛ بُیاد کندی (*۱۲۳)؛ پشیک (*۳۸۰)؛ پالچیقلی (*۲۳۰)؛ تالار (*۱۸۰)؛ تَخْت / آی (*۲۳۴)؛ تیکانلی / آی (*۳۰۰)؛ تیکمه تره / تیکمه تپه (*۱۸۲)؛ چودار کندی / چوبدار کندی (*۶۴)؛ چوغانلی (*۲۰۰)؛ خدیم کندی (*۱۶۰)؛ خرمدره (*۱۵۰)؛ خویار / خویار (*۸۰)؛ جارچی کندی / داغ ~ (*۱۱۰)؛ دبردان / آی (*۳۸۰)؛ دوه یاتاغی (*۱۲۰)؛ سَریک sərīk (*۳۸۰)؛ سوما (*۶۱)؛ شاهقولو کندی (*۲۵۲)؛ شور (*۱۴۰)؛ علی بگ کندی (*۱۵۰)؛ قارا آغاج (*۳۵۰)؛ قاراکند (*۳۰)؛ قالاحسین آباد (*۲۳۰)؛ قمیشلو (*۲۰۰)؛ قوجور / آی (*۷۰)؛ قوشقووان /

مکتو؛ نصیر آوا / آ-ی (۹۴۰*)؛ ۱۲-هشتري (مرکزی-علی آباد) دوشدور (۲۷۰*)، زنجیر آوا (۲۶۰*)؛ سراسکند / آ-ی (۴۲۰) ک ب-
بۆلگه سینین کندلری: آغ بولاق حسن کندی؛ اووشارجیق؛ بولقان حسن کندی؛ چای حسن کندی / سراسکند (۱۲۰*)؛ خراسانلو (۵۷۰*)؛ داش بولاق (۴۳۰*)؛ دلمه (۴۰*)، دودا (۴۹۰*)؛ زرین آباد / آ-ی، عجمی؛ عربلر (۲۰۰*)؛ علی آباد / آ-ی (۸۲۰*)؛ قارابالیق؛ قاراساققال (۳۴۰*)؛ قورو درق (بوش)، کلئیت (۵۶۰*) (قو: کله گرد)؛ مسعود آوا؛ مهمان (۲۷۰*)؛ ۱۳-هشتري (مرکزی-قارائقو) **بۆلگه سینین کندلری:** آغاجری (۵۵*)، آغجا کندی (۳۷۷*)؛ آغداغ / چای-داغ؛ آياز / آياز (۳۷۶*)؛ آرقتی / عرقلو (۵۶۰*)؛ ائین آوا / عین آباد (۴۹۰*)؛ بایات (۳۰۰*)؛ بره دی (۳۵۰*) (قو: بره ده)؛ بگ کندی (۵۱۰*)؛ بیزووجیق (۶۰۰*)؛ پوس اندیز / پوس تین دوز (۳۱۰*)، تارقو لو (۲۷۰*)؛ تلخوو / تلخاب (۴۴۰*)؛ تامتاراق / طمطاراق (۳۳۰*)؛ توشمانلی (۳۰۰*)؛ چای حاجی کندی؛ چای سیف الدین (۵۶۰*)؛ چای گول تپه؛ چیینی / چیینلی (۳۰۰*)؛ خوجا اور (۳۳۰*) (قو: خواجه عور)؛ خورجیستان (۵۰۰*)، داغ بابا کندی (۱۲۵*)؛ داغ بولقاوا (۹۱۰*) (قو: بایقراکوه)، دمنوو / دمناب (۱۰۰۰*)؛ دریند / دریت (۳۷۰*)؛ ذولین (۱۰۰۰*)؛ سعادتلو / ساداتلی (۷۸۱*)؛ صوفیلر (۴۰۰*)؛ عزیز کندی (۱۲۰*)؛ قالاجیق (۴۲۰*)؛ قوپوز (۵۴۰*)؛ قوچور (۱۵۳*)؛ قویون قیشلاق؛ قیزیلی (۲۲۰*)؛ قیزیلجا؛ قیشلاق؛ گوئیجه قیشلاق / قوملاق؛ گویرچینلی؛ گوللو بولاق؛ گوللوجه محمدخان (۴۵۰*)؛ گونبدلی، لاماشان (۴۶۰*) (قو: لامشان)؛ موغامیر (۴۲۰*)؛ وزوه خاران / وظیفه خوران (۱۱۳۰*)؛ یننگ آوا / یننگی کندی (۱۵۰*)؛ یننگیجه (۳۹۰*)؛ ۱۴-هشتري (مرکزی-کوهول / **کوهسار) بۆلگه سینین کندلری:** آغ بولاق (۲۵۷*)؛ اوшонدیل (۵۳۷*)؛ اؤکوز گونبدی (۲۶۹*)؛ بابا کندی؛ باشماخ (۷۰۰*)، تونهدی (۳۵۳*) (قو: تنه ده)؛ چای بابا کندی (۸۴۱*)؛ داش سوما؛ داغ کلئیت (قو: گله ده)؛ داغ سیف الدین (۴۴۴*)؛ دنه لان / دیکلن (۴۸۰*)؛ دیزه قولوبگ (۶۶۰*)؛ سیه دولان (۹۰*)؛ قارابولاق (۲۲۰*)؛ قاراجاقایپناهی؛ قاضی کندی (۲۷۰*)؛ ۱۵-
هشتري (نظر کهیزی-آمالی) بۆلگه سینین کندلری: ائشمه (۳۰۲*) (قو: اشمق)؛ آتش بگ (۷۵۰*)؛ ارشد آوا (۲۰۰*)؛ ایلخچی (۳۲۰*)؛ ایدهللی خان (۳۷۰*)؛ ایدهللی خلیفه (۷۷۰*)؛ باتمانقلیج / آ-ی (۶۰۰*)؛ باخجاجیق (۲۸۳*)؛ بسید / باسوت (۵۹۰*)؛ پاشابگ (۹۰۰*)؛ تاخجاجیق (۴۹۰*)؛ تهلر / (۳۳۰*) (قو: تهرابند / تهرت)؛ توپ آغاج (۴۷۰*)؛ جبئه cəbēh (۲۶۰*) (قو: جبیند)؛ حسینلو؛ داغ حسن کندی؛ دله حسن (۴۲۰*)؛ دمیچی (۱۲۰*)؛ دوشر /

دوشدور (۲۷۰*)، زنجیر آوا (۲۶۰*)؛ سراسکند / آ-ی (۴۲۰) ک ب-
 سرج نایب-حاجی نورعلی (۴۲۴*)؛ səriskənd؛ سلطان آوا (۱۷۰*)؛ شیخ الاسلام (۲۸۰*)؛ صوفوحسن؛ عزیز آباد (۳۲۰*)؛ قارادوو (۲۴۲*)؛ قارا کلک / قارا کهلیک (۶۰۰*)؛ قربان کندی / قولوا (۸۰*)؛ کوهول بولاقی سهندر، کله نو (۱۸۰*)؛ گولچووان؛ گوللوجه حسن بگ (۴۷۰*)؛ ماللاقایسی (۱۹۰*) (قو: ماللاقایس)؛ مجید آباد؛ مؤهوردار (۴۳۰*)؛ نوخود آوا (۶۹۰*)؛ یانبولاق (۲۰۰*)؛ ۱۶-هشتري (نظر کهیزی-شرقی قوروچای) **بۆلگه سینین کندلری:** آغ زیارت (۵۹۵*)؛ آغکند؛ آلاجیق (۴۱۰*)؛ ایدهللی (۱۲۰*)؛ پارالار (۴۰۰*)؛ تازا کند صولتی (۲۰۰*)؛ جعفر آباد (۷۰*)؛ جلیل آباد (۱۲۰*)؛ چوبوقلو (۳۸۰*)؛ حبش سرچشمه (۲۸۰*)؛ داش بولاق خارابالیق (۳۰۰*)؛ سلطان آوا؛ شاهناواز / آ-ی (۴۹۰*)؛ شیر شیر (۲۰۰*)؛ طالب چیمین؛ قارقا (۵۵۰*)؛ قوشلار (۲۶۰*)؛ قولو کندی؛ کریم آباد (۱۶۰*)؛ گولئیر / گولئیر (۱۶۰*)؛ گول تپه؛ گوللوجه امیرانلی؛ نصیر آوا؛ هزه بوران / آ-ی (۳۵۰*) (قو: هزاران)، یاغلی بولاق (۳۵۰*)؛ یهرچی (۲۰۰*)؛ ۱۷-
هشتري (نظر کهیزی-نظر کهیزی) بۆلگه سینین کندلری: آسایش (۲۶۹*)؛ آغ بولاق (۴۲۵*)؛ آغجریش (۱۸۶*)؛ آقاجان کندی (۳۳۰*)؛ آلاتمیر؛ آلاقیه (۲۹۸*)؛ اوچاق کندی (۱۸۰*)، ایمران کندی (۳۹۰*)؛ بابا گورگور (۱۸۰*)؛ باش خلج (۱۲۰*)؛ بگ کندی (۱۶۰*)؛ بورج / آ-ی (۱۱۰۰*)؛ پیراحمد کندی، تازا کند قاراجاقایا (۳۰۰*)؛ تاستاغار (۵۰۰*)؛ ترخانلار (۳۱۰*)؛ تیکانلی / آ (۲۱۵*)؛ تئلیم خان (۴۳۰*)؛ تیمور آباد (۱۰۰*)؛ جیغیل / آ-ی (۸۹۰*)؛ چوکن / چیگین (۲۴۳*)؛ چیبانلی (۲۹۰*)؛ چیرتیقلی (۴۴۴*)؛ حیدر آباد (۱۵۰*)؛ خلیفه کندی حمیدیه (۴۴۰*)؛ خورشید (۱۵۰*)، داش آلتی (۲۶۰*)؛ درین سو (۴۱۰*)؛ ذوالقادر (۲۵۰*)؛ ساری قیه (۲۱۰*)؛ سلمان کندی (۷۵*)؛ سلیمان آغول، شیبیدی (قو: شیده)؛ شکر بولاغی (۱۳۷*) (بوش)؛ شوردره (۸۰*)؛ قاتانقو / قیطانقو (۱۹۰*)؛ قاراغورت / قاراعورت (۲۳۰*)، قاراقایا (۱۶۰*)؛ قانلی دره (۲۶۰*)؛ قاتالار / قتهلر / قطعات (۲۰۰*)، قمر کندی (۳۹۰*)؛ قوردقیه سی (۳۹۰*)؛ قویوجوق (۲۹۰*)؛ قیرخ-سیغیر (۱۳۰*)؛ قیزیل بولاق (۲۸۰*)؛ کوهول بولاق (۲۵۰*)؛ کتهله کمر (۲۲۲*)؛ کلب کندی (۲۳۰*)؛ گویک تپه (۲۱۰*)؛ گئرمی / گرامی (۱۴۰*)، گنج آوا / آ-ی (۴۳۰*)؛ گوشیش (۲۸۰*) (قو: گشایش)؛ لکلر (۲۱۰*)؛ ماللاجیق (۴۳۰*)؛ موشک-آوا / تازا-کوهنه (۲۱۰*)، مندر بولاغی؛ نظر کهیز (۷۰*)؛ نیاز کندی (۲۰۰*)؛ وفادار (۷۰*) (بوش)، ولی کندی (۵۶۰*)؛

هشتمرخ.. heştmerx [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی.	یئللی دره / آ-ی (۵۸۰*)؛ یئله قارشى (۳۱۰*)؛ یان بولاق / آ-ی
هشتیان.. heştiyan [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی.	(۳۵۰*)؛ یانیق (۳۴۰*)؛ ۱۸-هشتری-قاراآغاج بؤلگه سینده کند
هشجین.. heşcin [اؤزل آد] هیشئین، ین قوندارما آدی، خالخال دا یئر آدی.	آدلاری (۱۳۲۰*) آماریندا اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلر) : آرپا چای (۴۱ ک گ د * ۲۴۱)، آغ سققلر (۷ ک گ د * ۱۴۰)، آق اطاق (۴۵ ک گ د * ۱۴۶)، آل جلفا (مراغه ۳۹ ک گ د * ۱۱۰)، آللو (۳۶ ک ق ب * ۱۶۰)، ارزه خوران (۴۷ ک گ د * ۲۱۷)، اوچ درق قوشقوان (مراغه ۱۵ ک ق د * ۵۱)، اوروجک (اروجک)، (۴۹ ک گ د * ۳۷)، ایاز (۲۵ ک ب * ۳۷۶)، بارجوق (۶ ک گ د * ۳۰۰)، باللی قایا (باللوقیه)، (۴۱ ک گ ب * ۲۶۰)، بولبول (۲۹ ک گ ب * ۱۹۰)، تیکمه داش (۲۷ ک ق ب * ۳۵۰)، جوقان / جووقان (۲۱ ک ق * ۵۱)، جیداقایا (جدا قیه)، (۴۰ ک گ د * ۱۰۸)، چاللو بادیانلو (۳۹ ک ق ب * ۱۸۵)، چاللی جیانلی (۴۷ ک ب * ۶۰)، چاناق بولاق (۳۵ ک ق ب * ۴۵۰)، چوبانلو (۲۳ ک ق ب)، داش بولاق حاجیلار (۲۲ ک ق ب * ۳۰۰)، داشکسن (۱۷ ک گ د * ۶۰)، دلیک بولاق (۳۹ ک گ ب * ۱۳۰)، دیزج باراندوز (۱۷ ک گ د * ۷۰)، زاغالار (۱۰ ک گ د * ۳۸)، ساروجا (۴۵ ک ب * ۲۹۰)، ساری قیشلاق (۳۰ ک ق ب * ۷۰)، شخته لو (۴۰ ک ب * ۸۰)، علی بولاقی (۴۵ ک ب * ۶۵)، ایده لو (۳۴ ک ق ب * ۱۹۰)، قئینرجه (۳۸ ک ق ب * ۱۲۰)، قالا ارزه خوران (۴۵ ک گ د * ۶۰)، قوجا کندلی (۳۴ ک گ ب * ۷۵)، قوچو (۳۱ ک گ * ۱۲۰)، قوش قایا (۴۴ ک ب * ۲۵۰)، قوشا بولاق (۳۴ ک ق ب * ۱۹۰)، قوم تپه (۳۴ ک ق ب * ۳۹۰)، کول تپه (۱۴ ک ق د * ۱۶۰)، کلیسه (۴۶ ک گ د * ۵۰)، گویجه قوملاق (۴۷ ک ب * ۲۵۰)، گروس (۵۷ ک گ ب * ۳۵۰)، گویجه قالا (۴۴ ک گ * ۲۸۰)، گوراسر / آ (۳۹ ک گ د * ۷۰)، گونه باخان (۴۱ ک گ ب * ۱۶۰)، لاله زار (۴۳ ک ب * ۲۰۰)، قره آخاجین (۳۴ ک ق د * ۱۳۰)، موسی قلی کندلی (۲۶ ک گ د * ۸۰)، مین باشی - حصاری (۴۴ ک گ ب * ۱۵۰)، یاربولاغی (۴۲ ک گ د * ۷۰)، یوگورک (۳۵ ک ق ب)، یونجالو (۳۶ ک ق ب * ۳۰۰)، تازا کند (۲۰ ک ق ب * ۱۵۰)، سونلو (۳۵ ک ب * ۲۰۰)، قارجاقایا (قرجه قیه)، (۱۴ ک ب * ۳۹۰)، قوروقچو رودی (۷ ک ق ب * ۴۳۰)، قیزیلجاقارانقو (۳۰ ک گ ب * ۹۱)، کل تپه (کول تپه)، (۲۵ ک ب * ۳۴۰)، گوروجینلی (۱۸ ک گ ب * ۱۳۰)، گویجه قوملاق (۱۰ ک گ * ۳۵۰)، گرگر (۴۰ ک ب * ۱۸۰)، گول آخور (۴۰ ک ب * ۹۴۰)، گوللوجه عدل (۳۰ ک ب * ۴۷۰)، گونبد (۱۸ ک ق ب * ۴۵۰)، گوندوغدی (۴۲ ک ب * ۵۲۰)، مندربولاغی (۲۸ ک گ ب * ۳۰۰)،
هشهری.. heşeri [آد] ۱-چوخ یاراماز، آله آووجا سیغمایان (اوشاق) ۲-آزقین (حئیوان) (فا: ~). ۳-آشیری جنسلیک حسی اولان {بعضاً} یانلیشلیقلا عربجه حشر (چتریک) سوزونه باغلاییرلار، حالبوکی تورکجه آشماق / آشیری سوزوندن اولمالیدیر چونکی افراط حالدا بیر ایشی گورمک بو فعلله ایلگیلیدیر.	هشتریلی.. heşterili [اؤزل آد] شیخ اسماعیل هشترودی مشروطیت انقلابی نین اونجول لریندن ایدی ^{۱۳۱} .
هشم.. heşem [آد، دا] هشن: دویولمک اوچون خرمنه توكولن تاخیل، قورو اوت {محتملاً} عربجه حشم سوزوندنیر چونکی ایکسیده مال و ثروت معنا سیندادر ^۵ .	
هشی.. heşi [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی.	
هضم.. hezim [آد، عربجه] ۱-سینیدیرمه. ۲-(مع) بنیمسنمه (فا: ~).	
هضمیم.. hezimim [آد، عربجه] ۱-سینیدیرمه. ۲-(مع) بنیمسنمه (فا: ~).	
هفت.. heft [اؤزل آد] ۱-فارسیجا یئددی معنا سیندادر، ۲-بعضاً یئر آدلاریندا گورونور بو حاللاردا کلمه نین ساپدیریلیمیش اولماسی محتملیدیر: بوجور یئر آدلارینا ان ازی ۱۰ یئرده راست گلمک اولار.	
هفت سین.. hefsin [آد، فا] یئددی سین.	
هفته.. hefte [آد، فا] یئددی گونلوک دؤنم، باخ: یئددیک، week	
هفته بازارى.. heftəbazarı [آد] هر هفته نین بیر گونونده اولان بازار و آلوتر گونونه وئر یلن آد، بازار گونو (فا: یکشنبه).	
هفته باشى.. heftebaşı [آد] هر هفته نین سونوندا ویا ایلک گونونده اولان.	
هفته ییجار تورشوسو.. heftəbıcar turşusu [آد] مختلف گوی لرله گول کلم و یئر کونو سرکه یه قویوب و اوندان دوزه لن بیر نوع تورشو.	
هفته خونی.. hefte xuni [اؤزل آد] لنگران دا یئر آدی ^{۲۴۰} .	
هفته سوو.. hefte sov [اؤزل آد] اسماعیلی دا کند آدی ^{۲۴۰} .	
هفته گونلری.. hefte günleri [آد] باخ: یئددیک گونلری.	
هفته لیك.. heftelik [آد] هر هفته، یئددی گونلوک، یئددیلیک، یئددیکلیک (فا: هفتگی). weekly	
هفدران.. hefderan [اؤزل آد] هفتریس ده کند آدی {هپتاران / هپتالان}.	
هکتار.. hektar [باخ] هکتار.	
هکری.. hekəri [اؤزل آد] شوشا و زنگیلان دا یئر آدی ^{۲۴۰} .	
هکَل آوا.. hekələva [اؤزل آد] بوستان آباد دا کند آدی {۱-اکه + ال+آوا: صاحب اولونان آوا. ۲-اکیلن آوا}.	

هکئی..həkki [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی.	همایون..humayun [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.
هلاک(هلاکت)..helak(hələkət) [آد، عربجه] اؤلمه، آرادان گئتمه (فا: ~).	همایون..humayun [باخ] هومایون، اوغورلو (فا: خوشبخت).
هلال..hilal [آد، عربجه] آیچا، یئنی آی، یای بیچیمینده آی (فا: ~).	imperial
هل البت..hələlbət [ظ، عربجه] البتده.	همپا..həmpa [آد، دده، فا] آرخاداش، ائش.
هلبتده..həlbətdə [ظ، عربجه] باخ: البتده.	همت..himmet [آد، عربجه] ۱-غئیرت، چالیشما و تلاش ائتمه حسی
هلم قلم..həlləm qəlləm [آد] ۱-یاوا، فیریلداق، جوؤللاخی. ۲-قاریشیق.	(فا: تلاش). ambition ۲-جوغاتسی، سالماس دا کند آدی.
هللنمک..həllənmək [باخ: هللنمک] ادا وئرمک.	همتی انگورانی زنجان..himmeti ye əngurani ye zəncani
هللی..həlli [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {اللی / ائللی}.	[یازار] ه ۱۱ جی یۆز ییلده یاشایاراق تۆرکجه شعرلی واردیر (فا: ~) ۱۴۱.
هلمه شیک..həlməşik [آد، دا] هوررا کیمی اولان (فا: غلیظ).	همجنس..həmcins [آد] تۆرداش، سویداش.
هلو..həlo [اؤزل آد] حلج /خلج: اؤرمیه ده کند آدی.	همچشمی..həmçeşmi [آد] بسه بس (فا: ~). emulation
هلولو..həlulu [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {ائللی لی}.	همچنین..həmçinin [ظرف] بوجورلوکده (فا: ~). in this manner
هله..hələ [ظ، ع (حالا)] هئج اولمازسا، حالا "هله چوخ ایشلر گۆرمه لی ییک" (فا: هنوز). yet	همدان..həmədan [اؤزل آد] ۱-بؤلگه نین ایلک حکومتلریندن اولان
هله بئله..hələ belə [ظرف] سبب سیز، نیت سیز.	ماد حکومتی نین باشکندی بو شهرایدی، تاریخی فاکتارلا گۆره
هله قوش..hələquş [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {۱-آلاقوش. ۲-اولوقوش}.	همدان بؤلگه سی آذربایجان منطقه سینین گؤنئی بؤلومو سایلییر بو
هله مار..hələmar [اؤزل آد] اؤرمیه ده داغ آدی {اولومار، بویوک اوتلاق}.	اؤستانین کلی حالدا یۆزده ۶۰ دان چوخو تۆرکدور، رزن،
هلهله..hələlə [آد، عربجه] های کوی، قالماقال (فا: شادی).	کبودرآهنگ، باهار، فامنین، قهاوند شهرلرینده اهالی نین هامیسی
هله لیک..hələlik [آد]. فعلا و بعضا خدا حافظ مفهوموندا بیر سؤز (فا: فعلا). farewell	تۆرک اولاراق، همدانین اؤزونده اهالی نین یوزده آلتیمیشی تورکدولر
هله هله..hələhələ [ظرف] بو تئزلیکده، هله لیکده "خئیر هله هله بو آغا گلن آداما اوخشامیر".	و اسداباد و ملایر کیمی شهرلرده یاری پایخین اهالی و حدودا ۴۰
هله هوله..hələhüle [آد] ۱-خالچا و پالاز توخومادا ایلملکلی برکیتیمک اوچون یارارلانیلان اوجو کسک دیشلی آلت. ۲-اوشاق دیلیجه یارارسیز شئی لر.	فایزه یاخین تۆرکدولر، اؤستانین گؤنئی بؤلوملرینده
هلیل آباد..həlil abad [اؤزل آد] زنجان دا کند آدی.	تۆرکلر آزاراقدیلار. بو شهردیز سؤلاری سویه سیندن ۱۸۲۶ متر
هم..həm [باغلائیچی سؤز، فا] ۱-اوسته لیک، داخی، باغلائیچی بیر کلمه اولاراق جملهلری بیر بیرینه باغلایر "یاشایش هم آغلاماقدیر هم گۆلمک". ۲-بیر سیرا کلمه لرله بیرلیکده بیر جنسندن اولان ایکی شئیی آنلادیر "هم مذهب = مذهب داش، هم مسلک = مسلک داش، هم وطن = وطن داش، هم ولایت = یورد داش، هم پیاله = بیر بیرینه یاخین اولان" ۳-یئنهدده، همچینین (فا: هم). also	یۆکسک لیکده اولاراق ش ۱۳۸۵ ده اؤستان جمعیتی ۱،۷۰۰،۰۰۰ و
همان..həman [باخ] هامان.	همدان شهرستان و شهرینین جمعیتی ۶۳۷،۰۰۰ و ۴۸۰،۰۰۰ نفر،
هماهنگ..həmahəng [ع، ص، ظ] اویقون، اویوملو (فا: ~).	اؤزئی گئنیش لیگی ۳۶۷۵ کیلومتر مربع دیر. {هرودوت بو شهردن

آبشینه (q11 / ۷s۰ / ۳b1۱۶)، کئشین (چئشین- قاراچای چایی	راهجرد (*۷۸۰)، قوزلوجا (*۳۸)، خیرآباد، مهاجرآباد، ۷-
s۵b۲۶)، قوروچای (قلی کندی- قاراچای چایی ۳۳ / ۲۳s1b / q۰)،	همدان(فامنین-پیشخور) بۆلگه سینین کندلری: آجیرلو، بوزچللو
قاراچای (قم- بویاقچی- قیزیل حصار- بابکلو- قاراجاقایا-	(بزچلو)، ینگیجه، قبان قلی / قبان قولو(بوْش)، باخچاقاز، ده
قاراچای کندی ۲b۴۵۲ / ۵s۰ / q۸)، ۳-همدان بۆلگه سینین	قاراچای، عۆمرآباد، تَجَرک، قرادای (قارادای)، قلقل آباد،
داغلاری: الوند (۱۲کگ ۳۵۸۰)، یدوک (۱۳کگ ۲۴۱۲)،	صیدآباد، قمیشانه qomışana، مَرغ آباد، مزرعه قازانلو(بوْش)،
کیوارسان (۷کگ ۲۲۲۳)، سنگر (۹کق ۲۴۵۲)، قَلَلخبا	رضاباغی، مزرعه اسلک، پاون، مزرعه سیدلو، مولوتیه(بوْش)،
(۲۱کگ ۲۴۶۶)، آغراش (۲۵کگ ۲۵۲۲)، گنچلدره	سولودره(بوْش)، ازانو، قیشلاق، خیمه گاه، مزرعه طغانی(بوْش)،
(۷۰کق ۲۱۶۸)، قاراجا (۷۶کق ۱۷۴۵)، قاراقول خانا	باباحصار، قارقالیق(بوْش)، زاغلیجا، ایره گوئی(بوْش)، کوی
(۷۸کق ۱۹۰۴)، گدیک (۸۱کق ۱۶۶۳)، قاراوول خانا	بولاق، قیزیل کندی، گول خندان، بازان / بازران، مزرعه
(۸۳کق ۱۷۸۱)، اولتایا (۸۴کق ۱۷۴۳)، قیزیل داغ	قابالوق(بوْش)، معدن کوه، چوبوقلو، دهلق(بوْش)، مُبارکین
(۸۵کق ۱۶۸۶)، پاشالو (۸۵کق ۲۳۴۳)، دییرمان	(*۱۴۰)، صادق لو (*۲۴۰)، یاریم قیه (*۷۰)، ده قاراچای،
(۹۰کق ۱۸۷۰)، قوش قیاسی (۳۲ک ۲۳۰۵)، باش گوئی	عمرآباد (*۱۰۰ / تو)، خوجاحصار (*۱۱۰)، وژندان (*۱۷۰)،
(۳۳کق ۲۱۶۸)، ساققیزی (۳۵کق ۱۹۴۰)، اورتاداغ	آغاج (*۱۶۰)، قالاجیق (*۵۲۰)، ۸-همدان(فامنین-خرمدشت)
(۳۶ک ۲۶۰۹)، قیزقالا (۵۰ک ۲۱۷۶)، آغداغ (۵۵ک ۲۰۱۵)،	بۆلگه سینین کندلری: ماماها (*۱۹۳۰)، سَره وک / سراوک
اوغلان پیر (۲۲ک ق ۲۲۵۷)، قارالار (۵۰کق ۲۰۴۸)، جئیران گله	(*۱۰۴۰)، جامیشلی، کلیجه / گوللوجه، حاجی آباد (*۴۳۰)، سَناج
(۱۴ک گ ۲۴۲۳)، قیزیل قالاسی (۱۵کق ۱۹۶۵)، ساری گوئی	(*۴۸۰)، تاوالا (*۲۳۰)، فیض آباد (*۸۴۰)، نگارخاتون (*۵۱۰)،
(۱۷کق ۲۴۲۲)، گوئی (۱۹کق ۲۱۴۸)، آرَجَنی (۱۹کق ۲۱۶۶)،	امین آباد، سارای (*۶۲۰)، جهان آباد (*۳۳۰)، ابراهیم آباد
گوئی (۳۵کگ ۲۱۷۹)، چاناق (۳۴کگ ۲۴۰۰)، قیزیل داغ	(*۱۲۰)، تاوا (*۶۰۰)، امیرآباد نورعلی (*۲۹۰)، زَرقان (*۸۹۰)،
(۳۵ک ۲۵۰۸)، قافلاتنی (۳۵ک ۲۵۵۹)، قیزقالاسی	نصیرآباد (*۵۲۰)، خوش آباد (*۴۸۰)، ۹-همدان(فامنین-
(۳۵کگ ۲۲۶۸)، قاراداغ (۳۶کگ ۲۰۶۰)، قازان داغ	مفتح) بۆلگه سینین کندلری: اصله (*۱۶۳۰)، یالقوز باغ (*۶۰)،
(۴۰کگ ۲۱۷۵)، سَرَن دیو (۲۸کگ ۲۵۱۳)، قاراداغ	کَلله سر (*۴۲۰)، وَهَلتی (*۶۶۰)، حسام آباد (*۱۳۰)، قیزیل آباد،
(۱۸کگ ۲۵۲۲)، وَرکلی آغاج (۲۵کگ ۲۲۲۲)، گولدره سی	زَرَق (*۲۴۰)، قیه باغی، قوشاجا (*۴۰نفر)، شیرابدال، خامجین
(۶۰ک ۲۰۴۵)، هیزگوئی (۶۰کق ۲۰۵۶)، قارالدره	چاه بهار، قیزیل حصار (*۱۴۰)، تَمچی (*۲۱۰)، راستگویان،
(۶۰کق ۲۱۲۷)، بویوک گوئی (۶۰کق ۲۱۷۵)، گُمار	قالاجیق، ۱۰-همدان(مرکزی-ابرو) بۆلگه سینین کندلری: چشمه
گوْمر (۱۷کق ۲۲۰۴) ۴-همدان(شراء-جیحون دشت) بۆلگه سینین	ملک، سیلوار (*۲۶۰ / ی تو) silvar، چئشین (*۴۵۰)، خاکو، اَبرو /
کندلری: گنبد چای (*۳۵۰)، طاحون آباد (*۲۹۰)، جیحون آباد	آبری (*۱۴۱۰)، سیمین آبرو، ۱۱-همدان(مرکزی-سنگستان)
(*۹۸۰)، برکت آباد (*۳۰۰)، ینکله (*۷۲۰)، قَهاوند (*۶۲۰)،	بۆلگه سینین کندلری: سنگستان (*۱۵۴۰)، آبشینه، کُنجینه (*۲۵۰)،
دشته، بویاقچی (۶۹کگ *۵۲۰)، دیزه (*۶۵۰)، شیرین آباد	یگانه، سرخ آباد / سرخ آب (*۱۰۴۰)، دنگله کهریز،
(*۵۸۰)، آغدره (*۱۳۰)، رزج، قلعه نظرآباد، احمدآباد چشمه	کۆردبولاق(بوْش)، ضیاالدین (*۵۰)(بوْش)، ایوک (*۳۶۰)،
(*۳۷۰)، هیزج، راستگویان (*۲۸۰)، امیرآباد کۆرد / علیقلی	مرادبولاغی (بوْش)، پُل شکسته، ده دلیان (*۲۳۰)، شیرآباد
(*۳۲۰)، امامزادا پیرنهار / خوروره (*۴۶۰)، ۵-همدان(شراء-چاه	(*۱۴۰ / تو+فا)، آغجا سیدان، باخچا (*۱۵۰)، آغداش (*۳۰)،
دشت) بۆلگه سینین کندلری: قیپچاق (*۴۴۰)، حاجی مقصود،	مُهار (*۱۷۰)، سبزآباد، گرگز / گورگوز (*۱۱۰) gorgoz، مرتع
قیرخلار، یسیرلو (*۳۸۰)، بیوک آباد / بویوک آباد، ایده لی،	بولاق، عربلو (*۴۳۰)، مزرعه قارابورون، ۱۲-همدان(مرکزی-شرقی
سَمَاوْک، میلارجرد (*۳۹۰)، نوده، بوزینه جرد، همه کسی (*۳۰۰ /	الوند) بۆلگه سینین کندلری: تفریجان (*۱۳۹۰)، اکباتان سدی،
تو)، ۶-همدان(شراء-شور دشت) بۆلگه سینین کندلری: مسلم آباد،	ینلقان (*۱۲۸۰ / تو+کو)، شمس آباد (*۹۰)، وَرکانه / وَرکانه
کۆزه ره، خوماجین، قیشلاق آ / ی، فیروزآباد (*۱۲۰)، عبدالرحیم،	(*۶۲۰)، علی آباد ورکانه، ارزان فود؟، تیکمه داش، ۱۳-
احمدآباد، ورکش، دؤولت آباد (*۶۹۰)، آب انبار (*۵۴۰)،	همدان(مرکزی-غربی الوند) بۆلگه سینین کندلری : انصار الامام،

همدان کندیستانلاری..həmədan kəndistanları [آد، عربجه] گیلان
کندیستانلاریندان بیر

گۆرۆتو:

یثکن آباد؛ چشمه قصابان، اوزنان (*۱۶۰)، مهدی آباد، حیدره
پشتشهر، سولولان (۸ک گد *۱۰۵۰)، مریانا/ مریانج (*۴۵۶۰)؛
تویع جین؟، مؤیی جین، و فرجین، **۱۴-همدان(مرکزی-گنبد)**
بؤلگه سینین کندلری: حاجی آباد، بارابند/ براوند (*۵۱۰)، رحیم
آباد، حیران (*۵۸۰)، قیرخ قیز (*۲۸۰)، مولوجه (*۴۶۰)، معروف
(*۳۲۰)، سردره (*۴۳۰)، گنبد (*۱۶۲۰)، قولو کندی، سیاه کمر/
قاراکند؟(بوش)، کورکهریز (*۴۵۰)، مزرعه پودرزلو (بوش)،
ابهندو، آخ تپه (*۴۴۰)، باش قیشلاق(بوش)، زنگی بولاق (بوش)،
مزرعه آغچارهنگ(بوش)، نشر (*۷۸۰)، قیشلاق نشر (*۱۰۰)،
۱۵-همدان(مرکزی-هگمتانه)بؤلگه سینین کندلری: قاسم آباد، علی
آباد پشت نهر (*۲۵۰)، گراچقا (*۱۰۲۰)، ده پیاز، جورقان
(*۳۷۰)، حسن آباد شورین، رباط شورین (*۵۷۰)، علی آباد آخ
حصار، نهران، امزاجرد (*۴۴۰)، بهرام آباد، اوولیا (*۸۱)،
سولیه(بوش)، قیشلاق گمارده(بوش)، قیشلاق (۳۷ک ق ب
*۵۱۰)، **۱۶-همدان بؤلگه سینده تۆرک کندلری(*۱۳۲۰ آماریندا)**
اولان ولی ایندیکی آدلارلا تطبیق اولونمایان کندلر): آغبولاق
(۲۱ک ق *۱۰۰۰)، آغچاخارابا (۱۵ک ق *۸۰)، حصار دیزج
(۳ک ق *۱۱۰۵)، کۆشک آباد (۲۸ک ق *۹۱۰)، کوردبولاق
(۱۵ک د *۳۰۲)، یشگیجه (۶ک ق *۱۰۵۰)،

همدانک..həmədanək [اؤزل آد] علیشاه عوض ده کند آدی.

همدرد..həmdərd [صفت] دردبیر (فا: ~). sympathetic

همدردی..həmdərđi [آد] دردلشمه (فا: ~). sympathy

همدم..həmdəm [آد] یولداش (فا: ~). companion

همدملی..həmdəmli [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی.

همراه..həmrəh [آد] یانچی (فا: ~). accopanying

همراهلی..həmrəhli [اؤزل آد] ۱-قاراداغ-گروس داش و کوسالار -

طایفاسینا باغلی اوبا آدی^{۱۰۸، ۳}. ۲-کلئیر ده کند آدی.

همزه..həməzə [آد، عربجه] خیرتدک و سس تئلری بیریرینه یاپیشاراق
آغیزدان چیخان کسیتیلی سس.

همسایه..həmsəyə [آد] قونشو (فا: ~). nieghbo (u) r

همشهری..həmsəhri [آد] شهرتاش (فا: ~). fellow citizen

همشیره..həmsirə [آد، ۱-باجی، قیزقارداش(فا: ~). ۲ sister -

پرستار. ۳-آستراخانبار'دا چای و جلیل آباد دا تپه آدی، لنکران
اطرافیندا ۱۹جو عصرده یاشامیش بیرطایفا آدیدیر و احتملا بو آددا
بیر شهر ساسانی دؤورونه عاید اولمالیدیر^{۱۶۱-۲۴۲}.

هم صحبت..həm söhbət [صفت] صحبت یولداشلیغی (فا: ~).
interlocutor

هم مذهب.. həm məzhəb [صفت] بیر مذهبده اولان (فا: ~).	هنگروان.. həngərvan [اؤزل آد] اؤرمیه ده کند آدی {باخ: انگ + ارا + بان}.
Coreligionist	
هم فیکیر.. həm fikir [آد] بیر دُشونجه لی، اؤیداش.	هنوز.. hənuz [ظ، فا] هله، هله ده (فا: هنوز). yet
همکلاس.. həmkilas [آد] بیر کلاسدا اولان (فا: ~).	هنیرتی.. hənirti [آد] چوخ ایستی هاوا اوچون ده سؤیله نیر.
همگرای.. həmgərayı [آد] یؤن بیرلیگی (فا: ~).	هنیرتی لنمک.. hənirtılənmək [تائیرسیز ائیلیم] چوخ ایستی هاوا گلمک، چوخ ایستی هاوا پؤفلنمک.
همن.. həməən [ظرف] همن همن: درحال، فوراً (فا: ~).	هنیرتی له مک.. hənirtılənmək [تائیرلی ائیلیم] چوخ ایستی هاوا وئرمک.
هموار.. həmvar [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ^{۱۰۸} ، گئرمی ده - کند آدی.	هنیرتی لی.. hənirtılı [صفت] چوخ ایستی هاواسی اولان یئر "گؤن، ~ یئر".
همه.. həmə [فا، هامی].	هنیلتی.. hənilti [اییلتی] اییلده مه سسی.
همه سین.. həməsın [اؤزل آد] همه سین تۆرکماده: تهران-تجریش دا کند آدی.	هوس.. həvəs [آد، عربجه] ایستک، آییلم، شوق (فا: ~).
همه شان.. həməşan [اؤزل آد] گئرمی ده کند آدی.	هوسکار.. həvskar [آد] بیر ایش و شیه چوخ ایستکلی اولان.
همه کسی.. həməkəsi [اؤزل آد] همدان رزن ده کند آدی.	هوسلنمک.. həvəslənmək [تائیرسیز ائیلیم] ماراق لانماق، هوسی اویانماق.
همیشه.. həmişə [ظ، فا] دایما، هر زمان، هروخت (فا: همیشه).	هوسه مک.. həvsəmək [تائیرلی ائیلیم] باخ: اؤوسه مک، اوسه مک.
همیشه باهار.. həmişə bahar [آد، بیتگی] ایلین بۆتون فصیل لرینده چیچک آچان جیر قیزیل گؤلؤ نعو (فا: گل همیشه بهار).	هوسیمک.. həvəsımək [تائیرسیز ائیلیم] مثیل اتمک، ماراق لانماق، هوسی اویانماق، هوسه گلمک.
همین.. həmin [ض، فا] بو (فا: همن).	هوک.. həvək [باخ] هونگ.
هن.. hən [دا] افوئت، باش اؤسته (فا: بله). yes	هؤمند.. həvəmənd [اؤزل آد] اؤرمیه ده داغ آدی.
هنا.. həna [آد] قالی چارچوبونون قیراغیندا کی دیکئی چوبوقلار {یان + ا} یانا، هنا ^{۱۱} .	هونگ.. həvəng [آد، فا، هاون] مختلف ماده لری دؤیوب تۆز حالینا گتیرمک اوچون قاب و دستک دن عبارت آلت (فا: هاون) {محتملاً ^{۱۲} اووماق، اووان، اووانگ، هونگ ^{۱۳} }.
هندبال.. həndbal [آد، ایند] ال توپو (فا: ~).	هوه.. həvə [باخ: هونگ] بؤیوک دیشلی بیر نوع دغه، خالچا و پالاز کیمی شیلری توخویارکن ایلمک لری برکیتمک اوچون دیشلی و اوجو کسک آلت.
هندزمین.. həndzəmin [اؤزل آد] تاروم دا کند آدی.	هوه دیشلی.. həvədişli [صفت] دیشلری هوه کیمی بؤیوک اولان.
هندسه.. həndəsə [عربجه] جیسیم لرین سطح بیچیم لرینی اینجه له یں ییلم دالی (فا: ~).	هوه لنمک.. həvələnmək [بلسیز ائیلیم] هوه ایله دؤیولوب برکید یلمک.
هندسی یوکسه لیش.. həndəsi yüksəliş [آد] هندسی تصاعد (فا: تصاعد هندسی).	هوه له مک.. həvələmək [تائیرلی ائیلیم] ایلمک لری هوه ایله دؤیوب - برکیتمک.
هنده ور.. həndəvər [یان یؤره] یان یؤره.	هوه جودا.. həvəcudə [آد، بیتگی] خالق طبابتینده ایشله ن بیر بیتگی - نوعو ^{۱۴} .
هندیک.. həndik [اؤزل آد] هندوک: اؤرمیه ده کند آدی.	هویج.. həvic [آد، بیتگی] چتیرگیلردن، سبزه اولاراق، مخروط بیچیمینده و اؤزون کؤکلو، ایکی ایلیک بیتگی، کشیر، یئر کؤکو، ساری تورپ (فا: هویج). daucus carota
هئذی.. hənezi [اؤزل آد] بجنورد دا کند آدی.	هوین.. həvin [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {اثنین، یورد}.
هنر.. hünər [آد، فا] باشاری و یتنه نکدن عمله گلن اینجه صنعت (فا: art).	هویستین.. həvistin [اؤزل آد] مرنده کند آدی {او+ایس+تین: روح ایزی اولان ائو و یئر}.
هنگ.. hənək [ارمنی جه] ظارافات، شا کا (فا: شوخی). Joke {باخ: انه مک}.	
هنگچی.. hənəkçi [صفت] مزاح ائدن (فا: بذله گو). jester	
هنگچی لیک.. hənəkçilik [آد] شا کا لاشما (فا: بذله گوئی). joking	
هنگام.. həngam [ظ، فا] واخت، چاغ، زمان.	
هنگاما.. həngama [ظ، فا] هنگامه: معرکه، گورولتو، قووغا.	

هو. ho. [آد] هو سسی، باخ: هوو.	هو. hopylayış.. [آد] هو پلاماق ایشی.
هو. hobi. [آد، ایند] دو شگو، والته.	هو. hopma. [آد] سو مورما، هو پدورما (فا: مکش).
هو. hop. [سس تق] بیرینی دوردورماق اوچون سؤیله نن بیر سؤز، عدا تا ماشیننی دوردورماق اوچون سؤیله نیر (فا: وایستا، بایست).	هو. hopmaq. [تائیرلی انیلیم] سو مورماق، هو پدورماق (فا: مکیدن).
hoopoe	هو. hopurdamaq. [اتدیرگن انیلیم] هو پورماسینا سبب اولماق.
هو. hophop. [ن، ت] بیرینی دوردورماق و اویتماق اوچون سؤیله نن سؤز (فا: وایستا، بایست).	هو. hopurdamaq. [بلسیز انیلیم] هو پورماق، هو پورتو ایله دا، دیرگی) بویو، داراق لی قوش (فا: هد هد).
هو. hopba. [سس تق] بالاجا اوشاغین قوللاریندان توتاراق و هو پاندیراراق دئییلن سؤز (فا: بیر - در مورد بچه).	هو. hopurmaq. [تائیرسیز انیلیم] هو پلاماق، اودماق، هو پور- داتاراق اودماق، هو پکیمی بیر سسله یشک و اودماق (فا: مکیدن) to absorb {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} اوپ
هو. hopbaca. [ظرف] هوپا داورانیشلی.	هو. hotan. [اؤزل آد] او یغورلارین (۸م) قوردوقلاری بیر شهر ^{۸۵} {ختن}.
هو. hopbala. [باغلا ییجی سؤز] کیچیک اوشاقلار آدیم آتارکن اولارا اۆرک وئرمک اوچون بوسؤز سؤیله نیر (فا: بیر - در مورد بچه).	هو. hotem. [اؤزل آد] چین تۆرکلری بو یلاریندا نیر ^{۸۵-۸۱} .
هو. hopbalan dur. [باخ] دونبالان پیس.	هو. hotuz. [آد، دا] ۱-قادین لارین سوس اوچون ساچلارینا تاخلیقلاری کیچیک باشلیق، هوتوس. ۲-طاووس قوشو و تویوق کیمی قوشلارین باشلاریندا اولان تۆکلر.
هو. hopbalıq. [آد] هوپا گنتمه وضعیتی.	هو. hoçaz. [اؤزل آد] لاچین، دا کند و چای (هو جازسو) آدی ^{۲۴} .
هو. hopbana hopbana. [آد] آتیلا آتیلا (فا: پران پران).	هو. hodaq. [آد، دا] کوتانا قوشولان اؤکوز.
jumping, hopping, leaping	هو. hodaq karvan. [باخ] قویروق دوغدو.
هو. hopbandırmaq. [تائیرلی انیلیم] آتلاندرماق، هو پانما- سینا یول آچماق، سیچرئماق، بیر شئین اوستوندن آتلاندرماق (فا: پراندن). t~ to jump/ to hop	هو. hodaqçı. [آد، دا] کوتانا قوشولان اؤکوزو سورن کیمسه.
هو. hopbanmaq. [تائیرسیز انیلیم] آتلانماق، آتیلماق، سیچرئماق، بیر شئین اوستوندن آتیلیب گنچمک (فا: جستن). to jump	هو. hodan. [آد، بیتگی] سیغیردیلی سو یوندان کؤکو قورولاراق یئیلن، چیچکلریندن طیبده یارارلانیلان بیر بیتگی (فا: نوعی گیاه).
هو. hopbanış. [آد] هو پانما، آتلانما، آتلانیش (فا: پرش). jump	هو. hor. [آد] هور هور سسی. ۲-هور (آنادولو دئییشینده) باخ: خور.
هو. hopbanışmaq. [فا] هو پانماق، آتیلماق.	هو. horat. [اؤزل آد] باخ: هوراند.
هو. hopbuldamaq. [باخ] هو پانماق.	هو. hor hor. [آد] سس چیخاراراق آخان سو، خور خور.
هو. hopdurmaq. [تائیرسیز انیلیم] سو مورماق، یاواش یاواش جانینا چکمک، اودماق، سورماق "توپراق سویو هو پدوردو" (فا: مکیدن). to absorb	هو. horadız. [اؤزل آد] ماساللی، دا یئر آدی ^{۲۴} .
هو. hopdurucu. [آد] سو موروجو، اودوجو، سوروجو (فا: مکنده).	هو. horadıl. [اؤزل آد] شاماخی، دا سیرداغ آدی ^{۲۴} .
هو. hopdurulmaq. [بلسیز انیلیم] هو پدورماق ایشی گؤرولمک (فا: مکیده شدن). to cause to be absorbed	هو. horand. [اؤزل آد] هورات: اهرین ۷۴کق یئر آلیب و نفوسو *۸۰۰ نفر اولاراق اهالیسی تورک دولر (بو کلمه هور+آند سؤزلرندن دؤزلمیشدیر و هور"لارین آندلی ویا سندلی یئرلری مفهوموندا دیر، باخ: هوریلر).
هو. hoplatmaq. [تائیرلی انیلیم] هو پلانماسینا یول آچماق.	هو. hortlaq. [آد] بعضی لرینین یانلیشجا ایناندیغینا گؤره مزاردان چیخان و اینسانلاری قورخودان اؤلو، خورتدان.
هو. hoplatılmaq. [بلسیز انیلیم] هو پلاماق ایشی گؤرولمک.	
هو. hoplaşmaq. [فا] آتیلیب دؤشمک، اویناشماق.	
هو. hoplamaq. [تائیرلی انیلیم] سو مورماق، هو پدورماق.	

هۆل..hol [این، آ] هال، بۆیوک اوتاق.	هۆرتلاماق..hortlamaq [تائیرسیر ائیلیم] اؤلومزاردان چیغماق، خورتلاماق.
هۆل..hol [آد، عربجه] هۆل، اضطراب معناسیندا بیر سۆز.	هۆرتلانماق..hortlanmaq [باخ] هۆرتولداتماق، خورتولداتماق.
هۆلا..hola [سس تق] خرمن دؤیمک اوچون یان یانا قوشولان جوت "هولا قوشماق: خرمن دؤیمک اوچون جوت قوشماق، هولا مال کیمی دولاندیرماق: آلداداراق دولاندیرماق".	هۆرتولتو..hortultu [آد] هۆرولداداراق چیخان سس.
هۆلا..hola [اؤزل آد] یاپارلی بویونا عایدیتر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۵.	هۆرتولداتماق..hortuldatmaq [تائیرلی ائیلیم] خورتولداتماق، هویلاماق، اودماق "سویو هورتولداتاراق ایچدی".
هۆلاسو..holasu [اؤزل آد] سایین قالادا کند و کندستان آدی.	هۆرتولداتماق..hortuldamaq [تائیرسیر ائیلیم] خورتولداتماق.
هۆلوار..holavar [آد، یازین] بو نوع قوشقو ایش و اختی خالق ایچینده اوخونار و روحی کؤمک ساییلیر، معمولاً بایاتی شکلینده اولولار، اؤرنک "قارا کیلیم ناز ائیلر. قویوق بولار توز ائیلر. آی قارانلیق گئجه ده. کوتانی پرواز ائیلر. ۷۳-۷۴" (فا: نوعی شعر فولکلوریک آذربایجانلی) (هولا وار).	هۆرداشی..hordaşı [اؤزل آد] باخ کیغال قالاسی ۶۶.
هۆلوار چکمک..holavar çəkmək [باخ] هۆلوارلاماق.	هۆررا..horra [آد] هۆرلا: ۱-سیوی و آخیجی بیر وضعیتده اولان ماده.
هۆلوارلاماق..holavarlamaq [تائیرلی ائیلیم] هۆلوار اوخوماق.	۲-بیر نوع سؤلوی یمک "آرپا اونوندان هۆررا پیشیردی، ایت اوچون هۆررا حاضرلادی" (فا: نوعی خوراک) (سس تق: خورولداتما).
هۆلدینق..holding [آد، این] آناورتاقلیق، بیر چوخ شرکت و اورتاقلیغی الینده توتان یاتیریم اورتاقلیغی.	هۆرزوم..horzum [اؤزل آد] عثمانلی بیرلیگینده یترالان بیر تۆرک بویو ۲۹. (خوارزم سۆزوندن)
هۆلناک..holnak [صفت، عربجه] قورخولو، دهشتلی.	هۆرلا..horla [آد] باخ: هۆررا.
هۆلوق..holuq [اؤزل آد] سرابدا کند آدی {اولوق / اولوق / هۆلوق: اولو}.	هۆرلاماق..horlamaq [سس تق] خورلاماق، خورخور دئییه سس چیخارماق (فا: خورخور صدا کردن).
هۆلی..holi [ظرف] چیلیک دسته اوپونوندا چیلیگی گۆیده وورماق "هۆلی وورماق".	هۆرلان..horlan [اؤزل آد] شبستر ده کند آدی {هوریلر یتری}.
هۆلیقان..holiqan [آد، این] اؤزلیکلک فوئبالدا آشیری فانانیزمی بسله-ین و چئورهیه ضرر وئرن طرفدار ویا کیمسه، سرسری.	هۆرلاییش..horlayış [آد] خورلاییش.
هۆما..homa [اؤزل آد] ائیمیر بویونا عایدیتر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۵.	هۆرمون..hormon [آد، یو: تریه دن] بدنین ایچینده وزی لرین سیزدیردیغی ماده لر وئرلن آد (فا: ~).
هۆمار..homar [اؤزل آد] خومار {قومار / قام + ار، سحرلی و قوتسال آدام}.	هۆرو..horu [اؤزل آد] ماکی، مراغا، اوجان دا کند آدی {باخ: هۆریرلر}.
هۆمار آرسلان..homar arslan [تاریخی اؤزل آد] سلجوقلار دؤنمی بگ و کومتان آدی ۷.	هۆرولتو..horultu [آد] خورولتو.
هۆمار تکین..homar təkın [تاریخی اؤزل آد] خوارزمشاهلار دؤولتی اوردوباشی لاریندان ۷.	هۆرولداتماق..horuldamaq [تائیرسیر ائیلیم] خورولداتماق.
هۆماربای..homarbay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: هۆمار + بای ۷.	هۆرولداییش..horuldayış [آد] خورولداییش.
هۆماربگ..homarbəy [تاریخی اؤزل آد] تولون اوغوللاریگ لریندن تولون بگین اوغلو ۷.	هۆروولو..horovlu [اؤزل آد] جبرائیل ده کند آدی ۲۴.
هۆمارتاش..homartas [تاریخی اؤزل آد] اوغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ۷.	هۆرهور سسی..horhor səsi [آد] هۆرولداتاراق چیخان سس.
هۆمو..homu [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {اومو: اومود یتری}.	هۆرید..horid [اؤزل آد] بالاکن ده داغ آدی (۳۰۰۵) ۲۴.
هۆموژن..homojen [آد، فرانسیزجا] باغلاشیق، متجانس (فا: هوموژن).	هۆرین..horin [اؤزل آد] هۆرین: سالماس دا کند آدی.
	هۆزا..hoza [باخ] هۆزو.
	هۆزان..hozan [باخ] خوزان، کؤوشن.
	هۆزلانماق..hozlanmaq [تائیرسیر ائیلیم] دیک باشلیق ائتمک، قابالانماق.
	هۆزو..hozu [صفت] سلقه سیز، یؤندم سیز ایش گۆرن. {کوسا} هۆزا ۵.
	هۆش..hoş [سس تق] آت و ائششگی دایاندرماق اوچون چیخاریلان سس (فا: صدایی برای ایستادنن خر واسب). to {بو کلمه اینگیلیزجه ده hush شکلینده ایشلنیر}.

هۆموس.. homos [آد، لا] چۆر و موش بیتگی لردن دۆزه لن توپراق جنسی.	هوهو.. hoho [سس تق] قارامالی حرکت گتیرمک اۆچون ایشله دیلن سۆز "هوهو" دئی ایلک لری سۆروردو" (فا: صدایی برای راندن احشام).
هۆموسکسوال.. homoseksual [صفت، فرانسیزجا] ائش جنسل (فا: ~) homosexualist	هوهولاما.. hoholamaq [تائیرلی انیلیم] هوهودئی قارامالی حرکت گتیرمک.
هۆموفیلی.. homofili [آد، فرانسیزجا] قانین گنج لاختالانماسیله تائینان بیر نوع خسته لیک (فا: هموفیلی).	هوی.. hoy [سس تق] های، اوی.
هۆمولوبین.. homoqlobin [آد، فرانسیزجا] قانین یوارجیق لارینین قیرمیزی ماده سی (فا: هموگلوبین).	هویدو هویدو.. hoydu hoydu [آد] ۱- گۆله رک ویا اله سالراق چیخاریلان مختلف سسلر. ۲- باخ: هایدی.
هۆمولوق.. homoloq [آد، فرانسیزجا] بیر باشقاسی نین بوتوللوکله یئرینی توتان (فا: هومولوگ).	هویدو هویدویا گۆتورمک.. hoydu hoyduya götürmək [باخ] هویدولاماق.
هۆمونلو.. homunlu [اؤزل آد] شاهسون ائلی بویلا ریندان ۱۰۸۰۳ {اومماق: اومونلو}.	هویدولاما.. hoydulamaq [تائیرلی انیلیم] هویدو هویدو ائله مک (فا: هو کردن).
هۆندان دۆز.. hunandüzu [اؤزل آد] ۱- توووزدا بیر دۆزلوک آدی ۲- هون بویو آدیلا باغلیدیر ۱۶۳-۲۴۲.	هویدو هویدویا گۆتورمک.. hoyduhoyduya götürmək [باخ] هویدولاماق.
هۆو.. hov [آد، سس تق، دا] ۱- کۆمک "بیر کۆمه ییم هۆووم اولیدی". ۲- باخ: هۆ. ۳- شیشمه، قابارما "بارماغی یانیب هۆو ائله ییب". ۴- هۆخورما سسی (فا: صدای هوو هوو).	هویرات.. hoyrat [اؤزل آد] بایاتی کیمی شعرنوعو "بیرنوع ازگی لی- اوخوما.
هۆوچکمک.. hov çəkmək [تائیرسیز انیلیم، هاوا] هاوا آلیب چیرک لنمک.	هویوق.. hoyuq [آد، دا] بوستان قورخولوغو.
هۆوخماق.. hovxmaq [باخ] هۆخورماق.	هۆپورتو.. höpürtü [آد] هۆپورتوسسی، هۆپورداما.
هۆوخورماق.. hovxurmaq [تائیرلی انیلیم، سس تق] یاریم بۆکولو بارماق لارینی آغزینا توتاراق اونلاری نفسی ایله قیزدیرماق، هۆولاماق (فا: انگشتها را با نفس گرم کردن).	هۆپورتول.. höpürtülü [صفت] هۆپورتوایله سس چیخارما.
هۆوسان.. hovsan [اؤزل آد] باکی دا کند آدی ۲۴۰.	هۆپوردتمک.. höpürdətmək [انتدیرگن انیلیم] باخ: هۆپورداتماق.
هۆولاما.. hovlamaq [تائیرلی انیلیم] هۆخورماق.	هۆپورددمک.. höpürdəmək [تائیرلی انیلیم] باخ: هۆپوردماق.
هۆولانماق.. hovlanmaq [هاوالانماق] نفسیله هۆو ائله مک، .	هۆججه له مک (هۆججه له مک).. höccələmək (höccüləmək) [باخ] هئجالاماق.
هۆوور.. hovur [آد، هاوا] هۆوور [آراجیق زامان، آز وخت] "بیر ایکی هۆوور صحبت دن سونرا آياغا دور" (فا: اندک مدتی).	هۆدەر.. hödər [اؤزل آد] هۆد: خوی و سالماس دا کند آدی {۱- اۆده مک دن اۆد: وفالی، ایلقارینا باغلی. ۲- اۆتر شکلینده گنچمک و کۆچمک سوزونه باغلانیر}.
هۆوی.. hovi [اؤزل آد] هشتیر ده چای آدی.	هۆده لک.. hödələk [صفت] تله سیک و نقصانلی دانیشان کیمسه.
هۆویارباغی.. hovyarpağı [آد، بیتگی] خالق طبابتینده ایشله نن بیر بیتگی- نوعو ۱۳۶.	هۆرجون.. hörcün [آد] ایپ نردیان.
هۆویت.. hoviyyət [آد، عربجه] کیملیک (فا: هویت).	هۆردورمک.. hördürmək [انتدیرگن انیلیم] هۆرمک ایشین گۆردورمک.
هۆویت سیز.. hoviyyətsiz [صفت] کیملیک سیز، مجهول-	هۆرک.. hörək [آد] دووار (فا: دیوار).
الهویه.. anonymous	هۆرگن.. hörgən [آد] اورقان (فا: عضو).
هۆها.. hoha [باخ] هۆ هو.	هۆرگن سل.. hörgənsəl [صفت] هۆرگن له ایلگی لی، اورقانیک (فا: عضوی).
هۆهو.. hoho [آد] هۆ سسی، باخ: هۆ.	هۆرگو.. hörgü [آد] هۆرولموش ساچ، هۆرولموش اولان هر شئی، هۆروک (فا: بافته).
	هۆرگوت.. hörgüt [آد] تشکیلات، شبکه، تشکل، اورتاق بیر آماجلا قورولان قورولوش (فا: شبکه). net

هۆرگوتچو..hörgütü [صفت] هۆرگوت قوران، هۆرگوت لوین.	هۆرۈجۈلۈک..hörücülük [آد] هۆرۈ دۆزۈلمە ایشی.
هۆرگوتچۈلۈک..hörgütcülük [آد] هۆرگوت قورما ایشی.	هۆرۈک..hörü [آد] هۆرۈلمۈش ساچ، اۆرکن، ایپ وەر شئی،
هۆرگۈتسۈز..hörgütsüz [صفت] هۆرگوت لئمه میش.	توخونموش شئی (فا: گیسوی بافته). plait {دیوان لغات تورک ده
هۆرگۈتلندیرمک..hörgütlendirmək [تائیرلی انیلم] هۆرگۈتلەمک،	ایشله نییدیر {اۆرچۈک}.
تشکیلات لاندیرماق.	هۆرۈک لئمک..hörüklətmək [صفت] هۆرۈکلۈاتمک t~ to plait
هۆرگۈتلندیریلۈک..hörgütlendirilmək [بلسیز انیلم] هۆرگۈت لئمک	هۆرۈک لئمک..hörüklənmək [بلسیز انیلم] هۆرۈک لو اولماق.
ایشی گۆرۈلمک.	هۆرۈک لئمیش..hörüklənmiş [صفت] هۆرۈک لو، هۆرۈک کیمی
هۆرگۈتلنمک..hörgütlənmək [تائیرسیز انیلم] تشکیلات لانماق.	اولموش.
هۆرگۈتۈلۈ..hörgütlü [صفت] هۆرگۈت لئمیش.	هۆرۈک لئمک..hörükləmək [تائیرلی انیلم] هۆرۈک کیمی هۆرۈمک to
هۆرگۈتلەمک..hörgütləmək [تائیرلی انیلم] تشکیلات لاندیرماق،	plait
هۆرگۈت دۆزۈلمک.	هۆرۈکلۈ..hörüklü [صفت] هۆرۈگو اولان، هۆرۈلمۈش.
هۆرگۈتلەنیش..hörgütləniş [آد] هۆرگۈت لئمک ایشی ویا بیچیمی.	هۆرۈکلۈ کۈکە..hörüklü küke [آد] بیر نوع کۆکە.
هۆرگۈتلەیش..hörgütləyiş [آد] هۆرگۈت لئمک ایشی ویا بیچیمی.	هۆرۈلمک..hörülmək [بلسیز انیلم] هۆرۈمک ایشی گۆرۈلمک (فا: چیدە
هۆرگۈتسەل..hörgütsəl [صفت] هۆرگۈت لئ ایلگی لی.	شدن، بافته شدن) tobe plaited {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر}
هۆرگۈتسۈزلۈک..hörgütsüzlük [آد] هۆرگۈتۈ اولما ویا وضعیتی.	اورولمک، اورولماق}.
هۆرگۈج..hörgüc [آد] دوه نین بئیلندە اولان تومسک چيخیتی (فا:	هۆرۈلمۈش..hörülmüş [صفت] هۆرۈک، هۆرۈلو دووار ویا بیرینین
کوهان). hump (of a camel) {هۆرۈمک دن}.	اوستونه قالانان هرشئی "هۆرمە ساچ، ..." (فا: بافته شده).
هۆرگۈچۈلۈ..hörgüçlü [صفت] هۆرگۈچۈ اولان (دوه اۆچۈن).	هۆرۈلۈ..hörüülü [صفت] هۆرۈلمۈش اولان.
هۆرگۈچۈ..hörgüçü [صفت] هۆرگۈ دۆزۈلدیپ ساتان کیمسە.	هۆرۈلۈش..hörüülüş [آد] هۆرۈلمک ایشی ویا بیچیمی.
هۆرگۈچۈلۈک..hörgüçülük [آد] هۆرگۈ دوزلتمە ویا ساتما.	هۆرۈم..hörüm [آد] هۆرۈمک ایشی، هۆرۈ.
هۆرگۈسۈز..hörgüsüz [صفت] هۆرگۈسو اولمايان.	هۆرۈمچک..hörümçək [آد، دیرگی] اکلملی، دۆرد جۆت آياقلى،
هۆرگۈلەمک..hörgülemək [تائیرلی انیلم] هۆرگۈ شکیلنە سالماق.	بعضی لری آو اۆچۈن آغ قوران بیر بۇجک (فا: عنكبوت). aranea .
هۆرگە..hörgə [آد] ۱-ایپ اییرمک اۆچۈن ایشلەنن آغاج، هۆرگە و	spider {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن {اۆرۈمچک}.
ایغ. ۲-موتیف.	هۆرۈمچک تورۈ..hörümçək toru [آد] هۆرۈمچک لیرین یاپیشقان
هۆرلەمک..hörləmək [باخ] هۆرلەمک، هۆرە کیمی دوزمک.	مادەدن دۆزلتدیکلری و توخودوقلاری تور.
هۆرمک..hörmək [تائیرلی انیلم] ایپ و تتل کیمی شئیلری بیربیرینە	هۆرۈمچکسی..hörümçəksi [صفت] هۆرۈمچک آغی کیمی اینجه
گنچیرەرک توخوماق، دۇوارکیمی شئیلری دوزلتمک، هۆرۈک	توخولو.
توخوماق (فا: بافتن). to spin or weave {دیوان لغات تورک ده	هۆرۈمچک قوشو..hörümçək quşu [آد، دیرگی] باشی بۆیۈک،
ایشله نییدیر، سن {اۆرۈمک}.	گۆجلۈ، قیورق دیمدیلکی، اۆزن قویوقلو، آولا گنچین بیر
هۆرمەجە..hörməçə [آد] هۆرۈلن شئی.	قوش lanius
هۆرن..hören [آد] اسکی تیکیتی و شهر قالیتی سی، خارابالیق.	هۆرۈمچک قوشوگیللەر..hörümçək quşugiller [آد، دیرگی] هۆرۈمچک
هۆرنلیک..hörenlik [آد] هۆرن وضعیتینە گلمیش و خرابەلیک.	قوشو و بنزلرینی ایچینە آلان اۆتۈجو قوشلار سوۈیۈ (فا: تیره از
هۆرۈ..hörü [آد، سومرجه {اورۈ}] ۱-هۆرۈمک ایشی (فا: بافته). ۲-تارلا-	پرندگان).
لاردا سنلە قارشى دۆزەنیلن سد (فا: بند سیلگیر). ۳-اوتلاق، اۆرۈ-	هۆرۈمچک کنه سی..hörümçək kənəsi [آد، دیرگی] بیر نۇع کنه.
هۆرۈش..hörüş [آد] هۆرۈمک ایشی ویا بیچیمی، اۆرۈش.	هۆرۈمچک لئمک..hörümcəklənmək [تائیرسیز انیلم] بیرئیر هۆرۈمچک
هۆرۈجو..hörücü [آد] هۆرۈمک ایشینی گۆرن، هۆرن (فا: بافنده)	آغی ایله هۆرۈلمک.
weaver	

هۆرۈمچکلى..hörümçəkli [صفت] هۆرمچک ویا اونون آغی اولان یئر.	(هورری+آتیلا) {آلپ+آتیلا}.
هۆره..höre [باخ] هئره.	هۇررا..hurra [ن، این] یاشا آنلامیندا بیر سۆز.
هۆنکورتۈمک..hönkürtmək [تائیرسیز انیلم] هۆنکورتو ایله آغلتماق t-to cry	هۇرری..hurri [اؤزل آد] باخ: هۇرریلر.
هۆنکورتۈ..hönkürtü [آد، سس تق، باخ: هین] هۆنکوروب آغلایارکن-چیخاریلان سس، هیچقیراهیچقیرا (فا: هق هق) sob	هۇرریلر..hurriilər [اؤزل آد] هۇرلار: میتانیلر یا هورریلر م.ق ۳-۴جو مین ایللردە آذربایجان یول ایله زاقروس داغی نین قوزئی اینده (زاب چایی قوزئی اینده) خوی، سالماس و اورمو گۆلونون آرالاریندا یئرلشمیشلر و ۲جی مین ایللردە آذربایجان ین غربینده و بوتون ارمنستان فلاتیندا یاییلمیشلار و اورارتو، هیت، آسوریلر و کاسسیلرله قونشو اولوبلار، بوگونکو "اورفا" شهرى اوزمان "هۇرا" آدیندا اولاراق اونلارین باشکندی اولموشدور، بوغازکوی داش یازیتیندا (مق ۱۵جی عصر) آدلاری hu-u-ur و دیللی hurli شکیلینده حک اولموشدور، یوخاری بین النهرین ده کی هورریلرین باشکندلری هابور چایی کناریندا "اشوقانی" شهرایدی، ^۸ بو اولوس مق ۲جی مین ایللره قدر هورری آدینی داشییاراق سونرالار آدینی میتانی آدینا بوراخدی، بو قوم آسوریلرله دئیوشوبلر م ق ۱۵جی یۆزیلده هیتلره یئنیلیبلر، شاهلاریندان "تیشاری، شاشاتار، ماتتی وازا، هورپاتیلار، اینسوگوش" آدلارینا اشاره اتمک اولار، بو آدلارین ایچینده هورپاتیلار، آلپ آتیلا سۆزونو آندیریر، بعضی ییلگینلرجه حوری کلمه سی بو قومون آدیندان آلینمالیدیر، هوریلر سونرالار هیتلره تابع اولورلار، بوقوم هیتلر و اورارتولار کیمی التصاقی دیللی ساییلیرلار.
هۆنکۈرۈشمک..hönkürüşmək [قا] بیرلیکده هۆنکۈرمک.	هۇرلار..hurlar [اؤزل آد] هۇریلر.
هۆنکۈره هۆنکۈره..hönküre hönküre [ظرف] هۆنکورتو ایله.	هۇرمان..hurman [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی {هورلارا عاید یئر}.
هۆوره..hövrə [آد] فحل (فا: فحل).	هۇرموغان..hurmuğan [اؤزل آد] کلئیرده کند آدی {هۇر+موغان: باخ: هورریلر}.
هۆوسر..hövsər [آد] ۱-دنی اؤوسه مک اوچون تاباق و آلت، اؤوسر. ۲-هۆوسه یرک بوغدا و تاخیلدان آیریلان زییل.	هۇره..hürə [اؤزل آد] شهر کرد دا کند آدی. قروه دا داغ آدی.
هۆوسه مک..hövsəmək [باخ] اؤوسه مک.	هۇریش خاننا..hurişxana [اؤزل آد] خوی دا داغ و چای آدی.
هۆوسه له مک..hövsələmək [باخ] اؤوسه مک.	هۇزیه..huziyə [اؤزل آد] آستارا دا کند آدی.
هۆوکله مک..hövkələmək [باخ] اؤوکله مک.	هۇش..huş [اؤزل آد] بیر چام آغاجی تۆرۈ.
هۆیج..höyəc [باخ] اؤیج. ایکى اوچ یاشیندا ارکک قویون، اؤگج، (فا: گوسفند سه ساله).	هۇش..huş [ع: تو: اوس] دۆشونوش، اوس (فا: ذکا).
هۆیگۈرمک..höykürmək [تائیرسیز انیلم] هایقیرماق، باغیرماق.	هۇش آغاجی..huş ağacı [آد، بیتگی] قایین گیللردن آغ قاییق ایله تاختاسیندان ناجارلیقدا و کاغاذ دۆزلمه ده یارارلانیلان و بویو ۳۰ متره قدر اولان سویوق و ایلیق اؤلکه لر آغاجی betulus
هۆیۈش..höyüş [صفت، دا] بیرقدر یاش ونم، نم لی، نم چکمیش.	هۇش بک..huşbəy [تاریخی اؤزل آد] سلجوقلار دۆنمی آتابگ لریندن.
هۆیۈشله مک..höyüşləmək [تائیرسیز انیلم] نم چکمک، نملنمک، یاشلانماق.	هۇشدولومبای..huşdulumbay [آد] مایماق، کئی (قایناق: خسرو).
هۆیۈک..höyük [آد] کۆل تپه، تاریخی ییختیتی لی و خارابا تپه.	هۇشدولوموای..huşdulumvay [آد] مایماق، کئی (قایناق: خسرو).
هۇ..hu [ن] درویشلرین شعاری، چاغیرما سسی. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیر}.	هۇشنگ جعفری..huşəng cəfəri [اؤزل آد] آذربایجانین چاغداش
هۇبان..huban [اؤزل آد] ایلام تانری لاریندان ^{۲۱۱} .	
هۇبه کوخان..hubəkuxan [اؤزل آد] قوشاچای دا کند آدی.	
هۇتران..hutran [اؤزل آد] ایلام تانری لاریندان ^{۲۱۱} .	
هۇتواینی..hutuini [اؤزل آد] اورارتو تانری لاریندان ^{۲۱۱} .	
هۇداق..hudaq [آد] کوتان اؤکوزلرینه کۆمک مقصدیله قوشولموش ایکینجی بویوندوروق.	
هۇداقچی..hudaqçı [آد] هۇداق سۆرن.	
هۇربی..hurbi [اؤزل آد] ایلام تانری لاریندان ^{۲۱۱} .	
هۇرپاتیلار..hurpatila [اؤزل آد] هۇرریلر دؤورو بیرخاقانین آدی	

شاعەر لر یئندیر ^۳ .	هؤمئیدان.. humeydan [اؤزل آد] قاراداغ کئیوان طایفاسینا باغلی- اویا آدی ^{۱۰۸، ۳} .
هوشنگ میئدان.. huşəng meydani [اؤزل آد] باخ: خیوا.	هؤمبابا.. humbaba [ا، سؤمترجه] گیلگه میش داستانیندا سیدر اورمانی بکچی سیدیر، گیلگه میش، قارشى گلیر، گیلگه میش و ائکیدو طرفیندن اؤلدورولور، طبیعتین تانریسال چهره لریندیر و بلکه ده آنادولور، ایلام ویا سوریه تانریلارینداندیر ^{۱۱۶} .
هولارش.. hularəş [اؤزل آد] اورمیه ده داغ آدی.	هؤمونلو.. humunlu [اؤزل آد] هؤمونشون، هؤمشود: ۱- کلئیرده کند آدی، ۲- قاراداغ کئیوان طایفاسینا باغلی اویا آدی ^{۱۰۸، ۳} . {اوم+شات / اوم+ نوشون} اوم نشان: اومونلو / اومودلو.
هولاکوبولخان.. hulakubolxan [اؤزل آد] گنبد ده کند آدی.	هون.. hun [اؤزل آد] باخ: هون.
هولاکوخان.. hulakuxan [تاریخی اؤزل آد] باخ: قولاقو+خان؛ چنگیزخان'ین تورونو. تولای خان'ین اوغلو. قویلاي خاقان'ین قارداشی. ایلخانلیلار دؤولتی نین قوروجوسو و ایلک خانى، عاباسیلر خلیفه لیگنی ییخاراق تاریخ ساحه سیندن سیلن اؤنلو کیشی ^۷ . {هولاکى شکیلنده اولمالیدیر}.	هونلار.. hunlar [اؤزل آد] چوخ تاریخچیلر هونلارادک تورکلردن دانیشاندا معمولاً التصاقی دیلی قووملاردان دانیشیلیر، چۆنکی تاریخی سندلرین آزلیغی و قارائلیق پرده نین آرخاسیندا گیزلنمەسی بونا سببیدیر و ساده جه کلی دیل و کولتور بنزریکلر اساس توتولور، ولی هونلاردان باشلایاراق تورک دیلی خالقلاردان دانیشیلیر، چین اؤلکه سینین ان قدیم مرکزی ساییلان یانگشانو چینلی لره یوخ بلکه تبتیلیر، تورکلر و موغوللارا نسبت وئرلییر، پروفئسور ائبئرهارد'ین دئدیگینه گؤره بو بؤلگه نین قدیم خالقى تورکلره قاریشمیش تبتیلیر اولمالیدیر و بورائین مدنیتنی یارادانلار آراسیندا تبتیلیر و سؤنرا تورکلرایدی، بو باخیشلا تورکلرین ایلک یوردلاری نین چین ایالتی اولان "شئنی و قانسو" اولدوغو ایره لی سؤرولمکده دیر، یئنه ده ساری چای دولاناباجلاری تورکلرین یوردو کیمی قلمه آلیئیر، یینشان داغلاریدا هونلارین و گؤی تورکلرین یاییلدیغی یئرلرایدیلر، بیرچوخ تاریخچیلر چین تاریخینى "هسیا" سلاله سیله باشلانماسینی قئید ائدیللر، چین تاریخی- نین اصلی قایناق لاریندان "شی جی" بئله بیر مطلبه اشاره ائدیر: هونلارین ایلک اجدادلاری "هسیا= گسیا" سؤیوندان اولان "شون- وئی sunwei" آدلی بیریسیدیر، بهاالدین اؤگل بو میفیک و افسانوی کیشی نین آدینی "هون یو hunyu" شکیلنده یازیپ ^۸ . بعضی عالیملر لاتینجه اولان هیومن (اینسان: human) کلمه سینى بو ائللین آدینا باغلاییرلار؛ یئنه ده خان کلمه سینى، هون سؤزونون آیری شکلی بیلیرلر ^۷ ؛ یئنی آراشدیرمالار هونلارین کسین لیکله تورک اولدوق- لارینی اثباتلامیشلار، هونلار تاریخده "آسیا هونلاری / بؤیوک هون امپراتورلوغو، آوروپا هونلاری و آغ هونلار (آفتالیت لر، هیاطله) " بؤلوملرینه تقسیم اولوللار و هر بیرى بیر بؤلگه ده بؤیوک اگه- منلیکلر قورویبلار ^{۸، ۲۰۹} .
هولاکوقالاسی.. hulakuqalası [اؤزل آد] اورمیه گؤلونون شاه آداسیندادیر، بو قالانی ۷جی یوزیلده هولاکوخان یئئندن بنا ائدیدیر، آغ گونبد و گاویر قالاسی آدیلا تانیئیر. باخ: قوشاچای.	هون بویلاری.. hun boyları [اؤزل آد] هونلارین اصلی بویلاری:
هولاماق.. hulamaq [باخ] اولاماق.	
هولستون.. hulsetün [اؤزل آد] آستارا دا کند آدی.	
هولو.. hulu [باخ] هولو.	
هولور.. hulur [اؤزل آد] همدان- اسدآباد دا کند آدی.	
هولین.. hulin [اؤزل آد] اوغور بؤلگه سینده بیر داغ آدی ^۹ .	
هومار تیگین.. humar tigin [تاریخی اؤزل آد] سلجوقلار دؤنمی اوردوباشی لاریندان ^۷ .	
هومار.. humar [اؤزل آد] قاراخانلی حکومتی نین بؤیوک لریندن بیر قادین آدی، قیز آدی (فا: نام دختر).	
هومارتاش.. humartas [تاریخی اؤزل آد] اومارتاش: غزنه لی محمود دؤنمی بیر بگ آدی ^۷ .	
هومام تبریزی.. humam təbrizli [اؤزل آد] باخ: تبریز.	
هومانیت.. humanit [باخ] اومانیت.	
هومانیزم.. humanizm [آد، لا: هون ائلی آدیندان] اینسانچیلیق (فا: ~).	
هومانیست.. humanist [آد، لا] اینسانچیل (فا: ~).	
هومانیتار.. humanitar [آد، لا] اینسانلیقلا ایلگیلی، اینسانی، اومانیتار (فا: ~).	
هومایون.. humayun [آد] ۱- قوتلو، مۇتلو. ۲- آذربایجان موغام- لاریندان (فا: مقامی آذربایجانى) {فا: همايون، باخ: اوماي}.	
هومایون موغامی.. humayun muğamı [آد] آذربایجانین ۷جی اصلی موغامی ساییلیر، و یاخین شرق اولوسلارینین موسیقی لرینین ۲۴ شُعبه سیندن بیریدیر. بو موغامین گوشه لری: گؤتورگه، تمل، فعلی، نوا، نیشابور، هومايون، باياتی، سوز و گداز، قووشما (ترکیب)، بیداد، بختیاری، نوروزی، گوش، راوندى، مثنوی، پهلوی، مولوی، دیلرؤبا، عزال و هومايون آياق.	

هیونگنو، اوغور (اون اوغور، ساری اوغور، بولغار)، ساییر، آوار، کوشان (توبا/ تاپناچ، کیداریت، تورکیش)، افغالتای/ آیتالار، یاقوت، چاووش/ چوواش آدیندایدی؛ هیونگنولار ۲۴ بویان تشکیل تاپیردی، چین قایناقلاری هونلاردان کاو-چو (آغ-kaō-çō) (آغ-هون) و باتیلی قایناقلار خیون و آغ هون شکلنده آد آپاریلار، هونلارین ایچینده توروسلار و سیلیفکه/ ایجک بویلاری مختلف دیلی قووملاردان اولموشدولار، اثبهارد توو-پا هونلاریندا ۱۱۴ اویماق تثبیت اندیدیر، اونلارین ۲۰ سی سیئنی، ۳ هیونگنو (شرقی هون)، ۷ سی کاوچه (آغ هون) اولوبلار، آلبیرونی ۱۰۲۹ دا قیرقیزستاندا ایکی قای، قون بویلاریندان سوز آچمیشدیر، (قون سوزو ایندی ده آذربایجاندا چوخلو یئر آدلاریندا گورسیر)، آغاج-اری تورکلری آوروپا هونلارینداندیر، ساسانی قایناقلاردا اونلار آغ-قاتلان و بیزانسلار آغ آتیز، دئیرلر، سئلنگا نهری اطرافیندا چوخلو قازیتیلاردا هونلار عاید اشیا گورونور.^{۲۰۹}

هون داستانلاری.. hun dastanları [اؤزل آد] متخان افسانه سی، اوغوزخان داستان، سئحیرلی گئیک، قوتلوقیلیچ، بوزقورد افسانه-سی هونلاردان قالما ساییلرلار، هونلارین ایزینی نیئیلونگئن (نیبلونگن) داستان ویا آتیلارمئیه سی و ایتالیانجا رومارموس - رومولوس افسانه لرینده گورمک اولار.^{۲۰۹}

هون..hun [اؤزل آد] اینسان آدی: ~آر، ~آر، ~آلپ، ~ای، ~بای، ~بگ، ~خان.

هونجان..huncan [اؤزل آد] شهرضا دا کند آدی.

هوندوشقا..hunduşqa [باخ] هشترخان.

هونقار..hunqar [اؤزل آد] هون و آوار طایفالاریندان.

هویایدره..huvaydərə [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {آوای/ اووا+دره}.

هویویدی..huveydi [اؤزل آد] عثمانلی لارا قاتیلان بیر کورمانج بویو.^{۲۰۹}

هویورسین..huvərsin [اؤزل آد] اومیه ده کند آدی {آوارسین}.

هوی..huy [سس تق] چاغیرماق اوچون ایشلەنن بیر کلمه.

هویدا..huyda [آد، ص، ع، فا] بس بللی، آچیقجا (فا: هویدا).

هویزگاه چای..huyizgah çay [اؤزل آد] هشتپر ده چای آدی.

هویلاماق..huylamaq [تاثیرلی ایلیم] هوی دئیە چاغیرماق.

هویماق..huymaq [باخ] اویماق.

هوین..həvin [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {اوو+ین: اووا}.

هویوخماق..huyuxmaq [باخ: اویماق] شاشیرماق.

هوت هوت..hüt hüt [باخ] شانا پیپک.

هوجع..Hüceh [اؤزل آد] تورکمن-تکه-توختامیش بوی لارینداندیر.^{۸۱-۱۵۸}

هوجەقان..hüceqan [اؤزل آد] مردده کند آدی {اوجا+قان: اوجا یئر}.

هۆندوربوی..hündürboy [صفت، دا] اوجا بوی	هۆدَر داغی..hüder dağı [اؤزل آد] باخ: سالماس.
هۆندوربویلو..hündürboyulu [صفت] اوجا بویلو، بویلو بوخونلو.	هۆردۆرمک..hürdürmək [باخ] هۆروتکم.
هۆندورجه..hündürce [صفت] بیر آز و بیر قدر هۆندور و اوجا.	هۆرکدۆرمک..hürkdürmək [باخ] هۆر کوتکم.
هۆندوردن..hündürdən [ظرف] یو کسکدن.	هۆرکک لیک..hürkəklik [باخ] اۆرکک لیک.
هۆندورلوک..hündürlük [آد] هۆندور شئین حالی.	هۆرکمک..hürkmək [باخ] اۆرکمک.
هۆنر..hünər [آد، ع، فا، هنر] باجاریق، یتته نک لیک، باشاری "بیر ایشی گۆرمک اۆچون هۆنر لازیمدیر" (فا: هنر).	هۆرکن..hürkən [باخ] اورکن.
هۆنرپور..hünərpərvər [صفت] هۆنرلی، مهارتلی، باشاری لی (فا: هنر پرور).	هۆرکۆ..hürkü [آد] قورخو، اۆرکۆ.
هۆنرلی..hünərli [صفت] باشاری لی (فا: پرهنر). skilled in arts	هۆرکۆتمک..hürkütmək [باخ] اۆرکۆتمک، قورخوتماق.
هۆنکۆردهمک..hünkürdəmək [تائیرسیز انیلم] هیچقیر اراق آغلاماق.	هۆرکۆشمک..hürküşmək [قا] اۆرکۆشمک، بیر لیکده اۆرکمک.
هۆنکۆره هۆنکۆره..hünkürə hünkürə [ظرف] باخ: هۆنکۆره هۆنکۆره.	هۆرکۆشن..hürküşən [باخ] اۆرکۆشن.
هۆنۆ..hүнү [آد، دا، دیرگی] آغجا قانادین آدلاریندان بیر.	هۆرگۆج..hürgüc [آد] هۆرگۆج: بعضی حیوانلارین بئلینده پیی
هه..hə [ادات] ۱-بلی / ائوئت آنلامیندا بیرسۆز، "هه راضی یام". ۲-هه شکلینده چیخاریلان سس.	ییغینیدان عمله گلن بیر ویا ایکی چیخیتی (فا: کوهان).
هه دئمکله پیلوو اولماز..hə deməklə pilov olmaz [دئیم] بوْشونا دانیشماق، حالوا حالوا دئیهرک آغیز شیرین اولماز معناسیندا بیر سۆز.	هۆرۆت..hürüt [ظرف] مبهوت "هۆرۆت هۆرۆت باخماق" مات مات باخماق {اۆرکمک سۆزوندن}.
هی..heyhey [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی.	هۆرۆتمک..hürütmək [تائیرلی انیلم] هۆرۆمه سینه سبب اولماق (ایت- و...).
هیچقیرا هیچقیرا..hiçqırāhiçqıra [ظرف] هیچقیر اراق.	هۆرۆجو..hürücü [صفت] هۆرۆیوجو: هورۆین.
هیچقیرتی..hiçqırtı [باخ] هیچقیرتی.	هۆرۆش..hürüş [آد] ایت و تولکو کیمی حیوانلارین چیخاردیغی سس.
هیچقیرما..hiçqırma [آد] هیچقیرماق ایشی.	هۆرۆشمک..hürüşmək [قا] بیر لیکده هۆرۆمک.
هیچقیرماق..hiçqırmaq [تائیرسیز انیلم، سس تق] دریندن آغلاماق، هیچقیرا هیچقیرا آغلاماق (فا: هق هق کردن). to hiccup	هۆرۆمک..hürümək [تائیرسیز انیلم] ایت کیمی سس چیخارماق، هۆرهمک (فا: عوعو کردن). Bowwow {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
hiccup	هۆرۆین..hürüyən [صفت] هۆرۆمک ایشینی چوخ گۆرن (ایت و...).
هیچقیریش..hiçəqırış [آد] هیچقیریشماق ایشی ویا بیچیمی.	هۆرهمک..hürəmək [باخ] هۆرۆمک.
هیچقیریشماق..hiçəqırışmaq [قا] هیچقیریق لا آغلاشماق.	هۆسانلی..hüsanlı [اؤزل آد] عثمانلی لارا قاتیلان بیر کورمانج بویو ۲۰۹.
هیچقیریق..hiçəqırıq [آد] آغلارکن چیخان قیریق قیریق سسلر (فا: هق هق). hiccup, hiccup	هۆش..hüş [اؤزل آد] هۆش: کلئیرده کند آدی بو کند یئرلی لر طرفیندن هۆش شکلینده سؤیله نیر بو حالدا اۆچ و اساطیری مفهوما باغلانیر، البتده هۆش فرمودادا سؤیله نیر و بو حالدا اؤس و اؤز سۆزلریله ایلگیلی اولور.
هیروبو..hirbo [آد] ایری یاری، سرسم، سلاق ۲.	هۆل..hül [آد، یتگی] بیرنوع میوه لی داغ آغاجی {آلی / آلچا سۆزوندن}.
هیروبالاماق..hırpalamaq [تائیرلی انیلم] کۆتکلهمک، وورماق و دؤیمک.	هۆلۆ..hülü [آد، یتگی] اؤزو یومشاق تۆکچوک لرله اؤرتولو و ایری شافتالی نۆعو بیر میوه و بو میوه نین آغاجینا وئریلن آد، ساری شافتالی، هۆلو (فا: هلو) {آلی سۆزونون دیشیلیمیش شکلیدیر}.
هیرتی پیرتی..hırtı pırtı [آد] اسکی پۆسکو، ایشه یاراماز اشیا ۲.	هۆمایون..hümayun [باخ] هۆمایون.
هیرجین..hırçın [آد] اؤفکله لی، تنز هیسله نن ۲.	هۆندور..hündür [صفت، دا] اوجا، یۆکسک، اوجا بویلو (آغاج و آدم ویا هر شئی) (فا: بلند قد) {اؤندر، اؤندور، هۆندور}.

هیرسز..hırsız [صفت] اوغرو، بیرینین مالینی گیزلینجه گؤتوروب آپاران (فا: دزد) {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر «ایسیز»: اوتانماز، آرسیز، ایرسیز}. هیرسز یاتاگی..hırsız yatağı [آد] هیرسز و اوغرولارین گیزلندیکی یئر.	هیققانماق..hiqqanmaq [تائیرسیز ائیلیم، سس تق] گۆجنمک، زورا دۆشمک (فا: هن و هن کردن). to hesitate, to stammer هیققیلداماق..hiqqıldamaq [تائیرسیز ائیلیم، سس تق] له له وورماق، له له سسی چیخارماق (فا: هن و هن کردن). to groan هیققینماق..hiqqınmaq [باخ] هیققیلداماق.
هیرسزلیقلا..hırsızlıqla [ظرف] اوغرولوقلا، گیزلیجه. هیرلاشماق..hırlaşmaq [قا] بیرلیکده هیرلا گؤلوشمک. هیرلاماق..hırlamaq [تائیرسیز ائیلیم] هیریلتی ایله گولمک. هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی. هیرناماق..hırnamaq [سس تق] یاوا یاوا گولمک.	هیم هیم (هیم هیملاماق)..him him (himhimlamaq) [تائیرسیز ائیلیم] میریلداماق. هینج..hinc [آد] کین. هینجا هینج..hınca hinc [تائیرسیز ائیلیم] میریلتی سسی. هیوا..hiyva [اؤزل آد] هیوا: بیر تۆرکمَن بویو، باخ: خوارزمشاهلار^{۲۰۹}.
هیوادی ..hiyvadi [اؤزل آد] تۆرکمَن-یامووت-کیچیک تاتار بوی لاریندا ندر^{۸۱-۱۵۸}. هیئات..heyət [آد، عربجه] ۱-هیئت چوغولو، بیر قورولوشون ترکیبی نی تشکیل ائدن آدمالار توپلوسو. ۲-گۆرکم، گۆرونوش "اینسانلیق هیئاتی" (فا: ~).	هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلایاراق. هیرلیتی..hırılıti [سس تق] هیریلداماق ایشی، هیریلدايان کیمسه نین چیخاردیغی سس (فا: هرهر). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [قا] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن).
هیئت..heyət [آد، عربجه] ۱-گۆرونوش "اینسان هییتی" ۲-نجوم (فا: ~). هیئت..heyət [یازار] دوکتور جواد هیئت ایرانین بویوک تۆرکولوق لاریندان اولاراق حافظ طبیب، یازار، ادبیاتچی و تاریخ بیلگینی ساییلیر، دوکتور هیئت وارلیق درگی سی نین یایینچی سی اولاراق ایران تۆرکلرینین کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسیر دیرلی کتاب و	هیریلداشماق..hırıldeşmaq [قا] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن).
هیئت..heyət [یازار] دوکتور جواد هیئت ایرانین بویوک تۆرکولوق لاریندان اولاراق حافظ طبیب، یازار، ادبیاتچی و تاریخ بیلگینی ساییلیر، دوکتور هیئت وارلیق درگی سی نین یایینچی سی اولاراق ایران تۆرکلرینین کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسیر دیرلی کتاب و هیئت..heyət [یازار] دوکتور جواد هیئت ایرانین بویوک تۆرکولوق لاریندان اولاراق حافظ طبیب، یازار، ادبیاتچی و تاریخ بیلگینی ساییلیر، دوکتور هیئت وارلیق درگی سی نین یایینچی سی اولاراق ایران تۆرکلرینین کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسیر دیرلی کتاب و	هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن).
هیئت..heyət [یازار] دوکتور جواد هیئت ایرانین بویوک تۆرکولوق لاریندان اولاراق حافظ طبیب، یازار، ادبیاتچی و تاریخ بیلگینی ساییلیر، دوکتور هیئت وارلیق درگی سی نین یایینچی سی اولاراق ایران تۆرکلرینین کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسیر دیرلی کتاب و هیئت..heyət [یازار] دوکتور جواد هیئت ایرانین بویوک تۆرکولوق لاریندان اولاراق حافظ طبیب، یازار، ادبیاتچی و تاریخ بیلگینی ساییلیر، دوکتور هیئت وارلیق درگی سی نین یایینچی سی اولاراق ایران تۆرکلرینین کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسیر دیرلی کتاب و	هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن).
هیئت..heyət [یازار] دوکتور جواد هیئت ایرانین بویوک تۆرکولوق لاریندان اولاراق حافظ طبیب، یازار، ادبیاتچی و تاریخ بیلگینی ساییلیر، دوکتور هیئت وارلیق درگی سی نین یایینچی سی اولاراق ایران تۆرکلرینین کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسیر دیرلی کتاب و هیئت..heyət [یازار] دوکتور جواد هیئت ایرانین بویوک تۆرکولوق لاریندان اولاراق حافظ طبیب، یازار، ادبیاتچی و تاریخ بیلگینی ساییلیر، دوکتور هیئت وارلیق درگی سی نین یایینچی سی اولاراق ایران تۆرکلرینین کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسیر دیرلی کتاب و	هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن). هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن).
هیئت..heyət [یازار] دوکتور جواد هیئت ایرانین بویوک تۆرکولوق لاریندان اولاراق حافظ طبیب، یازار، ادبیاتچی و تاریخ بیلگینی ساییلیر، دوکتور هیئت وارلیق درگی سی نین یایینچی سی اولاراق ایران تۆرکلرینین کۆلتور و تاریخ ایله باغلی، ساییسیر دیرلی کتاب و	هیریلداشماق..hırıldeşmaq [سس تق] هیریلتی ایله گولوشمک (فا: هرهرخندیدن).

مقاله لر چاپا بوراخیدیر.

هیاس..həyas [اؤزل آد] سۆلدوز دا داغ آدی.

هیاطله..həyatilə [باخ] آغ هونلار.

هیبت..heybət [آد، عربجه] قورخو، حُرمت اوْیاندیران حال و گۆرکم (فا: ~).

هیبت..heybət [اؤزل آد] اهر و گثرمی ده کند آدی.

هیبرید..hibrid [آد، لا] مختلف جنسلی بیتگی ویا حیوان بیرلشمه سیندن اله گلن اورقانیزم (فا: ~).

هیبه..heybə [آد، ع (عیبه)] آت و قاطر اوستونه آتیلان ایکی تایلی خورجون.

هیپربول..hiperbol [آد، لا] بیر نوع سارمال (فا: هذلولی). **hyperbola**

هیپنوتیزم..hipnotizm [آد، یو: یوخو] یوخولاتما و اوْیوتما بیلیمی (فا: **hypnotism**).

هیرسز..hırsız [صفت] اوغرو، بیرینین مالینی گیزلینجه گؤتوروب آپاران (فا: دزد) {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر «ایسیز»: اوتانماز، آرسیز، ایرسیز}.

هیرسز یاتاگی..hırsız yatağı [آد] هیرسز و اوغرولارین گیزلندیکی یئر.

هیرسزلیقلا..hırsızlıqla [ظرف] اوغرولوقلا، گیزلیجه.

هیرلاشماق..hırlaşmaq [قا] بیرلیکده هیرلا گؤلوشمک.

هیرلاماق..hırlamaq [تائیرسیز ائیلیم] هیریلتی ایله گولمک.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرناماق..hırnamaq [سس تق] یاوا یاوا گولمک.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیرلاییش..hırlayış [آد] هیرلاماق ایشی.

هیدجی..hidəci [يازار] (م ۱۸۵۳-۱۹۲۸) حکیم ماللا محمد هیده جی هیدج ده آنادان اولوب و تهراندا وفات ائتیمشدیر، دانشنامه و دیوان " اثرینده ۶۴۰ بیت تورکجه غزل یازیلیمشدیر ^{۲۸}.	هیپوپوتام..hipopotam [آد، دی، یونانجا] آفریقا چایلاریندا یاشایان، تازا اوٹلا بسله نن، ایری وُجودلو، امجک لی بیر حیوان، سواقییری.
هیدرات..hidrat [یو: سو] متال و اوکسیدلرینین سو ایله کیمیایو بیرلشمه سی.	هیپوتز..hipotez [آد، فرانسیزجا] وارساییم، فرضیه (فا: هیپوتز).
هیدرو..hidro [آد، یو: سو] اؤن اک اولاراق سو آنلامی وئریر.	هیپودرم..hipoderm [آد، فرانسیزجا] آلت دری (فا: هیپودرم).
هیدرواکوستیک..hidroakostik [صفت، یونانجا] سس دالغاسینین سو دا یایلماسینی اینجه له یین بیلیم (فا: هیدرواکوستیک).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدرواستاتیک..hidrostatik [آد، فرانسیزجا] دؤرقون سو بیلیمی، دؤرقون سولارین اؤزللیکلرینی اینجه له یین بیلیم (فا: ~).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروالکتریک..hidroelektrik [آد] سو ایله ایلگی لی اولان الکتریک بیلیمی (فا: ~). هیدروبیولوژی..hidrobioloji [یو: سو] یاشانتی لارینی اینجه له یین بیلیم (فا: ~).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروتکنیک..hidroteknik [آد، یونانجا] سحرکتی و ترپیشی نی و قورال لارینی اینجه له یین بیلیم (فا: ~).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروتراپی..hidroterapi [آد، یونانجا] سو ایله تداوی، سو ایله درمان یؤتم لری.	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروتوربین..hidroturbin [آد، یونانجا] سو حرکت ایله ایشله یین توربین (فا: ~).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدرودینامیک..hidrodinamik [آد، یونانجا] سو ایچینده جیسیم لری حرکتی نی آراشدیران بیلیم دالی (فا: ~).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروژن..hidrojen [آد، یو: سو+دوغما] اوکسیژن له بیرلیکده سو یو تشکیل وئرن بیرگاز (فا: هیدروژن).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروژن بومباسی..hidrojen bombası [آد، یونانجا] هیدروژن آتوم لاری نین نۆوه انرژی سیندن استفاده اولونماسی اساسیندا ایشله یین سون درجه پارتلا ییجی بومبا (فا: بمب ئیدروژنی). hydrogen bomb	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروژنراتور..hidrojenrator [آد، یو: سو+ توره دیجی] سو یون حرکتیندن سو توربین لرده عمله گلن انرژی نی الکتریک انرژی یه چئویرن ژئراتور.	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروژنولوژی..hidrojeoloji [آد، فرانسیزجا] یئرسو بیلیمی، ژئولوژی و هیدرولوژی بیلیم لری نین یئر آلتی سولارین قایناغی نی حرکتینی و فیزیکی کیمیایو خاصه لری نی آراشدیران ساحه سی (فا: ~).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،
هیدروسفر..hidrosfer [آد، یو+هیدرو+اوسفر: سو+کوره] سو یواری، یئر کوره سینین سو اؤرتوگو، یئر اؤزه رینده کی سولارین توپلامی (فا: هیدروسفر).	هیتلر..hitler [اؤزل آد] هیتلر م.ق ۳جو مین ایللرده آنادولو توپراقلارینا کؤچ اندیب و بؤیوک امپراتورلوق قورولار، (م.ق ۱۷۰جو ایللر) هیت شاهی مورشلیق آنادولودا بؤیوک امپراتورلوق قوراراق بابیل حکومتی نی اؤزونه تابع اندیر و سونرالار سوریه وفلسطینی آلیر، م ق ۱۵جی یۆزیدله میتانی شاهینی (هوری لری) اؤزونه تابع اندهرک اولارین باشکندی واسوقانی نی آلیر، ۱۳جو یۆزیدله فرعونلارلار مصرده دؤیوشورلر و اولارلا باریش آتلاشماسی امضا لایرلار، هیتلرین باشکندی اول "هاتی" آدلی بیرشهر اولموش و اولارین آدی دا بو شهرین آدیندان آلمیشدیر،

هیدروفون..hidrofon [آد، یوهیدروفون: سو+سس] سودا یا ییلان ویا عمله گلن سس دالغالارینی تۇتماق اۆچون جاهاز.	هیرس..hirs [آد] غضب، آجیق، اؤفکه، عصبانیت (فا: هرس). anger {اس(فئالیت) سؤزونه باغلیدیر و عربجه حرص سؤزیله باغلیلیغی یوخدور}.
هیدروفوبی..hidrofobi [آد، فرانسیزجا] سو قورخوسو (فا: ~).	هیرسلندیرمک..hirsələndirmək [تائیرلی انیلیم] اؤفکه لندیرمک (فا: عصبانی کردن).
هیدروفیل..hidrofil [فر، صفت] سوسئور، سوچول (فا: ~).	هیرسلنمک..hirsələnmək [تائیرسیز انیلیم] قیزماق، اؤفکه لنمک.
هیدروگراف..hidroqraf [یو، صفت] سو آلانی و بۆلگه سینه عاید اولان تصویر (فا: هیدروگراف).	هیرسلی..hirsli [صفت] اؤفکه لی، قیزقین (فا: عصبانی).
هیدروگرافی..hidroqrafi [یو، صفت] جوغرافیائین یئر سطحی سؤلارینین تدقیقی و تصویری ایله اؤغراشان دال (فا: هیدروگرافی).	هیرسی توتماق..hirs tutmaq [تائیرسیز انیلیم] آجیغی توتماق، هیرس لنمک.
هیدروکیمی..hidrokimiya [آد، یونانجا] هیدروسفئری عمله گتیرن سو یون کیمیای ترکیبی و اونون تدقیق اوصوللاری حاققیندا ییلم دالی.	هیرسی سو یوماق (یاتماق)..hirs soyumaq (yatmaq) [تائیرسیز انیلیم] هیرس کئچمک.
هیدرولوژی..hidroloji [آد، یوهیدرو+لوقوس: سو+ییلمی] سو ییلمی، یئر کۆره سینین سو ساحه لرینی و طبیعتده سو یون دولانماسینی اینجه له یین ییلم دالی (فا: ~).	هیرسیندن دوداق لارینی چئینه مک..hirsindən dodaqlarını [تائیرلی انیلیم] برک هیرس لنمک.
هیدرولوک..hidroloq [آد، فرانسیزجا] سو بیلمنی (فا: هیدرولوگ).	هیرسیندن قوورولماق..hirsindən qovrulmaq [تائیرسیز انیلیم] هیرس بوغماق.
هیدرولیز..hidroliz [آد، یو: سو+پارچالانما] بیر مولکولون سو تائیریه بۆلوملمه سی و پارچالانماسی (فا: ~).	هیرسینی بوغماق (یئمک)..hirsini boğmaq (yemək) [تائیرلی انیلیم] هیرسینی یاتیرتماق.
هیدرولیک..hidrolik [فر، صفت] آخیشقانلیق ییلمی، آخیم ییلمی (فا: ~).	هیروان..hirvan [اؤزل آد] سراب دا کند آدی {هورریلر وانی}.
هیدرومئتئورولوژی..hidrometeoroloji [آد، یونانجا] آتموسفئرده سو یون دولانماسی نی آراشدیران ییلم دالی (فا: ~).	هیروقلیف..hiroqlif [یو: قوتسال یازی لار] رسیم لی یازی لارلا هجا و سس- ییلدیرن خطرله وئریلن آد (فا: ~). hieroglyph
هیدرومتر..hidrometr [آد، فرانسیزجا] سو اؤلچو (فا: هیدرومتر).	هیریشن..hirsən [اؤزل آد] کلئیر ده داغ آدی.
هیدرومکانیک..hidromikanik [آد، یونانجا] مکانیکین مایع لرین تارازلیق و حرکت قانونلارینی و اولارین یودوغو برک ماده لرله قارشلیق لی تأثیرینی آراشدیران بۆلومو (فا: ~).	هیز..hiz [آد] چاپقین {تقلیدی سس اولاراق اؤنجه لر اینگی دۆله مک اۆچون ایشله دیردیر}.
هیدرونیم..hidronim [اؤزل آد] سو ایله ایلگیلی آدلار: هیدرو: سو، اونیم: آد ۲۴۱.	هیز گۆنئیلی..hizgüneyli [اؤزل آد] هیز گۆنه لی: همدان دا داغ آدی.
هیدی چای..heydi çay [اؤزل آد] هشتی ده چای آدی.	هیزج..hizəc [اؤزل آد] اراک-وفس ده کند آدی.
هیر..hir [اؤزل آد] ۱-اردییل شهرینی ۲۵ ک گد طرفینده یئر آلیب و ش ۱۳۲۰ ده نفوسو * ۱۸۵۰ نفر تورک قئید اولوبدور. ۲- هیر بۆلگه سینین داغلاری : ایوریق (۵ ک ۱۶۴۲)، تویوق (۴ ک ۱۶۰۹)، قیسیرداغ (۱۵ ک ۲۳۶۴)، قاچاغا (۱۷ ک ۲۷۶۰)، خان بولاغی (۳۰ ک ۲۱۰۰)،	هیس..his [آد] یانان بیر شئیدن چیخان توستو و همین توستو دن اشیلارین اؤزه رینه قونان قارا چؤکونتو، قوروم (فا: دود). smoke {سیس کلمه سینین دؤنولموش شکلیدیر}. ۲-هیس (عربجه) هیرس.
هیر آباد..hirabad [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.	هیس انوی..his evi [آد] بالیق و ات کیمی شئیلری قورودوب ساخلاما ق آماج ایله هیس وئریلن یئر، هیسخانا.
هیراوا..hirava [اؤزل آد] باشاق، قیز آدی (فا: نام دختر).	هیس باسماق (باغلاماق)..his basmaq (bağlamaq) [تائیرسیز انیلیم] هیس دن قارالماق.
	هیس پاس..his pas [آد، دا] هیس.
	هیس توز..his toz [باخ] هیس، هیس پاس.
	هیس توموش..his tutmuş [صفت] هیس لنمیش (فا: دود گرفته). smoky
	هیس لنمک..hislənmək [تائیرسیز انیلیم] توستولنمک، هیس بۇراخماق.

هیستری..histri [آد، فرانسىزجا] بیر نوع روح و سینیرسل خستەلیک.	هیملهمک..himlēmək [تاثیرلی ائیلیم] بیرینه گۆز و الی ایله اشاره ائتمک، بیرینی بیر ایشی گۆرمگه تحریک ائتمک.
هیسئولوژی..histoloji [آد، یو: توخو+ئیلیم] اینسان و چوخ گۆزەلی حیوان گۆزەلرینین قورولوشو حاققیندا بیلیم.	هین..hin [آد، باخ: این] بعضی ائو حیوانی و ائو قوشلاری ساخلاندیغی کیچیک یئر، این (فا: آشیان مرغ و).
هیسخانا..hisxana [باخ] چوخ هیسلی ائو.	هین..hin [اؤزل آد] ساوه-نوبران دا کند آدی.
هیسلهمک..hislēmək [تاثیرسيز ائیلیم] هیس بوراخماق، توسئوله مک.	هینادللی داغی..hinadeli dağı [اؤزل آد] آذربایجان دا داغ آدی (۲۰۹۸) ۲۴۰.
هیسلی..hisli [صفت] هیس وئرن، توسئوله نن.	هینالداغ..hinaldağ [اؤزل آد] داشکسن ده داغ آدی (۳۳۷۳) ۲۴۰.
هیسلی پاسلی (توزلو)..hisli paslı (tozlu) [باخ] هیس توز.	هینتاغلار..hintağlar [اؤزل آد] آذربایجان دا کند آدی ۲۴۰.
هیش..hiş [سس تق] اؤ کۆز و کلی سؤرمک اۆچون دئییل نسؤز.	هیندارخ..hindarx [اؤزل آد] آغجابدی ده کند آدی ۲۴۰.
هیشئیین..hişeyin [اؤزل آد] خالخال دا یئر آدی {هیش: ایشیق ائوی ۶۶}.	هینج..hinc [آد، دا] اؤج آلماغی گۆدن، اؤفکه (فا: کین، غیظ).
هیشتراک..hiştrak [اؤزل آد] سالماس دا کند آدی.	هینج سیز..hincsız [صفت] هینجی اولمایان، اؤفکه سیز.
هیشقەدرە..hişqədərə [اؤزل آد] ماساللی دا کند آدی ۲۴۰.	هینجلی..hincli [صفت] هینجی اولان، اؤفکه لی.
هیق..hiyəq [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.	هیندتۆرک سۇلتانلیغی..hindtürk soltanlığı [اؤزل آد] بو حکومت، دنلهی تۆرک سۇلتانلیغی ویا دهلی تۆرک سۇلتانلیغی شکلینده ده یازیلیر؛ قوروجوسو: قۇب الدین آییک، حاکمیت دؤنمی: ۱۴۱۹-۱۲۰۶؛ حاکمیت یئری: بۆتون هیندوستان؛ بو سیاسی تشکیلات غور تۆرکلرینین حؤکمداری معزالدین محمد ۱۱۹۲ ده قوزئی هیندوستانا والی گۆندردیگی قۇب الدین آییک طرفیندن قورولدو و بو دؤولت تک بیر سؤلاله طرفیندن یوخ بلکه اورتا آسیادان گۆچ ائتمیش مختلف عایله لر توسطایله دوام ائتدیریلیمیشدیر: شمسیه خاندانی (۱۲۱۱-۱۲۶۶)، بالابان عایله سی (۱۲۰۶-۱۲۹۰)، خلیع عایله-سی (۱۲۹۰-۱۳۱۰)، تۇغلوق عایله سی (۱۳۳۱-۱۴۱۳)؛ بو عایله لر مۇغول یۆروشونو ایندؤس قیبی لاریندا دوردورولدو، هیند تۆرک سۇلتانلیغی سونراکی بابور امپراتورلوقونا اورتام حاضرلایاراق تۆرک بویالارینین گۆچونون یولونو آچدی. -بویالاری: هونلار، کوشان-لاردان اولان قیداریت لر، تۆرکیش لر، تاپغاچ لار، آپتال لار، قیبچاقلار و تورکمنلر و هیند یئرلی خالقلاری، کۆرتلر و بلوچلار بو حکومتین ایچینده یئر آلیردیلا. بنگال دا حکومت ائدن عزالدین بالابان، سیف الدین آییک، شیرخان سونقور، بها الدین آییک، قیبچاق تۆرکلری اولوبورلو (آلابورلو) اوروغوندان ایدی ۲۰۹. باخ: بابور امپراتورلوقو.
هیقروتروپیزم..hiqrotropizm [آد، فرانسىزجا] نمە یۆنه لیم (فا: هیقروسکوپ..hiqroskop [آد، فرانسىزجا] نم اؤلچر (فا: هیگروسکوپ).	هیککه..hikkə [آد، دا] ترسلیک، منم منم لیک "بوايشلر بوتون باش خاینین هیککه لیگیندن ایره لی گلیر".
هیککه لی..hikkəli [صفت] هیککه سی اولان.	هیککەلی..hikkəli [صفت] هیککه سی اولان.
هیککل..heykəl [آد، عربجه] باخ: هئیکل.	هیل..hil [اؤزل آد] قوسار دا کند آدی ۲۴۰.
هیلان..həyəlan [آد، عربجه] توپراق قایماسی.	هیلان..hilan [اؤزل آد] اهر ده چای و کند آدی. اوجان و گئرمی ده کند آدی {هئلان، ایل + آن: ائللر یوردو}.
هیلان..hian [اؤزل آد] قاراداغ حسینکیلی طایفاسینا باغلی اوبا آدی ۱۰۸.	هیلانیک..hilanik [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی {بوی آدی}.
هیللاوا..hillava [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی.	هیللایی..hilmilli [اؤزل آد] شاماخی دا کند آدی ۲۴۰.
هیلهاز..hilhaz [اؤزل آد] کیمثرلرین بویوندان بیرى اولاراق یازیلیدیر ۲۰۹.	هیم..him [آد، دا] بیرینه گوزله اندیلن اشاره گۆلنار قوللوقچویا هیم ائیلدهی "دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر" ایمله مک: اشارت ائتمک، ایم هیم}.
هیمل آوار..himlavar [اؤزل آد] اردبیل ده کند آدی.	هیملشمک..himləşmək [قا] اشاره و قاش گوزله بیربیرینه اشاره ائتمک، بیرلشهرک بیر ایشی ویا بیر سؤزو بیرینین بونونا قویماق.

psidium

هینداوروپادیللری..hindavrupadilləri [آد] تحلیلی دیللره وئرلن بیر آد.

هیندبادامی..hindbadami (آد، بیتگی) بیر نوع بیتگی (فا: بادام هندی).	هینس..hins (اؤزل آد) قوُم دا داغ آدی.
هیندتویوغو..hindtoyugu (آد، دیرگی) بیر نوع تویوق.	هینگام..hingam (ظ، فا) واخت، زامان، چاغ (فا: هنگام).
هیندداری سی..hinddarısı (آد، بیتگی) بوغداگیلردن، داناسی یارارلی بیتگی.	هینگامه..hingame (ظ، فا) معرکه، گۆرولتو، قووقا (فا: هنگامه).
هیندفولو..hindfulu (آد، بیتگی) باخ: آغ نیلوفر.	هینگیلیتی..hingilti (دا) ایله مه و هینگیلده مه سسی.
هیندقارانفیلی..hindqaranfili (آد، بیتگی) بیر بیتگی آدی (فا: گل جعفری).	هینگیلده مک..hingildemek (تائیرسیز ائیلیم، سس تق) هینگیلیتی سسی چیخارماق.
هیندکرتنکله سی..hindkertenkalesi (آد، دیرگی) ایکی یانیندا چتیرکیمی زاری اولان بیر کرتنکله نوغو (فا: نوعی مارمولک).	هینله مک (اینله مک)..hinlemek (inlemek) (تائیرلی ائیلیم) اینله سالماق.
هیندکندی..hind kendi (اؤزل آد) تاروُم دا کند آدی.	هینی آوا..hiniava (اؤزل آد) کلئیرده کند آدی {یثنی آوا؛ اینی / یووالی آوا}.
هیندکنه ویری..hindkeneviri (آد، بیتگی) توخومو یاغ و یاپراغی اوئوشدوروجو بیر ماده وئرن بیتگی (فا: گیاه صنعتی).	هیولا..heyula (آد، فا) قورخونج خیال.
indica	هیهآت..heyhat (ن، عربجه) چکینمه مفهوموندا بیر کلمه، نه یازیق (فا: مبادا). wellaway
هیندلو..hindlu (اؤزل آد) ۱۶جی یۆزیلده، آنادولودا آت چکن تۆرک بیرلیگینه منسوب بیر بوُی آدی ^{۸۵} .	هیهآت من الذّله..heyhatminezzilla (ن، عربجه) ظلمون قاباغیندا دایان بیر معنا داشیسیر.
هیندلی..hindli (صفت) هیند اهلی.	هییه..hiye (اؤزل آد) خیاو و هئریس ده کند آدی / هیق {یییه، مالک}.
هینده وار..hendavar (اؤزل آد) هنه وار: ماکی دا کند آدی {چئوره}.	
هیندو قالاسی..hindo qalası (اؤزل آد) باخ: اورمیه.	
هیندو..hindu (صفت) هیندلی، هیند اهلی.	
هیندودر..hinduder (اؤزل آد) آستارا دا کند آدی.	
هیندوستان جویزی..hindustan cevizi (آد، بیتگی) بویو ۲۵ متر ایستی بؤلگه لرده یئتیشن، و پورتاغال دان بویوک سرت میوه سی (فا: نوعی گیاه). cocos nucifera	
هیندوشاه نخبوانی..hinduşah nexcuvani (یازار) هـ ۶جی یۆزیلده یاشایاراق تۆرکجه شعرلری واردیر (فا: ~) ^{۱۴۱} .	
هیندوگوش..hindokoş (اؤزل آد) فریدن ده کند آدی {هیندلی کوشانلارا عاید}.	
هیندووان..hinduvan (اؤزل آد) خوی دا کند و چای آدی.	
هیندی ماهور موغامی..hindi mahur muğami (باخ) اوچوروم موغامی.	
هیندیبیا..hindiba (آد، بیتگی) توپلاشیق لار سوئوندان یاپراقلاری سالاد اوچون ایشله نیلن و کۆکۆ قهوه یه قاریشتیریلایلن بیر بیتگی (فا: نوعی گیاه). cichorium endivia	
هیندی قوشو..hindi quşu (آد، دیرگی) باخ: هشرخان.	
هیندیلان..hindilan (اؤزل آد) میانا دا کند آدی {تمشک معناسیندا}.	

يابان انجیری..yaban ənciri [آد، يیتگی] چۆل انجیری، توت گیللردن تاختاسی دیرلی بیر آغاج واونون میوه سی. <i>fucus carica</i>	يابانسیماق..yabansımāq [تائیرلی ائيلم] يابانسی کیمی گۆرمک.
يابان انگیناری..yaban anginarı [آد، يیتگی] بیر دوه تیکانی نوغو، چۆل انگیناری، ائششک تیکانی، دوغوز تیکانی.	يابان قازی..yaban qazı [آد، دیرگی] اؤردک گیللردن توکلری آغ قهوه رنگی ۸۰cm اؤزونلوقدا بیر قوش نوغو (فا: نوعی پرنده).
يابان یازی..yaban paziyi [آد] يابان ایسپاناغی، يابان پانجاری، باخ: پازی.	يابان کتان..yaban kətanı [آد، يیتگی] سو قییلی لاریندا يیتیشن پمبه چیچکلی، ۱،۵ متره قدر بؤیوین، سوکتانی دئیلن بیر يیتگی (فا: کتان).
يابان تره سی..yaban tərəsi [آد، يیتگی] يابان تورپو سویندان، رطوبتلی چاییرلاردا يیتیشن بیر يیتگی، تره دادیندا بیر داغ ییتگی سی، باخ: خوروزجوق. (فا: نوعی تره). <i>cardamina</i>	يابان کدی سی..yaban kədisi [آد، دیرگی] کدی دن ایری ساری یا چالان، کۆل رنگلی قیسسا قویروقلو بیر اورمان کدی سی (فا: نوعی گره وحشی). <i>filis sylvestris</i>
يابان تورپو..yaban turpu [باخ] آجیرقا.	يابان کلمی..yaban kələmi [آد، يیتگی] چۆل کلمی، تورپ گیللردن قوملو یئرلرده يیتیشن، سبزه کیمی یئیلن (فا: کلم وحشی).
يابان تیراق..yabantıraq [آد، يیتگی] سۇلاق یئرلرده يیتیشن بیر نوع دره اوتو.	يابان کهللی یی..yaban kəhliyi [آد، يیتگی] بیر نوع يیتگی (فا: اس بویه).
يابانچی..yabancı [صفت] اؤزگه، یاد، يابان آدم، غریبه، اجنبی، باشقا ملت دن اولان کیمسه (فا: خارجی، ییگانه). <i>Foreigner</i> {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیب دیر}.	يابان کیرازی..yaban kirazı [آد، يیتگی] چۆل گیلاناری، بیر گیلانار نوغو (فا: نوعی گیاه). <i>cerasus microcarpa</i>
يابانچی اۆلکهلر..yabancı ölkələr [آد] خارجی اۆلکهلر (فا: خارجه). abroad	يابان گۆلو..yabangülü [آد، يیتگی] گۆل گیللردن، قوش بۆرنو آدی وئرلین، میوه لی پارلاق قیرمیزی، اورماندا و سۇلوقلاردا يیتیشن (فا: نسترن). <i>rosa canina</i>
يابانچیل..yabancı [صفت] یاد ایله ایلگی لی اولان.	يابان لاشماق..yabanlaşmaq [تائیرسیز ائيلم] يابان حالینا گلمک.
يابانچی لاشدیرماق..yabancılaşdırmaq [تائیرلی ائيلم] يابانچی - حالاکتیرمک	يابان لیق..yabanlıq [آد] يابان اولما وضعیت، بؤیوک چۆل اولان یئر.
يابانچی لاشماق..yabancılaşmaq [تائیرسیز ائيلم] یاد اولماق، آلیشاماق، یادیر قاماق.	يابان ماروئلو..yabanmarulu [باخ] چۆل کاهوسو.
يابانچی لاق..yabancılaşmaq [تائیرلی ائيلم] یاد کیمی گۆرمک، یادلماق.	يابان مرجان کۆشکو..yabanmərcan köşkü [آد، يیتگی] مرجان کۆشک چیچگی نین چۆلدە چیخان بیر نوعو، بیر نوع سیچان قولاغی (فا: نوعی گیاه). <i>origanum vulgare</i>
يابانچیللیق..yabancıllıq [آد] ۱-يابانچیل اولما، یاد اولما، يابانچی آدامین حالی. ۲-وحشی لیک، يابانچی حیوانین دورومو.	يابان نعناسی..yaban nənəsi [باخ] چۆل نعناسی.
يابانچیللیق..yabancıllıq [آد] یاد اولما وضعیت.	يابان هویچی..yaban həvici [صفت] نوعی هویچ (فا: زردک بیابانی).
يابان داووشانی..yaban davşanı [آد، دیرگی] داووشان گیللردن، قولاق و آرخا آفاق و باجاقلاری اؤزون، وجودو قیسسا، آغ و قهوه رنگی و بۆز کۆزکلؤ، اؤست دوداغی یاریق، بیر امجکلی حیوان (چۆل داووشانی) (فا: نوعی خرگوش). <i>cuniculus</i>	يابانی..yabanı [صفت، يابان+عربجه ی] چۆلدە یاشایان "يابانی يیتگی ویاحیوان، يابانی گنچی" (فا: وحشی).
يابان دوفنه سی..yaban dəfnəsi [باخ] چۆل دوفنه سی.	يابان یاسمینی..yaban yasəməni [آد، يیتگی] پاتلیجان گیللردن، سۇلاق یئرلرده يیتیشن، مورچیچکلی، چوخ ایللیک (فا: نوعی گیاه). <i>stipites dulcamara</i>
يابان دوغوزو..yaban doğuzu [باخ] قاپان.	يابانی حیوانلار..yabanı heyvanlar [باخ] چۆل حیوانلاری.
يابان سوغانی..yaban soğanı [آد، يیتگی] بیر نوع يیتگی (فا: عنصل).	يابانی زیتون..yabanı zeytun [آد، يیتگی] بیر يیتگی آدی (فا: زیتون تلخ).
يابان سۆمبولو..yaban sümbülü [باخ] چان چیچگی، کدی نعناسی.	يابانی کهللیک اوتو..yabanı kəhlikotu [آد، يیتگی] بیر يیتگی آدی، بیر نوع کهللیک اوتو (فا: نوعی کاکوتی).
يابانسی..yabansı [صفت] آلیشیلما میش، اؤزگه، يابان سوو (فا: غریب).	يابانیل..yabanıl [صفت] ياباندا یاشایان، ائوجیل اولمایان، وحشی.

ياپارلى..yaparlı [آد] ياپارلو: ۱-اوغوزتوركلرينين ۲۴ بويوندان بىرى، اوغوزنامه ده يغمامعنالانىيب ۲- (ص) ياپيجى، اورتكن ۷.	يابانلاشماق..yabanılaşmaq [تائيرسىز] اينلم وحشى لشمك، جبرلاشماق (فا): وحشى شدن
ياپاغى..yapağı [آد] يازدا قيرخيلان قويون يُونو (فا): پشم بهاره. {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير <ياپاقو>.	يابانلاشماق..yabanılaşmaq [آد] وحشى لشمك (فا): وحشى شدن.
ياپاقلى..yapaqlı [اؤزل آد] اورمو گۆلو آدلاريندان بىرى.	يابانيليق..yabanılıq [آد] يابانيل اولما دورومو، وحشى ليک.
ياپالاق..yapalag [صفت] ياپما کیمی يثره ياپيشان هرشي "ياستي- ياپالاق: گۆده بوى آدام" (فا: پت و پهن) {ياپماق دان: ياپا+لاق}.	يابانيليق..yabanılıq [آد] يابانى اولما، وحشى ليک، چۆله عايد اولما.
۲- ياپالاق ۲ (آد، ديرگى) بىر نوع سارى رنگلى و يئكه گۆزلو بايقوش (فا: نوعى جغد) {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير <ياپاقولاق>، سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبيدير، ياپاقولاق، ياپالاق}.	ياباي..yabay [اؤزل آد] ياپاي، ياپان، ياپيجى، دۆزلميش ۷. يابقو..yabqu [آد] ۱- گۆى تورک و اسكى تورک دؤولت لرينده خاقان دان سؤترا گلن ان يوکسک دؤزى ده کى يۇنه تييجى عنوانى،
ياپان..yapan [اؤزل آد] ۱- ياپيجى، باشاريلى ۲- يابان، وحشى ۷. ياپاي..yapay [صفت] ۱- ياپما، صنعى، دؤزلمه، مصنوع (فا): مصنوعى). product, artificial ۲- (مچ) قوندارما، قوشما (فا): جعلى).	بۇلگه يۇنه تييجسى، غربى گۆى تورک خاقانى ۷. باخ: تۇليس {ياپاقو: بىر تورک طايافسى، ييغو ۱۴۷، ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير < يافقو>.
ياپالانيز..yapayalnız [دده: <ياپا>، ص، ظ] چوخ يالئيز.	يابلاقخان..yablaqhan [تاريخى] اؤزل آد يابالاق خان، سيبير خانلاريندان ۷.
ياپبا..yapba [آد] مال داوار ديشقى سيني بالاجا ياستى حالدا قورودارق اود يانديرماق اوچون ايشلنير و بونا ياپبا دئييلير (فا): تپاله).	يابو..yabu [باخ] يابى. يابو..Yabu [اؤزل آد] اؤزىک-اؤچ اورۇغ بوى لارينداندير ۸۱-۱۵۸. يابوكتار..yabüktar [اؤزل آد] گۆى تورک بىر ليگينده بىر بوى آدى.
ياپديرماق..yapdırmaq [ايتديرگن اينلم] ياپماسينا يول آچماق، ياپماق ايشيني گؤردورمک (فا: فس انجام دادن).	يابى..yabi [آد] ۱- آريق و الدن دوشموش وياراشيق سيز آت. ۲- (مچ) آريق سيسيقا آدام حاققيندا (فا: يابو). pack horse {ديواندا: يابى: يهرين آلتينا قويولان کنجه و يهر آلتى}.
ياپديرتماق..yapdırtmaq [ايتديرگن اينلم] ياپماسينا يول آچديرماق، ياپماق ايشيني گؤردورتمک (فا: فس از فس انجام دادن).	يايتاق..yabitaq [آد، ت] چيپلاق، يهرسيز.
ياپديريلماق..yapdırılmaq [بلسيز اينلم] ياپديرماق ايشى گؤرولمک. ياپراجيق..yapracıq [باخ] ياپراقچيق.	يابى جايى..yabı çayı [اؤزل آد] تبريز- اسپاراخون کندى نين ياخينيندا بىر چاي آدى ۶۶ {معناجا وحشى چاي دئمکدير}.
ياپراق..yapraq [آد] ۱- آغاج لاردا ياستى (ياپرى) و مختلف شكيل لرده ياشيل اولان و تنفس وظيفه سيني داشييان بؤلوم (فا): leaf ۲- كتاب ودفتر کیمی شيليرين هر ورقى، ياپرى (فا): page ۳- شعرده بند "گول اوغلان سنه ده دؤرد ياپراق شعر دئيه جگم" (باخ: بند، بؤلگو) {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير < ياپورقاق>، سن؛ ياپماق+ور+قاق}.	يابىلاشماق..yabılaşmaq [تائيرسىز اينلم، دا] يابى حالينا دوشمک. يابىليق..yabilıq [آد] يابى حالينا دوشموش آتين حالى. يايبر..yabır [اؤزل آد] ۱- ياپيجى، چاليشقان ۲- دؤيوشچو ۳- (تاريخى اؤزل آد) آلتاي تورکلرى، تووا اويمانى، اولوبابالاريندان ۷. يايبراي..yabıray [اؤزل آد] اينسان آدى، باخ: يايبر+ آى ۷.
ياپراق آرىسى..yapraq arısı [آد، ديرگى] بىر بؤجک آدى. ياپراق آرى لارى..yapraq arıları [آد، ديرگى] زار قانادلى لار سويوندان و مختلف نوعلارى قوردجوق دؤنمينده تارييم بيتگى لرينه و اورمان آغاجلارينا ضرر وثرن بؤجکلر.	ياپ..yap [آد] ۱- (اؤن اک) تاکيد و آبارتما اوچون بعضى کلمه لرين اؤنونده گلر "ياپ يالئيز" (فا: نوعى پيشوند). ۲- (ت) ديميرى و يؤمرو هر شتى.
ياپراق آشماق..yapraq aşmaq [تائيرسىز اينلم] ياپراق لانماق. ياپراق بؤجگى..yapraq böcəyi [آد، ديرگى] سبزه و ميوه لره ضرر وثرن بؤجکلرين گئل آدى.	ياپا..yapa [اؤزل آد] ۱- ياپما، چابا ۲- هامى، پوتولوک ۳- وفا ۷. ياپا..yapa [اؤزل آد] ۱۶ جى يۆزليده، آنادولودا آت چکن تورک بىر ليگينه منسوب بىر بوى آدى ۸۵.
ياپاقلى..yapaqlı [صفت] ياپاخلى: يۇنلو {اينسان آدى: سقوجا، دده قورقود کيتابيندا ايشله نيبيدير}.	ياپاقلى..yapaqlı [صفت] ياپاخلى: يۇنلو {اينسان آدى: سقوجا، دده قورقود کيتابيندا ايشله نيبيدير}.

ياپراق يېتى..yapraq biti [آد، دیرگی] دویارقالاری ۷-۳ و خورتوملاری ۳ اکلملی، ۱ میلیمتر بویوندا یومشاق و جودلو و ائش قانادلی بۇجک لرین گنل آدی (فا: تیره ای از حشرات).	ياپراقلی..yapraqqlı [اؤزل آد] قاراداغ کئیوان طایفاسینا باغلی اوبآدی ^۳ .
ياپراق تۆگومو..yapraq töküümü [آد] آغاجلارین یاپراق تۆکولن دؤنمی، گۆز.	ياپراق لی قارا یوسونلار..yapraqqlı qara yosunlar [آد، بیتگی] قایا و آغاج قاییق لاریندا قالی توکلری کیمی سیخ بیتن قارا یوسونلار (فا: نوعی خزه).
ياپراق جیق..yapraqciq [آد] یاپراجیق، بالاجا یاپراق (فا: برگچه).	ياپراق لی..yapraqqlı [صفت] ۱-یاپراغی اولان، یاپراق آچان، یاپراق لا اؤرتولن "یاپراقلی آغاج، یۆز یاپراقلی دفتر". ۲-چوخ یاپراغی اولان (فا: پربرگ). many-leaved
ياپراق جیل..yapraqcıl [صفت] یاپراقلارلا بسله نن حیوان.	ياپراق لی..yapraqqlı [آد] یاپراق آچمیش بیتگی نین حالی، یاشیل لیق.
ياپراق قیچ..yapraqciq [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یاپراق + چیچ ^۷ .	ياپراق واری..yapraq varı [صفت] یاپراق شکلینده اولان، یاپراغا اوخشار.
ياپراق داش..yapraq daş [یئر] قوُلای جا یاپراقلانان داش.	ياپراق یاپراق..yapraq yapraq [ظرف] اؤست اؤسته ییغیلیمیش اولان یاپراقلار.
ياپراق دولماسی..yapraq dolması [آد] تازا مۇو یاپراغینین ایچینه قیمه، ات و لپه، دویو، مرزه دولدوراراق و پیشیریلیب حاضرلانیان بیر یئمک.	ياپری..yapri [صفت] صفحه، ورق "دۆز یاپری: مسطح صفحه" (فا: صفحه) leaf، page {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر: دۆز وائلی}.
ياپراق سوو..yapraq sov [صفت] یاپراق کیمی (فا: برگ). leaf-shaped	ياپری داش..yapri daş [آد] شیست داشی (فا: شیست). schist
ياپراق سیز..yapraqsız [صفت] یاپراغی اولمایان، یاپراغی تۆکولموش (فا: بی برگ). leafless	ياپریخماق..yaprixmaq [باخ] یاپریخماق.
ياپراق سیزلیق..yapraqsızlıq [آد] یاپراغی تۆکولموش.	ياپریخمیش..yaprixmış [صفت] یاپری کیمی اولموش.
ياپراق قانادلیلار..yapraq qanadlılar [آد، دیرگی] قانادلاری یاپراق کیمی اولانلار (فا: برگ بالان). neuroptera	ياپ سات..yap sat [آد] تیک سات (فا: کار بسازفروشی).
ياپراق قورباغاسی..yapraq qurbağası [آد، دیرگی] یاشیل باغا.	ياپ ساتچی..yap satçı [آد] تیک ساتچی (فا: بسازفروش).
ياپراق قوروسو..yapraq qurusu [آد] قورو یاپراق رنگی.	ياپ ساتچیلیق..yap satçılıq [آد] تیک ساتچی لیق (فا: بسازو بفروشی).
ياپراق قینی..yapraq qını [آد] یاپراق سایه نین گؤده یه باغلانديغی بؤلوم.	ياپلان ..yaplan [اؤزل آد] تۆز کمن-تکه-اؤته میش-داشایاق بوی لاریندان دیر ^{۸۱-۱۵۸} .
ياپراق کلم دولماسی..yapraq kələm dolması [آد] آزجا قیزارمیش کلم یاپراغینین ایچینه قیمه، ات و لپه، دویو، مرزه دولدوراراق و پیشیره رک حاضرلانیان بیر یئمک.	ياپما..yapma [آد] ۱-یاپماق ایشی و طرزی (فا: ساخت). ۲-دۆز لتمه، قوندارما، قاییرما، قوشما، اویدورما (فا: مجعول). fictitious-۳
ياپراق کیمی اسمک..yapraq kimi əsmək [تائیرسیز انیم] سوویوق ویا قورخودان تیره مک.	ياپماق..yapmaq [تائیرلی انیم] ۱-یاراتماق، اؤرتایا چیخارماق، اجرا ائتمک، اؤرتایا قویماق، اؤرتمک، ائتمک، ائیله مک، اؤلماق "نه یاپیرسان؟ نه ایش گؤرورسن؟، ائو یاپماق: ائو دۆز لتمک" (فا: ساختن). to do، to build ۲-چۆرک پیشیرمک، پیشمک اؤچون خمیری تندی رین دؤوارینا یاپیشدیرماق (فا: نان پختن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر، دده}.
ياپراق گمیرن..yapraq gəmirən [آد] یاپراق لا گنجین بۇجک لرین گنل آدی.	ياپمالیق..yapmalıq [آد] ۱-یاپیمالی ایش و شئی، یاپما حالی. ۲-یاپما و تزک اولان یئر (فا: محل درست کردن تپاله).
ياپراق لاماق..yapraqlamaq [تائیرسیز انیم] ۱-گؤوه ره رک یاپراق آچماق، یاشیللانماق. ۲-ایک قوردونا یاپراق وئرمک، یاپراق یئدیرتمک. ۳-یاپراق یاپراق ائتمک (فا: صفحه بندی). pagination	ياپورقاق..yapurqaq [اؤزل آد] اینسان آدی، یاپیچی، باشاریلی ^۷ .
ياپراق لانماق..yapraq lanmaq [تائیرسیز انیم] ۱-یاپراق لاری چیخماق، یاپراقلا اؤرتولمک، یاشیللانماق. ۲-یاپراق کیمی بیریریندن آیریلماق، وراق لانماق. ۳-ایک قوردولارینا یاپراق وئریلمک.	

یایی..yapi [آد] ۱- تیکیتی، بینا (فا: بنا). ۲- بیر شئین و قورولوشون ایلکه‌لری و اساسی، بیر وارلیغین تۆمۆ، بیر شئین کۆکوندە اولان شئیلرین بۆتونو (فا: ساختار). Structure {سنگلاخ سۆزلویوندە ایشله نییدیر}.	یاپیشدیر یلماق..yapışdırılmaq [بلسیز ائیلیم] یاپیشدیرماق ایشی گۆرولمک.
یایی..yapı [آد] ۱- تیکیتی، بینا (فا: بنا). ۲- بیر شئین و قورولوشون ایلکه‌لری و اساسی، بیر وارلیغین تۆمۆ، بیر شئین کۆکوندە اولان شئیلرین بۆتونو (فا: ساختار). Structure {سنگلاخ سۆزلویوندە ایشله نییدیر}.	یاپیشدیر یلمیش..yapışdırılmış [صفت] یاپیشقان ایله بیتیشدیر یلمیش.
یاپ یاخین..yap yaxın [ظرف] چوخ یاخین.	یاپیشقان..yapışqan [صفت] ۱- یاپیشما اؤزللیگی اولان ماده، بیتیشدیرن ماده، توتقال (فا: چسب) paste ۲- سیرتیق اوشاق و سیرتیق آدام اۆچون سؤیله‌نیر (فا: سمج). ۳- عربجه "غری السمک" ویا سیرشم اۆچون دئییلیر "فهرست مخزن الادویه". {سنگلاخ سۆزلویوندە ایشله نییدیر}.
یاپ یالنینز..yap yalnız [صفت] تامامیله یالنینز، تک، یاپا یالنینز، چوخ یالنینز.	یاپیشقان اوتو..yapışqan otu [آد، یئگی] ایسیرقان گیللردن، دؤوارلار اؤزه رینده بیتن، یاپراقلاری یاپیشقان بیر بیتگی (فا: گوش موش، اذن الفار). parietaria
یاییت..yapıt [آد] بیرینین چوخ امک چکدیگیندن سونرا اورتایا قویدوغو اثر، اؤرون (فا: اثر) impression, effect	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یایچی..yapıcı [آد] ۱- بنا (فا: بنا). ۲- باشاریلی. {سنگلاخ سۆزلویوندە ایشله نییدیر}.	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یایچی لیق..yapıcılıq [صفت] یایی دۆزلمه.	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یایخماق..yapıxmaq [تائیرسیر ائیلیم] یاپریخماق: اسنکلیک و اثلاستیک لیک و یومشاق لیغینی الدن وئرهک یاتیق حالا دۆشمک، یاتیلی اولماق، یاتخماق "دۆشگ"ین یونو یاپیخییدی" (فا: بهم فشرد و پخ شدن). to become flattened	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یایخمیش..yapıxmış [صفت] یاتیق، یاتمیش (فا: پخ شده).	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یایی داشی..yapı daşı [آد] تیکیتی و یایی نین آغیرلیغینی چکن داش.	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییرتماق..yapırtmaq [تائیرسیر ائیلیم] قولاقلارینی بویئونا یاپیشدیرماق "آت قولاقلارینی یاپیردیپ اؤستومه یۆرودو" (فا: به گردن چسباندن گوشها توسط اسب).	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییرقان..yapırqan [آد، یئگی] بیر بیتگی آدی (فا: برگ گل).	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یایی سال..yapı sal [صفت] یایی ایله ایلگی لی (فا: ساختاری).	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییش..yapış [آد] یاپماق ایشی و یاییچیمی.	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییشاجاق..yapışacaq [آد] بیر شئین یاییشیلان یرى (فا: دستگیره).	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییشان..yapışan [صفت] ۱- یاپیشما اؤزللیگی اولان (فا: چسبان). ۲- sticky اؤزه گه یاتان، خوشا گلن (فا: خوش آیند).	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییشدیرتماق..yapışdırtmaq [تائیر ائیلیم] یاپیشدیرماق ایشینی گۆردورمک.	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییشدیرما..yapışdırma [آد] یاپیشدیرماق ایشی (فا: الصاق). affixing	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییشدیرماق..yapışdırmaq [تائیرلی ائیلیم] ۱- یاپیشماسینا یول آچماق (فا: چسباندن). to stick ۲- یاخینلاشدیرماق، سیخ لاشدیرماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} یاپچین ماق سن.	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا
یاییشدیرچی..yapışdırıcı [صفت] یاپیشدیرما اؤزللیگی اولان، یاپیشماسینا سبب اولان (فا: چسبان).	یاییشقان لاتماق..yapışqanlatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاپیشقانلا

یاییشیق چنه لیلر..yapişiq çənəllər [آد، دیرگی] چنه لری دیمدیک بیجم اینده اوزانمیش و آز چوخ سۆمو کلنمیش اولان بالیقار تاقیمی، چنگل چنه لیلر (فا: تیره از ماهی ها).	یاتاقاق اوتاگی..yatacaq otağı [آد] یاتاق اوتاگی.
یاییشیق سیز..yapişiqsız [صفت، مج] یاییشیقی اولمایان، خوشا گلمه یین آدم ویا سۆز "یاییشیق سیز آدم".	یاتار..yatar [آد] یاتماق و ایلمک سمتی، بیرشیین آشاغی یاتمیش طرفی و یاتیمی، یاتمیش و یاتماغا یاخین وضعیت (فا: میل و خواب).
یاییشیق سیزلیق..yapişiqsızlıq [آد] یاییشیق اولماما، خوشا گلمه مه، یاییشاماما.	یاتاغا دۆشمک..yatağa düşmək [تائیرسیز ایلم] خسته لنمک.
یاییشیق لیلی..yapışıklıq [آد] یاییشیق اولما وضعیت.	یاتاغان..yatağan [صفت] ۱- یاتماغی چوخ سئون چوخ یاتان. ۲- (آ) (میکانیک) آراجلاردا دۆنولن و فیرلانان بؤلوملرین ایچینده اوتوروب دایاندیغی یئر، ترپهنن آلتلرین دایاق یئر (فا: یاتاقان). a bearing ۳- (آ) ایک یانی کسیمی اوزون ساواش پیچاگی، اوجو آیری خنجر. ۱- چوخ یاتان. ۲- بویوک پیچاق خنجر؛ باخ: یاتماق+اغان.
یاییشیق لی..yapışıklı [صفت] یاناشی، لاپ یاخین، قونشو.	یاتاغان ایلان..yatağan ilan [آد، دیرگی] بیر نوع ایلان (فا: افعی).
یاییق..yapıq [آد] ایشلنمه نتیجه سینده یاپریخمیش (فا: یخ).	یاتاغان ایلانلار..yatağan ilanlar [آد، دیرگی] ایلانلاردان بیر سوی.
یایقماق..yapımaq [باخ] یایقماق.	یاتاق..yataq [آد] ۱- یاتماق اۆچون اولان یئر، یاتماق اۆچون یورغان و دۆشک، یاتیلماق یئر (فا: بستر) bed ۲- ایرماق و چاپلاردا سولارین آخدیغی یئر "چای یاتاغی" ۳- یئر آلتیندا بیرنسنه دن بول اولان یئر "کؤمور یاتاغی" (فا: معدن) ۴- آراجلاردا ترپهنن بؤلوملرین اوتوردوغو یئر (فا: یاتاقان) ۵- پاییز و قیشدا قویون قوزونون ساخلاندیغی یئر "قویون یاتاغی" ۶- دلیجان دا داغ آدی دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر "یاتاغ": یاتیلماق یئر.
یایلا بیلیرلیک..yapıla bilirlilik [آد] اویقولانا بیلیرلیک، اندیله بیلیرلیک (فا: قابل عمل، قابل اجرا).	یاتاق اورتوسو..yataq örtüsü [آد] یاتاغین اۆزه رینه سریلن اؤرتو.
یایلداق..yapılacaq [صفت] اوستو باشی پریشان اولان کیمسه.	یاتاق اوی..yataq evi [آد] یاتیلماق یئر (فا: خوابگاه). bedroom
یایلماق..yapılmaq [بل] یاپماق ایشی گؤرولمک {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	یاتاق اوداسی..yataq odası [آد] یاتماق اۆچون یارارلانیلان اودا.
یایلمالی..yapılmalı [صفت] یاپیلایلن (فا: عملی). practicable	یاتاق تاقیمی..yataq taqımı [آد] یاتاق ستی، یاتماق اۆچون شلیرین بوتونو.
یایلمیش..yapılmış [صفت] ۱- پیشمک اۆچون تندیره یاپشیدیرلمیش. ۲- قایریلمیش، دۆزلدیلمیش تیکیمیش (فا: ساخته made)	یاتاق خانای..yataq xana [آد] یاتماق اۆچون یارارلانیلان اودا.
یایلیش..yapılış [آد] یارادیش، قورولوش (فا: بنیه). creation	یاتاقدا اولماق..yataqda olmaq [تائیرسیز ایلم] یاتاقدا دۆشمک.
یاییم..yapım [آد] یاپماق ایشی، تیکیم، بیرخام ماده نین اۆستونده ایشله یهرک مال اۆرتمه "اؤزبکستان یاییمی= ساخت اؤزبکستان" (فا: اعمال، انشاء، ساخت).	یاتاق دان قالماق (دورماق)..yataq dan qalmaq (durmaq) [تائیرسیز ایلم] ساغالماق.
یاییم جی..yapımcı [آد] یاییم ایشینی گۆرن.	یاتاقسال..yataqsal [یشی] کلینیکال (فا: بالینی). clinical
یاییم جیلیق..yapımcılıq [آد] یاییمجی اولما وضعیت.	یاتاقسال طب..yataqsal tib [یشی] کلینیکال طب (فا: طب بالینی).
یایینتی..yapıntı [آد] اثر (فا: اثر). impression, effect	یاتاق لی..yataqlı [صفت] ۱- یاتاغی اولان، یاتماق اۆچون یئر اولان قورولوش "یاتاق لی واقون، یاتاق لی یونیورسیتته". ۲- یاتاغی درین و گئیش اولان "یاتاق لی چای".
یایینج..yapınç [اؤزل آد] یایینچاق، دۆزلمیش، معمول، اؤره تیلیمیش.	یاتاق لیق..yataqlıq [آد] یاتاق اۆچون یارارلانیلان تخت وهر شی.
یایینچاق..yapıncaq [آد، یتگی] ۱- سئیرک دانالی و قیرمیزی بنگلی بیر نوع اؤزوم، خینالی یایینچاق (فا: نوعی انگور). ۲- یایینچ.	یاتاق موبلو..yataq moblu [آد] بویوت و شکلی یاتماق اۆچون مناسب موبل.
یایینجی..yapıncı [آد] کنچه دن حاضرلانا بیر قولسوز و اوزون گئیم، بیر نوع کپه نک (گئیم) (فا: نوعی لباس نمدی).	
یایینماق..yapınmaq [تائیرسیز ایلم] حاضرلنماق.	
یات..yat [آد، خ] قالخان و زره کیمی قورونما آلتلری.	
یاتا..yata [ظرف] یاییق، هریرینه یایراق "اکینی یاتا سووارماق" {بو کلمه یاتای کلمه سینین معادلی دیر، باخ: یاتای}.	
یاتاقاق..yatacaq [آد] یاتاق (فا: تختخواب). bedstead	

ياتاق يېرى.. yataq yeri [آد] ۱- ياتاغي چوخ اولان يئر ۲- خالخالدا داغ- آدى.	ياتوق.. yatuq [اؤزل آد] ۱- ياتيق، آغير قانلى ۳- گۆجه لرین کندلرده ياشايان تۆرك بويلارى اوچون ايشلتدیکلری صفتلردن ^۷ .
ياتالاق.. yatalaq [آد] ۱- خسته ليکدن يئره دوشموش، ياتاقدان قالخامايان " ياتالاق لی خسته ليک " (فا: زمين گیر). ۲- paralytic يولوخوجو تيفوس خسته ليگی (فا: تيفوس). typhus	ياتوق خان.. yatuq xan [تاريخی اؤزل آد] قازان خانلاريندان ^۷ .
ياتالاق لی.. yatalaqlı [صفت] ياتالاق خسته ليگينه توتولموش (فا: تيفوسی).	ياتوغان (ياتوق).. yatuğan (yatuq) [آد] قانون و سستور کیمی سازلارين اورتاق آدی.
ياتالقا.. yatalqa [آد] دۆشرگه، گنجيجی ياشايش يئری (فا: اقامتگاه).	ياتی.. yati [آد] ۱- گنجهنی گنجيرمک اوچون بير يئره گئتمه. ۲- آلتای تۆرکلری، قوناندا اويماغی، اولوبابالاريندان ^۷ . آلتای تۆرکلری کوماندی بوی لارينداندير ^{۸۱-۱۵۸} .
ياتان.. yatan [اؤزل آد] ساوه-نوبران دا کند آدی {باخ: يات}.	ياتيب دورماماق.. yatib durmamaq [تائيرسيز ائيلم] دوراماماق، اؤلمک.
ياتای.. yatay [مت، ياتماق+ای] دورقون سو اۆزونه قوشوت اولان خط و ياپری (فا: افقی).	ياتيب قالماق.. yatib qalmaq [تائيرسيز ائيلم] دوراماماق، اؤلمک.
ياتسی.. yatsı [آد] ۱- گونش باتانندان ياتانا قدر وقت (فا: عشا).	ياتيخماق.. yatixmaq [تائيرسيز ائيلم] لای لای ياستی لاشارق چؤكمک، ياتماق، توپراق ياتيخيب يئره چؤكمک (فا: روی هم خوابیدن).
ياتسی نامازی.. yatsı namazı [آد] آخşam نامازيندان سونراکی گونلوک ناماز، عشاء نامازی " ياتسی نامازی قيليرام واجب قوربتا الله "	ياتير.. yatir [آد] توخونولمايب ساخلاتيلان قيزيل گوموش ويا پول، ال ديمه ميش شئی (فا: اشیاء قیمتی، پس انداز).
ياتقين.. yatqın [صفت] ياتيق، بير يانا ايللميش (فا: خوابیده).	ياتيرتماق.. yatirtmaq [تائيرلی ائيلم] ۱- ياتيرتماق، يوخويا وئرمک، ياتماغينا سبب اولماق. ۲- آشاغی ايمک، ياتيق حالا سالماق. ۳- بير ايش و شئين تائيريني آزالتماق، دايانديرماق (فا: خواباندن).
ياتقين لاشماق.. yatqınlaşmaq [تائيرسيز ائيلم] ياتقين وضعيته گلکم.	ياتيرديلماق.. yatirdilmaq [بلسيز ائيلم] ياتماغا مجبور انديلمک، ياتيرتماق ايشی گؤرولمک (فا: ف.م خوابیدن).
ياتقين ليقي.. yatqınlıq [آد] ياتقين اولما وضعیتی (فا: خوابیده گی).	ياتيرماق.. yatirmaq [تائيرلی ائيلم] ۱- ياتيرتماق، يوخويا وئرمک (فا: خواباندن). ۲- to put to sleep ۳- دايانديرماق. ۳- يئره اوزاتماق ۴- اتی سوغاندا ياتيرماق، باسديرماق. ۳- پولو بير يئره قويوب ياتيرماق. {ديوان لغات تورک ده ايشله نيدير { ياتورماق} ساخلاماق}.
ياتماق.. yatmaq [تائيرسيز ائيلم] ۱- دينجلمک اوچون ياتاقدا اوزانماق، يوخلاماق، اويوماق (فا: خفتن). ۲- to sleep -ييلگی سيز وضعيته قالماق، ايش سيز قالماق " ياتانلاری اوياتماق ". ۳- جنسل ايليشکيده اولماق. ۴- بير ايش ويا بير وضعيت ساکتله شيب آزالماق، دايانماق، دورماق، عادی حرکت دن دالی قالماق " کۆلک ياتدی، ايشلر ياتدی ". ۶- خسته اولماق، آزارلاماق " يارالانانندان سونرا دؤز ايکی آي ياتديم ". ۷- اوچولماق، ييخيلماق " توپلار گورولدادی سارای لار ياتدی ". ۸- کئيمک، اويوشماق، يوخلاماق " آياقلاريم ياتيب ". ۹- بير سيرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سؤزلر دؤزلدير " حبيس ده ياتماق، اؤزه يينه ياتماق، آغلينا ياتماق، ديلي ياتماق ". {سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيدير، ديوان لغات تورک ده ايشله نيدير}.	ياتيريلماق.. yatirılmaq [بلسيز ائيلم] ياتيرماق ايشی گؤرولمک.
ياتمالی.. yatmalı [صفت] ياتماق اوچون چوخ الوئريشلی (فا: خوابیدنی).	ياتيريم.. yatirim [آد] بير ايش اوچون ياتيريلان پول و مال، آنامال (فا: سرمايه). capital
ياتمالیق.. yatmalılıq [آد] ياتيلاجاق يئر ويا بؤلوم (فا: محل خواب).	ياتيريمچی.. yatirimçı [صفت] آنامالچی (فا: سرمايه دار). capitalist.
ياتمان.. yatman [اؤزل آد] مطیع، اويوملو ^۷ .	ياتيريمچیلیق.. yatirimçılıq [آد] آنامالچی ليق (فا: سرمايه - دارى capotalism).
ياتمیش.. yatmış [آد] يوخودا اولان، يوخولو (فا: خوابیده).	ياتيزديرماق.. yatızdırmaq [باخ] ياتيرتماق، ياتيرماق.
ياتمیش ليقي.. yatmışlıq [آد] ياتمیش کیمی، اؤزونو يوخولو کیمی گؤسترمه " اؤزونو ياتمیش ليغا ووروب جاواب وئرمير ".	ياتيزديريلماق.. yatızdırılmaq [باخ] ياتيرديلماق، ياتيريلماق.
	ياتی سیز.. yatisız [صفت] گنجهلری ياتاق يئری اولمايان مکتب ويا بنز قورولوش لار (فا: بدون اقامت شبانه).
	ياتيش.. yatis [آد] ۱- ياتماق ايشی و ييچیمی " آسلان ياتيشيندان بللدير " ياتيشليق.. yatışlıq [آد] بير سمتہ ياتیلی اولان (فا: شیب). gradient.

ياخشىلىق اۆلچر..ölçər. yatışlıq [آد] اییم اۆلچر(فا): شیب-پیما grad(i)ometer	ياخاله وئرمک..yaxa ələ vermək [تائیرسیز انیلم] یاخاسینی قورتارا بیلمه مک.
ياتیشدیرما..yatışdırma [آد] ياتیشدیرماق ایشی (فا: تسکین). quieting	ياخابند..yaxabənd [باخ] یاخا دۆیمه.
ياتیشدیرماق..yatışdırmaq [تائیرلی انیلم] ساکین لشدیرمک، سونا چاتدیرماق، دۆردورماق، ياتیشماسینا یول آچماق (فا: فس تخفیف یافتن).	ياخاج..yaxac [باخ] یاخی.
ياتیشدیرچی..yatışdırıcı [صفت] ساکینلشدیرن، توخدادیچی (فا: مسکن)	ياخاجاق..yaxacaq [آد] ياناجاق، ياندیرماغا يارار شئی، ياخیت.
ياتیشما..yatışma [آد] ياتیشماق ایشی (فا: فروکش). subsiding	ياخاجیق..yaxacıq [اؤزل آد] داغ اته یی ^۷ .
ياتیشماق..yatışmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-سوناچاتماق، تاثیرى آزالماق، ساکین لشمک، دورولماق (فا: ساکن شدن). ۲-بیرلیکده ياتماق {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.	ياخادونلو..yaxadonlu [اؤزل آد] ساوه شاهسئون ائلی نه باغلی تۆرک-بو یو ^{۹۸} .
ياتیق..yatiq [صفت] ۱-دیک اولمایان، آیک، ياتیش حالدا (فا: خوابیده) ۲-ایق اولمایان، خبرسیز (فا: بی خبر).	ياخادویمه (ایلمک، بند)..yaxa düymə(ilmək, bənd) [آد] یاخانی باغلايان دویمه و ایلمک.
ياتیق..yatiq [اؤزل آد] قوساردا چای آدی (نچای، ندره) ^{۲۴۰} .	ياخارجا..yaxarca [آد، دیرگی] ۱-گۆوه سینک لری سویندان، ایستی اۆلکه لرده ياشایان، خسته لیگه یول آچان بیر سینک (فا: نوعی مگس).
ياتیقلىق..yatiqlıq [آد] ياتیق شئین حالی (فا: خوابیدگی).	phlebotomus ۲-یاخان، سیجاقلیغی آرتیران.
ياتیق يازی..yatiq yazı [آد] يازی لاری آیک یازما وضعیتی، ایتالیک يازی (فا: نوشته ایتالیک).	ياخارماق..yaxarmaq [تائیرلی انیلم] (يالوارماق فعلی ایله بیرلیکده) ”يالواریب ياخارماق“، اصرارلا ایسته مک (فا: التماس کردن).
ياتیلماق..yatılmaq [بلسیز انیلم] ياتماق ایشی گۆرولمک.	ياخاری..yaxarı [باخ] ياخاریش، دُعا، تمنی، دیلک.
ياتیلی..yatılı [آد، ص] ۱-ياتاقلی یر (فا: دارای اقامت شبانه). ۲-ياتیق حالدا، اییلمیش حالدا. in a lying position	ياخاریش..yaxarış [آد] ۱-ياخارماق ایشی ویا بیچیمی (فا: التماس). ۲-دوعا، تانیردان دیلمه ایشی (فا: مناجات). incatation
ياتیم..yatım [آد] ۱-خالچا وپارچه کیمی شئیلرین توکلری بیر طرفه ياتیلماسی slope ۲-دیکئی کیمی شئیلرین دیکئی دن اییلمه وضعیتی (فا: خواب). incline	ياخاسی الده قالماق..yaxası əldə qalmaq [تائیرسیز انیلم] گیره دۆشمک، سۆرولمۇ قالماق.
ياتیملى..yatımlı [صفت] ۱-ياتیمی اولان ۲-(مج) خوشاگلن، سئویملى.	ياخاسی اله کنچمک..yaxası ələ keçmək [تائیرسیز انیلم] توتولماق، ياخالانماق.
ياتیملىلىق..yatımlılıq [آد] ۱-ياتیملى شئین حالی. ۲-اۆرگه ياتما.	ياخاسیز..yaxasız [صفت] ياخاسی اولمایان ”ياخاسیز کۆینک“.
ياتیمینا..yatımına [ظرف] ياستی سینا.	ياخاسیندان ال گۆتورمک (ال چکمک)..yaxasından əl götürmək
ياجلو..yaclu [اؤزل آد] اردیبل ده کند آدی.	çəkəmək (ə) [تائیرلی انیلم] بۇراخماق.
ياچانماق..yaçanmaq [تائیرسیز انیلم، ت] اوتانماق، سیخیلماق.	ياخاسیندان توتماق (يايیشماق)..yaxasından tutmaq (yapışmaq)
ياخا..yaxa [آد] ۱-پالتارلارین بوین بۆلومو، بوینو احاطه ائدن پارچاؤلاغی. ۲-بیر یترین قیراغی و ساحلی (فا: یقه). collar {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير، بو کلمه ياقماق سۆزوندن آلیناراق بیر شئین آیری شئییه ياخینلاشیب ياپیشان یترینی گۆسته ریر}.	[تائیرسیز انیلم] ياخالاماق.
	ياخاسینی تانیماق..yaxasını tanımaq [تائیرسیز انیلم] دادانماق، بیرینه دام مراجعت ائتمک.
	ياخاسینی قورتارماق..yaxasını qurtarmaq [تائیرسیز انیلم] جانینى قورتارماق، قورتولماق.
	ياخاق..yaxaq [تاریخی اؤزل آد] اوجو آتشلی اوخ؛ سلجوقلولا آد وئرن، سلجوق بگین باباسی ^۷ .
	ياخالاتماق..yaxalatmaq [ائدیرگن انیلم] توتدورماق، اله گئچیرتمک.
	ياخالاشماق..yaxalaşmaq [قا] بیریرینین ياخاسیندان توتماق، دالاشماق.

ياخشى اولماق..Yaxşı olmaq [تائيرسيز ائيلم] ياخشى لاشماق، كيفيتجه ايىي وضعيته دۆشمك، ساغالماق to improve ۲-كنايه طرزينده ممنونلوق افاده اندير "عجب سنه لاپ ياخشى اولدو"	ياخالاماق..yaxalamaq [تائيرلى ائيلم] توتماقاله گئچيرمك، تاپماق (فا: گرفتن).
ياخشى جا..yaxşıca [ظرف] چوخ ياخشى، دؤز اولراق "ياديما دؤشدو".	ياخالانماق..yaxalanmaq [بلسيز ائيلم] توتوق لانماق، توتولماق (فا: دستگير شدن).
ياخشىخان..yaxşıxan [تاريخى اؤزل آد] اسفنديار اوغوللارى بگليگي، بگلريندن^۷.	ياخالانيش..yaxalanış [آد] ياخالانماق ايشى ويا بيجيمي.
ياخشى داورانيش..yaxşı davranış [آد] ايىي داورانما، دؤزگون حركتلى (فا: حسن رفتار). good management	ياخالى قامچى ليلار..yaxalı qamçıllar [آد، ديرگى] دنيز و دادلى سولاردا ياشايان قامچى لى بير گؤزه لى حيوانلار سويو.
ياخشى راق..yaxşıraq [صفت] داها ياخشى.	ياخالىق..yaxalılıq [آد] ۱-ياخا دؤزلمك اؤچون يارايان پارچا وهرشنى ۲-suitable for collar پالتارين اؤستونه قويولان دوزلمه ياخا (فا: نوعى يقه). ۳-collar كراوات (فا: فكل)
ياخشى گون..yaxşıgün [آد] خوشبخت حيات، ياخشى گنچينمه.	ياخالىق سيز..yaxalılıqsız [صفت] ياخالىغي اولمايان.
ياخشى لاشديرماق..yaxşılaşdırmaq [تائيرلى ائيلم] بير شئين وضعيتى نى داها دا گؤزل والوئريشلى ائتمك.	ياخالىق لى..yaxalılıqlı [صفت] ياخالىغي اولان.
ياخشى لاشديرىجي..yaxşılaşdırıcı [صفت] ياخشى لاشديران، تكميل لاشديران.	ياخان..yaxan [صفت] ياخيچى، يوخ انديجى.
ياخشى لاشديريلمق..yaxşılaşdırılmaq [بلسيز ائيلم] ياخشى حالا سالىنماق.	ياخانلو..yaxanlı [اؤزل آد] شاهسون انلى بويلاريندان^{۳، ۱۰۸}.
ياخشى لاشما..yaxşılaşma [آد] ياخشى لاشما (فا: افافه). convalescence	ياخاوزير آشلى..yaxa vəzir aşlı [اؤزل آد] شاهستون انلى نه باغلى بير تورك بويو^{۹۸}.
ياخشى لاشماق..yaxşılaşmaq [تائيرسيز ائيلم] كيفيت جه ايىي وضعيته دؤشمك، دؤزلمك، قيوراق لاشماق to improve	ياخا يئنگيجه..yaxa yengicə [اؤزل آد] يقه يئنگيجه: تهران-شهر يار دا كند آدى.
ياخشى لانديرماق..yaxşılandırmaq [باخ] ياخشى لاشديرماق.	ياخى..yaxcı [باخ] ياخشى.
ياخشى لانديريلمق..yaxşılandırılmaq [باخ] ياخشى لاشديريلمق.	ياخجى لاشماق..yaxcılasmmaq [باخ] ياخشى لاشماق.
ياخشى لى يىسلى..yaxşılipisli [صفت] ياخشى لى يامانلى.	ياخجى لىق..yaxcılıq [باخ] ياخشى لىق.
ياخشى لىق..yaxşılıq [آد] ۱-ياخشى اولما، ايىي ليك (فا: خوبى).	ياخدير تماق..yaxdırtmaq [تائيرگن ائيلم] ياخديرماق ايشيني گؤردورمك.
ياخشى لىقلا..yaxşılıqla [ظرف] قالماقال سيز، دالاشمادان، مباحثه سيز.	ياخدير ما..yaxdırma [آد] ياخديرماق ايشى.
ياخشى لىق..yaxşıllıq [اؤزل آد] ياكشيليك: قيرقيز-تاقاي-بوقو-قيديق بوي لارينداندير^{۸۱-۱۵۸}.	ياخديرماق..yaxdırmaq [تائيرگن ائيلم] ۱-ياخماسينا يول آچماق، سؤرتدورمك، (فا: مالاندن). ۲-يانماسينا سبب اولماق، يانديرتماق، ياخماق ايشيني گؤردورمك (فا: سوزاندن).
ياخشى لى يامانلى..yaxşıli yamanlı [صفت] هرجور وضعيت، ياخشى وپيس،	ياخديريلمق..yaxdırılmaq [بلسيز ائيلم] ۱-اؤزه رينه سوتدورولمك. ۲-يانديريلمق.
ياخشى ماهنى..yaxşı mahni [آد] خوش ماهنى (فا: آوازشيرين).	ياخشى..yaxşı [صفت] ۱-ايىي، گؤزل، چكيچى، اويقون، ياخيشان (فا: نيكو). ۲-good (تاريخى اؤزل آد) سلجوقلار دؤولتى بگ و اوردوباشى لاريندان. دميرتاش بگين اوغلو^۷. ديوان لغات تورك ده ايشله نيبيد، سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيد^۷.
ياخشى ني يىسدن آييرد ائتمك..yaxşını pisdən ayırd etmək [صفت] هر طرفلى يوخلاما.	ياخشى..-yaxşı [اؤزل آد] ياخشى سؤزيله اينسان آدى: ياخشىالپ، ياخشىباي، ياخشىبگ، ياخشىتاي، ياخشىتوقا، ياخشىار.

ياخشى يامان بيلر.. yaxşı yaman bilər [صفت] ياخشى نى پيسدن - آيراييلن آدام حاققينا.	ياخى آغاجى.. yaxı ağacı [آد، يىتگى] قابىقلارى ياخى اولاراق ايشلەنن، چۆل دفنەسى جنسیندن كيچىك بير آغاج (فا: كرم دانه).
ياخشى يامان بيلمک (سانماق).. yaxşı yaman bilmək (sanmaq) [تائيرلى ائيلم] ياخشى نى پيسدن آيرماق.	ياخى اوئو.. yaxı otu [آد، يىتگى] كۆپه چيچك گيللردن، سولاق يئرلرده يىتيشن، قيرمىزى و پمبه چيچكلى كيچىك بير برك يىتگى سى (فا: جگن).
ياخشى يامانلىق.. yaxşıyamanlıq [آد] بير شئين ياخشى و پيس جهتى و كيفيتى.	ياخى لاماى.. yaxılamaq [تائيرلى ائيلم] ياخماق، سورتىمك، ياخى وورماق.
ياخلاشديرماق.. yaxlaşdırmaq [تائيرلى ائيلم] ياخين لاشديرماق، ايكي شئى بيريرينه ياخين لاتماق (فا: نزديك كردن).	ياخى يانديرماق.. yaxıb yandırmaq [تائيرلى ائيلم] ۱-برك - يانديرماق ۲- اينجيتىمك، آجيتماق
ياخلاشديريلماق.. yaxlaşdırılmaq [بلسيز ائيلم] ياخلاشديرماق ايشى گؤرولمك.	ياخىب يانديريى.. yaxıb yandırıcı [صفت] يانديريى ياخان، اورك - اينجيدن.
ياخلاشما.. yaxlaşma [آد] ياخلاشماق ايشى.	ياخىت.. yaxıt [آد] ياناچاق، ياخاجاق، اودون كومور ياغ و نفت كيمى يانان و قيزديران شئيلر (فا: سوخت).
ياخلاشماق.. yaxlaşmaq [تائيرسىز ائيلم] ياخين وضعيته گلتمك، ياخينلاشماق (فا: نزديك شدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير} ياغوماق، ياغوشماق، ياقماق.	ياخىتچى.. yaxıtçı [آد] ياخيت ساتان كيمسه.
ياخلاشيق.. yaxlaşıq [صفت] بيرسايى ويا مقدارا چوخ ياخين اولان مقدار، ياخين اولاراق (فا: بطور تقريب). approximately	ياخيت گؤسترگه سى.. yaxıt göstərgəsi [آد] ياخيت مقدارينى گؤسته رن آراج.
ياخلاشيلماق.. yaxlaşılmaq [بلسيز ائيلم] ياخلاشماق ايشى گؤرولمك.	ياخيت ليق.. yaxıtlıq [آد] ياخيت دولدورولان قاب، باك fuel tanck.
ياخلاشيم.. yaxlaşım [آد] ياخين لاشما ايشى و طرزى.	ياخيت ياغى.. yaxıt yağı [آد] ياناچاق اوچون اولان ياغ.
ياخما.. yaxma [آد] ياخماق ايشى. ۲- ياخما (آد) اوزه رينه بال، پنىر، مربا، ياغ سورتولموش چؤرك (فا: ناننى كه روى آن عسل، پنىر - مالیده شده).	ياخى تيمور.. yaxı teymur [تاريخى اؤزل آد] ياخى + تيمور، اوغوزخان'ين تورونو.
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخىچى.. yaxıcı [صفت] ۱- يانديريى ياخان، چوخ ايستى و يانديريى (فا: محرق). burning. ۲- ياخى دؤزلدن ويا ساتان. ۳- بير شئى ياخاراق ياپيشديران.
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخىچى ليق.. yaxıcılıq [آد] ۱- يانديريى ياخما. ۲- ياخى دؤزلتمه.
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيش.. yaxış [آد] ياخماق ايشى ويا ييچيمى.
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيشديرماق.. yaxışdırmaq [تائيرلى ائيلم] مناسب وضعيته سالماق (فا: برازنده كردن)
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيشما.. yaxışma [آد] ياخيشماق ايشى.
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيشماق.. yaxışmaq [باخ] ياراشماق، ياقيشماق.
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيشيق.. yaxışlıq [صفت] ياراشيق، اويقون (فا: برازنده).
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيشيق سيز.. yaxışsız [صفت] ياراشيق سيز، اويقون و مناسب اولمايان.
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيشيق سيز ليق.. yaxışsızlıq [آد] ياراشيق لى اولمايان.
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيشيقلى.. yaxışlı [صفت] ياراشيق لى، گوستريشلى (فا: برازنده).
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخيشيق ليق.. yaxışlılıq [آد] ياراشيق ليق، اويقونلوق (فا: برازنده گى).
ياخماق.. yaxmaq [تائيرلى ائيلم] ۱- سورتىمك، ياپيشديرماق (فا: ماليدن) ۲- يانديرماق (فا: سوزاندن). ۳- تهمت وورماق، قارا ياخماق (فا: تهمت زدن) {ديوان لغات تورك ده ايشله نييدير، صح، سن؛ اصلينده توخونماق معناسيندادير، يانديرماق مفهومو مجازى معنادير چونكى يانديريى ياخماق، تهمت معناسيندا گلهرک پيس و اينجيديجى بير شئى بيرينه ياپيشديرماق دئمكدير بومعنا گئنيشلنهرك يانديرماق مفهومونا دؤنوبدور و بودا تهمت'ين يانديريى داغيديجى معناسينا باغلانير، ياخماق فعل اينين متعدى حالى، بونا آيرى دليلدير}.	ياخى.. yaxı [آد، ت] بعضى خسته ليكلرين معالجه سى اوچون، او يئرين اؤزه رينه ياپيشديريلان مرحملى پارچا، ياغ و داوا سورتولموش پارچا (فا: پماد، ضماد). shelter

ياخين گۆرن.. yaxın görün [صفت] ۱-گۆز و اوزاغی گۆرمه ين ويا پيس گۆرن. ۲-گله جه یی گۆره بيلمه ين ويا محدود گۆرن. ياخين لاتماق.. yaxınlatmaq [تاثیرلی انیلم] ياخين لاشديرماق. ياخينلار.. yaxınlar [آد] قوهوم قوشولار (فا: اقارب) relatives. ياخين لاردا.. yaxınlarda [ظرف] ۱-ياخين يئرلرين بيرينده. ۲-بو اطرافدا، سون زامانلاردا، بوگونلرده، بير آز اول "گلميشدی". ياخين لاشان.. yaxınlaşan [آد] بيريرينه طرف گتدن (فا: همگرا) convergent ياخين لاشديرماق.. yaxınlaşdırmaq [اتد، ل] ياخين لاشماسينا سبب اولماق. ياخين لاشديريلماق.. yaxınlaşdırılmaq [بلسيز انیلم] ياخين لاشديرماق ايشی گؤرولمک. ياخينلاشماق.. yaxınlaşmaq [تاثیرسيز انیلم] ۱-آراسی و مسافه سی-آزالماق، ياناشماق "گمی ساحله ياخينلاشير". ۲-زمان لاحاظيندان فاصله آزالماق "بايرام ياخينلاشير". ۳-آرالاريندا ايلگی و سئوگی چوخالماق، باغلانتي قورماق "ادبيات گئتديکجه داهآ آرتيق حياتا ياخينلاشير" (فا: نزديک شدن). ۳-بنزه مک، اوخشاماق، اويقون گلکم "تپيلری بيريرينه ياخينلاشيب". ياخين ليق.. yaxınlıq [آد] ۱-مسافه و زمان اعتباريله آزالينگی آزالان. ۲-ايلگی لی اولما وضعیتی "اينسانلار آراسيندا ياخين ليق". ۳-اوخشارليق، بنزريک، اويقونلوق "ترجمه اصلي قايناغا ياخين ليق گؤستهرير" (فا: قرابت، نزديکی). proximity ياخينماق.. yaxınmaq [ياخ] ياخيلماق. ياخينيش.. yaxınışı [آد] ياخينماق ايشی ويا بيچیمی. ياد ائتمک (ائله مک).. yad etmək (ələmək) [تاثیرلی انیلم] آتماق، خاطرلاماق. ياد ائديلمک.. yad edilmək [بلسيز انیلم] آتيلماق، خاطرلانماق، يادا سالتنماق. ياد.. yad [صفت، آد] ۱-اؤزگه، يابانجی، قوهوم اولمايان "ياد کيشی". ۲-قوربت يئر "ياد اؤلکه، ياد شهر". foreign ۳-مجازی اولاراق ادبياتدا رقيب و دشمن مفهومندا گلير "قضا، آغلانتي دوستلاری، گؤلدوردو يادی". ۴-بير گؤروشه و بير ايشه ياخين و اويقون اولمايان، ترس اولان "ديپلوماتيک حيله لره ياد بير آدام ایدی" (فا: غير آشنا، بيگانه). {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير، سن (يات): ۱-اؤزگه ۲-کاهينليک، يادا داش ايله ياغيش ياغديرماق؛ ديوانداکی معنالار ياتماق فعلينه باغليديلار: او زامانلار گؤجه ليک ياشايشی بؤيوک ايش سايليردی و هر کس گؤچمه گه علاقه	ياخيق.. yaxıq [آد] ياخيلميش، يانميش يئر. ياخيلماق.. yaxılmaq [بلسيز انیلم] ۱-بيرشني اؤزه رينه سؤرتولمک (فا: مالیده شدن) ۲-يانديريلماق (فا: سوخته شدن). to be burn ياخيم.. yaxım [آد] ياخما ايشی. ياخين.. yaxın [صفت] ۱-اوزاق ليغی آزالان، آزالينگی آزال "ياخين کند". ۲-زمان اعتباريله اوزاق اولمايان "ياخين گله جک". ۳-چوخ بنزر و اوخشار شئیلر اؤچون سؤيله نير "ياخين بير رنگ". ۴-معتبر و اينانيلميش آدام ويا قايتاق، بيرينه قوهوملوق نسبتی اولان يا بيرينه يولداش و دوست اولان آدام حاقيندا "سيزلره ياخين آدامدير". (فا: نزديک). near {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير «ياغوق»، سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدير، ياخماق دان}. ياخين اوزاق.. yaxın uzaq [صفت، ظرف] هم ياخين هم اوزراق، مختلف "ياخين اوزاق يئرلردن ائويميزه گلديلر". ياخين اولماق.. yaxın olmaq [تاثیرسيز انیلم] ياخين لاشماق، دوست اولماق. ياخين چاغ.. yaxınçağ [آد] ۱-رنسانس دؤوريندن گنچميش يوز ايله قدر اولان دؤنم. ۲-فرانسه انقلابيندان (م ۱۷۸۹) سونراکی چاغ. ياخيندا.. yaxında [ظرف] ياخين يترده، ياخين ليقد (فا: بزودی). soon ياخينداکی.. yaxındakı [صفت] ياخيندا اولان، قوشولوقدا اولان، ياخين. ياخيندان.. yaxından [ظرف] ياخين يتردن، ياخين مسافه دن. ياخين دورماق.. yaxın durmaq [تاثیرسيز انیلم] ياخينلاشماق (دوشمک)، کؤمگی ديمک. ياخين دوشمک.. yaxın düşmək [تاثیرسيز انیلم] ياخين لاشماق، ياخين دورماق. ياخين دوغان.. yaxındağ [آد] آغ دنيزين دوغو قبی سينداکی اؤلکه لری ايچينه آلان بؤلگه (سوريه، مصر، لبنان، اسرائيل، فلسطين و اوردون) (فا: خاورنزدیک). near east ياخين زاماندا.. yaxın zamanda [ظرف] بو ياخينليقد (فا: عنقریب). presently ياخين ساق.. yaxınsaq [صفت، مت] تک بير نقطه يه دوغرو گئدنلر، متقارب (ايشين، خط، دالقا) (فا: خطوط متقارب). ياخين ساق.. yaxınsamaq [تاثیرسيز انیلم] بير شئين ياخين زاماندا اولاجاغيني دوشونمک (فا: نزديک دیدن). ياخين سسلی.. yaxın səslı [صفت] بنزر سسلی. ياخين قوهوم.. yaxın qohum [آد] بيرينجی درجه ده ياخين ليغی اولان قوهوم.

یادگار..yadgar [آد، فا] ۱-آیت لیک (فا: ~). ۲-سیبیرخانلیغی نین بیر خانینی آدی ۳۰۹. ۳-قوچان؛ سۆلدوز (لو) دا کند آدی. یادگره گیرجی (یادگره ییرجی)..yad gərekirci (yad gəreyirci) [صفت] بیلرلنمزجی، ایندئترمینیسٹ. inderminist یادگره گیرجیلیک (یادگره ییرجیلیک)..yad gərekircilik (yad gəreyircilik) [آد] بیلرلنمزجی لیک، ایندئترمینیسٹ. Inderteriminizlm یادللاشماق..yadlaşmaq [تائیرسیز انیلیم] گئتدیکجه یاد اولماق، اوزاق لاشماق، اؤزگه لشمک (فا: ییگانه شدن). یادلماق..yadlamaq [تائیرلی انیلیم] اوزاقلاشدیرماق، یاد کیمی سایماق، اؤزگه سایماق (فا: ییگانه محسوب کردن) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}. یادلانماق..yadlanmaq [باخ] یادلاشماق، اؤزگه ساییلماق. یادلیق..yadlıq [آد] یاد اولما، اؤزگه اولما (فا: غریبی، ییگانگی). یادیئرلی..yad yerli [صفت] یاد ائلی، یاد اؤلکه لی. یادیرقاتماق..yadırqatmaq [انتدیرگن انیلیم] یادیرقاماسینا یول آچماق. یادیرقالماق..yadırqalamaq [باخ] یادیرقاماق. یادیرقالانماق..yadırqalanmaq [باخ] یادیرقاماق، یادیرقانماق. یادیرقاما..yadırqama [آد] یادیرقاماق ایشی. یادیرقاماق..yadırqamaq [تائیرسیز انیلیم] اؤزونو یاد کیمی گؤرمک، یاددان چیخارماق، بیر ایشی اؤزون مدت گؤرمه مک اؤچون اونا الی یاتماق و او ایشی اونوتماق (فا: ازیادیردن، غریبی کردن). یادیرقانماق..yadırqanmaq [تائیرلی انیلیم] یاد ساییلماق (فا: غریب محسوب شدن). یادیمدادیر..yadımdadır [اؤنلم] خاطریمدان چیخماییب، یادیمدا قالیبدیر. یادیندا اولماق..yadında olmaq [تائیرسیز انیلیم] خاطریندان چیخماق. یادیندا ساخلانماق..yadında saxlamaq [تائیرسیز انیلیم] خاطریندن چیخارماق، اونوتماق. یار..yar [آد] ۱-اؤچوروم، دیک بایر. ۲-بعضی سۆزجوqlرین اؤنونده یاردیمجی معناسیندا یثنی سۆزلر دۆزلدیر "یارقورول، یاربای". ۳-یولداش، آرخاداش، سئوگیلی (فا: جانان) beloved {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر: ۱-سولارین آچدیغی اؤچوروم. ۲-تۆپورجک؛ دده: یولداش؛ سئوگی آنلامیندا فارسجادا چوخ یاقین اولماغینا رغما تۆرک کؤکلو اولمالیدیر، یار سۆزو یارماق فعلیندن آلتیناراق یاریلیب یارالانان شئی محسوب اولور و بو سۆزله	گؤستره سیدی تنبل و توپلومدان ائشیکده اولان، تنبل و یئرینده قالیب یاتان کیمسه تانییدیر، بو کلمه نین معناسی اؤزگه و حتی بعضا دوشمن معناسینا دیشیر، آیری طرفدن کاهینلیک بیرنوع اؤزگه لرله باغلانتی قورماقدیر و کاهین "یادا داشینی" وسیله قرار وئره رک تانییماش و اؤزگه وارلیق لارلا ارتباط تاپیر، حرف دیشمه سیله بو کلمه جادی؛ جادو شکلینده ده سویلمکده دیر. ۵-یاد. [آد، فا] آتما، خاطرلایما (فا: یاد). memory یادا..yada [آد] ۱-یابانجی ۲-سئحیراتمک اؤچون ایشله نین بیر داش. ۷. یادا..yada [باغلاچی سۆز، فا] بیر سئچننگی آنلادان کلمه (بیرله گل یادا اولارلا). یادائل..yad el [آد] اؤزگه یئر، قوربت. یادائلر..yad ellər [آد] اوزاق یئرلر، یوردوندان اوزاق یئرلر. یادائللی..yad elli [صفت] باشقا اؤلکه لردن اولان، یاد. یادائللی..yadeli [آد] اؤزگه یئر، قوربت. یادابوری..yadaböri [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یادا+ بوری. ۷. یادادوشمک..yada düşmək [بلسیز انیلیم] خاطرلایماق، آتیلماق (فا: به یاد آورده شدن). یادارکلیک..yad ərklilik [آد] یادبگلیک: بیرتوپلولوغون اؤزگه لر طرفیندن دولاندریلماسی وضعیت. یاداسالماق..yada salmaq [تائیرسیز انیلیم] خاطرلایماق، آتماق (فا: به یاد آوردن). یاداسای..yadasay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یادا+ سای. ۷. یاتاق..yataq [تاریخی اؤزل آد] یاتاغ: آلتایدا کیشیلر اویمای اؤلوبابالاریندا. ۷. یاداقول..yadaqul [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یادا+ قول. ۷. یاداکلمک..yada gəlmək [تائیرسیز انیلیم] خاطرلایماق، آتیلماق (فا: به یاد آمدن). یاداولماق..yad olmaq [تائیرسیز انیلیم] یادلاشماق، اؤزگه لشمک. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر <یاتیغماق>. یاداولکه..yad ölkə [آد] قوربت، یاداالی، اؤزگه یئر (فا: غربت). یاداولکه لی..yad ölkəli [آد، ص] یاد یئرلی، یابانجی، یاد ائلی. یادداش..yaddaş [آد، فا] «یادداشت» یازیم لاما کاغادی (فا: یادداشت). یاددان چیخماق..yaddan çıxmaq [تائیرسیز انیلیم] خاطریندن چیخماق، اونودولماق (فا: فراموش شدن). forgot یادسیماق..yadsımaq [تائیرلی انیلیم] دانماق، بیلدیگی و گؤردوگو بیر شئی بیلمز و گؤرمز کیمی اولماق.

یاراخورا.. yaraxora [آد] چیرکلی و یارا یئر "لی: یاراسی چوخ اولان".	ایلگی لی یارالانماق، یاری لاما، یاردیم اتمک، یاریشماق، یارماق، یاراتماق، یارماق، یارین، یارق، یاری، سۆزلرینده بومفهوما
یارادان.. yaradan [آد، ص] تانری، آلا، (فا: آفریدگار). creator	یاخین مفهوم گۆرمک اولار، فارسجادا "یاری یاری کردن" کیمی
یارادانچیلیق.. yaradancılıq [آد] تانرینین ائوره نی مناسیب یاسالارلا یارادیب و ائورنین اؤزباشینا بو یاسالارلا دولانماسی اینانجی نی اؤنه سۆرن گۆروش.	سۆزلر تحلیلی دیلدرده مشترک اولماماسی اوچون یارماق سۆزونه باغلیلیغی مناسیب گۆرونور.
یارادیجی.. yaradıcı [صفت] ۱- یارادان، تانری، آلا، (فا: خدا). creator ۲- یاراتما یتنهنگی اولان، خلاق (فا: مبتکر) originated	یارا.. yara [آد] ۱- وجوددا کسيلمیش اولان یئر، یاریلمیش یئر (فا: زخم). wound. ۲- آغری، درد، اورک آجی سی. {سنگلاخ سۆزلیونده ایشله نیبیر.
یارادیجیلیق.. yaradıcılıq [آد] ۱- تانری لیک، آلا، لیک، خالقیت ۲- creative power	یارا آلماق.. yara almaq [تائیرسیز ایلیم] یارالانماق.
یارادیش.. yaradış [آد] یاراتیش: یاراتماق ایشی ویا بیچیمی (فا: آفرینش).	یارا اوتو.. yara otu [آد، بیتگی] خالق آراسیندا یارالاری ایی لشدیردیگینه اینانیلان بیر بیتگی (فا: نوعی گیاه). anthylis vulneraria
یارادیلان.. yaradılan [صفت] ۱- یارانمیش، مخلوق. ۲- یارادیلمیش.	یارا باغلاما.. yara bağlama [آد] یارانی سارق ایله باغلاما (فا: پانسمان).
یارادیلماق.. yaradılmaq [یل] یاراتماق ایشی گۆرولمک. {سنگلاخ سۆزلیونده ایشله نیبیر.	یارا باغلاماق.. yara bağlamaq [تائیرسیز ایلیم] کؤمه یه و یارديما یتیرمک.
یارادیلمیش.. yaradılmış [صفت] وجودا گتیریلیمیش، تۆره دیلمیش (فا: مخلوق)	یارا باغی.. yara bağı [آد] یارا باغلاماغا مناسیب ساریق (فا: زخم- بند dresser)
یارادیلیش.. yaradılış [آد] ۱- بیر کیمسه ده وجود و روح اؤزل لیکلرینین تومو (فا: ذات) essence-۲ فطرت، خلقت (فا: سرشت). creation ۳- ماناس داستانیندا آدی گچن بیر بگ.	یارا بره.. yarabəre [آد] یارا خورا، چیرکلی و چوخ یارارلی.
یارادیلیشجا.. yaradılışca [ظرف] ذاتی (فا: فطری). natural.	یارا پارا.. yarapara [آد] یارابره، یارا خورا، چیرکلی و چوخ یارارلی.
یارادیلیش داستانی.. yaradılış dastanı [اؤزل آد] بو داستان تورکلرین اسلام دان اؤنجه اینانچ لارینی تانیدیر، داستانی ۱۹ جو عصرده و.رادلوف، شامان آلتای تورکلری آراسیندان توپلامیشدیر، داستانا گۆره هنج شئی یوخ کن تانری و قایراخان و اؤجسوز بوجاقسیز سو واریدی --۳۰.	یارا تقان.. yaratqan [اؤزل آد] یارادان، یارادیجی.
یارادیلیش دان.. yaradılışdan [ظرف] دوغوشدان (فا: فطرتا).	یارا تاقما.. yaratma [آد] یاراتماق ایشی.
یارادیلیش گوجو.. yaradılış gücü [آد] یاراتما قدرتی (فا: آفرینندگی) originaive	یارا تاقماق.. yaratmaq [تائیرلی ایلیم] ۱- یوخدان وار اتمک، خلق اتمک. ۲- تاسیس اتمک، قورماق، (فا: آفریدن). to innovate {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن؛ یارماق سۆزونون متعدی وجه ایدی؛ باخ: یارماق، یار.
یارار.. yarar [صفت] ۱- فایدا، سونوج، سود، قازانچ (فا: بهره). quotient. ۲- یارایان، مناسب، الوثریشلی، باخ: یارارلی.	یارا تمان.. yaratman [باخ: یاراتماق، ینتی] (فا: مخترع). invented
یارارجی.. yarcı [آد] ۱- یارار دالیسینجا اولان (فا: متمتع). enjoying ۲- بیر ایشدن یارالانان کیمسه، استفاده اذن user	یارا تی.. yarati [آد] اختراع (فا: اختراع). krasyon
یارارجیلیق.. yarcılıq [آد] یارار دالیسیجا اولما ایشی (فا: سود خواهی). utilitarizm	یارا تیق.. yaratıq [آد] جانلی وارلیق، مخلوق، یارادیلان، یارادیلمیش، یارانمیش (فا: خلق شده).
یارارسیز.. yararsız [صفت] یاراری اولمایان (فا: غیرقابل استفاده). unutilizable	یارا تیش.. yaratış [آد] جانلی وارلیق، مخلوق، یارادیلان، یارادیلمیش، یارانمیش (فا: خلق شده).
	یارا تیم.. yaratım [آد] یاراتماق ایشی، یاراتیلان نسنه.
	یارا ج.. yarac [باخ: یاراتماق، ینتی] وسیله، آراج (فا: آلت).
	یارا جلاماق.. yaraclamaq [ینتی] آماده اتمک، تجهیز اتمک.
	یارا جلانماق.. yaraclanmaq [ینتی] تجهیز اولونماق.
	یارا حمدلی.. yar əhmədli [اؤزل آد] قئیدار دا کند آدی.

یاراسالار..yarasalar [آد، دیرگی] امجکلی یاراسا نۆغلارینی ایچینه آلان تاقیم (فا: تیره خفاش ها).	یارارسیزلیق..yararsızlıq [آد] یارارسیز اولما وضعیتی.
یاراسی ترس دوشمک..yarası tərs düşmək [تائیرسیز ائیلیم] ساغالمماق، یاراسی شدتلنمک.	یارارلار..yararlar [آد] فایدالار، چیخارلار (فا: مزایا). benefits
یاراسینا toxunmaq [تائیرسیز ائیلیم] بیرینین گیزلی و ضعیف یثرینه دیمک.	یارارلاشدیرماق..yararlaşıdırmaq [باخ] یارارلی لاشدیرماق.
یاراسینی تازالاماق..yarasını təzalamaq [تائیرسیز ائیلیم] دردینی تازالاماق.	یارارلاشدیریلماق..yararlaşıdırılmaq [بلسیز ائیلیم] اویقون -
یاراشان..yaraşan [صفت] اویقون، یاراشیقلی اولان (فا: شایان).	لاشدیریلماق، یارارلی حالا سالینماق، آلوتریشلی حالا گتیریلماق.
یاراشدیرماق..yaraşdırmaq [تائیرلی ائیلیم] یاراشدیرماق، یاراشیقلی اتمک، اویقون گۆرمک (فا: پیراستن).	یارارلاشماق..yaraşmaq [تائیرسیز ائیلیم] یارارلی حالا دوشمک.
یاراشدیریلماق..yaraşdırılmaq [بلسیز ائیلیم] اویقونلاشدیریلماق، یاراشان بیر شکله سالینماق، یاراشیقلی اندیلماق، برزک وئرلیمک.	یارارلان..yararlanan [صفت] یارار گۆرن (فا: برخوردار).
یاراشما..yaraşma [آد] اویقوناولما، یاخیشما، اویما (فا: برازش)	enjoying
یاراشماز..yaraşmaz [صفت] اویقون اولماز.	یارارلانما..yararlanma [آد] فایدالانما (فا: بهره مندی). enjoyment
یاراشماق..yaraşmaq [تائیرسیز ائیلیم] اویقون اولماق، اویقون گلیمک، یاخیشماق، اویماق (فا: برازیدن).	یارارلانماق..yararlanmaq [تائیرسیز ائیلیم] فایدالانماق، یارارلی اولماق، استفاده اتمک (فا: بهره مند شدن).
ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر.	یارارلانیلماق..yararlanılmaq [بلسیز ائیلیم] یارارلانماق ایشی گۆرولمک، استفاده اندیلماق، فایدالانیلماق (فا: بهره مند گردیدن).
یاراشیغا mindirmək [تائیرسیز ائیلیم] یاراشیقلی اتمک.	یارارلی..yararlı [صفت] یارار وئرن، فیدالی (فا: مفید). useful
یاراشیق..yaraşıq [صفت] یاراشما، بۆک، زینت (فا: برازش).	یارارلی اولماق..yararlı olmaq [تائیرسیز ائیلیم] یاخشی اولماق، آلوتریشلی اولماق (فا: مفید شدن).
{سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	یارارلی لاشدیرماق..yararlılaşdırmaq [تائیرلی ائیلیم] یارارلی حالا سالماق.
یاراشیقدان olmaq [تائیرسیز ائیلیم] یاراشیغی وگۆزللیگی یوخ اولماق.	یارارلی لاشماق..yararlılaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] آلوتریشلی حالا گلیمک.
یاراشیقدان salmaq [تائیرلی ائیلیم] گۆزللیکدن سالماق.	یارارلیق..yararlılıq [آد] یارارلی چالیشما، ایشه یاراما، آلوتریشلی اولما، فیدالی اولما (فا: مزیت). preference
یاراشیقسیز..yaraşıqsız [صفت] یاراشمایان، گۆرکمسیز، یۆندمسیز، گۆزللیگی و قشنگلیگی اولمایان (فا: بدقیافه). bad looking	یارارلیلیق..yararlılıq [آد] یارارلی شئین حالی و وضعیتی.
یاراشیقسیزلیق..yaraşıqsızlıq [آد] یاراشیغی اولمایان شئین حالی، گۆرکمسیزلیک، یۆندمسیزلیک، یاراشمازالیق، اویقون سوزلوق.	یارارماق..yararmaq [تائیرسیز ائیلیم] اویقون گلیمک (فا: شایستن).
یاراشیقلانماق..yaraşıqlanmaq [تائیرسیز ائیلیم] گۆزل لشمک.	befit
یاراشیقلی..yaraşıqlı [صفت] یاراشان، اویقون، یاراشیر، گۆرونوشجه قشنگ وگۆزل (فا: مناسب). suitable	یارارمی؟..yararmı? [ض] سۆزو سۆزو کیمی ایشله نیر، لایق می؟.
یاراشیقلیق..yaraşıqlılıq [باخ] یاراشیق.	یاراسا..Yarasa [آد، دیرگی] گۆندوز قارنلیق یئرلرده بارینان، گنجه لری اوچان، عادتاً اؤن آياقلارلا ياپیشيب سالانان و اکثراً بۇ حالدا ياتان، سیچان بۇیوکلوغونده امجکلی حیوان، گنجه قوشو (فا: خفاش). vespertilo {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن <آیایرسقو، یاریسا>سکی شکلینه گۆره بو کلمه آيا و یارسگو کلمه لریندن اله گلیب، آيا سۆزو ال ایچی کیمی بۇیوک و یاپلاق حالتیه اشاره اولاراق یارسگو کلمه سی <یارسقاق: داغدا قاییلان یئر> کلمه سینیه یاخیندیر و بو حیوانین بوجور یئرلرده یاشاماسینا اشارتدیر}.
یاراشیقلیلیق..yaraşıqlılıq [آد] یاراشیقلی شئین حالی، گۆزللیک قشنگلیک، گۆچکلیک (فا: برازندگی). scatology	یارا سارقسی..yara sarqısı [آد] یاراساریغی: یاراباغی (فا: تنزیب) gause

یاراشیق وئرمک..yaraşıq vermək [تائیرلی انیلم] بزرک وئرمک.	یارالانیش..yaralanış [آد] یارالانماق ایشی ویا بیچیمی.
یاراق..yaraq [آد] ۱-زهر، جوشن (فا: سلاح). ۲-یاراشیق، بزرک شئی لری. ۳-یارار ۴-اوشاقلاری قونداق لارینین اوستونه چکیلن اوزون و ناخیشلی بیر پارچا. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، گوئتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبدر: ۱-یاریق، سو اوچورومو ۲-زهر ۳-امکان، فرصت؛ باخ: یارماق}.	یارالغان..yarağan [باخ] یارغان، یار، سیلدیریملی و اوزون دره (فا: دره).
یاراق چیینه..yaraq çiyinə [آد] اوردودا توفنگی چیینه آلمان ایشی و سۆزو (فا: دوش فنگ). shoulder arms	یارالی..yaralı [آد، ص] ۱-یاراسی اولان، یارالانمیش (فا: زخمی). wounded ۲-دردلی، اؤزوتولو (فا: غمگین).
یاراقسیز..yaraqsız [صفت] سلاح سیز (فا: غیر مسلح). unarmed	یارالیکا..yaralica [اؤزل آد] کلئیر ده کند آدی.
یاراقسیز لاتما..yaraqsızlatma [آد] سلاح سیز لاندیرما (فا: خلع سلاح). disarmament	یارالی یرینه توخونماق..yaralı yerinə toxunmaq [تائیرسیز انیلم] دردینی تازالاما.
یاراقسیزلیق..yaraqsızlıq [آد] سلاح سیزلیق.	یارالی یارالی..yaralı yaralı [ظرف] ۱-یارالانمیش حالدا، یارالی اولاراق. ۲-یانیقلی یانیقلی، اؤزوتولو اولاراق "یارالی یارالی اوخوماق" یارالی یال..yaralı yal [اؤزل آد] آذربایجان دا داغ آدی ۴۰.
یاراقلاشماق..yaraqlaşmaq [تائیرلی انیلم] یاراق و سلاحلا دونانماق، تجهیز اولماق.	یاراماز..yaramaz [صفت] ۱-ایشه یارامایان ایشه گلمهین، یارارسیز، فایداسیز (فا: بی فایده) ۲-(اوشاق اوچون) سۆزه باخمایان، سیرتقی ۳-چاپقین، دوز اولمایان (فا: نا اهل، رکیک).
یاراقلاما..yaraqlama [آد] سلاح لاندیرما، تجهیز ائتمه (فا: تسلیح). armament	یارامازجا..yaramazca [صفت، ظ] یاراماز بیر بیچیمده.
یاراقلاما..yaraqlama [تائیرلی انیلم] ساحلی ائتمک، تجهیز ائتمک. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}.	یاراماز جاسینا..yaramazcasına [ظرف] یارامازجا.
یاراقلاندیرماق..yaraqlandırmaq [تائیرلی انیلم] سلاح لاندیرماق.	یارامازلاشماق..yaramazlaşmaq [تائیرسیز انیلم] یاراماز اولماق (فا: نا شایست شدن).
یاراقلاندیریلماق..yaraqlandırılmaq [بلسیز انیلم] سلاح لاندیریلماق.	یارامازلیق..yaramazlıq [آد] یاراماز اولماوضعی (فا: بی فایدگی).
یاراقلانماق..yaraqlanmaq [تائیرسیز انیلم] سلاح لانماق {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}.	یاراما..yaramaq [تائیرسیز انیلم] مفید اولماق، یارارلی اولماق، ایشه اویقون اولماق، لایق اولماق (فا: مفید واقع شدن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سن: ۱-اویقون گلکم، یاراشماق. ۲-یارماق}.
یاراقلی..yaraqlı [صفت] سلاح لی (فا: مسلح). armed	یارام یارام..yaram yaram [آد] اوخوجولارین زامان زامان اوخوما هاواسینی اوزاتماق اوچون سؤیله دیکلری سۆز، ای یار ای یار.
یاراقلی سلاحلی..yaraqlı silahlı [صفت] چوخ سلاح گوئتورموش، سلاحلانمیش.	یارامیشلو..yaramışlu [اؤزل آد] ساوه همدان شاهستون ائلی نین لک بؤلگونه باغلی بیر تورک طایفاسی ۹۸.
یاراقلی یاساقلی..yaraqlı yasaqlı [صفت، ظ] یاخشی سلاح لانمیش.	یاران..yaran [آد، فا، یالنیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نیبدر] آرخاداشلار، باخ: یار.
یاراقلیق..yaraqlıq [آد] ۱-ناخیشلی اوشاق بؤرکو ۲-یاراق اوچون-اویقون.	یاراناق..yaranacaq [آد] یارانتی (فا: خلق شدن).
یاراق یاساق..yaraq yasaq [باخ] یاراق، سلاح.	یارانان..yaranan [صفت] یارادیلیمش، وجودا گلمیش (فا: آفریده).
یارالانماق..yaralatmaq [تائیرگن انیلم] یارالاماسینا سبب اولماق.	یارانتاق..yarantaq [آد] تسمه ۹۲.
یارالاما..yaralama [تائیرلی انیلم] ۱-یارالی ائتمک (فا: زخمی-کردن) ۲-اینجیتمک.	یارانتی..yaranti [آد] اختراع. invention
یارالاندیرماق..yaralandırmaq [تائیرگن انیلم] یارالانماسینا سبب اولماق.	یارانماق..yaranmaq [یل] ۱-دوغولماق، تۆرنمک، (فا: آفریده شدن). ۲-تأسیس ائدیلمک، قورولماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر}.
یارالانماق..yaranmaq [بلسیز انیلم] یارالاما ایشی گؤرولمک.	
یارالانمیش..yaranmış [صفت] یارالی اولموش (فا: زخمی). wounded	

یارانمیش.. yaranmış [صفت] دوغولموش، تۆرنمیش، اۆره تیلیمیش، خلق اولونموش (فا: آفریده). created	یار تاجوق.. yartacuu [آد] باخ: يالتاجوق {دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر}.
یارانیش (یارادیلش).. yaranış (yaradılış) [آد] ۱- یارانماق ایشی ویا بیچیمی، یارانما ۲- دوغا، خلقت، دوغولموش هر شی creation	یار جانلی.. yarcanlı [اؤزل آد] ساوه همدان شاهستون ائلی نین لک بؤلۈگونه باغلی بیر تۆرک طایفاسی ^{۹۸} .
یارا وۇرماق.. yara vurmaq [تائیرلی ائيلم] ۱- یارالاما. ۲- اینجیتیمک، طعنه وۇرماق.	یارچی.. yarçı [اؤزل آد] اورتاق، شریک ^۷ .
یارایش.. yarayış [آد] یارار، فایدا (فا: فایده).	یارچیماق.. yarçımacaq [تائیرسیز ائيلم] یاریماق، اۆزۈ گۆلمک. {دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر}.
یارایشلی.. yarayışlı [صفت] یارارلی، فایدالی.	یارد.. yard [آد، اینا] ۳ فوت اوزونلوغوندا بیر اؤلچۈ (فا: یارد). yard
یارب.. yarəb [عربجه] ربی، ایلاهی، یاالله o'god, o'lord	یاردارلیق.. yardarlıq [آد، کؤ] یاریلیق اکین، اکیلمیش یترین محصولونو اکین اکن و یتر بییه سی آراسیندا یاری یاریا بؤلمه اصولو (فا: شراکت نصف و نصف).
یارباغیر.. yarbağır [آد] آغ جیباری یاریب پۇرتده دندن سونرا (ایلك قاینامیش سویونو ائشیکه تۆکمکله آجیسین آلارلار) سوغان و آیری مخلقات لا قیزارداراق حاضیرلانا بیر یتیمک.	یارداغی.. yardağı [اؤزل آد] سراب دا داغ آدی.
یاربان ایتنه گن .. yarban itegen [اؤزل آد] قیرقیز-تاقای-ساری باغیش-مونقۇل بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	یارداق.. yardaq [آد] یاردیمچی، کۆمکچی (فا: کمکی).
یاربای.. yarbay [باخ: یارماق] سرهنگ (فا: سرهنگ). colonel	یارداقچی.. yardaqqı [آد] یاردیم ائدن کیمسه {چوخرق منفی جهته}.
یاربولاغی.. yarbulağı [اؤزل آد] هشتری ده کند آدی.	یارداقچیلیق.. yardaqqılıq [آد] یارداقچی اولما وضعیت.
یاربی.. yarəbbi [عربجه] یارب: ربی، ایلاهی، یاالله o'god, o'lord	یاردیرتماق.. yadırtmaq [اتدیرگن ائيلم] یاردیرماق ایشینی گۆردورمک.
یارپ.. yarp [صفت] ساغلام، دورقون، ثابت. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر: ۱- ساغلام. ۲- اینسانین سئوینمکدن اۆزۈنده چیخان پارلاق لیک}.	یاردیرماق.. yadırtmaq [اتد، ت] یارماق ایشینی گۆردورمک.
یارپاق.. yarpaq [باخ: یاپراق].	یاردیم.. yardım [آد] ۱- کۆمک، معاونت، باغیش (فا: امداد).
یارپاقلی.. yarpaqlı [اؤزل آد] یارپاقلو: خوی دا کند آدی.	assistance ۲- ندا مقامیندا کۆمه یه چاغیریش "اؤزاقدان یاردیم یاردیم سسلری ائشیدیلیردی". {سن، یار+دیم}.
یارپان.. yarpan [تاریخی اؤزل آد] ثابت، ساکن؛ قیرقیزلارین، توقای، ساری و باغیش اویماقلاری، اولوبابالاریندان ^۷ .	یاردیم ائتمک.. yardım etmek [تائیرلی ائيلم] کۆمک ائتمک (فا: کمک کردن). to help
یارپیز.. yarpız [آد، بیتگی] یارپوز: باللی باباگیللردن، آغ و قیرمیزی چیچک لری اولان چوخ عطیرلی و نعناع کیمی گۆزل قوخولو، چیچک لری بیریریندن آیری حالقا حالیندا قیسا ساپلی و آز چوخ توکلو بیر بیتگی (فا: پونه). mentha pulegium {دیوان لغات تورک و سنگلاخدا ایشله نییدیر؛ بو کلمه ایله یارب (ساغلام) سۆزونون آراسیندا یاخین ایلگی اولمالیدیر چونکی یارپیز اوتو (هم چیی و هم پیشمیشی) ساغلاملیق اوچون اؤنملی بیر بیتگی ساییلیر}.	یاردیمچی.. yardımçı [صفت] ۱- یاردیم ائدن، کۆمکچی (فا: امدادگر). social worker ۲- باشقان دان سونرا اکینجی مقام (فا: معاون). assistante
یارپیز اوتو.. yarpız otu [آد، بیتگی] بیر نوع بیتگی (فا: گاودانه، پونه، پونه).	یاردیمچی اوینجو.. yardımçı oyuncu [آد، ایدمان] یدک اوینجو.
یارپیز داغی.. yarpızdağı [اؤزل آد] قاخ، دا داغ آدی ^{۲۴۰} .	یاردیمچی دیل.. yardımçı dil [آد، دیل ب] کۆمکچی دیل (فا: زبان کمکی). auxillary languagye
یارپیزلیق.. yarpızlıq [آد] چوخلو یارپیز بیتن یتر، یارپوزو اولان یتر،	یاردیمچی فعل.. yardımçı feil [آد، دیل ب] کۆمکچی فعل (فا: فعل معین). auxillary verbs
	یاردیمچی لار.. yardımçıları [آد] (فا: انصار). friends
	یاردیمچی لیک.. yardımçılıq [آد] یاردیمچی اولما وضعیت، کۆمک ائتمه.

یاردیچی یارقیق.. yardımçı yarıqıcı [آد] باش یارقیقی، یاردیمی- اولان یتگی لی.	یارقیچی.. yarıqıcı [آد، سن: آراشدیران] ۱-محکمه ایشینه باخان، حاکم. ۲-تاریخی اؤزل آد) عثمانلی لارین، ایلک دؤئم بگ و کوموتان
یاردیم سئور.. yardım sever [صفت] یاردیم ائتمکده خوشلانا، خئیر سئور.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یاردیم سئورلیک.. yardım severlik [آد] یاردیم سئور اولما وضعیتی.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یاردیم سئور.. yarımsız [صفت] کؤمک سیز.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یاردیم سئور.. yarımsızlıq [آد] کؤمک سیزلیک.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یاردیملاشما.. yardımlaşma [آد] کؤمک لشمه (فا: همیاری).	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
cooperation	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یاردیملاشماق.. yardımlaşmaq [فا] بیر بیرینه یاردیمی اولماق، کؤمک لشمک.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یاردیملی.. yardımli [آد] آذربایجان جمهوریتینده رایون آدیدر.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارری.. yarri [آد] هیتیتلرده وبا و ساواش تانریسی، یاخشی اینسانلار ساواش دا یاردیم ائدر و وبادان قورویار ^{۲۱} .	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارسیز.. yarsız [صفت] یاری اولمایان (فا: بی یار).	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارسیز یولداش سیز.. yarsız yoldaş [صفت] دوستو و یولداشی اولمایان، تک.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یار عزیز.. yareziz [آد] تیکان تپه ده کند آدی.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارغان.. yargan [آد] ۱-اطرافی سیل دیریملی ایری و اوزون دره (فا: مسیل) ۲-floody way یارارلی، فایدالی، قورویو جو ^۷ .	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارغان اوتو.. yargan otu [آد، یتگی] زیبیل لی یئرلرده، ها بئله تپه لیک لرده بیتن بیر ایللیک یتگی، قوش تره سی.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقان تارکان.. yargan tarkan [تاریخی آد] بیلگه خاقان دؤنمی بگ لریندن ^۷ .	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقورول.. yarquurul [آد] کُمیسون، کُمیته.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقی.. yarıqı [آد] بیرینین گؤردوغو ایشلری آراشدیرما ایشی، محکمه، عدالت (فا: محکمه) {سن: یارماق سؤزوندن}.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقی.. yarıqı [آد] یارقئ سؤزله اینسان آدلاری: یارقیاپ، یارقیبای، یارقیبگ، یارقیتان، یارقیتای، یارقیتان، یارقئ آر.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقی انوی.. Yarıqı evi [آد] محکمه، دادگاه، (فا: محکمه). law court	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقی تئای.. yarıqtay [آد] یوکسک محکمه، یوکسک یارقئ قورولو.	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقیج.. yarıqıcı [آد] قاضی (فا: داور). arbetrator, juge	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقیچ لار قورولو.. yarıqıclar qurulu [آد] حاکم هیئت (فا: هئیأت ژوری).	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).
یارقیچ لیک.. yarıqıclıq [آد] قاضی لیک (فا: قضاوت). judgeship	یارقی سال.. yarıqsal [صفت] یارقئ ایله ایلگی لی (فا: قضایی).

یارما..yarma [آد] ۱- یارماق ایشی، یاریق. ۲- بوغدا کیمی شیلرین یاریلیب آش اوچون استفاده اولانی، بلغور groats ۳- هشتری ده- چای آدی {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن: بوغدا و تاخیلین بؤلونلری}.	یارمالا تئماق..yarmalatmaq [اتدیرگن] [انیلم] یارما حالینا سالدیرماق، دوغرأتماق، یاردیر ماق، پارچا لاتماق (فا: بصورت بلغور در آوردن).
یارما آشی..yarmaaşı [آد] یارما ایله پیشیریلن بیر آش آدی، معمولی آش بلغور قاتاراق پیشیریلن بیر نوع آش.	یارمالانماق..yarmalanmaq [بلسیز] [انیلم] ۱- یارما حالینا سالینماق ۲- یاردیر یلماق.
یارما پیلوو..yarmapilov [آد] یارما و دویونو قاینادیب و آیری مخلقات لا قاتاراق دوزهلن بیر نوع پیلوو.	یارمالیق..yarmaliq [آد] یارما دوژلتمک اوچون آیر یلیمیش بوغدا (فا: مناسب برای تهیه بلغور).
یارماچا..yarmaça [آد] یاریلیمیش، ایکه آیر یلیمیش، یارما کیمی اولان- بوغدا.	یارناق..yarnaq [آد، باخ: یارماق] داغدا قایادا ویا دوژ یترده ویا خود آغاجدا یاریق یتر (فا: شکاف، چاک).
یارماچا لاتماق..yarmaçalatmaq [اتدیرگن] [انیلم] یاردیر تئماق، پارچا لاتماق.	یاروئاغی..yarudağı [اؤزل] [آد] قوساردا داغ آدی (۴۱۰) ۲۴.
یارماچا لاماق..yarmaçalamaq [تاثیرلی] [انیلم] ایکه یه بؤلکم.	یارو یولداش..yaru yoldaş [آد] یارو یولداشلی، یارو یولداشی اولان.
یارماچا لانماق..yarmaçalanmaq [بلسیز] [انیلم] یارماچا حالینا سالینماق.	یاروق..yaruq [اؤزل] [آد] ۱- ایشیق، نور ۲- زره، قورویوچو ۳- اینسان آدی: یاروقبای، یاروققاش، یاروقتکین، آریاروق ۷.
یارماچیلوو..yarmaçilov [آد] یارما ایله دویودن پیشیر یلن چیلوو.	یاری..yari [صفت] بیر شئین اورتادان بؤلون قیسملرینین هر بیر، بوتون اولمایان (فا: نیمه). Half {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.
یارما شورباسی..yarma şorbasi [آد] یارما ایله پیشیر یلن بیرجور شوربا.	یاری آباد..yariabad [اؤزل] [آد] ساوه-نوبران و بوئین زهرا دا کند آدی.
یارما شیله سی..yarma şiləsi [آد] پیشیمیش نوخود، یارما، آش دویوسو، جعفری، تره و قیمه کیمی شئی لری قاتاراق پیشیر یلن و حاضر لانان بیر یئمک.	یاری آج..yari ac [صفت] دوویونجا یئمه ین، یاری توخ اولان.
یارماغان..yarmağan [اؤزل] [آد] آرماغان، هدیه ۷.	یاری آرا لی..yari aralı [صفت] بیر آز آرا لی، یاری آچیق "قاپی ~" قالدی.
یارمالی چای..yarmalı çay [اؤزل] [آد] زنجان دا چای آدی.	یاریم آسلاق..yarım asalaq [آد، دیرگی] یاری آسلاق: آسلاق اولاراق یاشایان و گرک دیگینده اؤزو یاشایا بیلن.
یارماق..yarmaq [تاثیرلی] [انیلم] ۱- اؤزون لاماسینا بؤلکم، پارچا لاماق (فا: بریدن). ۲- اورتاسیندان و ایچیندن گنچمک، مانعدن گنچمک "داغلاری یاریب گنچدی" ۳- یاریق آچماق، کسمک "توپراغی یارماق" (فا: شکافتن). ۴- اوغرولوق مقصدیله باغلی و قاپالی بیر یثری سیندیریب آچماق "اوغرولار توکانی یاردیلار". {سومرجه «دار» تار: یاریق یاریق اتمک؛ ت، سن: پارچا لاماق؛ بو کلمه تورکجه ده "یار" لا باشلانان بوتون کلمه لری کؤکو ساییلیر و مفهوملا ریندا بیر شئی بؤلهرک یارارلانماق مفهومو واردیر "یارماق، یاراتماق، یارار، یاری، یاردیم، یاریشماق، یارین، یارق، یاری، یارتقی، یارلیغ، یارلیغماق"؛ آچیق دیرکی یارارلانماق مفهومونو نظره آلساق فارسجادا "یار، یاری" سؤزلرینین بونا باغلی اولماسی مناسب گؤرونور، باخ: یار ۵- یارماق ۲، آد، ت: پارا، باخ: یارماق گنچمیشده بیر نوع پارا آدی.	
یارماق لی..yarmaqlı [اؤزل] [آد] اؤرمو گؤل و آدالاریندان بیر.	یاری باتاقلیق..yari bataqlıq [صفت] بیر آز باتاقلیق.

یاریشچیلیق..yarışçılıq [آد] یاریش چی اولما وضعیتی.	یاری باشقالاشما..başqalaşma yarı [آد]، دیرگی بۆجک لردە قوردوجوق دۆنمینی گنجیرمەدن باشقالاشما چئشیدی.
یاریشدیریماق..yarışdırmaq [اتدیرگن انیلم] یاریش ماسینا یول آچماق.	یاری بایاری..yarı ba yarı [ظرف] یاری یاری یا.
یاریشلیق..yarışlıq [آد] یاریش ائتمه یثری، پیست (فا: پیست مسابقه).	یاری بایقین..yarı bayqın [صفت] تام آییق اولمایان.
یاریشما..yarışma [آد] یاریشماق ایشی یاریش ائتمه، مسابقه وئرمه، رقابت ائتمه (فا: رقابت، مسابقه). competition	یاری بلگهسل..yarı belgəsəl [صفت] یوتون ایله بلگهسل اؤزل لیگی اولمایان.
یاریشماچی..yarışmacı [صفت] یاریشچی.	یاری پیشمیش..yarı pişmiş [صفت] کامل پیشمه میس (فا: نیم پز) parboiled
یاریشماق..yarışmaq [تائیرسیز انیلم] یاریش ائتمک، مسابقه وئرمک، رقابت ائتمک (فا: رقابت کردن). to compete . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.	یاریتماز..yarıtma [صفت] بیر ایشی گره یینجه یثرینه یئتیره بیلمه ین.
یاریشیم..yarışım [آد] یاریشما.	یاریتمازلیق..yarıtmazlıq [آد] بیرایشی لازمینجه و گرینجه یثرینه یئتیرمه مه.
یاریشیمچی..yarışımçı [آد] یاریشماچی.	یاریتماق..yarıtmaq [تائیرلی انیلم ، ت: آیدنلتماق] بیر ایشی یئتیرینجه یثرینه یئتیرمک (فا: به نتیجه رساندن). to satisfy
یاری فینال..yarı final [آد] سوئا قالاجاق ایکی تاقیمی بللی ائدن اوینولار (ایدمان قارشى لاشما و یاریشمالاریندا).	یاری توخ..yarıttox [صفت] تامامیله توخ اولمایان.
یاری فینالچی..yarı finalçı [آد] یاری فینالا یوکسهلن تاقیم ویا ایدمانچی.	یاریجان..yarıcan [اؤزل آد] قوشاچای دا کند آدی {یارلارلا جانلی یثر}.
یاریق..yarıq [صفت] ۱- یاریلمیش یثر و شئی، چاتلاق، یاریلیب آچیلیمش "قایانین یاریغی". ۲- اؤزونونا کسلیلمش اولان "اؤزونده بیر یاریق وار" (فا: شکاف). Cleavage . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.	یاری جان اولماق (قالماق)..yarıcan olmaq (qalmaq) [تائیرسیز انیلم] آریق لاما ق وضعیف له مک.
یاریق ..yarık [اؤزل آد] تۆرکمن -تکه- توختامیش بوی لارینداندیر ^{۱۵۸} .	یاری جان..yarıcan [باغ] یاریم جان.
یاریق قایا..yarıq qaya [اؤزل آد] ساوه ده داغ آدی.	یاری جانلی..yarıcanlı [صفت] گوجدن دوشموش (فا: نیمجان) half-dead
یاریق واری..yarıq varı [صفت] یاریق شکلینده اولان.	یاری جانی قالماق..yarıcanı qalmamaq [تائیرسیز انیلم] اؤزولمک، وضعیف له مک.
یاریق یاریق..yarıq yarıq [ظرف] یاریغی وکسیگی چوخ اولان، یاریق لانمیش.	یاریجوق چای..yarıcuq çay [اؤزل آد] چاراویماق دا چای آدی.
یاری قاپالی..yarıqapalı [صفت] بیر آز قاپالی، یاری باغلی "قاپی ~ قالدی".	یاریجی..yarıcı [صفت] ۱- یاران، پارچالایان، یارماق ایشینی گۆرن، بؤلن. ۲- یاری یا بؤلن، بؤلوشدورن کیمسه.
یاری قارانلیق..yarıqaranlıq [صفت] تام قارانلیق اولمایان، آلا قارانلیق.	یاریجی لیق..yarıcılıq [آد] ۱- یاری یاری یا بؤلمه ایشی، بولوشدورمه. ۲- یارماق ایشی، اودون یارما.
یاریق لی..yarıqlı [صفت] یاریق یاریقلاری اولان.	یاریچا..yarıça [اؤزل آد] قوبادا داغ آدی (۲۰۸۰) ^{۲۴۰} .
یاریق لیق..yarıqlıq [آد] چاتلاق لیق، یاریق اولما وضعیتی.	یاری چاپ..yarıçap [آد، مت] بیر دایره نین مرکزیندن گنجیب و چئوره خطینه دین خط و جیزیق، دایره چاپی نین یاری سی.
یاری قوراق بۆلگه..yarıquraq bölgə [آد] یئتیرینجه سو آلامایان جغرافی بؤلگه.	یاری سایدام..yarısaydam [آد] یاری شفاف.
یاری کۆنول (لو)..yarıkönül(lü) [آد] تام کۆنوللو اولما یاراق، ایستهمه یهرک.	یاریش..yarış [آد] یاریشما، قارشى لیقلى چالیشما (فا: مسابقه، رقابت). Competition . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
	یاریشچی..yarışçı [آد] مسابقه وئرن، یاریش ائدن.

یاری کۆره..yarıkürə [آد] کوره نین یاری سی، نیمکره.	یاریم آغیر..yarım ağır [صفت] اسپورجولارین چکی درجه لریندن بیر: یونگول، آغیر، یاریم آغیر چکی.
یاری گنجه..yarıgecə [آد، ظ] گنجه یاری، گنجه نین اورتاسی.	یاریم آغیز..yarım ağız [ظرف] ناراضی، اۆرکدن اولمایارق، کۆنول سۆز.
یاری گۆجه..yarıgöçəbə [آد] هم یترله شیک و هم گوچه یاشایسی سۆردورن.	یاریم آی..yarım ay [آد] ۱-آیین یاری اولان حالتی (فا: هلال). ۲-بیر آیین یاری سی، ۱۵ گۆنلۆک سۆره.
یاری گنچیرگن..yarıgeçirgn [صفت، فیزیک] بعضی شیلری گنچیریب و آیرلارینی گنچیرمه یین شئی (فا: نیمه تراوا) semipermeable	یاریم آیلیق..yarım aylıq [آد] یاریم آی دوام ائدن، یاریم آی نظرده توتولان.
یاری گرچک..yarıgərçək [ظرف] تام گرچک اولمایان، قیسماً گرچک اولاراق.	یاریم..yarıma [آد] ۱-یارارلی اولما، یارار وئرمه. ۲-آرزوسونا چاتما.
یاری لاتماق..yarılatmaq [تائیرلی ائیلیم] یاری یا بۆلدورمک.	یاریماز..yarımaz [صفت] آرزوسونا چاتما یان (فا: ناکام).
یاریلاما..yarılama [آد] مناصفه (فا: تنصیف) bisection. dividing	یاریماق..yarımaq [تائیرسیر ائیلیم] ۱-یارارلی اولماق، یارار وئرمک (فا: مفیدبودن). ۲-آرزوسونا چاتماق، ممنون اولماق (فا: کامیاب شدن).
یاری لاماق..yarılamaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-یاری سینا یتیرمک ۲-یاریا بۆلمک o split	یاریم اوتومات (اوتوماتیک)..yarım otumat (otumatik) [آد] تام اوتوماتیک اولمایان.
یاری لانماق..yarılanmaq [بلسیر ائیلیم] ۱-یاری سینا گلینمک. ۲-ایکی یه بۆلومک.	یاریم اویاق..yarım oyaq [صفت] یاری یوخولو.
یاری لایان..yarılayan [صفت] یاری بۆلن (فا: منصف) dividing	یاریم ایلیک..yarım illik [صفت] ایلین یاری سینا عاید اولان.
یاریلغان..yarılğan [آد] ۱-باخ: یارغان (فا: مسیل) floody way ۲-اۆرمو گۆلو آدلاریندن بیر (سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، چای و سۆیون یاران یثری).	یاریم باغیملی..yarım bağımlı [صفت] باشقالاریندان قسماً آسیلی اولان.
یاریلماق..yarılmaq [بلسیر ائیلیم] ۱-یارماق ایشی گۆزۆلمک. ۲-پارچالانماق، یاری یا بۆلومک (فا: شکافته شدن).	یاریم باغیق..yarım bayqın [صفت] یاری باغیق، تام آییق اولمایان.
یاریلیمیش..yarılımış [صفت] یاریق یاریق اولموش (فا: بریده) cut.	یاریم بۆکۆک..yarım bükük [صفت] یاری بۆکولو.
یاریلیغا..yarılığa [ظرف] یاری یاری یا (فا: پنجاه پنجاه) fifty fifty	یاریم پشمان..yarım peşman [صفت] بیر قدر پشمان.
یاریلیق..yarılıq [ظرف] یاری لیغا، اکین اکمه ده ویا بیر ایشده اورتاق-لیغا و یاری یاری یا بۆلومنه اصولو، یاردارلیق.	یاریم پالتو..yarım palto [آد] قیسا پالتو.
یاریلیقچی..yarılıqçı [آد] یاری لیغا و یاری یاری یا ایشله یین کیمسه.	یاریم پرده..yarım pərdə [آد] قیسیا پرده.
یاریم..yarım [صفت] ۱-ایکیه بۆلونن شئین هر بیر، باخ: یاری (فا: نیمه) half ۲-(مچ) ساغلیق سیز" یاریم آدم: ساغلیق سیز آدم" ۳-بئز مفهومندا "یاریم جان، یاریم آسلاق" ۴-تۆرکمنلرین، چاودور اویماغی، اولوبابا و بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	یاریم تاقلی..yarım taqlı [آد] بیر تورک اوباسی (قایناق: ایترنت).
یاریم آج..yarım ac [صفت] دوینجا یشمه یین، یاری توخ اولان.	یاریم تون..yarım ton [آد، موزیک] سسلرین آراسیندا اولان-قیساتونلوسس.
یاریم آدا..yarım ada [آد] اۆچ یانی سو اولان و یالیز بیر یانی قورولوغا باغلی اولان بیر قورولوق peninsula	یاریمجا..yarımca [آد] ۱-یاریم آدم. ۲-وجودون یاری سیجا.
یاریم آدم..yarım adam [صفت] ناخوش اولان آدم، ناقص اولموش آدم، ساغلیغی پوزوق، ساغلیق سیز آدم.	یاریمجا باغ..yarımca bağ [آد] رزن ده کند آدی.
یاریم آرشین..yarım arşın [صفت] آرشین یین یاریسی اۆزولوغوندا.	یاریم جان..yarım can [صفت] ۱-اؤلوم حالیندا اولان (فا: نیم جان). half-dead ۲-چوخ یورقون، ضعیف، اۆزگون.
یاریم آسلی..yarım asılı [آد] قیسیا آسیلی، قیسیا تابع اولان.	یاریم جانلیق..yarım canlıq [آد] ۱-اؤلوم حالیندا اولما ۲-ضعیف لیک.
	یاریم جیر..yarımcır [صفت] تاماميله جیر اولمایان آغاج و بیتگی.
	یاریم چۆره..yarımçevrə [آد] یاریم دیرمی، یاریم دایره.
	یاریمچا..yarımça [آد] قئیدار دا کند آدی.
	یاریم چۆروموش..yarımçürümüş [صفت] بیر قدر چۆروموش.

یاریمچیق..yarımçıq [صفت] ۱-سونا چاتمامیش. ۲-دولو اولمایان.	یاریم گۆنبد..yarımgünböz [اؤزل آد] قوچان دا کند آدی.
۳-بیلگی سی آز و ناقص اولان (فا: ناتمام). incomplete	یاریم گیرۈنکە..yarımgirvənkə [صفت] گیرۈنکەنین یاریسی.
یاریمچیق سسلی حرف..yarımçıq səqli hərf [آد، دیل ب] ائ حرفی	یاریم لاشماق..yarımlaşmaq [تائیرسیز انیلم] یاری لاشماق، گنتدیكجه-
یاری باغلی ویا یاریم دار سسلی حرف ساییلاراق یاریمچیق آدیلادا	آزالماق.
تائینیر (فا: صائت نیمه باز). half narrow vowel	یاریم لاماق..yarımlamaq [تائیرلی انیلم] یاری لاماق، یاری یا بؤلۈمک.
یاریمچیق لاماق..yarımçıqlamaq [تائیرلی انیلم] سونا چاتدیرماماق.	یاریم لایق..yarımlıq [آد] ۱-یاریم اولما دوورمو، بیر اؤلچونون
یاریمچیق لایق..yarımçıqlıq [آد] یاریمچیق اولما وضعیتی، نقص.	یاریسی مقداریندا اولما. ۲-ساغلیق سیز اولما وضعیتی.
یاریم چیلپاق..yarımçılpaq [صفت] یاریم لۆت، یاری گئینمیش.	یاریم یاریم..yarımyarım [ظرف] یاری یاری، یاری مقداردا.
یاریمچیلیق..yarımçıqlıq [آد] یاریمچیق اولما وضعیتی، نقص.	یاریم یامالاق..yarımyamalaq [صفت، ظ] اسکیک، قُصورلو، نقصلی.
یاریم حصه..yarım hissə [آد] یاریمچیق، یاریم پای، یاریم سهم.	یاریم یایلاق..yarımyaylaq [اؤزل آد] قوبأ دا داغ آدی (۱۸۴۹) ۲۴.
یاریم خان..yarım xan [اؤزل آد] اهر ده داغ آدی.	یاریم یووارلاق..yarımyuvarlaq [صفت] تام یووارلاق اولمایان.
یاریم دایره..yarım daire [آد] دایره نین یاریسی (فا: نیم دایره). half	یارین..yarın [ظرف] ۱-بوگونونون سونراکی گون (فا: فردا).
old	tomorrow ۲-گله جک {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر،
یاریم دنیز..yarım dəniz [آد] یاری دنیز: اؤچ طرفی قورولوق اولان، و	سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر، ده؛ یارماق سۆزونون: گنجه نین
یالینیز بیر یانندان دینیزلره باغلانان دینیز.	یاریملاسیندان چیخان ایشیغی و گونو گؤستهریر.
یاریم دؤغرۈ..yarım doğru [مت] بیر نقطه دن باشلا یارق یالینیز بیر	یارینکی..yarınki [صفت] یارین گؤرولن ایش، یارین ایله ایلگی لی.
یونده سونسوزا قدر گئندن خط.	یارینتی..yarıntı [آد] سئلین آچدیغی یار و خندق، یاریمیش اولان-
یاریم دایریمی..yarım dəyirmi [آد] یاریم دایره (فا: نیم دایره). half	شئ.
old	یارینماق..yarınmaq [باخ] یاریملاق.
یاریم قانادلی لار..yarım qanadlılar [آد، دیرگی] بؤجکلر صنفایندن،	یار یولداش..yaru yoldaş [صفت] یولداشلار، دوستلار.
اؤن قانادلاری دیدن باشلا یارق سرت لشمیش و آیری بؤلۈملری	یار یولداشلی..yaryoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
زار قانادلی اولان تاقیم، اؤرنگی: "تاختا قوردو، بیت، سو بیت،	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
فیدان بیت، جیرجیر بؤجگی، قیرمیزی بؤجک" (فا: نیمبالان).	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم قایا..yarım qaya [اؤزل آد] ماک، خوی، رزن ده کند	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
آدی. تفرش ده داغ آدی.	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم قوراق..yarım quraq [صفت] بیر قدو قوراق (فا: نیمه خشک).	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم کۆچری..yarım köçəri [صفت] تام اوتوراق اولمامیش، قسما	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
کۆچری.	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم کئفلی..yarım kefli [صفت] بیر قدر کئفلی.	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم کۆلکە..yarım kölgə [صفت] چوخ سیخ اولمایان کۆلکە.	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم کۆره..yarım küre [آد] یاری کۆره (فا: نیم کره). hemisphere	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم کول..yarım kol [صفت، یتگی] گؤده سینین دیب بؤلۈمو	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
اودونلاشمیش و اؤست حصه سی کل حالیندا اولان بیتگی.	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم کیلولوق..yarım kiloluuq [آد] یاریم کیلو آغیرلیغیندا اولان.	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم گنجیرچی..yarım gəcirici [صفت] یاریم ایلتنگن، یاریم عایق (فا:	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
نیمه عایق).	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
یاریم گۆنبد..yarımgünböz [صفت] گۆنبدین یاریسی ویا گۆنبدە	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.
اوخشار.	یارلی یولداشلی..yarlı yoldaşlı [صفت] یار و یولداشلی اولان.

آت و حیوان، سوچ، معناسیندا ایشله نیب، دیواندا: یاز سۆزجوغونون اصلی معناسی یازدا بیتن گۆوه رنتی یه دئییلیر و یازماق سۆزوده بو اورتامدان یارارلانماق معناسیندادیر، بو کلمه چۆزمک و باغیندان آچماق معنادا کسین لیکله اؤستده کی معنا یا باغلیدیر چونکی چۆزمک و آچماقدان منظور مال داواری بندیندن آجیب اوتلاغا یازی یا و چۆله گۆندرمک دئمکدیر، همچنین شاشماق معناسیدا همان چۆزولمک و قورتولوب چۆله قاشماغی آندیریر (و گننه یازوق سۆزو باغی آچیلیمیش ویر آیری دئییشله بییه سیز و صاحب سیز قالان حیوان معناسیندا همان مفهوما اشارت اولراق بو کلمه سوچ معناسیندا ایدین سیز باغی نی آچاراق قاچان حیوان اوچون سۆیله نیب (باخ: یاس)، البته یازماق سۆزو کتاب یازماق معناسیندا یاز سۆز ایله ایلگی سی یوخدور و ایز سۆزونون دیشیمیش شکلیدیر و فقط ظاهری بنزریک گۆرسنمک ده دیر (باخ: ایز)، بونادا اشاره اولونمالیدیر: یاز، یای و یایلاق سۆزلی آذربایجاندا ایندیده همان معنالاردا ایشله نیر، ولی آنادولودا سیجاق فصله یاز دئییلیر و ایلک باهارد ایز فصلی یثینه و بونادا اویقون گله رک پاییز / گۆز اوچون ده سون باهار ایشله نیر.	آت و حیوان، سوچ، معناسیندا ایشله نیب، دیواندا: یاز سۆزجوغونون اصلی معناسی یازدا بیتن گۆوه رنتی یه دئییلیر و یازماق سۆزوده بو اورتامدان یارارلانماق معناسیندادیر، بو کلمه چۆزمک و باغیندان آچماق معنادا کسین لیکله اؤستده کی معنا یا باغلیدیر چونکی چۆزمک و آچماقدان منظور مال داواری بندیندن آجیب اوتلاغا یازی یا و چۆله گۆندرمک دئمکدیر، همچنین شاشماق معناسیدا همان چۆزولمک و قورتولوب چۆله قاشماغی آندیریر (و گننه یازوق سۆزو باغی آچیلیمیش ویر آیری دئییشله بییه سیز و صاحب سیز قالان حیوان معناسیندا همان مفهوما اشارت اولراق بو کلمه سوچ معناسیندا ایدین سیز باغی نی آچاراق قاچان حیوان اوچون سۆیله نیب (باخ: یاس)، البته یازماق سۆزو کتاب یازماق معناسیندا یاز سۆز ایله ایلگی سی یوخدور و ایز سۆزونون دیشیمیش شکلیدیر و فقط ظاهری بنزریک گۆرسنمک ده دیر (باخ: ایز)، بونادا اشاره اولونمالیدیر: یاز، یای و یایلاق سۆزلی آذربایجاندا ایندیده همان معنالاردا ایشله نیر، ولی آنادولودا سیجاق فصله یاز دئییلیر و ایلک باهارد ایز فصلی یثینه و بونادا اویقون گله رک پاییز / گۆز اوچون ده سون باهار ایشله نیر.
یازاغزی.. yazagzi [آد] یازباشی، یازین باشلانقیجی.	یازاغزی.. yazagzi [آد] یازباشی، یازین باشلانقیجی.
یازار.. yazar [آد] یازیچی اؤزل لیگی اولان، قازنه و درگی لرد یازی یازان، یازیچی (فا: نویسنده). writer	یازار.. yazar [آد] یازیچی اؤزل لیگی اولان، قازنه و درگی لرد یازی یازان، یازیچی (فا: نویسنده). writer
یازار جیزار.. yazarcızar [صفت، آ] یازارلیق لا اوغراشان کیمسه.	یازار جیزار.. yazarcızar [صفت، آ] یازارلیق لا اوغراشان کیمسه.
یازارلیق.. yazarlıq [آد] یازارین ایشی.	یازارلیق.. yazarlıq [آد] یازارین ایشی.
یازاق.. yazaq [آد] ۱- یاز اوچون اولان، یازدا اکیلیب یایدا گۆتورولن بیتگی، یاز اکینی (فا: صیفی جات). ۲- یاز بویونجا استفاده اندیلن گنیم، یازا عاید، باخ: یازیق.	یازاق.. yazaq [آد] ۱- یاز اوچون اولان، یازدا اکیلیب یایدا گۆتورولن بیتگی، یاز اکینی (فا: صیفی جات). ۲- یاز بویونجا استفاده اندیلن گنیم، یازا عاید، باخ: یازیق.
یازال.. yazal [آد] یازالا ایلگی لی، تاخی، زینت، قیز آدی (فا: نام دختر).	یازال.. yazal [آد] یازالا ایلگی لی، تاخی، زینت، قیز آدی (فا: نام دختر).
یازالار.. yazalar [آد] فریمان دا داغ آدی.	یازالار.. yazalar [آد] فریمان دا داغ آدی.
یازانا.. yazanaq [آد] بیر اولایی بیلدیرن یازی، راپور.	یازانا.. yazanaq [آد] بیر اولایی بیلدیرن یازی، راپور.
یازباشی.. yazbaşı [آد] یازاغزی، یازین باشلانقیجی.	یازباشی.. yazbaşı [آد] یازاغزی، یازین باشلانقیجی.
یازبایرامی.. yazbayramı [آد] ایل بایرامی، نوروز بایرامی.	یازبایرامی.. yazbayramı [آد] ایل بایرامی، نوروز بایرامی.
یازدا.. yazda [آد] یازدا بیتن گول، قیز آدی (فا: نام دختر).	یازدا.. yazda [آد] یازدا بیتن گول، قیز آدی (فا: نام دختر).
یازدان یازا.. yazdan yaza [ظرف] یکی یاز آراسی.	یازدان یازا.. yazdan yaza [ظرف] یکی یاز آراسی.
یازدیج.. yazdıç [آد] آئیت، کتیه.	یازدیج.. yazdıç [آد] آئیت، کتیه.
یازدیرتماق.. yazdırtmaq [آد] یازدیرماق (ایلم) یازدیرماق ایشینی گۆردورمک.	یازدیرتماق.. yazdırtmaq [آد] یازدیرماق (ایلم) یازدیرماق ایشینی گۆردورمک.
یازدیرما.. yazdırma [آد] یازدیرماق ایشی (فا: ثبت). registration	یازدیرما.. yazdırma [آد] یازدیرماق ایشی (فا: ثبت). registration

یازدیرماق.. yazdırmaq [تأثیرلی ایلم] یازماق ایشینی گۆردورمک، ثبت ائتدیرمک، (فا: فس ثبت کردن، نام نویسی کردن). to register	یازدیرماق.. yazdırmaq [تأثیرلی ایلم] یازماق ایشینی گۆردورمک، ثبت ائتدیرمک، (فا: فس ثبت کردن، نام نویسی کردن). to register
یازدیریلماق.. yazdırılmaq [بلسیز ایلم] یازدیرماق ایشی گۆرولمک.	یازدیریلماق.. yazdırılmaq [بلسیز ایلم] یازدیرماق ایشی گۆرولمک.
یازغیر.. yazgır [آد] اوغوز تورکلرینین ۲۴ بوی وندان بیرى ساییلیر، اوغوزنامه ده چوخ اؤلکه لر و یازلارا حاکیم معنالانیب، بعضا یازیر شکلینده ده یازیلیدیر. موغول یوروشونون سونرا قارداش آدیلا مشهور اولورلار (فا: طایفه ای از اوغوز).	یازغیر.. yazgır [آد] اوغوز تورکلرینین ۲۴ بوی وندان بیرى ساییلیر، اوغوزنامه ده چوخ اؤلکه لر و یازلارا حاکیم معنالانیب، بعضا یازیر شکلینده ده یازیلیدیر. موغول یوروشونون سونرا قارداش آدیلا مشهور اولورلار (فا: طایفه ای از اوغوز).
یازقاباغی.. yazqabağı [آد] یازفصلینه آرجا قالمیش.	یازقاباغی.. yazqabağı [آد] یازفصلینه آرجا قالمیش.
یازقان.. yazqan [آد] یازان، یازقی یازان، اسکی دؤنم تانری آد و صفتی.	یازقان.. yazqan [آد] یازان، یازقی یازان، اسکی دؤنم تانری آد و صفتی.
یازقان.. yazqan [آد] یازقان سۆزیله اینسان آدلاری: یازقانلپ، یازقانا، یازقانا، یازقانبای، یازقانبگ، یازقانتورلو.	یازقان.. yazqan [آد] یازقان سۆزیله اینسان آدلاری: یازقانلپ، یازقانا، یازقانا، یازقانا، یازقانبای، یازقانبگ، یازقانتورلو.
یازقی لی.. yazqılı [آد] طالعی، بختی آچیق.	یازقی لی.. yazqılı [آد] طالعی، بختی آچیق.
یازقی.. yazqı [آد] آلبین یازی سی، قدر مقدرات، (فا: مقدرات). ۲- تانریسال، ایلاهی.	یازقی.. yazqı [آد] آلبین یازی سی، قدر مقدرات، (فا: مقدرات). ۲- تانریسال، ایلاهی.
یازقیچی.. yazqıçı [صفت] یازقیچی لیک یانلی سی، قدریه چی (فا: فالتیست	یازقیچی.. yazqıçı [صفت] یازقیچی لیک یانلی سی، قدریه چی (فا: فالتیست
یازقیچی لیک.. yazqıçılıq [آد] فالتیزم، قدریه جیلیک، هرشیی اؤنجه- دن یازیلیمیش اولماغینا اینانان گؤروش (فا: جبریه) fatalism	یازقیچی لیک.. yazqıçılıq [آد] فالتیزم، قدریه جیلیک، هرشیی اؤنجه- دن یازیلیمیش اولماغینا اینانان گؤروش (فا: جبریه) fatalism
یازقیسال.. yazqısal [صفت] یازقی ایله ایلگی لی.	یازقیسال.. yazqısal [صفت] یازقی ایله ایلگی لی.
یازقیش.. yazqış [ظرف] هرزمان، بوتون ایل بویونجا (فا: کل سال).	یازقیش.. yazqış [ظرف] هرزمان، بوتون ایل بویونجا (فا: کل سال).
یازگلدی.. yazgəldi [آد] مراواتیه ده کند آدی.	یازگلدی.. yazgəldi [آد] مراواتیه ده کند آدی.
یازگول.. yazgöl [آد] یازدا بیتن گول، قیز آدی (فا: نام دختر).	یازگول.. yazgöl [آد] یازدا بیتن گول، قیز آدی (فا: نام دختر).
یازلاماق.. yazlamaq [تأثیرسز ایلم] یازی بیر یثرده گنچیرمک (فا: بهار را گذراندن).	یازلاماق.. yazlamaq [تأثیرسز ایلم] یازی بیر یثرده گنچیرمک (فا: بهار را گذراندن).
یازلی قیشلی.. yazlı qışlı [ظرف] هم یاز هم قیش موسمینده، باخ: یازقیش.	یازلی قیشلی.. yazlı qışlı [ظرف] هم یاز هم قیش موسمینده، باخ: یازقیش.
یازلیق.. yazlıq [آد] ۱- یازدا اکیلن اکین، یاز اکینی (فا: کشت بهاره) ۲- بیرنوع بوغدا جنسی (فا: نوعی گندم) ۳- یازا عاید. (بهاره)	یازلیق.. yazlıq [آد] ۱- یازدا اکیلن اکین، یاز اکینی (فا: کشت بهاره) ۲- بیرنوع بوغدا جنسی (فا: نوعی گندم) ۳- یازا عاید. (بهاره)
یازلیق ائو.. yazlıq ev [آد] یاز اوچون مناسب اولان ائو (فا: ویلائی).	یازلیق ائو.. yazlıq ev [آد] یاز اوچون مناسب اولان ائو (فا: ویلائی).
یازما.. yazma [آد] ۱- یازماق ایشی، قئید ائتمه (فا: تحریر). writing	یازما.. yazma [آد] ۱- یازماق ایشی، قئید ائتمه (فا: تحریر). writing
۲- چوخراق یاز فصلینده یارارلانان نازیک باش اؤرتوگو (فا: روسری نازک). ۳- قبا قولاق خسته لیگی.	۲- چوخراق یاز فصلینده یارارلانان نازیک باش اؤرتوگو (فا: روسری نازک). ۳- قبا قولاق خسته لیگی.
یازماچی.. yazmaçı [صفت] باش اؤرتویو دؤزلدن.	یازماچی.. yazmaçı [صفت] باش اؤرتویو دؤزلدن.
یازماچی لیک.. yazmaçılıq [آد] یازماچی نین ایشی.	یازماچی لیک.. yazmaçılıq [آد] یازماچی نین ایشی.
یازماق.. yazmaq [تأثیرلی ایلم] ۱- جیزیق لارلا بیر اشارتی گؤسترمک، یازی ایله بیلدیرمک، یازیلی معلومات وئرمک، یازی واسطه سیله	یازماق.. yazmaq [تأثیرلی ایلم] ۱- جیزیق لارلا بیر اشارتی گؤسترمک، یازی ایله بیلدیرمک، یازیلی معلومات وئرمک، یازی واسطه سیله

یازیق لیق.. yazıqlıq [آد] فاغیرلیق، یازیق آدامین حالی (فا: بدبخت لیک (فا: بدبختی). badluck	یازینچ.. yazınçı [صفت] ادبیات چی.
یازیقماق.. yazıqmaq [تأثیرسیر انیم، دا] یادیرقاماق، اؤزونو ایتمک، یثرینی آزماق.	یازین دیلی.. yazın dili [آد، دیل ب] یازی دیلی، ادبی دیل (فا: زبان ادبیات). liteerary language
یازی قورولو.. yazı qurulu [آد] درگی و قازته کیمی یاین لاردا یازی قایدا و ایشلرینی یثریدن و قاباغا آپاران کیمسه لر (فا: هیئت).	یازین سال.. yazınsal [صفت] ادبیاتلا ایلگی لی (فا: ادبی، ادبیاتی) literary
یازیق یازیق.. yazıq yazıq [ظرف] یازیق وضعیتده، مظلوم مظلوم (فا: مظلومانه).	یازین سال اثرلر.. yazınsal əsərlər [آد] ادبی اثرلر (فا: آثار ادبی) literary works
یازی لاماق.. yazılmaq [تأثیر لی انیم] یازی یازی اتمک، قارالاماق.	یازی یابان.. yazıyaban [آد] اووا، قیر، " یاز گلینجه یازی یابان یورد اولور."
یازیلماق.. yazılmaq [بل] ۱- یازماق ایشی گؤرولمک، قتید اولونماق، بیر اثر یارادیلماق (فا: نوشته شدن) ۲- to be written (س) اؤزونو بیر یثره یازدیرماق (فا: ثبت نام کردن). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	یاس.. yas [آد] ۱- اؤلوم و یا فلاکتدن دوغان آجی لاری بیلدیرن حرکتلر و داورانیشلار (فا: ماتم). ۲- mourning - اومودوسوزلوق (فا: کدر) {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن: 'یاس': ۱- زیان ۲- اؤلوم؛ 'یاسماق': چؤزمک، یایماق، و داغیتماق؛ بو کلمه اسکی تورکجه ده ضرر، زیان و اؤلوم آنلامیندا ایشله نیردی و یاسماق فعلیده بو سؤزجوغه دایالی، داغیداراق چؤزمک و یایماق آنلامیندا ایشله نیردی بو ایکی آنلاما باخارساق بیر سیرا سؤزجوکلر اورتایا چیخیر: یاس کلمه سیندن ایندی یاس، یاسلاماق، ویاس توتماق سؤزو ماتم معنا سیندا ایشله نیر، یاسماق سؤزوندن ده یاسا، یاسال و یاساق سؤزلی اله گلیرکی اصلینده بو سؤز چؤزوم گتیرن بیر آنلایشا دئییلر، یاسماق سؤزونون یایب داغیتماق معنا سینا یاستیق و یاستی؛ یاسسی کلمه لرینده گؤرمک اولار}.
یازیلی.. yazılı [صفت] یازما یول ایله، کتبی (فا: تحریراً). in writing	یاس.. yas [آد، عربجه] اومودسوزلوق، مأیوسلوق، حؤزن، اؤزوتو.
یازیلی.. yazılı [آد] یازیلماق، اهر ده کند آدی {یازی و چؤل بول}.	یاسا.. yasa [آد] ۱- قورال، قانون، نظام، قایدا، طرح (فا: قانون). law
یازیلی بیلدیریم.. yazılı bildirim [آد] ۱- بیر بیلدیریمی یازی ایله وئرمه، کتبی.	۲- اینسان آدی: یاساخان {باخ: یاس، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.
یازیلی سیناو.. yazılı sınav [آد] یازی ایله و یازیلی اولاراق دؤزنلنن سیناو (فا: امتحان کتبی). wrtten examination	یاسا بیلیم.. yas bilməni [آد] قانون تاساری سی، حکومت - طرفیندن حاضرلانا و یاسالاشماق اؤچون مجلسه گؤنده ریلن طرح.
یازیلیش.. yazılış [آد] یازیلما طرزی ویچیمی (فا: مراسله). letter	یاسا توپلامی.. yasa toplamı [آد] قانونلار مجموعه سی (فا: مجمع القوانين). archipelago.
یازیلیشماق.. yazılışmaq [قا] ۱- آنلاشماق، ۲- مکتوبلاشماق.	
یازیلیق.. yazılıq [آد] دفترچه (فا: دفترچه). notebook	
یازیلیم.. yazılım [آد] ییلگی سایاردا دونانیم حیات وئرن پروقراملار، پروقراملار دیللی و بیلگی لری (فا: نرم افزار). software	
یازیلی یوخلاما.. yazılı yoxlama [باخ] یازیلی سیناو.	
یازیم.. yazım [آد] بیر دیلین بللی قورال لارلا یازیا گنجیر یلمه سی، املا (فا: دیکته). {سن: آلین یازی سی}.	
یازیمسی.. yazımsı [صفت] یازا بنزر، یازگونلری کیمی (فا: نوشته مانند).	
یازین.. yazın [باخ: یازماق] ادبیات (فا: ادبیات). Literature ۲-	
یازین بیلیمی.. yazın bilimi [آد] ادبیات بیلیمی.	
یازینتی.. yazıntı [آد] یازی (فا: یادداشت). note	

یاس توتما..yas tutma [آد] ماتم توتما، تمزیه (فا: عزاداری) passion play	یاستیق اوْنو..yastıq onu [آد، یتگی] خاچ چیچک لیلر تاقیمیتدان چوْخ ایلیک و بعضا بیر ایلیک اوْتسوو یتگی.
یاس توتماق..yas tutmaq [تائیرسیز ائیلیم] یاس ساخلاماق، اوْلویه ماتم توتماق.	یاستیقاق..yastıqac [باخ] یاسقاج، خمیر تاختاسی.
یاستی..yastı [صفت] یاسسی، یاییلمیش اوْلان، یایوان، دۆز یئر، گیریتی چیخیتیسی اوْلمایان (فا: مسطح) flat {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} یاسی، یاتسی، سن {یاسی، یاتسی، صح؛ باخ: یاس}.	یاستی قارین..yastı qarın [آد، دیرگی] چکی بالیق لاریندان کیچیک ائتلی بالیق.
یاستی آغیز..yastıağız [آد] آغیزلاری یاستی اوْلان، قیسقاج.	یاستیق اوْزو..yastıq üzü [آد] یاستیغینا گئچیریلن اوْرتو و اوْز.
یاستی باش..yastıbaş [صفت] باشی یاستی اوْلان.	یاستی قایا..yastı qaya [اوْزل آد] زنجان دا داغ آدی.
یاستی بالابان..yastıbalaban [آد] بالابان، ین ظریف سسلی نوْو.	یاستیق جیق..yastıqcıq [آد] بالاجا یاستیق، کیچیک یاستیق.
یاستی بورون..yastıburun [صفت] بورونو یاستی اوْلان.	یاستیق لاتماق..yastıqlatmaq [ائتدیرگن ائیلیم] آرابانین اوْخونا یاستیق قویدورماق.
یاستی بولاق..yastıbulaq [اوْزل آد] ماهنشان، قتیدار، آوج و خالخال داغ آدی.	یاستیق لاماق..yastıqlamaq [تائیرلی ائیلیم] آرابا اوْخونا یاستیق وورماق، یاستیق قاییرماق.
یاستی بولاغی..yastıbulağı [اوْزل آد] اردیل ده کند آدی.	یاستی قلسمه لیلر..yastı qəlsəməlilər [آد، دیرگی] قیغیرداقلى بالیقلاردان بیر آت تاقیم.
یاستی بونوز..yastıbuynuz [صفت] بونوزو یاستی اوْلان.	یاستیق لی..yastıqlı [صفت] یاسدیغی اوْلان.
یاستی بیغ..yastıbiğ [صفت] بیغلاری یاستی اوْلان.	یاستیق لیق..yastıqlıq [صفت] یاستیق اوچون یارارلی.
یاستی جا..yastıca [صفت] یاسیججا: یاستی وضعیتده.	یاستی کند..yastı kənd [اوْزل آد] یاستیکند شهرینین اصلی آدی.
یاستی دابان..yastıdaban [صفت] دابانی یاستی اوْلان.	یاستی کند..yastı kənd [اوْزل آد] سایین قالا، بوْکان دا کند آدی.
یاستی دیب..yastıdib [صفت] دیبی یاستی اوْلان "یاستی دیب قاییق".	یاستی لاتدیرماق..yastılatdırmaq [ائتدیرگن ائیلیم] یاستی - حالاسال دیرماق.
یاستی دیمدیکلیر..yastıdimdiklilər [آد، دیرگی] دیمدیک لری یاستی قوشلار نوْو.	یاستی لاشدیرماق..yastılaşdırmaq [تائیرلی ائیلیم] یاستی وضعیتده گتیرمک.
یاستی سولوجلار..yastısolucanlar [آد، دیرگی] یاستی و اوْزون سولوجلانلار تاقیمی.	یاستی لاشماق..yastılaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] یاستی اوْلماق، یاستی لانماق.
یاستی سینا..yastısına [ظرف] یاستی و ائتلی طرفی اوْسته، یاستی طرف ایله.	یاستی لاماق..yastılamaq [تائیرلی ائیلیم] یاستی وضعیتده گتیرمک.
یاستی صفت..yastı sifət [صفت] اوْزو ائتلی و یاستی اوْلان.	یاستی لانماق..yastılanmaq [تائیرلی ائیلیم] یاستی وضعیتده گلیمک.
یاستیغاج..yastıgac [آد، دیرگی] باخ: چاپاق بالیغی.	یاستی لاما..yastılmaq [تائیرلی ائیلیم] یاستی وضعیتده گلیمک (فا: مسطح شدن).
یاستیغین یونگول اولسون..yastıgın yüngül olsun [اوْنلم] خسته یه شفا دیله یی.	یاستی لیق..yastılıq [آد] یاستی اوْلما وضعیت plane ، flatness.
یاستیق..yastıq [آد] ۱- یاتماق اوْچون باش آلتی، بو بیچیمده اوْلان هرشئی (فا: بالش) a pillow ۲- ماشین و آراجلاردا بعضی بؤلوملرین اوْزهرینده دایاندىغی یئر (فا: بالشک) small pillow ۳- بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مُرکب سؤزلر دۆزلدیر "اؤلوم یاستیغی، باشی نین آلتینا یاستیق قویماق: یالاندان سؤز وئرمک" {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن، باخ: یاستی}.	یاستی وار..yastı varı [صفت] بیر قدر یاستی.
	یاستی یاپالاق..yastıyapalaq [صفت] کؤک و یاراشیق سیز.
	یاستی یاپالاق لیق..yastıyapalaqlıq [آد] یوندم سیزلیک، آلچاق و شیشمان اوْلما.
	یاستی دانیشماق..yastı danışmaq [تائیرسیز ائیلیم] سؤزلری اوزادراق دانیشماق.
	یاستی یاستی..yastıyastı [ظرف] یاواش یاواش، آرام لیقلا.

ياس خانا قۇرماق.. yas xana qurmaq [تائیرسیز انیلم] یاس آچماق، یاس مجلسی دۆزنله مک.	ياسوج.. yasuc [اؤزل آد] فارس اوستانی و خوزستان آراسیندا بیر شهر آدی {یسوگی، یسوک، یسوق سۆزلیرى اسکی تورک موغول طایفالاریندا اینسان آدی کیمی ایشله نیردی، یسوی ده تورک عالیمیلریندن بیریدیر، و معناجا یاسایا باغلی اولما مفهومی وئریر، انله سانیلیرکی یاسوج سۆزوده یاسا و قانونا اویما معناسی وئریر و قانونمندلیک آنلامیندادیر؛ گرامتری جهتدن اویقون اولماسادا بعضا بو کلمه نی یاس یتگی سی سۆزیه ایلگیلی ییلیرلر ^{۱۶۴} }. ياس يۇرد.. yasyurd [اؤزل آد] تفرش ده داغ آدی.
ياسلاناقلق.. yassalamaq [تائیرلی انیلم، یئرل] یاستی لاماقل. ياسقاج.. yasqac [آد، ت] خمیر تاختاسی، باخ: یاستاغاچ. ياسقۇچ.. yasquç [اؤزل آد] نقاب، گیز لیلیک. ياس قۇرماق.. yas qurmaq [باخ] یاس توتماق. ياسلاتماق.. yaslatmaq [تائیرلی انیلم] یاستی اتمک. ياسلاما.. yaslama [آد] یاسلاماقل ایشی.	ياس.. yaş [صفت] ۱- دوغوم دان بللی بیرگونه قدر اولان سۆره (فا: سن). ۲- age-نملی و سولو اولان هر شئی "گۆز یاشی" (فا: تر). wet, moist ۳- یتگی لر اوچون: جانلی لیغین ایتیرمه میش {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن}.
ياسلاماق.. yaslamak [تائیرلی انیلم] ۱- (مچ) یاس توتما دؤنمیندن سوئرا یاس آدامینی یاسدان چیخارماق اوچون یانینا گندیب یاس دوره سیننی سونا چاتدیرماق (فا: از عزا درآوردن). ۲- دایاماقل، یاسدیق کیمی شئی ده دایاماقل. ۳- یاتیلماقل، یاستی اتمک. ياسلانماق.. yaslanmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- یاسلی اولماقل، یاسا باتماقل. ۲- دایانماقل، یایلانماقل. ۳- یاستی لانماقل، یاستی حالا گلکم. ياسلی.. yaslı [صفت] یاسدا اولان، یاس توتان کیمسه. ياسلیلیق.. yaslılıq [آد] یاسلی وماتملی اولما وضعیتی.	ياس آخیتماق (تۆکمک).. yaş axıtmaq (tökmək) [تائیرسیز انیلم] آغلاماقل، آجی آجی آغلاماقل. ياسا.. yaşa [اؤنلم] عؤمرون اوزون اولسون و ساغ اول آنلامیندا بیر سۆز (فا: آفرین، مرحبا). well done ياس ائتمک.. yaş etmək [تائیرلی انیلم] ایسلاتماقل (فا: خیساندن). to wet ياس اؤلچر.. yaş ölçr [آد] نم اؤلچر (فا: نم سنج). hygrometer ياساتقان.. yaşatqan [صفت] یاشاماسینی و سۆرمه سیننی ساغلایان. ياساتماق.. yaşatmaq [تائیرلی انیلم] یاشانتی لی اتمک، یاشاماسینی ساغلاماقل. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
ياسمن.. yasəmən [آد، بی، فا] زیتون گیللردن، یاپراقلاری تک دامارلی وچیچک لری گۆزل قوخولو، رنگ به رنگ بیر بزک یتگی سی (فا: ~). Jasminum {فا: یاس سۆزوندن}.	ياسادان.. yaşadan [صفت] دیری ساخلایان (فا: محیی). reviver ياسادولماق.. yaşa dolmaq [تائیرسیز انیلم] یاشی چوخالماقل. ياسادیجی.. yaşadıcı [صفت] یاشادان، یاشاماسینا یول آچان. ياسار.. yaşar [آد] ۱- چوخ یاشایان، اؤلمز (فا: همیشه زنده). ۲- اینسان آدی: یاشار، یاشارآلپ، یاشارای، یاشاربای، یشاربگ. ياسارتماق.. yaşartmaq [تائیرلی انیلم] گؤیرتمک (فا: سبز کردن). ياسارتی.. yaşartı [آد] یاشارماقل ایشی، یاش، گۆز یاشی (فا: نم، اشک).
ياسمنلیک.. yasəmənlik [آد] یاسمن بیتن یئر، یاسمنی چوخ اولان یئر. ياسمنی.. yasəmən [صفت] یاسمن رنگینده اولان. ياسمیق.. yasmiq [آد، یتگی] مرجیمک (فا: عدس) {سن: یاستی+ میق}.	ياسار تیجی.. yaşartıcı [آد] گۆز اوچون: یاشارما یا یول آچان. ياسار شاد.. yaşarsad [تاریخی اؤزل آد] گؤی تورک پرنس لریندن و کورشادین آغابگی. ياسارما.. yaşarma [آد] یاشارماقل ایشی. ياسارماق.. yaşarmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- ایسلانماقل، گۆزلی یاشلا دولماقل ۲- گؤیرتمک، یاشیل رنگ آلماقل (فا: سبز شدن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن}.
ياسمیل.. yasmıl [آ، ت] بیر تورک بویو {دیواندا اشارة اولدوغو کیمی اصلینده باسمیل اولمالیدیر}.	
ياسوت.. yasut [اؤزل آد] اونور، شرف، حیثیت. ياسین.. yasin [عربجه] اؤللو اوچون اوخونان قران آیه لریندن هر بیر.	

ياشاملى..yaşamlı [صفت] دیری، جانلی (فا: زنده). alive	ياشاسين..yaşasın [اؤنلم] ياشاماق دان امر شكلى، ياشا، ساغ اول (فا: زنده باد). long live, bravo
ياشاملىق..yaşamlıq [آد] گنجينه جك (فا: معاش). livelihood	ياشام..yaşam [اؤزل آد] ۱-ياشاما سوره سی، عؤمور (فا: حیات). life
ياشام وئرن..yaşam verən [صفت] دیریلیک وئرن. (فا: محیی). reviver	۲-(آ) ياشاييش، قیز آدی (فا: نام دختر).
ياشام يئننى لنمه سی..yaşam yenilənməsi [آد] يئننى دن دیريلمه (فا: تجديد حیات). restoration to life	ياشاما بيچیمی..yaşama biçimi [آد] حیات طرزی.
ياشام يازی سی..yaşam yazısı [آد] ييوقرافى (فا: زندگينامه). biography	ياشاماچا باسی..yaşama çabası [آد] حیاتدا قالماق اؤچون وئریلن-چابا وساواش.
ياشانا بیلیرلیک..yaşanabilirlik [آد] ياشاما امکائی اولما habitability	ياشاماق..yaşamaq [تائیرسیز انيلم] ۱-ياشامینی و وارلیغینی سؤردورمک، عؤمور سؤرمک، حیات گئچیرمک "باباسی هله ياشايير، ياشاماق لازمدير، حکومت اوزون ایللر ياشادی، وارلی ياشاماق" (فا: زیستن). to live ۲-امر فورماسیندا اوغور، باشاری و موئلولوق-دیلهمه معناسیندا ایشله نیر "مین یاشا" {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، گؤتورک داش یازی لاریندا گلییدیر}.
ياشاناسی..yaşanası [آد] ياشاما آرزوسو.	ياشاما گوجو..yaşama gücü [آد] حیاتین زورلوقلارینا قارشى مجادله گوجو.
ياشانتی..yaşantı [آد] ۱-ياشاما طرزی، ياشاما تجربه سی و گؤرگوسو (فا: طرز زندگی). ۲-ياشانیلان بیر آن، حیاتین بیر بؤلومو.	ياشام بیلیمنی..yaşam bilmeni [آد] ياشام اؤزللیگینی اینجه له یین بیلیم (فا: زیست شناس). biologist
ياشانماق..yaşanmaq [بلسیز انيلم] ياشاماق ایشی گؤرولمک.	ياشام بیلیمی..yaşam bilimi [آد] ياشام اؤزللیگینی اینجه له یین بیلیم دالی (فا: زیست شناسی). biology
ياشانمیش لیق..yaşanmışlıq [آد] گئچیمشده ياشانانلار.	ياشامجا..yaşamca [ظرف] ۱-ياشادیغی قدر، ياشاما سؤره سینجه. ۲-حیات اوچون، حیاتا باخارساق.
ياشانيلماق..yaşanımaq [بلسیز انيلم] ياشا ياييلمک "ايله يئرده-ياشانيلیرمی	ياشامداشلیق..yaşamdaşlıq [آد] بیر یئرده و بیرلیکده ياشاما (فا: هم زیستی). symbiosis
ياشای..yaşay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: ياش + آی ۷.	ياشام دؤزئی..yaşam düzeyi [آد] حیات دؤزئی و سويه سی، ياشام استاناردی.
ياشایانلار..yaşayanlar [آد] بیر یئرده ساکین اولانلار (فا: ساکنه) inhabitants	ياشام سئوینجی..yaşam sevinci [آد] قوتلو و خوش ياشاما دویقوسو.
ياشاییش..yaşayış [آد] ياشاما طرزی و بیچیمی، دؤلاناچاق (فا: گذران).	ياشامسال..yaşamsal [صفت] ياشام لا ایلگی لی (فا: حیاتی). vital
ياش بوغماق..yaşboğmaq [تائیرسیز انيلم] آغلاماق ایسته مک.	ياشام سويو..yaşamsuyu [باخ] آب حیات water of life
ياشجا..yaşca [صفت] ياشلا ایلگی لی اولاراق (فا: سنی) based of age	ياشام سويو افسانه سی..yaşamsuyu efsanesi [اؤزل آد] بو افسانه لر آذربایجانا باغلی اؤچ افسانه دیر "قیلیمیش، حضرت خضر و حضرت موسی، حضرت خضر و اسکندر" شکلینده آدلانیلار، اجی افسانه ۳۰۰۰، ۲ جی ۱۲۹۰، ۳ جو ۳۳۰ ایل میلاددان قاباغا عاید اولور، بوداستانلار تورک ائللری نین کؤچوب و اؤزلوگونو آختارماسینا مربوط اولور و بولارین ياشام سويونا چاتما چابالارینی و بونو حضرت خضر طرفیندن آذربایجان بؤلگه سینده تاپدیغینی گؤسته ریر (نویده ۳-۱۵۲).
ياش چاییر..yaşçayır [آد، یتگی] ياش یئرلرده ییتن بیرنوع چاییر.	ياشام گؤنجه سی..yaşam güvencesi [آد] حیات سيقورتاسی.
ياش دؤنومو..yaş dönümü [آد] ۱-قادین لارین عادتدن کسيلمه سی، قادین لاردا دوغوم سوزلوق و قیسراق لاشما دؤنومو menopoz ۲-کیشی لرده ار بئزلی ضعیفله ییب گوجونون آزالماسی دؤنمی andropoz ۳-دوغوم ایل دؤنومو.	
ياش قورو..yaşquru [صفت] هم ياش هم قورو بیرلیکده.	
ياش گونو..yaş günü [آد] بیرینین دوغدوغو گون، ایل دؤنومو.	
ياشلاتماق..yaşlatmaq [تائیرلی انيلم] ياش ائتمک، ایسلاتماق، نم-لنمک (فا: نم کردن).	
ياشلاشماق..yaşlaşmaq [تائیرسیز انيلم] ياش وضعیت گلمک، ایسلانماق، نم لنمک (فا: مرطوب شدن). to become wet	
ياشلاق..yaşlaq [اؤزل آد] گیز، سیر، آسرار، گیزیلی قالماسی گرهن کن ۷.	

ياشلاق..yaşlamaq [تائیرلی انیلم] یاش ائتمک، ایسلاتماق، نملتمک (فا: نم کردن).	ياشورقان..yaşurqan [اؤزل آد] سیخی آغیزلی، سیر وئرمز. {باخ: یاشماق}.
ياشلانایلر..yaşlanabilir [صفت] نم لته ییلیر (فا: رطوبتپذیر) permeable	ياشوق..yaşuq [اؤزل آد] ۱-ایشیق، ایشین، شعاع ۲-آشقین، آشمیش. ۷
ياشلانديرماق..yaşlandırmaq [تائیرلی انیلم] یاش ائتمک، یاشلاتماق (فا: مرطوب کردن).	ياشوماق..yaşumaq [تائیرسیز انیلم] ایشیق ساجماق، ایشیلدماق.
ياشلانديريلماق..yaşlandırılmaq [بلسیز انیلم] یاش اندیلیمک (فا: نم شدن).	ياشی اؤتموش..yaşı ötmüş [صفت] یاشلانمیش، یاشی چوخالمیش.
ياشلانماق..yaşlanmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-یاشاگیرمک، قوجالماق (فا: پابه سن گذاشتن). ۲-ایسلانماق (فا: مرطوب شدن).	ياشی یاریم..yaşyarım [صفت، سای] بیر ایل یاریم یاشی اولان.
ياشلی..yaşlı [صفت] قوجالمیش (فا: بزرگسال). adult	ياش یاریم لیق..yaşyarımlıq [صفت] بیر ایل آلتی آیلیق، بیر ایل یاریم لیق.
ياشلی باشلی..yaşlı başlı [صفت] یاشلی وگورگولو، دولقون.	ياشیت..yaşıt [صفت] ائشیت یاشدا اولان، یاشلاری بیراولان، عئینی یاشدا اولان، یاشید (فا: همسال). of the same age
ياشلی قورولو..yaşlı qurulu [صفت] مجازاً گناهی و گناهسیر بیرلیکده، هامی.	ياشیتلیق (ياشیدلیق)..yaşıtılıq (yaşıdlıq) [آد] بیر یاشدا اولما، بیر یاشلی لیق.
ياشلیجا..yaşılıca [صفت] بیر آر یاشلی اولان.	ياشیرماق..yaşıрмаq [تائیرلی انیلم] گیزلتمک "مندن اؤزونو یاشیرما کی سجده گاهیم سنسن" (فا: پنهان کردن) {باخ: یاشماق}.
ياشلیق..yaşılıq [آد] نملیک، نمیش لیک (فا: رطوبت). moisture	ياشیل..yaşıl [صفت] ۱-ساری وگوئی رنگلرینین قاریشماسیندان اله گلن رنگ، یاش اوْت و یاپراق رنگی (فا: سبز). green. ۲-گوئییه-رتئی لر اوچون دئییلن سؤز، تازا. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سن}.
ياشلی لار اتوی (يوردو)..yaşılılar evi (yurdu) [صفت] یاشلی کیمسه لر ساخلاتیلان یئر (فا: خانه سالمندان).	ياشیل..yaşıl [اؤزل آد] اهر ده کند آدی.
ياشلی لیق..yaşılılıq [آد] یاشلی اولما دورومو (فا: پیری). antiquity	ياشیل اوئی..yaşıl oy [آد] اویلاردا چکیم سل وضعیتی گوسته رن اوئی.
ياشلی لیق ییلیمی..yaşılılıq bilimi [آد] یاشلی لار یاشا ییشینی اینجه لیین ییلیم.	ياشیل ایشیق..yaşıl ışık [آد] ۱-ترافیکیده گئچیشین آچیق اولماسینی گوسته رن چیراق. ۲-(مج) گئچیش ایذنی.
ياشما..yaşma [اؤزل آد] آبشرون، دا آدا آدی ۲۴۰.	ياشیل باش..yaşıl baş [آد، دیرگی] چؤل اؤرده یینین ارکگی anas boscas
ياشماق..yaşmaq [آد] باش و اؤز اؤرتوسو، قادینلارین اؤزونده گؤزلریندن آشاغی بؤلومو بؤروین پارچا (فا: روسری) scarf {دیواندا: یاشماق: گیزلتمک، سن: آغیزلیق}.	ياشیل باش بابا بگ..yaşıl baş baba bəy [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.
ياشماق توتماق (وورماق)..yaşmaq tutmaq (vurmaq) [تائیرلی انیلم] اؤزونو یاشماق لا اؤرتمک.	ياشیل باش سونا..yaşıl baş sona [صفت] گؤزل قیز وگؤزل شئی اوچون دئییلیر.
ياشماق سیز..yaşmaq siz [صفت] حجاب سیز (فا: بی حجاب). unveiled	ياشیل باش گنجعلی..yaşıl baş gəncəli [اؤزل آد] خیاو دا کند آدی.
ياشماق لاق..yaşmaq lamaq [تائیرلی انیلم] اؤزونو یاشماقلا اؤرتمک.	ياشیل باشلی..yaşıl başlı [صفت] باشی یاشیل اولان.
ياشماق لانماق..yaşmaq lanmaq [بلسیز انیلم] یاشماق لا اؤزو اؤرتولمک.	ياشیل باغا..yaşıl bağa [آد، دیرگی] آغاج لاردا یاشایان، یاشیل رنگده بیر جنس قورباغا hyla arborea
ياشماق لی..yaşmaq lı [صفت] اؤزونو یاشماق توتموش، یاشماغی اولان.	ياشیل باقلا..yaşıl baqla [آد، بیتگی] باخ: گوئی باقلا (فا: باقلاسیز).
ياشموت..yaşmut [تاریخی اؤزل آد] آذربایجاندا والیلیک ائتمیش ایلخانلی پرنسی ۷.	ياشیل بؤجک..yaşıl böcek [آد، دیرگی] بیر نوع بؤجک (فا: آخوندک). praying mantis
ياشنا..yaşna [اؤزل آد] شیمشک، پارلاق، قیز آدی (فا: نام دختر).	ياشیل بیبار..yaşıl bibar [باخ] دولما بیبار.

ياغ چىخارماق.. yağ çıxarmaq [تائىرسىز انىلم] ۱-سۆتۈ چالخالقاراق	ياغسىز لاندىر يىلماق.. yağsızlandırılmaq [تائىرلى انىلم]
ياغ آلماناق. ۲-بىر ايشىدن چوخ قازانماق.	ياغسىز لاشدىر يىلماق
ياغچىلىق.. yağçılıq [آد] ياغ دوزلتمە و ساتما.	ياغسىز لانماق.. yağsızlanmaq [باخ] ياغسىز لاشماق.
ياغداشى.. yağdaşı [آد] كسىچى آراجلارى ايتىلدىن بىر ياغلى داش.	ياغسىزلىق.. yağsızlıq [آد] ياغسىز اولما وضعيتى.
ياغدان.. yağdan [باخ] ياغ قابى.	ياغ قابى.. yağqabı [آد] ياغ تۆكۈلن قاب، ياغدان(فا: روغندان)
ياغدى.. yağdı [اۋزىل آد] ۱-ياغمۇر ۲-اينسان آدى: ياغدىالپ، ياغدىگ.	oilcan ياغ قاپانى.. yağqapanı [آد] بازاردا ياغ ساتىلان يثر.
ياغدىباسان.. yağdıbasan [اۋزىل آد] دۆشمانا باسقىن ائىدىن، دانىشمىدىن	ياغ قوتوسو.. yağqutusu [آد] مورتورلو داشىت لاردا ياغ تۆكۈلن يثر.
اوغۇللارى بگلىگى اورۇدوباشى لارىندان. گۆمۈش تكىن ۋىن اوغلو.	ياغ كىمى.. yağ kimi [تائىرسىز انىلم] ياغا اوخشار، آخىچى و دۇرو شى
ياغدىرماق.. yağdırmaq [تائىرلى انىلم] تۆنلە يەرك آتماق، ساچماق	حاققىندا.
"داش ياغدىرماق، اود ياغدىرماق" (فا: پاشاندن). {ديوان لغات	ياغ كىمى اورەگىنە ياتماق.. yağ kimi üreyinə yatmaq [تائىرسىز انىلم] چوخ خوشونا گلەك.
تورک دە ايشلە نىبىدىر، سنگلاخ سۆزلۈيۈندە ايشلە نىبىدىر.	ياغ كىمى قايماق.. yağ kimi qaymaq [تائىرسىز انىلم] چوخ راحتجە و
ياغدىر يىلماق.. yağdırılmaq [بىلسىز انىلم] ياغدىرماق ايشى گۆرۈلمەك.	يئەنچە گىتەك.
ياغدىقار توقاي.. yağdıqar tuqay [تارىخى اۋزىل آد] بابۇرخان دۇنمى	ياغلاتماق.. yağlatmaq [انتىدىرگن انىلم] ياغلاماق ايشىنى گۆردۈرمەك،
بگ و كۆمۈتان آدى.	ياغلى ائىتمەك.
ياغدىقارخان.. yağdıqarxan [اۋزىل آد] قىپچاق خانلارىندان.	ياغلاتىجى.. yağlatıcı [آد] ياغ وۇرما آراجى، آراج لاردا ياغلاما آلتي.
ياغ رنگ.. yağrəng [آد] ياغلى بويا، ياغلى رنگ (فا: رنگ روغنى).	ياغلاقار.. yağlaqar [تارىخى اۋزىل آد] يايلا+قار؛ اوغۇر و گۆى تۆركلر
ياغرى.. yağrı [آد] باخ: ياغرىن.	دۇنمى بىر بوى و بىر بگ آدى؛ كۆرشاد ۋىن قىرخ يۇلداسىندان
ياغرىق.. yağrıq [اۋزىل آد] ياخارىش، دىلك، نياز.	بىرى.
ياغرىقچى.. yağrıqçı [اۋزىل آد] ۱-ياخارىجى، دۇعاجى ۲-فايدالى،	ياغلاما.. yağlama [آد] ياغ وورما، سۆرتەمە، ياغلى ائىتمە (فا: روغن
يارارلى، ۳-تارىخى اۋزىل آد) ددە قورقۇد داستانلارىندا آدى گىچىن	كارى).
بىر بگ.	ياغلاماق.. yağlamaq [تائىرلى انىلم] ۱-ياغ وورماق، ياغ سۆرتەك،
ياغرىن.. yağrın [آد] ياغرى: كۆرك سومۇيو، چىگىن سۆمۇيو {ديوان	ياغلى ائىتمە (فا: روغن زدن). ۲-يىرىنى دىلە تۆتۈب بىر ايشى
لغات تورک دە ايشلە نىبىدىر، ددە قورقۇد كىتايىندا ايشلە نىبىدىر.	گۆرمە يە چالیشماق، رۆشوت وئرىب بىر ايش اىستەمەك {ديوان
ياغرىنچى اوغلو.. yağrınçı oğlu [اۋزىل آد] كىشى آدى. {دە قورقۇد	لغات تورک دە ايشلە نىبىدىر.
كىتايىندا ايشلە نىبىدىر.	ياغلان تپە.. yağlan tpə [اۋزىل آد] قوشاچاي دا كند آدى.
ياغ سارىمىساق.. yağsarımsaq [آد] ياغ و سارىمىساقلى قاتىقلا	ياغلاندىرماق.. yağlandırmmaq [تائىرلى انىلم] ياغلاماق، ياغلى ائىتمەك.
حاضر لانا يئەك.	ياغلاندىر يىلماق.. yağlandırılmaq [بىلسىز انىلم] ياغلى ائىدىلمەك.
ياغ سالماق.. yağ salmaq [تائىرسىز انىلم] پىشەرك ياغى چىخماق.	ياغلانماق.. yağlanmaq [بىلسىز انىلم] ۱-ياغلى اولماق (فا: روغنى شدن)
ياغسىز.. yağsız [صفت] ياغى اولمايان، ياغى چوخ آز اولان.	۲-كۆكلىمەك (فا: چاق شدن). ۳-س، مچ) وارلانماق، پوللانماق.
ياغسىز لاشدىر يىلماق.. yağsızlaşdırmaq [تائىرلى انىلم] ياغسىز حالا	ياغلاو.. yağlav [آد] بىر نوع ياغ قابى (فا: يغلوى). {سن 'ياغلاغو'،
سالماق، ياغىنى چىخارماق.	فارسجا يغلوى و يغلوه كلمەسى بوسۇزدندىر.
ياغسىز لاشدىر يىلماق.. yağsızlaşdırılmaq [بىلسىز انىلم] ياغسىز حالا	ياغلايىجى.. yağlayıcı [آد] آراج لارى ياغلايان ايشچى.
سالىنماق.	ياغلوچالوق.. yağlucalıq [اۋزىل آد] كلىير دە داغ آدى.
ياغسىز لاشماق.. yağsızlaşmaq [تائىرسىز انىلم] ياغسىز حالا گلەك.	
ياغسىز لاندىر يىلماق.. yağsızlandırılmaq [باخ] ياغسىز لاشدىر يىلماق.	

ياغلى..ياغلى [yağlı (صفت)] ۱-ياغلى اولان (فا: روغنى). ۲-كۆك، چاق. ۳-ياغلا دوزلميش "ياغلى بویا". ۴-ياغا بولاشميش (فا: چرب). fat ۵-پوللو، وارلى، گليرلى "ياغلى ايش".	ياغماچىلىق..yağmacılıq [آد] ياغما ائتمه ايشى، چاليجى ليق.
ياغلى بالى..yağlı ballı [صفت] آرالارى چوخ ايى.	ياغماق..yağmaq [تائيرسىز ائيلم] ۱-گۆيدن قار ياغيش و بوجور شئيلر دۆشمك و تۆكولمك (فا: باریدن). ۲-to rain چوخ مقداردا و آراسى كسىلمه دن تۆكولمك "گۆيدن باشيميزا توپراق ياغيردى".
ياغلى بولاق..yağlı bulaq [اؤزل آد] هشتري ده كند آدى.	۳-يير سيرا كلمه لرله مختلف افاده لى مَرَكَب سۆزلر دۆزكدير "بركت ياغماق، پۇل ياغماق، گۆللە ياغماق، اود ياغماق". {ديوان لغات تورك ده ايشله نيبيدير، سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبيدير}.
ياغلى بوي..yağlı boya [آد] ياغلا دوزلميش بوي (فا: رنگ روغنى).	ياغمالاماق..yağmalamaq [تائيرلى ائيلم] سويماق (فا: غارت كردن) {دده قورقود كيتايندا ايشله نيبيدير}.
ياغلى بوياجى..yağlı boyacı [آد] ياغلى بوي ايله ايش گؤرن كيمسه.	ياغمالانماق..yağmalanmaq [بلسيز ائيلم] غارت ائديلمك، سويولماق (فا: يغما شدن).
ياغلى تره..yağlı tərə [آد، ييتگى] يير نوع يئمە لى تره.	ياغمور..yağmur [آد] ۱-ياغيش، سو دامجىلارى شكلينده اولان ياغيثى (فا: باران) rain ۲-اوغوز بويوكلريندن يير آد ^{۸۵} ؛ ۳-گۆي تۆرك و سلجوقلو بگلريندن و كۆرشاد ^{۸۶} قيرخ يولداشيندان ييرى ^{۸۷} . ۴-اينسان آدى: ياغموراي، ياغمورباي، ياغمورخان. {ديوان لغات تورك ده ايشله نيبيدير، سن، ياغماق+مور}.
ياغلى تيكه..yağlı tikə [آد] بويوك تيكه، ديرلى يير شى و ايش حاققيندا.	ياغمور اولچر..yağmur ölçər [آد] ياغمورمقداريني اولچن آراج، ياغيش اولچر.
ياغلىجا..yağlıca [آد] ۱-ياغلى اولاراق، اولدوقجا ياغلى ۲-گون كتي ره سى	ياغمورالى..yağmuralı [اؤزل آد] اورميه ده كند آدى.
ياغلى خمير..yağlı xəmir [آد] ياغ قاتيلميش خميردن دۆزه لن يير داوا و ياخى.	ياغمور بۇروسو..yağmurborusu [آد] تيكيتتى لرده ياغمور اوچون دوزه لن بورو.
ياغلى داغ..yağlıdağ [اؤزل آد] سراب دا داغ آدى.	ياغمور بۇلودو..yağmur buludu [آد] آتمسفرده ياغيش بۇلود.
ياغلى ديل..yağlıdil [آد] شيرين و آلداديچى ديل.	ياغمور جا..yağmurca [آد] ياغمورچاق: ۱-سسسىز و قيسا سۆرن-ياغمور ۲-داغ گنچى سى، آلا گئيىك (فا: بز كوهى). ۳- تاريخى [اؤزل آد] جوجى خان ^{۸۸} ين اوغوللاريندان. باتو خان ^{۸۹} ين قارداشى.
ياغلى فتير..yağlı fətir [آد] ياغ و يومورتا و زنجفيل ياخيلميش فتير.	ياغمور چاك..yağmurçak [آد] باخ: ياغمور جا.
ياغلىق..yağlıq [آد] ۱-ياغ دوزلتمه يه يارايان ماده. ۲-ياغ قابى.	ياغمور سوز..yağmursuz [صفت] ياغمورو اولمايان.
ياغلىقچى..yağlıqçı [صفت] ياغلىق ساتان كيمسه.	ياغمور سوزلوق..yağmursuzluq [صفت] ياغيش سيزليق.
ياغلى قاپى..yağlı qapı [آد] (مچ) چاليشديرديغى كيشيه چوخ يئتشن ائو.	ياغمور قۇشاغى..yağmur quşağı [آد] گۆي قورشاغى.
ياغلى قارا..yağlı qara [صفت] پيس و ياخشى، ياغلى وچير كلى.	ياغمور قۇشوق..yağmurquşu [آد، ديرگى] ياغمور قوشو گيللردن اوزون باجاقلى لار تاقيميندان باتلاقلاردا و سو قيراقلاريندا ياشايان، قيسا بويونلو، قاباريق و قيسسا ديمديكلى، آياقلارى اوچ بارماقلى كيچيك يير قوش (فا: نوعى پرنده). charadrius fluviatilis ralls aquaniicus
ياغلى گولش (گۆرش)..yağlı güləş (güreş) [آد] وچودو ياغلا ياراق-دوزه نيلن گۆرش.	ياغمور قۇشوكيلر..yağmurquşugiller [آد، ديرگى] ياغمور قوشو و قيزقوشو كيمي اينجه باجاقلى و ييز قانادلى قوشلار سويو.
ياغلى گولشچى..yağlı güləşçi [آد] ياغلى گولش ائدن كيمسه.	
ياغلى ليق..yağlılıq [آد] ياغلى اولما وضعيتى، ياغا بولاشميش.	
ياغلى و اچا..yağlı vaça [آد، دا] يانلارى هوئدور بالاجا قولپلو تاوا.	
ياغلى ياغلى..yağlı yağlı [صفت] چوخ ياغلى، لذتلى، دادلى، شيرين شيرين.	
ياغما..yağma [آد] ۱-ياغماق ايشى. ۲-غنيمت، بوللوق. ۳-اله گنچيرمه، ساواش لاردا و باسقين لاردا تالانلما، چالما (فا: تالان). plunder ۴- (ديوان لغات تورك ده ايشله نيبيدير) ديواندا يير تۆرك بويو و يئر آدى، قاراخانليار حكومتى نى قوران بوي ^{۹۰} . ۵-اوغوز خان دؤنمى بگلريندن ^{۹۱} . {ديوان لغات تورك ده ايشله نيبيدير}.	
ياغماچى..yağmacı [صفت] چاليم، ياغما ائدن.	

گلیر و بو اوزدن یاغماق سۆز ایله ایلگیلیدیر؛ البتده ایگید معناسیندا یاغی سۆزونه باغلیدیر.	یاغمورلاماق.. yağmurlamaq [تائیرسیز انیلم] ۱- یاغمورا توتماق. ۲- یاغمور یاغاجاق کیمی اولماق (فا: باریدن).
یاغیز دورو.. yağız doru [صفت] قیزیل چالان، قارا توکلری اولان. یاغیز... yağız... [اؤزل آد] یاغیز سۆزیله دۆزه لن بیر نئجه اینسان آدلاری: یاغیزالپ، یاغیزای، یاغیزبای، یاغیزخان، یاغیزر.	یاغمورلو.. yağmurlu [صفت] یاغموروچوخ اولان یئر (فا: هوا) بارانی.
یاغیزلتماق.. yağızlatmaq [تائیرلی انیلم] یارا ائتمک، یارا آچماق. یاغیساوان.. yağısavan [تاریخی اؤزل آد] یاغیسیان: یاغی + ساوان؛ دۆشمانی قووان؛ سۆریه سلجوقلولاری دۆنمی، بگ و کوموتان آدی.	یاغمورلوق.. yağmurluq [آد] ۱- یاغیش لبق "بو ایل چوخ یاغمورلوق اولدو". ۲- یاغموردان قورونماق اوچون گئیلن پالتار (فا: بارانی).
یاغیش.. yağış [آد] ۱- یاغمور، یاغیتی (فا: باران). ۲- یاغان یاغمور مقداری ۳- (مج) جسور، یامان، ایگید. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن: بوتلارا کسینل حنیوان}.	۳- یاغموردان قورونماق اوچون اولان چادیر و اورتو. ۴- یاغیش سؤلارینی ائوین کناریندا بیر یئر اپارماق اوچون بالاجا سو یولو.
یاغیش سیز.. yağışsız [صفت] یاغیشی اولمایان. یاغیش سیزلیق.. yağışsızlıq [آد] یاغیش اولماما وضعیتی، قورالیق. یاغیش کیمی.. yağışkimi [صفت] بوللوق و چوخلوق بیلدیرن بیر سۆز "گۆز یاشینی یاغیش کیمی تۆکدو".	یاغیش.. yağı [آد] دۆشمین، خصم (فا: ~). enemy {سومرجه «تاقا»؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، گۆیتۆرک داش یازی لاریندا ایشله نیبیر، سن؛ هر چند بو کلمه نی ییغماق سۆزونه باغلا بیلر ولی یاغماق فعلی بونا باخین راق گۆرونور چونکی یاغی لار بیر خالق و اونون مالینا دولو و یاغیش کیمی یاغراق تالان لایر دیلار؛ باخ: یاغما}.
یاغیش لاما.. yağışlamaq [تائیرسیز انیلم] یاغیش یاغماق (فا: باریدن). یاغیش لی.. yağışlı [صفت] یاغیش یاغیلان هاوا و یئر، یاغیشی اولان. یاغیش لیق.. yağışlıq [آد] یاغمورلو وضعیت (فا: بارندگی).	یاغی اوئو.. yağı otu [آد، بیتگی] ایری چیچک لری اولان اوتسوو بیر بیتگی.
یاغیقماق.. yağıqmaq [تائیرسیز انیلم] عصیان ائتمک. {سن: یاغی اولماق}.	یاغ یاخماسی.. yağ yaxması [آد] یاغ سۆرتولموش چۆرک تیکه سی.
یاغیلاشماق.. yağılaşmaq [تائیرسیز انیلم] یاغی اولماق. یاغیلتی.. yağıltı [آد] دری ده یاغ یئرلری طرفیندن سالقی لانان و یاغلی اولان ماده (فا: چربی و دنبه).	یاغیان.. yağyan [اؤزل آد] بوکان دا کند آدی.
یاغیلتی.. yağıltı [آد] دری ده یاغ یئرلری طرفیندن سالقی لانان و یاغلی اولان ماده (فا: چربی و دنبه).	یاغی باستی.. yağıbastı [تاریخی اؤزل آد] دۆشمینه هجوم ائدن (یاغیسان).
یاغی لیق.. yağılıq [آد] دۆشمان لیق (فا: یاغیگری). rebellion. یاغیمسوو.. yağımsou [آد] یاغ کیمی ویاغا بنزر (فا: روغن مانند).	یاغی باسیمی.. yağıbasımı [تاریخی اؤزل آد] دۆشمینه هجوم ائدن؛ سلجوقلولار دؤولتی دۆنمی، بگ و کوموتان آدی.
یاغیمسی.. yağımsı [آد] یاغ کیمی ویاغا بنزر (فا: روغن مانند).	یاغیر.. yağır [آد] ۱- ایکی کۆرک آراسی، سیرت، آرخا. ۲- آتین اوموزلاری آراسیندا کی یئر و آتین بئلینده یهر سببیه چیخان یارانین آدی، گنج ساغالان درین یارا (فا: زخم پشت اسب). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر؛ بو کلمه یاغ سۆز ایله ایلگی لیدیر}.
یاغین.. yağın [آد] یاغیش، یاغمور، باخ: یاغیتی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	یاغیر لاتماق.. yağırlatmaq [تائیرسیز انیلم] یاغیر لی ائتمک، یارالاما. یاغیر لانماق.. yağırlanmaq [تائیرسیز انیلم] یاغیر لی اولماق، یارالانماق.
یاغینتی.. yağıntı [آد] یاغیش و قار و دولو شکلینده یاغان شئی و دامجی لار (فا: بارش). precipitation. یاغینتیلی.. yağıntılı [صفت] یاغیتی سی چوخ اولان، یاغمورلو.	یاغیر لی.. yağırlı [صفت] یاغیری اولان، یاراسی اولان.
یاغینتیلیق.. yağıntılıq [آد] یاغیتی لی وضعیت "بو ایل یاغیتی لیقدير".	یاغیز.. yağız [صفت] ۱- دورو، اسمر (فا: اسمر). ۲- ایگید (فا: دلاور).
یاغین لیق.. yağınlıq [آد، یئرل] یاغیتی، یاغمورلو و یاغیشلی وضعیت (فا: هوا بارانی).	{دیواندا} یاغیز یئر قیزیل و قارا رنگ آراسیندا کی بیر رنگ معنالانیب، ائله آنلاشیلیر کی بوجور یئر یاغماق سونوجو ووجودا

غور اُمراسیندان بیرینین آدی اولاراق ۶۳۷ ه.ق ده قتله یتیشدی^{۱۲۴}. ۴-قیز آدی، قاراخاتایلی امیری بوراق حاجیب ین قیزی {باخ: یاخماق}. یال..yal [آد] ۱-آت و بوجور حیوانلارین بویوندان کی اوزون تۆکلر. ۲-مجازاً ساج اوچون سؤیله نیر "یالی آغارماق". ۳-اوزانان و آت یله سی کی می اولان هر شئی، داغ زیره سیندن آیریلان قوللارین هر بیر، دیز و چای یالی، چایلارین و دیز قیسی لاریندا اوزانان تراس کی می بؤلوملر. (فا: ~). mane ۴-ایته وئریلن هوررا، چوخ دادسیز و کثیف سیز یتیم حاققیندا دئییلن سؤز (منفی حاللاردا) "ایت یالی" (سومرجه زالاق، زال: اود یالی؛ دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر یال، یالغ، ییل: آت یله سی، سن یالی: آت یله سی، دیز قیراغیندا دؤزه نیلن سارایلی یئر؛ اسکی تورکجه ده یال سؤزونه باغلی، یالماق فعلی، یال کی می اولان آلو و اوددان چیخان گؤرونو اوچون ایشله نیردی، و مجازی اولاراق یانماق و یارانین التهابلانسینا و گؤنش اؤزو چالیب قارالتماسیندا یالماق دئییلیب چون تهمت وورماقدا، التهاب لاندیرما کی می بیر ایش ساییلیردی لذا یالا سؤزده بونون اوچون ایشله نیردی، آچیق دیر کی تهمتین یالان اولدوغو اوچون بو کلمه دن یالان سؤزو دوزه لیر، دیواندا ایشله نن جمله لردن چوخ آچیق صورتده ایکی مشخص معنا یال دان دوزه لن کلمه لره ایزله نیلیر، ایلک معنا یال کی می اوزانان و همچنین ایشیلدا یان شیلری گؤسته ریر، البته بو مفهوم باغلی اولاراق «یالین» سؤزو آلوو معناسیندا اولاراق یالینق کلمه سی لوت و قیندان چیخاریلمیش شئی اوچون سؤیله نیر و گرچکده قین دان چیخاریلمیش قیلینج و هر شئی آلوو کی می کؤکونه باغلی شئیدن چیخاراق اوزانان بیر شئی آنلاتیر و ایکینجی معنادا مجازی صورتده آلولاندیرما تهمت وورما و یالان دئمک کی می مفهوملا راست گلیمک اولار، بو سؤزه باغلی و دیواندا ایشله نن بیر نجه سؤزه اشاره اتمک اولار: یالان، یالا (تهمت)، یالماق (بیریرینه تهمت وورماق)، یالو (تای باغلاما ایپی، یال کی می اوزانماسی سبب ایله بو کؤکه باغلی دیر)، یالماق (آلولانماق)، یالوماق (یالماق، دیلینی یال کی می اوزادیب سورتیمک)، یالورماق (دیل ایله دیلمک و ایسته مک)، یالوی (بویو، یالوراراق ایسته نن)، یالواج (یالواج (تاری دان دیله نن)، یالافار/ یالوار (اثلجی)، "یالقیل (یالی آغ آت)، یالقو (احمق)، یالما (یاغمورلوق: یالین لیکدان قورویان وسیله)، یالین (یالینق (چیپلاق)، یالنیقو (اینسان/ چیپلاق اینسان)، یالینچاق، یالینچاق، یالینقوز، یالقوز، یالیز (تک آزاد)، یالینچاقا آش (دادسیز دؤسوز آش، یالین آش)، یاللی (اوزون یال کی می اولان	یاغ یومورتا..yağyumurta [آد] یاغدا یومورتا و آیری مخلقاتی پیشیره رک حاضرلانا بیر یتیمک (فا: نیمرو). یافا..yafa [آد، ت] ۱-قولقان تیکانی ۲-ایستی، قویو یئر. یافا..yafa [آد، یتگی، عبریجه، یافا شهری آدیندا] بیر پورتاغال نوعو. یافئش..yafes [آ، ت] نوح یالواج ین اوغلو. یافئش لر..yafesler [آد] اسکی تاریخ یازانلارا گؤره: قافقاز و اؤن آسیا و آralیق دیزی اؤلکه لرینده یاشایان خالق لارین و اؤزل لیکله اولو بابا لارینین آدی؛ چوخلارینا گؤره بو قروپا آبخازلار، باسکلار، گورجولر، چرکز لره داخل دیر. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر، نوح ون اوچ اوغلو ندان بیرینین آدیندا}. یافئشی..yafesi [آد] یافئش لر عاید اولان. یافئشی دیل لر..yafesi diller [آد] یافئش لرین دانیشدیغی دیل لر، التصاقی دیل لر. یاقوو..yafqu [آ، ت] بارسغان یاخین لیغیندا بیر شهر آدی، باخ: یاقوو. یاقینج..yafinc [آ، ت] ایلی چایی یاخین لیغیندا بیر چای و دره آدی. یاقیشقو..yafisqu [آد، ت] قیزیلجیق ویا گورن دئییلن داغ یتیمی. یاق..yaq [آد، دی، تبجه] آسایین بعضی بؤلگه لرینده چؤلجول ویا ائوجیل اولاراق یاشایان، قیللاری اوزون بیر اؤکوز نوعو. یاقا..yaqa [اؤزل آد] ۱-تورکمنستاندا یاشایان ائیمور، سالور، گؤکلان تورک طایفالار بیرلیگینه یاقا ویا ساین خان آدی وئریلر^{۸۵}. ۲-سینیر، سرحد^۷ {باخ: یاخا}. یاقوت..yaqut [آد] باخ: یاقوت. یاقوت..yaqut [آد] دیرلی و سرت بیر یانار داغ داشی، بو کلمه داش معناسیندا قران کتاییندا گلیبیر (الرحمان، آیه ۵۸). {باخ: یاخماق، یاخیت: یاخان و یاخچی معناسیندا}. یاقوت حموی..yaqut hemevi [اؤزل آد] روم شهرلرین بیرینده آنادان اولوب و اوشاقلیقدا کؤله لیگه آپاریلاراق سونرالار آزاد اولوندو (۵۹۶ ه ق)، یاشاییشینی کتاب استنساخ اتمکله و تجارتله سورودوردو، معروف کتابلاریندان: معجم البلدان. معجم الادبا. مراصد الاطلاع، المشترك --. یاقوتالپ..yaqutalp [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یاقوت + آلپ^۷. یاقوتی..yaquti [اؤزل آد] تربت جام دا کند آدی. یاقوب..yakub [اؤزل آد] جاکوب: ماناس داستانیندا آدی گنچن بیر بگ^{۸۶}. یاقوت..yakut [آد] ۱-تورک قوم لاریندن بیر اولاراق سیبیریانین قوزئی گوندوغان طرفینده خاتاق و لنا چای لاری آراسیندا یاشایرلار. ۲-یاقوت مختار جمهوریتی بوی لاریندا ندر^{۸۷-۸۱}. ۳-

يالاما اوچوشو.. yalama uçuşu [آد] يثره چوخ ياخين اولان اوچوش. يالاما.. yalama [آد] ۱-يالاما دوز، يالاماق اوچون آت، قويون و اينک کیمی حيوانلارين قاباغينا قويولان دوز پارچاسی (فا: سنگ نمک جهت لیس زدن حیوان) ۲-يالاماق ایشی (فا: ا.م لیس زدن) يالاما.. yalama [اؤزل آد] خاچماز دا يثر آدی ۲۴۰.	آذربایجان اوینو)، يالمان جلمان (ياللی، يال+مان)، يالچین، يالغا (مسخره)، يالتاق («يالتقا: يالتقا» يالتاق)، يالغا، يالخی، يالديز، ایلدیریم، اولدوز (ییلدیز)؛ يالماق سۆزو دیشهرک ايندی يانماق شکیلنده ایشله نیر. يال.. yal [اؤزل آد] دلیجان، مانه، زنجان (سبۇلاق)، ملایر (سدره) ده داغ آدی.
يالاماق.. yalamaq [تاثیرلی انیلم] ۱-دیل ایله سۆرتمک، اۆزدن دیش گنچمک (فا: لیسیدن). ۲ to lick (اسکی اولاراق) تهمت وورماق {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير «يالقماق» سن؛ باخ: يال}.	يالاب.. yalab [آد] يالاپ، يالاز: ۱-پاریلتی، ایشیلتی، ایشیق ساچان (فا: برق زنی) ۲-تاریخی اؤزل آد اسکی دؤنم، تانری آد و صفت لریندن ۳. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدير}.
يالاموق.. yalamuq [آد، بیتگی] شام آغاجی قایيغیندان چیخان صمغ و اؤزسویو (فا: صمغ کاج).	يالابوق.. yalabuq [اؤزل آد] يالاییر: پارلاق، پارلایان، ایشیق ساچان ۴.
يالان.. yalan [صفت] دوغرو اولمايان، آلداتماق آماجیلا سؤیله نن سۆز (فا: دروغ) lie, false {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سن	يالاب شالاب.. yalab şalap [ظرف] يالاپ شالاب: ياریم يالاماق، باشدان ساوما.
«يالقان»، باخ: يال}. يالان .. yalan [اؤزل آد] آلتای تورکلی توبا-کؤمؤش بوی لاریندا نیر ۸۱-۱۵۸.	يالاب يالاب.. yalab yalab [ظرف] يالاپ يالاپ: ۱-پاریل پاریل، پاریلدا ياراق. ۲- (سو اوچون) گۆرول گۆرول {باخ: يال}.
يالان چيخماق.. yalan çıxmaq [تاثیرسیز انیلم] دۆز چيخماق. يالان باشدان.. yalanbaşdan [ظرف] يالاندان " يالان باشدان آغلاماق ".	يالابيماق.. yalabımaq [تاثیرسیز انیلم] پاریلدا ماق، ایشیلدا ماق (فا: سوسوزدن) {يال}.
يالان بالان.. yalanpalan [آد] ۱-يالان سۆزلر، اؤیدورو، دۆزلتمه- سۆز. ۲-اوشاق لار آراسیندا تاپماجا سؤیله مکله اوینانان بیر اوین آدی.	ياتدیرماق.. yalatdırmaq [تاثیرگن انیلم] يالانماغا مجبور اتمک. ياتنماق.. yalatmaq [تاثیرگن انیلم] يالانماغا مجبور اتمک.
يالانچی.. yalançı [آد، سن «يالغانچی»] يالان دانشيان، گرچک اولمايان سۆزو سؤیله ين (فا: دروغگو). liar	يالاخا.. yalaxa [آد] ۱-دالقاووق. ۲-آرسيز، سیرناشیق. ۳-نکته لی و ساتاشان سۆزلر دین، يالاقا {باخ: يال}.
يالانچی آکاسیا.. yalançı akasia [آد، بیتگی] سالخیم آغاجی (فا: نوعی درخت اقايا). robinia pseudoacacia	يالايلماق.. yaladılmaq [بلسيز انیلم] يالانماق ایشی گۆرولمک. يالاز.. yalaz [اؤزل آد] ۱-يالین، چيلاق ۲-آلؤلؤل ۳ (فا: شعله). flamm
يالانچی.. yalançı [اؤزل آد] مانه ده کند آدی {باخ: يال}. يالانچی آکاسیا.. yalançı akasia [آد، بیتگی] سالخیم آغاجی (فا: نوعی درخت اقايا). robinia pseudoacacia	يالازلانماق.. yalazlanmaq [بلسيز انیلم] آلؤلؤلانماق. يالاشما.. yalaşma [آد] يالاشماق ایشی.
يالانچی آياق.. yalançı ayaq [آد، دیرگی] بیرگۆزه لی حیوانلاردا ترپه نیش و بسلتمه يه يارایان پروتوپلازما اوزانتی سی.	يالاشماق.. yalaşmaq [فا] بیرلیکده ویا بیریرینی يالاماق (فا: همدیگر رالیس زدن). to lick each other
يالانچی پهلوان.. yalançı pəhləvan [آد] گۆره بیلمه دیگی بیرایشی گۆره بیله جک کیمی گۆسته رن کیمسه (فا: پهلوان پنه). athletic	يالاق.. yalag [صفت] ۱-ياوا و بوش دانشان، يالتاق (فا: بيهوده گو). ۲-قارین قولو، گۆزو دویماز، یشمک دوشگونو (فا: شکمو). ۳-ایته يالاما و يال تۆکمک اوچون اولان چوخور يثر ویا قاب (فا: ظرف غذای سگ). pit, hole {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
يالانچی تانیق.. yalançı tanıq [آد] يالانچی شهادت وئرن، يالانچی شاهد.	يالاقلانماق.. yalaqlanmaq [باخ] يالتاق لانماق. يالاقلیق.. yalaqlıq [آد] ياوا دانشما، يالتاق لیق، قارین قولولوق.
يالانچی چيخماق.. yalançı çıxmaq [تاثیرسیز انیلم] سۆزو دوغرو اولماق.	يالاق يالاق.. yalaq yalaq [ظرف] يالتاق يالتاق.
يالانچی دولما.. yalançı dolma [آد] يیبار، قارا بادیمجان و بونا بنزر بیتگی لرله دۆزلن دولما.	
يالانچی دۇنيا.. yalançı dünya [آد، مع] گنچيجی و فانی اولان دۇنيا.	

يالانچى زعفران.. yalançı zəfran [آد، ييتگی] توپلاشيق سولار سوپوندان، دوه تيكانىنى آنديران چيچكلرى زعفران كيىمى اولان ييتگی (فا: آسپور، كاجيره). <i>carthamus tinctorius</i> .	يالانچى.. yalanlıq [آد] آلوو اوينا داراق گۆرسه نن پاريلتى و ايشيلتى.
يالانچى سينا مكي.. yalançısınaməki [آد، ييتگی] بير نوع ييتگی (فا: قددك).	يالانيلماق.. yalanılmaq [بلسيز ائيلم] يالانماق ايشى گۆرولمك.
يالانچى قايىسى.. yalançı qaysısı [آد، ييتگی] سالخيم آغاجى (فا: نوعى بيد).	يالانينى توتماق.. yalanını tutmaq [تائيرلى ائيلم] يالان سۆزونو اورتايا چيخارماق.
يالانچى ليق.. yalançılıq [آد] يالانچى اولما وضعيتى.	يالاوو.. yalav [آد] ۱-آلاو (فا: الو) ۲-باشا باغلانان بالاجاساريق، دميربۆركلره دولايان آل ائيبك (فا: نوعى باند سر) {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبيدير، باخ: يال}.
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالاوواج.. yalavaç [آد] يالاوواج: ۱-آج سۆسوز، يئمك سيز "آج يالاوواج". ۲-(تاريخى اۆزل آد) تۆركمنلرين، سالور اويماعى، اولوبالاريندان. ۳-اينسان آدى، اوكتاي خان طرفيندن، محمود يالاوواج خجند شهرينده حاكم ليگه منصوب اولدو. ۴-رسول، ائلچى، باخ: يالواج.
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالاوواج.. yalavac [باخ] يالواج.
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالاوويچ.. yalavıç [باخ] يالواج.
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالاييچى.. yalayıcı [صفت] يالايان.
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالايىش.. yalayış [آد] يالاماق ايشى ويا بيچيمى (فا: ليس).
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپا.. yalpa [باخ: يال] بوللانا بوللانا گتتمه، گمى نين دالقا تائيريله ترپنمه سى (فا: تلو تلو).
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپاق.. yalpaq [صفت] ۱-ياستى، ياييلميش شى (فا: مستوى). ۲-اۆزه گولوجو و دالقاووق، نكته لى سۆزلر دئين. ۳-سرب يئر، اوچوروم (فا: پرتگاه) {سن 'يالپاق' ياپيانگ، باخ: ياي، ياييلماق، ياپياق} يالپاق.
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپاقان.. yalpaqan [اۆزل آد] آلتايلاردا بير شر تانرى سى ^{۲۱} .
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپاقوت.. yalpaqut [اۆزل آد] گۆي تورك بير ليگينده بير بوى آدى.
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپالاتماق.. yalpalatmaq [تائيرلى ائيلم] يالپالانماسينا يول آچماق (فا: فس تلو تلو كردن).
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپالاتماق.. yalpalatmaq [تائيرلى ائيلم] يالپالانماسينا يول آچماق (فا: فس تلو تلو كردن).
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپالانماق.. yalpalanmaq [تائيرسىز ائيلم] باشى گيجه ليپ اوپان بويانا گتتمك، دنگه سيز له نهر ك ياپاجاغينى ييلمه مك (فا: تلو تلو كردن).
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپى.. yalpi [آد] ائيملى اۆزنى، ياماج، ايكي تپه آراسينداكى يئنيشلى دۆزلوك (فا: زمين مسطح نسبتا شيبدار روى كوه).
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپيرداماق.. yalpırdamaq [باخ] يالايماق.
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپيق.. yalpiq [صفت] يالپاق، ياستى، درين ليگى آز و گئنيش اولان، يايوان (فا: مسطح).
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپيل.. yalpil [اۆزل آد] پارلاق، قيز آدى (فا: نام دختر).
يالانچى ليقدان.. yalançılıqdan [ظرف] گرچك اولمايان، قوندارما، يالانندان.	يالپىلى.. yalpilı [صفت] بير يانى او بيرى يانيندان يوكسك ويا قالين.

یالتاجوق.. yaltacuq [اؤزل آد] کیشی آدی "یالانچی اوغلو یالتاجوق". {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.	یالدير.. yaldir [صفت] ۱- پارلا یان ۲- اولدوز، جایدیریجی، اۆرکودوجو.
یالتاق.. yaltaq [صفت] مُتمَلَق، یالتاق لیق اندن (فا: چاپلوس). flatterer {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یالتاقا: مسخره، سن: چاپلوس، باخ: یال.	یالدير.. yaldir [اؤزل آد] اینسان آدی: یالدير آلپ، یالدير آی.
یالتاقجا.. yaltaqca [ظرف] (فا: چاپلوسانه). flattering (ly)	یالديراق.. yaldiraq [صفت] یالديراق: یالدير، یالدير آق.
یالتاقجاسینا.. yaltaqcasına [ظرف] یالتاق لیق اندهرک.	یالديران.. yaldiran [صفت] ۱- جایدیریجی ۲- پارلاقلیق وئرن.
یالتاقچی.. yaltaqçı [صفت] متملق (فا: تملق گو، دغل باز). flatterer	یالديریم.. yaldirim [اؤزل آد] باخ: ایلدیریم.
یالتاق لانماق.. yaltaq lanmaq [تائیرسیز انیلم] یالتاق لیق ائتمک.	یالديز.. yaldız [آد] ۱- قیزیل گوموش سویی، اشیاءلارا یاخیلان قیزیل سویی (فا: آب طلا). ۲- (تاریخی اؤزل آد) غزنه لیکر دؤولتی بگی.
یالتاق لانیش.. yaltaq lanış [آد] یالتاق لانماق ایشی ویا بیچیمی.	یالديزچی.. yaldızçı [صفت] قیزیل گوموش سویوچکن (فا: آب طلا کار).
یالتاق لیق.. yaltaqlıq [آد] اؤزونو اوجالتماق اۆچون بیرینی آلچالداراق نامناسب ایش گۆرن، تملق (فا: چاپلوسی). flattery	یالديزچیلیق.. yaldızçılığı [آد] قیزیل سویو ایله ایشلهمه (فا: آب- طلاکاری).
یالتاق لیقلا.. yaltaqlıqla [ظرف] یالتاق لیق اندهرک (فا: تملق آمیز) flattering	یالديز قوردو.. yaldızqurdu [آد، دیرگی] باخ: اولدوز قوردو (فا: کرم شبتاب). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یالتاق یالتاق.. yaltaqyaltaq [ظرف] یالتاق لیق اندهرک، یالتاق کیمی.	یالديز لاتماق.. yaldızlatmaq [تائیرلی انیلم] قیزیل سویوچکمک (فا: آب طلا کردن).
یالتاوار.. yaltavar [اؤزل آد] ایدیل بولغارخانلیغی نین بیر خاقانی.	یالديز لاما.. yaldızlama [آد] قیزیل سویوچکمک ایشی (فا: آب- طلاکشی).
یالتوق.. yaltuq [اؤزل آد] یالینلیق، یالین اولما حالی.	یالديز لاماق.. yaldızlamaq [تائیرلی انیلم] ۱- یالديز چکمک، بیر شئی یالديزلا بزمک، بیر شئین اوستونه قیزیل گوموش سویوچکمک (فا: آب طلاکشیدن). ۲- (مج) ظاهری بزرگ و ثرمک.
یالتیر.. yaltır [اؤزل آد] پارلاق، قیز آدی (فا: نام دختر).	یالديز لانماق.. yaldızlanmaq [بلسیز انیلم] یالديز چکیلک (فا: آب طلاکشیده شدن).
یالچو.. yalçu [آد] تیکیتی لرده ایشلتمک اوجون اهکله دوزلمیش بیر ماده (فا: ساروج). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.	یالديز لی.. yaldızlı [صفت] یالديز اولان، یالديزلا بزنمیش.
یالچیماق.. yalçımmaq [تائیرسیز انیلم] یارارلانماق (فا: بهره مند شدن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.	یالديز ماق.. yaldızmaq [تائیرلی انیلم] باخ: یالديز لاماق {سن، باخ: یال}.
یالچین.. yalçın [آد] چوخ دیک یئر، چوخ ایتی یئیشلی بیر داغ، دوز و قایقان، سارپ، اولاشیلماز (فا: پرتگاه) {باخ: یال+چین}.	یالسیز.. yalsız [صفت] یالی اولمایان "یالسیز دایچا" (فا: بی یال).
یالچین.. yalçın [اؤزل آد] یالچین سۆزیله دۆزه لن اینسان آدلاری: یالچینای، یالچینبای، یالچینتاش، یالچینتان، یالچینتای، یالچینر، یالچینسای، یالچینقایا.	یالقوز.. yalquz [باخ] یالینز.
یالچینلاشماق.. yalçınlaşmaq [تائیرسیز انیلم] یالچین وضعیت کلمک (فا: پرتگاه شدن).	یالقوز آغاج.. yalquzağac [اؤزل آد] قروه ده چای آدی، مرند ده داغ آدی. سالماس، قروه، مرند و میانا و رزن ده کند آدی.
یالغا.. yalxa [صفت] یالخی: یانیندا باشقا شئی اولمایان، یالینز، خالص "یالخی یاغ، یالخی کباب یتدیک" (فا: ناب) {باخ: یال، یالقو، یالخو، یالخی}.	یالقوزاق.. yalquzaq [آد] جاناوار، قورد، تک گزن جاناوار (فا: درنده).
یالخی.. yalxı [صفت] یالغا: یانیندا باشقا شئی اولمایان، یالینز، خالص "یالخی یاغ، یالخی کباب یتدیک" (فا: ناب) {باخ: یال، یالقو، یالخو، یالخی}.	یالقیز.. yalqız [صفت] تک و کیمسه سیز، ائولنمه میش، یالقوز، یالینز (فا: مجرد) single {یالقوز، یالینز، باخ: یال، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یالداشداغ.. yaldaşdağ [اؤزل آد] داشکسن ده داغ آدی (۱۹۴۸) ۲۴۰.	یالقیز جا.. yalqızca [ظرف] تک، یانیندا هئچ کیمسه اولمادان.
	یالقیز لاماق.. yalqızlamaq [تائیرسیز انیلم] یالقیز قالماق (فا: تنها شدن).

یالقیزلیق..yalqızlıq [آد] ۱-تک لیک. ۲-کیمسه سیز لیک (فا: تنهایی).	یالمان..yalman [آؤزل آد] اؤرمو گؤل و آدلاریندان بیر.
یالقیم..yalqım [آؤزل آد] آلوق، قیز آدی (فا: نام دختر).	یالمانلاماق..yalmanlamaq [تأثیرلی انیلم] یالیندان توتماق.
یالقین..yalqın [باخ] ایلقین، سراب، یانیلتیجی گؤروتو.	یالمانلانماق..yalmanlanmaq [بلسیز انیلم] یالمان لاماق ایشی گؤرولمک.
یالقینای..yalqınay [آؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یالقین + آی.	یالمانلی..yalmanlı [باخ] یالمانی اولان.
یالکا..yalka [آد] آت یالی {باخ: یال}.	یالمانما..yalmanma [آد] یالتاق لیق ائتمه، باش ایمه (فا: چاپلوسی).
یاللاماق..yallamaq [تأثیرلی انیلم] ۱-یالیندان توتماق. ۲-ایت لره یئمک وئرمک. ۳-(مچ) بیرینه رۆشوت وئرمک.	یالمانماق..yalmanmaq [تأثیرلی انیلم] یالتاق لیق ائتمک (فا: چاپلوسی کردن).
یاللانماق..yallanmaq [بلسیز انیلم] یاللاماق ایشی گؤرولمک.	یالمانیق..yalmanıq [بلسیز انیلم] یاللاماق ایشی گؤرولمک.
یاللاه..yallah [ن، عربجه] "ترین، یثری، قالخ، معناسیندا بیر سؤزدور (فا: ~).	یالمانیق..yalmanıq [تأثیرلی انیلم] یالتاق لیق ائتمک.
یاللی..yalli [آد] جلمان اوپونو، آذربایجاندا بیر لیکده و ال اله وئرهرک اوینانان بیر اوپون (فا: ~). turkish folk dance {یال سؤزوندن آلینمادیر چون یاللیدا اینسانلار بیریرینین یالیندا یال کیمی اوزون بیر صف دوزلدیلر}. ۲-یاللی، (آد) یالی اولان. ۳-هشتری ده (قورد) کند آدی.	یالیز..yalnız [صفت] ۱-تک، یالیندا آیریمی اولما یان (فا: تنها). alone ۲-(با) آتجاق، ساده جه، فقط. ۳-توپلومسال رابطه لردن یوخسون بوراخیلان و قالان کیمسه. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} yalnız başına [ظرف] تک، تک اولاراق.
یاللی..yalli [آؤزل آد] آذربایجان خالق رقص لریندن بیریدیر، آذربایجاندا گئنیش یاییلمیش چوخ قدیم کوتله وی رقص دیر. "یاللی" نین ایلکین، ایئتیدای فورماسی ایستیلیک، ایشیق و ایستی یئمک منبعی اولان اود اوجاغی اطرافیندا مراسیم طنطنه سی شکلینده اولوب. بئله مراسیم طنطنه لرینده اولنار ایلاهییه چئوریلیمیش اودا عیادت اندردیلر. "یاللی" آرام، آغیر تمپده گئدن حیصه ایله باشلایر و جلد سسلن، قاجیش آددیملاری تصویرینده قورولموش ییین تمپده قورتریر. آذربایجاندا یوزلر نوع یاللی وار ^{۲۴۵} . ایندی لیکده آذربایجاندا ال اله وئریب بیر لیکده اوینایان اوپونلار یاللی دئییلر و چوخلو چنشدیلری واردیر.	یالیزجا..yalnızca [ظرف] یالیز اولاراق، تک باشینا (فا: صرفاً). merely یالیزچی..yalnızçı [آد، ص] یالیزجیلیق سیاستی ایزله یین (دؤولت). یالیزجیلیق..yalnızçılıq [آد] اولوسلار آراسی آنلاشمالار قاتیلما یان. یالیزلاشماق..yalnızlaşmaq [تأثیرسیر انیلم] یالیز وضعیت گلمک. یالیزلیق..yalnızlıq [آد] تک لیک، یالیز اولما حالی (فا: تنهایی) solitude یالیزیش..yalnış [صفت، ظ] یالان و غلط شئیلرله دؤل (فا: خطا، غلط). یالیزیش سیز..yalnışsız [صفت] خطاسیز (فا: بی خطا). unerring یالواج..yaluac [آد] باخ: یالواج. یالواج..yaluac [آد] یالواج: ۱-کتاب گتیریمش کیمسه، پیغمبر، رسول، انلچی "یالواج ابراهیم / ابراهیم یالواج" prophet ۲-تاریخی آؤزل (آد) ۱-عثمان اوغوللارینین اولوبالاریندان ۲-چنگیز خان دؤنمی تورکستان والیریندن ^۷ . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یالواج، باخ: یال{. یالواج..yalvaç [آؤزل آد] تورکمن-سالور بوی لاریندان دیر ^{۱۵۸-۸۱} . یالواجلیق..yaluacılıq [آد] رسولوق، نبی لیک، پیغمبر لیک. یالوارتماق..yaluartmaq [تأثیرسیر انیلم] یالوارماسینا یول آچماق. یالوارما..yaluarma [آد] یالوارماق ایشی (فا: خواهش). request یالوارماق..yaluarmaq [تأثیرسیر انیلم، ت] بیریندن اصرارلا بیر شئی ایسته مک (فا: التماس کردن). to entreat

یالوار یاخیش ائتمک.. yalüaryaxış aetmək [تائیرلی ائیلیم] یالواریب- یاخارماق، چوخ یالوارماق.	یالیتقان.. yalitqan [آد، باخ: یال] عایق، الکتریک ویا بوجور آخیم لارین قاباغیندا آخیشقانلیغی و ایلتنک لیگی صفر ویا صفره یاخین اولان ماده، گئچیرمز (فا: عایق). insulation.
یالوار یاخار ائتمک.. yalüaryaxaraetmək [تائیرسیز ائیلیم] چوخ یالوارماق.	یالیتقانلیق.. yalitqanlıq [آد] یالیتقان اولما وضعیت.
یالوار یاخار ائلمک.. yalvaryaxar eləmək [تائیرسیز ائیلیم] چوخ یالوارماق.	یالیتماق.. yalitmaq [تائیرلی ائیلیم] ایزوله ائتمک، تجزیه ائتمک، بیر آخیمین سیزماسینی انگل له مک.
یالواریب سیز لاما.. yaluarıb sızılama [آد] یالوار یاخار ائتمه (فا: لابه). entreaty	یالیتیلماق.. yalıtılmaq [بلسیز ائیلیم] یالیتماق ایشی گؤرولمک.
یالواریب یاییشماق.. yaluarıb yapışmaq [تائیرسیز ائیلیم] یالوار اراق ال چکمه مک.	یالیتیم.. yalıtım [آد] ایزولاسیون، الکتریک ویا هر بیر آخیمی انگل له مه ایشی.
یالواریب یاخارماق.. yaluarıb yaxarmaq [تائیرسیز ائیلیم] چوخ- یالوارماق، یالواریب یاییشماق.	یالی چاپقین گیلر.. yalıçapqıngillər [آد، دیرگی] اومورقالی حیوانلاردان قوشلار صنفینده اولان بیر سوی.
یالواریبی.. yaluarıcı [صفت] یالواران.	یالی چاپقینی.. yalıçapqını [آد، دیرگی] دیز قییلاریندا یاشایان و بالیق لا بسله نن بیر قوش نوغو، امیرجیک، ایسکیله قوشو (فا: نوعی پرند). alcedo atthis
یالواریش.. yaluarış [آد] یالوارماق ایشی و بیچیمی، یالوارما (فا: التماس)	یالیز.. yaliz [صفت] پارلاق.
یالواریشماق.. yaluarışmaq [قا] بیرلیکده یالوارماق.	یالی قایا داغی.. yalı qaya dağı [اؤزل آد] باخ: آدرشهر.
یالواریش یاخاریش.. yaluarış yaxarış [آد] چوخ یالوارما.	یال یالمان.. yalyalman [باخ] یال.
یالواریلماق.. yaluarılmaq [بلسیز ائیلیم] یالوارماق ایشی گؤرولمک.	یالیم.. yalım [آد] ۱-آلو، قیویلیجیم ۲-قیلیج و پیچاق کیمی آراجلارین کسیمی آغزی ۳-یوکسک قایالیق ۴-اینسان آدی: یالیمی، یالیمبای، یالیمبگ، یالیمخان، یالیمر.
یالواماق.. yaluamaq [تائیرسیز ائیلیم] پاریلداق، ایشیلداق ۵.	یالیم یالیم.. yalım yalım [ظرف] آلوو آلوو.
یالونجوق.. yaluncuq [اؤزل آد] یالینچاق؛ دده قورقود دؤنمی بگ لریندن ۶.	یالین.. yalın [صفت] ۱-چیپلاق، گئیم سیز، گؤستریش سیز (فا: لخت) ۲-bare ساده. ۳-loo {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر} یالینق، سن {آلوو، 'یالینماق' سوینوماق، سن 'یالانگ، یالینگ'}. یالین-.. yalın- [اؤزل آد] یالین سؤزله دؤزه لن نچه اینسان آدی: یالینالپ، یالینای، یالینبارس، یالینباش، یالینبای، یالینبگ، یالینئوری، یالیتاش، یالینر، یالینقارا، یالینئور.
یالونموش.. yalunmuş [اؤزل آد] یالین، چیپلاق، صاف، آرینمیش ۷.	یالین آد.. Yalınad [آد] ۱-اک آلامیش آد، ساده آد، بیرله شیک
یالوو.. yalou [آد] آلوو، یالیم.	اولمایان. ۲-اینسانین (سوی آدی یوخ) ایلک آدی.
یالوی.. yaluy [اؤزل آد] بویو، طیلسیم، سئحیر ۷.	یالین آتاق.. Yalınayaq [صفت] ۱-آیاق یالین، باشماغی اولمایان (فا: پیدادا). ۲-(مج)لوت، گئیمی اولمایان.
یالی.. yalı [آد] دیز قیراغیندا ساری دوزلمیش بؤلگه و قییل یالی، سوئیسی (فا: ساحل). seaside {بو کلمه یونانجا سانیلماغینا رغما یال سؤز ایله کؤکداشدير و دیز قیراغیندا اوزانمیش ویا کیمی یری و اوزانینی گؤسته ریر}.	یالین باش.. yalınbaş [باخ] باشی آچیق.
یالی آغارماق.. yalı ağarmaq [تائیرسیز ائیلیم] ساچی آغارماق، قوچالماق.	یالینج.. yalıncc [صفت] بیرله شیک اولمایان، یالیز ماده دن اولوشان، قاریشیق اولمایان (فا: بسیط).
یالی بگلو.. yalı bəglu [اؤزل آد] قاراداغ بسده کانلی طایفاسینا باغلی- اوبآدی ۱۰۸، ۳.	یالینجا.. yalınca [ظرف] چیپلاق، یالیز، یالین، تک باشینا. (فا: تنها).
یال یاماج.. yalyamac [آد] یاماج، یالچین.	یالینجاخان.. yalincaxan [تاریخی اؤزل آد] اوغوزنامه ده، تاتارخان ین اوغوللاریندان ۷.
یالی بویو.. yalıboyu [آد] سو قییل سی.	
یالیتیجی.. yalıtıcı [آد، ص] یالیتقان.	

یالینچاق..yalınçaq [اؤزل آد] چیللاق، قوروماسیز، صاحبسیز. ^۷	یاماچ..yamac [آد] داغ و تپه نین یان طرفی، داغین یاللاری، داغین ان یوکسک نقطه سیندن آشاغی یئن یونو (فا: نشیب کوه). hill-side
یالینچیق..yalınçıq [اؤزل آد] چیللاق، قوروماسیز، صاحبسیز. ^۷	{سن؛ ۱- یاماماق سؤزوندن: یاماچ داغین اته یینی داغین زیروه سیننه اکلله بیر. ۲- آماج، یاماچ}.
یالین حال (یالین آد)..yalınhal (yalın ad) [آد، دیل ب] آدین فاعلی حالتی، آدلیق حال (فا: حالت فاعلی اسم). nomative	یاماچلی..yamaçlı [صفت] یاماچی اولان.
یالین صفت..yalınsft [آد] بیرله شیک اولمایان صفت.	یاماچلیق..yamaçlıq [آد] یاماچلی یئر، یاماچلاری چوخ اولان.
یالین قات..yalınqat [صفت] ۱- تک قات، ساده. ۲- (مع) دایانیق سیز.	یاماچ..yamaç [اؤزل آد] ۱- بایر، دیک یوقوش، داغ یا دا تپه نین هر هانسی بیر یانی ۲- قارشى، قارشىسى، اؤته کی طرف. ^۷
یالینقاچ..yalınqaç [صفت] لؤت، قاییغی سويلوموش (فا: لخت). {سنگلاخ سؤز لویونده ایشله نیب دیر}.	یاماچی..yamaçı [آد] یاماچ یاماچان، آیاق قابی تیکن، یاماچ چی.
یالینقو..yalınquq [آد، ت] اینسان. {باخ: یال}.	یاماچیلیق..yamaçılıq [آد] یاماماق ایشی، یاماچی نین ایشی.
یالین گۆز..yalıngöz [صفت] گۆز قاپاقلاری اولمایان. ۲- یالین گۆز، (آد، دیر گی) بیر جنس کرتکله.	یاماد..yamad [اؤزل آد] محتملا تۆرکلرین اوبی چایینا وئردیکلری بیر آد. ^{۱۲}
یالینلاشماق..yalınlaşmaq [تأثیر سیز انیلم] گئتدیکجه نازیک لشمک، چیللاق لاشماق، یالین وضعیته گلکمک، ساده لشمک (فا: ساده شدن).	یامار..yamar [آد، ت] تۆرک بؤلگه سینده بیر چای و یئر آدی.
یالینلیق..yalınlıq [آد] یالین اولما وضعیتی، ساده لیک، بزه کلی اولمایان.	یاماşmaq [تأثیر سیز انیلم] تنبل لیکدن بیر ایشی گۆرمه مک، یئرله یاپیشیب قالماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیب دیر؛ یاماچ کی می بیر یئرله یاپیشما آنلامیندان دیر}.
یام..yam [آد] چاپارخانا، اولاق آتی. a post horse ۲- آت کی می، آتا بنزه یین ۳- چؤل، قییمیق. ^۷ {بعضا چینجه تیپام (اوتراق ائله مک) سؤزونه باغلانیر، کلاوسون ^۶ ؛ دیواندا یاماماق سؤزو تیکمک (اوتراق) و بیریرینه وصل ائله مک مفهوم وندادیر، بو سؤزدن اولان یام سؤزو اتصال نقطه سی کی می دؤشونوله ییلر، بئله کی قدیم چاپارلار یام دئیلن یئرلرده آتارینی دیشهرک خبر یترمگه دورمادان دوام ائدر دیرلر و بئله یئرلر چاپارلارین بیریرینه باغلانما یئر دئمک دیر. ۴- ۲- یام (اؤن اک) تاکید مفهوم وئریر، "یام یاشیل".	یاماچچی..yamaqçı [آد] یاماماقلا مشغول اولان کیمسه، یاماچ تیکن (فا: پاره دوز، پینه چی) botcher, patcher
یاماق..yamaq [آد] چاپارخانا، اولاق آتی. a post horse ۲- آت کی می، آتا بنزه یین ۳- چؤل، قییمیق. ^۷ {بعضا چینجه تیپام (اوتراق ائله مک) سؤزونه باغلانیر، کلاوسون ^۶ ؛ دیواندا یاماماق سؤزو تیکمک (اوتراق) و بیریرینه وصل ائله مک مفهوم وندادیر، بو سؤزدن اولان یام سؤزو اتصال نقطه سی کی می دؤشونوله ییلر، بئله کی قدیم چاپارلار یام دئیلن یئرلرده آتارینی دیشهرک خبر یترمگه دورمادان دوام ائدر دیرلر و بئله یئرلر چاپارلارین بیریرینه باغلانما یئر دئمک دیر. ۴- ۲- یام (اؤن اک) تاکید مفهوم وئریر، "یام یاشیل".	یاماقسیز..yamaqsız [صفت] یاماچی اولمایان.
یاماقلاشماق..yamaqlamaq [آد] یاماق وورما، یاما (فا: وصله زنی).	یاماقلانماق..yamaqlatmaq [تأثیر گن انیلم] یاماچ ووردورماق.
یاماقلاشماق..yamaqlamaq [آد] یاماق وورما، یاما (فا: وصله زنی).	یاماقلانماق..yamaqlamaq [تأثیر لی انیلم] یاماچ وورماق (فا: وصله زدن). to patch up
یاماقلاشماق..yamaqlamaq [تأثیر لی انیلم] یاماچ وورماق (فا: وصله زدن).	یاماقلانماق..yamaqlanmaq [بلسیز انیلم] یاماچ وورولماق.
یاماقلی..yamaqlı [صفت] یاماچلا تیکیلیمیش (فا: وصله دار).	یاماقلیق..yamaqlıq [صفت] یاماچ اوچون یارارلی، یاماچ لیک دری و پارچا (فا: مناسب یرای وصله). suitable/ fit for patch
یاماقلاشماق..yamaqlamaq [تأثیر لی انیلم] یاماچ وورماق (فا: وصله زدن).	یاماچ ییرتیق..yamaqyirtiq [آد] یاماچ و ییرتیغی چوخ اولان پالتار وهرشی.
یاماقلاشماق..yamaqlamaq [تأثیر لی انیلم] یاماچ وورماق (فا: وصله زدن).	یامالاما..yamalamaq [تأثیر لی انیلم] یاما ایله یاماماق، یاما وورماق.
یاماقلاشماق..yamaqlamaq [تأثیر لی انیلم] یاماچ وورماق (فا: وصله زدن).	

یامانلاشق..yamalanmaq [آد] یامانلاشق ایشی ویا بیچیمی. یامالی..yamalı [صفت] یاما وورولموش. یامالیق..yamalıq [آد] یاماق لیق. یاماما..yamama [آد] یاماق ایله تیکمه، یاماق لاما (فا: رفو). repair یاماماق..yamamaq [تاثیرلی انیلم] یاماق لا تیکمک، یاماقلاماق (فا: رفو کردن) to darn {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سن}. یامان..yaman [آد] ۱-مدهش، هئیتلی "یامان آدام، امان ایستی دیر، یامان چالی" (فا: محتشم) ۲-سؤیوش، قارقیش "یامان دئمک" (فا: فحش). bad ۳-عثمان اوغوللارینین اولوبالاریندان. ۴-اینسان آدلاری: یامانای، یامانگ، یامانبورؤ، یامانبوغا، یامانتیمور، یامانخان، یامانر، یامانسی. {یاوان سؤزوندن دیر: ایلك معنا مجازی اولمالیدیر}. یامان آد..yaman ad [آد] ۱-پیس آد، بدنام لیق ۲-بعضا بؤیوک آد و شهرت. یامانبای ..yamanbay [اؤزل آد] قیرقیز-تاقای-بوقو-قیدیق بوی لاریندان دیر ۸۱-۱۵۸. یامانجا..yamanca [صفت] یامان، پیس. یامان دئمک..yaman demək [تاثیرسیز انیلم] سؤسوش ائله مک، سؤیمک. یامان دئمە..yaman demə [آد] سؤیوش ائله مه (فا: هتاک). scurrility یامان دیمیش..yaman dəymiş [صفت] قارقیش افاده سی. یامان گۆز..yamangöz [صفت] نظره لین، پیس گۆز (فا: چشم بد نظر) evil eye یامان گۆن..yamangün [صفت] پیس گۆن، آغیر وضعیت. یامان گۆنه (حالا) düşmək..yamangüne (hala) düşmək [تاثیرسیز انیلم] پیس وضعه دۆشمک. یامان گۆنه سالماق..yaman güne salmaq [تاثیرلی انیلم] پیس وضعیت دۆشورمک. یامانلاشماق..yamanlaşmaq [قا] ۱-بیر بیرینه یامان دئمک، سؤیوشمک. (فا: بهمدیگر فحش دادن). ۲-پیس لشمک، کورلانماق، خراب لاشماق. (فا: خراب شدن). ۳-(تاثیرسیز انیلم) داهادا باشاری لی اولماق، و بو وضعیت گلمک "اوغلان بو گؤنلر برک یامانلاشیپ بازاری آلیب الینه" (فا: ماهر شدن). یامانلاما..yamanlama [آد] ۱-سؤیوش ائتمه، پیس لهمه (فا: فحش دهی). ۲-یامان حالا گلمه، پیس وضعیت دۆشمه یامانلاماق..yamanlamaq [تاثیرلی انیلم] ۱-سؤیوش ائتمک، (فا: فحش سؤزلویونده ایشله نیبیدیر}. یامانلی..yamanlı [صفت، یئرل] یامان و بؤیوک شیشی و یاراسی اولان. یامانلیق ائتمک..yamanlıq etmək [تاثیرسیز انیلم] پیس لیک ائتمک. یامانلیق..yamanlıq [آد] یامان اولما وضعیت، پیس لیک. یامانماق..yamanmaq [بلسیز انیلم] ۱-یاماق سالینماق. ۲-یاپیشیب قویماق. یامانمیش..yamanmış [صفت] یاماق وورولموش. یامان یئر ده آخشاملادیق..yaman yerdə axşamladıq [ف] پیس و تهلیکله یئر ده قالدیق. یامان یاخشی..yamanyaxşı [ظرف] پیس یاخشی بیر لیکده. یامان یارا چیخارماق..yamanyara çıxarmaq [تاثیرسیز انیلم] پیس و تهلیکله یارا چیخارماق. یامان یامان..yamanyaman [تاثیرسیز انیلم] پیس پیس "یامان یامان دانیشماق، آلاسه سیزی قوروسون یامان یامان دیللردن". یام ایسکی ییستی..yam ayskı pisti [اؤزل آد] باخ: مرنده. یام گدیگی..yam gədiyi [اؤزل آد] باخ: مرنده. یامپیری..yampiri [صفت] آیری بویرو (فا: کج و معوج) {یان+پیرتلاماق+ی} یانپیرتی/یامپیرتی}. یامتار..yamtar [اؤزل آد] ۱-یامان، گؤجلو، قوتلی ۲-یاغمورلوق ۳-ایشتاهلی ۴-(تاریخی اؤزل آد) گوی تورکلر دؤنمی بگلریندن و کورشادین قیرخ یولداشیندان بیر ی. یامچی..yamçı [آد] ۱-آت و بوجور حیوانلارلا اکین ایشینده ایشله-ین، آت ایله خبر آپاریب گتیرن، چاپار، پوستانجی (فا: پستچی). ۲-اولاق آتی، پوستانجی آتی a post horse ۳-بیر جور قالین یۆنلو یاغمورلوق؛ قولسوز یتلک، قوزو دری سیله بۆرونموش پالتار {سن: آت ضابطی، باخ: یام}. یامچی..yamçı [اؤزل آد] مرنده، اردبیل (۲) و زنجان دا کند آدی. یامدو..yamdu [آد، ت] قاسیق {باخ: یان}. یامرو یومرو..yamru yumru [صفت] آیری بویرو، چاریق، انگبه لی. یامسیلاتماق..yamsılatmaq [انتدیرگن انیلم] یانسیلاماغا مجبور ائتمک. یامسیلاما..yamsılama [آد] یانسیلاما، تقلید ائتمه (فا: تقلید). یامسیلاماق..yamsılamaq [تاثیرلی انیلم] یانسیلاماق، تقلید ائتمک (فا: تقلید کردن، ادای کسی را در آوردن) {باخ: یانسی}.	

آتماق: بیر طرفه آتماق؛ بیر یانا چیخارماق: بیر جوړ حل اتمک (فا: به نحوی) (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر: یتنه، سن: یانی سیرا).	یامسیلانماق.. yamsılanmaq [بلسیز ایلم] یانسیلانماق، تقلید اولونماق.
یانشاق.. yamşaq [باخ] یاشماق.	یاشماق.. yamşaq [باخ] یاشینماق، باشینا یاشماق اؤرتمک.
یان ائگی.. yan etgi [آد] ایلک تاثیردن سونراکی درجه ده آیری تاثیر.	یامقا.. yamqa [آد] قازیلیمیش یئر، گئچمیشده قیش واختی ارزاق ساخلاما قازیلان چوخور یئر.
یان اؤدهمه.. yan ödeme [آد] بیر گؤرولی یه آلدیغی آیلیق دان باشقا تورلو سببلرله اؤدهن پول.	یاملیق.. yamliq [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی.
یاناج.. yanac [اؤزل آد] جانب، یاندان. ^۷	یاموت.. yamut [اؤزل آد] بیر تورک بووی، باخ: خوارزمشاهلار ^{۲۰۹} .
یاناجاق.. yanacaq [آد] یاخیت، یاناراق آلولولانان (فا: سوخت). fuel	یاموز.. yamuz [اؤزل آد] قاسیغین ایکی طرفی و قالچانین ایکی اوج طرفی.
یاناجاق سیز.. yanacaqsız [صفت] یاناجاگی اولمایان، یاناجاق اولمادان.	یاموق.. yamuq [صفت] بیر یانا دوغرو دیک اولان، یالیز ایکی قولو قوشوت اولان دوردقول (فا: فوزنقه).
یاناجاق سیزلیق.. yanacaqsızlıq [آد] یاناجاق یوخلوقو، یاناجاق.	یامولماق.. yamulmaq [تائیر سیز ایلم] آیلیمک، یاموق وضعیتیه گلیمک.
یاناجاق لی.. yanacaqlı [صفت] یاناجاغلی اولان، یاناجاق لایشله ن.	یامون.. yamun [اؤزل آد] دنتله ییجی، مراقب، مفتش. ^۷
یانار.. yanar [صفت] ۱-تئز اولدانان، تئز آلیشان، آلوو ساچان، (فا: مشعل) ۲-آیشیلتی ۲-آتشلی، سیجاق قانلی burning ۲-اینسان آدی: یانارای، یاناربای، یاناربگ، یاناربوغا، یانارتاش، یانارتان، یانارتای، یانارخان، یانارقان، یانارقول.	یامی.. yami [اؤزل آد] ۱-اولاق آتی ۲-چؤپ، قییمیق ۳-اعتبار، نفوذ. ^۷
یانار اودا سالماق.. yanar oda salmaq [تائیر سیز ایلم] بلایا سالماق، درده سالماق.	یامیاستی.. yamyasti [صفت، ظ] چوخ یاستی، دومدوز.
یانار تۆکر.. yanar tōker [صفت] ترپشیدیکجه تورلو رنگلرله پارلایان پالتار (فا: نوعی پارچه و لباس براق).	یامیاش.. yamyas [صفت، ظ] چوخ یاش.
یانار جا.. yanarca [آد] مشعل، یاخیت پؤسکورن آراج.	یامیاشیل.. yamyası [صفت] هر یئری یاشیل، چوخ یاشیل، تامامیله یاشیل.
یاناردؤنر.. yanardöner [آد] ترپشینگه ایشیلدایان پارچا ویا هر شئی، شانجان.	یامیام.. yamyam [آد] آدام یئین، وحشی آدام {اورتا آفریقا دیلریندن}.
یانار داغ.. yanardağ [آد] ۱-وولکان، آغزیندان اود پؤسگورن و فیشقیران داغ (فا: آتشفشان) volcanic ۲- (تاریخی اؤزل آد) قیرقیز اویماقلاریندان. ^۷	یان.. yan [صفت] ۱-اؤن آرخا آلت و اؤست ائشیگینده قالان بؤلوم، قیراق، ساغ سول یئونونون اورتاق آدی، هر شئین قیراغی و قیراق بؤلومو (فا: جنب). side. ۲-ایکینجی درجه ده اولان "علاج" ین یان تاثیرلی. ۳-ساغری، اوتوراجاق "یانی اوسته اوتورماق". ۴-آد حاللاری اکلریله مختلف افاده لی سؤزلر دؤزلدیر، باخ: یانی، یانیندا، یانینا. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن: اسکی یانماق فعلیندن (قاییتماق معنادا) آلینمادیر و یانسیماق کلمه سیده بو سؤزه باغلیدیر، بو کلمه یانا شکلینده ایندیکی یئنی / یئنگی / یتنه (تازا و بیر داها) کلمه لرینین کؤکودور، باخ: یانماق}.
یانار داغ بیلیم.. yanardağ bilməni [آد] یانارداغ بیلیمی ایله اوغراشان کیمسه.	یان آغاجی.. yan ağacı [اؤزل آد] قزوین ده داغ آدی.
یانار داغ بیلیمی.. yanardağ bilimi [آد] یانار داغلاری اینجه له ین بیلیم دالی.	یان آلماق.. yanalmaq [تائیر سیز ایلم] یاناشماق.
یاناشان.. yanaşan [صفت] یان یانا اولان، یان طرفه گئچن.	یان آنلام.. yananlam [آد، دیل ب] فرعی مفهوم (فا: مفهوم فرعی کلمه). connotntoin, secondary meaning
یاناشدیرماق.. yanaşdırmaq [تائیر لی ایلم] یاناشیق اتمک، یاناشماسینی ساغلاماق، یان یانا ساخلاما ق، بیریرینه دیره مک (فا: مجانب کردن).	یانا دورماق.. yana durmaq [تائیر سیز ایلم] قیراغا چکیلمک.
یاناشدیریلماق.. yanaşdırılmaq [بلسیز ایلم] یاناشیق ائتدیریلیمک، یاخین لاشدیریلماق.	یانا.. yana [باغلا ییجی سؤز] ۱-اؤترو، اؤزره من بواشیدن یانا گرفتار اولدوم (فا: بدین سبب). ۲-یان سؤزونون یؤنلوک حالی "بیر یانا

یاناشلیق..yanaxılıq [آد] yanayaxıla [ظرف] سیخیتی سینی بللی ائدهرک، شکایت	یاناشما..yanaşma [آد] ۱-یان یانا دورما، یاناشماق ایشی (فا: ائدهرک. مماس). ۲-tangency بیرجوتجونون یانینداکی کؤمکچی.
یانایانا..yanayana [ظرف] ۱-یاناراق. ۲-دؤنه دؤنه، تئکرار تئکرار.	یاناشماق..yanaşmaq [تائیرسیز ائلم] ۱-یان یانا دورماق، یاخین لاشماق، مْجانب اولماق (فا: مْجانب شدن، پهلو گرفتن). ۲-approach رابطه قورماق، ایلگی لئمک {باخ: یان}.
یان با یان..ba yan yan [باخ] یان یانا.	یاناشی..yanaşı [ظرف] بیریرینه یاخین، یان یانا (فا: معیت). company
یان باخماق..yanbaxmaq [تائیرسیز ائلم] حقارتله باخماق، آیری باخماق.	یاناشیق..yanaşıq [آد] ۱-یاناشمیش، یان یانا (فا: مماس) side by side ۲-اثوقیزی؛ اولادلیق آلتیمیش قیز چوْجوْغو.
یان باخیش..yanbaxış [آد] یان گؤزله باخما، ترس باخما.	یاناشیلماز..yanaşılmaz [صفت] یاناشماز، یاخین لاشماسی مْمكن اولمایان، یانینا واریلما بیلمه ین، ال چاتماز.
یان باش آتماق..yanbaş atmaq [آد] بیرشیدن و ایشدن بوْیون-قاچیرماق، دانماق.	یاناشیلماق..yanaşılmaq [بلسیز ائلم] یانماشماق ایشی گؤرولمک.
یان بولاق..yanbulaq [اؤزل آد] میانا، هشتیری (۲) ده کند آدی.	یاناق..yanaq [آد] اؤزون آلماجیق سۆموگوندن چنه یه قدر اولان قیسیمی (فا: عارض) cheek {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یانقاق یان سؤزونه باغلیدیر.
یان بیز..yanbız [آد، یان+بیز] اومبا، یان آلرینی یان بیزینا قویوب دؤردو.	یانقلاریندان قان دامیر..yanaqlarından qan damır [دئیم] ساغلام دولغون آدام حاققیندا.
یان بیزلماق..yanbızlamaq [تائیرلی ائلم، دا] یانی ایله ایتله مک و وورماق.	یاناقلی..yanaqlı [صفت] یاناقلی اولان، مجازا گؤزل اؤزلو یاناقلی قیز.
یان پورتو..yanpörtü [ظرف] یانی اوستونده، یاناک یان پورتو اوتورماق.	یاناق یاناغا..yanaq yanağa [ظرف] یانقلاری بیریرینه دیه جک قدر یاخین اولاراق.
یان تۆوور..yantövür [ظرف] یاناک، یان طرف ایله یان تۆوور قاپی یا باخدی.	یاناک..yanakı [ظرف] یان طرفه چئوریلیمیش وضعیتده، یاری دؤنموش حالدا (فا: یک پهلو).
یان تئای..yantay [آد، باخ: یان] کؤلگه لیک؛ قورونماق اۆچون دیرک لر اوزه رینده دۆزلدیلن دام "یان تئای ین آلتیندا اوتورماق".	یانال..yanal [صفت] یاندا اولان، یانا دؤشن، فرع، فرعی (فا: جنبی). secondary, lateral
یان توتماز..yantutmaz [صفت] یانداش اولمایان، طرف سیز.	یانالجا..yanalca [ظرف] فرعی اولاراق (فا: فرعا). including interest
یان توتمازلیق..yantutmazlıq [آد] طرف سیز اولما وضعیت.	یانالار..yanallar [آد] یانال شئیلر، فرعیات (فا: مخلقات). accessories
یانج..yanc [اؤزل آد] مراغا دا داغ آدی.	یانان..yanan [صفت] آلوولانان، آلیشان، اود توتان.
یانجاق..yancaq [باخ] یانچاق.	یان اورون..yan ürün [آد] بیر آنا اورون یانیندا اوره تیلن باشقا اورون.
یانجیدار..yancıdar [ظرف] چوخ اوزاغا گئتمه سین دئییه حیوان آیاغینا باغلانان ایپ (فا: طناب پای حیوان).	یان اؤزگیلر..yanüzərgillər [آد، دیرگی] تیکانلی اؤزگچ لیلرین آلت تاقیم، ینا گیرن بیر سوی.
یانجیدار ائتمک..yancıdar etmək [تائیرلی ائلم] یانجیدار ساریماق، یانجیدار باغلاماق.	یان اؤزنلر..yan üzenlər [آد، دیرگی] خرچنگ گیللردن شیرین سولاردا یاشایان بویوک بیر تاقیم.
یانجیق..yancıq [اؤزل آد] یانچوق: آت زهری، آت اؤرتوسو.	یانای..yanay [آد] بیر شئین یان طرفی، پروفیل (فا: نیمرخ).
یانجیل..yancıl [آد] یانلارا دوْغرو، اورتادان ائشیگه طرف قاچان گوج.	
یانجیل گوج..yancıl güc [آد] اورتادان قاچان گوج (فا: نیروی گریز از مرکز). centrifugal	
یانچاق..yançaq [آد] ساغری، یان، اوتوراجاق اۆچون اولان عضو (فا: سرین). retribution {یان+چاق، سن یانچاق: یان جیب، یان گئیم (ساواشدا)}.	
یانچاقلاماق..yançaqlamaq [تائیرلی ائلم، دا] یانچاغیندان توتماق.	

ماده الله اندیلن بیتگی (فا: نوعی گیاه). alhazi maurorum ۲-	یانچشمه..yançşmə [اؤزل آد] فریدن ده کند آدی.
یاندیق ^۲ (اؤزل آد) هیبتلی، گۆستهریشلی، عظمتلی ^۷ .	یانچماق..yançmaq [باخ] یئنجمک.
یانسی..yansi [آد] ایشیغین بیر یئر چارپیب گئری قایتماسی،	یانچور..yançur [تاریخی اؤزل آد] قیپچاق خانلاریندان. چوچی بوغا
رفلکس اثری (فا: انعکاس) {باخ: یان،}.	خان'ین اوغلو ^۷ .
یانسیتما..yansıtma [آد] یانسیما ایشینی گۆرمه، قایتارما (فا:	یانچوق..yançuq [اؤزل آد] یانچیق: آت زهری، آت اؤرتوسو ^۷ .
انعکاس).	یانچی..yançı [صفت] ۱-بیر یله یان یاناگلن، اصلی اوردو ایله یان یانا
یانسیتماق..yansıtmaq [تاثیری ایلیم] یانسیما ایشینی گۆرمک، عکس	گلن آیری اوردو (فا: همراه). ۲-(آ) آت زهری ^۷ .
ائتدیرمک، قایتارماق (فا: منعکس کردن).	یانچیلق..yançılıq [آد، دا] یانچی اولما وضعیت.
یانسیجا..yansica [آد] باشقاسینین گۆردوغو ترپهنیش و داورانیشی	یانداش..yandaş [آد] طرفدار، هواخواه، بیریندن یانا اولان بیر
آنلامسیر اولاراق تکرارلاماق.	ایستگه قاتیلان و اونو دستکلهین (فا: طرفدار) adherent {سنگلاخ
یانسیداج..yansıdac [آد] یانسیدان، قایتاریجی (فا: رفلکتور).	سۆزلویونده ایشله نیبیر ^۷ .
یانسیدیچی..yansıdıcı [آد] یانسیدان، قایتاریجی (فا: رفلکتور).	یانداشلیق..yandaşlıq [آد] یانداش اولما وضعیت، طرفدارلیق.
یانسیدیلماق..yansılmaq [بلسیز ایلیم] یانسیتماق ایشی گۆرولمک.	یاندان..yandan [ظرف] یان طرفدن، بؤیوردن "هر یاندان" on one
یانسیز..yansız [صفت] بیریندن یانا اولمایان، بیرایسته یه قاتیلمايان،	side
طرفسیر (فا: بیطرف). impartial	یاندان چیخماق..yandan çıxmaq [تاثیرسیر ایلیم] گۆزله نیلمه دن اورتایا
یانسیزلاشدیرماق..yansızlaşdırmaq [تاثیری ایلیم] یانسیز وضعیته	چیخماق.
گتیرمک.	یاندرا نلو..yandıranlı [اؤزل آد] مینودشت ده کند آدی.
یانسیزلیقجا..yansızlıqca [ظرف] طرفسیر اولاراق (فا: بیطرفانه).	یاندیره..yan dərə [اؤزل آد] زنجان دا داغ آدی.
impartially	یاندوشمک..yan düşmək [تاثیرسیر ایلیم] بیرلیکده گتتمک، یان یانا
یانسیزلیق..yansızlıq [آد] یانسیز اولما وضعیت (فا: بی طرفی).	گتتمک.
یانسیلاما..yansılama [آد] یانسیلاماق ایشی (فا: تقلید). imitation	یاندی قیندی..yandıqındı [ظرف] آجیق "یاندی قیندی وئرمک: آجیق
یانسیلاماق..yansılamaq [تاثیری ایلیم] ۱-تقلید ائتمک (فا: تقلید	وئرمک".
کردن) ۲-(فیزیک) قایتارماق، منعکس ائتمک (فا: انعکاس دادن).	یاندیران..yandırان [صفت] آلیشدیران، اودلایان (فا: محرق).
to imitate {سن} «یانگسیلاماق».	burning
یانسیلانان..yansılanan [آد] تقلید اولونان، مقلد (فا: مقلد).	یاندیرتماق..yandırtmaq [تاثیرکن ایلیم] آلیشدیرتماق، اودلاتماق. t~
imitated	to burn
یانسیلانماق..yansılanmaq [بلسیز ایلیم] یانسیلاماق ایشی گۆرولمک.	یاندیرماق..yandırmaq [تاثیری ایلیم] ۱-الولاندیرماق، آلیشدیرماق
یانسیما..yansima [آد] ۱-قایتارما، قایتاریش (فا: انعکاس)	(فا: آتش زدن). to burn ۲-آراج و ماشینلاری ایشه سالماق (فا:
reflection ۲-(دیل ب) دوغا سسلرینه و بیر شئین چیخاردیغی	بکار انداختن). to switch on ۳-اینجیتمک، آغیر تاثیر ائتمک،
سسه بنزر چیخاریلان قارشى سس، پژواک.	اذیت وئرمک "گیجی تیکانی آلریمی یاندیردی".
یانسیماق..yansimaq [تاثیرسیر ایلیم] گئری قایتماق، عکس ائتمک	یاندیریپ یاخماق..yandırıp yaxmaq [تاثیری ایلیم] چوخ اینجیتمک،
(فا: منعکس شدن) {یان+سی+ماق، باخ: یان}.	آغیر تاثیر ائتمک.
یان سینیرلیر..yan sınırlılar [آد، دیرگی] ایلبیزلرین پریمیتو قروپونو	یاندیریجی..yandırıcı [صفت] یاخیجی،
تشکیل اندن بیر آلت قروپ.	burning (محرق)
یانشاتماق..yanşatmaq [تاثیر ایلیم] یانساماسینا سبب اولماق. {یوان لغات	یاندیریلماق..yandırılmaq [بلسیز ایلیم] یاندیرماق ایشی گۆرولمک،
تورک ده ایشله نیبیر «یانقشاتماق».	یاخیلماق.
	یاندیق..yandıq [آد، بیتگی] باقلاگیلردن ایستی وقوراق بؤلگه لرده
	یئتیشن ساریمتیراق کیچیک توخوملاریندان قدرت حالواسینا بنزر بیر

ياشاق..yanşaq [صفت] يثرلى يثرسىز چوخ دانیشان، گۆز (فا): يانقين بومباسى..yanqin bombası [آد] يانقين چىخارماق اوچون حرّاف (talkative) {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبدير < يانقشاق>؛ يانسى / يانقى سۆزوندن}.	ياشاقچى..yanşaqçı [كۆهنه] سازلا بيرليكه ناغيل ديين.
يانشاقلىق..yanşaqlıq [آد] چوخ دانيشما، زۆزك ليك (فا: حرّافى).	يانشاما..yanşama [آد] گۆزليک ائتمه، زوزك ليک ائتمه (فا: حرّافى).
يانشاماق..yanşamaq [تاثيرلى انيلم] گۆزليک ائتمك (فا: حرّافى - كردن). to babble.	يان صنایع..yan sənaye [آد] آنا صنايعه يارديمجى صنايع قولو.
يانقا..yanqa [آد، ديرگى] فيل. {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبدير < يانقان>، سن < ياناقان>: كرگدن}.	يانقاق..yanqaq [آد] ۱- ياناق ۲- سنودالى ۳- تۆركمَنلرين، گۆكلان اويماغى، اولوبالاريندان ۷. تۆركمن - گۆكلن بوى لارينداندیر ۸۱-۱۵۸.
يانقال..yanqal [صفت] ايستى، حرارت، آتش ۷.	يانقى..yanqı [آد] يانقى: ۱- قيزقین ليق، قيزيشما (فا: التهاب). ۲- سوسوزلوق (فا: عطش). thirst ۳- باخ: يانسى.
يانقىبگ..yanqıbəy [تاريخى اؤزل آد] بابورخان دؤنمى بگ و كوموتان آدى ۷.	يانقىر..yanqır [صفت] ۱- ديك باش و اؤزوندن دئين آدام، بوشو بوشونا و يثرسىزجه اؤزون گؤسترن "فيكىر وئرمه يانقىرا آر قالاجاق آنقىرا". ۲- توخوناقلى سۆز.
يانقىسىز..yanqısız [صفت] يانقى سى اولمايان، ايلتههابسىز.	يانقىسىنى سؤندورمك..yanqısını söndürmək [تاثيرلى انيلم] سوسوزلوقونو رفع ائتمك.
يانقىلاماق..yanqılamaq [تاثيرسىز انيلم، ۱- التهابلى اولماق، يانقى لى اولماق. ۲- باخ: يانسىلاماق {دده قورقوت كيتابيندا ايشله نيبدير < يانقولاماق>}.	يانقىلانماق..yanqılanmaq [تاثيرسىز انيلم] التهاب لى اولماق.
يانقىلى..yanqılı [صفت] يانقى سى اولان (فا: عطش دار). thirsty	يانقىليج..yanqılıc [ظ، دا] ياناکى "پاغاينى يانقىليج قويوب" (فا: كج، مورّب). oblique.
يانقىليجى..yanqılıcı [ظ، دا] ياناکى "پاغاينى يانقىليج قويوب" (فا: كج، مورّب). oblique.	يانقين..yanqın [آد] يانقين: ۱- ضرره يول آچان بؤيوك آتش و اود، اود (فا: حريق). fire ۲- جوشقون، دؤشگون، عشق وورقونو. ۳- قيزيشما، خسته ليك قيزقین ليغى.
يانقىن بومباسى..yanqin bombası [آد] يانقين چىخارماق اوچون دوزه لن بومبا.	يانقىن پىللە سي..yanqın pilləsi [آد] يانقين ويا هرير تهليكه لى وضعيتده قاچماق اوچون دوزه نيلن پىللە، قاچيش پىللە سى.
يانقين جى..yanqıncı [آد] يانقين سؤندورمه گؤرولى سى، يانقين - سؤندرون.	يانقين چىخيشى..yanqın çıxışı [آد] يانقين دان قاچماق اوچون تيكيتى لرده دوزه لن قاپى وچىخيش يولو.
يانقين سؤندورمه..söndürmə [آد] اودسؤندورن (فا: آتشنشانی) firestation	يانقين سؤندوروجو (سؤندورن)..yanqın söndürücü(söndürən) [آد] اود و يانقين سؤندورن آراج.
يان كسجى..yankəsici [آد] بيرينين جيبيندن ياشجا بير شيلر چالان.	يان كسجى ليك..yankəsicilik [آد] يان كسجى نين گؤزدوغو ايش.
يانكى..yankı [اؤزل آد] يانكو: سس دؤنوشو، ائكو، پئژواک ۷. {باخ: يانماق}.	يان كنجيت..yangeçit [آد] يان گنجيش (فا: بايپاس). bapass
يان گزمك..yangezək [تاثيرسىز انيلم] گؤروشمك ايسته مه مك.	يانگى..yanqı [صفت، سن: يئنى] باخ: يئنى.
يانلارنى باسماق..yanlarını basmaq [تاثيرسىز انيلم] يانلارنى چككم، آخساماق.	يانلارنى قاپماق..yanlarını qapmaq [تاثيرلى انيلم] چوخ هيرسلنميش آدام حاقيندا.
يانلاماسينا..yanlmasına [ظرف] ۱- يان اولاراق، يانا ياتميش بيچيمده ۲- يانينجا.	يانلاماق..yanlamaq [تاثيرسىز انيلم] ۱- يانا ياتماق و يانا دؤنمك ۲- ياناشماق.
يانلى..yanlı [صفت] بير دوشونجه يه و ايسته يه قاتيلان و اونو دستك له ين، يانداش (فا: طرفدار).	يانلىش..yanlış [صفت] دؤزگون اولمايان، دوغرو اولمايان (فا: خطا، سهو، اشتباه، غلط) mistake {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبدير < يانغىلاماق> يانلىش ياپماق، گؤ يانيلوق، سن < يانگيش>، يانيليش، باخ: يانيلماق}.
يانلىشجا..yanlışca [ظرف] يانلىش اولاراق، سهوا (فا: اشتباه). by mistake	يانلىشلاما..yanlışlama [آد] ابطال ائتمه (فا: ابطال). annulling.

یانلیش..یانلیش ..yanlış yanlış [صفت] یانلیش بیر ییچیمده.	یانی..یانی ..yani [باخ] یاناکی.
یانلیش سیز ..yanlışsız yanlış [صفت] دوزگون، سهوسیز، خطاسیز.	یان یۆره ..yanyörə [آد] چئوره (فا: اطراف، حوالی). environs
یانلیش سیزلیق ..yanlışsızlıq [آد] سهوسیزلیک، دوزگون اولما وضعیتی.	یان یۆره یه baxmaq..باخماق یانی یۆره یه [تائیرسیز انیلم] گۆز گزدریمک.
یانلیق ..yanlıq [آد] بیر شئین یان حصه سی، علاوه ائدیلم شئی، یانینا قویولان (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر: چوبان چانتاسی).	یان یۆره سینی دالاما ..yanyörəsini dalamaq [تائیرلی انیلم] هامی نی سانشماق، آجی لاما.
یانما نقطه سی ..yanma nuqtəsi [آد] اود توتما نقطه سی (فا: نقطه اشتعال). burning point	یان یاخا ..yanyaxa [صفت] یاخاسی یان طرفده اولان.
یانما ..yanma [آد] یانماق ایشی (فا: اشتعال). inflammation	یان یارقچی ..yanyarqıcı [آد] کؤمکچی حاکیم.
یانماز ..yanmaz [صفت] یانمایان، آلیشماز، اود توتمایان، آلولولانماز (فا: نسوز). nonflameble	یان یازی ..yanyazı [آد] اصلی یازی نین قیراغیندا یازیلان یازی (فا: پی نوشت). marginal recommendation
یانماق ..yanmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- اود توتوب آلولولانماق " کاغذ یاندی" (فا: سوختن) to burn ۲- ایشیق وثرمک، ایشیلدماق " چیراق یانیر". ۳- قیزدیماسی و تبی اولماق، حرارتی اولماق " یاناقلا ری یانیر، خسته لیکن آلنی یانیردی". ۴- گۆن شعلاری نین قاباغیندا رنگی قارالماق، رنگی بوزارماق " دیزده اؤزو یانمیشدی". ۵- سؤسوزلوقدان قوروماق، قوراق لیغا دؤشمک " اکینلر یاندیلار". ۶- آجیق چکمک، آجیغی اولماق " پاخیل یققدان یانماق" ۷- اویندا اودوزماق، بوشا چیخماق، هنجه و پوچا چیخماق " کارت یانماق". ۸- چوخ اذیت چکمک، محو اولماق " من یاندیم ائلر یانماسین". ۹- بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سؤزلر دؤزلدیر " اؤره یی یانماق، الیندن یانماق، اودونا یانماق: ضرره دؤشمک، جانی یانماق: اذیت چکمک، حالینا یانماق: یازیغی گلیمک". {گؤیتۆرک داش یازی لاریندا ایشله نیبدر، دیوان لغات تورک و سنگلاخدا ایشله نیبدر، اسکی تورکجه ده یانماق فعلی یان(یان طرف) کلمه- سیندن آلیناراق کؤنمک معنا سیندا ییدی، هم او زمان و هم ایندی لیکده ایشله نن یانماق (اود توتماق) فعلی اصلینده یالماق اولمالیدیر، بو کلمه دیشهرک ایندی کی شکله گلیمشدر}.	یان یان ..yanyan [تائیرسیز انیلم] آیری آیری، سایمازیانا و اکراهلا باخما.
	یان یان باخماق ..yanyan baxmaq [تائیرسیز انیلم] بیرینه ایری ایری باخماق، سایمازیانا و اکراهلا باخماق.
	یان یانا ..yanyana [ظرف] بیرلیکده، برابر اولاراق، یان یانا.
	یان یانا وتورماق ..yanyana oturmaq [تائیرسیز انیلم] بؤیور بؤیوره اوتورماق.
	یان یانچاق ..yanyançaq [آد] باخ: یانچاق.
	یان یانی ..yanyanı [ظرف] یانی اؤسته، یان طرفی ایله.
	یانیب تۆکۆلمک ..yanıb tökülmək [بلسیز انیلم] یانیب یاخیلماق.
	یانیب سۆنن ..yanıb sönen [صفت] پاریلایان، ایشیقلا نیب سۆنن (فا: چشمک زن).
	یانیب یاخیلماق ..yanıb yaxılmaq [تائیرسیز انیلم] چوخ ناراحت اولماق، برک اینجیمک.
	یانیت ..yanıt [آد، ت] بیر سؤزون قارشیلیغی، جواب، عوض، بدل، اؤدول، مکافات (فا: جواب، پاسخ). reply, answer {یانماق سؤزونون اصلی معناسی کؤنمک دیر و یانیت بیر سؤزون کؤنوب قایدان شکلی دئمکدیر}.
	یانیتجا ..yanıtca [ظرف] جاواب و یانیت اولاراق (فا: جواباً). in reply
	یانیت سیز ..yanıtsız [صفت] جاوابی اولمایان (فا: بی جواب).
	یانیت لاما ..yanıtlamaq [تائیرلی انیلم] جاواب وثرمک (فا: پاسخ دادن).
	یانیت لاندیرما ..yanıtlandırmaq [تائیرلی انیلم] جاواب لاندیرماق.
	یانیت لاندیریلما ..yanıtlandırılmaq [بلسیز انیلم] یانیت وثریلیمک.
	یانیت لانا ..yanıtlanma [آد] جاواب وثریلمه (فا: جواب دهی).
یانمالی ..yanmalı [صفت] ۱- حالینا آجیمالی. ۲- یانماغی گره کن شئی.	
یانمیش ..yanmış [صفت] یاناراق الله قالان شئی.	
یان وثرمک ..yan vermək [تائیرسیز انیلم] یاناشماق.	
یانوار ..yanuar [لا] میلادی ایلی نین ایلک آیی، اوچاق.	
یانوچ ..yanuç [اؤزل آد] یانوج: اینجه، ضیف، نارین ^۷ {یان+اوج}.	
یانوقای ..yanuqay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یانیق + آی / بای ^۷ .	
یانوقبای ..yanuqbay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یانیق + آی / بای ^۷ .	

“اورنک: قیرخ کوپ قیرخی نیندا قولو قیریق کوپ” (فا: مغلظه). misleading question یانیتما..yanılma [آد] یانیلماسینا یول آچما، چاشدیرما، آلداتما، قصدا فیکیرین آزدیرما، باخ: یانیتلاج. یانیتماج..yanılmacı [آد] باخ: یانیتلاج. یانیتماجا..yanılmaca [آد] باخ: یانیتلاج. یانیتماق..yanılmaq [تائیرلی اثر] یانیلماسینا یول آچماق، چاشدیرماق، آلداتماق، قصدا فیکیرین آزدیرماق. یانیتلی..yanılı [آد] سهو، اؤنمسیز یانلیش لیق (فا: خطیه). sin یانیتلیجی..yanılıcı [صفت] یانیتلی اؤزللیگی اولان. یانیتساق..yanılsamaq [تائیرسیز اثر] یانلیش آلقى لاماق. یانیتلیق..yanılıq [آد] یانلیش (فا: غلط). mistake یانیتماز..yanılmaz [صفت] یانلیش لیغا دوشمز. یانیتماق..yanılmaq [تائیرسیز اثر] یانلیش ایش گۆرمک، سهو ائتمک “اوغلان تصوروندا نه قدر یانیتلیمشدیر” (فا: به اشتباه افتادن) to be mistaken {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن «یانیتلماق»، دده ، باخ: یان {. یانیتلیجی..yanılıcı [صفت] یانیتلی (فا: خطا کار). sinful. یانیتماق..yanılmaq [تائیرلی اثر] حدله مک “اؤزوکلو بارماغیلا منی - یانیتاراق آجیقلی آجیقلی باخیردی” {یان سؤزوندن آلتینمادیر}. یانیتلیق..yanımlıq [آد] جان یانیتیرما، جانی یانانلیق (فا: دلسوزی). یانیتا آلماق..yanına almaq [تائیرسیز اثر] یانیتلی لیغینا گتیرمک. یانیتا چکمک..yanına çəkmək [تائیرسیز اثر] یانیتلی لیغینا گتیرمک. یانیتادوشمک..yanınadüşmək [تائیرسیز اثر] یانیتا گتتمک، بیرلیکده گتتمک “اوغلودا یانیتا دوشوب گتتیلر”. یانیتا سالتاق..yanına salmaq [تائیرلی اثر] یانیتا آپارماق، بیرلیکده گتتمک. یانیت باسماق..yanın basmaq [تائیرسیز اثر] یانیتا چکمک، آخساماق. یانیتجا..yanınca [ظرف] یانیتدا، اؤز ایله برابر، بیریرده “اوغلونو یانیتجا آپاردی، بیرری ایله برابر بشی یانیتجا” (فا: به همراه). یانیتدا..yanında [ظرف] یانیتجا، برابرینده اولما چکدیگی آجی لار - یانیتدا، اؤلوم چوخ خفیف قالیر، ایکی یانیتدا، هر یانیتدا. یانیتدا اولماق..yanında olmaq [تائیرلی اثر] بیر شئین ویا بیر کسین یانیتا اولماق “فیکری اونون یانیتدادیر: دایم اونا فیکیرله شیر”. یانیتدا ساخلماق..yanında saxlamaq [تائیرلی اثر] اؤزونده ساخلماق.	یانیتلانماق..yanıtlanmaq [بلسیز اثر] جواب وئرلمک (فا: جواب داده شدن). یانیتلی..yanıtlı [صفت] جوابی اولان. یانیتیش..yanıtış [آد] یانیتا ایشی ویا بیچیمی. یانیتی..yanıcı [صفت] تئز یانان، یانیتا اؤزللیگی اولان، آلیشقان (فا: محترق). burning یانیت سیرا..yanısıra [ظرف] بیرلیکده، برابرینده، یانیتا (فا: باهم). یانیتینی چیخارماق..yanıgını çıxarmaq [تائیرسیز اثر] آجیقینی چیخارماق، انتقام آلماق. یانیت قارا..yanıqara [آد، بئرل] حیوانلاردا اولان بیرخسته لیک، قاراتقی، قارا قابارجیق، شاربون (فا: شاربن). یانیت..yanıx [صفت] یانیت: ۱- یانیتیش، اولولانمیش اولان شئی (فا: سوخته). burn ۲- دردلی، آجی چکمش (فا: سوزناک). ۳- توتقون رنگ (فا: رنگ سوخته). ۴- سوسوزللمیش (فا: عطش). ۵- سئودالی ۶- هشتیری ده کند آدی، باخ: بیجار. یانیتداغ..yanıqdağ [اؤزل آد] شایمیان^{۲۴۰}، اردبیل، خالخال، تبریز ده داغ آدی. یانیت سس..yanıq ss [آد] تائیرلی سس، اینسانی ائتگی لهین سس. یانیت گرمی..yanıq kərəmi [آد] آذربایجان موسیقی سینده عاشق هاواسی. یانیتلی..yanıqlı [صفت] ۱- یانیتیش (فا: سوخته). ۲- آجیقلی. ۳- غملی، کدرلی “یانیتلی فریاد” (فا: سوزناک). یانیتلی..yanıxlı [اؤزل آد] یانیتلی: توووز دا کند آدی^{۲۴۰}. یانیتلیق..yanıqlıq [آد] یانیتیش اولما وضعیتی، یانیت شئین حالی. یانیتلی یانیتلی..yanıqlı yanıqlı [ظرف] حزین حزین، آجی آجی ~ آغلماق. یانیتما..yanıxma [آد] یانیتما: چوخ حیف سی لنمه (فا: دل سوزی). یانیتماق..yanıxmaq [تائیرسیز اثر] یانیتماق: چوخ حیف سی لنمک “بواش هرایکی سیننه چوخ آغیر گلیردی احمدی خصوصاً بَرک یانیتدیردی” (فا: دل سوختن). یانیت وئرمک..yanıq vermək [تائیرسیز اثر] آجیق وئرمک، هیرس لندیرمک. یانیتلیلیر..yanılabilir [صفت] یانیتلی لیغا اوغرایا بیلیر. یانیتلاج..yanıltaç [آد] یانیتماج، یانیتماجا: ۱- یانیتماق اوچون و یانیتلاجاق یولدا سؤز سؤیله مه (فا: نوعی بازی با کلمات). ۲- تئز تئز سؤز سؤیله هرک دیلی قاریشیدیران و دولاشدیران بیرسؤز قروپو

ياواشقان..yavaşcana [ظرف] چوخ ياواش.	ياينندان..yanından [ظرف] اونون طرفیندن (فا: از جانب).
ياواشجاق..yavaşca [ظرف] چوخ ياواش.	behalf of.
ياواشجاقلا..yavaşca [ظرف] ياواش ياواش.	ياينی باسماق..yanını basmaq [تأثیر سیز ائيلم] آخساماق.
ياواشجا ياواشجا..yavaşca yavaşca [ظرف] ياواش ياواش.	ياينی چکک..yanını çekmek [تأثیر سیز ائيلم] آخساماق.
ياواشدان..yavaşdan [ظرف] ياخ: ياواشجا.	ياينی کسمک..yanını kəsmək [تأثیر سیز ائيلم] ۱-ال چکمه مک. ۲-
ياواش سینیلن..yavaş sinilən [صفت] ياواش هضم اولان (فا: بطی الهضم). indigestible.	دايم يانیندا قالماق.
ياواش لاتماق..yavaşlatmaq [تأثیر لی ائيلم] ياواشلاماسنيا یول آچماق.	ياينی یئر قويماق..yanini yerə qoymaq [تأثیر لی ائيلم] اوتورماق.
ياواش لاديلمق..yavaşladılmaq [بلسیز ائيلم] ياواش انديلمک.	ياينی یئر وئرمک..yanini yerə vermək [تأثیر لی ائيلم] اوتورماق.
ياواش لاشماق..yavaşlaşmaq [تأثیر سیز ائيلم] ياواش اولماق (فا: يواش حرکت کردن).	ياي یئر گۆرمه مک..yani yer görmək [تأثیر لی ائيلم] دايم آياق اۆستونده اولماق.
ياواشلاماق..yavaşlamaq [تأثیر سیز ائيلم] ياواش گتتمه يه باشلاماق، ياواش اولماق، هيزینی آزالتماق (فا: آهسته کردن) {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير <ياوالماق>}.	ياي يانی..yani yanı [ظرف] يان يانی، يانی اۆسته، يان طرفی ايله -
ياواش لانديرماق..yavaşlandırmaq [انتديرگن ائيلم] ياواش ائتمک آزالتماق.	ياو..yav [آد] دوشمن.
ياواش لانديريچی..yavaşlandırıcı [صفت] ياواش لاندیران، هيزين اؤنله ين.	ياوا..yava [صفت] ساجما سؤز، دادسیز، بيهوده، يئرسيز سؤز (فا: absurd, uselessness {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير <ياوا>: ايستی و وئريم سيز يئر، قولقان تيکاني؛ <ياواش>: يوشاق خويلو؛ <ياوالاق>: کؤتو؛ دیرسیز، <ياوريماق>: ضعيف له مک؛ <ياوقان>: ياوان؛ <ياووز> هرشئين کؤتوسو؛ سن <ياو>: دشمن؛ <ياوو> ايتميش و يوخ اولموش؛ بو کلمه لرین کؤکو ياو شکلينده دیرسیز شئی معنا سيندادير؛ يوخاری دا گلن کلمه لر ديواندا و سنگلاخدا ايشلنن کلمه لردي، آیری طرفدن فارس ديلينده ايکی اسکی و معناجا بيريرينه قارشى کلمه لره اشاره ائتمک اولار <ياوه>: بيهوده سؤز، ياور: کؤمکچی، فارسجا کلمه لره باخديقدا ياور کلمه سينه <يافتن و ياب> کیمی بنزر کؤکلر تاپماق اولار ولی ياوه سؤزونون کؤکون و يا اونا بنزر کلمه لر گؤرمک اولماز، بو قونو و فارسجادا بولارين بيريرينه ضد معنالاری و تحليلی ديللرده اورتاق و بنزر کلمه اولمايی اوچون و همچنين تورکجه ده ياو کؤکو ايله دوزه لن چوخلو و گئيش و اسکی کلمه لر بو کلمه نين تۆرک کؤکنلی اولدوغونو گؤسته رير و سنگلاخدا اولدوغو کیمی حتی ياو سؤزونو تک کؤک اولاراق دشمن معنا سيندا گؤرمک اولار، بو کلمه فارسجا يا تورکجه دن گئچهرک ياوه شکلينده ايشلنمکده دير}.
ياواشليق..yavaşlıq [آد] ياواش اولما وضعیتی (فا: آهستگی). slowness.	ياواسؤز..yava söz [آد] بوش سؤز (فا: چرند). balderdash.
ياواش ياواش..yavaşyavaş [ظرف] آزار آزار، آغير آغير، آستا آستا، تدريجله، آراز (فا: يواش يواش). gradually.	ياواش..yavaş [صفت] يئھين اولمايان، يوشاق، آچاق سسلی، خفيف، آستا (فا: بطی). slow {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير ، سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدير، باخ: ياوا}.
ياواشيتماق..yavaşıtmaq [انتد، س] ياواش لانديرماق (فا: يواش تر کردن).	ياواشا..yavaşa [آد] يابان آتلارينی يولا گتيرمک اوچون دوداقلارينا تاخيلان قيسقاج.
ياواشيدیچی..yavaşıcı [آد] ياواشيدان، آزالدان.	ياواشجا..yavaşca [ظرف] اولدوقجا ياواش، آستاجا (فا: يواشکی).
ياواشيتماق..yavaşmaq [تأثیر سیز ائيلم] ياواش لانماق، آستالاشماق.	
ياوالاشماق..yavalaşmaq [تأثیر سیز ائيلم] پيس لشمک، خارابلاشماق، سیرتيلمق، حياسيزلاشماق (فا: خراب کردن).	
ياوالاماق..yavalamaq [تأثیر سیز ائيلم] ۱-خارابلاشماق، سیرتيلمق، حياسيزلاشماق. ۲-(ل) پيس له مک، خاراب لاما (فا: خراب کردن).	
ياوالانماق..yavalanmaq [بلسیز ائيلم] پيس لنمک، خاراب اولماق (فا: خراب شدن).	
ياوالیق..yavalıq [آد] ساجمالیق، پيس اولما، هئيوه ره ليک، ادب سيز- ليک (فا: بيهودگی). uselessness.	

یاوان..yavan [صفت] ۱- یاغسیز و قاتیقسیز، دادسیز یشمک (فا: بدون خورشت). dry (food) ۲- (مج) گۆرگوسوز و بیلگیسیز آدم، معناسیز " ~ آدم، ~ سۆز". ۳- وئریمسیز و گۆج سۆز توپراق " ~ توپراق" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <یاوان>، باخ: یاوا}.	یاوشاق..yavşaq [آد] ۱- بیت یا وروسو ۲- گۆزه {یاو سۆزوندن}.
یاوانلیق..yavanlıq [آد] ۱- یاوانلیق اولما وضعیتی، یاوانلیق اولمادان.	یاوشان اوئو..yavşan otu [آد، یتگی] (یووشان) سیراجا اوتوگیلردن گۆی و آغ چیچک لی یتگی، پلین artemisia absinthium؛ چشید- لری: قارایاوشان، ارکک ~ a. abrotanum، قارا سۆپورگه a. scoparia، سۆپورگه سی a. annua، آجی ~ a. compestris، یشمه لی ~ (ترخون) a. dracunculus، دنیز یاوشانی a. santoni cum (فا: ~). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <یاوچان>، یاپچان؛ آجی اولدوغو اوچون یاو کۆکونه باغلیدیر}.
یاوانلاشماق..yavanlaşmaq [تأثیرلی ائيلم] یاوان وضعیته گتیرمک.	یاوقا..yavqa [اؤزل آد] سو، سوپ، نسیل.
یاوانلاشدیرماق..yavanlaşdırmaq [تأثیرلی ائيلم] یاوان وضعیته گتیرمک.	یاولاق..yavlaq [صفت] دوشمن چوخ اولان یئر {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، باخ: یاوا}.
یاوانلاشماق..yavanlaşmaq [تأثیرسیز ائيلم] یاوان حالا گلکم، یوزلاشماق، پوزولماق.	یاولاق ساریغ..yavlaq sarıg [آ، ت] بیر بگین آدی.
یاوانلیق..yavanlıq [آد] ۱- یاوان اولما وضعیتی. ۲- چورکله یشیلن هر شئی " یندیگی آرپادیر یاوانلیغی دوز" all that is eaten with bread	یاولاماق..yavlamak [تأثیرلی ائيلم] دوشمنی تابع اتمک (فا: به دشمن مسلط شدن) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، باخ: یاوا}.
یاوانلیقسیز..yavanlıqsız [آد] یاوانلیغی اولمادان " یاوانلیقسیز چۆرک".	یاوموت..yavmut [اؤزل آد] تورکمن بو ی لارینداندير ۸۱-۱۵۸.
یاوانی..yavani [اؤزل آد] شامخور، داغ آدی (۸۲۷) ۲۴۰.	یاووتماق..yavutmaq [ائتد] یاخینلاشدیرماق. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یاوان یاوان..yavan yavan [ظرف] یاوانلیق اولمادان، یاوانلیقسیز.	یاووز..yavuz [صفت] ۱- پیس و کۆتو (فا: بد). ۲- بعضا ترس معنادا: ایگید و گوجللو، سرت ۳- عثمانلی پادشاهی سلیم ین عنوانی {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، دده، سن: کۆتو و پیس، باخ: یاوا}.
یاوایاوا..yavayava [ظ، دا] هرزه هرزه، ادبسیزجه، حیاسیز حیاسیز.	یاووزلاشماق..yavuzlaşmaq [تأثیرسیز ائيلم] سرت لشمک.
یاوچین..yavçin [اؤزل آد] باتچین: قوناق، یاتی یا گلن قونوق.	یاووزلوق..yavuzluq [آد] یاووز اولما وضعیتی، یاووزجا دورانیش.
یاور..yavər [صفت، فا] یاردیمچی، کۆمکچی، یار، یولداش.	یاووق..yavuuq [ظ، باخ: یاخین، یاخینلیق دویولان، سئوگیلی. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یاورکندی..yavər kəndi [اؤزل آد] اهر؛ خوی دا (یاورین کندی) کند آدی.	یاووقلاشماق..yavuuqlaşmaq [تأثیرلی ائيلم] یاخین لاشماق.
یاورلیک..yavərlik [آد] کۆمکلیک، یاردیم اولما.	یاووقلاماق..yavuuqlamaq [تأثیرلی ائيلم] ۱- یاخین لاماق. ۲- نشان لاماق.
یاورو..yavru [دده] اوشاق، چوجوق، کۆرپه، باخ: یاوری.	یاووقلانماق..yavuuqlanmaq [تأثیرسیز ائيلم] باخ: یاخین لانماق.
یاورو آغزی..yavru ağızı [آد] قاوون ایچی ایله پمبه آراسی بیر رنگ.	یاووقلوق..yavuuqluq [آد] یاخین لوق.
یاوروجاغیز..yavrucağız [آد] باخ: یاورو، بالاجا یاورو.	یاوروماق..yavumaq [تأثیرسیز ائيلم] ۱- یاخینلاشماق ۲- بیرینه یاخینلیق گۆسترمک، دوستلوق گۆسترمک. {سن؛ یاخین / یاووق سۆزوندن}.
یاوروجاق..yavrucaq [آد] باخ: یاورو، بالاجا یاورو.	یاوه..yavə [اؤزل آد] نهاوند ده داغ آدی.
یاوروجوق..yavrucuq [آد] بالاجا یاورو (فا: بچه، طفل).	یاه(یا)..yah(ya) [اونلم] سئوینج و جوشقو آلتانان بیر سۆزجوک.
یاورولاماق..yavrulamaq [تأثیرلی ائيلم] یاورو دوغورماق، بالالاماق.	{دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <ئاوت>}.
یاورولوق..yavrucluq [آد] اوشاق لوق (فا: بچگی).	یاها..yah [یا] (یا) سئوینج و جوشقو آلتانان بیر سۆزجوک.
یاوری..yavri [آد] چوجوق، اوشاق، یارو، کۆرپه، مجازا ضعیف (فا: طفل) {سن، دده؛ دیواندا یاوریماق (ضعیفله مک) سۆزوندن؛ بو کلمه ایله یاو و یاوا سۆزلی کؤکداز اولمالیدیلار}.	یاها لاما..yahalmaca [صفت] یاخینلاشماق، یاخینلان سۆز (فا: نکته انحرافی).
یاوسی..yavsi [آد، دیرگی] بیر نوع کنه {یاو سۆز ایله یلگی لیدیر}.	

یاهالماق..yahalmaq [تائیرسیز ائیلیم] یانیلماق (فا: به اشتباه افتادن) {یانیلماق} یانالماق یاهالماق{.	یایجیزار..yay cizar [آد] یای چکمه آلتی (فا: پرگار).
یاهو دئمک..yahu demək [تائیرسیز ائیلیم] آلاهی امدادا چاغیرماق.	یایچی..yayçı [صفت] یای و اوخ ایشله دن، یای دۆزلدن. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یاهو..yahu [ع، سس قق] ای تانری o'god.	یایچی..yayçı [اؤزل آد] مراغا، اردییل و ماکی دا کند آدی.
یای..yay [آد] ۱- اوخ آتماغا یاریان نسنه، کمان، آرشه، اسنک اولان مئتال، بۆرولموش اولان شئی، فتر "اوخ آتیب یایینی گیزلتمک: ایما و اشاره ایله دئمک" (فا: کمان). ۲- بیر آیری دن آلینان پارچا.	یایخالانماق..yayxalatmaq [اؤزگن ائیلیم] یایخالاماسینی ساغلاماق.
۳- حاللاجلیق دا توخماق لا بیرلیکده ایشله نیلن آراج ۴- کلاسیک شعرده: گۆز لکین قاشینا اشاره. ۴- یای ۲ یازدان سونراکی اوچ آلیق فصل (فا: تابستان). summer. ۵- (گۆی ب) بۆرجلاردا چایان لا اوغلاق آراسینداکی بۆرج. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یایماق، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر{.	یایخالاما..yayxalama [آد] بیرشئی سو ایله یوما (فا: آبکشی).
یای..yay [آد] یای سۆزله دۆزه لن نئچه اینسان آدی: یاییگیم، یاییوغا، یاییکه، یاییسو، یاییسای، یاییسون، یاییقوت.	یایخالاما..yayxalamaq [تائیرلی ائیلیم] {یایخالاما، آنادولودا: ییکاما(ک) سویا چکیب یوماق (فا: آب کشیدن) to wash {سن؛ یایماق دان}.
یای آیراج..yay ayrac [آد] آیراج یای: جۆمله لرده ایشله نن یای بیچیمینده اشارت، پارانئز "().	یایخالانتی..yayxalanti [آد] یایخالنتی.
یایا..yaya [صفت] پیادا، یالین آیاق، آتلی اولمایان (فا: عابر، پیاده).	یایخالانماق..yayxalanmaq [تائیرسیز ائیلیم] سویایله یویولماق.
on foot {گۆتورک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، باخ: یایاق، آیاق}.	یایخاما..yayxamaq [تائیرلی ائیلیم] بیر شئی سو ایله یوماق، یایخالاما، سودان گئچیرمک (فا: آب کشیدن). to wash {باخ: یایماق}.
یایاق..yayaq [آد، ص] یایا، پیادا (فا: پیاده) {دده، سن؛ آیاق سۆزوندن}.	یایخان..yayxan [آد] کیشی آدی "یایخان کشیش". {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.
یایاگۆرپوسو..yaya körpüsü [آد] یوللاردا، یایالار اوچون دۆزلمیش کۆپرو.	یایخاننتی..yayxanti [آد، باخ: یایماق] یویولموش قاب و پالتارین بولانیق و چیرکلی سویو، قاب سویو (فا: چرکاب).
یایاگئچیدی..yaya geçidi [آد] یایالار اوچون دوزه نیلن یئر و یول، یوللارین قیراغیندا یایالار اوچون آیریلیمیش بۆلوم.	یایخانماق..yayxanmaq [تائیرسیز ائیلیم] ۱- سو ایله یویولماق، یایخالانماق. ۲- بیرقالانماق، او طرف بو طرفه گئتمک "گمی یئل لیکده یایخانیردی؛ یایلاراق او تورماق ویا اوزانماق" یایخاناراق اوتوردو "باخ: یایماق}.
یایالیق..yayalıq [آد] ۱- یایا اولما وضعیتی. ۲- خیابانلارین قیراغیندان یایالار اوچون آیریلیمیش بۆلوم (فا: پیاده رو). footpath	یایخینماق..yayxinmaq [تائیرسیز ائیلیم] اوزونو کنار چکیم، قیراغا چیخماق، کنار چیخماق، یایینماق (فا: خودرا کنار کشیدن) {باخ: یایماق}.
یایان..yayan [آد] ۱- یایا اولراق، پیادا، "من اورایا قدر یایان گتدیم" (فا: پیاده). ۲- (مچ) الی بوش، ایلگی سیز.	یایدیرتماق..yaydirtmaq [اؤزگن ائیلیم] یایدیرماق، یایقین لاشدیرماق.
یایان یاپیلداق..yayan yapıldaq [ظرف] یایان ویالین آیاق.	یایدیرماق..yaydırmaq [اؤزگن ائیلیم] یایماسینی ساغلاماق (فا: پخش کردن). to cause to distribute
یایان یولو..yayan yolu [آد] آنجا یایان لارین قوللانیدیغی یول.	یای شهر..yay şəhər [اؤزل آد] یای شهری قالاسی: مراغادا کند و قالا آدی.
یای اوخ..yayox [باخ] اوخ یای.	یای قارا..yayqara [آد] ۱- گرک سیز چیغیر باغیر. ۲- سیزلاما، شکایت.
یای باشی..yaybaşı [ظرف] یای باشلانغیچیندان، یای گیرنده.	یایقاراجی..yayqaracı [صفت] گرکلی گرکسیز چوخ باغیران، شیلتاچی (فا: آدم جنجالی) {یایماق فعلیندن: چالخاماق مفهوموندا}.
یای پالتاری..yaypaltarı [آد] یایدا گئیییلن پالتار (فا: تابستانی). estival	
یایچی..yaycı [اؤزل آد] جولا، کند آدی ۴۰.	
یای جیق..yaycıq [آد] بالاجا یای (ف: کمانک).	
یای چکر..yay çəkər [آد] یای چکمه آلتی (فا: پرگار).	

یایلاداغی..yayladağı [آد] آذربایجان دا داغ آدی (۳۳۴۳) ۲۴۰. یایلاری..yayları [آد] یایلری: باخ: یایلا + آری یایلادا یادا یایلا چیخارکن دوغان اوشاق لار اۆچون ایشلهنن آدلاردان ۷. یایلاشورباسی..yayla şorbasi [آد] یوغورت اون یومورتا ویاغ کیمی موادلارلا پیشیریلن شوربا. یایلاق..yaylaq [آد، ت] ۱- کۆجری لرین یای فصلینده گنتدیکلری یئر، اوجا و سرین اوتلاق یئر (فا: ییلاق). ۲- (تاریخی اۆزل آد) نوقای خانلیغی خانی و نوقایخانین خانیمی (یایلاق خاتون). یایلاق..yaylaq [آد] خیاو (سجه لوه)، زنجان (سچاوانکش) دا داغ آدی. یایلاقچی..yaylaqçı [آد] یایلاغا گتدن و کۆجری اولان کیمسه. یایلاق لاما..yaylaqlamaq [تائیرسیز انیم] یایی داغلیق سرین یئرده گنچیرمک. یایلاق لانماق..yaylaqlanmaq [باخ] یایلاق لاما. یایلاق لیق..yaylaqlıq [آد] یایلاق اوچون لازم اولان وگره کن شیلر. یایلاکیگی..yayla kəkiyi [باخ] مرجان کۆشک (فا: مرزنجوش). یایلاماق..yaylamaq [تائیرسیز انیم، ت] ۱- یایلا چیخماق. ۲- یایی بیر یئرده گنچیرمک. ۳- یایی پالتاری کیمی پالتار گنیمک (فا: ییلاق کردن). ۴- قویون قوزونو یایلا یا ییماق (فا: پخش کردن). ۵- یایی لا بر کیتیمک، یایی قویماق. یایلانا یایلانا..yaylana yaylana [ظرف] بیرقالانا بیرقالانا. یایلاندیرماق..yaylandırmaq [تائیرلی انیم] ۱- بیرشئی یایی کیمی اسنک اتمک. ۲- یایقین اتمک، یایدیرماق (فا: پخش کردن). یایلانماق..yaylanmaq [تائیرسیز انیم] ۱- یایی کیمی اسنک اولماق، بیرقالانماق. ۲- قویون قوزو یاییلاراق اوتلاماق، هرشئی یاییلیب یایقین اولماق (فا: پخش شدن) ۳- یایی لا برکیدیلیمک، یاییلی اولماق. یایلا یوشانی..yayla yavşanı [باخ] توکلو دالاق اوتو. یایی..yaylı [صفت] ۱- یایی اولان، یایی وفرنی اولان آراج و تکر (فا: فتری). ۲- arched اوخ ویا ییلا سلاح لانمیش. یایی بوخجو..yaylı buxcu [آد] یایی اولان بوخجو (فا: اره فتری). sawdust یایی ترهزی..yaylı tərəzi [آد] یایی ایله دۆزلمیش چکی و تارتی آلتی. یایی تمبور..yaylı təmbür [آد] یایلا چالینان بیرتمبورنوعو. یایی چالق آلتی..yaylı çalqıclar [آد] یایی سازلار، یایی چالقچیلار: کامان، کامانچا، ویولون و ویولونستل کیمی یایی اولان چالق آلتی.	یایقاراجیلیق..yayqaracılıq [آد] یایقاراجی اولما وضعیتی (فا: جنجال). یایقارو..yayqaru [آد] باهار، ایلک باهار، یازا دوغرو گتدن زامان ۷. یایقاش..yayqaş [آد] قاشی یایی کیمی کۆزل، قیز آدی (فا: نام دختر). یایی قاشی..yayqaşlı [صفت] قاشی یایی کیمی اولان (فا: هلال ابرو). یایی..yayqı [آد] دۆشه نجک، سریلن هرشئی، سرگی (فا: زیر انداز). یایی بالیغی..yayqı balığı [آد، دیرگی] سرین و ایلیق سولاردا یاشایان آخ اتلی بالیق نوعو. یاییقیر..yayqır [آد] اوزای، سما، اولدوزلار عالمی ۷. یاییقیرو..yayqıru [آد] سما، فضا، اوزای ۷. یایی قیش..yayqış [ظرف] هرزمامان، ایلین هر زامانی "یایی قیش گزمکده" دیر. یاییقین..yayqın [صفت] یاییقین: بیرچوخ یئرده گۆرولن، چوخ کیمسه لرجه دویولموش، اؤیره نیلمیش، سینیری گنیش لنمیش (فا: رایج، متداول، شایع). common یاییقین لاشدیرماق..yayqınlaşdırmaq [تائیرلی انیم] یاییقین وضعیته گتیرمک. یاییقین لاشدیریلماق..yayqınlaşdırılmaq [بلسیز انیم] یاییقین لاشدیرماق ایشی گۆرولمک. یاییقین لاشماق..yayqınlaşmaq [تائیرسیز انیم] یاییقین اولماق، یاییلماق، یاییقین حال گلمک یاییقین لاما..yayqınlama [آد] یاییقین اتمه (فا: تبلیغ). propagation یاییقین لیق..yayqınlıq [آد] یاییقین اولما وضعیتی (فا: پراکنش). sparse یاییقین یانلیش..yayqın yanlış [آد] یاییقین وگنیش ایشلندیگی اۆچون یانلیش لیغینا اؤنم وئرلیمه یین سۆز، تئریم یا دئیم (فا: غلط مشهور). یایلا..yayla [آد] اوجا تراس، حثیوانلارین یاییلدیغی و دینلندیگی یئر، اوجا یایلاق، داغلاردا اولان دۆزن یئرلر "قاراباغ یایلاسی" (فا: فلات). plateau یایلاتماق..yaylatmaq [تائیرگن انیم] یایلاماق ایشینی گۆردورمک. یایلاجی..yaylacı [صفت] یایلا یا چیخان کیمسه. یایلاجیق..yaylacıq [آد] قازاخ داغ آدی (۷۷۲) ۲۴۰. یایلاچاییری..yaylaçayırı [آد، بیتگی] بیرنوع چاییر. یایلاچیچگی..yaylaçıçəyi [آد، بیتگی] یایلا گۆلو، اؤلمز چیچک.

یایلیق..yaylıq [آد، ص] ۱- یای دۆنمینہ عاید (فا: تابستانی). ۲- اۆچ بوجاق لی و چوخراق یای فصلینده یارارلانا قادین باش اۆرتوگو (فا: روسری تابستانی) ۳- یای و کمانلا ایلگیلی.	یایوانلیق..yayvanlıq [آد] یایوان اولما وضعیت.
یایلی قیشلی..yaylı qışı [باخ] یای قیش.	یایوان یایوان..yayvan yayvan [ظرف] یایارق، سسلری اوزاداراق.
یایلیم..yaylım [آد] ۱- یایلیماق ایشی، یایلانما، یایقین لیق (فا: پخشدیگی). ۲- اوتلاق، داوار و ناخیرین یایلیدیغی اوتلاق یئر. ۳- آذربایجان موسیقی سینده بیر چالقی هاواسی.	یاییحی..yayıcı [صفت] ۱- بیرشئی یایان، یایماسینا سبب اولان، انتشار ائدن، پخش ائدن (فا: موزع). ۲- distributer - یاستی لادان، یاییب یاستی ائدن.
یایلیم آتشی..yaylım atəşi [آد] ۱- بیر نچہ سلاح دان عینی زاماندا آچیلان آتش، بللی بیر خط و نقطه نی قوروماق اۆچون بیردن چوخ سلاح و یاراغین ائش زامانلی آتش اولونماسی "یایلیم لی گۆللہ". ۲- بیرلیکده سۆزلہ ویازی ایله آخین ائتمہ.	یاییش..yayış [آد] یایماق ایشی ویاییحیمی.
یایلیم لاتماق..yaylımlatmaq [اؤدیرگن ائلم] ۱- یایلیم لاماق ایشینی گۆردورمک، یایلیم آتشی آچدیرماق ۲- اوتلاغا چیخارتماق، یایدیرماق.	یاییشماق..yayışmaq [قا] یاییلماق، داغیلیشماق.
یایلیم لاماق..yaylımlamaq [اؤدیرگن ائلم] ۱- یایلیم آتشی آچماق ۲- اوتلاغا یایماق.	یاییق..yayıq [آد] ۱- یاییلیمش، یایوان (فا: هموار). ۲- level (مچ) تنبل، ارینجیک. ۳- تره یاغی چیخارماق اۆچون ایچینده سوت چالخالانان قاب و بو یاغی چیخارماق اۆچون بیر نوع ائتلی چنگال. ۴- آلتای تانری سی بایۆلکَن یین اوغلو ۵- ایدیل چایی نا یاخین بیر چای آدی، بو چایین آدی ی / د حرف دیشمه سیله (م ۲ جی عصر) بطلمیوس، ون اثرینده diax یازیلیدیر ۱۲ {باخ: یایماق}.
یایلیمی..yaylımı [آد] ۱- یایلیم لا آتیلان "یایلیمی گۆللہ: ناغافل گۆللہ" ۲- بیر چالقی هاواسی "خان سولتان تۆته یی آغزینا آلدی بیر یایلیمی چالدى".	یاییق آغیزلی..yayıq ağızlı [صفت] سۆز و کلمه لری یایا یا سۆیلہ یین.
یایما..yayma [آد] ۱- یایماق ایشی (فا: پخش) ۲- distribution سۆتلو نازیک چۆرک، سۆتلو یایما، سۆتلو سیییق. ۳- متتالچلیق و بوجور ایشلرده ماده نی یایما ایشی. ۴- ساتیش سرگی سی، یایماچی نین ساتیش سرگی سی.	یاییق لاماق..yayıqlamaq [اؤدیرگن ائلم] یاییق ائتمک، یاییق دا دؤیمک.
یایماچی..yaymaçı [آد] بازار و کۆچه سرگی آچیب ساتان (فا: دستفروش).	یاییق لیق..yayıqlıq [آد] یاییق اولما وضعیت.
یایماچیلیق..yaymaçılıq [آد] یایماچی نین ایشی (فا: دست فروشی).	یاییق یاییق..yayıq yayıq [ظرف] هجالاری و سۆزلری اوزاداراق سۆیلہ مہ.
یایماق..yaymaq [اؤدیرگن ائلم] ۱- سرگی له مک، سرمک (فا: پخش کردن) ۲- to scatter داغیتماق، سیمک. ۳- گئیش لثمک ۴- قوزونو یاییب اوتلاتماق ۵- بیر سۆزو هامی یا بیلدیرمک، انتشار ائتمک {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، گۆیتورک داشیازیلاری، سن: سرمک، چالخالماق}.	یاییلما..yayılma [آد] ۱- یاییلماق ایشی (فا: سرایت). contagion ۲- ایشیغین بیر قاینقادان بللی یۆنلرده داغیلماسی (فا: انتشار).
یایماکاباب..yaymakabab [آد] برگ کبابی (فا: کباب برگ).	یاییلماق..yayılmaq [یل] ۱- یایماق ایشی گۆرولمک. ۲- (س) گئیش لثمک، یایقین اولماق، بۆیومک، سریلیمک، دۆشمک (فا: پخش شدن) ۳- (سۆرواچون) یاییلیب اوتلاماق {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر < یینگیلمک >}.
یایمالیق..yaymalıq [صفت] یایما اۆچون یارارلی.	یاییلیمش..yayılmış [آد] یاییلماق ایشی (فا: منتشر). published
یایوان..yayvan [صفت] دا یایز وضعیت، یاییلیمش (فا: پخش شده) یایوان تاباگی..yayvan tabağı [آد] گئیش و دایاز تاباق.	یاییلیش..yayılış [آد] یاییلماق ایشی ویاییحیمی.
	یاییلیق..yayılıq [صفت] یاییلیمش و سیریلیمش.
	یاییلیم..yayılım [آد، دده، آ] یایلیم (فا: انتشار). distribution
	یاییلیمچی..yayılımçı [آد، ص] امپریالیست.
	یاییلیمچی لیق..yayılımçılıq [آد] امپریالیزم.
	یاییم..yayım [آد، ت] ۱- یایماق ایشی (فا: توزیع) ۲- distribution دۆشک، یایقی، سرگی.
	یاییمچی..yayımçı [آد] یایان. رنکلامچی
	یاییمچیلیق..yayımçılıq [آد] یایماق ایشی، تبلیغ، پروپاگاندا، رنکلام.

یایینلماق.. yayımlamaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-یایین لاما، نشر ائتمک، رادیو تلویزیون دان یایماق (فا: گسترانیدن). ۲-to spread -رسمما بیلدیرمک، آچیق لاما. یایینلانماق.. yayımlanmaq [بلسیز ائیلیم] یایینلماق (فا: پخش شدن). یایین.. yayın [آد] یازیلی، سۆزلو و گۆرون تولو یاییم لانا هر شی، چاپ اولان و رادیو و تلویزیون دان یایین لانا وئرلیش لرین بۆتونو، نشر (فا: نشریات). publication یایین انوی.. yayyn evi [آد] درگی و کتاب کیمی شئیلری یایین لایان ویا ساتان قورولوش، کتاب یاییلان یئر (فا: انتشاراتی). یایین بالیغی.. yayın balığı [آد، دیرگی] یایین بالیغی گیللردن، باشی بۆیوک، آغزی گئیش، دری سی پیلک سیز، وُجود و اوزون، اتی لذتلی اولمایان بیر چای بالیغی (فا: نوعی ماهی). یایین بالیغی گیللر.. yayın balığı gillər [آد، دیرگی] اؤرنگی یایین بالیغی اولان دادلی سولاردا یاشایان بالیقلار سوؤو. silurus glanis یایینتی.. yayıntı [آد] ۱-یاییلش، داغیلش (فا: پخش). ۲-سیزان و یاییلان اؤچو ویا آخچی ماده. یایینج.. yayıncı [آد، ینتی کلمه] پروپاقاندا (فا: تبلیغ). propaganda یایینج لاما.. yayıncılaşma [آد] تبلیغ ائتمه (فا: تبلیغات). propagandism یایینج لاما.. yayıncılaşmaq [تائیرلی ائیلیم] تبلیغ ائتمک، رنکلاملا (فا: تبلیغ کردن). propagandism یایین حق.. yayın haqqı [آد] یایین جیلقددا یایینجی یا ویا یازارا عاید اولان حاق لار (فا: تجدید حق طبع بوسیله ناشر). یاییندیرما.. yayındırma [آد] یاییندیرماق ایشی. یاییندیرماق.. yayındırmaq [تائیرلی ائیلیم] فیکرینی و دقتینی بیر ایشدن اوزاق لاشدیرماق و باشقا یئرله جلب ائتمک ایستهمک. یاییندیرجی.. yayındırıcı [آد] یاییندیران، ایشیغین یایینماسینی ساغلاماق اؤچون قایناغین قاباغینا قویولان مختلف مسطح شئیلر. یایینلار.. yayınlar [آد] ۱-نشرلر (فا: نشریات). ۲-publications قازئت و درگی لر (فا: جرائد). newspapers یایینلما.. yayınlama [آد] نشر ائتمه (فا: انتشار). spreading abroad یایینلانماق.. yayınlanmaq [بلسیز ائیلیم] نشر اولونماق (فا: نشر شدن). یایینماق.. yayınmaq [تائیرسیز ائیلیم، ت] ۱-آرادان چیخماق، بویون قاجیرماق "تاپشیریلان ایشدن یایینماق یاخشی ایش دئییل" (فا: در رفتن). ۲-یایینلماق، فیکری بیر یئرله جلب اولماق "فیکری یایینماق" (فا: حواس پرت شدن).	یایین ینتی نلمه سی.. yayın yenilənməsi [آد] ینتیدن چاپ اولما (فا: تجدید چاپ). reprint یایینیق.. yayınıq [صفت] صاف اولمایان بیر سطحدن یاییلان و یانسیان ایشیق و بوجور شئیلر، یایینمیش (فا: پخش شده). یایینیم.. yayınım [آد] یایینما ایشی، یاییلیم (فا: پخشیدگی). یئ ها یئ.. ye ha ye [آد، دا] ۱-آردی کسيلمه دن یئمه، چوخ یئمه. ۲-کوتله وی حالدا رۆشوت یئمه، یئییب داغیتما و کورلما. (فا: بخور بخور). یئپ ینکه.. yep yekə [صفت] چوخ یئکه، لاپ یئکه. یئپ ینتی.. yep yeni [صفت] تاپ تازا، چوخ یئتی، لاپ یئتی. یئپه لک.. yepələk [صفت] یئله لک، یئله لک: ۱-نارین و اینجه، ظریف ۱-تازا توتولموش آلیجی قوشو اله اؤیره درکن اونون قاباغینا توتولان قوش. ۳-قاپاز آلتی. یئتدیک.. yetdik [صفت] چاتاجاق و کفایت قدر، چاتاسی (فا: بقدر کافی). یئتر.. yetər [صفت] ۱-امر شکلینده: کفایت ائدر، بسدیر "یئتر بو ایشلری گۆرمه" ۳-خبر شکلینده: کفایت ائدر، بسدیر "چۆرک ایکی گۆنلۆک یئتر" (فا: ، بس). Enough (نگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر). یئتر سایی.. yetərsayy [آد] حد نصاب. یئتر سیز.. yetərsiz [صفت] یئترلیگی اولمایان، یئتر اؤلچوده اولمایان (فا: غیر کافی). insufficient یئتیر سیزلیک.. yetirsizlik [آد] یئتر سیز اولما وضعیت، کفایت سیزلیک، باشاری سیزلیق (فا: عدم توانایی). ability.lack of یئترلی.. yetərli [صفت] ۱-یئترلیگی اولان (فا: لایق) ۲-یئته جک قدر-اولان، بیر گۆرۆی یئرینه یئتیرمه گوجو اولان (فا: کافی) sufficient یئترلیک.. yetərlik [آد] ۱-بیر ایش اؤچون گرکلی بیلگی صاحبی اولما وضعیت، لیاقت ۲-کافی اولما (فا: تکافو). to meet یئترلیک بلگه سی.. yetərlik bəlgəsi [آد] باشاری و اوزمانلیق بلگه سی. یئترلیک سیناوی.. yetərlik sinavı [آد] بیر ایشه آلینماق اؤچون یئترلیگینی گۆستره بیلمه سیناوی. یئترلیک.. yetərlilik [آد] یئترلی اولما وضعیت، یئترلیک، یئتری، گۆرۆینی یئرینه گتیرمه گوجو (فا: کفایت). یئتری سیز.. yetərisiz [صفت] باشاری سیز (فا: بی کفایت). inefficiency یئتک.. yetək [اؤزل آد] غایه، عامل.^۷ یئتکی.. yetki [اؤزل آد] یئتگی: سوروملوق، مهارت، مسئولیت.

يَتَكِين.. yetkin. [اؤزل آد] يَتَكِين : ۱- يَتَكِين، اَوْزَمَان ۲- اَتَكِيلَه-ييجی، چَكِيجی ۷.	يَتَن.. yetən. [آد] ۱- يَتَرَلی، يَتَكِين، اَوْسْتَا ۲- هَر يَتَن، هَر كَس.
يَتَكِين..- yetkin. [اؤزل آد] يَتَكِين / يَتِي / يَتِيك سۆزِيلَه دۆزَه لَن	يَتَهَرِينجَه.. yetərinca. [ظرف] گَر كَدِيگِي قَدَر، گَرَه يِينجَه، ايسْتَه دِيگِي قَدَر.
اينسان آدلاری: يَتَكِين خان، يَتَكِينالپ، يَتَكِيناي، يَتَكِيناي، يَتَكِينخان، يَتَكِينر، يَتَقُولِي، يَتِيكاي، يَتِيكبارس، يَتِيكبوغا، يَتِيكيمور، يَتِيكقوجا، يَتِيك اَوْزَان، يَتِيك اَوْز.	يَتَه نَك.. yetənək. [آد] باشارات، گۆرَه يِيلْمَه گۆج (فا: قابليت) ability {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبيدير}.
يَتِكِه.. Yetgə. [آد] اَوْتورِيته، سِلطَه، قِيْموت.	يَتَه نَك سِيز لِيك.. yetənəksizlik. [آد] يَتَه نَك سِيز اولما، قابليت سيز لِيك.
يَتِكِي بِلْگَه سِي.. yetgi bəlgəsi. [آد] بِيَر ايشِي گۆرْمَه يَه گۆرُولِي اولماغِي نِي گۆسْتَه رَن بِلْگَه (فا: بَر گَه صلاحيت).	يَتَه نَك لِي.. yetənəkli. [صفت] يَتَه نَه يِي اولان، قابليت لِيك، يَتَه نَك سِيز، يَتَه نَكِي اولما يان (فا: مستعد). talented
يَتِكِي سِيز لِيك.. yetgisizlik. [آد] يَتِكِي سِيز اولما وضعيتي.	يَتَه نَك لِيك.. yetənəklik. [آد] يَتَه نَك، استعداد (فا: استعداد). application
يَتِكِي لَن دِير مَك.. yetgiləndirmək. [تائير لي انيلم] بِيَر يِنِي يَتِكِي لِي قِيلْمَاق.	يَتَه نَك لِي لِيك.. yetənəklikli. [آد] يَتَه نَك لِي اولما وضعيتي.
يَتِكِي لَه مَك.. yetgiləmək. [تائير لي انيلم] يَتِكِي لَن دِير مَك (فا: صلاحيت دادن).	يَتِي.. yeti. [روح ب] ۱- ايشاندا دوشونمه، اَنلاما، اَلْقِيْلَامَا گۆج لَر يِنْدَن هَر بِيَرِي، يَتَه نَك ۲- گۆج (فا: توان). strength
يَتِكِي لِي يَار قِيچ.. yetgili yarıq. [آد] بِيَر دَعْوَا وَاختلافِي آچِيقلاما و چۆزْمَه يَه يَتِكِي سِي و گوجو و بِيْلگِي سِي اولان قاضي.	يَتِير مَك.. yetirmək. [تائير لي انيلم] ۱- يَتِيش دِير مَك، چَات دِير مَق ” بُو مَكْتوبو اونا يَتِير “ ۲- (س) بِيَر يَتَرَه يَتِيش مَك، چَات مَق ” اَوْزُونو اَوَه يَتِير “ (فا: رسيدن). to reach ۳- اَوِيود مَك، اَوِيَر مَك، تَعْلِيم و تَرِيْب بُو يَوْت مَك ” يَاخْشِي اَوُولاد يَتِير مَك “ ۳- بِيَر سِيَرَا كَلْمَه لَر لَه مَخْتَلَف اَفَادَه لِي مُرْكَب سۆز لَر دَوَز لَدِير ” دَقْت يَتِير مَك، دِيل يَتِير مَك، گۆز يَتِير مَك، يَتِير مَك، يَتِير مَك ” {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبيدير}.
يَتِكِين لَش مَك.. yetginləşmək. [تائير سيز انيلم] اولقون لاشماق.	يَتِيرَن.. yetirən. [صفت] چَات دِير اَن، يَتِيش دِير اَن (فا: رساننده). bearer
يَتِكِين لِيك.. yetginlik. [آد] اولقونلوق، كَمَال، مَكْمَلِيَت، يَتِكِي سِيز، يَتِكِي سِي اولما يان (فا: كَمَال). perfection	يَتِير يِيجِي.. yetirici. [صفت] يَتِيرَن، و تَرَن، يَتِيش دِير اَن.
يَتِمَك.. yetmək. [تائير سيز انيلم] ۱- چَات مَق، يَتَر لِي اولماق، بِيَر اَوُز لِيگِي گَر كَلِي قَدَر اولماق، كافي اولماق، يَتَر لِي اولماق ” گوجو يَتِمَك، پاراسي يَتِمَك “ (فا: تَكَافو يَافْتَن). ۲- يَتِير مَك، يَتِيش مَك، چَات مَق ” يَاشِي يَتِمِيشَه يَتَدِي “ (فا: رسيدن). to reach {دِيوان لَغَات تورك دَه ايشله نيبيدير، سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نيبيدير}.	يَتِير يِل مَك.. yetirilmək. [بلسيز انيلم] چَات دِير يِل مَق.
يَتَمَن.. yetmən. [صفت] اولقون، گَلِيش كِين، اَوْز مَان، يَتَر لِي، يَتَه نَك لِي.	يَتِير يِل مَك.. yetirilmək. [بلسيز انيلم] اَوْرَه تِيل مَك، اَيْتِيل مَك.
يَتَمَه.. yetmə. [صفت] يَتِيش مِيش، يَتَكِين (فا: تَكَافو). to meet	يَتِير يِل مَك.. yetişdirim. [آد] يَتِير يِل مَك ايشِي، بَسْلَدِير مَه.
يَتَمِيش.. yetmiş. [ساي] سايي دا اَلْتِمِش دوققوزدان بِيَر اَرْتِيق (فا: هفتاد) seventy {گۆك؛ يَتَمِيش و يَنْدَدِي كَلْمَه لَرِي اَراسِيندا كُو كَدَاش لِيق گۆرُونور}.	يَتِير يِل مَك.. yetişdirici. [صفت] اَوْرَه تِيجِي، بَسْلَه يِن، تَوْلِيد اَنْدَن، اَوْرَه تَن.
يَتَمِيش لِيك.. yetmişlik. [آد] اِيچِينْدَه يَتَمِيش دانا اولان، يَتَمِش يَاشِيندا.	يَتِير يِل مَك.. yetişdirmə. [آد] وَا رَدِير مَا، بِيَر يَتَرَه يَتِير مَه.
يَتَمِيش يِنجِي.. yetmişinci. [صفت] سِيَرَا سايي لاردا اَتَمِش دوققوزونجو سايي دان سَوْنَرَا كِي سايي (فا: هفتادم). seventieth	يَتِير يِل مَك.. yetişdirilmək. [بلسيز انيلم] اَوْرَه تِيل مَك، اَيْتِيل مَك.
	يَتِير يِل مَك.. yetişdirim. [آد] يَتِير يِل مَك ايشِي، بَسْلَدِير مَه.
	يَتِير يِل مَك.. yetişken. [صفت] يَاخْشِي يَتَمِيش مِيش (فا: رسيدنه).
	يَتِير يِل مَك.. yetişgin. [صفت] اَوُلْدو قِجَا يَتَمِيش مِيش، اولقونلا شَمِش، اَوُلْمَه چَاغِي نَا گَلْمِش (فا: رسيدنه). improten
	يَتِير يِل مَك.. yetişginlik. [آد] يَتِير يِل مَك ايشِي، بَسْلَدِير مَه.

يئتیشمک.. yetişmək [تائیرسیز ائيلم] ۱- يئتیمک، يئتیرمک، وارماق قووشماق، چاتماق "ایشینه يئتیشدی" (فا: رسیدن). ۲- to reach- بۇيۇمک، ياشاماق، زامانیندا يیتیمک، يئتگین اولماق "اون ياشینا يئتیشدی". ۳- ياردیم ائتمک "اؤه ياخشى يئتیشیردی". ۴- چاتماق، کفات ائتمک "چۆرک هامى يا يئتیشدی". ۵- يئتیش و يئتیشیر شکیلنده بسدير و کفات ائندر مفهوم وئریر "يئتیشرداهى دئمه بۇجور سۆزلر". {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	يئىددى.. yeddi [سايى] آلتى دان سونراكى سايى (فا: هفت) seven {يئىددى سۆزونون اسكى دن كمالا يئتيرمه بير مفهوم وارايدى ومحتملا يئتيمك سۆزيله ايلگيليدير ^۵ ، گۆيتۆرك داش يازى لاريندا ايشله نييدير، سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نييدير}.
يئتیشمەمیش.. yetişməmiş [صفت] كال (فا: كال). unripe green. يئتیشمیش.. yetişmiş [صفت] ۱- گرەيى قدر بۇيۇموش، اولقون لاشميش (فا: رسیده) ۲- improten- گليب چاتميش، واصل arrived يئتیشيلمک.. yetişilmək [تائیرسیز ائيلم] يئتیشمک. يئتیشيم.. yetişim [آد] يئتیشمه وضعيتى.	يئىددى آچيلان.. yeddi atılan [آد] تاپانچا نوعو (فا: تپانچه). pistol. يئىددى آچيلان.. yeddi açılan [آد] تاپانچا نوعو (فا: تپانچه). pistol. يئىددى آيلىق.. yeddi aylıq [آد] ۱- يئىددى آي سۆرن. ۲- يئىددىنجى آي بۇيلولوقدان سونرا آنادان اولان اوشاق.
يئتيقارا.. yetiqara [تاريخى اؤزل آد] ۱- يئىددى+قارا ۲- يئتى+قارا ۳- يئنى سئى يازيت لاريندا آدى گئچن بير بگ ^۷ . يئتیک.. yetik [صفت، ت] ۱- يئتیشميش، اريشميش، بۇيۇموش. ۲- ييلگى لى، بلد، تانيش، تانيان.	يئىددى اقليم دونيا.. yeddi iklim dünya [آد] بۆتون عالم، آچون. يئىددى اورۇغ.. yeddi uruğ [آد، خ] يئىددى اوروق : قازاق كيچيؤز بۇلوگو اويماق و بوى لارينداندير ^{۸۱-۱۵۸} .
يئتیکلىک.. yetiklik [آد] يئتیک اولما، تانيش اولما، بلدليک. يئتيم.. yetim [آد، عربجه] ۱- آتاسى ويا آناسى اؤلوموش، آتا آناسى اولمايان (فا: يتيم). ۲- an orphan. (مچ) يازيق، فاغير. يئتيم آغولو.. yetim ağulu [آؤزل آد] خوى دا كند آدى.	يئىددى ايللىک.. yeddi illik [صفت] ۱- يئىددى ايل سۆرن. ۲- يئىددىنجى يئىددىک، هفته.
يئتيمجه سينه.. yetimcəsinə [ظرف] يئتيم کيمى. يئتيمجه.. yetimçə [آد] باديمجان، يئر آلما وسوغاندان يئيشيريلن بير يئتمک.	يئىددى جانلى.. yeddi canlı [آد] چوخ گوجلۇ، بيرچوخ حادثه لردن ساغ چيخان کيمسه (فا: هفت جان).
يئتيمچىلىک.. yetimçilik [آد] يئتيم بۇيۇتمک له ياشاما "آنالارى اؤلندن سونرا اوشاقلارى بۇيۇدەرک يئتيم چيلىک له گئچيندیلر". يئتيمخانانا.. yetimxana [آد] يئتيم لرائوى (فا: يئيمخانه). orphan asylum يئتيم سئگاه.. yetim segah [آد] آذربايجان موغام لاريندان بير يئنين آدى.	يئىددىجە.. yeddicə [آد] ۱- يالئيز يئىددى، تک يئىددى. ۲- باخ: يئىددىک، هفته.
يئتيم لر ائوى.. yetimlər evi [آد] يئتيم لر ساخلائيلا ن يئر، يئتيم خانانا. يئتيم لشمک.. yetimləşmək [تائیرسیز ائيلم] يئتيم اولماق. يئتيم ليک.. yetimlik [آد] آتا و آناسى اولمايان اوشاغيرن وضعيتى. يئتيم يئسسیر.. yetim yessir [آد] ۱- آتا آناسيز اوشاقلار، يئتيم لر ۲- يوخسۇللار.	يئىددى داش.. yeddidaş [آد] اوشاقلار آراسيندا داشلا اوينانان بير اويون.
يئتيم لشمک.. yetimləşmək [تائیرسیز ائيلم] يئتيم اولماق. يئتيم ليک.. yetimlik [آد] آتا و آناسى اولمايان اوشاغيرن وضعيتى. يئتيم يئسسیر.. yetim yessir [آد] ۱- آتا آناسيز اوشاقلار، يئتيم لر ۲- يوخسۇللار. يئتینگن.. yetingən [صفت] قانيق، قانع.	يئىددى قات.. yeddiqat [آد] يئىددى قاتى اولان (فا: هفت لا). sevenfold يئىددى قارداش.. yeddiqardaş [سن، گۆب] بۇيۇک آيىنى تشکيل وئرن يئىددى اولدۇز (فا: دب اکبر).
يئتيمک.. yetinmək [تائیرسیز ائيلم] اکتفا ائتمک، بيرشئى يئر قدر گۆرمک.	يئىددى قول.. yeddiqol [آد] يئىددى ضلعى اولان (فا: هفت ضلعى).
	يئىددى قيفيل آلتيندا ساخلا نماق.. yeddi qıfıl altında saxlanmaq [تائیرسیز ائيلم] برک برک گيز له ديلمک.
	يئىددىک.. yedik [آد] هفته، يئىددى گونلۇک سۆره (فا: ~). week {يئنى کلمه}.

یئدیلمک..yedirilmək [آد] ۱-یئدیلمک ایشی. ۲-یاغ، کیریش و کندیردن دوزهلن و سو بورولارینی بیر بیرینه توتدورما یا یارایان معجون.	یئددیک گونلری..yeddik günleri [آد] هفته گونلری: آراشدیرماچی بهرام اسدی، هفته گونلرینی شنبه دن جوما یا قدر بئیله وئریبیر "یئللی گون، سوئت گونو، دوزگونو، آرا گون، اودگونو، سوگونو، آینی گون" ۱۶، نداکامران کشتیبان، ایترنت ده همان آدلاری وئرهک، سوئت یئرینه توپراق و آینی یئرینه آدینا کلمه سینی وئریبیر، قونشو اؤلکه لر و گله نکلری گۆز اؤنونه آلاراق یئددیک / هفته گونلری - آشاغی سیرایلا اویقونراق دیر: "یئللی گون (جومارتسی، شنبه)، سوئت گونو (بازار)، دوزگونو (بازارتسی)، آراگون، اودگونو، سوگونو (جوماشامی)، جوما".
یئدیلمک..yedirilmək [بلسیز انیم] یئدیلمک ایشی گؤرولمک.	یئددیکلیک..yeddiklik [آد] ۱-هفته لیک "یئددیکلیک قازتیه و درگی". (فا: هفتگی).
یئر..yer [آد] ۱-یئر اؤزو، اؤزه رینده یاشادیغیمیز یئر کۆره سی "آی یئرین اطرافینا دولانیر" (فا: کره زمین). ۲-earth - اوتوردوغوموز توپراق، اؤلکه "بابالاریمیزین قالدیغی یئرلر" (فا: سرزمین، منطقه). ۳-land, place, region - بیر اؤزل استفاده اؤچون آیریلیمیش بؤلوم، ائو ویا اکین و هر بللی ایش اؤچون آیریلیمیش ساحه "اکین یئر، اوتوراجاق یئر". ۴-ایز، اثر، بیر شئین آیریجا حصه سی، ایش یئر، گؤرو یئر "پالتارین ییرتیق یئرلری، یارا یئر" ۵-یورغان دؤشک و یاتاجاق شئی "یئر سالماق". ۶-قاب، کیسه و بوجور شئیلرین ایجری سینده شئی اولمادان چکی سی "یئرینی چکمک". ۷-آیری اولاراق گؤتوروله ییلن و ساییلایلن هر شئی. ۸-دوروم، وضعیت "سن منیم یئریمده اولسایدین نئیلر دین؟" (دیوان لغات تورک و سنگلاخدا ایشلنمیدیر؛ بو کلمه سومرجه ده اثریدو اولاراق دونیانین بوتون دیلرینده مختلف دئییشلرده ایشلنمکده دیر: "آرامی دیلینده آراتتا، اینگیلیزجه: earth، عربجه: عرض، یونانجدا: ژئو jeo و آوروپا دیلرینده: ...erda"; یئر ویا ایر سؤزو مکان معناسیندا ایران، ایروان، ایرانا و ایرمک کیمی سؤزلرین اولینده ایشلنمیدیر، اشاره اولونمالیدیر کی بو کلمه اصلینده تورکجه ایرمک سؤزوندن آیینمالیدیر و یئتیشیلن و اوتورولان یئر دئییلیر، بو کلمه مجازا یئتیشیلن و اوتورولان و ساکین اولان نوقطه نی گؤسته ره رک او نقطه یئر ویا ایر آدلانیبیر).	یئددیلر..yeddilər [آد] یئددی کیشیلیک بیر توپلولوغا وئریلن آد.
یئددیلی..yeddili [صفت] یئددی دانالی (فا: هفت گانه). the seven	یئددیلیک..yeddilik [صفت] ۱-یئددی سی بیر آرادا. ۲-یئددی گؤنلۆک، یئددیکلیک، یئددی گونده بیر یاییشلانان "یئددیلیک (یئددیکلیک) قازتیه و درگی". (فا: هفتگی).
یئددی مین..yeddi min [آد] سایه یئددی کره مین، اؤچوز مین.	یئددینجی..yeddinci [صفت] سیراسایی لاردا آلتینجی دان سونراکی سایه (فا: هفتم). seventh
یئددی یوز..yeddi yüz [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوز دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundred	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصدم). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth
یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth	یئددی یوزونجو..yeddi yüzüncü [سایه] آلتی یوز دوقسان دوقوزونجو سایه دان سونراکی سایه (فا: هفتصد). seven-hundredth

بئىلەكى سىستېماتىك اولاراق چالشيىرلار ايلكجه فارس ديلينه اويدورما بىر سؤيله نيش و آتلام وئرسىنلر و امكانى اولمادىغى حالدا كوردجه وسونرادا ارمنيجه دن اويدورما بىر آد تاپاراق كلمه نى توجيه ائسيىنلر و سونوندا يئنە دە بو ايشده معناسيز اولاندا كلمه نى تانيماز ويا حداقل باستانى ويا اوروپايى ديللره باغلايرلار و بو حاقد ا راحتجه سينه يالانچى ترجمه لره و تحريف اولونموش سؤزلره اشاره ائديرلر ، مثلاً اونلارين ان معروف مورخلى كسرى، عنايت الله، جعفر شعار و آيريلارى راحتليكله ابن حوقل، دن يالان بىر سؤز نقل ائدهرك آذربايجانليلارين فارس اولدوغونو ثبوت ائتمگه چالشيىب و يالان بىر سؤز اوزرينده كتابلار يازيرلار حالبوكى سؤزون اساسى قوندارما سؤزدور، يئنە دە اشاره اولونمايديركى اونلار بوتون ترجمه لر يئنە دە بو يارامازلىغى سؤزدورولر، اؤرنك اؤچون بونو امينه پاكروان، ين يازدىغى "عباس ميرزا و آذربايجان" كتابى نين ترجمه سينده گؤرمك اولار، بو كتابدان ايكى ترجمه فارس ديلينده يايىلييدىر، جالبديركى هر ايكي سينده ده كتابين آيندا آذربايجان سؤزو حذف اولونوبدور و كتابين ايچينده ده آذربايجان حاقد ا يازيلان بوتون سؤزلر يا كؤكوندن سيلينيدير ويا تحريف اولاراق آيرى مفهوما يازيليدير. بوموضوع عينا يئر آدلاريندا دا صادق اولاراق، آراشديرمالاردا دقته آليىنمايدير.	يئر آلمادولماسى..yer alma dolması [آد] آزجا پشميش يئر آلمانين ايچىنى بوشالداراق و اونا قيمه، ات، سوغان، جعفرى، اؤن، زعفران، يومورتا، دولدوروب پيشيرهرك حاضرلانا بىر يئمك.
يئر آلماسى..yer alması [آد، ييتكى] توپلاشيق سولاردان، كؤك ساپلارى يومرو، ييه جك اوچون اؤنملى بىر ييتكى (فا: سيب زمينى ترشى). helianthus tuberosus	يئر آلماكوكوسو..yer alma küküsü [آد] يومورتا، اؤن، زعفران و جويىز ايچى كيمى شيلرى قاتاراق و قيزارداراق حاضرلانا بىر يئمك.
يئر ائتمك..yer etmek [تائيرلى ائيلم] سيغديرماق، يئرلشديرمك (فا: سؤزدور، يئنە دە اشاره اولونمايديركى اونلار بوتون ترجمه لر يئنە دە بو يارامازلىغى سؤزدورولر، اؤرنك اؤچون بونو امينه پاكروان، ين يازدىغى "عباس ميرزا و آذربايجان" كتابى نين ترجمه سينده گؤرمك اولار، بو كتابدان ايكى ترجمه فارس ديلينده يايىلييدىر، جالبديركى هر ايكي سينده ده كتابين آيندا آذربايجان سؤزو حذف اولونوبدور و كتابين ايچينده ده آذربايجان حاقد ا يازيلان بوتون سؤزلر يا كؤكوندن سيلينيدير ويا تحريف اولاراق آيرى مفهوما يازيليدير. بوموضوع عينا يئر آدلاريندا دا صادق اولاراق، آراشديرمالاردا دقته آليىنمايدير.	يئر ائتمك..yer etmek [تائيرلى ائيلم] سيغديرماق، يئرلشديرمك (فا: گنجاندن). to insert
يئر ائششى..yer eşşeyi [آد، ديركى] بىر نوع انبورلو بؤجك.	يئر ائشنى..yer eşən [آد، ديركى] بؤجكلره بسله نن بالجا ممه لى حثيوان.
يئر اؤلجومو..yer ölçümü [آد] ژئودزى.	يئر ائلمك..yer elemək [ف] ۱- (س) اؤزونە يئر توتماق ۲- (ل) بىر شىي يئر يئنە قويماق، يئرلشديرمك، يئر وئرمك.
يئر ائجىرى..yer ənciri [آد] واخيتندان اول عمله گلن و تئز يئتيشن ائجىر.	يئر اؤزۈ..yer üzü [آد] يئر يووارىنين اؤستو، يئر قابيغى.
يئر اؤزوندىن گؤتورمك..yer üzündən götürmək [تائيرسىز ائيلم] يوخ ائتمك، آرادان قالديرماق.	يئر اؤزوندىن گؤتورولمك..yer üzündən götürülmək [تائيرسىز ائيلم] يوخ ائيلمك.
يئر اؤزوندىن يوخ اولماق..yer üzündən yox olmaq [تائيرسىز ائيلم] يوخا چيخماق.	يئر اؤستو..yer üstü [صفت] توپراغين اوست طرفى.
يئر اويناماق..yer oynamaq [تائيرسىز ائيلم] يئر ترپنمك، زلزله اولماق.	يئر بؤلوشومو..yer bölüşümü [آد] مولك بؤلوشومو (فا: تقسيم اراضى). land distribution
يئر بايرىر كؤ..yer bayırku [اؤزل آد] اينسان آدى، باخ: يئر + باى + اؤر قو.	يئر بايرىر كؤ..yer bayırku [اؤزل آد] بىر تۆرك بويو اولاراق گؤى توركلر زامانى ياشايرديلار و باشچىلارى اولوغ ايركىن uluğ
يئر آلتى دونياسى..yeraltı dünyası [آد] غيرقانونى ايشلرى گرچك لشديردىگى و گؤردوگو اورتام.	يئر آلتى سولارى..yeraltı suları [آد] گئچيريملى يئر قاتمانلاريندا ييغيشان سولار.
يئر آلتى قايناقلارى..yeraltı qaynaqları [آد] نفت گاز كؤمور-- كيمى يئر آلتيندا اولان ديرلى خام اؤرونلر.	يئر آلتى..yer alma [آد، ييتكى] باديمجان گيللردن، گؤدهسى بوجاقلى، ياپراقلارى مات ياشيل، چيچكلرى باغلام ييچيمينده بىر يئر باغلانميش، بىر ايللىك بىر ييتكى، قارتوپو (فا: سيب زمينى).
	potato, Solanum tuberosum

یۇرۇن گۆیه قدر.. yerden göyə qəder [صفت] سون درجه.	بوغا بۇدراچ buğa budraç اؤندرليگينده قاراخانلارلا ساواشميشدى و باشچى لارى اسير دۆشموشدور ^{۸۵} .
یۇرۇن يۇره وۇرماق.. yerden yere vurmaq [تائيرلى انيلم] هتچ ائتمک، پۇچا چيخارماق.	یۇربگ.. yərbəy [اؤزل آد] اينسان آدى، باخ: يتر + بگ ^۷ .
یۇرۇنبالانى.. yerdonbalanı [آد، ييتگى] گۆبهلكلر قۇرپونا داخل اولان و يتر آلمایا اوخشار ميوه سى و خوش دادى اولان بير ييتگى.	یۇربه يۇر.. yərbeyer [ظرف] هريرى اؤز يترينده.
یۇرده قالانى.. yerde qalanı [آد] باشقالارى.	یۇربه يۇر ائتمک.. yərbeyer etmək [تائيرسىز انيلم] هرشئى اؤز يترينه قويماق، يترلشديرمک.
یۇرده قالماق.. yerde qalmaq [تائيرسىز انيلم] جزاسيز قالماق، باخيم سيز قالماق.	یۇربه يۇر اولماق.. yərbeyer olmaq [تائيرسىز انيلم] يترلشمک، يترينده قرار تاپماق.
یۇردىبلى.. yerdibli [ظرف] بوتونلوکله، تاماميله، کؤکوندن.	یۇربيجيم yerbiçimilimi [آد] ژئومورفولوژى.
یۇردىيىشديرمه.. yer dəyişdirmə [مت] بير ايشلم ده ايکى پارامترين بيريريله يترلرينين دىيشمه سى (فا: اصل جابجايى).	geomorphology یۇربيلمنى.. yerbilməni [آد] يتر اؤزمانى.
یۇردىيىشمک.. yer dəyişmək [تائيرلى انيلم] يۇربه يتر اولماق (فا: جابجا کردن) to change	یۇربيليمى.. yerbilimi [آد] يترين لای وقاتلارنى اينجه له ين ييليم، ژئولوژى.
یۇردىيىشمه.. yer dəyişmə [آد] ۱- اولدوغو يتردن آيرى يۇره کئچمه، يۇربه يتر اولما (فا: جابجا). displacement, replacement ۲-	یۇربيليمسل.. yerbilimsəl [صفت] ژئولوژىک، يۇربيليم ايله ايلگى لى اولان.
(ديل ب) ايکى بنزر حرفلرين بيريرينه دىيشمه سى: واغزال / واغزال، توپراق / تورپاق.	یۇرپولو.. yerpulu [آد] بير يۇرده قالماق اؤچون وئرلن پول.
یۇردىيىشمى.. yer dəyişimi [آد] يتر عوض له مه (فا: تغيير مکان) displacement	یۇربه نگ.. yerpənək [آد، ييتگى] باخ: يئلپه نک (فا: خیار، گل به سر).
یۇرسارسينتسى.. yərsarsıntısı [آد] دئپر، تريم.	یۇربيراساسى.. yer pırasası [آد، ييتگى] باللى بالاگيللردن، کؤتو قوخولو بير ييتگى، آسلان قويروغو (فا: گياهيست).
یۇرسارماشيغي.. yərsarmaşığı [آد، ييتگى] يۇرده سؤرونن خیردا آچيق گؤى و قيرمیزی ویا آغ چيچگى اولان چوخ ايلليک بير نوع سارماشييق ييتگى سى، پيشيک نعناسى. glochoma	یۇرپيردهمک.. yerpirdəmək [تائيرسىز انيلم] قيميلداماق.
یۇرساريمساغي.. yərsarımşağı [آد، ييتگى] باللى بالاگيللردن، رطوبت لى يترلرده ييتشن بير ييتگى (فا: نوعى گياه).	یۇرتيرپمى.. yertərpəmi [آد] يتر دئپرمى، يتر سارسينتسى سى، زلزله.
یۇرساققیزی.. yərsaqqızı [آد] ييتوم.	یۇرتوتماق.. yer tutmaq [تائيرسىز انيلم] ۱- بير يىرى و ساحه نى اشغال ائتمک. ۲- رول اويناماق "جبارلى اثرلرينده، قادينلار گؤرکملی يتر توتور".
یۇرسالماق.. yərsalmaq [تائيرسىز انيلم] ۱- اؤزوننه يتر توتماق. ۲- (ل) ياتماق اؤچون ياتاق حاضرلاماق.	یۇرتوتو.. yertutu [آد] باخ: چييه لك.
یۇرسروى سى.. yərsərvəsi [باخ] يتر چامى.	یۇرتوتو مۇرباسى.. yertutu morabası [آد] بو ميوه نى قاينادارق، شکر، آيرى شئيلر قاتاراق دوزه لن بيرنوع مربا، "چييه لك مۇرباسى".
یۇرسل.. yərsəl [صفت] يترله ايلگى لى.	یۇرچوکونتوسو.. yer çöküntüsü [آد] چؤکونتوسو اولان يتر.
یۇرسوب.. yərsüb [اؤزل آد] گئچميش تۆرکلرده بير تانرى آدى ^{۱۲} . {يتر+سو}.	یۇرچامى.. yərçamı [آد، ييتگى] ۵-۱۰ cm اوجاليقد، ليمون سارى سى، اوتسو، يترسروى سى (فا: ماش دارو) ajuga chamepitrys
یۇرسورمک.. yərsürmək [تائيرلى انيلم] شوخوملاماق (فا: شخم زدن).	یۇرچرده گى.. yərçərdəyi [گؤى ب] يتر چوده يى: يتر مرکزينده توپلانميش اولان چوخ سيخى يووارلاق نسنه (کؤتله).
ploughman یۇرسورمه.. yərsürmə [آد] شوخوملاما (فا: شخم). blough	یۇرچکيمي.. yərçəkimi [فيزيک] يتر جاذبيه سى.
یۇرسيز.. yərsiz [صفت] ۱- يىرى و يوردو اولمايان. ۲- اويقون سوز، يترينده دوز دئييلمين سؤز، (فا: نابجا). out of place	یۇردن اوجا.. yerdən uca [آد] اوشاقلار آراسيندا قورد قوزو اولاراق اوجا يۇره آياغين قويان قورد طرفيندن توتولاييله مييين بير اويون آدى.
	یۇردن چيخما.. yerdən çıxma [صفت] يتر آلتندان و قازيلاراق تاپيلان شئى.

یئرسیز چیخماق..yersiz çıxmaq [تائیرسیز انیلم] بیر ایشده ویا بیر اویوندا اصلی سرمایه و یا تیریمی الدن وئرمک، اودوماق.	یئرکلمی..yerkələri [آد، ییتگی] کؤ کو شلغم کیمی شیشگین کلم-نوعو(فا: کلم)
یئرسیزلیک..yersizlik [آد] ۱-یئری و یوردو اولما و وضعیتی. ۲-اویقون سوزلوق (فا: بیخودی). ecstasy	یئرگشیزی..yer geşnizi [آد، ییتگی] بیر نوع زهرلی یا بانی ییتگی.
یئرسیز یوردسوز..yersiz yurdsuz [صفت] ۱-ئوسیز ائشیک سیز، باریناجاق یئری اولمایان. ۲-مکان سیز (فا: لامکان). omnipresent	یئرگۆبه لگی..yer göbəleyi [باخ] دؤنبلان.
یئرسیز یوواسیز..yersiz yuvasız [باخ] یئرسیز یوردسوز.	یئرگۆی..yergöy [آد] دؤنیا، کاینات، ائورن.
یئر ظرفی..yerzərfi [آد] مکان ظرفی (فا: ظرف مکان) adverb of place	یئرگۆیه سیغماما..yergöyə sıgmamaq [تائیرسیز انیلم] چوخ سئوینمک.
یئر فی..yerfi [اؤزل آد] قوبادا کند آدی ۲۴۰.	یئرگۆج..yergüc [اؤزل آد] خاچماز، دا کند آدی ۲۴۰.
یئر فیس دیگی..yerfisdığı [آد، ییتگی] باقلاگیلردن ایستی یئرلرده ییتیشن چیچک لری توپراغا قویلاناراق باقلاسو اؤرون وئرن کیچیک بیر ییتگی (فا: بادام زمینی). arachis hypogaea	یئرگی..yergi [آد، باخ: یئر مک] بیرینین ویا بیر شئین کؤتولویونو بیلدیرن یازی ویا سؤیله نیش (فا: هجویه، هجو).
یئر فیندیگی..yerfindığı [آد، ییتگی] باخ: یئر فیس دیگی.	یئرگیچی..yergiçi [صفت] یئرگی سؤیله ين (فا: هجو کننده).
یئر قابیگی..yerqabığı [آد] یئر اوزو، یئرین اوست قابیگی و اؤزه رینده قارالار و دنیز لر اولان بؤلوم (فا: پوسته زمین) earth's crust	یئرگیچی لیک..yergiçilik [آد] یئرگی سؤیله مه (فا: هجویه).
یئر قاتی..yerqatı [آد] توپراق اولان قات، یئر لایه سی.	یئرگی له ییگی..yergiləyici [آد] یئرگی اؤزل لیگی اولان.
یئر قارا..yerqara [تاریخی اؤزل آد] قارا توپراق؛ آلتای داستانلاریندا بیر بگ آدی ۷.	یئرگیله سی..yergiləsi [آد، ییتگی] قوش اؤزومو (فا: گیاهیست). arachis
یئر قازان..yerqazan [صفت] یئر سؤکن آراج ویا کیمسه.	یئرگی له مک..yergiləmək [آد] یئرگی یازماق.
یئر قوردو..yerqurdu [آد] یومشاق توپراقلاردا و چیمین لیکلرده یاشایان و یئری دلیک دلیک ائده رک ییتگیله هاوا و سو یئتیرمه سی اؤچون یارارلی بیر حیوان (فا: کاتریلار). caterpillar	یئرگین..yergin [اؤزل آد] محزون، حوزونلو، بوینو بوکوک ۷.
یئر کدیک..yerkədik [اؤزل آد] اسماعیلی دا داغ آدی (۲۳۱۸) ۲۴۰.	یئرل..yerəl [آد] بلیرلی بیر یئرله ایلگی لی اولان، محلی، موضعی local
یئر کؤکۈ..yerkökü [آد، ییتگی] ساری قیرمیزی رنگلی، اوزون مخروط ییچیملی میوه لی، یشمه لی، تره وز بیر ییتگی، کئشیر (فا: هویج). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیب دیر}.	یئرل سئچیملر..yerəl seçimler [آد] محلی سئچیملر (فا: انتخابات محلی).
یئر کؤکۈ پیلوو..yerkökü pilovu [آد] لوییا پیلوو کیمی اولاراق لوییا عوضینه یئر کؤ کوندن استفاده اولونور.	یئرلشدیرمک..yerləşdirmək [تائیرلی انیلم] یئرلشمه سینى ساغلاماق، یئر به یئر ائتمک (فا: گنجاندن). to put, to insert
یئر کؤ کوخوروشتو..yerkökü xurustu [آد] دوغراق یئر کؤ کونو قیزاردیب اونا ات، رُب و قورا آرتیراراق حاضرلانا بیر نوع خوروش (فا: خورشت هویج).	یئرلشدیریلیمک..yerləşdirilmək [بلسیز انیلم] یئر به یئر ائدیلیمک.
یئر کؤ کۈدولماسی..yerkökü dolması [آد] آزجا پشیمش یئر کؤ کونون ایچینی بوشالداراق و اونا قیمه ات سوغان و لپه یا دوپو دولدوراراق و پشیره رک حاضرلانا بیر یئمک.	یئرلشمه..yerləşmə [آد] اسکان تاپما (فا: سکنى). abode
یئر کؤ کۈمر باسی..yerkökü morabbası [آد] بو میوه نی قایناداراق، شکر، آیری شئیلر قاتاراق دوزه لن بیر نوع مربا.	یئرلشدیریمک..yerəlləşdirmək [تائیرلی انیلم] یئرل حالا گتیریمک، یوره سل لشدیریمک.
	یئرلشمک..yerəlləşmək [تائیرسیز انیلم] یئرل حالا گلمک، محلی اؤزل لیگی تاپماق.
	یئرل له مک..yerəlləmək [تائیرلی انیلم] یئرل حالا گتیریمک. localization
	یئرلیم..yerləm [آد] باخ: مختصات (فا: موضع). place

یئرلەشمک..yerləmləşmək [تائیرسیز ائیل] یئرل حالینا گلمک.	یئرلیلیک..yerlilik [آد] یئرلی اولما، بیر یئرە باغیملی لیق.
یئرلە بیر ائتمک..yerlə bir etmək [تائیرلی ائیل] داغیتماق.	یئرلی یئرسیز..yerli yersiz [صفت] ۱- یاخشی پیسی بیر یئرە، هامی لیقلا. ۲- (ظ) اویقون سوز و دوزنسیز بیر بیچیمده.
یئرلە بیر اولماق..yerlə bir olmaq [تائیرسیز ائیل] یئرە تۆکولمک، داغیلماق.	یئرلی یئرینده..yerli yerində [ظرف] اولدوغو یئرە، اؤز یئرینده، دوزنلی یئرە اوتورموش اولموش "هرکس یئرلی یئرینده اوتورسون".
یئرلەشن..yerləşən [صفت] مُستقر اولان (فا: مستقر). settled	یئرلی یاتاقلی..yerli yataqli [ظرف] گئنیش و آیریتی لی، چوخ بۆیوک، هامی.
یئرلەشیک..yerləşik [صفت] ۱- بیر یئرە اییجه یئرلشمیش، اوتورموش (فا: مسکون). ۲- habitable	یئرلی یاتاقلی..yerli yataqli [ظرف] گئنیش و آیریتی لی، چوخ بۆیوک، هامی.
یئرلەشیکلیک..yerləşiklik [آد] یئرلەشیک اولما اؤزللیگی.	یئرمالی..yermali [صفت] یئرلی اؤرونو.
یئرلەشیلمک..yerləşilmək [بلسیز ائیل] یئرلشمک ایشی گۆرولمک.	یئرمانتاری..yermantari [باخ] دوتبالان.
یئرلەشیم..yerləşim [آد] یئرلشمە ایشی (فا: اسکان). settlement	یئرکمک..yermək [تائیرلی ائیل] بیر شئین کۆتولویون سؤیلمک، هجو ائتمک {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، یارماق سؤزوندن آلینمادیر}.
یئرلەشیم آلانی..yerləşim alanı [آد] یئرلەشیم یئر، سئچیلن بۆلگه و یئر.	یئر مومو..yermumu [یئر] دۇغال پارافین، هیدروکربنلاردان دوزەلن بیر نوع موم.
یئرلەشیمچی..yerləşimci [صفت] اسکان تاپان (فا: مقیم). resident	یئر مەجی..yerməci [آد] یئر مە وپسەلەمە خوئیو اولان.
یئرلەمک..yerləmək [تائیرلی ائیل] یئرلشدیرمک (فا: جاکردن). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبدر}.	یئر هۆرۈمچگی..yerhörümçəyi [آد، دیرگی] توپراق اۆزە ینە آغینی دۆشە ین ایری بیر نوع هۆرۈمچک mygale avicularia
یئرلی..yerli [صفت] ۱- بیر یئرە دوغوب بۆیوموش و یئرلشمیش، بیر یئرین اهالی سی، بللی بیر بۆلگه ده یتیشن (فا: بومی). ۲- native	یئرە آتماق (توللاماق)..yerə atmaq (tullamaq) [تائیرلی ائیل] ایشیگه آتماق.
یورد ایچینده دوزەلن هر شئی.	یئرە باتاسان (باتسین)..yerə batasan (batsın) [اۆنل] قارغیش افاده سی.
یئرلی رقص..yerli rəqs [اۆزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، زاگاتالادا، گاخ، بالاکن رایونلاریندا ان گئنیش یایلمیش رقصدیر. قایتاغی ریتیمینده دیر. اونون مثلودییاسی بیر نئچه حیصه دن عیبارتدیر ۲۴۵.	یئرە باتماق..yerə batmaq [تائیرسیز ائیل] آدی سوراغی قالماق.
یئرل یۆنەتیم..yerəl yönətim [آد] یئرل خالق ین یۆنەتدیکلری ایشلر و یوللار.	یئرە باخان..yerə baxan [آد، ص] ظاهراً ساکت دینمز وایچینده فتنه لی و حیلە لی اولان آدام "سویون لام آخانی، آدامین یئرە باخانی".
یئرلی اورون..yerli ürün [آد] بیر اۆلکه و یئرە اۆرەتیلن مال و اورون.	یئرە سالماق..yerə salmaq [تائیرلی ائیل] ۱- یئرە تۆکوب اندرمک. ۲- سؤزونو یئرە سالماق، سؤزونه باخماق.
یئرل یایین..yerli yayın [آد] یئرل رادیو ویا تلویزیون یایینی.	یئرە سیرلمک..yerə sərilmək [تائیرسیز ائیل] ییخیلماق، یئرە اوزانیب قالماق.
یئرلی چی..yerlici [آد] یئرلی اهالی نی اۆزگەلرەنسبەت ساوونان.	یئرە سوخماق..yerə soxmaq [تائیرلی ائیل] اوتانديرماق "یننه او مجلسده دۆشمن ایچینده ییزی یئرە سوخدو".
یئرلی چی لیک..yerliciilik [آد] اۆز یئرلی سینى ساوونما گۆروشو.	یئرە گیرمک..yerə girmək [تائیرسیز ائیل] ۱- چوخ اوتانیب سیخلماق "اوتانیب یئرە گیردی". ۲- یئرە باتماق.
یئرلیک..yerlik [آد] بیر گۆرونونون اوتوراجاق یئر، اوتوروش (فا: زمینه). back ground, field	یئرە وورماق..yerə vurmaq [تائیرسیز ائیل] ۱- مغلوب ائتمک، یتنمک، هئچه چیخارماق، پوچا چیخارماق. ۲- یئرە آتماق (فا: افکندن). to throw
یئرلیک حال..yerlik hal [آد، دیل] باخ: باش سۆز، مفعول فیه. locative	یئرلر..yerlilər [آد] یئرلی اهالی (فا: اهالی). inhabitants
یئرلی لشدیرمک..yerliləşdirmək [تائیرلی ائیل] یئرلی شرایطه اویقون لاشدیرماق.	یئرل لشدیریلیمک..yerliləşdirilmək [بلسیز ائیل] یئرلی ائدیلمک.

یئریندن اولماق..yerindən olmaq [تائیرسیز انیلیم] اؤزونو ایتریمک و یا حرکت گنجیمک مفهوموندا دیر "خانیم قیز بو سۆزلرله یئرینده اولدو".	یئریمیش..yeryemiş [آد] بوستان میوه لری، خشک بار.
یئریندن اوناتماق..yerindən oynatmaq [تائیرلی انیلیم] لاخلتماق.	یئر یاپالاغی..yeryapalağı [صفت] بویجا قیسا و گۆده آدام حاققیندا.
یئریندن تریتمک..yerindən tərptmək [تائیرلی انیلیم] حرکت و ترمک.	یئر یاتاغی..yeryatağı [آد] یئر سیریلن یاتاق.
یئریندن دلی کیمی قالخماق..yerindən dəli kimi qalxmaq [تائیرسیز انیلیم] هؤل ایله قالخماق.	یئر یاغی..yeryağı [آد] نفت، پتترول، قارا قیزیل.
یئریندن قییمیلدا نلماق..yerindən qımıldanmaq [تائیرسیز انیلیم] ترپنمه مک، سسی چیخماق.	یئریتدیرمک..yeritdirmək [انتدیرگن انیلیم] یئریمه سینه کؤمک ائتمک.
یئرین دولانما حرکتی..yerin dolanma hərəkəti [تائیرسیز انیلیم] یئر کوره سینین انتقالی حرکتی (فا: حرکت انتقالی زمین). the earth's movement	یئریتمک..yeritmək [انتدیرگن انیلیم] یئریمه سینه سبب اولماق.
یئرینده..yerində [ظرف] زامانیندا، وقتی یئتیردیکده (فا: بجا).	یئر دئییل..yeri deyil [باغلا ییجی سۆز] دۆز دئییل "بوسۆزلرین یئر دئییل".
یئرینده اولتماق..yerində oturmaq [تائیرلی انیلیم] حد دینی گؤستریمک.	یئر دوشدو کجه..yeri düşdükcə [ظرف] موقع سینده (فا: بموقع).
یئرینده اولماق..yerində olmamaq [تائیرسیز انیلیم] اویقون اولماق.	یئر دوشنده (کلنده)..yeri düşəndə (gələndə) [ظرف] مقامی چاتدیقدا.
یئرینده تورپ اکیلیمک..yerində turp əkilmək [تائیرلی انیلیم] اؤچولوب داغیلماق.	یئریدیلیمک..yeridilmək [بلسیز انیلیم] یئریتیمک ایشی گؤرولمک.
یئرینده ج..yerindəəcə [ظرف] دایاندیغی یئرده، دوردوغو و اوتوردوغو یئرده.	یئریش..yeriş [آد] ۱- یئریمک طرزی. ۲- یورویوش، آخین.
یئرینده دونماق..yerində donmaq [تائیرسیز انیلیم] دو نوب قالماق، حثیرتده قالماق.	یئریش ائتمک..yeriş etmək [تائیرسیز انیلیم] آخین ائتمک، هجوم ائتمک.
یئرینده قالماق..yerində qalmaq [تائیرسیز انیلیم] اولدوغو یئرده اولماق.	یئریشلی..yerişli [صفت] بنزر "جئیران یئریشلی".
یئرینده یئلر اسمک..yerində yellər əsmək [تائیرسیز انیلیم] نشانی قالماق و محو اولماق. یئرین فیئرلانما حرکتی: یئر کوره سینین وضعی حرکتی (فا: حرکت وضعی زمین). the earth's rotation	یئریشین آزدیرماق..yerişin azdırmaq [تائیرلی انیلیم] (آت و...)
یئرینمک..yerinmək [باخ: یئریمک] تاسف ائتمک، پشیمان اولماق.	قودورماق.
یئرینه اونوران..yerinə oturan [صفت] (فا: جانشین). successor	یئریمک..yerik [آد] بویلو قادین لاردا آغیز دادی نین آزماسی حالی (تاماه آنلامیندا) (فا: ویار). pica { یئریمک له مک ایشی خوش بیر ایش اولمادیغی اوچون (بیر نوع یۆنگول خسته لیک کیمی اولاراق) یئریمک سۆزوندن آلینماغی مناسب گؤرونور و یئریمک فعل ایله ایلگی سی یوخدور. }
یئرینه دوشمک..yerinə düşmək [تائیرسیز انیلیم] اویقون اولماق.	یئریمکله مک..yerikləmək [تائیرسیز انیلیم] بویلو قادین لارین آغیز دادی آزماسی سونوجو بعضی یئمک لره احتیاج دویماق و اونو ایسته مک.
یئرینه قویماق..yerinə qoymamaq [تائیرلی انیلیم] حساب ائتمه مک، سایماق "اونو آدام یئرینه قویما دیلار: سایما دیلار".	یئر ی گؤرونمک..yeri görünmək [تائیرسیز انیلیم] بیرینین یئرینی بوش گؤرمک.
یئرینه گئیمه..yerinə geçmə [آد] یئرینه اوتورما (فا: جایگزین) superseding	یئر ی گلدیکجه..yeri gəldikcə [ظرف] مناسب گؤرولورکن (فا: بالاقضا).
یئرینه کلیمک..yerinə gəlmək [تائیرسیز انیلیم] اولن بیر آروادین یئرینه اره گتتمک.	یئر ی کلیمشکن..yeri gəlmişkən [ظرف] مقامی کلیمشکن.
یئرینه یئتیرمک..yerinə yetirmək [تائیرلی انیلیم] حیاتا گنجیریمک.	یئر یلمک..yerilmək [بلسیز انیلیم] یئریمک ایشی گؤرولمک.
یئرینه یئتیرمه..yerinə yetirmə [آد] ایفاء (فا: ایفاء). fulfillment	یئریمک..yerimək [تائیرسیز انیلیم] ۱- آدیملاماق، حرکت ائتمک، یورومک to walk ۲- بیر شئین ایچینه باتماق { گؤک 'یوروماق'، دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر 'یورگورمک، سن 'یورمک' }.
	یئرین تکیه ده..yerin təkində [ظرف] یئرین دییینده.
	یئریندن ائلمک..yerindən eləmək [تائیرسیز انیلیم] آوارا قویماق.

یئرینی آلان..yerini alan (ص: جانشین (فا: جانشین). successor	یغئبوری، یغئیر {یئی سۆزوندن: معناجا عایله یه اییی بیرسی گلمکدیر}.
یئرینی آلمان..yerini alma (آد: جانشین اولما (فا: جانشینی). succession	یغئچیک..yeğəncik [تاریخی اؤزل آد] اویغور یازیتلاریندا آدی گئچن- بیربگ ^۷ .
یئرینی آلماق..yerini almaq [تائیرسیز ائیلیم] حیاتا کئچمک.	یغئن سیلیگ..yeğen silig [تاریخی اؤزل آد] اویغورخاقانلیغی دؤنمی، بیر کومتان آدی ^۷ .
یئرینی توتماق..yerini tutmaq [تائیرلی ائیلیم] عوض ائتمک.	یغئنی..yeğni [اؤزل آد] ۱-خفیف ۲-آلچاق کؤنوللو، متواضع ^۷ .
یئرینی دار ائلمک..yerini dar eləmək [تائیرلی ائیلیم] چتین لیک تؤرتمک.	یغئین..yeğin [اؤزل آد] یئھین: ۱-اؤستون ۲-بَرَکتلی ۳-گؤجلو، هیزلی ^۷ .
یئرینی گؤسترمک..yerini göstərmək [تائیرلی ائیلیم] ۱-یئرینی- ییلدیرمک ۲-حدینی گؤسترمک	یغئین-..yeğin [اؤزل آد] یغئین سۆزیله دۆزهلن اینسان آدلاری: یغئینالپ، یغئینبای، یغئینبگ، یغئیتیمور، یغئینخان، یغئینر.
یئرینی هئج کسه ییلدیرمەمەک..yerini heç kəsə bildirməmək [تائیرلی ائیلیم] گیزلتمک.	یغئینخان..Yeğinxan [تاریخی اؤزل آد] چین دده حکومت ائتمیش، تۆرک خانلاریندان ^۷ .
یئرینورد..yeryrd [آد] اوتورولان ویاشانیلان یئر.	یغئینک..yeğinek [اؤزل آد] ۱-یغئیناق ۲-اؤستون ۳-سلجوقلار دؤنمی و دده قورقود داستانلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷ .
یئر یواری..yer yuarı [آد] یئر کوره سی، دؤنیا، یئر، ارض.	یئگ..yek [باخ یئگ] بیر، تک.
یئر یوخدور..yeri yoxdur [فعل] یئرسیزدیر، گرک سیزدیر.	یئگ..yek [اؤزل آد] یک:شامانلاردا روح معناسیندا، ، باخ: آینالار ^{۲۱} .
یئزنه..yezne [آد] باجی اری، کۆره کن. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	بو کلمه دیواندا 'یاک' یک شکلینده شیطان معناسیندا گلییدیر {محتملا یاغی کیمی سۆزلرله بیر کؤکندیر}.
یئزمەک..yezəmək [تائیرلی ائیلیم، ت] آراماق اۆزهره دولاشماق.	یئکان..yekan [اؤزل آد] مرنده کند آدی {یئگ+ان}.
یئستیکان..yestikan [اؤزل آد] یازتیکان: خوی دا کند آدی {چؤل تیکانی، اوتلاق لی و تیکانلی بؤلگه}.	یئکانلی..yekanlı [اؤزل آد] یئکان بؤلگه سی نین مبارزلریندن ^{۳۱} .
یئسیر..yesir [آد] یئسسیر: باخ: اسیر. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نییدیر}.	یئکتمک..yekətmək [تائیرلی ائیلیم] بؤیوتمک، شیشیرتمک (فا: بزرگ- کردن).
یئسیرلیک..yesirlik [باخ] اسیرلیک.	یئگتمه..yekətmə [آد] بؤیوتمه، شیشیرتمه (فا: بزرگ نمایی).
یئشەرمەک..yeşərmək [باخ] یاشارماق.	یئکشنبه..yekşənbə [آد] بازار گۆنو.
یئشمەک..yeşmək [باخ] یئنجیمک.	یئکلمک..yekəlmək [تائیرسیز ائیلیم] یئکه اولماق، بویجا آرتماق (فا: بزرگ شدن).
یئشیک چی..yeşikçi [باخ] یئشیک دۆزلدن.	یئکله..yeklə [اؤزل آد] یکله: رزن ده کند آدی.
یئشیک..yeşik [۱] بؤیوک تاختا قوتو. ۲-میز چکمه جه سی {یئزمک فعلی دیواندا بوخجالاماق معناسیندا گله رک بو کلمه نین کؤکودور، یئزمک 'یئذیک' یئشیک؛ بو کلمه روسجا یا تورکجه دن گئچیدیر ^۶ }.	یئکون..yekün [آد] توپلام، توپلاما، بیر نئجه سایه نین توپلامی ^۱ (فا: حاصل جمع) {یئگ کلمه سیله ایلگی لیدیر}.
یئغ..yeğ [باخ] یئی.	یئکونلشدیرمەک..yekünləşdirmək [تائیرلی ائیلیم] توپلاماق (فا: جمع زدن).
یئغرەک..yeğrək [باخ] یئی.	یئکونلشدیریلەمەک..yekünləşdirilmək [بلسیز ائیلیم] توپلانلماق.
یئغئ..yeğən [آد، آنادولو، باخ: یئی] ۱-بیرینین قارداش و باجی سی اوشاغی، بیرینه گۆره عمی، عمه، دایی و خالاسینین اوشاغی. ۲- یئی، اؤستون توتولان، یئی لنمیش. ۳-داماد، کۆره کن. ۴-توکلو دیشی دوه و بیر هؤرگوجلو دوه نین یاخینلاشماسیندان اله گلن بیردوه تۆرو ۵-اینسان آدی: یئغئالپ، یئغئای، یئغئبگ، یئغئبؤغا،	یئکونلک..yekünlük [آد] توپلانما.
	یئکون وۇرماق..yekün vurmaq [آد] توپلاماق: جمع وۇرماق (فا: جمع- بندی کردن).

يىنگ..yeg [صفت] يى yey: ايندى ليكده بو كلمه عىنى شكيلده آز ايشلەنير ولى هله بعضى سۆزلرده گورۆنور: "بیزدن يى لر: جين پريلر، آلتىيانى، فارسجادا ايشلەنن سۆيلم ده (از ما بهتران) بوندان آلينمادير" (فا: يک، خوب). (ديوان لغات تورک ده ايشلە نيبيدير، گوک: داها ايى، اۆستون؛ يىنگ سۆزو دده قورقود کتاييندا گنيش شكيلده ايشلە نيپ بوکلمه ايله ايگ، ايگيد، ايگيتمک / اييتمک سۆزلرى کؤکداش گۆرونور، يىنگه (بؤيوک)، يىنگله مک / يىنگله مک، يىنگين / يىنهين کيمي کلمه لرده اشاره اتمک اولار، محتملا فارسجا يک کلمه سيده بونولا ايلگي ليدير (يک سۆزو سايى کلمه لرى ايچينده تحليللى ديللرده اورتاق کلمه ساييلمير).} يىنگان محله..yegan məhəllə [اۆزل آد] يىگان محله: رضوانده ده کند آدى.	يىنگه..yekə [صفت] ۱-ايرى، بؤيوک، حجمجه بؤيوک "يىنگه داش، يىنگه ائو" (فا: بزرگ). large, big ۲-ياشلى، كامالا چاتميش، ييتيشگين "يىنگه قيز، يىنگه اوغلان" ۳-گۆي تۆرك بگى و كۆرشاد'ين قيرخ يولداشيندان ييرى. ۴-اينسان آدى: يىنگه باى، يىنگه قوجا، يىنگه قول. يىنگه--..yekə [اۆزل آد] تىك ويا تىكيبى حالدا يتر آدى اولاراق ايشلەنير، باخ: يتر آدلارى (ان آرى ۱۶ آد سايماق اولار). يىنگه باش..Yekəh baş [صفت] ۱-باشى بؤيوک. with a large head ۲-بؤيوک رتبه لى، اوجا مقاملى. يىنگه باشلى..Yekə başlı [صفت] باشى بؤيوک ائوچيل حثيوانلار يىن آدى.
يىنگانه..yeganə [آد، فا] يير، بيرجه، تىك اولان، يالينز. يىنگرک..yegrek [صفت] داها ايى، ياخشى راق، يىترک. (دده قورقود کتاييندا ايشلە نيبيدير). يىنگلنمک..yeglənmək [تائير سيز انيلم] يىلىنمک: يىلى توتولماق. يىنگله مک..yegləmək [تائير لى انيلم] يىلىله مک: يىلى توتماق، ترجيح اتمک. يىنگ ليک..yeglik [آد] يىلىک: يير شئين باشقالاريندان اوستون ساييلماسى، رجحان.	يىنگه باشلى لىق..yekə başlılıq [آد] باشى بؤيوکلوک. يىنگه پر..yekəpər [آد، ص، تو+فا] چوخ يىنگه (فا: پرچته). huge يىنگه دالاق..yekə dalaq [آد] دالاغى شيشميش، خسته. يىنگه راق..yekəraq [صفت] بؤيوک تهر، يير قدر يىنگه. يىنگه قارين..yekəqarin [آد، ص] قارنى يىنگه، چوخ يئين، قارين قول، دويماق بيلمه ين (فا: شکم گنده). pot-belly يىنگه گولۆگ..yekə külüg [تاريخى اۆزل آد] اويغور يازيتلاريندا آدى گنچن يير بگ.
يىنگه لىتمک..yekələtmək [تائير لى انيلم] داها يىنگه اتمک، داها دا بؤيوتمک. يىنگه لشديرمک..yekələşdirmək [تائير لى انيلم] يىنگه لنديرمک. يىنگه لشدير يلمک..yekələşdirilmək [بلسيز انيلم] يىنگه لندير يلمک. يىنگه لشمک..yekələşmək [تائير سيز انيلم] يىنگه لشمک. يىنگه لنديرمک..yekələndirmək [تائير لى انيلم] بؤيوتمک، ايرى لشديرمک. يىنگه لندير يلمک..yekələndirilmək [بلسيز انيلم] يىنگه اندير يلمک. يىنگه لشمک..yekələnmək [تائير سيز انيلم] يىنگه اولماق، ايرى لشمک.	يىنگه ليک..yekəlik [آد] يىنگه شئين حالى، ايرى ليک. يىنگه يئردن دانيشماق..yekə yerdən danışmaq [تائير سيز انيلم] باشيندان يىنگه دانيشماق.
يىتل..yel [آد] ۱-کۆلک، هاوانين هيزلى حرکتى (فا: باد). ۲-wind ۳-معده و باغير ساقلاردا دوزەنيلن گاز. ۴-مجازا ايتى ليک، سُرعت، هيز معناسيندا ايشلەنير "اوشاقلار يىتل کيمي قاچير ديلار". ۵-يير سيرا کلمه لرله مختلف افاده لى مَرکَب سۆزلر دۆزلدير "ايچينده يىتل گزيب يىنگه لر اوينايير: آدى سانى قالماق". (سومرجه 'يىل، زال، ليل'; ديوان لغات تورک ده ايشلە نيبيدير 'يىتل' اسيتى، جين؛ سن؛ يىتل و يال کلمه لرى آراسيندا معنا و شکل لحاظيندان کؤکداشلىق واردير). يىتل--..yel [اۆزل آد] يىتل سۆزيله دۆزلنن بير نچه اينسان آدلارى: يىتلارسلان، يىتلاى، يىتلؤرى، يىتلأتو، يىتلأتور، يىتلبارس، يىتلېگ، يىتلان، يىلتاي، يىلتوتار، يىتلر، يىلشنو، يىللساي، يىللسدى، يىللسن، يىللسى، يىللسين، يىلقارا، يىلوز، يىلنجه، يىتل--..yel [اۆزل آد] تىك ويا تىكيبى حالدا يتر آدى اولاراق ايشلەنير، باخ: يتر آدلارى (ان آرى ۳۵ آد سايماق اولار). يىتل آباردى..yelapardi [آد، يئرل] ۱-ساج اوستونده پيشيرين نازيک ياغلى يوخا، (يايما). ۲-چوخ يونگول و نازيک اولان هر شى.	يىنگه يىنگه..yekə yekə [صفت] بؤيوک بؤيوک big-big يىنگه يوسون..yekə yosun [تاريخى اۆزل آد] اويغور خاقانليغي دؤنمى، کوموتان آدى. يىنگينمک..yekinmək [تائير سيز انيلم] تلاش اتمک، گۆجون توپلاييب-بير ايش گۆرمک "کوروغلو بير يىنگيندى ايکى يىنگيندى". {باخ: يىنگون}.

يئل آتينا مينمک..yel atına minmək [تائيرسيز ائيلم] يئھين يئریمک، ايتي گتتمک.	يئلپيچ (يئلپنج)..yelpiç (yelpinc) [باخ] يئلپيک.
يئل آياق (لي)..yelayaq(lı) [آد، ص] يئھين يئرین، چوخ ايتي گتدن.	يئلپيک..yelpik [آد] ۱-يئل ووران، يئلپازا، سرين له مک اؤچون يئل وورما آلتی (فا: بادبزَن). ۲-نفس دارليغی سببيله وُجودا گلن کؤکس خسته ليگی، آسم (فا: آسم). (ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير)
يئل اؤچاق..yel ocaq [اؤزل آد] يارديملي، دا کند آدی ^{۲۴۰} .	يئلپيک: يئل چارپماسی، سن «يئلپگؤچ، يئلپازه».
يئل اؤلچر..yel ölçər [آد] يئل اؤزل ليکليرينی اؤلچن آراج (فا: بادسنج). anemometer	يئلپيک لتمک..yelpiklətmək [اتديرگن ائيلم] يئلپيک له سرين لتمک.
يئل اؤلچمه..yel ölçmə [آد] يئل اؤزل ليکليرينی اؤلچمه (فا: بادنگاری). anemology	يئلپيک لتمک..yelpiklənmək [بلسيز ائيلم] يئلپيک له يئل لتمک.
يئل انجيري..yelanciri [آد، ييتگی] بير انجير نوعو ^۱ .	يئلپيک له مک..yelpikləmək [تائيرلي ائيلم] يئلپيک له يئل له مک.
يئلان سؤتپه..yelansutəpə [اؤزل آد] شامخور، داغ آدی ^{۲۴۱} .	يئلپيک واري..yelpik vari [صفت] يئلپيک کيمي، يئلپيگه اوخشار.
يئل اودان..yel udan [آد] آتلاردا هاوا اوداراق گؤرونن بير خسته ليک.	يئلپيک..yelpimək [تائيرلي ائيلم] يئل وورماق، پئلپيک له مک (فا: بادزدن). (ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير، سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدير).
يئل بئيين..yelibeyin [صفت، آ] باشی بوش، يونگول آدم، سفته.	يئلپيکه..yelpimə [آد] پئلپيک له مه (فا: باد زنی).
يئل بئيينجه سينه..yelibeyincəsinə [ظرف] يئل بئيين آداما ياراشان بير طرزه.	يئل تگ..yeltək [ظ، ص] ۱-ايسته يينده قارارلی اولمايان (فا: هر جایی).
يئل بئيين ليک..yelibeyinlik [آد] باشی بوشلوق، يونگول لوک، سفته ليک.	يئل تگ..۲-باخ: يئل کيمي.
يئلبي..yelibay [تاريخی اؤزل آد] ميصير-تۆرک دؤولتینده، بگ و کومتان آدی ^۷ .	يئل تگين..yeltəkin [تاريخی اؤزل آد] عابباسيلر (معتصم) دؤنمی فرغانا تورک والی سی ^۷ .
يئلبوغا..yelibuğa [تاريخی اؤزل آد] ميصير-تۆرک دؤولتینده، سوريه والی سی ^۷ .	يئلتمک..yeltənmək [تائيرسيز ائيلم] شووقا گلیمک، هيچانلانماق، هوسلنمک، "تيمور بو ايشه يئلتمسه ده بو ايشی باشارامادی".
يئلبه..yelbə [آد، ديرگی] چوخ ايتي يئرین بالاجا کؤچری قوش.	يئلتمه..yeltəmə [آد] بير چنشىد موسيقي آلتی و چالقی هاواسی.
يئلبه کيمي..yelbə kimi [صفت] چوخ ايتي گتدن "بو آت يئلبه کيمي- گندير".	يئلته مه..۱-دده قورقود کيتايیندا ايشله نيبيدير.
يئلبيز..yelibiz [آد، دا] قادین ساچی (فا: گيسوی زن).	يئلته نيش..yeltənış [آد] يئلتمک ايشی ويا ييچیمی.
يئلبيز لتمک..yelibizlənmək [بلسيز ائيلم] يئلبيز يندن توتولماق، ساچيندان ياپيشيلماق.	يئلچ..yeləç [صفت] يئلچين، يئلچکن، يئلچي چوخ اولان، هاواسی بول وتميز اولان (فا: باد خيز).
يئلبيز له مک..yelibizləmək [تائيرلي ائيلم] يئلبيز يندن توتماق (فا: ازگيسوی کسی گرفتن).	يئل جویزی..yelcəvizi [آد] طبابت ده ايشله نن بير ييتگی ميوه سی.
يئلبيس..yelibis [اؤزل آد] آلتايلارين آبو قان تانری سينين قیزی ^{۲۴۱} .	يئل چؤپو..yelçöpü [آد، ييتگی] چيچک سيز بير ييتگی آدی.
يئل بيلمی..yelibilimi [آد] يئل اؤزل ليکليرينی اينجه له ين بيلم دالی (فا: باد شناسی). anemology	يئل چؤکونتولری..yel çöküntüləri [آد] يئل ايله گتيريليپ چؤکن تورپاق (فا: رسوبات بادی). eolian
يئلپازا (يئل پازان)..yelpaza (yelpazan) [باخ] يئلپيک.	يئلچار..yelçar [آد، دا] پارلاق و يونگول.
يئلپازالاما..yelpazalamaq [تائيرلي ائيلم] يئل پازا ايله يئل له مک.	يئل چکن..yel çəkən [آد] تيکيتی ده هاوانی ائيشيگه چکمک اؤچون اولان دليک ويا بالاجا قورقو (فا: هواکش). vent
يئلپازالانماق..yelpazalanmaq [بلسيز ائيلم] يئل پازا ايله يئل لتمک.	يئلچی..yelçi [تاريخی اؤزل آد] يئل کيمي، هيژلی؛ تيمورخان دؤنمی بير بگ آدی ^۷ .
يئلپاق..yelpaq [آد، دا] ۱-داپاز چای. ۲-ايستی قانلی.	يئل خسته ليگی..yel xəstəliyi [آد] روماتيزم آغری سينين خالق ايچينده آدی.
يئلپزه..yelpəzə [باخ] يئلپازا، يئلپيک.	يئلدا..yelda [باخ] يلدا.
يئلپنهک..yelpənək [آد، ييتگی] خيار (فا: خيار) {يئل سؤزوندن ^۶ }.	يئل ديرمک..yeldirmək [تائيرلي ائيلم] قوشدورماق.

يئل دیرمانی..yel dəyirmanı [ظرف] يئل گوج ایله ایشله ن دیرمان (فا: آسیاب بادی). windmill	يئل کسن..yelkəsən [صفت] يئل قاباغینی آلان آغاچ ویا آیری نسنه دن دوزلمیش دووار، قایقلاردا يئل تاثیرینی آزالتماق اۆچون قاباغینا قویولان آیرودینامیک شکلینده شئی، يئل لیک.
يئل سئور..yelsevər [صفت] يئل ایسته ين بیتگی ویا دیرگی (فا: باددوست). anemophilous	يئلک سیز..yeləksiz [صفت] يئلگی اولمایان، جیلیققاسیز.
يئلسالو..yelsalu [تاریخی اؤزل آد] یالینچاق خانین اوغلو. ۷. يئل+ سالماق دان.}	يئلک لنمک..yelklənmək [تائیرسیز انیلم] يئلک و تئلک لی اولماق، قاناد آچماق.
يئل سل..yelsəl [صفت] يئل ایله ایلگی لی (فا: بادی). windy	يئلک له مک..yeləkləmək [تائیرلی انیلم] اوخ قویروغونا تۆک وتئلک- تاخماق.
يئل سومورانلار..yelsomuranlar [آد] قورجوقلاردان بیر تاقیم (فا: باد کشداران). termatoda	يئلکلو..yeklü [اؤزل آد] يئکه لو، یئی لو: شاهسون ائلی بویلا ریندان ^۳ .
يئل سویو..yelsuyu [آد، یئرلی] یتردن چیخان ایستی میشرال سولارین خالق آراسیندا آدی.	يئلکن..yelkən [آد] گمی و قایقلاردا يئل گوجوندن یارارلانماق
يئلسمک..yelsəmək [تائیرسیز انیلم] هاوا آلاراق پوزولماق، پایاتلاماق.	اۆچون پارچا و دیرکدن دوزهلن بیر آلت (فا: بادبان کشتی). Asail {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
يئلسی..yeləsəy [تاریخی اؤزل آد] يئل+آسیتتی سی؛ قیرقیز اویماق بگ لریندن ^۷ .	يئلکن آچماق..yelkən açmaq [تائیرلی انیلم] یولا دۆشمک (گمی وقاییق).
يئلغین..yelğin [اؤزل آد] يئل آلان یئر، روزگارلی یئر ^۷ .	يئلکن بزی..yelkən bezi [آد] يئلکن دوزلتمه یه یارایان یئر وپارچا.
يئلغان..yelfan [اؤزل آد] یلفان:همدان دا کند آدی.	يئلکن بالیغی..yelkən balığı [آد، دیرگی] اطلس اوقیانوسوندا ایستی بؤلگه لرده یاشایان بیرینجی سیرت اۆزگجی يئلکن کیمی اولان بیر بالیق (فا: نوعی ماهی).
يئلقتلوغ..yelqutluğ [اؤزل آد] اینسان آدی، يئل+قوتلوغ ^۷ .	يئلکن چکمک..yelkən çəkmək [باخ] يئلکن آچماق.
يئلقوان..yelqovan [آد، بیتگی] ۱-توخومو کۆلک واسطه سیله اوزاقلارا آپاریلان بیر بیتگی نوعو، سۆپوروم ^۱ . ۲-فکرینده و ایشینده ثابت قدم اولمایان آدام. ۳-یئلین یؤن و جهتین گؤستمک اۆچون دیک بیر دیره گه وورولان یاستی و یۆنگون لوحه (فا: بادنما). weather cock-۴-ساعاتین دقیقه لرین گؤسترن قولجوق (عقربه) (فا: عقربه دقیقه شمار). minute hand	يئلکنچی..yelkənçi [صفت] يئلکن دوزلدن کیمسه.
يئل قووان قوشو..yelqovan quşu [آد، دیرگی] پرده آياقلى لاردان توتقون رنگلی و قارنی آخ وقارا بنگلی اولان بیردیز قوشو puffinus	يئلکنچلیک..yelkənçilik [آد] يئلکن دوزلتمه ایشی.
يئل قووان گیللر..yelqovangillər [آد، دیرگی] يئل قووان قوشو کیمی قوشلار سۆیو.	يئلکن سیز..yelkənsiz [صفت] يئلکنی اولمایان.
يئل قیران..yelqıran [صفت] يئل کسن.	يئلکن قالدیرماق..yelkən qaldırmaq [تائیرلی انیلم] یولا دۆشمک (گمی وقاییق).
يئلک..yelək [آد] ۱-جیلیققا؛ جاکت آلتیندا گئییلن قولسوز پالتار(فا: جلیقه). ۲-تئلک، قوش قانادینین بؤیوک توکو (فا: پر). ۳-اوخون یای کیریشینه تاخیلان بؤلومونده کی دنگه تئلگی ۴-يئل کیمی، هیزلی {سن «یلاک» نازیک اؤست گنییم، اوخ، قوش تله یی؛ بو کلمه يئل کلمه سیله ایلگیلی اولاراق یونگوللوک مفهوموندا دیر}.	يئلکن لی..yelkənli [صفت] يئلکنی اولان، يئلکن له حرکت ائتدیریلن.
يئلگۆک..yelgök [تاریخی اؤزل آد] اوغور یازیتلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷ .	يئلکن لیک..yelkənlik [آد] يئلکن اوچون الوثریشلی.
	يئلکنی سویا سالماق (وئرمک)..yelkəni suya salmaq (vermək) [تائیرلی انیلم] تسلیم اولماق.
	يئلکن یاریشی..yelkən yarışı [آد] يئلکن لی گمی لر آراسیندا دۆزه لن یاریشما.
	يئلکیم..yelkim [اؤزل آد] هاواسی گؤزل یئر ^۷ .

یئل کیمی..yelkimi [صفت] یئل تک هیزلی و یئھین.	یئلماز..yelmaz [آد، دیرگی] چوخ ایتی گئدن، ساری قیرمیزی لی، زهرلی ایلان.
یئل کیمی گزمک..yelkimi gəzmək [تائیرسیز انیلم] بوش بوش گزمک.	یئلماناق..yelmanaq [آد، تورکمنجه] اطلس.
یئلگه..yelge [آد] ۱-یئیلیز، قادین ساچی (فا: گیسو) ۲-آت یالی (فا: یال).	یئلماک..yelmək [تائیرسیز انیلم] تلسیک و عجله ایله قاچماق.
یئل لتمک..yellətmək [انتدیرگن انیلم] یئل لندیرمک.	یئلمه..yelmə [اؤزل آد] اؤنجو، یول گؤستەرن، مهماندار. ^۷
یئل لنتی..yellənti [آد] یۆنگول یئل، اسیتتی، یاواش اسن هاوا، یئل لنمه.	یئل میس..yelmış [اؤزل آد] بؤیوک خاقان گؤیوک ون قیزی ^{۲۰۹} .
یئل لنجک..yelləncək [آد] سالینجاق، اوچونجاق، کوئ گتتمه قورغوسو، ایکی آغاج ویا اوجا یئردن ساللانا راق کوئ گتتمه آلتی، کوئ (فا: وسیله تاب بازی).	یئل میک..yelmik [آد، ییتگی] باخ: یئملیک، یئملی بیر اوت آدی.
یئل لنجک لی..yelləncəkli [صفت] یئل لنجه یی اولان.	یئلن..yələn [آد] ۱-قیراق، "پارچانین یئلنی، قالی یئلنی" (فا: حاشیه هر چیز). ۲-آرزو، ایستک، دیک. ۳-فیرتینا.
یئل لندیرمک..yelləndirmək [تائیرلی انیلم] ۱-ترپتمک، دالغالاندیرماق. ۲-بیرینی بیر ایشه قیزیشدیرماق، تحریک ائتمک. ۳-شیشیرتمک.	یئلن سیز..yələnsiz [صفت] یئلنی اولمایان، حاشیه سیز.
یئل لندیر یلمک..yelləndirilmək [بلسیز انیلم] یئل لندیرمک ایشی گؤرولمک.	یئلنقچ..yələnqəç [صفت] قاییغی اؤزاؤزونه چاپیلیب سویولان آغاج.
یئل لنمک..yellənmək [بل] ۱-یئل ایله دولدورولماق، یئل وورولماق. ۲-(س) یئل ایله دولماق "قارنی یئللنمک". ۳-اؤزونو یئللیک له یئل له مک. ۳-بوش بوش گزمک. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.	یئلن لی..yələnli [صفت] یئلنی اولان، حاشیه لی (فا: حاشیه دار).
یئل لوز..yelluz [آد] اخلاق سیز، یۆنگول (قادین و آغا اوچون).	یئل وئرمک..yel vermək [تائیرسیز انیلم] یئل ایله قوروتماق ویا توزونو آتماق.
یئل له دیلمک..yellədilmək [بلسیز انیلم] یئل لتمک.	یئل وورماق..yel vurmaq [تائیرسیز انیلم] ییتگی لره ویا یئمیش لره یئل وورماق خراب لانتماق، "بؤ ایل ییتگی لری یئل ووردو".
یئل له مک..yelləmək [تائیرلی انیلم] ۱-یئل وورماق، سرین له مک اوچون یئللیک و یئلپازا ایله یئل وورماق، پؤقله مک (فا: دمیدن). to blow ۲-خرمنی ساوورماق، توزونو یئل وئرمک. ۳-بیرینی بیر ایشه قیزیشدیرماق، بیرینی قوراراق بیر ایشه سالماق. ۴-شیشیرتمک. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.	یئل اکن..yel əkən [صفت] یوکسک وچئوره سی آچیق اولان یئر (فا: زمین بلند بادخیز).
یئل له مه..yelləmə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئل لئتمک..yələlənmək [تائیرسیز انیلم] یئل لئتمک: ساچ کیمی شئیلر یاواش یاواش دالغالانماق (فا: در باد تکان خوردن).
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئل نک..yələnək [آد] یئل نک: نازیک بیر پارچا نوعو {سن: چپت، چابک؛ باخ: یئل}.
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئل وئرمک..yələ vermək [تائیرسیز انیلم] ۱-ساوورماق، محصولو یئل توئاراق تمیز له مک ویا قوروتماق. ۲-الدن وئرمک، اسراف ائتمک.
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئل یه..yələyən [آد] یئلچ، یئل آلان یئر، یئللی چوخ اولان یئر- یئل یه لک..yələyələk [ظرف] چوخ تلسیک قاچماق.
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئل یه رک..yələyəpərək [ظرف] چوخ تلسیک قاچماق.
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئل یز..yeliz [اؤزل آد] یئل یز: یئل + ایز؛ یئللی، روزگارلی، هاوالی. ^۷
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئل یکن..yəlīkən [اؤزل آد] اسماعیلی دا کند آدی ^{۲۴۰} .
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئل یمس..yəlīmsi [اؤزل آد] یئلیمچی: میانادا کند آدی {یئلین + چی}.
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئلین..yəlin [آد، باخ: یئل] ۱-اینک قویون و جامیش کیمی حیوانلاردا ممه نین سوئ توپلانان بؤلومو، ممه لره سوئ وزی لری، باخ: قیرمیزی یئلین، قیزیل یئلین (فا: پستان گاو، غده شیر). ۲-یئل آلان یئر.
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئلینجه خان..yəlincəxan [تاریخی اؤزل آد] اوغوزنامه ده، بوغا خان ین نوه سی. ^۷
یئل له نئب..yellənə [آد] ۱-یئل له مک ایشی. ۲-جدی اولمایان ایش، "یئلله مه ایش".	یئلین سالماق..yəlin salmaq [تائیرسیز انیلم] یئلینی سوئ له دولماق.

یئلینسوی..yelinsoy [آد، یئرل] مەملی حیوانلاردا یئلین خستە لیگی، سۆت و زلیری بۆیویەرک عملە گلن بیر خستە لیک (فا: نوعی بیماری اعضای شیرده).	یئمکلی..yeməkli [صفت] یئمک وئرلین یئر و توپلاتتی "یئمکلی پانسون".
یئلینکا..yelinka [آد] آتا باغلانان داشقا و آرابا {یئل سۆزوندن}.	یئمکلیک..yeməklik [آد، ص] ۱-یئمک اوچون آیریلان، یئمک. ۲-یئجه جک شئی، یئیب ایچیلە جک شئی.
یئلینگە..yelingə [آد] آتا باغلانان داشقا و آرابا {یئل سۆزوندن}.	یئملمک..yemlətmək [تدیرگن ائلم] یئم وئردیرمک.
یئلینگە کەر..yelingə kəmə [اؤزل آد] قزوین دە داغ آدی.	یئملمدیرمک..yemləndirmək [باخ] یئم لەمک.
یئلین لەمک..yelinləmək [تأثیر سیز ائلم] یئلینی سۆت لە دولماق.	یئملمدیر یلمک..yemləndirilmək [بلسیز ائلم] یئم وئر یلمک.
یئم..yem [آد] ۱-حیوانلار وئرلین ییە جک (فا: آذوقه، علوفه). ۲-provender بالیق و قوش کیمی حیوانلاری آولاماق اوچون یارارلانان ییجە جک. {دیوان لغات تورک دە ایشلە نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویوندە ایشلە نیبیدیر}.	یئملمک..yemlənmək [بلسیز ائلم] یئم وئر یلمک.
یئم تورباسی..yem torbası [آد] ایچینە یئم و آریا تۆکوب حیوانلارین بونونا آسیلان توربا.	یئملمە..yemləmə [آد] یئم وئرمە (فا: تعلیف). putting to grass
یئمچی..yemçi [آد] یئم ساتان ویا حیوانا یئم وئر کیمسە.	یئملی..yemli [صفت] یئمی اولان.
یئمچی لیک..yemçilik [آد] یئم یئتیشدیرمە ویا یئم وئرمە ایشی.	یئملیک..yemlik [یئم+لیک] ۱-یئم وئرلین یئر، آخور، یئم تورباسی. ۲-بیر بیتگی آدی (فا: شنگ). thagopogon
یئم دوغرایان..yem doğrayan [آد] حیوانلار وئرلین یئمی دوغرایان ماشین.	یئملیک سیز..yemliksiz [صفت] یئملیگی اولمایان.
یئمسک..yemsek [صفت، دا] آخساق.	یئم لیکلی..yemlikli [صفت] یئملیگی اولان.
یئمسیز..yemsiz [صفت، ظ] یئمی اولمایان.	یئم لیکلیک..yemliklik [آد] چوخلو یئملیک بیتن یئر.
یئمسیز لیک..yemsizlik [آد] آج قالما، آج قویما، (حیوان اوچون).	یئم وئریمی..yem verimi [آد] بیر بللی زامان ایچریندە بیر اکینین وئر دیگی یاشیل اوت ویا قورو یئم مقداری.
یئمک..yemək [آد] ۱-قارنینی دویرمق اوچون هر جور ییە جک (فا: خوراک). ۲-food (ل) بیر شئی دیشلریلە چئینە ییب اودماق (فا: خوردن). ۳-to food on-بیرینە آلاجاغینی وئرمەک، بیرنین حقینی یئمک. {دیوان لغات تورک دە ایشلە نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویوندە ایشلە نیبیدیر}.	یئمە..yemə [آد] ۱-یئمک ایشی. ۲-ییە جک، داد، لذت.
یئمک آلتی..yemək aləti [آد] یئمکدن اؤنجە یئیلن یونگول ایچە جک.	یئمک ایچمک..yemək içmək [آد] مۇتلف ییە جک و ایچە جک لر، بسلنمە.
یئمک ائوی..yemək evi [آد] رستوران (فا: رستوران). restaurant	یئمە لی..yeməli [صفت] ۱-یئمگە یارایان، یئیلن. ۲-سئویملی ویا ایستەملی یئمک ویا هر شئی، خوشا گلن (فا: لذت).
یئمک اوداسی..yemək odası [آد] یئمک یئیلن اودا، یئمک ائوی، یئمک خانا.	یئمە مزلیک..yeməməzlik [آد] یئمە گە هوسی و ایستەگی اولمایان "یئمە مزلیکدن قورو چۆپ اولوب".
یئمک ایچمک..yemək içmək [آد] ۱-یئیلە جک و ایچیلە جک شئی لر. ۲-یئیب ایچمک.	یئم آرتیق دوشمک..yemi artıq düşmək [تأثیر سیز ائلم] قودورماق.
یئمک بوروسو..yemək borusu [آد] سیندیریم بوروسو (فا: مری). oesophagus	یئمیش..yemiş [آد] بیتگی لردە توخوملاری داشییان اورقان، بوستان میوهسی، هر جور قورو میوه (فا: میوه) fruit {دیوان لغات تورک دە ایشلە نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویوندە ایشلە نیبیدیر}.
یئمک خانا..yemək xana [آد] یئمک یئیلن یئر، آش خانا.	یئمیشان..yemişan [آد، بی] گۆل گیللردن، میوهسی بالاجا آلمایا بنزە-ین و قیرمیزیمتیل قارا، یاپراقلاری قیسا ساپلی، تیکانلی بیر بیتگی (فا: زالزالک). Grataegus {دیوان لغات تورک دە ایشلە نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویوندە ایشلە نیبیدیر}.
یئمک سیز..yeməksiz [صفت] یئمە یی اولمایان یئر "یئمک سیز پانسون".	یئمیشان لیک..yemişanlıq [آد] چوخلو یئمیشان بیتن یئر.
	یئمیش جیل..yemişcil [آص] یئمیش لرلە بسلەنن.

يىنىچى..yengeç [آد، دیرگی] يىنىچ: ۱- اکلم باجاقلى لاردان قايىق ليلار صنف، يىندن، باش و کؤکس قيسىمى قيسا و ائىلى، ييرىنجى جوت آياغى قيسقاج کيمى، دىنيزلرين قايالىق ديليرينده ياشايان، اتى لذتلى اونورقاسيز بير حثيوان (فا: خرچنگ). ۲- فلکى بورجلاردا انکيزلر و آسلان آراسينداكى بورج (فا: خرچنگ). {ديوان لغات تورک ده ايشله نييدير؛ يىنىچمک سؤزوندىن}. يىنىچ دۇنجهسى..yengeç dönəncəsi [آد] يازادا گونشين قوزئيدىن گونتيه دوغرو دۇنمه سى. يىنىچ گيللر..yengeçgillər [آد، دیرگی] يىنىچگه اوخشار اونورقاسيز اکلم باجاقلييلار قروبو. يىنىچ وارى..yengeçvari [ظرف] يىنىچ يىرىشى. يىنىچمک..yengmək [تاثيرلى ائيلم] اوستون گلکم و اودماق {ديوان لغات تورک ده ايشله نييدير، سنگلاخ سؤزليونده ايشله نييدير}. يىنىچ..yenge [آد] ۱- دؤيون و تويدا گيلنه فيلاووزلوق ائدن قادين، گلين بزهين ۲- دايى، عى و قارداش آروادى. {ديوان لغات تورک ده ايشله نييدير} يىنىچگه: قارداش آروادى؛ سن: گيلنى دامادا تاپشيران قادين؛ باخ: اينجه}. يىنىچ بولو (يىنىچ بايى)..yenge pulu (yenge payı) [آد] تويدا يىنىچگه يه وئريلن هديه. يىنىچ ليک..yengəlik [آد] يىنىچگه اولما وضعيتى. يىنىچى..yengi [صفت] ۱- ظفر، اوتقو، اودما و اوستون گلمه. ۲- يىنى سؤزونون آيرى گورکمی ۳- اينسان آدى: يىنىچالپ، يىنىچير، يىنىچاي، يىنىچيباي، يىنىچيگ، يىنىچيچام {ديوان لغات تورک ده ايشله نييدير} {يىنىچ؛ يىنى و يىنىچمک سؤزونه باغليدير، اينگليزجه yankee سؤز ايله هنج ايلگى سى يوخدور؛ باخ: يان، يانماق}. يىنىچى..-yengi [اؤزل آد] تک ويا ترکيبى حالدا يىر آدى اولاراق ايشلنير، باخ: يىر آدلارى (ان آزی ۴۵ آد سايماق اولار). يىنىچى بايق..Yengibalıq [اؤزل آد] کاشغريلجه اويغورلار عايد بير شهر^{۱۲}. {يىنىچى بايلىق}. يىنىچى..yengicə [اؤزل آد] تک ويا ترکيبى حالدا يىر آدى اولاراق ايشلنير، باخ: يىر آدلارى (ان آزی ۵۰ آد سايماق اولار). يىنىچىچى..yengiçici [تاريخى اؤزل آد] يىنىچى+چيچى؛ بابورخان^{۱۳} قيز نوه سى. يىنىچى..yengiş [اؤزل آد] اوستون گلن، اوغلان آدى (فا: نام پسر). يىنىچى کند..yengi kənd [اؤزل آد] ۷-۹ جو عصر تورکستاندا قورولان بير شهر آدى (ايندىكى آدى جان کنت دير)^{۱۴}. يىنىچى يىنىچى..yengi yetişmiş [باخ] يىنىچ يىتمه.	يىنىچى..yemişçi [صفت] يىنىچ ساتان ويا بىچه رن. يىنىچى لىنمک..yemişlənəmək [تاثيرسىز ائيلم] آغاجلار مئويه وئرمک. يىنىچىلى..yemişli [صفت] يىنىچى اولان. يىنىچىلى..yemişli [اؤزل آد] اؤره گير بويونا عايد يىر آدى (م ۱۶ جى قرن)^{۲۵}. يىنىچى ليک..yemişlik [آد] يىنىچى باخجاسى (فا: بوستان). يىنىچى..yen [آد] ۱- کؤينک قولو، پالتارين اته يى. ۲- يىنىچمک. يىنىچى..yenal [اؤزل آد] اينسان آدى، باخ: يىنىچ + آل^۷ {يىنىچرک آلان}. يىنىچىمور..yenteymur [تاريخى اؤزل آد] تيمور خان، دؤنمى، ساراي ناظرلاريندن^۷. يىنىچمک..yencmək [تاثيرلى ائيلم] ازهرک يوشماتماق (فا: له کردن). يىنىچ..yencə [اؤزل آد] شهر کرد دا داغ آدى. يىنىچى ليک..yencilək [اؤزل آد] خفيف، نارين، اينجه^۷. يىنىچى ليک..yencilmək [بل] ازى ليک، سيخيشماق پالتار يىنىچىلىدى {ديوان لغات تورک ده ايشله نييدير، سنگلاخ سؤزليونده ايشله نييدير}. يىنىچىرک..yendirmək [تاثير گن ائيلم] يىنىچىرک ايشينى گوردورمک. يىنىچىرک..yendirmək [تاثيرلى ائيلم] ۱- آشاغى گتيرمک (فا: پياده کردن). ۲- برک وورماق. ۳- قيمتى آزالتماق (فا: تخفيف دادن). to give a discount {سنگلاخ سؤزليونده ايشله نييدير}. يىنىچىرمه..yendirmə [آد] اوجوزلاتما (فا: تخفيف). discount يىنىچىریش..yendiriş [آد] يىنىچىرک ايشى ويا يىچيمى. يىنىچىريلمک..yendirilmək [بلسيز ائيلم] يىنىچىرک ايشى گوردورمک. يىنىچىريلم..yendirim [آد] دير و فيات دوشورمه، اوجوزلاتما (فا: تخفيف). يىنىچىريلمى..yendirimli [صفت] ديرى دوشورولموش، اوجوزلانميش. يىنىچىريلمىک..yendirimlik [آد] ديرى دوشورولموش اولان. يىنىچى..yenqəç [آد، دیرگی] باخ: يىنىچى. يىنىچى..yenkənd [آد] يىنىچى کند: تورکستاندا بير شهر آدى {ديوان لغات تورک ده ايشله نييدير^{۲۰۱} (۳ جلد، ۱۴۹)، بو کلمه گؤستهريرکى يىنىچى سؤزو آيرى کلمه ايله يىلىکده تک کلمه شکیلنه گلدیينده بعضا يىغىلاملاشير و يىنىچى يىنىچى شکیلينه سؤيله نييلير و بو اؤزدن تورکجه ده يىنىچى سؤزجوqlر دؤزلمک اوچون يارالى اولاييلير}. يىنىچى..yeng [باخ] يىنىچى. يىنىچى آوا..yengava [اؤزل آد] ميانا و هشتري ده کند آدى.

یئنلی..yenli [صفت] یئنلری اولان، یئنگلی (فا: سر آستین دار).	یئنلی باشدان..yeni başdan [ظرف] باشدان باشلاپ اراق، یئنلی دن.
یئنمز..yenməz [باخ] یئنیلمز.	یئنلی باهار..yenibahar [آد، یئگی] سازاق گیللردن آمریکانین ایستی
یئنمزلیک..yenməzlik [باخ] یئنیلمزلیک.	بۆلگه لرینده یئتیشن و اۆرونو ادویه اوچون ایشله ن بیر یئگی (فا: نوعی گیاه). pimenta officinalis
یئنمک..yenmək [تائیر سیز ائیلیم] ۱-مغلوب ائتمک، اۆستون گلکم، آشاغی ائندیرمک ^۲ (فا: غلبه یافتن). ۱-باخ: ائتمک، یوخاریدان آشاغی گلکم ^۱ (فا: پیاده شدن) ۳-یتمک ایشینه قونو اولماق. ویا آشینماق، سورتولب گئتمک ^۲ . {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سن <یئنگمک>.	یئنلی تاپینتیلار..yeni tapıntılar [ظرف] یئنلی کشفلر (فا: اکتشافات. exploration
یئنمه لی..yenməli [صفت] یئممه سی اولان.	یئنجه..yenice [صفت] ۱-اولدوقجا یئنلی (فا: تازه). ۲-یاخین گونلرده.
یئنن..yenən [صفت] آشاغی یئنن.	یئنلی چئری..yeni çeri [آد] عثمانلی امپراتورو ۲جی محمود دؤنمینده م. ۱۳۶۲جی ایلده اورهان قاضی طرفیندن قورولان پیاده عسگر صنفی و بو قوشوندا اولان ارلرین آدی (فا: یئچی). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یئنول..yenül [اؤزل آد] متواضع، آچاق کؤنوللو ^۷ .	یئنلی چئری اوچاغی..yeni çeri ocağı [آد] یئنلی چری عسگرینین کیچیک لیکدن یئتیشدیریلدیگی عسگری قورولوش.
یئنه..yenə [ظرف] بیر داها، گئنه، تکرار، تازاشدان، یئنلی دن (فا: ایضا، دوباره). again {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یانا؛ سن؛ یان سۆزوندن {.	یئنلی چئری لیک..yeni çerilik [آد] یئنلی چری عسگرلیگی، یئنلی چئری ده قوللوق ائتمه، یئنلی چری دئوری.
یئنه جک..yenəcək [آد] ۱-پیلله کانین لاپ آشاغی پیله سی. ۲-یئتیش.	یئنلی چاغ..yeni çağ [آد] استانبول فتحی (م ۱۴۵۳) دن فرانسه انقلابینا قدر اولان دؤنم (آوروپالیلارچا).
یئنه لئتمک..yenəltmək [ائیدیر گن ائیلیم] یئنله مک ایشینی گۆردۆرمک.	یئنلی چی..yeniçi [صفت] یئنلی لیک یانلی سی اولان، یئنلی قورالی و یاسالاری اؤنه سۆرن و یولاری ساوونان کیمسه (فا: تجدّد خواه).
یئنه لئتمک..yenələnmək [بلسیز ائیلیم] تکرار لئتمک، گئنه لئتمک.	یئنلی چی لیک..yeniçilik [آد] یئنلی شئیلر و گۆروشلر ایستهمه ایشی (فا: تجدّد خواهی). revival.
یئنه لئنیش..yenələniş [آد] یئنله مک ایشی ویا بیچیمی.	یئنلی داش دئوری..yeni daş devri [آد] داش لاردان مختلف سلاح لار و وسیله لر دوزلمه گه باشلانان دؤنم (فا: عصر نوسنگی). neolithic
یئنه لئیش..yenələyiş [آد] یئنله مک ایشی ویا بیچیمی.	یئنلیدن..yenidən [ظرف] بیر داها، چوخ یاخیندا (فا: دوباره). again
یئنله مک..yenələmək [تائیرلی ائیلیم] تکرار لئتمک، تکرار ائتمک.	یئنلیدن باخیملاماق..yenidən baxımlamaq [تائیرلی ائیلیم] تجدید نظر ائله مک (فا: تجدید نظر کردن). to review
یئنله مه..yenələmə [آد] گئنه له مه، تکرار لاما (فا: تکرار). repetition	یئنلیدن دوزلتمک..yenidən düzəltmək [تائیرلی ائیلیم] یئنلیدن قاییرما (فا: باز یافتن). to recover
یئنله مه لی..yenələməli [صفت] تکرار لئمالی.	یئنلی دن سۆیله مه..yenidən söyləmə [آد] تکرار لاما (فا: بازگو). repetition
یئنله لی..yenəli [صفت] یئنلیدن (فا: تکراری). repetitious	یئنلی دن قاییرما..yenidən qayırma [آد] تجدید بنا (فا: نوسازی). renovator
یئنلی..yeni [صفت] ۱-تازا. ۲-ایلک دفعه تۆرنمیش و مئیدانا گلمیش (فا: تازه). new {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یئنلی؛ باخ: یان {.	یئنلی دن قورما..yenidən qurma [آد] تجدید بنا (فا: بازسازی). restoration
یئنلی..yeni [اؤزل آد] آذربایجان دا بو سۆزله باشلایان نچجه یئر آدی ^{۲۴۰} .	یئنلیدن قیرما..yenidən qırma [آد] قیریتتی recrusher
یئنلی آئی..yeni ay [آد] آچما (فا: هلال).	
یئنلی اینسان..yeni insan [آد] چاغداش اینسان، چاغداش آدام.	
یئنلی ایل..yeni il [آد] قاباغیمیزدا اولان ایل.	
یئنلی باخیش..yeni baxış [آد] یئنلیدن گۆزدن گئچیرمه (فا: تجدید نظر). revision	
یئنلی باخیم..yeni baxım [آد] یئنلیدن گۆزدن گئچیرمه (فا: تجدید نظر). revision	

یئنیگ..yeniğ [صفت، ت] ۱-آشینمیش، سورتولوب گتمیش، ۲- یئندیریلیمیش، یئتمیش، دۆشموش، دۆشورولموش^۲ (فا: مغلوب). recessive یئنی گنج..yeniğenc [آد] یئنی یئتمه، گنجلیک چاغینا تازا یئتیشمیش (فا: نوجوان). youngster, adolescence یئنی گۆموش..yeniğümüş [آد] پاخیرنیکل و جیتقو متتالارینین قاریشما سیندان ال گلن گوموش کیمی بیر متتال. یئنی گۆن..yeniğün [آد] یاز بایرامی، ایل بایرامی، گۆنش ایلینین باشلانقچ گۆنو، نۆروز بایرامی. یئنی لئتمک..yenilətmək [تاثیری ائیلیم] یئنی لیک قازاندیرماق. یئنی لرده..yenilərdə [ظرف] یاخین گنچمیشده. یئنی لشدیرمک..yeniləşdirmək [تاثیری ائیلیم] یئنی لیک قازاندیرماق. یئنی لشدیریلیمک..yeniləşdirilmək [بلسیز ائیلیم] یئنی حالا گتیریلیمک. یئنی لشمک..yeniləşmək [تاثیرسیز ائیلیم] یئنی لیک قازانماق. یئنیلیگ..yenilgi [آد] بیرساواش و یاریشدا اودوزما، مغلوب اولما یئنیلمز..yenilməz [صفت] یئنیلمه ی، اودوزماز، باسیلماز (فا: شکست ناپذیر). invincible یئنیلمزلیک..yenilməzlik [آد] یئنیلمز اولما حالی، باسیلمازلیق. یئنیلمک..yenilmək [تاثیرسیز ائیلیم] ۱-مغلوب اولماق، اودوزماق، باسیلماق {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر <یاغیلاماق>}. ۲- (بل) یئتمک ایشی گۆرولمک. یئنیلمیش..yenilmiş [صفت] مغلوب اولموش (فا: مغلوب). recessive یئنی لندیرمک..yeniləndirmək [باخ] یئنی لشدیرمک. یئنی لنمک..yenilənmək [تاثیرسیز ائیلیم] ۱-یئنی وضعیتیه گلیمک. ۲- (بل) تکرارلانماق. یئنی له مک..yenilənmək [تاثیری ائیلیم] ۱-تازالاما ۲-بیر ایشی بیر داها گۆرمک (فا: تجدید کردن). to renew یئنی له مه..yeniləmə [آد] تازالاما، تکرارلاما (فا: تجدید). renewal یئنی له نه ییلمز..yenilənəbilməz [صفت] یئنیلمز؛ تجدید اولونمایان ”نفت یئنی له نه ییلمز انرژیدیر“ (فا: تجدید ناپذیر). renewal یئنی له نه ییلیر..yenilənəbilir [صفت] تجدید اولوناییلر، تجدید اولونان ”یئل یئنی له نه ییلیر انرژیدیر“ (فا: تجدید پذیر). renewal یئنیلیش..yeniləş [آد] یئنیلمه، مغلوب اولما. یئنی لیکچی..yenilikçi [باخ] یئنیچی (فا: متجدد). modernized یئنی لیکچی لیک..yenilikçilik [باخ] یئنی چیلیک، تجدید (فا: تجدید) یئنی لیک..yenilik [آد] تازالیق (فا: تازگی). freshness یئنیلمسی..yenimsi [صفت] یئنی کیمی، تازا.	یئنی دونیا..yenidünya [آد] یئنگه دنیا، امریکا قاره سی. ۲- یئنی دۆنیا^۲ (آد، ییتگی) گۆلگیلردن بیر آغاج، مالتا اریگی (فا: زرد آلوی ژاپنی). eriobotrya japonica یئنی دۆنیا آسلانی..yenidünya aslanı [آد، دیرگی] پوما، کدیگیلردن، اوزونلوغو ۱۲۰ cm، قویروغو ۷۰ cm، سیرتی قهوه رنگی، قارنی آغ، آمریکادا یاشایان بیر ممه لی نوغو feis concolor یئنیجره..yenircə [آد] ۱-گندیکجه گنیش له یین یارا. ۲-(طب) سوموک و دیش توخوسونون خاراب اولماسی وضعیتیه. یئنی سارای..yeni saray [آد] آلتون اوردو دۆنمی تیکیلن بیر شهر آدی^{۲۰۹}. یئنی سئی..yenisey [آد] سیبیر یادا ۳۸۰۰ کیلومتر اوزونلوқта چای اولاراق قوزئی بوز اقیانوسونا تۆکولور، چایین آشای آخارقالاری ایلین ۷ آیی بوز حالیندا اولور {یئنی+سئی}. یئنی سئی یازیلی داش یازیلاری..yenisey yazılı daş yazıları [آد] [آد] یئنی سئی چاینین قیراغیندا آباقان و تووا (سایان) ایالت لرینده ایندییه تک ۵۱ قدر تورکجه یازیت تاپیلیب، بویازیتلار قیرقیز اوغوز و تورکیش تورکلرینه عایددير، خطلری اورخون خطلرینه گوره هله اولغونلاشمایش خط ساییلیر و م ۵ جی یوزیله عایددير، حرفلری ۱۵۹ دور و چوخلو تصویری شکللری واردیر. یئنیستان..yenistan [آد] آستانا دا کند آدی. یئنیش..yeniş [آد] ۱-آشای یئتمه؛ قارشى آنلامی: یوقوش؛ (فا: سراسیبی). ۲-دنیز سولارینین آی یووارى تاثیريله آشای گتتمه سی (فا: جزر). ۳-(آد) غلبه، غالبیت، اوتقو. یئنیش آشای..yenişasağı [ظرف] اوجا بیر یترین باشیندان آتگینه دوغرو طرفی ”تپه نی یئنیش آشای دۆشمک“ (فا: پستی بلندی). یئنیش چیخیش..yenişçixış [آد] دره تپه لی یئر (فا: پستی بلندی). یئنیش قالخیش..yenişqalxış [آد] (فا: جزر و مد). tide یئنیشلی..yenişli [صفت] یئنیشلی اولان. یئنیشلی چیخیشلی..yenişəli çixışlı [صفت] یئنیش چیخیشی اولان، یئنیش یوخوشو اولان (فا: پستی بلندی). یئنیشلی یوقوشلو..yenişli yoquşlu [صفت] یئنیش چیخیشی اولان، یئنیش یوخوشو اولان (فا: پستی بلندی). یئنیشمک..yenişmək [فا] بیریرینی یئنیک ائتمک ایسته مک. یئنیش یوقوش..yenişyoquş [صفت] یئنیش و چیخیشی اولان.

یئنی یئتمه.. yeni yetmə [آد] ۱-یئنی گنج (فا: نوجوان). ۲-تازا یئتیشمیش (فا: تازه بدوران رسیده). parvenu	یئنی یئتمه.. yeyxalamaq [تائیرلی انیلم] یا یخالاماق، سويا چکمک (فا: آب کشیدن).
یئنی یئتمه لیك.. yeni yetməlik [آد] یئنی یئتمه وضعیتى، ارگن لیك، چوخ گنج اولما وضعیتى.	یئنی یئتمه لیك.. yeyxamaq [باخ] یئخیالاماق.
یئنی یئتمیش.. yeni yetmiş [صفت] یئنی یئتمه (فا: نورس). young یئنی یئنی.. yeni yeni [ظرف] یئنی اولاراق، بوگونلرده، چوخ یاخین لاردا.	یئیرک.. yeyrək [صفت] یئگرک: داهایی، داهایستون، یئى دن- اوستونلوک درجه سى، چوخ ایی وگوژل، مقبول، قبول گوژن (فا: عالی).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی لئمک.. yeylənmək [باخ] یئنگ لئمک، عالی وضعیت سالیئماق. یئنی له مک.. yeyləmək [باخ] یئنگ له مک، عالی وضعیت سالیماق.	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).
یئنی یئنی.. yeyni [صفت] آغیر اولمایان، یونگول، خفیف {یئییلیب یئنیگۆ.. yeygü} [اؤزل آد] ارمغان، بخشیش، احسان.^۷	یئنیگۆ.. yeygi [آد] حیوانلار اوچون قیسا ساخلانیلان یئیه جک، یئم (فا: علوفه).

۲-یئیلمه (آد) ان چوخ اۆز قیسمنه چیخان پیس یارا، دَری ورمی، قورد ائشه نه یی.	شاعردیر ^{۱۵۶} .
یئیلیم..yeyilim [آد] یئیلیمک ایشی، یئیتتی.	یدءیبضا..yədibeyza [آد، عربجه] اساطیره گۆره حضرت موسی نین
یئیم..yeyim [آد] یئمک ایشی، باخ: یسیم.	مُعْجَزَه گۆسْتَرَن الینه اشارت اولور، مجازاً مَهَارَت و باجاریق.
یئیمجیل..yeyimcil [صفت] چوخ یئین (فا: پرخور). gluttonous	یدک..yədək [آد، ص] ۱-بیر شئی ایشله درکن همان جنسندن
یئیمجیل لیک..yeyimcillik [آد] یئیمجیل اولما (فا):	سونرالار ایشلتمک اوچون ساخلانان شئی، بیر شئین آیری اؤرنه یی،
پر اشتها یی hyperorexia	زاپاس (فا: ~). spare ۲-بیر ایش گؤرمک اوچون بیر نفرین
یئیم لی..yeyimli [صفت] ذوق ایله یئین، چوخ یئین.	آیریلما سی وضعیتینده یئرینه اوتورماغا اؤنجه دن قارارلانمیش اولان
یئین..yeyin [باخ] یئین، غالب، قوی، اؤستده اولان.	کیمسه. ۳-آرابانی چکیب آپارماق اوچون اونو چکن حیوانین
یئینتی..yeyinti [آد] ۱-دمیر کیمی شئیلر پاسلاتاراق آرادان	بوینونا باغلانان ایپ، آراج و ماشین لاردا وگمی لرده اولارا قوشولان
گتتمه سی (فا: خوردگی). corrosion ۲-یئمه لی هر شئی، ییبه	و چکیلن هر شئی (فا: یدکی). {سن: یدک آتی؛ یئتمک؛ یئتمک}
جک لر. ۳-اسراف ائتمه، خالقین مالینی کورلما.	یدک آتی..yədək atı [آد] احتیاط اوچون یاندا آپاریلان آت.
یئینتی لنمک..yeyintilənmək [تأثیر سیز ائیلیم] یئیلیمک آرادان گتتمک (فا):	یدک..yədək [آد] قوچان دا کند آدی.
فرسودن to wear	یدک او یونجو..yədk oyuncu [آد، ایدمان] اویونجولاردان بیرینین هر
یئینتی لنمه..yeyintilənmə [آد] یئیلیمک آرادان گتتمه (فا: فرسایش).	هانسی سببیله اویوندان چیخیب و اونون یئرینه اوینایان اویونجو.
یئینتی لی..yeyintili [صفت] دادلی، لذتلی.	یدک ایپی..yədək ipi [آد] یدک چکمه ایپی.
یوس..yubusət [آد] دیشقی نین برک اولماسی دورومو قاریندا حس	یدک جیل..yədəkcil [صفت] یدک ده گتتمه یی سئون قوشوق حیوان -
اڭدیلن اذیت (فا: ~). med) constipatin	حاقیندا.
یختمل..yəhtəmil [صفت] اولاسی (فا: ممکن). probably	یدکچی..yədəkçi [آد] یدک حالیندا اولان "یدک یاردیم جی، یدک
یحیی..yəhya [آء، عربجه] دیری، جانلی {عربجه حی سؤزوندن}.	فوتبالیست، یدک حیوان، یدک آراج".
یحیی..yəhya [آد] ضیا آباد و تاروم دا (~آباد) کند و زنجان دا چای -	یدکچی لیک..yədəkçilik [آد] یدک چی نین ایشی وگوروی.
آدی.	یدکده قالماق..yədəkdə qalmaq [تأثیر سیز ائیلیم] هامی دان گتری ده
یحیی شیدا..yəhya şeyda [بازار] گونش ۱۳۰۳ ده تبریز ده آنادان	قالماق.
اولوب، ادبیات ماراقلی سی اولاراق گؤزل شعرلری و غزللری	یدک گمی سی..yədək gəmi [آد] یدک چکمه گمی سی.
واردیر "اتمە ییب بیر لحظه راحت چشم خونباریم منیم. تا دوشوب	یدک لشمک..yədəkləşmək [تأثیر سیز ائیلیم] قارشلی لیقلی اولاراق
مندن اوزاق یار وفاداریم منیم. ^{۱۱۷}	یدک لیک ائتمک.
	یدک لکمک..yədəklənmək [بلسیز ائیلیم] یدکده آلینماق، یدک اولاراق -
	گمی یه قوشولماق.
	یدک لکمک..yədəkləmək [تأثیر لی ائیلیم] ۱-بیر شئی یدک حاضر لاق،
	یدک اولاراق دالی سیجا چکمک. ۲-الیندن توتوب داليجا آپارماق.
	یدک لی..Yədəkli [صفت] یدگی اولان، باغلی یدک ده اولان.
	یدک لیک..yədəklik [آد] یدک اوچون مناسب اولان.
	یدک و نرکمک..yədək vermək [تأثیر لی ائیلیم] دالی جا چکمک.
	یدن..yədən [آد] یدکده یی اولان، یدکده یینه آلان، تدبیر لی ^۷ .
	یدکده آلماق..yədəyə almaq [تأثیر لی ائیلیم] داليجا چکمک.
	یدکده یینه آلماق..yədəyəinə almaq [تأثیر لی ائیلیم] داليجا چکمک.
	یرقان..yərəqan [عربجه] ساریلیق خسته لیگی (فا: یرقان). icterus

یخلقان..yıxıqan [آد] ییخیلقان: خوی دا داغ آدی.

یخنی..yəxni [آد، دا] ۱-رُب و قیزاریلیمیش سوغانلا دوزه لن ساده بیر
ات شور یاسی. ۲-(دده) قوورما.

ید..yəd [آد، عربجه] ال (فا: دست).

یدالله خدایی..yədulla xudayı [آد] اؤرمولو چاغداش

یازدان..yəzdan [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] یارادان، تانری، آلا.	یاشمی..yəşmi [آد، دا] یاشیل و قیرمیزی رنگ.
یزک..yəzək [آد] اوردونون اوندە گئندە بؤلومو، عسگری قیلاووز، فا: ~، طلایه، پیش قراول ^{۸۲} . {ایز+ک، دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر} ییزک yizək.	یاقوب..yəqub [آد، عربجه] ارکک کهلیک، اوغلان آدی.
یزن..yəzən [آد] اردبیل و خیاو (آوا) و آوج ده کند آدی.	یاقوب آباد..yəqubabad [آد] کرج، بویین زهرا، آبیک (~آباد): باهار (~شاه)، ماک (ـعلی کند) کند آدی.
یزید..yəzid [آد، عربجه] اُموی حُکومتینین اۆچونجو و امام حسین (ع) ین قتلینه باعث اولان خلیفه.	یاقوب اصولی..yəqub usuli [آد] مرندلی چاغداش شاعر دیر ^{۱۵۶} .
یزیدی..yəzidi [آد، عربجه] ۱-یزیده عاید اولان، یزید کیمی اولان. ۲-آزاراق گۆرسه نن و ابلیسین گۆجونو اۆستون توتان بیر مذهب (فا: ~).	یعنی..yəni [باغلاهیجی سۆز، عربجه] دئمک، سۆزون قیساسی (فا: ~). namely
یسار..yəsər [آد] ۱-سول (فا: چپ). ۲-left وارلیلیق، وارلی اولما.	یغن..yəğən [آد] فیل معناسیندا، قاراخانلی بیر پرنس آدی: یغن-تگین.
یساقی..yəsaqi [آد] قوچان دا کند آدی.	یقہ..yəqə [باخ] یاخا.
یساول باشی..yəsavulbaşı [آد] قوچان دا کند آدی.	یقین..yəqin [ظ، عربجه] اینانج لا، ایناملا، شک سیز، شهبه سیز (فا: ~).
یسرلو..yəsirli [آد] یشیرلو: کبودر آهنگ ده کند آدی. {یازیرلو، اوغوز بویلاریندا یازغیر / و یازیر بویونا باغلی کند}.	یقیناً..yəqinən [ظ، ع] شهبه سیز اولاراق (فا: یقیناً). surely
یسوقا..yəsuqa [آد] یاسایا باغلی، تومان خان ^۷ اوغللاریندا ^۷ .	یقینلو..yəqinlu [آد] قشیدار دا کند آدی.
یسوقان بگیم..yəsuqan bəyim [آد] اینسان آدی، باخ: یاسوقان + بگیم ^۷ .	یک لنگه..yəklingə [آد] ینکه لنگه: قوچان و نیشابور دا کند آدی.
یسوکن..yəsukən [آد] یاسوقان؛ باهادور خان ^۷ اوغللاریندا ^۷ .	یکسان..yeksan [آد، فا، یالیز دیوان ادبیاتیندا ایشله نییدیر] ائشیت، دۆز (فا: یکسان).
یسوکنا باقاتور..yəsukənbaqatur [تاریخی آد] کارایتیلر دؤولتی بگ لریندن ^۷ .	یلبه..yəlbə [باخ] یلوه.
یسوگی..yəsuğay [تاریخی آد] یاساقان، یاساق + آی؛ چنگیز خانین تورونو و قویلائی خانین قارداشی ^۷ .	یلدا..yəlda [آد] ایلین ان اوزون گنجه سی، قیشین ایلک گنجه سی (فا: شب یلدا). the longest night of winter {بو کلمه نی سُرانی دیلینه باغلا ییرلار ولی ان اوزون گنجه اولدوغو اوچون یال سۆزونه باغلی اولمالیدیر، باخ: یال}.
یسونتیمور..yəsunteymur [آد] اسن تیمور؛ چنگیزلی خانلاریندا ^۷ .	یلده مک..yəldəmək [تاثیری ائیل، یئل] تلسیک قاچماق، یتھین قاچماق.
یسوی..yə səvi [یازار] خوجا احمد یسوی / تورکستان پیری، تورک تصوف شعرینین قوروجولاریندا م ۱۱ جی عصرین سونوندا تورکستانین سایرام قصبه سینده آنادان اولوبدور و سونرا یسی شهرینه یئرلشمیش و یسوی طریقتی نی قوروبدور، "دیوان حکمت" - یسوی نین معروف کتابیدیر.	یلدیرمک..yəldirmək [یئل] قاچماقینا سبب اولماق، یئلدیرمک.
یسی..yəsi [آد] ۱۲ جی قرن ده احمد یسوی نین تورکستاندا تحصیل آلدیغی شهرین آدی (او سایرام، دا دوغولدو) ^{۵۴} .	یلک..yələk [باخ] یئل، یئلک، جیلیققا (فا: جلیقه). waistcoat
	یلمک..yəlmək [یئل] قاچماق.
	یلوه..yəlvə [آد، دیرگی] فلوریاقوشو chloris choris {باخ: یئل}.
	یله..yələ [آد] ۱-آت یالی، آت بویوندا اوزون توکلر (فا: یال اسب). ۲-بیر نوع قادین گئییمی (بئل طرفینده دار اولان و شلته تومان اوستوندن گئییلن) (فا: ~) {باخ: یال}.
	یله لی..yələli [صفت] یله سی اولان.
	یله لی قورد..yələli qurd [آد، دیرگی] سیرتلان.
	یلمک..yəmək [آ، ت] تورکلردن بیر بؤلوک.
	یمنی..yəməni [آد] بیر نوع توردان دوزلمیش باش اؤرتوگو (فا: نوعی روسری) {یمن اؤلکه سی آدیندا}.
	یمنی قوندارا..yəməni qondara [آد] بیر نوع آلتی آیری اوستو مخمل ناخیشلی باشماق (فا: نوعی کفش).

یوموق..yəmuq [اؤزل آد] مانده کند آدی {تورک بویو آدی، یماک ^{۱۴۷} }. یمین..yəmin [آد، عربجه] ۱-ساغ ال (فا: سمت راست). ۲-آند (فا: سوگند). ینقاق..yənqaq [اؤزل آد] آیدرویشده کند آدی {باخ: یانقاق، یاناق}.	یوخجو..yoxcu [آد، فلسفه] یوخجولوق یانلی سی اولان، نتهیلیست. یوخجولوق..yoxculuq [آد] نتهیلیزم، هر جور گرچک و وارلیغی انکار ائدن بیر گؤروش، هئچ جور سیاست دؤزه نی قبول ائتمه ییب و هئچ باسقی یی بنیمسه مه یین (فا: نهیلیزم). nihilism یوخدور..yoxdur [فعل] وار دئیل معناسیندا ایشله نیر "میزین اؤستونده کتاب یوخدور". (فا: نیست). he (she or it) is not یوخسا..yoxsa [اونلم] عجباً؛ بیر شئی و ایشین ترس وضعیتینی دؤشونه رک سؤیله نن سؤز "یوخسا گئدیبدی" (فا: مگه). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیر}.
یوباز..yobaz [صفت] ۱-متعصب، فاناتیک (فا: متعصب). ۲-اینجه-لیک سیز و قابا کیمسه {باخ: یاوز}.	یوخسوز..yoxsuz [صفت] یوخسول، یوخ اولموش. یوخسوزلوق..yoxsuzluq [آد] یوخسوللوق، یوخسوز اولما وضعیتینی "باخچا دووارلاری یوخدو و ییز بو یوخسوزلوقدان ضرر گؤردوک". یوخسول..yoxsul [آد] یوخسوز، فقیر (فا: بی چیز). poor یوخسوللار..yoxsullar [آد] فاغیرلار (فا: مساکین). the poor یوخسوللاشدیرماق..yoxsullaşdırmaq [تأثیرلی] [اٹلم] یوخسول وضعیتیه گتیرمک. یوخسوللاشدیریلماق..yoxsullaşdırılmaq [بلسیز] [اٹلم] یوخسول ائدیلمک.
یوخ..yox [باغلا ییجی سؤز] ۱-بیرشئین حاضر دا ویا عمویتله اولما دیغینی بیلدیریر، وار اولمایان "اوتون ائوی یوخ، ائوده هئچ-کس یوخ" not, no ۲-سؤال و سورویا منفی جواب یئرینده ایشله نیر، خبیر "ایشین وارمی؟ یوخ" (فا: نه). ۳-هئچ و یوخلوق معناسیندا ایشله نیر "یوخون اؤزو قارادیر". ۴-جمله ده "علاوه اولاراق" معناسیندا ایشله نیر "مسأله تک بیزی یوخ، بوتون اهالی نی ایلگی لندیریر". ۵-یوخدور شکلینده جمله ده ایشی بیلدیریر "میزین اؤستونده کتاب یوخدور". ۶-یوخام شکلینده "سؤمیرم، آجیغیم گلیر، خوشوما گلیمیر" معناسی وئریر "من بؤ ایشده یوخام". {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سن «یوق»؛ اسکی تورکجه ده ایشله نن یوق (یوخ)، یوغ (ماتم) و یودماق (سیلمک، محو ائتمک) کلمه لرینین آراسیندا کؤ کدشلیق اولمالیدیر}.	یوخسوللاشماق..yoxsullaşmaq [تأثیرسیز اٹلم] یوخسول اولماق. to get poor یوخسوللانماق..yoxsullanmaq [باخ] یوخسوللاشماق. یوخسوللوق..yoxsulluq [آد] ۱-یوخسول اولما وضعیتینی، فقرلیک (فا: مسکنت) imndigence ۲-وئریم سیزلیک، یئترسیزلیک. یوخسون..yoxsun [یوخ+سون] محروم، عادی، فاقد. یوخسونلو..yoxsunlu [صفت] یوخسون بیر وضعیتده. یوخسونلوق..yoxsunluq [آد] یوخسول اولما وضعیتینی، محرومیت. یوخلاتماق..yoxlatmaq [اٹدیرگن اٹلم] کنترل اٹدیرمک. یوخلاما..yoxlama [آد] وار یوخونو آراشدیرما، کونترول ائتمه، سیناما. یوخلاماجی..yoxlamacı [آد] کونترولچو. یوخلاماق..yoxlamaq [تأثیرلی اٹلم] بیر شئین وارلیغینی آراشدیرماق، بیر ایشین ویا شئین دؤزگونلوگونو بیلیمک ایسته مک، کونترول ائتمک (فا: کنترل کردن). to control, to check {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر} یوقلاماق: یوکسلیمک، چیخماق، کونترول ائتمک؛ بؤکلمه یوق (یوخاری ویوکسک) سؤزوندن آیینمادیر}.
یوخالاتماق..yoxalatmaq [تأثیرلی اٹلم] یوخا چیخارتماق، یوخ ائتمک. یوخالماق..yoxalmaq [تأثیرسیز اٹلم] یوخ اولماق، ایتیمک. یوخ اولما..yox olma [آد] آرادان گئتمه (فا: هلاک). perdition یوخ اولماق..yox olmaq [تأثیرسیز اٹلم] وارلیغی اورتادان قالخماق. یوخ اولماز..yox olmaz [صفت] آرادان گئتمز (فا: زوالناپذیر destructible یوخ اولموش..yox olmuş [صفت] ایتیمیش (فا: مفقود). lost. یوخ باهاسینا..yox bahasına [ظرف] دیریندن چوخ دؤشوک، آشاغی بیر دیرده.	یوخلانماق..yoxlanmaq [بلسیز اٹلم] وار یوخو آراشدیریلماق، کنترل ائدیلمک.

یوخلانیلماق.. yoxlanılmaq [بلسیز ائیلیم] یوخلانیلماق ایشی گۆرولمک.	یورغالانماق.. yorğalanmaq [تائیرسیز ائیلیم] یورغا یثریمک، سرعتله یورخلايیجی.. yoxlayıcı [آد] یوخلاماجی، کونترولجو، یوخلایان(فا): کنترلر.
یوخلاییش.. yoxlayış [آد] یوخلاما ایشی، کنترول و تفتیش ائتمه (فا): چک و تست). verification, check up	یورغون.. yorğun [آد] باخ: یورقون.
یوخلوق.. yoxluq [آد] یوخ اولما، یوخسوللوق (فا: نیستی). Nonexistence {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.	یورغمال.. yorğmal [آد] گروگان ^{۸۲} .
یوخوش.. yoxuş [ظرف] یوکسهلرک دوام ائدن یول، یئیش قارشیتی، یوخاری قالخان یؤن، یوقوش (فا: سربالا). ascending {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یوغورقان، هؤرمک سۆزیونه باغلیدیر{.	یورقا.. yorqa [آد] یورغا: دۆزئلی و منظم آت یثریشی، خوش یول گئندن، خوش یثریین (فا: یورقه) {سن؛ یوروک+قا؛ باخ: یورتماق}.
یوخوش یئیش.. yoxuş yeniş [باخ] یئیش قالخیش، یئیش یوخوش. یوخوشلوق.. yoxuşluluq [آد] یوخوشو چوخ اولان یئر.	یورقالیق.. yorqalıq [آد] یورقالیق: یورقا یثریین آتین حالی.
یوخومساماق.. yoxumsamaq [تائیرلی ائیلیم] واراولان بیر شئی یوخ اولاراق قبول ائتمک، یوخساماق (فا: نیست فرض کردن).	یورقان.. yorqan [آد] یاتارکن اوستونه اؤرتولن اؤرتو(فا: لحاف) quilt {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یوغورقان، هؤرمک سۆزیونه باغلیدیر{.
یوخون.. yoxun [باخ] یاخین.	یورقان آغی.. yorqan ağı [آد] یورقانا گنجیریلن آغ و پارچا.
یود.. yod [آد، یونانجا] ید: بوز رنگلی، متال کیمی پاریلدايان بیر نوع کریستال ماده اولاراق طبابتده ایشله نیر " یارایا یود سۆرمک، دیش خمیرینه یود وورماق ".	یورقان اۆزو.. yorqan üzü [آد] یورقانی چیرکدن قوروماق اۆچون اوستونه چکیلن اؤرتو، یورقان اۆزونه چکیلن پارچا.
یور.. yor [اؤن اک] "یور یوخسول، یور یورقون".	یورقان ایپلیگی.. yorqan ipliği [آد] یورقان تیکمک اۆچون ایپ و ساپ.
یوراج.. yorac [باخ: یورماق] راپرت (فا: گزارش). report	یورقان اینه سی.. yorqan iynəsi [آد] یورقان تیکمه یه یارایان اینه، تبه نه.
یورت.. yort [صفت] آت یثریشی نین بیر نوعو.	یورقانچا.. yorqança [آد] کیچیک یورقان، اوشاق یورقانی.
یورتا یورتا.. yorta yorta [دده، ظ] تلسیک چاپاراق، قاجاقچا.	یورقانچی.. yorqançı [صفت] یورقان و یاسدیق کیمی شئیلر دۆزلدن.
یورتاق.. yortaq [صفت] یورقا، هروله ائدن {سن، یورتماق دان}.	یورقانچیلیق.. yorqançılıq [آد] یورقان دوزلتمه.
یورتاولاماق.. yortavlamak [تائیرسیز ائیلیم] یورتا یثریشله یثریمگه باشلاماق.	یورقان دۆشک.. yorqandöşək [آد] یاتاجاق اۆچون گره کن شئیلر.
یورتدورماق.. yortdurmaq [ائیدیرگن ائیلیم] یورتماغا مجبور ائتمک.	یورقان دۆشکدن دورماق (قالخماق).. yorqandöşəkdən durmaq (qalxmaq) [تائیرسیز ائیلیم] ساغالماق، خسته لیکدن قوروتولماق.
یورتماق.. yortmaq [تائیرلی ائیلیم] سۆره کلی یول یثریمک، یورت-گتتمک {یثریمک و یورومک فعللرینه باغلیدیر}.	یورقان دۆشگه دوشمک (یخیلماق).. yorqandöşyə düşmək (yixılmaq) [تائیرسیز ائیلیم] خسته لنمک.
یوردام.. yordam [آد] ۱-چابوق لوق، یاتقین لوق، آلیشقان لوق، یتى (فا: مهارت) ۲-قیلاوز، یارديمجی {باخ: یورتماق}.	یورقان سیریان (تیکن).. yorqan sıryan (tikən) [آد] یورقان تیکیب حاضر لایان.
یوردامسیز.. yordamsız [صفت] جانسیز، چابوق اولمایان.	یورقان قاقاسی.. yorqan qavqası [آتا سۆزو] بیر فرعی شئی بهانه اندید اصلی آماج اولاشماق حاققیندا دئییلن بیر سۆز.
یورداملی.. yordamlı [صفت] ۱-باجاریق لی ۲-یاراشیق لی (فا: برازنده).	یورقانلی.. yorqanlı [اؤزل آد] اورمییه ده کند آدی.
یوردورماق.. yordurmaq [تائیرلی ائیلیم] یورماسینی گۆردورمک، یوروملاماسینی ساغلاماق (فا: فس تفسیر کردن).	یورقانلیق.. yorqanlıq [صفت] یورقان اۆچون اولان پارچا و اۆز آستار.
یورغالانماق.. yorğalatmaq [ائیدیرگن ائیلیم] یورقا حالیندا یثریمک.	یورقانی قالین.. yorqanı qalın [صفت، دا] یانداشی و طرفدارى چوخ اولدوغو اۆچون عمل لرینین اؤستو آچیلمايان کیمسه.
	یورقون.. yorqun [صفت] یورغون: خسته، یورولموش اولان، دۆشگون و اۆزگون کیمسه (فا: خسته). tired. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
	یورقون آباد.. yorqun abad [اؤزل آد] اورمییه ده کند آدی.

يورقون آرقين.. yorqun arqin [ظرف] چوخ يورولموش، گوجو قالماميش.	يوروم بلگه.. yorum belge [آد] تعبيرنامه (فا: تعبيرنامه).
يورقون دوشمک.. yorqun düşmək [تائيرسيز ائيلم] برک يورولماق.	يوروملاماق.. yorumlamaq [تائيرلى ائيلم] آچيق لاما، تفسير ائتمک.
يورقونلاشماق.. yorqunlaşmaq [تائيرسيز ائيلم] يورقون دوشمک to get tired	يوروملانماق.. yorumlanmaq [بلسيز ائيلم] يوروم لاما ايشى گؤرولمک.
يورقونلاماق.. yorqunlamaq [باخ] يورقونلاشماق.	يوروملولوق.. yorumluluq [آد] يورومجو اولما ايشى.
يورقونلوغو چيخماق.. yorqunluğu çıxmaq [تائيرسيز ائيلم] استراحت ائديب گوجو اؤزون قاييتماق.	يورويوخسول.. yoryuxsul [آد] يوخسوللار.
يورقونلوغونو آلماق (چيخارتماق).. yorqunluğunu almaq (çixartmaq) [تائيرسيز ائيلم] استراحت ائتمک.	يوز.. yoza [صفت] ۱- خام، دوغادا اولدوغو کيمي و ايشلنمه ميش "يوز توپراق" (فا: بکر). ۲- تربيت ائديلمه ميش، قابا (فا: تربيت نشده). ۳- سويسوز (فا: بى اصل) {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير} يوزماق.
يورقونلوق.. yorqunluq [آد] يورقون اولما وضعيتى (فا: خستگى). fatigue	يوزدورما.. yozdurma [آد] يوزدورماق ايشى.
يورقون يورقون.. yorqun yorqun [ظرف] يورولموش اولاراق، يورقون وضعيته.	يوزدورماق.. yozdurmaq [اتديرگى ائيلم] يورماق ايشيني گوردورمک، يوروملاماق (فا: تفسير کردن) {يورماق سؤزونون دؤنولموش شکليدير}.
يورما.. yorma [آد] يوروم (فا: تفسير). commentary	يوزلاشديرماق.. yozlaşdırmaq [تائيرلى ائيلم] يوزلاشماسينا سبب اولماق.
يورماق.. yormaq [تائيرلى ائيلم] ۱- چاليشديريب يورقون ائتمک (فا: خسته کردن) to tire ۲- بير موضوعو آچيقلاماق، بير آلام وئرتمک، يوروملاماق، يوزماق (فا: تفسير تعبير کردن). {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير، سنگلاخ سؤزليونده ايشله نيبيدير ج يورومجو.. yorumcu [آد] يوروملايان کيمسه (فا: مفسر).	يوزلاشماق.. yozlaşmaq [تائيرسيز ائيلم] سويسوز لاشماق، پوزولماق، دوغاداکى ايى اؤزليگيني ايتيرمک (فا: اصليتش را از دست دادن). يوزلوق.. yozluc [آد] يوز اولما وضعيتى.
يورنوق.. yornuq [اؤزل آد] استراحتگاه، دينلنمه يئرى.	يوزما.. yozma [آد] يوروم (فا: تفسير). commentary
يوروجو.. yorucu [صفت] ۱- يورقونلوقا يول آچان (فا: خسته کننده). ۲- يورومجو، يوروملويان، ائلتشديرمين (فا: مفسر) ۳- اؤنجو، يول گؤستهرن عسگرى قيلاووز {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير: اوستا، قيلاووز}.	يوزماق.. yozmaq [تائيرسيز ائيلم] ساپماق، يانيلماق و يانيلتماق (فا: از مسير اصلى خارج شدن) {ديوان لغات تورک ده ايشله نيبيدير} يوزماق: قيسراق قالماق؛ اينديكى معنادا ساپماق دوغال حالدان چيخماقدير}. ۲- يوزماق {تائيرلى ائيلم} آچيق لاما، يوروم لاما، يورماق (فا: تعبير و تفسير کردن) {بو کلمه بو معنادا يورماق سؤزونندير}.
يورولماز.. yorulmaz [صفت] يورولمايان، يورولماق بيلمه ين (فا: خستگى ناپذير). indefatigable	يورولماق.. yozulmaq [بلسيز ائيلم] آچيق لانيلماق، يوروم لانيلماق.
يورولمازلىق.. yorulmazlıq [آد] يورولماز آدامين وضعيتى يورولمادان،	يوسما.. yosma [آد] بزکلى قادين، گؤزل قادين {باخ: يوسون}.
يورولماق.. yorulmaq [بلسيز ائيلم] ۱- چاليشيب يورقون اولماق (فا: خسته شدن). ۲- آچيق لانماق، يوروملانماق (فا: تعبير شدن).	يوسماجا.. yosmaca [ظرف] يوسمايا ياراشيقلی بيچيمده، يوسما کيمي.
يورولماقسيزين.. yorulmaqsızın [ظرف] داينمادان، استراحت ائتمه دن.	يوسماراق.. yosmaraq [صفت] كيچيك آلچاق بويلو، بسته بويلو.
يورولوم.. yorulum [آد] يورولوب آرادان گئتمه (فا: خستگى). fatigue	يوسماق.. yosmaq [تائيرلى ائيلم] آلداتماق، مفتون ائتمک {باخ: يوسون}.
يوروم.. yorum [آد] يوروملاما ايشى، بير موضوعنو چوخ آچيقلاما (فا: تفسير، تعبير). explanation	يوسماليق.. yosmalیق [آد] ظريف ليک، اينجه ليک، ناز.
	يوسون.. yosun [آد، ديرگى] چيچک سيز ييتگى لردن و ان چوخ سو اؤزونده و دييينده يئتيشن بير ييتگى (فا: خزه، جلبک). alg {سن

یوسون، یوسک؛ بو کلمه یوسما کیمی آلدیجی و سو اوزونده یاراشیقلی اولماسی اوچون اوسوغ سۆزوندن اله گلیب، باخ: یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورت آشی..yoğurt aşı [آد] قاتیق آشی، معمولی آش اولاراق یوغورت قاتاراق یئیلن بیر نوع آش.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورت اوتو..yoğurt otu [آد، ییگی] کۆک بویاگیلردن، سۆت کیمی اؤز سویو اولان بیر ییگی جنسی (فا: شیرینیر). galium
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتچو..yoğurtcu [آد، ییگی] بیر ییگی آدی (فا: پنیرجیک) anacomptis
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتچو..yoğurtçu [آد، ییگی] یوغورتچو: سراب دا کند آدی.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتچو..yoğurtçu [آد، ییگی] یوغورت دوزلدن وساتان کیمسه.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتچولوق..yoğurtçuluq [آد، ییگی] یوغورت دوزلتمه یا ساتما ایشی.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتدورماق..yoğurtdurmaq [باخ] یوغورتماق.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتدورولماق..yoğurtdurulmaq [بلسیز، انیم] یوغورتدورماق ایشی گۆرولمک.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورت شورباسی..yoğurt şorbası [آد] یوغورتلا دوزلمیش بیر جور یئمک.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتلاماق..yoğurtlamaq [تاثیریلی انیم] یوغورت قاتماق.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتلو..yoğurtlu [صفت] یوغورت قاتیلیمیش، یوغورتا بولاشمیش.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتما..yoğurtma [آد، مۇخمر] (فا: مۇخمر). fermented
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورتماق..yoğurtmaq [تاثیریلی انیم، اتد] یوغورماسینا سبب اولماق، یوغورماق ایشینی گۆردورمک. t-to knead
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورماق..yoğurmaq [تاثیریلی انیم] قورو و توز کیمی شئیلى آخیجی مادهیه قاتیب خمیر شکلینه گتیرمک (فا: سرشتن). to mix {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سن «یوغورماق» خمیر ایشله مک، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر «یوغلاماق» یاس یئمیه وئریمک، دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر «یوغ» یاسدا وئرین یئمک، باخ: یوغ.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغوروجو..yoğurucu [صفت] یوغوران (فا: خمیرگیر). kneader
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغوروم..yoğurum [صفت] ۱- یوغرولاجاق قدر اولان ۲- یوغورما ایشی.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغون..yoğun [صفت] ۱- قالین، غلیظ، آغیر (فا: قطور). ۲- thick (مع) آرائیق سیز، چوخ سیخی. ۳- دولو، قالین، ایری شیشمان، کۆک ۴- قبا، کوبود. ۵- اینسان آدی: یوغونالپ، یوغونای، یوغونای. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر، گۆک؛ یوغورماق دان.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغونجا..yoğunca [صفت] چوخ یوغون.
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغونلاتماق..yoğunlatmaq [اتدیرگن انیم] یوغون لاماسینا سبب اولماق، کوبودلاتماق to cause to become fat
یوسون ۲. ۲- یوسون (آد) طرز، اوسلوب (فا: طرز). {سن؛ دیواندا اوسوغ سۆزو بومعنا یاخین گۆرونور «بۇ ایش اوسوغو مۇنداغ» بو ایشین اُصولو بۇیله دیر؛ بو آددان «اوسماقلاماق»؛ اوسماق فعلی آلداتماق و آلداتاراق قیفیلی آچماق معناسیندادیر، و بونداندا اوسون، یوسون (یول یۆندم) و اوسما/ یوسما (آلداتیجی و گۆزل شئی) سۆزلرینین دوزلمهسی آیدینلاشیر ^۶ .	یوغورت..yoğurt [آد، ت] قاتیق، سۆتو پیشیریپ سؤیوداراق مایا ووروب باسدیریلدیقدان سؤنرا اله گلن آغارتی (فا: ماست). yoghurt {باخ: یوغورماق.

یوغلانلاشدیریلماق..yoğunlaşdırılmaq [بلسیز] [ائیلیم] داها یوغون- ائدیلمک.	یول آلماق..yol almaq [تائیرسیز] [ائیلیم] بیر استقامتده یولا دۆشمک، گئتمه یه باشلاماق.
یوغلانلاشماق..yoğunlaşmaq [تائیرسیز] [ائیلیم] یوغون وضعیتده گلمک.	یول آیریمی..yol ayrımı [آد] یوللارین بیر بیریندن آیریلدیغی یول.
یوغلانلماق..yoğunlamaq [تائیرسیز] [ائیلیم] یوغون اولماق. to grow fat	یول آیران..yol ayıran [آد] دیمیر یوللاریندا دیمیر یوللارینی بیر بیریندن آیران ویا بیر بیرینه باغلایان قورغو و بو قورغونو اداره- اؤندن.
یوغلانلماق..yoğunlanmaq [تائیرسیز] [ائیلیم] یوغون لاما، کوبودلاشماق.	یولا..yola [اؤزل آد] ۱-عرف، عادت، اصول، آرکان ۲-مَشعله، قندیل ۳-تاریخی اؤزل آد بولقار خانلیغی دؤنمی، بگ و کومتان آدی ۷.
یوغلونلوق..yoğunluq [آد] ۱-بیر جیسمین بیر سانتی متر مکعب کوتله سینین سوْیا گؤره آغیرلیق اورانی، غلظت (فا: تکاثف). ۲- کؤکلولوق، شیشمانلیق (فا: چاقی). thickness	یول انله مک..yol eləmək [تائیرلی] [ائیلیم] بللی یولو چوخ گئدیب گلمک.
یوغلونلوق اؤلچر..yoğunluq ölçər [آد] غلظت اؤلچر (فا: چگالی سنج). pyknometer	یولاچ..yolaç [اؤزل آد] ۱-یول گؤستهریجی، مهماندار، رهبر، اؤندر، اؤنجو. ۲-اینسان آدی: یولاچبگ، یولاچبوری، یولاچخانر.
یوقا..yoqa [باخ] یوقا.	یولا چیخماق..yola çıxmaq [تائیرسیز] [ائیلیم] اوزاق بیر یولجولوغا چیخماق.
یوقوش..yoquş [آد] یوکوش: ۱-دیکینه و یوخاری دؤغروچیخان یول.	یولادۆشمک (دۆزلمک)..yola düşmək (düzəlmək) [تائیرسیز] [ائیلیم] گئتمک، حرکت ائتمک.
یوقوش باشی..yoquş başı [اؤزل آد] یوکوش باشی: هشتیری ده داغ آدی.	یولار..yolar [آد] افسار، باخ: یولار. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یوکوش..yokuş [آد] یوکوش: ۱-دیکینه و یوخاری دؤغروچیخان یول.	یول سالماق..yola salmaq [تائیرلی] [ائیلیم] ۱-مُشایعت ائتمک. ۲-راضی سالماق.
یول..yol [آد] ۱-بیر یئرین آیری یئر گئتمک اؤچون گئچیلن یئر، گئدیش گلیش یئری "کندین یولو" (فا: راه). road ۲-یولجولوق، سفر، مُسافرت "یارین یولا چیخاجاق". ۳-یؤتم، دۆزن، داورانیش، توتوم، بیچیم، طرز، سیستم، دوزنتی، آماج، مقصد "یاشاما ق اؤچون بیر یول لازیمدیر، یولونا سالماق". ۴-بیر آخیجی ماده نین آخیلیدیغی یئر و ایز "سوْ یولو" (فا: مسیر). coures ۵-کز، دفعه "ایکی یول بو کتابی اوخودوم". ۶-اینانج، بیر دؤنیا گؤروشو "دۆز یولدان چیخمایین". ۷-یولوندا و یولدا شکلینده "اوغرودنا، اؤچون، نامینه" سؤزو کیمی معنا وئریر "وطن یولوندا مۇبارزه ائله مک". {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، گؤیتۆرک داش یازی لاریندا ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر، یول و یال کلمه لرینین آراسیندا کۆک بیرلیگی اولمالیدیر}.	یولاغا..yolağa [آد] باخ: یولاق، گئچی یولو، قیسا یول.
یول آچان..yol açan [اؤزل آد] ۱-کلئیر ده داغ آدی. ۲-اؤندر، اؤنجو.	یولاق..yolaq [آد] یولاغا: ۱-گئچی یولو، زولاق، نازیک یول، جیغیر. ۲-قیسا یول، کسیدیرمه یول. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر: چای، سوْ یولو؛ باخ: زولاق 'یولاق پارچین' یول یول اولان پارچا}.
یول آچماق..yol açmaq [تائیرسیز] [ائیلیم] یول گؤسترمک.	یولاق..yolaq [اؤزل آد] اوغوز-قینیق بویوناعایدیر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۲۵.
یول آچیق دیر..yolaçıdır [اؤنلم] بویورا بیلسن، گنده بیلسن.	یولاقچی..yolaqçı [صفت] ۱-یول اوچون تدارکات حاضرلایان. ۲- یولچو، یولدان گئچن، مُسافر. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر}.
یول آشییری..yolaşırı [آد] یول ویا یوللارین اؤته سینده اولان هر شئی.	یولا گئتمه..yola getmə [آد] گئچینمه (فا: مدارا). moderateness
یول آغزی..yol ağzı [آد] ایکی یولون کسیدیدیگی یئر، گیریش نقطه.	یولا گتیرمک..yola gətirmək [تائیرلی] [ائیلیم] دیله توتاراق راضی ائتمک، هیدایت ائتمک.
	یولا گلدی..yola geldi [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی.
	یولا گلمک..yola gəlmək [تائیرسیز] [ائیلیم] راضی لاشماق، هدایت اولونماق.
	یولا لدی..yolaldı [اؤزل آد] ایلرله یین ۲-تربیه لی، گله نکلرینه باغلی ۷.
	یولا وئرمک..yola vermək [تائیرلی] [ائیلیم] دولا ندیرماق، اداره ائتمک.
	یول اونو..yol otu [آد، بیتگی] باخ: قیرخ بوغوم.

يول اوزونو.. yol uzunluu [ظرف] يول بويونجا.	يول چكن (دوزلدن، سالان).. yol çəken (düzəldən, salan) [صفت]
يول اۆستده.. yol üstə [ظرف] يول آغزىندا.	يول قايران (فا: راه ساز). road-builder
يول اۆستو.. yol üstü [آد] بير يتردن گنچهرك، يولدان گنچهركن.	يولچوبىگلى.. yolçubəyli [اؤزل آد] صابر آباد؛ آوج-قۇقان (۷۰*۷۰) كند
يولاي.. yolay [آد] ۱-يول+آي، يولو آيدىن ۲-قازاق خانلىغي	آدى ۲۴۰.
دۆنمى، بگلر يولدا (چار كاترينا يا عصبان ايله اۆنلنميش بير تورك بىگى)؛ ماناس داستانىدا آدى گنچهركن بير بىگ ۷.	يولداش.. yoldaş [آد] ۱-يول آرخاداشى، بير يولدا و ايشده برابر گئدن، دوست (فا: رفيق). friend ۲-(مج) سايقى اوچون آدلارين اولينده ايشلەر "يولداش حسنلى". {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نبيدير}.
يولايخين.. yola yaxın [آد] يولا يوقوق: اۆزو يولا، سۆزه باخان، سۆز انشيدن.	يولداش آباد.. yoldaşabad [اؤزل آد] ساوه-نوبران دا كند آدى.
يولايخينلىق.. yolayaxınlıq [آد] اۆزو يولالىق.	يولداش جاسينا.. yoldaşcasına [صفت] يولداش كيمى، دوست كيمى.
يول باسانلو.. yol basanlı [اؤزل آد] ۱۶م جى يۆزىلده، آنادولو حلب بؤلگه سينده، خوالقادر توركلرينه باغلى بير بوى آدى ۸۵.	يولداش جانلى.. yoldaşcanlı [صفت] يولداش سئون، يولداش ايسته ين.
يول باشانلو.. yol başanlı [اؤزل آد] بيرتورك بويو، باخ: سلجوقلار ۲۰۹. {باسانلو}.	يولداش جانلىلىق.. yoldaşcanlılıq [آد] يولداش جانلى اولما.
يول بولۇ.. yol pulu [آد] يولدا خرج لئمه سى گرە كن پۇل.	يولداش جىغاز.. yoldaşçıgəz [صفت] يولداش كيمى.
يول خرجى.. yol xərci [آد] يولدا خرج لئمه سى گرە كن پۇل.	يولداش سىز.. yoldaşsız [صفت] يولداشى اولمايان، دوستو اولمايان.
يول كئشدى.. yol keçdi [اؤزل آد] ديوان دره دا چاي آدى.	يولداشلار.. yoldaşlar [آد] اصحاب، دوستلار (فا: اصحاب).
يول باخ.. yolbax [اؤزل آد] اينسان آدى؛ يولباخان، قوناق سئور، مسافر پرور ۷.	يولداشلاشماق.. yoldaşlaşmaq [قا] بير بيريله يولداش اولماق.
يول بويۇ.. yolboyu [ظرف] يولجولوق سوره سى.	يولداشلى.. yoldaşlı [صفت] ۱-يولداشى دوستو اولان. ۲-(ظ) تك باشينا يوخ يولداشلا بيرليكده.
يول بۇغا.. yolbuğa [تارىخى اؤزل آد] باييارس خان'ين اوردوباشى-لاريندان ۷.	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.
يول بيلمز.. yol bilməz [صفت] نابلد (فا: نابلد). unskilled	يولداش وارى.. yoldaşvarı [صفت، ظ] يولداش كيمى.
يول بيلن.. yol bilən [صفت] گورگولو، بيلمىن، تدبيرلى، بيلگىلى.	يولدام.. yoldam [اؤزل آد] ۱-اويسال، يولاگلن، اۆزو يولا ۲-أصول، طرز ۷.
يول بيلير.. yol bilir [صفت] گورگولو، بيلمىن، تدبيرلى، بيلگىلى.	يولدان ائلمك.. yoldan eləmək [تائيرسىز ائيلم] گتتمه سينه مانع اولماق.
يولپان.. yolpan [آد، باخ: يولماق] باشى كسيلميش اوت، كول.	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.
يولتاي.. yoltay [تارىخى اؤزل آد] ماناس داستانىدا آدى گنچهركن بير بىگ ۷.	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.
يولجو.. yolcu [صفت] يولچو: ۱-يولا چيخان، گزيچى، يول بيلن (فا: مسافر). passenger ۲-ديلنچى (فا: متكدى). {سنگلاخ سۆزلويونده ايشله نبيدير}.	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.
يولجوانوى.. yolcu evi [آد] مسافر خانا.	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.
يولجوگمىسى.. yolcu gemisi [آد] ۱-يولجو داشيماق اوچون دنيز داشيتتى.	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.
يولجولوق.. yolculuq [آد] ۱-گزي، گزيچىلىك (فا: سياحت). travel	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.
۲-ديلنچىلىك، (فا: گدايى). begging	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.
يول چكمك.. yol çəkmək [تائيرسىز ائيلم] يول سالماق. ايز بوراخماق و دۆزلىتمك.	يولداشلىق.. yoldaşlıq [آد] يول آرخاداشلىغي، آرخاداشلىق.

يول دۆيمک.. yol döymək [تائيرسيز انيلم] بير يثره چوخ گنديب گلمک.	يوللاشما.. yollaşma [آد] گنچينمه (فا: مدارا). moderateness
يولدورتماق.. yoldurtmaq [انتديرگن انيلم] باشقاسينا يولدورماق.	يوللاشماق.. yollaşmaq [قا] راضى لاشماق، اوزلاشماق، آنلاشماق،
يولدورقا.. yoldurqa [آد، ت] قيليج کيمي اوزونجا بير ييتگي.	يولا گتتمک (فا: مدارا کردن) to be on good terms (with)
يولدورماق.. yoldurmaq [بل] يولماق ايشى گؤرولمک، چکيب	يوللاما.. yollama [آد] گؤندرمه (فا: ارسال). sending
قوپاريلماق to cause someone to pluck سؤزلويونده	يوللاماق.. yollamaq [تائيرلى انيلم] گؤندرمک.
ايشله نيبيدير.	يوللانان.. yollanan [صفت] گؤنده ريلن، يولا دوشن (فا: رهسپار).
يول دوزنلنهين.. yol düzənləyən [صفت] يولو دوزنه سالان (فا: جاده	يوللانما.. yollanma [آد] گؤنده ريلمه،
صاف کن). road-roller	روانه) despatched
يول دويش.. yoldəyişən [باخ] يول آيران.	يوللانماق.. yollanmaq [بلسيز انيلم] ۱- گؤنده ريلمک (فا: ارسال
يولري.. yoləri [اؤزل آد] ۱- توره يه باغلى، ۲- طريقته باغلى ۷.	شدن). ۲- (س) بير يثره گتتمه يه باشلاماق، يثريمک، حرکت ائتمک.
يول سالماق.. yol salmaq [تائيرسيز انيلم] ۱- يول وورماق و دوزلتمک.	يوللانيش.. yollanış [آد] گؤنده ريلمه.
۲- بير يثره چوخ گنديب گلمک.	يوللاييجي.. yollayıcı [صفت] يوللايان، گؤنده رن (فا: فرستنده).
يولسوز.. yolsuz [صفت] ۱- يولو اولمايان. ۲- يول يول اولمايان پارچا	يوللو.. yollu [صفت] ۱- يولو اولان. ۲- قورالارا مناسيب اولان.
ويونا بنزر هر شئي. ۳- توره لر و توپلوم گؤروشونه اويمايان، سايق	يوللودره.. yolludərə [اؤزل آد] مراغا دا داغ آدى.
(فا: گمراه). dissipated, dissolute {سنگلاخ سؤزلويونده ايشله	يوللوق.. yolluq [آد] ۱- يولجوي يول اوچون وئريلن يئمک و پارا (فا:
نيبيدير.	توشه راه). ۲- يثره و يولا سريلىن اينجه و اوزون دوشتي.
يولسوز يۇنتمسيز.. yolsuz yöntəmsiz [صفت] بير قورالا و يۇنتمي	يولما.. yolma [آد] يولماق ايشى. آغ قالا دا کند آدى.
اولمايان.	يولماق.. yolmaq [تائيرلى انيلم] بيجمک، قوپارماق، چکيب چيخارماق
يولسوزلوق.. yolsuzluq [آد] يولسوز	(فا: کندن). to pluck, to tear out {ديوان لغات تورک ده ايشله
ديانتى) dissoluteness	نيبيدير، سنگلاخ سؤزلويونده ايشله نيبيدير.
يولغون.. yolğun [باخ] يولقون.	يولو (نو) چاشديрмаق.. yolu (nu) çaşdırmaq [تائيرسيز انيلم] آزماق.
يول قوروما.. yolqoruma [آد] يوللارا باخما (فا: راهدارى). toll	يولو آچيق.. yolu açiq [صفت] اؤنوده انگل اولمايان.
thorough	يولو آزماق.. yolu azmaq [تائيرسيز انيلم] يولو ايتيرمک.
يولقولو.. yolqulu [صفت] ۱- توره و قورالارا باغلى، ارشاد اولموش.	يولو بير اولماق.. yolu bir olmaq [تائيرسيز انيلم] اورتاق اينانچدا
۲- قپچاق خانى توختاميش 'ين باباسى (بعضا: يولقولا) ۷.	اولماق.
يولقوم.. yolqum [اؤزل آد] يولقون: سبزوار دا داغ آدى.	يول وداشما باخانيغي.. yol və daşıma baxanlığı [آد] يول و
يول کسمک.. yolkəsmək [تائيرسيز انيلم] سويقون دوز نلهمک.	داشما ناظرليگي (فا: وزارت راه و ترابري) ministry of roads and
يول کسن.. yolkəsən [آد] سويقونچو، قولدور (فا: راهزن). brigand	transportation
يول کيليمي.. yol kilimi [آد] ائنسيز و اوزون اولاراتق توخونموش کيليم-	يولو دوشمک.. yolu düşmək [تائيرسيز انيلم] تصادفا بير يثره گتتمک.
تورو.	يولوغلو.. yoloğlu [تاريخي اؤزل آد] يول اوغلو: ۱- فدایى ۲- آداق، ۳-
يول گؤزله مک.. yol gözləmək [تائيرسيز انيلم] بيرينين گلمه سيني	بيرينه باغلى ۷.
گؤزله مک.	يولوشدورماق.. yoluşdurmaq [تائيرلى انيلم] يولوق يولوق ائتمک.
يول گؤسته رن.. yol göstərən [آد] باشچى، اؤندر، بؤيوک.	يول وئرمک.. yol vermək [تائيرسيز انيلم] کنچمه سينه ايجازه و امکان
يوللتماق.. yollatmaq [انتديرگن انيلم] يوللماق ايشيني گؤردورمک.	وئرمک.
يوللارى آيرى اولماق.. yolları ayrı olmaq [تائيرسيز انيلم] باشقا باشقا	يول وئريلمز.. yol verilmez [صفت] آشيلماز، گنچيلمز يئر.
يوللارا گتتمک.	يولوت.. yolut [صفت] يولونموش plucked, hairless
يوللارى اولچمک.. yolları ölçmək [تائيرسيز انيلم] بوش بوشونا گزمک.	

یولوخدورماق..yoluxdurmaq [تائیرلی انیلم] یولوخماسینا سبب اولماق، یایندیرماق، گئچیرمک، یایماق (فا: مبتلا کردن، سرایت دادن).	یولویلا..yoluyula [ظرف] یولوندا گئدەرک، آراجی لیغیلا، یؤتم ایله.
یولوخدوروو..yoluxdurucu [صفت] یایجی گئچیرجی، یایجی (فا: ساری).	یول یوردام..yolyordam [آد] داورانیش، قورالار.
یولوخماق..yoluxmaq [تائیرسیز انیلم] ۱-سرایت اتمک (فا: سرایت کردن) ۲-حالین سوروشماق اوچون بیرینین یائینا گتتمک، "خسته نی یولوخماغا گتتدیک" (فا: احوالرسی کردن) {سن 'یولوق'؛ یول سؤزوندن: یول آچماق معناسیندا}.	یول یورغونو اولماق..yolyorğunu olmaq [تائیرسیز انیلم] بیر یتره چوخ گندیب گلکم.
یولوخوجو..yoluxucu [صفت] سرایت ائدیجی.	یول یورماق..yolyormaq [تائیرسیز انیلم] چوخ گندیب گلکم.
یولوخوجولوق..yoluxuculuq [آد] یولوخما، سرایت اتمه (فا: ساری).	یول یولداشی..yolyoldaşı [آد] برابر یول گندن.
یولوق..yoluq [صفت] ۱-توکلری یولونموش (فا: پرکنده) plucked ۲-یوخسول، لؤت، کاسیب {سن، یولماق دان}.	یول یؤتم..yolyöntem [آد] اؤسلوب (فا: اسلوب). method.
یولوق ارسلان..yoluq arslan [تاریخی اؤزل آد] کرمان سلجوقلاری، بگلریندن ^۷ .	یول یول..yolyul [ظرف] زولاق، جیزیق جیزیق.
یولوم..yolum [آد] ۱-سؤ یولو (فا: آبراهه). ۲-أصول، قاید. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	یوم..yom [آد] اوغور، طالع، ایی خبر، (فا: سعادت). {دده قورقود کیتاییندا ایشله نییدیر، محتملا عربجه یمن سؤزونون قیسالمیشیدیر}.
یولون یولچوسو..yolun yolçusu [آد] عادتاً دۆز یولا گتتمه ین آدام حاققیندا.	یومبالاق..yombalaq [باخ] دؤمبالاق.
یولونا دۆشمک (گیرمک)..yoluna düşmək (girmək) [تائیرسیز انیلم] عادئ حالا دۆشمک.	یوم توتماق..yom tutmaq [تائیرلی انیلم] اوغورلو توتماق.
یولونا سالماق (قویماق)..yoluna salmaq(qoymaq) [تائیرلی انیلم] نظاما سالماق، دۆزنله مک.	یومسوز..yomsuz [صفت] اوغورسوز.
یولونتو..yoluntu [آد] یولونموش شئی.	یوموت..yomut [اؤزل آد] ۱۶جی یوزیلده خزر اؤتەسی دیش سالور تورکمن لرینه باغلی بیر بو آدی؛ شجره تراکمە کتابینا گؤره یوموت بوو، قولمى دن qulmi (اوغورچیک آلپ، ین نوهسی) توره نییلر ^۸ ؛ اوغلان آدی {یوم+اوت: اوغورلو؛ یاموت/ یایموت/ یموت شکیلنده ده یازیلیر}.
یولوندا چیخماق..yolundan çıxmaq [تائیرسیز انیلم] یولونو کسمک، مانع اولماق.	یومیه..yovmiə [آد، عربجه] یومیه:هرگۆن اوچون وئریلن خرج، گۆنده لیک، هر گۆنکو گلیر ویا آیری شئی.
یولونماق..yolonmaq [بل] ۱-قوپاریلماق (فا: کنده شدن). to be plucked ۲-چوخ کدرله نهرک چیرپینماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	یون..yon [آد، یو، فیزیکی] الکتریک یوکلنمیش آتوم ویا آتوم قروبو.
یولونموش..yolonmuş [صفت] توکلری چکیلیب چیخاریلمیش (فا: کنده).	یونات..yonat [اؤزل آد] تام، اسکیک سیز، قُصورسوز ^۷ .
یولونو گۆرمک..yolunu görmək [تائیرسیز انیلم] ۱-یولونا سالماق. ۲-رؤشوت وئرمک.	یونت قوشو..yont quşu [باخ] قویروق ساللایان.
یولونو گۆزلەمک..yolunu gözlemək [تائیرلی انیلم] یولونو بکله مک، منتظر اولماق.	یونت. yonta [آد] کۆلش (فا: پوشال). stuffing
یول ووران..yolvuran [آد] ۱-یول دۆزلدن. ۲-یول کسن.	یونتاج..yontac [آد] یونقار، رنده (فا: رنده). plane
	یونتاج لاماق..yontaclamaq [تائیرلی انیلم] یونقارلاماق (فا: رنده کردن). to plane
	یونتاج لایان..yontaclayan [صفت] رنده له ین، یونقار لایان.
	یونتالاماق..yontalamaq [تائیرلی انیلم، دا] یونماق.
	یونتالانماق..yontalanmaq [تائیرسیز انیلم] یونولماق.
	یونتالانمیش..yontalanmış [صفت] یونولموش.
	یونتاماق..yontamaq [تائیرلی انیلم] یونماق.
	یونتماق..yontmaq [تائیرلی انیلم] یونماق.
	یونتوماق..yontumaq [تائیرلی انیلم] یونماق.
	یونتو..yontu [آد] داش ویا آیری برک ماده دن یونولوب دۆزنیلن اثر و هیئکل، یونت (فا: مجسمه). statue

یونئوج..yontuc [آد] مُجسّمه (فا: مجسمه). statue	یونلاشماق..yonlaşmaq [تائیرسیز ائیلیم، فیزیک] الکتریک له یۆکلنمک - (آتوم ویا آتوم قروپو)، یون حالینا گلیمک {باخ: یون}.
یونئوجو..yontucu [آد] یونتو دۆزلدن کیمسه (فا: هیکل تراش). sculptor	یونما..yonma [آد] یونماق ایشی و بیچیمی (فا: تراش شده).
یونئوجولوق..yontuculuq [آد، ص] یونتو دوزلتمه صنعتی، هیکل یونما ایشی.	یونماداش چاغی..yonmadaş çağı [آد] داشلاری یوناراق تورلو آراجلار دوزه نیلن چاغ (فا: دوره سنگ تراشیده).
یونتوق..yontuq [آد، ص] یونولموش هر شی.	یونماق..yonmaq [تائیرلی ائیلیم] ۱- یونتماق، بیر شئی اوزدن دیلیم دیلیم کسهرک آیرماق (فا: تراشیدن). ۲ to shave - بیرین مالینی آزار چکمک، بیریندن پول سیزدیرماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.
یونولماق..yontulmaq [بلسیز ائیلیم] یونتماق ایشی گؤرولمک.	یونوت..yonut [آد] یونتو، هیکل، مجسمه.
یونولمامیش..yontulmamış [صفت] قابا.	یونوجا..yonca [آد، بیتگی] توپلاشیق سوورلادان، اوچ یاپراقلاری باشاق کیمی قیرمیزی آغ و مور چیچکلی و ینم لیک اوچون یتیشدیریلن بیر چاییر بیتگی سی (فا: یونجه). trifolium, alfalfa, medicago.leg {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر}
یونجا..yonca [آد، بیتگی] توپلاشیق سوورلادان، اوچ یاپراقلاری باشاق کیمی قیرمیزی آغ و مور چیچکلی و ینم لیک اوچون یتیشدیریلن بیر چاییر بیتگی سی (فا: یونجه). trifolium, alfalfa, medicago.leg {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر}	یونوجا..yonuca [آد] پارازیت گؤبه لکلرین تورتدیگی خسته لیک (فا: بیماری قارچی). {محتملا یونتولاما سببیه یونماق دانیدیر}.
یونولمالی..yoncalı [آد، ص] یونماق ایشی گؤرولمک (فا: تراشیدن، خراطی شدن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	یونوجو..yonucu [صفت] یونان، یونما ایشی گؤرن (فا: خراط). turner
یونولماق..yonulmaq [بل] یونتماق، یونماق ایشی گؤرولمک (فا: تراشیدن، خراطی شدن). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	یونوجولوق..yonuculuq [آد] خراطلیق (فا: خراطی). turnery
یوندورماق..yondurmaq [تند] یونماق ایشینی گؤردۆرمک، قازدیرماق (فا: فس تراشیدن، حجاری کردن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	یونوق..yonuq [صفت] یونولموش.
یونقا..yonqa [آد] یونقارلایان وسیله (فا: رنده).	یونولما..yonulma [آد] یونولماق ایشی.
یونقار..yonqar [آد] ۱- یونولان و کسین شیلر آغاچ یونقاری، دیمیر یونقاری (فا: تراشه). ۲- یونقالاماغا عاید وسیله، یونقا (فا: رنده) ۳- اوچ تنلی باغلاما (فا: نوعی ساز). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیر}.	یونولمامیش..yonulmamış [آد، صفت] ۱- گلیشمه میش، اویقارسیز، کوبود (فا: تراشیده). ۲- یونوجو آتیرلرله هامارلانمامیش rough
یونقارلاماق..yonqarlamaq [تائیرلی ائیلیم] یونقاریونقاریونماق (فا: رنده کردن)	یونولموش..yonulmuş [صفت] یونوق حالالگلمیش (فا: تراشیده).
یونقالاما..yonqalamaq [تائیرلی ائیلیم] یونقاریونقاریونماق (فا: رنده کردن)	یووشان..yovşan [باخ] یاوشان.
یونقارلانماق..yonqarlanmaq [بلسیز ائیلیم] یونولماق (فا: رنده شدن).	یووشانلی..yovşanlı [آد] میانا و سالماس دا کند آدی.
یونقالانماق..yonqalanmaq [بلسیز ائیلیم] یونولماق (فا: رنده شدن).	یووشونماق..yovşutmaq [تائیرسیز ائیلیم، باخ: یاووماق] یووشالتماق، دیله توتاراق اؤزونه یاخین لاشدیرماق (فا: نرم کردن).
یونقالایچی..yonqalayıcı [صفت] یونقالایان، یونقا ایله یونان (فا: رنده کننده)	یووشوز..yovuz [باخ] یاووز، سرت.
	یووشوزماق..yovuzmaq [باخ] یاووماق، یاخین لاشماق ایسته مک.
	یووشدورماق..yovuşdurmaq [تائیرلی ائیلیم] یاخین لاشدیرماق (فا: نزدیک کردن).
	یووشدورولماق..yovuşdurulmaq [بلسیز ائیلیم] یاخینلاشدیریلماق، اویقونلاشدیریلماق.
	یووششماز..yovuşmaz [صفت] یووششمايان (فا: مردم گریز)
	یووششماق..yovuşmaq [تائیرسیز ائیلیم] اویوشماق، اویقون لاشماق (فا: مانوس شدن).
	یووشوق..yovuq [باخ] یاخین.

یۆنمەنلىك..yönetmenlik [آد] بىر يىرى يۆنەتەن سىستېمى، مۇدىرىت، بىر يىرى يۆنەتەنە وضعىتى (فا: مۇدىرىت).	يۆيماق..yoymaq [تائىرلى ائىلم، ت] سىلمەك، پوزماق، محو ائىتمەك.
يۆنمەنلىك..Yönetməlik [آد] يۆنەتەنە و ادارە ائىتمە قورال لارىن بوتونو.	يۆر..yör [اۋن اك] "يۆريۇندوم".
يۆن چىۋىرەك..yön çevirmək [تائىرسىز ائىلم] اۆز چىۋىرەك، يۆنۈنۈ دىيىشمەك.	يۆرتەم..yörtəm [اۋزل آد] اُصول، بېچىم، طرز.
يۆندەش..yöndəş [مت] يۆنلرى بىراۋلان.	يۆرگەنچ..yörgənç [اۋزل آد] داغ دۆنەمچى، داغ يولو.
يۆندەش آچىلار..yöndəş açılar [آد] ايكي قوشوت خطلرلە بىر آيرى خطىن كىيىشمە سىندن الە گلەن ائىتە و برابر زاۋىيەلر.	يۆرۈك..yörük [اۋزل آد] يۆرۈك، يۆرۈيىن، يۆرۈيۈجو، گۆچە.
يۆندەم..yöndəm [آد] قايدا، دۆزەن، يۆنەم (فا: نظام). mode	يۆرۈرمەك..yörürmək [باخ] يۆگۈرمەك، يۆرۈمەك، يىرىمەك.
يۆندەم دىن چىخماق..yöndəmdən çıxmaq [تائىرسىز ائىلم] دۆزەن-سىزلىشمەك، عىيە جىرلىشمەك.	يۆرۈنگە..yörüngə [آد، مت] دولانان يول و ايز، يىرىنگە، مدار (فا: مىسەر).
يۆندەمسىز..yöndəmsiz [صفت] قابا، كۆبۈد، بېچىمىز، سلىقەسىز "يۆندەمسىز شى" (فا: بدقلق). moody	يۆرە..yörə [آد] يان يۆرە، چىئورە (فا: اطراف، محيط). {ديوان لغات تورك دە ايشلە نىيىدەر «يۆرە، يۆرە»، باخ: «يۆرەك» «يۆرەك» «يۆرەك» «يۆرە».
يۆندەمسىزلىك..yöndəmsizlik [آد] يۆندەمسىز شىيىن وضعىتى، ناتارازلىق.	يۆرسەل..yörsəl [صفت] يۆرە ايله ايلگىلى، يىرل (فا: منطقە، محلى).
يۆندەملى..yöndəmli [صفت] گۆرۈكلى، قايدالى، گۆرونوشجە ياخشى.	يۆرە سلىك..yöresəllik [آد] يۆرەسلى اولما وضعىتى.
يۆندەملىلىك..yöndəmlilik [آد] گۆرۈكلىلىك، گۆرونوشجە ياخشى اولما.	يۆرەسلىشمەك..yöresəlləşmək [آد] محلىلى لىشمەك. يىرل لىشمەك.
يۆندەمە دۆشمەك..yöndəmə düşmək [تائىرسىز ائىلم] قورالا دۆشمەك.	يۆرەسلىشمە..yöresəlləşmə [آد] محلىلى لىشمەك. يىرل لىشمەك.
يۆندەمە سالماق..yöndəmə salmaq [تائىرلى ائىلم] نەزمە سالماق (فا: بنظم درآوردن). to regulate	يۆريۇندوم..yöryöndüm [آد، دا] دۆزەن و نظام، سلىقە ساھمان.
يۆنەرگە..yönərgə [آد] اۋست مقاملاردان آشاغى داكىلارا وئرىلەن بويروق (فا: مقررەت، تعليمات، دستورات).	يۆريۇندەمە سالماق..yöryöndəmə salmaq [تائىرلى ائىلم] قايدا و نەزمە سالماق.
يۆنسۈز..yönsüz [صفت] آماج سىز، ھەدەف سىز. ۲-يارارسىز، گرەك سىز.	يۆن..yön [آد] بىللى بىر نەقشە گۆرە اولان استقامەت، ايزلە نە جەك يول (فا: سمت، مىسەر) path {اۋن سۆزۈندەن؟؛ اينگىلىز جەدە ايشلەنەر، yon, yond, yonder (اۋ طرف)}.
يۆنسەمە..yönsəmə [آد] بىللى بىر آماج ويا سونوجا يۆنەلەن anisotropy	يۆنەي..yöneý [مت] وئكتور (فا: بردار). vector
يۆنەل..yön zərfi [آد، دىل ب] يۆن بىلدىرەن ظرف "اچرى گىردى".	يۆن بىليرتىجى..yön bəltirici [آد] يۆن بىليرلەمە ايشىيەنە يارايان آلت، يۆن بىليرتن.
يۆنلەنچ..yönəltəc [آد] فرمان، ايكي تەر (دوچرخە) و آراج لاردا يۆنلەنە يە يارايان و يۆنلەنە ايشىيەنە گۆرەن آلت.	يۆنەت..yönet [اۋزل آد] ۱-بېچىم، طرز، يۆنەتەم ۲-اۋيقۇن، اۋيۇملو.
يۆنلەنمەك..yönəltmək [باخ] يۆنەتەمەك.	يۆنەتسەل..yönətsəl [صفت] يۆنە تىم سىل.
يۆنلەنمەك..yönəltmək [باخ] يۆنەتەمەك.	يۆنەتەم..yöntəm [آد] يۆندەم، سىستېمى، اُصول (فا: مەتد). method
يۆنلەنمەك..yönəltmək [باخ] يۆنەتەمەك.	يۆنەتەم بىلىم..yöntəm bilim [آد] مەتودولوژى (فا: مەتودولوژى).
يۆنلەنمەك..yönəltmək [باخ] يۆنەتەمەك.	يۆنەتەمسىز..yöntəmsiz [صفت] بىر يۆنەتەمە دايانمايان.
يۆنلەنمەك..yönəltmək [باخ] يۆنەتەمەك.	يۆنەتەمسىزلىك..yöntəmsizlik [آد] يۆنەتەمسىز اولما وضعىتى.
يۆنلەنمەك..yönəltmək [باخ] يۆنەتەمەك.	يۆنەتەمەك..yönetmək [تائىرلى ائىلم] دۆزەنلەمەك، بىللى قوراللاردا اۋيقۇن ائىتمەك، ادارە ائىتمەك (فا: سوق دادەن).
يۆنلەنمەك..yönəltmək [باخ] يۆنەتەمەك.	يۆنەتمەلى..yöntəmli [صفت] اُسلوبلو (فا: با اسلوب). methodical (ly)
يۆنلەنمەك..yönəltmək [باخ] يۆنەتەمەك.	يۆنەتمەن..yönetmən [آد] بىر قورۇلۇش يۆنەتەن (فا: كارگردان). director

دوغرو	يۈنەلدىلمەك..yönəldilmək [بىلسىز] [اىلىم] بىر استقامتە	استرابون يۇنان مورخى، باكتريان بۇلگە سىنى يۇنانلىلاردان آلان
دوغرولتماق، يۇن وئرمك.		قۇمۇلار آراسىندا توخارا آدىندا بىر قۇمۇدان دانىشىر، همان دۇورەدە
يۈنەلمەك..yönəlmək [تائىرسىز اىلىم] ۱-يىر يۇنە دوغرو يولا چىخماق.		چىن لىلر يۇنچىلر يىن كۇچوندن و اونلار يىن تاهيا(باكتريا)
۲-ھدف آلماق، آماج اولاراق بىنمىسەمك.		سرحدلر يىنە يىتىشمەسىندىن بحث اندىرلر، بو سۇزلر يىر- بىرى ايله
يۈنەلمە..yönəlmə [آد] يۈنەلمەك ايشى (فا: عطف). inclination		توتوشور (قايناق: اسلاميتدن اۇنجه توركلر يىن تارىخى).
يۈنەلدىرمەك..yönləndirmək [تائىرلى اىلىم] ايزلە يە جگى يولو		يۇباتما..yubatma [آد] يۇباتماق ايشى.
گۇسترمك.		يۇباتماق..yubatmaq [تائىرلى اىلىم] گنجىخدىرمك، اوزاتماق و
يۈنلۈ..yönlü [صفت] ۱-اۆزو يولا، سۇزە باخان. ۲-يۇنو اولان دۇرد		لنگىتمك(فا: بەتاخير انداختن) {ديوان لغات تورك دە ايشلە نىبىدىر}
يۈنلۈ شكىل.		يۇنانماق، {اۇبانماق} گىزلىمك.
يۈنلۈك..yönlük [صفت] يۇن وئرمە يىتەنگى.		يۇبادىلماز..yubadılmaz [صفت] گنجىكمز، تاخيرە دۆشمز.
يۈنلۈك حال..yönlük hal [آد، دىلب] "كىمە، نە يە، ھاراي" كىمى		يۇبادىلماق..yubadılmaq [بىلسىز] [اىلىم] تاخيرە سالىنماق،
سۇرولار يانيت وئرن كلمە "آغاچا" (فا: حالت گرايش). daative		گنجىكىدىرىلمك.
يۈنەتن..yönətən [آد] يۈنەتمەك ايشىنى گۇرن، يۇنتمە، دولاندىران.		يۇباندىرماق..yubandırmaq [تائىرلى اىلىم] يۇباتماق، گنجىكىدىرمك،
يۈنەتچى..yönetici [صفت] يۈنەتدىچى: يۇنەدن كىمىسە.		تاخيرە سالىماق.
يۈنەتچىلىك..yöneticilik [آد] يۈنەتچى نىن ايشى.		يۇبانما..yubanma [آد] گنجىكىدىرمە، گنجىكمە (فا: تاخير).
يۈنەتتش..yönətiş [آد] يۈنەتمەك ايشى ويا طرزى.		transposed
يۈنەتلىمەك..yönətilmək [بىلسىز اىلىم] يۈنەدىلمك: اداره اندىلمك.		يۇبانمادان..yubanmadan [ظرف] گنجىكمەدن، گنج اولمادان(فا: زود).
يۈنەتلىم..yönetim [آد] اداره، اداره اتمە، يۇنتمە، يۇنتمەك ايشى.		يۇبانماق..yubanmaq [تائىرسىز اىلىم] گنجىكمك (فا: دىر كردن). to
يۈنەتلىم قورولو..yönetim qurulu [آد] اداره ھىتى، عمومى ھىت.		delay {ديوان لغات تورك دە ايشلە نىبىدىر} اۇبانماق} گىزلىمك
يۈنەتلىم يىرى..yönetim yeri [آد] قوروم ويا قورولوشلارى يۇنەدىلن يىر		{يۇبانماق} اھمال اتمك.
ومركز.		يۇبانىش..yubaniş [آد] تاخير (فا: تعويق). delay
يۈنەتلىم سل..yönetimsəl [صفت] يۇنەتلىم لى اىلگىلى.		يۇپ..yup [اۇن اك] يۇپ يۇمرو.
يۈنەتلىش..yönəliş [آد] يۈنەلمەك ايشى (فا: جەت گىرى).		يۇپ يۇمرو..yupyumru [صفت] چوخ يۇمرو و يۇورلاق.
يۈنەتلىك..yönəlik [صفت] بىللى بىر يۇنە چتورىلمىش اولان، متوجە،		يۇخ داغ..yuxdağ [اۇزل آد] مرنده داغ آدى {يۇغ داغ}.
عايد.		يۇخا..yuxa [آد] ۱-نازىك ياپىلمىش چۇرك، يايما(فا: نوعى لواش)
يۈنەتلىم..yönəlim [آد] ۱-دورومونو، يىرىنى آيرى بىر يىرە گۇرە		۲-اينجه، نازىك "اۆرە يى يۇخا". {ديوان لغات تورك دە ايشلە
بىلدىرمە ۲-(يىتگى لردە) بىر يۇنە طرف گىتمە، دۇغرولوم، تروپىزم.		نىبىدىر} يۇققا: اينجه؛ يۇوماق و يۇولماق سۇزو يۇورلانماق و
يۈنەتلىلر..yueçilər [اۇزل آد] چىنە ياخىن بۇلگە لردە ياشايدىلار،		يوشماق معناسىندا گىلب و گرچكدن يۇورلانماق سورتولوب
م. ق. ۱۳۰-۱۳۹ جى ايللردە ھۇنلار طرفىندن مغلوبىتتە اوغرايدقان-		يۇورلاق حالا گلمكدىر، و بو مفھوما دايناراق يۇوقا، يۇققا، يۇخا
سۇنرا غربدە فرغانە(يوان) بۇلگەسىنە گىتدىلر، يۇنەچىلر كۇچرى		سۇزو دۆزەلر چونكى اينجەلىك بىر نوع يوشاقلىقىدىر.
بىر دۇولت ايدىلر، كىچىك يۇنەچىلر، نانشان داغلارى ايله تبتلىلر		يۇخاچى..yuxaçı [آد] يۇخا و نازىك چۇرك پىشىرن (فا: لوشپىز).
آراسىندا ياشايدىلار، يۇنەچىلر يىن تورك اولمالارينا ايتانلىلر.		يۇخارى..yuxarı [صفت] ۱-اۆست يان، بىرشىين اۆست بۇلومو (فا: بالا).
يۇنچى آدى چىن تلفظودور، اونلار توخار لارلا بىر بىلمەلى يىك،		۲- upper part -آرتىق، چوخ "ياشى بىرمىدن يۇخارىدىر".
چونكى يۇنانلى مورخلر توخارلار ياكشى تانىيدىلار، بو مورخلر		۳-يۇكسك، اۆستون "يۇخارى وظيفە" {ديوان لغات تورك دە ايشلە
يۇنچىلر، توخار و سىتلىلر(ساكالار) عىنىلشدىرىلر،		نىبىدىر، سن {يۇقار، يۇقارو؛ باخ: يۇخلاماق}.
بطلمىوس م. ق. ۲. جى يۇزايلىدە، "تاقوروى Thagouroi" آدىندا بىر		يۇخارى اوج..yuxarıuc [آد] سمت الراس (فا: سمت الراس). zenith
ملىت، تاقورون آدىندا بىر داغ و توقارا آدىندا بىر شەردن آد آپارىر،		

یوخوسوز باش..yuxarı baş [ظرف] اوتاق ویا بیر اوتوروم مجلسینده ان سایقین و حرمت لی یئر (فا: صدر). top	یوخوسوزلاماق..yuxusuzlamaq [تائیرسیز ائیلیم] باخ: یوخوسوز لاشماق.
یوخاری تر جان..tərcan [اؤزل] yuxarı [آد] قارقین- بو یونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن) ۲۵.	یوخوسوزلوق..yuxusuzluq [آد] یوخوسوز اولما وضعیت، اویوماما، اویویا ییلمه مه (فا: بیخوابی). sleeplessness
یوخالاماق..yuxalamaq [تائیرلی ائیلیم] یوخا یا یماق.	یوخوسوقا چماق..yuxusu qaçmaq [تائیرسیز ائیلیم] یوخوسو گلمه مک.
یوخالتماق..yuxaltmaq [تائیرلی ائیلیم] نازیک لتمک، اینج لتمک.	یوخوسو گلکم..yuxusu gəlmək [تائیرسیز ائیلیم] یاتماق ایسته مه مک، یوخو احتیاجی دویماق
یوخالماق..yuxalmaq [تائیرسیز ائیلیم] نازیک لشمک، اینج لتمک "اؤره یی یوخالماق".	یوخوسو گلمه مک..yuxusu gəlməmək [تائیرسیز ائیلیم] یاتماق- ایسته مه مک یا یاتا ییلمه مک.
یوخالیق..yuxalığ [آد] ۱-یوخا اوچون یارارلی اولان. ۲-اینجه لیک	یوخوسونا حرام قاتماق..yuxusuna həram qatmaq [تائیرسیز ائیلیم] تتز آیلماق.
یوخو..yuxu [آد] ۱-یوخلاما ویا تما وضعیت، دیش و ائشیک اویارالار قارش ییلینجین بوتون ایله ویا بیر بولومونون ایتدیگی (فا: خواب). ۲-sleep -بویوک سکوت ایچینده اولما وضعیت. ۳- یوخلایاراق گورولن شیلر، دوش (فا: رویا). ۴-بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مرکب سوزلر دوزلدیر "فقلت یوخوسو، اولوم یوخوسو، گوزونه یوخو گلمه مک" {سومرجه «او» دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر «او، اویو» یاتیلجاق یئر}.	یوخوسونا گلکم (گیرمک)..yuxusuna gəlmək (girmək) [تائیرسیز ائیلیم] یوخودا گورمک.
یوخو آپارماق..yuxu aparmaq [تائیرسیز ائیلیم] برک یوخلاماق، یوخلاماق، یاتماق.	یوخوسونادا گلمه مک (گیرمه مک)..yuxusuna da gəlməmək (girməmək) [تائیرسیز ائیلیم] هئج خیالینا گتیرمه مک، هئج دوشونمه مک، آغلینا بئله گتیرمه مک.
یوخو باسماق..yuxu basmaq [تائیرسیز ائیلیم] چوخ یوخوسو گلکم.	یوخوسوندا دا گورمه مک..yuxusunda da görməmək [تائیرسیز ائیلیم] ممکن اولمایان شئی حاقیندا "بو شئی لری هئج یوخوسوندا گوره بیلمزدی".
یوخو پیشیگی..yuxu pişiyi [آد، مج] چوخ یاتان آدام حاقیندا.	یوخوسونو آلماق..yuxusunu almaq [تائیرسیز ائیلیم] یاتیب دینجلمک.
یوخو جول (یوخو جو)..yuxucul(yuxucu) [صفت] چوخ یاتان، یاتماغی چوخ سئون.	یوخوسو یونگول..yuxusu yüngül [صفت] یاتارکن راحتجه اویانان.
یوخو جولوق..yuxuculuq [آد] یاتماغی چوخ سئومه.	یوخو کیمی (گلکم)..yuxu kimi (gəlmək) [صفت] تاماميله- اونودولموش بیر شئی اوچون.
یوخو خسته لیگی..yuxu xəstəliyi [آد] نورمال دان چوخ یاتما خسته لیگی.	یوخو گوزوندن توكولمک..yuxu gözündən tökülmək [تائیرسیز ائیلیم] چوخ یوخوسو گلکم.
یوخودا اولماق..yuxuda olmaq [آد] یاتیب یوخو ایچینده اولماق.	یوخو گتیرن..yuxu gətirən [صفت] یوخلادیجی، یوخولادان.
یوخودا انزال اولما..yuxuda inzal olma [آد] احتلام اولما (فا احتلام).	یوخولاتماق..yuxulatmaq [اتدیرگن ائیلیم] یوخو گتیرمک.
یوخوسو آغیر..yuxusu ağır [صفت] یاتارکن راحتجه دورامایان، آغیر یوخولو.	یوخولاماق..yuxulamaq [تائیرسیز ائیلیم] یوخویا گتتمک، یاتماق، اویوماق.
یوخوسو چین اولماق..yuxusu çin olmaq [تائیرسیز ائیلیم] یوخودا گوردوگو حیاتا گئچمک.	یوخولو یوخولو..yuxulu yuxulu [ظرف] یوخولو حالدا (فا: خواب آلود).
یوخوسوز..yuxusuz [صفت] ۱-یوخودان دویمایان کیمسه، یوخو نیازی احساس ائدن. ۲-(مج) آبیق، اویانیق. sleepless	یوخولو..yuxulu [صفت] یوخو احتیاجی دویمان و یوخوسو گلن کیمسه، یوخو ایچینده اولان (فا: خواب آلود). sleepy
یوخوسوز لاتماق..yuxusuzlatmaq [اتدیرگن ائیلیم] یوخودان محروم ائتمک.	یوخولوق..yuxuluq [آد] ۱-قصاب لقی حیوانلارین تیموس و پانکراس بئزلینه وئرلن اورتاق آد، قارا جیبار و دالاق. ۲- قونداقدکی اوشاقلارین اللرینه وئرلن و اولاری دوموک ائدیپ یوخلادان شئی (فا: مشغولیت بجه).
یوخوسوز لاشماق..yuxusuzlaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] یوخوسو آزالماق.	

یوخولولوق..yuxululuq [آد] یوخولو حالدا اولما (فا: خواب آلودگی).	باخجاسی، قهرمانلار یوردو، یاشلیلار یوردو، اودلار یوردو. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، گۆیتورک و ، سنگلاخ دا ایشله نیبدر} یورت.
یوخون (وز) شیرین اولسون..olsun yuxun(uz)şirin [آتلم] یاخشى- یاتماق آرزولاماق سۆزو.	یورد...yurd [اؤزل آد] اینسان آدی: یوردار، یورداقان، یورداقول، یوردال، یوردالپ، یوردان، یوردای، یوردای، یوردبگ، یوردخان/ یوردقان، یوردییلدی، یوردی، یوردی، یوردسئو، یوردسای.
یوخویا باتماق (دالماق)..yuxuya batmaq (dalmaq) [تائیرسیز انیلم] برک یوخلاماق.	یورد..yurd [آد] یورت: اردییل؛ شیراز (بابا)، سراب (لار) دا داغ آدی. مینودشت (سزینل، ~ کاظم) ده کند آدی. نیر ده جای آدی.
یوخویا قالماق..yuxuya qalmaq [تائیرسیز انیلم] واختیندا اوپانا بیلمه مک، یاتیب قالماق.	یورد اتمه..yurd etme [آد] یئرلشمه (فا: توطن).
یوخویا گتمک..yuxuya getmək [تائیرسیز انیلم] برک یوخلاماق.	یورد اوغلو..yurdoğlu [اؤزل آد] وطن بالاسی، اوغلان آدی (فا: نام پسر).
یوخویا وئرمک..yuxuya vermək [تائیرسیز انیلم] ۱- یاتیرتماق ۲- آلداتماق.	یوردچو..yurdçu [اؤزل آد] یورتچو: آغ قویونلو بیرلیگینده بیر تورک بویو ۲۰۹.
یوخویا وارماق..yuxuya varmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- برک یوخلاماق. ۲- سکوتا گیرمک.	یوردداش..yurddash [آد] یوردلاری بیر اولان، وئنداش (فا: همشهری).
یوداق ..yudak [اؤزل آد] آلتای تۆرکلری آلتای کیشیلر بوی لاریندا نیر ۸۱-۱۵۸.	یوردداشلیق..yurddaşlıq [آد] وئنداشلیق، هم وطن لیک (فا: هموطنی).
یودماق..yudmaq [باخ] اودماق.	یورد سئور..yurdsever [صفت] یوردون ایسته ين (فا: وطن پرست).
یودوتماق..yudutmaq [انتدیرگن انیلم] یودورتماق: یوماق ایشینی گۆردورمک.	یورد سئورلیک..yurdseverlik [آد] یورد سئور اولما وضعیتینی (فا: وطن-پرستی).
یودورتماق..yudurtmaq [انتدیرگن انیلم] یودوتماق: یوماق ایشینی گۆردورمک.	یوردسال..yurdsal [صفت] یورد لا ایلگی لی.
یودوم..yudum [اؤزل آد] اودوم، بیر ایچیشده اودولان مقدار ۷.	یوردسالان..yurdsalan [صفت] مقیم (فا: مقيم): resident
یورت..yurt [باخ] یورد.	یوردسالیمش..yurdsalmış [صفت] یئرلشمیش (فا: متوطن).
یورتاو..yurtav [آد] آت ییریشی نین بیر نوعو.	یوردسوز..yurdsuz [صفت] ائو ائشیک سیز، یوردوندان محروم اولموش (فا: خانه بدوش) vagabond ۲- باخیم سیز، کیمسه سیز (فا: بی سروسامان). homeless
یورتچو..yurtçu [صفت] کند وچادیرلارین قوروقچوسو.	یوردسوز یوواسیز..yurdsuzuvasız [صفت] باخ: یوردسوز.
یورتچو..yurtçu [اؤزل آد] بۇ طایفا م ۱۵ جی یۆزلیده آغ قویونلو بیرلیگینه قاتیلاراق بو حکومتین تشکیلینده نقش لری وارایدی.	یوردگاه..yurdgah [اؤزل آد] یورتگاه: نائین یاخین یندا بیر خارابا کند.
یورتمه..yurtme [آد] بیر نوع ییریش (فا: چهارنعل) {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدر، یورتیمکدن}.	یوردلاق..yurdlaq [اؤزل آد] یورد اندینیلیمیش یئر، یوردلاشدیریلیمیش یئر ۷.
یورتن داغ..yurtən dağ [اؤزل آد] شاماخی، داغ آدی ۲۴.	یوردلاماق..yurdlamaq [تائیرلی انیلم] اؤزونه یورد دوزلتمک، یووا قورماق.
یورچ..yurç [آد، ت] قادینین کیچیک قایینی.	یوردلانماق..yurdlandırmaq [تائیرلی انیلم] باریناجاق یئر صاحبی اتمک.
یورچی..yurç [اؤزل آد] ۱- بئجه ریکلی، ماهر ۲- یئرچی، یئر گۆسته-رن ۷.	یوردلانماق..yurdlanmaq [تائیرسیز انیلم] یئر ویورد صاحبی اولماق.
یورد..yurd [آد] ۱- اینسانین دوغولوب بؤیودوگو یئر، بیر شئیین چوخ یئتیشدیریلدیگی یئر، گۆچه اینسانلارین اوتوردوغو چادیر، یاشایش یئر، وطن (فا: وطن). country ۲- بیر سیرا کلمه لرله مختلف افاده لی مَرکَب سۆزلر دۆزلدیر "اوشاق یوردو: اوشاق قلمرومالکانه)	یوردلوق..yurdluq [آد] بیراگه منلیک آلتیندا اولان بؤلگه (فا: قلمرومالکانه)

یوردنویان..yurdnoyan [تاریخی اۆزل آد] نوقای خانلیغی دۆنمی، بگلریندن ^۷ .	یولاف..yulaf [آد، بی، یو] بوغداگیلردن، حیوان یمی اوچون یتیشدیریلن یتگی (فا: جو دوسر). <i>avena sativa</i> {بعضا یونانجا دئییلیر؛ ولی یولماق سۆزوندن آلینمایدیر ^۵ }. یولافلیق..yulafliq [آد] یولاف تارلاسی.
یوردوگوراولماق(قالماق)..yurdu kor olmaq(qalmaq) [تائیرسیز انیم] یوردوناصحاب اولان قالماق.	یولاق..yulaq [اۆزل آد] اینسان آدی، باخ: یولا ^۶ . ساوه ده کند آدی.
یوردهوندا تورپ اکمک..yurdunda turp əkmək [تائیرلی انیم] خارا با و ویران قویماق، داغیتماق.	یولقون..yulqun [آد، یتگی] قوراق لیغا و شورانلیغا داواملی خیردا سالخیم شکلینده چیچکلری اولان کول آغاشجیق (فا: گز).
یوردیووا..yurdyuva [آد] ائو ائشیک.	pamarix {سن، یولماق سۆزوندن آلیناراق دۆزه لیب ^۶ }. یولقون آغاج..yulqun ağac [اۆزل آد] تیکان تپه ده کند آدی.
یوردیوواسیز..yurdyuvasız [صفت] یوردیوواسی اولمایان، یاشام- ینری اولمایان	یولقونلو..yulqunlu [اۆزل آد] ملیکان دا کند آدی.
یورقا..yurqa [ظرف] خوش یتیشلی گئندن آت، باخ: یورقا {یوروک}.	یولقونلوق..yulqunluq [آد] یولغون یتیش ینر، یولغون کوللوغو.
یورقول..yurqol [اۆزل آد] سقز ده چای آدی.	یولوغ تیگین..yuluğ tigin [تاریخی اۆزل آد] ییلگه خاقان و کول تیگین ین نوه سی ^۷ .
یورقون..yurqun [آد، یتگی] باخ: یولقون.	یولوغ بیریم..yuluğbirim [تاریخی اۆزل آد] اوغورلاردؤنمینده آلینان محصول وئرگیسی ^۷ .
یورمانی..Yurmatı [اۆزل آد] باشقیرد بوی لارینداندیر ^{۸۱-۱۵۸} .	یولوق..yuluq [اۆزل آد] ۱-باخیملی ۲-یاغماجی. ۳-خراج، وئرگی ^۷ .
یوس..yus [اؤن اک] یوس یومورو (فا: پیشوند).	یولوق آرسلان..yuluq arslan [تاریخی اۆزل آد] آرتوق اوغللاری - ایلقازی بگین اوغلو ^۷ .
یوس یومورو (یومرو)..yus yumuru (yumərü) [صفت] چوخ یومورو.	یولوم..yulum [اۆزل آد] ۱-فداکار، یاردیم سئور ۲-یول و توره یه باغلی ^۷ .
یوس یووارلاق..yus yuvarlaq [آد] چوخ یووارلاق.	یولومبای..yulumbay [اۆزل آد] اینسان آدی، باخ: یولوم+بای ^۷ .
یوشالو..yuşalu [اۆزل آد] ساوه ده داغ آدی.	یولومخان..yulumxan [تاریخی اۆزل آد] بوخارا خانلیغی، خانلاریندان ^۷ .
یوغ..yuğ [آد] ۱-یاسلیق، باخ: یوغ (فا: ~) ۲-جوت بویوندوروغو، جوت ماللارینین بویونا قویولان اوزون آغاج. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر <یوغ، یوغ>؛ یاسلیق؛ اوخ/ یوق/ یوغ سؤزیه ایلگیلیدیر، باخ: اوخ}.	یولون..yulun [اۆزل آد] یولجو، یولا گئندن ^۷ .
یوغاق..yuğaq [اۆزل آد] بیر سو قوشو ^۷ .	یولون تیگین..yulun tigin [اۆزل آد] بیر اوغورخاقانی ین آدی ^۴ .
یوغروش..yuğruş [اۆزل آد] اسکیدن، خالقدان بیر اولماسینا رغما، گؤستردیگی باشاری سونوجو، بگ مرتبه سینه قالخاراق، دؤولتین اؤست دؤزئی قده لرینده گؤرو آلان کیشی ^۷ .	یوم..yum [آد] دُعا خئیر دُعا، آرزو، مۇتلولوق، باخ: یوم. {دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبیدیر، توفارقاندا بیر محله آدی یومیان (yumyan) دیر، بعضا بیله سانیلیرکی بو محله نین آدی رومیان اولمالیدیر و روملار دئمکدیر (تورکلر ایچینده روملو طایفاسی واردیر) ولی جناب دکتر حسن م. جعفرزاده نین دئدیگینه گؤره ده بو کلمه یومیان اولمالیدیر و معنای سعادت، خئیر و قوتساللیق دئمکدیر، دئیلمه لیدیرکی بو محله ده بیر قوتسال مکان "سید اوجاغی" آدیندا موجوددور ^۷ .
یوغوش..yuğu [باخ] یوغ (ایکینجی معنادا).	یومار..yumar [باخ: یوماق] یومرو.
یوقفا..yufqa [باخ] یوقفا، اینجه.	یومار لاتماق..yumarlatmaq [تائیرلی انیم] یومورو حالا گتیرمک.
یوقفالماق..yufqalamaq [باخ] یوقفالماق.	یومارلاشماق..yumarlaşmaq [تائیرسیز انیم] قیوریلیب یومورو حالا گلمک.
یوقفالیق..yufqalıq [باخ] یوقفالیق.	
یولا..yula [اۆزل آد] ۱-سو قایناغی، ینردن فیشقیران سو، گؤزه ۲- ایشیلداق، ایشیق وئرن، مشعله، قندیل، باخ: یولا ^۷ .	
یولا..yula [اۆزل آد] آلتای شامان لاریندا بیر نوع روحا وئریلن آد ^{۲۱۱} .	
یولار..yular [آد] حیوانین بویونا گئچیریلن ایپ و تسمه، نوخدا (فا: مهار، افسار). {دده، سن، ت: آت آغیزلیغی}.	

یومدارماق..yumdurmaq [تائیرلی ائیلیم، ائید] یوموق ائتمک، یومماغا مجبور ائتمک، یومورولماسینی ساغلاماق (فا: بستان).	یومارلاماق..yumarlamaq [تائیرسیز ائیلیم] قیوریلیب یومورو حالا گلیمک.
یومراق دؤیوشو..yumraq döyüşü [آد] بوکس اویونو (فا: بوکس). boxing	یومارلاندیرماق..yumarlandırmaq [تائیرلی ائیلیم] یومورو حالا گتیرمک.
یومرو..yumru [صفت] یومورو: ۱-یووار، یوماق بیچیمینده، توپ بیچیمینده، یووارلاق، یومولو، یوموق (فا: مدور) round ۲- بیر گؤی تۆرک بگی، کۆرشادین قیرخ یولداشیندان بیر. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	یومارلانماق..yumarlanmaq [تائیرسیز ائیلیم] قیوریلیب یومورو حالا گلیمک.
یومروجا..yumruca [صفت] یومرو، یوموروجا.	یوماغا دؤنمک..yumağa dönmək [تائیرسیز ائیلیم] قیوریلماق، بۆزوشمک، ییغیشماق.
یومروجو..yumrucu [صفت] آراجیق یومرو، یوموروجا.	یوماق..yumaq [اؤزل آد] یوملو، یومولو.
یومروداش..yumru daş [اؤزل آد] ماکى دا کند آدی.	یوماق..yumaq [تائیرلی ائیلیم] ۱-سو ایله یاخالاماق، سويا چکمک
یومروصفت..yumru səfət [صفت] اؤزو یومرو اولان.	”قابى یوماق“ (فا: شستن). ۲-مجازا بیرینین سؤچونو
یومروغو آلتیندا اولماق..yumruğu altında olmaq [تائیرسیز ائیلیم]	یوماق ”تقصیریمی اؤز قانیملا یویارام“. ۳-یوماق (آد) یووارلاق
ظلم آلتیندا قالماق.	بیچیمده ساریلمیش شی ”یون یوماغی“ (فا: کلاف نخ). clue
یومروق..yumuruq [آد] الین سیخیلمیش وضعیت، بارماقلارین باغلی	{دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر «یومقاق» ، سنگلاخ
بیچیمی (فا: مشت). Fist {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن «یودوروک»}.	سۆزلویونده ایشله نییدیر، باخ: یوماق}.
یومروق اوونو..yumruq oyunu [آد] بؤکس.	یوماق یوماق..yumaq yumaq [ظرف] کیچیک یووارلاق لار بیچیمینده.
یومروق حاققی..yumruq haqqı [آد] زوربالیق لا اله گتیریلن شی.	یوماقچا..yumaqca [آد] بالاجا یوماق.
یومروق لاتماق..yumruqlatmaq [آدیرگن ائیلیم] یومروق ووردورماق.	یوماقلاشماق..yumaqlaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] یوماق بیچیمه گلیمک،
یومروق لاشماق..yumruqlaşmaq [قا] یومروقلا ووروشماق (فا: مشت	ساریلیب یوماق حالینا دوشمک (فا: بصورت کلاف در آمدن).
زنى کردن)	یوماقلاماق..yumaqlamaq [تائیرلی ائیلیم] یوماق بیچیمه گتیرمک.
یومروق لاماق..yumruqlamaq [تائیرلی ائیلیم] بیرینی یومروقلا	یوماقلانماق..yumaqlanmaq [تائیرسیز ائیلیم] یوماق بیچیمه گلیمک،
ووروماق (فا: با مشت زدن).	یووارلاق لانماق.
یومروق لانماق..yumruqlanmaq [بلسیز ائیلیم] یومروقلا وورولماق (فا:	یوماقلیق..yumaqlıq [صفت] بیر یوماق قدر ”بیر یوماق لیق ساپ“ (فا:
مشت خوردن).	کلاف).
یوموروقلو..yumuruqlu [اؤزل آد] بیر تورک بویو، باخ:	یومالاتماق..yumalatmaq [تائیرلی ائیلیم] دیغیرلاتماق، یومورولاتماق.
خوارزمشاهلار ۲۰۹.	{سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
یومروق یئمک..yumruq yemək [بلسیز ائیلیم] یومروقلا وورولماق،	یومالاق..yumalaq [صفت] اوووج ایچینده یومورولانمیش یومشاق
دؤیولمک.	شی (فا: گرد شده) {سن: غلطک}.
یومروکوک..yumru kök [آد، یتگی] یئر آلمان و کشیر (یئرکوکو)	یومالانماق..yumalanmaq [تائیرسیز ائیلیم] دیغیرلانماق، کله ماغاللاق
کیمی یومرو کؤکلو اولان (فا: نوعی ریشه). anacomptis	آشماق.
یومرولاتماق..yumrulatmaq [آدیرگن ائیلیم] یومرولاتماق،	یومبالاتماق..yumbalatmaq [تائیرلی ائیلیم، دا] باخ: یووارلاماق،
گیرده لندیرمک (فا: گرد کردن)	یومرولاتماق.
یومرولاشماق..yumrulaşmaq [تائیرسیز ائیلیم] یومرو حال گلیمک (فا:	یومبالاماق..yumbalamaq [تائیرلی ائیلیم، دا] باخ: یووارلاماق،
گردشدن).	یومرولاتماق.
	یومدارماق..yumdarmaq [تائیرلی ائیلیم، ت] توپلاماق، خالق ییر یئر- توپلاماق

یومرولاماق..yumrulamaq [تائیرلی انیلم] گیرده له مک (فا: گرد کردن).	یومشاق اورکلیک..yumşaq üreklilik [آد] قلبی یومشاق لیق.
یومرولانماق..yumrulanmaq [بلسیز انیلم] گیرده لئمک (فا: گرد شدن).	یومشاق اوزلو..yumşaq üzülü [صفت] اوزو یولا، ایسته نیلن بیر شئی - اسیر گه مه یین.
یومرولماق..yumrulmaq [تائیرسیز انیلم] قیوریلیب یومورو حالا گلکم (فا: گردشیدن).	یومشاق اوزلولوک..yumşaq üzülü [آد] یومشاق اوزلو اولما وضعیتی.
یومرولموش..yumrulmuş [صفت] قیوریلیب یومورو حالا گلمیش.	یومشاق باشلی..yumşaq başlı [صفت] اویسال، راحتجه یولا گئندن.
یومرولوو..yumrulu [آد] باخ: یومرو.	یومشاق بدنلیلر..yumşaq bədənli [آد، دیرگی] ایچ اونورقلاری وچاتی لاری اولمایان، سوموکسوز حئیوانلار (فا: نرم تنان).
یومرولوق..yumuruluq [آد] یومرو اولما وضعیتی.	یومشاقچا..yumşaqca [آد، دیرگی] ۱- یومشاق وچودلو و اومورقاسیز حئیوانلار. ۲- یومشاق بیر بیچیمده.
یومرو یاناق..yumru yanaq [صفت] یاناقلاری یومرو و کؤک.	یومشاقچالار..yumşaqcalar [آد، دیرگی] باخ: یومشاق بدنلیلر.
یومرو یومرو..yumru yumru [ظ، صفت] یومرو بیچیمده.	یومشاق خویلو..yumşaq xuylu [صفت] طبیعتی یومشاق (فا: یومسوز..yumsuz [صفت] اوغورسوز (فا: بد یمن).
یومسوز..yumsuz [صفت] اوغورسوزلوق (فا: بد یمنی).	یومشاق دیرماق..yumşatdırmaq [انتدیرگن انیلم] یومشالتدیرماق: یومشالتماق ایشینی گؤردورمک (فا: فس نرم کردن).
یومشالتدیرماق..yumşatdırmaq [انتدیرگن انیلم] یومشالتدیرماق: یومشالتماق ایشینی گؤردورمک (فا: فس نرم کردن).	یومشاق دانیشماق..yumşaq danışmaq [تائیرسیز انیلم] ملامیم دانیشماق.
یومشاتما..yumşatma [آد] یومشالتماق ایشی.	یومشاق سس سیز حرف..yumşaq səssiz hərf [باخ] آخیجی سس سیز حرف.
یومشاتماق..yumşatmaq [تائیرلی انیلم] یومشالتماق : ۱- یومشاق، ائلاستیک و اسنک وضعیتیه سالماق، برک لیگینی آرادان قالدیرماق (فا: نرم کردن). ۲- to cause to soften - هیرسینی سویداراق یولا گتیرمک، راضی ائتمگه چالیشماق. {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	یومشاق سو..yumşaq su [آد] ترکیببند کیرئج دوزلاری آز اولان سو.
یومشاتمالیق..yumşatmalıq [آد] آراجلاردا و آرابالاردا تیتیره ییشی و سارسیتتی نی آزالدان دوزنتی (آمورتیزور) (فا: کمک فتر).	یومشاق قوز..yumşaq qoz [آد] قابیغی یومشاق اولان جویز، باخ: کیرکیت قوز، کاغاذ قوز.
یومشاجیق..yumşacıq [صفت] چوخ یومشاق، خوشا گئندن (فا: نرم نرم).	یومشاق لاشماق..yumşaqlaşmaq [تائیرسیز انیلم] یومشاق وضعیتیه گلکم (فا: لطیف شدن).
یومشادیجی..yumşadıcı [صفت] یومشالدان، یونگول لشدیرن (فا: نرم کننده).	یومشاق لیق..yumşaqqlıq [آد] اینجه لیک، لطیف لیک (فا: لطافت) fineness
یومشادیش..yumşadı [آد] یوموشاتماق ایشی.	یومشاق واری..yumşaqvarı [صفت] اینجه اولاراق، یومشاق حالدا.
یومشادیلماق..yumşadılmaq [بلسیز انیلم] یومشاق حالا سالینماق.	یومشاق یئنیش..yumşaq yeniş [آد] اوزای و اوچاقلاردا باشاری ایله یئره چارپمادان اولان یئنیش.
یومشاق..yumşaq [صفت] ۱- سرت اولمایان، راحتجه آیریلن و شکیل دیشین، برک اولمایان، قولایجا بوکولن و ازیلن (فا: نرم). ۲- soft - خوشاگلن، دینج خویلو (فا: لطیف ملایم). fine {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نییدیر}.	یومشاق یومشاق..yumşaq yumşaq [ظرف] یومشاق اولاراق، ملایمجه، یومشاقچا.
یومشاق اورکلی..yumşaq üreklilik [صفت] اوژه یی یومشاق (فا: رقیق القلب). tenderhearted	یومشالیدیجی..yumşaldıcı [صفت] یومشادیجی، ملین. lenitive
	یومشالیدیماق..yumşaldılmaq [باخ] یومشالتماق.
	یومشالماق..yumşalmaq [باخ] یومشاماق.
	یومشاما..yumşama [تائیرسیز انیلم] ۱- یومشالماق، برک لیگینی الدن وئرمک (فا: نرم شدن). ۲- to become soft - هیرسی سو یوماق، یولا گلکم {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سن؛

یون..yun [آد] بعضی ممهلی حیوانلارین دری لری اۆزه رینده عمله گلن توکلر (فا: پشم). Wool {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر} یون آتان..yun atan [آد، ص] حلاج (فا: حلاج). cotton-beater یونا..yuna [آد، یون+۹] حیوانلارین سیرتینا و یهرین آلتینا قویولان چول، پالانین آلت پارچاسی (فا: پارچه زیر زین). یوناق..yunaq [اؤزل آد] اؤزرینده پالتار و یون دویولن و یاخنان سالداس^۷. یونان..yunan [آد] قریک، یونانیستان: تۆرکیه جُمهوریتینین غریبنده یئر آلان بیر اۆلکه نین آدی. یونان اویقارلیغی..yunan uyqarligi [آد] اسکی یونان اویقارلیغی: هرودوت یازیر: یونانیلار میلاددان اؤنجه ۲۰۰۰ جی ایللرده بالکان یاریم آداسیندان گۆنئی گۆج اندرلر، میلاددان اؤنجه ۱۳ جو یوزایللرده ترویا ساواشی اۆز وئریر، یونان قارانیق چاغلاری میلاددان اؤنجه ۱۱۰۰-۸۰۰ ایللری آراسیندا اولراق، بو دؤنمدن سونرا یوناندا اصلی و پارلاق اویقارلیق دؤنمی باشلار، آنتیک یونان، بوگونکو یونانیستان توپراقلاری و اطرافیندا قورولان دؤولت شهرلر و اویقارلیقلار دیر، بو دؤنم میلاددان اؤنجه ۷۵۶ دان باشلار و میلاددان اؤنجه ۱۴۶ دا رومو اشغاللا سونا چاتار. بو شهر دؤولتلر، دموکراسیین ایلک تمیلرینین قویور، میلاددان اؤنجه ۶ جی یوزایللرده پئرس شاهلا ساوش اۆز وئریر، آنتیک یونان اویقارلیغینین زیروه سی اسکندر دؤنمی اولموشدور، بو دؤنم هنلنیستک دؤنم آدلانیر (میلاددان اؤنجه ۱۴۶-۳۲۳)، یوناندا چوخ تانریلی دین حاکیم اولموشدور، توپلوم صینیفلار آیریلیرمیش، آنتیک یونان کۆلتورو، روما ایمپاراتورلوغونا بؤیوک تاثیر گۆسته رهرک، باتی کۆلتورونون تملی ساییلیر، بو دؤنم یوناندا اۆنلو بیلگیلر اورتایا چیخدی ، هرودوت (Herodot)، تۆکیدیدیس (Tukididis)، گزنفون (Ksenofon)، دئموستئس (Demosthenes)، افلاتون (Eflatun)، آریستو (Aristo)، اونلارین ان اؤنملیرلریندیر. اسکی یوناندا ان بؤیوک و معروف شهر آتینا (Atina) شهری ایدی، اسپارتا (Sparta)، کورنیت (Korint)، و تئبای (Tebai) شهرلری ده اؤنملی ایدی، یونان نوفوسو میلاددان اؤنجه ۸۰۰ دن ۳۵۰ ایللرینه قدر ۷۰۰ میتدن ۸-۱۰ میلیون قدر چیخدی. یونانلی..yunanlı [آد] یونان اهلی. یونانجا..yunanca [آد] یونان دیلی، قریکجه، یونانجا بیر چوخ قاینقلاردا تورکلر حاقیندا بیلگیلره ال تاپماق اولور، تورکجه آدلار و کلمه لری دۆزگون اوخوماق اۆچون بو دیله عایید بیر سیرا	اؤزلیکلری نظرده توتماق لازیمدیر، بو اؤزلیکلرین بیر نئچه سینى بئيله سیرالاماق اولار: ۱-بو دیلده “ش” حرفی اولمادیغی اوجون بیر سیرا تورکجه کلمه لر، س(c,s) حرفلریله یازیلیمیشدیر، مثلا یونانجا یازیلان ایسکیت لر طایفاسی همان ایشغیتلر/ ایشغوزلار/ ایچ-اوغوزلار اولمالیدیر، البتده بعضاداً ترس اوخونوش اولاییلیر مثلا سیروس یازیلان کلمه نی، فارسجادا کوروش اوخویورلار. ۲-بعضی حرفلر مثلا “c” حرفی نئچه جوره “k, s” س، کیمی اوخوناییلینیر، آدلارین اوخونوشوندا بونا دقت اندیلمه لیدیر. ۳- یونانلار اینجه سس دن سونرا، سوندا گلن “k, f” صامتینی “s” شکلینده اوخویورلار، اگر بونو باشقا بیر دیله، اؤرنگین یارلیس (Yarlis) سؤزونو تورکجه یه چئویرسک، “یارلیک Yarlik” شکلینده اولار. ۴-ییلیندیگی کیمی یونان و لاتین دیلینده ایشله نن اؤزل سؤزلرین سونوندا (ios, ius,us,os) حرفلری گلیر مثلا “هومتر homer یونانجادا (Homeros) و هئرودت herodot یونانجادا (Herodotos) کیمی یازیلیر، بو اؤزدن مثلا یونانجا و لاتینجه ده اولان (Gaius) طایفا آدینی قایی (kayı) آدی کیمی اوخوماق، قورالارا ترس دؤشمور. ۵-یونانجادا اؤزل آدلارین سونونا (e,a,o) حرفلری گلیر و اونلار سؤیله نیشده دئییلیمیر مثلا: هومترین کیابیندا ایلیاد (ilyada)، هئکاب (hekabe) سؤزلرینی مثال وورماق اولار. یونانیستان..yunanistan [آد] قریک، باخ: یونان: تۆرکیه جُمهوریته نین غریبنده یئر آلان بیر اۆلکه نین آدی. یون آیرن..yunayyrn [صفت] یون آیریپ ایپ اۆره تن. یونت..yunt [آد] ۱-باخ: یوند، آت سؤروسو. ۲-اینسان آدلاری: یونتال، یونتبای، یونتبیل، یونتئر، یونتسای. یونچو..yunçu [آد] یون ایشینه باخان، یون آلیب ساتان(فا: پشم ریس). یونچولوق..yunçuluq [آد] یون ایشنه باخما (فا: پشم ریس و پشم فروشی). یوند..yund [آد] یونت ۱-آت سؤروسو(فا: گله اسب) ۲-دیشی آت، مادیان. ۲-چادیر، اوبا، یورد^۷. ۳-اویقارلیق^۷. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدر، دده قورقود کیتابیندا ایشله نیبدر^۷. یوندا..yunda [باخ] یوندا. یون داراغی..yundarağı [آد] یون تمیزلهمک اۆچون دمیر دیشلی آلت. یونداغی..yunddağı [اؤزل آد] قارقین بویونا عاید یئر آدی (م ۱۶ جی قرن)^{۲۲۵}.

یوۋار..yuvur [آد] ۱-قان ایچینده کی بالاجا یوۋارلاق یادا سۆیه بیچیمده کی گۆزه لرین آدی "آغ یوۋار، آل یوۋار" (فا: گلبول). ۲-کۆره سل بیچیم.	یون دارایان..yun darayan [آد] یون تمیزله ین ایشچی ویا آلت. یون دیدن..yun diden [صفت] یون دیدیب تمیزله ین. یونسوز..yunsuz [صفت] اوستونده یونو اولمایان، یون وئرمه ین.
یوۋار یوۋار..yuvur yuvur [ظرف] یوۋارلاق کیمی. یوۋارجیق..yuvarcıq [آد] بالاجا و یوۋارلاق (فا: گویچه). corpuscle	یونقو..yunqu [آ، ت] تۆرکوستاندا بیر چای آدی. یونقوش..yunquş [آد، دی، ت] باخ: طاووس قوشو. یون قیرخان..yunqırxan [آد] قویون یونو قیرخان.
یوۋارسال آچی..yuvarsal aç [صفت] گروی زاویه (فا: زاویه کروی). spherical angle یوۋارلاتماق..yuvartlatmaq [انتدیرگن] ائیلیم یوۋارلاماق ایشینی گۆردورمک.	یون قیرخما..yunqırxma [آد] یون قیرخماق ایشی (فا: پشم چینی). یون کیمی..yunkimi [صفت] آغارمیش و بوزارمیش ساج و ساققال حاققیندا "قوجالیب ساققالی اولوب یون کیمی".
یوۋارلاجیق..yuvarlacıq [صفت] کیچیک و یوۋارلاق. یوۋارلاشدیرماق..yuvarlaşıdırmaq [تائیرلی] ائیلیم یوۋار وضعیته گتیرمک.	یونلماق..yunlamaq [تائیرلی] ائیلیم ایچری سینه یون قویماق (فا: با پشم انباشتن). یونلانماق..yunlanmaq [بلسیز] ائیلیم یونلا دولدورولماق (فا: با پشم انباشته شدن).
یوۋارلاشدیریلماق..yuvarlaşıdırılmaq [بلسیز] ائیلیم یوۋار حالا گتیریلیمک.	یونلو..yunlu [صفت] یونو چوخ اولان (فا: پشم آلو). hairy یونلوق..yunluq [آد] یون وئرن قویون "یونلوق قویون".
یوۋارلاق..yuvarlaq [س] «یوۋالاق» ۱-یومرو، توب وکۆره بیچیمنده اولان ۲-بیر سایین دیرمی و یوۋارلانما شکلی، "۳،۴۶،۴۷،۴۸،۴۹،۵۰،۵۱،۵۲،۵۳،۵۴،۵۵،۵۶،۵۷،۵۸،۵۹،۶۰،۶۱،۶۲،۶۳،۶۴،۶۵،۶۶،۶۷،۶۸،۶۹،۷۰،۷۱،۷۲،۷۳،۷۴،۷۵،۷۶،۷۷،۷۸،۷۹،۸۰،۸۱،۸۲،۸۳،۸۴،۸۵،۸۶،۸۷،۸۸،۸۹،۹۰،۹۱،۹۲،۹۳،۹۴،۹۵،۹۶،۹۷،۹۸،۹۹،۱۰۰" یوۋارلاقی ۳،۵ دیر (فا: مدور). round	یونلوق..yunluluq [آد] یون وئرمه قابلیتی، حیوانین و قویونون یونلا اؤرتولمه درجه سی "بو حیوانلارین یونلوقو یوخاریدی". یونیفورم..yuniform [آد، فرانسیزجا] رسمی پالتار و گتیم.
یوۋارلاق آغیزلی لار..yuvarlaq ağızlılar [آد، دیرگی] گرچک چنه نین یئرینده گئیش بیر امیجی آغیزلاری اولان، اسکلت لری سۆموک لشمیش چوخ ایلکل وجودلو حیوانلار.	یونیفیکاسیون..yunifikasion [آد، لا: بیر+اتمک] عمومی بیر قایدا یا سالما. یونیورسال..yuniversal [آد، این] ۱-اؤرنسل، هرشی قاورایان، هرجه تلی، ۲-صنعتی نین بوتون اؤزلیکلرینی بلد اولان ایشچی (فا: ~)
یوۋارلاق سای..yuvarlaq say [آد، مت] بوتون و تاماملانمیش سای. یوۋارلاق سۆلوجانلار..yuvarlaq solucanlar [آد، دیرگی] سرت بیر کیتین له اؤرتولو، وجودلاری حالقاسیز و اوزون اینجه سۆلوجانلار توپلولوغو.	یونیورسالیزم..yuniversalizem [آد، این] اؤرنسل جیلیک (فا: یونیورسالیزم). یونیورسیته..yuniversite [آد، این] بیلی یوردو، اوخول سؤناسی
یوۋارلاق لاشدیرماق..yuvarlaqlaşdırmaq [تائیرلی] ائیلیم یوۋارلاق بیچیمه سالماق.	مختلف بیلیملرین اوخوندوغو یئر، بیلیم اوچاغی (فا: دانشگاه). یون یویان..yunyuyan [صفت] یونو یویوب تمیزله ین.
یوۋارلاق لاشماق..yuvarlaqlaşmaq [تائیرسیز] ائیلیم یوۋارلاق بیچیمه-دوشمک (فا: گردشدن).	یوۋا..yuva [آد] ۱-قوشلارین و بعضی حیوانلارین یاشاما و یومورتالاما یئر (فا: لانه). nest ۲-(مج) گنل لیکله عایله نین اؤتوردوغو یئر، ائو، مسکن، یورد. ۴-اوشاق یوواسی (اوشاق
یوۋارلاق لیق..yuvarlaqlıq [آد] یوۋارلیق، یومرولوق. یوۋارلاماق..yuvarlamaq [تائیرلی] ائیلیم ۱-هئلتیمک، دؤنده ره رک-آپارماق، دیغیرلاتماق (فا: غلت دادن). to roll a barrel ۲-یومرولاماق to roll ۳-بیر سایینی یوۋارلاق اتمک "۳،۴۶،۴۷،۴۸،۴۹،۵۰،۵۱،۵۲،۵۳،۵۴،۵۵،۵۶،۵۷،۵۸،۵۹،۶۰،۶۱،۶۲،۶۳،۶۴،۶۵،۶۶،۶۷،۶۸،۶۹،۷۰،۷۱،۷۲،۷۳،۷۴،۷۵،۷۶،۷۷،۷۸،۷۹،۸۰،۸۱،۸۲،۸۳،۸۴،۸۵،۸۶،۸۷،۸۸،۸۹،۹۰،۹۱،۹۲،۹۳،۹۴،۹۵،۹۶،۹۷،۹۸،۹۹،۱۰۰" یوۋارلاقی ۳،۵ اولار. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} اویماق {.	باخچاسی) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} اویماق {.
یوۋا توتدو..yuva tutdu [آد] اوشاقلار آراسیندا بیر آوچی و او بیریلر دووشان اولوب بیریرلرینی قووالایب توتماغا چالیشاراق اوینانان بیر اویون آدی.	یوۋاجیق..yuvacıq [آد] بالاجا یوۋا.

یووارلانا یووارلانا.. yuvarlana yuvarlana [ظرف] یووارلانا تاراق، یووارلانا جاق بیچیمده.	یوئولماق.. yuyulmaq [بل] یوماق ایشی گۆرولمک، سویا چکیمک، تمیزلنمک، (فا: شسته شدن). to be washed {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یووارلانماق.. yuvarlanmaq [تائیرسیز انیلم] ۱- یووارحالا گلمک. ۲- هئللنمک، یووارلاق لانماق (فا: غلت داده شدن). to roll down یووارلانیق.. yuvarlanış [آد] یووارلانماق ایشی ویا بیچیمی.	یوئولمامیش.. yuyulmamış [صفت] سویا چکیمه میش (فا: نشسته). یوئولموش.. yuyulmuş [صفت] یوئولو، تمیزلنمیش (فا: شسته شده). یوئوناجاق.. yuyunacaq [آد] یوماغا یارایان یئر، حمام (فا: حمام). bath یوئوناق.. yuyunacaq [آد] یوئوناجاق یئر، یوئونما یئر (فا: محل آبتنی).
یووا سالماق.. yuva salmaq [تائیرسیز انیلم] یورد و مسکن سالماق. یوواسیز.. yuvasız [صفت] یوواسی اولمایان (فا: بی آشیان). hopmeless یوواق.. yuvaq [آد] ، آتاتومی ۱- جیبار توخوسوندا عمله گلن قابارجیق لار. ۲- چنه ده دیش کؤک لرینین یئرلشدیگی یئر.	یوئونتو.. yuyuntu [آد] ایچینده پالتاروبنزر شئیلرین یوئولموشو، چیرکسو. یوئوندورماق.. yuyundurmaq [تائیرلی انیلم] بدنینی یوماق، چیمیزدیرمک، چیمدیرمک (فا: فس استحمام کردن). to bath یوئونما.. yuyunma [آد] یوئونماق ایشی.
یووالا.. yuvala [اؤزل آد] اورمیه ده کند آدی {اووا}. یووالاق.. yuvalaq [صفت] یووار، یووارلاق. {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.	یوئونماق.. yuyunmaq [تائیرسیز انیلم] چیممک، یاخالانماق (فا: استحمام کردن). to wash {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} یونماق {.
یووالاما.. yuvalama [آد] یووا سالما، یووا تیکمه (فا: لانه زنی). یووالاماق.. yuvalamaq [تائیرلی انیلم] یوواسالماق (فا: لانه درست کردن). یووالانماق.. yuvalanmaq [تائیرسیز انیلم] یووا صاحبی اولماق.	یوپی.. yüp [اؤن اک] یوپی یونگول. یوپی یونگول.. yüp yüngül [صفت] لاپ یونگول، اولدوقجا یونگول. یوتی.. yüti [اؤزل آد] آلتای تورکلی آچ کستی بوی لارینداندیر ^{۱۵۸} .
یووالو.. yuvalu [اؤزل آد] قارایووالی: م ۱۶ جی یوزیلده، آنادولو حلب بؤلگه سینده، خوالقدرتورک لرینه باغلی بیر بوی آدی ^{۸۵} . یووالی.. yuvalı [صفت] یوواسی اولان. یووقا.. yuvqa [باخ] یوخا. یووقالماق.. yuvqalamaq [باخ] یوخالماق. یووقالیق.. yuvqalıq [باخ] یوخالیق. یووقو.. yuvqu [آد] یوواق، سیلیندیر (فا: غلطک) {یووار، یووقو}. یوماق.. yuvmaq [تائیرلی انیلم، ت] یووارلاماق. یووغ.. yuvuq [آد] ستل اوزوندن یووارلانا داشلار {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، یوماق سۆزوندن}.	یوچه.. yücə [باخ] اوچا. یورک.. yürək [باخ] اۆرک. یوروتمک.. yürütmək [تائیرگن انیلم] یئریتمک. یوروتوم.. yürütüm [آد] یئریتیم، یئریتمک ایشی. یورودولمک.. yürüdülmək [بلسیز انیلم] باخ: یئریدیلیمک. یورورمک.. yürürmək [باخ] یوگورمک، یورومک، یئریمک. یوروش.. yürüş [آد] ایره لی دوغرو گتتمه، یئریمه، یورویوش. یوروش ائتمک.. yürüş etmək [تائیرسیز انیلم] هجوم ائتمک. یوروشچو.. yürüşçü [آد] یوروش ائدن، یوروشه قاتیلان (فا: مهاجم). یوروش موغامی (چارگاه موغامی).. çargah yürüş muğamı (muğam) [آد] تورک چالقئ سیندا پرده سینین آدی، چارگاهین گوشه لری بولاردان عبارتدیر: گۆتورگه، تمل، کرکوک، بسته نیگار، چارگاه، فیروز، مخالف کیمی، مخالف، جوهری، مخالف (کریم-آبادی)، حصار، بیداد، مغلوب، منصوریه، غزال، تمله آیاق، باخ: آذربایجان موغاملاری (فا: مقام چهارگاه).
یویاق.. yuyaq [آد] یوئوناجاق یئر (فا: حمام). bath یویوجو.. yuyucu [آد] یویان، یوماق ایشینییه باخان (فا: شوینده). یویوجلوق.. yuyuculuq [آد] یویوجونون ایشی (فا: رختشویی). laundry یویولاییلیک.. yuyulabilirlik [آد] یویولما اؤزللیگی (فا: قابلیت شستشو). washability یویولما.. yuyulma [آد] یویولماق ایشی.	

حركاتلرله ایفا اولونور. اونو هم کیشیلر، هم ده قادینلار اوینایرلار. اؤز دؤورونده چوخ مشهور اولان بو رقص ایندی نادیر حاللاردا یاد اندیلیر.^{۲۴۵}	یوروک..yürük [صفت] ۱-یئھین یئرین، هیزلی گئدن. ۲-اینسان آدی: یوروکالپ، یوروکبیگه، یوروکبیگه، یوروکر. یوروکتیمور..yürükteymur [تاریخی اؤزل آد] قوچو اوغورلاری، پرنسپلریندن.^۷
یوزده..yüzde [آد] یوزساییدا و یوز بؤلومده بیر اورانی آتلاتماق اۆچون ایشلنن سۆز، یوزه بؤلونن شئیدن آلینان مقدار "یوزده بشش: یوز بؤلومدن بشی" (فا: درصد) percent	یوروم..yürüm [اؤزل آد] یاشام، حیات، عؤمور.^۷ یورومک..yürümək [تائیرسیز ائلم] یئریمک، یئھین گئتمک (فا: راه- رفتن) {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر، گؤیوروماق، یوگورومک}.
یوزدهلیک..yüzdelik [آد] بیر ساتیشدا آراچی یا وئرلن مقدار، پورسانت.	یورونگه..yürüngə [آد] مدار (فا: مدار). circuit
یوزدهیوز..yüzdəyüz [ظرف] ۱-تماماً، یوز فایز، شېههسیز(فا: صددرصد).	یورویوش..yürüyüş [آد] یوروش، یئریمک ایشی، ایرهلی یه دؤغرو آخین ائتمه، چیخیش وحرکت ائتمه (فا: رژه). parade
یوزر..yüzer [صفت] هر بیرینده یوز، هردفعه یوزو (فا: صدتایی). یوزر یوزر..yüzer yüzer [ظرف] یوز یوز (فا: صدتا صدتا).	یورویوش ائتمه..yürüyüş etmə [آد] هجوم ائتمه (فا: حمله ور). attacking
یوزرلیک..yüzerlik [آد، بی، ت] باخ: اؤزریک. یوزقوتو..yüzqutu [اؤزل آد] قاراداغ یوسفانلی طایفاسینا باغلی اویا آدی.^{۱۰۸، ۳}	یوره..yüre [اؤزل آد] دایره، حلزون، چمبر.^۷ یورەکی..yürəki [اؤزل آد] بویوک خاقان قویلائی یین قیزی.^{۲۰۹}
یوزکره..yüzkerə [ظرف] چوخ چوخ، تکرار تکرار، چوخ کره، یوز داناسی بیر آرادا اولان، یوز دفعه (فا: صد بار).	یورەگیر..yürəgir [اؤزل آد] یورەگیر: باخ: اؤرەگیر؛ اوغوزلاردان بیر بوی؛ اؤرکلی، جسور {باخ: اؤرەمک} باخ: سلجوقلار.^{۲۰۹}
یوزلر..yüzlər [آد] اوندالیق سایه سیستمینده بیرسایه نین ساغدان سولا اوچونجو سایجیق یین اولدوغو یئر.	یوز..yüz [سایه] سایه دا دوقسان دوققوزدان سونراکی سایه (فا: صد). hundred ۲-(مچ) چوخ و غیر مئین مقدار معناسیندا دئیلن
یوزلوجه..yüzlücə [ظرف] چوخ چوخ، یوزکره. یوزلوک..yüzlük [آد] ۱-ایچینده یوزدانا(فا: صدتایی) ۲-اوندالیق سیستم لی سایه لاردا ساغدان سولا اوچونجو سایجیق (فا: صدگان).	بیر سۆز "یوزلرجه آدم". ۳-اینسان آدی: یوزای، یوزبای، یوزبگیم، یوزبیکه، یوزخانیم، یوزقارا. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبیدیر}.
یوزلوک بیرملر بؤلوی..yüzlük birmlər bölüyü [آد، مت] یوزدن دوققوزیوز دوقسان دوققوزا قدر اولان سایه لار بؤلوی.	یوز ایلدن بیر..yüz ildən bir [باخ] اسهال اوتو. یوزباش..yüzbaşı [اؤزل آد] یوزباشی: اهر(~کندی)، ساوهده (~آباد) کند آدی
یوزلوک ترهزی..yüzlük tərəzi [آد] بیر شئین چکی سینی یوزده بیر آغیرلیغی ایله تاراز لاشدیران تره زی.	یوزباشی..yüzbaşı [آد] ۱-یوزنفره یاخین بیر قروپون باشچیسى (فا: سروان). ۲-captai-ملیکان، قئیدار، تاروم دا کند آدی.
یوزلوکچو..yüzlükçü [صفت] یوزدهلیک آلان(فا: بهره کاری) percentage	یوزباشیلق..yüzbaşılıq [آد] یوزباشی اولما وضعیتی. یوزبند..yüzbənd [اؤزل آد] یوزبت، اؤزونده: کلئیر ده کند آدی.
یوزمک..yüzmək [باخ] اؤزمک. یوزمینلرجه..yüzminlərcə [صفت] دانیشماقدا چوخلوق بیلدیرن بیرسوز.	یوزبەت..yüzəbəy [تاریخی اؤزل آد] بابورخان دؤنمی اوردوباشی-لاردان.^۷
یوزناب..yüzənb [اؤزل آد] خالخال دا کند آدی. یوزوجو..yüzücü [صفت] سودا اوزن (فا: شناگر). swimmer	یوزبەند..yüzəbənd [اؤزل آد] اهر ده کند آدی {یئرلی اهالی اؤزونده شکلینده ده سؤیله ییرلر}.
یوزوجولوک..yüzücülük [آد] سودا اوزمه (فا: شناگری). swimming	یوزبولاق..yüzbulaq [اؤزل آد] کلبجرده داغ آدی.^{۲۴۰}
یوزوک..yüzük [باخ] اؤزوک. یوزونجو..yüzüncü [صفت] یوزسایه سینین سیرا صفتی، سیرادا	یوزبیر..yüzbir [اؤزل آد] آذربایجان خالق رقصلریندن بیریدیر، ماهنی ایله موشاییت اولونان چوخ گئیش یا ییلمیش رقصیدیر. رقص بیر قدر جلد تئمپده گئیدیر، قیزغین صورتده بیر سیرا رنگارنگ
دوقسان دوققوزدان سونراکی سایه (فا: صد). hundredth	

یۈزۈل..yüzil [آد] یۈزایل: ۱-یۈز ایلک سورە، : عصر، قرن. ۲- ایچینده یاشانیلان چاغ century (فا: قرن) یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈسۈف کۈردنەژاد..yüsuf kürdnəjad [اۋزۇل آد] اۋرمولو چاغداش شاعر دیر ^{۱۵۶}.	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈسۈف وزیر چمن زمینلی..yüsuf vəzir çəməni zəminli [یازار] (۱۸۸۷-۱۹۴۳م) شوشالی یازیچی و شاعر دیر.	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈگرۈک..yügrük [آد، باخ: یورومک] اییی یثیین، یاخشی قاچان. یۈگنک..yügnək [اۋزۇل آد] آلچاق کۈنۈلۈ، مۇتۈضع. (تاریخی اۋزۇل آد) دده قورقۇد داستانلاریندا آدی گئچن بیر بگ ^۷.	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک..yük [آد] ۱-داشینان شئی. ۲-(مچ)بیرینین بۈینۈنداکى آغیر گۈرۈ. ۳-الکتریک ییغیتیسی (فا: بار). load (دیوان لغات تورک و سنگلاخدا ایشلەنیدیر؛ دیواندا یۆکمک / یۆیمک (یۆکلەمک) کۆکۈندندیر).	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک آراباسی..yük arabası [آد] یۈک آپاران آرابا، یۈک داشییان. یۈک آلتی..yükəletı [آد] اوستونه یۈک ییغماق اوچون اولان قورغو.	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک باغلاما..yük bağlama [آد] یۈکلری باغ باغ اتمه (فا: باربند). یۈک بۈگۈ..yükçü [صفت] یۈهجو، داشییچی (فا: حمال). بئیلنده ویا بیر آراجلا یۈک داشییان کیمسه (فا: باربری). porter	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک بۈگۈ..yükçü [صفت] یۈهجو، داشییچی (فا: حمال). بئیلنده ویا بیر آراجلا یۈک داشییان کیمسه (فا: باربری). porter	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک بۈگۈ..yükçü [صفت] یۈهجو، داشییچی (فا: حمال). بئیلنده ویا بیر آراجلا یۈک داشییان کیمسه (فا: باربری). porter	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک داشیما..yükdaşıma [آد] یۈک بۈگۈلۈک (فا: بارکشی) یۈک داشییان..yükdaşıyan [صفت] یۈک داشیما آراجی (فا: بارکش).	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک داشییان..yükdaşıyan [صفت] یۈک داشیما آراجی (فا: بارکش).	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک داشییان..yükdaşıyan [صفت] یۈک داشیما آراجی (فا: بارکش).	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک داشییان..yükdaşıyan [صفت] یۈک داشیما آراجی (فا: بارکش).	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک داشییان..yükdaşıyan [صفت] یۈک داشیما آراجی (فا: بارکش).	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).
یۈک داشییان..yükdaşıyan [صفت] یۈک داشیما آراجی (فا: بارکش).	یۈزۈلۈک..yüzüllük [صفت] یۈزۈل سۆرن عصیر، قرن (فا: قرن).

یوکسکدن باخماق.. yüksəkdən baxmaq [تائیرسیز انیلیم] خور باخماق.	اتگیسی آرتماق "قیزدیرماسی یوکسلدی، روحیه سی یوکسلدی، گلیری یوکسلدی، سسی یوکسلدی."
یوکسکده دورماق.. yüksəkdə durmaq [تائیرسیز انیلیم] اؤستون اولماق، ایره لی ده اولماق	یوکسلمه.. yüksəlmə [آد] اوجالما (فا: صعود، ارتقاء). promotion , rise
یوکسک رتبه لی.. yüksək rütbəli [صفت] اوجا مقام لی (فا: عظیم الشان). great	یوکسوز.. yüksüz [صفت] یوکو اولمایان، بوش داشیت (فا: بدون بار).
یوکسک فیکیرده اولماق.. yüksək fikirdə olmaq [تائیرسیز انیلیم]	یوکسونمک.. yüksünmək [تائیرسیز انیلیم] بیرشئی اؤزونه یوکلمهک، عهده سیننه آلماق (فا: به دوش گرفتن).
یوکسک گرگین لیک.. yüksək gərginlik [صفت] گرگین لیک درجه سی - یوکسک اولان.	یوکسهدیلیمک (یوکسلدیلیمک).. yüksədlənmək (yüksədlənmək) [بلسیز انیلیم] اوجال دیلماق، آرتیریلماق، گوجلندیریلیمک، یاخشی لاشدیریلماق (فا: بالا برده شدن).
یوکسکلک.. yüksəklik [آد] ۱- اوجالیق (فا: بلندی). height . ۲- داغلیق، تپه لیک. ۳- اؤلچوجو چوخ اوجا اولان، اؤچ بویوتدان بیرى (اثن، بوی، یوکسک لیک) اوجالیق.	یوکسلن.. yüksələn [اؤزل آد] اولو، کیشی ۷.
یوکسک لیک اؤلچر (اؤلچن).. yüksəklik ölçər (ölçən) [آد] اوجالیق اؤلچر، آلتیمتر.	یوکسلیش.. yüksəliş [آد] اوجالیش، بویویوش (فا: ارتقاء). promotion
یوکسک معاشلی.. yüksək maaşlı [صفت] یوکسک گلیرلی.	یوکسلیش اؤلچر.. yüksəliş ölçər [آد] بیر شئین اوجالیغین اؤلچن آراج (فا: افزایاب). altimeter
یوکسک وولتو.. yüksək voltlu [صفت] یوکسک الکتریک آخیمینا عاید اولان.	یوکسلیم.. yüksəlim [آد، گؤی ب] بیر اولدوزون گؤی کوره سینده اُستوا دۆزلْم، ینه گؤره آچی سال اوزاق لیغی (فا: ارتفاع زاویه ای).
یوکسل.. yüksəl [آد] اولولوق، بویوکلوک ۷. اوغلان آدی.	یوکسیه قالخماق.. yüksəyə qalxmaq [تائیرسیز انیلیم] اؤستون اولماق.
یوکسلای.. yüksəlay [اؤزل آد] اینسان آدی، باخ: یوکسل + آی ۷.	یوکساندیغی.. yük sandığı [آد] یوک قویماق اؤچون دۆزه نیلن صاندىق.
یوکسلتج.. yüksəltəc [آد، فیزیک] چوخالدان، اوجالدان، آمپلی فایر، فرکانسی یوکسلدن آراج (فا: بلندگو). loudspeaker	یوک قالدیران.. yük qaldıran [صفت] آغیر شئیلری و یوکلری قالدیران.
یوکسلتمک (یوکستمک).. yüksəltmək (yüksətmək) [تائیرلی انیلیم] ۱- یوکسگه چیخارماق، قالدیرماق (فا: ترفیع نمودن) ۲- بیرسایى نی نئچه- یول اؤزونه چاپدیرماق، گوجلندیرمک، اوجالتماق، آرتیرماق (فا: بالا بردن).	یوک گؤتورمه.. yük götürmə [آد] آراج لاردا یوک گؤتورمه گؤجو، یوکلمه.
یوکسلتمه (یوکستمه).. yüksəltmə (yüksətmə) [آد] ۱- یوکسگه چیخارما. ۲- بیرسایى نی اؤزونه چاپدیرما، گوجلندیرمه (فا: ترفیع).	یوکلتیمک.. yüklətmək [تائیرگن انیلیم] یوکلمهک ایشی گؤرولمک.
یوکسلتی.. yüksəlti [آد] بیر نقطه نین بیر سطحدن اوجالیغی و یوکسک لیگی "تبریزین یوکسلتسی (یوکسک لیگی) دنیز سولاری اؤزئیندن ۱۲۰۰ متر دیر" (فا: ارتفاع).	یوکلم.. yükləm [دیل بیلمی] جمله ده ایش، ترپه نیش و حرکت بیلدیرن کلمه، فارسجادا مسند یا گزاره دئیله رک اسمی جمله ده خبر، و فعلی جمله ده فعل دئمک دیر (فا: خبر).
یوکسلتیلیمک.. yüksəltilmək [بلسیز انیلیم] یوکسک اندیلیمک.	یوکلنمک.. yüklənmək [تائیرلی انیلیم] یوکلمهک ایشی گؤرولمک (فا: بار زده شدن).
یوکسلدیلیمک.. yüksədlənmək [بلسیز انیلیم] ۱- اوجال دیلماق ۲- گوجلندیریلیمک.	یوکلنمیش.. yüklənmiş [صفت] یوک وورولموش.
یوکسلیمک.. yüksəlmək [تائیرسیز انیلیم] ۱- اوجالماق، قالخماق "تیکیتی یوکسلدی، گؤنش یوکسلدی" (فا: صعود کردن). to be promoted ۲- گوجلنمک، چوخالماق، آرتماق، حرمتی و	یوکلو.. yüklü [صفت] یوکو اولان، یوکلنمیش (فا: باردار).
	یوکلوچه.. yüklüce [ظرف] یوکلو اولاراق.
	یوکلوک.. yüklük [آد] ائولرده یورقان دؤشک قویولان یئر (فا: باردان).
	یوکلولوک.. yüklülük [آد] یوکلو اولما وضعیتى (فا: بار داری).

يۈكلەديلمەك..yüklədilmək [اڭدیرگن] [اڭدیرگن] يۈكلەمەك ايشيني گۆردۈرمەك.	يۈكۈنۈ تۇتماق..yükünü tutmaq [تائيرسىز اڭدیرگن] ۱-لازیم اولان و گره كن شئیرلی اۆزۈ اوچون تامين ائتمەك. ۲-مال و دؤولت يىغماق.
يۈكلەمەك..yükləmək [تائیرلی اڭدیرگن] ۱-بیر یۆکۈ بیر داشیت، ین اوستونه قویماق، یوک وورماق(فا: بار زدن) ۲-(مج)بیر ایشی بیرنه وئرمەك، بونونا قویماق(فا: تحمیل کردن) to impose (فا: موظف نمودن) ۳-الکتریک انرژی سی وئرمەك(فا: باردار کردن).	يۈكۈنۈر..yükünür [اۆزل آد] عبادت ائدن. ^۷
يۈكلەنيلمەك..yüklənmək [بلسیز اڭدیرگن] یوکلنمەك ایشی گۆرۈلمەك.	يۈكۈنۈك..yükünük [اۆزل آد] ایيلمە، تعظیم. ^۷
يۈكلەيیجی..yükləyici [صفت] یوکلە ین، یوکلەمە ایشینی گۆرن.	يۈك یئرۈ..yük yeri [آد] ۱-یوک ییغیلان یئر ۲-یورقان دۆشك یئرۈ.
يۈكلەيیش..yükləyiş [آد] یۈكلەمەك ایشی.	يۈگ..yüg [باخ] یۈن.
يۈكلەمە..yükləmə [آد] یۈكلەمەك ایشی (فا: بارگیری). road-bill.	يۈگۈرەك..yügürək [آد] ۱-باخ: یۈگۈرۈك. ۲-مراغا دا كند آدی.
يۈك ماشینی..yük maşını [آد] یۈك داشیيان ماشین، یۈك آپاران.	يۈگۈرمەك..yügürmək [تائیرسیز اڭدیرگن] قاچماق (فا: دویدن). (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلۈیۈنده ایشله نیبیر، دده؛ قدیم یۈگ سۆزۈ اوخ یتله یینه دئییلیردی، یۈگۈرمەك / یئریمەك-یۈگ تئله یینین اوخلا یتھین گئتمە سیندن آلینمیشدیر).
يۈكنەك..yüknək [اۆزل آد] ۱۱جی قرن ده ادیب احمد یۈكنەكی (یۈكنەكلی) نین تۈركۈستاندا دۈغۈلدۈغو شهرین آدی ^۸ .	يۈلەك..yülək [اۆزل آد] ۱-یتلك، تئلك، اوخۇن آرخاسینداكى دنگە تۈیۈ. ^۷ ۲-اینسان آدی: یۈلكخان، یۈلكبای، یۈلكبگیم، یۈلكیگه.
يۈكنۈ..yüknü [اۆزل آد] سجدە، سجدە اولان. ^۷	يۈلكۈج..yülküc [باخ] اۆلگۈج.
يۈكۈم..yüküm [آد] گۆرۈلمەسى و ائدیلمەسى زورۈنلو اولان ایش، تكلیف، وظیفه (فا: مجبوریت، مكلفیت).	يۈلمەن..yülmən [آد] داغ زیرۈه سی نین اۈجو.
يۈكۈملندیرمەك..yükümləndirmək [تائیرسیز اڭدیرگن] بیر شئین سورۈملۈلۈغونو اۆزەرینه آلدیرماق (فا: مكلف کردن).	يۈلۈك آرسلان..yülük arslan [تاریخی اۆزل آد] اۈیغور یازیتلاریندا بیرگ آدی. ^۷ {یۈلۈك}.
يۈكۈملۈ..yükümlü [آد] یۈكۈمو اولان، سورۈملۈ (فا: مكلف).	يۈلەمەك..yüləmək [باخ] اۆلەمەك.
يۈكۈملۈلۈك..yükümlülük [آد] یۈكۈملۈ اولما وضعیتى (فا: مكلفیت).	يۈن..yün [باخ] یۈن.
يۈكۈن..yükün [آد، شیمی] یۈن (فا: یۈن). ۲-یۈكۈن، (اۆزل آد) باش ایمة، تعظیم. (قران ین ایلک چئویریسینده، ۱۰جی قرن بو سۆزجۈك، ناماز قارشیلیغی ایشلنمیشدیر). ^۷	يۈن اییرمە..yün əyirmə [آد] یۈن اییرمەك ایشی (فا: پشمیرسی) wool-spining
يۈكۈنتۈر..yüküntür [اۆزل آد] باش آیدیریر، دیز چۆكتۈرۈر. ^۷	يۈنۈس امەر..yünüs əmrə [یازار] یۈنۈس امەر م ۱۲۴۰جی ایلده آنادولودا آنادان اولدو، بۈیۈك تورک شاعری اولاراق اۈیۈدلر رسالەسى و شعر دیوانی اوندان یادگار قالیدیر (فا: ~).
يۈكۈنچ..yükünc [آد، ت] ناماز، باش ایمة، تعظیم ائتمە (فا: نماز).	يۈنۈسلۈ..yünüslü [اۆزل آد] سۆلدۈز دا كند آدی.
يۈكۈنگن..yüküngen [اۆزل آد] آيیلن، سايقیلی، تعظیم ائدن. ^۷	يۈنگۈل..yüngül [صفت] ۱-چكى سی آز اولان "يۈنگۈل باشماق" (فا: سبك). ۲-light -چتين اولمايان، آسان اولان "يۈنگۈل ایش" (فا: راحت). ۳-تائیری آز اولان "يۈنگۈل كۆلك". ۳-(مج)دیرسیز ایش ویا آدام "يۈنگۈل آدام" (فا: چپ). chip {سن «يۈنگۈل، يینگیل»، دیواندا یتینگ (خفیف) و «یتنگمەك»: (آشاغی یتندیرمەك، شكست وئرمەك) بو كلمە نین كۆكۈدۈر؛ ائمك سۆزۈده بونلارا باغلیدیر}.
يۈكۈنمەك..yükünmək [تائیرسیز اڭدیرگن] بیرینین اۈنۈنده سايقی گۆسترمەك اوچون ایيلمەك، سجدە ویا ركوع ائتمەك، باش ایمەك (فا: سجدە کردن). (دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیر، سنگلاخ سۆزلۈیۈنده ایشله نیبیر، بو كلمە یۈك سۆز ایله ایلگیلیدیر و سجدە ائتمەك بیر نوع بیعت ائدیپ و قارشى فرمان و گۆرۈلری قبول ائدیپ اۈزۈنه یۈكلەمکدیر، فعلین دۈنۈشلۈ شكلی بو مطلبه قانیتدیر).	يۈنگۈل آياق..yüngül ayaq [صفت] ۱-قیوراق اولماسی سببیلە مجازاً اۈشاق اوچون دئییلیر "بو ایشی وئر بو اۈغلانا یۈنگۈل آياقدیر، تئزگنیدیلار" (فا: تیزپا) swift-footed ۲-آياغی یۈنگۈل، عوامین دئییشینه گۆره بعضی لرینین گلمەسى بیریرە اۈغور گتیریر(باخشی اولماسی اوچون) "يۈنگۈل آياق آدام".

یونگول اندیلیمک.. yüngül edilmək [بلسیز ائیلیم] آسانلاشدیریلماق، ضعیف له دیلمک.	یوین.. yüyən [آد] یوگن: آتین باشینا گئچیریلن قوشقو لوازیماقی (فا: افسار)
یونگول ال.. yüngül əl [صفت] الی یونگول، باخ: یونگول آیاق ۲.	یوین سیز دانیشماق.. danışmaq [تائیرسیز ائیلیم] فیکیر لشمه دن دانیشماق.
یونگولجه.. yüngüləcə [صفت] بیر قدر یونگول، آزاجیق.	یوین لتمک.. yüyənletmək [تائیرلی ائیلیم] باشینا یوین گئچیرتمک.
یونگول چکمک.. yüngül çəkmək [تائیرلی ائیلیم] آغیر لیغی نی آزالتماق، چکی سینی آزالتماق، اسکیک چکمک، گر ه گیندن آز شئی وئرمک.	یوین له مک.. yüyənləmək [تائیرلی ائیلیم] باشینا یوین گئچیرتمک.
یونگول خاصیت لی.. yüngül xasiətli [صفت] خاصیت جه یونگول.	یوین لنمک.. yüyənlənmək [تائیرسیز ائیلیم] یوین لی اولماق.
یونگول راق.. yüngülraq [صفت] اودوقجا یونگول.	یوین لی.. yüyənli [صفت] یوینی اولان.
یونگول صنایع.. yüngül sənaye [آد] بالاجا و بالاجا وسایل دۆزلدن صنایع.	یوین ین چکمک.. yüyənin çəkmək [تائیرلی ائیلیم] قارشى سین آلماق، حدینى گؤسترمک.
یونگول طبیعت لی.. yüngül təbiətli [صفت] خاصیت جه یونگول.	یوین ینی اله گئچیرمک.. yüyənini ələ keçirmək [تائیرلی ائیلیم] اؤزونه تابع ائتمک.
یونگول لتمک.. yüngüllətmək [تائیرلی ائیلیم] آغیر لیغی نی آزالتماق، - چکی سینی آزالتماق.	یوین ۆرتمک.. yüyürtmək [تائیرگن ائیلیم] یویرمه یه و قاجماغامجبور ائتمک.
یونگول لشدیرمک.. yüngülləşdirmək [باخ] یونگول لتمک، ساده لشدیرمک.	یوین ۆرک.. yüyürək [آد] یوگورک.
یونگول لشدیر یجی.. yüngülləşdirici [صفت] آغیر لیغی نی آزالدان.	یوین ۆرمک.. yüyürmək [باخ] یوگورمک.
یونگول لشدیر یلمک.. yüngülləşdirilmək [بلسیز ائیلیم] یونگول - ائد یلمک، وزنی آزالد یلماق.	یوین ۆرۈش.. yüyürüş [باخ] یوړو یوش.
یونگول لشمک.. yüngülləşmək [تائیرسیز ائیلیم] ۱-چکی سی آزالماق ۲- ساده لشمک.	یوین ۆرۈشمک.. yüyürüşmək [تائیرسیز ائیلیم] یوگوروشمک، یوړو یوشمک.
یونگول لشمیش.. yüngülləşmiş [صفت] یونگول اولموش (فا: مخفف).	یوین ۆرۈک.. yüyürük [آد] یشی آیاق توتان اوشاغین یاخشی یئریمه سی و اؤیرنمه سی اوچون اولان اؤزل آراباجیق (فا: روروک).
یونگول لوک.. yüngüllük [آد] یونگول اولما وضعیتى.	یوین ۆره یوین ۆره.. yüyürə yüyürə [ظرف] قاچا قاچا، قوشارق.
یونگول له دیلمک.. yüngüllədilmək [بلسیز ائیلیم] یونگول اند یلمک.	یوهر.. yəhər [آد] اؤستونده اوتورماق اوچون آتین بئلینه باغلانان اوتوراجاق (فا: زین). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر 'ایر' ده؛ ایمک 'ایر' یهر}.
یونگول مزاج.. yüngül məzac [صفت] خاصیت جه یونگول.	یوهر آلتی.. yəhəraltı [آد] یهری بئلینه برکیدن قاییش (فا: زیرین).
یونگول وارى.. yüngül varı [صفت] اولدوقجا یونگول.	یوهر بورون.. yəhərburun [صفت] بورنو یاستی.
یونگول یاراق.. yüngül yaraq [ظ، دا] یونگول گئینمیش.	یوهر جیلیک.. yəhərcilik [آد] یهر دوزلتمه و ساتما ایشی.
یونگول یوخو.. yüngül yuxu [آد] اویاقلیق و یوخلاماق آراسیندا اولان یوخو (فا: چرت). nap.	یوهر چه.. yəhərçə [آد] بالاجا یهر.
یونوس بالیغی.. yünüs balığı [آد، دیرگی] بالینا گیللردن دیزلرده سۆرۈلر حالیندا یاشایان، بوی ۳ متر، بالیق کیمی حیوان (فا: نوعی ماهی). delphinus.	یوهر چی.. yəhərçi [آد] یهر دوزلدن و ساتان کیمسه (فا: زین- saddler ساز).
یونوس بالیغی گیللر.. yünüs balığıgillər [آد، دیرگی] بالینا لارین بیر آلت سوو.	یوهر چی.. yəhərçi [آد] هشتی ده کند آدی.
یوگن.. yügen [آد] یوین: آتین باشینا گئچیریلن قوشقو لوازیماقی (فا: افسار)	یوهر سیز.. yəhərsiz [صفت] یهری اولمایان.
	یوهر قاشی.. yəhrqası [آد] یهرین دال وقاباق طرفینده چپخیتی لی بؤلومو.
	یوهر قالتاغی.. yəhrqaltağı [آد] یهر دوزلتمک اوچون قفس کیمی اولان بؤلۆم.

یهر قایران..yəhər qayran [آد] یهر دوزلدن اوستا.	یخیچی..yixici [صفت] ییخیچی، ییخان، داغیدیچی، ویران ائدن (فا: مخرب، تخریب کننده). subversive
یهر لئتمک..yəhər lətmək [تأثیر گن ائیلیم] یهر قویدورماق (فا: زین کردن).	یخیجیلیق..yixicilik [آد] ییخما، تخریب، داغیدیچی لیق، ویران ائتمه.
یهر لئتمک..yəhər lənmək [بلسیز ائیلیم] یهرلی اولماق (فا: زین گذاشته شدن).	یخیش..yixiş [آد] ییخماق ایشی ویا ییچیمی (فا: عمل تخریب).
یهر لئتمک..yəhər ləmək [تأثیر لی ائیلیم] یهر وورماق (فا: زین کردن).	یخیشماق..yixişmaq [فا] بیریرینی ییخماق.
یهر لی..yəhərli [صفت] ۱-یهری اولان. ۲-تیکان تپه ده کند آدی. قزوین و ابهرده داغ آدی.	یخیق..yixiq [صفت] ییخیلمیش اولان (فا: مخروبه) ruined {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
یهودی..yehudi [آد] ح موسی (ع) کین دینینده اولان (فا: ~). jew	یخیق تۆکوک..yixiq tökü [ظرف] ییختی، ییخی.
یهودی باقلاسی..yehudi baqlası [باخ] آجی باقلا.	یخیق لیق..yixiq lıq [آد] ییخیق اولما (فا: خرابی). ruined condition
یپار..yipar [آد] مشک، خوش ایی. {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير؛ ایی سۆزونه باغلیدير}.	یخیلا دورا..yixila dura [ظرف] گاه ییخیلاراق وگاه دوراراق، چتین لیکله.
یپرادییچی..yipradıcı [صفت] اپریدیچی.	یخیلا ییخیلا..yixila yixila [ظرف] دۆشه دۆشه، ییخیلیب دوراراق.
یپراق..yipraq [صفت] اپریک.	یخیلقان..yixilqan [صفت] چوخ ییخیلان، آياغی بودورن (فا: کسی و یا اسبی که زیاد بزمین میخورد).
یپراماق..yipramaq [تأثیر سیز ائیلیم] کؤهنه لیب الدن دوشمک، دوشگون حالا دوشمک، اپریمک (فا: پژمردن) {اپریمک}.	یخیلقان..yixilqan [اؤزل آد] ماکی دا کند آدی {یخیلقان}.
یپرانماق..yipranmaq [تأثیر سیز ائیلیم] کؤهنه لیب داغیلماق، سۆرتولوب گتتمک.	یخیلما..yixilma [آد] پوزولما، تخریب اولما (فا: سرنگون) shot down
یپرانمیش..yipranmış [صفت] کؤهنلیمیش، الدن دوشموش، اوزولموش (فا: پژمرده، ژولیده). {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير؛ اوپراق}.	یخیلماز..yixilmaz [صفت] سارسیلماز، دنوریلمز (فا: مستحکم).
یپندیرماق..yitdirmaq [باخ] بیرتدیرماق.	یخیلماز لیق..yixilmazlıq [آد] سارسیلمازلیق، داغیلمازلیق، یتیلمازلیق، آلینمازلیق، محکم لیک (فا: سقوط ناپذیری، مستحکم).
ییخاما..yixamaq [باخ] یاخیلاماق.	یخیلماز..yixilmaq [تأثیر سیز ائیلیم] ۱-یثره دوشمک و دیمک، چئوریلماک، اؤز آغیرلیغی ایله یثره دوشمک "باشی گیجه لیب ییخیلدی" (فا: به زمین خوردن). to drop ۱-(بل) ییخیق ائدیلمک "اؤی ییخیلدی" (فا: خراب شدن). to be overthrown ۳-
ییخدیرماق..yixdirmaq [تأثیر ائیلیم] ییخدیرماق ایشی گؤرولمک. سۆزلویونده ایشله نیبدير.	حاکمیت دن سالینماق "تاخذان ییخیلدی" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نیبدير}.
ییخدیریلماق..yixdirilmaq [بلسیز ائیلیم] ییخدیرماق ایشی گؤرولمک.	ییخیلمیش..yixilmiş [صفت] ییخیلیب داغیلیمیش، یثره ییخیلان اوشاق و کیمسه (فا: زمین خورده).
ییخقین لیق..yixqinlıq [آد] ییخقین اولما وضعیت، خراب لیق.	ییخیلی..yixili [صفت] ییخیلمیش.
ییخما..yixma [آد] ییخماق ایشی (فا: تخریب). demolition	ییخیلیش..yixılış [آد] ییخیلماق ایشی ویا ییچیمی (فا: واژگونی).
ییخماجی..yixmacı [آد] ییخماق ایشینی گؤرن، ییخی جی.	ییخیم..yixim [آد] ییختی، فلاکت.
ییخماق..yixmaq [تأثیر لی ائیلیم] ۱-یثره آشیرماق، یثره وورماق "کۆلک آدمی ییخیر" (فا: افکندن) to throw ۲-پوزماق، داغیتماق، محو ائتمک "شهرلری ییخدیلا". ۳-حاکمیت دن سالماق "حکومتی ییخدیلا" ۴-بیرینین بونونا آتماق، یوک له مک، حواله ائتمک "بونونا ییخماق" {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبدير؛ ییخماق}؛ باخ: ییخماق}.	ییخیمچی..yiximçi [صفت] تیکیتری لری ییخان کمپسه.
ییخی..yixi [آد] ییختی (فا: خرابه).	ییخین..yixin [اؤزل آد] آفت، ییخیم، ضرر.
ییخینج..yixinç [اؤزل آد] ییخما؛ اوغور یازیتلاریندا بیر بگ آدی.	ییختی..yixinti [آد] ییخیم (فا: خرابه). ruined place

ییر..yir [آد] ازگی، تورکو، نغمه، شعر. باخ: شعر {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر}.	ییرتیق جا..yirtıqca [ظرف] ییرتیق اولاراق.
ییراق..yıraq [اؤزل آد] ایراق، اوزاق، مسافه لی ^۷ .	ییرتیق دئشیک..yirtıqdeşik [آد] دئشیلیمیش، ییرتیلیمیش.
ییراقو..yıraqu [اؤزل آد] ییرجی، چالقجی، انسترومان چالان، موزیسین.	ییرتیق لیق..yirtıqlıq [آد] ییرتیق اولما وضعیتی.
ییرتدیرما..yirtdirma [آد] ییرتدیرماق ایشی.	ییرتیق یاماق..yirtıq yamaq [آد] ییرتیق شئی لری یاماما ^۷ ییرتیق یاماق اتمک.
ییرتدیرماق..yirtdirmaq [انتدیرگن انیم] ییرتماق ایشینی گؤردورمک، ییتدیرماق (فا: درانیدن) {بو کلمه یارماق سؤز ایله ایلگی لیدیر}.	ییرتیق ییرتیق..yirtıq yirtıq [آد] پارچا پارچا اولموش، پارچالانمیش.
ییرتلاق..yirtlaq [صفت] ییرتیلیمیش کیمی اولان شئی (اؤزل اولاراق گؤز) (فا: دریده شده).	ییرتیلیمیش..yirtılmış [صفت] ییرتیق.
ییرتماج..yirtmac [آد] پالتو، کت، اتک، جاکت کیمی گئیملرین-آرخاسیندا تیکیلمه میش یئری (فا: چاک، شکاف). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر}.	ییرتیلما..yirtılma [آد] ییرتیلماق ایشی (فا: پارگی). tear
ییرتماج سیز..yirtmacsız [صفت] ییرتماجی اولمایان.	ییرتیلماق..yirtılmaq [بل] ییرتیق اندیلیمک، جیریلماق، ییرتماق ایشی گؤرولمک، دئشیلیمک (فا: پاره شدن). to tear
ییرتماجلی..yirtmacılı [صفت] ییرتماجی اولان.	ییرتیلیمیش لیق..yirtılmışlıq [آد] ییرتیلما حالی (فا: حالت پاره گی).
ییرتما..yirtma [آد] ییرتماق ایشی.	ییرتینما..yirtınma [آد] پارچا پارچا اولما (فا: پاره گردی).
ییرتماق..yirtmaq [تاثیرلی انیم] پارچا پارچا اتمک، جیریب داغیتماق، ییرتیق حالا سالماق (فا: پاره کردن). to tear {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر}.	ییرتینماق..yirtınmaq [تاثیرسیر انیم] پارچا پارچا اولماق (فا: پاره شدن). to tear
ییرتیجی..yirtıcı [صفت] دیش و دیرناقلار ایله ییرتان، قان تۆکن (فا: درنده، دد). wild beast {باخ: یارماق، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر}.	ییرتینیش..yirtınış [آد] ییرتینماق ایشی ویا بیچیمی (فا: پاره گی).
ییرتیجی جاسینا..yirtıcısına [ظرف] ییرتیجی بیر وضعیتده.	ییرقالاتماق..yırqalatmaq [انتدیرگن انیم] ییرقالاماغا مجبور اتمک (فا: فس تکان دادن). t~ to rock/ to swing
ییرتیجی حیوانلار..yirtıcı heyvanlar [آد] بهایم (فا: بهایم). beast	ییرقالاشماق..yırqalaşmaq [تاثیرسیر انیم] ییرلیکده ییرقالانماق (فا: باهمدیگر تکان خوردن). to rock all together
ییرتیجی قوشلار..yirtıcı quşlar [آد، دیرگی] پنجه لی، ایری دیمدیکلی، اتی یئیلن قوشلار تاقیمی.	ییرقالاما..yırqalama [آد] ترپتمه، یئرینده اویناتما (فا: تکانده یی).
ییرتیجی لاشماق..yirticiləşmaq [تاثیرسیر انیم] وحشی لشمک.	ییرقالاماق..yırqalamaq [تاثیرلی انیم] ترپتمک، یئرینده اویناتماق (فا: تکان دادن). to rock, to swing
ییرتیجی لار..yirtıcılar [آد] بهائم (فا: بهائم). predators	ییرقالانماق..yırqalanmaq [بلسیر انیم] ییرقالاماق ایشی گؤرولمک، سیلکه له مک (فا: تکان داده شدن). to rock, to swing
ییرتیجیلیق..yirtıcılıq [آد] ییرتیجی اولما وضعیتی (فا: درندگی). rent	ییرقاماق..yırqamaq [تاثیرلی انیم] ییرقالاماق (فا: تکان دادن) to rock {دیوان لغات تورک ده ایشله نیبیدیر} ایرقاماق ^۷ .
ییرتییش..yirtış [آد] ییرتماق ایشی ویا بیچیمی.	ییرقانماق..yırqanmaq [بلسیر انیم] ییرقالانماق (فا: تکان خوردن).
ییرتیشماق..yirtışmaq [فا] ییربیرینی ییرتماق (فا: همدیگر را دریدن). {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر}.	ییرلما..yirlama [آد] تورکو و ازگی سؤیله مه (فا: آواز خوانی).
ییرتیق..yirtıq [صفت] ۱- ییرتیلیمیش، جیریلیمیش (فا: پاره شده) seam ۲- ییراورقانی و چوخراق نازیک باغیرساغین دری آلتیندان چیخماسی سببیه اولان خسته لیک، دبه. {سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیبیدیر}.	ییرلماق..yirlamaq [تاثیرسیر انیم] ازگی سؤیله مک (فا: آواز خواندن).
	ییری..yiri [اؤزل آد] سول، سول طرف، تک طرف، تک طرفلی ^۷ .
	ییریم..yirim [اؤزل آد] ۱- سولاق ۲- یاریم ۳- یورد، توپراق ۴- گوی تورکلر دؤنمی، بگلریندن و کورشادین قیرخ یولداشیندان بیر ی ^۷ .

ییریق..yırıq [آد] ییر تیلیمیش، ییر تیق، باخ: یاریق.	یېغمادسته..yığma dəstə [آد] یېغما تاقیم: مختلف یئرلردن سئچیلیب-توپلانان دسته.
ییر ییغیش..yır yığış [آد] ییغیشدیرما ایشی، سلقه سهمان(فا): سروسامان.	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] ۱-بیر یئر توپلاماق، کومالاماق، قالاماق "آداملاری بیر یئر یېغماق". ۲-بیرلشدیره رک قوراشدیرماق "ماشینی سؤکوب یېغماق" (فا: جمع کردن). to gather {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
ییش..yış [اؤزل آد] یاش، یاشیل، اورمان، یاشیللیق ایچینده کی بؤلگه ^۷ .	یېغماقویماق..yığma qoymaq [تائیرسیز انیلیم] اورتاق و شریکلی پول آرایا قویماق.
ییشیخ چخماق داغ(ایشیق)..yışix çaxmaq dağ(ışiq) [اؤزل آد] گئرمی ده داغ آدی.	یېغمالاماق..yıgmalamaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
ییغ..yığ [اؤزل آد] ییغیلی، توپلو، بیریکیم ^۷ .	یېغاق..yığnaq [آد] ییغیناق، ییغینجاق، ییغین، ییغیلیمیش، توپلا-نیمش، قوناقلیق، مجلس (فا: انجمن). {سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.
ییغاج..yığac [آد] ۱-مخزن (فا: مخزن). ۲-reservoir -ییغیجی ۳-کورشادین قیرخ یولداشیندان بیرى ^۷ .	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
ییغاچخان..yığaçxan [تاریخی اؤزل آد] ایلخانلیلار دؤنمی، بگ لریندن ^۷ .	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
ییغان..yığan [اؤزل آد] ییخان: ۱-ییغیجی ۲-ییغیجی ^۷ . ۳-(تاریخی اؤزل آد) یغن، فیل، شخص آدیلا بیرلیکده عنوان کیمی ایشله نیر ^{۱۴۷} .	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
ییغان تکین..yığan təkın [تاریخی اؤزل آد] قاراخانلیلار دؤنمی بگ و کوموتان آدی ^۷ .	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغجام..yığcam [صفت] قیسساجا، خلاصه، توپلو، داغینیق اولمایان (فا: چکیده، اجمال). destilled, abstract	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغجالامما..yığcamlama [آد] توپارلاما(فا: خلاصه کنی). summarization	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغجالاماق..yığcamlamaq [تائیرلی انیلیم] توپارلاماق (فا: خلاصه کردن). to make an abstract of	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغجام لیق..yığcamlıq [آد] یېغجام شئین حالی (فا: انسجام).	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغجالاشمیش..yığcamlaşmış [صفت] اؤزت لنمیش	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغدیرما..yığdırma [آد] ییغدیرماق ایشی.	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغدیرماق..yığdırmaq [آد] ییغماق ایشینی گؤردورمک، کوما لاتدیرماق (فا: ف س جمع نمودن). t~ to gather {دیوان لغات تورک ده ایشله نییدیر، سنگلاخ سۆزلویونده ایشله نییدیر}.	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغریق..yığrıq [اؤزل آد] محجوب، اوتانقاچ ^۷ .	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغلاماق..yığlamaq [تائیرسیز انیلیم، باخ: یوغ] یاس توتوب آغلاماق(فا: ماتم گرفتن).	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغلینج..yığlınç [اؤزل آد] عفتلی، ادبلی، ناموسلو ^۷ .	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغلیق..yıgılıq [اؤزل آد] بیر نوع اوخ (فا: یغلُق: نوعی تیر پیکان دار) ^{۱۴۷} .	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغما..yığma [آد] ۱-توپلاما، کومالاما، قالاما (فا: جمع و جور شده). ۲-مونتاز "یېغما کامپیوتر، یېغما ماشین" (فا: مونتاز).	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).
یېغماناکیم..yığma takım [آد] یېغمادسته: مختلف یئرلردن سئچیلیب-توپلانان دسته.	یېغماق..yığmaq [تائیرلی انیلیم] توپلاماق، کومالاماق(فا: جمع کردن).

یغینک..yığənək [اؤزل آد] ۱-توپلوم ۲-یغین؛ سلجوقلار دؤنمی بگلریندن ^۷ .	یغیلمیش..yığılmış [صفت] مدون (فا: مدون). collected into a book
یغین گونو..yığın günü [آد] حشر گونو (فا: روز حشر). resurrection	یغیلی..yığılı [صفت] یغیلمیش حالدا اولان، توپلانمیش حالدا اولان (فا: جمع و جور شده).
یغین لاشدیراج..yığınlaşdırac [آد] غلیظ له دن (فا: کندانسور). condensor	یغیلیش..yığılış [آد] ییغما و توپلانما ایشی (فا: گرد آمده).
یغین لاشدیرما..yığınlaşdırma [آد] غلیظ لشدیرمه (فا: تغلیظ). condensatin	یغیلیشماق..yığılışmaq [فا] بیر یئر یغیشماق (فا: گرد هم آمدن)
یغین لاشدیرماق..yığınlaşdırmaq [آد] غلیظ لشدیرمک (فا: تغلیظ کردن).	یغیلم..yığılım [آد] جمعیت (فا: جمعیت). populotion
یغین لاشدیرماق..yığınlaşdırmaq [آد] غلیظ لشدیرمک (فا: تغلیظ کردن).	یغیم..yığım [آد، ت] ۱-توپلاما ایشی ۲-یغیلمیش و توپلانمیش محصولون مقدار. ۳-توپلانتی، ییغیتی (فا: ذخیره). reserve collection,
یغین لاما..yığınlama [آد] غلیظ لندیرمه (فا: تغلیظ). accomulated	یغیم جیل..yığımçıl [صفت] ییغماغی سئون "چوخ ییغم جیل قادین دیر" (فا: جمع کننده).
یغین لاما..yığınlama [آد] غلیظ لندیرمک (فا: تغلیظ کردن).	یغیم جیل لیق..yığımçılıq [آد] ییغم جیل آدامین اؤزل لیگی (فا: جمع کننده گی).
یغین لانما..yığınlanma [آد] قلیظ لنمه (فا: تغلیظ شدن).	یغیم لاما..yığımılamaq [تاثیری ایلیم] بیر نسنه نی بیر یئر توپلاماق، کومالاما (فا: توده کردن).
یغین لی..yığınlı [صفت] غلیظ لنمیش (فا: تغلیظ شده).	یغین..yığın [صفت] ۱-یغیلمیش، کوما، تپه لنمیش، توده، قلاق، ییغیتی بیر شئی، ییغم (فا: پشته). mound ۲-بیر یئر توپلانما (فا: تمرکز). Centralization {دیوان لغات تورک ده ایشله نیب دیر، سنگلاخ سؤزلویونده ایشله نیب دیر}.
یغین لیق اولچر..yığınlıq ölçər [آد] غلظت اولچر (فا: چگالی سنج).	یغین..yığın [اؤزل آد] داها اییی، سیخی، دایانقلی، اؤستون ^۷ .
یغین یغین..yığın yığın [صفت] توپا توپا (فا: دسته دسته).	یغینا..yığıncaq [باخ] ییغیناق.
ییل..yıl [آد] ۱-اٹل ۲-اینسان آدی: سبارس، شاتاش، شتان، شتای.	یغینا..yığıncaq [آد] ییغیلان یئر، تپه لنمیش یئر، توپلوم، کیتله. عسگر ییغینا، (فا: تجمع، تجمع سربازان). session
ییلناس..yiltas [اؤزل آد] آلتای تورکلری کیشیلر بوی لاریندا دیر ^{۱۵۸-۱۵۹} .	یغیناق..yığıncaq [تاثیرسیر ایلیم] ییغیلیب دانیشماق (فا: گرد آمدن).
ییلدیر..yıldır [اؤزل آد] ۱-اؤرکودوجو، هییتلی، قورخوسوز ^۷ . ۲-اینسان آدی: ییلدیرالپ، ییلدیرای، ییلدیرباش، ییلدیربای، ییلدیربگ، ییلدیرخان، ییلدیرقان.	یغیناق سالماق..yığıncaq salmaq [تاثیرسیر ایلیم] توپلاشماق، ییغیشماق (فا: گرد هم آمدن).
ییلدیراق..yıldırmaq [صفت] پاریلدا ییچی (فا: تشعشع کننده).	یغینتی..yığıntı [آد] ۱-یغیلی اولان شئیلر، بیر آرایا ییغیلمیش شئیلر "دمیر تولانتی ییغیتی سی" (فا: کپه) pile ۲-مختلف یئرلردن توپلانمیش شئیلر "یغیتی کند".
ییلدیران..yıldırان [اؤزل آد] اؤرکودوجو، قورخودوجو، گؤسته ریشلی ^۷ .	یغینجا..yığınca [اؤزل آد] گئل و سوسپال قورال، توپلومون بنیمسه-یب او یقولادیغی قورالار ^۷ .
ییلدیرقان..yıldırqan [اؤزل آد] ایلدیران، اؤرکودن، قورخودان ^۷ .	یغینجا..yığıncaq [آد] توپلانتی، مجلس، قوناقلیق (فا: جلسه) session
ییلدیرچی..yıldırıcı [صفت] یال دیران: ۱-جایدیرچی ۲-پارلاقلیق-وئرن ^۷ .	یغینجا ییری..yığıncaq yeri [آد] توپلاشما ییری (فا: پاتوق). haunt
ییلدیریم..yıldırım [آد] باخ: ایلدیریم؛ عثمانلی اچی بایزیدین عنوانی.	یغینچور..yığənçur [تاریخی اؤزل آد] ییغن+چور؛ اویغور یازیتلاریندا آدی گنچن بیر بگ ^۷ .
ییلدیز..yıldız [باخ] اولدوز.	
ییلدیقو..yıldıqu [اؤزل آد] اولدوز کومه سی، آتیلای خان'ین سون خانیمی ^۷ .	
ییلغای..yılğay [اؤزل آد] تورکمن ائللریندن بیر، اوغلان آدی (فا: نام پسر).	

يىلقى..yılqı [اۋۇل آد] ۱-آت ياورۇسو ۲-آت سۆروسو ۳-اۋۇر كۈتۈ، ايلما. ۴-آغ قالا دا كند آدى.	يىز..yız [آد، بى، ت] سله اوتۇ، artemisia abrotonon
يىلقىن..yılqın [اۋۇل آد] ايلمىش، اۆركك، بئزگىن. ۷	يىسۇن..yisun [تارىخى اۋۇل آد] يوسۇن؛ چىنگىز خان دۇنمى يىلگىنلرىندىن. ۷
يىلما..yılma [آد، باخ: يال] ۱-بىر شىيدىن گۆزۈ قورخوب خىيرىندىن گىنچمە، اۆركمە. ۲-يىخما، اوسانما. ۳-(ص) يىلماز، قورخوسوز-۴- دىك يوكوش، داغ ياماجى. ۷ ۴-اينسان آدى: يىلماڭ، يىلماڭبۇرى، يىلماڭبۇغا، يىلماڭبازى، يىلماڭز.	يىسوناي..yisunay [اۋۇل آد] اينسان آدى، باخ: يىسون + آى. ۷
يىلماز..yılmaz [آد] ايلماز، قورخوسوز، باتۇر، داينىقلى، اوغلان آدى.	يىسونبۇداق..yisunbudaq [تارىخى اۋۇل آد] اويغور يازىتلارىندا آدى گىنچىن بىر بگ. ۷
يىلماسىن..yılmasın [اۋۇل آد] ايلماز، قورخوسوز. ۷	يىسونبوغا..yisunboğa [تارىخى اۋۇل آد] چاغاتاى خانلارىندىن. ۷
يىلماق..yılmaq [باخ: يال] ۱-بىر شىيدىن گۆزۈ قورخوب خىيرىندىن گىنچىمك، اۆركمك. ۲-يىخماق، اوسانماق.	يىسۇنتىمۇر..yisunteymur [تارىخى اۋۇل آد] چاغاتايلار خانى. چاغاتاى خان'ىن تۇرونو. ۷
يىوا..yıva [اۋۇل آد] ۱-اوغۇز تۆركلرىنىن ۲۴ بوى'ۇندان بىرى سايلىر، اوغۇزنامەدە يوكسك آتلارى اولان و ھۇرلى معنالانىب، بعضا ايويا شكىلىندە دە يازىلىر، بۇ قوم كۆتلەر حالىندا آذربايجانا گىلىلر و چوخ احتمال كى قاراقويونلۇلار بۇ بوى داندىلار. ۲-بۇ آددا حلب تۆركلرى، ذوالقدر و يىنى ايل طايفالارىندا بوى آدى گۆرونور، صفوىلر دۇنمى بونلاردان بىر اوبيا قاجار بىرلىگى ايچىندە، آذربايجانا كۆچدولر و صفوىلرە قاتىلدىلار، لياقتلى امىرلردن امام قولوخان بۇ اوبايا منسوب ايدى. ۸۵	يىسونەر..yisunər [اۋۇل آد] اينسان آدى، باخ: يىسون + آر. ۷
يىوانلۇ..yıvanlu [اۋۇل آد] قاراقويونلۇ بىرلىگىندە بىر تورك بويۇ. ۲۹۹	يىگ..yig [صفت: ت: باخشى، ايگ] باخ: يىڭ، يىڭى.
يىر..yır [اۋۇل آد] يىر، توپراق، اراضى، يىر اۋۇز، دۇنيا. ۷	يىگە..yige [اۋۇل آد] داينىقلى، قى، مئىن. ۷
يىرتىنچۇ..yirtınçü [اۋۇل آد] يىردىنچۇ: ائورن، كاينات. ۷	يىلۇن..yilun [اۋۇل آد] (يولۇن) ايرى، ھىيىتلى، گۆستەرىشلى. ۷
يىرقا..yırqa [اۋۇل آد] مسعود، مۇتلۇ، مۇتلۇلوق دولۇ. ۷	يىلۇنتىكىن..yiluntəkin [تارىخى اۋۇل آد] دوققوز اوغۇز داستانىدا آدى گىنچىن بىر بگ. بۇغۇ خان'ىن تۇرونو. ۷
يىرمى..yirmi [ساى] اۋۇن دوققوزدان سونراكى ساىى (فا: يىست).	يىنال..yinal [اۋۇل آد] تورك سردارلارينا وئرىلن بىر عنوان، باخ: اينال. ۷
يىرمىجە..yirmice [آد] يىرمى داناسى بىر آرادا اولان (فا: يىست گانه).	يىنچىكلۇ..yinçəklü [اۋۇل آد] نازىك، آنلايشلى، كىبار. ۷
يىرمىلى..yirmili [آد] يىرمى داناسى بىر آرادا اولان (فا: يىست گانه).	يىنچىكە..yinçkə [اۋۇل آد] اينىچە، ظريف، نارىن. ۷
يىرمىلىك..yirmilik [آد] ايچىندە يىرمى داناسى اولان (فا: يىست گانه).	يىنچۇ..yinçü [اۋۇل آد] ۱-اينىچە، ظريف ۲-اينىچى. ۷
يىرمىنچى..yirminci [صفت] سىرادا اۋۇن دوققوزونچو سايىدان سونراكى ساىى (فا: يىستم). twintietth	يىندىك..yindək [اۋۇل آد] دايمى، ابدى، سۆركلى، قاليجى. ۷
يىرىك..yirik [آد] ۱-يارىق، يىرتىق. ۲-اۋست دوداغى يارىق اولان كىمىسە، مىرىق (فا: لب شكرى).	يىنگ..ying [آد، ت] سۆمۈك.
	يىيو..yiv [باخ] ايو، اويوق (فا: شيار). groove
	يىلۇ..yilü [اۋۇل آد] تاپغاچ تۆركلرىنىن باشبۇغۇ اولاراق ۳۱۱م دە چىنى'ىن باشكىدى "لو'يانگ" ى ضبط اتىدى. ۵۰
	يىين..yiən [صفت] يىئىن: يىئىجى (فا: خورندە).
	يىيىن چۇنقىرالى..yiən çonqıralı [اۋۇل آد] اۋرۇمىە دە كند آدى.
	يىيىن عربلۇ..yiən ərblu [اۋۇل آد] اۋرۇمىە دە كند آدى {يىڭ+ان}.
	يىيە..yiye [آد] ۱-مالىك، ارباب، ھرھانسى بىر شىيىن مالكى (فا: صاحب). pellet, owner. ۲-(مچ) وارلىغىن صاحىبى (فا: خداوند).
	the lord {گۆك'ايدى، ديوان لغات تورك دە ايشلە نىيىدىر} ايدى: صاحب، سن'اىگلىنمك: يىيەلنمك؛ بوكلمە اگە سۆزوندىن آلىنمايدىر، اگە / اجە / آغا'ايە' ادە' ايدى / ايدى' ايى' ايىە' يىيە'.
	يىيە جىك..yiyecek [آد] يىيەجىك، يىمگە ال وئرىشلى شى، اكىمك، ات و يوغورت كىمى يىيىلن ھر شى (فا: طعام). food
	يىيە جىك سىز..yiyeceksiz [باخ] يىيە جىك سىز.

ییه چیخماق.. yiyə çıxmaq [تائیرسیز ایلم] صاحب اولماق (فا: صاحب شدن).

ییه دورماق.. yiyə durmaq [تائیرسیز ایلم] صاحب اولماق (فا: صاحب شدن).

ییه سیز.. yiyəsiz [صفت] صاحب سیز (فا: بی صاحب). ownerless

ییه سیزلیک.. yiyəsizlik [آد] صاحب سیزلیک (فا: بی صاحبی).

ییه لنمک.. yiyələnmək [تائیرسیز ایلم] صاحب اولماق، بیر شئی ویا ییگی یه صاحب اولماق (فا: صاحب شدن، مالک شدن). to own

ییه لنمه.. yiyələnmə [آد] استملاک (فا: تملیک). acquisition

ییه له مک.. yiyələmək [تائیرلی ایلم] مولکیتینه گتیرمک، بیر شئی ویا ییگی نی بیرینه عاید اتمک (فا: صاحب و مالک کردن).

ییه له مه.. yiyələmə [آد] بیرى اوچون تملیک اتمه (فا: ام مالک کردن).

ییه لیک اکی.. yiyəlik əki [دیل بیلیمی] باخ: ییه لیک حال (فا: اضافه ملکی). the possessive case

ییه لیک حال.. yiyəlik hal [آد، دیل ب] ییه لیک حالدا کلمه بو سوال لارا یانیت وئیر (کیمین، نه یین، هارائین)، "قاپی نین، تهرائین" (فا: حالت اضافه یا تعلق اسم). Genitive؛ ییه لیک حال یا بللی اولور: بو حالدا هر ایکی کلمه ده اکلی اولور "سو یون کو پو یو" (فا: حالت اضافه معین). ویا بلسیز اولار: بو حالدا ایلک آد اکسیز و سو ن آد اکلی اولور "آغاج یا پراغی" (فا: حالت اضافه غیر معین). **ییه لیک.. yiyəlik** [آد] مالکیت، صاحب اولما.

AZERBAIJANI TURKISH DICTIONERY

Azərbaycan sözlüyü

Yazar : ismail cəfərli

ویژگیهای فرهنگ "آذربایجان سۆزلویو" با بیش ۱۲۰۰۰۰ لغت:

۱- ارائه توضیحات بزبان ترکی برای کلیه لغات ومعادل های فارسی و انگلیسی برای واژه های اصلی و جدید (حدود ۸۵۰۰۰ مورد).

۲- شرح بیش از ۱۵۰۰ اسامی گیاهی همراه با معادل های علمی.

۳- شرح بیش از ۱۲۰۰ اسامی جانوری همراه با معادل های علمی.

۴- قید نامهای زیبا و متداول در زبان ترکی برای دختران و پسران و معانی آنها (۱۵۰۰۰ مورد).

۵- قیدنام شهر و روستاهای آذربایجان و دیگر مناطق ترک نشین ایران (حدود ۱۳۰۰۰ مورد).

۶- قید نام کوهها (موقعیت، ارتفاع)، رودها (طول، شیب، دبی)، (حدود ۵۰۰۰ مورد).

۷- ارائه تلفظ واقعی اکثر توپونیم های مناطق ترک نشین همراه با ترکیب جمعیتی و بررسی های اتیمولوژیک.

۸- ارائه اطلاعات مختصر در مورد دانشمندان، شاعران، بزرگان، حکومتها و ملل ترک (حدود ۱۰۰۰ مورد)

۹- ریشه یابی (بررسی های اتیمولوژیک) برای اکثر واژه ها.

۱۰- مقایسه لغات ترکی امروزی و زبان سومری.

۱۱- تطابق کلمات با لغات دیوان لغات الترك (نوشته محمود کاشغری در قرن ۵ هجری).

۱۲- تطابق کلمات با لغات کتبه های اورخون (قرن اول هجری).

۱۳- تطابق کلمات با لغات سنگلاخ (نوشته میرزا مهدی خان کاتب نادرشاه افشار، قرن ۱۲ هجری).

۱۴- تطابق کلمات با لغات صحاح العجم (نوشته هندو شاه بن سنجر نخجوانی در تبریز، قرن ۷ هجری).

۱۵- تشریح لغات انگلیسی و فارسی اخذ شده از زبان ترکی.

۱۶- قید تلفظ کلمات با حروف جدید آذربایجانی (لاتین).

۱۷- ارائه توضیحات اتیمولوژیک و مقایسه نظرات مختلف موجود در مورد ریشه کلمات

۱۸- قیدنام طوایف ترکان در دوره های مختلف تاریخی و شرح اتیمولوژیک بر آنها.